ALEGATA

DO

SPRAWOZDAŃ STENOGRAFICZNYCH

z czwartej sesyi piątego peryodu

SEJMU KRAJOWEGO

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

z r. 1886/7.

Peryod V
Sesya IV
1886/7
I
1-53

Przytem:

INDEKS TYCH ALEGATÓW

od 1—198.

BIBLIOTEKA UNIW. JAGELLONICAE

I. Związkowa Drukarnia we Lwowie.

418423
III 1886/7. 1-53

~~2479~~
III c

~~100.228~~
III

Indeks alegatów.

Treść alegatów:

Liczba alegatu.		Stronica sten. sprawozdania
1.	Przedłożenie rządowe z projektem ustawy o wykonywaniu prawa polowania .	7
2.	Przedłożenie rządowe z preliminarzami funduszów indemnizacyjnych na rok 1887	7
3.	Przedłożenie rządowe z zamknięciem rachunków funduszów indemnizacyjnych za rok 1885	7
4.	Sprawozd. Wydziału kraj. w sprawie wyłączenia przysiółka „Chatki“ ze związku gminy „Jastrzębków“, a przyłączenie go do gminy „Sroki ad Szczerzec“ w powiecie lwowskim	9
5.	Sprawozd. Wydziału kraj. o prośbie mieszkańców miejscowości Krzywki w sprawie wyłączenia tej miejscowości ze związku gminy Ładyczyn i utworzenia z niej samoistnej gminy w powiecie Tarnopolskim	9
6.	Sprawozdanie Wydziału kraj. o petycyi osady Wulka Turebska w przedmiocie wyłączenia jej ze związku gminy Turbia w powiecie Tarnobrzeskim i utworzenia z niej samoistnej gminy	9
7.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi mieszkańców przysiółka Laskówka w powiecie Brzozowskim, ażeby miejscowość ta ze związku gminy Bachórz wyłączoną została i utworzono z niej samoistną gminę	9
8.	Sprawozd. Wydziału kraj. o budżecie krajowym na rok 1887 . . .	10
9.	Sprawozd. Wydziału kraj. o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1885	12
10.	Sprawozd. z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1885 do końca Czerwca 1886	13
11.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie petycyi Felicyi Korosteńskiej, byłej nauczycielki szkoły ludowej PP. Klarysek w Starym Sączu, o udzielenie w drodze łaski emerytury	13
12.	Sprawozdanie Wydziału kraj. w przedmiocie subwencyi z funduszu krajowego na restauracyę grecko-katolickiej cerkwi św. Norberta w Krakowie . .	13
13.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie wstawienia do budżetu kraj. na rok 1887. kwoty 1.000 zł. w. a. jako nadgrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich	13
14.	Sprawozd. Wydziału kraj. w sprawie otworzenia oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza	13

Liczba alegatu.		Stronica sten. sprawozdania.
15.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie nadzwyczajnego wydatku na osuszenie części gruntów dóbr Tropiszowa	13
16.	Sprawozd. Wydziału kraj. o budowie krowiarni w zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie	13
17.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie nadzwyczajnego wydatku na budowę trupiarni przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie	13
18.	Sprawozd. Wydziału kraj. o potrzebie odbudowania w szpitalu tarnowskim północnej części frontowego budynku	14
19.	Sprawozd. Wydziału kraj. o podstawach ustanawiania taks szpitalnych, o świadectwach ubóstwa i o budżetach szpitali prowincyonalnych na rok 1887.	14
20.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi miasta Lubaczowa i kilkunastu gmin okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Starostwa i władz autonomicznych z Cieszanowa do Lubaczowa	14
21.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi gminy i gwarectwa w Jaworzniu, wraz z okolicznemi gminami, co do utworzenia w tej miejscowości nowego c. k. Sądu powiatowego	14
22.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi gminy miasta Zatora i okolicznych gmin w sprawie ustanowienia nowego Sądu powiatowego w Zatorze	14
23.	Sprawozd. Wydziału kraj z wnioskiem o wyłączenie miejscowości: Bołożynów, Przewołoczna z Kobylem czyli Bajmakami i Sokołówka z okręgu Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa, a ewentualnie Rady powiatowej w Złoczowie, a przydzielenie do okręgu Sądu powiatowego, c. k. Starostwa i Reprezentacyi Rady powiatowej w Brodach	14
24.	Sprawozd. Wydziału kraj. w sprawie oznaczenia terytoryum dla okręgu ustanowić się mającego nowego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach	15
25.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi gminy miasta Zaleszczyki w sprawie zaznaczenia siedziby dla przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego w mieście Zaleszczykach	15
26.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi gm. Kijowiec w sprawie przeniesienia jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie	15
27.	Sprawozdanie Wydziału kraj. o petycyi gminy Chyrowa i gmin okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starejsoli do Chyrowa	15
28.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi gminy miasta Żołyń, wsi Żołyni i innych, o utworzenie nowego okręgu c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Żołyni	15
29.	Sprawozd. Wydziału kraj. o potrzebie utworzenia w okręgu c. k. Starostwa Kossowskiego trzeciego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w miejscowości Żabie	15
30.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi gminy Pokropiwny w sprawie wyłączenia jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kozowie, c. k. Sądu obwodowego w Brzeżanach i c. k. Starostwa Brzeżańskiego a przyłączenia do c. k. Sądu powiatowego delegowanego, Sądu obwodowego i c. k. Starostwa w Tarnopolu	15
31.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi gminy miasta Baranowa i gmin okolicznych o zaprowadzenie nowego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Baranowie	15
32.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyach gmin Polanka Wielka i Włosiennica w sprawie wyłączenia ich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Białej, a przydzielenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego i c. k. Starostwa w Wadowicach	16

Liczba alegatu.		Stronica sten. sprawozdania.
33.	Sprawozd. Wydziału kraj. o potrzebie przeniesienia niektórych miejscowości z obszaru jednej reprezentacyi powiatowej do innej, mianowicie gmin Bratkowce, Stankowa, Burczyce Stare i Burczyce Nowe. . . .	16
34.	Wniosek posła Struszkiewicza w przedmiocie projektowanego oddania zarządu kolei państwowych przedsiębiorstwu kolei Karola Ludwika i zabezpieczenia interesów Państwa i kraju	26
35.	Wniosek posła Kopycińskiego w sprawie zniżenia służby nauczycieli publicznych szkół ludowych z 40 na 35 lat	30
36.	Sprawozd. Wydziału kraj. o preliminarzu funduszu szkolnego krajowego na rok 1887	32
37.	Sprawozd. Wydziału kraj. w sprawie budowy nowego teatru w Krakowie .	32
38.	Sprawozd. Wydziału kraj. o wniosku posła Wład. Koziebrodzkiego dążącym do zmiany postanowień §. 26. ord. wyb. gm.	49
39.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie petycyi adjunktów krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie o podwyższenie płacy .	50
40.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie spraw górniczych . .	50
41.	Wniosek posła Adama Sapiehy w przedmiocie nauki języka niemieckiego w szkołach średnich	60
42.	Sprawozd. Wydziału kraj. o krajowych niższych szkołach rolniczych .	63
43.	Sprawozd. Wydziału kraj. o Banku krajowym . . .	63
44.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie potrzeb kwaterunkowych c. k. żandarmeryi we Lwowie	63
45.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyach gmin Podhorce, Zahorce, Huta werhobuzka, Opaki, Hucisko Oleskie, Pobocz, Sasów, Majdan, Pieniaki i Hołubica, względem przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Oleska do Podhorzec, tudzież gmin Kotłowa, Oleska, Jasionowa i okolicznych w tej samej sprawie podanych	64
46.	Sprawozd. komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia przysiółka Chatki ze związku gminy Jastrzębków, a przyłączenia go do gminy „Sroki ad Szczerzec“ w powiecie lwowskim . .	67
47.	Przedłożenie rządowe z projektem do ustawy o zewnętrznych odznakach organów straży, do ochrony kultury krajowej ustawionej i zaprzysiężonej . .	76
48.	Wniosek posła Wład. Koziebrodzkiego z projektem ustawy o zarządzie gminnych kas pożyczkowych	76
49.	Wniosek posła Stan. Badeniego w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy szkolnej z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych	82
50.	Wniosek posła Romanowicza w przedmiocie pory zwoływania sesyj sejmowych i ich dłuższego trwania	86
51.	Sprawozd. Wydziału kraj. z projektami ustaw budowniczych dla mniejszych miast i miasteczek, tudzież dla wsi	130
52.	Sprawozd. Wydziału kraj. z czynności w zakresie przemysłu krajowego .	130
53.	Sprawozd. Wydziału kraj. o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych	130
54.	Sprawozd. Wydziału kraj. z czynności tyczących się kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, folwarku Czernichowskiego i szkoły ogrodniczej w Czernichowie	131

Liczba alegatu.		Stronica sten. sprawozdania.
55.	Wniosek posła Langiego w przedmiocie nauki gospodarstwa rybnego	131
56.	Wniosek posła Grossa w przedmiocie wejścia w wykonanie przepisów ustaw państwowych o komasacyi gruntów, dzielenia gruntów wspólnych i o oczyszczaniu lasów z gruntów cudzych	132
57.	Propozycya Wydziału kraj. w sprawie wyboru członków Rady nadzorczej Banku krajowego	134
58.	Sprawozd. Wydziału kraj. w sprawie uregulowania obowiązków co do zakładania, rozszerzania, utrzymywania jako też co do dozoru cmentarzy	143
59.	Sprawozd. Wydziału kraj. z projektem ustawy o stosunkach sług	143
60.	Sprawozd. Wydziału kraj. z czynności dotyczących się krajowych szkół rolniczych w Dublanach i folwarku dublańskiego	143
61.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie krajowych opłat konsumcyjnych	143
62.	Sprawozd. Wydziału kraj. w sprawie wyłączenia okręgu c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku z nowo utworzonego okręgu Sądu kollegialnego w Sanoku, a pozostawienia go nadal w okręgu takiegoż Sądu w Przemyślu	144
63.	Wniosek posła Jaworskiego w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy o dojazdach kolejowych	144
64.	Wniosek posła Romańczuka w przedmiocie wezwania c. k. Rządu o założenie w Przemyślu gimnazyum z ruskim językiem wykładowym, jako też w przedmiocie założenia w Stanisławowie, Stryju, Kołomyi, Tarnopolu, Brzeżanach, Złoczowie lub ewentualnie w innych miastach bądź odrębnych gimnazyów, bądź stałych klas równorzędnych z ruskim językiem wykładowym	145
65.	Wniosek posła Pławickiego w przedmiocie zalesienia nieużytków w powiecie Nowotarskim i projektu do ustawy o zalesieniu nieużytków w całym kraju	148
66.	Wniosek posła Merunowicza w przedmiocie urządzenia roboczych zakładów poprawczych	148
67.	Wniosek posła Romanowicza z projektem ustawy o policyi ogniowej	149
68.	Wniosek posła Merunowicza w przedmiocie poparcia rozwoju kultury krajowej	152
69.	Sprawozd. komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego, dotyczącym petycyi gmin Podhorce, Zahorce, Huta werhobuzka, Opoki, Hucisko oleskie, Podburz, Sasów, Majdan, Pieniaki, Hołubica, względem przeniesienia siedziby c. k. Sądu z Oleska do Podhorzec, tudzież gmin Kotłowa, Oleska, Jasionowa i okolicznych w tej samej sprawie podanych	154
70.	Sprawozdanie komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie wyłączenia gminy Pokropiwny z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kozowie, c. k. Sądu obwodowego w Brzeżanach i c. k. Starostwa brzeżańskiego, a przyłączenia jej do c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego, Sądu obwodowego i Starostwa w Tarnopolu	154
71.	Sprawozdanie komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starejsoli do Chyrowa	154
72.	Sprawozdanie Wydziału kraj. o wpływie nieograniczonej wolności dzielenia posiadłości tabularnych na wybory do Sejmu i do Rady powiatowej, tudzież na ustrój obszarów dworskich	176
73.	Sprawozdanie Wydziału kraj. w przedmiocie zalesienia wydm piasczystych i nieużytków	176

Liczba alegatu. | Stronica sten. sprawozdania.

74. Sprawozdanie Wydziału kraj. w przedmiocie daru z łaski dla Maryi Veit, sieroty po emerytowanym dyrektorze szkoły głównej we Lwowie . . . 176
75. Sprawozdanie Wydziału kraj. o wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 29. Grudnia 1885. w sprawie oznaczenia miejscowości na siedzibę trzeciego c. k. Sądu powiatowego w granicach c. k. Starostwa Rohatyńskiego . . . 176
76. Wniosek p. Wernickiego w przedmiocie zaprowadzenia poboru na rzecz kraju dodatków do podatków konsumcyjnych 176
77. Wniosek p. Skałkowskiego w przedmiocie wezwania c. k. Rządu, by przy organizacyi istniejących i otwarciu nowych kantorów pomocniczych Banku Austro-Węgierskiego uwzględniano życzenia interesowanych powiatów i gmin, i by utrzymywanie takich kantorów poruczano instytucyom, które dają gwarancyę, że nie będą pomijać interesów rolnictwa i przemysłu 183
78. Sprawozdanie komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszów indemnizacyjnych za r. 1885. 186
79. Sprawozdanie komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków za r. 1885. funduszu krajowego, oraz funduszów uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych 188
80. Sprawozdanie komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie petycyi mieszkańców przysiołka Wulka Turebska o wyłączenie tej miejscowości ze związku gminy Turbia w powiecie Tarnobrzeskim i utworzenie z niej gminy samoistnej 193
81. Sprawozdanie komisyi administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia miejscowości Krzywki ze związku gminy Ładyczyn w powiecie Tarnopolskim i utworzenia z niej samoistnej gminy . . . 195
82. Sprawozdanie komisyi budżetowej z przedłożonej przez Wydział krajowy petycyi p. Kazimierza Pańkowskiego, profesora kraj. wyższej szkoły rolniczej i administratora folwarku w Dublanach, o zaliczkę na płacę w kwocie 2.500 zł. . . 196
83. Sprawozdanie komisyi budżetowej o petycyach komitetu parafialnego gr. kat. cerkwi św. Norberta w Krakowie, o udzielenie subwencyi z funduszu krajowego na restauracyę i odnowienie tej świątyni 198
84. Sprawozdanie komisyi drogowej o petycyi Edmunda hr. Krasickiego w przedmiocie uwolnienia obszarów dworskich od udziału w zarządach drogowych . 198
85. Sprawozdanie Wydziału kraj. o kredycie dla spółek wodnych . . 212
86. Sprawozdanie Wydziału kraj. w przedmiocie konwersyi pożyczki w Banku dla krajów koronnych w r. 1880. zaciągniętej 212
87. Sprawozd. Wydziału kraj. o wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. w sprawie zapobieżenia nadużyciom przy koncesyonowaniu, wykonywaniu wyszynku i sprzedaży słodzonych napojów i piwa zagranicznego . . 212
88. Sprawozd. Wydziału kraj. o wniosku p. Małeckiego, w przedmiocie stopniowego wprowadzenia w niektórych szkołach średnich wschodniej części naszego kraju wykładów niektórych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim . . . 212
89. Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie reformy szkół wydziałowych męskich 212
90. Sprawozd. komisyi budżetowej o preliminarzu wyższej szkoły rolniczej i szkoły parobków w Dublanach na rok 1887. 227

Liczba alegatu.		Stronica sten. sprawozdania.
91.	Sprawozd. komisyi budżetowej o preliminarzu folwarku Dublańskiego na r. 1887.	233
92.	Sprawozd. komisyi budżetowej o preliminarzu kursu gorzelnictwa w Dublanach na rok 1887.	235
93.	Sprawozd. Wydziału kraj. z czynności tyczących się krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego	249
94.	Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie projektu założenia publicznych składów zbożowych	249
95.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi mieszkańców kolonii Unterbergen w sprawie wydzielenia tej kolonii ze związku gminy Podbereźce, powiatu lwowskiego	249
96.	Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi przysiółka Berbeki o wyłączenie ze związku gminy Sokole w powiecie Kamioneckim i utworzenie zeń samoistnej gminy	249
97.	Sprawozd. komisyi budżetowej o preliminarzu na r. 1887. krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach	252
98.	Sprawozd. komisyi administracyjnej o wniosku p. Merunowicza, dotyczącym „roboczych zakładów poprawczych“	260
99.	Sprawozd. komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego o potrzebie utworzenia w okręgu c. k. Starostwa Kosowskiego trzeciego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w miejscowości Żabie	260
100.	Sprawozd. komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy miasta Żołyni i innych o utworzenie nowego okręgu c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Żołyni	261
101.	Sprawozd. komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału kraj. w przedmiocie petycyi gminy miasta Baranowa i okolicznych gmin o zaprowadzenie nowego c. k. Sądu powiatowego w Baranowie	261
102.	Sprawozd. Wydziału kraj. uzupełniające sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego z dnia 2. Listopada 1886. L. 64.761.	274
103.	Wniosek p. Alfreda Potockiego w przedmiocie ugody regulującej stosunek Państwa do funduszów indemnizacyjnych	274
104.	Wniosek p. Romańczuka w przedmiocie założenia we wschodniej części kraju odpowiedniej liczby seminaryów nauczycielskich z ruskim językiem wykładowym, jakotéż założenia w miastach o dostatecznej ruskiej ludności szkół ludowych z językiem wykładowym ruskim	276
105.	Wniosek p. Tomisława Rozwadowskiego w przedmiocie projektu do zmian w ustroju gminnym	281
106.	Spraw. komisyi budżetowej o projekcie Wydziału kraj. wybudowania gmachu dla c. k. komendy żandarmeryi we Lwowie	283
107.	Spraw. komisyi budżetowej o budowie krowiarni w zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie	284
108.	Spraw. komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie otworzenia oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza w Krakowie	287
109.	Spraw. komisyi budżetowej o petycyi Feliksy Flasińskiej, wdowy po etatowym pisarzu w szpitalu św. Łazarza w Krakowie, o przyznanie jej pensyi wdowiej	288
110.	Spraw. komisyi szkolnej o wniosku posła Stan. Badeniego w sprawie zmiany ustawy z d. 25. Czerwca 1873. Nr. 255. dz. u. kr. o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych	288
111.	Spraw. komisyi gospodarstwa kraj. o sprawozdaniu Wydziału kraj. o krajowych niższych szkołach rolniczych	296

Liczba ulegatu.		Stronica stên. sprawozdania.
112.	Spraw. komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku p. Grossa w przedmiocie wejścia w wykonanie ustaw państwowych o komasacyi gruntów, o dzieleniu gruntów wspólnych i o oczyszczaniu lasów z cudzych gruntów	296
113.	Spraw. komisyi prawniczej w sprawie petycyi gminy Kijowiec o przeniesienie jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie	297
114.	Spraw. komisyi górniczej o wniosku p. Weigla dotyczącego importu falsyfikatów naftowych i przepisów wykonawczych	297
115.	Spraw. komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału kraj. w sprawie petycyi mieszkańców przysiółka Berbeki o wyłączenie tej miejscowości ze związku gminy Sokole w powiecie kamioneckim i utworzenie z niej gminy samoistnej	305
116.	Spraw. komisyi bankowej o Banku krajowym	307
117.	Sprawozd. komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie opieki nad przemysłem	307
118.	Sprawozd. komisyi budżetowej o odbudowaniu w szpitalu tarnowskim północnej części frontowego budynku	313
119.	Sprawozd. komisyi budżetowej w przedmiocie petycyi adjunktów krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie o podwyższenie płacy	324
120.	Sprawozd. komisyi budżetowej o przedłożonym przez Wydział krajowy wniosku dotyczącym kredytu dla spółek wodnych	324
121.	Sprawozd. komisyi budżetowej o petycyi miasta Ulanowa popartej przez Komitet powiatowy o udzielenie zapomogi dla pogorzelców tegoż miasta	324
122.	Sprawozd. komisyi prawniczej o petycyach gminy miasta Zatora i okolicznych gmin w sprawie utworzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze	326
123.	Sprawozd. komisyi prawniczej o petycyach gmin Polanka wielka i Włosienica względem wyłączenia ich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Białej, a przydzielenia do okręgu delegowanego c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Wadowicach	326
124.	Sprawozd. komisyi prawniczej o petycyi gminy i gwarectwa w Jaworzniu w sprawie utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Jaworzniu powiecie Chrzanowskim	326
125.	Sprawozd. komisyi administracyjnej o przedłożeniu rządowem projektu do ustawy zmieniającej niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania	341
126.	Sprawozd. Wydziału kraj. jako komisyi o prośbie gminy Przyszowa co do przyjęcia na fundusz krajowy kwoty 287 zł. 50 ct. w. a., należącej się gminie miasta Lwowa tytułem zwrotu kosztów utrzymania nieuleczalnej Magdaleny Hebdy	347
127.	Sprawozd. komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych	348
128.	Sprawozd. komisyi szkolnej o wniosku posła ks. Adama Sapiehy w przedmiocie nauczania języka niemieckiego w szkołach średnich	350
129.	Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych	363
130.	Sprawozd. komisyi administracyjnej o przedłożeniu rządowem z projektem ustawy o zewnętrznych odznakach organów straży dla ochrony kultury krajowej ustanowionej i zaprzysiężonej.	410

Liczba alegatu. Stronica sten. sprawozdania.

131. Sprawozd. Wydziału kraj. w sprawie zatwierdzenia uchwały Rady nadzorczej Banku krajowego co do udzielenia gminie miasta Stryja pożyczki komunalnej w kwocie 100.000 zł. 412
132. Sprawozd. Wydziału kraj. w przedmiocie udzielenia zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie na poręczenie lub zaciągnięcie pożyczki w kwocie 50.000 zł. 412
133. Sprawozd. Wydziału kraj. o prośbie Reprezentacyi gminy Słobody Rungurskiej, w powiecie Kołomyjskim, w sprawie wyłączenia z jej związku miejscowości Ropa Rungurska 412
134. Sprawozd. Wydziału kraj. o petycyi gminy miasta Jarosławia w przedmiocie uznania tamecznego szpitala miejskiego za powszechny i publiczny . . 415
135. Wniosek posła Fruchtmana w przedmiocie zbadania przez Wydział krajowy wynikłości dotychczasowej dwudziestoletniej działalności samorządu gminnego tak pod względem zarządu majątkowego jak i innych zadań na gminie ciążących, przedłożenia tego wyniku Sejmowi z ewentualnymi wnioskami do reformy . 416
136. Wniosek posła Wasilewskiego w przedmiocie zbadania przez Wydział krajowy, czy niedostatki publicznej administracyi gminnej nie dałyby się usunąć przez zmianę ustawy gminnej, pozwalającą na łączenie kilku gmin i obszarów dworskich w okręgi gminne i przez reformę sądownictwa policyjnego karnego . 421
137. Sprawozd. komisyi prawniczej o wniosku posła Romanowicza w przedmiocie zwoływania w czasie właściwszym sesyj sejmowych . . . 422
138. Sprawozd. komisyi drogowej z petycyi gminy miasta Brodów o udzielenie koncesyi na pobór myta kopytkowego 424
139. Sprawozd. komisyi gminnej o wniosku posła Wład. Koziebrodzkiego dążącym do zmiany §. 26. ordynacyi wyborczej gminnej 435
140. Sprawozd. komisyi budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1887 435
141. Sprawozd. komisyi prawniczej w sprawie petycyi miasta Zaleszczyki o oznaczenie siedziby przyszłego Sądu obwodowego nie w Czortkowie ale w Zaleszczykach 459
142. Sprawozd. komisyi drogowej o wniosku posła Jaworskiego względem zmian ustawy o dojazdach kolejowych 465
143. Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożeń Wydziału krajowego o szkołach dublańskich i folwarku 467
144. Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Langiego, petycyi Towarzystwa rybackiego i petycyi Towarzystwa roln. krakowskiego w sprawie rozpowszechnienia nauki rybactwa 475
145. Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie krajowej średniej szkoły rolniczej, krajowej szkoły ogrodniczej i folwarku w Czernichowie 476
146. Sprawozdanie komisyi budżetowej o preliminarzu krajowej średniej szkoły rolniczej i szkoły ogrodniczej w Czernichowie na rok 1887 . . . 498
147. Sprawozd. komisyi budżetowej o preliminarzu folwarku w Czernichowie na rok 1887 501
148. Sprawozd. komisyi budżetowej o petycyi Dr. Stanisława Smolki, profesora uniwersytetu Jagiellońskiego, w sprawie subwencyi na wyprawę naukową w celu studyów w archiwach watykańskich 506

Liczba alegatu.		Stronnica sten. sprawozdania.
149.	Sprawozd. komisyi gminnej o petycyach Reprezentacyi powiatowych domagających się uchwalenia ustawy o przymusowem ubezpieczaniu od ognia budynków włościańskich i małomiejskich lub w ogóle wszystkich budynków i uchwalenie ustawy o przymusowem zakupywaniu sikawek i narzędzi ratunkowych przez gminy i obszary dworskie	507
150.	Sprawozd. komisyi gminnej o wniosku posła Wład. Koziebrodzkiego z projektem do ustawy o zarządzie kas pożyczkowych gminnych . . .	512
151.	Sprawozd. komisyi administracyjnej o wnioskach Wydziału krajowego w przedmiocie wpływu wolności dzielenia posiadłości tabularnych na wybory do Sejmu i do Rad powiatowych, tudzież na ustrój obszarów dworskich . .	534
152.	Sprawozd. komisyi kolejowej o wniosku posła Struszkiewicza w przedmiocie oddania kolei państwowych w kraju istniejących pod zarząd przedsiębiorstwa kolei Karola Ludwika i zniżenia na tejże opłat przewozowych . .	539
153.	Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zalesienia wydm piaszczystych i nieużytków . .	540
154.	Sprawozd. komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszów samoistnych (niedotowanych), budżetem nieobjętych, za rok 1885 . . .	541
155.	Sprawozd. komityi budżetowej o zamknięciu funduszu propinacyjnego za rok 1885	548
156.	Sprawozd. komisyi budżetowej o preliminarzu wydatków i dochodów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie na rok 1887 . . .	549
157.	Sprawozd. komisyi budżetowej o petycyi Dr. Tatarczucha imieniem Towarzystwa lecznicy lwowskiej (l. 719.)	550
158.	Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego w sprawie petycyi Zarządu Kółek rolniczych o przyznanie subwencyi z funduszów krajowych w kwocie 4.000 zł. .	550
159.	Sprawozd. komisyi prawniczej w przedmiocie wyłączenia miejscowości Bołożynów, Przewołoczna z Kobylem czyli Bajmakami i Sokołówką z okręgu Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa, a ewentualnie Rady powiatowej w Złoczowie, a przydzielenia ich do okręgu c. k. Sądu powiatowego, Starostwa i Rady powiatowej w Brodach	554
160.	Sprawozd. komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie oznaczenia miejscowości na siedzibę trzeciego Sądu powiatowego w granicach c. k. Starostwa Rohatyńskiego	555
161.	Sprawozd. komisyi prawniczej o petycyi Izby adwokatów we Lwowie w sprawie utworzenia urzędu depozytowego we Lwowie	555
162.	Sprawozd. komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału kraj. w sprawie oznaczenia terytoryum dla ustanowić się mającego nowego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach	555
163.	Sprawozd. komisyi prawniczej o petycyi Reprezentacyi powiatowej Zbaraskiej w sprawie utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach .	556
164.	Sprawozd. komisyi prawniczej o petycyi gminy miasta Czchowa o ustanowienie nowego c. k. Sądu powiatowego w Czchowie	556
165.	Sprawozd. komisyi szkolnej o petycyach rozmaitych Rad miejscowych szkolnych, gmin, nauczycieli i nauczycielek, w sprawie podwyższenia płac nauczycielom, względnie nauczycielkom w odnośnych szkołach ludowych . . .	556
166.	Sprawozd. komisyi szkolnej o petycyach rozmaitych Rad szkolnych miejscowych i nauczycieli o podwyższenie płac nauczycielom tamtejszych szkół ludowych .	556

Liczba alegatu.		Stronica sten. sprawozdania.
167.	Sprawozd. Wydziału kraj. w sprawie zezwolenia na zaciągnięcie w Banku krajowym przez gminę miasta Brodów pożyczki w sumie 200.000 zł. w obligacyach komunalnych	565
168.	Sprawozd. komisyi bankowej w sprawie zatwierdzenia wniosku Wydziału krajowego co do udzielenia gminie miasta Stryja pożyczki komunalnej w kwocie 100.000 zł.	565
169.	Sprawozd. komisyi bankowej w sprawie petycyi Zwierzchności gminnej w Radomyślu, o udzielenie pożyczki w kwocie 12.000 zł. w Banku krajowym na dokończenie szkoły cztero-klasowej	565
170.	Sprawozdanie komisyi budżetowej o budżecie krajowym na rok 1887.	568
171.	Sprawozd. komisyi bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie zezwolenia na zaciągnięcie w Banku krajowym przez gminę miasta Brodów pożyczki w obligacyach komunalnych I. emisyi w sumie 200.000 zł.	627
172.	Sprawozdanie komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Pławickiego w przedmiocie zalesienia nieużytków w powiecie Nowotarskim i projektu do ustawy o zalesieniu nieużytków w całym kraju	629
173.	Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego	630
174.	Sprawozd. komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie zapobieżenia nadużyciom przy koncesyonowaniu, wykonywaniu wyszynku i sprzedaży słodzonych napojów i piwa zagranicznego	631
175.	Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego w przedmiocie projektu założenia publicznych składów zbożowych	654
176.	Sprawozd. komisyi budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego z wnioskami w sprawie budowy nowego teatru w Krakowie	655
177.	Sprawozd. komisyi administracyjnej z przedłożenia Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Lubaczowa i kilkunastu gmin okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Starostwa i władz autonomicznych z Cieszanowa do Lubaczowa	659
178.	Sprawozd. komisyi szkolnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie reformy szkół męskich wydziałowych	661
179.	Sprawozd. komisyi administracyjnej o petycyi Rady miasta Lwowa w sprawie darowizny reaności pod l. kons. 34 m. we Lwowie „Castrum“ zwanej.	666
180.	Sprawozd. komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi pp. Nawarskiego i Słoneckiego o udzielenie im subwencyi w kwocie 3000 zł. oraz o poręczenie akcyjnemu towarzystwu żeglugi parowej na Dniestrze przez lat 25 dochodu rocznego 5% od kapitału złotych 125.000 w to przedsiębiorstwo włożyć się mających	672
181.	Wnioski komisyi szkolnej w przedmiocie reformy szkół męskich wydziałowych	695
182.	Sprawozd. komisyi rybackiej z przedłożonego przez c. k. Rząd projektu ustawy o rybołowstwie	696
183.	Sprawozd. komisyi szkolnej o wniosku posła J. Romańczuka w sprawie języka wykładowego ruskiego w gimnazyach	716
184.	Sprawozd. komisyi lustracyjnej o czynnościach Wydziału krajowego w czasie od 1. lipca 1885. po koniec czerwca 1886.	738
185.	Sprawozd. komisyi administracyjnej o wniosku posła Abrahamowicza względem wydania ustawy zaprawodzającej karty i certyfikaty myśliwskie	743

Liczba alegatu.		Stronica sten. sprawozdania.
186.	Sprawozd. komisyi prawniczej z petycyi Wydziałów powiatowych w Buczaczu, Czortkowie i Husiatynie, oraz kilkudziesięciu wyborców większej posiadłości o zmianę miejsca wyborów do Sejmu i Rady państwa z kuryi wielkiej własności, tak aby odbywały się wybory nie w Zaleszczykach ale w Czortkowie . .	743
187.	Sprawozd. komisyi administracyjnej nad sprawozdaniem Wydziału krajowego o prośbie reprezentacyi gminy Słobody rungurskiej, o wyłączenie z jej związku osady Ropa rungurska i o utworzenie z tej ostatniej osobnej gminy .	744
188.	Spraw. komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału kraj. o petycyi gminy miasta Jarosławia w przedmiocie uznania tamecznego szpitala miejskiego za powszechny i publiczny	745
189.	Spraw. komisyi administracyjnej w przedmiocie udzielenia zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowej na poręczenie lub zaciągnięcie pożyczki w kwocie 50.000 zł. odnośn.e do sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 13. Stycznia 1887. L. 1.096	745
190.	Spraw. komisyi prawniczej w sprawie wyłączenia okręgu c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku z nowo utworzonego okręgu Sądu obwodowego w Sanoku, a pozostawienie go nadal w okręgu takiegoż Sądu w Przemyślu . . .	746
191.	Spraw. komisyi budżetowej o preliminarzach wydatków i dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego na rok 1887	755
192.	Spraw. komisyi budżetowej o wniosku posła hr. Alfreda Potockiego i towarzyszy, tyczącego się ugody w sprawie indemnizacyjnej . . .	761
193.	Spraw. komisyi gminnej o wnioskach posłów T. Rozwadowskiego, Fruchtmana i Wasilewskiego w sprawie reformy gminnej	782
194.	Spraw. komisyi szkolnej o petycyi gminy miasta Bochni o odpisanie kwoty 25.498 zł. 8 ct. i uwolnienie od płacenia nadal kwoty 2.124 zł. 84 ct. rocznie do funduszu szkolnego okręgowego	783

Nie przyszły pod obrady Sejmu:

195. Sprawozd. komisyi szkolnej o petycyach nauczycieli ludowych: Michała Zacharyasza z Jasła, Piotra Łabowskiego z Mikołajowa, Bartłomieja Kamińskiego z Bolechowa, Edwarda Majewskiego z Krzeszowic, Tymoteusza Tymoczkowa z Wróblewic i Jana Hołubowicza ze Stryja — o przyznanie im trzeciego dodatku pięcioletniego.

196. Sprawozd. komisyi drogowej o petycyi Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie, względem uchwalenia budowy drogi krajowej z Poronina do granicy węgierskiej pod Jaworzyną.

197. Sprawozd. komisyi szkolnej z petycyi gminy miasta Stryja o odpisanie zaległości 31.530 zł. 18½ ct. do funduszu szkolnego okręgowego stryjskiego.

198. Sprawozd. komisyi szkolnej o wniosku p. ks. Kopycińskiego, w sprawie zniżenia liczby lat służby nauczycieli szkół ludowych, tudzież o petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego L. s. 180., pet. 117. i Przemyskiego Zarządu oddziałowego tegoż Towarzystwa L. s. 391., pet. 303. w tym samym przedmiocie.

L. s. 46.

Aleg. 1.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

Lpr. 10.907.

Do Jaśnie Wielmożnego

JANA HR. TARNOWSKIEGO

Marszałka krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem, Członka Izby Panów Rady państwa w Wiedniu.

Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku!

Na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 8. paźdz. br. i w skutek reskryptu Jego Excelencyi Pana Ministra rolnictwa z dnia 18. października b. r. L. $\frac{18.408}{1,254}$ mam zaszczyt złożyć do laski Marszałkowskiej projekt ustawy zmieniającej niektóre postanowienia prawne, o wykonywaniu prawa polowania wraz z objaśniającymi uwagami do tego projektu.

Racz Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku zamieścić to przedłożenie rządowe na porządku dziennym jednego z pierwszych posiedzeń Wysokiego Sejmu. —

Racz przyjąć Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku przy tej sposobności zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

Lwów dnia 2. grudnia 1886.

Zaleski w. r.

Alex 7

C. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

USTAWA.

z dnia

którą zmienione zostają niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Czas trwania dzierżawy polowań gminnych, w myśl §§. 1. i 2, rozporządzenia ministeryalaego z dnia 15. Grudnia 1852. (Dz. u. p. Nr. 257) w drodze publicznej licytacyi wydzierżawiać się mających, wynosić ma w regule 10 lat. Wyjątkowo tylko, z ważnych powodów zejść można najniżej do okresu 6 lat, lub podnieść okres dzierżawy najwyżej do 14 lat.

W wypadkach przedłużenia bez licytacyi umów o dzierżawę polowania stosownie do §. 10. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 15. Grudnia 1852 (Dz. u. p. Nr, 257.) przedłużenie dzierżawy w żadnym razie przekraczać nie może okresu 14 lat.

§. 2.

Jeżeli w czasie trwania dzierżawy polowania gminnego (§. 1.) w posiadłości ziemskiej, w obrębie obszaru gminy położonej, zajdą zmiany, wskutek których pojedyńcze parcele wydzierżawione z innemi gruntami gminnego polowania, zostaną terytoryalnie złączone w obszar, lub połączone z obszarem obejmującym co najmniej 115 hektarów = 200 morgów, który uprawnia do własnego polowania w myśl §. 5, cesarskiego patentu z dnia 7. Marca 1849. (Dz. u, p. Nr. 154) to do upływu dzierżawy gminnego polowania, wykonywanie prawa własnego polowania na nowo powstałym obszarze względnie na parcelach, które połączone zostały z istniejącym już obszarem własnego polowania, pozostaje w zawieszeniu, a polowanie na tych gruntach przyznaje się gminie.

§. 3.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia w dzienniku ustaw krajowych.

§. 4.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Objaśniające uwagi

do projektu ustawy zmieniającej niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Według §. 5. patentu cesarskiego z dnia 7. Marca 1849. (Dz. u. p. Nr. 154) każdemu posiadaczowi złączonego obszaru gruntowego o przestrzeni co najmniej 115 hektarów (czyli 200 morgów) dozwolone jest wykonywanie polowania na tym własnym obszarze gruntowym. Natomiast w przepisach regulujących wykonywanie prawa polowania nie jest stanowczo rostrzygnięta kwestya, czy w razie, gdy pojedyncze z resztą gruntów gminnego polowania razem wydzierżawione parcele wśród trwającego peryodu dzierżawy polowania złączone zostaną w obszar własnego polowania lub połączone z takim obszarem, prawo własnego polowania na nowo powstałym obszarze, względnie na parcelach połączonych z istniejącym już obszarem własnego polowania wchodzi w życie z a r a z po powstaniu takiego stanu rzeczy, czy też dopiero z upływem istniejącej umowy o dzierżawę polowania gminnego. W judykaturze władz politycznych luka ta istniejąca w przepisach o wykonywaniu polowania musiała być dopiero w drodze interpretacyi wypełnioną.

Ministerstwo rolnictwa zawsze broniło w tej mierze zarówno jak przedtem Ministerstwo spraw wewnętrznych zapatrywania. że prawo własnego polowania świeżo powstające w czasie trwania dzierżawy gminnego polowania, wejść może w życie dopiero po upływie umowy o dzierżawę gminnego polowania.

W tym też duchu wydane zostały liczne orzeczenia trzeciej instancyi. Trybunał administracyjny natomiast uchylił w najnowszych czasach w kilku wypadkach w skutek wniesionych w tej mierze zażaleń na podstawie §. 7. ustawy z 22. Października 1875. Dz. u. p. Nr. 36. ex 1876. orzeczenia Ministerstwa rolnictwa, w których powyższa zasada została wyrażona i zastósowana. W odnośnych orzeczeniach Trybunał administracyjny wyraził wprost przeciwne judykaturze Ministerstwa rolnictwa zapatrywanie prawne, że wykonanie prawa własnego polowania, służącego właścicielowi jednolitego obszaru po nad 115 hektarów według §. 5. cesarskiego pateutu z dnia 7. Marca 1849. Dz. u. p. Nr. 154, niema być zawisłem od zgaśnięcia istniejących umów o dzierżawę gminnego polowania (orzeczenie Trybunału administracyjnego z 15. Czerwca 1882. l. 1174, 20. Października 1882. L. 2025, 13. Marca 1884. L. 549. i t. d.)

W orzeczeniu z dnia 15. Czerwca 1882. L. 1174. Trybunał administracyjny uzasadnił powyższe swoje zapatrywanie prawne w sposób szczególnie dobitny tem, że uprawnienie do wykonywania polowania przez nabycie obszaru gruntów, odpowiadającego wymogom §. 5. cesarskiego patentu z 7. Marca 1849. Dz. u. p. Nr. 154, tudzież przez połączenie gruntów w taki obszar lub z takim obszarem uzyskanem zostaje przez właściciela gruntu z mocy ustawy, a o ile chodzi o grunta, na których polowanie według §. 6. powołanego patentu cesarskiego gminie przydzielone zostało, przydzielenie to ustaje w chwili nabycia prawa do wykonywania polowania przez właściciela gruntu. Podobne uzasadnienie i wywody zawierają inne powyżej przytoczone orzeczenia Trybunału administracyjnego.

Niepodobna tego zapoznawać, że interpretacya powyższa, której się już odtąd Trybunał administracyjny konsekwentnie trzyma tak, że nie można oczekiwać odstąpienia od niej, sprowadzić musiałaby najniekorzystniejsze następstwa pod względem gospodarstwa łowieckiego. Najbliższą konsekwencyą tej interpretacyi jest to, że mimo przeprowadzenia aktu wydzierżawienia pod powagą władz i po poprzedniem publicznem ogłoszeniu, byłoby zupełnie zakwestyonowane nabyte przez to prawo dzierżawy co do rozmiaru i jakości przedmiotu dzierżawy.

W obec tak częstych wypadków zmiany w stosunkach posiadania i w obec szczególnie w niektórych krajach zachodzących fluktuacyi między większą a małą posiadłością, dzierżawcy odjęta zostaje w ten sposób wszelka gwarancya co do nieuszczuplonego istnienia przedmiotu dzierżawy. Dzierżawca musi owszem być przygotowany w każdej chwili na możliwe zmniejszenie przedmiotu dzierżawy, co więcej, ze względu na okoliczność, że grunt wydzielony stanowić może najcenniejszy lub nawet jedyny przedmiot, dla którego dzierżawa wzięta została — na zupełne zdeprecjonowanie przedmiotu dzierżawy i na wynikające ztąd zawikłanie stosunków prawnych.

Jasną jest rzeczą, że wobec tej niepewności stosunków każdy dzierżawca prawa polowania mniej lub więcej wahać się musi podejmować potrzebne do racyonalnego wykonywania polowania a przytem kosztowne inwestycye, że dalej uczciwi dzierżawcy powoli usuwać się będą od wydzierżawienia gminnych polowań i pozostawią je osobom których staraniem jest przez bezwzględne wyzyskanie zwierzyny w pierwszym zaraz roku zabezpieczyć się w obec strat, grożących im w następnych latach z powodu niepewnych stosunków.

Stosunki tego rodzaju muszą koniecznie doprowadzić do coraz większego zdeprecyonowania gminnych polowań a w dalszej konsekwencyi do rezultatu wprost przeciwnego celowi zamierzonemu w ustawie o polowaniu a polegającemu na zabezpieczeniu wykonywania polowania w sposób gospodarczy i racyonalny.

Oprócz tych ważnych a niekorzystnych następstw pod względem gospodarstwa łowieckiego wywiązywać się będzie z powyższego zapatrywania prawnego Trybunału administracyjnego nadto jeszcze w przeważnej części wypadków cały szereg trudnych do rozwiązania kwestyi prawnych co do dalszego trwania stosunku dzierżawy. Przedewszystkiem nasunie się pytanie, czy dzierżawca obowiązany jest dotrzymać dalej kontraktu dzierżawy aż do upływu jego terminu, czy też nastąpić ma nowe wydzierżawienie polowania gminnego. W pierwszym razie na dzierżawę bardzo często zostałoby nałożone zobowiązanie nieodpowiadające ani prawu ani słuszności, gdyż zniżenie czynszu dzierżawnego, jakieby nastąpiło stosownie do rozległości i jakości wydzielonego obszaru z prawem własnego polowania, nie zawsze stanowiłoby zupełny ekwiwalent za uszczerbek, powstający ze zmiany przedmiotu dzierżawy. W drugim zaś razie wypadłoby postępowanie wbrew ustawie, gdyż ze względu na przepisane terminy licytacyjne i dopuszczalne środki prawne musiałby aż do rozpoczęcia nowego peryodu dzierżawy upłynąć dłuższy okres czasu, kiedy tymczasem zaniechanie polowania nie jest dozwolone.

Dalsza kwestya tyczy się zwrotu czynszu dzierżawnego za polowanie przez dzierżawcę już uiszczonego i pomiędzy pojedynczych właścicieli gruntów rozdzielonego, szczególnie w tych wypadkach, gdy czynsz uiszczony został z góry za cały szereg lat, a tymczasem zaszły liczne zmiany w osobach właścicieli gruntów.

Możnaby podnieść jeszeze inne kwestye tego rodzaju, ale już kwestye przytoczone wystarczyć powinne do wykazania, jak potrzebnem jest zapobieżenie podobnym trudnościom i komplikacyom. Wypływa ztąd nagła potrzeba zaradzenia takiemu stanowi w drodze noweli do ustawy w tym kierunku, aby w wyraźnem pozytywnem postanowieniu prawnem uznane zostało bronione dotąd przez Ministerstwo rolnictwa w obec judykatury Trybunału administracyjnego zapatrywanie prawne, iż wykonywanie nowego, w czasie dzierżawy gminnego polowania powstałego prawa własnego polowania pozostać winno w zawieszeniu aż do upływu dzierżawy gminnego polowania. W tym duchu sformułowany został §. 2. przedłożonego projektu ustawy.

Przeciw stosowności takiego postanowienia prawnego można podnieść zarzut tylko w tym kierunku, że przy zawieraniu umów o dzierżawę polowania z bardzo długim terminem (20—30 lat jak się to już wydarzało) posiadający prawo własnego polowania przez zbytnie długi okres czasu byłby w wykonywaniu tego prawa przeszkodzony.

Zarzut ten wcale niepozbawiony podstawy może jednak być uchylony przez przyjęcie do wydać się mającej noweli postanowienia, oznaczającego maxymalny okres trwania umów o dzierżawę polowania. To też w §. 1. przedłożonego projektu ustawy oznaczony został 14-letni okres trwania umów o dzierżawę polowania tak w drodze publicznej licytacyi jak i w drodze przedłużenia z zaniechaniem licytacyi zawrzeć się mających. Ponieważ jednak obowiązujący przepis prawny o wydzierżawieniu polowania gminnego (rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852. Dz. u. p. Nr. 257), który ustanawia tylko prawidłowy 5-letni okres i minimalny 3-letni okres a wcale nie oznacza przytem maxymalnego okresu (§. 6), pod tym względem wymaga uzupełnienia, przeto okazało się stosownem wprowadzić przy tej sposobności równocześnie także zmianę co do obecnie unormowanego prawidłowego okresu (5 lat) oraz co do minimalnego okresu (3 lata). Przyjęto zatem z uwzględnieniem rozpraw i uchwał odbytego w r. 1885· w Wiedniu I. austryackiego kongresu łowieckiego w §. 1. przedłożonego projektu ustawy co do polowan gminnych według §§. 1 i 2 rozporządzenia ministeryalnego z 15. Grudnia 1852. (Dz. u. p. Nr. 257.) w drodze publicznej licytacyi wydzierżawić się mających. 10 lat jako okres normalny a 5 lat jako okres minimalny. Podniesienie normalnego i minimalnego okresu umów o dzierżawę polowania stosunkowo do obecnie obowiązujących przepisów, według ktorych normalny okres wynosić ma 5 lat, a minimalny 3 lata, leży w interesie porządnego gospodarstwa łowieckiego. Natomiast krótkie terminy dzierżawy z natury rzeczy przyczyniają się do powstawania polowań nieracyonalnych, które tylko z chciwości i na szkodę sąsiednich dobrze pielęgnowanych rewirów bywają wydzierżawiane.

Specyalnie co do ustanowienia 14 letniego maxymalnego okresu dla umów o dzierżawę polowania, rostrzygającą była ta okoliczności, że wskazanem się okazuje równoczesne rozszerzenie granicy, w której obrębie co do trwania dzierżawy pójść można powyżej i poniżej 10-letniego okresu normalnego. Jeżeli tedy w myśl uchwały powziętej w tej mierze przez kongres łowiecki, okres 6-letni t. j. o 4 lata krótszy od normalnego, przyjęty został za granicę zniżenia, to jako granicę maxymalną przedłożenia przyjąć wypadło okres 14-letni. Co do tej ostatniej granicy kongres łowiecki nie powziął w ogóle żadnej uchwały.

Oznaczenie minimalnego i normalnego okresu w wypadkach przedłużenia dzierżawy bez licytacyi nie wydaje się wskazanem, gdyż w wyjątkowych wypadkach tego rodzaju, przewidzianych w §. 10. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 15. Grudnia 1852. (Dz. u. p. Nr. 257), pozostawione być musi władzom politycznym oznaczenie okresu przedłużenia dzierżawy z uwzględnieniem zachodzących w danym razie warunków stosowności. Tylko co do minimalnego okresu przedłużenia wydawało się w każdym razie stosownem zatrzymanie granicy unormowanej dla licytacyjnego wydzierżawienia polowań.

§. 3. projektu ustawy zawiera postanowienie, że ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia w dzienniku ustaw krajowych, §. 4 zaś klauzulę wykonawczą.

Aleg 2

L. s. 47/1886.

Z c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

L. 11.126/pr.

Do

Jaśnie Wielmożnego

Jana hr. Tarnowskiego,

Marszałka krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i W. Ks. Krakowskiego,
Członka Izby Panów, etc.

we Lwowie.

Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku!

Na mocy Wysokiego reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra skarbu z dnia 7. Września b. r. L. 26.024 mam zaszczyt złożyć do laski Marszałkowskiej jako przedłożenie rządowe preliminarze funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej i zachodniej oraz Wielkiego Księstwa Krakowskiego na r. 1887. z zastrzeżeniem wyniku konstytucyjnego traktowania ugody co do uregulowania stosunków Państwa do galicyjskich funduszów indemnizacyjnych zawrzeć się mającej.

Racz Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku zamieścić niniejsze przedłożenie rządowe na porządku dziennym jednego z pierwszych posiedzeń Wysokiego Sejmu.

Racz Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku przy tej sposobności przyjąć zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

Lwów dnia 2. Grudnia 1886.

Zaleski w. r.

Sumaryczny preliminarz

funduszu indemnizacyjnego

dla Galicyi wschodniej

na rok 1887.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie 1886.

A. Pokrycie.

Liczba porządkowa i załączników	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi.
		Zł. wal. austr.			
	I. Od obowiązanych.				
1	Wpłata kapitałów	4.396	1.562	3.453	
2	„ rent	537	855	708	
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody .	7.927	20.868	8.040	
	II. Własne dochody.				
4	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych	—	37.115	37.782	
5	Dochód za sprzedane obligacye indemnizacyjne	—	100.490	—	
6	Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne	49.035	—	—	
	III. Dochody ze zwrotu zaliczek.				
7	Zwrócone zaliczki	2.087	9.311	8.076	
	IV. Od kraju.				
8	Dodatki indemnizacyjne od podatków	2,117.281	2,080.290	2,183.064	
	Daniny od zboża i soli	—	—	—	
	V. Ze skarbu państwa.				
	Wynagrodzenia laudemialne	—	—	—	
	Odsetki od ulokowanych nadwyżek funduszowych	—	—	—	
	Zwroty kapitałów od c. k. skarbu państwa	—	—	—	
9	Zaliczki ze skarbu państwa:				
	a) nieoprocentowane	—	—	—	
	b) oprocentowane	1,449.518	1,443.520	1,409.848	
	Zwrot zaliczek do innych funduszów indemnizacyjnych	—	—	—	
	Razem . . .	3,631.501	3.694.011	3,650.971	
	W porównaniu z potrzebą w kwocie	—	3,694.011	3,650.971	
	pozostaje do ulokowania	—	—	—	
	albo ubytek z zapasu kasowego pokryć się mający.	—	—	—	

B. Potrzeby.

Liczba porządkowa i załączników	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi.
		Zł. wal. austr.			
10	Koszta zarządu	16.078	18.204	17.162	
11	Spłata kapitałów:				
	a) przez losowanie	1,702.627	1,982.400	2,044.350	
	b) przez wykupno obligacyi . . .	—	—	—	
	Kwoty wyrównawcze w kapitale . .	42	—	—	
	„ „ „ rentach . .	—	—	—	
12	Renty dla uprawnionych	1,596.919	1,628.707	1,531.026	
13	Wynagrodzenie za zakupione obligacye indemnizacyjne	93.694	—	—	
	Odsetki od kapitałów dłużnych Skarbowi Państwa	—	—	—	
14	Zaliczki zwrotne	299	12.400	11.433	
	Zwroty zaliczek ze Skarbu Państwa	—	—	—	
15	Nadzwyczajne wydatki	244	52.300	47.000	
	Zwrot zaliczek otrzymanych z innych funduszów indemniz. . . .	—	—	—	
	Razem . . .	3,409.903	3,694.011	3,650.971	

Załącznik 1. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Wpłata kapitałów.				Wniosek polega na podstawie rocznej należytości w kapitałach przypadających do spłaty od obowiązanych w roku 1887.
1	Z końcem roku 1885. pozostało niespłaconych kapitałów wykupna za dziesięcinę, meszne i czynsze emfiteutyczne w kwocie 32.429 zł. Gdy w roku 1886. prawdopodobnie nic nie przybędzie, a na powyższą należytość w roku 1886. może być spłacone . . 1.562 „ przeto pozostanie . . . . 30.867 zł. z której przypada według planu spłaty na r. 1887.	4.396	1.562	3.453	

Załącznik 2. do pokrycia.

	Wpłata rent.				Wniosek polega na planie spłat.
1	Od kapitałów wykupna podług załącznika 1. pokrycia ma jako 5% odsetki według planu spłaty dopływać w roku 1887	537	853	708	

Załącznik 3. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Odsetki za zwłokę i inne różne przychody.				Wniosek według spodziewanych dochodów w roku 1887.
1	Odsetki za zwłokę od rat w terminach niespłaconych	1.285	240	1.300	
2	Zwrot kosztów podróży	458	400	500	
3	Taksy za przepisanie obligacyi indemnizacyjnych	138	120	140	
4	Zwroty za brakujące kupony od obligacyj indemnizacyjnych	6.046	20 008	6.000	
5	Zwroty rachunkowe i inne	—	100	100	
	Razem . . .	7.927	20.868	8.040	

Załącznik 4. do pokrycia.

	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych.				Wniosek podług wykazanego stanu czynnych kapitałów. W roku 1885. nie zrealizowano kuponów od własnych obligacyj indemnizacyjnych.
1	Stan zakupionych obligacyj indemnizacyjnych na rzecz funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej wynosił z końcem czerwca 1886 . . . 719.660 zł. m. k. czyli wal. austr.. . 755.643 zł., i czyni zatem 5%	—	37.115	37.782	

Załącznik 5. do pokrycia.

	Dochód za sprzedane obligacye indemnizacyjne.				Na rok 1887. nie preliminuje się żadnej kwoty, gdyż własne dochody i subwencya ze Skarbu państwa prawdopodobnie wystarczą na pokrycie wydatków.
1	Za obligacye indemnizacyjne sprzedane w celu pokrycia bieżących wydatków funduszowych	—	100.490	—	

Załącznik 6. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
1	**Dochód z wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych**	49.035	—	—	Na czysto przypadkowy dochód ten nic się nie preliminuje.

Załącznik 7. do pokrycia.

	Zwrócone zaliczki.				
1	Zwrot zaliczek, danych na płace etatowe, koszta kancelaryjne w latach poprzednich i w roku 1887.	2.807	9.311	8.076	Wniosek oparty na podstawie trzechletniego przecięcia. Wynik wynosił: w roku 1883. — „ „ 1884. 21.421 zł. „ „ 1885. 2.807 „ razem 24.228 zł. przeciętnie 8.076 „

Załącznik 8. do pokrycia.

	Dodatki indemnizacyjne.				
1	Podług zestawienia z przedłożonych wykazów urzędów podatkowych Galicyi wschodniej wynosi sprawdzona należytość podatków w roku 1885. kwotę 7,276.879 zł. 57 ct. W braku innej podstawy służy powyższa kwota do wymiaru dodatku indemnizacyjnego po 30 ct. od jednego guldena podatkowego na r. 1887	2,117.281	2,080.290	2,183.064	Wniosek polega na należytości podatkowej za rok 1885.

Załącznik 10. do potrzeb.

Preliminarz

wydatków c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych, tudzież c. k. Namiestnictwa jako komisyi krajowej i komisyj lokalnych dla spraw odkupu i regulacyi ciężarów gruntowych z funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej pokryć się mających

na rok słoneczny 1887.

A. C. k. Namiestnictwo.

Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
1	Płace, dodatki i wynagrodzenie dla służby	7.175	7.207	7.144	Podział kosztów zarządu na wszystkie trzy fundusze indemnizacyjne nastąpił na podstawie dekretu ministeryalnego z dnia 1. Października 1867. l. 15.871 podług którego fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej 22/35 części wszystkich wydatków ponosi.
2	Dodatki aktywalne	1.194	1.232	1.232	
3	Dyurny	1.067	1.101	1.101	
4	Remuneracye i zapomogi	1.613	2.514	1.886	
5	Potrzeby kancelaryjne	1.543	2.389	2.197	
6	Czynsze na mieszkania	651	651	564	
7	Koszta podróży	5	63	12	
8	Rozmaite wydatki	—	22	6	
	Razem . . .	13.248	15.179	14.142	
	Do tego wydatki komisyj miejscowych dla spraw odkupu i uporządkowania ciężarów gruntowych	2.830	3.025	3.020	
	Ogólna suma . . .	16.078	18.204	17.162	

C. k. Komisye lokalne.

Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
9	Płace, dodatki i wynagrodzenia dla służby	1.700	1.700	1.700	
10	Dodatki aktywalne	300	300	300	
11	Dyurny	263	365	365	
	Remuneracye i zapomogi	—	—	—	
12	Potrzeby kancelaryjne	28	50	50	
13	Koszta podróży i dyety rzeczoznawców	537	600	600	
	Czynsz na mieszkania	—	—	—	
14	Rozmaite wydatki	2	10	5	
	Raz m	2.830	3.025	3.020	

Alegat 1. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Płace, dodatki funkcyjne i wynagrodzenia dla c. k. Namiestnictwa.				Wniosek na rok 1887. stawia się według teraźniejszego stanu urzędników i sług przy c. k. Namiestnictwie jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych i komisyi krajowej serwitutowej.
1	Dla zastępcy prezesa dodatek roczny w kwocie . . . . . 400 zł.				
2	1 radca Namiestnictwa z roczną płacą . . . . 3.600 „				
3	1 sekretarz referujący . . 1.400 „ z dodatkiem rocznym . 250 „				
4	1 komisarz powiatowy . 1.200 „				
5	1 koncepista Namiestn. . 900 „				
6	2 konceptowych praktykantów roczne adjutum po 500 zł. . . . . 1.000 zł.				
	Oddział manipulacyjny.				
7	2 oficyałów Namiestnictwa z roczną płacą po 1.000 zł. . . . . 2.000 „				
	Służba.				
8	1 woźny z roczną płacą . 400 „				
9	1 stróż z rocznem wynagrodzeniem . . . . . 216 „				
	Razem 11.366 zł.				
	z tego przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $^{22}/_{35}$ części	7.175	7.207	7.144	
	Galicyi zachodniej $^{12}/_{35}$ części . .	3.813	3.931	3.897	
	Wielkiego Księstwa Krakowskiego $^{1}/_{35}$ część	326	328	325	
	Ogółem . .	11.314	11.466	11.366	

Alegat 2. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Dodatki aktywalne.				
1	1 radca Namiest. rocznie 480 zł.				Wniosek zawiera systemizowane dodatki aktywalne urzędników i sług wymienionych w alegacie 1.
2	1 sekretarz . . . . 360 „				
3	1 komisarz powiatowy . 300 „				
4	1 koncepista Namiestn. . 240 „				
5	2 oficyałów Namiestnictwa po 240 . . . . 480 „				
6	1 woźny 25% od 400 zł. 100 „				
	Razem . . . 1.960 zł.				
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $^{22}/_{35}$ części	1.194	1.232	1.232	
	Galicyi zachodniej $^{12}/_{35}$ części . .	652	672	672	
	W. Ks. Krakowskiego $^{1}/_{35}$ część .	54	56	56	
	Ogółem . . .	1.900	1.960	1.960	

Alegat 3. do załącznika 10. do potrzeb.

	Dyurny.				
1	4 dyurnistów po 1 zł. 20 ct. dziennie razem . . . . 1.752 zł.				Wniosek według obecnego stanu zatrudnionych dyurnistów i prawdopodobnej potrzeby na rok 1887.
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $^{22}/_{35}$ części	1.067	1.101	1.101	
	Galicyi zachodniej $^{12}/_{35}$ części . .	582	601	601	
	W. Ks. Krakowskiego $^{1}/_{35}$ część . .	48	50	50	
	Ogółem . . .	1.697	1.752	1.752	

Alegat 4. do załącznika 10. do potrzeb.

	Remuneracye i zapomogi				
1	Dla c. k. Namiestnictwa i komisyi lokalnej serwitutowej w Galicyi wschodniej . . . . . 3.000 zł.				Wniosek ze względu na zmniejszony stan urzędników przy c. k. Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych i komisyi lokalnej serwitutowej.
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $^{22}/_{35}$ części	1.613	2.514	1.886	
	Galicyi zachodniej $^{12}/_{35}$ części . . .	879	1.372	1.028	
	W. Ks. Krakowskiego $^{1}/_{35}$ część . .	73	114	86	
	Ogółem . .	2.565	4.000	3.000	

Alegat 5. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Potrzeby kancelaryjne.				
1	Na opał lokalu . . . . 295 zł.				Wniosek według prawdopodobnej potrzeby na rok 1887.
2	„ papier i inne rekwizyta do pisania . . . . 500 „				
3	„ druki, litografie i efekta kredytowe . . . . 800 „				Wynik roku 1885 jest dlatego mniejszy, ponieważ część kosztów na opał lokalu za rok 1885. dopiero po upływie miesiąca marca 1886. zaasygnowaną została.
4	„ roboty introligatorskie 100 „				
5	„ czyszczenie lokalu. . 200 „				
6	„ sprzęty kancelaryjne . 100 „				
7	„ oświetlenie lokalu i schodów . . . . 50 „				
8	„ koszta losowania i inne potrzeby . . . 1.400 „				
9	Ryczałtowa kwota na przybory do pisania . . 50 „				
	Razem . . 3.495 zł.				
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $^{22}/_{35}$ części.	1.543	2.389	2.197	
	Galicyi zachodniej $^{12}/_{35}$ części . .	867	1.303	1.198	
	Wielkiego Księstwa krakowskiego $^{1}/_{35}$ część	66	108	100	
	Ogółem . . .	2.476	3.800	3.495	

Alegat 6. do załącznika 10. do potrzeb.

	Czynsz za lokal.				
1	Czynsz za lokal dla c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych i krajowej komisyi serwitutowej, tudzież lokalnej komisyi serwitutowej rocznie . . . 898 zł.				Wniosek według rzeczywiście opłacanego czynszu.
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej $^{22}/_{35}$ części	651	651	564	
	Galicyi zachodniej $^{12}/_{35}$ części . .	355	355	300	
	Wielkiego Księstwa Krakowskiego $^{1}/_{35}$ część.	30	30	26	
	Ogółem . .	1.036	1.036	898	

Alegat 7. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Koszta podróży.				Wniosek według prawdopodobnej potrzeby w roku 1887.
1	Na dyety i koszta podróży zastępców uprawnionych i obowiązanych w sprawach serwitutowych rocznie . . . . . 20 zł.				
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej 22/35 części.	5	63	12	
	Galicyi zachodniej 12/35 części. . .	3	34	7	
	Wielkiego Księstwa Krakowskiego $^1/_{35}$ część	—	3	1	
	Ogółem . . .	8	100	20	

Alegat 8. do załącznika 10. do potrzeb.

	Rozmaite wydatki.				
1	Na pokrycie dotyczących wydatków . . . . . 10 zł.				Preliminowana kwota prawdopodobnie wystarczy.
	z których przypada na fundusz indemnizacyjny Galicyi wchodniej $^{22}/_{35}$ część	—	22	6	
	Galicyi zachodniej 12/35 części. . .	—	12	3	
	Wielkiego Księstwa Krakowskiego $^1/_{35}$ część.	—	1	1	
	Ogółem . . .	—	35	10	

Alegat 9. do załącznika 10. do potrzeb.

	Płace urzędników miejscowej komisyi serwitutowej we Lwowie.				
1	1 komisarz powiatowy z płacą roczną . . . . . 1.200 zł.				Wniosek podług obecnego stanu.
	i dodatkiem funkcyjnym 500 „				
	razem . . . . . 1.700 zł.	1.700	1.700	1.700	

Alegat 10. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Dodatki aktywalne.				
1	Dla jednego komisarza powiatowego rocznie 300 zł.	300	300	300	Wniosek podług obecnego stanu.

Alegat 11. do załącznika 10. potrzeb.

	Dyurna.				
1	Dla jednego dyurnisty przy komisyi lokalnej we Lwowie po dziennie 1 zł.	263	365	365	Wniosek według stanu.

Alegat 12. do załącznika 10. do potrzeb.

	Potrzeby kancelaryjne.				
1	Dla jednej komisyi miejscowej we Lwowie na systemizowane pauszale kancelaryjne rocznie 50 zł. .	28	50	50	Wniosek z uwzględnieniem prawdopodobnej potrzeby w roku 1887.

Alegat 13. do załącznika 10. potrzeb.

	Koszta podróży.				
1	Milowe i dyety dla komisyonujących urzędników, strawne dla dyurnistów, dyety i milowe dla rzeczoznawców i inżynierów 1000 zł.	537	600	600	Wniosek podług dozwolonej kwoty na rok 1886. z uwagi, że i w r. 1887. może być koniecznem odbycie tyluż komisyi.

Alegat 14. do załącznika 10. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Rozmaite wydatki.				
1	Na rozmaite potrzeby dla jednej komisyi miejscowej we Lwowie, które przy zestawieniu budżetu przewidziane być nie mogły	2	10	5	Preliminowana kwota prawdopodobnie wystarczy.

Załącznik 11. do potrzeb.

	Spłata kapitałów.				
1	Podług planu amortyzacyjnego wydanego rozporządzeniem z dnia 29. Grudnia 1857. r. l. 11.881 dla obligacyj indemnizacyjnych Galicyi wschodniej w kwocie 58,674.000 zł. m. k. wynosi kwota która ma być wylosowaną w II. półroczu 1886. . . . . 944.000 „ w I. półroczu 1887. 1,003.000 „ Razem . . . 1,947.000 zł. m. k. czyli wal. austr. 2,044.350 „ a w myśl §. 19. instrukcyi dla losowania ma być dopiero po upływie pół roku wypłaconą, a mianowicie kwota za II. półrocze 1886. — 1. Maja 1887., a kwota za I. półrocze 1887. — 1. Listopada 1887. Na pokrycie tej wypłaty wnosi się zatem powyższą kwotę 2,044.350 zł.	1,702.627	1,982.400	2,044.350	Wniosek według planu amortyzacyjnego.

Załącznik 12. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Renty dla uprawnionych				Wniosek podług stanu obligacyi indemnizacyjnych z końcem roku 1886.
1	Podług stanu kapitałów wynosi oprocentowany dług w obligacyach indem. Galicyi wschodniej z końcem r. 1885. kwotę 32,602.920 zł. a po potrąceniu wylosowanych kwot, mianowicie 31. Października 1885. w ilości m. k. . . . 944.000 „ a 30. Kwietnia 1886. m. k. 944.000 „ razem tedy m. k. . 1,888.000 zł. czyli w. a. . . . 1,982.400 „ zmniejsza się tenże na 30,620.520 „ z której to sumy wynoszą 5% odsetki na rok 1887. 1,531.026 zł.	1,596.919	1,628.707	1,531.026	

Załącznik 13. do potrzeb.

	Zakupno obligacyj indemnizacyjnych.				Na podobny wydatek nic się nie preliminuje na rok 1887, nie można bowiem przewidzieć, czy pozostanie jaka nadwyżka na zakupno indemnizacyj.
1	Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych dla funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej wydano kwotę	93.694	—	—	

Załącznik 14. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Zaliczki zwrotne.				Wynik wynosił:
					w roku 1883. —
					„ „ 1884. 22.567 zł.
					„ „ 1885. 299 „
					razem 22.866 zł.
1	Na zaliczki zwrotne wydane na płace etatowe, koszta kancelaryjne i mylnie zarachowane kwoty . . .	299	12.400	11.433	Z powodu zmienności wyników stawia się dwuletnie przecięcie . . . . . 11.433 zł.

Załącznik 15. do pokrycia.

	Nadzwyczajne wydatki.				Wynik lat dawniejszych wynosił a to:
					za rok 1883. 93.755 zł.
					„ „ 1884. 255.731 „
					„ „ 1885. 244 „
					razem 349.730 zł.
1	Na zwroty nadpłaconych dodatków indem. tudzież nadpłaconych kapitałów, rent, odsetek i innych zwrotów preliminuje się	244	52.300	47.000	Gdy jednak wynik z r. 1884. zawiera zwroty nadpłaconych w latach dawniejszych przez towarzystwa kolejowe dodatków indem. w kwocie 255.731 zł., podobne zaś wydatki, w skutek zarządzeń wydanych co do poboru i zarachowań dodatków indemnizacyjnych od kolei w roku 1887. powtarzać się nie będą, przeto stawia się wniosek na podstawie dwuletniego przecięcia wyników roku 1883 i 1885. w kwocie 46.999 zł. a w okrągłej kwocie 47.000.

Sumaryczny preliminarz

funduszu indemnizacyjnego

dla Galicyi zachodniej

na rok 1887.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie 1886.

A. Pokrycie.

Liczba porządkowa i załączników	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi.
		Zł. wal. austr.			
	I. Od obowiązanych.				
1	Wpłata kapitałów	1.582	1.451	1.323	
2	„ rent	379	333	306	
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody .	2.971	14.882	2.840	
	II. Własne dochody.				
4	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych	—	21.511	24.661	
	Odsetki od ulokowanych kapitałów .	—	—	—	
5	Dochód za wylosowaue obligacye indemnizacyjne	28.927	—	—	
6	Dochód za sprzedane obligacye . .	—	41.056	—	
	III. Dochody ze zwrotu zaliczek.				
7	Zwrócone zaliczki	198	1.745	940	
	IV. Od kraju.				
8	Dodatki indemnizacyjne od podatków	855.484	828.645	823.872	
	Daniny od zboża i soli	—	—	—	
	V. Ze skarbu państwa.				
	Wynagrodzenie laudemialne	—	—	—	
	Odsetki od ulokowanych nadwyżek funduszowych	—	—	—	
	Zwroty kapitałów od c. k. skarbu państwa	—	—	—	
9	Zaliczki ze skarbu państwa: a) nieoprocentowane	1,175.482	1,181.480	1,215.152	
	b) oprocentowane	—	—	—	
	Zwrot zaliczek do innych funduszów indemnizacyjnych	—	—	—	
	Razem . . .	2,065.023	2,091.103	2,069.094	
	W porównaniu z potrzebą w kwocie	—	—	2,069.094	
	pozostaje do lokowania.	—	—	—	
	albo ubytek z zapasu kasowego pokryć się mający.	—	—	—	

B. Potrzeby.

Liczba porządkowa i załączników	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi.
		Zł. wal. austr.			
10	Koszta zarządu	9.122	10.836	8.214	
11	Spłata kapitałów:				
	a) przez losowanie	937.860	1,106.700	1,142.400	
	b) przez wykupno obligacyi . . .	—	—	—	
	Kwoty wyrównawcze w kapitale . .	—	—	—	
	„ „ „ rentach . .	—	—	—	
12	Renty dla uprawnionych	953.641	954.787	901.514	
13	Wynagrodzenie za zakupione obligacye indemnizacyjne	77.290	—	—	
	Odsetki od kapitałów dłużnych Skarbowi Państwa	—	—	—	
14	Zaliczki zwrotne	411	2.780	966	
	Zwroty zaliczek ze Skarbu Państwa	—	—	—	
15	Nadzwyczajne wydatki	16	16.000	16.000	
	Zwrot zaliczek otrzymanych z innych funduszów indemniz. . . .	—	—	—	
	Razem . . .	1,978.340	2,091.103	2,069.094	

Załącznik 1. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Wpłata kapitałów.				Wniosek stawia się na podstawie rocznej należytości w kapitałach przypadających do spłaty od obowiązanych w roku 1887.
1	Z końcem roku 1885. pozostało niespłaconych kapitałów wykupna za dziesięcinę, meszne i czynsze emfiteutyczne . . . . . 12.743 zł. Gdy w roku 1886. prawdopodobnie nic nie przybędzie, a na powyższą należytość w roku 1886. może być spłacone . . 1.451 „ pozostanie . . . . . 11.292 zł. z której przypada według planu spłaty na r. 1887.	1.582	1.451	1.323	

Załącznik 2. do pokrycia.

	Wpłata rent.				Wniosek polega na planie spłat.
1	Od kapitałów wykupna według załącznika 1. pokrycia ma jako 5% odsetki według planu spłaty wpłynąć w roku 1887.	379	333	306	

Załącznik 3. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Odsetki za zwłokę i inne różne dochody.				Wniosek według prawdopodobnych dochodów w roku 1887.
1	Odsetki za zwłokę od rent w terminach niespłaconych	261	45	250	
2	Zwrot kosztów podróży	668	100	500	
3	Taksy za przepisanie obligacyi indemnizacyjnych	72	60	70	
4	Zwrot za brakujące kupony od obligacyj indemnizacyjnych	1.954	14.657	2.000	
5	Zwroty rachunkowe i inne	16	20	20	
	Razem . . .	2.971	14.882	2.840	

Załącznik 4. do pokrycia.

	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych.				
1	Stan obligacyj indemnizacyjnych zakupionych na rzecz funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej wynosił z końcem czerwca 1886 . . . 469.700 zł. m. k. czyli wal. austr.. . 493.227 zł. Jako 5% odsetki od powyższych obligacyj preliminuje się	—	21.511	24.661	W roku 1885. kupony od własnych obligacyj indemnizacyjnych nie zostały zrealizowane.

Załącznik 5. do pokrycia.

1	**Dochód z wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych . . .**	28.927	—	—	Na przypadkowy ten dochód nic się nie preliminuje.

Załącznik 6. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Dochód za sprzedane obligacye indemnizacyjne.				
1	Za obligacye indemnizacyjne sprzedane w celu pokrycia bieżących wydatków	—	41.056	—	Na rok 1887. nie preliminuje się żadnej kwoty, gdyż własne dochody z subwencyą od Wysokiego Skarbu wystarczą na pokrycie wydatków.

Załącznik 7. do pokrycia.

	Zwrócone zaliczki.				
1	Ze zwrotu zaliczek wydanych na płace etatowe, na koszta kancelaryjne i na przeprowadzenie mylnych zarachowań	198	1.745	940	Wniosek na podstawie trzechletniego przecięcia wyników z roku 1883. — „ „ 1884. 2.680 zł. „ „ 1885. 198 „ razem 2.818 zł. przeciętnie 939 „ w okrągłej kwocie. 940 „

Załącznik 8. do pokrycia.

	Dodatki indemnizacyjne.				
1	Podług zestawienia z przedłożonych wykazów urzędów podatkowych Galicyi zachodniej, wynosi sprawdzona należytość podatków w roku 1885. 2,746.240 zł. 18 ct. W braku innej podstawy służy powyższa kwota do wymiaru dodatku indemnizacyjnego. Zatem po 30 ct. od jednego guldena podatkowego na r. 1887 przypada .	855.484	828.645	823.872	Wniosek polega na należytości podatkowej za rok 1885.

Załącznik 10. do potrzeb.

Preliminarz

wydatków c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych, tudzież c. k. Namiestnictwa jako komisyi krajowej i komisyj lokalnych dla spraw odkupu i regulacyi ciężarów gruntowych z funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej pokryć się mających

na rok słoneczny 1887.

A. C. k. Namiestnictwo.

Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
1	Płace, dodatki i wynagrodzenie dla służby	3.813	3.931	3.897	Podział kosztów zarządu na wszystkie trzy fundusze indemnizacyjne nastąpił na podstawie dekretu ministeryalnego z dnia 1. Października 1867. l. 15.871 podług którego fundusz indemnizacyjny Galicyi zachodniej $^{12}/_{35}$ części wszystkich wydatków ponosi.
2	Dodatki aktywalne	652	672	672	
3	Dyurny	582	601	601	
4	Remuneracye i zapomogi	879	1.372	1.028	
5	Potrzeby kancelaryjne	867	1.303	1.198	
6	Czynsze na mieszkania	355	355	308	
7	Koszta podróży	3	34	7	
8	Rozmaite wydatki	—	12	3	
	Razem . . .	7.151	8.280	7.714	
	Do tego wydatki komisyj miejscowych dla spraw odkupu i uporządkowania ciężarów gruntowych	1.971	2.550	500	
	Ogólna suma . . .	9.122	10.830	8.214	
	Wniosek sejmu więcej o 6 zł. . . .	—	10.836	—	

C. k. Komisye lokalne.

Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
9	Płace, dodatki i wynagrodzenia dla służby	1.300	1.300	—	
10	Dodatki aktywalne	250	250	—	
	Dyurny	—	—	—	
	Remuneracye i zapomogi	—	—	—	
	Potrzeby kancelaryjne	—	—	—	
11	Koszta podróży i dyety rzeczoznawców	421	1.000	500	
	Czynsz na mieszkania	—	—	—	
	Rozmaite wydatki	—	—	—	
	Razem	1.971	2.550	500	

Alegat 1. do l. p. 9 załącznika 10. potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Płaca dla urzędnika miejscowej komisyi w Rzeszowie.				
1	1 komisarz powiatowy z roczną płacą . . . . . 1.300 zł.	1.300	1.300	—	Wniosku nie stawia się ponieważ z końcem roku 1886. komisya lokalna w Rzeszowie zostanie zwiniętą.

Alegat 2. do l. p. 10 załącznika 10. potrzeb.

	Dodatki aktywalne.				
1	Dla jednego komisarza powiatowego rocznie 250 zł.	250	250	—	Jak w 1szym alegacie.

Alegat 3. do l. p. 11 załącznika 10. potrzeb.

	Koszta podróży.				
1	Milowe i dyety dla komisyonujących urzędników, strawne dla dyurnistów, dyety i milowe dla rzeczoznawców i inżynierów . . .	421	1.000	500	Wniosek ze względu na komisye, jakie w roku 1887. odbyte być mogą.

Załącznik 11. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Spłata kapitałów.				
1	Podług planu amortyzacyjnego wydanego rozporządzeniem z dnia 27. Grudnia 1857. r. l. 11.881 dla obligacyj indemnizacyjnych Galicyi zachodniej w kwocie 33,669.000 zł. m. k. przypada do wylosowania w II. półroczu 1886. . . 544.000 „ w I. półroczu 1887. 544.000 „ Razem . . . 1,088.000 zł. m. k. czyli wal. austr. 1,142.400 „ Według §. 19. instrukcyi losowania ma być kapitał po upływie pół roku po wylosowaniu wypłacony, mianowicie: za II. półrocze 1886. dnia 1. Maja 1887., a I. półrocze 1887. dnia 1. Listopada 1887. Na pokrycie tej wypłaty wnosi się przeto	937.860	1,106.700	1,142.400	Wniosek podług planu amortyzacyjnego.

Załącznik 12. do potrzeb.

	Renty dla uprawnionych.				
1	Podług stanu kapitałów wynosił oprocentowany dług w obligacyach indem. Galicyi zachodniej z końcem r. 1885. . . . 19,136.985 zł. a po potrąceniu wylosowanych kwot, mianowicie 31. Października 1885. . . . 510.000 „ 30. Kwietnia 1886. . . . 544.000 „ razem tedy . . . 1,054.000 zł. m. k. czyli . . . 1,106.700 „ zmniejsza się tenże na 18,030.285 „ z której to sumy wynoszą 5% odsetki na rok 1887.	953.641	954.787	901.514	Wniosek podług stanu obligacyi indemnizacyjnych z końcem roku 1886.

Załącznik 13. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Zakupno obligacyj indemnizacyjnych.				
1	Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych	77.290	—	—	Na wydatek ten nic się nie preliminuje, nie można bowiem przewidzieć, czy pozostanie na cel ten jaka nadwyżka.

Załącznik 14. do potrzeb.

	Zaliczki zwrotne.				
1	Na zaliczki zwrotne, na płace etatowe, na koszta kancelaryjne i na przeprowadzenia mylnie zarachowanych kwot	411	2.780	966	Wniosek według przecięcia trzechletniego wyniku: w roku 1883. — „ „ 1884. 2.486 zł. „ „ 1885. 411 „ razem 2.897 zł. zatem 966 „

Załącznik 15. do potrzeb.

	Nadzwyczajne wydatki.				
1	Na zwroty nadpłaconych dodatków indem. tudzież nadpłaconych kapitałów, rent, odsetek i innych zwrotów	16	16.000	16.000	Wynik wynosił: za rok 1883. 32.692 zł. „ „ 1884. 43.333 „ „ „ 1885. 16 „ razem 76.041 zł. Gdy jednak wynik r. 1884. zawiera zwroty nadpłaconych w latach dawniejszych przez towarzystwa kolejowe dodatków indem., podobne zaś wydatki, w skutek zarządzeń wydanych co do poboru i zarachowań dodatków indemnizacyjnych od kolei w roku 1887. powtarzać się nie będą, przeto stawia się wniosek na podstawie dwuletniego przecięcia wyników lat 1883 i 1885. w kwocie 32.708 zł., w okrągłej kwocie 16.000.

Sumaryczny preliminarz

funduszu indemnizacyjnego

dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego

na rok 1887.

l. Związkowa drukarnia we Lwowie 1886.

A. Pokrycie.

Liczba porządkowa i załączników	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi.
		Zł. wal. austr.			
	I. Od obowiązanych.				
1	Wpłata kapitałów	210	20	16	
2	„ rent	3	2	2	
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody .	375	1.012	388	
	II. Własne dochody.				
4	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych	1.462	2.887	4.082	
5	Dochód za sprzedane obligacye ind.	—	5.800	4.200	
6	Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne	210	—	—	
7	Dochód z gotówki w zapasie kasowym	—	8.000	3.830	
	III. Dochód ze zwrotu zaliczek.				
8	Zwrócone zaliczki	—	217	215	
	IV. Od kraju.				
9	Dodatki indemnizacyjne od podatków	206.255	168.040	171.719	
	Daniny od zboża i soli	—	—	—	
	V. Ze skarbu państwa.				
	Wynagrodzenie laudemialne	—	—	—	
	Odsetki od ulokowanych nadwyżek funduszowych	—	—	—	
	Zwroty kapitałów od c. k. skarbu państwa	—	—	—	
	Zaliczki ze skarbu państwa:				
	a) nieoprocentowane	—	—	—	
	b) oprocentowane	—	—	—	
	Zwrot zaliczek do innych funduszów indemnizacyjnych	—	—	—	
	Razem . . .	208.695	185.978	184.452	
	W porównaniu z potrzebą w kwocie	—	185.948	184.452	
	pozostaje do lokowania.	—	30	—	
	albo ubytek z zapasu kasowego pokryć się mający.	—	—	—	

B. Potrzeby.

Liczba porządkowa i załączników	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi.
		Zł. wal. austr.			
10	Koszta zarządu.	597	710	665	
11	Spłata kapitałów:				
	a) przez losowanie.	96.495	111.300	115.500	
	b) przez wykupno obligacyi . . .	—	—	—	
	Kwoty wyrównawcze w kapitale. .	—	—	—	
	„ „ „ rentach . .	—	—	—	
12	Renty dla uprawnionych	72.970	72.138	67.077	
	Wynagrodzenie za zakupione obligacye indemnizacyjne	—	—	—	
	Odsetki od kapitałów dłużnych Skarbowi Państwa.	—	—	—	
13	Zaliczki zwrotne	—	200	210	
	Zwroty zaliczek ze Skarbu Państwa	—	—	—	
14	Nadzwyczajne wydatki	—	1.600	1.000	
	Zwrot zaliczek otrzymanych z innych funduszów indemniz. . . .	—	—	—	
	Razem . . .	170.062	185.948	184.452	

Załącznik 1. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Wpłata kapitałów.				Wniosek oparty na podstawie rocznej należytości w kapitałach przypadających do spłaty od obowiązanych.
1	Z końcem roku 1885. pozostało niespłaconych kapitałów wykupna za dziesięcinę, meszne i czynsze emfiteutyczne w kwocie . 5.567 zł. Gdy w roku 1886. prawdopodobnie nic nie przybędzie, a w roku 1886. na powyższą należytość może być spłacone . . 20 „ pozostanie . . . . . 5.547 zł. z czego przypadnie według planu spłaty na r. 1887 . 16 zł.	210	20	16	

Załącznik 2. do pokrycia.

	Wpłata rent.				Wniosek polega na planie spłat.
1	Od części kapitału wykupna, według załącznika 1. do pokrycia, ma jako 5% odsetki według planu spłaty wpłynąć w roku 1887. . .	3	2	2	

Załącznik 3. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Odsetki za zwłokę i inne różne dochody.				Wniosek według prawdopodobnych dochodów w roku 1887.
1	Odsetki za zwłokę od rent w terminach niespłaconych	35	1	30	
2	Zwrot kosztów podróży	—	3	—	
3	Taksy za przepisanie obligacyi indemnizacyjnych	4	3	3	
4	Zwrot za brakujące kupony od obligacyj indemnizacyjnych	336	1.000	350	
5	Zwroty rachunkowe i inne	—	5	5	
	Razem . . .	375	1.012	388	

Załącznik 4. do pokrycia.

	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych.				
1	Stan obligacyj indemnizacyjnych zakupionych na rzecz funduszu indemnizacyjnego W. Ks. Krakowskiego wynosił z końcem Czerwca 1886 77.750 zł. m. k. czyli . . . . 81.637 „ 50 ct. w. a. zatem o 5%	1.642	2.887	4.082	Wniosek podług wykazanego stanu czynnych kapitałów.

Załącznik 5. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Za sprzedane obligacye indemnizacyjne.				
1	Na saldowanie wydatków, o ileby takowe z bieżących dochodów pokryć się nie dały, stawia się kwota ze sprzedaży obligacyj z własnego majątku imiennej wartości . . . . . 4.000 zł. m. k.	—	5.800	4.200	

Załącznik 6. do pokrycia.

1	**Dochód z wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych** . . .	210	—	—	Na przypadkowy ten dochód nic się nie preliminuje.

Załącznik 7. do pokrycia.

	Dochód z gotówki w zapasie kasowym.				
1	Na pokrycie wydatków nie pokrytych bieżącemi dochodami, preliminuje się z gotówki przechowanej w zapasie kasowym . . .	—	8.000	3.830	Na wypadek, gdyby w roku 1887. dochody bieżące nie wystarczyły.

Załącznik 8. do pokrycia.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Zwrócone zaliczki.				Wynik wynosił w roku 1883. . . . — 1884. . . . 644 zł. 1885. . . . — razem . . 644 zł.
1	Zwrot zaliczek danych w latach poprzednich i w roku 1887. . .	—	217	215	Z powodu zmienności tego pokrycia, tudzież ze względu, iż wedle stanu zaległości czynnych nie można się spodziewać podobnych dochodów, wstawia się z trzechletniego przecięcia kwotę 215 zł.

Załącznik 9. do pokrycia.

	Dodatki indemnizacyjne.				
1	Według zestawienia z przedłożonych wykazów urzędów podatkowych W. ks. Krakowskiego wynosi sprawdzona należytość podatków w roku 1885. kwotę 817.710 zł. 59½ ct. W braku innej podstawy służy powyższa kwota do wymiaru dodatku indemnizacyjnego. Zatem po 21 ct. od jednego guldena podatkowego na r. 1887	206.255	168.040	171.719	Wniosek polega na należytości podatkowej w roku 1885.

Załącznik 10 do potrzeb.

Preliminarz

wydatków c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych, tudzież c. k. Namiestnictwa jako komisyi krajowej i komisyj lokalnych dla spraw odkupu i regulacyi ciężarów gruntowych z funduszu indemnizacyjnego Wielkiego Księstwa Krakowskiego pokryć się mających

na rok słoneczny 1887.

A. C. k. Namiestnictwo.

Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
1	Płace, dodatki i wynagrodzenie dla służby	326	328	325	Podział kosztów zarządu na wszystkie trzy fundusze indemnizacyjne nastąpił na podstawie dekretu ministeryalnego z dnia 1. Października 1867. l. 15.871 podług którego fundusz indemnizacyjny Wielkiego Księstwa Krakowskiego $^{1}/_{35}$ część wszystkich wydatków ponosi.
2	Dodatki aktywalne	54	56	56	
3	Dyurny	48	50	50	
4	Remuneracye i zapomogi	73	114	86	
5	Potrzeby kancelaryjne	66	108	100	
6	Czynsze na mieszkania	30	30	26	
7	Koszta podróży	—	3	1	
8	Rozmaite wydatki	—	1	1	
	Razem . . .	597	690	645	
	Do tego wydatki komisyj miejscowych dla spraw odkupu i uporządkowania ciężarów gruntowych	—	20	20	
	Ogólna suma . . .	597	710	665	

C. k. Komisye lokalne.

Numer załącznika	Wymienienie rubryk	Rzeczywista wynikłość z r. 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek c. k. rządu na r. 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Płace, dodatki i wynagrodzenia dla służby	—	—	—	
	Dodatki aktywalne	—	—	—	
	Dyurny	—	—	—	
	Remuneracye i zapomogi	—	—	—	
	Potrzeby kancelaryjne	—	—	—	
	Koszta podróży i dyety rzeczoznawców	—	20	20	
	Czynsz na mieszkania	—	—	—	
	Rozmaite wydatki	—	—	—	
	Razem	—	20	20	

Załącznik do l. p. 9. do załącznika 10. potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Koszta podróży.				
1	Milowe i dyety dla komisyonujących urzędników strawne dla dyurnistów, dyety i milowe dla rzeczoznawców . . . . . 20 zł.	—	20	20	Na możliwe pertraktacye w roku 1887.

Załącznik 11. do potrzeb.

	Spłata kapitałów.				
1	Według planu amortyzacyjnego wydanego rozporządzeniem z dnia 29. Grudnia 1857. r. l. 11.881 dla obligacyj indemnizacyjnych W. Ks. Krakowsk. w kwocie 3,398.000 zł. m. k. wynosi kwota która ma być wylosowaną w II. półroczu 1886.. 54 000 „ w I. półroczu 1887. 56.000 „ Razem . . . 110.000 zł. m. k. czyli wal. austr. 115.500 „ a w myśl §. 19. instrukcyi losowania ma być dopiero po upływie pół roku wypłaconą, mianowicie: kwota za II. półrocze 1886. dnia 1. Maja 1887., a kwota za I. półrocze 1887. dnia 1. Listopada 1887.				Wniosek według planu amortyzacyjnego.
	Na pokrycie tej wypłaty wnosi się przeto powyższa kwota 115.500	96.495	111.300	115.500	

Załącznik 12. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Renty dla uprawnionych.				
1	Według stanu kapitałów wynosił oprocentowany dług w obligacyach indem. W. ks. Krakowskiego z końcem r. 1885. . 1.452.853 zł. a po potrąceniu wylosowanych kwot, mianowicie 31. Października 1885. . . . 52.000 „ 30. Kwietnia 1886. . . 54.000 „ razem . . . 106.000 zł. m. k. czyli wal. austr. 111.300 „ zmniejsza się tenże na 1,341.553 „ od której to sumy wynoszą 5% odsetki za rok 1887. . . 67.077 zł.	72.970	72.138	67.077	Wniosek podług prawdopodobnego stanu obligacyj indemnizacyjnych z końcem roku 1886.

Załącznik 13. do potrzeb.

	Zaliczki zwrotne				
1	Zaliczki zwrotne, na płace etatowe, na koszta kancelaryjne i mylnie zarachowane kwoty . . .	—	200	210	Wniosek stawia się podług trzechletniego przecięcia wyników z roku 1883. . . — „ „ 1884. . . 630 zł. „ „ 1885. — „ razem . . 630 zł. zatem przecięcie 210 „

Załącznik 14. do potrzeb.

Liczba porządkowa	Przedmiot	Wynikłość z roku 1885.	Preliminowano na rok 1886.	Wniosek rządu na rok 1887.	Uwagi
		Zł. wal. austr.			
	Nadzwyczajne wydatki.				Wynik lat dawniejszych wynosił a to: za rok 1883. 1.388 zł. „ „ 1884. 20.065 „ „ „ 1885. — „ razem 21.453 zł.
1	Na zwroty nienależnie na rzecz funduszu indemnizacyjnego W. Ks. Krakowskiego pobranych kwot, tudzież nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych kapitałów i innych kwot preliminuje się. . . .	—	1.600	1.000	Gdy jednak wynik r. 1884. zawiera zwroty nadpłaconych w latach dawniejszych przez towarzystwa kolejowe dodatków indem., podobne zaś wydatki, w roku 1887. nie powtórzą się, przeto stawia się wniosek na podstawie wyniku roku 1883. w okrągłej kwocie 1000 złr.

Aleg. 3.

L. sejm. 48.

Z c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

L. pr. 12.259.

Do Jaśnie Wielmożnego Pana

JANA HR. TARNOWSKIEGO

Marszałka krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem, Członka Izby Panów we Lwowie.

Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku!

Mam zaszczyt udzielić Jaśnie Wielmożnemu Panu jako przedłożenie rządowe Zamknięcie rachunków funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej i zachodniej, oraz Wiel. Księstwa Krakowskiego za rok 1885. z uprzejmą prośbą, by raczył zamieścić to przedłożenie na porządku dziennym jednego z pierwszych posiedzeń Wysokiego Sejmu.

Przy tej sposobności racz Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku przyjąć wyraz mojego wysokiego poważania.

Lwów dnia 8. grudnia 1886.

Zaleski w. r.

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY.

Kraj koronny: Galicya wschodnia.

Rok 1885.

WYKAZ OBROTU

z c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych.

Lwów dnia 29. października 1886. r.

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1885.						Czynne zaległości z końcem r. 1885.	
		Rok bieżący		Lata ubiegłe		Razem			
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywisty dochód.								
	Pokrycie:								
	I. Od obowiązanych stron.								
1	*A. Wpłaty na kapitały.*								
	a) w 20 rocznych ratach	1.743	04½	1.370	81	3.113	85½	19.284	46½
	b) w ratach umarzających (Anuitetach) .	1.048	71	469	87	1.518	58	13.144	29
2	*B. Wpłaty na renty.*								
	1. Renty bieżące i zaległe	—	—	—	—	—	—	—	—
	2. Raty procentowe od kapitałów spłacanych w 20 rocznych ratach	341	68½	246	—	587	68½	1.625	32
3	*C. Dochody z własnego majątku.*								
	a) Odsetki od zakupionych obligacyj . .	—	—	—	—	—	—	35.797	65
	b) Odsetki od lokowanych kapitałów . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) Gotówka za wylosowane obligacye . .	49.035	—	—	—	49.035	—	—	—
	d) Zwrot od funduszu indemnizacyjnego .	—	—	—	—	—	—	—	—
	e) Zwrócona wkładka z Kasy oszczędn. .	—	—	—	—	—	—	—	—
	f) Z pozostałej subwencyi z r. 1884. na pokrycie własnych wydatków . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) Z własnego majątku na pokrycie bieżących wydatków	—	—	129.895	59	129.895	59	—	—
	h) Zakupione obligacye indemnizacyjne .	—	—	—	—	—	—	715.953	—
	D. Inne rozmaite przychody.								
	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat kapitałów i procentów	1.086	70½	—	—	1.086	70½	810	22
	b) zwrot kosztów podróży	63	73½	709	86	773	59½	2.567	72½
	c) za sprzedane druki indemnizacyjne . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	d) taksa za przepisywanie obligacyj indemnizacyjnych	138	40	—	—	138	40	—	—
	e) zwrot za brakujące kupony od obligacyi indemnizacyjnych	6.045	66	—	—	6.045	66	—	—
	f) dochód ze sprzedaży pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) dochód z dzierżawy pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	h) zwrot nienależnie pobranych kapitałów i rent	—	—	—	—	—	—	—	—
	i) zwrot nadebranych płac etatowych . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	k) zwroty rachunkowe	—	—	—	—	—	—	—	—
	l) inne zwroty	—	—	—	—	—	—	3.550	65
	do przeniesienia . .	59.502	94	132.692	13	192.195	07	792.733	32

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1885. Rok bieżący zł.	ct.	Lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Czynne zaległości z końcem r. 1885. zł.	ct.
	przeniesiona suma . .	59.502	94	132,692	13	192.195	07	792.733	32
	II. Od kraju.								
5	Dodatek indemnizacyjny od podatków:								
	a) za lata ubiegłe	1,519.085	44½	588.773	20	2,107.858	64½	1,391.598	09
	b) za rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
	Wpłaty uprawnionych.								
6	*a*) do zaokrąglenia kapitałów w obligacyach indemnizacyjnych	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) zaliczki urbaryalne udzielone dotąd nie zarachowane	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych przychodów	1,578.588	38½	721.465	33	2,300.053	71½	2,184.331	41
	III. Od rządu.								
	Zaliczki.								
7	Subwencya ze skarbu państwa dla własnego funduszu	1,449.518	—	—	—	1,449.518	—	—	—
	z fund. ind. Galicyi	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zaliczki nieoprocentowane ze Skarbu Państwa	—	—	—	—	—	—	—	—
	R a z e m . . .	1,449.518	—	—	—	1,449.518	—	—	—
	S u m a . . .	3,028.106	38½	721.465	33	3,749.571	71½	2,184.331	41
	IV. Przebieżne.								
8	Zwrócone zaliczki	—	—	—	—	—	—	5.470	18½
	Do tego różnica w zapasie kasowym . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tymczasowe przychody za rok	—	—	—	—	—	—	—	—
	Depozyta.								
9	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Obce pieniądze	121.455	60½	—	—	121.455	60½	—	—
	Suma przebieżnych przychodów	121.455	60½	—	—	121.455	60½	5.470	18½
	Suma wszelkich przychodów	3,149.561	99	721.465	33	3,871.027	32	2,189.801	59
	Zapas przeszłego roku w gotówce . . .	—	—	—	—	676	—	—	—
	Całkowity przychód	—	—	—	—	3,871.703	94	2.189.801	59½
	Zapas kasowy z końcem r. 1885. w gotówce	—	—	—	—	—	—	94.305	01
	Suma zaległości czynnych z końcem r. 1855.	—	—	—	—	—	—	2,284.106	61

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1885.						Bierne zaległości z końcem r. 1885.	
		Rok bieżący		Lata ubiegłe		Razem			
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywiste wydatki.								
	Potrzeby:								
1	Koszta zarządu podług specyfikacyi na ostatniej stronie	15.792	64	301	46½	16.094	10½	286	49½
2	*Spłata obligacyj indemnizacyjnych.*								
	Wskutek wylosowania	1,652.584	50	181.240	50	1,833.825	—	32,602.920	—
	za lata ubiegłe	—	—	—	—	—	—	—	—
	na rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
3	*Wypłata kapitałów zlikwidowanych.*								
	a) w kwotach wyrównawczych	41	65	—	—	41	65	—	—
4	*Renty dla uprawnionych.*								
	5% odsetki od obligacyj indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym od tychże w kwocie	1,533.120	13	155.674	18½	1,688.794	31½	756.012	21
	a to: *a*) za lata ubiegłe	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) za rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
	Renta roczna od nieasygnowanych kapitałów	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kwoty wyrównawcze przy wypłacie rent zaległych	92	13½	1.105	65	1.197	78½	—	—
5	*Wydatki z własnego majątku.*								
	Na zakupno obligacyj użyto	93.693	86	—	—	93.693	86	—	—
	Wkładka do Kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—
6	*Rozmaite wydatki.*								
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych stronom	—	—	—	—	—	—	—	—
	z funduszu indemnizacyjnego . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) zwroty nadpłaconych kapitałów, rent i odsetek	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) zwroty rachunkowe	—	—	—	—	—	—	—	—
	do przeniesienia . .	3,295.324	91½	338.321	80	3,633.646	71½	33,394.108	14½

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1885. Rok bieżący zł.	ct.	Lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Bierne zaległości z końcem r. 1885. zł.	ct.
	przeniesiona suma .	3.295.324	91	338.321	80	3,633.646	71½	33,394.108	14½
	d) inne przypadkowe zwroty	137	96½	14	85	152	81½	130	29½
	Suma rzeczywistych wydatków	3,295.462	88	338.336	65	3,633.799	53	33,394.238	44
7	Zwroty zaliczek pobranych ze Skarbu państwa:								
	Nieoprocentowanych	—	—	115.473	23½	115.473	23½	48,048.003	00½
	Oprocentowanych	—	—	—	—	—	—	—	—
	Z własnego majątku zwrócona zaliczka funduszowi	—	—	—	—	—	—	—	—
	Odsetki od tychże zaliczek	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem . .	—	—	115.473	23½	115.473	23½	48,048.003	00½
	Suma . . .	3.295.462	88	453.809	88½	3,749.272	76½	81,442.241	44½
	Przebieżne.								
8	Zaliczki zwrotne	298	95	—	—	298	95	—	—
	Razem . . .	298	95	—	—	298	95	—	—
	Zwroty tymczasowych przychodów.								
9	Depozyta.								
	Obce pieniądze	27.827	21	—	—	27.827	21	94.305	01½
	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych wydatków .	28.126	16	—	—	28.126	16	94.305	01½
	Suma wszelkich wydatków . .	3,323.589	04	453.809	88½	3,777.398	92½	81,536.546	46
	Zapas kasowy z końcem roku 1885. . .	—	—	—	—	94.305	01½	—	—
	Całkowity rozchód . .	—	—	—	—	3,871.703	94	—	—
	W porównaniu z zaległościami czynnemi w kwocie	—	—	—	—	—	—	2,284.106	61
	Pozostają zaległości bierne w kwocie . .	—	—	—	—	—	—	79,252.439	85

Wykaz

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porządkowa	Liczba załącznika		Nominalna wartość zł.	ct.
		Przychód.		
I.		Zapas z roku zeszłego	—	—
II.		Nowo wystawione obligacye indemnizacyjne	3.900	—
III.		Nowowystawione obligacye zamiast złożonych i zniszczonych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
IV.		Przepisanie obligacyj indemnizacyjnych	564.560	—
V.		Obligacye indemnizacyjne { wykupione	1,746.500	—
		{ zniszczone	—	—
VI.		Suma przychodu . .	2,314.960	—
		Rozchód.		
VII.		Zaspokojenie uprawnionych w kapitale	3.900	—
VIII.		» » » rentach zaległych	—	—
IX.		Wypłata dewinkulowanych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
IX*a*.		Zwrot mylnie w grudniu 188... r. w przychodzie zarachowanych obligacyi indemnizacyjnych	—	—
X.		Przepisane obligacye indemnizacyjne	564.560	—
XI.		Do zniszczenia wydane obligacye indemnizacyjne	1.746.500	—
XII.		Suma rozchodu . .	2,314.960	—
XIII.		W porównaniu przychodu z rozchodem według dziennika głównego z końcem grudnia 1885, pozostaje ostateczny zapas	—	—

W y k a z

stanu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej tudzież pozostałej gotówki do dyspozycyi z końcem roku 1885.

Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Nominalna wartość wal. austr. zł.	ct.
	Dochód.		
1	Zapas z końcem grudnia 1884 w obligacyach indmnizacyjnych 878.560 mk. . .	922.488	—
	Wydatek.		
2	Z powodu wylosowania obligacyj indemnizacyjnych 46.700 m. k.		
3	Z powodu sprzedaży obligacyj indemnizacyjnych 150.000 m. k. 196.700 m. k.	206.535	—
	W porównaniu dochodu z wydatkiem, pozostaje według dziennika czynnych kapitałów ostateczny zapas kasowy z końcem roku 1885. w obligacyach indemnizacyjnych 681.860 zł. m. k. czyli	715.953	—

Wykaz

Załączniki

Załącznik Nr. 1.

do pozycyi zamknięcia 1 włącznie 5.

Uwidocznienie

wpłat kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem wpłat podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	Kapitały		Renty		20-roczne raty kapitału		5% odsetki		Annuitety	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zaległość z końcem r. 1884	471	17½	—	—	21.927	14½	1.288	36½	14.662	87
Przybyło w r. 188...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) wskutek przepisań nowych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bieżąca należytość rent i odsetek . . .	—	—	—	—	—	—	924	64½	—	—
Razem . .	471	17½	—	—	21.927	14½	2.213	01	14.662	87
Z tego odpada:										
a) wskutek kompenzacyi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
przypisanych należytości	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeczywista należytość	471	17½	—	—	21.927	14½	2.213	01	14.662	87
Na to wpłynęło w gotówce	—	—	—	—	3.113	85½	587	68½	1.518	58
Zaległość z końcem r. 1885.	471	17½	—	—	18.813	29	1.625	32½	13.144	29

Załącznik Nr, 2.

Wykaz

zlikwidowanych należytości uprawnionych, pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia		Renty zaległe		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan wydanych obligacyi ind. uprawnionym	22,295.154	—	12,137.496	—	34,432.650	—
do tego przybyło w roku bieżącym	4.095	—	—	—	4.095	—
Razem	22.299.249	—	12,137.496	—	34.436.745	—
Odpada przez wypłatę:						
wylosowanych obligacyj	1,833.825	—	—	—	1,833.825	—
anulowanie	—	—	—	—	—	—
Stan z końcem roku 1885.	20,465.424	—	12.137 496	—	32.602 920	—
Pierwotny stan zlikwidowanych a obligacyami indemnizacyjnemi niepokrytych należytości	—	—	—	—	—	—
Przybyło wskutek sprostowania	—	—	—	—	—	—
W roku bieżącym zlikwidowano	4.136	65	—	—	4.136	65
Suma zlikwidowanych należytości	4.136	65	—	—	4.136	65
Wypłaty w gotówce wynosiły w kwotach wyrównawczych po strąceniu kwot przez uprawnionych wypłaconych	41	65	—	—	41	65
Ze zaliczek skompenzowano	—	—	—	—	—	—
Odsetki od zaliczek na kapitały zarachowano	—	—	—	—	—	—
przez nowo wystawione obligacye indemnizacyjne pokryto (Poz. VII. i VIII. obrotu kredytowego)	—	—	—	—	—	—
odpada wskutek	4.095	—	—	—	4.095	—
Suma pokrytych należytości	4.136	65	—	—	4.136	65
Ostateczny stan zlikwidowanych a obligacyami indemnizacyjnemi niepokrytych należytości	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 3. do poz. wydatków 31 i VII. aleg. poz, 10

Uwidocznienie

zaliczek udzielonych uprawnionym stronom.

	W obligacyach indemnizacyjnych		W gotówce		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct,	zł.	ct.
Pierwotny stan nie skompenzowanych zaliczek	—	—	—	—	—	—
Przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	—	—	—	—	—	—
Odpada wskutek kompenzacyi.	—	—	—	—	—	—
Stan nie skompenzowanych zaliczek z końcem roku	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 4. Do pozycyi wydatków.

Wyszczególnienie
kosztów zarządu.

	Wypłacone								Passywa z końcem roku.	
	dla Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych i komisyi krajowej.				Dla komisyi lokalnej				Razem					
	Rok bieżący		Lata ubieg.		Rok bieżący		Lata ubieg.		Rok bieżący		Lata ubieg.			
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Płace urzędników	6.521	53½	78	—	1.200	—	—	—	7.721	53½	78	57	78	57
Dodatki służbowe i osobowe urzędników	408	53	—	—	500	—	—	—	908	53	—	—	—	—
„ aktywalne do płac etatowych	1.194	28	—	—	300	—	—	—	1 494	28	—	—	—	—
„ na pomieszkanie urzędników	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Płace sług	152	7½	13	83½	—	—	—	—	152	7½	13	83½	13	82½
Zapomogi i remuneracye	1.612	31½	—	—	—	—	—	—	1.612	31½	—	—	—	—
Dyurna	976	24	90	61	232	—	—	—	1.208	24	90	61	121	61
Czynsz za najem pomieszkań dla urzędów	651	40	—	—	—	—	—	—	651	40	—	—	—	—
Koszta podróży i dyety rzeczoznawców	1.543	2½	—	—	472	19	118	45	474	83	118	45	68	74
Potrzeby kancelaryjne	—	—	—	—	25	20	—	—	1.568	22½	—	—	3	15
Rozmaite wydatki	—	—	—	—	1	21	—	—	1	21	—	—	—	60
Razem	13.062	4	183	1½	2.730	60	118	45	15.792	64	301	46½	286	49½

Załącznik Nr. 5.

Sprawdzenia
obrotu kapitałów czynnych i biernych, jakoteż obrotu przebieżnych rubryk,

	Kapitały czynne		Kapitały bierne		Zaliczki		Obce pieniądze		Depozyta	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pozostałość z początkiem roku 1885.	922.488	—	46,713.958	24	5.171	23½	—	—	676	62
Przybyło w roku bieżącym	—	—	1,449.518	—	298	95	—	—	121.455	60½
Razem	922,488	—	48,163.476	24	5.470	18½	—	—	122.132	22½
Odpada w roku bieżącym	206.535	—	115.473	23½	—	—	—	—	27.827	21
Pozostaje z końcem roku 1885	715.953	—	48,048.003	00½	5.470	18½	—	—	94.305	1½

WYKAZ

kompenzowanych zwrotów w roku 1885 i wyszczególnienie takowych wedle pojedyńczych działów dochodów i wydatków.

Zwroty wynosiły 1,107.800 złr. 30 ½ ct.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie działów	Wynik brutto zł.	ct.	kompensowano zł.	ct.	Wynik netto zł.	ct.
	Dochody.						
1	Odsetki za zwłokę i inne dochody	8.154	06½	109	70½	8.044	36
2	Dodatki indemnizacyjne od podatków	2.281.611	61½	173.752	97	2,107 858	64½
3	Zaliczki ze skarbu państwa a) nieoprocentowane . .	2,376.728	61½	927.210	61½	1,449.518	—
4	Zwrócone zaliczki	6.727	01½	6.727	01½	—	—
	Wydatki.						
5	Rozmaite wydatki: *a)* zwroty nadpłaconych dodatków indemn. stronom .	38.335	50	38.335	50	—	—
	b) zwroty nadpłaconych dotatków indemnizacyjnych towarzystwom kolejowym	135.417	47	135.417	47	—	—
	c) rozmaite wydatki	262	52	109	70½	152	81½
6	Zwroty zaliczek ze skarbu państwa: *a)* nieoprocentowanych	927.210	61½	927.210	61½	—	—
7	Zaliczki zwrotne	7.025	96½	6.727	01½	298	95

Fundusz indemnizacyjny.
Kraj koronny **Galicya wschodnia.**
Rok 1886.

Wykaz obrotu

za czas od 1. stycznia do końca marca 1886.

i

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

za rok 1885.

Z c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych.

Lwow, dnia 29. października 1886. r.

Liczba porz.	Wyszczególnienie działów	Wynik od do końca Rok bieżący I. zł.	ct.
	Pokrycie.		
	Rzeczywiste dochody:		
	I. Od obowiązanych.		
1	Wpłata kapitałów	152	16½
2	Wpłata rent	16	25
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody	563	04
	II. Własne dochody.		
4	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych	—	—
5	Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne	—	—
	III. Od kraju.		
6	Dodatki indemnizacyjne od podatków	—	—
	a) od towarzystw kolejowych	—	—
	b) od kontrybuentów	—	—
	IV. Ze skarbu państwa.		
7	Zaliczki ze skarbu państwa	—	—
	a) nieoprocentowane	—	—
	V. Przebieżne.		
8	Zwrócone zaliczki	133	28
	Suma	864	73½
9	Do tego depozyta	4.412	16½
	Suma wszelkich dochodów	5.276	90
	Ogółem (łam I. i II.)	608.672	19½
	Zapas w gotówce z początkiem roku	94.305	01½
	Całkowity dochód	702.977	21

1. Stycznia Marca 1886. Lata ubiegłe II. zł.	ct.	Wynik bieżący roku 1885. III. zł.	ct.	Ogólny wynik roku 1885. (łam II i III) IV. zł.	ct.	Budżetem przyzwolona kwota na rok 1885. V. zł.	ct.	W porównaniu z kwotą budżetową okazuje się wynik pomyślniejszy niepomyślniejszy VI. zł.	ct.	Uwaga
1.604	58	2.791	75½	4.396	33½	2.096	—	2.300	33½	
195	70½	341	68½	537	39	1.287	—	749	61	
592	12½	7.334	50	7.926	62½	18 030	—	10.103	37½	
—	—	—	—	—	—	46.507	—	46.507	—	
—	—	49.035	—	4.035	—	30.520	—	18.515	—	
—	—	—	—	—	—					
45 776	40½	36.391	08	82.167	48½	2,721.218	—	3 936	76	
552,419	39	1,482.694	36½	2,035.113	75½					
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	1.449.518	—	1,449.518	—	1,449.518	—	—	—	
2.807	09	—	—	2.807	09	4.000	—	1.192	91	
603.395	29½	3,028.106	38½	3,631.501	68	3,673.176	—	41.674	32	
—	—	121.455	60½	—	—	—	—			
603.395	29½	3.149.561	99	—	—	—	—			

Liczba porz.	Wyszczególnienie działów	Wynik od do końca Rok bieżący I. zł.	ct.
	Potrzeby.		
	Rzeczywiste wydatki.		
1	Koszta zarządu	4.145	42½
2	Spłata kapitałów przez losowanie	—	—
3	Kwoty wyrównawcze w kapitale	—	—
4	Renty dla uprawnionych	789	93
5	Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych	—	—
6	Rozmaite wydatki	—	-
	Suma rzeczywistych wydatków	4.935	35½
	Zwroty zaliczek ze skarbu Państwa.		
7	*a*) nieoprocentowane	484.773	91½
	Przebieżne.		
8	Zaliczki zwrotne	408	93½
	Suma wydatków	490.118	20½
9	Do tego depozyta	98.073	45½
	Suma wszelkich wydatków	588.191	65½
	Ogółem (łam I. i II).	702.333	48
	Zapas kasowy z końcem marca 1886 r.	643	73
	Całkowity wydatek	702.977	21

1. Stycznia Marca 1886. r. Lata ubiegłe		Wynik bieżący roku 1885.		Ogólny wynik roku 1885. (łam I i II)		Budżetem przyzwolona kwota na rok 1885.		W porównaniu z kwotą budżetową okazuje się wynik pomyślniejszy **niepomyślniejszy**		Uwaga
II.		III.		IV.		V.		VI.		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
285	40	15.792	64	16.078	04	20.160	—	4.081	96	
50.043	—	1,652.584	50	1.702.627	50	1,858.500	—	155.872	50	
—	—	41	65	41	65	—	—	**41**	**65**	
63.707	17½	1,533.212	26½	1.596.919	44	1,729.004	—	132.084	56	
—	—	93.693	86	93.693	86	—	—	**93.693**	**86**	
106	25	137	96½	244	21½	60.012	—	59.767	78½	
114.141	82½	3,295.362	88	3,409.604	70½	3,667.676	—	258.071	29½	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	298	95	298	95	5.500	—	5.201	05	
114.141	82½	3,295.761	83	3 409.903	65½	3,673.176	—	263.272	34½	
—	—	27.827	21	—	—	—	—	—	—	
114.141	82½	3,323.589	04	—	—	—	—	—	—	

WYKAZ

kompenzowanych zwrotów w czasie od 1. stycznia do końca marca 1886. i poszczególnienie takowych wedle pojedyńczych działów dochodów i wydatków.

Zwroty wynosiły 6.817 złr. 33 ct. w. a.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie działów	Lata ubiegłe					
		Wynik brutto		kompenzowano		Wynik netto	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	**Dochody.**						
	Dodatki indemnizacyjne od podatków	605.013	12½	6.817	33	589.195	79
	Wydatki.						
2	Rozmaite wydatki:						
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indemn. stronom .	6.817	33	6.817	33	—	—
	b) rozmaite wydatki	106	25	—	—	106	25

Fundusz indemnizacyjny
Kraj koronny **Galicya wschodnia**
Rok **1885**

Uzasadnienie

między budżetem a wynikiem.

Dochody.

1. Spłaty obowiązanych na kapitały.

pomyślniejszy o . . . **2.300** zł. 33½ ct. ponieważ znaczne zaległości z lat poprzednich przeważnie w annuitetach spłacone zostały.

2. Spłaty obowiązanych na renty

niepomyślniejszy o . . . **749** zł. **61** ct. ponieważ przeważna część spłat na kapitały, uiszczoną została na rachunek kapitałów płatnych w annuitetach, od których się renty nie należą.

3. Odsetki za zwłokę i inne dochody.

niepomyślniejszy o . . . **10.103** zł. 37½ ct. a to: w zwrotach za brakujące kupony od wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych o 10.954 zł. 34 ct. ponieważ zamiast preliminowanych 17.000 zł. wpłynęło tylko 6.045 zł. 66 ct., zaś w odsetkach za zwłokę i zwrotach z kosztów podróży pomyślniejszy o 850 zł. 96½ ct. ponieważ wpłynęło 1.880 zł. 96½ ct. zamiast preliminowanych 1.030 zł.

W porównaniu więc obu wyników okazuje się powyższy wynik niepomyślniejszy o 10.103 zł. 37½ ct.

4. Odsetki od własnych obligacyj indemnizacyjnych.

niepomyślniejszy o . . . . . **46.507** zł. ponieważ kupony od obligacyj indemnizacyjnych należących do majątku funduszu nie zostały zrealizowane.

5. Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne

pomyślniejszy o . . . . . **18.515** zł. ponieważ zamiast preliminowanych 30.520 zł. wpłynęło 49.035 złr., które użyto na pokrycie bieżących wydatków.

Sprzedaż obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu, nie okazała się potrzebną.

6. Dodatki indemnizacyjne od podatków:

niepomyślniejszy o . . . . **3.936** zł. **76** ct. Różnica jest nieznaczną w stosunku do spłaconych w roku 1885 dodatków indemnizacyjnych 2,117.281 zł. 24 ct. **w. a.**, były zresztą znaczne zwroty dodatków za lata dawniejsze.

*

8. Zwrócone zaliczki

niepomyślniejszy o . . . 1.192 zł. 91 ct.
ponieważ zwrócone zaliczki 6.727 zł. 1½ ct. skompenzowano z wydanemi zaliczkami, i udzielono mniej nowych zaliczek zwrotnych, przeto też wpłynął mniejszy zwrot z takowych.

Wydatki.

1. Koszta zarządu

pomyślniejszy ogółem o . . 4.081 zł. 96 ct.
a to:

a. Płace urzędników, adjuta, dodatki służbowe i aktywalne, tudzież płace sług:

preliminowano . .	9.116 zł.	
i	2.000 „	11.116 zł. — ct.
wynik		10.368 zł. 81½ ct.
pomyślniejszy o . . .		**747 zł. 18½ ct.**

w skutek zmiejszenia stanu urzędników o 1 komisarza powiatowego i 1 praktykanta konceptowego dalej w skutek interkalaryum, tudzież że opróżniona posada referenta administracyjnego zastąpioną została urzędnikiem z mniejszą płacą etatową.

b. remuneracye i zapomogi

preliminowano	2.514 zł. — ct.
wynik	1.612 zł. 31½ ct.
pomyślniejszy o . . .	**901 zł. 68½ ct.**

ponieważ remuneracye i zapomogę udzielano tylko w wypadkach nadzwyczajnych.

c. Dyurna

preliminowano . .	1001 zł.	
i	265 „	1.466 zł. — ct.
wynik		1.329 zł. 35 ct.
pomyślniejszy o		**136 zł. 51 ct.**

ponieważ 1 dyurniście przyzwolono dziennie zamiast 1 zł. 20 ct. tylko 1 zł. 5 ct., tudzież że miejsce 1 dyurnisty przy komisyi lokalnej we Lwowie było przez jakiś czas opróżnione.

d. Czynsz za najem lokalu dla urzędów

preliminowano	651 zł. — ct.
wynik	651 „ 40 „
niepomyślniejszy o	**40 ct.**

z powodu preliminowania w całych guldenach.

e. Koszta podróży i dyety rzeczoznawców

preliminowano . .	63 zł.	
i	1.000 „	1.063 zł. — ct.
wynik		542 zł. 47 ct.
pomyślniejszy o . . .		**520 zł. 52½ ct.**

ponieważ odbyto mniej podróży komisyjnych.

f. Potrzeby kancelaryjne

preliminowano . .	3.268 zł.	
i	50 „	3.318 zł. — ct.
wynik		1.571 zł. 37½ ct.
pomyślniejszy o		**1.746 zł. 62½ ct.**

z powodu zaprowadzonej możliwej oszczędności, tudzież ponieważ część wydatków na rzeczone potrzeby za rok 1885. dopiero po upływie miesiąca marca 1886 zaasygnowaną została.

g. Rozmaite wydatki

preliminowano . . 22 zł.
i . . . . . 10 „ 32 zł. — ct.
wynik . . . . . 1 „ 81 ct.
pomyślniejszy o . . . . **30 zł. 19 ct.**
z powodu przypadkowości tego działu.

2. Spłata kapitałów przez losowanie

pomyślniejszy o . . . **155.872 zł. 50 ct.**
ponieważ nie wszystkie wylosowane obligacye indemnizacyjne do spłaty zgłoszone zostały.

3. Kwoty wyrównawcze w kapitale

niepomyślniejszy o . . . . **41 zł. 65 ct.**
ponieważ w tym dziale nic nie preliminowano.

4. Renty dla uprawnionych

pomyślniejszy o . . . **132.084 zł. 56 ct.**
ponieważ nie wypłacono wszystkich zapadłych odsetek.

5. Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych

niepomyślniejszy o . . . **93.693 zł. 86 ct.**
wynik ten jest resztą nie zużyty z końcem roku subwencyi ze skarbu państwa, którą przeprowadzono z końcem roku 1885. do depozytów, a 28 lutego 1886. użyto na zakupno obligacyj indemnizacyjnych dla majątku funduszu.

6. Rozmaite wydatki

pomyślniejszy o . . . **59.767 zł. 78½ ct.**
ponieważ nie było przypadkowych wydatków a część takowych skompenzowano z dotyczącym działem dochodów.

Zaliczki zwrotne

pomyślniejszy o . . . **5.201 zł. 5 ct.**
ponieważ wydatki w kwocie 6.727 zł. 1½ ct. skompenzowano z dotyczącym działem dochodów, i udzielono mniej nowych zaliczek zwrotnych.

Lwów dnia 29. Października 1886. r.

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY.

Kraj koronny: Galicya zachodnia.

Rok 1885.

WYKAZ OBROTU.

Z c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych.

Lwów dnia 29. października 1886. r.

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1885.						Czynne zaległości z końcem r. 1885.	
		Rok bieżący		Lata ubiegłe		Razem			
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywisty dochód.								
	Pokrycie:								
	I. Od obowiązanych stron.								
1	*A. Wpłaty na kapitały.*								
	a) w 20 rocznych ratach	739	84½	547	72	1.287	56½	11.209	58
	b) w ratach umarzających (Anuitetach) .	241	82	68	71½	310	53½	1.533	77
2	*B. Wpłaty na renty.*								
	1. Renty bieżące i zaległe	—	79½	—	—	—	79½	4	71½
	2. Raty procentowe od kapitałów spłacanych w 20 rocznych ratach	251	69½	147	81	399	50½	1.042	87½
3	*C. Dochody z własnego majątku.*								
	a) Odsetki od zakupionych obligacyj . .	—	—	—	—	—	—	25.427	30
	b) Odsetki od lokowanych kapitałów . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) Gotówka za wylosowane obligacye . .	28.927	50	—	—	28.927	50	—	—
	d) Zwrot od funduszu indemnizacyjnego .	—	—	—	—	—	—	—	—
	e) Zwrócona wkładka z Kasy oszczędn. .	—	—	—	—	—	—	41	49
	f) Z pozostałej subwencyi z r. 1884. na pokrycie własnych wydatków . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) Z własnego majątku na pokrycie bieżących wydatków	—	—	74.073	17	74.073	17	—	—
	h) Zakupione obligacye indemnizacyjne .	—	—	—	—	—	—	427.077	—
	D. Inne rozmaite przychody.								
	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat kapitałów i procentów	219	38	—	—	219	38	728	11
	b) zwrot kosztów podróży	569	17½	—	—	569	17½	509	23½
	c) za sprzedane druki indemnizacyjne . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	d) taksa za przepisywanie obligacyj indemnizacyjnych	72	—	—	—	72	—	—	—
	e) zwrot za brakujące kupony od obligacyi indemnizacyjnych	1.953	72½	—	—	1.953	72½	—	—
	f) dochód ze sprzedaży pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) dochód z dzierżawy pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	h) zwrot nienależnie pobranych kapitałów i rent	—	—	—	—	—	—	—	—
	i) zwrot nadebranych płac etatowych . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	k) zwroty rachunkowe	—	—	—	—	—	—	—	—
	l) inne zwroty	16	—	—	—	16	—	1	44
	do przeniesienia . .	32.991	93½	74.837	41½	107.829	35	467.575	51½

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1885. Rok bieżący zł.	ct.	Lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Czynne zaległości z końcem r. 1885. zł.	ct.
	przeniesiona suma . .	32.991	93½	74.837	41½	107.829	35	467.575	51½
	II. Od kraju.								
5	Dodatek indemnizacyjny od podatków:	689.988	89	164.605	21	854.594	10	348.102	90
	a) za lata ubiegłe	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) za rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
	Wpłaty uprawnionych.								
6	*a*) do zaokrąglenia kapitałów w obligacyach indemnizacyjnych	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) zaliczki urbaryalne udzielone dotąd nie zrachowane	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych przychodów	722.980	82½	239.442	62½	962.423	45	815.678	41½
	III. Od rządu.								
	Zaliczki.								
7	Subwencya ze skarbu państwa dla własnego funduszu	1,175.482	—	—	—	1,175.482	—	—	—
	z fund. ind. Galicyi	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zaliczki nieoprocentowane ze skarbu państwa	—	—	—	—	—	—	—	—
	R a z e m . . .	1,175.482	—	—	—	1,175.482	—	—	—
	S u m a . . .	1.898.462	82½	239.442	62½	2,137.905	45	815.678	41½
	IV. Przebieżne.								
8	Zwrócone zaliczki	—	—	—	—	—	—	726	99
	Do tego różnica w zapasie kasowym . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tymczasowe przychody za rok	—	—	—	—	—	—	—	—
	Depozyta.								
9	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Obce pieniądze	103.408	18	—	—	103.408	18	—	—
	Suma przebieżnych przychodów	103.408	18	—	—	103.408	18	726	99
	Suma wszelkich przychodów	2,001.871	00½	239.442	62½	2,241.313	63	816.405	40½
	Zapas przeszłego roku w gotówce . . .	—	—	—	—	752	46	—	—
	Całkowity przychód	—	—	—	—	1.242 066	09	816.405	40½
	Zapas kasowy z końcem r. 1885. w gotówce	—	—	—	—	—	—	77.946	48
	Suma zaległości czynnych z końcem r. 1855.	—	—	—	—	—	—	894.351	88½

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1885.						Bierne zaległości z końcem r. 1885.	
		Rok bieżący		Lata ubiegłe		Razem			
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rzeczywiste wydatki.								
	Potrzeby:								
1	Koszta zarządu podług specyfikacyi na ostatniej stronie	8.791	80½	276	08½	9.067	89	430	75½
2	*Spłata obligacyj indemnizacyjnych.*								
	Wskutek wylosowania	905.625	—	88.431	—	994.056	—	19,136.985	—
	za lata ubiegłe	—	—	—	—	—	—	—	—
	na rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
3	*Wypłata kapitałów zlikwidowanych.*								
	a) w kwotach wyrównawczych	—	—	—	—	—	—	—	—
4	*Renty dla uprawnionych.*								
	5% odsetki od obligacyj indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym od tychże w kwocie	916.620	07	66.386	71	983.006	78	398.014	26
	a to: *a*) za lata ubiegłe	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) za rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
	Renta roczna od nieasygnowanych kapitałów	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kwoty wyrównawcze przy wypłacie rent zaległych	—	—	—	—	—	—	—	—
5	*Wydatki z własnego majątku.*								
	Na zakupno obligacyj użyto	77.290	54	—	—	77.290	54	—	—
	Wkładka do Kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—
6	*Rozmaite wydatki.*								
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych stronom	—	—	—	—	—	—	7.128	85
	z funduszu indemnizacyjnego . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) zwroty nadpłaconych kapitałów, rent i odsetek	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) zwroty rachunkowe	—	—	—	—	—	—	—	—
	do przeniesienia . .	1,908.327	41½	155.093	79½	2,063.421	21	19,542.558	86½

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1885. Rok bieżący zł.	ct.	Lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Bierne zaległości z końcem r. 1885. zł.	ct.
	przeniesiona suma .	1,908.327	41½	155.093	79½	2,063.421	21	19,542.558	86½
	d) inne przypadkowe zwroty	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych wydatków	1,908.327	41½	155.093	79½	2,063.421	21	19,542.558	86½
7	Zwroty zaliczek pobranych ze Skarbu państwa:								
	Nieoprocentowanych	—	—	74.073	17	74.073	17	34,999.557	54½
	Oprocentowanych	—	—	—	—	—	—	—	—
	Z własnego majątku zwrócona zaliczka funduszowi	—	—	—	—	—	—	—	—
	Odsetki od tychże zaliczek	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem . .	—	—	74.073	17	74.073	17	34,999.557	54½
	Suma . . .	1,908.327	41½	229.166	96½	2,137.494	38	54,542.116	41
	Przebieżne.								
8	Zaliczki zwrotne	411	07	—	—	411	07	—	—
	Razem . . .	411	07	—	—	411	07	—	—
	Zwroty tymczasowych przychodów.								
9	Depozyta.								
	Obce pieniądze	26.214	16	—	—	26.214	16	77.946	48
	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych wydatków .	26.625	23	—	—	26.625	23	77.946	48
	Suma wszelkich wydatków . .	1.934.952	64½	229.166	96½	2,164.119	61½	54.620.062	89
	Zapas kasowy z końcem roku 1885. . .	—	—	—	—	77.946	48	—	—
	Całkowity rozchód . .	—	—	—	—	2,242.066	09	—	—
	W porównaniu z zaległościami czynnemi w kwocie	—	—	—	—	—	—	894.351	88½
	Pozostają zaległości bierne w kwocie . .	—	—	—	—	—	—	53,725.711	00½

*

W y k a z

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porządkowa	Liczba załącznika		Nominalna wartość zł.	ct.
		Przychód.		
I.		Zapas z roku zeszłego	—	—
II.		Nowo wystawione obligacye indemnizacyjne	—	—
III.		Nowowystawione obligacye zamiast złożonych i zniszczonych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
IV.		Przepisanie obligacyj indemnizacyjnych	380.140	—
V.		Obligacye indemnizacyjne { wykupione	946.720	—
		{ zniszczone	—	—
VI.		Suma przychodu . .	1,326.860	—
		Rozchód.		
VII.		Zaspokojenie uprawnionych w kapitale	—	—
VIII.		» » „ rentach zaległych	—	—
IX.		Wypłata dewinkulowanych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
IX*a*.		Zwrot mylnie w grudniu 188... r. w przychodzie zarachowanych obligacyi indemnizacyjnych	—	—
X.		Przepisane obligacye indemnizacyjne	380.140	—
XI.		Do zniszczenia wydane obligacye indemnizacyjne	946.720	—
XII.		Suma rozchodu . .	1,326.860	—
XIII.		W porównaniu przychodu z rozchodem według dziennika głównego z końcem grudnia 1885, pozostaje ostateczny zapas	—	—

W y k a z

stanu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej tudzież pozostałej gotówki do dyspozycyi z końcem roku 1885.

Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Nominalna wartość wal. austr. zł.	ct.
	Dochód.		
1	Zapas z końcem grudnia 1884 w obligacyach indmnizacyjnych 484.290 mk. . .	508.504	50
2	Zapas z końcem roku 1884. w książeczce Kasy oszczędności	41	49
	Suma dochodu .	508.545	99
	Wydatek.		
3	Z powodu wylosowania obligacyj indemnizacyjnych 27.550 m. k.		
4	Z powodu sprzedaży obligacyj indemnizacyjnych 50.000 m. k.		
	77.550 m. k.	81.427	50
	W porównaniu dochodu z wydatkiem, pozostaje według dziennika czynnych kapitałów ostateczny zapas kasowy z końcem roku 1885., ...	427.118	49
	a to: w obligacyach indemnizacyjnych 406.740 zł. m. k. czyli 427.077 zł. — ct. w. a.		
	Książeczka Kasy oszczędności . . . . . 41 „ 49 „ „ „		

Załączniki

Załącznik Nr. 1. do pozycyi zamknięcia 1 włącznie 5.

Uwidocznienie

wpłat kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem wpłat podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	Kapitały		Renty		20-roczne raty kapitału		5% odsetki		Annuitety	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zaległość z końcem r. 1884	—	—	4	56½	12.386	14½	988	36	1.844	30½
Przybyło w r. 1885...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) wskutek przepisań nowych	71	—	—	94½	40	—	18	—	—	—
b) „ sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bieżąca należytość rent i odsetek . . .	—	—	—	—	—	—	436	3	—	—
Razem . .	71	—	5	51	12.426	14½	1.442	39	1.844	30½
Z tego odpada:										
a) wskutek kompenzacyi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
przypisanych należytości	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeczywista należytość	71	—	5	51	12.426	14½	1.442	39	1.844	30½
Na to wpłynęło w gotówce	54	20	—	79½	1.233	36½	399	51½	310	53½
Zaległość z końcem r. 1885.	16	80	4	71½	11.192	78	1.042	87½	1.533	77

Załącznik Nr. 2.

Wykaz

zlikwidowanych należytości uprawnionych, pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia zł.	ct.	Renty zaległe zł.	ct.	Razem zł.	ct.
Pierwotny stan wydanych obligacyj ind. uprawnionym	13,596.313	50	6,534.727	50	20,131.041	—
do tego przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	13.596.313	50	6,534.727	50	20.131.041	—
Odpada przez wypłatę:						
wylosowanych obligacyj	994.056	—	—	—	994.056	—
anulowanie	—	—	—	—	—	—
Stan z końcem roku 1885.	12,602.257	50	6.534.727	50	19.136.985	—
Pierwotny stan zlikwidowanych a obligacyami indemnizacyjnemi niepokrytych należytości	—	—	—	—	—	—
Przybyło wskutek sprostowania	—	—	—	—	—	—
W roku bieżącym zlikwidowano	—	—	—	—	—	—
Suma zlikwidowanych należytości	—	—	—	—	—	—
Wypłaty w gotówce wynosiły w kwotach wyrównawczych po strąceniu kwot przez uprawnionych wypłaconych	—	—	—	—	—	—
Ze zaliczek skompenzowano	—	—	—	—	—	—
Odsetki od zaliczek na kapitały zarachowano	—	—	—	—	—	—
przez nowo wystawione obligacye indemnizacyjne pokryto (Poz. VII. i VIII. obrotu kredytowego)	—	—	—	—	—	—
odpada wskutek	—	—	—	—	—	—
Suma pokrytych należytości	—	—	—	—	—	—
Ostateczny stan zlikwidowanych a obligacyami indemnizacyjnemi niepokrytych należytości	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 3. do poz. wydatków 31 i VII. aleg. poz. 10

Uwidocznienie

zaliczek udzielonych uprawnionym stronom.

	W obligacyach indemnizacyjnych zł.	ct.	W gotówce zł.	ct.	Razem zł.	ct.
Pierwotny stan nieskompenzowanych zaliczek	—	—	—	—	—	—
Przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	—	—	—	—	—	—
Odpada wskutek kompenzacyi	—	—	—	—	—	—
Stan nieskompenzowanych zaliczek z końcem roku	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 4. Do pozycyi wydatków.

Wyszczególnienie
kosztów zarządu.

	Wypłacono								Passywa z końcem roku.	
	dla Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów i - demnizacyjnych i komisyi krajowej.				Dla komisyi lokalnej				Razem					
	Rok bieżący		Lata ubieg.		Rok bieżący		Lata ubieg.		Rok bieżący		Lata ubieg.			
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Płace urzędników	3.557	07½	42	85	1.191	62	108	38	4.748	69½	151	23	151	23
Dodatki służbowe i osobowe urzędników	222	87	—		—	—	—	-	222	87	—	—	—	—
„ aktywalne do płac etatowych	651	47	-	-	229	13	20	87	880	60½	20	87	20	87
„ na pomieszkanie urzędników	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Płace sług	82	98½	7	54½	—	—	—	—	82	98½	7	54½	7	54½
Zapomogi i remuneracye	879	39½	—	—	—	—	—	—	879	39½	—	—	—	—
Dyurna	532	48	49	42	—	—	—	—	532	48	49	42	49	42
Czynsz za najem pomieszkań dla urzędów	355	31	—	—	—	—	—	—	355	31	—	—	—	—
Koszta podróży i dyety rzeczoznawców	1	44½	—	—	220	53	47	2	221	97½	47	2	201	69
Potrzeby kancelaryjne	867	49½	—	—	—	—	—	—	867	49½	—	—	—	—
Rozmaite wydatki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	7.150	52½	99	81½	1.641	28	176	27	8.791	80½	276	8½	430	75½

Załącznik Nr. 5.

Sprawdzenia
obrotu kapitałów czynnych i biernych, jakoteż obrotu przebieżnych rubryk,

	Kapitały czynne		Kapitały bierne		Zaliczki		Obce pieniądze		Depozyta	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pozostałość z początkiem roku 1885.	508.545	99	33,898.148	71½	315	92	—	—	752	46
Przybyło w roku bieżącym	—	—	1,175.482	—	411	7	—	—	103.408	18
Razem	508.545	99	35,073.630	71½	726	99	—	—	104.160	64
Odpada w roku bieżącym	81.427	50	74.073	17	—	—	—	—	26.214	16
Pozostaje z końcem roku 1885	427.118	49	34,999.557	54½	726	99	—	—	77.946	48

WYKAZ

skompenzowanych zwrotów w roku 1885 i wyszczególnienie takowych wedle pojedyńczych działów dochodów i wydatków.

Zwroty wynosiły 346.033 złr. 33 $^1/_2$ ct. w. a.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie działów	Wynik brutto zł.	ct.	kompensowano zł.	ct.	Wynik netto zł.	ct.
	Dochody.						
1	Odsetki za zwłokę i inne dochody	2.996	63	166	35	2.830	28
2	Dodatki indemnizacyjne od podatków	870.148	23	15.554	13	854.594	10
3	Zaliczki ze skarbu państwa a) nieoprocentowane . .	1,504.944	06	329.462	06	1,175.482	—
4	Zwrócone zaliczki	850	79½	850	79½	. .	—
	Wydatki.						
5	Rozmaite wydatki:						
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indemn. stronom .	15.554	13	15.554	13	—	—
	b) rozmaite wydatki	166	35	166	35	—	—
6	Zwroty zaliczek ze skarbu państwa:						
	a) nieoprocentowanych	329.462	06	329.462	06	—	—
7	Zaliczki zwrotne	1.261	86½	850	79½	411	07

Fundusz indemnizacyjny.
Kraj koronny — Galicya zachodnia.
Rok 1886.

Wykaz obrotu

za czas od 1. stycznia do końca marca 1886.

i

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

za rok 1885.

Z c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych.

Lwow, dnia 29. października 1886. r.

*

Liczba porz.	Wyszczególnienie działów	Wynik od do końca — Rok bieżący I. zł.	ct.
	Pokrycie.		
	Rzeczywiste dochody:		
	I. Od obowiązanych.		
1	Wpłata kapitałów	98	99
2	Wpłata rent	24	57½
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody	238	17½
	II. Własne dochody.		
4	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych	—	—
5	Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne	—	—
6	Dochód za sprzedane obligacye indemnizacyjne	—	—
	III. Od kraju.		
7	Dodatki indemnizacyjne od podatków:		
	a) od towarzystw kolejowych	—	—
	b) od kontrybuentów	—	—
	IV. Ze skarbu państwa.		
8	Zaliczki ze skarbu państwa: a) nieoprocentowane	—	—
	Suma rzeczywistych dochodów	361	74
	V. Przebieżne.		
9	Zwrócone zaliczki	—	—
	Suma dochodów	361	74
10	Depozyta	1.449	23
	Suma wszelkich dochodów	1.810	97
	Ogółem (łam I. i II.)	168.371	23½
	Zapas w gotówce z początkiem roku	77.946	48
	Całkowity dochód	246.317	71½

1. Stycznia Marca 1886. Lata ubiegłe		Wynik bieżący roku 1885.		Ogólny wynik roku 1885. (łam II i III)		Budżetem przyzwolona kwota na rok 1885.		W porównaniu z kwotą budżetową okazuje się wynik pomyślniejszy niepomyślniejszy		Uwaga
II.		III.		IV.		V.		VI.		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
599	96	981	66½	1.581	62½	1.873	—	**291**	**37½**	
126	10½	252	49	378	59½	530	—	**151**	**40½**	
140	49½	2.830	28	2.970	77½	10.430	—	**7.459**	**22½**	
—	—	—	—	—	—	26.380	—	**26.380**	—	
—	—	28.927	50	28.927	50	—	—	28.927	50	
—	—	—	—	—	—	12.129	—	**12.129**	—	
—	—	100.016	38½	100.016	38½	858.414	—	**2.929**	**89½**	
165.495	21½	589.972	50½	755.467	72					
—	—	1,175.482	-	1,175.482	—	1,175.482	—	—	—	
166.361	77½	1,898.462	82½	2.064.824	60	2,085.238	—	**20.413**	**40**	
198	49	—	—	198	49	1.730	—	**1.531**	**51**	
166.560	26½	1,898.462	82½	2,065.023	09	2,086.968	—	**21.944**	**91**	
—	—	103.408	18	—	—	—	—			
166.560	26½	—	—	—	—	—	—			

Liczba porz.	Wyszczególnienie działów	Wynik od do końca — Rok bieżący I. zł.	ct.
	Potrzeby.		
	Rzeczywiste wydatki.		
1	Koszta zarządu	1.956	88
2	Spłata kapitałów przez losowanie	—	—
3	Renty dla uprawnionych	13	70½
4	Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych	—	—
5	Rozmaite wydatki	—	—
	Suma rzeczywistych wydatków	1.970	58½
	Zwroty zaliczek ze skarbu Państwa.		
6	*a*) nieoprocentowane	95.349	41
	Przebieżne.		
7	Zaliczki zwrotne	—	—
	Suma wydatków	97.319	99½
8	Do tego depozyta	78.008	90
	Suma wszelkich wydatków	175.328	89
	Ogółem (łam II. i III).	244.930	90½
	Zapas kasowy z końcem marca 1886 r.	1.386	81
	Całkowity wydatek	246.317	71½

1. Stycznia Marca 1886. r. Lata ubiegłe		Wynik bieżący roku 1885.		Ogólny wynik roku 1885. (łam II i III)		Budżetem przyzwolona kwota na rok 1885.		W porównaniu z kwotą budżetową okazuje się wynik pomyślniejszy niepomyślniejszy		Uwaga
II.		III.		IV.		V.		VI.		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
330	33½	8.791	80½	9.122	14	11.278	—	2.155	86	
32.235	—	905.625	—	937.860	—	1,035.300	—	97.440	—	
37.020	67½	916.620	07	953.640	74½	1.011.514	—	57.873	25½	
—	—	77.290	54	77.290	54	—	—	**77.290**	**54**	
16	—	—	—	16	—	26.006	—	25.990	—	
69.602	01	1,908.327	41½	1,977.929	42½	2,084.098	—	106.168	57½	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	411	07	411	07	2.870	—	2.458	93	
69.602	01	1,908.738	48½	1,978.340	49½	2,086.968	—	108.627	50½	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
69.602	01	—	—	—	—	—	—	—	—	

WYKAZ

skompenzowanych zwrotów w czasie od 1. stycznia do końca marca 1886. i wyszczególnienie takowych wedle pojedyńczych działów dochodów i wydatków.

Zwroty wynosiły 3.006 złr. 5 ct. w. a.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie działów	Lata ubiegłe					
		Wynik brutto		kompenzowano		Wynik netto	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Dochody.						
1	Dodatki indemnizacyjne od podatków	168.501	26½	3.006	05	165.495	21½
	Wydatki.						
2	Rozmaite wydatki: *a)* zwroty nadpłaconych dodatków indemn. stronom .	3.006	05	3.006	05	—	—

Fundusz indemnizacyjny
Kraj koronny **Galicya zachodnia.**
Rok 1885

Uzasadnienie

między budżetem a wynikiem.

Dochody.

1. Spłaty obowiązanych na kapitały. — **niepomyślniejszy o . . . 291 zł. 37½ ct**

2. Spłaty obowiązanych na renty — **niepomyślniejszy o . . . 151 zł. 40½ ct.**
Do poz. 1 i 2.
ponieważ w skutek ciągłego niedostatku, spowodowanego wylewem rzek w roku 1884. ściąganie tych należytości w drodze przymusowej nie było możebnem.

3. Odsetki za zwłokę i inne dochody. — **niepomyślniejszy o . . . 7.459 zł. 22½ ct.**
a to: w zwrotach za brakujące kupony od wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych o 8.046 zł. 27½ ct. ponieważ zamiast preliminowanych 10.000 zł. wpłynęło tylko 1.953 zł. 72½ ct., zaś w odsetkach za zwłokę i zwrotach z kosztów podróży pomyślniejszy o 587 zł. 5 ct., ponieważ wpłynęło 1.017 zł. 5 ct. zamiast preliminowanych 430 zł.
W porównaniu zaś obu wyników okazuje się powyższy wynik niepomyślniejszy o 7.459 zł. 22½ ct.

4. Odsetki od własnych obligacyj indemnizacyjnych. — **niepomyślniejszy o . . . . . 26.380 zł.**
ponieważ kupony od obligacyj indemnizacyjnych należących do majątku funduszu nie zostały zrealizowane.

5. Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne — **pomyślniejszy o . . . 28.927 zł. 50 ct.**
ponieważ w tym dziale przy sporządzeniu budżetu na rok 1885. nic nie preliminowano.

6. Dochód za sprzedane obligacye indemnizacyjne. — **niepomyślniejszy o . . . . . 12.129 zł.**
ponieważ nie okazała się potrzeba sprzedaży obligacyj indemnizacyjnych, będących własnością funduszu na pokrycie bieżących wydatków.

7. Dodatki indemnizacyjne od podatków:

niepomyślniejszy o . . . **2.929 zł. 89½ ct.**
różnica jest nieznaczna w stosunku do opłaconych w roku 1885 dodatków indemnizacyjnych 855.484 zł. 10½ ct. w. a., i powstała w skutek zwrotu dawniejszych nadpłat towarzystwom kolejowym.

9. Zwrócone zaliczki

niepomyślniejszy o . . . **1.531 zł. 51 ct.**
ponieważ zwrócone zaliczki 850 zł. 79½ ct. skompenzowano z wydanemi zaliczkami, i udzielono mniej nowych zaliczek zwrotnych, przeto też wpłynął mniejszy zwrot z takowych.

Wydatki.

1. Koszta zarządu

pomyślniejszy ogółem o . . **2.155 zł. 86 ct.**
a to:

a Płace urzędników, adjuta, dodatki służbowe i aktywalne, tudzież płace sług:

preliminowano . . 4.971 zł.
i . . . . 1.550 „ 6.521 zł. — ct.
wynik . . . . . 6.114 zł. 80 ct.
pomyślniejszy o . . . **406 zł. 20 ct.**
w skutek zmniejszenia stanu urzędników o 1 komisarza powiatowego i 1 praktykanta konceptowego, dalej w skutek interkalaryum, tudzież że opróżniona posada referenta administracyjnego zastąpioną została urzędnikiem z mniejszą płacą etatową.

b. remuneracye i zapomogi

preliminowano . . . . . 1.372 zł. — ct.
wynik . . . . . 879 zł. 39½ ct.
pomyślniejszy o . . . **492 zł. 60½ ct.**
ponieważ remuneracye i zapomogę udzielano tylko w wypadkach nadzwyczajnych.

c. Dyurna

preliminowano . . 601 zł.
wynik . . . . . 581 zł. 90 ct.
pomyślniejszy o . . . . **19 zł. 10 ct.**
ponieważ 1 dyurniście przyzwolono dziennie zamiast 1 zł. 20 ct. tylko 1 zł. 5 ct. w. a.

d. Czynsz za najem lokalu dla urzędów

preliminowano . . . . . 355 zł. — ct.
wynik . . . . . 355 „ 31 „
niepomyślniejszy o . . . — **zł. 31 ct.**
z powodu preliminowania w całych guldenach.

e. Koszta podróży i dyety rzeczoznawców

preliminowano . . 34 zł.
i . . . . 600 „ 634 zł. — ct.
wynik . . . . . 323 zł. 24 ct.
pomyślniejszy o . . . **310 zł. 76 ct.**
ponieważ odbyto mniej podróży komisyjnych.

f. Potrzeby kancelaryjne

preliminowano . . 1.783 zł.
wynik . . . . . 867 zł. 49½ ct.
pomyślniejszy o . . . . **915 zł. 50½ ct.**
z powodu zaprowadzonej możliwej oszczędności, tudzież ponieważ część wydatków na rzeczone potrzeby za rok 1885. dopiero po upływie miesiąca marca 1886 zaasygnowaną została.

g. Różne wydatki

preliminowano . . 12 zł.
wynik . . . . . — zł. — ct.
pomyślniejszy o . . . . 12 „ — „
z powodu przypadkowości tego działu.

2. Spłata kapitałów przez loscowanie

pomyślniejszy o . . . 97.400 zł. —
ponieważ nie wszystkie wylosowane obligacye indemnizacyjne do spłaty zgłoszone zostały.

3. Renty dla uprawnionych

pomyślniejszy o . . . . 57.873 zł. 25½ ct.
ponieważ nie wypłacono wszystkich zapadłych odsetek.

4. Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych

pomyślniejszy o . . . 77.290 zł. 54 ct.
wynik ten jest resztą nie zużyty z końcem roku subwencyi ze skarbu państwa, którą przeprowadzono z końcem roku do depozytów, a 28 lutego 1886. roku użyto na zakupno obligacyj indemnizacyjnych dla majątku funduszu.

5. Rozmaite wydatki

pomyślniejszy o . . . 25.990 zł. — ct.
ponieważ nie było przypadkowych wydatków, a zwrócone stronom nadpłaty dodatków indemnizacyjnych w kwocie 13.600 złr. 62 ct. skompenzowano z dotyczącym działem dochodów.

6. Zaliczki zwrotne

pomyślniejszy o . . . 2.458 zł. 93 ct.
ponieważ część tych wydatków w kwocie 850 zł. 79½ ct. w. a. skompenzowano z dotyczącym działem dochodów, i udzielono mniej nowych zaliczek zwrotnych.

Lwów dnia 29. Października 1886. r.

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY.

Kraj koronny: W. Księstwo Krakowskie.

Rok 1885.

WYKAZ OBROTU.

Z c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych.

Lwów dnia 29. października 1886. r.

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1885. Rok bieżący zł.	ct.	Lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Czynne zaległości z końcem r. 1885. zł.	ct.
	Rzeczywisty dochód.								
	Pokrycie:								
	I. Od obowiązanych stron.								
1	*A. Wpłaty na kapitały.*								
	a) w 20 rocznych ratach	3	50	—	—	3	50	4 928	15
	b) w ratach umarzających (annuitetach)	193	66½	—	—	193	66½	638	87½
2	*B. Wpłaty na renty.*								
	1. Renty bieżące i zaległe	—	—	—	—	—	—	—	—
	2. Raty procentowe od kapitałów spłacanych w 20 rocznych ratach	—	21	—	—	—	21	1.874	83½
3	*C. Dochody z własnego majątku.*								
	a) Odsetki od zakupionych obligacyj	1.642	36½	—	—	1.642	36½	955	87
	b) Odsetki od lokowanych kapitałów	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) Gotówka za wylosowane obligacye	210	—	—	—	210	—	—	—
	d) Zwrot od funduszu indemnizacyjnego	—	—	—	—	—	—	—	—
	e) Zwrócona wkładka z Kasy oszczędn.	—	—	—	—	—	—	—	—
	f) Z pozostałej subwencyi z r. 188.... na pokrycie własnych wydatków	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) Z własnego majątku na pokrycie bieżących wydatków	—	—	—	—	—	—	—	—
	h) Zakupione obligacye indemnizacyjne	—	—	—	—	—	—	57.739	50
4	*D. Inne rozmaite przychody.*								
	a) Odsetki zwłoki od spłaconych rat kapitałów i procentów	34	44	—	—	34	44	5.880	95
	b) zwrot kosztów podróży	—	—	—	—	—	—	5	42
	c) za sprzedane druki indemnizacyjne	—	—	—	—	—	—	—	—
	d) taksa za przepisywanie obligacyj indemnizacyjnych	4	60	—	—	4	60	—	—
	e) zwrot za brakujące kupony od obligacyj indemnizacyjnych	319	62	—	—	319	62	—	—
	f) dochód ze sprzedaży pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) dochód z dzierżawy pustek	—	—	—	—	—	—	—	—
	h) zwrot nienależnie pobranych kapitałów i rent	—	—	—	—	—	—	—	—
	i) zwrot nadebranych płac etatowych	—	—	—	—	—	—	—	—
	k) zwroty rachunkowe	—	—	—	—	—	—	—	—
	l) inne zwroty	—	—	—	—	—	—	215	85
	do przeniesienia	2.408	40	—	—	2.408	40	72.239	45

Liczba porz.	Wyszczególnienie przychodów w gotówce	Wynik w roku 1885. Rok bieżący zł.	ct.	Lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Czynne zaległości z końcem r. 1885. zł.	ct.
	przeniesiona suma . .	2.408	40	—	—	2.408	40	72.239	45
	II. Od kraju.								
5	Dodatek indemnizacyjny od podatków:	162.592	26½	40.826	76½	203.419	03	81.697	53½
	a) za lata ubiegłe	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) za rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
6	*Wpłaty uprawnionych.*								
	a) do zaokrąglenia kapitałów w obligacyach indemnizacyjnych	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) zaliczki urbaryalne udzielone dotąd nie zrachowane	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych przychodów	165.000	66½	40.826	76½	205.827	43	153.936	98½
	III. Od rządu.								
	Zaliczki.								
7	Subwencya ze skarbu państwa dla własnego funduszu	—	—	—	—	—	—	—	—
	z fund. ind. Galicyi	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zaliczki nieoprocentowane ze skarbu państwa	—	—	—	—	—	—	—	—
	R a z e m . . .	—	—	—	—		—	—	—
	S u m a . . .	165.000	66½	40.826	76½	205.827	43	153.936	98½
	IV. Przebieżne.								
8	Zwrócone zaliczki	—	—	—	—	—	—	11	81
	Do tego różnica w zapasie kasowym . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tymczasowe przychody za rok	—	—	—	—	—	—	—	—
	Depozyta.								
9	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Obce pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych przychodów	—	—	—	—	—	—	11	81
	Suma wszelkich przychodów	165.000	66½	40.826	76½	205.827	43	153.948	79½
	Zapas przeszłego roku w gotówce . . .	—	—	—	—	10.347	94	—	—
	Całkowity przychód	—	—	—	—	216.175	37	153.948	79½
	Zapas kasowy z końcem r. 1885. w gotówce	—	—	—	—	—	—	45.666	94½
	Suma zaległości czynnych z końcem r. 1855.	—	—	—	—	—	—	199.615	74

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1885. Rok bieżący zł.	ct.	Lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Bierne zaległości z końcem r. 1885. zł.	ct.
	Rzeczywiste wydatki.								
	Potrzeby:								
1	Koszta zarządu podług specyfikacyi na ostatniej stronie	588	96½	8	31	597	27½	8	44
2	*Spłata obligacyj indemnizacyjnych.*								
	Wskutek wylosowania	84.420	—	9.429	—	93.849	—	1,452.853	50
	za lata ubiegłe	—	—	—	—	—	—	—	—
	na rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
3	*Wypłata kapitałów zlikwidowanych.*								
	a) w kwotach wyrównawczych	—	—	—	—	—	—	—	—
4	*Renty dla uprawnionych.*								
	5% odsetki od obligacyj indemnizacyjnych włącznie z podatkiem dochodowym od tychże w kwocie	70.821	94½	5.240	20½	76.062	15	131.054	64
	a to: *a*) za lata ubiegłe	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) za rok bieżący	—	—	—	—	—	—	—	—
	Renta roczna od nieasygnowanych kapitałów	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kwoty wyrównawcze przy wypłacie rent zaległych	—	—	—	—	—	—	—	—
5	*Wydatki z własnego majątku.*								
	Na zakupno obligacyj użyto	—	—	—	—	—	—	—	—
	Wkładka do Kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—
6	*Rozmaite wydatki.*								
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych stronom	—	—	—	—	—	—	—	—
	z funduszu indemnizacyjnego . . .	—	—	—	—	—	—	60	57
	b) zwroty nadpłaconych kapitałów, rent i odsetek	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) zwroty rachunkowe	—	—	—	—	—	—	—	—
	do przeniesienia . .	155.830	91	14.677	51½	170.508	42½	1,583.977	15

Liczba porz.	Wyszczególnienie wydatków w gotówce	Wynik w roku 1885. Rok bieżący zł.	ct.	Lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Bierne zaległości z końcem r. 1885. zł.	ct.
	przeniesiona suma	155.830	91	14.677	51½	170.508	42½	1,583.977	15
	d) inne przypadkowe zwroty	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma rzeczywistych wydatków	155.830	91	14.677	51½	170.508	42½	1,583.977	15
7	Zwroty zaliczek pobranych ze Skarbu państwa:								
	Nieoprocentowanych	—	—	—	—	—	—	—	—
	Oprocentowanych	—	—	—	—	—	—	—	—
	Z własnego majątku zwrócona zaliczka funduszowi	—	—	—	—	—	—	—	—
	Odsetki od tychże zaliczek	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma	155.830	91	14.677	51½	170.508	42½	1,583.977	15
	Przebieżne.								
8	Zaliczki zwrotne	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	—	—	—	—	—	—	—	—
9	*Zwroty tymczasowych przychodów.*								
	Depozyta.								
	Obce pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Własne pieniądze	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma przebieżnych wydatków	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma wszelkich wydatków	155.830	91	14.677	51½	170.508	42½	1,583.977	15
	Zapas kasowy z końcem roku 1885.	—	—	—	—	45.666	94½	—	—
	Całkowity rozchód	—	—	—	—	216.175	37	—	—
	W porównaniu z zaległościami czynnemi	—	—	—	—	—	—	199.615	74
	Pozostają zaległości bierne	—	—	—	—	—	—	1,384.361	41
	A po doliczeniu zaliczek otrzymanych od wysokiego skarbu	—	—	—	—	—	—	—	—
	Właściwie	—	—	—	—	—	—	1,384.361	41

Wykaz

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porządkowa	Liczba załącznika		Nominalna wartość zł.	ct.
		Przychód.		
I.		Zapas z roku zeszłego	—	—
II.		Nowo wystawione obligacye indemnizacyjne	—	—
III.		Nowowystawione obligacye zamiast złożonych i zniszczonych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
IV.		Przepisanie obligacyj indemnizacyjnych	57.320	—
V.		Obligacye indemnizacyjne { wykupione	89.380	—
		{ zniszczone	—	—
VI.		Suma przychodu . .	146.700	—
		Rozchód.		
VII.		Zaspokojenie uprawnionych w kapitale	—	—
VIII.		» » » rentach zaległych	—	—
IX.		Wypłata dewinkulowanych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
IX*a*.		Zwrot mylnie w grudniu 188... r. w przychodzie zarachowanych obligacyi indemnizacyjnych	—	—
X.		Przepisane obligacye indemnizacyjne	57.320	—
XI.		Do zniszczenia wydane obligacye indemnizacyjne	89.380	—
XII.		Suma rozchodu . .	146.700	—
XIII.		W porównaniu przychodu z rozchodem według dziennika głównego z końcem grudnia 1885, pozostaje ostateczny zapas	—	—

W y k a z

stanu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego Wielkiego Księstwa Krakowskiego, tudzież pozostałej gotówki do dyspozycyi z końcem roku 1885.

Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Nominalna wartość wal. austr. zł.	ct.
	Dochód.		
1	Zapas z końcem grudnia 1884 w obligacyach indmnizacyjnych 55.190 złr. m. k. .	57.949	50
	Wydatek.		
2	Z powodu wylosowania obligacyj indemnizacyjnych 200 złr. m. k.	210	—
	W porównaniu dochodu z wydatkiem, pozostaje według dziennika czynnych kapitałów ostateczny zapas kasowy z końcem roku 1885., w obligacyach indemnizacyjnych 54.990 zł. m.k. czyli	57.739	50

Załączniki

Załącznik Nr. 1. do pozycyi zamknięcia 1 włącznie 5.

Uwidocznienie

wpłat kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem wpłat podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	Kapitały		Renty		20-roczne raty kapitału		5% odsetki		Annuitety	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zaległość z końcem r. 1884	—	—	—	—	4.931	65	1.872	9½	832	54
Przybyło w r. 1885...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) wskutek przepisań nowych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bieżąca należytość rent i odsetek . . .	—	—	—	—	—	—	2	95	—	—
Razem . .	—	—	—	—	4.931	65	1.875	4½	832	54
Z tego odpada:										
a) wskutek kompenzacyi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
przypisanych należytości	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeczywista należytość	—	—	—	—	4.931	65	1.875	4½	832	54
Na to wpłynęło w gotówce	—	—	—	—	3	50	—	21	193	66½
Zaległość z końcem r. 1885.	—	—	—	—	4.928	15	1.874	83½	638	87½

Załącznik Nr. 2.

Wykaz

zlikwidowanych należytości uprawnionych, pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia		Renty zaległe		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan wydanych obligacyj ind. uprawnionym	987.556	50	559.146	—	1,546.702	50
do tego przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	987.556	50	559.146	—	1.546.702	50
Odpada przez wypłatę:						
wylosowanych obligacyj	93.849	—	—	—	93.849	—
anulowanie	—	—	—	—	—	—
Stan z końcem roku 1885.	893.707	50	559 146	—	1.452.853	50
Pierwotny stan zlikwidowanych a obligacyami indemnizacyjnemi niepokrytych należytości	—	—	—	—	—	—
Przybyło wskutek sprostowania	—	—	—	—	—	—
W roku bieżącym zlikwidowano	—	—	—	—	—	—
Suma zlikwidowanych należytości	—	—	—	—	—	—
Wypłaty w gotówce wynosiły w kwotach wyrównawczych po potrąceniu kwot przez uprawnionych wypłaconych	—	—	—	—	—	—
Ze zaliczek skompenzowano	—	—	—	—	—	—
Odsetki od zaliczek na kapitały zarachowano	—	—	—	—	—	—
przez nowo wystawione obligacye indemnizacyjne pokryto (poz. VII. i VIII. obrotu kredytowego)	—	—	—	—	—	—
odpada wskutek	—	—	—	—	—	—
Suma pokrytych należytości	—	—	—	—	—	—
Ostateczny stan zlikwidowanych a obligacyami indemnizacyjnemi niepokrytych należytości	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 3. do poz. wydatków 31 i VII. aleg. poz. 10

Uwidocznienie

zaliczek udzielonych uprawnionym stronom.

	W obligacyach indemnizacyjnych		W gotówce		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pierwotny stan nieskompenzowanych zaliczek	—	—	—	—	—	—
Przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem	—	—	—	—	—	—
Odpada wskutek kompenzacyi	—	—	—	—	—	—
Stan nieskompenzowanych zaliczek z końcem roku	—	—	—	—	—	—

Załącznik Nr. 4. Do pozycyi wydatków.

Wyszczególnienie
kosztów zarządu.

	Wypłacono						Passywa z końcem roku u.	
	dla Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych i komisyi krajowej.		Dla komisyi lokalnej		Razem			
	Rok bieżący	Lata ubieg.	Rok bieżący	Lata ubieg.	Rok bieżący	Lata ubieg.		
	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	ct.
Płace urzędników i adjuta	296 40	3 57	— —	— —	296 40	3 57	3	57
Dodatki służbowe i osobowe urzędników	18 60	— —	— —	— —	18 60	— —	—	—
„ aktywalne do płac etatowych	54 24½	— —	— —	— —	54 24½	— —	—	—
„ na pomieszkanie urzędników	— —	— —	— —	— —	— —	— —	—	—
Płace sług	6 94	— 62	— —	— —	6 94	— 62	—	63
Zapomogi i remuneracye	73 29	— —	— —	— —	73 29	— —	—	—
Dyurna	44 38	4 12	— —	— —	44 38	4 12	4	12
Czynsz za najem pomieszkań dla urzędów	29 61	— —	— —	— —	29 61	— —	—	—
Koszta podróży i dyety rzeczoznawców	— 12	— —	— —	— —	— 12	— —	—	12
Potrzeby kancelaryjne	65 38	— —	— —	— —	65 38	— —	—	—
Rozmaite wydatki	— —	— —	— —	— —	— —	— —	—	—
Razem	588 96½	8 31	— —	— —	588 96½	8 31	8	44

Załącznik Nr. 5.

Sprawdzenia
obrotu kapitałów czynnych i biernych, jakoteż obrotu przebieżnych rubryk.

	Kapitały czynne		Kapitały bierne		Zaliczki		Obce pieniądze		Depozyta	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Pozostałość z początkiem roku 1885.	57.949	50	—	—	11	81	—	—	—	—
Przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	57.949	50	—	—	11	81	—	—	—	—
Odpada w roku bieżącym	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pozostaje z końcem roku 1885	57.739	50	—	—	11	81	—	—	—	—

WYKAZ

skompenzowanych zwrotów w roku 1885 i wyszczególnienie takowych wedle pojedyńczych działów dochodów i wydatków.

Zwroty wynosiły 371 złr. 90½ ct. w. a.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie działów	Wynik brutto zł.	Wynik brutto ct.	kompensowano zł.	kompensowano ct.	Wynik netto zł.	Wynik netto ct.
	Dochody.						
1	Dodatki indemnizacyjne od podatków	203.741	43½	322	40½	203.419	03
2	Zaliczki zwrócone	49	50	49	50	—	—
	Wydatki.						
3	Rozmaite wydatki:						
	a) zwroty nadpłaconych dodatków indemn. stronom .	322	40½	322	40½	—	—
4	Zaliczki zwrotne	49	50	49	50	—	—

Fundusz indemnizacyjny.
Kraj koronny **Wielkie Księstwo Krakowskie.**
Rok 1885.

Wykaz obrotu

za czas od 1. stycznia do końca marca 1886.

i

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

za rok 1885.

Z c. k. Namiestnictwa jako Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych.

Lwow, dnia 29. października 1886. r.

Liczba porz.	Wyszczególnienie działów	Wynik od do końca — Rok bieżący I. zł.	ct.
	Pokrycie.		
	Rzeczywiste dochody:		
	I. Od obowiązanych stron.		
1	Wpłaty na kapitały	—	—
2	Wpłaty na renty	—	—
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody	4	51
	II. Własne dochody.		
4	Odsetki od zakupionych obligacyj indemnizacyjnych	—	—
5	Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne	—	—
	III. Od kraju.		
6	Dodatki indemnizacyjne od podatków:		
	a) od kontrybuentów	—	—
	b) od towarzystw kolejowych	—	—
	Suma rzeczywistych dochodów . . .	4	51
7	**IV. Ze skarbu państwa**	—	—
	V. Przebieżne.		
	Zwrócone zaliczki	—	—
	Suma przebieżnych dochodów . . .	—	—
	Suma wszelkich dochodów	4	51
	Ogółem (łam I. i II.)	43.699	28½
	Zapas w gotówce z początkiem roku	45.666	94½
	Całkowity dochód	89.366	23

1. Stycznia Marca 1886. Lata ubiegłe		Wynik bieżący roku 1885.		Ogólny wynik roku 1885. (łam II i III)		Budżetem przyzwolona kwota na rok 1885.		W porównaniu z kwotą budżetową okazuje się wynik pomyślniejszy niepomyślniejszy		Uwaga
II.		III.		IV.		V.		VI.		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
13	—	197	16½	210	16½	32	—	178	16½	
2	60	—	21	2	81	4	—	**1**	**19**	
16	93	358	66	375	59	1.073	—	**697**	**41**	
—	—	1.642	36½	1.642	36½	2.950	—	**1.307**	**63½**	
—	—	210	—	210	—	—	—	210	—	
43.197	83½	127.191	18	170.389	01½	190.797	—	15.457	51	
464	41	35.401	08½	35.865	49½					
43.694	77½	165.000	66½	208.695	44	194.856	—	13.839	44	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	10	—	**10**	—	
—	—	—	—	—	—	10	—	**10**	—	
43.694	77½	165.000	66½	208.695	44	194.866	—	13.829	44	

*

Liczba porz.	Wyszczególnienie działów	Wynik od do końca — Rok bieżący I. zł.	ct.
	Potrzeby.		
	Rzeczywisty wydatek.		
1	Koszta zarządu	141	55
2	Spłata kapitałów przez losowanie	—	—
3	Renty dla uprawnionych	—	—
4	Wynagrodzenie za wykupione obligacye indemnizacyjne	25.415	25
5	Przypadkowe wydatki	—	—
	Suma rzeczywistych wydatków . . .	25.556	80
	Przebieżne.		
6	Zaliczki zwrotne	—	—
	Suma przebieżnych wydatków . . .	—	
	Suma wszelkich wydatków	25.556	80
	Ogółem (łam I. i II).	39.788	$30\frac{1}{2}$
	Zapas kasowy z końcem marca 1886 r.	49.577	$92\frac{1}{2}$
	Całkowity wydatek	89.366	23

1. Stycznia Marca 1886. r. Lata ubiegłe		Wynik bieżący roku 1885.		Ogólny wynik roku 1885. (łam II i III)		Budżetem przyzwolona kwota na rok 1885.		W porównaniu z kwotą budżetową okazuje się wynik pomyślniejszy niepomyślniejszy		Uwaga
II.		III.		IV.		V.		VI.		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
8	44	588	96½	597	40½	782	—	184	59½	
12.075	—	84.420	—	96.495	—	108.150	—	11.655	—	
2.148	06½	70.821	94½	72.970	01	78.568	—	5.597	99	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	2.500	—	2.500	—	
14.231	50½	155.830	91	170.062	41½	190.000	—	19.937	58½	
—	—	—	—	—	—	30	—	30	—	
—	—	—	—	—	—	30	—	30	—	
14.231	50½	155.830	91	170.062	41½	190.030	—	19.967	58½	

WYKAZ

skompenzowanych zwrotów w czasie od 1. stycznia do końca marca 1886. i poszczególnienie takowych wedle pojedyńczych działów dochodów i wydatków.

Zwroty wynosiły 54 złr. 19 ct.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie działów	Lata ubiegłe					
		Wynik brutto		kompenzowano		Wynik netto	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Dochód.						
1	Dodatki indemnizacyjne od podatków	43.716	43½	54	19	43.662	24½
	Wydatek.						
2	Rozmaite wydatki: *a)* zwroty nadpłaconych dodatków indemn. stronom .	54	19	54	19	—	—

Fundusz indemnizacyjny
Kraj koronny **Wielkie Księstwo Krakowskie.**
Rok 1885

Uzasadnienie

między budżetem a wynikiem.

Dochody.

1. Wpłaty obowiązanych na kapitały.

pomyślniejszy o . . . . 178 zł. 16½ ct.
ponieważ znaczne zaległości z lat poprzednich spłacone zostały.

2. Spłaty obowiązanych na renty

niepomyślniejszy o . . . 1 zł. 19 ct.
ponieważ przeważna część spłat na kapitały umieszczoną została na rachunek kapitałów płatnych w annuitetach, od których się renty nie należą.

3. Odsetki za zwłoki i inne dochody.

niepomyślniejszy o . . . . 697 zł. 41 ct.
a to w zwrotach za brakujące kupony od wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych o 663 zł. 85 ct., ponieważ zamiast preliminowanych 1.000 zł. wpłynęło tylko 336 zł. 15 ct., w odsetkach za zwłokę i innych dochodach o 33 zł. 56 ct. w. a. z powodu zmienności tych dochodów.

4. Odsetki od wpłaconych obligacyj indemnizacyjnych.

niepomyślniejszy o . . . . 1.307 zł. 63½ ct.
ponieważ część odsetków od własnych obligacyj indemnizacyjnych nie została zrealizowaną.

5. Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne

pomyślniejszy o . . . . 210 zł. — ct.
ponieważ w tym dziale przy sporządzeniu budżetu na rok 1885. nic nie preliminowano.

6. Dodatki indemnizacyjne od podatków:

pomyślniejszy o . . . . . 15.457 zł. 51 ct
ponieważ od towarzystw kolejowych wpłynęło odsetków 35.865 zł. 49½ ct., która to okoliczność z powodu zmienności podatku dochodowego, wymierzonego rzeczonym towarzystwom, nie mogła być przewidzianą przy układaniu budżetu na rok 1885.

7. Zwrócone zaliczki

niepomyślniejsza o . . . **10 zł. — ct.**
ponieważ nie udzielono zaliczek zwrotnych, przeto też zwroty takowych wpłynąć nie mogły.

Wydatki.

1. Koszta zarządu

pomyślniejszy ogółem o . . **184 zł. 59½ ct.**
a to:

a. Płace urzędników, adjuta, dodatki służbowe i aktywalne, tudzież płace sług:

preliminowano . . . . . 415 zł. — ct.
wynik . . . . . 380 zł. 38½ ct.
pomyślniejszy o . . . **34 zł. 61½ ct.**
wskutek zmniejszenia stanu urzędników o 1. komisarza powiatowego, i 1. praktykanta konceptowego, dalej wskutek interkalarium, tudzież że opróżniona posada referenta administracyjnego zastąpioną została urzędnikiem z mniejszą płacą etatową.

b. remuneracye i zapomogi

preliminowano . . . . . 114 zł. — ct.
wynik . . . . . 73 „ 29 „
pomyślniejszy o . . . **40 zł. 71 ct.**
ponieważ remuneracye i zapomogi udzielano tylko w wypadkach nadzwyczajnych.

c. Dyurna

preliminowano . . . . . 50 zł. — ct.
wynik . . . . . 48 zł. 50 ct.
pomyślniejszy o . . . . **1 zł. 50 ct.**
ponieważ 1. dyurniście przyzwolono dziennie zamiast 1 zł. 20 ct., 1 zł. 5 ct.

d. Czynsz za najem lokalu dla urzędów

preliminowano . . . . . 30 zł. — ct.
wynik . . . . . 29 zł. 61 ct.
pomyślniejszy o . . . . **— zł. 39 ct.**
z powodu preliminowania w całych guldenach.

e. Koszta podróży i dyety rzeczoznawców

preliminowano . . . . . 3 zł. — ct.
wynik . . . . . — zł. 24 ct.
pomyślniejszy o . . . **2 zł. 76 ct.**
ponieważ odbyto mniej podróży komisyjnych.

f. Potrzeby kancelaryjne

preliminowano . . . . . 149 zł. — ct.
wynik . . . . . 65 zł. 38 ct.
pomyślniejszy o . . . . **83 zł. 62 ct.**
z powodu zaprowadzonej możliwej oszczędności, tudzież ponieważ część wydatków na rzeczone potrzeby za rok 1885. dopiero po upływie miesiąca marca 1886. zaasygnowaną została.

g. Różne wydatki

preliminowano . . . . . 1 zł. — ct.
wynik . . . . . — zł. — ct.
pomyślniejszy o . . . . **1 „ — „**
z powodu przypadkowości tego działu.

h. Komisya lokalna.	preliminowano . . . . 20 zł. — „ wynik . . . . . — „ — „ **pomyślniejszy o . . . . 20 zł.** — ct. ponieważ w sprawach serwitutowych nie odbyto podróży komisyjnych.
2. Spłata kapitałów przez losowanie	**pomyślniejszy o . . . . 11.655 zł.** — ct. ponieważ nie wszystkie wylosowane obligacye indemnizacyjne do spłaty zgłoszone zostały.
3. Renty dla uprawnionych	**pomyślniejszy o . . . 5.597 zł. 99** ct. ponieważ nie wypłacono wszystkich zapadłych odsetek.
5. Przypadkowe wydatki	**pomyślniejszy o . . . 2.500 zł.** — ct. ponieważ nie było przypadkowych wydatków, a zwrócone stronom nadpłaty dodatków indemnizacyjnych w kwocie 376 zł. 59½ ct. skompenzowano z dotyczącym działem dochodów.
6. Zaliczki zwrotne	**pomyślniejszy o . . . . 30 zł.** — ct. ponieważ zaliczki zwrotne wydane w kwocie 49 zł. 50 ct. skompenzowano ze zwróconymi w ciągu roku zaliczkami.

Lwów dnia 29. Października 1886. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. kr. 37.039.

Aleg. 4.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie wyłączenia przysiółka „Chatki“ ze związku gminy „Jastrzębków“, a przyłączenia go do gminy „Sroki ad Szczerzec“ w powiecie lwowskim.

Wysoki Sejmie!

Wieś „Jastrzębków“ w powiecie lwowskim jest tak zabudowaną, że przysiółek „Chatki“ złożony z 15 zagród, oddalony około kilometr od „Jastrzębkowa“, do zabudowań sąsiedniej wsi „Sroki ad Szczerzec“ bezpośrednio przytyka.

Takie położenie osady „Chatki“ jest w codziennych stosunkach przyczyną wielu niedogodności dla jej mieszkańców. Bliskie i bezpośrednie sąsiedztwo ze „Srokami“ wytwarza samo przez się pewną łączność z tą gminą.

Przynależność zaś do gminy „Jastrzębków“ nietylko nie przynosi dla mieszkańców przysiółka żadnego pożytku, lecz naraża ich na ponoszenie bezowocnych ciężarów publicznych i na inne niedogodności.

To skłoniło ich do proszenia o odłączenie przysiółka „Chatki“ od gminy „Jastrzębków“, a przyłączenia go do gminy „Sroki ad Szczerzec“.

Rady gminne obu tych gmin zgadzają się na taką zmianę i zawarły między sobą ugodę regulującą wszechstronnie ten stosunek nowo powstać mający. Mieszkańcy przysiółka protokolarnie przesłuchani oznajmili, że znanemi im są postanowienia tej ugody i że się na nie zgadzają.

Rada powiatowa oświadcza się za uwzględnieniem powyższej prośby i zatwierdziła zawartą w tej mierze ugodę.

C. k. Namiestnictwo oznajmiło na dniu 28 Maja 1886 L. 23.818, że względy publiczne nie przemawiają przeciw zadość uczynieniu powyższej prośbie.

Grunta należące do przysiółka „Chatki“ tworzą w sobie zwarty kompleks, tak rozgraniczony, że grunta położone ku wschodowi od linii pociągniętej między parcelami gruntowemi 1.103, 1.101, 1.063, 1.201, 1.202, $1.247/_1$, 1.204 i $1.138/_2$ z jednej, a parcelami $766/_2$, 1.062, 1.061, 1.072, 1.076, 1.077, $1.247/_2$, 1.081 i 1.141 jako należące do mieszkańców przysiółka „Chatki“, zostałyby wyłączone ze związku gminy „Jastrzębków“, a weszłyby w związek gminy „Sroki ad Szczerzec“, grunta zaś po stronie zachodniej tej linii położone, pozostałyby i nadal przy gminie „Jastrzębków“.

Wydział krajowy wnosi przeto:

·/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy.

Lwów dnia 13. Lipca 1886.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz, *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Franciszek Smolka, *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem co do wyłączenia przysiółka „Chatki“ ze związku gminy „Jastrzębków“, a przyłączenia go do gminy „Sroki ad Szczerzec“ w powiecie lwowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam:

Art. I.

Przysiółek „Chatki“ w powiecie lwowskim, zostaje wyłączonym ze związku gminy „Jastrzębków“, a wcielonym do gminy „Sroki ad Szczerzec“.

Art. II.

Granicę między gminami „Jastrzębkowem“ a „Srokami ad Szczerzec“ ma odtąd stanowić linia między parcelami gruntowemi 1.103, 1.101, 1.063, 1.201, 1.202, $1.247/_1$, 1.204 i $1.138/_2$ z jednej, a parcelami $766/_2$, 1.062, 1.061, 1.072, 1.076, 1077, $1.247/_2$, 1.081 i 1.141 tak, że grunta położone ku wschodowi od tej linii należeć mają do „Srok ad Szczerzec“, grunta zaś leżące ku zachodowi od niej pozostają przy gminie „Jastrzębkowie“.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Drukarnia i Litografia Pillera i Spółki.

LW. 48.574/86.

Aleg. 5.

Sprawozdanie

Wydziału krajow. o prośbie mieszkańców miejscowości Krzywki w sprawie wyłączenia tej miejscowości ze związku gminy Ładyczyn i utworzenia z niej samoistnej gminy w powiecie Tarnopolskim.

Wysoki Sejmie!

Mieszkańcy miejscowości Krzywki w powiecie Tarnopolskim ponawiają od roku 1878. prośbę o wyłączenie tej miejscowości ze związku gminy Ładyczyn i utworzenie z niej samoistnej gminy.

Zarówno Rada gminna, jak i Reprezentanci miejscowości Ładyczyn zgadzają się z tą prośbą.

Rada powiatowa popiera ją po myśli postanowienia §. 100. u. gm., a c. k. Namiestnictwo oznajmiło Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 11. Sierpnia 1886. L. 51.961, że przeciw zamierzonemu wyłączeniu przysiółka Krzywki ze związku gminy Ładyczyn i utworzeniu z tego przysiołka samoistnej gminy nie zachodzą ze strony rządu żadne przeszkody.

Przeprowadzone dochodzenia wykazują, że obie te miejscowości stanowią odrębne gminy katastralne, więc co do rozgraniczenia ich żadne nie istnieją trudności ani wątpliwości.

Miejscowoć Ładyczyn mieć będzie po wyłączeniu Krzywki 284 samodzielnych gospodarstw, według konskrypcyi z roku 1880. 1.452 ludności i opłaca podatków rocznie kwotę 1516 zł. 12 ct.; miejscowość Krzywki zaś 63 samoistnych gospodarstw, 332 ludności, a opłaca podatki w rocznej kwocie 352 zł.

Obie te miejcowości będą zatem w stanie podołać zadaniom samoistnej gminy.

Obie te miejscowości nie mają wspólnego majątku ani wspólnego dobra, ani wspólnych zakładów gminnych. Drogi gminne utrzymywała dotąd każda z tych miejscowości samoistnie w swoich granicach. Policyę miejscową w Krzywkach sprawował dotąd osobny delegat. Stosunki szkolne i kościelne są również tak urządzone, że rozłączenie tych miejscowości nie wywrze na nie żadnego wpływu.

W obec tego stanu rzeczy nie istnieją żadne zgoła przeszkody przeciw zadośćuczynieniu powyższej prośbie.

Za przychyleniem się do niej przemawia zaś odległość obu miejscowości wynosząca przeszło trzy kilometry, i ułatwienie w sprawowaniu wielu gałęzi administracyi gminnej w Krzywkach

gdyż odpadnie potrzeba odnoszenia się w celu załatwiania spraw takich do Wójta lub Rady, gminnej oddalonej o przeszło trzy kilometry.

Wobec tego stanu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

·/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 24. Sierpnia 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Smolka w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu miejscowości Krzywki ze związku gminy Ładyczyn w powiecie Tarnopolskim i utworzeniu z niej samoistnej gminy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Miejscowość Krzywki wyłącza się w granicach katastralnych ze związku gminy Ładyczyn w powiecie Tarnopolskim i tworzy odtąd samoistną gminę.

Art. II.

W sześćdziesiąt dni po ogłoszeniu tej ustawy mają być rozpisane wybory do Rad gminnych w gminach Ładyczyn i Krzywki.

Art. III.

W ośm dni po ukonstytuowaniu się nowych Reprezentacyi gminnych w Ładyczynie i Krzywkach ustaje działalność dotyczasowej wspólnej Reprezentacyi gminnej i wchodzi w życie niniejsza ustawa.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. 7.208 ex 1886.

Aleg. [redacted] 6.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi osady Wulka Turebska w przedmiocie wyłączenia jej ze związku gminy Turbia w powiecie Tarnobrzeskim i utworzenia z niej samoistnej gminy.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 5. Września 1885. r. l. 1.301, przedłożył Tarnobrzeski Wydział powiatowy petycyę mieszkańców osady Wulka Turebska o wyłączenie tej osady ze związku gminy Turbia i utworzenie z niej samoistnej gminy.

Wulka Turebska tworzyła przed wejściem w życie ustawy gminnej z r. 1866. samoistną gminę, jest od Turbii o przeszło trzy kilometry oddaloną, posiada swój odrębny majątek gminny i odrębne dobro gminne, a gmina Turbia nie troszczy się wcale o Wulkę Turebską — jak to stwierdza Starostwo pismem z dnia 22. Sierpnia 1885 r. l. 12.549 — skutkiem czego Wulka Turebska jest pod każdym względem zaniedbaną.

Przeprowadzone dochodzenie wykazało nietylko prawdziwość powyższych przytoczeń, ale wyświeciło nadto, że Wulka Turebska posiada osobne tabele podatkowe, tak co do płacenia podatku gruntowego jak i podatku domowo-klasowego, i że domy w Wulce Turebskiej numerami konskrypcyjnymi osobnym porządkiem, poczynając od 1, są oznaczone.

Grunta należące do mieszkańców każdej z tych miejscowości tworzą odrębną w sobie zwartą całość, a Wydział powiatowy oznaczył rozgraniczenie tej miejscowości na przedłożonej mapie katastralnej w ten sposób, że granicę tę stanowi granica katastralna pomiędzy parcelami: 293 a 1142, — 1141 a 1142, — 1144 a 1140, — 20 a 283 i 284. — 282 a 284, 285 i 280, — 281 a 276, — 20 a 275, — 272 i 271, — 268 a 269 i 267, — 20 a 266, — 263 a 266, — 264 a 266, — 265 i 251 a 314, — 316 a 315, — 313 i 319 a 315, — 321 a 311 i 322, — 344, 341 i 337 a 2935, — 337 a 332, 336 i 338, — 350 a 338, — 352, 356, 353, 355 354 i 783 a 2965, — 783 a 778, 780 i 782, 421 a 773, — 433 a 750, 749 i 735, — 432 a 734, — 438 a 733, — 439 a 733 i 732, — 3058 a 622, 621, 620, 614 i 2958, — 450 a 451, — 459 i 460 a 458, — 465 a 455 i 555, — wreszcie 466 a 455.

Rada gminna zgodziła się na wyłączenie Wulki Turebskiej ze związku gminy Turbii równie jak wszyscy samodzielni gospodarze w Wulce Turebskiej w liczbie 96.

Rada powiatowa oświadczyła się za uwzględnieniem niniejszej petycyi.

C. k. Namiestnictwo oznajmiło pismem z dnia 15. Listopada 1885. r. l. 68.803, że ze względów publicznych nie zachodzą żadne przeszkody przeciw wyłączeniu osady Wulki Turebskiej ze związku gminy Turbii i utworzenia z tej osady samoistnej gminy.

Sprawę tę przedłożył był Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi już na upłynionej sesyi z wnioskiem przychylenia się do tej prozby. Sprawozdanie Wydziału krajowego zostało komisyi administracyjnej przydzielone, która podzielała w zupełności zapatrywanie Wydziału krajowego i wygotowała sprawozdanie z wnioskiem o zezwolenie na ten podział. Sprawozdanie to jednak nie weszło na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu.

Wydział krajowy podnosi przeto powyższą sprawę i wnosi:

*/. „Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony */. projekt ustawy.“

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 12. Lutego 1886.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Franciszek Smolka *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu osady Wulka Turebska ze związku gminy Turbii w powiecie Tarnobrzeskim i utworzeniu z tej osady samoistnej gminy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Osada Wulka Turebska zostaje wyłączoną ze związku gminy Turbia w powiecie Tarnobrzeskim i ma odtąd stanowić samoistną gminę.

Art. II.

Rozgraniczenie między temi gminami tworzy granica katastralna między katastralnemi parcelami: 293 a 1142, — 1141 a 1142, — 1144 a 1140, — 20 a 283 i 284, — 282 a 284. 285 i 280, — 281 a 276, — 20 a 275, — 272 i 271, — 268 a 269 i 267, — 20 a 266, — 263 a 266, — 264 a 266, — 265 i 251 a 314, — 316 a 315, — 313 i 319 a 315, — 321 a 311 i 322, — 344, 341 i 337 a 2935, — 337 a 332, — 336 i 338, — 350 a 338, — 352, 356, 353, 355, 354 i 783 a 2965, — 783 a 778, 780 i 782, — 421 a 773, — 433 a 750, 749 i 735, — 432 a 734, — 438 a 733, — 439 a 733 i 732, — 3058 a 622, — 621, 620, 614 i 2958, — 450 a 451, — 459 i 460 a 458, — 465 a 455 i 555, — wreszcie 466 a 455.

Art. III.

Do trzech miesięcy od ogłoszenia niniejszej ustawy zostanie rozwiązaną dotychczasowa Rada gminna gminy Turbii a zarządzone i przeprowadzone zostaną wybory do Rad gminnych nowych gmin Turbii i Wulki Turebskiej.

Art. IV.

W dniu ukonstytuowania się nowych Reprezentacyj gminnych gmin Turbia i Wulka Turebska wchodzi niniejsza ustawa w życie.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Drukiem Pillera i Spółki.

LW. 65.932/86.

Aleg. 7.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi mieszkańców przysiółka Laskówka w powiecie Brzozowskim, ażeby miejscowość ta ze związku gminy Bachórz wyłączoną została i utworzono z niej samoistną gminę.

Wysoki Sejmie!

Pismem z dnia 13. Listopada 1882. L. 10.223 przesłało Wydziałowi krajowemu c. k. Starostwo w Brzozowie prośbę mieszkańców przysiołka Laskówka o wyłączenie tej miejscowości ze związku gminy Bachórz i uznanie go za samoistną gminę.

Badania w tej mierze zarządzone wykazały, że przysiołek Laskówka liczy 663 mieszkańców i płaci 385 zł. 80 ct. w. a. rocznie tytułem podatków bezpośrednich. Po wyłączeniu Laskówki zaś liczyć będzie gmina Bachórz 1181 mieszkańców i opłacać 590 zł. 54 ct. w. a. tytułem podatków bezpośrednich.

Majątku ani dobra gminnego wspólnego obie te miejscowości nie mają, lecz każda z nich odrębny, osobnym inwentarzem objęty.

Nawet budżety roczne ustanawiane bywają dla każdej z tych miejscowości odrębnie.

Zarząd administracyjny dla Laskówki sprawuje zastępca naczelnika gminy z tej miejscowości wybierany, jako delegat.

W ogóle ponosi miejscowość Laskówka faktycznie wszystkie obowiązki samoistnej gminy, nie mając praw jej.

Odległość pomiędzy temi obiema miejscowościami wynosi 4 do 5 kilometrów i jest powodem wielu niedogodności, zwłoki czasu i wydatków, połączonych z załatwianiem spraw, które nieodzownie wspólnie załatwiane być muszą. Wreszcie ma miejscowość Laskówka swą własną odrębną szkołę.

Rada gminna w Bachórzu zgadza się na wydzielenie przysiołka Laskówka ze związku gminy Bachórz i utworzenia zeń samoistnej gminy.

Rada powiatowa poparła jednomyślnie powyższą prośbę.

C. k Namiestnictwo oznajmiło, że względy publiczne nie przemawiają przeciw zadość uczynieniu powyższej prośbie.

Wydział krajowy wnosi przeto;

Wysoki Sejm raczy uchwalić projekt ustawy pod */.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie 12. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw Pietruski w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu przysiołka Laskówka w powiecie Brzozowskim ze związku gminy Bachórz i utworzeniu zeń odrębnej gminy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Przysiołek Laskówka w powiecie Brzozowskim zostaje wyłączonym ze związku gminy Bachórz i tworzyć ma samoistną gminę.

Art. II.

W dni trzydzieści po ogłoszeniu tej ustawy rozpisane zostaną wybory do Rad gminnych nowych gmin Bachórz i Laskówka.

W dniu ukonstytuowania się nowych Reprezentacyj gminnych wchodzi niniejsza ustawa w życie.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. 58.822/1886.

Aleg. [redacted] 8.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1887.

Wysoki Sejmie!

W załączeniu ·/. przedkłada Wydział krajowy:

A. Projekt budżetu krajowego na rok 1887. wraz z preliminarzami specyalnymi, a to:

I. Fundusze i zakłady dotowane ze Skarbu krajowego:

B. Preliminarz funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu, wraz z preliminarzami specyalnymi, a mianowicie:
do rubr. VII. poz. 49. funduszu szkolnego krajowego;
„ XV. „ 161. szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie;
„ „ „ 162. do 165. szkoły rolniczej, szkoły parobków, folwarku i kursu gorzelnictwa w Dublanach;
„ „ „ 166. do 168. szkoły rolniczej i ogrodniczej, tudzież folwarku w Czernichowie;
„ „ „ 169. do 171. szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach;

C. Preliminarz szpitala powszechnego we Lwowie — oddział chorych i położnic.
D. „ funduszu podrzutków we Lwowie.
E. „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie.
F. „ szpitala św. Łazarza w Krakowie, wszystkich czterech oddziałów.
G. „ policyi krajowej.

II. Fundusze samoistne.

H. Preliminarz funduszu domestykalnego.
I. „ „ kultury krajowej.
K. „ „ stanowego sierocińskiego.
L. „ „ Aleksandra hr. Stadnickiego.
M. „ „ pożyczki krajowej z roku 1873.
N. „ „ podrzutków w Krakowie.

W układzie preliminarza zaszła tylko ta zmiana, iż koszta dyurn, zarachowywane dawniej w rubr. I. i XII. funduszu krajowego i w funduszach pożyczek krajowych, przeniesiono w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886. do rubr. II. funduszu krajowego poz. 24. *b)*.

W myśl uchwały Wys. Sejmu z tej samej daty zamieszczono w osobnej pozycy rubr. XV. funduszu krajowego wydatki na szkolnictwo przemysłowe i popierania przemysłu domowego, a to na podstawie szczegółowego preliminarza odnośnej Komisyi krajowej, który przedkłada się jako załącznik.

Zmieniono w końcu porządek pozycyj w rubr. VI. dochodów funduszu krajowego, wedle działów: przemysł, budowa koszar i rozmaite.

Do każdego preliminarza dodano wyjaśnienia z uzasadnieniem cyfry każdej pozycyi i podano powody różnic okazujących się z budżetem r. 1886.

Różnice te przedstawiają się sumarycznie, jak następuje:

I. W funduszu krajowym w ściślejszem znaczeniu:

A. W wydatkach:

W rubryce	I.	więcej o . . . . . z powodu zwiększenia potrzeb na „koszta druków“ poz. 3. i „rozmaitych“ poz. 12.	2.160 zł.	
„	II.	więcej o . . . . . przeważnie z powodu przeniesienia dyurn z rubr. I. i XII., i z funduszów pożyczek krajowych na poz. 24. *b)*; zwiększenia potrzeb na „koszta podróży i dyety“ poz. 28. *a)*, i na konserwacyę gmachu poz. 32. *m)*.	9.569 „	
„	III.	więcej o . . . . . z powodu wzrostu dni leczenia chorych.	15.000 „	
„	IV.	mniej o . . . . . na podstawie przeciętnego wyniku kosztów.		2.000 zł.
„	VI.	więcej o . . . . . z powodu dodania subwencyi dla przytuliska św. Józefa we Lwowie, poz. 47.	500 „	
„	VII.	więcej o . . . . . z powodu wstawienia większej potrzeby na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego o 19.816 zł., opuszczenia zaś jednorazowo uchwalonych datków w kwocie 2.586 zł.	17 230 „	
„	VIII.	więcej o . . . . . z powodu zwiększenia wydatku na opał w archiwum aktów grodzkich.	100 „	
„	IX.	mniej o . . . . . na podstawie preliminarza c. k. komendy żandarmeryi.		327 „
„	X.	więcej o . . . . . przeważnie z powodu zwiększenia wydatków w dziale *B.* „na budowę dróg krajowych“.	42.163 „	
		Do przeniesienia .	86.722 zł.	2.327 zł.

		Z przeniesienia	86.722 zł.	2.327 zł.
W rubr.	XI.	mniej o . . . . . wedle specyalnego preliminarza funduszu podrzutków.		65 „
„	XII.	mniej o . . . . . przeważnie z powodu przeniesienia kosztów administracyi do rubr. II.		4.000 „
„	XIII.	więcej o . . . . . głównie z powodu zwiększenia potrzeb na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych i na budowle wodne.	66.568 „	
„	XIV.	mniej o . . . . . z powodu opuszczenia niewchodzących w preliminarz należytości stemplowych od wydanych obligacyj pożyczek krajowych.		7.462 „
„	XV.	więcej o . . . . . głównie z powodu zwiększenia wydatków na szkoły rolnicze, przemysł i budowę gmachu szkolnego w Dublanach.	71.632 „	
„	XVI.	mniej o . . . . . z powodu, iż opuszczono jednorazowo uchwalone datki w kwocie 945 zł. i niewstawiono uchwalonej przez Wys. Sejm dnia 9. Października 1885. drugiej raty na subwencyę dla kolei Lwów-Rawa w kwocie 33.334 zł. w celu zmniejszenia niedoboru preliminarza. (Kredyt ten nie jest koniecznie potrzebnym w roku 1887., uchwalona bowiem na rok 1886. pierwsza rata tej subwencyi przypadnie do zapłaty dopiero w roku 1887. i pokrytą zostanie kredytem roku 1886., jeżeli Wysoki Sejm użyczy do tego upoważnienia.)		34.279 „
		W ogóle preliminuje się więcej o	224.922 zł.	
		„ „ „ mniej o	—	48.133 zł.
		Z porównania okazuje się wydatek większy o	176.789 zł.	

B. W dochodach:

W rubr.	I.	więcej o . . . . . t. j. o (zaokrągloną) pozostałość gotówki w kasie krajowej z końcem roku 1885., po uwzględnieniu funduszu uposażenia kasy.	30.000 zł.	
„	II.	mniej o . . . . . gdyż z powodu nieregularnego wpływu dochodów, osobliwie w miesiącach letnich, dyspozycyjne kapitały tylko w małej części lokowane być mogą.		2.000 zł.
„	III.	mniej o . . . . . z powodu, iż spodziewanym jest mniejszy wpływ dobrowolnych datków na utrzymanie dróg.		4.570 „
		Do przeniesienia	30.000 zł.	6.570 zł.

		Z przeniesienia	30.000 zł.	6.570 zł.
W rubr.	IV.	mniej o . . . . . wedle specyalnych preliminarzy zakładów dotowanych.		10.219 „
„	V.	więcej o . . . . . z powodu, iż spodziewane są większe zwroty zaliczek z lat ubiegłych.	1.100 „	
„	VI.	więcej o . . . . . wedle przypadłości terminów spłaty i wysokości udzielonych pożyczek.	22.564 „	
„	VIII.	więcej o	1.267 „	
„	IX.	mniej o		10.065 „
„	X.	więcej o . . . . . wedle specyalnych preliminarzy.	300 „	
„	XII.	mniej o . . . . . wedle planów umorzenia.		1.776 „
„	XIII.	mniej o . . . . . z powodu, iż na ten rok przypada niższa rata subwencyi państwowej na szkołę w Kobiernicach.		1.890 „
		W ogóle preliminuje się mniej o . . .		30.520 zł.
		„ „ „ „ więcej o . . .	55.231 zł.	
		Z porównania wynika zwiększenie dochodu o . .	24.711 zł.	
		Gdy zaś wydatki okazują się wyższe o kwotę .	176.789 „	
		przeto z porównania przedstawi się preliminarz roku 1887. od budżetu roku 1886. w ogóle niekostniejszym o kwotę . . . . przeważnie z powodu wzmagania się potrzeb na budowę dróg, na przemysł i popieranie melioracyi.	152.078 „	

II. Fundusze dotowane ze Skarbu krajowego.

	Dochody.	Wydatki.
Suma ogólna tego działu wynosi	519.027 zł.	484.124 zł.
Na rok 1886. uchwalono	528.468 „	483.411 „
przeto na rok 1887. mniej w dochodach	9.441 zł.	
„ „ „ „ więcej w wydatkach		713 zł.

przeważnie w preliminarzu funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie.

Uzasadnienie różnic przedstawiono w preliminarzach specyalnych funduszów tego działu. Wynik ostateczny zaś uwidocznia rubryka XI. wydatków i rubryka IV. dochodów.

III. Fundusze samoistne.

Suma ogólna w tym dziale wynosi	46.987 „	68.679 „

Dział ten obejmuje fundusze: domestykalny, kultury krajowej, stanowy sierociński, A. hr. Stadnickiego, podrzutków w Krakowie, które mają nadwyżkę dochodów razem 9.527 zł., tudzież fun-

dusz pożyczki krajowej z roku 1873., który ma niedobór 31.219 zł. pokryć się mający z rubr. XIV. funduszu krajowego. W dochód funduszu pożyczki krajowej z roku 1873. wstawiono z pozostałości pożyczki krajowej roku 1883. na wykupno wylosować się mających obligacyj kwotę 21.800 zł. z powodu braku na ten cel własnej gotówki, oraz ponieważ wzmiankowane pozostałości przeznaczone są na wykupno obligacyj pożyczki z roku 1873. (LW. 57.959/86).

Sumaryusz projektu budżetu krajowego na rok 1887. przedstawia:

Dochody własne	527.798 zł.
Wydatki	3,708.879 „
Niedobór	3,181.081 zł.

W wydatkach odnoszących się do tego niedoboru mieści się preliminowany w rubr. XVI. wydatek na bezprocentowe pożyczki na budowę koszar, który po myśli uchwały W. Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. nie ma być pokryty z dodatków krajowych; wstawia się zatem na pokrycie tego wydatku w duchu powyższej uchwały z pozostałości pożyczki krajowej z roku 1883. sumę . . . . . 120.000 „

Po strąceniu tej sumy od powyższego niedoboru, przedstawi się właściwy niedobór do pokrycia dodatkami do podatków w sumie . 3,061.081 zł.

Wykazana przez c. k. Urzędy podatkowe sprawdzona należytość podatków (załącznik 2gi) wynosiła za rok 1885. . . . 10,375.565 zł.

Suma ta nie może jednak służyć za podstawę do oznaczenia cyfry dochodu z podatków na rok 1887., albowiem należytości podatków nieustannie są rektyfikowane i podlegają zmianom. Natomiast odpowiednem jest oparcie się na rzeczywistym wpływie podatków i dodatków krajowych, który wynosił:

	w podatkach	dodatkach kraj.
w roku 1883.	9,394.232 zł.	2,508.098 zł.
„ 1884.	9,676.469 „	2,638.991 „
„ 1885.	9,850.565 „	2,925.649 „

Wyżej wymieniony wpływ dodatków krajowych za rok 1885. (po 30 ct. od 1 zł. podatku) odpowiada sumie podatkowej . . 9,752.164 zł.

Z przytoczonych dat okazuje się, że wpływy podatków i dodatków corocznie są większe. Na tej więc zasadzie, oraz w uwzględnieniu wyżej wykazanej, sprawdzonej należytości przypuszcza się, że i w roku 1887. dochody te również podniosą się nieco. Przyjmuje się zatem za podstawę zbliżoną do wyniku roku 1885. sumę podatkową **9,900.000** zł., która od przyjętej do budżetu roku 1886. (9,700.000 zł.) wyższą jest o 200.000 zł.

Obliczając dodatek krajowy na zasadzie powyższej, przyniesie **jeden** (1) **cent** dodatku **99.000** zł., potrzeba zatem na pokrycie wykazanego niedoboru . . . . . 3,061.081 zł.

nałożyć po **31** ct. dodatku od każdego złotego austryackiego podatku, co przyniesie dochodu . . . . . 3,069.000 „

Tym sposobem pokrytym będzie cały niedobór i pozostanie jeszcze **nadwyżka dochodu** w kwocie . . . . . **7.919** zł.

Na podstawie tego wywodu Wydział krajowy wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku 1887. pobieranym ma być dodatek do podatków po 31 ct. od każdego złotego austryackiego całej należytości tych podatków.

II. Upoważnia się Wydział krajowy do przenoszenia zaoszczędzeń w dziale wydatków zwyczajnych z rubryki jednej na potrzeby rubryk innych — i do użycia w roku 1887. kredytu uchwalonego w budżecie 1886. na subwencyę dla kolei Lwów-Rawa.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 5. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw z Siemuszowy Pietruski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

LW. 58.822/1886.

Lit. A.

PROJEKT BUDŻETU KRAJOWEGO

na rok

1887.

Projekt budżetu funduszów

Liczba porządkowa	Alegat pod literą	Rubryka	Nazwa funduszów i zakładów	Wydatki	Dochody	Z porównania okazuje się	
						nadwyżka dochodów	niedobór
1	B)		I. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu.				
		I.	Koszta reprezentacyi kraju	102.390			
		II.	„ zarządu	236.489			
		III.	„ leczenia	670.000			
		IV.	„ szczepienia	55.900			
		V.	Wydatki sanitarne	8.000			
		VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności . . .	11.174			
		VII.	Wydatki na cele wykształcenia i oświaty . .	525.124			
		VIII.	Utrzymanie pomników historycznych . . .	11.510			
		IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	77.587			
		X.	Drogi krajowe	926.511			
		XI.	Dotacye dla zakładów krajowych . . .	905			
		XII.	Wydatki na szupaśnictwo	23.000			
		XIII.	Budowy wodne i melioracye	151.156			
		XIV.	Umarzanie pożyczek	427.111			
		XV.	Wydatki na cele gospodarstwa krajowego . .	330.522			
		XVI.	Rozmaite wydatki	151.500			
		I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych . .		30.000		
		II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych .		8.000		
		III.	Dochody z dróg krajowych		220.340		
		IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych .		35.808		
		V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych		33.600		
		VI.	„ pożyczek		67.013		
		VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie		5.320		
		VIII.	„ szkół i folwarku w Dublanach . .		36.182		
		IX.	„ „ „ „ Czernichowie .		38.410		
		X.	„ innych szkół krajowych		11.425		
		XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich .		600		
		XII.	Dochody z przelania do Skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866 .		18.995		
		XIII.	Rozmaite dochody		22.105		
			Suma dochodów własnych . . .		527.798		
		XIV.	Z pozostałości reszty pożyczki krajowej z roku 1883. dla pokrycia wydatków uchwalonych na pożyczki bezprocentowe dla miast budujących koszary dla c. k. wojska . .		120.000		
		XV.	Dodatki do podatków (od sumy podatkowej 9,900.000 zł.) po 31 ct. od 1 zł. w. a. .		3,069.000		
			Ogólna suma funduszu krajowego .	3,708.879	3,716.798	7.919	

krajowych na rok 1887.

Liczba porządkowa	Alegat pod literą	Rubryka	Nazwa funduszów i zakładów	Wydatki	Dochody	Z porównania okazuje się	
						nadwyżka dochodów	niedobór
			II. Fundusze krajowe w obszerniejszem znaczeniu.				
	C)		Krajowy szpital powszechny we Lwowie . .	180.025	180.053	28	—
	D)		Fundusz podrzutków we Lwowie	905	—	—	905
	E)		Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	138.711	156.756	18.045	—
	F)		„ szpital św. Łazarza w Krakowie . .	164.066	175.901	11.835	—
	G)		Fundusz policyi krajowej	417	6.317	5.900	—
			Suma .	484.124	519.027	35.808	905
						34.903	
			III. Fundusze samoistne.				
	H)		Fundusz domestykalny	1.205	5.072	3.867	—
	I)		„ kultury krajowej	3.451	3.451	—	—
	K)		„ stanowy sierociński	1.692	1.824	132	—
	L)		„ Aleksandra hr. Stadnickiego . .	1.895	7.246	5.351	—
	M)		„ pożyczki krajowej z r. 1873 . . .	58.519	27.300	—	31.219
	N)		„ podrzutków w Krakowie . . .	1.917	2.094	177	—
			Suma .	68.679	46.987	9.527	31.219
							21.692

LW. 58.822/1886.
Alegat B. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1887.

Lit. B.

FUNDUSZ KRAJOWY

w ściślejszem znaczeniu.

PRELIMINARZ

na rok 1887.

W załączeniu: *a)* Preliminarz funduszu szkolnego krajowego;
b) „ szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie;
c) „ „ rolniczej w Dublanach;
d) „ „ parobków „
e) „ folwarku „
f) „ kursu gorzelnictwa „
g) „ szkoły rolniczej w Czernichowie;
h) „ „ ogrodniczej „
i) „ folwarku „
k) „ szkoły rolniczej w Horodence;
l) „ „ „ Jagielnicy;
m) „ „ „ Kobiernicach;
n) Wykazy podatków;
o) Preliminarz Komisyi krajowej dla przemysłu.

Sumaryusz Sumaryczne porównanie kwot preliminowanych

Rubryka	Wydatki	Preliminowano na rok 1887. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uchwalono na rok 1886. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote		
I.	Koszta reprezentacyi kraju . . .	102.390	—	102.390	100.230	—	100.230
II.	„ zarządu	236.489	—	236.489	226.920	—	226.920
III.	„ leczenia	670.000	—	670.000	655.000	—	655.000
IV.	„ szczepienia	55.900	—	55.900	57.900	—	57.900
V.	„ sanitarne	8.000	—	8.000	8.000	—	8.000
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	11.174	—	11.174	10.674	—	10.674
VII.	Na cele wykształcenia i oświaty . .	525.124	—	525.124	507.894	—	507.894
VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	11.510		11.510	11.410	—	11.410
IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi . . .	77.587	—	77.587	77.914	—	77.914
X.	Drogi krajowe	753.511	173.000	926.511	756.348	128.000	884 348
XI.	Dotacye dla zakładów krajowych .	905	—	905	970	—	970
XII.	Wydatki na szupaśnictwo	23.000		23.000	27.000	—	27.000
XIII.	Budowy wodne	151.156	—	151.156	84.588	—	84.588
XIV.	Umorzenie pożyczek i odsetki od tychże	427.111	—	427.111	434.573	—	434.573
XV.	Na cele gospodarstwa krajowego . .	330.522	—	330.522	258.890	—	258.890
XVI.	Rozmaite.	151.500	—	151.500	185.779	—	185.779
	Suma . .	3,535.879	173.000	3,708.879	3,404.090	128.000	3,532.090
	Dochody.						
I.	Pozostałość z rachunku z lat ubiegłych	30.000	—	30.000	—	—	—
II.	Odsetki od chwilowo lokowanych pieniędzy	8.000	—	8.000	10.000	—	10.000
III.	Dochody z dróg krajowych . . .	220.340	—	220.340	224.910	—	224.910
IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	35.808	—	35.808	46.027	—	46.027
V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych . .	33.600	—	33 600	32.500	—	32.500
VI.	Zwroty pożyczek	67.013	—	67.013	44.449	—	44.449
VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego	5.320	—	5.320	5.320	—	5.320
VIII.	„ szkół roln. i folw. w Dublanach	36.182	—	36.182	34.915	—	34.915
IX.	„ „ „ „ w Czernichowie	38.410	—	38.410	48.475	—	48.475
X.	„ innych szkół krajowych . .	11.425	—	11.425	11.125	—	11.125
XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich	600	—	600	600	—	600
XII.	Dochód z przelania do skarbu kraj. pozost. z fund. zap. z r. 1866. .	18.995	—	18.995	20.771	—	20.771
XIII.	Rozmaite.	22.105	—	22.105	23.995	—	23.995
	Suma dochodów własnych .	527.798	—	527.798	503.087	—	503.087
XIV.	Z pozostałości reszty pożyczki krajowej z r. 1883.	120.000	—	120.000	120.000	—	120.000
XV.	Dodatki do podatków po 31 ct. od sumy podatków 9,9000.000 zł. . . .	3,069.000	—	3,069.000	2,910.000	—	2,910.000
	Ogólna suma dochodów . .	3,716.798	—	3,716.798	3,533.087	—	3,533.087
	Z porównania z preliminowaną sumą potrzeb, j. w..	3,708.879		3,708.879			
	okazuje się nadwyżka dochodów	7.919	—	7.919			

na rok 1887. z uchwalonemi na rok 1886. **Sumaryusz.**

Z porównania okazują się kwoty preliminowane na rok 1887.				Ogółem na rok 1887.		**U w a g a**
Zwyczajne		Nadzwyczajne		Większe	Mniejsze	
większe	mniejsze	większe	mniejsze			
a u s t r y a c k i e						
2.160	—	—	—	2.160	—	
9.569	—	—	—	9.569	—	
15.000	—	—	—	15.000	—	
—	2.000	—	—	—	2.000	
—	—	—	—	—	—	
500	—	—	—	500	—	
17.230	—	—	—	17.230	—	
100	—	—	—	100	—	
—	327	—	—	—	327	
—	2.837	45.000	—	42.163	—	
—	65	—	—	—	65	
—	4.000	—	—	—	4.000	
66.568	—	—	—	66.568	—	
—	7.462	—	—	—	7.462	
71.632	—	—	—	71.632	—	
—	34.279	—	—	—	34.279	
182.759	50.970	45.000	—	224.922	48.133	
				176.789		
30.000	—	—	—	30.000	—	
—	2.000	—	—	—	2.000	
—	4.570	—	—	—	4.570	
—	10.219	—	—	—	10.219	
1.100	—	—	—	1.100	—	
22.564	—	—	—	22.564	—	
—	—	—	—	—	—	
1.267	—	—	—	1.267	—	
—	10.065	—	—	—	10.065	
300	—	—	—	300	—	
—	—	—	—	—	—	
—	1.776	—	—	—	1.776	
—	1.890	—	—	—	1.890	
55.231	30.520	—	—	55.231	30.520	
				24.711		
—	—	—	—	—	—	
159.000	—	—	—	159.000	—	
214.231	30.520	—	—	214.231	30.520	
				183.711		

Część I.

WYDATKI.

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.		**Koszta reprezentacyi kraju.**			
		A. Sejm krajowy.			
	1	Koszta podróży pp. Posłów	6.700		
	2	Dyety pp. Posłów	36.000		
	3	Koszta druków	13.000		
	4	Spisywanie sprawozdań	4.200		
	5	Pisarze dzienni	650		
	6	Remuneracye urzędników Wydziału krajowego za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu	1.200		
	7	Służba	850		
	8	Opał	1.300		
	9	Oświetlenie	950		
	10	Zapuszczanie i mycie podłóg	120		
	11	Potrzeby kancelaryjne	160		
	12	Rozmaite drobne wydatki	260		
			65.390	—	65.390
		B. Wydział krajowy.			
	13	Marszałek krajowy . . . . . 6.000 zł. i dodatek na reprezentacyę . . . . 4.000 „	10.000		
	14	Sześciu Członków Wydziału po 4.000 zł.	24.000		
	15	Zastępcy	2.000		
	16	Dodatek dla Członka Wydziału, mianowanego przez Marszałka Zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym	1.000		37.000
		Suma rubryki I.	102.390	—	102.390

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Wydatki na rok 1886. uchwalone w tej rubryce . . . . 100.230 zł. „ „ 1887. preliminuje się . . . . . 102.390 „ zatem *więcej* o . . 2.160 zł. z powodu podwyższenia poz. 3. o 2.000 zł. i poz 12. o 160 zł., jak wyjaśnienia przy szczegółowych pozycyach.
7.336	6.700	Preliminuje się jak na r. 1886.
34.480	36.000	
12.744	11.000	Wynikłość w r. 1882. wynosi 11.467 zł. „ 1883. „ 11.530 „ „ 1884. „ 12.744 „ razem . . 35.741 zł., przeciętnie 11.913 zł. Z uwagi na wynikłość roku 1884. i że w r. 1885. wydatki te przekraczają kwotę 17.000 zł., preliminuje się prawdopodobną potrzebę 13.000 zł.
4.200	4.200	
475	650	
1.200	1.200	
1.060	850	Preliminuje się jak na rok 1886.
1.179	1.300	
950	950	
66	120	
178	160	
172	100	Ze względu na wynikłość tej pozycyi w roku 1882. (po wyłączeniu nadzwyczajnych) 205 zł., w r. 1883. — 398 zł., w r. 1884. — 173 zł., preliminuje się w zaokrągleniu przeciętną kwotę 260 zł.
10.000	10.000	
22.433	24.000	Jak na rok 1886.
152	2.000	
1.000	1.000	
97.625	100.230	

*

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		**Koszta zarządu.**			
		Płace urzędników, dyurnistów i sług.			
	17	*Oddział konceptowy.*			
		a) 2 radców, płaca po 2.800 zł. . . . . 5.600 zł.			
		dodatek aktywalny po 480 zł. . . . 960 „	6.560		
		b) 6 sekretarzy, płaca po 2.000 zł. . . . 12.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 360 zł. . . . 2.160 „	14.160		
		c) 7 koncepistów, płaca po 1.300 zł. . . . 9.100 zł.			
		dodatek aktywalny po 240 zł. . . . 1.680 „	10.780		
		d) 2 adjunktów, płaca po 1.000 zł. . . . 2.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 200 zł. . . . 400 „	2.400		
		e) 2 asystentów, płaca po 700 zł. . . . 1.400 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . . . 200 „	1.600		
			35.500	—	35.500
	18	*Oddział rachunkowy.*			
		a) Dyrektor, płaca . . . . . 2.600 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 400 „	3.000		
		b) Zastępca dyrektora, płaca . . . . 2.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 360 „	2.360		
		c) 6 rewidentów, płaca po 1.500 zł. . . . 9.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 300 zł. . . . 1.800 „	10.800		
		d) 11 adjunktów, płaca po 1.200 zł. . . . 13.200 zł.			
		dodatek aktywalny po 240 zł. . . . 2.640 „	15.840		
		e) 1 archiwista, płaca . . . . . 1.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 200 „	1.200		
		Do przeniesienia . . .	35.500 33.200	—	35.500

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia	
		Na rok 1886. uchwalono na koszta zarządu w ogóle, sumę . . .	226.920 zł.
		„ „ 1887. preliminuje się zaś „ . . .	236.489 „
		podwyższa się zatem potrzeby o kwotę .	9.569 zł.
		a mianowicie:	
		zwiększono poz. 24.*b.* o kwotę 6.132 zł., zmniej. zaś poz. 26.*g.* o kw. 52 zł.	
		„ 26.*f.* „ 721 „ „ „ „ 29. „ 102 „	
		„ 28.*a.* „ 2.000 „ „ „ „ 30. „ 428 „	
		„ 31.*d.* „ 156 „ „ „ „ 31.*a.* „ 400 „	
		„ 31.*f.* „ 64 „ „ „ „ 32.*g.* „ 50 „	
		„ 31.*g.* „ 130 „ „ „ „ 32.*i.* „ 82 „	
		„ 31.*h.* „ 400 „	
		„ 32.*b.* „ 60 „	
		„ 32.*h.* „ 20 „	
		„ 32.*m.* „ 1.000 „	
		Razem dodano kwotę . . . 10.683 zł., zmniej. zaś o kwotę 1.114 zł.	
		w porównaniu ze zwiększonemi potrzebami „ „ 10.683 „	
		okazuje się *preliminarz wyższy* w tej rubryce — o kwotę . .	9.569 zł.
4.035	6.560		
15.930	14.160		
7.486	10.780	Jak na rok 1886.	
2.400	2.400		
4.216	1.600		
34.067	35.500		
3.000	3.000		
2.360	2.360		
10.832	10.800	Jak na rok 1886.	
15.732	15.840		
1.200	1.200		
34.067	35.500		
33.124	33.200		

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.	18	Z przeniesienia . .	35.500 33.200	—	35.500
		f) 1 protokolista, płaca . . . . . 1.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 200 „	1.200		
		g) 8 asystentów, płaca po 700 zł. . . . . 5.600 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . . . 800 „	6.400		
		h) 10 praktykantów, płaca po 600 zł. . . .	6.000		
		i) Woźny, płaca . . . . . 500 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 50 „	550		
			47.350	—	47.350
	19	*Oddział kasowy.*			
		a) Kasyer, płaca . . . . . 2.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 360 „	2.360		
		b) Kontrolor, płaca . . . . . 1.600 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 300 „	1.900		
		c) 4 adjunktów, płaca po 1.200 zł. . . . 4.800 zł.			
		dodatek aktywalny po 240 zł. . . . 960 „	5.760		
		d) Woźny, płaca . . . . . 600 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 50 „	650		
			10.670	—	10.670
	20	*Oddział techniczny.*			
		a) Nadinżynier, płaca . . . . . 3.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 1.000 „	4.000		
		b) 2 inżynierów, płaca po 2.000 zł. . . . 4.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 360 . . . . 720 „	4.720		
		c) 2 asystentów, płaca po 1.000 zł. . . . 2.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 120 zł. . . . 240 „	2.240		
			10.960	—	10.960
	21	*Oddział sanitarny.*			
		Inspektor szpitali, płaca . . . . . 2.000 zł.			
		dodatek na mieszkanie . . . . . 300 „	2.300		
			2.300	—	2.300
	22	*Oddział statystyczny.*			
		a) Naczelnik oddziału, płaca	2.000		
		b) Koncepista, płaca . . . . . 1.300 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 240 „	1.540		
			3.540	—	3.540
	23	*Oddział manipulacyjny.*			
		a) Dyrektor kancelaryi, płaca	2.000		
		b) Archiwista, płaca . . . . . 1.500 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 300 „	1.800		
		Do przeniesienia . .	110.320 3.800	—	110.320

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
34.067	35.500	
33.124	33.200	
1.200	1.200	
6.400	6.400	Jak na rok 1886.
5.668	6.000	
550	550	
46.942	47.350	
2.360	2.360	
1.900	1.900	Jak na rok 1886.
5.760	5.760	
650	650	
10.670	10.670	
4.000	4.000	
4.720	4.720	Jak na rok 1886.
2.240	2.240	
10.960	10.960	
2.300	2.300	Jak na rok 1886.
2.300	2.300	
2.000	2.000	Jak na rok 1886.
1.540	1.540	
3.540	3.540	
2.000	2.000	Jak na rok 1886.
1.800	1.800	
108.479	110.320	
8.800	8.800	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.	23	Z przeniesienia . .	110.320	—	110.320
			3.800		
		c) Ekspedytor, płaca . . . . . 1.300 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 270 „	1.570		
		d) Protokolista, płaca . . . . . 1.200 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 240 „	1.440		
		e) 4 kancelistów, płaca po 1.000 zł. . . . 4.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 200 zł. . . . 800 „	4.800		
		f) 3 asystentów, płaca po 700 zł. . . . 2.100 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . . . 300 „	2.400		
		g) Odźwierny, płaca	600		
		h) Portyer, płaca	500		
		i) 5 woźnych, płaca po 500 zł. . . . . 2.500 zł.			
		dodatek aktywalny po 50 zł. . . . 250 „	2.750		
			17.860	—	17.860
		Suma wszystkich płac z dodatkami aktywalnymi .	128.180	—	128.180
	24	**Dyurniści.**			
		a) *Dla oddziału konceptowego:*			
		1 po 5 zł. — ct. dziennie . . . . 1.825 zł. — ct.			
		1 „ 3 „ 60 „ „ . . . . 1.314 „ — „			
		1 „ 3 „ — „ „ . . . . 1.095 „ — „			
		1 „ 2 „ 50 „ „ . . . . 912 „ 50 „			
		3 „ 2 „ — „ „ . . . . 2.190 „ — „			
		3 „ 1 „ — „ „ . . . . 1.095 „ — „	8.432		
		b) *Dla oddziału rachunkowego:*			
		1 po 2 zł. — ct. dziennie . . . . 730 zł. — ct.			
		6 „ 1 „ 80 „ „ . . . . 3.942 „ — „			
		1 „ 1 „ 70 „ „ . . . . 620 „ 50 „			
		2 „ 1 „ 60 „ „ . . . . 1.168 „ — „			
		3 „ 1 „ 50 „ „ . . . . 1.642 „ 50 „			
		3 „ 1 „ 40 „ „ . . . . 1.533 „ — „			
		5 „ 1 „ 30 „ „ . . . . 2.372 „ 50 „			
		1 „ 1 „ 20 „ „ . . . . 438 „ — „			
		1 „ 1 „ 10 „ „ . . . . 401 „ 50 „			
		3 „ 1 „ — „ „ . . . . 1.095 „ — „	13.943		
		c) *Dla oddziału kasowego*	—		
		d) *Dla oddziału technicznego:*			
		1 za wynagrodzeniem rocznem . . . 1.000 zł. — ct.			
		2 po 2 zł. 20 ct. dziennie . . . . 1.606 „ — „			
		1 „ 1 „ 80 „ „ . . . . 657 „ — „			
		2 „ 1 „ 50 „ „ . . . . 1.095 „ — „			
		1 „ 1 „ 40 „ „ . . . . 511 „ — „	4.869		
		Do przeniesienia . .	128.180	—	128.180
			27.244		

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
108.479	110.320	
3.800	3.800	
1.570	1.570	
1.440	1.440	
4.800	4.800	Jak na r. 1886.
2.289	2.400	
600	600	
500	500	
2.700	2.750	
17.699	17.860	
126.178	128.180	
7.551	8.432	Jak na r. 1886.
		Wedle ostatniego stanu wydatek na dyurna ponosiły, w stosunku do sił przy poszczególnych funduszach zatrudnionych funkcyonaryuszy, następujące fundusze, a to:
		a) Fundusz krajowy rubryka I. (z powodu zajęć przy korekcie druku preliminarzy, zamknięć rachunkowych i sprawozdań komisyi budżetowej) 2 dyetaryuszy z rocznym kosztem, w kwocie . . . . . 839 zł. 50 ct.
		b) Fundusz krajowy rubr. II., 14 dyetaryuszy z roczn. koszt. w kwocie 7.993 „ 50 „
		c) „ „ „ XII., 9 „ „ „ „ 4.635 „ 50 „
		d) „ poż. kraj. z r. 1873., 1 „ „ „ „ 474 „ 50 „
		e) „ propinacyjny, 15 „ „ „ „ 6.789 „ — „
		razem 41 dyetaryuszy z roczn. koszt. w kwocie 20.732 zł. — ct.
7.100	7.811	od tego wyłącza się dyurna funduszu propinacyjnego, jako
732	—	funduszu samoistnego, to jest 15 „ „ „ „ 6.789 „ — „
		resztę zaś, a mianowicie . . 26 dyetaryuszy z roczn. koszt. w kwocie 13.943 zł — ct. wstawia się na niniejszą rubrykę, po myśli uchwały Wys. Sejmu z 22. stycznia 1886. (przy rubr. XII.), którą polecono: „wszelkie koszta administracyjne, względnie kancelaryjne, wynikające z agend stale na mocy ustaw Wydziałowi krajowemu przydzielonych, umieszczać w rubryce II. budżetu krajowego“; natomiast opuszczono wydatek dotychczasowy na dyurna płacone z rubr. I. i XII. funduszu krajowego, tudzież z funduszu pożyczki krajowej z roku 1873.
4.805	4.869	Jak na rok 1886.
126.178	128.180	
20.188	21.112	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.	24	Z przeniesienia . .	128.180 27.244	—	128.180
		e) *Dla oddziału statystycznego:*			
		1 po 1 zł. 70 ct. dziennie . . . . 620 zł. 50 ct.			
		1 „ 1 „ 40 „ „ . . . . 511 „ — „			
		1 „ 1 „ 20 „ „ . . . . 438 „ — „			
		1 „ 1 „ — „ „ . . . . 365 „ — „	1.934		
		f) *Dla oddziału manipulacyjnego:*			
		7 po 1 zł. 65 ct. dziennie . . . 4.215 zł. 75 ct.			
		16 „ 1 „ 10 „ „ . . . 6.424 „ — „	10.640		
		g) *Na zastępstwa urzędników*	1.120		
			40.938	—	40.938
	25	**Zasługi.**			
		13 stróżów po 300 zł.	3.900	—	3.900
	26	**Emolumenta.**			
		a) Dyrektor kancelaryi na fiakra	50		
		b) „ „ „ 48 metr. sześć. drzewa . .	156		
		c) Ubranie dla odźwiernego i 7 woźnych po 50 zł. . .	400		
		d) „ „ portyera	100		
		e) Opał dla odźwiernego i portyera po 7·2 metr. sześć. drzewa .	47		
		f) Dodatki pięcioletnie dla urzędników i dwa po 200 zł. dla inspektora szpitali Dra J. Stelli-Sawickiego . . .	12.310		
			173.018 13.063	—	173.018

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
126.178 20.188	128.180 21.112	
2.322	1.934	
10.724	10.640	
101	1.120	
33.335	34.806	Jak na r. 1886.
3.918	3.900	
50	50	
156	156	
400	400	
93	100	
47	47	
12.638	11.589	W myśl uchwały sejmowej z dnia 3 Stycznia 1874. umieszczono pod poz. 26 f) następujące dodatki pięcioletnie na rok 1887:
		Oddział konceptowy. *Radca* Mochnacki 2 po 400 zł. razem 800 zł. *Sekretarze* po 200 zł.: Wolański (3) 600 zł., Marek (2) 400 zł. i 3ci od 3. Stycznia 198 zł. 90 ct., Ekielski (1) 200 zł., Niedzielski (1) 200 zł. *Koncepiści* po 200 zł.: Dulęba (2) 400 zł., Stadnicki (1) 200 zł. *Adjunkt* Zienkowicz (2) po 100 zł. 200 zł. **Razem w oddziale konceptowym 3.198 zł. 90 ct.**
		Oddział rachunkowy. *Rewidentom*: Żołkiewskiemu, Janikowskiemu, Semetkowskiemu po 200 zł., 1szy od 18. Listopada każdemu po 24 zł. 11 ct. razem 72 zł. 33 ct. *Adjunktom* po 150 zł.: Trandzie (3) 450 zł., Mrozowickiemu (3) 450 zł., Sidorowiczowi (3) 450 zł., Gołębskiemu (2) 300 zł., Niedzielskiemu (2) 300 zł., Niedziałkowskiemu (2) 300 zł., Szajnokowi (1) 150 zł., Olpińskiemu (1) 150 zł., Ziembickiemu (1) 150 zł. *Archiwiście* Gordonowi i *protokoliście* Hupczycowi 1szy po 100 zł., od 18. Listopada każdemu po 12 zł. 5 ct. razem 24 zł. 10 ct. *Asystentom* po 50 zł.: Topolnickiemu (2) 100 zł., Krogulskiemu (1) 50 zł., Auowi (1) 50 zł., Schmittowi (1) 50 zł. *Praktykantom*: Jelonkowi, Terleckiemu, Brzyskiemu i Woronieckiemu po 50 zł.. od 18. Listopada, każdemu po 6 zł. 02 ct. razem 24 zł. 08 ct. **Razem w oddziale rachunkowym 3.070 zł. 51 ct.**
		Oddział kasowy. *Kasyer* Horoszkiewicz (3) po 200 zł. razem 600 zł. *Kontrolor* Silkiewicz (2) po 175 zł. razem 350 zł. *Adjunkci* po 150 zł.: Olszewski (2) 300 zł. i 3ci od 17. Lutego 130 zł. 70 ct., Sternal (2) 300 zł., Kotiers (2) 300 zł. Buynowski (2) 300 zł. **Razem w oddziale kasowym 2.280 zł. 70 ct.**
163.431 13.384	166.886 12.342	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.	26	Z przeniesienia . .	173.018 13.063	—	173.018
		g) Dodatki osobiste:			
		1. Dla 3 rewidentów rachunkowych	248		
		2. „ 8 praktykantów „	572		
			13.883	—	13.883
	27	*Remuneracye:*			
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo	1.000		
		b) Tłumacz języka ruskiego	800		
		c) Tłumaczenia z języków obcych	45		
		d) Urzędnicy, dyurniści i słudzy Wydziału krajowego . .	1.000		
			2.845	—	2.845
	28	*Koszta podróży i dyety:*			
		a) W ogóle	5.000		
		b) Dla inspektora szpitali	400		
			5.400	—	5.400
	29	*Pensye i zaopatrzenia:*			
		— Mochnacka Eleonora	—		
		a) Jankowska Karolina	400		
		b) Pawulska Paulina	350		
		c) Madeyski Wojciech	1.200		
		d) Tarczyńska Marcyanna	350		
		Do przeniesienia . . .	195.146 2.300	—	195.146

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
163.431 13.384	166.886 12.342	**Oddział techniczny.** *Nadinżynier* Raciborski (2) po 300 zł. razem 600 zł.: *Inżynierowie* po 200 zł.: Reutt (2) 400 zł., Bieńkowski (1) 200 zł. *Asystenci* po 80 zł.: Baranowski (3) 240 zł., Łuniewski (2) 160 zł. **Razem w oddziale technicznym 1.600 zł.** **Oddział sanitarny.** *Inspektor* Dr. J. Stella-Sawicki (2) po 200 zł. — razem **400 zł.** **Oddział manipulacyjny.** *Dyrektor* Grott (2) po 200 zł. razem 400 zł. i 3ci od 12. Marca 161 zł. 65 ct. *Kanceliści* po 100 zł.: Kiszelka (3) 300 zł., Kunisch (2) 200 zł. Słomkowski (2) 200 zł. *Asystent* Jaremowicz od 16. Czerwca 1szy z kwoty 50 zł. — 27 zł. 33 ct. **Razem w oddziale manipulacyjnym 1.288 zł. 98 ct.** **Służba** po 30 zł.: *Odźwierny* Niewiadomski (1) 30 zł. *Woźni*: Hermiński Walenty (4) 120 zł., Kalita (3) 90 zł. i 4ty od 23. Sierpnia 10 zł 79 ct., Kowalski (3) 90 zł. i 4ty od 23. sierpnia 10 zł. 79 ct., Hermiński Michał (2) 60 zł. i 3ci od 12. stycznia 29 zł. 10 ct., Stocki (1) 30 zł. **Razem służba 470 zł. 68 ct.** **Ogółem we wszystkich oddziałach ze służbą 12.309 zł. 77 ct.**
1.134	872	*Do poz. 26. g.* Preliminuje się dodatki osobiste: dla rewidentów o 22 zł. mniej z powodu, że w tym roku przypada dwom I. pięciolecie, przezco osobisty dodatek, który był udzielony dla wyrównania płacy — zmniejszył się; zaś dla praktykantów mniej o 30 zł. z tego samego powodu.
14.518	13.214	
2.262 800 62 990	1.000 800 45 1.000	Jak na rok 1886.
4.114	2.845	
7.186	3.000	*Do poz. 28. a.* Wydatek wynosił w r. 1882. 3.314 zł. „ 1883. 5.732 „ „ 1884. 7.186 „ razem 16.232 zł., przeciętnie zaś 5.410 zł ze względu na zwiększone wyniki z ostatnich 2ch lat i potrzebę wysyłania coraz częściej urzędników na komisye i lustracye majątków gminnych, wstawia się zaokrągloną kwotę 5.000 zł.
400	400	*Do poz. 28. b.* Jak na rok 1886.
7 586	3.400	
280	280	Zmarła w roku 1885.
400 350 1.200 350	400 350 1.200 350	Jak na rok 1886.
189.649 2.580	186.345 2.580	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.	29	Z przeniesienia . .	195.146	—	195.146
			2.300		
		e) Łopuszańska Walerya	350		
		f) Łopuszański Tadeusz Jan Paweł 3 imion . . .	50		
		g) Iwanickiego sieroty	175		
		h) Karatnicka Zofia	300		
		i) Placer Marya	314		
		— Jędrzejewski Napoleon	—		
		k) Stroiński Sylwery	200		
		l) Olewińska Julia	350		
		— Czaderski Emil Ferdynand	—		
		m) Gorczycowa Eudoksya	197		
		— Prokopowicza syn małoletni Jan	—		
		n) Bulikowska Izabella	350		
		o) Chrzanowska Joanna	350		
		p) Niewiadomskiego sieroty: córka Jadwiga Marya i syn Jerzy Włodzimierz	263		
		q) Niewiadomskiego sieroty, zaopatrzenie dla 2ch po 90 zł., aż do skończenia 18go roku życia	180		
		r) Krzeczkowska Eugenia Zofia	175		
		— Sapałaczyński Robert	—		
		s) Czaderska Eugenia, wdowa po inżynierze Wydz. kraj.	350		
		t) Ożwad Maryan Benedykt, sierota po koncep. „ „	175		
		u) Kalicka Jadwiga, wdowa po sekretarzu „ „	350		
		w) Pierożyński Ludwik, emeryt. dyrektor Oddz. rach.	1.900		
		x) Duszyńska Izabella, wdowa po archiwiście Wydz. kraj.	350		
		— Karmalitowa Kunegunda, wdowa po portyerze Wydz kraj.	—		
		y) Kuźniar Jan, emerytowany woźny	465		
			9.144	—	9.144
	30	*Dary z łaski.*			
		a) Bojarskie Walerya, Józefa i Adolfina	300		
		— Rzepińska Ludwika Franciszka	—		
		— Szczęsnowicza 2 sieroty	—		
		b) Pawulska Paulina	250		
		c) Olewińskiego córka Julia Antonina	60		
		d) Kiss Stanisław	50		
		— Prokopowicz, syn odźwiernego	—		
		e) Jeziorańska Natalia, wdowa po dyetaryuszu — wsparcie roczne aż do pełnoletności jej córki	300		
		Do przeniesienia . .	204.290	—	204.290
			960		

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
189.649	186.345	
2.580	2.580	
350	350	
92	50	
175	175	Jak na rok 1886.
300	300	
314	314	
1.600	—	Zmarł w roku 1885.
200	200	
350	350	Jak na rok 1886.
467	—	Zmarł w roku 1884.
197	197	
35	—	Uzyskał pełnoletność w roku 1884.
350	350	
350	350	Jak na rok 1886.
500	263	
196	270	Preliminuje się o 90 zł. mniej, gdyż jedna z córek umarła w r. 1885.
175	175	Jak na rok 1886.
275	—	Zmarł w roku 1884.
146	350	
—	175	
87	350	Jak na rok 1886.
—	1.900	
—	350	
—	197	Zmarła w roku 1886.
—	—	Z powodu przejścia w stan spoczynku, przyznano pensyę emerytalną o rocznych 465 zł. (LW. 14.893/1886).
8.739	9.246	Preliminuje się wydatki tej pozycyi, mniejsze jak w roku 1886 — o kwotę 102 zł., ponieważ zamknięto pensyę: *a)* Mochnackiej Eleonorze . . . . . 280 zł. *b)* Niewiadomskiej Maryi Antoninie . . 90 „ *c)* Karmalitowej Kunegundzie . . . . 197 „ Razem . . . 567 zł. natomiast przyznano Kuźniarowi Janowi woźnemu . . . . . 465 „ Różnica jak wyżej . . . 102 zł.
300	300	Jak na rok 1886.
120	120	Zmarła w roku 1886.
211	—	Uzyskały pełnoletność w roku 1884.
250	250	
60	60	Jak na rok 1886.
50	50	
38	—	Uzyskał pełnoletność w roku 1884.
300	300	Jak na rok 1886.
198.388	195.591	
1.329	1.080	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.	30	Z przeniesienia . .	204.290 960	—	204.290
		— Piotrowska Rozalia, jednorazowo	—		
		— Olewińska Łucya Katarzyna, jednorazowo . . .	—		
		— Iwanickiego sieroty, jednorazowo	—		
		— Zakrzewska Marcyanna, jednorazowo	—		
		f) Kopertyńska Teresa	100		
		g) Kopertyńska Krystyna	100		
		h) Kopertyńska z Repiechowskich Malwina	100		
			1.260	—	1.260
	31	*Potrzeby kancelaryjne.*			
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych	5.000		
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów	800		
		c) Potrzeby do pisania i rysowania	2.200		
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów . . .	2.400		
		e) Oprawa ksiąg i druków	500		
		f) Oświetlenie	1.000		
		g) Opał	2 900		
		h) Uzupełnienie biblioteki	1.400		
		i) Rozmaite pomniejsze	1.500		
			17.700	—	17.700
		Do przeniesienia . .	223.250	—	223.250

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
198.388	195.591	
1.329	1.080	
—	300	
49	60	
148	148	
—	100	
—	—	Przyznano dar z łaski, każdej po 100 zł. (LW. 7.900/1886).
—	—	Preliminuje się wydatki tej pozycyi *mniejsze* o . . . . . 428 zł.
—	—	ponieważ zamknięto dar z łaski Rzepińskiej Ludwice . 120 zł.
1.526	1.688	i nie wstawiono zapomóg udzielonych przez Wysoki Sejm jednorazowo, w kwocie . . . . . 608 „
		razem . . . 728 zł.
		natomiast przyznano 3m siostrom Kopertyńskim . . 300 „
		Różnica jak wyżej . . . 428 zł.
4.179	5.400	Wydatek wynosił w r. 1883... 5.528 zł. „ 1884... 4.179 „ „ 1885... 3.985 „ razem 13.692 zł., przeciętnie 4.564 zł.; wstawia się zatem w zaokrągleniu kwotę 5.000 zł.
761	800	Jak na rok 1886.
1.681	2.200	Wydano w r. 1883... 1.681 zł. „ 1884... 1.972 „ „ 1885... 2.173 „ razem 5.826 zł., przeciętnie 1.942 zł.; ze względu na zwiększone wyniki z ostatnich 2ch lat, wstawia się kwotę 2.200 zł. uchwaloną na rok 1886.
2.309	2.244	Wydatek wynosił w r. 1883... 2.834 zł. „ 1884... 2.309 „ „ 1885... 2.288 „ razem 7.431 zł., przeciętnie 2.477 zł.; wstawia się więc zaokrąglony przeciętny wynik, w kwocie 2.400 zł.
392	500	Jak na rok 1886.
830	936	Wynik w r. 1883... 766 zł. „ 1884... 830 „ „ 1885... 1.595 „ razem 3.191 zł., przeciętnie 1.063 zł.; przeto preliminuje się okrągło 1.000 złr.
2.782	2.770	Wydano na opał w r. 1883... 3.104 zł. „ 1884... 2.782 „ „ 1885... 3.046 „ razem 8.932 zł., przeciętnie 2.977 zł.; wstawia się zatem w zaokrągleniu 2.900 zł.
1.142	1.000	Wynik w r. 1883... 1.586 zł. „ 1884... 1.142 „ „ 1885... 1.725 „ razem 4.453 zł., przeciętnie 1.484 zł., czyli w zaokrągleniu 1.400 zł.
1.441	1.500	Jak na rok 1886.
15.517	17.350	
215.431	214.629	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.	32	Z przeniesienia . . .	223.250	—	223.250
		Gmach krajowy i jego utrzymanie.			
		a) Inspicyent techniczny gmachu krajowego	300		
		b) Maszynista, płaca 600 zł., 12 metr. drzewa 40 zł., 45 litr. nafty 11 zł.	651		
		c) Kominiarz	320		
		d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg	700		
		e) Mycie podłóg	100		
		f) Pompowanie wody	500		
		g) Zgartywanie i wywóz śniegu	100		
		h) Czyszczenie kloak i wywóz nieczystości	320		
		i) Zabezpieczenie od ognia	260		
		k) Podatek dochodowy i miejski czynszowy:			
		a) za pomieszkania wolne od domowo-czynszowego podatku 5% od oszacowanej rocznej wartości . 2.100 zł. w. a.			
		α) dochodowy z nadzwyczajnym dodatkiem 210 zł. — ct.			
		β) dodatek krajowy i indemnizacyjny . . 122 „ 85 „			
		b) gminny czynszowy 5% . . . 105 „ — „	438		
		l) Utrzymanie skwerów koło gmachu krajowego 100 zł. — ct.			
		i wynagrodzenie ogrodnika . . . 50 „ — „	150		
		m) Konserwacya i adaptacya budynku i obejścia, koszta przekształcenia i urządzenia w gmachu, tudzież inne nieprzewidziane	3.400		
			7.239	—	7.239
		Zaliczki na płace urzędników.			
	33	Dla urzędników w ogóle i dla służby	6.000		6.000
		Suma rubryki II. . . .	236.489	—	236.489

Preliminarz na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
215.431	214.629	
300	300	Jak na rok 1886.
591	591	Wstawia się tytułem płacy kwotę 600 zł. przyznaną w tej wysokości uchwałą z d. 16. lutego 1886. LW. 584., deputat zaś drzewa i nafty jak na r. 1886 w niezmienionej łącznej kwocie 51 zł.
320	320	
602	700	Jak na rok 1886.
99	100	
532	500	Wydatek wynosił w r. 1883... 539 zł. „ 1884... 532 „ „ 1885... 408 „ razem 1.479 zł., przeciętnie 493 zł.; w zaokrągleniu 500 zł.
150	150	Wydano w r. 1883... 16 zł. „ 1884... 150 „ „ 1885... 36 „ razem 202 zł., przeciętnie 67 zł.; preliminuje się więc w zaokrągleniu 100 zł.
358	300	Koszt wynosił w r. 1883... 292 zł. „ 1884... 358 „ „ 1885... 330 „ razem 980 zł., przeciętnie 326 zł.; ze względu na zwiększone wyniki z ostatnich 2 lat wstawia się 320 zł.
272	342	Premia asekuracyjna wynosiła w r. 1883... 395 zł. „ 1884... 272 „ „ 1885... 230 „ razem 897 zł., przeciętnie 299 zł.; z powodu zmienności stopy asekuracyjnej wstawia się zmniejszony wynik przeciętny w zaokrągleniu 260 zł.
92	438	Jak na rok 1886.
300	150	W myśl umowy zawartej z ogrodnikiem miejskim A. Röhringiem. (LW. 18.528/1884).
5.433	2.400	Wydatki na konserwacye, przekształcenia i adaptacye (po wyłączeniu wydatków
9.049	6.291	w osobnych pozycyach wstawionych) wynosiły w r. 1883... 2.706 zł. „ 1884... 5.433 „ „ 1885... 3.407 „ razem 11.546 zł., przeciętnie 3.848 zł. a w zaokrągleniu 3.800 zł.; wstawia się zatem ze względu na potrzebę rocznych większych reparacyj i koniecznej konserwacyi całego gmachu z obejściem, zaokrąglony wynik ostatniego roku, w kwocie 3.400 zł.
12.395	6.000	Jak na rok 1886.
236.875	226.920	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
III.		**Koszta leczenia.**			
	34	Koszta leczenia ubogich w szpitalach krajowych, zagranicznych i wojskowych	670.000	—	670.000

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
822.921	655.000	Wedle zamknięć rachunkowych, wypłacono z funduszu krajowego:

Szpitalom	w latach 1883 zł.	1884 zł.	1885 zł.	Razem zł.	Przeciętnie zł.
Lwów powszechny . .	220.233	296.319	193.314	709.866	236.622
Kulparków zakł. obłąkan. .	117.026	117.974	119.584	354.584	118.195
Kraków Śgo Łazarza . .	130.675	135.898	113.886	380.459	126.820
„ Klinika . . .	24.178	24.106	30.948	79.232	26.411
23 szpitale prowin. kraj. .	180.889	193.387	206.915	581.191	193.730
Zagraniczne . . .	69.940	72.421	64.973	207.334	69.111
Wojskowe	1.442	1.774	1.313	4.529	1.509
Zaliczki i zwroty . .	13.656	10.072	8.477	32.205	10.735
Razem wypłacono .	758.039	851.951	739.410	2,349.400	783.133
Od tego wpływy od gmin, samopłacących i inne rozm.	41.483	29.030	39.724	110.237	36.746
Pozostają wydatki .	716.556	822.921	699.686	2,239.163	746.387

Ogólna ilość zapłaconych dni leczenia wynosiła: w r. 1883 . . . 1,093.749 dni
„ 1884 . . . 1,218.775 „
„ 1885 . . . 1,073.604 „
Razem . 3,386.128 dni
Przeciętnie 1,128.709 „

Przyjmując wydatki wedle szczegółowych preliminarzy szpitali, a to:

Dla krajowego szpitala we Lwowie	132.000	zł.
„ „ zakładu obłąkanych na Kulparkowie .	117.000	„
„ „ szpitala Śgo Łazarza w Krakowie . .	125.000	„
zaś wedle powyższego 3-letniego przecięcia:		
Dla c. k. Kliniki w Krakowie	26.411	„
„ 23 szpitali prowincyonalnych w kraju . „ .	193.730	„
„ „ zagranicznych	69.111	„
„ „ wojskowych	1.509	„
Inne wydatki	10.735	„
razem .	675.496	zł.
i strąciwszy od wydatków przeciętną wynikłość dochodów	36.746	„
Otrzymamy wynik	638.750	zł.

Do przeniesienia . . 638.750 zł.

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
IV.		**Koszta szczepienia.**			
	35	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	1.600		
	36	Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy .	54.000		
	37	Premie dla lekarzy odszczególniających się przy szczepieniu ospy	300		
		Suma rubryki IV. . .	55.900	—	55.900
V.		**Wydatki sanitarne.**			
	38	1/3 część za lekarstwa dla epidemicznie chorych	8.000	—	8.000
VI.		**Zasiłki dla zakładów dobroczynności.**			
	39	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	900		
	40	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach	300		
	41	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424		
	42	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie .	1.000		
	43	Komitet ochronek w Krakowie	550		
	44	Towarzystwo ochronek chrześciańskich we Lwowie . . .	500		
	45	Zarząd Towarzystwa opieki weteranów z roku 1831 w Krakowie, datek jednorazowy	1.000		
	46	Komitet wykonawczy Tow. opieki weteranów z r. 1831 we Lwowie, datek jednorazowy	1.000		
	47	Zakład dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie, pod nazwą: „Przytulisko św. Józefa“	500		
		Suma rubryki VI. .	11.174	—	11.174

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Z przeniesienia . . 638.750 zł.
		Ze względu jednak, że w obliczeniu tem wstawione przeciętne są mniejsze od wypłaconych w roku 1885, a mianowicie:
		w Klinice krakowskiej o kwotę . . . . . 4.537 zł.
		„ 23 krajowych szpitalach prowincyonalnych o kwotę 13.185 „
		razem mniejsze o kwotę . 17.722 „
		okazuje się po doliczeniu tej różnicy wynik . . . . . 656.472 zł.
		Uwzględniając dalej, że ilość dni leczenia w krajowych szpitalach (wraz z prowincyonalnymi) i zakładach zwiększa się z roku na rok, wynosiła bowiem: w roku 1883 . . . 940.597 dni
		„ „ 1884 . . . 984.882 „
		„ „ 1885 . . . 1,047.727 „
		wzrosła zatem: między rokiem 1883 a 1884 o . 4·7 %
		„ „ 1883 „ 1885 „ . 11·3 %
		„ „ 1884 „ 1885 „ . 6·3 %
		przypuszczać należy, że się i w roku 1887 podniesie.
		Przyjmując tedy, że spodziewany wzrost dni leczenia podwyższy wyżej obliczony wynik 656.472 zł. tylko o 2 % to jest o kwotę . 13.129 „
		otrzymamy przybliżoną sumę potrzeby . . 669.601 zł.
		Na podstawie tej preliminuje się okrągłych 670.000 zł., to jest o 15.000 więcej jak na rok 1886 uchwalono, a o 29.686 zł. mniej jak w roku 1885 wydano.
1.600	1.600	Jak na rok 1886.
55.993	56.000	Koszta te wynosiły: w r. 1883: 55.922 zł.; w r. 1884: 55.993 zł.; w r. 1885: 50.095 zł.; razem w trzech latach 162.010 zł.; przeciętnie 54.003 zł.
630	300	Jak na rok 1886.
58.223	57.900	
6.752	8.000	Koszta na leki, oraz koszta podróży lekarzy z powodu komisyj w sprawach sanitarnych, z czasu przed dniem 1go października 1879 wynosiły: w r. 1883: 9.216 zł.; w r. 1884: 6.752 zł.; w r. 1885: 7.864 zł. — razem w trzech latach: 23.832 zł., przeciętnie 7.944 zł.; preliminuje się zatem zaokrągloną przeciętną kwotę 8.000 zł.
		W roku 1886 uchwalono w tej rubryce . . . . . 10.674 zł.
		Na rok 1887 preliminuje się . . . . . 11.174 „
1.198	900	z powodu zamieszczenia nowego wydatku przy poz. 47. więcej o . 500 zł.
400	300	
5.424	5.424	
1.000	1.000	
550	550	Preliminuje się wydatki w tych pozycyach jak na rok 1886 uchwalono.
500	500	
2.000	1.000	
—	1.000	
—	—	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 21. stycznia 1886 L. S. 95/1885 zbadano dwukrotnie stan zakładu i uchwalono wstawić subwencyę jak obok (LW. 54.820/1886).
11.072	10.674	

Wydatki **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VII.		**Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.**			
	48	Akademia umiejętności w Krakowie	18.000		
	49	Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego	379.824		
	50	Sześciu członków Rady szkolnej krajowej po 1.200 zł. . .	7.200		
	51	Szkoła żeńska w Jaworowie pp. Bazylianek.	500		
	52	„ „ „ Krakowie	2.500		
	53	„ „ „ „ św. Tomasza	500		
	54	„ „ „ „ pp. Augustyanek	500		
	55	„ „ we Lwowie pp. Benedyktynek ormiańskich .	1.000		
	56	„ „ w Starym-Sączu pp. Klarysek	750		
	57	„ „ „ Stryju	500		
	58	„ „ „ Sanoku	200		
	59	„ „ „ Jaśle	300		
	60	„ ludowa OO. Dominikanów we Lwowie dla nauczyciela języka ruskiego	200		
	61	„ wyznaniowa izraelicka w Brodach	6.000		
	62	Zakład głuchoniemych we Lwowie:			
		a) na stypendya dla 50 wychowanków . . 6.000 zł.			
		b) na utrzymanie zakładu . . . . . 500 „	6.500		
	63	Szkoła głuchoniemych Bardacha Izaaka we Lwowie . . .	300		
	64	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000		
	65	Szkoła gimnastyczna „Sokół“ we Lwowie	750		
	66	„ sztuk pięknych w Krakowie, IX rata umorzenia pożyczki 100.000 zł. na budowę gmachu	7.000		
	67	Teatr polski w Krakowie	8.000		
	68	„ „ we Lwowie, zasiłek stały	4.200		
	69	„ „ i opera polska we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego:			
		a) dramat i komedya . . . . . 10.000 zł.			
		b) opera . . . . . 10.000 „	20.000		
	70	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ . . .	5.000		
	71	Towarzystwo muzyczne w Krakowie	800		
		Do przeniesienia .	472.524	—	472.524

Preliminarz krajowy na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Na rok 1886 uchwalono kwotę . . . . . 507.894 zł. „ „ 1887 preliminuje się kwotę . . . . . 525.124 „ Różnica więcej o . . 17.230 zł. mianowicie: zwiększono poz. 49. o 19.816 zł., natomiast opuszczono datki jednorazowe w łącznej kwocie 2.586 zł.
15.000	18.000	W myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 21. Stycznia 1886.
434.275	360.008	Wedle specyalnego preliminarza funduszu szkolnego krajowego.
7.117	7.200	
500	500	
5.000	2.500	
500	500	
500	500	
1.000	1.000	
750	750	
500	500	
200	200	
200	300	
200	200	Jak na rok 1886.
6.000	6.000	
6.500	6.500	
300	300	
2.000	2.000	
750	750	
7.000	7.000	
8.000	8.000	
4.200	4.200	
20.000	20.000	Preliminuje się ewentualnie jak na rok 1886, albowiem W. Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886 wydał następującą uchwałę: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zawiadomił Reprezentacyę miasta Lwowa, iż na przyszłość opera polska we Lwowie liczyć może na subwencyę krajową tylko pod tym warunkiem i w takiej wysokości jaką na ten sam cel Reprezentacya miasta Lwowa przeznaczyć zechce“. Na co Reprezentacya miasta Lwowa uchwałą z dnia 27. Maja 1886 l. 128 objawiła swoją gotowość udzielenia w r. 1887 subwencyi dla opery polskiej w kwocie 5.000 zł. a. w., jednakowoż pod następującymi warunkami: 1) że kraj a względnie W. Sejm na dramat wraz z komedyą i operą polską we Lwowie przyzna na rok 1887 taką sumę, jaką w roku bieżącym (1886) na ten cel przeznaczył, 2) że ta przyznana z funduszów miejskich subwencya w wysokości 5.000 zł. asygnowaną zostanie dopiero po wypłacie subwencyi krajowej w kwocie 10.000 zł. a. w.; 3) że w komisyi artystycznej zasiadać będzie jeden delegat gminy miasta Lwowa.
5.000	5.000	Jak na rok 1886.
800	800	
526.292	452.708	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VII.		Z przeniesienia . .	472.524	—	472.524
	72	Towarzystwo muzyczne we Lwowie	3.000		
	73	„ „ „ „Harmonia“ . . .	300		
	—	„ śpiewu „Lutnia“ we Lwowie, na założenie szkoły śpiewu choralnego	—		
	74	Stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich i kursów przygotowawczych	30.000		
	75	Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie	3.000		
	76	Internatowi ruskiemu ks. Zmartwychwstańców we Lwowie, zasiłek na r. 1887 na utrzymanie uczniów . . .	4.500		
	77	Jedno stypendyum im. Matejki, dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie . . „	1.000		
	78	Wydawnictwo ruskich książek szkolnych	2.000		
	79	Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“	500		
	80	„ „ „ „Muzeum“	500		
	81	„ „ „ „Kosmos“	400		
	82	„ „ ruskiej gazety szkolnej (do rozporządzalności Wydziału krajowego)	500		
	83	Gettlich Antoni, dyrektor szkoły żeńskiej w Krakowie, roczny dodatek do płacy	100		
	84	Witowski Hipolit, były dyrektor szkoły żeńskiej w Bełzie, zaopatrzenie dożywotnie.	300		
	85	Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, do dyspozycyi Wydziału krajowego	2.000		
	86	Dla fundacyi „Macierz polska“ na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych	3.000		
	87	Dla Towarzystwa „Proświta“, na wydawnictwo pism ludowych	1.000		
	88	Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studyom w szkole operacyjnej . .	500		
	—	Dla wydawnictwa dziełek ludowych we Lwowie, jednorazowo	—		
	—	Towarzystwo „Przymierze braci“, jednorazowo . . .	—		
	—	„ „oświaty ludowej we Lwowie“, jednorazowo .	—		
	—	Wiktorowi Matiukowi, proboszczowi z Makowiska, na wydanie śpiewnika ruskiego, dla szkół ludowych, jednorazowo .	—		
	—	Sofronowi Niedzielskiemu, profesorowi gimnazyalnemu w Stanisławowie, na wydawnictwo słownika małoruskiego jednorazowo, do rozporządzenia Wydziału krajowego .	—		
	—	Towarzystwu krakowskiemu oświaty ludowej, jednorazowo .	—		
	—	Wydziałowi Towarzystwa galicyjskiego leśnego, na wydawnictwo „Sylwana“, jednorazowo	—		
	—	Korosteńska Felicya, nauczycielka, jedorazowy dar z łaski .	—		
	—	Koczyndyk Piotr, emerytowany nauczyciel, na zapłacenie wkładki do funduszu emerytalnego, jednorazowo . .	—		
	—	Kruczkowski Leopold i Gromadka Jan, nauczyciele, trzeci dodatek pięcioletni do płacy, jednorazowo . . .	—		
	—	Towarzystwu „Szkolnaja Pomicz“ we Lwowie, jednorazowo .	—		
		Suma rubryki VII. .	525.124	—	525.124

Preliminarz na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
526.292	452.708	
3.000	3.000	Jak na rok 1886.
300	300	
200	200	Niepreliminuje się nic, gdyż był to datek jednorazowy.
29.800	30.000	
3.000	3.000	
—	4.500	
1.000	1.000	
3.086	2.000	
500	500	
—	500	
400	400	
500	500	Jak na rok 1886.
100	100	
300	300	
3.500	2.000	
3.000	3.000	
1.000	1.000	
500	500	
1.000	1.000	
—	300	
200	100	
—	100	
—	200	Nie preliminuje się nic, gdyż były to datki jednorazowe.
—	100	
—	100	
—	100	
—	112	
—	124	
100	150	
577.778	507.894	Sumę wynikłości z roku 1884., podano tu w kwocie . . . 577.778 zł. Zamknięcie za tenże rok, wykazuje . . . . . 584.288 „ różnica . . 6.510 zł.

wynika z powodu wyłączenia pozycyj — nie odnoszących się do niniejszego preliminarza.

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VIII.		**Utrzymanie pomników historycznych.**			
	89	Restauracya pomników w ogóle, sporządzanie i publikacya naukowych i urzędowych spisów pomników, znachodzących się w naszym kraju	1.500		
	90	Stały datek roczny do renty dożywotniej dla p. Schmida-Ciążyńskiego w skutek zakupna jego zbioru gem i kameów, na rzecz Muzeum narodowego w Sukiennicach w Krakowie	1.000		
	91	Badanie i ocalanie zabytków historycznych, piśmiennych i archeologicznych dla Zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	500		
	92	Stała roczna subwencya dla Muzeum narodowego w Krakowie	500		
	93	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:			
		a) dyrektor we Lwowie	1.200		
		b) „ w Krakowie	1.000		
		c) Adjunkt we Lwowie płaca 1.100 zł. rocznie, dodatek aktywalny 100 zł. i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł. .	1.280		
		d) Adjunkt w Krakowie płaca 900 zł., dodatek aktywalny 100 zł. i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł. . .	1.080		
		e) 4ch aplikantów we Lwowie, adjutum po 300 zł. . .	1.200		
		f) 2ch aplikantów w Krakowie „ „ 300 „ . .	600		
		g) Czynsz za najem lokalu we Lwowie	600		
		h) Stróże	600		
		i) Opał, potrzeby kancelaryjne i różne inne wydatki . .	450		
		Suma rubryki VIII. .	11.510		11.510
IX.		**Kwaterunkowe żandarmeryi.**			
	94	Czyszczenie koszar i innych pomieszkań, zapalanie lamp i dostarczanie mioteł	5.121		
	95	Oświetlenie koszar	1.881		
	96	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla oficerów i służących	475		
	97	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla niższych stopni	20		
	98	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla żołnierzy	1.700		
	99	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów kuchennych . . .	612		
	100	Pranie bielizny pościelnej dla żołnierzy, furyerów i woźnych .	1.896		
		Do przeniesienia .	11.705	—	—

Preliminarz na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Na rok 1887. preliminuje się kwotę . . . . . 11.510 zł. to jest o 100 zł. więcej niż na rok 1886., z powodu podwyższenia pozycyi 93 *i.* Jak w roku 1886.
1.450	1.500	
—	1.000	Tak jak w roku 1886. w myśl uchwały sejmowej z dnia 22. Października 1884.
1.000	500	
500	500	
1.200	1.200	
1.000	1.000	
1.280	1.280	Jak na rok 1886.
1.080	1.080	
1.200	1.200	
567	600	
600	600	
600	600	
447	350	Wydatki wynosiły w roku 1883. . . . . 431 zł. 1884. . . . . 447 „ 1885. . . . . 392 „ razem 1.270 zł., przeciętnie 423 zł. wstawia się przeto zaokrąglony przeciętny wynik w kwocie . . 450 „
10.924	11.410	Wynikłość z r. 1884. mniejszą jest o kwotę 5.000 zł. od wykazanej wynikłości w odnośnem zamknięciu rachunków, z powodu opuszczenia pozycyj niewchodzących w niniejszy preliminarz.
		Za podstawę do obliczenia potrzeb korpusu całego, służy prawo organiczne c. k. żandarmeryi z dnia 18. Stycznia 1851. Przy wymiarach ilości materyałów stosowano się ile możności do uchwał sejmowych z lat 1866., 1869. i 1872. Stan czynny korpusu żandarmeryi w Galicyi zawiera, wedle tabeli dyslokacyjnej, począwszy od 1. Stycznia 1886.: Przy sztabie: 1 komendant podpułkownik dwóch rotmistrzów, jako zastępców komendanta, 1 porucznik adjutant, 1 podporucznik rachmistrz, 2 wachmistrzów rachunkowych, 2 pisarzy adjutantury t. j.: 1 wachmistrz, 1 komendant posterunkowy i 2 woźnych. Przy oddziale
—	—	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
IX.		Z przeniesienia . .	11.705	—	—
	101	Naprawa bielizny pościelnej	165		
	102	Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosiennych i słomianych	441		
	103	Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych	1.034		
	104	Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek	4.080		
	105	Opał i oświetlenie kancelaryj oddziałowych	539		
	106	„ „ pomieszkań oficerów rachmistrzów, furyerów i woźnych	619		
	107	Rozmaite inne wydatki	500		19.083
	108	Najem pomieszkań i koszar	57.204	—	57.204
	109	Na urządzenie nowych koszar otworzyć się mających . .	300	—	300
	110	Na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków	1.000	—	1.000
		Suma rubryki IX. .	77.587	—	77.587
X.		**Drogi krajowe.**			
		A. **Koszta zarządu.**			
	111	*Płace urzędników i sług:*			
		a) 4 inżynierów na prowincyi po . . . 1.500 zł.	6.000		
		b) 3 „ „ „ „ . . . 1.200 „	3.600		
		c) 22 konduktorów I. klasy „ . . . 500 „	11.000		
		d) 22 „ II. „ „ . . . 400 „	8.800		
		e) Pełniący obowiązki inżyniera na drodze krajowej Gorlice-Konieczna	840		
		f) Słotwina-Sącz	900		
		g) w Rzeszowie	1.500		
		h) „ Buczaczu	1.400		
		i) „ Tarnopolu	1.200		
		k) 321 drożników po . . . . . 150 zł.	48.150		
		l) 6 pomocników (dyurnistów) dziennie po 2 zł. . . .	4.380		87.770
		Do przeniesienia . .	87.770	—	87.770

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		naukowym: 1 podporucznik, 1 wachmistrz, 1 komendant posterunkowy. Przy komendach oddziałowych: 7 rotmistrzów, 2 poruczników, 4 podporuczników, 5 wachmistrzów manipulacyjnych, 74 wachmistrzów posterunkowych, 231 komendantów posterunkowych, 1.037 żołnierzy, 305 stacyj posterunkowych, 42 ekspozytur, 13 komend oddziałowych, 1 szkoła wyższych stopni żołnierzy, 19 służących oficerskich, 2 żony żołnierzy. Szczegółowy preliminarz potrzeb na rok 1887. sporządziła c. k. komenda żandarmeryi i przedłożyła Wydziałowi krajowemu do LW. 20.181/86. Oddział rachunkowy Wydziału krajowego sprawdził wykaz czynszów za wynajęte pomieszkania dla sztabu i na koszary oddziałowe c. k. żandarmeryi na kwotę 76.131 zł. 58 ct. Odtrąciwszy od tej kwoty za kwaterunek sztabu i noclegowe niższych stopni żołnierzy kwotę 18.928 zł. 13 ct. pozostaje należytość 57.203 zł. 45 ct., którę to kwotę zamieszcza się w zaokrągleniu pod poz. 108.
78.473	77.914	
		Na rok 1886. uchwalono w tej rubryce . . . . . 884.348 zł. Preliminarz na rok 1887. wynosi . . . . . 926.511 „ Zwiększono zatem wydatki o . . . . . 42.163 „ W porównaniu z potrzebą preliminarza, przez Wydział krajowy na rok 1886. w kwocie 933.558 zł. przedłożonego, zmniejszono wydatki na rok 1887. o 7.047 zł.
6.000	6.000	
3.700	3.600	
10.541	11.000	
8.416	8.800	
		Preliminuje się jak na rok 1886.
840	840	
1.450	900	
958	1.500	
1.400	1.400	
1.200	1.200	
46.275	47.700	Liczbę drożników pomnożono o 3ch ze zwiększonym wydatkiem 450 zł., a to z powodu wybudowania i oddania do użytku publicznego dalszych odpowiednich przestrzeni dróg krajowych. W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 30. Sierpnia 1877. przypada do obsługi w roku 1887. dróg krajowych łącznej długości 1.735 kilometrów, nadto dla 23 większych miast i 16 większych mostów razem 321 drożników.
4.368	4.380	Jak w roku 1886.
244	—	Inżynierom i konduktorom udzielono w roku 1884. zaliczki na płacę w kwocie . . . . . 271 zł. 25 ct. W tymże okresie wynosiły zwroty . . . . . 27 „ 20 „ okazuje się wydatek nieobjęty budżetem . . . . . 244 zł. 05 ct.
85.392	87.320	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia . .	87.770	—	87.770
	112	*Pięciolecia:*			
		a) dla 6 inżynierów	1.260		
		b) dla 29 konduktorów	2.167		3.427
		Ryczałty:			
	113	*a)* Koszta podróży na obowiązkowe zwiedzanie dróg:			
		1) dla 7 inżynierów po . . . . . 500 zł.	3.500		
		2) „ 16 konduktorów po . . . . . 150 „	2.400		
		3) „ 28 „ „ . . . . . 120 „	3.360		
		4) „ 1 inżyniera na objazd drogi Rzeszów-Nisko i Przeworsk-Kańczuga	200		
		5) „ 1 konduktora przejazd koleją z Rzeszowa do Przeworska	76		
		6) „ 1 z pełniących obowiązki inżyniera ryczałtowe wynagrodzenie objazdów	300		
	114	*b)* Koszta kancelaryjne:			
		1) dla 7 inżynierów po . . . . . 48 zł.	336		
		2) „ 44 konduktorów po . . . . . 16 „	704		
	115	*c)* Na umieszczenie biór:			
		1) dla 1 inżyniera w Krakowie	100		
		2) „ 5 inżynierów na prowincyi po . . . 60 zł.	300		11.276
	116	*Remuneracye i zapomogi:*			
		a) Remuneracya dla urzędników i służby drogowej . .	3.000		
		b) Zapomoga stała przyzwolona przez Wysoki Sejm dla konduktorów	2.503		5.503
		Do przeniesienia . .	107.976	—	107.976

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia	
85.392	87.320		
2.440	1.002	W roku 1887. przypadają do wypłaty pięciolecia inżynierów:	
		I. klasy (Grzegorzewski, Rymaszewski) po 300 zł.	600 zł.
		I. „ (Barancewicz i Brochocki) po 150 zł.	300 „
		II. „ (Kurniewicz)	240 „
		II. „ (Szyszkowski)	120 „
		Razem .	1.260 zł.
62	2.046	Konduktorom.	
		I. klasy 3 pięciolecia (Skwarczyński, Baczyński, Kamiński, Reicher i Barków) . . . . . po 150 zł.	750 zł.
		2 pięciolecia (Rząśnicki, Cywiński) . . . . . „ 100 „	200 „
		1 pięciolecie (Brzeziński, Holimkowski, Rieger, Przyjemski, Korycki, Laśkiewicz, Podbielski i Brandt) . . . „ 50 „	400 „
		II. klasy 3 pięciolecia (Helfer, Ulanowski od $^{27}/_{6}$) . . „ 120 „	220 „
		2 pięciolecia (Chamiec, Darowski, Żukowski od $^{1}/_{2}$) . „ 80 „	237 „
		1 pięciolecie (Grzymała, Juński, Tworowski, Strończak, Komorowski, Laskowski, Dybowski, Wojciechowski i Miecznikowski) . . . . . „ 40 „	360 „
		Razem . .	2.167 zł.
3.466	3.500		
2.250	2.400		
3.371	3.360		
113	200		
76	76		
—	300	Jak w roku 1886.	
340	336		
682	704		
200	100		
300	300		
3.000	3.000	Jak na rok 1886.	
4.337	2.607	Dla 44 konduktorów wynosi zapomoga stała po 100 zł. kwotę . . .	4.400 zł.
		W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 10. Października 1883. kompenzuje się część tej zapomogi z pięcioleciami. Ponieważ pozycya pięciolęci konduktorów obejmuje pełną kwotę, przypadającą do wypłaty w roku 1887., przeto zmniejsza się potrzebę o . . .	1.897 „
106.029	107.251	i wstawia się jedynie resztę zapomogi dla konduktorów, którzy niedosłużyli jeszcze pięcioleci	2.503 zł.

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia . .	107.976	—	107.976
	117	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa wzorów i naczyń dla oddziału technicznego, inżynierów okręgowych, konduktorów i drożników	1.500		1.500
	118	Koszta podróży dla inżynierów Wydziału krajowego, delegatów, inspektorów i komisyj nadzwyczajnych	4.500		4.500
	119	***B.* Budowa dróg krajowych.**			
		Na budowę trzech dróg krajowych mianowicie:			
		1) Lwów-Stojanów	—	33.000	
		2) Rzeszów-Nadbrzezie	—	73.000	
		3) Borszczów-Kolendziany	—	44.000	150.000
	120	***C.* Utrzymanie dróg krajowych.**			
		1) Na utrzymanie dróg dawniej już konserwowanych według przecięcia z lat 1882., 1883. i 1884. kwotę . 437.448 zł.			
		2) Na utrzymanie nowych dróg w ostatnim trzechleciu jeszcze nie utrzymywanych, w przestrzeniach częściowych, do użytku publicznego już oddanych, według poszczególnych kosztorysów kwotę . . . . . 35.868 „	473.316	—	473.316
		Do przeniesienia .	587.292	150.000	737.292

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia
106.029	107.251	
2.705	1.500	
4.497	4.500	
		Preliminuje się więcej o 45.000 zł. jak w roku 1886. przyzwolono. Bliższe uzasadnienie potrzeby tej pozycyi w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (drogi krajowe).
140.050	105.000	Wykazy dróg krajowych, przypadających do utrzymania w roku 1887. mianowicie:

I. Wykaz dróg krajowych dawniej wybudowanych.

L. p.	Droga krajowa	W roku 1887. przypada do utrzymania dróg krajow.	Średni koszt utrzymania jednego kilometra w latach 1882. do 1884. po uwzględnieniu kredytu 66.000 zł.		Obliczenie kosztu przypadającego na rok 1887. na podstawie tego przecięcia	
		kilometrów	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Borszczów-Okopy	53·265	99	33	5.290	81
2	Brzeżany-Złoczów	38· —	193	34	7.346	92
3	Buczacz-Tłuste	38·045	190	16	7.234	64
4	Czorsztyn-Zabornia	40·540	241	79	9.802	17
5	Czortków-Skała	35·143	168	68	5.927	92
6	Czyżyny-Cło	12·970	279	10	3.619	93
7	Dembica-Nadbrzezie	83·266	311	35	25.924	89
8	Dynów-PrzeworskPrzeworsk-Kańczuga	11·200	315	18	3.530	02
9	Dynów-Sanok	45·355	198	15	8.987	09
10	Gorlice-Konieczna	30·580	176	50	5.397	37
11	Horodenka-Załucze	30·695	221	51	6.799	25
12	Husiatyn-Kopyczyńce	24·550	258	81	6.353	78
13	Jarosław-Bełzec	73·218	457	—	33.460	63
14	Iwanie-Mossorówka	10·617	127	57	1.354	41
15	Kraków-Baran	14·640	823	94	11.822	48
16	Kraków-Chełmek	54·620	223	30	12.196	76
17	Krasne-Busk	6·257	722	60	4.521	31
18	Krościenko-Szczawnica	6·810	227	60	1.550	56
19	Lwów-Rohatyn	66·925	362	49	24.260	63
20	Monasterzyska-Czortków	48·379	267	81	12.956	38
21	Przemyśl-Sanok	68·420	194	29	13.293	32
22	Rohatyn-Tarnopol	83·905	239	87	20.126	29
23	Rzeszów-Nadbrzezie	57·600	217	97	12.555	07
24	Sędziszowska	—·569	495	24	281	79
	Do przeniesienia	935·569	—	—	244.594	42

525.177	476.772
778.458	695.023

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia . .	587.292	150.000	737.292
		Do przeniesienia . .	587.292	150.000	737.292

Preliminarz na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	**Wyjaśnienia**
778.458	695 023	

L. p.	Droga krajowa	W roku 1887. przypada do utrzymania dróg kraj.	Średni koszt utrzymania jednego kilometra w latach 1882. do 1884. po uwzględnieniu kredytu 66.000 zł.		Obliczenie kosztu przypadającego na rok 1887. na podstawie tego przecięcia	
		kilometrów	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	935·569	—	—	244.594	42
25	Sielec-Zaleszczyki	92·110	211	–	19.435	21
26	Słotwina-Brzesko-Sącz	45·157	252	92	11.421	11
27	Smykowce-Suchostaw	60·080	184	62	11.091	97
28	Stanisławów-Bursztyn	39·256	211	16	8.289	30
29	Strussów-Buczacz	42·666	180	68	7.708	89
30	Tarnopol-Podwołoczyska . . .	43.237	237	55	10.270	55
31	Tarnopol-Zbaraż	19·650	190	78	3.748	75
32	Tarnów-Szczucin	36·570	260	88	9.540	38
33	Tyśmienica-Kołomyja	47·412	147	15	6.976	68
34	Zakliczyn-Sącz-Niedzica . . .	94· —	368	16	34.607	04
35	Zaleszczyki-Skała	53.951	183	39	9.894	07
36	Zator-Sucha	35·075	316	03	11.084	75
37	Zborów-Załoźce	28·350	141	67	4.016	34
38	Zimnawoda-Hoszany	31·520	384	57	12,121	65
39	Żółkiew-Mosty-Krystynopol . .	41·500	786	65	32.646	98
	Razem . .	1.646·103	265	75	437.448	09

2. Wykaz nowych dróg w ostatniem trzyleciu jeszcze nieutrzymywanych.

L. p.	Droga krajowa	Wybudowana przestrzeń w długości	Według kosztorysu średnio na jeden kilometr		Obliczenie kosztu utrzymania w r. 1887.	
		kilometrów	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Lwów Stojanów	67·880	447	34	30.365	44
2	Nisko-Nadbrzezie	15·400	313	31	4.824	97
3	Borszczów-Kolendziany . . .	5·350	126	75	678	11
	Razem . .	88·630	404	70	35.868	52

Zestawienie powyższych dwóch wykazów celem wypośrodkowania potrzebnej kwoty na utrzymanie dróg krajowych.

Wykaz	Długość dróg krajowych w kilometrach	Średnio na 1 kilometr		Obliczenie wydatków na rok 1887.	
		zł.	ct.	zł.	ct.
1	1.646·103	265	75	437.448	09
2	88·630	404	70	35.868	52
Razem .	1.734·733			473.316	61

778.458	695.023

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia . .	587.292	150.000	737.292
		D. **Zasiłki.**			
	121	Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych . .	140.000		
	122	Na dojazdy kolejowe	20.000		
	123	Na utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w kwocie 300.000 zł. piąta rata	—	20.000	180.000
		E. **Wydatki na myta.**			
	124	Budowa i utrzymanie domków mytniczych	—	3.000	
	125	Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye i inne drobne . .	1.000		
	126	Przerwy z powodu wypadków elementarnych	2.500		6.500
		F. **Zaopatrzenia.**			
	127	Zienkowicz Wincenty, emerytowany inżynier II. klasy . .	480		
	128	Borzęcki Leonard, emerytowany konduktor dróg krajowych .	312		
	129	Hlawaty Alojzy „ „ „ „ .	300		
	130	Hryniewicz Wincenty „ „ „ „ .	244		
	131	Niewiadomska z Hoszowskich Sabina, wdowa po inżynierze okręgowym, rocznie 350 zł. i troje jéj dzieci, mianowicie: Maryan Ignacy Henryk do $^{10}/_{3}$ 1897, Juwenal Ignacy Maryan do $^{25}/_{1}$ 1900, Helena Marya Michalina do $^{29}/_{10}$ 1890 po 58 zł. rocznie . . . . . 174 zł.	524		
	132	Pohowska Ewelina, wdowa po pełniącym obowiązki inżyniera rocznie 200 zł. i dla czworga jej dzieci, mianowicie: Bogdana Leona do $^{9}/_{1}$ 1900, Michała Mieczysława Maryana do $^{12}/_{9}$ 1902, Zofii Róży do $^{25}/_{4}$ 1901, Stanisławy Maryi do $^{7}/_{8}$ 1907 po 50 zł., rocznie . . . . . 200 zł.	400		
	133	Zarembina Franciszka, wdowa po konduktorze dróg krajowych rocznie . . . . . 133 zł. — ct. i dla pięciorga jej dzieci, mianowicie: Heleny do $^{22}/_{7}$ 1887 z rocznych 13 zł. . 7 „ 28 „ Maryi do $^{15}/_{12}$ 1892, Władysławy do $^{24}/_{6}$ 1895, Wincenty do $^{25}/_{8}$ 1902, Juliana do $^{4}/_{1}$ 1900 rocznie po 13 zł. . . . . 52 „ — „	192	—	
	134	Szeliska Laura, wdowa po konduktorze	167		
	135	Chodorowska Leokadya, wdowa po konduktorze	100		2.719
—			—		—
—			—		—
		Suma rubryki X. . .	753.511	173.000	926.511

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia
778.458	695.023	
		czyli w zaokrągleniu . . 473.316 zł. Na rok 1886. preliminowano . 476.772 „ zatem preliminuje się mniej o 3.456 zł. — pomimo, że przybyło do utrzymania nowo wybudowanych dróg krajowych w długości 12·230 kilometrów.
99.300	140.000	Jak na rok 1886.
—	20.000	Bliższe wyjaśnienie tego wydatku w sprawozdaniu z czynności.
20.000	20.000	Jak na rok 1886.
10.000	—	Na rekonstrukcyę drogi gminnej Nowy-Targ-Zakopane wypłacono w roku 1884. trzecią ratę.
2.806	3.000	
982	1.000	
2.500	2.500	
—	480	
313	312	
275	300	
—	244	Jak w roku 1886.
524	524	
300	400	
		Dla Heleny Zarembianki, córki konduktora, kończy się datek o rocznych 13 zł. z dniem 22. Lipca 1887., wstawiono przeto w tę pozycyę mniej o 6 zł.
58	198	
292	167	Jak w roku 1886.
—	100	
—	100	Filipecka Marya, sierota po konduktorze, jednorazowa zapomoga.
114	—	„ Marya, wdowa „ „ pensya wdowia (†).
915.922	884.348	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XI.		**Dotacye dla zakładów krajowych.**			
	136	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	—		
	137	„ zakład dla obłąkanych na Kulparkowie . . .	—		
	138	Fundusz podrzutków we Lwowie	905		
	139	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie	—		
		Suma rubryki XI. .	905	—	905
XII.		**Wydatki na szupaśnictwo.**			
	140	Ryczałt na pokrycie wydatków szupasowych . . .	23.000	—	23.000
XIII.		**Budowy wodne i melioracye.**			
		A. **Bióro melioracyjne.**			
	141	*a)* Inżynierowie:			
		płace 4 inżynierów po 1.500 zł. . . . 6.000 zł.			
		„ 2 „ „ 1.000 „ . . . . 2.000 „			
		dodatki za plany dla 5 inżynierów po 300 zł. 1.500 „			
		dodatki pięcioletnie dla 2 inżynierów po 150 zł. 300 „	9.800		
		b) Inżynierowie-asystenci:			
		płace 3 niż. asyst. po 800 zł. . . . . 2.400 „			
		dodatki za plany asyst. po 200 zł. . . 600 „			
		płace 4 inżynierów-asyst. po 600 zł. . . 2.400 „			
		dodatki na plany 3 asyst. po 200 zł. . . 600 „			
		„ „ „ 1 „ „ 150 „ . . 150 „	6.150		
		c) Na pomocników technicznych płatnych dziennie, tudzież czasowe przynajęcie sił i remuneracye za wypracowanie projektów technicznych dla pomocników nie pobierających stałego dodatku za plany	2.500		
		Do przeniesienia . .	18.450	—	—

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia
7.418	—	Preliminuje się na podstawie preliminarzy specyalnych . . . 905 zł.
—	—	
844	970	Na rok 1886. uchwalono . . . . . 970 „
—	—	przeto obecnie mniej o . . 65 zł.
8.262	970	
22.451	27.000	Wydatki z potrąceniem kosztów administracyi, zamieszczonych obecnie w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. stycznia 1886. w rubryce II. pozycya 24. *b.* wynosiły w roku 1883 . . . 20.105 zł. „ 1884 . . . 22.451 „ „ 1885 . . . 20.774 „ razem 63.330 zł., przeciętnie 21.110 zł. Przeciętna powyższa stanowi *netto* wynik wydatków, po strąceniu dochodów; uwzględniając jednak, iż dochody z powodu spłacenia zaległości zmniejszają się corocznie — wynosiły bowiem: w roku 1883. kwotę . . . 14.024 zł. „ 1884. „ . . . 10.348 „ „ 1885. „ . . . 9.383 „ i że zmniejszanie się dochodów wpłynie na podwyższenie kosztów — preliminuje się w zaokrągleniu 23.000 zł., to jest więcej od przeciętnej o . 1.890 zł. a z powodu przeniesienia kosztów administracyjnych na rubrykę II. poz. 24. *b.*, mniej od przyzwolonej na rok 1886., o . . . 4.000 zł. Szupasowano osób w roku 1883 .. 6.780 — w roku 1884 .. 7.491 — w roku zaś 1885... 7.561.
		Na rok 1886. uchwalono w tej rubryce . . . . . 84.588 zł. „ „ 1887. preliminuje się . . . . . 151.156 „ różnica *więcej* o . . . 66.568 zł. jak to wskazują poszczególne pozycye wydatków.
—	—	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIII.		Z przeniesienia . .	18.450	—	—
		d) Utrzymanie ekspozytur: w Tarnowie i Sanoku po 200 zł. . . . 400 zł. w Krakowie . . . . . 300 „	700		19.150
	142	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa narzędzi, oraz zakupno potrzeb rysunkowych	500		500
	143	Na dwóch dozorców drenarskich po 120 zł.	240		240
	144	Na utrzymanie stacyj ombrometrycznych i wodoskazowych .	1.200		1.200
	145	***B.* Wykonanie budowli wodnych.**			
		a) na regulacyę Dunajca od Jurkowa do mostu pod Melsztynem, 2ga rata	4.468		
		b) zasiłek dla gminy Bobrek na regulacyę Wisły, 2ga i ostatnia rata	305		
		c) jednorazowa subwencya ($^1/_3$ kosztów) na regulacyę Dunajca pod Wróblowicami	1.080		
		d) dto na regulacyę Dunajca pod Zbyszycami . . .	2.017		
		e) „ „ „ „ Rożnowem . .	367		
		f) „ „ „ „ Wielogłowami . .	666		
		g) „ „ Raby pod Winiarami	2.100		
		h) „ „ Sanu pod Gdyczyną	2.943		
		i) „ „ „ „ Bolestraszycami 1a rata . .	3.000		
		k) na regulacyę rzek niespławnych stosownie do uchwały Sejmowej z d. 6. Października 1882. do dyspozycyi Wydziału krajowego	3.000		19.946
	146	Na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z d. 30. czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116:			
		1. na regulacyę Nowego Brnia 3a rata . . .	18.235		
		2. „ osuszenie bagien Rudnickich 2a „ . . .	7.013		
		3. „ regulacyę Łęgu, 2a rata	14.000		
		4. „ „ Kisieliny 2a rata	11.666		
		5. „ „ Starego Brnia 2a rata	8.500		
		6. „ „ Wisłoka 2a rata	7.740		
		7. „ „ Gniłej Lipy 2a rata	13.500		
		8. „ „ Krzemienicy i Babulówki 1a rata . .	12.800		
		9. „ „ Trześniówki 1a rata	15.666		
			109.120		
	147	Na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów, spółek wodnych i gmin w myśl uchwały Sejmowej z dnia 27. Września 1882.	1.000	—	110.120
		Suma rubryki XIII. . .	151.156	—	151.156

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia
—	—	
16.379	17.300	Wstawia się więcej o 1.850 zł. niż uchwalono na r. 1886, z powodu podwyższenia płacy 2 inżynierów i 2 inżynierów-asystentów, powiększenia personalu bióra dla nowych zdjęć, oraz zamierzonego utworzenia ekspozytury w Krakowie.
—	1.500	
—	240	
803	1.200	Preliminuje się ogółem więcej o 850 zł., niż uchwalono na r. 1886, z powodu podwyższenia dotacyi w poz. 141.
23.000	13.150	Preliminowane wydatki pod *c)* do *k)*, uzasadniono oddzielnem sprawozdaniem.
		W myśl sankcyonowanych ustaw krajowych.
		Preliminowane wydatki pod 8 i 9 usprawiedliwiono osobnymi projektami do ustaw.
—	51.198	Wstawia się więcej o 48.922 zł. jak na rok 1886. uchwalono, gdyż nie ma pozostałości w tej pozycyi z roku 1886. — podobnie jak to miało miejsce w r. 1885., tudzież z powodu preliminowanego zasiłku dla dwóch nowych przedsiębiorstw (Krzemienicy i Trześniówki).
40.182	84.588	Sumę wynikłości z roku 1884. podano tu w kwocie . . . . 40.182 zł. Zamknięcie za tenże rok wykazuje . . . . . 23.803 „ różnica . . 16.379 zł. wynika z powodu zamieszczenia w niniejszym preliminarzu wydatku na bióro melioracyjne, który dawniej figurował w rubr. XV. wydatków.

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIV.		**Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.**			
	148	Umorzenie pożyczki 66.000 zł. zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę kulparkowską:			
		a) XV. rata kapitału . . . 3.920 zł. 27 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . 1.359 „ 73 „	5.280		
	149	Umorzenie pożyczki 40.400 zł. zaciągniętej w Kasie oszczędności na budowę kulparkowską:			
		a) XVI. i XVII. rata kapitału . 665 zł. 23 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . 1.800 „ 97½ „			
		c) podatek dochodowy od odsetek . 292 „ 16 „	2.758		
	150	Umorzenie pożyczki 10.000 zł. zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego á Paulo we Lwowie w galicyjskiej Kasie oszczędności:			
		a) XII. i XIII. rata kapitału . . 117 zł. 08 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . 469 „ 11 „			
		c) podatek dochodowy od odsetek . 74 „ 32 „	661		
	151	Umorzenie pożyczki 600.000 zł. zaciągniętej w Banku dla krajów koronnych (Länderbank) w Wiedniu:			
		a) XII. i XIII. rata kapitału . . 24.000 zł. — ct.			
		b) 4·9% odsetki . . . . 22.050 „ — „			
		c) podatek dochodowy od odsetek . 2.866 „ 50 „	48.917		
	152	Umorzenie pożyczki 5.000 zł. zaciągniętej przez Zbór izraelicki w Krakowie, w tamtejszej Kasie oszczędności V. rata kapitału z odsetkami	400		
	153	Umorzenie 4½% obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883. wydanych w imiennej wartości 3,800.000 zł.:			
		a) VII. rata kapitału 21.700 zł. i VIII. rata 22.200 zł. — razem . . 43.900 zł. — ct.			
		b) 4½% odsetki (kupon) na I. półrocze 82.784 zł. . i za II. półrocze 82.296 zł. — razem . . .165.080 „ — „			
		c) 10% podatek dochodowy od kuponów . . . . . 16.508 „ — „			
		d) należytość stemplowa od kuponów obligacyj, podlegających opłacie. . . . . 879 „ — „			
		e) druki, inseraty, porta i inne wydatki . . . . . 150 „ — „	226.517		
		Do przeniesienia . .	284.533	—	284.533

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		W tej rubryce uchwalono na rok 1886. . . . . 434.573 zł. Na rok 1887. preliminuje się . . . . . 427.111 „ przeto *mniej* o . 7.462 zł. wedle poszczególnych pozycyj.
5.280	5.280	Z kapitału 66.000 zł. pozostanie z końcem roku 1886. . . 27.194 zł. 71 ct. w roku 1887. spłaci się . . . . . 3.920 „ 27 „ pozostanie z końcem roku 1887. w kapitale . 23.274 zł. 44 ct.
		Z kapitału 40.400 zł. pozostanie z końcem roku 1886. . . 36.515 zł. 80 ct. w roku 1887. spłaci się . . . . . 665 „ 23 „ pozostanie z końcem roku 1887. w kapitale . . 35.850 zł. 57 ct.
2.770	2.756	Podatek dochodowy z dodatkami obliczono według cyfry długu z końcem r. 1886.
		Z kapitału 10.000 zł. pozostanie z końcem roku 1886 . . 9.469 zł. 31 ct. w r. 1887. spłaci się . . . . . 117 „ 08 „ pozostanie z końcem roku 1887. w kapitale . . 9.352 zł. 23 ct.
667	662	Podatek dochodowy obliczono jak wyżej.
		Z kapitału 600.000 zł. pozostanie z końcem roku 1886. . . 468.000 zł. w roku 1887. spłaci się . . . . . 24.000 „ pozostanie z końcem roku 1887. w kapitale . . . 444.000 zł.
52.903	50.199	Podatek obliczono od sumy odsetek w wysokości 13% (LW. 29.605/86).
		Z kapitału 5.000 zł. pozostanie z końcem roku 1886. . . 4.531 zł. 99 ct. w roku 1887. spłaci się . . . . . 136 „ 25 „
377	400	pozostanie z końcem roku 1887. w kapitale . . 4.395 zł. 74 zł. Odsetki 5½% wyniosą 241 zł. 76 ct., razem zaś ze spłatą kapitału wyniesie rata 378 zł. 01 ct., jednakże dla możliwej zmiany stopy procentowej i opłaty podatku dochodowego preliminuje się jak na rok 1886.
		Z kapitału 3,800.000 zł. pozostanie z końcem roku 1886. do spłaty . 3,679.300 zł. W roku 1887. wedle planu umorzenia przypada VII. i VIII. rata, razem 43.900 „ pozostanie z końcem roku 1887. w kapitale . . . 3,635.400 zł. Od kuponów, przypadających do wypłaty w roku 1887. wedle planu umorzenia w sumie 165.080 zł., wynosi 10% podatek dochodowy w myśl §. 19. patentu z roku 1849. i rozporządzenia z dnia 28. kwietnia 1859. kwotę 16.508 zł. Należytość stemplową od kuponów, obliczoną w stosunku do pełnej pożyczki 3,800.000 zł. od obligacyj podlegających tej opłacie, mianowicie: *a)* od pożyczki na dotacyą Banku krajowego w sumie 780.600 zł. *b)* „ „ „ konwersyą długów „ „ 1,919.400 „ razem od . . . 2,700.000 „ wstawia się za I. i II. półrocze 1887 r. w kwocie 879 zł.
214.606	229.197	Preliminuje się wedle przypuszczalnej potrzeby, na podstawie wynikłości z roku 1885.
276.603	288.494	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIV.		Z przeniesienia . .	284.533	—	284.533
	154	Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, oddziałowi chorych i położnic, jakoteż funduszowi podrzutków krakowskich, zwrot kapitałów 346.796 zł. 34 ct. użytych na budowę tegoż szpitala a mianowicie:			
		a) V. rata kapitału . . . 4.215 zł. 33 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . 16.592 „ 45 „	20.808		
	155	Umorzenie pożyczki 1,000.000 zł. zaciągniętej w roku 1884. na pokrycie niedoborów z lat 1882. 1883. i 1884. tudzież na uposażenie kasy krajowej, wedle planu umorzenia:			
		a) V. rata kapitału 5.500 zł., VI. rata 5.600 zł. razem . . . . . 11.100 zł.			
		b) 4½% odsetki kuponowe za I. półrocze 22.036 zł., za II. półrocze 21.913 zł., razem . . . . . 43.949 „			
		c) 10% podatek dochodowy . . . 4.395 „			
		d) należytość stemplowa od kuponów powyższych obligacyj . . . . 358 „			
		e) druki, inseraty, porta i inne kancelaryjne wydatki . . . . . 100 „	59.902		
	156	Umorzenie pożyczki 22.500 zł. zaciągniętej w galicyjskiej Kasie oszczędności na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim:			
		a) V. i VI. rata kapitału . . 1.034 zł. 54 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . 990 „ 46 „			
		c) podatek dochodowy od odsetek . 164 „ 61 „	2.189		
	157	Umorzenie pożyczki 70.000 zł. zaciągniętej w Banku krajowym na wybudowanie prawego skrzydła przy szpitalu lwowskim:			
		a) V. i VI. rata kapitału . . 4.363 zł. 61 ct.			
		b) odsetki . . . . . 2.636 „ 39 „			
		c) ⅛% dodatek na administracyę . 146 „ 48 „	7.146		
	158	Umorzenie pożyczki w sumie 200.000 zł. i 120.000 zł., względnie 354.800 zł. zaciągniętej w roku 1885. na pożyczki dla powodzian i budowę koszar, a mianowicie:			
		a) II. i III. rata kapitału po 2.000 zł. . 4.000 zł.			
		b) 4½% odsetki . . . . . 15.651 „			
		c) 10% podatek dochodowy . . . 1.565 „			
		d) należytość stemplowa od kuponów . . 48 „			
		e) koszta kancelaryjne, inseraty, porta etc. . 50 „	21.314		
	159	Na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z roku 1873.	31.219		
		Suma rubryki XIV. . .	427.111	—	427.111

Preliminarz na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
276.603	288.494	
		Z kapitału 346.796 zł. 34 ct. pozostanie z końcem roku 1886. 331.848 zł. 98 ct. w roku 1887. spłaci się . . . . . 4.215 „ 33 „ z końcem roku 1887. pozostanie dług w kapitale . 327.633 zł. 65 ct.
20.808	20.808	
		Na umorzenie kapitału pożyczki, wynoszącej z początkiem roku 1885. 1,000.000 zł. przypadło wedle planu amortyzacyjnego w roku 1885. 10.100 zł. „ „ 1886. 10.500 „ 20.600 „ pozostało w kapitale . . . 979.400 zł. W roku 1887. przypadnie do umorzenia . . . . 11.100 „ pozostanie tedy z końcem roku 1887. do spłaty . 968.300 zł. Wedle planu umorzenia. W myśl §. 19. patentu z roku 1849. i rozporządzenia z dnia 28. Kwietnia 1859. Należytość stemplowa według skali II. obliczona, po uwzględnieniu losowań, od kuponów przypadających do zrealizowania w I. i II. półroczu 1887 r.
25.125	66.028	Preliminuje się na podstawie wynikłości w roku 1885.
		Z końcem roku 1886. pozostanie w kapitale . . . . 20.581 zł. 62 ct. w roku 1887. spłaci się . . . . . 1.034 „ 54 „ z końcem roku 1887. pozostanie w kapitale . 19.547 zł. 08 ct. Spłata kapitału i odsetek umieszczona wedle planu umorzenia, podatek zaś dochodowy obliczony jak przy innych z gal. Kasy oszczędności zaciągniętych pożyczkach.
637	2.193	
		Z końcem roku 1886. pozostanie w kapitale . . . . 61.846 zł. 59 ct. w roku 1887. spłaci się . . . . . 4.363 „ 61 „ z końcem roku 1887. pozostanie w kapitale . 57.482 zł. 98 ct. Kwoty w kapitale, odsetkach i dodatku na administracyę wstawione są wedle planu umorzenia.
—	7.157	
		Na umorzenie kapitału w sumie . . . . . 354.800 zł. przypadło wedle planu amortyzacyjnego w roku 1885. 2.000 zł. „ „ 1886. 4.000 „ 6.000 „ pozostało w kapitale . . 348.800 zł w roku 1887. przypadnie do umorzenia . . . . 4.000 „ pozostanie tedy z końcem roku 1887. do spłaty 344.800 zł. Wedle planu umorzenia. W myśl §. 19. patentu z roku 1849. i rozporządzenia z dnia 28. Kwietnia 1859. Należytość stemplową wedle skali II. obliczono, z uwzględnieniem losowań, od obligacyj im. wartości 133.000 zł., emitowanych na zaciągnięcie częściowej pożyczki w sumie 120.000 zł., na budowę koszar. Pożyczka natomiast emitowana w sumie 221.800 zł.
—	22.333	celem uzyskania sumy 200.000 zł. na powodzian, wolną jest od podatku stempl.
		Preliminuje się prawdopodobną potrzebę w zaokrągleniu.
—	27.560	Wedle specyalnego preliminarza funduszu pożyczki krajowej z roku 1873. (LW. 57.659/86).
323.173	434.573	

Wydatki. **Fundusz krajowy**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.		**Na cele gospodarstwa krajowego.**			
	160	Inżynier górnik przy Wydziale krajowym	1.980		
		Szkoły.			
	161	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	12.281		
	162	„ wyższa rolnicza w Dublanach	38.512		
	163	„ parobków „ „	12.284		
	164	Folwark „ „	17.224		
	165	Kurs gorzelnictwa „ „	1.795		
	166	Szkoła rolnicza w Czernichowie	37.680		
	167	„ ogrodnicza „ „	3.275		
	168	Folwark „ „	15.671		
	169	Szkoła rolnicza w Horodence	9.656		
	170	„ „ „ Jagielnicy	9.445		
	171	„ „ „ Kobiernicach	9.515		
	172	„ leśna „ Rasztowcach	108		
	173	Szkoła weterynaryi we Lwowie:			
		a) Subwencya c. k. Rządowi . . . 2.000 zł. — ct.			
		b) Asekuracya budynku (Szumanówka) . 36 „ — „			
		c) Spłata pożyczki 16.000 zł., zaciągniętej w gal. Kasie oszczędności — na realność L. 466 $^4/_4$ we Lwowie, 23 i 24 rata:			
		α) w kapitale . . . . 470 zł. 59 ct.			
		β) w 5% odsetkach. . . 599 „ 51 „ 1.070 „ 10 „	3.106		
		Przemysł.			
	174	Szkolnictwo przemysłowe i popieranie przemysłu domowego .	61 380		
		Do przeniesienia . .	233.912	—	233.912

Preliminarz na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Na rok 1886. uchwalono w tej rubryce . . . . . 258.890 zł. „ „ 1887. preliminuje się kwotę . . . . . 330.522 „ *Zwiększa się* przeto potrzeby o kwotę . 71.632 „ a mianowicie: *Zwiększono* *Zmniejszono zaś* poz. 162 do 167, 169 do 171 i 173 o kwotę 15.004 zł. — poz. 168 o kwotę 752 zł. „ 174 „ 25.080 „ „ 183 „ 500 „ „ 175 „ 22.500 „ „ 186 „ 300 „ „ 177 „ 300 „ „ 190 „ 300 „ „ 191 „ 900 „ a opuszczono datki jednorazowe w łącznej sumie 2.000 „ „ 193 „ 200 i dodano nowe poz. 185, 196 i 197 w łącz. sumie 11.500 „ **Razem dodano** kwotę 75.484 zł. — **ujęto zaś** kwotę 3.852 zł. a w porównaniu z dodaną kwotą 75.484 „ okazuje się *zwiększony* preliminarz jak wyżej o kwotę 71.632 zł.
1.980	1.980	Jak na rok 1886.
13.176	12.281	Wstawia się potrzeby — na podstawie specyalnych preliminarzy szkół.
35.647	32.387	
9.107	10.332	
25.281	17.079	
1.581	1.715	
44.112	34.643	
3.203	3.020	
19.150	16.423	
88	8.056	
579	9.345	
—	7.810	
108	108	Jak na rok 1886.
		Jak na rok 1886., w myśl uchwały Wys. Sejmu z 22. Października 1881.
		Jak na rok 1886. na podstawie przeciętnego wyniku.
3.156	3.101	Pożyczka spłacalna w 54. ratach półrocznych, począwszy od 15. Stycznia 1876. wedle planu umorzenia (LW. 16.856/1875); z końcem roku 1886. wynosił stan długu . . . . . 12.341 zł. 33 ct. w roku 1887. zostaną spłacone 2 raty kapitału, w kwocie 470 „ 59 „ pozostanie dług z końcem roku 1887. w kwocie . . 11.870 zł. 74 ct.
24.840	36.300	Na podstawie specyalnego preliminarza Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, sporządzonego w myśl uchwały Wys. Sejmu z 22. Stycznia 1886. (alegat 4.) i osobnego sprawozdania Wydziału krajowego (LW. 62.820/1886).
		W budżecie roku 1886. mieszczą się odnośne wydatki — pod poz.: 172 do 181, dalej 184, 186 i 187.
182.008	194.580	

Wydatki **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.		Z przeniesienia . .	233.912	—	233.912
	175	Dotacya na samoistny fundusz przemysłowy	50.000		
	176	Szkoła handlowa w Krakowie	1.000		
	177	„ ogrodnicza w Tarnowie	1.000		
	178	Na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem . .	1.000		
	179	Towarzystwo rolnicze we Lwowie	3.000		
	180	„ „ w Krakowie	3.000		
	—	„ ogrodnicze we Lwowie	—		
	181	„ tatrzańskie w Krakowie	400		
	182	Badania głębszych pokładów ziemi	5.000		
	183	Badania geologiczne kraju	1.100		
	184	Na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty . .	1.000		
	185	Na stacyę doświadczalną dla produktów naftowych . .	900		
	186	Na zalesienie wydm piaszczystych:			
		a) w powiecie Nisko	150		
		b) „ „ Cieszanów, Jarosław, Łańcut . . .	150		
		c) „ „ Jaworów	250		
		d) „ „ Mościska	400		
		Stypendya.			
	187	Dla jednego ucznia weterynaryi i koszta podróży . . .	260		
	188	„ dwóch uczniów, którzy ukończyli wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, na wykształcenie się na nauczycieli szkół średnich	1.600		
	189	Dla uczniów szkoły rolniczej w Dublanach	500		
	190	„ „ „ leśnictwa we Lwowie	1.500		
	191	„ górników oddających się specyalnie zawodom bardziej krajowi potrzebnym	2.200		
		Rozmaite.			
	192	Na budowę gmachu szkolnego w Dublanach . . .	8.000		
	193	„ „ pomieszkania dla Dyrektora szkół rolniczych w Dublanach	2.200		
	194	Na wydawnictwo czasopisma „Górnik“ subwencya . .	400		
	—	Zarządowi Towarzystwa „Kółek rolniczych“ we Lwowie subwencya	—		
	195	Koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi	1.000		
	—	Towarzystwo pszczelniczo-ogrodnicze we Lwowie subwencya	—		
		Do przeniesienia . .	319.922	—	319.922

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
182.008	194.580	
53.108	27.500	Wedle osobnego sprawozdania (LW. 62.820/86). W budżecie na rok 1886. mieści się ten wydatek pod poz. 185.
1.000	1.000	Jak na rok 1886.
300	700	Preliminuje się więcej o 300 zł. jak w roku 1886. wedle potrzeby (LW. 34.211/1886).
500	1.000	Jak w roku 1886. (LW. 25.657/86) i na podstawie osobnego sprawozdania.
3.000	3.000	Jak na rok 1886.
3.000	3.000	
400	200	Jako datek jednorazowy na rok 1887. nie preliminuje się.
400	400	Jak na rok 1886. (LW. 62.820/86).
840	5.000	Z przeznaczonych uchwałą z 21. Grudnia 1885. 10.000 zł. wstawia się drugą połowę w kwocie 5.000 zł.
3.765	1.600	Preliminuje się wedle potrzeby (LW. 25.657/86) i osobnego sprawozdania.
724	1.000	Jak na rok 1886. (LW. 25.657/86. i 33.119/86).
—	—	Wedle potrzeby (LW. 33.119/86) i osobnego sprawozdania.
300	150	Ostatnia rata na rok 1887. w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 24. Września 1878.
400	300	Na lata 1887. i 1888. po 150 zł. w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 24. Września 1881.
650	400	Na rok 1887. 250 zł., zaś na lata 1888., 1889. i 1890. po 200 zł. w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 25. Września 1882.
500	400	Na rok 1887. 400 zł., zaś na lata 1888. do 1890. po 260 zł. w myśl uchwały jak wyżej.
200	260	Jak na rok 1886. (LW. 17.084/86).
—	1.600	Wstawia się mniejszą kwotę dla uczniów szkoły leśnej o 300 zł. jak w r. 1886. na podstawie rzeczywistej potrzeby — zaś dla górników więcej o 900 zł. wedle osobno przedłożonego sprawozdania (LW. 17.084/86).
400	500	
2.400	1.800	
1.510	1.300	
3.000	8.000	Jak na rok 1886. Uchwała Wys. Sejmu z dnia 4. Października 1883. (LW. 17.081/86).
—	2.000	Preliminuje się w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 11. Stycznia 1886. jako ostatnia rata z kwoty 7.000 zł. (LW. 17.081/86).
—	400	Jak na rok 1886.
—	1.000	Uchwalono tylko na r. 1886., przeto na rok 1887. się nieprelimiuje.
—	1.000	Jak na rok 1886.
—	200	Jako datek jednorazowy — nic się nieprelimiuje.
258.405	258.290	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.		Z przeniesienia . .	319.922	—	319.922
	—	Na przygotowawcze roboty przy eksploatacyi torfu prasowanego w Dublanach	—		
	196	Na koszta wydawnictwa „Poradnika“ dla kotłowych, maszynistów, gorzelników, etc.	600		
	197	Na roboty dodatkowe przy budowie gmachu szkolnego dla krajowej szkoły rolniczej w Dublanach	10.000		
		Suma rubryki XV. . .	330.522	—	330.522
XVI.		**Rozmaite wydatki.**			
	198	Do rozporządzalności Wydziału krajowego	30.000		
	199	Pożyczki bezprocentowe na budowę koszar dla c. k. wojska .	120.000		
	200	Dla księży unitów chełmskich	1.500		
	—	Subwencya dla koleji drugorzędnej szerokotorowej ze Lwowa na Żółkiew do Rawy z przeznaczonych 100.000 zł. rata 2.	—		
	—	Lisiewicz Jan, nauczyciel, stałe zaopatrzenie roczne . .	—		
	—	Pozycye obecnie opuszczone	—		
		Snma Rubryki XVI. .	151.500	—	151.500

Preliminarz na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	**Wyjaśnienia**
258.405	258.290	
—	600	Nie preliminuje się nic, był to bowiem datek jednorazowy.
—	—	Wedle potrzeby wskazanej (LW. 26.403/86. i 26.632/86) i osobnego sprawozdania.
—	—	
258.405	258.890	Sumę wynikłości z roku 1884. podano tu w kwocie . . . 258.405 zł. Zamknięcie za tenże rok wykazuje. . . . . 306.357 „ z porównania wynika różnica . . 47.952 zł. gdyż opuszczono następujące wydatki: wydatek na bióro melioracyjne zamieszczony w rubr. XIII. 16.379 zł. „ „ Komisyę fizyograficzną w Krakowie „ „ VII. 3.000 „ „ „ założenie szkoły roln. w Hcrodence } jako nienależące 16.600 „ „ „ „ „ „ „ Jagielnicy } do niniejszego 9.023 „ tudzież datki jednorazowe w łącznej sumie } preliminarza 2.950 „ r. j. w. 47.952 zł.
		Na rok 1886. uchwalono w tej rubryce . . . . . 185.779 zł. „ 1887. preliminuje się . . . . . 151.500 „ to jest *mniej* o . 34.279 zł. z powodu niepreliminowania subwencyi dla koleji Lwów-Rawa z przyczyn poniżej objaśnionych — jakoteż opuszczenia jednorazowych datków — i przeniesienia jednej pozycyi do rubryki VII.
31.490	30.000	Jak w latach poprzednich na podstawie §. 9. instrukcyi dla Wydziału krajowego.
120 000	120.000	W myśl uchwały Wys. Sejmu ddto. 27. Września 1884. rata ostatnia. Na pokrycie wydatku tego wstawiono w rubryce XIV. dochodów sumę tej wysokości z pozostałości funduszu pożyczki krajowej z roku 1883. — a to po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886.
3.000	1.500	Jak na rok 1886.
—	33.334	W myśl uchwały Wys. Sejmu z 9. Października 1882. i że c. k. Rząd postanowił przyczynić się do tej budowy (L. W. 42.060/85), wymagane będą w swoim czasie kredyta na zapłacenie dwóch dalszych rat. Jednakże z uwagi, że pierwsza rata uchwalona w budżecie roku 1886. przypadnie do zapłaty dopiero w roku 1887. i że dozwolonem będzie użycie kredytu roku 1886., w roku 1887.— nie preliminuje się na teraz drugiej raty, a to w celu obniżenia ile możności wzmagających się potrzeb preliminarza.
—	125	Pozycyę tę przeniesiono do rubryki VII. jako tam należącą.
21.931	820	
176.421	185.779	

Część II.

DOCHODY.

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.	1	**Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych . .**	30.000	—	30.000
II.		**Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.**			
	2	Z kapitałów uposażenia kasy krajowej w kwocie 376.263 zł. i funduszu pożyczki krajowej z roku 1883 „ 288.294 „	8.000	—	8.000

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
—	—	Wedle zamknięcia rachunków za rok 1885. wynosi zapas kasowy:
		a) w 4% asygnatach Banku krajowego . . . . 200.000 zł. — ct.
		b) w gotówce . . . . . 71.525 „ 73 „
		razem . . . 271.525 zł. 73 ct.
		Z tego jest własnością funduszu uposażenia kasy — suma oprócz ulokowanego w Banku krajowym na 3% rachunku bieżącym kapitału . . . . 136.164 zł. 64 ct. stanowiącego również własność tegoż funduszu. 240.098 „ 18 „
		Reszta zapasu kasy w sumie . . . . . 31.427 zł. 55 ct.
		jest dyspozycyjną pozostałością gotówki funduszu krajowego z r. 1885., z której preliminuje się do przeniesienia na pokrycie wydatków roku 1887. okrągłą sumę . . 30.000 „ — „
		pozostawiając resztę w kwocie . . . . . 1.427 zł. 55 ct.
		na potrzeby roku 1886.
		Kapitały rozporządzalne mające służyć do chwilowych lokacyj, są wedle zamknięcia rachunku za rok 1885. następujące:
		I. Uposażenie kasy krajowej . . . . . 376.263 zł.
26.159	10.000	II. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1883. . . . 570.594 zł.
		zaś po strąceniu kwot wstawionych:
		1. w funduszu pożyczki kraj. z r. 1873. — na wykupno wylosowanych obligacyj, a to:
		a) do budżetu na rok 1886. 20.500 zł.
		b) „ preliminarza na r. 1887. 21.800 „ 42.300 zł.
		2. w funduszu krajowym do rubr. XIV. dochodów na pokrycie wydatków uchwalonych na pożyczki bezprocentowe dla miast budujących koszary dla c. k. wojska:
		a) do budżetu na r. 1886. 120.000 zł.
		b) „ preliminarza na r. 1887. 120.000 „ 240.000 „ 282.300 „
		Razem po strąceniu pozostaje . . . 288.294 „
		Ogółem wynoszą kapitały lokacyjne . . . 664.557 zł.
		Nadto posłuży dla lokacyj część kapitałów z kredytów na bezprocentowe pożyczki dla budowy koszar przyzwolonych, o ile nie zostaną wyczerpane. Z tego tytułu znajduje się w depozytach kasy krajowej w przechowaniu z końcem Października 1886. suma . . . . . 167.000 zł.
		i z kredytu uchwalonego na r. 1886. pozostaje niewydanych . 90.000 „
		razem . . . 257.000 zł.
		Wreszcie i kredyt na rok 1887. preliminowany — o ile nie zostanie wyczerpanym, będzie również na lokacye użyty.
		Wymienione powyżej kapitały nie mogą jednak przynieść z fruktyfikacyi odpowiedniego dochodu wedle praktykowanej stopy procentowej, albowiem użytkowane są przeważnie w ciągu roku (osobliwie w miesiącach letnich) na pokrycie niedoborów, — a częstokroć nie wystarczają nawet na zwykłe zasilenie kasy krajowej i zaciągać się musi chwilowe pożyczki od innych funduszów. Takież pożyczki zaciągano i w ostatnich latach od funduszu propinacyjnego, a mianowicie w r. 1885. w kwocie 63.265 zł. (LW. 43.799/85, 54.557/85), zaś w roku 1886. w kwocie 138.880 zł. (LW. 41.790/86, 53.862/86, 57.641/86).

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
III.		**Dochody z dróg krajowych.**			
	3	Myta na drogach krajowych	214.000		
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne	700		
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe	240		
	6	Datki dobrowolne:			
		a) Od c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie drogi z Krynicy do Muszyny	400		
		b) Od stron prywatnych na budowę dróg krajowych . .	5.000		
		Suma rubryki III. . .	220.340	—	220.340

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Nieregularny wpływ dodatków krajowych jest przeważnie przyczyną niedoborów, jak okazuje się to i z wynikłości roku 1886. a mianowicie: na poczet uchwalonej sumy . . . . . 2,910.000 zł. wpłynęło z tytułu dodatków krajowych, z obrachunku z c. k. kasami po koniec Września . . . . . 1,100.085 „ a więc zalega jeszcze większa połowa w sumie . . . 1,809.915 zł. Zresztą i Komisya budżetowa Wys. Sejmu w sprawozdaniu o rubr. II. dochodów budżetu roku 1886. uznała również, że niedobory w ciągu roku są wielkie, a uposażenie kasy krajowej jest niedostatecznem. Z wyłuszczonych zatem powodów — a nadto z przyczyny, że obecne kapitały lokacyjne mniejsze są od przyjętych za podstawę do budżetu na rok 1886. i że wreszcie nie preliminuje się nic na odsetki bierne, pozostawiając pokrycie tychże z rubr. II. dochodów, przyjmuje się do oznaczenia cyfry dochodów tej rubryki rzeczywistą netto wynikłość z roku 1885. (w której są już potrącone odsetki bierne) wynoszącą sumę 9.128 zł. w zniżonem zaokrągleniu 8.000 zł. Przytem zauważa się, że zniżenie to usprawiedliwia i ta okoliczność, że w roku 1885. posłużały w części dla lokacyj kapitały, uzyskane z pożyczki krajowej z roku 1885. w kwocie 320.029 zł. 60 ct., a które to kapitały z wyjątkiem przechowanych z tegoż roku w depozycie 90.000 zł. na koszary, dzisiaj już nie istnieją. Wreszcie pozostawała pewien czas na 5% lokacyi w Banku krajowym suma uposażenia kasy krajowej 276.711 zł. 30 ct. z pożyczki krajowej roku 1884. pochodząca, (patrz zamknięcie rachunku z roku 1884), która wyjątkowo będąc korzystniej ulokowaną, przyniosła dochodu 4.541 zł. 85 ct.
229.575	214.000	Jak na rok 1886., albowiem zabezpieczenie wydzierżawienia 18. stacyj mytniczych jest jeszcze w toku.
831	350	Dochody wynosiły w roku 1882. kwotę . . . . . 710 zł. 60½ ct. „ 1883. „ . . . . . 558 „ 81½ „ „ 1884. „ . . . . . 830 „ 77½ „ razem . . 2.100 zł. 19½ ct. to jest przeciętnie na jeden rok 700 zł.
229	160	Dochody wynosiły w roku 1882. kwotę . . . . . 269 zł. 31 ct. „ 1883. „ . . . . . 227 „ 83 „ „ 1884. „ . . . . . 228 „ 26 „ razem . . . 725 zł. 40 ct. to jest przeciętnie na jeden rok 240 zł.
400	400	Na rok 1887. przypada ostatnia rata subwencyi odnośnie do LW. 37 996/1882.
5.785	10.000	Preliminuje się mniej o 5.000 zł., albowiem w roku 1885. wpłynęło więcej o 25.887 zł. od preliminowanej kwoty.
236.820	224.910	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
IV.		**Nadwyżki od zakładów dotowanych.**			
	7	Od funduszu policyi krajowej	5.900		
	8	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie . . .	11.835		
	9	„ „ „ lwowskiego	28		
	10	„ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie . . .	18.045		
		Suma rubryki IV. . .	35.808	—	35.808
V.		**Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.**			
	11	Od urzędników krajowych z płac	11.300		
	12	Od szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych . .	13.100		
	13	Od gmin za dawniejsze koszta leczenia	3.000		
	14	Od stron rozmaitych ze spraw drogowych	2.800		
	15	Rozmaite	3.400		
		Suma rubryki V. . .	33.600	—	33.600
VI.		**Zwroty pożyczek.**			
		A. Przemysł.			
	16	Marconi Leonard, spłata pożyczki 5.000 zł. na założenie szkoły wyrobów alabastrowych w Brzozdowcach, — w roku 1887. przypadała do spłaty 4ta rata w kwocie 625 zł. . .	—		
		Do przeniesienia .	—	—	—

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
6.080	5.798	Wedle osobnych preliminarzy odnośnych funduszów.
45.725	24.672	
147.257	4.550	
17.947	11.007	
217.009	46.027	
9.825	9.000	Wpływy wynosiły w roku 1883. . . . 9.744 zł. „ 1884. . . . 9.825 „ „ 1885. . . . 14.490 „ razem 34.059 zł. przeciętnie 11.353 zł.; preliminuje się przeto zaokrąglony wynik przeciętny w kwocie 11.300 zł.
13.076	12.000	Wpłynęło w roku 1883. . . 12.920 zł. „ 1884. . . 13.075 „ „ 1885. . . 13.559 „ razem 39.554 zł., przeciętnie 13.185 zł., przeto okrągło 13.100 zł.
5.432	5.000	Zwroty wynosiły w roku 1883. . . 5.651 zł. „ 1884. . . 5.432 „ „ 1885. . . 3.001 „ — razem 14.084 zł., przeciętnie 4.695 zł., ze względu jednak na zniżkę ostatniego roku wstawia się tylko 3.000 zł.
1.664	2.500	Wpłynęło w roku 1883. . . 5.063 zł. „ 1884. . . 1.664 „ „ 1885. . . 1.834 „ — razem 8.561 zł., przeciętnie 2.854 zł., preliminuje się zatem zaokrągloną przeciętną kwotę 2.800 zł.
4.449	4.000	Dochód wynosił w roku 1883. . . 3.978 zł.
34.446	32.500	„ 1884. . . 4.449 „ „ 1885. . . 1.805 „ — razem 10.232 zł., przeciętnie 3.410 zł. wstawia się przeto w zaokrągleniu kwotę 3.400 zł.
—	625	Pożyczka ta bezprocentowa miała być spłaconą w 8 rocznych ratach po 625 zł. od 15. Kwietnia 1884. do roku 1891. (LW. 11.207/82). Gdy jednak dłużnik nie płacił, uzyskano kondykt na jego pobory — jako profesora c. k. politechniki i ściągnięto w ogóle na kapitał 625 zł. tak, iż reszta długu z końcem roku 1886. wynosi kwotę 4.375 zł. Na rok 1887. nic się nie preliminuje, gdyż wedle relacyi syndyka ściąganie dalszych rat nastąpić może dopiero w roku 1893., z powodu licznych kondyktów innych wierzycieli (L. W. 24.021/1886.).
—	625	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia . .	—	—	—
	17	Dłużyńscy Kazimierz i Jan, właściciele garbarni na Ludwinowie pod Krakowem, spłata pożyczki 8.000 zł.: *a)* w kapitale . . — zł. *b)* w 3% odsetkach . 240 „	240		
	18	Sanok, Spółka handlu skór, spłata pożyczki 1.000 zł. . .	—		
	19	Radymno, Towarzystwo powroźnicze: 1. od dwóch pożyczek po 500 zł. = 1.000 zł. 3. i 4. rata od każdej pożyczki: *a)* w kapitale po 62 zł. 50 ct. = 125 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach po 13 zł. 12½ ct. = 26 „ 25 „ 151 zł. 25 ct. 2. od pożyczki 1.000 zł. 1., 2., 3. i 4 rata: *a)* w kapitale . . . 200 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . . 27 „ 25 „ 227 zł. 25 ct. 3. od pożyczki 1.000 zł. 1. i 2. rata: *a)* w kapitale . . . 100 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . . 29 „ 25 „ 129 zł. 25 ct.	508		
	20	Kulików, Towarzystwo handlu skór, spłata pożyczki 1.000 zł. 3. i 4. rata: *a)* w kapitale . . 200 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . 22 „ 50 „	222		
	21	Rymanów, Towarzystwo handlu skór i wyrobu obuwia, spłata pożyczki 1.000 zł. 3. i 4. rata: *a)* w kapitale . . 200 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . 22 „ 50 „	222		
	22	Rymanów, Towarzystwo handlu skór owczych i wyrobu kożuchów, spłata pożyczki 1.000 zł. 3. i 4. rata: *a)* w kapitale . . 200 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . 22 „ 50 „	222		
	23	Sierocińscy Stanisław i Franciszka, właściciele warstatu szewskiego we Lwowie, z pożyczki 4.000 zł., płatnej w miesięcznych ratach, 12 rat kapitału po 41 zł. 66 ct. = 499 zł. 92 ct.	500		
		Do przeniesienia .	1.914	—	1.914

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
—	625	
—	732	Spłacalna w 16 ratach półrocznych po 500 zł.; pierwotnie począwszy od 1. Lipca 1886. (LW. 12.600/1885.) zaś wedle zmienionych warunków począwszy od 1. Lipca 1888. (LW. 40.204/1886.), w skutek czego preliminuje się tylko odsetki; dłużny kapitał wynosi 8.000 zł.
—	228	Nic się nie preliminuje, gdyż Towarzystwo zawiesiło czynności z dniem 31. Lipca 1886. i sprawa oddaną zostałe syndykowi Wydziału kraj. (LW. 43.102/1886.); dłużny kapitał wynosi 1.000 zł.
		Obydwie pożyczki spłacalne w 16 ratach półrocznych, począwszy od 1. Stycznia 1886. (LW. 11.460 i 16.220/1885.); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 750 zł.
		Spłacalna w 20 ratach kwartalnych po 50 zł. od 1. Stycznia 1887., z 3% odsetkami w ratach kwartalnych z dołu od 1. Lipca 1886. płatnemi (LW. 41.145/1885); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 800 zł.
—	154	Spłacalna w 20 ratach półrocznych po 50 zł. od 1. Stycznia 1887. (LW. 15.864/1886.); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 900 zł.
—	228	Spłacalna w 10 ratach półrocznych od 1. Stycznia 1886. (LW. 9.866/1885.); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 600 zł.
—	228	Warunki spłaty jak wyżej, (LW. 321/1885.); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 600 zł.
—	228	Warunki spłaty jak wyżej, (L. W. 321/1885.): dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 600 zł.
125	563	Spłacalna w 12 miesięcznych ratach przez lat 8 od 1. Października 1884. począwszy, odsetki po 2% w półrocznych ratach z dołu w dniach 1. Stycznia i 1. Lipca (LW. 34.000/1884.). Restant nie płaci ani rat kapitału, ani też odsetek — wskutek czego sprawę ściągnięcia tychże oddano syndykowi Wydziału krajowego, a gdy zachodzi możliwość ściągnięcia rat kapitału od ręczycieli — przeto preliminuje się tylko kapitał; odsetek zaś nie wstawia się wcale, gdyż restant nie posiada majątku zatem nie ma nadziei odebrania takowych (LW. 24.361/1886.); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 2.825 zł. 16 ct.
125	2.986	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia . .	1.914	—	1.914
	24	Jarosław, Towarzystwo handlu skór, spłata pożyczki 3.000 zł. .	—		
	25	Błażowa, Towarzystwo tkaczy, 5 rata z pożyczki 4.000 zł.: *a*) w kapitale . . . 400 zł. *b*) w 3% odsetkach . . 72 „	472		
	26	Kołomyja, Towarzystwo wyrobów garncarskich, spłata pożyczki 1.800 zł. wedle zmienionych warunków, 3. i 4. rata: *a*) w kapitale . . 320 zł. — ct. *b*) w 3% odsetkach . 26 „ 40 „	346		
	27	Darowskie Barbara i Helena w Krakowie, 7. i 8. rata pożyczki bezprocentowej 2.000 zł. dla zakładu robót kościelnych .	400		
	28	Dąbrowa, Towarzystwo szewców, 7 i 8 rata pożyczki 3.000 zł.: *a*) w kapitale . . 500 zł. ct. *b*) w 3% odsetkach . 41 „ 25 „	541		
	29	Kossów, Towarzystwo tkaczy, od pożyczek 3.000 zł. i 1.000 zł. do spłaty reszta kapitału z obu pożyczek — w kwocie 3.200 zł., wedle zmienionych warunków przypada 1. i 2. rata: *a*) w kapitale . . 320 zł. — ct. *b*) w 3% odsetkach . 115 „ 80 „	436		
	30	Lwów, Towarzystwo handlu skór: 1. od pożyczki 5.000 zł., 5. i 6. rata: *a*) w kapitale . . 1.000 zł. — ct. *b*) w 3% odsetkach . 82 „ 50 „ 1.082 zł. 50 ct. 2. od pożyczki 10.000 zł. przypadają, wedle zmienionych warunków, tylko 3% odsetki od reszty dłużnego kapitału 8.000 zł., w kwocie . . . . . 240 „ — „	1.322		
	31	Stary-Sącz, Spółka wyrobów i handlu towarów kuśnierskich, od pożyczki 5.000 zł. 5. i 6. rata: *a*) w kapitale . . 1.000 zł. — ct. *b*) w 3% odsetkach . 82 „ 50 „	1.082		
		Do przeniesienia . .	6.513	—	6.513

Preliminarz na rok 1887. **Dochody.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
125	2.986	
250	812	Nie preliminuje się nic, ponieważ Towarzystwo jest w konkursie (LW. 26.014/1886.); dłużny kapitał wynosi z końcem roku 1886. kwotę 2.750 zł.
508	484	Spłacalna w ratach rocznych po 400 zł. z 3% odsetkami płatnemi wraz z kapitałem (LW. 39.149/1883.); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 2.000 zł.
501	474	Wedle zmienionych warunków, spłata reszty długu w kwocie 1.257 zł. 12½ ct. ma nastąpić w 8 ratach półrocznych od 1. Stycznia 1886. (LW. 53.685/1885.); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 640 zł.
400	400	Spłacalna w 10 półrocznych ratach po 200 zł. bez procentu od 1. Kwietnia 1884. (LW. 13.300/1883.); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 400 zł.
586	556	Spłacalna w 12 półrocznych ratach po 250 zł. od 1. Kwietnia 1884., odsetki z dołu (LW. 14.444/1883.); dłużny kapitał z końcem r. 1887. wynosić będzie 1.000 zł.
390	880	Wedle zmienionych warunków reszta dłużnego kapitału od obu pożyczek — spłacalna w 20 półrocznych ratach po 160 zł. począwszy od 1. Stycznia 1887.— (LW. 35.518/1886); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 2.880 zł.
300	1.112	Spłacalna w 10 półrocznych ratach po 500 zł. począwszy od 1. Czerwca 1885., odsetki 3% z dołu (LW. 16.141/1883); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 2.000 zł.
—	2.255	Wedle zmienionych warunków reszta dłużnego kapitału w kwocie 8.000 zł. spłacalną jest w 16 półrocznych ratach po 500 zł. począwszy od 15. Lipca 1888., dlatego na kapitał nic się nie preliminuje (LW. 36.530/1886); dłużny kapitał wynosi z końcem roku 1886. jak wyżej 8.000 zł.
150	1.112	Spłacalna w 10 półrocznych ratach po 500 zł. od 1. Stycznia 1885. począwszy z 3% odsetkami z dołu (LW. 38.586/1883); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 2.000 zł.
3.210	11.071	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia . .			6.513	—	6.513
	32	Siekierski Ksawery, dzierżawca garbarni w Ładnej:					
		1. od pożyczki 4.000 zł. 5. i 6. rata:					
		a) w kapitale . .	200 zł. — ct.				
		b) w 3% odsetkach .	106 „ 50 „	306 zł. 50 ct.			
		2. od pożyczki 6.000 zł. 5 i 6 rata:					
		a) w kapitale . .	300 zł. — ct.				
		b) w 3% odsetkach .	159 „ 75 „	459 „ 75 „	766		
	33	Harasimowicz Piotr, snycerz we Lwowie, spłata pożyczki 500 zł., 1sza rata:					
		a) w kapitale . . .	50 zł.				
		b) w 3% odsetkach . .	15 „		65		
	34	Deskur Franciszek Ksawery, właściciel garbarni w Stanisławowie:					
		1. od pożyczki 4.000 zł. 5. i 6. rata:					
		a) w kapitale . .	800 zł.				
		b) w 3% odsetkach .	66 „	866 zł. — ct.			
		2. od pożyczki 3.000 zł. 3. i 4 rata:					
		a) w kapitale . .	300 zł. — ct.				
		b) w 3% odsetkach .	78 „ 75 „	378 „ 75 „	1.245		
	35	Tarnów, Towarzystwo handlu skór i magazyn wyrobów skórnych:					
		1. od pożyczki 3.000 zł. 5. i 6. rata:					
		a) w kapitale . .	500 zł. — ct.				
		b) w 3% odsetkach .	56 „ 25 „	556 zł. 25 ct.			
		2. od pożyczki 1.000 zł. 4ta rata:					
		a) w kapitale . .	100 zł. — ct.				
		b) w 3% odsetkach .	19 „ 50 „	119 „ 50 „	676		
	36	Łańcut, Towarzystwo handlu skór:					
		1. od pożyczki 2.000 zł. 5. i 6. rata:					
		a) w kapitale . .	500 zł. — ct.				
		b) w 3% odsetkach .	26 „ 25 „	526 zł. 25 ct.			
		2. od pożyczki 1.000 zł. 2. i 3. rata:					
		a) w kapitale . .	200 zł. — ct.				
		b) w 3% odsetkach .	25 „ 50 „	225 „ 50 „			
		Do przeniesienia . .		751 zł. 75 ct.	9.265	—	9.265

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
3.210	11.071	
—	312	Wedle zmienionych warunków spłacalna w półrocznych ratach, a to: od 1. Kwietnia 1885. do 1. Kwietnia 1890. po 100 zł. półrocznie, zaś od 1. Kwietnia 1890. aż do umorzenia po 300 zł. półrocznie z 3% odsetkami z dołu (LW. 3.551/1885); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 3.400 zł.
—	469	Spłacalna w 10 półrocznych ratach po 150 zł. od 1. Stycznia 1885., z 3% odsetkami z dołu, zaś od roku 1890. w 6 półrocznych ratach po 750 zł. z takim samym procentem (LW. 38.220/1884); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 5.100 zł.
—	64	Wedle zmienionych warunków spłacalna w 10 ratach półrocznych po 50 zł. od 1. Lipca 1887., z 3% odsetkami z dołu (LW. 54.329/1886); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 450 zł.
—	890	Spłacalna w 10 półocznych ratach po 400 zł. od 1. Stycznia 1885., z 3% odsetkami z dołu (LW. 58.394/1883); reszta długu powinna wynosić z końcem roku 1887. kwotę 1.600 zł.
—	388	Spłacalna w 20 półrocznych ratach po 150 zł. od 1. Stycznia 1886., z 3% odsetkami z dołu (LW. 25.478/1884); reszta długu powinna wynosić z końcem roku 1887. kwotę 2.400 zł.
—	571	Spłacalna w 12 ratach półrocznych po 250 zł. od 1. Stycznia 1885., z 3% odsetkami z dołu (LW. 6.202/1884); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 1.500 zł.
—	232	Spłacalna w 10 ratach półrocznych po 100 zł. od 1. Stycznia 1886., z 3% odsetkami z dołu (LW. 21.564/1885) — na rok 1887. preliminuje się tylko 4tą ratę kapitału, gdyż 3cią ratę płatną 1. Stycznia 1887. spłaciło Towarzystwo już w roku 1886. (LW. 46.235/1886); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 600 zł.
		Spłacalna w 8 półrocznych ratach po 250 zł. od 1. Stycznia 1885., z 3% odsetkami z dołu (LW. 5.883/1884); reszta dłużnego kapitału wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 500 zł.
		Spłacalna w 10 półrocznych ratach po 100 zł. od 1. Lipca 1886., z 3% odsetkami z dołu (LW. 33.179/1885); reszta dłużnego kapitału wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 700 zł.
3.210	13.997	

Dochody. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia . 751 zł. 75 ct.	9.265	—	9.265
		3. od pożyczki 1.000 zł. 2. i 3. rata:			
		a) w kapitale . . 250 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . 24 „ 37½ „ 274 „ 37½ „	1.026		
	37	Pruchnik, Towarzystwo szewców i garbarzy, od pożyczki 3.000 zł. 3. i 4. rata:			
		a) w kapitale . . 375 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . 75 „ 93½ „	451		
	38	Przemyśl, Towarzystwo handlu skór, od pożyczki 4.000 zł. 5. i 6. rata:			
		a) w kapitale . . 500 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . 86 „ 25 „	586		
	39	Lwów, Towarzystwo robotników krawieckich „Praca“, od pożyczki 1.000 zł. 3. i 4. rata:			
		a) w kapitale . . 200 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . 22 „ 50 „	222		
	40	Rogowscy Józef i Apolonia w Krakowie, na podniesienie wyrobów białoskórniczych, od pożyczki 2.000 zł. przypadają, wedle zmienionych warunków, tylko 3% odsetki od reszty dłużnego kapitału 1.000 zł. w kwocie . . .	30		
	41	Pawlik Józef, właściciel fabryki powozów w Przemyślu, od pożyczki 2.000 zł. 3. i 4. rata:			
		a) w kapitale . . 400 zł.			
		b) w 3% odsetkach . 45 „	445		
	42	Heydenreich Michał, właściciel zakładu wyrobów oczkowych we Lwowie, spłata pożyczki 6.000 zł.	—		
	43	Wurm Ignacy, właściciel garbarni w Rzeszowie, z pożyczki 6.000 zł. 2. i 3. rata:			
		a) w kapitale . . 600 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . 166 „ 50 „	766		
		Do przeniesienia . .	12.791	—	12.791

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
3.210	13.997	
—	821	Spłacalna w 8 półrocznych ratach po 125 zł. od 1. Lipca 1886., z 3% odsetkami z dołu (LW. 40.908/1885); reszta dłużnego kapitału wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 625 zł.
—	477	Spłacalna w 16 ratach półrocznych po 187 zł. 50 ct. od 1. Stycznia 1886., z 3% odsetkami z dołu (LW. 20.155/1885); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 2.250 zł.
43	601	Spłacalna w 16 ratach półrocznych po 250 zł. od 1. Stycznia 1885., z 3% odsetkami z dołu (Lw. 6.592/1884); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 2.500 zł.
—	234	Spłacalna w 10 ratach półrocznych po 100 zł. od 1. Stycznia 1886., z 3% odsetkami z dołu (LW. 20.340/1885); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 600 zł.
—	541	Wedle zmienionych warunków, reszta dłużnego kapitału w kwocie 1.000 zł. spłacalną jest dopiero od 1. Stycznia 1888. w ratach półrocznych po 250 zł., dlatego na kapitał nic się nie preliminuje — tylko przypadające odsetki (LW. 43.504/1886); reszta dłużnego kapitału wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 1.000 zł.
—	468	Spłacalna w 10 półrocznych ratach po 200 zł. od 1. Stycznia 1886., z 3% odsetkami z dołu (LW. 19.078/1885); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 1.200 zł.
141	919	Nic się nie preliminuje, gdyż restant umarł w roku 1886., a sprawa ściągnienia dłużnego kapitału, ubezpieczonego na warstatach, maszynach i przyrządach zakładu, poruczoną została syndykowi Wydziału krajowego (LW. 19.298/1886); dłużny kapitał wynosi z końcem roku 1886. kwotę 6.000 zł.
—	515	Spłacalna w 20 ratach półrocznych po 300 zł. od 1. Lipca 1886., z 3% odsetkami z dołu (LW. 50.786/1884 i 21.936/1885); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 5.100 zł.
3.394	18.573	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia . .	12.791	—	12.791
	44	Małeccy Ludwik Hipolit i Joanna, współwłaściciele garbarni przy ulicy Snopkowskiej we Lwowie, z pożyczki 3.000 zł.	—		
	45	Lwów, I. Pracownia związkowa robotników stolarskich „Zorza“, zwrot pożyczki 1.000 zł. 2. i 3. rata: *a*) w kapitale . . 200 zł. — ct. *b*) w 3% odsetkach . 25 „ 50 „	225		
	46	Zakopane, Szkoła dla przemysłu drzewnego, z pożyczki bezprocentowej 1.000 zł. 3. rata	200		
	47	Zakopane, Szkoła koronkarska, z pożyczki bezprocentowej 300 zł. 2. rata	50		
	48	Pawlikowski Aleksander, garbarz w Starym-Sączu, od pożyczki 8.000 zł., 1. i 2. rata: *a*) w kapitale . 1.000 zł. — ct. *b*) w 3% odsetkach 232 „ 50 „	1.232		
	49	Trzemeski Edward, zakład foto-drukarski i cynkograficzny we Lwowie, z pożyczki 3.000 zł. 2. i 3. rata: *a*) w kapitale . 600 zł. — ct. *b*) w 3% odsetkach 76 „ 50 „	676		
	50	Touste, Szkoła kołodziejska, 1. rata pożyczki bezprocentowej 1 000 zł.	334		
	51	Sędziszów, Towarzystwo handlu skór, od pożyczki 1.000 zł. 1. i 2. rata: *a*) w kapitale . 200 zł. — ct. *b*) w 3% odsetkach 28 „ 50 „	228		
	52	Kutrzeba i Murczyński w Krakowie, zakład artystyczny, od pożyczki bezprocentowej 3.000 zł. udzielonej na wydanie albumu fotograficznego widoków Krakowa, 1. i 2. rata .	1.000		
		Do przeniesienia . .	16.736	—	16.736

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
3.394	18.573	
—	577	Restanci nic nie płacili, w skutek czego oddano sprawę syndykowi Wydziału krajowego celem ściągnięcia należytości w drodze przymusowej; egzekucyę prowadzoną na ruchomości dłużników wstrzymano jednakże na wniesione przedstawienie (LW. 54.356/1886); a gdy ułożone być muszą ułatwiające warunki spłaty, której ze względu na obdłużenie restantów nie można się jeszcze spodziewać w roku 1887., przeto nic się nie preliminuje; dłużny kapitał wynosi z końcem roku 1886. kwotę 3.000 zł.
—	129	Spłacalna od 1. Lipca 1886. w 10 półrocznych ratach po 100 zł. z odsetkami po 3% (LW. 27.664/1885); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 700 zł.
—	200	Spłacalna w 5 rocznych ratach od 1. Stycznia 1885. począwszy (LW. 16.651/1884); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 400 zł.
—	50	Spłacalna w 6 ratach rocznych od 1. Listopada 1886. począwszy (LW. 5.416/1885); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 200 zł.
—	—	Spłacalna od 1. Stycznia 1887 r. w 16 półrocznych ratach po 500 zł. z 3% odsetkami, z których 1. rata płatna 1. Lipca 1886. (LW. 1.183/86); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 7.000 zł.
—	—	Spłacalna od 1. Września 1886 r. w 10 półrocznych ratach po 300 zł., z 3% odsetkami z dołu (LW. 53.174/85); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 2.100 zł.
—	—	Spłacalna w 3 rocznych ratach od 1. Stycznia 1887., z których pierwsza wynosi 334 zł. zaś następne dwie po 333 zł. (LW. 36.521/85); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 666 zł.
—	—	Spłacalna w 10 półrocznych ratach po 100 zł. od 1. Stycznia 1887., z 3% odsetkami z dołu (LW. 11.745/86); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 800 zł.
—	—	Spłacalna w 4 ratach, a to w 1887. roku 1/6 i 1/12 po 500 zł. razem 1.000 zł., zaś 1/6 1888. i 1/6 1889. roku po 1.000 zł., wolno jednakże dłużnikom wcześniej spłacić kapitał, — wedle projektu skryptu dłużnego (przy LW. 35.352/86); dłużny kapitał wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 2.000 zł.
3.394	19.529	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia . .	16.736	—	16.736
	53	Łużna, Towarzystwo tkaczy, od pożyczki 1.000 zł. 1. i 2. rata:			
		a) w kapitale . . 100 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . 29 „ 25 „	129		
	54	Baar Józef, właściciel tkalni wyrobów jedwabnych we Lwowie, od pożyczki 3.000 zł. 1. i 2. rata:			
		a) w kapitale . . 500 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . 86 „ 25 „	586		
	55	Meissner Adolf Józef, właściciel fabryki powozów w Krakowie, od pożyczki 6.000 zł., 3% odsetki	180		
	—	Dembiński hr. Zdzisław z pożyczki 10.000 zł.	—		
	—	Korczyna, Towarzystwo tkaczy, z pożyczki 2.000 zł. . .	—		
		B. Budowa koszar.			
	56	Spłata pożyczek udzielonych na budowę koszar dla c. k. wojska, a mianowicie:			
		a) Brzeżany gmina:			
		α) z pożyczki 4.000 zł., 9. i 10. rata 400 zł.			
		β) „ 12.000 „ 5. i 6. „ 1.200 „			
		γ) „ 6.000 „ 3. i 4. „ 500 „ 2.100 zł.			
		b) Przemyśl gmina:			
		α) z pożyczki 15.000 zł., 9. i 10. rata 1 250 zł.			
		β) „ 10.000 „ 7. i 8. „ 832 „ 2.082 „			
		c) Rzeszów gmina z 20.000 zł., 8. i 9. rata 1.666 „			
		d) Sanok gmina z 10.000 „ 8. i 9. „ 832 „			
		e) Trembowla gmina z 10.000 „ 8. i 9. „ 1.000 „			
		f) Złoczów gmina z 6.000 „ 10. i 11. „ 500 „			
		g) Gródek gmina z 20.000 „ 4. „ 1.667 „			
		h) Kołomyja gmina z 30.000 „ 2. i 3. „ 2 500 „			
		i) Stanisławów gmina z 60.000 „ 1. i 2. „ 5.000 „			
		k) Jarosław gmina z przyrzeczonych 35.000 zł., podniesiono dotychczas kwotę 20.000 zł., 1. i 2. rata . . . . . 2.924 „			
		l) Lwów gmina z przyrzeczonych 60.000 zł., podniesiono dotychczas kwotę 30.000 zł. 1. i 2. rata . . . . . 2.500 „			
		m) Czortków gmina . . . . . — „	22.771		
		Do przeniesienia . .	40.402	—	40.402

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia
3.394	19.529	
—	—	Spłacalna w 20 ratach półrocznych po 50 zł. od 1. Stycznia 1887., z 3% odsetkami z dołu (LW. 14 917 i 24.673/86); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 900 zł.
—	—	Spłacalna od 1. Stycznia 1887. w 12 ratach półrocznych po 250 zł., z 3% odsetkami z dołu (LW. 15.044 i 20.797/86); dłużny kapitał z końcem roku 1887. wynosić będzie 2.500 zł.
—	—	Spłacalna dopiero od 1. Stycznia 1888. w 12 półrocznych ratach po 500 zł., dlatego preliminuje sie tylko 3% odsetki (LW. 35.520/1886).
—	5.112	Ostatnia rata pożyczki 10.000 zł. przypadała do spłaty 1. Lipca 1886., przeto nic się nie preliminuje, sprawę ściągnięcia reszty dłużnego kapitału w kwocie 4.000 zł. i 3% odsetek zapadłych w roku 1886. oddano syndykowi Wydziału krajowego (LW. 37.057/86).
541	511	Ostatnia rata pożyczki 2.000 zł. została spłaconą 14. Sierpnia 1886., przeto nic się nie preliminuje.
400	2.100	
2.082	2.082	
1.666	1.666	
832	832	
1.000	1.000	Jak na rok 1886. z dodatkiem nowoudzielonych pożyczek gminom: Stanisławów i Jarosław (LW. 35.935/85 i 7.701/86).
500	500	
1.667	1.667	
—	1.250	
—	—	
—	—	
—	—	
—	62	Asygnatę dla Czortkowa na 1.500 zł. cofnięto i gmina nie podniosła żadnej pożyczki (L. W. 39.773/1886), dla tego nic się nie preliminuje.
12.082	36.311	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia . . .	40.402	—	40.402
		C. Rozmaite.			
	57	PP. Benedyktynek klasztor w Przemyślu, 14. rata bezprocentowej pożyczki 8.000 zł.	500		
	58	PP. Kanoniczki w Krakowie, 6. rata bezprocentowej pożyczki 1.750 zł.	175		
	59	Piwniczna gmina 22. i 23. (ostatnia) rata pożyczki 9.600 zł.: *a*) w kapitale . . . . 1.103 zł. 74 ct. *b*) w 5% odsetkach . . . 41 „ 56 „	1.145		
	60	Sanok gmina, 20. i 21. rata pożyczki 10.000 zł.: *a*) w kapitale . . . . 679 zł. 72 ct. *b*) w 6% odsetkach . . . 284 „ 28 „	964		
	61	Chłopczyce gmina, 9. rata bezprocentowej pożyczki 1.000 zł.	100		
	62	Brzeszcze gmina, 9. rata bezprocentowej pożyczki 1.000 zł.	100		
	63	Tarnów gmina, z pożyczki 2.000 zł. zaciągniętej przez bursę św. Kazimierza w Tarnowie, 4. (ostatnia) rata . .	156		
	64	Sanok, komitet parafialny obrz. łać., z reszty długu 4.000 zł. z pożyczki pierwotnie 8.000 zł. zaciągniętej, 2. rata: *a*) w kapitale . . . . 1.333 zł. 33 ct. *b*) w 5% odsetkach . . . 133 „ 33 „	1.467		
	65	Skała gmina, od pożyczki 3.000 zł. 4 rata: *a*) w kapitale . . . . . 500 zł. *b*) w 5% odsetkach . . . . 75 „	575		
	66	Fibich Władysław, właściciel kopalni nafty w Kleciach: *a*) zwrot bezprocentowej pożyczki 6.000 zł., 3. i 4. rt. 2.000 zł.			
		b) zapomoga 2.000 zł., warunkowo zwrotna — „	2.000		
		Do przeniesienia .	47.584	—	47.584

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia
12.082	36.311	
1.400	500	Uchwała sejmowa z dnia 7. Grudnia 1872. Po koniec roku 1887. spłaci klasztor 7.250 zł., zatem reszta długu wynosić będzie 750 zł.
175	175	Jak w roku 1886.; reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 700 zł.
1.045	1.145	Ostatnie 2 raty płatne wedle planu umorzenia w roku 1887.
964	964	Uchwała sejmowa z dnia 24. Kwietnia 1876. Po koniec roku 1887. spłaci gmina w kapitale 5.434 zł. 57 ct., zatem reszta długu wynosić będzie 4.565 zł. 43 ct.
100	100	Uchwała sejmowa z dnia 24. Kwietnia 1876., pożyczka spłacalna w 10ciu rocznych ratach na dniu 1. Stycznia każdego roku; reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 200 zł., gdyż rata za rok 1885. pozostała w zaległości.
100	100	Jak wyżej z uwagą, iż reszta długu z końcem roku 1887. wynosić będzie 100 zł.
156	156	W myśl uchwały Wys. Sejmu z 18. Października 1883., przypada do zapłaty ostatnia rata w roku 1887. w kwocie 156 zł. 25 ct.
1.250	1.150	Wedle zmienionych warunków, reszta ta spłacalną jest w 3 rocznych ratach od 1. Września 1886. (LW. 52.210/85); z końcem roku 1887. pozostanie ostatnia rata 1.333 zł. 33 ct.
650	600	Spłacalna w 6ciu ratach rocznych po 500 zł. od 1. Lutego 1884., z 5% odsetkami z dołu (L. W. 7.559/83); reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 1.000 zł.
		ad a) Pożyczka spłacalna od 30. Czerwca 1886. w 6ciu półrocznych ratach po 1.000 zł. bez procentu (L. W. 36.887/1885); reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 2.000 zł.
—	2.000	*ad b)* Zapomogę winien spłacić z 5% czystego dochodu, jaki dadzą otwory wiertnicze w Ropiance, po strąceniu kosztów eksploatacyi nafty i każdoczesnej raty pożyczki *ad a)*; gdy cyfra nawet w przybliżeniu obliczoną być nie może, przeto nie wstawiono żadnego dochodu (L. W. 36.887/85).
17.922	43.201	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia .	47.584	—	47.584
	67	Tarnów, Wydział powiatowy, 7. rata pożyczki 5.000 na regulacyę Żabnicy: *a*) w kapitale . . . . 532 zł. 72 ct. *b*) w 5% odsetkach . . . 114 „ 80 „	648		
	68	Jasielska spółka wodna, 5. rata bezprocentowej pożyczki 1.500 zł. na regulacyę Wisłoka	150		
	69	Łańcut, powiat, 5. rata bezprocentowej pożyczki 4.500 zł. na budowę mostu na Wisłoce	450		
	70	Brzozów, Wydział powiatowy, względnie tamtejsza spółka wodna, zwrot pożyczki 4.000 zł. na regulacyę Wisłoka od Beska do Haczowa	4.000		
	71	Mielec, Wydział powiatowy, względnie tamtejsza spółka wodna, zwrot pożyczki 12.000 zł. na regulacyę Starego Brnia z dopływami	12.000		
	72	Moraczewski Kazimierz i Brudzewski Edward, przedsiębiorcy kopalni nafty w Krygu, zwrot bezprocentowej pożyczki 4.500 zł., 2. i 3. rata po 600 zł.	1.200		
	73	Chorzelowska spółka wodna dla odpływu wód w powiecie mieleckim, między Wisłoką i drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską, odpożyczki 6.400 zł. 2. rata: *a*) w kapitale . . . . . 630 zł. — ct. *b*) w 4% odsetkach . . . . 251 „ 03 „	881		
	74	Głów gmina w powiecie Tarnowskim, zwrot pożyczki bezprocentowej 500 zł., udzielonej na zakupno nasienia i żywności, 2. rata	100		
		Suma rubryki VI. .	67.013	—	67.013

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia
17.922	43.201	
648	648	Pożyczka spłacalna w 10 ratach rocznych od 1. Października 1881. wedle planu umorzenia (L. W. 38.922/880); reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 1.763 zł. 37 ct.
—	150	Pożyczka spłacalna w 10 rocznych ratach po 150 zł. od 1. Stycznia 1883. (L. W. 18.690/1883); reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887 kwotę 750 zł.
450	450	Pożyczka spłacalna w 10 rocznych ratach od roku 1883. (L. W. 12.416/1882); reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 2.250 zł.
—	—	Pożyczka ma być spłaconą z bezzwrotnych zasiłków, przypadających spółce wodnej od funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego — po myśli ustawy z dnia 1. Lipca 1886. (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 68.) L. W. 15.621/1885 i 22.481/1886.
—	—	Pożyczka spłacalna jak wyżej, w myśl ustawy z 1. Lipca 1886. (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 67.) L. W. 29.934/1885., 61.593/1855. i 28.738/1886.
—	—	Spłacalna w 8 półrocznych ratach, z których 1. płatna 31. Grudnia 1886. wynosi 300 zł.; reszta rat po 600 zł. płatnych dnia 30. Czerwca i 31. Grudnia każdego roku; nadto obowiązali się restanci płacić 5% czystego dochodu z otworów wiertniczych — po strąceniu kosztów eksploatacyi i każdoczesnej raty pożyczki — wysokość tego dochodu nie jest jednak wiadoma, przeto nic się nie preliminuje z tego tytułu (L. W. 17.448/1886); reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 3.000 zł.
—	—	Spłacalna w 10 ratach rocznych od 1. Stycznia 1887., z odsetkami półrocznemi po 4% z dołu (L. W. 28.737/1886); reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887 kwotę 5.670 zł.
—	—	Spłacalna w 5 ratach rocznych od 1. Stycznia 1886. bez procentu (L. W. 49.914/1884); reszta długu wynosić będzie z końcem roku 1887. kwotę 300 zł.
19.020	44.449	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VII.		**Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.**			
	75	Subwencya od c. k. Skarbu Państwa	5.000		
	76	Opłaty od uczniów	300		
	77	Czynsz dzierżawny z ogrodu na Szumanówce . . .	20		
		Suma rubryki VII. . .	5.320	—	5.320
VIII.		**Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.**			
	78	Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach	14.394		
	79	Szkoła parobków w Dublanach	2.988		
	80	Folwark w Dublanach	17.560		
	81	Kurs gorzelnictwa w Dublanach	1.240		
		Suma rubryki VIII. . .	36.182	—	36.182
IX.		**Dochody krajowych szkół i folwarku w Czernichowie.**			
	82	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie	18.600		
	83	„ ogrodnicza w Czernichowie	2.600		
	84	Folwark w Czernichowie	17.210		
		Suma rubryki IX. . .	38.410	—	38.410
X.		**Dochody innych szkół krajowych.**			
	85	Niższa szkoła rolnicza w Horodence	3.210		
	86	„ „ „ w Jagielnicy	3.840		
	87	„ „ „ w Kobiernicach	4.375		
		Suma rubryki X. . .	11.425	—	11.425
XI.		**Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.**			
	88	Od szpitali powszechnych	600	—	600

Preliminarz na rok 1887. **Dochody.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
5.000	5.000	Wedle osobnego preliminarza.
256	300	
—	20	
5.256	5.320	
14.751	14.391	Wedle szczegółowych preliminarzy tych szkół.
2.644	2.844	
10.685	16.440	
1.168	1.240	
29.248	34·915	
15.775	17.600	Wedle szczegółowych preliminarzy tych szkół.
2.541	2.525	
20.619	28.350	
38.935	48.475	
—	3.210	Wedle osobnych preliminarzy.
—	3.840	
—	4.075	
—	11.125	
600	600	Jak w latach ubiegłych.

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XII.		**Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866.**			
	89	Wpływy ze zwrotu pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym	18.995	—	18.995
XIII.		**Rozmaite.**			
	90	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie	450		
	91	Od c. k. Skarbu Państwa zasiłek dla bióra melioracyjnego przy Wydziale krajowym	1.000		
	92	Przypadkowe: *a)* Sprzedaż książek i druków	720		
		b) „ papierów wyszkartowanych i wzorów drukowych	50		
		c) Odsetki zwłoki za niewpłacone w terminach rozmaite należytości	150		
		d) Różne drobne	90		
		Do przeniesienia . .	2.460	—	2.460

Preliminarz na rok 1887. **Dochody.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
—	20.771	Wedle planów umorzenia, wynoszą przypadające raty anuitetowe: *a)* w kapitale . . . 14.947 zł. 45 ct. *b)* w odsetkach . . . 3.610 „ 71 „ 18.558 zł. 16 ct. nadto spodziewany jest dochód z odsetek zwłoki, wedle przecięcia z ostatnich trzech lat . . . . . 437 „ — „ preliminuje się zatem — razem kwotę jak obok . . 18.995 zł. 16 ct. to jest mniej o 1.776 zł. jak na rok 1886., gdyż spłata rat anuitetowych niektórych pożyczek — kończy się z rokiem 1886tym.
1.088	500	Dochód z taks wynosił w r. 1883. . 319 zł. „ 1884. . 1.088 „ „ 1885. . 451 „ razem 1.858 zł., przeciętnie 619 zł., z powodu niestałości dochodów w tej pozycyi, wstawia się zaokrąglony wynik z roku ostatniego w kwocie 450 zł.
1.000	1.000	Wstawia się kwotę uchwaloną na r. 1886., gdyż wedle oznajmienia c. k. Namiestnictwa przyznało c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 11. Stycznia 1885. L. 7.051 zasiłek o rocznych 1.000 zł., jako stałą subwencyę dla tegoż bióra na dalszy (w powołanym reskrypcie bliżej nie oznaczony) szereg lat. (LW. 41.776/85).
769	700	Ze sprzedaży książek uzyskano: w r. 1883. . . . 704 zł. „ 1884. . . . 769 „ „ 1885. . . . 727 „ razem 2.200 zł., przeciętnie 733 zł. — zaś w zaokrągleniu 730 zł., — ze względu na zmniejszony dochód w roku ostatnim wstawia się zaokrąglony wynik z tego roku w kwocie 720 zł.
22	100	Dochód ze szkartów wynosił w r. 1883. . 42 zł. „ 1884. . 22 „ „ 1885. . 82 „ razem 146 zł., przeciętnie 48 zł., wstawia się zatem w zaokrągleniu kwotę 50 zł.
54	60	Z odsetek zwłoki wpłynęło: w r. 1883. . 51 zł. „ 1884. . 54 „ „ 1885. . 368 „ razem 473 zł., przeciętnie 157 zł., z uwagi na zwiększający się co roku dochód tej pozycyi preliminuje się w zaokrągleniu 150 zł.
56	90	Jak na rok 1886.
2.989	2.450	

Dochody. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIII.		Z przeniesienia . .	2.460	—	2.460
	93	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe — na wykupno gruntów pod kolej transwersalną (c. k. państwową):			
		a) Buczacz rata roczna w kwocie . 1.370 zł. 30 ct.			
		b) Czortków „ „ „ . 528 „ 99 „			
		c) Gorlice „ „ „ . 675 „ 99 „			
		d) Jasło „ „ „ . 1.681 „ 07 „			
		e) Krosno „ „ „ . 746 „ 78 „			
		f) Limanowa „ „ „ . 469 „ 17 „			
		g) Nowy Targ „ „ „ . 361 „ 34 „			
		h) Sanok „ „ „ . 796 „ — „			
		i) Stanisławów „ „ „ . 944 „ 22 „			
		k) Tłumacz „ „ „ . 717 „ 69 „			
		l) Zaleszczyki „ „ „ . 603 „ 40 „	8.895		
	94	Czwarta (i ostatnia) rata ze subwencyi państwowej na budowę gmachu dla krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	8.250		
	95	Trzecia rata ze subwencyi państwowej — na założenie i pierwsze urządzenie niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach	2.500		
		Suma rubryki XIII. . .	22.105	—	22.105
XIV.	96	**Z pozostałej reszty pożyczki krajowej z r. 1883. dla pokrycia wydatku, uchwalonego na pożyczki bezprocentowe dla miast, budujących koszary dla wojska . . . . . .**	120.000	—	120.000
XV.	97	**Dodatki do podatków po 31 ct. od 1 zł. w. a. podatku z dodatkami . . . . . .**	3,069.000	—	3,069.000

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia
2.989	2.450	
2.516	8.895	Wstawiono roczne raty przypadające od każdego pojedynczego powiatu, wedle datków deklarowanych jak LW.: 1.754/1881, 10.294/ „, 10.612/ „, 8.428/ „, 2.401/ „, 53.186/1880, 59.808/ „, 2.930/1881, 17.178/ „, 17.941/ „, 55.208/1880 — Zgodnie jak na rok 1886. uchwalono.
8.250	8.250	Wedle oznajmienia c. k. Namiestnictwa, przyrzekło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 22. Lipca 1883. L. 8.249/784 zasiłek na budowę tej szkoły w kwocie 33.000 zł., którego ostatnia rata przypada do zapłaty w kwocie 8.250 zł.
—	4.400	Wedle podobnego zawiadomienia c. k. Namiestnictwa, przyrzekło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 13. Czerwca 1885. L. 7.227/794 subwencyę w kwocie 11.000 zł. na założenie tej szkoły; w r. 1885. otrzymano 1.600 zł.; w r. 1886. 4.400 zł., na rok 1887. i 1888. przypada po 2.500 zł. w równych częściach (LW. 32.867/1885.)
13.755	23.995	Obok wykazana wynikłość z roku 1884., różni się od wynikłości zamieszczonej w zamknięciu rachunków za rok 1884. o kwotę 57.957 zł., z której przypada na dochody budżetowe (pożyczka zaciągnięta na budowę pralni w szpitalu lwowskim) 22.500 zł., zaś na dochody budżetem nieprzewidziane 35.457 zł.
—	120.000	Preliminuje się jak na rok 1886. w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886.
2,638.991	2,910.000	Wedle sumarycznego preliminarza wydatków i dochodów funduszu krajowego, niedobór pokryć się mający dodatkami do podatków wynosi . 3,061.081 zł. Wykazana przez c. k. Urzęda podatkowe sprawdzona należytość podatków wedle załącznika 2. wynosiła w roku 1885. 10,375.565 zł. Takowa nie może jednak służyć za podstawę do przeniesienia . . 3,061.081 zł.

Dochody. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.	97				

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na rok 1886.	Wyjaśnienia	
		Z przeniesienia .	3,061.081 zł.

do oznaczenia cyfry dochodów z podatków na rok 1887., albowiem należytości podatków nieustannie są rektyfikowane i podlegają zmianie.

Natomiast odpowiedniem jest oparcie się na rzeczywistym wpływie podatków i dodatków krajowych, który to wpływ wedle zamknięć rachunków wynosił:

	w podatkach	dodatkach krajowych
w r. 1883. . .	9,394.232 zł.	2,508.098 zł.
„ 1884. . .	9,676.469 „	2,638.991 „
„ 1885. . .	9,850.565 „	2,925.649 „

Wpływ wyżej wykazany dodatków krajowych z r. 1885. po 30 ct. od 1 zł. podatku — odpowiada sumie podatkowej 9,752.164 zł. Z powyższego zestawienia okazuje się przeto, że wpływy co rocznie są większe. Na tej więc zasadzie, oraz w uwzględnieniu wyżej wykazanej sprawdzonej należytości podatków na rok 1885., przypuszcza się, że i w r. 1887. dochody będą nieco większe.

Przyjmuje się zatem za podstawę zbliżoną sumę podatkową w kwocie . . . . . 9,900.000 zł.
która od przyjętej za podstawę do budżetu roku 1886. w kwocie . . . . . 9,700.000 „
wyższą jest o . . . . . 200.000 zł.

Wymaganem przeto jest na pokrycie powyższego niedoboru nałożenie dodatku krajowego w wysokości 31 ct. Dodatek krajowy tej wysokości od przyjętej sumy podatkowej **9,900.000** zł. przyniesie dochodu . . . . . 3,069.000 „

a więc pokryje w zupełności niedobór i pozostawi jeszcze **nadwyżkę dochodów** w kwocie . . . . . **7.919 zł.**

Jeden cent dodatku krajowego uczyni dochodu **99.000** zł.

1. Alegat do preliminarza funduszu krajowego.

Wykaz

pozostałych zaległości z końcem roku budżetowego 1885. każdego gatunku podatku z dodatkami państwowymi i dodatku krajowego, w porównaniu z takiemiż zaległościami z roku 1884.

Przedmiot	Gruntowy	Domowo-		Zarobkowy	Dochodowy	Razem
		czynszowy	klasowy			
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Rok 1885.						
Zaległość podatku	1,204.807	599.941	440.785	552.743	591.409	3,389.685
„ dodatku krajowego . .	316.075	157.391	115.638	145 009	155.153	889.266
Rok 1884.						
Zaległość podatku	983.052	835.618	401.838	524.018	729.642	3,474.168
„ dodatku krajowego . .	197.007	167.460	80.530	105.015	146.223	696.235

2. Alegat do preliminarza funduszu krajowego.

Wykaz

sprawdzonej należytości podatkow za rok 1885.

Rodzaj podatku	Złotych austryackich	
Gruntowy	4,671.348	57 1/2
Domowo-czynszowy	1,582.246	81
Domowo-klasowy	1,532.106	26 1/2
Zarobkowy	846.498	40 1/2
Dochodowy	1,743.365	04 1/2
Razem . .	10,375.565	10

3. Alegat do preliminarza funduszu krajowego.

Wykaz

dochodów podatków z dodatkami państwowymi i dodatków krajowych za rok budżetowy 1885.

Pozycya	Nazwiska rubryk	Dochód rzeczywisty netto za rok 1885. Od 1. Stycznia 1885. do końca Grudnia 1885. zł.	Od 1. Stycznia do końca Marca resp. Czer. 1886. zł.	Razem zł.	Preliminowana kwota na rok 1885. zł.	Rzeczywisty dochód był przeto większy lub *mniejszy* zł.	Zaległość z końcem Marca respective Czerwca 1886. za rok budżetowy 1885. zł.	Z obok wykazanych opłat potrącono: opusty czyli odpisania *a)* za lata dawniejsze *b)* za rok 1885. zł.	zwroty nadpłat *a)* za lata dawniejsze *b)* za rok 1885. zł.
I.	**Gruntowy**								
	z dodatkami państw.	3,513.479	752 133	4,265.612	4,119.000	146.612	1,204.807	*a)* 308.547	*a)* 10.585
	przytem dodatek kraj.	1,043.515	223.386	1,266.901				*b)* 282.698	*b)* 79.047
II.	**Domowo-czynszowy**								
	z dodatkami państw.	1,125.125	295.506	1,420.631	1,370 000	50.631	599.941	*a)* 103.003	*a)* 2.721
	przytem dodatek kraj.	334.166	87.766	421 932				*b)* 67.018	*b)* 16.639
III.	**Domowo-klasowy**								
	z dodatkami państw.	1,294.078	228.076	1,522.154	1,470.000	52.154	440.785	*a)* 46.640	*a)* 1.739
	przytem dodatek kraj.	384.345	67.739	452.084				*b)* 20.424	*b)* 10.089
IV.	**Pięcioprocentowy podatek** od domów wolnych od podatku czynszowego	62.854	15.323	78.177	72.000	6.177	41.827	*a)* 4.207	*a)* 15
	przytem dodatek kraj.	18.668	4.551	23.219				*b)* 16.217	*b)* 1.624
V.	**Zarobkowy**								
	z dodatkami państw.	680.656	81.481	762.137	740.000	22.137	552.743	*a)* 145.835	*a)* 1.380
	przytem dodatek kraj.	202.157	24.200	226.357				*b)* 108.825	*b)* 12.129
VI.	**Dochodowy**								
	a) fasyonowany z dodatkami państw. .	1,402.758	399.096	1,801.854	1,848.385	*46.531*	549.582	*a)* 38.793	*a)* 4.928
	przytem dodatek kraj.	416.624	118.533	535.157				*b)* 79.366	*b)* 34.023
	b) nie podlegające poborowi dodat. kraj.							*a)* —	*a)* —
	płace urzędników .	50.935	.	50.935	111.615	*60.680*	.	*b)* —	*b)* 581
	c) procenta od oblig.	287.525	21.480	309.005	290.000	19.005	.	*a) b)* —	*a) b)* —
	Suma podatków z dodatkami państwowymi .	8,417.410	1,793.095	10,210.505	10,021.000	296.716	3,389.685	*a)* 647.025	*a)* 21.368
						107.211		*b)* 584.548	*b)* 154.131
	Odtrąciwszy z poz. VI. kwoty ad *b)* i *c)* niepodlegające poborowi dodatków krajowych, w sumie	.	.	359.940					
	pozostaje właściwa należytość podatków	.	.	9,850.565					
	Suma dodatku kraj. .	2,399.475	526.175	2,925.650					

Wykaz ten sporządzono na podstawie otrzymanego z c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu z dnia 30. Czerwca 1886. do L. 50.733. (LW. 37.476/86) zamknięcia rachunku podatków z dodatkami państwowymi.

Kwoty dodatków krajowych wyjęto z obrachunków miesięcznych rządowych i z wykazów c. k. urzędów podatkowych, rozliczono je zaś stosunkowo na poszczególne gatunki podatków. W kwotach zaległości mieszczą się nie tylko zaległości roku przedmiotowego, lecz także zaległości z lat dawnych.

Dochody podatków wstawione są po koniec Marca, dochody zaś dodatków krajowych po koniec Czerwca 1886.

Alegat 4. do rubr. XV. poz. 174. wydatków funduszu krajowego.

PRELIMINARZ

Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego

na rok

1887.

LW. 62.820/1886.

L. działu	L. porządkowa	Poszczególnienie	Na rok 1886. preliminowano			Wniosek na rok 1887.			Suma działów na rok 1887.
			zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	
			złote austryackie			złote austryackie			
I.		**Szkoły przemysłowe uzupełniające, z funduszu krajowego subwencyonowane:**							
	1	Szkoła przemysłowa w Brzeżanach .	—	—	—	500	—	500	
	2	„ „ „ Drohobyczu .	500	—	500	500	—	500	
	3	„ „ „ Jaśle . . .	—	—	—	500	—	500	
	4	„ „ „ Jarosławiu . .	600	—	600	600	—	600	
	5	„ „ „ Kołomyi . .	500	—	500	500	—	500	
	6	„ „ „ Krakowie . .	1.500	—	1.500	1.500	—	1.500	
	7	„ „ „ Lwowie . .	300	—	300	300	200	500	
	8	„ „ „ Przemyślu . .	600	—	600	600	—	600	
	9	„ „ „ Rzeszowie . .	600	—	600	600	—	600	
	10	„ „ „ Sokalu . . .	700	—	700	700	—	700	
	11	„ „ „ Stanisławowie .	500	—	500	500	—	500	
	12	„ „ „ Tarnowie .	500	—	500	500	—	500	
	13	„ „ „ Nowym Sączu .	—	—	—	500	—	500	
		Suma działu I. . .	6.300	—	6.300	7.800	200	8.000	8.000
II.		**Szkoły przemysłowe, połączone z warstatami wzorowymi:**							
		A. Dla wyrobów z drzewa:							
	1	Szkoła i warstat wzorowy dla stolarstwa i tokarstwa w Stanisławowie .	500	—	500	650	300	950	
	2	Szkoła i warstat wzorowy dla stolarstwa i wyrobu zabawek drzewnianych w Żywcu	—	—	—	600	800	1.400	
	3	Szkoła i warstat wzorowy połączony z nauką szwedzką nabycia biegłości ręcznej w stolarstwie i koszykarstwie w Sokalu	—	—	—	600	200	800	
	4	Szkoła i warstat wzorowy dla kołodziejstwa i bednarstwa w połączeniu z kuźnią do kucia wozów w Kamionce strumiłowej . . .	2.000	600	2.600	2.000	1.630	3.630	
	5	Szkoła i warstat wzorowy dla kołodziejstwa i bednarstwa w połączeniu z kuźnią do kucia wozów w Toustem	600	300	900	750	150	900	
	6	Szkoła i warstat wzorowy dla koszykarstwa w Jarosławiu . . .	600	400	1.000	600	400	1.000	
	7	Szkoła i warstat wzorowy dla koszykarstwa w Jaśle	—	—	—	300	—	300	
		Do przeniesienia .	3.700	1.300	5.000	5.500	3.480	8.980	8.000

Uzasadnienie cyfer preliminowanych na rok 1887. zawarte jest w sprawozdaniu z czynności Komisyi dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego za rok 1886.

L. działu	L. porządkowa	Poszczególnienie	Na rok 1886. preliminowano			Wniosek na rok 1887.			Suma działów na rok 1887.
			zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	
			złote austryackie			złote austryackie			
II.		Z przeniesienia .	3.700	1.300	5.000	5.500	3.480	8.980	8.000
		B. Dla wyrobów garncarskich:							
	8	Szkoła i warstat wzorowy w Kołomyi .	1.600	1.000	2.600	2.600	200	2.800	
	9	„ „ „ w Toustem .	—	—	—	900	—	900	
	10	„ „ „ w Porębie .	—	—	—	2.900	500	3.400	
		C. Dla wyrobów tkackich:							
	11	Warstat wzorowy tkacki w Błażowej .	840	—	840	840	—	840	
	12	„ „ „ w Horodence .	—	—	—	850	1.000	1.850	
	13	„ „ „ w Korczynie .	840	—	840	850	300	1.150	
	14	„ „ „ w Kossowie .	960	—	960	960	—	960	
	15	„ „ „ w Krośnie .	1.300	530	1.830	850	200	1.050	
	16	„ „ „ w Łańcucie .	—	—	—	850	1.000	1.850	
		D. Dla wyrobów powroźniczych:							
	17	Warstat wzorowy powroźniczy w Radymnie	—	—	—	500	500	1.000	
		E. Dla wyrobów koronkarskich:							
	18	Szkoła i pracownia koronkarska w Kańczudze	900	150	1.050	1.050	—	1.050	
	19	Szkoła i pracownia koronkarska w Muszynie	—	—	—	750	400	1.150	
	20	Szkoła i pracownia koronkarska w Zakopanem	1.800	200	2.000	2.000	200	2.200	
		F. Subwencyonowane zakłady pracy kobiet prywatne i przy szkołach publicznych:							
	21	Kurs robót kobiecych przy szkole wydziałowej w Krakowie	500	—	500	500	—	500	
	22	Kurs robót kobiecych przy seminaryum żeńskiem w Krakowie . . .	300	—	300	—	—	—	
	23	Stowarzyszenie pracy kobiet we Lwowie .	—	—	—	300	—	300	
		G. Szkoły fachowe rządowe, subwencyonowane z funduszów krajowych:							
	24	Szkoła snycerska w Zakopanem .	1.000	—	1.000	1.200	300	1.500	
	25	„ ślusarska w Świątnikach górnych .	—	—	—	—	4.000	4.000	
		Suma działu II. .	13.740	3.180	16.920	23.400	12.080	35.480	35.480
		Do przeniesienia .							43.480

Uzasadnienie cyfer preliminowanych na rok 1887. zawarte jest w sprawozdaniu z czynności Komisyi dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego za rok 1886.

L. działu	L. porządkowa	Poszczególnienie	Na rok 1886. preliminowano			Wniosek na rok 1887.			Suma działów na rok 1887.
			zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	
			złote austryackie			złote austryackie			
		Z przeniesienia . .							43.480
III.		**Muzea przemysłowe, subwencyonowane z funduszów krajowych:**							
	1	Muzeum przemysłowe miejskie w Krakowie	2.000	—	2.000	2.000	—	2.000	
	2	„ „ „ we Lwowie	2.000	—	2.000	2.000	—	2.000	
		Suma działu III. .	4.000	—	4.000	4.000	—	4.000	4.000
IV.	1	**Fundusz rezerwowy** na cele szkolne, wydawnictwa i t. d.	1.500	—	1.500	2.000	—	2.000	2.000
V.	1	**Stypendya przemysłowe** . . .	5.000	—	5.000	5.000	—	5.000	5.000
VI.	1	**Krajowa keramiczna stacya doświadczalna** .	6.500	—	6.500	4.700	1.000	5.700	5.700
VII.	1	**Bióro** Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego .	1.200	—	1.200	1.200	—	1.200	1.200
		Razem	—	—	—	—	—	—	61.380

Uzasadnienie cyfer preliminowanych na r. 1887. zawarte jest w sprawozd. z czynności Komisyi dla spraw przemysłu domow. i rękodziel. za r. 1886.

Zestawienie

na rok 1887.

I.	Szkoły przemysłowe uzupełniające	8.000	zł.
II.	„ „ połączone z warstatami . . .	35.480	„
III.	Muzea przemysłowe	4.000	„
IV.	Fundusz rezerwowy na cele szkolne, wydawnictwa i t. d. .	2.000	„
V.	Stypendya przemysłowe	5.000	„
VI.	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna . . .	5.700	„
VII.	Bióro komisyi dla spraw przemysłowych . . .	1.200	„
	Razem .	61.380	zł.

Lwów, dnia 20. Października 1886.

Przewodniczący Komisyi dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, Marszałek krajowy:

Zyblikiewicz w. r.

LW. 58.822|1886.

I. Alegat

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1887.

Fundusz szkolny krajowy.

PRELIMINARZ

na rok

1887.

Alegat do rubr. VII. poz. 49. wydatków funduszu krajowego

z załącznikami:

1). Odezwa c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 13. Września 1886. L 11.614
2). Preliminarz wydatków i dochodów
3). Sumaryusz szkół zreorganizowanych, tudzież dochodów i wydatków funduszów szkolnych okręgowych. (*Załącznik A.*) .
4). Wykaz porównawczy między wydatkami na płace nauczycieli etatowych i nadetatowych w każdym powiecie (Załącznik *B*).
5). Zestawienie zamknięć rachunków 35. Rad szkolnych okręgowych za rok 1885. (*Załącznik C.*)
6). Wykaz zaliczek zwrotnych, danych gminom na budynki szkolne. (*Załącznik D.*)

LW. 56.420|86.

Alegat ℣. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 56.420/86. o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1887.

Odpis

odezwy c. k. krajowej Rady szkolnej

do Wydz. kraj. z d. 13. Września 1886. L. 11.614/86

w sprawie preliminarza na rok 1887.

Odezwa. W myśl art. 34. ustawy z 2. Maja 1873. (Dz. u. kraj. Nr. 250) c. k. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt przesłać Swietnemu Wydziałowi krajowemu preliminarz wydatków krajowego funduszu szkolnego na cele szkół ludowych na rok 1887. dołączając pod *A)* wyjaśnienia do tego preliminarza;

B) Sumaryusz szkół zorganizowanych wedle okręgów szkolnych, tudzież dochodów i wydatków okręgowych funduszów szkolnych;

C) Wykaz sumaryczny zorganizowanych szkół ludowych wedle powiatów politycznych, należących do poszczególnych okręgów szkolnych, tudzież dochodów i wydatków okręg. fund. szkol. na te szkoły;

D) Wykaz porównawczy między wydatkami na płace nauczycieli etatowych i nadetatowych w każdym powiecie;

E) Wykaz szkół etatowych i filialnych po raz pierwszy uwzględnionych w preliminarzach okręg. fund. szkolnych na rok 1887;

F) Wykaz szkół w r. 1886. w życie wejść mających. a w preliminarzach na rok 1877. nie uwzględnionych;

G) Wykaz dodatków pięcioletnich dotąd asygnowanych i w roku 1887. asygnować się mających:

H) i *I)* wykazy dotyczące środków naukowych.

Do poszczególnych rubryk preliminarza ma zaszczyt c. k. Rada szkolna krajowa dodać następujące uwagi:

Rubryka I. (pozycya 1. i 2. sumaryusza). Preliminowana kwota 284.634 zł. polega na sprawdzonych preliminarzach funduszów szkolnych okręgowych. Przyczyna podwyższenia tego wydatku

leży w tem, że liczba szkół, dla których na rok 1886. uchwalono zasiłek z funduszu szkolnego krajowego, wynosiła 3.043, podczas gdy liczba szkół, dla których będzie potrzeba zasiłku na rok 1887. wynosi 3.201 zatem więcej o 158 szkół.

Rubryka II. (pozycya 3. sumarynsza). Preliminowana kwota 33.626 zł., jest wyższą od przyzwolonej na rok 1886. z powodu zwiększonej ilości szkół, przyczem nadmienia się, że w powiatach Buczackim i Podhajeckim fundnsze szkolne miejscowe same pokrywają te wydatki w łącznej kwocie 678 zł.

Rubryka III. (pozycya 4. sumaryusza). C. k. Rada szkolna krajowa celem uzyskania dokładnego obrazu potrzeb szkół ludowych pod względem przyborów naukowych, wezwała rozporządzeniem z 15. Lutego b. r. L. 1.091 wszystkie Rady szkolne okręgowe, by przedłożyły szczegółowe wykazy potrzebnych w myśl §. 77. regulaminu szkolnego przyborów naukowych. Biorąc za podstawę cennik księgarni „Pichlers Wittwe u. Sohn“ z r. 1884., okazuje się z nadesłanych i tu dołączonych wykazów Rad szkolnych okręgowych, że dla uzupełnienia przyborów naukowych po myśli §. 77. powołanego regulaminu w szkołach już czynnych. potrzebną jest kwota 165.433 zł., na sprawienie zaś przyborów dla 150 szkół nowych kwota 18.504 zł.

Jakkolwiek Rada szkolna krajowa nie tai przekonania, że jednym z głównych warunków, aby nauka w szkołach ludowych z prawdziwym pożytkiem udzielaną była, jest zaopatrzenie szkół we wszystkie do nauki potrzebne przybory, to jednak z drugiej strony, starając się o wszelkie możliwe oszczędzanie funduszu krajowego. również wychodząc z założenia, że w pierwszym roku po otwarciu nowej szkoły, nie wszystkie przybory zaraz są w użyciu, preliminuje w tej rubryce tylko wydatek w kwocie 16.688 zł., a to po strąceniu kwoty 132 zł., którą pokryje powiat Podhajecki z miejscowych fundnszów szkolnych. Na tę ogólną sumę składają się 5% kwoty 165.433 zł., jakiej Rady szkolne okręgowe na uzupełnienie, t. j. zakupienie obecnie brakujących przyborów naukowych żądają, a więc kwota 8.270 zł. tak, że to uzupełnienie rozdziela się na 20 lat; dalej 2% tejże sumy, to jest kwotę 3 300 zł., preliminuje Rada szkolna krajowa na karb wydatku, połączonego z koniecznem uzupełnieniem przyborów naukowych w skutek rocznego zużycia przyborów, zatem trwałość przyborów oblicza się na lat 50, wreszcie kwota 5.250 zł., jaka jest potrzebną do zaopatrzenia szkół nowozozganizowanych w przybory, które z chwilą rozpoczęcia nauki są nieodzowne, jakoto: liczydło (6 zł.), obrazy do nauki poglądu (6 zł. 6 ct.), wzory kaligraficzne (2 zł.), wzory rysunkowe (6 zł. 80 ct.), modele miar i wag (5 zł.) i podręczniki dla nauczyciela (10 zł.).

Rubryka IV. (pozycya 5. sumaryusza). Preliminowana na konferencye okręgowe kwota 17.570 zł. (z uwzględnieniem powiatu Podbajeckiego, który z funduszów szkolnych miejscowych ten wydatek pokryje) jest wyższą od preliminowanej na rok 1886., gdyż liczba nauczycieli wzrosła do sumy 3.548. Rada szkolna krajowa i w tym roku przyjmuje kwotę 5 zł., jako przeciętny wydatek na jednego nauczyciela, a nie może pominąć uwagi, że w skutek znacznego obniżenia preliminowanego na r. 1886. na ten cel wydatku, nie mogły dla niedostateczności funduszów odbyć się w kilku okręgach w roku bieżącym konferencye okręgowe, co nietylko sprzeciwia się obowiązującym przepisom, lecz nadto przynieść musi szkodę rozwojowi szkolnictwa.

Rubryka V. (pozycya 6. sumaryusza) Preliminowana na biblioteki okręgowe kwota 1.925 zł. odpowiada wydatkowi, na jaki Wysoki Sejm zeszłego roku zezwolił, po strąceniu kwoty 25 zł. w powiecie Podhajeckim z miejscowych funduszów szkolnych pokrytej.

Rubryka VI. (pozycya 7. sumaryusza). Preliminowana na rozmaite wydatki kwota 9.753 zł., obejmuje kwotę 3.800 zł., jaką Wysoki Sejm na rok 1886. w tej rubryce przyzwolił na pokrywanie różnych drobniejszych wydatków Rad szkolnych okręgowych, z której to sumy kwota 137 zł. znajduje pokrycie w funduszach szkolnych miejscowych powiatu Podhajeckiego, tudzież kwotę 6.090 zł. na koszta skoncentrowanego w departamencie rachunkowym c. k. Namiestnictwa

*

prowadzenia rachunków okręgowych funduszów szkolnych, w której to mierze c. k. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt odwołać się na swą ostatnią odezwę z 11. Sierpnia b. r. L. 7.239.

Rubryka VII. (pozycya 8. wyjaśnienia do prelim. fund. szkol. krajowego). Preliminowana kwota 6.538 zł. jest wyższą od przyzwolonej na r. 1886. ze względu na to, że liczba nowych szkół z dniem 1. Września 1886. w życie wejść mających, których w preliminarzach funduszów szkolnych okręgowych na r. 1887. nie objęto, wynosi 42, podczas gdy w zeszłorocznym preliminarzu funduszu szkolnego krajowego wykazano takich szkół 38.

Rubryka VII. (pozycya 9.) odpowiada kwocie na r. 1886. przyzwolonej.

Rubryka VIII. (pozycya 10. wyjaśnień). Jakkolwiek c. k. Rada szkolna krajowa nie zaprzeczna jest ważności ulepszenia szkół istniejących, mianowicie rozszerzenia szkół na więcej klasowe, z powodu wzmagania się frekwencyi uczniów, to przecież ze względu na intencye Wysokiego Sejmu ogranicza stałe rozszerzenie szkół na więcej klasowe do tych wyjątkowych wypadków, w których wydatniejsze fundusze miejscowe czynią to możebnem. W skutek wykonywania przepisu ustawy o przymusie szkolnym, wzmaga się frekwencya; otóż gdzie nieodzowna zachodzi potrzeba pomnożenia sił nauczycielskich. tam czyni się tej potrzebie zadość przez ustanowienie nadetatowych nauczycieli, o ile się to stać nie może przez zaprowadzenie nauki półdniowej. W obec tego i wzrost wydatków rubryki VIII. jest koniecznem następstwem coraz większego wzmagania się frekwencyi. Preliminowana na ten wydatek kwota opiera się na datach w wyjaśnieniu (*A*) bliżej podanych.

Rubryki IX., X., XI., XII., XIII., XIV., XV. i XVI. Preliminowane w tych rubrykach wydatki odpowiadają wysokości na r. 1886. przez Wysoki Sejm przyzwolonej.

Rubryka XVII pozycya 25., 26. i 27. Preliminowany w tej rubryce wydatek oparty jest na sprawdzonych preliminarzach Rad szkolnych okręgowych.

Rubryka XVIII., XIX., XX. Preliminowane w tych rubrykach kwoty odpowiadają wysokości wydatków na ten cel przez Wysoki Sejm na r. 1886. przyzwolonych.

Rubryka XXI. pozycya 49. odpowiada kwocie, jaką Wysoki Sejm na r. 1886. przyzwolił.

Pod nową pozycyą 50. preliminuje c. k. Rada szkolna krajowa kwotę 4.000 zł. na krajową konferencyę nauczycielską, która w myśl §. 46. noweli do państwowej ustawy szkolnej z 2. Maja 1883. (Dz. u. p. Nr. 53.) co 6 lat ma się odbywać, zatem w r. 1887. odbyć się musi.

Wysokość preliminowanej kwoty jest zgodna z kwotą przez Wysoki Sejm na rok 1886. (Rubr. XII.) przyzwoloną.

Pod nową pozycyą 51. wstawia c. k. Rada szkolna krajowa jako wydatek nadzwyczajny kwotę 3.000 zł. na książkę do nauki uzupełniającej.

Wykonanie 2. alinei art. 41. noweli do ustawy szkolnej z 2. Lutego 1885. (Dz. u. kraj Nr. 29), a wzdlędnie szczegółowych, nauki dopełniającej dotyczących postanowień art. 3. i 4. ustawy z dnia 2. Lutego 1885. (Dz. u. kr. Nr. 28.) wymaga wydania odpowiednich, dla kursów nauki dopełniającej przeznaczonych podręczników.

Staraniem c. k. Rady szkolnej krajowej zostały ułożone podręczniki wspomnione, i pierwsza część „książki do czytania“ przeznaczona dla pierwszego roku nauki dopełniającej, wyszła już z druku nakładem krajowego Towarzystwa pedagogicznego po cenie księgarskiej, stosunkowo niskiej, t. j. po 60 centów od egzemplarza oprawnego, zawierającego $23^1/_2$ arkuszów druku. Rzeczone Towarzystwo zobowiązało się także po zniżonej cenie, t. j. po 50 centów od oprawnego egzemplarza sprzedać Radzie szkolnej krajowej 7.200 egzemplarzy tej książki, z których 3.200 zakupiono jako podręczniki dla nauczycieli z dotacyi przyzwolonej na r. 1886. na przybory naukowe 4.000 egzemplarzy zaś zakupiono celem rozdzielenia między ubogich uczniów po części z funduszu zaoszczędzonego z dotacyi z lat poprzednich na potrzeby ogólnej natury, po części z dotacyi na ten cel na rok 1886. przyzwolonej.

Materyał do II. części rzeczonego podręcznika, która w myśl przepisanego planu nauki stanowi jedną całość z wydaną już I. częścią, jest już przygotowany, a c. k. Rada szkolna krajowa, uznając konieczną potrzebę, aby II. część podręcznika już z początkiem roku szkolnego 1887|8 weszła do użytku szkolnego, musi na podstawie układu, zawartego z Towarzystwem pedagogicznem co do nakładu II. i III. części wspomnionego podręcznika pod tymi samymi warunkami, jak co do wydanej już części I. zapewnić fundusz, potrzebny na zakupno odpowiedniej ilości egzemplarzy II. części podręcznika i na ten cel preliminuje kwotę 3.000 zł.

Rubryka XXII. (pozycya 52. wyjaśnienia do preliminarza funduszu szkolnego krajowego). Preliminowana kwota jest o 200 zł. wyższą od przyzwolonego na r. 1886. na ten cel wydatku w skutek podwyższenia dwom nauczycielom starszym 4-klasowych szkół ludowych na Kleparzu i na Piasku w Krakowie dodatku służbowego z 100 na 200 zł. w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 12. Grudnia 1885.

Rubryka XXIII. (pozycya 53. i 54. wyjaśnienia). Preliminowana kwota jest równą sumie przez Wysoki Sejm na r. 1886. na ten sam cel przyzwolonej.

Ogół rzeczywistych wydatków, to jest po potrąceniu zaliczek zwrotnych, wynosi na r. 1887. sumę 708.594 zł., zatem o kwotę 70.348 zł. więcej, niż przyzwolone na r. 1886. kredyty.

W końcu zauważa się, że fundusz szkolny krajowy może z tytułu zwrotów, przypadających temuż od funduszów okręgowych liczyć na dochód w ogólnej kwocie, co najmniej 100.000 zł.

Lwów dnia 13. Września 1886.

W zastępstwie **Loebel** w. r.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek kraj. Rady szkolnej: zwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: nadzwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
		Wydatki.				
		DZIAŁ I.				
		Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.				
I.	1—2	Na pokrycie niedoboru, z powodu płac dla nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież z powodu remuneracyi dla katechetów na rok 1886/7, wedle preliminarzy Rad szkolnych okręgowych	284.634	—	284.634	284.634
II.	3	Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe . . .	33.626	—	33.626	33.000
III.	4	Na przybory naukowe	16.688	—	16.688	10.910
IV.	5	Na konferencye okręgowe	17.570	—	17.570	15.842
V.	6	Na biblioteki okręgowe	1.925	—	1.925	1.925
VI.	7	Na rozmaite wydatki	9.753	—	9.753	3.663
VII.	8—9	Na utrzymanie szkół nowych	14.538	—	14.538	14.136
VIII.	10	Na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok 1886/7	133.650	—	133.650	110.000
IX.	11	Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych	—	20.000	20.000	20.000
		DZIAŁ II.				
		Wydatki własne funduszu szkolnego krajowego.				
X.	12—13	Substytucye	7 000	—	7.000	7.000
XI.	14—16	Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye	—	3.690	3.690	3.690
XII.	17	Adjuta	5.000	—	5.000	5.000
XIII.	18—20	Remuneracye i zapomogi	29.000	—	29.000	29.000
XIV.	21	Remuneracye i zapomogi dla inspektorów okręgowych	2.000	—	2.000	2.000
XV.	22—23	Podatki i daniny	650	—	650	650
XVI.	24	Koszta podróży i dyety	500	—	500	500
XVII.	25—27	Dodatki pięcioletnie	79.178	—	79.178	79.178
XVIII.	28	Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800	—	12.800	12.800
XIX.	29	Emerytury	—	5.900	5.900	5.900
XX.	30—48	Dary z łaski	3.492	—	3.492	3.492
XXI.	49—51	Potrzeby szkół ogólnej natury	5.000	3.000	8.000	5.000
XXII.	52	Rozmaite wydatki	4.000	—	4.000	4.000
XXIII.	53—54	Zasiłki na budowę szkół	—	15.000	15.000	15.000
		Suma wydatków .	661.004	47.590	708.594	667.320
		Dochody.	Wniosek Wydziału krajowego			
I.	1—9	Odsetki od kapitałów	14.752	—	14.752	
II.	10—14	Dochody z dóbr, realności i innych praw . . .	171	—	171	
III.	15—17	Dodatki	530	—	530	
IV.	18	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2 835	—	2.835	
V.	19	Zapisy i darowizny	—	—	—	
VI.	20	Taksy od spadków	9.050	—	9.050	
VII.	21—25	Rozmaite wpływy	189.215	—	189.215	
VIII.	26	Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	54.943	—	54.943	
IX.	27	Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne	16.000	—	16.000	
		Suma dochodów .	287.496	—	287.496	287.496
		Z porównania ze sumą wydatków	—	—	667.320	667.320
		Okazuje się **niedobór** do pokrycia z funduszu krajowego	—	—	379.824	379.824

krajowy.

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Porównanie sumaryczne.
		Ogólna suma wydatków, uchwalona na rok 1886. wynosi . 638.246 zł.
		na rok 1887. preliminuje się sumę . . . . . 667.320 „
257.280	275.152	a zatem *więcej* o . . . . . 29.074 zł.
31.258	32.753	mianowicie:
9.923	10.185	w rubryce I. *więcej* o . . . 9.482 zł.
14.765	13.404	„ II. „ . . . 247 „
2.940	.950	„ III. „ . . . 725 „
10.146	3.800	„ IV. „ . . . 2.438 „
1.133	13.552	„ V. *mniej* o . 25 zł.
		„ VI. „ . 137 „
118.207	100.000	„ VII. *więcej* o . . . 584 „
25.300	20.000	„ VIII. „ . . . 10.000 „
		„ XVII. „ . . . 1.560 „
		„ XXI. „ . . . 4.000 „
		„ XXII. „ . . . 200 „
—	7.000	razem *mniej* o . . 162 zł.
		„ *więcej* o . . . 29.236 zł.
3.770	3.690	Ogółem *więcej*, jak wyżej o 29.074 zł.
4.984	5.000	na podstawie wyjaśnień zamieszczonych
27.155	29.000	przy poszczególnych rubrykach.
2.860	2.000	
295	650	
515	500	
58.265	77.618	
12.800	12.800	*Ogólna suma dochodów*, uchwalona na rok 1886. wynosi . 278.238 zł.
5.454	5.900	Na rok 1887. preliminuje się sumę . . . . . 287.496 „
3.523	3.492	*więcej* przeto o . . . . . 9.258 „
1.000	1.000	mianowicie:
13.215	3.800	w rubryce I. *więcej* o . . . 46 zł.
14.700	15.000	„ II. „ . . . 162 „
619.488	638.246	„ VI. „ . . . 50 „
		„ VII. „ . . . 13.000 „
14.289	14.706	„ IX. *mniej* o . 4.000 zł.
7	9	razem *więcej* o . . . . 13.258 zł.
30	530	„ *mniej* o . . . . 4.000 zł.
2.835	2.835	ogółem *więcej* o . . . 9.258 zł.
—	—	na podstawie wyjaśnień zamieszczonych
9.045	9.000	przy poszczególnych rubrykach.
191.534	176.215	W rezultacie z tego porównania przedstawia się
54.943	54.943	**wynik niekorzystniejszy** od roku 1886. o kwotę . . . . . 19.816 zł.
15.778	20.000	
288.461	278.238	
619.488	638.246	
331.027	360.008	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek kraj. Rady szkolnej: zwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: nadzwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
		WYDATKI.				
		DZIAŁ I.				
		Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.				
I.	1.	Na pokrycie niedoboru z powodu płac dla nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież z powodu remuneracyi dla katechetów na rok 1886/7, wedle preliminarzy Rad szkolnych okręgowych	284.572	—	284.572	284.572
	2.	Na częściowe pokrycie płac nauczycieli szkół w Tyczynie (okr. Rzeszów) Jaśliskach, Brzozowie (okr. Sanok) i Radymnie (okr. Jarosław) odsetki od kapitału legowanego przez ś. p. biskupa Betańskiego, a wcielonego do majątku zarodowego kraj. funduszu szkolnego, po 15 zł. 60 ct. rocznie . . .	62	—	62	62
		Suma rubryki I.	284 634	—	284.634	284.634

krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
257.280	275.152	*Do rubr. I. poz. 1.* Sumaryczne zestawienie preliminarzy Rad szkolnych okręgowych na rok 1887. dołączone pod A.) wykazuje ogólne dochody miejscowe wraz z powiatowymi 3% dodatkami do podatków w sumie . . . 1,199.215 zł. 02 ct. a po strąceniu dochodów okręgu szkolnego miasta Lwowa w kwocie . . . . . 125.342 „ — „ pozostaje dochód funduszów szkolnych okręgowych w sumie . 1,073.873 zł. 02 ct. atoli z tego dochodu należy jeszcze strącić nadwyżkę dochodów niektórych powiatów, podaną w kolumnie 3.) a) wykazu pod B.) dołączonego w kwocie . . . . . 16.112 „ 73 „ a zatem rzeczywisty dochód funduszów szkolnych okręgowych wynosi . . . . . 1,057.760 zł. 29 ct. Płace nauczycieli rzeczywistych, (etatowych) z wyłączeniem okręgu m. Lwowa, wedle kolumny 2.) poz. a) wykazu B) obliczono w kwocie . . . . . 1,336.059 zł. 62 ct. Remuneracye katechetów (bez miasta Lwowa) wedle tegoż wykazu, kolumny 2.) poz. b) wynoszą . . . . . 6.273. „ — „ 1,342.332 „ 62 „ a z porównania obu tych cyfer okazuje się potrzebny zasiłek z krajowego funduszu szkolnego na pokrycie niedoboru w kwocie 284.572 zł. 33 ct. co też Wydział krajowy, zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej (z opuszczeniem centów) preliminuje W roku 1886. preliminowano na ten cel . . . . . 275.152 „ — „ a zatem obecnie żądany kredyt jest większy o . . . 9.420 zł. — ct. Potrzebę większego kredytu usprawiedliwia Rada szkolna krajowa przyrostem 154. szkół nowo zorganizowanych, a w preliminarzach Rad szkolnych okręgowych na rok 1887. uwzględnionych, tudzież z powodu podwyższenia płac nauczycielom w Tarnopolu, Stanisławowie, Tarnowie LW: 40.479/86, 40.235/86, 40.480/86.
- -	—	*Do poz. 2.* Na podstawie legatu ś. p. biskupa Betańskiego, na częściowe pokrycie płac nauczycieli szkół w Tyczynie, Jaśliskach, Brzozowie i Radymnie, wpływać mają oprócz prestacyj gmin i obszarów dworskich, także odsetki w kwocie po 15 zł. 60 ct. rocznie dla każdej szkoły, od legowanego kapitału. Ponieważ kapitał ten (LW. 3.623/72. i LW. 21.796/73.) wcielony został do majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego, odsetki zaś uwzględniono w preliminarzach okręgowych, jako dochód dotyczących szkół, przeto Wydział krajowy, zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej, preliminuje na tę pozycyę kwotę 62 zł.
257.280	275.152	

Wydatki. Fundusz szkolny

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek kraj. Rady szkolnej: zwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: nadzwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
II.	3	**Na mniejsze potrzeby szkolne**	33.626	—	33.626	33.000
III.	4	**Na przybory naukowe**	16.688	—	16.688	10.910
IV.	5	**Na konferencye okręgowe**	17.570	—	17.570	15.842
V.	6	**Na biblioteki okręgowe**	1.925	—	1.925	1.925

krajowy. Wydatki.

Wynikłości z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
31.258	32.753	*Do rubr. II.* Według kolumny III. alegat A.) preliminowane wydatki tej rubryki wynoszą w okrągłej sumie . . . . . 35.536 zł. a po strąceniu potrzeb dla szkół miasta Lwowa . . 1.232 zł. dla powiatu podhajeckiego i buczackiego, które wedle oznajmienia Rady szkolnej krajowej wydatki te z własnych pokrywają dochodów, w kwocie . . . . . 678 „ 1.910 „ Rada szkolna krajowa żąda kredytu w kwocie . . . . . 33.626 zł. Jednakowoż ze względu na wynikłość tej rubryki z roku 1885. (kolumna III. alegat 6.) która bez potrzeb szkół miejskich we Lwowie i Krakowie wynosiła . . . . . 31.258 „ Wydział krajowy preliminuje . . . . . 33.000 „
9.923	10.185	*Do rubr. III.* Koszta tej rubryki (bez Lwowa i Krakowa) wynosiły w roku 1884. . . . . 8.614 zł. 44 ct. „ 1885. (alegat C. kolumna IV). . . . . 9.922 „ 80½ „ Razem . 18.537 zł. 24½ ct. Ilość szkół (bez Lwowa i Krakowa) wedle załącznika A) odnośnych preliminarzy wynosiła w obu tych latach razem 5.077. Z kosztu ogólnego 18.537 zł. 24½ ct., przypada zatem na jednę szkołę przeciętny koszt w kwocie 3·65 zł. ponieważ zaś Rada szkolna krajowa na rok 1887. wykazuje szkół wraz ze szkołami okręgu miasta Krakowa w ilości 2.989., przeto przeciętny wydatek wynosi . . 10.910 zł. co też Wydział krajowy preliminuje. Na rok 1886. uchwalono . . . . . 10.185 „ a zatem na rok 1887. preliminuje się więcej o . . . . . 725 zł. z uwzględnieniem większej ilości szkół.
14.765	13.404	*Do rubr. IV.* Koszta tej rubryki wynosiły (bez Lwowa i Krakowa) w roku 1884. . . . . 12.155 zł. 73 ct „ 1885. (alegat C. kolumna V.) wynosiły . . . . 14.764 „ 75 „ Razem . 26.920 zł. 48 c Biorąc za podstawę przeciętną z tych wydatków, (t. j. 26.920 zł. 48 ct.: 5.077 szkół otrzymujemy przeciętną potrzebę na każdą szkołę w kwocie . . 5·30 zł a zatem przeciętny wydatek dla 2.989 szkół (z okręgiem Krakowskim) wyniesie w roku 1887 kwotę . . . . . 15.842 zł co też Wydział krajowy preliminuje. Na rok 1886. uchwalono na tę rubrykę . . . . . 13.304 „ a zatem kredyt na rok 1887. wyniesie więcej o . . . . . 2.538 zł. która to kwota powinna w zupełności wystarczyć dla szkół nowych, w preliminarzu na rok 1887. już uwzględnionych.
2.940	1.950	*Do rubr. V.* Preliminuje się mniej o 25 zł. niż na rok 1886. gdyż w tej kwocie potrącono dotyczący wydatek powiatu podhajeckiego, który własnymi dochodami wszelkie swe potrzeby pokrywa.

*

Wydatki. Fundusz szkolny

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek kraj. Rady szkolnej: zwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: nadzwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
VI.	7	**Na rozmaite wydatki**	9.753	—	9.753	3.663
VII.		**Na utrzymanie szkół nowych.**				
	8	Na utrzymanie 42. szkół nowych i z dniem 1. Września w życie wejść mających, a w preliminarzach okręgowych nie uwzględnionych	6.538	—	6.538	6.136
	9	Na utrzymanie 150. szkoł, które mają być zorganizowane i wejść w życie od 1. Września 1887 roku, na czas od 1. Września do końca Grudnia 1887 r. .	8.000	—	8.000	8.000
		Suma rubryki VII.	14.538	—	14.538	14.136
VIII.	10	**Na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok 1886/7.**	133.650	—	133.650	110.000
IX.	11	**Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych**	—	20.000	20.000	20.000

krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
10.146	3.800	*Do rubr. VI.* Wedle alegatu A. (kolumna VII.) Rada szkolna kraj. koszta tej rubryki podaje w kwocie . . . . . 11.410 zł. Z tej kwoty strąca się: *a*) koszta prowadzenia rachunków funduszów szkoln. okr. . 6.090 zł. *b*) wydatki na szkoły m. Lwowa . . . . . 1.520 „ *c*) „ powiatu podhajeckiego . . . . . 137 „ 7.747 „ i preliminuje się tylko . . . . . 3.663 zł.
—	5.552	*Do rubr. VII. poz. 8.* W roku 1886. preliminowano dla 38. szkół nowych 5.552 zł. a zatem dla każdej szkoły po 146·10 zł. Licząc obecnie 42 szkół nowych i biorąc to samo przecięcie za podstawę, okazuje się potrzebny kredyt na rok 1887. w kwocie 6.136 zł. który Wydział krajowy wstawia do preliminarza.
1.133	8.000	*Do poz. 9.* Preliminuje się zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej, jak na rok 1886.
1.133	13.552	
118.207	100.000	*Do rubr. VIII.* Wydatki tej rubryki wynosiły w roku 1883. . . 108.433 zł. 15 ct. „ 1884. . . 99.142 „ 57½ „ (Wynikłość łącznie z wynikłościami rubr. X.) „ 1885. . . 118.206 „ 72½ „ Razem . 325.782 zł. 45 ct. przeciętnie . 108.594 „ 15 „ uwzględniając jednak wynikłość z r. 1885. Wydział krajowy preliminuje 110.000 zł. i sądzi, że ta kwota z powodu zaprowadzenia południowej nauki w zupełności jest wystarczającą. UWAGA. Zauważa się, że na pokrycie niedoboru szkół miejskich w Krakowie, zaliczono następujące kwoty: w rubr. II. 405 zł., V. 50 zł., VI. 100 zł., VIII. 810 zł. 6 ct., razem 1.365 zł. 06 ct. Niedobór ten przyjętym został na fundusz szkolny krajowy w myśl §. 19. Ustawy krajowej z d. 2. Maja 1873. r. i art. XIX. Ustawy z dnia 28. Grudnia 1882 r. (LW. 56.420/86).
25.300	20.000	*Do rubr. IX.* Preliminuje się jak na rok 1886. kwotę 20.000 zł. a to z powodu, iż Rady szkolne okręgowe przez zwrot krajowemu funduszowi szkolnemu i kompensacyą nadebranych zasiłków, częstokroć pozbawione zapasowej gotówki, żądać muszą zaliczek na pokrycie potrzeb bieżących, które zwrócone być winne w roku przedmiotowym; dlatego też tęższamą kwotę preliminuje się równocześnie w dochodach. (Patrz rubr. VII. poz. 21. dochodów).

Wydatki. Fundusz szkolny

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek kraj. Rady szkolnej: zwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: nadzwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
		DZIAŁ II.				
X.		**Wydatki własne funduszu szkolnego krajowego.**				
		Substytucye.				
	12	Na wynagrodzenie nauczycieli i nauczycielek za godziny nadobowiązkowe	3.500			
	13	Na zastępstwo nauczycieli lub nauczycielek, przeszkodzonych w urzędowaniu w skutek choroby lub innej przyczyny	3.500			
		Suma rubryki X. .	7.000	—	7.000	7.000
XI.		**Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye.**				
	14	Dla szkoły klasztornej pp. Benedyktynek obrz. orm. we Lwowie	—	2.000		
	15	Dla szkoły klasztornej pp. Klarysek w Starym Sączu	—	250		
	16	Dla szkoły klasztornej pp. Benedyktynek obrz. łać. w Przemyślu	—	1.440		
		Suma rubryki XI. .	—	3.690	3.690	3.690
XII.		**Adjuta.**				
	17	Dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego .	5.000	—	5.000	5.000
XIII.		**Remuneracye i zapomogi.**				
	18	Remuneracye zmienne i zapomogi dla nauczycieli .	14.000			
	19	Remuneracye i zapomogi dla katechetów	12.000			
	20	Remuneracye za naukę robót ręcznych	3.000			
		Suma rubryki XIII.	29.000	—	29.000	29.000
XIV.	21	**Remuneracye i zapomogi dla inspektorów okręgowych**	2.000	—	2.000	2.000
XV.		**Podatki i daniny.**				
	22	Na podatki i ekwiwalenta z gruntów i realności szkolnych	500			
	23	Dodatek konkurencyjny na część budynku szkolnego w Tarnowie	150			
		Suma rubryki XV. .	650	—	650	650

krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
—	7.000	*Do rubr.* X. Jak na rok 1886. z uwagą, iż wynikłości tej rubryki, dotychczas w zamknięciach przez Radę szkolną krajową osobno nie wykazywane, mieszczą się w wynikłościach rubr. VIII. poz. 10.
3.770	3.690	
4.984	5.000	
13.200	14.000	
11.987	12.000	
1.968	3.000	
27.155	29.000	Preliminuje się jak na rok 1886.
2.860	2.000	
229	500	
66	150	
295	650	

Wydatki. Fundusz szkolny

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek kraj. Rady szkolnej zwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej nadzwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
XVI.		**Koszta podróży i dyety.**				
	24	Koszta podróży i dyety dla nauczycieli, przeniesionych ze względów służbowych	500	—	500	500
XVII.		**Dodatki pięcioletnie.**				
	25	Dodatki dla nauczycieli do tego czasu już asygnowane	62.365			
	26	Drugie i trzecie dodatki w roku 1887. asygnować się mające	8.133			
	27	Pierwsze dodatki w r. 1887. przypadające . . .	8.680			
		Suma rubryki XVII.	79.178	—	79.178	79.178
XVIII		**Dodatek do funduszu emerytalnego.**				
	28	Dodatek stale systemizowany na emerytury dla nauczycieli etatowych i na zaopatrzenie wdów i sierót po nauczycielach	12.800	—	12.800	12.800
XIX.		**Emerytury.**				
	29	Dla nauczycieli, którzy utracą posady w skutek reorganizacyi szkół	5.900	—	5.900	5.900
XX.		**Dary z łaski.**				
		a) Stałe.				
	30	Januszewskiej Wiktoryi, 1. sierota	21			
	31	Kloss Franciszka	35			
	32	Hołubowicz Petronela	63			
	33	Klesiewicz Julia	36			
	34	Dubil Amalia	63			
	35	Prokopowiaz Emilia	30			
	36	Mikiewicz Eleonora	20			
	37	Hurakowska Marya	39			
	38	Konopnicka Katarzyna	105			
	39	Potocka Walerya	31			
	40	Praszałowicz Marya	40			
	41	Filipowska Joanna	53			
	42	Kołdrasińska Zofia	80			
	43	Januszewska Wiktorya	167			
	44	Elsner Karolina	80			
	45	Rogozińska Józefa	40			
	46	Seniów Agata	38			
	47	Nowomiejska Karolina	51			
		Razem .	992	—	992	992
	48	*b)* Jednorazowe	2.500	—	2.500	2.500
		Suma rubryki XX. .	3.492	—	3.492	3.492

krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
515	500	Preliminuje się jak na rok 1886.
58.265	77.618	*Do rubr. XVII.* Preliminuje się zgodnie z wnioskiem c. k. Rady szkolnej krajowej na podstawie imiennych wykazów, znajdujących się przy LW. 60.415/86.
12.800	12.800	Preliminuje się jak na rok 1886. na podstawie §. 39. Ustawy z dnia 2. Maja 1873.
5.454	5.900	Preliminuje się jak na rok 1886.
1.426	992	*Do poz. 30—47.* Preliminuje się jak na rok 1886. na podstawie rzeczywistego stanu asygnowanych darów z łaski.
2.097	2.500	*Do poz. 48.* Preliminuje się jak na rok 1886.
3.523	3.492	

Wydatki. Fundusz szkolny

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek kraj. Rady szkolnej: zwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: nadzwyczajne	Wniosek kraj. Rady szkolnej: Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
XXI.		**Potrzeby szkół ogólnej natury.**				
	49	Potrzeby ogólne szkół wedle obecnego stanu . .	1.000	—	1.000	1.000
	50	Na konferencyą krajową nauczycieli	4.000	—	4.000	4.000
	51	Na wydanie podręcznika do nauki uzupełniającej .	—	3.000	3.000	—
		Suma rubryki XXI.	5.000	3.000	8.000	5.000
XXII.		**Rozmaite wydatki.**				
	52	Dodatek służbowy dla nauczycieli szkół pospolitych w Krakowie	4.000	—	4.000	4.000
—		Rozmaite inne	—	—	—	—
		Suma rubryki XXII.	4.000	—	4.000	4.000
XXIII		**Zasiłki na budowę szkół.**				
	53	Zasiłki bezzwrotne	—	5.000	—	—
	54	Zaliczki zwrotne	—	10.000	—	—
		Suma rubryki XXIII.	—	15.000	15.000	15.000

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
1.000	1.000	*Do poz. 49.* Preliminuje się jak na rok 1886.
—	—	*Do poz. 50.* Według §. 46. noweli z dnia 2. Maja 1883. konferencya krajowa odbywać się ma co lat sześć; — ponieważ termin ten przypada na rok 1887. — preliminuje się przeto zgoduie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej 4.000 zł. t. j. kwotę, jaką na ten cel w r. 1881. przyzwolono.
—		*Do poz. 51.* Nic się nie preliminuje, z powodów wyłuszczonych w sprawozdaniu Wydziału krajowego o preliminarzu tegoż funduszu na rok 1887.
1.000	1.000	
3.833	3.800	*Do poz. 52.* Preliminuje się zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej więcej o 200 zł. z powodu podwyższenia dodatku służbowego z rocznych 100 zł. na 200 zł. nauczycielom w Krakowie, Tomaszowi Klimondzie i Stefanowi Cześnikiewiczowi przy szkołach na Piasku i Kleparzu.
9.382	—	
13.215	3.800	
4.500	5.000	
10.200	10.000	
14.700	15.000	*Do rubr. XXIII. poz. 53 i 54.* Preliminuje się zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej jak na rok 1886.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek Wydziału kraj. zwyczajne	Wniosek Wydziału kraj. nadzwyczajne	Wniosek Wydziału kraj. Razem
				Złote austryackie		
		DOCHODY.				
I.		**Odsetki od kapitałów.**				
	1	$4^1/_2$% od obligacyj pożyczki kraj. z r. 1883. im. wartości	31.800 zł. — ct.	1.431	—	
	2	$4^1/_2$% od obligacyj pożyczki kraj. z r. 1884. im. wartości	83.900 „ — „	3.775	—	
	3	6% od listów zastawnych Zakładu kredytowego ziemskiego w Krakowie, im. wartości .	11.500 „ — „	690	—	
	4	4% od listów zastawnych gal. Towarzystwa kred. ziemskiego we Lwowie, im. wartości	700 „ — „	28	—	
	5	5% od takichże listów im. wartości . .	157.700 „ — „	7.885	—	
	6	4% od książeczki Banku kraj. im. wartości .	71 „ 32 „	3	—	13.812
			285.671 zł. 32 ct.			
	7	5% od kapitałów hipotekowanych w walucie wiedeńskiej:				
			Kapitał. Odsetki.			
		a) u Bractwa św. Anny w Jarosławiu	75 złr. — kr. 1 zł. $57^1/_2$ ct.			
		b) na realności Nr. 35 w Mościskach	7 „ 30 „ — „ 16 „			
		c) na realności Nr. 40, 48, 105, 202 w Mościskach	31 „ 15 „ — „ 67 „			
		d) na dobrach Stojanowice . .	125 „ — „ 2 „ $62^1/_2$ „			
		e) na dobrach Gdów . . .	187 „ 30 „ 3 „ 94 „			
		f) u Bractwa skapl. w Bochni .	50 „ — „ 1 „ 05 „			
		g) „ „ Niep. Pocz. N. M. P. w Łukawicy	112 „ 30 „ 2 „ $36^1/_2$ „			
		h) u Bractwa różańc. w Bruśniku .	250 „ — „ 5 „ 25 „			
		i) „ „ Wola Lubecka , .	267 „ 30 „ 5 „ $62^1/_2$ „			
		k) „ „ Proszówka . . .	125 „ — „ 2 „ $62^1/_2$ „	26	—	
			1.231 złr. 15 kr. 25 zł. $88^1/_2$ ct.			
	8	5% od kapitałów hipotekowanych w walucie polskiej;				
		a) na dobrach Branice .	5.000 złp. — gr. 62 zł. 52 ct.			
		b) „ „ Głęboka .	17.418 „ 05 „ 217 „ 73 „			
		c) „ „ Dojazdów	28.712 „ 22 „ 358 „ 91 „	639	—	
			51.130 złp. 27 gr. 639 zł. 16 ct.			
			Do przeniesienia .	665	—	13.812

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
13.752	13.766	*Do rubr. I. poz. 1—6.* Preliminuje się wedle stanu efektów z końcem Czerwca 1886.
13.752	13.766	*Do poz. 7 i 8.* Preliminuje się jak na rok 1886.

Dochody. Fundusz szkolny

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału kraj. zwyczajne	nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.		Z przeniesienia .	665	—	13.812
	9	5% od kapitałów hipotekowanych na realnościach w Krakowie:			
		Kapitał. Odsetki.			
		a) Nr. 73. I. 99. I. 2.815 złp. 22 gr. 35 zł. 20 ct.			
		b) „ 73. I. 99. I. 1.435 „ 18 „ 17 „ 94 „			
		c) „ 73. I. 99. I. 1.388 „ 27 „ 17 „ 36 „			
		d) „ 141. I. 194. I. 2.815 „ 14 „ 35 „ 20 „			
		e) „ 93. I. 203. II. 132 „ 10 „ 1 „ 68 „			
		f) „ 89. I. 224. II. 3.387 „ 15 „ 42 „ 34 „			
		g) „ 89. I. 224. II. 4.000 „ — „ 50 „ — „			
		h) „ 208. I. 334. III. 1.196 „ 11 „ 14 „ 94½ „			
		i) „ 342. I. 521. IV*a*. 949 „ 13 „ 11 „ 86½ „			
		k) „ 327. VIII. 193. IV*a*. 3.483 „ 04 „ 43 „ 54½ „			
		l) „ 327. VIII. 193. IV*a*. 389 „ 10 „ 4 „ 86½ „			
		m) „ 171. I. 256. II. 421 „ 26 „ — „ — „			
		22.415 złp. 20 gr. 274 zł. 94 ct.	275	—	940
		Suma rubryki I. .	—	—	14.752
II.		**Dochody z dóbr, realności i innych praw.**			
	10	Czynsz z ogrodu w Dunajowie	1		
	11	„ „ „ Krukienicach	2		
	12	„ „ „ Biéczu	1		
	13	Czynsz z wydzierżawionych gruntów w Zagórzu . . .	5		
	14	Czynsz od gminy m. Tarnowa za wynajęcie budynku, będącego w części własnością kraj. funduszu szkolnego . . .	162		
		Suma rubryki II.	171	—	171
III.		**Dodatki.**			
	15	Od c. k. Skarbu Salin zwrot ⅓ części pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej panieńskiej w Wieliczce	490		
	16	Od gminy Zaleszczyki, dodatek na wydatki kancelaryjne, a to:			
		a) miasto Zaleszczyki . . . . 12 zł. 23 ct.			
		b) „ Zaleszczyki stare . . . 1 „ 62 „			
		c) obszar dworski . . . . . — „ 15 „	14		
	17	Od żydowskiej gminy tarnowskiej, dodatek na utrzymanie IV. klasy przy szkole głównej	26		
		Snma rubryki III.	530	—	530

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
13.752	13.766	
537	940	*Do poz. 9. a)—l).* Preliminuje się jak na rok 1886. *Do poz. 9. m).* Odsetki pobiera najstarszy z księży u P. Maryi w Krakowie za nadzór nad szkołą w Bronowicach.
14.289	14.706	
		Do rubr. II. poz. 10—13. Preliminuje się jak na rok 1886.
7	9	*Do poz. 14.* Preliminuje się po raz pierwszy czynsz od gm. m. Tarnowa, który przyznany został temuż funduszowi na mocy dekretu Rady szkolnej kraj. z dnia 2. Maja 1886. do L. 2.399. (LW. 27.036/86).
	490	
30	14	Preliminuje się jak na rok 1886.
—	26	
30	530	

Dochody. Fundusz szkolny

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału kraj. zwyczajne	Wniosek Wydziału kraj. nadzwyczajne	Wniosek Wydziału kraj. Razem
			Złote austryackie		
IV.	18	**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych**	2.835	—	2.835
V.	19	**Zapisy i darowizny**	—	—	—
VI.	20	**Taksy od spadków**	9.050	—	9.050
VII.		**Rozmaite wpływy.**			
	21	Zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych .	20.000	—	20.000
	22	Zwroty wydatków innych rubryk budżetowych	8.000	—	8.000
	23	Zwroty zaliczek m. Krakowa, Sanoka i Tarnopola z lat dawniejszych	1.200	—	1.200
	24	Różne nieprzewidziane	15	—	15
	25	Zwroty zaoszczędzeń w zasiłkach, danych funduszom szkolnym okręgowym, za czas od r. 1874. do końca r. 1885. . .	160.000	—	160.000
		Suma rubryki VII.	189.215	—	189.215

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
2.835	2.835	Preliminuje się jak corocznie na podstawie kontraktu, zawartego między c. k. Rządem, a Zakładem narodowym imienia Ossolińskich. (LW. 10.386|78).
—	—	
9.045	9.000	Dochód wynosił: w r. 1883—8.883 zł. w roku 1884—10.019 zł. w roku 1885—9.045 zł. Razem 27.947 zł. a przeciętnie 9.315 zł. Z uwzględnieniem wynikłości z roku 1885. preliminuje się 9.050 zł.
4.000	20.000	*Do rubr. VII. poz. 21.* Należytość zaległych zaliczek, danych Radom szkolnym okręgowym, wynosiła z końcem roku 1884. . . . . 26.691 zł. 09 ct. W roku 1885. udzielono nowych zaliczek w kwocie . . . . . 33.792 zł. 73½ ct. W roku 1886 (do końca Sierpnia) w kwocie 13.500 „ — „ Razem . 47.292 „ 73½ „ Razem . 73.983 zł. 82½ ct. Z tego odpisano w r. 1885. . . . 15.691 zł. 09 ct. „ „ po koniec Sierpnia w r. 1886. 2.444 „ 24 „ Pozostało . 18.135 „ 33 „ Pozostało . 55.848 zł. 49½ ct. Na to uiszczono w roku 1885. . . 4.000 zł. — ct. „ „ w r. 1886. (po koniec Sierpnia) 13.250 „ — „ 17.250 „ — „ Pozostała zaległość z końcem Sierpnia 1886. w kwocie . . 38.598 zł. 49½ ct. przypisana do zwrotu od Rad. Szk. okręgowych: 1) w Gródku 9.433 zł. 30½ ct. 2) w Pilznie 8.665 zł. 19 ct. 3) Przemyślu 2.000 zł. 4) Rohatynie 5.000 zł. 5) Krakowie (zamiejs). 4.500 zł. 6) Tarnowie 4.000 zł., 7) Jaworowie 1.500 zł. 8) Zaleszczykach 2.000 zł. 9) Brzeżanach 1.500 zł. Preliminuje się zatem kwotę 20.000 zł. równą zapreliminowanym wydatkom w rubr. IX poz. 11. jak na r. 1886.
10.349	5.000	Ze względu na wynikłość w r. 1885. preliminuje się 8.000 zł.
1.143 4	1.200 15	Preliminuje się jak na rok 1886.
176.038	150.000	*Do poz. 25.* Wedle alegatu b) dołączonego do zamknięć rachunkowych kraj. funduszu szkolnego za rok 1885. pretensya tegoż funduszu do funduszów szkolnych okręgowych z tytułu nadebranych zasiłków wynosiła z końcem r. 1884. 492.873 zł. 04½ ct.
191.534	176.215	W roku 1885. udzielono za wiele zasiłku tymże Radom szkolnym okręgowym w kwocie . . . . . 114.322 „ 35½ „ Razem . 607.195 zł. 40 ct. Z tego odpisano w roku 1885 . . . . . 3.886 „ 90½ „ Pozostało . 603.308 zł. 49½ ct Na poczet tej należytości uiszczono w roku 1885. . . . 176.038 „ 24½ „ a zatem należytość z końcem r. 1885. wynosiła . . . 427.270 zł. 25 ct. W roku 1886 (po koniec Sierpnia) odpisano . . . . 8.495 „ 35 „ Pozostało . 418.774 zł. 90 ct. „ „ „ „ uiszczono . . . . 83.568 „ 37 „ Zaległość z końcem Sierpnia b. r. wynosi jeszcze . . . 335.206 zł. 53 ct. Wydział krajowy uwzględniając uiszczenie w roku 1885. wynoszące 176.038 zł. 24½ ct. preliminuje na ten cel 160.000 zł.

Dochody. Fundusz szkolny

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału kraj. zwyczajne	Wniosek Wydziału kraj. nadzwyczajne	Wniosek Wydziału kraj. Razem
			Złote austryackie		
VIII.	26	**Dodatek z c. k. Skarbu Państwa**	54.943	—	54.943
IX.	27	**Zwroty zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne**	16.000	—	16.000

Wynikłość z roku 1885.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
54.943	54.943	*Do rubr. VIII.* W myśl §. 63. ustawy państwowej z dnia 14. Maja 1869. i reskryptu c. k. Ministerstwa oświaty z 29. Września 1869. do LW. 6.863.
15.778	20.000	*Do rubr. IX.* Wedle dołączonego wykazu D). rozdano gminom do końca r. 1885. zaliczki w sumie 243.048 zł. 26 ct. z których przypada do zwrotu w roku 1887. . . . . 17.061 zł. 55½ ct. zaległe raty z lat dawniejszych po koniec r. 1885. wynoszą 16.416 „ 48 „ razem do ściągnięcia w roku 1887. . . . . 33.478 zł. 03½ ct. Ze względu jednak na wynikłość z roku ostatniego preliminuje się 16.000 zł.

Załącznik A. do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1887.

SUMARYUSZ

szkół zreorganizowanych, tudzież dochodów i wydatków funduszów szkolnych okręgowych na rok 1887.

| Liczba porządkowa | C. k. RADA SZKOLNA okręgowa | A) Dochody: Liczba i kategorya szkół ludowych — filialna | etatowa pospolita o nauczycielach 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | wydziałowa | Roczna kwota podatków stałych z dodatkami rządowymi: opłacanych w całym powiecie zł. | ct. | opłacone przez należące do zakresu szkół w powiecie zorganizowanych: gminy zł. | ct. | obszary dworskie zł. | ct. | I. Dochód z obligacyj i kapitałów szkolnych zł. | ct. | II. Dochód z gruntów i realności szkolnych zł. | ct. | III. Dochód w naturaliach z podaniem wartości tychże, uiszczany przez: a) gminy zł. | ct. | b) obszary dworskie zł. | ct. | c) inne strony zł. | ct. | IV. Dochód w gotówce na mocy dawniejszych zobowiązań, uiszczany przez: a) gminy zł. | ct. | b) obszary dworskie zł. | ct. | c) inne strony zł. | ct. | V. Dochód w gotówce na mocy ustawy uiszczany przez: a) gminy zł. | ct. | b) obszary dworskie zł. | ct. | VI. Dochód z darowizn, kar za nieposyłanie dzieci do szkoły i tym podobnych wpływów zł. | ct. | VII. Suma dochodów miejscowych zł. | ct. | VIII. Dochód z 3% dodatków do podatków w powiecie zł. | ct. | IX. Suma dochodów z rubryki V. i VII. zł. | ct. | B) Rozchody: I. Płace nauczycieli i nauczycielek: etatowych zł. | ct. | nadetatowych wraz z potrzebami szkolnemi dla klas równorzędnych zł. | ct. | II. Remunaracye dla katechetów zł. | ct. | III. Mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe zł. | ct. | IV. Potrzeby naukowe zł. | ct. | V. Konferencya okręgowa zł. | ct. | VI. Biblioteka okręgowa zł. | ct. | VII. Rozmaite wydatki zł. | ct. | VIII. Suma rozchodów zł. | ct. | IX. W porównaniu dochodów z wydatkami okazuje się niedobór, mogący być pokryty z kraj. funduszów szkolnych zł. | ct. | X. Nadwyżki przy funduszach miejscowych zł. | ct. | IX. Suma z kolumny IX *b)* i X. jako potrzebny zasiłek z funduszu krajow. szkolnego zł. | ct. |
|---|---|---

Załącznik B.

do preliminarza krajowego funduszu szkolnego

na rok 1887.

Wykaz

między ogólną sumą dochodów, a wydatkami potrzebnymi do pokrycia płac nauczycieli etatowych

na rok

Liczba porządkowa		Powiat	1		2						3	
					a		b		c		a	
powiatu	okręgu szkolnego		Dochody miejscowe wraz z 3% dodatkami do podatków w powiecie		Płace nauczycieli etatowych		Remuneracya katechetów z dawniejszych zobowiązań		Razem		W porównaniu kolumn 1. i 2.c okazują się dochody większe	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	I.	Kraków miasto	55.104	94	47.800	—	650	—	48.450	—	6.654	94
2	II.	Kraków powiat	13.812	03½	19.135	—	—	—	19.135	—	—	—
3		Chrzanów	13.817	98½	21.400	—	—	—	21.400	—	—	—
4		Wieliczka	18.593	11	24.890	—	700	—	25.590	—	—	—
5	III.	Lwów powiat	22.128	21	33.260	—	—	—	33.260	—	—	—
6		Bóbrka	12.032	64	18.950	—	—	—	18.950	—	—	—
7	IV.	Wadowice	14.242	43	20.670	—	—	—	20.670	—	—	—
8		Biała	28.496	03	29.230	—	600	—	29.830	—	—	—
9		Żywiec	9.899	20	12.150	—	—	—	12.150	—	—	—
10	V.	Myślenice	9.736	63	14.870	—	—	—	14.870	—	—	—
11		Nowy Targ	7.449	53	12.760	—	—	—	12.760	—	—	—
12	VI.	Nowy Sącz	14.684	33	24.480	—	50	—	24.530	—	—	—
13		Limanowa	4.474	48	7.050	—	—	—	7.050	—	—	—
14	VII.	Gorlice	10.348	67	15.600	—	—	—	15.600	—	—	—
15		Grybów	3.945	15	6.700	—	—	—	6.700	—	—	—
16	VIII.	Bochnia	21.528	62	21.600	—	300	—	21.900	—	—	—
17		Brzesko	11.700	27	15.420	—	—	—	15.420	—	—	—
18	IX.	Tarnów	18.979	83	32.360	—	—	—	32.360	—	—	—
19		Dąbrowa	6.097	28	7.540	—	—	—	7.540	—	—	—
20	X.	Pilzno	7.032	23	9.050	—	—	—	9.050	—	—	—
		Do przeniesienia	304.103	60	394.915	—	2.300	—	397.215	—	6.654	94

porównawczy

(wraz z remuneracyami katechetów), i płac nadetatowych nauczycieli w każdym powiecie **1886|7.**

3		4		5				6				7	
b				a		b		a		b			
W porównaniu kolumn 1. i 2.c okazują się dochody		Płace nauczycieli nad etatowych		przypada zatem dopłata z funduszu szkolnego krajowego na płace nauczycieli				na cały okręg szkolny przypada dopłata z funduszu szkolnego kraj. na płace nauczycieli				Suma kolumn 6 a i b	
mniejsze				etatowych z remuneracyą katechetów		nad-etatowych		etatowych z remuneracyą katechetów		nad-etatowych			
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	7.465	—	—	—	810	06	—	—	810	06	810	06
5.322	96½	1.755	—	5.322	96½	1.755	—	—	—	—	—	—	—
7.582	01½	4.555	—	7.582	01½	4.555	—	—	—	—	—	—	—
6.996	89	4.225	—	6.996	89	4.225	—	19.901	87	10.535	—	30.436	87
11.131	79	6.895	—	11.131	79	6.895	—	—	—	—	—	—	—
6.917	36	4.450	—	6.917	36	4.450	—	18.049	15	11.345	—	29.394	15
6.427	57	550	—	6.427	57	550	—		—	—	—	—	—
1.333	97	1.405	—	1.333	97	1.405	—	—	—	—	—	—	—
2.250	80	550	—	2.250	80	550	—	10.012	34	2.505	—	12.517	34
5.133	37	2.790	—	5.133	37	2.790	—	—	—	—	—	—	—
5.310	47	1.665	—	5.310	47	1.665	—	10.443	84	4.455	—	14.898	84
9.845	67	4.930	—	9.845	67	4.930	—	—	—	—	—	—	—
2.575	52	1.230	—	2.575	52	1.230	—	12.421	19	6.160	—	18.581	19
5.251	33	1.030	—	5.251	33	1.030	—	—	—	—	—	—	—
2.754	85	680	—	2.754	85	680	—	8.006	18	1.710	—	9.716	18
371	38	2.800	—	371	38	2.800	—	—	—	—	—	—	—
3.719	73	2.025	—	3.719	73	2.025	—	4.091	11	4.825	—	8.916	11
13.380	17	5.880	—	13.380	17	5.880	—	—	—	—	—	—	—
1.442	72	1.135	—	1.442	72	1.135	—	14.822	89	7.015	—	21.837	89
2.017	77	1.410	—	2.017	77	1.410	—	—	—	—	—	—	—
99.766	34	57.425	—	99.766	34	50.770	06	97.748	57	49.360	06	147.108	63

*

Liczba porządkowa. powiatu	Liczba porządkowa. okręgu szkolnego	Powiat	1 Dochody miejscowe wraz z 3% dodatkami do podatków w powiecie zł.	ct.	2 a Płace nauczycieli etatowych zł.	ct.	2 b Remuneracya katechetów z dawniejszych zobowiązań zł.	ct.	2 c Razem zł.	ct.	3 a W porównaniu kolumn 1. i 2.c okazują się dochody większe zł.	ct.
		Z przeniesienia .	304.103	60	394.915	—	2.300	—	397.215	—	6.654	94
21	X.	Ropczyce	10.592	70	12.640	—	—	—	12.640	—	—	—
22	XI.	Jasło	12.828	72	21.070	—	—	—	21.070	—	—	—
23		Krosno	10.806	56	16.200	—	—	—	16.200	—	—	—
24	XII.	Mielec	12.492	70	14.408	15	—	—	14.408	15	—	—
25		Tarnobrzeg	6.473	33	8.310	—	—	—	8.310	—	—	—
26	XIII.	Kolbuszowa	6.304	26	10.350	—	—	—	10.350	—	—	—
27		Nisko	5.165	61	7.310	—	—	—	7.310	—	—	—
28	XIV.	Rzeszów	17.835	19	25.770	—	—	—	25.770	—	—	—
29		Łańcut	15.963	93	21.361	13	—	—	21.361	13	—	—
30	XV.	Sanok	12.248	83	17.090	—	—	—	17.090	—	—	—
31		Brzozów	10.286	38	18.100	—	—	—	18.100	—	—	—
32		Lisko	4.649	03	4.870	—	—	—	4.870	—	—	—
33	XVI.	Przemyśl	24.482	97	25.340	—	—	—	25.340	—	—	—
34		Dobromil	7.941	62	11.270	—	—	—	11.270	—	—	—
35	XVII.	Jarosław	22.974	23	30.770	—	—	—	30.770	—	—	—
86		Cieszanów	10.455	72	14.590	—	—	—	14.590	—	—	—
37	XVIII.	Jaworów	14.261	36	14.600	—	—	—	14.600	—	—	—
38		Mościska	13.244	—	16.747	42	—	—	16.747	42	—	—
39	XIX.	Sambor	19.354	78	28.770	—	600	—	29.370	—	—	—
40		Stare miasto	5.196	90	6.900	—	—	—	6.900	—	—	—
41	XX.	Drohobycz	22.543	50	24.340	—	—	—	24.340	—	—	—
42		Turka	5.133	69	8.350	—	—	—	8.350	—	—	—
		Do przeniesienia .	575.339	61	754.071	70	2.900	—	756.971	70	6.654	94

3		4		5				6				7	
b				a		b		a		b			
W porównaniu kolumn 1. i 2.c okazują się dochody		Płace nauczycieli nad etatowych		przypada zatem dopłata z funduszu szkolnego krajowego na płace nauczycieli				na cały okręg szkolny przypada dopłata z funduszu szkolnego kraj. na płace nauczycieli				Suma kolumn 6 a i b	
mniejsze				etatowych z remuneracyą katechetów		nad-etatowych		etatowych z remuneracyą katechetów		nad-etatowych			
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
99.766	34	57.425	—	99.766	34	50.770	06	97.748	57	49.360	06	147.108	63
2.047	30	1.100	—	2.047	30	1.100	—	4.065	07	2.510	—	6.575	07
8.241	28	1.820	—	8.241	28	1.820	—	—	—	—	—	—	—
5.393	44	1.590	—	5.393	44	1.590	—	13.634	72	3.410	—	17.044	72
1.915	45	2.470	—	1.915	45	2.470	—	—	—	—	—	—	—
1.836	67	1.685	—	1.836	67	1.685	—	3.752	12	4.155	—	7.907	12
4.045	74	1.560	—	4.045	74	1.560	—	—	—	—	—	—	—
2.144	39	1.865	—	2.144	39	1.865	—	6.190	13	3.425	—	9.615	13
7.934	81	3.305	—	7.934	81	3.305	—	—	—	—	—	—	—
5.397	20	1.620	—	5.397	20	1.620	—	3.332	01	4.925	—	18.257	01
4.841	17	1.235	—	4.841	17	1.235	—	—	—	—	—	—	—
7.813	62	2.295	—	7.813	62	2.295	—	—	—	—	—	—	—
220	97	—	—	220	97	—	—	12.875	76	3.530	—	16.405	76
857	03	2.475	—	857	03	2.475	—	—	—	—	—	—	—
3.328	38	1.165	—	3.328	38	1.165	—	4.185	41	3.640	—	7.825	41
7.795	77	4.900	—	7.795	77	4.900	—	—	—	—	—	—	—
4.134	28	825	—	4.134	28	825	—	11.930	05	5.725	—	17.655	05
338	64	1.840	—	338	64	1.840	—	—	—	—	—	—	—
3.503	42	2.740	—	3.503	42	2.740	—	3.842	06	4.580	—	8.422	06
10.015	22	2.760	—	10.015	22	2.760	—	—	—	—	—	—	—
1.703	10	480	—	1.703	10	480	—	11.718	32	3.240	—	14.958	32
1.796	50	3.165	—	1.796	50	3.165	—	—	—	—	—	—	—
3.216	31	—	—	3.216	31	—	—	5.012	81	3.165	—	8.177	81
188.287	03	98.320	—	188.287	03	91.665	06	188.287	03	91.665	06	279.952	09

Liczba porządkowa. powiatu	Liczba porządkowa. okręgu szkolnego	Powiat	1 Dochody miejscowe wraz z 3% dodatkami do podatków w powiecie zł.	ct.	2 a Płace nauczycieli etatowych zł.	ct.	2 b Remuneracya katechetów z dawniejszych zobowiązań zł.	ct.	2 c Razem zł.	ct.	3 a W porównaniu kolumn 1. i 2.c okazują się dochody większe zł.	ct.
		Z przeniesienia .	575.339	61	754.071	70	2.900	—	756.971	70	6.654	94
43	XXI.	Stryj	20.643	40	23.240	—	400	—	23.640	—	—	—
44		Żydaczów	12.232	65	16.990	—	105	—	17.095	—	—	—
45	XXII.	Kałusz	9.089	19	14.722	—	—	—	14.722	—	—	—
46		Dolina	10.474	38	14.730	—	63	—	14.793	—	—	—
47	XXIII.	Gródek	14.552	40	14.710	—	400	—	15.110	—	—	—
48		Rudki	8.215	07	9.280	—	—	—	9.280	—	—	—
49	XXIV.	Sokal	25.395	10	32.820	—	500	—	33.320	—	—	—
50		Kamionka strum.	21.004	58	28.760	—	200	—	28.960	—	—	—
51	XXV.	Żółkiew	13.370	68	15.830	—	—	—	15.830	—	—	—
52		Rawa	11.352	87	14.140	—	—	—	14.140	—	—	—
53	XXVI.	Złoczów	30.200	14	37.253	11	350	—	37.603	11	—	—
54		Brody	21.507	63	28.910	—	105	—	29.015	—	—	—
55	XXVII.	Brzeżany	16.506	08	20.010	—	—	—	20.010	—	—	—
56		Podhajce	11 928	80	10.940	—	—	—	10.940	—	889	80
57	XXVIII.	Rohatyn	16.517	59	21.970	—	—	—	21.970	—	—	—
58		Przemyślany	12.772	61	15.620	—	—	—	15.620	—	—	—
59	XXIX.	Tarnopol	29.199	38	32.788	87	—	—	32.788	87	—	—
60		Zbaraż	11.163	51	10.699	94	300	—	10.999	94	163	67
61		Skałat	14.648	51	14.190	—	—	—	14.190	—	458	51
62	XXX.	Trembowla	14.428	52	16.362	—	—	—	16.362	—	—	—
63		Husiatyn	16.830	88	17.330	—	—	—	17.330	—	—	—
64	XXXI.	Zaleszczyki	11.839	26	13.790	—	—	—	13.790	—	—	—
		Do przeniesienia .	929.212	94	1,179.157	62	5.323	—	1,184.480	62	8.265	92

3		4		5				6				7	
b				a		b		a		b			
W porównaniu kolumn 1. i 2.c okazuja się dochody		Płace nauczycieli nadetatowych		Przypada zatem dopłata z funduszu szkolnego krajowego na płace nauczycieli				Na cały okręg szkolny przypada dopłata z funduszu szkolnego kraj. na płace nauczycieli				Suma kolumn 6 a i b	
mniejsze				etatowych z renumeracyą katechetów		nadetatowych		etatowych z remuneracyą katechetów		nadetatowych			
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
188.287	03	98.320	—	188.287	03	91.665	06	188.287	03	91.665	06	279.952	09
2.996	60	2.560	—	2.996	60	2.560	—	—	—	—	—	—	—
4.862	35	550	—	4.862	35	550	—	7.858	95	3.110	—	10.968	95
5.632	81	1.120	—	5.632	81	1.120	—	—	—	—	—	—	—
4.318	62	305	—	4.318	62	305	—	9.951	43	1.425	—	11.376	43
557	60	1.300	—	557	60	1.300	—	—	—	—	—	—	—
1.064	93	1.040	—	1.064	93	1.040	—	1.622	53	2.340	—	3.962	53
7.924	90	305	—	7.924	90	305	—	—	—	—	—	—	—
7.955	42	1.510	—	7.955	42	1.510	—	15.880	32	1.815	—	17.695	32
2.459	32	—	—	2.459	32	—	—	—	—	—	—	—	—
2.787	13	—	—	2.787	13	—	—	5.246	45	—	—	5.246	45
7.402	97	2.050	—	7.402	97	2.050	—	—	—	—	—	—	—
7.507	37	795	—	7.507	37	795	—	14.910	34	2.845	—	17.755	34
3.503	92	975	—	3.503	92	975	—	3.503	92	975	—	—	—
—	—	205	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.478	92
5.452	41	1.335	—	5.452	41	1.335	—	—	—	—	—	—	—
2.847	39	1.575	—	2.847	39	1.575	—	8.299	80	2.910	—	11.209	80
3.589	49	4.755	—	3.589	49	4.755	—	—	—	—	—	—	—
—	—	960	—	—	—	796	33	—	—	—	—	—	—
—	—	1.890	—	—	—	1.431	49	3.589	49	6.982	82	10.572	31
1.933	48	3.475	—	1.933	48	3.475	—	—	—	—	—	—	—
499	12	2.615	—	499	12	2.615	—	2.432	60	6.090	—	8.522	60
1.950	74	275	—	1.950	74	275	—	—	—	—	—	—	—
263.533	60	127.915	—	263.533	60	120.432	88	261.582	86	120.157	88	381.740	74

Liczba porządkowa		Powiat	1		2						3	
					a		b		c		a	
powiatu	okręgu szkolnego		Dochody miejscowe wraz z 3% dodatkami do podatków w powiecie		Płace nauczycieli etatowych		Remuneracya katechetów z dawniejszych zobowiązań		Razem		W porównaniu kolumn 1. i 2.c okazują się dochody większe	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia .	929.212	94	1,179.157	62	5.323	—	1,184.480	62	8.265	92
65	XXXI.	Borszczów	15.455	06	15.920	—	—	—	15.920	—	—	—
66	XXXII.	Czortków	10.483	07	10.200	—	150	—	10.350	—	133	07
67		Buczacz	16.155	50	14.362	—	—	—	14.362	—	1.793	50
68	XXXIII.	Śniatyn	13.638	30	18.570	—	500	—	19.070	—	—	—
69		Horodenka	14.700	33	15.020	—	—	—	15.020	—	—	—
70	XXXIV.	Kołomyja	16.943	54	20.360	—	—	—	20.360	—	—	—
71		Kossów	7.958	91	11.920	—	—	—	11.920	—	—	—
72	XXXV.	Nadwórna	7.137	38	11.500	—	200	—	11.700	—	—	—
73		Bohorodczany	3.044	56	3.470	—	100	—	3.570	—	—	—
74	XXXVI.	Stanisławów	29.310	24	23.390	—	—	—	23.390	—	5.920	24
75		Tłumacz	9.833	19	12.190	—	—	—	12.190	—	—	—
		Suma .	1,073.873	02	1,336.059	62	6.273	—	1,342.332	62	16.112	73

3		4		5				6				7	
b				a		b		a		b			
W porównaniu kolumn 1. i 2.c okazuja się dochody		Płace nauczycieli nadetatowych		Przypada zatem dopłata z funduszu szkolnego krajowego na płace nauczycieli				Na cały okręg szkolny przypada dopłata z funduszu szkolnego kraj. na płace nauczycieli				Suma kolumn 6 a i b	
mniejsze				etatowych z remuneracyą katechetów		nadetatowych		etatowych z remuneracyą katechetów		nadetatowych			
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
263.533	60	127.915	—	263.533	60	120.432	88	261.582	86	120.157	88	381.740	74
464	94	855	—	464	94	855	—	2.415	68	1.130	—	3.545	68
—	—	1.305	—	—	—	1.171	93	—	—	1.171	93	—	—
—	—	1.435	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.171	93
5.431	70	3.125	—	5.431	70	3.125	—	—	—	—	—	—	—
319	67	1.770	—	319	67	1.770	—	5.751	37	4.895	—	10.646	37
3.416	46	3.105	—	3.416	46	3.105	—	—	—	—	—	—	—
3.961	09	1.130	—	3.961	09	1.130	—	7.377	55	4.235	—	11.612	55
4.562	62	275	—	4.562	62	275	—	—	—	—	—	—	—
525	44	550	—	525	44	550	—	5.088	06	825	—	5.913	06
—	—	6.575	—	—	—	654	76	—	—	—	—	—	—
2.356	81	580	—	2.356	81	580	—	2.356	81	1.234	76	3.591	57
284.572	33	148.620	—	284.572	33	133.649	57	284.572	33	133.649	57	418.221	90

ZESTAWIENIE

zamknięć rachunków 35 Rad szkolnych okręgowych za rok 1885., sporządzone na podstawie zamknięć nadesłanych przez c. k. Radę szkolną krajową. (LW. 60.266|86).

Dochody

Liczba porządkowa	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	I. Zapas w gotówce z początkiem roku 1885. zł.	ct.	II. Dochody miejscowych funduszów szkolnych (prestacye) zł.	ct.	III. 3% dodatek do podatków zł.	ct.	IV. Rozmaite dochody zł.	ct.	V. Inne dochody własne zł.	ct.	VI. Zasiłek z krajowego funduszu szkolnego zł.	ct.	VII. Razem zł.	ct.	VIII. Należytości czynne z końcem roku 1885. a) Zaległe prestacye zł.	ct.	b) Zaległy 3% dodatek zł.	ct.	c) Inne zaległości zł.	ct.	Razem zł.	ct.
1	Bochnia	15.962	94	25.980	84	9.357	81	—	—	4.198	07	8.279	80	47.816	52	42.008	03	1.825	05	4.014	71	47.847	80
2	Brzeżany	7.901	06	18.096	74	7 281	84	—	—	9.517	44	3.058	13	37.954	15	7.616	67	2.668	85	518	53	10.804	06
3	Czortków	4.899	20	14.607	60	7.629	72	—	—	8.468	86	227	59	30.933	78	9.372	73	3.118	09	—	—	12.490	82
4	Drohobycz	5.590	64	18.045	05	6.917	68	—	—	424	15	9.008	52	34.395	40	7.607	05	688	54	218	69	8 514	28
5	Gorlice	12.934	45	12.763	69	4.535	17	—	—	711	57	8.781	54	26.791	98	4.837	59	172	09	544	48	5.554	17
6	Gródek	2.600	81	17.559	19	5.162	39	—	—	1.434	25	1.809	56	25.965	39	21.551	90	2.220	18	66	09	23.838	17
7	Jarosław	8.217	42	20.321	78	10.029	45	—	—	1.287	61	15.725	12	47.363	97	17.145	96	3.018	87	4.113	48	24.278	32
8	Jasło	1.387	43	20.191	60	5.722	51	—	—	8.839	31	17.067	52	51.820	95	5.628	79	1.601	86	1 106	02	8.336	67
9	Jaworów	7.031	59	18.804	43	5.801	45	—	—	169	91	4.950	24	29.726	03	20.238	55	3.804	78	—	—	24.043	33
10	Kałusz	3.393	06	15.970	94	4.640	30	—	—	2.799	28	11.035	50	34.446	02	14.047	50	5.564	37	492	08	20.103	95
11	Kolbuszowa	2.700	27	5.808	44	3.702	58	—	—	155	—	7.692	23	17.358	26	4.220	09	1.167	61	2.945	47	8.333	18
12	Kołomyja	5.418	13	14.126	26	6.444	24	—	—	1.694	58	9.280	16	31.545	24	5.158	75	3.953	99	3.746	70	12 859	45
13	Kraków (zamiejska)	1.642	29	32.075	25	10.874	75	26	66	12.359	76	23.872	39	79.208	82	54.466	99	3.778	60	17.008	15	75.253	74
14	Lwów (zamiejska)	9.037	27	22.272	47	8.614	23	87	78	1.162	76	20.901	80	53.039	04	11.605	55	1.746	89	614	14	13.966	58
15	Mielec	2.690	91	14.378	30	4.635	51	—	—	187	45	6.638	18	25.839	45	5.340	93	1.668	60	143	25	7.152	79
16	Myślenice	7.249	09	13.309	33	4.402	64	—	—	315	69	10.164	71	28.192	37	3.768	18	1.344	43	197	87	5.310	48
17	Nadwórna	8.156	61	8.025	41	3.044	46	—	—	85	70	6.455	98	17.611	56	2.761	79	1.916	32	262	50	4.940	62
18	Nowy Sącz	13.604	70	13.113	03	5.876	58	—	76	1.522	54	9.993	41	30.506	33	6.570	63	1.144	20	3.708	25	11.423	09
19	Pilzno	2.268	63	10.857	95	4.693	25	—	—	444	94	4.668	10	20.664	24	20.978	56	1.356	91	652	28	22.987	75
20	Przemyśl	9.926	10	19.228	80	6.965	04	25	—	5.390	86	7.077	57	38.687	28	6.181	27	3.810	96	2.029	32	12.021	55
21	Rohatyn	9.410	01	17.780	41	5.213	72	—	—	147	28	9.099	82	32.241	24	15.757	34	3.701	94	383	01	19.842	29
22	Rzeszów	4.653	34	24.791	53	10.672	29	—	—	167	46	14 298	53	49.929	81	12.219	63	4.065	14	7.206	05	23.490	82
23	Sambor	3.436	99	17.521	75	4.858	96	—	—	5.458	93	11.667	54	39.507	19	4.006	21	2.131	14	1.562	11	7.699	46
24	Sanok	15.694	41	17.356	76	8.459	78	—	—	423	19	15.101	—	41.340	73	9.062	92	3.072	04	39	04	12.174	—
25	Śniatyn	11.817	68	21.526	37	6.679	55	—	—	994	72	6 880	71	36.081	26	6.258	39	5.110	07	764	14	12.132	61
26	Sokal	10.717	72	35.169	56	7.873	03	—	—	5.870	54	16.594	43	65.507	56	10.104	09	3.385	40	9	89	13.499	38
27	Stanisławów	8.792	39	17.286	32	7.692	46	1	05	3.859	09	13.518	09	42.357	01	7.394	76	1.302	94	4.837	67	13.535	38
28	Stryj	7.334	15	29.076	98	6.279	95	—	—	193	10	11.095	86	46.645	89	34.312	85	2.910	47	34	18	37.257	51
29	Tarnopol	7.108	14	28.562	52	14.597	09	15	95	2.019	23	4.382	28	49.577	08	28.412	95	2.324	59	11.845	81	42.583	36
30	Tarnów	3.872	61	18.635	77	7.368	40	—	15	700	44	13.677	85	40.382	62	11.527	30	2.616	24	13.235	83	27.379	37
31	Trembowla	10.943	67	21.385	50	6.673	78	—	—	960	82	4.474	30	33.494	40	12.419	99	2.372	56	57	66	14.850	21
32	Wadowice	7.385	61	31.841	06	13.676	75	1	50	2.933	70	11.335	62	59.788	63	24.041	10	4.445	21	934	54	29.420	85
33	Zaleszczyki	8.480	45	13.977	35	7.987	11	—	—	2.395	05	1.600	—	25.959	51	8.128	59	2.203	40	114	87	10.446	87
34	Żółkiew	2.909	43	18.567	97	7.537	70	—	—	3.103	69	6.259	25	35.468	62	9.930	94	1.741	03	9	99	11.681	96
35	Złoczów	6.871	93	46.794	22	10.006	26	—	—	12.727	48	18.784	96	88.312	93	26.535	54	5.394	68	1.128	98	33.059	20
	Suma	252.041	20	695.811	26	251.908	50	158	85	103.124	51	345.458	32	1,396.461	45	491.220	18	93.348	13	84.545	84	669.114	16

Do tego zapas w gotowce z początkiem r. 1885. . . . 252.041 20

Razem . . 1,648.502 65

Wydatki

Liczba porządkowa	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	I i II. Płace nauczycieli i remuneracye katechetów zł.	ct.	III. Pomniejsze potrzeby szkolne i urzędowe zł.	ct.	IV. Potrzeby naukowe zł.	ct.	V. Konferencya okręgowa zł.	ct.	VI. Biblioteka okręgowa zł.	ct.	VII. Rozmaite wydatki zł.	ct.	VIII. Zwroty 3% dodatków zł.	ct.	IX. Zwroty nadpłaconych prestacyj zł.	ct.	X. Zwrot zasiłków krajowemu funduszowi szkolnemu zł.	ct.	XI. Inne wydatki zł.	ct.	XII. Razem zł.	ct.	XIII. Należytości bierne z końcem roku 1885. a) Zaległe prestacye zł.	ct.	b) Zaległy 3% dodatek zł.	ct.	c) Inne zaległości zł.	ct.	d) Zwrot krajowemu funduszowi szkolnemu na dobranego zasiłku od roku 1874 do końca roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	XIV. Zapas gotówką w kasach z końcem r. 1885. zł.	ct.
1	Bochnia	35.642	80	837	50	562	58	505	—	200	—	270	84	—	—	—	—	8.859	81	2.148	16	48 966	69	1.347	13	1.018	81	17.449	61	42.845	01	62.660	57	14.812	77
2	Brzeżany	25.754	80	745	—	—	—	71	08	—	—	357	—	3.383	29	—	—	9.619	51	469	77	40.400	46	1.259	59	12.722	03	2.102	43	174	76	16.258	82	5.454	76
3	Czortków	20.234	26	705	79	315	—	345	—	100	—	274	—	500	—	—	—	6.115	37	2.761	50	31.350	93	1.134	12	8.725	37	1.249	91	5.863	47	16.972	87	4.482	05
4	Drohobycz	28.710	07	730	—	335	—	345	—	100	—	274	—	—	—	—	—	2.576	87	3.745	00	36.815	94	849	37	858	60	7.386	54	2.589	85	11.684	38	3.170	10
5	Gorlice	21.591	03	612	—	163	—	—	—	100	—	183	36	—	—	—	—	5.727	87	6.357	42	34.784	69	553	38	—	—	7.335	87	2.656	66	10.545	92	4.991	74
6	Gródek	21.980	18	610	—	129	—	260	—	100	—	274	—	—	—	—	—	1.000	—	1.325	86	25.679	04	846	93	2.403	01	14.009	19	9.466	20	26.725	34	2.887	16
7	Jarosław	43.497	17	1.167	50	—	—	635	—	—	—	274	—	—	—	—	—	4.952	95	1.085	67	51.612	29	1.237	43	2.117	19	5.856	30	19.036	50	28.247	43	3.969	11
8	Jasło	36.342	08	933	—	395	—	520	—	100	—	274	—	—	—	196	30	6.575	80	4.463	44	49.799	63	1.461	90	—	—	4.973	76	5.309	76	11.745	42	3.408	75
9	Jaworów	28.795	17	840	—	—	—	400	—	—	—	251	77	—	—	—	—	3.009	91	1.910	75	35.207	60	1.377	37	11.706	66	4.200	71	8.308	61	25.593	35	1.550	02
10	Kałusz	29.473	42	835	—	—	—	435	—	—	—	174	—	—	—	—	—	1.000	—	2.755	87	34.673	29	1 522	39	37	58	5.105	38	16.604	38	23.269	74	3.165	79
11	Kolbuszowa	16.773	86	395	—	249	—	—	—	200	—	272	50	—	—	—	—	—	—	281	20	18 171	56	579	81	—	—	8.150	66	1.489	68	10.220	15	1.886	97
12	Kołomyja	28.247	74	668	77	270	—	315	—	100	—	274	—	—	—	—	—	4.000	—	1.097	76	34.973	28	2.690	76	—	—	2.968	44	9.190	34	14.849	55	1.990	09
13	Kraków (zamiejska)	62.444	87	1.502	50	571	22	1.100	—	134	42	312	39	—	—	—	—	2.450	79	4.683	47	73.199	67	5.243	63	—	—	72.016	97	5.644	58	82 905	18	7.651	44
14	Lwów (zamiejska)	47.932	98	1.625	06	786	—	950	—	200	—	274	—	—	—	—	—	6.720	15	3.424	38	61.912	57	1.690	48	—	—	3.340	77	9.099	08	14.130	33	163	74
15	Mielec	21.717	53	582	50	—	—	335	—	—	—	336	90	—	—	—	—	—	—	884	66	23.856	59	724	73	—	—	9.916	26	1.185	56	11.826	56	4.673	77
16	Myślenice	24.045	79	693	94	305	—	370	—	100	—	304	91	—	—	—	—	2.000	—	4.387	64	32.207	29	968	25	—	—	1.649	23	5.927	17	8.544	65	3.234	17
17	Nadwórna	12.281	10	335	—	—	—	150	—	—	—	22	85	—	—	46	82	6.870	51	1.605	93	21.312	21	784	06	—	—	4.889	66	3.722	85	9.396	57	4.455	95
18	Nowy Sącz	26.299	02	632	70	274	76	—	—	—	—	275	53	—	—	168	93	10.000	—	3.083	69	40.734	63	712	20	—	—	2.241	35	11.845	93	14.799	48	3.376	39
19	Pilzno	19.990	62	535	—	220	—	305	—	100	—	274	—	—	—	—	—	—	—	1.025	52	22.450	14	1.009	74	—	—	16.760	52	5.700	22	23.470	49	482	73
20	Przemyśl	30.419	31	810	—	[illegible]	75	440	—	42	27	274	—	—	—	4	33	6.000	—	3.209	82	41.359	48	5 735	77	—	—	6.423	46	7.116	23	19.275	46	7.253	91
21	Rohatyn	32.788	38	1.064	—	505	—	530	—	100	—	274	—	—	—	—	—	—	—	2.454	03	37.715	41	1.432	48	—	—	13.991	42	8.354	23	23.778	13	3.935	84
22	Rzeszów	41.932	68	977	25	400	—	525	—	100	—	274	—	—	—	—	—	4.000	—	709	82	48.918	25	1.763	71	—	—	6.380	25	21.061	26	29.155	22	5.664	40
23	Sambor	32.907	60	690	—	310	—	375	—	100	—	274	—	—	—	—	—	5.000	—	890	77	45.547	37	1.020	41	—	—	445	85	8.630	00	10.096	27	2.396	81
24	Sanok	33.843	71	938	75	395	—	505	—	150	—	324	10	—	—	—	—	14.597	94	1.311	00	52.065	51	3.150	30	2.493	18	3.126	83	8.373	32	17.143	63	4.969	63
25	Śniatyn	31.186	24	784	65	194	75	554	—	7	10	325	55	—	—	—	—	6.500	—	3.513	78	43.066	08	1.468	14	1.071	09	5.753	56	8.672	77	16.965	57	4.832	96
26	Sokal	54.451	97	1.759	93	750	—	855	—	—	—	274	—	—	—	—	—	10.510	41	7.459	47	76.060	79	2.603	86	—	—	9.385	92	1.675	00	13.663	88	164	50
27	Stanisławów	30.344	10	762	15	315	—	340	—	100	—	274	—	—	—	—	—	11.913	12	3.106	94	47.154	43	1.106	73	—	—	4.141	70	12.281	92	17.530	35	3.994	97
28	Stryj	37.746	96	1.102	—	290	—	585	—	100	—	274	—	—	—	207	96	3.750	—	2.526	62	46.582	45	1.756	97	—	—	3.331	25	39.566	87	.655	10	7.397	59
29	Tarnopol	44.602	72	1.355	—	635	—	720	—	150	—	864	61	—	—	—	—	—	—	3.538	85	51.866	18	1.464	59	3.812	01	1.927	17	40.198	62	47.402	40	4.819	03
30	Tarnów	36.616	33	713	—	280	—	340	—	100	—	306	74	—	—	—	—	2.000	—	36	31	40.392	05	499	15	667	06	7.310	94	22.845	56	31.242	22	3.862	85
31	Trembowla	28.910	75	926	65	—	—	—	—	30	—	338	66	—	—	—	—	5.808	75	1.708	80	37.723	65	1.398	97	688	10	15.984	29	3.412	77	21 564	63	6.714	42
32	Wadowice	47.812	94	1.025	40	192	89	378	67	125	94	296	89	—	—	—	—	8.000	—	344	69	58.177	50	5 560	59	3.220	71	1.845	19	27.791	10	38.417	59	8.996	74
33	Zaleszczyki	20.314	97	695	13	275	—	290	—	100	—	274	—	—	—	—	—	6.201	88	1.492	17	29.643	16	1.236	79	1.761	63	4.724	11	7.521	14	15.243	67	4.796	80
34	Żółkiew	24.761	86	767	50	576	—	241	—	100	—	269	49	—	—	89	98	3.000	—	414	44	30.220	27	1.280	49	—	—	3.603	04	14.956	20	19.839	74	8.157	77
35	Złoczów	62.824	30	1.900	50	123	85	1.045	—	100	—	274	—	—	—	—	—	12.088	08	10.369	59	88.730	32	2.742	15	—	—	8 619	04	28.152	54	39.513	74	6.454	54
	Suma	1,143.219	36	31.258	25	9.922	80	14.764	75	2.939	74	10.146	11	3.883	29	714	32	180.849	81	90.585	89	1,488.282	32	60.214	40	53.303	05	288.546	78	427.270	25	829.334	49	160.220	33

Do tego zapas kasowy w gotówce z końcem r. 1885. . . 160.220 33

Razem, zgodnie z sumą przychodów . . 1,648.502 65

Uwaga

* Ze sumy 180.849 zł. 81 ct. zamieszczonej w kolumnie X. pobrano do kraj. fund. szkoln. na rachunek r. 1884. 4.811 „ 53½ „ reszta zaś w kwocie 176.038 zł. 24½ ct. zarachowano na rok 1885.

Załącznik D.

do preliminarza krajowego funduszu szkolnego

na rok 1887.

Wykaz zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne od roku 1876. po koniec roku budżetowego 1885.

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1887 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1885. zł.	ct.
1	Bachorzec . . . . . gmina	500	—	50	—	—	—
2	Balice . . . . . „	300	—	—	—	—	—
3	Balińce . . . . . „	600	—	—	—	—	—
4	Bar . . . . . „	200	—	20	—	—	—
5	Barańczyce . . . . . „	400	—	40	—	—	—
6	Bartków i Posadowa . . . . . „	200	—	20	—	—	—
7	Bernadówka . . . . . „	500	—	—	—	—	—
8	Biała . . . . . „	600	—	—	—	—	—
9	Bihale . . . . . „	500	—	50	—	—	—
10	Biskupice . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
11	Biskupice . . . . . „	500	—	—	—	100	—
12	Blich . . . . . „	500	—	62	50	—	—
13	Bohutyn . . . . . „	300	—	—	—	—	—
14	Bolestraszyce . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
15	Boniszyn . . . . . „	500	—	—	—	—	—
16	Borszczów . . . . . „	1.500	—	150	—	—	—
17	Borek . . . . . „	100	—	—	—	—	—
18	Bortków . . . . . „	400	—	—	—	350	—
19	Bóbrka . . . . . „	1.000	—	100	—	100	—
20	Bóbrka . . . . . „	1.000	—	50	—	—	—
21	Brzoza królewska . . . . . „	350	—	35	—	—	—
22	Brzyszczki . . . . . „	270	—	27	—	—	—
23	Buczacz . . . . . „	1.500	—	150	—	375	—
24	Bukowina . . . . . „	400	—	40	—	—	—
25	Busk . . . . . „	1.000	—	100	—	200	—
26	Capowce . . . . . „	300	—	—	—	—	—
27	Cetula . . . . . „	600	—	—	—	—	—
28	Chocimierz . . . . . „	500	—	50	—	—	—
29	Chyrów . . . . . „	600	—	60	—	—	—
30	Cyków . . . . . „	400	—	40	—	40	—
31	Czarnokońce małe . . . . . „	250	—	—	—	—	—
32	Czarny Potok . . . . . „	400	—	—	—	—	—
33	Czekaj . . . . . „	150	—	—	—	—	—
34	Czernichowce . . . . . „	2.000	—	—	—	—	—
35	Czerniejów . . . . . „	500	—	—	—	—	—
36	Czerepin . . . . . „	300	—	30	—	—	—
37	Czudec . . . . . „	500	—	50	—	100	—
38	Czudeckie Przedmieście . . . . . „	500	—	50	—	—	—
39	Czystopady . . . . . „	200	—	—	—	64	—
40	Czyszki . . . . . powiat Brody	200	—	—	—	—	—
41	Czyszki . . . . . „ Lwów	200	—	—	—	100	—
42	Dernachów . . . . . gmina	600	—	—	—	—	—
43	Dąbrowa . . . . . „	6.000	—	415	39½	415	49
44	Derzów . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
45	Dębno . . . . . „	600	—	60	—	—	—
46	Dobromil . . . . . miasto	3.000	—	300	—	150	—
47	Dobrotwór . . . . . gmina	300	—	50	—	—	—
	Do przeniesienia .	34.220	—	1.999	89½	1.994	49

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1887. do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	34.220	—	1.999	89½	1.994	49
48	Dora . . . . . gmina	300	—	30	—	—	—
49	Doroszów wielki . . . . . „	400	—	40	—	—	—
50	Dubie . . . . . „	300	—	30	—	—	—
51	Dubiecko . . . . . „	1.500	—	200	—	—	—
52	Dubowce z Dechową . . . . . „	400	—	40	—	—	—
53	Dukla . . . . . „	800	—	80	—	—	—
54	Dukla . . . . . „	2.000	—	200	—		—
55	Dulcza wielka . . . . . „	800	—	80	—	80	—
56	Dunkowce . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
57	Dylągówka . . . . . „	300	—	—	—	150	—
58	Dżurków . . . . . „	500	—	—	—	—	—
59	Faszczówka . . . . . „	500	—	50	—	—	—
60	Firlejówka . . . . . „	100	—	—	—		—
61	Folwarki żydaczowskie . . . . . „	820	—	82	—	— 21	89
62	Gaje starobrodzkie . . . . . „	600	—	60	—	—	—
63	Ganczary . . . . . „	500	—	50	—	—150	—
64	Giedlarowa . . . . . „	300	—	30	—	—	—
65	Glinik . . . . . „	500	—	50	—	—	—
66	Gołogóry . . . . . wieś	500	—	50	—		—
67	Gołogóry . . . . . miasteczko	800	—	80	—	25	—
68	Gorajowice . . . . . gmina	130	—	13	—		—
69	Grzymałów . . . . . „	1.000	—	—	—	—200	—
70	Hadyńkowce . . . . . „	500	—	50	—	—	—
71	Hermanowice . . . . . „	250	—	25	—	—	—
72	Hodów . . . . . „	600	—	60	—	—	—
73	Hodowice . . . . . „	400	—	—	—	—	—
74	Hostów . . . . . „	500	—	100	—	—	—
75	Hruszów i Kłonica . . . . . „	530	—	—	—	—	—
76	Hucisko oleskie . . . . . „	100	—	—	—	—	—
77	Husiatyn . . . . . „	800	—	80	—	—	—
78	Hyżne . . . . . „	400	—	40	—	40	—
79	Jarocin . . . . . „	300	—	30	—		—
80	Jaryczów stary . . . . . „	500	—	50	—	250	—
81	Jasień . . . . . „	1.000	—	100	—	100	—
82	Jazłowczyk . . . . . „	300	—	—	—	—	—
83	Jezierzanka . . . . . „	300	—	30	—	— 30	—
84	Iławcze . . . . . „	500	—	50	—	—	—
85	Jordanow . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
86	Ispas . . . . . „	300	—	—	—	—	—
87	Izdebnik . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
88	Kałusz . . . . . „	2.000	—	200	—	—	—
89	Kędzierzawce . . . . . „	200	—	—	—	—	—
90	Klikówka . . . . . „	400	—	50	—	—	—
91	Klimiec . . . . . „	300	—	—	—	—	—
92	Klimkówka . . . . . „	400	—	50	—	—	—
93	Kobierzyn . . . . . „	250	—	—	—	—	—
94	Kobylica ruska . . . . . „	550	—	110	—	—	—
95	Kobyłowłoki . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
96	Kołomyja . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
97	Komarno . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
98	Komarno . . . . . „	500	—	—	—	—	—
99	Kopki . . . . . „	300	—	—	—	—	—
100	Korczyn . . . . . powiat Stryj	600	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	66.050	—	4.689	89½	3.041	38

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1887. do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	66.050	—	4.689	89½	3.041	38
101	Korczyn . . . . . powiat Krosno	500	—	50	—	50	—
102	Koropiec . . . . . „ Czortków	400	—	—	—	—	—
103	Koropiec . . . . . „ Złoczów	300	—	—	—	—	—
104	Kornalowice . . . . . gmina	600	—	—	—	—	—
105	Korszyłówka . . . . . „	500	—	50	—	—	—
106	Kosmacz . . . . . „	350	—	—	—	—	—
107	Kostarowce . . . . . „	600	—	60	—	—	—
108	Kowalowa . . . . . „	500	—	50	—	—	—
109	Kozy . . . . . „	500	—	—	—	—	—
110	Krakowiec . . . . . „	400	—	40	—	—	—
111	Krasów . . . . . „	200	—	20	—	20	—
112	Krościenko . . . . . „	200	—	—	—	—	—
113	Krościenko . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
114	Krotoszyn . . . . . „	500	—	50	—	150	—
115	Krowniki . . . . . „	400	—	—	—	—	—
116	Królin . . . . . „	102	—	—	—	20	40
117	Krynica . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
118	Kryłoś . . . . . „	500	—	50	—	—	—
119	Krystynopol . . . . . „	600	—	100	—	—	—
120	Krzęcin . . . . . „	500	—	50	—	—	—
121	Krzyszkowice . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
122	Krzywcze . . . . . „	800	—	80	—	—	—
123	Kulików . . . . . „	2.000	—	—	—	—	—
124	Kuty . . . . . „	3.000	—	300	—	—	—
125	Lachowice . . . . . „	600	—	60	—	120	—
126	Lacka wola . . . . . „	600	—	—	—	—	—
127	Lackie wielkie i małe . . . . . „	600	—	—	—	—	—
128	Lanckorona . . . . . „	600	—	60	—	—	—
129	Leszczyn . . . . . „	200	—	—	—	40	—
130	Leszniów . . . . . „	400	—	—	—	—	—
131	Leżajsk . . . . . „	5.000	—	250	—	—	—
132	Lisko . . . . . „	800	—	—	—	—	—
133	Lisowice . . . . . „	900	—	—	—	—	—
134	Lisowice . . . . . „	300	—	—	—	—	—
135	Lipnica dolna . . . . . „	400	—	40	—	120	—
136	Lipnica murowana . . . . . „	600	—	150	—	150	—
137	Lipnica wielka . . . . . „	300	—	30	—	—	—
138	Lipinki . . . . . „	300	—	—	—	—	—
139	Łopatyn . . . . . „	1.000	—	200	—	—	—
140	Lubaczów . . . . . „	2.000	—	—	—	—	—
141	Lubcza . . . . . „	600	—	—	—	—	—
142	Lubiana . . . . . „	400	—	—	—	400	—
143	Lubla . . . . . „	200	—	—	—	—	—
144	Łańcut . . . . . miasto	2.000	—	200	—	—	—
145	Łańcut . . . . . gmina	4.000	—	—	—	600	—
146	Łęki . . . . . „	500	—	50	—	50	—
147	Łowce . . . . . „	300	—	30	—	—	—
148	Łoszniów . . . . . „	500	—	—	—	—	—
149	Łoszniów . . . . . „	500	—	50	—	—	—
150	Łukowa . . . . . „	250	—	—	—	—	—
151	Łuczyce . . . . . „	150	—	—	—	—	—
152	Majdan gołogórski . . . . . „	200	—	20	—	20	—
153	Marcinkowice . . . . . „	200	—	20	—	—	—
	Do przeniesienia .	106.902	—	6.949	89½	4.781	78

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1887. do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	106.902	—	6.949	89½	4.781	78
154	Markowa . . . . . „	600	—	—	—	—	—
155	Markowce . . . . . „	400	—	—	—	—	—
156	Meteniów . . . . . „	300	—	—	—	—	—
157	Męcina . . . . . „	129	—	—	—	—	—
158	Męcinka . . . . . „	150	—	—	—	—	—
159	Milatyn . . . . . „	200	—	—	—	—	—
160	Mitulin . . . . . „	300	—	—	—	25	—
161	Mołotów z Demidowem . . . . . „	200	—	20	—	—	—
162	Młyniska . . . . . „	600	—	—	—	—	—
163	Mościska . . . . . „	2.000	—	250	—	250	—
164	Myscowa . . . . . „	250	—	—	—	—	—
165	Nadworna . . . . . „	400	—	40	—	40	—
166	Nadworna . . . . . miasteczko	3.200	—	320	—	—	—
167	Nahorce . . . . . gmina	400	—	—	—	—	—
168	Nałuże . . . . . „	400	—	—	—	—	—
169	Narajów . . . . . „	200	—	—	—	—	—
170	Nawsie . . . . . „	400	—	—	—	—	—
171	Niemiłów . . . . . „	800	—	80	—	—	—
172	Niepołomice . . . . . „	161	—	—	—	—	—
173	Niepołomice . . . . . „	1.000	—	100	—	300	—
174	Nisko . . . . . „	1.500	—	150	—	—	—
175	Niwra . . . . . „	500	—	100	—	—	—
176	Nowy Sącz . . . . . „	400	—	—	—	—	—
177	Nowy Targ . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
178	Nowosielce . . . . . „	600	—	—	—	—	—
179	Ochladów . . . . . „	100	—	—	—	—	—
180	Ochrymowce . . . . . „	800	—	—	—	—	—
181	Odrzykoń . . . . . „	600	—	100	—	—	—
182	Olszanik . . . . . „	400	—	—	—	—	—
183	Olszanica . . . . . „	500	—	100	—	100	—
184	Oleszyce . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
185	Olszyce . . . . . „	2.000	—	200	—	—	—
186	Osiek . . . . . powiat Biała	500	—	—	—	—	—
187	Osiek . . . . . „ Wadowice	400	—	40	—	—	—
188	Osiek . . . . . „ Jasło	250	—	—	—	—	—
189	Osielec . . . . . „	500	—	50	—	—	—
190	Ostrów . . . . . „	600	—	60	—	—	—
191	Ostrowczyk polny . . . . . „	300	—	—	—	—	—
192	Oświęcim . . . . . „	500	—	100	—	100	—
193	Ożydów . . . . . „	500	—	100	—	—	—
194	Padew narodowa . . . . . „	500	—	—	—	150	—
195	Petlikowce . . . . . „	500	—	50	—	50	—
196	Pietrycze . . . . . „	200	—	20	—	—	—
197	Pisarzowice . . . . . „	500	—	—	—	—	—
198	Piskorowice . . . . . „	500	—	50	—	100	—
199	Pistyń . . . . . wieś	600	—	60	—	180	—
200	Pistyń . . . . . miasteczko	400	—	40	—	80	—
201	Pleszowice . . . . . gmina	200	—	20	—	—	—
202	Pobereże . . . . . powiat Żydaczów	600	—	60	—	60	—
203	Pobereże . . . . . „ Stanisławów	1.000	—	100	—	100	—
204	Podborce . . . . . gmina	500	—	50	—	—	—
205	Podhorce . . . . . „	200	—	20	—	20	—
206	Podhorodce . . . . . „	500	—	—	—	153	22
	Do przeniesienia .	138.142	—	9.329	89½	6.490	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1887. do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po konie. roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia .		138.142	—	9.329	89½	6.490	—
207	Podłęże	gmina	129	—	—	—	—	—
208	Podwysokie	„	1.000	—	200	—	200	—
209	Poręba radlna	„	200	—	—	—	—	—
210	Porszna	„	300	—	50	—	200	—
211	Potok złoty	„	500	—	50	—	—	—
212	Potok	„	400	—	40	—	—	—
213	Pryszów kameralny	„	200	—	20	—	—	—
214	Przemyśl	miasto	6.000	—	600	—	—	—
215	Przewłoczna	gmina	300	—	—	—	—	—
216	Przewrotne	„	800	—	80	—	160	—
217	Przybówka	„	400	—	40	—	—	—
218	Pustomyty	„	200	—	20	—	20	—
219	Radłowice	„	400	—	—	—	—	—
220	Radymno	„	3.000	—	250	—	625	—
221	Radziechów	„	5.650	—	376	66	—	—
222	Rajtarowice	„	300	—	30	—	—	—
223	Rakowczyk	„	500	—	50	—	—	—
224	Rasztowce	„	500	—	50	—	—	—
225	Rawa	„	500	—	—	—	—	—
226	Raźniów	„	200	—	—	—	—	—
227	Reniów	„	200	—	—	—	—	—
228	Rodatycze	„	500	—	—	—	50	—
229	Rohatyn	„	5 000	—	500	—	—	—
230	Rozhurcze	„	600	—	60	—	—	—
231	Równe	„	400	—	40	—	—	—
232	Rudki	„	1.600	—	—	—	—	—
233	Rudki	„	500	—	—	—	—	—
234	Ryków	„	300	—	—	—	—	—
235	Rzepniów	„	100	—	—	—	—	—
236	Rzeszów	„	3.000	—	300	—	—	—
237	Sanok	„	1.200	—	120	—	—	—
238	Sarny	„	1.000	—	100	—	100	—
239	Schönanger	„	500	—	50	—	—	—
240	Siary	„	500	—	—	—	—	—
241	Sielec	„	400	—	—	—	—	—
242	Siemakowce	„	600	—	—	—	—	—
243	Siennów	„	1.000	—	100	—	—	—
244	Sieniawa v/Dybków	„	1.582	96	—	—	1.582	96
245	Siepraw i Łyczanka	„	800	—	—	—	—	—
246	Sierakośce	„	300	—	30	—	—	—
247	Skała	„	500	—	50	—	—	—
248	Skała	„	2.000	—	200	—	—	—
249	Skniłów	„	500	—	50	—	100	—
250	Sokolniki	„	700	—	—	—	—	—
251	Sokołów	„	300	—	—	—	—	—
252	Sokołów	„	2.000	—	200	—	400	—
253	Smarzów	„	400	—	50	—	—	—
254	Sokolniki	„	1.000	—	100	—	400	—
255	Sromowce	„	300	—	50	—	50	—
256	Stary Wisnicz	„	130	—	—	—	—	—
257	Starzawa	„	500	—	—	—	—	—
258	Sławna	„	200	—	20	—	20	—
259	Stare miasto	„	500	—	20	—	—	—
	Do przeniesienia . .		188.733	96	13.226	55½	10.397	96

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1887 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	188.733	96	13.226	55½	10.397	96
260	Stulsko . . . . . gmina	1.000	—	—	—	—	—
261	Stupnica i Kotowania . . . . . „	400	—	—	—	—	—
262	Stechnikowce . . . . . „	250	—	—	—	—	—
263	Stojanów . . . . . „	400	—	—	—	50	—
264	Stubno . . . . . „	600	—	—	—	25	—
265	Strachocina . . . . . „	400	—	—	—	—	—
266	Stroniatyn . . . . . „	1.000	—	100	—	300	—
267	Stronibaby . . . . . „	200	—	—	—	—	—
268	Srodopolce . . . . . „	600	—	60	—	—	—
269	Sroki . . . . . „	200	—	20	—	80	—
270	Stryjówka . . . . . „	1.500	—	250	—	—	—
271	Strzeszyn . . . . . „	400	—	40	—	—	—
272	Stulsko . . . . . „	800	—	—	—	—	—
273	Suchodół . . . . . „	400	—	40	—	—	—
274	Suchodoły . . . . . „	500	—	100	—	—	—
275	Suchowola . . . . . „	400	—	50	—	—	—
276	Sutkowice . . . . . „	800	—	80	—	160	—
277	Swilcza . . . . . „	600	—	100	—	—	—
278	Szebnie . . . . . „	100	—	—	—	—	—
279	Szmańkowce . . . . . „	400	—	—	—	—	—
280	Szybalin . . . . . „	200	—	—	—	—	—
281	Tarnobrzeg z Dzikowem . . . . . „	300	—	—	—	—	—
282	Tartaków . . . . . „	800	—	100	—	—	—
283	Temeszów . . . . . „	400	—	50	—	—	—
284	Terło szlacheckie i rustykalne . . . . . „	200	—	20	—	—	—
285	Trościanic . . . . . „	600	—	60	—	—	—
286	Trzciana . . . . . „	400	—	40	—	80	—
287	Trzcianiec . . . . . powiat Mościska	800	—	—	—	—	—
288	Trzcianiec . . . . . „ Dobromil	600	—	—	—	96	82
289	Trzeboś . . . . . gmina	600	—	100	—	—	—
290	Tuligłowy . . . . . powiat Mościska	174	—	—	—	34	80
291	Tuligłowy . . . . . „ Jarosław	1.000	—	100	—	—	—
292	Turka . . . . . gmina	1.000	—	75	—	336	86
293	Turze . . . . . powiat Jasło	200	—	—	—	—	—
294	Turze . . . . . powiat Staremiasto	300	—	30	—	30	—
295	Tyczyn . . . . . gmina	300	—	30	—	170	—
296	Tyczyn . . . . . „	600	—	60	—	320	—
297	Tyśmienica . . . . . „	800	—	—	—	—	—
298	Uhełna . . . . . „	400	—	40	—	—	—
299	Uhnów . . . . . „	500	—	50	—	50	—
300	Ulanów . . . . . „	200	—	—	—	—	—
301	Ułazów . . . . . „	400	—	—	—	—	—
302	Uście solne . . . . . „	322	50	—	—	—	—
303	Uście solne . . . . . „	2.000	—	200	—	1.000	—
304	Uścieczko . . . . . „	200	—	—	—	—	—
305	Usznia . . . . . „	500	—	50	—	—	—
306	Urlów . . . . . „	200	—	—	—	66	64
307	Urlów z Chrabieżną . . . . . „	200	—	20	—	—	—
308	Wrzejowice . . . . . „	500	—	50	—	—	—
309	Werchrata . . . . . „	400	—	—	—	—	—
310	Weryń . . . . . „	1.500	—	150	—	—	—
311	Wesołów . . . . . „	1.200	—	120	—	56	—
312	Wiązowa . . . . . „	300	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	217.780	46	15.411	55½	13.254	08

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1887 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	217.780	46	15.411	55½	13.254	08
313	Widełki . . . . . gmina	600	—	100	—	—	—
314	Wielkie oczy . . . . . „	2.000	—	200	—	—	—
315	Wierzblany . . . . . „	300	—	30	—	—	—
316	Wiewiórka . . . . . „	300	—	—	—	—	—
317	Witkowice . . . . . „	800	—	80	—	—	—
318	Winniki . . . . . „	2.000	—	200	—	800	—
319	Włosań . . . . . „	400	—	—	—	—	—
220	Wola czarnokoniecka . . . . . „	800	—	80	—	—	—
321	Wolica ługowa i piaskowa . . . . „	400	—	—	—	—	—
322	Wołoskowce . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
323	Wołoszczyzna . . . . . „	600	—	60	—	60	—
324	Woleniów . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
325	Wybranówka . . . . . „	400	—	—	—	80	—
326	Wysocko . . . . . „	200	—	—	—	—	—
327	Wysoka łańcucka . . . . . „	800	—	—	—	—	—
328	Zabcze . . . . . „	400	—	—	—	50	—
329	Zagorzany . . . . . „	300	—	30	—	—	—
430	Zakliczyn . . . . . „	322	80	—	—	—	—
331	Zakomarze . . . . . „	400	—	40	—	—	—
332	Załęże . . . . . „	100	—	—	—	—	—
333	Załęże . . . . . „	300	—	30	—	—	—
334	Zamarstynów . . . . . „	400	—	40	—	—	—
335	Zarzecze . . . . . „	124	—	—	—	12	40
336	Zawidcze . . . . . „	200	—	—	—	—	—
337	Zawidowice . . . . . „	400	—	40	—	—	—
338	Zazdrość . . . . . „	500	—	50	—	50	—
339	Zboiska . . . . . „	200	—	20	—	20	—
340	Zdziarzec . . . . . „	600	—	60	—	—	—
341	Żółkiew . . . . . „	1.500	—	—	—	—	—
342	Żołynia . . . . . wieś i miasto	400	—	—	—	40	—
343	Żórawniki . . . . . gmina	400	—	40	—	—	—
344	Żubrza . . . . . „	1.500	—	150	—	450	—
345	Żulie . . . . . „	400	—	—	—	—	—
346	Żulice . . . . . „	400	—	—	—	—	—
347	Żurawno . . . . . „	2.000	—	—	—	1.400	—
348	Żurawno . . . . . „	3.000	—	300	—	200	—
349	Żuzel . . . . . „	400	—	—	—	—	—
350	Żydaczów . . . . . „	2.000	—	—	—	—	—
	Razem . .	245.627	26	—	—	—	—
	a po odpisaniu niezrealizowanych asygnat pod pozycyami: 31, 73, 141, 143, 207, 301, 304 i 319 w kwocie	2.579	—	—	—	—	—
	rozdzielono tychże zaliczek w rzeczywistej sumie .	243.048	26	17.061	55½	16.416	48

Z zaległości wykazanej w r. 1885. po koniec Lutego 1886 r. w kwocie 16.416 zł. 48. ct. przypada na:

a) zaległe raty z lat dawniejszych . . . . . 9.457 zł. 19½ ct.
b) „ „ z roku 1885. . . . . 6.959 zł. 28½ ct.

Suma jak wyżej . . 16.416 zł. 48 ct.

II. Alegat

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1887.

PRELIMINARZE

(a—l)

na rok

1887:

a) Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie 2
b) Wyższej szkoły rolniczej w Dublanach 4
c) Szkoły parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach 14
d) Folwarku w Dublanach 18
e) Kursu gorzelnictwa w Dublanach 24
f) Średniej szkoły rolniczej w Czernichowie 26
g) Szkoły ogrodniczej „ „ 34
h) Folwarku „ „ 36
i) Niższej szkoły rolniczej w Horodence 42
k) „ „ „ „ Jagielnicy 44
l) „ „ „ „ Kobiernicach 46

a) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Wydatki		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny	360 „			
		„ osobisty	200 „			
		dwa pięciolecia	400 „	2.960		
	2	Drugi profesor fachowy, płaca	1.300 „			
		dodatek aktywalny	240 „			
		dwa pięciolecia	400 „	1.940		
	3	Trzeci profesor fachowy, płaca	1.000 zł.			
		dodatek aktywalny	240 „	1.240		
	4	Adjunkt, płaca		800		
	5	Docent matematyki i fizyki		800		
	6	„ rysunków		400		
	7	„ chemii		300		
	8	„ stylistyki		300		
	9	„ ekonomii politycznej i administracyi		200	—	8.940
II.		**Zasługi.**				
	10	Dozorca		300		
	11	Pomocnik dozorcy		240	—	540
III.		**Koszta administracyi.**				
	12	Podatki		20		
	13	Asekuracya budynków		45		
	14	Opał i oświetlenie		400		
	15	Potrzeby kancelaryjne		200		
	16	Pomniejsze administracyjne		195	—	860
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	17	Środki naukowe		720		
	18	Wycieczki		600		
	19	Utrzymanie ogrodu doświadczalnego przy szkole leśnej		100	—	1.420
V.		**Spłata pożyczki.**				
	20	Kasie oszczędności XXV. i XXVI. rata: *a)* w kapitale 173 zł. 98 ct., *b)* w odsetkach 346 zł. 82 ct.		521	—	521
		Suma wydatków		**12.281**	—	**12.281**
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**		5.000	—	5.000
II.	2	**Opłaty od uczniów,** wpisowe		60		
		„ „ czesne		240	—	300
III.	3	**Czynsz dzierżawny** z ogrodu doświadczaln. na Szumanówce		20	—	20
		Suma dochodów		**5.320**	—	**5.320**
		W porównaniu z wydatkami		—	—	12.281
		okazuje się **niedobór**		—	—	**6.961**

Preliminarz na rok 1887. LW. 27.136/86.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
9.279	8.940	
480	540	
		Jak na rok 1886.
1.794	860	
1.101	1.420	
521	521	*Do poz. 21.* Jak w r. 1886. wedle planu umorzenia. Z końcem r. 1886. zostanie reszta kapitału 7.066 zł. 48 ct.; w r. 1887. spłaci się 173 zł. 98 ct., zostanie z końcem roku 1887. do spłaty w kapitale 6.892 zł. 50 ct.
13.175	**12.281**	
5.000	5.000	
		Jak na rok 1886.
256	300	
—	20	Jak na rok 1886. (LW. 33.122/84); dzierżawa trwa do 30. kwietnia 1889. po 20 zł.
5.256	**5.320**	
—	12.281	
—	**6.961**	

Wydatki. b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace profesorów i docentów.**			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca 2.360 zł., dodatek pięcioletni 200 zł.	2.560		
	2	Sześciu profesorów fachowych, płaca po 1.440 zł., dodatki pięcioletnie dla dwóch po 400 zł., dla trzech po 200 zł. i dodatek osobisty dla jednego 300 zł.	10.340		
	3	Dwóch adjunktów, płaca po 800 zł., dodatek osobisty dla jednego 200 zł.	1.800		
	4	Trzech asystentów, płaca po 600 zł.	1.800		
	5	Docent fizyki	800		
	6	„ weterynaryi	480		
	7	„ leśnictwa	240		
	8	„ ustaw rolnych	360		
	9	„ ogrodnictwa	200		
	10	„ melioracyi	240		
	11	„ zoologii	360		
	12	„ historyi i literatury polskiej	600		
		Suma rubryki I. .	19.780	—	19.780
II.		**Inne płace.**			
	13	Lekarz zakładowy	400		
	14	Kapelan	300		
	15	Kasyer, zarazem rachmistrz	600		
	16	Pisarz dyrekcyi	480		
		Suma rubryki II. .	1.780	—	1.780
III.		**Zasługi.**			
	17	Sługa szkolny	240		
	18	Dwóch stróżów domowych	420		
	19	Usługa dla uczniów w laboratoryach	780		
	20	Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	180		
		Suma rubryki III. .	1.620	—	1.620
		Do przeniesienia . . .	23.180	—	23.180

Preliminarz na rok 1887. LW. 37.385/1886. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
2.360	2.560	Jak na rok 1886.
9.673	10.040	Preliminowany *większy* wydatek w kwocie 300 zł. uzasadnia się osobnem sprawozdaniem.
1.400	1.000	*Więcej* o 800 zł. dla drugiego adjunkta, którego posada etatowa, opróżniona od roku 1883., będzie w r. 1887. obsadzoną.
1.400	1.800	
800	800	
480	480	
240	240	
360	360	Jak na rok 1886.
200	200	
240	240	
720	360	
—	600	
17.873	18.680	
400	400	
300	300	
—	600	Jak na rok 1886.
480	480	
1.180	1.780	
280	240	Jak na rok 1886.
180	210	*Więcej* o 210 zł. dla drugiego stróża, którego przyjęcie, po przeniesieniu szkoły wyższej do nowego gmachu szkolnego, stanie się nieodzownem.
617	780	
180	180	Jak na rok 1886.
1.257	1.410	
20.310	21.870	

Wydatki. b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . .	23.180	—	23.180
IV.		**Koszta administracyjne.**			
	21	Zarząd:			
		a) potrzeby kancelaryjne . . . . . 100 zł.			
		b) druki i inseraty . . . . . 100 „			
		c) portorya i posyłki . . . . . 70 „			
		d) koszta podróży dyrekcyi . . . . . 150 „	420		
	22	Opał	700		
	23	Oświetlenie	200		
	24	Utrzymanie budynków	1.000		
	25	„ dziedzińca	300		
	26	Ubezpieczenie budynków	400		
	27	Najem pomieszkań:			
		a) dla trzech asystentów po 72 zł. . . . 216 zł.			
		b) „ docenta fizyki . . . . . 72 „			
		c) „ kasyera . . . . . 180 „			
		d) „ pisarza . . . . . 72 „			
		e) „ ogrodnika . . . . . 80 „			
		f) „ sługi szkolnego . . . . . 30 „	650		
	28	Płaca kominiarza	65		
	29	Sprzęty i ruchomości	120	1.800	
	30	Koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana . . .	1.000		
	31	„ lustracyi zakładu	100		
	32	„ nabożeństwa	50		
	33	Apteka i rozmaite inne	100		
		Suma rubryki IV. .	5.105	1.800	6.905
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	34	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla profesora rolnictwa . . . . . 25 zł.			
		b) „ „ hodowli zwierząt . . . . 10 „			
		c) „ „ anatomii i fizyologii . . . 25 „			
		d) „ „ weterynaryi . . . . . 25 „			
		e) „ „ botaniki . . . . . 25 „			
		f) „ „ chemii rolniczej . . . . 25 „			
		g) „ „ „ zwierząt . . . . 20 „			
		h) „ „ fizyki . . . . . 20 „			
		i) „ „ miernictwa . . . . . 15 „	190		
		Do przeniesienia . .	190 28.285	1.800	30.085

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
20.310	21.870	
334	420	Jak na rok 1886.
620	600	W pozycyach 22, 23, 24, 25 i 26 preliminuje się wydatki *większe* o 655 zł. w skutek przeniesienia szkoły wyższej do nowego gmachu szkolnego.
162	145	
1.122	800	
102	100	
300	300	
620	650	Jak na rok 1886.
52	65	
169	270	Wydatki zwyczajne preliminuje się jak na rok 1886, natomiast w wydatkach nadzwyczajnych *więcej* o 1.650 zł. na urządzenie laboratoryów i muzeów w nowym gmachu szkolnym.
1.595	1.000	Jak na rok 1886.
66	100	
41	50	
126	100	
5.309	4.600	
155	190	Jak na rok 1886.
155	190	
25.619	26.470	

Wydatki.

b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
V.		Z przeniesienia .	28.285 190	1.800	30.085
	35	Zbiory i muzea, mianowicie utrzymanie i uzupełnienie:			
			zwycz.	nadzwycz.	
		a) zbioru rolniczego	50 zł.	160 zł.	
		b) „ hodowlanego	60 „	360 „	
		c) „ fizykalnego	150 „	500 „	
		d) „ botanicznego . . .	75 „	50 „	
		e) „ zoologicznego . . .	150 „	140 „	
		f) „ mechanicznego . . .	150 „	300 „	
		g) „ mineralogicznego . . .	20 „	— „	
		h) „ technologicznego . . .	60 „	260 „	
		i) „ okazów leśnych . . .	10 „	— „	
		k) „ „ ogrodniczych . .	10 „	— „	
		l) „ „ weterynarskich .	25 „	— „	
		m) „ instrumentów mierniczych .	10 „	50 „	
		n) „ modeli do budownictwa .	10 „	— „	
		o) „ okazów do geografii fizycznej	10 „	— „	
		p) „ „ melioracyjnych .	10 „	— „	800 / 1.820
	36	Laboratorya:	zwycz.	nadzwycz.	
		a) laboratoryum chemiczne . . .	600 zł.	390 zł.	
		b) „ roślinno-fizyologiczne	250 „	150 „	
		c) „ zootomiczne . .	100 „	150 „	950 / 690
	37	Biblioteka i czytelnia:	zwycz.	nadzwycz.	
		a) na przykupno dzieł	200 zł.	300 zł.	
		b) „ oprawę książek	50 „	— „	
		c) „ czasopisma	250 „	— „	500 / 300
	38	Utrzymanie pola doświadczalnego			250
	39	Wycieczki naukowe profesorów z uczniami			500
	40	Utrzymanie i uzupełnienie pasieki			30
	41	Ogród:			
		a) płaca ogrodnika	600 zł.		
		b) utrzymanie ogrodu botanicznego, utrzymanie i uzupełnienie sadu, szkółek, jakoteż ogrodu warzywnego	400 „		
		c) druk katalogu i jego rozesłanie	25 „		1.025
		Do przeniesienia .	4.245 28.285	2.810 1.800	30.085

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
25.619	26.470	
155	190	
2.609	800	W poz. 35 i 36 preliminuje się wydatki nadzwyczajne w sumie 2.510 zł. Wysoki Sejm nie uchwalił wprawdzie tych wydatków w budżecie na rok 1886., gdy jednak z powodu przeniesienia szkoły do nowego gmachu, utrzymanie i uzupełnienie dotychczasowych zbiorów, muzeów i laboratoryów stanie się niezbędnem, przeto preliminuje się na te cele powyższą kwotę w takiej samej wysokości, w jakiej uchwaloną była na rok 1885. — Wydatki zwyczajne wstawia się, jak na rok 1886.
1.676	950	
1.172	800	
143	250	Jak na rok 1886.
479	500	
7	30	
992	1.025	
7.233	4.545	
25.619	26.470	

Wydatki. b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
V.		Z przeniesienia .	28.285 4.245	1.800 2.810	30.085
	42	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone w skutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	1.000		
		Suma rubryki V. . .	5.245	2.810	8.055
VI.		**Podatki i opłaty.**			
	43	Podatek gruntowy i domowy	45		
	44	Opłata od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju, ósma rata	—	227	
		Suma rubryki VI. . .	45	227	272
VII.	45	**Stacya kontroli nasion**	100	—	100
		Suma wydatków . . .	**33.675**	**4.837**	**38.512**

Preliminarz na rok 1887. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
25.619 7.233	26.470 4.545	
1.000	1.000	Jak na rok 1886.
8.233	5.545	
169	45	
227	227	
396	272	Jak na rok 1886.
94	100	
34.342	**32.387**	W sumie wynikłości z roku 1884. nie mieszczą się pozycye: zaliczki na płace 460 zł. i niepreliminowane wydatki rozmaite 844 zł. 95 ct., — razem 1.304 zł. 95 ct.

*

Dochody. b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**		5.500	—	5.500
II.	2	**Subwencya z funduszu kultury krajowej** . .		3.439	—	3.439
III.		**Opłaty od uczniów.**				
	3	Wpisowe od 70 uczniów po 5 zł.		350		
	4	Czesne:				
		a) od 50 uczniów po 50 zł.	2.500 zł.			
		b) „ 20 „ „ 25 „	500 „	3.000		
	5	Opłata za ćwiczenia w laboratoryum:				
		a) chemicznem od 25 uczniów po 10 zł. . .	250 zł.			
		b) roślinno-fizyologicznem od 25 uczniów po 5 zł.	125 „			
		c) zootomicznem od 25 uczniów po 5 zł. . .	125 „	500		
	6	Na bibliotekę od 70 uczniów po 4 zł.		280		
	7	Na usługę		780		
		Suma rubryki III. .		4.910	—	4.910
IV.	8	**Dochód z pasieki**		230	—	230
V.	9	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu**		250	—	250
VI.	10	**Dochód ze stacyi kontroli nasion**		65	—	65
		Suma dochodów . .		**14.394**	—	**14.394**
		W porównaniu z wydatkami . .		—	—	38.512
		okazuje się **niedobór** . .		—	—	**24.118**

Preliminarz na rok 1887. **Dochody.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
5.500	5.500	Jak na rok 1886.
4.300	3.436	*Więcej* o 3 zł. na podstawie specyalnego preliminarza funduszu kultury krajowej na rok 1887. (LW. 18.690/86).
245	350	
2.288	3.000	
402	500	
176	280	
440	780	
3.551	4.910	Jak na rok 1886.
72	230	
218	250	
—	65	
13.641	**14.391**	W sumie wynikłości z r. 1884. nie mieszczą się pozycye: dochody rozmaite nieprelimowane 1.109 zł. 88 ct. i dotacya z funduszu krajowego 20.895 zł. 16 ct., — razem 22.005 zł. 04 ct.
—	32.387	
—	**17.996**	Na rok 1886. uchwalono wydatki 32.387 zł. — dochody 14.391 zł. — niedobór 17.996 zł.
		„ „ 1887. preliminuje się „ 38.512 „ „ 14.394 „ „ 24.118 „
		Zatem na rok 1887. *więcej* 6.125 zł. 3 zł. 6.122 zł.

Wydatki. c) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel fachowy	920		
	2	Dwóch nauczycieli pomocniczych, płaca 600 zł. i 500 zł., dodatek osobisty dla jednego 200 zł.	1.300		
	3	Docent weterynaryi	150		
	4	Katecheta	200		
	5	Instruktor robót ręcznych	600		
		Suma rubryki I. .	3.170	—	3.170
II.		**Koszta administracyjne.**			
	6	Zarząd: *a)* remuneracya dyrektora . . . . . 400 zł. *b)* potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 100 „	500		
	7	Opał i oświetlenie	240		
	8	Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	300		
	9	Koszta nabożeństwa obrządku gr. kat.	300		
		Suma rubryki II. .	1.340	—	1.340
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	10	Stołowanie 36 uczniów po 144 zł.	5.184		
	11	Odzież, pościel i pranie dla 36 uczniów po 60 zł. . . .	2.160		
		Suma rubryki III. .	7.344	—	7.344
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	12	Zaprzęgi do demonstracyi	80		
	13	Przybory do pisania i nauki uczniów	120		
	14	Przykupno zwierząt do sekcyi	30		
	15	„ modeli, machin i narzędzi	200		
		Suma rubryki IV. .	430	—	430
		Suma wydatków .	**12.284**	—	**12.284**

Preliminarz na rok 1887. LW. 37.385/1886. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
1.575	920	Jak na rok 1886.
700	800	Z powodu znaczniejszego wzrostu liczby uczniów preliminuje się *więcej* o 500 zł. na płacę drugiego nauczyciela pomocniczego, którego przyjęcie będzie koniecznem. (Patrz wyjaśnienie do rubr. III. wydatków).
—	150	Jak na rok 1886.
200	200	
528	780	*Mniej* o 180 zł., ponieważ dotychczasowych dwóch dozorców, pobierających 780 zł. rocznie, zastąpi się jednym instruktorem z płacą 600 zł. rocznie.
3.003	2.850	
311	500	Jak na rok 1886.
246	240	
404	300	
289	300	
1.250	1.340	
3.515	4.032	W tej rubryce preliminuje się wydatki *większe* o 1.632 zł. z powodu wzrostu liczby uczniów z 28 na 36.
910	1.680	
4.425	5.712	
78	80	Jak na rok 1886.
125	120	
13	30	
206	200	
422	430	
9.100	**10.332**	W sumie wynikłości z roku 1884. nie mieszczą się nieprelimiowane wydatki rozmaite w kwocie 6 zł. 20 ct.

Dochody. c) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	1.500	—	1.500
II.		**Opłaty i datki.**			
	2	Opłaty za utrzymanie uczniów	480		
	3	Datki Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych	360		
		Suma rubryki II. .	840	—	840
III.	4	**Zarobek 36 uczniów** po 18 zł.	648	—	648
		Suma dochodów .	**2.988**	—	**2.988**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	12.284
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**9.296**

Preliminarz na rok 1887. **Dochody.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
1.500	1.500	Jak na rok 1886.
849	480	Jak na rok 1886.
—	360	
849	840	
295	504	*Więcej* o 144 zł. z powodu, jak wyjaśnienie do rubr. III. wydatków.
2.644	**2.844**	W sumie wynikłości z roku 1884. nie mieści się dotacya z funduszu krajowego w kwocie 6.462 zł. 58 ct.
—	10.332	Na rok 1886. uchwalono wydatki 10.332 zł. — dochody 2.844 zł. — niedobór 7.488 zł.
		„ „ 1887. preliminuje się „ 12.284 „ „ 2.988 „ „ 9.296 „
—	7.488	Zatem na rok 1887. *więcej* o 1.952 zł. 144 zł. 1.808 zł.

Wydatki. d) Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**			
	1	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera	1.600		
	2	Najem robotnika	2.400		
	3	Dokupno i zmiana nasienia	250		
	4	„ nawozów dopełniających	300		
	5	„ karmy, owsa, grysu i makuchów	2.300		
	6	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	250		
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	150		
	8	„ i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni	260		
	9	„ rowów i dróg	50		
	10	Wywóz stawarki i regulacya stawów	—	300	
	11	Melioracye łąk	—	795	
	12	Drenowanie pól	—	900	
	13	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	300		
	14	Kuchnia folwarczna	200		
	15	Koszta kancelaryjne	25		
	16	Światło i smarowidło	60		
	17	Kultura lasu	100		
	18	Rogatki, posełki i jazdy w interesach folwarku	150		
		Suma rubryki I.	8.395	1.995	10.390
II.	19	**Torfiarnia**	200	—	200
III.	20	**Cegielnia**	—	3.000	3.000
IV.		**Podatki i opłaty.**			
	21	Podatek gruntowy i domowy	675		
	22	„ dochodowy z młyna i propinacyi	45		
	23	Należytość od przeniesienia własności folwarku, trzecia rata	—	268	
		Suma rubryki IV.	720	268	988
		Do przeniesienia	9.315	5.263	14.578

Preliminarz na rok 1887. LW. 22.108/1886. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
1.603	1.600	
2.762	2.400	
217	250	Jak na rok 1886.
197	300	
4.450	2.300	
62	250	
166	270	W poz. 7 i 8 *mniej* o 240 zł., ponieważ odpadają jednorazowe, nadzwyczajne wydatki.
761	380	
—	50	Jak na rok 1886.
415	300	
1.006	846	W poz. 11 i 12 ogółem *mniej* o 144 zł. na podstawie szczegółowych obliczeń robót, przypadających na rok 1887.
2.243	993	
367	300	
269	200	
24	25	Jak na rok 1886.
63	60	
22	50	*Więcej* o 50 zł. z powodu, iż pod kulturę wziętą będzie znaczniejsza przestrzeń, aniżeli w roku poprzednim. (Patrz wyjaśnienie do rubr. I. poz. 4 dochodów).
65	150	Jak na rok 1886.
14.692	10.724	
365	200	Jak na rok 1886.
6.182	2.500	*Więcej* o 500 zł., ponieważ produkcya cegły i rurek drenowych na sprzedaż będzie powiększoną. (Patrz wyjaśnienie do rubr. III. poz. 6 dochodów).
544	675	Jak na rok 1886.
61	45	
—	215	*Więcej* o 53 zł., ponieważ c. k. Ministerstwo Skarbu reskryptem z dnia 31. Sierpnia 1885. do l. 26.690 zezwoliło na spłatę tej należytości w 8 ratach rocznych, podczas gdy w budżecie r. 1886. przewidywano, iż spłata ta rozłożoną będzie na 10 rat rocznych.
605	935	
21.844	14.359	

Wydatki. d) Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . .	9.315	5.263	14.578
V.		**Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.**			
	24	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu:			
		a) od poż. 5.000 zł. — 16 i 17 rata kapitału 73 zł. 31 ct.			
		5% odsetki . . . 226 „ 69 „ 300 zł.			
		b) „ „ 11.600 „ — 7 i 8 rata kapitału 136 zł. 20 ct.			
		5% odsetki . . 559 „ 80 „ 696 „	996		
	25	Renta c. k. gal. Towarzystwu gospodarczemu	1.600		
		Suma rubryki V. .	2.596	—	2.596
VI.	26	**Rozmaite nieprzewidziane**	50	—	50
		Suma wydatków .	**11.961**	**5.263**	**17.224**

Preliminarz na rok 1887.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
21.844	14.359	
		ad a). Z kapitału 5.000 zł. zostanie z końcem roku 1886. do spłaty 4.551 zł. 76 ct., w roku 1887. spłaci się 73 zł. 31 ct., pozostanie nadal do spłaty 4.478 zł. 45 ct.
1.521	1.070	*ad b).* Z kapitału 11.600 zł. zostanie z końcem roku 1886. do spłaty 11.229 zł. 53 ct., w roku 1887. spłaci się 136 zł. 20 ct., pozostanie nadal do spłaty 11.093 zł. 33 ct.
1.600	1.600	Jak na rok 1886.
3.121	2.670	
315	50	Jak na rok 1886.
25.280	**17.079**	

Dochody. d) Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote austryackie		
		Dochody.					
I.		**Dochody z gospodarstwa.**					
	1	*a)* Ze sprzedaży ziemiopłodów		5.900 zł.			
		b) Za owies i siano dostarczone szkołom		600 „	6.500		
	2	Z wynajętych ról, łąk i pastwisk			900		
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:					
		a) Krowiarnia: α) mleko	4.000 zł.				
		β) przychowek	400 „				
		γ) sprzedane braki	400 „	4.800 zł.			
		b) Nierogacizna		120 „			
		c) Owce		40 „			
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty, wynikające z zastosowania inwentarza do potrzeb szkół		1.000 „	5.960		
	4	Z lasu i stawów			280		
			Suma rubryki I.		13.640	—	13.640
II.	5	**Z torfiarni**			200	—	200
III.	6	**Z cegielni**			—	3.200	3.200
IV.		**Dochody z propinacyi i polowania.**					
	7	Z propinacyi			420		
	8	Z polowania			50		
			Suma rubryki IV.		470	—	470
V.	9	**Rozmaite nieprzewidziane**			50	—	50
			Suma dochodów		**14.360**	**3.200**	**17.560**
		W porównaniu z wydatkami			—	—	17.224
		okazuje się **nadwyżka dochodów** na rok 1887.			—	—	**336**
		podczas gdy na rok 1886. preliminowano **niedobór**			—	—	—

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
5.252	6.300	*Więcej* o 200 zł. z powodu, że liczyć można na lepszy zbiór z pól drenowanych.
777	900	Jak na rok 1886.
4.018	5.960	
—	60	*Więcej* o 220 zł., ponieważ wypadnie wyciąć znaczniejszą przestrzeń przestałego drzewostanu.
10.047	13.220	
—	200	Jak na rok 1886.
83	2.500	Preliminuje się *więcej* o 700 zł. z powodu wyjaśnionego przy rubr. III. poz 20 wydatków, tudzież w przewidywaniu zysku ze sprzedaży cegły, niezużytej na potrzeby folwarku lub szkoły.
420	420	Jak na rok 1886.
50	50	
470	470	
84	50	Jak na rok 1886.
10.684	16.440	W sumie wynikłości z roku 1884. nie mieści się dotacya z funduszu krajowego w kwocie 14 596 zł. 20 ct.
—	17.079	
—		Na r. 1886. uchwalono wydatki 17.079 zł. dochody 16.440 zł. niedobór 639 zł.
—		„ „ 1887. preliminuje się „ 17.224 „ „ 17.560 „ nadwyżkę dochodów w 336 „
—	639	Zatem na r. 1887. *większe* wydatki o 145 zł. dochody o 1.120 zł. wynik korzystn. *o* 975 zł.

Wydatki i dochody. e) Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Wydatki	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Kierownik kursu	250		
	2	Prelegenci za wykłady:			
		a) arytmetyki, geometryi i stereometryi	115		
		b) fizyki	75		
		c) chemii	100		
		d) gorzelnictwa	300		
		e) o maszynach i kotłach	150		
		f) o opodatkowaniu	80		
		g) o rachunkowości	60		
		h) za ćwiczenia w laboratoryum	150		
		i) o aparatach gorzelniczych	80		
		Suma rubryki I. .	1.360	—	1.360
II.		**Koszta administracyjne.**			
	3	Druki, inseraty, portorya i t. p.	15		
	4	Koszta przewozu prelegentów	30		
		Suma rubryki II. .	45	—	45
III.		**Potrzeby naukowe.**			
	5	Szkole rolniczej w Dublanach za użycie laboratoryum . .	40		
	6	Wycieczki profesorów z uczniami	50		
	7	Książki i czasopisma	45		
		Suma rubryki III. .	135	—	135
IV.	8	**Zapomogi dla uczniów**	250	—	250
V.	9	**Rozmaite drobne**	5	—	5
		Suma wydatków .	**1.795**	—	**1.795**
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	1.000	—	1.000
II.	2	**Opłaty od uczniów**	240	—	240
III.	3	**Rozmaite przypadkowe**	—	—	—
		Suma dochodów .	**1.240**	—	**1.240**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	1.795
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**555**

Preliminarz na rok 1887. LW. 20.539/1886. Wydatki i dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
250	250	Jak na rok 1886.
115	115	W pozycyi 2. preliminuje się pod lit. i) *więcej* o 80 zł. na wprowadzenie wykładów „o aparatach gorzelniczych“. Wykłady te będą dalszym ciągiem wykładów pod e) „o maszynach i kotłach“, w których nie mogą być uwzględnione aparaty czysto gorzelnicze, t. j. wprost z gorzelnictwem związek mające. Skutkiem tego wynikła potrzeba wprowadzenia osobnego wykładu o aparatach gorzelniczych, jako to: kadziach zaciernych różnych systemów, parnikach, aparatach destylacyjnych i t. p.
75	75	
100	100	
300	300	
125	150	
60	80	
50	60	
150	150	
—	—	
1.225	1.280	
19	15	Jak na rok 1886.
13	30	
32	45	
40	40	Jak na rok 1886.
—	50	
43	45	
83	135	
240	250	Jak na rok 1886.
1	5	Jak na rok 1886.
1.581	**1.715**	
1.000	1.000	Jak na rok 1886.
168	240	Jak na rok 1886.
—	—	
1.168	**1.240**	W sumie wynikłości z r. 1884. nie mieści się dotacya z funduszu krajowego w kwocie 412 zł. 53 ct.
—	1.715	
—	**475**	Na r. 1886. uchwalono wydatki w sumie 1.715 zł. — dochody 1.240 zł. — niedobór 475 zł.
		„ „ 1887. preliminuje się „ „ 1.795 „ „ 1.240 „ „ 555 „
		Zatem na rok 1887. *więcej* o 80 zł. — zł. 80 zł.

Wydatki. f) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel fachowy, zarazem dyrektor	2.060		
	2	3 nauczycieli fachowych do nauk zawodowych, po 1.440 zł. .	4.320		
	3	2 „ „ „ „ zasadniczych „ 1.240 „ .	2.480		
	4	Kapelan i katecheta	800		
	5	4 nauczycieli pomocniczych z płacą adjunktów, po 800 zł. .	3.200		
	6	Nauczyciel pomocniczy z płacą asystenta	—		
	7	Instruktor do robót praktycznych	600		
	8	Opał dla kapelana i nauczycieli pomocniczych . . .	300		
		Suma rubryki I. .	13.760	—	13.760
II.		**Inne płace i zasługi.**			
	9	Kasyer	800		
	10	Pisarz dyrekcyi	500		
	11	Służba zakładowa:			
		a) sługa szkolny (płaca 100 zł., wikt 100 zł.)	200		
		b) sługa przy laboratoryum („ 60 „ „ 100 „)	160		
		c) stróż domowy („ 60 „ „ 100 „)	160		
		d) 2 chłopców do usługi uczniów („ 50 „ „ 180 „)	230		
		e) stróż nocny i podwórzowy („ 60 „ „ 100 „)	160		
		Suma rubryki II. .	2.210	—	2.210
III.		**Koszta administracyjne.**			
	12	Zarząd:			
		a) pomoo kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły . 350 zł.			
		b) potrzeby kancelaryjne szkoły . . . 100 „			
		c) druki i inseraty . . . . . 200 „			
		d) portorya i przesyłki . . . . 50 „			
		e) koszta podróży w interesach zakładu . 300 „	1.000		
	13	Opał	500		
	14	Oświetlenie	250		
	15	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	700		
	16	„ i uporządkowanie dziedzińca	50	100	
	17	Zabezpieczenie budynków	350		
		Do przeniesienia .	2.850 15.970	100 —	15.970

Preliminarz na rok 1887. LW. 41.602/1886. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
2.060	2.060	Jak na rok 1886.
2.400	4.320	
2.480	2.480	
742	800	
2.516	1.600	*Więcej* o 1.600 zł. na płace docenta weterynaryi, tudzież docenta zoologii i hodowli, którego musiano powołać z powodu choroby nauczyciela tych przedmiotów.
830	600	Nie preliminuje się nic, ponieważ obecnie nie zachodzi potrzeba obsadzenia tej posady.
700	600	Jak na rok 1886.
—	263	*Więcej* o 37 zł. z powodu zwiększenia się liczby docentów.
11.728	12.723	
600	800	Jak na rok 1886.
—	500	
208	200	
163	160	
368	160	
	230	
—	160	
1.339	2.210	
1.151	1.000	Jak na rok 1886.
412	500	
312	250	
7.123	700	
—	150	Wydatek *nadzwyczajny* w kwocie 100 zł. na uporządkowanie rozszerzonego dziedzińca wstawia się jak na rok 1886.
128	60	*Więcej* o 290 zł. z powodu konieczności zabezpieczenia budynków i inwentarza szkolnego na znacznie wyższą kwotę.
9.126	2.660	
13.067	14.933	

Wydatki. f) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
III.		Z przeniesienia . .	15.970 2.850	— 100	15.970
	18	Najem pomieszkania dla dwóch docentów	240		
	19	Płaca kominiarza	50		
	20	Sprzęty i ruchomości.	100	300	
	21	Koszta lustracyi zakładu	200		
	22	„ nabożeństwa	70		
	23	Lekarz i apteka	100		
	24	Rozmaite nieprzewidziane	100		
		Suma rubryki III. .	3.710	400	4.110
IV.		**Utrzymanie uczniów.**			
	25	Żywność (50 uczniów po 180 zł.)	9.000		
	26	Opał do kuchni	475		
	27	Służba kuchenna	655		
	28	Sprzęty do sal sypialnych, infirmeryi i jadalni . . .	100	200	
	29	Odzież (50 uczniów po 40 zł.)	2.000		
	30	Sprzęty do kuchni i naczynia stołowe	60	100	
	31	Pościel	160		
	32	Pranie bielizny i pościeli	250		
	33	Rozmaite nieprzewidziane	100		
		Suma rubryki IV. .	12.800	300	13.100
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	34	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla nauczyciela rolnictwa . . . . 25 zł.			
		b) „ „ hodowli zwierząt . . . 10 „			
		c) „ „ zootomii . . . . 20 „			
		d) „ „ weterynaryi . . . 25 „			
		e) „ „ botaniki . . . . 20 „			
		f) „ „ fizyki . . . . 25 „			
		g) „ „ miernictwa . . . . 15 „	140		
		Do przeniesienia .	140 32.480	700	33.180

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
13.067	14.933	
9.126	2.660	
—	80	*Więcej* o 160 zł. z powodu, że wypadło podwyższyć dotychczasowy czynsz o 40 zł. i nająć pomieszkanie dla czwartego docenta za 120 zł.
19	20	*Więcej* o 30 zł. stosownie do zawartej umowy.
402	100	Preliminuje się 300 zł. jako wydatek *nadzwyczajny* na sprawienie szaf dla pomieszczenia okazów.
200	200	
93	70	
276	100	Jak na rok 1886.
236	100	
10.352	3.330	
8.896	8.000	*Więcej* o 1.000 zł. na podstawie wyniku z lat poprzednich.
400	475	Jak na rok 1886.
937	655	
—	300	Wydatek *nadzwyczajny* w wysokości, jak na rok 1886. na sprawienie większej ilości łóżek.
539	2.000	Jak na rok 1886.
107	60	Wydatek *nadzwyczajny* 100 zł., ponieważ wypadnie zakupić większą ilość naczynia kuchennego.
236	160	Jak na rok 1886.
202	150	*Więcej* o 100 zł. na podstawie wyników lat poprzednich.
188	100	Jak na rok 1886.
11.505	11.900	
298	140	Jak na rok 1886.
298	140	
34.924	30.163	

Wydatki. f) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote austryackie		
V.		Z przeniesienia . .			32.480 140	700	33.180
	35	Zbiory i muzea:	zwycz.	nadzw.			
		a) zbiór rolniczy	50 zł.	400 zł.			
		b) „ hodowlany	100 „	100 „			
		c) „ fizykalny	100 „	300 „			
		d) „ botaniczny . . .	30 „	120 „			
		e) „ zoologiczny . . .	50 „	50 „			
		f) „ mechaniczny . . .	50 „	80 „			
		g) „ mineralogiczny . . .	10 „	40 „			
		h) „ technologiczny . . .	20 „	200 „			
		i) „ okazów leśnych . .	10 „	40 „			
		k) „ „ weterynaryjnych .	20 „	40 „			
		l) „ narzędzi rolniczych . .	100 „	300 „			
		m) „ przyrządów matemat., oraz mierniczych i niwelacyjnych .	20 „	80 „			
		n) „ modeli do budownictwa .	10 „	90 „			
		o) „ „ „ geografii fizykalnej	10 „	40 „			
		p) stacya meteorologiczna . .	20 „	50 „	600	1.930	
	36	Laboratorya:	zwycz.	nadzw.			
		a) laboratoryum chemiczne . .	350 zł.	— zł.			
		b) „ roślinno-fizyologiczne	100 „	100 „			
		c) „ zoologiczne . .	100 „	— „	550	100	
	37	Biblioteka i czytelnia:	zwycz.	nadzw.			
		a) przykupno dzieł	200 zł.	200 zł.			
		b) oprawa książek	50 „	50 „			
		c) czasopisma	100 „	— „	350	250	
	38	Ogród botaniczny			80	100	
	39	Utrzymanie pola doświadczalnego			100		
	40	Wycieczki naukowe uczniów z nauczycielami . . .			300		
		Suma rubryki V. .			2.120	2.380	4.500
		Suma wydatków .			**34.600**	**3.080**	**37.680**

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
34.924 298	30.163 140	
		W pozycyi tej preliminuje się w ogóle *więcej* o 170 zł., a mianowicie: *ad a)* w wydatku *nadzwyczajnym* z powodu, że bardzo ubogi zbiór rolniczy uzupełnić należy, *więcej* o . . . . . 130 zł. *ad c)* wstawia się pominięty (jedynie ze względów oszczędności) w budżecie na rok 1886. wydatek *nadzwyczajny* w kwocie . . . . 300 „ *ad m)* stosownie do potrzeby wydatek zwyczajny *większy* o . . . . 10 „ razem *więcej* o . . . . 440 zł. *ad b)*, *ad m)* i *ad p)* w wydatkach *nadzwyczajnych* stosownie do potrzeby *mniej* o . . . . . 270 „ W ogóle *więcej* o . . . . . 170 zł.
1.688	2.360	
651	650	Jak na rok 1886.
497	600	Jak na rok 1886.
165	180	
216	250	*Mniej* o 150 zł., ponieważ odpada wydatek *nadzwyczajny*.
369	300	Jak na rok 1886.
3.884	4.480	Sumę wynikłości z roku 1884. wykazano z pominięciem wydatków przypadkowych w kwocie 86 zł. 01½ ct. i nadzwyczajnych w kwocie 5.219 zł. 12 ct.
38.808	**34.643**	

Dochody. f) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	5.000	—	5.000
II.		**Opłaty od uczniów.**			
	2	Opłaty na utrzymanie od 50 uczniów po 260 zł. . . .	13.000		
	3	„ od tyluż uczniów na laboratoryum chemiczne po 10 zł.	500		
		Suma rubryki II. .	13.500	—	13.500
III.	4	**Dochód z gospodarstwa i spiżarni** . . .	50	—	50
IV.	5	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego** . .	50	—	50
		Suma dochodów .	**18.600**	—	**18.600**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	37.680
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**19.080**

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
5.000	5.000	Jak na rok 1886.
9.796	12.000	*Więcej* o 1.000 zł. dla zrównoważenia kosztów utrzymania uczniów. (Porównaj rubr. IV. wydatków).
510	500	Jak na rok 1886.
10.306	12.500	
344	50	Jak na rok 1886.
—	50	Jak na rok 1886.
15.650	17.600	Wynikłość dochodów za rok 1884. wykazana z pominięciem pozycyj przypadkowych w sumie 126 zł. 20 ct., jako też dotacyi z funduszu krajowego w kwocie 28 336 zł. 79½ ct.
—	34.643	
—	17.043	Na r. 1886. uchwalono wydatki 34.643 zł. — dochody 17.600 zł. — niedobór 17.043 zł. „ „ 1887. preliminuje się „ 37.680 „ „ 18.600 „ „ 19.080 „ Zatem na rok 1887. *więcej* „ 3.037 zł. „ 1.000 zł. „ 2.037 zł.

g) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel ogrodnik (płaca i opał)	860		
	2	Nauczyciele pomocniczy	450		
		Suma rubryki I.	1.310	—	1.310
II.		**Koszta administracyjne.**			
	3	Czynsz z domu i ogrodu	200		
	4	Opał	50		
	5	Oświetlenie	30		
	6	Utrzymanie budynku	50		
	7	Sprzęty i ruchomości	40		
	8	Rozmaite nieprzewidziane	50		
		Suma rubryki II.	420	—	420
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	9	Żywność (6 uczniów po 120 zł.)	720		
	10	Odzież, pościel i pranie (6 uczniów po 30 zł.)	180		
		Suma rubryki III.	900	—	900
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	11	Ogród: zwycz. nadzw.			
		a) najem robotnika . . . . . 200 zł. — zł.			
		b) inspekta, szklarnia i drobne wydatki 80 „ 100 „			
		c) zakupno nasion, drzewek i szczepów. 50 „ — „			
		d) folwarkowi za nawóz . . . . 60 „ — „	390	100	
	12	Narzędzia	50		
	13	Materyały pismienne	30		
	14	Książki i inne potrzeby	75		
		Suma rubryki IV.	545	100	645
		Suma wydatków .	**3.175**	**100**	**3.275**
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.000	—	2.000
II.	2	**Z ogrodu** za ogrodowizny, szczepy i owoce	600	—	600
		Suma dochodów .	**2.600**	—	**2.600**
		W porównaniu z wydatkami	—	—	3.275
		okazuje się **niedobór**	—	—	**675**

Preliminarz na rok 1887. LW. 41.602/1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
853	860	Jak na rok 1886.
300	300	*Więcej* o 150 zł. z powodu, że dotychczasowe wynagrodzenie nauczycieli pomocniczych okazało się za niskiem.
1.153	1.160	
200	200	Jak na rok 1886.
52	45	*Więcej* o 5 zł. stosownie do potrzeby.
30	30	Jak na rok 1886.
55	50	
19	40	
89	80	*Mniej* o 30 zł. stosownie do potrzeby.
445	445	
750	720	Jak na rok 1886.
222	180	
972	900	
495	360	W ogóle *więcej* o 130 zł., a to *ad b) więcej* o *nadzwyczajny* wydatek w kwocie 100 zł. na założenie nowych inspektów i *ad d) więcej* o nowy wydatek w kwocie 60 zł. na zakupno nawozu, który dotąd przez folwark bezpłatnie był dostarczanym; *ad c)* zaś *mniej* o 30 zł. stosownie do rzeczywistej potrzeby.
50	50	Jak na rok 1886.
24	30	
64	75	
633	515	
3.203	**3.020**	
2.000	2.000	Jak na rok 1886.
541	525	*Więcej* o 75 zł. jako spodziewany większy dochód ze sprzedaży szczepów. Wynikłość dochodów za rok 1884. wykazano z pominięciem dotacyi z funduszu krajowego w kwocie 662 zł. 27 ct.
2.541	**2.525**	
—	3.020	Na rok 1886. uchwalono wydatki 3.020 zł. — dochody 2.525 zł. — niedobór 495 zł.
—	495	„ „ 1887. preliminuje się „ 3.275 „ „ 2.600 „ „ 675 „
		Zatem na rok 1887. *więcej* o . 255 zł. 75 zł. 180 zł.

*

Wydatki. h) Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**				
	1	Płace i zasługi:				
		a) ekonom (płaca, opał i światło) . . .	240 zł.			
		b) służba folwarczna (płaca i wikt) . . .	900 „	1.140		
	2	Najem robotnika:				
		a) do gospodarstwa folwarcznego		700		
		b) „ chmielarni		100	300	
	3	Dokupno i zmiana nasienia		250		
	4	„ nawozów dopełniających		100		
	5	„ słomy i karmy		1.150		
	6	Inwentarz roboczy, uprząż i kucie koni.		100		
	7	„ użytkowy		50		
	8	Utrzymanie budynków folwarcznych		150		
	9	Rekonstrukcya gnojarni		—	500	
	10	Utrzymanie i dokupno maszyn i narzędzi rolniczych:				
		a) naprawa narzędzi i sprzętów.		150		
		b) dokupno maszyn i narzędzi		—	150	
	11	Utrzymanie rowów		100		
	12	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia		65		
	13	Kuchnia folwarczna (opał i sprzęty)		50		
	14	Koszta kancelaryjne		20		
	15	Światło i smarowidło		30		
		Suma rubryki I. .		4.155	950	5.105
II.		**Las i plantacya wikla.**				
	16	Las:				
		a) służba leśna	300 zł.			
		b) roboty przy eksploatacyi lasu . . .	50 „			
		c) zalesienie	150 „	500		
	17	Utrzymanie i uzupełnienie plantacyi wikla		100	500	
		Suma rubryki II. .		600	500	1.100
		Do przeniesienia .		4.755	1.450	6.205

Preliminarz na rok 1887. LW. 39.583/1886. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
1.033	1.140	Jak na rok 1886.
950	700	Preliminuje się na chmielarnię w wydatkach zwyczajnych *więcej* o 100 zł., a w *nadzwyczajnych więcej* o 300 zł.
463	250	Jak na rok 1886.
20	100	
2.186	1.150	
61	400	Wydatek *nadzwyczajny* w kwocie 300 zł. odpada.
272	—	Preliminuje się ten wydatek ze względu na rzeczywistą potrzebę.
1.439	150	Jak na rok 1886.
—	—	Preliminuje się 500 zł. jako wydatek *nadzwyczajny* z powodu, że kredyt, przeznaczony na rekonstrukcyę gnojarni w r. 1885., nie mógł być zużytym.
416	150	Wydatek zwyczajny jak na rok 1886., w wydatkach *nadzwyczajnych* zaś 150 zł. na dokupno niektórych niezbędnych narzędzi rolniczych.
	300	
89	100	Jak na rok 1886.
9	65	
50	50	
45	20	
	30	
7.033	4.605	W zamknięciu za rok 1884. suma tej rubryki większą jest o wydatki na służbę leśną w kwocie 167 zł. 02 ct., na las i szkółki w kwocie 322 zł. 92½ ct. i na utrzymanie plantacyi wikla w kwocie 225 zł. 15½ ct.,—razem 715 zł. 10 ct., które wykazuje się tu w rubr. II.
490	450	*Więcej* o 50 zł. na zalesienie stosownie do potrzeby.
225	600	Jak na rok 1886.
715	1.050	W zamknięciu za rok 1884. wydatki tej rubryki zarachowane zostały w rubr. I. (Patrz uwagę przy rubr. I.)
7.748	5.655	

Wydatki. h) Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . .	4.755	1.450	6.205
III.	18	**Wydatki na piec wapienny**	6.300	—	6.300
IV.	19	**Wydatki na cegielnię**	500	—	500
V.		**Propinacya i przewóz.**			
	20	Utrzymanie budynków propinacyjnych	100		
	21	Naprawa krypy i łodzi, tudzież sprawienie liny . . .	25		
		Suma rubryki V. .	125	—	125
VI.		**Wydatki na utrzymanie brzegów Wisły.**			
	22	*a)* Utrzymanie i odnowienie opasek	120		
		b) Naprawa ostrogów i tam	—	250	
		Suma rubryki VI. .	120	250	370
VII.		**Podatki i opłaty.**			
	23	Podatek gruntowy i domowy	275		
	24	„ dochodowy z propinacyi i promu	312		
	25	„ zarobkowy i dochodowy od palenia wapna . .	86		
	26	„ „ „ „ wyrobu cegły . .	11		
	27	Składka na szkołę ludową	50		
	27a	„ „ reparacyę kościoła	—		
	28	Opłata od przeniesienia własności ($^1/_{10}$ część — siódma rata) .	—	183	
		Suma rubryki VII. .	734	183	917
VIII.		**Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.**			
	29	Kasie oszczędności w Krakowie: umorzenie pożyczki 7.000 zł. — 24. i 25. rata kapitału wraz z odsetkami	554		
	30	Spłata wraz z odsetkami długu hip. w kwocie 12.000 zł. .	600		
		Suma rubryki VIII.	1.154	—	1.154
IX.	31	**Rozmaite nieprzewidziane**	100	—	100
		Suma wydatków .	**13.788**	**1.883**	**15.671**

Preliminarz na rok 1887. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
7.748	5.655	
7.295	6.300	Jak na rok 1886.
1.198	800	*Mniej* o 300 zł. z powodu zmniejszenia produkcyi.
—	550	*Więcej* o 50 zł. w wydatkach zwyczajnych według uznanej potrzeby, wydatek *nadzwyczajny* zaś w kwocie 500 zł. na rekonstrukcyę karczem odpada.
—	70	Wydatek zwyczajny *większy* o 5 zł., wydatku *nadzwyczajnego* w kwocie 50 zł. nie preliminuje się.
—	620	
—	120	Jak na rok 1886.
—	250	
—	370	
267	267	W ogóle *więcej* o 14 zł. stosownie do wymiaru.
301	303	
92	90	
8	10	
24	50	Jak na rok 1886.
90	—	
183	183	Jak na rok 1886.
965	903	
1.747	1.375	Z kapitału 7.000 zł. pozostanie z końcem roku 1886. niespłacona reszta 1.250 zł. W roku 1887. spłaci się w kapitale 500 zł., pozostanie z końcem r. 1887.—750 zł.
—	300	Pożyczka ta ma być zaciągniętą w roku 1886., wstawia się więc na spłatę rat wymaganą kwotę.
1.747	1.675	
198	100	Jak na rok 1886.
19.151	**16.423**	W sumie wynikłości z roku 1884. nie mieści się nadwyżka dochodów w kwocie 1.468 zł. 93 ct.

Dochody. h) Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Dochody.				
I.		**Dochody z gospodarstwa.**				
	1	Ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni		1.400		
	2	„ „ „ zwierzęcych:				
		a) krowiarnia	1.500 zł.			
		b) nierogacizna	500 „	2.000		
	3	Z wynajętych ról i pastwisk		225		
	4	Czynsz z domu i ogrodu od szkoły ogrodniczej		200		
	5	Czynsz z kuźni		40		
	6	Za wynajęte konie		450		
	7	Za nawóz stajenny do ogrodu szkoły ogrodniczej		60		
		Suma rubryki I.		4.375	—	4.375
II.		**Z lasu i wikla.**				
	8	Ze sprzedaży drzewa opałowego		670		
	9	Z wikla i trawy wśród wikla		1.600		
		Suma rubryki II.		2.270	—	2.270
III.	10	**Z rybołowstwa**		140	—	140
IV.	11	**Z pieca wapiennego**		7.500	—	7.500
V.	12	**Z cegielni**		650	—	650
VI.		**Z propinacyi i przewozu**				
	13	Z wydzierżawionej propinacyi:				
		a) propinacya	1.750 zł.			
		b) budy jarmarczne	50 „	1.800		
	14	Z dzierżawy promu do przewozu		100		
		Suma rubryki VI.		1.900	—	1.900
VII.		**Lądowe i olborne.**				
	15	Z lądowego		50		
	16	Olborne za łamanie kamienia		300		
		Suma rubryki VII.		350	—	350
VIII.	17	**Z pożyczki zrealizować się mającej**		—	—	—
		Rozmaite nieprzewidziane		25	—	25
		Suma dochodów		**17.210**	—	**17.210**
		W porównaniu z wydatkami		—	—	15.671
		okazuje się **nadwyżka dochodów**		—	—	**1.539**

Preliminarz na rok 1887. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
659	300	*Więcej* o 1.100 zł. z powodu, że w budżecie na rok 1886. obniżono znacznie dochód z ziemiopłodów ze względu na klęskę powodzi, oraz że w roku 1887. przybędzie dochód z chmielarni.
2.061	2.000	
243	225	
200	200	Jak na rok 1886.
40	40	
523	450	
—	—	Preliminuje się dochód za nawóz dostarczany szkole ogrodniczej, którego dotąd nie obliczano.
3.726	3.215	Dochody r. 1884. z lasu w kwocie 543 zł. 42 ct., tudzież z wikla i trawy wśród wikla w kwocie 1.650 zł. 50 ct. wykazuje się poniżej w rubr. II.
543	670	Jak na rok 1886.
1.650	1.600	
2.193	2.270	Dochody tej rubryki wykazane są w zamknięciu za rok 1884. w rubr. I. (Patrz uwagę przy rubr. I.)
140	140	Jak na rok 1886.
9.976	7.500	
2.332	950	*Mniej* o 300 zł. z powodu zmniejszenia produkcyi. (Patrz rubr. IV. wydatków).
1.900	1.800	Jak na rok 1886.
	100	
1.900	1.900	
305	50	Jak na rok 1886.
	300	
305	350	
—	12.000	Pożyczka ta ma być zrealizowaną w r. 1886., przeto w niniejszym preliminarzu odpada.
47	25	Jak na rok 1886.
20.619	**28.350**	
—	16.423	
—	**11.927**	Na r. 1886. uchwalono wyd. 16.423 zł. — doch. 28.350 zł. — nadwyżkę dochodów 11.927 zł.
		„ „ 1887. prelimin. się „ 15.671 „ „ 17.210 „ „ „ 1.539 „
		Zatem na rok 1887. *mniej* „ 752 zł. „ 11.140 zł. „ „ 10.388 zł.

i) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel kierownik, płaca . . . . . 1.200 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 140 „	1.340		
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca . . 720 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 60 „	780		
	3	Instruktor	480		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych	350		
	5	Kapelan i katecheta	150		
	6	Nauczyciel weterynaryi	150	—	3.250
II.		**Koszta administracyi.**			
	7	Zarząd:			
		a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 100 zł.			
		b) sługa szkolny . . . . . 240 „			
		c) utrzymanie jednej pary koni . . . 200 „	540		
	8	Opał	500		
	9	Oświetlenie	100		
	10	Utrzymanie budynków			
	11	Ubezpieczenie „	200		
	12	Płaca kominiarza			
	13	Sprzęty i ruchomości	100		
	14	Należytość rządowa od przeniesienia własności gruntów zakupionych dla szkoły, z wymierzonych 463 zł. 75 ct. spłacalnych w 10 latach, druga roczna rata. . . .	46		
	15	Lekarz, apteka i inne	100	—	1.586
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	16	Stołowanie			
	17	Odzież, pościel i pranie } dla 30 uczniów po . . 150 zł.	4.500	—	4.500
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	18	Przybory do pisania i nauki uczniów	120		
	19	Przykupno środków naukowych	200	—	320
		Suma wydatków . .	**9.656**	—	**9.656**
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	2.000		2.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
		a) Oddział Horodeński c. k. galic. Towarzystwa gospodarczego 3 stypendya po 150 zł. . . . . 450 zł.			
		b) Rada pow. Horodeńska 3 styp. po 100 zł. — 300 zł.			
		1 „ „ 150 „ 450 „			
		c) Rada powiatowa Tłumacka 1 stypendyum . 150 „			
		d) Gmina miasta Horodenki . . . . . 100 „	1.150	—	1.150
III.	3	**Czysty dochód** z gruntów szkolnych (6 morgów) . .	60	—	60
		Suma dochodów .	**3.210**	—	**3.210**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	9.656
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**6.446**

Preliminarz na rok 1887. LW. 19.749/1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		W rubryce I. preliminuje się wydatki uchwalone na rok 1886., z wyjątkiem poz. 4 i 5, w których dodano po 50 zł., razem 100 zł., zgodnie z przyznanemi płacami (LW. 49.614/85, 50.386/85).
	3.150	
		Jak na rok 1886.
	1.586	
	3.000	*Do rubr. III. poz. 16. 17.* więcej o 1.500 zł. jak na r. 1886., z powodu podniesienia liczby uczniów z 20 na 30.
	320	Jak na rok 1886.
—	**8.056**	
	2.000	Jak na rok 1886.— C. k. Ministerstwo rolnictwa przyrzekło na utrzymanie tej szkoły po 2.000 zł. rocznie na przeciąg 10. lat od roku 1885. (LW. 10.902/84).
	1.150	Jak na rok 1886.; datki stałe wedle złożonych deklaracyj (LW. 45.845/83, 19.782/84).
	60	Jak na rok 1886.
—	**3.210**	
—	8.056	
—	**4.846**	

k) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel kierownik, płaca . . . . 1.200 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 140 „	1.340		
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca . . . 720 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 60 „	780		
	3	Instruktor, płaca . . . . . 480 zł.			
		wikt . . . . . 85 „	565		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych	300		
	5	Kapelan i katecheta	150		
	6	Nauczyciel weterynaryi	150	—	3.285
II.		**Koszta administracyi.**			
	7	Zarząd:			
		a) koszta kancelaryjne, inseraty, druk i portorya 100 zł.			
		b) sługa szkolny . . . . . 240 „	340		
	8	Opał	400		
	9	Oświetlenie	100		
	10	Utrzymanie budynków			
	11	Ubezpieczenie „	250		
	12	Płaca kominiarza			
	13	Ruchomości i sprzęty	100		
	14	Lekarz, apteka i różne inne	100	—	1.290
III.		**Utrzymanie uczniów**			
	15	Stołowanie			
	16	Odzież, pościel i pranie } dla 30 uczniów po 150 zł. . .	4.500	—	4.500
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	17	Potrzeby do pisania i naki uczniów	120		
	18	Przykupno środków naukowych	200	—	320
V.	19	**Czynsz dzierżawny** za grunta używane przez szkołę . .	50	—	50
		Suma wydatków .	**9.445**	—	**9.445**
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	2.000	—	2.000
II.	2	**Opłaty i utrzymanie uczniów:**			
		a) c. k. gal. Tow. gosp. oddział Buczacz-Czortków-Zaleszczyki	300		
		b) Rada powiatowa Czortkowska	300		
		c) „ „ Borszczowska	300		
		d) „ „ Zaleszczycka	100		
		e) ks. Czartoryski Roman	450		
		f) p. Piotr Platner	150	—	1.600
III.	3	**Czysty dochód** z 24. morgów pola szkolnego . .	240	—	240
		Suma dochodów .	**3.840**	—	**3.840**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	9.445
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**5.605**

Preliminarz na rok 1887. LW. 26.189/1886.

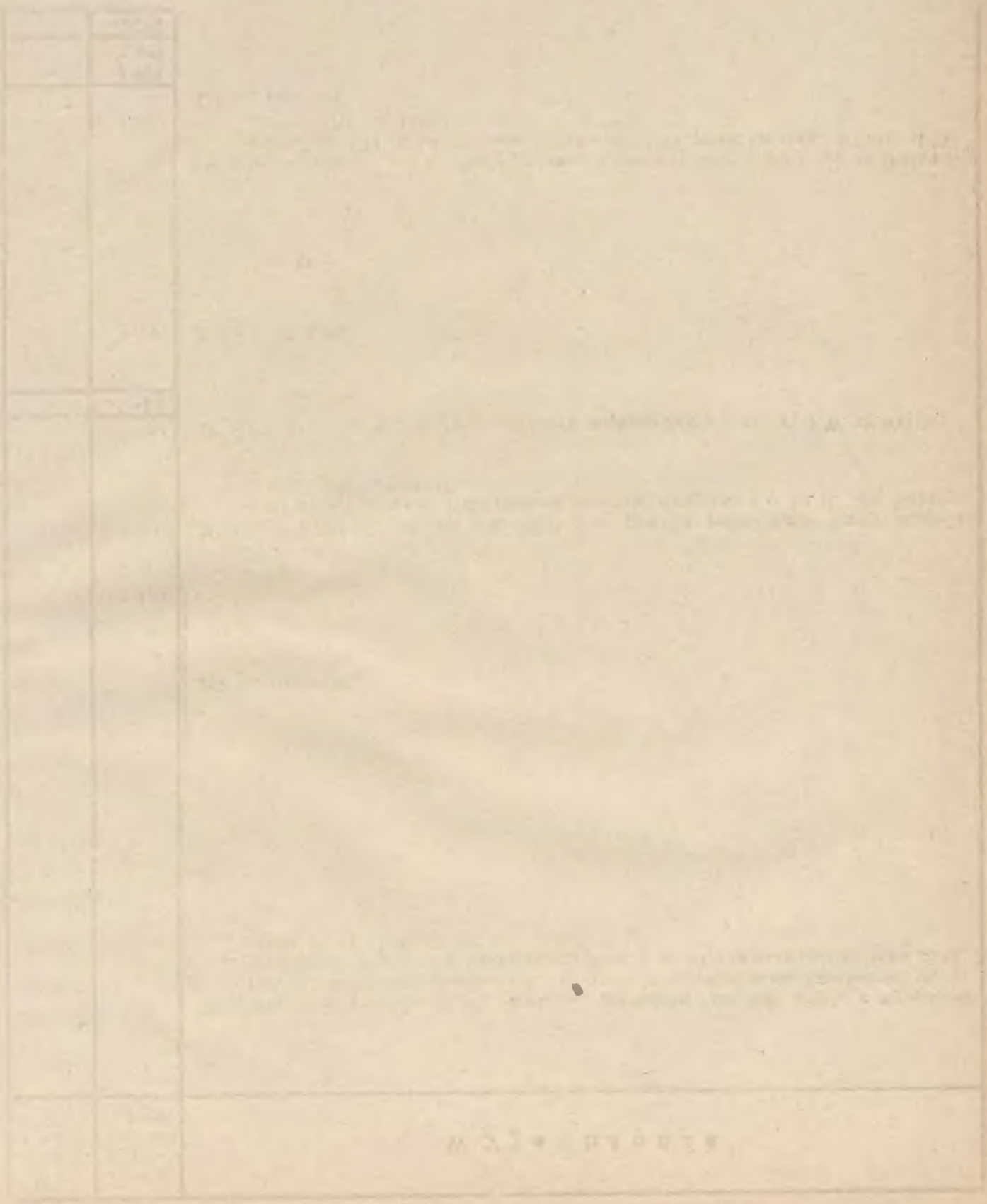
Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
	1.340	Jak na rok 1886.
	780	
	565	
	300	
	150	
	150	
	340	Jak na rok 1886., z wyjątkiem poz. 8. „opał“, w której dodano 100 zł. na podstawie zawartej umowy o dostawę materyału opałowego (LW. 26.189/86).
	300	
	100	
	250	
	100	
	100	
	4.500	Jak na rok 1886.
	320	
	50	
—	**9.345**	
	2.000	Jak na rok 1886.
	300	
	300	
	300	
	100	
	450	
	150	
	240	
—	**3.840**	
—	9.345	
—	**5.505**	

l) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel fachowy, zarazem kierownik, płaca . 1.300 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 240 „	1.540		
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca . . . 720 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 60 „	780		
	3	Instruktor	480		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych	150		
	5	Kapelan i katecheta	75		
	6	Nauczyciel weterynaryi	200	—	3.225
II.		**Koszta administracyjne.**			
	7	Zarząd:			
		a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 100 zł.			
		b) sługa szkolny . . . . . 240 „			
		c) utrzymanie jednej pary koni szkolnych . 200 „	540		
	8	Opał	400		
	9	Oświetlenie	100		
	10	Utrzymanie budynków			
	11	Ubezpieczenie „	200		
	12	Płaca kominiarza			
	13	Sprzęty i ruchomości	100		
	14	Lekarz, apteka i różne inne	100	—	1.440
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	15	Stołowanie			
	16	Odzież, pościel i pranie dla 30 uczniów po 150 zł. . .	4.500	—	4.500
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	17	Przybory do pisania i nauki uczniów	150		
	18	Przykupno środków naukowych	200	—	350
		Suma wydatków .	**9.515**	—	**9.515**
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	3.000	—	3.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
		a) Rada powiatowa Bialska . . . . 420 zł.			
		b) „ „ w Wadowicach . . 140 „			
		c) Gmina miasta Kęty . . . . 50 „			
		d) p. Gabryela Wrotnowska. . . . 140 „			
		e) p. hrabina Dębińska . . . . 140 „			
		f) p. Stanisław Klucki . . . . 140 „			
		g) p. Oskar z Rudna Rudziński . . . 150 „			
		h) Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wieliczce 150 „	1.330	—	1.330
III.	3	**Czysty dochód** z pola szkolnego (4½ morga) . .	45	—	45
		Suma dochodów .	**4.375**	—	**4.375**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	9.515
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**5.140**

Preliminarz na rok 1887. LW. 28.300/1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		W rubryce I. preliminuje się wydatki uchwalone na rok 1886., z wyjątkiem poz. 5, którą zmniejszono o 25 zł. zgodnie z przyznanem kapelanowi wynagrodzeniem rocznem za naukę religii 50 zł. i za odprawianie nabożeństwa 25 zł., razem 75 zł. (LW. 45.932/86).
	3.250	
		Jak na rok 1886.
	1.440	
	2.800	*Więcej o* 1.700 zł. jak na rok 1886., z powodu podniesienia liczby uczniów z 20 do 30, niemniej podwyższenia kosztów utrzymania o 10 zł. dla każdego ucznia. (LW. 28.300/86).
	320	*Więcej o* 30 zł. jak na rok 1886., z powodu większej liczby uczniów. (LW. 28.300/86).
—	**7.810**	
	3.000	Jak na rok 1886.
	1.030	Do rubr. II. poz. 2. *g.* i *h.* Na podstawie deklaracyi zobowiązali się ofiarodawcy składać po 150 zł. na utrzymanie dwu uczniów przez lat dwa w roku 1887. i 1888. (LW. 41.146/86).
	45	Jak na rok 1886.
—	**4.075**	
—	7.810	
—	**3.735**	

LW. 58.822/1886.
Alegat C. do sprawozdania Wydziału krajowego
o budżecie krajowym na rok 1887.

Lit. C.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Fundusz chorych i położnic.

PRELIMINARZ

na rok

1887.

MW. 24.540/86.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie.

Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1—14	Płace i emolumenta etatowe	30.631	2.688	33.319
II.	15—21	Koszta utrzymania osób nieetatowych	24.093	2.103	26.196
III.	22—29	Pensye i emerytury	3.647	177	3.824
IV.	30—33*a*)	Zaopatrzenia i dary z łaski	176	63	239
V.	34	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	90	10	100
VI.	35—36	Remuneracye i zapomogi	841	89	930
VII.	37—46	Koszta gospodarcze	72.281	4.546	76.827
VIII.	47—50	„ sanitarne	13.500	800	14 300
IX.	51	„ kancelaryjne	980	70	1.050
X.	52	„ kapliczne	—	300	300
XI.	53—55	Utrzymanie budynków	5.064	566	5.630
XII.	56—57	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.408	352	1.760
XIII.	58	Podatki i daniny	15	5	20
XIV.	59—60	Rozmaite	450	50	500
XV.	61	Zapomogi dla położnic	—	3.000	3.000
XVI.	62	Koszta utrzymania dzieci na bezpłatnym oddziale położnic	—	30	30
XVII.	63	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii	12.000	—	12.000
XVIII.	64	Najem pomieszkań	—	—	—
		Suma wydatków	165.176	14.849	180.025
		Dochody.			
I.	1—2	Dodatki	23.372	155	23.527
II.	3	Opłaty pośmiertne	4.926	—	4.926
III.	4—5	Zwroty kosztów leczenia	141.300	9.300	150.600
IV.	6	Rozmaite	980	20	1.000
		Suma dochodów	170.578	9.475	180.053
		W porównaniu z wydatkami	165.176	14.849	180.025
		okazuje się nadwyżka	5.402	—	—
		„ „ niedobór	—	5.374	—
		W ogólności nadwyżka			28

powszechny we Lwowie.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
31.268	32.401	**Porównanie sumaryczne**
28.156	26.836	kwot preliminowanych na rok 1887. z uchwalonymi na r. 1886.
3.171	3.824	
167	389	
100	100	**Wydatki** preliminowane na rok 1887. wynoszą . . . . 180.025 zł.
969	930	„ uchwalone „ „ 1886. „ . . . . . 181.569 „
80.449	77.329	preliminuje się zatem na rok 1887. mniej o . . . . . 1.544 zł.
12.435	13.290	a mianowicie:
741	1.050	w rubr. I. więcej o 918 zł.
304	300	„ II. . . . . mniej o 640 zł.
4.079	4.430	„ IV. . . . . „ 150 „
1.760	1.760	„ VII. . . . . „ 502 „
309	300	„ VIII. „ 1.010 „
261	600	„ XI. „ 1.200 „
2.982	3.000	„ XIII. . . . . „ 280 „
		„ XIV. . . . . „ 100 „
30	30	„ XVIII. . . . . „ 3.000 „
12.380	12.000	Razem więcej 3.128 zł. mniej 4.672 zł.
6.072	3.000	Z porównania jak wyżej mniej o 1.544 zł.
185.633	181.569	**Dochody** preliminowane na rok 1887. wynoszą 180.053 zł.
		„ uchwalone „ „ 1886. „ 186.119 „
		preliminuje się zatem na rok 1887 mniej o . . . . . 6.066 zł.
		Wynik ogólny preliminarza jest zatem niekorzystniejszym od roku 1886. o . . . . . 4.522 zł.
		a mianowicie: w budżecie uchwalonym na rok 1886.
23.122	23.527	przewidywano nadwyżkę dochodów w kwocie . 4.550 zł.
5.233	5.827	podczas gdy na r. 1887. preliminuje się takąż nad-
297.023	155.765	wyżkę tylko w kwocie. . . . . 28 „
1.219	1.000	wynik terazniejszy okazuje się przeto niekorzystniejszym jak wyżej o . . . . . 4.522 zł.
326.597	186.119	Ogólne wynikłości wedle zamknięcia roku 1884. wykazują . . . . 186.759 „
		tu wstawiono jedynie . . . . . 185.633 „
		przeto mniej o . . 1.126 zł.
		a mianowicie, opuszczono w rubr. I. udzielone zaliczki na płace w kwocie 1.126 zł.

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Fundusz		
rubryki	pozycyi		chorych	położnic	całego szpitala
			Złote austryackie		
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**			
	1	Dyrektor, płaca	1.493	107	1.600
		2 dodatki pięcioletnie po 300 zł.	560	40	600
		dodatek na pomieszkanie	373	27	400
		opał 47·736 metr. sześć. po 3 zł. 50 ct.	157	11	168
	2	7 prymaryuszów, płaca po 1.200 zł.	8.400	—	8.400
		dodatki pięcioletnie po 200 zł.	3.172	—	3.172
	3	Profesor położnictwa, płaca	—	650	650
	4	8 sekundaryuszów, płaca po 600 zł.	4.200	600	4.800
	5	4 asystentów, płaca po 500 zł.	2.000	—	2.000
	6	Akuszerka pierwsza, płaca	—	400	400
		3 dodatki pięcioletnie po 40 zł.	—	120	120
	7	Prosektor, płaca	1.120	80	1 200
		2 dodatki pięcioletnie po 200 zł.	373	27	400
	8	Chemik patalogii, płaca	933	67	1.000
		dodatki pięcioletnie	—	—	—
	9	2 kapelanów, płaca po 600 zł.	1.120	80	1.200
		dodatek na pomieszkanie po 200 zł	373	27	400
	10	Rządca, płaca	1.120	80	1.200
		3 dodatki pięcioletnie po 200 zł.	551	39	590
		opał 47·736 metrów sześciennych po 3 zł. 50 ct.	157	11	168
		120 kilo nafty i 12 kilo świec	39	2	41
	11	2 oficyałów, płaca po 1.000 zł.	1.867	133	2.000
		2 dodatki pięcioletnie po 150 zł.	280	20	300
	12	2 pisarzy, płaca po 600 zł.	1.120	80	1.200
		dodatek na mieszkanie po 100 zł.	187	13	200
		2 dodatki pięcioletnie	187	13	200
	13	Woźny, płaca	373	27	400
		2 dodatki pięcioletnie po 30 zł.	—	—	—
		dodatek na ubior	47	3	50
	14	Odźwierny, płaca	326	24	350
		2 dodatki pięcioletnie po 30 zł.	56	4	60
		dodatek na ubior	47	3	50
		Suma rubr. I.	30.631	2.688	33.319

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	**Wyjaśnienia**
		Preliminuje się na podstawie uchwalonego dnia 22. Maja 1875. etatu w rubr. I. ogółem o 918 zł. więcej, jak na rok 1886.
1.600	1.600	Jak na rok 1886. z wyjątkiem opału, na który przez wzgląd na obecne ceny drzewa preliminuje się o 12 zł. mniej.
600	600	
400	400	
166	180	
8.400	8.400	Jak na rok 1886. z dodaniem trzeciego pięciolecia czterym prymaryuszom w ogólnej kwocie 772 zł. mianowicie:
2.200	2.400	1. dla Dra Jana Chądzyńskiego od 9. Stycznia 1887 w kwocie 196 zł. 2. „ „ Oskara Widmanna „ 16. „ „ „ 192 „ 3. „ „ Wiktora Opolskiego „ „ „ „ „ 192 „ 4. „ „ Józefa Rożańskiego „ „ „ „ „ 192 „ Razem jak wyżej 772 zł.
650	650	
4.112	4.800	Jak na r. 1886.
1.968	2.000	
400	400	
80	80	Preliminuje się o 40 zł. więcej z powodu przypadającego trzeciego pełnego pięciolecia.
1.200	1.200	Jak na rok 1886.
400	400	
1.000	1.000	
300	—	
901	1.200	
200	400	
1.200	1.200	
400	400	Preliminuje się o 190 zł. więcej z powodu jak poz. 2.
167	180	Preliminuje się o 12 zł. mniej z powodu jak poz. 1.
41	41	Jak na r. 1886.
2.000	2.000	
300	300	
1.185	1.200	
197	200	
231	200	
400	400	Jak na r. 1886.
60	60	Dodatki pięcioletnie odpadają z powodu nadania tej posady nowomianowanemu.
50	50	Jak na r. 1886.
350	350	
60	60	
50	50	
31.268	32.401	Wynikłość z r. 1884. różni się od zamknięcia o zaliczki na płace preliminarzem nie objęte w kwocie 1.126 zł.

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych**			
	15	Płace Sióstr Miłosierdzia po 80 zł.:			
		a) Siostry przełożonej	75	5	80
		b) 16 Sióstr oddziałowych	1.200	80	1.280
	16	Wikt dla tychże z pieczywem i dodatkami po 200 zł. rocznie	3.200	200	3.400
	17	Dyetaryusze:			
		2 po 1 zł. 50 ct. dziennie . . . 1.095 zł.			
		2 „ 1 „ 30 „ „ . . . 949 „			
		3 „ 1 „ — „ „ . . . 1.095 „			
		Dodatek drożyźniany dla 7 pisarzy po 36 zł. . . . . 252 „	3.165	226	3.391
	18	Wikt z pieczywem dla dwóch pisarzy po 210 zł. .	392	28	420
	19	Akuszerka druga, płaca	—	300	300
	20	Służba:			
		A. Oddziałowa:			
		a) Płaca I. kategorya 10 po 144 zł. 1.440 zł.			
		II. „ 6 „ 120 „ 720 „			
		III. „ 20 „ 96 „ 1.920 „			
		b) wikt dla powyższej służby po 119 zł. 4.284 „			
		c) pieczywo „ „ „ 38 „ 1.368 „			
		d) ubior α) dla 19 kobiet po 26 zł. 50 ct. 503 „			
		β) „ 17 mężcz. „ 20 „ 75 „ 352 „			
		e) gratyfikacye . . . . . 80 „	9.843	824	10.667
	21	B. Wspólna:			
		a) Płaca 26 sług po 96 zł. . . 2.496 zł.			
		b) wikt dla tychże po 119 zł. . . 3.094 „			
		c) pieczywo „ „ 38 „ . . 988 „			
		d) gratyfikacye . . . . . 80 „	6.218	440	6.658
		Suma rubr. II. .	24.093	2.103	26.196

powszechny we Lwowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
80	80	Jak na r. 1886.
1.520	1.360	Wskutek zupełnego zwinięcia filii zmniejszyła się liczba Sióstr Miłosierdzia.
4.387	3.960	Preliminuje się o 560 zł. mniej jak na r. 1886. z powodu, że bieliznę Sióstr oddaje się do pralni domowej, nadto wskutek ubycia jednej Siostry.
3.589	3.391	
429	420	
250	300	
11.064	10.667	Jak na r. 1886.
6.836	6.658	
28.155	26.836	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
III.		**Pensye i emerytury.**			
	22	Grund Ludwika, wdowa po rządcy o rocznych 245 zł.	204	15	219
	23	Burkart Franciszka „ „ kontrolorze „ 175 „	146	10	156
	—	Neuhauser Franciszek	—	—	—
	24	Dr. Bertleff Karol, były dyrektor „ 1.400 „	1.168	83	1.251
	25	Dr. Finger Józef, były profesor kliniki „ 315 „	315	—	315
	26	Szeparowicz Amalia, wdowa po prymaryuszu . .	500	—	500
	27	Neuhauser Karolina	350	—	350
	28	Marczak Błażej, były pisarz	653	47	700
	—	Nagel Józef, wdowa po prymaryuszu . . .	—	—	—
	29	Jaroszyńska Eugenia, wdowa po oficyale . .	311	22	333
		Suma rubr. III. .	3.647	177	3.824
IV.		**Zaopatrzenia i dary z łaski.**			
	30	Czarnecka Wiktorya, posługaczka po 6 zł. miesięcznie	72	—	72
	31	Christl Laura, sierota po kontrolorze z rocznych 63 zł.	52	4	56
	32	Hammer Joanna, sierota po pisarzu „ 63 „	52	4	56
	33	Swoboda Marya, była akuszerka dziennie po 15 ct.	—	55	55
	33*a*	Neuhauser Karolina, wdowa po prymaryuszu jednorazowo	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	176	63	239
V.	34	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych.**	90	10	100
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	35	Za sprawdzanie recept	121	9	130
	36	Remuneracye i zapomogi	720	80	800
		Suma rubryki VI. .	841	89	930

powszechny we Lwowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
219	219	Jak na r. 1886.
156	156	
100	—	
1.251	1.251	
315	315	
500	500	
321	350	
117	700	
192	—	
—	333	
3.171	3.824	
—	72	Jak na r. 1886.
56	56	
56	56	
55	55	
—	—	Wys. Sejm uchwalił dla Neuhauserowej Karoliny z tej rubryki tylko jednorazowy dar, dla tego na rok 1887 nic się nie preliminuje.
—	150	
167	389	
100	100	Jak na r. 1886.
169	130	Jak na r. 1886.
800	800	
969	930	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
VII.		**Koszta gospodarcze.**			
	37	Żywienie chorych:			
		a) zwykła strawa i dodatki	39.650	2.350	42.000
		b) 4 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni płaca po 80 zł.	299	21	320
		c) wikt tychże z pieczywem i dodatkami po 200 zł. rocznie	747	53	800
		d) koszta utrzymania służby kuchennej i magazynowej:			
		α) płaca 12 sług kuchennych po 60 zł. 720 zł.			
		β) wikt „ „ „ „ 119 „ 1.428 „			
		γ) pieczywo „ „ „ „ 38 „ 456 „			
		δ) gratyfikacye . . . 40 „	2.516	128	2.644
		e) drzewo na kuchnię	1.936	114	2.050
		f) naczynie i sprzęty kuchenne . . .	486	14	500
		g) pieczywo dla chorych	5.700	300	6.000
		h) wino dla chorych	1.500	85	1.585
	38	Wikt lekarza dyżurnego wraz z pieczywem i innemi potrzebami po 29 zł. miesięcznie . . .	325	23	348
	39	Opał sal itp.	3.638	362	4.000
	40	Oświetlenie naftą z lampiarzem i innemi potrzebami	1.607	193	1.800
	41	Sprzęty; naprawa i sprawienie nowych . . .	1.555	45	1.600
	42	Fiakier dla rządcy	187	13	200
	43	Utrzymanie ogrodu spacerowego	187	13	200
	44	Pralnia (we własnym zarządzie)	5.700	300	6.000
	45	Bielizna, pościel i odzież:			
		a) reparacye i sprawienie nowej . . .	5.500	500	6.000
		b) 1 Siostra Miłosierdzia zatrudniona w magazynie bielizny i pościeli, płaca . . .	75	5	80
		c) wikt dla tejże z pieczywem i innemi potrzebami	187	13	200
	46	Słoma do sienników	486	14	500
		Suma rubr. VII. .	72.281	4.546	76.827

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
42.800	41.200	Wydatek ten wynosił w roku 1883. na 203.743 dni leczenia 42.642 zł., na jeden dzień leczenia . . . . . 20·9 ct. w roku 1884. na 198.855 dni leczenia 42.800 zł., na jeden dzień leczenia . . . . . 21·3 „ w roku 1885 na 215.376 dni leczenia 41.857 zł., na jeden dzień leczenia . . . . . 19·4 „ razem 617.974 — 127.299 zł. — 61·6 ct. przeciętnie 205.991 — 42.433 „ — 20·5 „ Przyjmując ilość dni leczenia w zaokrągleniu na 206.000, wynosiłby koszt licząc jeden dzień po 20·5 ct. 42.230 zł. Preliminuje się ze względu na niższe ceny wiktuałów zaokrągloną wynikłość r. 1885. w kwocie 42.000 zł.
480	320	Jak na r. 1886.
1.309	880	Preliminuje się o 80 zł. mniej z powodu jak poz. 16.
3.499	3.946	Preliminuje się o 1302 zł. mniej jak na r. 1886, ponieważ liczba sług w kuchni zatrudnionych, zmniejszyła się skutkiem zwinięcia drugiej kuchni we filii.
2.442	2.050	W roku 1883. kosztowało drzewo na kuchnię 1.933 zł. „ 1884. „ „ „ „ 2.442 „ „ 1885. „ „ „ „ 1.870 „ razem 6.245 zł. przeciętnie 2.081 „ preliminuje się jak na r. 1886.
411	500	
6.182	6.000	
1.352	1.585	
338	348	Jak na r. 1886.
4.500	4.000	
1.580	1.800	
1.032	1.600	
200	200	
9	100	Preliminuje się o 100 zł. więcej, jak na r. 1886. ze względu na potrzebę rozszerzenia ogrodu obok nowego skrzydła gmachu.
8.877	6.000	
4.727	6.000	Jak na r. 1886.
80	80	
218	220	Preliminuje się o 20 zł. mniej z powodu jak poz. 16.
413	500	Jak na r. 1886.
80.449	77.329	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pożycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
VIII.		**Koszta sanitarne.**			
	47	Lekarstwa	6.650	350	7.000
	48	Potrzeby sanitarne w ścisłem znaczeniu . . .	5.700	300	6.000
	49	Instrumenta chirurgiczne	700	100	800
	50	Koszta pogrzebowe	450	50	500
		Suma rubr. VIII. .	13.500	800	14.300
IX.		**Koszta kancelaryjne.**			
	51	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne itp.	980	70	1.050
X.	52	**Koszta kapliczne**	—	300	300
XI.		**Utrzymanie budynków.**			
	53	Konserwacye i reparacye gmachu i obejścia szpitalnego	4.497	503	5.000
	54	Asekuracya budynków	207	23	230
	55	Kominiarze i straż ogniowa	360	40	400
		Suma rubryki XI. .	5.064	566	5.630

powszechny we Lwowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
6.678	6.800	Wydatek wynosił: w roku 1883 . . . 6.076 zł. „ „ 1884 . . . 6.678 „ „ „ 1885 . . . 8.038 „ razem . 20.792 zł. przeciętnie . 6.930 „ preliminuje się w zaokrągleniu 7.000 zł.
4.893	5.490	Wydatek wynosił: w roku 1883 . . . 5.433 zł. „ „ 1884 . . . 4.892 „ „ „ 1885 . . . 5.626 „ razem . 15.951 zł. przeciętnie . 5.317 „ preliminuje się w zaokrągleniu 6.000 zł. z powodu ciągłego przyrostu liczby chorych.
363	500	Wydatek wynosił: w roku 1883 . . . 343 zł. „ „ 1884 . . . 363 „ „ „ 1885 . . . 576 „ Ze względu, że od kilku lat mało sprawiano instrumentów a istniejące już bardzo zużyte, preliminuje się o 300 zł. więcej jak na r. 1886.
500	500	Jak na r. 1886.
12.434	13.290	
741	1.050	Jak na r. 1886.
304	300	Jak na r. 1886. z uwagą, że wedle istniejącego porządku wydatek ten przypada w r. 1887. na fundusz położnic.
3.466	3 800	Preliminuje się o 1.200 zł. więcej jak na r. 1886. z powodu potrzeby pokostowania podłóg w skrzydle nowo zbudowanego budynku.
213	230	Jak na r. 1886.
400	400	
4.079	4.430	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
XII.		**Odsetki od kapitałów dłużnych.**			
	56	Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego: a) za część budynku użytego dla oddziału położnic oszacowaną na 6.705 złr. 3 kr. m. kon. 5%	—	352	352
	57	b) za część budynku użytego przez oddział chorych od czasu przeniesienia obłąkanych do Kulparkowa oszacowaną na 26.820 złr. 11 kr. m. kon. 5%	1.408	—	1.408
		Suma rubryki XII.	1.408	352	1.760
XIII.	58	**Podatki i daniny**	15	5	20
XIV.		**Rozmaite.**			
	59	Utrzymania biblioteki	90	10	100
	60	Przypadkowe	360	40	400
		Suma rubryki XIV.	450	50	500
XV.		**Zapomogi dla położnic.**			
	61	Dla położnic opuszczających wraz z dzieckiem zakład po 6 zł.	—	3.000	3.000
XVI.		**Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**			
	62	Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały	—	30	30
XVII.	63	**Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii**	12.000	—	12.000
XVIII.		**Najem pomieszkań.**			
	64	Czynsz za najem domu hr. Miączyńskiego na tymczasowe umieszczenie filii aż do ukończenia i urządzenia nowo budującego się skrzydła	—	—	—

powszechny we Lwowie — Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
352	352	Jak na r. 1886.
1.408	1.408	
1.760	1.760	
309	300	W roku 1887. odpadnie podatek czynszowy od filii hr. Miączyńskiego, skutkiem czego preliminuje się o 280 zł. mniej jak na r. 1886.
78	100	Jak na r. 1886.
182	500	W roku 1883. wynosił wydatek 948 zł. „ 1884. „ „ 182 „ „ 1885. „ „ 80 „ razem 1.210 zł. przeciętnie 403 „ preliminuje się w zaokrągleniu 400 zł., czyli o 100 zł. mniej, jak na r. 1886.
260	600	
2.982	3.000	W roku 1883. wynosił wydatek 2.694 zł. „ 1884. „ „ 2.982 „ „ 1885. „ „ 2.994 „ preliminuje się w zaokrągleniu wydatek roku 1886. w kwocie 3.000 zł.
30	30	W roku 1883. wynosił wydatek 2 zł. „ 1884. „ „ 30 „ „ 1885. „ „ 25 „ preliminuje się w zaokrągleniu wynikłość r. 1886. w kwocie 30 zł.
12.380	12.000	Jak na r. 1886. w myśl uchwały sejmowej z dnia 22 stycznia 1886.
6.072	3.000	W skutek zwinięcia filii hr. Miączyńskiego wydatek tej rubr. odpada.

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
I.		**Dodatki.**			
	1	Od c. k. Skarbu za 681·58 metrów sześciennych drzewa opałowego, część przypadająca na te oddziały	1.297	146	1.443
	2	Z kasy miejskiej:			
		a) $^1/_5$ część dochodu z rogatek	22.000	—	22.000
		b) na utrzymanie trupiarni	75	9	84
		Suma rubryki I. .	23.372	155	23.527
II.	3	**Opłaty pośmiertne**	4.926	—	4.926
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**			
	4	Od funduszu krajowego galicyjskiego . . .	123.300	8.700	132.000
		do przeniesienia . .	123.300	8.700	132.000

powszechny we Lwowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
1.443	1.443	
21.619	22.000	Jak na r. 1886.
60	84	
23.122	23.527	
5.234	5.827	W roku 1883. wynosił dochód 4.711 zł. „ 1884. „ „ 5.234 „ „ 1885. „ „ 4.833 „ razem 14.778 zł. preliminuje się przecięcie z tych 3 lat 4.926 „
275.771	134.765	Dochód wynosił: w roku 1883. w fund. chorych 180.379 zł. w fund. położnic 12.930 zł. „ 1884. „ „ 268.195 „ „ „ 7.576 „ „ 1885. „ „ 158.405 „ „ „ 8.202 „ razem 606.979 zł. „ „ 28.708 zł. przecięcie 202.326 „ „ „ 9.569 „ które nie może służyć za podstawę do preliminarza z powodu, że zaległości bardzo się zmniejszyły. Za jedyną podstawę może posłużyć ilość dni leczenia, która wynosiła: w roku 1883. w fund. chorych 193.597 w fund. położnic 10.146 „ 1884. „ „ 189.352 „ „ 9.503 „ 1885. „ „ 203.872 „ „ 11.504 razem 586.821 „ „ 31.153 przeciętnie 195.607 „ „ 10.384 Licząc jeden dzień wedle taksy po 84 ct. wynosiłby dochód w funduszu chorych 165.309 zł. a po strąceniu sum z opłat pośmiertnych, kopytkowego i dochodów od samopłacących i obcych funduszów około 42.000 zł. okazuje się dochód w zaokrągleniu w kwocie 123.300, którą to kwotę wstawia się do preliminarza. — W funduszu położnic zaś wynosiłby dochód na podstawie powyższego obliczenia w zaokrągleniu 8.700 zł., które również wstawia się do preliminarza.
275.771	134.765	

Dochody. Krajowy szpital

Liczba		Poszczególnienie	Fundusz		
rubryki	pozycyi		chorych	położnic	całego szpitala
			Złote austryackie		
III.		z przeniesienia . .	123.300	8.700	132.000
	5	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych oraz od płacących za siebie	18.000	600	18.600
		Suma rubryki III. .	141.300	9.300	150.600
IV.	6	**Rozmaite**	980	20	1.000

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
275.771	134.765	
21.252	21.000	Dochód wynosił w roku 1883. fund. chorych 17.663 zł. fund. położnic 1.017 zł.
297.023	155.765	„ „ „ 1884. „ „ 20.760 „ „ „ 492 „
		„ „ „ 1885. „ „ 16.504 „ „ „ 518 „
		razem 54.927 zł. „ „ 2.027 zł.
		przeciętnie 18.309 „ „ „ 676 „
		preliminuje się dla funduszu chorych w zaokrągleniu 18.000 zł. zaś dla funduszu położnic jak na r. 1886.
1.219	1.000	W roku 1883. wynosił dochód . . . . . 1.834 zł.
		„ 1884. „ „ . . . . . 1.219 „
		„ 1885. „ „ . . . . . 1.205 „
		razem . 4.258 zł.
		przeciętnie . 1.419 „
		preliminuje się jednak dla zmienności tej rubryki w zaokrągleniu jak na rok 1886. — 1.000 zł.

L. W. 58.822/1886.
Alegat D. do sprawozdania
Wydziału krajowego o budżecie
krajowym na rok 1887.

Lit. D.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

PRELIMINARZ

na rok

1887.

L. W. 57.899/1886.

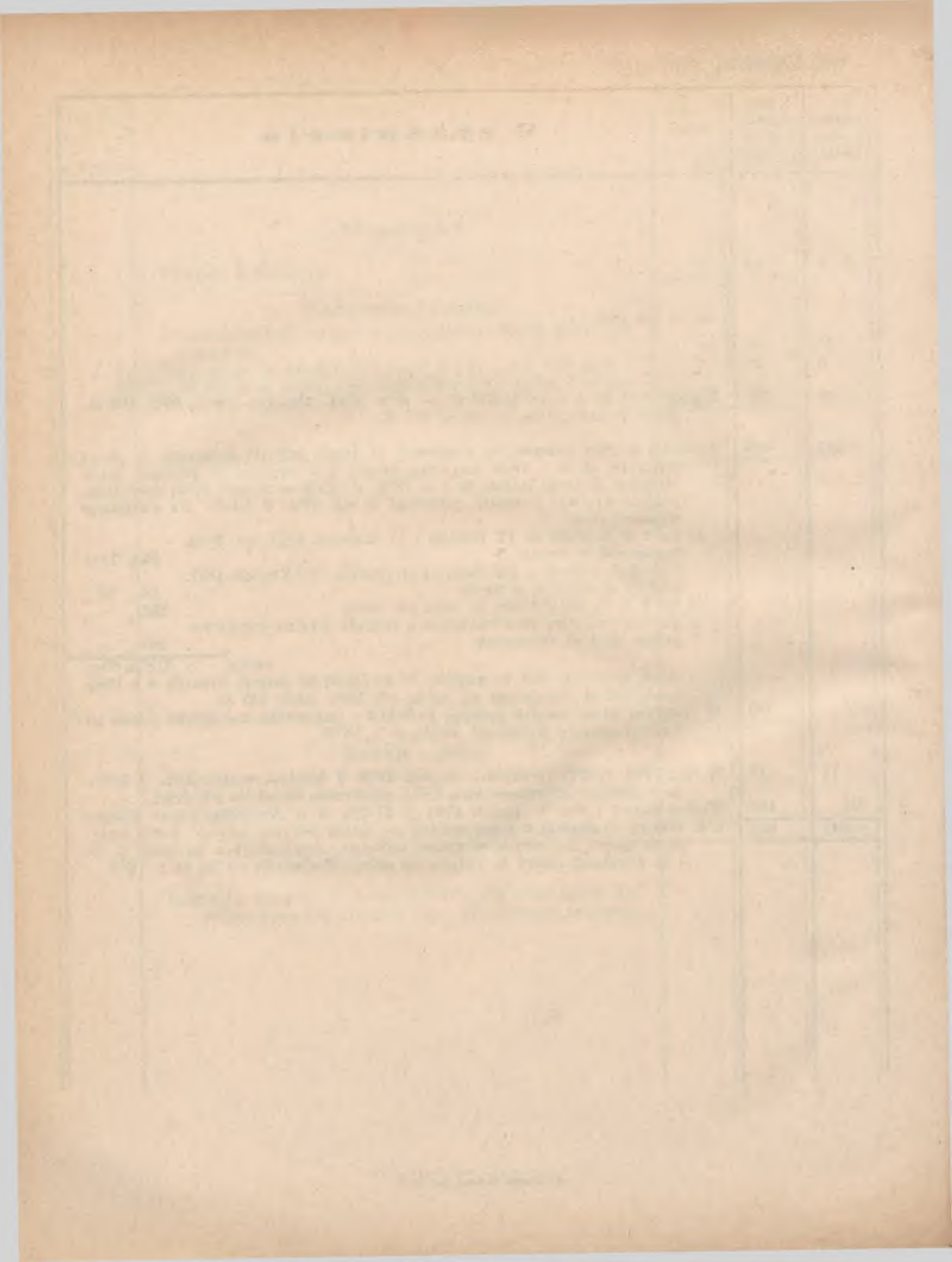
Fundusz podrzutków

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Potrzeby kancelaryjne**	10	—	10
II.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	2	Akuszerce zakładu położnic za stręczenie żywicielek, tudzież pieluszkowe	30	—	
	3	Żywicielkom za pielęgnowanie dzieci w pierwszym roku życia .	20	—	
	4	Żywicielkom za gorliwe dozorowanie dorosłych dzieci i na potrzeby szkolne	200	—	250
III.	5	**Koszta utrzymania dzieci**	525	—	525
IV.	6	**Koszta leczenia dzieci**	10	—	10
V.		**Rozmaite wydatki.**			
	7	Koszta pogrzebowe po 2 zł. od dziecka (LW. 9.757|1872) .	10	—	
	8	Zwrot kosztów utrzymania dzieci, do gminy miasta Lwowa przydzielonych	100	—	110
		Suma wydatków .	905	—	905
		Dochodów fundusz ten nie ma żadnych. cała zatem suma wydatków pokrytą być musi z rubr. XI. funduszu krajowego.			

we Lwowie.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
5	10	Jak na rok 1886.
30	30	
5	20	
265	265	Wydatek wynosił w r. 1883. 330 zł. — w. r. 1884. 265 zł. — w r. 1885. 100 zł., przeto preliminuje się przeciętnie 200 zł.
525	525	Z końcem r. 1885. pozostało na utrzymaniu 14 dzieci, przybyło dotychczas 1, przeto razem 15, zaś w r. 1886. dotychczas umarło 3, a wypisano 2, pozostaje zatem 10 dzieci. Z uwagi jednak, że w r. 1886. skutkiem ukończenia wieku normalnego zostanie wypisane 1 dziecko, pozostanie na rok 1887. 9 dzieci. Na utrzymanie wypadnie koszt: *a*) dla 2 w II. klasie do 12. Grudnia i 15. Kwietnia 1887. po 3 zł. miesięcznie, w kwocie . . . . . 44 zł. 70 ct. i dla tych samych w III. klasie od 13. Grudnia i 16 Kwietnia 1887. po 2 zł. miesięcznie, w kwocie . . . . . 18 „ 20 „ *b*) dla 7 w tej samej klasie, po cenie jak wyżej . . . . 168 „ — „ *c*) dla 6 dzieci, które prawdopodobnie z oddziału położnic przyjąć wypadnie, po 4 zł. miesięcznie . . . . . 288 „ — „ razem . 518 zł. 90 ct. Na tej podstawie, oraz ze względu, że wynikłość tej pozycyi wynosiła w r. 1885. kwotę 519 zł., preliminuje się jak na rok 1886. kwotę 525 zł.
—	10	W ubiegłych latach nie było żadnych wydatków z tego tytułu, ze względu jednak na możliwą potrzebę preliminuje się jak na r. 1886.
14	10	W roku 1883. umarło 11 dzieci — w roku 1884. 7 dzieci — w roku 1885. 6 dzieci. Ze względu na nieznaczny stan dzieci, preliminuje się jak na rok 1886.
—	100	Według ustawy z dnia 3. Grudnia 1863. §. 27 (Dz. u. p. Nr. 105), winien fundusz krajowy tej gminie, w której znajduje się zakład położnic, zwrócić koszta utrzymania dzieci zrodzonych w tymże zakładzie, przydzielonych na mocy §. 9. l. 3. powołanej ustawy do związku tej gminy. Preliminuje się jak na r. 1886.
844	970	

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 58.822/1886.
Alegat E. do sprawozdania Wydziału krajowego
o budżecie krajowym na rok 1887.

Lit. E.

KRAJOWY ZAKŁAD DLA OBŁĄKANYCH

NA KULPARKOWIE.

PRELIMINARZ

na rok

1887.

LW. 19.764/1886.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Zwyczajne zł.
		Wydatki.	
I.	1—11	Płace i emolumenta etatowe	19.032
II.	12—16	Koszta utrzymania osób nieetatowych	25.815
III.	17—21	Pensye i emerytury	290
IV.	22—23	Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski	14
V.	24	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	40
VI.	25—26	Remuneracye i zapomogi	640
VII.	27—37	Koszta gospodarcze	76.710
VIII.	38—42	„ sanitarne	4.110
IX.	43	„ kancelaryjne	450
X.	44	„ kapliczne	200
XI.	45—49	„ utrzymania budynków	9.010
XII.	50	Podatki i daniny	250
XIII.	51—54	Rozmaite	2.100
XIV.	55	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	50
		Suma wydatków . . .	**138.711**
		Dochody.	
I.	1—2	Dodatki	660
II.	3—5	Dochody z dóbr	4.376
III.	6—7	Zwroty kosztów leczenia	151.000
IV.	8	Rozmaite	720
		Suma dochodów . . .	**156.756**
		W porównaniu z wydatkami .	138.711
		Okazuje się nadwyżka . .	**18.045**

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Porównanie sumaryczne kwot preliminowanych na rok 1887. z uchwalonymi na rok 1886.
18.201	19.136	*Wydatki* preliminowane na rok 1887. wynoszą . . . 138.711 zł.
25 912	25.795	uchwalone zaś „ „ 1886. „ . . . 141.269 „
350	290	Wstawia się więc na rok 1887. wydatki *mniejsze* o . . . **2.558** zł.
14	14	a mianowicie:
20	40	*Mniej* w rubr. I. poz. 5.b o . . . 120 zł.
624	640	„ VII. „ 27.c.h., 28, 30 33 35.a.
78.950	79.334	36.a. łącznie o . 3.424 „
3.660	3.960	„ VIII. „ 38, 40 łącznie o . 150 „ 3.694 zł.
361	450	*Więcej* „ I. „ 5 c. o . . . 16 zł
300	200	„ II. „ 13 o . . . 20 „
8.753	9.010	„ VII. „ 27.a.f., łącznie o . 800 „
153	250	„ VIII. „ 39 o . . . 300 „ 1.136 „
2.272	2.100	Z porównania *mniej* jak wyżej o . . . . . 2.558 „
—	50	
139.570	**141.269**	*Dochody* preliminowane na rok 1887. wynoszą . . . 156.756 zł.
		uchwalone zaś „ „ 1886. „ . . . 152.276 „
		Wstawia się więc na rok 1887. dochody *większe* o . . **4.480** zł.
		a mianowicie;
		Więcej w rubr. I. poz. 1 o . . . 30 zł.
		„ III. „ 6, 7 łącznie o . 4.600 „ 4.630 zł.
		Mniej „ II. „ 4, 5 łącznie o . . . 150 „
		Z porównania *więcej* jak wyżej o kwotę . . . 4.480 zł.
		Wynik zatem na rok 1887. jest *korzystniejszy* o . . . . **7.038** zł.
		zgodny z różnicą nadwyżek obu lat.
705	630	
4.480	4.526	
151.890	146.400	
722	720	
157.797	**152.276**	

Podana suma wynikłości wydatków z roku 1884. różni się od wykazanej sumy w zamknięciu o kwotę 20.080 zł. z powodu opuszczenia zaliczek na płace z Rubr. I. i nadwyżki dochodów z pozycyi 58. zamknięcia, zaś suma wynikłości dochodów o kwotę 1.853 zł. z powodu opuszczenia zwrotów z Rubr. IV. poz. 9. b. — e, jako nie wchodzących do preliminarza.

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**	
	1	Dyrektor: a) Płaca	2.200
		b) Dodatek osobisty	800
		c) „ pięcioletni	300
	2	2 Prymaryuszów: a) Płaca po 1.500 zł.	3.000
		b) Wikt „ 408 „	816
		c) Dodatki pięcioletnie	400
	3	2 Sekundaryuszów: a) Płaca po 1.000 zł.	2.000
		b) Wikt „ 408 „	816
		c) Dodatki pięcioletnie	300
	4	Akuszerka, płaca	400
	5	2 Kapelanów: a) Płaca po 400 zł.	800
		b) Wikt „ 300 „	600
		c) Dodatki pięcioletnie	100
	6	Rządca; a) Płaca	1.200
		b) Dodatek pięcioletni	200
	7	2 Oficyałów: a) Płaca po 700 zł.	1.400
		b) Wikt „ 360 „	720
		c) Dodatki pięcioletnie	200
	8	Pisarz: a) Płaca	600
		b) Wikt	360
		c) Dodatki pięcioletnie	160
	9	Nadzorca służby: a) Płaca	400
		b) Wikt	250
		c) Dodatek pięcioletni	50
	10	Woźny: a) Płaca	150
		b) Wikt	250
		c) Dodatek na ubiór	50
	11	Odźwierny: a) Płaca	150
		b) Wikt	250
		c) Dodatek na ubiór	50
		d) Dodatki pięcioletnie	60
		Suma rubryki I.	19.032
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych**	
	12	8 Sióstr Miłosierdzia oddziałowych:	
		a) Płaca rocznie po 80 zł.	640
		b) Wikt z dodatkami po 210 „	1.680
	13	2 Dyetaryuszów:	
		a) Płaca jednego rocznie 365 zł.	
		„ drugiego „ 274 „ 639 zł.	
		b) Wikt tychże rocznie po 360 zł. 720 „	1 359
		do przeniesienia	3.679

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
2.200	2.200	
800	800	Wstawia się w rubryce I. płace i emolumenta jak na rok 1886. na mocy etatu uchwalonego przez Wysoki Sejm dnia 22. Maja 1875. roku z wyjątkiem *zmniejszonego* kosztu wiktu przy poz. 5 b) o kwotę . . . . . 120 zł.
—	300	z powodu iż kapelanom wydawanym bywa wikt o mniejszej porcyi jaki dla nieżonatych ustanowiono, tudzież *uzupełnionego* pięciolecia
3.000	3.000	przy poz. 5 c) o kwotę . . . . . 16 zł.
805	816	z porównania zatem *ogółem mniej o* . . . . . 104 zł.
200	400	
2.000	2.000	
671	816	
300	300	
400	400	
800	800	
595	720	
50	84	
1.200	1.200	
200	200	
1.400	1.400	
727	720	
125	200	
600	600	
365	360	
80	160	
400	400	
261	250	
44	50	
150	150	
259	250	
50	50	
150	150	
259	250	
50	50	
60	60	
18.201	19.136	W sumie wynikłości z r. 1884. nie mieszczą się zaliczki na płace w kwocie 2.133 zł., jako preliminarzem nie objęte.
640	640	Jak na rok 1886.
1.667	1.680	
1.367	1.339	*Więcej* o 20 zł. w kosztach wiktu, który wynosił dla jednej osoby wedle ustanowionej i zatwierdzonej normy w 1883. r. 363 zł., w 1884. r. 363 zł., a w 1885. r. 362 zł., razem 1.088 zł., zaś przeciętnie 363 zł.
3.674	3.659	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne zł.
II.		z przeniesienia . .		3.679
	14	Służba wyższa:		
		a) Płaca Maszynisty	600 zł.	
		„ Ślusarza	264 „	
		„ Stolarza	240 „	
		„ Krawca	180 „	
		„ Szewca	180 „	
		„ 4ch. dozorców starszych po 180 zł. . . .	720 „	
		„ 2ch. palaczy do maszyny parowej po 156 zł. .	312 „	2 496
		b) Wikt maszynisty rocznie	300 zł.	
		„ 10 osób służby wyższej po 200 zł. . . .	2.000 „	2.300
	15	Służba oddziałowa:		
		a) Płaca dla 63 sług	6.732 zł.	
		b) Wikt tychże rocznie po 120 zł.	7.560 „	
		c) Gratyfikacye z końcem roku	200 „	14.492
	16	Służba domowa:		
		a) Płaca dla 13 sług	1.188 zł.	
		b) Wikt tychże rocznie po 120 zł.	1.560 „	
		c) Gratyfikacye z końcem roku	100 „	2.848
		Suma rubryki II. . . .		25.815
III.		**Pensye i emerytury.**		
	17	Grund Ludwika, wdowa po rządcy, z rocznych 245 zł.		26
	18	Burkart Franciszka, wdowa po kontrolorze, z rocznych 175 zł. . .		19
	19	Dr. Berthleff, były dyrektor, z rocznych 1.400 zł.		149
	19a.	Mauthe Rozyna, wdowa po dozorcy		—
	20	Kłosowski Jan, były dozorca		48
	21	Kłosowska Teresa, była dozorczyni		48
		Suma rubryki III. . .		290
IV.		**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**		
	22	Christl Laura, sierota po kontrolorze, z rocznych 63 zł.		7
	23	Hammer Joanna, sierota po pisarzu, z rocznych 63 zł.		7
		Suma rubryki IV. . .		14
V.	24	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**		40
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**		
	25	Za sprawdzanie recept		140
	26	Remuneracye i zapomogi		500
		Suma rubryki VI. . . .		640

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
3.674	3.659	
2.340	2.496	
2.291	2.300	
14.789	14.492	
2.818	2.848	
25.912	25.795	
26	26	Jak na rok 1886.
19	19	
149	149	
60	—	
48	48	
48	48	
350	290	
7	7	
7	7	
14	14	
20	40	
124	140	
500	500	
624	640	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
VII.		**Koszta gospodarcze.**	
	27	Żywienie chorych:	
		a) Zwykła strawa i dodatki	37.200
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia, płaca rocznie po 80 zł. . . 400 zł.	
		wikt tychże rocznie po 210 zł. . 1.050 „	1.450
		c) Służba kuchenna i magazynowa, płaca z wiktem i gratyfikacyą .	2.400
		d) Drzewo do kuchni	2.800
		e) Naczynia i sprzęty kuchenne	700
		f) Pieczywo z piekarzem	6 000
		g) Wino dla chorych	400
		h) Dyetaryusz, płaca z wiktem	—
	28	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	5.300
	29	Oświetlenie naftą	1.600
	30	Sprzęty gospodarcze:	
		a) Zakupno i naprawa	2.400
		b) 1 Siostra Miłosierdzia, płaca rocznie . . . . 80 zł.	
		„ „ wikt z dodatkami . . . 210 „	290
	31	Utrzymanie 2-ch par koni z 2-ma furmanami, reparacyą wozów, uprzęży itp.	1.400
	32	Uprawa pól, z połową kosztu utrzymania ogrodnika i innemi potrzebami	2.200
	33	Utrzymanie ogrodów warzywnych z połową kosztów utrzymania ogrodnika i innemi potrzebami	700
	34	Utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych	200
	35	Utrzymanie pralni:	
		a) Drzewo i inne potrzeby	4.100
		b) 2 Siostry Miłosierdzia, płaca po 80 zł. . . . 160 zł.	
		„ „ wikt z dodatkami po 210 zł. . 420 „	580
		do przeniesienia . .	69.720

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
40.805	36.800	Wydatki tej pozycyi wynosiły: W 1883 roku 35.294 zł. przy 149.172 dniach, zatem 1 dzień kosztował 23·6 ct. „ 1884 „ 40.805 „ „ 157.795 „ „ 1 „ „ 25·8 „ „ 1885 „ 37.284 „ „ 167.320 cyfra niespr. 1 „ „ 22·3 „ razem . . 113.383 „ „ 474.287 dniach, zatem 3 „ „ 71·7 „ przeciętnie . 37.794 „ „ 158.096 „ „ 1 „ „ 23·9 „ Przyjmując zwiększoną przeciętną ilość dni leczenia na rok 1887. — 165.000, po zmniejszonym przeciętnym koszcie 23 ct., uczyniłoby kwotę 37.950 zł. Z uwagi jednak na wyniki z roku ostatniego, wstawia się kwotę tylko o *400 zł. większą*, jak na rok 1886. uchwalono, zatem w kwocie 37.200 złr., która jest mniejszą od wynikłości przeciętnej o 594 zł., a od wynikłości z r. 1885. o 84 zł.
1 442	1.450	Jak na rok 1886., a zgodnie z poz. 12. a) b).
2.256	2.600	*Mniej o 200 zł.*, z uwagi na wyniki lat ostatnich.
2.846	2.800	Jak na rok 1886.
460	700	
6.220	5.600	Pieczywo kosztowało w 1883. r. 5.805 zł., w 1884. r. 6.220 zł., a w 1885. r. 5.888 zł., razem 17.913 zł., przeciętnie 5.971 złr. Wstawia się więc przeciętną w zaokrągleniu w kwocie 6.000 zł., zatem *większą* kwotę o 400 zł., jak na rok 1886. uchwalono.
409	400	Jak na rok 1886.
—	624	*Mniej o 624 zł.*, jako niepotrzebnie obciążające wyżywienie chorych (od a—h), niemniej z powodu, że koszt utrzymania 3go dyetaryusza ponosiło do r. 1884. gospodarstwo mleczne, od czasu zaś śmierci tegoż, innego na to miejsce nie przyjęto.
5.460	5.500	Wydatek tej pozycyi wynosił w 1885 r. 4.976 zł., a przeciętny z trzech lat ostatnich 5.306 zł. Wstawia się zatem przeciętną w zaokrągleniu, a *mniejszą* kwotę o 200 zł. jak na rok 1886. uchwalono.
1.724	1.600	Jak na rok 1886. Wydatek w r. 1885 wynosił 1.642 zł.
2.132	3.500	Wydatki wynosiły w 1883. r. 3.283 zł., w 1884. r. 2.132 zł., a w 1885. r. 1.718 zł., razem 7.133 zł., przeciętnie 2.378 zł. Wstawia się więc w zaokrągleniu kwotę o 1.100 zł. *mniejszą*, jak na rok 1886. uchwalono.
288	290	Jak na rok 1886., a zgodnie z poz. 12 a. b., 27 b.
1.460	1.400	Jak na rok 1886.
2.200	2.200	Wydatki wynosiły w 1883 r. 2.335 zł., w 1884 r. 2.200 zł., a w 1885 r. 1.955 zł., razem 6.490 zł., przeciętnie 2.163 zł. Wstawia się więc w zaokrągleniu jak na r. 1886. kwotę 2.200 zł.
1.061	800	Wydatek w roku 1885. wynosił 494 zł., a przeciętny z trzech lat ostatnich 755 zł. Wstawia się jednak z uwagi na wynik z r. 1885. przeciętną w zaokrągleniu a *mniejszą* kwotę o 100 zł., jak w r. 1886.
—	200	Jak na rok 1886. Wydatek w r. 1885. wynosił 203 zł. 44 ct.
4.075	4.400	Wydatek w r. 1885. wynosił 3.927 zł., a przeciętny z trzech lat ostatnich 4.106 zł. Wstawia się zatem kwotę przeciętną, a *mniejszą* od r. 1886. o 300 zł.
577	580	Jak na r. 1886., a zgodnie z poz. 12 a. b., 27 b., 30 b.
73.415	71.444	

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
VII.		z przeniesienia . .	69.720
	36	Bielizna, pościel i odzież: a) Zakupno i naprawa	5.700
		b) 1 Siostra Miłosierdzia, płaca rocznie . . . . 80 zł. „ „ wikt z dodatkami . . . 210 zł.	290
	37	Słoma do sienników	1.000
		Suma rubryki VII. . .	76.710
VIII.		**Koszta sanitarne.**	
	38	Lekarstwa	800
	39	Potrzeby sanitarne	2.800
	40	Instrumenta chirurgiczne	100
	41	Utrzymanie prosektoryum	60
	42	Koszta pogrzebowe i utrzymanie cmentarza	350
		Suma rubryki VIII. . .	4.110
IX.		**Koszta kancelaryjne.**	
	43	Druki, litografie i inne	450
X.	44	**Koszta kapliczne**	200
XI.		**Koszta utrzymania budynków, dróg i urządzeń.**	
	45	Konserwacye i reparacye budynków z pokostowaniem podłóg . .	5.500
	46	Utrzymanie urządzeń mechanicznych	1.600
	47	Asekuracya budynków, ruchomości i innych	560
	48	Kominiarze i straż ogniowa	550
	49	Utrzymanie dróg dojazdowych	800
		Suma rubryki XI. . .	9.010
XII.	50	**Podatki i daniny**	250
XIII.		**Rozmaite.**	
	51	Utrzymanie biblioteki lekarskiej	150
	52	Książki i czasopisma dla chorych	250
		do przeniesienia . .	400

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
73.415	71.444	
3.932	6.600	Wydatki wynosiły w 1883. r. 9.152 zł., w 1884. r. 3.932 zł., a w 1885. r. 4.134 zł., razem 17.218 zł., przeciętnie 5.739 zł. Wstawia się więc przeciętną w zaokrągleniu, a *mniejszą* kwotę o 900 zł., jak na rok 1886. uchwalono, która jednak jest konieczną z uwagi na zwiększającą się ilość chorych.
288	290	Jak na r. 1886., a zgodnie z poz. 12. a. b., 27. b., 30. b., 35. b.
1.315	1.000	Jak na rok 1886.
78.950	79.334	
772	900	*Mniej* o 100 zł., z uwagi na wynik z roku 1885. w kwocie 731 zł.
2.443	2.500	Wydatek w roku 1885. wynosił 3.142 zł., a przeciętny z trzech lat ostatnich 2.849 zł. Wstawia się zatem przeciętną w zaokrągleniu, a *większą* kwotę o 300 zł., jak na rok 1886.
64	150	*Mniej* o 50 zł., na podstawie wynikłości z roku 1885. w kwocie 68 zł.
22	60	
359	350	
3.660	3.960	
		Jak na rok 1886.
361	450	
300	200	
5.274	5.500	Wydatek w r. 1885. wynosił 9.416 zł., a przeciętny z trzech lat ostatnich 7.451 zł. Wstawia się jednak zgodnie z projektem dyrekcyi tylko kwotę 5.500 zł., zatem jak na rok 1886.
1.611	1.600	
573	560	
500	550	
795	800	
8.753	9.010	
153	250	Jak na rok 1886.
148	150	
251	250	
399	400	

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
XIII.		z przeniesienia . .	400
	53	Myto drogowe	400
	54	Przypadkowe	1.300
		Suma rubryki XIII. . .	2.100
XIV.	55	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe**	50

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
399	400	
297	400	
1.576	1.300	
2.272	2.100	Jak na rok 1886.
—	50	

Dochody. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
I.		**Dodatki.**	
	1	Od c. k. Skarbu za 200 sągów drzewa opałowego, część przypadającą na ten fundusz	560
	1a	Od kasy miejskiej na utrzymanie trupiarni	—
	2	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulparkowa do Lwowa	100
		Suma rubryki I. . . .	660
II.		**Dochody z dóbr.**	
	3	Czynsz z propinacyi	576
	4	Dochód z pól i pastwisk	3.000
	5	Dochód z ogrodów	800
		Suma rubryki II. . . .	4.376
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**	
	6	Od funduszu krajowego galicyjskiego	117.000
	7	Od funduszów obcokrajowych, publicznych i samopłacących . . .	34.000
		Suma rubryki III. . .	151.000
IV.	8	**Rozmaite**	720

dla obłąkanych na Kulparkowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
581	530	Dochód tej pozycyi wynosił w 1885. roku 599 zł., a przeciętny z trzech lat ostatnich 565 zł. Wstawia się zatem przeciętną w zaokrągleniu *większą* kwotę o 30 zł., jak na rok 1886. uchwalono.
24	—	
100	100	Jak na rok 1886.
705	630	
221	576	Jak na rok 1886.
3.331	3.100	Dochody tej pozycyi wynosiły w 1883. r. 2.936 zł. w 1884. r. 3.331 zł., a w 1885. r. 2.751 zł., razem 9.018 zł., przeciętnie 3.006 zł. Z uwagi zatem na wynik z roku 1885., wstawia się kwotę przeciętną w zaokrągleniu, *mniejszą* o 100 zł. jak w r. 1886., zatem . . . . . 3.000 zł. a przeciwstawiwszy wydatek z Rubr. VII., poz. 32., w kwocie . 2.200 „ pozostanie czysty dochód w kwocie . . . . . 800 zł.
928	850	Wynikłość z roku 1885. wynosiła 647 zł., a przeciętna z trzech lat ostatnich 808 zł. Wstawia się więc kwotę przeciętną, *mniejszą* o 50 zł., to jest: . 800 zł.
4.480	4.526	a po przeciwstawieniu wydatku z Rub. VII. poz. 33., w kwocie . 700 „ otrzymamy czystego dochodu w kwocie . . . . . 100 zł.
117 974	114.400	Dochody wynosiły w 1883. roku 117. 026 zł. w 1884. r. 117.974 zł. a w 1885. r. 119.584 zł. razem 354.584 zł. przeciętnie 118.195 zł. Wstawia się jednak zmniejszoną przeciętną w kwocie 117.000 zł. zatem *większą* o 2.600 zł. jak uchwalono na rok 1886. a *mniejszą* od wynikłości przeciętnej o 1.195 zł. zaś od wynikłości z roku 1885. o 2,584 zł.
33.916	32.000	Dochód tej pozycyi wynosił w 1885. r. 39.124 zł. a przeciętny z trzech lat ostatnich 34,471 zł. Wstawia się zmniejszoną przeciętną, a *większą* o 2.000 zł. jak uchwalono na rok 1886.
151.890	146.400	
722	720	Jak na rok 1886.
		Podana suma wynikłości z r. 1884. różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o kwotę 1.853 zł. z powodu upuszczenia zaliczek i zwrotów, które preliminowanym dochodom przeciwstawione być nie mogą.

L. W. 58.822/1886.
Alegat F. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1887.

Lit. F.

Krajowy szpital św. Łazarza

w Krakowie.

PRELIMINARZ

na rok

1887.

L. W. 57.541/86.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
		Wydatki.						
I.	1-16	Płace i emolumenta etatowe	15.585	3.017	5.318	4.520	—	28.440
II.	17-22	Koszta utrzymania osób nieetatowych	10.372	1.998	4.915	3.611	—	20.896
III.	23	Pensye i emerytury	250	—	—	—	—	250
IV.	24	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	—	—	73	—	—	73
V.	25	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	25	5	13	7	—	50
VI.	26-27	Remuneracye i zapomogi	450	90	225	135	—	900
VII.	28-37	Koszta gospodarcze	39.071	6.943	18.453	11.999	—	76.466
VIII.	38-44	„ sanitarne	5.642	608	1.395	689	—	8.334
IX.	45	„ kancelaryjne	435	87	218	130	—	870
X.	46	„ kapliczne	125	25	63	7	—	250
XI.	47-51	Utrzymanie budynków 1. zwyczajne	2.880	576	1.440	864	—	5.760
		Utrzymanie budynków 2. *nadzwyczajne*	*2.700*	*540*	*1.350*	*810*	—	*5.400*
XII.	52	Odsetki od kapitałów dłużnych	20	—	—	—	—	20
XIII.	53-59	Podatki i daniny	978	124	—	—	—	1.102
XIV.	60	Rozmaite	300	60	150	90	—	600
XV.	61	Zapomogi dla położnic	—	2.000	—	—	—	2.000
XVI.	62	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	250	—	—	—	250
XVII.	63	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika	12.000	—	—	—	—	12.000
XVIII.	64-66	Zapisy	105	—	—	—	—	105
XIX.	67	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	150	—	—	—	—	150
XX.	68	Dyety i koszta podróży	150	—	—	—	—	150
		Suma wydatków zwyczajnych	88.538	15.783	32.263	22.082	—	158.666
		Suma wydatków *nadzwyczajnych*	*2.700*	*540*	*1.350*	*810*	—	*5.400*
		Razem	91.238	16.323	33.613	22.892	—	164.066
		Dochody.						
I.	1-4	Odsetki od kapitałów	18.195	1.003	233	163	—	19.594
II.	5-10	Dochody z realności i dóbr	10.240	1.567	—	—	—	11.807
III.	11-12	Zwroty kosztów leczenia	69.500	12.000	38.000	24.000	—	143.500
IV.	13	Dochody rozmaite	500	100	250	150	—	1.000
		Suma dochodów	98.435	14.670	38.483	24.313	—	175.901
		W porównaniu z wydatkami	91.238	16.323	33.613	22.892	—	164.066
		okazuje się: niedobór	—	1.653	—	—	1.653	
		okazuje się: nadwyżka	7.197	—	4.870	1.421	13.488	
		W ogólności nadwyżka	—	—	—	—	—	**11.835**

św. Łazarza w Krakowie — Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
		Porównanie sumaryczne kwot preliminowanych na rok 1887. z uchwalonemi na rok 1886.
25.657	26.481	**Wydatki** preliminowane na rok 1887. wynoszą . . 164.066 zł.
20.144	20.675	zaś uchwalone „ „ 1886. „ . . . 159.186 „
250	250	preliminuje się zatem na rok 1887. wydatki *większe* o kwotę . 4.880 zł.
137	73	a mianowicie:
—	50	*więcej* w Rubr. I. o kwotę 1.959 zł.
900	900	„ „ II. „ 221 „
69.826	70.442	„ „ VII. „ 6.024 „
7.149	7.687	„ „ VIII. „ 647 „
589	870	„ „ XV. „ 150 „
250	250	„ „ XVI. „ 50 „
5.365	5.460	razem więcej o kwotę . . . . 9.051 zł.
—	*9.860*	zaś *mniej* w Rubr. XI. o kwotę 4.160 zł.
20	20	„ „ XVIII. „ „ 11 „
1.134	1.102	razem mniej o kwotę . . . 4.171 „
441	600	*z porównania w ogóle więcej jak wykazano wyżej* . 4.880 zł.
1.836	1.850	
		Dochody preliminowane na rok 1887. wynoszą . . 175.901 zł.
217	200	zaś uchwalone „ „ 1886. „ . . . 183.858 „
13.180	12.000	preliminuje się zatem na rok 1887 dochody *mniejsze* o kwotę . 7.957 zł.
112	116	a mianowicie:
		więcej w Rubr. II. o kwotę . . . . 549 zł.
32	150	zaś *mniej* w Rubr. I. o kwotę 6 zł.
100	150	„ „ III. „ „ 8.500 „
		razem mniej o kwotę . . . 8.506 „
		z porównania w ogóle mniej jak wykazano wyżej . 7.957 „
147.339	149.326	**Wynik** jest zatem od r. 1886. w ogóle **mniej korzystny o kwotę** . 12.837 zł.
—	*9.860*	Wynikłość z r. 1884. obok zamieszczona, różni się od sumy wykazanej w zamknięciu
		tegoż roku o nadwyżkę dochodów oddaną funduszowi kraj. w kwocie 45.725 zł.
147.339	159.186	dalej o wydatek w zaliczkach na płace jak wyjaśnienia przy sumie
		Rubr. I. i Rubr. VII. w kwocie . . . . . 816 „
		czyli w ogóle o kwotę . . . . . 46.541 zł.
23.279	19.600	
10.961	11.258	
158.632	152.000	
1.008	1.000	
193.880	183.858	
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**						
	1	Dyrektor, płaca	800	160	400	240	1.600	
		dodatki pięcioletnie po 300 zł.	415	83	208	124	830	2.430
	2	5 prymaryuszów, płaca po 1.200 zł. a jednego po 650 zł.	4.250	—	1.200	1.200	6.650	
		dodatki pięcioletnie po 200 zł.	1.200	—	400	200	1.800	8.450
	3	Profesor położnictwa, za pełnienie obowiązków prymaryusza, płaca	—	650	—	—	—	650
	4	7 sekundaryuszów I. klasy, płaca po 600 zł.	2.400	600	600	600	—	4.200
	5	3 „ II. „ „ „ 500 „	1.500	—	—	—	—	1.500
	6	Akuszerka, płaca	—	400	—	—	400	
		dodatek pięcioletni	—	120	—	—	120	520
	7	Aptekarz, płaca	400	80	200	120	800	
		dodatek pięcioletni	50	10	25	15	100	
		„ na pomieszkanie	100	20	50	30	200	1.100
	8	Prosektor, płaca	400	80	200	120	—	800
	9	Chemik patalogii, płaca	350	70	175	105	—	700
	10	Kapelan, płaca	300	60	150	90	600	
		dodatek na pomieszkanie	100	20	50	30	200	800
	11	Rządca, płaca	600	120	300	180	1.200	
		dodatki pięcioletnie	200	40	100	60	400	1.600
	12	2 oficyałów, płaca po 1.000 zł.	1.000	200	500	300	2.000	
		dodatki pięcioletnie po 150 zł.	225	45	112	68	450	2.450
	13	2 pisarzy stałych, płaca po 600 zł.	600	120	300	180	1.200	
		dodatki pięcioletnie po 100 zł.	100	20	50	30	200	
		„ na pomieszkanie po 100 zł.	100	20	50	30	200	1.600
	14	Dozorca domu obłąkanych, płaca	—	—	—	400	400	
		dodatek pięcioletni	—	—	—	50	50	
		wikt II. klasy	—	—	—	200	200	650
	15	Woźny, płaca	150	30	75	45	300	
		dodatki pięcioletnie po 50 zł.	75	15	37	23	150	
		na ubiór	25	5	13	7	50	500
	16	Odźwierny, płaca	75	15	37	23	150	
		dodatki pięcioletnie	45	9	23	13	90	
		wikt II. klasy	100	20	50	30	200	
		na ubiór	25	5	13	7	50	490
		Suma rubryki I.	15.585	3.017	5.318	4.520	—	28.440
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**						
	17	Płace Sióstr Miłosierdzia, rocznie po 80 zł.:						
		a) 1 Siostra przełożona	40	8	20	12	80	
		b) 13 Sióstr oddziałowych	480	160	240	160	1.040	
		c) 1 Siostra wspólna	40	8	20	12	80	1.200
		Do przeniesienia	560	176	280	184	—	1.200

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
2.200	2.200	
7.079	7.434	
650	650	
3.585	3.600	
1.465	1.500	
480	516	
1.100	1.100	Na mocy przyzwolonego etatu przez Wys. Sejm na dniu 10. Października 1878. jak na rok 1886. z dodaniem pięcioleci, a mianowicie:
800	800	trzeciego dodatku dla dyrektora, pierwszego dla prymaryusza, drugiego i trzeciego dla odźwiernego wedle uchwały Wydziału krajowego LW. 56.196/86.
700	700	z powodu przyznania temuż dawnych lat służby; oraz z doliczeniem przy
800	800	poz. 2. kwoty . . . . . 650 zł.
1.400	1.600	a przy poz. 4. kwoty . . . . . 600 „
		t. j. płac dla prymaryusza i sekundaryusza otworzyć się mającego oddziału okulistycznego wedle uchwały Wydziału krajowego przy LW. 28.644/86.
2.350	2.450	
1.500	1.600	
659	650	
450	451	
439	430	
25.657	26.481	W sumie wynikłości r. 1884. nie mieszczą się zaliczki na płace w kwocie 740 zł., jako preliminarzem nie objęte.
1.200	1.200	Jak na rok 1886.
1.200	1.200	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
II.		Z przeniesienia .	560	176	280	184		1.200
	18	Wikt:						
		a) dla tychże z pieczywem i dodatkami po 172 zł.	1.290	258	645	387	2.580	
		b) wikt dla 5 emerytek i postulantek po 172 zł.	430	86	215	129	860	3.440
	19	Dyetaryusze:						
		5 po 1 zł. 50 ct. dziennie — rocznie 547 zł. 50 ct. . 2.738 zł.						
		1 po 1 zł. 25 ct. dziennie — rocznie 456 zł. 25 ct. . 457 zł.						
		1 po 1 zł. — ct. dziennie — rocznie 365 zł. — ct. . 365 zł.	1.780	356	890	534	—	3.560
	20	Służba wyższa:						
		a) Płaca:						
		Maszynista rocznie . . 750 zł.						
		Odźwierny, płaca 120 zł. na ubiór 60 zł. razem . 180 „						
		Stolarz, rocznie . . 150 „						
		Palacz do maszyny parowej 120 „						
		Murarz rocznie . . . 100 „						
		Piekarz . . . . 150 „	725	145	362	218	1.450	
		b) Wikt tejże (z wyjątkiem maszynisty) po . . . 160 „	400	80	200	120	800	2.250
	21	Służba oddziałowa:						
		a) płaca: 6 posługaczów po 90 zł. .	—	—	—	540	540	
		13 „ „ 64 „ .	704	—	256	—	960	
		5 posługaczek „ 72 „ .	—	—	—	360	360	
		17 „ „ 48 „ .	480	144	192	—	816	
		b) wikt dla tychże z pieczywem rocznie po 126 zł.	2.835	516	1.292	775	5.418	
		c) gratyfikacye	21	6	10	13	50	8.144
	22	Służba wspólna:						
		a) płaca: 1 parobek do pomocy odźwiernego rocznie po . 48 zł.						
		1 parobek do łazienek, 2 w piekarni rocznie po 60 zł. . 180 „						
		Do przeniesienia . 228 zł.						
		Do przeniesienia .	9.225	1.767	4.342	3.260	—	18.594

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
1.200	1.200	
3.407	3.440	Wikt jednej Siostry Miłosierdzia kosztował w roku 1883. 168 zł., w r. 1884. 179 zł. w r. 1885. 171 zł., razem 518 zł., przeciętnie 172 zł., wstawia się przeto jak na rok 1886. kwotę 172 zł.
3.219	3.560	Jak na rok 1886., albowiem czynności kancelaryjne nie zmniejszają się.
2.090	2.250	Jak na rok 1886. Wikt droższy od służby oddziałowej i wspólnej, przyznano uchwałą Wys. Sejmu z dnia 22. Października 1884.
		Jak na rok 1886. wedle przyzwolonej większej ilości posługi uchwałą Wys. Sejmu z 22. Października 1884. z dodaniem płacy dla dwóch posługaczy więcej, z powodu jak wyjaśnienia przy R. I.
		Wikt jednej osoby kosztował w roku 1883. 127 zł. 05 ct., w r. 1884. 127 zł. 91 ct., w r. 1885. 121 zł. 60 ct., czyli razem 376 zł. 56 ct., przeciętnie 125 zł. 52 ct., wstawia się więc w zaokrągleniu 126 zł. na jedną osobę czyli na 43 osób kwotę . . . . . 5.418 zł.
7.870	7.887	Jak na rok 1886.
17.786	18.337	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
II.	22	Z przeniesienia .	9.225	1.767	4.342	3.260	—	18.594
		Z przeniesiena . 228 zł.						
		1 parobek do korytarzy, 2 grabarzy i 5 stróżów rocznie po 64 zł. . . . . 512 „	370	74	185	111	740	
		b) wikt dla tychże z pieczywem po 126 zł.	756	151	378	227	1.512	
		c) gratyfikacye	21	6	10	13	50	2.302
		Suma rubryki II.	10.372	1.998	4.915	3.611	—	20.896
III.		**Pensye i emerytury.**						
	23	Bobrzyńska Zofia, wdowa po prymaryuszu oddziału chorób wewnętrznych .	250	—	—	—	—	250
IV.		**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**						
	24	Okońska Anastazya, była nadzorczyni chorych, dziennie po 20 ct. . . .	—	—	73	—	—	73
	—	Skotnicka Katarzyna, była posługaczka przy podrzutkach, pół porcyi wiktu służby szpitalnej	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki IV.	—	—	73	—	—	73
V.	25	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych . . . . .**	25	5	13	7	—	50
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**						
		A. Stałe.						
	26	Urzednicy c. k. kasy krakowskiej za sprawowanie czynności kasowych . .	100	20	50	30	—	200
		B. Niestałe.						
	27	Remuneracye i zapomogi	350	70	175	105	—	700
		Suma rubryki VI.	450	90	225	135	—	900

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
17.786	18.337	
		Jak na rok 1886.
		Dla 12 osób po 126 zł. rocznie z powodu jak przy poz. 21. b.
2.358	2.338	Jak na rok 1886.
20.144	20.675	Suma wynikłości roku 1884. jest większą od wykazanej w zamknięciu o kwotę 653 zł., z powodu, że utrzymanie piekarza i 2 parobków w piekarni — przeniesiono tutaj z Rubr. VII/VIII. poz. 30. g.
250	250	Jak na rok 1886.
73	73	Jak na rok 1886.
64	—	
137	73	
—	50	Jak na rok 1886.
200	200	Jak na rok 1886.
700	700	
900	900	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
VII.		**Koszta gospodarcze.**						
	28	Żywienie chorych:						
		a) zwykła strawa dla chorych i dodatki	19.200	2.800	8.800	6.200	37.000	
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni i spiżarni, płaca rocznie po 80 zł.	200	40	100	60	400	
		c) wikt dla tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po 172 zł. . .	430	86	215	129	860	
		d) koszta utrzymania służby kuchennej i magazynowej, a mianowicie: płaca 8 sług rocznie po 48 zł. 384 zł. 1 parobek rocznie po 60 zł. 60 „	222	44	111	67	444	
		wikt dla tychże rocznie po 126 zł.	567	113	284	170	1.134	
		gratyfikacye	21	6	10	13	50	
		e) drzewo i węgle do kuchni . .	475	95	238	142	950	
		f) naczynia i sprzęty kuchenne . .	150	30	75	45	300	
		g) pieczywo, mąka i drożdże . .	2.500	500	1.250	750	5.000	
		Do przeniesienia .	23.765	3.714	11.083	7.576	46.138	—

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
34.322	34.000	Wydatek wynosił w oddziałach:

	I.	II.	III.	IV.	Razem
	Złotych wal. austr.				
w roku 1883.	18.101	2.236	8.709	5.958	35.004
„ 1884.	17.550	2.932	8.289	5.551	34.322
„ 1885.	18.854	2.773	8.767	6.019	36.413
razem .	54.505	7.941	25.765	17.528	105.739
przeciętnie .	18.168	2.647	8.589	5.842	35.246
wstawia się w miejsce trzechletniej wynikłości wydatek większy w zaokrągleniu	19.200	2.800	8.800	6.200	37.000

a to ze względu na wynikłość r. 1885., zwłaszcza, że stan chorych zwiększa się rok rocznie, o czem świadczy niżej podane porównawcze zestawienie ilości dni leczenia, a mianowicie:

na wszystkich oddziałach w roku 1883. . . . 153.664 zł.
„ „ „ „ 1884. . . . 159.845 „
„ „ „ „ 1885. . . . 168.535 „

400	400	Jak na rok 1886.
897	860	Jak na rok 1886.
396	444	Jak na rok 1886.
1.023	1.161	Wstawia się dla 9 osób kwotę 1.134 zł. jak z powodu przy poz. 21. b.
50	50	Jak na rok 1886.
928	1.140	Wydatek wynosił w roku 1883. . . . 982 zł. „ „ 1884. . . . 928 „ „ „ 1885. . . . 932 „ razem . 2.842 zł. przeciętnie 947 zł. wstawia się w zaokrągleniu 950 zł.
231	300	Jak na rok 1886.
4.878	5.000	Wydatek wynosił w roku 1883. 4.996 zł., w roku 1884. 4.878 zł., w roku 1885. 4.999 zł., razem 14.873 zł., przeciętnie 4.957 zł., wstawia się przeto zgodnie z kwotą przyzwoloną na rok 1886. 5000 zł.
43.125	43.355	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilityczych	IV obłąkanych	Razem Szczegół.	Razem Ogół.
			Złote austryackie					
VII.	28	Z przeniesienia .	23.765	3.714	11.083	7.576	46.138	—
		h) wino dla chorych	900	180	450	270	1.800	47.938
	29	Wikt lekarza dyżurnego z winem i pieczywem	175	35	88	52	—	350
	30	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj, tudzież opał do piekarni . . .	3.150	630	1.575	945	—	6.300
	31	Oświetlenie:						
		a) nafta, świece, aparat gazowy z opałem i inne . . . 2.900 zł.						
		b) gazownik, płaca 120 zł. lampiarz, płaca 64 „ 184 „						
		c) wikt gazownika 160 zł. „ lampiarza 126 „ 286 „	1.685	337	842	506	—	3.370
	32	Sprzęty gospodarcze, naprawa tychże i sprawienie nowych	1.250	250	625	375	—	2.500
	33	Utrzymanie jednej pary koni z furmanem oraz reparacya wozów, uprzęży i inne	600	120	300	180	—	1.200
	34	Utrzymanie ogrodów:						
		a) warzywnego	567	283	—	—	850	
		b) spacerowego	100	20	50	30	200	
		c) ogrodnik z wiktem	180	36	90	54	360	1.410
	35	Utrzymanie pralni:						
		a) drzewo i inne potrzeby do pralni .	1.300	260	650	390	2.600	
		b) koszt utrzymania 2 Sióstr Miłosierdzia: płaca rocznie po 80 zł. . .	80	16	40	24	160	
		wikt z pieczywem i dodatkami po 172 zł.	172	34	86	52	344	
		Do przeniesienia .	33.924	5.915	15.879	10.454	3.104	63.068

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
43.125	43.355	
1.359	1.500	Wino kosztowało w roku 1883. 1.778 zł., w roku 1884. 1.360 zł., w roku 1885. 1.769 zł., razem 4.907 zł., przeciętnie 1.636 zł., ze względu jednak na wynikłość roku 1885. i wzrastającą ilość chorych wstawia się 1.800 zł.
345	350	Wikt lekarza dyżurnego wynosił w roku 1883. 353 zł., w roku 1884. 345 zł., w roku 1885. 324 zł., razem 1.022 zł., przeciętnie 340 zł., wstawia się więc jak na rok 1886. 350 zł.
6.375	6.000	Wydatek tej pozycyi wynosił w roku 1883. 6.467 zł., w roku 1884. 6.375 zł., w roku 1885. 6.108 zł., razem 18.950 zł., przeciętnie 6.317 zł., czyli w zaokrągleniu wstawia się 6.300 zł.
2.957	2.993	Wydatek na oświetlenie ad *a.* wynosił w roku 1883. 2.829 zł., w roku 1884. 2.517 zł., w roku 1885. 3.333 zł., razem 8.679 zł., przeciętnie 2.893 zł., wstawia się w zaokrągleniu 2.900 zł. z powodu wynikłości roku 1885. Wydatek ad *b.* jak na rok 1886. „ „ *c.* z powodu jak wyjaśnienia przy poz. 20. b. i 21. b.
1.260	1.500	Sprzęty kosztowały w roku 1883. 2.631 zł., w roku 1884. 1.260 zł., w roku 1885. 2.821 zł., razem 6.712 zł., przeciętnie 2.237 zł., wstawia się jednak kwotę 2.500 zł., ze względu na wynik roku 1885. i ciągłej potrzeby na zużywające się naczynia, jakoteż uzupełniania łóżek żelaznych dla chorych, których liczba wzrasta ciągle jak wykazano przy poz. 28. a.
1.379	700	Wydatki wynosiły w roku 1883. 1.185 zł., w roku 1884. 1.378 zł., w roku 1885. 823 zł., razem 3.386 zł., przeciętnie 1.128 zł., wstawia się jednak kwotę 1.200 zł. z powodu koniecznej potrzeby reparacyi powozu, zniszczonego kilkuletniem używaniem, preliminowaną bowiem na ten cel kwotę okroił Wys. Sejm w budżecie na rok 1886.
815	800	Wydatki wynosiły w roku 1883. 911 zł., w roku 1884. 814 zł., w roku 1885. 831 zł., razem 2.556 zł., przeciętnie 852 zł., wstawia się w zaokrągleniu kwotę 850 zł.
200	200	Jak na rok 1886.
360	360	
2.624	2.650	Wydatki wynosiły w roku 1883. 2.643 zł., w roku 1884. 2.624 zł., w roku 1885. 2.488 zł., razem 7.755 zł., przeciętnie 2.585 zł., wstawia się przeto w zaokrągleniu 2.600 zł.
160	—	
359	504	Jak na rok 1886.
61.318	60.912	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnie	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
VII.	35	Z przeniesienia .	33.924	5.915	15.879	10.454	3.104	63.068
		c) koszt utrzymania służby: 10 praczek, płaca po 48 zł. 480 zł. 1 parobek do pralni, płaca 60 „ wikt dla tychże po 126 zł. 1.386 „	963	192	482	289	1.926	5.030
	36	Bielizna, pościel i odzież: *a)* reparacya i sprawienie nowej . .	3.500	700	1.750	1.050	7.000	
		b) koszt utrzymania 2 Sióstr Miłosierdzia, płaca rocznie po 80 zł. 160 zł. wikt z pieczywem i dodatkami po 172 zł. . . 344 „	252	50	126	76	504	
		c) koszt utrzymania 2 szwaczek: 1 szwaczka, płaca rocznie 43 zł. wikt tejże rocznie . . 126 „ 1 szwaczka dziennie po 30 ct. rocznie . . . . 90 „	132	26	66	40	264	7.768
	37	Słoma do sienników	300	60	150	90	—	600
		Suma rubryki VII. .	39.071	6.943	18.453	11.999	—	76.466
VIII.		**Koszta sanitarne.**						
	38	Lekarstwa	1.800	150	500	200	—	2.650
		Do przeniesienia .	1.800	150	500	200	—	2.650

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
61.318	60.912	
1.947	1.959	Jak wyjaśnienie przy poz 21. b.
5.334	6.200	Wydatek na sprawienie bielizny i reparacyą tejże wynosił w roku 1883. 5.179 zł., w roku 1884. 5.334 zł., w roku 1885. 5.285 zł., razem 15.798 zł., przeciętnie 5.266 zł. Ponieważ jednak prócz liczby normalnej 485 łóżek i 16 łóżek dla zaraźliwych ma szpital w czasie zimy znacznie większą ilość dziennie chorych, bo do 100 dziennie więcej jak w roku 1885. dla których nie ma bielizny i pościeli. W skutek tego niszczy się inwentarz dla chorych normą ustanowionych bardzo prędko i rok rocznie wiele się przez to bielizny staje zupełnie nieużytecznej, jak niemniej, aby uniknąć w bliskiej przyszłości podwójnego wydatku, wstawia się kwotę 7.000 zł.
519	504	Jak na rok 1886.
266	267	Jak wyjaśnienia przy poz. 21. b.
442	600	Wydatek wynosił w roku 1883. 515 zł., w r. 1884. 442 zł., w roku 1885. 581 zł., razem 1.538 zł., przeciętnie 512 zł. — ze względu jednak na wynikłość roku 1885. — preliminuje się jak na rok 1886. 600 zł.
69.826	70.442	Suma wynikłości roku 1884. jest mniejszą o kwotę 729 zł. z powodu, że utrzymanie piekarza i 2 parobków w piekarni przeniesiono do Rubr. II. w kwocie 653 zł. i opuszczono zaliczkę na płacę ogrodnika w kwocie . . . . 76 „ razem j. w. . . 729 zł.
2.468	2.500	Wydatki na lekarstwa bez wody sodowej wynosiły na oddziałach:

	I.	II.	III.	IV.	Razem
	Złotych wal. austr.				
w roku 1883.	1.677	164	609	230	2.680
„ 1884.	2.347	37	62	22	2.468
„ 1885.	1.339	171	650	200	2.360
razem .	5.363	372	1.321	452	7.508
przeciętnie .	1.787	124	440	151	2.502
Ze względu na zwiększoną ilość dni leczenia w ostatnim roku, poz. 28. a. wstawia się w zaokrągleniu . . .	1.800	150	500	200	2.650

2.468	2.500

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
VIII.		Z przeniesienia .	1.800	150	500	200	—	2.650
	39	Utrzymanie apteki: *a)* opał do apteki . . . 140 zł. *b)* parobek do apteki płaca rocznie 64 „ *c)* wikt dla tegoż rocznie . 126 „	165	33	82	50	—	330
	40	Utrzymanie 2 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w aptece: *a)* płaca rocznie po 80 zł. . 160 zł.	80	16	40	24	—	160
		b) wikt z pieczywem i dodatkami po 172 zł. rocznie	172	34	86	52	—	344
	41	Na odczynniki chemikowi patalogii .	50	—	50	—	—	100
	42	Potrzeby sanitarne	3.000	300	450	250	—	4.000
	43	Instrumenta chirurgiczne	250	50	125	75	—	500
	44	Koszta pogrzebowe Sióstr Miłosierdzia i ubogich chorych	125	25	62	38	—	250
		Suma rubryki VIII.	5.642	608	1.395	689	—	8.334
IX.		**Koszta kancelaryjne.**						
	45	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p. . .	435	87	218	130	—	870
X.		**Koszta kapliczne.**						
	46	Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia, wynagrodzenie za utrzymanie kościoła .	125	25	63	37	—	250
XI.		**Utrzymanie budynków.**						
	47	Konserwacya i reparacya gmachu i obejścia szpitalnego, tudzież czyszczenie kanałów: 1) zwyczajne . . .	1.500	300	750	450	3.000	3.000
		2) *nadzwyczajne* . .	*2.700*	*540*	*1.350*	*810*	—	*5.400*
		Do przeniesiena { 1) zwyczajne .	1.500	300	750	450	—	3.000
		{ 2) *nadzwyczajne*	*2.700*	*540*	*1.350*	*810*	—	*5.400*

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
2.468	2.500	
328	333	Jak na rok 1886., zaś co do poz. c. jak wyjaśnienia przy poz. 21. b.
160	160	Jak na rok 1886.
359	344	Jak na rok 1886.
100	100	Jak na rok 1886.
3.067	3.500	Wydatki wynosiły w roku 1883. 4.317 zł., w roku 1884. 3.067 zł., w roku 1885. 4.235 zł., razem 11.619 zł., przeciętnie 3.873 zł. Ponieważ Wys. Sejm zmniejszył wydatki na lekarstwa poz. 38., przenosząc niektóre materyały na tę pozycyę, lecz nie zwiększając wydatków na potrzeby sanitarne, przez co takowa musiałaby być przekroczoną, wreszcie z powodu wysokiego stanu chorych, jak świadczy wynikłość roku 1885., wstawia się w zaokrągleniu 4.000 zł.
500	500	Jak na rok 1886.
167	250	
7.149	7.687	
589	870	Jak na rok 1886.
250	250	Jak na rok 1886.
3.242	3.000	Jak na rok 1886.
—	*9.860*	W myśl sprawozdania Komitetu administr. jak LW. 4.459/85 i przedłożonych kosztorysów, następnie w myśl osobnego sprawozdania Wydziału krajowego LW. 48.601/85. wstawia się jako wydatek nadzwyczajny:
3.242	3.000	*a)* na zasypanie stawku na „Blichu“ ze względów zdrowotnych wedle nakazu władz . . . . . 200 zł.
—	*9.860*	*b)* na restauracyę kościoła skreśloną w preliminarzu na rok 1886. kwotę 5.200 „
		razem jak obok . 5.400 zł.

Wydatki Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
XI.		Z przeniesienia { 1) zwyczajne .	1.500	300	750	450	—	3.000
		2) *nadzwyczajne*	*2.700*	*540*	*1.350*	*810*	—	*5.400*
	48	Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej	750	150	375	225	—	1.500
	49	Asekuracya budynków, ruchomości i wiktuałów	150	30	75	45	—	300
	50	Kominiarze i straż ogniowa . . .	180	36	90	54	—	360
	51	Wynagrodzenie za czynności techniczne	300	60	150	90	—	600
		Suma wydatków { 1) zwyczajne .	2.880	576	1.440	864	—	5.760
		2) nadzwyczajne	*2.700*	*540*	*1.350*	*810*	—	*5.400*
		Ogólna suma rubryki XI.	5.580	1.116	2.790	1.674	—	11.160
XII.		**Odsetki od kapitałów dłużnych.**						
	52	4% od kapitału 2.000 złp. ubezpieczonych na dobrach „Prądnik Czerwony“ na rzecz kościoła P. Maryi w Krakowie	20	—	—	—	—	20
XIII.		**Podatki i daniny.**						
		A. Z realności i dóbr.						
	53	Od realności szpitalnych	75	—	—	—	75	
	54	Z dóbr „Prądnik Czerwony“ . . .	666	—	—	—	666	
	55	Z propinacyi w Krowodrzy . . .	—	95	—	—	95	836
		B. Ekwiwalenta.						
	56	Od nieruchomego majątku szpitalnego .	15	—	—	—	15	
	57	Z dóbr „Prądnik Czerwony“ . . .	107	—	—	—	107	
	58	Z propinacyi w Krowodrzy . . .	—	29	—	—	29	151
		C. Podatek dochodowy.						
	59	Z dóbr „Tropiszów“ w Królestwie Polskiem położonych 459 złp. 16 gr. .	115	—	—	—	—	115
		Suma rubryki XIII.	978	124	—	—	—	1.102
XIV.		**Rozmaite.**						
	60	Koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane wydatki	300	60	150	90	—	600

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
3.242	3.000	
—	*9.860*	
904	1.200	Wydatek wynosił w roku 1883. 1.190 zł., w roku 1884. 904 zł., w roku 1885. 1.811 zł., razem 3.905 zł., przeciętnie 1.302 zł., z uwagi jednak, iż niektóre części składowe wodociągów i maszyny parowej wskutek zużycia i przepalenia się kotłów wymagać będą znacznie większego nakładu, preliminuje się w zaokrągleniu 1.500 zł.
329	300	Jak na rok 1886.
290	360	Jak na r. 1886. z powodu kontraktu ważnego do 30. Czerwca 1887. LW. 36.697/84.
600	600	Jak na rok 1886.
5.365	5.460	
—	*9.860*	
5.365	15.320	
20	20	Jak na rok 1886. z powodu rozporządzenia byłego Rządu krajowego w Krakowie z dnia 1. Lipca 1859. l. 19.226.
984	836	Jak na rok 1886. Zauważa się, że drugą połowę wydatku z poz. 55. wstawiono w preliminarzu funduszu podrzutków krakowskich.
150	151	Jak na rok 1886. z uwagą, że drugą połowę wydatku w kwocie 29 zł. z poz. 58. wstawiono do preliminarza funduszu podrzutków w Krakowie.
—	115	Jak na rok 1886. wedle kontraktu dzierżawy.
1.134	1.102	
441	600	Wydatki wynosiły w roku 1883. 802 zł., w roku 1884. 441 zł., w roku 1885. 636 zł., razem 1.879 zł., przeciętnie 626 zł. wstawia się przeto w zaokrągleniu jak na rok 1886. 600 zł.

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
XV.		**Zapomogi dla położnic.**						
	61	Dla położnic opuszczających wraz z dzieckiem bezpłatny oddział położnic .	—	2.000	—	—	—	2.000
XVI.		**Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**						
	62	Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały	—	250	—		—	250
XVII.	63	**Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie**	12.000	—	—	—	—	12.000
XVIII.		**Zapisy.**						
	64	Zapis ś. p. biskupa Szembeka, na odprawienie mszy św. przez kapitułę krakowską	38	—	—	—	—	38
	65	Zapis śp. Wenzla, na obdzielenie rekonwalescentów	27	—	—	—	—	27
	66	Zapis śp. ks. Gałeckiego i Klozowej, na odprawianie mszy św.	40	—	—	—	—	40
		Suma rubryki XVIII.	105	—	—	—	—	105
XIX.	67	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe . . .**	150	—	—	—	—	150
XX.	68	**Dyety i koszta podróży.**						
		Na podróże komisyjne w sprawach funduszu, jako właściciela dóbr . .	150	—	—	—	—	150

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
1.836	1.850	Wydatki wynosiły w roku 1883. 1.548 zł., w roku 1884. 1.836 zł., w roku 1885. 1.920 zł., razem 5.304 zł., przeciętnie 1.768 zł., ze względu jednak na wynikłość roku 1885. i że liczba położnic rok rocznie się zwiększa, preliminuje się 2.000 zł.
217	200	Wydatki wynosiły w roku 1883. 160 zł., w roku 1884. 217 zł., w roku 1885. 210 zł., razem 587 zł., przeciętnie 196 zł. Ponieważ jak wykazano przy poz. 61. wzmagają się w stosunku do wzrastającego stanu położnic koszta za karmienie dzieci, a zresztą w uwzględnieniu ostatnich dwóch lat, wstawia się kwota 250 zł.
13.180	12.000	Jak na rok 1886. wedle uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. stycznia 1886.
38	38	Jak na rok 1886.
38	38	Zamieszczono wydatek wedle rzeczywistego dochodu odsetków Rub. I. poz. 4. k. od papierów wartościowych, stanowiących własność tejże fundacyi odnośnie do LW. 8.528/86.
36	40	Jak na rok 1886
112	116	
32	150	Jak na rok 1886.
100	150	Jak na rok 1886.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
		Dochody.						
I.		**Odsetki od kapitałów.**						
	1	Od papierów wartościowych:						
		a) 5% od listów zastawnych gal. Towarz. kred. ziemskiego we Lwowie imiennej wartości . 24.700 zł.	1.025	135	75	—	1.235	
		b) 4½% od obligacyj galic. pożyczki krajowej z roku 1883. imiennej wartości . . . 10.000 zł.	436	13	—	—	449	
		c) 4½% od obligacyj galic. pożyczki krajowej z roku 1884. imiennej wartości . . . . 5.200 zł.	234	—	—	—	234	
		d) 4½% od listów zastawnych galic. Banku krajowego imiennej wartości . . . . 10.400 zł.	450	18	—	—	468	2.386
	2	5% od kapitału spłacanego przez fundusz krajowy	14.919	837	—	—	—	15.756
	3	Od kapitałów hipotekowanych na dobrach i realnościach:						
		a) 4% od kapitału . . . 235 zł.	9	—	—	—	—	9
		Do przeniesienia	17.073	1.003	75	—	—	18.151

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia			
		Spodziewany dochód będzie wynosił:			
		1) wedle rzeczywistego stanu papierów wartościowych:			
		ad *a)* od 5% list. zast. kredyt. dla oddziału I. chorych im. wart.	20.500 zł. wpłynie	1.025 zł.	
		5% list. zast. kredyt. dla oddziału II. położnic im. wart.	2.700 „ „	135 „	
		5% list. zast. kredyt. dla oddziału III. syfilitycznego im. wart.	1.500 „ „	75 „	1.235 zł.
		ad *b)* od 4½% oblig. pożyczki krajow. z r. 1883. dla oddziału I. chorych im. wart.	9.700 „ „	436 zł.	
		od 4½% oblig. pożyczki krajow. z r. 1883. dla oddziału II. położnic im. wart.	300 „ „	13 „	449 zł.
		ad *c)* od 4½% oblig. pożyczki krajow. z r. 1884. dla oddziału I. chorych im. wart.	5.200 „ „	— „	234 „
1.454	2.192	ad *d)* od 4½% list. zast. Banku kraj. dla oddziału I. chorych im. wart.	6.100 „ „	274 „	
		od 4½% list. zast. Banku kraj. dla oddziału II. położnic im. wart.	200 „ „	9 „	
		2) z raty 5-tej kapitału spłacić się mającej przez fundusz krajowy w miesiącu styczniu r. 1887., z którego przypada:			
		a) oddziałowi I. chorych 3.790 zł. 21 ct., z której to kwoty będzie można zakupić w przybliżeniu po kursie 96 zł. 50 ct. — 4½% listy zastawne Banku kraj. na 3.900 zł., które przyniosą		176 „	
		b) oddziałowi II. położnic 212 zł. 56 ct., z czego będzie można zakupić listy powyższe na 200 zł. co uczyni		9 „	468 „
		wstawia się przeto spodziewany dochód z odsetek od powyższych efektów jak obok w kwocie			2.386 zł.
16.301	15.946	W myśl uchwały Wys. Sejmu z 17. października 1882. l. 905/S wstawia się 5-tą ratę przypadających odsetek a mianowicie: oddziałowi I. chorych 14.919 zł. 13 ct. „ II. położnic 836 „ 66 „ razem 15.755 zł. 79 ct. w zaokrągleniu 15.756 zł. z uwagą, że drugą kwotę 836 zł. 66 ct. wstawiono osobno w preliminarzu funduszu podrzutków w Krakowie.			
4.098	9	Jak na rok 1886. jako zaległe odsetki należące się od Kahalu żydowskiego w Olkusku, od kapitału 235 zł.			
21.844	18.147				

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
I.		Z przeniesienia .	17.073	1.003	75	—	—	18.151
	4	Dochody z fundacyi:						
		a) Bieńkowskiego	170	—	—	—	170	
		b) Dąbkowskiego	207	—	—	—	207	
		c) Gałeckiego	26	—	—	—	26	
		d) Klozowej (mszalna)	14	—	—	—	14	
		e) „ (szpitalna) . . .	5	—	—	—	5	
		f) Ligęzy	262	—	—	—	262	
		g) Małeckiego	17	—	—	—	17	
		h) Pruskiego	263	—	—	—	263	
		i) Tarły	66	—	44	13	123	
		k) Wencla	27	—	—	—	27	
		l) Wolnych mularzy	65	—	—	—	65	
		m) Mszalna	—	—	114	—	114	
		n) Trzebickiego	—	—	—	150	150	1.443
		Suma rubryki I.	18.195	1.003	233	163	—	19.594
II.		**Dochody z realności i dóbr.**						
	5	Czynsz dzierżawny z dóbr „Tropiszów“ w Królestwie polskiem 3.024 rs. .	4.700	—	—	—	—	4.700
	6	Czynsz dzierżawny z dóbr „Prądnik Czerwony“	4.000	—	—	—	—	4.000
	7	Czynsz dzierżawny z folwarku „Przeginia duchowna“	50	—	—	—	—	50
	8	Czynsz za salę wykładową kliniki od c. k. Rządu	150	—	—	—	—	150
	9	Dochód z ogrodu szpitalnego . . .	1.340	660	—	—	—	2.000
	10	Czynsz dzierżawny z propinacyi w Krowodrzy	—	907	—	—	—	907
		Suma rubryki II.	10.240	1.567	—	—	—	11.807

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
21.844	18.147	
		Wstawiono rzeczywisty dochód, jaki kapitały fundacyjne przynoszą.
		Jak wyżej z uwagą, że dochód kwoty 82 zł. wykazano w preliminarzu funduszu podrzutków w Krakowie.
		Zamieszczono rzeczywisty dochód, jaki kapitały tych fundacyi przynoszą.
1.435	1.453	
23.279	19.600	
4.361	4.700	Wstawia się kwotę uchwaloną na rok 1886. wedle kontraktu do LW. 3.340/85. zawartego. (dzierżawa trwa do 24. czerwca 1897. r.)
3.805	3.805	Na podstawie deklaracyi dotychczasowego dzierżawcy a zatwierdzonej uchwałą Wydziału krajowego z dnia 16. stycznia 1886. LW. 1.916 na dalsze 12 lat począwszy od 24. czerwca 1887. za czynszem rocznym 4.000 zł.
100	50	Na mocy rozporządzenia byłej Rady administracyjnej z dnia 27. sierpnia 1850. l. 4.873.
225	150	Jak na rok 1886. na podstawie ugody LW. 51.691/881.
1.817	1.900	Dochody wynosiły w roku 1883. 3.404 zł., w roku 1884. 1.817 zł., w roku 1885. 1.651 zł., razem 6.872 zł., przeciętnie 2.290 zł., wstawia się ze względu na wynikłości ostatnich dwóch lat w zaokrągleniu 2.000 zł.
653	653	Na podstawie podwyższonego czynszu dzierżawnego jak LW. 45.090/86.
10.961	11.258	

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I chorych	II położnic	III syfilitycznych	IV obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**						
	11	Z funduszu krajowego galicyjskiego .	63.000	11.000	35.000	16.000	125.000	—
	12	Z funduszów obcokrajowych i od stron samopłacących	6.500	1.000	3.000	8.000	18.500	143.500
		Suma rubryki III.	69.500	12.000	38.000	24.000	—	143.500
IV.	13	**Dochody rozmaite**	500	100	250	150	—	1.000

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
135.898	130.000	Dochody wynosiły w oddziałach:

	I.	II.	III.	IV.	Razem
	Złotych wal. austr.				
w roku 1883.	51.462	23.376	39.437	16.400	130.675
„ 1884.	70.436	15.216	37.052	13.194	135.898
„ 1885.	63.112	7.203	27.502	16.068	113.885
razem .	185.010	45.795	103.991	45.662	380.458
przeciętnie .	61.670	15.265	34.664	15.220	126.819
zamieszcza się ze względu na wynikłość roku 1885. w zaokrągleniu . . .	63.000	11.000	35.000	16.000	125.000

22.734	22.000	Dochody wynosiły w oddziałach:

	I.	II.	III.	IV.	Razem
	Złotych wal. austr.				
w roku 1883.	7.251	1.857	3.623	9.679	22.410
„ 1884.	7.969	1.004	3.796	9.964	22.733
„ 1885.	5.789	809	2.943	8.732	18.273
razem .	21.009	3.670	10.362	28.375	63.416
przeciętnie .	7.003	1.223	3.454	9.459	21.139
wstawia się zatem w zaokrągleniu ze względu na wynikłości roku 1885. .	6.500	1.000	3.000	8.000	18.500

158.632	152.000	
1.000	1.000	Jak na rok 1886.

LW. 58.822/1886.
Alegat G. do sprawozdania Wydziału krajowego
o budżecie krajowym na rok 1887.

Lit. G.

FUNDUSZ POLICYI KRAJOWEJ.

PRELIMINARZ

na rok

1887.

LW. 16.981/1886.

Lit. G. Fundusz policyi krajowej.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Koszta gospodarcze.**			
	1	Utrzymanie korekcyonistów	50	—	
	2	Koszta leczenia	10	—	
	3	Ubior	20	—	
	4	Utrzymanie korekcyonistek	300	—	380
II.	5	**Koszta transportu korekcyonistów i korekcyonistek** .	10	—	10
III.	6	**Zwroty grzywien policyjnych**	10	—	10
IV.	7	**Zwroty należytości posłańców karnych**	2	—	2
V.	8	**Remuneracye**	5	—	5
VI.	9	**Rozmaite**	10	—	10
		Suma wydatków . . .	**417**	—	**417**
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	5% od kapitału hipotekowawego na realności w Krakowie w kwocie . . . . . 109 złp. 1 gr.	1		
	2	5% od listów zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego im. wartości . . . . 37.300 zł.	1.865	—	
	3	4½% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883. im. wartości . . . . . 19.000 „	855	—	
	4	4½% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1884. im. wartości . . . . . 1.100 „	50	—	
	5	4½% od listów zastawnych Banku krajowego im. wartości . . . . . 78.300 „	3.524	—	6.295
II.	6	**Policyjne grzywny**	10	—	10
III.	7	**Zwroty kosztów leczenia i zaopatrzenia korekcyonistów**	10	—	10
IV.	8	**Rozmaite**	2	—	2
		Suma dochodów . . .	**6.317**	—	**6.317**
		W porównaniu z wydatkami . . .	—	—	417
		okazuje się **nadwyżka dochodów** . . . . . która wpłynie do funduszu krajowego.	—	—	**5.900**

Preliminarz na rok 1887. LW. 16.981/1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
—	380	
—	10	*Do poz. 1—9.* Jakkolwiek od roku 1876. nie było żadnych wydatków, preliminuje się jak na rok 1886. z powodu, iż przepisy korekcyjne zawsze jeszcze obowiązują i przewidzieć nie można, jaka kwota może być potrzebną.
—	10	
—	2	
—	5	
—	10	
—	417	
		Do poz. 1. Od kapitału ubezpieczonego na realności Nr. 270. Dz. VIII. w Krakowie w kwocie 109 złp. 1 gr. czyli 27 zł. 25 ct. a. w.
		Do poz. 2—4. Wedle stanu tych efektów w czasie układania preliminarza.
6.081	6.193	*Do poz. 5.* W r. 1885. za gotowiznę majątku zarodowego w kwocie 56.444 zł. 9 ct. (użytkowaną do tego czasu za 5% oprocentowaniem przez fundusz krajowy) zakupiono 4½% listy zastawne Banku krajowego im. wartości . . 61.300 zł. w ciągu roku 1885. dokupiono tych efektów . . . . 8.600 „ Razem z końcem roku 1885. . . 69.900 zł. Ostatnia rata od c. k. Rządu za sprzedaną mu realność *ad St. Mariam Magdalenum* przyniesie w roku 1886. . . 8.000 zł. za które w myśl uchwały budżetowej z dnia 23. Stycznia 1886. zakupić się miało powyższe efekta im. wartości . . 8.700 zł. ponieważ jednak kurs listów tych zastawnych w chwili układania niniejszego preliminarza (z końcem marca 1886.) notowano już 96 za 100, przeto za wymienioną ratę, posiłkując się zupasową książeczką wkładkową Banku krajowego, preliminuje się zakupno tych efektów im. wartości tylko . . . . . 8.400 „ W roku tedy 1887. stan ich wynosić będzie . . . . 78.300 zł.
—	10	
—	10	*Do poz. 6—8.* Preliminuje się jak na rok 1886.
—	2	
6.081	6.215	

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. 58.822/1886.
Alegat H—M. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1887.

Lit. H—M.

PRELIMINARZE

na rok

1887.

H.	Fundusz domestykalny	str.	2.
J.	„ kultury krajowej	„	4.
K.	„ stanowy sierociński	„	6.
L.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	„	8.
M.	„ pożyczki krajowej z roku 1873.	„	10.

II. Fundusz domestykalny.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Wydawnictwo** starożytnych aktów grodzkich z archiwum bernardyńskiego (dotacya dla funduszu Aleksandra hr. Stadnickiego)	1.200	—	1.200
II.	2	**Rozmaite** przypadkowe	5	—	5
		Suma wydatków	**1.205**	—	**1.205**
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	5% od kapitału wypożyczonego na budowę Zakładu kulparkowskiego, wedle planu umorzenia	1.360	—	
	2	5% od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego, im. wartości 49.200 zł. w. a.	2.460	—	
	3	4½% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883. imiennej wartości 3.700 zł. w. a.	167	—	
	4	4½% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1884. imiennej wartości 3.700 zł. w. a.	167	—	
	5	4½% od listów zastawnych Banku krajowego, mianowicie: a) od obecnego stanu tych efektów imiennej wartości . . . . 6.900 zł. . 311 zł. b) od dokupić się mających na 15.450 „ . 600 „	911	—	
	6	4% od książeczki wkładkowej Banku krajowego . . .	2	—	5.067
II.	7	**Sprzedaż dzieła** p. t.: „Poczet szlachty galicyjskiej i bukowińskiej“	5	—	5
III.	8	**Rozmaite** przypadkowe	—	—	—
		Suma dochodów	**5.072**	—	**5.072**
		W porównaniu z wydatkami . . .	—	—	1.205
		okazuje się **nadwyżka dochodów** . .	—	—	**3.867**

która użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.

Preliminarz na rok 1887. LW. 18.691|1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	**Wyłaśnienia.**
1.200	1.200	Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Stycznia 1866.
—	5	Jak na rok 1886.
1.200	**1.205**	

Do poz. 1. Fundusz budowy Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie
wypożyczył w roku 1873 . . . . . 66.000 zł. — ct.
spłacił od r. 1873.do r. 1885 i umorzy w r. 1886. . . 38.805 „ 29 „
pozostanie tedy z początkiem r. 1887. wierzytelność . . . 27.194 zł. 71 ct.
Odsetki wedle planu umorzenia do LW. 5.731|1873. przyniosą
w roku 1887. . . . . 1.359 zł. 73 ct.

Do poz. 2—5a. Wedle stanu efektów w czasie układania preliminarza, a zatem wedle ich stanu z początkiem roku 1886.

Do poz. 5b. Za nadwyżkę dochodów majątku obrotowego, pozostałą z końcem r. 1885. w kwocie 3.461 zł. 59½ ct., zakupić polecone 4½% listy zastawne Banku krajowego imiennej wartości . . . . . 3.650 zł.
przyczem brakującą do zakupna gotowiznę pokryto książeczką wkładkową Banku krajowego.
Wedle planu umorzenia do LW. 5.731|1873. wpłyną od funduszu budowy zakładu kulparkowskiego:
w r. 1886. cztery kwartalne raty kapitałowe w kwocie 3.733 zł. 58 ct.
w r. 1887. „ „ „ „ „ „ 3.920 „ 27 „
do tego nadwyżka dochodów preliminowana z końcem r. 1886. w kwocie . . . . . 3.705 „ — „
Razem . 11.358 zł 85 zł.

4.566	4.905	Za wykazaną gotówkę zakupi się w terminach przypadłości 4½% listy zastawne Banku krajowego (z uwzględnieniem wysokiego obecnego ich kursu) na . . . . . 11.800 „
—	5	dokupi się ich przeto w latach 1886—1887. na 15.450 zł.
—	—	Odsetki od tych nabyć się mających efektów, z uwzględnieniem jednakże chronologicznego porządku ich zakupna, przyniosą w r. 1887.
4.566	**4.910**	w zaokrągleniu . . . . . 600 zł.

Do poz. 6. Każdoczesne pozostałości gotówki przy zakupnie efektów, lokowane będą chwilowo w Banku krajowym na książeczkę wkładkową; dochód z tej lokacyi preliminuje się jak na rok 1886. w kwocie 2 zł.

Do poz. 7—8. Jak na r. 1886.

J. Fundusz kultury krajowej.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Zwroty kar**	12	—	12
II.		**Rozmaite.**			
	2	Zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach	3.439	—	3.439
	3	Wydatki nieprzewidziane	—	—	—
		Suma wydatków	3.451	—	3.451
		Dochody.			
I.	1	**Odsetki**	1.951	—	1.951
II.	2	**Kary** za przestępstwa lasowe i wodne	1.500	—	1.500
III.	3	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów	3.451	—	3.451

Preliminarz na rok 1887. LW. 18.690|1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia.
21	15	Wydatek w latach 1882., 1883. i 1884. wynosił łącznie 34 zł. 20 ct., przeciętnie 11 zł. 40 ct., preliminuje się przeto w zaokrągleniu 12 zł.
4.300	3.436	Preliminuje się w wysokości, o ile dochody funduszu wystarczają po uwzględnieniu potrzeby rubryki I. wydatków.
—	—	Dla braku wynikłości nic się nie preliminuje.
4.321	3.451	
2.381	1.951	W roku 1885. fundusz krajowy zwrócił używane kapitały, za które zakupiono 4½% obligacye pożyczki krajowej z roku 1883. i 1884. nominalnej wartości 43.300 zł. i ulokowano resztę w Banku krajowym na książeczkę opiewającą na 71 zł. 19 ct. Odsetki od powyższego kapitału, obliczone według stopy procentowej, w czasie sporządzenia preliminarza, wynoszą 1.951 zł. 34 ct.
2.209	1.500	Dochody tej rubryki zmniejszają się corocznie, gdyż grzywny polowe wpływają do kas gminnych. Wynik z r. 1882.: 1.981 zł. 92 ct. — w r. 1883.: 1809 zł. 28½ ct. — w roku 1884.: 2.209 zł. 34 ct. — w r. 1885. po koniec Stycznia 1886. 1.605 zł. 17 ct. lecz cyfra ta zmieni się po koniec czerwca 1886. W r. 1884. i 1885. ściągnięto przymusowo zaległości, a nadto w r. 1885. wpłynęło kilka nadzwyczajnie wysokich kar, dlatego wynikłość jest większą. Z tych przyczyn nie można brać za podstawę kwoty przeciętnej, tylko preliminuje się dochód prawdopodobny 1.500 zł., jak w roku poprzednim.
—	—	
4.590	3.451	

K. Fundusz stanowy sierociński.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I		**Utrzymanie sierót.**			
	1	Siedm miejsc w Zakładzie św. Antoniego we Lwowie, po 120 zł.	840		
	2	Cztery miejsca w Szkole ogrodniczej przy ogrodzie botanicznym we Lwowie, po 63 zł.	252		
	3	Cztery miejsca w Zakładzie św. Józefa w Krakowie, po 120 zł.	480		
	4	Jedno miejsce w Zakładzie św. Wincentego we Lwowie, na .	115	—	1.687
II.	5	**Rozmaite**	5	—	5
		Suma wydatków	**1.692**	—	**1.692**
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	4% od listów zastawnych gal. Towarzystwa kredyt. na 3.100 zł.	124		
	2	5% „ „ „ „ „ „ „ 24.800 „	1.240		
	3	4½% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883. „ 8.500 „	383		
	4	4½% „ „ „ „ 1884. „ 1.300 „	59		
	5	4% od książeczki wkładkowej Banku krajowego „ 103 „	4		
	6	4½% od listów zastawnych Banku krajowego „ 300 „	14	—	1.824
II.	7	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów	**1.824**	—	**1.824**
		W porównaniu z wydatkami . .	—	—	1.692
		okazuje się **nadwyżka dochodów** .	—	—	**132**
		która użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.			

Preliminarz na rok 1887. LW. 18.689|1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
840	840	Preliminuje się, jak na lata poprzednie. — Różnice pod poz. 2. i 4. między wynikłościami z roku 1884. a kwotami preliminowanemi pochodzą ztąd, iż w r. 1884. opróżnione były dwa miejsca, jedno(pod poz. 2.) na 63 zł., jedno zaś (pod poz. 4.) na 115 zł.
189	252	
480	480	
—	115	
—	5	
1.509	**1.692**	
		Do poz. 1—5. Preliminowano wedle stanu tych efektów w czasie układania preliminarza, t. j. wedle ich stanu z początkiem roku 1886.
1.786	1.809	*Do poz. 6.* Za dyspozycyjną gotowiznę majątku obrotowego, pozostałą z końcem roku 1885. w kwocie 288 zł. 78 ct., dokupić polecono 4½% listy zastawne Banku krajowego im. wartości 300 zł.
—	—	
1.786	**1.809**	

L. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Płaca** Dr. Liskemu Ksaweremu za czynności około wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernardyńskiego, rocznie	800	—	800
II.	2	**30% rabat księgarski** za sprzedaż aktów grodzkich . . .	90	—	90
III.	3	**Koszta druku i oprawy** aktów grodzkich	1.000	—	1.000
IV.	4	**Rozmaite**	5	—	5
		Suma wydatków	**1.895**	—	**1.895**
		Dochody.			
I.	1	**Dotacya** z funduszu domestykalnego na wydawnictwo aktów grodzkich	1.200	—	1.200
II.	2	**Sprzedaż** aktów grodzkich	300	—	300
III.		**Odsetki.**			
	3	5% od listów zast. gal. Towarzystwa kredytowego na 200 zł. .	10		
	4	4½% od obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883. na 5.200 zł. .	234		
	5	4% od książeczki wkładkowej Banku krajowego na 60 zł. 78 ct.	2	—	246
IV.	6	**Rozmaite**	—	—	—
V.	7	**Pozostałość kasowa**, spodziewana z końcem roku 1886. . .	5.500	—	5.500
		Suma dochodów	**7.246**	—	**7.246**
		W porównaniu z wydatkami . .	—	—	1.895
		okazuje się **nadwyżka dochodów** .	—	—	**5.351**
		przeznaczona na pokrycie dalszych kosztów wydawnictwa aktów grodzkich.			

Preliminarz na rok 1887. LW. 18.688|1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
800	800	*Do poz. 1.* Wedle uchwały sejmowej z dnia 11. Października 1871. LW. 43|1869.
129	60	*Do poz. 2.* Wedle umowy zawartej do LW. 5.911|1868. Preliminuje się rabat odpowiedni wynikłości rubryki II. dochodów.
1.176	800	*Do poz. 3.* Preliminuje się w zaokrągleniu 1.000 zł. Wydatki na koszta druku nie dadzą się z góry ściśle obliczyć. Wynikłości z ostatniego trzechlecia wynoszą: z roku 1883.: 1.200 zł., — z roku 1884.: 1.176 zł. — z roku słonecznego 1885.: 1.090 zł.
107	5	*Do poz. 4.* Jak na rok 1886. Wynikłość z roku 1884. stosunkowo tak znaczna z powodu okazania się potrzeby zakupna szafy na przechowanie aktów.
2.212	**1.665**	
1.200	1.200	*Do poz. 1.* W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Stycznia 1866.
430	200	*Do poz. 2.* W roku 1883. nie było żadnego dochodu; w roku 1884. uzyskano z tej sprzedaży 430 zł., w roku zaś słonecznym 1885.: 332 zł.; na rok 1887. preliminuje się w zaokrągleniu 300 zł.
232	260	*Do poz. 3—5.* Wedle stanu efektów w chwili układania niniejszego preliminarza.
—	—	
5.755	5.600	*Do poz 7.* Pozostałość kasowa z końcem roku 1884. wynosiła 5.754 zł. 54 ct. — z końcem roku 1885. wynosi 5.460 zł. 78 ct, zatem preliminuje się na rok 1886. okrągło 5.500 zł. w przypuszczeniu, iż w ciągu roku nie nastąpią nadzwyczajne wydatki na druk kilku tomów naraz, któreby po nad dotacyę z funduszu domestykalnego spotrzebowały część zapasowego kapitału.
7.617	**7.260**	

M. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj** . . .	21.800	—	21.800
II.	2	**Wypłata kuponów** od obligacyj w obiegu będących . .	33.039	—	33.039
III.		**Koszta administracyjne.**			
	3	10% podatku dochodowego od kuponów	3.304	—	3.304
	4	Należytość stemplowa od kuponów	276	—	276
	5	Potrzeby kancelaryjne i inne drobne	100	—	100
IV.	6	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma wydatków	**58.519**	—	**58.519**
		Dochody.			
I.	1	**Zwrot kapitałów** wypożyczonych Wydziałom powiatowym .			
II.		**Odsetki.**	5.000	—	5.000
	2	a) od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym .			
	3	b) prowizye zwłoki od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym			
III.		**Rozmaite.**			
	4	Zwrot zaliczek danych Bankom na wypłatę kuponów i zwrot za brakujące kupony	500	—	500
	5	Z pozostałości funduszu pożyczki krajowej z roku 1883. na wykupno obligacyj	21.800	—	21.800
		Suma dochodów	**27.300**	—	**27.300**
		W porównaniu z wydatkami . .	—	—	58.519
		okazuje się **niedobór** . . .	—	—	**31.219**
		który pokryty zostanie z Rubryki XIV. wydatków funduszu krajowego.			

Preliminarz na rok 1887. LW. 57.959|1886.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia
19.100	20.500	Ponieważ W. Sejm w roku 1886. zwolnił Wydział krajowy od uchwalonego w latach 1882. i 1884. przymusowego wykupna tych obligacyj, poprzestając na powolnem wycofaniu tychże przez losowanie, przeto wstawia się na rok 1887. wydatek z tego tytułu wedle planu umorzenia do LW. 17.142|1873.
39.537	34.239	Z ogólnej sumy emitowanych obligacyj tej pożyczki . . . . 1,600.000 zł. 1) wylosowano po koniec roku 1885. . . . 171.300 zł. 2) w roku 1886. wylosuje się . . . . 20.500 „ 3) fundusz pożyczki kraj. z r. 1883. wykupił obligacye tego funduszu po koniec r. 1885. na 700.700 zł. po strąceniu zaś wylosowanych, zarachowanych już pod 1). . . . 3.300 „ 697.400 „ 4) obligacye własne, w obieg nie puszczone, w roku 1883. przebite i ze stanu efektów wydzielone . 154.800 „ 1,044.000 „ *Po ściągnięciu tedy wszystkich wylosow. obligacyj* pozostanie w obiegu . 556.000 zł. od których przypadnie na dniu 1. Maja 1887. 3% — 16.680 zł.; na dniu zaś 1. Listopada 1887. 3%, po potrąceniu wylosować się mających w Lutym 1887. obligacyj na 10.700 zł. — 16.359 zł., razem 33.039 zł. (poz. 2.)
4.438	3.429	Odpowiednio do kwoty kuponowej, wykazanej w Rubryce II. poz. 2.
335	292	Przypadająca w roku 1887. należytość stemplowa za kupony od Ser. *A.* sztuk 1.042., *B.* sztuk 196., *C.* sztuk 418 po 7 ct., od Ser. *D.* sztuk 184 po 13 ct., wynosić będzie na dniu 1. Maja 1887. 139 zł, 84 ct., 1. Listopada zaś (po potrąceniu na dniu 1. Lutego wylosować się mających obligacyj) 135 zł. 87 ct.; razem 275 zł. 71 ct.
88	100	Preliminuje się jak na rok 1886.
770	—	Nie preliminuje się nic, jak na rok 1886.
64.268	**58.560**	
11.050	10.000	W r. 1883. skończył się termin spłat ratalnych, planami umorzenia oznaczony, atoli z końcem słonecznego roku 1885. pozostały jeszcze zaległości czynne w Rubrykach I. i II. dochodów w sumie przeszło 36.000 zł.; preliminuje się przeto na rok 1887. spodziewany w tych rubrykach dochód 5.000 zł., na podstawie wynikłości z r. 1885., która wynosi już tylko 8.001 zł. 95 ct. i z uwzględnieniem, iż ściąganie reszty zaległości staje się z każdym rokiem trudniejszem.
5.470	500	Jak na rok 1886. Wynikłość z r. 1884. wyjątkowo była tak wysoką; w roku 1883. wynosiła ona tylko 588 zł.; w roku 1885. pozycya ta wykazuje 398 zł.
—	20.500	Ponieważ własne dochody funduszu nie wystarczają na pokrycie wszystkich wydatków,
16.520	**31.000**	wstawia się tedy na potrzeby Rubryki I. poz. 1. wydatków, wymaganą tamże sumę z pozostałości funduszu pożyczki krajowej z r. 1883., przeznaczonej na wykupno obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873. (LW. 43.062|85).
		Na pokrycie tego niedoboru preliminuje się we funduszu krajowym w Rubryce XIV. kwotę 31.219 zł.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 58.822/1886
Alegat N. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1887.

Lit. N.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

PRELIMINARZ

na rok

1887.

LW. 56.181/1886.

Wydatki. Fundusz podrzutków

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace urzędników i sług.**			
	1	Dodatek dla funkcyonaryusza szpitalnego, za czynność przy tym funduszu	50	—	50
II.		**Potrzeby kancelaryjne.**			
	2	Druki, potrzeby do pisania i inne	30	—	30
III.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	3	Akuszerce za stręczenie żywicielek i pieluszkowe . . .	50	—	50
	4	Żywicielkom za gorliwe pielęgnowanie dzieci	10	—	10
		Suma rubryki III.	60	—	60
IV.		**Koszta utrzymania podrzutków,**			
	5	Dzieci nie mających prawa do dobrodziejstwa ustawy z 23 maja 1873. r., a przyjętych w miarę własnych zasobów funduszu .	1.582	—	1.582
V.	6	**Koszta leczenia dzieci**	10	—	10
VI.		**Podatki i daniny.**			
	7	Podatki i daniny z propinacyi w „Krowodrzy“	126	—	126
	8	Ekwiwalent z propinacyi w „Krowodrzy“	29	—	29
		Suma rubryki VI.	155	—	155
VII.		**Rozmaite.**			
	9	Koszta pogrzebowe, podróże i inne nieprzewidziane drobne wydatki	30	—	30
		Suma wydatków	—	—	1.917

w Krakowie.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia.
—	50	
—	30	Jak na rok 1886.
—	50	
—	10	
—	60	
142	1.440	Według uchwalonych taks dla żywicielek podrzutków na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 22 stycznia 1886 LW. 7.740|86, wstawia się dla nowoprzyjętych dzieci od 1 stycznia 1886, jak na rok 1886, kwotę . . . . . 1.440 zł. dla ośmiu zaś podrzutków, przyjętych przed powyższą uchwałą, po dawnej taksie . . . . . 142 zł. razem, jak obok wstawiono 1.582 zł.
—	10	Jak na rok 1886.
224	95	Wstawiono na podstawie wymierzonego wyższego podatku w r. 1886.
29	29	Jak na rok 1886.
253	124	
—	30	Jak na rok 1886.
395	1.744	

Dochody. Fundusz podrzutków

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.		**Odsetki od kapitałów.**			
	1	5% od listów zastaw. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie imiennej wartości 300 zł.	15	—	15
	2	4½% od obligów pożyczki krajowej z r. 1883., imiennej wartości 200 zł	9	—	9
	3	4½% od listów zastawnych Banku krajowego, imiennej wartości 3.750 zł.	168	—	168
	3a.	4½% od zakupić się mających listów zast. Banku krajowego imiennej wartości 1.600 zł.	72	—	72
	4	5% od kapitału spłaconego przez fundusz krajowy . . .	836	—	836
	5	Od fundacyi „Tarły Jana“	82	—	82
		Suma rubryki I.	1.182	—	1.182
II.		**Dochody z realności i dóbr.**			
	6	Połowa czynszu z propinacyi „Krowodrzy“	907	—	907
III.		**Rozmaite.**			
	7	Dochody rozmaite drobne	5	—	5
		Suma dochodów	—	—	2.094
		W porównaniu z sumą wydatków . .	—	—	1.917
		Okazuje się nadwyżka dochodów . .	—	—	**177**
		która do majątku zarodowego przeniesioną być ma.			

w Krakowie.

Wynikłość z roku 1884.	Kwota uchwalona na r. 1886.	Wyjaśnienia.
15	15	Wstawia się wedle rzeczywistego stanu papierów wartościowych w czasie układania preliminarza.
—	9	
—	175	
—	—	Nabyć się mające listy zakupione zostaną: *a*) z gotówki 212 zł. 56 ct., spłacić się mającej z funduszu krajowego w myśl uchwały Wys. Sejmu z 17 październ. 1882 r. nabędzie się listy zast. na . 200 zł., które przyniosą 9 zł. *b*) z nadwyżki dochodów r. 1886, obliczonej w przybliżeniu w kwocie 1,400 zł., zakupi się takież listy na . . . 1,400 zł., które przyniosą 63 „ razem więc nabędzie się listów na . . 1.600 zł., które przyniosą 72 zł.
865	846	Wstawia się jako 5tą ratę odsetek w myśl uchwały Wys. Sejmu z 17 paźdź. 1882 r.
82	82	Jak na rok 1886.
962	1.127	
653	653	Na podstawie podwyższonego czynszu dzierżawnego od r. 1887.
—	5	Jak na rok 1886.
1.615	1.785	

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 58.821/1886.

Aleg. 9.

Sprawozdanie Wydziału krajowego

o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1885.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu postanowień §. 18. statutu krajowego i §. 7. instrukcyi dla Wydziału krajowego, przedkładamy zamknięcia rachunkowe wszystkich pod zarządem Reprezentacyi kraju zostających funduszów za rok 1885., a mianowicie:

Pod *Lit. A.* funduszów budżetem objętych,
„ „ *B.* „ „ nieobjętych,
„ „ *C.* funduszu propinacyjnego,
„ „ *D.* sumaryczne zestawienie obrotu *brutto* i stanu majątkowego wszystkich funduszów krajowych.

Zamknięcia rachunku fundacyi Stanisława hr. Skarbka, oraz sprawozdania administracyjnego tej fundacyi za rok 1885. nie przedkłada się, nie zostały nam bowiem wcale nadesłane, pomimo czterokrotnych naszych wezwań do LW: 54.883, 57.724, 60.103 i 64.216/1886.

Dział A. zawiera fundusze budżetem objęte:

1. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, wraz z szczegółowymi rachunkami:
   Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie,
   Szkół rolniczych, folwarku i kursu gorzelnictwa w Dublanach,
   Szkoły rolniczej i ogrodniczej, tudzież folwarku w Czernichowie,
   Szkół niższych rolniczych w Horodence i Jagielnicy.
2. Fundusz szkolny krajowy.
3.–4. Krajowy szpital powszechny we Lwowie, (2 oddziały).
5. Fundusz podrzutków we Lwowie.
6. Zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.
7.–10. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie, (4 oddziały).
11. Fundusz policyi krajowej.
12. „ pożyczki krajowej z roku 1883.
13. „ „ „ „ 1884.
14. „ „ „ „ 1885.
15. „ domestykalny.
16. „ kultury krajowej.
17. „ stanowy sierociński.
18. „ Aleksandra hr. Stadnickiego.
19. „ pożyczki krajowej z roku 1873.
20. „ podrzutków w Krakowie.
21. „ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne (jako dotowany).

Dział B. zawiera fundusze budżetem nieobjęte:

1. Fundusz pomnika Kościuszki.
2.—132. Fundusze stypendyjne.
133. Administracya dóbr Winniki.
134. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.
135. „ niżankowicki „ „
136. „ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.
137. Zakład narodowy im. Ossolińskich.
138. Fundusz zapomogi b. obwodu tarnowskiego.
139. „ „ z roku 1868.
140. „ budowy domu podrzutków we Lwowie.
141. „ śp. Pelagii Russanowskiej.
142. „ szkół ludowych z roku 1872.
143. „ Wincentego Łodzia Ponińskiego.
144. „ Franciszka Kochmana dla literatów.
145. „ „ „ „ dziewcząt służących.
146. „ śp. Maryi Jędrzejowiczowej.
147. „ pomnika hr. Gołuchowskiego.
148. Fundacya sandecka „Dom roboczy“.
149. Fundusz hr. Weissenwolfowej.
150. Fundusz śp. Piotra hr. Wodzickiego.
151. „ Dra Józefa K. Malinowskiego.
152. „ Karola Brzozowskiego na cele dobroczynne.
153. „ Karola Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej.
154. „ im. A. Schiffnera.
155. „ Maryi Mochnackiej.
156. „ Edwarda Lewińskiego.
157. Fundacya śp. Anny Helclowej.
158. Fundusz „Macierzy polskiej“.
159. „ Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej.
160. „ budowy szkoły w Czernichowie.
161. „ z legatu śp. J. Ciemierzyńskiego.
162. „ ku podniesieniu rybactwa.
163. „ Abrahama Oranża.
164. „ Teofili i Malwiny Łukowskiej.
165. „ budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu powszechnym.
166. Depozyta gminne serwitutowe.
167. „ ogólne.

Ogółem działy *A.*, *B.* i *C.* obejmują 189 funduszów.

Za rok 1884. wykazano w tych działach	181 funduszów
w porównaniu z obecnie wykazanym stanem	189 „
okazuje się **przybytek**	8 funduszów

mianowicie przybyły:

1. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1885.
2. „ stypendyjny Grzegorza Ajwasa.
3. „ „ Leonarda Jarosza.
4. „ „ Jakuba Nawratila.
5. „ „ Abrahama Oranża.
6. „ „ Dra Rudolfa Reifera.
7. „ Abrahama Oranża, dla ubogich izraelitów w Krakowcu.
8. „ Teofili i Malwiny Łukowskiej, dla osieroconych dziewcząt.
9. „ budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu powszechnym.

Natomiast ubył „pozostały fundusz zapomogi z roku 1866.“, który w myśl uchwały budżetowej z dnia 21. Października 1884. do funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu (Rubr. XI. dochodów) wcielony został.

Formę zamknięć rachunków zachowano ściśle wedle uchwały Wys. Sejmu z dnia 14. Października 1878., z wyjątkiem zmiany wprowadzonej w dziale *B.*, a to w myśl nowo powziętej uchwały Wys. Sejmu z dnia 21. Grudnia 1885., opiewającej jak następuje:

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby w zamknięciu rachunkowem tych funduszów przedstawiał rzeczywisty przyrost majątku zakładowego i rzeczywiste dochody i wydatki majątku obrotowego, zaś obrót kasowy osobno uwidaczniał“.

W wykonaniu tej uchwały wykazano w zamknięciach rachunkowych funduszów działem *B.* objętych, osobno rzeczywisty przyrost majątków zakładowych i tylko rzeczywiste dochody i wydatki majątków obrotowych, oraz wstawiono w tekście (przed kolumną cyfrową) dla lepszego przeglądu oraz i wynikłości operacyj kredytowych, obrót zaś kasowy uwidoczniono w sumarycznem zestawieniu obrotu *brutto Lit. D.*

Według **sumarycznego wykazu wydatków i dochodów** wszystkich budżetem objętych funduszów, wynik jest następujący:

	W funduszach: krajowym i z tegoż dotowanych:	samoistnych niedotowanych:
Wydatki w porównaniu z budżetem *większe* o . . .	210.298 zł.	16.734 zł.
Dochody od budżetu { *większe* o	235.312 „	— „
Dochody od budżetu { *mniejsze* o	— „	1.146 „
Wynik { korzystniejszy od budżetu . .	25.014 zł.	— zł.
Wynik { niekorzystniejszy „ „ . .	—	17.880 „
Ogółem *korzystniejszy* o	7.134 zł.	

Wynik *korzystniejszy* funduszów: krajowego i z tegoż dotowanych, objaśniony jest szczegółowo poniżej; co do funduszów zaś samoistnych niedotowanych, *niekorzystniejszy* wynik ma swój powód przeważnie we funduszu pożyczki krajowej z roku 1873., który (patrz uzasadnienia przy specyalnem zamknięciu rachunku tego funduszu, str. 328.) wykazuje wyższe od budżetu wydatki o 16.000 zł., mniejsze zaś dochody o 2.100 zł. Mianowicie znaczne przekroczenie wydatków tego funduszu spowodowała okoliczność, iż (w przypuszczeniu wykupna z obiegu obligacyj tej pożyczki) nie uwzględniono wcale w budżecie potrzeby „umorzenia jej przez losowanie obligacyj“, gdy tymczasem na ten cel wydano 17.300 zł. z powodu niewykupienia tychże obligacyj w pozostałej z końcem roku 1885. sumie 583.300 zł.

W funduszu pożyczkowym na drogi powiatowe i gminne (str. 341.), dla którego osobny budżet nie został uchwalony, wydatki wynoszą:

a) na bezprocentowe pożyczki Wydziałom powiatowym . . .	43.350 zł. — ct.	
b) „ lokacyę w Banku krajowym	27.304 „ 54 „	
razem . .		70.654 zł. 54 ct.
Wydatki te pokryto własnymi dochodami .	52.154 zł. 54 ct.	
oraz dotacyą z funduszu krajowego (Rubr. X. lit. D. poz. 120)	20.000 „ — „	72.154 „ 54 „
z końcem zaś roku 1885. pozostała w zapasie kasy gotówka		1.500 zł. — ct.

W aktywach posiada ten fundusz (oprócz wykazanej gotowizny) 69.574 zł. 44 ct.

Zamknięcie rachunku funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu przedstawia wynik ostateczny, jak następuje:

	Wynik rzeczywisty:	Budżetem uchwalony:	Z porównania wynik większy:
Dochody budżetowe	3,695.840 zł. 35 ct.	3,512.437 zł.	183.404 zł.
Wydatki „	3,664.412 „ 80 „	3,506.023 „	158.390 „
Pozostałość kasowa z rachunków . . .	31.427 zł. 55 ct.	6.414 zł.	25.014 zł.

Zestawienie to wykazuje, iż w porównaniu z budżetem ogólny wynik *korzystniejszy* jest o kwotę . . . . . 25.014 zł.

zgodnie z różnicą między uchwaloną budżetem nadwyżką dochodów .	6.414 zł.
a pozostałością kasową rzeczywiście uzyskaną	31.428 „
a więc, jak wyżej .	25.014 zł.

Oprócz wymienionej pozostałości kasowej posiada fundusz krajowy kapitał uposażenia kasy krajowej (patrz wyjaśnienie w zamknięciu rachunku na str. 27.), który wynosi:

a) w gotówce	40.098 zł.	18 ct.
b) w 4% asygnatach Banku krajowego	200.000 „	— „
c) na 3% lokacyi w „ krajowym	136.164 „	64 „
razem . .	376.262 zł.	82 ct.

a zatem pozostał *niezmieniony* od roku 1884.

Odsetki z fruktyfikacyi tego kapitału wpływają do Rubryki II. dochodów funduszu krajowego.

Przedstawiony korzystniejszy wynik w kwocie . . . . . 25.014 zł.
jest tylko cyfrowym rezultatem rachunku. Uwzględnić bowiem należy, iż w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 21. Stycznia 1886. z Rubryki XIII. poz. 140 *b.* przelano na „cele melioracyjne“ do rachunku roku 1886. niezużyty kredyt . . 33.500 „
w skutek czego wynik okaże się korzystniejszym w właściwej sumie . . 58.514. zł.
powstałej z wykazanych w sumaryuszu na str. 29. po nad budżet dochodów.

Zamknięcie rachunku obejmuje oprócz podanych wyżej wynikłości nadto *po za ramami budżetu* jeszcze następujące (budżetu niedotyczące) dochody i wydatki, które znosząc się zupełnie na wynik ostateczny wpływu nie mają:

a) Gotowizna uzyskana z emisyi obligacyj pożyczki krajowej z roku 1885. (przyzwolonej na zapomożenie powodzian z roku 1884. uchwałą Wys. Sejmu z dnia 17. Października 1884.) w sumie 200.029 zł. 60 ct. — i użycie tejże (patrz zamknięcie rachunku str. 116. poz. 204. i str. 134/*r.* poz. 72.).

Z gotówki tej przelano w zastosowaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. do rachunku roku 1886. niewyczerpaną w roku 1885. sumę 18.027 zł. 14½ ct. do dyspozycyi Rubryki XIII. poz. 146. na cele melioracyjne i budowy wodne.

b) Gotowizna pochodząca ze składek w kraju na zapomożenie powodzian z r. 1884. w sumie . . . . . 5.143 zł. 15 ct.
— i wydatek tejże (patrz sumaryusz zamknięcia rachunkowego str. 26 i 28).

c) Gotowizna dostarczona przez c. k. Rząd dla tychże powodzian na zasiewy jare w sumie . . . . . 300.000 zł.
— i wydatek tejże (patrz sumaryusz zamknięcia rachunkowego str. 26 i 28).

Z gotówki tej przeniesiono do depozytu jako niezużytkowaną resztę 3.528 zł. 84 ct. do zwrotu c. k. Rządowi.

Kapitał *ad a)* wstawiono w dział dochodów i wydatków „rzeczywistych“ jako uzyskany z pożyczki do bezpośredniego użytku na cel wskazany.

Kapitały zaś *ad b)* i *c)* zarachowano w dziale dochodów i wydatków „przenośnych“ ponieważ pieniądze te, z obcych pochodzące źródeł i znoszące się zupełnie, pośrednio tylko i przebieżnie obrotu kasowego dotyczą.

Oprócz pożyczki dla powodzian ad *a)* zaciągnięte zostały w roku 1885., w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 11. Października 1884. i z dnia 23. Października 1884. następujące pożyczki:

a) na budowę prawego skrzydła przy lwowskim szpitalu powszechnym, z której uzyskano w kapitale 64.502 zł. 19 ct.. (Patrz osobne zamknięcie rachunku na str. 417).

b) na bezprocentowe pożyczki dla miast na budowę koszar wojskowych w sumie 120.000 zł. (Patrz Rubrykę XIII. poz. 71 *a.* dochodów funduszu krajowego, str. 134/*m.*).

W funduszu propinacyjnym wynikłości są następujące:

Dochody rzeczywiste gotówką		373.477 zł. 26 ct.
Wydatki „ „		11.137 „ 75 „
Czysty dochód z roku 1885. .		362.339 zł. 51 ct.
Do tego:		
a) Zapas gotówką z początkiem r. 1885. . . .		27.259 „ 55 „
b) Gotówka uzyskana:		
α) za sprzedane 5% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego	36.237 zł. 66 ct.	
β) za wylosowane 5% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego	12.000 „ — „	
γ) za wylosowane 4½ % obligacye pożyczki krajowej z roku 1884.	100 „ — „	
δ) za wylosowane 4½ % obligacye pożyczki krajowej z roku 1885.	2.000 „ — „	
ε) za wylosowane 6% listy zastawne galic. Banku hipotecznego	12.800 „ — „	
ϛ) za spieniężoną część 4% książeczki wkładkowej Banku krajowego Nr. 300.	4.351 „ 28 „	67.488 „ 94 „
Razem gotówką .		457.088 zł — ct.

Z tego wydano na zakupno efektów:

1. 5% listów zastawnych galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego imiennej wartości	36.600 zł. — ct.	
po kursie przeciętnym 90 zł. 01 ct. . . .		36.237 zł. 66 ct.
2. 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883. imiennej wartości	36.300 „ — „	
po kursie przeciętnym 92 zł. 30 ct. . . .		33.144 „ 85 „
3. 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1884. imiennej wartości	65.100 „ — „	
po kursie przeciętnym 91 zł. 30 ct. . .		59.465 „ 85 „
4. 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1885. imiennej wartości	34.800 „ — „	
po kursie 90 zł. 20 ct.		31.389 „ 60 „
5. 4½% listów zastawnych Banku krajowego imiennej wartości	318.200 „ — „	
po kursie przeciętnym 92 zł. 25 ct. . .		293.871 „ 97 „
6. 4% książeczki wkładkowej Banku krajowego Nr. 300.	1.730 „ 90 „	1.730 „ 90 „
Razem wydano na zakupno efektów imiennej wartości	492.730 zł. 90 ct.	
gotówką		455.840 zł. 83 ct.
7. Pozostałość z rachunku z końcem r. 1885., która zfruktyfikowaną została z początkiem r. 1886. . . .		1.247 „ 17 „
Ogółem, jak wyżej .		457.088 zł. — ct.

Stan funduszu z końcem roku 1885. jest następujący:

I. Pozostałość w kasie:

1. w gotówce . . . . . 1.247 zł. 17 ct.

2. w efektach:

a) Listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego:

α) 4% (własność funduszu ogólnego) . . .		60.700 zł. — ct.	
β) 5% („ „ „) . . .		1,266.700 „ — „	
γ) 5% („ „ spec. miast) . .		305.900 „ — „	

b) Listy zastawne galic. Banku hipotecznego:

α) 6% (funduszu ogólnego) .	133.600 zł.		
β) 5% prem. (funduszu ogólnego)	45.700 „	179.300 „ — „	

c) 4½% obligacye pożyczki krajowej:

α) z roku 1883. (fundusz ogólny)	117.400 zł.		
β) „ 1884. („ „)	125.900 „		
γ) „ 1885. („ „)	352.800 „	596.100 „ — „	

d) 4½% listy zastawne Banku krajowego:

α) (funduszu ogólnego) . .	315.000 zł.		
β) („ spec. miast) . .	25.100 „	340.100 „ — „	

e) 4% Książeczka wkładkowa Banku kraj.

Nr. 300. (funduszu specyalnego miast.) . .		2.813 „ 04 „	
	razem . .		2,751.613 „ 04 „
II. Nadwyżka należytości czynnych . . .			77.370 „ 86½ „
	Ogółem . .		2,830 231 zł. 07½ ct.
W porównaniu z czystym stanem z końcem roku 1884. wykazanym w sumie			2,426.443 „ 81 „
Okazuje się przyrost funduszu o . . .			403.787 zł. 26½ ct.

W uzyskanych powyżej efektach im. wartości . . 2,751.613 zł. 04 ct.
mieści się własność funduszu spec. miast:

a) 5% listy zastawne gal. Tow. kred. ziem. .	305.900 zł. — ct.	
b) 4½% „ „ Banku krajowego .	25.100 „ — „	
c) 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego	2.813 „ 04 „	333.813 „ 04 „
Reszta w kwocie .		2,417.800 zł. — ct.

jest własnością funduszu propinacyjnego ogólnego.

Obliczając efekta wedle przeciętnego kursu z dnia 31. Grudnia 1885. między „płacą“ a „żądają“, wynika stan funduszu:

I. Efekta:

a) Listy zastawne gal. Towarzystwa kred. ziemskiego:

α) 4% (własność ogólnego fund. prop.) im. wartości	60.700 zł.		
po kursie (90 zł. 55 ct. — 91 zł. 55 ct.) 91 zł. 05 ct.		55.267 zł.	35 ct.
β) 5% (własność ogól. fund. prop.) im. wartości	1,266.700 „		
po kursie (99 zł. 50 ct. — 100 zł. 50 ct.) 100 zł.		1,266.700 „	— „
γ) 5% (własność spec. fund. miast) im. wartości	305.900 „		
po kursie 100 zł.		305.900 „	— „

b) Listy zastawne galic. Banku hipotecznego:

α) 6% (własność ogól. funduszu prop.) im. wartości	133.600 „		
po kursie (101 zł. 70 ct. — 102 zł. 70 ct.) 102 zł. 20 ct.		136.539 „	20 „
β) 5% prem. (własność ogól. fund. prop.) im. wart.	45.700 „		
po kursie (98 zł. 65 ct. — 99 zł. 65 ct.) 99 zł. 15 ct.		45.311 „	55 „

c) 4½% Obligacye pożyczki krajowej:

α) z roku 1883. (własność fund. ogól.) im. wartości	117.400 „		
po kursie (90 zł. 50 ct. — 91 zł. 50 ct.) 91 zł.		106.834 „	— „
β) z roku 1884 (własność fund. ogól.) im. wartości	125.900 „		
po kursie 91 zł.		114.569 „	— „
γ) z roku 1885. (własność fund. ogól.) im. wartości	352.800 „		
po kursie 91 zł.		321.048 „	— „

d) 4½% Listy zastawne Banku krajowego:

α) własność ogólnego fund. prop., im. wartości	315.000 „		
po kursie (91 zł. 50 ct. — 92 zł. 50 ct.) 92 zł.		289.800 „	— „
β) własność fund. spec. miast, im. wartości	25.100 „		
po kursie 92 zł.		23.092 „	— „

e) 4% Książeczka wkładkowa Banku krajowego:

własność fund. spec. miast	2.813 „ 04 ct.	2.813 „	04 „
II. Nadwyżka należytości czynnych		77.370 „	86½ „
Razem		2,745.245 zł.	—½ ct.
Stan z końcem roku 1884. obliczony w ten sam sposób wynosił		2,345.473 „	45 „
Z porównania okazuje się przyrost o		399.771 zł.	55½ ct.

Zmiany w stanie szynkarzy i w przypadających od nich opłatach od dnia 1. Kwietnia 1878. po koniec roku 1885. wykazują następujące tablice:

WYKAZ

ilości szynkarzy i obliczenie rocznej należytości i opłat.

Rok	Po 10 zł.		Po 15 zł.		Po 20 zł.		Po 60 zł.		Po 80 zł.		Po 100 zł.		Razem	
	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna
1878 . .	8.743	87.430	10.705	160.575	3.410	68.200	46	2.760	242	19.360	140	14.000	23.286	352.325
1879 . . .	8 926	89.260	10.011	150.165	3.160	63.200	46	2.760	202	16.160	99	9.900	22.444	331.445
1880 . . .	8.540	85.400	9.329	139.935	2.687	53.740	39	2.340	170	13.600	79	7.900	20.844	302.915
1881 . . .	8.178	81.780	8.633	129.495	2 366	47.320	39	2.340	165	13.200	70	7.000	19.451	281.135
1882 . . .	7.639	76.390	8.395	125.925	2.260	45.200	26	1.560	153	12.240	64	6.400	18.537	267.715
1883 . .	7.622	76.220	8.228	123.420	2.227	44.540	29	1.740	170	13.600	63	6.300	18 339	265.820
1884 . .	7.889	78.890	8.960	134.400	2.386	47.720	31	1.860	160	12.800	67	6.700	19.493	282.370
1885 . . .	7.769	77.690	8 601	129.015	2.302	46.040	26	1.560	166	13.280	57	5.700	18.921	273.285
Razem . .	65.306	653.060	72.862	1,092.930	20.798	415.960	282	16.920	1.428	114 240	639	63.900	161.315	2,357.010
Przeciętnie	8.163	81.633	9.108	136.616	2.600	51.995	35	2.115	178	14 280	80	7.987	20.164	294.626

WYKAZ

przybytku i ubytku szynkarzy.

Rok	Po 10 zł.		Po 15 zł.		Po 20 zł.		Po 60 zł.		Po 80 zł.		Po 100 zł.		Razem	
	przybyło	ubyło	przybyło	ubyło	przybyło	ubyło	przybyło	ubyło	przybyło	ubyło	przybyło	ubyło	przybyło	ubyło
1879	183	—	—	694	—	250	—	—	—	40	—	41	183	1.025
1880	—	386	—	682	—	473	—	7	—	32	—	20	—	1.600
1881	—	362	—	696	—	321	—	—	—	5	—	9	—	1.393
1882	—	539	—	238	—	106	—	13	—	12	—	6	—	914
1883	—	17	—	167	—	33	3	—	17	—	—	1	20	218
1884	267	—	732	—	159	—	2	—	—	10	4	—	1.164	10
1885	—	120	—	359	—	84	—	5	6	—	—	10	6	578
Razem . .	450	1.424	732	2.836	159	1.267	5	25	23	99	4	87	1.373	5.738
														4.365

Zaległości w opłatach od szynkarzy wynosiły z końcem roku 1884. . . 45.183 zł.
Z końcem roku 1885. wynoszą . . . . . 51.316 „
Powiększyły się więc o . . . . . 6.133 zł.

Roczna bieżąca należytość tych opłat wynosiła w r. 1878. (według zamknięcia rachunków za czas od 1. Kwietnia do 31. Grudnia) 267.208 zł., a po doliczeniu $^1/_3$ części za czas od

1. Stycznia do 31. Marca w kwocie 89.069 zł. wynosiła razem . . . . . 356.277 zł.
w roku 1879. . . . . 324.249 „
„ 1880. . . . . 297.326 „
„ 1881. . . . . 275.849 „
„ 1882. . . . . 263.902 „
„ 1883. . . . . 268.212 „
„ 1884. . . . . 267.821 „
„ 1885. . . . . 247.759 „

Według **sumarycznego zestawienia lit. D.** stan wszystkich funduszów krajowych z końcem roku 1885. jest następujący:

a) W majątkach **zarodowych**: 1. Gotówka w kasach 42.954 zł. 13½ ct.
2. Efekta im. wartości 4,736.675 „ 64 „
3. Dobra i realności 4,049.622 „ 89 „
4. Kapitały hipotekow. 455.297 „ 77½ „
5. Kap. lok. w bankach 30.340 „ 50 „
6. Przewyżka należytości czynnych .... 582.970 „ 53½ „ 9,897.861 zł. 47½ ct.

b) W majątkach **obrotowych**: 1. Gotówka w kasach 676.407 zł. 22 ct.
2. Efekta im. wartości 3,482.873 „ 35 „
3. Kapitały lokowane w bankach..... 142.753 „ 43 „
Razem.. 4,302.034 zł. — ct.
4. Przewyżka należytości biernych.. 3,544.661 „ — „
5. Nadwyżka stanu czynnego . . . . . 757.373 „ — „
Ogółem . . . . 10,655.234 zł. 47½ ct.

Z końcem roku 1884. stan był następujący:
a) w majątkach **zarodowych** . . . . . 9,667.702 zł. 95½ ct.
b) „ „ **obrotowych** . . . . . 409.998 „ 14¼ „ 10,077.701 zł. 09¾ ct.
Z porównania okazuje się z końcem roku 1885. *przyrost* . . . 577.533 zł. 37¾ ct.
mianowicie: *a)* w majątkach **zarodowych** . . . . . 230.158 zł. 52 ct.
b) „ „ **obrotowych** . . . . . 347.374 „ 85¾ „
Ogółem, jak wyżej . . 577.533 zł. 37¾ ct.

Należytości czynne, nie wliczając kapitałów w Bankach lokowanych, wynoszą z końcem roku 1885.:
a) w majątkach **zarodowych** . . . . 638.920 zł. 56 ct.
b) „ „ **obrotowych** . . . . . 3,705.722 „ 31½ „ 4,344.642 zł. 87½ ct.
z końcem roku 1884. wynosiły takowe:
a) w majątkach **zarodowych** . . . . . 671 109 zł. 08 ct.
b) „ „ **obrotowych** . . . . . 3,350.090 „ 31 „ 4,021.199 „ 39 „
a zatem:
a) w majątkach **zarodowych** *zmniejszyły* się o . . . 32.188 zł. 52 ct.
b) „ „ **obrotowych** *wzrosły* o . . . . . 355.632 „ —½ „
Ogółem *wzrosły* o . . . . 323.443 zł. 48½ ct.

Nad ściągnięciem należytości czynnych czuwa Wydział krajowy nieustannie i w wypadkach tylko udowodnionej niemożebności doraźnego ściągnięcia, lub w razie narażenia obowiązanej osoby w drodze bezwzględnej egzekucyi na niepowetowaną szkodę, zezwala na zwłokę lub rozkłada spłatę na raty.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Z rachunków funduszów budżetem objętych za rok 1885., wydaje Sejm Wydziałowi krajowemu absolutoryum.

2. Rachunki funduszów samoistnych, budżetem nieobjętych, tudzież funduszu propinacyjnego, Sejm przyjmuje do wiadomości.

Lwów dnia 6. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw z Siemuszowy Pietruski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

SUMARYCZNY WYKAZ

wydatków i dochodów krajowych

za rok

1885.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Sumaryczny wykaz wydatków i

i porównanie takowych z uchwalonemi przez

A. Fundusze i zakłady dotowane z funduszu krajowego.

Suma ogólna wydatków w roku 1885. wynosiła	5,137.085 zł.
Uchwałami Wys. Sejmu z dnia 21—23. Października 1884. preliminowano na potrzeby krajowe	4,926.787 „
W porównaniu zatem z budżetem, suma wydatków jest *większą* o . .	210.298 zł.

B. Fundusze niedotowane (samoistne).

Suma ogólna wydatków wynosiła	67.281 zł.
Budżetem z dnia 21—23. Października 1884. uchwalono	50.547 „
W porównaniu zatem z budżetem, suma wydatków jest *większą* o . .	16.734 zł.

A. Fundusze dotowane.

Rzeczywiste wydatki wynosiły w roku 1885.	5,137.085 zł.
„ dochody „ „ „ „	5,168.513 „
Okazuje się nadwyżka dochodów w gotówce	31.428 zł.
zgodnie z wykazaną na str. 27. czystą pozostałością kasową funduszu krajowego w kwocie 31.427 zł. 55 ct.	
Budżetem na rok 1885. preliminowano	6.414 zł.
Okazuje się zatem wynik *korzystniejszy* o	25.014 zł.

C. Fundusze, dla których budżetu nie uchwalono.

Suma wydatków funduszu pożyczkowego na drogi powiatowe i gminne .	70.654 zł. 54 ct.
Z porównania z sumą dochodów j. o.	72.154 „ 54 „
okazuje się pozostałość kasowa z końcem roku 1885. w gotówce . .	1.500 zł. — ct.
zgodnie z zamknięciem rachunku tego funduszu na str. 342.	

dochodów krajowych za rok 1885.

Wysoki Sejm krajowy kwotami potrzeb i pokrycia.

A. Fundusze i zakłady dotowane z funduszu krajowego.

Suma ogólna dochodów w roku 1885. wynosiła	5,168.513 zł.
Uchwałami Wys. Sejmu z dnia 21—23. Października 1884. preliminowano dochody w sumie	4,933.201 „
W porównaniu zatem z budżetem suma dochodów jest *większą* o . .	235.312 zł.

B. Fundusze niedotowane (samoistne).

Suma ogólna dochodów wynosiła	28.556 zł.
Budżetem z dnia 21—23. Października 1884. uchwalono	29.702 „
W porównaniu zatem z budżetem suma dochodów jest *mniejszą* o . .	1.146 zł.

B. Fundusze niedotowane.

Z porównania rzeczywistych wydatków w roku 1885. w sumie . . .		67.281 zł.
z takimiż dochodami w sumie		28.556 „
okazuje się przewyżka wydatków, pokryta z pozostałości rachunków z lat ubiegłych w kwocie		38.725 zł.
Budżetem na rok powyższy uchwalono wydatki	50.547 zł.	
dochody	29.702 „	
a zatem nadwyżkę wydatków do pokrycia z pozostałości rachunków z lat ubiegłych w kwocie		20.845 zł.
okazuje się przeto wynik *niekorzystniejszy* o		17.880 zł.

C. Fundusze, dla których budżetu nie uchwalono.

Suma dochodów funduszu pożyczkowego na drogi powiatowe i gminne .	72.154 zł. 54 ct.

INDEKS OGÓLNY.

Str.

Lit. *A.* Fundusze dotowane i samoistne, budżetem objęte 19
„ *B.* „ samoistne niedotowane, budżetem nieobjęte 343
„ *C.* Fundusz propinacyjny 423
„ *D.* Sumaryczne zestawienie obrotu *brutto* wszystkich funduszów krajowych w majątkach obrotowych i zarodowych 443

LW. 58.821/1886.
Alegat A. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1885.

Lit. A.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

funduszów dotowanych i samoistnych,

budżetem objętych

za rok

1885.

INDEKS.

	Sumaryusz	20
I.	Fundusz krajowy	25
II.	„ szkolny krajowy	213
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	231
IV.	Fundusz podrzutków we Lwowie	249
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	253
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie	271
VII.	Fundusz policyi krajowej	297
VIII.	„ pożyczki krajowej z roku 1883.	302
IX.	„ „ „ „ „ 1884.	306
X.	„ „ „ „ „ 1885.	308
XI.	„ domestykalny	320
XII.	„ kultury krajowej	322
XIII.	„ stanowy sierociński	324
XIV.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	326
XV.	„ pożyczki krajowej z roku 1873.	328
XVI.	„ podrzutków w Krakowie	335
XVII.	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	341

Suma

zamknięć rachunkowych funduszów

Liczba rubryki	Poszczególnienie funduszów	Wynikłości w roku 1885. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
	A. Wydatki.						
	Dział I.						
	Fundusz krajowy i fundusze z tegoż dotowane.						
I.	Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, oraz zakłady krajowe w Dublanach, Czernichowie, Horodence i Jagielnicy	3,463.047	71	201.365	09	3,664.412	80
II.	Fundusz szkolny krajowy	570.264	47½	49.224	32½	619.488	80
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie . .	220.683	77	—	—	220.683	77
IV.	Fundusz podrzutków we Lwowie . . .	663	67	—	—	663	67
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie .	167.169	34½	—	—	167.169	34½
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie . .	164.702	40	5.631	57	170.333	97
VII.	Fundusz policyi krajowej	6.235	93½	—	—	6.235	93½
VIII.	„ pożyczki krajowej z roku 1883. . .	219.705	22	—	—	219.705	22
IX.	„ „ „ „ 1884. . .	57.285	57	—	—	57.285	57
X.	„ „ „ „ 1885. . .	11.106	49½	—	—	11.106	49½
	Suma wydatków funduszów dotowanych	4,880.864	59	256.220	98½	5,137.085	57½
	Dział II.						
	Fundusze samoistne niedotowane.						
XI.	Fundusz domestykalny	1.200	60	—	—	1.200	60
XII.	„ kultury krajowej	4.469	59½	—	—	4.469	59½
XIII.	„ stanowy sierociński	1.446	—	—	—	1.446	—
XIV.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego . . .	2.055	84	—	—	2.055	84
XV.	„ pożyczki krajowej z roku 1873. . .	56.427	76	—	—	56.427	76
XVI.	„ podrzutków w Krakowie . . .	1.680	70	—	—	1.680	70
	Suma wydatków funduszów samoistnych	67.280	49½	—	—	67.280	49½
	Dział III.						
	Fundusze, dla których budżet nie został uchwalony.						
XVII.	Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	70.654	54	—	—	70.654	54

r y u. s z

budżetem objętych za rok 1885.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21—23. Października 1884.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
3,304.994	201.029	3,506.023	18.801	—	176.855	336	—	158.390	39.540	35	72.963	20½
558.878	29.375	588.253	13.265	451	24.652	20.300	-	31.236	—	—	1.861	50
211.016	—	211.016	9.013	—	18.681	—	—	9.668	1.687	03	—	—
1.120	—	1.120	459	—	2	—	457	—	—	—	40	77
147.606	—	147.606	5.337	—	24.901	—	—	19.564	2.835	63	—	—
163.850	6.730	170.580	5.771	1.098	6.623	—	246	—	239	10	—	—
6.307	—	6.307	417	—	3·6	—	71	—	—	—	—	—
226.206	—	226.206	6.735	—	234	—	6.501	—	—	—	19.265	—
59.676	—	59.676	2.391	—	—	—	2.391	—	—	—	2.449	—
10.000	—	10.000	—	—	1.106	—	—	1.106	—	—	352.800	—
4,689.653	237.134	4,926.787	62.189	1.549	253.400	20.636	9.666	219.964	44.302	11	449.379	47½
								210.298				
1.205	—	1.205	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—
3.880	—	3.880	15	—	604	—	—	589	—	—	—	—
1.692	—	1.692	246	—	—	—	246	—	—	—	63	—
1.665	—	1.665	—	—	391	—	—	391	—	—	—	—
40.428	—	40.428	1.306	—	17.306	—	—	16.000	114	10	1.503	—
1.677	—	1.677	152	—	156	—	—	4	—	—	—	—
50.547	—	50.547	1.723	—	18.457	—	250	16.984	114	10	1.566	—
								16.734				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Suma

zamknięć rachunkowych funduszów

Liczba rubryki	Poszczególnienie funduszów	Wynikłości w roku 1885. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
	A. Dochody.						
	Dział I.						
	Fundusz krajowy i fundusze z tegoż dotowane.						
I.	Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, oraz zakłady krajowe w Dublanach, Czernichowie, Horodence i Jagielnicy	3,695.840	35	—	—	3,695.840	35
II.	Fundusz szkolny krajowy	619.488	80	—	—	619.488	80
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie . .	220.683	77	—	—	220.683	77
IV.	Fundusz podrzutków we Lwowie . . .	663	67	—	—	663	67
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie .	167.169	34½	—	—	167.169	34½
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie . .	170.333	97	—	—	170.333	97
VII.	Fundusz policyi krajowej	6.235	93½	—	—	6.235	93½
VIII.	„ pożyczki krajowej z roku 1883. . .	219.705	22	—	—	219.705	22
IX.	„ „ „ „ 1884. . .	57.285	57	—	—	57.285	57
X.	„ „ „ „ 1885. . .	11.106	49½	—	—	11.106	49½
	Suma dochodów funduszów dotowanych	5,168.513	12½	—	—	5,168.513	12½
	Dział II.						
	Fundusze samoistne niedotowane.						
XI.	Fundusz domestykalny	4.662	19½	—	—	4.662	19½
XII.	„ kultury krajowej	4.469	59½	—	—	4.469	59½
XIII.	„ stanowy sierociński	1.797	78	—	—	1.797	78
XIV.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego . . .	7.544	67	—	—	7.544	67
XV.	„ pożyczki krajowej z roku 1873. . .	8.400	25	—	—	8.400	25
XVI.	„ podrzutków w Krakowie	1.680	70	—	—	1.680	70
	Suma dochodów funduszów samoistnych	28.555	19	—	—	28.555	19
	Dział III.						
	Fundusze, dla których budżet nie został uchwalony.						
XVII.	Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	72.154	54	—	—	72.154	54

rysunek

budżetem objętych za rok 1885.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21—23. Października 1884.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
3,512.437	—	3,512.437	12.332	—	195.736	—	—	183.404	801.031	13	117	—
588.253	—	588.253	5.148	—	36.384	—	—	31.236	164.153	83	—	—
211.016	—	211.016	7.287	—	16.955	—	—	9.668	191.912	41½	—	—
1.120	—	1.120	457	—	—	—	457	—	—	—	—	—
147.606	—	147.606	402	—	19.966	—	—	19.564	15.095	86	—	—
170.580	—	170.580	3.022	—	2.776	—	246	—	89.786	86½	—	—
6.307	—	6.307	753		682	—	71	—	—	—	—	—
226.206	—	226.206	6.501	—	—	—	6.501	—	—	—	—	—
59.676	—	59.676	2.391	—	—		2.391	—	—	—	—	—
10.000	—	10.000	—	—	1.106	—	—	1.106	—	—	—	—
4.933.201	—	4,933.201	38.293	—	273.605	—	9.666	244.978	1,261.980	10	117	
								235.312				
4.738	—	4.738	410	—	334	—	76	—	—	—	—	—
3.881	—	3.881	36	—	625	—	—	589	745	90	—	—
1.795	—	1.795	41	—	44	—	—	3	—	—	—	—
7.111	—	7.111	201	—	635	—	—	434		—	—	—
10.500	—	10.500	2.100	—	—	—	2.100	—	1.018	20	—	—
1.677	—	1.677	5	—	9		—	4	—	—	—	—
29.702	—	29.702	2.793	—	1.647	—	2.176	1.030	1.764	10	—	—
							1.146					
—	—	—	—	—	—	—	—	—	69.574	44*)	—	—

*) **Uwaga.** Zaległość ta mieści w sobie należytości tak z lat ubiegłych, jak i z roku przedmiotowego.

I.

FUNDUSZ KRAJOWY

w ściślejszem znaczeniu

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok 1885.

Do tego rachunku dołącza się:

1. Zamknięcie rachunku szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie . . . . str. 136—139.
2. „ „ krajowych szkół rolniczych w Dublanach . . . . „ 140—157.
3. „ „ folwarku „ „ . . . . „ 158—169.
4. „ „ kursu gorzelnictwa „ „ . . . . „ 170—171.
5. „ „ szkoły rolniczej i ogrodniczej, oraz folwarku w Czernichowie . „ 172—199.
6. „ „ „ „ w Horodence . . . . . „ 200—201.
7. „ „ „ „ w Jagielnicy . . . . . „ 202—205.
8. „ „ podatków państwowych . . . . . „ 207—210.
9. Wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych . . . . . „ 211—212/*a*.

LW. 58.821/1886.

Fundusz krajowy

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1885. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		Wydatki.						
		A. Rzeczywiste.						
I.	1-16	Koszta reprezentacyi kraju	109.709	19	—	—	109.709	19
II.	17-33	„ zarządu	235.875	83½	—	—	235.875	83½
III.	34	„ leczenia	699.686	18½	—	—	699.686	18½
IV.	35-37	„ szczepienia	51.994	51	—	—	51.994	51
V.	38	Wydatki sanitarne	7.863	77	—	—	7.863	77
VI.	39-45*b)*	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	11.572	—	—	—	11.572	—
VII.	46-87*n)*	Na cele wykształcenia i oświaty	474.469	61½	—	—	474.469	61½
VIII.	88*a)*-91	Utrzymanie pomników historycznych	16.451	57	—	—	16.451	57
IX.	92-108	Kwaterunkowe żandarmeryi	77.115	32	—	—	77.115	32
X.	109-129	Drogi krajowe	695.528	65	201.365	09	896.893	74
XI.	130-135*a)*	Dotacye dla zakładów krajowych	14.169	97	—	—	14.169	97
XII.	136	Wydatki na szupaśnictwo	25.210	49½	—	—	25.210	49½
XIII.	137-140*c)*	Budowy wodne	118.362	21	—	—	118.362	21
XIV.	141-149*c)*	Umarzanie pożyczek i odsetki od tychże	399.910	56	—	—	399.910	56
XV.	150-199*g)*	Na cele gospodarstwa krajowego	366.182	28½	—	—	366.182	28½
XVI.	200-203	Rozmaite	158.945	54½	—	—	158.945	54½
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych	3,463.047	71	201.365	09	3,664.412	80
		Do tego:						
—	204	Wydatki poniesione z pożyczki zaciągniętej w r. 1885. na zapomożenie powodzian z r. 1884	200.029	60	—	—	200.029	60
		Razem	3,663.077	31	201.365	09	3,864.442	40
		B. Przenośne.						
		Lokacya w Banku krajowym; na 3% rachunek bieżący					1,824.865	17
		„ „ „ ; na zakupno 4% asygnat					642.700	—
		„ „ „ ; spieniężone 4% asygnaty					517.700	—
		Gotówka na zakupno efektów					304.843	37
		Efekta sprzedane					335.400	—
		Zaliczki zwrócone depozytom { w gotówce 189.000 zł. / w efektach 50.000 „ }					239.000	—
		„ „ funduszowi propinacyjnemu { w gotówce 63.265 zł. / w efektach 320.000 „ }					383.265	—
		Gotówka ze składek w kraju dla powodzian					5.143	15
		Gotówka od c. k. Skarbu na zasiewy jare					300.000	—*)
		Suma wszystkich wydatków					8,417.359	09
		Pozostałość kasowa z rachunku z końcem roku 1885.:						
		a) w gotówce 71.525 zł. 73 ct.						
		b) w 4% asygnatach Banku krajowego 200.000 „ — „					271.525	73**)
		Ogółem, zgodnie ze sumą dochodów					8,688.884	82

w ściślejszem znaczeniu.

Kwota preliminowana wedle ustawy z 23. Październ. 1884.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
100.230	—	100.230	—	—	9.479	—	—	9.479	—		—	—
230.484	—	230.484	—	—	5.392	—	—	5.392	14.475	27	—	—
650.000	—	650.000	—	—	49.686	—	—	49.686	16.672	49	—	—
57.900	—	57.900	5.905	—	—	—	5.905	—	14	76	86	98
7.870	—	7.870	6	—	—	—	6	—	—	—	—	—
11.572	—	11.572	—	—	—	—	—	—	—		—	—
456.858	—	456.858	—	—	17.612	—	—	17.612	—	—	—	—
16.410	—	16.410	—	—	42	—	—	42	—	—	—	—
76.891	—	76.891	—	—	224	—	—	224	—	—	—	—
696.548	201.029	897.577	1.019	—	—	336	683	—	2.362	76	6.106	69½
1.820	—	1.820	—	—	12.350	—	—	12.350	—	—	—	—
30.000	—	30.000	4.790	—	—	—	4.790	—	2.244	20	153	48
125.443	—	125.443	7.081	—	—	—	7.081	—	1.003	39	—	—
386.502	—	386.502	—	—	13.408	—	—	13.408	—	—	66.016	05
299.016	—	299.016	—	—	67.166	—	—	67.166	751	98	600	—
157.450	—	157.450	—	—	1.496	—	—	1.496	2.015	50	—	—
3,304.994	201.029	3,506.023	18.801		176.855	336	18.465	176.855	39.540	35	72.963	20½
								158.390				
									—	—	—	—
									39.540	35	72.963	20½

Uwaga. 1.*) Z kwoty 300.000 zł., rozdano za pośrednictwem powiatów na bezprocentowe pożyczki na zasiewy jare . . . . . 296.471 zł. 16 ct.
przeniesiono do depozytu na rzecz c. k. Skarbu niezużytą resztę w kwocie . 3.528 „ 84 „
Razem . 300.000 zł. — ct.

Ściąganie rozdanych pożyczek, przyjął na siebie c. k. Rząd za gwarancyą kraju.

2.**) Z wykazanej pozostałości kasowej z końcem roku 1885. przypada:
a) na fundusz uposażenia kasy kraj. w gotówce 40.098 zł. 18 ct.; w efektach 200.000 zł. — ct.
b) na czystą pozostałość kasową fund kraj. „ 31.427 „ 55 „ ; „ — „ — „
Razem, jak wykazano: w gotówce 71.525 zł. 73 ct.; w efektach 200.000 zł. — ct.

3. *Fundusz uposażenia kasy krajowej* z końcem roku 1885. wynosi:
a) w gotówce . . . . . 40.098 zł. 18 ct.
b) w 4% asygnatach Banku krajowego . . . . . 200.000 „ — „
c) w lokacyi w Banku krajowym na 3% rachunku bieżącym . . 136.164 „ 64 „
Razem, zgodnie ze stanem z końcem r. 1884. . 376.262 zł. 82 ct.

Fundusz krajowy

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1885. zwyczajne zł.	ct.	nadzwyczajne zł.	ct.	Razem zł.	ct.
		Dochody.						
		A. Rzeczywiste.						
I.	1	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych. .	—	—	—	—	—	—
II.	2	Odsetki od chwilowo lokowanych pieniędzy	9.127	51	—	—	9.127	51
III.	3-6	Dochody z dróg krajowych	262.734	22	—	—	262.734	22
IV.	7-8*a)*	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	78.705	23	—	—	78.705	23
V.	9-13	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych . . .	34.688	79	—	—	34.688	79
VI.	14-52	Zwroty pożyczek	32.264	87	—	—	32.264	87
VII.	53-55	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego. .	5.210	—	—	—	5.210	—
VIII.	56-59	„ szkół roln. i folw. w Dublanach . .	41.616	25	—	—	41.616	25
IX.	60-62	„ „ „ „ w Czernichowie . .	34.423	11	—	—	34.423	11
X.	63	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich	583	64	—	—	583	64
XI.	64	Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866.	118.798	28	—	—	118.798	28
XII.	65-70	Rozmaite	32.038	66	—	—	32.038	66
XIII.	71*a)*	Dochód z pożyczki zaciągniętej dla pokrycia wydatków na pożyczki miastom budującym koszary dla c. k. wojska .	120.000	—	—	—	120.000	—
XIV.	71*b)*	Dodatki do podatków	2,925.649	79	—	—	2,925.649	79
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych. .	3,695.840	35	—	—	3,695.840	35
		Do tego:						
—	72	Od funduszu pożyczki kraj. z r. 1885. gotówka uzyskana na zapomożenie powodzian z r. 1884.	200.029	60	—	—	200.029	60
		Razem .	3,895.869	95	—	—	3,895.869	95
		B. Przenośne.						
		Lokacya w Banku krajowym; ściągnięto z 5% rachunku bieżącego .					276.711	30
		„ „ „ ; „ z 3% „ „ .					1,713.252	05
		„ „ „ ; zakupione 4% asygnaty					642.700	—
		„ „ „ ; za spieniężone 4% „					517.700	—
		Gotówka za sprzedane efekta					304.843	37
		Efekta zakupione					335.400	—
		Zaliczki od depozytów { w gotówce. . . . . .189.000 zł. w efektach. . . . . .50.000 „					239.000	—
		„ „ funduszu propinacyjnego { w gotówce . . . 63.265 zł. w efektach . . .320.000 „					383.265	—
		Gotówka ze składek w kraju dla powodzian.					5.143	15
		Gotówka od c. k. Skarbu na zasiewy jare					300.000	—*)
		Suma wszystkich dochodów . . .					8,613.884	82
		Pozostałość kasowa z rachunku roku 1884. w 3% asygnatach Banku krajowego					75.000	
		Ogółem, zgodnie ze sumą wydatków . .					8,688.884	82

w ściślejszem znaczeniu.

Kwota preliminowana wedle ustawy z 23. Październ. 1884.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16.080	—	16.080	6 952	—	—	—	6.952	—	—	—	—	—
229.910	—	229.910	—	—	32.824	—	—	32.824	2.036	17	—	—
36.646	—	36.646	—	—	42.059	—	—	42.059	—	-	—	—
28.200	—	28.200	—	—	6.489	—	—	6.489	—	—	—	—
36.524	—	36.524	4.259	—	—	—	4.259	—	211.628	23	—	—
5.320	—	5.320	110	—	—	—	110	—	20	—	—	—
37 459	—	37.459	—	—	4.157	—	—	4.157	—	—	—	—
35.418	—	35.418	995	—	—	—	995	—	—	—	—	—
600	—	600	16	—	—	—	16	—	16	36	—	—
75.000	—	75.000	—	—	43.798	—	—	43.798	—	—	—	—
11.280	—	11.280	—	—	20.759	—	—	20.759	4.279	29	117	—
120.000	—	120.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,880.000	—	2,880.000	—	—	45.650	—	—	45.650	446.886	44	—	—
3,512.437	—	3,512.437	12.332	—	195.736	—	12.332	195.736	664.866	49	117	—
								183.404				
									—	—	—	—
									664.866	49	117	—
									—	—	—	—
									136.164	64	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									801.031	13	117	—
									—	—	—	—
									801.031	13	117	—

*) Gotówka ta stanowi zwrot wydatku poniesionego na zasiewy jare (LW. 29.937/86 i 29.557/86).

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny:	Szczegół.	Ogół.
1. Pozostałość kasowa z rachunku z końcem r. 1885:		
a) w gotówce . . .	71.525 zł. 73 ct.	
b) w 4% asygnatach Banku kraj.	200.000 „ — „	271.525 zł. 73 ct.
2. Należytości czynne z roku bieżącego:		
a) w rubrykach wydatków .	39.540 zł. 35 ct.	
b) „ „ dochodów .	801.031 „ 13 „	
3. Należytości czynne z lat ubiegłych (Alegat 9. str. 212/*a*.).	1,388.902 „ 26½ „	2,229.473 „ 74½ „ 2,500.999 zł. 47½ ct.
Z końcem roku 1884. wynosiła suma stanu czynnego .	2,012.019 zł. 98½ ct.	
a w porównaniu z takimże stanem z roku bieżącego .	2,500.999 „ 47½ „	
okazuje się przyrost stanu czynnego z końcem r. 1885. o	488.979 zł. 49 ct.	

Stan bierny:		
4. Należytości bierne z roku bieżącego:		
a) w rubrykach wydatków .	72.963 zł. 20½ ct.	
b) „ dochodów .	117 „ — „	
5. Należytości bierne z lat ubiegłych (Alegat 9. str. 212/*a*.).	1,419.177 „ 76 „	1,492.257 „ 96½ „
Przewyżka stanu czynnego		1,008.741 zł. 51 ct.
Z końcem roku 1884. przewyżka stanu czynnego wynosiła . . .		529.794 „ 16½ „
stan przeto majątku z końcem roku 1885. (nie uwzględniając długów pożyczek krajowych, wykazanych w osobnych zamknięciach rachunków) przedstawia się korzystniej o sumę		478.947 zł. 34½ ct.
z powodu dalszej spłaty długów zaciągniętych swego czasu na pokrycie niedoborów, korzystniejszego wyniku kasowego z roku przedmiotowego (w skutek którego okazała się czysta przewyżka dochodów 31.428 zł.), jakoteż z powodu przyrostu innych aktywów, wykazanych w poszczególnych rubrykach zamknięcia.		

Wyjaśnienia.

1. Wydatki budżetem uchwalone wynosiły . .	3,506.023 zł.	
2. Suma rzeczywistych wydatków wynosi . . .	3,664.413 „	
3. Wydatki *większe* są zatem od budżetu o		158.390 zł.
(Uzasadnienie przekroczeń znajduje się przy poszczególnych pozycyach).		
4. Dochody budżetem uchwalone wynosiły . .	3,512.437 zł.	
5. Suma dochodów rzeczywistych wynosi . . .	3,695.841 „	
6. Dochody zatem *większe* od budżetu o		183.404 „
7. Ogółem wynik obrotu okazuje się *korzystniejszym* od budżetu o . . .		25.014 zł.

Udowadnia to również następujące zestawienie:

Pozostałość kasowa z końcem roku 1885. (z wyłączeniem części funduszu uposażenia kasy krajowej w gotowiźnie i w efektach w sumie 240.098 zł. 18 ct.) wynosi	31.427 zł. 55 ct.
Nadwyżka dochodów uchwalona budżetem	6.414 „ — „
Wynik od budżetu *korzystniejszy*, zgodnie j. w. (w zaokrągleniu) . . .	25.014 zł. — ct.

z powodów wyjaśnionych przy poszczególnych pozycyach niniejszego zamknięcia rachunku.

Część I.

WYDATKI.

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
I.		**Koszta reprezentacyi kraju.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki I.			
	1-12	*A.* Sejm krajowy	75.349	40	63.230
	13-16	*B.* Wydział krajowy	34.359	79	37.000
		Suma ogólna rubryki I. .	109.709	19	100.230
		Poszczególnienie			
		A. Sejm krajowy.			
	1	Koszta podróży pp. Posłów	6.699	75	6.700
	2	Dyety pp. Posłów	39.920	—	36.000
	3	Koszta druków	17.888	64	11.000
	4	Spisywanie sprawozdań	5.203	13	4.200
	5	Pisarze dzienni	410	50	650
	6	Remuneracye dla urzędników Wydziału krajowego, za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu	1.160	—	1.200
	7	Służba	1.295	40	850
	8	Opał	1.404	66	1.300
	9	Oświetlenie	950	—	950
	10	Zapuszczanie i mycie podłóg	59	32	120
	11	Potrzeby kancelaryjne	189	93	160
	12	Rozmaite drobne wydatki	168	07	100
		Suma . .	75.349	40	63.230
		B. Wydział krajowy.			
	13	Marszałek krajowy . . . . . 6.000 zł.			
		„ „ dodatek na reprezentacyę . . 4.000 „	10.000	—	10.000
	14	Sześciu Członków Wydziału krajowego	22.055	49	24.000
	15	Zastępcy	1.304	30	2.000
	16	Dodatek dla Członka Wydziału krajowego, mianowanego przez Marszałka zastępcą do kierownictwa w Wydziale kraj.	1.000	—	1.000
		Suma . .	34.359	79	37.000

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	12.119					
2.640	—					
2.640	12.119		—	—	—	—
	9.479					
—	—					
—	3.920	*Wydatek większy*, gdyż tegoroczna sesya trwała dłużej, mianowicie od 25. Listopada 1885. do 23. Stycznia 1886. czyli 60 dni — preliminowana zaś kwota była obliczoną w zaokrągleniu na 50 dni.				
—	6.889	*Wydatek większy*, gdyż w skutek dłuższego trwania sesyi sejmowej i liczniejszych prac w komisyach, drukowano znacznie więcej wniosków i sprawozdań jak w roku ubiegłym.				
—	1.003	*Wydatek większy*, z powodu jak przy poz. 2. Posiedzeń odbyto: 20 pojedyńczych i 8 podwójnych, razem posiedzeń 36.				
239	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż do czynności w kancelaryi sejmowej używano także pisarzy z Wydziału krajowego.				
40	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż nie zachodziła potrzeba wyczerpania całej przyzwolonej kwoty.				
—	445	*Wydatki większe*, z powodu jak przy poz. 2.				
—	104					
—	—					
61	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu jak przy poz. 6.				
—	30	*Wydatki większe*, niedające się ściśle naprzód obliczyć.				
—	68					
340	12.459		—	—	—	—
	12.119					
—	—					
1.944	—	*Wydatki mniejsze*, z powodu śmierci członka Wydziału kraj. JW. Waleryana Podlewskiego, jakoteż z powodu, iż JE. Dr. Smolka przez czas pobytu w Radzie Państwa w Wiedniu nie pobierał wynagrodzenia; również nie okazała się potrzeba częstszego powoływania zastępców.				
696	—					
—	—					
2.640	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
II.		**Koszta zarządu.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki II.			
	17-23	Płace urzędników i woźnych	128.409	02	130.464
	24	Dyurniści	32.607	48	32.872
	25	Zasługi	3.895	83	3.900
	26	Emolumenta	13.894	44	16.068
	27	Remuneracye	3.578	22	2.845
	28	Koszta podróży i dyety	5.691	59½	3.400
	29	Pensye i zaopatrzenia	9.140	66	9.239
	30	Dary z łaski	1.865	21	1.865
	31	Potrzeby kancelaryjne	16.725	15½	17.140
	32	Gmach krajowy i jego utrzymanie	6.512	85½	6.291
	33	Zaliczki na płace urzędników	13.555	37	6.400
		Suma ogólna rubryki II.	235.875	83½	230.484
		Płace urzędników i woźnych.			
		Sumaryczne zestawienie płac wraz z dodatkami aktywalnymi.			
	17	Oddział konceptowy	35.159	73	36.320
	18	„ rachunkowy	45.978	27	47.350
	19	„ kasowy	10.670	—	10.670
	20	„ techniczny	10.960	—	10.960
	21	„ sanitarny	2.300	—	2.300
	22	„ statystyczny	5.814	70	5.004
	23	„ manipulacyjny	17.526	32	17.860
		Suma płac	128.409	02	130.464
		Poszczególnienie.			
		Oddział konceptowy.			
	17	*a)* 2 radców, płaca po 2.800 zł., dodatek aktywalny po 480 zł.	6.560	—	6.560
		b) 5 sekretarzy „ „ 2.000 „ „ „ „ 360 „	11.800	—	16.520
		c) 4 koncepistów „ „ 1.300 „ „ „ „ 240 „	5.261	65	9.240
		d) 7 adjunktów „ 1.000 „ „ „ „ 200 „	4.420	—	2.400
		e) 9 asystentów „ 700 „ „ „ „ 100 „	5.853	08	1.600
		f) Remuneracye i zasiłki udzielone urzędnikom	1.265	—	—
		Suma	35.159	73	36.320

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
2.055	—		—	—	—	—
264	—		—	—	—	—
4	—		—	—	—	—
2.174	—		—	—	—	—
—	733		74	60	—	—
—	2.292		1.307	80	—	—
98	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
415	—		—	—	—	—
—	222		—	—	—	—
—	7.155		13.092	87	—	—
5.010	10.402		14.475	27	—	—
	5.392					
1.160	—					
1.372	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	811					
334	—					
2.866	811		—	—	—	—
2.055						
—	—	*Wydatki* w ogóle *mniejsze*, ponieważ w ciągu roku wakowała 1. etatowa posada sekretarza, 1. zaś nadetatowa po śp. Kalickim odpadła, dalej z powodu nieobsadzenia 2. posad koncepistów i śmierci trzeciego w maju 1885. Natomiast mianowano w ciągu roku ponad etat 5 adjunktów, asystentów zaś nadetatowych było 7., z tych 2. przez cały rok, 5. do września 1885.					
4.720	—					
3.978	—					
—	2.020					
—	4.253					
—	1.265					
8.698	7.538		—	—	—	—
1.160						

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
II.					
	18	*Oddział rachunkowy.*			
		a) Dyrektor, płaca 2.600 zł., dodatek aktyw. 400 zł.	1.750	—	3.000
		b) Zastępca dyrektora „ 2.000 „ „ „ 360 „	2.360	—	2.360
		c) 6 rewidentów „ po 1.500 „ „ „ po 300 „	10.800	—	10.800
		d) 11 adjunktów „ „ 1.200 „ „ „ „ 240 „	15.840	—	15.840
		e) 1 archiwista „ 1.000 „ „ „ . 200 „	1.200	—	1.200
		f) 1 protokolista „ 1.000 „ „ „ . 200 „	1.200	—	1.200
		g) 8 asystentów „ „ 700 „ „ „ po 100 „	6.073	33	6.400
		h) 10 praktykantów „ „ 600 „ „ „ „ — „	5.474	94	6.000
		i) Woźny „ 500 „ „ „ 50 „	550	—	550
		k) Remuneracye i zasiłki udzielone urzędnikom . . .	730	—	—
		Suma . .	45.978	27	47.350
	19	*Oddział kasowy.*			
		a) Kasyer, płaca 2.000 zł., dodatek aktywalny 360 zł.	2.360	—	2.360
		b) Kontrolor „ 1.600 „ „ „ 300 „	1.900	—	1.900
		c) 4 adjunktów „ po 1.200 „ „ „ po 240 „	5.760	—	5.760
		d) Woźny „ 600 „ „ „ 50 „	650	—	650
		Suma . .	10.670	—	10.670
	20	*Oddział techniczny.*			
		a) Nadinżynier, płaca 3.000 zł., dodatek aktywalny 1.000 zł.	4.000	—	4.000
		b) 2 inżynierów „ po 2.000 „ „ „ po 360 „	4.720	—	4.720
		c) 2 asystentów „ „ 1.000 „ „ „ „ 120 „	2.240	—	2.240
		Suma . .	10.960	—	10.960
	21	*Oddział sanitarny.*			
		Inspektor szpitali, płaca 2.000 zł., dod. na mieszkanie 300 zł.	2.300	—	2.300
	22	*Oddział statystyczny.*			
		a) Naczelnik oddziału, płaca	2.000	—	2.000
		b) Koncepista, płaca 1.300 zł., dodatek aktywalny 240 zł. .	1.540	—	1.540
		c) Pisarze dzienni	2.274	70	1.464
		Suma . .	5.814	70	5.004

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.250	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż dotychczasowego dyrektora tego oddziału przeniesiono w stan spoczynku z dniem 1. Sierpnia 1885.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
327	—	*Wydatki mniejsze*, z powodu interkalaryów.				
525	—					
—	—					
—	730	*Wydatek większy*, znajdujący zupełne pokrycie w oszczędnościach pod *a) g)* i *h)*.				
2.102	730		—	—	—	—
1.372						
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	811	*Wydatek większy*, z powodu przyjęcia 1. pisarza dziennego do nowo-utworzonego działu statystycznego dla handlu i przemysłu i z powodu wypłacenia z tej rubryki robót statystycznych akordowych.				
—	811		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
II.	23	*Oddział manipulacyjny.*			
		a) Dyrektor kancelaryi, płaca	2.000	—	2.000
		b) Archiwista, płaca 1.500 zł., dodatek aktywalny 300 zł.	1.545	—	1.800
		c) Ekspedytor „ 1.300 „ „ „ 270 „	1.569	96	1.570
		d) Protokolista „ 1.200 „ „ „ 240 „	1.044	—	1.440
		e) 5 kancelistów „ po 1.000 „ „ „ po 200 „	5.130	02	4.800
		f) 4 asystentów „ „ 700 „ „ „ „ 100 „	2.533	24	2.400
		g) Odźwierny, płaca	600	—	600
		h) Portyer „	404	10	500
		i) 5 woźnych „ po 500 zł., dodatek aktyw. po 50 zł.	2.700	—	2.750
		Suma . .	17.526	32	17.860
	24	*Dyurniści.*			
		a) Dla oddziału konceptowego aplikanci . 1.100 zł. — ct.			
		dyurniści . 7.054 „ 43 „	8.154	43	8.432
		b) „ „ rachunkowego	8.266	40	7.810
		c) „ „ kasowego	—	—	—
		d) „ „ technicznego	4.869	—	4.869
		e) „ „ manipulacyjnego	10.463	45	10.641
		f) Na zastępstwa urzędników	854	20	1.120
		Suma . .	32.607	48	32.872
	25	*Zasługi.*			
		13 stróżów po 300 zł.	3.895	83	3.900
	26	*Emolumenta.*			
		a) Dyrektor kancelaryi na fiakra	50	—	50
		b) „ „ 48 metrów sześć. drzewa . . .	156	—	156
		c) Ubranie dla odźwiernego i 7 woźnych po 50 zł. . .	400	—	400
		d) „ „ portyera	93	—	100
		e) Opał dla odźwiernego i portyera po 7·2 metr. sześć. drzewa	47	—	47
		f) Dodatki pięcioletnie dla urzędników i 400 zł. dla inspektora szpitali Dra J. Stelli-Sawickiego	12.162	59	14.180
		g) Dodatki do płac:			
		1. dla 3 rewidentów rachunkowych . . 270 zł. — ct.			
		2. dla 10 praktykantów „ . . 660 „ 05 „			
		3. dla asystenta Kucharskiego . . . 55 „ 80 „	985	85	1.135
		Suma . .	13.894	44	16.068

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
255	—	*Wydatek* w ogóle *mniejszy*, gdyż od 21. Września wakuje posada protokolisty, natomiast zaś mianowano od 22. Września po nad etat 1. kancelistę i 1. asystenta, dalej z powodu interkalaryów po śmierci archiwisty ś. p. Duszyńskiego i portyera ś. p. Karmality.				
—	—					
396	—					
—	330					
—	133					
—	—					
96	—					
50	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż jeden woźny miał w miejsce dodatku aktywalnego, pomieszkanie w naturze.				
797	463		—	—	—	—
334						
278	—	*Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryów.				
—	456	*Wydatek większy*, gdyż przeniesiono na niniejszą pozycyę dyurny tych pisarzy dziennych, którzy dotychczas pobierali wynagrodzenie z funduszów pożyczek krajowych z roku 1873. i 1883.; przekroczenie to znajduje jednak w zupełności pokrycie w oszczędnościach tej pozycyi pod *a*, *e* i *f*.				
—	—					
—	—					
177	—	*Wydatek mniejszy*, wedle istotnej potrzeby.				
265	—					
720	456		—	—	—	—
264						
4	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 24. *a*, *e* i *f*.	—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
7	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu sprawionego ubrania.				
—	—					
2.018	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż radca Michalczewski, sekretarz Antoniewicz, rewident rach. Orzechowski, adjunkt rach. Mystkowski i archiwista Bieńkowski utracili z powodu awansu prawo do poboru dodatków pięcioletnich; dalej z powodu śmierci sekretarza Kalickiego, koncepisty Ożwada, archiwisty Duszyńskiego i portyera Karmality; wreszcie z powodu przejścia na emeryturę dyrektora rach. L. Pierożyńskiego.				
149	—	*Wydatek mniejszy* z powodu zamianowania praktykantów Koczorowskiego i Zawadzkiego asystentami rachunkowymi, asystenta zaś Kucharskiego adjunktem konceptowym.				
2.174	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
II.					
	27	*Remuneracye.*			
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo	1.681	22	1.000
		b) Tłumacz języka ruskiego	800	—	800
		c) Tłumaczenie z języków obcych	97	—	45
		d) Urzędnicy, dyurniści i słudzy Wydziału krajowego	1.000	—	1.000
		Suma	3.578	22	2.845
	28	*Koszta podróży i dycty.*			
		a) dla urzędników w ogóle	5.291	59½	3.000
		b) „ inspektora szpitali	400	—	400
		Suma	5.691	59½	3.400
	29	*Pensye i zaopatrzenia.*			
		a) Mochnacka Eleonora	233	30	280
		b) Jankowska Karolina	400	—	400
		c) Pawulska Paulina	350	—	350
		d) Madeyski Wojciech	1.200	—	1.200
		e) Tarczyńska Marcyanna	350	—	350
		f) Łopuszańska Walerya	350	—	350
		g) Łopuszańskiego sierota: Tadeusz Jan Paweł. 3. im.	50	—	50
		h) Iwanickiego sieroty	175	—	175
		i) Karatnicka Zofia	300	—	300
		k) Placer Marya	314	04	314
		l) Jędrzejewski Napoleon	1.466	63	1.600
		m) Stroiński Sylwery	200	—	200
		n) Olewińska Julia	350	—	350
		o) Czaderski Emil Ferdynand	—	—	800
		p) Gorczycowa Eudoksya	196	66	197
		r) Bulikowska Izabela	350	—	350
		s) Chrzanowska Joanna	350	—	350
		t) Dzieci małoletnie po śp. Niewiadomskim Ignacym, córki: Marya Alina, Jadwiga Marya, Marya Antonina, syn: Jerzy Włodzimierz	262	50	263
		u) Krzeczkowska Eugenia Zofia	175	—	175
		w) Sapałaczyński Robert, rewident rachunkowy	—	—	825
		Do przeniesienia	7.073	13	8.879

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	681	*Wydatek większy*, gdyż w tym roku było więcej spraw, które musiały być oddane syndykowi Wydziału krajowego do obrony.	74	60	—	—
—	—					
—	52	*Wydatek większy* z powodu większej ilości obcych korespondencyj.				
—	—					
—	733		74	60	—	—
—	2.292	*Wydatek większy*, wedle istotnej potrzeby wysyłania komisyj i innych delegacyj; znajduje w znacznej części pokrycie w należytości czynnej, obok do zwrotu przypisanej.	1.307	80	—	—
—	—		—	—	—	—
—	2.292		1.307	80	—	—
47	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż zamknięto pensyę z końcem Października 1885., z powodu śmierci.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
133	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż zamknięto pensyę z końcem Listopada 1885., z powodu śmierci.				
—	—					
—	—					
800	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż zamknięto pensyę z końcem Lipca 1884., z powodu śmierci.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
825	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż z powodu śmierci zamknięto pensyę z końcem Listopada 1884.				
1.805	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
II.	29	Z przeniesienia .	7.073	13	8.879
		x) Dla 4 małoletnich sierot po ś. p. Ignacym Niewiadomskim, b. radcy Wydziału krajowego, zaopatrzenie po 90 zł. aż do skończenia 18. roku życia	262	50	360
		y) Czaderska Eugenia, wdowa po inżynierze	350	—	—
		z) Kalicka Jadwiga, „ „ sekretarzu	350	—	—
		z1) Duszyńska Izabela, „ „ archiwiście	145	80	—
		z2) Karmalitowa Kunegunda, wdowa po portyerze . . .	65	52	—
		z3) Ożwad Maryan Benedykt, sierota po koncepiście . .	102	06	—
		z4) Pierożyński Ludwik, emerytowany dyrektor rachunkowy .	791	65	—
		Suma . .	9.140	66	9.239
	30	*Dary z łaski.*			
		a) Bojarskie: Walerya, Józefa i Adolfina	300	—	300
		b) Rzepińska Ludwika Franciszka	120	—	120
		c) Szczęsnowicz Zbigniew Józef, sierota, do 25. Marca . .	47	21	47
		d) Pawulska Paulina	250	—	250
		e) Olewińskiego córka: Julia Antonina	60	—	60
		f) Kiss Stanisław	50	—	50
		g) Jeziorańska Natalia, wdowa po dyetaryuszu, wsparcie roczne aż do pełnoletności jej córki	300	—	300
		h) Piotrowska Rozalia, wdowa po dyetaryuszu rachunkowym Wydziału krajowego, dar z łaski	300	—	300
		i) Olewińska Łucya Katarzyna, sierota po protokoliście Wydziału krajowego, jednorazowo	60	—	60
		k) Łopuszańska Stefania, sierota po adjunkcie rachunkowym Wydziału krajowego, jednorazowo	50	—	50
		l) Sieroty po K. Iwanickim, adjunkcie rachunkowym Wydziału krajowego, zaopatrzenie na rok 1885.	148	—	148
		m) Rudnicka Tekla, wdowa po pomocniku woźnym Wydziału krajowego, jednorazowo	80	—	80
		n) Zakrzewska Marcyanna, wdowa po sekretarzu Wydziału krajowego, jednorazowo	100	—	100
		Suma . .	1.865	21	1.865

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
1.805	—		—	—	—	—
99	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż prawo do zaopatrzenia utraciła z końcem Stycznia 1885 sierota Marya Alina, z powodu osiągnięcia pełnoletności, nadto zamknięto zaopatrzenie Maryi Antoniny z końcem Października 1885., z powodu śmierci.				
—	350	*Wydatek większy*, nieprelimiowany, gdyż po śmierci mężów przyznano wymienionym wdowom pensyę od: 1. Sierpnia 1884.				
—	350	1. Października 1884.				
—	146	1. Sierp. 1885. z rocznych 350 zł.				
—	66	1. Wrześ. 1885. „ 196 zł. 66 ct.				
—	102	*Wydatek większy*, gdyż po śmierci ojca przyznano sierocie zaopatrzenie od 1. Czerwca 1885. z rocznych 175 zł.				
—	792	*Wydatek większy*, z powodu przeniesienia w stan spoczynku i przyznania emerytury od 1. Sierpnia 1885. z rocznych 1900 zł.				
1.904	1.806		—	—	—	—
98						
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
II.					
	31	*Potrzeby kancelaryjne.*			
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych	3.985	39	5.400
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów	940	09½	800
		c) Potrzeby do pisania i rysowania	2.173	18	2.200
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów	2.285	70	1.600
		e) Oprawa ksiąg i druków	438	35	500
		f) Oświetlenie	895	36	1.370
		g) Opał	3.046	—	2.770
		h) Uzupełnienie biblioteki	1.715	13½	1.000
		i) Rozmaite pomniejszze	1.245	94½	1.500
		Suma . .	16.725	15½	17.140
	32	*Gmach krajowy i jego utrzymanie.*			
		a) Inspicyent techniczny gmachu sejmowego	300	—	300
		b) Maszynista, płaca 540 zł., 12 metrów drzewa 40 zł., 45 litrów nafty 11 zł.	591	—	591
		c) Kominiarz	320	—	320
		d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg	577	61	700
		e) Mycie podłóg	74	78	100
		f) Pompowanie wody	407	90	500
		g) Zgartywanie i wywóz śniegu	35	60	150
		h) Czyszczenie kloak i wywóz nieczystości	330	05	300
		i) Zabezpieczenie od ognia	230	01	342
		k) Podatek dochodowy i miejski czynszowy	89	31	438
		l) Utrzymanie skwerów około gmachu sejmowego 100 zł. i wynagrodzenie ogrodnika 50 zł.	150	—	150
		m) Rozmaite nieprzewidziane	3.406	59½	2.400
		Suma . .	6.512	85½	6.291

Wydatki. Eundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
1.414	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rachunków przedkładanych przez c. k. Namiestnictwo.				
—	140	*Wydatek* *większy* / *mniejszy* nie dający się ściśle naprzód obliczyć.				
27	—					
—	686	*Wydatek większy*, gdyż zarządzono nowy nakład wyczerpanych druków i wzorów.				
62	—	*Wydatki mniejsze*, z powodu jak pod *c.*				
475	—					
—	276	*Wydatek większy*, z powodu wyższych cen drzewa.				
—	715	*Wydatek większy*, gdyż dopiero w tym roku zapłacono księgarni Gubrynowicza i Schmidta zaległy rachunek za rok 1884. w kwocie 605 zł. (LW. 3.777/1885).				
254	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu niestałości potrzeb w tej pozycyi.				
2.232	1.817		—	—	—	—
415						
—	—					
—	—					
—	—					
122	—	*Wydatki mniejsze*, z powodu jak przy poz. 31. *i.*				
25	—					
92	—	*Wydatki mniejsze*, wedle potrzeby.				
114	—					
—	30	*Wydatek większy*, z powodu jak przy poz. 31. *b.*				
112	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż zwrot premii w wysokości 33% wynosił kwotę 112 zł.				
349	—	*Wydatek mniejszy*, wedle nadesłanych wezwań płatniczych. (LW. 27.623/1885).				
—	—					
—	1.006	*Wydatek większy*, gdyż w tej pozycyi mieści się wynagrodzenie stróżów za odbywanie warty nocnej w kwocie 431 zł.; wynagrodzenie za postawienie 3 nowych pieców kamyczkowych i jednego kaflowego w kwocie 193 zł.; dalej wydatek na znaczniejsze adaptacye w archiwum kosztem 169 zł. i wydatek zakupionej chorągwi na gmach sejmowy w kwocie 90 zł.; wreszcie wydatek za roboty mechaniczne w kwocie 259 zł.				
814	1.036		—	—	—	—
	222					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
II.					
	33	*Zaliczki na płace urzędników.*			
		a) Dla urzędników, w ogóle udzielone . 20.216 zł. 83 ct. a po potrąceniu ściągniętych rat bieżących 7.061 „ 46 „	13.155	37	6.000
		b) Stocki Bolesław, woźny Wydziału krajowego, zaliczka zwrotna w 72. miesięcznych ratach	400	—	400
		Suma . .	13.555	37	6.400
III.	34	**Koszta leczenia ubogich chorych.**			

A. W szpitalach powszechnych w Galicyi.	Stałe z rubr. III. zł.	Stałe z rubr. III. ct.	Zaliczkowo za zwrotem od gmin zł.	Zaliczkowo za zwrotem od gmin ct.	Razem zł.	Razem ct.
Biała	5.376	40	—	—	5.376	40
Bochnia	7.878	21	—	—	7.878	21
Brody	6.503	76	112	93	6.616	69
Brzeżany	6.866	80	—	—	6.866	80
Drohobycz	9.185	10	2.009	—	11.194	10
Jasło	8.467	40	—	—	8.467	40
Kołomyja	7.731	01	30	45	7.761	46
Kraków św. Łazarza:						
oddział chorych . .	63.098	27	13	62	63.111	89
„ położnic . .	7.203	32	—	—	7.203	32
„ syfilityczn.	27.502	32	—	—	27.502	32
„ obłąkanych	16.019	26	49	12	16.068	38
Kraków, klinika .	20.947	85	10.000	—	30.947	85
Kulparków, zakład obłąkanych . . .	119.584	45½	—	—	119.584	45½
Lwów, szpital powsz.:						
oddział chorych . .	182.484	84	2.626	89	185.111	73
„ położnic . .	8.202	42	—	—	8.202	42
Podhajce	8.006	70	—	—	8.006	70
Przemyśl	13.407	69	2.515	45	15.923	14
Rzeszów	11.490	38	21	78	11.512	16
Do przeniesienia	529.956	18½	17.379	24	547.335	42½

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe					
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Wydatek większy znajdujący pokrycie w obok do zwrotu przypisanej należytości czynnej.				
		Wszystkich zaliczek udzielono w r. 1885. 20.616 zł. 83 ct.				
		Raty spłacone bieżące wynoszą . . 7.061 zł. 46 ct.				
—	7.155	Odpisane zwroty bieżące z powodu śmierci 462 „ 50 „ 7.523 „ 96 „				
		Zostaje przeto należytość czynna zaległa z roku przedmiotowego, jak obok wykazano . . . 13.092 zł. 87 ct.	13.092	87	—	—
—	7.155		13.092	87	—	—

Rachunek zaliczek zwrotnych od gmin za koszta leczenia, według powiatów.

Nazwa powiatu	Należytość		Uiszczenie		Zaległość	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Biała	126	45	33	—	93	45
Bóbrka	437	30½	186	20	251	10½
Bochnia	166	81	54	74½	112	06½
Bohorodczany . .	—	—	—	—	—	—
Borszczów	—	—	—	—	—	—
Brody	221	56	56	66	164	90
Brzesko	43	93½	43	93½	—	—
Brzeżany	43	48	2	53	40	95
Brzozów	134	14	24	39	109	75
Buczacz	24	52	24	52	—	—
Chrzanów	222	30½	—	—	222	30½
Cieszanów	249	45	2	69	246	76
Czortków	—	—	—	—	—	—
Dąbrowa	—	—	—	—	—	—
Dobromil	201	03½	126	03	75	00½
Dolina	26	74½	13	02½	13	72
Drohobycz . . .	10	50	10	50	—	—
Gorlice	16	50	16	50	—	—
Gródek	714	54	284	07	430	47
Grybów	—	—	—	—	—	—
Horodenka . . .	7	75	7	75	—	—
Do przeniesienia	2.647	02½	886	54½	1.760	48

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Stale z rubr. III. zł.	Stale z rubr. III. ct.	Zaliczkowo za zwrotem od gmin zł.	Zaliczkowo za zwrotem od gmin ct.	Razem zł.	Razem ct.	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
III.	34	Z przeniesienia	529.956	18½	17.379	24	547.335	42½			
		Sambor	7.159	83½	107	21	7.267	04½			
		Sanok	9.830	25	4	05	9.834	30			
		Sącz-nowy	7.754	55	9	99	7.764	54			
		Śniatyn	753	95	—	—	753	95			
		Sokal	10.092	85	—	—	10.092	85			
		Stanisławów	12.100	30	—	—	12.100	30			
		Stryj	11.577	35	—	—	11.577	35			
		Tarnopol	11.741	07	—	—	11.741	07			
		Tarnów	15.108	52½	23	40	15.131	92½			
		Wadowice	2.014	08	15	30	2.029	38			
		Zaleszczyki	5.826	80	—	—	5.826	80			
		Złoczów	11.116	84	—	—	11.116	84			
		Żółkiew	10.075	76	2.000	—	12.075	76			
		Razem w szpitalach krajowych	645.108	34½	19.539	19	664.647	53½	664.647	53½	
		B. W szpitalach zagranicznych.									
		Austrya niższa	30.606	19	92	88	30.699	07			
		„ wyższa	177	71	—	—	177	71			
		Bukowina	8.784	98	6	87	8.791	85			
		Czechy	2.335	12½	10	60	2.345	72½			
		Karyntya	29	40	—	—	29	40			
		Kraina	3	50	—	—	3	50			
		Kroacya i Slawonia	370	25	—	—	370	25			
		Morawa	1.821	38½	—	—	1.821	38½			
		Pogranicze wojskowe	117	60	—	—	117	60			
		Salzburg	270	08	—	—	270	08			
		Styrya	2.483	93	—	—	2.483	93			
		Szląsk	227	20	—	—	227	20			
		Tryest	218	40	—	—	218	40			
		Turcya	425	09	5	25	430	34			
		Tyrol	27	72	—	—	27	72			
		Węgry	16.958	35½	—	—	16.958	35½			
		Razem w szpitalach zagranicznych	64.856	91½	115	60	64.972	51½	64.972	51½	
		C. W szpitalach wojskowych.	1.304	60	8	—	1.312	60	1.312	60	
		Suma we wszystkich szpitalach	711.269	86	19.662	79	730.932	65	730.932	65	
		Do przeniesienia	—	—	—	—	—	—	730.932	65	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Nazwa powiatu	Należytość		Uiszczenie		Zaległość	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Z przeniesienia	2.647	02½	886	54½	1.760	48
Husiatyn	84	—	—	60	83	40
Jarosław	374	17	239	47	134	70
Jasło	76	22½	76	22½	—	—
Jaworów	39	87	18	75	21	12
Kałusz	—	—	—	—	—	—
Kamionka	36	72	36	72	—	—
Kolbuszowa	8	14	—	—	8	14
Kołomyja	577	94	331	68	246	26
Kossów	—	—	—	—	—	—
Kraków, powiat	64	11½	2	24	61	87½
„ miasto	42.876	05	—	—	42.876	05
Krosno	221	66	14	—	207	66
Limanowa	109	67½	35	79	73	88½
Lisko	31	63	31	63	—	—
Lwów, powiat	3.311	94	508	65	2.803	29
„ miasto	139	28½	—	—	139	28½
Łańcut	24	52	24	52	—	—
Mielec	116	96	33	60	83	36
Mościska	473	58½	98	95½	374	63
Myślenice	51	07	15	30	35	77
Nadwórna	—	—	—	—	—	—
Nisko	20	70	—	—	20	70
Nowytarg	409	78½	124	47	285	31½
Pilzno	—	—	—	—	—	—
Podhajce	692	20	452	35	239	85
Przemyśl	32	71	—	—	32	71
Przemyślany	30	99	20	70	10	29
Rawa	43	66	31	96	11	70
Rohatyn	3	35	3	35	—	—
Ropczyce	14	72	14	72	—	—
Rudki	151	83	22	40	129	43
Rzeszów	160	33½	21	99	138	34½
Sambor	277	09	31	86	245	23
Sanok	405	85½	125	78½	280	07
Sącz-nowy	54	85	23	32	31	53
Skałat	10	—	10	—	—	—
Śniatyn	19	35	4	20	15	15
Sokal	206	03	95	32	110	71
Stanisławów	—	—	—	—	—	—
Staremiasto	21	15	16	20	4	95
Stryj	54	18	—	—	54	18
Tarnobrzeg	7	97½	—	—	7	97½
Tarnopol	50	40	—	—	50	40
Do przeniesienia	53.931	74	3.353	30	50.578	44

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
III.	34	Z przeniesienia . .	730.932	65	
		Do tego:			
		a) wynagrodzenie za sprawdzanie rachunków aptekarskich i recept, w zastępstwie szpitali . . 600 zł. — ct.			
		b) dtto, w zastępstwie gmin . . . 14 „ 80 „			
		c) zaliczki gminom darowane . . 142 „ 44 „			
		d) zwroty rozmaite . . . . . 7.719 „ 88 „	8.477	12	
		Suma wydatków . . .	739.409	77	
		Od tego zwroty:			
		a) zaliczki od gmin . . 3.433 zł. 83 ct. po strąceniu przeniesionych na rubr. V. poz. 11. dochodów ze zwrotów zaliczek z lat ubiegłych . . . . . 3.001 „ 43 „ 432 zł. 40 ct.			
		b) zwroty rozmaite . . 52.849 zł. 69½ ct. po strąceniu przeniesionych na rubr. V. poz. 10. dochod., zwrotów z lat ubiegłych . 13.558 „ 51 „ 39.291 „ 18½ „	39.723	58½	
		Czysty wydatek rubryki III. .	699.686	18½	650.000

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Nazwa powiatu	Należytość		Uiszczenie		Zaległość	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Z przeniesienia .	53.931	74	3.353	30	50.578	44
Tarnów	21	78	21	78	—	—
Tłumacz	5	25	5	25	—	—
Trembowla . . .	7	25	7	25	—	—
Turka	—	—	—	—	—	—
Wadowice	2	75	2	75	—	—
Wieliczka	—	—	—	—	—	—
Zaleszczyki . . .	—	—	—	—	—	—
Zbaraż	9	80	—	—	9	80
Złoczów	591	81	5	42	586	39
Żółkiew	40	05	35	55	4	50
Żydaczów	112	33	—	73	111	60
Żywiec	1	80	1	80	—	—
Suma zaliczek .	54.724	56	3.433	83	51.290	73
Zwroty rozmaite .	76.858	95½	52.849	69½	24.009	26
Razem .	131.583	51½	56.283	52½	75.299	99

Należytości czynne z roku bieżącego		Należytości bierne z roku bieżącego	
zł.	ct.	zł.	ct.
2.730	39	—	—
13.942	10	—	—
16.672	49	—	—

mniejsze zł.	większe zł.
—	49.686

Wydatek większy, ponieważ w skutek liczniejszego napływu chorych do szpitali, zrealizowano więcej zaległych i bieżących kosztów leczenia aniżeli budżetem przewidziano.

Przekroczenie w kwocie . . . 49.686 zł. znajduje jednak w znaczniejszej części pokrycie w rubrykach mających wspólność z rubryką niniejszą, a to:

1. W nadwyżkach od zakładów dotowanych rubr. IV. poz. 7*a*., 8. i 8*a*. dochodów, dla której uchwalono w budżecie . . . 30.756 zł.
wpłynęło zaś rzeczywiście:
a) od krajowego szpitala we Lwowie 35.029 zł.
b) „ „ „ św. Łazarza w Krakowie . . . . 10.325 „
c) od krajowego zakładu na Kulparkowie . . . . . 27.115 „ 72.469 „
a więc pozykano nad budżet . . . 41.713 zł.

Do przeniesienia . 41.713 zł. 49.686 zł.

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia . 41.713 zł. 49.686 zł.				
		2. W wpływach nad budżet w rubr. V. poz. 10. dochodów od szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych, w której uchwalono . 6.000 zł. wpłynęło zaś . . . . 13.559 „				
		a zatem uzyskano więcej . . . . 7.559 „				
		Razem dochody były większe o . . 49.272 zł.				
		Od dochodów tych wszakże strącić należy niekorzystniejsze wyniki od budżetu, a mianowicie:				
		a) w rubr. XI. wydatków „dotacye“ uchwalono . . . . 1.820 zł. wydano zaś:				
		α) dla kraj. szpitala we Lwowie (oddział położnic) . . . 6.670 zł.				
		β) dla podrzutków we Lwowie . . . 664 „				
		γ) dla kraj. szpitala św. Łazarza w Krakowie (oddział położnic i syfilitycznych) . . . 6.836 „ 14.170 „				
		a więc przekroczono tę rubrykę o kwotę . . . . . 12.350 zł.				
		b) w rubr. V. poz. 11. dochodów uchwalono budżetem . 7.000 zł. wpłynęło zaś . . 3.001 „				
		dochód zatem był mniejszy o . 3.999 „				
		Razem strąciwszy niekorzystniejsze wyniki w kwocie . . . . . 16.349 „				
		okaże się w powyższych działach budżetu wynik korzystniejszy o . . . . . 32.923 zł.				
		w porównaniu zaś z budżetowym wynikiem rubr. III. wydatków, okaże się w ogóle wynik niekorzystniejszym od budżetu o kwotę . . . . . 16.763 zł.				
		Ilość zlikwidowanych dni leczenia wynosiła:				
		w roku 1883. . . . . 1,093.749				
		„ „ 1884. . . . . 1,218.775				
		„ „ 1885. . . . . 1,073.604				
		Taksy leczenia zmienione zostały w następujących szpitalach:				
		a) Podwyższono:				
		w krajowych: w Białej o 10 ct.; w Podhajcach o 3 ct. i w Przemyślu o 2 ct.				
		w zagranicznych: w Czerniowcach zakład położnic o 27 ct.; w Deutschbrod o 1 ct.; w Kolinie o 3 ct.; w Leitomischl o 2 ct.; w Reichenbergu o 2 ct.; w Saaz o 2 ct.; w Raguzie o 2 ct.; w Sebenico o 5 ct.; w Spalato o 3 ct.; w Sebenico zakład obłąkanych o 14 ct.; w Bernie (powszech.) o 2 ct.; w Salzburgu (św. Jana) o 4 ct.; w Maros-Vasarhely o 3 ct.; w Aranyos-Maroth o 1 ct.; w Csik-Szere-				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
IV.		**Koszta szczepienia.**			
	35	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	1.600	—	1.600
	36	Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy .	50.094	51	56.000
	37	Premie dla lekarzy, odszczególniających się przy szczepieniu .	300	—	300
		Suma rubryki IV.	51.994	51	57.900
V.		**Wydatki sanitarne.**			
	38	1/3 część za lekarstwa dla epidemicznie chorych . . .	7.863	77	7.870

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		da o 3 ct.; w Déva o 2 ct.; w Fehertemplom o 3 ct.; w Fogaras o 2 ct.; w Gyöngyös o 5 ct.; w Györ o 1 ct.; w Koszycach o 3 ct.; w Nagy-Varad o 1 ct.; w Nitra o 1 ct.; w Pecs o 1 ct.; w Satoralja-Ujhely o 5 ct.; w Sepsi-Szent-György o 1 ct.; w Sopron o 1 ct.; w Szegzard o 1 ct.; w Szekesfejervar o 2 ct.; w Temeszwarze o 1 ct.; w Torda o 2 ct.; w Ungwarze o 7 ct.; w Neumarkt o 1 ct.; w Sterzing o 2 ct.; w Tryjencie o 2 ct. .				
		b) Zniżono:				
		w zagranicznych: w Eger o 3 ct.; w Zara o 1 ct.; w Klagenfurth zakład obłąkanych o 5 ct.; w Brück o 2 ct.; w Marya-Zell o 2 ct.; w Budapeszcie (św. Rocha) o 1 ct.; w Debreczynie o 2 ct.; w Dées o 3 ct.; w Fiume o 11 ct.; w Gyula o 3 ct.; w Kaposvar o 3 ct.; w Jaszbereny o 1 ct.; w Mako o 1 ct.; w Miszkolczu o 1 ct.; w Nagy-Kallo o 6 ct.; w Nagy-Szeben o 2 ct.; w Pańczowej o 5 ct.; w Szeged o 1 ct.; w Brasso o 3 ct.; w Bozen o 2 ct.; w Brunek o 1 ct.; w Kaltern o 2 ct.; w Lincu o 2 ct.; w Zell o 1 ct.				
—	—		—	—	—	—
5.905	—	Różnica z powodu niestałości wydatków tego rodzaju, i że znaczna ilość rachunków z roku przedmiotowego — zlikwidowaną została dopiero w roku 1886.	14	76	86	98
—	—		—	—	—	—
5.905	—		14	76	86	98
6	—	Różnica nieznaczna z powodu j. w.	—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
VI.		**Zasiłki dla zakładów dobroczynności.**			
	39	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	1.198	—	1.198
	40*a*	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach	400	—	400
	40*b*	„ „ „ w Maryampolu, datek jednorazowy	500	—	500
	41	Dom ubogich i sierot w Krakowie	5.424	—	5.424
	42	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	1.000	—	1.000
	43	Komitet ochronek w Krakowie	550	—	550
	44	Towarzystwo ochronek chrześciańskich we Lwowie	500	—	500
	45*a*	Zarząd Towarzystwa opieki weteranów z roku 1831. w Krakowie, datek jednorazowy	1.000	—	1.000
	45*b*	Komitet wykonawczy Towarzystwa opieki weteranów we Lwowie, datek jednorazowy	1.000	—	1.000
		Suma rubryki VI.	11.572	—	11.572
VII.		**Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.**			
	46	Akademia umiejętności w Krakowie	15.000	—	15.000
	47	Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego	331.027	73½	311.758
	48	Sześciu Członków Rady szkolnej krajowej po 1.200 zł.	7.200	—	7.200
	49	Szkoła żeńska w Jaworowie pp. Bazylianek	500	—	500
	50	„ „ w Kołomyi	500	—	500
	51	„ „ w Krakowie	2.500	—	2.500
	52	„ „ „ św. Tomasza	500	—	500
	53	„ „ „ pp. Augustyanek	500	—	500
	54	„ „ we Lwowie pp. Benedyktynek ormiańskich	1.000	—	1.000
	55	„ „ w Starym Sączu pp. Klarysek	750	—	750
	56	„ „ w Stryju	500	—	500
	57	„ „ w Sanoku	200	—	200
	58	„ „ w Jaśle	300	—	300
	59	„ ludowa OO. Dominikanów we Lwowie, dla nauczyciela języka ruskiego	200	—	200
	60	„ wyznaniowa izraelicka w Brodach	6.000	—	6.000
	61	Zakład głuchoniemych we Lwowie: *a)* na stypendya dla 50 wychowanków 6.000 zł. *b)* na utrzymanie zakładu 500 „	6.500	—	6.500
	62	Szkoła głuchoniemych Bardacha Izaaka we Lwowie	300	—	300
	63	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000	—	2.000
	64	Szkoła gimnastyczna „Sokół“ we Lwowie	750	—	750
	65	„ sztuk pięknych w Krakowie, rata umorzenia pożyczki na budowę gmachu	7.000	—	7.000
	66	Teatr polski w Krakowie	8.000	—	8.000
		Do przeniesienia	391.227	73½	371.958

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	—					
—	19.270	Wedle specyalnego rachunku wyniki są następujące:				
—	—	Wydatki przekroczyła kraj. Rada szkolna				
—	—	o kwotę . . . . . 31.236 zł.				
—	—	dochody, nie uwzględniając dotacyi z fun-				
—	—	duszu krajowego, były większe o . 11.966 „				
—	—	wynik zatem niekorzystniejszy od budżetu				
—	—	jak obok wykazano o . . . 19.270 zł.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	19.270					

Fundusz krajowy. **Część 1.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba porządkowa wydatku	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
VII.		Z przeniesienia .	391.227	73½	371.958
	67	Teatr polski we Lwowie, zasiłek stały	4.200	—	4.200
	68	„ „ i opera polska we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego:			
		a) dramat i komedya . . . . . 10.000 zł.			
		b) opera . . . . . 10.000 „	20.000	—	20.000
	69	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ . . .	5.000	—	5.000
	70	Towarzystwo muzyczne w Krakowie	800	—	800
	71	Szkoła muzyczna powstać mająca w Krakowie, roczna stała dotacya	—	—	2.000
	72	Towarzystwo muzyczne we Lwowie	3.000	—	3.000
	73*a*	Towarzystwo „Harmonia“ we Lwowie	300	—	300
	73*b*	Towarzystwo spiewu „Lutnia“ we Lwowie, zasiłek jednorazowy na wydawnictwo spiewnika pieśni ludowych polskich i ruskich	200	—	200
	74	Stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich i kursów przygotowawczych	29.759	—	30.000
	75	Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie	3.000	—	3.000
	76	Jedno stypendyum imienia Matejki dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie	1.000	—	1.000
	77	Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich . . .	—	—	—
	78	Wydawnictwo ruskich książek szkolnych	2.682	88	2.000
	79	Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“	500	—	500
	80	„ „ „ „Kosmos“	400	—	400
	81	„ „ ruskiej gazety szkolnej (do rozporządzalności Wydziału krajowego)	500	—	500
	82	Gettlich Antoni, dyrektor szkoły żeńskiej w Krakowie, roczny dodatek do płacy	100	—	100
	83	Witowski Hipolit, były dyrektor szkoły żeńskiej w Bełzie, zaopatrzenie dożywotnie	300	—	300
	84	Piechowicz Kajetan, ociemniały nauczyciel, dar z łaski, rocznie	—	—	100
	85	Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, do dyspozycyi Wydziału krajowego	3.500	—	3.500
	86*a*	Dla fundacyi „Macierz polska“ na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych	3.000	—	3.000
	86*b*	Dla Towarzystwa „Proświta“ na wydawnictwo pism ludowych	1.000	—	1.000
	87	Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studyom w szkole operacyjnej . . .	500	—	500
	87*a*	Dla wydawnictwa dziełek ludowych we Lwowie, jednorazowo	1.000	—	1.000
	87*b*	Wojciechowi Maciaszkowi, uczniowi szkoły ogrodniczej w Wersalu	500	—	500
	87*c*	Towarzystwu ochronek chrześciańskich we Lwowie *(przeniesiono do rubr. VI. poz. 44.)*	—	—	—
		Do przeniesienia .	472.469	61½	454.858

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe					
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	19.270					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
2.000	—	*Wydatku nie było* z powodu, iż szkoła nie weszła w życie. Na tej podstawie Wys. Sejm uchwałą z dnia 22. Stycznia 1886., odmówił dalszej subwencyi na rok 1886.				
—	—					
—	—					
241	—	*Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryów.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	683	*Wydatek większy* wedle uznanej potrzeby; tenże znajduje pokrycie w zarachowanych zwrotach ze sprzedaży książek w rubr. XII. poz. 67. *a.* dochodów (patrz wykaz należytości czynnych z lat ubiegłych).				
—	—					
—	—					
—	—					
100	—	*Wydatku nie było,* z powodu śmierci obdarzonego.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
2.341	19.953					

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
VII.		Z przeniesienia .	472.469	61½	454.858
	87*d*	Boguszowi Stęczyńskiemu, literatowi w Krakowie . . .	100	—	100
	87*e*	Bursie im. J. I. Kraszewskiego w Drohobyczu . . .	150	—	150
	87*f*	Towarzystwu oświaty ludowej we Lwowie	200	—	200
	87*g*	Ruskiej bursie św. Jana Chrzciciela w Drohobyczu . .	150	—	150
	87*h*	Towarzystwu „Szkolnaja pomicz“ we Lwowie	150	—	150
	87*i*	Wydziałowi Towarzystwa „Akademickoje bractwo“ . .	200	—	200
	87*k*	Wydziałowi Towarzystwa „Akademickoje bractwo“ na wydawnictwo ruskiej biblioteki	150	—	150
	87*l*	Wydziałowi bursy św. Mikołaja w Stanisławowie . . .	300	—	300
	87*m*	Komitetowi ruskiego panieńskiego zakładu naukowego pod zarządem Bazylianek we Lwowie	500	—	500
	87*n*	Mazurkiewicz Szczepan, były nauczyciel, dar z łaski . .	100	—	100
		Suma rubryki VII.	474.469	61½	456.858
VIII.		**Utrzymanie pomników historycznych.**			
	88*a*	Restauracya pomników w ogóle, sporządzenie i publikacya naukowych i urzędowych spisów pomników, znachodzących się w naszym kraju	1.500	—	1.500
	88*b*	Jednorazowy datek dla konsystorza obrz. łać. w Przemyślu, jako zasiłek na restauracyę katedry łacińskiej w Przemyślu	2.500	—	2.500
	88*c*	Jednorazowy datek na restauracyę gotyckiej drewnianej cerkwi św. Ducha w Rohatynie, do dyspozycyi c. k. konserwatora II. sekcyi	2.500	—	2.500
	88*d*	Zaliczka dla renty dożywotnej dla p. Schmida-Ciążyńskiego na wypadek, jeżeli zakupno jego zbioru gem i kameów na rzecz Muzeum narodowego w Sukiennicach w Krakowie przyjdzie do skutku	1.000	—	1.000
	89	Badanie i ocalanie zabytków historycznych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu narodowego imienia Ossolińskich we Lwowie	500	—	500
	90	Stała roczna subwencya dla Muzeum narodowego w Krakowie	500	—	500
	91	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie			
		a) Dyrektor we Lwowie	1.200	—	1.200
		b) „ w Krakowie	1.000	—	1.000
		c) Adjunkt we Lwowie, płaca . . 1.100 zł. rocznie dodatek aktywalny . . 100 „ „ i „ pięcioletni . . 80 „ „	1.280	—	1.280
		d) Adjunkt w Krakowie, płaca . . 900 zł. rocznie dodatek aktywalny . . 100 „ „ i „ pięcioletni . . 80 „ „	1.080	—	1.080
		Do przeniesienia .	13.060	—	13.060

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
2.341	19.953					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
2.341	19.953		—	—	—	—
	17.612					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
VIII.	91	Z przeniesienia .	13.060	—	13.060
		e) 4ch aplikantów we Lwowie adjutum po 300 zł. . .	1.200	—	1.200
		f) 2ch „ w Krakowie „ „ 300 „ . .	600	—	600
		g) Czynsz za najem lokalu we Lwowie . . .	600	—	600
		h) Stróże	600	—	600
		i) Opał i potrzeby kancelaryjne	391	57	350
		Suma rubryki VIII.	16.451	57	16.410
IX.		**Kwaterunkowe żandarmeryi.**			
	92—106 i 108	Na koszta kwaterunkowe	76.491	17	76.491
	107	Na urządzenie nowych koszar	624	15	400
		Suma rubryki IX.	77.115	32	76.891
X.		**Drogi krajowe.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki X.			
	A.	Koszta zarządu (zwyczajne)	112.935	05	114.245
	B.	Nowe budowy *(nadzwyczajne)*	*178.798*	*12*	*178.029*
	C.	Utrzymanie (zwyczajne)	457.044	19	457.000
	D.	Zasiłki (zwyczajne)	119.845	91	120.000
		„ *(nadzwyczajne)*	*20 000*	—	*20.000*
	E.	Wydatki na myta (zwyczajne)	3.499	20	3.500
		„ „ „ *(nadzwyczajne)*	*2.566*	*97*	*3.000*
	F.	Zaopatrzenia (zwyczajne)	2.204	30	1.803
		Suma { zwyczajne .	695.528	65	696.548
		{ *nadzwyczajne* .	*201.365*	*09*	*201.029*
		Razem . .	896.893	74	897.577

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	42	*Wydatek większy* wedle uznanej potrzeby.				
—	42		—	—	—	—
—	—					
—	224	*Wydatek większy* wedle istotnej potrzeby, w skutek ustanowienia nowych posterunków.				
—	224		—	—	—	—
1.310	—		647	57	16	40
—	*769*		—	—	—	—
—	44		1.689	20	5.590	29½
154	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		25	99	—	—
433	—		—	—	*500*	—
—	401		—	—	—	—
1.464	445		2.362	76	5.606	69½
433	*769*		—	—	*500*	—
1.897	1.214		2.362	76	6.106	69½
683						

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
X.		**Poszczególnienie.**			
		A. Koszta zarządu.			
	109	*Płace urzędników i sług.*			
		a) 4 inżynierów na prowincyi po . . . 1.500 zł.	6.000	—	6.000
		b) 3 „ „ „ „ . . . 1.200 „	3.600	—	3.600
		c) Konduktorowie I. klasy „ . . . 500 „	10.290	08	11.000
		d) „ II. „ „ . . . 400 „	8.795	35	8.800
		e) Pełniący obowiązki inżyniera na drodze Gorlice-Konieczna	840	—	840
		f) „ „ „ „ „ Słotwina-Sącz .	900	—	900
		g) „ „ „ „ „ w Mielcu . .	1.500	—	1.500
		h) „ „ „ „ „ w Buczaczu .	1.400	—	1.400
		i) „ „ „ „ „ w Tarnopolu .	1.199	99	1.200
		k) 314 drożników po . . . . . 150 zł.	46.263	37	47.100
		l) 6 pomocników (dyurnistów) dziennie po . . 2 „	4.065	50	4.380
		Do tego zaliczki udzielone na płace . . . 850 „ po potrąceniu ściągniętych rat bieżących 225 zł. 75 ct.	624	25	—
	110	*Pięciolecia.*			
		a) dla 4 inżynierów	1.020	—	1.080
		b) „ 7 konduktorów	182	82	269
		Ryczałty.			
	111	Koszta podróży na obowiązkowe zwiedzanie dróg . .	10.073	11	9.836
	112	Koszta kancelaryjne	1.038	54	1.040
	113	Na umieszczenie biór	400	—	400
	114	*Remuneracye i zapomogi.*			
		a) Remuneracye dla służby drogowej	3.000	—	3.000
		b) Zapomoga stała ryczałtowa, przyzwolona przez Wys. Sejm dla 44 konduktorów po 100 zł.	4.400	76	4.400
	115	*Sprawienie, uzupełnienie i naprawa wzorów i naczyń, dla Oddziału technicznego, inżynierów okręgowych, konduktorów i drożników*	2.869	58	3.000
	116	*Koszta podróży dla inżynierów Wydziału krajowego, delegatów, inspektorów i komisyj nadzwyczajnych*	4.471	70	4.500
		Suma kosztów zarządu . .	112.935	05	114.245

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	—					
710	—	*Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryów.				
5	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
837	—	*Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryów.				
314	—					
—	624	*Wydatek większy*, z powodu udzielonych zaliczek na płace inżynierom i konduktorom.	624	25		
60	—	*Wydatki mniejsze*, z powodu przejścia na emeryturę inżyniera okręgowego Zienkowicza i konduktorów: Hlawatego i Hryniewicza.				
86	—					
—	237	*Wydatek większy* z powodu zastępstwa inżyniera okręgowego Zienkowicza.				
1	—					
—	—					
—	—					
—	—					
130	—	*Wydatek mniejszy* według rzeczywistej potrzeby.				
28	—	Według rzeczywistej potrzeby.	23	32	16	40
2.171	861		647	57	16	40
1.310						

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
X.		**B. Nowe budowy i rekonstrukcye dróg.**			
		Wydatki nadzwyczajne.			
	117	*a) Na budowę nowych i rekonstrukcyę istniejących dróg, oraz na budowę większych mostów:*			
		1. Borszczów-Kolędziany	*3.059*	*02*	—
		2. Lwów-Stojanów	*99.048*	*65*	—
		3. Nisko-Rozwadów	*47.849*	—	—
		Razem budowa . .	*149.956*	*67*	*150.000*
		b) Na rekonstrukcyę mostu na Sanie pod Jarosławiem stosownie do uchwały Wys. Sejmu z 11. Października 1884. . .	*28.841*	*45*	*28.029*
		Suma na nowe budowy . .	*178.798*	*12*	*178.029*
	118	**C. Utrzymanie dróg.**			
		Borszczów-Okopy . . . . kilometrów 53·265	4.763	06½	
		Brzeżany-Złoczów . . . . „ 38·000	6.659	11	
		Buczacz-Tłuste . . . . „ 38·045	5.170	99	
		Czorsztyn-Zabornia . . . . „ 40·540	5.047	06	
		Czortków-Skała . . . . „ 35·143	7.306	61	
		Czyżyny-Cło . . . . „ 12·970	2.301	37	
		Dembica-Nadbrzezie . . . . „ 83·266	26.939	69½	
		Dynów-Przeworsk . . . . „ 11·200	5.006	74	
		Dynów-Sanok . . . . „ 45·355	7.913	07½	
		Gorlice-Konieczna . . . . „ 30·580	2.955	54	
		Horodenka-Załucze . . . . „ 30·695	7.310	04	
		Husiatyn-Kopyczyńce . . . . „ 24·550	5.617	44	
		Jarosław-Bełzec . . . . „ 73·218	47.170	65	
		Iwanie-Mossorówka . . . . „ 10·617	1.863	57	
		Kraków-Baran . . . . „ 14·640	10.948	98	
		Kraków-Chełmek . . . . „ 54·620	13.026	69	
		Krasne-Busk . . . . „ 6·257	4.177	10	
		Krościenko-Szczawnica . . . . „ 6·810	1.160	63	
		Lwów-Rohatyn . . . . „ 66·925	24.584	58	
		Lwów-Stojanów . . . . „ 48·600	34.742	15	
		Manasterzyska-Czortków . . . . „ 48·379	11.715	17	
		Przemyśl-Sanok . . . . „ 68·420	12.800	63	
		Rohatyn-Tarnopol . . . . „ 83·905	17.726	08	
		Rzeszów-Nadbrzezie . . . . „ 68·400	10.930	95	
		Sędziszowska . . . . „ 0·569	—	—	
		Sielec-Zaleszczyki . . . . „ 92·110	29.052	24½	
		Słotwina-Brzesko-Sącz . . . . „ 45·157	11.229	48	
		Do przeniesienia kilometrów 1.132·236	318.119	64	—

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	—					
—	—					
43	—					
—	812	*Wydatek większy* według rzeczywistej potrzeby.				
—	769		—	—	—	—
			89	75	138	76½
			—	—	420	51
			—	—	—	—
			—	—	—	50
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			209	66	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	1.881	17
			—	—	1.224	05
			7	50	210	—
			205	20	68	26
			—	—	—	—
			—	—	55	54
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			76	70	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	987	78
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	3	75
			—	—	1	75
			588	81	4.992	07½

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
X.	118	Z przeniesienia kilometrów 1.132·236	318.119	64	
		Smykowce-Suchostaw . . . „ 60·080	9.840	69	
		Stanisławów-Bursztyn . . . „ 39·256	12.174	67	
		Strussów-Buczacz . . . . „ 42·666	5.704	55	
		Tarnopol-Podwołoczyska . . . „ 43·237	9.851	61	
		Tarnopol-Zbaraż . . . . „ 19·650	3.067	03	
		Tarnów-Szczucin . . . . „ 36·570	8.040	02	
		Tyśmienica-Kołomyja . . . „ 47·412	10.091	63½	
		Zakluczyn-Sącz-Niedzica . . „ 94·000	27.580	28	
		Zaleszczyki-Skała . . . . „ 53·951	7.368	00½	
		Zator-Sucha . . . . . „ 35·075	8.243	59	
		Zborów-Załośce . . . . „ 28·350	5.427	10	
		Zimnawoda-Hoszany . . . . „ 31·520	7.672	97	
		Żółkiew-Krystynopol . . . „ 41·500	23.862	40	
		Suma utrzymania dróg - kilometrów 1.705·503	457.044	19	457.000
	119*a*	**D. Zasiłki.**			
		a) Dla dróg powiatowych.			
		W powiatach:			
		1. Wydane w roku 1884. na budowę dróg powiatowych na rachunek roku 1885., a wykazane w zamknięciu rachunku za rok 1884. . . . . 12.021 zł. — ct.			
		2. Akademia umiejętności w Krakowie na wykończenie budowy drogi ze Szczawnicy do czerwonego klasztoru na Węgrzech . . . . . 1.500 „ — „			
		3. Biała, na budowę drogi Międzybrodzkiej 2.000 „ — „			
		4. Buczacz, na budowę drogi Buczacz-Złoty Potok . . . . . 4.000 „ — „			
		5. Kołomyja, na rekonstrukcyę drogi Kołomyja-Peczyniżyn . . . . 1.500 „ — „			
		6. Przemyślany, na budowę drogi Przemyślańsko-Świrskiej . . . . . 2.600 „ — „			
		7. Nowy Sącz, na rekonstrukcyę i utrzymanie drogi Muszyna-Krynica . . 1.568 „ 19 „			
		8. Stanisławów, na budowę i rekonstrukcyę drogi Podhajecko-Halickiej . . 2.000 „ — „			
		9. Trembowla, na budowę drogi Trembowelsko-Budzanowskiej . . . 3.000 „ — „	30.189	19	
		Do przeniesienia .	30.189	19	—

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
			588	81	4.992	07½
			100	—	150	—
			267	32	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	112	65
			—	—	—	—
			206	63½	200	—
			193	43½	—	—
			333	—	135	57
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
—	44	*Wydatek* nieznacznie *większy* według rzeczywistej potrzeby.	1.689	20	5.590	29½
—	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
X.	119*a*	Z przeniesienia .		30.189	19	—
		b) Dla dróg gminnych.				
		W powiatach:				
		1. Bóbrka, na budowę drogi Bobrecko-Przemyślańskiej	10.000 zł. — ct.			
		2. Dąbrowa, na dalszą budowę dróg Swarzów-Żelichów i Borusowa-Żelichów-Diament	4.000 „ — „			
		3. Gródek, na rekonstrukcyę drogi Gródecko-Czerlańskiej, i na budowę drogi Gródecko-Hoszańskiej . . .	1.400 „ — „			
		4. Jasło, na budowę drogi wiodącej od gościńca powiat. Frysztacko-Strzyżowskiego w Wiśniowej przez Szufnarowę do Wielopola	2.000 „ — „			
		5. Kolbuszowa, na budowę drogi z Kolbuszowy do Majdanu	4.800 „ — „			
		6. Limanowa, na budowę drogi Owieczka-Limanowa	400 „ — „			
		7. Łańcut, na dalszą budowę drogi Łańcut-Leżajsk	4.000 „ — „			
		8. Mielec, na budowę drogi Bugaj-Otałęż i Tuszów-Brzyście	4.000 „ — „			
		9. Mościska, na rekonstrukcyę drogi od gościńca rządowego przez wieś Trzcieniec do Rustweczka, i na rekonstrukcyę drogi w Balicach	500 „ — „			
		10. Nowy-Targ, na budowę drogi Nowy-Targ-Zakopane	16.500 „ — „			
		11. Nisko, na budowę drogi Rudnik-Krzeszów i na uporządkowanie drogi Rudnik-Ulanów-Nisko	1.100 „ — „			
		12. Przemyśl, na rekonstrukcyę drogi z Krzywczy do Pruchnika i Żurawicko-Rokietnickiej	1.600 „ — „			
		13. Przemyślany, na budowę drogi z Glinian na Mazów do gościńca rządowego .	2.000 „ — „			
		14. Rohatyn, na budowę drogi, wiodącej od rynku do dworca kolejowego w Bukaczowcach	400 „ — „			
		Do przeniesienia .	52.700 zł. — ct.	30.189	19	—

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
X.	119*a*	Z przeniesienia .	52.700 zł. — ct.	30.189	19	—
		15. Sanok, na budowę drogi Rymanów-Królik polski	700 „ — „			
		16. Skałat, na budowę drogi Grzymałów-Touste i Podwołoczyska-Touste . .	9.500 „ — „			
		17. Nowy-Sącz, na rekonstrukcyę drogi Nowy-Sącz-Librantowa i Trzecież-Bobowa	2.000 „ — „			
		18. Tarnów, na uporządkowanie drogi z Bobrownik małych do Niska . .	1.000 „ — „			
		19. Wieliczka, na budowę drogi z Wieliczki do Mogilan	1.500 „ — „			
		20. Złoczów, na dokończenie budowy drogi ze Stronibab do Krasnego . .	300 „ — „	67.700	—	—
		c) Wydatki na kontrolę techniczną.				
		1. Łuniewski Aleksander, inżynier-asystent Wydziału krajowego, dodatek do płacy, z powodu objęcia referatu dróg powiatowych i gminnych, rocznie . .	500 zł. — ct.			
		2. O'Byrn Tytus, inżynier delegowany do budowy drogi Nowy-Targ-Zakopane: *a)* Płaca roczna . . 1.200 zł. *b)* Ryczałt na objazdy . 400 „	1.600 „ — „			
		3. Barancewicz Antoni, inżynier, koszta podróży i dyety w sprawie dróg gminnych	11 „ 64 „			
		4. Skotnicki Antoni, wynagrodzenie za używanie drogi prowadzącej od łomów lesienieckich	35 „ — „	2.146	64	—
				100.035	83	100.000
	119*b*	*d) Datki konkurencyjne na budowę, i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych.*				
		W powiatach:				
		1. Wydane w roku 1884. na budowę dojazdów kolejowych na rachunek roku 1885., a wykazane w zamknięciu rachunku za rok 1884. . . .	4.005 zł. 24 ct.			
		2. Biała, datek konkurencyjny na koszta konserwacyi dojazdu kolejowego w Jawiszowicach	92 „ 67 „			
		Do przeniesienia .	4.097 zł. 91 ct.	100.035	83	100.000

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe					
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	36	*Wydatek* nieznacznie *większy* według rzeczywistej potrzeby.	—	—	—	—
—	36		—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
X.	119*b*	Z przeniesienia .	4.097 zł. 91 ct.	100.035	83	100.000
		3. Buczacz, na budowę dojazdów kolejowych w Monasterzyskach i Jezierzanach .	1.700 „ — „			
		4. Cieszanów, na budowę dojazdów kolejowych w Oleszycach i Lubaczowie .	1.860 „ 88 „			
		5. Czortków, na budowę dojazdu kolejowego w Czortkowie	3.000 „ — „			
		6. Husiatyn, na budowę dojazdu kolejowego w Kopeczyńcach	1.500 „ — „			
		7. Jasło, j. w. w Jaśle	1.600 „ — „			
		8. Myślenice, j. w. w Osielcu i Zarytem .	1.000 „ — „			
		9. Przemyślany, j. w. w Zadwórzu . .	377 „ 28 „			
		10. Rawa, j. w. w Rawie i Zastawiu . .	500 „ — „			
		11. Nowy-Targ, na rekonstrukcyę dojazdu kolejowego w Chabówce . . .	500 „ — „			
		12. Tłumacz, na budowę dojazdu kolejowego w Niźniowie	1.500 „ — „			
		13. Wadowice, j. w. w Przeciszowie, Brzeźnicy, Wielkich drogach i Zatorze .	1.701 „ 87 „			
		14. Złoczów, j. w. w Złoczowie . .	450 „ 18 „			
		15. Chrząszczewski Stanisław, koszta w sprawie dojazdu kolejowego w Jaśle .	21 „ 96 „	19.810	08	20.000
			Suma . .	119.845	91	120.000
	120	*Na utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w kwocie 300.000 zł. — trzecia rata*		*20.000*	—	*20.000*
		Suma zasiłków { zwyczajne . .		119.845	91	120.000
		Suma zasiłków { *nadzwyczajne* .		*20.000*	—	*20.000*
		Razem . .		139.845	91	140.000
		E. Wydatki na myta.				
	121	Budowa i utrzymanie domków mytniczych		*2.566*	*97*	*3.000*
	122	Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye i inne drobne . .		999	20	1.000
	123	Przerwy z powodu wypadków elementarnych . . .		2.500	—	2.500
		Suma wydatków na myta { *a)* zwyczajne . .		3.499	20	3.500
		Suma wydatków na myta { *b) nadzwyczajne* .		*2.566*	*97*	*3.000*
		Razem . .		6.066	17	6.500

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	36		—	—	—	—
190	—	*Wydatek mniejszy* według rzeczywistej potrzeby.	—	—	—	—
190	36					
154						
—	—		—	—	—	—
154	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
154	—		—	—	—	—
433	—	Według rzeczywistej potrzeby.	—	—	*500*	—
—	—		25	99	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		25	99	—	—
433	—		—	—	*500*	—
433	—		25	99	500	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
X.		**F. Zaopatrzenia.**			
	124	Niewiadomska z Hoszowskich Sabina, wdowa po inżynierze okręgowym: *a)* pensya wdowia o rocznych . . . 350 zł. *b)* zaopatrzenie dla 3-ga małoletnich dzieci o rocznych . . . . . 174 „	524	—	524
	126	Szeliska Laura, wdowa po konduktorze, pensya wdowia .	166	66	167
	127	Borzęcki Leonard, emerytowany konduktor dróg krajowych rocznie	312	48	312
	128	Hlawaty Alojzy, j. w.	300	—	300
	128*a*	Filipecka Karolina, sierota po konduktorze dróg krajowych, jednorazowo	—	—	100
	128*b*	Pochowska Ewelina, wdowa po inżynierze okręgowym, emerytura roczna . . . . . 200 zł. i zaopatrzenie dla 4. małoletnich dzieci po 50 zł. rocznie . . . . . 200 „	400	—	400
	—	Zienkowicz Wincenty, emerytowany inżynier okręgowy, począwszy od 1. Października 1885. z rocznych 480 zł.	120	—	—
	—	Hryniewicz Wincenty, emerytowany konduktor, począwszy od 1. Kwietnia 1885. z rocznych . 243 zł. 75 ct.	182	80	—
	—	Zarembina Franciszka, wdowa po konduktorze, z rocznych 133 zł. 33½ . . 133 zł. 36 ct. oraz zaopatrzenie dla 5ga małoletnich dzieci, rocznie po 13 zł. . . . 65 „ — „	198	36	—
		Suma wydatków na zaopatrzenia .	2.204	30	1.803

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
100	—	Kwota 100 zł. wypłaconą została Filipeckiej w roku 1884., i uwidocznioną jest w zamknięciu rachunku za tenże rok.				
—	—					
—	120	Emerytura z rocznych 480 zł., począwszy od 1. Października 1885. (LW. 39.811/85.)				
—	183	Emerytura z rocznych 243 zł. 75 ct., począwszy od 1. Kwietnia 1885. (LW. 47.066/85.)				
—	198	Pensya wdowia z rocznych 133 zł. 33½ ct., oraz zaopatrzenie dla 5 małoletnich dzieci po 13 zł., czyli rocznie 65 zł., począwszy od 16. Września 1884. (LW. 52.120/84.)				
100	501		—	—	—	—
	401					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XI.		**Dotacye dla zakładów krajowych.**			
	130	Krajowy szpital powszechny we Lwowie (oddział położnic) .	6.669	82	—
	131	„ zakład dla obłąkanych na Kulparkowie . . .	—	—	—
	132	Fundusz podrzutków we Lwowie	663	67	1.120
	133	Krajowy szpital powszechny w Krakowie:			
		a) oddział położnic . . . . 5.121 zł. 31 ct.			
		b) „ syfilitycznych . . . 1.715 „ 17 „	6.836	48	—
	134	Fundusz podrzutków w Krakowie	—	—	—
	135	Budowa pralni we Lwowie	—	—	—
	135*a*	Marczak Błażej, b. pisarz szpitala lwowskiego, pensya roczna	—	—	700
		Suma rubryki XI. .	14.169	97	1.820
XII.		**Wydatki na szupaśnictwo.**			
	136	*a)* Koszta szupasowe w kraju	25.354	35	
		b) „ „ „ Austryi niższej 337 zł. 94½ ct.			
		c) „ „ „ „ wyższej 154 „ 76½ „			
		d) „ „ „ Bukowinie . 1.882 „ 02½ „			
		e) „ „ „ Czechach . 104 „ 26½ „			
		f) „ „ „ Gorycyi . 25 „ 78½ „			
		g) „ „ „ Karyntyi . 11 „ 47 „			
		h) „ „ „ Krainie . 49 „ 96½ „			
		i) „ „ „ Morawie . 1.061 „ 57			
		k) „ „ „ Salcburgu . 1 „ 40			
		l) „ „ „ Styryi . . 95 „ 52			
		m) „ „ „ Szląsku . . 728 „ 91			
		n) „ „ „ Tryeście . 3 „ 53			
		o) „ „ „ Tyrolu . 13 „ 71 „	4.470	86	
		p) Zwroty i wydatki rozmaite	331	05	
		q) Koszta administracyjne	4.436	90	
		Suma wydatków .	34.593	16	
		Po odtrąceniu dochodów:			
		a) od gmin . . . . . 5.833 zł. 96½ ct.			
		b) „ samopłacących . . . 465 „ 91 „			
		c) „ obcych krajów . . . 1.401 „ 99 „			
		d) rozmaite . . . . . 1.680 „ 80 „	9.382	66½	
		Czysty wydatek rubryki XII. .	25.210	49½	30.000

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	6.670	Różnica uzasadniona w szczegółowem zamknięciu tego funduszu, znajduje pokrycie w nadwyżce dochodów rubryki IV. poz. 8.				
—	—					
456	—	*Wynikłość mniejsza* w miarę poniesionych wydatków. (Patrz szczegółowe zamknięcie tego funduszu.)				
—	6.836	Różnica uzasadniona w szczegółowem zamknięciu tego funduszu.				
—	—					
—	—					
700	—	*Wydatku* tego nie zarachowano na niniejszą rubrykę, ponieważ pensyę Marczaka wypłaca bezpośrednio krajowy szpital we Lwowie. (LW. 59.681/84.)				
1.156	13.506		—	—	—	—
	12.350					
			—	—	153	48
		Zaoszczędzenie powstało, ponieważ uchwalona budżetem kwota, obliczoną była na podstawie 3-letnej przeciętnej, w której mieściły się znaczne wypłaty na rachunek lat ubiegłych; podczas gdy w roku przedmiotowym takież wypłaty wynosiły tylko 5.909 zł. 95 ct.	578	66½	—	—
			78	89½	—	—
			1.556	43½	—	—
			30	20½	—	—
4.790	—		2.244	20	153	48
		Dalszą przyczyną jest, że na stacyach: Lwów, Kraków i Przemyśl, dostawa odzieży szupasowej odbywa się taniej we własnym zarządzie i że cenę jazdy na kolejach żelaznych z połowy biletu 3. klasy obniżono na bilet wojskowy; wreszcie, iż pokryto także nieco kosztów z pieniędzy odbieranych szupaśnikom.				

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XIII.		**Budowy wodne i melioracye.**			
		A. Bióro melioracyjne i prace przygotowawcze.			
	137	*a)* Bióro melioracyjne i urządzenie kursu robót melioracyjnych	13.202	21	10.100
		b) Na wzmocnienie sił technicznych bióra melioracyjnego we Lwowie i ekspozytur	4.000	—	4.000
		c) Na ekspozyturę bióra melioracyjnego w Tarnowie 200 zł.			
		d) „ „ „ „ „ Sanoku 200 „	400	—	400
	138	Na utrzymanie stacyj meteorologicznych i wodoskazów, urządzonych dla zbadania stosunków hydrotechnicznych w dorzeczu górnego Dniestru	760	—	800
		B. Wykonanie budowli wodnych i melioracyjnych.			
	139 *a.* do 140 *a.*	Na regulacyę rzeki Sanu powyżej Jarosławia, bądź między Przemyślem a Składem solnym, bądź też pod Sobiecinem	—	—	7.143
	140 *b*	Na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych . . .	100.000	—	100.000
	140 *c*	Spółka żeglugi parowej na Dniestrze, subwencya . . .	—	—	3.000
		Suma rubryki XIII. .	118.362	21	125.443
XIV.		**Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.**			
	141	Umorzenie pożyczki 66.000 zł., zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę Kulparkowa:			
		a) XIII. rata kapitału . . . . 3.555 zł. 80 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 1.724 „ 20 „	5.280	—	5.280
		Do przeniesienia .	5.280	—	5.280

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	3.102	*Wydatek większy*, nie dający się ściśle naprzód oznaczyć, znajduje częściowe pokrycie w przypisanej obok do zwrotu należytości czynnej za plany melioracyjne.	1.003	39	—	—
—	—					
—	—					
40	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu, poniesionego na stacye meteorologiczne i wodoskazy.				
7.143	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż projektowana regulacya nie przyszła do skutku.				
—	—	Z przyzwolonego kredytu wydano: 1. na subwencyonowanie przedsiębiorstw melioracyjnych, w myśl uchwały Wys. Sejmu z 18. Października 1884. kwotę . . . 55.081 zł. 78 ct.* 2. na koszta studyów i planów przygotowawczych 13stu rzek; dalej na mapy, instrumenta i narzędzia, tudzież rekwizyta rysunkowe . 11.418 „ 22 „ razem . 66.500 zł. — ct. 3. na podobne cele melioracyjne roku 1886. przeniesiono w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 21. Stycznia 1886., do rachunku roku 1886. kwotę . . . . 33.500 „ — „ razem wydano, jak obok . 100.000 zł. — ct.				
3.000	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż nie asygnowano Spółce przyznanej subwencyi, z powodu niedopełnienia postawionych warunków.				
10.183	3.102		1.003	39	—	—
7.081						
		*) W wydatku 55.081 zł. 78 ct. mieszczą się zwrotne pożyczki w sumie 20.300 zł. (Patrz Rubr. VI. dochodów, str. 134/g., końcowy ustęp wyjaśnień.)				
—	—	Stan długu z końcem r. 1885. wynosi 30.928 zł. 29 ct.				
—	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XIV.		Z przeniesienia .	5.280	—	5.280
	142	Umorzenie pożyczki 40.400 zł., zaciągniętej w galic. Kasie oszczędności na budowę kulparkowską:			
		a) XII. i XIII. rata kapitału . . . 588 zł. 93 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 1.864 „ 57 „			
		c) podatek dochodowy od odsetków . . 323 „ 54 „	2.777	04	2.753
	143	Umorzenie pożyczki 10.000 zł., zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo we Lwowie w galic. Kasie oszczędności:			
		a) VIII. i IX. rata kapitału . . . 103 zł. 66 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 490 „ 12 „			
		c) podatek dochodowy od odsetków . . 83 „ 04 „	676	82	661
	144	Umorzenie pożyczki 600.000 zł., zaciągniętej w Banku dla krajów koronnych (Landerbank):			
		a) VIII. i IX. rata kapitału . . . 24.000 zł. — ct.			
		b) 4·9% odsetki . . . . . 24.402 „ — „			
		c) podatek dochodowy . . . . 3.134 „ 04 „	51.536	04	51.526
	145	Umorzenie pożyczki 5.000 zł., zaciągniętej przez zbór izraelicki w Krakowie w tamtejszej Kasie oszczędności, III. rata kapitału z odsetkami	377	95	400
	146	Umorzenie 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883., wydanych w im. wartości 3,800.000 zł. w. a. . .	219.705	22	226.206
	147	Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, oddziałowi chorych i położnic, jakoteż funduszowi podrzutków krakowskich, zwrot kapitałów 346.796 zł. 34 ct., użytych na budowę tego szpitala, a mianowicie:			
		a) III. rata kapitału . . . . 3.823 zł. 43 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 16.984 „ 35 „	20.807	78	20.808
	148	Umorzenie pożyczki 1,000.000 zł. z r. 1884., zaciągniętej na pokrycie niedoborów z r. 1882., 1883. i 1884., tudzież na uposażenie kasy krajowej	57.285	57	59.676
	149*a*	Umorzenie pożyczki 22.500 zł., zaciągniętej w gal. Kasie oszczędności na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim	2.219	12	2.025
		Do przeniesienia .	360.665	54	369.335

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—		—	—	—	—
—	24	*Wydatek większy* z powodu, iż podatek dochodowy uiszczono w wyższej kwocie od preliminowanej (LW. 51.072/85). Stan długu z końcem roku 1885. wynosi 37.141 zł. 72 ct.				
—	16	*Wydatek większy*, jak przy poprzedniej pozycyi (LW. 51.071/85). Stan długu z końcem roku 1885. wynosi 9.579 zł. 47 ct.				
—	10	*Wydatek większy*, z powodu uiszczenia wyższego podatku dochodowego od kwoty preliminowanej (LW. 38.520/85). Stan długu z końcem roku 1885 wynosi 492.000 zł.				
22	—	Wedle planu umorzenia, z doliczeniem kwoty 1 zł. 25 ct. na stempel do kwitu (LW. 2.333/86). Stan długu z końcem roku 1885. wynosi 4.660 zł. 06 ct.				
6.501	—	Patrz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu.				
—	—	Stan długu z końcem r. 1885. wynosi 335.863 zł. 58 ct.				
2.390	—	Patrz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu.				
—	194	W roku 1885. rozpoczęła się spłata rat anuitetowych; mianowicie zapłacono: I. i II. ratę kapitału . . . 934 zł. 91 ct. 5% odsetki . . . . 1.091 „ 27 „ podatek dochodowy od odsetek (LW. 51.073/85.) . . . 192 „ 94 „ Ogółem . 2.219 zł. 12 ct. Stan długu z końcem r. 1885. wynosi 21.565 zł. 09 ct.				
8.913	244		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XIV.		Z przeniesienia .	360.665	54	369.335
	149*b*	Umorzenie pożyczki 70.000 zł., zaciągniętej w Banku krajowym na wybudowanie prawego skrzydła przy szpitalu lwowskim:			
		a) wstępna rata od tej pożyczki . . 1.907 zł. 50 ct.			
		b) I. i II. rata kapitału . . . . 3.983 „ 95 „			
		c) odsetki anuitetowe . . . . 3.016 „ 05 „			
		d) $^1/_8$% dodatek na administracyę i stemple 192 „ 56 „	9.100	06	7.167
	149*c*	Umorzenie pożyczki z roku 1885., w emitowanej sumie obligacyj 354.800 zł., na budowę koszar, tudzież dla powodzian	11.106	49½	10.000
	—	Funduszowi pożyczki krajowej z roku 1873. na pokrycie niedoboru roku 1885. częściowy zwrot zaciągniętego długu	19.038	46½	—
		Suma rubryki XIV.	399.910	56	386.502
XV.		**Na cele gospodarstwa krajowego.**			
	150	Inżynier-górnik przy Wydziale krajowym	1.980	—	1.980
	—	(Poz. 151—154. patrz rubr. XIII. poz. 137. a)—d).)			
	155	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	13.252	94	12.341
		Do przeniesienia .	15.232	94	14.321

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
8.913	244		—	—	—	—
—	1.933	Pożyczka ta zaciągniętą została w roku 1885. i w tymże roku rozpoczęto spłatę rat anuitetowych. *Wydatek większy*, z powodu zapłacenia (po nad preliminowane raty z tytułu kapitału i odsetek, jakoteż $^1/_8\%$ dodatek na administracyę) raty wstępnej przy zrealizowaniu pożyczki w kwocie 1.907 zł. 50 ct. tudzież kosztów stemplowych w kwocie 25 „ — „ razem . 1.932 zł. 50 ct. (LW. 19.862/85.)	—	—	66.016	05
—	1.106	Patrz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu.	—	—	—	—
—	19.038	Z końcem roku 1884. wynosił ten dług:	—	—	—	—
8.913	22.321	*a)* z tytułu pożyczki zaciągniętej swego czasu na budowę Zakładu Kulparkowskiego 273.583 zł. 41 ct.	—	—	66.016	05
	13.408	*b)* z tytułu pożyczki zaciągniętej w roku 1880. na pokrycie niedoboru . . . . . 158.262 „ 85 „ razem 431.846 zł. 26 ct. W roku 1885. spłacono, j. o. . 19.038 „ $46^1/_2$ „ pozostało tedy w zaległości z końcem roku 1885. . . 412.807 zł. $79^1/_2$ ct.				
—	—		—	—	—	—
—	912	Specyalne zamknięcie rachunku tej szkoły wykazuje: Wydatki w sumie 13.252 zł. 94 ct. Dochody własne w sumie . . 5.210 „ — „ *Niedobór* pokryty z funduszu kraj. 8.042 zł. 94 ct. W porównaniu z budżetem wydano więcej o . . . 912 zł. dochody były mniejsze o 110 „ wynik przeto niekorzystniejszy o . . . 1.022 zł. po uwzględnieniu jednak niepreliminowanej w wydatkach zaliczki na płacę (wykazanej obok do zwrotu) w kwocie . . 450 „	450	—	—	—
—	912	właściwy wynik obrotu okaże się *niekorzystniejszym* od budżetu tylko o kwotę . . . . . 572 zł. — ct. w której mieści się *nadzwyczajny* wydatek na naprawę parkana o 269 zł. wyższy od preliminowanego.	450	—	—	—

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XV.		Z przeniesienia .	15.232	94	14.321
	156	Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach	37.334	21	33.315
	157	„ parobków „ „	9.187	55	10.232
	158	Folwark „ „	22.913	55½	19.371
	159	Kurs gorzelnictwa „ „	1.415	74	1.645
		Do przeniesienia .	86.083	99½	78.884

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
—	912		450	—	—	—
—	4.019	Wedle szczegółowych zamknięć rachunków szkół, folwarku i kursu gorzelnictwa w Dublanach, czyste wyniki są następujące:				
		poz. 156. Wyższa szkoła rolnicza: Wydatki . 37.334 zł. 21 ct. Dochody własne 13.517 „ — „ *Niedobór* pokryty z funduszu kraj. 23.817 zł. 21 ct.				
1.044	—	*poz. 157.* Szkoła parobków: Wydatki . 9.187 zł. 55 ct. Dochody własne 2.235 „ 30½ „ *Niedobór* pokryty z funduszu kraj. 6.952 „ 24½ „				
—	3.543	*poz. 158.* Folwark: Wydatki . 22.913 zł. 55½ ct. Dochody własne 24.691 „ 94½ „ *Nadwyżka dochodów*, przelana do funduszu krajowego . . . *1.778 „ 39 „*				
229	—	*poz. 159.* Kurs gorzelnictwa: Wydatki . 1.415 zł. 74 ct. Dochody własne 1.172 „ — „ *Niedobór* pokryty z funduszu kraj. 243 „ 74 „				
		Razem *niedobory* . . 31.013 zł. 19½ ct. od tego *nadwyżka dochodów* 1.778 „ 39 „ *Czysty niedobór pokryty z funduszu krajowego* . . *29.234 zł. 80½ ct.*				
		W porównaniu z budżetem wydano: *a)* na szkołę wyższą *więcej* o . . . 4.019 zł. *b)* „ „ parobków *mniej* o 1.044 zł. *c)* „ folwark *więcej* o . . . 3.543 „ *d)* „ kurs gorzelnictwa *mniej* o 229 „ Razem . 1.273 zł. 7.562 zł. ogółem wydano *więcej* o . . *6.289 zł.*				
		Dochody zaś (z wyłączeniem dotacyj) były: ad *a) mniejsze* o . . . 1.298 zł. „ *b)* „ o . . . 609 „ „ *c) większe* o . . . . 6.132 „ „ *d) mniejsze* o . . . 68 „ Razem . 1.975 zł. 6.132 zł. Ogółem *większe* były dochody o . *4.157 zł.* z porównania tedy wynik od budżetu w ogóle *niekorzystniejszy* o . . . *2.132 „* z powodów wyłuszczonych w zamknięciach poszczególnych rachunków.				
1.273	8.474	Do przeniesienia . 2.132 „	450	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XV.		Z przeniesienia .	86.083	99½	78.884
	160	Szkoła rolnicza w Czernichowie	42.307	33½	36.208
	161	„ ogrodnicza „ „	3.650	33½	3.100
	162	Folwark „ „	21.005	45½	14.864
	163	Szkoła weterynaryi we Lwowie:			
		a) Subwencya c. k. Rządowi . . . 2.000 zł. — ct.			
		b) Spłata pożyczki w Kasie oszczędności XIX. i XX. rata . . . . 1.061 „ 11 „			
		c) Asekuracya budynków . . . 34 „ 59 „	3.095	70	3.097
	164	Szkoła snycerstwa w Zakopanem:			
		a) szkole bezpośrednio . . . . . — zł.			
		b) Towarz. tatrz. dla tej szkoły . . . 300 „	300	—	600
		Do przeniesienia .	156.442	82	136.753

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.273	8.474	Z przeniesienia . 2.132 zł.	450	—	—	—
		Zważywszy jednak, że w wydatkach szkoły wyższej, tudzież szkoły parobków, mieszczą się budżetem nieuwzględnione zaliczki na płace (znajdujące pokrycie w przypisanych zwrotach), mianowicie:				
		ad *a)* w kwocie . . . 469 zł.				
		„ *b)* „ „ . . . 83 „				
		razem . . . 552 „				
		okaże się wynik od budżetu *niekorzystniejszy* właściwie tylko o . . . *1.580* zł.				
		Specyalne zamknięcia rachunków szkół i folwarku w Czernichowie przedstawiają następujące wyniki:				
—	6.099	*poz. 160.* Szkoła rolnicza:				
		Wydatki . 42.307 zł. 33½ ct.				
		Dochody własne 15.432 „ 15 „				
		Niedobór pokryty z funduszu kraj. 26.875 zł. 18½ ct.				
—	550	*poz. 161.* Szkoła ogrodnicza:				
		Wydatki . 3.650 zł. 33½ ct.				
		Dochody własne 2.552 „ 23 „				
		Niedobór pokryty z funduszu kraj. 1.098 „ 10½ „				
—	6.141	*poz. 162.* Folwark:				
		Wydatki . 21.005 zł. 45½ ct.				
		Dochody własne 16.438 „ 73 „				
		Niedobór pokryty z funduszu kraj. 4.566 „ 72½ „				
		W ogóle *niedobory* pokryte z funduszu krajowego . . . *32.540* zł. *01½* ct.				
1	—	W porównaniu z budżetem wydano:				
		a) na szkołę rolniczą *więcej* o . . 6.099 zł.				
		b) „ „ ogrodniczą „ o . . 550 „				
		c) „ folwark „ o . . 6.141 „				
		ogółem wydano *więcej* o . . *12.790* zł.				
		Dochody zaś (z wyłączeniem dotacyj) były:				
		ad *a) mniejsze* o . . . . . 1.208 „				
		„ *b) większe* o . . . . 27 zł.				
		„ *c)* „ o . . . . 186 „ 213 „				
		ogółem *mniejsze* były dochody o . *995* zł.				
		z porównania tedy wynik od budżetu w ogóle *niekorzystniejszy* o . . *13.785* zł.				
300	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, iż zasiłek asygnowany do LW. 3.262/86. na utrzymanie szkoły w kwocie 300 zł. c. k. Starostwo w Nowym Targu nie podniosło.	—	—	300	—
1.574	21.264		450	—	300	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XV.		Z przeniesienia .	156.442	82	136.753
	165	Szkoła przemysłowa w Jarosławiu, subwencya zwyczajna .	600	—	600
	166	„ „ „ Przemyślu „ „ .	600	—	600
	167	„ „ „ Rzeszowie „ „ .	600	—	600
	168	„ „ „ Tarnowie „ „ .	500	—	500
	169	„ „ „ Tarnopolu „ „ .	—	—	—
	170	„ „ „ Stanisławowie „ „ .	500	—	500
	171	„ „ „ Drohobyczu *a)* „ „ .	500	—	500
		b) na muzeum .	100	—	100
	172*a*	„ „ „ Sokalu	700	—	700
	172*b*	„ „ „ Kołomyi *a)* subwencya zwyczajna .	500	—	500
		b) na przybory naukowe .	200	—	200
	172*c*	„ „ izr. im. Marka Bernsteina we Lwowie .	300	—	300
	173	„ handlowa w Krakowie	1.000	—	1.000
	174	„ ogrodnicza w Tarnowie	300	—	300
	175	Szkoły rękodzielnicze i popieranie przemysłu domowego .	9.910	—	10.000
	176	Na przemysł rękodzielniczy, na pożyczki i zasiłki . .	78.822	66	80.000
	177	Muzeum przemysłowe we Lwowie	2.000	—	2.000
	178	„ „ w Krakowie	2.000	—	2.000
	179	Komisya fizyograficzna	3.000	—	3.000
	180	„ „ na badania geologiczne . . .	500	—	500
	181	Towarzystwo rolnicze we Lwowie	3.000	—	3.000
	182	„ „ w Krakowie	3.000	—	3.000
	183	„ ogrodnicze we Lwowie	400	—	400
	184	„ tatrzańskie	400	—	400
	185	Badania głębszych pokładów ziemi	13.750	—	10.000
	186	„ geologiczne kraju	3.000	—	3.000
	187	Na studya chemicznej przeróbki nafty i jej odpadków . .	1.649	15	1.700
		Do przeniesienia .	284.274	63	262.153

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
1.574	21.264		450	—	300	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
90	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ asygnowana rata stypendyjna dla ucznia szkoły stolarskiej u Bar. Wattmana w Przemyślu w kwocie 90 zł., uległa przedawnieniu. Wypłata nastąpiła z kredytu roku 1886.	301	98	—	—
1.177	—	*Wydatek mniejszy* wedle istotnej potrzeby. Z uwzględnieniem zaległej należytości biernej, wykazanej obok w kwocie 300 zł., okazuje się właściwe zaoszczędzenie 877 zł.	—	—	300	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—	W wydatkach poz. 175. i 176. mieszczą się pożyczki zwrotne w sumach 300 zł. i 58.000 zł. (Patrz Rubr. VI. dochodów, str. 134/*g*., końcowy ustęp wyjaśnień.)				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	3.750	*Wydatek większy* w miarę potrzeby, na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. Lipca 1880., mocą której przeznaczono na ten cel przez lat 5. od roku 1881. po 10.000 zł., z wolnością użycia w jednym lub drugim roku pięciolecia większej sumy, jak wymieniona.				
—	—	W r. 1881. wydano (rubr. VII. p. 81. a.) 8.298 zł. — ct. „ „ 1882. „ („ XV. „ 141.) 6.120 „ 83 „ „ „ 1883. „ („ „ „ 158.) 5.594 „ 66 „ „ „ 1884. „ („ „ „ 176.) 840 „ 02 „ „ „ 1885. „ jak obok . . 13.750 „ — „*) Ogółem wydano . 34.603 zł. 51 ct. W porównaniu z kredytem pięciolecia 50.000 „ — „ wydano *mniej* . 15.396 zł. 49 ct.				
51	—	*Wydatek mniejszy*, wedle istotnej potrzeby.				
2.892	25.014	*) W wydatku 13.750 zł. mieszczą się zwrotne pożyczki w sumie 12.500 zł. (Patrz Rubr. VI. dochodów, str. 134/*g*., końcowy ustęp wyjaśnień.)	751	98	600	—

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XV.		Z przeniesienia .	284.274	63	262.153
	188	Na zalesienie wydm piaszczystych:			
		a) w powiecie Nisko . . . . . 460 zł.			
		b) „ „ Przemyślany . . . . 150 „			
		c) „ „ Cieszanów, Jarosław, Łańcut . 300 „			
		d) „ „ Jaworów . . . . 400 „			
		e) „ „ Mościska . . . . 500 „			
		f) w Czernichowie (Czernichówka) . . 175 „	1.985	—	1.685
	189	Na szkołę leśną w Rasztowcach	108	—	108
		Stypendya.			
	190	Dla jednego ucznia weterynaryi i koszta podróży . .	100	—	260
	191	„ uczniów szkół pozakrajowych rolnictwa i leśnictwa .	1.500	—	1.500
	192	Na dalsze zasiłki dla uczniów lwowskiej szkoły weterynaryi .	600	—	500
	193	Dla uczniów szkoły rolniczej w Dublanach	500	—	500
	194	„ „ „ leśnictwa we Lwowie	2.400	—	2.400
	195	„ górników chcących się kształcić w zawodach specyalnych i na wydawnictwa górnicze	1.840	—	1.300
	195*a*	Timoftiewiczowi Ludwikowi, ukończonemu słuchaczowi szkoły weterynaryi we Lwowie, zapomoga na opłatę taksy egzaminacyjnej	130	—	130
	195*b*	Nowakowi Janowi, rygorozantowi weterynaryi, na opłatę takiejże taksy	50	—	50
	195*c*	Ochniczowi Michałowi, rygorozantowi weterynaryi, j. w. .	50	—	50
	195*d*	Gostyńskiej Władysławie, na dalsze kształcenie się w rysunkach przemysłowych i modelowaniu w wiedeńskiem Muzeum przemysłowo artystycznem, jednorazowy zasiłek .	500	—	500
	196	1. Koszta utrzymania szkół rolniczych:			
		a) w Horodence	3.289	21	4.960
		Do przeniesienia .	297.326	84	276.096

Wydatki. — Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
2.892	25.014		751	98	600	—
—	300	*Wydatek większy*, wedle uzasadnionej potrzeby, mianowicie:				
—	—	*preliminowano: wydano:*				
		dla powiatu Nisko . . . 150 zł. 460 zł.				
		„ „ Cieszanów, Jarosław, Łańcut . 300 „ 300 „				
		„ „ Jaworów . . 500 „ 400 „				
		„ „ Mościska . . 560 „ 500 „				
		„ Czernichowa (Czernichówka) 175 „ 175 „				
		„ powiatu Przemyślany . — „ 150 „				
		Ogółem 1.685 zł. 1.985 zł.				
160	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu niedopełnienia warunków				
—	—	przez stypendystę.				
—	100	*Wydatek większy* pokryty zaoszczędzeniem poz. 190.				
—	—					
—	—					
—	540	*Wydatek większy*, z powodu subwencyonowania wydawnictwa dzieła o „kopalnictwie nafty“ i udzielenia				
—	—	większej ilości stypendyów na naukę wiercenia				
—	—	sposobem kanadyjskim.				
—	—					
—	—					
1.671	—	*Do poz. 196. 1. a.)* Wedle szczegółowego zamknięcia rachunku tej szkoły, czyste wyniki przedstawiają się				
		następująco:				
		Wydatki . . . . . 3.289 zł. 21 ct.				
		Dochody własne . . . 925 „ — „				
		Niedobór pokryty z funduszu krajow. 2.364 zł. 21 ct.				
4.723	25.954		751	98	600	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Października 1884. zł.
XV.	196	Z przeniesienia .	297.326	84	276.096
		b) w Jagielnicy	7.359	07½	4.760
		2. Koszta założenia szkół rolniczych:			
		a) w Horodence	8.899	—	—
		b) w Jagielnicy	644	02	—
		Do przeniesienia .	314.228	93½	280.856

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
4.723	25.954		751	98	600	—
—	2.599	*Do poz. 196. 1. b.)* Specyalne zamknięcie rachunku tej szkoły (z wyłączeniem kosztów założenia) wykazuje: Wydatki na *utrzymanie* szkoły . 7.359 zł. 07½ ct. Dochody własne, z wliczeniem zasiłku udzielonego z funduszu krajowego w roku 1884. na pierwsze potrzeby roku 1885. w kwocie 500 zł. — (patrz rubr. XII. poz. 70 dochodów) — . . . . 3.859 „ 63 „ *Niedobór* pokryty z funduszu krajowego kredytem roku przedmiotowego . . . . . 3.499 zł. 44½ ct. W porównaniu z budżetem okazują się wydatki na *utrzymanie szkoły:* *a)* w Horodence *mniejsze* o . . 1.671 zł. *b)* w Jagielnicy *większe* o . . 2.599 „ ogółem *większe* o . 928 zł. i znajdują zupełne pokrycie we własnych dochodach tych szkół po nad budżet w Rubr. XII. poz. 70. a. b.				
—	8.899	*Do poz. 196. 2. a.)* Koszta *założenia* szkoły w Horodence wyniosły w roku 1884. wedle odnośnego zamknięcia rachunku . . . . 16.600 zł. W r. 1885. udzielono kuratoryi zaliczki 8.899 „ Ogółem po koniec r. 1885. . *25.499* zł.				
—	644	*Do poz. 196. 2. b.)* Na koszta *założenia i urządzenia* szkoły w Jagielnicy, udzielono kuratoryi w r. 1884. (patrz odnośne zamknięcie rachunku) 6.523 zł. — ct. nadto na zakupno środków naukowych . . . 2.500 zł. — ct. po zwrocie zaś reszty pozostałej . 8 „ 62 „ 2.491 „ 38 „ W roku 1885. wynoszą koszta budowy jadalni, na które osobny zaasygnowano zasiłek, j. o. wykazano . 644 „ 02 „ razem . 9.658 zł. 40 ct. Z udzielonej w roku 1884. kuratoryi sumy 6.523 zł. pozostało w jej ręku na dalsze wydatki w roku 1886. . 960 „ 21 „ koszt przeto urządzenia tej szkoły po koniec roku 1885. wyniósł . *8.698* zł. *19* ct.				
4.723	38.096		751	98	600	—

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XV.		Z przeniesienia .	314.228	93½	280.856
	197	Na budowę gmachu szkolnego w Dublanach . . .	38.100	38	8.000
	198	(Przeniesiono do rubr. XIII. poz. 140. b.)	—	—	—
	199	Koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi	—	—	2.500
		Do przeniesienia .	352.329	31½	291.356

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
4.723	38.096		751	98	600	—
		Ogółem wydano na *urządzenie* szkół roln. w Horodence i Jagielnicy 34.197 zł. 19 ct. Na ten cel wpłynęło w latach 1883., 1884., 1885. od c. k. Rządu z tytułu pełnej przyznanej subwencyi 22.000 zł. W roku zaś 1884. datki od stron przyniosły . 4.500 „ 26.500 „ — „ Fundusz krajowy pokrył tedy do końca roku 1885. wydatek . . 7.697 zł. 19 ct.				
—	30.100	*Wydatek większy* z powodu rozpoczęcia i postępu budowy w roku 1885., usprawiedliwiony uchwałą W. Sejmu z dnia 4. Października 1882. W roku 1884. wydano na ten cel . . . 3.000 zł. — ct. w roku 1885., jak obok wykazano, 38.100 „ 38 „ razem 41.100 zł. 38 ct. C. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 22. Lipca 1883. do L. 8.249/84., obowiązało się do wypłaty zasiłku na tę budowę w sumie 33.000 zł. w ratach rocznych po 8.250 zł., począwszy od roku 1884. W latach 1884. i 1885. wpłynęły dwie pierwsze raty w sumie . 16.500 „ — „ pokryto tedy do końca roku 1885. z funduszu krajowego . . 24.600 zł. 38 ct. W myśl uchwały Wys. Sejmu, koszta budowy nie mają przenosić . . . . 67.000 zł. wydano na ten cel w zaokrągleniu . . . 41.100 „ pozostaje do pokrycia . 25.900 zł. dalsze raty subwencyi rządowej przyniosą . 16.500 „ fundusz krajowy pokryje tedy resztę 9.400 „ — „ czyli poniesie połowę kosztu budowy w sumie . . . 34.000 zł. — ct.				
—	—					
2.500	—	C. k. Namiestnictwo nie zażądało w roku 1885. zwrotu wydatków z tego tytułu.				
7.223	68.196		751	98	600	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XV.		Z przeniesienia .	352.329	31½	291.356
	199*a*	Towarzystwo leśne, na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“, jednorazowo	100	—	100
	199*b*	Towarzystwo rolnicze w Krakowie, na wydawnictwo czasopisma poświęconego gospodarstwu wiejskiemu, jednorazowo	200	—	200
	199*c*	Zarząd główny Kółek rolniczych we Lwowie, na zakupno narzędzi rolniczych i nasion wyborowych, jednorazowo .	300	—	300
	199*d*	Pańkowski Kazimierz i Rylski Tomasz, profesorowie szkoły rolniczej w Dublanach, drugi 5-letni dodatek do płacy, począwszy od 1. Stycznia 1885., po 200 zł. . . .	400	—	400
	199*e*	Budowa pomieszkania dla dyrektora szkół rolniczych w Dublanach (połowa kosztów)	2.800	—	2.800
	199*f*	Szkoła w Kobiernicach: 1. subwencya na utrzymanie tej szkoły . . .	52	97	3.460
		2. koszta założenia . . „ „ . . .	9.600	—	—
	199*g*	Towarzystwo pszczelniczo-ogrodnicze we Lwowie, subwencya	400	—	400
		Suma rubryki XV. .	366.182	28½	299.016
XVI.		**Rozmaite wydatki.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki XVI.			
		Wydatki w budżecie wyszczególnione	157.450	04½	157.450
		„ „ „ niewyszczególnione	1.495	50	—
		Razem . .	158.945	54½	157.450
		Poszczególnienie.			
	200	**Do rozporządzalności Wydziału krajowego.**			
		1. Zapomogi i wsparcia udzielone urzędnikom, dyurnistom i sługom.			
		Antoniewicz, sekretarz . . . . 100 zł. — ct.			
		Balzer, dyurnista konceptowy . . . 150 „ — „			
		Barbarowski, stróż . . . . . 10 „ — „			
		Barycki, dyurnista rachunkowy . . . 40 „ — „			
		Bieńkowski, ekspedytor . . . . 100 „ — „			
		Bogusz, dyurnista manipulacyjny . . 40 „ — „			
		Bojkowski, woźny . . . . . 40 „ — „			
		Do przeniesienia . 480 zł. — ct.			

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe					
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
7.223	68.196		751	98	600	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
3.407	—	*Wydatek mniejszy*, poniesiony jedynie na przedwstępne koszta insercyjne, ponieważ szkoła ta w roku 1885. nie została jeszcze otwartą.				
—	9.600	*Wydatek większy*, nieprelimiowany, do zwrotu z subwencyi państwowej (LW. 27.738/85., 6.680/86.). C. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 13. Czerwca 1885. do L. 7.227. obowiązało się do udzielenia subwencyi na założenie tej szkoły w sumie 11.000 zł., płatnej w roku 1885. w kwocie 1.600 zł., w roku 1886. w kwocie 4.400 zł., w latach zaś 1887. i 1888. po 2.500 zł. — Pierwsza rata za rok 1885. wpłynęła po nad budżet do Rubr. XII. dochodów w przyznanej kwocie . . . . . 1.600 zł. z porównania obok wykazanego wydatku 9.600 „ okazuje się w roku 1885. czysty wydatek 8.000 zł. do pokrycia następnemi ratami subwencyi rządowej.				
—	—					
10.630	77.796		751	98	600	—
	67.166					
—	—		520	—	—	—
—	1.496		1.495	50	—	—
—	1.496		2.015	50	—	—

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.	200	Z przeniesienia .	480 zł. — ct.			
		Borysiewicz, dyurnista manipulacyjny . .	40 „ — „			
		Brzyski, praktykant rachunkowy . .	20 „ — „			
		Bubes, stróż	20 „ — „			
		Burzyński, dyurnista rachunkowy . .	31 „ — „			
		Buynowski, adjunkt kasowy . . .	80 „ — „			
		Chrzanowski, dyurnista konceptowy . .	730 „ — „			
		Chudzikiewicz, asystent manipulacyjny .	50 „ — „			
		Dąbrowski, dyurnista rachunkowy . .	40 „ — „			
		Dobek „ „ . .	43 „ — „			
		Durkalec, stróż	50 „ — „			
		Dziubiński, praktykant rachunkowy . .	30 „ — „			
		Dr. Ekielski, sekretarz, na poratowanie zdrowia	200 „ — „			
		Giziński, asystent konceptowy . . .	100 „ — „			
		Dr. Godlewski, profesor kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach	100 „ — „			
		Gorczyca, dyurnista manipulacyjny . .	40 „ — „			
		Gostyna, froter	8 „ — „			
		Grabowski, stróż	30 „ — „			
		Dr. Grott, dyrektor kancelaryi . . .	150 „ — „			
		Günther, maszynista	45 „ — „			
		Hermiński Michał, woźny	50 „ — „			
		Hermiński Walenty, woźny kasowy . .	50 „ — „			
		Holuka, asystent rachunkowy . . .	60 „ — „			
		Hryńczak, dyurnista rachunkowy . .	30 „ — „			
		Jakubowski, „ manipulacyjny . .	30 „ — „			
		Janikowski, rewident	100 „ — „			
		Jaremowicz, asystent manipulacyjny . .	50 „ — „			
		Jasiński, dyurnista „ . .	70 „ — „			
		Jelonek, praktykant rachunkowy . . .	20 „ — „			
		Jędrzejowski, aplikant konceptowy . .	30 „ — „			
		Kalita, woźny	15 „ — „			
		Karmalita, portyer	40 „ — „			
		Kiszelka, kancelista	125 „ — „			
		Koczorowski, asystent rachunkowy . .	40 „ — „			
		Kopystyński, dyurnista „ . . .	45 „ — „			
		Kossowski, praktykant „ . . .	50 „ — „			
		Kowalski, woźny	15 „ — „			
		Kratochwil, dyurnista manipulacyjny . .	100 „ — „			
		Krupa, „ „ . .	105 „ — „			
		Kucharski, asystent konceptowy . . .	150 „ — „			
		Kuhl, docent szkoły rolniczej w Czernichowie	50 „ — „			
		Kunisz, kancelista	140 „ — „			
		Kurkowski, pomocnik dozorcy kraj. szkoły gospodarstwa lasowego	20 „ — „			
		Lagosz, dyurnista rachunkowy . . .	20 „ — „			
		Lewicki, „ manipulacyjny . .	40 „ — „			
		Łagodzic, „ „ . . .	20 „ — „			
		Do przeniesienia .	3.752 zł. — ct.			

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe					
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.	200	Z przeniesienia .	3.752 zł.	— ct.	
		Łoś, dyurnista manipulacyjny . . .	20 „	— „	
		Majewski, „ „ . . .	30 „	— „	
		Marcinkowski, praktykant rachunkowy .	30 „	— „	
		Moroz, dozorca krajowej szkoły gospodarstwa lasowego	25 „	— „	
		Nędza, froter	8 „	— „	
		Dr. Niedzielski, sekretarz	100 „	— „	
		Niewiadomski, odźwierny	40 „	— „	
		Nowosad, stróż	30 „	— „	
		Olpiński, ajunkt rachunkowy . . .	30 „	— „	
		Olszański, dyurnista „	20 „	— „	
		Olszewski, adjunkt kasowy	50 „	— „	
		Orłowicz, stróż	20 „	— „	
		Orzechowski, rewident	60 „	— „	
		Paklerski, asystent rachunkowy . . .	100 „	— „	
		Ploder, dyurnista „	20 „	— „	
		Płomyk, „ manipulacyjny . .	40 „	— „	
		Pogorzelski, stróż	25 „	— „	
		Policz, „	35 „	— „	
		Polniak, stróż archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie . . .	25 „	— „	
		Dr. Prochaska, adjunkt archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie . .	80 „	— „	
		Proekl, dyurnista bióra statystycznego . .	25 „	— „	
		Rożanowski, kancelista	40 „	— „	
		Rudzki Bolesław, dyurnista rachunkowy .	25 „	— „	
		Rzeczycki, „ manipulacyjny .	35 „	— „	
		Sałamaszyński, stróż	35 „	— „	
		Schmidt, dyurnista rachunkowy . . .	25 „	— „	
		Schworm, asystent konceptowy . . .	40 „	— „	
		Seńczyszyn, stróż	10 „	— „	
		Skwirczyński, dyurnista rachunkowy . .	76 „	— „	
		Słomkowski, kancelista	50 „	— „	
		Stecher, dyurnista manipulacyjny . .	40 „	— „	
		Stelmachów, dyurnista konceptowy . .	30 „	— „	
		Sternal, adjunkt kasowy	50 „	— „	
		Stocki, woźny	30 „	— „	
		Strnad, praktykant rachunkowy . . .	70 „	— „	
		Szczęsnowicz, dyurnista manipulacyjny .	40 „	— „	
		Szentaler, „ „ . .	75 „	— „	
		Szim, „ „ . .	80 „	— „	
		Tranda, adjunkt rachunkowy . . .	50 „	— „	
		Uhryn, stróż	35 „	— „	
		Walter, dyurnista rachunkowy . . .	25 „	— „	
		Waszczak, „ manipulacyjny . .	50 „	— „	
		Waydowski „ „ . . .	50 „	— „	
		Wąsowicz „ „ . . .	30 „	— „	
		Do przeniesienia .	5.556 zł.	— ct.	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.	200	Z przeniesienia .	5.556 zł. — ct.			
		Widy, dyurnista rachunkowy . . .	30 „ — „			
		Wilhelm „ „ . . .	20 „ — „			
		Wojciechowski, stróż	25 „ — „			
		Wojtyna, „	20 „ — „			
		Wolański, sekretarz	100 „ — „			
		Zajączkowski, dyurnista manipulacyjny .	95 „ — „			
		Zglinnicki, „ „ . . .	35 „ — „			
		Żmigrodzki, „ „ . . .	200 „ — „			
		Żółkiewski, rewident	100 „ — „			
		Zych, dyurnista rachunkowy . . .	15 „ 50 „	6.196	50	
		2. Zapomogi udzielone gminom.				
		Bohorodczany, pogorzelcy	300 zł. — ct.			
		Czerkasy, „	100 „ — „			
		Czukwa, „	100 „ — „			
		Dąbrowa, „	200 „ — „			
		Dublany, na budowę szkoły ludowej . .	372 „ 88 „			
		Dukla, pogorzelcy	100 „ — „			
		Frysztak, na sprowadzenie z Pesztu i utrzymanie sierót po Laskowskim . . .	167 „ 60 „			
		Gawłów nowy i Majkowce nowe, na koszta utrzymania w Peszcie Joanny Frohlich	370 „ — „			
		Horodenka, pogorzelcy	500 „ — „			
		Jaśliska, „	100 „ — „			
		Mszaniec, „	100 „ — „			
		Nadiatycze, „	100 „ — „			
		Ostrowa, „	100 „ — „			
		Ruda, „	300 „ — „			
		Uherce, „	50 „ — „			
		Żmigród, na zakupno ogrodu dla szkoły .	900 „ — „	3.860	48	
		3. Zasiłki dla rozmaitych stowarzyszeń, zakładów, czasopism, tudzież dla osób kształcących się, na prace naukowe, podróże itp.				
		Abendroth Irena, na kształcenie się w spiewie	500 „ — „			
		Acht, dyplomowany inżynier, na taksę rygorozalną	200 „ — „			
		Bartus, poetka	150 „ — „			
		Borkowski, na kształcenie się w spiewie .	300 „ — „			
		Bursa nauczycielska w Tarnopolu . .	200 „ — „			
		Ciastoń, chemik-technolog	90 „ — „			
		Floryański, tenor opery lwowskiej, na naukę spiewu	300 „ — „			
		Gużkowski, uczeń szkoły sztuk pięknych w Krakowie	250 „ — „			
		„Harmonia“, towarzystwo muzyczne . .	400 „ — „			
		Do przeniesienia .	2.390 zł. — ct.	10.056	98	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.	200	Z przeniesienia .	2.390 zł. — ct.	10.056	98	
		Hawle, ukończony uczeń wiedeńskiej akademii rolniczej, na podróż naukową . .	150 „ — „			
		Jarosiewicz, uczeń szkoły sztuk pięknych w Krakowie	200 „ — „			
		Jentys, uczeń kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	50 „ — „			
		Kaczurba Adam, na kształcenie się w spiewie	200 „ — „			
		Komitet towarzystwa rolniczego w Krakowie, na opłatę ekwiwalentu z majętności Czernichów	625 „ 52 „			
		Koszta exploatacyi torfu prasowanego w Dublanach	1.213 „ 95 „			
		Krasuski, na podróż dla zwidzenia gorzelń .	184 „ 70 „			
		Kühn, uczeń akademii sztuk pięknych w Wiedniu	200 „ — „			
		Moniak, na podróż za granicę, celem kształcenia się w mechanice	100 „ — „			
		Dr. Oleksów, asystent katedry botaniki na wszechnicy lwowskiej, na podróż naukową	100 „ — „			
		Pańkowski, profesor kraj. wyższej szkoły roln. w Dublanach, na zwidzenie wystawy bydła w Warszawie	350 „ — „			
		Pohorecki, na kształcenie się w piwowarstwie	175 „ — „			
		Repertoryum czynności sejmowych Wł. hr. Koziebrodzkiego, koszta druku . .	1.118 „ 30 „			
		Rothersmann, ukończony politechnik, na kształcenie się w gorzelnictwie . . .	410 „ — „			
		Rygorozanci szkoły weterynaryi, na taksy egzaminacyjne	405 „ — „			
		Sikorski, uczeń krajowej wyż. szkoły rolniczej w Dublanach	50 „ — „			
		Stęczyński, literat	200 „ — „			
		Stowarzyszenie głuchoniemych „Nadzieja“ .	100 „ — „			
		Strusiewicz, docent szkoły rolniczej w Czernichowie, na zwidzenie wystawy w Peszcie	100 „ — „			
		Szkoła ogrodnicza w Tarnowie . . .	300 „ — „			
		Szczepański, słuchacz filozofii w Wiedniu .	200 „ — „			
		Towarzystwo bratniej pomocy uczniów kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach, na zakupno dzieł do biblioteki . . .	100 „ — „			
		Towarzystwa pedagogicznego Zarząd główny, na urządzenie XIX. zjazdu . . .	200 „ — „			
		Towarzystwo pomocy naukowej we Lwowie, na bursę dla chłopców . . .	100 „ — „			
		Towarzystwo pszczelniczo-ogrodnicze w Bochni	200 „ — „			
		„ rybackie w Krakowie . .	500 „ — „			
		Do przeniesienia .	9.922 zł. 47 ct.	10.056	98	

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.	200	Z przeniesienia .	9.922 zł. 47 ct.	10.056	98	
		Towarzystwo wzajemnej pomocy uczniów akademii sztuk pięknych w Wiedniu .	100 „ — „			
		Uczniowie szkoły weterynaryi, na zakupno dzieł do biblioteki	100 „ — „			
		Dr. Wawnikiewicz, profesor kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach, na podróż dla zwidzenia gorzelń . . . 100 zł. i za rozbiór chemiczny próbek torfu 18 „	118 „ — „			
		Weiner Marya, na kształcenie się w spiewie	100 „ — „			
		Wojtowicz, uczeń akademii sztuk pięknych w Wiedniu	130 „ — „			
		Zakład ciemnych we Lwowie, na koszta obesłania V. zjazdu ciemnych w Amsterdamie	250 „ — „			
		Zawiejski, rzeźbiarz we Florencyi . .	250 „ — „	10.970	47	
		4. Rozmaite inne.				
		Aschkenaze, nauczyciel wyznaniowej szkoły izraelickiej w Brodach, wsparcie . .	50 „ — „			
		Bełskiej wystawy rolniczo-przemysłowej komitet, na jej urządzenie . . .	500 „ — „			
		Dr. Bieliński, syndyk Wydziału krajowego, zwrot kosztów stemplowych i kancelaryjnych	395 „ 25 „			
		Bohdanowicz, na uzupełnienie fabryki mydlarskiej w Popielnikach	300 „ — „			
		Duszyński, ś. p. archiwista, na koszta pogrzebu tegoż	100 „ — „			
		Fundacya stypendyjna im. Najj. Pana zasiłek	285 „ 33 „			
		Gostkowski, właściciel dóbr w Tomicach, dyety i koszta podróży na ankietę rybacką we Lwowie	118 „ — „			
		Gródek, szkoła uprawy lnu: naprawa budynku . . . 38 zł. — ct. podatek gruntowy . 129 „ 45 „ dodatek konkurencyjny na kościół . . . 6 „ 33 „	173 „ 78 „			
		Grodzki, nauczyciel szkoły parobków w Dublanach, na przesiedlenie się do Jagielnicy	50 „ — „			
		Haimberger, adwokat w Wiedniu, za zastępstwo przed c. k. Trybunałem administracyjnym	42 „ 05 „			
		Hochberger, za roboty koło gmachu sejmowego	1.184 „ 66 „			
		„Hołd pruski“, koszta przerobienia i złocenia ram	130 „ 96 „			
		Do przeniesienia .	3.330 zł. 03 ct.	21.027	45	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.	200	Z przeniesienia .	3.330 zł. 03 ct.	21.027	45	
		Karmalita, ś. p. portyer, koszta pogrzebu tegoż	40 „ — „			
		Karmalitowa, wdowa, spłata kwartału pośmiertnego	67 „ 50 „			
		Koczorowski ś. p. asystent rachunkowy, koszta pogrzebu tegoż	100 „ — „			
		Ks. Kopacz, gr. kat. kapelan w Bubszczanach, wsparcie	50 „ — „			
		Koszta przewozu obłąkanych do Zakładu w Kulparkowie	138 „ 33 „			
		Lasocki, dyrektor teatru prowincyonalnego .	200 „ — „			
		Lewicki, b. nauczyciel, dodatek do emerytury	35 „ 84 „			
		Lisiewicz, „ zaopatrzenie za grudzień	6 „ 60 „			
		Löwissohn, nauczyciel wyznaniowej szkoły izraelickiej w Brodach, wsparcie . .	30 „ — „			
		Dr. Nowicki, profesor wszechnicy Jagiellońskiej, dyety i koszta podróży na ankietę rybacką we Lwowie	106 „ — „			
		Olewińska, wdowa po protokoliście . .	50 „ — „			
		Ożwad, ś. p. koncypista, na pogrzeb tegoż .	200 „ — „			
		Piasecka, dyrektorka teatru prowincyonalnego	50 „ — „			
		Podarki noworoczne do rąk dyrektora Dr. Grotta	59 „ — „			
		Politowski, weteran z roku 1831., wsparcie	50 „ — „			
		Potocki hr. Artur w Krzeszowicach, dyety i koszta podróży na ankietę rybacką we Lwowie	112 „ — „			
		Dr. Raczyński, adwokat w Wiedniu, za zastępstwa przed c. k. Trybunałami . .	292 „ — „			
		Sapałaczyńskie Joanna i Leontyna, siostry po ś.p. rewidencie Wydziału krajowego, dar z łaski	200 „ — „			
		Sapecki, nauczyciel w Woli raniżowskiej, wynagrodzenie za kierownictwo szkoły .	50 „ — „			
		C. k. Skarb Państwa, należytość intabulacyjna prawa zastawu na realności L. $896^2/_4$ we Lwowie . . . 3 zł. $12^1/_2$ ct.				
		„ połowa należytości stemplowej od dekretów nominacyjnych urzędników	1.973 „ 50 „	1.976 „ $62^1/_2$ „		
		Skwarczyński Dr., adwokat, za przeprowadzenie intabulacyi prawa zastawu dla pożyczek na zasiewy ozime, poręczonych przez kraj . . . . . 123 zł.				
		„ za pozew przed Trybunał administracyjny, w sprawie opłat pocztowych od korespondencyj Wydziałów powiatowych . . .	200 „ 323 „ — „			
		Do przeniesienia .	7.466 zł. $92^1/_2$ ct.	21.027	45	

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.	200	Z przeniesienia .	7.466 zł. 92½ ct.	21.027	45	
		„Szczepienie drzew owocowych“, Towarzystwu pedagogicznemu za 50. egzemplarzy tego dzieła	130 „ — „			
		Stowarzyszenie im. Elżbiety w Celowcu, za losy na przytulisko dla dziewcząt .	25 „ — „			
		Towarzystwo ogrodniczo-sadownicze we Lwowie dla delegata na wystawę do Pesztu	60 „ — „			
		Towarzystwo naftowe w Gorlicach, na wystawę produktów naftowych w Antwerpii	181 „ — „			
		Wawel-Louis, c. k. radca Wyższego sądu w Krakowie, dyety i koszta podróży na ankietę rybacką we Lwowie . .	106 „ — „			
		Węgrzynowicz ś. p., dyurnista bióra statystycznego, koszta pogrzebu tegoż . .	100 „ — „			
		Wieniec na trumnę ś. p. Maurycego Kraińskiego	84 „ — „			
		„ na trumnę ś. p. Waleryana Podlewskiego	60 „ — „			
		Wierzbicki, aktor teatru prowincyonalnego	25 „ — „			
		Zabiegłowa, sierota po adjunkcie rachunkowym Wydziału krajowego	30 „ — „			
		Zając, budowniczy w Oświęcimie, za kollaudacyę budowy szkoły tamże i szpichlerza w Pławach	37 „ — „			
		Zakrzewska, wdowa po sekretarzu Wydziału krajowego	50 „ — „			
		Zatorski Dr., profesor wszechnicy Jagiellońskiej, dyety i koszta podróży na ankietę rybacką we Lwowie	106 „ — „			
		Żmigrodzki ś. p., dyurnista manipulacyjny, na pogrzeb tegoż	50 „ — „			
		Zoll Dr., profesor wszechnicy Jagiellońskiej, dyety i koszta podróży na ankietę rybacką we Lwowie	106 „ — „			
		„Związku“ XI. rocznika 150. egzemplarzy .	150 „ — „	8.766	92½	
		Zasiłki z tytułu dobroczynności publicznej i inne rozmaite .		205	67	
			Razem . . .	30.000	04½	30.000
	201	Pożyczki bezprocentowe na budowę koszar dla c. k. wojska .		120.000	—	120.000
			Do przeniesienia . .	150.000	04½	150.000

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		520	—	—	—
—	—	*Z poz. 201.* wydano: *a)* gminie Kołomyja . . . . 30.000 zł. *b)* do depozytów, na rzecz przyrzeczonych innym gminom pożyczek . . 90.000 „ razem . . 120.000 zł. Zwrot tych wydatków przypisany w Rubr. VI. dochodów na str. [redacted]134/*b.* i 134/*c.*				
—	—		520	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część I.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.	201	Z przeniesienia . .	150.000	04½	150.000
	202	Dla księży Unitów chełmskich	3.000	—	3.000
	202*a*	Gminie Kamionka wielka, w powiecie grybowskim, zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych . . .	200	—	200
	202*b*	Gminie Cycowa w pow. złoczowskim, zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych	200	—	200
	202*c*	Dla gmin w powiecie kałuskim, zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych	200	—	200
	202*d*	Dla gminy Bielanki w powiecie gorlickim, zapomoga dla włościan gradobiciem dotkniętych	200	—	200
	202*e*	Dla gminy Kołaczyce w pow. jasielskim, zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	500	—	500
	202*f*	Dla gminy Rozwadów w pow. żydaczowskim, zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	200	—	200
	202*g*	Dla gminy Rawa ruska, zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	1.000	—	1.000
	202*h*	Dla gminy Szczawnik, zapomoga dla mieszkańców dotkniętych pożarem	100	—	100
	202*i*	Gminie izraelickiej w Haliczu, na odbudowanie spalonej synagogi	100	—	100
	202*k*	Julii Szaszkiewiczowej, dar jednorazowy	100	—	100
	202*l*	Stowarzyszeniu „Gwiazda“ we Lwowie	200	—	200
	202*m*	„ „Pracy kobiet“ „ „	200	—	200
	202*n*	Paulinie Szajnocha, siostrze ś. p. Karola, jednorazowo . .	100	—	100
	202*o*	Towarzystwu „Przymierze braci“ we Lwowie . . .	500	—	500
		Do przeniesienia .	156.800	04½	156.800

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		520	—	—	—
		Od roku 1882. po koniec roku 1885. wydano z funduszu krajowego na ten cel sumę 420.000 zł. — ct. Gminy podniosły z tejże . . 203.000 „ — „				
		pozostaje zaś w *depozytach* (do rozdania przyrzeczonych gminom pożyczek po dopełnieniu prawnych formalności) z kredytów po koniec roku 1884. . . 127.000 zł. z kredytu roku 1885. (w depozycie roku 1886.) 90.000 „ 217.000 zł. — ct.				
		Z podniesionych pożyczek w wykazanej sumie . . . . 203.000 zł. — ct. spłacono w tym okresie czasu . 21.642 „ 40 „				
		pozostaje tedy u gmin w zaległości: z roku 1885. . 30.000 zł. — ct. z lat ubiegłych . 151.357 „ 60 „				
		razem po koniec roku 1885. . 181.357 „ 60 „				
		Gotowizna przechowywana tymczasowo w depozytach, lokowaną bywa jako pochodząca z kredytu funduszu krajowego — o ile nie jest potrzebną na zasilenie kasy krajowej — wraz z innymi rozporządzalnymi kapitałami, na rachunek funduszu krajowego, odsetki zaś wpływają do Rubr. II. dochodów tegoż funduszu.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		520	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XVI.		Z przeniesienia .	156.800	04½	156.800
	202*p*	Stowarzyszeniu „Gwiazda“ w Tarnowie	100	—	100
	202*r*	Zarządowi bursy przemyskiej	100	—	100
	202*s*	Wydziałowi bursy gimnazyalnej w Rzeszowie . . .	100	—	100
	202*t*	„ Czytelni akademickiej we Lwowie . . .	50	—	50
	202*u*	Komitetowi dla spraw kolonij wakacyjnych we Lwowie .	100	—	100
	202*w*	Dyrekcyi Stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie, jednorazowo	100	—	100
	202*x*	Przytulisku polskiemu we Wiedniu, jednorazowo . .	100	—	100
		Suma wydatków w budżecie poszczególnionych .	157.450	04½	157.450
—	203	**Wydatki w budżecie niewyszczególnione, zwrotne.**			
		a) Fundusze stypendyjne, na pokrycie chwilowych niedoborów . . . . 1.457 zł. 56 ct.			
		b) Gmina Libusza, dopłacona gotowizna przy zakupnie obligacyi indemnizacyjnej . 37 „ 84 „			
		c) Gmina Lipina, taksa za przepisanie obligacyi indemnizacyjnej . . . . — „ 10 „	1.495	50	—
		Suma wydatków w budżecie nieposzczególnionych .	1.495	50	—
—	204	**Wydatki poniesione z pożyczki** (poz. 72. dochodów), zaciągniętej na zapomożenie powodzian z roku 1884:			
		a) Bezzwrotne zapomogi gminom i osobom do rąk Wydziałów powiatowych: na zakupno żywności, budowle ochronne i budowę dróg, celem dostarczenia zarobku powodzianom; oraz koszta studyów melioracyjnych . . . . 149.582 zł. 45½ ct.			
		b) Zasiłek c. k. Rządowi, na sporządzenie generalnych projektów regulacyi rzek w Galicyi . . 32.420 „ — „			
		c) Gotówka przelana do funduszu krajowego roku 1886., na cele melioracyjne i budowli wodnych . 18.027 „ 14½ „	200.029	60	—

Wydatki. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—		520	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		520	—	—	—
		LW. 42.634/85., 64.614/85., 24.000/86.	1.457	56	—	—
		LW. 55.673/85.	37	84	—	—
—	1.496	LW. 29.459/86.	—	10	—	—
—	1.496	*Wydatek większy* niepreliminowany, pokryty obok wykazanemi należytościami czynnemi.	1.495	50	—	—
		ad a) Zapomogi na dostarczenie żywności i zarobku asygnowano na przedstawienia odnośnych Wydziałów powiatowych, które przeważnie wyrachowały się z otrzymanych zasiłków, resztę zaś urgowano LW. 34.029/85., 41.400/85., 2.323/86., 36.060/86., 66.419/86., 66.420/86., 66.421/86., 66.422/86., 67.016/86., 67.017/86.				
		ad b) Z przeznaczonych na ten cel 40.000 zł. w wysokości 40% kosztów. (LW. 28.814/85.)				
		ad c) W zastosowaniu się do uchwały Wys. Sejmu z d. 23. Stycznia 1886., przyzwalającej na użycie tej pozostałości na budowle wodne, przeniesiono takową do rachunku roku 1886. do dyspozycyi Rubryki XIII. poz. 146. funduszu krajowego (wydatki na melioracye i budowy wodne.)	—	—	—	—

Część II.

DOCHODY.

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
I.	1	**Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych** . .	—	—	—
II.		**Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.**			
	2	Od kapitałów: uposażenia kasy krajowej 376.263 zł., funduszu pożyczki krajowej z r. 1883. 570.594 zł. i innej gotowizny dyspozycyjnej	9.127	51	16.080
III.		**Dochody z dróg krajowych.**			
	3	*Myta.*			
		1. Annapol, 2. Tuszów . . . . 2.088 zł. — ct.			
		3. Babice, 4. Chełmek, 5. Podzagórnia . 1.105 „ — „			
		6. Babińce, 7. Kozaczówka . . . 290 „ — „			
		8. Bedrykowce, 9. Kasperowce . . 2.508 „ — „			
		10. Bełzec, 11. Cieszanów, 12. Jarosław, 13. Oleszyce, 14. Płazów, 15. Wulka zapałowska . . . . . 19.989 „ 29 „			
		16. Bagiennica . . . . . 3.551 „ — „			
		17. Białokiernica, 18. Borszczów, 19. Iwanków, 20. Perejmy . . . . 3.600 „ — „			
		21. Białakarczma, 22. Podwołoczyska . 6.966 „ 90 „			
		23. Bieśnik . . . . . 1.530 „ — „			
		24. Bircza, 25. Olchowce, 26. Tyrawa . 2.381 „ — „			
		27. Bieńczyce, 28. Mogiła, 29. Przegorzały 6.011 „ — „			
		30. Błotnia, 31. Nowy dwór . . . 3.008 „ 33½ „			
		32. Branice . . . . . 722 „ — „			
		33. Brzeźnica . . . . . 2.000 „ — „			
		34. Brzeżany, 35. Horodyszcze, 36. Husiatyn, 37. Kozowa, 38 Krogulec . . 10.299 „ 96 „			
		39. Buczacz, 40. Monasterzyska, 41. Zaleszczyki . . . . . 14.200 „ — „			
		42. Busk . . . . . 850 „ — „			
		43. Czortków, 44. Dżuryn, 45. Koszyłowce 2.070 „ — „			
		46. Chołojów . . . . . 1.369 „ 65 „			
		47. Dąbie . . . . . 1.070 „ — „			
		48. Dawidów, 49. Repechów, 50. Spilczyn 2.806 „ — „			
		51. Dawidkowce . . . . . 978 „ — „			
		52. Dębno, 53. Nowy Targ (czarny Dunajec), 54. Nowy Targ (biały Dunajec), 55. Obidowa . . . . . 6.304 „ 11 „			
		Do przeniesienia . 95.698 zł. 24½ ct.			

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—	Wykazanej w zamknięciu rachunku za rok 1884. pozostałości kasowej w 3% asygnatach Banku krajowego im. wartości 75.000 zł. nie wstawiono do niniejszej rubryki, nie odnosi się bowiem do budżetu, lecz stanowi własność funduszu uposażenia kasy krajowej, wynoszącego 376.262 zł. 82 ct. i zarachowaną jest osobno w sumaryuszu na czele niniejszego zamknięcia rachunku.	—	—	—	—
6.952	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ w skutek chwilowych w ciągu roku niedoborów kasy krajowej mniej i na krótszy peryod lokowano dyspozycyjne kapitały. Tak fundusz uposażenia kasy krajowej, jak wszelkie inne rozporządzalne kapitały były w ciągu roku regularnie lokowane w Banku krajowym, wedle każdoczesnego stanu kasowego, a to na 5% (kapitał pożyczki 1884. r., mieszczący się w sumie uposażenia kasy krajowej), 4% i 3%, o ile na dłuższy lub krótszy termin zostawały do dyspozycyi. Dochód wykazano *netto* po strąceniu wypłaty nieprelimino-wanych odsetek biernych od chwilowych długów.	—	—	—	—
		Zaległość w procesie.	1.533	10	—	—
			1.533	10	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
III.	3	Z przeniesienia . 95.698 zł. 24½ ct.			
		56. Dynów, 57. Newistka . . . 3.140 „ — „			
		58. Darachów, 59. Dobropol, 60. Kurzany, 61. Kułce, 62. Szlachcińce, 63. Strussów, 64. Zbaraż . . . . . 9.200 „ — „			
		65. Graboszyce . . . . . 1.951 „ 80 „			
		66. Gładyszów, 67. Konieczna, 68. Ropica ruska, 69. Siary . . . . . 4.025 „ — „			
		70. Gnojnik, 71. Iwkowa, 72. Just, 73. Kurów, 74. Pomianowa . . . . 4.217 „ 87 „			
		75. Grabownica . . . . . 1.299 „ — „			
		76. Gródek, 77. Łącko (Maszkowice), 78. Łękica, 79. Szczawnica . . . . 4.750 „ — „			
		80. Goryczkowce, 81. Skawce . . . 3.000 „ — „			
		82. Gołkowice . . . . . 3.350 „ — „			
		83. Halicz, 84. Jezupol, 85. Jamnica, 86. Pobereże, 87. Demianów, 88. Podkamień, 89. Zalipie . . . . . 9.512 „ — „			
		90. Jasionka, 91. Sokołów, 92. Staromieście 4.950 „ — „			
		93. Jasieniów . . . . . 1.400 „ — „			
		94. Iwanie . . . . . 1.610 „ — „			
		95. Jeżowe . . . . . 1.515 „ 80 „			
		96. Kaszów, 97. Przeginia . . . 1.200 „ — „			
		98. Korolówka . . . . . 1.100 „ — „			
		99. Kodubińce, 100. Młynowce, 101. Załośce, 102. Bohutyn, 103. Rozhadów, 104. Smykowce, 105. Zagrobella . . 14.959 „ — „			
		106. Kluwińce . . . . . 1.379 „ 05 „			
		107. Krzywcze dolne . . . . 385 „ — „			
		108. Krzywe, 109. Panasówka . . . 3.120 „ 74 „			
		110. Krzyż . . . . . 2.042 „ 90 „			
		111. Miechocin, 112. Wielowieś . . 3.429 „ — „			
		113. Miłowanie . . . . . 680 „ — „			
		114. Mosty *(drogowe)* . . . . 1.137 „ — „			
		115. Mosty *(mostowe)* . . . . 1.387 „ — „			
		116. Niedzica . . . . . 900 „ — „			
		117. Nieźwiska . . . . . 1.202 „ — „			
		118. Odaje (Tyśmienica) . . . . 2.150 „ — „			
		119. Olszany, 120. Przemyśl . . . 3.744 „ — „			
		121. Ottynia . . . . . 1.751 „ — „			
		122. Podliska małe . . . . . 2.920 „ 25 „			
		123. Pieczychwosty . . . . . 500 „ — „			
		124. Porzecze, 125. Stawczany . . . 1.830 „ — „			
		126. Puchary . . . . . 702 „ — „			
		127. Piorunka . . . . . 1.410 „ 52 „			
		128. Przeworsk . . . . . 1.605 „ — „			
		129. Raszków, 130. Serafińce . . . 2.359 „ 99 „			
		Do przeniesienia 201.514 zł. 16½ ct.			

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
			1.533	10	—	—
		Zaległość w procesie.	295	51	—	—
			1.828	61	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
III.	3	Z przeniesienia 201.514 zł. 16½ ct.			
		131. Rzyszki . . . . . 1.220 „ — „			
		132. Radwan . . . . . 2.104 „ 99 „			
		133. Ruda . . . . . 1.300 „ — „			
		134. Rozwadów . . . . . 141 „ 11 „			
		135. Stecowa . . . . . 820 „ — „			
		136. Śniatyn (Mikulińce) . . . . 7.206 „ — „			
		137. Stary Sącz *(drogowe)*, 138. Stary Sącz *(mostowe)*, 139. Zabełcze . . . 6.967 „ — „			
		140. Suchostaw . . . . . 1.033 „ 24 „			
		141. Tłumacz . . . . . 2.051 „ — „			
		142. Tłuste . . . . . 582 „ — „			
		143. Uście biskupie . . . . . 1.100 „ — „			
		144. Żółkiew . . . . . 4.486 „ — „			
		145. Załuż . . . . . 369 „ — „			
		Suma . 230.894 zł. 50½ ct.			
		Po potrąceniu wydatku z poz. 116. dla Skarbu węgierskiego . . . 943 „ 49½ „	229.951	01	224.000
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne	1.152	37	350
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe	343	03	160
	6	Datki dobrowolne na budowę dróg od stron prywatnych:			
		1. *Na drogę Krzywcze-Borszczów.* Feldschut Israel . . . . 300 zł. — ct.			
		2. *Na drogę Lwów-Stojanów.* Hr. Mier Karol . 20.000 zł. — ct. Hr. Mier i Tenner (Młyn parowy w Kamionce strum.) . 6.666 „ 66 „ Rada powiatowa w Kamionce strumił. . 2.000 „ — „ Waygart Joanna i Walery . . 260 „ 80 „ Gmina Kamionka str. 566 „ 22 „ 29.493 „ 68 „			
		3. *Most pod Gołkowicami.* Rada pow. w Nowym Sączu. . . . . 502 „ 34 „			
		4. *Na drogę Rzeszów-Nadbrzezie.* Ks. Lubomirski Hieronim . . 518 „ 60 „			
		5. *Na drogę Tarnów-Szczucin.* Freund Edward . . . . 73 „ 19 „	30.887	81	5.000
		Od c. k. Skarbu Państwa, na utrzymanie drogi z Krynicy do Muszyny	400	—	400
		Suma rubryki III. .	262.734	22	229.910

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
			1.828	61	—	—
		Zaległość w procesie.	207	56	—	—
—	5.951					
—	802					
—	183					
—	25.888	Z datków dobrowolnych odpisano: Tarnów - Szczucin 1.000 zł.				
—	—					
—	32.824		2.036	17	—	—

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
IV.		**Nadwyżki od zakładów dotowanych.**			
	7	Od funduszu policyi krajowej	6.235	93½	5.890
	7a	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie:			
		a) oddział chorych . . . 8.256 zł. 15½ ct.			
		b) „ obłąkanych . . 2.069 „ 50½ „	10.325	66	10.499
	8	„ funduszu szpitala lwowskiego (oddział chorych) . .	35.028	72½	15.790
	8a	„ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie . . .	27.114	91	4.467
		Suma rubryki IV. .	78.705	23	36.646
V.		**Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.**			
	9	Od urzędników krajowych z płac	14.489	95	8.000
	10	„ szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych . .	13.558	51	6.000
	11	„ gmin za dawniejsze koszta leczenia	3.001	43	7.000
	12	„ stron rozmaitych ze spraw drogowych	1.833	56	2.000
	13	Rozmaite	1.805	34	5.200
		Suma rubryki V. .	34.688	79	28.200
VI.		**Zwroty pożyczek.**			
	14	Od klasztoru pp. Benedyktynek w Przemyślu:			
		a) 12 rata bezprocentowej pożyczki w kwocie 8.000 zł. . . . . 500 zł.			
		b) 18. (ostatnia) rata takiejże pożyczki w kwocie 8.000 zł. . . . . 350 „	850	—	900
	15	Od pp. Kanoniczek w Krakowie, 4. rata bezprocentowej pożyczki 1.750 zł.	175	—	175
	16	Od gminy Piwniczna, 18. i 19. rata pożyczki 9.600 zł.:			
		a) w kapitale . . . . . 452 zł. 04 ct.			
		b) 5% odsetkach . . . . 145 „ 35 „	597	39	1.145
	17	Od gminy Sanok, 16. i 17. rata pożyczki 10.000 zł.:			
		a) w kapitale . . . . . 601 zł. 75½ ct.			
		b) w 6% odsetkach . . . . 362 „ 24½ „	964	—	964
	18	Od gminy Chłopczyce, 7. rata bezprocentowej pożyczki 1.000 zł.	—	—	100
	19	Od gminy Brzeszcze, 7. rata bezprocentowej pożyczki 1.000 zł.	100	—	100
		Do przeniesienia .	2.686	39	3.384

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	346	Wedle specyalnych zamknięć rachunków odnośnych funduszów.				
174	—					
—	19.239					
—	22.648					
174	42.233		—	—	—	—
	42.059					
—	6.490	Różnice z powodu niestałości dochodów tego rodzaju.				
—	7.559					
3.999	—					
166	—					
3.395	—					
7.560	14.049		—	—	—	—
	6.489					
50	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ w roku 1884. uiszczono 50 zł. na poczet ostatniej (18-stej) raty *ad b)*, płatnej w r. 1885. (Patrz uzasadnienie przy rubr. VI. poz. 15. zamknięcia rachunkowego za rok 1884., str. 115.)				
—	—					
548	—	*Dochód mniejszy* z powodu, iż gmina pomimo urgensów do LW. 46.191/85., 56.386/85., 63.181/85. i LW. 1.687/86., nie spłaciła pełnej należytości raty kapitałowej.				
—	—					
100	—	Gmina nie uiściła przypadającej raty mimo przynaglania do LW. 48.146/85.				
—						
698	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
VI.		Z przeniesienia .	2.686	39	3.384
	20	Od gminy Tarnów, na umorzenie reszty długu 625 zł. z pożyczki pierwotnie 2.000 zł. zaciągniętej przez bursę św. Kazimierza w Tarnowie, 2. rata	156	25	156
	21	Od Wydziału powiatowego w Tarnowie, 5. rata pożyczki 5.000 zł. *a)* w kapitale . . . . . 483 zł. 19 ct. *b)* w 5% odsetkach . . . . 164 „ 33 „	647	52	648
	22	Od Spółki wodnej jasielskiej, 3. rata bezprocentowej pożyczki 1.500 zł. na regulacyę Wisłoka	74	31	150
	23	Od komitetu parafialnego obrz. łać. w Sanoku, 5. rata pożyczki 8.000 zł.: *a)* w kapitale . . . . . — zł. *b)* w 5% odsetkach . . . . . 200 „	200	—	1.200
	24	Od powiatu łańcuckiego, 3. rata bezprocentowej pożyczki 4.500 zł. na budowę mostu na Wisłoce . . .	450	—	450
	25	Od Leonarda Marconiego, druga rata bezprocentowej pożyczki 5.000 zł. na założenie szkoły wyrobów alabastrowych w Brzozdowcach	524	15	625
	26	Ze spłaty pożyczek udzielonych na budowę koszar dla c. k. wojska: *a)* gmina Brzeżany z 4.000 zł., 5. i 6. rata 400 zł. — ct. *b)* „ Przemyśl „ 15.000 „ 5. i 6. „ 1.250 „ — „ *c)* „ „ „ 10.000 „ 3. i 4. „ 832 „ — „ *d)* „ Rzeszów „ 20.000 „ 4. i 5. „ 1.666 „ — „ *e)* „ Sanok „ 10.000 „ 4. i 5. „ 832 „ — „ *f)* „ Trembowla „ 10.000 „ 4. i 5. „ 1.000 „ — „ *g)* „ Złoczów „ 6.000 „ 6. i 7. „ 500 „ — „ *h)* „ Gródek „ 6.000 „ 2. „ 1.666 „ 66 „	8.146	66	8.147
	27	Od gminy Brzeżany, spłata udzielonej pożyczki na budowę stajni dla c. k. kawaleryi 6.000 zł. i udzielonych dalszych 6.000 zł., razem od 12.000 zł. — 1. i 2. rata .	1.200	—	1.200
	28	Towarzystwo tkaczy w Błażowej, 3. rata pożyczki 4.000 zł.: *a)* w kapitale . . . . . 400 zł. *b)* w 3% odsetkach . . . . . 96 „	496	—	496
	29	Towarzystwo tkaczy w Korczynie, 5. i 6. rata pożyczki 2.000 zł.: *a)* w kapitale . . . . . 500 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . . . . 26 „ 25 „	526	25	526
		Do przeniesienia .	15.107	53	16.982

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
698	—		—	—	—	—
—	—					
—	—					
76	—	Z wyegzekwowanych od Spółki 92 zł. 76 ct., pobrano przedewszystkiem 18 zł. 45 ct. na rubr. XII. poz. 67. c. dochodów z tytułu 6% odsetek zwłoki; resztę zaś 74 zł. 31 ct. na częściową spłatę zaległej z roku 1884. raty kapitałowej.				
1.000	—	Komitet uiścił jedynie ratę odsetkową. Resztę długu w kapitale 4.000 zł., rozłożono do spłaty w trzech ratach rocznych po 1.333 zł. 33 ct., począwszy od 1. Września 1886. roku z 5% odsetkami (LW. 52.210/85.)				
—	—					
101	—	W drodze egzekucyi ściągnięto z płacy dłużnika w ciągu roku 1885. sumę 524 zł. 15 ct. na poczet zaległości z roku 1884. (LW. 1.429/85., 31.762/85., 40.021/85., 45.262/85., 51.268/85., 57.741/85., 62.781/85., 1.506/86., 6.807/86.)				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
1.875	—		—	—	—	—

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
VI.		Z przeniesienia .	15.107	53	16.982
	30	Towarzystwo wyrobów garncarskich w Kołomyi, 3. i 4. rata pożyczki 1.800 zł.:			
		a) w kapitale . . . . . 92 zł. 87½ ct.			
		b) w 3% odsetkach . . . . 37 „ 12½ „	130	—	487
	31	Darowska B. i H. z Krakowa, 3. i 4. rata bezprocentowej pożyczki 2.000 zł., dla zakładu robót kościelnych . .	400	—	400
	32	Towarzystwo szewców w Dąbrowej, 3. i 4. rata pożyczki 3.000 zł.:			
		a) w kapitale . . . . . 500 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . . . . 71 „ 25 „	571	25	571
	33	Towarzystwo tkaczy w Kossowie, 2. i 3. rata pożyczki 3.000 zł.:			
		a) w kapitale . . . . . 300 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . . . . 46 „ 45 „	346	45	676
	34	Towarzystwo tkaczy w Kossowie, od pożyczki 1.000 zł. 1. i 2. rata:			
		a) w kapitale . . . . . 100 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . . . . 28 „ 34 „	128	34	228
	35	Towarzystwo handlu skór we Lwowie, od pożyczki 5.000 zł. 1. i 2. rata:			
		a) w kapitale . . . . . 1.000 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . . . . 142 „ 50 „	1.142	50	1.142
	36	Towarzystwo j. w., od pożyczki 10.000 zł. 1. rata:			
		a) w kapitale . . . . . 1.000 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . . . . 300 „ — „	1.300	—	1.300
	37	Gmina Skała, od pożyczki 3.000 zł. 2. rata:			
		a) w kapitale . . . . . 500 zł.			
		b) w 5% odsetkach . . . . . 125 „	625	—	625
	38	Spółka wyrobów i handlu towarów kuśnierskich w Starym Sączu, od pożyczki 5.000 zł. 1. i 2. rata:			
		a) w kapitale . . . . . 1.000 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . . . . 142 „ 50 „	1.142	50	1 142
	39	Siekierski Ksawery, dzierżawca garbarni w Ładnej, od pożyczki 4.000 zł. 1. i 2. rata:			
		a) w kapitale . . . . . 200 zł. — ct.			
		b) w 3% odsetkach . . . . 88 „ 50 „	288	50	914
		Do przeniesienia .	21.182	07	24.467

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
1.875	—		—	—	—	—
357	—	W skutek urgensów do LW. 36.082/85., 42.820/85., 47.297/85. nadesłano na poczet należytości 130 zł., z których przedewszystkiem zarachowano na pokrycie 3% odsetek 37 zł. 12½ ct., resztę zaś na pokrycie raty kapitałowej. Zarazem zmieniono plan umorzenia reszty dłużnego kapitału ze spłatą od 1. Stycznia 1886. r. (LW. 53.685/85.)				
—	—					
—	—					
329	—		32	63	—	—
		O zaległe raty kapitału i odsetki urgowano do LW. 38.960/85.				
99	—		14	93	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
625	—	*Dochód mniejszy*, z powodu zmiany planu umorzenia, w skutek której dłużnik począwszy od 1. Kwietnia 1885. spłacić ma wymienioną pożyczkę w ciągu lat 10., mianowicie w pierwszych 5-ciu latach po 200 zł., w następnych zaś po 600 zł. w półrocznych ratach, za opłatą 3% odsetek. (LW. 25.878/83., 36.445/83. i 18.304/85.)				
3.285	—		47	56	—	—

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
VI.		Z przeniesienia .	21.182	07	24.467
	40	Siekierski Ksawery, j. w. od pożyczki 6.000 zł. 1. i 2. rata: *a)* w kapitale . . . . . 300 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . . . . 162 „ 75 „	462	75	478
	41	Deskur Franciszek Ksawery, od pożyczki 4.000 zł. 1. i 2. rata	—	—	914
	42	Tenże sam, od pożyczki 3.000 zł. 3% odsetki za czas od 1. Lipca 1884. do 1. Lipca 1885.	—	—	90
	43	Towarzystwo handlu skór i magazyn wyrobów skórnych w Tarnowie, od pożyczki 3.000 zł. 1. i 2. rata: *a)* w kapitale . . . . . 500 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . . . . 123 „ 90 „	623	90	586
	44	Towarzystwo handlu skór w Łańcucie, od pożyczki 2.000 zł. 1. i 2. rata: *a)* w kapitale . . . . . 500 zł. ct. *b)* w 3% odsetkach . . . . 78 „ 75 „	578	75	556
	45	Towarzystwo handlu skór w Przemyślu, od pożyczki 4.000 zł. 1. i 2. rata: *a)* w kapitale . . . . . 500 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . . . . 116 „ 25 „	616	25	616
	46	Rogowscy Józef i Apolonia w Krakowie, na podniesienie wyrobów białoskórniczych, od pożyczki 2.000 zł. 1. i 2. rata: *a)* w kapitale . . . . . 500 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . . . . 49 „ 48 „	549	48	553
	47	Dembiński Zdzisław hr., na podniesienie fabryki wyrobów glinianych w Babicach, pow. Przemyśl, od pożyczki 10.000 zł., 1. i 2. rata: *a)* w kapitale . . . . . 5.000 zł. — ct. *b)* w 3% odsetkach . . . . 396 „ 84 „	5.396	84	5.262
	48	Heydenreich Michał, właściciel zakładu wyrobów oczkowych we Lwowie, od pożyczki 6.000 zł.	90	—	919
	49	Małeccy Ludwik, Hipolit i Joanna, współwłaściciele garbarni przy ulicy Snopkowskiej we Lwowie, od pożyczki 3.000 zł. 1., 2. i 3. rata	—	—	472
	50	Towarzystwo handlu skór w Jarosławiu, od pożyczki 3.000 zł. 1. i 2. rata	—	—	834
		Do przeniesienia .	29.500	04	35.747

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
3.285	—		47	56	—	—
15	—	*Dochód mniejszy* w odsetkach, z powodu późniejszego podniesienia pożyczki. (LW. 18.304/85.)	—	—	—	—
914	—	Z powodu niespłacenia terminowych należytości, poczyniono kroki sądowe do LW. 47.298/85. i 59.205/85.)	120	—	—	—
90	—		90	—	—	—
—	38	*Dochód większy*, z powodu spłaty zaległych z roku 1884. odsetek, jakoteż z powodu ściągnięcia 3% odsetek wyrównawczych od nowo w r. 1885. z rubr. XV. poz. 176. udzielonej pożyczki 1.000 zł., spłacalnej od roku 1886. (LW. 21.564/85., 34.023/85. i 2.643/86.)	1.000	—	—	—
—	23	*Dochód większy*, z powodu spłaty zaległych z r. 1884. odsetek. (LW. 2.990/83.) Obok wykazaną należytość czynną stanowi nowa pożyczka dana w roku 1885. z rubr. XV. poz. 176. w sumie 2.000 zł., spłacalna od roku 1886. (LW. 33.179 84. i 40.908/85.)	2.000	—	—	—
—	—		—	—	—	—
4	—	*Dochód mniejszy* w odsetkach, z powodu późniejszego podniesienia reszty (obok w należytościach czynnych wykazanej) pożyczki z rubr. XV. poz. 176. (LW. 8.805/85.)	500	—	—	—
—	135	*Dochód większy*, z powodu spłaty zaległych z r. 1884. odsetek.	—	—	—	—
829	—	*Dochód mniejszy*. z powodu, iż raty kapitału zapadłe w roku 1885., dozwolono spłacić dopiero w r. 1886. Ściągniętą kwotę 90 zł. stanowią 3% odsetki za czas od 1. Stycznia do 30. Czerwca 1885. (LW. 19.859/85.)	90	—	—	—
472	—	Urgowano do LW. 38.973/85., 48.147/85. i 49.947/85.	98	17	—	—
834	—	Przynaglenia do LW. 25.350/85., 1.662/86.	82	50	—	—
6.443	196		4.028	23	—	—

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
VI.		Z przeniesienia .	29.500	04	35.747
	51	Sierocińscy Stanisław i Franciszka, od pożyczki 4.000 zł., spłacalnej w miesięcznych ratach po 41 zł. 66 ct.; na rachunek tychże wpłynęło . . . . 374 zł. 94 ct. 2% odsetki półroczne z dołu . . 75 „ 47 „	450	41	577
	52	Szkoła snycerstwa w Zakopanem, od pożyczki bezprocentowej 1.000 zł., 1. rata	200	—	200
	—	Dłużyńscy Kazimierz i Jan, właściciele garbarni na Ludwinowie pod Krakowem, od udzielonej w roku 1885. pożyczki 8.000 zł., spłacalnej w 16. ratach półrocznych po 500 zł., za opłatą 3% odsetek	60	—	—
	—	Towarzystwo handlu skór w Kulikowie, od udzielonej w r. 1885. pożyczki 1.000 zł., spłacalnej w 10. półrocznych ratach po 100 zł., za opłatą 3% odsetek	9	42	—
	—	Towarzystwo handlu skór i wyrobu obuwia w Rymanowie, od udzielonej w roku 1885. pożyczki 1.000 zł., spłacalnej w 10. półrocznych ratach po 100 zł., za opłatą 3% odsetek	15	—	—
	—	Towarzystwo handlu skór owczych i wyrobu kożuchów w Rymanowie, z udzielonej w roku 1885. pożyczki 1.000 zł., za opłatą 3% odsetek	15	—	—
	—	Komitet parafialny obrządku łacińskiego w Budzanowie, zwrot zaległej pożyczki bezprocentowej na odnowienie kościoła	2.000	—	—
	—	Towarzystwo szewców i garbarzy w Pruchniku, od udzielonej w roku 1885. pożyczki 3.000 zł., spłacalnej w 16. ratach półrocznych po 187 zł. 50 ct. za opłatą 3% odsetek .	15	—	—
	—	Towarzystwo robotników krawieckich „Praca“ we Lwowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 1.000 zł., spłacalnej w 10. ratach półrocznych po 100 zł., za opłatą 3% odsetek	—	—	—
	—	Pawlik Józef, właściciel fabryki powozów w Przemyślu, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 2.000 zł., spłacalnej w 10. ratach półrocznych po 200 zł., za opłatą 3% odsetek.	—	—	—
		Do przeniesienia .	32.264	87	36.524

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
6.443	196		4.028	23	—	—
126	—	Z powodu nie spłacenia rat w przypisanych terminach, poczyniono kroki sądowe. (LW. 37.000/85.)	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	60	Pożyczka udzielona z rubr. XV. poz. 176. Kwota ta wpłynęła z tytułu wyrównawczych 3% odsetek za czas od 1. Kwietnia do 1. Lipca 1885. — Właściwa spłata pożyczki rozpoczyna się w r. 1886. (LW. 12.600/85., 33.681/85.)	8.000	—	—	—
—	9	Pożyczka udzielona z rubr. XV. poz. 176. Spłata rat anuitetowych rozpoczyna się w roku 1886. Wykazany pobór 9 zł. 42 ct., stanowią wyrównawcze 3% odsetki za czas od 7. Marca po 30. Czerwca 1885. (LW. 9.866/85., 1.681/86.)	1.000	—	—	—
—	15	Pożyczka udzielona z rubr. XV. poz. 176. Spłata j. w. — Wykazanych 15 zł. pobrano z tytułu wyrównawczych 3% odsetek za czas od 1. Stycznia do 30. Czerwca 1885. (LW. 321/85., 66.397/85.)	1.000	—	—	—
—	15	Pożyczka udzielona z rubr. XV. poz. 176. Spłata i wyrównawcze odsetki j. w. (LW. 321/85., 38.024/85.)	1.000	—	—	—
—	2.000	Dochód nieprelimiowany z tytułu spłaty zaległej od roku 1878. należytości. (LW. 5.108/78, 7.963/86. i 9.092/86.)	—	—	—	—
—	15	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata rat anuitetowych rozpoczyna się w roku 1886. Kwota 15 zł. wpłynęła z tytułu wyrównawczych 3% odsetek. (LW. 20.155/85. i 928/86.)	3.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata tejże rozpoczyna się w roku 1886. (LW. 20.340/85.)	1.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata j. w. (LW. 19.078/85.)	2.000		—	—
6.569	2.310		21.028	23	—	—

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
VI.		Z przeniesienia .	32.264	87	36.524
	—	Wurm Ignacy, właściciel garbarni w Rzeszowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 6.000 zł., spłacalnej w 20. ratach półrocznych po 300 zł. za opłatą 3% odsetek. .	—	—	—
	—	Spółka wodna (chorzelowska) dla regulacyi odpływu wód w powiecie mieleckim między Wisłoką i drogą krajową Dębicko - Tarnobrzeską, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 6.300 zł. spłacalnej w 10. ratach rocznych po 630 zł., za opłatą 4% odsetek	—	—	—
	—	Gmina Kołomyja, zwrot pożyczki 30.000 zł., udzielonej w roku 1885. na budowę koszar dla c. k. wojska . . .	—	—	—
	—	Spółka handlu skór w Sanoku, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 1.000 zł., spłacalnej w 10. ratach półrocznych po 100 zł., za opłatą 3% odsetek.	—	—	—
	—	Towarzystwo powroźnicze w Radymnie, zwrot udzielonych w roku 1885. pożyczek dwu po 500 zł. i dwu po 1.000 zł., z których dwie pierwsze spłacalne w 16. półrocznych, trzecia w 20. kwartalnych, czwarta zaś w 20. półrocznych ratach, za opłatą 3% odsetek	—	—	—
	—	Gminy Czortków, Przemyśl, Tarnopol, Trembowla, Jarosław, Gródek i Żółkiew	—	—	—
	—	Trzemeski Edward, fotograf we Lwowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 3.000 zł., spłacalnej w 10. półrocznych ratach po 300 zł., za opłatą 3% odsetek. . .	—	—	—
	—	Fibich Władysław, właściciel kopalni nafty w Kleciach, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki bezprocentowej 6.000 zł. i zapomogi zwrotnej 2.000 zł., razem 8.000 zł. na urządzenie kanadyjskiego wiercenia w Ropiance . .	—	—	—
	—	Brzozów, Wydział powiatowy, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 2.000 zł. na regulacyę Wisłoka od Beska do Haczowa	—	—	—
		Do przeniesienia .	32.264	87	36.524

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
6.569	2.310		21.028	23	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata od roku 1886. (LW. 50.786/84.)	6.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XIII. poz. 140. *b).* Spłata od roku 1887. (LW. 28.737/86.)	6.300	—	—	—
—	—	Pożyczka spłacalna od roku 1886., udzieloną została z rubryki XVI. poz. 201. z kredytu uchwalonego na rok 1885. w sumie 120.000 zł. (LW. 28.717/85, 38.537/85 i 44.691/85.)	30.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata tejże rozpoczyna się w roku 1886. (LW. 3.952/85.)	1.000	—	—	—
—	—	Pożyczki udzielone z Rubr. XV. poz. 176. Spłata tychże rozpoczyna się w roku 1886. i 1887. (LW. 11.460/85, 16.220/85., 41.145/85., 15.864/86.)	3.000	—	—	—
—	—	Suma w należytościach czynnych wykazana 90.000 zł., przeznaczona na pożyczki dla obok wymienionych gmin na budowę koszar dla c. k. wojska, wydaną została z rubr. XVI. poz. 201. do depozytów kasy krajowej roku 1886. i tamże ją na cel powyższy przechowano. (LW. 2.269/86.)	90.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata tejże rozpoczyna się w roku 1886. (LW. 53.174/85.)	3.000	—	—	—
—	—	Pożyczka 6.000 zł., udzielona z Rubr. XV. poz. 185. zwrotna w półrocznych ratach po 1.000 zł. od 30. Czerwca 1886.; na poczet zaś zapomogi 2.000 zł. udzielonej z powyższej rubr., dłużnik płacić ma w tych samych terminach 5% czystego dochodu od otworów wiertniczych w Ropiance. (LW. 36.887/85.)	8.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XIII. poz. 140. *b.*, spłacalna z subwencyi krajowej i państwowej, w myśl ustawy z dnia 1. Lipca 1886. (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 68.) (LW. 15.621/85. i 22.481/86.)	2.000	—	—	—
6.569	2.310		170.328	23	—	—

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
VI.		Z przeniesienia .	32.264	87	36.524
	—	Szkoła kołodziejska w Toustem, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki bezprocentowej 1.000 zł. na zakupno zapasowego materyału drewnianego, spłacalnej w 3. rocznych ratach	—	—	—
	—	Mielec, Wydział powiatowy, względnie tamtejsza „Spółka wodna“ dla regulacyi Starego Brnia z dopływami, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 12.000 zł. . .	—	—	—
	—	Harasimowicz Piotr, snycerz we Lwowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 500 zł., spłacalnej w 10. ratach półrocznych z 3% odsetkami.	—	—	—
	—	I. Związkowa pracownia robotników stolarskich „Zorza“ we Lwowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 1.000 zł., spłacalnej w 10. ratach półrocznych z 3% odsetkami .	—		—
	—	Szkoła koronkarska w Zakopanem, zwrot udzielonej w roku 1885. bezprocentowej pożyczki 300 zł., spłacalnej w 6. ratach rocznych po 50 zł.	—	—	—
	—	Pawlikowski Aleksander, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 8.000 zł., spłacalnej w 16. ratach półrocznych z 3% odsetkami	—	—	—
	—	Towarzystwo handlu skór w Sędziszowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 1.000 zł., spłacalnej w 10. ratach półrocznych z 3% odsetkami	—	—	—
	—	Kutrzeba i Murczyński, zakład artystyczny w Krakowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki bezprocentowej 3.000 zł., spłacalnej w 4. ratach (2. po 500 zł. półrocznych i 2. po 1.000 zł. rocznych)	—	—	—
	—	Towarzystwo tkaczy w Łużny, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 1.000 zł., spłacalnej w 20. ratach półrocznych z 3% odsetkami	—	—	—
	—	Baar Józef, tkalnia wyrobów jedwabnych we Lwowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 3.000 zł., spłacalnej w 12. ratach półrocznych z 3% odsetkami . . .	—		—
		Do przeniesienia .	32.264	87	36.524

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
6.569	2.310		170.328	23	—	—
—	—	Spłata pożyczki udzielonej z Rubr. XV. poz. 176. rozpoczyna się w roku 1887. (LW. 36.521/85.)	1.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XIII. poz. 140. *b.*, spłacalna z subwencyi krajowej i państwowej, w myśl ustawy z dnia 1. Lipca 1886. (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 67.) (LW. 29.934/85., 61.593/85. i 28.738/86.)	12.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. spłacalna od roku 1886. (LW. 37.326/85.)	500	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. spłacalna od roku 1886. (LW. 27.664/85.)	1.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 175., spłacalna od roku 1886. (LW. 5.416/85.)	300	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata od roku 1887. (LW. 1.183/86.)	8.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata j. w. (LW. 11.745/86.)	1.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata j. w. (LW. 11.216/86.)	3.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata j. w. (LW. 14.917/86.)	1.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata j. w. (LW. 15.044/86.)	3.000	—		—
6.569	2.310		201.128	23	—	—

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
VI.		Z przeniesienia .	32.264	87	36.524
	—	Meissner Józef Adolf, fabryka powozów w Krakowie, zwrot udzielonej w roku 1885. pożyczki 6.000 zł., spłacalnej w 12. ratach półrocznych z 3% odsetkami . . .	—	—	—
	—	Moraczewski Kazimierz i Brudzewski Edward, kopalnia nafty w Krygu, zwrot udzielonej w roku 1885. bezprocentowej pożyczki 4.500 zł., spłacalnej w ratach półrocznych (pierwsza 300 zł., wszystkie następne po 600 zł.). .	—	—	—
		Suma rubryki VI. .	32.264	87	36.524
VII.		**Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.**			
	53	Subwencya od c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	5.000
	54	Opłaty od uczniów	210	—	300
	55	Czynsz dzierżawny z ogrodu na Szumanówce . . .	—	—	20
		Suma rubryki VII.	5.210	—	5.320
VIII.		**Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.**			
	56	Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach	13.517	—	14.815
	57	Szkoła parobków „ „	2.235	30½	2.844
	58	Folwark „ „	24.691	94½	18.560
	50	Kurs gorzelnictwa „ „	1.172	—	1.240
		Suma rubryki VIII.	41.616	25	37.459

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
6.569	2.310		201.128	23	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 176. Spłata od roku 1888. (LW. 14.911/86.)	6.000	—	—	—
—	—	Pożyczka udzielona z Rubr. XV. poz. 185. Spłata od roku 1886. Oprócz rat obok wykazanych Spółka płacić ma 5% od czystego dochodu z otworów wiertniczych.	4.500	—	—	—
		Przypisane powyżej do zwrotu pożyczki udzielone zostały:				
		Z Rubr. XIII. poz. 140. b. w sumie . 20.300 zł.				
		„ „ XV. „ 175. „ „ . 300 „				
		„ „ „ „ 176. „ „ . 58.000 „				
		„ „ „ „ 185. „ „ . 12.500 „				
		„ „ XVI. „ 201:				
		a) pożyczka dana . . . 30.000 „				
		b) do depozytów przeniesione na przyrzeczone pożyczki . . 90.000 „				
		Ogółem udzielono w r. 1885. pożyczek 211.100 zł.				
6.569	2.310		211.628	23	—	—
4.259		Reszta wykazanej obok sumy należytości czynnych z roku bieżącego stanowią zaległości z tytułu odsetek.				
—	—	Patrz specyalne zamknięcie rachunku tej szkoły, str. 136. do 139., tudzież wyjaśnienie przy Rubr. XV. poz. 155. wydatków.				
90	—					
20	—		20	—	—	—
110	—		20	—	—	—
1.298	—	Patrz specyalne zamknięcie rachunku tych szkół i folwarku, str. 140. do 171., oraz wyjaśnienie przy Rubr. XV. poz. 156 159 wydatków.				
609	—					
—	6.132					
68	—					
1.975	6.132		—	—	—	—
	4.157					

Fundusz krajowy. Część II.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
IX.		**Dochody krajowych szkół i folwarku w Czernichowie.**			
	60	Szkoła średnia rolnicza	15.432	15	16.640
	61	„ ogrodnicza	2.552	23	2.525
	62	Folwark	16.438	73	16.253
		Suma rubryki IX.	34.423	11	35.418
X.		**Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.**			
	63	Od szpitali powszechnych	583	64	600
XI.	64	**Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866.**			
		1. Wpływy ze zwrotu pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym . . . . 24.888 zł. 14½ ct.			
		2. Gotówka z końcem r. 1884. w funduszu tym znajdująca się . . 93.910 „ 13½ „	118.798	28	75.000

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
1.208	—	Patrz specyalne zamknięcie rachunku tych szkół i folwarku, str. 172—199., tudzież wyjaśnienie przy Rubr. XV. poz. 160—162. wydatków.				
—	27					
—	186					
1.208	213		—	—	—	—
995						
16	—	*Dochód mniejszy* z powodu, iż zaległ wykazany obok w należytościach czynnych zwrot od zwierzchności gminnej w Tarnopolu w kwocie 16 zł. 36 ct. (LW. 58.146/85.)	16	36	—	—
—	43.798	*Dochód większy*, ponieważ Wys. Sejm na rok 1885. uchwalił:	—	—	—	—
		a) z tytułu wpływów ze zwrotu pożyczek od Wydziałów powiatowych . . . 25.000 zł.				
		b) zapas zaś gotowizny przypuszczalny z końcem roku 1884. . . . 50.000 „				
		razem . 75.000 zł.				
		Natomiast wpływy *ad a)* przyniosły wprawdzie od preliminowanych *mniej* o . . . 112 zł.				
		atoli zapas gotowizny *ad b)* okazał się *większym* o . . . . . 43.910 „				
		W ogóle wynik *korzystniejszy* od preliminowanego o . . . . . 43.798 zł.				
		Pozostałość kasowa z końcem roku 1884. dlatego większą się okazała o 43.910 zł., ponieważ nie udzielono Wydziałom powiatowym przyrzeczonych pożyczek 20.000 zł. (w skutek zaniechania przez też Wydziały przepisanych formalności), tudzież ponieważ Wydział powiatowy złoczowski po nad plan umorzenia doraźnie spłacił 10.000 zł., w skutek zaś energicznego ściągania od innych Wydziałów powiatowych i pojedyńczych gmin wpłynęła znaczna część zaległości.				

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
XII.		**Dochody rozmaite.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki XII.			
		Dochody w budżecie poszczególnione	12.506	10	11.280
		„ „ „ nieposzczególnione	19.532	56	—
		Suma rubryki XII.	32.038	66	11.280
		Poszczególnienie.			
		Dochody budżetowe.			
	65	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich we Lwowie i Krakowie	451	—	380
	66	Od c. k. Skarbu Państwa zasiłek dla bióra melioracyjnego przy Wydziale krajowym	1.000	—	1.000
	67	Przypadkowe:			
		a) Sprzedaż książek i druków	1.012	11	900
		b) „ papierów wyszkartowanych i wzorów drukowanych	81	96	120
		c) Odsetki zwłoki za niespłacone w terminach rozmaite należytości	368	36	80
		d) Rozmaite drobne	108	04	100
	68	Czynsz dzierżawny z gruntów (5 morgów) byłej szkoły weterynaryi	—	—	—
	69	Reszta z subwencyi państwowej na pierwsze urządzenie szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy	4.700	—	4.700
	70	1. Roczny dodatek z c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie powyższych szkół po 2.000 zł.	2.165	—	4.000
		2. Własne dochody powyższych szkół:			
		a) w *Horodence* . . . . 260 zł. – ct.			
		b) w *Jagielnicy:*			
		α) własne dochody: 1.859 zł. 63 ct.			
		β) zasiłek udzielony z funduszu krajowego w roku 1884. na pierwsze potrzeby w roku 1885. . . . 500 „ — „ 2.359 „ 63 „	2.619	63	—
		Suma dochodów w budżecie poszczególnionych	12.506	10	11.280

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	1.226		4.255	43	—	—
—	19.533		23	86	117	—
—	20.759		4.279	29	117	—
—	71					
—	—					
—	112		4.255	43	—	—
38	—	*Do poz. 65. i 67.* Różnice z powodu niestałości wpływów tego rodzaju.				
—	288					
—	8					
—	—					
—	—	*Do poz. 69.* Na urządzenie tych szkół wypłacił c. k. Rząd w roku 1883. . . . . 8.000 zł. „ „ 1884. . . . . 9.300 „ „ „ 1885. . . . . 4.700 „ a zatem całą przyznaną na ten cel subwencyę . . . . . 22.000 zł. LW. 49.210/85.				
1.835	—	*Dochód mniejszy* z powodu, iż ze względu na termin otwarcia tych zakładów, c. k. Rząd wypłacił z przypadającej na ich utrzymanie subwencyi państwowej po 2.000 zł.: *a)* dla szkoły rolniczej w *Jagielnicy* (od 16/4) 1.500 zł. *b)* „ „ „ w *Horodence* (od 1/9) 665 „ razem jak wykazano 2.165 zł. (LW. 42.024/85. i 49.210/85).				
—	2.620	*Do poz. 70. 2.* Zestawiwszy dochody wedle poszczególnych szkół, okazują się takowe, zgodnie z odnośnemi zamknięciami rachunków *(Alegata 6—7, str. 200 do 205)*, jak następuje: *a) Horodenka*, subwencya rządowa . 665 zł. — ct. inne dochody . . 260 „ — „ razem do przeniesienia 925 zł. — ct.	4.255	43	—	—
1.873	3.099					
	1.226					

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 21. Października 1884. zł.
XII.	70				
		Dochody w budżecie nieposzczególnione.			
		a) Subwencye:			
	—	1. od c. k Skarbu Państwa, II. rata na budowę krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach . . .	8.250	—	—
	—	2. od c. k. Skarbu Państwa, I. rata na założenie szkoły rolniczej w Kobiernicach	1.600	—	—
	—	*b)* Fundusz budowy gmachu szkolnego w Czernichowie, zwrot części kosztów tej budowy poniesionych w roku 1884. zastępczo przez fundusz krajowy . . .	3.801	89½	—
	—	*c)* Dochody b. funduszu gmachu sejmowego, odsetki od szacunkowej wartości sprzedanego gruntu obok gmachu i zwroty rozmaite	448	63	—
	—	*d)* Częściowy zwrot zdefraudowanych w kasie powiatowej w Jaśle pieniędzy	604	40	—
	—	*e)* Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na kupno gruntu pod kolej transwersalną	2.133	41	—
	—	*f)* Zwrot od rozmaitych funduszów honoraryum i wydatków kancelaryjnych syndyka Dra Bielińskiego, poniesionych w r. 1884. zastępczo przez fundusz krajowy . .	1.350	44	—
	—	*g)* Ze sprzedaży ziemiopłodów szkoły uprawy lnu w Gródku	69	—	—
	—	*h)* Fundusz kultury krajowej, pozostałość gotówki z r. 1885.	604	59½	—
	—	*i)* Zwrot nadpłaconych podatków i inne zwroty drobne .	313	39	—
	—	*k)* Mylny pobór c. k. urzędu podatkowego w Stanisławowie	117	—	—
	—	*l)* Zwroty pożyczek udzielonych na zasiewy w roku 1880.	239	80	—
		Suma dochodów budżetem nieposzczególnionych	19.532	56	—
XIII.	71*a*	**Dochód z pożyczki kraj. z roku 1885., zaciągniętej dla pokrycia wydatku na pożyczki bezprocentowe miastom, budującym koszary dla c. k. wojska**	120.000	—	120.000

Dochody. Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia . 925 zł. — ct.				
		b) Jagielnica, subwencya rządowa . 1.500 zł. — ct.				
		inne dochody . . 2.359 „ 63 „				
		razem . . 3.859 zł. 63 ct.				
		Ogółem jak *poz. 70. 1), 2).* 2.165 zł. — ct. + 2.619 „ 63 „ = 4.784 zł. 63 ct.				
—	8.250	LW. 11.293/86.	—	—	—	—
—	1.600	Z przyznanych przez c. k. Rząd na rok 1885. 1.600 zł., na rok 1886. 4.400 zł., w latach zaś 1887. i 1888. po 2.500 zł. (LW. 32.867/85).	—	—	—	—
—	3.802	LW. 66.384/85.	—	—	—	—
—	449	„ 7.896/85., 29.988/85., 48.422/83.	—	—	—	—
—	604	„ 12.988/85.	—	—	—	—
—	2.133	„ 10.751/85., 353/96., 1.343/86.	—	—	—	—
—	1.351	„ 6.547/85.	—	—	—	—
—	69	„ 9.729/86.	—	—	—	—
—	605	„ 55.233/86.	—	—	—	—
—	313	„ 11.363/85., 15.428/85., 24.739/85., 35.322/85, 36.161/85.	23	86	—	—
—	117	Do LW. 20.313/86. zarządzono zwrot mylnego tego poboru, jak obok w należytościach biernych.	—	—	117	—
—	240			—	—	—
—	19.533		23	86	117	—
—	—	Patrz specyalne zamknięcie rachunku tej pożyczki str. 308 poz. 7. wydatków.	—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XIV.		**Dodatki do podatków po 30 ct. od 1 złr.**			
	71b	W powiatach:			
		1. Biała	49.581	23	
		2. Bóbrka	27.223	57½	
		3. Bochnia	39.974	12½	
		4. Bohorodczany	12.648	70	
		5. Borszczów	44.747	70½	
		6. Brody	47.333	87	
		7. Brzesko	34.332	01	
		8. Brzeżany	39.682	05	
		9. Brzozów	22.660	30½	
		10. Buczacz	48.438	80½	
		11. Chrzanów	32.695	54	
		12. Cieszanów	27.748	80½	
		13. Czortków	27.568	08½	
		14. Dąbrowa	20.746	13	
		15. Dobromil	17.459	76	
		16. Dolina	21.602	16½	
		17. Drohobycz	52.957	90½	
		18. Gorlice	21.967	70	
		19. Gródek	31.060	42	
		20. Grybów	11.249	08	
		21. Horodenka	31.338	96	
		22. Husiatyn	37.092	04½	
		23. Jarosław	55.336	84	
		24. Jasło	30.986	65½	
		25. Jaworów	27.198	54	
		26. Kałusz	18.996	14	
		27. Kamionka	39.492	78	
		28. Kolbuszowa	19.030	04	
		29. Kołomyja	44.712	51	
		30. Kossów	17.641	56	
		31. Kraków	164.281	01½	
		32. Krosno	25.592	64	
		33. Limanowa	15.136	25½	
		34. Lisko	22.189	41	
		35. Lwów	511.139	31½	
		36. Łańcut	46.689	91½	
		37. Mielec	25.660	71½	
		38. Mościska	23.652	40	
		39. Myślenice	21.179	24	
		40. Nadwórna	12.677	28	
		41. Nisko	19.776	14½	
		42. Nowytarg	20.741	52	
		43. Pilzno	16.559	95	
		Do przeniesienia	1,878.779	83½	

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Rachunek sumaryczny dodatków krajowych za rok budżetowy 1885. przedstawia się następująco:

Dodatki krajowe	Zaległość po koniec r. 1884.		Bieżące za rok 1885.		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
a) Należytość	696.235	03	3,153.270	13½	3,849.505	16½
b) Uiszczenie	253.855	79½	2,706.383	69½	2,960.239	49
c) Zwroty opodatkowanym	24.342	44½	10.247	25½	34.589	70
d) Czysty dochód . .	229.513	35	2,696.136	44	2,925.649	79
e) Zaległość z końcem roku 1885.	442.379	23½	446.886	44	889.265	67½

Fundusz krajowy. **Część II.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XIV.	71*b*	Z przeniesienia . 1,878.779 zł. 83½ ct.			
		44. Podhajce . . . . . 33.902 „ 73½ „			
		45. Przemyśl . . . . . 49.375 „ 84½ „			
		46. Przemyślany . . . . . 27.468 „ 23 „			
		47. Rawa . . . . . 26.587 „ 69 „			
		48. Rohatyn . . . . . 30.465 „ 44 „			
		49. Ropczyce . . . . . 30.152 „ 57½ „			
		50. Rudki . . . . . 23.532 „ 57 „			
		51. Rzeszów . . . . . 58.734 „ — „			
		52. Sambor . . . . . 32.494 „ 78 „			
		53. Sanok . . . . . 31.181 „ 72 „			
		54. Sącz nowy . . . . . 38.521 „ 07 „			
		55. Skałat . . . . . 35.231 „ 99 „			
		56. Śniatyn . . . . . 26.019 „ 66½ „			
		57. Sokal . . . . . 42.568 „ 59 „			
		58. Stanisławów . . . . . 45.947 „ 89½ „			
		59. Stare miasto . . . . . 14.833 „ 19 „			
		60. Stryj . . . . . 35.205 „ 63½ „			
		61. Tarnobrzeg . . . . . 19.322 „ 35½ „			
		62. Tarnopol . . . . . 62.915 „ 55 „			
		63. Tarnów . . . . . 51.706 „ 03 „			
		64. Tłumacz . . . . . 28.631 „ 43½ „			
		65. Tremlowla . . . . . 28.465 „ 39½ „			
		66. Turka . . . . . 13.639 „ 26 „			
		67. Wadowice . . . . . 33.054 „ 34 „			
		68. Wieliczka . . . . . 34.949 „ 90 „			
		69. Zaleszczyki . . . . . 24.914 „ 07½ „			
		70. Zbaraż . . . . . 28.608 „ 69 „			
		71. Złoczów . . . . . 49.768 „ 08½ „			
		72. Żółkiew . . . . . 31.508 „ 51 „			
		73. Żydaczów . . . . . 26.209 „ — „			
		74. Żywiec . . . . . 30.953 „ 71 „			
		Suma rubryki XIV. .	2,925.649	79	2,880.000
—	72	**Od funduszu pożyczki krajowej z roku 1885.** (str. 308. poz. 8.), gotówka uzyskana na zapomożenie powodzian z roku 1884. (Patrz poz. 204. wydatków na str. 116.) .	200.029	60	—

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	45.650		446.886	44	—	—
—	—	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. i 23. Października 1884.	—	—	—	—

LW. 58.821/1886.

ALEGATY

1—7.

do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za r. 1885.

(Rubr. XV. wydatków, — Rubr. VII., VIII., IX., i XII. dochodów.)

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

1.	aleg.	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	str. 136
2.	„ (a)	Szkoła rolnicza w Dublanach	„ 142
	„ (b)	„ parobków „	„ 154
3.	„	Folwark „	„ 158
4.	„	Kurs gorzelnictwa „	„ 170
5.	„ (a)	Szkoła rolnicza w Czernichowie	„ 176
	„ (b)	„ ogrodnicza „	„ 188
	„ (c)	Folwark „	„ 192
6.	„	Szkoła rolnicza w Horodence	„ 200
7.	„	„ „ „ Jagielnicy	„ 202

Z drukarni Pillera i Spółki.

Wydatki. 1. Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 13. Października 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca z dodatkami	2.960	—	2.960
	2	Drugi profesor fachowy, płaca z dodatkami	1.940	—	1.940
	3	Dwóch adjunktów po 800 zł.	1.600	—	1.600
	4	Docent matematyki i fizyki	800	—	800
	5	„ łowiectwa	66	64	100
	6	„ rysunków	400	—	400
	7	„ chemii	300	—	300
	8	„ inżynieryi leśnej	300	—	300
	9	„ *a)* stylistyki	300	—	300
		„ *b)* ekonomii politycznej i administracyjnej	200	—	200
		Razem	8.866	64	8.900
	—	Do tego zaliczka na płacę dyrektora 600 zł. po potrąceniu zaś rat spłaconych 150 „	450	—	—
		Suma rubryki I.	9.316	64	8.900
II.		**Zasługi.**			
	10	Dozorca	300	—	300
	11	Pomocnik dozorcy	240	—	240
		Suma rubryki II.	540	—	540
III.		**Koszta administracyi.**			
	12	Podatki	7	31	20
	13	Asekuracya budynków	23	18	45
	14	Opał i oświetlenie	486	85	400
	15	Potrzeby kancelaryjne	200	18	200
	16	Pomniejsze administracyjne	316	—	195
	17	Wydatek *(nadzwyczajny)* na naprawę parkanu	469	22	200
		Suma rubryki III.	1.502	74	1.060
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	18	Środki naukowe	628	69	720
	19	Wycieczki	743	67	600
	20	Utrzymanie ogrodu doświadczalnego na Szumanówce	—	—	—
		Suma rubryki IV.	1.372	36	1.320
V.		**Spłata pożyczki.**			
	21	Kasie oszczędności XXI. i XXII. rata: *a)* w kapitale 157 zł. 23 ct. *b)* w odsetkach 363 „ 97 „	521	20	521
		Suma wydatków	**13.252**	**94**	**12.341**

we Lwowie. Zamknięcie rachunku za rok 1885. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
33	—	*Wydatek mniejszy* z powodu asygnaty należytości od 1. Maja 1885.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	450		450	—	—	—
33	450					
	417					
—	—	*Wydatek* w ogóle *większy* z powodu udzielenia do LW. 28.769/85 dyrektorowi szkoły zaliczki 600 zł., zwrotnej w 20. ratach miesięcznych od 1. Lipca 1885. Wydatek ten znajduje pokrycie w wykazanej obok należytości czynnej.				
—	—					
—	—					
13	—	*Wydatki mniejsze*: *ad 12.* wedle wydanych nakazów płatniczych, *ad 13.* z powodu korzystniejszej dywidendy asekuracyjnej.				
22	—					
—	87					
—	—	Wedle istotnej potrzeby.				
—	121					
—	269					
35	477					
	442					
91	—	Wedle istotnej potrzeby.				
—	144	*Wydatek większy* z powodu wycieczki na wystawę do Pesztu (LW. 37.859/85).				
—	—					
91	144					
	53					
—	—					
159	1.071		450	—	—	—
	912					

Dochody. 1. Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 13. Października 1884. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	5.000	—	5.000
II.	2	**Opłaty od uczniów,** *a)* wpisowe	30	—	60
		b) czesne.	180	—	240
		Suma rubryki II. .	210	—	300
III.	4	**Czynsz dzierżawuy** z ogrodu doświadczalnego na Szumanówce	—	—	20
		Suma dochodów .	5.210	—	5.320
—	—	**Niedobór** pokryty z funduszu krajowego	8.042	94	7.021
		Razem . . .	**13.252**	**94**	**12.341**

Uwaga. Stan majątku funduszu szkoły wykazany jest przy funduszu krajowym.

LW. 62.772/1886.

we Lwowie. Zamknięcie rachunku za rok 1885. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe					
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
30	—	Różnice z powodu niestałości dochodów tego rodzaju.				
60	—					
90	—					
20	—	Sprawa wyrównania tego czynszu w toku. (LW. 43.866/86.)	20	—	—	—
110	—		20	--	—	—
—	1.022					
110	1.022					
	912					

2. Krajowe szkoły

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości w r. 1885. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		a) Wyższa szkoła rolnicza.						
		Wydatki.						
I.	1-13	Płace profesorów i docentów . . .	18.683	32	—	—	18.683	32
II.	14-16	Inne płace	1.300	—	—	—	1.300	—
III.	17-20	Zasługi	1.332	—	—	—	1.332	—
IV.	21-33	Koszta administracyjne	6.470	63	—	—	6.470	63
V.	34-42	Potrzeby naukowe	5.664	86	2.945	24	8.610	10
VI.	43-44	Podatki i opłaty	167	23	226	82	394	10
VII.	45	Stacya kontroli nasion	54	75	—	—	54	75
—	—	Rozmaite	489	31	—	—	489	31
		Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych	34.162	15	3.172	06	37.334	21
		Dochody.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa . .	5.500	—	—	—	5.500	—
II.	2	Subwencya z funduszu kultury krajowej .	3.860	—	—	—	3.860	—
III.	3-7	Opłaty od uczniów	3.166	50	—	—	3.166	50
IV.	8	Dochód z pasieki	—	—	—	—	—	—
V.	9	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	189	94	—	—	189	94
VI.	10	Dochód ze stacyi kontroli nasion . . .	—	—	—	—	—	—
—	—	Rozmaite	800	56	—	—	800	56
—	—	Dotacya z funduszu krajowego . . .	23.817	21	—	—	23.817	21
		Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych	37.334	21	—	—	37.334	21
		b) Szkoła parobków i dozorców gospod.						
		Wydatki.						
I.	1-6	Płace nauczycieli	3.076	58	—	—	3.076	58
II.	7-10	Koszta administracyjne	901	33	—	—	901	33
III.	11-12	Utrzymanie uczniów	4.725	92	—	—	4.725	92
IV.	13-16	Potrzeby naukowe	369	72	—	—	369	72
—	—	Rozmaite	114	—	—	—	114	—
		Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych	9.187	55	—	—	9.187	55
		Dochody.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa . .	1.500	—	—	—	1.500	—
II.	2 3	Opłaty i datki	434	10	—	—	434	10
III.	4	Zarobek uczniów	295	84½	—	—	295	84½
—	—	Rozmaite	5	36	—	—	5	36
—	—	Dotacya z funduszu krajowego . . .	6.952	24½	—	—	6.952	24½
		Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych	9.187	55	—	—	9.187	55

Stan majątku

a) Wyższa szkoła rolnicza.

Stan czynny.

Należytości czynne: a) w rubrykach wydatków z roku bieżącego . . . . . 468 zł. 75 ct.
„ „ „ z lat ubiegłych: zaliczki na płace (rubr. I. poz. 1—13) 47 „ 50 „
b) w rubrykach dochodów z roku bieżącego . . . . . 114 „ 72 „
„ „ „ z lat ubiegłych: opłaty od uczniów (rubr. III. poz. 3—7) 69 „ — „ 699 zł. 97 ct.

Stan bierny.

Należytość bierna w rubryce wydatków z lat ubiegłych: należytość rządowa od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju (rubr. VI. poz. 43—44) . . . . . 907 „ 28 „

Czysty stan bierny . . 207 zł. 31 ct.

LW. 60.181/1886.

rolnicze w Dublanach.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
17.480	—	17.480	—	—	1.204	—	—	1.204	468	75	—	—
1.300	—	1.300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.410	—	1.410	78	—	—	—	78	—	—	—	—	—
4.548	—	4.548	—	—	1.922	—	—	1.922	—	—	—	—
5.245	2.960	8.205	—	15	420	—	—	405	—	—	—	—
45	227	272	—	—	122	—	—	122	—	—	—	—
100	—	100	45	—	—	—	45	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	489	—	—	489	—	—	—	—
30.128	3.187	33.315	123	15	4.157	—	123	4.142	468	75	—	—
								4.019				
5.500	—	5.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.860	—	3.860	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4.910	—	4.910	1.744	—	—	—	1.744	—	—	—	—	—
230	—	230	230	—	—	—	230	—	—	—	—	—
250	—	250	60	—	—	—	60	—	8	04	—	—
65	—	65	65	—	—	—	65	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	801	—	—	801	106	68	—	—
18.500	—	18.500	—	—	5.317	—	—	5.317	—	—	—	—
33.315	—	33.315	2.099	—	6.118	—	2.099	6.118	114	72	—	—
								4.019				
2.750	—	2.750	—	—	326	—	—	326	82	50	—	—
1.340	—	1.340	438	—	—	—	43	—	—	—	—	—
5.712	—	5.712	986	—	—	—	986	—	—	—	—	—
430	—	430	60	—	—	—	60	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	114	—	—	114	84	—	—	—
10.232	—	10.232	1.484	—	440	—	1.484	440	166	50	—	—
							1.044					
1.500	—	1.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
840	—	840	406	—	—	—	406	—	—	—	—	—
504	—	504	208	—	—	—	208	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	6	—	—	6	—	—	—	—
7.388	—	7.388	436	—	—	—	436	—	—	—	—	—
10.232	—	10.232	1.050	—	6	—	1.050	6	—	—	—	—
							1.044					

z końcem roku 1885.

b) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich.

Stan czynny.

Należytości czynne w rubrykach wydatków z roku bieżącego . . . . . 166 zł. 50 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . 166 zł. 50 ct.

Wydatki. **2. a) Wyższa szkoła**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace profesorów i docentów.**				
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor		2.560	—	2.560
	2	Sześciu profesorów fachowych		9.806	65	9.640
	3	Adjunkt		800	—	800
	4	Dwóch asystentów		1.920	—	1.200
	5	Docent fizyki		799	92	800
	6	„ weterynaryi		480	—	480
	7	„ leśnictwa		240	—	240
	8	„ ustaw rolnych		358	—	360
	9	„ ogrodnictwa		200	—	200
	10	„ melioracyi		240	—	240
	11	„ zoologii		450	—	360
	12	„ historyi i literatury polskiej		360	—	600
	13	Dodatki pięcioletnie dla profesorów		—	—	—
			Razem	18.214	57	17.480
	—	Do tego zaliczki udzielone na płace	675 zł. — ct.			
		po strąceniu ściągniętych rat bieżących	206 „ 25 „	468	75	—
			Suma rubryki I.	18.683	32	17.480
II.		**Inne płace.**				
	14	Lekarz zakładowy		400	—	400
	15	Kapelan		300	—	300
	16	Kasyer, zarazem rachmistrz		600	—	600
			Suma rubryki II.	1.300	—	1.300
III.		**Zasługi.**				
	17	Sługa szkolny		240	—	240
	18	Stróż domowy		180	—	210
	19	Usługa dla uczniów w laboratoryach		732	—	780
	20	Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego		180	—	180
			Suma rubryki III.	1.332	—	1.410
IV.		**Koszta administracyjne.**				
	21	Zarząd:				
		a) potrzeby kancelaryjne	369 zł. 69 ct.			
		b) druki i inseraty	59 „ 28 „			
		c) portorya i posyłki	65 „ 53 „			
		d) koszta podróży dyrekcyi	206 „ — „	700	50	620
			Do przeniesienia	700	50	620

rolnicza w Dublanach.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	167					
—	—					
—	720					
—	—					
—	—	*Wydatek* w ogóle *większy* o 735 zł. w skutek zastępstw chorych profesorów. (LW. 12.597/85, 15.884/85, 31.256/85 i 9.814/86.)				
—	—					
2	—					
—	—					
—	—					
—	90					
240	—					
—	—					
242	977					
	735					
—	469	*Wydatek niepreliminowany*, zarachowany na stałą rubrykę w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 14. Października 1874., znajduje zupełne pokrycie w wykazanej obok należytości czynnej.	468	75	—	—
242	1.446		468	75	—	—
	1.204					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
30	—	*Wydatki mniejsze* z powodu niższych wynagrodzeń.				
48	—					
—	—					
78	—					
—	81	*Wydatek większy* wedle rzeczywistej potrzeby.				
—	81					

Wydatki. 2. a) Wyższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
IV.		Z przeniesienia .	700	50	620
	22	Opał	607	50	600
	23	Oświetlenie	145	—	145
	24	Utrzymanie budynków	2.116	40	800
	25	Utrzymanie dziedzińca	42	45	60
	26	Ubezpieczenie budynków	499	46	300
	27	Najem pomieszkań:			
		a) dla dwóch asystentów . . . . 192 zł.			
		b) „ docenta fizyki . . . . . 88 „			
		c) „ kasyera . . . . . 180 „			
		d) „ ogrodnika . . . . . 80 „			
		e) „ sługi szkolnego . . . . . 40 „	580	—	588
	28	Płaca kominiarza	56	50	65
	29	Sprzęty i ruchomości	118	20	120
	30	Koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana . .	1.431	72	1.000
	31	Koszta lustracyi zakładu	44	67	100
	32	„ nabożeństwa	22	25	50
	33	Apteka i rozmaite inne	105	98	100
		Suma rubryki IV. .	6.470	63	4.548
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	34	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla profesora rolnictwa . . . 24 zł. 95 ct.			
		b) „ „ hodowli zwierząt . . 9 „ 38 „			
		c) „ „ anatomii i fizyologii . 25 „ — „			
		d) „ „ weterynaryi . . . 25 „ — „			
		e) „ „ botaniki . . . 33 „ 30 „			
		f) „ „ chemii rolniczej . . 24 „ 02 „			
		g) „ „ „ zwierząt . . 20 „ — „			
		h) „ „ fizyki . . . . 21 „ 44 „			
		i) „ „ miernictwa . . . 15 „ — „	198	09	190
		Do przeniesienia .	198	09	190

rolnicza w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	81					
—	8	*Wydatek większy* wedle potrzeby.				
—	—					
—	1.316	*Wydatek większy*, ponieważ poniesiono nadzwyczajne koszta naprawy zniszczonych budynków szkolnych i adaptacyi mieszkań profesorów. (LW. 38.956/85 i 9.115/86.)				
18	—	*Wydatek mniejszy* wedle istotnej potrzeby.				
—	199	*Wydatek większy* z powodu ubezpieczenia większej ilości przedmiotów, zakupionych do gabinetów i muzeów szkolnych.				
8	—	Różnica nieznaczna w miarę potrzeby.				
9	—	*Wydatek mniejszy* z powodu wyznaczenia niższego wynagrodzenia.				
2	—					
—	432	*Wydatek większy* z powodu koniecznego zakupna jednej pary koni i z powodu kosztowniejszych reparacyj szkolnych fajetonów.				
55	—	*Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 77 zł. na podstawie rzeczywistych kosztów, niedających się naprzód dokładnie obliczyć.				
28	—					
—	6					
120	2.042					
	1.922					
—	8					
—	8					

Wydatki. 2. a) Wyższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
V.		Z przeniesienia .	198	09	190
	35	Zbiory i muzea, mianowicie utrzymanie i uzupełnienie zbiorów:			
			zwycz.	*nadzw.*	
		a) rolniczego . . .	48 zł. 35 ct.	161 zł. 06 ct.	
		b) hodowlanego . . .	59 „ 42 „	360 „ 56 „	
		c) fizykalnego . . .	147 „ 30 „	493 „ 21 „	
		d) botanicznego . . .	73 „ 58 „	50 „ — „	
		e) zoologicznego . .	160 „ 60 „	140 „ 82 „	
		f) mechanicznego . .	65 „ 48 „	296 „ 08 „	
		g) mineralogicznego . .	20 „ — „	— „ — „	
		h) technologicznego . .	60 „ — „	260 „ — „	
		i) okazów leśnych . .	10 „ 74 „	— „ — „	
		k) „ ogrodniczych .	10 „ — „	— „ — „	
		l) „ weterynarskich .	29 „ 60 „	— „ — „	
		m) instrumentów mierniczych	88 „ 50 „	60 „ — „	
		n) modeli do budownictwa .	— „ — „	— „ — „	
		o) okazów do geografii fizycz.	10 „ — „	— „ — „	
		p) „ melioracyjnych .	3 „ — „	— „ — „	
		Suma pozycyi 35 { zwyczajne . .	786	57	800
		{ *nadzwyczajne* .	*1.821*	*73*	*1.820*
	36	Laboratorya:			
			zwycz.	*nadzw.*	
		a) laboratoryum chemiczne .	602 zł. 33 ct.	390 zł. — ct.	
		b) „ roślinno-fizyologiczne .	242 „ 99 „	150 „ — „	
		c) „ zootomiczne .	102 „ 42 „	143 „ 32 „	
		Suma pozycyi 36 { zwyczajne . .	947	74	950
		{ *nadzwyczajne* .	*683*	*32*	*690*
	37	Biblioteka i czytelnia:			
			zwycz.	*nadzw.*	
		a) na przykupno dzieł .	200 zł. 44 ct.	290 zł. 31 ct.	
		b) „ oprawę książek .	44 „ 85 „	— „ — „	
		c) „ czasopisma . .	573 „ 73 „	— „ — „	
		Suma pozycyi 37 { zwyczajne . .	819	02	500
		{ *nadzwyczajne* .	*290*	*31*	*300*
		Do przeniesienia { zwyczajne . .	2.751	42	2.440
		{ *nadzwyczajne* .	*2.795*	*36*	*2.810*

rolnicza w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	8	W obec kredytów różnice nieznaczne, prawie znoszące się obopólnie.				
13	—					
—	*2*					
2	—	*Wydatki mniejsze* wedle istotnej potrzeby.				
7	—					
—	319	*Wydatek* w ogóle *większy* o 309 zł. znajduje usprawiedliwienie w uzyskanych nad budżet dochodach ze złożonych przez uczniów darów na środki naukowe w roku 1884., z których na cele wskazane nie została zużytą kwota 282 zł. (Patrz w zamknięciu rachunku z roku 1884. rubr. dochodów „Rozmaite“ poz. *a*) i rubr. V. poz. 35 i 36 wydatków.) Nadto przekroczenie to ma pokrycie pod poz. *a*) dochodów rozmaitych w niniejszem zamknięciu.				
10	—					
15	327					
17	*2*					

Wydatki. 2. a) Wyższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
V.		Z przeniesienia { zwyczajne . .	2.751	42	2.440
		{ *nadzwyczajne* .	*2.795*	*36*	*2.810*
	38	Utrzymanie pola doświadczalnego	271	29	250
	39	Wycieczki naukowe profesorów z uczniami	588	44	500
	40	Utrzymanie i uzupełnienie pasieki	2	80	30
	41	Ogród: *zwycz.* *nadzw.*			
		a) płaca ogrodnika . . 600 zł. — ct. — zł. — ct.			
		b) utrzymanie ogrodu botanicznego, utrzymanie i uzupełnienie sadu, szkółek, jakoteż ogrodu warzywnego . . . . 429 „ 41 „ — „ — „			
		c) druk katalogu i jego rozesłanie . . . 21 „ 50 „ — „ — „			
		d) na wybudowanie rozmnażalni roślin . . . — „ — „ 149 „ 88 „			
		Suma pozycyi 41 { zwyczajne . .	1.050	91	1.025
		{ *nadzwyczajne* .	*149*	*88*	*150*
	42	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone w skutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	1.000	—	1.000
		Suma rubryki V. { zwyczajne . .	5.664	86	5.245
		{ *nadzwyczajne* .	*2.945*	*24*	*2.960*
		Razem . . .	8.610	10	8.205
VI.		**Podatki i opłaty.**			
	43	Podatek gruntowy i domowy	167	28	45
	44	Opłata od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju, szósta rata, *nadzwyczajne*	*226*	*82*	*227*
		Suma rubryki VI. { zwyczajne . .	167	28	45
		{ *nadzwyczajne* .	*226*	*82*	*227*
		Razem . . .	394	10	272

rolnicza w Dublanach.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
15	327					
17	*2*					
—	21	*Wydatek większy*, spowodowany kosztami ogrodzenia tego pola.				
—	88	*Wydatek większy* z powodu odbycia dalszej wycieczki do Węgier.				
27	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ w skutek niekorzystnej zimy ilość pni znacznie się zmniejszyła.				
—	26	*Wydatek większy* wedle koniecznej potrzeby.				
—	—					
—	—					
42	462					
17	*2*					
59	464					
	405					
—	122	*Wydatek większy*, ponieważ zapłacono niepreliminowany podatek gruntowy i domowy od zakupionej realności l. 113.				
—	—					
—	122					
—	—					
—	122					

Wydatki i dochody. **2. a) Wyższa szkoła**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
VII.	45	**Stacya kontroli nasion**	54	75	100
—	—	**Rozmaite:** . .			
		a) Przedpłata na dziennik praw państwa r. 1885. . . . . 2 zł. — ct.			
		b) Najem pokoju na pracownię fizyki . 72 „ — „			
		c) Koszta sporządzenia kontraktu o dzierżawę restauracyi . . . . . 33 „ 34 „			
		d) Konserwacya dróg zakładowych . 198 „ 02 „			
		e) Należytość skarbowa od przeniesienia własności domu pod l. 113 . . 183 „ 75 „			
		f) Drobne . . . . . — „ 20 „	489	31	—
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	5.500	—	5.500
II.	2	**Subwencya z funduszu kultury krajowej**	3.860	—	3.860
III.		**Opłaty od uczniów.**			
	3	Wpisowe	215	—	350
	4	Czesne	2.062	50	3.000
	5	Opłata za ćwiczenia w laboratoryum	315	—	500
	6	Na bibliotekę	164	—	280
	7	Na usługę	410	—	780
		Suma rubryki III. .	3.166	50	4.910
IV.	8	**Dochód z pasieki**	—	—	230
V.	9	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu** .	189	94	250
VI.	10	**Dochód ze stacyi kontroli nasion**	—	—	65

rolnicza w Dublanach. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
45	—	*Wydatek mniejszy.* Ponieważ stacya nie daje żadnego dochodu, przeto i w wydatkach ograniczono się tylko do koniecznych potrzeb urządzenia.				
—	489	Wydatki budżetem nieobjęte, spowodowane konieczną potrzebą. (LW. 7.093/85, 17.003/85, 44.591/85 i 6.058/85.)				
—	—					
—	—					
135	—	*Dochody mniejsze* z powodu licznych zwolnień od opłat szkolnych i z powodu mniejszej liczby przyjętych uczniów. (LW. 19.237/85, 19.240/85, 22.927/85, 65.779/85 i 37.384/86.)				
938	—					
185	—					
116	—					
370	—					
1.744	—					
230	—	Nie było żadnego dochodu z powodu, jak wyjaśnienie do rubr. V. poz. 40 wydatków.				
60	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ część pola doświadczalnego użytą została pod budowę gmachu szkolnego.	8	04	—	—
65	—	Dochodu nie było. Patrz wyjaśnienie do rubr. VII. wydatków.				

Dochody. **2. a) Wyższa szkoła**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
—	—	**Rozmaite:**			
		a) Dary na środki naukowe . . . 34 zł. — ct.			
		b) Kurs gorzelnictwa w Dublanach za ćwiczenia w laboratoryach szkoły . . 40 „ — „			
		c) Czynsz za najem pokoików w real. l. 113 265 „ 32 „			
		d) Zwroty zaliczek na płace z lat ubiegłych 445 „ — „			
		e) Drobne . . . . . 16 „ 24 „	800	56	—
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	23.817	21	18.500

rolnicza w Dublanach. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	801	Przypadkowe te dochody nie były preliminowane.	106	68	—	—
		ad a). Dary na środki naukowe wynosiły sumę 795 zł. z tych jednak kwotę . . . . . 761 „ jako przeznaczoną na cele specyalne, przeniesiono do rachunku roku 1886., pozostaje tedy, jak wyżej . . . . . 34 zł. (LW. 35.216/86.)				
—	5.317	*Dochód większy* w wysokości niedoboru.				

Wydatki. **2. b) Szkoła parobków i dozorców**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel fachowy	1.312	50	920
	2	Nauczyciel pomocniczy	791	66	700
	3	Docent weterynaryi	150	—	150
	4	Katecheta	199	92	200
	5	Dwaj dozorcy robót ręcznych	540	—	780
	6	Dodatek 5-letni dla nauczyciela pomocniczego . . .	—	—	—
		Razem . . .	2.994	08	2.750
	—	Do tego zaliczka udzielona na płacę . . 150 zł. — ct. po strąceniu ściągniętych rat bieżących . 67 „ 50 „	82	50	—
		Suma rubryki I. .	3.076	58	2.750
II.		**Koszta administracyjne.**			
	7	Zarząd: *a)* remuneracya dyrektora . . . . . 400 zł. *b)* potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 80 „	480	—	500
	8	Opał i oświetlenie	246	80	240
	9	Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	115	53	300
	10	Koszta nabożeństwa obrz. gr. kat.	59	—	300
		Suma rubryki II. .	901	33	1.340
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	11	Stołowanie	3.302	80	4.032
	12	Odzież, pościel i pranie	1.423	12	1.680
		Suma rubryki III. .	4.725	92	5.712

gospodarskich w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	392	*Wydatek większy*, ponieważ posada nauczyciela fachowego nie była obsadzoną, w skutek czego wykłady przedmiotów szkolnych powierzyć musiano nauczycielom szkoły wyższej; wynagrodzenie tychże wyniosło obok wykazany wyższy wydatek. (LW. 21.934/85 i 65.606/85.)				
—	92	*Wydatek większy* z powodu, że za płacę wyznaczoną budżetem, nie można było pozyskać odpowiedniej osobistości na opróżnioną posadę nauczyciela pomocniczego. Nowo więc mianowanemu nauczycielowi musiano przyznać płacę wyższą (LW. 5.170/85); podwyższenie to uznał Wysoki Sejm za usprawiedliwione, uchwalając w budżecie na rok 1886. dla nauczyciela pomocniczego tytułem rocznej płacy kwotę 800 zł.				
—	—					
—	—					
240	—	*Wydatek mniejszy* na podstawie umówionych niższych wynagrodzeń.				
—	—					
240	484					
—	82	*Wydatek nieprelimiowany*, wstawiony w rubrykę płac w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 14. Października 1874., znajduje pokrycie w obok wykazanej należytości czynnej.	82	50	—	—
240	566		82	50	—	—
	326					
20	—	*Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 13 zł. wedle istotnej potrzeby.				
—	7					
184	—	*Wydatek mniejszy* na podstawie rzeczywistych kosztów.				
241	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ przez połowę roku miejscowym kapelanem był ksiądz obrz. gr. kat., który nabożeństwo tegoż obrządku odprawiał bezpłatnie.				
445	7					
438						
729	—	*Wydatki mniejsze*, zastosowane do rzeczywistych potrzeb.				
257	—					
986	—					

Wydatki i dochody. 2. b) Szkoła parobków i dozorców

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	13	Zaprzęgi do demonstracyi	72	76	80
	14	Przybory do pisania i nauki uczniów	96	56	120
	15	Przykupno zwierząt do sekcyi	6	—	30
	16	Przykupno modeli machin i narzędzi	194	40	200
		Suma rubryki IV.	369	72	430
—	—	**Rozmaite**	114	—	—
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	1.500	—	1.500
II.		**Opłaty i datki.**			
	2	Opłaty za utrzymanie uczniów	434	10	480
	3	Datki Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych	—	—	360
		Suma rubryki II.	434	10	840
III.	4	**Zarobek uczniów**	295	84½	504
—	—	**Rozmaite**	5	36	—
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	6.952	24½	7.388

gospodarskich w Dublanach. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
7	—	*Wydatki mniejsze* z powodu ograniczenia się do najniezbędniejszych potrzeb.				
23	—					
24	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ zakupywane zwierzęta na kośćce dla muzeum szkoły wyższej, służyły oraz do ćwiczeń sekcyjnych w szkole parobków.				
6	—	*Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.				
60	—					
—	114	Z zarachowanego wydatku przypisano do zwrotu jako należytość czynną 84 zł., resztę zaś wydano na podróż do domu wydalonemu uczniowi (5 zł.) i na zapomogę dla dozorcy (25 zł.). (LW. 39.508/85.)	84	—	—	—
—	—					
46	—	*Dochód mniejszy*, odpowiedni liczbie uczniów płacących.				
360	—	W roku przedmiotowym nie było dochodów tego rodzaju.				
406	—					
208	—	*Dochód mniejszy* z powodu, że uczniów używano przeważnie do bezpłatnych robót w ogrodzie szkolnym i na polu doświadczalnem.				
—	6	Dochód przypadkowy.				
436	—	*Dochód mniejszy* w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.				

3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości w r. 1885. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		Wydatki.						
I.	1-18	Wydatki na gospodarstwo	8.179	37	1.973	80½	10.153	17½
II.	19	Torfiarnia	—	—	—	—	—	—
III.	20	Cegielnia	—	—	7.984	39	7.984	39
IV.	21-23	Podatki i opłaty	614	63	267	75	882	38
V.	24-25	Spłata kapitałów i odsetków dłużnych	3.121	—	—	—	3.121	—
VI.	26	Rozmaite nieprzewidziane	772	61	—	—	772	61
—	—	Nadwyżka dochodów	1.778	39		—	1.778	39
		Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych	14.466	—	10.225	94½	24.691	94½
		Dochody.						
I.	1-4	Dochody z gospodarstwa	10.679	20½	—	—	10.679	20½
II.	5	Z torfiarni	—	—	—	—	—	—
III.	6	Z cegielni	—	—	13.477	—	13.477	—
IV.	7-9	Dochody z propinacyi, młyna i polowania	470	—	—	—	470	—
V.	10	Rozmaite nieprzewidziane	65	74	—	—	65	74
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych	11.214	94½	13.477	—	24.691	94½

Stan majątku

Stan czynny.

Należytości czynne:	Szczegół.	Ogół.
A) w rubrykach wydatków z roku bieżącego	77 zł. — ct.	
B) w rubrykach dochodów:		
1. z roku bieżącego	1.249 zł. 90 ct.	
2. z lat ubiegłych:		
a) za zboże (rubr. I. poz. 1 *a*)	93 zł. 24½ ct.	
b) z najmu pól i łąk (rubr. I. poz. 2)	116 „ — „	
c) za nabiał (rubr. I. poz. 3 *a*)	420 „ 71 „	
d) z młyna	150 „ — „	
e) z funduszu budowy laboratoryum chemicznego w Dublanach (rubr. V. poz. 10):		
α) za kamień 360 zł. — ct.		
β) wartość materyałów budowl. 1.351 „ 40 „ 1.711 „ 40 „ 2.491 „ 35½ „ 3.741 „ 25½ „		3.818 zł. 25½ ct.
Czysty stan bierny		**54.109 „ 22½ „**
	Zgodnie ze sumą stanu biernego	57.927 zł. 48 ct.

LW. 60.181/1886.

w Dublanach.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
7.595	2.070	9.665	—	96	584	—	—	488	77	—	—	—
200	—	200	200	—	—	—	200	—	—	—	—	—
—	5.400	5.400	—	—	—	2.584	—	2.584	—	—	—	—
720	215	935	105	—	—	53	52	—	—	—	—	—
3.121	—	3.121	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	—	50	—	—	723	—	—	723	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1.778	—	—	1.778	—	—	—	—
11.686	7.685	19.371	305	96	3.085	2.637	252	5.573	77	—	—	—
								5.321				
12.420	—	12.420	1.741	—	—	—	1.741	—	200	58	—	—
200	—	200	200	—	—	—	200	—	—	—	—	—
—	5.400	5.400	—	—	—	8.077	—	8.077	1.029	32	—	—
490	—	490	20	—	—	—	20	—	20	—	—	—
50	—	50	—	—	16	—	—	16	—	—	—	—
811	—	811	811	—	—	—	811	—	—	—	—	—
13.971	5.400	19.371	2.772	—	16	8.077	2.772	8.093	1.249	90	—	—
								5.321				

z końcem roku 1885.

Stan bierny.

Należytości bierne w rubrykach wydatków, z lat ubiegłych:	Szczegół.	Ogół.
a) należytość rządowa od przeniesienia własności folwarku (rubr. IV. poz. 23)	1.874 zł. 25 ct.	
b) kapitały dłużne Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu (rubr. V. poz. 24)	16.053 „ 23 „	
c) Kapitał dłużny galicyjs. Towarzystwu gospodarczemu (rubr. V. poz. 25)	40.000 „ — „	57.927 zł. 48 ct.
Suma stanu biernego . . .		57.927 zł. 48 ct.

Wydatki. 3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**			
	1	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera	1.595	—	1.600
	2	Najem robotnika	2.256	04½	2.400
	3	Dokupno i zmiana nasienia	367	52	250
	4	„ nawozów dopełniających	300	—	300
	5	„ karmy, owsa, grysu i makuchów	2.592	99½	1.600
	6	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	59	91	250
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń:			
		a) zwyczajne	189	61	150
		b) nadzwyczajne	*96*	*12*	*120*
	8	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni:			
		a) zwyczajne	138	31	260
		b) nadzwyczajne	—	—	*120*
	9	Utrzymanie rowów i dróg	—	—	50
	10	Wywóz stawarki i regulacya stawów, *nadzwyczajne* . .	*326*	*59*	*300*
	11	Melioracye łąk, *nadzwyczajne*	*760*	*32½*	*750*
	12	Drenowanie pól „	*790*	*77*	*780*
	13	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	197	41	300
	14	Kuchnia folwarczna	297	84	150
	15	Koszta kancelaryjne	—	—	25
	16	Światło i smarowidło	51	76	60
	17	Kultura lasu	17	—	50
	18	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku . . .	115	97	150
		Suma rubryki I. zwyczajne . .	8.179	37	7.595
		Suma rubryki I. *nadzwyczajne* .	*1.973*	*80½*	*2.070*
		Razem . . .	10.153	17½	9.665

w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
5	—	Różnica nieznaczna.	77	—	—	—
144	—	*Wydano mniej* z powodu lichych urodzajów i ponieważ łąki, na których przeprowadzono melioracyę, w części nie były koszone.				
—	117	*Wydatek większy,* ponieważ okazała się potrzeba dokupna grochu i kukurudzy do siewu w miejsce koniczu, którego produkcya w roku 1884. zawiodła.				
—	—					
—	993	*Wydatek większy* z powodu większego przychowku młodego bydła i małej ilości zebranego siana, tudzież z powodu dokupna owsa dla koni szkolnych i karmy do tuczenia wieprzów. Natomiast uzyskano więcej za owies dostarczony szkołom i ze sprzedaży przychowku i nierogacizny. (Patrz rubr. I. poz. 1. *b*), 3. *a*) *β*) i 3. *b*) dochodów.)				
190	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ nie zachodziła potrzeba dokupywania koni.				
—	40	*Wydatki* w ogóle *większe* o 16 zł. wedle potrzeby.				
24	—					
122	—	*Wydatki mniejsze*, ponieważ w tym roku nie kupowano żadnych nowych maszyn i narzędzi, reparacye zaś (z powodu dokonanych w roku ubiegłym gruntownych napraw) kosztowały mniej; również nie wydano nic z kredytu nadzwyczajnego.				
120	—					
50	—	Dobry stan rowów i dróg nie wymagał żadnego nakładu.				
—	*27*	*Wydatek większy* na podstawie rzeczywistego kosztu.				
—	*10*	Różnice nieznaczne.				
—	*11*					
103	—	*Wydatek mniejszy* z powodu lichych zbiorów.				
—	148	*Wydatek większy*, ponieważ wydawano wikt pomocnikowi kowala.				
25	—	Nie było żadnego wydatku.				
8	—	*Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.				
33	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ założona szkółka dopiero w następnych latach będzie przesadzaną.				
34	—	Wydatki tego rodzaju nie dadzą się naprzód dokładnie obliczyć.				
714	1.298		77	—	—	—
144	*48*		—	—	—	—
858	1.346		77	—	—	—
	488					

Wydatki. 3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
II.	19	**Torfiarnia**	—		200
III.	20	**Cegielnia,** *nadzwyczajne*	*7.984*	*39*	*5.400*
IV.		**Podatki i opłaty.**			
	21	Podatek gruntowy i domowy	548	07	675
	22	„ dochodowy z młyna i propinacyi	66	56	45
	23	Należytość od przeniesienia własności folwarku, pierwsza rata, *nadzwyczajne*	*267*	*75*	*215*
		Suma rubryki IV. { zwyczajne . .	614	63	720
		{ *nadzwyczajne* .	*267*	*75*	*215*
		Razem . . .	882	38	935
V.		**Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.**			
	24	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu:			
		a) 81 i 82 rata kapitału od pożyczki 10.000 złr. m. k. 506 zł. $81^3/_4$ ct.			
		$4^0/_0$ odsetki . . . 18 „ $18^1/_4$ „ 525 zł.			
		b) 12 i 13 rata kapitału od pożyczki 5.000 zł. w. a. . 66 zł. 42 ct.			
		$5^0/_0$ odsetki . . . 233 „ 58 „ 300 „			
		c) 3 i 4 rata kapitału od pożyczki 11.600 zł. w. a. . 123 zł. 38 ct.			
		$5^0/_0$ odsetki . . . 572 „ 62 „ 696 „	1.521	—	1.521
	25	Renta c. k. gal. Towarzystwu gospodarczemu . . .	1.600	—	1.600
		Suma rubryki V. .	3.121	—	3.121

w Dublanach.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
200	—	Koszta przygotowawczych i przedwstępnych robót dla zaprowadzenia racyonalnego wyrobu torfu maszynowego poniósł bezpośrednio fundusz krajowy (patrz zamknięcie tegoż funduszu rubr. XVI. poz. 200. dział 3.); wydatek na ten cel wynosił 2.728 zł., z którego na rok 1885. zarachowano 1.213 zł. 95 ct., na rok zaś 1886. 1.514 zł. 05 ct. (LW. 10.175/85.)				
—	*2.584*	*Wydatek większy* z powodu większej produkcyi, znajduje zupełne pokrycie w znacznie wyższych od budżetu dochodach ze sprzedaży cegły (patrz wyjaśnienie do rubr. III. dochodów).				
127	—	*Wydatek mniejszy* wedle wezwań płatniczych c. k.				
—	22	*Wydatek większy* Urzędu podatkowego.				
—	*53*	Wypłacona kwota jest pierwszą ratalną spłatą tej należytości, wynoszącej sumę 2.142 zł., w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 31. Sierpnia 1885., którym zezwolono na spłatę takowej w ośmiu ratach rocznych, począwszy od roku 1885.				
127	22					
	53					
127	75					
52						
		ad a). Pożyczka zaciągnięta wynosiła 10.000 złr. m. k., czyli 10.500 zł. — ct. w. a. po koniec r. 1885. spłacono 10.427 „ 48 „ „ pozostaje dług . 72 zł. 52 ct. w. a.				
		ad b). Pożyczka zaciągnięta wynosiła . . . . 5.000 zł. — ct. w. a. po koniec r. 1885. spłacono 378 „ 46 „ „ pozostaje dług . 4.621 zł. 54 ct. w. a.				
—	—	*ad c).* Pożyczka zaciągnięta wynosiła . . . . 11.600 zł. — ct. w. a. po koniec r. 1885. spłacono 240 „ 83 „ „				
—	—	pozostaje dług . 11.359 zł. 17 ct. w. a.				
—	—					

Wydatki. 3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie				Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
VI.	26	**Rozmaite nieprzewidziane:**						
		a) Składka konkurencyjna na budowę szkoły ludowej w Dublanach . .	250 zł.	—	ct.			
		b) Materyał do budowy mostku na drodze gminnej	30 „	—	„			
		c) Radzie szkolnej miejscowej dodatek do płacy nauczyciela ludowego za r. 1885.	8 „	63	„			
		d) Koszta zakupna buhaja rasy Algau .	431 „	11	„			
		e) Lekarstwa	9 „	66	„			
		f) Dyety administratora folwarku za wyjazdy w sprawach gorzelnianych .	16 „	—	„			
		g) Rozmaite drobne	27 „	21	„	772	61	50
—	—	**Nadwyżka dochodów** oddana funduszowi krajowemu .				1.778	39	—

w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	72[illegible]	*Wydatek większy*, usprawiedliwiony wykazanemi koniecznemi potrzebami. (LW. 25.189/85, 30.881/85 i 13.365/86.)				
—	1.778	*Nadwyżka dochodów* powstała w skutek wpływu ze sprzedaży całego zapasu cegły z r. 1884. (Patrz wyjaśnienie do rubr. III. dochodów.)				
		Właściwy wynik obrotu tego funduszu w porównaniu z budżetem przedstawia się następująco:				
		Wydatki w ogóle (bez nadwyżki dochodów) wynosiły . . . 22.913 zł. 55½ ct.				
		Dochody budżetowe (z wyłączeniem niepreliminowanego dochodu ze sprzedaży zapasu cegły, pozostałego z roku 1884.) wynosiły . 18.971 „ 83½ „				
		niedobór . 3.941 zł. 72 ct.				
		Dotacya budżetem przyzwolona . 811 „ — „				
		Wynik obrotu zatem w porównaniu z budżetem okazuje się *niekorzystniejszy* o . . . . . 3.130 zł. 72 ct.				
		po uwzględnieniu zaś *nadzwyczajnego* dochodu ze sprzedaży cegieł w kwocie . . . . . 5.720 „ 11 „				
		okazuje się wynik w ogóle *korzystniejszy* o . . . . . 2.589 zł. 39 ct.				

Dochody. **3. Folwark**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
		Dochody.			
I.		**Dochody z gospodarstwa.**			
	1	*a)* Ze sprzedaży ziemiopłodów . . 3.767 zł. 15 ct. *b)* Za owies i siano dostarczone szkołom . 717 „ 63 „	4.484	78	6.000
	2	Z wynajętych ról, łąk i pastwisk	1.061	89	800
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych: *a)* Krowiarnia: *α)* mleko . . 2.740 zł. 97½ ct. *β)* przychowek . 771 „ 76 „ *γ)* sprzedane braki . 343 „ — „	3.855	73½	4.400
		b) Nierogacizna	257	70	120
		c) Owce	13	50	40
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty, wynikające z zastosowania inwentarza do potrzeb szkół . . .	1.000	—	1.000
	4	Z lasu i stawów	5	60	60
		Suma rubryki I. .	10.679	20½	12.420
II.	5	**Z torfiarni**	—	—	200

w Dublanach. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
1.515	—	Z powodu lichych urodzajów i notorycznie niskich cen zboża dochód *ad a) mniejszym* był od preliminowanego o . . . . . 1.633 zł. dochód zaś *ad b)* z powodu, jak wyjaśnienie do rubr. I. poz. 5 wydatków, *większym* był o . . . . . 118 „ w ogóle tedy *dochód* był *mniejszy* o . 1.515 zł.				
—	262	*Dochód większy* wedle zawartych umów, tudzież z powodu ściągnięcia części zaległości.	166	61	—	—
544	—	*Dochód mniejszy*, a mianowicie: *ad α)* z powodu złej karmy dla krów i pozostawienia większej ilości cieląt — *mniej* 759 zł. *ad γ)* dla braku kupca i niskich cen bydła — *mniej* . . 97 „ 856 zł. *ad β)* z powodu większego zbytu odchowanego przychowku (patrz wyjaśnienie do rubr. I. poz. 5 wydatków) — *więcej* . . 312 „ w ogóle zatem okazuje się *dochód mniejszy*, jak obok, o . . . . . 544 zł.	33	97	—	—
—	138	*Dochód większy* z powodu znaczniejszej sprzedaży.				
27	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ zatrzymano większą ilość owiec dla potrzeb szkoły.				
—	—					
55	—	Z lasu w tym roku nic nie sprzedano.				
2.141	400		200	58	—	—
1.741						
200	—	W tej rubryce nie było żadnego dochodu. Patrz wyjaśnienie do rubr. II. poz. 19 wydatków.				

Dochody. 3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
III.	6	**Z cegielni**, *nadzwyczajne*	*13.477*	—	*5.400*
IV.		**Dochody z propinacyi, młyna i polowania.**			
	7	Z propinacyi	420	—	420
	8	Z młyna	—	—	20
	9	Z polowania	50	—	50
		Suma rubryki IV. .	470	—	490
V.	10	**Rozmaite nieprzewidziane**	65	74	50
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	—	—	811

w Dublanach. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	*8.077*	Ze sprzedaży cegły, pozostałej w zapasie z roku ubiegłego, uzyskano 5.720 zł. 11 ct., reszta zaś w kwocie . . . . . 7.756 zł. 89 ct. stanowi dochód roku przedmiotowego, który w porównaniu z kwotą preliminowaną . . 5.400 „ — „ *większym* jest o . . . . 2.356 zł. 89 ct. z uwzględnieniem zaś wartości pozostałych z końcem roku zapasów w kwocie 532 zł. 74 ct., mieszczącej się w obok wykazanej należytości czynnej, pokrywa w zupełności przekroczenie rubryki III. wydatków.	1.029	32	—	
—	—					
20	—	Nie było dochodu, — o zaległą należytość toczy się spór sądowy z dzierżawcą.	20	—	—	—
—	—					
20	—		20	—	—	—
—	16	*Dochód większy* w obec niestałości tej rubryki.				
811	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ wpływ ze sprzedaży cegły z zapasów roku ubiegłego pokrył cały niedobór funduszu, a nadto jeszcze spowodował nadwyżkę dochodów, oddaną funduszowi krajowemu. (Patrz wyjaśnienie w wydatkach przy rubr. „Nadwyżka dochodów“).				

Wydatki i dochody. 4. Kurs gorzelnictwa

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. Października 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Kierownik kursu	250	—	250
	2	Prelegenci za wykłady:			
		a) arytmetyki, geometryi i stereometryi	115	—	115
		b) fizyki	75	—	75
		c) chemii	100		100
		d) gorzelnictwa	290	—	300
		e) o maszynach i kotłach	125	—	125
		f) o opodatkowaniu	60	—	60
		g) o rachunkowości	20	—	60
		h) za ćwiczenia w laboratoryum	150	—	150
		Suma rubryki I.	1.185		1.235
II.		**Koszta administracyjne.**			
	3	Druki, inseraty, portorya i t. p.	13	46	15
	4	Koszta przewozu prelegentów	23	35	30
		Suma rubryki II.	36	81	45
III.		**Potrzeby naukowe.**			
	5	Szkole rolniczej w Dublanach za użycie laboratoryum	40	—	40
	6	Wycieczki profesorów z uczniami	—	—	25
	7	Książki i czasopisma	34	94	45
		Suma rubryki III.	74	94	110
IV.	8	**Zapomogi dla uczniów**	110	—	250
V.	9	**Rozmaite drobne**	8	99	5
		Suma wydatków	**1.415**	**74**	**1.645**
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa.**	1.000	—	1.000
II.	2	**Opłaty od uczniów**	172	—	240
III.	3	**Rozmaite przypadkowe**	—	—	—
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	243	74	405
		Suma dochodów	**1.415**	**74**	**1.645**

w Dublanach. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
10	—					
—	—	*Wydatki mniejsze* z powodu mniejszej liczby godzin wykładowych.				
—	—					
40	—					
—	—					
50	—					
1	—	*Wydatki mniejsze* wedle potrzeby.				
7	—					
8	—					
—	—					
25	—	Nie odbywano żadnych wycieczek, połączonych z kosztami.				
10	—	*Wydatek mniejszy* stosownie do potrzeby.				
35	—					
140	—	Nie było potrzeby większego wydatku.				
—	4	*Wydatek większy*, niedający się naprzód ściśle obliczyć.				
233	4					
229						
—	—					
68	—	*Dochód mniejszy*, zależny od zamożności obowiązanych do zapłaty.				
—	—					
161	—	Wynik ogólny nie wymagał całkowitego wyczerpania przyzwolonej budżetem dotacyi.				
229	—					

5. Szkoła rolnicza, ogrodnicza

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości w r. 1885. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		a) Szkoła rolnicza.						
		Wydatki.						
I.	1-9	Płace nauczycieli	12.718	44	—	—	12.718	44
II.	10-14	Inne płace i zasługi	1.398	—	—	—	1.398	—
III.	15-26	Koszta administracyjne	5.351	28	4.708	07	10.059	35
IV.	27-35	Utrzymanie uczniów	11.633	90½	827	97	12.461	87½
V.	36-42	Potrzeby naukowe	1.737	82	3.931	85	5.669	67
		Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych	32.839	44½	9.467	89	42.307	33½
		Dochody.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.000	—	—	—	5.000	—
II.	2-3	Opłaty od uczniów	10.200	—	—	—	10.200	—
III.	4	Dochód z gospodarstwa i spiżarni	100	—	—	—	100	—
IV.	5	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego	16	60	—	—	16	60
—	—	Rozmaite	115	55	—		115	55
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	26.875	18½	—		26.875	18½
		Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych	42.307	33½	—	—	42.307	33½
		b) Szkoła ogrodnicza.						
		Wydatki.						
I.	1-2	Płace nauczycieli	1.160	01	—	—	1.160	01
II.	3-8	Koszta administracyjne	305	33½	—	—	305	33½
III.	9-10	Utrzymanie uczniów	929	69	—	—	929	69
IV.	11-14	Potrzeby naukowe	1.115	36½	139	93½	1.255	30
		Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych	3.510	40	139	93½	3.650	33½
		Dochody.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	2.000		—	—	2.000	—
II.	2	Z ogrodu za ogrodowizny, szczepy i owoce	552	23	—	—	552	23
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	1.098	10½	—	—	1.098	10½
		Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych	3.650	33½	—	—	3.650	33½

i folwark w Czernichowie.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884.			Wyniklości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
12.123	—	12.123	—	—	595	—	—	595	—		—	—
1.550	—	1.550	152		—	—	152	—	—		—	—
3.170	1.950	5.120	—	—	2.182	2.758	—	4.940	—	—	—	—
11.045	700	11.745	—	—	588	128	—	716	104	07	—	—
2.030	3.640	5.670	292	—	—	292	—	—	—	—	—	—
29.918	6.290	36.208	444	—	3.365	3.178	152	6.251	104	07	—	—
								6.099				
5.000	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11.500	—	11.500	1.300	—		—	1.300	—	275	—	—	—
100	—	100	—		—	—	—	—		—	—	—
40	—	40	23	—	—	—	23	—		—	—	—
—	—	—	—	—	115	—	—	115	—	—	—	—
19.568	—	19.568		—	7.307	—	—	7.307	—	—	—	—
36.208	—	36.208	1.323	—	7.422	—	1.323	7.422	275	—	—	—
								6.099				
1.160	—	1.160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
445	—	445	140	—	—	—	140	—	—	—	—	—
900	—	900	—	—	29	—	—	29	—	—	—	—
515	80	595	—	—	601	60	—	661	—	—	—	—
3.020	80	3.100	140	—	630	60	140	690	—	—		—
								550				
2.000	—	2.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
525	—	525	—	—	27	—	—	27	—	—	—	—
575	—	575	—	—	523	—	—	523	—	—	—	—
3.100	—	3.100	—	—	550		—	550	—	—	—	—
								550				

5. Szkoła rolnicza, ogrodnicza

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości w r. 1885. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		c) **Folwark.**						
		Wydatki.						
I.	1-15	Wydatki na gospodarstwo	8.754	90½	—	—	8.754	90½
II.	16-17	Las i plantacya wikla	560	34	1.663	24	2.223	58
III.	18	Wydatki na piec wapienny	4.922	53½	—	—	4.922	53½
IV.	19	Wydatki na cegielnię	1.660	49½	—	—	1.660	49½
V.	20	Wydatki na promy	220	—	—	—	220	—
VI.	21	Wydatki na utrzymanie brzegów Wisły	30	75	—	—	30	75
VII.	22-29	Podatki i opłaty	656	69	350	82	1.007	51
VIII.	30 31	Spłata kapitałów i odsetków dłużnych	1.658	14	—	—	1.658	14
IX.	32	Rozmaite nieprzewidziane	527	54	—	—	527	54
—	—	Nadwyżka dochodów	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywist., budżetem objętych	18.991	39½	2.014	06	21.005	45½
		Dochody.						
I.	1-6	Dochody z gospodarstwa	4.081	57½	—	—	4.081	57½
II.	7-8	Z lasu i wikla	2.194	44	—	—	2.194	44
III.	9	Z rybołowstwa	70	—	—	—	70	—
IV.	10	Z pieca wapiennego	6.228	30½	—	—	6.228	30½
V.	11	Z cegielni	1.501	50	—	—	1.501	50
VI.	12	Z propinacyi (i promu)	1.900	—	—	—	1.900	—
VII.	13	Lądowe i olborne	353	50	—	—	353	50
VIII.	14	Rozmaite nieprzewidziane	109	41	—	—	109	41
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	4.566	72½	—	—	4.566	72½
		Suma dochodów rzeczywist., budżetem objętych	21.005	45½	—	—	21.005	45½

Stan majątku

Szkoła rolnicza.

Stan czynny.

Należytości czynne:				
1. z roku bieżącego:			Szczegół.	Ogół.
a) w rubrykach wydatków		104 zł. 07 ct.		
b) „ dochodów		275 „ — „	379 zł. 07 ct.	
2. z lat ubiegłych:				
a) w rubrykach wydatków:	zaliczki uczniów (rubryka IV. poz. 35)	55 zł. — ct.		
b) „ dochodów:	opłaty od uczniów (rubr. II. poz. 2)	40 „ — „	95 „ — „	474 zł. 07 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne		— „ — „
	Czysty stan czynny	**474 zł. 07 ct.**

i folwark w Czernichowie.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
3.358	350	3.708	—	350	5.397	—	—	5.047	—	—	—	—
600	1.000	1.600	40	—	—	663	—	623	—	—	—	—
6.000	—	6.000	1.077	—	—	—	1.077	—	—	—	—	—
300	—	300	—	—	1.360	—	—	1.360	—	—	—	—
25	—	25	—	—	195	—	—	195	—	—	—	—
60	—	60	29	—	—	—	29	—	—	—	—	—
719	351	1.070	62	1	—	—	63	—	—	—	—	—
2.001	—	2.001	343	—	—	—	343	—	—	—	—	—
100	—	100	—	—	428	—	—	428	—	—	—	—
1.389	—	1.389	1.389	—	—	—	1.389	—	—	—	—	—
14.552	1.701	16.253	2.940	351	7.380	663	2.901	7.653	—	—	—	—
								4.752				
3.915	—	3.915	—	—	166	—	—	166	—	—	—	—
2.273	—	2.273	79	—	—	—	79	—	—	—	—	—
140	—	140	70	—	—	—	70	—	70	—	—	—
7.200	—	7.200	972	—	—	—	972	—	3	50	—	—
450	—	450	—	—	1.052	—	—	1.052	—	—	—	—
1.900	—	1.900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
350	—	350	—	—	4	—	—	4	21	—	—	—
25	—	25	—	—	84	—	—	84	—	—	—	—
—	—	—	—	—	4.567	—		4.567	—		—	—
16.253	—	16.253	1.121	—	5.873	—	1.121	5.873	94	50	—	—
								4.752				

z końcem roku 1885.

Folwark.

Stan czynny.

	Szczegół.	Ogół.
Należytości czynne w rubrykach dochodów z roku bieżącego		94 zł. 50 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne w rubrykach wydatków z lat ubiegłych:

a) należytość rządowa od przeniesienia własności (rubr. VII. poz. 29)	918 zł. 43½ ct.	
b) kapitały dłużne krakow. Kasie oszczędności („ VIII. „ 30)	2.500 „ — „	3.418 „ 43½ „
Czysty stan bierny . . .		**3.323 zł. 93½ ct.**

Wydatki. 5. a) Szkoła rolnicza

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel fachowy, zarazem dyrektor	2.197	16	2.060
	2	3 nauczycieli fachowych do nauk zawodowych . . .	3.980	—	4.320
	3	2 „ „ „ „ zasadniczych . . .	2.480	—	2.480
	4	Kapelan i katecheta	800	—	800
	5	2 nauczycieli pomocniczych z płacą adjunktów . . .	2.523	28	1.600
	6	Nauczyciel pomocniczy z płacą asystenta	—	—	—
	7	Ogrodnik jako docent	—	—	—
	8	Instruktor do robót praktycznych	475	—	600
	9	Opał dla kapelana i nauczycieli pomocniczych . . .	263	—	263
		Suma rubryki I. .	12.718	44	12.123
II.		**Inne płace i zasługi.**			
	10	Kasyer i magazynier	700	—	800
	11	Chłopiec do usług w laboratoryum chemicznem . . .	128	—	160
	12	Sługa szkolny	200	—	200
	13	Stróż	160	—	160
	14	2 pomocników stróża	210	—	230
		Suma rubryki II. .	1.398	—	1.550

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	137	*Wydatek większy* z powodu, że prowizoryczny kierownik szkoły zajęty był w zakładzie i pobierał płacę do 15. Marca 1885., nowo zaś mianowanemu tymczasowemu kierownikowi asygnowano takową od 19. Lutego 1885. (LW. 45.844/84, 9.348/85 i 14.347/85).				
340	—	*Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryum w posadzie jednego nauczyciela.				
—	—					
—	—					
—	923	*Wydatek większy*, ponieważ dla braku miejscowych sił musiano czasowo przyjąć osobnego dojeżdżającego nauczyciela do wykładów weterynaryi. Wydatek z tego tytułu wynosił 733 zł. 28 ct., a nadto przyznano nauczycielom za nadobowiązkowe wykłady gospodarstwa społecznego i chowu zwierząt domowych dodatkowe wynagrodzenie w kwocie 190 zł. (LW. 8.680/85, 19.913/85, 44.080/85 i 59.202/85). — Częściowe pokrycie znajduje to przekroczenie w mniejszym wydatku pod poz. 2.				
—	—					
—	—					
125	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż posada ta nie przez cały rok była obsadzoną.				
—	—					
465	1.060					
	595					
100	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ płaca kasyera nie została podwyższoną do wysokości kwoty preliminowanej.				
32	—	*Wydatek mniejszy* z powodu wyznaczenia niższego wynagrodzenia.				
—	—					
—	—					
20	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ wikt kosztował mniej.				
152	—					

Wydatki. **5. a) Szkoła rolnicza**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
III.		**Koszta administracyjne.**			
	15	Zarząd:			
		a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły . 300 zł. — ct.			
		b) „ „ „ dyrektora . 200 „ — „			
		c) potrzeby kancelaryjne szkoły . . 87 „ 29 „			
		d) druki i inseraty . . . . . 313 „ 73 „			
		e) portorya i przesyłki . . . . . 47 „ 77 „			
		f) koszta podróży w interesach zakładu . 580 „ 90 „	1.529	69	1.050
	16	Opał	174	25	500
	17	Oświetlenie	295	97	230
	18	Utrzymanie budynków i ogrodzeń:			
		a) zwyczajne	2.252	23	700
		b) nadzwyczajne	*3.604*	*32*	*1.000*
		Do przeniesienia { zwyczajne . .	4.252	14	2.480
		{ *nadzwyczajne* .	*3.604*	*32*	*1.000*

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	480	*Wydatek większy*, ponieważ utrzymanie bióra Kuratoryi kosztowało więcej, jak również wynosiły więcej koszta insercyjne i koszta podróży w interesach zakładu z powodu niemożności dokładnego obliczenia naprzód wydatków tego rodzaju. (LW. 25.561/85, 48.393/85 i 65.601/85).				
326	—	*Wydatek mniejszy* dla lżejszej zimy, głównie zaś z powodu zarządzonej oszczędności i wykonywanej kontroli przy opalaniu sal wykładowych, gabinetów i muzeów szkolnych.				
—	66	*Wydatek większy* na podstawie rzeczywistego kosztu.				
—	1.552	*Wydatek większy*, gdyż oprócz zwykłej konserwacyi i utrzymania budynków i ogrodzeń wykonane zostały następujące roboty: urządzono karcer i magazyn na strychu zakładu, postawiono nowy kurnik, założono część rynien przy gmachu szkolnym, odmalowano zachodnie okna zakładu, wprawiono w trzech salach nowe podłogi, postawiono cztery piece kaflowe, urządzono miejsce do gimnastyki i sprawiono odnośne przyrządy.				
—	*2.604*	W tym roku zaniechano robót około rekonstrukcyi dachu nad budynkiem szkolnym w preliminowanej kwocie 1.000 zł. — ct. natomiast poniesiono z tej pozycyi resztę kosztów poniżej zamieszczonych robót, zaczętych w roku 1884., których potrzebę przedstawiono Wys. Sejmowi w sprawozdaniu o Zakładzie czernichowskim z dn. 10. Września 1884. LW. 47.363, a mianowicie: *a)* wykonano przebudowanie studni za . . 852 zł. 75 ct. *b)* dokończono przebudowanie leśniczówki za . . 2.092 „ 01 „				
326	2.098	Do przeniesienia . 2.944 zł. 76 ct.		1.000 zł. — ct.		
—	*2.604*					

Wydatki. **5. a) Szkoła rolnicza**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
III.	18	Z przeniesienia { zwyczajne . .	4.252	14	2.480
		nadzwyczajne .	*3.604*	*32*	*1 000*
	19	Uporządkowanie dziedzińca, *nadzwyczajne*	*334*	*18*	*100*
	20	Zabezpieczenie budynków od pożaru	69	96	100
	21	Płaca kominiarza	19	—	20
	22	Sprzęty i ruchomości:			
		a) zwyczajne	271	15	100
		b) nadzwyczajne	*769*	*57*	*850*
	23	Koszta lustracyi zakładu	230	98	200
	24	Koszta nabożeństwa	66	81	70
	25	Lekarz i apteka	82	68	100
	26	Rozmaite nieprzewidziane	358	56	100
		Suma rubryki III. { zwyczajne . .	5.351	28	3.170
		nadzwyczajne .	*4.708*	*07*	*1.950*
		Razem . . .	10.059	35	5.120
IV.		**Utrzymanie uczniów.**			
	27	Żywność	7.603	41	7.500
	28	Opał do kuchni	475	—	475
	29	Służba kuchenna i sprzęty do kuchni	730	47	535
	30	Sprzęty do sal sypialnych, infirmeryi i jadalni:			
		a) zwyczajne	134	75	100
		b) nadzwyczajne	*827*	*97*	*700*
		Do przeniesienia { zwyczajne . .	8.943	63	8.610
		nadzwyczajne .	*827*	*97*	*700*

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
326	2.098	Z przeniesienia . 2.944 zł. 76 ct. 1.000 zł. — ct.				
—	*2.604*	*c)* dokończono postawienie bramy i muru obwodowego za . . 509 „ 91 „				
		d) dokończono przebudowanie schodów i wychodków za . . . 122 „ 25 „				
		e) zbadano przez delegowanego architektę roboty około rekonstrukcyi domu nauczycielskiego kosztem . 27 „ 40 „ 3.604 „ 32 „				
		Wydatek przeto *większy*, jak obok, o 2.604 zł. 32 ct.				
—	*234*	*Wydatek większy*, ponieważ przy plantowaniu dziedzińca okazał się nadzwyczaj skalisty grunt, w którym musiano skałę do głębokości jednego metra dynamitem wykruszać, a następnie ziemią nawozić.				
30	—	*Wydatek mniejszy* z powodu otrzymanego zwrotu tytułem dywidendy asekuracyjnej za rok 1884.				
1	—					
—	171	*Wydatek* w ogóle *większy* o 91 zł. z powodu sprawienia przyrządów gimnastycznych.				
80	—					
—	31	*Wydatki większe* o 11 zł. wedle potrzeby.				
3	—					
17	—					
—	259	*Wydatek większy*, w którym mieszczą się koszta dowożenia wody dla zakładu w kwocie 187 zł. 05 ct. i koszta najmu mieszkania dla docenta Stefczyka w kwocie 66 zł. 66 ct. (LW. 40.475/84).				
377	2.559					
80	*2.838*					
457	5.397					
	4.940					
—	103	*Wydatek większy* wedle istotnej potrzeby.				
—	—					
—	195	*Wydatek większy* na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów.				
—	35	*Wydatki większe*, ponieważ zamiast preliminowanych 50 sprawiono 57 szafek dla uczniów.				
—	*128*					
—	333					
—	*128*					

Wydatki. 5. a) Szkoła rolnicza

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
IV.		Z przeniesienia { zwyczajne . .	8.943	63	8.610
		{ *nadzwyczajne* .	*827*	*97*	*700*
	31	Odzież	1.881	03	2.000
	32	Naczynia stołowe	121	12	60
	33	Pościel	337	66½	120
	34	Pranie bielizny i pościeli	161	31	155
	35	Rozmaite nieprzewidziane	189	15	100
		Suma rubryki IV. { zwyczajne . .	11.633	90½	11.045
		{ *nadzwyczajne* .	*827*	*97*	*700*
		Razem . . .	12.461	87½	11.745
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	36	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla nauczyciela rolnictwa . . . 26 zł. 43 ct.			
		b) „ „ hodowli zwierząt . — „ — „			
		c) „ „ zootomii . . . — „ — „			
		d) „ „ weterynaryi . . 25 „ 50 „			
		e) „ „ botaniki . . . 18 „ 01 „			
		f) „ „ fizyki . . . 29 „ 22 „			
		g) „ „ miernictwa . . . 14 „ — „	113	16	140
	37	Zbiory i muzea: *zwycz.* *nadzwycz.*			
		a) zbiór rolniczy . . . 61 zł. 88 ct. 382 zł. 48 ct.			
		b) „ hodowlany . . 24 „ 64 „ 267 „ 40 „			
		c) „ fizykalny . . 17 „ 21 „ 417 „ 78 „			
		d) „ botaniczny . . 27 „ 32 „ 123 „ 11 „			
		e) „ zoologiczny . . 33 „ 76 „ 66 „ — „			
		f) „ mechaniczny . . 62 „ — „ 68 „ — „			
		g) „ mineralogiczny . 26 „ — „ 24 „ 86 „			
		h) „ technologiczny . 15 „ 79 „ 186 „ 20 „			
		i) „ okazów leśnych . — „ — „ — „ — „			
		k) „ „ weterynar. . 5 „ — „ 98 „ 60 „			
		l) „ narzędzi rolniczych . 158 „ 45 „ 400 „ — „			
		m) „ przyrządów matemat., oraz mierniczych i niwelacyjnych . . 17 „ 68 „ 100 „ — „			
		n) „ zbiór modeli do budow. 25 „ 10 „ 84 „ — „			
		o) „ „ „ „ geografii fizykalnej . . 13 „ 40 „ 50 „ 01 „			
		p) „ stacya meteorologicz. — „ — „ 101 „ 66 „			
		Suma pozycyi 37 { zwyczajne . .	488	23	560
		{ *nadzwyczajne* .	*2.370*	*10*	*2.070*
		Do przeniesienia { zwyczajne . .	601	39	700
		{ *nadzwyczajne* .	*2.370*	*10*	*2.070*

w Czernichowie

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	333					
—	*128*					
119	—	*Wydatek mniejszy* z powodu ograniczenia się do koniecznych potrzeb.				
—	61	*Wydatek większy* wedle potrzeby.				
—	218	*Wydatek większy* z powodu zakupna 24 sztuk nowych koców.				
—	6	*Wydatek większy* dla niemożności ścisłego obliczenia naprzód tych kosztów.				
—	89	Przekroczenie znosi się przypisaną obok należytością czynną.	104	07	—	—
119	707		104	07	—	—
—	*128*		—	—	—	—
119	835		104	07	—	—
	716					
27	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ z kwot preliminowanych dla nauczycieli hodowli zwierząt i zootomii, nic nie wydano.				
72	—	*Wydatki większe* o 228 zł. z powodu zakupna dla zbioru rolniczego kilku pługów, dla zbioru zaś narzędzi rolniczych walca pierścieniowego i pługa Sacka, które służyć będą oraz do użytku folwarku.				
—	*300*					
99	—					
—	*300*					

Wydatki. 5. a) Szkoła rolnicza

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
V.		Z przeniesienia { zwyczajne . .	601	39	700
		{ *nadzwyczajne* .	*2.370*	*10*	*2.070*
	38	Laboratorya:			
		zwycz. *nadzwycz.*			
		a) laboratoryum chemiczne 365 zł. 18 ct. — zł. — ct.			
		b) „ roślinno-fizyolog. 91 „ 85 „ 138 „ 22 „			
		c) „ zoologiczne . 51 „ 49 „ — „ — „			
		Suma pozycyi 38 { zwyczajne . .	508	52	500
		{ *nadzwyczajne* .	*138*	*22*	*120*
	39	Biblioteka i czytelnia:			
		zwycz. *nadzwycz.*			
		a) przykupno dzieł . . 196 zł. 44 ct. 202 zł. 66 ct.			
		b) oprawa książek . . 36 „ 20 „ — „ — „			
		c) czasopisma . . . 98 „ 33 „ — „ — „			
		d) premie podręczników . — „ — „ 1.031 „ 08 „			
		Suma pozycyi 39 { zwyczajne . .	330	97	350
		{ *nadzwyczajne* .	*1.233*	*74*	*1.200*
	40	Ogród botaniczny:			
		a) zwyczajne	54	80	80
		b) nadzwyczajne	*77*	*64*	*100*
	41	Utrzymanie pola doświadczalnego:			
		a) zwyczajne	82	40	100
		b) nadzwyczajne	*112*	*15*	*150*
	42	Wycieczki naukowe uczniów z nauczycielami . . .	159	74	300
		Suma rubryki V. { zwyczajne . .	1.737	82	2.030
		{ *nadzwyczajne* .	*3.931*	*85*	*3.640*
		Razem . . .	5.669	67	5.670

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
99	—					
—	*300*					
—	9	*Wydatki większe*, ponieważ za odczynniki zapłacono należytość z roku 1884. w kwocie 25 zł. 60 ct.				
—	*18*					
19	—	Różnice nieznaczne w obec wysokości kredytów.				
—	*34*					
25	—	*Wydatki mniejsze* wedle rzeczywistych potrzeb.				
22	—					
18	—	*Wydatki mniejsze*: ad *a)* wedle potrzeby; ad *b)* ponieważ miejsce, wybrane na pole doświadczalne, podlega każdego roku zalewowi Wisły, w skutek czego tylko część tegoż pola została ogrodzoną.				
38	—					
140	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż z powodu słabości i nieobecności dwu nauczycieli nie przyszły do skutku wszystkie zamierzone w tym roku wycieczki.				
301	9					
60	*352*					
361	361					

Dochody. 5. a) Szkoła rolnicza

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	5.000	—	5.000
II.		**Opłaty od uczniów.**			
	2	Opłaty na utrzymanie	9.690	—	11.000
	3	„ „ laboratoryum chemiczne	510	—	500
		Suma rubryki II. .	10.200		11.500
III.	4	**Dochód z gospodarstwa i spiżarni**	100	—	100
IV.	5	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego** . .	16	60	40
—	—	**Rozmaite:** uiszczone należytości z lat ubiegłych . .	115	55	—
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	26.875	18½	19.568

w Czernichowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
—	—					
1.310	—	*Dochody* w ogóle *mniejsze* o 1.300 zł., zależne od liczby uczniów, a mianowicie:	255	—	—	—
—	10		20	—	—	—
1.310	10	*do poz. 2.* W II. półroczu roku szkoln. 1884/5 było uczniów 42, — opłaty po 100 zł. od ucznia wynoszą . . . . . 4.200 zł.	275	—	—	—
1.300		W I. półroczu roku szkoln. 1885/6 było uczniów 53, — opłaty po 110 zł. od ucznia wynoszą . . . . . 5.830 „				
		razem . 10.030 zł.				
		Od tego opłaty zaległe (255 zł.), tudzież odpisy (25 zł.) i zwroty (60 zł.) . . 340 „				
		uiszczono, jak obok . 9.690 zł.				
		do poz. 3. W I. półroczu roku szkoln. 1885/6 opłaty wynoszą od 53 uczniów po 10 zł. . . 530 zł.				
		Od tego opłata zaległa . . . . 20 „				
		uiszczono, jak obok . 510 zł.				
—	—					
23	—	*Dochód mniejszy* w skutek wylewu Wisły.				
—	115	Dochód nieprelimiowany.				
—	7.307	Przekroczenie przyzwolonej dotacyi spowodowane zostało większymi wydatkami w rubr. I., III. i IV. i mniejszymi dochodami w rubr. II.				

Wydatki. 5. b) Szkoła ogrodnicza

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel ogrodnik	860	02	860
	2	Nauczyciele pomocniczy	299	99	300
		Suma rubryki I.	1.160	01	1.160
II.		**Koszta administracyjne.**			
	3	Czynsz z domu i ogrodu	200	—	200
	4	Opał	45	—	45
	5	Oświetlenie	30	—	30
	6	Utrzymanie budynku	13	80	50
	7	Sprzęty i ruchomości	6	93½	40
	8	Rozmaite nieprzewidziane	9	60	80
		Suma rubryki II.	305	33½	445
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	9	Żywność	720	—	720
	10	Odzież, pościel i pranie	209	69	180
		Suma rubryki III.	929	69	900
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	11	Ogród: *zwycz.* / *nadzwycz.* *a)* najem robotnika 391 zł. 52½ ct. — zł. — ct. *b)* inspekta, szklarnia i drobne wydatki 507 „ 66 „ 139 „ 93½ „ *c)* zakupno nasion, drzewek i szczepów 110 „ 61 „ — „ — „			
		Suma pozycyi 11 { zwyczajne	1.009	79½	360
		Suma pozycyi 11 { *nadzwyczajne*	*139*	*93½*	*80*
	12	Narzędzia	52	30	50
	13	Materyały pismienne	27	60	30
	14	Książki i inne potrzeby	25	67	75
		Suma rubryki IV. { zwyczajne	1.115	36½	515
		Suma rubryki IV. { *nadzwyczajne*	*139*	*93½*	*80*
		Razem	1.255	30	595

w Czernichowie.

Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe					
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
36	—	*Wydatki mniejsze* wedle ściśle obliczonej potrzeby.				
33	—					
71	—					
140	—					
—	—					
—	29	*Wydatek większy* wedle potrzeby.				
—	29					
—	650	*Wydatki większe.* Z powodu wylewu wody i rozszerzenia ogrodu na założenie nowych szkółek owocowych użyto znacznie więcej robotnika. Dalej szkoła nie posiadała cieplarni na przechowanie róż i krzewów ozdobnych, w skutek czego takową z konieczności wybudować musiano. Wreszcie z powodu większego popytu zakupioną została większa ilość nasion, drzewek i szczepów.				
—	*60*					
—	2	Różnice znoszą się.				
2	—					
49	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ koszta dwu czasopism, utrzymywanych dla szkoły ogrodniczej i kilku książek, zarachowano na bibliotekę szkoły rolniczej.				
51	652					
—	*60*					
51	712					
	661					

Dochody. 5. b) Szkoła ogrodnicza

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.000	—	2.000
II.	2	**Z ogrodu** za ogrodowizny, szczepy i owoce . . .	552	23	525
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	1.098	10½	575

w Czernichowie. **Dochody.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	27	Dochód ten w stosunku do poczynionych nakładów byłby się okazał daleko wyższym, z powodu jednak wylewu wód uledz musiał znacznemu zmniejszeniu.				
—	523	*Dochód większy*, odpowiedni wysokości niedoboru.				

Wydatki. 5. c) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**			
	1	Płace i zasługi:			
		a) ekonom . . . . . 219 zł. 31 ct.			
		b) służba folwarczna . . . . . 994 „ 83 „	1.214	14	990
	2	Najem robotnika	1.298	60½	700
	3	Dokupno i zmiana nasienia	384	72	250
	4	„ nawozów dopełniających	8	74	100
	5	„ słomy i karmy	4.859	67½	450
	6	Inwentarz roboczy, uprząż i kucie koni	82	99	150
	7	„ żywy użytkowy	—	50	50
	8	Utrzymanie budynków	435	27	200
	9	Rekonstrukcya gnojarni, *nadzwyczajne*	—	—	*350*
	10	Dokupno i naprawa narzędzi i sprzętów gospodarskich . .	304	13½	215
	11	Utrzymanie rowów	12	35	100
	12	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia	63	—	63
	13	Kuchnia folwarczna (opał)	50	—	50
	14	Koszta kancelaryjne	10	—	10
	15	Światło i smarowidło	30	78	30
		Suma rubryki I. { zwyczajne . .	8.754	90½	3.358
		{ *nadzwyczajne* . .	—	—	*350*
		Razem . . .	8.754	90½	3.708

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	224	*Wydatek większy*, ponieważ preliminowane w rachunku kuchni zakładowej koszta utrzymania 2 sług, przeznaczonych do dozoru trzody chlewnej, zostały z tej pozycyi poniesione.				
—	599	*Wydatki* w ogóle *większe* o 5.053 zł., spowodowane wylewami wód w r. 1884. i 1885., które poniszczyły wszelkie plony tak w zbożu, jak i w paszach. Musiano więc pola w części powtórnie uprawiać i obsiewać, co pociągnęło za sobą większe wydatki na najem robotnika i na zakupno nasienia. Dalej w obec niemożliwości zredukowania stanu inwentarza żywego, żywiono takowy paszami kupnemi, których ceny były wysokie. Wreszcie na zwiększenie kosztów wpłynęła ta okoliczność, że folwark posiadał tylko 2 pary koni, w skutek czego przynajmywano do ciągłej robocizny konie obce, i że do folwarku przydzieloną została trzoda chlewna, dla której koszta karmy nie były preliminowane. — Przekroczenie w poz. 5. ma częściowe pokrycie w większych dochodach ze sprzedaży płodów zwierzęcych. (Patrz rubr. I. poz. 5 dochodów.)				
—	135					
91	—					
—	4.410					
67	—	*Wydatki mniejsze* z powodu ograniczenia się do koniecznych potrzeb.				
49	—					
—	235	*Wydatek większy*, ponieważ konserwacya zniszczonych budynków folwarcznych wymagała znaczniejszego nakładu.				
350	—	Gruntownej rekonstrukcyi gnojarni w tym roku zaniechano.				
—	89	*Wydatek większy* na podstawie rzeczywistych kosztów naprawy narzędzi i sprzętów.				
88	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż wylewy wód i ciągłe niepogody uniemożliwiły wykonanie odpowiednich robót.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
295	5.692					
350	—					
645	5.692					
	5.047					

Wydatki. **5. c) Folwark**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
II.		**Las i plantacya wikla.**			
	16	Las:			
		a) służba leśna . . . . . 152 zł. 86 ct.			
		b) roboty przy eksploatacyi lasu . 7 „ — „			
		c) zalesienie . . . . . 148 „ 27½ „	308	13½	500
	17	Utrzymanie i urządzenie plantacyi wikla, oraz założenie chmielarni:			
		a) zwyczajne	252	20½	100
		b) nadzwyczajne	*1.663*	*24*	*1.000*
		Suma rubryki II. zwyczajne . .	560	34	600
		Suma rubryki II. *nadzwyczajne* .	*1.663*	*24*	*1.000*
		Razem . . .	2.223	58	1.600
III.	18	**Wydatki na piec wapienny**	4.922	53½	6.000
IV.	19	**Wydatki na cegielnię**	1.660	49½	300
V.	20	**Wydatki na promy**	220	—	25
VI.	21	**Wydatki na utrzymanie brzegów Wisły** . .	30	75	60
VII.		**Podatki i opłaty.**			
	22	Podatek gruntowy i domowy	192	99	267
	23	„ dochodowy z propinacyi	315	—	303
	24	„ „ od palenia wapna	54	91	53
	25	„ zarobkowy „ „ „	31	67	38
	26	„ „ „ wyrobu cegły	15	82	8
	27	Składka na szkołę ludową:			
		a) zwyczajne	46	30	50
		b) nadzwyczajne	*78*	*36*	*78*
	28	Składka na reparacyę kościoła i budynków plebańskich, *nadzwyczajne*	*89*	*46*	*90*
	29	Opłata od przeniesienia własności, *nadzwyczajne* . . .	*183*	—	*183*
		Suma rubryki VII. zwyczajne . .	656	69	719
		Suma rubryki VII. *nadzwyczajne* .	*350*	*82*	*351*
		Razem . . .	1.007	51	1.070

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
192	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że niefachowemu leśniczemu płacono niższe wynagrodzenie i ponieważ dla braku robotnika i niepogodnego czasu mała tylko część robót w lesie mogła być wykonaną.				
—	152	*Wydatki większe*, spowodowane kosztami najmu robotników dla naprawy uszkodzonej wylewami wód plantacyi i zakupnem na zapas większej ilości tyk do chmielu.				
—	*663*					
192	152					
—	*663*					
192	815					
	623					
1.077	—	Na *zmniejszenie kosztów* wpłynęło pozyskanie tańszego robotnika i zastanowienie robót na dwa blisko miesiące w skutek niepogody.				
—	1.360	*Wydatek większy* z powodu zwiększenia produkcyi i postawienia szopy na skład cegły kosztem 249 zł. 65 ct. (Porównaj rubr. V. dochodów.)				
—	195	*Wydatek większy*, ponieważ w myśl kontraktu zawartego z dzierżawcą przewozu, zbudowano nowy prom.				
29	—	*Wydano mniej*, gdyż koszta budowy tam i opasek zostały pokryte przez c. k. Władzę polityczną.				
74	—	*Wydatek mniejszy* z powodu opustu z podatku za r. 1884.				
—	12	*Wydatki* w ogóle *większe* o 16 zł. stosownie do wymiaru.				
—	2					
6	—					
—	8					
4	—	*Wydatek mniejszy* wedle repartycyi konkurencyjnej.				
—	—					
1	—					
—	—					
84	22					
1	—					
85	22					
63						

Wydatki i dochody. 5. c) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
VIII.		**Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.**			
	30	Kasie oszczędności w Krakowie	1.658	14	1.701
	31	Spłata wraz z odsetkami długu hipotecz. w kwocie 12.000 zł.	—	—	300
		Suma rubryki VIII.	1.658	14	2.001
IX.	32	**Rozmaite nieprzewidziane**	527	54	100
—	—	**Nadwyżka dochodów**	—	—	1.389
		Dochody.			
I.		**Dochody z gospodarstwa.**			
	1	Ze sprzedaży ziemiopłodów	524	37	1.200
	2	Z wynajętych ról i pastwisk	225	—	225
	3	Czynsz z domu i ogrodu od szkoły ogrodniczej . . .	200	—	200
	4	„ z kuźni	40	—	40
	5	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
		a) krowiarnia . . . . . 1.792 zł. 72 ct.			
		b) nierogacizna . . . . . 879 „ 15 „	2.671	87	1.800
	6	Za wynajęte konie	420	$33^1/_2$	450
		Suma rubryki I.	4.081	$57^1/_2$	3.915

w Czernichowie. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
43	—	*Wydatek mniejszy* z powodu redukcyi stopy procentowej. Stan pożyczek, zaciągniętych na majętność czernichowską, jest następujący:				
		1. Na pożyczkę, zaciągniętą w kwocie . 8.000 zł.				
		spłacono po koniec roku 1885. . . 7.750 „				
		pozostaje dług . 250 zł.				
		2. Na pożyczkę, zaciągniętą w kwocie . 8.000 zł.				
		spłacono po koniec roku 1885. . . 7.500 „				
		pozostaje dług . 500 zł.				
		3. Na pożyczkę, zaciągniętą w kwocie . 7.000 zł.				
		spłacono po koniec roku 1885. . . 5.250 „				
		pozostaje dług . 1.750 zł.				
300	—	Pożyczka ta nie została jeszcze w tym roku zrealizowaną.				
343	—					
—	428	*Wydatek większy*, w którym mieści się wartość wydanego na mocy konkurencyi materyału drzewnego do budowy mostów na Kępie i w Ratanicach w kwocie 404 zł. 15 ct. i koszta sporządzenia kopii mapy katastralnej Czernichowa w kwocie 25 zł.				
1.389	—	Niekorzystne wyniki gospodarki folwarcznej, usprawiedliwione klęskami powodzi w r. 1884. i 1885., nietylko że nie wykazały nadwyżki dochodów, ale nadto spowodowały niedobór w kwocie 4.566 zł. 72½ ct., który pokryty został dotacyą z funduszu krajowego. (Patrz odnośną rubrykę dochodów.)				
676	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ wylewy wód poniszczyły znaczną część ziemiopłodów, w skutek czego zbiór zboża wypadł niepomyślnie.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	872	*Dochód większy*, ponieważ ilość odchowanej młodzieży była większą i korzystniej rozsprzedaną została.				
30	—	*Dochód mniejszy* z powodu, że jedna para koni została sprzedaną.				
706	872					
	166					

Dochody. 5. c) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 15. Października 1884. zł.
II.		**Z lasu i wikla.**			
	7	Z lasu	690	14	673
	8	Z wikla i trawy wśród wikla	1.504	30	1.600
		Suma rubryki II. .	2.194	44	2.273
III.	9	**Z rybołowstwa**	70	—	140
IV.	10	**Z pieca wapiennego**	6.228	30½	7.200
V.	11	**Z cegielni**	1.501	50	450
VI.	12	**Z propinacyi (i promu)**	1.900	—	1.900
VII.	13	**Lądowe i olborne**	353	50	350
VIII.	14	**Rozmaite nieprzewidziane**	109	41	25
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	4.566	72½	—

w Czernichowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	17	Różnica nieznaczna, powstała z powodu zmienności cen drzewa.				
96	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ dla ochrony młodej plantacyi wikli nie wydzierżawiono w tym roku trawy.				
96	17					
79						
70	—	*Dochód mniejszy* znajduje pokrycie w zwrocie obok przypisanym.	70	—	—	—
972	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ produkcya zmniejszoną, a ztąd i mniejsza ilość wapna sprzedaną została, którego ceny nadto z powodu okolicznej konkurencyi obniżyć musiano. (Patrz wyjaśnienie do rubr. III. wydatków.)	3	50	—	—
—	1.052	*Dochód większy*, gdyż większa ilość cegły wypaloną i sprzedaną została. W porównaniu wykazanego dochodu w kwocie . . . . 1.501 zł. 50 ct. z wydatkami na wyrób cegły (patrz rubr. IV. wydatków) w kwocie 1.660 zł. 49½ ct. po strąceniu kosztów postawienia szopy w kwocie . . . 249 „ 65 „ 1.410 „ 84½ „ Okazuje się dochód *netto* . 90 zł. 65½ ct.				
	—					
—	4	Różnica nieznaczna.	21	—	—	—
—	84	*Dochód większy*, ponieważ sprzedano jedną parę koni do użytku nieprzydatnych.				
—	4.567	Niepokryte własnymi dochodami wydatki wyrównano pobraną z funduszu krajowego dotacyą.				

Wydatki i dochody. 6 Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia — zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel kierownik	558	30	
	2	„ fachowy pomocniczy	325	—	
	3	Instruktor	160	—	
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych	58	32	
	5	Kapelan i katecheta	25	—	
	6	Nauczyciel weterynaryi	25	—	
		Suma rubryki I.	1.151	62	
II.		**Koszta administracyi.**			
	7	Zarząd: *a)* koszta kancelaryjne, inseraty, druki, portorya	181	05	
		b) sługa szkolny	100	—	
		c) utrzymanie jednej pary koni	114	88	
	8	Opał	432	50	
	9	Oświetlenie	45	20	
	10	Utrzymanie budynków	11	30	
	11	Ubezpieczenie	57	42	
	12	Płaca kominiarza	12	50	
	13	Sprzęty i ruchomości	11	85	
	14	Należytość rządowa od przeniesienia własności gruntów zakupionych dla szkoły	—	—	
	15	Lekarz, apteka i inne rozmaite	21	05	
		Suma rubryki II.	987	75	
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	16	Stołowanie tychże	525	—	
	17	Odzież, pościel i pranie	542	18	
		Suma rubryki III.	1.067	18	
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	18	Przybory do pisania i nauki uczniów	11	15	
	19	Przykupno środków naukowych	71	51	
		Suma rubryki IV.	82	66	
		Suma wszystkich wydatków	3.289	21	
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	665	—	
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów**	260	—	
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	2.364	21	
		Suma dochodów	3.289	21	

LW. 57.927/1886.

rolnicza w Horodence. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Uwaga. Specyalny budżet tej szkoły na rok 1885. nie został uchwalony, przeto nie uskuteczniono porównań w szczegółach. Porównanie ogólnych wynikłości z budżetem mieści się w Rubr. XV. poz. 196. wydatków i w Rubr. XII. poz. 70. dochodów funduszu krajowego.				
		Do rubr. I. Wydatki poniesione od dnia mianowania jak poniżej:				
		do poz. 1. od 1. Sierpnia 1885. (LW. 23.674/85, 39.895/85).				
		„ „ 2. „ 1. „ „ (LW. 39.895/85).				
		„ „ 3. „ 1. Września „ (LW. 39.713/85, 45.723/85).				
		„ „ 4. „ 8. Listopada „ (LW. 49.614/85, 57.864/85).				
		„ „ 5. „ 7 „ „ (LW. 50.386/85, 58.465/85).				
		„ „ 6. „ 1. „ „ (LW. 954/86, 13.367/86).				
		Do rubr. II. poz. 7—13. Wynikłości od dnia 1. Sierpnia 1885. po koniec roku słonecznego.				
		Do poz. 14. Do LW. 61.575/85. podano do c. k. Ministerstwa Skarbu o rozłożenie spłaty tej należytości w kwocie 463 zł. 75 ct. na przeciąg lat 10. i z tego powodu preliminowano na rok 1886. I. ratę 46 zł. (Patrz obok należytość bierną).	—	—	463	75
		Do rubryki III. i IV. Od 15. Września 1885. Stan uczniów był: we Wrześniu 3, w październiku 18, w listopadzie 17, w grudniu 16 uczniów.				
			—	—	463	75
		Do rubr. I. Przypadająca część z rocznych 2000 zł. za czas od 1. Września do końca roku 1885.; patrz wyjaśnienie przy rubr. XII. poz. 70 dochodów funduszu krajowego (LW. 49.210/85).				
		Do rubr. II. Za 3. uczniów należytość półroczna z góry po 75 zł., za jednego zaś po 10 zł. miesięcznie od 15. września 1885.	—	—	—	—

Wydatki. **7. Krajowa niższa szkoła**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia — zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel kierownik	1.340	—	
	2	„ fachowy pomocniczy	765	—	
	3	Instruktor	340	—	
	4	Udzielanie nauk elementarnych	177	08	
	5	Kapelan i katecheta	106	25	
	6	Nauczyciel weterynaryi	83	32	
		Suma rubryki I. .	2.811	65	
II.		**Koszta administracyi.**			
	7	Zarząd:			
		a) Koszta kancelaryjne, inseraty, druki, portorya . .	96	72	
		b) sługa szkolny, parobek i stróż nocny . . .	128	—	
	8	Opał	508	16	
	9	Oświetlenie	87	46	
	10	Utrzymanie budynków:			
		a) konserwacya tychże	146	59	
		b) budowa jadalni (koszt *założenia* szkoły) . . .	644	02	
	11	Ubezpieczenie budynków	92	88	
	12	Płaca kominiarza	25	50	
	13	Ruchomości i sprzęty	70	52	
	14	Lekarz, apteka i inne wydatki rozmaite	320	35	
		Suma rubryki II. .	2.120	20	
		Do przeniesienia .	4.931	85	

rolnicza w Jagielnicy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Uwaga: Specyalny budżet tej szkoły na rok 1885. nie został uchwalony, przeto nie uskuteczniono porównań w szczegółach. Porównanie ogólnych wynikłości z budżetem mieści się w Rubr. XV. poz. 196. wydatków i w Rubr. XII. poz. 70. dochodów funduszu krajowego.				
		Do rubr. I. Wydatki poniesione od dnia mianowania, jak poniżej:				
		do poz. 1. od 1. Stycznia 1855 (LW. 713/85.)				
		do poz. 2. od 1. Lutego 1885 (z rocznych 780 zł.) . . . . . 715 zł. do tego dana zaliczka na płacę 150 zł., po spłaceniu 10 rat po 10 zł. t. j. 100 zł. 50 „ Razem j. o. 765 „ (LW. 3.378/85, 5.810/85.)	50	—	—	—
		do poz. 3. od 16. Kwietnia 1885. z rocznych 480 zł. (LW. 14.912/85.)				
		do poz. 4. Mianowanie nauczyciela do nauk elementarnych nastąpiło dopiero do LW. 38.390/86 od dnia 1. Sierpnia 1886 r., tymczasowo zaś za osobną opłatą udzielał tych nauk kierownik z fachowym pomocnikiem, tudzież nauczyciel miejscowej szkoły ludowej. Należytość z tego tytułu w czasie od 15. Kwietnia do końca roku 1885. wyniosła 177 zł. 08 ct.				
		do poz. 5. od 15 Kwietnia 1885. (LW. 14.912/85.)				
		do poz. 6. od 15 Października 1885.				
		do poz. 8. Wydatek znaczny z powodu stosunkowo wysokiej ceny drzewa, oraz kosztów transportu (LW. 36.055/86.)				
		do poz. 10. b. LW. 41.265/85. Patrz wyjaśnienie przy Rubr. XV. poz. 196. 2 b. wydatków funduszu krajowego.				
		Wedle istotnej potrzeby.				
		do poz. 14. W sumie tej mieszczą się koszta podróży kierownika zakładu w sprawach szkolnych i gospodarczych, jako też dyrektora szkół dublańskich i tegoż dyety w sprawie odbytej lustracyi szkoły w Jagielnicy. (LW. 43.054/85.) Koszta podróży wynosiły ogółem . . . 216 zł. 74 ct.				
			50	—	—	—

Wydatki i dochody. 7. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia — zł.
		Z przeniesienia .	4.931	85	
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	15	Stołowanie tychże	1.549	37½	
	16	Odzież, pościel i pranie	1.302	21	
		Suma rubryki III. .	2.851	58½	
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	17	Przybory do pisania i nauki	167	20	
	18	Przykupno środków naukowych	52	46	
		Suma rubryki IV. .	219	66	
V.	19	**Czynsz dzierżawny** za grunta używane przez szkołę .	—	—	
		Suma wszystkich wydatków:			
		a) kosztów utrzymania . . . 7.359 zł. 07½ ct.			
		b) „ założenia (poz. 10. b.) . 644 „ 02 „	**8.003**	09½	
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya** z c. k. Skarbu Państwa	1.500	—	
II.	2	**Opłaty** na utrzymanie uczniów	1.535	—	
III.	3	**Czysty dochód** z gospodarstwa polnego	324	63	
—	—	Zasiłek udzielony w roku 1884. z funduszu krajowego na pierwsze potrzeby szkoły w roku 1885.	500	—	
—	—	Dotacya z funduszu krajowego w roku 1885:			
		a) na koszta utrzymania . . 3.499 zł. 44½ ct.			
		b) „ „ założenia . . . 644 „ 02 „	4.143	46½	
		Suma dochodów .	**8.003**	09½	

LW. 58.585/1886.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
			50	—	—	—
		do poz. 15. i 16. Za czas od dnia otwarcia szkoły, t. j. od 16. Kwietnia do końca roku 1885. wedle istotnej potrzeby.				
		do poz. 17. Wedle istotnej potrzeby za czas od 16. Kwietnia do końca roku 1885.				
		do poz. 18. Wynikłość stosunkowo niska z powodu, iż część kosztu tego przykupna poniesioną została z funduszów, danych kuratoryi w roku 1884. na założenie szkoły.	—	—	50	—
		Do rubr. I. Przypadająca część z rocznych 2.000 zł. za czas od 16. Kwietnia do końca roku 1885; patrz wyjaśnienie przy rubr. XII. poz. 70. dochodów funduszu krajowego. (LW. 40.210/85.)	315	—	—	—
		do rubr. III. Dochody ze sprzedaży ziemiopłodów wynosiły *brutto* . . . 1.024 zł. 84½ ct. „ ze sprzedaży płodów zwierzęcych . . . . 259 „ 92½ „ Razem 1.284 zł. 77 ct. Wydatki na produkcyę ziemiopłodów wynosiły . 445 zł. 11½ ct. „ na utrzymanie inwentarza żywego . . 615 „ 02½ „ 960 „ 14 „ Dochód czysty, jak obok 324 zł. 63 ct.				
		Co do zasiłku z r. 1884. w kwocie 500 zł., patrz wyjaśnienie do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za r. 1884. Rubr. XV. poz. 188. b. 6. wydatków; tudzież zamknięcie rachunku funduszu krajowego za rok 1885. (Rubr. XII. poz. 70. dochodów.)	365	—	50	—

LW. 58.821/1886.

8. **Alegat** do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za rok 1885.

ODPIS

ZAMKNIĘCIA RACHUNKU

PODATKÓW PAŃSTWOWYCH

za rok 1885.,

udzielony przez

c. k. krajową Dyrekcyę Skarbu do L. 50.733 (LW. 37.476|86).

Rechnungs-Abschluss der directen

Post-Nr.	Capitel	Titel	Bezeichnung der Rubriken und Objecte nach der Reihenfolge der Theilvoranschläge	Erfolg vom 1. Jänner bis Ende März 1886. Laufender Dienst fl.	kr.	Dienst der Vorjahre fl.	kr.
			I. Einnahmen.				
			Ordentliche.				
1	12	—	Grundsteuer	136.285	51½	752.133	42½
2	13	—	Gebäudesteuer { Hauszinssteuer	33.131	11	295.506	24
			Gebäudesteuer { Hausklassensteuer	49.342	18	228.075	62½
3	14	—	5% Steuer vom Ertrage hauszinssteuerfreier Gebäude .	1.184	65½	15.322	53
4	15	—	Erwerbsteuer	135.351	63½	81.481	30
5	16	—	Einkommensteuer { *a)* vom fatirten Einkommen . .	28.350	09	399.096	30½
			Einkommensteuer { *b)* von fixen Bezügen . . .	13.036	11	—	—
			Einkommensteuer { *c)* von Zinsen der öffentlichen Fonds-Obligationen	1.234	88	21.480	29½
			Zusammen . .	397.916	17½	1,793.095	72

Steuer für das Jahr 1885.

Laufender Dienst des Jahres 1885.		Gesammt-Erfolg für das Jahr 1885.		Voranschlag für das Jahr 1885.		Aktiv-Rückstände des Verwaltungsjahres 1885. mit Anfang		mit Ende		Anmerkung
fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	
3,513.478	87	4,265.612	29½	4,119.000	—	983.052	—	1,204.807	—	
1,125.125	41½	1,420.631	65½	1,370.000	—	835.618	—	599.941	—	
1,294.078	23½	1,522.153	86	1,470.000	—	401.838	—	440.785	—	
62.853	77	78.176	30	72.000	—	71.377	—	41.827	—	
680.655	83½	762.137	13½	740.000	—	524.018	—	552.743	—	
1,402.758	13	1,801.854	43½	1,848.385	—	658.265	—	549.582	—	
50.934	61	50.934	61	111.615	—	—	—	—	—	
287.524	88	309.005	17½	290.000	—	—	—	—	—	
8,417.409	74½	10,210.505	46½	10,021.000	—	3,474.168	—	3,389.685	—	

Nachweisung

der von den Einnahmen in Abrechnung gebrachten Rückvergütungen für das Jahr 1885.

Post Nr.	Namentlich	Im Jahre 1885.				Vom 1. Jänner bis Ende März 1886.				Zusammen			
		Laufender Dienst		Dienst der Vorjahre		Laufender Dienst		Dienst der Vorjahre		Laufender Dienst		Dienst der Vorjahre	
		fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
	Rückvergütungen an der ordentlichen:												
1	Grundsteuer	79.047	26½	20.959	59½	470	65½	10.585	16½	79.517	92	31.544	76
2	Gebäudesteuer *a)* Hauszinssteuer .	16.638	61	7.098	84½	101	02½	2.720	68	16.739	63½	9.819	52½
	Gebäudesteuer *b)* Hausklassensteuer	10.089	25	2.346	13	13	20	1.739	22½	10.102	45	4.085	35½
	Zusammen . .	26.727	86	9.444	97½	114	22½	4.459	90½	26.842	08½	13.904	88
3	5% Steuer vom Ertrage hauszinssteuerfreier Gebäude	1.623	73	125	37	15	33	14	85½	1.639	06	140	22½
4	Erwerbsteuer	12.129	03½	2.374	34	61	63½	1.379	76½	12.190	67	3.754	10½
5	Einkommensteuer *a)* vom fatirten Einkommen	34.023	31½	4.443	65½	26	44½	4.928	34	34.049	76	9.371	99½
	Einkommensteuer *b)* von fixen Bezügen	580	95½	82	61	160	56	—	—	741	51½	82	61
	Einkommensteuer *c)* von Zinsen der öffentlichen Obligationen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zusammen . .	34.604	27	4.526	26½	187	00½	4.928	34	34.791	27½	9.454	60½
	Summe. .	154.132	16	37.430	54½	848	85	21.368	03	154.981	01	58.798	57½

LW. 58.821/1886.

9. Alegat do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za rok 1885.

W y k a z

należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Zaległości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		Wydatki.				
II.	28 *a)*	Koszta podróży i dyety w ogóle	1.096	47	—	—
	31 *i)*	Rozmaite potrzeby kancelaryjne	50	65	—	—
	33	Zaliczki na płace urzędników	5.660	19	—	—
III.	34	„ od gmin	49.115	04	—	—
	„	„ „ szpitali	350	—	—	—
	„	Od samopłacących	8.582	98	—	—
	„	Zwroty rozmaite	579	48	—	—
IV.	36	Koszta podróży i dyety lekarzy	60	—½	—	—
IX.	92—108	Kwaterunkowe żandarmeryi	180	—	—	—
X.	109—116	Koszta zarządu dróg	121	80	—	—
	118	Utrzymanie dróg	11.984	31½	—	—
	119—120	Zasiłki	306	66	—	—
	121—123	Wydatki na myta	47	05	—	55
XII.	136	„ „ szupaśnictwo	8.699	49	—	—
XIII.	137 *a)*	Biuro melioracyjne i urządzenie kursu robót meliorac.	263	—	—	—
	139 *b)*	Subwencyonowanie robót wodnych, wykonanych przez Spółki lub drogą innej konkurencyi	167	23	—	—
XIV.	141	Pożyczka z fund. domestykalnego na budowę kulparkowską	—	—	30.928	29
	142	„ „ Kasy oszczędności „ „ „	—	—	37.141	72
	143	„ zaciągnięta przez Zgromadzenie Sióstr św. Wincentego à Paulo	—	—	9.579	47
	144	„ z Banku dla krajów koronnych	—	—	492.000	—
	145	„ zaciągnięta przez zbór izraelicki w Krakowie	—	—	4.660	06
	147	Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie	—	—	335.863	58
	149 *a)*	Pożyczka z Kasy oszczędności na budowę pralni w szpitalu lwowskim	—	—	21.565	09
	149 *d)*	Funduszowi pożyczki krajowej z r. 1873. „	—	—	412.807	79½
XV.	155 (I. 1—9)	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie; zaliczki na płace	96	25	—	—
	155 (III. 16)	„ „ „ „ „ rozmaite pomniejsze administracyjne	—		231	07
	155 (V. 21)	Pożyczka z Kasy oszczędności na szkołę, jak wyżej	—		7.231	87
	163	„ „ „ „ „ „ weterynarji	—		12.784	11
	185	Badania głębszych pokładów ziemi	20.484		—	—
XVI.	200	Do rozporządzalności Wydziału krajowego	4.105	41	—	—
	202/1	Funduszowi ochotników	—	—	45.000	—
	202/2	Zaliczki c. k. Skarbowi Państwa	—	—	9.364	15½
	202/*z*	Rozmaite budżetem nieprzewidziane	6.227	14½	—	—
		Do przeniesienia	118.177	16½	1,419.157	76

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Zaległości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		Z przeniesienia . .	118.177	16½	1,419.157	76
		Dochody.				
III.	3	Myta	1.178	05	—	—
	6	Datki dobrowolne na budowę dróg	81.765	—½	—	—
V.	12—13	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	27.219	28½	—	—
VI.	14	Klasztor PP. Benedyktynek w Przemyślu . . .	1.750	—	—	—
	15	PP. Kanoniczki w Krakowie	1.050	—	—	—
	16	Gmina Piwniczna	2.802	50	—	—
	17	„ miasta Sanok	5.884	70	—	—
	18	„ Chłopczyce	400		—	—
	19	„ Brzeszcze	300	—	—	—
	20	Bursa św. Kazimierza w Tarnowie	312	50	—	—
	21	Wydział powiatowy w Tarnowie	2.803	44	—	—
	22	Spółka wodna jasielska	1.275	69	—	—
	23	Sanok, komitet parafialny obrz. łać. . . .	4.000	—	—	—
	24	Wydział powiatowy w Łańcucie	3.150	—	—	—
	25	Marconi Leonard	4.475	85	—	—
	26 *a)* i *k)*	Gmina Brzeżany, na budowę koszar . . .	8.800	—	—	—
	„ *b)* i *c)*	„ Przemyśl „ „ „	19.586	—	—	—
	„ *d)*	„ Rzeszów „ „ „	15.835	—	—	—
	„ *e)*	„ Sanok „ „ „	7.920	—	—	—
	„ *f)*	„ Trembowla „ „ „	7.500	—	—	—
	„ *g)*	„ Złoczów „ „ „	4.250	—	—	—
	„ *h)*	„ Gródek „ „ „	16.666	60	—	—
	„ *m)*	„ Stanisławów „ „	60.000	—	—	—
	„ *o)*	Depozyta — zwrot przelanego w r. 1883. kredytu na pożyczki na budowę koszar dla gmin: Stanisławów, Przemyśl, Czortków, Gródek, Tarnopol i Trembowla	25.000	—	—	—
	„ *p)*	Depozyta — zwrot przelanego w r. 1884. kredytu na pożyczki na budowę koszar dla gmin: Przemyśl, Jarosław, Trembowla, Gródek, Żółkiew, Kołomyja i Brzeżany	102.000	—	—	—
	27	Gmina Brzeżany na budowę koszar	10.800	—	—	—
	28	Towarzystwo tkaczy w Błażowej	2.800	—	—	—
	29	„ „ „ Korczynie	500	—	—	—
	30	„ wyrobów garncarskich w Kołomyi . .	1.257	12½	—	—
	31	Darowska Barbara i Helena w Krakowie . .	1.200	—	—	—
	32	Towarzystwo szewców w Dąbrowej	2.000	—	—	—
	33 i 34	„ tkaczy w Kossowie	3.300	—	—	—
	35 i 36	„ handlu skór we Lwowie	13.000	—	—	—
	37	Gmina Skała	2.000	—	—	—
	38	Spółka kuśnierzy w Starym Sączu	4.000	—	—	—
	39 i 40	Siekierski Ksawery w Ładnej	9.500	—	—	—
	41 i 42	Deskur Franciszek w Stanisławowie	7.073	53	—	—
	43	Towarzystwo handlu skór w Tarnowie . . .	2.500	—	—	—
	44	„ „ „ „ Łańcucie . . .	1.500	—	—	—
	45	„ „ „ „ Przemyślu . . .	3.500	—	—	—
	46	Rogowscy Józef i Apolonia w Krakowie . .	1.000	—	—	—
		Do przeniesienia . .	590.032	44	1,419.157	76

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Zaległości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		Z przeniesienia . .	590.032	44	1,419.157	76
VI.	47	Dembiński hr. Zdzisław w Babicach . . .	5.000	—	—	—
	48	Heydenreich Michał we Lwowie	6.000	—	—	—
	49	Małeccy Ludwik, Hipolit i Joanna we Lwowie . .	3.000	—	—	—
	50	Towarzystwo handlu skór w Jarosławiu . . .	2.780	75	—	—
	51	Sierocińscy Stanisław i Frańciszka we Lwowie . .	3.500	08	—	—
	52	Szkoła snycerstwa w Zakopanem	800	—	—	—
	„ *o)*	Szpital św. Zofii we Lwowie	10 000	—	—	—
	„ *p)*	Towarzystwo opieki szpitala dla dzieci w Krakowie .	10.000	—	—	—
	„ *s)*	Gmina Glów	500	—	—	—
XI.	64 *b)*	Pozostały fundusz zapomogi z r. 1866. . . .	128.423	80	20	—
XII.	67 *a)*	Sprzedaż książek i druków	9.410	30	—	—
	„ *d)*	Rozmaite	2.295	53	—	—
	70 *a)*	Dochody byłego funduszu gmachu sejmowego . .	7.156	02	—	—
	„ *c)*	Zwroty pożyczek udzielonych na zasiewy w r. 1880. .	767	15½	—	—
	„ *d)*	Od sprawców kradzieży jasielskiej	5.928	99½	—	—
	70 *f)* — *p)*	Wydziały powiatowe, datki dobrowolne na wykupno gruntów pod kolej transwersalną	160.927	96	—	—
XIV.	71 *b)*	Dodatki do podatków	442.379	23½	—	—
		Razem . .	1,388.902	26½	1,419.177	76

II.

Fundusz szkolny krajowy.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

Uwaga ogólna. Rachunek wydatków sporządziła c. k. Rada szkolna krajowa, która tym działem rozporządza (Patrz LW. 54.145/86).

Do tego Rachunku dołącza się:

a) Wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych, pozostałych z końcem roku 1885.

b) Wykaz zwrotu zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych, za czas od roku 1874. do końca roku 1885.

c) Wykaz zaległych z końcem roku 1885. zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne.

LW. 65.351/86.

Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z r. 1885. Zwyczajne zł.	ct.	Nadzwyczajne zł.	ct.	Razem zł.	ct.
		Wydatki.						
I.	1—6	Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych .	327.444	99	25.300	—	352.744	99
II.	7—9	Substytucye	118.206	72½	—	—	118.206	72½
III.	10—13	Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye	—	—	3.770	—	3.770	—
IV.	14	Adjuta	4.984	26	—	—	4.984	26
V.	15—18	Remuneracye i zapomogi	30.014	80	—	—	30.014	80
VI.	19—20	Podatki i daniny	294	64½	—	—	294	64½
VII.	21	Koszta podróży i dyety	515	—	—	—	515	—
VIII	22—24	Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli . . .	58.265	11	—	—	58.265	11
IX.	25	Dodatek do funduszu emerytalnego . . .	12.800	—	—	—	12.800	—
X.	26	Emerytury	—	—	5.454	32½	5.454	32½
XI.	27—45	Dary z łaski	3.523	47½	—	—	3.523	47½
XII.	46	Potrzeby szkół ogólnej natury	1.000	—	—	—	1.000	—
XIII.	47—48	Rozmaite	13.215	47	—	—	13.215	47
XIV.	49—50	Zasiłki bezzwrotne i zaliczki zwrotne na budynki szkolne	—	—	14.700	—	14 700	—
		Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych	570.264	47½	49.224	32½	619.488	80
		Dochody.						
I.	1—10	Odsetki od kapitałów	14.288	87	—	—	14.288	87
II.	11—14	Dochody z dóbr, realności i innych praw .	6	89	—	—	6	89
III.	15—17	Dodatki	29	62	—	—	29	62
IV.	18	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych . .	2.835	—	—	—	2.835	—
V.	19	Zapisy i darowizny	—	—	—	—	—	—
VI.	20	Taksy od spadków	9.045	34½	—	—	9.045	34½
VII.	21-24 a	Rozmaite wpływy	191.534	28½	—	—	191.534	28½
VIII.	25	Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	54.943	—	—	—	54.943	—
IX.	26	Zwroty zaliczek na budynki szkolne udzielonych	15.778	05½	—	—	15.778	05½
—	—	Dodatek z funduszu krajowego . . .	331.027	73½	—	—	331.027	73½
		Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych	619.488	80	—	—	619.488	80

Stan majątku obrotowego z końcem r. 1885.

Stan czynny:

Należytości czynne: *a)* z lat ubiegłych (patrz alegat **a)** str. 238) . . 425.770 zł. 78 ct.
b) z roku 1885. . . . . 164.153 „ 83 „ 589.924 zł 61 ct.

Stan bierny:

Należytości bierne: *a)* z lat ubiegłych (patrz alegat **a)** str. 238) . . 695 zł. 48 ct.
b) z roku 1885. . . . . 1.861 „ 50 „ 2.556 „ 98 „

Czysty stan czynny . . . . . 587.367 zł. 63 ct.

szkolny krajowy.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884.			Wynikłości są zatem						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
327.860	5.000	332.860	415	—	—	20.300	—	19.885	—	—	24	25
100.000	—	100.000	—	—	18.207	—	—	18.207	—	—	609	04
—	3.775	3.775	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—
5.000	—	5.000	16	—	—	—	16	—	—	—	33	34
30.000	—	30.000	—	—	15	—	—	15	—	—	—	—
650	—	650	355	—	—	—	355	—	—	—	—	—
500	—	500	—	—	15	—	—	15	—	—	—	—
70.735	—	70.735	12.470	—	—	—	12.470	—	—	—	234	89
12.800	—	12.800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	5.600	5.600	—	146	—	—	146	—	—	—	470	75
3.533	—	3.533	9	—	—	—	9	—	—	—	60	14
1.000	—	1.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6.800	—	6.800	—	—	6.415	—	—	6.415	—	—	129	09
—	15.000	15.000	—	300	—	—	300	—	—	—	300	—
558.878	29.375	588.253	13.265	451	24.652	20.300	13.301	44.537	—	—	1.861	50
								31.236				
14.713	—	14.713	424	—	—	—	424	—	669	58	—	—
9	—	9	2	—	—	—	2	—	1.321	92½	—	—
530	—	530	500	—	—	—	500	—	530	10	—	—
2.835	—	2.835	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7.250	—	7.250	—	—	1.795	—	—	1.795	3.485	10	—	—
176.215	—	176.215	—	—	15.319	—	—	15.319	147.247	12½	—	—
54.943	—	54.943	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20.000	—	20.000	4.222	—	—	—	4.222	—	10.900	—	—	—
311.758	—	311 758	—	—	19.270	—	—	19.270	—	—	—	—
588.253	—	588.253	5.148	—	36.384	—	5.148	36.384	164.153	83	—	—
								31.236				

Uwaga. Wydatki większe od budżetu o . . . . . 31,236 zł.
Dochody (nie uwzględniając dotacyi z funduszu krajowego) większe o . . . . 11.966 „
W ogóle zatem wynik niekorzystniejszy od budżetu o . . . . . 19.270 zł.

*

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 23. Paźdz. 1884. zł.
I.		**Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.**			
	1	Na pokrycie niedoboru okręgowych funduszów szkolnych przy szkołach po koniec r. 1883. zorganizowanych . . .			289.133
	2	Na pokrycie podwyższyć się mających płac nauczycieli przy szkołach ludowych w miejscowościach, w których według wyniku spisu z r. 1880. ludność się zwiększyła . . .			8.355
	3	Na utrzymanie 120 szkół w roku 1884. zorganizowanych i z dniem 1. Września roku 1884. w życie nowo wejść mających, jednak w preliminarzach okręgowych funduszów szkolnych nie uwzględnionych	326.311	55	17.372
	4	Na utrzymanie 30. szkół jeszcze w r. 1884. zorganizować się mających, które także od 1. Września r. 1884. w życie wejdą			5.000
	5	Nareszcie dla 150 szkół nowo zorganizować i od 1. Września r. 1885. w życie wejść mających	1.133	44	8.000
	6	Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych . .	*25.300*	—	*5.000*
		Razem { zwyczajne .	327.444	99	327.860
		Razem { *nadzwyczajne* .	*25.300*	—	*5.000*
		Suma rubryki I. .	352.744	99	332.860

szkolny krajowy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Do poz. 1—5. Zasiłki uchwalone dla funduszów szkolnych okręgowych na rok 1885. zostały obliczone na podstawie preliminarzy tych funduszów za r. 1884., asygnowano zaś te zasiłki okręg. Radom szkolnym na zasadzie sprawdzonych preliminarzy okręgowych za rok 1885. — Z powodu, że część szkół w r. 1885.				
	6.452	zorganizować się mających, dla których przyzwolono budżetem pod poz. 5. osobny zasiłek w kw. 8.000 zł. już uwzględnioną była w preliminarzu funduszów szkolnych okręgowych na rok 1885., przeto oszczędzono z tego kredytu kwotę . . 6.866 zł. 56 ct.				
		resztę zaś bezzwrotnego zasiłku uchwalonego pod poz. 1 do 4 przekroczono wskutek tego o kwotę . . 6.451 „ 55 „				
6.867						
	20.300	Z porównania obu tych kwot okazuje				
6.867	6.452	się w całości ogólnego kredytu bezzwrotnych zasiłków zaoszczędzenie	—	—	24	25
—	*20.300*					
6.867	26.752	w kwocie . . . . . 415 zł. 01 ct.				
	19.885	spowodowane niewejściem w życie niektórych szkół, zorganizowanych z dniem 1. Września 1885.				
		Wynikłość Rubr. I. od poz. 1—5 wynosi . . . . . 327.444 zł. 99 ct.				
		wedle zaś zamknięcia rachunków 35. Rad szkolnych okręgow. za r. 1885., fundusze szkolne okręgowe pobrały z tego tytułu w r. 1885. z krajow. funduszu szkolnego zasiłek w kwocie 345.458 „ 32½ „				
		a zatem więcej o . . . . 18.013 zł. 33½ ct.				
		Wyjaśnienia tej różnicy (pochodzącej prawdopodobnie z odmiennego zarachowania kwot na jeden i ten sam rok budżetowy), zażądano od c. k. Rady szkolnej krajowej do LW. 60.266|86.				
		Do poz. 6. Wydatek większy o 20.300 zł., z powodu, że fundusze szkolne okręgowe, po przeprowadzonej likwidacyi, spłacając nadebrane zasiłki, pozbawione zostały w ciągu roku zapasów kasowych, którymi się poprzednio, w razach chwilowego braku gotówki, zasilać mogły; Rada szkolna krajowa zniewoloną więc była tym funduszom przyjść w pomoc udzieleniem zasiłku zwrotnego, aby zapobiedz niewypłacaniu poborów nauczycieli.				

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Październ. 1884. zł.
II.		**Substytucye.**			
	7	Na płace nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na r. 1884/5.			
	8	Wynagrodzenie dla nauczycieli za godziny nadobowiązkowe .	118.206	72½	100.000
	9	Na zastępstwo chorych lub w urzędowaniu przeszkodzonych nauczycieli			
		Suma rubryki II. .	118.206	72½	100.000
III.		**Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye.** (*Nadzwyczajne*).			
	10	Dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek, obrz. orm. we Lwowie	*1.995*	—	*2.000*
	11	„ „ „ „ Klarysek w Nowym Sączu . .	*250*	—	*250*
	12	„ „ „ „ Benedyktynek, obrz. łac. w Przemyślu	*1.440*	—	*1.440*
	13	„ „ „ OO. Bazylianów w Ławrowie . . .	*85*	—	*85*
		Suma rubryki III. (*nadzwyczajne*) .	*3.770*	—	*3.775*
IV.		**Adjuta.**			
	14	Dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego . .	4.984	26	5.000
V.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	15	Remuneracye zmienne i zapomogi dla nauczycieli . . .	13.200	06	13.000
	16	Dla inspektorów okręgowych	2.860	—	3.000
	17	Remuneracye dla katechetów	11.987	24	12.000
	18	Remuneracye za naukę robót ręcznych	1,967	50	2.000
		Suma rubryki V. .	30.014	80	30.000
VI.		**Podatki i daniny.**			
	19	Na podatki i ekwiwalenta z gruntów szkolnych . . .	229	19½	500
	20	Dodatek konkurencyjny na część budynku szkolnego w Tarnowie	65	45	150
		Suma rubryki VI. .	294	64½	650
VII.		**Koszta podróży i dyety.**			
	21	Na koszta podróży i dyety dla nauczycieli, przeniesionych ze względów służbowych	515	—	500

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	18.207	*Do poz 7.* Wydatek większy o 18.206 zł. 72½ ct. z powodu wzrostu frekwencyi dzieci obowiązanych do uczęszczania do szkoły tak przy dawniejszych, jakoteż i nowo-zorganizowanych szkołach, a wskutek tego niezbędnej potrzeby ustanowienia nadetatowych nauczycieli, na podstawie art. 4. ustawy z dnia 2. Maja 1873. r. L. 250. Nadto z przyczyny poniesienia wydatków na zastępstwo chorych i urlopowanych nauczycieli, jakoteż na wynagrodzenia za godziny nadobowiązkowe w szkołach, w których dla oszczędności, zamiast ustanowienia sił nadetatowych, zaprowadzono naukę pół-dniową.	—	—	609	04
—	18.207		—	—	609	04
5	—	*Do poz. 10,* Wydatek mniejszy o 5 zł., ponieważ konwent P. P. Benedyktynek orm. we Lwowie pobrał mniejszy zasiłek o tęż kwotę.				
—	—					
—	—					
—	—					
5	—		—	—	—	—
16	—	*Do poz. 14.* Wydatek mniejszy o 15 zł. 74 ct., z powodu nie pobrania bieżącej należytości w okresie roku przedmiotowego.	—	—	33	34
—		*Do poz 15—18.* Wydatek większy o 14 zł. 80 ct. znajduje pokrycie w oszczędności w rubr. IV., gdyż Wysoki Sejm pozwolił na przenoszenie kredytów uchwalonych na wydatki zwyczajne Rubr. II., IV., V., VII.				
—	—					
—	15					
—	—					
—	15		—	—	—	—
271	—	*Do poz 19.* Wydatek mniejszy o 270 zł. 80½ ct., ponieważ przypadający od gruntów szkolnych podatek nie został w tym roku zrealizowany.				
84	—	*Do poz. 20.* Wydatek mniejszy o 84 zł. 55 ct., gdyż oprócz kosztów asekuracyjnych, nie asygnowano żadnych innych wydatków konkurencyjnych.				
355	—		—	—	—	—
—	15	*Do poz. 21.* Wydatek większy o 15 zł.. z powodu zmienności tej rubryki.	—	—	—	—

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Październ. 1884. zł.
VIII.		**Dodatki pięcioletnie.**			
	22	Dodatki dla nauczycieli dotąd asygnowane	58.265	11	42.010
	23	Dodatki drugie w r. 1885. przypadające			11.883
	24	Dodatki pierwsze w r. 1885. przypadające			16.842
		Suma rubryki VIII.	58.265	11	70.735
IX.		**Dodatek do funduszu emerytalnego.**			
	25	Dodatek stale systemizowany dla nauczycieli etatowych i na zaopatrzenie wdów i sierot po nauczycielach	12.800	—	12.800
X.		**Emerytury.**			
	26	Dla nauczycieli, którzy utracili posady z powodu organizacyi szkół (*nadzwyczajne*)	*5.454*	*32½*	*5.600*
XI.		**Dary z łaski.**			
		a) Stałe.			
	27	Januszewska Wiktorya i 3 sieroty	182	24	229
	28	Kloss Franciszka	35	—	35
	29	Hołubowicz Petronela	63	—	63
	30	Klesiewicz Julia	36	—	36
	31	Dubil Amalia	63	—	63
	32	Prokopowicz Emilia	30	—	30
	33	Mikiewicz Eleonora	20	—	20
	34	Starakowska Marya	38	32½	39
	35	Konopnicka Katarzyna	105	—	105
	36	Potocka Walerya	31	50	31
	37	Praszałowicz Marya	30	—	40
	38	Filipowska Joanna	65	62½	53
	39	Kołdrasińska Zofia	120	—	80
	40	Januszewska Wiktorya (Patrz poz. 27.)	—	—	—
	41	Elzner Karolina	80	—	80
	42	Rogozińska Józefa	40	—	40
	43	Seniów Agata	38	32½	38
	44	Nowomiejska Karolina	51	10	51
	—	Zaczkiewicz Helena	122	50	—
	—	Witkowska Julia	51	10	—
	—	Łepka Eulampia	51	10	—
	—	Rastawiecka Emilia	—	—	—
		Do przeniesienia .	1.253	81½	1.033

szkolny krajowy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
12.470	—	*Do poz. 22—24.* Wydatek mniejszy o 12.469 zł. 89 ct. z powodu, iż znacznej liczbie nauczycieli przy szkołach jeszcze nie zorganizowanych, a tem samem na etat nie przeniesionych, nie przyznano dodatków pięcioletnich; jakoteż z powodu, że wielu próśb o należne dodatki pięcioletnie dotąd jeszcze nie przedłożono.			234	89
12.470	—		—	—	234	89
—	—		—	—	—	—
146	—	*Do poz. 26.* Wydatek mniejszy o 145 zł. 67½ ct., ponieważ niektóre zaległości dotychczas nie zostały pobrane, jakoteż mylnie przez urzędy podatkowe w dziennikach krajowego funduszu szkolnego emerytalnego zarachowanych emerytur, dotąd nie przeprowadzono do dzienników krajowego funduszu szkolnego.	—	—	470	75
47	—	*Do poz. 27.* Wydatek mniejszy o 46 zł. 76 ct., ponieważ dar z łaski dla jednej z sierot (Malwiny), tylko do 19. Lipca 1885. asygnowano; przeto rzeczywista należytość na r. 1885. wynosiła . . . . 199 zł. 60 ct.				
—	—	a nie 229 zł., a zatem				
—	—	mniej o . . . . 29 „ 40 „				
—	—	z należytości rocznej pozostała w zaległości kwota . . . 17 zł. 36 ct.				
—	—	*Do poz. 37.* Wydatek mniejszy o 10 zł., ponieważ nie pobrano należytości za IV. kwartał 1885 r.				
—	—	*Do poz. 38.* Wydatek większy o 12 zł. 62½ ct., ponieważ należytość za czas od 1. Sierpnia 1884. do 31.				
—	1	Października 1884. w kwocie 13 zł. 12½ ct. wydano				
10	—	dopiero w drugiej połowie r. 1885.				
—	13	*Do poz. 39.* Wydatek większy o 40 zł., ponieważ na-				
—	40	leżytość za czas od 1. Lipca 1884. do końca Grudnia				
—	—	1884 r., w kwocie 40 zł. wypłacono w drugiej poło-				
—	—	wie roku 1885.				
—	—	*Wydatki nieprelimiowane* (patrz Zaczkiewicz Helena —				
—	—	do: Lang Magdalena) zaasygnowano w zastępstwie gmin,				
—	—	które w swoim czasie mają je zwrócić, mianowicie, patrz:				
—	122	Rozp. Rady szk. kr. z dnia 31. Marca 1877. L. 2.525 (gmina Jasło)				
—	51	„ „ „ „ „ 28 Grudnia 1877. L. 7.706 (gminy: Żarki, Moczydło, Mętków).				
—	51	„ „ „ „ „ 28. Grudnia 1887. L. 6.960 (strona później oznaczyć się mająca).				
—	—					
57	278		—	—	—	—

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki budżetu.	Liczba pozycyi budżetu.	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Października 1884. zł.
XI.		Z przeniesienia .	1.253	81½	1.033
	—	Czaporowska Tekla	63	87½	—
	—	Kamińska Tekla	57	68½	—
	—	Lang Magdalena	51	10	—
		Razem .	1.426	47½	1.033
		b) Jednorazowe.			
	45	Na jednorazowe dary z łaski dla nauczycieli, jakoteż wdów i sierot po nauczycielach	2.097	—	2.500
		Suma rubryki XI .	3.523	47½	3.533
XII.		Potrzeby szkół ogólnej natury.			
	46	Potrzeby szkół wedle stanu obecnego	1.000	—	1.000
XIII.		Rozmaite wydatki.			
	47	Dodatek służbowy dla nauczycieli szkół pospolitych w Krakowie	3.833	24	3.800
	48	Rozmaite inne . . . . . 1.428 zł. 29 ct.			
		Mylnie zarachowane wydatki i zwroty mylnie pobranych dochodów . . . . 7.953 zł. 94 ct.	9.382	23	3.000
		Suma rubryki XIII. .	13.215	47	6.800
XIV.		Zasiłki na budowę szkół.			
	49	Zasiłki bezzwrotne *(nadzwyczajne)*	*4.500*	—	*5.000*
		Do przeniesienia .	*4.500*	—	*5.000*

szkolny krajowy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
57	278		—	—	—	—
—	64	Rozp. Rady szk. kraj. z dnia 2. Lutego 1882. L. 310. (gminy Kobylanka i Dominikowce).				
—	58	„ „ „ „ „ 1. Sierpnia 1882. L. 6.555 (strony konkurujące do utrzymania szkoły w Krystynopolu).				
—	51	„ „ „ „ „ 23. Grudnia 1881. L. 13.337 (gminy Czerwonogród, Nagorzany, Kryków).	—	—	60	14
57	451		—	—	60	14
		Zwroty odnośnych wydatków zarachowane są w dochodach Rubr. VII. poz. 22.				
403	—	*Wydatek mniejszy* z powodu zmienności tej rubryki.				
460	451		—	—	60	14
9						
—	—		—	—	—	—
—	33	*Do poz 47.* Wydano więcej o 33 zł. 24 ct., z powodu nadebrania płacy przez Józefa Żędzianowskiego za Luty 1885. w kwocie 16 zł. 66 ct., której zwrot zarządzono rozporządzeniem z dnia 29. Stycznia 1886. do L. 15.170. — tudzież z powodu nadebrania płacy przez Franciszka Kotłowskiego w kwocie 16 zł. 66 ct., ściągniętej i wziętej na perceptę d. 14. Października 1886. pod art. 56.				
—	6.382	*Do poz. 48.* Wydatki rzeczywiste wynoszą 1.428 zł. 29 ct.	—	—	129	09
—	6.415	a zatem mniej od przyzwolonej kwoty o 1.571 „ 71 „	—	—	129	09
		reszta zaś wydatków w kwocie . . 7.953 zł. 94 ct. powstała wskutek mylnych zarachowań przez c. k. Urzędy podatkowe. Mylne te wydatki przypisane zostały do zwrotu krajowemu funduszowi szkolnemu i mieszczą się w Rubr. VII. poz. 22. dochodów.				
500	—	*Do poz. 49.* Wydatek mniejszy o 500 zł., z powodu, że rozp. z dnia 25. Września 1884. L. 12.693. i 12.862. asygnowano gminie Rabka (Myślenice) bezzwrotną zapomogę w kwocie 500 zł., z tem nadmienieniem, że ta kwota (wypłacona 6. Października 1884. pod art. 131.), wydaną być ma na rachunek kredytu z r. 1885. przyzwolonego. W myśl tego rozporządzenia wydano o tę kwotę mniej w roku przedmiotowym.				
500	—		—	—	—	

*

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 23. Październ. 1884. zł.
		Z przeniesienia .	*4.500*	—	*5.000*
	50	Zaliczki zwrotne *(nadzwyczajne)*	*10.200*	—	*10.000*
		Suma rubryki XIV. .	*14.700*	—	*15.000*
		Dochody.			
I.		Odsetki od kapitałów.			
	1	5% od obligacyj jednolitego długu państwa	—	—	1
	2	6% od listów zast. Zakładu kredytow. ziemsk. w Krakowie .	690	—	690
	3	4½% od obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883. . . . ,	1.431	—	5,035
	4	5% od listów zast. gal. Banku hipotecznego	—	—	185
	5	5% „ „ „ Towarzystwa kredyt. ziems. we Lwowie .	7.822	22	7.830
	6	4% od takichże listów	28	—	32
	7	4% od książeczki oszczędności Banku kraj.	5	07	—
	7a	4½% od obligacyj pożyczki kraj. z r. 1884.	3.775	50	—
		Do przeniesienia .	13.751	79	13.773

szkolny krajowy. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
500	—		—	—	—	—
—	*200*	*Do poz. 50.* Wydatek większy o 200 zł. z powodu, że dopiero w roku przedmiotowym zrealizowano zaliczkę w kwocie 500 zł., przyznaną dla gminy Oświęcima rozp. z dnia 1. Stycznia 1883. do L. 14.045. — podczas gdy gmina Dora (Nadwórna), nie podniosła w roku 1885. zaliczki w kwocie 300 zł., asygnowanej rozp. z dnia 7. Stycznia 1886. do L. 16.092, co spowodowało wykazane przekroczenie.	—	—	*300*	—
500	*200*		—	—	*300*	—
300						
1	—					
—	—					
3.604	—	*Do poz 3. i 4.* Dochód mniejszy z powodu, że efekta te spieniężono (jeszcze w r. 1884.) i zakupiono za nie $4\frac{1}{2}\%$ obligacye poż. kraj. z r. 1884., jak pozycya 7a.				
185	—					
8	—	*Do poz. 5. i 6.* Dochód mniejszy, z powodu opłaty należytości za kupony pro rata temporis, od nowo-zakupionych listów.				
4	—					
—	5	*Do poz 7. i 7a.* Dochód większy, z powodu zakupionych efektów (jeszcze w r. 1884).				
—	3.776	Z początkiem r. 1885. stan efektów wynosił 284.761 zł. 42 ct. W ciągu r. 1885. spieniężono: *a*) 5% oblig. jednolitego długu państwa im. wartości 20 zł. — ct. *b*) 4% książeczkę Banku krajow. im. wartości . 97 „ 52 „ 117 zł. 52 ct. Natomiast dokupiono: *a*) 5% listy zast. Tow. kred. ziemskiego we Lwowie im. wartości 1.000 zł. — ct. *b*) 4% książeczkę Banku krajow. im. wartości . 27 „ 42 „ 1.027 „ 42 „ Z porównania przybyło efektów im wart. 909 „ 90 „ Stan efektów z końcem r. 1885. wynosi 285.671 zł. 32 ct.				
3.802	3.781		—	—	—	—

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 23. Paźdź. 1884. zł.
I.		Z przeniesienia .	13.751	79	13.773
	8	Od kapitałów hipot. w walucie wiedeńskiej 1.231 złr. 15 kr.			
	9	„ „ „ „ polskiej 51.130 złp. 27 gr.			
	10	„ „ „ na realnościach w Krakowie 22.415 „ 20 „	537	08	940
		Suma rubryki I. .	14.288	87	14.713
II.		**Dochody z dóbr, realności i innych praw.**			
	11	Czynsz z ogrodu w Dunajowie	—	—	1
	12	„ „ w Krukienicach	1	89	2
	13	„ „ w Biéczu	—	—	1
	14	„ z wydzierżawionych gruntów w Zagórzu . . .	5	—	5
	14*a*	„ z budynku szkolnego w Tarnowie:			
		a) od gminy miasta Tarnowa . . . 1.219 zł. 65 ct.			
		b) od funduszu naukowego. . . . 47 „ 25 „			
		c) od gminy Gumniska . . . . 6 „ 76½ „			
		d) od dworu Gumniska . . . . 45 „ 97½ „	—	—	—
		Suma rubryki II. .	6	89	9
III.		**Dodatki.**			
	15	Od c. k. Skarbu Salin zwrot ⅓ części pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej i panieńskiej w Wieliczce	—	—	490
	16	Od gminy Zaleszczyki, dodatek na wydatki kancelaryjne dla tamtejszej szkoły głównej	29	62	14
	17	Od żydowskiej gminy w Tarnowie, dodatek na utrzymanie IV. klasy przy szkole głównej	—	—	26
		Suma rubryki III. .	29	62	530
IV.	18	**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych . . .**	2.835	—	2.835

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
3.802	3.781		—	—	—	—
403	—	*Do poz. 8 — 10.* Dochód mniejszy, z powodu nieściągnięcia przez c. k. Urzędy podatkowe przypadających odsetek, które urgowano odezwami z dnia 21. Września 1885. do LW. 48.149, 21. Października 1885. do LW. 55.353, 16. Grudnia 1885. do LW. 65.270, 31. Stycznia 1886. do LW. 4.925, 29. Marca 1886. do LW. 16.790, 3. Maja 1886. do LW. 23.440 i 20. Maja 1886. do LW. 26.400. Na skutek powyższych urgensów, znaczna część tych zaległości uiszczoną już została w r. 1886.	669	58	—	—
4.205	3.781		669	58	—	—
424						
1	—	*Do poz. 11 i 13.* Dochód mniejszy, z powodu nieuiszczenia należytości, mimo urgensów.	—	71	—	—
—	—		—	—	—	—
1	—			1 57½	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—	*Do poz. 14a.* Po długoletnich korespondencyach, nareszcie c. k. Rada szkolna krajowa pismem z dnia 2. Maja b. r. do L. 2.399 (LW. 27.036/86), postanowiła, że z tytułu czynszu za odnajmywanie budynku, będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego, należy się temuż funduszowi za lata ubiegłe od stron konkurencyjnych, wymienionych ad *a* do *d*, kwota 1.319 zł. 64 ct., a nadto, że gmina m Tarnowa obowiązaną jest nadal płacić wymienionemu funduszowi czynsz roczny 161 zł. 93 ct. Na tej podstawie należytość tę, będącą dotychczas w zawieszeniu, wprowadzono do ksiąg rachunkowych za rok 1885. i objęto obecnem zamknięciem.	1.319	64	—	—
2	—		1.321	92½	—	—
490	—	*Do poz. 15.* Należytość zaległa z lat dawniejszych tej pozycyi wynosi . . . . 2.017 zł. 17 ct. bieżąca za rok 1885 . . . 490 „ — „ Razem . 2.507 zł. 17 ct. O wywalczenie tej należytości toczy się spór z c. k. Rządem, lecz dotychczas stanowczo rozstrzygniętym nie został. Urgensa i korespondencye w tej sprawie przeprowadzono do LW. 48.152/85, 55.351/85, 62.053/85, 67.793/85, 3.649/86.	490	—	—	—
—	16	*Do poz. 16.* Dochód większy, z powodu ściągnięcia zaległości.	13	85	—	—
26	—	*Do poz. 17.* Zwrot zaległości urgowano do LW. 18.137/86. i 23.434/86.	26	25	—	—
516	16		530	10	—	—
500						
—	—		—	—	—	—

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w r. 1885. zł.	Wynikłości w r. 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 23. Paźdz. 1884. zł.
V.	19	Zapisy i darowizny	—	—	—
VI.	20	Taksy od spadków	9.045	34½	7.250
		Rozmaite wpływy.			
VII.	21	Zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych .	4.000	—	20.000
	22	Zwroty wydatków innych rubryk budżetowych tudzież zwroty mylnych przeprowadzeń c. k. kas poborowych . . .	10.348	68	5.000
		Do przeniesienia .	14.348	68	25.000

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytość			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	1.795	*Dochód większy* z powodu zmienności tej rubryki.	3.485	10	—	—
16.000	—	*Do pozycyi 21.* Wedle zamknięcia rachunków za rok 1884. zaległość zaliczek Rad szkolnych okręgowych z końcem roku budżetowego 1884. wynosiła . . . . . 26.691 zł. 09 ct. W ciągu r. 1885. przypisano nowych zaliczek z roku bieżącego w kwocie 25.300 zł. z wyrównania rachunku lat ubiegłych 8.492 zł. 73½ ct. razem w kw. . 33.792 zł. 73½ ct. Suma . 60.483 zł. 82½ ct. Z tego odpisano na mocy aktu do LW. 50.844|85. R. sz. okr. w Tarnopolu, jako objęte już aktem likwidacyi . 15.691 zł. 09 ct. Pozostało . 44.792 zł. 73½ ct. W roku 1885. uiszczono . . 4.000 „ — „ Zaległość z końcem r. 1885. wynosi 40.792 zł. 73½ ct. z której przypada należytość za lata ubiegłe w kwocie . . 9.000 zł. — ct. z roku bieżącego 1885. . . 31.792 „ 73½ „ Należytość ta przypisaną jest do zwrotu następującym c. k. Radom szkolnym okręgowym: w Gródku 10.627 zł. 54½ ct., Jaśle 3.000 zł., Kałuszu 2.000 zł.. Krakowie (miejskiej) 1.500 zł., Krakowie (zamiejskiej) 9.000 zł., Pilznie 7.665 zł. 19 ct., Przemyślu 2.000 zł., Rohatynie 3.000 zł., Sokalu 2.000zł. O przyspieszenie zwrotu powyższych zaliczek urgowano Radę szkolną krajową i Rady szkolne okręgowe odezwami do LW. 6.738|85, 13.447|85, 8.727|86, 16.788|86 i 23.999|86.	31.792	73½	—	—
—	5.349	*Dochód większy* z powodu zmienności tej rubryki, której dochodów nie można z góry obliczyć. Częsta rektyfikacya myłek, popełniauych przez c. k. Urzędy podatkowe wpłynęła na podwyższenie się wynikłości. O ściągnięcie i dokonanie przeprowadzeń rachunkowych urgowano do LW. 48.149|85, 48.150|85 55.353|85, 65.270|85 4.925|86, 16.790|86, 23.440|86, 26.400|86.	1.270	01½	—	—
16.000	5.349		33.062	75	—	—

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1885. zł.	Dochody w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 23. Paźdz. 1884. zł.
		Z przeniesienia .	14.348	68	25.000
VII.	23	Zwroty dawnych zaliczek, danych gminom m. Krakowa (dla nauczycieli szkół zreorganizowanych,) m. Sanoka (na reparacyę szkoły w roku 1857 i 1860) tudzież m. Tarnopola (stronom obowiązanym do utrzymania budynku szkolnego) .	1.143	—	1.200
	24	Różne nieprzewidziane	4	36	15
	24a	Zwroty zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych za czas od r. 1874. do końca roku 1885. . .	176.038	24½	150.000
		Suma rubryki VII. .	191.534	28½	176.215
VIII.	25	Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	54.943	—	54.943

szkolny krajowy. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
16.000	5.349		33.062	75	—	—
57	—	*Dochód mniejszy* z powodu, że na poczet zaległości wpłynęła tylko 4. rata w kwocie 1.143 zł. od gminy m. Krakowa; na inne zaległości nic nie uiszczono mimo urgensów do LW: 48.149|85, 48.150|85, 55.353|85, 65.270|85, 4.925|86, 16.790|86, 23.440|86, 26.400|86.	—	—	—	—
11	—	*Dochód mniejszy* z powodu zmienności tej rubryki.	—	—	—	—
—	26.038	*Do poz. 24. a.* Pretensya krajowego funduszu szkolnego do funduszów szkolnych okręgowych z tytułu nadebranych zasiłków wynosiła	114.184	37½	—	—
16.068	31.387		147.247	12½	—	—
	15.319	z końcem r. 1884 . . . 492.873 zł. 04½ ct. W roku 1885. udzielono za wiele zasiłku tymże Radom szkolnym okręg. w kwocie . . . 114.322 „ 35½ „ Razem , 607.195 zł. 40 ct. Z tego odpisano w roku 1885 . 3.886 „ 90½ „ Pozostało . 603.308 zł. 49½ ct. Na poczet tej należytości uiszczono w r. 1885 . . . 176.038 „ 24½ „ a zatem zaległość czynna z końcem r. 1885. wynosi . 427.270 zł. 25 ct. z której przypada na zaległość z lat dawniejszych kwota . 313.085 zł. 87½ ct. a na zaległość z r. 1885. kwota 114.184 zł. 37½ ct. (Dołącza się alegat pod *b*).				
—	—		—	—	—	—

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1885. zł.	Dochody w r. 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 23. Paźdz. 1884. zł.
IX.	26	Zwroty zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne	15.778	05½	20.000
—	—	Dodatek z funduszu krajowego	331.027	73½	311.758

szkolny krajowy. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
4.222	—	*Do poz. 26.* Dochód mniejszy, gdyż wiele gmin nie uiściło przypadających rat mimo urgensów do LW: 43.457|85, 50.736|85, 15.065|86, 23.437|86, i 32.358|86.	10.900	—	—	—
		Wedle zamknięcia tego funduszu za rok 1884. zaległość zaliczek zwrotnych, danych na budowę szkół wynosiła . . 100.568 zł. 36½ ct.				
		W roku 1885. przypisano do zwrotu na podstawie rozp. Rady szkolnej krajowej . . . 11.000 „ — „				
		(Ponieważ w wydatkach z tego tytułu wykazano tylko 10.200 zł., wezwano do LW. 65.351|86 Radę szkolną krajową o wyjaśnienie różnicy).				
		Razem . 111.568 zł. 36½ ct.				
		Na poczet tej należytości uiszczono w roku 1885. . . . 15.778 zł. 05½ ct.				
		Pozostała zaległość czynna z końcem rzeczonego roku w kwocie 95.790 zł. 31 ct.				
		z której przypada na zaległość:				
		a) z lat ubiegłych kwota . 84.890 zł. 31 ct.				
		b) z roku 1885. . . . 10.900 „ — „				
		Patrz alegat pod c) dołączony.				
		Dla ulżenia gminom uiszczenia powyższych zwrotów, spłaty zaliczek rozłożone są na raty od 1 do 10 lat.				
—	19.270	*Dochód mniejszy,* gdyż pobrano dotacyę tej wysokości, jaka okazała się potrzebną do pokrycia niedoboru.	—	—	—	—

Alegat *a*) do zamknięcia rachunku krajowego funduszu szkolnego za rok 1885.

Wykaz należytości

czynnych i biernych z lat ubiegłych, pozostałych z końcem roku 1885.

Rubryka	Poszczególnienie	Należytości czynne zł.	ct.	Należytości bierne zł.	ct.
	Wydatki.				
III.	Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye . . .	—	—	33	36
VIII.	Dodatki pięcioletnie	—	—	45	89
X.	Emerytury	—	—	303	25
XI.	Dary z łaski	—	—	12	78
XIII.	Rozmaite wydatki	—	—	—	20
XIV.	Zasiłki na budowę szkół	—	—	300	—
	Dochody.				
I.	Odsetki od kapitałów	590	04	—	—
II.	Dochody z dóbr, realności i innych praw	—	71	—	—
III.	Dodatki	2.069	67	—	—
VI.	Taksy od spadków	4.447	15	—	—
VII.	Rozmaite wpływy	333.772	90	—	—
IX.	Zwroty zaliczek, gminom na budynki szkolne udzielonych . .	84.890	31	—	—
	Suma . . .	425.770	78	695	48

Uwaga.

Oprócz powyżej wykazanej należytości czynnej prowadzą się w ewidencyi ksiąg naszych rachunkowych:

a) kwota wydana zaliczkowo funduszowi miejscowemu i okręgowemu w Krakowie na pokrycie kosztów substytucyjnych w latach od roku 1876. do dnia 31. Sierpnia 1883. roku w sumie 82.058 zł. 91 ct. (Sprawa ta pozostaje w rekursie).

b) pretensya do skarbu Królestwa polskiego, a względnie rządu rosyjskiego w sumie 232.265 złp. 22 gr. czyli 58.066 zł. 43½ ct. o której wywalczenie prowadzą się od lat wielu z wymienionym rządem płonne dotychczas układy.

Alegat *b*) do zamknięcia rachunku krajowego funduszu szkolnego za rok 1885.

WYKAZ

zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych za czas od r. 1874 do końca roku 1885 ułożony na podstawie zamknięć rachunkowych 35. Rad szkolnych okręgowych, sporządzonych przez Radę szkolną krajową.

Liczba porządkowa	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Należytość: zaległa z końcem roku 1884. zł.	ct.	bieżąca za rok. 1885 zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Odpisano w roku 1885. zł.	ct.	Uiszczono w roku 1885. zł.	ct.	Pozostała zaległość z końcem roku 1885. zł.	ct.	Uwaga
1	Bochnia	46.193	97½	5.576	76	51.770	73½	65	91	8.859	81	42.845	01½	W celu ściągnięcia zaległości Wydział krajowy każdego miesiąca urguje zbiorowo c. k. Rady szkolne okręgowe i c. k. Radę szkolną krajową, przesyłając jej stan nadebranych zasiłków z końcem każdego miesiąca, z prośbą o przyspieszenie zwrotów.
2	Brzeżany	9.619	51½	174	76½	9.794	28	—	—	9.619	51½	174	76½	
3	Czortków	14.396	36	227	59	14.623	95	2.645	10½	6.115	37½	5.863	47	
4	Drohobycz	2.576	87	2.589	85½	5.166	72½	—	—	2.576	87	2.589	85½	
5	Gorlice	5.727	87½	2.656	66	8.384	53½	—	—	5.727	87½	2.656	66	
6	Gródek	9.212	35	1.253	85	10.466	20	—	—	1.000	—	9.466	20	
7	Jarosław	15.530	10	8.459	35½	23.989	45½	—	—	4.952	95	19.036	50½	
8	Jasło	9.064	25	2.821	32	11.885	57	—	—	6.575	80½	5.309	76½	
9	Jaworów	6.509	91	4.910	04½	11.419	95½	101	43	3.009	91	8.308	61½	
10	Kałusz	10.909	60	6.694	78½	17.604	38½	—	—	1.000	—	16.604	38½	
11	Kolbuszowa	—	—	1.489	68½	1.489	68½	—	—	—	—	1.489	68½	
12	Kołomyja	9.225	08	3.965	26½	13.190	34½	—	—	4.000	—	9.190	34½	
13	Kraków (zamiejska)	2.450	79	5.644	58	8.095	37	—	—	2.450	79	5.644	58	
14	Lwów „	12.803	68	3.015	55½	15.819	23½	—	—	6 720	15½	9.099	08	
15	Mielec	—	—	1.185	56½	1.185	56½	—	—	—	—	1.185	56½	
16	Myślenice	6.694	39	1.761	92	8.456	31	529	14	2.000	—	5.927	17	
17	Nadwórna	2.291	86	3.722	85	6.014	71	232	91½	2.058	94½	3.722	85	
18	Nowy Sącz	21.113	85	732	08½	21.845	93½	—	—	10.000	—	11.845	93½	
19	Pilzno	4.792	04	990	81½	5.782	85½	82	63	—	—	5.700	22½	
20	Przemyśl	11.264	45½	1.851	77½	13.116	23	—	—	6.000	—	7.116	23	
21	Rohatyn	4.319	93	4.034	30	8.354	23	—	—	—	—	8.354	23	
22	Rzeszów	19.563	34½	5.497	91½	25.061	26	—	—	4.000	—	21.061	26	
23	Sambor	11.469	71	2.208	66½	13.678	37½	48	37	5.000	—	8.630	00½	
24	Sanok	18.608	20	4 363	06½	22.971	26½	—	—	14.597	94½	8.373	32	
25	Sniatyn	9.989	20	5.183	57½	15.172	77½	—	—	6.500	—	8.672	77½	
26	Sokal	10.510	41½	1.675	00½	12.185	42	—	—	10.510	41½	1.675	00½	
27	Stanisławów	22.578	11	1 620	08½	24.198	19½	3	15	11.913	12½	12.281	92	
28	Stryj	38.787	72½	4.529	15	43.316	87½	—	—	3.750	—	39.566	87½	
29	Tarnopol	38.165	35½	2.120	77	40.286	12½	87	50	—	—	40.198	62½	
30	Tarnów	21.857	44½	2.988	12	24 845	56½	—	—	2.000	—	22.845	56½	
31	Trembowla	5.808	79½	3.493	27	9.302	06½	80	50	5.808	79½	3.412	77	
32	Wadowice	31.056	64	4.734	46½	35.791	10½	—	—	8.000	—	27.791	10½	
										137	*98*			
33	Zaleszczyki	11.063	90½	2.669	37½	13.733	28	10	25	6.063	90½	7.521	14½	
34	Żółkiew	15.902	09	2.054	11½	17.956	20½	—	—	3.000	—	14.956	20½	
35	Złoczów	32.815	23	7.425	40	40.240	63	—	00½	12.088	08	28.152	54½	
	Suma	492.873	04½	114.322	35½	607.195	40	3.886	90½	176.038	24½	427.270	25 *	

Takich odezw wystosowano:

dnia

2. List. 1885.	do L.	55.825
30. „ „	„	61.477
10. Stycz. 1886.	„	1.154
31. „ „	„	5.977
29. Marca	„	16.519
5. Maja	„	23.997
3. Czerw.	„	29.494
5. Sierp.	„	43.513

oprócz powyższych odezw przeprowadzono liczne korespondencye z pojedynczemi c. k. Radami szkolnemi okręgowemi, c. k. Starostwami i c. k. Urzędami podatkowymi.

* Z tej kwoty przypada na zaległość z lat dawniejszych . . . . . 313.085 zł. 87½ ct.
na zaległość z roku 1885. . . . . 114.184 „ 37½ ct.

Razem . 427.270 zł. 25 ct.

Z tej należytości odpisano w roku 1886. po koniec Sierpnia . . . . . 8.495 zł. 35 ct.

Pozostało . 418.774 zł. 90 ct.

Na to uiszczono w roku 1886. po koniec Sierpnia . . . . . 83.568 „ 37 „

Zaległość z końcem Sierpnia b. r. wynosi zatem . . . . . 335.206 zł. 53 ct.

Alegat c) do zamknięcia rachunku krajowego funduszu szkolnego za r. 1885.

Wykaz zaległych z końcem roku 1885. zaliczek,

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin		Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1885. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1885. zł.	ct.
Brzozów	1	Bachorzec	gmina	200	—	100	—	100	—
Kołomyja	2	Balińce	„	100	—	100	—	—	—
Gródek	3	Bar	„	80	—	20	—	60	—
Sambor	4	Barańczyce	„	400	—	—	—	400	—
NowySącz	5	Bartków i Posadowa	„	200	—	—	—	200	—
Brody	6	Blich	„	375	—	62	50	312	50
Cieszanów	7	Bichale	„	500	—	50	—	450	—
Sambor	8	Biskupice	„	100	—	—	—	100	—
Złoczów	9	Bohatyn	„	50	—	50	—	—	—
Złoczów	10	Bortków	„	400	—	—	—	400	—
Borszczów	11	Borszczów	„	450	—	150	—	300	—
Bóbrka	12	Bóbrka	miasto	700	—	—	—	700	—
Bóbrka	13	Bóbrka	gmina	400	—	150	—	250	—
Łańcut	14	Brzoza królewska	„	350	—	—	—	350	—
Jasło	15	Brzyszczki	„	108	—	27	—	81	—
Buczacz	16	Buczacz	„	750	—	—	—	750	—
Bóbrka	17	Bukowina	„	400	—	—	—	400	—
Kamionka	18	Busk	„	900	—	—	—	900	—
Horodenka	19	Chocimierz	„	500	—	—	—	500	—
Staremiasto	20	Chyrów	„	180	—	60	—	120	—
Przemyśl	21	Cyków	„	280	—	40	—	240	—
Stanisławów	22	Czerniejów	„	50	—	—	—	50	—
Lwów	23	Czerepin	„	300	—	30	—	270	—
Rzeszów	24	Czudec	miasto	250	—	—	—	250	—
Rzeszów	25	Czudeckie przedmieście	„	300	—	150	—	150	—
Brody	26	Czystopad	gmina	64	—	—	—	64	—
Lwów	27	Czyszki	„	120	—	—	—	120	—
Trembowla	28	Derachów	„	100	—	100	—	—	—
Dąbrowa	29	Dąbrowa	„	4.153	81½	830	69½	3323	12
Łańcut	30	Dembno	„	540	—	60	—	480	—
Dobromil	31	Dobromil	„	1.200	—	150	—	1050	—
Kamionka	32	Dobrotwór	„	200	—	50	—	150	—
Nadworna	33	Dora	„	300	—	—	—	300	—
Żółkiew	34	Doroszów wielki	„	400	—	—	—	400	—
Brody	35	Dubie	„	300	—	—	—	300	—
Brzozów	36	Dubiecko	„	1.150	—	400	—	750	—
Stanisławów	37	Dubowie z Dechową	„	400	—	—	—	400	—
Krosno	38	Dukla	„	320	—	80	—	240	—
Krosno	39	Dukla	„	1.000	—	200	—	800	—
Mielec	40	Dulcza wielka	„	400	—	—	—	400	—
Jarosław	41	Dunkowice	„	400	—	100	—	300	—
Horodenka	42	Dzurków	„	150	—	—	—	150	—
Żydaczów	43	Folwarki Żydaczowskie	„	253	75	26	86	226	89
Skałat	44	Faszczówka	„	500	—	100	—	400	—
Lwów	45	Ganczary	„	500	—	—	—	500	—
Brody	46	Gaje starobrodzkie	„	300	—	60	—	240	—
Łańcut	47	Giedlarowa	„	300	—	—	—	300	—
Ropczyce	48	Glinik	„	250	—	150	—	100	—
Złoczów	49	Gołogóry	miasto	333	—	93	—	240	—
Złoczów	50	Gołogóry	gmina	150	—	25	—	125	—
		Do przeniesienia . .		22.107	56½	3.415	05½	18.692	51

udzielonych gminom na budynki szkolne.

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin		Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1885. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1885 zł.	ct.
		Z przeniesienia .		22.107	56½	3.415	05½	18.692	51
Jasło	51	Gorajowice	gmina	52	—	13	—	39	—
Skałat	52	Grzymałów	„	400	—	200	—	200	—
Husiatyn	53	Hadyńkowce	„	150	—	50	—	100	—
Przemyśl	54	Hermanowice	„	250	—	—	—	250	—
Złoczów	55	Hodów	„	600	—	60	—	540	—
Tłumacz	56	Hostów	„	400	—	100	—	300	—
Jaworów	57	Hruszów i Kłonice	„	182	50	182	50	—	—
Husiatyn	58	Husiatyn	„	800	—	80	—	720	—
Rzeszów	59	Hyżne	„	240	—	40	—	200	—
Nisko	60	Jarocin	„	300	—	—	—	300	—
Lwów	61	Jaryczów stary	„	350	—	—	—	350	—
Brzesko	62	Jasień	„	700	—	—	—	700	—
Złoczów	63	Jezierzanka	„	90	—	—	—	90	—
Trembowla	64	Iławcze	„	300	—	50	—	250	—
Myślenice	65	Jordanów	„	300	—	100	—	200	—
Wadowice	66	Izdebnik	„	700	—	100	—	600	—
Kałusz	67	Kałusz	„	600	—	200	—	400	—
Tarnów	68	Klikowa	„	350	—	50	—	300	—
Sanok	69	Kimkowka	„	350	—	50	—	300	—
Cieszanów	70	Kobylnica ruska	„	550	—	—	—	550	—
Trembowla	71	Kobyłowłoki	„	400	—	100	—	300	—
Kołomyja	72	Kołomyja	„	350	—	150	—	200	—
Krosno	73	Korczyn	„	200	—	50	—	150	—
Złoczów	74	Koropiec	„	25	—	25	—	—	—
Sambor	75	Kornalowice	„	120	—	120	—	—	—
Sanok	76	Kostarowce	„	600	—	60	—	540	—
Zbaraż	77	Korszyłówka	„	500	—	50	—	450	—
Tarnów	78	Kowalowa	„	500	—	—	—	500	—
Lwów	79	Krasów	„	200	—	—	—	200	—
Kossów	80	Kuty	„	1.200	—	300	—	900	—
Mościska	81	Królin	„	30	60	—	—	30	60
Mościska	82	Krakowiec	„	160	—	40	—	120	—
Krosno	83	Krościenko	„	700	—	100	—	600	—
Lwów	84	Krotoszyn	„	500	—	—	—	500	—
Sokal	85	Krystynopol	„	500	—	100	—	400	—
Stanisławów	86	Kryłoś	„	150	—	50	—	100	—
Wadowice	87	Krzęcin	„	150	—	50	—	100	—
Myślenice	88	Krzyszkowice	„	900	—	200	—	700	—
Przemyśl	89	Krzywcze	„	240	—	80	—	160	—
Żywiec	90	Lachowice	„	360	—	60	—	300	—
Wadowice	91	Lanckorona	„	240	—	60	—	180	—
Bóbrka	92	Leszczyn	„	60	—	—	—	60	—
Łańcut	93	Leżajsk	„	3.250	—	250	—	3,000	—
Lisko	94	Lisko	miasto	100	—	100	—	—	—
Bochnia	95	Lipnica dolna	gmina	240	—	—	—	240	—
Bochnia	96	Lipnica murowana	„	450	—	—	—	450	—
Grybów	97	Lipnica wielka	„	300	—	—	—	300	—
Łańcut	98	Łańcut	miasto	2.000	—	—	—	2.000	—
Łańcut	99	Łańcut	gmina	1.400	—	400	—	1.000	—
Biała	100	Łęki	„	150	—	—	—	150	—
Brody	101	Łopatyn	„	600	—	200	—	400	—
		Do przeniesienia . .		46.347	66½	7.235	55½	39.112	11

Wykaz zaległych z końcem roku 1885. zaliczek,

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin		Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1885. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1885. zł.	ct.
		Z przeniesienia .		46.347	66½	7.235	55½	39.112	11
Trembowla	102	Łoszniów	gmina	350	—	100	—	250	—
Trembowla	103	Łoszniów	„	131	98	69	48	62	50
Jarosław	104	Łowce	„	300	—	—	—	300	—
Lwów	105	Łubiana	„	400	—	—	—	400	—
Złoczów	106	Majdan	„	200	—	—	—	200	—
Nowysącz	107	Marcinkowice	„	200	—	—	—	200	—
Łańcut	108	Markowa	„	200	—	200	—	—	—
Gródek	109	Milatyn	„	40	—	20	—	20	—
Złoczów	110	Mitulin	„	50	—	25	—	25	—
Bóbrka	111	Mołctów z Demidowem	„	200	—	—	—	200	—
Mościska	112	Mościska	„	1.750	—	—	—	1.750	—
Nadwórna	113	Nadwórna	„	160	—	40	—	120	—
Nadworna	114	Nadwórna	miasto	2.800	—	320	—	2480	—
Trembowla	115	Nałuże	gmina	25	—	25	—	—	—
Ropczyce	116	Nawsie	„	50	—	50	—	—	—
Kamionka	117	Niemiłów	„	320	—	80	—	240	—
Bochnia	118	Niepołomice	„	800	—	100	—	700	—
Nisko	119	Nisko	„	450	—	150	—	300	—
Borszczów	120	Niwra	„	500	—	100	—	400	—
Krosno	121	Odrzykoń	„	300	—	—	—	300	—
Cieszanów	122	Oleszyce	„	1.500	—	200	—	1.300	—
Cieszanów	123	Oleszyce	„	1.000	—	100	—	900	—
Tłumacz	124	Olszanica	„	400	—	—	—	400	—
Wadowice	125	Osiek	„	160	—	40	—	120	—
Jasło	126	Osiek	„	100	—	50	—	50	—
Myślenice	127	Osielec	„	500	—	—	—	500	—
Ropczyce	128	Ostrów	„	600	—	60	—	540	—
Biała	129	Oświęcim	„	300	—	—	—	300	—
Złoczów	130	Ożydów	„	300	—	200	—	100	—
Mielec	131	Padew narodowa	„	200	—	—	—	200	—
Buczacz	132	Petlikowce	„	200	—	50	—	150	—
Złoczów	133	Pietrycze	„	200	—	—	—	200	—
Jarosław	134	Piskorowice	„	200	—	—	—	200	—
Kossów	135	Pistyń	„	300	—	—	—	300	—
Kossów	136	Pistyń	miasteczko	200	—	—	—	200	—
Przemyśl	137	Pleszowice	gmina	200	—	—	—	200	—
Żydaczów	138	Pobereże	„	240	—	60	—	180	—
Stanisławów	139	Pobereże	„	900	—	—	—	900	—
Lwów	140	Podborce	„	250	—	50	—	200	—
Rudki	141	Pohorce	„	120	—	40	—	80	—
Stryj	142	Podhorodce	„	153	22	—	—	153	22
Śniatyn	143	Podwysokie	„	600	—	—	—	600	—
Lwów	144	Porszna	„	300	—	—	—	300	—
Krosno	145	Potok	„	400	—	—	—	400	—
Buczacz	146	Potok złoty	„	100	—	50	—	50	—
Nisko	147	Pryszów kameralny	„	200	—	—	—	200	—
Przemyśl	148	Przemyśl	miasto	2.400	—	600	—	1.800	—
Rzeszów	149	Przewrotne	gmina	480	—	—	—	480	—
Jasło	150	Przybówka	„	200	—	40	—	160	—
Lwów	151	Pustomyty	„	200	—	—	—	200	—
Jarosław	152	Radymno	„	2.625	—	—	—	2.625	—
		Do przeniesienia . .		71.102	86½	10.055	03½	61.047	83

udzielonych gminom na budynki szkolne.

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin		Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1885. zł	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1885. zł.	ct.
		Z przeniesienia .		71.102	86½	10.055	03½	61.047	83
Kamionka	153	Radziechów	gmina	2.636	24	376	72	2.259	52
Sambor	154	Rajtarowice	„	300	—	—	—	300	—
Kołomyja	155	Rakowczyk	„	150	—	50	—	100	—
Skałat	156	Rasztowce	„	150	—	50	—	100	—
Brody	157	Rażniów	„	49	98	49	98	—	—
Gródek	158	Rodatycze	„	100	—	—	—	100	—
Rohatyn	159	Rohatyn	„	2.000	—	500	—	1.500	—
Stryj	160	Rozhurcze	„	120	—	60	—	60	—
Jasło	161	Równe	„	160	—	40	—	120	—
Rzeszów	162	Rzeszów	„	1.500	—	300	—	1.200	—
Sanok	163	Sanok	„	360	—	120	—	240	—
Jaworów	164	Sarny	„	500	—	—	—	500	—
Mielec	165	Schönanger	„	250	—	50	—	200	—
Kołomyja	166	Siemakowce	„	500	—	100	—	400	—
Łańcut	167	Siennów	„	700	—	100	—	600	—
Jarosław	168	Sieniawa	„	1.582	96	—	—	1.582	96
Przemyśl	169	Sierakośce	„	300	—	—	—	300	—
Borszczów	170	Skała	„	150	—	50	—	100	—
Borszczów	171	Skała	„	600	—	200	—	400	—
Lwów	172	Sniłów	„	500	—	—	—	500	—
Brody	173	Smarzów	„	250	—	100	—	150	—
Kolbuszowa	174	Sokołów	„	1.200	—	—	—	1.200	—
Lwów	175	Sokolniki	„	700	—	100	—	600	—
Nowytarg	176	Sromowce	„	200	—	—	—	200	—
Złoczów	177	Sławna	„	100	—	40	—	60	—
Staremiasto	178	Staremiasto	„	150	—	50	—	100	—
Kamionka	179	Stojanów	„	100	—	50	—	50	—
Zbaraż	180	Stryjkówka	„	1.000	—	250	—	750	—
Przemyśl	181	Stubno	„	150	—	125	—	25	—
Lwów	182	Stroniatyn	„	1.000	—	100	—	900	—
Kamionka	183	Środopolce	„	300	—	60	—	240	—
Lwów	184	Sroki	„	120	—	—	—	120	—
Gorlice	185	Strzeszyn	„	400	—	—	—	400	—
Bóbrka	186	Suchodół	„	400	—	—	—	400	—
Brody	187	Suchodoły	„	300	—	100	—	200	—
Brody	188	Suchowola	„	250	—	100	—	150	—
Myślenice	189	Sutkowice	„	320	—	—	—	320	—
Rzeszów	190	Świlcza	„	300	—	100	—	200	—
Sokal	191	Tartaków	„	800	—	—	—	800	—
Brzozów	192	Temeszów	„	400	—	100	—	300	—
Staremiasto	193	Terło szlach. i rustykalne	„	200	—	—	—	200	—
Złoczów	194	Trościaniec	„	600	—	60	—	540	—
Rzeszów	195	Trzciana	„	160	—	—	—	160	—
Dobromil	196	Trzcianiec	„	150	—	53	18	96	82
Kolbuszowa	197	Trzeboś	„	400	—	100	—	300	—
Mościska	198	Tuligłowy	„	52	20	—	—	52	20
Jarosław	199	Tuligłowy	„	200	—	100	—	100	—
Turka	200	Turka	„	511	86	—	—	511	86
Staremiasto	201	Turze	„	90	—	—	—	90	—
Rzeszów	202	Tyczyn	„	230	—	—	—	230	—
Rzeszów	203	Tyczyn	„	600	—	100	—	500	—
		Do przeniesienia . .		95.346	10½	13.789	91½	81.556	19

Wykaz zaległych u gmin zaliczek na budynki szkolne.

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1885. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1885. zł.	ct.
		Z przeniesienia .	95.346	10½	13.789	91½	81.556	19
Tłumacz	204	Tyśmienica gmina	240	—	40	—	200	—
Stryj	205	Uhelna „	180	—	40	—	140	—
Rawa	206	Uhnów „	250	—	100	—	150	—
Bochnia	207	Uście solne „	1.400	—	—	—	1.400	—
Złoczów	208	Usznia „	150	—	50	—	100	—
Złoczów	209	Urlów „	66	64	—	—	66	64
Złoczów	210	Urlów z Chrabieżną „	26	68	—	—	26	68
Łańcut	211	Urzejowice „	500	—	50	—	450	—
Stryj	212	Weryń „	600	—	150	—	450	—
Brzesko	213	Wesołów „	524	15	108	15	416	—
Jaworów	214	Wielkie oczy „	800	—	200	—	600	—
Kamionka	215	Wierzblany „	300	—	—	—	300	—
Kolbuszowa	216	Widełki „	500	—	300	—	200	—
Biała	217	Witkowice „	240	—	80	—	160	—
Lwów	218	Winniki „	1.400	—	—	—	1.400	—
Husiatyn	219	Wola czarnokoniecka „	800	—	80	—	720	—
Bóbrka	220	Wołoszczyzna „	540	—	—	—	540	—
Żydaczów	221	Wołeniów „	700	—	100	—	600	—
Bóbrka	222	Wybranówka „	160	—	40	—	120	—
Rzeszów	223	Wysoka Łańcucka „	200	—	100	—	100	—
Sokal	224	Zabcze „	250	—	150	—	100	—
Gorlice	225	Zagorzany „	90	—	30	—	60	—
Złoczów	226	Zakomarze „	100	—	40	—	60	—
Jasło	227	Załęże „	90	—	30	—	60	—
Lwów	228	Zamarstynów „	400	—	—	—	400	—
Mościska	229	Zarzecze „	24	80	—	—	24	80
Brody	230	Zawidcze „	16	66	16	66	—	—
Gródek	231	Zawidowice „	400	—	—	—	400	—
Trembowla	232	Zazdrość „	150	—	—	—	150	—
Lwów	233	Zboiska „	200	—	—	—	200	—
Mielec	234	Zdziarzec „	300	—	60	—	240	—
Lwów	235	Żórawniki „	400	—	—	—	400	—
Łańcut	236	Żołynia miasto i wieś	140	—	40	—	100	—
Lwów	237	Zubrza gmina	1.500	—	150	—	1.350	—
Złoczów	238	Żulice „	33	33	33	33	—	—
Żydaczów	239	Żurawno „	1.600	—	—	—	1.600	—
Żydaczów	240	Żurawno „	950	—	—	—	950	—
		Razem . .	111.568	36½	15.778	05½	95.790	31

Uwaga. Zaległość w kwocie 95.790 zł. 31 ct. rozpada się:

a) na zaległość z lat dawniejszych w kwocie 84.890 zł. 31 ct.

b) „ „ z roku 1885. w kwocie . 10.900 „ — —

Razem . . 95.790 zł. 31 ct.

III.

KRAJOWY SZPITAL POWSZECHNY

WE LWOWIE.

ODDZIAŁ CHORYCH I POŁOŻNIC.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

LW. 62.163/1886.

Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	SUMARYUSZ	Oddział chorych Wynikłości w roku 1885. zł.	ct.	Oddział położnic Wynikłości w roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota preliminowedle ustawy z d. 22. Październ. 1884. zł.
		Wydatki.							
I.	1-14	Płace i emolumenta etatowe	29.243	67	2.567	33	31.811	—	32.733
II.	15-21	Koszta utrzymania osób nieetatowych	23.857	62	1.952	99	25.810	61	27.436
III.	22	Substytucye	—	—	—	—	—	—	—
IV.	23-29	Pensye i emerytury	3.573	30	172	—	3.745	30	3.061
V.	30-33	Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski	176		62	75	238	75	239
VI.	34	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiert.	139	40	10	—	149	40	100
VII.	35 36	Remuneracye i zapomogi	864	80	87	27	952	07	930
VIII.	37-46	Koszta gospodarcze	71.239	70	4.422	23	75.661	93	79.327
IX.	47-50	Koszta sanitarne	14.163	27	576	78	14.740	05	13.290
X.	51	Koszta kancelaryjne	1.053	51½	70	—	1.123	51½	1.050
XI.	52	Koszta kapliczne	—	—	226	03	226	03	300
XII.	53-55	Utrzymanie budynków	2.840	08	288	—	3.128	08	4.430
XIII.	56	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.408	06	352	02	1.760	08	1.760
XIV.	57	Podatki i daniny	41	32	70		111	32	300
XV.	58	Rozmaite	6.047	61	18	—	6.065	61	500
XVI.	59	Zapomogi dla położnic	—	—	2.994	—	2.994	—	2.500
XVII.	60	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	—	20	40	20	40	30
XVIII.	61	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii	12.272	—	—	—	12.272	—	9.400
XIX.	62	Najem pomieszkań	3.188	90	1.656	—	4.844	90	6.072
		Suma wydatków	170.109	24½	15.545	80	185.655	04½	183.458
	63	Nadwyżka dochodów oddana do funduszu krajowego	35.028	72½	—	—	35.028	72½	27.558
		Razem	205.137	97	15.545	80	220.683	77	211.016
		Dochody.							
I.	1-2	Dodatki	24.211	79	155	76	24.367	55	23.318
II.	3	Opłaty pośmiertne	4.810	99½	—	—	4.810	99½	7.000
III.	4-5	Zwroty kosztów leczenia	174.909	36	8.720	22	183.629	58	167.930
IV.	6	Rozmaite	1 205	82½	—	—	1.205	82½	1.000
		Suma dochodów	205.137	97	8.875	98	214.013	95	199.248
		Dotacya z funduszu krajowego			6.669	82	6.669	82	11.768
		Razem zgodnie z wydatkami	205.137	97	15.545	80	220.683	77	211.016

powszechny we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
		Sumaryczne porównanie preliminowanych kwot z rzeczywistą wynikłością bez względu na oddaną do funduszu krajowego nadwyżkę dochodów i pobraną od tegoż funduszu dotacyę przedstawia wynik następujący:	1.658	85	—	—
922	—		28	18	—	—
1.625	—	**I. Oddział chorych:**				
—	—	Wydatki preliminowane 167.719 zł.				
—	684	„ rzeczywiste 170.109 „				
—	—	wydatek większy o . . . . . 2.390 zł				
—	49	Dochody preliminowane 195.277 zł.				
—	22	„ rzeczywiste 205.138 „				
3.664	—	dochód większy o . . . . . 9.861 „				
—	1.450	wynik korzystniejszy o . . . . . 7.471 zł.				
—	74					
74	—	**II. Oddział położnic:**				
1.302	—	Wydatki preliminowane 15.739 zł.				
—	—	„ rzeczywiste 15.546 „				
189	—	wydatek mniejszy o . . . . 193 zł.				
—	5.565	Dochody preliminowane 3.971 zł.				
—	494	„ rzeczywiste 8.876 „				
10	—	dochód większy o . . . . . 4.905 „				
		wynik korzystniejszy o . . . . . 5.098 „				
—	2.872	Ogółem w obydwóch oddziałach wynik				
1.227	—	korzystniejszy o . . . . . 12.569 zł.				
9.013	11.210	Ogólna nadwyżka dochodów wynosiła wedle budżetu . . . . . 15.790 zł.				
—	7.471	Nadwyżka dochodów oddana				
9.013	18.681	funduszowi krajewemu . . . 35.029 zł.	1.687	03	—	—
	9.668	Dotacya pobrana z funduszu krajowego . . . . . 6.670 „				
		zatem czysty zwrot nadwyżki . 28.359 „				
—	1.050	z porównania okazuje się wynik ko-				
2.189	—	rzystniejszy o . . . . . 12.569 zł.	795	05	—	—
—	15.699	zgodny *a)* z większą nadwyżką 7.471 zł.	191.117	36½	—	—
—	206	*b)* z mniejszą dotacyą 5.098 „				
2.189	16.955	razem . . . . 12.569 zł.				
5.098	—					
7.287	16.955		191.912	41½	—	—
	9.668					

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny:

Należytości czynne:				
a) w rubrykach wydatków: bieżące .	1.687 zł. 03 ct.	Szczegół.	Ogół.	
z lat ubiegłych (str. 248)	128 „ 58 „	1.815 zł. 61 ct.		
b) w rubrykach dochodów: bieżące .	191.912 zł. 41½ ct.			
z lat ubiegłych (str. 248)	2.774 „ 72 „	194.687 „ 13½ „	196.502 zł. 74½ ct.	
Stan bierny:				
Należytość bierna z lat ubiegłych (str. 248)			1 „ 24 „	
Czysty stan czynny			**196.501 zł. 50½ ct.**	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział chorych zł.	Oddział chorych ct.	Oddział położnic zł.	Oddział położnic ct.	Razem zł.	Razem ct.	Kwota prelimin. wedle ustawy z d. 22. Październ. 1884. zł.
			Wydatki w roku 1885.						
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**							
	1	Dyrektor, płaca	1.493	—	107	—	1.600	—	1.600
		„ 2 dodatki pięcioletnie	560	—	40	—	600	—	600
		„ dodatek na pomieszkanie	373	—	27	—	400	—	400
		„ opał	168	—	12	—	180	—	166
	2	7 prymaryuszów, płace	8.400	—	—	—	8.400	—	8.400
		„ dodatki pięcioletnie	2.360	54	—	—	2.360	54	2.360
	3	Profesor położnictwa, płaca	—	—	650	—	650	—	650
	4	8 sekundaryuszów, płace	3.565	83	558	33	4.124	16	4.800
	5	4 asystentów, płace	1.763	30	—	—	1.763	30	2.000
	6	Akuszerka pierwsza, płaca	—	—	400	—	400	—	400
		„ „ 2 dodatki 5-let.	—	—	80	—	80	—	80
	7	Prosektor, płaca	1.120	—	80	—	1 200	—	1.200
		„ 2 dodatki pięcioletnie	373	—	27	—	400	—	400
	8	Chemik patalogii, płaca	237	65	19	—	256	65	1.000
		„ „ 2 dodatki 5-letnie	25	—	—	—	25	—	300
	9	2 kapelanów, płace	841	25	60	—	901	25	1.200
		„ dodatek na pomieszkanie	187	—	13	—	200	—	400
	10	Rządca, płaca	1.120	—	80	—	1.200	—	1.200
		„ 2 dodatki pięcioletnie	373	—	27	—	400	—	400
		„ opał	168	—	12	—	180	—	166
		„ oświetlenie	41	40	3	—	44	40	41
	11	2 oficyałów, płace	1.877	—	133	—	2.010	—	2.000
		„ dodatki pięcioletnie	198	50	14	—	212	50	300
	12	2 pisarzy, płace	1.137	25	80	—	1.217	25	1.200
		„ dodatek na pomieszkanie	187	—	13	—	200	—	200
		„ 2 dodatki pięcioletnie	187	—	13	—	200	—	300
	13	Woźny, płaca	373	91	27	—	400	91	400
		„ 2 dodatki pięcioletnie	56	—	4	—	60	—	60
		„ dodatek na ubior	47	—	3	—	50	—	50
	14	Odźwierny, płaca	302	19	24		326	19	350
		„ 2 dodatki pięcioletnie	56	—	4	—	60	—	60
		„ dodatek na ubior	47	—	3	—	50	—	50
		Razem	27.638	82	2.513	33	30.152	15	32.733
		Zaliczki udzielone na płace (fund. chor. 2.331 zł. 75 ct. / fund. położ. 120 zł.)							
		Po strąceniu ściągniętych rat bieżących 726 „ 90 „ 66 „	1.604	85	54	—	1.658	85	—
		Suma rubryki I.	29.243	67	2.567	33	31.811	—	32.733

powszechny we Lwowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe					
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	14	*Wydatek większy* z powodu wyższych cen drzewa; w preliminarzu przyjęto cenę 1 metr. sześć. w kwocie 3 zł. 48 ct., w roku 1885. kosztował zaś 1 metr. sześć. drzewa twardego 3 zł. 75 ct.				
—	—					
—	1					
—	—					
676	—	*Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryów.				
237	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
743	—	*Wydatek mniejszy* z powodu śmierci Dra Tadeusza Żulińskiego.				
275	—					
299	—	*Wydatek mniejszy,* ponieważ kapelan obrządku łacińskiego nie pobierał płacy systemizowanej i preliminowanego dodatku na mieszkanie.				
200	—					
—	—					
—	—					
—	14	*Wydatek większy* z powodu jak przy poz. 1.				
—	3	*Wydatek większy* z powodu wyższych cen nafty.				
—	10					
87	—	*Wydatki mniejsze* o 160 zł. spowodowane śmiercią oficyała Jaroszyńskiego i skutkiem tego powstałych różnic tak w płacach jako też i dodatkach pięcioletnich.				
—	17					
—	—					
100	—					
—	— 1					
—	—					
—	—	*Wydatki mniejsze* o 23 zł. z powodu nowomianowanego woźnego i odźwiernego.				
24	—					
—	—					
—	—					
2 641	60					
—	1.659	*Wydatek niepreliminowany* znajduje pokrycie w zwrotach ściąganych z płac ratami miesięcznemi.	1.658	85	—	—
2.641	1.719		1.658	85	—	—
922						

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie wydatków	Oddział chorych Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Oddział położnic Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota prelimin. wedle ustawy z d. 22. Październ. 1884. zł.
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**							
	15	Płace Sióstr Miłosierdzia . . .							
		a) Siostra przełożona . . .	75	—	5	—	80	—	80
		b) 19 Sióstr oddziałowych . .	1.334	69	80	—	1.414	69	1.520
	16	Wikt dla tychże z pieczywem i dodat.	3.351	99	198	56	3.550	55	4.400
	17	Dyetaryusze	3.070	26	219	74	3.290	—	3.391
	18	Wikt z pieczywem dla 2 pisarzy .	395	92	28	26	424	18	420
	19	Akuszerka druga, płaca . . .	—	—	300	—	300	—	300
	20	Służba:							
		A) Oddziałowa:							
		a) płaca, ubiór i wikt z pieczywem . . 10.149 zł. 93 ct.							
		b) gratyfikacye . . 80 „ — „	9.553	68	676	25	10.229	93	10.667
		B) Wspólna:							
		a) płace, ubiór i wikt z pieczywem . . 6.413 zł. 08 ct.							
		b) gratyfikacye . . 80 „ — „	6.076	08	417	—	6.493	08	6.658
		Razem .	23.857	62	1.924	81	25.782	43	27.436
	21	Zaliczka na płacę akuszerce 62 zł. 50 ct. Po strąceniu ściągniętych rat bieżących . . . 34 „ 32	—	—	28	18	28	18	-
		Suma rubryki II. .	23.857	62	1.952	99	25.810	61	27.436
III.	22	**Substytucye**	—	—	—	—	—	—	—
IV.		**Pensye i emerytury.**							
	23	Grund Ludwika, wdowa po rządcy .	204	—	15	—	219	—	219
	24	Burkart Franciszka, wdowa po kontrolorze	146	—	10	—	156	—	156
	25	Dr. Berthleff Karol, były dyrektor .	1.168	—	83	—	1.251	—	1.251
	26	Nagel Józefa, wdowa po prymaryuszu	—	—	—	—	—	—	210
	27	Dr. Finger, były profesor kliniki .	315	—	—	—	315	—	315
	28	Szeparowicz Amalia, wdowa po prymaryuszu	500	—	—	—	500	—	500
	29	Neuhauser Karolina, wdowa po prymaryuszu	350	—	—	—	350	—	350
	—	Starowiecka Katarzyna, wdowa po lampiarzu, jednorazowo . .	56	—	4	—	60	—	60
	—	Marczak Błażej, były pisarz . .	652	98	47	—	699	98	—
	—	Jaroszyńska Eugenia, wdowa po oficyale	181	32	13	—	194	32	—
		Suma rubryki IV. .	3.573	30	172	—	3.745	30	3.061

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
105	—	*Wydatek mniejszy* z powodu zmniejszenia ilości Sióstr Miłosierdzia.				
849	—					
101	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 4.				
—	4	*Wydatek większy* z powodu wyższych cen niektórych artykułów żywności.				
—	—					
437	—	*Wydatek mniejszy* z powodu nader małego wydatku na ubiór.				
165	—					
1.657	4					
—	28	*Wydatek większy niepreliminowany* jest jednak tylko chwilowy, gdyż zwrot nastąpi przez ściąganie z płacy w miesięcznych ratach.	28	18	—	—
1.657	32		28	18	—	—
1.625						
—	—					
—	—					
—	—					
210	—	*Wydatek mniejszy* z powodu śmierci p. Naglowej.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	700	*Wydatek większy niepreliminowany* albowiem wymiar emerytury przyznany został p. Marczakowi dopiero uchwałą sejmową z 15. Października 1884.				
—	194	*Wydatek większy niepreliminowany* spowodowany śmiercią oficyała Jaroszyńskiego. Pensyę wdowią wymierzono do LW. 24.522/85 od 1. Czerwca 1885.				
210	894					
	684					

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie wydatków	Oddział chorych zł.	ct.	Oddział położnic zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota preliminowedle ustawy z d. 22. Październ. 1884. zł.
			Wydatki w roku 1885.						
V.		**Zaopatrzenia i dary z łaski.**							
	30	Czarnecka Wiktorya, posługaczka	72	—	—	—	72	—	72
	31	Christl Laura, sierota po kontrolorze	52	—	4	—	56	—	56
	32	Hammer Joanna, sierota po pisarzu	52	—	4	—	56	—	56
	33	Swoboda Marya, była akuszerka		—	54	75	54	75	55
		Suma rubryki V.	176		62	75	238	75	239
VI.	34	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**	139	40	10	—	149	40	100
VII.		**Remuneracye i zapomogi.**							
	35	Za sprawdzanie recept	144	80	7	27	152	07	130
	36	Remuneracye i zapomogi	720		80		800		800
		Suma rubryki VII.	864	80	87	27	952	07	930
VIII.		**Koszta gospodarcze.**							
	37	Żywienie chorych:							
		a) zwykła strawa i dodatki	39.981	29½	2.233	05	42.214	34½	41.000
		b) 6 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni, płace	346	98	25	—	371	98	480
		c) wikt tychże z pieczywem i dodatkami	814	58	56	—	870	58	1.320
		d) koszta utrzymania służby kuchennej i magazynowej:							
		α) płaca i wikt tychże z pieczywem	2.434	14	170	—	2.604	14	3.654
		β) gratyfikacye	37	—	3	—	40	—	40
		e) drzewo na kuchnię	1.701	—	169	—	1.870	—	1.900
		f) naczynia i sprzęty kuchenne	263	76	7	—	270	76	500
		g) pieczywo dla chorych	5.829	76	292	86	6.122	62	6.000
		h) wino dla chorych	1.409	78	134	32	1.544	10	1.585
		Do przeniesienia	52.818	29½	3.090	23	55.908	52½	56.479

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	49	*Wydatek większy* zależny od wypadków śmierci.				
—	22	*Wydatek większy* na podstawie obrachunku z funduszem krajowym.				
—	—					
—	22					
—	1.214	*Wydatek większy.* Preliminarz na rok 1885. układany był na podstawie wynikłości roku 1883. Gdy ilość dni leczenia w roku 1883. wynosiła 203.743 zaś „ 1885. „ 215.376 przeto i większy wydatek sam przez się tłumaczy się.				
108	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 15. *b.*				
449	—					
1.050	—	*Wydatek mniejszy* z powodu redukcyi służby do najniezbędniejszej potrzeby.				
—	—					
30	—	*Wydatek mniejszy* z powodu oszczędności.				
229	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że mniej zakupiono nowych naczyń i sprzętów kuchennych.				
—	123	*Wydatek większy* z powodu większej ilości chorych, patrz poz. 37. *a.*				
41	—	*Wydatek mniejszy* z powodu oszczędności w zapisywaniu wina chorym.				
1.907	1.337					

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział chorych — Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Oddział położnic — Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota preliminowedle ustawy z d. 22. Październ. 1884. zł.
VIII.		Z przeniesienia . .	52.818	29½	3.090	23	55.908	52½	56.479
	38	Wikt dla lekarza dyżurnego z pieczywem i innemi potrzebami . .	312	79	22	—	334	79	348
	39	Opał sal	3.415	09	427	—	3.842	09	4.000
	40	Oświetlenie naftą z lampiarzem i innemi potrzebami . . .	1.365	52	184	—	1.549	52	1.800
	41	Sprzęty: naprawa i sprawienie nowych	1.626	40	44	—	1.670	40	1.600
	42	Fiaker dla rządcy . . .	187	—	13	—	200	—	200
	43	Utrzymanie ogrodu spacerowego . .	2	53	—	—	2	53	100
	44	Pranie bielizny	5.589	07	132	—	5.721	07	8.000
	45	Bielizna, pościel i odzież:							
		a) reparacya i sprawienie nowej .	5.204	07	480	—	5.684	07	6.000
		b) 1 Siostra Miłosierdzia zatrudniona w magazynie bielizny i pościeli, płaca	75	—	5	—	80	—	80
		c) wikt dla tejże z pieczywem i innemi potrzebami	174	56	12	—	186	56	220
	46	Słoma do sienników	469	37½	13	—	482	37½	500
		Suma rubryki VIII. .	71.239	70	4.422	23	75.661	93	79.327
IX.		**Koszta sanitarne.**							
	47	Lekarstwa	7.634	61	403	30	8.037	91	6.800
	48	Potrzeby sanitarne w ścisłem znaczeniu	5.509	58	116	73	5.626	31	5.490
	49	Instrumenta chirurgiczne . . .	569	08	6	75	575	83	500
	50	Koszta pogrzebowe	450	—	50	—	500	—	500
		Suma rubryki IX. .	14.163	27	576	78	14.740	05	13.290
X.		**Koszta kancelaryjne.**							
	51	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne itp. . . .	1.053	51½	70	—	1.123	51½	1.050

powszechny we Lwowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
1.907	1.337					
13	—					
158	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 37. *e.*				
250	—	*Wydatek mniejszy* spowodowany niższemi cenami nafty.				
—	70	*Wydatek większy* z powodu zakupna nowych sprzętów.				
—	—					
97	—	*Wydatek mniejszy* z powodu utrzymania ogrodu własnemi siłami roboczemi.				
2.279	—	*Wydatek mniejszy* z powodu prania bielizny we własnym zarządzie.				
316	—	*Wydatek mniejszy*, albowiem ograniczono sprawienie nowej bielizny, pościeli i odzieży do niezbędnej potrzeby.				
—	—					
33	—	*Wydatek mniejszy* z powodu postów i niższych cen niektórych artykułów.				
18	—	*Wydatek mniejszy* z powodu rzadszego zmieniania słomy.				
5.071	1.407					
3.664						
—	1.238	*Wydatek większy* z powodu większej ilości chorych, patrz poz. 37. *a.*				
—	136					
—	76	*Wydatek większy* z powodu zakupna nowych instrumentów.				
—	—					
—	1.450					
—	74	*Wydatek większy* nie dający się naprzód ściśle obliczyć.				

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział chorych — Wydatki w roku 1885 zł.	ct.	Oddział położnic — Wydatki w roku 1885 zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota preliminowedle ustawy z d. 22. Październ. 1884. zł.
XI.	52	**Koszta kapliczne**	—	—	226	03	226	03	300
XII.		**Utrzymanie budynków.**							
	53	Konserwacye, reparacye gmachu i obejścia szpitalnego:							
		a) roboty murarskie z materyałami . 1.184 zł. 08 ct.							
		b) roboty ślusarskie z żelazem . . 333 „ 93 „							
		c) roboty stolarskie i i ciesielskie z materyałami . 174 „ 60 „							
		d) roboty blacharskie 91 „ — „							
		e) „ szklarskie 135 „ 68 „							
		f) „ lakiernicze 138 „ 54 „							
		g) utrzymanie dzwonków elektrycznych 57 „ 04 „							
		h) desinfekcya . . 264 „ 20 „							
		i) rozmaite . . 131 „ 27 „	2.282	34	228		2.510	34	3.800
	54	Asekuracya budynków	197	74	20	—	217	74	230
	55	Kominiarze i straż ogniowa . . .	360	—	40	—	400	—	400
		Suma rubryki XII.	2.840	08	288	—	3.128	08	4.430
XIII.		**Odsetki od kapitałów dłużnych.**							
	56	Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego:							
		a) za część budynku użytego dla oddziału położnic, oszacowaną na 6.705 zł. 3 kr. m. k., 5 procent .	—	—	352	02	352	02	352
		b) za część budynku użytego przez oddział chorych od czasu przeniesienia obłąkanych do Kulparkowa, oszacowaną na 26.820 zł. 11 kr. m. k., 5 procent . .	1.408	06	—	—	1.408	06	1.408
		Suma rubryki XIII.	1.408	06	352	02	1.760	08	1.760
XIV.	57	**Podatki i daniny**	41	32	70	—	111	32	300

powszechny we Lwowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
74	—	*Wydatek mniejszy* nie dający się naprzód ściśle obliczyć.				
1.290	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ ograniczono się tylko do najkonieczniejszych obok wykazanych robót.				
12	—	*Wydatek mniejszy*, stosownie do przypadającej dywidendy.				
—	—					
1.302	—					
—	—					
—	—					
—	—					
189	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że nie wymierzono dotychczas podatku czynszowego od wynajętego domu hr. Miączyńskiego.				

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział chorych Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Oddział położnic Wydatki w roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota preliminowedle ustawy z d. 22. Październ. 1884. zł.
XV.		**Rozmaite.**							
	58	*a)* Na utrzymanie biblioteki . . .	78	35	5	—	83	35	100
		b) Przypadkowe	5.969	26	13	—	5.982	26	400
		Suma rubryki XV. .	6.047	61	18	-	6.065	61	500
XVI.		**Zapomogi dla położnic.**							
	59	Dla położnic opuszczających zakład wraz z dzieckiem po 6 zł. . .	—	—	2.994	—	2.994	-	2.500
XVII.		**Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**							
	60	Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały . . .	—	—	20	40	20	40	30
XVIII.	61	**Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii**	12.272	—	—	—	12.272	-	9.400
XIX.		**Najem pomieszkań.**							
	62	Czynsz za najem filii „Hofmana“ .	3.188	90	1.656	—	4.844	90	6.072
—	63	**Nadwyżka dochodów.**							
		oddana funduszowi krajowemu . .	35.028	72 1/2	—	—	35.028	72 1/2	27.558

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
17	—	*Wydatek mniejszy* zastosowany do rzeczywistej potrzeby.				
—	5.582	*Wydatek większy* z powodu przeniesienia kwoty 5.854 zł. z roku 1885. do depozytu na rok 1886. w celu pokrycia wydatków za roboty zostające w związku z budową skrzydła, jako to: za rekonstrukcyą łazienek, za obrukowanie i trotoar, za urządzenie ogródka, za sztachety itd.				
17	5.582					
	5.565					
—	494	*Wydatek większy* z powodu większej ilości położnic.				
10	—	*Wydatek mniejszy* z powodu przyjęcia mniejszej ilości mamek.				
—	2.872	*Wydatek większy* z powodu większej ilości chorych, niż się w czasie układania preliminarza spodziewano.				
1.227	—	*Wydatek mniejszy* z powodu zmiany pomieszkania od 1. Marca 1885. o 3.000 zł. rocznie niższym czynszu.				
—	7.471	*Wydatek większy.* Wydatki oddziału chorych po strąceniu oddanej nadwyżki były większe od preliminowanych o kwotę 2.390 zł. rzeczywiste dochody zaś tego oddziału były od preliminowanych większe o kwotę . . 9.861 „ okazuje się różnica . 7.471 zł. Główny powód tej nadwyżki leży w zwrotach kosztów leczenia, wykazujących w tym roku 15.669 zł. więcej, jak preliminowano (patrz rubr. III. dochodów).				

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie dochodów	Oddział chorych zł.	Oddział chorych ct.	Oddział położnic zł.	Oddział położnic ct.	Razem zł.	Razem ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 22. Październ. 1884. zł.
			Dochody w roku 1885.						
I.		**Dodatki.**							
	1	Od c. k. Skarbu za 681·58 metr. sześć. drzewa opałowego, część przypadająca na oddział chorych i położnic	1.336	74	149	73	1.486	47	1.258
	2	Z kasy miejskiej:							
		a) $^1/_5$ część dochodu z rogatek	22.797	08	—	—	22.797	08	22.000
		b) na utrzymanie trupiarni	77	97	6	03	84	—	60
		Suma rubryki I.	24.211	79	155	76	24.367	55	23.318
II.	3	**Opłaty pośmiertne**	4.810	99½	—	—	4.810	99½	7.000
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**							
	4	Od funduszu krajowego galicyjskiego	158.404	97½	8.202	42	166.607	39½	149.000
	5	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych, oraz od płacących za siebie	16.504	38½	517	80	17.022	18½	18.930
		Suma rubryki III.	174.909	36	8.720	22	183.629	58	167.930
IV.	6	**Rozmaite.**							
		a) Ze sprzedaży rozmaitych z użytku wydzielonych sprzętów i ze sprzedaży rzeczy po zmarłych 279 zł. 28½ ct.							
		b) zwroty zaliczek z lat ubiegłych 926 „ 54 „	1.205	82½	—	—	1.205	82½	1.000
		Dotacya.							
	7	Z funduszu krajowego	—	—	6 669	82	6.669	82	11.768

powszechny we Lwowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	229	*Dochód większy* z powodu wyższych cen drzewa opałowego.				
—	797	*Dochód większy* nie dający się z góry dokładnie obliczyć.				
—	24	*Dochód większy*, albowiem opłacana dotychczas część zakładowi obłąkanych na Kulparkowie od roku 1885. przypada szpitalowi jak LW. 67.768/84.				
—	1.050					
2.189	—	*Dochód mniejszy* z powodu mniejszej ilości znaczniejszych spadków.	795	05	—	—
—	17.607	*Dochód w ogóle większy*, pochodzący w części z większej ilości chorych (patrz poz. 37. *a.* wydatków), w części z zapłacenia przez fundusz krajowy zaległości z lat dawniejszych.				
1.908	—					
1.908	17.607		191.117	36½	—	—
	15.699		191.912	41½	—	—
—	206	*Dochód większy* nie dający się dla zmienności tej rubryki naprzód dokładnie obliczyć.				
5.098	—	*Dochód mniejszy.* W skutek korzystniejszych wynikłości rubr. III. dochodów „zwroty kosztów leczenia“ przyzwolona dotacya nie tylko nie została wyczerpaną, lecz nadto oddział chorych zwrócił funduszowi krajowemu nadwyżkę dochodów w kwocie 35.028 zł. 72½ ct. (patrz poz. 63. wydatków).				

WYKAZ NALEŻYTOŚCI

czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Rubryka budżetu	Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Należytości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		A. Wydatki.				
I.		Płace i emolumenta etatowe:				
	1	Zaliczki na płace	57	50	—	—
VIII.	2	Koszta gospodarcze	1	40	—	—
XV.	3	Rozmaite	69	68	—	—
		Suma A. . .	128	58	—	—
		B. Dochody.				
II.		Opłaty pośmiertne:				
	4	Od stron obowiązanych	667	89	—	—
III.		Zwroty kosztów leczenia:				
	5	*a)* dla oddziału chorych	1.995	17	1	24
		b) „ „ położnic	11	76	—	—
IV.	6	Rozmaite	99	90	—	—
		Suma B. . .	2.774	72	1	24
		Razem obiedwie sumy . .	**2.903**	**30**	**1**	**24**

IV.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

LW. 51 499/1886.

Fundusz podrzutków

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 22. Paźdz. 1884. zł.
		Wydatki.			
I.	1-3	**Płace urzędników**	—	—	—
II.	—	**Zasługi**	—	—	—
III.	—	**Czynsz**	—	—	—
IV.		**Potrzeby kancelaryjne.**			
	4	Na druki i t. p.	—	—	10
V.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	5-6	Akuszerka zakładu położnic, stręczne i pieluszkowe	18	—	30
	7	Żywicielkom, za gorliwe dozorowanie dzieci w 1. roku życia	14	70	20
	8	Tymże, za dozorowanie dorosłych dzieci i na potrzeby szkolne	100	—	330
		Suma rubryki V.	132	70	380
VI.	9	**Koszta utrzymania dzieci**	518	97	610
VII.	10	**Koszta leczenia dzieci**	—	—	10
VIII.		**Rozmaite.**			
	11	Żywicielkom na koszta pogrzebowe, ryczałt	12	—	10
	12	Zwrot kosztów utrzymania dzieci, do gminy miasta Lwowa przydzielonych	—	—	100
		Suma rubryki VIII.	12	—	110
		Suma wszystkich wydatków	**663**	**67**	**1.120**
		Dochody.			
—	—	**Dotacya** z funduszu krajowego	**663**	**67**	**1.120**

we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic.	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego.			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
10	—	*Wydatku nie było*, ponieważ druki z lat poprzednich nie zostały wyczerpane.	—	—	—	—
12	—	*Wydatek mniejszy* z powodu niestałości tej rubryki.				
6	—					
230	—					
248	—		—	—	5	—
91	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ nie wszystkie żywicielki swą należytość za rok ubiegły pobrały.	—	—	35	77
10	—	*Nie było potrzeby* leczenia kosztem tego funduszu.	—	—	—	—
—	2	*Wydatek większy* z powodu większej śmiertelności.				
100	—	*Wydatku* z tego tytułu *nie było* żadnego.	—	—	—	—
100	2		—	—	—	—
98						
459	2		—	—	40	77
457						
457	—	*Dochód mniejszy*, w wysokości poniesionych wydatków.	—	—	—	—

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny:

	Szczegół.	Ogół.
Należytości czynne z lat ubiegłych:		
a) taksy od przyjęcia dzieci tutejszo-i obcokrajowych . . .	369 zł. 50 ct.	
b) zwrot kosztów utrzymania dzieci	72 „ 96 „	442 zł. 46 ct.

Stan bierny:

Należytości bierne z roku bieżącego	40 „ 77 „
Czysty stan czynny . . .	**401 zł. 69 ct.**

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

V.

Krajowy zakład dla obłąkanych

na Kulparkowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

W załączeniu wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych.

L. W. 56.182/1886.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1885. zł.	Wynikłości z roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Paźdz. 1884. zł.
		Wydatki.			
I.	1—11	Płace i emolumenta etatowe	20.737	18½	18.696
II.	12—18	Koszta utrzymania osób nieetatowych	26.685	23	28.539
III.	19	Substytucye	—	—	—
IV.	20—25	Pensye i emerytury	295	—	350
V.	26—27	Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski	14	—	14
VI.	28	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	120	—	40
VII.	29—30	Remuneracye i zapomogi	620	67	640
VIII.	31—39	Koszta gospodarcze	73.133	70½	73.810
IX.	40—44	„ sanitarne	4.265	54½	4.150
X.	45	„ kancelaryjne	560	88	600
XI.	46	„ kapliczne	200	10	200
XII.	47—51	„ utrzymania budynków	11.591	89	14.010
XIII.	52	Odsetki od kapitałów dłużnych	—	—	—
XIV.	53	Podatki i daniny	210	75	250
XV.	54—57	Rozmaite	1.552	81	1.800
XVI.	58	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	66	67	50
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych	140.054	43½	143.139
		Do tego:			
—	59	Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu	27.114	91	4.467
		Ogólna suma wydatków	167.169	34½	147.606
		Dochody.			
I.	1—3	Dodatki	698	93	630
II.	4—6	Dochody z dóbr	3.973	55	4.376
III.	7—8	Zwroty kosztów leczenia	158.708	33	141.600
IV.	9	Rozmaite	3.788	53½	1.000
		Ogólna suma dochodów	167.169	34½	147.606

obłąkanych na Kulparkowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości ogółem		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Porównanie sumaryczne				
—	2.041	kwot preliminowanych z rzeczywistymi wynikłościami bez względu na wynikłą nadwyżkę dochodów, przedstawia wyniki następujące:	2.246	22	—	—
1.844	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
55	—	**Wydatki** preliminowane wynosiły 143.139 zł.	—	—	—	—
—	—	rzeczywiste bez nadwyżki 140.055 „	—	—	—	—
—	80	*Wynik mniejszy o . . . .* 3.084 zł.	—	—	—	—
19	—	**Dochody** preliminowane wynosiły 147.606 zł.	—	—	—	—
676	—	rzeczywiste „ 167.170 „	—	—	—	—
—	115	*Wynik większy o . . . .* 19.564 „	—	—	—	—
39	—	*Wynik w ogóle korzystniejszy o . . .* 22.648 zł.	29	25	—	—
—	—		—	—	—	—
2.418	—	a zgodny z wyższą od budżetu nadwyżką dochodów, oddaną funduszowi krajowemu.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
39	—		—	—	—	—
247	—		560	16	—	—
—	17	**Stan majątku z końcem roku 1885.**	—	—	—	—
5.337	2.253	*Stan czynny:*	—	—	—	—
—	22.648	Należytości czynne: Szczegół. Ogół.	—	—	—	—
		a) W rubryce wydatków:				
5.337	24.901	Bieżące . . . 2.835 zł. 63 ct.	2.835	63	—	—
		Z lat ubieg. (str. 270) 700 „ 98½ „ 3.536 zł. 61½ ct.				
	19.564					
		b) W rubryce dochodów:				
		Bieżące . . . 15.095 zł. 86 ct.				
		Z lat ub. (str. 270) 28.756 „ 05 „ 43.851 „ 91 „ 47.388 zł. 52½ ct.				
—	69		—	—	—	—
402	—	*Stan bierny:*	—	—	—	—
—	17.108	Należytości bierne w rubr. wyd. z lat. ub. (str. 270) 97 „ 95 „	15.017	87	—	—
—	2.789	**Czysty stan czynny . . .** 47.290 zł. 57½ ct.	77	99	—	—
402	19.966		15.095	86	—	—
	19.564					

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Wydatki w r. 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Październ. 1884. r. zł.
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**			
	1	Dyrektor, płaca	2.200	—	2.200
		dodatek osobisty	800	—	800
		„ pięcioletni	119	16	119
	2	2 Prymaryuszów, płaca	3.000	—	3.000
		wikt	813	63	816
		dodatki pięcioletnie	224	99	225
	3	2 Sekundaryuszów, płaca	2.000	—	2.000
		wikt	691	32	816
		dodatki pięcioletnie	300	—	300
	4	Akuszerka, płaca	400	—	400
	5	2 Kapelanów, płaca	800	—	800
		wikt	651	37½	720
		dodatek pięcioletni	50	—	50
	6	Rządca, płaca	1.200	—	1.200
		dodatek pięcioletni	200	—	200
	7	2 Oficyałów, płaca	1.400	—	1.400
		wikt	725	23	720
		dodatki pięcioletnie	200	—	200
	8	Pisarz, płaca	600	—	600
		wikt	362	61½	360
		dodatek pięcioletni	80	—	80
	9	Nadzorca służby, płaca	400	—	400
		wikt	260	61½	250
		dodatek pięcioletni	50	—	50
	10	Woźny, płaca	150	—	150
		wikt	232	51½	250
		dodatek pięcioletni	12	50	30
		„ na ubiór	50	—	50
	11	Odźwierny, płaca	150	—	150
		wikt	257	01½	250
		dodatki pięcioletnie	60	—	60
		dodatek na ubiór	50	—	50
		Razem	18.490	96½	18.696
		Do tego zaliczki udzielone na płace w kwocie 3.272 zł. — ct. po strąceniu ściągniętych rat bieżących 1.025 „ 78 „	2.246	22	—
		Suma rubryki I.	20.737	18½	18.696
		Koszta utrzymania osób nieetatowych.			
	12	Ośm Sióstr Miłosierdzia oddziałowych, płaca	640	—	640
	13	Wikt tychże z pieczywem i dodatkami	1.658	94	1.680
	14	Dyetaryusze:			
		a) Płaca 912 zł. 50 ct.			
		b) Wikt tychże z pieczywem 1.084 „ 78 „	1.997	28	1.993
		do przeniesienia	4.296	22	4.313

obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
2	—	*Wydatek mniejszy* wedle rzeczywistej wyniłości.				
—	—					
—	—					
125	—	*Wydatki mniejsze* z powodu, iż trzech funkcyonaryuszów pobierało wikt o mniejszych porcyach.				
—	—					
—	—					
—	—					
69	—					
—	—					
—	-					
—	—					
—	—					
—	5					
—	—					
—	—					
—	3	*Wydatki* nieznacznie *większe*, obliczone ściśle wedle cen wiktu ustanowionych na rok 1885.				
—	—					
—	—					
—	11					
—	—					
—	—					
17	—					
18	—	*Wydatki mniejsze*, gdyż mianowanemu w miejsce zmarłego woźnemu, wydawano mniejszą porcyę wiktu, a nadto ustała potrzeba wypłacenia reszty pięciolecia.				
—	—					
—	—					
—	7	*Wydatek większy* z powodu , jak przy poz. 7—9.				
—	—					
—	—					
231	26					
—	2.246	*Wydatek nieprelimiowany* wstawiony tu w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 14. Października 1874. znajduje zupełne pokrycie w zwrotach, ściągniętych z płac. (Patrz rubryka IV. poz. 9 b) dochodów).	2.246	22	—	—
231	2.272		2.246	22	—	—
	2.041					
—	—	*Wydatek mniejszy* wynikł z różnic cen wiktu, pieczywa i drobnych potrzeb dla Sióstr, jak mydła, krochmalu, farbki i sody, których to kosztów z góry ściśle obliczyć nie można.				
21	—					
—	4	*Wydatek większy* z powodu jak przy poz. 7—9.				
21	4		—	—	—	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Wydatki w r. 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Październ. 1884 r. zł.
		z przeniesienia . .	4.296	22	4.313
	15	Służba wyższa:			
		a) Maszynista . . . . . płaca 600 zł. — ct.			
		b) Ślusarz . . . . . „ 263 „ 26 „			
		c) Stolarz . . . . . „ 227 „ 33 „			
		d) Krawiec . . . . . „ 180 „ — „			
		e) Szewc . . . . . „ 180 „ — „			
		f) 4-ch dozorców starszych . . . „ 720 „ — „			
		g) 2-ch palaczy do maszyny parowej . . „ 312 „ — „	2.482	59	2.496
	16	Wikt z pieczywem: a) Maszynisty . . . 296 zł. 61½ ct.			
		b) 10 osób służby wyższej . 2.149 „ 74 „	2 446	35½	2.860
	17	Służba oddziałowa:			
		a) Płaca . . . . . 7.069 zł. 78 ct.			
		b) Wikt z pieczywem . . . . . 7.416 „ 61 „			
		c) Gratyfikacye . . . . . 199 „ — „	14.685	39	15.752
	18	Służba domowa:			
		a) Płaca . . . . . 1.209 zł. 80 ct.			
		b) Wikt z pieczywem . . . . . 1.465 „ 87½ „			
		c) Gratyfikacye . . . . . 99 „ — „	2.774	67½	3 108
		Suma rubryki II. . . .	26.685	23	28.529
III.	19	**Substytucye**	—	—	—
IV.		**Pensye i emerytury.**			
	20	Grund Ludwika, wdowa po rządcy	26	—	26
	21	Burkart Franciszka, wdowa po kontrolorze	19	—	19
	22	Dr. Berthleff, były dyrektor	149	—	149
	23	Mauthe Rozyna, wdowa po dozorcy	5	—	60
	24	Kłosowski Jan, były dozorca	48	—	48
	25	Kłosowska Teresa, była dozorczyni	48	—	48
		Suma rubryki IV. . . .	295	—	350
V.		**Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski.**			
	26	Christl Laura, sierota po kontrolorze	7	—	7
	27	Hammer Joanna, sierota po pisarzu	7	—	7
		Suma rubryki V. . . .	14	—	14
VI.	28	**Odprawy i spłaty kwartałow pośmiertnych**	120	—	40
VII.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	29	Za sprawdzanie recept	120	67	140
	30	Remuneracye i zapomogi	500	—	500
		Suma rubryki VII. . . .	620	67	640

obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
21	4		—	—	—	—
13	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż wykazaną kwotę potrącono z zasług stolarzowi za czas tegoż nieobecności.				
414	—	*Wydatek mniejszy* na podstawie rzeczywistego kosztu i wiktu pobieranego o mniejszych porcyach.				
1.067	—	*Wydatki* w ogóle *mniejsze*, z powodu ścisłego przestrzegania normy wiktu, tudzież zastosowania ilości służby do koniecznej potrzeby.				
333	—					
1.848	4		—	—	—	—
1.844						
—	—		—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
55	—	*Wydatek mniejszy* w skutek śmierci pensyonistki.				
—	—					
—	—					
55	—		—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—		—	—	—	—
—	80	*Wydatek większy* z powodu wypłaty przypadłego kwartału wdowie po zmarłym woźnym zakładu.	—	—	—	—
19	—	*Wydatek mniejszy* wynikł z repartycyi kwoty 600 zł. na wszystkie szpitale.				
—	—					
19	—		—	—	—	—

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Wydatki w r. 1885 zł.	Wydatki w r. 1885 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Październ. 1884 r. zł.
VIII.		**Koszta gospodarcze.**			
	31	Żywienie chorych:			
		a) Zwykła strawa i dodatki	37.283	47	37.000
		do przeniesienia . .	37.283	47	37.000

obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	284	*Wydatek* nieznacznie *większy* głównie z tego powodu, że liczba chorych w roku 1885. wzrosła w stosunku do roku 1884. o 9.525 dni leczenia. Mimo jednak większego wydatku, koszt samej zwykłej strawy z dodatkami obniżył się w roku 1885. o 3·6 centa, do czego przyczyniły się nietylko nakazana oszczędność i obniżenie się ceny mięsiwa, lecz także gospodarka prowadzona we własnym zarządzie, (wyniki podano szczegółowo w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego), a mianowicie:				
		1. *Utrzymanie krów* dało w ciągu roku 84.314 litrów mleka, zarachowanego na potrzeby kuchni wedle obrachunku do LW. 32.781/1886. po 5·136 centów za litr w kwocie . 4.330 zł. 49 ct.				
		Gdyby za powyższą ilość mleka zapłacić musiano wedle ostatniego kontraktu i cen targowych miasta Lwowa po 10 ct. za litr, koszt wynosiłby . . . 8.314 „ 40 „				
		zyskano przeto . . . . 4.100 zł. 91 ct.				
		2. *Chów trzody chlewnej*: Dochody wynosiły . 5.908 zł. 88 ct. Wydatki zaś . . 5.055 „ 19 „				
		Wynikły czysty zysk w kwocie . . 853 „ 69 „ przeniesiony z końcem roku na korzyść tej rubryki, obniżył również koszt żywienia chorych.				
		3. *Zakupno i bicie baranów*: Dochody i wydatki tego działu gospodarstwa zrównoważyło się w sumie 781 zł. 60 ct. W zysku jednak przyniósł on tę korzyść, że za 2.008 kil. baraniny zarachowanej na kuchnię tylko po 27·724 ct. w kwocie 556 zł. 70 ct. zapłaciłby musiano licząc kilo według przeciętnej ceny targowej po 39 ct., kwotę . . 783 „ 12 „				
		zaoszczędzono zatem . . . . 226 „ 42 „				
		do przeniesienia . 5.181 „ 02 „				
—	284					

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Wydatki w r. 1885. zł.	Wydatki w r. 1885. ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 22 Październ. 1884 r. zł.
VIII.	31	Z przeniesienia .	37.283	47	37.000
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia, płaca . . . . 400 zł. — ct.			
		c) Wikt tychże z pieczywem i dodatkami . . 1.036 „ 77 „	1.436	77	1.450
		d) Służba kuchenna i magazynowa, płaca z wiktem, pieczywem i gratyfikacyą	2.139	31	2.600
		e) Drzewo do kuchni	2.694	06	2.800
		f) Naczynia i sprzęty kuchenne	695	54	700
		g) Pieczywo z piekarzem i pomocnikiem	5.888	16½	5.600
		h) Wino dla chorych	373	90	400
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	4.975	69	5.500
	33	Oświetlenie naftą	1.642	33	1.300
	34	Sprzęty gospodarcze:			
		a) Zakupno i naprawa	1,718	22½	1.500
		b) Płaca 1 Siostry Miłosierdzia . . . . 80 zł. — ct.			
		Wikt tejże z pieczywem i dodatkami . . 207 „ 35½ „	287	35½	290
	35	Utrzymanie 2-ch par koni z 2 ma furmanami, reparacyą wozów, uprzęży itp.	1.574	25½	1.400
	36	a) Utrzymanie ogrodów warzywnych, z połową kosztów utrzymania ogrodnika i innemi potrzebami	493	99½	800
		b) Utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych . . .	203	44	200
		c) Uprawa pól z połową kosztów utrzymania ogrodnika i innemi potrzebami	1.954	72½	2,200
	37	Utrzymanie pralni:			
		a) Drzewo i inne potrzeby	3.926	35	4.400
		b) Płaca 2 Sióstr Miłosierdzia . . . . 160 zł.— ct.			
		Wikt tychże z pieczywem i dodatkami . . 414 „ 70 „	574	70	580
		do przeniesienia .	67.862	28	68.720

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe ct.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
	284	z przeniesienia . . 5.181 zł. 02 ct.				
		4. *Zakupno i bicie wołów:* Wydatki i dochody z zakupna i zabicia 18 wołów zrównoważyły się w sumie 2.121 zł. 36 ct. W zysku jednak odniesiono tę korzyść, że za 3.825 kil. mięsa zarachowanego na kuchnię po 45 ct. w kwocie . . . 1.721 zł. 25 ct. zapłaciłby przedsiębiorcy musiano wedle kontraktu po 48 ct. . . 1.836 „ — „ zaoszczędzono tedy . . . . 114 „ 75 „ **Ogółem zyskano . . 5.295 zł. 77 ct.**				
13	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 13.				
461	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 17—18.				
106	—	*Wydatki mniejsze* wedle rzeczywistej potrzeby.				
4	—					
—	288	*Wydatek większy* z powodu większej ilości chorych.				
26	—	*Wydatek mniejszy* wedle istotnej potrzeby.				
524	—	*Wydatek mniejszy* wskutek przestrzeganej oszczędności w opale, tudzież z powodu niższych cen niektórych gatunków drzewa.				
—	342	*Wydatek większy*, gdyż kwota na ten cel budżetem przyznana okazała się niewystarczającą w obec koniecznej potrzeby oświetlania większej ilości ubikacyj.				
—	218	*Wydatek większy*, ponieważ już w tym roku musiano uskutecznić nieodzowną reparacyę bezużytecznych dotąd łóżek, kosztem 342 zł. 45 ct.				
3	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 13.				
—	174	*Wydatek większy* z powodu sprzedaży 2-ch par starych koni, do użytku zakładu już nieprzydatnych, natomiast zaś zakupna nowych 2-ch par.				
306	—	*Wydatek mniejszy*				
—	4	*Wydatek* nieco *większy* } wedle istotnej potrzeby.				
245	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż nie uprawiono całej przestrzeni pól zakładowych.				
474	—	*Wydatek mniejszy* wynikł z obrachunku użytego opału, tudzież w skutek wyrobu tańszego mydła we własnym zarządzie.				
5	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 13.				
2.167	1.310		—	—	—	—

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Wydatki w r. 1885. zł.	Wydatki w r. 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Październ. 1884. r. zł.
		z przeniesienia . .	67.862	28	68.720
VIII.	38	Bielizna, pościel i odzież: a) Zakupno i naprawa	4.133	83	4.000
		b) Płaca 1 Siostry Miłosierdzia . . . . 80 zł. — ct. Wikt tejże z pieczywem i dodatkami . . 207 „ 36½ „	287	36½	290
	39	Słoma do sienników	850	23	800
		Suma rubryki VIII. . .	73.133	70½	73.810
IX.		**Koszta sanitarne.**			
	40	Lekarstwa	730	73	1.000
	41	Potrzeby sanitarne	3.141	96½	2.500
	42	Instrumenta chirurgiczne	68	09	150
	43	Utrzymanie prosektoryum	10	40	150
	44	Koszta pogrzebowe i utrzymanie cmentarza	314	36	350
		Suma rubryki IX. . .	4.265	54½	4.150
X.		**Koszta kancelaryjne.**			
	45	Druki, litografie i inne	560	88	600
XI.	46	**Koszta kapliczne**	200	10	200
XII.		**Koszta utrzymania budynków.**			
	47	Konserwacye i reparacye budynków z pokostowaniem podłóg . .	9.416	38	10.500
	48	Utrzymanie urządzeń mechanicznych	606	11	1.600
	49	Asekuracya budynków, ruchomości i innych	556	22	560
	50	Kominiarze i straż ogniowa	500	—	550
	51	Utrzymanie drog dojazdowych	513	18	800
		Suma rubryki XII. . .	11.591	89	14.010
XIII.	52	**Odsetki od kapitałów dłużnych**	—	—	—
XIV.	53	**Podatki i daniny**	210	75	250

obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
2.167	1.310					
—	134	*Wydatek większy* z powodu koniecznej potrzeby uzupełnienia bielizny i pościeli dla urządzonego w zakładzie oddziału obserwacyjnego.				
3	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 13.				
—	50	*Wydatek większy* wedle istotnej a koniecznej potrzeby.				
2.170	1.494		—	—	—	—
676						
269	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że w tej pozycyi mieści się należytość tylko za leki wykazane przez dostawcę czterema kwartalnymi rachunkami. Znaczniejszy zaś koszt z tego tytułu (leki sprowadzone od producentów) pokryty został z poz. 41. „potrzeby sanitarne“.				
—	642	*Wydatek większy*, spowodowany zwiększoną w tym roku ilością chorych o 9.525 dni leczenia, znajduje częściowe pokrycie w poz. 40.				
82	—					
140	—					
36	—					
527	642	*Wydatki mniejsze*, gdyż nie było potrzeby wyczerpania kwot preliminowanych.	—	—	—	—
	115					
39	—		29	25	—	—
—	—		—	—	—	—
1.083	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż wykonane roboty nie wyczerpały kwoty na ten cel uchwalonej.				
994	—	*Wydatek mniejszy* ze względu na dobry stan tych urządzeń, oraz na zakupno w roku 1883. nowych kotłów.				
4	—	*Wydatek mniejszy*, wedle istotnej potrzeby.				
50	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż nie wydano w tym roku przeznaczonej w budżecie kwoty na przyrządy dla zakładowej straży ochotniczej.				
287	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ dobry stan dróg nie wymagał wyczerpania kwoty uchwalonej.				
2.418	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
39	—	*Wydatek mniejszy* wynikł z wymiaru c. k. Urzędu podatkowego.	—	—	—	—

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1885. zł.	Wydatki w r. 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Październ. 1884 r. zł.
XV.		**Rozmaite.**			
	54	Utrzymanie biblioteki lekarskiej	141	93	150
	55	Książki i czasopisma dla chorych	237	64	250
	56	Myto drogowe	311	75	400
	57	Przypadkowe	861	49	1.000
		Suma rubryki XV. . .	1.552	81	1.800
XVI.	58	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe** . . .	66	67	50
—	59	**Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu** . . .	27.114	91	4.467

obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	ct.					
8	—	*Wydatki mniejsze*, zastosowane do rzeczywistej tylko potrzeby.				
12	—					
88	—					
139	—		560	16	—	—
247	—		560	16	—	—
—	17	*Wydatek większy* z powodu wypłaty zaległej należytości za rok 1884. wykazanej dopiero w roku 1885.	—	—	—	—
—	22.648	*Wydatek większy* z powodu, że rzeczywiste *dochody* były *większe* od preliminowanych o kwotę 19.564 zł. Gdy zaś rzeczywiste *wydatki* (po strąceniu oddanej nadwyżki) były *mniejsze* od preliminow. (również bez nadwyżki) o kwotę . 3.084 zł. suma zatem tych różnic stanowi wykazaną obok nadwyżkę w kwocie . . . 22.648 zł.	—	—	—	—

Dochody. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Wydatki w r. 1885. zł.	Wydatki w r. 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Październ. 1884. r. zł.
I.		**Dodatki.**			
	1	Od c. k. Skarbu za 200 sągów drzewa opałowego część przypadająca na ten fundusz	598	93	506
	2	Od kasy miejskiej na utrzymanie trupiarni	—	—	24
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulparkowa do Lwowa	100	—	100
		Suma rubryki I.	698	93	630
II.		**Dochody z dóbr.**			
	4	Czynsz z propinacyi	576	—	576
	5	Dochód z pól i pastwisk	2.750	52	3.000
	6	Dochód z ogrodów warzywnych	647	03	800
		Suma rubryki II.	3.973	55	4.376
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**			
	7	Od funduszu krajowego galicyjskiego	119.584	45½	110 000
	8	Od funduszów obcokrajowych, publicznych i od samopłacących	39.123	87½	31.600
		Suma rubryki III.	158.708	33	141.600
IV.		**Rozmaite.**			
	9	a) Ze sprzedaży zużytych sprzętów i inne pomniejsze	1.016	73½	1.000
		b) Zwrot dawnych zaliczek, udzielonych na płace z rubr. I. wydatków	2.467	40	—
		c) Zwrot kosztów odstawienia rekonwalescentów ze zakładu do gmin przynależnych z lat ubiegłych z rubr. XV. wydatków	304	40	—
		Suma rubryki IV.	3.788	53½	1.000

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	93	*Dochód większy* z powodu wyższych cen drzewa.				
24	—	*Dochód* ten począwszy od roku 1885. wpływa do funduszu chorych szpitalu lwowskiego (LW. 67.768|884)				
—	—					
24	93		—	—	—	—
	69					
—	—					
249	—	*Dochód mniejszy*, gdyż i wydatek na uprawę pól, wykazany w rubryce VIII. pozycyi 36 c) o tę kwotę był mniejszy. Z porównania jednak tego dochodu z dotyczącym wydatkiem okazuje się czysty zysk w kwocie 795 zł. 79½ ct.				
153	—	*Dochód mniejszy*, gdyż i poczynione w rubr. VIII. poz. 36 a) nakłady były o kwotę 306 zł. mniejsze, rezultatem zaś tej gospodarki był czysty zysk w kwocie 153 zł. 03½ c.				
402	—		—	—	—	—
—	9.584	*Dochody większe* z powodu zwiększonej ilości chorych i energicznego ściągania należytości od stron obowiązanych. — Ilość dni leczenia wynosiła w roku 1884. 157.795, w roku 1885. 167.320 (cyfra niesprawdzona) powiększyła się zatem o 9.525 dni. W sumie obok wykazanych należytości czynnych z roku bieżącego mieszczą się:				
—	7.524		15.017	87	—	—
—	17.108		15.017	87	—	—
		1. Od funduszów obcokrajowych i samopłacących . . . . . 4.447 zł. 83 ct.				
		2. Od stron rozmaitych i niewyśledzonych . . . . . 10.570 „ 04 „				
		razem jak obok . . 15.017 zł. 87 ct.				
—	17	*Dochód większy* z powodu znaczniejszego ściągnięcia zaległości od gmin, na poczet kosztów przewozu chorych ze szpitalu lwowskiego do Kulparkowa.	77	99	—	—
—	2.467	*Dochody wiekszе*, budżetem nieprzewidziane, stanowią zwroty kwot zaliczkowo wydanych, a zarachowanych na rubryki stałe w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 14. Października 1874.				
—	305					
—	2.789		77	99	—	—

Wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Należytości czynne zł.	Należytości czynne ct.	Należytości bierne zł.	Należytości bierne ct.
		A. Wydatki.				
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**				
	1	Zaliczki na płace	139	20		
X.		**Koszta kancelaryjne.**				
	2	Zaliczki na stemple udzielone c. k. Prokuratoryi Skarbu do procesów o koszta leczenia	93	39		
XV.		**Rozmaite.**				
	3	Różne zwroty	468	39½	97	95
		Suma A. . .	700	98½	97	95
		Dochody.				
III		**Zwroty kosztów leczenia.**				
	4	a) Od funduszów obcokrajowych, publicznych i od samopłacących . . . . . 4.423 zł. 34½ ct. b) Od stron rozmaitych i niewyśledzonych . 18.064 „ 58 „	22.487	92½		
IV.		**Rozmaite.**				
	5	a) Koszta przewozu chorych ze szpitalu lwowskiego do zakładu od gmin przynależnych 128 zł. 20 ct. b) Goligowska Apolonia, dzierżawczyni gruntów kulparkowskich . . . . . 212 zł. 59 ct. c) Iskierski Wilhelm, przedsiębiorca robót mechanicznych z rozmaitych tytułów . 5.927 zł. 33½ ct.	6.268	12½		
		Suma B. . .	28.756	05	—	—
		Razem obiedwie sumy .	29.457	03½	97	95

Z . . . karni Ludowej we Lwowie.

VI.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

W załączeniu wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych.

L. W. 59.112/86.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Oddział I chorych	Oddział II położnic	Oddział III syfilitycznych	Oddział IV obłąkanych	Wynikłość ogólna
			Wynikłość z r. 1885.				
			zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.
		Wydatki.					
I.	1-16	Płace i emolumenta etatowe	14.028 09½	2.925 84	5.192 64	4.241 57½	26.388 15
II.	17-21	Koszta utrzymania osób nieetatowych	9.609 63½	1.952 08	4.459 39	4.484 75	20.505 85½
III.	23	Substytucje	— —	— —	— —	— —	— —
IV.	24	Pensye i emerytury	249 96	— —	— —	— —	249 96
V.	25-26	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	— —	— —	73 —	— —	73 —
VI.	27	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	160 —	5 —	12 50	7 50	185 —
VII.	28-29	Remuneracye i zapomogi	450 —	90 —	225 —	135 —	900 —
VIII.	30-39	Koszta gospodarcze	37.743 70	6.257 16	17.606 17	11.476 19	73.083 22
IX.	40-46	„ sanitarne	5.496 96	609 65	1.543 56	586 95	8.237 12
X.	47	„ kancelaryjne	483 74	96 16	235 89	143 74	959 53
XI.	48	„ kapliczne	125 —	25 —	63 —	37 —	250 —
XII.	49-53	Utrzymanie budynków 1. zwyczajne	2.954 20	572 90	1.512 77	940 71	5.980 58
		Utrzymanie budynków 2. *nadzwyczajne*	*2.808 76*	*563 69*	*1.396 42*	*862 70*	*5.631 57*
XIII.	54	Odsetki od kapitałów dłużnych	20 —	— —	— —	— —	20 —
XIV.	55-61	Podatki i daniny	907 97	154 25	— —	— —	1.062 22
XV.	62	Rozmaite	505 80½	29 93	73 81	45 92	655 46½
XVI.	63	Zapomogi dla położnic	— —	1.920 —	— —	— —	1.920 —
XVII.	64	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	— —	210 35	— —	— —	210 35
XVIII.	65	Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika	13.187 —	— —	— —	— —	13.187 —
XIX.	66-68	Zapisy	116 —	— —	— —	— —	116 —
XX.	69	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	51 53	— —	— —	— —	51 53
XXI.	70	Dyety i koszta podróży	341 76	— —	— —	— —	341 76
		Suma wydatków rzeczywistych zwyczajnych	86.431 35½	14.848 32	30.997 73	22.099 33½	154.376 74
		Suma wydatków rzeczywistych *nadzwyczajnych*	*2.808 76*	*563 69*	*1.396 42*	*862 70*	*5.631 57*
		Razem	89.240 11½	15.412 01	32.394 15	22.962 03½	160.008 31
		do tego:					
—	71	Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu	8.256 15½	— —	— —	2.069 50½	10.325 66
		Ogólna suma wydatków	97.496 27	15.412 01	32.394 15	25.031 54	170.333 97
		Dochody.					
I.	1-4	Odsetki od kapitałów	18.126 22	1.003 27	234 —	163 64	19.527 13
II.	5-10	Dochody z realności i dóbr	9.929 72	1.203 —	— —	— —	11.132 72
III.	11-12	Zwroty kosztów leczenia	68.900 41	8.012 43	30.444 98	24.800 46	132.158 28
IV.	13	Dochody rozmaite	539 92	72 —	— —	67 44	679 36
		Suma dochodów rzeczywistych	97.496 27	10.290 70	30.678 98	25.031 54	163.497 49
		do tego:					
	14	Dotacya pobrana od funduszu krajowego	— —	5.121 31	1.715 17	— —	6.836 48
		Ogólna suma dochodów	97.496 27	15.412 01	32.394 15	25.031 54	170.333 97

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny:

			Szczegół:	Ogół:
Należytości czynne: 1. z roku bieżącego:	a) w rubrykach wydatków	239 zł. 10 ct.		
	b) „ dochodów	89.786 „ 86½ „	90.025 zł. 96½ ct.	
„ 2. z lat ubiegłych:	a) w rubrykach wydatków	583 zł. 07 ct.		
	b) „ dochodów	36.849 „ 85½ „	37.432 „ 92½ „	127.458 zł. 89 ct.

Stan bierny: . . . . . —

Czysty stan czynny 127.458 zł. 89 ct.

św. Łazarza w Krakowie.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości	
	mniejsze	większe
zł.	zł.	zł.
26.159	—	229
21.080	574	—
—	—	—
250	—	—
151	78	—
50	—	135
900	—	—
68.348	—	4.735
8.482	244	—
870	—	90
250	—	—
5.700	—	280
6.730	*1.098*	—
20	—	—
1.102	40	—
600	—	55
1.550	—	370
160	—	50
12.800	—	387
116	—	—
150	99	—
50	—	292
148.788	1.035	6.623
6.730	*1.098*	—
155.518	2.133	6.623
15.062	4.736	—
170.580	6.869	6.623
	246	
19.709	181	—
11.008	—	124
135.000	2.841	—
300	—	379
166.017	3.022	503
4.563	—	2.273
170.580	3.022	2.776
	246	

Uzasadnienie różnic.

Porównanie preliminowanych kwot dla poszczególnych oddziałów z rzeczywistą wynikłością, bez względu na wynikłe nadwyżki dochodów i pobrane z funduszu krajowego dotacye:

I. Oddział chorych:

preliminowane wydatki 84.846 zł.
rzeczywiste „ 89.240 „
wydano *więcej* o kwotę 4.400 zł.
preliminowane dochody 98.233 zł.
rzeczywiste „ 97.496 „
dochód *mniejszy* o kwotę 737 zł.
z porównania wynik niekorzystniejszy o kwotę 5.137 zł.

II. Oddział położnic:

preliminowane wydatki 14.957 zł.
rzeczywiste „ 15.412 „
wydano *więcej* o kwotę 455 zł.
preliminowane dochody 10.577 zł.
rzeczywiste „ 10.291 „
dochód *mniejszy* o kwotę 286 „
z porównania wynik niekorzystniejszy o kwotę . 741 zł.

III. Oddział syfilitycznych:

preliminowano wydatki 32.610 zł.
rzeczywiste „ 32.394 „
wydano *mniej* o kwotę 216 zł.
preliminowane dochody 34.279 zł.
rzeczywiste „ 30.679 „
dochód *mniejszy* o kwotę 3.600 zł.
z porównania wynik niekorzystniejszy o kwotę 3.384 zł.

IV. Oddział obłąkanych:

preliminowane wydatki 23.111 zł.
rzeczywiste „ 22.962 „
wydano *mniej* o kwotę 149 zł.
preliminowane dochody 22.928 zł.
rzeczywiste „ 25.032 „
dochód *większy* o kwotę 2.104 zł.
z porównania wynik korzystniejszy o kwotę . 2.253 zł.

Wynik niekorzystny w oddziałach I., II., III., razem . . . . . 9.262 zł.
Wynik korzystny w oddziale IV. . . . 2.253 „
z porównania okazuje się wynik niekorzystny 7.009 zł.

Według budżetu wynosił niedobór do pokrycia z funduszu krajow. w oddziałach II. i IV. 4.563 zł.
po strąceniu nadwyżki w oddziałach I. i III. . . . 15.062 „
ostatecznie preliminowana nadwyżka . 10.499 zł.

Dotacya pobrana rzeczywiście z funduszu krajowego wynosi 6.836 zł.
Nadwyżka zwrócona temuż fund. 10.326 „
zatem czysta nadwyżka . . . 3.490 „

Z porównania okazuje się **wynik niekorzystny** zgodny z więcej pobraną dotacyą w kwocie . 2.273 zł.
i mniej oddaną nadwyżką dochodów w kwocie . . . 4.836 „
Razem jak wyżej . . 7.009 zł.

Należytości			
czynne		bierne	
z roku bieżącego			
zł.	ct.	zł.	ct.
233	75	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych		Oddział II położnic		Oddział III syfilitycznych		Oddział IV obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z r. 1885.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**										
	1	Dyrektor, płaca	800	—	160	—	400	—	240	—	1.600	—
		dodatki pięcioletnie po 300 zł.	300	—	60	—	150	—	90	—	600	—
	2	5 prymaryuszów, płaca po 1.200 zł.	3.600	—	—	—	1.200	—	1.200	—	6.000	—
		dodatki pięcioletnie po 200 zł.	911	64	—	—	400	—	—	—	1.311	64
	3	Profesor położnictwa, za pełnienie obowiązków prymaryusza, płaca	—	—	650	—	—	—	—	—	650	—
	4	6 sekundaryuszów I. klasy, płaca po 600 zł.	1.800	—	600	—	600	—	599	33	3.599	33
	5	3 „ II. „ „ „ 500 „	1.499	71	—	—	—	—	—	—	1.499	71
	6	Akuszerka, płaca	—	—	400	—	—	—	—	—	400	—
		dodatek pięcioletni	—	—	80	—	—	—	—	—	80	—
	7	Aptekarz, płaca	400	—	80	—	200	—	120	—	800	—
		dodatek pięcioletni	50	—	10	—	25	—	15	—	100	—
		„ na pomieszkanie	100	—	20	—	50	—	30	—	200	—
	8	Prosektor, płaca	399	96	80	—	200	—	120	—	799	96
	9	Chemik patologii, płaca	350	—	70	—	175	—	105	—	700	—
	10	Kapelan, płaca	300	—	60	—	150	—	90	—	600	—
		dodatek na pomieszkanie	100	—	20	—	50	—	30	—	200	—
	11	Rządca, płaca	600	—	120	—	300	—	180	—	1.200	—
		dodatki pięcioletnie	200	—	40	—	100	—	60	—	400	—
	12	2 oficyałów, płaca po 1.000 zł.	1.000	—	200	—	500	—	300	—	2.000	—
		dodatki pięcioletnie po 150 zł.	171	01	34	—	85	—	51	—	341	01
		dodatek osobisty dla pierwszego oficyała do 23. Września 1885. po 50 zł.	18	39	3	—	9	—	6	—	36	39
	13	2 pisarzy stałych, płaca po 600 zł.	600	—	120	—	300	—	180	—	1.200	—
		dodatki pięcioletnie po 100 zł.	54	39	11	—	28	—	16	—	109	39
		„ na pomieszkanie po 100 zł.	100	—	20	—	50	—	30	—	200	—
	14	Dozorca domu obłąkanych, płaca	—	—	—	—	—	—	400	—	400	—
		dodatek pięcioletni	—	—	—	—	—	—	50	—	50	—
		wikt II. klasy rocznie po 198 zł. 48½ ct.	—	—	—	—	—	—	198	48½	198	48½
	15	Woźny, płaca	150	—	30	—	75	—	45	—	300	—
		dodatki pięcioletnie po 50 zł.	50	—	10	—	25	—	15	—	100	—
		na ubiór	25	—	5	—	13	—	7	—	50	—
	16	Odźwierny, płaca	75	—	15	—	37	—	23	—	150	—
		dodatki pięcioletnie	15	—	3	—	8	—	4	—	30	—
		wikt II. klasy rocznie po 198 zł. 48½ ct.	99	24½	19	84	49	64	29	76	198	48½
		na ubiór	25	—	5	—	13	—	7	—	50	—
		Razem	13.794	34½	2.925	84	5.192	64	4.241	57½	26.154	40
		do tego: zaliczki udzielone na płacę 375 zł. — ct. po strąceniu ściągniętych rat 141 „ 25 „	233	75	—	—	—	—	—	—	233	75
		Suma rubryki I.	14.028	09½	2.925	84	5.192	64	4.241	57½	26.388	15

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.600	—	—					
600	—	—					
6.000	—	—					
1.312	—	—					
650	—	—					
3.600	1	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu interkalaryów.				
1.500	—	—					
400	—	—					
80	—	—					
800	—	—					
100	—	—					
200	—	—					
800	—	—					
700	—	—					
600	—	—					
200	—	—					
1.200	—	—					
400	—	—					
2.000	—	—					
341	—	—					
36	—	—					
1.200	—	—					
110	—	—					
200	—	—					
400	—	—					
50	—	—					
200	2	—	*Wydatek mniejszy*, na podstawie repartycyi kosztów żywienia jak L. W. 25.451/1886. i uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 22. Października 1884., którą przyznano lepszy wikt dla tejże służby, a który w tym roku tyle właśnie kosztował.				
300	—	—					
100	—	—					
50	—	—					
150	—	—					
30	—	—					
200	2	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu jak przy poz. 14.				
50	—	—					
26.159	5	—					
—	—	234	*Wydatek nieprelimiowany*, wstawiony tutaj w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 14. Października 1874., znajduje pokrycie w zwrotach ściąganych z płac ratami miesięcznemi. (Vide Rubryka IV. poz. 13. dochodów.)	233	75	—	—
26.159	5	234		233	75	—	—
		229					

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych	Oddział II położnic	Oddział III syfilitycznych	Oddział IV obłąkanych	Wynikłość ogólna
			Wynikłość z r. 1885.				
			zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**					
	17	Płace Sióstr Miłosierdzia, rocznie po 80 zł.:					
		a) 1 Siostra przełożona . . .	40 —	8 —	20 —	12 —	80 —
		b) 13 Sióstr oddziałowych . .	480 —	160 —	240 —	160 —	1.040 —
		c) 1 Siostra wspólna . . .	40 —	8 —	20 —	12 —	80 —
	18	Wikt:					
		a) dla tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po 171 zł. 06 ct. .	1.197 42	376 32	598 70	393 46	2.565 90
		b) wikt dla 3 emerytek i 4 postulantek rocznie po 171 zł. 06 ct. .	367 56	73 50	183 78	110 27	735 11
	19	Dyetaryusze:					
		5 po 1 zł. 50 ct. dziennie — rocznie 547 zł. 50 ct. . 2.738 zł.					
		1 po 1 zł. 25 ct. dziennie — rocznie 456 zł. 25 ct. . 457 zł.					
		1 po 1 zł. — ct. dziennie — rocznie 365 zł. — ct. . 365 zł.	1.770 75	356 —	890 —	534 —	3.550 75
	20	Służba wyższa:					
		a) Płaca:					
		Maszynista rocznie . . 750 zł.	375 —	75 —	187 —	113 —	750 —
		Odźwierny, płaca 120 zł. na ubiór 60 zł. razem . 180 „					
		Stolarz, rocznie . . 150 „					
		Palacz do maszyny parowej 120 „					
		Murarz rocznie . . . 100 „					
		Piekarz . . . . 150 „	350 —	70 —	175 —	105 —	700 —
		b) Wikt tejże (z wyjątkiem maszynisty) rocz. po 158 zł. 61½ ct.	396 53½	79 31	198 27	118 96	793 07½
	21	Służba oddziałowa:					
		a) płaca: 6 posługaczów po 90 zł. .	— —	— —	— —	645 75	645 75
		13 „ „ 64 „ .	639 89	— —	240 86	— —	880 75
		5 posługaczek „ 72 „ .	— —	— —	— —	393 —	393 —
		17 „ „ 43 „ .	451 45	145 47	192 —	— —	788 92
		Do przeniesienia .	6.108 60½	1.351 60	2.945 61	2.597 44	13.003 25½

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
80	—	—					
1.040	—	—					
80	—	—					
2.520	—	46	*Wydatek większy*, wedle rzeczywistego kosztu utrzymania jednej Siostry Miłosierdzia, jak LW. 25.451/1886., który się w stosunku do roku 1884. zmniejszył, znajduje pokrycie w następnej pozycyi 18. b.				
1.176	441	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu mniejszej ilości emerytek i postulantek.				
3.560	9	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu interkalaryów.				
750	—	—					
700	—	—					
800	7	—	*Wydatek mniejszy* wedle obliczonego rzeczywistego kosztu utrzymania przy L. W. 25.451/1886.				
540	—	106	*Wydatek w ogóle większy*, z powodu przyjęcia na czas koniecznej potrzeby nadzwyczajnych posługaczy za każdoczesnem zezwoleniem Wydziału krajowego. Przekroczenie płac służby na klasie I. znajduje w zupełności pokrycie w taksach spłaconych przez chorych klasy I. (Rubr. III. poz. 12. dochodów), albowiem w ogólnej taksie tej klasy mieści się już i zwrot wynagrodzenia za służącego, który w myśl instrukcyi, należy się każdemu choremu na I. klasie.				
832	—	49					
360	—	33					
816	27	—					
13.254	484	234		—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych zł.	Oddział I chorych ct.	Oddział II położnic zł.	Oddział II położnic ct.	Oddział III syfilitycznych zł.	Oddział III syfilitycznych ct.	Oddział IV obłąkanych zł.	Oddział IV obłąkanych ct.	Wynikłość ogólna zł.	Wynikłość ogólna ct.
			Wynikłość z r. 1885.									
II.	21	Z przeniesienia .	6.108	60½	1.351	60	2.945	61	2.597	44	13.003	25½
		b) wikt dla tychże z pieczywem rocznie po 121 zł. 60 ct. . . .	2.359	43	368	56	943	98	1.531	43	5.203	40
		c) gratyfikacye	21	—	6	—	10	—	13	—	50	—
	22	Służba wspólna:										
		a) płaca: 1 parobek do pomocy odźwiernego rocznie po . 48 zł. 1 parobek do łazienek, 2 w piekarni rocznie po 60 zł. . 180 „ 1 parobek do korytarzy, 2 grabarzy i 5 stróżów rocznie po 64 zł. . . . . 512 „	370	—	74	—	185	—	111	—	740	—
		b) wikt dla tychże z pieczywem rocznie po 121 zł. 60 ct. . . .	729	60	145	92	364	80	218	88	1.459	20
		c) gratyfikacye	21	—	6	—	10	—	13	—	50	—
		Suma rubryki II.	9.609	63½	1.952	08	4.459	39	4.484	75	20.505	85½
III.	23	**Substytucye**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV.		**Pensye i emerytury.**										
	24	Bobrzyńska Zofia, wdowa po prymaryuszu oddziału chorób wewnętrznych .	249	96	—	—	—	—	—	—	249	96
V.		**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**										
	25	Okońska Anastazya, była nadzorczyni chorych, dziennie po 20 ct. . . .	—	—	—	—	73	—	—	—	73	—
	26	Skotnicka Katarzyna, była posługaczka przy podrzutkach, pół porcyi wiktu służby szpitalnej	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki V.	—	—	—	—	73	—	—	—	73	—
VI.	27	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**	160	—	5	—	12	50	7	50	185	—

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
13.254	484	234		—	—	—	—
5.402	199	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż wikt służby obliczony wedle rzeczywistego kosztu do L. W. 25.451/1886., zgodnie z raportem Dyrekcyi do L. W. 13.904/1886., wynosił w tym roku mniej, aniżeli budżetem przewidziano, pomimo zwiększonego stanu służby.				
50	—	—					
740	—	—					
1.584	125	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu jak pod poz. 21. b.				
50	—						
21.080	808	234		—	—	—	—
	574						
—	—	—		—	—	—	—
250	—	—		—	—	—	—
73	—	—					
78	78	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu śmierci.				
151	78	—		—	—	—	—
50	—	135	*Wydatek większy*, w skutek udzielonej odprawy wdowie po zmarłym długoletnim dyetaryuszu Bolesławie Laskowskim, odnośnie do uchwały Wydziału krajowego przy LW. 55.201/85.	—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych		Oddział II położnic		Oddział III syfilitycznych		Oddział IV obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z r. 1885.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VII.		**Remuneracye i zapomogi.**										
		A. Stałe.										
	28	Urzednicy c. k. kasy krakowskiej za sprawowanie czynności kasowych . .	100	—	20	—	50	—	30	—	200	—
		B. Niestałe.										
	29	Remuneracye i zapomogi	350	—	70	—	175	—	105	—	700	—
		Suma rubryki VII.	450	—	90	—	225	—	135	—	900	—
VIII.		**Koszta gospodarcze.**										
	30	Żywienie chorych:										
		a) zwykła strawa dla chorych i dodatki	18.853	82½	2.772	62	8.766	82	6.019	37	36.412	63½
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni i spiżarni, płaca rocznie po 80 zł.	200	—	40	—	100	—	60	—	400	—
		c) wikt dla tychże z pieczywem i dodatkami rocznie po 171 zł. 06 ct. .	427	65	85	53	213	82	128	30	855	30
		d) koszta utrzymania służby kuchennej i magazynowej, a mianowicie:										
		płaca 8 sług rocznie po 48 zł. 384 zł. 1 parobek rocznie po 60 zł. 60 „	198	—	40	—	99	—	59	—	396	—
		wikt dla tychże rocznie po 121 zł. 60 ct.	486	40	97	28	243	20	145	92	972	80
		gratyfikacye	21	—	6	—	10	—	13	—	50	—
		e) drzewo i węgle do kuchni i maszyny parowej	467	76	93	—	233	—	139	—	932	76
		f) naczynia i sprzęty kuchenne . .	149	99	29	94	74	99	45	08	300	—
		Do przeniesienia .	20.804	62½	3.164	37	9.740	83	6.609	67	40.319	49½

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
200	—	—					
700	—	—					
900	—	—		—	—	—	—
32.000	—	4.413	*Wydatek większy*, z powodu utrzymującej się ciągle znacznej liczby chorych na I. i II. klasie, którzy wymagają droższych potraw, co też na powiększenie wydatków oddziaływało. Przekroczenie to jednak znajduje całkowite pokrycie w dochodach z opłat od tychże chorych pobieranych na Rubr. III. poz. 11. dochodów — następnie, iż uchwalona na rok 1885. kwota na podstawie dni leczenia 154.664 i wyniku kosztów żywienia z trzech lat okazała się niedostateczną, gdyż liczba dni leczenia w roku 1885. wzrosła na 168.535. Ilość dni leczenia wynosiła w r. 1883. 154.664 dni w r. 1884. 159.845 „ w r. 1885. 168.535 „				
400	—	—					
840	—	15	*Wydatek większy*, z powodu jak pod poz. 18. *a.*				
444	48	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu, że jedną z posługaczek przydzielono z konieczności na oddział chorych.				
1.188	215	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu jak przy poz. 21. *b.*				
50	—	—					
1.140	207	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rachunku opałowego przy LW. 9.160/86.				
300	—	—					
36.362	470	4.428		—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba porządkowa	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych		Oddział II położnic		Oddział III syfilitycznych		Oddział IV obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z r. 1885.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VIII.	30	Z przeniesienia .	20.804	62½	3.164	37	9.740	83	6.609	67	40.319	49½
		g) pieczywo, mąka i drożdże . .	2.588	65	380	56	1.203	70	826	46	4.999	37
		h) wino dla chorych	915	78	134	71	426	06	292	54	1.769	09
	31	Wikt lekarza dyżurnego z winem i pieczywem	162	07	32	41	81	03	48	62	324	13
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj .	2.845	88	568	—	1.421	—	853	—	5.687	88
		tudzież opał do piekarni . . .	210	12	42	—	105	—	63	—	420	12
	33	Oświetlenie, aparat gazowy z gazownikiem i parobkiem	1.749	52½	343	40	856	98	513	61	3.463	51½
	34	Sprzęty gospodarcze, naprawa tychże i sprawienie nowych	1.423	85	225	84	459	42	312	93	2.422	04
	35	Utrzymanie jednej pary koni z furmanem oraz reparacya wozów, uprzęży i inne potrzeby	410	71	81	85	205	16	123	24	820	96
	36	Utrzymanie ogrodów:										
		a) warzywnego	572	16	259	09	—	—	—	—	831	25
		b) spacerowego	72	57	25	49	63	72	38	22	200	—
		c) ogrodnik z wiktem	180	—	36	—	90	—	54	—	360	—
	37	Utrzymanie pralni:										
		a) drzewo i inne potrzeby do pralni .	1.245	19	247	35	622	39	373	05	2.487	98
		b) koszt utrzymania 2 Sióstr Miłosierdzia: płaca rocznie po 80 zł. . .	80	—	16	—	40	—	24	—	160	—
		wikt z pieczywem i dodatkami rocznie po 171 zł. 06 ct. . . .	171	06	34	20	85	52	51	34	342	12
		Do przeniesienia .	33.432	19	5.591	27	15.400	81	10.183	68	64.607	95

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
36.362	470	4.428		—	—	—	—
5.000	—	—					
1.500	—	269	*Wydatek większy*, z powodu większej ilości ciężko chorych w ogóle i chorych na I. i II. klasie.				
350	26	—	*Wydatek mniejszy*, wedle istotnego kosztu obliczonego przy LW. 25.451/86.				
5.560	—	128	*Wydatek większy*, z powodu zakontraktowanych wyższych cen materyałów opałowych na rok 1885. i z powodu, że Wys. Sejm zmniejszył kwotę przeciętnej wynikłości wykazaną w preliminarzu — oboczne przekroczenie znajduje w zupełności pokrycie w oszczędności przy poz. 30. *c.* i 37. *a.*				
340	—	80					
2.976	—	487	*Wydatek większy*, z powodu sprawienia nowych retort i płyt ogniotrwałych, jakoteż nowych drzwiczek przy paleniskach jak raport Dyrekcyi LW. 24.140/86, w końcu z powodu wyższych cen węgla.				
2.500	78	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ w tym roku nie zachodziła potrzeba sprawienia więcej sprzętów, gdyż zapasowe z lat ubiegłych, okazały się wystarczające.				
646	—	175	*Wydatek większy*, z powodu, że przeprowadzono kasowo wartość siana pobranego z ogrodu szpitalnego dla koni (Rubr. II. poz. 9. doch.), co budżetem nie było objęte.				
750	—	81	*Wydatek większy*, niedający się naprzód ściśle obliczyć, a powtóre, że koszt obrobienia ogrodu i osadzenia jarzyn więcej w tym roku wynosił; znajduje jednak częściowe pokrycie w dochodach Rubr. II. poz. 9.				
200	—	—					
360	—	—					
2.650	162	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu jak przy poz. 30. *c.*				
160	—	—					
336	—	6	*Wydatek większy*, z powodu jak przy poz. 18. *a.*				
59.690	736	5.654		—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych zł.	ct.	Oddział II położnic zł.	ct.	Oddział III syfilitycznych zł.	ct.	Oddział IV obłąkanych zł.	ct.	Wynikłość ogólna zł.	ct.
			Wynikłość z r. 1885.									
VIII.	37	Z przeniesienia .	33.432	19	5.591	27	15.400	81	10.183	68	64.607	95
		c) koszt utrzymania służby:										
		10 praczek, płaca po 48 zł. 480 zł.										
		1 parobek do pralni, płaca 60 „	270	—	54	—	135	—	81	—	540	—
		wikt dla tychże rocznie po 121 zł. 60 ct.	663	80	133	76	334	40	200	64	1.337	60
	38	Bielizna, pościel i odzież:										
		a) reparacya i sprawienie nowej . .	2.716	18	346	77	1.408	04	814	29	5.285	28
		b) koszt utrzymania 2 Sióstr Miłosierdzia, płaca rocznie po 80 zł. . .	80	—	16	—	40	—	24	—	160	—
		wikt z pieczywem i dodatkami rocznie po 171 zł. 06 ct. . . .	171	06	34	20	85	52	51	34	342	12
		c) koszt utrzymania 2 szwaczek:										
		1 szwaczka, płaca rocznie 48 zł.	24	—	4		12	—	6	—	46	—
		wikt tejże rocznie 121 zł. 60 ct. .	60	80	12	16	30	40	18	24	121	60
		1 szwaczka dziennie po 30 ct. czyni na rok 90 zł.	44	40	10	—	22	—	15	—	91	40
	39	Słoma do sienników	276	27	55	—	138	—	82	—	551	27
		Suma rubryki VIII. .	37.743	70	6.257	16	17.606	17	11.475	19	73.083	22
IX.		**Koszta sanitarne.**										
	40	Lekarstwa	1.338	81	170	77	650	20	199	67	2.359	45
	41	Utrzymanie apteki:										
		a) opał do apteki	68	55	13	—	33	—	20	—	134	55
		b) parobek do apteki płaca rocznie 64 zł.	32		6	—	16	—	10	—	64	—
		c) wikt dla tegoż rocznie 121 zł. 60 ct.	60	80	12	16	30	40	18	24	121	60
	42	Utrzymanie 2 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w aptece:										
		a) płaca rocznie po 80 zł. . . .	80	—	16	—	40	—	24	—	160	—
		b) wikt z pieczywem i dodatkami rocznie po 171 zł. 06 ct. . . .	171	06	34	20	85	52	51	34	342	12
	43	Na odczynniki chemikowi patologii .	50	—	—	—	50	—	—	—	100	—
	44	Potrzeby sanitarne	3.270	24	259	50	479	63	225	12	4.234	49
		Do przeniesienia .	5.071	46	511	63	1.384	75	548	37	7.516	21

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
59.690	736	5.654		—	—	—	—
540	—	—					
1.452	114	—	*Wydatek mniejszy*, jak przy poz. 21. *b.*				
5.300	15	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu niższych cen płótna, drelichu i tyftu szarego.				
160	—	—					
336	—	6	*Wydatek większy*, z powodu jak przy poz. 18. *a.*				
48	2	—	*Wydatek w ogóle mniejszy*, ze względu na wikt jak przy poz. 21. *b.*				
132	10	—					
90	—	1					
600	49	—	*Wydatek mniejszy*, wskutek zakupywania słomy we własnym zarządzie po cenach niższych od zakontraktowanych.				
68.348	926	5.661		—	—	—	—
		4.735					
3.000	641	—	*Wydatek mniejszy*, ze względu na zarządzoną oszczędność, i że niektóre artykuły do zewnętrznego użytku, jakoteż wody mineralne zapisywano na pozycyę 44.				
140	5	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu jak przy poz. 30. *c.*				
64	—	—					
132	10	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu jak przy poz. 21. *b.*				
160	—	—					
336	—	6	*Wydatek większy*, z powodu jak przy poz. 18. *a.*				
100	—	—					
3.800	—	435	*Wydatek większy*, z powodu podanego przy poz. 40., również w skutek zwiększonej ilości dni leczenia jak przy poz. 30. *a.* wykazano — skutkiem czego wzmogły się i wymogi sanitarne, znajduje jednak całkowite pokrycie przy poz. 40.				
7.732	656	441		—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych		Oddział II położnic		Oddział III syfilitycznych		Oddział IV obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z r. 1885.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
IX.		Z przeniesienia .	5.071	46	511	63	1.384	75	548	37	7.516	21
	45	Instrumenta chirurgiczne	315	39	76	—	103	76	5	55	500	70
	46	Koszta pogrzebowe Sióstr Miłosierdzia i ubogich chorych	110	11	22	02	55	05	33	03	220	21
		Suma rubryki IX.	5.496	96	609	65	1.543	56	586	95	8.237	12
X.		**Koszta kancelaryjne.**										
	47	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p. . .	483	74	96	16	235	89	143	74	959	53
XI.		**Koszta kapliczne.**										
	48	Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia, wynagrodzenie za utrzymanie kościoła .	125	—	25	—	63	—	37	—	250	—
XII.		**Utrzymanie budynków.**										
	49	Konserwacya i reparacya gmachu i obejścia szpitalnego, tudzież czyszczenie kanałów: 1) zwyczajne . . .	1.500	—	300	—	750	—	450	—	3.000	—
		2) *nadzwyczajne* . .	*2.808*	*76*	*563*	*69*	*1.396*	*42*	*862*	*70*	*5.631*	*57*
	50	Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej	869	01	156	47	470	71	316	06	1.812	25
	51	Asekuracya budynków, ruchomości i wiktuałów	119	79	23	43	59	06	35	65	237	93
	52	Kominiarze i straż ogniowa . . .	165	40	33	—	83	—	49	—	330	40
	53	Wynagrodzenie za czynności techniczne	300	—	60	—	150	—	90	—	600	—
		Suma wydatków. 1) zwyczajne .	2.954	20	572	90	1.512	77	940	71	5.980	58
		2) nadzwyczajne	*2.808*	*76*	*563*	*69*	*1.396*	*42*	*862*	*70*	*5.631*	*57*
		Ogólna suma rubryki XII.	5.762	96	1.136	59	2.909	19	1.803	41	11.612	15

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
7.732	656	441		—	—	—	—
500	—	1	*Wydatek większy*, niedający się ściśle obliczyć.				
250	30	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu mniejszej śmiertelności.				
8.482	686	442		—		—	—
	244						
870	—	90	*Wydatek większy*, ponieważ okazała się konieczna potrzeba zarządzenia nakładu wyczerpanych druków manipulacyjnych, w roku 1884. nie sprawionych.	—	—	—	—
250	—	—		—	—	—	—
3.000	—	—					
6.730	*1.098*	—	*Wydatek mniejszy*, albowiem roboty około hełmów na wieżach kościoła św. Łazarza, wykonano tańszym kosztem, jak świadczy akt kolaudacyjny przy LW. 61.434/85., dalej z powodu, że naprawę trupiarni odroczono do r. 1886., jak uchwała Wydziału kraj. przy LW. 51.630/85.				
1.500	—	312	*Wydatek większy*, z powodu przyzwolonego uchwałą Wydziału krajowego przy LW. 42.396/85. zakupna przyrządu systemu Dervoux, oczyszczającego kotły parowe z osad stałych i podwyższenia komina parowego.				
300	62	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż zniżono premię asekuracyjną, która wpływa na koszta asekuracyjne, a której należytość obliczoną być nie może.				
300	—	30	*Wydatek większy*, wedle rzeczywistego kosztu tej pozycyi na podstawie zatwierdzonej oferty na roboty kominiarskie przy LW. 36.697/84.				
600	—	—					
5.700	62	342		—	—	—	—
6.730	*1 098*	—		—	—	—	—
12.430	1.160	342		—	—	—	—
	818						

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych		Oddział II położnic		Oddział III syfilitycznych		Oddział IV obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z r. 1885.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
XIII.		**Odsetki od kapitałów dłużnych.**										
	54	4% od kapitału 2.000 złp. ubezpieczonych na dobrach „Prądnik Czerwony“ na rzecz kościoła P. Maryi w Krakowie	20	—	—	—	—	—	—	—	20	—
XIV.		**Podatki i daniny.**										
		A. Z realności i dóbr.										
	55	Od realności szpitalnych	87	58	—	—	—	—	—	—	87	58
	56	Z dóbr „Prądnik Czerwony“ . . .	698	59	—		—	—	—	—	698	59
	57	Z propinacyi w Krowodrzy . . .	—	—	125	29	—	—	—	—	125	29
		B. Ekwiwalenta.										
	58	Od nieruchomego majątku szpitalnego .	14	50	—	—	—	—	—	—	14	50
	59	Z dóbr „Prądnik Czerwony“ . . .	107	30	—	—	—	—	—	—	107	30
	60	Z propinacyi w Krowodrzy . . .	—	—	28	96	—	—	—	—	28	96
		C. Podatek dochodowy.										
	61	Z dóbr „Tropiszów“ w Królestwie Polskiem położonych 450 złp. 16 gr. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki XIV.	907	97	154	25					1.062	22
XV.		**Rozmaite.**										
	62	Koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane:										
		a) Koszta wywalczenia kapitału z zapisu ś. p. ks. Wosińskiego . .	51	45	—	—	—	—	—		51	45
		b) Koszta przygotowania do kontraktu z dzierżawcą dóbr Tropiszów w Królestwie Polskiem 75 Rbsr. . .	124	35	—	—	—	—	—	—	124	35
		c) Należytość skarbowa od kontraktu z dzierżawcą dóbr Tropiszów w Królestwie Polskiem	168	50	—	—	—	—	—	—	168	50
		d) Portorya i stemple	11	87½	—	—	—	—	—	—	11	87½
		e) Drobne wydatki administracyjne i gospodarcze	149	63	29	93	73	81	45	92	299	29
		Suma rubryki XV. .	505	80½	29	93	73	81	45	92	655	46½
XVI.		**Zapomogi dla położnic.**										
	63	Dla położnic opuszczających wraz z dzieckiem bezpłatny oddział położnic .	—	—	1.920	—	—	—	—	—	1.920	—

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
20	—	—		—		—	—
75	—	12	*Wydatek większy*, z powodu podwyższonego podatku gruntowego, tudzież dodatków gminnych.				
666	—	33					
95	—	30					
15	—	—					
107	—	—					
29	—	—					
115	115	—					
1.102	115	75		—	—	—	—
	40						
—	—	—					
—	—	—					
—	—	—					
—	—	—					
—	—	—					
600		55	*Wydatek większy*, z powodu poniesionych znaczniejszych kosztów jak pozycye *b)* i *c)*.	—	—	—	—
1.550	—	370	*Wydatek większy*, z powodu większej ilości chorych położnic, poddających się praktyce klinicznej.	—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie wydatków	Oddział I chorych		Oddział II położnic		Oddział III syfilitycznych		Oddział IV obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z r. 1885.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
XVII.		**Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**										
	64	Wynagrodzenie dla mamek po 15 ct. dziennie za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały	—	—	210	35	—	—	—	—	210	35
XVIII.	65	**Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie**	13.187	—	—	—	—	—	—	—	13.187	—
XIX.		**Zapisy.**										
	66	Zapis ś. p. biskupa Szembeka, na odprawienie mszy św. przez kapitułę krakowską	37	50	—	—	—	—	—	—	37	50
	67	Zapis ś. p. Wenzla, na obdzielenie rekonwalescentów	38	—	—	—	—	—	—	—	38	—
	68	Zapis ś. p. ks. Gałeckiego i Klozowej, na odprawianie mszy św.	40	50	—	—	—	—	—	—	40	50
		Suma rubryki XIX. .	116	—	—	—	—	—	—	—	116	—
XX.	69	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe . . .**	51	53	—	—	—	—	—	—	51	53
XXI.		**Dyety i koszta podróży.**										
	70	Na podróże komisyjne w sprawach funduszu, jako właściciela dóbr . .	341	76			—	—	—	—	341	76
—		**Nadwyżka dochodów**										
	71	oddana funduszowi krajowemu . .	8.256	15½	—	—	—	—	2.069	50½	10.325	66

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
160	—	50	*Wydatek większy*, z powodu większego ruchu położnic, które przeniesiono na oddział chorych.	—	—	—	—
12.800	—	387	*Wydatek większy*, na podstawie miesięcznych wykazów, które przekonywują o większej ilości dni leczenia dzieci.	—	—	—	—
38	—	—					
38	—	—					
40	—	—					
116	—	—		—	—	—	—
150	99	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu zmienności tej rubryki.	5	35	—	—
50	—	292	*Wydatek większy*, z powodu poniesionych kosztów przez wysłanie komisyi lustracyjnej do dóbr Tropiszowa w Królestwie Polskiem, nakazanej uchwałą Wys. Sejmu z 22. Października 1884. jak LW. 35.173/85. i z powodu kosztów wysłania inżyniera w sprawie osuszenia gruntów w Tropiszowie.	—	—	—	—
15.062	4.736	—	Rzeczywiste dochody wszystkich oddziałów bez dotacyi były mniejsze od preliminowanych o kwotę 2.519 zł. wydatki zaś tychże oddziałów po strąceniu oddanych funduszowi krajowemu nadwyżek, były większe od preliminowanych o kwotę 4.490 „ w ogóle wynik mniej korzystny o . . . 7.009 zł. po strąceniu niekorzystnego wyniku przy poz. 14. dochodów . . . . . 2.273 „ okazuje się wydatek mniej jak obok . . 4.736 zł.	—	—	—	—

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie dochodów	Oddział I chorych		Oddział II położnic		Oddział III syfilitycznych		Oddział IV obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z r. 1885.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.										
I.		**Odsetki od kapitałów.**										
	1	Od papierów wartościowych	1.737	23	146	85	75	—	—	—	1.959	08
	2	5% od kapitału spłacanego przez fundusz krajowy	15.271	51	856	42	—	—	—	—	16.127	93
	3	Od kapitałów hipotekowanych na dobrach i realnościach	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	4	Dochody z fundacyi	1.117	48		—	159	—	163	64	1.440	12
		Suma rubryki I.	18.126	22	1.003	27	234	—	163	64	19.527	13
II.		**Dochody z realności i dóbr.**										
	5	Czynsz dzierżawny z dóbr „Tropiszów“ w Królestwie polskiem 2.700 rs. .	4.823	28	—	—	—	—	—	—	4.823	28
	6	Czynsz dzierżawny z dóbr „Prądnik Czerwony“	3.805	—	—	—	—	—	—	—	3 805	—
	7	Czynsz dzierżawny z folwarku „Przeginia duchowna“	50	—	—	—	—	—	—	—	50	—
	7	Czynsz za salę wykładową kliniki od c. k. Rządu	150	—	—	—	—	—	—	—	150	—
	8	Dochód z ogrodu szpitalnego	1.101	44	550	—	—	—	—	—	1.651	44
	9	Czynsz dzierżawny z propinacyi w Krowodrzy	—	—	653	—	—	—	—	—	653	—
		Suma rubryki II.	9.929	72	1.203	—	—	—	—	—	11.132	72
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**										
	10	Z funduszu krajowego galicyjskiego .	63.111	89	7.203	32	27.502	32	16.068	38	113.885	91
	11	Z funduszów obcokrajowych i od stron samopłacących	5.788	52	809	11	2.942	66	8.732	08	18.272	37
		Suma rubryki III. .	68.900	41	8.012	43	30.444	98	24.800	46	132.158	28

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.569	—	390	*Dochód większy*, wedle rzeczywistego stanu świeżo zakupionych efektów.	—	—	—	—
16.128	—	—		—	—	—	—
559	559	—	*Dochód mniejszy*, gdyż zaległe odsetki od kapitału ciążącego na dobrach „Rączna grunt leśny“ spłacono w ciągu r. 1884., a odsetki należne od kahału żydowskiego w Olkusku pozostały w zaległości w kwocie 9 zł. 43½ ct.	9	43½	—	—
1.453	12	—	*Dochód mniejszy*, z powodu, że odsetki z fundacyi Małeckiego pozostały w zaległości.	16	87	—	—
19.709	571	390		26	30½	—	—
	182						
4.450	—	373	*Dochód większy*, z powodu podwyższenia tenuty dzierżawnej do wysokości 3.024 Rbsr.				
3.805	—	—					
50	—	—					
150	—	—					
1.900	249	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ zbiór jarzyn tegorocznych i siana był mniej obfity jak w r. 1884. i mniej korzystny znalazł pokup na targu.				
653	—	—					
11.008	249	373		—	—	—	—
		124					
115.000	1.114	—	*Dochody mniejsze*, pomimo wzrosłej ilości dni leczenia, jak to wykazano przy poz. 30. *a.*, a to z tego powodu, że wiele kosztów leczenia pozostało w zaległości, pomimo dwukrotnych urgensów, jak o tem świadczy obok wykazana cyfra należytości czynnych wyższa od takichże należytości roku 1884. o kwotę 12.897 zł. 93 ct. w. a.	—	—	—	—
20.000	1.727	—		89.760	56	—	—
135.000	2.841	—	W sumie należytości czynnych mieszczą się zwroty przypadające:	89.760	56	—	—
			a) od funduszów obcokrajowych i samopłacących . . . . . 1.668 zł. 15 ct.				
			b) od stron rozmaitych niewyśledzonych . . . . . 88.092 „ 41 „				
			Razem j. obok . 89.760 zł. 56 ct.				

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie dochodów	Oddział I chorych		Oddział II położnic		Oddział III syfilitycznych		Oddział IV obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z r. 1885.									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
IV.	13	**Dochody rozmaite.**										
		a) Odsetki zwłoki od rat dzierżawnych i cen kupna dóbr . . .	20	12	—	—	—	—	—	—	20	12
		b) Ze sprzedaży rzeczy po zmarłych .	45	80	—	—	—	—	—	—	45	80
		c) Zwroty dawnych zaliczek udzielonych na płace	474	—	72	—	—	—	67	44	613	44
		Suma rubryki IV. .	539	92	72	—	—	—	67	44	679	36
—		**Dotacya**										
	14	pobrana od funduszu krajowego . .	—	—	5.121	31	1.715	17	—	—	6.836	48

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Ogólna kwota preliminowana według uchwały z d. 22. Paźdz. 1884.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
				czynne		bierne	
	mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	—					
—	—	—					
—	—	—					
300	—	379	*Dochód większy*, z powodu znaczniejszych wpływów wykazanych pod literą *c.*	—	—	—	—
4.563	—	2.273	*Dochód większy*, wskutek mniej korzystnego wyniku w dziale dochodów własnych a większych wydatków, jak to wykazano przy poz. 71. wydatków, co spowodowało przekroczenie dozwolonej dotacyi.	—	—	—	—

Wykaz należytości
czynnych i biernych z lat ubiegłych z końcem roku 1885.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Należytości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		A. Wydatki.				
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**				
	1	Zwrot zaliczek udzielonych na płace	180	32	—	—
VIII.		**Koszta gospodarcze.**				
	2	Zwrot zaliczki udzielonej na płacę ogrodnika	22	50	—	—
XIV.		**Podatki i daniny.**				
	3	Zwrot nadpłaconych podatków z dóbr Rączna	350	17	—	—
XV.		**Rozmaite.**				
	4	Zwrot kosztów przewozu obłąkanych obcokrajowych	17	58	—	—
XX.		**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe.**				
	5	Zwrot zaliczkowo poniesionych kosztów edyktu w sprawie spadku po śp. M. Jurku	12	50	—	—
		Suma I. .	583	07	—	—
		B. Dochody.				
I.		**Odsetki od kapitałów.**				
	6	Od kapitałów hipotekowanych na dobrach i realnościach . . .	1.423	11	—	—
II.		**Dochody z realności i dóbr.**				
	7	Zaległy czynsz z młyna w Prądniku białym	1.306	71½	—	—
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**				
	8	Z funduszów obcokrajowych i od stron samopłacących . . .	368	12	—	—
	9	Od stron „Rozmaitych niewyśledzonych“, których dochodzenie jest w toku	19.251	91	—	—
IV.		**Dochody rozmaite.**				
	10	Zwrot kosztów leczenia chorych, durem powrotnym dotkniętych . .	14.500	—	—	—
		Suma II. .	36.849	85½	—	—
		do tego: Suma I. .	583	07	—	—
		Razem .	37.432	92½	—	—

VII.

FUNDUSZ POLICYI KRAJOWEJ.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

LW. 56.743/1886.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 22. Paźdz. 1884. zł.
		Wydatki.			
I.	1—4	**Koszta gospodarcze**	—	—	380
II.	5	**Koszta transportu korekcyonistów i korekcyonistek**	—	—	10
III.	6	**Zwroty grzywien policyjnych**	—	—	10
IV.	7	**Zwroty należytości posłańców karnych**	—	—	2
V.	8	**Remuneracye**	—	—	5
VI.	9	**Rozmaite**	—	—	10
		Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych.	—	—	417
		Nadwyżka dochodów, przeniesiona do funduszu krajowego	6.235	93½	5.890
		Suma wszystkich wydatków	**6.235**	**93½**	**6.307**
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	5% od kapitału zahipotekowanego na realności w Krakowie w kwocie 109 złp. 1 gr.	2	74	1
	2	5% od listów zastawnych gal. Tow. kred. ziemskiego	1.865	—	2.515
	3	4½% od obligacyj pożyczki kraj. z r. 1883.	855	—	464
	4	5% od chwilowo lokowanej gotowizny	2.743	81	2.822
	5	6% przypadających w roku 1885. od resztującej ceny kupna 8.000 zł. za realność t. z. Maryi Magdaleny, l. 20 ¾ we Lwowie	480	—	480
	6	4% od książeczki gal. kasy oszczędności	—	—	3
	—	4½% od oblig. pożyczki krajowej z r. 1884.	49	50	—
	—	4½% od listów zastawnych Banku kraj.	239	88½	—
		Suma rubryki I.	6.235	93½	6.285
II.	7	**Policyjne grzywny**	—	—	10
III.	8	**Zwroty kosztów leczenia i zaopatrzenia korekcyonistów**	—	—	10
IV.	9	**Rozmaite**	—	—	2
		Suma dochodów rzeczywistych, zgodna z ogólną sumą wydatków	**6.235**	**93½**	**6.307**

policyi krajowej.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
380	—	W roku 1885. w tych rubrykach nie było wydatków.				
10	—					
10	—					
2	—					
5	—					
10	—					
417	—					
—	346					
71	—					
—	2	*Dochód większy* z powodu poboru zaległości z roku poprzedniego.				
650	—	*Dochód mniejszy* z powodu, iż zamiast preliminowanego przykupna tych efektów, zakupiono 4½% listy zast. Banku krajowego, jak poniżej.				
—	391	*Dochód większy* z powodu przykupna tych efektów.				
78	—	*Dochód mniejszy* stosunkowo do lokowanej gotowizny, która z końcem roku, zamiast oprocentowania w funduszu krajowym, użytą została na zakupno efektów.				
—	—					
3	—	*Dochód mniejszy* z powodu sprzedaży efektu.				
—	49	*Dochód większy* od nowo przykupionych efektów.				
—	240					
731	682					
10	—	W tych rubrykach niebyło dochodu.				
10	—					
2	—					
753	682					
71						

Wydatki *mniejsze* od budżetu o . . . 417 zł.
Dochody *mniejsze* „ „ „ . . . 71 „
Wynik w ogóle *korzystniejszy* o . . . 346 zł.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

VIII. — X.

Fundusz pożyczki krajowej

z roku 1883.

(Str. 302)

Fundusz pożyczki krajowej

z roku 1884.

(Str. 306)

Fundusz pożyczki krajowej

z roku 1885.

(Str. 308)

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

Wydatki. VIII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1883.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
		Wydatki.			
		a) Rzeczywiste.			
I.	1	**Umorzenie pożyczki** przez losowanie obligacyj	33 600		40.200
II.	2	**Wypłata kuponów** od obligacyj w obiegu będących . . .	169.058	25	168.824
III.		**Koszta administracyjne.**			
	3	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów .	16.905	82½	16.882
	4	Potrzeby kancelaryjne, koszta insercyjne i inne pomniejsze . .	141	14½	300
		Suma rubryki III. .	17.046	97	17.182
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych .	219.705	22	226.206
	5	Do tego: Wykupno wylosowanych w roku 1885. obligacyj pożyczki krajowej z roku 1873.	17.300	—	
		Suma wszystkich wydatków rzeczywistych .	237.005	22	
		b) **Zapas kasowy** z końcem roku 1885. w gotówce	570.593	84	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów . .	807.599	06	

Zamknięcie rachunku za rok 1885. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
6.600	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, iż w preliminarzu na rok 1885. obliczono należytość roczną ściśle wedle planu umorzenia (LW. 48.156 83.), w ciągu zaś roku przedmiotowego zrealizowano tylko zgłoszone obligacye z losowania poprzedniego i z bieżącego roku. Z emitowanych obligacyj na . . . 3,800.000 zł. wylosowano zgodnie z planem umorzenia w r. 1884. 38.400 zł. w roku 1885. . 40.200 „ razem . 78.600 zł. spłacono zaś i ściągnięto z obiegu: w roku 1884. 31.200 zł. „ 1885. 33.600 „ 64.800 „ pozostaje do spłacenia z końcem roku 1885. 3,735.200 zł.	—	—	13.800	—
—	234	*Wydatek większy* z powodu spłaty zaległych kuponów z roku ubiegłego.	—	—	5.465	—
—	24	*Wydatek większy* z powodu wypłaty podatku od zrealizowanych kuponów zaległych.				
159	—	Wydatki *ad 4.* nie mogą być naprzód ściśle obliczone.				
159	24					
135	—					
6.735	234					
6.501						
		Wydatek nieprelimiowany, poniesiony w myśl uchwały W. Sejmu z dnia 23. Października 1883. na wykupno obligacyj pożyczki krajowej z roku 1873. Wedle zamknięcia rachunku owej pożyczki za rok 1885. pozostały w obiegu z końcem tegoż roku obligacye imiennej wartości 583.300zł.	—	—	19.265	—
		Zapas kasowy w gotowiźnie 570.593 zł. 84 ct. użyty na zasilenie kasy krajowej. Fruktyfikacya tegoż w ciągu roku, zarachowana w Rubr. II. dochodów funduszu krajowego, str. 120.				

Dochody. VIII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1883.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1885. zł.	Wydatki w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
		Dochody.			
		a) Rzeczywiste.			
I.	1	**Uposażenie** z funduszu krajowego (rubr. XIV. poz 146.) na umorzenie obligacyj przez losowanie, na wypłatę kuponów, podatku dochodowego od tychże i pokrycie wydatków administracyjnych . .	219.705	22	226.206
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	219.705	22	226.206
		b) Przenośne.			
	2	Zwrot zaliczek udzielonych Bankom na wypłatę kuponów i obligacyj w roku ubiegłym	4.107	78	
	3	Gotowizna podniesiona z lokacyi w Banku krajowym . . .	128.430	99	
		Suma wszystkich dochodów .	352.243	99	
		c) Zapas kasowy z początkiem roku 1885. w gotówce . . .	455.355	07	
		Razem .	**807.599**	**06**	

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotowiźnie . . . . . 570.593 zł. 84 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne: *a)* w rubrykach wydatków z roku 1885. 19.265 zł. — ct.
„ „ *b)* z lat ubiegłych . . . 3.721.911 „ 20 „ 3.741.176 „ 20 „

Czysty stan bierny . . . . . **3.170.582 zł. 36 ct.**

Zamknięcie rachunku za rok 1885. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
6.501	—	*Dochód mniejszy* wedle potrzeby wykazanej przy pozycyi 1—4. wydatków.				
6.501	—					
		Do poz. 3) Gotowizna ta pochodzi z lokacyi uskutecznionej w roku 1884.				
			—	—	—	—

Wykaz należytości biernych z lat ubiegłych.

W rubr. I. wyd.	Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj po dzień 1. Maja 1.922 roku	3,721.400 zł.	— ct.
„ II. „	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących .	510 „	18 „
„ III. „	Rozmaite drobne	1 „	02 „
	Razem . . .	3,721.911 zł.	20 ct.

LW. 59.111/1886.

Wydatki i dochody. IX. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1884.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
		Wydatki.			
I.	1	**Umorzenie pożyczki** przez losowanie obligacyj	8.600	—	10.100
II.	2	**Wypłata kuponów**	44.181	—	44.887
III.	3	**C. k. Skarbowi Państwa** 10% podatek dochodowy od kuponów . .	4.418	10	4.489
IV.	4	**Koszta administracyjne**	86	47	200
		Suma wydatków .	**57.285**	**57**	**59.676**
		Dochody.			
I.	1	**Uposażenie** z funduszu krajowego (rubr. IV. poz. 148.) na umorzenie obligacyj przez losowanie, na wypłatę kuponów, podatku dochodowego od tychże i pokrycie wydatków administracyjnych .	57.285	57	59.676
		Suma dochodów .	**57.285**	**57**	**59.676**

Zamknięcie rachunku za rok 1885. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.500	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, iż w budżecie na rok 1885. obliczono należytość ściśle wedle planu umorzenia (do LW. 39.097|84), natomiast zaś w ciągu roku nie wszystkie strony zgłosiły się z wylosowanemi obligacjami do wypłaty. Z emitowanych obligacyj na . . 1,000.000 zł. wylosowano zgodnie z planem umorzenia w r. 1885. . . 10.100 zł. spłacono zaś i ściągnięto z obiegu w roku 1885. . . . . 8.600 zł. pozostaje tedy do spłacenia z końcem roku 1885. . . . . 991.400 zł.	—	—	1.500	—
706	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, iż nie wszystkie strony zgłosiły się z zapadłymi kuponami do wypłaty. Należytość kuponowa wynosiła w r. 1885: a) zaległa z roku 1884. . 243 zł. b) bieżąca z dnia 1. Maja 1885. . . . 22.500 „ c) „ z dnia 1. Listopada 1885. . 22.387 „ 45.130 zł. wypłacono . . . . . 44.181 „ pozostało w zaległości, j. o. . . 949 zł.	—	—	949	—
71	—	*Wydatek mniejszy* odpowiadający zrealizowanym kuponom.				
114	—	*Różnica* z powodu niestałości wydatków tego rodzaju.				
2.391	—		—	—	2.449	—
2.391	—	*Różnica* odpowiadająca wynikłościom poz. 1—4. wydatków.				
2.391	—					

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny . . . . . — zł.

Stan bierny.

1) obligacye do umorzenia: a) z bieżącego losowania . 1.500 zł.
b) w dalszych losowaniach 989.900 „ 991.400 zł.

2) zaległe kupony . . . . . 949 „ 992.349 „

Czysty stan bierny . . . 992.349 zł.

LW. 59.110|1886.

Wydatki i Dochody. X. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1885.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
		Wydatki.			
		a) Rzeczywiste.			
I.	1	**Umorzenie pożyczki** przez losowanie obligacyj	2.000	—	
II.	2	**Wypłata kuponów** od obligacyj w biegu będących	7.983	—	
III.	3	**C. k. Skarbowi państwa** 10% podatek dochodowy od kuponów .	798	30	
IV.		**Koszta administracyjne.**			
	4	Papier, litografia i druk obligacyj	227	85½	
	5	Koszta kancelaryjne i inne	97	34	
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych .	11.106	49½	10.000
		b) Przenośne.			
	6	Sprzedane obligacye pożyczki krajowej z roku 1885. funduszowi propinacyjnemu imiennej wartości	354.800	—	
	7	Funduszowi krajowemu dla rozdania pożyczek na budowę koszar . . . . . 120.000 zł. — ct.			
	8	Temuż dla rozdania pożyczek powodzią dotkniętym 200.029 zł. 60 ct.	320.029	60	
		Razem zgodnie z sumą dochodów .	**685.936**	**09½**	
		Dochody.			
		a) Rzeczywiste.			
I.	1	**Uposażenie** z funduszu krajowego (rubr XIV. poz. 149. c) na umorzenie obligacyj przez losowanie, na wypłatę kuponów, podatku dochodowego od tychże i pokrycie wydatków administracyjnych .	11.106	49½	10.000
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	11.106	49½	10.000
		b) Przenośne.			
	2	Obligacye własne emitowane	354.800	—	
	3	Uzyskany kapitał ze sprzedaży 4½% obligacyj własnych . . .	320.029	60	
		Suma wszystkich dochodów .	**685.936**	**09½**	

Zamknięcie rachunku za rok 1885. Wydatki i Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

XI. — XV.

Fundusze samoistne niedotowane.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

XI. Fundusz domestykalny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Wydawnictwo starożytnych aktów grodzkich.**			
	1	Dotacya dla funduszu Aleksandra hr. Stadnickiego, na wydawnictwo starożytnych aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernardyńskiego	1.200	—	1.200
II.	2	**Rozmaite**	—	60	5
		Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych .	1.200	60	1.205
		Przeniesiono do majątku zarodowego	3.363	82	
		Suma wszystkich wydatków .	4.564	42	
		Zapas w gotówce z końcem roku 1885.	3.461	59½	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów .	**8.026**	**01½**	
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	5% od kapitału wypożyczonego na budowę zakładu kulparkowskiego według planu amortyzacyjnego	1.724	20	1.724
	2	5% od obligacyj indemnizacyjnych	144	42	165
	3	5% „ listów zastawnych Tow. kredyt. ziemskiego	2.460	—	2.840
	4	4% „ książeczek galicyjskiej Kasy oszczędności	—	—	4
	—	4½% od Obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883.	99	—	—
	—	4½% „ „ „ „ „ 1884.	154	50	—
	—	4½% „ listów zastawnych Banku krajowego	80	07½	—
		Suma rubryki I. .	4.662	19½	4.733
II.	5	**Sprzedaż dzieła** p. t.: Poczet szlachty galicyjskiej i bukowińskiej .	—	—	5
III.	6	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	4.662	19½	4.738
		Zapas w gotówce z początkiem roku 1885.	3.363	82	—
		Suma wszystkich dochodów .	**8.026**	**01½**	—

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1885.

Stan czynny.

Zapas gotówki z końcem roku 1885. . . . 3.461 zł. 59½ ct.

Stan bierny . — „ — „

Czysty stan czynny . . **3.461 zł. 59½ ct.**

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
4	—	*Wydatek mniejszy*; tego rodzaju potrzeby nie dadzą się z góry przewidzieć.				
4	—		—	—	—	—
—	—					
21	—	*Do poz. 2) Dochód mniejszy* z powodu zarządzonego do L.W. 26.318/85 i 51.272/85 spieniężenia tych efektów.				
380	—	*Do poz. 3) Dochód mniejszy*, ponieważ nie powiększył się stan tych efektów przez dokupno, jak było preliminowane, lecz w miejsce ich zakupiono 4½ % obligacye pożyczki krajowej z roku 1883. i 1884 oraz 4½% listy zastawne Banku krajowego. (Patrz poniżej).				
4	—	*Do poz. 4) Dochodu nic było*, ponieważ książeczka kasy oszczędności spieniężoną została w roku 1884.				
—	99	Jak wyjaśnienie do poz. 3.				
—	155					
—	80					
405	334					
5	—					
—	—					
410	334		—	—	—	—
76						

Wydatki *mniejsze* od budżetu o . . . 4 zł.
Dochody *mniejsze* od budżetu o . . . 76 „
Wynik *niekorzystniejszy* o . . . . 72 zł.

Uwaga. Zapas gotówki z końcem roku 1885. w kwocie 3.461 zł. 59½ ct. wykazany, przeniesiono z początkiem roku 1886. do *majątku zarodowego* i użyto na zakupno 4½% listów zastawnych Banku krajowego. (LW. 13.833/86).

LW. 55.772/1886.

XII. Fundusz kultury krajowej.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Październ. 1884. zł.
		Wydatki.			
I.	1	**Zwroty kar**	5	—	20
II.		**Rozmaite.**			
	2	Zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach	3.860	—	3.860
	3	Nieprzewidziane	—	—	—
	4	Nadwyżka dochodów przeniesiona do funduszu krajowego . . .	604	59½	—
		Suma rubryki II. .	4.464	59½	3.860
		Suma wszystkich wydatków .	**4.469**	**59½**	3.880
		Dochody.			
I.	1	**Odsetki** od kapitałów chwilowo lokowanych	396	91	2.381
	2	„ od obligacyj pożyczki kraj. z r. 1883. i 1884. . . .	1.948	50	
II.	3	**Kary za przestępstwa lasowe i wodne**	2.124	18½	1.500
III.	4	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	**4.469**	**59½**	3.881

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1885.	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
Stan czynny.				
Zapas kasowy w gotówce	—	—	—	
Należytości czynne: a) z roku bieżącego (grzywny)	745	90		
„ „ b) z lat ubiegłych „	2.797	04	3.542	94
Stan bierny.				
Zwroty kar z lat ubiegłych	—	—	2	—
Czysty stan czynny .	—	—	**3.540**	**94**

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
15	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ zwroty grzywien są przypadkowe.				
—	—					
—	—					
—	605	*Wydatek większy*, odpowiedni niespotrzebowanym dochodom tego funduszu.				
—	605					
15	605		—	—	—	—
	590					
36	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ kapitał ulokowany w funduszu krajowym na 5% i na 6%, zwrócony został; — za kapitał ten zakupiono 4½% oblig. pożyczki kraj. imiennej wartości 43.300 zł. (LW. 9.159/1885).				
—	625	*Dochód większy*, z powodu poboru znaczniejszych grzywien zaległych i za rok bieżący.	745	90	—	—
—	—		—	—	—	—
36	625		745	90	—	—
	589					

Wydatki *mniejsze* od budżetu o . . . 15 zł.
Dochody *większe* od budżetu o . . . 589 „
Wynik w ogóle *korzystniejszy* o . . 604 zł.

LW. 55.763/1886.

XIII. Fundusz stanowy sierociński.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22 Październ. 1884. zł.
		Wydatki.			
I.		**Utrzymanie sierot.**			
	1	Siedm miejsc w Zakładzie św. Antoniego we Lwowie po 120 zł. .	840	—	840
	2	Cztery miejsca w szkole ogrodniczej przy ogrodzie botanicznym we Lwowie po 63 zł.	126	—	252
	3	Cztery miejsca w Zakładzie św. Józefa w Krakowie po 120 zł. . .	480	—	480
	4	Jedno miejsce w Zakładzie św. Wincentego we Lwowie . . .	—	—	115
		Suma rubryki I. .	1.446	—	1.687
II.	5	**Rozmaite**	—	—	5
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych .	1.446	—	1.692
		Przeniesiono do majątku zarodowego	274	—	
		Zapas w gotówce z końcem roku 1885.	351	78	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów .	**2.071**	**78**	
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	5% od listów gal. banku hipotecznego	—	—	25
	2	4% i 5% od listów zastawnych Towarzystwa kredytowego ziemskiego	1.373	39	1.389
	3	$4\frac{1}{2}$% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883.	390	—	378
	—	$4\frac{1}{2}$% „ „ „ „ „ „ 1884.	28	50	—
	4	4% od książeczki galicyjskiej Kasy oszczędności	5	89	3
		Suma rubryki I. .	1.797	78	1.795
II.	5	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	1.797	78	1.795
		Zapas w gotówce z początkiem roku 1885.	274	—	
		Suma wszystkich dochodów .	**2.071**	**78**	

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas gotówki z końcem r. 1885. . 351 zł. 78 ct.
Stan bierny (zaległość z roku bieżącego) . . 63 „ — „
Czysty stan czynny . **288 zł. 78 ct.**

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic.	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
126	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ dwu stypendystów nie-pobrało półrocznej należytości (po 31 zł. 50 ct.).	—	—	63	—
—	—		—	—	—	—
115	—	*Wydatek mniejszy* z powodu nieobsadzenia tego miejsca.	—	—	—	—
241	—		—	—	—	—
5	—	*Wydatku niebyło*, z powodu niestałości tej rubryki.	—	—	—	—
246	—		—	—	63	—
25	—	*Do poz. 1—2. Dochody mniejsze*, ponieważ listy hipoteczne sprzedano w r. 1884., stanu zaś listów kredytowych ziemskich nie powiększono przez dokupno, jak preliminowano, lecz w miejsce ich zakupiono $4^1/_2\%$ obligacye pożyczki krajowej z r. 1883 i 1884.				
16	—					
—	12					
—	29					
—	3					
41	44	*Do poz. 4.* Przy spieniężeniu książeczki okazała się narosła na niej prowizya większą, aniżeli preliminowano.				
—	—					
41	44		—	—	—	—
	3					

Wydatki *mniejsze* od budżetu o . . 246 zł.
Dochody *większe* od budżetu o . . 3 „
W ogóle wynik *korzystniejszy* o . . 249 zł.

Uwaga. Zapas gotówki z końcem roku 1885. wykazany w kwocie 351 zł. 78 ct., po potrąceniu należytości biernych w kwocie 63 zł., przeniesiono z początkiem roku 1886. do majątku *zarodowego* i użyto na zakupno $4^1/_2\%$ listów zastawnych Banku krajowego, pozostałą zaś po zakupnie drobną resztę gotówki ulokowano na książeczkę Banku krajowego (LW. 14.105/86).

LW.55.773/1886.

XIV. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Liczba rubryki budżetu.	Liczba pozycyi budżetu.	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
		Wydatki.			
		a) Rzeczywiste.			
I.	1.	**Płaca** Dr. Ksaweremu Liskiemu za czynności około wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernardyńskiego. . . .	800	—	800
II.	2.	**30% rabat księgarski** za sprzedaż aktów grodzkich.	99	54	60
III.	3.	**Koszta druku i oprawy** aktów grodzkich	1.090	40	800
IV.	4.	**Rozmaite**	65	90	5
		Suma wydatków rzeczywistych. budżetem objętych .	2.055	84	1.665
		b) Przenośne.			
	5.	Efekta spieniężone	300	—	
	6.	„ wydane do dewinkulacyi	200	—	
	7.	Gotówka wydana na lokacyę	6	24	
	8.	**Zapas** kasowy z końcem roku 1885. w efektach	5.460	78	
		Razem zgodnie ze suma dochodów .	**8.022**	**86**	
		Dochody.			
		a) Rzeczywiste.			
I.	1.	**Dotacya** z funduszu domestykalnego na wydawnictwo aktów grodzkich	1.200	—	1.200
II.	2.	**Sprzedaż aktów grodzkich**	331	80	200
III.		**Odsetki.**			
	3.	5% od listów zastawnych Towarzystwa kredyt. ziemskiego . .	10	—	10
	4.	4% „ książeczki wkładkowej galic. Banku kredytowego . . .	—	—	1
	5.	4% „ książeczek galicyjskiej Kasy oszczędności	—	—	200
	—	4½% „ od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883. , . . .	248	33	—
		Suma rubryki III. .	258	33	211
IV.	6.	**Rozmaite**	—	—	—
V.	7.	**Zapas** kasowy z początkiem roku 1885. w efektach	5.754	54	5.500
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	7.544	67	7.111
		b) Przenośne.			
	8.	Efekta zakupione.	6	24	
	9.	„ zwrócone niezdewinkulowane	200	—	
	10.	Gotówka za spieniężone efekta	271	95	
		Suma wszystkich dochodów .	**8.022**	**86**	

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny.

Zapas kasowy w efektach:

a) 5% listy zastawne Tow. kredyt. 200 zł. — ct.
b) 4½% oblig. pożyczki kr. z r. 1883. 5.200 „ — „
c) 4% książeczka wkład. Bank. kraj. 60 „ 78 „ 5.460 zł. 78 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . . . **5.460 zł. 78 ct.**

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości.			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	40	*Do poz. 2) Wydatek większy* z powodu większej ilości sprzedanych egzemplarzy „Aktów grodzkich“, odnośnie do większego dochodu w rubr. II. dochodów.				
—	290	*Do poz. 3) Wydatek większy* w skutek zakupna 110 ryz papieru, które służyć mają na druk dalszych tomów.				
—	61	*Do poz 4) Wydatek większy* z powodu zwrotu funduszowi krajowemu pobranej w roku 1884. zaliczki 63 zł. 05 ct.				
—	391					
—	—					
—	132	*Dochód większy* z powodu sprzedaży większej ilości egzemplarzy „Aktów grodzkich“ (patrz rubr. II. wyd).				
—	—					
1	—	*Do poz. 4—5) Dochody mniejsze*, ponieważ książeczki wkładkowe Banku kredytowego i galic. Kasy oszczędności sprzedane zostały w roku 1884.; natomiast przybyły niepreliminowane odsetki od zakupionych 4½% obligacyj pożyczki kraj. z roku 1883.				
200	—					
—	248					
201	248					
—	—					
—	255	Pozostałość kasowa okazała się większą, ponieważ takowa z całą ścisłością preliminarzem naprzód oznaczyć się nie da.				
201	635					
	434					

Wydatki *większe* od budżetu o . . . 391 zł. — ct.
Dochody *większe* od budżetu o . . . 434 „ — „
Wynik *korzystniejszy* o . . . . . 43 zł. — ct.

LW. 55.771/1886.

Wydatki. XV. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
		Wydatki.			
		a) Rzeczywiste.			
I.		**Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj.**			
	1	Spłata obligacyj wylosowanych	17.300	—	—
II.		**Wypłata kuponów.**			
	2	Od obligacyj w biegu będących	35.118	—	36.189
III.		**Koszta administracyjne.**			
		C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów . .	3.494	70	3.619
	3	„ „ „ należytość stemplowa	311	44	320
	4				
	5	Potrzeby kancelaryjne i inne pomniejsze	83	66	100
	6	$^1/_8$ prowizya bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj	5	86	—
		Suma rubryki III. .	3.895	66	4.039
		Do przeniesienia .	56.313	66	40.228

Zamknięcie rachunku za rok 1885. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	17.300	*Wydatek większy*, gdyż z powodu spodziewanego wykupna obligacyj nie wstawiono nic na ten cel do budżetu. Z emitowanych obligacyj na . 1,600.000 zł. wylosowano zgodnie z planem umorzenia od roku 1874. po koniec roku 1884. . . . 152.000 zł. w roku 1885. . . 19.300 „ razem . 171.300 zł. Z tego spłacono i ściągnięto z obiegu: a) od r. 1874. do końca roku 1884. . . 143.900 zł. b) w r. 1885. . . 17.300 „ c) fundusz pożyczki krajowej z r. 1883. po koniec r. 1885. wykupił z obiegu . 700.700 „ d) własne obligacye przedziurawione . 154.800 „ 1,016.700 „ pozostaje do spłacenia *z końcem roku 1885.* . . . . . 583.300 zł.				
1.071	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ nie wszystkie kupony zgłoszono do wypłaty. Należytość kuponowa wynosiła w r. 1885: a) zaległa z lat ubiegłych . 729 zł. b) bieżąca dnia 1. Maja i 1. Listopada 1885. . 35.265 „ c) nadpłacono od wylosowanych obligacyj . 582 „ 36.576 zł. spłacono w roku 1885. . . 35.118 „ pozostało do spłaty w zaległości . 1.458 zł.	—	—	1.458	—
124	—	Z roku 1884. zaległa należytość wynosiła 27 zł. 90 ct.			45	—
9	—	z roku bieżącego 17 zł. 10 ct., razem 45 zł., które				
16	—	z początkiem roku 1886. zapłacono.				
—	6	Wydatki te nie mogą być naprzód ściśle obliczone.				
149	6		—	—	45	—
143						
1.220	17.306		—	—	1.503	—

Wydatki i dochody. IX. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
IV.		Z przeniesienia .	56.313	66	40.228
		Wydatki rozmaite.			
	7	Niewyrachowana reszta zaliczek, danych bankom na wypłatę kuponów	114	10	200
		Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych .	56.427	76	40.428
		b) Zapas kasowy z końcem roku 1885.	—	—	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów .	**56.427**	**76**	
		Dochody.			
		a) Rzeczywiste.			
I.		**Zwrot kapitału wypożyczonego.**			
	1	Od Wydziałów powiatowych	4.834	04	
II.		**Odsetki.**			
	2	6% od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym . . .	2.087	77	
	3	10% od Wydziałów powiatowych za niedotrzymanie terminów spłaty	1.080	14	
		Suma rubryki I. i II.	8.001	95	10.000
		Do przeniesienia .	8.001	95	10.000

Zamknięcie rachunku za rok 1885. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.220	17.306		—	—	1.503	—
86	—		114	10	—	—
1.306	17.306		114	10	1.503	—
	16.000					
		Do poz. 1. Suma udzielonych pożyczek wynosiła w kapitale . . . 1,166.300 zł. — ct. na to uiszczono po koniec roku 1884. 1,142.366 zł. 64½ ct. w r. 1885. . 4.834 „ 04 „ 1.147.200 „ 68½ „ pozostaje do ściągnięcia . . 19.099 zł. 31½ ct.				
		Do poz. 2. Zaległość z tytułu odsetek anuitetowych wynosiła z końcem roku 1884. . . . 8.813 zł. 53 ct. na to uiszczono w r. 1885. . 2.087 „ 77 „ pozostaje w zaległości . . 6.725 zł. 76 ct.				
		Do poz. 3. Zaległość z r. 1884. wynosiła . . 16.405 zł. 30½ ct. od tego odpisano . . . 5.314 „ 46 „				
1.998	—	pozostało . . . . . 11.090 zł. 84½ ct. do tego należytość bieżąca za rok 1885. . . . . 1.018 „ 21 „ razem . . 12.109 zł. 05½ ct. Ściągnięto w ciągu roku 1885. 1.080 „ 14 „ pozostało w zaległości . . 11.028 zł. 91½ ct. z tego przypada: a) na lata ubiegłe 10.010 zł. 71½ ct. b) na rok bieżący 1.018 „ 20 „ razem j. w. . . 11.028 zł. 91½ ct.	1.018	20	—	—
1.998	—		1.018	20	—	—

Dochody. XV. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1885. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 22. Październ. 1884. zł.
		Z przeniesienia .	8 001	95	10.000
III.		**Rozmaite dochody.**			
	4	Zwrot zaliczek danych bankom na wypłatę kuponów i zwrot za brakujące kupony	398	30	500
		Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych .	8.400	25	10.500
		Do tego:			
	5	Z funduszu pożyczki krajowej z r. 1883. na wypłatę obligacyj w r. 1885. wylosowanych	17.300	—	
		Suma dochodów rzeczywistych .	25.700	25	
		b) Przenośne.			
		Zwrot zaliczki danej funduszowi krajowemu	19.038	46½	
		Suma wszystkich dochodów .	44.738	71½	
		c) Zapas kasowy z początkiem roku 1885. w gotówce . . .	11.689	04½	
		Suma wszystkich dochodów .	**56.427**	**76**	

Zamknięcie rachunku za rok 1885. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.998	—		1.018	20	—	—
102	—	*Do poz. 4.* Dochody te nie mogą być z góry ściśle obliczone.	—	—	—	—
2.100	—		1.018	20	—	—

*

XV. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873. Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Pozycya		Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
	Stan majątku z końcem roku 1885.				
	Stan czynny.				
1	Należytości czynne:				
	a) w rubrykach dochodów z lat ubiegłych	448.643	58½		
	b) „ „ z roku 1885.	1.018	20		
	c) „ wydatków z roku 1885.	114	10	449.775	88½
	Stan bierny.				
2	Należytości bierne:				
	a) w rubrykach wydatków z lat okresowych	583.300	—		
	b) z roku 1885.	1 503	—	584.803	—
	Czysty stan bierny . . .	—	—	**135.027**	**11½**

Rubryka budżetu		Należytości czynne zł.	Należytości czynne ct.	Należytości bierne zł.	Należytości bierne ct.
	Wykaz należytości *czynnych i biernych z lat ubiegłych i okresowych.*				
	Dochody.				
I.	Zwrot kapitału wypożyczonego powiatom	19.099	31½		
II.	Odsetki:				
	a) od wypożyczonego Wydziałom pow. kapitału 6.725 zł. 76 ct.				
	b) za zwłokę . . . . . 10.010 „ 71½ „	16.736	47½		
—	Zwrot zasiłku na budowę kulparkowską	273.583	41		
—	Zwrot zaliczki danej funduszowi krajowemu	139.224	38½		
	Wydatki.				
I.	Umorzenie pożyczki przez losowanie	—	—	583.300	—
	Razem . .	448.643	58½	583.300	—

Z Drukarni Ludowej we [illegible]wie.

XVI.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

LW. 55.787/1886.

Wydatki. Fundusz podrzutków

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 22 Paźdz. 1884. zł.
		Wydatki.			
I.	—	**Płace urzędników i sług**	—	—	—
II.	—	**Potrzeby kancelaryjne**	—	—	.
III.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	1	Akuszerce za stręczenie żywicielek i pieluszkowe	—	—	25
	2	Żywicielkom za gorliwe pielęgnowanie dzieci	—	—	10
		Suma rubryki III.	—	—	35
IV.		**Koszta utrzymania dzieci,**			
	3	Podrzutków, których matki umarły, lub na oddział obłąkanych przeniesione zostały	102	04	190
V.	4	**Koszta leczenia dzieci**	—	—	10
VI.		**Podatki i daniny.**			
	5	Podatek z propinacyi w „Krowodrzy“	125	29	95
	6	Ekwiwalent z propinacyi w „Krowodrzy“	28	96	29
		Suma rubryki VI.	154	25	124
VII.		**Rozmaite.**			
	7	Koszta pogrzebowe i inne drobne nieprzewidziane wydatki . .	—	—	20
—	8	**Nadwyżka dochodów** oddana do majątku zarodowego dla chwilowej fruktyfikacyi	1.424	41	1.298
		Suma wydatków	**1.680**	**70**	**1.677**

w Krakowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości. mniejsze zł.	mniejsze ct.	większe zł.	większe ct.	Uzasadnienie różnic.	Należytości czynne z roku bieżącego. zł.	ct.	bierne zł.	ct.
—		—			—	—	—	—
—		—			—	—	—	—
25		—		*Wydatek mniejszy*, z powodu, że nie okazała się potrzeba asygnowania wydatków na ten cel preliminowanych.				
10		—						
35		—			—	—	—	—
87		—		*Wydatek mniejszy*, według rachunku wypłat żywicielkom podrzutków.	—	—	—	—
10		—		*Wydatek mniejszy*, nie okazała się bowiem potrzeba wydatku z tej rubryki.	—	—	—	—
—			30	*Wydatek większy*, z powodu, że wymiar podatku z dodatkami był większy.				
—		—						
—			30		—	—	—	—
20		—		*Wydatek mniejszy*, nie okazała się bowiem potrzeba asygnowania wydatków z tego tytułu.	—	—	—	—
—			126	*Wydatek większy*, z powodu, że dochody rzeczywiste są większe od preliminowanych o kwotę . . 4 zł. ponieważ zaś wydatki rzeczywiste (bez nadwyżki dochodów), mniejsze są od wydatków preliminowanych o kwotę . . . . . 122 zł. okazuje się przeto, jak obok, większa nadwyżka dochodów w kwocie . . . . . 126 zł.	—	—	—	—
152		156			—	—	—	—
		4						

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Wynikłości w roku 1885. zł.	Wynikłości w roku 1885. ct.	Kwota preliminowana wedle ust. z dnia 22. Paźdz. 1884. zł.
		Dochody.			
I.		**Odsetki od kapitałów.**			
	1	5% od listów zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie imiennej wartości 300 zł.	15	—	15
	2	5% od kapitału spłaconego przez fundusz krajowy	856	42	856
	3	Od fundacyi „Tarły Jana“	82	07	82
	4	4% od nadwyżki dochodów za rok 1883 i 1884, fruktyfikowanej w majątku zarodowym	55	57	66
	5	4½% od listów zastawnych Banku krajowego na 2.150 zł. . .	11	29	—
	6	4½% od obligów pożyczki krajowej z r. 1883 na 200 zł. . .	7	35	—
		Suma rubryki I.	1.027	70	1.019
II.		**Dochody z realności i dóbr.**			
	7	Połowa czynszu z propinacyi w „Krowodrzy“	653	—	653
III.	8	**Rozmaite**	—	—	5
		Suma dochodów	**1,680**	**70**	**1.677**

w Krakowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości.		Uzasadnienie różnic.	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego.			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	—					
—	—	*Dochód w ogóle większy*, prócz bowiem preliminowanych odsetek, wpłynęły odsetki od efektów świeżo zakupionych z nadwyżek dochodów chwilowo lokowanych na książeczki Banku krajowego.				
11	—					
—	12					
—	8					
11	20		—	—	—	—
	9					
—	—		—	—	—	—
5	—	*Dochód mniejszy*, z powodu, iż żadnego nie było nieprzewidzianego dochodu.	—	—	—	—
5	9		—	—	—	—
	4					

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

XVII.

Fundusz pożyczkowy

na drogi powiatowe i gminne.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

L. W. 55.434/1886.

Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		A. Dochody.						
	1	Dotacya z funduszu krajowego (rubr. X. lit. D. pozycya 120).	20.000	—	20.000	—	—	—
	2	Zwroty pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym	73.750	—	5.600	—	68.150	—
	3	Odsetki od lokacyi w Banku krajowym	200	54	200	54	—	—
	4	Odsetki zwłoki od Wydziałów powiatowych	4	—	4	—	—	—
	5	Lokacya na 3% rachunku bieżącym w Banku krajowym — z roku 1884. 20.469 zł. 90 ct. „ „ 1885. 27.304 „ 54 „	47.774	44	46.350	—	1.424	44
		Suma dochodów	141.728	98	72.154	54	69.574	44
	6	**Zapas** z początkiem roku 1885.	—	—	—	—	—	—
		Razem	—	—	**72.154**	**54**	—	—
		B. Wydatki.						
	1	Pożyczki bezprocentowe udzielone Wydziałom powiatowym:						
		a) Buczackiemu 10.000 zł.						
		b) Czortkowskiemu 10.000 „						
		c) Sanockiemu 5.000 „						
		d) Pilznieńskiemu 1.500 „						
		e) Gorlickiemu 4.000 „						
		f) Doliniańskiemu 850 „						
		g) Rzeszowskiemu 2.000 „						
		h) Skałackiemu 4.000 „						
		i) Stanisławowskiemu 6.000 „	43.350	—	43.350	—		
	2	Lokacya na 3% rachunku bieżącym w Banku krajowym	27.304	54	27.304	54		
		Suma wydatków	70.654	54	70.654	54		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce	—	—	1.500	—		
		Razem	—	—	**72.154**	**54**	—	—

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny.

a) Zapas kasowy w gotówce	1.500	zł. —	ct.
b) Gotówka na lokacyi w Banku krajowym na 3% rachunku bieżącym	1.424	„ 44	„
c) Należytość czynna w pożyczkach udzielonych Wydziałom powiatowym do zwrotu	68.150	„ —	„
Suma stanu czynnego	71.074	zł. 44	ct.
Stan bierny	—	„ —	„
Czysty stan czynny	**71 074**	zł. **44**	ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1884.	50.869	„ 90	„
okazuje się **przyrost** majątku o	**20.204**	zł. **54**	ct.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 58.821/1886.
Alegat lit. **B.** do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów kraj. za r. 1885.

Lit. B.

Zamknięcie rachunku

FUNDUSZÓW SAMOISTNYCH

(niedotowanych)

budżetem nieobjętych

za rok

1885.

Uwaga. Włącznie do roku 1884. sporządzano zamknięcia rachunkowe funduszów tego Działu wedle formy i wzorów, wskazanych uchwałą Wys. Sejmu z dnia 14. października 1878. r. (LW. 30.429/1878).

W obecnem zamknięciu rachunków tego Działu zmieniono formę w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 21. Grudnia 1885. r., która opiewa:

„*Wzywa się Wydział krajowy, ażeby w zamknięciu rachunkowem tych funduszów przedstawiał rzeczywisty przyrost majątku zakładowego i rzeczywiste dochody i wydatki majątku obrotowego, zaś obrót kasowy osobno uwidoczniał*".

Zastosowano się tedy do tej uchwały w poszczególnych funduszach, obrót zaś kasowy uwidoczniono w sumarycznem zestawieniu obrotu *brutto*, *Lit. D.*

Indeks.

		str.
I.	Fundusz pomnika Kościuszki	345
II.	Fundusze stypendyjne	346
III.	Administracya dóbr Winniki	367
IV.	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	369
V.	„ niżankowicki inwalidów wojskowych	371
VI.	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	373
VII.	Zakład narodowy imienia Osolińskich	375
VIII.	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	376
IX.	„ zapomogi z roku 1868.	377
X.	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	378
XI.	„ ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich	379
XII.	„ szkół ludowych z roku 1872.	381
XIII.	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych	385
XIV.	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	387
XV.	„ Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących	389
XVI.	„ ś. p. Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	390
XVII.	„ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	392
XVIII.	Fundacya Sandecka „Dom roboczy“	393
XIX.	„ Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolf dla obłąkanych ozdrowieńców	394
XX.	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze itd.	396
XXI.	„ Dr. Józefa Kaźmierza Malinowskiego im. „Najjaśniejszego Pana“	398
XXII.	„ Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	399
XXIII.	„ „ „ „ dla Bursy stanisławowskiej imienia J. I. Kraszewskiego	400
XXIV.	„ imienia Antoniego Schiffnera	401
XXV.	„ Maryi Mochnackiej dla czteru ubogich ciemnych	403
XXVI.	„ Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi	405
XXVII.	„ ś. p. Anny de Szternsztyn Helclowej na rzecz „Domu ubogich w Krakowie“	406
XXVIII.	Fundusz „Macierzy polskiej“	409
XXIX.	Fundacya Feliksy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców Polaków	411
XXX.	Fundusz budowy szkoły w Czernichowie	412
XXXI.	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	413
XXXII.	„ ku podniesieniu rybactwa	414
XXXIII.	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu	415
XXXIV.	„ Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt	416
XXXV.	Fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu powszechnym	417
XXXVI. a)	Depozyta gminne serwitutowe	418
XXXVI. b)	„ ogólne	420

I. Fundusz pomnika Kościuszki. — Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . 288 zł. 95 ct.						
		od tego spieniężone . 205 „ 43 „						
		rzeczywiste przykupno . .	83	52	83	52		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	83	42	83	42		
		Suma dochodów .	166	94	166	94		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885:						
		a) w gotówce . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach . . 14.605 „ 43 „	—	—	14.605	43½		
		Razem .	—	—	**14.772**	**37½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 288 zł. 85 ct.						
		od tego za sprzedane efekta 205 „ 43 „						
		czysty wydatek . . .	83	42	83	42		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885:						
		a) w gotówce . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach . . 14.688 „ 95 „	—	—	14.688	95½		
		Razem .	—	—	**14.772**	**37½**	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885:						
		Stan czynny. Zapas kasowy:						
		a) w gotówce . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach:						
		a) 5% obligacye indemnizacyjne 5.700 „ — „						
		b) 4% listy zast. gal. Tow. kred. 6.400 „ — „						
		c) 5% „ „ „ „ „ 2.500 „ — „						
		d) 4% książ. wkład. Banku kraj. 88 „ 95 „						
		Suma stanu czynnego 14.688 zł. 95½ ct.						
		Stan bierny . . . — „ — „						
		Czysty stan czynny . . **14.688 zł. 95½ ct.**						
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. 14.605 „ 43½ „						
		okazuje się **przyrost** majątku o **83 zł. 52** ct.						
		B. Majątek obrotowy.						
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od obligacyj indemnizacyjnych . 269 zł. 32 ct.						
		b) „ 5% listów zastaw. kredyt. . 256 „ — „						
		c) „ 4% „ „ „ . 121 „ 81 „						
		d) „ spieniężonej książeczki galic. Kasy oszczędności . . 83 „ 42 „	730	55	730	55		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w gotówce . .	—	—	—	—		
		Razem .	—	—	**730**	**55**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka odesłana Komitetowi zarządzającemu .	647	13	647	13		
	2	„ wydana do majątku zarodowego . .	83	42	83	42		
		Suma wydatków .	730	55	730	55		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce . .	—	—	—	—		
		Razem .	—	—	**730**	**55**	—	—

Uwaga. Majątkiem tej fundacyi zarządza samodzielnie Komitet istniejący w Krakowie i przedkłada Wydziałowi krajowemu coroczne sprawozdanie ze swych czynności (za rok 1885. patrz LW. 14.678/86.).

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
		Fundacye nowo przybyłe:						
I.	1	*Ajwasa Grzegorza:*						
		a) w 5% list. zast. gal. Tow. kredyt. 8.100 zł. — ct.						
		b) w gotówce . . . . . 76 „ 87 „						
	2	*Jarosza Leonarda*, w 5% list. zast. Towarzystwa kredytowego . . 2.000 „ — „						
	3	*Nawratila Jakóba*, w 5% rencie państw. 1.200 „ — „						
	4	*Oranża Abrahama:*						
		a) w 5% listach zast. Tow. kredyt. 2.200 „ — „						
		b) w książeczce galic. Kasy oszcz. 68 „ 35 „						
	5	*Reifera Adolfa Dra*, w oblig. jednolit. długu państwa . . . . . 450 „ — „	14.095	22	14.095	22	—	—
II.	6	Wpływy na rzecz istniejących już fundacyj:						
		a) w gotówce . . . . . 3.135 zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . . 6.678 „ 85 „	9.813	85	9.813	85	—	—
	7	Kapitały hipotekowane, spłacone	92.070	65½	—	—	92.070	65½
III.	8	Gotówka otrzymana ze sprzedaży realności . .	189.201	49½	22.000	—	167.201	49½
IV.	9	„ pobrana z majątku obrotowego . . .	29.105	96	29.105	96	—	—
V.	10	Efekta zakupione . . . 101.611 zł. 92 ct.						
		od tego spieniężone . 44.472 „ 75 „						
		rzeczywiste przykupno .	57.139	17	57.139	17	—	—
		Suma dochodów	391.426	35	132.154	20	259.272	15
	11	Do tego:						
		a) **Zapas** kasowy z początkiem roku 1885.:						
		α) w gotówce . . . . 2 zł. 50 ct.						
		β) w efektach . . . 2,232.352 „ 84 „						
		b) **Wartość** dóbr i realności . 149.521 „ 18 „	—	—	2,381.876	52	—	—
		Razem .	—	—	**2,514.030**	**72**	**259.272**	**15**
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 96.089 zł. 68 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 42.069 „ 35 „						
		czysty wydatek .	54.020	33	54.020	33	—	—
		Suma wydatków .	54.020	33	54.020	33	—	—
	2	Do tego:						
		a) **Zapas** kasowy z końcem roku 1885:						
		α) w gotówce . . . . 300 zł. — ct.						
		β) w efektach . . . 2,310.189 „ 21 „						
		b) **Wartość** dóbr i realności . 149.521 „ 18 „	—	—	2,460.010	39	—	—
		Razem .	—	—	**2,514.030**	**72**	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Bilans majątku zarodowego za rok 1885	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
		Stan czynny.				
	1	Zapas kasowy: 1. w gotówce	—	—	300	—
		2. w efektach:				
		a) 5% obligacye indemnizacyjne galicyjskie . . .	30.530	—	—	—
		b) 5% „ „ ks. bukowińskiego . .	1.000	—	—	—
		c) 6% „ pożyczki krajowej z roku 1873. . . .	15.500	—	—	—
		d) 4½% „ „ „ „ 1883. . . .	550.300	—	—	—
		e) 4½% „ „ „ „ 1884. . . .	132.600	—	—	—
		f) 6% listy zastawne krakowskiego Zakładu kredytowego .	128.800	—	—	—
		g) 6% „ „ galicyjskiego Banku hipotecznego .	1.700	—	—	—
		h) 5% „ „ „ „ „ .	2.100	—	—	—
		i) 5% „ „ „ Towarzystwa kredyt. .	1,194.500	—	—	—
		k) 4% „ „ „ „ „ .	151.700	—	—	—
		l) 4½% listy „ „ Banku krajowego . .	27.600	—	—	—
		m) 5% renta państwowa, w papierach i w srebrze oprocent.	8.750	—	—	—
		n) 5% akcye kolei Karola Ludwika	37.800	—	—	—
		o) 5% „ „ Węgierskiej północno-wschodniej . .	1.200	—	—	—
		p) 4% losy państwowe z roku 1860.	2.100	—	—	—
		r) losy miasta Krakowa	60	—	—	—
		s) 4% książeczki galicyjskiej Kasy oszczędności . . .	9.178	39	—	—
		t) 4% „ krakowskiej „ „ . . .	31	50	—	—
		u) 4% „ galicyjskiego Banku krajowego . . .	14.739	32	2,310.189	21
	2	Należytości czynne	—	—	259.272	15
	3	Wartość dóbr i realności:				
		a) dobra „Godowa“ z przyl., własność fund. śp. Dydyńskiego	39.972	—	—	—
		b) realność w Strzyżowie Nr. 97 „ „ „ „	3.527	—	—	—
		c) dobra „Winniki“ z przyległ. własność fund. śp. Głowińskiego	67.875	03	—	—
		d) realność w Rzeszowie „ „ fund. śp. Dra. Towarnickiego	38.147	15	149.521	18
		Suma stanu czynnego . .	—	—	2,719.282	54
		Stan bierny	—	—	—	—
		Czysty stan czynny	—	—	**2,719.282**	**54**

II. Fundusze stypendyjne.

Uwagi do zamknięcia rachunku majątku zarodowego.

1. Czysty stan czynny tego majątku wykazuje bilans za rok 1885. w wysokości 2,719.282 zł. 54 ct.
Z końcem roku 1884. wynosił tenże . . . . . 2,663.148 „ 67 „
Z porównania okazuje się tedy **przyrost majątku** o . . . . . **56.133 zł. 87 ct.**
przeważnie skutkiem przybycia nowych fundacyj, tudzież sfruktyfikowania zapasowej gotowizny majątku obrotowego na rzecz tego majątku.
Mianowicie:

Stan gotówki z końcem r. 1885. wynosi .	300 zł. — ct.		
„ „ 1884. wynosił	2 „ 50 „	przyrost o	297 „ 50 „
Stan efektów „ „ 1885. wynosi .	2,310.189 zł. 21 ct.		
„ „ 1884. wynosił	2,232.352 „ 84 „	przyrost o	77.836 „ 37 „
		razem o .	78.133 zł. 87 ct.
Stan należytości czynnych z końcem roku 1885. wynosi	259.272 zł. 15 ct.		
z końcem roku 1884. wynosił zaś .	281.272 „ 15 „	ubytek o	22.000 „ — „

(w skutek spłaty przez c. k. Rząd raty bieżącej za gmach *ad St. Nicolaum*, patrz Rubr IV. poz. 8. dochodów); z porównania przeto okazuje się czysty **przyrost** jak wyżej . . . . . **56.133 zł. 87 ct.**

2. Wykazane pod pozycyą 7. dochodów należytości czynne z końcem r. 1885. z tytułu wierzytelności hipotecznych, składają się z następujących poszczególnych kapitałów:

a) we fundacyi Krakowskiej zakordonowej w sumie		1.575 zł. — ct.
b) „ „ Łosia „		6.363 „ 64½ „
c) „ „ Olszewskiego „		4.400 „ — „
d) „ „ Paprockiego „		4.000 „ — „
e) „ „ Torosiewicza „		5.000 „ — „
f) „ „ Dra. Towarnickiego „		49.732 „ 01 „
g) „ „ Żebrowskiego „		21.000 „ — „
	Razem jak wykazano .	92.070 zł. 65½ ct.

3. Wierzytelności z tytułu sprzedanych realności, wykazane pod poz. 8. dochodów, składają się z końcem roku 1885.:

a) z długu funduszów Obłąkanych i Położnic, za nabytą w swoim czasie od funduszu Głowińskiego realność Popijarską, w sumie	35.201 zł. 49½ ct.
b) z pozostałej należytości od c. k. Rządu za kupiony od funduszów konwiktowych gmach św. Mikołaja (spłacalnej w rocznych ratach po 22.000 zł. w kapitale)	132.000 „ — „
Razem jak wykazano	167.201 zł. 49½ ct.

4. Gotowizna przeniesiona z majątku obrotowego, wykazana pod poz. 9. dochodów w sumie 29.105 zł. 96 ct., stanowiła nadwyżkę tegoż majątku po wypłacie stypendyów i t. d., która w myśl odnośnych statutów fundacyjnych użytą została na pomnożenie majątków zarodowych pojedyńczych fundacyj, przez zakupno oprocentowanych papierów publicznych z pupilarnem bezpieczeństwem. Wydatek na to zakupno mieści się w ogólnej sumie, wykazanej pod poz. 1. wydatków.

5. Oprócz wyszczególnionych w bilansie pod poz. 1. *n)* akcyj kolei Karola Ludwika na 37.800 zł. posiadają jeszcze fundusze Konieckiego i Dra. Towarnickiego obecnie 6 sztuk akcyj „użytkowania“ tej kolei, które z powodu wylosowania nie przynoszą rocznych odsetków, lecz tylko przypadającą na nie dywidendę.

6. Wykazana w bilansie pod poz. 2. wartość dóbr i realności w łącznej sumie 149.521 zł. 18 ct., nie obejmuje nieoszacowanych jeszcze nieruchomych własności fundacyj ś. p. Strzałkowskiego i Stupnickiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
I.		**Odsetki.**						
	1	Od papierów publicznych wraz z dywidendą . .	111.292	63	111.292	63	—	—
	2	„ książeczek gal. Kasy oszcz. i Banku krajowego	1.844	19	1.844	19	—	—
	3	„ kapitałów hipotekowanych	12.641	01	10.963	01	1.678	—
		Suma rubryki I. .	*125.777*	*83*	*124.099*	*83*	*1.678*	—
II.		**Dochody z dóbr i realności.**						
	4	Nadwyżka dochodów z dóbr „Winniki“ (f. Głowińskiego)	8.213	16½	8.213	16½	—	—
	5	Czynsz z parochii św. Mikołaja (za lata ubiegłe) .	2.670	03	—	—	2.670	03
	6	„ dzierżawny z dóbr „Godowa“ (f. Dydyńskiego)	3.635	75	1.935	25½	1.700	49½
	7	„ dzierż. z dóbr „Jacowce“ (f. Strzałkowskiego)	5.000	—	5.000	—	—	—
		Suma rubryki II. .	*19.518*	*94½*	*15.148*	*42*	*4.370*	*52½*
III.		**Dodatki z innych funduszów.**						
	8	Fundusz Głowińskiego od funduszów konwiktowych .	*18*	*06*	*18*	*06*	—	—
IV.		**Dochody i zwroty rozmaite.**						
	9	Odsetki i prowizye	17	91½	15	25½	2	66
	10	Wpływy i zwroty rozmaite	2.010	09	1.504	69	505	40
	11	Zwrot od c. k. Rządu wydatków zastępczo poniesionych od r. 1882. po sprzedaży gmachu u św. Mikołaja .	9.591	07½	—	—	9.591	07½
		Suma rubryki IV. .	*11.619*	*08*	*1.519*	*94½*	*10.099*	*13½*
		Suma wszystkich dochodów .	**156.933**	**91½**	**140.786**	**25½**	**16.147**	**66**
		Do tego:						
	12	**Zapas** kasowy z początkiem roku 1885. w gotówce .	—	—	24.767	95½	—	—
		Razem .	—	—	**165.554**	**21**	**16.147**	**66**
		Wydatki.						
I.	1	**Stypendya**	*104.599*	*24*	*102.026*	*38*	*2.572*	*86*
II.		**Cele naukowe i dobroczynne.**						
	2	Subwencya szkole koszykarstwa	50	—	50	—	—	—
	3	„ „ więźniów	100	—	100	—	—	—
	4	„ bursom i innym zakładom wychowawczym, tudzież naukowym	530	—	530	—	—	—
	5	Towarzystwu „Bratniej pomocy“ politechników	50	—	50	—	—	—
	6	„ „Oświaty ludowej“	50	—	—	—	50	—
	7	Zapomogi uczniom i uczennicom, oraz na dalsze kształcenie młodzieży	2.285	—	2.285	—	—	—
	8	Zapomogi rozmaitym osobom na kształcenie się w specyalnym zawodzie	320	—	320	—	—	—
	9	Na wycieczki naukowe	50	—	50	—	—	—
	10	Remuneracye i zapomogi nauczycielom i nauczycielkom	1.250	—	1.250	—	—	—
	11	Wsparcia wdowom, sierotom i innym potrzebującym	660	—	660	—	—	—
		Suma rubryki II. .	*5.345*	—	*5.295*	—	*50*	—
		Do przeniesienia .	*109.944*	*24*	*107.321*	*38*	*2.622*	*86*

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Z przeniesienia .	*109.944*	*24*	*107.321*	*38*	*2.622*	*86*
III.		**Wsparcia jednorazowe.**						
	12	Dwudziestu dwu ubogim uczniom i uczennicom .	*465*	—	*465*	—	—	—
IV.		**Subwencye stałe innym fundacyom.**						
	13	Kapitule lwowskiej obrz. rzym. kat.	446	46	446	46	—	—
	14	Zakładowi ubogich	12	60	12	60	—	—
	15	Domowi kalek	8	40	8	40	—	—
	16	Funduszowi religijnemu	57	54	57	54	—	—
	17	Kościołowi OO. Jezuitów	21	—	21	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	*546*	—	*546*	—	—	—
V.	18	**Legata i pensye** „	*1.600*	—	*1.600*	—	—	—
VI.	19	**Alimentacye**	*176*	*46*	*176*	*46*	—	—
VII.		**Dodatki do funduszów.**						
	20	Fundusze konwiktowe do funduszu Głowińskiego .	*18*	*06*	*18*	*06*	—	—
VIII.		**Podatki i należytości rządowe.**						
	21	Podatki gruntowe, czynszowe i t. p.	*1.268*	*13*	*976*	*21½*	*291*	*91½*
IX.		**Wydatki administracyjne.**						
	22	Płace nadkuratora i kuratorów z funduszu Dra. Towarnickiego, tudzież administratora, leśniczego i służby leśnej z funduszu Dydyńskiego . .	5.257	29	5.001	12	256	17
	23	Remuneracye stałe	120	—	120	—	—	—
	24	Konserwacye i budowy (dodatkowo, *pro praeterito*) .	31	17	31	17	—	—
	25	Spłata „mesznego“ w dobrach „Godowa“ . . .	242	64½	242	64½	—	—
	26	Koszta kancelaryjne	20	—	20	—	—	—
		Suma rubryki IX. .	*5.671*	*10½*	*5.414*	*93½*	*256*	*17*
X.	27	**Gotówka przeniesiona do majątku zarodowego** .	*29.105*	*96*	*29.105*	*96*	—	—
XI.		**Wydatki i zwroty rozmaite.**						
	28	Koszta insercyjne	384	70	384	70	—	—
	29	„ winkulacyjne	2	—	1	80	—	20
	30	„ utrzymania grobowca śp. fundat. Laskowskich	5	—	5	—	—	—
	31	„ stemplowe, portorya i t. p.	372	16½	132	26½	239	90
	32	Zwroty rozmaite	7.076	70	102	35	6.974	35
		Suma rubryki XI. .	*7.840*	*56½*	*626*	*11½*	*7.214*	*45*
		Suma wszystkich wydatków .	**156.635**	**52**	**146.250**	**12½**	**10.385**	**39½**
		Do tego:						
	33	**Zapas** kasowy z końcem roku 1885. w gotówce .	—	—	19.304	08½	—	—
		Razem .	—	—	**165.554**	**21**	**10.385**	**39½**

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Bilans majątku obrotowego za rok 1885.	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
Stan czynny.				
1 Zapas kasowy w gotówce	19.304	08½		
2 Należytości czynne	16.147	66	35.451	74½
Stan bierny.				
Należytości bierne	—	—	10.385	39½
Czysty stan czynny	—	—	**25.066**	**35**

Uwagi do zamknięcia rachunku majątku obrotowego.

1. Czysty stan czynny tego majątku wykazuje bilans za rok 1885. w wysokości 25.066 zł. 35 ct.
   z końcem roku 1884. wynosił tenże . . . . . 30.129 „ 92½ „
   Z porównania okazuje się tedy **stan niższy** o . . . . . **5.063** zł. **57½** ct.
   przeważnie z powodu mniejszego zapasu gotowizny z początkiem roku, natomiast zaś wypłaty znaczniejszej ilości stypendyów, jako też znaczniejszej fruktyfikacyi na rzecz majątku zarodowego.
2. Znaczna należytość czynna z końcem roku 1885. w kwocie 9.591 zł. 07½ ct., wykazana pod poz. 11. dochodów pochodzi ztąd, iż w zastępstwie c. k. Rządu wypłacono po sprzedaży gmachu u św. Mikołaja powyższą sumę z tytułu kosztów konserwacyjnych, podatkowych i asekuracyjnych, która to należytość przy ostatecznym obrachunku z c. k. Rządem zwróconą będzie.
3. Zapas ostateczny w gotowiźnie, wykazany w kwocie 19.304 zł. 08½ ct., po strąceniu należytości biernych odnośnych funduszów, sfruktyfikowany został z początkiem roku 1886. na rzecz majątku zarodowego przez zakupno papierów publicznych z pupilarnem bezpieczeństwem i lokacyę pozostałych po tem zakupnie nadwyżek gotówki przeważnie na książeczki wkładkowe Banku krajowego.

LW. 32.908/1886.

Alegat 1. do zamknięcia rachunku funduszów stypendyjnych za rok 1885.

Wykaz wynikłości wedle poszczególnych

A) Majątek

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1885.		Dochody w ciągu roku 1885.		Razem		Wydatki		Stan z końcem roku 1885.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Ajwas Grzegorz	—	—	9.941	13	9.941	13	886	87	9.054	26
2	Ajwas Mikołaj	1.021	91	1.000	—	2.021	91	1.000	—	1.021	91
3	Artymowicz	2.230	21	413	55	2.643	76	427	10	2.216	66
4	Bier	7.535	45	7.108	02	14.643	47	7.104	01	7.539	46
5	Broniewska	1.571	44	1.650	—	3.221	44	1.575	—	1.646	44
6	Brześciańska	4.474	12	3.610	63	8.084	75	3.371	39	4.713	36
7	Brzeski	4.400	30	792	89	5.193	19	783	53	4.409	66
8	Brzeżany	1.686	22	1.094	39	2.780	61	1.079	86	1.700	75
9	Chełmecki	1.387	28	—	—	1.387	28	—	—	1.387	28
10	Chlebowski	1.251	58	497	93	1.749	51	495	86	1.253	65
11	Cesarz Franciszek Józef I	55.092	01	51.600	—	106.692	01	51.600	—	55.092	01
12	Cieszewski i Zawadzki	8.057	51	7.896	54	15.954	05	7.674	56	8.279	49
13	Czajkowska	16.281	04	11.021	14	27.302	18	10.722	46	16.579	72
14	Czerkawski	4.000	—	—	—	4.000	—	—	—	4.000	—
15	Czuczawa	4.400	—	936	10	5.336	10	918	05	4.418	05
16	Dydyński	73.636	91	51.087	58	124.724	49	49.465	72	75.258	77
17	Egierski dla Egierskich I.	6.880	76	3.615	07	10.495	83	3.572	28	6.923	55
18	„ „ „ II.	4.577	71	2.719	41	7.297	12	2.683	86	4.613	26
19	„ „ Siedleckich I.	6.687	76	3.828	45	10.516	21	3.773	78	6.742	43
20	„ „ „ II.	4.784	35	3.416	36	8.200	71	3.181	86	5.018	85
21	Englowa	5.753	76	1.231	89	6.985	65	1.263	78	5.721	87
22	Falkenfels	118	11	—	—	118	11	—	—	118	11
23	Gizella	3.268	95	3.119	—	6.387	95	3.109	50	3.278	45
24	Głowiński	308.669	14	225.287	25	533.956	39	206.054	20	327.902	19
25	Gołuchowski	31.091	95	20.271	55	51.363	50	19.922	53	31.440	97
26	Harbut	2.251	69	506	12	2.757	81	399	50	2.358	31
27	Hauer	2.287	63	604	—	2.891	63	602	—	2.289	63
28	Horecki	5.277	73	5.318	62	10.596	35	5.205	75	5.390	60
29	Janowski	2.376	60	1.891	27	4.267	87	1.818	68	2.449	19
30	Jarosław (Anny Ostrogskiej)	12.062	65	3.078	66	15.141	31	2.924	03	12.217	28
31	Jarosz	—	—	2.000	—	2 000	—	—	—	2.000	—
32	Jurgas	10.634	57	10.020	56	20.655	13	10.010	28	10.644	85
33	Kaczkowski	5.500	—	495	—	5.995	—	247	50	5.747	50
34	Kallir	6.888	28	1.159	01	8.047	29	1.106	02	6.941	27
35	Karol Ludwik	8.739	15	2.156	60	10.895	75	1.911	44	8.984	31
36	Kiślicki	7.011	22	4.173	01	11.184	23	4.016	01	7.168	22
37	Koniecki	65.524	01	22.777	20	88.301	21	21.550	68	66.750	53
38	Kopernik	1.476	10	308	65	1.784	75	300	—	1.484	75
39	Kopiński	2.636	22	400	—	3.036	22	400	—	2.636	22
40	Korzelińska	7.303	33	4.447	82	11.751	15	4.415	50	7.335	65
41	Kraków	68.412	90	65.777	77	134.190	67	62.570	96	71.619	71
42	Krakowiec	2.737	87	2.520	50	5.258	37	2.510	25	2.748	12
43	Krausnecker	24.970	56	15.960	88	40.931	44	15.674	54	25.256	90
44	Kretowicz	1.198	32	1.529	39	2.727	71	1.513	97	1.213	74
45	Krościenko	1.786	76	300	—	2.086	76	300	—	1.786	76
46	Kruszewska	6.971	46	1.801	24	8.772	70	1.453	63	7.319	07
47	Krzeczunowicz Ignacy	12.704	61	13.067	25	25.771	86	12.922	96	12.848	90
	Do przeniesienia	817.610	13	572.432	43	1,390.042	56	532.519	90	857.522	66

funduszów stypendyjnych.

z a r o d o w y.

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1885. zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Wydatki zł.	ct.	Stan z końcem roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	817.610	13	572.432	43	1,390.042	56	532.519	90	857.522	66
48	Krzeczunowicz Walery .	7.361	72	1.286	19	8.647	91	1.147	75	7.500	16
49	Kncharski	6.854	26	1.422	62	8.276	88	1.411	31	6.865	57
50	Kulczycki	9.844	62	6.903	96	16.748	58	6.798	45	9.950	13
51	Kurdwanowska . . .	5.742	80	5.954	—	11.696	80	5.727	—	5.969	80
52	Laskowska	87.611	02	71.117	48	158.728	50	71.058	02	87.670	48
53	Lewicki hr. . . .	24.382	15	18.197	41	42.579	56	18.007	35	24.572	21
54	Lewicki Bazyli . . .	3.262	33	3.413	—	6.675	33	3.257	75	3.417	58
55	Loewenstein . . .	3.066	08	400	—	3.466	08	400	—	3.066	08
56	Ładuński	2.029	60	2.742	01	4.771	61	2.440	01	2.331	60
57	Łoś	22.659	31	9.964	69	32.624	—	9.512	75	23.111	25
58	Małecki	1.238	39	8	—	1.246	39	4	—	1.242	39
59	Matczyński . .	17.534	81	6.701	69	24.236	50	6.276	12	17.960	38
60	Mieroszewski . . .	17.920	—	2.734	24	20.654	24	2.689	13	17.965	11
61	Mickiewicz . . .	1.531	50	327	84	1.859	34	218	18	1.641	16
62	Mikiewicz	1.502	07	722	—	2.224	07	711	—	1.513	07
63	Mikołajów	8.631	90	3.800	97	12.432	87	3.505	35	8.927	52
64	Miller	1.070	48	2	48	1.072	96	1	24	1.071	72
65	Monasterzyska . . .	3.009	61	2.809	56	5.819	17	2.752	65	3.066	52
66	Morawski I. . . .	1.125	84	503	50	1.629	34	451	75	1.177	59
67	Morawski II. . . .	5.597	46	1.601	60	7.199	06	1.586	52	5.612	54
68	Moszczeńska . . .	1.004	07	—	—	1.004	07	—	—	1.004	07
69	Nahaczów	1.189	77	200	—	1.389	77	200	—	1.189	77
70	Nielepiec	1.203	28	892	94	2.096	22	876	50	1.219	72
71	Niezabitowska . . .	27.877	51	5.623	67	33.501	18	5.365	81	28.135	37
72	Nawratil	—	—	1.200	—	1.200	—	—	—	1.200	—
73	Obniski	9.177	07	8.100	—	17.277	07	8.100	—	9.177	07
74	Olszewski	1.576	67	1.522	23	3.098	90	1.507	24	1.591	66
75	Oranż	—	—	2.268	35	2.268	35	—	—	2.268	35
76	Otowski	672	94	6	—	678	94	3	—	675	94
77	Ożańska	2.618	32	3.823	89	6.442	21	3.452	36	2.989	85
78	Paprocki	7.099	—	8.117	70	15.216	70	7.859	71	7.356	99
79	Parzelski	4.624	72	2.648	92	7.273	64	2.494	67	4.778	97
80	Pawłowski	6.137	62	582	—	6.719	62	541	—	6.178	62
81	Petryczyn	109.463	85	88.368	98	197.832	83	87.114	58	110.718	25
82	Pineles	5.488	89	1.710	26	7.199	15	1.649	40	5.549	75
83	Pitoń	3.095	22	417	32	3.512	54	400	11	3.112	43
84	Pniewski	2.485	62	100	—	2.585	62	100	—	2.485	62
85	Popkiewicz	10.833	50	9.621	88	20.455	38	9.225	55	11.229	83
86	Potocki	23.163	94	13.184	48	36.348	42	11.361	28	24.987	14
87	Przemyśl . . .	2.822	15	1.470	51	4.292	66	1.325	73	2.966	93
88	Radymno I. . . .	1.687	74	730	69½	2.418	43½	649	57½	1.768	86
89	Radymno II. . . .	4.173	96	821	36	4.995	32	810	68	4.184	64
90	Rappaport	1.435	60	1.150	34	2.585	94	975	17	1.610	77
91	Reifer	—	—	900	—	900	—	450	—	450	—
92	Rostocki	7.323	57	7.588	75	14.912	32	7.410	92	7.501	40
93	Rudolf	2.911	03	1.492	59	4.403	62	1.342	09	3.061	53
	Do przeniesienia .	1,287.652	12	875.588	53½	2,163.240	65½	823.691	60½	1,339.549	05

Wykaz wynikłości wedle poszczególnych funduszów stypendyjnych.

A) Majątek zarodowy.

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1885. zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Wydatki zł.	ct.	Stan z końcem roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia	1,287.652	12	875.588	53½	2,163.240	65½	823.691	60½	1,339.549	05
94	Russyan	16.817	87	11.402	48	28.220	35	10.382	86	17.837	49
95	Ryżnerski	2.815	72	8.444	88	11.260	60	8.127	87	3.132	73
96	Rzeszów	3.376	90	1.700	—	5.076	90	1.700	—	3.376	90
97	Sapieha (a) zarodowy	19.306	16	4.342	35	23.648	51	4.232	37	19.416	14
	Sapieha (b) rezerwowy	2.780	86	3.153	51	5.934	37	2.960	68	2.973	69
98	Sącz	5.936	27	4.185	95	10.122	22	4.089	96	6.032	26
99	Schnell	1.681	83	1.111	67	2.793	50	1.123	34	1.670	16
100	Seidler	2.192	90	2.129	65	4.322	55	2.104	21	2.218	34
101	Seelig Saulenfels	741	72	—	—	741	72	—	—	741	72
102	Sielecka	10.090	72	9.144	93	19.235	65	9.068	58	10.167	07
103	Siemiradzki	2.391	15	290	90	2.682	05	280	79	2.401	26
104	Skibiński	11.864	77	33.704	15	45.568	92	34.059	91	11.509	01
105	Slapa	6.512	50	9.531	78	16.044	28	9.136	74	6.907	54
106	Słowacki	6.382	18	8.155	85	14.538	03	7.338	03	7.200	—
107	Spadwiński	12.166	45	12.009	50	24.175	95	12.004	75	12.171	20
108	Stanisławów	908	64	178	52	1.087	16	139	26	947	90
109	Stankiewicz	20.918	21	20.613	61½	41.531	82½	20.571	50½	20.960	32
110	Stawek	3.549	19	3·500	06	7.049	25	3.379	98	3.669	27
111	Strzałkowski	—	—	10.000	—	10.000	—	5.000		5.000	—
112	Stupnicki	3.455	60	28.689	84	32.145	44	18.857	70	13.287	74
113	Szachłacki	31.297	12	32.423	12½	63.720	24½	32.211	15½	31.509	09
114	Szmoniewski	1.787	20	100	—	1.887	20	100	—	1.787	20
115	Tarnów	1.814	44	393	—	2.207	44	385	24	1.822	20
116	Tarnowski Franciszek	7.000	—	7.345	20	14.345	20	7.172	60	7.172	60
117	Tchórznicka	2.044	40	2.000	—	4.044	40	2.000	—	2.044	40
118	Torosiewicz	126	71	100	—	226	71	100	—	126	71
119	Towarnicki dr. Jan	389.320	45	378.096	26	767.416	71	374.296	19	393.120	52
120	Towarnicki-Bazylewicz	25.635	98	5.755	86	31.391	84	4.935	91	26.455	93
121	Unia lubelska	962	98	908	84	1.871	82	855	69	1.016	13
122	Warteresiewicz	20.000	—	2.000	—	22.000	—	1.000	—	21.000	—
123	Wierzbicki	32.977	15	2.403	28	35.380	43	1.911	29	33.469	14
124	Wilczyński	3.000	—	5.281	20	8.281	20	5.100	—	3.181	20
125	Wystawa krajowa rolnicza	17.166	80	19.243	81½	36.410	61½	18.993	57½	17.417	04
126	Zawadzki Korwin	48.683	72	45.059	25	93.742	97	44.717	03	49,025	94
127	Zawadzki Rogala	7.291	68	6.922	62	14.214	30	6.814	30	7.400	—
128	Żalchocki	72.242	76	59.347	44	131.590	20	59.212	02	72.378	18
129	Ziętkiewicz	1.336	47	1.404	—	2.740	47	1.352	—	1.388	47
130	Żebrowski	22.554	36	10.898	08	33.452	44	10.252	44	23.200	—
131	Żurakowski	125.571	36	121.725	32	247.296	68	121.492	01	125.804	67
	Suma	2,232.355	34	1,749.285	46	3,981.640	80	1,671.151	59	**2,310.489**	**21**

Uwaga. Zapas ostateczny w ogólnej sumie 2,310.489 zł. 21 ct. stanowią:

a) efekta	2,310.189	zł. 21 ct.
b) gotówka (Słowacki)	300	„ — „
Suma	**2,310.489**	zł. **21** ct.

Wykaz wynikłości wedle poszczególnych funduszów stypendyjnych.

B) Majątek obrotowy.

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1885. zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Wydatki zł.	ct.	Stan z końcem roku 1885. zł.	ct.
1	Ajwas Grzegorz	—	—	1.235	25	1.235	25	810	—	425	25
2	Ajwas Mikołaj	—	—	50	—	50	—	—	—	50	—
3	Artymowicz	—	—½	120	—	120	—½	120	—	—	—½
4	Bier	4	01	424	—	428	01	424	01	4	—
5	Broniewska	75	—	75	—	150	—	75	—	75	—
6	Brześciańska	126	75½	215	87	342	62½	279	87	62	75½
7	Brzeski	—	—	202	25	202	25	198	18	4	07
8	Brzeżany	2	—½	85	42	87	42½	80	92	6	50½
9	Chełmecki	—	—	95	—	95	—	95	—	—	—
10	Chlebowski	—	—	60	—	60	—	60	—	—	—
11	Cesarz Franciszek Józef I.	—	—	3.018	33	3.018	33	3.018	33	—	—
12	Cieszewski i Zawadzki	—	—	219	79½	219	79½	219	79	—	—½
13	Czajkowski	476	02	792	82	1.268	84	427	34	841	50
14	Czerkawski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Czuczawa	18	05	202	50	220	55	24	16	196	39
16	Dydyński	2.008	90	5.346	02	7.354	92	7.002	92	352	—
17	Egierski dla Egierskich I.	199	73	302	62	502	35	411	54	90	81
18	„ „ „ II.	24	—	212	94	236	94	208	44	28	50
19	„ „ Siedleckich I.	44	55½	311	51	356	06½	301	56	54	50½
20	„ „ „ II.	207	50	226	66	434	16	423	16	11	—
21	Englowa	—	—½	300	—	300	—½	300	—	—	—½
22	Falkenfels	—	39	4	50	4	89	4	50	—	39
23	Gizella	9	50	159	50	169	—	159	50	9	50
24	Głowiński	—	—	31.373	42	31.373	42	31.373	42	—	—
25	Gołuchowski	318	59½	1.438	48	1.757	07½	1.625	76	131	31½
26	Harbut	99	50½	104	—	203	50½	191	65	11	85½
27	Hauer	2	—½	102	07½	104	08	104	08	—	—
28	Horecki	115	75	220	—	335	75	205	75	130	—
29	Janowski	61	40½	119	08	180	48½	175	48	5	—½
30	Jarosław (Anny Ostrogskiej)	129	—½	562	79	691	79½	557	40	134	39½
31	Jarosz	—	—	50	—	50	—	—	—	50	—
32	Jurgas	10	28½	410	—	420	28½	410	28	10	—½
33	Kaczkowski	247	50	247	50	495	—	247	50	247	50
34	Kallir	125	09	300	13	425	22	414	58	10	64
35	Karol Ludwik	209	39½	409	93	619	32½	597	75	21	57½
36	Kiślicki	136	04	338	83	474	87	232	87	242	—
37	Koniecki	521	10	3.983	58	4.504	68	3.828	85	675	83
38	Kopernik	—	—	63	50	63	50	63	50	—	—
39	Kopiński	119	—½	119	—	238	—½	—	—	238	—½
40	Korzelińska	19	60	354	16	373	76	189	91	183	85
41	Kraków	1.453	—½	4.134	24	5.587	24½	5.077	67	509	57½
42	Krakowiec	10	25½	134	—	144	25½	134	25	10	—½
43	Krausnecker	—	—	1.349	84	1.349	84	1.349	84	—	—
44	Kretowicz	27	50	77	33	104	83	17	33	87	50
45	Krościenko	—	—½	78	—	78	—½	39	—	39	—½
46	Kruszewska	305	31	341	14	646	45	646	45	—	—
47	Krzeczunowicz Ignacy	123	26	538	90	662	16	430	16	232	—
	Do przeniesienia	7.230	04	60.509	91	67.739	95	62.557	70	5.182	25

Wykaz wynikłości wedle poszczególnych

B) Majątek

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1885. zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Wydatki zł.	ct.	Stan z końcem roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	7.230	04	60.509	91	67.739	95	62.557	70	5.182	25
48	Krzeczunowicz Walery .	121	—½	343	31	464	31½	404	31	60	—½
49	Kucharski	11	31	313	—	324	31	311	31	13	—
50	Kulczycki	98	45½	437	20	535	65½	526	20	9	45½
51	Kurdwanowska . . .	227	—	229	—	456	—	433	81	22	19
52	Laskowska	121	87½	4.930	73	5.052	60½	4.690	44	362	16½
53	Lewicki hr.	171	49	1.089	44	1.260	93	975	93	285	—
54	Lewicki Bazyli . . .	155	25	159	50	314	75	161	16	153	59
55	Loewenstein . . .	—	—	140	—	140	—	140	—	—	—
56	Ładuński	396	39	834	55	1.230	94	1.230	94	—	—
57	Łoś	520	45	1.399	24	1.919	69	1.256	63	663	06
58	Małecki	4	—½	54	—	58	—½	54	—	4	—½
59	Matczyński	188	06	894	84	1.082	90	1.034	07	48	83
60	Mieroszewski . . .	24	13½	846	71	870	84½	824	13	46	71½
61	Mickiewicz	67	50	69	75	137	25	135	—	2	25
62	Mikiewicz	11	—½	71	—	82	—½	71	—	11	—½
63	Mikołajów	273	15½	414	78	687	93½	491	78	196	15½
64	Miller	1	24½	47	25	48	49½	47	24	1	25½
65	Monasterzyska . . .	42	25½	154	10	196	35½	49	85	146	50½
66	Morawski I. . . .	51	75	51	50	103	25	51	75	51	50
67	Morawski II. . . .	—	—	266	02	266	02	176	77	89	25
68	Moszczeńska . . .	—	—½	45	—	45	—½	45	—	—	—½
69	Nahaczów	—	50½	50	50	51	—½	—	—	51	—½
70	Nielepiec	2	75½	63	13	65	88½	59	38	6	50½
71	Niezabitowska . . .	223	25	1.290	42	1.513	67	1.495	52	18	15
72	Nawratil	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73	Obniski	—	—	450	—	450	—	450	—	—	—
74	Olszewski	—	—	291	49	291	49	242	73	48	76
75	Oranż	—	—	55	—	55	—	—	—	55	—
76	Otowski	3	—	27	—	30	—	27	—	3	—
77	Ożańska	262	99	357	34	620	33	488	77	131	56
78	Paprocki	114	47	404	66	519	13	482	42	36	71
79	Parzelski	58	75½	210	50	269	25½	210	75	58	50½
80	Pawłowski	41	—	277	—	318	—	277	—	41	—
81	Petryczyn	1.335	75½	5.401	19	6.736	94½	6.433	09	303	85½
82	Pineles	50	75½	257	05	307	80½	203	80	104	—½
83	Pitoń	—	—	154	15	154	15	154	15	—	—
84	Pniewski	—	68	108	50	109	18	100	—	9	18
85	Popkiewicz	349	76½	513	95	863	71½	668	02	195	69½
86	Potocki	755	59½	1.440	12	2.195	71½	1.866	65	329	06½
87	Przemyśl	125	25	138	98	264	23	132	46	131	77
88	Radymno I. . . .	69	69½	81	90	151	59½	150	18½	1	41
89	Radymno II. . . .	10	68½	188	50	199	18½	185	68	13	50½
90	Rappaport	175	17½	63	—	238	17½	175	17	63	—½
91	Reifer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
92	Rostocki	162	50	372	78	535	28	363	78	171	50
93	Rudolf	129	25	145	20	274	45	262	18	12	27
	Do przeniesienia .	13.588	21	85.643	19	99.231	40	90.097	75½	9.133	64½

funduszów stypendyjnych.

o b r o t o w y.

Nr. porz.	Nazwa fundacyi	Stan z początkiem roku 1885. zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Wydatki zł.	ct.	Stan z końcem roku 1885. zł.	ct.
	Z przeniesienia	13.588	21	85.643	19	99.231	40	90.097	75½	9.133	64½
94	Russyan	521	80	963	54	1.485	34	1.299	76	185	58
95	Ryżnerski	—	—	142	14	142	14	138	48	3	66
96	Rzeszów	—	—	157	—	157	—	7	33	149	67
97	Sapieha	255	06½	1.298	01	1.553	07½	1.280	96	272	11½
98	Sącz	73	89	294	05	367	94	281	94	86	—
99	Schnell	—	—	90	—	90	—	90	—	—	—
100	Seidler	8	—	117	91	125	91	113	41	12	50
101	Seelig-Saulenfels	28	35	31	50	59	85	23	09½	36	75½
102	Sielecka	65	75	492	57	558	32	489	32	69	—
103	Siemiradzki	—	—½	111	—½	111	01	111	01	—	—
104	Skibiński	490	50½	536	91	1.027	41½	791	16	236	25½
105	Slapa	300	—	368	19	668	19	329	94	338	25
106	Słowacki	165		348	94	513	94	473	67	40	27
107	Spadwiński	138	09	604	50	742	59	675	70	66	89
108	Stanisławów	39	26	41	—	80	26	39	26	41	—
109	Stankiewicz	27	89	1.048	20	1.076	09	843	51½	232	57½
110	Stawek	3	58	168	48	172	06	113	98	58	08
111	Strzałkowski	—	—	5.021	17	5.021	17	5.021	17	—	—
112	Stupnicki	—	—	1.599	60½	1.599	60½	1.599	60½	—	—
113	Szachłacki	212	—	1.431	92	1.643	92	1.416	91½	227	—½
114	Szmoniewski	6	84	77	—	83	84	—	—	83	84
115	Tarnów	—	—½	81	76	81	76½	80	76	1	—½
116	Tarnowski Frańciszek	175	—	350	—	525	—	175	—	350	—
117	Tchórznicka	—	—	100	—	100	—	100	—	—	—
118	Torosiewicz	—	—	255	—	255	—	194	32	60	68
119	Towarnicki dr. Jan	3 984	61	19.467	80	23.452	41	20.382	40	3.070	01
120	Towarnicki Bazylewicz	762	25½	1.202	20	1.964	45½	1.835	08	129	37½
121	Unia lubelska	43	25½	50	40	93	65½	46	15	47	50½
122	Warteresiewicz	1.000	—	1.000	—	2.000	—	1.000	—	1.000	—
123	Wierzbicki	452	13½	1.509	36	1.961	49½	1.906	68	54	81½
124	Wilczyński	6	46	170	20	176	66	176	66	—	—
125	Wystawa krajowa rolnicza	704	77	891	21	1.595	98	1.134	97½	461	—½
126	Zawadzki Korwin	595	35½	3.065	69	3.661	04½	3.495	24	165	80½
127	Zawadzki Rogala	16	—	311	05	327	05	260	90	66	15
128	Żalchocki	169	77	3.259	75	3.429	52	2.972	67	456	85
129	Ziętkiewicz	52	—	52	—	104	—	52	—	52	—
130	Żebrowski	540	64½	2.658	78	3.199	42½	2.377	44	821	98½
131	Żurakowski	341	46	6.142	25	6.483	71	5.189	90	1.293	81
	Suma	24.767	95½	141.154	28	165.922	23½	146.618	15	19.304	08½

Alegat 2. do zamknięcia rachunku funduszów stypendyjnych za rok 1885.

Wykaz imienny nadanych na rok 1885. stypendyów

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne zł.	ct.
1.		**Ajwas Grzegorz**	—	—
2.		**Ajwas Mikołaj**	—	—
3.		**Artymowicz.**		
	1	Artymowicz Oktaw	30	—
	2	Sierociński Eugeniusz	90	—
		razem	120	—
4.		**Bier.**		
	1	Bier Szymon	210	—
	2	Kessler Aron	210	—
		razem	420	—
5.		**Broniewska**	—	—
6.		**Brześciańska.**		
	1	Habicht August	150	—
7.		**Brzeski.**		
	1	Madejski Antoni	190	—
8.		**Brzeżany.**		
	1	Bertel Edmund	73	50
9.		**Chełmecki.**		
	1	Bednarski Jan	60	—
10.		**Chlebowski.**		
	1	Markowicz Michał	60	—
11.		**Cesarz Franciszek Józef I.**		
	1	Dzieślewski Roman	1.000	—
	2	Kallenbach Józef	1.000	—
	3	Kohlberger Władysław	1.000	—
		razem	3.000	—
12.		**Cieszewski & Zawadzki**	—	—
13.		**Czerkawski**	—	—
14.		**Czajkowski.**		
	1	Czajkowski Berynda Lucyan	300	—
15.		**Czuczawa**	—	—
16.		**Dydyński.**		
	1	Bojarski Czarnota Kajetan	300	—
	2	Dydyński Teofil	300	—
	3	Dydyński Henryk	300	—
	4	Dydyński Ludwik	240	—
	5	Dydyński Aleksander	240	—
	6	Jaworski Władysław	360	—
	7	Ramułt Stefan	360	—
	8	Siedlecki Frańciszek	300	—
	9	Siedlecki Jan	360	—
	10	Siedlecki Michał	300	—
		razem	3.060	—
17.		**Egierski dla Egierskich I.**		
	1	Solecki Kaźmierz	290	—
18.		**Egierski dla Egierskich II.**		
	1	Kotłowski Stanisław	180	—
19.		**Egierski dla Siedleckich I.**		
	1	Bogucki Jan	254	—
20.		**Egierski dla Siedleckich II.**		
	1	Wohnant Feliks	204	—
21.		**Englowa.**		
	1	Brandys Józef	100	—
	2	Gołkowski Aureli	200	—
		razem	300	—
22.		**Falkenfels.**		
	1	Piekarczyk Frańciszek	4	50
23.		**Gizella.**		
	1	Tabaka Grzegorz	150	—
24.		**Głowiński.**		
	1	Anczyc Wacław	157	50
	2	Baron Władysław	210	—
	3	Bandrowski Franciszek	157	50
	4	Barski Ludwik	157	50
	5	Bernacki Ferdynand	157	50
	6	Bieganowski Eugeniusz	157	50
	7	Biedermann Stanisław	157	50
	8	Biliński Bogdan	157	50
	9	Birstein Czesław	210	—
	10	Bochniak Jan	210	—
	11	Borysiewicz Adam	157	50
	12	Bresiewicz Tadeusz	210	—
	13	Breański Jan	210	—
	14	Browko Michał	157	50
	15	Budzyński Wiktor	210	
	16	Burzyński Konstanty	157	50
	17	Burzyński Bolesław	157	50
	18	Cichocki Władysław	210	—
	19	Cielecki Józef	210	—
	20	Chowaniec Franciszek	210	—
	21	Chrząszczewski Wojciech	210	—
	22	Chylak Eugeniusz	157	50
	23	Chyrzyński Jan	157	50
	24	Czechowicz Marcin	210	—
	25	Czołowski Rafał	157	50
	26	Czuczyński Aleksander	157	50
	27	Daniec Wincenty	157	50
	28	Dąbrowski Wojciech	157	50
	29	Dobiecki August	210	—
	30	Dolnicki Cyryl	210	—
	31	Doliński Aleksander	157	50
	32	Dobrzyński Tadeusz	157	50

bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę.

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne zł.	ct.
24.	33	Długosz Tomasz	210	—
	34	Dydacki Tomasz	157	50
	35	Dymidowicz Henryk	157	50
	36	Eljasz Franciszek	157	50
	37	Figiel Stanisław	157	50
	38	Fiderkiewicz Tadeusz	210	—
	39	Frankowski Waleryan	157	50
	40	Fränkel Hieronim	210	—
	41	Friedberg Józef	210	—
	42	Fundalewicz Antoni	157	50
	43	Gabrusiewicz Jan	210	—
	44	Gałecki Kaźmierz	157	50
	45	Garbowski Tadeusz	157	50
	46	Geciow Onufry	210	—
	47	Grodzicki Stanisław	157	50
	48	Grzędzielski Władysław	157	50
	49	Haladej Jan	157	50
	50	Hanczakowski Józef	157	50
	51	Harländer Stanisław	157	50
	52	Harajewicz Władysław	210	—
	53	Horążak Antoni	157	50
	54	Howarth Ignacy	157	50
	55	Jaciow Teodor	157	50
	56	Jakubowski Tadeusz	210	—
	57	Jąkała Wawrzyniec	157	50
	58	Jelonek Franciszek	157	50
	59	Jezierski Wawrzyniec	210	—
	60	Jędrzejowski Jan	157	50
	61	Jugendfein Karol	210	—
	62	Kalitowski Hieronim	210	—
	63	Kapaun Leon	157	50
	64	Kolessa Jan	210	—
	65	Kopaczyński Władysław	157	50
	66	Konturowicz Matkowski Jan	210	—
	67	Korczyński Ludomił	157	50
	68	Kossowicz Włodzimierz	157	50
	69	Kossowicz Stanisław	210	—
	70	Kossowicz Sylwery	157	50
	71	Kosibowicz Józef	157	50
	72	Kowalski Edmund	210	—
	73	Köller Hieronim	210	—
	74	Krynicki Józef	157	50
	75	Kuhn Fortunat	157	50
	76	Kube Ludwik	157	50
	77	Kulinowski Józef	157	50
	78	Kulczycki Juljan	210	—
	79	Kulczycki Włodzimierz	210	—
	80	Kulczycki Aleksander	210	—
	81	Kułakowski Henryk	157	50
24.	82	Kułakowski Adam	157	50
	83	Kurkowski Karol	210	—
	84	Lachocki Mieczysław	157	50
	85	Lewicki Maksymiljan	210	—
	86	Lisiewicz Zygmunt	210	—
	87	Ładyżyński Michał	157	50
	88	Łyłyk Mikołaj	210	—
	89	Łyszkowski Stanisław	210	—
	90	Majeranowski Feliks	210	—
	91	Majeranowski Jan	157	50
	92	Majer Józef	157	50
	93	Margasz Władysław	210	—
	94	Markow Tomasz	157	50
	95	Markiewicz Dyonizy	157	50
	96	Massatsch Stanisław	157	50
	97	Massatsch Mieczysław	210	—
	98	Malik Błażej	157	50
	99	Mikiewicz Bolesław	210	—
	100	Misiakiewicz Juljan	157	50
	101	Młodzianowski Stanisław	157	50
	102	Momidłowski Walery	210	—
	103	Mozdyniewicz Adam	157	50
	104	Mukowitsch Edward	210	—
	105	Musiał Piotr	210	—
	106	Naływajko Grzegorz	210	—
	107	Nawrocki Jan	157	50
	108	Naumowicz Bogdan	157	50
	109	Neuhoff Karol	157	50
	110	Niemiec Wojciech	210	—
	111	Niewiadomski Wacław	157	50
	112	Nowak Józef	210	—
	113	Nowak Władysław	157	50
	114	Obmiński Władysław	157	50
	115	Obmiński Tadeusz	157	50
	116	Obtułowicz Czesław	210	—
	117	Palica Jan	157	50
	118	Pawłowski Aleksander	157	50
	119	Perosiow Jan	210	—
	120	Piątkowski Józef	210	—
	121	Pierzchała Antoni	157	50
	122	Piotrowski Gustaw	157	50
	123	Pochroń Józef	210	—
	124	Podczaszyński Mieczysław	157	50
	125	Podlewski Franciszek	157	50
	126	Potocki Bronisław	157	50
	127	Procyk Andrzej	157	50
	128	Prokopowicz Jan	157	50
	129	Poręba Józef	157	50
	130	Pruszyński Szymon	157	50

Wykaz imienny nadanych na rok 1885. stypendyów

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne zł.	ct.
24.	131	Pryjma Jan	210	—
	132	Puchalik Maryan	157	50
	133	Ratajski Franciszek	157	50
	134	Rollec Wiktor	157	50
	135	Rozwadowski Juwenal	210	—
	136	Rudolf Stanisław	210	—
	137	Sawicki Antoni	157	50
	138	Salamon Adam	157	50
	139	Scherzinger Roman	210	—
	140	Sitarz Antoni	157	50
	141	Sliwiński Jakób	210	—
	142	Smereczyński Franciszek	157	50
	143	Smiałek Wincenty	210	—
	144	Smolecki Seweryn	210	—
	145	Sondermayer Roman	210	—
	146	Smakowski Wacław	157	50
	147	Stabiszewski Mikołaj	157	50
	148	Stafiej Sebestyan	210	—
	149	Stasina Antoni	210	—
	150	Styrna Ludwik	157	50
	151	Szameit Władysław	157	50
	152	Szameit Tadeusz	157	50
	153	Szlapa Jakub	210	—
	154	Szydłowski Michał	157	50
	155	Szydłowski Leon	210	—
	156	Sławuszewski Zygmunt	210	—
	157	Teichman Bolesław	157	50
	158	Tomanek Zygmunt	157	50
	159	Tokarski Piotr	210	—
	160	Tomaszewski Jan	210	—
	161	Topolnicki Adam	157	50
	162	Turzański Grzegorz	210	—
	163	Tyszecki Teodor	210	—
	164	Tymaczkowski Zdzisław	157	50
	165	Trzciński Ignacy	157	50
	166	Wilson Ryszard	210	—
	167	Wojtaszek Jan	210	—
	168	Wolaniecki Franciszek	157	50
	169	Wiśniewski Władysław	157	50
	170	Witkowski Stanisław	157	50
	171	Vinzenz Aleksander	157	50
	172	Zanko Andrzej	210	—
	173	Ząbecki Adolf	210	—
	174	Zobkow Michał	210	—
	175	Zorger Tadeusz	157	50
	176	Zubczewski Antoni	157	50
	177	Żakiej Aleksander	157	50
		razem	31.710	—
25.		**Gołuchowski.**		
	1	Hofmokl Stanisław	200	—
	2	Hoszowski Bronisław	200	—
	3	Machniewicz Franciszek	300	—
	4	Podwiński Eugeniusz	200	—
	5	Sternal Tomasz	300	—
		razem	1.200	—
26.		**Harbut.**		
	1	Kappel Jan	90	—
27.		**Hauer.**		
	1	Gruszecki Tadeusz	100	—
	2	Tertil Tadeusz	100	—
		razem	200	—
28.		**Horecki.**		
	1	Zarzycki Włodzimierz	100	—
29.		**Janowski.**		
	1	Smagowicz Stanisław	55	—
	2	Wojcik Jan	55	—
		razem	110	—
30.		**Jarosław.**		
	1	Chmielarczyk Władysław	105	—
	2	Czajkowski Roman	105	—
	3	Sanojca Józef	105	—
	4	Ferencewicz Michał	105	—
		razem	420	—
31.		**Jarosz**	—	—
32.		**Jurgas.**		
	1	Swistun Jan	200	—
	2	Wróblewski Józef	200	—
		razem	400	—
33.		**Kaczkowski**	—	—
34.		**Kallir.**		
	1	Caro Józef	280	—
35.		**Karol Ludwik.**		
	1	Teodorowicz Stanisław	190	—
	2	Zacharjasiewicz Jan	190	—
		razem	380	—
36.		**Kiślicki.**		
	1	Młynarczuk Karol	180	—
37.		**Koniecki.**		
	1	Babraj Józef	200	—
	2	Bednarski Jan	150	—
	3	Bojarski Władysław	150	—
	4	Furmankiewicz Aleksander	150	—

bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę.

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne zł.	ct.
	5	Grabowski Maryan	200	—
	6	Hałaciński Kaźmierz	150	—
	7	Kołodziejczyk Jan	200	—
	8	Krassowski Stanisław	150	—
	9	Krokiewicz Antoni	150	—
	10	Kośminski Franciszek	150	—
	11	Kubica Jan	150	—
	12	Lehman Józef	200	—
	13	Lubaczewski Jan	150	—
	14	Pawlikowski Jan	200	—
	15	Ścibor Franciszek	200	—
	16	Schwarz Albin	200	—
	17	Tomik Stanisław	200	—
		razem	2.950	—
38.		**Kopernik.**		
	1	Trojnar Józef	63	50
39.		**Kopiński**	—	—
40.		**Korzelińska.**		
	1	Neymanowski Zdzisław	160	—
41.		**Kraków.**		
	1	Błotnicki Wojciech	157	50
	2	Chtiejow Aleksy	157	50
	3	Dębicki Orest	157	50
	4	Grządziel Ludwik	210	—
	5	Jaremkiewicz Michał	157	50
	6	Jarema Aleksander	157	50
	7	Jopek Franciszek	157	50
	8	Koczorowski Walenty	210	—
	9	Kopyściański Maksymiljan	157	50
	10	Koss Michał	157	50
	11	Kisielewski Paweł	157	50
	12	Krüger Aleksander	210	—
	13	Niemiłowicz Władysław	210	—
	14	Niedojadło Wincenty	157	50
	15	Rożański Bronisław	210	—
	16	Sękiewicz Franciszek	157	50
	17	Skrzyszowski Tadeusz	210	—
	18	Stępień Włodzimierz	157	50
	19	Stęsłowicz Władysław	157	50
	20	Swiba Bronisław	157	50
	21	Widt Seweryn	210	—
	22	Wonsch Karol	157	50
		razem	3.832	50
42.		**Krakowiec.**		
	1	Elster Józef	124	—
43.		**Krausnecker.**		
	1	Klein Edward	600	—
	2	Lickendorf Ignacy	600	—
		razem	1.200	—
44.		**Kretowicz**	—	—
45.		**Krościenko.**		
	1	Faron Wojciech	78	—
46.		**Kruszewska.**		
	1	Pilecki Adam	180	—
	2	Reichardt Stefan	144	—
		razem	324	—
47.		**Krzeczunowicz Ignacy.**		
	1	Janowicz Wincenty	200	—
	2	Krasuski Ludwik	200	—
		razem	400	—
48.		**Krzeczunowicz Walery.**		
	1	Fryben Władysław	140	—
	2	Kawalerski Kaźmierz	140	—
		razem	280	—
49.		**Kucharski.**		
	1	Truskolaski Zygmunt	300	—
50.		**Kulczycki.**		
	1	Kulczycka Anastazya	72	—
	2	Kulczycki Zygmunt	167	50
	3	Kulczycki Piotr	180	—
		razem	419	50
51.		**Kurdwanowska.**		
	1	Miniewski Karol	200	—
52.		**Laskowska.**		
	1	Bystrzanowski Kaźmierz	150	—
	2	Bystrzonowski Antoni	150	—
	3	Bieńkowski Bogumił	150	—
	4	Gebicówna Antonina	150	—
	5	Gostkowski Witołd	200	—
	6	Korytowski Maryan	150	—
	7	Laskowski Apolinary	200	—
	8	Laskowski Zygmunt	150	—
	9	Laskowski Ludgier	150	—
	10	Lenkiewicz Zdzisław	200	—
	11	Lenkiewicz Włodzimirz	150	—
	12	Łopacki Kaźmierz	200	—
	13	Micewski Karol	150	—
	14	Nawrocka Konstancya	150	—
	15	Nawrocki Maryan	150	—
	16	Nowotna Maryanna	150	—
	17	Nowotny Feliks	200	—
	18	Nowotny Stanisław	200	—
	19	Nanowski Zdzisław	200	—

Wykaz imienny nadanych na rok 1885. stypendyów

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne zł.	ct.
	20	Olszewski Jan	200	—
	21	Olszewski Adam	200	—
	22	Olszewski Tadeusz	200	—
	23	Przesmycki Jan	150	—
	24	Ries Kaźmierz	200	—
	25	Strowski Bolesław	150	—
	26	Struszkiewicz Władysław	150	—
	27	Szydłowski Zdzisław	150	—
	28	Strojnowski Leonard	150	—
		razem	4.750	—
53.		**Lewicki hr. Kajetan.**		
	1	Grek Michał	200	—
	2	Maszkowski Stanisław	200	—
	3	Potworowski Roman	200	—
	4	Reichan Stanisław	300	—
		razem	900	—
54.		**Lewicki Bazyli**	—	—
55.		**Loewenstein.**		
	1	Eisenbach Henryk	140	—
56.		**Ładuński.**		
	1	Bujnowski Marcin	236	60
	2	Demetrykiewicz Włodzimierz	236	60
	3	Maszewski Stanisław	236	60
	4	Mogilnicki Bronisław	236	60
	5	Wojciechowski Stanisław	236	60
		razem	1.183	—
57.		**Łoś.**		
	1	Dzieduszycki nr. Antoni	210	—
	2	Lanc Maryan	210	—
	3	Łoś hr. Maryan	210	—
	4	Łoś hr. Justyn	210	—
		razem	840	—
58.		**Małecki.**		
	1	Pytel Józef	50	—
59.		**Matczyński.**		
	1	Baczyński Adam	157	50
	2	Godlewski Włodzimierz	157	50
	3	Podlewski Celestyn	157	50
	4	Starzewski Maryan	157	50
	5	Wąsowicz Tadeusz	210	—
		razem	840	—
60.		**Mieroszewski.**		
	1	Mieroszewski Kaźmierz	200	—
	2	Mieroszewski Józef	200	—
	3	Mieroszewski Felicyan	200	—
	4	Rumiński Adam	200	—
	5	Szołajski Maryan	200	—
		razem	1.000	—
61.		**Mickiewicz.**		
	1	Durkiewicz Juljan	67	50
62.		**Mikiewicz.**		
	1	Syruczek Władysław	60	—
63.		**Mikołajów.**		
	1	Hamajda Józef	60	—
	2	Jamrozik Kaźmierz	60	—
	3	Kaczyński Władysław	60	—
	4	Petrycia Piotr	60	—
		razem	240	—
64.		**Miller.**		
	1	Rozkosz Kazimiera	46	—
65.		**Monasterzyska**	—	—
66.		**Morawski I.**	—	—
67.		**Morawski II.**		
	1	Fang Kaźmierz	65	—
	2	Jarosiewicz Andrzej	65	—
	3	Leurmann Franciszek	65	—
		razem	195	—
68.		**Moszczeńska.**		
	1	Habowska Helena	45	—
69.		**Nahaczów**	—	—
70.		**Nawratil**	—	—
71.		**Nielepiec.**		
	1	Sołtys Karol	50	—
72.		**Niezabitowska.**		
	1	Bal Adam	210	—
	2	Gużkowski Jan	210	—
	3	Kamiński Bolesław	210	—
	4	Korytko Stanisław	210	—
	5	Krobicki Józef	210	—
	6	Rodakowski Kaźmierz	210	—
		razem	1.260	—
73.		**Obniski.**		
	1	Korecki Tadeusz	450	—
74.		**Olszewski.**		
	1	Chramiec Andrzej	130	—
	2	Olszewski August	130	—
		razem	260	—
75.		**Oranż**	—	—
76.		**Otowski.**		
	1	Gorączko Jan	24	—

bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadano stypendyum roczne zł.	ct.
77.		**Ożańska.**		
	1	Terlecki Jan	150	—
78.		**Paprocki.**		
	1	Paprocki Władysław	150	—
	2	Paprocki Michał	150	—
		razem . .	300	—
79.		**Parzelski.**		
	1	Hicner Aleksander	150	—
80.		**Pawłowski.**		
	1	Zawilski Stanisław	236	—
81.		**Petryczyn.**		
	1	Bażan Tadeusz	200	—
	2	Borecki Tadeusz	125	—
	3	Boczkowski Czesław	200	—
	4	Buczkowski Józef.	125	
	5	Cercha Maksymiljan	200	—
	6	Ceysinger Maryan	200	—
	7	Gęslak Jan	200	—
	8	Gołębiowski Jan	200	—
	9	Gornisiewicz Józef	125	—
	10	Homicz Jakub	200	—
	11	Jachymiak Ludwik	200	—
	12	Langie Maryan	200	—
	13	Lubojemski Jan	125	—
	14	Madejski Stanisław	125	—
	15	Marecki Tadeusz	150	—
	16	Misiński Erazm	125	—
	17	Mycawka Stanisław.	125	—
	18	Nieszczyński Stanisław . . .	200	—
	19	Pawlikowski Bolesław. . . .	125	—
	20	Pędzimąż Władysław	150	—
	21	Pilchowski Stanisław	150	—
	22	Raszowski Czesław	125	—
	23	Rzepecki Stanisław	150	-
	24	Sieniewicz Jan	200	—
	25	Skałka Józef	150	-
	26	Sobolewski Stanisław	125	—
	27	Tylka Michał	200	--
	28	Wałek Bronisław	200	—
	29	Windakiewicz Stanisław. . .	200	—
	30	Woroniecki ks. Włodzimierz .	200	—
		razem . .	5.000	—
82.		**Pincles.**		
	1	Kornmann Samuel	100	—
	2	Meth Herman	100	—
		razem . .	200	—
83.		**Pitoń.**		
	1	Podczerwiński Hieronim. . .	72	—
	2	Takuski Jakub	72	—
		razem . .	144	—
84.		**Pniewski.**		
	1	Szufa Stanisław	100	
85.		**Popkiewicz.**		
	1	Dutkiewicz Tomasz	100	
	2	Dutkiewicz Jan	100	—
	3	Feliks Wojciech	100	—
		razem . .	300	—
86.		**Potocki.**		
	1	Baranowski Józef.	157	50
	2	Burzyński Mieczysław. . . .	210	
	3	Kulczycki Jakub	210	
	4	Radomyski Eugeniusz. . . .	157	50
	5	Swieżawski Stanisław	210	
	6	Wiśniowski Tadeusz	157	50
		razem . .	1.102	50
87.		**Przemyśl**	—	—
88.		**Radymno I.**		
	1	Migocki Stanisław	70	—
89.		**Radymno II.**		
	1	Bartoszewski Jędrzej	55	—
	2	Gowda Aleksander	60	—
	3	Kasiuwak Stanisław.	60	—
		razem . .	175	—
90.		**Rappaport**.	—	—
91.		**Rostocki.**		
	1	Balicki Mateusz	200	—
92.		**Reifer**.	—	—
93.		**Rudolf.**		
	1	Wroński Izydor	120	—
94.		**Russyan.**		
	1	Kobyliński Józef	157	50
	2	Kulczycki Eugeniusz	157	50
	3	Kulczycki Klemens	157	50
	4	Świątkiewicz Michał	210	—
		razem . .	682	50
95.		**Ryżnerski.**		
	1	Wodyński Karol	125	—
96.		**Rzeszów**.	—	—
97.		**Sapieha.**		
	1	Bruchnalski Kazimierz . . .	500	—
	2	Mazanowski Antoni	500	—

Wykaz imienny nadanych na rok 1885. stypendyów

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyi i stypendystów	Nadane stypendyum roczne zł.	ct.
	3	Porębowicz Edward	500	—
		razem . .	1.500	—
98.		**Sącz.**		
	1	Janczy Frańciszek	100	—
	2	Kurzeja Antoni	100	—
		razem . .	200	—
99.		**Schnell.**		
	1	Wróblewski Michał	90	—
100.		**Seidler.**		
	1	Körber Ludwik	95	—
101.		**Seeling Saulenfels**	—	—
102.		**Sielecka.**		
	1	Sielecki Dżurdż Piotr . . .	210	—
	2	Sielecki Dżurdż Mikołaj . .	210	—
		razem . .	420	—
103.		**Siemiradzki.**		
	1	Baczyński Jakub	110	—
104.		**Skibiński**	—	—
105.		**Slapa**	—	—
106.		**Słowacki.**		
	1	Bruchnalski Wilhelm . . .	300	—
107.		**Spadwiński.**		
	1	Czermak Wiktor	200	—
	2	Galant Józef	200	—
	3	Powidaj Adam	200	—
		razem . .	600	—
108.		**Stanisławów**	—	—
109.		**Stankiewicz.**		
	1	Bożewska Aniela	200	—
	2	Nowakowska Zofia	200	—
	3	Stankiewicz Frańciszek . .	200	—
	4	Stankiewicz Otillo	200	—
		razem . .	800	—
110.		**Stawek.**		
	1	Bystroń Jan	52	50
	2	Czerwiński Wacław	52	50
		razem . .	105	—
111.		**Strzałkowski**	—	—
112.		**Stupnicki.**		
	1	Antonowicz Honorat . . .	200	—
	2	Breański Jan	300	—
	3	Burtan Marcin	200	—
	4	Czołowski Aleksander . . .	300	—
	5	Gawlik Tomasz	300	—
	6	Hryniowski Mikołaj	200	—
	7	Kosar Grzegorz	200	—
	8	Köller Hieronim	300	—
	9	Nosek Michał	200	—
	10	Piotrowski Gustaw	300	—
	11	Sochacki Leon	200	—
	12	Zobkow Michał	300	—
		razem . .	3.000	—
113.		**Szachłacki.**		
	1	Czajkowski Kaźmierz . . .	200	—
	2	Kośmiński Antoni	200	—
	3	Krammer Józef	200	—
	4	Raczyńki Maryan	200	—
	5	Wiśniowski Teofil	200	—
	6	Żarow Wiktor	200	—
		razem . .	1.200	—
114.		**Szmoniewski**	—	—
115.		**Tarnów**	—	—
116.		**Tarnowski Franciszek** . . .	—	—
117.		**Tchórznicka.**		
	1	Piotrowska Kazimiera . . .	100	—
118.		**Torosiewicz.**		
	1	Huzarski Józef	125	—
	2	Teodorowicz Tadeusz . . .	125	—
		razem . .	250	—
119.		**Towarnicki Dr. Jan.**		
	1	Biliński Mieczysław	150	—
	2	Buczaniewicz Zdzisław . . .	150	—
	3	Czerkawski Zygmunt . . .	150	—
	4	Dzierzyński Franciszek . . .	150	—
	5	Gadulski Ludwik	150	—
	6	Grudziński Jan	200	—
	7	Heller Bronisław	200	—
	8	Kamyk Roman	150	—
	9	Kornicki Wojciech	150	—
	10	Krogulski Roman	150	—
	11	Krzywiecki Jan	200	—
	12	Lewicki Antoni	200	—
	13	Marynowski Józef	150	—
	14	Michalski Jerzy	150	—
	15	Nowaczyński Konstanty . . .	200	—
	16	Praschil Mieczysław	150	—
	17	Ptaszyk Michał	150	—
	18	Reines Juljusz	200	—
	19	Serwacki Józef	200	—
	20	Szczepański Kaźmierz . . .	200	—
	21	Towarnicki Marcin	200	—
	22	Towarnicki Jan	200	—

bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę.

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne zł.	ct.
	23	Towarnicki Stanisław Cyprian	200	—
	24	Towarnicki Edmund	150	—
	25	Towarnicki Leon	200	—
	26	Towarnicki Jan	150	—
	27	Towarnicki Józef	150	—
	28	Towarnicki Karol	150	—
	29	Towarnicki Stanisław	200	—
	30	Towarnicki Ludwik	150	—
	31	Wawrausch Zdzisław	200	—
	32	Wojdałowicz Stanisław . . .	200	—
	33	Wyspiański Gwido	300	—
	34	Zajączkowski Eugeniusz . . .	120	—
	35	Żurowski Władysław	200	—
		razem . .	6.170	—
120.		**Towarnicki Bazylewicz.**		
	1	Bartkowski Adam	200	—
	2	Czerepaszyński Euzubiusz . .	200	—
	3	Krypiakiewicz Józef	200	—
	4	Magoński Antoni	200	—
	5	Sroczyński Franciszek. . . .	200	—
		razem . .	1.000	—
121.		**Unia Lubelska.**	—	—
122.		**Warteresiewicz.**	—	—
123.		**Wierzbicki.**		
	1	Maresch Feliks.	360	—
	2	Olszewski Adam	360	—
	3	Szawłowski Romuald	360	—
	4	Szawłowski Stanisław	360	—
		razem . .	1.440	—
124.		**Wilczyński.**	—	—
125.		**Wystawa krajowa rolnicza.**		
	1	Bradl Albert.	300	—
	2	Piątkowski Józef	300	—
		razem . .	600	—
126.		**Zawadzki Korwin.**		
	1	Biernacki Konstanty	157	50
	2	Brzezicki Władysław	157	50
	3	Czajkowski Stanisław. . . .	157	50
	4	Dobiecki August	210	—
	5	Dauksza Jan.	157	50
	6	Jachimowski Eugeniusz . . .	157	50
	7	Kamiński Zdzisław	210	—
	8	Kopystyński Wincenty . . .	157	50
	9	Kossowski Tadeusz	157	50
	10	Kotecki Antoni.	157	50
	11	Krzyżanowski Stanisław. . .	210	—
	12	Lassota Witołd.	210	—
	13	Majewski Maksymiljan . . .	157	50
	14	Rubczyński Maurycy	210	—
	15	Zsremba Zygmunt	157	50
	16	Zassowski Adam	210	—
	17	Zawistowski Józef	157	50
		razem . .	2.992	50
127.		**Zawadzki Rogala.**		
	1	Gawlikowski Karol	70	—
	2	Górski Stanisław	70	—
	3	Siwiński Józef	70	—
		razem . .	210	—
128.		**Ziętkiewicz**	—	—
129.		**Żalchocki.**		
	1	Arciszewski Władysław . . .	115	50
	2	Baczyński Franciszek	115	50
	3	Barogiewicz Józef	115	50
	4	Des Loges Konstanty	168	—
	5	Dobrzyński Władysław . . .	115	50
	6	Jasienicki Teofil	115	50
	7	Jurkowski Józef	115	50
	8	Kluczyński Kornel	105	—
	9	Kulczycki Konstanty	115	50
	10	Łopuszański Tadeusz	115	50
	11	Łysakowski Leopold	115	50
	12	Michalewski Kaźmierz . . .	115	50
	13	Okniński Wawrzyniec. . . .	115	50
	14	Pierzchała Kaźmierz	115	50
	15	Piskrowicz Lityński Bolesław	115	50
	16	Rościszewski Erazm	115	50
	17	Sahajdakowski Tadeusz . . .	115	50
	18	Starowiejski Leon	105	—
	19	Starzyński Michał	168	—
	20	Srokowski Stanisław	115	50
	21	Turzański Franciszek	115	50
	22	Witowski Witołd	115	50
	23	Wróblewski Kaźmierz. . . .	115	50
	24	Wróblewski Stanisław. . . .	115	50
	25	Zborowski Józef	115	50
		razem . .	2.971	50
130.		**Żebrowski.**		
	1	Biliński Paweł	210	—
	2	Czeżowski Kaźmierz	210	—
	3	Janowicz Władysław	210	—
	4	Jurkiewicz Włodzimierz . . .	210	—
	5	Kobylański Maryan	210	—
	6	Kraśnicki Tadeusz	210	—

Wykaz imienny nadanych na rok 1885. stypendyów bez względu na rzeczywistą tychże wypłatę.

Liczba porządkowa funduszów	Liczba porządkowa stypendystów	Nazwa fundacyj i stypendystów	Nadane stypendyum roczne zł.	ct.
	7	Świeżawski Stefan	210	-
	8	Zborowski Józef	210	—
	9	Żdzarski Jan.	210	-
		razem . .	1.890	-
131.		**Żurakowski.**		
	1	Baraniecki Artur	210	-
	2	Bieńkowski Piotr	262	50
	3	Borzęcki Eugeniusz	210	—
	4	Czerwiński Karol	210	—
	5	Dzianott Jan.	210	—
	6	Gadomski Adam	262	50
	7	Gawlik Tomasz.	157	50
	8	Jasiński Adam	262	50
	9	Karbowiak Antoni	210	—
	10	Karchezy Eugeniusz	157	50
131.	11	Łopuszański Maryan	262	50
	12	Mokrzycki Kaźmierz	262	50
	13	Nadachowski Wacław	262	50
	14	Neuhoff Szczepan.	210	—
	15	Patkiewicz Władysław . . .	157	50
	16	Podgórski Czesław	262	50
	17	Podsoński Władysław	210	—
	18	Rozwadowski Jan	157	50
	19	Sobolewski Kaźmierz	262	50
	20	Służewski Włodzimierz . . .	210	—
	21	Szeliga Mieczysław	157	50
	22	Wejnar Kaźmierz.	210	
	23	Żurakowski Romuald	262	50
	24	Żurakowski Konstanty . . .	262	50
		razem . .	5.302	50

III. Administracya dóbr Winniki. Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Dochody	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostał z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostał z końcem roku 1885. ct.
		A) Gospodarstwo gruntowe.						
I.	1	Czynsze dzierżawne z gruntów, łąk i ogrodów . .	*465*	*10*	*441*	*85*	*23*	*25*
II.	2	**Dochody z propinacyi**, czynsz	*19.971*	*63*	*8.610*	—	*11.361*	*63*
III.	3	**Zwroty kosztów zarządu**	*336*	*35*	*336*	*35*	—	—
IV.		**Dochody rozmaite.**						
	4	Odsetki zwłoki	5.429	39½	32	65	5.396	74½
	5	Rozmaite wierzytelności i zwroty	917	57½	—	—	917	57½
		Suma rubryki IV. .	*6.346*	*97*	*32*	*65*	*6.314*	*32*
V.		**B) Gospodarstwo lasowe.**						
	6	Dochód ze sprzedaży drzewa opałowego . .	8.263	40	8.263	40	—	—
	7	„ „ „ „ materyałowego . .	1.379	78	1.379	78	—	—
	8	„ z grzywien lasowych	59	65	18	55	41	10
	9	Zwroty kosztów rąbania	41	60	41	60	—	—
	10	Rozmaite dochody lasowe: *a)* z użytków leśnych itp.	241	78	241	78	—	—
		b) z polowania . .	33	91	33	91	—	—
		Suma rubryki V. .	*10.020*	*12*	*9.979*	*02*	*41*	*10*
		Suma wszystkich dochodów .	**37.140**	**17**	**19.399**	**87**	**17.740**	**30**
		Wydatki.						
I.		**A) Gospodarstwo gruntowe.**						
	1	Utrzymanie i adaptacya budynków gospodarskich .	238	67	238	67	—	—
	2	Asekuracya tychże budynków	28	10	28	10	—	—
	3	Roboty przygotowawcze do założenia sadu . .	80	95	80	95	—	—
		Suma rubryki I. .	*347*	*72*	*347*	*72*	—	—
II.		**B) Gospodarstwo lasowe.**						
	4	Na wstępne koszta budowy murowanej leśniczówki .	1.000	—	1.000	—	—	—
	5	Koszta wyrębu drzewa opałowego	1.404	—	1.404	—	—	—
	6	„ „ „ materyałowego . .	188	36	188	36	—	—
	7	Rozmaite wydatki:						
		a) tantjema i pniowe leśniczego	331	24	331	24	—	—
		b) koszta uprawy lasu	145	94	145	94	—	—
		c) wartość drzewa materyałowego, wydanego na budowę mostów na drogach gminnych w Winnikach i Podbereźcach	189	07½	189	07½	—	—
		Suma rubryki II. .	*3.258*	*61½*	*3.258*	*61½*	—	—
		Do przeniesienia .	*3.606*	*33½*	*3.606*	*33½*	—	—

III. Administracya dóbr Winniki. — Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Wydatki	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Z przeniesienia	*3.606*	*33½*	*3.606*	*33½*	—	—
III.		**C) Koszta zarządu.**						
	8	Płace leśniczego, leśnych i kominiarza	1.299	—	1.299	—	—	—
	9	Pensye i dary z łaski	308	—	308	—	—	—
	10	Emolumenta drzewem i gotówką	838	56	838	56	—	—
	11	Rozmaite:						
		a) koszta podróży i dyet	25	39	25	39	—	—
		b) datek na premie szkolne	10	—	10	—	—	—
		c) koszta stemplowe i inne	213	22	192	—	21	22
		d) rekwizyta do gaszenia ognia	30	35	30	35	—	
		Suma rubryki III.	*2.724*	*52*	*2.703*	*30*	*21*	*22*
IV.	12	**Podatki rządowe**	*3.646*	*16*	*3.646*	*16*	—	—
V.		**Wydatki z prawa patronatu.**						
	13	Płace księży i nauczycieli	658	50	658	50	—	—
	14	Emolumenta tychże drzewem i gotówką	572	41	572	41	—	—
		Suma rubryki V.	*1.230*	*91*	*1.230*	*91*	—	—
VI.	15	**Nadwyżka dochodów przeniesiona do funduszu Głowińskiego**	*8.213*	*16½*	*8.213*	*16½*	—	—
		Suma wszystkich wydatków	**19.421**	**09**	**19.399**	**87**	**21**	**22**

Stan funduszu z końcem roku 1885.

Stan czynny:	Należytości czynne	17.740 zł.	30 ct.
Stan bierny:	„ bierne	21 „	22 „
Czysty stan czynny		**17.719** zł.	**08** ct.
Z porównania z takimże stanem wykazanym z końcem roku 1884.		16.289 „	28½ „
okazuje się **przyrost** majątku w kwocie		**1.429** zł.	**79½** ct.

U w a g i. Wartość tych dóbr zarachowano w ogólnem zamknięciu rachunkowem kompleksu funduszów stypendyjnych.

Zaległości czynne rubryki II. dochodów w kwocie 11.361 zł. 63 ct., tudzież rubryki IV. poz. 4. dochodów w kwocie 5.396 zł. 74½ ct., nareszcie w kwocie 727 zł. 57½ ct. mieszczącej się w poz. 5. rubr. IV. dochodów, stanowią restancye byłego propinatora Salomona Tanda, z którym proces na drodze cywilno-sądowej jeszcze jest w toku.

L. W. 18.890/1886.

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekt zakupiony . . . 100 zł. — ct.						
		od tego spieniężony . . 45 „ 79 „						
		rzeczywiste przykupno . .	54	21	54	21		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	54	46	54	46		
		Suma dochodów .	108	67	108	67		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	35.093	97		
		Razem . . .	—	—	**35.202**	**64**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektu 100 zł. 25 ct.						
		od tego za spieniężony efekt 45 „ 79 „						
		czysty wydatek . . .	54	46	54	46		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . .	—	—	35.148	18		
		Razem . . .	—	—	**35.202**	**64**	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885:						
		Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:						
		5% nieprem. listy zast. Banku hip. 300 zł. — ct.						
		5% listy zast. gal. Tow. kredytow. 900 „ — „						
		4% „ „ „ „ „ 33.900 „ — „						
		4% książ. gal. Kasy oszczędności 48 „ 18 „						
		Suma stanu czynnego 35.148 zł. 18 ct.						
		Stan bierny . . . — „ — „						
		Czysty stan czynny . . **35.148 zł. 18 ct.**						
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. 35.093 „ 97 „						
		okazuje się **przyrost** w tym majątku o . **54 zł. 21 ct.**						

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% list. zast. Banku hip. 15 zł. — ct.						
		b) „ 5% „ „ Tow. kredyt. 43 „ 24 „						
		c) „ 4% „ „ „ „ 1.356 „ — „						
		d) „ 4% książ. Kasy oszczęd. 5 „ 22 „	1.419	46	1.419	46		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w gotówce . .	—	—	51	½		
		Razem . . .	—	—	**1.470**	**46½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia inwalidów (54 po 25 zł., 3 po 20 zł.) .	1.410	—	1.310	—	100	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	54	46	54	46	—	—
	3	Koszta stemplowe	—	07	—	07	—	—
		Suma wydatków .	1.464	53	1.364	53	100	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce . .		—	105	93½	—	—
		Razem . . .	—	—	**1.470**	**46½**	—	—

Uwaga. Potrąciwszy od wykazanego zapasu gotówki 105 zł. 93½ ct., zaległą należytość bierną 100 zł., okaże się **czysta nadwyżka dochodów** majątku **obrotowego** 5 zł. 93½ ct., która z początkiem r. 1886. sfruktyfikowaną została na rzecz majątku **zarodowego** fundacyi.

LW. 11.324/1886.

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekt przykupiony	7	57	7	57		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . . .	7	57	7	57		
		Suma dochodów .	15	14	15	14		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	2.465	52		
		Razem . . .	—	—	**2.480**	**66**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na przykupno efektu . . .	7	57	7	57		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . . .	—	—	2.473	09		
		Razem . . .	—	—	**2.480**	**66**	—	---

Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885.

Stan czynny:

w 5% oblig. indemnizacyjnych	2.450	zł. —	ct.
w 4% książeczce gal. Kasy oszczęd.	23	„ 09	„
Suma stanu czynnego	2.473	zł. 09	ct.
Stan bierny . . .	—	„ —	„
Czysty stan czynny . .	**2.473**	zł. **09**	ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884.	2.465	„ 52	„
okazuje się **przyrost** majątku	o **7**	zł. **57**	ct.

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od obligacyj indemnizacyjnych . . .	115	77	115	77		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w gotówce . .	—	—	7	57½		
		Razem . . .	—	—	**123**	**34½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia trzech inwalidów po 36 zł. . . .	108	—	108	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	7	57	7	57		
		Suma wydatków .	115	57	115	57		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce . . .	—	—	7	77½		
		Razem . . .	—	—	**123**	**34½**	—	—

Uwaga. Zapas w gotowiźnie majątku obrotowego 7 zł. 77 ct. (z wyłączeniem ½ ct.) sfruktyfikowany został z początkiem r. 1886. na rzecz majątku zarodowego fundacyi.

LW. 7.476/1886.

VI. Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . , 127 zł. 51 ct.						
		od tego spieniężone . . . 99 „ 02 „						
		rzeczywiste przykupno . .	28	49	28	49		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	19	39	19	39		
		Suma dochodów .	47	88	47	88		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	1.484	02		
		Razem . . .	—	—	**1.531**	**90**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 118 zł. 41 ct.						
		od tego za spieniężony efekt 99 „ 02 „						
		czysty wydatek . . .	19	39	19	39		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . . .	—	—	1.512	51		
		Razem . . .	—	—	**1.531**	**90**	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885.						
		Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:						
		5% listy zastaw. gal. Tow. kredyt. 400 zł. — ct.						
		4½% oblig. poż. kraj. z r. 1883. 1.000 „ — „						
		4½% „ „ „ „ 1884. 100 „ — „						
		4% książ. wkład. Banku kraj. na 12 „ 51 „						
		Suma stanu czynnego 1.512 zł. 51 ct.						
		Stan bierny . . . . — „ — „						
		Czysty stan czynny . . **1.512 zł. 51 ct.**						
		Z porównania z takimże stanem						
		z końcem roku 1884. . 1.484 „ 02 „						
		okazuje się **przyrost** majątku o **28 zł. 49 ct.**						

VI. Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% listów zast. Tow. kredyt. 20 zł. — ct.						
		b) „ 4½% oblig. pożyczki kraj. z r. 1883. i 1884. . . 47 „ 25 „						
		c) „ spieniężonej 4% książeczki Kasy oszczędności . . 4 „ 39 „	71	64	71	64		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w gotówce . .	—	—	15	½		
		Razem . . .	—	—	**86**	**64½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Wyposażenie Maryanny Handz z Magierowa . .	50	—	50	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	19	39	19	39		
		Suma wydatków .	69	39	69	39		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce . . .	—	—	17	25½		
		Razem . . .	—	—	**86**	**64½**	—	—

Uwaga. Zapas ostateczny majątku obrotowego w gotowiźnie 17 zł. 25 ct. (z opuszczeniem ½ ct.) sfruktyfikowany został z początkiem r. 1886. na rzecz majątku zarodowego fundacyi.

LW. 7.292/1886.

VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Liczba porządkowa	Dochody	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
1	W Styczniu	2.875	73	—	—
2	„ Lutym	625	—	—	—
3	„ Marcu	1.650	—	1.038	47
4	„ Kwietniu	500	—	—	—
5	„ Maju	15.625	89½	10.200	—
6	„ Czerwcu	5.125	80	—	—
7	„ Lipcu	2.672	23	100	—
8	„ Sierpniu	2.000	—	—	—
9	„ Wrześniu	2.076	81	—	—
10	„ Październiku	25	20	—	—
11	„ Listopadzie	2.420	61	—	—
12	„ Grudniu	7.102	68	—	—
	Suma dochodów	42.699	95½	11.338	47
	Zapas z początkiem roku 1885.	—	-½	197.499	25
	Razem	**42.699**	**96**	**208.837**	**72**
	Wydatki.				
1	W Styczniu	2.875	73	—	—
2	„ Lutym	625	—	—	—
3	„ Marcu	1.650	—	—	—
4	„ Kwietniu	500	—	10.000	—
5	„ Maju	15.625	90	10	01
6	„ Czerwcu	3.000	—	100	—
7	„ Lipcu	4.863	03	—	—
8	„ Sierpniu	2.000	—	—	—
9	„ Wrześniu	2.000	—	—	—
10	„ Października	—	—	—	—
11	„ Listopadzie	2.447	69	—	—
12	„ Grudniu	7.100	80	—	—
	Suma wydatków	42.688	15	10.110	01
	Zapas z końcem roku 1885.: *a)* w gotówce	11	81	—	—
	b) w efektach:				
	Listy zastawne gal. Tow. kredyt. ziemskiego	89.300 zł. — ct.			
	Obligacye indemnizacyjne	102.460 „ — „			
	Obligacye pożyczki papiezkiej (franków)	300 „ — „			
	Renty państwowe	2.500 „ — „			
	Pryorytety Iszej Węgiersko-galic. kolei żelaznej	2.000 „ — „			
	Książeczki Banku krajowego	167 „ 71 „			
	Razem	196.727 zł. 71 ct.			
	Do tego kaucye:				
	Trzeciaka, dzierż. dóbr, 5% list zast. gal. Tow. kred.	1.000 „ — „			
	Winiarza, dzierż. drukarni, 5% „ „ „ „ „	1.000 „ — „		—	—
	Razem	**42.699**	**96**	**208.837**	**72**

Uwagi.

W sumie wydatków w gotówce 42.688 zł. 15 ct. mieści się ulokowana w Banku krajowym na rachunku bieżącym kwota 5.164 zł. 35 ct.

Kaucye w efektach imiennej wartości 2.000 zł. stanowią należytość bierną funduszu.

Funduszem tym zarządza Kuratorya ustanowiona przez Założyciela i składa Wydziałowi krajowemu corocznie rachunek do sprawdzenia, Kasa zaś krajowa w moc §. 41. listu fundacyjnego pobiera sumarycznie dochody i uskutecznia wydatki za asygnacyami Kuratora, oraz przechowuje zapasy majątku zarodowego i nadwyżki majątku obrotowego.

LW. 59.106/86.

VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Dochody	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
	1	Zwrot od zapomożonych:						
		a) w kapitale (z uwzględnieniem całego okresu anuitetowego)	3.216	67½	1.547	94½	1.668	73
		b) w odsetkach anuitetowych:						
		1. z lat ubiegłych . . . 26 zł. 73 ct.						
		2. z roku 1885. . . . . 112 „ 48 „	139	21	113	27½	25	93½
		c) w odsetkach zwłoki	—	45	—	45	—	—
	2	Efekta zakupione	1.678	04	1.678	04	—	—
		Suma dochodów .	5.034	37½	3.339	71	1.694	66½
	3	Zapas z początkiem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . . 16 zł. 37 ct.						
		b) w efektach . . . . 1.372 „ 96 „	—	—	1.389	33	—	—
		Razem . . .	—	—	**4.729**	**04**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . .	1.678	04	1.678	04	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . . — zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . 3.051 „ — „	—	—	3.051	—	—	—
		Razem . . .	—	—	**4.729**	**04**	—	—

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny:

Zapas kasowy w książeczce Banku krajowego	3.051 zł.	— ct.
Należytości czynne	1.694 „	66½ „
Suma stanu czynnego .	4.745 zł.	66½ ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny	**4.745** zł.	**66½** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884.	4.632 „	73½ „
okazuje się **przyrost** o	**112** zł.	**93** ct.
mianowicie przyrost w efektach o . . . . 1.678 zł. 04 ct.		
ubytek w gotówce o . . . . 16 zł. 37 ct.		
„ w należytościach czynnych o . 1.548 „ 74 „	1.565 „ 11 „	
czysty tedy **przyrost** j. w. .	**112** zł.	**93** ct.

LW. 56.800/1886.

IX. Fundusz zapomogi z roku 1868.

Zamknięcie rachunku za rok 1885

Rubryka	Pozycya	Dochody	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
	1	Zwroty od zapomożonych:						
		a) w kapitale	280	96	30	—	250	96
		b) w odsetkach	177	31	—	—	177	31
		Suma dochodów .	458	27	30	—	428	27
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885.	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	**30**	—	**428**	**27**
		Wydatki.						
	1	Zwrot częściowy bezprocentowej zaliczki funduszowi krajowemu	5.359	59	30	—	5.329	59
	2	**Zapas** z końcem roku 1885.	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	**30**	—	**5.329**	**59**

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny: Wierzytelności u zapomożonych . . . . . 428 zł. 27 ct.
Stan bierny: Reszta długu do funduszu krajowego . . . . . 5.329 „ 59 „
Czysty stan bierny . . . . . **4.901 zł. 32 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . . . 4.901 „ 32 „
okazuje się **stan bierny** majątku **nie zmieniony.**

Uwaga.

Wierzytelności z końcem roku 1885. zaległe u zapomożonych stanowią:

a) Należytość **w kapitale,** w powiecie **Dobromilskim**	47 zł. 06 ct.		
w powiecie **Grybowskim** .	203 „ 90 „	250 zł.	96 ct.
b) Należytość **w odsetkach,** w powiecie **Dobromilskim**	1 zł. 30 ct.		
w powiecie **Grybowskim**	176 „ 01 „	177 „	31 „
Ogółem j. w. wykazano . . .		428 zł.	27 ct.

LW. 24.780/1886.

X. Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
		Odsetki:						
	1	od obligacyj indemnizacyjnych . 174 zł. 82 ct.						
	2	„ 6% „ poż. kraj. z r. 1873. . 12 „ — „						
	3	„ 4½ „ „ „ „ 1883. . 15 „ 75 „						
	4	„ 5% listów zast. Tow. kred. ziemsk. 120 „ — „						
	5	„ 6% „ „ Banku hipotecz. 24 „ — „						
	6	„ 4½ % „ „ „ krajowego 27 „ — „	373	57	373	57		
	7	Efekta zakupione . . . . . 1.110 zł. 54 ct.						
		od tego spieniężone . . . 584 „ 77 „						
		rzeczywiste przykupno	525	77	525	77		
		Suma dochodów . .	899	34	899	34		
	8	**Zapas** z początkiem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . . . 172 zł. 74 ct.						
		b) w efektach . . . . . 7.670 „ 17 „	—	—	7.842	91		
		Razem	—	—	**8.742**	**25**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 1.053 zł. 08 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 584 „ 77 „						
		czysty wydatek . .	468	31	468	31		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . . . 78 zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . . 8.195 „ 94 „	—	—	8.273	94		
		Razem	—	—	**8.742**	**25**	—	—

Stan majątku z końcem roku 1885.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny:		
Zapas kasowy *a)* w gotówce		78 zł. — ct.
b) w efektach:		
a) 5% obligacye indemnizacyjne	3.700 zł. — ct.	
b) 6% „ pożyczki kraj. z r. 1873. . .	200 „ — „	
c) 4½ „ „ „ „ 1883. . .	700 „ — „	
d) 5% listy zast. gal. Tow. kred. ziemskiego .	2.400 „ — „	
e) 6% „ „ Banku hipotecznego . . .	300 „ — „	
f) 4½ „ „ „ krajowego . . .	800 „ — „	
g) 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego .	95 „ 94 „	8.195 „ 94 „
Suma stanu czynnego		8.273 zł. 94 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny		**8.273 zł. 94 ct.**
Z porównania tego stanu z wykazanym z końcem roku 1884. . .		7.842 „ 91 „
okazuje się *przyrost* majątku o . . .		**431 zł. 03 ct.**
mianowicie przyrost w efektach . .	525 zł. 77 ct.	
ubytek w gotówce	94 „ 74 „	
czysty przyrost, j. w. . .		**431 „ 03 „**

LW. 51.498/86.

XI. Fundusz ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . . 729 zł. 24 ct.						
		od tego spieniężone . . . . 508 „ 16 „						
		rzeczywiste przykupno . .	221	08	221	08		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	178	92½	178	92½		
		Suma dochodów . .	400	—½	400	—½		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885:						
		a) gotówką — zł. — ½ ct.						
		b) efektami 62.698 „ 91 „	—	—	62.698	91½		
		Razem . .	—	—	**63.098**	**92**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 687 zł. 09 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 508 „ 16 „						
		czysty wydatek . .	178	93	178	93		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach	—	—	62.919	99		
		Razem . .	—	—	**63.098**	**92**	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:

a) 6% listy zastawne Zakładu kredytowego krakowskiego . .	29.200 zł.	— ct.
b) 6% „ „ gal. Banku hipotecznego . . .	8.800 „	— „
c) 5% „ „ „ Towarzystwa kredytowego . .	18.900 „	— „
d) 4½ % obligacye pożyczki krajowej z roku 1883. . .	2.400 „	— „
e) 4½ % „ „ „ „ 1884. . .	3.600 „	— „
f) 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego . . .	19 „	99 „
Suma stanu czynnego . .	62.919 zł.	99 ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny	**62.919 zł.**	**99** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . .	62.698 „	91½ „
okazuje się **przyrost** majątku o . . .	**221 zł.**	**07½** ct.

mianowicie w efektach . . . 221 zł. 08 ct.
od tego ubytek w gotówce . — „ — „ ½
czysty **przyrost** j. w. . **221 zł. 07½ ct.**

XI. Fundusz ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
		Odsetki od efektów:						
	1	*a)* od 6% listów zast. Zakł. kred. krak. 1.752 zł. — ct.						
		b) „ 6% „ „ gal. Banku hipot. 549 „ — „						
		c) „ 5% „ „ Tow. kredytow. 941 „ 97 „						
		d) „ 4½ % obligacyj pożyczki kraj. z r. 1883. . . . . 102 „ 76½ „						
		e) „ 4½ % obligacyj pożyczki kraj. z r. 1884. . . . . 150 „ 82½ „						
		f) „ 4% lokacyi na książ. Banku kraj. 48 „ 54 „	3.545	10	3.545	10		
	2	Efekta zakupione . . . . . 3.034 „ 50 „						
		od tego spieniężone . . . . . 3.034 „ 50 „	—	—	—	—		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885 w gotówce . . .	—	—	178	92½		
		Razem . .	—	—	**3.724**	**02½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia inwalidów polskich (patrz wykaz poniżej)	3.400	—	3.400	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . . .	178	92½	178	92½		
	3	Gotówka na zakupno efektów . . . 3.034 zł. 50 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 3.034 „ 50 „	—	—	—	—		
		Suma wydatków . . .	3.578	92½	3.578	92½		
	4	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce	—	—	145	10		
		Razem . .	—	—	**3.724**	**02½**	—	—

Wykaz szczegółowy wsparć dożywotnich za rok 1885.

1.	Baranowski Jan Józef	300 zł.
2.	Borysiewicz Szymon	300 „
3.	Boski Józef.	300 „
4.	Bułharyn Jerzy	400 „
5.	Czernik Ignacy	300 „
6.	Dobrzański Władysław Józef	300 „
7.	Jarmiński Stanisław	300 „
8.	Łabęcki Julian	300 „
9.	Poniński Henryk hr.	300 „
10.	Tomaszewicz Władysław	300 „
11.	Wścieklica Feliks	300 „
	Razem j. w. . .	3.400 zł.

Uwagi. 1. Dochód z tymczasowej lokacyi (poz. 1. *f.* dochodów maj. obrot.) pochodzi ztąd, iż odsetki od efektów majątku zarodowego lokuje się tymczasowo na książeczki Banku krajowego, ażeby gotowizna nie leżała w Kasie krajowej bezprocentowo, przed upływem zaś roku książeczki te spieniężą się (poz. 2 doch. i 3 wyd.).

2. Zapas ostateczny w gotówce, wykazany w kwocie 145 zł. 10 ct., sfruktyfikowany został z początkiem roku 1886. na rzecz majątku *zarodowego* fundacyi.

LW. 8.720/1886.

XII. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 108 zł. 65 ct.						
		od tego efekt spieniężony . 100 „ — „						
		rzeczywiste przykupno . .		8 65		8 65		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach . . . 99.103 „ 70 „	—	—	99.103	70½		
		Razem . . .	—	—	**99.112**	**35½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 100 zł. — ct.						
		od tego za spieniężony efekt 100 „ — „	—	—	—	—		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach . . . 99.112 „ 35 „	—	—	99.112	35½		
		Razem . . .	—	—	**99.112**	**35½**	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885.						
		Stan czynny. Zapas kasowy:						
		a) w gotówce . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach:						
		5% listy zast. gal. Tow. kredyt. 88.400 „ — „						
		4½% oblig. poż kraj. z r. 1883. 9.100 „ — „						
		4½% „ „ „ „ 1884. 1.600 „ — „						
		4% książ. wkład. Banku kraj. 12 „ 35 „						
		Suma stanu czynnego **99.112 zł. 35½ ct.**						
		Stan bierny . . . . — „ — „						
		Czysty stan czynny . . **99.112 zł. 35½ ct.**						
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . 99.103 „ 70½ „						
		okazuje się **przyrost** majątku o . **8 zł. 65 ct.**						

XII. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% list. zast. Tow. kredyt. 4.420 zł. — ct.						
		b) „ 4½% oblig. pożyczki kraj. z roku 1883. . . . 409 „ 50 „						
		c) „ 4½% oblig. pożyczki kraj. z roku 1884. . . . 72 „ — „	4.901	50	4.901	50		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w gotówce . .	—	—	1.930	—		
		Razem . . .	—	—	**6.831**	**50**	—	—
		Wydatki.						
	1	Zasiłki gminom na cele szkolne	6.450	—	5.380	—	1.070	—
	2	Spłata należytości rządowej (X. rata) . . .	3.899	50	354	50	3.545	—
		Suma wydatków .	10.349	50	5.734	50	4.615	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce . . .	—	—	1.097	—	—	—
		Razem . . .	—	—	**6.831**	**50**	—	—

Uwaga. 1. Z zapasu gotowizny z końcem roku 1885., wykazanego w kwocie . . 1.097 zł.
zatrzymano na pokrycie zaległych gminom zasiłków . . . . . 1.070 „
resztę zaś w kwocie . . 27 zł.
ulokowano z początkiem roku 1886. na książeczkę wkładkową Banku krajowego na rzecz majątku **zarodowego** fundacyi.

2. W dołączeniu wykaz gmin obdzielonych zasiłkami.

LW. 18.886/1886.

Fundusz szkół ludowych z roku 1872. **Alegat do zamknięcia rachunku za rok 1885.**

W y k a z

zasiłków bezzwrotnych, udzielonych gminom na budynki szkolne i podniesionych w roku 1885.

Liczba porządkowa	Asygnowano do L. W.	Nazwa gminy	Należytość zaległa	Należytość bieżąca	Uiszczenie	Należytość pozostała z końcem r. 1885.
			zł.	zł.	zł.	zł.
1	40.635/85	Basznia dolna	100	—	—	100
2	25.320/85	Bilinka	—	100	100	—
3	„	Bobowa	—	100	—	100
4	„	Borynia	—	100	100	—
5	„	Cerekiew	—	100	100	—
6	„	Chmielów	—	150	150	—
7	„	Czergowa	—	100	100	—
8	„	Czerkasy	—	100	100	—
9	28.125/84	Dobra	100	—	100	—
10	25.320/85	Dora	—	100	100	—
11	„	Falkenberg	—	100	100	—
12	„	Głowaczowa	—	100	100	—
13	„	Gruszów wielki	—	70	—	70
14	28.125/84	Harbuzów	100	—	100	—
15	25.320/85	Horbacze	—	100	100	—
16	„	Hujsko	—	100	100	—
17	„	Jakubówka	—	100	100	—
18	„	Jelonkowate	—	100	100	—
19	28.125/84	Jezupol	50	—	50	—
20	25.320/85	Josefdorf	—	100	100	—
21	„	Koniuszki	—	100	100	—
22	28.125/84	Kolędziany	100	—	100	—
23	25.320/85	Kutyska	—	100	100	—
24	„	Lipnica wielka	—	100	100	—
25	„	Ładańce	—	100	100	—
26	„	Łąka	—	100	100	—
27	„	Łukawica wyżna	—	100	100	—
28	„	Maniawa	—	100	—	100
29	„	Markowa	—	100	100	—
30	„	Mołoszkowice	—	100	100	—
31	„	Mrozowice	—	100	100	—
32	28.125/84	Mszana dolna	200	—	200	—
33	25.320/85	Niegłowice	—	100	100	—
34	„	Nieczajna	—	100	100	—
35	„	Orzechówka	—	100	100	—
36	„	Pakoszówka	—	150	—	150
37	28.125/84	Peczenia	100	—	100	—
38	25.320/85	Pianowice	—	100	100	—
39	„	Pleszkowce	—	100	100	—
40	„	Prusiek	—	100	100	—
41	„	Radenice	—	100	100	—
42	„	Rajtarowice	—	150	150	—
		Do przeniesienia	750	3.620	3.850	520

Fundusz szkół ludowych z roku 1872. **Alegat do zamknięcia rachunku za rok 1885.**

Liczba porządkowa	Asygnowano do L. W.	Nazwa gminy	Należytość		Uiszczenie	Należytość pozostała z końcem r. 1885.
			zaległa	bieżąca		
			zł.	zł.	zł.	zł.
		Z przeniesienia .	750	3.620	3.850	520
43	25.320/85	Rozłucz	—	100	100	—
44	„	Rudka	—	100	100	—
45	28.125/84	Russów	150	—	150	—
46	25.320/85	Sadki	—	100	100	—
47	40.635/80	Skawica	100	—	—	100
48	25.320/85	Skniłów	—	100	100	—
49	„	Świdnica	—	100	100	—
50	17.513/77	Szczurowa	200	—	—	200
51	25.320/85	Szeszerowice	—	100	100	—
52	„	Szmitków	—	100	100	—
53	28.125/84	Targowica	150	—	—	150
54	„	Wola wilcza	100	—	—	100
55	„	Wolica ługowa i piaskowa	80	—	80	—
56	„	Wróblowice	100	—	100	—
57	25.320/85	Zagóreczko	—	100	100	—
58	„	Zameczek	—	100	100	—
59	„	Zarzyce	—	100	100	—
60	28.125/84	Zbyłtowska góra	100	—	100	—
61	25.320/85	Żukotyn	—	100	100	—
		Suma .	1.730	4.720	5.380	1.070
			6.450			

XIII. Fundusz Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . . 58.947 zł. 50 ct.						
		od tego spieniężone . . . 53.500 „ — „						
		rzeczywiste przykupno . .	5.447	50	5.447	50		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach. . .	—	—	53.500	—		
		Razem . .	—	—	**58.947**	**50**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 54.382 zł. 75 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 54.382 „ 75 „						
		czysty wydatek . .	—	—	—	—		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach. . . .	—	—	58.947	50		
		Razem . .	—	—	**58.947**	**50**	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w 4½ % listach zastawnych Banku krajowego 58.900 zł. — ct.
b) w 4% książeczce wkładkowej Banku krajowego 47 „ 50 „
Razem . . 58.947 zł. 50 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . . . . **58.947 zł. 50** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . . 53.500 „ — „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach nom. wartości o . **5.447 zł. 50** ct.

XIII. Fundusz Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) od spieniężonych obl. indem.	1.418 zł. 41½ ct.						
		b) od 4½ % zakupionych listów zastaw. Banku krajowego .	1.605 „ 03 „						
		c) od chwilowej lokacyi zapasowej gotowizny	47 „ 74 „	3.071	18½	3.071	18½		
	2	Zakupione efekta	3.115 zł. 51 ct.						
		od tego spieniężone . . .	2.618 „ 64 „						
		rzeczywiste przykupno . .		496	87	496	87		
		Suma dochodów . .		3.568	05½	3.568	05½		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885:							
		a) w gotówce	8 zł. 94½ ct.						
		b) w efektach	1.338 „ 34 „	—	—	1.347	28½		
		Razem . .		—	—	**4.915**	**34**	—	—
		Wydatki.							
	1	Premie dla czeladzi		2.556	—	2.556	—		
	2	Koszta losowania		13	70	13	70		
	3	„ insercyjne i inne drobne		13	56	13	56		
	4	Gotówka wydana na zakupno efektów	3.115 zł. 51 ct.						
		od tego za spieniężone efekta	2.618 „ 64 „						
		czysty wydatek . .		496	87	496	87		
		Suma wydatków . .		3.080	13	3.080	13		
	5	**Zapas** z końcem roku 1885:							
		a) w gotówce	— zł. — ct.						
		b) w efektach	1.835 „ 21 „	—	—	1.835	21		
		Razem . .		—	—	**4.915**	**34**	—	

Uwaga.

1. **Do majątku zarodowego.** Wysokie cyfry spieniężonych i zakupionych efektów pochodzą ztąd, iż cały zapas obligacyj indemnizacyjnych został sprzedany, natomiast zaś nabyto 4½ % listy zastawne Banku krajowego, resztę zaś gotówki po zakupnie pozostałą ulokowano na książeczkę Banku krajowego.

2. **Do majątku obrotowego.** Zapasową gotowiznę tego majątku lokuje się w ciągu roku aż do losowania następnego roku, ażeby w Kasie krajowej nie leżała bez oprocentowania. Lokacya ta z końcem roku 1885., przeznaczona na cele losowania w roku 1886., wynosi 1835 zł. 21 ct., w książeczkach wkładkowych Banku krajowego.

LW. 6.811/1886.

XIV. Fundusz Franciszka Kochmana dla literatów polskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . . 335 zł. 02 ct.						
		od tego spieniężone . . . 65 „ 10 „						
		rzeczywiste przykupno . .	269	92	269	92		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . . .	272	37	272	37		
		Suma dochodów . .	542	29	542	29		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . — zł. — ½ ct.						
		b) w efektach . . . 24.036 „ 01 „	—	—	24.036	01½		
		Razem . . .	—	—	**24.578**	**30½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 337 zł. 47 ct.						
		od tego za spieniężony efekt 65 „ 10 „						
		czysty wydatek . .	272	37	272	37		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885:						
		a) w gotówce. . . . — „ —½ „						
		b) w efektach. . . . 24.305 „ 93 „	—	—	24.305	93½		
		Razem . . .	—	—	**24.578**	**30½**	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy: *a)* w gotówce	—	zł.	—½ ct.
b) w efektach:			
5% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego. . . .	13.300	„	— „
4% „ „ „ „ „ . . .	11.000	„	— „
4% książeczka wkładkowa Banku krajowego.	5	„	93 „
Suma stanu czynnego. .	24.305	zł.	93½ ct.
Stan bierny.	—	„	— „
Czysty stan czynny	**24.305**	zł.	**93½** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. .	24.036	„	01½ „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach nom. wartości	**269**	zł.	**92** ct.

XIV. Fundusz Frańciszka Kochmana dla literatów polskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% listów zast. kredyt. . . 652 zł. 04 ct.						
		b) od 4% „ „ „ . . 440 „ — „	1.092	04	1.092	04		
	2	Zakupiony efekt	816	69	816	69		
		Suma dochodów . .	1.908	73	1.908	73		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885.	—	—	—	—		
		Razem . . .	—	—	**1.908**	**73**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana do majątku zarodowego . . .	272	37	272	37		
	2	„ „ na zakupno efektu.	816	69	816	69		
	3	Wydatki drobne administracyjne	2	98	2	98		
		Suma wydatków . .	1.092	04	1.092	04		
	4	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach	—	—	816	69		
		Razem . . .	—	—	**1.908**	**73**	—	—

Uwaga. W roku 1885. rozdzielono majątek fundacyi na **zarodowy** i **obrotowy.** Cały zapas ostateczny z końcem roku 1884. pozostały: w gotówce $^1/_2$ ct., w efektach zaś 24.036 zł. 01 ct. przeniesiony został jako zapas początkowy majątku **zarodowego.**

W myśl §. 23. aktu fundacyjnego $^1/_4$ część czystych dochodów fundacyi przypada na pomnożenie majątku **zarodowego** (patrz poz. 1. wydatków maj. obrot. i poz. 2. dochodów maj. zarod.), $^3/_4$ zaś części na premie dla literatów polskich, które co **trzy** lata rozdawane będą; pozostałe tedy $^3/_4$ czystego dochodu ulokowano na ten cel na książeczkę wkładkową Banku krajowego (patrz poz. 2. wydatków i poz 2. dochodów maj. obrot.). Pierwsze rozdanie premiów nastąpi (w myśl konkursu ogłoszonego do LW. 3.550/1885.) w roku 1888.

LW. 12.570/1886.

XV. Fundacya Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . 526 zł. 77 ct.						
		od tego efekt spieniężony . 69 „ 83 „						
		rzeczywiste przykupno . .	456	94	456	94		
	2	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% listów zastaw. kredyt. 304 zł. 34 ct.						
		b) „ 4% „ „ „ 156 „ 60 „	460	94	460	94		
		Suma dochodów .	917	88	917	88		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach .	—	—	9.867	97		
		Razem .	—	—	**10.785**	**85**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 530 zł. 77 ct.						
		od tego za spieniężony efekt 69 „ 83 „						
		czysty wydatek . . .	460	94	460	94		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . .	—	—	10.324	91		
		Razem .	—	—	**10.785**	**85**	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885:						
		Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:						
		5% listy zast. gal. Tow. kredyt. 6.500 zł. — ct.						
		4% „ „ „ „ „ w m. k. 2.300 „ — „						
		4% „ „ „ „ „ w w. a. 1.500 „ — „						
		4% książeczka wkład. Banku kraj. 24 „ 91 „						
		Suma stanu czynnego 10.324 zł. 91 ct.						
		Stan bierny . . — „ — „						
		Czysty stan czynny . . **10.324 zł. 91 ct.**						
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. 9.867 „ 97 „						
		okazuje się **przyrost** majątku w efektach nom. wart. o **456 zł. 94 ct.**						

Uwaga. Dopóki fundacya nie wejdzie w życie, fruktyfikuje się wszelkie dochody z odsetek na rzecz majątku **zarodowego.**

LW. 10.724/1886.

XVI. Fundacya śp. Maryi de Prez Jędrzejowiczowej.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 200 zł. — ct.						
		od tego spieniężone . . 139 „ 05 „						
		rzeczywiste przykupno . .	60	95	60	95		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	43	65	43	65		
		Suma dochodów .	104	60	104	60		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	7.247	89		
		Razem . .	—	—	**7.352**	**49**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 182 zł. 70 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 139 „ 05 „						
		czysty wydatek . . .	43	65	43	65		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . .	—	—	7.308	84		
		Razem . .	—	—	**7.352**	**49**		
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885.						
		Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:						
		a) 5% listy zast. gal. Tow. kredyt. 2.300 zł. — ct.						
		b) 4½% obligacye pożyczki krajowej z r. 1883. . . . . 4.000 „ — „						
		c) 4½% obligacye pożyczki krajowej z r. 1884. . . . . 1.000 „ — „						
		d) 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego . . . . 8 „ 84 „						
		Suma stanu czynnego . 7.308 zł. 84 ct.						
		Stan bierny . . . — „ — „						
		Czysty stan czynny . . **7.308** zł. **84** ct.						
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . . 7.247 „ 89 „						
		okazuje się **przyrost** majątku o **60** zł. **95** ct.						

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% listów zastaw. kredyt. 115 zł. — ct.						
		b) „ 4½% obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883. 176 „ 45 „						
		c) „ 4½% obligacyj pożyczki krajowej z r. 1884. 45 „ — „						
		d) „ 4% spieniężonej książeczki Kasy oszczędności 6 „ 95 „	343	40	343	40		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w gotówce	—	—	40	25½		
		Razem	—	—	**383**	**65½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia trzech wiekowych kobiet	268	—	268	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	43	65	43	65		
		Suma wydatków	311	65	311	65		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce	—	—	72	—½		
		Razem	—	—	**383**	**65½**	—	—

Uwaga. Zapas ostateczny majątku obrotowego wykazany w gotowiźnie 72 zł. —½ ct. sfruktyfikowany został z początkiem r. 1886. na rzecz majątku **zarodowego** fundacyi.

LW. 10.295/1886.

XVII. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Dochody.			Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
	1	Efekta zakupione . . .	1.400 zł. — ct.							
		od tego spieniężony efekt .	16 „ — „							
		rzeczywiste przykupno . .			1.384	—	1.384	—		
	2	Odsetki od efektów:								
		a) od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883. .	1.176 zł. 70 ct.							
		b) od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1884. .	85 „ 50 „		1.262	20	1.262	20		
		Suma dochodów .			2.646	20	2.646	20		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .			—	—	27.816	78		
		Razem . . .			—	—	**30.462**	**98**	—	—
		Wydatki.								
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów	1.278 zł. 20 ct.							
		od tego za spieniężony efekt	16 „ — „							
		czysty wydatek . . .			1.262	20	1.262	20		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . .			—	—	29.200	78		
		Razem . . .			—	—	**30.462**	**98**	—	—
		Stan majątku z końcem r. 1885.								
		Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:								
		a) 4½% obligacye pożyczki kraj. z roku 1883. . . .	27.100 zł. — ct.							
		b) 4½% obligacye pożyczki kraj. z roku 1884. . . .	2.100 „ — „							
		c) 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego	— „ 78 „							
		Suma stanu czynnego	29.200 zł. 78 ct.							
		Stan bierny . . .	— „ — „							
		Czysty stan czynny . .	**29.200** zł. **78** ct.							
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884.	27.816 „ 78 „							
		okazuje się **przyrost** majątku o . . .	**1.384** zł. — ct.							

LW. 7.475/1886.

XVIII. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 1.271 zł. 39 ct.						
		od tego spieniężone . 241 „ 46 „						
		rzeczywiste przykupno .	1.029	93	1.029	93	—	—
	2	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% listów zast. kredytowych 205 zł. — ct.						
		b) „ 4½% oblig. poż. kraj. z r. 1883. 569 „ 75 „						
		c) „ 4½% „ „ „ „ 1884. 49 „ 14 „						
		d) „ 4% książeczki Banku kraj. . — „ 29 „	824	18	824	18	—	—
		Suma dochodów .	1.854	11	1.854	11	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885.:						
		a) w gotówce . . . . 102 zł. 50 ct.						
		b) w efektach . . . 17.681 „ 67 „	—	—	17.784	17	—	—
		Razem .	—	—	**19.638**	**28**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 1.168 zł. 14 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 241 „ 46 „						
		czysty wydatek .	926	68	926	68	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . . .	—	—	18.711	60	—	—
		Razem .	—	—	**19.638**	**28**	—	—

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:

5% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kredytowego . .	4.100 zł.	— ct.
4½% obligacye pożyczki krajowej z roku 1883. . . .	13.300 „	— „
4½% „ „ „ „ 1884. . . .	1.300 „	— „
4% książeczka wkładkowa Banku krajowego	11 „	60 „
Suma stanu czynnego .	18.711 zł.	60 ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny	**18.711** zł.	**60** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . . .	17.784 „	17 „
okazuje się **przyrost** majątku o	**927** zł.	**43** ct
mianowicie *przybyło* w efektach . 1.029 zł. 93 ct.		
ubyło w gotówce . . 102 „ 50 „		
Czysty **przyrost** j. w. .	**927** „	**43** „

Uwaga. Dopóki fundacya na założenie „Domu roboczego“ w Sączu nie będzie mogła wejść w życie, powiększa się majątek zarodowy kapitalizowaniem wszelkiej rozporządzalnej gotowizny.

LW. 11.306/1886.

XIX. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolf dla obłąkanych ozdrowieńców.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 251 zł. 88 ct.						
		od tego spieniężone . 179 „ 01 „						
		rzeczywiste przykupno	72	87	72	87		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . . .	53	65	53	65		
		Suma dochodów	126	52	126	52		
	3	Zapas z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	1.524	22		
		Razem .	—	—	**1.650**	**74**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 235 zł. 88 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 182 „ 23 „						
		czysty wydatek . .	53	65	53	65		
	2	Zapas z końcem roku 1885. w efektach . . .	—	—	1.597	09		
		Razem .	—	—	**1.650**	**74**	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1885.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

a) 5% obligacye indemnizacyjne	1.350 zł.	— ct.
b) 4½% listy zastawne Banku krajowego	200 „	— „
c) 4% Książeczka galic. Kasy oszczędności . . .	47 „	09 „
Suma stanu czynnego .	1.597 zł.	09 ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny	**1.597 zł.**	**09 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. .	1.524 „	22 „
okazuje się **przyrost** majątku o	**72 zł.**	**87 ct.**

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od obligacyj indemnizacyjnych 66 zł. 47 ct.						
		b) „ listów zast. Banku kraj. 7 „ 05 „						
		c) „ książeczki gal. Kasy oszcz. 1 „ 03 „						
		d) „ „ Banku krajowego 1 „ 84 „	76	39	76	39		
	2	Gotówka za spieniężony efekt . . 87 zł. 78 ct.						
		od tego na zakupno efektu . 63 „ 96 „						
		czysty dochód w gotówce	23	82	23	82		
		Suma dochodów .	100	21	100	21		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . . . 1 zł. 09 ct.						
		b) w efektach . . . . . 71 „ 07 „	—	—	72	16		
		Razem .	—	—	**172**	**37**	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcie dla wyzdrowieńca za rok 1884. i 1885. .	94	50	47	25	47	25
	2	Taksa dewinkulacyjna	—	40	—	40	—	—
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	53	65	53	65	—	—
	4	Efekt spieniężony . . . . 87 zł. 78 ct.						
		od tego zakupiony . . . 63 „ 96 „						
		czysty wydatek w efekcie .	23	82	23	82	—	—
		Suma wydatków	172	37	125	12	47	25
	5	**Zapas** z końcem roku 1885. w efekcie . . .	—	—	47	25	—	—
		Razem .	—	—	**172**	**37**	—	—

U w a g a. Zapas majątku obrotowego ulokowany na książeczce Banku krajowego na 47 zł. 25 ct., przeznaczony jest na wypłatę wsparcia za rok 1885., wykazanego w tejże samej wysokości jako zaległość bierna.

LW. 7.729/1886.

XX. Fundacya śp. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze itd.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 12.363 zł. 42 ct. od tego spieniężone . . 11.100 „ — „ rzeczywiste przykupno .	1.263	42	1.263	42		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . . .	203	87½	203	87½		
		Suma dochodów	1.467	29½	1.467	29½		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	21.237	95		
		Razem .	—	—	**22.705**	**24½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 11.935 zł. 47 ct. od tego za spieniężone efekta 11.731 „ 60 „ czysty wydatek .	203	87	203	87		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885: *a)* w gotówce . . . . — zł. —½ ct. *b)* w efektach . . . . 22.501 „ 37 „	—	—	22.501	37½		
		Razem .	—	—	**22.705**	**24½**	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy: *a)* w gotówce	— zł.	—½ ct.
b) w efektach:		
4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego	1.000 „	— „
5% „ „ „ „ „	8.100 „	— „
4½% „ „ „ Banku krajowego	11.800 „	— „
4½% obligacye pożyczki krajowej z roku 1883.	1.300 „	— „
4% książeczka wkładkowa Banku krajowego	301 „	37 „
Suma stanu czynnego .	22.501 zł.	37½ ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny	**22.501** zł.	**37½** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884.	21.237 „	95 „
okazuje się **przyrost** majątku w gotówce o . .	— zł.	—½ ct.
w efektach o . .	1.263 „	42 „
	1.263 zł.	**42½** ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy			Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.								
	1	Odsetki od efektów:								
		a) od 4% list. zast. Tow. kred.	44 zł.	10 ct.						
		b) „ 5% „ „ „ „	392 „	04 „						
		c) „ 4½% „ „ Banku kraj.	297 „	95 „						
		d) „ oblig. indemn. (spieniéż.)	313 „	29½ „						
		e) „ 4½% oblig. poż. kraj. z roku 1883.	58 „	50 „						
		f) „ 4% chwilowej lokacyi	17 „	78 „	1.123	66½	1.123	66½		
	2	Zakupione efekta	1.285 zł.	97 ct.						
		od tego spieniężone	1.167 „	48 „						
		rzeczywiste przykupno			118	49	118	49		
		Suma dochodów			1.242	15½	1.242	15½		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885:								
		a) w gotówce	16 zł.	40½ ct.						
		b) w efektach	985 „	19 „	—	—	1.001	59½		
		Razem			—	—	**2.243**	**75**		
		Wydatki.								
	1	Wsparcia włościanom gmin Hołhocze itd.			815	50	815	50		
	2	Taksa dewinkulacyjna przy sprzedaży oblig. indem.			2	20	2	20		
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego			203	87½	203	87½		
	4	„ „ na zakupno efektów 1.285 zł. 97 ct.								
		od tego za spieniężone efekta 1.167 „ 48 „								
		czysty wydatek			118	49	118	49		
		Suma wydatków			1.140	06½	1.140	06½		
	5	**Zapas** z końcem roku 1885:								
		a) w gotówce	— zł.	—½ ct.						
		b) w efektach	1.103 „	68 „	—	—	1.103	68½		
		Razem			—	—	**2.243**	**75**		

Uwaga. Przypadające od efektów majątku zakładowego odsetki lokuje się tymczasowo aż do Marca następnego roku, poczem z uzyskanej w ten sposób gotowizny przypadają ⅘ części na rozdawnictwo zapomóg dla zubożałych włościan klucza hołhockiego, ⅕ zaś część na pomnożenie majątku zakładowego. — Rozdawnictwo to przeprowadza odrębna komisya w myśl statutu utworzona, pod nadzorem Wydziału powiatowego w Podhajcach. Wykazany zapas ostateczny majątku obrotowego ½ ct. w gotówce i 1.103 zł. 68 ct. w książeczkach wkładkowych Banku krajowego, zużyty został na cele fundacyi w roku 1886. do LW. 12.776/1886.

L. W. 10.294/1886.

XXI. Fundacya Dr. Józefa Kaźmierza Malinowskiego, im. „Najjaśniejszego Pana“.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Kapitał hipotekowany, do zwrotu od Kasyna miejskiego	20.000	—	—	—	20.000	—
	2	Gotówka otrzymana za spieniężone efekta . . .	20.653	45	20.653	45	—	—
		Suma dochodów . .	40.653	45	20.653	45	20.000	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach. . .	—	—	102.912	19	—	—
		Razem . .	—	—	**123.565**	**64**	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekta spieniężone	20.000	—	20.000	—		
	2	Gotowizna wydana na pożyczkę dla Kasyna miejskiego	20.000	—	20.000	—		
	3	„ „ fundatorowi	653	45	653	45		
		Suma wydatków . .	40.653	45	40.653	45		
	4	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach	—	—	82.912	19		
		Razem . .	—	—	**123.565**	**64**		—

Stan majątku z końcem roku 1885.

		Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. 1. Zapas kasowy w efektach:			
a) 5% listy zast. gal. Towarzystwa kredytowego	.	40.000 zł. — ct.	
b) 6% obligacye pożyczki krajowej z roku 1873.	.	30.000 „ — „	
c) 4% węgierska renta w złocie oprocentowana	. .	7.900 „ — „	
d) 5% renta państwowa w papierach „	. .	4.900 „ — „	
e) 4% książeczka gal. Kasy oszczędności . . .	.	112 „ 19 „	82.912 zł. 19 ct.
2. Należytość czynna:			
Kapitał hipotekowany, do zwrotu od Kasyna miejskiego			20.000 „ — „
Suma stanu czynnego . . .			102.912 zł. 19 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny (niezmieniony od roku 1884.)			**102.912** zł. **19** ct.

Uwaga. W myśl życzenia fundatora spieniężono część efektów im. wartości 20.000 zł. i wypożyczono reprezentacyi Kasyna miejskiego kapitał w gotowiźnie powyższej wysokości, zabezpieczony aktem notaryalnym na realności Nr. 962. Dz. I. Nadwyżkę gotowizny, pozostałą przy tej operacyi kredytowej, pobrał fundator. Kupony od efektów złożonych w Kasie krajowej, jakoteż odsetki od wypożyczonego kapitału, również pobiera dożywotnie fundator.

LW. 6.801/1886.

XXII. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody	—	—	—	—		
	1	Zapas z początkiem roku 1885. w efektach. . .	—	—	**99.000**	—		
		Wydatki	—	—	—	—		
	1	Zapas z końcem roku 1885. w efektach. . . .	—	—	**99.000**	—		

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:

a) 5% priorytety kolei Alfoldzko-Fiumskiej na	20.000	zł.
b) 5% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego na . . .	50.000	„
c) 6% „ „ „ Banku hipotecznego	6.000	„
d) 5% „ „ „ „ „ (premiowane) . . .	23.000	„
Suma stanu czynnego . .	99.000	zł.
Stan bierny	—	„
Czysty stan czynny, jak w roku 1884.	**99.000**	zł.

Uwaga. W stanie majątkowym zaszła w roku 1885. ta jedynie zmiana, iż fundator podniósł 5% akcye kolei Lwowsko-Czerniowieckiej im. wartości 20.000 zł., natomiast zaś złożył na rzecz fundacyi 5% listy zastawne Towarzystwa kredytowego ziemskiego im. wartości 20.000 zł. — Fundacya nie weszła jeszcze w życie. Dochody z kuponów pobiera fundator.

LW. 6.802/1886.

XXIII. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla Bursy stanisławowskiej imienia J. I. Kraszewskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885 ct.
		Dochody.						
	1	Zakupiony efekt . . . . . 76 zł. 42 ct. od tego spieniężony . . . . 75 „ — „ rzeczywiste przykupno . .	1	42	1	42		
	2	Odsetki: *a)* od 5% listów zastawnych Tow. kred. na 3.000 zł. 150 zł. — ct. *b)* od 4% książeczki wkładkowej Banku krajowego 1 „ 42 „ Suma dochodów . .	151 152	42 84	151 152	42 84		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885: *a)* w gotówce . . . . 75 zł. — ct. *b)* w efektach . . . 3.000 „ — „ Razem . .	— —	— —	3.075 **3.227**	— **84**	— —	— —
		Wydatki.						
	1	Dożywocie Klementyny z Kobrów Starzewskiej .	150	—	150	—		
	2	Gotówka wydana na zakupno efektu 76 zł. 42 ct. od tego za spieniężony efekt . 75 „ — „ czysty wydatek . .	1	42	1	42		
		Suma wydatków . .	151	42	151	42		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885: *a)* w gotówce . . . . 75 zł. — ct. *b)* w efektach . . . 3.001 „ 42 „ Razem . .	— —	— —	3.076 **3.227**	42 **84**	— —	— —

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy: *a)* w gotówce . . . . . 75 zł. — ct.
b) w efektach:
5% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego . . . 3.000 „ — „
4% książeczka wkładkowa Banku krajowego . . . . 1 „ 42 „
Suma stanu czynnego . . 3.076 zł. 42 ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . . . . **3.076 zł. 42 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . . 3.075 „ — „
okazuje się **przyrost** majątku o . . . . **1 zł 42 ct.**

Uwaga. Pozostały zapas gotowizny 75 zł. przeznaczony na wypłatę dożywocia w I. półroczu 1886 r. Fundacya wejdzie w życie dopiero po śmierci dożywotniczki.

LW. 10.606/1886.

XXIV. Fundacya imienia Antoniego Schiffnera.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . , 102 zł. 50 ct.						
		od tego spieniężone . . . 70 „ 94 „						
		rzeczywiste przykupno . .	31	56	31	56		
	2	A. Schiffner złożył niespotrzebowaną gotowiznę za rok 1884.	30	—	30	—		
	3	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	2	50	2	50		
		Suma dochodów .	64	06	64	06		
	4	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	1.410	84		
		Razem . . .	—	—	**1.474**	**90**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 103 zł. 44 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 70 „ 94 „						
		czysty wydatek . . .	32	50	32	50		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . .	—	—	1.442	40		
		Razem . . .	—	—	**1.474**	**90**	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885.						
		Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:						
		a) 5% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego . . 1.400 zł. — ct.						
		b) los miasta Krakowa . . 20 „ — „						
		c) 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego . . . 22 „ 40 „						
		Suma stanu czynnego . 1.442 zł. 40 ct.						
		Stan bierny . . . — „ — „						
		Czysty stan czynny . . **1.442 zł. 40 ct.**						
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. 1.410 „ 84 „						
		okazuje się **przyrost** majątku o **31 zł. 56 ct.**						

XXIV. Fundacya imienia Antoniego Schiffnera.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody	—	—	—	—		
	1	**Zapas** z początkiem roku 1885. w gotówce . .	—	—	32	50		
		Razem . . .	—	—	**32**	**50**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana A. Schiffnerowi (patrz poz. 2. dochodów majątku zarodowego) . . .	30	—	30	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	2	50	2	50		
		Suma wydatków .	32	50	32	50		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce . .	—	—	—	—		
		Razem . . .	—	—	**32**	**50**	—	—

Uwaga. W r. 1885. nastąpił rozdział majątku na zarodowy i obrotowy. Z wykazanego z końcem r. 1884. zapasu kasowego 1.443 zł. 34 ct., przeniesiono kapitał 1.410 zł. 84 ct. w efektach jako zapas początkowy majątku zarodowego, kwotę zaś 32 zł. 50 ct. w gotówce jako zapas początkowy majątku obrotowego. Kupony od efektów pobiera wprost A. Schiffner na cele fundacyi.

XXV. Fundacya Maryi Mochnackiej dla czteru ubogich ciemnych.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekt zakupiony	10	—	10	—		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . . .	10	—	10	—		
		Suma dochodów .	20	—	20	—		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	4.451	35		
		Razem . . .	—	—	**4.471**	**35**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektu . . .	10	—	10	—		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . . .	—	—	4.461	35		
		Razem . . .	—	—	**4.471**	**35**	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem r. 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:

5%	listy zastaw. gal. Tow. kredyt.	4.400 zł.	— ct.
4%	książeczka gal. Kasy oszczędności	61 „	35 „
	Suma stanu czynnego	4.461 zł.	35 ct.
	Stan bierny	— „	— „
	Czysty stan czynny . .	**4.461** zł.	**35** ct.
	Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. .	4.451 „	35 „
	okazuje się **przyrost** majątku o .	**10** zł.	— ct.

XXV. Fundacya Maryi Mochnackiej dla czteru ubogich ciemnych.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 5% listów zastawnych Towarzystwa kredytowego na 4.400 zł.	220	—	220	—		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w gotówce . .	—	—	120			
		Razem . . .	—	—	**340**	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dla czteru ubogich ciemnych po 55 zł. .	220	—	220	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	10	—	10	—		
		Suma wydatków .	230	—	230	—		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce . . .	—	—	110	—		
		Razem . . .	—	—	**340**	—	—	—

Uwaga. Wykazany zapas ostateczny w gotowiźnie 110 zł. przeznaczony jest na wypłatę półrocznych rat wsparć, przypadłych dnia 1. stycznia 1886 r.

LW. 7.012/1886.

XXVI. Fundacya Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Stan od roku 1884. **niezmieniony**, mianowicie:						
		a) w obligacyach jednolitego długu Państwa w papierach oprocent. 32.900 zł. — ct.						
		b) w książ. gal. Kasy oszczęd. 68 „ 73 „						
		Ogółem w efektach imiennej wartości	—	—	**32.968**	**73**	—	—
		B. Majątek obrotowy.						
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od oblig. jednolitego długu Państwa . . . . 1.381 zł. 80 ct.						
		b) od spieniężonych książeczek gal. Kasy oszczędności . 32 „ 44 „	1.414	24	1.414	24		
	2	Efekta zakupione . . . . 1.381 zł. 80 ct.						
		od tego spieniężone . . . 1.381 „ 80 „	—	—	—	—		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	1.381	80		
		Razem . . .	—	—	**2.796**	**04**	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapomogi zubożałym włościanom pow. Krakowskiego.	1.414	24	1.414	24		
	2	Gotówka wydana na zakupno efektów 1.381 zł. 80 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 1.381 „ 80 „						
		czysty wydatek . . .	—	—	—	—		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885. w książ. Banku kraj. .	—	—	1.381	80		
		Razem . . .	—	—	**2.796**	**04**	—	—

Uwaga. Odsetki od wykazanych zwyż obligacyj lokuje się w ciągu roku aż do terminu rozdawnictwa zapomóg w roku następnym. Ztąd zapas ostateczny majątku obrotowego w książeczkach Banku krajowego na 1.381 zł. 80 ct. przeznaczony na cele fundacyi w roku 1886.

XXVII. Fundacya śp. Anny de Szternsztyn Helclowej na rzecz „Domu ubogich w Krakowie“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Wierzytelność z tytułu sprzedaży dóbr „Radłów“, reszta w kapitale	393.451	75½	—	—	393.451	75½
	2	Nadesłane przez kuratora na rzecz fundacyi efekta	20.000	—	20.000	—	—	—
	3	Odsetki:						
		a) od dłużnego za dobra „Radłów“ kapitału . . . . . 19.672 zł. 55 ct.						
		b) od efektów:						
		1. od 5% listów zastawnych kredytowych . . . . 38.000 „ — „						
		2. od 4% listów zastawnych kredytowych . . . . 160 „ — „						
		3. od obligacyj indemnizacyjnych . . . . . 189 „ — „						
		4. od 5% renty państwowej w srebrze oprocentowanej 210 „ — „						
		5. od 4½% oblig. pożyczki krajowej z roku 1883. . 229 „ 50 „						
		6. od 4½% oblig. pożyczki krajowej z roku 1884. . 466 „ 50 „						
		7. od 4% książ. gal. Kasy oszczędności . . . 22 „ 78 „						
		c) od lokacyi na rachunku bieżącym . . . . . 1.204 „ 61 „	60.154	94	60.154	94	—	—
	4	Dywidenda od 9 sztuk akcyj użytkowania Kolei państwowej	21	82	21	82	—	—
	5	Lokacya na 4% rachunku bieżącym w galic. Banku kredytowym:						
		z roku 1884. . . . . 30.272 zł. — ct.						
		„ 1885. . . . . 15.668 „ 71 „	45.940	71	15.600	21	30.340	50
	6	Efekta zakupione . . . . . 15.602 zł. 67 ct.						
		od tego spieniężone . . . . 1.000 „ — „	—	—	—	—	—	—
		rzeczywiste przykupno	14.602	67	14.602	67	—	—
		Suma dochodów . .	534.171	89½	110.379	64	423.792	25½
	7	**Zapas** kasowy z początkiem roku 1885:						
		a) w gotowiźnie w Kasie krajowej . . . . . 33.470 zł. 81½ ct.						
		b) w efektach w Kasie krajowej . . . . . 826.220 „ 77 „	—	—	859.691	58½	—	—
		Razem . . .	—	—	**970.071**	**22½**	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Wydatki.						
	1	Kuratorowi za zakupno realności w Krakowie i na bieżące wydatki fundacyi	26.000	—	26.000	—	—	—
	2	Na budowę „Domu ubogich“ z tymczasowego kredytu 45.000 zł. wizytatorka Sióstr Miłosierdzia podniosła w roku 1885.	12.100	—	12.100	—	—	—
	3	Koszta komisyjne w sprawie fundacyi i inne administracyjne wydatki	121	43½	115	81	5	62½
	4	Lokacya na 4% rachunku bieżącym w galic. Banku kredytowym	15.668	71	15.668	71	—	—
	5	Gotówka wydana na zakupno efektów 15.509 zł. 17 ct. od tego za spieniężone efekta 1.000 „ — „ czysty wydatek	14.509	17	14.509	17	—	—
		Suma wydatków . .	68.399	31½	68.393	69	5	62½
	6	**Zapas** kasowy z końcem roku 1885: *a)* w gotowiźnie w Kasie kraj. 40.854 zł. 09½ ct. *b)* w efektach „ „ 860.823 „ 44 „	—	—	901.677	53½	—	—
		Razem . . .	—	—	**970.071**	**22½**	—	—

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny. *a)* Zapas kasowy w gotowiźnie . . . . . 40.854 zł. 09½ ct.

b) „ „ w efektach:

1. 5% listy zastawne gal. Tow. kredyt. . . .	759.500 zł.	— ct.	
2. 4% „ „ „ „ „	4.000 „	— „	
3. obligacye indemnizacyjne	4.000 „	— „	
4. 5% renta państwowa w srebrze oprocentowana	5.000 „	— „	
5. 4½% obligacye pożyczki krajowej z r. 1883. .	5.100 „	— „	
6. 4½% „ „ „ „ 1884. .	11.100 „	— „	
7. książeczki krakowskiej Kasy oszczędności na .	19.309 „	37 „	
8. „ lwowskiej „ „ „ .	6.308 „	47 „	
9. „ wkładkowe Banku krajowego „ .	46.505 „	60 „	860.823 „ 44 „

c) Gotowizna ulokowana na 4% rachunku bieżącym w gal. Banku kredyt. 30.340 „ 50 „

d) Należytość czynna w reszcie kapitału za sprzedane dobra „Radłów“ 393.451 „ 75½ „

Suma stanu czynnego . . 1,325.469 zł. 79 ct.

Stan bierny. Należytość bierna do wypłaty . . . . . 5 „ 62½ „

Czysty stan czynny . . . . . **1,325.464 zł. 16½ ct.**

XXVII. Fundacya śp. Anny de Szternsztyn Helclowej na rzecz „Domu ubogich w Krakowie“.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Z przeniesienia . .			1,325.464 zł.	16½ ct.
Z porównania z takimże stanem wykazanym z końcem r. 1884. w sumie .			1,283.415 „	34 „
okazuje się **przyrost** majątku o			**42.048** zł.	**82½** ct.

nie licząc wartości realności, zakupionych w Krakowie pod budowę „Domu ubogich“, tudzież wkładów już poczynionych celem zrealizowania tegoż celu fundacyi. Mianowicie wydano na zakupno realności w r. 1883. . 11.000 zł.
„ 1885. . . 20.000 „
na rozpoczęcie budowy w r. 1885. . . . . 12.100 „
i inne z tem połączone wydatki w r. 1885. . . . . 6.000 „
razem do końca r. 1885. . . . . 49.100 zł.

Wykazany przyrost powstał w skutek:

a) zwiększenia się zapasu gotowizny o . . .	7.383 zł.	28	ct.
b) „ „ „ efektów o	34.602 „	67	„
c) „ „ „ w lokacyi o . . .	68 „	50	„
Razem o .	42.054 zł.	45	ct.
od tego należytość bierna	5 „	62½	„

czysty tedy **przyrost** j. w. . . . . **42.048** zł. **82½** ct.

Uwagi. Oprócz wykazanych w stanie majątku efektów imiennej wartości 860.823 zł. 44 ct., posiada jeszcze ta fundacya 9 sztuk akcyj użytkowania Kolei państwowej, od których (jako swego czasu wylosowanych, a zatem w stan efektów nie wchodzących) pobiera się jedynie przypadająca na nie dywidenda. (Patrz poz. 4. dochodów.)

Stan majątku wykazano wedle ewidencyi kapitałów, zostających pod **bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego.** (Patrz wyżej uzasadnienie przyrostu w majątku fundacyi.)

Z zapasu ostatecznego gotowizny, wykazanego w kwocie 40.854 zł. 09½ ct. ulokowano z początkiem r. 1886. częściową kwotę 5.000 zł. na rachunek bieżący w gal. Banku kredytowym, resztę zaś pozostawiono na dalsze potrzeby budowy, przedewszystkiem zaś na pokrycie uwidocznionego pod poz. 2. wydatków kredytu, zaasygnowanego w r. 1885. w sumie 45.000 zł., który do końca wymienionego roku tylko w kwocie 12.100 zł. wyczerpany został.

LW. 16.787/1886.

XXVIII. Fundusz „Macierzy polskiej“.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Legat śp. Józefa Chladka, podniesiony w 5% listach zast. galic. Towarzystwa kredytowego . . .	1.000	—	1.000	—		
	2	Zapas z początkiem roku 1885. w efektach . .	—	—	27.200	—		
		Razem . .	—	—	**28.200**	—	—	—
		Wydatki	—	—	—	—		
	1	Zapas z końcem roku 1885. w efektach . . .	—	—	**28.200**	—	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:

a) 6% listy zastawne Banku kijowskiego nom. wartości . . 21.000 Rbl.

b) 5% „ „ galicyjskiego Towarzystwa kredytowego na 7.200 zł. — ct.

Suma stanu czynnego w efektach nom. wartości . 28.200 zł. — ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . . . **28.200** zł. — ct.

Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . . 27.200 „ — „

okazuje się **przyrost** majątku w efektach o . . . . **1.000** zł. — ct.

XXVIII. Fundusz „Macierzy polskiej“.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Wpływy od rozmaitych osób i korporacyj:						
		a) subwencya z funduszu kraj. . . 3.000 zł. — ct.						
		b) od rozmaitych osób . . . 130 „ 75 „	3.130	75	3.130	75		
	2	Dochody ze sprzedaży wydawnictw własnych, złożone przez Radę wykonawczą	1.236	13	1.236	13		
	3	Odsetki od efektów:						
		a) od 6% list. zast. Banku kijow. 1.446 zł. 05 ct.						
		b) „ 5% „ „ Tow. kred. . 410 „ — „						
		c) z chwilowej lokacyi gotowizny (3% i 4%) . . . . 36 „ 62 „	1.892	67	1.892	67		
	4	Zasiłek zwrotny, pobrany z funduszu krajowego .	842	71	842	71		
	5	Zakupione efekta . . . . 1.424 zł. — ct.						
		od tego spieniężone . . 1.424 „ — „						
		rzeczywiste przykupno .	—	—	—	—		
	6	Gotówka ulokowana na rachunku bież. 715 zł. 75 ct.						
		od tego podniesiona z lokacyi 715 „ 75 „	—	—	—	—		
		Suma dochodów .	7.102	26	7.102	26		
	7	Zapas z początkiem roku 1885. w gotówce . .	—	—	385	85½		
		Razem .	—	—	**7.488**	**11½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Koszta wydawnictw własnych:						
		a) druk wydawnictw . . . 2.423 zł. 83 ct.						
		b) honorarya autorskie i za illustracye 600 „ 50 .						
		c) koszta wyd. kalend. „Macierzy“ 300 „ — „						
		d) potrzeby czasop. lud. „Niedziela“ 2.754 „ 77 „	6.079	10	6.079	10		
	2	Zasiłki naukowe dla dzieci niezamożnych rodziców .	500	—	500	—		
	3	Wydatki rozmaite administracyjne	205	—	205	—		
	4	Należytość rządowa i taksa depozytowa od legatu śp. Józefa Chladka	107	11	107	11		
	5	Zwrot zasiłku funduszowi krajowemu . . .	842	71	—	—	842	71
	6	Gotówka wydana na zakupno efektów 1.424 zł. — ct.						
		od tego za spieniężone efekta 1.424 . — „						
		czysty wydatek	—	—	—	—		
		Suma wydatków .	7.733	92	6.891	21	842	71
	7	Zapas z końcem roku 1885. w gotówce . . .	—	—	596	90½		
		Razem . . .	—	—	**7.488**	**11½**	—	—

Uwaga. Zapas ostateczny majątku obrotowego w gotowiźnie wynosi 596 zł. 90½ ct., potrącony zaś od zwrotu długnego funduszowi krajowemu 842 zł. 71 ct., wykazuje chwilowy stan bierny majątku obrotowego z końcem roku 1885. w kwocie 245 zł. 80½ ct., który wyrównany został dochodami roku 1886.

Wydatkami tej fundacyi zarządza Rada wykonawcza, na której żądanie asygnuje się wypłaty w miarę potrzeby. Czyste nadwyżki dochodów z wydawnictw własnych składa taż Rada na rzecz fundacyi do Kasy krajowej, w której jest złożony majątek fundacyi. Powyższy rachunek obejmuje tedy jedynie wynikłości, wypływające z obrotu kasowego w Wydziale krajowym.

LW. 9.920/1886.

XXIX. Fundacya Felicsy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców Polaków.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . . 10.269 zł. 39 ct.						
		od tego wylosowane i spieniężone 10.000 „ — „						
		rzeczywiste przykupno	269	39	269	39		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach . . .	—	—	100.000	—		
		Razem	—	—	**100.269**	**39**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 10.000 zł. — ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 10.000 „ — „						
		czysty wydatek	—	—	—	—		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach	—	—	100.269	39		
		Razem	—	—	**100.269**	**39**	—	—
		Stan majątku z końcem r. 1885.						
		Stan czynny. Zapas kasowy:						
		a) w 5% niepremiowanych listach zast. Banku hipotecznego . 100.000 zł. — ct.						
		b) w 4% książeczce wkładkowej Banku krajowego . . . . . 269 „ 39 „						
		Suma stanu czynnego . 100.269 zł. 39 ct.						
		Stan bierny . . . . . — „ — „						
		Czysty stan czynny . . . . . **100.269 zł. 39 ct.**						
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . . . 100.000 „ — „						
		okazuje się **przyrost** majątku w efektach o . . . . . **269 zł. 39 ct.**						

Uwaga. Dochody z kuponów, aż do wejścia w życie fundacyi, pobiera fundatorka.

LW. 6.803/1886.

XXX. Fundusz budowy szkoły w Czernichowie.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4% książeczki wkład. Banku krajowego .	384	21	384	21		
	2	Gotówka za spieniężone efekta . 4.917 zł. 68 ct. od tego wydana na zakupno efektów 1.500 „ — „						
		czysty dochód w gotówce . . .	3.417	68	3.417	68		
		Suma dochodów . .	3.801	89	3.801	89		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach . . . . 3.417 „ 68 „	—	—	3.417	68½		
		Razem	—	—	**7.219**	**57½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Funduszowi krajowemu częściowy zwrot zastępczo w roku 1884. poniesionych kosztów na przebudowanie gmachu szkolnego	3.801	89½	3.801	89½		
	2	Efekta spieniężone . . . . . 4.917 zł. 68 ct. od tego zakupione . . . . . 1.500 „ — „						
		czysty wydatek w efektach . .	3.417	68	3.417	68		
		Suma wydatków . .	7.219	57½	7.219	57½		
	3	**Zapas** z końcem roku 1885.	—	—	—	—		
		Razem	—	—	**7.219**	**57½**	—	—

Uwaga. Fundusz ten, powstały z subwencyi rządowej w sumie 12.000 zł., zwrotem funduszowi krajowemu wykazanym pod poz. 1. wydatków, zupełnie w roku 1885. został wyczerpany. Rachunek ogólny tego funduszu przedstawia się, jak następuje:

Subwencya z c. k. Skarbu Państwa przyniosła w r. 1881. 4.000 zł., w r. 1884. 8.000 zł., razem . . . . . 12.000 zł. — ct.

z tymczasowej lokacyi tego kapitału na książeczkach Kasy oszczędności i Banku krajowego uzyskano w tych latach . . . . . 762 „ 56 „

razem . . . . . 12.762 zł. 56 ct.

wydano zaś funduszowi krajowemu tytułem zwrotu zastępczo poniesionych kosztów budowy:

w roku 1884. za rok 1882. . . 660 zł. 10½ ct.
„ „ 1883. . . 8.300 „ 56 „
„ 1885. „ 1884. . . 3.801 „ 89½ „
razem j. w. . . . . 12.762 „ 56 „

LW. 17.727/1886.

XXXI. Fundusz z legatu śp. Józefa Ciemierzyńskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody	—	—	—	—		
	1	**Zapas** z początkiem roku 1885. w efektach	—	—	**574**	**16**	—	—
		Wydatki	—	—	—	—		
	1	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach	—	—	**574**	**16**	—	—
		Stan z końcem roku 1885. (niezmieniony):						
		a) w książeczce Banku krajowego Nr. 682 (dla szkoły agronomicznej w Dublanach) . . . . . 287 zł. 08 ct.						
		b) w książeczce Banku krajowego Nr. 683 (na cele oświaty ludowej) 287 „ 08 „						
		Razem j. w. **574** zł. **16** ct.						

LW. 6.812/1886.

XXXII. Fundusz ku podniesieniu rybactwa.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Ze sprzedaży skonfiskowanych ryb i przyrządów rybackich, tudzież grzywny za przekroczenie ustawy rybackiej	606	35	453	32	153	03
	2	Odsetki od 4½% oblig. poż. kraj. z r. 1883. i 1884.	22	50	22	50	—	—
	3	Efekta zakupione . . . . 728 zł. 85 ct. od tego spieniężone . . 204 „ 16 „ rzeczywiste przykupno .	524	69	524	69	—	—
		Suma dochodów .	1.153	54	1.000	51	153	03
	4	**Zapas** z początkiem roku 1885: *a)* w gotówce . . . . . 27 zł. 35 ct. *b)* w efektach . . . . . 313 „ 93 „	—	—	341	28	—	—
		Razem .	—	—	**1.341**	**79**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 691 zł. 90 ct. od tego za spieniężone efekta . 204 „ 16 „ czysty wydatek .	487	74	487	74		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885: *a)* w gotówce . . . . . 15 zł. 43 ct. *b)* w efektach . . . . . 838 „ 62 „	—	—	854	05		
		Razem .	—	—	**1.341**	**79**	—	—

Stan majątku z końcem roku 1885.

Stan czynny. 1. Zapas kasowy: w gotówce			15 zł. 43 ct.
w efektach:			
a) 4½% oblig. poż. kraj. z roku 1883. . .	200 zł. — ct.		
b) 4½% „ „ „ „ 1884. . .	600 „ — „		
c) książeczka wkładkowa Banka kraj. . .	38 „ 62 „		838 „ 62 „
2. Należytości czynne			153 „ 03 „
Suma stanu czynnego .			1.007 zł. 08 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny			**1.007** zł. **08** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884. . . .			341 „ 28 „
okazuje się **przyrost** majątku o			**665** zł. **80** ct.
mianowicie w efektach o . .	524 zł. 69 ct.		
w należytościach czynnych o	153 „ 03 „	677 zł. 72 ct.	
od tego ubytek w gotówce	11 „ 92 „		
Czysty **przyrost** j. w. . .			**665** zł. **80** ct.

Uwaga. Zapas gotówki z końcem roku 1885., wykazany w kwocie 15 zł. 43 ct., ulokowany został z początkiem roku 1886. na książeczkę wkładkową Banku krajowego.

LW. 19.707/1886.

XXXIII. Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Kapitał fundacyjny w efektach, podniesiony z c. k. głównej Kasy krajowej, mianowicie:						
		a) w 5% list. zast. Tow. kred. . 8.600 zł. — ct.						
		b) w 4% książeczce gal. Kasy oszcz. 29 „ 07 —	8.629	07	8.629	07		
	2	Odsetki od 5% listów zast. kredyt. za II. półrocze 1885.	215	—	215	—		
	3	Zakupiony efekt	215	—	215	—		
		Suma dochodów .	9.059	07	9.059	07		
	4	**Zapas** z początkiem roku 1885.	—	—	—	—		
		Razem .	—	—	**9.059**	**07**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektu	215	—	215	—		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach . . .	—	—	8.844	07		
		Razem .	—	—	**9.059**	**07**	—	—

Stan fundacyi z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:

5% listy zastawne galic. Towarzystwa kredyt. .	8.600 zł.	— ct.	
4% książeczka galic. Kasy oszczędności . .	29 „	07 ct.	
4% „ wkładkowa Banku krajowego .	215 „	— „	8.844 zł. 07 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny			**8.844 zł. 07 ct.**

U w a g a. Fundacya ta w zarząd odebrana w roku 1885. nie weszła jeszcze w życie.

LW. 6.786/1886.

XXXIV. Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Kapitał fundacyjny, złożony w 6% obligacych rumuńskiej pożyczki państwowej nominalnej wartości franków	20.000	—	20.000	—		
	2	Odsetki:						
		a) za II. półrocze 1885. od tychże efektów . . . . . 245 zł. 56 ct.						
		b) z chwilowej tychże lokacyi . 1 „ 13 „	246	69	246	69		
	3	Efekt zakupiony	246	69	246	69		
		Suma dochodów . .	20.493	38	20.493	38		
	4	**Zapas** z początkiem roku 1885.	—	—	—	—		
		Razem	—	—	**20.493**	**38**	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektu	246	69	246	69		
	2	**Zapas** z końcem roku 1885. w efektach	—	—	20.246	69		
		Razem		—	**20.493**	**38**	—	—

Stan fundacyi z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:
6% obligacye rumuńskiej pożyczki państwowej im. wartości 20.000 franków
4% książeczka wkładkowa Banku krajowego . . 246 zł. 69 ct. 20.246 zł. 69 ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . . . . **20.246 zł. 69 ct.**

Uwaga. Fundacya ta, w zarząd odebrana w roku 1885. nie weszła jeszcze w życie.

LW. 6.804/1886.

XXXV. Fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu powszechnym.

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka uzyskana ze spieniężenia zaciągniętej pożyczki, zahipotekowanej na budynku szpitalnym w 4½% listach Banku krajowego imiennej wartości 70.000 zł.:						
		a) w kapitale	64.502	19	64.502	19		
		b) w odsetkach	1.333	82½	1.333	82½		
		Suma dochodów	65.836	01½	65.836	01½		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1885.	—	—	—	—		
		Razem	—	—	**65.836**	**01½**	—	—
		Wydatki.						
	1	Nadzór przy budowie	1.800	—	1.800	—		
	2	Materyały i roboty murarskie	52.017	47	52.017	47		
	3	Roboty stolarskie	1.629	68	1.629	68		
	4	„ ślusarskie	1.877	79	1.877	79		
	5	„ blacharskie	1.645	10	1.645	10		
	6	„ szklarskie	193	18	193	18		
	7	„ lakiernicze	83	34	83	34		
	8	Szpitalikowi św. Zofii za odstąpionych 340·6 kwadr. metr. gruntu na rozszerzenie ulicy	600	—	600	—		
	9	Rozmaite wydatki jak: koszta legalizacyi dokumentów prawnych, należytości skarbowe itp.	930	65½	930	65½		
		Suma wydatków	60.777	21½	60.777	21½		
	10	**Zapas** z końcem roku 1885. w gotówce	—	—	5.058	80		
		Razem	—	—	**65.836**	**01½**	—	—

Stan funduszu z końcem roku 1885.

Stan czynny. Zapas kasowy w gotówce . . . . 5.058 zł. 80 ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . . . . **5.058** zł. **80** ct.

LW. 60.300/1886.

XXXVI. Depozyta. a) Depozyta gminne serwitutowe.

Rubryka	Pozycya	Dochody	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
	1	Odsetki:						
		a) od obligacyj indemnizacyjnych . . .	21.445	72	21.445	72		
		b) „ listów zastawnych Banku krajowego .	1.263	44	1.263	44		
		c) „ książeczek Banku krajowego . . .	68	13	68	13		
	2	Kapitały otrzymane w gotówce	5.092	80	5.092	80		
	3	Efekta zakupione:						
		a) obligacye indemnizacyjne	550	—	550	—		
		b) listy zastawne Banku krajowego . . .	50.400	—	50.400	—		
		c) książeczki wkładkowe Banku krajowego .	10.124	05	10.124	05		
	4	Gotówka za sprzedane oblig. indem. . . .	15.442	09½	15.442	09½		
	5	„ „ „ „ „ wylosowane .	24.339	—	24.339	—		
	6	„ „ „ listy zastawne Banku kraj.	778	27	778	27		
	7	„ „ „ książ. wkład. Banku kraj.	7.586	76	7.586	76		
	8	Zamiana obligacyj indemnizacyjnych . . .	10.200	—	10.200	—		
	9	Zwrot obligacyj indemnizacyjnych zawinkulowanych z roku 1884. . . 2.000 zł. „ 1885. . . 14.220 „	16.220	—	6.120	—	10.100	—
	10	Zwrot obligacyj indemnizacyjnych opatrzonych żyrem	2.400	—	2.400	—		
	11	Zaliczki zwrócone	241	81	241	81		
		Suma dochodów .	166.152	07½	156.052	07½	10.100	—
	12	**Zapas** z początkiem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . 648 zł. 70½ ct.						
		b) „ oblig. indemnizac. . 466.750 „ — „						
		c) „ w list. zastaw. Banku krajowego . . . 8.700 „ — „						
		d) w książeczkach wkład. Banku krajowego . . 10.962 „ 58 „	—	—	487.061	28½		
		Razem . . .	—	—	**643.113**	**36**	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Pozycya	Wydatki	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
	1	Kapitały wydane:						
		a) w gotówce	18.336	27	18.336	27		
		b) „ obligacyach indemnizacyjnych . . .	4.020	—	4.020	—		
		c) „ w listach zastaw. Banku krajowego .	150	—	150	—		
		d) „ książ. wkład. Banku krajowego . .	86	75	86	75		
	2	Gotówka wydana na zakupno oblig. indem. . .	559	95	559	95		
	3	„ „ „ „ listów zastaw. 4½% Banku krajowego	46.441	52	46.441	52		
	4	Gotówka wydana na zakupno książeczek wkładkowych Banku krajowego	10.124	05	10.124	05		
	5	Efekta sprzedane: oblig. indem.	15.150	—	15.150	—		
	6	„ „ „ „ wylosowane . .	23.180	—	23.180	—		
	7	„ „ list. zastaw. Banku krajowego .	850	—	850	—		
	8	„ „ książ. wkład. „ „ .	7.586	76	7.586	76		
	9	Zamiana obligacyj indemnizacyjnych . . .	10.200	—	10.200	—		
	10	Oblig. indem. do zawinkulowania	14.220	—	14.220	—		
	11	„ „ zaopatrzone żyrem	2.400	—	2.400	—		
	12	Taksy za przepisanie obligacyj indemnizacyjnych .	2	70	2	70		
	13	Zaliczki dane	241	81	241	81		
		Suma wydatków .	153.549	81	153.549	81	—	—
	14	**Zapas** z końcem roku 1885:						
		a) w gotówce . . . 1.200 zł. 43 ct.						
		b) „ oblig. indemnizac. . 416.850 „ — „						
		c) „ listach zastaw. Banku krajowego . . . 58.100 „ — „						
		d) w książ. wkład. Banku krajowego . . . 13.413 „ 12 „	—	—	489.563	55		
		Razem . . .	—	—	**643.113**	**36**	—	—

Stan depozytów serwitutowych z końcem roku 1885.

Stan czynny.	*a)* Zapas kasowy w gotówce			1.200 zł. 43 ct.	
	„ „ „ oblig. indemnizacyjnych	416.850 zł. — ct.			
	„ „ „ list. zastaw. Banku krajowego	58.100 „ — „			
	„ „ „ książ. wkład. „ „	13.413 „ 12 „		488.363 „ 12 „	
	b) Należytość czynna (oblig. indem. wydane do winkulacyi). .			10.100 „ — „	
			Suma stanu czynnego	499.663 zł. 55 ct.	
Stan bierny				— „ — „	
Czysty stan czynny				**499.663** zł. **55** ct.	
	Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1884.			489.061 „ 28½ „	
	okazuje się **przyrost** w depozytach serwitutowych o .			**10.602** zł. **26½** ct.	

Uwaga. Z uwagi, iż depozyta te stanowią własność **obcą**, wykazuje się wszelkie wynikłości w **pełnym** obrocie kasowym.

LW. 59.107/1886.

XXXVI. Depozyta. b) Depozyta ogólne.

Rubryka	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	Dochody.				
	A. W kasie krajowej i w c. k. kasach rządowych:				
I.	Kaucye służbowe urzędników i sług, tudzież kaucye i wadya przedsiębiorców	3.121	27	6.902	56
II.	Kaucye i wadya przedsiębiorców przy drogach krajowych	24.425	90	48.792	87
III.	Taksy od dekretów nominacyjnych urzędników i sług	434	26½	—	—
IV.	Podatek od płac urzędników	5.771	38½	—	—
V.	Mylne pobory c. k. kas rządowych	564	24½	—	—
VI.	Depozyta rozmaite	176.403	56	78.656	58
VII.	Opłaty pośmiertne na rzecz szpitala powszechnego we Lwowie	4.759	58½	—	—
VIII.	Taksy za plany melioracyjne	—	—	—	—
IX.	Depozyta funduszów stypendyjnych	277	05	950	—
X.	Depozyta administracyi dóbr „Winniki“	1	—	—	—
XI.	Depozyta szpitali krakowskich	110	—	110	—
XII.	Zwroty zasiłków chwilowych, udzielanych dziennikom funduszowym	197.000	—	105.000	—
XIII.	Kondykta na płace urzędników	4.012	62	—	—
	B. W kasie szpitala powszechnego we Lwowie	10.274	04½	6.134	44
	C. „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	2.356	25	1.942	85
	D. „ szpitali krakowskich	6.222	63	26.723	07
	E. „ krajowej szkoły rolniczej w Dublanach	3.358	89	5.010	—
	F. „ funduszu folwarku w Dublanach	—	—	—	—
	G. „ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie	353	40	300	—
	H. „ „ niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy	39	18	—	—
	Suma dochodów	439.485	27½	280.522	37

Zapas z początkiem roku 1885.

	Gotówka.	*Efekta.*
a) w kasie krajowej	80.441 zł. 36½ ct.	184.036 zł. 78 ct.
b) w c. k. kasach rządowych	— „ — „	4.650 „ — „
c) w kasie szpitala powszechnego we Lwowie	720 „ 07½ „	11.776 „ 11 „
d) w kasie zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	1.574 „ 22 „	3.752 „ 10 „
e) w kasach szpitali krakowskich	536 „ 77 „	12.117 „ 40 „
f) w kasie krajowej szkoły rolniczej w Dublanach	41 „ 18 „	780 „ — „
g) w kasie funduszu folwarku w Dublanach	50 „ — „	— „ — „
h) w kasie krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie	293 „ 93 „	600 „ — „
i) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy	— „ — „	— „ — „
	Razem	83.657 54 / 217.712 39
		523.142 81½ / 498.234 76

Zamknięcie rachunku za rok 1885.

Rubryka	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	Wydatki.				
	A. W kasie krajowej i w c. k. kasach rządowych:				
I.	Kaucye służbowe urzędników i sług, tudzież kaucye i wadya przedsiębiorców	3.121	27	16.819	43
II.	Kaucye i wadya przedsiębiorców przy drogach krajowych . .	26.409	85	64.693	81
III.	Taksy od dekretów nominacyjnych urzędników i sług . .	750	73½	—	—
IV.	Podatek od płac urzędników	5.769	58½	—	—
V.	Mylne pobory c. k. kas rządowych	587	68½	—	—
VI.	Depozyta rozmaite	108.839	58	102.263	12
VII.	Opłaty pośmiertne na rzecz szpitala powszechnego we Lwowie .	4.762	01½	—	—
VIII.	Taksy za plany melioracyjne	—	—	—	—
IX.	Depozyta funduszów stypendyjnych	1.158	25	100	—
X.	Depozyta administracyi dóbr „Winniki“	96	92	—	—
XI.	Depozyta szpitali krakowskich	110	—	—	—
XII.	Zasiłki chwilowe, udzielane dziennikom funduszowym . .	197.000	—	105.000	—
XIII.	Kondykta na płace urzędników	4.056	95	—	—
	B. W kasie szpitala powszechnego we Lwowie . .	9.270	36	8.891	10
	C. „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie . .	2.543	33	1.861	94
	D. „ szpitali krakowskich	6.006	63	11.479	85
	E. „ krajowej szkoły rolniczej w Dublanach . .	3.366	27	5.060	—
	F. „ funduszu folwarku w Dublanach . . .	—	—	—	—
	G. „ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie .	352	56	—	—
	H. „ „ niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy .	5	—	—	—
	Suma wydatków . .	374.206	99	316.169	25

Zapas z końcem roku 1885.

	Gotówka.	*Efekta.*
a) w kasie krajowej .	144.659 zł. 40½ ct.	134.422 zł. 43 ct.
b) w c. k. kasach rządowych	— „ — „	5.800 „ — „
c) w kasie szpitala powszechnego we Lwowie .	1.723 „ 76 „	9.019 „ 45 „
d) w kasie zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	1.387 „ 14 „	3.833 „ 01 „
e) w kasach szpitali krakowskich	752 „ 77 „	27.360 „ 62 „
f) w kasie krajowej szkoły rolniczej w Dublanach	33 „ 80 „	730 „ — „
g) w kasie funduszu folwarku w Dublanach .	50 „ — „	— „ — „
h) w kasie krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie	294 „ 77 „	900 „ — „
i) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy	34 „ 18 „	— „ — „
	Razem .	**523.142 81½**	**498.234 76**

Uwaga. Zapas kasowy z końcem roku 1885. stanowi zarazem należytość bierną tego rachunku.

LW. 51.399/1886.

LW. 58.821|1886
Alegat C. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1885.

Lit. C.

Fundusz propinacyjny.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1885.

LW. 57.780|1886.

Dochody. Fundusz

Rubryka	Pozycya	Sumaryusz	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Dochody.						
		Rzeczywiste.						
I.	1	Opłaty od szynkarzy	296.274	86	244.958	54½	51.316	31½
II.	2	Jednorazowe opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni	100	—	100	—	—	—
III.	3	Grzywny za przestępstwa w sprawach propinacyjnych	28.705	37	3.857	62½	24.847	74½
IV.	4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych	86	62	52	98	33	64
V.	5	Odsetki zwłoki	3.126	50	3.126	50	—	—
VI.	6	Odsetki od kapitałów lokowanych	120.625	32½	120.623	21½	2	11
VII.	7	Rozmaite dochody	758	39½	758	39½	—	—
		Zwroty kosztów zaliczkowo wypłaconych	1.298	15½	—	—	1.298	15½
		Suma dochodów rzeczywistych	450.975	22½	373.477	26	77.497	96½
	8	**Kupno i sprzedaż efektów.**						
		a) w gotówce	67.488	94	67.488	94	—	—
		b) w efektach	492.730	90	492.730	90	—	—
		Suma kupna i sprzedaży efektów	560.219	84	560.219	84	—	—
	9	**Wymiana efektów**	375.300	—	375.300	—	—	—
	10	**Winkulacya efektów**	1.000	—	1.000	—	—	—
	11	**Pożyczki oprocentowane**	63.265	—	63.265	—	—	—
	12	**Kapitały wydzielone do funduszów miast:**						
		a) w gotówce	35.901	32	35.901	32	—	—
		b) w efektach	2.000		2.000	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów	1,488.661	38½	1,411.163	42	77.497	96½
	13	**Zapas z początkiem roku 1885:**						
		a) w gotówce 27.259 zł. 55 ct.						
		b) w efektach 2,326.733 „ 42 „			2,353.992	97		
		Ogółem			3,765.156	39		

p r o p i n a c y j n y. Wydatki.

Rubryka	Pozycya	Sumaryusz	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
		Wydatki.						
		Rzeczywiste.						
I.	1—2	Płace urzędników i dyurnistów Wydziału krajowego	7.757	56	7.757	56	—	—
II.	3	Druki, oprawa ksiąg i inne potrzeby kancelaryjne	74	64	74	64	—	—
III.	4—5	Remuneracye urzędników i dyurnistów Wydziału krajowego, tudzież sekwestratorów podatkowych	325	—	325	—	—	—
IV.	6	Rozmaite nieprzewidziane	216	05½	157	25½	58	80
V.	7—13	Koszta komisyi krajowej i komisyj miejscowych	2.823	29½	2.823	29½	—	—
—	—	Zwroty nadpłat	68	30	—	—	68	30
		Suma wydatków rzeczywistych	11.264	85	11.137	75	127	10
	14	**Kupno i sprzedaż efektów:**						
		a) w gotówce	455.840	83	455.840	83	—	—
		b) w efektach	67.851	28	67.851	28	—	—
		Suma kupna i sprzedaży efektów	523.692	11	523.692	11	—	—
	15	**Wymiana efektów**	375.300	—	375.300	—	—	—
	16	**Winkulacya efektów**	1.000	—	1.000	—	—	—
	17	**Pożyczki oprocentowane**	63.265	—	63.265	—	—	—
	18	**Kapitały wydzielone do funduszów miast:**						
		a) w gotówce	35.901	32	35.901	32	—	—
		b) w efektach	2.000	—	2.000	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków	1,012.423	28	1,012.296	18	127	10
	19	**Zapas z końcem roku 1885:**						
		a) w gotówce 1.247 zł. 17 ct.						
		b) w efektach 2,751.613 „ 04 „			2,752.860	21		
		Ogółem			3,765.156	39		

Rubryka	Pozycya	Stan czynny	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
		Stan majątku				
	1	**Zapas kasowy:**				
		a) w gotówce	—	—	1.247	17
		b) w efektach:				
		1) w 4% listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, *fundusz propinacyjny ogólny*	60.700	—		
		2) w 5% listach zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, *fundusz propinacyjny ogólny* . 1,266.700 zł.				
		3) w 5% listach zast. gal. Towarzystwa kredytowego ziemsk., *fundusz prop. miast* . 305.900 „	1,572.600	—		
		4) w 6% listach hipotecznych Banku hipotecznego, *fundusz propinacyjny ogólny*	133.600	—		
		5) w 5% listach premiowanych Banku hipotecznego, *fundusz propinacyjny ogólny*	45.700	—		
		6) w 4½% oblig. poż. kraj. z r. 1883., *fund. prop. ogólny*	117.400	—		
		7) „ „ „ „ „ „ „ 1884. „ „ „	125.900	—		
		8) „ „ „ „ „ „ „ 1885. „ „ „	352.800	—		
		9) 4½% listy zastawne Banku krajowego, *fundusz propinacyjny ogólny* . . . . . 315.000 zł.				
		10) 4½% listy zastawne Banku krajowego, *fundusz propinacyjny miast* . . . . 25.100 „	340.100	—		
		11) 4% książeczka oszczędności Banku krajowego Nr. 300. .	2.813	04	2,751.613	04
	2	**Należytości czynne**	—	—	77.497	96½
		Suma stanu czynnego .	—	—	2,830.358	17½

propinacyjny

Rubryka	Pozycya	Stan bierny.	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
		z końcem roku 1885.				
	1	Należytości bierne	—	—	127	10
	2	Czysty stan czynny	—	—	2,830.231	07½
		Zgodnie ze sumą stanu czynnego .	—	—	2,830.358	17½

Dochody. Fundusz

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
I.	1	**Opłaty od szynkarzy.**						
		a) Powiaty.						
		1. Biała	3.767	49	3.184	05	583	44
		2. Bóbrka	3.073	—	1.542	27	1.530	73
		3. Bochnia	4.125	29	2.770	96	1.354	33
		4. Bohorodczany	3.398	67	2.764	99	633	68
		5. Borszczów	5.054	67	4.362	35	692	32
		6. Brody	4.269	99	4.101	64	168	35
		7. Brzesko	3 197	62	2.338	59	859	03
		8. Brzeżany	4.072	86	3.299	73½	773	12½
		9. Brzozów	2.005	84	1.778	85	226	99
		10. Buczacz	5.344	29	3.307	80	2.036	49
		11. Chrzanów	4.376	52	4.376	52	—	—
		12. Cieszanów	3.406	37½	3.004	15½	402	22
		13. Czortków	1.865	96	1.860	96	5	—
		14. Dąbrowa	2.860	86	1.875	06	985	80
		15. Dobromil	2.997	23	2.783	27	213	96
		16. Dolina	4.746	82	2.970	45	1.776	37
		17. Drohobycz	4.762	15½	4.081	45	680	70½
		18. Gorlice	3.029	77	2.852	64	177	13
		19. Gródek	2.073	01	2.029	40	43	61
		20. Grybów	1.449	90	1 424	90	25	—
		21. Horodenka	3.429	30	3.148	09	281	21
		22. Husiatyn	3.709	90	3.344	60	365	30
		23. Jarosław	4.368	98	3.183	30	1.185	68
		24. Jasło	3.146	37	2.753	18	393	19
		25. Jaworów	2.388	87	2.351	33	37	54
		26. Kałusz	2.666	16	2.446	16	220	—
		27. Kamionka	3.997	27	3.583	21	414	06
		28. Kolbuszowa	5.994	65½	2.616	11½	3.378	54
		29. Kołomyja	4.595	12	3.861	08	734	04
		30. Kossów	3.302	48	2.584	69	717	79
		31. Kraków	3.308	95	3.127	16	181	79
		32. Krosno	1.759	13	1.519	05	240	08
		33. Limanowa	2.605	12	2.125	09	480	03
		34. Lisko	4.421	50½	4.411	50½	10	—
		35. Lwów	5.471	36	3.729	48	1.741	88
		36. Łańcut	4.784	76	3.654	21½	1.130	54½
		37. Mielec	3.564	13	3.001	85	562	28
		38. Mościska	2.135	22	1.836	23	298	99
		39. Myślenice	2.308	12	2.275	43	32	69
		40. Nadwórna	4.122	65	4.097	65	25	—
		41. Nisko	2.098	86½	1.760	67½	338	19
		42. Nowytarg	2.365	90	2.364	65	1	25
		43. Pilzno	1.332	31	1.332	31	—	—
		44. Podhajce	3.801	82	2.338	33	1.463	49
		Do przeniesienia	151.557	26½	124.155	42	27.401	84½

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
I.	1	Z przeniesienia . .	151.557	26½	124.155	42	27.401	84½
		45. Przemyśl	3.095	47½	2.363	08	732	39½
		46. Przemyślany	2.791	78	2.771	78	20	—
		47. Rawa	6.392	94½	5.357	77½	1.035	17
		48. Rohatyn	3.148	95	3.080	61	68	34
		49. Ropczyce	3.957	54	3.699	35	258	19
		50. Rudki	2.177	79½	1.781	27	396	52½
		51. Rzeszów	4.223	24	3.834	36½	388	87½
		52. Sambor	3.139	90½	2.774	66½	365	24
		53. Sanok	3.500	82	2.744	68	756	14
		54. Sącz nowy	3.843	68½	2.973	98	869	70½
		55. Skałat	3.372	10	2.875	98	496	12
		56. Śniatyn	2.898	91	1.385	97	1.512	94
		57. Sokal	3.583	30½	2.258	73½	1.324	57
		58. Stanisławów	3.518	90	2.999	50½	519	39½
		59. Staremiasto	2.767	24	1.953	96	813	28
		60. Stryj	3.530	86	3.398	30	132	56
		61. Tarnobrzeg	2.778	72	2.427	47	351	25
		62. Tarnopol	2.597	38½	2.382	71½	214	67
		63. Tarnów	2.440	94	1.961	94	479	—
		64. Tłumacz	3.479	16	3.438	54	40	62
		65. Trembowla	1.839	57	1.376	27	463	30
		66. Turka	3.272	52	2.457	34	815	18
		67. Wadowice	4.249	25	3.938	31	310	94
		68. Wieliczka	3.343	13½	3.023	77½	319	36
		69. Zaleszczyki	3.484	11	2.972	30	511	81
		70. Zbaraż	2.016	51½	2.007	34½	9	17
		71. Złoczów	5.249	72	4.211	11	1.038	61
		72. Żółkiew	3.018	09	2.468	50	549	59
		73. Żydaczów	2.727	57	2.287	55½	440	01½
		74. Żywiec	4.444	99	4.258	53	186	46
		Suma . .	252.442	39	209.621	12½	42.821	26½
		b) Miasta.						
		1. Bełz	419	99	354	99	65	—
		2. Biała	1.580	—	1.580	—	—	—
		3. Biecz	537	47	537	47	—	—
		4. Bochnia	1.011	67	745	—	266	67
		5. Brody	1.134	66	1.124	66	10	—
		6. Brzostek	135	—	135	—	—	—
		7. Brzozów	413	72	332	50	81	22
		8. Ciężkowice	90	—	90	—	—	—
		9. Dobczyce	83	35	75	—	8	35
		10. Dobromil	457	72½	422	13	35	59½
		11. Drohobycz	1.843	18	1.687	62	155	56
		12. Gródek	922	55	865	43	57	12
		13. Grybów	310	—	310	—	—	—
		Do przeniesienia . .	8.939	31½	8.259	80	679	51½

Dochody Fundusz

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
I.	1	Z przeniesienia . .	8.939	31½	8.259	80	679	51½
		14. Jarosław	1.723	51	1.336	19	387	32
		15. Jaryczów nowy	257	27	216	02	41	25
		16. Jasło	361	91	352	50	9	41
		17. Jaworów	840	04	820	04	20	—
		18. Jordanów	169	20	146	70	22	50
		19. Kamionka	421	10	402	14	18	96
		20. Kęty	317	50	317	50	—	—
		21. Kołomyja	1.826	92	1.450	19	376	73
		22. Krosno	259	38	238	75	20	63
		23. Lanckorona	45	—	45	—	—	—
		24. Lubaczów	503	75	503	75	—	—
		25. Mikołajów	191	25	191	25	—	—
		26. Mościska	477	50	477	50	—	—
		27. Mrzygłód	25	—	25	—	—	—
		28. Myślenice	194	42	177	50	16	92
		29. Nowytarg	280	—	280	—	—	—
		30. Oświęcim	671	69	656	69	15	—
		31. Pilzno	161	76	161	76	—	—
		32. Podgórze	850	09	790	49	59	60
		33. Przemyśl	2.401	16	2.144	26	256	90
		34. Rzeszów	854	89	783	89	71	—
		35. Sambor	1.234	42	1.174	42	60	—
		36. Sanok	475	—	422	50	52	50
		37. Sącz nowy	1.356	05	947	83	408	22
		38. Sącz stary	291	95	246	95	45	—
		39. Sądowa wisznia	180	—	120	—	60	—
		40. Skawina	140	—	132	50	7	50
		41. Śniatyn	829	61	530	—	299	61
		42. Sokal	638	33½	550	—	88	33½
		43. Stanisławów	4.567	—	2.587	49	1.979	51
		44. Starasól	270	—	120	—	150	—
		45. Staremiasto	645	—	232	50	412	50
		46. Stryj	3.071	38	1.194	61	1.876	77
		47. Tarnopol	2.372	34	2.342	34	30	—
		48. Tarnów	2.498	82	1.961	26	537	56
		49. Trembowla	430	—	430	—	—	—
		50. Wadowice	390	—	360	—	30	—
		51. Wieliczka	566	67	381	67	185	—
		52. Zator	252	63	250	13	2	50
		53. Złoczów	698	03	522	91	175	12
		54. Żółkiew	1.152	58	1.053	39	99	19
		Suma . .	43.832	47	35.337	42	8.495	05
		Dodawszy sumę powiatów .	252.442	39	209.621	12½	42.821	26½
		Ogólna suma rubryki I. . .	296.274	86	244.958	54½	51 316	31½

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
II.	2	**Jednorazowe opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni.**						
		a) Powiaty.						
		1. Jasło	100	—	100	—	—	—
		b) Miasta	—	—	—	—	—	—
		Ogólna suma rubryki II..	100	—	100	—	—	—
III.	3	**Grzywny za przestępstwa w sprawach propinacyjnych.**						
		a) Powiaty.						
		1. Biała	138	53	83	53	55	—
		2. Bóbrka	1.235	—	201	83	1.033	17
		3. Bochnia	—	—	—	—	—	—
		4. Bohorodczany	1.125	31	98	81	1.026	50
		5. Borszczów	1.121	85	123	85	998	—
		6. Brody	480	—	60	90	419	10
		7. Brzesko	93	—	15	—	78	—
		8. Brzeżany	502	16	75	38	426	78
		9. Brzozów	—	—	—	—	—	—
		10. Buczacz	75	—	—	—	75	—
		11. Chrzanów	5	—	5	—	—	—
		12. Cieszanów	1.148	93	176	93	972	—
		13. Czortków	1.078	97	84	10	994	87
		14. Dąbrowa	30	—	—	—	30	—
		15. Dobromil	110	—	62	33½	47	66½
		16. Dolina	320	—	5	—	315	—
		17. Drohobycz	20	—	20	—	—	—
		18. Gorlice	25	—	—	—	25	—
		19. Gródek	315	—	200	—	115	—
		20. Grybów	151	90	21	90	130	—
		21. Horodenka	1.387	87	163	50	1.224	37
		22. Husiatyn	215	—	32	84	182	16
		23. Jarosław	160	—	40	—	120	—
		24. Jasło	50	—	10	—	40	—
		25. Jaworów	145	—	54	23	90	77
		26. Kałusz	590	—	50	—	540	—
		27. Kamionka	567	41	17	41	550	—
		28. Kolbuszowa	21	59	20	—	1	59
		29. Kołomyja	620	40	30	—	590	40
		30. Kossów	1.270	—	50	—	1.220	—
		31. Kraków	115	—	68	15	46	85
		32. Krosno	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia	13.117	92	1.770	69½	11.347	22½

Dochody. Fundusz

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
III.	3	Z przeniesienia . .	13.117	92	1.770	69½	11.347	22½
		33. Limanowa	15	—	15	—	—	—
		34. Lisko	635	—	30	—	605	—
		35. Lwów	70	—	—	—	70	—
		36. Łańcut	329	98	20	—	309	98
		37. Mielec	117	01	—	—	117	01
		38. Mościska	—	—	—	—	—	—
		39. Myślenice	75	—	—	—	75	—
		40. Nadwórna	637	10	280	30	356	80
		41. Nisko	10	—	10	—	—	—
		42. Nowytarg	10	—	10	—	—	—
		43. Pilzno	—	—	—	—	—	—
		44. Podhajce	32	02	12	02	20	—
		45. Przemyśl	220	—	120	—	100	—
		46. Przemyślany	310	40	100	40	210	—
		47. Rawa	561	—	140	93	420	07
		48. Rohatyn	516	88	10	—	506	88
		49. Ropczyce	—	—	—	—	—	—
		50. Rudki	—	—	—	—	—	—
		51. Rzeszów	175	—	30	—	145	—
		52. Sambor	250	—	35	—	215	—
		53. Sanok	463	04	18	—	445	04
		54. Sącz nowy	74	—	24	—	50	—
		55. Skałat	375	—	25	—	350	—
		56. Śniatyn	1.299	82	52	69	1.247	13
		57. Sokal	2.222	20	—	—	2.222	20
		58. Stanisławów	115	—	101	50	13	50
		59. Staremiasto	199	—	54	—	145	—
		60. Stryj	918	80	203	80	715	—
		61. Tarnobrzeg	638	90	26	—	612	90
		62. Tarnopol	470	—	65	58	404	42
		63. Tarnów	126	41	56	41	70	—
		64. Tłumacz	365	—	212	18	152	82
		65. Trembowla	310	79	46	46	264	33
		66. Turka	145	—	15	—	130	—
		67. Wadowice	10	—	—	—	10	—
		68. Wieliczka	55	—	35	—	20	—
		69. Zaleszczyki	275	—	40	—	235	—
		70. Zbaraż	15	—	15	—	—	—
		71. Złoczów	1.609	92	16	50	1.593	42
		72. Żółkiew	190	—	10	—	180	—
		73 Żydaczów	460	38	62	60	397	78
		74. Żywiec	115	—	85	—	30	—
		Suma . .	27.535	57	3.749	06½	23.786	50½

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
III.	3	*b) Miasta:*						
		1. Biecz	10	—	—	—	10	—
		2. Drohobycz	10	—	10	—	—	—
		3. Jarosław	10	—	10	—	—	—
		4. Kamionka	185	—	—	—	185	—
		5. Kołomyja	274	80	10	—	264	80
		6. Myślenice	25	—	25	—	—	—
		7. Rzeszów	40	—	2	22	37	78
		8. Śniatyn	10	—	—	—	10	—
		9. Staremiasto	30	—	14	40	15	60
		10. Stanisławów	75	—	26	94	48	06
		11. Tarnopol	390	—	—	—	390	—
		12. Trembowla	85	—	10	—	75	—
		13. Złoczów	25	—	—	—	25	—
		Suma	1.169	80	108	56	1.061	24
		Dodawszy sumę powiatów	27.535	57	3.749	06½	23.786	50½
		Ogólna suma Rubryki III.	28.705	37	3.857	62½	24 847	74½
IV.	4	**Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych.**						
		a) Powiaty.						
		1. Bohorodczany	2	—	2	—	—	—
		2. Brzesko	—	43	—	43	—	—
		3. Buczacz	23	—	—	—	23	—
		4. Chrzanów	—	60	—	60	—	—
		5. Cieszanów	—	11	—	11	—	—
		6. Czortków	7	11	—	—	7	11
		7. Grybów	3	53	2	55	—	98
		8. Horodenka	1	—	1	—	—	—
		9. Łańcut	—	37	—	12	—	25
		10. Rawa	2	25	2	25	—	—
		11. Rzeszów	19	86	19	86	—	—
		12. Śniatyn	9	86	9	86	—	—
		13. Wieliczka	6	20	6	20	—	—
		14. Żółkiew	7	20	7	20	—	—
		15. Żywiec	2	30	—	—	2	30
		Suma	85	82	52	18	33	64

Dochody. Fundusz

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
IV.	4	*b) Miasta.*						
		1. Brzostek	—	58	—	58	—	—
		2. Kołomyja	—	22	—	22	—	—
		Suma	—	80	—	80	—	—
		Dodawszy sumę powiatów	85	82	52	18	33	64
		Ogólna suma rubryki IV.	86	62	52	98	33	64
V.	5	**Odsetki zwłoki.**						
		a) Powiaty.						
		1. Biała	23	13	23	13	—	—
		2. Bóbrka	39	64½	39	64½	—	—
		3. Bochnia	60	36½	60	36½	—	—
		4. Bohorodczany	10	41	10	41	—	—
		5. Borszczów	54	47½	54	47½	—	—
		6. Brody	19	67½	19	67½	—	—
		7. Brzesko	38	45½	38	45½	—	—
		8. Brzeżany	60	44½	60	44½	—	—
		9. Brzozów	23	59	23	59	—	—
		10. Buczacz	45	55	45	55	—	—
		11. Chrzanów	23	78	23	78	—	—
		12. Cieszanów	40	73½	40	73½	—	—
		13. Czortków	6	07	6	07	—	—
		14. Dąbrowa	25	48	25	48	—	—
		15. Dobromil	19	33	19	33	—	—
		16. Dolina	38	81	38	81	—	—
		17. Drohobycz	107	81	107	81	—	—
		18. Gorlice	18	18	18	18	—	—
		19. Gródek	41	64	41	64	—	—
		20. Grybów	15	74	15	74	—	—
		21. Horodenka	18	91	18	91	—	—
		22. Husiatyn	63	44½	63	44½	—	—
		23. Jarosław	50	43	50	43	—	—
		24. Jasło	49	97½	49	97½	—	—
		25. Jaworów	9	65	9	65	—	—
		26. Kałusz	18	77½	18	77½	—	—
		27. Kamionka	18	19	18	19	—	—
		28. Kolbuszowa	133	69½	133	69½	—	—
		29. Kołomyja	68	31	68	31	—	—
		30. Kossów	22	20	22	20	—	—
		31. Kraków	32	43	32	43	—	—
		32. Krosno	16	50½	16	50½	—	—
		33. Limanowa	25	27½	25	27½	—	—
		34. Lisko	14	45	14	45	—	—
		Do przeniesienia	1.255	55½	1.255	55½	—	—

p r o p i n a c y j n y. Dochody.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem rokn 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem rokn 1885. ct.
V.	5	Z przeniesienia . .	1.255	55½	1 255	55½	—	—
		35. Lwów	101	69	101	69	—	—
		36. Łańcut	57	19½	57	19½	—	—
		37. Mielec	45	05	45	05	—	—
		38. Mościska	40	18	40	18	—	—
		39. Myślenice	5	07	5	07	—	—
		40. Nadwórna	29	05	29	05	—	—
		41. Nisko	17	63	17	63	—	—
		42. Nowytarg	1	83½	1	83½	—	—
		43. Pilzno	13	60½	13	60½	—	—
		44. Podhajce	60	38	60	38	—	—
		45. Przemyśl	42	95	42	95	—	—
		46. Przemyślany	20	14	20	14	—	—
		47. Rawa	75	73	75	73	—	—
		48. Rohatyn	38	29	38	29	—	—
		49. Ropczyce	25	35	25	35	—	—
		50. Rudki	20	63	20	63	—	—
		51. Rzeszów	30	77½	30	77½	—	—
		52. Sambor	67	77½	67	77½	—	—
		53. Sanok	18	15	18	15	—	—
		54. Sącz nowy	50	95	50	95	—	—
		55. Skałat	54	34½	54	34½	—	—
		56. Śniatyn	35	18	35	18	—	—
		57. Sokal	59	51	59	51	—	—
		58. Stanisławów	51	22½	51	22½	—	—
		59. Staremiasto	70	50	70	50	—	—
		60. Stryj	73	71	73	71	—	—
		61. Tarnobrzeg	4	96½	4	96½	—	—
		62. Tarnopol	27	47	27	47	—	—
		63. Tarnów	12	51	12	51	—	—
		64. Tłumacz	6	98	6	98	—	—
		65. Trembowla	13	02	12	02	—	—
		66. Turka	35	03	35	03	—	—
		67. Wadowice	19	62	19	62	—	—
		68. Wieliczka	21	95½	21	95½	—	—
		69. Zaleszczyki	55	60	55	60	—	—
		70. Zbaraż	17	55½	17	55½	—	—
		71. Złoczów	84	86	84	86	—	—
		72. Żółkiew	26	40	26	40	—	—
		73. Żydaczów	11	64	11	64	—	—
		74. Żywiec	1	12	1	12	—	—
		Suma . .	2.701	17½	2.701	17½	—	—

Dochody. Fundusz

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
V.	5	*b) Miasta.*						
		1. Bełz	5	87	5	87	—	—
		2. Biała	3	95	3	95	—	—
		3. Biecz	—	97	—	97	—	—
		4. Bochnia	10	38½	10	38½	—	—
		5. Brody	6	72	6	72	—	—
		6. Brzostek	1	11	1	11	—	—
		7. Brzozów	2	95	2	95	—	—
		8. Ciężkowice	1	53	1	53	—	—
		9. Dobczyce	—	36	—	36	—	—
		10. Dobromil	2	16	2	16	—	—
		11. Drohobycz	23	64	23	64	—	—
		12. Gródek	4	65	4	65	—	—
		13. Grybów	2	30	2	30	—	—
		14. Jarosław	14	31	14	31	—	—
		15. Jaryczów nowy	1	61	1	61	—	—
		16. Jasło	2	92	2	92	—	—
		17. Jaworów	3	08	3	08	—	—
		18. Jordanów	—	37	—	37	—	—
		19. Kamionka	2	75	2	75	—	—
		20. Kęty	2	29	2	29	—	—
		21. Kołomyja	28	98	28	98	—	—
		22. Krosno	2	09	2	09	—	—
		23. Lanckorona	—	09	—	09	—	—
		24. Lubaczów	1	97	1	97	—	—
		25. Mikołajów	—	54	—	54	—	—
		26. Mościska	7	07	7	07	—	—
		27. Mrzygłód	—	10	—	10	—	—
		28. Myślenice	—	03	—	03	—	—
		29. Nowytarg	—	45	—	45	—	—
		30. Oświęcim	9	87	9	87	—	—
		31. Pilzno	1	22	1	22	—	—
		32. Podgórze	5	93	5	93	—	—
		33. Przemyśl	66	24	66	24	—	—
		34. Rzeszów	4	49	4	49	—	—
		35. Sambor	28	92	28	92	—	—
		36. Sanok	2	08	2	08	—	—
		37. Sącz nowy	19	65	19	65	—	—
		38. Sącz stary	—	38	—	38	—	—
		39. Sądowa wisznia	3	02	3	02	—	—
		40. Skawina	—	94	—	94	—	—
		41. Śniatyn	6	91	6	91	—	—
		42. Sokal	9	05	9	05	—	—
		43. Stanisławów	30	66½	30	66½	—	—
		44. Starasól	3	65	3	65	—	—
		45. Staremiasto	5	20	5	20	—	—
		46. Stryj	31	16	31	16	—	—
		Do przeniesienia	364	62	364	62	—	—

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct
V.	5	Z przeniesienia . .	364	62	364	62	—	—
		47. Tarnopol	18	34	18	34	—	—
		48. Tarnów	14	69	14	69	—	—
		49. Trembowla	3	84	3	84	—	—
		50. Wadowice	1	95½	1	95½	—	—
		51. Wieliczka	2	28	2	28	—	—
		52. Zator	2	74	2	74	—	—
		53. Złoczów	5	41	5	41	—	—
		54. Żółkiew	11	45	11	45	—	—
		Suma . .	425	32½	425	32½	—	—
		Dodawszy sumę powiatów .	2.701	17½	2.701	17½	—	—
		Ogólna suma rubryki V. . .	3.126	50	3.126	50	—	—
VI.	6	**Odsetki od kapitałów lokowanych.**						
		a) Funduszu ogólnego.						
		1. Odsetki od 5% listów zast. galic. Towarzystwa kred. ziemskiego	65.306	69	65.304	58	—	2 11
		2. Odsetki od 4% listów zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . .	2.428	—	2.428	—	—	—
		3. Odsetki od 6% listów hipotecznych galic. Banku hipotecznego	8.631	—	8.631	—	—	—
		4. Odsetki od 5% listów hipotecznych premiowanych galic. Banku hipoteczn. . .	2.285	—	2.285	—	—	—
		5. Odsetki od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883.	3.867	04	3.867	04	—	—
		6. Odsetki od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1884.	4.596	85	4.596	85	—	—
		7. Odsetki od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1885.	14 813	25	14.813	25	—	—
		8. Odsetki od 4½% listów zastawnych Banku krajowego	3.384	37½	3.384	37½	—	—
		9. Odsetki 5% od sum w funduszu krajowym lokowanych	660	51	660	51	—	—
		Suma funduszu ogólnego. .	105.972	71½	105.970	60½	2	11
		b) Funduszu miast.						
		1. Odsetki od 5% listów zast. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . .	13.627	50	13.627	50	—	—
		2. Odsetki od 4½% listów zast. galicyjskiego Banku krajowego	820	56	820	56	—	—
		3. Odsetki od 4% książeczki oszczędn. Banku krajowego Nr. 300.	204	55	204	55	—	—
		Suma funduszu miast .	14.652	61	14.652	61	—	—
		Dodawszy sumę fund. ogólnego	105.972	71½	105.970	60½	2	11
		Ogólna suma rubryki VI. .	120.625	32½	120.623	21½	2	11

Dochody. Fundusz

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
VII.	7	**Rozmaite dochody.**						
		1. Odsetki zwłoki od funduszu krajowego przy wymianie oblig pożyczki z r. 1883. i 1884. w kwocie 320.000 zł.	68	—	68	—	—	—
		2. Zwrot zaliczek udzielonych komisyom miejscowym	680	96	680	96	—	—
		3. Nieprzewidziane	9	43½	9	43½	—	—
		Suma rubryki VII. . .	758	39½	758	39½	—	—
	—	**Zwroty.**						
		a) Zaliczka na płacę urzędnika . . .	84	35	—	—	84	35
		b) Zwroty kosztów egzekucyjnych . . .	267	76½	—	—	267	76½
		c) Zwrot zaliczek udzielonych komisyom . .	946	04	—	—	946	04
		Suma zwrotów .	1.298	15½	—	—	1.298	15½
	8	**Kupno i sprzedaż efektów.**						
		a) dla funduszu ogólnego.						
		1. 4½% oblig. pożyczki krajowej z r. 1883.	36.300	—	36.300	—	—	—
		2. „ „ „ „ „ 1884.	65.100	—	65.100	—	—	—
		3. „ „ „ „ „ 1885.	34.800	—	34.800	—	—	—
		4. 4½% listy zast. Banku kraj. . . .	301.400	—	301.400	—	—	—
		b) dla funduszu miast.						
		1. 5% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego	36.600	—	36.600	—	—	—
		2. 4½% listy zastawne gal Banku krajowego	16.800	—	16.800	—	—	—
		3. 4% książ. oszczędn. Banku kraj. Nr. 300	1.730	90	1.730	90	—	—
		Gotówka uzyskana za wylosowane i sprzedane efekta:						
		a) w funduszu ogólnym.						
		1. za wylosowane 5% listy zastawne Towarzystwa kredytowego ziemskiego . .	5.500	—	5.500	—	—	—
		2. za wylosowane 4½% obligacye pożyczki krajowej z r. 1884.	100	—	100	—	—	—
		3. za wylosowane 4½% obligacye pożyczki krajowej z r. 1885.	2.000	—	2.000	—	—	—
		4. za wylosowane 6% listy hipoteczne Banku hipotecznego	12.800	—	12.800	—	—	—
		5. za sprzedane 5% listy zastawne Tow. kredytowego ziemskiego okres. pobrano po kursie 99 zł. 01 ct.	36.237	66	36.237	66	—	—
		Do przeniesienia gotówką .	56.637	66	56.637	66	—	—
		„ efektami .	492.730	90	492.730	90	—	—

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
VII.	8	Z przeniesienia gotówką .	56.637	66	56.637	66	—	—
		„ efektami .	492.730	90	492.730	90	—	—
		b) w funduszu miast.						
		1. za wylosowane 5% listy zast. Towarz. kred. ziemsk. dla miast: Biała . . 5.000 zł. „ „ Przemyśl . 1.000 „ „ „ Stanisławów 500 „	6.500	—	6.500	—	—	—
		2. za spieniężoną część książeczki oszczędności Banku kraj. Nr. 300.	4.351	28	4.351	28	—	—
		Suma kupna i sprzedaży efektów: a) gotówką .	67.488	94	67.488	94	—	—
		b) efektami .	492.730	90	492.730	90	—	—
		Razem . .	560.219	84	560.219	84	—	—
	9	**Wymiana efektów.**						
		w funduszu ogólnym:						
		Otrzymano z wymiany:						
		1. 5% listy zast. Tow. kredyt. ziemskiego .	38.800	—	38.800	—	—	—
		2. 4½% obligacye pożyczki kraj. z r. 1883.	16.500	—	16.500	—	—	—
		3. 4½% „ „ „ „ 1885.	320.000	—	320.000	—	—	—
		Suma . .	375.300	—	375.300	—	—	—
	10	**Winkulacya efektów.**						
		w funduszu miast:						
		Odebrano z winkulacyi 5% listy zast. Towarzystwa kred. ziemsk. na rzecz m. Złoczowa .	1.000	—	1.000	—	—	—
	11	**Pożyczki oprocentowane.**						
		w funduszu ogólnym:						
		Odebrano z funduszu krajowego pożyczkę chwilowo udzieloną gotówką	63.265	—	63.265	—	—	—
	12	**Przeniesienie kapitałów należących funduszom miast.**						
		a) gotówką	35.901	32	35.901	32	—	—
		b) efektami	2.000	—	2.000	—	—	—
		Suma . .	37.901	32	37.901	32	—	—

Wydatki. Fundusz

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	ct.
		Wydatki.						
I.		**Koszta administracyjne.**						
		Płace urzędników i dyurnistów rachunkowych Wydziału krajowego:						
	1	Adjunkt, płaca . . . 1.200 zł. — ct.						
		a) dodatek aktywalny . 240 „ — „						
		b) dodatek 5-letni . . 150 „ — „						
		Razem . 1.590 zł. — „						
		po strąceniu zaliczki z r. 1884 202 „ 44 „	1.387	56	1.387	56	—	—
	2	Dyurniści stali i chwilowi	6.370	—	6.370	—	—	—
		Suma rubryki I. .	7.757	56	7.757	56	—	—
II.	3	**Potrzeby kancelaryjne.**						
		a) Druk ksiąg i wzorów	48	80	48	80	—	—
		b) Oprawa ksiąg	25	69	25	69	—	—
		c) Inne potrzeby kancelaryjne . . .	—	15	—	15	—	—
		Suma rubryki II. . .	74	64	74	64	—	—
III.		**Remuneracye.**						
	4	Urzędników i dyurnistów Wydziału krajowego .	275	—	275	—	—	—
	5	Sekwestratorów podatkowych	50	—	50	—	—	—
		Suma rubryki III. . .	325	—	325	—	—	—
IV.		**Rozmaite nieprzewidziane.**						
	6	Koszta egzekucyjnego ściągania grzywien itp. .	216	05½	157	25½	58	80
		Suma rubryki IV. . .	216	05½	157	25½	58	80
V.		**Koszta komisyi krajowej i komisyj miejscowych.**						
	7	Wynagrodzenie pisarzy	510	—	510	—	—	—
	8	Potrzeby kancelaryjne	122	20	122	20	—	—
	9	Koszta podróży funkcyonaryuszów . . .	148	70½	148	70½	—	—
	10	Remuneracye przewodniczącym komisyj . .	2.000	—	2.000	—	—	—
	11	Ryczałty na potrzeby komisyj:						
		a) bez obowiązku składania rachunku . .	24	—	24	—	—	—
		b) z obowiązkiem składania rachunku . .	—	—	—	—	—	—
	12	Zaliczki na koszta komisyjne	—	—	—	—	—	—
	13	Rozmaite inne wydatki	18	39	18	39	—	—
		Suma rubryki V. . .	2.823	29½	2.823	29½	—	—

p r o p i n a c y j n y. **Wydatki.**

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
—	—	**Zwroty nadpłat.**						
		1. Opłaty od szynkarzy	57	53	—	—	57	53
		2. Odsetki zwłoki	—	23	—	—	—	23
		3. Rozmaite dochody	10	54	—	—	10	54
		Suma zwrotów .	68	30	—	—	68	30
—	14	**Kupno i sprzedaż efektów.**						
		Gotówka wydana na zakupno efektów:						
		a) funduszu ogólnego.						
		1. $4^1/_2$% oblig. pożyczki krajowej z r. 1883: złr. 21.100 po kursie 93·35 = 19.274 zł. 85 ct. „ 15.200 „ „ 91·25 = 13.870 „ — „	33.144	85	33.144	85	—	—
		2. $4^1/_2$% oblig. pożyczki krajowej z r. 1884: złr. 62.100 po kursie 91·35 = 56.728 zł. 35 ct. „ 3.000 „ „ 91·25 = 2.737 „ 50 „	59.465	85	59.465	85	—	—
		3. $4^1/_2$% oblig. pożyczki krajowej z r. 1885: złr. 34.800 po kursie 90·20	31.389	60	31.389	60	—	—
		4. $4^1/_2$% listy zastawne Banku krajowego: złr. 18.300 po kursie 92·— = 16.836 zł. — ct. „ 257.800 „ „ 92·25 z potrąceniem brakującego kup. 15·53 = 237.804 „ 97 „ złr. 25.300 po kursie 94.— = 23.782 „ — „ Razem 301.400	278.422	97	278.422	97	—	—
		b) funduszu miast.						
		1. 5% listów zast. Towarzystwa kredytowego ziemskiego im. wart. 36.600 zł. po kursie 90 zł. 01 ct.	36.237	66	36.237	66	—	—
		2. $4^1/_2$% listów zast. galicyjskiego Banku krajowego imiennej wartości: 9.800 zł. po kursie 91·75 = 8.991 zł. 50 ct. 7.000 „ „ „ 92·25 = 6.457 „ 50 „	15.449	—	15.449	—	—	—
		3. lokowano na 4% książeczce oszcz. Banku kraj. Nr. 300.	1.730	90	1.730	90	—	—
		Efekta wylosowane i sprzedane:						
		a) w funduszu ogólnym.						
		1. wylosowane 5% listy zastawne Tow. kredytowego ziemskiego	5.500	—	5.500	—	—	—
		2. wylosowane $4^1/_2$% obligacye pożyczki krajowej z r. 1884.	100	—	100	—	—	—
		3. wylosowane $4^1/_2$% obligacye pożyczki krajowej z r. 1885	2.000	—	2.000	—	—	—
		Do przeniesienia gotówką .	455.840	83	455.840	83	—	—
		„ efektami .	7.600	—	7.600	—	—	—

Wydatki. Fundusz propinacyjny.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1885. ct.
—	14	Z przeniesienia gotówką .	455.840	83	455.840	83	—	—
		„ efektami .	7.600	—	7.600	—	—	—
		4. wylosowane 6% listy hipoteczne Banku hipotecznego	12.800	—	12.800	—	—	—
		5. sprzedano funduszom miast 5% listy zastawne Tow. kred. ziemsk., okresowe . .	36·600	—	36.600	—	—	—
		b) w funduszu miast.						
		1. wylosowane 5% listy zast. Towarz. kred. ziemsk. dla miast: Biała . . 5.000 zł. „ „ Przemyśl . 1.000 „ „ „ Stanisławów 500 „	6.500	—	6 500	—	—	—
		2. spieniężono część książeczki oszczędności Banku krajowego Nr. 300. . . .	4,351	28	4.351	28	—	—
		Suma kupna i sprzedaży efektów a) gotówką .	455.840	83	455.840	83	—	—
		b) efektami .	67.851	28	67.851	28	—	—
		Razem . .	523.692	11	523.692	11	—	—
	15	**Wymiana efektów.**						
		W funduszu ogólnym wydano do wymiany:						
		1. 5% listy zastawne Tow. kred. ziemskiego	38.800	—	38.800	—	—	—
		2. 4½% oblig. pożyczki krajowej z r. 1883	71.500	—	71.500	—	—	—
		3. 4½% „ „ „ „ 1884.	265.000	—	265.000	—	—	—
		Suma wymiany efektów . .	375.300	—	375.300	—	—	—
	16	**Winkulacya efektów. w funduszu miast.**						
		Wydano do winkulacyi 5% listy zast. Tow. kredytowego ziemsk. na rzecz miasta Złoczowa	1.000	—	1.000	—	—	—
	17	**Pożyczki oprocentowane.**						
		Funduszowi krajowemu chwilowa 5% pożyczka	63.265	—	63.265	—	—	—
	18	**Kapitały wydzielone do funduszów miast:**						
		a) gotówką	35.901	32	35.901	32	—	—
		b) efektami	2.000	—	2.000	—	—	—
		Razem . .	37.901	32	37.901	32	—	—

LW. 58.821/1886.
Alegat D. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1885.

Lit. D.

Sumaryczne zestawienie

obrotu *brutto*

wszystkich funduszów krajowych

w majątku obrotowym i zarodowym

za rok

1885.

a) Rachunek majątku obrotowego . . . . . str. 444—447
b) „ „ zarodowego . . . . . „ 448—453
c) „ depozytów . . . . . „ 454—455
d) Zestawienie ogólnego stanu majątku z końcem roku 1885. . . . . „ 456—457
e) Wykaz zapasów kasowych . . . . . „ 458—459
f) Poszczególnienie papierów wartościowych według ich rodzaju . . . . . „ 460—461
g) Wykaz dóbr i realności . . . . . „ 462

Z drukarni Pillera i Spółki.

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1885. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta zł.
	Fundusze dotowane ze środków kraju.													
I.	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	.	.	75.000	.	302.735	03½	8,006.416	41½	1,348.140	.	8,006.416	41½	1,423.140
	b) Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach	.	.	.	.	.	.	77.930	46	.	.	77.930	46	.
	c) Folwark w Dublanach	.	.	.	.	.	.	46.368	33½	.	.	46.368	33½	.
	d) Kurs gorzelnictwa w Dublanach	.	.	.	.	.	.	2.522	.	.	.	2.522	.	.
	e) Krajowa szkoła rolnicza i ogrodnicza, oraz folwark w Czernichowie	.	.	.	.	.	.	107.566	41½	.	.	107.566	41½	.
	f) Krajowa szkoła roln. w Horodence	.	.	.	.	.	.	4.402	51	.	.	4.402	51	.
	g) „ „ „ w Jagielnicy	.	.	.	.	.	.	16.239	05½	.	.	16.239	05½	.
II.	Fundusz szkolny krajowy	.	.	.	.	.	.	619.501	58	.	.	619.501	58	.
	Krajowy szpital powsz. we Lwowie:													
III.	Oddział chorych	.	.	.	.	.	.	456.860	99½	.	.	456.860	99½	.
IV.	„ położnic	.	.	.	.	.	.	24.740	50	.	.	24.740	50	.
V.	Fundusz podrzutków we Lwowie	.	.	.	.	.	.	663	67	.	.	663	67	.
VI.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	.	.	.	.	.	.	396.632	52	.	.	396.632	52	.
	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie:													
VII.	Oddział chorych	.	.	.	.	.	.	188.299	47	.	.	188.299	47	.
VIII.	„ położnic	.	.	.	.	.	.	92.516	82	.	.	92.516	82	.
IX.	„ syfilitycznych	.	.	.	.	.	.	32.574	90	.	.	32.574	90	.
X.	„ obłąkanych	.	.	.	.	.	.	25.031	54	.	.	25.031	54	.
XI.	Fundusz policyi krajowej	.	.	.	.	.	.	6.378	55	.	.	6.378	55	.
XII.	„ pożyczki „ z r. 1883.	455.355	07	.	.	128.430	99	421.468	39	.	.	876.823	46	.
XIII.	„ „ „ z r. 1884.	.	.	.	.	.	.	65.044	22½	.	.	65.044	22½	.
XIV.	„ „ „ z r. 1885.	.	.	.	.	.	.	331.136	09½	354.800	.	331.136	09½	354.800
	Suma funduszów dotowanych	455.355	07	75.000	.	431.166	02½	10,922.294	44½	1,702.940	.	11,377.449	51½	1,777.940
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem objęte.													
XV.	Fundusz domestykalny	3.363	82	.	.	.	.	4.748	25	.	.	8.112	07	.
XVI.	„ kultury krajowej	.	.	.	.	.	.	4.474	95½	.	.	4.474	95½	.
XVII.	„ stanowy sierociński	274	.	.	.	.	.	1.805	39	.	.	2.079	39	.
XVIII.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	.	.	5.754	54	.	.	2.062	08	206	24	2.062	08	5.960
XIX.	„ pożyczki krajowej z r. 1873.	11.689	04½	.	.	.	.	61.202	93½	.	.	72.891	98	.
XX.	„ podrzutków w Krakowie	.	.	.	.	.	.	1.728	40	.	.	1.728	40	.
XXI.	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	.	.	.	.	20.469	90	72.154	54	.	.	72.154	54	.
	Suma funduszów samoistnych, budżetem objętych	15.326	86½	5.754	54	20.469	90	148.176	55	206	24	163.503	41½	5.960
XXII.	Fundusz propinacyjny	27.259	55	2,326.733	42	.	.	545.840	22½	871.030	90	573.099	77½	3,197.764

jątkru. obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1885.		Stan z końcem roku 1885.											
		w kasie				należytości						czysty stan	
						czynne				bierne			
						w bankach		inne					
gotówka	efekta	gotówka	efekta									czynny	bierny
zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.
7,934.890 68½	1,223.140 .	71.525 73	200.000 .	136.164 64		2,093.309 10½		1,492.257 96½		1,008.741 51		. .	
77.930 46	. .	. .	. .	. .		866 47		907 28		. .		40 81	
46.368 33½	. .	. .	. .	. .		3.818 25½		57.927 48		. .		54.109 22½	
2.522 —	. .	. .	. .	. .		. .		. .		. .		. .	
107.566 41½	. .	. .	. .	. .		568 57		3.418 43½		. .		2.849 86½	
4.402 51	. .	. .	. .	. .		. .		463 75		. .		463 75	
16.239 05½	. .	. .	. .	. .		365 .		50 .		315 .		. .	
619.501 58	. .	. .	. .	. .		589.924 61		2.556 98		587.367 63		. .	
456.860 99½	. .	. .	. .	. .		191.788 86½		1 24		191.787 62½		. .	
24.740 50	. .	. .	. .	. .		4.713 88		. .		4.713 88		. .	
663 67	. .	. .	. .	. .		442 46		40 77		401 69		. .	
396.632 52	. .	. .	. .	. .		47.388 52½		97 95		47.290 57½		. .	
188.299 47	. .	. .	. .	. .		72.975 49½		. .		72.975 49½		. .	
92.516 82	. .	. .	. .	. .		8.334 71½		. .		8.334 71½		. .	
32.574 90	. .	. .	. .	. .		30.598 16		. .		30.598 16		. .	
25.031 54	. .	. .	. .	. .		15.550 52		. .		15.550 52		. .	
6.378 55	. .	. .	. .	. .		. .		. .		. .		. .	
306.229 62	. .	570.593 84	. .	. .		. .		3,741.176 20		. .		3,170.582 36	
65.044 22½	. .	. .	. .	. .		. .		992.349 .		. .		992.349 .	
331.136 09½	354.800 .	. .	. .	. .		. .		352.800 .		. .		352.800 .	
10,735.529 94½	1,577.940 .	642.119 57	200.000 .	136.164 64		3,060.644 63		6,644.047 05		1,968.076 80		4,573.195 01	
												2,605.118 21	
4.650 47½	. .	3.461 59½	. .	. .		. .		. .		3.461 59½		. .	
4.474 95½	. .	. .	. .	. .		3.542 94		2 .		3.540 94		. .	
1.727 61	. .	351 78	. .	. .		. .		63 .		288 78		. .	
2.062 08	500 .	. .	5.460 78	. .		. .		. .		5.460 78		. .	
72.891 98	. .	. .	. .	. .		449.775 88½		584.803 .		. .		135.027 11½	
1.728 40	. .	. .	. .	. .		. .		. .		. .		. .	
70.654 54	. .	1.500 .	. .	1.424 44		68.150 .		. .		71.074 44		. .	
158.190 04	500 .	5.313 37½	5.460 78	1.424 44		521.468 82½		584.868 .		83.826 53½		135.027 11½	
												51.200 58	
571.852 60½	446.151 28	1.247 17	2,751.613 04	. .		77.497 96½		127 10		2,830.231 07½		. .	

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1885. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem nieobjęte.														
I.	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki	.	.	.	.	.	.	733	74	.	.	733	74	.	.
II.	Fundusze stypendyjne	24.767	95½	.	.	.	.	141.154	28	.	.	165.922	23½	.	.
III.	Administracya dóbr Winniki	.	.	.	.	.	.	19.475	09	.	.	19.475	09	.	.
IV.	Fundusz galic. inwalidów wojskowych	51	00½	.	.	.	.	1.421	22	.	.	1.472	22½	.	.
V.	„ nižankowicki „ „	7	57½	.	.	.	.	115	77	.	.	123	34½	.	.
VI.	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	15	00½	.	.	.	.	71	64	.	.	86	64½	.	.
VII.	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	.	00½	.	.	5.309	39	42.699	95½	.	.	42.699	96	.	.
VIII.	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	16	37	1.372	96	.	.	1.661	67	1.678	04	1.678	04	3.051	.
IX.	„ zapomogi z roku 1868.	.	.	.	.	.	.	30	.	.	.	30	.	.	.
X.	„ „ pozostałej z r. 1866	93.910	13½	.	.	.	.	.	.	.	.	93.910	13½	.	.
XI.	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XII.	„ Pelagii Russanowskiej	178	92½	.	.	.	.	6.590	04	3.034	50	6.768	96½	3.034	50
XIII.	„ szkół ludowych z r. 1872.	1.930	.	.	.	.	.	4.901	50	.	.	6.831	50	.	.
XIV.	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	8	94½	1.338	34	.	.	7.869	99½	3.115	51	7.878	94	4.453	85
XV.	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	.	.	.	.	.	.	1.092	96	817	15	1.092	96	817	15
XVI.	„ Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XVII.	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	40	25½	.	.	.	.	346	95	.	.	387	20½	.	.
XVIII.	„ pomnika ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego	.	.	27.816	78	.	.	1.282	75	1.400	.	1.282	75	29.216	78
XIX.	Fundacya Sandecka „Dom roboczy“	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XX.	„ Teresy hr. Weissenwolf dla obłąkanych wyzdrowieńców	1	09	71	07	.	.	166	12	63	96	167	21	135	03
XXI.	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce	16	40½	985	19	.	.	2.524	65½	1.285	97	2.541	06	2.271	16
XXII.	„ Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego imienia Najjaśn. Pana	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXIII.	„ Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXIV.	„ Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXV.	„ imienia Antoniego Schiffnera	32	50	.	.	.	.	.	.	.	.	32	50	.	.
XXVI.	„ Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych	120	.	.	.	.	.	220	.	.	.	340	.	.	.
XXVII.	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	.	.	1.381	80	.	.	2.796	04	1.381	80	2.796	04	2.763	60
XXVIII.	Fundacya ś. p. Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXIX.	Fundusz „Macierzy polskiej“	385	85½	.	.	.	.	9.267	01	1.424	.	9.652	86½	1.424	.
XXX.	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXXI.	„ budowy szkoły w Czernichowie	.	00½	3.417	68	.	.	5.301	89	1.500	.	5.301	89½	4.917	68
XXXII.	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXXIII.	„ ku podniesieniu rybactwa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXXIV.	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXXV.	„ Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXXVI.	Fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu krajowym	.	.	.	.	.	.	65.836	01½	78.500	.	65.836	01½	78.500	.
XXXVII.	Depozyta gminne serwitutowe	648	70½	486.412	58	.	.	77.084	53½	79.794	05	77.733	24	566.206	63
	Suma funduszów samoistnych, budżetem nieobjętych	122.130	73½	522.796	40	5.309	39	392.643	82½	173.994	98	514.774	56	696.791	38
	Rekapitulacya.														
	Suma funduszów dotowanych	455.355	07	75.000	.	431.166	02½	10,922.294	44½	1,702.940	.	11,377.649	51½	1,777.940	.
	„ „ samoistnych, budżetem objętych	15.326	86½	5.754	54	20.469	90	148.176	55	206	24	163.503	41½	5.960	78
	„ „ samoistnych, budżetem nieobjętych	122.130	73½	522.796	40	5.309	39	392.643	82½	173.994	98	514.774	56	696.791	38
	„ funduszu propinacyjnego	27.259	55	2,326.733	42	.	.	545.840	22½	871.030	90	573.099	77½	3,197.764	32
	Ogólna suma majątku obrotowego	620.072	22	2,930.284	36	456.945	31½	12,008.955	04½	2,748.172	12	12,629.027	26½	5,678.456	48

jątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1885.				Stan z końcem roku 1885.											
				w kasie				należytości						czysty stan	
								czynne				bierne			
								w bankach		inne					
gotówka		efekta		gotówka		efekta								czynny	bierny
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł. ct.	zł. ct.
733	74	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
146.618	15	.	.	19.304	08½	.	.	.	.	16.147	66	10.385	39½	25.066 35	. .
19.475	09	.	.	.	.	.	.	.	.	17.740	30	21	22	17.719 08	. .
1.366	29	.	.	105	93½	.	.	.	.	.	.	100	.	5 93½	. .
115	57	.	.	7	77½									7 77½	. .
						.	.	.	.	.	.	.	.	17 25½	. .
69	39	.	.	17	25½	.	.	.	.	.	.	.	.		
42.688	15	.	.	11	81	.	.	5.164	35	.	.	.	.	5.176 16	. .
1.678	04	.	.	.	.	3.051	.	.	.	1.694	66½	.	.	4.745 66½	. .
30	.	.	.	.	.	.	.	.	.	428	27	5.329	59	. .	4.901 32
93.910	13½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
6.623	86½	3.034	50	145	10	.	.	.	.	.	.	.	.	145 10	. .
5.734	50	.	.	1.097	.	.	.	.	.	.	.	4.615	.	. .	3.518 .
7.878	94	2.618	64	.	.	1.835	21	.	.	.	.	.	.	1.835 21	. .
1.092	96	.	46	.	.	816	69	.	.	.	.	.	.	816 69	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
315	20	.	.	72	00½	.	.	.	.	.	.	.	.	72 00½	. .
1.282	75	16	.	.	.	29.200	78	.	.	.	.	.	.	29.200 78	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
167	21	87	78	.	.	47	25	.	.	.	.	47	25	. .	. .
2.541	05½	1.167	48	.	00½	1.103	68	.	.	.	.	.	.	1.103 68½	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
32	50	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
230	.	.	.	110	.	.	.	.	.	.	.	.	.	110 .	. .
2.796	04	1.381	80	.	.	1.381	80	.	.	.	.	.	.	1.381 80	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
9.055	96	1.424	.	596	90½	.	.	.	.	.	.	842	71	. .	245 80½
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
5.301	89½	4.917	68	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .
60.777	21½	78.500	.	5.058	80	.	.	.	.	.	.	.	.	5.058 80	. .
76.532	81	77.843	51	1.200	43	488.363	12	.	.	10.100	.	.	.	499.663 55	. .
487.047	45½	170.991	85	27.727	10½	525.799	53	5.164	35	46.110	89½	21.341	16½	592.125 84	8.665 12½
														583.460 71½	
10,735.529	94½	1,577.940	.	642.119	57	200.000	.	136.164	64	3,060.644	63	6,644.047	05	. .	2,605.118 21
158.190	04	500	.	5.313	37½	5.460	78	1.424	44	521.468	82½	584.868	.	. .	51.200 58
487.047	45½	170.991	85	27.727	10½	525.799	53	5.164	35	46.110	89½	21.341	16½	583.460 71½	. .
571.852	60½	446.151	28	1.247	17	2,751.613	04	.	.	77.497	96½	127	10	2,830.231 07½	. .
11,952.620	04½	2,195.583	13	676.407	22	3,482.873	35	142.753	43	3,705.722	31½	7,250.383	31½	3,413.691 79	2,656.318 79
														757.373 .	

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1885. w kasie gotówka zł.	ct.	w kasie efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	R a gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.
	Fundusze dotowane ze środków kraju.																						
1	A. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu:																						
	a) Gmach sejmowy . .	.	.	.	.	1,318.154	64	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	b) Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	.	.	.	.	39.848	36	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	c) Szkoły rolnicze i folwark w Dublanach .	.	.	.	.	74.594	1/2 25	.	.	.	.	.	.	.	.	39.300	38	.	.	.	.	.	.
	d) Zakład w Czernichowie	.	.	.	.	144.995	1/2 28	.	.	.	.	.	.	.	.	2.724	17	.	.	.	.	.	.
	e) Szpital św. Łazarza w Krakowie . . .	.	.	.	.	381.761	1/2 30	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	f) Krajowa szkoła rolnicza w Horodence . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19.252	.	.	.	.	.	.	.
	g) Krajowa szkoła rolnicza w Jagielnicy . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	B. Szkoła ogrodnicza w Czernichowie	.	1/2 00	370	67	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1/2 00	370	67
2	Fundusz szkolny krajowy	.	.	284.761	42	55.411	1/2 94	19.204	91	.	.	1.046	42	170.027	42	.	.	.	.	1.046	42	454.788	84
	Krajowy szpital powszechny we Lwowie:																						
3	Oddział chorych	40	1/2 74	999	06	258.874	56	.	.	.	.	85	41	43	74	.	.	.	.	126	1/2 15	1.042	80
4	„ położnic	76	.	665	38	15.747	1/2 78	.	.	.	.	29	50	.	.	.	.	.	.	105	50	665	38
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	Kraj. zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	.	.	.	.	1,075.586	1/2 65	.	.	.	.	463	50	323	74	1.905	60	.	.	463	50	323	74
	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie:																						
7	Oddział chorych	12	1/2 50	42.434	95	413.950	07	315.620	07	.	.	5.638	1/2 55	6.829	11	.	.	8.570	.	5.651	06	49.264	06
8	„ położnic . . .	.	.	2.867	97	47.992	50	.	.	.	.	196	14	213	44	.	.	.	.	196	14	3.081	41
9	„ syfilitycznych .	.	.	3.940	43	5.699	19	.	.	.	.	6	50	6	50	.	.	.	.	6	50	3.946	93
10	„ obłąkanych . .	.	.	.	.	4.603	01	3.008	72	.	.	.	.	.	.	.	.	264	.	.	.	.	.
11	Fundusz policyi krajowej	56.444	09	57.403	81	.	.	27	25	.	.	8.028	54	69.987	50	.	.	.	.	64.472	63	127.391	31
12	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883. . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
13	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1884.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
14	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1885.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Suma funduszów dotowanych .	56.573	1/2 34	393.443	69	3,837.219	56	337.860	95	.	.	15.494	1/2 56	247.431	45	63.182	15	8.834	.	72.067	91	640.875	14
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem objęte.																						
15	Fundusz domestykalny .	.	.	55.574	80	.	.	.	.	.	.	10.865	65	15.326	53	.	.	.	.	10.865	65	70.901	33
16	„ kultury krajowej	40.291	48	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	43.371	19	.	.	.	.	40.291	48	43.371	19
17	„ stanowy sierociński	.	1/2 00	37.374	90	.	.	.	.	.	.	1.961	21	30.215	31	.	.	.	.	1.961	1/2 21	67.590	21
18	„ Aleksandra hr. Stadnickiego . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
19	„ pożyczki krajowej z r. 1873. .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
20	„ podrzutków w Krakowie . . .	1.220	1/2 38	1.142	91	.	.	.	.	.	.	3.707	52	3.631	84	.	.	.	.	4.927	1/2 90	4.774	75
21	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Suma funduszów samoistnych, budżetem objętych	41.511	87	94.092	61	.	.	.	.	.	.	16.534	38	92.544	87	.	.	.	.	58.046	25	186.637	48
22	Fundusz propinacyjny . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

jątku zarodowego.

z e m				Wydatki w ciągu roku 1885.						S t a n z k o ń c e m r o k u 1885.													
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	w kasie				wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	należytości						czysty stan	
										gotówka		efekta				czynne				bierne		czynny	bierny
																w bankach		inne					
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1,318.154	64	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.318.154	64	.	.	.	.	.	.	1,318.154	64	.	.
39.848	36	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	39.848	36	.	.	.	.	.	.	39.848	36	.	.
113.894	1/2 63	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	113.894	1/2 63	.	.	.	.	.	.	113.894	1/2 63	.	.
147.719	1/2 45	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	147.719	1/2 45	.	.	.	.	.	.	147.719	1/2 45	.	.
381.761	1/2 30	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	381.761	1/2 30	.	.	.	.	.	.	381.761	1/2 30	.	.
19.252	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19.252	.	.	.	.	.	.	.	19.252	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1/2 00		370	67	.	.	.	.	.	.	.	.	370	1/2 67	.	.
55.411	1/2 94	19.204	91	1.046	42	169.117	52	.	.	.	.	285.671	32	55.411	1/2 94	19.204	91	.	.	2.793	40	18.242	92	344.838	1/2 65	.	.
258.874	56	.	.	43	74	.	.	.	.	82	1/2 41	1.042	80	258.874	56	.	.	.	.	.	.	28.161	18	231.838	1/2 59	.	.
15.747	1/2 78	.	.	.	.	.	.	.	.	105	50	665	38	15.747	1/2 78	.	.	.	.	.	.	7.040	30	9.478	1/2 36	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1,077.49	1/2 25	.	.	456	75	.	.	300	.	6	75	323	74	1,077.192	1/2 25	.	.	.	.	.	.	.	.	1,077.522	1/2 74	.	.
413.950	07	324.190	07	5.638	56	2.807	98	.	.	3.467	83	12	50	46.456	08	413.950	07	320.722	24	.	.	500	.	780.640	89	.	.
47.992	50	.	.	196	14	.	.	.	.	.	.	3.081	41	47.992	50	.	.	.	.	16.935	63	.	.	68.009	54	.	.
5.699	19	.	.	6	50	.	.	.	.	.	.	3.946	93	5.699	19	.	.	.	.	880	.	.	.	10.526	12	.	.
4.603	01	3.272	72	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4.603	01	3.272	72	.	.	.	.	.	.	7.875	73	.	.
.	.	27	25	64.472	63	28	54	.	.	.	.	127.962	77	.	.	27	25	.	.	8.000	.	.	.	135.390	02	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3,900.401	71	346.694	93	71.860	74	171.954	04	300	.	3.467	83	207	17	468.921	10	3,900.101	71	343.227	12	.	.	28.809	03	53.944	40	1,687.121	73	.	.
.	.	.	.	10.865	65	7.311	83	.	.	.	.	.	.	63.589	56	.	.	.	.	.	.	30.928	29	.	.	94.517	79	.	.
.	.	.	.	40.291	48	.	.	.	.	.	.	.	.	43.371	19	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	43.371	19	.	.
.	.	.	.	1.961	21	29.787	21	.	.	.	.	.	1/2 00	37.803	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	37.803	1/2 00	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	3.503	49	2.031	53	.	.	.	.	1.424	1/2 41	2.743	22	.	.	.	.	.	.	18.576	96	.	.	22.744	1/2 59	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	56.621	83	39.130	57	.	.	.	.	1.424	42	147.506	91	.	.	.	.	.	.	49.505	25	.	.	198.436	58	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1885. w kasie gotówka zł.	ct.	w kasie efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	R a gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem nieobjęte.																						
1	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki	.	½ 00	14.605	43	.	.	.	.	.	.	288	85	9.388	95	.	.	.	.	288	½ 85	23.994	38
2	Fundusze stypendyjne	2	50	2,232.352	84	149.521	18	92.070	½ 65	.	.	96.476	34	1,652.809	12	.	.	.	.	96.478	84	3,885.161	9
3	Administracya dóbr Winniki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
4	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	.	.	35.093	97	.	.	.	.	.	.	100	25	200	.	.	.	.	.	100	25	35.293	9
5	Fundusz nižankowicki inwalidów wojskowych	.	.	2.465	52	.	.	.	.	.	.	7	57	7	57	.	.	.	.	7	57	2.473	0
6	Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	.	.	1.484	02	.	.	.	.	.	.	118	41	527	51	.	.	.	.	118	41	2.011	5
7	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	.	.	197.499	25	.	.	.	.	.	.	.	.	11.338	47	.	.	.	.	.	.	208.837	7
8	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
9	Fundusz zapomogi z roku 1868.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
10	Fundusz zapomogi z roku 1866.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
11	Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie	172	74	7.670	17	.	.	.	.	.	.	958	34	1.510	54	.	.	.	.	1.131	08	9.180	7
12	Fundusz Pelagii Russanowskiej	.	½ 00	62.698	91	.	.	.	.	.	.	687	½ 08	58.129	24	.	.	.	.	687	09	120.828	1
13	Fundusz szkół ludowych z roku 1872.	.	½ 00	99.103	70	.	.	.	.	.	.	100	.	88.708	65	.	.	.	.	100	½ 00	187.812	3
14	Fundusz Wincentego Łodzia Ponińskiego	.	.	53.500	.	.	.	.	.	.	.	54.382	75	171.347	50	.	.	.	.	54.382	75	224.847	5
15	Fuudusz Franciszka Kochmana dla literatów polskich	.	½ 00	24.036	01	.	.	.	.	.	.	337	47	25.035	02	.	.	.	.	337	½ 47	49.071	0
16	Fundusz Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących	.	.	9.867	97	.	.	.	.	.	.	531	43	10.526	77	.	.	.	.	531	43	20.394	7
17	Fundusz Maryi Jędrzejowiczowej	.	.	7.247	89	.	.	.	.	.	.	182	70	2.500	.	.	.	.	.	182	70	9.747	8
18	Fundusz budowy pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
19	Fundacya sandecka „Dom roboczy“	102	50	17.681	67	.	.	.	.	.	.	1.070	.	5.371	39	.	.	.	.	1.172	50	23.053	6
20	Fundacya Teresy hr. Weissenwolfowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	.	.	1.524	22	.	.	.	.	.	.	235	88	801	88	.	.	.	.	235	88	2.326	
21	Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze. Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce	.	.	21.237	95	.	.	.	.	.	.	11.935	½ 47	23.847	02	.	.	.	.	11.935	½ 47	45.084	97
22	Fundacya Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego imienia Najjaśniejszego Pana	.	.	102.912	19	.	.	.	.	.	.	20.653	45	10.700	.	.	.	20.000	.	20.653	45	113.612	19
23	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	.	.	99.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20.200	.	.	.	.	.	.	.	119.200	.
	Do przeniesienia	277	76	2,989.981	71	149.521	18	92.070	½ 65	.	.	188.066	.	2,092.949	63	.	.	20.000	.	188.343	76	5,082.931	34

jątku zarodowego.

z c m				Wydatki w ciągu roku 1885.								Stan z końcem roku 1885.															
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		należytości						czysty stan		
												gotówka		efekta						czynne				bierne		czynny		bierny
																				w bankach		inne						
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
.	.	.	.	288	85	9.305	43	.	.	.	.	.	½ 00	14.688	95	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14.688	½ 95	.	.
149.521	18	92.070	½ 65	96.178	84	1,574.972	75	.	.	.	.	300	.	2,310.189	21	149.521	18	92.070	½ 65	.	.	167.201	½ 49	.	.	2,719.282	54	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	100	25	145	79	.	.	.	.	.	.	35.148	18	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	35.148	18	.	.
.	.	.	.	7	57	.	.	.	.	.	.	.	.	2.473	09	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.473	09	.	.
.	.	.	.	118	41	499	02	.	.	.	.	.	.	1.512	51	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.512	51	.	.
.	.	.	.	.	.	10.110	01	.	.	.	.	.	.	198.727	71	.	.	.	.	.	.	.	.	2.000	.	196.727	71	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	1.053	08	984	77	.	.	.	.	78	.	8.195	94	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.273	94	.	.
.	.	.	.	687	09	57.908	16	.	.	.	.	.	.	62.919	99	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	62.919	99	.	.
.	.	.	.	100	.	88.700	.	.	.	.	.	.	½ 00	99.112	35	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	99.112	½ 35	.	.
.	.	.	.	54.382	75	165.900	.	.	.	.	.	.	.	58.947	50	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	58.947	50	.	.
.	.	.	.	337	47	24.765	10	.	.	.	.	.	½ 00	24.305	93	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	24.305	½ 93	.	.
.	.	.	.	531	43	10.069	83	.	.	.	.	.	.	10.324	91	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10.324	91	.	.
.	.	.	.	182	70	2.439	05	.	.	.	.	.	.	7.308	84	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7.308	84	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	1.172	50	4.341	46	.	.	.	.	.	.	18.711	60	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18.711	60	.	.
.	.	.	.	235	88	729	01	.	.	.	.	.	.	1.597	09	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.597	09	.	.
.	.	.	.	11.935	47	22.583	60	.	.	.	.	.	½ 00	22.501	37	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22.501	½ 37	.	.
.	.	20.000	.	20.653	45	30.700	.	.	.	.	.	.	.	82.912	19	.	.	20.000	.	.	.	.	.	.	.	102.912	19	.	.
.	.	.	.	.	.	20.200	.	.	.	.	.	.	.	99.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	99.000	.	.	.
149.521	18	112.070	½ 65	187.965	74	2,024.353	98	.	.	.	.	378	02	3,058.577	36	149.521	18	112.070	½ 65	.	.	167.201	½ 49	2.000	.	3,485.748	71	.	.

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1885. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1885. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	R a gotówka zł.	ct.	efekta zł.
	Z przeniesienia .	277	76	2,989.981	71	149.521	18	92.070	½ 65	.	.	188.066	.	2,092.949	63	.	.	20.000	.	188.343	76	5,082.931
24	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej .	75	.	3.000	.	.	.	.	.	.	.	226	42	76	42	.	.	.	.	301	42	3.076
25	Fundacya imienia Antoniego Schiffnera . . .	.	.	1.410	84	.	.	.	.	.	.	103	44	1.502	50	.	.	.	.	103	44	2.913
26	Fundacya Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych	.	.	4.451	35	.	.	.	.	.	.	10	.	4.410	.	.	.	.	.	10	.	8.861
27	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan . . .	.	.	32.968	78	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32.968
28	Fundusz ś. p. Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“	33.470	½ 81	826.220	77	.	.	.	.	30.272	.	76.785	22	822.102	67	.	.	.	.	110.256	½ 03	1.648.323
29	Fundusz „Macierzy polskiej“	.	.	27.200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.000	.	.	.	.	.	.	.	29.200
30	Fundusz Feliksy Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	.	.	100.000	.	.	.	.	.	.	.	10.000	.	10.269	39	.	.	.	.	10.000	.	110.269
31	Fundusz budowy szkoły w Czernichowie . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
32	Fundusz z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	574	16	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	574
33	Fundusz ku podniesieniu rybactwa	27	35	313	93	.	.	.	.	.	.	679	98	728	85	.	.	.	.	707	33	1.042
34	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	215	.	8.844	07	.	.	.	.	215	.	8.844
35	Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	492	25	20.246	69	.	.	.	.	492	25	20.246
36	Fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu krajowym	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
37	Depozyta gminne serwitutowe	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Suma funduszów samoistnych, budżetem nieobjętych	33.850	½ 92	3,986.121	49	149.521	18	92.070	½ 65	30.272	.	276.578	31	2,963.130	22	.	.	20.000	.	310.429	½ 38	6,949.251

jątku zarodowego.

z e m				Wydatki w ciągu roku 1885.								S t a n z k o ń c e m r o k u 1885.													
												w k a s i e						n a l e ż y t o ś c i						czysty stan	
																		czynne							
																		w bankach		inne		bierne			
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane							
zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
149.521	18	112.070	1/2 65	187.965	74	2,024.353	98	.	.	.	.	378	02	3,058.577	36	149.521	18	112.070	1/2 65	.	.	167.201	1/2 49	2.000	.	3,485.748	71	.	.
.	.	.	.	226	42	75	.	.	.	.	.	75	.	3.001	42	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.076	42	.	.
.	.	.	.	103	44	1.470	94	.	.	.	.	.	.	1.442	40	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.442	40	.	.
.	.	.	.	10	.	4.400	.	.	.	.	.	.	.	4.461	35	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4.461	35	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32.968	73	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32.968	73	.	.
.	.	.	.	69.401	94	787.500	.	.	.	.	.	40.854	1/2 09	860.823	44	.	.	.	.	30.340	50	393.451	1/2 75	5	1/2 62	1,325.464	1/2 16	.	.
.	.	.	.	.	.	1.000	.	.	.	.	.	.	.	28.200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28.200	.	.	.
.	.	.	.	10.000	.	10.000	.	.	.	.	.	.	.	100.269	39	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	100.269	39	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	574	16	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	574	16	.	.
.	.	.	.	691	90	204	16	.	.	.	.	15	43	838	62	.	.	.	.	.	.	153	03	.	.	1.007	08	.	.
.	.	.	.	215	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.844	07	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.844	07	.	.
.	.	.	.	492	25	.	.	.	.	.	.	.	.	20.246	69	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20.246	69	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
149.521	18	112.070	1/2 65	269.106	69	2,829.004	08	.	.	.	.	41.322	1/2 54	4,120.247	63	149.521	18	112.070	1/2 65	30.340	50	560.806	28	2.005	1/2 62	5,012.303	1/2 16	.	.

Rekapitulacya

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1885.										Dochody w ciągu roku 1885.								Ra	
		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta	
		gotówka		efekta																	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rekapitulacya.																						
	Suma funduszów dotowanych	56.573	½ 34	393.443	69	3,837.219	56	337.860	95	.	.	15.494	½ 56	247.431	45	63.182	15	8.834	.	72.067	91	640.875	1
	Suma funduszów samoistnych, budżetem objętych	41.511	87	94.092	61	.	.	.	.	.	.	16.534	38	92.544	87	.	.	.	.	58.046	25	186.637	4
	Suma funduszów samoistnych, budżetem nieobjętych	33.850	½ 92	3,986.121	49	140.521	18	92.070	½ 65	30.272	.	276.578	31	2,963.130	22	.	.	20.000	.	310.429	½ 23	6,949.251	7
	Suma majątku zarodowego	131.936	14	4,473.657	79	3,986.740	74	429.931	½ 60	30.272	.	308.607	½ 25	3,303.106	54	63.182	15	28.834	.	440.543	½ 39	7,776.764	3
	Suma majątku obrotowego	620.072	22	2,930.284	36	.	.	.	.	456.945	½ 31	12,008.955	½ 04	2,748.172	12	.	.	.	.	12,629.027	½ 26	5,678.456	4
	Razem	752.008	36	7,403.942	15	3,986.740	74	429.931	½ 60	487.217	½ 31	12,317.562	30	6,051.278	66	63.182	15	28.834	.	13,069.570	66	13,455.220	5
	Depozyta.																						
1	Depozyta w ogólności	80.441	½ 36	188.686	78	.	.	.	.	.	.	416.880	88	240.412	01	.	.	.	.	497.322	½ 24	429.098	7
2	„ szpitala powszechnego we Lwowie	720	½ 07	11.776	11	.	.	.	.	.	.	10.274	½ 04	6.134	44	.	.	.	.	10.994	12	17.910	5
3	Depozyta zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	1.574	22	3.752	10	.	.	.	.	.	.	2.356	25	1.942	85	.	.	.	.	3.930	47	5.694	9
4	Depozyta szpitala św. Łazarza w Krakowie	536	77	12.117	40	.	.	.	.	.	.	6.222	63	26.723	07	.	.	.	.	6.759	40	38.840	4
5	Depozyta szkoły rolniczej w Dublanach	41	18	780	.	.	.	.	.	.	.	3.358	80	5.010	.	.	.	.	.	3.400	07	5.790	.
6	Depozyta folwarku w Dublanach	50	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	50	.	.	.
7	Depozyta szkoły rolniczej w Czernichowie	293	93	600	.	.	.	.	.	.	.	353	40	300	.	.	.	.	.	647	33	900	.
8	Depozyta szkoły rolniczej w Jagielnicy	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30	18	.	.	.	.	.	.	39	18	.	.
	Suma depozytów	83.657	54	217.712	39	.	.	.	.	.	.	439.485	½ 27	280.522	37	.	.	.	.	523.142	½ 81	498.234	7
	Do tego suma funduszów krajowych	752.008	36	7,403.942	15	3,986.740	74	429.931	½ 60	487.217	½ 31	12,317.562	30	6,051.278	66	63.182	15	28.834	.	13,069.570	66	13,455.220	5
	Ogółem	835.665	90	7,621.654	54	3,986.740	74	429.931	½ 60	487.217	½ 31	12,757.047	½ 57	6,331.801	03	63.182	15	28.834	.	13,592.713	½ 47	13,953.455	3

i depozyta.

zem		Wydatki w ciągu roku 1885.						Stan z końcem roku 1885.													
								w kasie						należytości						czysty stan	
														czynne							
wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka		efekta		wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka		efekta		wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	w bankach		inne		bierne		czynny	bierny
zł. ct.	zł. ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł. ct.	zł.
3,900.401 71	346.694 95	71.860	74	171.954	04	300 .	3.467 83	207	17	468.921	10	3,900.101 71	343.227 12	.	.	28.609	03	53.944	40	4,687.121 73	.
. .	. .	56.621	83	39.130	57	. .	. .	1.424	42	147.506	91	. .	. .	.	.	49.505	25	.	.	198.436	58 .
149.521 18	112.070 1/2	65 269.106	69	2,829.004	08	. .	. .	41.322	1/2 54	4,120.247	63	149.521 18	112.070 1/2	65 30.340	50	560.806	28	2.005	1/2 62	5,012.303	1/2 16 .
4,049.922 89	458.765 1/2	60 397.589	26	3,040.088	69	300 .	3.467 83	42.954	1/2 13	4,736.675	64	4,049.622 89	455.297 1/2	77 30.340	50	638.920	56	55.950	1/2 02	9,897.861	1/2 47 .
. .	. .	11.952.620	1/2 04	2,195.583	13	. .	. .	676.407	22	3,482.873	35	. .	. .	142.753	43	3,705.722	1/2 31	7,250.383	1/2 31	757.373	. .
4,049.922 89	458.765 1/2	60 12,350.209	1/2 30	5,235.671	82	300 .	3.467 83	719.361	1/2 35	8,219.548	99	4,049.622 89	455.297 1/2	77 173.093	93	4,344.642	1/2 87	7.306.333	1/2 34	10,655.234	1/2 47 .
. .	. .	352.662	84	288.876	36	. .	. .	144.659	1/2 40	140.222	43	. .	. .	.	.	.	.	284.881	1/2 83	.	. .
. .	. .	9.270	36	8.891	10	. .	. .	1.723	76	9.019	45	. .	. .	.	.	.	.	10.743	21	.	. .
. .	. .	2.543	33	1.861	94	. .	. .	1.387	14	3.833	01	. .	. .	.	.	.	.	5.220	15	.	. .
. .	. .	6.006	63	11.479	85	. .	. .	752	77	27.360	62	. .	. .	.	.	.	.	28.113	39	.	. .
. .	. .	3.366	27	5.060	.	. .	. .	33	80	730	.	. .	. .	.	.	.	.	763	80	.	. .
. .	. .	.	.	.	.	. .	. .	50	.	.	.	. .	. .	.	.	.	.	50	.	.	. .
. .	. .	352	56	.	.	. .	. .	294	77	900	.	. .	. .	.	.	.	.	1.194	77	.	. .
. .	. .	5	.	.	.	. .	. .	34	18	.	.	. .	. .	.	.	.	.	34	18	.	. .
. .	. .	374.206	99	316.169	25	. .	. .	148.935	1/2 82	182.065	51	. .	. .	.	.	.	.	331.001	1/2 33	.	. .
4,049.922 89	458.765 1/2	60 12,350.209	1/2 30	5,235.671	82	300 .	3.467 83	719.361	1/2 35	8,219.548	99	4,049.622 89	455.297 1/2	77 173.093	93	4,344.642	1/2 87	7,306.333	34	10,655.234	1/2 47 .
4,049.922 89	458.765 1/2	60 12,724.416	1/2 29	5,551 841	07	300 .	3.467 83	868.297	18	8,401.614	50	4,049.622 89	455.297 1/2	77 173.093	93	4,344.642	1/2 87	7,637.334	1/2 67	10,655.234	1/2 47 .

Zestawienie

ogólnego stanu majątku obrotowego wraz z majątkiem zarodowym z końcem roku 1885.

(po wyłączeniu skryptów, kart dłużnych i t. p. efektów bez wartości).

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Czysty majątek czynny				Razem			
		obrotowy		zarodowy		czynny		bierny	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	*a)* Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	1,008.741	51	1,318.154	64	2,326.896	15	.	.
	b) Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	.	.	39.848	36	39.848	36	.	.
	c) Szkoły rolnicze i folwark w Dublanach } w majątku obrotowym stan bierny 54.150 zł. 03½ ct. „ „ zarodowym „ czynny 113.894 „ 63½ „	.	.	59.744	60	59.744	60	.	.
	d) Zakład w Czernichowie } „ „ obrotowym „ bierny 2.849 zł. 86½ ct. „ „ zarodowym „ czynny 148.090 „ 13 „	.	.	145.240	26½	145.240	26½	.	.
	e) Szpital św. Łazarza w Krakowie	.	.	381.761	30½	381.761	30½	.	.
	f) Szkoła rolnicza w Horodence } w majątku obrotowym stan bierny 463 zł. 75 ct. „ „ zarodowym „ czynny 19.252 „ — „	.	.	18.788	25	18.788	25	.	.
	g) Szkoła rolnicza w Jagielnicy	315	.	.	.	315	.	.	.
2	Fundusz szkolny krajowy	587.367	63	344.838	65½	932.206	28½	.	.
3	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	191.787	62½	231.838	59½	423.626	22	.	.
4	„ „ „ „ „ „ położnic	4.713	88	9.478	36½	14.192	24½	.	.
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	401	69	.	.	401	69	.	.
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	47.290	57½	1,077.522	74½	1,124.813	32	.	.
7	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	72.975	49½	780.640	89	853.616	38½	.	.
8	„ „ „ „ „ „ położnic	8.334	71½	68.009	54	76.344	25½	.	.
9	„ „ „ „ „ „ syfilitycznych	30.598	16	10.526	12	41.124	28	.	.
10	„ „ „ „ „ „ obłąkanych	15.550	52	7.875	73	23.426	25	.	.
11	Fundusz policyi krajowej	.	.	135.390	02	135.390	02	.	.
12	„ pożyczki krajowej z r. 1883.	.	.	.	.	.	.	3,170.582	36
13	„ „ „ „ 1884.	.	.	.	.	.	.	992.349	.
14	„ „ „ „ 1885.	.	.	.	.	.	.	352.800	.
15	„ domestykalny	3.461	59½	94.517	79	97.979	38½	.	.
16	„ kultury krajowej	3.540	94	43.371	19	46.912	13	.	.
17	„ stanowy sierociński	288	78	37.803	00½	38.091	78½	.	.
18	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	5.460	78	.	.	5.460	78	.	.
19	„ pożyczki krajowej z r. 1873.	.	.	.	.	.	.	135.027	11½
20	„ podrzutków w Krakowie	.	.	22.744	59½	22.744	59½	.	.
21	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	71.074	44	.	.	71.074	44	.	.
22	„ pomnika Tadeusza Kościuszki	.	.	14.688	95½	14.688	95½	.	.
23	Fundusze stypendyjne	25.066	35	2,719.282	54	2,744.348	89	.	.
24	Administracya dóbr Winniki	17.719	08	.	.	17.719	08	.	.
25	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	5	93½	35.148	18	35.154	11½	.	.
26	„ niżankowicki „ „	7	77½	2.473	09	2.480	86½	.	.
27	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	17	25½	1.512	51	1.529	76½	.	.
28	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	5.176	16	196.727	71	201.903	87	.	.
29	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	4.745	66½	.	.	4.745	66½	.	.
30	„ „ z r. 1868.	.	.	.	.	.	.	4.901	32
31	„ „ pozostałej z r. 1866.	.	.	.	.	.	.	.	.
32	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	.	.	8.273	94	8.273	94	.	.
33	„ Pelagii Russanowskiej	145	10	62.919	99	63.065	09	.	.
34	„ szkół ludowych z r. 1872. } w majątku obrotowym stan bierny 3.518 zł. — ct. „ „ zarodowym „ czynny 99.112 „ 35½ „	.	.	95.594	35½	95.594	35½	.	.
35	Fundusz Wincentego Łodzia Ponińskiego	1.835	21	58.947	50	60.782	71	.	.
36	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	816	69	24.305	93½	25.122	62½	.	.
37	„ „ „ „ dziewcząt służących	.	.	10.324	91	10.324	91	.	.
38	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	72	0½	7.308	84	7.380	84½	.	.
39	„ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	29.200	78	.	.	29.200	78	.	.
40	Fundacya sandecka „Dom roboczy“	.	.	18.711	60	18.711	60	.	.
41	„ Teresy hr. Weissenwolfowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	.	.	1.597	09	1.597	09	.	.
42	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	1.103	68½	22.501	37½	23.605	06	.	.
43	„ Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego	.	.	102.912	19	102.912	19	.	.
44	„ Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	.	.	99.000	.	99.000	.	.	.
45	„ „ „ „ dla bursy stanisławowskiej	.	.	3.076	42	3.076	42	.	.
46	„ imienia Antoniego Schiffnera	.	.	1.442	40	1.442	40	.	.
	Do przeniesienia	2,137.815	02½	8,314.844	19	10,452.659	21½	4,655.659	79½

Liczba porządkowa.	Nazwa funduszu	Czysty majątek czynny: obrotowy zł.	ct.	zarodowy zł.	ct.	Razem: czynny zł.	ct.	bierny zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	2,137.815	02½	8,314.844	19	10,452.659	21½	4,655.659	79½
47	Fundacya Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych	110	.	4.461	35	4.571	35	.	.
48	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan . . .	1.381	80	32.968	73	34.350	53	.	.
49	Fundacya ś. p. Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“	.	.	1,325.464	16½	1,325.464	16½	.	.
50	Fundusz „Macierzy polskiej“ } w majątku obrotowym stan bierny 245 zł. 80½ ct. „ zarodowym „ czynny 28.200 „ — „	.	.	27.954	19½	27.954	19½	.	.
51	„ Feliksy Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców . .	.	.	100.269	39	100.269	39	.	.
52	„ budowy szkoły w Czernichowie	.	.	.	.	.	.	.	.
53	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	574	16	574	16	.	.
54	„ ku podniesieniu rybactwa	.	.	1.007	08	1.007	08	.	.
55	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów	.	.	8.844	07	8.844	07	.	.
56	„ Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt . .	.	.	20.246	69	20.246	69	.	.
57	Fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu krajowym . . .	5.058	80	.	.	5.058	80	.	.
58	Depozyta gminne serwitutowe	499.663	55	.	.	499.663	55	.	.
59	Fundusz propinacyjny	2,830.231	07½	.	.	2,830.231	07½	.	.
	Suma . .	5,474.260	25	9,836.634	02	15,310.894	27	4,655.659	79½
						10,655.234	47½		

Objaśnienie.

Oprócz wyżej wykazanego majątku utrzymuje się w ewidencyi pretensye niepewne (illiquida), to jest takie, co do których zachodzi wątpliwość, czy kiedykolwiek odebrane zostaną.

a) Przy funduszu szpitala św. Łazarza — Oddział chorych . . 108.965 złp. 25½ gr., czyli 27.241 zł. 46 ct. w.a.

b) „ „ „ „ „ „ położnic . . 1.286 „ 02 „ „ 321 „ 52 „ „

c) „ „ szkolnym krajowym . . . . . 232.265 „ 22 „ „ 58.066 „ 43½ „ „

d) „ „ — 82.058 „ 91 „ „

e) „ Al. hr. Stadnickiego kapitał zapisany testamentem z dn. 13. Sierpnia 1855. pozostaje w dożywotniem używaniu Zygmunta i Władysława hr. Stadnickich. 20.733 „ 91 „ „

f) „ funduszach stypendyjnych 6 sztuk akcyj użytkowania kolei Karola Ludwika, które z powodu wylosowania tychże akcyj nie przynoszą rocznych odsetków, lecz tylko przypadającą na nie dywidendę.

g) „ funduszu ś. p. Anny Helclowej 9 sztuk akcyj użytkowania kolei państwowej, które przynoszą, jak wyżej, tylko dywidendę.

Wykaz zapasów kasowych

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	A. W kasie krajowej.				
1	*a)* Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	71.525	73	200.000	—
	b) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie	—	00½	370	67
2	Fundusz szkolny krajowy	—	—	285.671	32
3	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	82	41½	1.042	80
4	„ „ „ „ „ „ położnic	105	50	665	38
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	—	—	—	—
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	6	75	323	74
7	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	12	50	46.456	03
8	„ „ „ „ „ położnic	—	—	3.081	41
9	„ „ „ „ „ syfilitycznych	—	—	3.946	93
10	„ „ „ „ „ obłąkanych	—	—	—	—
11	Fundusz policyi krajowej	—	—	127.362	77
12	„ pożyczki „ z r. 1883.	570.593	84	—	—
13	„ „ „ „ 1884.	—	—	—	—
14	„ „ „ „ 1885.	—	—	—	—
15	„ domestykalny	3.461	59½	63.589	50
16	„ kultury krajowej	—	—	43.371	19
17	„ stanowy sierociński	351	78½	37.803	—
18	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	—	—	5.460	78
19	„ pożyczki krajowej z r. 1873.	—	—	—	—
20	„ podrzutków w Krakowie	1.424	41½	2.743	22
21	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	1.500	—	—	—
22	„ pomnika Tadeusza Kościuszki	—	00½	14.688	95
23	Fundusze stypendyjne	19.604	08½	2,310.189	21
24	Administracya dóbr Winniki	—	—	—	—
25	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	105	93½	35.148	18
26	„ niżankowicki „ „	7	77½	2.473	09
27	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	17	25½	1.512	51
28	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	11	81	198.727	71
29	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	—	—	3.051	—
30	„ „ z r. 1868.	—	—	—	—
31	„ „ pozostałej z r. 1866.	—	—	—	—
32	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	78	—	8.195	94
33	„ Pelagii Russanowskiej	145	10	62.919	99
34	„ szkół ludowych z r. 1872.	1.097	00½	99.112	35
35	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	—	—	60.782	71
36	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	—	00½	25.122	62
37	„ „ „ „ dziewcząt służących	—	—	10.324	91
38	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	72	00½	7.308	84
39	„ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	—	—	29.200	78
40	Fundacya sandecka „Dom roboczy“	—	—	18.711	60
41	„ Teresy hr. Weissenwolfowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	—	—	1.644	34
42	„ Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	—	01	23.605	05
43	„ Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego	—	—	82.912	19
44	„ Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	—	—	99.000	—
45	„ „ „ „ dla bursy stanisławowskiej	75	—	3.001	42
46	„ imienia Antoniego Schiffnera	—	—	1.442	40
47	„ Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych, żebrać się wstydzących	110	—	4.461	35
48	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	—	—	34.350	53
49	Fundacya ś. p. Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie	40.854	09½	860.823	44
	Do przeniesienia	711.242	62	4,820.599	90

z końcem roku budżetowego 1885.

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	Z przeniesienia . .	711.242	62	4,820.599	90
50	Fundusz „Macierzy polskiej“	596	90½	28.200	—
51	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców .	—	—	100.269	39
52	„ budowy szkoły w Czernichowie	—	—	—	—
53	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	—	—	574	16
54	„ ku podniesieniu rybactwa	15	43	838	62
55	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu . .	—	—	8.844	07
56	„ Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt . .	—	—	20.246	69
57	Fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu krajowym . . .	5.058	80	—	—
58	Depozyta gminne serwitutowe	1.200	43	488.363	12
59	Fundusz propinacyjny	1.247	17	2,751.613	04
60	Depozyta	144.659	40½	134.422	43
	Razem . .	864.020	76	8,353.971	42
	Uwaga. Zapisy dłużne i inne dokumenta bezwartościowe	—		1,475.444	74½
	B. W innych kasach.				
	W c. k. kasach rządowych, depozyta	—	—	5.800	—
	W kasie krajowego szpitala powszechnego we Lwowie, depozyta . .	1.723	76	9.019	45
	„ „ „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie, depozyta .	1.387	14	3.833	01
	„ „ szpitali krakowskich „ . .	752	77	27.360	62
	„ „ szkół rolniczych w Dublanach „ . .	33	80	730	—
	„ „ folwarku „ „ „ . .	50	—	—	—
	„ „ szkoły rolniczej w Czernichowie „ . .	294	77	900	—
	„ „ „ „ „ Jagielnicy „ . .	34	18	—	—
	Razem . .	4.276	42	47.643	08
	Zestawienie sumaryczne.				
	A. W kasie krajowej	864.020	76	8,353.971	42
	B. W innych kasach	4.276	42	47.643	08
	Razem . .	868.297	18	8,401.614	50

Poszczegól

papierów wartościowych według ich

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Prioritety		Listy zastawne					
		I. węgiersko-galicyjskiej kolei żelaznej	kolei Alföldzko-Fiumskiej	Królestwa polskiego	Galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego	Banku kijowskiego	galicyjskiego Banku hipot.	Zakładu kredytow. ziemskiego w Krakowie	Banku krajowego
		Wartość							
1	*a)* Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	.	.	.	.	.	.	.	.
	b) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie	.	.	.	.	.	.	.	.
2	Fundusz szkolny krajowy	.	.	.	158.400	.	.	11.500	.
3	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	.	.	.	100	.	.	.	.
4	„ „ „ „ „ „ położnic	.	.	.	500	.	.	.	.
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	.	.	.	.	.	.	.	.
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	.	.	.	.	.	.	.	20
7	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	.	.	.	27.100	.	1.000	.	2.20
8	„ „ „ „ „ „ położnic	.	.	.	2.700	.	.	.	.
9	„ „ „ „ „ „ syfilitycznych	.	.	.	3.800	.	.	.	.
10	„ „ „ „ „ „ obłąkanych	.	.	.	.	.	.	.	.
11	Fundusz policyi krajowej	.	.	.	37.300	.	.	.	69.90
12	„ pożyczki „ z r. 1883.	.	.	.	.	.	.	.	.
13	„ „ „ „ 1884.	.	.	.	.	.	.	.	.
14	„ „ „ „ 1885.	.	.	.	.	.	.	.	.
15	„ domestykalny	.	.	.	49.200	.	.	.	6.90
16	„ kultury krajowej	.	.	.	.	.	.	.	.
17	„ stanowy sierociński	.	.	.	27.900	.	.	.	.
18	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	.	.	.	200	.	.	.	.
19	„ pożyczki krajowej z r. 1873.	.	.	.	.	.	.	.	2.1
20	„ podrzutków w Krakowie	.	.	.	300	.	.	.	.
21	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	.	.	.	.	.	.	.	.
22	„ pomnika Tadeusza Kościuszki	.	.	.	8.900	.	.	.	.
23	Fundusze stypendyjne	.	.	.	1,346.200	.	3.800	128.800	27.60
24	Administracya dóbr Winniki	.	.	.	.	.	.	.	.
25	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	.	.	.	34.800	.	300	.	.
26	„ niżankowicki „ „	.	.	.	.	.	.	.	.
27	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	.	.	.	400	.	.	.	.
28	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	2.000	.	.	91.300	.	.	.	.
29	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	.	.	.	.	.	.	.	.
30	„ „ z r. 1868.	.	.	.	.	.	.	.	.
31	„ „ pozostałej z r. 1866.	.	.	.	.	.	.	.	3
32	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	.	.	.	2.400	.	300	.	.
33	„ Pelagii Russanowskiej	.	.	.	18.900	.	8.800	29.200	.
34	„ szkół ludowych z r. 1872.	.	.	.	88.400	.	.	.	58.9
35	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	.	.	.	.	.	.	.	.
36	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	.	.	.	24.300	.	.	.	.
37	„ „ „ „ dziewcząt służących	.	.	.	10.300	.	.	.	.
38	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	.	.	.	2.300	.	.	.	.
39	„ pomnika ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego	.	.	.	.	.	.	.	.
40	Fundacya sandecka „Dom roboczy“	.	.	.	4.100	.	.	.	2
41	„ Teresy hr. Weissenwolfowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	.	.	.	.	.	.	.	.
42	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	.	.	.	9.100	.	.	.	11.
43	„ Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego imienia Najjaśniej. Pana	.	.	.	40.000	.	.	.	.
44	„ Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	.	20.000	.	50.000	.	29.000	.	.
45	„ „ „ „ dla bursy stanisławowskiej	.	.	.	3.000	.	.	.	.
46	„ imienia Antoniego Schiffnera	.	.	.	1.400	.	.	.	.
47	„ Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych, żebrać się wstydzących	.	.	.	4.400	.	.	.	.
48	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	.	.	.	.	.	.	.	.
49	Fundacya ś. p. Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie	.	.	.	763.500	.	.	.	.
50	Fundusz „Macierzy polskiej“	.	.	.	7.200	21.000	.	.	.
51	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	.	.	.	.	.	100.000	.	.
52	„ budowy szkoły w Czernichowie	.	.	.	.	.	.	.	.
53	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	.	.	.	.	.	.
54	„ ku podniesieniu rybactwa	.	.	.	.	.	.	.	.
55	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu	.	.	.	8.600	.	.	.	.
56	„ Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt	.	.	.	.	.	.	.	.
57	Fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu krajowym	.	.	.	.	.	.	.	58.
58	Depozyta gminne serwitutowe	.	.	.	.	.	.	.	340.
59	Fundusz propinacyjny	.	.	.	1,633.300	.	179.300	.	.
	Suma papierów funduszowych	2.000	20.000	.	4,460.300	21.000	322.500	169.500	578.
60	Do tego: Depozyta	.	.	.	.	.	.	.	.
	Razem	2.000	20.000	.	4,460.300	21.000	322.500	169.500	578.

nienie

odzaju z końcem roku 1885.

Obligacye								Renty państwowe	Losy państwowe i inne	Akcye kolei		Asygnaty bankowe	Książeczki Kasy oszczędności, Banku kred. i Banku kraj.	Razem	Zapisy dłużne, weksle i inne dokumenta
Indemnizacyjne	pożyczki krajowej z r. 1873.	pożyczki krajowej z r. 1883.	pożyczki krajowej z r. 1884.	pożyczki krajowej z r. 1885.	pożyczki rumuńskiej	księstwa styryjskiego	pożyczki papiezkiej			Karola Ludwika	węgiersko północnowschodn. i inne				
i m i e n n a															
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	200.000	.	200.000 .	750.836 .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	370 67	370 67	. .
300	.	31.800	83.900	.	.	.	.	.	.	.	.	.	71 32	285.671 32	. .
.	.	500	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	142 80	1.042 80	. .
.	.	100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	65 38	665 38	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23 74	323 74	. .
.	.	9.800	5.500	.	.	.	.	.	.	.	.	.	856 08	46.456 08	800 .
.	.	300	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	81 41	3.081 41	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	146 93	3.946 93	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .
.	.	19.000	1.100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	62 77	127.362 77	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .
.	.	3.700	3.700	.	.	.	.	.	.	.	.	.	89 50	63.589 50	. .
.	.	300	43.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	71 19	43.371 19	. .
.	.	8.500	1.300	.	.	.	.	.	.	.	.	.	103 .	37.803 .	. .
.	.	5.200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	60 78	5.460 78	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .	616.775 .
.	.	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	93 22	2.743 22	. .
5.700	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .	. .
31.530	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	88 95	14.388 95	. .
.	15.500	550.300	132.600	.	.	.	.	8.750	2.160	37.800	1.200	.	23.949 21	2,310.189 21	78.908 74½
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .	. .
2.450	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	48 18	35.148 18	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23 09	2.473 09	. .
102.460	.	1.000	100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12 51	1.512 51	. .
.	.	.	.	.	.	.	300	2.500	.	.	.	.	167 71	198.727 71	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.051 .	3.051 .	8.125 .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .	. .
3.700	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .	. .
.	200	700	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	95 94	8.195 94	. .
.	.	2.400	3.600	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19 99	62.919 99	. .
.	.	9.100	1.600	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12 35	99.112 35	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.882 71	60.782 71	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	822 62	25.122 62	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	24 91	10.324 91	. .
.	.	4.000	1.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8 84	7.308 84	. .
.	.	27.100	2.100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. 78	29.200 78	. .
1.350	.	13.300	1.300	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11 60	18.711 60	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	94 34	1.644 34	. .
.	30.000	1.300	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.405 05	23.605 05	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	12.800	.	.	.	.	112 19	82.912 19	20.000 .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	99.000 .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1 42	3.001 42	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	20	.	.	.	22 40	1.442 40	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	61 35	4.461 35	. .
4.000	.	.	.	.	.	.	.	32.900	.	.	.	.	1.450 53	34.350 53	. .
.	.	5.100	11.100	.	.	.	.	5.000	.	.	.	.	72.123 44	860.823 44	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	28.200 .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	269 39	100.269 39	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	574 16	574 16	. .
.	.	200	600	.	.	.	.	.	.	.	.	.	38 62	838 62	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	244 07	8.844 07	. .
416.850	.	.	.	.	20.000	.	.	.	.	.	.	.	246 69	20.246 69	. .
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	. .	. .	. .
.	.	117.400	125.900	352.800	.	.	.	.	.	.	.	.	13.413 12	488.363 12	. .
568.340	45.700	811.300	418.400	352.800	20.000	.	300	61.950	2.180	37.800	1.200	200.000	125.328 99	8,219.548 99	1,475.444 74½
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	182.065 51	. .
568.340	45.700	811.300	418.400	352.800	20.000	.	300	61.950	2.180	37.800	1.200	200.000	125.328 99	8,401.614 50	1,475.444 74½

Wykaz dóbr i realności,

stanowiących własność funduszów krajowych z końcem roku 1885.

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Wartość Szczegół zł.	ct.	Ogół zł.	ct.
I.	**Fundusz krajowy** w ściślejszem znaczeniu:				
	1. Realność pod Nr. 717²/₄ (gmach sejmowy)	1,318.154	64		
	2. „ „ „ 316, 319, 320, 321 i 336¹/₄ na umieszczenie szkoły gospodarstwa lasowego	39.848	36		
	3. Szkoły rolnicze i folwark w Dublanach	113.894	63½		
	4. Zakład w Czernichowie	147.719	45½		
	5. Szpital św. Łazarza w Krakowie (część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222 dzieln. VI.)	381.761	30½		
	6. Szkoła rolnicza w Horodence	19.252	—	2,020.630	39½
II.	**Fundusz szkolny krajowy:**				
	1. Grunt z pod spalonego budynku szkolnego we Lwowie (część placu Castrum)	49.294	—		
	2. Budynek szkolny w Tarnowie	6.117	94½	55.411	94½
III.	**Krajowy szpital powszechny** we Lwowie:				
	1. Gmach popijarski we Lwowie Nr. 349¹/₄				
	a) Oddział chorych . . . . . 258.874 zł. 56 ct.				
	b) „ położnic . . . . . 10.103 „ 52 „	268.978	08		
	2. Grunt zakupiony pod dom położnic, pod nazwą „Wulka szpitalna“, należący do oddziału położnic	5.644	26½	274.622	34½
IV.	**Krajowy zakład dla obłąkanych** na Kulparkowie:				
	Gmach nowo wybudowany Nr. 38 i 39 wraz ze staremi zabudowaniami folwarcznemi, gruntami, cegielniami i propinacyą	—	—	1,077.192	25½
V.	**Szpital św. Łazarza** w Krakowie:				
	Gmach szpitalny w Krakowie Nr. 50/221 dzieln. VI. na Wesołej z wszystkiemi przynależytościami i zabudowaniami, wartości 159.785 zł. 20 ct. stanowi własność dwóch oddziałów.				
	1. Oddział chorych:				
	a) Część wartości wspólnego gmachu Nr. 50/221 . 132.032 zł. 70 ct.				
	b) Dobra Tropiszów (w królestwie polskiem) . 110.250 „ — „				
	c) „ Prądnik czerwony (w Galicyi) . . 27.100 „ — „				
	d) Część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222 dz. VI. w Krakowie, łącznie z folwarkiem Blich 59.567 „ 37 „				
	e) Wartość kościoła szpitalnego . . . . 85.000 „ — „	413.950	07		
	2. Oddział położnic wspólnie z funduszem podrzutków w Krakowie:				
	a) Część wartości starego gmachu Nr. 50/221 . 27.752 zł. 50 ct.				
	b) Propinacya w Krowodrzy . . . . 20.240 „ — „	47.992	50		
	3. Oddział syfilitycznych (dawniej szpital św. Ducha), część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222	5.699	19		
	4. Oddział obłąkanych (dawniej szpital św. Ducha), część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222	4.603	01	472.244	77
VI.	**Fundusze stypendyjne:**				
	1. Fundusz Dydyńskiego:				
	a) Dobra Godowa z przyległościami . . . 39.972 zł. — ct.				
	b) Realność w Strzyżowie Nr. 97 . . . 3.527 „ — „	43.499	—		
	2. Fundusz Głowińskiego:				
	Dobra Winniki z przyległościami	67.875	03		
	3. Fundusz Dra Jana Towarnickiego, realność w Rzeszowie . . .	38.147	15	149.521	18
	Razem . .	—	—	4,049.622	89

LW. 64.761/86.

Aleg. [redacted] 10.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas

od 1. Lipca 1885. do końca Czerwca 1886. roku

z alegatami 1—43 i z indeksem.

INDEKS

do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1885. po koniec Czerwca 1886 r.

Strona

Administracyjny trybunał — tegoż orzeczenia 18, 216
Archiwa akt grodzkich i ziemskich — wydawnictwo 116
Asekuracya przymusowa od ognia po wsiach i miasteczkach . . . . 7—12
— — — — budynków szkolnych 83
Asenterunku wojskowego ulgi przy stawieniu się 261
Autonomicznych urzędów godności ochrona 6

Bank krajowy 53
— parcelacyjny petycya tow. w Bieczu 53
Biblioteki szkolne (katalogi — inwentarze) 103
Biecz — kościół gotycki 113
Biuro melioracyjne i tegoż czynności . . . . . 69—78
— statystyczne krajowe . . . . . 78—81
Brody — izraelicka szkoła wyznaniowa 98
Budowa koszar wojskowych przy pomocy pożyczek bezproc. 24
Budowy wodne i melioracye . . . . . 54—66
Budynki szkolne — zaliczki na takowe 104
Bursa dla synów nauczycieli 146
— św. Kaźmierza w Tarnowie — pożyczka 147
Bydła paszporta 17

Castrum plac we Lwowie — darowizna parcel 148
Chajderów zniesienie 91
Cłowej ustawy reforma 29

Daniszewski Franc., uczeń szkoły przemysłu artystycz. 48
Dniestr — żegluga parowa 212
Dodatki gminne (ob. Egzekucya).
— krajowe i na fundusz indemnizacyjny 28
Dojazdy kolejowe . . . . . 204—208
Dostawa artykułów żywności i innych potrzeb dla c. k. armii 31
Droga gminna Wełdzirska z Doliny do granicy Węgier 212

Strona

Droga krajowa Lwów-Stojanów — otwarcie ruchu pocztowego 211
— powiatowa Boguchwalsko-Strzyżowska 167
— — Podhajecko-Halicka 212
— — Żmigród-Grabska 212
— z Czarnego Dunajca do stacyi kolei w Chabówce 167
Drogi krajowe: konserwacya i nowe budowy . . . . . 172—175
— — roboty na r. 1887 projektowane . . . . . 175—176
— — uwagi o kosztach utrzymania . . . . . 176—196
— — zmiany w etacie służby drogowej 196
— — myta na drogach krajowych . . . . . 196—198
— powiatowe i gminne 198
— — — zasiłki . . . . . 201—205
— — — regulamin do wykonywania noweli 208
— wojskowe 214
Dunajec rzeka — most w Kurowie 211
Dzikie zwierzęta — szkody w ziemiopłodach 45
Dziubiński Wład., tokarz — petycya 41

Egzekucya polityczna na dodatki gminne 21
— należytości propinacyjnych 260
Egzekucyi sądowej ustaw zmiany 261
Emerytalny fundusz szkolny krajowy 107
Etat urzędników i sług Wydz. kraj. — zmiana osób 53, 84

Fiedler Tadeusz — pet. o subwencyę na studya o powroźnictwie 40
Floryana św. kościół w Krakowie 114
Frueling Józef — uczeń szkoły przemysł. w Miluzie 40
Fundacya Głowińskiego, proces z Samuelem Tand . . . . . 130—133
— Helclów de Szternsztyn (dom ubogich) 129
— Kosvitzkyego Józefa dla ciemnych i dla zbrodniarzy 233, 261
— Lewińskiego Edwarda dla włościan 23
— Macierz polska 129
— Ponińskiego Łodzia Wincent. dla czeladzi rzemieślniczej 52
— Skarbka hr. Stanisława . . . . . 124—129
— Steczkowskiego Franc. dla robotników 50
— Wystawy krajowej z r. 1877 50
Fundacye stypendyjne: nowe jeszcze nieaktywowane (Jezieniecki, Kosvitzky, Nawratil, Reifer, Stadnicki, Strissover, Stronnerowa) . . . 137—139
— — aktywowane (Barczewski, Dolliner, Jarosch, Siemianowskich Tarnowskiego, Uścieńskiego, Wirthowej) . . . . 139—142
— — stan majątku zarodowego 142
— inwalidów wojskowych 261
Fundusz szkolny krajowy, przekroczenie budżetu z r. 1885 . . . . 99, 105, 107
— — — emerytalny 107
— szkół ludowych z r. 1872 i petycye gmin 109, 161
Fundusze szkolne okręgowe — koszta likwidacyi, rachunki 86, 100
Funduszowe miejsca galicyjskie w c. k. zakładach wojskowych 148

Strona

Głowińskiego fundacya, proces o czynsz dzierżawny z propinacyi w Winnikach . . 130
Godności urzędów autonomicz. ochrona 6
Gorzelniany podatek — kurs gorzelnictwa 32, 52
Gruntów tabul. wolność dzielenia — i wpływ ztąd na wybory 4
— komasacya, petycya 43
Gruszecki Henryk, uczeń szkoły tkackiej 39
Guenther Jan, maszynista gmachu sejmowego, pet. 164
Gwiazdy stowarzyszenia — pet. 41, 47

Halicz — odnowienie cerkwi, poszukiwania archeolog. 115
Handlowy kurs wyższy przy szkole politechnicznej 32

Instrukcya dla zarządu dróg powiatowych i gminnych 208

Język ruski wykładowy w szkołach średnich (wniosek p. Małeckiego) 84
— urzędowy dla niższej służby przy kolejach państwowych 168

Kasy pożyczkowe gminne — kwestya zarządu 4
Kliniki krakowskie 229
Kolej żelazna (ob. Dojazdy, Język, Nafta, Taryfy).
— — Brodzka, rampa we Lwowie 213
— — Dobra-Wieliczka 169
— — Lwów-Rawa — subwencya 210
— — Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki 168
— — z Tarnopola w kierunku południowym 169
— — Transwersalna — rzekome nadużycia przy budowie 209
— — Reambulacya nowych linij 210
Kolonje karno-poprawcze rolnicze 261
Kółka rolnicze — petycye 34, 43
Komasacya gruntów — petycye 43
Komisya krajowa dla spr. odprowadzania wód górskich 69
Konkurencya kościelna 145
Konserwacya pomników i zabytków sztuki . . . . . 109—116
Konsumcyjne opłaty nowe — kwestye 254
Kopytkowe w miastach 209
Kostecka — petycya o powrót męża z Syberyi 356
Kulparków, zakład dla obłąkanych . . . . . 238—242
Kurów, most na Dunajcu — petycya 211

Leśnictwo (ob. Rolnictwo, Zalesienie) szkoła lasowa 52
Lewicka Franc. petycya 42
Lipiński, fabrykant w Sanoku — petycya 48
Lubomirskiego J. R. zapis dla towarzystwa naukowego w Krakowie . . . . 134—137

Macierz polska 129
Melioracye (ob. Biuro, Budowy wodne).
Młodzież kształcąca się w naukach i sztukach — zapomogi 120

Mosty — w Kurowie i Niedzicy 211
Muzyczne towarzystwo we Lwowie 120
Myta na drogach krajowych 196
— pobór kopytkowego w miastach 209
Mytnicze uchwały sankcyonowane 165

Nadzór nad majątkiem gmin i powiatów 20
Nafta -- taryfa oclenia olejów skalnych 28
— zniżenie opłaty za transporta na kolejach 49
Nagrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich 87
Należytości rządowych — kwestya przesyłki przekazem pocztowym 256
— — wymiar i ściąganie 257
Nauczycieli szkół średnich — posad powiększenie 87
— — ludowych — petycye o płace wyższe i zapomogi . . . 148—164
Niedzica — tamże most wspólny z Węgrami 211

Ombrometryczne stacye 67
Ordynacya wyborcza dla gmin — wniosek zmiany §. 26. 5
Organizacya szkół wydziałowych 85
— — — żeńskich we Lwowie i Krakowie 89
— szkoły wydziałowej w Sokalu 90
Orzeczenia trybunału administracyjnego 18, 216
Ossolińskich im. zakład narodowy . . . . . 121—124

Paszporty dla bydła i koni — petycya 17
Petycye Wydziałowi krajowemu przekazane:
— w sprawach powiatowych i gminnych . . . . . 14—18
— — gospodarstwa krajowego szkół i stron przemysłowych . . 34—48
— — regulacyi rzek i wód . . . . . 55—65
— — szkolnych i płac nauczycieli ludowych . . . . . 149—164
— — zapomóg dla nauczycieli i nauczycielek . . . . 161—163
— — — dla gmin na budynki szkolne 163
— — drogowych i komunikacyjnych . . . . . 170—172
— — osobistych służby drogowej . . . . . 214—216
— — o nowe sądy lub o przydzielenie do innych okręgów . . 251—259
Pocztowe od korespondencyi reprezent. powiatów z gminami 23
— — szkoły koronkarskiej w Zakopanem 50
Podatek konsumcyjny od rzezi świń na wspólny użytek 7
— — nowy, kwestya 254
— gorzelniany 32
— uwolnienia od dodatków dla nowych fabryk 27
Podrzutków ruch, zakład w Krakowie 221
— wieku normalnego skrócenie 223
Policya weterynarska 5
Pogorzelcy — wypłata zapomóg sejmowych 255
Posłowie — zmiany w składzie 83
Prestacye szkolne 103
Przemysł krajowy — zasiłki z funduszu dyspozycyjnego 51

Rada szkolna krajowa — zmiany w składzie 87
— — okręgowa z Czortkowa do Buczacza przeniesiona 89
Rady szkolne okręgowe – zamknięcia rachunków 100
Regulacye rzek i wód . . . . . 54—68
Regulamin drogowy i instrukcye 208
Reorganizacya szkół (ob. Organizacya)
Rolnictwo — petycya wiecu rolniczego 44
— subwencye rządowe na naukę rolnictwa i leśnictwa 49
— szkoły rolnicze 51, 52
Ruski język wykładowy w szkołach średnich 84
Rybactwo — ustawy 27
— tablice obrazowe ryb 34
— narybku zakupno z wylęgarni w Poroninie 47
— układy międzynarodowe co do zarybienia 49

Sanitarne wydatki 219
Sankcja ustaw i uchwał 1, 2, 27, 28, 83, 165
Sądy — (ob. Petycye).
Sejm, zmiany w składzie 83
Skarbka hr. Stanisława fundacya . . . . . 124—129
Składów zbożowych utworzenie 28
Sól — kontrola nad drobiazgową sprzedażą 49
Stacye wodoskazowe i ombrometryczne . . . . . 66—68
Stryj — trybunał 1ej instancyi 257
Stypendya dla uczniów zawodu rolniczego, górniczego i weterynaryi . . . 42, 43, 51
— (ob. Fundacye).
Surowicy pobór wolny — petycye 47
Świąt zrównanie w zakładach naukowych 146
Świń rzeź (ob. Podatek).
Sylwan — czasopismo 35
Szkody w ziemiopłodach przez dzikie zwierzęta 45
Szkolny fundusz krajowy 99
Szkoła robót kobiecych w Tarnowie 41
— sztuk pięknych w Krakowie, nauka rzeźby 88
— wyznaniowa izraelicka w Brodach 98
Szkoły przemysłowe — subwencye . . . . . 36—39
— rolnicze . . . . . 51—52
— wydziałowe, reorganizacye . . . . . 85, 89—90
Szpital krajowy we Lwowie . . . . . 234—238
— św. Łazarza w Krakowie . . . . . 242—246
— — — Kliniki 229
Szpitale krajowe — ruch chorych i wydatki 220
— porównawczy wykaz wydatków 233
— dla dzieci w Krakowie i Lwowie 228
— prowincyonalne 246- 249
Szupaśnictwo — budżetowanie kosztów administracyjnych 254
— uzupełnienie ustawy 258
— koszta 262

Szutru pobór z rzek publicznych 168

Tabularnych posiadłości wolność dzielenia i wpływ na wybory 4
Taksy spadkowe do funduszu szkolnego 104
Tarnów — budynek szkolny 105
Tarnowska szkoła ogrodnicza 35
Taryfa cłowa na oleje mineralne 28, 49
Taryfy kolejowe — uregulowanie 29, 168
Tatrzańskie towarzystwo — petycye . . . . . 38 i 39
Teatra we Lwowie i Krakowie 117–120
Terytoryalne sprawy gmin 259
— okręgi sądów i starostw, petycye i rezolucye 255–259
Trunków wyszynk i sprzedaż 255
Trybunał administracyjny, orzeczenia w sprawach gmin . . . . . 18—20
— — — — komunikacyjnych 216
Tyniec, opactwo pobenedyktyńskie 111

Ubezpieczenia ogniowe po wsiach i miasteczkach . . . . . 7—12
Uchwały i ustawy sankcyonowane 1, 2, 27, 28, 83, 165
— — dotąd nie sankcyonowane 2, 27, 83
— — którym sankcyi odmówiono 2
Ulanów — o szkołę koszykarską petycya 48
Uniwersytet lwowski — katedra prawa polskiego i wydział lekarski 88
Urzędów autonomicznych godności ochrona 6
Ustawa o przynależności — sprawa rewizyi 4
— służbowa i robotnicza, projekt w opracowaniu 4
— o uwolnieniu zakładów przemysłowych od dodatków 27
— o wykonywaniu i ochronie rybactwa 27
— o kartach i certyfikatach myśliwskich 27
— cłowa, sprawa reformy 29
— szkolna krajowa, zmiany 86

Wiecu rolniczego petycya 44
Więźniów pracy uregulowanie 48
Winniki (ob. Głowińskiego).
Wojskowe zakłady — sposób nadawania galic. miejsc funduszowych 148
Wybory do Sejmu i Rady państwa (ob. Tabularnych).
Wydm zalesienie 33
Wydział krajowy — zmiany w etacie urzędników i sług 53, 84
Wyszynk i sprzedaż trunków 255

Zalesienie wydm i stoków górskich 33, 46
Zbożowe składy 28
Zielona gm. — pet. o uwolnienie od powinności poddańczych 255

Żandarmerya — o dom własny na umieszczenie we Lwowie 254
— zmiany w dyslokacyi i etacie 262

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności swoich urzędowych.

Wysoki Sejmie!

W myśl postanowień §. 26. Statutu krajowego przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie z czynności swoich, a mianowicie co do Departamentów I., II., III., V. i VI. za czas od 1. Lipca 1885. do końca Czerwca 1886., zaś co do Departamentu IV. za czas od 1. Stycznia do końca Grudnia 1885.

Departament I.

Szef: Jego Ekscelencya Dr. Franciszek Smolka, Członek Wydziału krajowego.

Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej Sankcyi.

Ustawy i uchwały sankcyonowane.

1. Ustawa zmieniająca §. 48. ustawy o Reprezentacyi powiatowej.
2. Nowela do §. 37. ustawy gminnej.
3. Nowela do §. 39. statutu dla król. stoł. miasta Lwowa.
4. Ustawa zezwalająca gminie miasta Podgórza na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych i od piwa w latach 1885., 1886. i 1887.
5. Ustawa nadająca gminie miasteczka Tyczyna prawo do poboru opłat od słodzonych napojów spirytusowych w latach 1886—1891.
6. Ustawa upoważniająca gminę miasta Peczeniżyna do poboru opłaty gminnej od piwa w latach 1886—1891.
7. Ustawa nadająca gminie miasta Oświęcimia prawo do poboru podwyższonej opłaty od napojów spirytusowych i od piwa na lat sześć począwszy od roku 1887.
8. Ustawa o zezwoleniu gminie Dębicy w powiecie Ropczyckim na pobór opłaty od napojów słodzonych w latach 1886—1891.

9. Ustawa o wyłączeniu przysiołka Podlesie ze związku gminy Medwedowce w powiecie Buczackim i utworzeniu zeń odrębnej gminy.

10. Ustawa o rozłączeniu miejscowości Tywonia i Szczytna w powiecie Jarosławskim połączonych w jedną gminę i utworzeniu z każdej odrębnej gminy.

11. Uchwała zezwalająca gminie miejskiej Wadowice na pobór 75% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina w latach 1886—1891.

12. Uchwała uprawniająca gminę miasta Stanisławowa do poboru 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa w latach 1886—1891.

13. Uchwała nadająca gminie miasta Kuty prawo do poboru 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od wina na przeciąg lat sześciu od roku 1886.

14. Uchwała zezwalająca gminie miasta Wieliczki na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od wina w latach 1886., 1887. i 1888.

15. Uchwała, którą zezwolono pobierać w roku 1885. wyższe dodatki do podatków bezpośrednich gminom: Bór wilkowicki (62%), Klucznikowice (80%), Kruki (60%), Rypianka (98%), Zagródki (89%), Lubycza (54½%) i Parypsy (57½%).

16. Uchwała zezwalająca gminie Łabacz pobierać w latach 1885—1888 169% dodatek do podatków bezpośrednich.

17. Uchwała uprawniająca gminę miejską Kołomyja do poboru 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa w latach 1886—1888.

18. Uchwała, którą zezwolono gminie miasteczka Mikulińce pobierać w latach 1886—1891 dodatek do podatku konsumcyjnego od wina i mięsa w wysokości 75%.

19. Uchwała upoważniająca gminę miejską Kopyczyńce do poboru 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina w roku 1886.

Ustawa jeszcze nie sankcyonowana.

Ustawa o wyłączeniu osady Zebranówka ze związku gminy Kuty stare, Kobaki, Rybno i Słobudka.

Ustawa, której Najwyższej Sankcyi odmówiono.

Pismem z 1. Sierpnia 1886. do L. 7.599/pr. zawiadomiło nas Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że Najjaśniejszy Pan nie raczył użyczyć Najwyższej Sankcyi uchwalonemu na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 16. Stycznia 1886. projektowi ustawy zmieniającemu postanowienia §. 64. ustawy gminnej z 12. Sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 19. o odpowiedzialności członków Zwierzchności gminnej i delegatów wobec gminy i Rządu, tudzież o dochodzeniu należytości gminy przeciw członkom Zwierzchności gminnej i delegatom, — a to z następujących powodów:

Motywa przytoczone w Wys. Sejmie na uzasadnienie powyższego projektu ustawy nie usuwają zasadniczych przeszkód, jakie jeszcze w roku 1880. ze strony Rządu podniesione zostały przeciw uchwalonemu w roku 1878. projektowi ustawy tego samego przedmiotu dotyczącej i które spowodowały odmówienie Najwyższej Sankcyi dla pomienionej ustawy.

Co się przedewszystkiem tyczy stosunku naczelników gmin i funkcyonaryuszy gminnych do gminy, to wobec tego, że postanowienia dekretu nadwornego z 16. Sierpnia 1841. Zb. u. s. L. 555 nie mają zastosowania do stosunku gminy wobec swych funkcyonaryuszy, należy wychodzić z tej zasady, iż oparte na postanowieniu §. 64. gal. ustawy gminnej pretensye gminy do swoich mandataryuszów o wynagrodzenie szkód, tylko według ustawy cywilnej ocenione być mogą, zatem na tytule prawno-prywatnym polegają i tak *in quanto* jako też *in quali* wyłącznie tylko w zwykłej drodze prawa poszukiwane być mogą.

Co się dalej tyczy powołanych podczas rozpraw nad powyższym projektem ustawy postanowień §. 39. ustawy o przynależności z 3. Grudnia 1863. Dz. p. p. L. 105. i §. 42. tyrolskiej ustawy o Reprezentacyi powiatowej, to między temi postanowieniami a projektowaną zmianą §. 64. gal. ustawy gminnej analogii dopatrzeć się nie można.

Według §. 39. ustawy o swojszczyźnie orzeka władza polityczna tylko o pretensyach gminy z powodu urosłych kosztów pielęgnowania do osób, które nie są obowiązane do ich zwrotu na podstawie ustawy cywilnej, albo do gmin. Według tego postanowienia ustawy są więc wszelkie rozstrzygnięcia o pretensyach do wynagrodzenia kosztów przeciw osobom, obowiązanym do ich zwrotu na mocy ustawy cywilnej, wyraźnie wykluczone z pod kompetencyi władz politycznych. Pretensye gmin do innych gmin o zwrot urosłych kosztów pielęgnowania mogą polegać tylko na tytule prawa publicznego, dla tego też kompetencya władz politycznych w tych wypadkach jest uzasadnioną.

W §. 42. tyrolskiej ustawy o Reprezentacyi powiatowej, która zresztą dotychczas nie weszła jeszcze w wykonanie, nie ma mowy o pretensyach do wynagrodzenia, lecz tylko o prestacyach na cele publiczne i administracyjne.

Przytoczono wreszcie celem uzasadnienia potrzeby projektowanej zmiany §. 64. gal. ustawy gminnej, niedogodności i trudności, z jakiemi połączonem jest poszukiwanie odszkodowania w zwykłej drodze prawa, oraz podniesiono, że zmiana ta byłaby pożądaną ze względu na skuteczne wykonywanie nadzoru nad majątkiem gminnym. Otóż w pierwszym kierunku zaradzi złemu będąca właśnie w toku reforma procedury cywilnej, w drugim zaś kierunku obowiązująca już ustawa krajowa z dnia 15. Lutego 1883. Dz. u. k. L. 59, według której przysłuża Świetnym Wydziałom krajowym najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku i zakładowego dobra gmin, oraz prawo zastosowania w razie dostrzeżonych nieprawidłowości odpowiednich środków zaradczych, niemniej ustawa krajowa z dnia 6. Grudnia 1883. Dz. u. k. L. 76 o władzy dyscyplinarnej nad Zwierzchnością gminną i o nadzorze władz wyższych nad urzędnikami gmin wiejskich.

Nie ulega zatem wątpliwości, że organa nadzorcze rozporządzają dostatecznymi środkami, ażeby zarządzeniami prewencyjnemi uchronić gminy od strat, któreby uzasadniały przewidziane w §. 64. ustawy gminnej pretensye do odszkodowania.

Ustawa o przynależności.

Reskryptem z dnia 7. grudnia b. r. l. 4.830/M. J. oznajmił Jego Ekscelencya Pan Minister spraw wewnętrznych w sprawie podniesionej w uchwałach sejmowych z dnia 17. października 1881 i 5. października 1882 potrzeby zmiany ustawy o przynależności z 3. grudnia 1863, że z wyniku dochodzeń przeprowadzonych przez c. k. Rząd co do potrzeby rewizyi postanowień powołanej ustawy w ogóle, a w szczególności w tym kierunku, by wprowadzono napowrót zasadę, że prawo przynależności do gminy przez dłuższy nieprzerwany pobyt w jej obrębie może być nabytem, okazało się, iż nie jest jeszcze na czasie, by Rząd w Radzie państwa wniósł odnośne przedłożenie.

O tem zawiadomiło nas Prezydyum Namiestnictwa pismem z 16. grudnia 1886 l. 11.556/pr.

Ustawa służbowa i ustawa robotnicza.

Uchwałą z dnia 18. października 1884 polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby przedłożył projekt ustawy służbowej i ustawy robotniczej.

Projekt ustawy służbowej przedkładamy Wys. Sejmowi w osobnem sprawozdaniu.

Jak ze sprawozdania z czynności za r. 1885 Wys. Sejmowi wiadomo, udzielił Wydział krajowy wypracowany przez siebie projekt ustawy robotniczej Wydziałom powiatowym i krajowym Towarzystwom gospodarczym do zaopiniowania.

Po nadejściu opinii jeszcze kilku Wydziałów powiatowych zalegających z odpowiedzią, przystąpi Wydział krajowy do szczegółowego zbadania zarzutów poczynionych projektowi ustawy i w razie potrzeby poczyni w nim odpowiednie zmiany. W ten sposób opracowany projekt ustawy o sługach udzielimy c. k. Rządowi do objawienia zdania, poczem przedłożymy Wys. Sejmowi.

Wnioski Wydziału krajowego, dotyczące wpływu nieograniczonej wolności dzielenia posiadłości tabularnych na wybory z kuryi gmin wiejskich do Sejmu i Rady państwa, tudzież na ustrój obszarów dworskich.

Niezałatwione przez Wys. Sejm na ubiegłej sesyi sejmowej sprawozdanie Wydziału krajowego, oraz sprawozdanie komisyi prawniczej w tym przedmiocie udzieliliśmy pismem z 12. Lutego 1886. l. 7.207 Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o udzielenie nam zapatrywań c. k. Rządu na tę sprawę, nie otrzymaliśmy jednak odpowiedzi do chwili zamknięcia obecnego sprawozdania.

Wniosek ś. p. p. Henryka hr. Wodzickiego w przedmiocie zarządu gminnemi kasami pożyczkowemi.

Uchwałą z d. 6. Września 1884. zażądał Wysoki Sejm od Wydziału krajowego statystycznych dat o zarządzie gminnemi kasami pożyczkowemi, oraz opinii wniosku ś. p. posła Henryka hr. Wodzickiego.

Sprawozdania Wydziałów powiatowych, jakie w tej sprawie otrzymaliśmy, potrzebują licznych uzupełnień, a ze względu na ważność sprawy poruszonej tym wnioskiem, chcielibyśmy, aby daty statystyczne, jakie Wys. Sejmowi przedłożymy, były jak najdokładniejsze, a to tem więcej, że zdania Wydziałów powiatowych w tym przedmiocie są bardzo podzielone.

Z tego powodu sprawozdania o wnioskn ś. p. Henryka Wodzickiego obecnie jeszcze nie przedkładamy Wysokiemu Sejmowi.

Wniosek posła Władysława hr. Koziebrodzkiego w przedmiocie zmiany §. 26. ordynacyi wyborczej dla gmin.

Uchwałą z dnia 17. Grudnia 1885. przekazał Wys. Sejm wniosek posła Władysława hr. Koziebrodzkiego o zmianę §. 26. ordynacyi wyborczej gminnej Wydziałowi krajowemu do rozpatrzenia i do przedstawienia odpowiednich wniosków na najbliższej sesyi sejmowej.

W sprawozdaniu komisyi gminnej o wniosku hr. Koziebrodzkiego podniesiono, że zasada wymagania bezwzględnej większości głosów w celu wejścia w skład Rady gminnej (jak się tego wnioskodawca domaga), nie da się przeprowadzić bez zmiany postanowień ordynacyi wyborczej, dalej sięgającej.

Taka reforma zaś przedsięwziętą być nie powinna bez dokładnego wyjaśnienia, jak się obecnie wybory do Rady gminnej w kraju naszym odbywają, do jakich doprowadzają rezultatów, ile i jakie są przeciw nim zażalenia, rekursy i protesta.

Wobec tego należałoby w pierwszym rzędzie wysłuchać zdań Reprezentacyi powiatowych, tudzież c. k. Władz politycznych przeprowadzających wybory do Rad gminnych.

W myśl tej wskazówki komisyi gminnej odnieśliśmy się pismem z 5. Stycznia 1886. l. 66.244 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o zażądanie od Starostw opinii co do kwestyi poruszonych w sprawozdaniu komisyi gminnej, tudzież o oznajmienie, czy zdaniem c. k. Rządu odpowiednem byłoby wprowadzić w ordynacyę wyborczą dla gmin postanowienie, że do ważności wyboru w skład Rady gminnej potrzebną jest bezwzględna większość głosów.

Na powyższe pismo nasze nie odpowiedziało dotąd Prezydyum c. k. Namiestnictwa, odezwą zatem z d. 22. Października 1886. l. 60.119 przypomnieliśmy Prezydyum c. k. Namiestnictwa załatwienie tej sprawy.

Okólnikiem z 5. Lutego 1886. l. 66.244 zażądaliśmy od Wydziałów powiatowych opinii co do wniosku posła Władysława hr. Koziebrodzkiego.

Równocześnie odnieśliśmy się do Wydziałów krajowych innych krajów koronnych, celem poinformowania się, jakie postanowienia zawierają ordynacye wyborcze dla gmin w tych krajach co do kwestyi poruszonej wnioskiem posła hr. Koziebrodzkiego. Odpowiedzi wpływają dotąd. Do obecnej chwili otrzymaliśmy sprawozdania od 37 Wydziałów powiatowych; z tych 21 oświadczyło się za, 16 przeciw projektowanej zmianie ordynacyi wyborczej dla gmin.

Z powyższego przedstawienia raczy Wys. Sejm przekonać się, że sprawa ta jeszcze nie dojrzała do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi wniosków Wydziału krajowego na obecnej sesyi sejmowej.

Sprawy odnoszące się do policyi weterynarskiej.

Uchwałą z dnia 19. Grudnia 1885. wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd, aby jak najrychlej pomnożył liczbę systemizowanych posad weterynarzy powiatowych, tudzież polecił Wydziałowi krajowemu, by zbadał, czyli sprawowanie policyi weterynarskiej ze strony gmin zabezpiecza należycie interesa kultury krajowej i odpowiednie wnioski Wys. Sejmowi przedłożył.

Odezwą z dnia 8. Lipca 1886. l. 6.628/pr. zawiadomiło nas Prezydyum c. k. Namiestnictwa, iż według pisma c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 25. Czerwca 1886. l. 11.125 raczył Najjaśniejszy Pan Najwyższem postanowieniem z 17. Czerwca 1886. zezwolić na systemizowanie

14 nowych posad weterynarzy powiatowych w Galicyi, których obsadzenie jednakowoż może nastąpić dopiero po sankcyonowaniu ustawy finansowej na rok 1887.

Okólnikiem z 5. Lutego 1886. l. 67.388/85. wezwaliśmy Wydziały powiatowe, ażeby udzieliły nam spostrzeżeń swoich co do wykonywania policyi weterynarskiej przez gminy, oraz do przedstawienia Wydziałowi krajowemu w danym razie wniosków dla należytego zabezpieczenia interesów kultury krajowej. Sprawozdania Wydziałów powiatowych wpływają.

Równocześnie udaliśmy się do c. k. Namiestnictwa, ze względu na przysługujący c. k. Rządowi na mocy ustawy z 30. Kwietnia 1870. (d. u. p. Nr. 68) najwyższy nadzór nad sprawami sanitarnemi, z prośbą o obznajomienie nas ze swem zapatrywaniem na tę sprawę i podanie do naszej wiadomości czyli i jakie zmiany w tej mierze byłyby ze względu na interesa kultury krajowej zdaniem c. k. Namiestnictwa wskazanemi.

Pismo to pozostało dotąd bez odpowiedzi.

Uchwałą z dnia 29. Grudnia 1885. wezwał Wysoki Sejm Wydział krajowy, ażeby wpłynął na gminy miejskie, iżby tam, gdzie to jest możebnem, używano do czynności weterynaryjno-policyjnych weterynarzy dyplomowanych prywatnych, tam osiadłych.

W wykonaniu tej uchwały Wys. Sejmu poleciliśmy okólnikiem z dnia 5. Lutego 1886. l. 647 Wydziałom powiatowym, ażeby zawezwały zwierzchności gmin miejskich, by do czynności tego rodzaju używały, gdzie tylko jest możliwe, weterynarzy dyplomowanych i czuwały nad tem, ażeby zwierzchności miejskie stosowały się do tego zawezwania.

Uchwała w sprawie zastosowania cesarskiego patentu z 20. Kwietnia 1854. (D. u. p. Nr. 96.) do władz autonomicznych.

Uchwałą z 21. Stycznia 1886. wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd o sprawozdanie, ażeby w drodze ustawodawczej wydane były odpowiednie przepisy dla ochrony urzędowej godności i powagi gminnych, powiatowych i krajowych władz autonomicznych i ich organów, analogicznie z postanowieniami ces. rozporządzenia z dnia 20. Kwietnia 1854. Dz. u. p. Nr. 96., celem utrzymania powagi państwowych władz politycznych i policyjnych wydanymi.

Uchwałę tę udzieliliśmy Prezydyum c. k. Namiestnictwa, które na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 22. Czerwca 1886. L. 1.526 oznajmiło Wydziałowi krajowemu pismem z 21. Lipca 1886. L. 6.393/Pr., iż podjęcie w drodze ustawodawczej kroków, celem rozszerzenia pozasądowej władzy egzekucyjnej i dyscyplinarnej w kierunku przez Sejm proponowanym, Jego Excelencya Pan Minister uważa za nieodpowiednie.

Ustawy, które określają zakres działania tutejszokrajowych organów autonomicznych i ich zadanie, zawierają oraz nader skuteczne postanowienia o środkach, służących do przeprowadzenia tych zadań i wykonania zarządzeń władz autonomicznych. Jego Excelencya Pan Minister wskazał w tym względzie na ustawę gminną, na ustawę z dnia 6. Grudnia 1883. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 76. o władzy dyscyplinarnej względem naczelników gmin i urzędników gminnych, na ustawę drogową z dnia 7. Lipca 1885. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 39. i na ustawę z dnia 7. Kwietnia 1886.

Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 48. o nadzorze nad czynnością urzędową Wydziałów powiatowych

Co się tyczy ochrony Władz autonomicznych przed uwłaczającym sposobem pisania w pismach do tychże Władz wystósowanych, mam zaszczyt nadmienić, że Wysokie Ministerstwo spraw wewnętrznych rozstrzygając specyalne wypadki kilkakrotnie uznało, iż Urzędy gminne, Wydziały powiatowe i Wydziały krajowe należy uważać jako Władze w pojęciu §. 12. lit. *c)* ces. rozporządzenia z dnia 20. Kwietnia 1854. Dz. u. p. Nr. 96., że zatem pismo uwłaczające, jeżeli takowe wystósowanem jest bezpośrednio do Urzędu gminnego, Wydziału powiatowego lub Wydziału krajowego, stanowi istotę czynu przekroczenia w tymże §. 12. przewidzianego.

Równocześnie c. k. Prezydyum Namiestnictwa zwróciło uwagę c. k. Starostów na powyżej oznaczone przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w sprawie tej zajęte stanowisko, w celu zastosowania się w danych wypadkach.

Uchwała w przedmiocie podatku konsumcyjnego od rzezi świń na wspólny rachunek kilku osób.

W skutek wezwania Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu z dnia 14. Grudnia 1885. oznajmiło c. k. Ministerstwo skarbu reskryptem z dnia 10. Lipca 1886. L. 21.751, że rzezie świń przedsiębrane przez inne osoby aniżeli te, które w §. 1. Liczba 1. lit. *a)* ustawy z 16. Czerwca 1877. Dz. u. p. Nr. 60 są wymienione, wolne są w myśl §. 3. punkt 2. powołanej ustawy od opłaty podatku konsumcyjnego, jeżeli z zabitej świni nic więcej jak tylko słoninę w surowym stanie odpłatnie się pozbywa, a to bez względu na to, czy rzezie te przedsiębrane są na rachunek jednej tylko osoby, czy też na wspólny rachunek dwóch lub kilku osób powyżej wymienionych.

O czem zawiadomiło nas Prezydyum c. k. Namiestnictwa pismem z dnia 10. sierpnia 1886. L. 8.093/Pr. z uwagą, że c. k. krajowa Dyrekcya skarbu wydała już do wszystkich tutejszokrajowych powiatowych Dyrekcyj skarbowych stosowne pouczenie z wezwaniem, aby takowe podwładne sobie organa straży skarbowej i dzierżawców prawa poboru podatku konsumcyjnego od mięsa w tym względzie odpowiednio pouczyły.

Okólnikiem z dnia 24. Sierpnia 1886. wydała c. k. krajowa Dyrekcya skarbu polecenie podwładnym organom skarbowym, ażeby zarządziły co należy, aby dzierżawcy prawa poboru podatku konsumcyjnego od mięsa zwrócili stronom te kwoty, które od nich tytułem podatku konsumcyjnego od tego rodzaju rzezi świń pobrali, wraz z grzywną pobraną tym tytułem.

Sprawa przymusowego ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych.

Na posiedzeniu dnia 10. Września 1884. powziął Wysoki Sejm uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadawszy obowiązujące przepisy co do policyi ogniowej, przedłożył Sejmowi potrzebne w tej mierze wnioski z uwzględnieniem różnic istniejących w miastach, w miasteczkach i po wsiach stosunków.“

Zbierając materyały do zadośćuczynienia powyższemu poleceniu wezwał Wydział krajowy wszystkie Wydziały powiatowe, tudzież Magistraty

miast kr. stołecznych Lwowa i Krakowa do objawienia zdania, czyli i jakie zmiany w odnośnych postanowieniach byłyby pożądanemi.

W kilku odpowiedziach poruszoną została myśl przymusowego ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych.

Sprawa przymusowego ubezpieczania od szkód ogniowych, ograniczona jedynie do budynków włościanskich, była już w r. 1882. w Wysokim Sejmie rozbieraną. Nie doszło wprawdzie podówczas do rozpraw nad nią w pełnej Izbie; jednak komisya administracyjna zastanawiała się nad nią wyczerpująco, i przedłożyła swe wnioski w sprawozdaniu z dnia 11. Października 1882. L. 39. Komisya oświadczyła się stanowczo przeciw zaprowadzeniu przymusowego ubezpieczania, ograniczonego jedynie do budynków włościańskich. Komisya nie poprzestała jednak na tem, ale poszła dalej, i zastanawiała się nad tem, czyby nie można nałożyć na wszystkich posiadaczy budynków obowiązku ubezpieczenia od ognia.

Otóż komisya uznała, że taka ustawa mogłaby być wydaną i nie ograniczałaby indywidualnej wolności dla dobra publicznego w takiej mierze, ażeby ustawa sama przez się za niedopuszczalną uznaną być miała. Komisya mniemała jednak, że przeprowadzenie takiego przymusowego ubezpieczania budynków od ognia natrafić musiałoby na trudności, nie dające się przezwyciężyć.

Również Wydział krajowy uznaje wielkie i doniosłe korzyści, jakie dałyby się osiągnąć przez przymusowe ubezpieczanie wszystkich budynków w całym kraju, przekonany jest jednak, że pomimo wszelkich trudności przeprowadzenie takiego przymusowego ubezpieczania jest przecież możliwem.

W tym przedmiocie wszedł Wydział krajowy przedewszystkiem w korespondencyę z Dyrekcyą krajowego Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, jako instytucyą fachowo najlepiej obeznaną ze sprawami tego rodzaju.

Z kilkakrotnej wymiany zdań w tej mierze, doszedł Wydział krajowy do przekonania, że najodpowiedniejszym sposobem przeprowadzenia tej sprawy byłoby przymusowe ubezpieczenie budynków od szkód ogniowych w istniejących zakładach prywatnych, podług wyboru właścicieli budynków.

Kontrolę nad tem, czy każdy budynek jest ubezpieczony, wykonywać mogłyby specyalne organa w tym celu ustanowione, które tu nazwiemy k o n t r o l o r a m i ubezpieczeń. W każdym okręgu Sądu powiatowego ustanowionym byłby kontrolor taki, mający sobie powierzoną kontrolę zabezpieczeń we wszystkich gminach administracyjnych i obszarach dworskich.

W miastach stołecznych Lwowie i Krakowie wykonywałyby tę kontrolę Magistraty: w innych miastach zaś, w których obowiązuje ustawa budownicza z dnia 28. Kwietnia 1882. Dz. u. kr. Nr. 77. Zwierzchności gminne.

Wydziałowi powiatowemu służyłoby prawo bezpośredniego nadzoru nad kontrolorami swego okręgu i nad Zwierzchnościami gminnemi jemu podległemi.

W czasie pomiędzy Najwyższą sankcyą, a wejściem w życie tej ustawy sporządzone zostałyby przez Wydział krajowy przy współdziałaniu władz politycznych, Wydziałów powiatowych, Zwierzchności gminnych i Sądów, wykazy:

a) gmin administracyjnych i obszarów dworskich w każdym okręgu kontroli;

b) budynków w każdej gminie i obszarze dworskim znajdujących się.

Mianowani kontrolorowie, względnie Zwierzchności gminne sprawdziłyby te wypłaty na miejscu przed wejściem ustawy w życie. Najpóźniej zaś na dni 15 przed wejściem w życie tej ustawy musieliby właściciele wszystkich nieruchomości przedstawić dotyczącym kontrolorom dowody (szczegółowe police z wymienieniem każdego budynku ubezpieczonego) że ubezpieczenia ich ruchomości dokonane zostały.

W katastrze budynków każdej gminy utrzymywanej w ewidencyi przez kontrolora będą umieszczone rubryki na wpisy, w którem Towarzystwie i do jakiego terminu każde ubezpieczenie zawarte zostało. Gdyby do wyżej wspomnianego terminu (t. j. na dni 15 przed wejściem w życie ustawy asekuracyjnej) którykolwiek właściciel nie wykazał się policą asekuracyjną, lub też gdyby którykolwiek właściciel nie miał wszystkich swych budynków ubezpieczonych, natenczas będzie obowiązkiem kontrolora podać do ubezpieczenia takie budynki w imieniu właściciela obowiązki swe zaniedbującego. W pierwszym wypadku, gdyby całe obejście gospodarskie nie było wcale ubezpieczone, zostałoby ubezpieczenie takie dokonanem w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, w drugim zaś wypadku t. j. gdy niektóre tylko budynki były ubezpieczone, a niektóre z ubezpieczenia wyłączone, należałoby to dodatkowe ubezpieczenie uskutecznić w tem Towarzystwie, w którem już reszta budynków jest ubezpieczonych, a to w przypuszczeniu, że właściciel tylko do tego a nie innego Towarzystwa ma zaufanie.

Jakkolwiek w zasadzie bylibyśmy zatem, ażeby każdemu właścicielowi przysługiwała wolność ubezpieczenia budynków w wartości jemu dogodnej, to w wypadkach wyżej wymienionych przymusowego ubezpieczenia w zastępstwie właściciela, musiałoby nastąpić chociaż przybliżone oszacowanie budynków przez rzeczoznawców wedle możności w porozumieniu z właścicielem i na koszt właściciela. Należytość za ocenienie byłaby w takim razie doliczoną do należytości asekuracyjnej gdyby właściciel tej należytości uiścić nie zechciał.

Dla ułatwienia czynności kontrolorom asekuracyjnym byłoby pożądanem, aby ubezpieczenia gasły w pewnych naprzód oznaczonych terminach. W Niemczech jest zwyczaj, że wszelkie ubezpieczenia ekspirują z dniem 31. Grudnia. Zwyczaj ten jest wszelako ze względów praktycznych ze wszech miar niedogodnym, gdyż organa asekuracyjne nie mają przez 11 miesięcy prawie żadnego zajęcia, a w ostatnim miesiącu ogromowi pracy podołać nie mogą. Tej niedogodności można w ten sposób zaradzić, że wolno mieszkańcom każdej gminy ubezpieczać budynki do terminu im dogodnego, z tem atoli zastrzeżeniem, że wszystkie budynki w tej gminie do jednego i tego samego terminu a co najwięcej do dwóch różnych termi-

nów ubezpieczone być muszą. Ponieważ największy okręg sądowy w Galicyi liczy 79 gmin, przeto kontrolor asekuracyjny może przy takiem urządzeniu snadnie corocznie wszystkie gminy objechać i należytą kontrolę wszędzie przeprowadzić.

Ponieważ obowiązek przymusowego ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych nałożonym zostałby ze względów dobra powszechnego, przeto ciężyłyby opłaty premii asekuracyjnych z tytułu prawa publicznego. Dla tego należałoby przyznać należytościom tego rodzaju równe przywileje jak podatkom i dodatkom do nich, to jest:

a) prawo zastawu na nieruchomości, z pierwszeństwem co do należytości pochodzących z ostatniego trzechlecia przed ciężarami hipotecznemi, a następnie

b) prawo doraźnej egzekucyi politycznej.

W celu wykazania możności przyznania tych praw premiom asekuracyjnym, przytaczamy, że z prawa ściągania należytości asekuracyjnych w drodze doraźnej egzekucyi, bez poprzednich skarg i wyroków sądowych, korzysta kilka Towarzystw asekuracyjnych w Austryi, pomiędzy innemi Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Wiedniu. §. 68. Statutu tego Towarzystwa opiewa: Gegen diejenigen, welche ihre schuldigen Beiträge in der bestimmten Zeit einzuzahlen unterlassen, kann ohne vorgängiges richterliches oder schiedsrichterliches Erkenntniss sogleich durch Pfändung und Verausserung des gepfändeten Gutes vorgegangen werden.

Ustawa o przymusowem ubezpieczeniu budynków od ognia wkładałaby natomiast na Towarzystwa asekuracyjne obowiązek, że takowe w obec przysługującego im prawa doraźnej egzekucyi zrzekną się w każdym wypadku prawa odmowy wynagrodzenia w skutek nieuiszczenia należytości asekuracyjnej w terminie przepisanym. Z tych powodów musiałoby każde Towarzystwo asekuracyjne operujące w Galicyi poddać się wyraźnie tym specyalnym obowiązkom w ustawie o przymusowem ubezpieczeniu zawartym.

Następnie należałoby w ustawie o przymusie asekuracyjnym ustanowić przepis, że każde ubezpieczenie dokonane w jakimkolwiek Towarzystwie, które na trzy miesiące przed ekspiracją wypowiedziane nie zostałc, musi bezwarunkowo na dalszy rok w tem samem Towarzystwie pozostać. O takich zaś ubezpieczeniach, które wypowiedziane zostały, musiałoby Towarzystwo asekuracyjne zawiadomić niezwłocznie dotyczący Wydział powiatowy dla zarządzenia kontroli przez kontrolora, czy po wypowiedzeniu ubezpieczenia w jednem Towarzystwie, te same budynki w innem Towarzystwie ubezpieczone zostały, a w razie przeciwnym, ubezpieczenia takowych z urzędu w Tow. wzaj. ubezp. w Krakowie.

Przechodzimy do jednej z najważniejszych kwestyi, a mianowicie do kwestyi kosztów, jakieby na kraj spaść mogły w skutek ustanowienia posad 173 kontrolorów ubezpieczeń. Licząc pensyę dla każdego kontrolora zł. 700 rocznie, okazałby się roczny wydatek 121.000. zł. Na remuneracye Zwierzchności gminnych w większych miastach około 10.000 zł. na centralny Zarząd 20.000 zł.

Rozchodzi się o to z jakich funduszów ten wydatek miałby być pokrytym. Najłatwiejsze pokrycie tych wydatków dałoby się osiągnąć w sposób następujący: Agenci Towarzystw asekuracyjnych pobierają od Towarzystw prowizyę od należytości asekuracyjnej dosyć znaczną, bo wynoszącą 8—15% od tej należytości.

Bierzemy jednak jako przykład tylko 8% ową prowizyę, t. j. tę stopę prowizyjną, którą Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie płaci agentom. Rzecz jasna, że przy ubezpieczeniu przymusowem klientela agentów każdego Towarzystwa powiększyłaby się znacznie, bo prawie w trójnasób. Premie asekuracyjne opłacane obecnie przez Galicyę za ubezpieczenia ogniowe wynoszą rocznie około 2,000.000 zł. Mniej więcej piąta część premii przypada za ubezpieczenie ruchomości, można przeto liczyć, że za nieruchomości wynosi roczna premia około 1,600.000 zł. Statystyka rządowa wykazuje, że w roku 1883. na 4.484 budynków w Galicyi pożarem dotkniętych, było ubezpieczonych tylko 1.315 to jest 27%. Gdyby były wszystkie budynki ubezpieczone wynosiłaby za takowe przypuszczalnie stosunkowa roczna premia 5,950.000. Wziąwszy jednak na uwagę, że budynki przymusowo ubezpieczone byłyby podawane niżej realnej wartości, uwzględniając dalej zwroty przez niektóre Towarzystwa udzielane i prawdopodobne zniżenie opłaty asekuracyjnej w skutek obowiązkowego ubezpieczenia, zniżamy powyżej preliminowaną sumę rocznej premii z 5,950.000 na 4,000.000. Gdyby przeto każdy agent zamiast dotychczasowej prowizyi 8%, pobierał od nieruchomości tylko 4%, dochód jego wcaleby się nie zmniejszył, gdyż przybytek premii zrównoważyłby, a nawet przewyższył ubytek procentowy prowizyi.

Oszczędzone natomiast 4% prowizyi musiałyby wpływać bezpośrednio od Towarzystw asekuracyjnych do funduszu krajowego a dochód ten przedstawiający rocznie sumę 160.000 zł. pokrywałby w zupełności wydatki na kontrolę ubezpieczeń.

Przy takiem urządzeniu podaną zostałaby możność załatwienia także kwestyi wspierania ochotniczych straży pożarnych przez zakłady asekuracyjne, poruszonej w piśmie Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 7. Sierpnia 1882. L. 8.273/pr. Przyznając bowiem Towarzystwom asekuracyjnym znaczne materyalne korzyści przez zaprowadzenie przymusu ubezpieczenia, a nadto przywilej politycznej egzekucyi i ustawniczego prawa hipoteki dla ich należytości, miałby kraj słuszną podstawę do opodatkowania tych Towarzystw na rzecz ochotniczych straży pożarnych, z których te Towarzystwa ostatecznie korzyść odnoszą. Opodatkowanie ciężyłoby zaś przy ubezpieczeniu przymusowem w rozkładzie jak najsprawiedliwszym na ubezpieczonych względnie na Towarzystwach ubezpieczających.

Urządzenie ubezpieczenia przymusowego na zasadach wyżej wyłuszczonych jest zupełnie nowem, nie istnieje ono dotąd nigdzie, ale zdaje nam się, że w stosunkach naszych jest jedynie możliwe, skuteczne i sprawiedliwe załatwienie sprawy. Kraj bierze bowiem w opiekę mienie swych mieszkańców, chroniąc je wedle możności przed klęskami z pogorzeli wynikającemi, nie gwałci swobody indywidualnej, nie wzywa Państwa na pomoc, zyskuje fundusze bez nakładania nowych ciężarów na ulepszenie

środków ochrony przeciw pożarom, a tem samem dąży do zniżenia opłat asekuracyjnych, zyskuje możność rozdania 200 posad krajowcom, nie gwałci praw już nabytych przez istniejące Towarzystwa ubezpieczeń, a tem samem umożliwia Rządowi sankcyonowanie takiej ustawy, jednem słowem załatwia tę tak trudną do rozstrzygnięcia kwestyę.

Powyższy zarys projektu ustawy urządzającej tę sprawę podaliśmy do wiadomości c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 2. Października 1885. L. 45.514. W piśmie tem wyraziliśmy prośbę, ażeby c. k. Namiestnictwo zechciało ze swej strony zastanowić się nad tym przedmiotem, a w swoim czasie zawiadomić nas o zapatrywaniu c. k. Rządu na tę sprawę, mianowicie, czy c. k. Rząd byłby skłonnym wyjednać:

a) w drodze ustawodawstwa państwowego wyżej wymienione przywileje dla premii asekuracyjnych od budynków w razie uchwalenia przymusowego ubezpieczenia ich od pogorzeli;

b) tudzież Najwyższą Sankcyę do projektu ustawy opartego na powyższych zasadach. W końcu zapytaliśmy, czyli i jakie zmiany w powyższych zasadniczych postanowieniach uskutecznić należałoby.

Na powyższe pismo nasze nie otrzymaliśmy dotąd odpowiedzi.

Egzekucya polityczna na dodatki gminne.

Uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. wezwał Wys. Sejm c. k. Rząd, aby władze, którym powierzona jest egzekucya polityczna, pouczył, iżby gdy zajdzie potrzeba zarządzenia egzekucyi przeciw gminie, celem ściągnięcia zalegających podatków lub należytości w ten sam sposób jak podatki ściąganych, korzystały przedewszystkiem z postanowienia ustępu piątego §. 70. ustawy gminnej (ustawa z 17. Czerwca 1874. L. 52. Dz. u. kraj.) i udawały się do Reprezentacyj powiatowych o wstawianie odpowiednich kwot w budżet gminy i nałożenie dodatku do podatków na ich pokrycie.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło prawie równocześnie, gdyż pismem z dnia 23. Stycznia 1886. L. 10.846/Pr. Wydział krajowy, że Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu zwróciło wprawdzie okólnikiem z dnia 5. Listopada L. 1.178/Pr. uwagę c. k. Starostw na ustawę z dnia 17. Czerwca 1874. (Dz. u. kr. Nr. 52.), która wskazuje właściwą drogę do egzekwowania należytości od gmin, treść tego okólnika pod ./. tutaj załączonego, wskazuje jednak, że c. k. krajowa Dyrekcya skarbu ograniczyła się jedynie na poleceniu c. k. Starostwom, aby czuwały nad tem i wpływały na gminy ze swego stanowiska środkami legalnymi, aby budżety gminne obmyślały także pokrycie na podatki i inne należytości.

Alegat 1.

Okólnik ten nie wskazuje wcale c. k. Starostwom środka, odpowiadającego brzmieniu powołanej ustawy, ażeby przed użyciem innych środków egzekucyjnych przeciw gminie żądały od Reprezentacyj powiatowych wstawienia należytości budżetem gminnym nie objętych w budżet gminny, i nałożenia odpowiedniego dodatku gminnego na ich pokrycie.

Treść tego okólnika znaną już była Wysokiemu Sejmowi przy rozprawach nad tym przedmiotem i skłoniła właśnie Wysoki Sejm do powzięcia powołanej uchwały z 23. Stycznia 1886.

Ważność tej sprawy dla całego ustroju gminnego skłoniła Wydział krajowy do rozpatrzenia tej sprawy, a przedewszystkiem do poinformowania się, czy i o ile w innych królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, zastosowywaną bywa egzekucya polityczna na dodatki gminne.

Po otrzymaniu w tej mierze wyjaśnień od Wydziałów krajowych, wystosował Wydział krajowy w tej sprawie na dniu 5. Października 1886. L. 26.370 pismo do Prezydyum c. k. Namiestnictwa, w którem podnosi, że zaraz w sąsiedniej Bukowinie o tej formie egzekucyi politycznej na dodatki gminne, w jakiej u nas praktykowaną jest, mowy być nie może, ponieważ postanowienie §. 87. naszej ustawy gminnej, że „dodatki gminne „mają być pobierane przez te same organa . . . co podatki", zastąpione jest w §. 82. ustawy gminnej dla Bukowiny postanowieniem, że Zwierzchność gminna ściąga dodatki gminne do podatków przez swe własne organa.

W Wyższej Austryi i Karyntyi również o bezpośredniej egzekucyi politycznej na dodatki gminne mowy nie ma, ponieważ tamtejsze ustawy gminne (§. 80 dla Wyższej Austryi, a §. 82. dla Karyntyi) zostawiają gminie wybór, czy dodatki gminne do podatków bezpośrednio same pobierać mają, czyli też za pośrednictwem c. k. Urzędu podatkowego.

Ustawy podobnej do naszej powyżej powołanej z dnia 17. Czerwca 1874. Dz. u. kr. Nr. 52. czynią i owszem zastósowanie podobnego środka egzekucyi zupełnie zbędnem i niepotrzebnem.

Nadto w krajach, w których podobnie jak u nas, Urzędy podatkowe pobierają podatki za pośrednictwem Zwierzchności gminnyeh, n. p. w Czechach, na Morawie w Szlązku, w Tyrolu, pomimo tego, że w krajach tych gminne dodatki pobierane być winne przez te same organa, co podatki, nie istnieje urządzenie, u nas wprowadzone jedynie w drodze rozporządzenia administracyjnego, przez Wydział krajowy wydanego, że Zwierzchność gminna winna dodatki gminne przez się pobrane oddawać razem z podatkami do Urzędu podatkowego i dopiero następnie podnosić je z tego Urzędu.

W tych krajach i owszem zatrzymuje Zwierzchność gminna, a oddaje Urzędowi podatkowemu jedynie kwoty pobrane tytułem podatków, tudzież dodatków krajowych i powiatowych.

Dla tego też wystarczyłoby i u nas jedynie cofnięcie w drodze administracyjnej wydanego zarządzenia, że Zwierzchności gminne obowiązane są oddawać do urzędu podatkowego kwoty, ściągnięte tytułem dodatków gminnych, ażeby niemożliwem uczynić w dotychczasowej formie przeprowadzanie egzekucyi politycznej na dodatki gminne.

Z tego co przytoczyliśmy wypływa zatem, że okólnik c. k. Prezydyum krajowej Dyrekcyi skarbowej z dnia 5. Listopada 1885. L. 1.178/Pr. odwołuje się wprawdzie do ustawy z dnia 17. Czerwca 1874. Dz. u. kr. Nr. 52., jednakowoż nie wzywa c. k. Starostw do korzystania z postanowień tej ustawy w kierunku w ustawie przepisanym; nie poleca bowiem c. k. Starostwom, ażeby przed zarządzeniem środka egzekucyi politycznej na dodatki gminne, odnosiły się do Reprezentacyi powiatowej o wstawienie zalegającej należytości w budżet gminny i nałożenie odpowiedniego dodatku gminnego na pokrycie należytości w budżet wstawionej, jak to przepisuje

powołana ustawa. Ztąd też już z góry przewidzieć można, że środek w powyższym okólniku rzekomo w zastósowaniu powołanej ustawy zalecony, częstokroć bezskutecznym zostanie, a zatem ustawa ta, w taki sposób zastosowana, nie zaradzi najczęściej potrzebie uciekania się do zgubnego środka politycznej egzekucyi na podatki, którego zastósowaniu, o ile możności zapobiedz było dążnością zarówno ustawy z dnia 17. Czerwca 1874. jako też powyższego okólnika z dnia 5. Listopada 1885. L. 1.178/pr.

Przedstawiwszy w ten sposób sprawę, udaliśmy się powyższem pismem do Prezydyum c. k. Namiestnictwa, ażeby wyjednać zechciało uzupełnienie okólnika c. k. Prezydyum krajowej Dyrekcyi skarbu z dnia 5. Listopada 1885. L. 1.178/pr. po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886., postanowieniem wzywającem c. k. Starostwa, ażeby, gdy zajdzie potrzeba zarządzenia egzekucyi przeciw gminie celem ściągnięcia zalegających, podatków lub należytości w ten sam sposób, jak podatki ściąganych, korzystały przedewszystkiem z postanowienia ustępu piątego §. 70. ustawy gminnej (w brzmieniu ustawy z dnia 17. Czerwca 1874. Dz. u. kraj. Nr. 52) i udawały się do Reprezentacyi powiatowej o wstawienie w budżet gminny kwot odpowiednich, i o nałożenie dodatków do podatków na ich pokrycie.

Petycya Grzegorza Czajkowskiego i towarzyszy, tudzież stowarzyszenia „Narodna Rada“ w Turce w przedmiocie gospodarstwa tamtejszej Rady powiatowej.

Uchwałą z dnia 19. Grudnia 1885. odstąpił Wysoki Sejm petycyę tę Wydziałowi krajowemu do urzędowania w myśl 8. 48. ustawy o reprezentacyi powiatowej.

W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zarządził szczegółowe dochodzenie i przekonał się, że w kasie Wydziału powiatowego w Turce nie ma karygodnych braków, a gdy rachunki powiatowe, począwszy od roku 1883. przez Radę powiatową nie zostały jeszcze załatwione, wstrzymał się Wydział krajowy na razie od dalszych zarządzeń, odsyłając strony do należytego toku instancyi. (LW. 12.941/86).

Petycya mieszkańców przysiołka Starej Skały o odłączenie tegoż od gminy Skały.

Uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innemi petycyę mieszkańców przysiołka Starej Skały o odłączenie tegoż od gminy Skały.

Wydział krajowy nie przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosku na odłączenie Starej Skały od miasta Skały, ponieważ zarówno Rada gminna miasta Skały, jak Wydział powiatowy oświadczyły się przeciw zadośćuczynieniu tej prośbie, a to dla tego, iż Stara Skała nie byłaby w stanie spełnić zadania gminy, a krzywdy podniesione w petycyi są urojone. (LW. 61.165/86).

Petycya Wydziału powiatowego w Wieliczce o uzupełnienie §. 25. ustawy gminnej.

Uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu między innemi niezałatwioną w Wysokim Sejmie petycyę Wydziału powiatowego w Wieliczce, w której na wniosek Zwierzchności gminy Podgórza prosi o uzupełnienie §. 25. ustawy gminnej następującym ustępem:

„Jeżeli członek Zwierzchności lub Rady gminnej wytoczy z jakiegokolwiek powodu w sprawach i interesach własnych proces sądowy

przeciw gminie, w której jako członek Zwierzchności lub Rady gminnej jest czynnym, natedy nie może on brać udziału w obradach Rady i pozostaje zawieszonym w urzędowaniu na tak długo, dopóki spór przeciw gminie wytoczony, prawomocnie rozstrzygniętym nie będzie.

Stosownie do tego wniosku miałoby samo wytoczenie przeciw gminie sporu przez członka reprezentacyi gminnej być wydarzeniem, pociągającem za sobą zawieszenie tegoż w urzędowaniu na czas twania sporu.

Wydział krajowy nie przeczy, że wytwarza się stan niewłaściwy, gdy członek reprezentacyi gminnej wchodzi w stosunek sporu z gminą, której jest przedstawicielem.

Wydział krajowy mniema jednak, że nie mniej równie niewłaściwy stosunek między gminą a jej reprezentantem powstaje także w innych wypadkach, a mianowicie gdy członek Reprezentacyi gminnej wchodzi w ogóle w jakikolwiek stosunek prywatnego interesu z gminą, następnie gdy gmina z takiego stosunku lub w ogóle z jakiejkolwiek przyczyny wchodzi w położenie pozwania swego reprezentanta sądownie, albo też gdy z jakiejkolwiek przyczyny powstaje spór administracyjny, albo też współzawodnictwo gospodarcze lub przemysłowe pomiędzy gminą a jej przedstawicielem.

Stosunek między gminą a jej reprezentantem staje się w takich wypadkach tem bardziej niewłaściwym, a może nawet sprowadzić szkody dla gminy, ponieważ w tych dalszych wyliczonych wypadkach wpłynąć mogłyby na niekorzyść gminy zabiegi zakulisowe, które przy oddaniu sprawy pod rostrzygnienie sądowe mogą chyba tylko bardzo podrzędną rolę odgrywać.

Nic przeto nie przemawia za tem, ażeby z całego szeregu podobnych stosunków wyjąć wyjątkowo tylko wypadek zapozwania gminy przez jej reprezentanta i stanowić na ten wypadek wyjątkowe obostrzone przepisy, podczas gdy całej reszty wypadków tego rodzaju wystarczać miałoby dotychczasowe postanowienie §. 44. ust. gm.

Takie wyjątkowe postanowienie byłoby tem niestosowniejszem, ile że do wiadomości Wydziału krajowego nie doszedł dotąd jeszcze żaden żaden wypadek, w którymby gmina pokrzywdzoną została przez spór sądowy ze strony członka Reprezentacyi gminej gminie wytoczony. Natomiast zarówno Wydziały powiatowe, jako też Wydział krajowy częstokroć występywać musiały w obronie interesu gminy, zagrożonego przez członków Zwierżchności gminnej, lub Radnych wchodzących w interes z gminą i popierających swe prywatne interesa ze szkodą gminy.

W takich wypadkach wystarczał dla ochrony interesów gminy nadzór wyższych władz, ścisłe przestrzeganie postanowień §§. 44. i 103. ustawy gminnej, a w ostatecznym wypadku, gdy się złe inaczej uchylić nie dało, rozwiązanie Rady gminnej na zasadzie §. 109. ust. gm.

Nie ma zatem podstawy do przypuszczenia, jakoby te środki niedostatecznemi być miały, w takim razie, jeżeliby interes gminy narażonym być miał przez spór sądowy gminie wytoczony ze strony członka Reprezentacyi gminnej.

Dla tego nie przedstawia Wydział krajowy wniosku względem uzupełnienia §. 25. ustawy gminnej powyższem postanowieniem, przez Wielicki Wydział powiatowy projektowanem.

Petycya gminy Szczurowej w powiecie Brzeskim o zezwolenie na pobór targowego.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z 23. Stycznia b. r. odstąpiliśmy tę petycyę c. k. Namiestnictwu.

Rozporządzeniem z dnia 25. Lutego 1886. L. 9.567 poleciło c. k. Namiestnictwo Starostwu w Brzesku, ażeby zbadało tę sprawę w porozumieniu z Wydziałem powiatowym i przedłożyło regulamin targowy wraz z taryfą opłat targowych do zatwierdzenia. (LW. 61.319/86).

Petycya gminy Trzcianiec o odpisanie zaległych pożyczek rządowych z roku 1847. i 1852.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 10. Października 1884. odstąpiliśmy petycyę tę c. k. Namiestnictwu.

Rozporządzeniem z dnia 20. Lutego 1886. L. 8.275 zarządziło c. k. Namiestnictwo odpisanie wszystkich zaległości, ciążących na gminie Trzcianiec, z przysiołkiem Krzywe, pochodzących z zapomóg poddańczych, udzielonych tymże w latach 1847. i 1852.

Petycya gminy Zarudzie w sprawie rozłączenia tabeli podatkowej, sporządzonej wspólnie dla gmin Zarudzie, Jezierzanka i Zarudki.

Uchwałą z dnia 29. Grudnia 1885. odstąpił Wysoki Sejm tę petycyę c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia.

C. k. Starostwo w Złoczowie otrzymało polecenie od c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu dnia 15. Stycznia 1886. do L. 2073, aby wedle odrębności, jaką ma miejscowość katastralna Zarudzie jako samoistna gmina polityczna, zarządziło natychmiast wydanie osobnej tabeli płatniczej i o tem gminę Zarudzie zawiadomiło.

Petycya kilku mieszkańców wsi Smolnika o wydzielenie ich gruntów ze związku tej gminy a przyłączenie napowrót do gminy Procisne.

Odezwą z dnia 16. Czerwca 1886. L. 13516 oznajmiła c. k. krajowa Dyrekcya skarbu Wydziałowi krajowemu, że zażalenie kilku właścicieli gruntów położonych w gminie Smolniku, a przynależnych do gminy Procisnego, o wyłączenie tych gruntów ze Smolnika i wcielenia takowych do gminy Procisnego, stanowczo uchylone zostało, jak to wynika ze sprawozdań c. k. Starostwa w Lisku z dnia 18. Lipca i 22. Grudnia 1885. L. L. 6921 i 12818, wystosowanych do tutejszego c. k. Namiestnictwa, sporządzeniem przez c. k. Urząd podatkowy w Lisku dla pomienionych właścicieli odrębnej dodatkowej tabeli podatkowej, na podstawie której Zwierzchność gminy Procisna obecnie jak dawniej pobiera od nich podatki.

Dalej sięgające zarządzenie od tego, co już spowodowano przez c. k. Starostwo, względnie c. k. Urząd podatkowy w Lisku, nie może mieć w obecnym wypadku miejsca, a to ze względu na okoliczność, że wspólne granice polityczne obu gmin są identyczne z temi samemi granicami katastralnemi, a zmiana terytoryalna nastąpićby mogła tylko w takim razie, jeżeliby uchylono zachodzący obecnie brak wszelkiej łączności terytoryalnej pomiędzy gruntami pomienionych właścicieli, a gruntami właściwej gminy Procisna.

Petycya Rady powiatowej Kolbuszowskiej o przedłużenie ważności paszportów bydlęcych.

Uchwałą powziętą na posiedzeniu dnia 2. Października 1884. odstąpił Wysoki Sejm c. k. Namiestnictwu do możliwego uwzględnienia petycyę Wydziału powiatowego w Kolbuszowej, zmierzającą do przedłużenia terminu ważności paszportów bydlęcych wewnątrz kraju z wyjątkiem pasu granicznego z 10ciu na 30ci dni.

Odezwą z dnia 2. Czerwca 1884. L. 9655 zawiadomiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa rzeczony Wydział powiatowy, że nie mogłoby poprzeć w c. k. Ministerstwie zmiany odnośnego postanowienia §. 8. rozp. min. z dnia 12. Kwietnia 1880. (L. 36. dz. u. P.). Paszporty bydlęce bowiem jak to wyraźnie podnosi ustawa z dnia 29. Lutego 1880. (L. 35. dz. u. P. rozdz. 3. §. 8.) i ustawa z d. 29. Lutego 1880. (L. 37. dz. u. p. rozdz. II. §. 12. *a)*, są jednym ze środków zaradczych przeciw wprowadzeniu w obrót handlowy bydła dotkniętego chorobą zaraźliwą. Właściwym zaś środkiem w tej mierze nie jest o tyle sam paszport, ile raczej poprzedzające każde wydanie i przedłużenie paszportu oględziny bydlęcia przez znawcę celem sprawdzenia jego stanu zdrowia, czego paszport jest niejako udokumentowaniem. Przedłużenie więc terminu ważności takiego paszportu na dni 30 dozwalałoby tem samem wprowadzenia w obrót bydlęcia, którego stan zdrowia przed 30 dniami był sprawdzony, na który to okres czasu jednak według zasad weterynaryi oględziny nie mogą dać żadnej gwarancyi co do stanu zdrowia bydlęcia; gdyż żadna z chorób zaraźliwych u bydląt nie ma tak długiego okresu wylęgania przyrzutu, by w owym przez Wydział powiatowy zaproponowanym terminie nie mogło nastąpić zarażenie przez bydlę, choćby ono przy oględzinach było zdrowe. Zmiana taka w duchu powołanego powyżej wniosku, choćby nawet tylko wewnątrz kraju z wyłączeniem pasu granicznego wprowadzona, mogłaby z łatwością stać się powodem rozwleczenia choroby zaraźliwej (L. W. 15522/86).

Petycya Limanowskiego Wydziału powiatowego w sprawie paszportów dla koni.

Uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu między innemi niezałatwioną petycyę Wydziału powiatowego w Limanowej o wyjednanie cofnięcia rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z dnia 25. Listopada 1885. L. 64.494 w sprawie wydawania paszportów dla koni. Na podstawie końcowego ustępu §. 8. powszechnej ustawy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z dnia 29. Lutego 1880. Dz. u. P. Nr. 35. wydało c. k. Namiestnictwo na dniu 5. Marca 1884. do L. 12.825 rozporządzenie, że konie przyprowadzone na targowice końskie równie jak konie wyprowadzane z targowic, zaopatrzone być winne w paszporta dla bydła przepisane a wydawane przez przełożonych gmin i obszarów dworskich. To rozporządzenie rozszerzyło następnie c. k. Namiestnictwo rozporządzeniami z dnia 13. Lutego 1885. L. 8814 i dnia 25. Listopada 1885. L. 64.494 także do koni przedstawianych c. k. remontowym komisyom asenterunkowym i komisyom klasyfikacyjnym. Ze względu, że powyższe zarządzenia oparte są na przepisie ustawy i wywołane zostały ważnemi względami kultury krajowej, nie uważa Wydział krajowy za stósowne domagać się od c. k. Namiestnictwa cofnięcia powyższych zarządzeń. O czem zawiadomiliśmy Wydział powiatowy (L. W .13.460/86).

Petycya gmin Przegini duchownej i narodowej w przedmiocie wydzierżawienia prawa polowania na gruntach gminnych i włościańskich.

Uchwałą z 10. Września 1884. przekazał Wysoki Sejm petycyę gmin Przegini duchownej i narodowej Wydziałowi kraj. do załatwienia.

W petycyi tej użalały się wspomniane gminy, iż c. k. Starostwo w Krakowie przedłużyło w r. 1883. Zarządowi hrabstwa Tęczyńskiego na dalszych 6 lat dzierżawę prawa polowania na gruntach gminnych i włościańskich z pominięciem korzystniejszych ofert. — Petycyę tę odstąpiliśmy c. k. Namiestnictwu, które pod dniem 30. Sierpnia 1886. do L. 54.023 oznajmiło nam, iż sprawa ta została załatwioną dnia 10. Sierpnia 1886. w drodze ugody pomiędzy rzeczonemi gminami a Zarządem hrabstwa Tęczyńskiego.

W sporach wytoczonych przed Trybunałem administracyjnym odrzucił tenże po przeprowadzeniu rozprawy ustnej:

1. Wyrokiem z 29. Października 1885. L. 2526. (L. W. 64.169) zażalenie małżonków Rappaportów przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 17. Kwietnia 1885. L. 19.012 nakazującego tymże zamurować samowolnie wybite okno w domu pod l. $366^{2}/_{4}$ we Lwowie.

2. Wyrokiem z 29. Października 1885. L. 2.527 (LW. 64.171) zażalenie Agnieszki Wołos i Zofii Łozińskiej przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 3. Kwietnia 1885. L. 16.527 w przedmiocie rekonstrukcyi realności pod l. $100^{4}/_{4}$ we Lwowie.

3. Wyrokiem z dnia 30. Grudnia 1885. L. 3.368 (LW. 9.949) zażalenie Wydziału krajowego przeciw c. k. Ministerstwu wyznań i oświaty i gminie Skawina z powodu orzeczenia c. k. Ministerstwa z 21. Czerwca 1884. L. 9.553 w przedmiocie obowiązku gminy Skawiny przyczyniania się do płac nauczycieli szkoły ludowej w Skawinie.

Dalej odrzucił c. k. Trybunał administracyjny bez rozprawy:

4. Uchwałą z 28. Września 1885. L. 2.437 (LW. 52.165/85.) zażalenie Edwarda Maurycego Temple, byłego kierownika oddziału manipulacyjnego w Magistracie krakowskim przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 7. Marca 1872. L. 1.277 w przedmiocie przyznania mu emerytury.

5. Uchwałą z 28. Września 1885. L. 2.412 (LW. 52.166/85.) zażalenie Jana Czerwca naczelnika gminy Gogołowa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 19. Lipca 1885. L. 1.922 zasądzającego go na grzywnę za nieprzyzwoite zachowanie się w biurze Jasielskiego Wydziału pow.

6. Uchwałą z 12. Października 1885. L. 2.153 (LW. 54.370/85.) zażalenie Piotra Sołomki, byłego wójta w Pukowie, przeciw orzeczeniom Wydziału krajowego z dnia 27. Stycznia 1885. L. 3.950 i z d. 4. Kwietnia 1885. L. 10.682, któremi uznano Sołomkę winnym przekroczenia i zaniedbania obowiązków naczelnika gminy, orzeczono tegoż odpowiedzialność za wyrządzoną gminie Puków szkodę w jej majątku w kwocie 631 zł. 44 ct. i skazano go na ponoszenie kosztów dochodzenia.

7. Uchwałą z 14. Grudnia 1885. L. 3.265 (LW. 67.023) zażalenie Mendla Pfeffer i towarzyszy przeciw tutejszemu orzeczeniu z 22. Września 1885. L. 47 968 w przedmiocie ugody zawartej przez gminę Sołotwinę z izraelickimi rzeźnikami.

8. Uchwałą z d. 11. Stycznia 1886. L. 3 (LW. 4.720) zażalenie Stanisława Wawrzaszek i towarzyszy przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 1. Września 1885. L. 44.252 w przedmiocie opłaty za użytkowanie pastwiska gminnego w Dąbrówkach.

9. Uchwałą z 22. Lutego 1886. L. 472 (LW. 14.019) zażalenie Józefa Matusika, byłego naczelnika gminy Niepołomic, przeciw orzeczeniu c. k. Namiestnictwa z 4. Grudnia 1885. L. 75.771, składającemu go z urzędu naczelnika gminy, tudzież przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 13. Grudnia 1885. L. 64.082 co do ponoszenia kosztów dochodzenia administracyjnego.

10. Uchwałą z 3. Maja 1886. L. 1.134 (LW. 26.360) zażalenie Józefa Mastalskiego, byłego sługi Magistratu w Krakowie, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 13. Października 1885. L. 50.840 w przedmiocie nieprzyznania mu emerytury i oddalenia ze służby.

11. Uchwałą z 17. Maja b. r. L. 1.019 (LW. 27.843) zażalenie Neche Hescheles i tow. przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 17. Listopada 1885. L. 58.349 w przedmiocie sekwestracyi domu pod L. 186$^{2}/_{4}$ we Lwowie.

12. Uchwałą z 17. Maja b. r. L. 1.300 (LW. 27.844) zażalenie Iwana Popiwczuka, byłego naczelnika gminy Żabie, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 19. Lutego b. r. L. 9.572, skazującego go na ponoszenie kosztów dochodzenia dyscyplinarnego.

13. Uchwałą z 15. Czerwca b. r. L. 1.238 (LW. 33.632) zażalenie mieszkańców przysiółka Bór ad Brzeszcze przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 27. Listopada 1885. L. 58.170 w przedmiocie uposażenia duszpasterstwa w Brzeszczach.

14. Uchwałą z 5. Lipca b. r. L. 1.412 (LW. 43.081) zażalenie gminy m. Sambora przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 28. Grudnia 1885. L. 65.787 w przedmiocie udzielonego siostrom Friedrichom konsensu na budowę domu w realności pod L. 167 w Samborze.

W następujących sprawach uchylił c. k. Trybunał administracyjny orzeczenie Wydziału krajowego z poleceniem wydania ponownie orzeczenia:

15. Wyrokiem z 14. Września 1885. L. 1.743 (LW. 50.539) orzeczenie Wydziału krajowego z 23. Grudnia 1884. L. 64.180 w przedmiocie użytkowania pastwiska gminnego w Uhnowie przez izraelickich członków gminy.

16. Wyrokiem z 26. Października 1885. L. 2.598 (LW. 64.170) orzeczenie Wydziału krajowego z 11. Sierpnia 1885. L. 40.455 w przedmiocie zniesienia nowo wybudowanego domu w Olszanicy przez Froima Feldera w skutek zażalenia Feldera.

17. Wyrokiem z 14. Maja b. r. L. 1.282 (LW. 37.566) orzeczeniem Wydziału krajowego z 21. Lipca 1885. L. 27.150 w przedmiocie pretensyi ś. p. Maryi Demkowiczowej do gminy Pilzna o zaopatrzenie w skutek zażalenia jej córki Tekli Bełdowskiej.

18. W skutek zażalenia Wydziału krajowego uchylił c. k. Trybunał administracyjny wyrokiem z 30. Grudnia 1885. L. 3.369 (LW. 9.951/86)

orzeczenie c. k. Ministerstwa oświaty z 6. Sierpnia 1884. L. 11.378 w przedmiocie obowiązku gminy Ropczyce przyczyniania się do płac nauczycieli szkoły ludowej w Ropczycach. Stan sprawy przedstawia się w następujący sposób:

Rozporządzeniem z 18. Stycznia 1884. L. 13.065 utrzymała krajowa Rada szkolna w mocy swe orzeczenie z dnia 8. Maja 1875. L. 10.362 w sprawie reorganizacyi szkoły ludowej w Ropczycach, a w szczególności także postanowienia, któremi zobowiązano gminę Ropczyce do płacenia na płace nauczycieli na podstawie deklaracyi z dnia 12. Lipca 1874. rocznie kwoty 1.100 zł.

Przeciw temu rozporządzeniu Rady szkolnej wniosła gmina rekurs do Ministerstwa, które orzeczeniem z 6. Sierpnia 1884. L 11.378 w uwzględnieniu tego rekursu zniosło postanowienia krajowej Rady szkolnej, tyczące się prestacyi gminy Ropczyce na płace nauczycieli i orzekło że:

„Miasto Ropczyce nie mając prawa ograniczenia swych prestacyi na płace nauczycieli do maksymalnej kwoty, oznaczonej w art. 18. ustawy z 2. Maja 1873. (L. 250 dz. u. kr.), względnie z 28. Grudnia 1882. (L. 2 dz. u. kr.), obowiązane jest w myśl ustępu 2. artykułu 19. powyższych ustaw pokrywać wydatki na utrzymanie nauczycieli przy ewentualnej pomocy funduszu szkolnego okręgowego, względnie krajowego, i w tym względzie ma c. k. Rada szkolna krajowa po dokładnem zbadaniu stosunków majątkowych tej gminy wydać w myśl powołanego ustępu ustawy właściwe zarządzenie.“

„Względem pokrywania wydatków na rzeczone potrzeby tej szkoły, obowiązują postanowienia art. 24. powyższej ustawy krajowej.“

Ponieważ przez uchylenie obowiązku gminy Ropczyce, wypływającego z prawomocnego oświadczenia z dnia 12. Lipca 1874. wypłynąć mogło obciążenie funduszu szkolnego okręgowego, względnie krajowego, wniósł Wydział krajowy zażalenie do Trybunału administracyjnego; skutkiem czego uchylono orzeczenie Ministerstwa oświaty z 6. Sierpnia 1884. L. 11.378.

Inne ważniejsze sprawy Departamentu I.

Wykonanie nadzoru nad działalnością Zwierzchności gminnych nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, tudzież nad rachunkowością, kasowością Rad powiatowych i zakładowym majątkiem powiatów.

Z ważniejszych zarządzeń wydanych w wykonaniu nadzoru nad działalnością Zwierzchności gminnych, nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, tudzież nad rachunkowością i kasowością Rad powiatowych i zakładowym majątkiem powiatów podnosimy następne.

Okólnikiem z dnia 31. Października 1885. L. 55.640 zawiadomiliśmy wszystkie Wydziały powiatowe o zarządzeniu c. k. Ministerstwa sprawiedliwości wydanem do wszystkich sądów, by sądy te o każdorazowem wniesieniu skargi przeciwko gminom, zawiadamiały autonomiczne Władze, którym czuwanie nad zarządem majątku gminnego jest poruczonem. Rozporządzenie to p. Ministra sprawiedliwości jest ze względu na majątek gmin wielkiej doniosłości, albowiem wyższe Władze autonomiczne mogą zawczasu poczynić kroki celem ratowania zakładowego majątku.

Z powodu częściej ponawiających się klęsk pożaru w naszym kraju, zarządził Wydział krajowy okólnikiem z dnia 20. Kwietnia b. r. L. 21.701 wystosowanym do wszystkich Wydziałów powiatowych na ręce

Prezesów ogólną rewizyę i próbę przyrządów ogniowych we wszystkich miastach i miasteczkach przy współudziale Zwierzchności gminnych i radnych. Sprawozdania o wykonaniu polecenia i zarządzeniach poczynionych celem uzupełnienia braków wpływają.

Ponieważ zdarzały się nawet częściej wypadki, że Wydział krajowy w sprawach ważnych, odnoszących się do gospodarki powiatów lub gmin, zmuszony był wystósowywać po kilka, a nawet po kilkanaście reskryptów, na które odpowiedzi nie otrzymywał, a to przeważnie w skutek przewinienia funkcyonaryuszów kancelaryj powiatowych, przeto zawezwał Wydział krajowy okólnikiem z dnia 25. Maja 1886. L. 28.420 wszystkich Panów P. T. Prezesów Rad powiatowych, ażeby bezzwłocznie zarządzili sporządzenie wykazu wszystkich zaległych spraw i dopilnowali, ażeby takowe w najkrótszym czasie załatwione zostały.

W przedmiocie bezpośredniego nadzoru nad gminami i powiatami podnieść musimy, że tak powiaty jak i gminy proszą Wydział krajowy coraz częściej o przeprowadzenie fachowych lustracyi na koszt powiatów względnie gmin.

Fakt ten uważa Wydział krajowy stanowczo jako objaw dodatni coraz głębiej odczutej potrzeby zaprowadzenia porządku w administracyi gminnej, a względnie powiatowej.

W ten sposób delegowaliśmy komisye do Myszkowic powiatu Tarnopolskiego, Biecza, Czerepina powiatu Lwowskiego, Tarnopola w sprawie gminy Proniatyna, Lubaczowa, Kamionki, Przewłoki powiatu Buczackiego, Przemyślan i poczyniliśmy na podstawie dochodzeń szczegółowe zarządzenia, które dostrzeżone wadliwości usunąć winny.

Stosując się do życzenia c. k. Namiestnictwa delegowaliśmy komisyę do Andrychowa i spowodowaliśmy połączenie wsi i miasta Andrychowa, w skutek czego długoletnie spory pomiędzy temi gminami uchylone zostaną.

Ponieważ gmina Zakopane powiatu Nowotarskiego z każdym rokiem jako stacya klimatyczna i miejsce pobytu gości coraz większego znaczenia nabiera, a liczba gości w roku bieżącym na tysiące wzrosła, z czego górale wiele korzyści odnoszą, przeto delegował Wydział krajowy komisyę do Zakopanego celem uregulowania gospodarki, a szczególniej policyi budowniczej, ogniowej i sanitarnej.

Na podstawie dochodzenia przeprowadzonego na miejscu, złożony został z urzędu naczelnik gminy w Rodatyczach i Majdanie.

Na podstawie dochodzenia przeprowadzonego w Kałuszu, poczyniliśmy stosowne kroki, ażeby Rada gminna rozwiązaną została.

Wynik dochodzenia i likwidacyi w Niepołomicach odstąpiony został z powodu znacznych braków c. k. Prokuratoryi Państwa w Krakowie.

Wynik likwidacyi w Lipnicy murowanej powiatu Bocheńskiego odstąpiony został z powodu znacznych braków c. k. Prokuratoryi Państwa w Krakowie.

Wynik dochodzenia i likwidacyi w Oświęcimiu wykazujący znaczne braki i nadużycia odstąpiony został c. k. Prokuratoryi Państwa w Wadowicach.

Wynik likwidacyi w Lipniku powiatu Bialskiego wykazujący znaczne braki i nadużycia odstąpiony został c. k. Prokuratoryi Państwa w Wadowicach.

Wynik dochodzenia w Busku odstąpiony został Wydziałowi powiatowemu w Kamionce do zarządzenia, a Wydział powiatowy odstąpił sprawę c. k. Prokuratoryi Państwa z powodu deficytów.

W końcu zarządziliśmy lustracyę gospodarki powiatowej w Turce, Wieliczce, Husiatynie i skontrum kasy powiatowej w Żydaczowie i na tej podstawie wydaliśmy stosowne zarządzenia.

Skontrum kasy powiatowej w Nowym Targu spowodowało Wydział krajowy do zarządzenia likwidacyi, która jest w toku.

Sprawa likwidacyi galicyjskiego Zakładu kredytowego włościańskiego, zagrażająca w wysokim stopniu stanowi włościańskiemu, była przedmiotem szczególnej rozwagi Wydziału krajowego.

W tym ważnym przedmiocie wydał Wydział krajowy do wszystkich Wydziałów powiatowych z dnia 16. Stycznia 1886. L. 1.175 okólnik następującej treści:

„L. 1.175/86. Doszło do wiadomości Wydziału krajowego, że galicyjski Zakład kredytowy włościański w likwidacyi wystawia obecnie mnogie realności i grunta włościańskie na licytacyę, które często zakupione bywają przez spekulantów, nie należących do stanu włościańskiego, celem pozbywania nabytych realności następnie po cenach wyższych, czyniąc tym sposobem włościańskie zagrody przedmiotem handlu zyskownego.

Sprzedaż tak znacznej ilości zagród włościańskich ma pod względem społecznym doniosłe znaczenie, a Władze autonomiczne postawione na straży ekonomicznych interesów kraju, powiatów i gmin, obowiązane są uczynić to wszystko, co jest w ich mocy, ażeby posiadłości włościańskie uratować, jeżeli już nie dla właścicieli, to przynajmniej dla stanu włościańskiego już i tak podupadłego i ażeby takowe nie stały się łupem spekulantów zagnieżdżających się po wsiach ze szkodą gmin.

Z tych powodów wskazaną jest ze strony Wydziałów powiatowych akcya, dążąca do zachęcenia włościan do nabywania takich realności, to za pomocą kredytu w kasach pożyczkowych gminnych, to ewentualnie spowodowaniem w danych warunkach Rad gminnych, a nawet Rad powiatowych, ażeby takie posiadłości włościańskie przechodowo zakupywane bywały na rzecz gmin lub powiatów, zanim się zgłosi włościanin o zakupno, któremuby odprzedać można nabytą realność bez szkody dla gminy lub powiatu.

W tym celu udzielać będziemy Wydziałowi powiatowemu powiadomienia o każdej na skutek żądania Zakładu kredytowego włościańskiego w likwidacyi rozpisanej licytacyi posiadłości włościańskiej i tuszymy sobie, że Wydział powiatowy nie omieszka rozwinąć zbawienną akcyę w kierunku wskazanym, ażeby o ile to uzyskać się da z zachowaniem ostrożnościami naturą rzeczy wskazanemi, zapobiedz wywłaszczeniu włościan na wielką skalę.“

Następnie odniół się Wydział krajowy odezwą z dnia 12. Lutego 1886. L. 8.553 do Najprzewielebniejszych konsystorzów wszystkich trzech obrządków z gorącą prośbą, ażeby duchowieństwo wspierało Wy-

działy powiatowe w akcyi ratunkowej. Odpis odezwy udzieliliśmy Wydziałom powiatowym okólnikiem następnej treści:

„L. 8.553. Dodatkowo do okólnika z 16. Stycznia 1886. L. 1.175 zawiadamiamy Wydział powiatowy, że równocześnie udajemy się do konsystorzów wszystkich trzech obrządków z prośbą o popieranie akcyi władz autonomicznych w przedmiocie zapobiegania wywłaszczaniu stanu włościańskiego przez spekulantów.

Odpis odezwy załącza się.

Natomiast polecamy Wydziałowi powiatowemu, ażeby o każdej sprzedaży zagrody włościańskiej, czy to z wolnej ręki, czy też w drodze przymusowej licytacyi zawiadamiał zawczasu XX. proboszczów obu obrządków z prośbą, ażeby popierali działalność władz autonomicznych według wskazanego programu.

Należy przeto zawczasu przygotować blankiety odezw i takowe rozsyłać przy każdym poszczególnym wypadku sprzedaży.

W razie potrzeby mógłby Bank krajowy przyjść z pomocą, czy to gminom czy powiatom.

O poczynionych zarządzeniach złoży nam Wydział powiatowy nieochybnie sprawozdanie do 30 dni.“

W końcu zawiadamia Wydział krajowy Wydziały powiatowe o każdej poszczególnej licytacyi zagrody włościańskiej, jakoteż o zamierzonej sprzedaży tych realności i gruntów, które zakład na własność nabył i zachęca Wydziały powiatowe do najgorliwszej czynności.

W ten sposób uczynił Wydział krajowy to wszystko, co było w jego mocy, ażeby zapobiedz złym skutkom. Dalsza czynność musi być Wydziałom powiatowym pozostawioną.

Fundacya ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan Galicyi.

W roku bieżącym przypadło do rozdziału z fundacyi ś. p. Edwarda Lewińskiego 1.412 zł. 72 ct., którą to kwotę w myśl §. 5. aktu fundacyi wręczono na wniosek i za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Żywcu 28 zubożałym włościanom tegoż powiatu, a mianowicie 27 włościanom udzielono zapomogi po 50 zł., jednemu zaś w kwocie 62 zł. 72 ct.

Uwolnienie od opłaty pocztowej korespondencyi Reprezentacyj powiatowych z gminami.

W tym przedmiocie otrzymaliśmy z Prezydyum c. k. Namiestnictwa następujące pismo z 1. Stycznia 1886. L. 12.076/pr.:

„Wysokie c. k. Ministerstwo handlu wydało w porozumieniu z Wysokiem c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 19. Grudnia 1885. L. 43.561 wystosowanym do Dyrekcyj poczt w Pradze, Lwowie i Gracu rozporządzenie, że urzędowe korespondencye Reprezentacyj powiatowych i tychże Wydziałów z urzędami gminnemi, mają być w myśl art. II. ustępu 7. ustawy z dnia 2. Października 1865. na przyszłość wolne od opłaty pocztowej.

O tem mamy zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy w skutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 21. Grudnia 1885. L. 5.208/M. J. odnośnie do tutejszej odezwy z dnia 26. Grudnia 1882. L. 13.366/pr.“

O treści tej odezwy zawiadomiliśmy wszystkie Wydziały powiatowe okólnikiem z 5. Stycznia 1886. L. 403.

Sprawa budowy koszar przy pomocy bezprocentowych pożyczek z funduszu krajowego.

Zdając sprawę z użycia funduszów na budowę koszar, niech nam wolno będzie przedstawić stan rzeczy, t. j. użycie funduszów przez Wysoki Sejm na powyższy cel przeznaczonych od początku, czyli od chwili, gdy Wysoki Sejm postanowił subwencyonować budowę koszar w kraju.

Uchwałą z dnia 21. Października 1881. przeznaczył Wysoki Sejm na budowę koszar celem udzielania bezprocentowych pożyczek gminom lub osobom prywatnym z funduszu krajowego:

1.	na r. 1882. kwotę	60.000 zł.
	Uchwałą zaś z 28. Września 1882.	
2.	na r. 1883. kwotę	120.000 „
3.	na r. 1884. kwotę	120.000 „
	Wreszcie uchwałą z 27. Września 1884. przeznaczył Wysoki Sejm	
4.	na r. 1885. kwotę	120.000 „
5.	na r. 1886. kwotę	120.000 „
6.	na r. 1887. kwotę	120.000 „
	Razem .	660.000 zł.

Temi funduszami rozporządził Wydział krajowy w sposób następujący:

1.	Gminie	Trembowla	przyznano pożyczkę	10.000 zł.
2.	„	Złoczów	„ „	6.000 „
3.	„	Rzeszów	„ „	20.000 „
4.	„	Przemyśl	„ „	25.000 „
5.	„	Sanok	„ „	10.000 „
6.	„	Brzeżany	„ „	4.000 „
7.	„	Gródek	„ „	20.000 „
8.	„	Brzeżany	„ „	18.000 „
9.	„	Stanisławów	„ „	60.000 „
10.	„	Kołomyja	„ „	30.000 „
11.	„	Czortków	„ „	15.000 „
12.	„	Przemyśl	„ „	100.000 „
13.	„	Tarnopol	„ „	25.000 „
14.	„	Trembowla	„ „	50.000 „
15.	„	Jarosław	„ „	35.000 „
16.	„	Gródek	„ „	30.000 „
17.	„	Żółkiew	„ „	30.000 „
18.	„	Lwów	„ „	60.000 „
19.	„	Stanisławów	„ „	40.000 „
20.	„	Rzeszów	„ „	40.000 „
			Razem	628.000 zł.

Pozostało do dyspozycyi Wydziału krajowego jeszcze 32.000 zł.

Niektóre gminy, jak Brzeżany, Przemyśl, Trembowla, Gródek, Stanisławów i Rzeszów, otrzymały pożyczkę dwa razy, a to z tego powodu, że dwojakie budowały koszary.

Gdy, jak wyżej wykazano, Wydział krajowy subwencyonował 20 gmin, a między temi 6 gmin po dwa razy, pozostaje w ogóle subwencyonowanych gmin 14, w których budowa koszar albo już wykończona, a budynki oddane do użytku władz wojskowych, lub w których budowa zostaje w toku,

albo rokowania z władzami wojskowemi celem zatwierdzenia planów budowy nie zostały jeszcze przeprowadzone.

W miarę tego, jak budowa koszar postępowała, wypłacał Wydział krajowy przyznaną pożyczkę.

Tym sposobem wypłacił w ratach w miarę postępu budowy:

1.	Gminie	Trembowla	10.000 zł.
2.	„	Złoczów	6.000 „
3.	„	Rzeszów	20.000 „
4.	„	Przemyśl	25.000 „
5.	„	Sanok	10.000 „
6.	„	Brzeżany	4.000 „
7.	„	Gródek	20.000 „
8.	„	Brzeżany	18.000 „
9.	„	Stanisławów	60.000 „
10.	„	Kołomyja	30.000 „
11.	„	Trembowla	30.000 „
12.	„	Jarosław	20.000 „
13.	„	Lwów	60.000 „
14.	„	Stanisławów	40.000 „
		Razem	353.000 zł.

Przyznane pożyczki, a nie wypłacone jeszcze, są następujące:

1.	Gminie	Czortków	15.000 zł.
2.	„	Przemyśl	100.000 „
3.	„	Tarnopol	25.000 „
4.	„	Trembowła	20.000 „
5.	„	Jarosław	15.000 „
6.	„	Gródek	30.000 „
7.	„	Zółkiew	30.000 „
8.	„	Rzeszów	40.000 „
		Razem	275.000 zł.

Zestawiwszy więc:

a)	kwotę, która pozostaje do dyspozycyi Wydziału krajowego	32.000 zł.
b)	kwotę wypłaconych pożyczek	353.000 „
c)	kwotę przyznanych a nie wypłaconych jeszcze pożyczek	275.000 „
	dają razem	660.000 zł

Departament II.

Szef: Dr. Józef Wereszczyński, Członek Wydziału krajowego.

Ustawa regulująca prawo do wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku, jako zawierające żywicę ziemną.

Odezwą z dnia 15. Lipca 1885. L. pr. 6.620 zawiadomiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 17. Grudnia 1884. użyczyć najłaskawiej Najwyższej Sankcyi uchwalonej przez Sejm krajowy na dniu 15. Października t. r. ustawie regulacyjnej prawo wydobywania minerałów, które mogą służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną. Ustawa ta ogłoszona na dniu 31. Marca r. b. w Dzienniku ustaw i rozp. krajowych Nr. 35. została na dniu 25. Kwietnia r. b. uzupełnioną przepisami górniczo-policyjnemi, wydanemi przez c. k. Starostwo górnicze w Krakowie, a udział, jaki Wydział krajowy przyjął w ułożeniu tych przepisów, będzie Wysokiemu Sejmowi obszerniej w sprawozdaniu naszem w przedmiocie spraw górniczych przedstawiony.

Ustawa o uwolnieniu nowopowstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, na okres dziesięciu lat, licząc od dnia otwarcia tych zakładów.

Odezwą z dnia 31. Stycznia 1886. L. 850/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że Jego Ces. król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 20. Stycznia 1886. raczył najłaskawiej użyczyć Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. Października 1884. projektowi ustawy, wedle której wyszczególniono w niej zakłady przemysłowe, jakie w Galicyi do końca roku 1894. nowo powstaną, uwolnione będą od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, na okres dziesięciu lat, licząc od dnia otwarcia tych zakładów.

Ustawy „o urządzeniu i wykonywaniu rybactwa na wodach krajowych“ — i „o ochronie rybactwa na wodach krajowych“.

Na posiedzeniu dnia 12. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm:

1. Ustawę o urządzeniu i wykonywaniu rybołostwa na wodach krajowych;

2. ustawę o ochronie rybactwa na wodach krajowych.

Ustawy powyższe przesłał Marszałek krajowy pismem z dnia 12. Stycznia r. b. L. 911/S. JEksc. p. Namiestnikowi.

Do chwili zaś zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy w sprawie tej żadnej wiadomości od c. k. Rządu.

Ustawa „o wprowadzeniu kart i certyfikatów myśliwskich“.

Na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia 1886. uchwalił Wysoki Sejm ustawę o wprowadzeniu kart i certyfikatów myśliwskich.

Ustawę powyższą przesłał Marszałek krajowy pismem z dnia 20. Stycznia r. b. L. 1.117/S. JE. p. Namiestnikowi.

Do chwili zaś zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy w sprawie tej żadnej wiadomości od c. k. Rządu.

Uchwała finansowa na rok 1886".

Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 16. Marca 1886. L. 2.189/pr., że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 6. Marca 1886. zatwierdzić najłaskawiej uchwałę Sejmu krajowego z dnia 23. Stycznia 1886. według której na pokrycie niedoboru funduszu krajowego ma być pobierany w roku 1886. dodatek po 30 ct. od każdego zł. całej należytości podatków bezpośrednich.

Uchwała o dodatkach do podatków dla funduszów indemnizacyjnych.

Odezwą z dnia 10. Kwietnia 1886. L. 2.986/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa oznajmiło Wydziałowi krajowemu, że Jego Ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 1. Kwietnia 1886. zatwierdzić najłaskawiej uchwalony przez Sejm krajowy rozkład dodatków dla galicyjskich funduszów indemnizacyjnych na r. 1886., a mianowicie: dla funduszu indemniz. wschodniej i zachodniej Galicyi po 30 ct. a. w., a dla funduszu indemnizacyjnego Wielkiego Księstwa Krakowskiego po 21 ct. od jednego złotego całej należytości podatków bezpośrednich.

Rezolucye dotyczące ścisłego wykonywania w obu połowach monarchii przepisów taryfy cłowej na oleje mineralne (XXI.), oraz uzyskania wyższych ceł dla tych olejów i innych produktów żywicznych, przy odnowieniu cłowo-handlowego układu z Węgrami, i rezolucye dotyczące uproszczenia poboru i kontroli podatku spożywczego od olejów służących do oświetlenia.

Rezolucye Wysokiego Sejmu z dnia 20. Stycznia 1886., dotyczące ochrony krajowego górnictwa i przemysłu naftowego od zagranicznej konkurencyi, a szczególnie od wwozu zabarwionego destylatu rosyjskiego za opłatą li cła od surowca, objaśnione co do wykonania istniejących przepisów celnych wnioskiem specyalnej ankiety, zwołanej przez krajowe Towarzystwo naftowe na dniu 7. Grudnia 1885. do Lwowa, a co do podwyższenia ceł ochronnych od produktów naftowych petycyą Wydziału kra jowego i Towarzystwa naftowego, wniesioną do Wysokiego Sejmu dnia 9. Stycznia 1886. — zostały c. k. Rządowi przedstawione i są obecnie przedmiotem konstytucyjnego traktowania w Radzie państwa i układów z królewskim Rządem węgierskim.

Uchwała w sprawie utworzenia składów zbożowych.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o petycyach Towarzystwa rolniczego krakowskiego, Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego i konferencyi odbytej podczas VII. targu zbożowego we Lwowie w sprawie składów zbożowych co następuje:

a) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wszedł w rokowania z Bankiem krajowym i przedsięwziął co należy celem wprowadzenia jak najrychlej w życie publicznych składów *(entrepots)*, z prawem wydawania listów składowych *(varrants)* na podstawie rozporządzenia ministeryalnego z dnia 19. Czerwca 1866. (Dz. u. p. Nr. 86)".

„W razie potrzeby zasiłku z funduszów krajowych lub gwarancyi ze strony kraju, przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi odpowiednie wnioski".

„*b)* Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby tenże poczynił starania u Wysokiego c. k. Rządu, iżby przy przyszłym układzie z Bankiem austro-węgierskim zastrzeżone zostało prawo lombardowania warrantów publicznych składów zbożowych".

W wykonaniu polecenia *ad a)* wezwał Wydział krajowy pismem z dnia 23. Lutego r. b. L. 7.252 Dyrekcyę Banku krajowego, ażeby wzięła pod rozwagę, czy ewentualnie pod jakiemi warunkami Bank krajowy mógłby wziąć na siebie utworzenie składów zbożowych z prawem wydawania listów składowych, a w danym razie wypracowała i przedłożyła Wydziałowi krajowemu projekt organizacyi takich składów. Na wezwanie powyższe odpowiedziała Dyrekcya Banku krajowego ./· załączoną relacyą z dnia 3. Maja r. b. L. 3.679, w której założenie składów zbożowych przez Bank krajowy przedstawia jako niewłaściwe, a natomiast proponuje, aby składy takie utworzył Skarb krajowy. Za wskazówką tą jednak Wydział krajowy pójść nie mógł, ponieważ brzmienie przywiedzionej wyżej uchwały nie pozwalało wątpić, że projekt utworzenia składów zbożowych kosztem kraju nie byłby zgodnym z intencyami Wysokiego Sejmu.

Alegat 2.

Dążąc inną drogą do urzeczywistnienia projektu, przesłał Wydział krajowy pismem z dnia 18. Czerwca r. b. L. 23.477 odpowiedź Dyrekcyi Banku krajowego, Komitetom obydwóch krajowych Towarzystw gospodarskich, tudzież Magistratom miast Lwowa i Krakowa z oznajmieniem, że w obec ujemnego wyniku rokowań z Bankiem krajowym gotów jest poprzeć jak najsilniej tych, którzyby w założeniu składów publicznych wzięli inicyatywę, i z wezwaniem, aby wspomniane Komitety i Magistraty dołożyły starań w celu wywołania tej inicyatywy. Otrzymawszy zaś od Komitetu c. k. gal. Towarzystwa gosp. wiadomość, że Bank rolniczy jest gotów podjąć się utrzymywania publicznych składów zbożowych i towarowych we Lwowie skoro Wydział krajowy warunki jego uwzględni, wezwał pismem z dnia 8. Września r. b. L. 51.386 Dyrekcyę tegoż Banku, aby mu podała swoje warunki.

Co się tyczy uchwały *ad b)*, to Wydział krajowy podał takową odezwą z d. 23. Lutego r. b. L. 7.252 do wiadomości c. k. Prezydyum Namiestnictwa z odpowiedniem uzasadnieniem i prośbą, aby c. k. Prezydyum Namiestnictwa poparło życzenie Wys. Sejmu u c. k. Władz centralnych.

Uchwały w sprawie wniosku posła hr. Russockiego o przyspieszenie reformy ustawy cłowej i uregulowanie faryf kolejowych, oraz w sprawie punktu I. i II. petycyi krajowego wiecu rolniczego.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia r. b. uchwalił Wys. Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła hr. Russockiego w sprawie przyspieszenia reformy ustawy cłowej i w sprawie regulacyi taryf kolejowych oraz o punkcie I. i II. petycyi krajowego wiecu rolniczego, co następuje:

A) Wzywa się c. k. Rząd, by jak najrychlej wniósł do Rady Państwa projekt do reformy ustawy cłowej z r. 1882., któryby wprowadził cła zbożowe w Austryi co najmniej równe cłom zbożowym wprowadzonym dnia 11. Lipca 1885. r. na granicach państwa niemieckiego.

B) I. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby taryfy na kolejach państwowych w ogóle, zaś przy wprowadzeniu ruchu, na całej przestrzeni kolei państwowej galicyjskiej w szczególności w ten sposób ustanowione i przeprowadzone były, iżby stosunki i potrzeby kraju naszego należycie uwzglę-

dniono a mianowicie, by produkcya i handel galicyjski w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu, jak to dotychczas miało miejsce, na dalsze szkody narażone nie były.

II. Wzywa się c. k. Rząd, aby na podstawie udzielonych Towarzystwu kolejowemu w Austryi koncesyi w ogóle, zaś w szczególności na podstawie kolei Arcyksięcia Karola Ludwika i kolei Czerniowieckiej zarządził, ażeby koleje te zniżenie taryf dla przewozu produktów krajowych, mianowicie dla zboża, mąki, drzewa, bydła opasowego, oleju i wosku skalnego w stanie surowym lub przerobionym i t. d. bez zwłoki przeprowadziły, oraz by zarządom tych kolei wzbroniono przyznawanie dla wywozu produktów z zagranicy pochodzących ulg taryfowych w warunkach korzystniejszych, aniżeli te, które dla wywozu produktów krajowych obowiązywać będą.

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby ze względu na termin, w którym w moc art. XIX. koncesyi z dnia 3. Marca 1857. służyć będzie Państwu prawo wykupna kolei Arcyksięcia Karola Ludwika, po dokładnem zbadaniu stosunków zarządu tejże kolei rozważył, czy przy tej sposobności nie dałyby się wprowadzić zmiany, których wymaga niezbędnie interes Państwa i kraju naszego, szczególnie pod względem uregulowania taryf i zabezpieczenia dla c. k. Rządu zupełnego wpływu na sprawy taryfowe na tejże kolei.

Nadto uchwalił Wys. Sejm na temże posiedzeniu, na wniosek posła Chrzanowskiego, co następuje:

„Przekazuje się następujące wnioski Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy Sejmowi na następującej sesyi:

I. Wzywa się c. k. Rząd, aby zważywszy: że produkcya rolnicza we wszystkich krajach Monarchii, a szczególniej w naszym kraju, obciążona wysokim podatkiem gruntowym i opłacająca wielkie koszta przewozu drogami żelaznemi swych płodów, to jest zboża i bydła, na targowiska konsumcyjne zachodnio-europejskie, nie może wytrzymać konkurencyi z produkcyą rolniczą zaeuropejską, mianowicie amerykańską, nieobciążoną wcale podatkiem gruntowym a przewożącą produkta swoje, t. j. zboże i bydło, bardzo tanio morzem do portów i na targi europejskie, starał się na drodze dyplomatycznej o utworzenie unii cłowej europejskiej, wyłącznie co do zboża i bydła, t. j. unii cłowej europejskiej, zaprowadzającej wyższe cła na zboże i bydło zaeuropejskie wprowadzane do państw europejskich, oraz aby c. k. Rząd starał się na drodze konstytucyjnej o zaprowadzenie w portach i na wybrzeżach krajów monarchii nad morzem Adryatyckiem leżących, tych wyższych ceł na zboże i bydło zaeuropejskie, wprowadzane do monarchii".

II. „Wzywa się c. k. Rząd, aby zważywszy na wielkie a trwałe zmniejszenie się powszechne w naszym kraju dochodu z gruntu, w następstwie znacznego a trwałego spadku wszystkich płodów naszej produkcyi rolniczej, a to w skutek taniego przewozu płodów produkcyi rolniczej zaeuropejskiej mianowicie amerykańskiej, tanio produkującej, bo nieobciążonej wcale podatkiem gruntowym, starał się na drodze przez konstytucyą wskazanej, o zniżenie o $^1/_3$ część podatku gruntowego z gruntów ornych, łąk i pastwisk, dopóki c. k. Rząd nie przeprowadzi na drodze dyplomaty-

cznej i na drodze wskazanej przez zasadnicze ustawy Państwa, unii celnej europejskiej i zasłonienia produkcyi rolniczej w krajach Monarchii wyższem cłem nałożonem na zboże i bydło zaeuropejskie wprowadzane do Europy i dopóki w skutek tego nie nastąpi podwyższenie się dochodu z gruntów.

Uchwały ad *A* i *B* przesłał Marszałek krajowy pismem z dnia 23. stycznia r. b. L. 1.185/S. JE. p. Namiestnikowi.

Co się tyczy uchwały, którą Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu wnioski w sprawie utworzenia unii cłowej europejskiej co do zboża i bydła tudzież w sprawie zniżenia podatku gruntowego, to Wydział krajowy postanowił zbadanie wniosków powyższych poruczyć ankiecie, a do udziału w tej ankiecie zaprosił pismem z dnia 23. Lutego r. b. L. 7.249 Komitety obudwóch krajowych Towarzystw gospodarskich, zarząd centralny Towarzystwa Kółek rolniczych tudzież wnioskodawcę posła Leona Chrzanowskiego. W skutek zaproszenia powyższego Komitety Towarzystw gospod. i Zarząd Towarzystwa Kółek rolniczych zamianowały już swych delegatów.

Do posła Chrzanowskiego zaś wystosował Wydział krajowy pismem z dnia 6. maja r. b. L. 21.692 ponowną prośbę, aby oznaczył, kiedy by mógł wziąć udział w posiedzeniu ankiety.

Wezwanie do c. k. Rządu w sprawie dostawy dla c. k. armii artykułów żywności i innych potrzeb wchodzących w zakres przemysłu i rękodzielnictwa.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Romanowicza w przedmiocie dostaw dla c. k. armii w kraju konsystującej artykułów żywności, jakoteż i innych potrzeb c. k. armii wchodzących w zakres rękodzielnictwa krajowego, powziął W. Sejm na posiedzeniu z dnia 20/1 1886. następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby po upływie dotychczas obowiązujących kontraktów przy zabezpieczaniu i nabywaniu gotowych artykułów potrzeb c. k. armii wchodzących w zakres przemysłu i rękodzielnictwa, uwzględniał Towarzystwa i konsorcya rękodzielników kraju naszego i żeby przy rozpisywaniu warunków dostawy, nie stawiano wymagań wykluczających z góry produkcyę krajową“.

O tej uchwale Wys. Sejmu Marszałek krajowy zawiadomił c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 20. Stycznia 1886. l. 1.120.

W załatwieniu powyższej uchwały c. k. Prezydyum Namiestnictwa odpowiedziało odezwą z dnia 3. Lipca 1886. L. 6.484/pr. jak następuje: Szanowną odezwą z dnia 20. Stycznia b. r. L. 1.120/S, Świetny Wydział krajowy zakomunikował mi uchwałę Sejmu krajowego z dnia 20. Stycznia b. r. wzywającą c. k. Rząd „ażeby po upływie dotychczas obowiązujących kontraktów przy zabezpieczaniu i nabywaniu gotowych artykułów potrzeb c. k. armii wchodzących w zakres przemysłu i rękodzielnictwa uwzględniał Towarzystwa i konsorcya rękodzielników kraju naszego i żeby przy rozpisywaniu warunków dostawy nie stawiono wymagań, wykluczających z góry produkcyę krajową“. Według reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 22. Czerwca b. r. L. 2.857/M. J. Jego Ekscelencya Pan Minister wojny, powołując się na reskrypt swój z dnia 26. Lipca 1885. L. 684. oddz. 13. zakomunikowany Świetnemu Wydziałowi krajowemu tutejszą odezwą z dnia 31. Lipca 1885. L. 7665/pr., oznajmił w sprawie powyżej przytoczonej uchwały sejmowej, co następuje:

Ministerstwo wojny może tylko ponownie zaznaczyć, że przy zabezpieczaniu i nabywaniu artykułów potrzeb armii w pierwszym rzędzie i wśród wszelkich stosunków rozstrzygającym pozostać musi wzgląd na pogotowie wojska, które wymaga, aby potrzeby jego w razie wojny i wśród wszelkich stosunków pokryte zostały zupełnie w porę i artykułami odpowiedniej jakości. Przedewszystkiem zatem interesenci, chcący brać udział w dostawach na cele wojskowe, poczynić winni takie zarządzenia, któreby odpowiadały powyższym ze stanowiska wojskowego nieodzownym wymogom i dawały taką gwarancyę, którąby pozwalała przypuścić wspomnianych interesentów do uskutecznienia dostaw i przypuszczenie to czyniła pożądanem. Co do kwestyi, jaki system dostaw ma być zaprowadzony po zgaśnięciu obecnych kontraktów, rozpatrywania i studya są w toku, przyczem w miarę możności uwzględnione będą ekonomiczne wymagania wszystkich części Monarchii. Wysokie c. k. Ministerstwo wojny jednakże już obecnie zauważało, że także w razie zmiany obecnego systemu dostaw interesa wojskowe zawsze i przedewszystkiem najzupełniej uwzględnione być muszą. O tem oznajmieniu Wysokiego c. k. Ministerstwa wojny mam zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy w skutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 22. Czerwca b. r. L. 2.857/M. J. odnośnie do szanownej odezwy z dnia 20. Stycznia b. r. L. 1.120.

Wezwanie do c. k. Rządu w sprawie urządzenia wyższego kursu handlowego przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie.

Na posiedzeniu z d. 21/1 1886. powziął W. Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej o podaniu „Gremium chrześciańskich kupców i przemysłowców we Lwowie“ w przedmiocie utworzenia Wydziału handlowego przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie następującą uchwałę: „Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w drodze właściwej przyprowadził do skutku urządzenie wyższego kursu handlowego przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie a to niezależnie od zamiaru urządzenia niższego kursu handlowego przy projektowanej średniej szkole przemysłowej we Lwowie, którego utworzenie również jest pożądanem.“

O tej uchwale Wys. Sejmu zostało zawiadomione c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem Marszałka krajowego z dnia 21. Stycznia 1886. L. 815. Odezwami z dnia 23. Czerwca i 29. Września 1886. L. 31.499 i 57.698 Wydział krajowy zapytywał c. k. Prezydyum Namiestnictwa, jaki skutek odniosło powyższe wezwanie, lecz do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał żadnego wyjaśnienia w tej mierze.

Uchwała w sprawie podatku gorzelnianego.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w zalatwieniu sprawozdania komisyi gorzelnianej o wnioskach posła Wolańskiego w przedmiocie podatku gorzelnianego co następuje:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w bliskich z drugą połową monarchii układach o odnowienie ugody austrjacko-węgierskiej, dążył do wyjednania koniecznych warunków bytu i rozwoju zachwianego dziś przemysłu gorzelni rolniczych na podstawie zapewniającej w przyszłości trwałość opodatkowania wyrobu spiritusu:

a) przez postawienie ścisłego i racyonalnego pojęcia gorzelń rolniczych, opartego na znamionach wyróżniających je od gorzelń czysto fabrycznych.

b) przez odpowiednie większe uwzględnienie w opodatkowaniu gorzelń rolniczych w ogóle w stosunku do wielkich fabryk spiritusu a przedewszystkiem przez większe uwzględnienie najmniejszych gorzelń rolniczych.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w swym zakresie działania wszelkich dołożył starań, by sprawa dalszego opodatkowania przemysłu gorzelnianego stosownie do potrzeb i interesu naszego gospodarstwa krajowego była załatwioną".

Uchwałę ad 1. przesłał Marszałek krajowy pismem z dnia 23. Stycznia r. b. L. 1.249/s JE. p. Namiestnikowi. O uchwale zaś ad 2. zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 12. Marca r. b. L. 7.256 wybraną przez właścicieli gorzelń komisyę dla sprawy podatku gorzelnianego z oznajmieniem, że pragnąłby działać w porozumieniu z komisyą, i z wezwaniem, aby komisya donosiła mu o postępie swych obrad tudzież o krokach, jakie poczyniła lub poczynić zamierza w celu wyjednania uwzględnienia swych żądań.

Uchwała w sprawie zalesienia wydm.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm następujące subwencye na zalesienie wydm piaszczystych w r. 1886.:

a)	dla powiatu Nisko	150 zł.
b)	„ okręgu zalesień, Cieszanów, Jarosław i Łańcut	300 „
c)	„ powiatu Jaworów	400 „
d)	„ „ Mościska	400 „
	razem . .	1.250 zł.

Na podstawie jednak sprawozdania c. k. komisarza lasowego p. Hołowkiewicza, które c. k. Namiestnictwo przesłało Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 23. Grudnia 1885 L. 79.678 postanowił Wydział krajowy w uwzględnieniu postępu robót w poszczególnych powiatach przeznaczyć na r. 1886 zgodnie z wnioskami p. Hołowkiewicza:

a)	dla powiatu Nisko	300 zł.
b)	„ okręgu roboczego Jarosław, Cieszanów, Łańcut	400 „
c)	„ powiatu Mościska	250 „
d)	„ „ Jaworów	250 „
e)	„ „ Tarnobrzeg	50 „
	razem . .	1.250 zł.

o czem zawiadomił c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 26. Stycznia r. b. L. 67.223/85. Dalej upoważnił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 5. Marca r. b. L. 11.705 po zasięgnięciu opinii c. k. Namiestnictwa Wydział powiatowy w Tarnobrzegu do zużycia w r. 1886 reszty funduszu przeznaczonego na zalesienie w roku 1885 w kwocie 149 zł. 55 ct. Wreszcie przyznał Wydział krajowy na wniosek c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 17. Listopada 1885 L. 57.870 dodatkowo na zalesienie wydm piaszczystych w Czernichowie i Czernichówku zasiłek w kwocie 67 zł. w. a. na r. 1886 i pokrył następnie wydatek ten z funduszu dyspozycyjnego. W sprawie projektu zalesienia wydm piaszczystych w powiatach kolbuszowskim, mieleckim i rzeszowskim, z których miał być utworzonym nowy okręg roboczy, otrzymał Wydział krajowy wiadomość niepomyślną. C. k. Namiestnictwo oznajmiło bowiem odezwą z dnia 24. Maja r. b. L. 32.757, że ponieważ

rokowania z reprezentacyami gmin w tych powiatach, a osobliwie w powiecie kolbuszowskim, tylko w rzadkich wypadkach doprowadziły do pożądanego rezultatu, a przeprowadzenie zalesienia jedynie w tych gminach, które się na to zgodziły, nie zostawałoby w żadnym stosunku do kosztów utrzymania leśnika, postanowiło zaniechać na razie przynajmniej wykonania rzeczonego projektu.

Na utrzymanie szkółki lesnej w Rasztowcach zaasygnował Wydział krajowy po utrzymaniu sprawozdania o postępie robót w r. 1885 rozporządzeniem z dnia 16. Marca r. b. L. 3.646 z zasiłku przyznanego przez Wysoki Sejm na r. 1886 kwotę 39 zł. 25 ct. w. a.

Uchwała w sprawie petycyi Zarządu Towarzystwa kółek rolniczych o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 21. Grudnia 1885 uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi Zarządu Towarzystwa kółek rolniczych, co następuje:

1. „Towarzystwu kółek rolniczych wyznacza się na r. 1886 subwencyę z funduszów krajowych w kwocie 1.000 zł.“

2. „Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby poczynił dalsze usilne starania u c. k. Rządu celem uzyskania subwencyi państwowej na koszta lustracyi gospodarstw włościańskich“.

O uchwale ad 1., zawiadomił Wydział krajowy Zarząd gł. Towarzystwa kółek rolniczych pismem z dnia 12. Lutego r. b. L. 67.389/86 asygnując mu równocześnie połowę przyznanego zasiłku.

Co się zaś tyczy uchwały ad 2. to Wydział krajowy podając takową odezwą z dnia 12. Lutego r. b. L. 67.389/85 do wiadomości c. k. Namiestnictwa, upomniał się po raz piąty o subwencyę państwową na wędrownych nauczycieli rolnictwa jako tych, którym przypadnie zadanie lustrowania gospodarstw włościańskich.

Nadmienić jeszcze wypada, że Wydział krajowy pismem z dnia 30. Marca r. b. L. 11.709 poruczył JE. Włodzimierzowi hr. Dzieduszyckiemu i Członkowi Wydziału krajowego p. dr. Józefowi Wereszczyńskiemu wzięcie udziału w czynnościach Zarządu głównego Towarzystwa kółek rolniczych a kiedy JE. hr. Dzieduszycki oświadczył, że obowiązku tego przyjąć na siebie nie może, pismem z dnia 4. Maja r. b. L. 22.986 powołał na jego miejsce p. Jana Brenera, wł. dóbr.

Uchwała w sprawie petycyi krajowego Towarzystwa rybackiego o subwencyę na wydanie obrazowej tablicy ryb krajowych.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi kraj. Towarzystwa rybackiego o subwencyę na wydanie obrazowej tablicy ryb krajowych, co następuje:

„Petycyę Towarzystwa rybackiego wniesioną do l. 10.855/865 p. odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia“.

W skutek uchwały powyższej wystosował Wydział krajowy pismem z dnia 16. Lutego r. b. L. 8342 do Zarządu kraj. Towarzystwa rybackiego zapytanie, czy nie możnaby dla obniżenia kosztów wydawnictwa, obliczonych na przeszło 2000 zł., poprzestać na razie na wydaniu mniejszej liczby egzemplarzy mapy niż zarząd ten pierwotnie projektował. Okazało się jednak z obrachunku, jaki Zarząd Towarzystwa rybackiego przedłożył Wydziałowi krajowemu relacyą z dnia 12. Marca r. b. L. 905, że redukcya liczby egzemplarzy z 1000 na 500 pociągnęłaby za sobą bardzo znaczne

podrożenie pojedynczego egzemplarza. Ażeby przeto przez zbyt wysoką cenę nie utrudnić rozpowszechnienia się mapy, wypadło zaniechać zamiaru redukcyi nakładu. Szukając innej drogi do zmniejszenia wydatku, jaki by fundusz krajowy na wydawnictwo miał ponieść, umyślił Wydział krajowy przekonać się, o ile mapa przy niższej cenie liczyć może na odbyt i w tym celu wystosował dnia 16. Marca r. b. do L. 13.981 odezwy do c. k. Prezydyum Namiestnictwa, c. k. kraj. Rady szkolnej, c. k. Dyrekcyi domen i lasów i komitetów obydwóch krajowych Towarzystw gospodarskich tudzież okólnik do Wydziałów powiatowych z zapytaniem, ile egzemplarzy mapy rybnej zakupić sobie życzą. Kiedy zaś następnie wskutek wyżej wzmiankowanych odezw i okólnika, zamówiono już około 450 egz. mapy, postanowił Wydział krajowy upoważnić krajowe Towarzystwo rybackie do wydania mapy w 1000 egz. i pokryć koszta wydawnictwa z funduszu powstałego z grzywien za przekroczenia ustawy rybackiej, a o ileby tenże nie wystarczył, z funduszu dyspozycyjnego, o czem zawiadomił zarząd kraj. Towarzystwa rybackiego rozporządzeniem z dnia 21. Września r. b. L. 54.668.

Uchwała w sprawie petycyi o przeniesienie szkoły ogrodniczej w Tarnowie na fundusz krajowy lub wyższą subwencyę dla niej.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm, w skutek petycyi Wydziałów powiatowych w Nowym Sączu, Jaśle, Grybowie, Gorlicach, Pilznie, Tarnowie, Limanowej, Mielcu i Brzesku, dalej okr. Towarzystwa gospod. w Tarnowie i kuratoryi szkoły ogrodniczej Tarnowskiej o przeniesienie tej szkoły na fundusz krajowy lub wyższą subwencyę dla niej, dla rzeczonej szkoły subwencyę na rok 1886. w kwocie 700 zł. O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy kuratoryę szkoły ogrodniczej Tarnowskiej rozporządzeniem z dnia 12. Lutego r. b. L. 7.570 asygnując jej równocześnie połowę przyznanego zasiłku.

Nadmienić tu wypada, że w roku 1885. udzielił Wydział krajowy szkole ogrodniczej Tarnowskiej na prośbę kuratoryi tej szkoły rozporządzeniem z dnia 24. Sierpnia 1885. L. 41.617 nadzwyczajnego zasiłku w kwocie 300 zł. z funduszu dyspozycyjnego.

Uchwała w sprawie petycyi Wydziału galic. Towarzystwa leśnego o subwencyę na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“.

Na posiedzeniu z dnia 9. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi Wydziału gal. Towarzystwa leśnego o subwencyę na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“ dla tegoż Towarzystwa na cel w petycyi wskazany jednorazową subwencyę w kwocie 100 zł. O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 12. Lutego r. b. L. 7.575 Wydział gal. Towarzystwa leśnego asygnując mu równocześnie przyznany zasiłek.

Uchwała w sprawie petycyi Towarzystwa ogrodniczego we Lwowie o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi zarządu Towarzystwa ogrodniczego we Lwowie o subwencyę i stypendya dla uczniów utrzymywanej przez Towarzystwo szkoły ogrodniczej dla tegoż Towarzystwa subwencyę na rok 1886. w kwocie 200 zł.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy Zarząd Towarzystwa ogrodniczego pismem z dnia 12. Lutego r. b. L. 7.580 asygnując mu równocześnie przyznany zasiłek. Sprawozdanie zaś z czynności Towarzystwa w r. 1885. przedłożył Zarząd Towarzystwa relacyą z d. 3. Lutego r. b. L. 4.

Nadmienić jeszcze wypada, że Wydział krajowy udzielił Towarzystwu na prośbę jego Zarządu rozporządzeniem z dnia 24. Sierpnia 1885. L. 40.466 z funduszu dyspozycyjnego zasiłek w kwocie 60 zł. na częściowe pokrycie kosztów wysłania ogrodnika K. Piątkowskiego na wystawę do Pesztu.

Uchwała w sprawie petycyi galic. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi Zarządu Centralnego gal. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego dla tegoż Towarzystwa subwencyę na rok 1886. w kwocie 200 zł.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy Zarząd Centralny Towarzystwa pismem z dnia 12. Lutego r. b. L. 7.576 oznajmiając zarazem, że zaasygnuje przyznany zasiłek, skoro Zarząd przedłoży mu sprawozdanie z czynności Towarzystwa w r. 1885.

Kiedy zaś Zarząd przedłożył to sprawozdanie relacyą z dnia 20. Maja r. b. L. 373, zaasygnował mu Wydział krajowy kwotę 200 zł. rozporządzeniem z dnia 17. Czerwca r. b. L. 27.139.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Drohobyczu.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b., wskutek petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o subwencyę dla szkoły przemysłowej w Drohobyczu, uchwalił Wysoki Sejm subwencyę dla wymienionej szkoły na r. 1886. w kwocie 500 zł.

Subwencya powyższa została wyasygnowana rozporządzeniem z dnia 12. Lutego r. b. L. 7.695, do wypłaty w dwóch równych ratach.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Jarosławiu.

W skutek petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o subwencyę dla szkoły przemysłowej w Jarosławiu, Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. uchwalił subwencyę dla powyższej szkoły na rok 1886. w kwocie 600 zł.

Rozporządzeniami z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.746 i z dnia 3. Kwietnia 1886. L. 14.360 Wydział krajowy wyasygnował powyższą subwencyę w dwóch równych ratach.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Kołomyi.

W skutek petycyi kuratoryi szkoły przemysłowej w Kołomyi o subwencyę uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 12. Stycznia 1886. subwencyę dla tej szkoły na rok 1886. w kwocie 500 zł.

Rozporządzeniami z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.567 i z dnia 28. Maja 1886. L. 25.097 Wydział krajowy wyasygnował powyższą subwencyę w dwóch równych ratach.

Subwencya dla izraelickiej szkoły przemysłowej im. Marka Bernsteina we Lwowie.

W skutek petycyi komitetu zawiadującego izraelicką szkołą przemysłową im. Marka Bernsteina we Lwowie, o subwencyę dla tej szkoły, Wysoki Sejm uchwalił dla niej na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. subwencyę na rok 1886. w kwocie 300 zł.

Zarazem uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu prośby o udzielenie kwoty 200 zł. na środki naukowe, jak następuje: Przekazuje się L. pet. 47 Wydziałowi krajowemu a względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu do zbadania i możliwego uwzględnienia z poz. 184.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił Komisyę krajową pismem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.568 przy dołączeniu petycyi i wyasygnował równocześnie subwencyę 300 zł. do wypłaty w dwóch równych ratach.

Gdy następnie Komisya krajowa uchwałą z dnia 21. maja 1886. nie przeznaczyła ze swych funduszów żadnej kwoty na środki naukowe, Wydział krajowy załatwił petycyę Komitetu o subwencyę na środki naukowe odmownie rozporządzeniem z dnia 9. Lipca 1886. L. 36.345.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Przemyślu.

W skutek petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o subwencyę dla szkoły przemysłowej w Przemyślu, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. subwencyę dla tej szkoły na rok 1886. w kwocie 600 zł.

Wydział krajowy wyasygnował powyższą subwencyę rozporządzeniem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.744 do wypłaty w dwóch równych ratach.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Rzeszowie.

W skutek petycyi Dyrekcyi szkoły przemysłowej w Rzeszowie o subwencyę, Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. uchwalił dla tej szkoły subwencyę na rok 1886. w kwocie 600 zł.

Rozporządzeniem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.583 Wydział krajowy wyasygnował powyższą subwencyę do wypłaty w dwóch równych ratach.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Sokalu.

W skutek petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o subwencyę dla szkoły przemysłowej w Sokalu, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. subwencyę dla tej szkoły na rok 1886. w kwocie 700 zł.

Wydział krajowy wyasygnował powyższą subwencyę rozporządzeniem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.696 do wypłaty w dwóch równych ratach.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Stanisławowie.

W skutek petycyi Dyrekcyi szkoły przemysłowej w Stanisławowie o subwencyę Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. uchwalił subwencyę dla tej szkoły na rok 1886. w kwocie 500 zł.

Wydział krajowy wyasygnował powyższą subwencyę w dwóch równych ratach rozporządzeniem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.584 i z dnia 3. Kwietnia 1886. 12.956.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Tarnowie.

W skutek petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o subwencyę dla szkoły przemysłowej w Tarnowie, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. subwencyę dla tej szkoły na rok 1886. w kwocie 500 zł.

Wydział krajowy wyasygnował powyższą subwencyę rozporządzeniem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7·561 do wypłaty w dwóch równych ratach.

Petycya Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie o subwencyę na cele Towarzystwa.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. uchwalił Wysoki Sejm w skutek petycyi Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie subwencyę dla tego Towarzystwa w kwocie 400 zł.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił Zarząd Towarzystwa Tatrzańskiego reskryptem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.577 i wyasygnował równocześnie przyznaną subwencyę do wypłaty w dwóch równych ratach.

Petycye gminy miejskiej Żywca i Wydziału Rady powiatowej w Żywcu w przedmiocie założenia w tem mieście szkoły przemysłowej.

W załatwieniu sprawozdania komisyi szkolnej o petycyi gminy miejskiej Żywca w przedmiocie założenia w tem mieście szkoły przemysłowej, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 12. Października następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z komisyą dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego poczynił odpowiednie kroki celem ile możności jak najrychlejszego założenia szkoły przemysłowej w Żywcu.“

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił pismem z dnia 18. Grudnia 1885. L. 65.339 komisyę dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego w celu jak najrychlejszego przedłożenia Wydziałowi krajowemu stosownych wniosków w powyższej sprawie i zawiadamiając o tem Wydział powiatowy oraz Zwierzchność gminną w Żywcu, wezwał Zwierzchność gminną, aby przedłożyła wszystkie akta tyczące się założenia szkoły przemysłowo-wydziałowej zaprojektowanej wedle petycyi przez c. k. krajową Radę szkolną.

Przedłożone w tej sprawie podania Zwierzchności gminnej Wydział krajowy odstąpił Komisyi krajowej pismem z dnia 8. Lutego i 18. Maja 1886. L. 1.963 i 24.995.

Petycya Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o subwencyę dla Brzeżańskiej uzupełniającej szkoły przemysłowej.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm nad petycyą Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o subwencyę dla Brzeżańskiej szkoły przemysłowej następującą uchwałę:

„Petycyę o subwencyę dla szkoły przemysłowej w Brzeżanach przekazuje się Wydziałowi krajowemu, a względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu do sprawozdania na następnej sesyi“.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy przy dołączeniu wymienionej petycyi zawiadomił komisyą krajową dla spraw przemysłu dom. i ręk. pismem z dnia 26. Lutego 1886. L. 7745 i wezwał ją, ażeby w swoim czasie przedłożyła Wydziałowi krajowemu umotywowane wnioski w powyższej sprawie w celu przedstawienia ich Wys. Sejmowi. O treści wymienionego pisma do komisyi krajowej Wydział krajowy zawiadomił równocześnie Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego.

Petycya Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego i komisyi nadzorczej szkoły przemysłowej w Nowym Sączu o subwencyę dla tej szkoły.

Na posiedzeniu dnia 22. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm nad petycyą Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego i komisyi nadzorczej szkoły przemysłowej w Nowym Sączu o subwencyę dla tej szkoły następującą uchwałę:

„Petycyę o subwencyę dla szkoły przemysłowej w Nowym Sączu przekazuje się Wydziałowi krajowemu, a względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu do sprawozdania na następnej sesyi".

O tej uchwale Wys. Sejmu Wydział krajowy zawiadomił komisyę krajową dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego pismem z dnia 26. Lutego 1886. L. 7563 z wezwaniem, ażeby w swoim czasie przedłożyła Wydziałowi krajowemu umotywowane wnioski w powyższej sprawie celem przedstawienia ich Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi sejmowej.

Petycya Towarzystwa oświaty ludowej w Jaśle o subwencyę dla szkoły koszykarskiej w Jaśle z filią w Trzcinicy.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm nad petycyą Wydziału Towarzystwa oświaty ludowej w Jaśle o subwencyą dla szkółki koszykarskiej w Jaśle z filią w Trzcinicy następującą uchwałę:

„Petycyę o subwencyę dla szkoły koszykarskiej w Jaśle przekazuje się Wydziałowi krajowemu a względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu do sprawozdania na następnej sesyi".

O tej uchwale Wys. Sejmu Wydział krajowy przy dołączeniu powyższej petycyi zawiadomił komisyę krajową dla spraw przemysłu dom. i ręk. pismem z dnia 26. Lutego 1886. L. 7579.

Na podstawie uchwały komisyi krajowej z dnia 2. Marca 1886. Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 30. Marca 1886. L. 14.908 przyznał wymienionej szkole jednorazową subwencyę w kwocie 300 zł.

Petycya Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie o subwencyę na utrzymanie szkoły snycerstwa w Zakopanem i oddziału budowniczo-stolarskiego przy tej szkole.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm nad petycyą Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie o subwencyę na utrzymanie szkoły snycerstwa i oddziału budowniczo-stolarskiego przy szkole snycerstwa w Zakopanem następującą uchwałę:

„Petycyę Towarzystwa Tatrzańskiego w sprawie szkoły snycerskiej w Zakopanem odsyła się Wydziałowi krajowemu a względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu do sprawozdania na następnej sesyi".

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił komisyę krajową dla spraw przemysłu dom. i ręk. pismem z dnia 26. Lutego 1886. L. 7571 i wezwał ją, aby przedłożyła Wydziałowi krajowemu umotywowane wnioski w powyższej sprawie w celu przedstawienia ich Wys. Sejmowi.

Następnie na podstawie uchwały Wydziału krajowego z dnia 24. Lutego 1885. L. 9353 wyasygnowano Towarzystwu Tatrzańskiemu w Krakowie rozporządzeniem z dnia 3. Marca 1886. L. 10143 kwotę 320 zł. tytułem subwencyi na r. 1886. na pokrycie kosztów tymczasowego umieszczenia, usługi, opału i światła oddziału dla ciesielstwa i stolarstwa budowlanego w c. k. fachowej szkole dla artyst. przemysłu drzewnego w Zakopanem.

Petycya Henryka Gruszeckiego ucznia szkoły tkackiej w Chemnitz o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm nad petycyą Henryka Gruszeckiego ucznia szkoły tkackiej w Chemnitz o subwencyę następującą uchwałę:

„Petycyę Henryka Gruszeckiego przekazuje się Wydziałowi krajowemu a względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu do zbadania i możliwego uwzględnienia".

O tej uchwale Wys. Sejmu Wydział krajowy zawiadomił komisyę kraj. dla spraw przemysłu dom. i ręk. pismem z d. 12. Lutego 1886. L. 7573.

Na podstawie uchwały komisyi krajowej z dnia 2. Marca 1886. Wydział krajowy przyznał petentowi rozporządzeniem z dnia 30. Marca 1886. L. 14.903 jednorazową subwencyę w kwocie 200 zł. a następnie rozporządzeniem z dnia 28. Października 1886. L. 59.650 subwencyę w kwocie 600 zł. wypłacalną w trzech równych ratach kwartalnych.

Petycya Józefa Fruelinga, ucznia szkoły przemysłowo-chemicznej w Miluzie o zasiłek na rok szkolny 1885/6.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm nad petycyą Józefa Fruelinga słuchacza II. roku szkoły przemysłowo-chemicznej w Miluzie o pozostawienie mu dotychczasowego zasiłku — następującą uchwałę:

„Petycyę Józefa Fruelinga przekazuje się Wydziałowi krajowemu, a względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu do uwzględnienia".

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił komisyę krajową dla spraw przemysłu dom. i ręk. pismem z dnia 12 Lutego 1886. L. 7574.

Na podstawie uchwały komisyi krajowej dla spraw przemysłu dom. i ręk. z dnia 2. Marca Wydział krajowy przyznał proszącemu rozporządzeniem z dnia 30. Marca 1886. L. 14.910 jednorazowy zasiłek w kwocie 400 zł., który został wypłacony w dwóch równych ratach.

Petycya Tadeusza Fiedlera asystenta przy katedrze technologii mechanicznej w lwowskiej szkole politechnicznej o subwencyę na ukończenie studyów o powroźnictwie.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm nad petycyą Tadeusza Fiedlera, asystenta przy katedrze technologii mechanicznej w politechnicznej szkole lwowskiej, o subwencyę na ukończenie studyów o powroźnictwie, następującą uchwałę:

„Petycyę Tadeusza Fiedlera o subwencyę przekazuje się Wydziałowi krajowemu, a względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu do zbadania i możliwego uwzględnienia".

O tej uchwale Wys. Sejmu Wydział krajowy zawiadomił komisyę krajową dla spraw przemysłu dom. i ręk. przy dołączeniu wymienionej petycyi pismem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7572.

Na podstawie uchwały komisyi krajowej z dnia 21. Maja 1886. powyższa petycya została odmownie załatwiona uchwałą Wydziału krajowego z dnia 6. Lipca 1886. L. 36.342.

Petycya Stowarzyszenia „Praca kobiet" we Lwowie o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia 1886. w rozprawie nad rubr. XVI. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886. przeszedł Wys. Sejm nad petycyą Stowarzyszenia „Praca kobiet" o subwencyę do porządku dziennego.

O tej uchwale Wys. Sejmu Wydział krajowy zawiadomił Zarząd Stowarzyszenia reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 7.957 przy zwrocie petycyi.

Gdy następnie Zarząd powyższy wniósł ponowną umotywowaną prośbę, Wydział krajowy udzielił Stowarzyszeniu z funduszu dyspozycyjnego jednorazowy zasiłek w kwocie 200 zł. rozporządzeniem z dnia 23. kwietnia 1886. L. 22.148.

Petycya Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda“ w Tarnowie o subwencyę.

Na posiedzeniu z d. 21. Stycznia 1886. w rozprawie nad rubr. VII. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886. przeszedł Wys. Sejm nad petycyą Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda“ w Tarnowie o subwencyę, do porządku dziennego.

O tej uchwale Wys. Sejmu Wydział krajowy zawiadomił Zarząd Stowarzyszenia reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 7.562 przy zwrocie petycyi.

Petycya Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda“ w Stanisławowie o subwencyę.

Na posiedzeniu z d. 23. Stycznia 1886. w rozprawie nad rubr. XVI. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886. przeszedł Wys. Sejm nad petycyą Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda“ w Stanisławowie o subwencyę, do porządku dziennego.

O tej uchwale Wys. Sejmu Wydział krajowy przy zwrocie petycyi zawiadomił Zarząd Stowarzyszenia reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 7.753.

Petycya Teofili Zielińskiej kierowniczki szkoły sztucznych kwiatów, o subwencyę.

Na posiedzeniu z d. 23. Stycznia 1886. w rozprawie nad rubr. XVI. preliminarza funduszów krajowych na r. 1886. przeszedł Wys. Sejm nad petycyą Teofili Zielińskiej, kierowniczki szkoły sztucznych kwiatów, o subwencyę, do porządku dziennego.

O tej uchwale Wys. Sejmu Wydział krajowy przy zwrocie petycyi zawiadomił proszącą reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 7.759.

Petycya miejscowej Rady szkolnej w Tarnowie o subwencyę dla tamtejszej szkoły robót kobiecych.

Na posiedzeniu z d. 21. Stycznia 1886. w rozprawie nad rubr. VII. preliminarza funduszów krajowych na r. 1886. przeszedł Wys. Sejm nad petycyą Rady szkolnej miejscowej w Tarnowie o subwencyę dla szkoły robót kobiecych tamże do porządku dziennego.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy przy zwrocie petycyi zawiadomił powyższą Radę reskryptem z dnia 19. lutego 1886. L. 7.693.

Petycya Zofii Szczawińskiej o zapomogę na kształcenie się w robotach kobiecych.

Na posiedzeniu dnia 23. Stycznia 1886. w rozprawie nad Rubr. XVI. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886, przeszedł Wysoki Sejm nad petycyą Zofii Szczawińskiej o zapomogę na kształcenie się w robotach kobiecych do porządku dziennego. O tej uchwale Sejmu Wydział krajowy przy zwrocie petycyi zawiadomił proszącą reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 7.755.

Petycya Antoniny Pachulskiej, fabrykantki sztucznych kwiatów, o subwencyę.

Na posiedzeniu dnia 23. Stycznia 1886. w rozprawie nad Rubr. XVI. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886. przeszedł Wysoki Sejm nad petycyą Antoniny Pachulskiej, fabrykantki sztucznych kwiatów, o subwencyę, do porządku dziennego. O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy przy zwrocie petycyi zawiadomił proszącą reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 7.754.

Petycya Władysława Dziubińskiego, właściciela warstatu rzeźbiarsko-tokarskiego w Krasnem, o zapomogę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886, w rozprawie nad Rubr. XV. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886. przeszedł Wysoki Sejm nad petycyą Władysława Dziubińskiego, właściciela warstatu rzeźbiarsko-tokarskiego w Krasnem, o zapomogę, do porządku dziennego. O tej

uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy przy zwrocie petycyi zawiadomił proszącego reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 7.578.

Petycya Franciszki Lewickiej o subwencyę na rozszerzenie pracowni haftów.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. w rozprawie nad Rubr. XV. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886., przeszedł Wysoki Sejm nad petycyą Franciszki Lewickiej o subwencyę na roszerzenie pracowni haftów, do porządku dziennego.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił proszącą reskryptem z dnia 19. Lutego 1886. L. 7.569 przy zwrocie petycyi.

Petycya Stowarzyszenia rękodzielników „Zorza“ w Brodach o subwencyę na opłacenie nauczyciela spiewu i muzyki.

Na posiedzeniu z dnia 17. Grudnia 1885. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej o prośbie Wydziału Stowarzyszenia rękodzielników „Zorza“ w Brodach o subwencyę na opłacenie nauczyciela spiewu i muzyki, następującą uchwałę: „Nad petycyą stowarzyszenia rękodzielników „Zorza“ w Brodach o subwencyę na opłacenie nauczyciela spiewu i muzyki przechodzi się do porządku dziennego“.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił proszących reskryptem z dnia 5. Stycznia 1886. L. 66.228 przy zwrocie petycyi.

Uchwała w sprawie stypendyów dla uczniów, którzy ukończyli wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, na wykształcenie się na nauczycieli szkół średnich.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm dla dwóch uczniów, którzy ukończyli wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, na wykształcenie się na nauczycieli szkół średnich kwotę 1.600 zł. na rok 1886.

Z funduszu powyższego pobierali na podstawie dekretów Wydziału krajowego z dnia 2. Października 1885. L. 50.218 stypendya o rocznych 800 zł. w. a. pp. Jan Feliks Sikorski i Stefan Jentys, którzy obadwaj ukończą studya w roku bieżącym.

Uchwała w sprawie stypendyum dla ucznia c. k. wojskowego Instytutu weterynaryjnego w Wiedniu.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm dla jednego ucznia c. k. wojskowego Instytutu weterynaryjnego w Wiedniu na utrzymanie i koszta podróży w roku 1886. kwotę 260 zł. w. a. Według doniesienia Dyrekcyi tegoż Instytutu z dniem 1. Listopada 1885. L. 1.454/851 uczeń Maryan Łanikiewicz, któremu Wydział krajowy nadał był dekretem z dnia 20. Listopada 1883. L. 54.270 stypendyum z funduszu krajowego o rocznych 200 zł. na lat trzy, opuścił Zakład przed ukończeniem studyów.

W skutek doniesienia tego rozpisał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 10. Listopada 1885 L. 54.419 konkurs na opróżnione stypendyum, a następnie nadał toż stypendyum dekretem z dnia 13. Stycznia r. b. L. 65.954/85 Grzegorzowi Bogdanowi, uczniowi roku III.

Stypendya górnicze.

Z funduszu przeznaczonego przez Wys. Sejm na kształcenie się górników w zawodach bardziej krajowi potrzebnych (poz. 202. Rubr. XV. r. b.) udzielono zasiłku naukowego słuchaczom akademii górniczej w Leoben dopiero po przejściu ich na kursa zwane fachowe, skoro uzyskano u Wys. Ministerstwa oświaty, że kursa zwane przygotowawczemi na akademiach górniczych mogą być odbyte w wyższej szkole politechnicznej we Lwowie.

Zasiłki takie otrzymali w ciągu roku szkolnego uczniowie akademii górniczej w Leoben Stanisław Kuczkiewicz, Kazimierz Kostkiewicz, Kazimierz Dunin i Aleksander Folusiewicz, a uczeń tej akademii Karol Bokalski, jednorazową zapomogę celem odbycia naukowej, objętej programem nauk, wycieczki.

Uchwała w sprawie petycyi Stowarzyszenia dla wspierania ubogich uczniów szkoły rolniczej w Wiedniu o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia r. b. przeszedł Wys. Sejm nad petycyą Stowarzyszenia dla wspierania ubogich uczniów akademii rolniczej w Wiedniu o subwencyę do porządku dziennego, o uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy Wydział Stowarzyszenia pismem z dnia 12. Lutego r. b. L. 7.586.

Uchwała w sprawie petycyi p. Michała Ochnicza, lekarza weterynaryi w Buczaczu, o zapomogę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. przeszedł Wys. Sejm nad petycyą p. Michała Ochnicza, lekarza weterynaryi w Buczaczu, o zapomogę, do porządku dziennego.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petenta pismem z dnia 12. Lutego r. b. L. 7.585.

Uchwała w sprawie petycyi Karola Chlipalskiego, słuchacza akademii leśniczej w Wiedniu o zapomogę.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia r. b. przeszedł Wys. Sejm nad petycyą Chlipalskiego, słuchacza akademii leśnej w Wiedniu, o zapomogę, do porządku dziennego.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petenta pismem z dnia 12. Lutego r. b. L. 7.582.

Petycya Towarzystwa Kółek rolniczych w sprawie ustawy o komasacyi gruntów.

W ciągu ubiegłej sesyi sejmowej wniósł Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych do Wys. Sejmu petycyę, w której prosi, aby Wysoki Sejm:

1. Przyspieszył uchwalenie projektu ustawy o składaniu parcel, gruntów, odnośnie do ustawy z dnia 7. Czerwca 1883. Nr. 92. dz. u. p.) i projektu ustawy o regulacyi używania i zawiadywania wspólnych gruntów odnośnie do ustawy z dnia 7. Czerwca 1883. (Nr. 94. dz. u. p.).

2. Dla możebnego przysposobienia odpowiedniego personalu agronomów-geometrów, uzdolnionych do przeprowadzenia komasacyi w kraju, uchwalił stosowne środki dla nich i pomoc naukową.

Petycyę powyższą przekazał Wys. Sejm komisyi gospodarstwa krajowego, która w sprawozdaniu swem z dnia 11. Stycznia r. b. l. 380/S. wniosła:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby zechciał wnieść na najbliższej sesyi pod obrady Sejmu projekt ustawy krajowej, uzupełniającej ustawę państwową z dnia 7. Czerwca 1883. (Nr. 92. Dz. u. p.) w myśl §. 45. tejże ustawy".

Sprawozdanie komisyi nie weszło na porządek dzienny Wysok. Sejmu dla braku czasu, a petycya Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych przekazaną została uchwałą Wys. Sejmu z dnia 23. Stycznia r. b. Wydziałowi krajowemu jako nie załatwiona.

Podobnej treści petycyę Wydziału powiatowego w Sanoku przekazał był Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu jako niezałatwioną na posiedzeniu z dnia 10. Września 1884. (por. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału kraj. str. 62) a w skutek tej petycyi wystosował Wydział krajowy odezwą z dnia 7. Listopada 1884. L. 49.495 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa zapytanie, czy c. k. Rząd zamierza wnieść na najbliższej sesyi sejmowej projekt ustawy o komasacyi gruntów. Na powyższe zapytanie

Alegat 3. zaś odpowiedziało c. k. Prezydyum Namiestnictwa załączoną ·/. odezwą z dnia 3. Stycznia r. b. L. 53/pr.

Biorąc na uwagę, że z jednej strony według treści przywiedzionego w odezwie reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 27. Grudnia 1885. L. 16.277/1293 przedłożenia rządowe w sprawie komasacyi gruntów mają się opierać na wyniku komisyjnych obrad przeprowadzonych w kraju przy udziale delegatów Wydziału krajowego, Towarzystw gospodarskich i Towarzystwa leśnego, z drugiej zaś dla Wys. Sejmu, który według tegoż reskryptu do wydania ustawy miałby dać inicyatywę, byłoby niewątpliwie bardzo pożądanem, zapoznać się przed powzięciem decyzyi z materyałem zebranym w ciągu zapowiedzianych obrad komisyjnych, mniemał Wydział krajowy, że należy postarać się o jak najrychlejsze zarządzenie rzeczonych obrad. Jakoż wystosował prośbę tej treści do c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 5. Lutego r. b. L. 925 podając zarazem do wiadomości wyżej przywiedzione wnioski Zarządu Towarzystwa kółek rolniczych, tudzież dołączając sprawozdanie komisyi gospodarstwa krajowego o tychże wnioskach. Prośba ta jednak nie znalazła uwzględnienia, a c. k. Ministerstwo rolnictwa, jak wynika z załączonej odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 19. Września r. b. L. 8956/pr., obstaje przytem, aby przedewszystkiem co do zasadniczej strony kwestyi przyszła do skutku enuncyacya

Alegat 4. Wysokiego Sejmu.

Punkt VIII. petycyi wiecu rolniczego.

Wydział wiecu rolniczego wniósł wciągu ubiegłej sesyi sejmowej do Wysokiego Sejmu petycyę, której punkt VIII. brzmi jak następuje:

„Wiec domaga się, aby c. k. Rząd zechciał w ogóle jak najtroskliwszą opieką otoczyć upadające rolnictwo, zwłaszcza zaś w budżecie Ministerstwa rolnictwa hojniej niż dotąd uwzględniał potrzeby Galicyi, oraz, aby c. k. Minister rolnictwa miał obok siebie ciało doradcze, złożone z powołanych reprezentantów rolnictwa ze wszystkich krajów koronnych“.

Punkt powyższy przekazał Wysoki Sejm komisyi gospodarstwa krajowego, która w sprawozdaniu swem z dnia 20. Stycznia r. b. L. 1.250/S. wniosła:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. Rząd, aby troskliwiej badał potrzeby gospodarstwa rolnego w Galicyi, a w budżecie wyznaczał znaczniejsze niż dotąd fundusze odpowiadające wyjątkowym stosunkom kraju.

2. Wzywa się c. k. Rząd, by przy c. k. Ministerstwie rolnictwa utworzył fachowy organ doradczy złożony z powołanych reprezentantów rolnictwa krajów koronnych“.

Sprawozdanie komisyjne nie weszło na porządek dzienny Wysokiego Sejmu dla braku czasu. Ze względu jednak na doniosłość sprawy i w przekonaniu, że Wysoki Sejm byłby wnioski komisyi zamienił w uchwałę, gdyby miał był sposobność nimi się zająć, podał Wydział krajowy tak petycyę wiecu rolniczego jako też wnioski sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego odezwą z dnia 23. Lutego r. b. L. 7.257 do wiadomości c. k. Prezydyum Namiestnictwa, dołączając prośbę, aby takowe przedłożyło je c. k. Ministerstwu rolnictwa.

O skutku powyższej odezwy nie otrzymał Wydział krajowy do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania żadnej wiadomości.

Petycye w sprawie ochrony od szkód zrządzonych w ziemiopłodach przez zwierzynę.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia r. b. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu jako nie załatwione petycye kilkunastu gmin w sprawie ochrony od szkód zrządzonych w ziemiopłodach przez zwierzynę.

Sprawę tę Wydział krajowy już poprzednio wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 15. Października 1884. przedstawił był c. k. Rządowi, a o wyniku zabiegów swych podał wiadomość w dodatkowem sprawozdaniu z czynności swych z dnia 19. Grudnia 1885. L. 66.093. Przesyłając zaś odezwą z dnia 23. Lutego r. b. L. 5.488 wspomniane wyżej petycye c. k. Prezydyum Namiestnictwa, zapytał się ponownie, czy c. k. Rząd zamierza w myśl owej uchwały sejmowej przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy, zmieniający ustawodawstwo obecne o szkodach zrządzonych przez zwierzynę w ogóle a w szczególności przez zwierzynę drapieżną.

Na zapytanie powyższe odpowiedziało c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 2. Września r. b. L. 8.189/pr. jak następuje:

„Jego Ekscelencya Pan Minister rolnictwa reskryptem z 6. Sierpnia r. b. L. 2.371/214 oznajmił, że zamierzone jest wniesienie do Sejmów krajowych przedłożenia rządowego z projektami ustaw o wynagradzaniu szkód spowodowanych przez wykonywanie polowania i zwierzynę. Przy opracowaniu tych przedłożeń Jego Ekscelencya Pan Minister rolnictwa zamierza wziąć za podstawę Styryjską ustawę z 17. Września 1878. (Dz. ust. kraj. Nr. 10), a nadto poddać pod rozwagę materyał zebrany przez władze krajowe w skutek reskryptu Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 11. Listopada 1878. L. 11.846 w sprawie poszczególnych kwestyj odnoszących się do zamierzonej reformy ustawodawczej oraz rozprawy i uchwały zeszłorocznego Wiedeńskiego kongresu łowieckiego. Rozumie się, że mimo jednolitego punktu wyjścia w traktowaniu sprawy, przy układaniu postawień poszczególnych projektów ustaw uwzględnione zostaną odrębne stosunki i potrzeby poszczególnych krajów koronnych. Specyalnie co do Galicyi, która nie była reprezentowaną na Kongresie łowieckim z powodu, że galicyjskie Towarzystwo łowieckie odmówiło udziału, podnosząc różnicę pod względem topograficznych i łowieckich stosunków krajowych, okaże się może potrzebnem niejednokrotne odstąpienie od postanowień projektów ustaw dla innych krajów koronnych przeznaczonych, a to tem więcej, że wynagrodzenie szkód przez dziki zrządzonych wymagać będzie osobnego traktowania. Celem przygotowania projektu ustawy zastosowanego do stosunków Galicyi, mam zaszczyt upraszać Świetny Wydział krajowy w skutek powołanego na wstępie reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra rol-

nictwa, ażeby objawić zechciał cenną opinię swoją, w których punktach i w jaki sposób należałoby zmodyfikować i uzupełnić Styryjską ustawę krajową o wynagradzaniu szkód spowodowanych przez wykonywanie polowania i zwierzynę.“

Ażeby uzyskać podstawę do spełnienia podanego w odezwie żądania Jego Ekscelencyi Pana Ministra rolnictwa, postanowił Wydział krajowy zwołać ankietę, któraby zbadała, w których punktach i w jaki sposób należałoby ze względu na stosunki kraju naszego zmodyfikować i uzupełnić Styryjską ustawę krajową o wynagrodzeniu szkód spowodowanych przez wykonywanie polowania i zwierzynę; a do udziału w tej ankiecie zaprosił pismem z dnia 14. Września r. b. L. 54.000 Komitety obudwóch krajowych Towarzystw gospodarczych tudzież Zarządy Towarzystwa Kółek rolniczych i Towarzystwa łowieckiego.

Wniosek posła Pławickiego tyczący się zalesienia nieużytków w powiecie Nowotarskim i petycya Wydziału powiatowego w Śniatynie w sprawie niszczenia lasów w powiecie Kossowskim.

W ciągu ubiegłej sesyi sejmowej postawili poseł Pławicki i towarzysze następujące wnioski:

„Wzywa się c. k. Rząd:

A) ażeby już w roku 1886. zbadał i zestawił nieużytki powiatu Nowotarskiego, przydatne pod uprawę lasu, a z porozumieniem z gminami zbadał te puste pastwiska, które żadnego dochodu nie dają — i przedstawił projekt zalesienia;

B) ażeby przeprowadził rokowania z gminami na podobnej podstawie, jak przy zalesieniu wydmisk, dotyczące dostawienia robotnika;

C) ażeby się zastanowił, czy w tak ważnej części kraju, jak Nowotarski powiat, nie należałoby ustanowić osobnego urzędnika inspekcyi lasowej;

D) Sejm wyraża życzenie, aby c. k. Rząd przedłożył projekt do ustawy o zalesienie nieużytków w całym kraju.“

Wnioski powyższe jako też petycyę Wydziału powiatowego w Śniatynie w sprawie niszczenia lasów w powiecie Kossowskim przekazał Wysoki Sejm komisyi gospodarstwa krajowego, która w sprawozdaniu swem do L. 1.229/S. wniosła, aby Wysoki Sejm uchwalił, co następuje:

„I. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl przeszłorocznych uchwał sejmowych wniósł na drodze konstytucyjnej projekt do nowej ustawy leśnej, oraz ponawia wezwanie do c. k. Rządu, aby ustanowił w Galicyi komisyę krajową na podstawie ustawy o nieszkodliwem odprowadzaniu wód górskich — z 30. Czerwca 1884.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby tak w Nowotarskim powiecie jak i w innych powiatach, w których wyniszczenie lasów groźne przybrało rozmiary, za pomocą ścisłego przestrzegania ustaw i przepisów tamę położył dalszemu niszczeniu lasów na stokach gór i wdrożył zalesienia tychże stoków, gdzie tego wedle przepisów ustawy o nieszkodliwem odprowadzaniu wód górskich zachodzi potrzeba.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby celem energicznego przeprowadzenia pod II. wyrażonych czynności, ustanowił w zagrożonych powiatach tymczasowo inspektorów leśnych, nie czekając wprowadzenia w życie przyszłych nowych ustaw.“

Sprawozdanie komisyi nie weszło na porządek dzienny dla braku czasu. Ze względu jednak na uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 3. Września 1884. powołaną we wniosku I. komisyi, Wydział krajowy przesłał odezwą z dnia 4. Czerwca r. b. L. 7.254 c. k. Prezydyum Namiestnictwa tak sprawozdanie komisyi jako też wspomnianą wyżej petycyę Wydziału powiatowego w Śniatynie z prośbą, aby wyjednało przyspieszenie decyzyi c. k. Ministerstwa rolnictwa w sprawie wydania nowej ustawy leśnej.

Petycye gmin Nowoszyn, Mikuliczyn, Miznń, Czołhany i Daszawa tudzież obszarów dworskich w Czołhanach i Daszawie o bezpłatny pobór surowicy.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia r. b. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu jako niezałatwione petycye gmin Nowoszyn, Mikuliczyn, Mizuń, Czołhany i Daszawa tudzież obszarów dworskich w Czołhanach i Daszawie o bezpłatny pobór surowicy, a nadto także petycyę Wydziału powiatowego w Buczaczu o przywrócenie wyrobu i sprzedaży soli bydlęcej.

Wszystkie petycye powyższe przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 12. Lutego 1886. L. 5489 c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu we Lwowie z prośbą, aby Dyrekcya takowe wzięła pod rozwagę. C. k. Dyrekcya Skarbu zaś wyjaśniła w odpowiedzi (odezwą z d. 27. Lutego b. r. L. 13854), że prośby gmin Nowoszyn, Mizuń i Czołhany zostały już poprzednio załatwione odmownie przez c. k. Ministerstwo Skarbu, obszary dworskie per se są wykluczone od bezpłatnego poboru surowicy, a gmina Mikuliczyn prośby swej dostatecznie nie uzasadniła, że wreszcie gmina Daszawa po raz pierwszy wniosła prośbę o bezpłatny pobór surowicy, wskutek czego zarządzono zbadanie stosunków ekonomicznych tej gminy.

Petycya Franciszka Doruli o zakupienie narybku z jego wylęgarni w Poroninie.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia b. r. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu niezałatwioną petycyę Franciszka Doruli o zakupienie narybku z jego wylęgarni w Poroninie.

Petycyę powyższą przesłał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. Lutego r. b. L. 6439 p. Dr. Maksymilianowi Nowickiemu, profesorowi c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego, do zaopiniowania. Na podstawie zaś relacyi p. Dra Nowickiego z dnia 22. Lutego r. b. postanowił Wydział krajowy zgodnie z wnioskami p. Dra Nowickiego zakupić od p. Doruli z wiosną r. b. 25.000 sztuk narybku łososia a w jesieni 50.000 sztuk tegoż narybku po 3 zł. za 1.000 sztuk, — o czem zawiadomił Dorulę rozporządzeniem z dnia 16. Marca 1886. L. 10.982, oddając równocześnie zakupiony narybek Zarządowi krajowego Towarzystwa rybackiego do rozporządzenia.

Wydatek powyższy pokrytym został z funduszu dyspozycyjnego.

Petycya Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich „Gwiazda“ o zapomogę.

Między innemi przez Wysoki Sejm niezałatwionemi petycyami Wysoki Sejm uchwałą z dnia 23. Stycznia r. 1886. przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia także petycyę Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich „Gwiazda“ o zapomogę.

Przy zwrocie tej petycyi Wydział krajowy zawiadomił Wydział Stowarzyszenia reskryptem z dnia 26. Lutego 1886. L. 8009, że powyższa petycya przez Wysoki Sejm nie została załatwiona.

Petycya Reprezentacyi powiatowej w Nisku o subwencyę dla szkoły koszykarskiej w Ulanowie.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia 1886. przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie przez Wysoki Sejm nie załatwione petycye a między innemi także petycyę reprezentacyi powiatowej w Nisku z dnia 25. Listopada 1885. L. 944 w sprawie subwencyonowania szkoły koszykarskiej w Ulanowie.

Zawiadamiając o tej uchwale Wysokiego Sejmu Komisyę krajową dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego pismem z dnia 23. Lutego 1886. l. 8.008, Wydział krajowy odstąpił jej powyższą petycyę do załatwienia.

Na podstawie uchwały Komisyi krajowej z d. 19. Marca 1886. Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 19. Marca 1886. L. 14.111 uznał zaliczkę w kwocie 86 zł. udzieloną wymienionej szkole rozporządzeniem z dnia 23. Czerwca 1885. L. 30.577 za subwencyę bezzwrotną oraz przyznał tej szkole jednorazową dalszą subwencyę w kwocie 120 zł.

Petycya Kazimierza Lipińskiego, fabrykanta maszyn wiertniczych w Sanoku o udzielenie mu subwencyi zwrotnej w kwocie 10.000 zł.

Na posiedzeniu z d. 23. Stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie przez Wysoki Sejm nie załatwione petycye, a między innemi także petycyę Kazimierza Lipińskiego, fabrykanta maszyn wiertniczych w Sanoku, o udzielenie mu subwencyi zwrotnej w kwocie 10.000 zł. w. a.

Petycyę tę Wydział krajowy udzielił Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do objawienia zdania pismem z dnia 12. Lutego 1886. L. 5.567.

Na wniosek komisyi krajowej z dnia 1. Marca 1886. L. 65 Wydział krajowy zawiadomił proszącego rozporządzeniem z d. 19. Marca 1886. L. 14.436, że postanowił opłacać procenta od pożyczki do wysokości 15.000 zł. w razie gdyby proszący taki kredyt w jednej z instytucyi finansowych uzyskał a to na razie przez rok jeden z możnością prolongaty tego dobrodziejstwa na przeciąg lat pięciu.

Petycya Franciszka Daniszewskiego o zapomogę na dalsze kształcenie się w szkole dla artystycznego przemysłu przy c. k. austryackiem Muzeum we Wiedniu.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie przez Wysoki Sejm nie załatwione petycye. W skutek tej uchwały otrzymał Wydział krajowy między innemi petycyami w Izbie niezałatwionemi także petycyę Franciszka Daniszewskiego, kandydata stanu nauczycielskiego dla szkół średnich i przemysłowych, o jednorazową zapomogę na kształcenie się w szkole dla artystycznego przemysłu przy c. k. austryackiem Muzeum we Wiedniu.

Pismem z dnia 23. Lutego 1886. L. 6.435 Wydział krajowy odstąpił powyższą petycyę Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do załatwienia, reskryptem zaś z dnia 30. Marca 1886. L. 14.916 Wydział krajowy zawiadomił petenta przy zwrocie petycyi, że ta petycya nie może być uwzględniona z powodu odmownej uchwały Komisyi krajowej.

Petycye Wacława Głowackiego, Gremium chrześciańskich kupców i przemysłowców we Lwowie i Stan. Niemczynowskiego w przedmiocie uregulowania pracy więźniów w zakładach karnych.

Między petycyami przez Wysoki Sejm nie załatwionemi, Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycye Wacława Głowackiego, Gremium chrześcijańskich kupców i przemysłowców we Lwo-

wie i Stanisława Niemczynowskiego w przedmiocie uregulowania pracy więźniów w zakładach karnych.

Przy zwrocie petycyi Wydział krajowy zawiadomił proszących reskryptem z dnia 26. Lutego 1886. L. 7245, że Wysoki Sejm w sprawie powyższej nic nie postanowił.

Zniżenie opłaty na kolejach za transporta nafty.

Odezwą z dnia 14. Stycznia r. b. L. pr. 409 zawiadomiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa Wydział krajowy o znacznych zniżeniach cen frachtowych dla przewozu nafty rafinowanej z Galicyi, a mianowicie z Kołomyi, z Drohobycza i z Zagórzan do Budapesztu, Josefstadtu i Franzstadtu, o czem Wydział krajowy powiadomił reprezentujący osoby interesowane Wydział krajowego Towarzystwa naftowego.

Sprawa kontroli nad drobiazgową sprzedażą soli.

Odnośnie do uchwały Wysokiego Sejmu z d. 9. Września 1884. (por. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 56) upominał się Wydział krajowy odezwami z dnia 19. Grudnia 1885., L. 56.155, i z dnia 21. Maja 1886. L. 19.108 o decyzyę w sprawie uregulowania cen soli. Dowiedział się jednak z odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 4. Czerwca r. b. L. 5348/pr. tylko tego, że c. k. Ministerstwo skarbu w sprawie powyższej jeszcze nic nie postanowiło.

Sprawa układów międzynarodowych co do zarybienia i ochrony ryb.

Uzupełniając wiadomość podaną w przeszłorocznem sprawozdaniu z czynności swych (str. 86) o stanie sprawy układów międzynarodowych co do zarybienia i ochrony ryb, nadmienia Wydział krajowy, że według odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 18. Września 1885. L. 8540/pr., toż Prezydyum stósownie do reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 30. Września 1882. L. 694 pismem z d. 11. Kwietnia 1883. L. 10.366/pr. przedstawiło c. k. Rządowi krajowemu w Czerniowcach celem objawienia uwag i spostrzeżeń wnioski co do podniesienia hodowli ryb i ochrony ryb w Dniestrze i Prucie w drodze zawrzeć się mających układów międzynarodowych, tudzież, że dalsze kroki w tej sprawie poczynione zostaną zaraz po nadejściu odpowiedzi c. k. Bukowińskiego Rządu krajowego na powyższe pismo.

Sprawa subwencyi rządowych na naukę rolnictwa i leśnictwa.

Przeszłoroczne podanie Wydziału krajowego w przedmiocie subwencyi państwowych na naukę rolnictwa i leśnictwa (por. sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 86) znów tylko w małej części znalazło uwzględnienie.

Z tego powodu Wydział krajowy w odezwie do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 8. Czerwca r. b. L. 16.402, wnioski nieuwzględnione ponawiając, zażądał na r. 1887. następujących subwencyj:

1. na utrzymanie kraj. szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, kursu gorzelnictwa w Dublanach, szkoły ogrodniczej w Czernichowie, tudzież kraj. niż. szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach w dotychczasowej wysokości;

2. na utrzymanie kraj. szkół roln. w Dublanach rocznie 15.000 zł. w. a., zamiast dotychczasowych 7.000 zł. w. a., a na utrzymanie kraj. śred. szkoły rolniczej w Czernichowie rocznie 8.000 zł. w .a. zamiast dotych-

czasowych 5.000 zł. w. a., w myśl umotywowanej prośby Wydziału krajowego z dnia 9. maja 1884. L. 16.549 i z dnia 14. kwietnia 1885. L. 12.589, która dotąd nie została uwzględnioną;

3. na koszta utrzymania mającego się reaktywować kursu uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku rocznie 3.000 zł. w. a. w myśl odezw Wydziału krajowego z dnia 18. Września 1885. L. 45.039 i z dnia 24. Lutego r. b. L. 59.898/85;

4. na utrzymanie dwóch stałych nauczycieli wędrownych rolnictwa rocznie 4.000 zł. w. a., w myśl odezw Wydziału krajowego z dnia 14. Kwietnia 1885. L. 12.589 i z dnia 2. Października 1885. L. 27.938;

5. na budowę domu mieszkalnego dla dyrektora kraj. szkół roln. w Dublanach 3.500 zł. w. a.

Rekurs do Ministerstwa handlu w sprawie opłat pocztowych od przesyłek pieniężnych do krajowej szkoły koronkarskiej w Zakopanem.

Odezwą z dnia 30. Września 1885 L. 42.148 Wydział krajowy udał się do c. k. krajowej Dyrekcyi poczt i telegrafów we Lwowie o zarządzenie zwrotu portoryów w kwocie 1 zł. 98 ct. pobranych od sześciu przesyłek pieniężnych przez Wydział krajowy na pocztę oddanych do zarządu szkoły koronkarskiej w Zakopanem. Odezwą z dnia 19. Października 1885. L. 27.840 odpowiedziała c. k. krajowa Dyrekcya poczt i telegrafów, że nie może zezwolić na zwrot powyższych portoryów pocztowych. Przeciw temu postanowieniu Wydział krajowy wniósł dnia 20. Listopada 1885. L. 54.262 rekurs do c. k. Ministerstwa handlu.

Odezwą z dnia 27. Lutego 1886. L. 5.295 c. k. krajowa Dyrekcya poczt i telegrafów zawiadomiła Wydział krajowy, że c. k. Ministerstwo handlu uwzględniając powyższy rekurs zniosło zarekurowane postanowienie orzeczeniem z dnia 21. Lutego 1886. L. 6.294 oraz, że w skutek tego zarządziła zwrot nieprawnie pobranych portoryów pocztowych.

Fundacya wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie w r. 1877.

Z fundacyi wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877. przeznaczonej dla rzemieślników i przemysłowców, którzy zawodowo już w kraju wykształceni, wiedzę swą i naukę za granicą uzupełnić pragną, zatrzymali na r. szkolny 1885/86. stypendya po 300 zł. stypendyści Albert Bradl, stolarz i Władysław Piątkowski, ślusarz.

Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła.

Zmarły w Iwoniczu dnia 29. Lipca 1873 Franciszek Steczkowski, towarzysz sztuki drukarskiej z Jasła, zapisał rozporządzeniem ostatniej woli z daty Iwonicz dnia 27. Lipca 1873. gotówkę pozostałą w listach wekslowych i akcyach kolei żelaznych na stypendya dla zdatnych robotników, którzyby chcieli kształcić się za obrębem miasta Jasła w swoich rzemiosłach. Zapisany kapitał fundacyjny został zrealizowany oraz zabezpieczony i wynosi 2.300 zł. w. a. w 5% listach zastawnych gal. Towarzystwa kredyt. ziem. jakoteż 75 zł. 76 ct. w gotówce.

Ponieważ fundator w tem rozporządzeniu swej ostatniej woli nie oznaczył osoby, którejby służył zarząd tą fundacyą, rozdawnictwo stypendyów i inne czynności z zarządem połączone, przeto c. k. Namiestnictwo te prawa, służące mu ex titulo juris publici, odezwą z dnia 7. Czerwca 1886. L. 35.628 odstąpiło Wydziałowi krajowemu, który je przyjął i o tem c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 9. Lipca 1886. L. 32.876

zawiadomił. Równocześnie Wydział krajowy przesłał c. k. Namiestnictwu projekt listu fundacyjnego z prośbą o wydanie kapitału fundacyjnego do rąk Wydziału krajowego.

Przemysł krajowy.

O czynnościach odnoszących się do przemysłu krajowego Wydział krajowy przedkłada osobne sprawozdanie, zawierające oraz sprawozdanie z czynności komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego i uzasadnienie wstawionych w preliminarzu budżetu funduszu krajowego na r. 1887. kwot na cele szkolnictwa przemysłowego i popieranie przemysłu domowego.

Zasiłki z funduszu dyspozycyjnego na cele przemysłowe.

Z funduszu dyspozycyjnego Wydział krajowy udzielił następujące zasiłki na cele przemysłowe:

Pawłowi Moniakowi przyznano rozporządzeniem z 1. Września 1885. L. 44.816 zasiłek w kwocie 100 zł. na dalsze kształcenie się za granicą w mechanice precyzyjnej.

Bohdanowiczowi, fabrykantowi mydła rozporządzeniem z dnia 24. Listopada 1885. L. 58.735 zasiłek w kwocie 300 zł.; Kazimierzowi Bruchnalskiemu rozporządzeniem z dnia 8. Czerwca 1886. L. 30.457 zasiłek w kwocie 300 zł. na dalsze kształcenie się za granicą w mechanice precyzyjnej.

Zasiłki dla uczniów szkoły weterynaryi we Lwowie.

Z funduszu w kwocie 500 zł. wstawionego w budżet funduszu krajowego na r. 1885. na zasiłki dla uczniów szkoły weterynaryi we Lwowie udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 1. Września 1885. L. 44.207 Józefowi Czarnekowi rygorozantowi, zasiłku w kwocie 100 zł. na zapłacenie taksy egzaminowej.

Nadto otrzymali z funduszu dyspozycyjnego następujący rygorozanci szkoły weterynaryi zasiłki na taksy egzaminowe:

1. Na mocy rozporządzenia z dnia 2. Października 1885. L. 49.409 Eugeniusz Stanisławski 60 zł.

2. Na mocy rozporządzenia z dnia 6. Października 1885. L. 51.070 Mieczysław Grodecki 60 zł. w. a.

3. Na mocy rozporządzenia z dnia 10. Listopada 1885. L. 56.507 Ignacy Waligórski, Wiktor Tychowski, Abraham Weissberg i Tadeusz Pawłowski po 57 zł. w. a.

4. Na mocy rozporządzenia z dnia 27. Listopada 1885. L. 61.327 Mikołaj Horodnicki 57 zł. w. a.

5. Na mocy rozporządzenia z dnia 8. Stycznia r. b. L. 318 Piotr Gnatewicz 57 zł. w. a.

Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach i folwark Dublański.

O czynnościach dotyczących krajowych szkół rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskiego przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie i folwark Czernichowski tudzież szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

O czynnościach dotyczących krajowej średniej szkoły roln. w Czernichowie i folwarku Czernichowskiego tudzież szkoły ogrodniczej Czernichowskiej przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Krajowe niższe szkoły rolnicze w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach tudzież sprawa reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy roślin włóknistych w Gródku.

O czynnościach dotyczących krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach tudzież sprawy reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy roślin włóknistych w Gródku przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Krajowa średnia szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

O czynnościach dotyczących krajowej śred. szkoły gospodarstwa lasowego przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Szósty kurs gorzelnictwa w Dublanach odbył się w czasie od 2. Kwietnia do 3. Lipca b. r. i to, równie jak poprzednie, pod kierunkiem p. Dra Romana Wawnikiewicza, prof. kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach. Na kursie tym uczyli pp.:

1. Tomasz Rylski, prof. kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach (matematyka).

2. Piotr Manasterski, adjunkt kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach (fizyka i o operatach gorzelniczych tudzież ćwiczenia w laboratoryum).

3. Dr. Roman Wawnikiewicz (chemia i część ogólna gorzelnictwa, tudzież ćwiczenia w laboratoryum).

4. J. W. Franke, profesor politechniki, (o kotłach i maszynach).

5. A. Spendling, sekretarz c. k. kraj. Dyrekcyi skarbu (opodatkowania gorzelń).

6. Władysław Lubomęski, dyrektor kraj. szkoły rol. w Dublanach (rachunkowość).

7. K. Hordyński i

8. Karol Rottersmann, gorzelnicy (praktyka gorzelnicza).

Uczniów brało udział w kursie 20, z których 9 uczniów kraj. wyż. szkoły roln. w Dublanach, 10 gorzelników praktycznych i 1 praktykant gorzelniczy. Z uczniów tych na wniosek kierownika sześciu uzyskało obniżenia opłaty szkolnej na połowę, trzynastu uwolniono od tejże opłaty, a czterem udzielono zasiłki w kwotach 60 zł., 50 zł., 50 zł. i 40 zł. w. a.

Fundacya ś. p. Wincentego Łodzia Ponińskiego.

W tym roku przypadły z dochodów fundacyi ś. p. Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych do rozdania cztery premie, mianowicie pierwsza w kwocie 852 zł., druga w kwocie 710 zł., trzecia w kwocie 568 zł. i czwarta w kwocie 426 zł. w. a.

Przy losowaniu, które się odbyło dnia 19. Lipca 1886. wyciągnęli i uzyskali:

I. premię w kwocie 852 zł. w. a. Wilhelm Grabowski, czeladnik szewski ze Lwowa;

II. premię w kwocie 710 zł. w. a. Józef Winiarz, czeladnik ślusarski ze Lwowa;

III. premię w kwocie 568 zł. w. a. Jan Puncet, czeladnik ślusarski ze Lwowa;

IV. premię w kwocie 426 zł. w. a. Józef Struszkiewicz, czeladnik kominiarski ze Lwowa.

Bank krajowy.

Wydział krajowy przedkłada szczegółowe sprawozdanie o Banku krajowym.

Subwencya na cele kultury krajowej.

Na cele kultury krajowej udzielił Wydział krajowy w peryodzie objętym niniejszem sprawozdaniem oprócz wyżej wymienionych subwencyj i zasiłków jeszcze następujących z funduszu dyspozycyjnego:

1. Dekretem z dnia 24. Lipca 1885. l 37.223 p. Karolowi Rottersmanowi, ukończonemu słuchaczowi wydziału chemicznego politechniki wiedeńskiej, 80 zł. w. a. na odbycie praktyki w jednej z destylarni lwowskich, i temuż samemu dekretem z dnia 11. Września 1885. l. 46.067 380 zł. na odbycie sześciomiesięcznego kursu gorzelniczego w Pradze.

2. Dekretem z dnia 22. Września 1885. l. 47.850 p. Józefowi Pohoreckiemu, ukończonemu słuchaczowi wydziału chemicznego politechniki lwowskiej, 325 zł. na odbycie sześciomiesięcznego kursu w fachowej szkole piwowarstwa w Pradze.

3. Rozporządzeniem z dnia 24. Listopada 1885. l. 60.176 dyrekcyi c. k. szkoły weterynaryi we Lwowie 100 zł. w. a. na bibliotekę uczniów tejże szkoły.

4. Rozporządzeniem z dnia 12. lutego r. b. l. 4.595 Dmytrowi Marko, lekarzowi weterynaryi 60 zł. w. a. na przesiedlenie się do Czortkowa.

5. Rozporządzeniem z dnia 26. Lutego r. b. 10.116 komitetowi c. k. gal. Towarzystwa gosp. 150 zł. w. a. na 3 stypendya dla uczniów szkoły chmielarskiej w Środopolcach.

6. Rozporządzeniem z dnia 8. Marca r. b. l. 12.304 oddziałowi Łańcucko-Jarosławskiemu c. k. gal. Towarzystwa gosp. 150 zł. w. a. na częściowe pokrycie kosztów urządzenia kursu weterynaryi.

Uchwała nad petycyą Towarzystwa wzajemnego kredytu w Bieczu z projektem co do założenia Banku parcelacyjnego w Galicyi.

Uchwałą z dnia 19. Stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Towarzystwa wzajemnego kredytu w Bieczu z projektem co do założenia Banku parcelacyjnego w Galicyi. Sprawę tę poddał Wydział krajowy pod obrady ankiecie, w skład której zaprosił pp. Hipolita Bochdana prezesa Rady nadzorczej Banku krajowego, Dr. Alfreda Zgórskiego, dyrektora Banku krajowego, Dr. Zdzisława Marchwickiego, dyrektora galic. Banku kredytowego, oraz członków Rady nadzorczej Banku krajowego: pp. Augusta Gorayskiego, Edmunda Jędrzejewicza, Henryka Kieszkowskiego, Józefa Męcińskiego, Karola hr. Scipiona, Dr. Klemensa Żywickiego. W dniu 25. Maja b. r. zebrała się ankieta pod przewodnictwem szefa departamentu II. Wydziału krajowego i uchwaliła jednogłośnie: W obec powstać mającego krajowego Towarzystwa ochrony własności ziemskiej, którego celem w myśl art. 3 statutu jest między innemi pośredniczenie w parcelacyi większych posiadłości i ułatwienie przeważnie drobnym rolnikom nabywania parcelowanych gruntów dworskich albo też posiadłości włościańskich, założenie Banku parcelacyjnego w Galicyi jest zbytecznem.

Zmiany w składzie urzędników oddziału rachunkowego Wydziału krajowego.

W czasie objętym niniejszem sprawozdaniem, zaszły w składzie urzędników oddziału rachunkowego następujące zmiany:

Opróżnioną skutkiem przeniesienia p. Pierożyńskiego w stały stan spoczynku (sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego z roku prze-

szłego str. 110 a.) posadę dyrektora oddziału rachunkowego nadaliśmy dekretem z dnia 9. Lipca 1886. L. 31.029 zastępcy dyrektora tego oddziału p. Teofilowi Tarnawskiemu, mianując w jego miejsce zastępcą dyrektora rewidenta p. Aurelego Urbańskiego. Rewidentem w miejsce p. Urbańskiego, mianowaliśmy adjunkta rachunkowego p. Wiktora Krobickiego, adjunktem w miejsce p. Krobickiego p. Alojzego Paklerskiego, asystenta rachunkowego, asystentem w miejsce p. Paklerskiego p. Henryka Strnada, praktykanta rachunkowego.

W maju r. 1886. zmarł praktykant oddziału rachunkowego Justyn Dziubiński.

Opróżnioną skutkiem tego posadę, tudzież wakujące dwie inne posady praktykantów rachunkowych w skutek tegorocznego i zeszłorocznego (sprawozdanie z r. 1885. str. 110 a.) awansu nadaliśmy uchwałą z dnia 9. Lipca 1886. L. 31.029 dyetaryuszom tego oddziału pp. Janowi Olszańskiemu i Mieczysławowi Wronowskiemu, oraz p. o. kasyera w szkole dublańskiej p. Maryanowi Krasuskiemu pozostawiając tego ostatniego nadal na zajmowanej posadzie.

Budowe wodne i meljoracye.

Ustawy krajowe o osuszenie bagien Niskich i Rudnickich, tudzież o regulacyi rzeki Łęgu, potoku Kisieliny, Starego Brnia z dopływami, rzeki Wisłoka i Gniłej Lipy.

Odezwą z dnia 19. Lipca 1886. L. 7.263/pr. zawiadomiło nas Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że wszystkim projektom do ustaw meljoracyjnych uchwalonym przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 20. stycznia 1886. raczył Jego ces. i król. Apost. Mość. użyczyć najłaskawiej Najwyższej sankcyi postanowieniem z dnia 1. Lipca r. b.

O dalszych zarządzeniach c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego poczynionych dla przeprowadzenia powyższych przedsiębiorstw ustawowych, zarówno jak i innych subwencyonowanych robót meljoracyjnych, których wykonanie jest w toku, tudzież o robotach przygotowawczych podjętych dla zaprojektowania nowych przedsiębiorstw meljoracyjnych, będziemy mieli zaszczyt zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi w oddzielnem sprawozdaniu o popieraniu kultury krajowej na polu budownictwa wodnego.

Regulacya rzek galicyjskich z powodu wylewów z r. 1884.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego podaliśmy do wiadomości Wysokiego Sejmu postęp robót przygotowawczych dla generalnego projektu regulacyi rzek galicyjskich z tem nadmienieniem, że do chwili zamknięcia rzeczonego sprawozdania nie udzieliło Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu zapatrywania swego co do systemu robót, jakie mają być zastosowane przy tej akcyi zamierzonej dla ochrony kraju na przyszłość od powodzi.

W tej ważnej sprawie otrzymaliśmy dnia 6. Listopada 1885. dołączoną ./. odezwę Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 31. Października 1885. L. 9.763/pr. zamieszczającą wykaz robót, jakie c. k. Namiestnictwo zamierza w ciągnąć do generalnego projektu i kosztorysu regulacyi rzek galicyjskich, między któremi jednakże nie znaleziono tak ważnych dla ochrony kraju od powodzi budowli ochronnych t. j. obwałowań. Z tego powodu Wydział krajowy trzymając się uchwał Wysokiego Sejmu, tudzież

Alegat 5.

brzmienia rządowego projektu ustawy o regulacyi rzek galicyjskich, udał
Alegat 6. się bezzwłocznie przed zebraniem się Wysokiego Sejmu dołączoną ./. odezwą z dnia 10. Listopada 1885. L. 56.782 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o wydanie stosownego polecenia, ażeby w generalnym projekcie i kosztorysie uwzględnione były najniezbędniejsze obwałowania na tych rzekach, które co kilka lat, a nawet corocznie, występują z brzegów i niszczą plony rolne na ogromnych obszarach kraju. — Na tę odezwę otrzymaliśmy dopiero po zamknięciu ostatniej sesyi Wysokiego Sejmu i prawie po wykończeniu już projektu generalnego regulacyi rzek galicyjskich
Alegat 7. odpowiedź Prezydyum c. k. Namiestnictwa pismem ./. z dnia 14. Lutego r. b. L. 10.920/pr. w którem c. k. Namiestnictwo nie tylko nie zgodziło się na wciągnięcie do generalnego projektu potrzebnych obwałowań, lecz przeciwnie oświadczyło się przeciw zastosowaniu tego rodzaju budowli ochronnych, uważając takowe w danym razie nawet za szkodliwe.

Mimo takiego oświadczenia Namiestnictwa Wydział krajowy będąc pomnym uchwał Wysokiego Sejmu, tudzież własnych wniosków, przedstawionych w sprawozdaniu o akcyi pomocniczej, które zostały zaakceptowane przez Wysoki Rząd centralny, uchwalił na dniu 23. Lutego r. b. obstawać przy swem zapatrywaniu wyrażonem w powołanej odezwie z d. 10. Listopada 1885. L. 56.782. Gdy jednak na odbytej następnie na dniu 5. Marca r. b. konferencyi w Prezydyum c. k. Namiestnictwa, delegaci Wydziału krajowego, mianowicie Marszałek krajowy i członkowie Wydziału krajowego, Władysław hr. Badeni i Dr. Józef Wereszczyński złożyli oświadczenie zgodne z powołaną odezwą, a Namiestnictwo zgodziło się na wciągnięcie do kosztorysów poszczególnych rzek ryczałtowej kwoty na najniezbędniejsze obwałowania, uchwalił Wydział krajowy na radzie dnia 16. Marca r. b. nie odpowiadać już na zarzuty podniesione przez Namiestnictwo przeciw obwałowaniom, lecz w odpowiedzi, którą wystosowano odezwą z d. 16. Marca r. b. L 9.802, powołać się tylko na oświadczenie swych delegatów i Namiestnictwa oraz oznajmić Prezydyum Namiestnictwa, że w obec tej deklaracyi zbytecznem byłoby przedkładanie sprawy do decyzyi Władzy centralnej.

Dalszy przebieg tej żywotnej i pierwszorzędnej dla kraju sprawy jest Wydziałowi kraj. nie znanym, a również co do rozmiarów, systemu i kosztów zaprojektowanych przez Namiestnictwo robót regulacyjnych nie może Wydział krajowy podać Wysokiemu Sejmowi bliższych szczegółów, gdyż w tym przedmiocie nie otrzymał od Rządu żadnego zawiadomienia.

Subwencya na budowle wodne z pozostałości funduszu zapomogowego dla powodzian.

W załatwieniu sprawozdania komisyi budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie użycia pozostałości krajowego funduszu zapomogowego dla powodzian z r. 1885. powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia 1886. następujące uchwały:

a) „Sejm upoważnia Wydział krajowy, aby kredyta pozostałe z funduszu zapomogowego dla gospodarstw wiejskich powodzią r. 1884. dotkniętych, użył w r. 1886. na wykonanie nagłych budowli ochronnych na rzekach, oraz na studya i plany przygotowawcze, pod warunkiem, jeżeli Skarb państwa do tychże robót odpowiednią kwotą się przyczyni“.

b) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby z wydanych pieniędzy zdał sprawę Sejmowi w zamknięciach rachunków na rok 1886".

Z pozostałości tego funduszu, która wedle wykazu Oddziału rachunkowego z d. 11. Lutego 1886. wynosiła w gotówce w kasie kraj. 14.444 zł. 90 ct. (w oszczędności zaś przy wydatkach na sporządzenie generalnego projektu regulacyi rzek galicyjskich preliminowanych na 40.000 zł. w. a.) . . . . . 7.580 „ — „

łącznie . 22.024 zł. 90 ct.

postanowił Wydział krajowy na radzie dnia 12. Marca 1886. (jak LW. 7.259) pokryć wydatki połączone ze studyami przedwstępnemi dla nowych a przez Wysoki Sejm zalecanych przedsiębiorstw melioracyjnych, mianowicie koszta:

1. operatu technicznego dla obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim po uprzedniem porozumieniu się z Ministerstwem rolnictwa co do sposobu subwencyonowania tego przedsiębiorstwa;

2. operatu systematycznej regulacyi rzeki Biały wraz z zabudowaniem potoków górskich do tej rzeki wpadających, po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dn. 21. Grudnia 1885. L. S. 704;

3. operatu regulacyi rzeki Uszwicy w myśl opinii szanownej komisyi gospodarstwa krajowego;

4. operatu regulacyi dolnej przestrzeni rzeki Gniłej Lipy, po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z d. 21. Stycznia 1886. L. S. 1.218;

5. operatu regulacyi Pełtwi i Bugu, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 20. Stycznia 1886. L. S. 1.218;

oprócz tego przeprowadzić wedle możności przy pomocy pozostałości funduszu powodziowego następne badania i zdjęcia w ciągu r. 1886.:

1. rzeki Worony w powiecie Tłumackim;

2. 468 morgów gruntów do osuszenia w 5ciu gminach powiatu Krośnieńskiego;

następne wreszcie zdjęcia uczynić zależnemi od kwoty, jaka z tego funduszu pozostanie, tudzież od czasu, jaki biuro melioracyjne mieć będzie do dyspozycyi po wykonaniu powyższych pomiarów, oraz zorganizowaniu nadzoru technicznego nad ustawowemi przedsiębiorstwami melioracyjnemi, a mianowicie zdjęcia:

1. dla osuszenia 600 morgów pastwisk w 3 gminach powiatu Jarosławskiego;

2. dla regulacyi Drwinki w pow. Bocheńskim:

3. dla regulacyi Drwini w pow. Wielickim;

4. dla regulacyi Świni w pow. Żółkiewskim;

5. dla osuszenia bagien Oleskich:

6. wreszcie dla tych przedsiębiorstw, co do których poczyniono już przyrzeczenia w latach ubiegłych, jak regulacyi Złoczówki, Złotej Lipy, Wiszni, Raty i t. p.

Co do zapomóg na nagłe budowle ochronne na rzekach, uchwalono równocześnie udzielić pod warunkiem w uchwale Wysokiego Sejmu wskazanym, następne zasiłki bezzwrotne:

1) gminie Chwałowice w powiecie Tarnobrzeskim 3.000 zł., na

budowę wałów ochronnych nad Wisłą, stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z d. 17. Grudnia 1885. r. L. S. 585;

2) obszarowi dworskiemu w Wielkiej wsi powiatu Brzeskiego 2.304 zł. 72 ct. w. a. na regulacyę Dunajca;

3) gminie Bobrek pow. Chrzanowskiego 305 zł. 47 ct. na regulacyę Wisły, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Grudnia 1885 r. L. S. 648.

4) gminie Iskań pow. Dobromilskiego 50 zł. w. a. na regulacyę Sanu (L. W. 2.862/86);

5) obszarowi dworskiemu w Wróblowicach 1.000 zł. w. a. na regulacyę Dunajca (L. W. 6.964/86);

6) obszarowi dworskiemu w Wiśniowy pow. Jasielskiego 2.200 zł. w. a. na regulacyę Wisłoka;

7) gminie Strzyżów 200 zł. w. a. na regulacyę Wisłoka;

8) Wydziałowi powiatowemu w Jaśle 200 zł. na uzupełnienie regulacyi Wisłoki;

9) gminie i obszarowi dworskiemu w Załuczu 1.000 zł. na ubezpieczenie brzegów Czeremosza;

10) obszarowi dworskiemu Rostoka pow. Nowosądeckiego 555 zł. 86 ct. na regulacyę Dunajca; — następnie zaś:

11) Wydziałowi powiatowemu w Brzesku 250 zł. w. a. na zabudowanie potoków górskich (L. 3.421/86);

12) gminie Uhrynów średni pow. Kałuskiego 300 zł. na regulacyę Bereźniczki;

13) obszarowi dworskiemu w Jasionce pow. Rzeszowskiego 200 zł. na naprawę wałów ochronnych nad Wisłokiem;

14) obszarowi dworskiemu Wielka wieś 552 zł. 38 ct. na naprawę opaski faszynowej na Dunajcu;

15) wreszcie spółce kanału Zyblikiewicza 500 zł. na wykończenie dopływu Kuzie-Podlipie.

Wypłata powyższych przyrzeczonych zapomóg uwidocznioną będzie w zamknięciach rachunków za r. 1886.

Uchwała w sprawie petycyi obszaru dworskiego i gminy Chwałowice o zapomogę na obwałowanie Wisły.

W załatwieniu sprawozdania komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego o petycyi obszaru dworskiego i gminy Chwałowice proszących o pomoc pieniężną na usypanie wałów od rzeki Wisły, powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 17. Grudnia 1885. następującą uchwałę:

„Petycyę gminy i obszaru dworskiego Chwałowice o subwencyę na sypanie wałów nad Wisłą odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia“.

W wykonaniu tej uchwały przyrzekł Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. Marca 1886. l. 66.231/85. udzielić stronom interesowanym z pozostałości funduszu powodziowego zapomogi bezzwrotnej w kwocie 3.000 zł. w. a. i równocześnie odniósł się do c. k. Namiestnictwa o przyznanie na ten cel z funduszu budowli wodnych subwencyi bezzwrotnej w równej wysokości.

W skutek natarczywych próśb stron interesowanych o udzielenie spiesznej pomocy z powodu przerwania wałów starych wodą zatorową

wyasygnował Wydział krajowy do l. 27.834 połowę przyrzeczonej zapomogi na ręce Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu, asygnatę zaś reszty zasiłku wstrzymał do nadejścia decyzyi Rządu. Jakoż po zamknięciu już niniejszego sprawozdania zawiadomiło nas Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 22. Lipca r. b. l. 6.434/pr., że Ministerstwo rolnictwa gotowe jest udzielić na wały Wiślane w Chwałowicach kwotę 3.000 zł. płatną w dwóch równych ratach po 1.500 zł. w latach 1886. i 1887. jednak tylko pod następującymi warunkami:

Należy stwierdzić pożyteczność i odpowiedniość zamierzonych robót, tudzież wykazać planami i kosztorysami, o ile preliminowana w przybliżeniu kwota 10 000 zł. rzeczywiście na wykończenie prac wystarczy a nie jest wygórowana; osobliwie zaś ma się wyjaśnić, czy ochronione też będą w sposób skuteczny grunta włościańskie, których obszar podać należy i czy koszta na rzeczone roboty użyć się mające, stać będą w odpowiednim stosunku do korzyści, jakich z nich spodziewać się można.

Oprócz tego musi być sprawdzonem, czy reszta kosztów niepokryta przez subwencye ministerstwa rolnictwa i Wydziału krajowego wynoszące razem 6.000 zł. a więc według przybliżonego obliczenia kwota 4,000 zł. złożoną będzie przez interesentów.

Skoro więc stanie się zadość warunkom postawionym przez Ministerstwo rolnictwa, nie omieszka Wydział krajowy wyasygnować reszty subwencyi krajowej i wyjednać asygnatę zapomogi ministeryalnej.

Uchwała w spawie petycyi gminy Bobrek w powiecie Chrzanowskim o zapomogę na budowle ochronne nad Wisłą.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi gminy Bobrek powiatu Chrzanowskiego w przedmiocie udzielenia subwencyi krajowej na zabezpieczenie brzegów Wisły w tej gminie, powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 21. Grudnia 1885. następującą uchwałę:

„Petycyę gminy Bobrek w powiecie Chrzanowskim o udzielenie zapomogi na budowle ochronne nad Wisłą przekazuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia“.

Uchwałę tę podaliśmy do wiadomości Wydziału powiatowego w Chrzanowie rozporządzeniem z dnia 12. Marca 1886. L. 67.382/85. z tem nadmienieniem, że pierwszą ratę datku konkurencyjnego wymierzonego dla gminy Bobrek na ubezpieczenie brzegów Wisły (610 zł. 94 ct.) w kwocie 305 zł. 47 ct. wyasygnujemy Zwierzchności gminnej Bobrek po otrzymaniu bliższych wiadomości co do wysokości datku konkurencyjnego od c. k. Namiestnictwa.

Skoro też nadeszła odpowiedź Namieśnictwa odezwą z dnia 20. Marca 1886. L. 17854., zarządziliśmy wypłatę pierwszej raty datku konkurencyjnego gminy Bobrek w kwocie 305 zł. 47 ct. jak wyżej nadmieniono, z pozostałości funduszu zapomogowego dla powodzian rozporządzeniem z dnia 28. Kwietnia 1886. L. 22.718. oraz postanowiliśmy wstawić do preliminarza Rubr. XIII. wydatków funduszów krajowych na r. 1887. równą kwotę tytułem drugiej i ostatniej raty subwencyi na cel powyższy dla gminy Bobrek.

Petycya Adama Tabaczyńskiego o zwrot $^1/_3$ części regulacyi i ubezpieczenia brzegów Dunajca pod Wróblowicami.

W załatwieniu tej petycyi przekazanej uchwałą Wys. Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. S. 974, Wydziałowi krajowemu, udzieliliśmy rozporządzeniem z dnia 12. Marca 1886. L. 6.964 p. Adamowi Tabaczyńskiemu po myśli sprawozdania szanownej komisyi gospodarstwa krajowego z pozostałości funduszu zapomogowego dla powodzian jednorazowego zasiłku w kwocie 1.000 zł. (jak to już powyżej nadmieniono).

Petycya przełożeństwa obszaru dworskiego w Załuczu o subwencyę na ubezpieczenie wsi Załucza od rzeki Czeremosza.

Wskutek tej petycyi przekazanej uchwałą Wys. Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. S. 1.076, Wydziałowi krajowemu do załatwienia przyrzekliśmy rozporządzeniem z dnia 12. Marca 1886. L. 7.241. Wydziałowi powiatowemu w Śniatynie zasiłek bezzwrotny na ten cel z pozostałości funduszu powodziowego w kwocie 1.000 zł. i zarazem odnieśliśmy się do Namiestnictwa o przyznanie z funduszu budowli wodnych dalszej zapomogi bezzwrotnej przynajmniej w równej wysokości.

Odezwą z dnia 28. Kwietnia 1886. L. 21.149, oświadczyło Namiestnictwo gotowość przyczynienia się do kosztów budowli ochronnych na Czeremoszu, uznało jednak projekt konduktora Laskowskiego i inżyniera drogowego Grzegorzewskiego za nieodpowiedni, w skutek czego Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 13. Lipca 1886. L. 25.379, polecił inżynierowi biura melioracyjnego, Janowi Blauthowi wykonanie zdjęcia hydrotechnicznego rzeki Czeremosza i przedłożenie planu z kosztorysem. Skoro więc nastąpi porozumienie między Namiestnictwem i Wydziałem krajowym co do sposobu przeprowadzenia budowli ochronnych, oczekiwać należy rychłego przyznania subwencyi państwowej, w którym to wypadku i Wydział krajowy będzie mógł wyasygnować przyrzeczony zasiłek krajowy.

Petycya Anastazyi Prochaskowej o zasiłek na regulacyę Dunajca pod Rostoką.

Wskutek przekazanej uchwałą Wys. Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. S. 1.153, petycyi właścicielki obszaru dworskiego Rostoki p. Anastazyi Prochaskowej o pokrycie $^1/_3$ części kosztów naprawy opaski kamiennej na Dunajcu z funduszu krajowego przyznaliśmy na ten cel z pozostałości funduszu zapomogowego dla powodzian do L. W. 6.454 i 18.087, zapomogę w kwocie 555 zł. 86 ct. po uprzedniem zasięgnięciu wiadomości u c. k. Namiestnictwa co do równego subwencyonowania tej budowli z funduszów państwowych.

Zabudowanie potoków górskich w powiecie Brzeskim.

Wskutek petycyi Wydziału powiatowego Brzeskiego z dnia 10. Stycznia 1886. L. 56, o zapomogę na zabudowanie potoków górskich, przedstawionej na ręce Wydziału krajowego, która jednak z powodu zamknięcia sesyi nie mogła być wniesioną do Wys. Sejmu, przyrzekł Wydział krajowy, jak to już powyżej nadmieniono, udzielić na ten cel powiatowi Brzeskiemu z pozostałości funduszu powodziowego jednorazowy zasiłek w kwocie 250 zł. pod warunkiem określonym w uchwale Wys. Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. i odniósł się do Rządu o przyznanie zapomogi państwowej stósownie do reskryptu Ministerstwa rolnictwa z dnia 11. Stycznia 1885. L. 7.051.

Odezwą z dnia 21. Maja 1886. L. 31.353, zawiadomiło nas wprawdzie Namiestnictwo, że „stósownie do ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. przedstawiło Ministerstwu rolnictwa wniosek na subwencyonowanie

tego przedsiębiorstwa taką kwotą, jaka na ten cel z funduszów krajowych wydzieloną zostanie"; jednakże dotychczas nie nadeszła decyzya Ministerstwa, wskutek czego też i przyrzeczona subwencya krajowa nie mogła być wypłaconą.

Uchwała w sprawie przyspieszenia regulacyi rzeki Raby.

W załatwieniu sprawozdania komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego o petycyi Wydziału powiatowego w Myślenicach w przedmiocie przyspieszenia regulacyi rzeki Raby powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 17. Grudnia 1885. następującą uchwałę:

„Petycyę Wydziału powiatowego Myślenickiego przekazuje się Wydziałowi krajowemu do poparcia w drodze właściwej, skoro komisya krajowa dla regulacyi rzek wejdzie w życie".

O uchwale powyższej zawiadomiliśmy Wydział pow. w Myślenicach rozporządzeniem z dnia 16. Marca 1886. L. 66.227/85, z tem nadmienieniem, że skoro przyjdzie do skutku ustawa państwowa o regulacyi 14 rzek galicyjskich, do których wliczoną została także rzeka Raba, Wydział krajowy nie omieszka poczynić starań u mającej się utworzyć komisyi krajowej dla regulacyi wód, ażeby roboty regulacyjne i ochronne na Rabie zostały jak najrychlej wykonane.

Uchwała w sprawie petycyi gmin Kopki i Koziarnia w powiecie Nižańskim, tudzież gmin Sarzyna i Łukowa w powiecie Łańcuckim, w przedmiocie regulacyi granicznej przestrzeni Sanu.

W skutek petycyi tych gmin powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 17. Grudnia 1885. następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd o poczynienie stosownych zarządzeń, ażeby regulacya granicznej przestrzeni Sanu od Koryłówki do Kopek w myśl traktatu państwowego z dnia 20. Sierpnia 1864. została jak najspieszniej wykonaną".

Odezwą z dnia 18. Maja 1886. L. 31.213 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, iż celem sporządzenia projektu na uregulowanie Sanu między Rzuchowem a Kopkami, zarządzono zdjęcie tej przestrzeni rzeki.

Uchwała Sejmowa nad petycyą gminy Zabłocice i kilku obszarów dworskich, położonych nad Sanoczkiem, o uznanie regulacyi tego potoku za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego na przestrzeni od Pobidna do granicy Trepczy.

Na posiedzeniu dnia 17. Grudnia 1885. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Petycyę gminy Zabłotce, oraz kilku obszarów dworskich powiatu Sanockiego przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania, ewentualnie do przeprowadzenia rokowań o zawiązanie spółki wodnej i po zasiągnięciu zdania Rady powiatowej Sanockiej do przedstawienia Sejmowi na rok przyszły odpowiednich wniosków".

O powyższej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomiliśmy Wydział powiatowy reskryptem z dnia 16. Marca 1886. L. 66.229 polecając reprezentacyi powiatowej, aby zbadała ważność projektowanej regulacyi Sanoczka pod względem ekonomicznym i o wyniku tych badań przedłożyła nam sprawozdanie. Rezultat swych badań przesłał nam Wydział powiatowy relacyą z dnia 26. Lipca 1886. L. 1.124 podnosząc korzyści oczekiwane z zamierzonej regulacyi, mianowicie: „zabezpieczenie gruntów nad tą rzeką położonych od dalszego zniszczenia na znacznej przestrzeni, zaprowadzenie o ile możności kultury na nowo na pewnej przestrzeni gruntów, dotych-

czas przez wodę zniszczonych i ustalenie komunikacyi na tych drogach, które Sanoczek przerzyna.

Gdy jednak wedle opinii krajowego biura melioracyjnego projekt tej regulacyi, który był do petycyi dołączony, należy całkowicie przerobić, a nadto pożądanem byłoby zbadanie miejscowości na gruncie, poleciliśmy uchwałą z dnia 8. Września 1886. L. 43.841 inżynierowi naszego biura melioracyjnego p. Jankowskiemu, aby po wykończeniu robót, co do których poprzednio otrzymał polecenie, udał się na miejsce i przedstawił odnośne sprawozdanie.

O rezultacie tych badań zdamy Wysokiemu Sejmowi w przyszłym roku sprawę, gdyż przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i pomiarów hydrometrycznych na Bugu nie pozwoliło p. Jankowskiemu wykonać powyższego polecenia.

Uchwała w sprawie petycyi gminy Kępa rzeczycka, w powiecie Tarnobrzeskim, o wykonanie ochronnych budowli na Sanie.

Załatwiając sprawozdanie komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi gminy Kępa rzeczycka, Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 21. Grudnia 1885. wezwał c. k. Rząd, aby bezzwłocznie przeprowadził budowle regulacyjne na prawym brzegu Sanu w gminie Kępa rzeczycka, powiatu Tarnobrzeskiego, niezbędnie potrzebne tak dla spławu, jak i dla ochrony tej miejscowości od zupełnego zerwania.

Odnośnie do powyższej uchwały, którą kancelarya sejmowa zakomunikowała Prezydyum c. k. Namiestnictwa, zawiadomiło nas to Prezydyum odezwą z dnia 29. Marca 1886. l. 12.152/pr., że zabudowania rzeczonej osady zostały przez wykonane w przeszłym roku (1885.) roboty ochronne zabezpieczone, a projekt na regulacyę przestrzeni Sanu między Brandwicą a Majdanem zbydniowskim, obejmujący także zabezpieczenie gruntów Kępy rzeczyckiej jest w robocie i będzie c. k. Ministerstwu przedstawiony.

Uchwała o petycyi właścicieli dóbr Łowczówka, małżonków Kahane, w przedmiocie regulacyi rzeki Biały.

Na posiedzeniu z dnia 21. Grudnia 1885. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi właścicieli dóbr Łowczówka w powiecie Tarnowskim Mojżesza i Gabryeli Kahane, w przedmiocie regulacyi rzeki Biały między innemi następującą uchwałę:

„Petycyę właścicieli dóbr Łowczówek o zabezpieczenie brzegów rzeki Biały, przekazuje się Rządowi do zbadania, i o ile okaże się możliwem, do uwzględnienia“.

W sprawie tej otrzymaliśmy od Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 14. Maja 1885. L. 12.149/pr. zawiadomienie, że petycya ta nie może być przychylnie załatwioną, a to z następujących powodów:

W obec wyraźnego przepisu §. 78. ustawy wodnej dla Galicyi z dnia 14. Marca 1875. strony zamierzające wykonywać jakiekolwiek budowle wodne, obowiązane są przedłożyć odnośne plany hydrotechniczne.

Przepis ten tak mało jest uciążliwy, że stosują się doń bez trudności i pojedyncze osoby, jak n. p. młynarze i biedne wiejskie gminy, wylewami i podmywaniem brzegów nadrzecznych niszczone, a okoliczność ta stwierdza dowodnie, że koszta owych planów nie są wcale tak nadmierne, jak je przedstawia petycya właścicieli Łowczówka.

Gdy oprócz tego c. k. Rząd nie rozporządza ani dość licznym personalem, ani też funduszem, przeznaczonym na wykonywanie pomiarów i planów dla osób prywatnych, przeto postaranie się o plany na zabezpieczenie brzegów rzeki Białej pod Łowczówkiem, jest wyłącznie rzeczą Mojżesza i Gabryeli Kahane, właścicieli rzeczonej wsi.

Rezolucyę tę podaliśmy do wiadomości strony interesowanej dekretem z dnia 25. Maja 1886. L. 27.130.

Uchwała o petycyi p. Jadwigi Włodek, właścicielki dóbr Trzcinica w powiecie Jasielskim, w sprawie zabagnienia gruntów, w skutek złego odpływu wód przez niedostateczne upusty przy kolei Transwersalnej.

W skutek petycyi p. Jadwigi Włodek, właścicielki dóbr Trzcinica w powiecie Jasielskim powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 29. Grudnia 1885 następującą uchwałę:

Petycyę p. Jadwigi Włodek, właścicielki dóbr Trzcinica w sprawie zabagnienia gruntów, wskutek złego odpływu wód przez niedostateczne upusty, urządzone przy kolei Transwersalnej, dalej w sprawie złego przeprowadzenia częściowej regulacyi rzeki Ropy i w sprawie zapłaty za wywłaszczone grunta pod tę kolej i dojazdu kolejowego w Trzcinicy, odstępuje się c. k. Rządowi do bliższego zbadania i dalszego stosownego zarządzenia. O powyższej uchwale Wysokiego Sejmu, którą kancelarya sejmowa zakomunikowała Prezydyum c. k. Namiestnictwa, zawiadomiliśmy petentkę reskryptem z dnia 16. Marca 1886. L. 648.

W skutek ponownego z naszej strony zapytania, co c. k. Rząd zarządził w skutek powyższej uchwały Wysokiego Sejmu, przesłało nam c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 26. Czerwca 1886. L. 38.675 sprawozdanie c. k. Starosty w Jaśle, wedle którego dochodzenie techniczne w tej sprawie na dzień 1. Kwietnia 1886. wyznaczone zostało, przy równoczesnem wezwaniu strony interesowanej do złożenia zaliczki na przeprowadzenie technicznych studyów, a c. k. Dyrekcyi ruchu kolei państwowych w Krakowie do przedłożenia dotyczących planów. Gdy jednak wedle powołanej relacyi żadna z stron wezwaniu zadosyć nie uczyniła, przeto sprawa ta finalnie załatwioną być nie mogła.

Petycye Reprezentacyj powiatowych i gmin nad Dniestrem położonych o przyspieszenie wykonania projektu regulacyi górnej przestrzeni tej rzeki.

W skutek tych petycyj przekazanych uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. S. 5.864 Wydziałowi krajowemu do załatwienia, zawiadomiliśmy strony interesowane rozporządzeniem z dnia 16. Marca 1886. L. 5.491., że wedle §. 2. wniesionego przez Rząd do konstytucyjnego traktowania na ubiegłej sesyi Rady państwa projektu ustawy o regulacyach rzek, jakie mają być podjęte w Galicyi z powodu wylewów z r. 1884., rzeka Dniestr od Żurawna w górę wraz z najniebezpieczniejszymi dopływami ma być regulowaną wspólnym nakładem państwa, kraju i stron interesowanych przy 60% udziale skarbu państwa w kosztach — petycye zaś odstąpiliśmy odezwą z d. 16. Marca 1886. L. 5.491 Namiestnictwu z prośbą o udzielenie nam szczegółowych wyjaśnień co do rozmiarów robót regulacyjnych na górnym Dniestrze i dopływach, jakie obejmuje ukończony projekt generalny regulacyi rzek galicyjskich, a do których musi być ściśle zastósowanym projekt melioracyi doliny Dniestru, mający się sporządzić przez krajowe biuro melioracyjne.

Alegat 8.

Namiestnictwo jednak zawiadomiło nas dołączoną ℣. odezwą z dnia 21. Maja 1886. L. 24.212, że co do rozmiarów projektowanej regulacyi Dniestru nie zastosowało się do przytoczonego powyżej §. 2. rządowego projektu ustawy, lecz wciągnęło do generalnego projektu regulacyi rzek galicyjskich tylko przestrzeń Dniestru od Żurawna do mostu na trakcie rządowym w Rozwadowie, podając między innymi ten powód, że Stryj należy uważać za rzekę główną i na całą jego przestrzeń rozciągnąć roboty regulacyjne, Dniestr zaś można tylko traktować jako dopływ Stryja, w skutek czego zaprojektowano tylko regulacyę ujścia Dniestru do Stryja.

Mimo tego i innych argumentów przytoczonych przez Namiestnictwo przeciw wciągnięciu rzeki górnego Dniestru do robót regulacyjnych objętych generalnym projektem, postanowił Wydział krajowy obstawać przy postanowieniu §. 2. rządowego projektu ustawy i wystosował w tym celu motywowaną odezwę do c. k Namiestnictwa z dnia 13. Lipca 1886. L. 28.214 ℣. z prośbą o przedłożenie JE. p. Ministrowi rolnictwa wniosku na wciągnięcie do mającego się przedłożyć Radzie Państwa nowego projektu ustawy o regulacyi rzek galicyjskich także rzeki Dniestru od Żurawna w górę na całej długości, podobnie jak to postanawia §. 2. rządowego projektu ustawy z r. 1885.

Alegat 9.

Na tę odezwę nie otrzymał Wydział krajowy żadnej odpowiedzi.

Petycya Komitetu c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego o regulacyi Prutu z dopływami, wschodnich dopływów Dniestru, oraz rzeki Siwki.

W skutek tej petycyi przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. 1.175 Wydziałowi krajowemu do załatwienia, odnieśliśmy się odezwą z dnia 12. Marca 1886. L. 6.453 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa o zaliczenie Prutu z dopływami i wschodnich dopływów Dniestru do kategoryi rzek tak zwanych funduszowych, których regulacya, jak to Wydziałowi krajowemu ze sprawozdań stenograficznych innych Sejmów krajowych jest wiadomem, zamierzoną jest przez Rząd w całej Przedlitawii w drodze ustawodawstwa państwowego przy znaczniejszym udziale Skarbu Państwa w kosztach, aniżeli takowy normuje państwowa ustawa melioracyjna.

W przedmiocie tym jednak nie otrzymaliśmy dotychczas od Rządu żadnego zawiadomienia.

Petycya spółki wodnej dla regulacyi Nowego Brnia o uznanie tego przedsiębiorstwa za krajowe.

Nad petycyą członków spółki wodnej dla regulacyi rzeki Nowego Brnia o uznanie tej regulacyi za przedsiębiorstwo krajowe przeszedł Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 21. Grudnia 1885. do porządku dziennego. O powyższej uchwale zawiadomiony został Komitet rzeczonej spółki reskryptem z dnia 16. Marca 1886. l. 67.387.

Petycya Komitetu Spółki wodnej dla regulacyi górnego Wisłoka o uznanie tego przedsiębiorstwa za krajowe.

W skutek tej petycyi przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. S. 1.094/86 Wydziałowi krajowemu do załatwienia zawiadomiliśmy przewodniczącego Komitetu Spółki p. Antoniego Gniewosza, że Wysoki Sejm uchwalił na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia r. b. projekt ustawy o regulacyi rzeki Wisłoka, wedle którego regulacya ta na przestrzeni od Beska do Haczowa wraz z uregulowaniem potoku Pielnicy od Nowosielec do ujścia ma być wykonaną w ciągu lat pięciu po

wejściu w życie ustawy przez przymusową w tym celu na podstawie §. 45. kraj. ustawy wodnej utworzyć się mającą spółkę wodną jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego przy udziale tak Skarbu Państwa, jak i funduszu krajowego w kosztach preliminowanych na 129.000 zł. w. a. w wysokości trzydziestu (30) procent.

Petycya komitetu spółki wodnej dla regulacyi rzeki Raby i dopływów o subwencyę na tę regulacyę.

W skutek tej petycyi przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. S. 836, Wydziałowi krajowemu do załatwienia, zawiadomiliśmy Prezesa komitetu spółki p. Henryka Turnau w Dobczycach rozp. z d. 12. Marca 1886. L. 5.565, że Wysoki Sejm nie przyzwolił na cel powyższy żadnej dotacyi, zresztą zaś wedle wniesionego na ubiegłej sesyi Wys. Rady Państwa rządowego projektu ustawy o regulacyi rzek galicyjskich Raba zaliczoną została do 2giej kategoryi rzek t. zw. funduszowych, których regulacya ma być przeprowadzoną wspólnym nakładem skarbu państwa i kraju przy udziale stron interesowanych, (około $13^2/_3\%$).

Co się tyczy oznaczenia kolei, według której rzeki należące do wymienionej kategoryi mają być regulowane, oznajmiamy WPanu, że w razie dojścia do skutku projektu ustawy o regulacyi rzek galicyjskich stósownie do opinii sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego, Wydział krajowy poczyni starania u mającej się utworzyć komisyi dla regulacyi wód, ażeby regulacya Raby, jako jednego z najszkodliwszych dopływów Wisły, jak najrychlej została rozpoczętą.

Petycya gminy Szczepańcowy powiatu Krośnieńskiego o regulacyę Jasiółki.

W skutek tej petycyi przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. 1.255/1886 Wydziałowi krajowemu do załatwienia, zawiadomiliśmy Zwierzchność gminną w Szczepańcowy, że Wysoki Sejm nie powziął żadnej uchwały co do regulacyi rzeki Jasiółki.

Petycya Katarzyny Grzębskiej w Kutach, w sprawie regulacyi Czeremosza i nieprawidłowego spławiania drzewa na tej rzece.

W skutek tej petycyi przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. S. 1.198 Wydziałowi krajowemu do załatwienia, odnieśliśmy się odezwą z dnia 16. Marca 1886. L. 6.436 do Namiestnictwa o usunięcie nieprawidłowego spławiania drzewa przez zagranicznych przedsiębiorców, w skutek którego właściciele gruntów nadbrzeżnych narażeni bywają na znaczne szkody, a to po myśli §§. 34., 40., 41. i 42. Ces. patentu z dnia 3. Grudnia 1852. dz. ust. p. L. 250, a zarazem zawiadomiliśmy o tem stronę interesowaną.

Odpowiedź Rządu nie nadeszła dotychczas mimo przypomnień odezwami tutejszymi z dnia 11. Lipca 1886. L. 29.289 i z dnia 11. Września 1886. L. 52.667.

Petycya Rady miejskiej król. stoł. miasta Lwowa w sprawie regulacyi Pełtwi.

Na skutek petycyi Rady miejskiej lwowskiej o regulacyę Pełtwi, przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. L. S. 1.199. Wydziałowi krajowemu do załatwienia, zawiadomiliśmy rozp. z dnia 16. Marca 1886. L. 6.436 Magistrat miasta Lwowa, że Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia 1886. w rozprawie nad przedłożeniem Wydziału krajowego o popieraniu przedsiębiorstw melioracyjnych powziął rezolucyę, wedle której Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu ponowne przeprowadzenie zdjęć technicznych i obliczeń kosztorysowych co do

regulacyi Pełtwi w tym kierunku, o ile bez ujmy dla ogólnej skuteczności robót dałyby się wykonać stopniowo pewne najpilniejsze roboty regulacyjne partyami i z mniejszem, niż wedle dotychczasowych obliczeń, obciążeniem adjacentów.

Petycya gminy Winniki powiatu żółkiewskiego w sprawie regulacyi rzeki Świni.

W skutek przekazanej Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyi gminy Winniki o regulacyę rzeki Świni, zawiadomiliśmy Wydział powiatowy reskryptem z dnia 12. Marca 1886. L. 6.432, że Wydział krajowy skłonnym jest do udzielenia pomocy technicznej biura melioracyjnego dla wypracowania projektu regulacyi tej rzeki kosztem funduszu krajowego, że jednak pomoc ta zależną będzie od czasu, jaki pozostanie biuru melioracyjnemu po wykonaniu pomiarów dla większych robót regulacyjnych przez Wysoki Sejm uchwalonych, oraz po zorganizowaniu nadzoru technicznego nad przedsiębiorstwami ustawowemi.

Petycya gminy Niżankowice o ubezpieczenie brzegów i regulacyi rzeki Wiaru w tej miejscowości.

Uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm do załatwienia Wydziałowi krajowemu petycyę gminy Niżankowice o ubezpieczenie brzegów i regulacyę rzeki Wiaru w tej miejscowości. Gdy wedle brzmienia petycyi rzeczona regulacya leżała także w interesie drogi rządowej dla zabezpieczenia której wykonać miał c. k. Rząd w latach 1841—1845. budowle ochronne zniszczone z biegiem czasu, odniósł się Wydział krajowy odezwami z dnia 12. Marca 1886. L. 6.434 i z dnia 25. Lipca 1886. L. 35.064 do c. k. Namiestnictwa o zarządzenie zbadania stanu rzeki Wiaru w Niżankowicach, oraz o wzięcie pod rozwagę, o ile poruszona przez gminę lokalna regulacya Wiaru zasługiwałaby na poparcie z funduszów publicznych.

Odezwą z dnia 14. Września 1886. L. 53.555 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, iż c. k. Starostwo w Przemyślu opracowało projekt lokalnej regulacyi Wiaru w pomienionej miejscowości, żądając zarazem opinii naszej co do rzeczonego projektu. Wydelegowany skutkiem tego do Niżankowic inżynier krajowy biura melioracyjnego przedłożył nam w relacyi z dnia 23. Września 1886. L. 56.721 sprawozdanie, na podstawie którego oznajmiliśmy c. k. Namiestnictwu naszą opinię co do zamierzonej regulacyi.

Spółka wodna dla regulacyi odpływu wód kanałem Zyblikiewicza.

Sprawozdaniem z dnia 6. Kwietnia 1886. L. 304 przedłożył Wydział powiatowy Dąbrowski podanie spółki kanału Zyblikiewicza o udzielenie dalszej subwencyi z funduszu powodziowego w kwocie 2.000 zł. oraz zasiłku 6 000 zł. z państwowej dotacyi melioracyjnej, z którego okazuje się, że spółka wykonała dotychczas kanał główny długości 8·75 kilometrów, tudzież boczne rowy osuszające długości 30 kilometrów kosztem 66.743 zł., pozostaje zaś do wykonania przedłużenie głównego kanału od Samocic do Siedliszowic oraz dopływu od Zalipia kosztem 16.116 zł. 15 ct.

Z powodu wyczerpania funduszu zapomogowego dla dotkniętych powodzią nie uwzględnił Wydział krajowy prośby spółki o zapomogę krajową, z uwagi jednak na doniosłość kanału osuszającego Siedliszowicko-Samocickiego, który ma na celu odwodnienie najżyźniejszych pól położonych nad Dunajcem i Wisłą, odniósł się odezwą z d. 14. Maja 1886. L. 18.978

do Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie o wyjednanie u Ministerstwa rolnictwa żądanej przez spółkę zapomogi, stósownie do przyrzeczenia Rządu, jakie Wydział krajowy miał zaszczyt podać do wiadomości Wysokiego Sejmu w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności (str. 88.).

Już po zamknięciu niniejszego sprawozdania zażądało Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 29. Sierpnia r. b. L. 11.275 uzupełniających wyjaśnień co do kosztów robót, wyłożonych już wydatków tak na budowę, jak i na zarząd oraz imiennego spisu uczestników spółki z podaniem obszarów gruntów wciągniętych do konkurencyi; spodziewać się więc należy, że JE. p. Minister rolnictwa, podobnie jak to miało już miejsce w innych wypadkach, nie odmówi swego poparcia dla tego wielce pożytecznego przedsiębiorstwa.

Subwencyonowanie mniejszych robót melioracyjnych z państwowej dotacyi melioracyjnej.

Alegat 10.

Celem ułatwienia stronom interesowanym korzystania z państwowej dotacyi melioracyjnej stósownie do reskryptu Ministerstwa rolnictwa z dnia 11. Stycznia 1885. L. 7.051, wydał Wydział krajowy dołączony okólnik do Wydziałów powiatowych z wezwaniem do zajęcia się wspólnie z okręgowemi Towarzystwami rolniczemi, względnie oddziałami galic. Towarzystwa gospodarskiego sprawą mniejszych melioracyj, mianowicie konstatowania potrzeby i rozmiarów mniejszych robót melioracyjnych, pouczania ludności pod względem organizacyi takich przedsiębiorstw spółkowych lub gminnych, użyczania pomocy inżynierów powiatowych, oraz w razie uznania robót za dojrzałe, przedstawiania odnośnych wniosków subwencyjnych. Okólnik ten podał Wydział krajowy także do wiadomości komitetów obydwóch krajowych Towarzystw rolniczych i Zarządu Towarzystwa kółek rolniczych a zarazem wezwał swych inżynierów melioracyjnych, ażeby donosili Wydziałowi krajowemu o każdym szczegółowym wypadku, w którym zachodziłaby potrzeba udzielenia stronom pomocy technicznej biura melioracyjnego. Okólnik powyższy pociągnął za sobą mnóstwo zgłoszeń gmin, obszarów dworskich i całych powiatów; Wydział krajowy mógł jednak w kilku tylko wypadkach przedłożyć pozytywne wnioski Ministerstwu rolnictwa, gdyż przedstawione przez Wydziały powiatowe żądania nie były poparte należytymi operatami technicznymi. W ogóle Wydział krajowy zaznacza, że dopiero wówczas podobne mniejsze przedsiębiorstwa melioracyjne w kraju naszym będą mogły w odpowiednej mierze korzystać z państwowej dotacyi melioracyjnej, skoro Wydział krajowy będzie mógł przyjść w pomoc stronom siłami biura melioracyjnego, które jednak dzisiaj zanadto są przeciążone wykonaniem i kontrolowaniem ustawowych przedsiębiorstw, oraz przygotowywaniem operatów technicznych dla nowych robót regulacyjnych i melioracyjnych.

Założenie stacyj wodoskazowych.

W zeszłorocznem sprawozdaniu podaliśmy, że zgodnie z wnioskami c. k. Namiestnictwa postanowiono założyć 63 nowych wodoskazów, z których 25 przypadło na kraj. Koszt założenia tych wodoskazów, obrachowany przez c. k. Namiestnictwo, miał wynosić:

Założenie wodoskazu na moście	30 zł.
założenie wodoskazu na osobnych ku temu celowi wbitych palach	100 „

Na tej podstawie założenie wodoskazów, przypadających na kraj, zostało obliczonem jak niżej:

10 wodoskazów mostowych	po	30 zł.	300 zł.
15 „ osobnych	„	100 „	1.500 „
		razem	1.800 zł.

Biuro melioracyjne zajęło się sporządzeniem potrzebnych łat wodoskazowych, które zostały już rozesłane na miejsce do odnośnych Wydziałów powiatowych.

Samo zaś założenie wodoskazów na miejscu w myśl przepisów, które przez odnośną ankietę zostały uchwalone, Wydział krajowy poruczył rozporządzeniem z dnia 1. Lipca b. r. L. 34.773 inżynierom okręgowym dróg krajowych w Krakowie, w Nowym Sączu, w Rzeszowie i w Jarosławiu, ekspozyturom biura melioracyjnego w Tarnowie i w Sanoku, oraz inżynierowi pomocn. biura melioracyjnego we Lwowie Sew. Nowakowskiemu, a nareszcie dla rzeki Bugu inżynierom, którym zostały poruczone zdjęcia hydrotechniczne na tej rzece.

Wodoskazy na mostach zostały już bez trudności założone.

Przeciwnie zaś założenie wodoskazów w tych miejscach, gdzie nie ma mostów, a szczególnie gdzie muszą być budowane silne lodowce ochronne, przedstawia znaczne trudności i koszta.

Z kosztorysów dotychczas nam przedstawionych przez inżynierów, którym poruczono założenie wodoskazów, okazuje się, że koszt założenia osobnego wodoskazu będzie znacznie większym od tego, co preliminowało c. k. Namiestnictwo.

Mianowicie c. k. Namiestnictwo preliminowało 100 zł., a n. p. koszt założenia wodoskazu

w Ujściu Jezuickiem na Wiśle wynosi według tych kosztorysów	500 zł.
w Ujściu solnem na Rabie	480 „
w Głogowcu na Wisłoku	326 „
w Mielcu na Wisłoce	240 „
w Sanoku na Sanie	200 „
w Czernichowie na Wiśle	340 „
pod Dynowem na Sanie	160 „
w Niezwiskach na Dniestrze	190 „
w Ujściu Biskupiem na Dniestrze	140 „

i t. d.

W obec tak znacznego podwyższenia się kosztów w stosunku do pierwotnie preliminowanych, założenie wodoskazów zostało tymczasowo wstrzymanem, a sprawa musi być ponownie zbadana przez odnośną ankietę.

Stacye ombrometryczne.

Po otrzymaniu deklaracyj od Wydziałów powiatowych i c. k. Dyrekcyi ruchu kolei skarbowych w Krakowie, wedle których dostateczna ilość, bo 89 obserwatorów zobowiązało się prowadzić bezpłatnie spostrzeżenia opadów atmosferycznych w dorzeczach wód, wyszczególnionych w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności, polecił Wydział krajowy inżynierowi biura melioracyjnego A. Kędziorowi wypracować instrukcyę dla kra-

jowych stacyj ombrometrycznych, oraz formularz dziennika spostrzeżeń ombrometrycznych, ./· które następnie wraz z potrzebnemi naczyniami rozporządzeniem, względnie odezwą ./· z dnia 13. Lipca r. b. L. 38.024 rozesłał do właściwych reprezentacyj powiatowych, oraz do c. k. Dyrekcyi ruchu kolei skarbowych w Krakowie.

Alegat 11.
Alegat 12.

Z uwagi, że tego rodzaju spostrzeżenia nie są jeszcze w kraju rozpowszechnione, a tem samem dostatecznie znane obserwatorom, uprosił Wydział krajowy profesora szkoły politechnicznej p. D. Zbrożka do zlustrowania w ciągu miesiąca Sierpnia r. b. krajowych stacyj ombrometrycznych, udzielenia obserwatorom potrzebnych wyjaśnień i wskazówek co do ustawienia przyrządów, mierzenia ilości opadów i zapisywania spostrzeżeń do dziennika, oraz do zajęcia się oznaczeniem wysokości stacyj nad poziomem morza Adryatyckiego i zbadania miejsc obserwacyjnych, o ile takowe nadawać się mogą do notowania kierunku i mocy wiatru.

Nazwiska obserwatorów, którzy w ciągu miesiąca Września r. b. rozpoczęli regularne spostrzeżenia i przedkładają z końcem każdego miesiąca Wydziałowi krajowemu dzienniki, podaje dołączony wykaz. ./·

Alegat 13.

Koszta założenia stacyj ombrometrycznych wynoszą:

a) 94 dwojakich naczyń blaszanych (do zbierania deszczu i śniegu) po 11 zł. w. a.	1.034 zł.	— ct.
b) 94 miar szklannych po 4 zł. 25 ct. .	399 „	50 „
c) koszta opakowania	59 „	40 „
d) koszta rozsyłki	100 „	23 „
razem . .	1.593 zł.	13 ct.

a więc o blisko 400 zł. w. a. mniej, aniżeli w zeszłorocznem sprawozdaniu preliminowano, a to z powodu, że dostawę i wyrób naczyń powierzono krajowym rękodzielnikom, którzy podali daleko niższe ceny od fabrykantów wiedeńskich, dostarczających podobne naczynia centralnemu zakładowi meteorologicznemu.

Przy tej sposobności konstatuje Wydział krajowy z przyjemnością, że podobnie jak w Czechach udało się także w naszym kraju nieznacznym wcale nakładem założyć skromną na razie sieć stacyj ombrometrycznych, które tak przy projektowaniu jak i wykonaniu robót regulacyjnych i melioracyjnych wielkie krajowi oddadzą usługi.

Komisya krajowa dla nieszkodliwego odprowadzenia wód górskich.

W sprawie utworzenia tej komisyi oznajmiło nam Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 17. Listopada 1885. L. 9.352/pr. gotowość przystąpienia do rokowań o wprowadzenie w życie takiej instytucyi, i przedstawiło nam co do składu komisyi propozycyę, wedle której mieliby wejść w jej skład pod przewodnictwem ustawą przepisanem:

1. trzej delegowani Rządu, t. j. jeden urzędnik polityczny, jeden technik i jeden leśnik;

2. trzej delegowani Wydziału krajowego;

3. jeden delegowany przez oba Towarzystwa rolnicze: lwowskie i krakowskie.

Wydział krajowy zgodził się na ten wniosek odezwą z dnia 2. Kwietnia 1886. L. 60.679/85 i na żądanie Prezydyum Namiestnictwa co do

oznaczenia kategoryi osób, jakie zamierzałby wybrać do komisyi, oświadczył, że w razie wejścia w życie komisyi delegowałby do niej ze swej strony jednego członka Wydziału krajowego, jednego inżyniera biura melioracyjnego i jednego fachowego rolnika.

Na powyższą odezwę nie otrzymał jednak Wydział krajowy dotychczas żadnego zawiadomienia.

W sprawie kredytu melioracyjnego.

Przedłożymy oddzielne sprawozdanie.

Bióro melioracyjne.

W składzie biura melioracyjnego i tegoż ekspozytur zaszła w b. r. ta zmiana, że w skutek licznych uchwał Wysokiego Sejmu, polecających Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie zdjęć dla nowych przedsiębiorstw melioracyjnych, przyjęto dekretem z dnia 4. Maja 1886. L. 23.621 na inżyniera pomocnika p. Pawła Dyrdonia, ukończonego technika i byłego asystenta przy katedrze budowy dróg i robót wodnych lwowskiej szkoły politechnicznej z płacą 1 zł. 50 ct. w. a. dziennie, inżyniera-asystenta zaś p. Wacława Zahradnika przeniesiono z ekspozytury Tarnowskiej do biura centralnego dla wykonania zdjęć niwelacyjnych na dolnej sekcyi rzeki Gniłej Lipy, oraz na rzece Biale.

Przytem nadmienia się, że dekretem z dnia 16. Marca b. r. L. 67.151/85 podwyższono płacę inżynierowi-pomocnikowi p. Ludwikowi Sobolewskiemu z 1 zł. 50 ct. na 2 zł. w. a. dziennie, tudzież stosownie do obowiązującej instrukcyi, wydanej dla biura melioracyjnego, przyznano za rok 1885. i ubiegłe lata następne jednorazowe remuneracye za wypracowanie planów:

1. inżynierowi p. Sewerynowi Karpuszce 200 zł.;

2. inżynierom-asystentom pp. Franciszkowi Vetulaniemu, Stanisławowi Ogonkowi i Wacławowi Zahradnikowi po 250 zł. w. a.;

3. inżynierowi-pomocnikowi p. Karolowi Boziewiczowi 150 zł.;

4. inżynierom-pomocnikom pp. Piotrowi Wasilewskiemu i Ignacemu Morawieckiemu po 100 zł.;

5. inżynierowi-pomocnikowi p. Ludwikowi Sobolewskiemu 50 zł.,

oraz w miejsce remuneracyj, wyznaczanych dotychczas z taks za plany, przyznano ryczałtowe wynagrodzenie stałe roczne inżynierom-asystentom: Franciszkowi Vetulaniemu, Stanisławowi Ogonkowi i Wacławowi Zahradnikowi w kwocie 200 zł. w. a. dla każdego.

Czynności biura melioracyjnego.

Czynności biura melioracyjnego w czasie od 1. Lipca 1885. do 1. Lipca 1886. były następujące:

A) Wykonano lub rozpoczęto zdjęcia niwelacyjne i hydrotechniczne dla stron poniżej wyszczególnionych:

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Wykonano zdjęcia w celu					Uwagi
		regulacyi wód		melioracyi lokalnych			
		na długość około klmtr.	na obszarze około morg.	osuszenie rowami morg.	drenowanie morg.	osuszenia i nawodnienia morg.	
1	Dla Wydziału krajowego na regulacyę potoku Łęg	(20·7)	(18.000)	—	—	—	zdjęcia ukończono w Wrześniu 1885., zdjęcia te w poprzedniem sprawozdaniu z 1/7 1884. do 1/7 1885. zostały już podane
2	Dla Wydziału krajowego na regulacyę potoku Trześniówki z dopływami	(17·2)	(17.000)	—	—	—	jak wyżej
3	Dla spółki wodnej Starego Brnia i dopływów	(16·3)	—	—	—	—	jak wyżej
4	Dla lwowskiego Wydziału powiatowego na regulacyę rzeki Pełtwi	(55·5)	(12.000)	—	—	—	jak wyżej z uwagą, że na wiosnę 1886. r. wykonano zdjęcia dodatkowe w celu przerobienia planów i kosztorysów już wypracowanych
5	Dla spółek wodnych dla osuszenia bagien Rudnickich i Niskich	—	15.500	—	—	—	zdjęcie wykonał inżynier c. k. Dyrekcyi lasów i domen p. Skowroński
6	Dla Wydziału krajowego na regulacyę potoku Kisieliny z dopływami	17·1 23·0	20.000	—	—	—	główne koryto dopływy
7	Dla rohatyńskiego Wydziału powiatowego na regulacyę Gniłej Lipy od mostu w Rudzie do ujścia do Dniestru	46·0	—	—	—	—	zdjęcia wykonano na wiosnę 1886.
8	Dla krajowego przedsiębiorstwa rzeki Łęgu	—	—	—	—	—	zdjęcia dla okręgu konkurencyjnego

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Wykonano zdjęcia w celu					Uwagi
		regulacyi wód		melioracyi lokalnych			
		na długość około klmtr.	na obszarze około morg.	osuszenie rowami morg.	drenowanie morg.	osuszenia i nawodnienia morg.	
9	Dla spółki wodnej w Olesku (regulacya dopływu rzeki Styru)	—	—	—	—	—	zdjęcia uzupełniające około 50 km. niwelacyi podłużnej
10	Dla Stanisława hr. Badeniego w Chołojowie i Budkach	—	—	300	—	—	projekt dla 96 morg. osuszenia wypracowano na miejscu i wytyczono
11	Dla spółki wodnej na regulacyę potoku Kisieliny w gminach Zaborów, Wola Przemykowska, Jadowniki mokre, Miechowice małe i Zabawa	—	—	—	—	500	
12	Dla Wydziału krajowego na regulacyę Uszwicy	—	—	—	—	—	wykończono niwelacyę punktów stałych i wodoskazów na dług. 30 km.
13	Dla Józefa Michałowskiego w Witkowicach	—	—	—	27	—	
14	Dla Adama Jordana w Błoniu	—	—	—	—	2	
15	Dla Flaczkiewicza z Brzostka częściowa regulacya potoka Kamienicy i Młynówka	4·0	—	—	—	—	
16	Dla Adama Jordana w Świebodzinie pod Tarnowem	—	—	—	20	—	
17	Dla Eustachego ks. Sanguszki w Rzędzinie pod Tarnowem	—	—	—	6	—	

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Wykonano zdjęcia w celu regulacyi wód: na długość około klmtr.	Wykonano zdjęcia w celu regulacyi wód: na obszarze około morg.	Wykonano zdjęcia w celu melioracyi lokalnych: osuszenie rowami morg.	Wykonano zdjęcia w celu melioracyi lokalnych: drenowanie morg.	Wykonano zdjęcia w celu melioracyi lokalnych: osuszenia i nawodnienia morg.	Uwagi
18	Dla gmin Gawłuszowic i Kliszowa na projekt szluzy	—	—	175	—	—	szluza w wale Wisłoki i kanał osuszający
19	Dla Jadwigi Straszewskiej w Lipnikach	—	—	—	27	—	
20	Dla spółki wodnej na regulacyę rzeki Sanoczka od Prusieka do Zabłotca	12·0	—	—	—	—	roboty ochronne
21	Dla spółki wodnej na regulacyę górnego Wisłoka zdjęcia na regulacyę Pielnicy od Nowosielec do Wzdowa	14·0	—	—	—	—	
22	Dla Leona Grotowskiego w Jaćmierzu	—	—	—	20	—	
23	Dla Zenona Słoneckiego w Jurowcach	—	—	—	14	—	
24	Dla spółki wodnej na regulacyę potoków Łęg, Olszyny w powiecie Krośniańskim	13·0	500	—	—	—	
25	Dla szpitala św. Łazarza w Krakowie: osuszenie gruntów dworskich w Tropiszowie w Królestwie Polskiem	—	—	—	102	—	

R a z e m: Ukończono (109·7) kilometrów zdjęć, które już w sprawozdaniu od 1/7 1884. do 1/7 1885. zostały podane } dla regulacyi wód.

Wykonano 129·1 kilometrów nowych zdjęć.

„ 475 morgów zdjęć dla osuszenia rowami

„ 216 „ „ pod drenowanie

„ 502 „ „ „ osusz. i nawod. } dla melioracyi lokalnych.

B) Wypracowano plany i kosztorysy na podstawie zdjęć wykonanych w 1883., 1884. i 1885. dla stron następujących:

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Regulacye wód		Melioracye lokalne			Uwagi
		na długość około klmtr.	na obszarze około morg.	osuszenie rowami morg.	drenowanie morg.	osuszanie i nawodnienie morg.	
1	Dla spółki wodnej na regulacyę Nowego Brnia i dopływów	42·0	25.000	—	—	—	ukończono w Lipcu 1886. zdjęcia z 1884.
2	Dla Wydziału kraj. na regulacyę Gniłej Lipy w granicy Przemyślan do mostu w Rudzie	22·5	3.000	—	—	—	zdjęcia z r. 1883.
3	Dla Wydziału krajowego na regulacyę rzeki Łęgu	20·7	18.000	—	—	—	zdjęcia z r. 1885.
4	Dla Wydziału krajowego na regulacyę potoku Trześniówki z dopływami	17·2	17.000	—	—	—	zdjęcia z r. 1885.
5	Dla Wydziału krajowego na regulacyę potoku Babulówki (Krzemienicy)	22·2	23.200	—	—	—	przerobiono dawny projekt rządowy bez nowych zdjęć niwelacyjnych
6	Dla spółek wodnych na osuszenie bagien Rudnickich i Niskich	—	15.500	—	—	—	tak zdjęcia nowe, jakoteż plany i kosztorysy wypracował inżynier c. k. Dyrekcyi domen i lasów p. Skowroński
7	Dla lwowskiego Wydziału powiatowego na regulacyę rzeki Pełtwi	55·5	12.000	—	—	—	zdjęcia z 1885. r. plany i kosztorysy mają być przerobione według ostatniej uchwały sejmowej

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Regulacya wód		Melioracye lokalne			Uwagi
		na długość około klmtr.	na obszarze około morg.	osuszenie rowami morg.	drenowanie morg.	osuszenie i nawodnienie morg.	
8	Dla spółki wodnej na regulacyę Starego Brnia i dopływów	16·3	—	—	—	—	zdjęcia z r. 1885. dla uzupełnienia projektu rządowego
9	Dla Wydziału krajowego na regulacyę potoku Kisieliny z dopływami	17·1	20.000	--	—	—	zdjęcia z r. 1885.
10	Dla szpitala ś. Łazarza w Krakowie: osuszenie gruntów dworskich w Tropiszowie w Królestwie Polskiem	—	—	—	102	—	zdjęcia z r. 1885.
11	Dla spółki wodnej na regulacyę rzeki Sanoczka	12·0	—	—	—	—	zdjęcia z r. 1885.
12	Dla Józefa Michałowskiego w Witkowicach	—	—	—	27	—	
13	Dla Flaczkiewicza z Brzostka	—	—	—	—	—	projekt jam, szluzy i młynówki z częściową regulacyą potoku Krzemienicy
14	Dla ks. Eust. Sanguszki w Rzędzinie.	—	—	—	6	—	
15	Dla gmin Gawłuszowice i Kliszów	—	—	—	—	—	projekt szluzy i kanału osuszającego
16	Dla Jadw. Straszewskiej w Lipnikach	—	—	—	27	—	

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Regulacya wód		Melioracye lokalne			Uwagi
		na długość około klmtr.	na obszarze około morg.	osuszenie rowami morg.	drenowanie morg.	osuszenie i nawodnienie morg.	
17	Dla hr. Zdzisława Tyszkiewicza w Weryni	—	—	—	101	—	dalszy ciąg planu drenowania 35 m. z r. 1885.
18	Dla Jana Bielawskiego w Sielcu pod Przemyślem	—	—	—	63	—	uzupełnienie planu drenowania 50 m. z r. 1885.
19	Dla Berkego z Karwodży	—	—	—	11	—	
20	Dla spółki wodnej na regulacyę Górnego Wisłoka. Projekt regulacyi Pielnicy od Nowosielec do Wzdowa	14·0	—	—	—	—	zdjęcia dodatkowe z r. 1885.
21	Dla Aleksandra Tarnawickiego w Bykowcach	—	—	—	—	72	
22	Dla Zdzisł. Skrzyńskiego w Harcie	—	—	—	—	19	
23	Dla Zenona Słoneckiego w Jurowcach	—	—	—	14	—	
24	Dla Kazimierza Orpiszewskiego w Krościenku	—	—	—	—	—	plany na drenowanie 27 morgów rozpoczęto
25	Dla ks. Władysława Czartoryskiego w Besku	—	—	—	—	—	plany na osuszenie i nawodnienie 13 m. łąk rozpoczęto
	Razem ukończono plany i kosztorysy dla	239·5	133700	—	351	91	dla 23 stron interesowanych.
	Rozpoczęto dla 2 stron interesowanych.						

W zestawieniu:

Dla regulacyi wód: ukończono 109 kilometrów zdjęć, które już w sprawozdaniu poprzedniem zostały podane.

Wykonano 129 kilometrów nowych zdjęć.

Dla melioracyi lokalnych: Wykonano zdjęć 475 morgów na osuszenie rowami

„ „ 216 „ „ drenowanie

„ „ 502 „ „ osuszanie rowami i nawodnienie

Plany i kosztorysy: Wypracowano dla 23 stron interesowanych

rozpoczęto wypracowanie „ 2 „ „

z których 10 dla większych przedsiębiorstw melioracyjnych, inne zaś dla mniejszych spółek wodnych lub dla osób prywatnych.

W ogólności wypracowano plany i kosztorysy: na regulacyę wód w długości około 239 kilometrów z obszarem około 133.000 morgów;

na drenowanie dla 351 morgów;

na osuszenie z nawodnianiem dla 91 morgów.

Uwaga 1. Zdjęcia niwelacyjne i hydrotechniczne wymienione pod **A.** liczba porządkowa 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12 i 24, oraz plany i kosztorysy pod **B.** liczba porządkowa 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9 wykonano kosztem funduszu krajowego.

Uwaga 2. Przytem nie ukończono wypracowania planów i kosztorysów dla stron następujących, dla których zdjęcia już są wykonane:

dla Glinian i Przegnojowa	zdjęcia z r.	1885
„ Włodzimierza Gniewosza w Potoku Złotym	„ „	1884
„ folwarku szkoły kraj. w Czernichowie	„ „	1885
„ regulacyi górnego Dniestru i dopływów	„ „	1880—1881
„ Alfonsa Czajkowskiego w Dusanowie	„ „	1883
„ Kamionki Wołowskiej	„ „	1884

muszą być uzupełnione

„ gm. Krzywczyce pod Lwowem. . . zdjęcia dla Pełtwi r. 1885

C) Wykonano badania wstępne lub wzięto udział w czynnościach komisyjnych jak niżej.

1. w Korsowie u Bogusława Horodyńskiego osuszenie łąk;
2. w powiecie Brzeżańskim i Podhajeckim dla regulacyi Złotej Lipy
3. w Olesku w celu zawiązania spółki wodnej;
4. w Lubieńcu u br. Piotra Brunickiego osuszenie łąk;
5. w Targowicy u Ad. Abrahamowicza założenie wyrobu maszynowego torfu;
6. w Toporowie w dobrach ks. de Ligne regulacya dzikich wód;
7. w Żurowie, Hrehorowie i Czerniowie w sprawie regulacyi Świeża;
8. w Uhrynowie powiatu Kałuskiego w sprawie ubezpieczenia brzegów p. Bereźniczki;

9. w powiecie Mieleckim w sprawie ujścia kanału Chorzelowskiego;

10. w powiecie Tarnobrzeskim dla zbadania szkód zrządzonych w wałach;

11. „ „ Brzeskim: badania wstępne do projektu regulacyi Uszwicy;

12. w Rzędzianowicach dla ochrony wału Wisłoki, zagrożonego zatorem lodowym;

13. w Jurowcach u Zenona Słoneckiego drenowanie 200 morgów;

14. w Nowosielcach w sprawie jazu na Pielnicy;

15. w Besku w sprawie osuszenia 40 morgów dla gr. kat. parafii;

16. w Krośnie, w sprawie zawiązania Spółki wodnej;

17. w powiecie Krosnieńskim dla zbadania sprawy regulacyi rzeki Jasiołki;

18. w Żarnowcu w sprawie drenowania;

19. w Orelcu w sprawie osuszenia i nawodnienia 40 morgów łąk.

D) Kontrolowano wykonanie robót.

1.	w powiecie Mieleckim	regulacyę Nowego Brnia	
2.	„ „ „	„ Starego „	
3.	„ „ „	„ odpływu wód dla Spółki Chorzelowskiej	
4.	„ Dublanach pod Lwowem:	drenowanie i nawodnienie, d. c.	
5.	„ Chołojowie:	osuszenie 96 morgów	
6.	„ Weryni:	drenowanie 30	„
7.	„ Karwodzy:	„ 11	„
8.	„ Rzędzinie:	„ 6	„
9.	„ Lipnikach:	„ 27	„
10.	„ Sielcu:	„ 25	„
11.	„ Błonie:	nawodnianie 2	„
12.	„ Bykowcach: osuszenie i	„ (72)	„ (ukończono)
13.	„ Wzdowie:	osuszenie (200)	„ dalszy ciąg
14.	„ Jasienowie:	drenowanie 5	„

15. „ Bziance, Trześniówce i Besku: regulacya Górnego Wisłoka (rozpoczęcie robót)

16. „ Nowosielcach: osuszenie i nawodnienie 36 morgów łąk (częściowo ukończono)

17. „ Jurowcach: drenowanie 14 morg. roli (ukończono).

Oprócz czynności wyszczególnionych pod A., B., C. i D. biuro melioracyjne zajmowało się jak i w roku przeszłym następującemi sprawami:

1. Referatem spraw wodnych i regulacyjnych w ogólności, z których ważniejsze są wyszczególnione w ogólnem sprawozdaniu;

2. Założeniem i utrzymaniem stacyi wodoskazowych i meteorologicznych;

3. Referatem spraw torfowych.

Ważniejsze zgłoszenia do biura melioracyjnego we Lwowie i do ekspozytur w Tarnowie i w Sanoku w sprawie nowych zdjęć, które do dnia 1. Lipca 1886. pozostały niezałatwione, są następujące:

1. Komitetu dla uregulowania rzeki Biały w powiecie Tarnowskim — rozpoczęto zdjęcia w Sierpniu 1886.
2. Interesowanych w sprawie regulacyi Uszwicy — rozpoczęto zdjęcia
3. Wydziału pow. Tarnobrzeskiego w sprawie wałów Wisły i Sanu. . . . . — zdjęcia uchwalono
4. Wydziału pow. Kamioneckiego w sprawie regulacyi Bugu (Uchwała Wys. Sejmu) . . . — rozpoczęto zdjęcia w Sierpniu 1886.
5. C. k. Namiestnictwa we Lwowie w sprawie regulacyi Złotej Lipy. . . . . — wykonano badania wstępne
6. Gminy Kamionka Wołowska. . — brakuje uzupełnienia zdjęć już wykonanych w r. 1884
7. Gmin Skwarzawa, Winniki i Wiązowa w powiecie Żółkiewskim . . . . . .regulacya rzeki Świni
8. Gminy Rudniki w powiecie Żydaczowskim — osuszenie
9. Gminy: Sądowa Wisznia, Zagrody i t. d. w powiecie Mościskim. . . . . — regulacya rzeki Wiszni
10. Zwierzch. gm. w Gródku pod Lwowem — osuszenie gruntów
11. Wydziału powiatowego Jarosławskiego dla gmin Nielipkowice i Piwoda . . . . . — osuszenie łąk
12. C. k. Starostwa w Bochni w sprawie gminy Drwinia, Wola Drw. Grobla i t. d. . . . — osuszenie
13. Gmin: Podgórze, Prokocin, Płaszów, Bierzanów, Rybitwy, Brzegi, Kokotów, Staniątki, Ochmanów i t. d. w powiecie Wielickim i Bocheńskim — osuszenie gruntów zdjęcia wykonano w jesieni 1886 r.
14. Flaczkiewicza z Gorzejowy,
15. Józefa Michałowskiego z Witkowic,
16. Hr. Jana Stadnickiego w Wielkiej Wsi,
17. Dr. Adama Jordana z Swiebodzina,
18. Ks. Eust. Sanguszki z Tarnowa.

Oprócz tego pozostały niezałatwione inne zgłoszenia wymienione w sprawozdaniu Wydziału krajowego za czas od Lipca 1884. do 1. Lipca 1885. r. pod liczbą 1, 2, 3, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22.

Krajowe biuro statystyczne.

Krajowe biuro statystyczne pod kierunkiem prof. Dr. Pilata wykończyło i wydrukowało następujące prace:

1. Pogląd na gospodarstwo funduszu krajowego galicyjskiego w latach 1881—1884.

2. Rozmiary głównych rodzajów uprawy w Galicyi według ostatecznych rezultatów reambulacyi katastralnej.

Bliskie już ukończenia są następujące dalsze prace:

3. Handel Galicyi z cesarstwem Niemieckiem w r. 1885. na podstawie niemieckiej statystyki kolejowej tudzież austryackiej statystyki cłowej.

4. Gospodarstwo powiatów galicyjskich na podstawie zamknięć

rachunkowych z r. 1884. przedłożonych przez Wydziały powiatowe. Brakuje jeszcze dat z kilku powiatów.

5. Język wykładowy w szkołach ludowych w porównaniu z podziałem ludności podług języka towarzyskiego.

Praca ta wstrzymaną została dla uzupełnienia jej najnowszemi datami.

6. Rozdrobnienie mniejszej własności ziemskiej w Galicyi. Z tej bardzo rozległej pracy największą część już dokonano, bo opracowano zestawienie posiadłości, stopniowane według wysokości przychodu gruntowego (18 stopni) z uwzględnieniem oraz obszaru dla 211 gmin wybranych za wzór w 58 powiatach. Pozostaje do opracowania z powodu nienadesłanego dotąd materyału 16 powiatów z około 60 gminami.

Prócz tego opracowany jest szczegółowo cały powiat Bocheński mający 124 gmin.

W ciągu okresu, z którego zdajemy sprawę, przygotowywano w biurze statystycznem tablice do „Podręcznika statystyki Galicyi“, któryby w zwięzłej formie cyfrowej podawał najważniejsze i najświeższe daty z wszystkich kierunków życia społecznego, wraz z obliczeniami procentowymi. Praca ta jest ukończoną w połowie i część ta zapewnie osobno zostanie wydaną, aby jak najrychlej uczynić zadość pilnej potrzebie takiej publikacyi dla podręcznego użytku osób zajmujących się sprawami publicznemi.

W końcu nadmieniamy, że prace około szczegółowej statystyki własności tabularnej prowadzono dalej bez przerwy. Spodziewać się należy, że w ciągu następnego roku, praca ta bardzo obszerna i mnogie nastręczająca trudności zostanie ukończoną.

Pracami wymienionemi pod 1, 4 i 5 zajmował się aplikant konceptowy p. Starzecki, resztą prac tudzież ułożeniem podręcznika i statystyki własności tabularnej prof. Pilat. Prócz tego pracował w biurze jeden asystent manipulacyjny zajęty prawie wyłącznie biblioteką i ewidencyą dzienników ustaw i czasopism tudzież trzech, czasowo czterech, dyurnistów.

Oddział statystyki przemysłu i handlu krajowego.

Oddział statystyki przemysłu i handlu krajowego pod kierunkiem Dr. Tadeusza Rutowskiego przedłoży Wysokiemu Sejmowi następujące drukiem ogłoszone prace:

1. Przemysł młynarski w Galicyi.
2. Przemysł drzewny w Galicyi.
3. Przemysł piwowarski w Galicyi.
4. Ludność Galicyi według zawodów i sposobu zarobkowania, zwłaszcza ludność zajmująca się przemysłem i handlem.
5. Sumaryusz przemysłowców w Galicyi według rodzajów przemysłu i powiatów.
6. Wykaz przedsiębiorstw fabrycznych i rękodzielniczych w całym kraju, powiatami według stanu z 1. Stycznia 1884. uzupełniony według stanu z końca Maja 1886.
7. Materyały statystyczne do sprawy jarmarków i targów. Część pierwsza.

8. Ceny płodów rolniczych na jarmarkach i targach w r. 1885.

Biuro statystyki przemysłu i handlu prowadzi dalej zbieranie dat statystycznych o przemyśle krajowym i ogłosi niebawem drukiem prace obejmujące grupy przemysłowe.

1. Przemysł wyrobów z kamienia, gliny, z głównym uwzględnieniem kamieniołomów, kopalni glinki ogniotrwałej, cegielnictwa, kaflarstwa, garncarstwa, wyrobu fajansu, huty szkła, wypalanie wapna, gipsu, wyrób cementu i sztucznych kamieni.

2. Przemysł garbarski i papiernictwo.

Prace te są na ukończeniu. Również znacznie zaawansowane jest zebranie materyału o przemyśle chemicznym.

Ażeby uzyskać podstawę do statystyki przemysłu metalowego, ukończoną została statystyka górnictwa i hutnictwa za lata 1875 do 1885.

Zaś co do nafty i wosku ziemnego daty dotąd zebrane okazały się niedostateczne do ścisłego opracowania, gdyż z powodu obawy przed fiskalizmem producenci niechętnie udzielają dat właściwych. Potrzeba więc jeszcze uzupełnień.

Również znacznie postąpiło zebranie materyału do monograficznego opracowania przemysłu miasta Lwowa i miasta Białej.

Stale prowadzi się statystykę cen płodów rolniczych i przedkłada się ceny z r. 1885.

Nowa i wielka statystyczna praca podjętą została przez biuro statystyki przemysłu i handlu, statystyka przemysłu domowego i rękodzielniczego w całym kraju.

Dla zebrania dat zostały rozesłane do wszystkich zwierzchności gminnych, do przełożeństw obszarów dworskich, Wielebnych księży proboszczów i nauczycieli szkół ludowych kwestyonarze szczegółowe. Zkąd po pewnym terminie odpowiedzi nie nadesłano, rozsyłano kwestyonarz ponownie i po raz trzeci. W ten sposób rozesłało biuro dotąd 24.800 kwestyonarzy i cyrkularzy (prócz przeszło 3.400 kwestyonarzy specyalnych i ogólnych do przemysłowców zawodowych).

Odpowiedzi dotąd (do 1. Listopada) nadeszło 7.182. Jest więc nadzieja, że osiągnie się niezwykły stopień zupełności dat o stanie przemysłu domowego. Bardzo ważna i rozległa ta praca, ile można wnosić z dotychczas zebranego materyału, pozwoli na wyczerpujące przedstawienie przemysłu domowego w całym kraju. Ażeby zaś ważniejsze ogniska przemysłu domowego zostały zbadane wszechstronnie, upoważnił Wydział krajowy Dr. Rutowskiego do zwiedzenia ważniejszych siedzib przemysłu domowego.

Również dosyć zaawansowaną jest praca statystyczna o ruchu towarowym na kolejach galicyjskich, mianowicie długoletnie zestawienia przewozu i wywozu ważniejszych płodów krajowych oraz przywozu płodów przemysłu obcego.

Ponieważ zaś przy wszystkich badaniach statystycznych, dla uzyskania szerszej podstawy potrzeba zbierać szerszy materyał dat statystycznych o stosunkach materyalnych kraju, zebrał się bardzo obfity materyał, który posłuży niebawem do ogłoszenia drukiem statystyki Galicyi.

W biurze zatrudnionych było trzech dyurnistów. Te siły biura nie pozwalają na szybkie opracowanie już nagromadzonego materyału i opracowanie analityczne tak że np. tablice statystyczne do piwowarstwa były wydrukowane już w jesieni w r. 1884 zaś tablice do sprawy jarmarków już w lecie 1885. r. a niemogły być opracowane analitycznie i wydane.

Od 1. Stycznia b. r, do 1. Listopada wpłynęło ogółem 9.008 numerów do Biura statystyki przemysłu i handlu tak że jeden z trzech pomocników musi być prawie wyłącznie zajęty pisaniem adresów i prowadzeniem protokołu.

Departament III.

Szef: Oktaw z Siemuszowy Pietruski, Członek Wydziału krajowego.

Ustawy sankcyonowane.

Ustawa o obowiązku ubezpieczenia od ognia budynków, przeznaczonych na publiczne szkoły.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 5. Maja 1886. udzielić Najwyższej Sankcyi projektowi ustawy o obowiązku ubezpieczania od ognia budynków, przeznaczonych na publiczne szkoły, uchwalonej przez Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 16. Stycznia 1886.

Najwyższe to postanowienie udzielone zostało Wydziałowi krajowemu pismem Jego Ekscelencyi Pana Namiestnika z dnia 17. Maja 1886. do L. 4.571/pr.

Ustawy, których Najwyższa Sankcya jeszcze nie nadeszła.

Do następujących ustaw uchwalonych przez Wys. Sejm nie nadeszła jeszcze Najwyższa Sankcya:

1. Do ustawy zmieniającej krajową ustawę z dnia 22. Czerwca 1876. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich (co do szkół ludowych), uchwalonej przez Wys. Sejm na posiedzeniu dnia 19. Stycznia 1886.;

2. do ustawy zmieniającej krajową ustawę z dnia 22. Czerwca 1867. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich (co do szkół średnich) uchwaloną na temże samem posiedzeniu.

Zmiany w składzie Wys. Sejmu.

W składzie Wys. Izby zaszły od czasu ostatniej sesyi następujące zmiany:

I. Zmarli:

1. Apolinary Hoppen, właściciel dóbr, poseł z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego Dolina-Bolechów-Rożniatów;

2. Erazm Wolański, właściciel dóbr, poseł z większych posiadłości ziemskich byłego obwodu Czortkowskiego.

II. Złożyli mandaty:

1. Stanisław hr. Mieroszowski, poseł z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego Kraków-Mogiła-Liszki-Skawina;

2. Józef Łazarski, poseł z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego Żywiec-Ślemień-Milówka.

Zmiany w składzie Wydziału krajowego.

Od ostatniego naszego sprawozdania zaszły następujące zmiany:

Na podstawie wyboru Wys. Sejmu z dnia 21. Grudnia 1886. objął dnia 8. Stycznia 1886. urzędowanie p. Teofil Bereźnicki, c. k. Radca Sądu krajowego, jako Członek Wydziału krajowego.

Zmiany w składzie urzędników Wydziału krajowego etatu konceptowego i manipulacyjnego.

1. Uchwałą z dnia 14. Września 1886. do LW. 54.900 zamianował Wydział krajowy prowizorycznych nadetatowych asystentów konceptowych p. Władysława Gizińskiego i p. Leonarda Kieszkowskiego prowizorycznymi etatowymi asystentami konceptowymi.

2. Uchwałą z dnia 17. Września 1886. do LW. 55.597 zamianował Wydział krajowy dotychczasowych adjunktów konceptowych p. Jerzego Jabłonowskiego i p. Władysława Zeńczaka koncypistami Wydziału krajowego.

Zmiany w składzie sług Wydziału krajowego.

1. Uchwałą z dnia 10. Listopada 1885. do LW. 57.255 zamianował Wydział krajowy p. Rajmunda Kukawskiego, portyera przy krajowym głównym szpitalu, portyerem Wydziału krajowego.

2. Uchwałą z dnia 19. Marca 1886. do LW. 14.893 Wydział krajowy przeniósł w stan spoczynku z emeryturą w rocznej kwocie 465 zł. p. Jana Kuźniara, woźnego Wydziału krajowego.

3. Natomiast tą samą uchwałą zamianował Wydział krajowy p. Franciszka Wołka woźnym w swoim urzędzie.

Wniosek posła Małeckiego o języku wykładowym ruskim w szkołach średnich.

Na posiedzeniu dnia 19. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi szkolnej z przedłożenia Wydziału krajowego o wniosku posła Romańczuka rezolucyą następującej treści:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby rozważył w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową, o ileby można w myśl wniosku podanego przez posła Małeckiego na dniu 2. Stycznia 1886. stopniowo zaprowadzać w niektórych szkołach średnich wschodniej części kraju naszego wykłady niektórych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim dla wszystkich uczniów zarówno obowiązujące i aby poczynił Sejmowi na najbliższej sesyi odpowiednie w tej mierze wnioski.“

Wydział krajowy sądził, że w kwestyi tak głęboko sięgającej w wychowanie publiczne nie może sam jako ciało niefachowe powziąć żadnego zdania nie zasięgnąwszy poprzód opinii pierwszych pod tym względem powag w kraju.

Z tego powodu udał się Wydział krajowy pismem z dnia 12. Marca 1886. do LW. 7.171 do c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie, do Senatów akademickich Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Uniwersytetu Franciszka I. we Lwowie, a wreszcie do Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych we Lwowie z prośbą o objawienie Wydziałowi krajowemu motywowanych poglądów w poruszonej przez posła Małeckiego sprawie.

Zarazem udał się Wydział krajowy w myśl uchwały Wysokiego Sejmu do c. k. Rady szkolnej krajowej, upraszając ją w piśmie z dnia 8. Kwietnia 1886. do LW. 19.242 o nadesłanie swojej w tej sprawie opinii.

Dnia 18. Czerwca 1886. do LW. 32.346 nadesłała swoją opinią Świetna c. k. Akademia Umiejętności w Krakowie, dnia 8. Czerwca 1886.

do LW. 30.529 Senat akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, dnia 9. Lipca 1886. do LW. 37.415 Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych we Lwowie, a dnia 1. Sierpnia 1886. do LW. 42.584 nadesłał Senat akademicki c. k. Uniwersytetu Franciszka I. we Lwowie swoją opinię.

Dotychczas nie odpowiedziała tylko c. k. Rada szkolna krajowa. Skoro jednak opinia c. k. Rady szkolnej krajowej nadejdzie, Wydział krajowy wygotuje w tym przedmiocie osobne sprawozdanie.

Organizacya szkół wydziałowych w myśl ustawy z dnia 2. Lutego 1885. roku (Nr. 28. dz. u. kr.)

Na posiedzeniu dnia 23. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wspólnie z komisyą krajową dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, oraz w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową, a ewentualnie w porozumieniu z Towarzystwami gospodarczemi we Lwowie i Krakowie wypracował plan stopniowej organizacyi szkół wydziałowych w myśl ustawy z dnia 2. Lutego 1885. (Nr. 28. dz. u. kr.), aby odpowiadały przemysłowym, rękodzielniczym i rolniczym potrzebom naszego kraju, uwzględniając przy każdej szkole miejscowe okoliczności i przedłożył swe wnioski do uchwały Sejmowi na najbliższej sesyi“.

O tej uchwale uwiadomił Wydział krajowy komisyą krajową dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, która pismem z dnia 21. Czerwca 1886. do L. 176 wyraziła prośbę, iżby Wydział krajowy powołał na naradę w tym przedmiocie członka krajowej Rady szkolnej, członków Towarzystw gospodarczych we Lwowie i Krakowie, poczem dopiero komisya będzie mogła wziąć pod rozwagę szczegółowy plan reorganizacyi.

Wydział krajowy zaprosił w tym celu pismem z d. 8. Września 1886. do L. 33.117 następujących panów na naradę:

JE. księcia Adama Sapiehę, Jana hr. Tarnowskiego, Ludwika Wierzbickiego, Dr. Józefa Wereszczyńskiego, Oktawa Pietruskiego. Zarazem upraszał Wydział krajowy Radę szkolną krajową o wysłanie swego delegata.

Pismem z dnia 23. Września 1886. oznajmiła nam Rada szkolna krajowa, że do udziału w tej naradzie delegowała członka swego p. Dr. Władysława Zajączkowskiego.

Gdy JE. książe Adam Sapieha i Jan hr. Tarnowski oznajmili Wydziałowi krajowemu, że z ważnych powodów udziału w naradzie wziąć nie mogą, zaprosiliśmy w ich miejsce wskazanych przez nich pp. Dr. Piotra Grossa, Wice-Prezesa gal. Towarzystwa gospodarczego we Lwowie i Stanisława Homolacs'a Wice-Prezesa Towarzystwa gospodarczego w Krakowie.

Prócz tych zaprosiliśmy pismem z dnia 21. Września 1886. L. W. 56.404 p. Teofila Merunowicza na naradę.

Pierwsze posiedzenie tak złożonej komisyi odbyło się dnia 8. Września 1886. pod przewodnictwem p. Oktawa Pietruskiego.

Na posiedzeniu tem wybrano podkomisyę, złożoną z pp. Dr. Piotra Grossa, Teofila Merunowicza, Ludwika Wierzbickiego i Dr. Władys-

sława Zajączkowskiego, której polecono przedłożyć komisyi przedwstępny projekt co do zmiany szkół wydziałowych w kierunku rękodzielniczym przemysłowym i rolniczym.

Skoro te projekty przedłożone będą, poweźmie komisya przedwstępną swoją uchwałę i przesłana ona zostanie krajowej komisyi dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego dla przedłożenia swoich projektów Wydziałowi kraj., który poweźmie ostateczną swoją uchwałę i takową Wys. Sejmowi jeszcze na tej Sesyi przedłoży.

Sprawa pokrycia kosztów likwidacyi funduszów szkolnych okręgowych.

Pismem z dnia 26. Czerwca 1885. do L. 5.117 uwiadomiła nas c. k. Rada szkolna krajowa, że uchwaloną dnia 11. Listopada 1882. przez siebie ogólną likwidacyę wszystkich funduszów szkolnych okręgowych we wszystkich okręgach szkolnych, z wyjątkiem okręgów miejskich we Lwowie i Krakowie, przeprowadziła. Równocześnie przedłożyła nam krajowa Rada szkolna koszta likwidacyi w ogólnej sumie 16.040 zł. 61 ct.

Przeciw temu zarządzeniu Rady szkolnej krajowej wniósł Wydział krajowy w piśmie z dnia 14. Sierpnia 1885. L. 42.250 przedstawienie do Prezydyum c. k. Rady szkolnej krajowej, które to przedstawienie przedłożone zostało c. k. Ministerstwu wyznań i oświaty.

Równocześnie wniósł Wydział krajowy dnia 3. Listopada 1885. L. W. 56.352 memoryał do c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty, stanowiący obronę zapatrywań przez Wydział krajowy w piśmie do c. k. Prezydyum Rady szkolnej krajowej wyrażonych.

Załatwiając to przedstawienie a zarazem tyczący się tej samej sprawy memoryał Wydziału krajowego JE. p. Minister wyznań i oświaty wydał reskryptem z dnia 6. Maja 1886. do L. 2.024 decyzyą, którą w dosłownym odpisie pod */. załączamy.

Alegat 14.

Przeciw temu orzeczeniu JE. p. Ministra wyznań i oświaty, które Wydziałowi kraj. pismem c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 28. Maja 1886. do L. 4.618/pr. doręczonem zostało, zaniósł Wydział krajowy zażalenie do Trybunału administracyjnego w Wiedniu. Proces ten jest w toku.

Zmiana krajowej ustawy szkolnej z dnia 2. Maja 1873. (Nr. 251 dz. u. kr.)

Na posiedzeniu z dnia 12. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm uchwałę, polecającą Wydziałowi krajowemu, ażeby w projekcie zmiany ustaw szkolnych, jakie w myśl uchwał z dnia 30. Czerwca 1880. i z dnia 18. Października 1884. Wys. Sejmowi ma przedłożyć, także i zmianę art. XII. ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Nr. 251 dz. u. kr.) wziął pod rozwagę, uchwałą zaś z dnia 23. Stycznia 1886. odesłał Wys. Sejm sprawozdanie komisyi szkolnej z projektem ustawy, zmieniającej §§. 18. i 22. krajowej ustawy szkolnej z dnia 2. Maja 1873. (Nr. 251 dz. u. kr.) do Wydziału krajowego.

W tej sprawie wniosło także petycyę do Wys. Sejmu Towarzystwo pedagogiczne o zmianę tytułu II. ustawy z dnia 2. Maja 1873.

Wydział krajowy się zastosował do polecenia Wys. Sejmu i równocześnie przedkłada w tym przedmiocie osobne sprawozdanie.

Nagrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich.

Petycyę Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych o wyznaczenie dotacyi na nagrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. Wydziałowi krajowemu do rozpatrzenia sprawy i przedłożenia wniosków na następnej sesyi sejmowej.

Zastosowując się do tego polecenia Wydział krajowy przedkłada w tym przedmiocie osobne sprawozdanie.

Zmiany w składzie Rady szkolnej krajowej.

1. Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 15. Grudnia 1885. zamianować dotychczasowych członków c. k. krajowej Rady szkolnej pp. Zygmunta Sawczyńskiego i Dr. Stanisława hr. Badeniego członkami tejże Rady na dalszy 3-letni okres.

2. Dnia 18. Marca 1886. wybrała Rada miejska krakowska c. k. profesora uniwersytetu Jagielońskiego Dr. Stanisława hr. Tarnowskiego delegatem miasta Krakowa do c. k. Rady szkolnej krajowej na bieżące 3-lecie. Dr. Stanisław hr. Tarnowski rozpoczął urzędowanie wedle zawiadomienia c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 20. Maja 1886. do L. 183/pr. R. S. kr. dnia 15. Maja 1886. W skutek tego w tym dniu skończyła się funkcya dotychczasowego delegata miasta Krakowa jako członka Rady szkolnej p. Marcelego Studzińskiego.

3. Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 12. Kwietnia 1886. najłaskawiej uwolnić Dr. Stanisława hr. Badeniego na jego własną prośbę od pełnienia funkcyj fachowego członka Rady szkolnej krajowej.

4. Na opróżnione w skutek tego miejsce Wydział krajowy zaproponował uchwałą z dnia 11. Maja 1886. do LW. 22.721 na resztę trzylecia z dniem 24. Stycznia 1889. upływającego okresu p. Dr. Władysława Zajączkowskiego, prof. matematyki w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie, który Najwyższem postanowieniem z dnia 19. Czerwca 1886. członkiem fachowym galic. Rady szkolnej krajowej w miejsce Dr. Stanisława hr. Badeniego mianowany został.

Powiększenie posad nauczycieli w szkołach średnich.

Na posiedzeniu z dnia 16. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

I. „Wzywa się c. k. Rząd, iżby na przyszłość w kraju naszym tworzył stałe posady nadetatowe w szkołach średnich w korzystniejszym niż dotąd stosunku do ilości klas równorzędnych, a w szczególności mianował przynajmniej po jednym nauczycielu nadetatowym dla każdej klasy równorzędnej, której stałą potrzebę stwierdzi czteroletnie doświadczenie“.

II. „Wzywa się c. k. Rząd, iżby w stosunku do rozległości i zaludnienia naszego kraju, pomnożył w nim liczbę gimnazyów i przystępował do ich zakładania najpierw tam, gdzie potrzeby i warunki za tem najwięcej przemawiać będą“.

Pismem z dnia 13. Kwietnia 1886. oznajmiło Wydziałowi krajowemu c. k. Namiestnictwo, że uchwały powyższe Wysokiego Sejmu po zasięgnięciu opinii Rady szkolnej krajowej, przedłożyło c. k. Ministerstwu wyznań i oświecenia.

Dotychczas jednak nie nadeszło żadne w tej mierze postanowienie c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty.

Wszelako c. k. Namiestnictwo w piśmie z dnia 17. Sierpnia 1886. wyraziło zdanie, że w skutek ogólnego zarządzenia Ministra wyznań i oświaty nastąpi także i w Galicyi powiększenie liczby posad nauczycielskich o tyle, że na miejsce profesorów szkół średnich i seminaryów nauczycielskich, którzy pełnią obowiązki okręgowych inspektorów szkół, zamianuje p. Minister z pośród kandydatów, mających kwalifikacyę nauczycielską dla szkół średnich, nauczycieli prowizorycznych, z poborami nauczycieli rzeczywistych odnośnych zakładów naukowych.

Dla Galicyi przypadają obecnie 3 posady tego rodzaju w szkołach średnich, a 4 posady w seminaryach nauczycielskich.

Katedra prawa polskiego i historyi tego prawa na Uniwersytecie lwowskim.

Z chwilą zamianowania docenta prawa polskiego we Lwowie w osobie Dr. Oswalda Balzera wykłady prawa polskiego i historyi tego prawa odbywają się na Uniwersytecie lwowskim począwszy od pierwszego półrocza roku szkolnego 1885/6 nieprzerwanie.

Sprawa utworzenia Wydziału lekarskiego przy Uniwersytecie we Lwowie.

W sprawie tej otrzymał Wydział krajowy od c. k. Namiestnictwa we Lwowie dnia 19. Grudnia 1885. odpowiedź tej osnowy:

„JE. Pan Minister wyznań i oświecenia oznajmił reskryptem z dnia 4. Grudnia 1885. do L. 14.739, że c. k. Rząd nie spuszcza z oka sprawy uzupełnienia Uniwersytetu lwowskiego przez utworzenie Wydziału lekarskiego, na razie jednak nie może tego uczynić, gdyż finanse państwowe w obecnej chwili z powodu innych niecierpiących zwłoki wydatków na cele naukowe, a w szczególności na podniesienie nauki na wydziale lekarskim przy Uniwersytecie Jagielońskim w Krakowie, na nowe budowle naukowe i t. p. zanadto są obciążone, ażeby ponieść mogły równocześnie stosunkowo znaczne koszta, połączone z utworzeniem Wydziału lekarskiego przy Uniwersytecie lwowskim".

„C. k. Rząd nie omieszka jednak skorzystać ze stósownej chwili, ażeby żądaniu Reprezentacyi krajowej co do utworzenia rzeczonego Wydziału przy Uniwersytecie lwowskim zadość uczynić".

Utworzenie oddziału rzeźby w granicach wyższej monumentalnej nauki rzeźbiarstwa przy szkole sztuk pięknych w Krakowie.

W rozprawie nad Rubr. VII. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886. powziął Wysoki Sejm przy pozycyi 64. następującą uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu usilne staranie się u odnośnych władz rządowych o rychłe utworzenie przy szkole sztuk pięknych w Krakowie oddziału rzeźby w granicach wyższej monumentalnej nauki rzeźbiarstwa.

„O przeprowadzonych w sprawie tej rokowaniach przedłoży Wydział krajowy sprawozdanie na najbliższej sesyi sejmowej".

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy udał się pismem z dnia 16. Lutego 1886. do LW. 7.191 do c. k. Namiestnictwa we Lwowie, a odwołując się do pism swoich z dnia 3. Czerwca 1884. LW. 27.476 i 30. Października 1884. LW. 51.636, w których poruszał sprawę utworzenia oddziału rzeźby w granicach wyższej monumentalnej nauki rzeźbiarstwa

przy szkole sztuk pięknych w Krakowie, domagał się od c. k. Namiestnictwa, iżby się tą sprawą zająć zechciało.

Wszelako tak owo pismo jak i następne urgensy z dnia 2. Kwietnia 1886. LW. 19.245 i z dnia 9. Sierpnia 1886. do LW. 44.727 pozostały bez odpowiedzi.

Przeniesienie Rady szkolnej okręgowej z Czortkowa do Buczacza.

Uchwałą z dnia 10. Września 1884. odstąpił Wysoki Sejm między innemi petycye Reprezentacyi miasta Buczacza i gmin Jazłowca i Baryscha tudzież Reprezentacyi powiatowej w Buczaczu o przeniesienie Rady szkolnej okręgowej z Czortkowa do Buczacza Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Pismem z dnia 20. Września 1884. do LW. 48.708/84 przesłał Wydział krajowy te petycye c. k. Radzie szkolnej krajowej do objawienia zdania.

Rada szkolna krajowa po zasięgnięciu zdania Rady szkolnej okręgowej w Czortkowie, Wydziału powiatowego w Czortkowie i c. k. Starosty w Buczaczu, oznajmiła Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 12. Listopada 1885. do L. 13.546, że nie może się oświadczyć za uwzględnieniem rzeczonych petycyj, gdyż oprócz względu, iż miasto Buczacz jest punktem więcej środkowym okręgu szkolnego niż miasto Czortków, wszystkie inne prawie równobrzmiące motywa przytoczone w petycyach na poparcie żądania, są dla rzeczy bez znaczenia. Wzgląd zaś, iż miasto Buczacz byłoby terytoryalnie odpowiedniejszem miejscem dla siedziby Rady szkolnej okręgowej niż miasto Czortków, nie jest tak wielkiej wagi, iżby wymagał w mowie będącej zmiany siedziby tej władzy szkolnej, która to zmiana, powodując przerwę pożądanej w każdej instytucyi ciągłości stosunków, a pociągając za sobą natomiast zmianę w ciele reprezentacyjnem, tudzież zmianę pomocniczego urzędu kasy okręgowej, bezsprzecznie przynajmniej na początku oddziałałaby niekorzystnie na stosunki okręgowej administracyi szkolnej.

W uznaniu słuszności tych uwag, postanowił Wydział krajowy nie przedkładać Wysokiemu Sejmowi wniosku względem przeniesienia siedziby Rady szkolnej z Czortkowa do Buczacza.

Reorganizacya szkoły wydziałowej żeńskiej we Lwowie.

W załatwieniu sprawozdania komisyi szkolnej z dodatkowego przedłożenia Wydziału krajowego z dnia 13. Stycznia 1886. do L. 66.846/85. o szkołach wydziałowych, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 23. Stycznia 1886. następujące uchwały:

„I. Szkoła wydziałowa żeńska we Lwowie, z początkiem roku szkolnego 1886/7 będzie zreorganizowaną na 4-klasową szkołę wydziałową żeńską w połączeniu z kursem dopełniającym o kierunku teoretycznym i praktycznym, w myśl projektu statutu dołączonego do sprawozdania Wydziału krajowego“.

„II. Koszta utrzymania 4-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej ponosi fundusz szkolny m. Lwowa w granicach oznaczonych ustawą z dnia 2. Maja 1873. (Dz. u. kr. Nr. 250), opędzanie kosztu na utrzymanie kursów dopełniających o kierunku teoretycznym i praktycznym, pozostawia się gminie m. Lwowa niezależnie od jej funduszu szkolnego“.

Zarazem uchwalił Wys. Sejm statut szkoły wydziałowej żeńskiej tudzież kursów nauki dopełniającej we Lwowie.

O tej uchwale Wys. Sejmu zawiadomił Wydział kraj. pismem z dnia 12. Marca 1886. LW. 7.179 c. k. Radę szkolną krajową i celem dalszego zarządzenia przesłał jej uchwalony przez Wys. Sejm statut dla szkoły wydziałowej żeńskiej we Lwowie.

Reorganizacya szkoły wydziałowej żeńskiej w Krakowie.

Na posiedzeniu z dnia 16. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi szkolnej o przedłożeniu Wydziału krajowego dotyczącem szkół wydziałowych, a mianowicie co do szkoły wydziałowej żeńskiej w Krakowie następujące uchwały:

„I. Szkoła wydziałowa żeńska w Krakowie, z początkiem roku szkolnego 1886/7 będzie zreorganizowaną na 4-klasową szkołę wydziałową żeńską, w połączeniu z kursem nauki dopełniającej dla młodzieży dorosłej tudzież z kursami fachowymi robót kobiecych. i handlu, a to w myśl projektu statutu dołączonego do sprawozdania Wydziału krajowego".

„II. Koszta utrzymania 4-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej ponosi fundusz szkolny m. Krakowa w granicach oznaczonych ustawą z dnia 2. Maja 1873. (Dz. u. kr. Nr. 250), opędzanie kosztu na utrzymanie kursu nauki dopełniającej, tudzież kursów fachowych pozostawia się gminie m. Krakowa niezależnie od jej funduszu szkolnego.

Zarazem uchwalił Wysoki Sejm statut dla szkoły wydziałowej żeńskiej w Krakowie.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomił Wydział krajowy pismem z 12. Marca 1886. do LW. 7.170 c. k. Radę szkolną krajową, i celem dalszego zarządzenia przesłał jej uchwalony przez Wysoki Sejm statut dla szkoły wydziałowej żeńskiej w Krakowie.

Reorganizacya szkoły wydziałowej w Sokalu.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Szkoła wydziałowa w Sokalu ma być na podstawie ustawy z dnia 2. Lutego 1885. Nr. 28. dz. u. kr. zreorganizowaną w kierunku przemysłowym w myśl projektu Rady szkolnej krajowej przedłożonego Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 21. Października 1885. L. 12.461, jak następuje:

a) Orzeczenie organizacyjne Rady szkolnej krajowej z dnia 29. Sierpnia 1874. L. 9.313, mocą którego założoną została w Sokalu trzy klasowa wydziałowa męska w połączeniu z pięcioklasową szkołą pospolitą znosi się.

b) Nowo zorganizować się mająca szkoła wydziałowa męska w Sokalu ma mieć charakter przemysłowy, a mianowicie uwzględniać ma przemysł stolarski i tokarski.

c) Szkoła wydziałowa Sokalska, urządzona będzie jako czteroklasowa i połączona będzie z czteroklasową szkołą ludową pospolitą pod jedną wspólną Dyrekcyą.

d) Ze szkołą połączone będą warstaty stolarskie, i tokarskie, tudzież nauka modelowania i fachowych rysunków, zastosowaaych do potrzeb stolarstwa i tokarstwa".

O tej uchwale Wys. Sejmu uwiadomiliśmy c. k. Radę szkolną krajową, która rozporządzeniem z dnia 7. Sierpnia 1886. L. 9.935 przeprowadziła uchwaloną reorganizacyą i z nowym rokiem szkolnym 1886/7 szkołę wydziałową męską z charakterem przemysłowym w życie wprowadziła.

Zniesienie chajderów.

Na posiedzeniu z dnia 9. Września 1884. powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

„Sejm wzywa c. k. Rząd ażeby:

1) zniósł wszystkie w kraju istniejące chajdery jakiegokolwiek rodzaju i stopnia, jeżeli się nie zastosują do ustaw powszechnych o prywatnych szkołach ludowych;

2) wpływał na gminy wyznaniowe izraelickie, żeby z funduszów dobroczynnych zakładały ochronki, zorganizowane według zasad ogródków Froeblowskich i zostające pod kierunkiem osób, które posiadają odpowiednią do tego kwalifikacyę;

3) w miejscowościach, gdzie młodzież izraelicka w większej ilości uczęszcza, zaprowadził dla tej młodzieży naukę języka hebrejskiego i religii mojżeszowej".

Pismem z dnia 6. października 1886. c. k. Prezydyum przesłało nam odpowiedź na powyższą rezolucyę.

C. k. Namiestnictwo zasięgnęło co do tego przedmiotu, stojącego w ścisłym związku z kwestyą wykonywania przymusu szkolnego i ze sprawami wychowania w ogóle, opinii Rady szkolnej krajowej.

Opinię tę, ze względu na cenny materyał statystyczny w niej zawarty, jak nie mniej ze względu na uwagi wyświecające poruszoną przez Wysoki Sejm sprawę przytaczamy w całości.

„Pierwsza część rezolucyi Sejmu krajowego z d. 9. września 1884. wzywająca c. k. Rząd, ażeby zniósł wszelkie w kraju istniejące chajdery, jakiegokolwiek rodzaju i stopnia, jeżeli się nie zastosują do ustaw powszechnych o prywatnych szkołach ludowych, zawiera żądanie, które w gruncie rzeczy jest identyczne z poleceniem byłego Ministerstwa stanu z dnia 17. Stycznia 1867 do L. 9011/C. u. (Akt namiestnictwa L. 4070 r. 1867). Polecenie to późniejszymi reskryptami zostało znacznie zmodyfikowane, a w głównej swej rzeczy całkowicie cofnięte. Rada szkolna krajowa od początku swego istnienia sprawą uregulowania chajderów gorliwie się zajmowała. Pomijając inne kroki, poczynione w tej sprawie, należy podnieść przedewszystkiem sprawozdanie Rady skolnej krajowej z dnia 29. Stycznia 1873. do L. 3291 (ex 1872), którem przedłożyła Ministerstwu Wyznań i Oświecenia cały szereg wniosków zmierzających do zreformowania instytucyi chajderów.

Licząc się ze stosunkami krajowymi i z uprzedzeniami wielkich mas ludności izraelickiej, miały wnioski c. k. Rady szkolnej krajowej na celu stopniowe ulepszenie chajderów i zamienienie ich w prywatne szkoły wyznaniowe osobnej kategoryi, z nauczycielami o pewnej ściśle określanej i do właściwości tych zakładów zastosowanej kwalifikacyi, którąby mieli uzyskiwać na podstawie examinu przed osobnymi specyalnie do tego powołanymi komisyami.

*

Wnioski te Rady szkolnej krajowej nie zostały uwzględnione. — Natomiast wydał Pan Minister wyz. i ośw. reskryptem z d. 14. Czerwca 1874 do L. 3319 obowiązujące dotychczas normy, do których mają stosować się chajdery, będące zakładami czysto konfesyjnymi.

Według tego rozporządzenia, zakomunikowanego Radzie szkolnej krajowej odezwą z dnia 31. Sierpnia 1874 do L. 5390/pr. chajdery uczące wyłącznie tylko religii mojżeszowej w połączeniu z początkową nauką rytuałowego języka hebrajskiego i nie wchodzące w kategoryę prywatnych szkół ludowych, podlegać mają nadzorowi c. k. władz politycznych.

Przeciwko temu zarządzeniu wystosowała c. k. Rada szkolna krajowa pod datą 22. Listopada 1874. do L. 9491 przedstawienie do Pana Ministra wyznań i oświecenia, domagające się przyznania władzom szkolnym prawa nadzoru względem tej kategoryi szkół talmudycznych czyli chajderów. Przedstawienia tego P. Minister nie uwzględnił, jak o tem świadczy reskrypt Pana Ministra wyznań i oświaty z d. 13. lipca 1877. do l. 17192/1874. zakomunikowany c. k. Radzie szkolnej krajowej odezwą Świetnego c. k. Namiestnictwa z d. 23. Listopada 1877. do l. 51.014 (akt Rady szkolnej krajowej l. 11.560 ex 1877).

Ponieważ Pan Minister w swych reskryptach z d. 14. Czerwca 1874. do l. 3319 i z d. 13. Lipca 1877. do l. 17.192 ex 1874. kładł nacisk na potrzebę przynaglenia młodzieży wyznania mojżeszowego do uczęszczania do publicznych szkół ludowych, przeto wydała c. k. Rada szkolna krajowa stosowne polecenia w tym kierunku okólnikami do Rad szkolnych okręgowych z dnia 24. Listopada 1874. do l. 9491 i z dnia 25. grudnia 1877. do l. 11.560 powtarzającym w części dawniejsze zarządzenia Rady szkolnej krajowej mianowicie z dnia 25. Stycznia 1873. do l. 10.902. Okólniki te zakomunikowała c. k. Rada szkolna krajowa Świetnemu c. k. Namiestnictwu odezwą z dnia 25. Grudnia 1877. do l. 11.560 (akt Namiestnictwa l. 2230 z r. 1878). W tym samym duchu działała c. k. Rada szkolna krajowa statecznie i później jak o tem świadczą między innymi publikowane corocznie sprawozdania o stanie wychowania publicznego. Czy pod względem wewnętrznego urządzenia chajderów od r. 1874. nastąpiło jakie polepszenie, o tem c. k. Rada szkolna krajowa nie ma urzędowych sprawozdań, nie mając sobie przyznanej kontroli nad tymi zakładami, wszystkie okoliczności każą jednakże przypuszczać, że pod względem pedagogicznym i dydaktycznym trwa w niem ten sam stan zacofany, jaki jest przedstawiony w sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 29. Stycznia 1873. do l. 3291 i w okólniku Świetnego Prezydyum z dnia 31. Sierpnia 1874. do l. 5390.

Wprawdzie rozporządzenie właśnie co zacytowane orzeka, że ubiegający się o koncesyę na chajder, winien wykazać się świadectwem uzdolnienia, wystawionem przez właściwą gminę wyznaniową. Wiadomo jednakże, że w obec dotychczasowej organizacyi izraelickich gmin wyznaniowych w przełożeństwach wielu gmin tych przeważają żywioły, stojące bardzo nisko co do wykształcenia, a że i przeważna ilość rabinów nie stoi na wysokości wykształcenia, jakiego się wymaga od duchownych innych wyznań i jakieby było pożądanem u duchownych religii, liczącej w kraju

tak wiele wyznawców, o tem daje wymowne a kompetentne świadectwo opinia czortkowskiego rabina O. M. Schapiry z dnia 5. Czerwca 1867., dołączona do aktu Namiestnictwa l. 4070 z roku 1867.

Świadectwo uzdolnienia wystawione przez te przełożeństwa kandydatom ubiegającym się o koncesyę na szkoły talmudyczne nie mogą przeto dać wysokiego wyobrażenia o naukowem i pedagogicznem wykształceniu tych nauczycieli.

Jak skromne w tej mierze są wymagania izraelickich przełożeństw o tem przekonują się władze szkolne niejednokrotnie, badając dokumenta kwalifikacyjne kandydatów proponowanych przez te zgromadzenia na nauczycieli religii mojżeszowej w publicznych szkołach ludowych, mających mieć w regule wyższe naukowe uzdolnienie od zwykłych nauczycieli uczących po chajderach.

Drastyczne i gorszące uchybienia przeciwko najkardynalniejszym zasadom wychowawczym ze strony takich kandydatów zmuszały Rady szkolne okręgowe niejednokrotnie do usuwania ich od funkcyi szkolnych.

Pod kierownictwem takich żywiołów instytucya chajderów jest w obec wymagań nowoczesnej dydaktyki i pedagogii krzyczącą anomalią.

W obec tego Rada szkolna krajowa widzi się spowodowaną co do żądań zawartych w rezolucyi Sejmu krajowego z dnia 9. Września 1884. objawić opinię następującą.

Ad I.

Ze stanowiska czysto szkolnego i w ogóle pedagogicznego zamknięcie wszystkich chajderów, istniejących w kraju jakiegokolwiek rodzaju i stopnia byłoby ze wszech miar pożądanem.

Względy pedagogiczne nakazują w obec chajderów jako najwłaściwszy powrót na stanowisko zajęte w reskrypcie byłego Ministerstwa stanu z dnia 17. stycznia 1867. do l. 9.011/Cn.

Opinię tę uzasadniają bliżej następujące powody:

a) Chajdery, które obok przedmiotów talmudycznych udzielają także innych nauk, nie posiadając warunków przepisanych w §. 70 ustawy państwowej z dnia 14. Maja 1869. (Dz. u. p. Nr. 62.) powinny być zamknięte w myśl §. 73. tej ustawy, a Rada szkolna krajowa wydaje równocześnie stosowne polecenie do Rad szkolnych okręgowych.

b) Co do chajderów, uczących wrzekomo tylko hebrajskiego języka i przepisów talmudycznych, bywają podnoszone dość powszechnie zarzuty, że zakłady te wychodzą pokryjomu po za wskazane sobie granice, wciągając w zakres swej nauki zwykłe przedmioty szkolne jako to czytanie, pisanie (niemieckie i polskie) i rachunki. Nie brak nawet formalnych doniesień w tej mierze.

c) Gdyby jednakże chajdery tej kategoryi nawet nie wykraczały w niczem poza wskazany im zakres działania to i w takim razie zamknięcie tych zakładów byłoby z pedagogicznego stanowiska pożądanem, ponieważ panujący w nich system nauki, tak pod względem treści jak i formy sprzeciwia się najprymitywniejszym zasadom zdrowej pedagogiki. Tok nauki panujący w chajderach pozostaje w jaskrawej sprzeczności

z normami, przepisanymi dla zakładów wychowawczych, przyjmujących dzieci nieletnie, liczące mniej niż 6. lat wieku.

Rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 22. Czerwca 1872. do l. 4711. ogłoszone w Dz. u. p. Nr. 108 orzeka w §. 2. wyraźnie, ze wszelka nauka w sensie szkolnym jest z zakładów takich surowo wykluczoną, a dodana do tego rozporządzenia instrukcya żąda od inspektorów okręgowych wyraźnie, ażeby niedopuszczali w zakładach takich formalnej nauki przygotowującej do szkoły, mianowicie czytania, pisania i rachowania.

Tymczasem w chajderach dręczone bywają dzieci liczące mniej niż sześć lat wieku, bezmyślną i mechaniczną nauką, języka umarłego o budowie gramatycznej, odbiegającej niesłychanie od codziennej mowy tych dzieci, tudzież nauką czytania na podstawie grafiki zawiłej bardzo skomplikowanej, której zrozumienie nawet dla dorosłych nastręcza nie mało trudności.

I w tej mierze można się odwołać do trafnych spostrzeżeń, zawartych w reskrypcie Ministerstwa stanu z dnia 17. Stycznia 1867. do L. 9.611/cn.

Godne uwzględnienia są też uwagi przełożeństw wyznaniowych izraelickich, jarosławskiego z dnia 24. Czerwca 1867, i kołomyjskiego z dnia 30. Czerwca 1867. do L. 81, tudzież szczegółowa opinia rabina czortkowskiego O. M. Schapiry z dnia 5. Czerwca 1867. (Dokumenta te są załączone do do aktu Namiestnictwa pod L. 4.070 z r. 1867).

Okoliczności te wystarczają na potępienie chajderów jako instytucyi pedagogicznej i czyniąc pożądanem, jak najrychlejsze zastąpienie ich innymi zakładami, któreby czyniąc zadość religijnym potrzebom ludności izraelickiej nie stały w tak jaskrawej sprzeczności z zasadami nowoczesnej dydaktyki i pedagogii.

Czy jednakże bezwzględne i doraźne zamknięcie tysiąca chajderów jest rzeczą wskazaną, tudzież czy w obecnych warunkach, w obec żywiołów, znanych ze zręczności i skłonności do wymijania ogólnie obowiązujących przepisów, da się ono doraźnemi zarządzeniami w krótkim czasie przeprowadzić, tego pytania c. k. Rada szkolna nie może rozstrzygać, pozostawiając ocenienie wykonalności tego żądania uznaniu władz politycznych.

Ad II.

Co do wpływania na izraelickie gminy wyznaniowe, ażeby zakładały ochronki zorganizowane według zasad ogródków froeblowskich, któreby miały w części zastąpić chajdery, nasuwają się następujące uwagi:

a) Organizacya zakładów w rodzaju ogródków froeblowskich w teraźniejszych warunkach nie może sobie jeszcze rokować wielkiego powodzenia w obec zacofanych zapatrywań ciemnych mas ludności izraelickiej, lgnących do chajderów, mianowicie na prowincyi.

W zakładach tego rodzaju przyznaje pedagogika dominujące znaczenie żywiołowi niewieściemu.

Ponieważ na tym stopniu wieku główny wpływ wychowawczy wywiera matka, przeto opierając się na tym objawie faktycznych stosun-

ków życia rozporządzenia nasze powierzają kobietom przeważnie, dzieci nieletnich w zakładach mających wyręczać matki, które ze względu na stosunki ekonomiczne potrzebują tego wyręczenia.

Mistrzynie takich zakładów otrzymują stosowne przysposobienie w dołączonych do seminaryów nauczycielskich kursach.

Z tym porządkiem rzeczy nie dadzą się pogodzić zapatrywania izraelickich hasydów, których synowie zaludniają chajdery. Kobieta zajmuje w ich organizacyi rodzinnej i społecznej stanowisko podrzędne.

Zakładowi kierowanemu przez kobiety niepowierzyliby oni swoich dzieci, szczególnie chłopców.

Kobiety nie mogłyby ich uczyć zasad religii i prawa, złożonych w talmudzie, o które starowiercom szczególnie chodzi, a używane w zakładach froeblowskich uczenie powiastek biblijnych przy pomocy rycin mogłoby się starowiercom wydać naruszeniem zasadniczych artykułów wiary.

b) Nakłanianie gmin wyznaniowych do obracania własnych funduszów dobroczynnych na stwarzanie lub subwencyonowanie zakładów w rodzaju ogródków froeblowskich szłoby podług wszelkiego prawdopodobieństwa bardzo opornie, gdyż znaną jest rzeczą, jak trudno gminy te przystają na wydatki nie wynikające z potrzeb ściśle konfesyjnych.

Wiadomo że usiłowania Swietnego Prezydyum i Rady szkolnej krajowej zmierzające w latach 1873. i 1874. do tego, ażeby gminy wyznaniowe izraelickie w znaczniejszych miastach kraju zakładały z własnych funduszów przynajmniej wyznaniowe szkoły izraelickie, nie osiągnęły pożądanego skutku. (Ilość szkół tego rodzaju od wprowadzenia państw. ust. szkol. z r. 1869. nie doznała żadnego pomnożenia.)

Istnieją tylko szkoły takie, założone jeszcze wtedy, gdy obowiązywała znana „Politische Schulverfassung“ do których utrzymywania obowiązały się przełożeństwa wyznaniowe osobnymi aktami fundacyjnymi. Dopiero w ostatnich czasach wiedeńska „Aliance Izraelite“ założyła w Galicyi (w Zabłociu pod Żywcem i we Lwowie) z własnych funduszów pryw. szkoły wyznaniowe dla młodzieży izraelickiej, z których lwowska połączoną jest ze zreformowaną cokolwiek szkołą talmudyczną.

Rada szkolna krajowa musi w wielu razach walczyć z wielkimi trudnościami, ażeby u izraelickich gmin wyznaniowych uzyskać fundusze na opłacenie nauczycieli religii tego wyznania w publicznych szkołach, ciążącego na nich w myśl ustawy państwowej z dnia 20. Czerwca 1872. (Dz. u. p. Nr. 86).

c) Ludność izraelicka po mniejszych miasteczkach prawdopodobnie nie byłaby skłonną do ponoszenia wydatków na opłatę za posyłanie dzieci do zakładów tego rodzaju. Z tego powodu mogłyby takie zakłady powstawać na razie tylko w miastach znaczniejszych, posiadających liczniejszą, zamożniejszą i inteligentniejszą ludność tego wyznania, której inteligentniejsze żywioły zwolna przykładem swym mogłyby zachęcać warstwy niższe do korzystania z dobrodziejstw takich instytucyj.

d) Nasuwa się uwaga, czy Wysoki Rząd nie mógłby zakładów tego rodzaju wspierać z dochodów obu tak zwanych galic. izrael. fund. szkol. administrowanych przez c. k. Namiestnictwo.

Tego pytania c. k. Rada szkolna krajowa jednakże nie roz-

strzyga, ponieważ zależy ono od zbadania, czy na taki użytek pozwala charakter i przeznaczenie tych funduszów.

e) Dzięki seminaryom nauczycielskim posiada kraj nasz wcale pokaźną ilość kandydatek wyznania mojżeszowego, posiadających uzdolnienie na kierowniczki i mistrzynie takich zakładów.

f) Zakłady takie miałyby dopiero wtedy większe powodzenie, gdyby w jak najobszerniejszej mierze stało się zadość życzeniu wyrażonemu w trzeciej części rezolucyi sejmowej — i gdyby rodzice nabrali przekonania, że synowie ich bez chodzenia do chajderów mogą w szkołach publicznych nabyć pożądanych wiadomości z religii i rytualnych przepisów.

Ad III.

Środek proponowany w 3-cim ustępie rozolucyi sejmowej uważa c. k. krajowa Rada szkolna za najskuteczniejszy sposób do odprowadzenia młodzieży izraelickiej od chajderów.

Rada szkolna kraj. działała od dawna w duchu, wyrażonym w tym ustępie.

Świadczy o tem, krom wielu innych kroków okólnik Rady szkol. kraj. z dnia 24. Stycznia 1883. do l. 13.410/1882 zakomunikowany w odpisie także Wydziałowi krajowemu, odnośnie do jego pisma z dnia 18. Października 1882. do L. 848/s.

Niektóre Rady szkolne okręgowe już przedtem przed wydaniem tego okólnika z własnej inicyatywy przedsiębrały stosowne kroki celem uregulowania nauki religii wyznania mojżeszowego w szkołach publicznych.

Nie ulega wątpliwości, że wpływ chajderów musi się zmniejszać, im bardziej rodzice wyznania mojżeszowego zaczynają się zwracać do posyłania dzieci do szkół publicznych.

W tej mierze nastąpiło znaczne polepszenie stosunków od czasu wydania zarządzeń opartych na rozporządzeniu ministeryalnem z dnia 14. Czerwca 1874. do L. 3.319., dzięki niestrudzonym usiłowaniom władz szkolnych, mianowicie w tych okolicach, w których władze polityczne udzielają Radom szkolnym okręgowym należytego poparcia, stosując się ściśle do poleceń Swietnego Prezydyum co do zamykania chajderów sprzeciwiających się przepisom i co do wykazywania uczęszczających do nich dzieci.

Polepszenie tego stosunku dowodzące następujące daty statystyczne.

A.

1. W sprawozdaniu Rady szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego w roku szkolnym 1874/5 w którym nastąpiła regulacya chajderów, wykazano:

6.582 chłopców
9.555 dziewcząt } wyznania mojżeszowego, czyli razem 16.137

dzieci tego wyznania uczęszczających do szkół publicznych lub do zakładów prywatnych, stosujących się do ustaw i podlegających kontroli Rad szkolnych okręgowych.

2. W roku szkolnym 1883/4 wykazały Rady szkolne okręgowe
14.821 chłopców
24.884 dziewcząt
tego wyznania, czyli w całości 39 705 dzieci uczęszczających regularnie do szkół.

3. W przeciągu lat dziewięciu od organizacyi szkół ludowych, rozpoczętej w duchu ustaw szkolnych z r. 1873. wzrosła przeto cyfra chłopców wyznania mojżeszowego uczęszczających do szkół o 8.239 czyli o zwyż 125% cyfry pierwotnej, a cyfra dziewcząt tego wyznania o 15.329 czyli prawie o 160½%.

B.

Z drugiej strony statystyka chajderów wykazuje w ostatnich latach ubytek pod względem ilości i frekwencyi.

Z przedkładanych Świetnemu Prezydyum Namiestnictwa przez c. k. Starostów wykazów corocznych okazuje się następujące zestawienie:

1. w r 1877 było w całym kraju według sumarycznego zestawienia podanego w akcie Namiestnictwa do l. 51.004 ex 1877.
a) koncesyonowanych szkół talmudycznych . . . 1.221
b) uczęszczających do nich dzieci 18.474
c) chajderów uczących obok nauk talmudycznych innych przedmiotów 103

2. W roku 1884. wykazano według aktu Namiestnictwa pod l. 37.330/85:
a) koncesyonowanych szkół talmudycznych . . . 1.000
b) dzieci w nich 17.251
c) chajderów uczących innych przedmiotów . . . 10

3. W przeciągu lat siedmiu zmalała przeto ilość chajderów o 221, dzieci w nich o 1.223, a cyfra chajderów wkraczających jawnie w zakres szkół ludowych również znacznie się zmniejszyła.

Zestawienie dat powyższych pod *A.* i *B.* świadczy wymownie, że najskuteczniejszym środkiem do zwalczenia niekorzystnego wpływu chajderów są dobrze zorganizowane szkoły i należyte wykonywanie przepisów ustawy o obowiązku posyłania dzieci do szkół publicznych.

Z drugiej strony nie da się zaprzeczyć, że w tej mierze bardzo jeszcze wiele pozostaje do zrobienia. Cyfra dzieci izraelickich uczęszczających w r. 1884. do szkoły (39.705) wynosi zawsze jeszcze mniej niż połowę dzieci tego wyznania obowiązanych do uczęszczania do szkoły, wykazanych przez Rady szkolne okręgowe w ilości 83.202.

Wpada też w oko dysproporcya między frekwencyą chłopców a dziewcząt izraelickich, wykazująca między uczęszczającymi dziećmi zwyż 10.000 przewyżki po stronie dziewcząt.

Dysproporcya ta wynika z tego objawu, że izraelici — starowiercy — lekceważąc sobie stanowisko kobiet w społeczeństwie, łatwiej dają się nakłonić do posyłania dziewcząt do szkół publicznych, ukrywając natomiast chłopców w chajderach przed wpływami postronnymi. Między poszczególnymi okolicami kraju zachodzą w tej mierze wielkie różnice. Są powiaty, w których i dziś jeszcze ilość dzieci wyznania mojżeszowego

uczęszczających do szkół wynosi mniej niż 10% cyfry obowiązanych do uczęszczania.

Dla tego życzenie Sejmu krajowego, aby w miejscowościach, gdzie młodzież izraelicka do publicznych szkół ludowych w większej ilości uczęszcza, zaprowadzać dla tej młodzieży naukę języka hebrajskiego i religii mojżeszowej zasługuje na jak najzupełniejsze uwzględnienie, gdyż tą tylko drogą możnaby tę ludność do uczęszczania do szkół zachęcić, a od chajderów odciągnąć."

Z przytoczonego sprawozdania Rady szkolnej krajowej okazuje się dowodnie, że gotowa ona jest poczynić wszelkie zarządzenia, aby intencyom Wysokiego Sejmu w granicach ustaw obowiązujących ile możności stało się zadość. — Wszelako kwestya zasadnicza zniesienia wszystkich chajderów w ogóle, zdaniem c. k. Prezydyum Namiestnictwa, nie może być załatwioną zarządzeniem doraźnem, rzeczą nieulegającą wątpliwości jest, że publiczne szkoły ludowe są najskuteczniejszym środkiem do złamania zgubnego wpływu chajderów, którego szkodliwość uznaje nawet znaczna bardzo ilość wyznawców i duchownych religii mojżeszowej.

Skuteczna akcya przeciwko chajderom może przeto postępować tylko w miarę tego, jak ze stopniowym wzrostem funduszów preliminowanych na cele szkolne możliwem stanie się pomieszczenie wszystkich dzieci zgłaszających się do szkół ludowych.

Władze szkolne i administracyjne starają się ile możności ze skutkiem usuwać chajdery.

W tej mierze wydało c. k. Prezydyum Namiestnictwa stosownie do życzenia objawionego w sprawozdaniu komisyi edukacyjnej z dnia 15. Października 1883. do L. 944 polecenie do wszystkich c. k. Starostw i do do obydwu Magistratów miast Lwowa i Krakowa, w którem wezwało je do ścisłego przestrzegania kontroli sanitarnej i do rozciągnięcia nad chajderami surowej władzy nadzorczej.

Wyznaniowa izraelicka szkoła ludowa w Brodach.

Na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 23. Października 1881. otrzymuje wyznaniowa izraelicka szkoła ludowa w Brodach stałą roczną subwencyę w kwocie 6.000 zł. w, a., a to na czas „jak długo będzie zastępowała potrzebę pomnożenia publicznych szkół ludowych, obecnie w tem mieście istniejących".

Dla utrzymania kontroli nad wypełnieniem tego warunku zaprosiliśmy pismem z dnia 23. Czerwca 1885 p. Oktawa Salę, ażeby w charakterze delegata Wydziału krajowego bywał obecnym na dorocznych popisach szkoły i przekonywał się, czyli szkoła wyznaniowa warunków, pod którymi Wys. Sejm subwencyą uchwalił, dotrzymuje, a w szczególności czyli i w jakiej mierze uwzględnionym jest język polski jako przedmiot nauki i jako język wykładowy.

Jak w roku ubiegłym tak też i w tym roku p. Sala przedłożył Wydziałowi krajowemu spostrzeżenia swoje w tym kierunku zebrane. Ze sprawozdania p. Sali podnosimy niektóre szczegóły. Frekwencya uczniów w r. 1885/6 wynosiła chłopców 440

dziewcząt 678

ogółem . . 1.118 dzieci,

t. j. o 45 mniej niż w roku ubiegłym, który to ubytek tłumaczy się emigracyą rodzin żydowskich do Ameryki.

W 15 klasach składających ten zakład udzielało nauki 22 nauczycieli i nauczycielek.

Następująca tabliczka uprzytomni stosunek przedmiotów, wykładany w języku niemieckim do przedmiotów wykładanych w języku polskim:

	W klasie	Język wykładowy polski	Język wykładowy niemiecki
Chłopców	I. a. b.	11	7
	II. a. b.	11	7
	III. a. b.	12	10
	IV.	15	9
Dziewcząt	I. a. b. c.	11	7
	II. a. b.	13	8
	III. a. b.	15	9
	IV.	14	12

Popis tegoroczny w dniach 30. Czerwca do 2. Lipca wypadł zdaniem naszego delegata bardzo korzystnie.

Dzieci ubogich warstw ludności żydowskiej w Brodach przybywające do szkoły nie są w stanie wysłowić się ani w polskim ani w niemieckim języku. Jestto zatem wielką zasługą nauczycieli, jeźli w stosunkowo krótkim okresie czteroletniej nauki zdołają wyrobić u tej dziatwy poprawną wymowę polską, rzeczywiste zrozumienie wykładów w języku polskim i obeznać ich z teraźniejszością i przeszłością kraju ojczystego, który dla przeważnej części ich rodziców był jeszcze krajem obcym.

Szkoła ta tedy rozwija się skutecznie i z widocznym pożytkiem dla kraju.

Krajowy fundusz szkolny.

1. Zaliczki Rad szkolnych okręgowych.

Wedle zamknięcia rachunków za rok 1884. zaległośc zaliczek c. k. Rad szkolnych okręgowych wynosiła z końcem roku budżetowego 1884. . . . . 26.691 zł. 09 ct.

W ciągu roku 1885. przypisano nowych zaliczek w kwocie . . . . . 33.792 „ 73½ „

Razem . . 60.483 zł. 82½ ct.

Z tego odpisano w roku 1885. . . 15.691 „ 09 „

Pozostała rzeczywista należytość . . 44.792 „ 73½ „

Na to uiszczono w roku 1885. . . 4.000 „ — „

Pozostała zaległość z końcem roku budżetowego 1885. w kwocie . . . . . 40.792 zł. 73½ ct.

Alegat 15. co wykazano w alegacie pod ·/. dołączonym.

Celem przyspieszenia zwrotu tych zaliczek Wydział krajowy wystosował następujące zbiorowe odezwy do c. k. Rady szkolnej krajowej i c. k. Rad szkolnych okręgowych:

z dnia 10. Lutego 1885. do LW. 6.738
„ „ 15. Marca „ „ „ 13.447
„ „ 18. Lutego 1886. „ „ 8.727
„ „ 29. Marca „ „ „ 16.788
„ „ 5. Maja „ „ „ 23.999

a oprócz tego przeprowadzono liczne osobne korespondencye z c. k. Radą szkolną krajową, c. k. Radami szkolnemi okręgowemi i c. k. Urzędami podatkowymi.

Na podniesienie się stanu zaliczek w roku przedmiotowym wpłynęła ta okoliczność, że Rady szkolne okręgowe przynaglone urgensami Wydziału krajowego i c. k. Rady szkolnej krajowej zwróciły w roku 1885. znaczne kwoty (176.038 zł. 24½ ct.) z tytułu po koniec r. 1884. nadebranych zasiłków, a w skutek tego pozbawione gotówki zapasowej, zniewolone były żądać zaliczek zwrotnych na pokrycie potrzeb bieżących.

2. Zamknięcia rachunków c. k. Rad szkolnych okręgowych.

W Lipcu r. b. nadesłała c. k. Rada szkolna krajowa zamknięcia 35 Rad szkolnych okręgowych, z których nasz Oddział rachunkowy sporządził sumaryczne zestawienie i dołączył takowe do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1887. (LW. 60.266/86).

Zamknięcia rzeczone zawierają następujące wyniki:

Zapas w gotówce z końcem roku 1884. wynosił 252.041 zł. 20 ct.
dochody w roku 1885. . . . . 1,396.461 „ 45½ „
Razem 1,648.502 zł. 65½ ct.
Wydatki w roku 1885. wynosiły . . . . 1,488.282 zł. 32½ ct.
a z porównania obu tych cyfer wynika zapas w gotówce z końcem roku 1885. w kwocie . . 160.220 „ 33 „
Należytości czynne z końcem roku 1885. wynosiły . 669.114 „ 16 „
Razem stan czynny wykazano w kwocie . . . 829.334 „ 49 „
Należytości bierne (z wyłączeniem należytości przypadających krajowemu funduszowi szkolnemu) wynosiły z końcem roku 1885. . . . 402.064 „ 24 „
a z porównania tych cyfer wynika kwota . . 427.270 „ 25 „
która jest pretensyą krajowego funduszu szkolnego do funduszów szkolnych okręgowych z tytułu nadpłaconych zasiłków tymże funduszom, a mianowicie:

a) z lat ubiegłych po koniec roku 1884. . . 313.085 zł. 87½ ct.
b) z roku 1885. . . . . 114.184 „ 37½ „
Razem jak wyżej . . 427.270 zł. 25 ct.

Z tej należytości odpisano w roku 1886.:

1. do LW. 22. 855/86 z funduszu szkolnego okręgowego w Gródku . . . 8.212 zł. 35 ct.
2. do LW. 52.890/86 w Tarnopolu . 283 „ — „ 8.495 „ 35 „
a zatem rzeczywista należytość krajowego funduszu szkolnego wynosi. . . . . 418.774 zł. 90 ct.

Na poczet tej należytości uiściły w r. 1886. do końca Sierpnia następujące kwoty Rady szkolne okręgowe;

1. Bochnia . .	12.000 zł.	—	ct.
2. Czortków . .	5.635 „	88	„
3. Jarosław . .	2.000 „	—	„
4. Jasło . .	2.488 „	44½	„
5. Jaworów . .	300 „	—	„
6. Kałusz . .	800 „	—	„
7. Kołomyja . ,	2.725 „	08	„
8. Lwów (zamiejska)	2.200 „	—	„
9. Myśleniee . .	2.776 „	82	„
10. Nowy Sącz .	1.170 „	04	„
11. Pilzno . .	300 „	—	„
12. Przemyśl . .	2.264 „	45½	„
13. Rohatyn . .	4 319 „	93	„
14. Rzeszów . .	5.000 „	—	„
15. Sambor . .	1 400 „	—	„
16. Sanok . .	4.010 „	25½	„
17. Śniatyn . .	2.400 „	—	„
18. Stanisławów .	2.040 „	05	„
19. Stryj . .	5.000 „	—	„
20. Tarnopol . .	4.145 „	57½	„
21. Tarnów . .	2.000 „	—	„
22. Wadowice . .	6.200 „	—	„
23. Zaleszczyki .	3.989 „	75	„
24. Żółkiew . .	5.402 „	09	„
25. Złoczów . .	3.000 „	—	„
Razem uiszczono . .	83.568 „	37	„
Zaległość zatem z końcem Sierpnia 1886. wynosi .	335.206 „	53	„

Celem ściągnięcia zaległości Wydział krajowy niemal każdego miesiąca, po nadesłaniu dzienników kasowych urguje zbiorowo c. k. Radę szkolną krajową i c. k. Rady szkolne okręgowe. Takich urgensów zbiorowych wysłano siedm w okresie objętym niniejszem sprawozdaniem, mianowicie odezwą:

z dnia	2.	Listopada	1885.	do LW.	55.825
„	30.	„	„	„	61.477
„	10.	Stycznia	1886.	„	1.154
„	31.	„	1886.	„	5.977
„	29.	Marca	„	„	16.519
„	5.	Maja	„	„	23.997
„	3.	Czerwca	„	„	29.494

a oprócz tych zbiorowych urgensów przeprowadzono liczne korespondencye z c. k. Radą szkolną krajową, c. k. Starostwami, Radami szkolnemi okręgowemi i c. k. Urzędami podatkowymi.

Na skutek powyższych urgensów zbiorowych c. k. Rada szkolna krajowa odezwami swemi z dnia 16. Grudnia 1886. do L. 9.376 (LW. 1.306/86), 19. Września 1885. do L. 10.120 (LW. 3.647/86.), 21. Maja 1886.

do L 5.308 (LW. 29.123/86.) i 26. Sierpnia 1886. do L. 10.808 (LW. 53.993/86) poleciła c. k. Radom szkolnym okręgowym i c. k. Urzędom podatkowym, ażeby w miarę zapasów kasowych przeprowadzały w mowie będące zwroty z funduszów szkolnych okręgowych do krajowego funduszu szkolnego.

Zarazem kilkakrotnie oświadczyła c. k Rada szkolna krajowa (w powyższych odezwach), że czuwa ustawicznie nad ściąganiem tak zaległych, jako też i bieżących prestacyj szkolnych i że w miarę zapasów kasowych zarządzi dalsze przeprowadzenie zwrotów, należących się krajowemu funduszowi szkolnemu.

W skutek urgensów Wydziału krajowego i zarządzeń c. k. Rady szkolnej krajowej obecnie zajmują się c. k. Starostwa energiczniej niż przedtem ściąganiem zwrotów nadebranych zasiłków na rzecz krajowego funduszu szkolnego, czego dowodem są uiszczenia co roku się zwiększające, mianowicie:

W roku 1884. uiszczono na poczet tej należytości .	4.811	zł.	56½ ct.
„ 1885.	176.038	„	24½ „
„ 1886. po koniec Sierpnia	83·568	„	37 „
Razem .	264.418	zł.	18 ct.
Nadebrany zasiłek wynosił w roku 1884, tylko .	50.659	„	25 „
w roku bieżącym	114.322	„	35½ „
a zatem w roku 1885. wzmógł się o . . .	63.663	zł.	10½ ct.

Na podniesienie się cyfry tej należytości krajowego funduszu szkolnego wpłynęło umieszczenie przez c. k. Radę szkolną krajową w zamknięciach rachunkowych funduszów okręgowych po raz pierwszy w zaległościach czynnych 3% dodatku powiatowego (w latach poprzednich wstawiono w zamknięciach należytości 3% dodatków w wysokości uiszczenia, co wszakże Wydział krajowy w sprawozdaniu swem o zamknięciu rachunkowem krajowego funduszu szkolnego za rok 1884. podniósł jako niewłaściwe LW. 52.809/85), z którego to powodu należytość czynna tej rubryki dochodów wedle zamknięcia rachunków c. k. Rad szkolnych okręgowych za rok 1885. wynosiła z końcem roku wymienionego kwotę 93.348 zł. 13 ct.

C. k. Rada szkolna krajowa wprowadzając do zamknięć rachunkowych c. k. Rad szkolnych okręgowych w mowie będącą pozycyę należytości czynnej, oświadczyła zarazem, że ściągnięcie takowej zawisło od ściągnięcia podatków rządowych — z czego też słusznie wnosić można, że wyżej wymieniona należytość czynna ulegnie jeszcze zmianie w roku następnym, której ustawicznie podlegają podatki, a to przez ich rektyfikatę w skutek klęsk elementarnych, mylnych przypisów i t. p Ściągnięcie innych należytości czynnych na rzecz krajowego funduszu szkolnego zarządziła c. k. Rada szkolna krajowa przez dotyczące c. k. Starostwa.

W obec znacznych uiszczeń nadebranych zasiłków w roku przedmiotowym, Wydział krajowy niepłonną żywi nadzieję, że i w ciągu dalszych miesięcy roku 1886. jeszcze znaczne z tego tytułu będą wpływy.

Alegat 16. Dołączony pod 3. ./· wykaz przedstawia należące się zwroty krajowemu funduszowi szkolnemu od c. k. funduszów szkolnych okręgowych, z tytułu w czasie od roku 1874. do końca roku 1885. nadebranych

zasiłków, z uwzględnieniem odpisów i uiszczeń po koniec Sierpnia 1886. roku.

3. Katalogi biblioteki szkolnej, oraz inwentarze przyborów szkolnych i naukowych.

Od czasu wprowadzenia w życie instytucyi c. k. Rad szkolnych okręgowych, t. j. od roku 1874. Wysoki Sejm znaczne kwoty przeznacza na biblioteki szkolne, przybory szkolne i naukowe, a to na podstawie cyfer podawanych przez c. k. Radę szkolną krajową, a względnie przez c.k. Rady szkolne okręgowe, bez wszelkiego udowodnienia potrzeby żądanego kredytu.

Ażeby można zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi, jaki użytek zrobiono z kwot na ten cel udzielonych, tudzież dla umotywowania odnośnej cyfry preliminarza, Wydział krajowy odezwą z dnia 29. Października 1885. do L. 55.520 zażądał od c. k. Rady szkolnej krajowej nadesłania:

a) katalogów bibliotek szkolnych;

b) inwentarzy przyborów szkolnych i naukowych.

W odpowiedzi na to pismo odezwą z dnia 10. Kwietnia 1886. do L. 4.083 (LW. 20.507/86), doniosła nam c. k. Rada szkolna krajowa, że gotową była wprawdzie przesłać żądane katalogi i inwentarze, lecz z powodu, że ogrom nagromadzonego materyału w nadesłanych przez c. k. Rady szkolne okręgowe rachunkach nie umożliwiał nabycia należytego poglądu na istotne potrzeby szkół, pod względem uzupełnienia przyborów naukowych; że materyał zawarty w tych inwentarzach i katalogach nie zestawiony w sposób tabelaryczny nie mógłby żadną miarą posłużyć do uzasadnienia odnośnej rubryki preliminarza, przeto c. k. Rada szkolna krajowa zwróciła rzeczone inwentarze i katalogi c. k, Radom szkolnym okręgowym, z poleceniem uporządkowania takowych w myśl §. 77. regulaminu i wedle wykazów tabelarycznych.

Wydział krajowy nie zadawalając się tem oświadczeniem c. k. Rady szkolnej krajowej, odezwą z dnia 25. Lipca b. r. do L. 20.507 zażądał powyższych katalogów i inwentarzy, wyłuszczając zarazem, do jakiego celu mają posłużyć, na co wszakże do chwili obecnej nie otrzymał odpowiedzi.

4. Prestacye szkolne.

Ponieważ nadsyłanie półrocznych wykazów prestacyjnych przez c. k. Rady szkolne okręgowe okazało się nie wiodące do pożądanego celu, przeto c. k. Prezydyum Namiestnictwa zarządziło przedkładanie co miesiąca stanu zaległych prestacyj (o tem doniosła nam c. k. Rada szkolna krajowa odezwą z dnia 22. Lutego b. r. do L. 217). Wykazy te przedkładane bywają przez odnośne c. k. Starostwa wprost do c. k. Prezydyum Namiestnictwa, które co miesiąca sporządza sumaryczny wykaz i przedkłada go Wydziałowi krajowemu.

Pierwszy taki wykaz otrzymaliśmy za miesiąc Luty 1886, nadesłany przez c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 31. Marca 1886. do L. 2.700 (LW. 17.960/86).

Zaległość prestacyj szkolnych, podana w każdomiesięcznym wykazie, bywa przez nasz Oddział rachunkowy porównywaną z zaległością ostatniego miesiąca, powiaty zaś, w których zaległości się zwiększają, lub

nie bywają należycie ściągane, podawane są do wiadomości Prezydyum c. k. Namietnictwa, z prośbą o przynaglenie odnośnych c. k. Starostw do energiczniejszej w tej mierze czynności.

Alegat 17. Alegat dołączony ./· wykazuje, że zaległe prestacye z końcem Sierpnia b. r. z uwzględnieniem należytości bieżącej wynosiły 449.155 zł. 66 ct.

Alegat 18. Alegat dołączony ./· wykazuje, że wedle zamknięć rachunkowych c. k. Rad szkolnych okręgowych za rok 1885. z końcem rzeczonego roku zaległość czynna prestacyj szkolnych wynosiła kwotę 491.220 zł. 18½ ct.

5. Taksy spadkowe. Wymierzanie taks spadkowych należy do zakresu działania odnośnych c. k. Sądów. Taksy spadkowe bywają wymierzane we wszystkich powiatach, z wyjątkiem byłego wolnego miasta Krakowa, gdzie takowe nie istnieją.

Alegat 19. Wedle alegatu dołączonego ./· należytość ogólna taks w roku budżetowym 1885. wynosiła . . . . . 17.722 zł. 04½ ct.

Z tego odpisano . . . . . 744 „ 45 „

Pozostało . 16.977 zł. 59½ ct.

Na to uiszczono w roku 1885. . . 9.045 „ 34½ „

Zaległość z końcem roku 1885. wynosi . 7.932 zł. 25 ct.

Zaległości taks urgowano za pośrednictwem c. k. Starostw odezwami:

z dnia	20.	Sierpnia	1885. do LW.	42.943
„ „	4.	Września	„ „ „	48.151
„ „	10.	Października	„ „ „	55.352
„ „	16.	Grudnia	„ „ „	65.269
„ „	31.	Stycznia	1886. „ „	4.928
„ „	23.	Marca	„ „ „	15.064
„ „	3.	Maja	„ „ „	23.439
„ „	25.	Czerwca	„ „ „	32.359

oprócz bardzo licznych korespondencyi z c. k. Starostwami, c. k. Urzędami podatkowemi i Zwierzchnościami gminnemi.

O regularne nadsyłanie wykazów należących się taks urgowano c. k. Sądy odezwami do LW. 13.838/86, 18.874/86 i 21.566/86.

6. Zaliczki na budynki szkolne. Alegat 20. Alegat dołączony przedstawia stan rozdanych zaliczek zwrotnych gminom na budynki szkolne od roku 1876. do końca roku budżetowego 1885.

Zaliczki te wynosiły w okresie wymienionym 245.627 zł. 26 ct.

Z tego odpisano niepodniesione zaliczki w kwocie 2.579 „ — „

Pozostało 243.048 zł. 26 ct.

Na podstawie skryptów dłużnych przypadają do spłacenia z tej sumy:

a) raty zaległe po koniec 1885. w kwocie 16.416 zł. 48 ct.

b) raty bieżące na rok 1887. przypadające 17.061 „ 55½ „

Zaległe raty wykazywane bywają w należytym terminie właściwym c. k. Starostwom do przymusowego ściągania.

Celem przyspieszenia powyższych zwrotów wystosowano następujące urgensa:

z dnia 28. Sierpnia 1885. do LW. 43.457
„ „ 5. Października „ „ „ 50.736
„ „ 23. Marca 1886. „ „ 15.065
„ „ 3. Maja „ „ „ 23.437
„ „ 23. Czerwca „ „ „ 32.358

a nadto przeprowadzono liczne korespondencye z c. k. Starostwami i c. k. Urzędami podatkowymi.

7. Przekroczenie budżetu wydatków krajowego funduszu szkolnego za rok 1885.

C. k. Rada szkolna krajowa odezwą z dnia 1. Września b. r. do L. 11.519 (LW. 54.145/86) nadesłała zamknięcie wydatków krajowego funduszu szkolnego za rok 1885., z którego okazuje się, że budżet wydatków na rok 1885. w następujących rubrykach:

a) przekroczono (bez centów):

Rubr. I.	Zasiłki dla fundusz. szkol. okręg.	19.885 zł.	
„ II.	Substytucye	18.207 „	
„ V.	Remuneracye i zapomogi	15 „	
„ VII.	Koszta podróży	15 „	
„ XIII.	Rozmaite wydatki	6.415 „	
	Razem		44.537 zł.

b) wydano mniej:

Rubr. III.	Zasiłki czasowe	5 zł.	
„ IV.	Adjuta	16 „	
„ VI.	Podatki i daniny	355 „	
„ VIII.	Dodatki pięcioletnie	12.470 „	
„ X.	Emerytury	146 „	
„ XI.	Dary z łaski	10 „	
„ XIV.	Zasiłki na budowę szkół	300 „	13.302 „

a z porównania obu tych cyfer okazuje się rzeczywiste przekroczenie w sumie . . . . . 31.235 zł.

Wyjaśnienia przekroczeń i zaoszczędzeń w powyższych rubrykach podano Wysokiemu Sejmowi w specyalnych zamknięciach krajowego funduszu szkolnego.

8. Budynek szkolny w Tarnowie.

Budynek szkolny w Tarnowie jest własnością trzech funduszów, mianowicie: funduszu naukowego, szkolnego krajowego i konkurencyi szkolnej.

Udział krajowego funduszu szkolnego jako współwłaściciela wynosi kwotę 6.117 zł. 94 ct.

Na mocy orzeczenia byłej Władzy szkolnej z dnia 30. Grudnia 1853. od wynajęcia powyższego budynku na umieszczenie szkoły ludowej, połączonej z kursem pedagogicznym, czynsz roczny wynosił 473 zł. 90 ct., z którego stosunku do udziału współwłasności na fundusz szkolny przypadała roczna kwota 161 zł. 93 ct.

Atoli fundusz szkolny krajowy nie tylko że tego czynszu nigdy nie pobierał, lecz owszem dopłacał jeszcze funduszowi naukowemu rocznie 47 zł. 25 ct.

Ta okoliczność dała powód do długoletnich korespondencyi z odnośnemi władzami, a szczególniej z c. k. Radą szkolną krajową, która

wreszcie uregulowawszy całą tę sprawę, odezwą z dnia 2. Maja 1886. do L. 2.399 (LW. 27.036/86) zadekretowała, że pretensya krajowego funduszu szkolnego jest następująca:

a) za czas od 1. Października 1871. do 30. Września 1872.:

1. od funduszu naukowego	47	zł. 25	ct.
2. „ gminy miasta Tarnowa	433	„ 05	„
3. „ „ Gumniska	6	„ 76½	„
4. „ dworu Gumniska	45	„ 97½	„
b) za czas od 1. Września 1874. do 31. Sierpnia 1885.:			
5. od gminy miasta Tarnowa	1.781	„ 23	„
Razem .	2.314	zł. 27	ct.

Strąciwszy z tej kwoty koszta reparacyi budynku, które w powyższym czasie w stosunku do współwłasności na fundusz szkolny krajowy przypadają w kwocie . . . . . 1.048 „ 61 „

Pozostaje czysta pretensya krajowego funduszu szkolnego w kwocie . . . . . 1.265 zł. 66 ct.

przypisana w księgach naszych rachunkowych do zwrotu od

a) funduszu naukowego	47	zł. 25	ct.
b) gminy miasta Tarnowa	1.165	„ 67	„
c) „ Gumniska	6	„ 76½	„
d) dworu Gumniska	45	„ 97½	„
Razem .	1.265	zł. 66	ct.

Z funduszu naukowego już uiszczono w roku 1886. należytość w kwocie 47 zł. 25 ct., a o zwrot reszty należytości odezwą na początku wspomnianą wezwano c. k. Radę szkolną krajową o wydanie odpowiednich rozporządzeń celem rychłego uzyskania tej należytości.

Oprócz powyżej wykazanego zwrotu gmina miasta Tarnowa obowiązaną jest płacić nadal krajowemu funduszowi szkolnemu począwszy od 1. Września 1885. stały czynsz roczny w kwocie 161 zł. 93 ct.

Wreszcie zauważyć należy, że na żądanie gminy miasta Tarnowa i na wniosek c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 22. Listopada 1882. (LW. 59.460/83) Wydział krajowy rozpoczął rokowania z rzeczoną gminą o odstąpienie jej na własność części budynku należącej do krajowego funduszu szkolnego (LW. 27.036/86).

9. Rozmaite drobne zaległości.

Rozmaite drobne zaległości, jako to: odsetki od kapitałów hipotekowanych, dodatki, zwroty rubryk korelatywnych i różnych mylnych przeprowadzeń c. k. Urzędów podatkowych urgowano odezwami:

z dnia	21.	Września	1885.	do LW.	48.149
„ „	21.	„	„ „	„	48.150
„ „	21.	Października	„ „	„	55.353
„ „	16.	Grudnia	„ „	„	65.270
„ „	31.	Stycznia	1886.	„ „	4.925
„ „	29.	Marca	„ „	„	16.790
„ „	3.	Maja	„ „	„	23.440
„ „	20.	„	„ „	„	26.400.

10. Pretensye do Skarbu Królestwa Polskiego.

Odezwą z dnia 13. Lipca b. r. do L. 17.343 (LW. 41.440/86) doniosło nam c. k. Namiestnictwo, że w sprawie kapitałów należących się krajowemu funduszowi szkolnemu od Skarbu Królestwa Polskiego, a względnie od ces. Rządu rosyjskiego, zwrócił się c. k. jeneralny Konsulat austr. węg. do warszawskiej Izby kontrolującej i rosyjskiego Rządu gubernialnego w Kielcach, na co wszakże dotychczas nie otrzymał odpowiedzi.

11. Emerytalny fundusz szkolny krajowy.

Artykuł 50. ustawy krajowej z dnia 2. Maja 1873. nakłada na fundusz szkolny krajowy obowiązek pokrywania niedoboru krajowego fun duszu szkolnego emerytalnego, jaki się okaże już po wyczerpaniu wszelkich źródeł dochodów tegoż funduszu, podanych w powyżej przytoczonym artykule ustawy.

Jakkolwiek ten fundusz zostaje w administracyi c. k. Rady szkolnej krajowej, Wydział krajowy (z mocy ewentualnego pokrywania niedoboru) czując się uprawnionym do strutynowania odnośnych rachunków funduszu w mowie będącego, a nadto z powodu, że w zamknięciu funduszów szkolnych okręgowych za rok 1884. spostrzegł kwotę około 44.000 zł., stanowiącą należytość czynną funduszu emerytalnego, odezwą z dnia 10. Grudnia 1885. do LW. 64.062 zażądał od c. k. Rady szkolnej krajowej:

a) podania powodów, dla których powyższa należytość czynna powstała;

b) udzielenia wykazu stanu majątkowego i obrotu funduszu emerytalnego, tudzież zamknięcia rachunków za rok 1884.;

c) corocznego udzielenia nam zamknięć rachunkowych tegoż funduszu.

W odpowiedzi na to pismo c. k. Rada szkolna krajowa odezwą z dnia 11. Czerwca b. r. do L. 5.742 (LW. 32.353/86) nadesłała zamknięcie rachunków funduszu emerytalnego za rok 1884. z tem wyjaśnieniem, że należytość czynna z tytułu interkalaryów, wykazana na podstawie przeprowadzonej likwidacyi funduszów szkolnych okręgowych, została w księgach funduszu emerytalnego w roku 1885. na przychód przypisaną i częściowo w roku 1885., a częściowo w roku 1886. na rzecz tegoż funduszu spłaconą.

Z nadesłanych zamknięć za rok 1884. otrzymujemy następujące wyniki:

A) Majątek obrotowy.

Zapas gotówki w majątku obrotowym wynosił z początkiem roku 1884.		130 zł. 21½ ct.
Dochody w ciągu roku 1884. wedle zestawienia Rady szkolnej krajowej miały wynosić	58.367 zł. 68 ct.	
jednakowoż po przeliczeniu i z uwzględnieniem . . .	5.000 „ — „	
przeniesionych z majątku zarodowego wynoszą rzeczywiście		59.208 „ — „
Suma . .		59.338 zł. 21½ ct.

Z przeniesienia . 59.338 zł. 21½ ct.

Wydatki wynosiły w ciągu roku 1884. . 57.273 „ 24½ „

Zapas z końcem r. 1884. w gotówce wynosił . 2.064 zł. 97 ct.
podczas gdy Rada szkolna krajowa podała zapas
w kwocie . . . . . 1.224 „ 65 „
a zatem mniejszy od zapasu przez nas obliczonego o 840 zł. 32 ct.

Wyjaśnienia tej różnicy zażądano od c. k. Rady szkolnej krajowej (L.W. 32.353/86).

Wydatki w ciągu roku 1884. wynosiły . 57.273 zł. 24½ ct.

Dochody własne (z wyłączeniem kwoty zł. 5.000 przeniesionej z majątku zarodowego) wynosiły 54.338 „ 21½ „
a zatem niedobór tegoż funduszu wynosił z końcem roku 1884. . . . . 2.935 zł. 03 ct.

Na pokrycie tego niedoboru Rada szkolna krajowa przeniosła z majątku zarodowego . . 5.000 „ — „
a ponieważ przeniesiono za wiele o . . . 2.064 zł. 97 ct.
przeto z końcem r. 1884. okazał się zapas w tej samej kwocie.

Stan majątku obrotowego tegoż funduszu z końcem r. 1884. okazuje się w następujących cyfrach:

a) *Stan czynny.*

1. Zapas kasowy w gotówce 2.064 zł. 97 ct.
2. Należytości czynne . 21.419 „ 59 „ 23.484 zł. 56 ct.

b) *Stan bierny.*

Należytości bierne . . . . 37.701 „ 61 „
Czysty stan bierny . . 14.217 zł. 05 ct.

B) Majątek zarodowy.

Zapas majątku zarodowego wynosił z początkiem r. 1884. efektami . 295.571 zł. 81 ct.

Dochody rzeczywiste
w ciągu tegoż r. wynosiły w gotówce 6.121 „ 85 „ 301.693 zł. 66 ct.

Wydatki rzeczywiste wynosiły . . 10.000 „ — „

Zapas z końcem r. 1884. wynosił efektami 291.693 zł. 66 ct.
a ponieważ zapas z początkiem r. 1884. wykazano
w kwocie . . . . . 295.571 „ 81 „
przeto stan tego majątku z końcem r. 1884. zmniejszył się o . . . . . 3.878 „ 15 „

Zmniejszenie stanu majątku zarodowego spowodowało wydzielenie z niego . . . . . 5.000 zł. — ct.
na pokrycie niedoboru majątku obrotowego; jednakowoż z powodu, że przy zmianie i zakupnie efektów zyskano nominalnie . . . . . 1.121 „ 85 „
przeto okazał się ubytek majątku w kwocie jak wyżej 3.878 zł. 15 ct.

Ponieważ wedle artykułu 50. punkt *a)* na wstępie powołanej ustawy nie majątek zarodowy, lecz jego *dochody* służą na udotowanie majątku obrotowego a w razie danym w myśl powołanej ustawy niedobór pokrywa fundusz szkolny krajowy, przeto Wydział krajowy zaremonstrował przeciwko uszczuplaniu majątku zarodowego, gdyż takie administrowanie tym funduszem mogłoby z czasem majątek jego w zupełności uronić, co naraziłoby na niepowetowane straty fundusz szkolny krajowy a względnie skarb krajowy.

12. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Majątek zarodowy tego funduszu wynosi z końcem r. 1885. w efektach . . . . 99.112 zł. 35 ct.
od którego odsetki w tym roku przyniosły . . 4.901 zł. 50 ct.

Z funduszu tego asygnowano:

a) na zapłacenie 10. raty należytości rządowej 354 zł. 50 ct.

b) na zasiłki bezzwrotne na budowę szkół nowych lub przeistoczenie istniejących budynków — po 150 zł.: Chmielów, Pakoszówka, Rajtarowice . . . . 450 „ — „

po 100 zł.: Bilinka, Bobowa, Borynia, Cerekiew, Czergowa, Czerkasy, Dora, Falkenberg, Głowaczowa, Horbacza, Hujsko, Jakóbowa, Jelonkowate, Josefdorf, Koniuszki, Kutyska, Lipnica wielka, Ładańce, Łąka, Łukawica wyżna, Maniawa, Markowa, Mołoszkowice, Mrozowice, Niegłowice, Nieczujna, Orzechówka, Pianowice, Pleszkowce, Prusiek, Radenice, Rozłucz, Rudka, Sadki, Skniłów, Świdnicia, Szeszerowice, Szmitków, Zagóreczko, Zameczek, Zarzyce, Żukotyn . . . . . 4.200 „ — „

po 70 zł.: Gruszów wielki . . 70 „ — „

Ogółem na cele pod *a) b)* wskazane asygnowano 5.074 zł. 50 ct.

Mianowania c. k. konserwatorów.

JE. p. Minister wyznań i oświaty zatwierdził reskryptem z dnia 28. Czerwca 1885. L. 10.931 na wniosek c. k. centralnej komisyi dla zachowania pomników historycznych i zabytków sztuki c. k. profesora uniwersytetu w Krakowie Dra. Józefa Łepkowskiego, kanonika grec. kat. kapituły metropolitalnej we Lwowie księdza Antoniego Pietruszewicza i c. k. profesora uniwersytetu we Lwowie Dra. Franciszka Liskego jako konserwatorów na dalszych pięć lat.

Reforma urzędów konserwatorskich w Galicyi.

Z powodu wzrastających wymagań, jakie stawiane są konserwatorom centralnej komisyi dla zachowania zabytków sztuki i pomników historycznych w większej części krajów koronnych, komisya ta przeprowadziła już za zezwoleniem c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia co do niektórych krajów koronnych reformę honorowych urzędów konserwatorów w ten sposób, że zwiększyła ich liczbę a równocześnie zmniejszyła okręgi, na które rozciągają się ich funkcye. Rezultaty tej najpierw w Czechach

i w dolnej Austryi przeprowadzonej reformy okazały się bardzo pomyślnemi i odpowiadającemi intencyom instytucyi. Zachęcona temi rezultatami komisya centralna dla zachowania zabytków sztuki i pomników historycznych przeprowadziła następnie taką samą reformę honorowych urzędów konserwatorów w Tyrolu, rozpoczęła ją w Karyntyi i na Morawie, a obecnie zwróciła swoją uwagę w tej mierze na Galicyę, gdzie w ten sposób pragnie rozbudzić żywszą niż dotąd czynność swoich organów.

Dotąd dla spraw sekcyi I. [przedmioty z czasów przedhistorycznych i przedmioty sztuki starożytnej] i sekcyi II. [przedmioty budownictwa, plastyki, malarstwa i rysunków] Galicya podzieloną była na dwa okręgi wschodni i zachodni.

Pismem z dnia 22. Sierpnia 1886. do L. 8.206/pr. oznajmiło Wydziałowi krajowemu c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że obecnie zamierza c. k. komisya centralna dla zachowania pomników historycznych i zabytków sztuki powiększyć liczbę okręgów galicyjskich, a to dla sekcyi I. w dwójnasób dla sekcyi II. zaś w trójnasób, a to w tym celu, ażeby przez zmniejszenie okręgów umożliwione zostało konserwatorom utrzymywanie ewidencyi w sprawach do ich zakresu należących.

Projekt nowego podziału Galicyi na okręgi archeologiczno-konserwatorskie przedstawia się w sposób następujący:

I. Sekcya (przedmioty z czasów przedhistorycznych i przedmioty sztuki starożytnej):

1. Okrąg: Miasto Kraków i powiaty: Biała, Bochnia, Brzesko, Chrzanów, Grybów, Kraków, Limanowa, Myślenice, Nowy-Sącz, Nowy-Targ, Żywiec, Wadowice, Wieliczka.
2. Okrąg: Powiaty: Brzozów, Dąbrowa, Dobromil, Gorlice, Jarosław, Jasło, Kolbuszowa, Krosno, Łańcut, Lisko, Mielec, Nisko, Pilzno, Przemyśl, Ropczyce, Rzeszów, Sambor, Sanok, Staremiasto, Tarnobrzeg, Tarnów.
3. Okrąg: Miasto Lwów, powiaty: Bóbrka, Brody, Brzeżany, Cieszanów, Drohobycz, Gródek, Jaworów, Kałusz, Kamionka, Lwów, Mościska, Podhajce, Rawa, Rohatyn, Rudki, Skałat, Sokal, Stryj, Tarnopol, Trembowla, Turka, Zbaraż, Złoczów, Żółkiew, Żydaczów.
4. Okrąg: Powiaty: Bohorodczany, Borszczów, Buczacz, Czortków, Dolina, Horodenka, Husiatyn, Kołomyja, Kossów, Nadwórna, Przemyślany, Śniatyn, Stanisławów, Tłumacz, Zaleszczyki.

II. Sekcya (przedmioty budownictwa, plastyki, malarstwa i rysunków):

1. Okrąg: Miasto Kraków, i powiaty: Biała, Bochnia, Chrzanów, Kraków, Limanowa, Myślenice, Nowy-Targ, Żywiec, Wadowice, Wieliczka.
2. Okrąg: Powiaty: Brzesko, Dąbrowa, Gorlice, Grybów, Jasło, Kolbuszowa, Krosno, Mielec, Nowy-Sącz, Nisko, Pilzno, Ropczyce, Rzeszów, Tarnobrzeg, Tarnów.
3. Okrąg: Powiaty: Brzozów, Cieszanów, Dobromil, Jarosław, Łańcut, Lisko, Mościska, Przemyśl, Sambor, Sanok, Staremiasto.
4. Okrąg: Miasto Lwów i powiaty: Brody, Gródek, Jaworów, Kamionka, Lwów, Rawa, Sokal, Złoczów, Żółkiew.

5. Okrąg: Powiaty: Bóbrka, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Kałusz, Podhajce, Przemyślany, Rohatyn, Rudki, Skałat, Stryj, Tarnopol, Trembowla, Turka, Zbaraż, Żydaczów.

6. Okrąg: Powiaty: Bohorodczany, Borszczów, Czortków, Dolina, Horodenka, Husiatyn, Kołomyja, Kossów, Nadwórna, Śniatyn, Stanisławów, Tłumacz, Zaleszczyki.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa zanim przedstawiło zażądaną opinię c. k. komisyi centralnej, zapytało poprzód Wydziału krajowego o jego zdanie w tym przedmiocie.

Wydział krajowy oznajmił pismem z dnia 13. Stycznia 1886. do LW. 43.819, że uznaje w wysokim stopniu potrzebę reformy naszych stosunków konserwatorskich, a zamierzając w tej sprawie przedstawić c. k. Rządowi swe odrębne wnioski na razie wita z radością projektowane pomnożenie liczby konserwatorów jako pierwszy krok na drodze reformy od dawna pożądanej.

Dotychczasowa rozległość okręgów konserwatorskich nie dawała prawie możności podejmowania zadań konserwatorskich z taką systematycznością z jaką w krajach cywilizowanych są traktowane. Zamierzony podział niedogodności tej zaradzi. Wszelako podział przez komisyę centralną projektowany zdaniem Wydziału krajowego nie zupełnie odpowiada celowi. Zdaniem Wydziału krajowego właściwszym byłby podział kraju na grupy według pewnych centrów sztuki i zabytków, a takiemi centrami są przedewszystkiem stolice dyecezyj.

Wszędzie a w naszym kraju głównie centrami i niejako muzeami sztuki i starożytności są kościoły, ztąd też przyjęcie kościelnego podziału kraju za podstawę podziału dla celów konserwatorskich wydaje się uzasadnionem w samej naturze rzeczy. W ten sposób każda z 5 dyecezyj naszego kraju, Kraków, Lwów, Tarnów, Przemyśl, Stanisławów stanowiłaby jeden okręg konserwatorski i dla każdej byłoby po dwu konserwatorów, jeden dla sekcyi I. a drugi dla sekcyi II. razem 10.

Nadto dwa miasta stołeczne Lwów i Kraków stanowiłyby dla siebie osobne okręgi i miałyby każdy swego konserwatora jednego dla sekcyi I. i II.

Zarazem wysłał Wydział krajowy pismem z dnia 4. Maja 1886. do LW. 30.962 do c. k. centralnej komisyi dla zachowania pomników historycznych i zabytków sztuki memoryał, który w całości dołączamy.

Alegat 21.

Opactwo pobenedyktyńskie w Tyńcu.

W Czerwcu r. 1885. otrzymał Wydział krajowy wiadomość, że c. k. zarządca kameralny w Tyńcu burzy tamtejsze ruiny, zabierając materyał na własny użytek. W roku 1884. kazał zwalić i rozebrać wchód do piwnic, a kamienie z nich zabrał na swoje stajnie, w roku 1885. zaś zburzył pół sklepienia nad starym refektarzem, sarkofag wyjął z ruin, i w ogóle zabiera się systematycznie do dzieła zniszczenia. O tem zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 23. Czerwca 1885. do LW. 30.937 c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z prośbą, ażeby po sprawdzeniu rzeczy zarządziło jak najrychlej co potrzeba dla ochrony starożytnych ruin, a winnych pociągnęło do odpowiedzialności.

Pismem z dnia 4. Września 1885. do LW. 45.116 udał się Wydział krajowy do c. k. konserwatora pomników historycznych w Krakowie

p. Dr. Józefa Łepkowskiego, oświadczając, że gotów jest bezzwłocznie wypłacić na jego ręce z funduszu krajowego kwotę 650 zł. pod warunkiem, jeżeli wydatek ten przyniesie chociażby ten rezultat, że zapobieży grożącej bezpośrednio ruinie starożytnego kościoła w Tyńcu.

Zarazem odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia wyżej powołanego do c. k. Centralnej komisyi dla badania i utrzymywania pomników historycznych i zabytków sztuki w Wiedniu z prośbą o przyczynienie się do ochrony zabytków historycznych opactwa Tynieckiego.

Alegat 22.

Zarazem nie mógł Wydział krajowy wstrzymać się od przypomnienia Centralnej komisyi, że podczas gdy inne kraje koronne wedle preliminarzy państwowych od roku 1873. hojnie ze Skarbu państwa bywają obdarzane na cele zachowania pomników historycznych i zabytków sztuki, Galicya jedyna pokrywa wszystkie swoje wydatki tego rodzaju z własnych zasobów.

Tymczasem wedle opinii urzędu parafialnego w Tyńcu, jak oraz Dr. Stanisława Biesiadeckiego, właściciela dóbr Skotniki w okolicy Tyńca, kościół Tyniecki pozostawiony w stanie zupełnego zaniedbania groził zawaleniem. W celu ochrony od grożącej mu ostatecznej ruiny, postanowił Wydział krajowy na wniosek c. k. konserwatora Dr. Józefa Łepkowskiego, utworzyć komitet dla konserwacyi tych szacownych zabytków i zaprosić do niego ludzi, którzyby tak stanowiskiem jak i zamiłowaniem do rzeczy ojczystych dawali rękojmię skutecznej działalności.

W tej myśli zaprosił Wydział krajowy prezesów Rad powiatowych w Krakowie i Wieliczce, c. k. Starostę w Wieliczce, posła na Sejm krajowy hr. Czesława Lassockiego, zawiadowcę parafii w Tyńcu, reprezentanta c. k. Dyrekcyi Domen i lasów, wreszcie c. k. konserwatora Dr. Józefa Łepkowskiego i architektę p. Odrzywolskiego do komitetu, który ma obmyśleć sposoby restauracyi kościoła i konserwacyi ruin klasztornych. W tym czasie powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, by w roku 1886. przystąpił do odrestaurowania, a zwłaszcza do pokrycia dachu kościoła w Tyńcu, by nadto zalecił Dyrekcyi domen a to pod surową odpowiedzialnością, pieczę o zachowanie pobenedyktyńskiego klasztoru“.

W odpowiedzi na tę rezolucyę Wysokiego Sejmu oznajmiło Wydziałowi krajowemu c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 18. Maja 1886. do L. 4.455/pr. co następuje:

„Kościół pobenedyktyński w Tyńcu wraz z zabudowaniami klasztornemi stanowi część składową dóbr Tyniec, które w roku 1816. na mocy dekretu kancelaryi nadwornej z dnia 13. Września 1816. L. 18.123 na rzecz funduszu religijnego zajęte zostały i odtąd w administracyi państwowej zostają. Po zawaleniu się kościoła parafialnego w Tyńcu, wyżej wspomniany kościół i niektóre ubikacye w budynku klasztornym oddane zostały na mocy dekretu kancelaryi nadwornej z dnia 17. Czerwca 1836. L. 12.206 do użytku parafian w Tyńcu, względnie na mieszkanie dla ks. wikarego i organisty.

Od tego czasu pokrywano wszelkie do naprawy tego kościoła i pomieszkań ks. wikarego i organisty potrzebne wydatki w drodze konkurencyi kościelnej, a fundusz religijny przyczyniał się do tych wydatków taką kwotę, jaka na niego z tytułu patronatu i z tytułu właściciela obszaru dworskiego w Tyńcu przypadała.

Obecnie znajduje się kościół pobenedyktyński i wyżej omówione mieszkania ks. wikarego i organisty w złym stanie a w szczególności wymagają niezbędnie nowego pokrycia dachem z tego też powodu przeprowadziło c. k. Starostwo w Wieliczce w dniach 28. Lipca 1884. i 15. Kwietnia 1885. rozprawę konkurencyjną.

Ta rozprawa pozostała bez skutku, gdyż strony konkurencyjne na wniosek Dra Biesiadeckiego, adwokata krajowego w Krakowie i właściciela dóbr Skotniki, oświadczyły, że z powodu znacznych kosztów, jakich obecnie naprawa kościoła pobenedyktyńskiego w Tyńcu wymaga, zrzekają się dalszego użytkowania tego kościoła i wolą sobie nowy kościół parafialny postawić w miejscu, gdzie stał dawny zawalony kościół.

Ze względu, że kościół pobenedyktyński w Tyńcu stanowi cenny zabytek historyczny, a fundusz religijny, do którego kościół ten do r. 1836. należał, nie mógłby ponieść kosztów restauracyi i konserwacyi, JE. Pan Namiestnik wezwał c. k. Starostę w Wieliczce, aby wyłynął na strony do konkurencyi powołane w tym kierunku, aby odstąpiły od zamiaru zbudowania nowego kościoła parafialnego i nadal używały kościoła pobenedyktyńskiego jako parafialnego, zwłaszcza, iż według powołanej odezwy c. k. Dyrekcyi domen i lasów państwowych pod kierunkiem c. k. konserwatora zabytków historycznych i pomników sztuki dla zachodniej Galicyi Dr. Józefa Łepkowskiego tworzy się dla ochrony starożytnego kościoła Tynieckiego osobny Komitet, którego staraniem będzie wyjednać subwencyę z funduszu krajowego na koszta restauracyi, w skutek czego ciężar udziału konkurencyjnego w pokryciu tych kosztów został ulżony.

Zarazem uwiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że restauracya przylegającego do kościoła Tynieckiego zabudowania poklasztornego, w którem pomieszczony jest c. k. Zarząd dóbr państwowych w Tyńcu jeszcze w r. 1886. zostanie dokonana.

Kościół gotycki w Bieczu.

Wydział Rady powiatowej gorlickiej sprawozdaniem z dnia 8. Kwietnia 1886. L. 491 uwiadomił nas o grożącem zawaleniem stanie gotyckiego kościoła farnego w Bieczu. Wydział krajowy nie mogąc zająć się restauracyą samego kościoła, postanowił przynajmniej bogate i pełne historycznego znaczenia zabytki sztuki, mieszczące się w kościele, od zniszczenia zachować.

W tym celu asygnował Wydział krajowy pismem z d. 27. Kwietnia 1886. do LW. 22.240 kwotę 300 zł. na ręce c. k. konserwatora Dr. Józefa Łepkowskiego, upraszając go zarazem, iżby zechciał jak najspieszniej zarządzić przeniesienie wszystkich zabytków sztuki z kościoła na bezpieczne miejsce aż do czasu, dopóki kościół całkowicie od zawalenia zabezpieczony nie zostanie.

Zarazem udał się Wydział kraj. do c. k. Namiestnictwa, jako reprezentanta c. k. Rządu, który wykonuje prawo patronatu w obec tego kościoła z usilną prośbą o spieszne poczynienie potrzebnych zarządzeń w celu usunięcia niebezpieczeństwa. Pismem z dnia 30. Kwietnia 1886. oznajmił jednak c. k. konserwator, że wyniesienie z kościoła znajdujących się tamże zabytków jest prawie niemożebnem. Przedmiotami tymi bowiem są ołtarze, stalle, nagrobki nie dające się rozebrać „ani też byłoby miejsce, gdzieby na bezpieczne przechowanie złożone być mogły“.

Pod protektoratem JE. Hr. Siemieńskiego-Lewickiego utworzył się jednak Komitet jeszcze w Sierpniu r. 1883., który nad wykonaniem robót zabezpieczających kościół od ruiny czuwać winien.

W skutek tego pisma c. k. konserwatora Wydział krajowy cofnął poprzednią asygnatę 300 zł. i udał się pismem z dnia 4. Maja 1886. do LW. 23.564 do c. k. Centralnej Komisyi dla badania i zachowania pomników historycznych i zabytków sztuki we Wiedniu z prośbą, iżby ze względu, że patronem kościoła farnego w Bieczu jest c. k. Rząd, zechciała wpłynąć na szybkie i odpowiednie stylowi zrestaurowanie tego znakomitego zabytku architektoniki gotyckiej w Polsce.

W odpowiedzi na pismo nasze z dnia 27. Kwietnia 1886. LW. 22.240 oznajmiło nam c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 24. Maja 1886. do L. 4.831/pr., że c. k. Starostwo w Gorlicach sprawdziwszy komisyjnie niebezpieczeństwem grożący stan kościoła parafialnego w Bieczu, zarządziło już dnia 23. Kwietnia b. r. L. 4.676 restauracyę przez rzeczoznawcę za konieczną uznaną, mianowicie rozebranie i zniesienie całego wadliwego wiązania dachu nad presbyteryum, wzniesienie nowego wiązania odpowiedniej stylowi budowli konstrukcyi, odrestaurowania sklepienia w sposób także do stylu budowli zastosowany, wreszcie ściągnięcie murów ankrami żelaznemi.

Przeciw powyższemu zarządzeniu c. k. Starostwa wniósł komitet parafialny w Bieczu rekurs przedstawiający zbyteczność zarządzonej restauracyi. Jakkolwiek w skutek tego rekursu opóźnić się musi przeprowadzenie restauracyi kościoła Bieckiego, to jednak względy bezpieczeństwa publicznego nie ucierpią na tem, gdyż zarządzone zostało natychmiastowe podstęplowanie sklepienia w presbyterium, a tem samem uchylono bezpośrednio grożące niebezpieczeństwo.

Restauracya zabytków historycznych w kościele św. Floryana w Krakowie.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882. przesłał Wysoki Sejm do załatwienia Wydziałowi krajowemu petycyę księdza Dr. Krukowskiego, proboszcza kościoła św. Floryana w Krakowie, o subwencyę na restauracyę pomników zasłużonych rektorów i profesorów Uniwersytetu.

Pismem z dnia 3. Listopada 1882. do LW. 53.908/82 zażądał Wydział krajowy opinii c. k. konserwatora Dr. Łepkowskiego w tej sprawie.

Dr. Łepkowski poparł tę prośbę w piśmie z dnia 21. Grudnia 1885. w skutek czego Wydział krajowy postanowił przeznaczyć na koszta restauracyi pomników w kościele św. Floryana w Krakowie kwotę 450 zł. zastrzegając sobie, iżby restauracya dokonaną została pod nadzorem c. k. konserwatora pomników Dr. Łepkowskiego.

Pismem z dnia 1. Czerwca 1886. LW. 13.839 asygnował Wydział krajowy tę kwotę na ręce ks. Dr. Krukowskiego.

Odnowienie cerkwi parafialnej w Haliczu.

Komisya archeologów polskich i ruskich zwołana na dzień 23. Lipca 1883. do Halicza postanowiła podjąć starania około przywrócenia do dawnego stanu cerkwi parafialnej w Haliczu, najcelniejszego pomnika byzantyńskiego stylu w Polsce.

Wedle planów wypracowanych przez prof. Zacharjewicza, wykonanie tej restauracyi pociągnęłoby znaczne koszta, podczas gdy konkurencya parafii gr. kat. w Haliczu gotową jest ponieść tylko te koszta, któreby na nią przypadły tytułem zwyczajnej restauracyi cerkwi. Miasto Halicz zaś i Metropolia gr. kat. we Lwowie usuwają się od wszelkiego współudziału w ponoszeniu kosztów.

W skutek tego sprawa odnowienia cerkwi Halickiej poszła w odwłokę. Dopiero pismem z dnia 4. Października 1886. oznajmił nam c. k. konserwator Dr. Wojciech hr. Dzieduszycki, że konkurencya parafialna w Haliczu postanowiła przyczynić się do kosztów restauracyi cerkwi miejskiej kwotą 4.000 zł.

W obec tego, że Wysoki Sejm dnia 18. Października 1883. w budżecie na rok 1884. wstawił kwotę 4.500 zł. na restauracyę cerkwi Halickiej, która to kwota na ręce c. k. konserwatora wypłaconą została, kwota do rozporządzenia na koszta restauracyi wynosi obecnie około 8.500 zł.

C. k. konserwator udał się przeto powtórnie do p. profesora Zacharjewicza z prośbą o nowe wygotowanie planów z warunkiem wszelako, aby kosztorys sumy 8.500 zł. nie przekraczał.

Profesor Zacharjewicz nad wypracowaniem tych planów obecnie pracuje.

Poszukiwania archeologiczne w okolicy Halicza.

Kurator zabytków w okolicy Halicza odkrytych, p. Dr. Izydor Szaraniewicz przedłożył Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 11. Lipca 1886. obszerne sprawozdanie z poszukiwań archeologicznych na polach wsi Załukwi pod Haliczem i w obrębie wsi Kryłosu przedsięwziętych w latach 1882 -1886.

Oprócz wymienionych w sprawozdaniu naszem z roku zeszłego objektów wykopano:

1. Posadzkę na polu Czetwertki nazwanem z cegieł na żółto polewanych, o liniach wygiętych, ułożonych systemem mozajkowym.

2. Ślady fundamentów we wsi Wiktorowie pod Kryłosem i pieczarę, znajdującą się pod nimi w stromej skale o korytarzu 16 metrów w głąb skały wchodzącym.

3. Fundamenty poligonu ośmiokątnego na miejscu zwanem Woskreseńskiem w Kryłosie. Prof. Dr. Włodzimierz Antonowicz z Kijowa uważa je za fundamenty baszt kamiennych, które broniły przystępu do grodu.

4. Fundament ośmiokątny po lewej stronie rzeki Łukwi na polu Karaity, który wedle oznaczenia profesora Antonowicza ma być również fundamentem baszty obronnej.

Profesor c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie p. Zbrożek wypracował mapę en relief, uwydatniającą plastyczny teren rozpostarty między cerkwią św. Spasa a kościołem św. Stanisława.

Prócz tego rozkopano wiele mogił w Dąbrowie na Biduniu, z których jedna na „Czahorowie“ mierzy 23 metrów wzdłuż i wznosi się $1^1/_2$ metra nad poziom.

Zbadano również całe „Horodyszcze Kryłoskie“ obejmujące 17 morgów pola ornego, wśród którego wznosi się kilka mogił.

Znalezione przedmioty na polach Załukiewskich, na Kryłosie, w Błudnikach i obok św. Spasa w liczbie 44 zostały na wystawie archeologicznej we Lwowie w roku zeszłym przedstawione.

Na dalsze prowadzenie robót około tych wykopalisk asygnował Wydział krajowy pismem z dnia 16. Lipca 1886. do LW. 37.761 na ręce p. Dr. Szaraniewicza kwotę 100 zł. tytułem zaliczki.

Krajowe archiwa Aktów Grodzkich i ziemskich.

Wydział krajowy postanowił utworzyć trzecią nadetatową posadę aplikanta przy archiwum aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie, a to na życzenie Dyrektora Dr. Michała Bobrzyńskiego, który obowiązał się z własnej płacy pokrywać koszta adjutum tego trzeciego aplikanta i zamianował dnia 8. Kwietnia 1886. p. Józefa Bobraja nadetatowym aplikantem przy archiwum w Krakowie.

Opróżnione posady aplikantów nadał Wydział krajowy przy archiwum w Krakowie pp. Romualdowi Wsetecce i Marcinowi Feintuchowi uchwałą z dnia 28. Września 1886. do LW. 50.720.

Wydawnictwo aktów ziemskich i grodzkich i fundacya Aleksandra hr. Stadnickiego.

W Kwietniu r. 1886. wyszedł tom XI. aktów grodzkich i ziemskich. Tom ten został co do formatu stronnic na życzenie Dr. Liskego o $^1/_{10}$ część zwiększony.

Wydawnictwo to odbyło się jeszcze kosztem funduszu krajowego.

Na dniu 9. Kwietnia 1886. zmarł jednak Kazimierz hr. Stadnicki, c. k. emer. radca Namiestnictwa, a tym sposobem ustąpił ostatni z braci śp. spadkodawcy śp. Aleksandra hr. Stadnickiego.

Dekretem dziedzictwa z dnia 27. Maja 1865. L. 5.915/65 przyznał c. k. Sąd powiatowy m. d. S. I. we Lwowie cały po zmarłym we Lwowie w dniu 19. Grudnia 1861. śp. Aleksandrze hr. Stadnickim pozostały spadek na podstawie testamentu dato Lwów 13. Sierpnia 1855. fundacyi przez rzeczonego spadkodawcę ustanowionej dla wydawnictwa dokumentów znajdujących się w Archiwum tak zwanem Bernadyńskiem we Lwowie.

Wedle tegoż testamentu mieli matka i bracia spadkodawcy pobierać dochody z tego majątku aż do śmierci ostatniego z braci.

Ze śmiercią śp. Kazimierza hr. Stadnickiego ustąpił tedy ostatni dożywotnik, wskutek czego cały majątek po śp. Aleksandrze hr. Stadnickim pozostały, a w depozycie sądowym złożony przechodzi na utworzoną przez Aleksandra hr. Stadnickiego fundacyę na wydawnictwo aktów grodzkich i ziemskich.

Wydział krajowy poczynił już odpowiednie kroki celem otrzymania tego majątku i przeniesienia go z depozytu sądowego do kasy krajowej, co jednak dotychczas nie nastąpiło.

Teatr polski we Lwowie.

W rozprawie nad Rubr. VII. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886. uchwalił Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. jak następuje:

„poz. 67 Rubr. VII.“

Teatr polski i opera polska we Lwowie:

„*a)* dramat i komedya . . . 10.000 zł.

„*b)* opera . . . . . 10.000 zł.“

Zarazem powziął Wys. Sejm uchwałę następującą:

„Sejm zastrzega stwierdzenie przez rzeczoznawców, że wykonanie oper podczas 30 wieczorów odpowiadało wymaganiom artystycznym“.

W tym przedmicie złożyła Wydziałowi krajowemu szczegółowe sprawozdanie komisya artystyczna, ustanowiona dla nadzoru sceny i opery polskiej we Lwowie. Ze sprawozdania tego wyjmujemy niektóre szczegóły.

Od dnia 5. Kwietnia 1885. do dnia 20. Kwietnia 1886. t. j. od Wielkiej nocy r. 1885. do Wielkiej nocy r. 1886. dano w teatrze hr. Skarbka we Lwowie ogółem 373 przedstawień scenicznych.

Między tymi było przedstawień opery 62, operetki 96, dramatu i tragedyi 48, komedyi i fars 162, 1 koncert i 4 przedstawienia sztuk kuglarskich.

Oper wystawiono 20. Jedyną nowością w tym okresie była „Jadwiga“ Jareckiego i tę przedstawiono 6 razy.

Personal operowy stały był bardzo nieliczny. Przeważnie posługiwano się albo początkowymi spiewakami bez szkoły, albo emerytami bez głosu, albo wreszcie siłami operetkowymi.

Jedyną zasługą Dyrekcyi było sprowadzenie znakomitych śpiewaków i śpiewaczek na występy gościnne.

Występowali w tym czasie: Mierzwiński, Ella Russel, Broch, Machwicówna i Kochańska. Wskutek tego komitet artystyczny przemawiał za wypłaceniem Dyrekcyi subwencyi za operę „aczkolwiek nie wszystkie przedstawienia oper odpowiadały nawet skromnym wymaganiom artystycznym“.

Operetek nowych wystawiono tylko dwie „Gasparone“ Millöcker'a i „Rip-Rip“ Planquet'a — siły operetkowe były wcale odpowiednie.

Tragedya pojawiła się na scenie lwowskiej w ciągu całorocznego okresu tylko 10 razy, a to w czasie występów gościnnych Ładnowskiego i Rygiera i na dwa benefisy.

Dramatu przedstawień było 38 z tych nowo przedstawionych sztuk 7.

Komedyj i fars nowych przedstawiono 22.

Personal dramatu i komedyi zawsze doborowy przyczynił się do tego, że przedstawienia dramatów i komedyj bywały wzorowe.

Uwagi te komisyi artystycznej przesłaliśmy Dyrekcyi teatru do wiadomości z wezwaniem, ażeby się do nich zastosowała i usunęła wytknięte braki.

Wskutek tego sprawozdania asygnowaliśmy Dyrekcyi całą subwencyą za operę i częściowo subwencyę za dramat w ratach kwartalnych.

W kierownictwie sceny lwowskiej zaszła jednak w ciągu ubiegłego okresu zmiana.

Dnia 30. Maja 1886. zmarł wieloletni kierownik sceny polskiej śp. Jan Dobrzański.

Pismem z dnia 26. Lipca 1886. do L. 7.326 uwiadomiło nas Prezydyum Namiestnictwa, że udzieli na czas aż do Wielkiej nocy r. 1887. koncesyi do dawania przedstawień scenicznych i innych dozwolonych widowisk w teatrze hr. Skarbka we Lwowie p. Celinie Dobrzańskiej i p. Stanisławowi Niewiadomskiemu, „jako współodpowiedzialnym wspólnikom do prowadzenia kierownictwa przedsiębiorstwa teatralnego".

Wskutek tego asygnował Wydział krajowy ostatnią ratę subwencyi na dramat i komedyą za 4ty kwartał r. 1886. uchwałą z dnia 14. Września 1886. do L. W. 54.643 p. Celinie Dobrzańskiej i Stanisławowi Niewiadomskiemu.

Subwencya dla opery polskiej we Lwowie.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu by zawiadomił Reprezentacyę miasta Lwowa, iż na przyszłość opera polska we Lwowie liczyć może na subwencyę krajową tylko pod tym warunkiem i w takiej wysokości, jaką na ten sam cel Reprezentacya miasta Lwowa przeznaczyć zechce".

W wykonaniu tej uchwały Wys. Sejmu zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 12. Lutego 1886. do L. W. 6.972 o niej magistrat król. stoł. m. Lwowa z prośbą, ażeby zechciał sprawę tę przedstawić Radzie miejskiej w celu powzięcia uchwały, jaką kwotę zamierza przeznaczyć na subwencyę dla opery polskiej we Lwowie na rok 1887.

Pismem z dnia 19. Czerwca do L. 8.335/VIII oznajmił Magistrat lwowski Wydziałowi krajowemu, że Rada miejska uchwałą z dnia 27. Maja 1886. L. 128 objawiła swoją gotowość udzielenia w roku 1887. subwencyi dla opery polskiej w kwocie 5.000 zł. jednakowoż pod następującymi warunkami:

1. że kraj a względnie Wysoki Sejm na dramat wraz z komedyą i operą polską we Lwowie przyzna na rok 1887. co najmniej taką sumę, jaką w roku bieżącym (1886) na te cele przeznaczył;

2. że ta przyznana z funduszów miejskich subwencya w wysokości pięciu tysięcy (5.000) zł. asygnowaną zostanie dopiero po wypłacie subwencyi krajowej w kwocie 10.000 zł.

3. że w komisyi artystycznej będzie zasiadał jeden delegat gminy miasta Lwowa.

Wreszcie uchwaliła Rada miejska wyrazić Wysokiemu Sejmowi krajowemu życzenie. ażeby ceny miejsc na przedstawienia operowe począwszy od IIgo piętra w górę zostały zniżone.

W skutek tego Wydział krajowy przy układaniu preliminarza wydatków funduszu krajowego rubr. VII. na rok 1887. uchwałą z dnia 8. Października b. r. do LW. 58.011 postanowił poz. 67. tej rubryki umie-

ścić warunkowo, ze względu na przytoczoną wyżej uchwałę Wysokiego Sejmu.

Teatr polski w Krakowie.

Dnia 17. Listopada 1885. oznajmił Wydziałowi krajowemu p. Jakób Glikson, że na mocy §. 31. kontraktu, zawartego przez c. k. Rząd z p. Stanisławem Koźmianem, objął od 1. Września 1885. dyrekcyę teatru krakowskiego.

Na prośbę p. Gliksona Wydział krajowy postanowił utworzyć Komitet artystyczny, nadzorujący scenę polską w Krakowie. Do Komitetu tego zaprosił Wydział krajowy pp. Dr. Kazimierza hr. Badeniego c. k. radcę dworu i delegata Namiestnictwa, Dra Karola Estreichera, dyrektora Biblioteki Jagiellońskiej, Dra Henryka Jordana, prof. Uniwersytetu, Stanisława Koźmiana literata i Dra Feliksa Szlachtowskiego prezydenta miasta Krakowa.

Komitet ten przedłożył dnia 3. Czerwca 1886. bardzo obszerne sprawozdanie, w którem wyraził opiniją, że Dyrekcya teatru w ciężkich przejściach tegorocznych widoczne czyniła usiłowania ku lepszemu, że przeto zasługuje na wypłacenie jej subwencyi przez Wysoki Sejm przyznanej.

W skutek tego polecił Wydział krajowy wypłacić Dyrekcyi teatru drugą (ostatnią) ratę subwencyi sejmowej w dniu 11. czerwca 1886. do LW. 30.800.

Budowa teatru w Krakowie.

W tej sprawie przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Teatr ruski.

Teatr ruski zostający pod zarządem „Ruskiej Besidy“ i w ubiegłym roku rozwijał się z korzyścią dla sceny ruskiej, i z dobrym skutkiem wpływał tak na rozszerzenie się czystego języka narodowego, jako też na wzmożenie dramatycznej literatury ruskiej.

Towarzystwo dramatyczne składało się z trupy pp. Biberowicza i Hryniewieckiego, liczącej 15 mężczyzn i 10 kobiet, nie wliczając w to personalu technicznego i orkiestry.

Wystawiano w tym czasie sztuki oryginalne jak E. Ogonowskiego „Halszka“, Grzegorza Hryhorjewicza „Łychy deń“ i i., tudzież tłumaczenia z polskiej literatury dramatycznej głównie M. Bałuckiego, i z obcej jak Szyllera „Intryga i miłość“ i inne.

Z operetek wystawiono „Zaporożec za Dunajem“, „Dzwony Cornewillskie“, „Wesoła wojna“, „Zielona wyspa“, „Sinobrody“, „Gasporone“ i i.

Zdaniem Komitetu artystycznego, nadzorującego scenę ruską, wykonanie tych utworów było nienaganne, a w ogóle praca reżyseryi i artystów była gorliwą i skuteczną.

Teatr ruski gościł w ubiegłym roku w Brodach, Samborze, Drohobyczu, Dolinie, Kałuszu, Manasterzyskach, dalej w Buczaczu, Czortkowie, Ttustem i w Husiatynie.

W każdej z tych miejscowości dawano przynajmniej po cztery przedstawień tygodniowo.

Wydział „Ruskiej Besidy“, który przez cały ten czas kontrolował prowadzenie tego teatru, wspierał towarzystwo dramatyczne p. Biberowicza i Hryniewieckiego nie tylko subwencyą kontraktowo umówioną, lecz także

dostarczaniem utworów dramatycznych z własnego repertoarza, przyrządów teatralnych i dostarczaniem garderoby.

Wobec korzystnego stanu sceny ruskiej Wydział krajowy wypłacił subwencyę przez Wysoki Sejm uchwaloną w dwu ratach na ręce przewodniczącego „Ruskiej Besidy".

Zapomogi dla młodzieży kształcącej się w sztukach pięknych i naukach.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1886. przy rozprawie nad rubr. VII. poz. 82. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Rubr. VII. poz. 82. dla młodzieży kształcącej się w naukach do dyspozycyi Wydziału krajowego wstawia się 2.000 zł., a petycye do tej rubryki należące, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia".

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy asygnował następującym uczniom zasiłki:

I. dla kształcących się malarstwie:

1. Konstantemu Antoniemu dw. im. Guźkowskiemu, uczniowi c. k. Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, na dalsze kształcenia się tamże kwotę 250 zł.;

2. Teodorowi Demkowowi, uczniowi król. bawarskiej Akademii Sztuk Pięknych w Monachium, na dalsze kształcenie się tamże kwotę 300 zł.;

3. Henykowi Rauchingerowi, uczniowi c. k. Akademii Sztuk Pięknych we Wiedniu, na dalsze kształcenie się w oddziale malarstwa historycznego u prof. Eisenmenger'a kwotę 300 zł.;

4. Ludwikowi Stasiakowi uczniowi c. k. Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, na dalsze kształcenie się tamże kwotę 300 zł.;

5. Eugeniuszowi Steinsbergowi, uczniowi król. bawar. Akademii Sztuk Pięknych w Monachium, na dalsze kształcenie się tamże kwotę 300 zł.;

6. Juliuszowi Zuberowi, artyście-malarzowi we Lwowie, na podróż artystyczną do Monachium, celem dalszego kształcenia się w malarstwie kwotę 300 zł.;

II. dla kształcących się rzeźbiarstwie:

7. Stanisławowi Lewandowskiemu, uczniowi c. k. Akademii Sztuk Pięknych we Wiedniu na kształcenie się w szkole kompozycyjnej prof. Kundmanna kwotę 300 zł.;

8. Andrzejowi Leniekowi, uczniowi c. k. Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, na dalsze kształcenie się tamże, kwotę 200 zł.;

9. Leonowi Mieczysławowi dw. im. Zawiejskiemu, uczniowi król. Akademii Sztuk Pięknych we Florencyi, na dokończenie studyów w szkole rzeźbiarstwa, kwotę 250 zł.

Towarzystwo muzyczne we Lwowie.

Ze sprawozdania Wydziału Gal. Towarzystwa muzycznego za r. 1885. subwencyonowanego przez Wysoki Sejm kwotą 3.000 zł. rocznie, powziął Wydział krajowy przekonanie, że Towarzystwo ciągle postępuje naprzód w rozwoju Szkoły i pielęgnowaniu muzyki.

Konserwatoryum Towarzystwa muzycznego liczyło w składzie nauczycielskiego ciała 8 profesorów i jednę nauczycielkę, tudzież 334 uczniów i uczennic, którzy uczęszczali:

1.	na oddział fortepianu	162
2.	„ „ organów	9
3.	„ „ skrzypiec	37
4.	„ „ wiolenczeli	2
5.	„ „ fletu	1
6.	„ „ śpiewu solowego	23
	i choralnego	131
7.	„ „ harmonii	14
8.	„ „ kontrapunktu	3
9.	na kurs nauczycielski	2
	ogółem . .	384

Sprawozdanie rachunkowe z obrotu pieniężnego w r. 1885. Zakładu narodowego imienia Ossolińskich.

1. Gospodarka pieniężna.

W myśl §§. 41. i 58. ustawy fundacyjnej Zakładu imienia Ossolińskich, kasa krajowa Wydziału krajowego przechowuje majątek zarodowy Zakładu w efektach, pobiera dochody działu bibliotecznego, z których wedle asygnacyi kuratora literackiego, daje w miarę potrzeby zasiłki kasie podręcznej, będącej pod zarządem tegoż kuratora literackiego.

Kontrolę rachunkową wykonuje Wydział krajowy przez swój Oddział rachunkowy.

Obrót pieniężny w roku 1885. był następujący:

A) Majątek zarodowy Zakładu wynosił z końcem roku 1884.

a) w papierach wartościowych (bez kaucyi) . 195.499 zł. 25 ct.
b) w kapitałach hipotekowanych . . . 6.037 „ 50 „
c) w funduszach bibliotecznych . . . 491.555 „ 85½ „

Majątek ten wynosi z końcem roku 1885.

a) w papierach wartościowych (bez kaucyi) . 196.727 zł. 71 ct,
przeto przyrósł w porównaniu o 1.228 zł. 46 ct.
b) w kapitałach hipotekowanych:
zapis Chołoniewskiego . 3.150 zł. — ct.
„ Neronowicza . . 525 „ — „
„ Pawlikowskiego . 2.362 „ 50 „ 6.037 „ 50 „
c) w funduszach bibliotecznych:
1. dobra i realności 339.842 zł. 30½ ct.
2. zbiory . . 120.359 „ 42½ „
3. nakłady . . 31.830 „ 05½ „
4. sprzęty . . 4.808 „ 72 „ 496.840 „ 50½ „
przeto przyrost w porównaniu o 5.284 zł. 65 ct.
zaś w ogóle przyrósł o 6.513 zł. 11 ct.

B) Obrót kasowy w majątku bieżącym wynosił w r. 1885.
w kasie krajowej:

a) dochody wraz zapasem w gotówce . . 42.699 zł. 96 ct.
b) wydatki . . . 42.688 „ 15 „
pozostałość 11 zł. 81 ct.

w kasie podręcznej:			
a) dochody wraz zapasem w gotówce . .	24.757	zł. 30	ct.
b) wydatki . . .	23.504	„ 61	„
pozostałość	1.252	zł. 69	ct.
Na cele naukowe wydano	3.188	„ 48	„
Zaległości czynne wynoszą:			
a) na rachunku bieżącym Banku krajowego .	5.164	„ 35	„
b) rozmaite inne . .	4.423	„ 22½	„
razem	9.587	zł. 57½	ct.
Zaległości bierne .	1.716	„ 71	„
Nadwyżka należytości czynnych z końcem roku 1885. wynosi	7.870	„ 86½	„

2. Lustracya dóbr Zakładu narodowego imienia Ossolińskich.

Aktem fundacyjnym w roku 1804 ułożonym, następnie Najwyższym przywilejem cesarskim z dnia 4. Czerwca 1817 r. zatwierdzonym, utworzył ś. p. Józef Maksymilian hrabia z Tęczyna Ossoliński bibliotekę publiczną, pod imieniem Ossolińskich we Lwowie, a na utrzymanie i uposażenie tej biblioteki przeznaczył dochód roczny 6.000 zł. m. k., który częścią z dóbr fundatora dziedzicznych, jako to: Woli Mieleckiej z Piątkowcem, z klucza Zgórskiego, składającego się z folwarków: Stary-Dwór, Giełda, Przybysz, Partynia, Schabowiec, i wsi: Izbiska, Jamy, Podlesie, Podborze, Pień, Wilcza-wola, Grzybów i innych przyległości w cyrkule Tarnowskim, — częścią z włości Strzelce i Widów z częścią Michali w cyrkule Bocheńskim położonych płacony mieć chciał. (§. 3. akt. fund.)

Aktem dodatkowym z dnia 15. Stycznia 1824. postanowił fundator, ażeby oprócz rocznej kwoty 6.000 zł. m. k. uiszczał kurator dóbr w sposób §. 5tym oznaczony corocznie procent od 20.000 zł. m. k. czyli 1.000 zł. m. k. na cele literackiego Wydziału biblioteki.

Według tych aktów fundacyjnych dobra powyżej wymienione posiadanemi być mają na wieczne czasy przez biblioteki kuratora, który kuratorem ekonomicznym zwany, po odtrąceniu rocznego dochodu 6.000 zł. i 1.000 zł. m. k. zeszty dochodów używać jest mocen.

Kuratorya biblioteki łączy się nieoddzielnie z posiadaniem dóbr, na których fundusz biblioteki gruntuje się, i należeć ma familiom w osobnym kodycylu mianowanym.

Kodycylem tym w Wiedniu dnia 15. Stycznia 1824. spisanym powołał ś. p. Józef Maksymilian hrabia z Tenczyna Ossoliński do posiadania dóbr bibliotecznych w §. 3. głównej ustawy fundacyjnej poszczególnionych, z obowiązkami opłaty wyżej wymienionych kwot 6.000 zł. i 1.000 zł. m. k. na cele literackiego Wydziału biblioteki, — w pierwszej linii dzielnicę imienia Broniewskich od Franciszka Broniewskiego pochodzącą, skutkiem czego posiada obecnie dobra biblioteczne p. Antoni Broniewski z rodu Franciszka Broniewskiego pochodzący.

Pomieniony kurator ekonomiczny p. Antoni Broniewski nie spełnia wszakże obowiązków według postanowień fundatora na nim ciążą-

cych; pominąwszy bowiem, że prawie nigdy nieuiszcza w terminach aktem fundacyjnym oznaczonych, t. j. w dniu 20. Maja i 20. Listopada, opłat z dochodu dóbr na cele literackie i na utrzymanie biblioteki wyznaczonych, — zarząd ekonomiczny dóbr funduszowych przez niego jako użytkującego wykonywany, zostawia bardzo wiele do życzenia.

W skutek tego postanowił Wydział krajowy na żądanie kuratorji literackiej Zakładu narodowego imienia Ossolińskich, poparte w podaniu wniesionem do Wydziału krajowego dnia 20. stycznia 1886. przez reprezentantów *posteritatis* Stefana hr. Zamoyskiego i Stanisława Starowiejskiego, zarządzić lustracyą dóbr Zakładu narodowego imienia Ossolińskich, będących w użytkowaniu p. Antoniego Broniewskiego.

W tym celu delegował Wydział krajowy pismem z dnia 1. czerwca 1886. LW. 7165 dla lustracyi dóbr Zgórsko z przyległościami w b. obwodzie Tarnowskim hr. Witołda Łubieńskiego, dla lustracyi dóbr Strzelce z przyległościami w b. obwodzie Bocheńskim położonych, p. Włodzimierza Lisowskiego, do lustracyi zaś obu komplexów dóbr p. Zdzisława Onyszkiewicza, sekretarza administracyjnego Zakładu imienia Ossolińskich.

W ciągu miesiąca Sierpnia komisye te dokonały swego zadania i skrupulatny wynik swych dochodzeń protokolarnie spisany przedłożyły Wydziałowi krajowemu.

Ze sprawozdań tych Wydział krajowy powziął przekonanie, że dobra fundacyjne Zakładu narodowego imienia Ossolińskich znajdują się istotnie w złym stanie i że zachodzi uzasadniona obawa, iż kurator ekonomiczny już w najbliższej przyszłości ujrzy się w niemożności płacenia Zakładowi rat, do których regularnego co półroku składania wola fundatora obowiązuje go pod najściślejszym rygorem.

W szczególności według relacyi p. hr. Łubieńskiego dewastacya majątku zakładowego jest najzupełniejsza, las na całej przestrzeni kompletnie zniszczony, cały drzewostan w pień wycięty, żadnych zagajeń nikt nie zakłada, a to co jeszcze się ostało, niszczy i kradnie sama straż leśna. W ten sposób las, który niegdyś przedstawiał kilkotysięczny dochód roczny, jest dziś nietylko zupełną nonwalutą, ale będzie nadto źródłem znacznych wydatków na zaprowadzenie kultur i racjonalnego gospodarstwa, a to przez szereg lat nieograniczony.

Gospodarstwo rolne jest wprawdzie nieco lepsze, wszelako i tu skonstatowano ubytek stu kilkudziesięciu morgów zabranych częścią przez Wisłokę, częścią zaś zagarniętych przez włościan sąsiadów. Nadto folwarki są po większej części wydzierżawione żydom na cały szereg lat, czynsze dzierżawne powybierane naprzód, a dzierżawcy, niemając żadnej pewności jak długo na dzierżawach się utrzymają, wyzyskują rolę jak się da, co z czasem doprowadzić musi do tego, że urodzajne przestrzenie na jałowe zmienić się mogą.

W tym stanie rzeczy Wydział krajowy, któremu fundator w §§. 56. i 58. aktu fundacyjnego Zakładu narodowego imienia Ossolińskich poruczył bezpośredni nad fundacją dozór, widział się spowodowanym powziąć następującą uchwałę:

Na mocy art. 2. dodatkowego aktu fundacyi dtto Wiedeń 28. Października 1824. z napisem „Oświadczenie względem Rakowca“ udać

się do c. k. Sądu krajowego we Lwowie z żądaniem zawieszenia kuratora ekonomicznego p. Antoniego Broniewskiego w sprawowaniu administracyi dóbr Zakładowych i ustanowienia nowego zarządcy, któryby z dochodów dóbr po opędzeniu kosztów administracyi opłacał przedewszystkiem należną Zakładowi rentę i pokrywał wydatki potrzebne na przywrócenie gospodarstwa do dobrego stanu, pozostałą zaś resztę dochodów wydawał do rąk kuratora.

Podanie to wniósł Wydział krajowy wspólnie z kuratoryą literacką Zakładu narodowego imienia Ossolińskich i z reprezentantami potomności Fundacyi Ossolińskich Stanisławem Starowiejskim i Stefanem hr. Zamoyskim dnia 26. Października 1886 r. do LW. 61.338 do c. k. Sądu krajowego we Lwowie.

W powyższem podaniu upraszał Wydział krajowy, aby c. k. Sąd krajowy w myśl art. 2. dodatkowego aktu Fundacyi pod napisem „Oświadczenie względem Rakowca“ z daty „Wiedeń, 28. Października 1824.“ zechciał zawiesić kuratora ekonomicznego p. Antoniego Broniewskiego w sprawowaniu funkcyi administratora dóbr do Zakładu narodowego Ossolińskich należących i ustanowić z ramienia swego nowego administratora, któryby z dochodów dóbr po opędzeniu niezbędnych wydatków uiszczał przedewszystkiem należną zakładowi Ossolińskich rentę i pokrywał koszta przywrócenia gospodarstwa do dobrego stanu, resztę zaś dochodów wydawał do rąk kuratora ekonomicznego p. Antoniego Broniewskiego.

Zarazem upraszał Wydział krajowy, ażeby c. k. Sąd krajowy z mocy przysługującego sobie nad dobrami fidejkomisowemi władzy, zechciał pozawierane przez kuratora ekonomicznego kontrakty dzierżawne uznać na mocy §. 29. ustawy „głównej“ jako „uciążliwe dla następców“ a przeto nieważne i upoważnić administratora do zawarcia nowych, korzystniejszych kontraktów zastrzegając sobie ich zatwierdzenie.

Wreszcie przedstawił Wydział krajowy c. k. Sądowi krajowemu na administratora dóbr Zakładowych hr. Witołda Łubieńskiego, właściciela dóbr Zassów, na którego tak kuratorya literacka jak i reprezentanci potomności się zgodzili.

3. Czynności zarządu bibliotoki.

Po koniec Października roku 1886. nie przedłożyła Wydziałowi krajowemu Kuratorya literacka Zakładu żadnego sprawozdania z czynności zarządu biblioteką w r. 1885/6.

Fundacya hr Stanisława Skarbka.

Fundacya hr. Stanisława Skarbka.

1. Pismem z d. 6. Października 1885. do LW. 60.937 zatwierdziło c. k. Namiestnictwo, jako władza nad fundacyami w kraju czuwająca, uchwalone przez Wydział krajowy na posiedzeniu dnia 7. Lipca 1885. powołanie hr. Henryka Skarbka na kuratora fundacyi Stanisława hr. Skarbka z tem jednak zastrzeżeniem, że jeśliby Józefowi hr. Skarbkowi narodził się potomek męski, Henryk hr. Skarbek z kuratoryi ustąpić winien.

A. Sprawy osobiste.

2. Pismem z dnia 11. Lutego 1886. do LW. 8.938 zamianował Marszałek krajowy, w miejsce ś. p. Waleryana Podlewskiego, delegatem

do Rady administracyjnej fundacyi Stanisława hr. Skarbka p. Teofila Bereźnickiego, członka Wydziału krajowego.

W skutek tego delegacya Wydziału krajowego do Rady administracyjnej składa się obecnie z członków Wydziału krajowego Dra Józefa Wereszczyńskiego i Teofila Bereźnickiego, jako delegatów i 2 członków Wydziału krajowego JE. Dra Franciszka Smolki i Dra Franciszka Hoszarda jako zastępców delegatów.

3. Rada administracyjna fundacyi St. hr. Skarbka odnośnie do §. 43 instrukcyi dla Kuratora i Rady wybrała na posiedzeniu z dnia 17. Lutego 1886. p. Dra Józefa Wereszczyńskiego zastępcą przewodniczącego tejże Rady.

4. Dnia 24. Czerwca 1885. r. wniósł Dyrektor zakładu Drohowyzkiego p. Juliusz Starkel prośbę o uwolnienie z zajmowanej posady i o przeniesienie go w stan spoczynku.

Rada administracyjna przyjęła na posiedzeniu z dnia 10. Lipca 1885. podanie o rezygnacyę p. Starkla, a na posiedzeniu z d. 2. Września 1885. przyznała mu 720 zł. pensyi emerytalnej rocznie, przychylając się zaś do prośby p. Starkla uchwaliła na tem samem posiedzeniu zreluować tę pensyą sześciokrotnie na sumę 4.320 zł. tytułem jednorazowej odprawy w zamian za formalne zrzeczenie się przez p. Starkla w imieniu własnem i spadkobierców wszelkich praw do pensyi emerytalnej.

Postanowienia powyższe zatwierdził Wydział krajowy na podstawie artykułu XVI. aktu fundacyjnego uchwałą z dnia 8. Września do LW. 45.646.

5. Na mocy art. XVI. dokumentu fundacyjnego z d. 1. Sierpnia 1843., jakoteż na mocy art. 49 statutu organizacyjnego dla zakładu sierot i ubogich w Drohowyżu, Wydział krajowy zatwierdził pismem z dnia 11. Marca do LW. 12.130 uchwałę Rady administracyjnej z dnia 27. Lutego 1886., mocą której p. Karol Brzozowski zamianowany został prowizorycznym Dyrektorem zakładu ubogich i sierot w Drohowyżu na czas aż do końca Grudnia 1886. z płacą roczną 600 zł., oraz mieszkaniem i zupełnem utrzymaniem.

6. Pismem z dnia 9. Lutego 1886. do LW. 5.621 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z dnia 27. Stycznia 1886., mocą której p. Antoni Gogojewicz zamianowany został stałym nauczycielem Zakładu Drohowyzkiego.

7. Pismem z dnia 19. Marca 1886. do LW. 14.677 potwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z dnia 13. Marca 1886., mocą której p. Erazm Hoszowski, magazynier Zakładu Drohowyzkiego na własną prośbę przeniesiony został w stan spoczynku, a na jego miejsce zamianowany został magazynierem p. Teofil Rudnicki, inspicient z Brzozdowic.

8. Pismem z dnia 13. Kwietnia 1886. do LW. 19.540 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z dnia 31. Marca 1886., mocą której przyjęto rezygnacyę p. Antoniego Łazowskiego, naczelnika warstatów Zakładu Drohowyzkiego za wypłaceniem mu ryczałtowej odprawy.

9. Pismem z dnia 25. Maja 1886. do LW. 27.879 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z dnia 21. Maja 1886., mocą której zamianowany został p. Paweł de Tisson, kapitan obrony krajowej, prowizorycznym ochmistrzem Zakładu Drohowyzkiego na rok jeden z płacą 400 zł. rocznie, wolnem mieszkaniem i opałem.

10. Pismem z dnia 1. Lipca 1886. do LW. 33.012 potwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z dnia 18. Czerwca 1886., mocą której poruczono p. Cypryanowi Gorczyckiemu prowadzenie czynności naczelnika warstatów aż do czasu stałego obsadzenia tej posady.

B. Przeniesienie sumy 30.000 zł. z majątku zarodowego do majątku obrotowego.

Wydział krajowy zezwolił był swego czasu — jak o tem zdaliśmy sprawę — użyć na zapłacenie pierwszej połowy licytacyjnej ceny kupna dóbr Kulików część funduszu zarodowego fundacyi Stanisława hr. Skarbka, mianowicie listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego w ogólnej wartości nominalnej 50.000 zł. i wyjednał także zezwolenie c. k. Namiestnictwa.

Jakkolwiek w ten sposób deficyt kasowy przez skompenzowanie z ceną kupna nabytych dóbr Kulików sum i realności w Kulikowie w zupełności pokryty został, to jednak nie został w niczem zastąpiony ubytek sprzeniewierzonej przez b. kasyera fundacyi Józefa Kobylińskiego kwoty 35.000 zł. z funduszu obrotowego fundacyi. Nabyte bowiem dobra Kulików i realności w Kulikowie powiększyły zarodowy majątek fundacyi, majątek zaś obrotowy jak był tak pozostał uszczuplony o 35.000 zł.

Ubytek tak znacznej sumy w funduszu obrotowym dawał się nader dotkliwie uczuwać we wszystkich gałęziach administracyi.

W tym stanie rzeczy postanowiła Rada administracyjna na posiedzeniu z dnia 28. Listopada 1885. przenieść z funduszu rezerwowego kwotę 30.000 zł. do funduszu obrotowego, a to sposobem pożyczki, którą fundusz obrotowy w miarę możności i zwiększenia dochodów będzie spłacał funduszowi rezerwowemu.

W tym celu postanowiła Rada administracyjna dewinkulować odpowiednią ilość listów zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego w ogólnej wartości 30.000 zł. i po spieniężeniu ich przenieść je do funduszu obrotowego.

Wydział krajowy uchwałą z d. 9. Lutego 1886. do LW. 67.259 zezwolił z powyżej określonych motywów na dewinkulacyę 30.000 zł. i postarał się o zezwolenie c. k. Namiestnictwa.

Rezolucyą z dnia 29. Marca 1886. L. 19.706 zezwoliło c. k. Namiestnictwo na przeniesienie 30.000 zł. z majątku rezerwowego fundacyi do majątku obrotowego.

Uchwałą z dnia 17. Kwietnia 1886. postanowiła Rada administracyjna zwrot tej pożyczki unormować w ten sposób, iż począwszy od roku 1890. z bieżących dochodów fundacyi zakupywane będą corocznie 3.000 zł. efektów w 5% listach zastawnych gal. Tow. kred. i wcielane do majątku rezerwowego fundacyi aż do zupełnego umorzenia rzeczonej pożyczki. Uchwałę tę Rady administracyjnej zatwierdził Wydział krajowy pismem z dnia 23. Kwietnia 1886. do LW. 21.670.

C. Dewinkulacya 50.000 zł. w 5% listach zast. Tow. kred. ziem. na zapłacenie drugiej połowy ceny kupna nabytych dla fundacyi dóbr Kulików.

Pierwszą połowę ceny kupna nabytych na licytacyi dóbr Kulików spłacono w ten sposób, że użyto na ten cel za zezwoleniem Wydziału krajowego i c. k. Rządu kwoty 50.000 zł. z funduszu zarodowego fundacyi.

Druga połowa ceny kupna w kwocie 49.925 zł. upłaconą być miała wedle warunków licytacyjnych do c. k. Sądu w gotówce w przeciągu dni 30 po prawomocności tabeli płatniczej, porządek zaspokojenia wierzycieli hipotecznych normującej.

Gdy tabela ta stała się prawomocną, Rada administracyjna na posiedzeniu z dnia 31. Marca 1886. postanowiła pokryć i tę drugą połowę ceny kupna również przez podjęcie z funduszu zarodowego kwoty 50.000 zł., a to przez dewinkulacyę i spieniężenie odpowiedniej ilości 5% listów zastawnych gal. Tow. kred. ziemsk., na co Wydział krajowy zgodził się uchwałą z dnia 9. Kwietnia 1886. do LW. 18.885 i postarał się o zatwierdzenie c. k. Namiestnictwa.

Tym sposobem nastąpiła tylko częściowa przemiana kapitału ruchomego fundacyi w kwocie 100.000 zł. na kapitał nieruchomy, jaki dobra ziemskie Kulików z przyległościami reprezentują.

D. Lustracya Zakładu sierot i starców w Drohowyżu.

W wykonaniu art. X. ustawy fundacyjnej komisya delegowana przez Wydział krajowy odbyła w czasie od 5. Kwietnia do 5. Maja b. r. skontro i lustracyę Zakładu Drohowyzkiego i przedłożyła Wydziałowi krajowemu protokół swoich czynności wraz ze sprawozdaniem o wyniku skontra. Na podstawie tych aktów Wydział krajowy powziął przekonanie, że usterki i niedokładności w latach poprzednich spostrzeżone i wytknięte w znacznej mierze zostały uchylone.

Zwrot ku lepszemu spostrzega Wydział krajowy w ogólnem prowadzeniu działu rachunkowego. W szczegółach jednak Wydział krajowy musiał wytknąć i w tym roku pewne niedokładności.

1. I tak przy skontrze kasy zakładowej skonstatowano, że 44 pozycyj po części już wypłaconych, nie były zaciągnięte do odnośnych dzienników.

Przekonano się także, że część depozytów sierot w kwocie 79 zł. 7 ct. ulokowaną jest na książeczkach kasy zaliczkowej w Mikołajowie.

Wydział krajowy polecił, aby wszystkie depozyta lokowane były w gal. Kasie oszczędności lub też w Banku krajowym.

2. Przy lustracyi i skontrze magazynu żywności przekonano się, że wydatki nie były wpisywane do książek codziennie, lecz co dni dziesięć, Wydział krajowy zaś sądzi, że kontrola nad magazynem nie powinna być tylko książkową ale rzeczywistą, a magazynier nie powinien sam odbierać dostarczanych przez przedsiębiorców artykułów żywności, lecz pod kontrolą Dyrekcyi i lekarza zakładu.

3. Do inwentarza folwarcznego nie wciągnięto przedmiotów znalezionych przy rewizyi u byłego magazyniera Otto.

4. W dziale warstatowym karty zamówienia nie były sporządzone z możliwą ścisłością tak, aby w razie, gdyby cena z powodu nie dość ścisłej kalkulacyi za tanio była ugodzoną, zakład był zawsze od strat ustrzeżonym.

5. W inwentarzach urządzenia zakładu machin i narzędzi warstatowych i materyałów prowadzi się w ewidencyi wartość według cen zakupna.

Wartość ta daleka jest od rzeczywistej z powodu, że nie uwzględniono zniszczenia przedmiotów powstałego przez zużycie; w skutek tego wartość majątku podawana w corocznych zamknięciach rachunkowych musi być niedokładną. Ażeby uzyskać cyfry odpowiadające rzeczywistości, należałoby przeprowadzić ponowne oszacowanie przynajmniej ważniejszych przedmiotów, jako to, machin i narzędzi warstatowych, a następnie unormować pewien stały procent zużycia, któryby corocznie od wartości potrącać należało. — Należy również zarządzić założenie księgi odpisów wszelkich rachunków (faktur) przy zakupnach materyałów narzędzi i machin. W księdze tej powinny być dosłownie kopiowane wszelkie obce rachunki wraz z opustami (rabatami i Cassascontami) przy doliczeniu wydatków na opakowanie (emballage) i przewóz (fracht), nadto powinno być przeprowadzone dokładne obliczenie, ile kosztuje odnośny przedmiot loco Zakład, oryginalne rachunki bowiem dołączane być muszą do dziennika kassowego jako allegaty, zakład zaś nie posiada żadnych dowodów przeprowadzonych transakcyj w tych działach, oprócz wciągnięcia do książki i to często mylnego.

6. Należytości czynne Zakładu prowadzone w księgach w ewidencyi w zbyt wygórowanej sumie 41.198 zł. 17 1/2 ct. należy zredukować do wysokości rzeczywistej przez odpisanie w księgach dłużników takich pozycyj, o których już dziś wiadomo, że są nieściągalne, tudzież strat pozostałych z powodu urządzenia wystawy w Kijowie.

Usterki te wytknął Wydział krajowy w piśmie z dnia 3. Sierpnia 1886. LW. 25.473 do centralnej Administracyi funduszów hr. Stanisława Skarbka.

W odpowiedzi na to oznajmił Wydziałowi krajowemu kurator fundacyi hr. Stanisława Skarbka, Henryk hr. Skarbek:

Co do 1. Że nieporządki w kasie usunięte zostały, a kasyer jako nieudolny spensyonowany uchwałą Rady administracyjnej z dnia 2. Stycznia 1886. l. 338, a prowizoryczne zastępstwo kasyera oddane zostało prebendaryuszowi Zakładu p. Józefowi Zielińskiemu, który jako wykwalifikowany buchalter czynności te należycie wypełniać może.

Co do 2. Nieporządki jakie były w magazynie, również usunięte zostały, a nowo mianowany magazynier p. Rudnicki T. dostał polecenie ścisłego zapisywania w księgach przychodu i rozchodu codziennie, kontrola zaś nad magazynem jest prowadzoną przez Dyrekcyę i lekarza Zakładu.

Co do 3. Poleconem zostało Dyrekcyi wciągnięcie do inwentarza przedmiotów znalezionych przy rewizyi u byłego magazyniera Ottha.

Co do 4. również polecono Dyrekcyi ścisłe przestrzeganie, aby każdy wyrób był porównywany z odnośną kartą zamówienia i pociągnięcie do odpowiedzialności winnych w razie, gdyby się okazało, że cena z powodu nie dość ścisłej kalkulacyi za tanio była ugodzoną i Zakład wskutek tego narażonym został na stratę.

Co do 5. Uproszonym został p. Heppe, nadinżynier drogi że-

laznej do sporządzenia nowych inwentarzy, materyałów i narzędzi warsztatowych podług rzeczywistej ich obecnej wartości, i czynność ta ukończoną już została; dalej polecono Dyrekcyi założenie księgi odpisów wszelkich rachunków (faktur) przy zakupnach materyałów, narzędzi i machin według wskazówek przez Wysoki Wydział krajowy łaskawie udzielonych.

Co do 6. Również polecono Dyrekcyi odpisanie w księgach dłużników takich pozycyj, które nie są ściągalne, jak również i straty pozostałej z powodu wystawy Kijowskiej.

Fundacya „Domu ubogich" im. Ludwika i Anny Szternsztyn-Helclów.

Zamierzona budowa domu dla nieuleczalnych rozpoczętą została z wiosną tego roku.

Dnia 14. Stycznia 1886. przedłożyła nam wizytatorka Sióstr Miłosierdzia plany i kosztorysy budowy domu dla nieuleczalnych. Po zasięgnięciu opinii p. radcy budownictwa Moraczewskiego i p. architekty Prylińskiego Wydział krajowy potwierdził przedłożone kosztorysy.

Zakupiono wszystkie realności, wchodzące w skład obszaru, mającego stanowić plac pod budowę i ogrody zakładu, a mianowicie realności l. k. 56 Dz. V., l. k. 50 Dz. V i l. k. 53 Dz. V.

Prócz tego toczą się rokowania z reprezentacyą gminy m. Krakowa celem przeprowadzenia nowej ulicy do zakładu przystęp otwierającej.

Na przedwstępne roboty ziemne, tudzież na wykupno potrzebnych pod budowę placów asygnowaliśmy dnia 1. maja b. r. do LW. 19.618 kwotę 45.000 zł., a gdy ta kwota wyczerpaną została, asygnowaliśmy dnia 15. czerwca 1886. do LW. 31.268 dalszą kwotę 100.000 zł. na ręce wizytatorki Sióstr Miłosierdzia w Krakowie.

Zatwierdziliśmy sprzedaż kamienicy do fundacyi tej należącej pod l. 514 Dz. I. w Krakowie położonej, którą nabyła Rada powiatowa Krakowska za cenę kupna sprzedaży 14.720 zł.

Wreszcie upoważnił Wydział krajowy p. Ludwika Szumańczowskiego, kuratora tej fundacyi, do traktowania z reprezentantem c. k. uprz. północnej kolei Cesarza Ferdynanda względem sprzedaży zajętych pod kolej circumwalacyjną gruntów fundacyjnych a mianowicie parcel l. 1.203, 1.207, 1.209 i 1.210 w łącznej przestrzeni 424 sążni kwadratowych. Zarazem upoważniono p. Szumańczowskiego do uskutecznienia sprzedaży tych parcel po cenie w miejscu zwykłej.

Macierz polska.

Stosownie do postanowień Art. 26. Aktu fundacyi, przedstawia Wydział krajowy obrót kasowy Macierzy polskiej za rok 1885.

A. Dochody.

1. Wpływy na rzecz fundacyi od korporacyj i osób prywatnych:

	Gotówką	Efektami
a) subwencya z funduszu krajowego	3.000 zł. — ct.	— zł. — ct.
b) od osób rozmaitych	130 „ 75 „	— „ — „
2. Dochód ze sprzedaży wydawnictw własn.	1.236 „ 13 „	— „ — „
3. Odsetki od efektów i z chwilowej lokacyi	1.892 „ 67 „	— „ — „
4. Zwrot zaoszczędzonych kosztów administr.	25 „ — „	— „ — „
5. Gotówka za spieniężone efekta	1.424 „ — „	— „ — „
6. „ podniesiona z lokacyi	715 „ 75 „	— „ — „
7. Zaliczka z funduszu krajowego	842 „ 71 „	— „ — „
8. Efekta zakupione	— „ — „	1.424 „ — „
9. Efekta odebrane z winkulacyi	— „ — „	1.000 „ — „
10. Legat ś. p. Chladka podniesiony w efektach	— „ — „	1.000 „ — „
Razem	9.267 zł. 01 ct.	3.424 zł. — ct.
11. Do tego zapas z początkiem roku 1885:		
a) w gotówce.	385 „ 85½ „	— „ — „
b) w efektach	— „ — „	27.200 „ — „
Suma dochodów . .	9.652 zł. 86½ ct.	30.624 zł. — ct.

B. Wydatki.

1. Koszta druku i honorarya autorskie .	6.079 zł. 10 ct.	— zł. — ct.
2. Zasiłki naukowe	500 „ — „	— „ — „
3. Wydatki administracyjne	230 „ — „	— „ — „
4. Należytość rządowa i taksa od legatu .	107 „ 11 „	— „ — „
5. Gotówka wydana na zakupno efektów.	1.424 „ — „	— „ — „
6. Gotówka wydana na lokacyę	715 „ 75 „	— „ — „
7. Efekta spieniężone	— „ — „	1.424 „ — „
8. „ wydane do winkulacyi	— „ — „	1 000 „ — „
Suma wydatków . .	9.055 zł. 96 ct.	2.424 zł. — ct.
Z porównania ze sumą dochodów . .	9.652 „ 86½ „	30.624 „ — „

Okazuje się z **końcem roku 1885.**

Zapas ostateczny *a)* w gotówce 596 zł. 90½ ct.

b) w efektach zaś . . . . . 28.200 zł.

Sprawa fundacyi stypendyjnej Samuela Roch Głowińskiego przeciw Samuelowi Tandowi o zaległość z dzierżawy propinacyi w Winnikach.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. Października 1884. poleconem zostało Wydziałowi krajowemu, aby w sprawozdaniu z czynności swoich zdał szczegółową relacyę o tej sprawie.

Stosując się do tego polecenia Wydział krajowy złożył sprawozdanie w przedmiocie w roku zeszłym w ogólnem sprawozdaniu z czynności na str. 141—144.

Nawiązując do tego sprawozdania Wydział krajowy przedkłada poniżej stan rzeczy za czas od 16. Lipca 1885. do 26. Października 1886.

I. Wskutek prośby Galicyjskiej Kasy Oszczędności pod dniem 15. Kwietnia 1885. r. l. 18.435 do tutejszego c. k. Sądu krajowego wniesionej, rozpisał c. k. Sąd obwodowy w Stanisławowie jako Sąd zarekwirowany, uchwałą z dnia 26. Września 1885. l. 11.713 licytacyę dóbr Wierzchnia polna w ¾ częściach dłużnika powołanej fundacyi Salamona Tanda, a w ¼ Feiwla Półtoraka własnych, która odbyła się dnia 10. Grudnia 1885. w Stanisławowie. Ponieważ cena wywołania wynosiła 23.010 zł.

w. a. i pretensyi fundacyi stypendyjnej ś. p. Samuela Głowińskiego wcale nie pokrywała, przeto jawił się zastępca prawny Wydziału krajowego Dr. Stanisław Bieliński na terminie licytacyjnym, a gdy po wywołaniu po raz drugi ofiarowanej przez krewnego jednego z współwłaścicieli ceny 32.550 zł. nikt więcej nie ofiarował, z uwagi, że i ta cena pretensyi fundacyi stypendyjnej ani w części nie pokrywała, widział się zmuszonym we własnem imieniu złożyć wadyum i przystąpić do licytacyi. Wskutek tego została Wierzchnia polna sprzedaną za 38.000 zł. a odnośny protokół licytacyi uchwałą c. k. Sądu obwodowego w Stanisławowie z dnia 12. Grudnia 1885. l. 17.509 przyjęty został do sądowej wiadomości, która to uchwała z powodu wnoszonych rekursów do wyższego c. k Sądu krajowego i Najwyższego Trybunału Sprawiedliwości orzeczeniem wyższego c. k. Sądu krajowego we Lwowie z dnia 20. Kwietnia 1886. l. 6.964 intymowanem uchwałą c. k. Sądu obwodowego w Stanisławowie dnia 10. Maja 1886. l. 5.931 i orzeczeniem Najwyższego Trybunału w Wiedniu z d. 24. Sierpnia b. r. l. 9.054; intymowanem rezolucyą wyższego Sądu krajowego z 8. Września 1886. l. 22.128 zatwierdzoną została.

Wprawdzie w chwili obecnej nie można zestawić ostatniego wyniku przeprowadzić się mającej ekstrykacyi ceny kupna, wszelako w każdym razie można mieć uzasadnioną nadzieję, że znaczna część pretensyi fundacyi stypendyjnej już z ceny kupna Wierzchni polnej będzie zaspokojoną. Upoważnia do tego okoliczność, że niektóre pretensye w stanie biernym dóbr Wierzchnia polna poprzedzające pretensye fundacyi stypendyjnej albo zostały umorzone, albo też umorzenie ich jest w toku. W tym względzie wymienić należy przedewszystkiem pretensyę ś. p. Juliusza Wierzchowskiego, pochodzącą z kontraktu dzierżawy z daty Lwów 9. Października 1880., na podstawie którego prawo sześcioletniej dzierżawy od 24. Czerwca 1881. do 24. Czerwca 1887. r. trwającej, za czynsz roczny po 3.400 zł. w. a. tudzież prawo zastawu dla czynszu dzierżawnego za trzy pierwsze lata, wreszcie prawo zastawu dla kaucyi w sumie 3.400 zł. na rzecz tegoż ś. p. Juljusza Wierzchowskiego w stanie biernym dóbr Wierzchnia polna (karcie C) w pozycyi 20. (przed pretensyą fundacyi stypendyjnej) zaintabulowanem zostało.

Uzyskawszy ekstensye sekwestracyi w mowie będących dóbr Dr. Biliński poparł usiłowania spadkobierców ś. p. Juljusza Wierzchowskiego, w skutek których między temiż a byłymi właścicielami Salamonem Tandem a Feiwlem Półtorakiem przyszła do skutku dnia 21. Maja 1885. ugoda sądowa, do której przystąpił sekwestr Wny Wincenty Skwarczyński, a którą c. k. Sąd powiatowy w Kałuszu jako nadopiekuńczy zatwierdził. Na podstawie tej ugody sądowej zezwolili właściciele, aby spadkobiercy ś. p. Juljusza Wierzchowskiego dzierżawili dobra Wierzchnia polna jeszcze przez jeden rok, t. j. do 24. Czerwca 1886., z którym to dniem układ dzierżawny miał ustać, zaś należący się właścicielom czynsz dzierżawny został skompenzowanym z pretensyą tychże spadkobierców ś. p. Juljusza Wierzchowskiego, pochodzącą z prawa żądania zwrotu pomienionej kaucyi dzierżawnej w kwocie 3.400 zł. Nadto zezwolili spadkobiercy na zaintabulowanie wykreślenia wszystkich praw na rzecz ś. p. Juljusza Wierzchowskiego w pozycyi 20. karty C. dóbr Wierzchnia polna zaintabu-

lowanych, w skutek czego cała ta pozycya została uchylona, a tem samem pretensya fundacyi stypendyjnej poszła w górę.

Jeszcze przed ekspiracyą dzierżawy spadkobierców ś. p. Juljusza Wierzchowskiego Dr. Bieliński zdziałał przy współudziale sekwestra Wgo Wincentego Skwarczyńskiego z tymiż spadkobiercami układ, na podstawie którego dzierżawa ustała z dniem 1. Maja r. b., z którym to dniem sekwester dobra Wierzchnia objął w bezpośrednią administracyę, którą dotąd prowadzi, posługując się inwentarzem wynajętym od spadkobierców ś. p. Juljusza Wierzchowskiego. Z dochodów tego sekwestracyjnego zarządu spłaconą już została znaczna część zaległych podatków, a usilne starania i zapobiegliwość Wgo sekwestratora uprawniają do nadziei, że z dalszych dochodów w ten spesób osiągniętych, zapłaconą zostanie znaczniejsza kwota na zaspokojenie pretensyi Banku hipotecznego, poprzedzającej wierzytelność fundacyi stypendyjnej, co znowu wpłynie na uzyskanie dla tejże ostatniej wyższego miejsca w hipotece.

II. Wyż powołana pretensya fundacyi stypendyjnej Samuela Głowińskiego zahipotekowaną jest prócz na dobrach Wierzchnia polna także w stanie biernym majętności „Propinacya Wierzchniańska *A*“ w $^3/_8$ częściach dłużnika Salamona Tanda własnej, tudzież w stanie biernym majętności „Propinacya Wierzchniańska *B*“ również w $^3/_8$ częściach rzeczonego dłużnika własnej jako łączna hipoteka.

Ponieważ w stanie biernym tychże majętności, wierzytelność rzeczonej fundacyi poprzedzają jedynie te długi i ciężary, które ciążą na sprzedanych dobrach Wierzchnia polna, z ceny kupna, których bezsprzecznie zaspokojone zostaną, przeto zachodzi wszelkie prawdodobieństwo, że znaczną część pretensyi fundacyi śp. Samuela Głowińskiego pokryje cena kupna $^3/_8$ części majętności „Propinacya wierzchniańska A“ i „Propinacya wierzchniańska B“.

III. Pretensya wyż powołana zahipotekowaną została prócz w stanie biernym wyż rzeczonych encyi tabularnych także w stanie biernym $^3/_4$ części realności pod l. 426 $^3/_4$ we Lwowie położonej, obecnie na publicznym przetargu sprzedanej, którą Abraham Eliasz Kurzer nabył i warunki licytacyjne już dopełnił, tak iż postępowanie ekstrykacyjne uchwałą c. k. Sądu krajowego we Lwowie z dnia 23. Stycznia 1886. l. 416 zostało wdrożone. Przy terminie likwidacyjnym na dniu 5. Kwietnia 1886. w tej sprawie odbytym, Dr. Bieliński likwidował pretensye Wydziału krajowego, względnie pretensye powołanej fundacyi do uzyskanej ceny kupna ze sprzedaży tejże realności. Uchwała postanawiająca sposób i porządek zaspokojenia byłych wierzycieli hipotecznych z uzyskanej ze sprzedaży tejże realności ceny kupna, dotychczas jeszcze wydaną nie została, lecz jest wszelka nadzieja, że z ceny kupna tej realności uzyskaną będzie kwota około 3 do 4 tysięcy na częściowe zaspokojenie pretensyi fundacyi stypendyjnej.

Ponieważ Salamon Tand prócz wyż rzeczonych ciał hipotecznych jest właścicielem dwóch dziewiątych ($^2/_9$) części z $^1/_{16}$ i $^3/_{16}$ części realności pod l. 439 $^2/_4$ położonej we Lwowie, tudzież właścicielem $^1/_9$ części z sumy 1.000 zł. na częściach tejże realności zahipotekowanej, które to encye tabularne w drodze spadku po Chaji Neche Tand na niego nie hipo-

tecznie przeszły, przeto zarządzono w myśl ustawy z 23. Maja 1883. Nr. 82. Dz. p. p. za intabulowanie Salomona Tanda za właściciela wyż rzeczonych części ciał tabularnych, co uchwałą c. k. Sądu krajowego Lwowskiego z 24. Lipca 1886. l. 25.050. dozwolonem zostało.

Poprzednio jednak uzyskał Dr. Bieliński celem zabezpieczenia pretensyi powołanej fundacyi uchwałą c. k. Sądu krajowego we Lwowie z dnia 5. Grudnia 1885. l. 55.206. prenotacyę prawa zastawu dla wierzytelności fundacyi stypendyjnej śp. Samuela Głowińskiego w stanie biernym wyż rzeczonych części ciał hipotecznych z klauzulą §. 822. u. c., tudzież celem przemiany tej prenotacyi na egzekucyjną intabulacyą, stosowne zarządził kroki.

Jakto w zeszłorocznem sprawozdaniu nadmieniliśmy, zobowiązał się Salamon Tand ustępem XXII. kontraktu dzierżawnego z daty Lwów 20. Sierpnia 1874. zapłacić należytość rządową od tego kontraktu wymierzyć się mającą. Ponieważ zaś dłużnik obowiązkowi swemu zadość nie uczynił, przeto zmuszona była fundacya stypendyjna śp. Salamona Głowińskiego w myśl ustawy należytościowej należytość tę w zastępstwie jego zapłacić. Celem zwrotu tej należytości od Salamona Tanda Wys. Skarbowi uiszczonej, Dr. Bieliński wniósł pod dniem 25. Sierpnia 1885. l. 41.625, pozew przeciw Salomonowi Tandowi.

Po przeprowadzonym sporze sumarycznym w tutejszym c. k. Sądzie krajowym, wydał tenże Sąd pod dniem 6. Lutego 1886. l. 5.075 wyrok, skazujący Salamona Tanda na zapłacenie kwoty 190 zł. wraz z 6% odsetkami, tudzież kosztami sporu w kwocie 28 zł. 25 ct

Na podstawie wyż wspomnianego wyroku uzyskano uchwałą c. k. Sądu krajowego we Lwowie z dnia 31. Lipca 1886. l. 35.184. egzekucyjną intabulacyę powyższej sumy w stanie biernym $^3/_8$ części majętności hipotecznej „Propinacya wierzchniańska A“ i „Propinacya wierzchniańska B“ dłużnika Salamona Tanda własnych.

Prócz tego uzyskano celem zaspokojenia pretensyi wyż wspomnianą egzekucyę na ruchomości dłużnika Salamona Tanda, które to ruchomości na publicznej licytacyi sprzedane zostały.

Ponieważ na zagrabionych ruchomościach dłużnika Zofia Feiertag przed fundacyą stypendyjną śp. Samuela Głowińskiego prawo zastawu uzyskała, wdrożył c. k. Sąd powiatowy w Kałuszu postępowanie ekstrykacyjne celem wykazania płynności i prawa pierwszeństwa wierzytelności konkurujących do ceny kupna sprzedanych ruchomości dłużnika.

W skutek uzyskanego oświadczenia Zofii Feiertag, że taż jest zaspokojoną i pretensyi do w mowie będącej ceny kupna nie ma, po przeprowadzeniu postępowania ekstrykacyjnego umieścił tenże Sąd pretensyę Wydziału krajowego na pierwszem miejscu przed wszystkiemi innemi wierzytelnościami, oraz polecił uchwałą z dnia 10. czerwca 1886. l. 4.804, swemu urzędowi depozytowemu wydanie po prawomocności uchwały kwoty 547 zł. 88 ct. Wydziałowi krajowemu na częściowe zaspokojenie wierzytelności wyż rzeczonej fundacyi stypendyjnej.

Na zasadzie tej uchwały Dr. Bieliński podniósł kwotę 547 zł. 88 ct. z depozytu c. k. Sądu powiatowego w Kałuszu i złożył ją dnia 22. Października 1886. w kasie Wydziału krajowego.

Zapisy ś. p. Jerzego Romana Księcia Lubomirskiego na rzecz c. k. Towarzystwa naukowego w Krakowie.

Jego Ekscelencya Włodzimierz hr. Dzieduszycki jako sądownie ustanowiony kurator dla utworzenia dwóch ordynacyj imienia Książąt Lubomirskich przez ś. p. ks. Jerzego Romana Lubomirskiego zamierzonych, wniósł w roku bieżącym do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych prośbę o wyjednanie w drodze ustawodawczej utworzenia dwóch majoratów, a to z dóbr Rozwadowa z przyl. i z dóbr Miżyńca z przyl. Sprawa ta została przez c. k. władze rządowe przedłożona do zaopiniowania Wydziałowi krajowemu, który badając odnośne akta dowiedział się przy tej sposobności o dwóch fundacyach przez ś. p. księcia Jerzego Romana Lubomirskiego na rzecz c. k. Towarzystwa naukowego w Krakowie, obecnie c. k. Akademii Umiejętności zdziałanych.

W kodycylu z daty Charzewice dnia 14. Marca 1863. postanowił ś. p. Książe Jerzy Roman Lubomirski co następuje:

„Art. XXX. Życzeniem mojem jest, aby ordynacya niniejsza, którą dla pożytku mojej rodziny postanowiłem, także i krajowi korzyść przyniosła, nakładam przeto z osobna tak na starszą jak i młodszą ordynacyę obowiązek wypłacania corocznie na cele niżej wyszczególnione, po jednym tysiącu zł., czyli razem na obie ordynacye, obowiązek wypłacania corocznie dwóch tysięcy zł. Art. XXXI. Sumę roczną jednego tysiąca zł. z dochodów dóbr do ordynacyi starszej przydzielonych, wypłacalną, przeznaczam na zbiory naukowe, pod Zarządem c. k. Towarzystwa naukowego Krakowskiego i w miejscu przez niego wskazanem zostawać mające, nadając temuż Towarzystwu prawo za tę sumę takich przedmiotów naukowych zakupywania, jakie za stosowne uzna. Objawiam jednak życzenie, aby przy zakupnie miano głównie wzgląd na nauki ścisłe i zastosowanie onychże. Art. XXXII. Wypłata sumy powyższej pocznie się w rok po śmierci mojej, i potem co roku regularnie w rocznicę śmierci mojej do Towarzystwa naukowego Krakowskiego uiszczoną być ma.

Na wypadek uchybienia terminu należeć się będą procenta zwłoki po pięć od sta. Art. XXXIII. Towarzystwo naukowe Krakowskie postanowi zawsze przed terminem wpłaty jakie przedmioty naukowe zakupione być mają, aby pieniądze darmo nie leżały i przyzwoity z nich użytek bezzwłocznie zrobiony był. Towarzystwo naukowe Krakowskie sporządzać będzie co roku wykaz zakupionych z wpłaty ubiegłego roku przedmiotów, i takowy wraz z rachunkiem pieniędzy w czterech egzemplarzach wygotuje, który jeden przesłany będzie Wydziałowi Sejmu krajowego, drugi właściwemu Sądowi, trzeci ordynatowi ordynacyę starszą dzierżącemu, a czwarty nadzorcy ordynacyi. Art. XXXIV. Zakupowane przedmioty naukowe mają nosić nazwę „zbioru naukowego ustanowienia Jerzego Romana Księcia Lubomirskiego“ i będą zawsze w osobnych spisach w ewidencyi utrzymywane.

Koszt utrzymania pokrytym będzie z funduszu płacy. Zbiory te służyć mają na użytek publiczności naukowej polskiej w ogólności, w szczególności zaś profesorom wyższych Zakładów naukowych Krakowskich przedmioty swe w języku polskim wykładających do użytku wykładów. Art. XXXV. Spodziewam się, że Towarzystwo naukowe Krakowskie nieprzerwanie trwać i działanie swoje ku pożytkowi kraju rozwijać i rozszerzać będzie, gdyby atoli mimo wszelkie spodziewanie, Towarzystwo to, albo rozwiązane,

albo też przez dłuższy czas niż dwa lata, w czynnościach swoich zawieszone było, natenczas przedmioty naukowe do zbioru ustanowienia mego należące, oddane być mają na użytek Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, pod warunkiem atoli, jeżeli język polski będzie na tymże Uniwersytecie językiem wykładowym. W takim też wypadku odnośnie do zbiorów ustanowienia mego i postanowionej płacy, wstąpi Senat akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego w zupełności w miejsce c. k. Towarzystwa naukowego Krakowskiego. Art. XXXVI. Gdyby wówczas język polski nie był językiem wykładowym na Uniwersytecie Jagiellońskim, lub później nim być przestał, postanowić ma Rada ordynacka, gdzie zbiory ustanowienia mego umieszczone być winny i w jaki sposób onychże użytek dla kraju i publiczności zachowany być ma. Płaca jednak roczna nigdy przerwaną być nie może, i dla tego do czasu powzięcia przez Radę ordynacką postanowienia do Sądu składaną i należycie fruktyfikowaną być powinna. Rozumie się, że po przywróceniu Towarzystwa naukowego Krakowskiego do użytku zbioru i praw mu przyznanych powróci. Art. XXXVII. Ustanowiona płaca na zbiory naukowe trwać ma mimo rozwiązania ordynacyi, jednak w tym wypadku powinna Rada ordynacka przed rozwiązaniem się własnym, w porozumieniu z tym zakładem naukowym, przy którym zbiory wraz z przeznaczoną na ten cel płacą dla pożytku krajowego i publiczności naukowej polskiej utrzymane i zabezpieczone być mają. Art. XXXVIII.

Sumę roczną jednego tysiąca zł. dochodów dóbr do ordynacyi młodszej przydzielonych wypłacalną, przeznaczam na nagrody dla autorów najlepszych dzieł, naukowych polskich, bez różnicy przedmiotu, o którym traktuje, tudzież na nakłady takichże dzieł, a fundacya tym sposobem powstająca nosić będzie nazwę „fundacyi naukowej Jerzego Romana Księcia Lubomirskiego“. Fundacyą tą także zawiadywać ma c. k. Towarzystwo naukowe Krakowskie. Art. XXXIX. Co w artykule XXXII., o płacy na zbiory naukowe postanowiłem, stosować się ma także do płacy postanowionej na powyższą fundacyę. Art. XL. Towarzystwo naukowe Krakowskie będzie przez przeciąg pięciu lat wpływającą roczną płacę zbierało, a zebrane pieniądze umieszczało w papierach procentowych. Po upływie każdego pięciolecia oznaczy Towarzystwo naukowe z uzbieranego funduszu sumę na nagrody użyć się mającą i ułoży nagrody, z których pierwsza wynosić będzie trzy szóste tej sumy, druga dwie szóste, a trzecia jednę szóstą. Równocześnie wydeleguje Towarzystwo naukowe Krakowskie Komisyę składającą się najmniej z pięciu osób, między któremi główne działy nauk i umiejętności reprezentowane być winny.

Komisya te przejdzie wszystkie dzieła naukowe polskie w ostatnim pięcioleciu ogłoszone, i oceniwszy onychże wartość naukową pod względem ogólnego postępu nauki i umiejętności i pod względem pożyteczności dla oświaty narodowej, i uczyni wniosek do Towarzystwa, za które dzieło nagroda i jaka, czy pierwsza, druga lub trzecia przyznaną być ma. Objawiam przytem życzenie, aby także znakomite dzieła dramatyczne do nagród przyjętemi były. Towarzystwo naukowe na najbliższem posiedzeniu nagrody uchwali, takowe autorom nagrodzonych dzieł w moim imieniu przyzna i wypłaci. Na posiedzenie Towarzystwa zaproszeni

będą obaj ordynaci i nadzorca. Art. XLI. Wolno Towarzystwu naukowemu część z funduszu ubiegłego pięciolecia, jaką za stosowną uzna, obrócić na nakłady dobrych dzieł naukowych polskich, przyczem albo wewnętrzna wartość naukowa, albo szczególna pożyteczność rozstrzegać winny. Rachunek z obrotu i użytku funduszu ostatniego pięciolecia, udzieli Towarzystwo naukowe obom ordynatom, nadzorcy ordynacyi, właściwemu Sądowi i Wydziałowi Sejmu krajowego.

Art. XLII. Gdyby Towarzystwo naukowe Krakowskie albo rozwiązane, albo w czynnościach swoich przez dłużej niż dwa lata zawieszone było, wstąpi w jego miejsce, co do fundacyi mojej naukowej grono lekcye swe publiczne w języku polskim miewających profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego i Zakładu technicznego Krakowskiego. Od czasu rozwiązania lub zamknięcia czynności Towarzystwa naukowego Krakowskiego wnoszoną będzie roczna płaca na rzecz fundacyi mojej nankowej do właściwego Sądu ordynackiego, a nawet uzbierany już w kasie Towarzystwa naukowego znajdujący się fundusz, winien w takim wypadku nadzorca ordynacyi odebrać i do właściwego Sądu złożyć. Wypłata zaś dziać się będzie za przekazem grona profesorów i wnioskiem nadzorcy ordynacyi. Art. XLIII. Gdyby kiedykolwiek język polski przestał być językiem wykładowym na Uniwersytecie Jagiellońskim, natenczas Rada ordynacka postanowić winna, któremu z istniejących Zakładów lub Towarzyttw naukowych polskich prawa Towarzystwu naukowemu Krakowskiemu co do mojej fundacyi naukowej przyznaną, przydzielone być mają. W braku zaś takiego Zakładu lub Towarzystwa winna Rada ordynacka w inny odpowiedni sposób utrzymanie mojej fundacyi zabezpieczyć. Art XLIV. **Ani połączenie się ordynacyi młodszej ze starszą, ani rozwiązanie ordynacyi, niema w niczem dotyczeć fundacyi mojej naukowej, która w obu wypadkach nieprzerwanie trwać będzie.** Jednak w wypadku rozwiązania ordynacyi, winna Rada ordynacka przed rozwiązaniem się własnem, w porozumieniu z tym zakładem, który fundacyą moją zawiadywać będzie, postanowić, w jaki sposób istnienie tej fundacyi naukowej na przyszłość **zabezpieczone** być ma. Art. XLV.

Straż i opiekę tak nad zbiorami naukowymi mego ustanowienia, jak nad fundacyą moją naukową, z uchyleniem wpływu Władz rządowych powierzam Wydziałowi Sejmu krajowego, atoli i Wydziałowi krajowemu nie nadając prawa mieszania się w Zarząd wewnętrzny. Władze administracyjne w żadnym wypadku, nawet gdyby Wydziału krajowego nie było, ustanowieniami memi opiekować się nie będą. Rozumie się atoli, że nadzoru policyjnego, jaki Rządowi koniecznie przysługiwać musi, ani uchylić chcę, ani mogę. Art. XLVI. Wszystkie postanowienia niniejszego aktu, nieograniczone wyraźnie do jednej lub drugiej ordynacyi, do obu razem ściągają się. Art. XLVII. Do wszystkich spraw ordynacyi się tyczących, powołuję c. k. Sąd obwodowy Rzeszowski i w ogóle ten Sąd, któremu dobra Rozwadów podlegać będą. Art. XLVIII. Na wykonawców niniejszego rozporządzenia mego, zapraszam Kazimierza hrabiego Krasickiego i Kazimierza hrabiego Stadnickiego, spodziewając się, że zaproszenie moje przyjmą i nad ścisłem i spiesznem wypełnieniem mej woli czuwać będą. Dano w Charzewicach dnia 14. Marca 1863. Jerzy Roman książę Lubomirski m. p.

Jako świadek Władysław książę Sanguszko. m. p. Jako świadek Adam hr. Potocki. m. p. Jako ostatniej woli rozporządzenia świadek podpisuje Konstanty Nowaczyński.“

Gdy po śmierci spadkodawcy spadek po nim przypadł na brata jego śp. Adama księcia Lubomirskiego, wypłacał tenże przypadające raty od roku 1866 do roku 1869 jak najregularniej.

W roku 1869. przekazał książe Adam Lubomirski połowę spadku a z tem i obowiązek wypłacania połowy legatu synowi swemu, księciu Hieronimowi Lubomirskiemu; wypłata przypadającej na niego połowy legatu trwała do roku 1872.

Książę Adam Lubomirski uiszczał się jednak ze swej części aż do śmierci, t. j. do dnia 13. Czerwca 1873.

Odtąd nie wpływa już żadna rata.

Wydział krajowy powziąwszy dopiero przed kilkoma tygodniami wiadomość o zapisach fundacyjnych ś. p. księcia Jerzego Romana Lubomirskiego na rzecz c. k. Towarzystwa naukowego, obecnie c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie i o wpływie, jaki kurator zastrzegł Wydziałowi krajowemu na te fundacye, postanowił ze swej strony odezwać się do spadkobierców dostojnego fundatora i przypomnieć im wolę Jego. Ta interwencya Wydziału krajowego odniosła już po części zamierzony skutek. Książę Hieronim Lubomirski bowiem, dzierżyciel dóbr na starszą ordynacyę imienia książąt Lubomirskich przeznaczonych, w piśmie z daty Bakończyce dnia 26. Października 1886. odpowiadając na reskrypt Wydziału krajowego z dnia 19. Października 1886. L. 59.394 oświadczył:

„Że dopóki ordynacya sankcyi Najjaśniejszego Monarchy nie otrzyma i dopóki on (książę Hieronim) dobra na ordynacyę starszą przeznaczone będzie posiadał, dopóty, począwszy od 7. Lutego 1887. datek roczny tysiąca zł. na zbiory naukowe pod zarządem c. k. Akademii Umiejętności zostające, na ręce Wydziału krajowego będzie nadsyłał.“

Jakoż istotnie książę Hieronim Lubomirski dołączył do swego pisma kwotę 1.000 zł. tytułem datku, wypadającego na dzień 7. Lutego 1887., którą to kwotę Wydział krajowy pismem z dnia 29. Października 1886. do LW. 63.852 c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie przesłał.

Fundacye stypendyjne.

A. Nowo utworzona jeszcze nie aktywowana.

1. Fundacya stypendyjna Marka Jezienickiego.

Pani Teodozya Jezienicka złożyła dnia 30. Lipca 1886. w kasie Wydziału krajowego kwotę 6.000 zł. w 5% listach zastawnych galic. Towarzystwa kredyt., które zmarły dnia 24. Czerwca 1886. w Chorostkowie tamtejszy proboszcz ksiądz Marek Jezienicki zapisał na stypendyum familijne, którego rozdawnictwo poruczył Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy wygotował akt fundacyjny, który dnia 10. Sierpnia 1886. c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia przesłał.

2. Fundacya Józefa Kosvitzkiego.

Zmarły w Andrychowie Józef Kosvitzky ustanowił rozporządzeniem ostatniej woli z daty 1. Czerwca 1875 i 15. Grudnia 1879. następujące zapisy:

1. 1.000 zł. w obligacyi indemnizacyjnej na fundacyę, z której procenta używane będą dla pozostających w zakładzie ciemnych w Krakowie.

2. 2.000 zł w obligacyi indemnizacyjnej na fundacyę dla zaopatrzenia najgodniejszego wychowanka zakładu sierot pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie.

3. 1.000 zł. w obligacyi indemnizacyjnej na fundacyę dla poprawionych zbrodniarzy.

Wydział krajowy przyjął zarząd tych fundacyi, a wygotowanie aktów fundacyjnych jest w toku.

3. Fundacye Jakóba Nawratila.

Wydział stowarzyszenia pocztmistrzów, poczteksedyentów i pocztekspedytorów Galicyi, Bukowiny i W. ks. Krakowskiego złożył dnia 28. Września 1885. w kasie Wydziału krajowego kwotę 1.200 zł. z przeznaczeniem na utworzenie fundacyi stydendyjnej imienia Jakóba Nawratila.

Zarazem przedłożył Wydział tego Stowarzyszenia projekt aktu fundacyjnego.

Wydział krajowy przyjął zarząd tej fundacyi i przesłał projekt listu fundacyjnego c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia.

4. Fundacya Dr. Adolfa Reifera.

Dr. med. Adolf Reifer złożył w kasie Wydziału krajowego kwotę 450 zł. w 5% obligacyach austryackiego jednolitego długu państwa na fundacyę dla ubogiej dziatwy szkolnej w Tarnobrzegu z Tarnobrzega i Dzikowa pochodzącej.

Wydział krajowy wygotował akt fundacyjny i przesłał go do zatwierdzenia c. k. Namiestnictwu we Lwowie.

5. Fundacya stypendyjna Edwarda Adama hr. Stadnickiego.

Edward Adam hr. Stadnicki kodycylem z daty „Nawojowa dnia 20. Kwietnia 1885.“ postanowił co następuje:

„Pragnąc pozostawić po sobie pamiątkę korzystną dla ojczyzny i dając dowód, że byłem dobrym jej synem, a którąby moim potomkom przypominała ich przodka, a po części wskazywała kierunek w jakim synów naszych wychowywać powinniśmy, ustanawiam fundacyę stypendyjną imienia mojego. Na ten cel przeznaczam kapitał 10.000 zł. w papierach wartościowych, które złożone być mają w Wydziale krajowym.

Z procentów od kapitału tego utworzone będzie jedno stypendyum dla młodzieńca pochodzącego z polskiej rodziny szlacheckiej, kształcącego się w zawodzie rolniczym w kraju lub za granicą.“

Wydział krajowy przyjął zarząd powyższej fundacyi i poczynił kroki celem rychłego wprowadzenia jej w życie.

6. Fundacya Adolfa Juliusza Strissowera.

Zmarły w Jarosławiu dnia 22. Sierpnia 1877. Adolf Juliusz Strissower przeznaczył testamentem z daty „Jarosław 18. Lipca 1869.“ i dodatkiem z daty „Jarosław 31. Października 1876“ między innemi w ustępie 7 a:

Sumę 2 000 zł. w obligacyach indemnizacyjnych na utworzenie stypendyów dla uczniów szkoły realnej lub gimnazyum wyznania mojżeszowego urodzonych w Jarosławiu.

Na zapytanie c. k. Namiestnictwa, Wydział krajowy oznajmił gotowość przyjęcia tej fundacyi w swój zarząd.

7. Fundacya stypendyjna Karoliny z Garwolińskich Stronerowej.

Zmarła dnia 17. Stycznia 1886. w Trembowli Karolina z Garwolińskich Stronerowa przeznaczyła rozporządzeniem ostatniej woli z dnia 3. Listopada 1878. połowę kwoty uzyskać się mającej ze sprzedaży realności pod l. k. 62. w Trembowli w inwentarzu spadkowym na 6.919 zł. oszacowanej, na dwa stypendya, których rozdawnictwo poruczyła Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy przyjął poruczony sobie zarząd a obecnie zajmuje się c. k. Prokuratorya skarbowa zrealizowaniem tej fundacyi.

B) Fundacye stypendyjne aktywowane.

I. Zapisy ś. p. Probusa Piotra Włodzimierza trojga imion Samson-Barczewskiego.

1. Fundacya stypendyjna dla uczniów c. k. Wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie.

Fundacya ta obejmuje obecnie 13 stypendyów po 300 zł. przeznaczone dla uczniów Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, narodowości polskiej, religii rzymsko-katolickiej, z wyłączeniem uczniów św. Teologii. 7 tych 7 stypendyów zastrzeżone są dla szlachty rodowitej z krain dawnej Polski, reszta może być nadana uczniom pochodzenia nieszlacheckiego.

Oprócz powyższych warunków winien każdy ubiegający się wykazać swoją niezamożność, dobre postępy i nienaganne zachowanie się. Pierwszeństwo przysługuje uczniom, którzy złożyli dowody skutecznej pracy naukowej. W tym ostatnim względzie wykazać winien uczeń wydziału prawniczego, że napisał w seminaryum pracę przez kierownika seminaryum przyjętą, uczeń wydziału filozoficznego, że napisał taką pracę seminaryjną, albo jeżeli poświęca się przedmiotowi, dla którego seminaryum nie jest urządzone, że ku zadowoleniu profesora oddawał się przynajmniej przez jedno półrocze pracy naukowej w odnośnym zakładzie naukowym (obserwatoryum, laboratoryum i t. d.), uczeń wydziału lekarskiego, że złożył pierwszy egzamin ścisły i pracował ze skutkiem pomyślnym w jednym ze zakładów naukowych uniwersyteckich.

Jedynie w braku tak ukwalifikowanych uczniów otrzymać mogą stypendyum uczniowie, którzy tych dowodów skutecznej pracy naukowej nie złożyli.

Raz otrzymane stypendyum pobiera uczeń aż do ukończenia nauk w c. k. Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie pod warunkiem jednak nienagannego życia i ciągłej pracy naukowej, w szczególności zaś obowiązany jest pod rygorem utraty stypendyum złożyć w każdym roku dowody, iż nietylko jego postępy w naukach według przepisów obowiązujących o studyach uniwersyteckich wystarczają do prawidłowej kontynuacyi tych studyów, ale że nadto oddawał się z pożytkiem w tym roku szkolnym pracy w jednym ze zakładów naukowych uniwersyteckich,

służących do nabycia gruntowniejszej wiedzy i do badań naukowych (seminarya, obserwatorya, pracownie, kliniki, prosektorya i t. d.).

Po ukończeniu nauk w c. k. Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie mogą zatrzymać nadane sobie stypendyum uczniowie, którzy zamierzają na jednym z uniwersytetów krajowych t. j. na c. k. Uniwersytecie Franciszka Józefa I. we Lwowie lub na c. k. Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie poddać się ścisłym egzaminom celem uzyskania stopnia akademickiego, lub też egzaminom nauczycielskim celem osiągnięcia świadectwa uzdolnienia na nauczycieli szkół średnich. W obu powyższych przypadkach obowiązują zresztą ogólne w tym przedmiocie wydane przepisy. Nadto dopuszczalnem jest pod warunkami w liście fundacyjnym bliżej określonymi pozostawienie stypendyum ewentualnie w podwójnej t. j. 600 zł. a nawet potrójnej kwocie t. j. 900 zł., takim stypendystom, którzy uzyskawszy stopień akademicki zamierzają poddać się aktowi habilitacyjnemu w celu uzyskania przypuszczenia do wykładów na którymkolwiek świeckim fakultecie jednego z krajowych uniwersytetów.

2. Fundacya stypendyjna dla uczniów c. k. Uniwersytetu Franciszka I. we Lwowie.

Fundacya ta obejmuje na razie również 13 stypendyów po 300 zł., których rozdawnictwo odbywać się będzie pod warunkami powyżej określonymi.

3. Fundacya stypendyjna dla uczniów c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie. Fundacya ta obejmuje na razie jedno stypendyum o rocznych 250 zł.

Stypendyum to może otrzymać tylko uczeń c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie, narodowości polskiej, religii rzymsko-katolickiej, który wykaże swoję niezamożność, dobre postępy i nienaganne zachowanie się, nadto zaś udowodni, iż pochodzi ze szlachty rodowitej z krain dawnej Polski.

Raz otrzymane stypendyum pobierać będzie uczeń aż do ukończenia nauk w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie, jeżeli ciągle będzie dawał dowody prawidłowego postępu w naukach i nienagannego życia.

Po ukończeniu nauk w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie może zatrzymać nadane sobie stypendyum uczeń zamierzający poddać się egzaminom ścisłym celem uzyskania stopnia inżyniera dyplomowanego. W tym wypadku obowiązują ogólne w tym przedmiocie wydane przepisy.

Nadto dopuszczalnem jest pod warunkami w liście fundacyjnym bliżej określonymi pozostawienie stypendyum, ewentualnie w podwójnej kwocie t. j. 500 zł. takiemu stypendyście, który po ukończeniu nauk w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie zamierza poddać się aktowi habilitacyjnemu w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie w celu uzyskania przypuszczenia do wykładów na jednym z wydziałów tej szkoły.

4. Fundacya dla utrzymania i wychowania panien polskich. Czysty dochód tej fundacyi obracany będzie corocznie na trzy równe między sobą udziały na utrzymanie i wychowanie w jednym z zakładów wychowawczych polskich we Lwowie trzech ubogich dziewcząt, sierót bez ojca i matki, polek, wyznania rzymsko-katolickiego pochodzących z jakiejbądź dzielnicy dawnej Polski.

Udziały te pobierać one będą aż do ukończenia 24. roku życia lub wcześniejszego wyjścia za mąż. Udziały te obecnie wynoszą po 400 zł. Na powyższe stypendya wszystkie rozpisano już konkursy a stypendya dla dziewcząt rozdane zostały jeszcze dnia 3. Sierpnia 1886.

II. Fundacya stypendyjna Karoliny Dolliner o rocznych 100 zł.

Stypendyum to jest przeznaczone dla dziewcząt ubogich, wykazujących chlubny postęp w naukach i uczęszczających do jednego z seminaryów nauczycielskich żeńskich w Galicyi lub Wielkiem Księstwie Krakowskiem, w pierwszym rzędzie dla urodzonych w Bochni sierót po urzędnikach rządowych lub autonomicznych; w braku takich, dla innych sierót w Bochni urodzonych, w braku zaś tychże, w ogóle dla sierót po urzędnikach rządowych i autonomicznych w Galicyi i Wielkiem Kzięstwie Krakowskiem.

III. Fundacya stypendyjna imienia Leonarda Jaroscha.

Fundacya obejmuje jedno stypendyum o rocznych 100 zł.

Stypendyum przeznaczoue jest dla uczęszczających do szkół publicznych uczniów lub uczennic, odznaczających się zdolnością, a pochodzących z rodziców stale zamieszkałych w obrębie Starostw Nowosądeckiego, Grybowskiego, Limanowskiego lub Nowotarskiego.

IV. Fundacya Malwiny z Łukowskich Wirthowej i Teofili Łukowskiej.

Fundacya posiada majątku 8.400 zł. w $4^1/_2\,\%$ listach zastawnych.

Coroczne czyste dochody tego kapitału rozdzielane być mają w równej połowie między dwie ubogie panienki narodowości polskiej, osierocone od ojca i matki, religii rzymsko- lub grecko-katolickiej, które zamierzają się kształcić w praktycznym zawodzie przemysłowym lub gospodarskim, w celu zapewnienia sobie bytu na przyszłość. Wydział krajowy może oznaczyć z roku na rok gałąź zawodu praktycznego, dla której w miarę rozwoju i kierunku przemysłu krajowego wsparcie z tej fundacyi przeznaczyć zechce.

Wsparcia te będą jednorazowe i służyć mają niejako na wyprawę młodym osobom, wstępującym w świat o własnych siłach.

V. Zapisy ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich.

I. Fundacya dla młodzieży polskiej, oddającej się sztuce malarstwa i miedziorytnictwa.

Majątek fundacyi wynosi obecnie 18.318 zł. 33 ct.

Z dochodów rozdawane będzie jedno stypendyum, przeznaczone dla ukończonych uczni szkoły sztuk pięknych w Krakowie, tudzież dla ludzi poświęcających się sztuce rytowania na stali, miedzi lub drzewie, a udającym się za granicę celem nabycia wyższego wykształcenia w swym zawodzie.

II. Fundacya posagowa dla biednych moralnie się prowadzących dziewcząt, córek mieszczan wszystkich miast i miasteczek galicyjskich, z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa.

Majątek fundacyi wynosi 18.318 zł. 33 ct.

Z dochodów wypłacone będą trzy posagi, w równych kwotach biednym, moralnie się prowadzącym dziewczętom mieszczańskim, wyznania katolickiego, bez różnicy obrządku.

III. Fundacya dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych w Galicyi, polskiej lub ruskiej narodowości.

Majątek fundacyi wynosi 18.318 zł. 33 ct.

Wsparcia te przeznaczone są dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych w Galicyi, narodowości polskiej lub ruskiej, bez względu na to, czy pobierają emeryturę lub nie. Pierwszeństwo jednak mają wdowy, nie pobierające żadnej żadnej emerytury, między temi zaś takie, które obarczone są dziećmi.

IV. Fundacya dla ubogich uczniów obydwu galicyjskich wszechnic i c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie.

Majątek fundacyi wynosi również 18.318 zł. 33 ct.

Fundacya obejmuje 3 stypendya. Stypendya wynoszą po 200 zł.

Jedno z tych stypendyów przeznaczone jest dla uczniów c. k. Uniwersytetu Franciszka I. we Lwowie, drugie dla uczniów c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, trzecie dla uczniów c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie.

Fundacye pod III. i IV. już weszły w życie o tyle, że konkursy rozpisane zostały.

Fundacye zaś pod I. i II. wejdą w życie z początkiem najbliższego roku szkolnego.

VI. Fundacya stypendyjna Franciszka Tarnowskiego.

Fundacya obejmuje trzy stypendya, każde po 116 zł.

Stypendya przeznaczone są dla ubogiej uczącej się młodzieży, pochodzenia polskiego, obrządku rzymsko-katolickiego, a w naukach celujące postępy wykazującej.

VII. Fundacya stypendyjna Jędrzeja Uścieńskiego.

Majątek fundacyi wynosi 6.004 zł. Z dochodów wypłacane będą stypendya po 50 zł.

Stypendya przeznaczone są ku wsparciu młodzieży kształcącej się w jakimkolwiek zawodzie.

Stan majątku zarodowego we funduszach stypendyjnych z dniem 30. Czerwca 1886.

A. W efektach.

1. Zapas z dniem 1. Stycznia 1886.		2,292.772 zł. 17 ct.
2. Zakupiono do 30. Czerwca „		50.109 „ 78 „
Razem		2,342.881 zł. 95 ct.
Spieniężono do 30. Czerwca 1886.		16.331 „ 93 „
Pozostaje		2,326.550 zł. 02 ct.
3. Fundusze stypendyjne nowo powstałe:		
a) Barczewski Probus	238.549 zł. 36 ct.	
b) Dolliner Karolina	2.425 „ 91 „	
razem		240.975 „ 27 „
fundusze stypendyjne razem w efektach		2,567.525 zł. 29 ct.

Z przeniesienia		2,567.525 zł. 29 ct.
Osobno prowadzone fundacye:		
a) Schiffnera	1.479 zł. 90 ct.	
b) Kochmann I.	10.374 „ 09 „	
„ II.	24.305 „ 93 „	
razem		36.159 zł. 92 ct.
Ogółem w efektach		2,603.685 zł. 21 ct.

B. W dobrach i realnościach.

Winniki	67.875 zł. 03 ct.
Gdów	39.972 „ — „
Strzyżów	3.527 „ — „
Realność w Rzeszowie	38.147 „ 15 „
razem	149.521 zł. 18 ct.

przyczem zauważa się, że nie uwzględniono realności i dóbr nieoszacowanych jeszcze własności fundacyi ś. p. Strzałkowskiego, Stupnickiego, Boznańskiego, Czarniakowskiego, Gątkiewicza i Stillera.

C. W należytościach czynnych.

Krakowska zakordonowa	1.575 zł. — ct.
Łoś	6.363 „ 64½ „
Olszewski	4.400 „ — „
Paprocki	4.000 „ — „
Torosiewicz	5.000 „ — „
Żebrowski	21.000 „ — „
Dr. Towarnicki	49.732 „ 01 „
Głowiński od obłąkanych	28.161 „ 19½ „
„ „ położnic	7.040 „ 30 „
„ gmach św. Mikołaja	110.000 „ — „
razem	237.272 zł. 15 ct.

Ogółem wynosi stan majątków zarodowych fnnduszów stypendyjnych . . . . . 2,990.478 zł. 54 ct.

Z końcem Czerwca 1885. wynosił stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych . . . . . 2,737.210 zł. 06 ct.

W porównaniu z rokiem ubiegłym pomnożył się stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych w tym okresie czasu o 253.268 zł. 48 ct.

Przyrost ten powstał z nowo powstałych fundacyj i z interkalaryów lokowanych na kapitał zarodowy.

Oprócz tego przydzielone są do tego departamentu niektóre fundacye naukowe, dobroczynne i pomnikowe, posiadające majątku zarodowego z końcem Czerwca 1886.:

1. w efektach:

Fundusz Macierzy polskiej (t. j. 21.000 zł. efekta im. wart. w rublach i 7.205 zł. w. a.)	28.205 zł. — ct.
„ Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne	99.000 „ — „
„ Beliny Brzozowskiego dla bursy Stanisławowskiej	3.001 „ 42 „
„ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych, żebrać się wstydzących	4.461 „ 35 „

Fundusz Dra Malinowskiego	82.912	zł. 19	ct.
„ Pomnika Gołuchowskiego	29.910	„ 52	„
„ Aleksandra hr. Stadnickiego nie ma majątku zarodowego . .	—	„ —	„
„ Pomnika Kościuszki	14.688	„ 95	„
„ Komarnickich	1.529	„ 76	„
„ Jędrzejowiczowej	7.380	„ 84	„
„ Czarkowskiej	100.269	„ 39	„
„ Sącz „Dom roboczy“	19.054	„ 35	„
„ Russanowskiej	63.062	„ 44	„
„ Stanowy sierociński	38.103	„ 78	„
„ Anny Helzlowej	860.823	„ 44	„
„ Łukowskiej (fundacya nowoprzybyła) . .	8.669	„ 43	„
Razem w efektach .	1,361.072	zł. 86	ct.

2. W należytościach czynnych.

Fundusz Anny Helzlowej:			
a) reszta za dobra Radłów . . .	393.451	zł. 75½	ct.
b) lokacya na 4% rachunku bieżącym w Galicyjskim Banku kredytowym . . .	35.340	„ 50	„
„ Dra Malinowskiego — pożyczka udzielona kasynowi miejskiemu we Lwowie . . .	20.000	„ —	„
Razem .	448.792	zł. 25½	ct.

Z końcem czerwca 1885. fundusze naukowe dobroczynne posiadały w efektach i należytościach czynnych . 1,791.996 zł. 92½ ct.

obecnie zaś fundacye te posiadają w efektach i należytościach czynnych . . 1,809.865 „ 11½ „

zatem okazuje się zwiększenie tych fundacyi o . . . . . 17.868 zł. 19 ct.

Do tego zwiększenia dodać jeszcze należy kapitały wyłożone z fundacyi Helclowej na rozpoczętą już budowę domu ubogich (i zakupno gruntów w łącznej kwocie . . . . . 82.000 „ — „

Ogółem więc fundusze naukowe, dobroczynne i pomnikowe zwiększyły się o . . 99.868 zł. 19 ct.

tak, iż majątek obecny tych fundacyi po dołączeniu do wykazanego zwiększenia — stanu ich obecnego w efektach i należytościach czynnych . 1,809.865 „ 11½ „

wynosi ogółem . 1,909.733 zł. 30⅓ ct.

doliczywszy do tej sumy efekta i kapitały funduszów stypendyjnych w sumie . . 2,990.478 „ 54 „

okazuje się, że w tym departamencie wynoszą kapitały i efekta temuż departamentowi przydzielone . . . . . 4,900.211 zł. 84½ ct.

W roku ubiegłym wynosił ogół tych majątków . . . . . 4,561.681 „ 27½ „

W porównaniu z rokiem ubiegłym pomnożył się przeto o . . . . . 338.530 zł. 57 ct.

Konkurencya kościelna.

Na posiedzeniu z dnia 9. Października 1884. uchwalił Wysoki Sejm następujące ustawy:

1. Ustawę, mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866. (Dz. ust. kraj. XIV. z dnia 30. Grudnia 1866.) o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych;

2. Ustawę o zabezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia.

Zarazem uchwalił Wysoki Sejm następującej treści rezolucyę:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby —

1. wyjednał w drodze ustawodawczej zmianę ustawy państwowej z dnia 7. Maja 1874. (Dz. ust. państ. Nr. 50) w tym kierunku, iżby —

a) mocą ustawy krajowej mogli być pociągani do konkurencyi kościelnej także katolicy odnośnego obrządku nie mieszkający w parafii, jeżeli w jej obrębie posiadają majątki nieruchome;

b) aby obowiązek konkurencyi kościelnej osób prawnych w myśl §. 10. krajowej ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866. żadnej nie ulegał wątpliwości;

2. w myśl istniejących przepisów przeprowadził jak najrychlej rozdział majątku ściśle kościelnego od majątku beneficyalnego;

3. postarał się we właściwej drodze o uregulowanie administracyi majątku ściśle kościelnego.“

Na to wezwanie otrzymaliśmy pismo Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 10. Kwietnia 1886., w którem nam toż Prezydyum oznajmia, że rozdział majątku kościelnego od beneficyalnego został uskuteczniony w całym kraju wkrótce po wejściu w życie ustawy krajowej o konkurencyi kościelnej z 15. Sierpnia 1866. Dz. ust. kraj. Nr. 28 i w tym względzie nie zachodzi potrzeba do wydawania jakichkolwiek rozporządzeń.

Co do zarządu majątkiem kościelnym ustanowiono zasady postanowieniami §. 41. i 42. ustawy państwowej z 7. Maja 1874. Dz. p. p. Nr. 50, a obecnie nie ma powodu ani też zachodzi potrzeba zmiany tej ustawy.

Chodzi tylko o wydanie specyalnej ustawy względem bliższego wykonania §. 41. i 42. powołanej ustawy w myśl §. 43. ustawy z dnia 7. Maja 1874. Dz, p. p. Nr. 50 i pod tym względem toczą się od dłuższego czasu rokowania z tutejszokrajowemi Ordynaryatami. Rokowania te są jeszcze zawsze w toku, a i to nadmienić wypada, że ustawa przewidziana w §. 43. ustawy z 7. Maja 1874. w myśl obowiązujących przepisów może przyjść do skutku tylko w drodze ustawodawstwa państwowego i że ustawa ta stoi w związku z ustawą specyalną, zastrzeżoną §. 37. tejże samej ustawy względem ukonstytuowania i urządzenia gmin parafialnych, która dotychczas również nie została wydaną.

Przy tem nadmienił Jego Ekscelencya Pan Namiestnik, że powyższe rezolucye uchwalone przez Wysoki Sejm przedłożone zostały Wysokiemu c. k. Ministerstwu wyznań i oświecenia wraz z dwoma nowelami uchwalonemi przez Wysoki Sejm względem zmian niektórych postanowień

ustawy krajowej z 15. Sierpnia 1866. o konkurencyi kościelnej, że dotychczas jednak nie nadeszła odpowiedź z Wysokiego c. k. Ministerstwa.

Sprawa zrównania wschodniej Galicyi co do świąt obchodzonych w zakładach naukowych z innemi częściami Monarchii.

Na posiedzeniu z dnia 27. Września 1884. przekazał Wysoki Sejm petycyę sanockiego Oddziału galicyjskiego Towarzystwa pedagogicznego o zrównanie wschodniej Galicyi co do świąt obchodzonych w zakładach naukowych z innemi częściami Monarchii, oraz petycyę p. Edmunda Kraińskiego w tej samej sprawie Wydziałowi krajowemu z poleceniem, ażeby Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Rządem i Ordynaryatami sprawę tę zbadał i Wysokiemu Sejmowi odnośne wnioski przedłożył.

W wykonaniu tego polecenia udał się Wydział krajowy pismem z dnia 21. Listopada 1884. do Namiestnictwa we Lwowie, do Konsystorzów metropolitalnych obrządku łacińskiego, greckiego i ormiańskiego we Lwowie, tudzież do Konsystorzów biskupich obrządku łacińskiego i greckiego w Przemyślu z prośbą o objawienie swego zdania w tym przedmiocie.

Ordynaryaty metropolitalne i biskupie wszystkich obrządków nadesłały swe opinie. Oczekujemy jeszcze opinii c. k. Namiestnictwa.

Sprawa burs dla synów nauczycieli szkół ludowych wiejskich i małomiejskich w tych miastach, gdzie są szkoły średnie.

W petycyi wniesionej do Wys. Sejmu dnia 2. Grudnia 1885. L. 333 przedstawił zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego smutne finansowe położenie nauczycieli szkół ludowych wiejskich i małomiejskich, które im nie dozwala wysełania swoich synów do szkół średnich, a przytaczając, iż Towarzystwo pedagogiczne mimo wszystkich wysileń nie jest w możności zaradzić potrzebie, wnosi, aby Wys. Sejm raczył wyznaczyć z funduszów krajowych stałą roczną subwencyę na zakładanie i utrzymanie burs dla synów nauczycieli ludowych wiejskich i małomiejskich w tych miastach gdzie są szkoły średnie.

Komisya szkolna, której ten wniosek przekazany został, uznała w zasadzie potrzebę takiej pomocy, sądziła iż odpowiedniejszem od zakładania zupełnie osobnych burs dla dzieci nauczycieli byłoby zakupywanie dla nich miejsc w bursach już istniejących.

Wszakże uważała komisya, iż gdy akcya zarządu Towarzystwa pedagogicznego nie jest jeszcze w kierunku, o którym mowa, rozwiniętą, gdy dopiero z wyników tej akcyi będzie można wnioskować o jej skuteczności, gdy wiadoma dopiero będzie organizacya i kierunek zakładów, przez Wys. Sejm subwencyonować się mających, wówczas dopiero będzie można oprzeć wnioski na pozytywnej podstawie.

Dla tego komisya szkolna wniosła, Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Poleca się Wydziałowi kraj., ażeby na następnej sesyi przedłożył Wys. Sejmowi sprawozdanie o stanie i rozwoju sprawy burs dla dzieci nauczycieli wiejskich i małomiejskich z wnioskami co do wysokości i warunków subwencyi z funduszu krajowego na ten cel udzielić się mającej".

Jakoż Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 29. Grudnia 1885. uchwalił ten wniosek.

Wskutek tego polecenia Wydział kraj. uchwałą z dnia 8. Stycznia 1886. L. 583:

Alegat 23. *a)* udał się jak 1/. do zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o potrzebne wyjaśnienia;

Alegat 24. *b)* do c. k. krajowej Rady szkolnej jak 2/ o opinię;

Alegat 25. Alegat 26. Odpowiedź głównego Zarządu Towarzystwa pedagogicznego przedkładamy pod 3/., odpowiedź c. k. krajowej Rady szkolnej pod 4/.;

Wydział krajowy po głębokiem zastanowieniu się nad tą sprawą, przyszedł do przekonania, że nie należy tej sprawy zalecać Wys. Sejmowi a to z następujących powodów:

1. Tworzenie przywileju dla jednej klasy funkcyonaryuszów publicznych nie da się niczem usprawiedliwić. Mamy inne warstwy funkcyonaryuszów publicznych, którzy również znajdują się w przykrem położeniu finansowem.

Wzięcie w opiekę wyjątkową nauczycieli ludowych pociągnęłoby za sobą słuszne żądania innych warstw o osobne opiekowanie się ich synami.

2. Już teraz wiadomem jest notorycznie, że szkoły średnie a w ich następstwie uniwersytety wydają tak wielką ilość młodzieży ukończonej, iż kraj ich w żaden sposób pomieścić nie może.

Urzędy publiczne są przepełnione a mnóstwo nie umieszczonych lub umieszczonych bez utrzymania czeka latami na kawałek chleba.

Natomiast przemysł nie może się podźwignąć z niskiego stanu na jakim pozostaje właśnie dla braku wykształconej fachowo młodzieży.

3. Jeżeli umieszczenie synów w bursach kosztem kraju ma być nagrodą dla odznaczających się nauczycieli, to snadniej ten cel osiągniętym zostanie przez promocyę tych nauczycieli i przeniesienie ich do miast, gdzie się znajdują szkoły średnie.

4. Nie możemy także pominąć i tej okoliczności, że kraj posiada znaczną ilość fundacyi stypendyjnych z których i synowie nauczycieli ludowych korzystają.

5. Wreszcie przemawia przeciw wszelkiej akcyi w tym kierunku także i wzgląd na krytyczne położenie funduszów kraju, które i komisya szkolna w zeszłym roku podniosła i między powody, które na razie stoją w drodze urzeczywistnieniu kwestyi o której mowa — Suma 12.000 zł. jaką główny Zarząd Towarzystwa pedagogicznego żąda, sama przemawia przeciw możliwości wejścia na drogę przez tenże zarząd i c. k. kraj. Radę szkolną wskazaną.

Z tych tedy powodów Wydział krajowy nie stawia wniosku osobnego w kierunku przez Wys. Sejm powyższą uchwałą wskazanym, ale tylko w niniejszem ogólnem sprawozdaniu przedkłada Wys. Sejmowi swoje zapatrywanie na tą sprawę.

Pożyczka bursy pod wezwaniem św. Kazimierza w Tarnowie.

Odwołując się do sprawozdania naszego z roku 1884. na tem miejscu złożonego nadmieniamy, że spłata długu zaciągniętego ze Skarbu krajowego przez Kuratoryę bursy pod wezwaniem św. Kazimierza w Tarnowie odbywa się prawidłowo, jakoż trzecia rata za rok 1886. przez gminę miasta Tarnowa w należytym terminie uiszczoną została.

Darowizna parcel na placu „Castrum“ we Lwowie.

Darowizna części placu „Castrum“ we Lwowie położonego, obecnie do funduszu krajowego szkolnego należąca, na rzecz gminy miasta Lwowa uskuteczniona, otrzymała dnia 22. Sierpnia 1884. Najwyższą Sankcyę. Wygotowanie aktu darowizny atoli natrafiło na niespodziewaną przeszkody ze strony Reprezentacyi Rady miasta Lwowa, a raczej Sekcyi II. tej Reprezentacyi.

Uchwałą z dnia 24. Marca 1885. zarządził bowiem Wydział krajowy wygotowanie projektu aktu darowizny parcel na placu „Castrum“ z zastrzeżeniem, że skoro by grunt odstąpiony na jakikolwiek inny cel użyty został, lub skoro by budynek na gruncie tej realności wystawić się mającej z jakiejkolwiek bądź przyczyny jako zakład naukowy używany nie był, natenczas prawo własności gminy miasta Lwowa do tej realności gaśnie, a realność ta wraz z wszelkiemi budynkami i przynależytościami napowrót na własność funduszu krajowego szkolnego przechodzi.

Wygotowany w ten sposób projekt aktu darowiny przedłożył Wydział krajowy pismem z dnia 14. Czerwca 1885. Magistratowi król. stoł. miasta Lwowa w celu poddania go pod uchwałę Rady miejskiej. Magistrat przedłożył ten projekt Reprezentacyi miejskiej z wnioskiem na przyjęcie całego projektu i warunków, z wyjątkiem jednego, a mianowicie z wyjątkiem przytoczonego powyżej rygoru. Natomiast zaproponował Magistrat inny rygor.

Sekcya II. Rady miejskiej, której Magistrat wniosek swój celem przedłożenia go pełnej Radzie zakomunikował, uchwaliła nieprzyjąć go i zaproponować Wydziałowi krajowemu w miejsce postawionego przezeń warunku jeszcze inny rygor. Wydział krajowy atoli oświadczył pismem z dnia 13. Grudnia 1885 Magistratowi miasta Lwowa, że od stylizacyi swego rygoru odstąpić nie może, z powodu, iż rygor ten przyjęty został przez Władze rządowe w korespondencyi, która poprzedziła Najwyższą sankcyę odnośnej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 2. Października 1882. i wątpliwości nie ulega, że uchwała ta nie byłaby uzyskała sankcyi cesarskiej, gdyby Wydział krajowy nie był przedstawił zabezpieczenia praw funduszu szkolnego tym właśnie rygorem.

W skutek tego upraszał Wydział krajowy w powołanem wyżej piśmie, iżby Magistrat podał to do wiadomości Rady miejskiej i przedłożył jej sprawę niniejszą powtórnie do uchwalenia.

Odpowiedź Magistratu w tej sprawie dotychczas jednak nie nadeszła.

Żałoba do Tronu wniesiona przeciw sposobowi nadawania funduszowych miejsc galicyjskich w c. k. Zakładach wojskowych.

Z powodu zastosowania niewłaściwych zasad przy nadawaniu miejsc funduszowych w c. k. Zakładach wojskowych wychowawczych, widział się Wydział krajowy zniewolonym wnieść do Najjaśniejszego Pana przedstawienie, które w zeszłorocznem sprawozdaniu załączyliśmy jako alegat 31.

W odpowiedzi na to oznajmiło Wydziałowi krajowemu c. k. Namiestnictwo pismem z dnia 18. Października do L. 55.124, że c. k. Ministerstwo obrony krajowej zwróciło reskryptem z dnia 15. Sierpnia 1886. Nr. 11.377/1.607 powyższe przedstawienie z oznajmieniem, że przedstawienie nie nadaje się do przedłożenia u stóp Najw. Tronu, a to z uwagi

na następujący stan rzeczy: Rzeczone przedstawienie do Najw. Tronu spowodowanem zostało dyspensą udzieloną Najwyższem postanowieniem z dnia 13. Lipca 1883. kandydatowi Janowi Antoniemu Boguckiemu na wypadek jego dodatkowego przyjęcia od przepisanego listem fundacyjnym warunku co do stanu jego ojca, o czem Wydział krajowy odezwą tutejszą z dnia 8. Sierpnia 1883. L. 49.910 uwiadomiono.

Na wystosowane w ślad za tem zapytanie z dnia 16. Sierpnia 1883. L. 41.059 dało c. k. Namiestnictwo odpowiedź z dnia 27. Sierpnia 1883. L. 53.724, która jednak o tyle była niedokładną, że zawarta w niej uwaga: „że miejsca funduszowe w wojskowych zakładach wychowawczych zastrzeżone są dla synów oficerów i ich sierót, tudzież dla synów urzędników dworskich i państwowych", nie zgadza się z osnową zakomunikowanego Świetnemu Wydziałowi krajowemu tutejszą odezwą z dnia 10. Lipca 1875. L. 33.502 reskryptem c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 1. Lipca 1875. L. 8.346/1.344, gdyż wspomniane zastrzeżenie odnosi się tylko do ogłoszonego jednocześnie w tym reskrypcie opróżnienia kilku prywatnych miejsc funduszowych, gdy przeciwnie dla dostąpienia galicyjskiego państwowego miejsca funduszowego obowiązują Najwyższe patenta z dnia 10. Stycznia roku 1791. i 11. Czerwca 1801. i Najwyższe postanowienia z dnia 6. Sierpnia 1853. i 1. Kwietnia 1856.

Nie odpowiada zatem rzeczywistemu stanowi rzeczy zapatrywanie, jakoby dla propozycyi na obsadzenie miejsc funduszowych w wojskowych zakładach wychowawczych służyło za podstawę jedynie powołane Najwyższe postanowienie z dnia 12. Lipca 1883. i jakoby przeznaczone owemi Najwyższemi patentami z r. 1791. i 1801. dla 20 galicyjskich szlacheckich młodzieńców miejsca funduszowe mogły dowolnie być udzielone także młodzieńcom stanu nieszlacheckiego.

Że zapatrywanie takie jest nieuzasadnione, wynika z uwagi na to, że powołany w owem przedstawieniu Najwyższy patent z dnia 31. Grudnia 1851. (dz. p. p. Nr. 2. z r. 1852.) pozostawia fundacye nietknięte i nie znosi pod tym względem różnicy stanów społecznych, co też wypływa z punktu 34. ogłoszonego równocześnie Najwyższego pisma gabinetowego z dnia 31. Grudnia 1851. (dz. p. p. Nr. 4. ex 1852.)

Petycye.

Petycya Dyrektora szkoły żeńskiej w Krakowie i nauczycielek szkoły wydziałowej i szkół pospolitych o zrównanie płac z nauczycielami męzkimi.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.499 do załatwienia c. k. krajowej Radzie szkolnej, która nam pismem z dnia 17. Kwietnia 1886. L. 5.295 doniosła, iż petycyę tę przesłała c. k. Radzie szkolnej okręgowej miejskiej w Krakowie do ocenienia i przedstawienia wniosku, poczem nastąpi załatwienie za porozumieniem z Wydziałem krajowym.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Polance wielkiej ad Oświęcim o uwolnienie od opodatkowania ogródka szkolnego.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 6.321 c. k. Prezydyum Namiestnictwa do urzędowego traktowania.

Pismem z dnia 30. Kwietnia 1886. L. 29.833 uwiadomiła nas c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu, że grunt ten zakatastrowany w gminie

Polance wielkiej ad Oświęcim p. l. parceli 169/2 jako ogród 3ej klasy nie może być uwolniony od podatku gruntowego ze względu na ogólne zasady zawarte w §§. 1. i 2. ustawy z dnia 24. Maja 1869. (Dz. u. P. L. 88).

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Chrzanowie o ustanowienie stałej posady katechety.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. do L. 7.680 c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia, która nam przesłała załączone pod ⁄. pismo.

Alegat 27.

Petycya Leopolda Kruczkowskiego i Jana Gromadki nauczycieli ludowych o przyznanie im III. dodatku pięcioletniego.

Na posiedzeniu z dnia 12. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm uchwałę, przyznającą nauczycielom ludowym Leopoldowi Kruczkowskiemu i Janowi Gromadce III. dodatek pięcioletni.

W skutek tego odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 17. Stycznia 1886. do LW. 2.836 do c. k. Rady szkolnej krajowej z zapytaniem, czy służba obu petentów w ostatnim 5-leciu była nienaganną.

Po otrzymaniu przychylnej opinii Rady szkolnej krajowej z dnia 19. Kwietnia 1886. L. 5.247 asygnowano obydwu petentom uchwałą z dnia 25. Maja 1886. LW. 23.567 przyznany im przez Wysoki Sejm dodatek pięcioletni.

Sprawa zniesienia ryczałtowego asygnowania rozmaitych wydatków z rubr. VI. budżetu krajowego funduszu szkolnego na rzecz Rad szkolnych okręgowych, zakupna przyborów naukowych i podręcznika nauki religii w szkołach ludowych.

Na posiedzeniu z dnia 14. Stycznia 1886. przy sposobności uchwalenia budżetu krajowego funduszu szkolnego wydał Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„1. Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, ażeby ryczałtowy system asygnowania rozmaitych wydatków w rubr. VI. na rzecz Rad szkolnych okręgowych zawsze jeszcze częściowo wykonywany, na przyszłość całkowicie uchyliła".

„2. Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, ażeby wszelkie przybory naukowe dla szkół ludowych w kraju sama zakupywała i przytem wyroby krajowe uwzględniała".

„3. Sejm wzywa Radę szkolną krajową, by się zajęła wygotowaniem podręcznika nauki religii w szkołach ludowych, któryby zatwierdzony przez władze duchowne był obowiązującym dla katechetów i zastępujących ich nauczycieli".

Na to otrzymaliśmy odpowiedź c. k. krajowej Rady szkolnej z dnia 18. Sierpnia 1886. L. 10.960 treści następującej:

Rada szkolna krajowa wydała rozporządzenie z dnia 16. Marca 1886. L. 1.345 do wszystkich c. k. Rad szkolnych okręgowych, wedle którego Przewodniczący tych Rad nie mogą odtąd podnosić od razu całej kwoty przyzwolonej na „rozmaite wydatki" lecz mają każdy na wspomnianą rubrykę przypadający wydatek osobno asygnować do wypłaty z funduszu szkolnego okręgowego, a dotycząca asygnacya ma być przesłaną departamentowi rachunkowemu c. k. Namiestnictwa do zapisania w księdze kontowej.

W myśl dalszej rezolucyi Wysokiego Sejmu krajowego co do sposobu zarządzania rubr. III. Działu I. funduszu szkolnego krajowego postanowiła c. k. Rada szkolna krajowa w roku bieżącym nie asygnować Radom szkolnym okręgowym odnośnych kwot na zakupno przyborów naukowych, lecz we własnym zarządzie to zakupno przeprowadzić.

Co się wreszcie tyczy trzeciej na posiedzeniu z 14. Stycznia r. b. przez Wysoki Sejm powziętej uchwały, wzywającej c. k. Radę szkolną krajową, by się zajęła wygotowaniem podręcznika nauki religii w szkołach ludowych, to c. k. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt oznajmić, że zatwierdzony przez władze duchowe i przez Radę szkolną krajową podręcznik nauki religii Dr. ks. Józefa Krukowskiego, tak długo musi być obowiązującym dla katechetów i zastępujących ich nauczycieli, póki nie będą wprowadzone katechizmy ks. Dekarba, poczem dopiero w zastosowaniu do tego katechizmu nowy podręcznik ułożony będzie.

W tym celu Rada szkolna krajowa poczyniła już kroki przedwstępne do ordynaryatów arcybiskupich względnie biskupich.

Petycya grona nauczycieli i nauczycielek szkół ludowych w Wieliczce o podwyższenie płac.

Petycyę tę odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 21. Grudnia 1885. L. 616/S. c. k. krajowej Radzie szkolnej do zbadania okoliczności i w miarę wyniku do możliwego uwzględnienia.

Pismem z dnia 26. Sierpnia 1886. L. 10.593 uwiadomiła nas c. k. krajowa Rada szkolna, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego prośbie tej odmówiła.

Petycya Tomasza Klimondy i Stefana Cześnikiewicza nauczycieli w Krakowie o przyznanie dodatku aktywalnego w kwocie 200 zł.

Petycyę tę odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 12. Grudnia 1885. L. 72/S. c. k. krajowej Radzie szkolnej do stwierdzenia okoliczności w niej przytoczonych i odpowiedniego załatwienia.

Pismem z dnia 29. Sierpnia 1886. L. 10.961 uwiadomiła nas c. k. krajowa Rada szkolna, iż po porozumieniu się z Wydziałem krajowym prośbom tym zadość uczyniła.

Petycya polskich mieszkańców gminy Czaszyn w sprawie języka wykładowego w tamtejszej szkole.

Petycyę tę odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. L. 1.030/S. c. k. krajowej Radzie szkolnej do urzędowego użytku, która nas pismem z dnia 9. Września 1886. L. 10.956 zawiadomiła, że władze szkolne przyprowadziły do skutku uchwałę Rady gminnej w Czaszynie odnoszącą się do tej sprawy w myśl art. 2. ustawy krajowej z dnia 22. Czerwca 1867. Nr. 13. D. u. i rozp. kr., którą to uchwałę musiano jednak przesłać jeszcze c. k. Staroście w Lisku dla skonstatowania, czy uchwała ta była powziętą w sposób zgodny z ustawą i czy przeto jest prawomocną.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Tarnowie i nauczycieli szkół ludowych tamże o podwyższenie płac.

Petycyę tę odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 12. Grudnia 1885. L. 231/S. c. k. krajowej Radzie szkolnej do zbadania stosunków miejscowych i możliwego uwzględnienia, która nas pismem z dnia 8. Września 1886. L. 12.023 zawiadomiła, iż za zgodą Wydziału krajowego nadetatowym nauczycielom i nauczycielkom młodszym szkół ludowych w Tarnowie powyższyła płacę z 360 zł. na 450 zł. rocznie począwszy od 1. Czerwca 1886.

Petycya Romana Romanyka nauczyciela szkoły ludowej w Skale o wliczenie czasu służby od 1. Czerwca 1863. do 1. Września 1867. do emerytury.

Petycyę tę przez Wys. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 6.366 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 9. Września 1886. L. 11.141. zawiadomiła, iż petycyi tej nie uwzględniła.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Wasylowie wielkim o podwyższenie płacy tamtejszemu nauczycielowi i udzielenie remuneracyi.

Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. L. 753/S c. k. krajowej Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 12. Września 1886. L. 10.988 zawiadomiła, iż udzieliła nauczycielowi w Wasylowie wielkim Tomaszowi Bażykowskiemu remuneracyi w kwocie 25 zł., prośbie zaś o podwyższenie płacy odmówiła.

Petycya gminy Pławna o przyłączenie dworu Pławna do kościoła parafialnego w Zborowicach.

Na posiedzeniu z dnia 17. Grudnia 1885. wydał Wys. Sejm następującą uchwałę:

„Petycyę gminy Pławna o przyłączenie dworu Pławna do kościoła parafialnego w Zborowicach odstępuje się c. k. Rządowi do urzędowego traktowania.

Pismem z dnia 8. Kwietnia 1886. L. 22.035 oświadczyło c. k. Namiestnictwo, że nie może poprzeć u c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty prośby gminy Pławna wystosowanej do Wys. Sejmu, a domagającej się przyłączenia dworu Zimnawódka należącego dotąd do parafii w Siedliskach do kościoła parafialnego w Zborowicach, albowiem duszpasterz ze Siedlisk zamierzonemu wydzieleniu wzmiankowanego obszaru z dotychczasowego związku parafialnego stanowczo się sprzeciwia, nadto żadna ze stron interesowanych nie życzy sobie zmiany istniejących obecnie stosunków, prócz gminy Pławna i proboszcza ze Zborowic ks. Gwalberta Stronaka, który w tym przedmiocie również wniósł prośbę do c. k. Namiestnictwa.

Zażalenie mieszkańców rzym. kat. w Smorzu przeciw tamtejszemu duszpasterzowi gr. kat. o nieprawne ściąganie od nich po ćwierci owsa.

Petycyę tę przez W. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy c. k. Prezydyum Namiestnictwa. Pismem z dnia 3. Czerwca 1886. L. 31.846 uwiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, iż dekretem c. k. Starostwa w Stryju z dnia 10. Maja 1886. L. 8.699 wzbronionem zostało parochowi gr. kat. pobieranie tych danin od mieszkańców Smorza obrządku rzym. kat.

Reorganizacya szkoły ludowej w Truskawcu.

Na posiedzeniu z dnia 10. Września 1884. odstąpił Wys. Sejm c. k. krajowej Radzie szkolnej do zbadania i stosownego zarządzenia petycyę Rady szkolnej miejscowej w Truskawcu względem systemizowania drugiej posady nauczycielskiej przy tamtejszej szkole ludowej.

Wedle pisma c. k. kr. Rady szkolnej z dnia 27. Marca 1886. L. 2.900 została szkoła ta przekształconą z jednoklasowej na dwuklasową o dwóch nauczycielach, z których pierwszy jako kierujący pobierać będzie rocznie 350 zł. — drugi 300 zł. a. w.

Petycya Maryi Kruszelnickiej wdowy po prowizorycznym nauczycielu o zaopatrzenie wdowie i dodatek na wychowanie dzieci.

Petycyę tę przez Wys. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy c. k. krajowej Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z d. 4. Maja 1886. L. 5.752 zawiadomiła, że jeszcze uchwałą z dnia 15. Maja 1883. L. 3.518 prośbie petentki tej samej treści w braku uzasadnienia w ustawie odmówiła, że jej wszelako ze względu na zasługi męża udzielono daru z łaski w kwocie 100 zł. a. w.

Petycya Rad szkolnych miejscowych w Kleparowie i Zamarstynowie o podwyższenie płac nauczycielom.

Petycyę tę odstąpił W. Sejm uchwałą z dnia 12. Grudnia 1885. c. k. krajowej Radzie szkolnej do możliwego uwzględnienia, która nas pismem z dnia 8. Lipca 1886. L. 8.199 uwiadomiła, iż przy szkole ludowej w Zamarstynowie podwyższyła płacę nauczycielowi starszemu z 400 zł. na

450 zł., zaś młodszym nauczycielom z 240 zł. na 300 zł. Również zawiadomiła nas c. k. krajowa Rada szkolna pismem z dnia 18. Lipca 1886. L. 8.863., iż nauczycielowi w Kleparowie podwyższyła płacę z 300 na 350 zł.

Petycya Julii Gołąb młodszej nauczycielki przy szkole w Nowym Sączu o zamianowanie jej starszą nauczycielką i z zażaleniem na okręgowego inspektora szkolnego.

Petycyę tę odstąpił W. Sejm uchwałą z dnia 21. Grudnia 1885. c. k. krajowej Radzie szkolnej do zbadania zażaleń i załatwienia.

Pismem z dnia 2. Maja 1886. L. 4.929 uwiadomiła nas c. k. krajowa Rada szkolna, iż petentka nie uzyskawszy prezenty od miejscowej Rady szkolnej, nie mogła być mianowaną rzeczywistą nauczycielką i że jej zażalenie na inspektora okręgowego zostało w odpowiedni sposób załatwione.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Tarnowie i nauczycieli szkół ludowych tamże o podwyższenie płac nauczycieli.

Petycyę tę odstąpił W. Sejm uchwałą z dnia 12. Grudnia 1885, L. 231. c. k. kraj. Radzie szkolnej do zbadania stosunków miejscowych i możliwego uwzględnienia. Pismem z d. 11. Lipca 1886. L. 8.910 uwiadomiła nas c. k. krajowa Rada szkolna, iż podwyższyła płace nauczycieli właściwej szkoły wydziałowej z 800 zł. na 860 zł., płace nauczycieli szkół ludowych pospolitych z 600 zł. na 700 zł, a płace nauczycieli młodszych z 360 zł. na 450 zł., jednak pod warunkiem, że do powstałego w skutek tego zwiększonego wydatku funduszu szkolnego krajowego przyczyniać się będzie gmina miasta Tarnowa rocznym datkiem w kwocie 250 zł.

Petycya gminy Marcinkowice o reorganizacyę tamtejszej szkoły ludowej.

Petycyę tę przez W. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.599 c. k. krajowej Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 13. Lipca 1886. L. 6.827 zawiadomiła, iż w Marcinkowicach orzeczeniem z dnia 28. Maja 1886. L. 5.660 zorganizowaną została szkoła filialna.

Petycya gminy Gilowice o utworzenie tamże samoistnej parafii obrz. łac.

Petycyę tę przez Wys. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 6.229 c. k. Prezydyum Namiestnictwa do urzędowego traktowania, na co otrzymaliśmy zawiadomienie z c. k. Namiestnictwa z dnia 15. Marca 1886. L. 14.901 tej treści, iż sprawa ta dopiero wówczas załatwioną być może wedle życzenia gminy Gilowice, gdy fundusze potrzebne na dotacyę parocha uzbierane zostaną w drodze prywatnej, gdyż fundusz religijny do tego przyczynić się nie może.

Petycya księdza Wojciecha Szczygła kapelana w Jodłówce Tuchowskiej o wezwanie c. k. Rządu do spiesznego załatwienia przywrócenia serwitutu paszy na gruntach dworskich dla kapelanii w Jodłówce.

Petycyę tę przez W. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.604 c. k. Prezydyum Namiestnictwa do urzędowego traktowania, na co otrzymaliśmy uwiadomienie c. k. Namiestnictwa jako komisyi krajowej do odkupu i regulacyi ciężarów gruntowych, iż poleconem zostało komisyi lokalnej w Rzeszowie, ażeby zalegającą tamże tę sprawę przedłożyła c. k. Namiestnictwu, poczem przeprowadzenie jej poruczonem zostanie tutejszej c. k. miejscowej komisyi serwitutowej.

Petycya nauczycieli szkół ludowych w Stanisławowie o podwyższeniu płac.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 6.387 c. k. krajowej Radzie szkolnej do załatwienia, która porozumiawszy się z Wydziałem krajowym, uwiadomiła nas pismem z dnia 1. Sierpnia 1886. L. 9.885, iż płace te podwyższyła, a to: płace nauczycieli rzeczywistych z 600 zł. na 700 zł., płace nauczycieli młodszych z 360 do 420 zł.

Petycye Rad szkolnych miejscowych w Oświęcimiu, Zabierzowie, Kętach, Gdowie, Mikłaszowie i gron nauczycielskich w Tarnobrzegu i Wadowicach.

Petycye te odstąpił Wys. Sejm uchwałą z dnia 12. Grudnia L. 148 S. c. k. Radzie szkolnej kraj. do zbadania i odpowiedniego załatwienia.

Co do nauczycieli w Zabierzowie, Gdowie, Mikłaszowie, Skawinie, Tarnobrzegu i Wadowicach c. k. kraj. Rada szkolna po zbadaniu okoliczności i wysłuchaniu zdania Wydziału krajowego odmówiła podwyższeniu. Co do Oświęcimia i Kęt pertraktacya jest jeszcze w toku.

Petycya Rad szkolnych miejscowych Woli Justowskiej, Bronowicach małych, Bronowicach wielkich, Prądniku białym, Raciborowicach, Olszanicy i Zabierzowie o podwyższenie płacy nauczycielom tamże; tudzież Rady szkolnej miejscowej w Krowodrzy o podwyższenie płacy nauczycielowi w Zielonkach.

Petycye te przez Wys. Sejm uchwałą z dnia 12. Grudnia 1885. L. 79 S. odstąpione c. k. kraj. Radzie szkolnej do zbadania i możliwego uwzględnienia załatwiła c. k. kr. Rada szkolna uchwałą z d. 14. Sierpnia 1886. L. 10.234 w ten sposób, iż stosownie do zdania Wydziału krajowego prośbom tym odmówiła.

Petycya nauczycieli szkoły ludowej w Strzyżowie o podwyższenie płac.

Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm c. k. kr. Radzie szkolnej uchwałą z dnia 12. Grudnia 1886. L. 97 S. do załatwienia, która po wysłuchaniu zdania Wydziału krajowego uchwałą z dnia 15. Sierpnia 1886. L. 10.687 prośbie tej odmówiła.

Petycya nauczycieli szkół ludowych w Kołomyi o podwyższenie płac.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpił Wydział krajowy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.611 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 15. Sierpnia 1886. L. 10.334 zawiadomiła, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału kraj. petycyi tej odmówiła.

Petycya nauczycieli szkół ludowych w Poroninie o podwyższenie płac.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpił Wydział krajowy uchwałą z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.606 kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 14. Sierpnia 1886. L. 10.891 uwiadomiła, iż petycyi tej zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego odmówiła.

Petycya nauczycieli i nauczycielek szkoły ludowej w Mielcu o podwyższenie płac.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpił Wydział krajowy uchwałą z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.517 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 14. Sierpnia 1886. L. 10.895 uwiadomiła, iż petycyi tej zgodnie ze zdaniem Wydziału kraj. odmówiła.

Petycya nauczycielek ludowych przy szkole żeńskiej w Bochni o zrównanie ich płac z płacami nauczycielek starszych lub przynajmniej o podwyższenie płac.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpił Wydział krajowy uchwałą z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.514 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 14. Sierpnia 1886. L. 10.898 uwiadomiła, iż petycyi tej zgodnie ze zdaniem Wydziału kraj. odmówiła.

Petycya nauczycieli i nauczycielek w Żywcu o przyznanie dodatku drożyźnianego

Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z d. 12. Grudnia 1885. L. 283 S. c. k. kr. Radzie szkolnej do możliwego uwzględnienia, która nas pismem z dnia 14. Sierpnia 1886. L. 10.901 zawiadomiła, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego petycyi tej odmówiła.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Płaszowie o podwyższenie płacy tamtejszemu nauczycielowi.

Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z d. 21. Grudnia 1885. L. 586 S. c. k. kr. Radzie szkolnej do zbadania i możliwego uwzględnienia, która nas pismem z dnia 14. Sierpnia 1886. L. 10.987 zawiadomiła, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego prośbie tej odmówiła.

Petycya gminy Panasówki o utworzenie szkoły.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 6.348 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 16. Sierpnia 1886. L. 10.992 zawiadomiła, iż orzeczeniem z dnia 13. Sierpnia 1886. L. 7.547 i 10.535 wyłączono gminę Panasówkę wraz z obszarem dworskim ze związku szkolnego w Kołodziejówce i zorganizowano tam osobną szkołę etatową od d. 1. Września 1886.

Petycya Piotra Koczyndyka, emerytowanego nauczyciela szkół ludowych, o policzenie do emerytury dalszych lat służby.

Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. L. 926 S. c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 19. Sierpnia 1886. L. 10.955 zawiadomiła, iż policzyła petentowi dalsze lata do emerytury, t. j. za czas od 3. Września 1857. do 1. Września 1865.

Petycya Józefa Boberskiego, emerytowanego nauczyciela, o policzenie dalszych lat do emerytury.

Petycyę tę przez Wys. Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. L. 902 S. c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia odstąpioną, załatwiła taż Rada wedle jej pisma z dnia 18. Sierpnia 1886. L. 10.902 w ten sposób, iż policzyła petentowi do emerytury dalszy czas od 9. Września 1867. do 3. Maja 1869.

Petycye Rad szkolnych miejscowych w Chełmku, Libiążu wielkim, Libiążu małym, Rozkochowie, Kwaczale, Szczakowy, Długoszynie, Ciężkowicach i grona nauczycielskiego szkoły w Jaworzniu, o podwyższenie płac nauczycielskich.

Petycye te odstąpił Wys. Sejm uchwałą z d. 21. Grudnia 1885. L. 657 S. c. k. kr. Radzie szkolnej do stwierdzenia stosunków w nich opisanych i w miarę wyniku do możliwego uwzględnienia.

C. k. Rada szkolna krajowa uwiadomiła nas pismem z dnia 17. Sierpnia 1886. L. 10.986, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego nie przychyla się do tych petycyi.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Kościelnikach, o podwyższenie płacy dla tamtejszego nauczyciela do wysokości klasy III.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.523 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 18. Sierpnia 1886. L. 10.726 zawiadomiła, że zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego do tej prośby nie przychyliła się.

Petycya konkurencyi szkolnej w Wyciążach, o podwyższenie płacy nauczycielowi.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 6.385 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 18. Sierpnia 1886. L. 10.727 zawiadomiła, że zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego do tej prośby nie przychyliła się.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Bielanach, o podwyższenie płacy nauczyciela tamtejszego do II. klasy.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną udzieliliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.504 c. k. kr. Radzie szkolnej, która nas pismem z dnia 18. Sierpnia 1886. L. 10.728 zawiadomiła, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego do tej prośby nie przychyliła się.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Dąbrowie, o podwyższenie płacy tamtejszego nauczyciela.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną udzieliliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.610 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 18. Sierpnia 1886. L. 10.730 zawiadomiła, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego do tej prośby nie przychyliła się.

Petycya Stanisława Kominkowskiego, nauczyciela w Nowym Targu, o podwyższenie płacy.

Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z d. 12. Stycznia 1886. L. 896 c. k. kr. Radzie szkolnej do możliwego uwzględnienia, która nas pismem z dnia 26. Sierpnia 1886. L. 10.962 zawiadomiła, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego do tej petycyi nie przychyliła się.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Zabojkach, o polepszenie dotacyi nauczycielskiej.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.607 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nam pismem z dnia 27. Sierpnia 1886. L. 10.890 oświadczyła, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego do tej prośby się nie przychyliła.

Petycya nauczycieli szkoły ludowej w Winnikach, o podwyższenie płac.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.588 c. k. kr. Radzie szkolnej, która nas pismem z dnia 28. Sierpnia 1886. L. 10.963 oświadczyła, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego do tej prośby się nie przychyliła.

Petycye Rad szkolnych miejscowych w Kętach i Oświęcimiu o podwyższenie płac nauczycielom w tych miejscowościach.

Petycye te odstąpione zostały uchwałą W. Sejmu z dnia 12. Grudnia 1885. l. S. 148 c. k. krajowej Radzie szkolnej do zbadania okoliczności w nich podniesionych i w miarę wyniku do odpowiedniego załatwienia.

Pismem z dnia 2. Września 1886. l. 11.859 zawiadomiła nas c. k. kr. Rada szkolna, iż zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego prośbom tym odmówiła.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Draganówce o zreorganizowanie tamtejszej jednoklasowej szkoły na dwuklasową.

Petycyę tę przez W. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. l 5602 c. k. kr. Radzie szkolnej, która nas pismem z dnia 20. Września 1886. l. 12.195 zawiadomiła, iż prośbie tej odmówiła, a to ze względu na znacznie przeciążony krajowy fundusz szkolny, i że potrzebie nauki w tej szkole stało się zadość przez przydzielenie jednego nauczyciela nadetatowego.

Petycye nauczycieli szkoły ludowej w Nowym Targu Stanisława Kominkowskiego nauczyciela tamże i nauczyciela z Ochotnicy Józefa Głuca o podwyższenie płac.

Petycye te odstąpił W. Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. l. 896 c. k. krajowej Radzie szkolnej do możliwego uwzględnienia, która nas pismem z dnia 26. Sierpnia 1886. l. 10.962 i z d. 17. Września 1886. l. 12.966 zawiadomiła, iż petycyom tym odmówiła.

Petycya Józefa Boberskiego, nauczyciela w Izdebkach, o wliczenie wszystkich lat służby.

Petycyę tę odstąpił W. Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. l. 902 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 13. Września 1886. l. 5624 zawiadomiła. iż wliczyła petentowi czas służby od 9. Lipca 1867. do 2. Maja 1869 r.

Petycya nauczyciela tymczasowego Teodora Chodorowskiego w Załoźcach o podwyższenie płacy z 250 na 300 zł.

Petycyę tę przez W. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16 Lutego 1886. l. 6389 c. k. kr. Radzie szkolnej, która nas pismem z dnia 1. Października 1886. l. 12.128 zawiadomiła, iż petycyi tej odmówiła.

Petycya nauczycieli szkół w Tarnowie o podwyższenie płac nauczycielskich.

Petycyę tę przekazał W. Sejm uchwałą z dnia 12. Grudnia 1885. c. k. kr. Radzie szkolnej do zbadania stosunków miejscowych i możliwego uwzględnienia.

C. k. kr. Rada szkolna po przeprowadzonem dochodzeniu sprawy zapytała nas pismem z dnia 4. Kwietnia 1886. l. 2202 o opinię, na co pismem z dnia 14. Maja 1886. l. 20.508 oświadczyliśmy, iż zgadzamy się, aby podwyższono nauczycielom szkoły wydziałowej pensyę z 800 zł. na 860 zł. nauczycielom szkół ludowych pospolitych z 600 zł na 700 zł., a płace nauczycieli młodszych z 360 zł. na 450 zł.

Petycya tymczasowego nauczyciela ludowego Joachima Winogrodzkiego o emeryturę lub odprawę.

Petycyę tę przekazał W. Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. c. k kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 13. Kwietnia 1886. l. 4918 uwiadomiła, iż odesłała petenta do swej uchwały z dnia 24. Października 1885. l. 12.843, którą zawiadomiono go, że w myśl art. 37., 39. ustawy z dnia 2. Maja 1873. (l. 251 Dz. u. kr) emerytura względnie odprawa przyznaną być może jedynie stałym nauczycielom przeniesionym w stan spoczynku.

Petycya emerytowanego nauczyciela Franciszka Zabierzowskiego o policzenie 9½ miesięcy po nad 35 lat służby za jeden cały rok i wyznaczenie mu zaopatrzenia za 36 lat służby.

Petycyę tę przekazał W. Sejm uchwałą z dnia 21. grudnia 1885. c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 13. Kwietnia 1886. l. 4919 uwiadomiła, iż prośby tej z powodów w reskryptach z dnia 30. Czerwca 1886. l. 6789 i 26. Września 1885. l. 10.236 wymienionych uwzględnić nie mogła.

Petycya Pawła Lercha, emerytowanego nauczyciela o podwyższenie emerytury.

Petycyę tę przekazał Wys. Sejm c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która pismem z dnia 13. Kwietnia 1886. L. 4.930 zawiadomiła nas, iż odesłała petenta do decyzyi c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 8. Sierpnia 1884. L. 12.625., którą nie uwzględniono rekursu jego przeciw wymiarowi pensyi emerytalnej, tudzież do wyroku c. k. Trybunału administracyjnego z dnia 13. Maja 1885. L. 1.287.

Petycya Józefa Lebiedzkiego, emerytowanego nauczyci la o przyznanie wyższej emerytury.

Petycyę tę przekazał Wys. Sejm uchwałą z dnia 21. Grudnia 1885. c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 13. Kwietnia 1886. L. 4 931 zawiadomiła, iż petycyi tej z powodu przytoczonego w dawniejszym reskrypcie z dnia 19. Maja 1884 L. 6.356 odmówiła.

Petycya Józefa Chama nauczyciela w Zawałowie, o dodatkowe policzenie do emerytury czasu służby od 1. Września 1859 do 15. Listopada 1869.

Petycyę tę przekazał Wys. Sejm uchwałą z dnia 1. Grudnia 1885. c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 20. Kwietnia 1886. L. 4.827 zawiadomiła, iż prośbie tej jeszcze reskryptem z dnia 28. Września 1885. L. 10.939 dla braku warunków w ustawie wskazanych odmówiła i petenta do tego reskryptu odesłała.

Petycya Macieja Kłapy, byłego nauczyciela w Mogilanach, o przyznanie mu emerytury.

Petycyę tę przekazał Wys. Sejm uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. L. 852/S. c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 19. Kwietnia 1886. L. 4.916 zawiadomiła, iż nie przychyliła się do tej petycyi dla braku warunków uzasadniających w myśl ustawy przyznania emerytury.

Petycya Jana Hajduczka, nauczyciela ludowego w Rohatynie o przyznanie mu w drodze łaski 9 lat służby nauczycielskiej.

Pismem z dnia 12. Stycznia 1886. odstąpił Wys. Sejm petycyę tę c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 10. Kwietnia 1886. L. 4.736 zawiadomiła, iż rozporządzeniem z dnia 10. Lutego 1886. L. 810 poleciła c. k Radzie szkolnej okręgowej Rohatyńskiej odesłać petenta do orzeczenia c. k. kraj. Rady szkolnej z dnia 21. Grudnia 1874. L. 12.004, i do decyzyi c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 24. Grudnia 1881. L. 18.210, wedle których wspomniana prośba nie została uwzględnioną, tudzież do decyzyi Trybunału administracyjnego z dnia 9. Października 1882. L. 1.919, którą jego zażalenie w tej sprawie odrzucono.

Petycya nauczyciela ludowego w Uszkowicach Franciszka Bittnera o przyznanie mu niepoliczonych lat służby.

Pismem z dnia 12. Stycznia 1886. odstąpił Wys. Sejm petycyę tę c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 12. Kwietnia 1886. L. 4.635 zawiadomiła, że petycyi tej nie uwzględniła.

Petycya Jana Józefowicza, nauczyciela ludowego, o zaliczenie mu do emerytury czasu służby od 1. Września 1862. do 14. Grudnia 1866.

Pismem z dnia 21. Grudnia 1885. odstąpił Wys. Sejm petycyę tę c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 10. Kwietnia 1886. L. 4.834 zawiadomiła, iż petycyi tej nie uwzględniła.

Petycya Jana Kowala, nauczyciela ludowego o podwyższenie emerytury.

Pismem z dnia 21. Grudnia 1885. odstąpił Wys. Sejm petycyę tę c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 10. Kwietnia 1886. L. 4.837 zawiadomiła, iż petycyi tej nie uwzględniła.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Tarnobrzegu o podwyższenie płacy nauczycielom ludowym tamże.

Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z dnia 12. Grudnia 1885. c. k. kr. Radzie szkolnej do zbadania okoliczności w niej przytoczonych i w miarę wyniku do odpowiedniego załatwienia.

C. k. kr. Rada szkolna przeprowadziła dochodzenie i zapytała nas pismem z dnia 3. Kwietnia 1886. L. 3.562 czy się na proszone podwyższenie zgadzamy, na co pismem z dnia 14. Maja 1886. L. 19.820 odpowiedzieliśmy odmownie, albowiem nie widzieliśmy powodu, dla którego nauczyciele w Tarnobrzegu mieliby być lepiej uposażeni od nauczycieli wielu innych miast i miasteczek powiatowych, w których warunki egzystencyi są może jeszcze mniej korzystne, podwyższenie zaś płac nauczycieli we wszystkich miastach powiatowych mogłoby zdaniem naszem nastąpić tylko w drodze zmiany ustawy, albo też przez uchwałę Wys. Sejmu.

Wszakże w obec całego szeregu dekretów pochwalnych sądziliśmy, że c. k. Rada szkolna krajowa mogłaby zasłużonym nauczycielom przyjść w pomoc przez udzielenie znaczniejszych remuneracyi z funduszów na cele podobne c. k. kr. Radzie szkolnej przez Wys. Sejm do dyspozycyi pozostawionych.

Petycya grona nauczycieli w Czudcu o przyznanie wyższej kategoryi płac.

Petycyę tę przekazał Wys. Sejm uchwałą z dnia 21. Grudnia 1886. c. k. kr. Radzie szkolnej do zbadania okoliczności w niej podniesionej i odpowiedniego załatwienia, która po przeprowadzeniu dochodzenia zapytała pismem z dnia 10. Stycznia 1886. L. 4.222 Wydział krajowy o opinię, na co pismem z dnia 14. Maja 1886. L. 22.422 odpowiedzieliśmy, iż zgadzamy się na podwyższenie nauczycielom w Czudcu płacy z 300 na 400 zł. w. a.

W skutek tego c. k. kr. Rada szkolna uchwałą z dnia 10. Czerwca 1886. L. 7.068 podwyższyła płace, a to etatowym nauczycielom z 300 zł. na 400 zł., a nadetatowemu młodszemu z 200 zł. na 240 zł.

Petycya Tomasza Dobrowolskiego, nauczyciela w Strusowie, o 3ci dodatek pięcioletni.

Petycyę tę niezałatwioną przez Wys. Sejm odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Listopada 1886. L. 6.239 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 16. Marca 1886. L. 2.574 (LW. 18.383) zawiadomiła, iż jeszcze orzeczeniem z dnia 24. Października 1885. L. 12.829 odmówiła prośbie petenta o przyznanie 3" pięciolecia, albowiem od czasu zamianowania go stałym nauczycielem w Toustem dekretem łać. konsystorza metropolitalnego we Lwowie z dnia 10. Sierpnia 1850 L. 647 upłynęło już 35 lat jego stałej służby, a w myśl art. 12. alinea 2. ustawy krajowej z dnia 6. Marca 1875. L. 32 przyznanie dodatku pięcioletniego powtarza się tylko do 30 lat służby na posadzie rzeczywistego nauczyciela, a powyższa petycya sejmowa nie daje podstawy do powzięcia innego postanowienia.

Petycya Wandy Wojtasiownej o policzenie lat służby.

Petycyę tę przez W. Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 6.371 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nam pismem z dnia 20. Kwietnia 1886. L. 22.724 oświadczyła, iż w załatwieniu tej petycyi poleciła c. k. okręgowej Radzie szkolnej w Gródku, aby co do prośby o policzenie jej do emerytury czasu służby spędzony przy szkole ludowej w Samborze przed rokiem 1874. odesłała petentkę do prawomocnego reskryptu c. k. kr. Rady szkolnej z dnia 29. Grudnia 1877. L. 7.849, którym jej oznajmiono, iż celem wliczenia do emerytury czasu służby przy szkole od 1. Września 1869. do 15. Lutego 1874. winna się wykazać dotyczącym dekretem nominacyjnym właściwej władzy, a co do prośby o przyznanie jej dodatku pięcioletniego, odesłała ją do prawomocnego reskryptu c. k. kr. Rady szkolnej z dnia 10. Listopada 1884. L. 9.180, którym odmówiono jej w myśl art. 12. ustawy z dnia 6. Marca 1875. Dz. ust. kraj. Nr. 32. jako nauczycielce młodszej pięcioletniego dodatku. Dalej poleciła c.k. kr. Rada szkolna c. k. Radzie szkolnej okręgowej, aby zawiadomiła petentkę, iż celem ewentualnego dodatkowego wliczenia jej do emerytury wspomnianego czasu służby przedetatowej winna także w myśl §. 56 ustawy państwowej z dnia 14. Maja 1869. Dz. ust. państw. Nr. 62 udowodnić, iż miała w ówczas przepisaną kwalifikacyę nauczycielską.

Petycya Franciszka Stadnickiego, nauczyciela ludowego w Krakowie o zapomogę.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 6.836 c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, która nas pismem z dnia 17. Kwietnia 1886. L. 2.577 zawiadomiła, iż reskryptem z dnia 20. Września 1885. L. 10.430 zasuspendowała petenta

z urzędu i płacy z powodu, iż popadł w śledztwo sądowe karne o zbrodnię oszustwa, i że wniesiony przeciw temu orzeczeniu rekurs przedłożyła c. k. Ministerstwu wyznań i oświaty do decyzyi

Petycya emerytowanego nauczyciela ludowego Piotra Koczyndyka o wpłacenie do funduszu emerytalnego rat.

Na posiedzeniu z dnia 12. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm uchwałę w przedmiocie zapłacenia do funduszu emerytalnego wkładki za emeryt. nauczyciela ludowego Piotra Koczyndyka.

Wydział krajowy asygnował dnia 30. Czerwca 1886. do LW. 32.763. krajowemu funduszowi szkolnemu emerytalnemu kwotę 111 zł. 74 ct. tytułem wkładki za Piotra Koczyndyka. Rada szkolna krajowa zaś zarządziła w dniu 8. Czerwca do L. 7.327 zwrócenie petentowi z krajowego funduszu emerytalnego ściągniętych już od niego rat wkładki.

Dar z łaski dla Felicyi Korosteńskiej i prośba jej o stałą emeryturę.

Na posiedzeniu z dnia 21. Grudnia 1885. powziął Wysoki Sejm uchwałę udzielającą Felicyi Korosteńskiej na r. 1886. jednorazowy dar z łaski w kwocie 100 zł.

Równoczesną uchwałą polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby po zbadaniu stosunków p. Felicyi Korosteńskiej przedłożył na przyszłej sesyi sejmowej sprawozdanie w przedmiocie jej prośby o stałą emeryturę.

Wydział krajowy zaasygnował jej przyznany dar z łaski uchwałą z dnia 5. Stycznia 1886. do L. W. 67.518/1885.

W sprawie zaś przyznania stałego daru z łaski przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Dar z łaski dla Emilii Sikorskiej wdowy po nauczycielu ludowym.

Na posiedzeniu z gnia 17. Grudnia 1885. powziął Wysoki Sejm uchwałę, przyznającą p. Emilii Sikorskiej, wdowie po nauczycielu ludowym dar z łaski w kwocie 100 zł.

Wydział krajowy zaasygnował jej tę zapomogę uchwałą z dnia 31. Grudnia 1885. do LW. 66.235.

Zaopatrzenie dla byłego nauczyciela ludowego Jana Lisiewicza.

Uchwałą z dnia 12. Grudnia 1885. przyznał Wysoki Sejm byłemu nauczycielowi Janowi Lisiewiczowi stałe zaopatrzenie o rocznych 125 zł.

Wydział krajowy zaasygnował wyż wymienionemu byłemu nauczycielowi zaopatrzenie to uchwałą z dnia 31. Grudnia 1885. do LW. 65.378 począwszy od dnia 12. Grudnia 1885. jako dnia uchwały Wys. Sejmu, w c. k. Urzędzie podatkowym w Czortkowie.

Petycya nauczycieli i nauczycielek szkoły ludowej w Mielcu o podwyższenie płac do klasy II.

Niezałatwioną tę przez Wysoki Sejm petycyę odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. L. 5.517 do załatwienia c. k. Radzie szkol. nej kraj., która po przeprowadzeniu dochodzenia zapytała nas pismem z dnia 18. Kwietnia 1886. L. 5.280 czyli zgadzamy się na proszone podwyższenie, na co pismem z dnia 14. Maja 1886. L. 23.176 odpowiedzieliśmy odmownie, gdyż nie widzieliśmy powodu, dla którego nauczyciele Mieleccy mieliby być lepiej uposażeni od nauczycieli wielu innych miast i miasteczek.

Podwyższenie zaś płac nauczycieli we wszystkich miastach powiatowych mogłoby zdaniem Wydziału krajowego nastąpić tylko w drodze zmiany ustawy albo też przez uchwałę Wysokiego Sejmu.

Petycya Anny Nadrażynej, wdowy po nauczycielu ludowym o zaopatrzenie.

Petycyę tę przez Wysoki Sejm nie załatwioną odstąpiliśmy pismem z dnia 10. Lutego 1886. do L. 7.964 c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia, która nas pismem z dnia 12. Kwietnia 1886. L. 4.234 uwiadomiła, iż petentka reskryptem tejże Rady z dnia 8. Kwietnia 1886. L. 3.617 otrzymała zaopatrzenie wdowie w rocznej kwocie 170 zł. a dodatek na wychowanie córki w kwocie 72 zł.

Petycye nauczycieli i nauczycielek szkół ludowych o zapomogi.

Petycye nauczycieli i nauczycielek ludowych:

Piotra Reca z Tarnobrzega,
Stefana Maziarskiego z Padwi,
Mateusza Kuszlika z Horwicza,
Szymona Obuszaka z Zażuliniec,
Jana Chana z Dębicy,
Franciszka Kozdrasia z Ropczyc,
Michała Niedbałego z Płok,
Józefa Balciarza z Raniżowa,
Daniela Soji z Mołotowic,
Piotra Berezy z Kutkorza,
Tomasza Krzysia z Czudca,
Mikołaja Horeszki z Koszyłówki,
Michała Daniłowskiego z Dołhego,
Michała Mathiasza z Sądowej Wiszni,
Franciszka Katona z Zabójek,
Alexego Hołowy z Kosztowej,
Andrzeja Bryka z Chyrowa,
Włodzimierza Trylowskiego z Łopatyna,
Marceli Łysakowskiej z Rożniatowa,
Julii Bochnikównej z Libiąża,
Leona Stobieckiego z Chełmka,
Daniela Hrycana,
Juliana Maksymowicza z Starego miasta,
Stanisława Winnickiego z Bołszowca,
Prokopa Kocana z Łuczyniec,
Aleksandra Gofryka z Firlejowa,
Jana Smagały z Tarnobrzega,
Rudolfa Pachmarskiego z Klinkówki,
Bazylego Pawluka z Hodyniec,
Stefana Wolińskiego z Domacyn,
Amalii Szelestakowej z Woźnik,
Władysława Żebrowskiego z Rudek,
Stanisława Boxy z Jarosławia,
Jana Cupryka z Narajowy,
Jana Kuźmiarza z Zawałowa,
Michała Dzikiewicza z Waksmundu,
Franciszka Semenetza z Poturzycy,
Stanisława Drozda z Woli Rzędzińskiej,
Antoniego Hlebowicza z Mizunia,
Tomasza Janusiewicza z Sokołowa,

Jakóba Blausteina z Zbaraża,
Wincentego Walaszkiewicza z Podhajec,
Piotra Bara z Tarnobrzega, oraz
Wojciecha Dobrzańskiego, emerytowanego naucz. ludowego i
Julii Romankiewiczowej, wdowy po nauczycielu gimnazyalnym o zapomogę lub zaliczkę,
i Józefa Kowalskiego z Turki o zwrot kosztów przeniesienia,
Antoniego Budzińskiego ze Lwowa o emeryturę,
Maryi Baranieckiej z Białej o policzenie jej lat służby,
tudzież petycye wdów po nauczycielach szkół ludowych:
Maryi Wencek,
Maryi Bursztynowej,
Albiny Mozdyniewiczowej,
Pauliny Krzepowskiej,
Anny Nadrażynej,
Zofii Łychowskiej,
Anny Bernadzikiewiczowej,
Adeli Skarbkowskiej,
Teofili Andruszkiewiczowej,
Wiktoryi Grefner,
Maryi Kruszelnickiej,
Maryi Panek,
Maryi Horakowskiej,
Pauliny Sawickiej; o dary z łaski, podniesienie pensyi wdowiej lub zapomogi;
wreszcie petycye Rad szkolnych miejscowych:
w Domacynach,
w Żarkach,
w Babińcu,
w Babicach;
o zapomogi dla nauczycieli szkół ludowych w tychże gminach przez Wysoki Sejm niezałatwione, odstąpiliśmy c. k. Radzie szkolnej krajowej, która zawiadomiła nas, iż petycye Rady szkolnej miejscowej w Domacynach i w Babińcu tudzież petycye:
Piotra Reca,
Stefana Maziarskiego,
Franciszka Kozdrasia,
Józefa Balciarza,
Maryi Wencek,
Andrzeja Boyka,
Maryi Bursztynowej,
Włodzimierza Trylewskiego,
Albiny Mozdyniewiczowej,
Pauliny Krzepowskiej,
Marceli Łysakowskiej,
Julii Bochnikównej,
Leona Stobickiego,

Juliana Maxymowicza,
Stanisława Winnickiego,
Prokopa Koczana,
Bazylego Pawluka,
Teofili Andruszkiewiczowej,
Aleksandra Gofryka,
Jana Smagały,
Rudolfa Pachmarskiego,
Wiktoryi Grefnerowej,
Maryi Kruszelnickiej,
Władysława Żebrowskiego,
Jana Cupryka,
Jana Kuźniarza,
Józefa Kowalskiego,
Franciszka Semenetza,
Maryi Panek,
Antoniego Hlebowicza,
Maryi Horakowej,
Pauliny Sawickiej,
Piotra Bara i
Wincentego Walaszkiewicza załatwiła przychylnie, wszystkie zaś inne petycye załatwiła odmownie.

Petycye gmin o zapomogi na budowę szkół.

Petycye:

gminy Sieniawy,
Hryniowa,
Suniowa,
Przekot,
Milczy,
Borysławia,
Zawadki,
Pakości,
Konieczkowy,
Nagórzan,
Wyspy,
Turzańska,
Kluwiniec,
Pietrycz,
Czaszyna,
Głębokiej,
gminy Żegiestowa,
Załoziec,
Wiejskiego,
Radyminiec.
Smalina,
Peczeniżyna,
Wydrny,
Zmienicy,
Skwarzawy,
Kamienopola,
Przedzielnicy,
Barwaldu,
Skoniatyna,
Białej,
Hryniowa,

o zapomogę lub pożyczkę na budowę szkoły przez Wysoki Sejm nie załatwione odstąpiliśmy pismem z dnia 16. Lutego 1886. c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia, która nam pismem z dnia 12. Kwietnia 1886. L. 4.998 oświadczyła, iż petycye te przesłała odnośnym Radom szkolnym do ocenienia, rozdzielenie zaś funduszów przeznaczonych na zapomogi i pożyczki dla gmin nastąpi dopiero po nadejściu wszystkich odnośnych próśb z całego kraju.

Petycye nauczycieli szkół ludowych o podwyższenie płacy.

Petycye nauczycieli i nauczycielek szkół ludowych:

Józefa Willimka o przyznanie mu 12 lat służby,

Alojzego Kapłońskiego z Szerzyn o przyznanie mu wyższej płacy,

Karoliny Cholewińskiej z Poręby Żegoty o przeniesienie ją na posadę z płacą 300 zł.

Wojciecha Guzaka i Franciszka Żmudy o podwyższenie im płacy z 420 zł. na 700 zł., przez Wysoki Sejm uchwałami z dnia 21. Grudnia 1885. i z dnia 12. Stycznia 1886 c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia odstąpione, zostały przez tęże odmownie załatwione.

Petycye adjunktów przy krajowych archiwach aktów grodzkich i ziemskich o podwyższenie płacy.

W tym przedmiocie Wydział krajowy przedkłada osobne sprawozdanie.

Petycya maszynisty Jana Günthera o stabilizowanie lub o nadanie posady woźnego.

Petycyą maszynisty Jana Günthera o stabilizowanie lub nadanie mu posady woźnego odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 29. Grudnia 1885. Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Wydział krajowy uchwałą z dnia 16. Lutego 1886. do LW. 584 odmówił prośbie o stabilizacyę i o nadanie posady woźnego, natomiast podwyższył mu płacę z 45 zł. na 50 zł. miesięcznie.

Departament IV.

Szef: Władysław hr. Badeni, Członek Wydziału krajowego.

A.) Najwyższe Sankcye w sprawach mytniczych.

Uchwały sankcyonowane.

Najwyższem postanowieniem z 14. Stycznia 1886. otrzymały Najwyższą Sankcyę uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta:

Radzie powiatowej w Rudkach na drodze powiatowej Komarzańsko-Gródeckiej;

Radzie powiatowej w Krośnie od mostu na rzece Wisłoku przy drodze z Krosna do Korczyny;

Radzie powiatowej w Nowym Sączu na drogach powiatowych Krzyżówka-Muszynka i Krzyżówka-Krynica-Muszyna;

Radzie powiatowej w Limanowy na drodze powiatowej Kamionecko-Stopnickiej;

Radzie powiatowej w Kolbuszowy na drodze powiatowej z Majdanu do Kolbuszowy;

Radzie powiatowej w Wadowicach od mostu na rzece Skawie przy drodze Wadowicko-Czernichowskiej i od mostu na rzece Skawie w Zembrzycach;

Wydziałowi powiatowemu w Dolinie na drodze Dolińsko-Węgierskiej;

Wydziałowi krajowemu na drodze gminnej Nowy Targ-Zakopane na rzecz utrzymania tej drogi;

Obszarowi dworskiemu w Ulwówku od przewozu przez rzekę Bug;

Gminie w Dobrowlanach od przewozu przez rzekę Łomnicę;

Obszarowi dworskiemu w Kutkorzu od mostu na rzece Pełtwi;

Obszarowi dworskiemu w Wiktorowie od mostu na rzece Łukwicy;

Gminie w Kamionce strumiłowej od mostu na rzece Bugu i od mostów na rzece Kamionce;

Obszarowi dworskiemu w Brzeźnicy radwańskiej wspólnie z obszarem dworskim w Czernichowie od przewozu przez rzekę Wisłę;

Gminie w Tyrawie solnej od przewozu przez rzekę San;

Obszarowi dworskiemu w Tropiu od przewozu przez rzekę Dunajec.

Najwyższem postanowieniem z 29. Stycznia 1886. otrzymały Najwyższą Sankcyę uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta:

Radzie powiatowej w Tłumaczu od mostu na potoku Strychańce;

Wydziałowi powiatowemu w Skałacie na drodze gminnej Grzymałów-Touste;

Obszarowi dworskiemu w Podłężu od przewozu przez rzekę Wisłę;

Obszarowi dworskiemu w Mogile od przewozu przez rzekę Wisłę;

Obszarowi dworskiemu w Kamieniu od przewozu przez rzekę Wisłę;

Gminie łącznie z obszarem dworskim w Podburzu od mostów w Podburzu;

Gminom w Krzywotułach starych i Krasiłówce wspólnie z obszarem dworskim w Krzywotułach starych od mostu na rzece Woronie;

Obszarowi dworskiemu w Medenicach od mostu na rzece Dniestrze.

Najwyższem postanowieniem z 1. Marca 1886. otrzymały Najwyższą Sankcyę uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta:

Radzie powiatowej w Brzesku na drodze powiatowej Słotwina-Szczurowa;

Radzie powiatowej w Stanisławowie od mostu na rzece Lipie;

Radzie powiatowej w Buczaczu na drodze powiatowej Buczacz-Potok złoty;

Radzie powiatowej w Chrzanowie na drodze powiatowej Wrocławskiej z Chrzanowa do Jaworzna;

Radzie powiatowej w Podhajcach na drodze powiatowej Podhajecko-Halickiej;

Radzie powiatowej w Drohobyczu na drodze powiatowej z Drohobycza przez Stebnik do Truskawca;

Wydziałowi powiatowemu w Czortkowie od mostu na rzece Serecie;

C. k. Skarbowi wojskowemu od mostu na rzece Wiarze w Krównikach;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą Ruska od mostu na rzece Pełtwi;

Obszarowi dworskiemu w Horodnicy od przewozu przez rzekę Dniestr;

Obszarowi dworskiemu w Linkowie od przewozu przez rzekę Dniestr;

Obszarowi dworskiemu w Zazulińcach od przewozu przez rzekę Dniestr;

Obszarowi dworskiemu w Lataczu od przewozu przez rzekę Dniestr;

Obszarowi dworskiemu w Lisowcach od mostu na rzece Serecie;

Gminie w Kaniowie starym od mostu na Wiśle a względnie od przewozu tamże;

Obszarowi dworskiemu w Nienowicach od mostu na rzece Wiszni;
Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Borku starym od mostu na rzece Ryjaku.

B) Uchwały niepodlegające Najwyższej Sankcyi.

Sprawa przełożenia drogi powiatowej Boguchwalsko-Strzyżowskiej na lewy brzeg Wisłoka.

Jak już Wys. Sejmowi w sprawozdaniu zeszłorocznem donieśliśmy, sprawa przełożenia drogi powiatowej Boguchwalsko-Strzyżowskiej w części z Czudca do Strzyżowa z prawego na lewy brzeg Wisłoka wzięła taki obrót, iż z powodu skonstatowanych technicznie przeszkód terenowych Wydział powiatowy Rzeszowski zgodnie z projektem wydelegowanego w tej sprawie naszego inżyniera, zamiast zbyt kosztownego przełożenia powyższej części drogi, oświadczył się za mniej kosztowną budową dwóch mostów w miejsce dotychczasowych przewozów pod Czudcem i pod Żarnowem.

Z kosztów budowy tych mostów obliczonych wraz z dojazdem na sumę około 25.000 zł., Wydział powiatowy deklarując się pokryć $^1/_3$ część z funduszów powiatowych, żąda przyjęcia $^1/_3$ części na fundusz krajowy, a $^1/_3$ części na skarb Państwa.

Wydział krajowy, uznając niemożność wyłącznego pokrycia tak znacznych kosztów z funduszów powiatu Rzeszowskiego, odniósł się do c. k. Namiestnictwa z oświadczeniem ze swej strony gotowości przyjęcia $^1/_3$ części tych kosztów na fundusz krajowy, jeżeliby c. k. Namiestnictwo, ze względu na ważność tej drogi dla celów wojskowych, u c. k. Rządu przyjęcie dalszej trzeciej części na skarb Państwa wyjednało.

Na odnośną odezwę nie otrzymał jednak Wydział krajowy dotąd odpowiedzi, przeto poruszył sprawę tę ponownie u c. k. Rządu.

Sprawa budowy drogi z Czarnego Dunajca do stacyi kolejowej w Chabówce.

W przedmiocie budowy drogi z Czarnego Dunajca do stacyi kolejowej w Chabówce donieśliśmy już Wys. Sejmowi, że w tej sprawie poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu w Nowym Targu przeprowadzenie dochodzenia z gminami i ze stronami podpisanemi na petycyi.

Dochodzenie to nie wykazało wszelako, iżby wniesiona petycya była wyrazem życzeń większości mieszkańców okolicznych, lub żeby budowa drogi tej leżała w interesie powiatu Nowotarskiego — bowiem przy rozprawie protokolarnej przeprowadzonej w Lutym i Marcu b. r. z zastępcami podpisanych na petycyi gmin: Wróblówki, Starego-Bystrego, Chochołowa, Odrowąża i Cichego, gminy te oświadczyły się przeciw potrzebie budowy tej drogi i odmówiły ze swej strony jakichkolwiek datków lub zobowiązań na ten cel. Jedynie gmina Czarny Dunajec obstawała przy treści petycyi. Rada powiatowa zaś do objawienia zdania w tej sprawie w pierwszym rzędzie powołana, uchwałą z dnia 8. Kwietnia b. r. oświadczyła się również przeciw potrzebie budowy tej drogi, mogącej na 72 gmin powiatu służyć zaledwie do użytku 6 gmin i odmówiła wszelkich na ten cel datków z funduszu powiatowego.

W tym stanie rzeczy Wydział krajowy ograniczył się w tej sprawie jedynie do zarządzenia naprawy istniejącej drogi gminnej z Czarnego Dunajca do Chabówki przez strony do tego obowiązane, polecając Wydziałowi powiatowemu, ażeby w razie potrzeby odniósł się do c. k. Starostwa o zarządzenie środków przymusowych.

Sprawa uregulowania prawa poboru szutru z rzek publicznych.

Ze sprawozdania naszego z r. z. wiadomo Wys. Sejmowi, iż Wydział krajowy po wydaniu przez c. k. Namiestnictwo instrukcyi dla władz podwładnych w sprawie postępowania przy poborze szutru z rzek uregulowanych, podniósł także sprawę uregulowania praw poboru szutru z rzek nie wchodzących w system regulacyjny.

W tym względzie oznajmiło jednak c. k. Namiestnictwo w odezwie z 27. Lipca 1886. L. 17.597, iż uregulowanie prawa tego nie da się uskutecznić, ponieważ ścisłe określenie łożyska rzek nieuregulowanych i oznaczenie średniego stanu wody, na podstawie obowiązującej ustawy wodnej, w drodze administracyjnej jest niemożliwe.

Wezwania do c. k. Rządu wystosowane i sprawy temuż do załatwienia przekazane.

Sprawa wyjednania u Rządu zmiany statutu organizacyjnego kolei państwowych w Galicyi co do języka urzędowego dla niższej służby kolejowej.

Na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia 1886. powziął Wys. Sejm następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ponowił starania u c. k. Rządu o stopniowe zmiany statutu organizacyjnego kolei państwowych w Galicyi, a szczególniej, o ile one dotyczyć mogą języka urzędowego dla niższej służby kolejowej, w duchu uwag w niniejszem sprawozdaniu zawartych.“

W wykonaniu uchwały tej Wydział krajowy odniósł się w tej sprawie do Prezydyum generalnej Dyrekcyi austr. kolei państwowych, a w odpowiedzi na odezwę swą otrzymał za pośrednictwem Prezydyum Namiestnictwa zawiadomienie o decyzyi c. k. Ministerstwa handlu, powziętej na skutek uchwały sejmowej.

Alegat 28. Treść decyzyi tej w odpisie przedkładamy.

Taryfy kolejowe.

Na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie wyczerpujących studyów nad modyfikacyą taryf różniczkowych na kolejach żelaznych dotychczas w kraju naszym obowiązujących, a zarazem poleca się Wydziałowi krajowemu, aby bezustannie ponawiał starania u c. k. Rządu w celu zrównania na kolejach galicyjskich taryf dla produktów zagranicznych z taryfami dla produktów krajowych ustanowionemi.“

Przystępując do wykonania tej uchwały, Wydział kraj. poruczył przeprowadzenie powyższych studyów fachowych Drowi Antoniemu Donimirskiemu w Wiedniu.

Obszerna ta i mozolna praca jest, wedle otrzymanych wiadomości, na ukończeniu.

Sprawa budowy kolei Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki.

Na posiedzeniu dnia 20. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

I. „Budowę kolei Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki, jako dla znacznej części naszego kraju potrzebnej i użytecznej, Sejm poleca ponownie c. k. Rządowi do uwzględnienia i poparcia wszelkiemi przysługującemi Mu środkami.“

II. „Poleca się Wydziałowi krajowemu by w razie, jeżeli budowa kolei Śniatyn-Horodenka Zaleszczyki przez subwencyonowanie jej ze skarbu Państwa zapewnioną zostanie, przedłożył Sejmowi w swoim czasie odpowiednie wnioski co do wysokości subwencyi krajowej i sposobu jej udzielenia.“

Na zapytanie Wydziału krajowego o decyzyę Rządu w sprawie powyższej, zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa o odpowiedzi udzielonej Jakóbowi baronowi Romaszkanowi, właścicielowi Horodenki w tej samej sprawie na tegoż podanie wniesione do Najw. Tronu o poparcie projektu budowy kolei lokalnej Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki przez przyczynienie się skarbu Państwa do dostarczenia kapitału na budowę tej kolei w kwocie 800.000 zł.

Alegat 29. Odpis tej odpowiedzi przedkładamy, a wynika z niej, że na teraz Wydział krajowy wniosków dodatnich w tej sprawie nie jest w możności Wys. Sejmowi przedłożyć.

Sprawa budowy kolei żelaznej Dobra-Wieliczka.

Na skutek petycyi Wydziałów powiatowych w Krakowie, Limanowej i Wieliczce powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z 23. Października 1884. następującą uchwałę:

„Sejm uważa projektowaną kolej żelazną Dobra-Wieliczka dla ekonomicznych interesów kraju użyteczną i poleca projekt ten c. k. Rządowi do uwzględnienia i poparcia wszelkiemi możliwemi środkami.“

W tej sprawie otrzymał Wydział krajowy zawiadomienie c. k. Ministerstwa handlu tej treści, że „zgodnie z zapatrywaniem Wys. Sejmu także ze swej strony bynajmniej nie zapoznaje użyteczności pomienionej kolei lokalnej dla ekonomicznych interesów kraju i dla tego w uznaniu korzyści ekonomicznych wykonaniu budowy kolei Dobra-Wieliczka chętnie użyczy swego poparcia, a to przez przyznanie koncesyi i ułatwień w ustawie (z 25. Maja 1880. Nr. 56 dz. u. p.) dla kolei lokalnych wskazanych, jakoteż w każdy inny w zakresie administracyjnym możliwy sposób, skoro interesenci zbiorą potrzebne do wykonania tego przedsiębiorstwa środki pieniężne i należycie to wykażą. W razie jednakże, gdyby podjęte zostały starania o uzyskanie bezpośredniego poparcia z funduszów państwowych dla budowy rzeczonej kolei, starania te nie miałyby na teraz widoków na uwzględnienie, gdyż ciężary jakie w ostatnich latach Państwo na budowle kolejowe przyjęło, doszły już do znacznej wysokości, a w najnowszym czasie poniesione zostały w tym kierunku w szczególności dla Galicyi tak znaczne ofiary, że wśród danych stosunków uzyskanie ponownych subwencyi państwowych na cele budowy kolei żelaznych w Galicyi staje się na teraz niemożliwem.“

Sprawa budowy koleji z Tarnopola w kierunku południowym.

W sprawie budowy koleji z Tarnopola w kierunku południowym, która według oznajmienia c. k. Prezydyum Namiestnictwa jeszcze w r. 1884. przedstawioną została c. k. Ministerstwu handlu, nie nadeszła dotąd decyzya c. k. Rządu, a to pomimo ponownego przypomnienia przez nas tej sprawy.

Petycye przez Wys. Sejm nie załatwione a przekazane Wydziałowi krajowemu do załatwienia uchwałą z 23 Stycznia 1886.

Na petycyę Reprezentacyi powiatu Sądeckiego i gmin Starego Sącza i w Piwniczny o zatrzymanie, z odbudowaniem mostu na Popradzie, na stacyi mytniczej pod Starym Sączem dotychczasowej taryfy, oznajmiliśmy, iż rzeczona taryfa z odbudowaniem mostu na Popradzie zmienioną nie zostanie.

W załatwieniu petycyi Wydziału powiatowego w Trembowli, względem dalszego omycenia drogi powiatowej Trembowelsko-Budzanowskiej, objaśniliśmy tenże Wydział powiatowy w warunkach, pod którymi ubiegać się może o nadanie żądanej koncesyi mytniczej.

Na petycyę obszaru dworskiego w Horodnicy o udzielenie koncesyi mytniczej od przewozu przez rzekę Dniestr, zawiadomiliśmy że żądana koncesya przyzwoloną została na posiedzeniu Wys. Sejmu z 12. Stycznia 1886.

Petycyę gminy Załukiew łącznie z tamtejszym obszarem dworskim o nadanie koncesyi na pobór myta od mostu na rzece Łuka, udzieliliśmy Wydziałowi powiatowemu w Stanisławowie do zbadania warunków żądanej koncesyi.

Petycyę gmin Stryjówki, Ochrymowce, Zarudzia i Wałachówki o przeniesienie zapory mytniczej na drodze krajowej Tarnopolsko-Zbaraskiej, załatwiliśmy oznajmieniem, że gdy ustanowienie zapory mytniczej nastąpiło z szczególniejszem uwzględnieniem gmin interesowanych w punkcie dla nich dogodnym, Wydział krajowy wniesionej prośby uwzględnić nie może.

Załatwiając petycyę probostwa w Staromiejszczyźnie o uwolnienie od opłaty myta w Podwołoczyskach, objaśniliśmy o przysługujących petentowi, z mocy obowiązujących przepisow mytniczych, specyalnych uwolnieniach od opłaty myta.

W sprawie poboru myta od mostu na rzece Siwce przy drodze dojazdowej do dworca kolejowego w Krechowicach, przedkładamy osobne sprawozdanie, z wnioskiem na odnowienie wygasłej koncesyi.

Petycyę gmin powiatu Kałuskiego:

Siwki kałuskiej, Ugorsthal, Mościska, Zawadki, Kropiwnik i Hołynia o zniesienie zapory mytniczej na drodze rządowej z Kałusza do Doliny w Hołyniu, odstąpiliśmy c. k. Namiestnictwu do załatwienia.

Petycye Reprezentacyj powiatowych w Brzeżanach, Podhajcach i Skałacie, Reprezentacyi miast Brzeżan, Podhajec i Rohatyna tudzież mieszkańców powiatów Rohatyńskiego, Brzeżańskiego i Podhajeckiego w sprawie budowy koleji ze Stryja na Chodorów, Rohatyn, Brzeżany, Kozowę, Mikulińce, Kopeczyńce, Grzymałów, Kałahorówkę do granicy rosyjskiej z odnogami Brzeżany-Podhajce i Mikulińce-Chorostków udzieliliśmy c. k. Prezydyum Namiestnictwa i otrzymaliśmy odpowiedź, że sprawa powyższa przedstawioną została JE. panu Ministrowi handlu, który jednak dotąd nie powziął decyzyi w tej mierze.

Petycyę gminy Balicze podróżne o subwencyę na rekonstrukcyę drogi gminnej do Bolechowa przesłaliśmy Wydziałowi powiatowemu

Żydaczowskiemu z oznajmieniem, iż prośba ta mogłaby ewentualnie być wziętą pod uwagę tylko na podstawie przepisów okólnika Wydziału krajowego z 22. Grudnia 1882. L. 51432. Doniesienia o zastosowaniu się Reprezentacyi powiatowej i strony interesowanej do warunków tego okólnika dotąd nie otrzymaliśmy.

Petycyę gmin Łososiny górnej, Piekiełka, Rupniowa, Szyku i Koszar o subwencyę 3.600 zł. na rekonstrukcyę dróg gminnych, załatwiliśmy odmownie, z powodu iż petycya ta nie była poparta w sposób przepisany okólnikiem naszym z 22. Grudnia 1882. L. 51432.

Sprawa wniesionych do Wys. Sejmu petycyj Wydziałów powiatowych Sanockiego, Buczackiego, Jasielskiego, Mieleckiego, Łańcuckiego, Złoczowskiego i Bohorodczańskiego o zmianę ustawy co do sadzenia drzew przy drogach publicznych pozostaje w ścisłym związku z memoryałem galicyjskiego Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego, wniesionym w tym samym przedmiocie do Wydziału krajowego.

Ze względu, iż ewentualny projekt zmiany obowiązujących w tej mierze przepisów obejmowaćby miał w myśl memoryału także drogi rządowe, udzielił Wydział krajowy memoryał ten c. k. Namiestnictwu dla objawienia zdania — i zawiadomił o tem wyż pomienione Wydziały powiatowe na skutek wniesionych przez nie petycyj.

Po otrzymaniu odpowiedzi c. k. Namiestnictwa poweźmie Wydział krajowy dalszą w tej sprawie decyzyę.

Petycya gminy Jaworowa o budowę drogi Rawa-Jaworów-Sądowa-Wisznia i uznanie jej za drogę krajową. Jakkolwiek gmina m. Jaworowa petycyonowała do Wys. Sejmu o uznanie drogi z Jaworowa do Sądowej Wiszni jako drogi krajowej, to Reprezentacya powiatu Jaworowskiego objawiła następnie zamiar budowania jej jako drogi gminnej subwencyonowanej.

Dalszy przeto przebieg tej sprawy zależeć będzie od wykonania warunków okólnikiem Wydziału krajowego z 22. Grudnia 1882. L. 51.432. przepisanych. Petycya obszarów dworskich i gmin Wolica, Dworce, Butyny, i Przystań o przywrócenie komunikacyi na rzece Racie.

Wydział krajowy już w skutek wniesionych doń bezpośrednio zażaleń polecił Wydziałowi powiatowemu zarządzenie odbudowania zniszczonego jeszcze w r. 1884. mostu na Racie w Mostach wielkich.

W załatwieniu zatem wniesionej w tej sprawie petycyi sejmowej wydał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu ponowne w tym kierunku polecenie.

Petycyę Piotra Kwaśniewskiego i Henryka Rutkowskiego, byłych przedsiębiorców budowy mostu w r. 1867 na Sanie w Jarosławiu o wypłatę reszty należytości nadkosztorysowej w kwocie 761 zł. 48 ct. przypadającej do zwrotu od dotyczącej ówczesnej konkurencyi drogi kraj. Bełzec-Jarosławskiej zwrócono petentom bez skutku zgodnie z poprzedniemi intymacyami, Wydziału krajowego, w których już niejednokrotnie petentom oznajmiono, iż Wydział krajowy nie jest kompetentnym do jakiegokolwiek zarządzenia w tej sprawie, i że ściągnięcie kwoty tej od konkurencyi zawisło od ostatecznego załatwienia rachunków konkurencyjnych przez c. k. Namiestnictwo.

Petycya W. Awita Wilkoszewskiego właściciela dóbr Toporzyska o wywłaszczenie gruntów i budowę publicznych dojazdów kolejowych do stacyi w Makowie, Osielcu i Jordanowie. Budowa dojazdu kolejowego do stacyi w Osielcu jest w toku i będzie w b. r. wykończoną, zaś budowa dojazdów do stacyi w Makowie i Jordanowie nie przyszła do skutku dla braku wniosku Rady powiatowej Myślenickiej przepisanego §. 5. ustawy kraj. z dnia 15. Kwietnia 1881. Dz. u. kr. Nr. 46.

Petycyę emeryt. konduktora Alojzego Hlawatego o wliczenie mu lat służby wojskowej do emerytury zwróciliśmy petentowi bez skutku za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Horodence.

Br. Seweryn Brunicki w petycyi swej wzniesionej do Wysokiego Sejmu domagał się wezwania c. k. Rządu, aby opłaty od połączeń telefonicznych, zwłaszcza zaś, jeźli takowe służyć mają celom rolniczo-gospodarczym, uchylił.

Powyższą petycyę, jako w Izbie nie załatwioną zwrócił Wydział krajowy petentowi.

Petycyę Br. Franciszka Battaglii emerytowanego kontrolora c. k. Urzędu podatkowego o udzielenie mu posady konduktora drogowego lub zapomogi, załatwiono odmownie.

Petycya Seliga Spierera, Salamona Fella i Nachmana Sternhella o wypłatę 893 zł. 47 ct., za dostawę szutru i roboty budowlane na drogach kraj. Sielec-Zaleszczyki i Horodenka-Załucze. Wydział krajowy polecił Wydziałowi powiatowemu w Horodence zawiadomić Seliga Spierera, Salamona Fella i Nachmana Sternhella, iż Wys. Sejm nie załatwił ich petycyi o wypłatę 893 zł. 47 ct. za dostawę szutru i roboty budowlane na drogach kraj. Sielec-Zaleszczyki i Horodenka-Załucze.

Petycyę p. Sabiny Niewiadomskiej wdowy po inżynierze okręgowym dróg krajowych o podwyższenie emerytury zwrócił Wydział krajowy petentce bez skutku.

I. Drogi krajowe.

A. Konserwacya i rekonstrukcya na drogach krajowych dawniej zbudowanych.

Oprócz zwykłych robót konserwacyjnych wykonanych w ciągu roku 1885/6, uskuteczniono w tym czesie na drogach krajowych z funduszu przeznaczonego na konserwacyę, następujące ważniejsze roboty rekonstrukcyjne:

I. Na drodze Strusów-Buczacz.

Uregulowano tor drogowy do jednostajnej ośmio-metrowej szerokości, oraz przesypano pokład kamienny w długości 10. kilometrów, przyczem wydobyto z dawnego pokładu spodniego 513 m. sz. kamienia dla dalszego użytku konserwacyjnego.

II. Na drodze Monasterzyska Czortków.

Przeprowadzono takąż samą regulacyę na długości 10. kilom., przyczem uzyskano ze starego pokładu 650 m. sz. kamienia.

III. Na drodze Buczacz-Tłuste.

Wykonano jak na poprzednich drogach rekonstrukcyę na długości 9. kilometrów, a z dawnego pokładu uzyskano 550 m. sz. kamienia.

IV. Na drodze Tarnopol-Podwołoczyska.

Przeprowadzono również naprawę drogi na długości 17. kilometrów i wydobyto ze starego pokładu 2.360 m. sz. kamienia dla dalszego użytku konserwacyjnego.

V. Na drodze Zaleszczyki-Skała.

Przełożono drogę w III. kilometrze w długości 130 m. b. i wybudowano nowy most celem zniesienia odkrytego przejazdu przez potok.

VI. Na drodze Zakliczyn-Sącz-Niedzica.

Na drodze tej Wydział krajowy z uwagi, że c. k. Rząd przyznał subwencyę 17.100 zł. na rzecz przełożenia drogi celem zmniejszenia spadków na górach w Zabełczu i Kobylu, postanowił zarządzić znaczne te roboty regulacyjne i spodziewa się wykonać je z dotacyi na konserwacyę dróg krajowych.

Roboty około przełożenia drogi w Zabełczu są już obecnie w trzech czwartych częściach wykonane, drugie zaś przełożenie drogi w Kobylu zamierzamy wykonać ze zwykłych funduszów konserwacyjnych w ciągu roku 1887.

VII. Na drodze Przemyśl-Sanok.

Zmieniono w długości 400 m. b. kierunek drogi i podwyższono tor drogowy nasypem celem zabezpieczenia go od zamulenia przez potoki dopływające z przyległej góry. Uregulowano też drogę na dalszej dwukilometrowej przestrzeni celem zabezpieczenia jej od usuwania się, przyczem zmniejszono tam także spadki.

VIII. Na drodze Sieleo-Zaleszczyki.

Przełożono w zupełności drogę na trzech kilometrach na gruntach Pobereża i Strychaniec koło Maryampola, w skutek czego droga skróciła się o 457 m. b. a nadto odsunięta została od brzegów Dniestru corocznie niemal lodami zanoszonych i uszkadzanych. Z powodu tej zmiany trasy ustała też potrzeba utrzymywania wzdłuż Dniestru poręczy drogowych na przestrzeni przeszło 1.000 m. b.

B. Nowe budowy i przebudowania.

a) Roboty wykonane w r. 1885.

I. Na drodze Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie.

a) Wykończono ostatecznie część drogi między Niskiem a Rozwadowem i wykonano potrzebne tam jeszcze zabezpieczenia, poręcze, domek mytniczy i t. d.;

b) zbudowano od Rozwadowa ku Turbi 250 m. b. drogi;

c) przygotowano na składach w Rozwadowie i Turbi szuter na budowę dalszych dwóch kilometrów drogi;

d) ukończono studya techniczne i ustalono trasę między Zaleszanami a Nadbrzeziem w długości 25 kilometrów;

e) na przestrzeni od Trześni ku Turbi wykonano roboty ziemne w długości 3 kilometrów;

f) przygotowano do budowy tejże przestrzeni 2.820 m. sz. kamienia, z których 2.700 m. sz. musiały być sprowadzone z Królestwa polskiego i przeprawione przez Wisłę;

g) Przygotowano wreszcie $^3/_4$ materyału drzewnego potrzebnego do budowy znaczniejszego mostu na Trześniówce.

II. Na drodze Lwów-Stojanów.

a) Oddział Lwowski:

Wybudowano pozostałe w powiecie Żółkiewskim 7 kilometrów 400 m. drogi.

b) Oddział Kamionecki.

Wybudowano pozostałe w powiecie Kamioneckim 1 kilometr 250 m. b. drogi. Nadto prowadzono budowę między Radziechowem a Stojanowem w długości 1 kilometr 500 m. b. oraz wybudowano cegielnię w Stojanowie i wypalono w niej materyał do budowy pół kilometra drogi.

b. Roboty wykonane w roku 1886.

I. Na drodze Zakliczyn-Sącz-Niedzica.

Przystąpiono z początkiem roku 1886. do budowy mostu na Popradzie. Robota ta jest już obecnie na ukończeniu tak, że most będzie przed końcem roku zupełnie wybudowany i oddany do publicznego użytku.

II. Na drodze Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie.

a) Zbudowano 4 nowe kilometry;

b) Zbudowano na rzece Trześniówce most 63 metrów długi, 5 metrów wysoki;

c) Przygotowano do dalszej budowy drogi w r. 1887. 1700 met. sz. kamienia, którego 1.100 m. sz. musiały być sprowadzone z Królewstwa Polskiego;

d) wykonano nasyp 3 metry wysoki w długości 500 m. b.

Wybudowana przestrzeń drogi między Niskiem a Nadbrzeziem wyniesie z końcem roku 1886., 15 kilometrów. Ma ona jednak dwie przerwy, a to jednę między Trześnią a Gorzycami, drugą zaś między Rozwadowem a Zaleszanami.

III. Na drodze Lwów-Stojanów.

a) Wybudowano w oddziale Kamioneckim między Radziechowem a Stojanowem dalsze 1 kilometr 800 m. b. tak, że z końcem roku 1886. długość wybudowanej już drogi między Lwowem (Zboiska) a Stojanowem wynosić będzie 67 kilometrów 880 m. b.

b) Przygotowano cegłę potrzebną dla wybudowania następnych czterech kilometrów.

c) Wykonano nasyp ziemny na grobli Stojanowskiej w długości 1.200 m. b.

IV. Na drodze Borszczów-Jezierzany-Kolędziany

Wykończono w zupełności 5 kilometrów 300 m. b. drogi, to jest, 4 kilometry 100 m. b. od Borszczowa ku Jezierzanom zaś 1 kilometr 200 m. b. w samem miasteczku Jezierzany nadto wyłamano 2.700 m. sz. kamienia z których wywieziono na plac budowy 800 m. sz.

c) Roboty projektowane na rok 1887.

1. Na nowych drogach.

I. Na drodze Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie.

Zamierzamy wybudować na tej drodze 4 dalsze kilometry między Trześnią a Gorzycami wraz z przypadającym tu mostem na Łęgu 90 m. b. długim, jeżeli projektowana równocześnie regulacya tej rzeki o tyle postąpi iż budowa mostu stanie się możliwą. Preliminarz kosztu tych robót wynosi 73.000 zł. Gdyby jednak w regulacyi rzeki zaszła zwłoka musielibyśmy na razie prowadzić budowę między Zaleszanami a Rozwadowem.

II. Na drodze Lwów-Stojanów.

Postanowiliśmy przeprowadzić budowę dalszych czterech kilometrów na które cegła jest już przygotowana, to jest dwa kilometry od Stojanowa, a drugie dwa od Radziechowa.

Niemniej zamiarem jest naszym sprodukować cegłę na budowę ostatnich czterech kilometrów i wybudować wszystkie mosty na całej przestrzeni między Radziechowem a Stojanowem, na które potrzebny materyał jest już zakontraktowany kosztorys tych robót wynosi 33.000 zł.

III. Na drodze Borszczów-Jezierzany-Kolędziany.

Zamierzamy wybudować nowych 6 kilometrów 800 m. b. drogi, a to: 6 kilometrów 100 m. b. od Borszczowa ku Jezierzanom i 700 m. b. w samem miasteczku Jezierzany. W ten sposób w ciągu roku 1887. wybudowana by była cała przestrzeń między Borszczowem a Jezierzanami w długości 12 kilometrów 300 m. b.

Koszt tych robót preliminowany jest na 44.000 zł.

Koszta zamierzonej roboty wyniosą:

na drodze	Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie . .	73.000 zł.
„	„ Lwów-Stojanów	33.000 „
„	„ Borszczów-Jezierzany-Kolędziany .	44.000 „
	Razem . .	150.000 zł.

zgodnie przeto z wykazaną potrzebą wstawia Wydział krajowy w preliminarz na budowę nowych dróg w r. 1887. sumę 150.000 zł.

Po wykonaniu zamierzonych robót na wyżej wymienionych drogach pozostałyby na lata przyszłe następujące przestrzenie do budowy:

a) na drogach rozpoczętych:

1. Rzeszów Nadbrzezie . . .	14 klm.
2. Lwów-Stojanów	4 klm.
3. Borszczów-Kolędziany . . .	10 klm. 400 m.

b) na drogach nierozpoczętych:

Kańczuga-Szklary	26 klm.
razem . .	54 klm. 400 m. b.

2. Na drogach dawniej istniejących.

a) Na drodze Zakliczyn-Sącz-Niedzica zamierzamy wykończyć przełożenie drogi w Zabełczu i przystąpić do przełożenia drogi w Kobylu, nie żądając na to jak już powyż była wzmianka oddzielnej dotacyi z funduszu krajowego.

b) Na drodze Horodenka-Śniatyn-Załucze już dziś musimy podnieść potrzebę wybudowania nowego mostu na Prucie pod Śniatynem. Do roku 1874. przebycie Prutu między stacyą koleji w Załuczu a Śniatynem odbywało się promem.

W tym roku z powodu licznych skarg na utrudnienia i przerwy we ważnej tej komunikacyi, Wydział krajowy był zniewolony przystąpić do budowy mostu prowizorycznego, pomimo że regulacya samego Prutu przez c. k. Rząd wówczas zarządzona, była jeszcze w toku. Przy postanowieniu miejsca na ten most miano na uwadze te zmiany w korycie Prutu, których c. k. Rząd wskutek swych robót regulacyjnych spodziewał się.

Nadzieje jednak c. k. Rządu wskutek ograniczenia robót na zbyt małej tylko przestrzeni nie zupełnie dopisały. Spodziewane bowiem zmiany w korycie rzeki nie nastąpiły, wskutek czego i most nasz prowizoryczny nie znajduje się w miejscu dla siebie bezpiecznem i dla tego dla mostu stałego musi być wyznaczone miejsce inne, z uwzględnieniem dzisiejszego faktycznego stanu koryta rzeki.

Mniemamy wszakże, iż obecny most prowizoryczny, istniejący od lat dwunastu, parę lat jeszcze postoi i dla tego budowę nowego mostu z powodu znacznego kosztu owego zamierzamy rozłożyć na czas lat dwóch lub trzech. W roku 1887. rozpoczniemy budowę filarów murowanych pod most nowy, mamy jednak nadzieję, że koszta częściowe robót na ten pierwszy rok przypadające zdołamy pokryć z dotacyi na zwykłe roboty konserwacyjne i zgodnie z tem naszem przypuszczeniem nie preliminujemy nic w budżecie krajowym na pokrycie tego nadzwyczajnego w r. 1887. wydatku.

Uwagi o kosztach utrzymania dróg krajowych w sprawozdaniu komisyi budżetowej z roku 1885/6 zawarte, oraz zarzuty w tym przedmiocie przez p. sprawozdawcę komisyi budżetowej i p. posła kołomyjskiego na posiedzeniu sejmowem z d. 22. Stycznia 1886 podniesione.

W sprawozdaniu o przedłożonym przez Wydział krajowy Wys. Sejmowi preliminarzu drogowym na rok 1886 (str. 5. Aleg. Nr. 157. st. Spr.) zwróciła komisya budżetowa uwagę Wydziału krajowego na możność obniżenia kosztu utrzymania dróg krajowych zapytując:

1. „czy nie dałoby się zmniejszyć przeznaczoną do tej pory ilość kamienia do konserwy kilometra, jeżeli na dawniej zbudowanych drogach pokład już jest o tyle ustalony, iż dalszego wzmocnienia nie potrzebuje;

2. czy obniżenie dochodu z myt nie wskazuje na fakt, że wskutek powstania nowych kolei na wielu drogach kraj. frekwencya się zmniejszyła i czy wskutek tego nie można by ograniczyć materyału konserwacyjnego do mniejszej ilości?“.

Na zapytania te odpowiedział był już w części Szef Dep. IV. Wydziału kraj. na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886 oświadczeniem, że:

Co do 1. pokład kamienny nie jest dotąd dostatecznie ustalony albowiem:

a) drogi krajowe przed oddaniem ich przez c. k. Rząd Wydziałowi kraj. nie były konserwowane przez 5 lub 6 lat;

b) że z sumy 1,250.000 zł., uznanej przez Wys. Sejm za potrzebną na rekonstrukcyę dróg powyższych, została na ten cel tylko mała część wydaną, zaś rekonstrukcya ta postępuje ciągle stopniowo i zwolna i to ze zwykłej dotacyi — tylko na utrzymanie dróg przeznaczonej;

c) że studya graficzne pokładów kamiennych wskazują, iż ostateczne wzmocnienie pokładu dotąd nie zostało osiągnięte, a wreszcie;

d) że od kosztorysów w r. 1872 Wys. Sejmowi przez Wydział kraj. przedłożonych, przy budowie zaoszczędzono okrągłą sumę 700.000 zł., z tąd też uzasadniony jest wniosek, że grubość pokładu kamiennego przy budowie musiała być ograniczoną do najściślejszej konieczności.

Nie dostateczne zatem zasilanie tego pokładu przez 1 lub 2 lata, groziłoby deteryoracyą dróg dziś w dobrym stanie będących.

Co do 2. Zmniejszenie dochodu z myt na drogach równoległych do kolei nie daje dostatecznej podstawy do przypuszczenia jakoby z tego powodu koszt konserwacyi dróg mógł być zmniejszony, albowiem;

α) Jakkolwiek wskutek wybudowania kolei transwersalnej i sokalskiej, na niektórych drogach frekwencya mogła się zmniejszyć, jednak zawsze jest ona teraz większą, aniżeli przed 6 lub 10 laty była.

W latach zaś ubiegłych, w których frekwencya stopniowo się zwiększała, Wydział krajowy nie żądał z tego powodu podniesienia kredytu na zwiększone koszta utrzymania dróg kraj., nie może więc zgodzić się dziś na zniżenie tego kredytu przy każdem, choćby najmniej znacznem zmniejszeniu się frekwencyi poprzednio zwiększonej.

β) Wysokość czynszów z myt nie zawsze zależy od długości omyconej przestrzeni, a tem samem nie zawsze jest miarą kosztów utrzymania omyconej przestrzeni, jak np. przestrzeń jednego kilm. drogi w Podwołoczyskach przynosiła dawniej dochodu 12.000 zł. Myto to spadło obecnie o połowę, podczas gdy równoczesne obniżenie kosztu utrzymania tego kilometra wynosi najwięcej 200 zł.

Znaczne dawniej dochody z myta mostowego pod Jarosławiem i Tłumaczem spadły obecnie również, a mimo to konwersacya tych mostów kosztować będzie niemal tyle, ile dawniej kosztowała.

Głównie jednak podniósł Szef Departamentu IV., że gdy w roku 1874 Wysoki Sejm przyzwolił na utrzymanie 1.280 kilom. dróg krajowych kwotę . . . . . 445.500 zł.
to w roku 1885 przyzwolił na utrzymanie 1.705 kilometrów,
zatem więcej o 425 kilom. kwotę . . . . . 457.000 „
przeto więcej tylko o . . . . . 11.500 zł.

Zważywszy zaś, że dochody z myt w roku 1874 czyniły tylko 140.000 zł., zaś w roku 1885 czyniły one kwotę 224.000 zł. okazuje się, że do konserwacyi dróg krajowych dopłacił kraj w r. 1874 kwotę . . . . . 305.500 zł.
zaś w r. 1885 kwotę . . . . . 233.000 „
przeto dopłacił w r. 1885 mniej o . . . . . 72.500 „
a to pomimo, że w roku tym było 425 kilometrów więcej dróg do utrzymania, aniżeli w roku 1874.

P. posłowi kołomyjskiemu zaś wykazał Szef Dep. IV. Wydziału krajowego, że wynik jego porównania między kosztami konserwacyi jednego kilom. drogi krajowej a rządowej jest mylnym z powodu, że koszt dróg rządowych przez niego przytoczony, niezgodny jest z cyframi zamknięcia rachunków przedłożonego Radzie państwa.

Z porównania bowiem cyfer wykazanych w zamknięciach rachunkowych za rok 1882 tak Parlamentowi wiedeńskiemu jak i Wysokiemu Sejmowi przedłożonych wynika, że koszt utrzymania dróg krajowych nie jest droższym, lecz tańszym od dróg rządowych. Zważyć przytem należy, iż koszt dróg krajowych był mniejszym pomimo, że w północnej części kraju, zupełnie pozbawionej kamienia, znajduje się przeszło 400 kilometrów dróg krajowych, przeważnie w ostatnich latach zbudowanych, z których każdy kilometr kosztuje znacznie więcej, aniżeli koszt przeciętny wszystkich dróg i te to właśnie swieżo przybyłe drogi tak bardzo wpłynęły i ciągle wpływają na podniesienie średniego kosztu jednego kilometra w góle.

P. sprawozdawca komisyi budżetowej jednak mimo tych wywodów, jakby nie zważając na powyższe autentyczne cyfry wykazujące, że fundusz krajowy obecnie na utrzymanie tak znacznie zwiększonej ilości dróg krajowych o kilkadziesiąt tysięcy zł. mniej wydaje, aniżeli wydawał przed laty 12., w końcowem swem przemówieniu ponownie podniósł potrzebę zaleconą Wydziałowi krajowemu w sprawozdaniu komisyi budżetowej studyowania możności zmniejszenia kosztów konserwacyi dróg krajowych, jakoby wcale niestudyowanej, pomijając zupełnem milczeniem powyższe tak dodatnie rezultaty w tym właśnie kierunku przez Wydział krajowy już osiągnięte.

Wydział krajowy pragnąc wywiązać się z uwag, zalecających przeprowadzenie studyów w kierunku dalszych oszczędności, zarządził ścisłe badania w tym kierunku i doszedł do rezultatu potwierdzającego oświadczenie Szefa Dep. IV. na posiedzeniu z 22. Stycznia 1886. złożone, według którego dalsza redukcya kosztów na konserwacyę dróg krajowych w najbliższych latach jest nie dopuszczalną.

W jakim bowiem stanie znajdowały się w roku 1874 drogi krajowe od c. k. Rządu niedawno odebrane, Wysokiemu Sejmowi dokładnie jest już wiadomem. Stan tych dróg musiał być przez Wysoki Sejm uznany za opłakany, skoro przyzwolono wówczas sumę 1,250.000 zł. na ich rekonstrukcyę. Otóż z wyznaczonej na ten cel dotacyi 1,250.000 zł. zużył Wydział krajowy tylko częściową kwotę 173.109 zł., a mianowicie na drogę:

1.	Barańską	9.818 zł.	— ct.
2.	Czorsztyn-Nowytarg-Zabornia . . .	6.000 „	— „
3.	Sanok-Przemyśl	22.618 „	38 „
4.	Zakliczyn-Sącz-Niedzica	85.095 „	88 „
5.	Bełzec-Jarosław	31.000 „	— „
6.	Lubelską	177 „	— „
7.	Prusko-Szląską	2.500 „	— „
8.	Stanisławów-Bursztyn	10.000 „	— „
9.	Tyśmienica-Kołomyja	5.000 „	— „
10.	Krościenko-Szczawnica	900 „	— „
	razem jak wyżej . .	173.109 zł.	26 ct.

Resztę zaś wydatku potrzebnego na rekonstrukcyę dróg krajowych, której to reszty koszt przez Wys. Sejm obliczony był na 1,077.000 zł., pokrywał Wydział krajowy przez cały szereg lat ubiegłych z dotacyi na konserwacyę dróg krajowych.

Łożąc fundusze tej dotacyi zarazem i na rekonstrukcyę dróg krajowych dokonaliśmy wprawdzie już wzmocnienia pokładu drogowego w około $^2/_3$ potrzebnej grubości, brakuje jednak do zupełnego osiągnięcia celu jeszcze około $^1/_3$ część, jak to poniżej zamieszczony wykaz szczegółowo wyjaśnia:

Licz. porządk.	Nazwa dróg krajowych	Uzyskane dotąd wzmocnienie pokładu szutrowego w m. sz.	Brakująca do normalnej grubości pokładu szutrowego ilość szutru w m.sz.
1	Borszczów - Okopy	.	20.000
2	Brzeżany - Złoczów	15.600	10.400
3	Buczacz - Tłuste	17.200	5.400
4	Czorsztyn - Zabornia	10.900	4.500
5	Czortków - Skała	16.100	5.400
6	Czyżyny - Cło	3.200	1.500
7	Dębica - Nadbrzezie	28.900	27.900
8	Dynów - Sanok	16.000	1.000
9	Gorlice - Konieczna	20.600	4.300
10	Horodenka - Załucze	5.500	7.700
11	Husiatyn - Kopyczyńce	.	4.100
12	Jarosław - Bełzec	31.800	9.900
13	Iwanie - Mossorówka	7.100	3.200
14	Kraków - Baran	4.500	2.300
15	Kraków - Chełmek	20.800	15.200
16	Krościenko - Szczawnica	2.300	1.300
17	Lwów - Rohatyn	22.300	10.300
18	Monasterzyska - Czortków	11.300	17.500
19	Przemyśl - Sanok	21.600	15.100
20	Brzeżany - Podwołoczyska	38.400	28.800
21	Sielec - Zaleszczyki	44.700	12.800
22	Słotwina - Brzesko - Sącz	25.800	.
23	Stanisławów - Bursztyn	15.600	2.500
24	Strussów - Buczacz	4.000	15.800
25	Tyśmienica - Kołomyja	7.600	1.000
26	Zakliczyn - Sącz - Niedzica	47.300	12.400
27	Zaleszczyki - Skała	19.500	12.900
28	Zimnawoda - Hoszany	24.200	2.400
29	Żółkiew - Krystynopol	8.400	6.400
	Razem	491.200	262.000

Z powyższego wykazu wynika, że od roku 1874 do końca 1885 z dotacyi na konserwacyę dróg krajowych wzmocniono pokład na drogach krajowych w przybliżeniu o 490.000 metr. sześć. szutru, a brak jeszcze około 262.000 metr. sześć. szutru do dokonania dzieła.

Cyfry te jasno wykazują, jak znaczne wydatki na poczet rekonstrukcyi dróg krajowych przypadające, z funduszu konserwacyjnego w ostatnich latach pokrywane były i w najbliższych latach jeszcze pokrywać należy.

Zaznaczyć tu zarazem musimy, że z tego samego funduszu konserwacyjnego przeprowadził Wydział krajowy niezależnie od wykazanego wyżej zwiększenia pokładu kamiennego, znaczniejsze roboty około przebudowania i przełożenia dróg, pobudowania mostów, regulacyi rzek w pobliżu dróg krajowych płynących, ubezpieczenia brzegów tych rzek itp.

Koszta tych robót rekonstrukcyjnych wynoszą od roku 1874 około 250.000 zł.

Między robotami zaś temi główne miejsce zajmują: regulacya drogi Zakliczyn-Sącz-Niedzica z przełożeniem jej znacznej części dla ominięcia nadmiernych spadków i wzniesień, tudzież usuwających się kilku gór, oraz regulacya rzeki Dunajca dla uzyskania tego celu niezbędnie potrzebna, na które to roboty w ciągu lat kilku z dotacyi na konserwacyę asygnowano łącznie 78.000 zł.

Dalej dwukrotne pobudowanie części mostu w Haliczu kosztem przeszło 52.000 zł.; przebudowanie części drogi Słotwina-Brzesko-Sącz kosztem przeszło 20.400 zł.; zmiana trasy na części drogi między Przemyślem a Krasiczynem kosztem przeszło 17.600 zł. Dalej rekonstrukcye dróg: Horodenka-Załucze kosztem 8.800 zł.; Kraków-Chełmek 7.400 zł.; Husiatyn-Kopeczyńce 7.100 zł. Do budowy drogi Tarnopol-Zbaraż dopłacono 7.916 zł. Do budowy mostu pod Gołkowicami dopłacono powyżej wyznaczonej dotacyi 2.790 zł. Do budowy mostu pod Śniatynem 2.900 zł. i inne pomniejsze.

Wreszcie pokryte zostały również ze zwykłych kosztów utrzymania wszelkie wydatki nieprzewidziane, a spowodowane powtarzającemi się niemal co rok szkodami elementarnemi i nadmiernemi na Podolu zaspami śniegowemi.

Te to potrzeby rekonstrukcyjne najczęściej z góry nie przewidziane, a które z dotacyi na konserwacyę wykonane być musiały, były powodem, że dostawa kamienia w niektórych latach musiała być zmniejszoną.

Nie idzie za tem, aby potrzeba obfitszego zaopatrzenia dróg w kamień rzeczywiście wówczas była mniejszą.

Kamienia dawaliśmy mniej nie dla tego, aby go mniej było potrzeba, ale dla tego, aby nie obarczać budżetu krajowego kredytami dodatkowymi na wykonanie niezbędnych robót rekonstrukcyjnych.

O ile zaś zasilanie drogi kamieniem, jakkolwiek potrzebne, jednak mniej nagłe z powodów powyższych odłożone niekiedy być musiało na czas późniejszy o tyle uzupełnione ono być musi w latach następnych, jeśli droga nie ma być narażoną na przełamanie pokładu kamiennego, a tem samem, jeśli ma się zapobiedz znaczniejszym kosztom przebudowania drogi.

Wobec powyższego nie trudno będzie dojść do przekonania, o ile uzasadnione są wskazówki żądające dalszego obniżenia kosztu korserwacyi w latach następnych.

W sprawozdaniu komisyi budżetowej znajdujemy dalsze życzenie, ażeby Wydział krajowy zbadał, czy obniżenie dochodu z myt nie wskazuje na fakt, że w skutek powstałych nowych kolei na wielu drogach krajowych frekwencya znacznie się zmniejszyła i czy w skutek tego nie możnaby ograniczyć materyału konserwacyjnego do mniejszej ilości.

Tu przedewszystkiem podnieść musimy w ogóle, że w czasie budowy kolei transwersalnej frekwencya nie zmniejszyła się wcale, lecz przeciwnie znacznie się wzmogła, a to dostawami wszelkich materyałów do budowy tej kolei przeznaczonych. A że mimo znacznego zwiększenia frekwencyi dochód z myt tam nie wzrósł, pochodzi ztąd, że wszelkie materyały dostawiane do budowy kolei rządowej według obowiązujących przepisów wolne są od opłaty myta.

Bliższe zresztą wglądnięcie w zmiany w dochodach mytniczych przy poszczególnych drogach krajowych równoległych z nowemi kolejami żelaznemi nie zdaje się uprawniać do odpowiedzi twierdzącej na pytanie w sprawozdaniu komisyi budżetowej postawione.

Drogi takie równoległe z nowo wybunowanemi kolejami transwersalną i sokalską są następujące:

1.	Część drogi Jarosław-Bełzec (a nie jak to p. sprawozdawca komisyi budżetowej podał Jarosław-Rawa) na przestrzeni z Jarosławia do Oleszyc w długości	33 kilm.
2.	Kraków-Chełmek dług.	54·6 „
3.	Część drogi Zator-Sucha na przestrzeni od Skawiec do Suchy	8 „
4.	Manasterzyska-Czortków dług.	48·4 „
5.	Kopeczyńce-Husiatyn dług.	24·5 „
	razem .	168·5 kilm.

Co do 1. Na drodze z Jarosławia do Oleszyc znajdują się następujące stacye mytnicze: mostowe w Jarosławiu, mostowe i drogowe w Wulce zapałowskiej i mostowe w Olszycach.

Porównanie zakontraktowanych na rok 1886 dochodów mytniczych z powyższych stacyi z dochodami roku 1884 wykazuje zmniejszenie się dochodów o 6.496 zł., porównanie zaś roku 1886 z rokiem 1885 wykazuje zwiększenie się dochodów o 3.515 zł.

Dochody te zatem zmniejszyły się wprawdzie, jednak zmniejszenie dotyczy głównie myt mostowych. Trwałość zaś mostów a przeto i

koszt ich utrzymania w małej tylko części zależne są od większej lub mniejszej frekwencyi.

Co do 2. Na drodze Kraków-Chełmek położonej między koleją traswersalną i koleją północną, jako też między drogą rządową Kraków-Oświęcim i drogami powiatowemi Kraków-Chrzanów wynosił dochód z myt w roku 1884 kwotę 4.161 zł., w roku 1885 kwotę 4.216 zł., a w roku 1886 kwotę 4.355 zł. Dochód ten wzrasta więc i to mimo sąsiedztwa dwóch kolei żelaznych.

Co do 3. Na drodze od Skawiec do Suchy dochód z myta spadł wprawdzie z 1.200 zł. na 1.000 zł. Ubytek ten jednak dotyczy głównie myta mostowego w Skawcach. Natomiast na dalszej przestrzeni tej drogi aż do Zatora dochód z myt podniósł się w ogóle z 4.032 zł. na 4.805 zł.

Nadto cała ta droga od Zatora do Suchy została tak zniszczoną bezpłatnym dowozem materyału do budowy kolei transwersalnej, że przez kilka lat potrzebować będzie znaczniejszych nakładów dla doprowadzenia jej do pierwotnego stanu.

Co do 4. Na drodze Monasterzyska - Czortków myta spadły z 14.457 zł. na 8.017 zł., lecz spadek ten dotyczy także w znaczniejszej części myt mostowych w Buczaczu i Manasterzyskach, a nadto i ta droga mocno zużyta bezpłatnemi dostawami materyału do budowy kolei rządowej wymaga znacznie większych od zwykłej konserwacyi nakładów dla doprowadzenia jej do pierwotnego stanu.

Co do 5. Wreszcie na drodze Kopyczyńce-Husiatyn dochód z myt podniósł się w ogóle z kw. 1.918 zł. na 3.650 zł.

Z powyższego poszczególnienia wynika, że nie na wszystkich drogach równoległych z nowo wybudowanemi kolejami dochód z myt się zmniejszył.

Dalej, że zmniejszenie dochodu w najznaczniejszych pozycyach nie dotyczy myt drogowych, lecz przeważnie myt od mostów, na koszt konserwacyi których zmniejszona frekwencya tylko nieznacznie wpływa. Nareszcie, że zmniejszenie dochodu z myt w czasie budowy kolei nie dowodzi bynajmniej zmniejszenia frekwencyi.

Przeto też zdaniem naszem wnioski ze zmniejszenia dochodu z myt w tych okolicach na zmniejszoną potrzebę kosztów konserwacyi czynione, nie są uzasadnione.

Nie przesadzając bynajmniej nieznanemu dziś jeszcze wynikowi dochodu z myt w roku 1886 i w następnych, w których to latach rzeczywistego spadku tychże dochodów nie wykluczamy, to jednak, o ile przedmiotem krytyki była administracya dotychczasowa, a zatem po koniec roku 1885, zmuszeni jesteśmy tu przypomnieć, że według zamknięć rachunkowych rzeczywisty dochód z myt w roku 1874 wynosił 142.448 zł. 75½ ct., w roku 1883 wynosił on 231.770 zł. 78 ct., w roku 1884 wynosił 229.575 zł. 35½ ct., a w 1885 roku 229.951 zł. 01 ct.

Cyfry te zdaniem naszem nie przemawiają bynajmniej za twierdzeniem, jakoby dochód z myt obecnie stale się obniżał. A najmniej przemawiały za twierdzeniem takiem z końcem roku 1885, w którym to roku

dochód z myt w porównaniu z rokiem poprzednim nie tylko się nie obniżył, lecz nawet cokolwiek się podniósł.

Przystępujemy obecnie do zarzutów podniesionych przez samego p. sprawozdawcę komisyi budżetowej przeciwko wzrastającym kosztom utrzymania dróg krajowych.

P. sprawozdawca komisyi budżetowej na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 22. Stycznia 1886 podniósł zarzut, że koszta utrzymania kilometra drogi krajowej wzrastać mają nieproporcyonalnie do przybywających z budowy dróg nowych. Podczas gdy bowiem w roku 1882 kilometr drogi bez służby administracyjnej kosztować miał 272 zł., w roku 1883 miał on już kosztować 277 zł., a w roku 1884 nawet 310 zł., po uwzględnieniu zaś wydatków na usunięcie szkód elementarnych kwotę 294 zł.

Dla zaradzenia temu złemu mniemał p. sprawozdawca, iż w wielu cyfrach przytoczonych także przez p. posła kołomyjskiego mogą być cenne wskazówki na przyszłość. Podnosząc ten zarzut p. sprawozdawca rzekł zarazem, że Szef Departamentu IV. w przemówieniu swojem przedstawił pogląd na administracyę drogową jedynie do roku 1883.

Oświadczenie to p. sprawozdawcy nie było zgodne z rzeczywistością, albowiem stenograficzne sprawozdanie z posiedzenia Wys. Sejmu z 22. Stycznia 1886 na str. 1006, 1007 i 1008 udowadnia, że Referent Wydziału krajowego w poglądzie swym na gospodarkę drogową objął czas 12-letni, t. j. od roku 1874 do końca 1885, zatem nawet o rok dalej, aniżeli tego p. sprawozdawca sobie życzył, a porównując początek administracyi z jej końcem wykazał, że mimo przybycia w peryodzie 12-letnim przeszło 400 kilometrów dróg krajowych, fundusz krajowy dopłaca obecnie do kosztów ich utrzymania około 70.000 zł. mniej, aniżeli dopłacał w roku 1874.

Według przyjętych zaś przez Wys. Sejm zamknięć rachunkowych za lata 1882, 1883 i 1884 koszt utrzymania 1 kilometra dróg krajowych bez służby administracyjnej w rzeczywistości wynosił w roku 1882 kwotę 266 zł. 14½ ct., nie zaś 272 zł.; w roku 1883 kwotę 270 zł. 49½ ct., a nie 277 zł.; nakoniec w roku 1884 kwotę 271 zł. 70 ct., nie zaś, jak p. sprawozdawca komisyi budżetowej podał, kwotę 294 zł.

Wedle powyższych obliczeń p. sprawozdawcy podnieść się miał koszt utrzymania kilometra drogi w roku 1883 o kwotę 5 zł., w roku 1884 o kwotę 17 zł.; w porównaniu zaś roku 1882 z rokiem 1884 nawet o 22 zł.

Porównanie jednak rzeczywistego wydatku wedle zamknięć rachunkowych wykazuje zwiększenie kosztu tego w r. 1883 tylko o kwotę 4 zł. 35 ct.; w r. 1884 tylko o kwotę 1 zł. 20½ ct.; porównanie wreszcie wydatku roku 1882 z rokiem 1884 wykazuje ogólne zwiększenie kosztu kilometra o 5 zł. 55½ ct., nie zaś o 22 zł., jak twierdził p. sprawozdawca. Uchwalony na ten cel przez Wysoki Sejm ryczałt wynosił na kilometr w r. 1882 kwotę 272 zł. 27 ct., w r. 1883 również kwotę 272 zł. 27 ct., zaś w r. 1884 kwotę 265 zł. 20 ct., a z dodatkiem do ogólnej sumy kosztów konserwacyi, uchwalonej przez Wys. Sejm kwoty 2.000 zł., ryczałt w kwocie 266 zł. 37 ct.

Z porównania zatem kwoty uchwalonej z kwotą rzeczywistego wydatku okazuje się jeszcze oszczędność na każdym kilometrze w r. 1882 w kw. 6 zł. 12½ ct., w r. 1883 w kw. 1 zł. 77½ ct.

Natomiast w r. 1884 okazuje się przekroczenie o kw. 5 zł. 33 ct., powstałe skutkiem nieuwzględnienia przez Wysoki Sejm na wniosek komisyi budżetowej wniosku Wydziału krajowego na znajomości potrzeb administracyi opartego, a żądającego pozostawienia na r. 1884 ryczałtu w tej samej wysokości, jaką Wys. Sejm przyznawał na lata 1880, 1881, 1882 i 1883, t. j. w kwocie 272 zł. 27 ct.

W razie przyznania zaś ryczałtu tego w kwocie 272 zł. 27 ct., byłaby się okazała w r. 1884 oszczędność w kwocie 57 ct. na kilometrze.

Cyfry więc, które p. sprawozdawca komisyi budżetowej przedstawił Wys. Sejmowi na dowód jakoby rażąco i nieproporcyonalnie wzrastających kosztów utrzymania, nie są zgodne z rzeczywistością. Gdyby zaś p. sprawozdawca chciał był bliżej się poinformować o powodach, dla których wydatki w r. 1883 cośkolwiek wzrosły, zawsze jednak pozostały poniżej uchwalonego przez Wys. Sejm ryczałtu, byłoby mu łatwo było znaleść usprawiedliwienie w ówczesnem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego wykazującem, że w tym właśnie roku pokryte zostały z dotacyi na konserwacyę znaczne wydatki nadzwyczajne na regulacye Dunajca pod Jazowskiem, na ominięcie góry w Tylmanowy i na pobudowanie drugiej połowy mostu w Haliczu, a wreszcie, że w tym roku przybyło do utrzymania 10 kilometrów drogi Lwów-Stojanów, tak znacznie od przecięcia droższej. W r. 1884 zaś, uskuteczniono dalsze zabezpieczenie brzegów Dunajca i rozpoczęto roboty około przełożenia drogi Zakliczyn-Sącz-Niedzica w Maszkowicach. W tymże roku uregulowano i ubezpieczono brzegi Sanu pod Dynowem, wreszcie przełożono drogę Okopy-Borszczów w 40 i 41 kilometrze, a nakoniec w tymże roku przybyło do utrzymania 12·5 klm. znacznie droższych od kwoty przeciętnej dróg Lwów-Stojanów i Rzeszów-Nadbrzezie. Nie samo więc przybycie kosztowniejszych tych dróg północnych spowodowało nieznaczne to podniesienie ogólnego kosztu utrzymania dróg w r. 1883 i 1884 w porównaniu z r. 1882.

Właściwy obraz rzeczywistej administracyi obecnej może dać porównanie jej z administracyą lat dawniejszych. Jeśli przeto do porównania tego weźmiemy za punkt wyjścia rok 1873 i zestawimy go z przecięciem lat 1882, 1883 i 1884, to porównanie to wykaże cyfry następujące:

W roku 1873 koszt utrzymania kilometra drogi krajowej, bez kosztu administracyi wynosił 310 zł. 9 ct. Wedle przecięcia zaś z tych właśnie lat, które p. sprawozdawca wziął pod ocenienie, to jest z lat 1882, 1883 i 1884 wypada tylko kwota 269 zł. 42 ct., czyli o 40 zł. 67 ct. mniej, aniżeli w r. 1873.

W czasie zaś tym przybyło północnych najdroższych dróg 208 klm., a niezależnie od wzmacniania pokładu kamiennego, którego w r. 1873 nie było, pokryto także omówione wyżej znaczne koszta rekonstrukcyjne. Lecz jeśli nawet p. sprawozdawca mówiąc o wzrastającym koszcie konserwacyi już nie wydatek rzeczywisty miał na myśli, ale kwotę na r. 1886 preliminowaną, która istotnie od kwot przeciętnych przez szereg lat poprzednich preliminowanych jest wyższą, to z naciskiem przypomnieć mu-

simy, jak gorąco Szef Dep. IV. jeszcze na posiedzeniu z d. 22. Października 1884 (Sprawozdanie stenograficzne stronica 813 z r. 1884.) przemawiał za zachowaniem na przyszłość budżetu normalnego i jak usilnie prosił o pozostawienie i nadal niezmiennie tej samej kwoty ryczałtowej po 272 zł. 27 ct. na kilm., która służyła bez zmiany za normę dla preliminarza przez szereg lat poprzednich, a mianowicie w latach 1880, 1881, 1882 i 1883.

Gorąca ta prośba Szefa Dep. IV. jasne rzuca światło na szczere intencye administracyi drogowej uniknięcia bądź co bądź zwiększenia przeciętnego kosztu konserwacyi 1 klm. Lecz Wydział krajowy co do normy preliminowania napotkawszy na temże posiedzeniu na opozycyę p. sprawozdawcy komisyi budżetowej, zastosował się do życzeń jej imieniem wyrażonych.

Prawdą jest, że widocznie i w tym wypadku opozycya przeoczyć musiała okoliczność jedną z najważniejszych, która przypuszczenia jej pokrzyżowała, a mianowicie okoliczność, że zasada preliminowania na podstawie przecięcia kosztów trzech lat ubiegłych nie może być zastosowaną do tych dróg krajowych, które od lat trzech jeszcze nie istnieją, że przeto do tych dróg musi z konieczności zastosowaną być zasada inna.

W przymusowem położeniu, w którem w skutek opozycyi tej znalazł się Wydział kraj., uciec się on musiał do jedynej już pozostającej zasady, to jest do preliminowania dla tych dróg wydatków na podstawie szczegółowych kosztorysów na rok następny. Gdy zaś, jak już niejednokrotnie wspomniano, drogi budujące się w latach ostatnich są w najtrudniejszych i najdroższych warunkach, poszło za tem, że ogólna kwota preliminowana musiała wypaść wyżej jak Wydział krajowy pragnął, to jest, jak wypadały kwoty przeciętne przez szereg lat poprzednich preliminowane.

Wydział krajowy mniema jednak, że wobec powyższego wyjaśnienia odpowiedzialność za cyfrę wyższą preliminarza r. 1886 w taki sposób powstałą po wszelkiej słuszności nie może spadać na administracyę drogową.

Zarzucił dalej p. Sprawozdawca, że nieproporcyonalny wzrost kosztu utrzymania dróg krajowych tem bardziej ma być rażącym, że cena szutru przy ułatwieniu transportu znacznie się zmniejszyła. Na poparcie zaś tego zmniejszenia ceny szutru, które to zmniejszenie faktem nazywa, oświadczył p. sprawozdawca, „iż miał pod ręką zestawienie przeciętnej ceny kamienia z lat 10ciu i że z każdym rokiem cyfra kosztu się zniża; a mianowicie w r. 1874 wynosić miała 215 zł., w r. 1880 — 187 zł., zaś w r. 1883 już tylko 163 zł.“, skąd wnioskuje, że cena jego zniżyć się musiała. Szukając zaś dalej powodu wynalezionego w ten sposób obniżenia ceny tłumaczy go tem, „że za wybudowaniem licznych dróg powiatowych i gminnych ułatwienie transportu sprowadziło obniżenie ceny. Gdy zatem koszta utrzymania kilometra drogi się podnoszą, zaś koszta dostawy szutru i kamienia według obliczeń p. sprawozdawcy się zniżają, przeto stan ten dosadnie ma przemawiać za możliwością pewnej oszczędności w dziale konserwacyi dróg krajowych“.

Wreszcie dodał p. Sprawozdawca, że zwiększony koszt utrzymania dróg północnych, zbudowanych w ostatnich latach, nie może zachwiać

równowagi wynikającej z równoczesnego zniżania się ceny kamienia, spowodowanego ulepszonemi komunikacyami.

Tok ten argumentacyi p sprawozdawcy jasno wskazuje, iż obniżenie wydatku na szuter uważał za obniżenie ceny jego i że pojęcie kosztu szutru uważał za będące jednego i tego samego znaczenia z pojęciem ceny szutru.

Tymczasem jasną jest rzeczą, że koszt kamienia sam dla siebie nie przesądza o jego cenie, jak odwrotnie cena nie może przesądzać o koszcie. Przy niższej bowiem cenie może koszt być większym, jeżeli tańszego kamienia było więcej, a odwrotnie przy wyższej cenie może koszt być mniejszym, jeżeli droższego kamienia było mniej.

Wydział krajowy zaskoczony tym zarzutem, pragnął przekonać się, jaki jest rzeczywiście stosunek dzisiejszej ceny kamienia do cen jego dawniejszych i zarządził przez swój oddział rachunkowy mozolne badania, a to oparte na aktach kolaudacyjnych, jakie zdaniem naszem najwierniejszy dają obraz dotacyi w kamieniu przez nas na każdy rok pojedynczy przeznaczanej.

Rezultat tych badań wszakże nie służył do dyspozycyi p. sprawozdawcy, a pozostaje dla nas rzeczą niedocieczoną, jaką ilość szutru przyjmował p. sprawozdawca w obliczeniach lat wszystkich. Ani bowiem z aktów sejmowych, ani z aktów Wydziału krajowego ilości tej znać nie mógł, a bez wiadomości ilości szutru i wiadomość o przeciętnej jego cenie była wręcz niemożliwą. Tem się też tłumaczy, że wynik badań Wydziału krajowego wykazał rezultaty wręcz przeciwne twierdzeniom p. sprawozdawcy.

Gdy bowiem cena jednego metra sześciennego kamienia wynosiła w r. 1873 na wszystkich drogach krajowych 2 zł. 36 ct., wynosiła ona w przecięciu lat 1882, 1883 i 1884 — 2 zł. 80 ct., podniosła się zatem w ogóle o 44 ct.

Obliczenie zaś ceny 1. m. sz. kamienia osobno na drogach południowych i osobno na północnych wykazało, że w r. 1873 na drogach południowych wynosiła ona 2 zł. 13 ct., a według przecięcia lat 1882, 1883 i 1884 2 zł. 28 ct., czyli o 15 ct. więcej, jak w r. 1873.

Na drogach północnych zaś wynosiła cena w r. 1873 3 zł. 54 ct., a wedle przecięcia lat 1882, 1883 i 1884 — 3 zł. 97 ct., czyli o 43 ct. więcej, jak w r. 1873.

Cena przeto jednego metra sześciennego kamienia wynosiła na drogach północnych w r. 1873 o 1 zł. 41 ct., zaś wedle przecięcia z lat 1882, 1883 i 1884 o 1 zł. 69 ct. więcej, aniżeli na drogach południowych.

Wynik ten cyfrowy dowodzi, iż przypuszczenie p. sprawozdawcy, że przy samem ułatwieniu komunikacyi, które w niektórych okolicach kraju rzeczywiście nastąpiło, cena szutru przeciętna w całym kraju obniżyć się musiała — praktyką nie zostało stwierdzone; co zresztą łatwo zrozumieć, jeźli się zważy, że polepszenie jednego z pomiędzy wielu czynników wpływających na cenę szutru, samo dla siebie jeszcze decydującem być nie musi i że pod ocenienie przyjść muszą jeszcze i inne liczne czynniki, o których p. sprawozdawca nie wspomniał, czy w ogóle istnieją, a

jeżeli istnieją, czy także się polepszyły. Skutek zaś wskazywałby, że liczne te inne czynniki faktycznie pogorszyć się musiały.

Co zaś do twierdzenia p. sprawozdawcy, iż koszt kamienia systematycznie się zmniejsza, na poparcie którego twierdzenia przytoczył p. sprawozdawca jedynie faktyczny koszt kamienia w latach 1880 i 1883, dowolnie z dłuższego szeregu lat wyjętych i z umysłu na ten cel wybranych, to przytoczenie dwóch tych poszczególnych lat systematycznego zmniejszenia kosztu już dla tego dowodzić nie może, iż zdarza się zbyt często, a szczególnie w latach słotnych, że dostawy opóźniają się i dokonane a przeto i wypłacane bywają dopiero w latach następnych. W takim wypadku jednak cyfra w zamknięciu rachunkowem wykazana nie daje poglądu na ilość dotacyi kamienia w pewnym roku przyznaną, lecz jest bądź pewną tylko częścią przypadającej za ten rok należytości, bądź też w części pokryciem zaległości z roku poprzedniego.

P. sprawozdawca jednak wybierając takie lata pojedyncze nie zwrócił nawet uwagi na ważną tę okoliczność, co przecież po słuszności uczynić należało, jeśli szło o rzecz a nie o same pozory.

Gdyby dalej p. sprawozdawca chciał był wglądnąć jeszcze i w szczegółowe powody, dla których w tych właśnie dwóch latach dostawę kamienia zmniejszono, byłby doszedł do przekonania, że w tych właśnie latach istniały nadzwyczajne potrzeby rekonstrukcyjne, o których powyżej mówiliśmy obszernie, a które tylko przy zmniejszeniu potrzebnej ilości kamienia z dotacyi na konserwacyę pokryte być mogły.

P. sprawozdawca oświadczył dalej, że droższy koszt przybywających z budowy dróg nowych równoważy się ze zniżającą się ceną kamienia. Jednak już wyżej udowodnionem zostało, że cena kamienia wzrasta przeto droższy koszt przybywających z budowy dróg nowych, nie znajduje tego zrównoważenia tam, gdzie je p. sprawozdawca chciał znaleść.

Drogi północne wywierają w ogóle znaczny wpływ na wysokość kosztów utrzymania wszystkich dróg krajowych.

Według preliminarza bowiem na r. 1886 wypada koszt utrzymania kilm. drogi północnej na 413 zł., drogi południowej zaś na 227 zł. Koszt klm. zatem drogi północnej wyższym jest od południowej o 186 zł.; przypada zatem na każdy kilom. w ogóle 49 zł. 36 ct.

Tak więc rzeczą jest dziś urzędownie sprawdzoną i udowodnioną, że podniesiony z trybuny zarzut o rzekomem zniżaniu się ceny kamienia, a równoczesnem podnoszeniu się kosztów utrzymania dróg krajowych, zarzut następnie przez niektóre pisma publiczne tak skwapliwie komentowany i mogący zaniepokoić podatkujących co do sposobu użycia funduszów Wydziałowi krajowemu powierzonych, zarzut tem dla nas dotkliwszy, że wyrzeczony został niejako imieniem i pod osłoną powagi komisyi budżetowej i jakoby po dokładnem przez nią sprawdzeniu stanu sprawy — jest bezpodstawny, niesłuszny, jedynie na illuzorycznem, fikcyjnem a faktycznie mylnem przypuszczeniu oparty.

W końcu zalecił p. sprawozdawca myśl ekskameracyi niektórych dróg krajowych i uznania ich za powiatowe.

Zdaniem jednak naszem korzyść, jaka powiatom służyć może przy ich administracyi, to jest znajomość stosunków lokalnych i możność zużytkowania jej, służy zarówno do rozporządzenia Wydziału krajowego, który też faktycznie zużytkowuje ją w każdem stadyum administracyi drogowej.

Na mocy bowiem obowiązującej instrukcyi z 8 Marca 1869 l. 15.079 przedkłada miejscowy techniczny zarząd dróg krajowych Wydziałom powiatowym do objawienia zdania wszelkie preliminarze robót na tychże drogach. Wydział powiatowy bada je tak pod względem potrzebnej ilości, jak i co do cen i odpowiedniej stosunkom miejscowym ich wysokości i wraz z opinią swoją przedkłada je Wydziałowi krajowemu.

Następnie przy zabezpieczaniu robót w drodze przedsiębiorstwa, tylko Wydziały powiatowe przeprowadzają licytacye i mają w ten sposób wszelką sposobność wpływania na to, by wynik ich, z uwzględnieniem stosunków miejscowych wypadł jak najkorzystniej.

Wreszcie w ostatniem stadyum, mianowicie przy kolaudacyach robót już dokonanych, przedsiębranych zawsze przez Wydziały powiatowe, mają one prawo i obowiązek zbadania i następnego poświadczania, czyli przedsiębiorcy wywiązali się rzetelnie z przyjętych na się zobowiązań, to jest, czyli roboty wykonane zostały należycie i odpowiednio do warunków zatwierdzonych przez nas ugód, poczem dopiero następuje wypłata należytości.

Jeśli przeto na obecnej administracyi dróg krajowych cięża w skutek tej ingerencyi pewne usterki, to do ich usunięcia potrzebaby jedynie spotęgowania interwencyi powiatów, która z obowiązku i dziś już na nich cięży. Potęgowania tej interwencyi Wydział krajowy w licznych wypadkach od powiatów domagał się, co akta Wydziału krajowego poświadczą.

Natomiast te korzyści jakie przynieść może: administracya zcentralizowana, organizacya władz administracyjnych i technicznych, zajmujących się stale, nieprzerwanie i wyłącznie sprawami drogowemi, możność narad fachowych kolegialnych nad wszelkimi wypadkami trudniejszymi, hierarchia służbowa, umożliwiająca kontrolę i t. p., — administracyi powiatowej do dyspozycyi służyć nie mogą, przeto też zdaniem naszem pod wielu względami administracya powiatowa, krajowej nie zastąpi. Wydziały powiatowe bowiem mają obowiązki różnorodne, często zaś siły fachowe, a niekiedy i administracyjne niedostateczne.

Pozostaje nam jeszcze omówić zarzuty p. posła kołomyjskiego.

Na zarzuty te odpowiedział już wprawdzie tak szef Dep. IV. Wydziału krajowego, jak i pp. posłowie hr. Borkowski i ks. Sawa.

Gdy wszakże mimo to p. sprawozdawca komisyi budżetowej oświadczył, że podane przez p. posła kołomyjskiego cyfry mogą być cenną wskazówką na przyszłość i że nie korzysta z nich jedynie tylko dla tego, ponieważ rozprawa nad preliminarzem drogowym na rok 1886 odbywała się już w tym samym roku, przeto zmuszeni jesteśmy cyfrom tym nieco bliżej się przypatrzyć.

Przedewszystkiem domaga się p. poseł kołomyjski wyszczególniania w preliminarzu drogowym wszelkich potrzeb dróg krajowych łącznie z kosztami administracyjnymi.

Żądanych jednak przez p. posła szczegółów Wydział krajowy nie przedkłada już od czasu powzięcia uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Lipca 1880, według której postanowiono wyznaczać ryczałt na utrzymanie dróg krajowych na podstawie trzechletniego przecięcia rzeczywistych wydatków.

Wyszczególnianie zatem wszelkich potrzeb każdej drogi z osobna i układanie preliminarza na podstawie tych potrzeb, nie byłoby zgodne z daną nam przez Wysoki Sejm dyrektywą.

Nadto doświadczenie wykazało, że zaniechany jeszcze od roku 1880, a obecnie na nowo proponowany system nie dawał nawet przybliżonego obrazu potrzeb pojedynczej drogi, gdyż musiał być układany na podstawie kosztorysów sporządzanych na rok, a nawet na półtora roku lub więcej naprzód, stosownie do pory roku, w której spodziewane było zebranie Wys. Sejmu.

Tak wczesne przedkładanie preliminarzy powodowało, że kiedy przyszło do wykonywania preliminowanych robót, stan rzeczy na drogach już był się zmienił, a przeto i preliminarze robót potrzebnych musiały być zmienione.

Te to uzyskane doświadczenia spowodowały komisyę lustracyjną z roku 1878 (aleg. 149. st. spr. z roku 1878) do objawienia życzeżyczenia, ażeby Wydział krajowy zamiast preliminarza wydatków dla kadej drogi z osobna, przyjął na przyszłość za zasadę:

„Preliminowanie ryczałtowe kosztów na konserwacyę dróg na podstawie przecięcia trzechletniego faktycznego kosztu utrzymania jednego kilometra, opartego na zamknięciach rachunkowych trzech lat ostatnich, w których zamknięcie rachunków już nastąpiło".

Komisya lustracyjna zaś z roku 1885/6 (aleg. 193. st. spr. z r. 1885/6) zaleciła również tak dla preliminarza na rok 1886 jak i nadal system układania preliminarza dla dróg dawniej zbudowanych na podstawie trzechletniego przecięcia rzeczywistych ich kosztów utrzymania, zaś dla dróg przez lat trzy jeszcze nie konserwowanych, jak drogi Lwów-Stojanów i Nisko-Nadbrzezie, o ile już są wybudowane, na podstawie ich kosztorysów, oświadczając zarazem, że system taki „odpowiada normalnym stosunkom i potrzebom".

Wydział krajowy podziela w zupełności zapatrywanie to komisyi lustracyjnej i dla tego powrotu do zaniechanego systemu doradzać nie może.

Jakkolwiek Wydział krajowy gotów jest zastosować się do wszelkich poleceń, jakieby Wysoki Sejm w tym kierunku wydać uznał za stosowne, to jednak uważa za obowiązek swój zwrócić już dziś uwagę Wysokiego Sejmu na skutki praktyczne, które poszczególnianie wszelkich robót w preliminarzach według wszelkiego prawdopodobieństwa za sobą pociągnie.

Im więcej bowiem wszelkie przewidziane wydatki będą badane i przez Wysoki Sejm szczegółowo zatwierdzane, tem mniej spodziewać się

można, ażeby Wydział kraj. na własną odpowiedzialność wykonanie którychkolwiek robót przez Wysoki Sejm za potrzebne już uznanych zaniechał, w skutek czego wszelkie w ciągu roku przybywające wydatki nieprzewidziane, jak n. p. z powodu szkód elementarnych, wypadków powiększania się cen, niekorzystnych wyników licytacyjnych i t. p. nie znajdą już pokrycia w przyzwolonym i na kategorycznie oznaczone roboty wymierzonym budżecie, przeto też na wydatki takie Wydział krajowy będzie zmuszony żądać kredytów dodatkowych, lub w wypadkach nagłych mimowolnie przekraczać przyzwolone budżetowe kredyty.

Wszelkie prawdopodobieństwo przemawia za tem, że skoro wszystkie wydatki szczegółowe uznawane będą przez Wysoki Sejm za potrzebne, nie będzie już ani interesem, ani zadaniem administracyi szukać w sumie ogólnej, dotąd niejako do dyskrecyi jej oddanej, pokrycia wszelkich nieprzewidzianych wydatków, które niemal corocznie znaczne sumy pochłaniają.

Co zaś do żądanego przez p. posła kołomyjskiego rozdzielenia kosztów administracyjnych na każde pojedyncze drogi, to nie możemy dopatrzeć się korzyści z takiego rozdzielania płynących, a nadto rozdzielanie takie mogłoby chyba tylko być fikcyjne, albowiem nie ma drogi krajowej, którąby miała osobnego dla siebie inżyniera, a nawet i konduktorowie niektórzy mają sobie przydzielone dwie drogi.

Gdyby zresztą bądź Wysoki Sejm, bądź który z pojedynczych pp. Posłów pragnął mieć bliższy i szczegółowy pogląd na każde kategorye poczynionych wydatków, to i przy dzisiejszym systemie księgi nasze rachunkowe dostarczyć ich mogą każdej chwili, z wszelką wymaganą dokładnością.

P. poseł kołomyjski twierdzi dalej, że po odliczeniu kosztu szutru na utrzymanie dróg krajowych potrzebnego, koszt robót innych dochodzi do 50%, domaga się przeto redukcyi kosztu tych robót innych. Na uzasadnienie tego twierdzenia wziął p. poseł kołomyjski pod ocenienie preliminowane na rok 1886 kwoty dla dróg Kraków-Baran i Jarosław-Bełzec, a na podstawie udzielonych mu w krótkiej drodze kosztorysów na potrzeby szutru obliczył, że na pierwszej drodze wynosić ma koszt szutru 5.489 zł. 50 ct., skądby pozostawać miało na inne roboty 6.013 zł.; na drugiej zaś drodze wypadać ma na szuter 13.447 zł., przeto pozostawałoby zdaniem jego na inne roboty 21.422 zł.

Mniemał więc p. poseł, że kwoty preliminowane dla drogi barańskiej 11.302 zł., a dla drogi jarosławskiej 34.900 zł. oparte były na cyfrach rzeczywistej potrzeby roku 1886.

Wynika stąd, iż p. poseł kołomyjski mylnie mniemał, że pozycya budżetowa każdej pojedynczej drogi przedstawianą bywa na podstawie faktycznej potrzeby każdej drogi na rok następny; widoczną przeto jest rzeczą, że p. poseł kołomyjski przystępując do krytyki administracyi drogowej, nie miał jeszcze sposobności obznajomienia się z najpierwszemi rudymentami norm przepisanych dla administracyi krajowej, a w szczególności z zasadniczą uchwałą Wys. Sejmu z 16. Lipca 1880, według której podstawą dla obliczenia potrzeby na utrzymanie dróg krajowych nie mają być potrzeby wynikające z koszto-

rysów na rok następny, lecz „przecięcie trzechletniego faktycznego kosztu utrzymania jednego kilometra, opartego na zamknięciach rachunkowych trzech lat ostatnich“.

Jakkolwiek więc dla drogi barańskiej wstawioną została do preliminarza kwota 11.302 zł., zaś dla drogi jarosławskiej 34.900 zł., to nie wynika stąd wcale, żeby kwoty te przedstawiać miały potrzeby dróg rzeczonych, obliczone wedle kosztorysów. Przeciwnie, cyfry te zgodnie z wolą Wys. Sejmu są jedynie wyrazem przeciętnego rzeczywistego wydatku na rzecz tych dróg w trzech latach ostatnich.

Z tego też powodu pojedyncze kwoty preliminowane na utrzymanie każdej drogi z osobna zgadzać się nie mogą z kwotami kosztorysowemi. Kosztorysy bowiem dla pojedyncnych dróg mogą bądź znacznie większą, bądź znacznie mniejszą od preliminowanej na ten rok kwoty wykazywać potrzebę.

Reszta zaś jakaby pozostawała z preliminowanej wyższej kwoty z powodu mniejszych rzeczywistych potrzeb tej drogi, użytą być ma na pokrycie bądź wydatków rekonstrukcyjnych, bądź też potrzeb innych dróg, wyższych od przecięcia wydatków poprzedniego trzechlecia, w którem trzechleciu potrzeb tak znacznych nie było, a które przeto w pozycyi budżetowej dróg właściwych pokrycia znaleźć nie mogły, lecz szukać je mogą i muszą jedynie w pozostałościach powstałych wskutek zmniejszonych na ten rok potrzeb dróg innych.

Ta to właśnie możność przenoszenia wydatku z jednej drogi na drugą, stanowi zasadę ryczałtu przez Wys. Sejm uchwalonego, którego wyraz znajduje się nie w potrzebie przyszłości, lecz w przecięciu minionego trzechlecia. Że tak bywa faktycznie, dowodzą najlepiej kosztorysy rzeczywiste z r. 1886 na te właśnie drogi, które przez p. posła kołomyjskiego zostały wymienione, a mianowicie na drogi Kraków-Baran i Jarosław-Bełzec.

Kosztorysy te wynoszą na drogę barańską: szuter 7.306 zł. (a nie 5.489 zł., jak mylnie obliczył p. poseł). Wszystkich zaś innych robót kosztorysy po koniec Października 1886 wyniosły 1.321 zł. (a nie 6.013 zł., jak przypuszczał p. poseł).

Na drogę Jarosław-Bełzec potrzeba na szuter wynosiła 15.347 zł. (a nie 13.447 zł. jak mylnie obliczył p. poseł), wszystkich zaś innych robót kosztorysy po koniec Października 1886 wynosiły 6.072 zł. (a nie 21.422 zł. jak przypuszczał p. poseł).

Że zresztą wymogi dróg tych w latach poprzednich mogły być znacznie większe pochodzi ztąd, że na drodze Jarosławsko-Bełzeckiej, 73 kilm. długiej, istnieje około 120 mostów, a między nimi są i znaczniejsze.

Potrzeba zatem odbudowania w latach poprzednich pewnej tylko części tych 120 mostów dostatecznie już tłumaczy znaczniejszą wysokość tych innych wydatków, a tem samem w zupełności je usprawiedliwia.

Także i na drodze barańskiej są mosty kosztowniejsze, a wybudowany jeden tylko z nich w roku ubiegłym, t. j. Nr. 2. mający 6 m. wysokości a 15 m. światła kosztował 4.076 zł. 7 ct.

Wydział krajowy mniema zatem, że abstrakcyjna krytyka na podstawie teoretycznego jakiegoś procentualnego stosunku rozmaitych kategoryi wydatków przy pojedyńczych drogach nie jest uzasadnioną, albowiem w miarę odmiennych stosunków szczegółowych miejscowych, także i stosunek procentu zmieniać się musi. Nie trudno zresztą pojąć, dla czego i procentualne te obliczenia kosztu rzeczonych robót innych przez p. posła kołomyjskiego dokonane, tak niedokładne przedstawiają cyfry, skoro za podstawę do swych obliczeń przeciętnych, jak sam twierdzi, brał dróg 34, a wiadomo jest Wys. Sejmowi, że dróg wszystkich mamy 40. Dlaczego więc p. poseł 6 dróg z obliczenia przeciętnego eliminował, i które z nich zostały przez niego opuszczone, tem trudniej się domyśleć, że na żądanie p. posła, jak to wyżej wspomnieliśmy, doręczone mu były w krótkiej drodze na kilkanaście dni przed posiedzeniem Sejmowem kosztorysy wszystkich 40 dróg, zostających pod zarządem Wydziału krajowego.

Gdyby zaś p. poseł kołomyjski zechciał się był bliżej poinformować o stosunku pocentowym wydatków na szuter i inne roboty, byłby się dowiedział, że wedle dziesięcioletniego wyniku zamknięć rachunkowych za czas od r. 1874 do końca 1883 wynosi przeciętnie na jeden rok:

Rzeczywisty wydatek na szuter . . 270.408 zł.

a nie 173.711 zł. 64 ct., jak mylnie Wys. Sejmowi przedstawił p. poseł.

Rzeczywiste zaś wydatki na inne roboty, do których należą:

1. roboty budowlane wynoszące	. .	67.594 zł.
2. „ własnego Zarządu wynoszące	.	40.195 „
3. „ rekonstrukcyjne „	. .	22.947 „
4. rozkopywanie zasp śnieżnych	. .	4.124 „
wynoszą razem	.	134.860 zł.

Koszt szutru wynosi zatem 66·7%, koszt zaś innych robót 33·3%, nie zaś, jak to p. poseł obliczył 50%.

Z powyższego przedstawienia nie trudny wniosek, jak niebezpieczną, a w rezultatach niewdzięczną może być rzeczą zapuszczać się w krytykę administracyi krajowej, nie obeznawszy się poprzednio z właściwem znaczeniem cyfer, opierających się na obowiązujących zasadniczych uchwałach Wysokiego Sejmu.

P. poseł kołomyjski, chcąc dalej udowodnić, że drogi krajowe najdrożej są administrowane, porównał koszt ich z kosztem utrzymania dróg rządowych, z pomiędzy których tym celem wybrał cały szereg najtańszych dróg południowo-wschodnich. Porównał dalej koszt dróg krajowych z kosztami utrzymania bukowińskich dróg powiatowych (konkurencyjnych), a nawet z kosztami utrzymania plantum kolejowego (rozumie się bez kosztu szyn, po których wyłącznie chodzą wszystkie pociągi).

Jako przyczynę zaś najdroższego kosztu dróg krajowych, podał p. poseł, że cena materyału konserwacyjnego jest za wysoka. W szczególności zaś usiłował p. poseł obliczonemi przez się cyframi wykazać:

że bez kosztów administracyjnych kilm. drogi krajowej kosztuje 276 zł. 79 ct., a rządowej tylko 250 zł. 49 ct., zatem o 26 zł. mniej od krajowych. Z kosztami zaś administracyjnymi koszt utrzymania kilometra

drogi krajowej wynosić ma 335 zł. 79 ct., a rządowej tylko 327 zł. 79 ct. czyli o 8 zł. 32 ct. mniej od krajowych.

Twierdził dalej p. poseł, że gdy na drogach krajowych płacony jest 1 m. sz. szutru po 2 zł. 75 ct., zaś na drogach rządowych po 2 zł. 30 ct. zatem o 45 ct. mniej, przeto właściwie powinienby jeden klm. drogi kraj. zdaniem p. posła kosztować tylko 227 zł. 49 ct., a nie 276 zł. 79 ct. Wreszcie podał p. poseł, że według podręcznika hr. Koziebrodzkiego wypada z 5-letniego przecięcia koszt 1 klm. tylko na 261 zł. 53 ct., zaś z 7-letniego przecięcia 262 zł., podczas gdy obecnie wypada na 276 zł. 79 ct.

Już wyżej wspomnieliśmy w jakim stanie objęliśmy drogi kraj. od c. k. Rządu i wykazaliśmy zarazem, co Wydział kraj. zarządzić i wydać musiał celem doprowadzenia ich do stanu używalnego.

Jasną jest więc rzeczą, że drogi te budowane najczęściej wadliwie, a nadto przez lat tyle zaniedbywane, dziś nie powinneby pod względem kosztów utrzymania brane być pod jedną miarę z drogami rządowemi, które jako pierwszorzędne budowane były znacznie większym kosztem i według zasad technicznych, a prócz tego nieprzerwanie były należycie utrzymywane.

Koszt ich utrzymania nie powinien i dla tego być porównywany z kosztem dróg rządowych, że jak to również już wykazaliśmy, mamy na ogólną ilość 1.722 klm. dróg krajowych 457 klm. dróg północnych mało, lub zupełnie nie mających kamienia, a których koszt z tego powodu tak znacznie wpływa na podwyższenie przeciętnego kosztu utrzymania, podczas gdy na 2.888 klm. dróg rządowych przypada na północne, z kamienia ogołocone drogi tylko 122 klm.

Uważamy za zbyteczne powtarzać tutaj, jak nieusprawiedliwione także było porównanie kosztów utrzymania dróg krajowych z kosztami utrzymania dróg konkurencyjnych bukowińskich czyli powiatowych, albowiem powody, dla których porównanie takie jest niedopuszczalne dostatecznie wyjaśnili już na posiedzeniu Wysokiego Sejmu dnia 22. Stycznia 1886 pp. posłowie hr. Borkowski i ks. Sawa. Dodamy tylko, że w przedmiocie jednej ze stawianych nam przez p. posła kołomyjskiego za wzór bukowińskich dróg powiatowych, a mianowicie drogi od Mossorówki przez Pohoryłówkę, Jurkowce, Werbowce do Kuczurnika, a dalej do Czerniowiec w skutek przedłożonego nam przez Reprezentacyę powiatową zażalenia całej okolicy borszczowskiej na stan drogi tej, nie do przebycia będącej, zmuszeni byliśmy z urzędu odnieść się do bukowińskiego Wydziału krajowego, zwracając jego uwagę na opłakany stan tej drogi, łączącej się z naszą drogą krajową Iwanie-Mossorówka.

P. poseł kołomyjski podał, że kilometr drogi rządowej bez kosztów administracyi wynosić ma 250 zł. 49 ct., zatem o 26 zł. mniej od drogi krajowej i że cena 1 metra sz. kamienia wynosi na drogach krajowych 2 zł. 75 ct., zaś na rządowych 2 zł. 30 ct., zatem o 45 ct. mniej od krajowych. Gdy zaś koszt kilometra naszych dróg południowych, mimo że stosunkowo do rządowych większej wymagają ilości szutru, jak to wyżej wykazaliśmy, wynosi 227 zł., zaś cena 1 metra sz. kamienia wynosi 2 zł. 28 ct., przeto nie tylko nie są drogi nasze droższe o 26 zł., a szuter

droższym o 45 ct., jak to p. poseł podaje, ale każdy kilometr drogi krajowej tańszym o 23 zł., zaś metr sz. szutru tańszy o 2 centy od drogi rządowej.

Gdyby mimo to ceny szutru na drogach krajowych uważane były jeszcze zawsze za wysokie, to nie wątpliwie nikt więcej od Wydziału kraj. nie pragnie, aby mogły stać się niższemi. W tej mierze jednak Wydział krajowy nic innego zarządzić nie może, jak przestrzegać ściśle zatwierdzania zawsze ofert najkorzystniejszych i pod tym względem zarzut w żadnym wypadku Wydziału krajowego spotkać nie może. Gdyby p. poseł kołomyjski mniemał, że dałoby się może coś jeszcze uczynić po powiatach dla ożywienia większej konkurencyi przy zabezpieczaniu dostaw, to jedynie ingerencya Wydziałów powiatowych mogłaby w tej mierze być pomocną. Wiadomo bowiem, że wszystkie pertraktacye licytacyjne odbywają się w powiatach pod kierunkiem Reprezentacyi powiatowych.

Za rezultaty przeto licytacyi powiatowych nie może spadać na Wydział krajowy odpowiedzialność.

Przechodząc zaś do porównania obopólnych kosztów, gdy przyjmiemy za podstawę naszego obliczenia wykazane Radzie Państwa w zamknięciu rachunkowem za r. 1882 ogólne koszta utrzymania dróg rządowych bez kosztów administracyjnych, a tylko z wynagrodzeniem drożników, kosztami narzędzi itp. drobniejszymi wydatkami w kwocie 914.524 zł. 48½ ct. i porównamy je z kosztami obliczonymi w ten sam sposób przy drogach krajowych na kwotę 504.234 zł. 72 ct., okaże się, że i ogólny koszt utrzymania kilometra dróg krajowych tańszym jest od rządowych, gdyż na kilometr drogi rządowej wypada 315 zł., zaś na kilometr drogi krajowej 302 zł. 66 ct., zatem o 12 zł. 34 ct. mniej od rządowych, a to pomimo nieustającego dotąd stopniowego rekonstruowania dróg i pomimo nieproporcyonalnie większych kosztów utrzymania o tyle znaczniejszej ilości dróg północnych.

Licząc zaś koszt jednego klm. wraz z kosztami administracyjnymi, obliczył p. poseł kołomyjski, że 1 klm. drogi krajowej z kosztami administracyjnymi, a w nich połowa płacy urzędników technicznych Wydziału krajowego wynosi 335 zł. 79 ct.

Za podstawę zaś do obliczenia takichże kosztów na drogach rządowych podał p. poseł ogólną kwotę 945.747 zł., według której wypadałoby na 1 klm. 327 zł. 47 ct., zatem mniej od krajowych o 8 zł. 42 ct. W jaki jednak sposób obliczył p. poseł kołomyjski kwotę 945.747 zł. nie jest nam wiadomo. Jak wyżej bowiem już podaliśmy, koszta utrzymania dróg rządowych w kraju, łącznie z wynagrodzeniem drożników, narzędziami drogowemi i t. p. drobniejszymi wydatkami, lecz bez kosztów administracyjnych, wynoszą 914.524 zł. 48½ ct.

W porównaniu przeto z podaną przez p. posła kwotą 945.747 zł. przypadałoby na koszta administracyi tylko 31.223 zł.

W wspomnianem wyżej zamknięciu rachunkowem uwidocznioną jest tylko ogólna kwota kosztów administracyi technicznej. Za podstawę przeto naszego obliczenia tychże kosztów przyjmujemy kwoty preliminowane i to w następującym stosunku:

połowę kosztów zarządu centralnego w kwocie . 29.815 zł.
60% kosztów służby technicznej na powiecie . 68.726 „
niższe organa służby drogowej w stosunku 86 : 18 (po wyeliminowaniu kosztów przypadających na 18 dozorców rzek) . . . . . 55.832 „
razem przeto wynosiłyby koszta administracyjne . 154.373 zł.
nie zaś, jak to p. poseł kołomyjski mieć chciał . 31.223 „

Koszta te administracyjne łącznie z kosztami utrzymania dróg rządowych wynoszą na 1 klm. 368 zł., podczas gdy obliczony na podstawie wyniku zamknięcia rachunków z r. 1882 kilometr dróg krajowych wynosi 339 zł., przeto nie tylko nie więcej o 8 zł. 42 ct., lecz przeciwnie mniej od rządowych o 29 zł.

Przy porównaniu zaś wyniku obliczenia na podstawie podręcznika hr. Koziebrodzkiego zaznaczył p. poseł kołomyjski, że koszta utrzymania zamiast mniej, coraz więcej wynoszą.

W podręczniku tym wszakże wykazane są jedynie kwoty preliminowane, nie zaś kwoty rzeczywistych wydatków i z tego powodu podręcznik ten nie daje obrazu kosztu przez kraj rzeczywiście poniesionego. Lecz gdyby i sam wydatek się wzmagał, należałoby przed sformułowaniem zarzutów zbadać, czy wzmaganie takie nie znajduje usprawiedliwienia w przybytku nowo wybudowanych dróg, a następnie i w zmienionych na niekorzyść stosunkach faktycznych.

Gdy p. poseł kołomyjski stawia Wydziałowi krajowemu za wzór drogi rządowe, to zaspokajającą może być poniekąd wiadomość, że zamknięcia rachunkowe rządowe następujący wzrost kosztów utrzymania dróg rządowych konstatują:

W r. 1881 wynosił ogólny ten koszt utrzymania dróg rządowych, nie licząc kosztów administracyi technicznej . . 854.947 zł. 09 ct.
w roku 1882 . . . . . 914.524 „ 48½ „
zaś w roku 1883 . . . . . 966.957 „ 56 „

Koszta te zatem podniosły się w roku 1882 o 59.577 zł., w roku 1883 w porównaniu z rokiem 1882 o 52.433 zł., w porównaniu zaś z rokiem 1881 o kwotę 112.010 zł.

Koszt kilometra zaś drogi rządowej wynosił wedle tych samych cyfer:

w roku 1881 . . 295 zł.
w roku 1882 . . 315 „
zaś w r. 1883 . . 334 „
podniósł się zatem w roku 1882 o 20 zł.
w r. 1883 w porównaniu z r. 1882 o 19 „
w porównaniu zaś z r. 1881 o . 39 „

Drogi krajowe zaś kosztowały łącznie z wynagrodzeniem drożników, narzędziami i t. p. drobnymi wydatkami:

w roku 1881 . . . . 497.225 zł. 55½ ct.
„ 1882 . . . . 504.234 zł. 72 ct.
„ 1883 . . . . 515.026 zł. 02½ ct.
Wzrosły zatem w r. 1882 o . . 7.009 zł.
w r. 1883 w porównaniu z r. 1882 o . 10.792 zł.
w porównaniu zaś z r. 1881 o . . 17.801 zł.

Koszt kilometra zaś drogi krajowej wynosił wedle tych samych cyfer:

w r. 1881	302 zł. 26 ct.
w r. 1882	302 zł. 66 ct.
w r. 1883	306 zł. 92 ct.
Wzrósł przeto w roku 1882 o . .	— 40 ct.
w r. zaś 1883 w porównaniu z 1882 o	4 zł. 26 ct.
w porównaniu wreszcie z r. 1881 o .	4 zł. 66 ct.

Wszystkie zatem poprzedzające zestawienia udowadniają, że zarzuty p posła kołomyjskiego oparte są na cyfrach i obliczeniach bądź niedokładnych, bądź mylnych, bądź niezgodnych z rzeczywistością.

Spostrzegł to snać sam p. poseł kołomyjski, skoro niezwłocznie po ich przytoczeniu sam pragnął część podniesionych przez siebie zarzutów eliminować, inne zaś znacznie zmodyfikować, a to, zastępując oryginalne zapiski stenograficzne manuskryptem własnym, który znajduje się w aktach Wydziału krajowego, a nawet był już wydrukowany.

Dopiero po odczytaniu treści tej nie wypowiedzianej mowy okazało się, jak mało p. poseł kołomyjski sam ufał krytyce swojej.

W takim składzie rzeczy trudno jest Wydziałowi krajowemu podzielić zdanie p. sprawozdawcy komisyi budżetowej i uważać cyfry, obliczenia i zarzuty przytoczone przez p. posła kołomyjskiego za takie, któreby administracyi krajowej dawać mogły „cenne wskazówki na przyszłość“.

Zmiany w etacie służby drogowej.

Inżyniera okręgowego dróg krajowych II. klasy p. Wincentego Zienkowicza przeniósł Wydział krajowy ze względów zdrowia w stały stan spoczynku z dniem 1. Października 1885., wyznaczając mu emeryturę o rocznych 480 zł.

Na miejsce opróżnione po p. Zienkowiczu, zamianował Wydział kraj. inżynierem okręgowym dróg kraj. II. kl. p. Kazimierza Jankowskiego.

Prowizorycznie pełniących obowiązki konduktorów Gustawa Tworowskiego, Juljana Wojciechowskiego, Alfreda Ottona Van Roy i Jana Feliksa Bilińskiego zamianował Wydział krajowy rzeczywistymi konduktorami II. kl.

Konduktora II. kl. Bronisława Dziakiewicza, oraz prowizorycznie pełniącego obowiązki konduktora przy drogach krajowych Walerego Wolskiego uwolnił Wydział krajowy od służby przy drogach krajowych, zaś konduktor II. kl. Joachim Żeleszkiewicz zmarł w dniu 10. Stycznia 1886. Na opróżnione miejsca zamianował Wydział krajowy konduktorami II. kl. Piotra Szentalera, Stanisława Kopystyńskiego i Gustawa Christa oraz powołał prowizorycznie do pełnienia obowiązków konduktorskich Włodzimierza Dąbrowskiego.

Myta na drogach krajowych.

a) Rezultat licytacyi mytniczych.

Z dniem 31. Grudnia 1885. upływał zwyczajny termin dzierzawy dla 84. stacyi mytniczych.

Odbyły się zatem rozprawy licytacyjne we właściwych Wydziałach powiatowych oraz w Wydziale krajowym na dzierzawę pomienionych stacyi mytniczych.

Cena wywołania wysokości czynszu dotychczasowego dla wzmiankowanych 84 stacyi mytniczych wynosiła łącznie kwotę 151.791 zł.

Pomimo że na niektórych stacyach otrzymano oferty korzystniejsze od dotychczasowych, to jednak na kilku i to na najznaczniejszych stacyach, z powodów czysto lokalnych ujemny rezultat był znaczny jak n. p. na grobli granicznej w Podwołoczyskach niższy o 2.200 zł. i na stacyach myta mostowego niższy w Buczaczu o 2.424 zł., w Monasterzyskach o 2.471 zł. w Mikulińcach o 1.641 zł. w Jarosławiu o 1.090 zł. Z tego też powodu ogólny czynsz na wszystkich powyższych stacyach mytniczych okazuje się w rezultacie niższym od dotychczasowego o 11.067. zł.

Nadto, wskutek niedotrzymania kontraktów zmuszeni byliśmy poddzierzawić myta na koszt i stratę zawodnych dzierzawców w Niezwiskach, Serafińcach, Raszkowie, Krogulcu, Suchostawie i w Kluwińcach. Wreszcie wydzierzawiliśmy myto na nowo zaprowadzonych stacyach, a mianowicie na drodze krajowej Lwowsko - Stojanowskiej w Pieczychwostach i na drodze krajowej Nisko - Nadbrzezie pod Rozwadowem za czynszem rocznym w kwocie 2.151 zł.

b) Rezultat ogólny administracyi myt krajowych.

Dochód z myt na drogach krajowych w roku 1884. wedle zamknięć rachunkowych z tego roku w rzeczywistości uczynił kwotę . . . . . 229.575 zł. 35½ ct.

że zaś dochód ten w roku 1883. przyniósł	231.770	„	78 „
zmniejszył się więc w r. 1884. o kwotę .	2.195	„	42½ „
Dochód mytniczy na rok 1885. preliminowany w kwocie . . .	224.000	„	—
wedle ostatecznego obrachunku za ten rok uczynił w rzeczywistości kwotę . .	229.951	„	01 „
zatem w porównaniu z dochodem z r. 1884. przedstawia zwiększenie o . .	375	„	65½ „
Podług kontraktów dzierzawnych na r. 1886. ogólna cyfra czynszów z wydzierzawionych myt na drogach krajowych, wynosi kwotę	217.698	„	—

Przeciwko byłym dzierżawcom dochodów mytniczych na drogach krajowych w Niezwiskach, Serafińcach, Raszkowie, w Podwołoczyskach i w Białej Karczmie, którzy nie dotrzywali zawartych z niemi umów, przedsięwzięto kroki sądowe i wytoczono tymże pozwy, które są jeszcze w toku.

c) Budowa, zakupno i reparacya domków mytniczych.

Kosztem funduszu krajowego przedsięwzięto budowę domków mytniczych w Buczaczu, Grabownicy, Husiatynie, Jarosławiu, Konieczny, Pieczychwostach, Rozwadowie, Smykowcach, Starym Sączu i w Wielowsi. Prócz tego nabyto od byłych dzierżawców myta w Jasienowie i w Mostach wielkich wybudowane przez nich dla tychże stacyj domki mytnicze. Wreszcie przedsięwzięto reparacyę domków mytniczych w Jasionce, Krzyżu, Mostach, Sokołowie i w Staromieściu.

d) Zaległości w dochodach mytniczych.

Zaległości w dochodach mytniczych z końcem roku 1884. wynosiły kwotę . . . . . 8.453 zł. 67 ct.
z których ściągnięto już kwotę . . . . . 5.878 „ 42 „
zaś odpisano z powodu niemożności ściągnięcia kwotę . 1.397 „ 20 „
pozostała zatem w rzeczywistości zaległość w kwocie . 1.178 „ 05 „
cięży na zawodnych dzierżawcach mytniczych, przeciwko którym wdrożone kroki prawne są już na ukończeniu.

Drogi powiatowe i gminne.

Popierając ciągłą dążność Reprezentacyj powiatowych do należytego porządkowania pewnych ważniejszych arteryi komunikacyjnych, Wydział krajowy nie spuszczał z oka zasad programu zatwierdzonego uchwałą Wysokiego Sejmu dnia 13. Października 1882 roku i w miarę spełniania warunków przepisanych udzielał bezzwrotnych zasiłków subwencyjnych z przeznaczonego na ten cel funduszu. Przy tem przestrzegano zasady, ażeby porządkowanie już rozpoczętych duktów nie doznało przerwy.

Z uznanych za ważniejsze duktów powiatowych i gminnych następujące były budowane przy pomocy subwencyi:

w powiecie Wadowickim droga powiatowa wadowicko-czernichowska;

w powiecie Wielickim droga gminna z Wieliczki do Świątnik;

w powiecie Limanowskim droga gminna z Limanowej przez Świdnik i Owieczkę ku mostowi krajowemu pod Gołkowicami;

w powiecie Nowotarskim droga gminna z Nowego Targu do Zakopanego i droga ze Szczawnicy do Czerwonego klasztoru, subwencyonowana na prośbę Akademii umiejętności jako właścielki Zakładu zdrojowego w Szczawnicy;

w powiecie Gorlickim droga gminna z Ropy do Wysowy;

w powiecie Nowosądeckim droga gminna z Nowego Sącza do Bobowy i droga powiatowa z Muszyny do Krynicy;

w powiece Bocheńskim droga gminna nadwiślańska z Ujścia Solnego do Niepołomic i droga gminna z Chrostowej do Nienanowic;

w powiecie Dąbrowskim drogi gminne: ze Swarzowa do Żelichowa i z Borusowej przez Żelichów do Dyamentu;

w powiecie Jasielskim droga gminna z Wiśniowej przez Szufnarowę w kierunku do Wielopola w powiecie Ropczyckim;

w powiecie Mieleckim droga gminna z Bugaja przez Gawłuszowice do Otałęża;

w powiecie Niskim drogi gminne: z Jerzowego przez Rudnik do Krzeszowa i z Niska przez Ulanów do Rudnika;

w powiecie Kolbuszowskim droga gminna z Kolbuszowej do Majdanu;

w powiecie Sanockim drogi gminne: z Jurowic do Mrzygłodu i z Rymanowa do Królika Polskiego;

w powiecie Łańcuckim droga gminna z Żołyni do Leżajska, jako dalszy ciąg drogi powiatowej Łańcucko-Żołyńskiej;

w powiecie Jarosławskim drogi gminne: z Jarosławia do Kończugi i z Jarosławia do Sieniawy;

w powiecie Przemyskim droga gminna Żurawicko-Rokitnicka;

w powiecie Gródeckim droga gminna Gródecko-Hoszańska;

w powiecie Bobreckim droga gminna Bobrecko-Przemyślańska;

w powiecie Przemyślańskim droga powiatowa Bobrecko-Przemyślańska i droga gminna z Glinian przez Mazów do Jaktorowa;

w powiecie Stanisławowskim droga powiatowa Podhajecko-Halicka;

w powiecie Buczackim droga powiatowa z Buczacza do Złotego potoku;

w powiecie Czortkowskim droga powiatowa Trembowelsko-Białobożnicka;

w powiecie Trembowelskim droga powiatowa Trembowelsko-Białobożnicka;

w powiecie Skałackim drogi gminne: z Grzymałowa do Toustego i z Podwołoczysk do Toustego.

Z pomiędzy tych duktów droga gminna z Nowego Targu do Zakopanego w powiecie Nowotarskim była od końca roku 1881. budowaną pod bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego. Od początku budowy do 1. Października 1886. na całej długości tej drogi wynoszącej 24 km. wykończono w zupełności 21 km. 100 m. Budowy resztujących 3 km. Wydział krajowy postanowił zaniechać z końcem roku 1886., a to z powodu niemożności uzyskania w gminach Szaflary i Nowy Targ, na terytoryum których leżą niedokończone części drogi, gruntów potrzebnych do wykonania częściowych zmian trasy uznanych za niezbędne do prowadzenia budowy, a nadto z powodu stanowczej niechęci tychże gmin do odbywania prestacyj obowiązkowych. Nadmienić wszakże wypada, że po dokonaniu jeszcze w roku 1886. najkonieczniejszych napraw na niezbudowanych częściach drogi komunikacya będzie się mogła odbywać zupełnie bezpiecznie i bez znacznych przeszkód lub trudności.

Inne dukty uznane za ważniejsze były dalej porządkowane albo bez udziału funduszu subwencyjnego, przy udziale wszakże funduszów zapomogowych, jak droga gminna ze Słotwiny do Szczurowy w powiecie Brzeskim, albo posiłkujące się subwencyami poprzednio udzielonemi, jak droga gminna w Pcimiu w powiecie Myślenickim; droga gminna z Kamionki strumiłowej do Nowosiółek w powiecie Kamioneckim; droga gminna z Tarnowa do Zakliczyna w powiecie Tarnowskim i droga powiatowa z Niezwisk do Kamionki wielkiej w powiecie Horodeńskim.

Z wykazanych wyżej ważniejszych duktów niektóre zostały ukończone, mianowicie: droga gminna Bobrecko-Przemyślańska w powiecie Bobreckim; droga powiatowa Trembowelsko-Białobożnicka w powiecie Trembowelskim i droga gminna z Grzymałowa do Toustego w powiecie Skałackim; niektóre zaś drogi są na ukończeniu, a mianowicie: droga

gminna z Gródka do Hoszan w powiecie Gródeckim, droga powiatowa Podhajecko-Halicka w powiecie Stanisławowskim i droga Trembowelsko-Białobożnicka w powiecie Czortkowskim.

Wykończenie niektórych duktów, następnie zapomogi udzielone z funduszów państwowych i krajowych na cele drogowe, a w końcu wyznaczenie przez Wysoki Sejm zwiększonej dotacyi na rok 1886. na subwencyonowanie dróg powiatowych i gminnych umożliwiły uwzględnienie przy rozdziale zasiłków subwencyjnych jeszcze nowych duktów, posiadających niewątpliwą ważność dla rozwoju sieci komunikacyjnej w kraju.

Do tych duktów do subwencyonowania nowo przyjętych należą:

w powiecie Brodzkim droga powiatowa Brodzko-Załoziecka;

w powiecie Tarnopolskim droga powiatowa Tarnopolsko-Brodzka;

w powiecie Kamioneckim droga powiatowa z Jabłonówki przez Busk do Rakobut;

w powiecie Śniatyńskim droga powiatowa z Załucza do Rożnowa;

w powiecie Staromiejskim droga powiatowa z Terszowa do granicy powiatu Dobromilskiege pod Tychą;

w powiecie Tarnobrzeskim droga powiatowa z Machowa do Majdanu i droga gminna z Gorzyc do Czekaja Wrzawskiego;

w powiecie Samborskim droga gminna Samborsko-Mościska;

w powiecie Złoczowskim droga powiatowa od dworca w Krasnem ku Glinianom;

Oprócz wymienionych już subwencyonowanych duktów następujące jeszcze dukty uznano za ważne i kwalifikujące się do subwencyonowania;

w powiecie Borszczowskim drogę powiatową z Ujścia Biskupiego przez Korolówkę, Głęboczek, Bilcze do Jezierzan;

w powiecie Dobromilskim drogi gminne: z Birczy do Dobromila i z Kuźminy do Krościenka;

w powiecie Łańcuckim drogę gminną z Łańcuta do Kańczugi;

w powiecie Złoczowskim drogę powiatową ze Złoczowa do Ożydowa. Te dukty w miarę rozporządzalnych funduszów subwencyjnych oraz po usunięciu niektórych wątpliwości i po wykonaniu niezbędnych warunków okólnika naszego z dnia 22. Grudnia 1882. r. również w swoim czasie wejść mogą w poczet dróg subwencyonowanych. Obok starań o polepszenie nowych duktów uznanych za ważniejsze, podlegały w razach wyjątkowych subwencyonowaniu również i niektóre drogi powiatowe już istniejące, mianowicie: droga powiatowa międzybrodzka w powiecie Bialskim, bardzo znacznie uszkodzona wylewami wód, droga powiatowa z Kołomyi do Peczyniżyna;

w powiecie Kołomyjskim która uległa bardzo, znacznemu uszkodzeniu wskutek ożywionego ruchu transportów z okolicy naftowej w Słobodzie Rungurskiej, oraz z powodu budowy lokalnej kolei żelaznej z Kołomyi do kopalń naftowych wreszcie droga powiatowa Podhajecko-

Halicka w powiecie Podhajeckim tak silnie zużyta, iż niezbędna jej rekonstrukcya przechodziła zwykłe środki miejscowe. Drogi drugorzędnej ważności również nie pozostawały bez opieki; w miarę uznanych potrzeb uzyskały następujące powiaty odpowiednie zasiłki na rzecz takich dróg:

Gródecki na rekonstrukcyę drogi gminnej czerlańskiej;

Mielecki na uregulowanie drogi gminnej z Tuszowa do Brzyścia;

Mościski na częściową naprawę dróg gminnych w Balicach i we wsi Trzcienicy w kierunku do Rustweczka;

Przemyski na częściowe uporządkowanie drogi gminnej z Krzywczy do Woli Węgierskiej;

Rohatyński na regulacyę drogi gminnej od rynku w Bukaczowczach do miejscowej stacyi kolejowej;

Tarnowski na uporządkowanie drogi gminnej z Bobrownik małych do Niwki;

Złoczowski na sprostowanie drogi gminnej ze Stronibab do Krasnego.

Co do dróg, względem uporządkowania lub budowy których były prowadzone rokowania z właściwemi reprezentacyami powiatowemi lub też z władzami rządowemi, należy skonstatować, że te rokowania nie doprowadziły dotąd do ostatecznych rezultatów, wskutek czego sprawa uporządkowania tych duktów pozostaje jeszcze w zawieszeniu. Temi duktami są następujące:

droga Chrzanów-Zator w powiecie Chrzanowskim;

droga gminna z Krynicy do Tylicza i droga powiatowa ze Starego Sącza do Mniszka w powiecie Nowosądeckim;

droga gminna z Czarnego Dunajca do Chabówki w powiecie Nowotarskim;

droga z Piwnicznej do Szczawnicy w powiatach Nowosądeckim i Nowotarskim;

droga powiatowa Boguchwalsko-Strzyżowska w powiecie Rzeszowskim (częściowe przełożenie tej drogi lub wybudowanie dwóch mostów na rzece Wisłoku);

droga z Żurawna do Bortnik w powiecie Żydaczowskim;

droga z Jaryczowa Nowego do Podlisek małych w powiecie Lwowskim.

Także pozostaje w zawieszeniu sprawa budowy mostu na Wisłoce pod Dębicą w powiecie Ropczyckim.

Z dotacyj przeznaczonych na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych oraz na publiczne dojazdy kolejowe asygnował Wydział krajowy w roku 1885. następujące kwoty:

A) Dla dróg powiatowych.

Wydane w roku 1884. na budowę dróg powiatowych na rachunek roku 1885. a wykazane w zamknięciu rachunku za rok 1884.	12.021 zł. — ct.
do przeniesienia .	12.021 zł. — ct.

z przeniesienia .	12.021 zł.	— ct.
Akademii umiejętności Krakowskiej na wykończenie budowy drogi ze Szczawnicy do czerwonego klasztoru na Węgrzech	1.500 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Bialskiemu na budowę drogi Międzybrodzkiej . . .	2.000 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Buczackiemu na budowę drogi Buczacz-Potok złoty . . .	4.000 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Kołomyjskiemu na rekonstrukcyę drogi Kołomyja-Peczeniżyn .	1.500 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Przemyślańskiemu na budowę drogi Przemyślańsko-Świrskiej	2.600 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Nowo-Sądeckiemu na rekonstrukcyę drogi Muszyna-Krynica 768 zł. 19 ct., i na utrzymanie tejże drogi 800 zł. .	1.568 „	19 „
Wydziałowi powiatowemu Stanisławowskiemu na budowę i rekonstrukcyę drogi Podhajecko-Halickiej	2.000 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Trembowelskiemu na budowę drogi Trembowelsko-Budzanowskiej	3.000 „	— „
Suma . .	30.189 zł.	19 ct.

B) Dla dróg gminnych.

Wydziałowi powiatowemu Bobreckiemu na budowę drogi wiodącej z Bóbrki do Przemyślan .	10.000 zł.	— ct.
Wydziałowi powiatowemu Dąbrowskiemu na dalszą budowę dróg Swarzów-Żelichów i Borusowa-Żelichów-Dyament	4.000 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Gródeckiemu na rekonstrukcyę drogi Gródecko-Czerlańskiej .	300 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Jasielskiemu na budowę drogi wiodącej od gościńca powiat. Frysztacko-Strzyżowskiego w Wiśniowej przez Szufnarowę do Wielopola	2.000 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Kolbuszowskiemu na budowę drogi Kolbuszowsko-Majdańskiej	4.800 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Limanowskiemu na budowę drogi Owieczko-Limanowskiej .	400 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Łańcuckiemu na dalszą budowę drogi Łańcucko-Leżajskiej 3.000 zł. i Żołynia-Leżajsk . . . . 1.000 „	4.000 „	— „
Wydziałowi powiatowemu Mieleckiemu na budowę drogi Bugaj-Otałęż . . 3.000 zł. i Tuszów-Brzyście . . . . 1.000 „	4.000 „	— „
do przeniesienia .	29.500 zł.	— ct.

z przeniesienia .		29.500 zł. — ct.
Wydziałowi powiatowemu Mościskiemu na rekonstrukcyę drogi od gościńca rządowego przez wieś Trzcieniec do Rustweczka . .	300 zł.	
i na rekonstrukcyę drogi w Balicach .	200 „	500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Nowotarskiemu na budowę drogi Nowy Targ - Zakopane . .		16.500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Niżańskiemu na budowę drogi Rudnik - Krzeszów . .	600 zł.	
i Rudnik - Ulanów - Nisko resztę subwencyi .	500 „	1.100 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Przemyskiemu na rekonstrukcyę drogi:		
z Krzywczy do Pruchnika . .	400 zł.	
i Żurawicko - Rokitnickiej . .	1.200 „	1.600 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Przemyślańskiemu na budowę drogi z Glinian na Mazów do gościńca rządowego		2.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Rohatyńskiemu na budowę drogi wiodącej od rynku do dworca kolejowego w Bukaczowcach		400 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Sanockiemu na budowę drogi Rymanów - Królik polski . .		700 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Skałackiemu na budowę drogi:		
z Grzymałowa do Toustego .	3.500 zł.	
i Podwołoczyska - Touste . .	6.000 „	9.500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Nowo-Sądeckiemu na rekonstrukcyę drogi Nowy - Sącz - Librautowa i Trzycierz - Bobowa		2.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Tarnowskiemu na uporządkowanie drogi z Bobrownik małych do Niwki		1.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Wielickiemu na budowę drogi z Wieliczki do Mogilan .		1.500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Złoczowskiemu na dokończenie budowy drogi ze Stronibab do Krasnego		300 „ — „
Suma . .		66.600 zł. — ct.
Do tego wypłacono asygnowane w r. 1884. dla Wydziału powiatowego w Gródku na rekonstrukcyę drogi Gródecko - Czerlańskiej .	400 zł.	
i Gródecko - Hoszańskiej . . .	700 „	1.100 „ — „
Razem . .		67.700 zł. — ct.

C) Na budowę i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych.

Wydane w roku 1884. na budowę dojazdów kolejowych na rachunek roku 1885. jak wykazano w zamknięciu rachunku za rok 1884. . . .	3.959 zł. 82 ct.	
oraz na kontrolę techniczną . .	45 „ 42 „	4.005 zł. 24 ct.
Wydziałowi powiatowemu Bialskiemu na konserwacyę dojazdu kolejowego do stacyi w Janiszowicach		92 „ 67 „
Wydziałowi powiatowemu Buczackiemu na budowę dojazdów kolejowych do stacyi w Monasterzyskach	700 zł.	
w Jezierzanach	1.000 „	1.700 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Cieszanowskiemu na budowę dojazdów kolejowych do stacyj w Oleszycach	1.194 zł. 22 ct.	
w Lubaczowie	666 „ 66 „	1.860 „ 88 „
Wydziałowi powiatowemu Czortkowskiemu na bndowę dojazdu kolej. do stacyi w Czortkowie		3.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Husiatyńskiemu na budowę dojazdu kolejowego do stacyi w Kopeczyńcach		1.500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Jasielskiemu na budowę dojazdu kolejowego do stacyi w Jaśle .		1.600 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Myślenickiemu na budowę dojazdów kolejowych do stacyj:		
w Osielcu	400 zł.	
w Zarytem	600 „	1.000 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Przemyślańskiemu na utrzymanie dojazdu kolejowego do stacyi w Zadwórzu		377 „ 28 „
Wydziałowi powiatowemu Rawskiemu na budowę dojazdów kolejowych do stacyj:		
w Rawie	100 zł.	
w Uhnowie i Zastawiu . .	400 „	500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Nowotarskiemu na rekonstrukcyę dojazdu kolejowego do stacyi w Chabówce		500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Tłumackiemu na budowę dojazdu kolejowego do stacyi w Niżniowie		1.500 „ — „
Wydziałowi powiatowemu Wadowickiemu na buddwę dojazdów kolejowych do stacyj:		
w Przeciszowie . . .	333 zł. 49 ct.	
w Brzeźnicy . . .	353 „ 52 „	
w Wielkich drogach . .	319 „ 68 „	
w Zatorze . . .	695 „ 18 „	1.701 „ 87 „
Wydziałowi powiatowemu Złoczowskiemu na budowę i konserwacyę dojazdu kolejowego do stacyi w Złoczowie		450 „ 18 „
Suma . .		19,788 zł. 12 ct.

D) Na pomoc techniczną i kontrolę . . . 2.168 zł. 60. ct.

Zestawienie:

A. Drogi powiatowe	30.189	zł.	19 ct.
B. „ gminne	67.700	„	— „
C Publiczne dojazdy kolejowe	19.788	„	12 „
D. Pomoc techniczna i kontrola	2.168	„	60 „
Razem . .	119.845	zł.	91 ct.

Zakładowy fundusz pożyczkowy na poprawę dróg powiatowych i gminnych.

Zakładowy fundusz pożyczkowy utworzony uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1883. otrzymał dotąd dotacye po koniec roku 1886. . . . . 90.000 zł.

Po dzień zamknięcia niniejszego sprawozdania udzielono z tego funduszu następujące bezprocentowe pożyczki:

a) Dla 16 powiatów wykazanych w sprawozdaniu za r. 1884. łączną kwotę . . . . . 73.350 zł.

b) Od 1. Września 1885. dla powiatu Stanisławowskiego, na budowę drogi powiatowej Podhajecko-Halickiej . . 10.000 „

Razem . . . 83.350 zł.

Jak z powyższego zestawienia wynika, cała prawie dotacya została wyczerpana i z tego powodu musieliśmy odmówić udzielenia dalszych pożyczek powiatom Buczackiemu, Nowotarskiemu, Łańcuckiemu i Przemyślańskiemu.

Zwroty rat pożyczkowych opłacane przez Wydziały powiatowe wynoszą:

Za rok 1884. i 1885.	6.200	zł.	
W bieżącym roku	4.475	„	
Razem . . .	10.675	zł.	

Celem fruktyfikowania funduszów na pożyczki przeznaczonych, dotacye pobierane z funduszu krajowego z końcem każdego kwartału oraz raty opłacane przez Wydziały powiatowe bywają lokowane w Banku krajowym. Narosłe z tego tytułu odsetki wynoszą:

Z końcem r. 1885.	1.064	zł.	10 ct.
W roku bieżącym	90	„	78 „
Razem . .	1.154	zł.	88 ct.

Tytułem odsetek zwłoki za niedotrzymanie terminu przy spłacie rat pożyczkowych otrzymano dotąd 10 zł. 34 ct.

Publiczne dojazdy kolejowe.

Z 54 dojazdów objętych wykazem zamieszczonym w zeszłorocznem sprawozdaniu (2 dojazdy do stacyi w Korościatynie i Pyszkowcach zostały przez Reprezentacyę powiatową w Buczaczu przedstawione do uznania za publiczne dojazdy kolejowe), zbudowano po koniec Września 1886. r. następujące:

a) kolej północna ces. Ferdynanda:

do stacyi: 1. w Jawiszowicach,

b) Kolej Karola Ludwika (stare linie)
do stacyi: 2. w Złoczowie, 3. w Zadwórru,

c) kolej Karola Ludwika (linie Jarosław-Sokal)
do stacyi: 4. w Oleszycach,

d) kolej Transwersalna:
do stacyi: 5. w Monasterzyskach, 6. w Jezierzanach, 7. w Korościatynie, 8. w Czortkowie, 9. w Zagórzanach, 10. w Gorlicach, 11. w Kopyczyńcach, 12. w Jaśle, 13. w Krośnie, 14. w Chabówce, 15. w Niżniowie, 16. w Przeciszowie, 17. w Zatorze, 18. w Brzeźnicy, 19. w Wielkich drogach, 20. w Ryczowie, 21. w Kalwaryi, 22. w Skawcach, 23. w Skawinie, 24. w Podgórzu, 25. w Swoszowicach, 26. w Milówce, 27. w Jeleśni, 28. w Lachowicach i 29. w Suchej; — pozostawałoby przeto do budowy jeszcze 25 dojazdów. Z tych nie zaproponowały dotąd właściwe Reprezentacye powiatowe do uznania za publiczne dojazdów do stacyj:

1. w Zabłotcach, 2. w Bóbrce-Chlebowicach, 3. w Bursztynie-Demianowie i 4. w Hucie zielonej; zaś zaproponowane, ale dotąd nie uznane za publiczne są dojazdy do stacyj: 5. w Bierzanowie, 6. w Lubaczowie, 7. w Sokalu i 8. w Pyszkowcach.

Pozostaje przeto faktycznie do budowy 17 dojazdów, t. j. do stacyj: w 1. Kłaju, 2. Żurawicy, 3. Osieku, 4. Zarytem, 5. Woli łużańskiej, 6. Bieczu, 7. Iwoniczu, 8. Rymanowie, 9. Buczaczu, 10. Dżurynie, 11. Rawie ruskiej, 12. Uhnowie 13. Bełzie, 14. Krystynopolu, 15. Lubieńcach, 16. Synowódzku, 17. Skolem. Budowa powyższych 17 dojazdów jest w toku i prawdopodobnie jeszcze w ciągu b. r. zostanie wykończoną.

Od czasu zamknięcia ostatniego sprawozdania aż do chwili obecnej przedstawione zostały do budowy przez właściwe Reprezentacye powiatowe następujące nowe dojazdy kolejowe:

a) Kolej Karola Ludwika (stare linje):

1. dojazd kolejowy od drogi pow. Jarosławsko-Pruchnickiej do stacyi w Jarosławiu na długości 113 metrów, kosztem 1.050 zł. Przypuszczalny datek konkurencyjny przypadający na fundusz krajowy wyniesie 350 zł.

2. Dojazd kolejowy od drogi rządowej Lwowsko-Tarnopolskiej do stacyi w Jeziernej na długości 1.450 m. kosztem 11.876 zł. 66 ct. Przypuszczalny datek konkurencyjny przypadający na fundusz krajowy wyniesie 3.958 zł. 89 ct.

3. Dojazd kolejowy od gościńca rządowego Złoczowsko-Tarnopolskiego do stacyi w Zarwanicy na długości 94.5 m., kosztem 1.600 zł. Przypuszczalny datek konkurencyjny przypadający na fundusz krajowy wyniesie 533 zł. 33 ct.

b) Kolej Karola Ludwika (linja Jarosław-Sokal).

4. Dojazd kolejowy od drogi krajowej Bełzecko-Jarosławskiej w Dachnowie do stacyi w Lubaczowie na długości 5 klm. kosztem

23.500 zł. Przypuszczalny datek konkurencyjny przypadający na fundusz krajowy wyniesie około 7.000 zł.

c) Kolej galicyjsko-węgierska:

5. Dojazd kolejowy od gościńca rządowego Lisko-Ustrzyki w Glinnem do stacyi w Uhercach, i

6. dojazd kolejowy od gościńca rządowego Lisko-Ustrzyki w Uhercach do stacyi w Uhercach. Długość obu powyższych dojazdów wynosi 1682 metrów, koszt budowy 8.388 zł. 50 ct. Przypuszczalny datek konkurencyjny przypadający na fundusz krajowy wyniesie około 2.796 zł. 16 ct.

Wydatek jaki ponieść będzie musiał fundusz krajowy w r. 1887. na budowę nowych dojazdów kolejowych wyniesie przeto 15.215 zł. 11 ct., zaś na konserwacyę zbudowanych dojazdów przypuszczalny 7 264 zł. 46 ct. czyli razem około 22.479 zł. 57 ct.

Już w zeszłorocznem sprawozdaniu nadmieniliśmy, że niektóre Reprezentacye powiatowe oświadczyły się przeciw budowie pewnych dojazdów, jako publicznych dojazdów kolejowych, w skutek czego Wydział krajowy opierając się na wyraźnem brzmieniu §. 5. ustawy kraj. z dnia 15. Kwietnia 1881. r. Dz. u. kr. Nr. 46, według którego tylko na wniosek Rady powiatowej przystąpić można do wydania orzeczenia o potrzebie budowy dojazdu kolejowego, oświadczył c. k. Rządowi, iż wbrew woli Rady powiatowej żaden dojazd kolejowy nie może być przez nas uznany za publiczny.

C. k. Rząd był przeciwnego zdania, sądził on mianowicie, że w ustępie „na wniosek Rady powiatowej“ wyraz „wniosek“ ma być brany w znaczeniu enuncyacyi. Wystarczy zatem, zdaniem c. k. Rządu jakakolwiek enuncyacya dodatnia, czy ujemna, aby na tej podstawie przystąpić można do wydania stanowczego orzeczenia.

Takich dojazdów wiodących do kolei transwersalnej, których budowy jako publicznych dojazdów kolejowych Rady powiatowe nie zaproponowały, jest czternaście.

Otóż z polecenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych zarządziło c. k. Namiestnictwo z urzędu rozprawy konkurencyjne co do powyższych dojazdów kolejowych, i mimo że prócz przedsiębiorstwa kolejowego wszystkie strony konkurencyjne oświadczyły się przeciw budowie tych dojazdów jako publicznych dojazdów kolejowych, zażądało c. k. Namiestnictwo odnośnie do §. 5 ustawy kraj. z dnia 15. kwietnia 1881 .r. Dz. u. kr. Nr. 46 od Wydziału krajowego oświadczenia, czyli zgadza się na uznanie tych dojazdów za publiczne, a gdy Wydział krajowy uchylił się dla braku wniosków Rad powiatowych od wyrażenia jakiegokolwiek bądź zdania, przedłożyło c. k. Namiestnictwo protokoły przeprowadzonych rozpraw konkurencyjnych c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

C. k. Rząd centralny trwając przy swem powyżej nadmienionem zapatrywaniu, wydał dwa orzeczenia, któremi c. k. Minist. spraw wewn. w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu cztery dojazdy kolejowe wbrew życzeniu Rad powiatowych i opinii Wydziału krajowego, uznało za publiczne dojazdy kolejowe.

Mianowicie orzeczeniem z dnia 17. Sierpnia b. r. L. 12.593 uznano za publiczne dojazdy kolejowe, dojazdy do stacyj kolei transwer-

salnej w Husiatynie i Wasylkowcach w powiecie Husiatyńskim, zaś orzeczeniem z dnia 19. Sierpnia b. r. L. 13·139 dojazdy do stacyj w Tłumaczu i Tyśmienicy w powiecie Tłumackim.

Przeciw powyższym orzeczeniom wniósł Wydział krajowy w porozumieniu z właściwymi Wydziałami powiatowymi dnia 27. Października 1886. zażalenie do c. k. Trybunału administracyjnego.

Regulamin o wykonywaniu noweli do ustawy drogowej i wydane przez Wydział krajowy instrukcye techniczna i rachunkowa.

Uchwalona przez Wys. Sejm na posiedzeniu dnia 22. Października 1884. nowela, zmieniająca postanowienia §§. 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 25, 26, 27, 28 i 31 ustawy drogowej z dnia 18. Sierpnia 1886. Nr. 15 dz. ust. i rozp. kraj. z r. 1867. otrzymała (jak to już w sprawozdaniu naszem z czynności za r. 1884/5. [aleg. 7., sten. sprawozd. z r. 1885/6.] podaliśmy) Najwyższą Sankcyę dnia 7. Lipca 1885. i ogłoszoną została w Nr. 39 dz. ust. i rozp. kraj. z roku 1885.

Nowela powyższa postanawia w §. 31, że c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wyda wykonawczy regulamin drogowy, mający zarazem obejmować szczegółowe postanowienia o potrzebnych terminach w poszczególnych czynnościach administracyjnych, o współudziale władz rządowych w czuwaniu nad dobrym stanem dróg, tudzież o przedsiębraniu w razie potrzeby stosownych środków egzekucyjnych.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 25. Sierpnia 1885. L. 7.741/pr. odniosło się w tym przedmiocie do Wydziału krajowego objawiając zdanie, że gdy regulamin ten obejmować ma szczegółowe przepisy wykonawcze odnoszące się do dróg zostających pod zarządem władz autonomicznych, które na podstawie poczynionych doświadczeń przy administracyi rzeczonych dróg najlepiej ocenić potrafią potrzebę uzupełnienia ustawy drogowej szczegółowemi przepisami, w obrębie powyższej ustawy wydać się mającemi, przeto byłoby najstosowniej, gdyby Wydział krajowy zajął się wypracowaniem wspomnianego regulaminu.

Wydział krajowy więc stosując się do wyrażonego powyżej życzenia wypracował projekt rzeczonego regulaminu i udzielił go c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 26. Lutego 1886. L. 8.931.

Po zbadaniu tego projektu zaproponowało c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 17. Września 1886. L. 9.569/pr. poruczyć ostateczne zredagowanie regulaminu drogowego osobnej komisyi, złożonej z delegatów Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa, a po niezwłocznie przeprowadzonem w tym względzie obopólnem porozumieniu się, został regulamin ten już dnia 21. Września 1886. ostatecznie przyjęty, a następnie dnia 30. Września 1886. ogłoszony w Nr. 80 dzien. ust. i rozp. kraj.

Alegat 30.

Prawie równocześnie wydało c. k. Prezydyum Namiestnictwa do wszystkich c. k. Starostw dołączony ./. w odpisie okólnik z 3. Października 1886. L. 9.997/pr. w przedmiocie ingerencyi Władz politycznych w sprawach dróg powiatowych i gminnych.

W ślad za wypracowanym przez Wydział krajowy projektem regulaminu drogowego i stosownie do zawartych w tymże projekcie postanowień, ułożył Wydział krajowy wymaganą §-em 25. noweli do ustawy drogowej instrukcye techniczną i rachunkową.

Gdy zaś w projektowanym przez nas regulaminie drogowym celem osiągnięcia porozumienia c. k. Namiestnictwem zaszły pewne zmiany, przeto spowodowały one zarazem konieczność dokonania także zmian pewnych i w ułożonych już przez nas instrukcyach technicznej i rachunkowej. — Zmiany te przeprowadziliśmy w obu instrukcyach z możliwie największym pospiechem, tak, że już 1. Października 1886. Rada Wydziału krajowego godząc się na te zmiany, tem samem uchwaliła uzupełnione te instrukcye.

Wydrukowanie jednak obszernych tych instrukcyi, przygotowanie kliszów dla dołączonych do instrukcyi technicznej wzorów i w ogóle potrzebne prace litograficzne, niemniej jak niezwykle uciążliwa korekta z powodu wielkiej ilości znajdujących się liczb, zajęło około trzech tygodni czasu, tak że instrukcye te mogły być wszystkim Wydziałom powiatowym rozesłane dnia 21. Października 1886. z oznajmieniem, że na ich żądanie gotów jest Wydział krajowy podjąć się dalszego nakładu za zwrotem kosztów druku tak instrukcyi rzeczonych, jak i poszczególnych formularzy, jeśliby Wydziały powiatowe w ciągu miesiąca Listopada doniosły Wydziałowi krajowemu o potrzebnych mu drukach.

W sprawie poboru myta kopytkowego w gminach miast Brzeżan, Kołomyi, Nowego Sącza, Przemyśla, Rzeszowa, Stanisławowa, Tarnopola i Tarnowa.

Wydział krajowy, wykonując poruczoną mu kontrolę nad gminami pobierającemi myto kopytkowe, starał się o to usilnie, aby gminy te dopełniały warunków koncesyi w specyalnych ustawach zastrzeżonych. Oceniając gospodarkę drogową w tychże gminach od ostatniego sprawozdania Wydziału krajowego, podnieść zawsze musimy, że zachodzą jeszcze zbyt często usterki większe lub mniejsze tak co do terminu przedkładania preliminarzy i rachunków tyczących się użycia poboru myta kopytkowego i wykonania robót około utrzymania dróg, ulic i placów miejskich, jak i co do dokładności i udokumentowania tychże preliminarzy i rachunków.

W szczególności gmina miasta Tarnowa nie przedłożyła jeszcze rachunków z robót drogowych przez nią w r. 1885. wykonanych; zaś przeciwko gminie miasta Kołomyi, niedopełniającej warunków koncesyi, zmuszeni byliśmy odnieść się do c. k. Starostwa o zarządzenie środków przymusowych.

Zażalenia z powodu rzekomych nadużyć przy budowie kolei transwersalnej.

Uchwałą z dnia 21. Stycznia 1886. odstąpił Wysoki Sejm c. k. Rządowi z usilnem poparciem do uwzględnienia i spiesznego załatwienia petycyę właścicieli dóbr W. Adama Marassego z Marcinkowic, W. Eugeniusza Zielińskiego z Klęczan, ks. Edwarda Ropskiego proboszcza rz. kat. w Chomranicach, tudzież gmin wiejskich Marcinkowice, Klęczany i Chomranice w powiecie Nowosądeckim o wypłacenie należytości właścicielom gruntów pod kolej transwersalną zajętych wraz z procentami zwłoki od dnia otwarcia ruchu na tej kolei licząc, oraz o przeprowadzenie w tym celu pomiarów geometrycznych.

Na skutek powyższej uchwały zarządziła c. k. jen. Dyrekcya kolei państwowych dochodzenie na miejscu i według zapewnienia tejże Dyrekcyi wyrażonego w piśmie wystosowanem do c. k. Namiestnictwa i Wydziałowi kraj. zakomunikowanem, pretensje petentów, o ile to być mogło ze względu na stan bierny posiadłości — zostały wyrównane.

Uchwałą z dnia 23. stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innemi następujące petycje niezałatwione:

a) Wydziału powiatowego w Sanoku z zażaleniem na przedsiębiorstwo budowy kolei transwersalnej z powodu złego wykonania dróg oraz z powodu niewypłacenia należytości za większe przestrzenie gruntów zajętych po nad pierwotny projekt.

b) Wydziału powiatowego w Jaśle z zażaleniem jak wyżej.

c) W. Józefa Górki Gorczyńskiego właściciela wsi Nowe Dwory z zażaleniem na przedsiębiorstwo budowy kolei transwersalnej, z powodu zalewania pól ornych przez wodę zbierającą się w rowach materjałowych.

Powyższe petycye udzielił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu z prośbą o zbadanie przytoczonych zażaleń i wydanie stosownych zarządzeń.

Na zażalenie Wydziału powiatowego w Jaśle otrzymał Wydział krajowy za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa odpowiedź z c. k. jen. Dyrekcyi kolei państwowych, iż obrachunek z właścicielami gruntów zajętych pod kolej transwersalną przeprowadzony zostanie w ciągu miesiąca Maja 1886.

Na pisma nasze dotyczące zażaleń Wydziału powiatowego w Sanoku i W. Józefa Górki Gorczyńskiego nie otrzymał Wydział krajowy dotąd żadnej odpowiedzi.

Nadto wniósł Wydział powiatowy w Gorlicach zażalenie do Wydziału krajowego, że kolej transwersalna nie opłaca dotąd podatków od gruntów zajętych pod budowę swych linii.

Zażalenie to odstąpiliśmy c. k. Namiestnictwu z zaproszeniem uregulowania poruszonej sprawy, a w odpowiedzi zakomunikowało nam c. k. Namiestnictwo pismo c. k. jen. Dyrekcyi kolei państwowych w którem Dyrekcya zapewnia, że uregulowanie kwestyi podniesionej w zażaleniu nastąpi w ciągu roku 1886. i że interesowanym zwróconą zostanie należytość opłacona tytułem podatków za cały czas od chwili faktycznego objęcia gruntów w posiadanie kolei.

Reambulacya nowych linii kolejowych.

Po koniec miesiąca Września 1886. roku przeprowadzono rewizję następujących tras kolei lokalnych:

1. z Kołomyi do Peczeniżyna, z Peczeniżyna do Ropy i z Kołomyi do Kniaździworu w dniu 9 Lutego 1886. roku.

2. Kolei dowozowej własności hr. Rudolfa Kinskiego od kolei Stryj-Beskid do tartaków w Demni wyżnej w dniu 5 Czerwca 1886. r.

3. Kolei circumwalacyjnej w Krakowie w dniu 9 Września 1886.

Do udziału przy rewizyi ad 1 i 3 mianowaliśmy specyalnych delegatów, zaś ad 2 upoważniliśmy Wydział powiatowy w Stryju do wysłania w naszem zastępstwie delegata, celem bronienia interesów lokalnych.

Subwencya krajowa w kwocie 100.000 zł. a. w. uchwalona na rzecz budowy kolei żelaznej ze Lwowa na Żółkiew do Rawy.

Uchwałą z d. 9. Października 1882. przeznaczył Wysoki Sejm subwencyą dla drugorzędnej szerokotorowej kolei ze Lwowa na Żółkiew do Rawy w kwocie 100.000 zł. z warunkiem wypłaty tejże w 3 ratach rocznych, z których pierwsza płatną być ma z rozpoczęciem budowy powyższej kolei.

Gdy budowa kolei tej dotąd nie została jeszcze rozpoczętą, przeto i wypłata pierwszej raty nie mogła nastąpić.

Wspólna z król. węg. Rządem administracya mostu kraj. w Niedzicy.

W sprawozdaniu zeszłorocznem donieśliśmy Wys. Sejmowi o stanie sprawy obrachunku ze wspólnej administracyi z król. węg. Rządem mostu kraj. w Niedzicy za pierwsze sześciolecie a mianowicie, że wypłata król. węg. Rządowi połowy z czystego przychodu za powyższe sześciolecie od 1. Lipca 1878. do 30. Czerwca 1884. pozostała w zawieszeniu z powodu nieprzedłożenia nam ze strony Zarządu król. węg. dokumentów rachunki uzasadniających.

Gdy dokumenta te następnie zostały nam przesłane, wypłaciliśmy król. węg. Rządowi w myśl umowy zawartej z tymże Rządem 23. Czerwca 1876. przypadającą połowę czystego dochodu wynoszącą 943 zł. 49½ ct.

Ze względu jednak, iż w rezultacie trzyletnia administracya powyższego mostu z naszej strony wykazała o wiele znaczniejszą przewyżkę w dochodach, aniżeli administracya król. węg. Rządu, przeto odniósł się Wydział krajowy przy tej sposobności do król. węg. Rządu z zapytaniem, czyliby z powyższego powodu nie był skłonnym, w interesie wzajemnym funduszów krajowych, król. węgierskiego i galicyjskiego pozostawić nadal zarząd mostu w Niedzicy, w warunkach obowiązującej umowy Wydziałowi krajowemu.

Na odezwę tę nie otrzymaliśmy dotąd pomimo kilkakrotnych przypomnień odpowiedzi.

Sprawa otwarcia ruchu pocztowego na drodze krajowej Lwowsko-Stojanowskiej.

Na pismo nasze w sprawie otwarcia regularnego ruchu poczty listowej i osobowej na przestrzeni drogi krajowej ze Lwowa do Radziechowa, otrzymaliśmy z c. k. krajowej Dyrekcyi poczt i telegrafów zawiadomienie, że między Lwowem a Kamionką kursować będą dziennie dwurazowe jazdy, zaś między Kamionką a Radziechowem dziennie jednorazowa jazda połączona z przewozem osób.

Jazdy te poczęły kursować z dniem 16. Stycznia 1886.

Petycya Rady powiatowej Nowy Sącz o budowę mostu na Dunajcu w Kurowie.

Na posiedzeniu z 12. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Petycyę Rady powiatowej w Nowym Sączu o wybudowanie mostu na Dunajcu w Kurowie, przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania, przeprowadzenia rokowań z c. k. Rządem i Wydziałem Rady powiatowej co do uczestniczenia w kosztach budowy i przedłożenia Sejmowi krajowemu sprawozdania w tym względzie i odpowiednich wniosków".

W wykonaniu powyższego polecenia Wydział krajowy dla umożliwienia przeprowadzenia ostatecznych rokowań z c. k. Rządem z Wydziałem powiatowym i stronami interesowanemi o współudział w kosztach budowy, polecił przedewszystkiem swemu inżynierowi wstępne zbadanie rodzaju i kosztów budowy mostu tudzież ewentualnego zastąpienia mostu przełożeniem drogi na lewy brzeg rzeki od teraźniejszego przewozu pod Kurowem do Nowego Sącza.

Na podstawie przeprowadzonych w tym względzie przedwstępnych studyów technicznych, polecił Wydział krajowy następnie wspomnianemu inżynierowi sporządzenie i przedłożenie szkicu projektu i kosztorysu

mostu na Dunajcu pod Kurowem na filarach murowanych o wielkich otworach.

Wypracowanie tego operatu jest właśnie w toku, przeto Wydział krajowy na teraz nie jest w możności przedłożenia Wysokiemu Sejmowi dalszych wniosków w tej sprawie.

Subwencya 3.000 zł. na żeglugę parową na Dniestrze.

Na posiedzeniu dnia 29. Grudnia 1885. powziął W. Sejm następującą uchwałę:

„Upoważnia się Wydział krajowy, jeżeli na mocy statutu potwierdzonego przez c. k. Rząd, zawiąże się Towarzystwo żeglugi parowej na Dniestrze i firma tego Towarzystwa w myśl przepisów handlowych zostanie w myśl statutów swoich prawnie ukonstytuowaną, wypłacić pp. Słoneckiemu i Nawarskiemu w myśl uchwały powziętej na posiedzeniu z dnia 13. Października 1884. jadnorazową subwencyę w wysokości 3.000 zł.“

Zarazem polecił Wys. Sejm przedłożyć na najbliższej sesyi sprawozdanie o dalszym przebiegu tej sprawy.

O treści powyższej uchwały Wys. Sejmu zawiadomiliśmy spółkę żeglugi parowej na Dniestrze, na ręce p. K. Nawarskiego w Stanisławowie jeszcze 5. Stycznia 1886. jednakże dotąd nie otrzymaliśmy żadnej dalszej w tej sprawie wiadomości i z tego powodu subwencya powyższa w kwocie 3.000 zł. dotąd nie została wypłaconą.

Droga powiatowa z Podhajec do Halicza.

Na budowę drogi powiatowej z Podhajec do Halicza, której koszt obliczony został na kwotę 24.345 zł. 83 ct. udzielił Wydział krajowy w ciągu roku 1885. i 1886. Wydziałowi powiatowemu w Stanisławowie tytułem bezzwrotnej subwencyi ogółem 12.000 zł. Nadto wypłaciliśmy temu powiatowi przyrzeczoną bezprocentową pożyczkę w kwocie 10.000 zł., a c. k. Namiestnictwo kwotę 4.000 zł. tytułem przyrzeczonego zasiłku z funduszów państwowych.

Według ostatnich raportów Stanisławowskiego Wydziału powiatowego budowa powyższej drogi zostanie prawdopodobnie w ciągu b. r. ukończoną.

Sprawa dregi powiatowej Żmigród-Grabskiej.

Na skutek wstawienia się Wydziału krajowego do c. k. Rządu w sprawie objęcia drogi powiatowej Żmigród-Grabskiej w zarząd państwowy ze względu na ważność jej dla celów wojskowych, poleciło c. k. Namiestnictwo Starostwu Jasielskiemu objęcie zarządu tej drogi na koszt Skarbu państwa, co też w ciągu miesiąca Czerwca r. b. nastąpiło.

Co zaś do warunku poprzednio postawionego, ażeby Reprezentacya powiatowa do utrzymania tej drogi przyczyniała się kwotą rocznych 2.100 zł., oznajmiło nam c. k. Namiestnictwo, iż o uchylenie warunku tego odniosło się do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Sprawa drogi gminnej Wełdzirskiej z Doliny na Wyszków do granicy Węgier.

W sprawozdaniu zeszłorocznem donieśliśmy już Wys. Sejmowi o dokonanej przez Rząd w r. 1884. rekonstrukcyi pierwszej połowy, t. j. 30 kilometrów drogi Wełdzirskiej z wyznaczonej na ten cel subwencyi państwowej oraz z dochodów myta oddawanych przez Reprezentacyę powiatową do dyspozycyi władzy politycznej. — Niemniej donieśliśmy Wys.

Sejmowi, iż w skutek odmowy Rady powiatowej starania się o uzyskanie koncesyi mytniczej dla tej drogi, c. k. Namiestnictwo oznajmiło, iż gdy naprzód przewidzieć można, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych nie zgodzi się na objęcie drogi powyższej w Zarząd państwowy i prawdopodobnie zdecyduje się tylko na udzielanie ze Skarbu państwa stosownych rocznych subwencyj na utrzymanie tej drogi jako drogi gminnej, przeto leży to we własnym interesie powiatu postarać się zawczasu o przedłużenie koncesyi mytniczej, w przeciwnym razie bowiem narażonym byłby spowodowany mimowolnie brak dochodu myta pokryć z własnych funduszów. Wydział powiatowy w Dolinie zastosował się do zapatrywania Rządu, wskutek czego udzieloną już została dalsza koncesya na pobór myta na tejże drodze na lat 5, t. j. do r. 1889. W piśmie zaś z 6. Września 1886. l 51.620 oznajmiło nam c. k. Namiestnictwo, iż c. k. Ministeryum spraw wewnętrznych reskryptem z 21. Czerwca 1886. zezwoliło, aby po dokonanej rekonstrukcyi drogi gminnej Dolina-Wyszków, c. k. władze polityczne objęły tymczasowo Zarząd i utrzymanie tej drogi. — Przyczem zastrzeżono, że do pokrycia dotyczących kosztów mają być przedewszystkiem użyte przypadające na mocy ust. drog. prestacye konkurencyjne dotyczących gmin i obszarów dworskich jak, nie mniej dochody z myta.

Reszta potrzebnych środków pieniężnych zostanie w miarę potrzeby pokrytą ze Skarbu państwa.

Na mocy tej decyzyi ministeryalnej c. k. Namiestnictwo równocześnie z powyższem zawiadomieniem Wydziału krajowego poruczyło zarazem c. k. Starostwu w Dolinie tak objęcie zarządu jakoteż dalsze utrzymanie drogi powyższej.

A gdy Wydział powiatowy zapytał nas czyli ze względu na udział funduszu powiatowego w dotychczasowych kosztach utrzymania drogi gminnej Dolina-Wyszków nie należałoby poczynić pewnych zastrzeżeń przynajmniej o częściowy zwrot tych kosztów, i czyli Wydział krajowy ze względu na udzielone z funduszu krajowego znaczne subwencye, również nie poczyni pewnych zastrzeżeń; objawiliśmy zdanie, że jak długo c. k. Rząd na rzecz utrzymanie pomienionej drogi gminnej, która dla braku funduszów szybko zmierzała do zniszczenia, — łożyć chce i będzie fundusze państwowe, Wydział krajowy w interesie samej drogi nie zamierza stawiać c. k. Rządowi w tej mierze trudności i mniema, że Wydział powiatowy postąpi w interesie powiatu, jeżeli i ze swej strony podobne w tej sprawie zajmie stanowisko.

Sprawa utrudnionej rampą kolei Brodzkiej komunikacyi na ulicy Żółkiewskiej we Lwowie.

W ostatecznem załatwieniu sprawy rampy kolejowej na ulicy Żółkiewskiej, doniósł nam Magistrat miasta Lwowa, że niedogodności i przeszkody w komunikacyi, z powodu których mieszkańcy przedmieścia Żółkiewskiego w roku 1880. wnieśli zażalenie, obecnie po zregulowaniu i rozszerzeniu ulicy Żółkiewskiej i wprowadzeniu na tejże ruchu tramwajowego na dwóch torach, oraz w skutek urządzenia przez Kolej Karola Ludwika nowego przyrządu do niezwłocznego podnoszenia rampy usunięte zostały tak dalece, iż petycya powyższa mieszkańców przedmieścia Żółkiewskiego stała się bezprzedmiotową.

Ze względu na to Wydział krajowy przystępując do zapatry-

wania Rady gminnej miasta Lwowa, postanowił ze swej strony zaniechania dalszych w tej sprawie kroków.

Sprawa wyjednania u Rządu prryjęcia na etat państwowy 4 dróg wojskowych w zachodniej Galicyi.

Od ostatniego w zeszłorocznem sprawozdaniu Wys. Sejmowi przedłożonego komunikatu, w którym nam c. k. Namiestnictwo udzieliło wykaz kosztów wyłożonych ze Skarbu Państwa od r. 1862. do 1883. na utrzymanie 4 dróg wojskowych, nie otrzymaliśmy dotąd zawiadomienia, iżby co do stałego przyjęcia dróg tych na etat państwowy ostateczna decyzya c. k. Ministerstwa nastąpiła.

Petycya mieszkańców miasta Nowego Sącza o zaprowadzenie całodziennej służby na poczcie w Nowym Sączu.

Na posiedzeniu z dnia 2. Października 1884. r. powziął Wys Sejm uchwałę, wzywającą c. k. Rząd do wydania zarządzeń, aby c. k. Urząd pocztowy i telegraficzny w Nowym Sączu napowrót mógł urzędować przez dzień cały, to jest od godziny 8mej rano do 6ej wieczór.

W załatwieniu powyższej uchwały zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa pod dniem 25. grudnia 1885. r., iż c. k. Ministerstwo handlu reskryptem z dnia 12. Grudnia 1885. r. L. 19.231, zezwoliło, by od Nowego roku 1886. wprowadzono całodzienną służbę przy c. k. Urzędzie pocztowym i telegraficznym w Nowym Sączu.

O powyższem postanowieniu ministeryalnem zawiadomiliśmy gminę miasta Nowego Sącza za pośrednictwem Wydziału powiatowego.

Petycya miasteczka Podwołoczysk o zniesienie zapory mytniczej.

W myśl uchwały Wys. Sejmu z 19. Grudnia 1885., zawiadomiliśmy gminę Podwołoczysk, że Wys. Sejm przeszedł nad petycyą jej o zniesienie zapory mytniczej w Podwołoczyskach do porządku dziennego.

Petycya gminy Mikuliczyna o przeniesienie zapory mytniczej do Podleśniowa.

Przekazaną uchwałą Wys. Sejmu z 19. Grudnia 1885. petycyę gminy Mikuliczyna o przeniesienie zapory mytniczej na drodze rządowej z Mikuliczyna do Podleśniowa odstąpiliśmy c. k. Namiestnictwu do załatwienia.

Petycya Izraela Zimmermanna, byłego dzierżawcy myta w Podwołoczyskach o odszkodowanie z powodu poniesionych strat na dzierżawie.

W skutek uchwały Wys. Sejmu z 29. Grudnia 1885., zawiadomiliśmy Izraela Zimmermanna, byłego dzierżawcę myta w Podwołoczyskach, że Wys. Sejm nad petycyą jego o odszkodowanie z powodu poniesionych strat na dzierżawie, przeszedł do porządku dziennego. Zarazem zawezwaliśmy Izraela Zimmermanna do uiszczenia zaległego czynszu dzierżawnego należącego się od niegoż funduszowi krajowemu. Gdy wezwanie to nie odniosło pożądanego skutku, a kaucya dzierżawna pokryła tylko część tejże należytości zaś reszta w kwocie 1.968 zł. 68 ct. nie znalazła zabezpieczenia, przeto celem ściągnięcia pozostałej zaległości z majątku Izraela Zimmermanna, przedsięwzięliśmy przeciwko niemu kroki sądowe i wytoczyliśmy mu pozew.

Petycya Wydziału pow. w Gorlicach o przedłużenie koncesyi do pobierania myta na drogach Biecz-Golanka i Ropa-Wysowa.

W wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z 12. Stycznia 1886. przedkładamy w tej sprawie osobne sprawozdanie z wnioskiem o przedłużenie koncesyi.

Petycye Wydziału powiatowego w Myślenicach i gminy Budzów o zasiłki z funduszu krajowego na rekonstrukcyę dróg zeszłoroczną powodzią zniszczonych.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 19. Grudnia 1885. r. zawiadomiliśmy Wydział powiatowy w Myślenicach i gminę Budzów, iż Wydział krajowy weźmie ich prośbę pod rozwagę, skoro przedłożone zostaną dane wskazane w okólniku naszym z dnia 22. Grudnia 1882. r. L. 51.432.

Petycya Wydziału powiatowego w Cieszanowie o wypłatę kwoty 666 zł. 66 ct. tytułem należytości przypadającej na fundusz krajowy do budowy dojazdu kolejowego w Lubaczowie, który nie został uznany za publiczny.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu polecającej wypłacenie Wydziałowi powiatowemu w Cieszanowie kwoty 666 zł. 66 ct. jako przypadającą na fundusz krajowy należytość konkurencyjną do wybudowanego dojazdu w Lubaczowie, Wydział krajowy uskutecznił powyższą wypłatę na rachunek Rub. X. poz. 117. z r. 1885. (zasiłki na dojazdy kolejowe.)

Petycya gminy m. Krościenka w sprawie udzielenia zasiłku z fund. kraj. na dokończenie mostu na Dunajcu.

Uchwałą z dnia 12. Stycznia 1886. r. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby z rub. X. wydatków na r. 1886. z funduszu przeznaczonego na zasiłki dla dróg gminnych wypłacił gminie miasta Krościenko tytułem subwencyi na budowę lodowców ochronnych przy moście na rzece Dunajcu kwotę 200 zł

Przyznaną subwencyę wypłacił Wydział krajowy gminie miasta Krościenko za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nowym Targu.

Petycya gminy Zalesia pow. Czortkowskiego o zmianę projektu budowy drogi krajowej zamiast z Jezierzan do Kolendzian z Jezierzan na Zalesie do Szmankowiec.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Grudnia 1885. r. poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu w Czortkowie zawiadomić gminę Jezierzany, iż Wysoki Sejm nad petycyą jej o zmianę kierunku drogi krajowej przeszedł do porządku dziennego.

Petycya byłego dróżnika dróg kraj. Franciszka Kruczkowskiego o alimentacyę.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1886. r. przekazał Wysoki Sejm petycyę byłego drożnika dróg krajowych Franciszka Kruczkowskiego o alimentacyę, Wydziałowi krajowemu do urzędowego zbadania.

W załatwieniu powyższej uchwały udzielił Wydział krajowy Kruczkowskiemu zapomogę w kwocie 80 zł. tytułem jednorazowej odprawy.

Petycya byłego dróżnika dróg kraj. Marcina Bednarskiego o alimentacyę.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1886. r. przekazał Wysoki Sejm petycyę byłego drożnika Marcina Bednarskiego o alimentacyę, Wydziałowi krajowemu do urzędowego zbadania.

W załatwieniu powyższej uchwały udzielił Wydział krajowy Bednarskiemu zapomogę w kwocie 80 zł. tytułem jednorazowej odprawy.

Petycya Franciszki Zarembowej wdowy po konduktorze dróg krajowych o zapomogę.

Wykonując uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886 r. Wydział krajowy polecił Zwierzchności gminnej w Sanoku zawiadomić Franciszkę Zarembinę, iż Wysoki Sejm nad petycyą jej o zapomogę przeszedł do porządku dziennego,

Petycya Eleonory Rondewald wdowy po konduktorze dróg kraj. o wyznaczenie jej emerytury.

Wykonując uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886. r. Wydział krajowy polecił Zwierzchności gminnej w Brzeżanach zawiadomić Eleonorę Rondewald, iż Wysoki Sejm nad petycyą o wyznaczenie jej emerytury przeszedł do porządku dziennego.

Petycya Karoliny Filipeckiej sieroty po konduktorze dróg krajowych o zapomogę.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886. r. wypłaci Wydział krajowy Karolinie Filipeckiej sierocie po konduktorze dróg krajowych jednorazową zapomogę w kwocie 100 zł.

Petycya p. Leokadyi Chodorowskiej wdowy po konduktorze dróg krajowych o pensyę dożywotnią.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886. wyasygnowano p. Leokadyi Chodorowskiej wdowie po konduktorze dróg krajowych pensyę wdowią o rocznych 100 zł.

Petycya gmin Braciejowa Gawrzyłowa i Stasiówka o subwencyę na budowę drogi gminnej z Dębicy do Grudnej i Brzostku.

Na posiedzeniu dnia 12. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm uchwałę następującej treści:

Petycyę gmin Braciejowa, Gawrzyłowa i Stasiówka odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.“

Wskutek tej uchwały zarządził Wydział krajowy zbadanie sprawy za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Ropczycach, a na podstawie wyniku udzielił na budowę drogi gminnej z Dębicy do Grudnej i Brzostka subwencyę w kwocie 300 zł.

Petycya gminy Dąbrowy o zwolnienie jej od datku dobrowolnego w kwocie 1000 zł. na rzecz drogi kraj. Tarnów-Szczucin.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. Stycznia 1886. r którą gmina Dąbrowa zwolnioną została z jej dobrowolnego zobowiązania, zapłacenia 1000 zł. na koszta budowy drogi krajowej Tarnów-Szczucin, została należytość powyższa z ewidencyi wykreśloną i o tem Zwierzchność gminy Dąbrowy za pośrednictwem Wydziału powiatowego zawiadomioną.

Sprawy drogowe wytoczone przed c. k. Trybunał administracyjny.

W sprawach drogowych wytoczonych przed c. k. Trybunał administracyjny zapadły następujące wyroki:

A. Bez rozprawy odrzucił c. k. Trybunał administracyjny wniesione tamże zażalenia.

a) Prokopa, Konrada i Piotra Wujków z Załoziec przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 30.G rudnia 1884. L. 59.465 w sprawie uznania drogi przez grunta ich wiodącej za gminną drogę publiczną;

b) gmin Chorkówki i Bóbrki powiatu Krośnieńskiego przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 7. Lipca 1885. L. 28.443 w sprawie obowiązku gmin tych do utrzymania drogi z Chorkówki do Bóbrki jako drogi gminnej.

c) gminy Biskupice radłowskie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 8. Maja 1885. L. 13.725 w sprawie obowiązku tej gminy do odbudowania mostu na drodze gminnej.

d) właściciela obszaru dworskiego w Zaleszanach przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 16. Października 1885. L. 41.366 w sprawie obowiązku tego obszaru do dostarczenia materyału na most na drodze gminnej z Zaleszan do Pogoni;

e) gminy Czerlan przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 22. Września 1885. L. 39.429 w sprawie obowiązku gminy tej do utrzymywania drogi gminnej z Czerlan do Gródka.

Również odstąpił c. k. Trybunał administracyjny od zarządzonej już rozprawy publicznej wskutek cofnięcia zażalenia wniesionego przez właściciela obszaru dworskiego w Polance wielkiej przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 12. Czerwca 1885. L. 23.713 w sprawie obowiązku do dostarczenia materyału na most koło kościoła w Polance wielkiej.

B. Po przeprowadzeniu publicznej rozprawy odrzucił c. k. Trybunał administracyjny:

1. zażalenie braci Izraela Hersch i Judy Safrinów współwłaściciela obszaru dworskiego w Berezówce przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 9. Grudnia 1884. L. 57.898 normującemu udział ich w obowiązku dostarczania materyału drewnianego dla dróg gminnych w Berezówce.

2. zażalenie ks. Jana Mączyńskiego w Niebylcu przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 27. Marca 1885. L. 10.108 nieuznającemu za gminną publiczną drogi wiodącej przez podwórze obszaru dworskiego w Niebylcu;

3. zażalenie Berisza Hofmana, właściciela obszaru dworskiego w Zaturzynie przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 8. Maja 1885. L. 16.122 określającemu obowiązek tego obszaru do dostarczania materyału dla dróg gminnych w Zaturzynie;

3. zażalenie gminy Cięciny przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 13. Grudnia 1885. L. 55.380 co do repartycyi kosztów budowy mostu nad Sołą pod Czerwieńcem.

C) Natomiast po przeprowadzeniu rozprawy publicznej uchylił c. k. Trybunał adm. na zażalenie p. Maryi z Bilińskich Kopfowej orzeczenie Wydziału kraj. z 25. Września i 27. Listopada 1885. L. 42.062 i 59 854 orzekające wyłączny obowiązek jej do dostarczania materyału na mosty w Raciechowicach – z powodu wątpliwości czyli dostatecznie zbadaną została okoliczność, o ile niektórzy inni współwłaściciele tej miejscowości, są zarazem wspólnymi przedstawicielami obszaru dworskiego tamże. Z tego też powodu poruczył c. k. Trybunał adm. wydanie ponownego orzeczenia po przeprowadzeniu ściślejszego w tej mierze dochodzenia.

W sprawach uznania dojazdów kolejowych za publiczne orzeczeniami c. k. Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem kraj. wydał c. k. Trybunał adm. następujące wyroki:

W skutek zażalenia kolei Karola Ludwika po przeprowadzeniu publicznej rozprawy ustnej zniósł c. k. Trybunał adm. wyrokiem z 18. Września 1885. L. 2.379 orzeczenie uznające publiczne dojazdy do stacyi kolei w Sokalu za dojazd publiczny kolejowy, a wyrokiem z 18. Lutego 1886. L. 369 orzeczenie uznające dojazd w Lubaczowie za publiczny dojazd kolejowy.

Na zażalenie zaś kolei Lwowsko-Czerniowieckiej zniósł c. k. Trybunał adm. wyrokiem z 18. Lutego 1886. L. 370 część orzeczenia dotyczącego stacyi kolejowej w Chlebowicach a to o ile orzeczeniem tem dołączoną została do dojazdu także przestrzeń w terytoryum samego miasteczka Bóbrki.

Departament V.

Szef: Dr. Franciszek Hoszard, Członek Wydziału krajowego.

Wydatki na cele zdrowia publicznego.

W roku 1885. wydał fundusz krajowy na cele zdrowia publicznego kwotę **684.102** zł. w. a.

Kwota ta większą jest od kwoty budżetem przeznaczonej o 10.868 zł. w. a., zaś mniejszą od wydanej w roku 1884. o 4.487 zł. w. a., i mniejszą od wydanej w roku 1878. o 121.250 zł. w. a.

W szczególności wypłacił fundusz krajowy:

za leczenie ubogich	699.686 zł.
za szczepienie ospy ochronnej	51.995 „
za leki podczas epidemii	7.864 „
za położnice i podrzutki	14.170 „
Razem . .	773.715 zł.

Na to wpłynęło do dochodu funduszu krajowego:

Nadwyżek dochodów:	
od szpitala św. Łazarza w Krakowie . . .	10.325 zł.
od szpitala krajowego we Lwowie . . .	35.029 „
od zakładu Kulparkowskiego	27.115 „
Zwrotów zaliczek:	
od szpitali prowincyonalnych	13.559 „
od gmin za zaległe koszta leczenia . . .	3.001 „
i za sprawdzanie rachunków aptek. . . .	584 „
Razem . .	89.613 zł.
które odciągnąwszy od wypłaconych . . .	773.715 „
dają rzeczywisty wydatek w kwocie . . .	**684.102** zł.

Alegat 31.

W alegacie 31. przedstawiamy porównanie wydatków i dochodów funduszu krajowego mających związek z celami zdrowia publicznego w roku 1885. z takimiż samymi wydatkami i dochodami z r. 1884., tudzież z roku 1878., w którym te wydatki były największe. — Porównanie to okazuje, że w roku 1885. wyasygnowaliśmy z Rubr. III. budżetu krajowego na koszta leczenia ubogich o 49.686 zł. więcej, a z Rubr. XI. na dotacyę zakładów położnic o 12.350 zł. także więcej, razem o 62.036 zł. więcej, aniżeli Wysoki Sejm przeznaczył. Za to wpłynęło do dochodu funduszu krajowego od szpitali krajowych i prowincyonalnych o 45.273 zł. więcej aniżeli się spodziewano; przez co rzeczywiste przekroczenie rubryk trzeciej i jedynastej wynosiło tylko 16.763 zł. w. a.

W rubryce czwartej wydaliśmy na koszta szczepienia ospy ochronnej o 5 905 zł. mniej aniżeli budżet przeznaczył. Oszczędność ta jest pozorną

i będzie miała wpływ na podniesienie kwoty tej rubryki w roku bieżącym a to dla tego, ponieważ powstała przez to, że część partykularzy za szczepienie przedłożoną nam została do likwidacyi już po zamknięciu u nas rachunków z roku przedmiotowego, przeto dopiero w roku bieżącym zlikwidowaną została.

W porównaniu z rokiem 1884. wydaliśmy w roku 1885. z rubryki trzeciej mniej o 123.235 zł., z rubryki jedynastej mniej o 16.558 zł., z rubryki czwartej mniej o 6.228 zł. Razem mniej o 146.021 zł., zaś w rubryce piątej więcej o 1.112 zł. czyli łącznie mniej o 144.909 zł. Za to dochody były mniejsze o 140.423 zł. Takim sposobem ogólny rezultat był w roku 1885. o 4.487 zł. korzystniejszy, aniżeli w r. 1884.

W porównaniu z rokiem 1878. wyasygnowaliśmy mniej o 70.469 zł., a dochody były większe o 50.781 zł., rzeczywisty wydatek był więc w roku 1885. o 121.250 zł. mniejszy, aniżeli w roku 1878.

Ruch chorych i wydatki w naszych szpitalach.

Alegat 32.

W roku 1885. mieściło się we wszystkich naszych szpitalach tak krajowych jak powiatowych i gminnych, niemniej w zakładach dla położnic i dla obłąkanych, tudzież w szpitalach dla dzieci 3.555 łóżek, t. j. o 31 więcej niż w roku 1884. wykazano. Mianowicie przybyło we Lwowie na oddziale położnic 14 łóżek z powodu przeniesienia do gmachu głównego; w Sokalu 9, z powodu napływu chorych i w Stryju 22, które już od wybudowania nowego budynku były używane lecz nam nie wykazane. — Niezarachowano zaś w szpitalu św. Łazarza w Krakowie 10 łóżek, używanych przez mamki, które za chore uważane być nie mogą, i w Zaleszczykach 4 łóżka, które służą do użytku posługi.

Chorych leczono w ogóle 39.149, z tych w szpitalach powszechnych 34.965, w zakładach dla położnic 955, dla obłąkanych 1.291 a w szpitalach dla dzieci 2.068.

Dni leczenia było: chorych 784.980, położnic 16.648, obłąkanych 195.181, dzieci 50.918, razem 1,047.727 dni.

Procent uzdrowionych wynosił w ogóle 68·47, zaś zmarłych 9·93. — Mianowicie wyzdrowiało chorych 70·22%, zmarło zaś 9·18%, położnic wyzdrowiało 90·26%, zmarło 2·61% — obłąkanych wyzdrowiało 23%, zmarło 12·24%, dzieci wyzdrowiało 55·60%, zmarło zaś 27·23 na sto.

Cała kuracya chorego trwała w szpitalach powszechnych 22·45 dni, w zakładach dla położnic 17·42 dni, w zakładach dla obłąkanych 151·12 dnia, w szpitalach dla dzieci 24·62 dnia, a średnio we wszystkich po 26·76 dnia.

Wydatki wynosiły we wszystkich zakładach razem 708.708 zł. w. a. z których przypada na szpitale powszechne 497.651 zł., na zakłady położnic 22.582 zł., na zakłady dla obłąkanych 163.016 zł., a na szpitale dla dzieci 25.459 zł.

Koszt utrzymania chorego przez całą kuracyę w zakładzie wynosił w szpitalach 14 zł. 22 ct., w zakładach położnic 23 zł. 64 ct., w zakładach dla obłąkanych 126 zł. 27 ct., w szpitalach dla dzieci 12 zł. 31 ct.

Utrzymanie zaś dzienne kosztowało chorego 63·4 ct., położnicy 1 zł. 35 ct., obłąkanego 83·5 ct. dziecka 50 ct.

Żywność wraz z pieczywem i winem kosztowała średnio na dzień i osobę w szpitalach po 21·5 centa, u położnic 27·5 ct., u obłąkanych 28·9 ct., a u dzieci 25·6 ct.

Leki wraz z potrzebami sanitarnemi kosztowały dziennie średnio u chorych 4·4 ct., u położnic 4·7 ct., u obłąkanych 2·4 ct., a u dzieci 3·6 centa.

W porównaniu z rokiem 1884. leczyło się w naszych zakładach w roku 1885. chorych więcej o 1.831; dni leczenia było więcej o 62.845, procent uzdrowionych spadł o 1·89 na sto, śmiertelność zmniejszyła się o 0·20 na sto, średni pobyt o 0·4 dnia. — Wydatki zaś wzrosły o 9.281 zł., koszt całej kuracyi chorego zmniejszył się o 65 ct., a koszt dnia o 3·3 centa. — Żywność kosztowała średnio w szpitalach dziennie dla chorego mniej o 0·9 centa, dla położnicy mniej o 2·5 centa, dla obłąkanego mniej o 1·8 centa, a dla dziecka także mniej o 3·6 centa.

W porównaniu z rokiem 1878. leczono w naszych zakładach leczniczych w roku 1885. o 8.874 chorych więcej, dni leczenia było więcej o 87.927, a pomimo to wydatki były mniejsze o 162.083 zł. w. a.

Ruch podrzutków i koszta ich utrzymania.

W roku 1885. utrzymywano na rachunek naszego funduszu krajowego ogółem 186 podrzutków kosztem 9.624 zł. w. a. W szczególności we Lwowie 22 dzieci kosztem 664 zł., w Krakowie 9 dzieci kosztem 102 zł., w Pradze 9 dzieci kosztem 398 zł., w Bernie 2 dzieci kosztem 69 zł. i w Wiedniu 144 dzieci kosztem 8.391 zł.

Zakład podrzutków w Krakowie.

Postanowieniem artykułu V. ustawy z dnia 10. maja 1873 r. (N. 252 Dz. ust. i rozp. kraj.) odjęto krakowskiemu zakładowi podrzutków cechę zakładu krajowego. Przyjmowanie dzieci do tegoż zakładu zostało w myśl powyższej ustawy wstrzymanem aż do czasu, w którymby ustała potrzeba przyczyniania się funduszu krajowego do utrzymania dzieci, tam już umieszczonych, poczem miały być dzieci znowu przyjmowane w miarę własnych zasobów krakowskiego funduszu podrzutków.

Ponieważ od r. 1883. fundusz ten zaczął wykazywać nadwyżkę dochodów, dla tego uchwałą z 22. października 1884. r. polecił W. Sejm Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył projekt, w jaki sposób począwszy od r. 1886. mają być użyte dochody krakowskiego funduszu podrzutków z uwzględnieniem stanowczej woli fundatora.

Wydział krajowy przedłożył w r. 1885. żądany projekt, który otrzymał aprobatę W. Sejmu uchwałą z dnia 22. stycznia 1886 r.

W wykonaniu tej uchwały polecono Zarządowi szpitala św. Łazarza w Krakowie za pośrednictwem Komitetu administracyjnego ażeby:

I. Począwszy od r. 1886. przyjmowano na koszt krakowskiego funduszu podrzutków w miarę jego własnych zasobów dzieci sześciu kategoryi w następującym porządku pierwszeństwa:

1. dzieci tych położnic, które były bezpłatnie przyjęte do jednego z krajowych zakładów położnic i tamże zmarły;

2. przez czas choroby matki dzieci tych położnic, które były bezpłatnie do jednego z krajowych zakładów położnic przyjęte i zostały stamtąd do szpitala powszechnego przeniesione.

3. dzieci urodzone w szpitalu św. Łazarza na oddziale położniczym, których matki na innych oddziałach umarły;

4. dzieci, których matki odbywszy połóg w oddziale położniczym szpitala św. Łazarza, przez lekarza ordynującego uznane zostały za niezdatne do karmienia, a udowodniły swe ubóstwo.

5. dzieci, których matki nie odbyły połogu w szpitalu św. Łazarza, a co do których jest udowodnionem, że ani karmić ani utrzymywać dziecka nie mogą;

6. dzieci innych kategoryi, a w szczególności podrzutki w ściślejszem tego słowa znaczeniu.

II. Zarządziliśmy, aby dzieci począwszy od r. 1886. umieszczano na wychowanie w mieście za następującem wynagrodzeniem:

a)	za dzieci aż do skończenia	1-go	roku życia	miesięcznie	6 zł.	rocznie	72 zł.
b)	„	„	„	„	2-go	„	„	„	5 „	„	60 „
c)	„	„	„	„	7-go	„	„	„	4 „	„	48 „
d)	„	„	„	„	10-go	„	„	„	5 „	„	60 „

Nie kazaliśmy jednak zabierać do miasta tych dzieci, które po koniec r. 1885. utrzymywane były z funduszu krajowego, a teraz dopiero przeszły na etat krakowskiego zakładu podrzutków; pozostaną one i na dal na wsi, za opłatą dawniejszych niższych taks.

Nad żywicielkami w ogólności poleciliśmy rozciągnąć ścisły nadzór, by się od czasu do czasu przekonano, czy dzieci starannie wychowują, o ich zdrowie dbają i w przepisanym wieku szlą do szkoły, która to ostatnia okoliczność świadectwem kierownika szkoły ma być stwierdzoną.

Zarząd szpitala będzie miał obowiązek pouczać żywicielki, iż w razie nagłej choroby dziecka mają wezwać pomocy lekarza miejskiego, lub wolno praktykującego, w chorobach zaś przewlekłych zasięgnąć porady lekarskiej w szpitalu a względnie oddać je do szpitala, w którym to wypadku przez czas przebywania dziecka w szpitalu nie będzie wypłacane zwykłe wynagrodzenie za utrzymanie. Gdyby dziecko umarło, obowiązane są żywicielki bezzwłocznie, a najdalej do dni 14, przedłożyć zarządowi szpitala poświadczenie zaszłej śmierci, stwierdzone przez urząd parafialny, oraz świadectwo, że dziecko było leczone. Na koszta pogrzebu dziecka preliminujemy kwotę 3 zł.

Ponieważ w myśl postanowień ustawy z 3. grudnia 1863. r. gmina przynależności matki obowiązaną jest zająć się dalszem utrzymaniem dziecka, gdy takowe zakład opuści, przeto zarządziliśmy, ażeby przyjmując dzieci, żądał zarząd przedłożenia formalnego świadectwa, stwierdzającego nie tylko ubóstwo lecz i przynależność matki.

Kobietom, biorącym dzieci na wychowanie wzbronionem jest odstępować je innym osobom a nawet własnym ich matkom — bez wiedzy i zezwolenia zarządu szpitala. Jako warunek postawiono też, ażeby żywicielki w pierwszym roku karmiły dziecię własną piersią a nie innym jakiegokolwiek rodzaju pokarmem. Przy odbiorze należytości za drugi kwartał w pierwszym roku życia dziecka żywicielka obowiązaną będzie wykazać, że dziecko jest szczepione; w czasie zimowym może szczepienie odbyć się w szpitalu św. Łazarza.

Upoważniliśmy wreszcie zarząd szpitala, ażeby dla zachęty wypłacał żywicielkom, gorliwie spełniającym obowiązki, remuneracye w kwocie 2 do 4 zł. rocznie na rachunek Rubr. III. budżetu.

Tu musimy jeszcze usprawiedliwić jedno nasze zarządzenie, które okazało się koniecznem, a które nie będąc przeciwne duchowi uchwały Sejmowej z dosłownem jej brzmieniem nie zupełne jest zgodne:

Jak wyżej przytoczono, proponował Wydział krajowy, a Wysoki Sejm uchwalił, ażeby dzieci, obecnie na koszt funduszu podrzutków przyjmowane, umieszczane były na wychowanie w mieście dla ułatwienia nadzoru nad żywicielkami. Atoli zarząd szpitala św. Łazarza już w Czerwcu 1886. r. użalał się (LW. 30.725/1886.), że w samem mieście nie zawsze można znaleść osoby chętne, którymby można dzieci na wychowanie powierzyć.

Komitet administracyjny szpitala przedłożył nam tę sprawę z oznajmieniem, iż nawiązał był nawet rokowania ze Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia w Krakowie w tej myśli, że uda mu się pod dostępnymi warunkami tam dzieci ulokować. Lecz żądania okazały się w stosunku do wyznaczonych na ten cel funduszów zbyt wygórowanemi, dla tego nie mogło przyjść do porozumienia. W obec tego upraszał nas Komitet o zezwolenie, ażeby dzieci krakowskiego zakładu podrzutków oddawane być mogły także na sąsiedni Podgórz i do wsi bezpośrednio z Krakowem graniczących.

Ponieważ mała stosunkowo odległość tych miejscowości nie może utrudnić kontroli nad dziećmi, przychylił się Wydział krajowy do wniosku Komitetu administracyjnego, a niniejszem usprawiedliwia swe zarządzenie.

Skrócenie wieku normalnego podrzutków, utrzymywanych kosztem kraju w Zakładach Monarchii.

W sprawozdaniu komisyi lustracyjnej z czynności Dep. V. za rok 1885. mieści się następujące życzenie, które jednak nie było przedmiotem uchwały Wys. Sejmu.

„Wzywa się Wydział krajowy, aby starał się w odpowiedni sposób zaradzić, by obowiązek płacenia i utrzymania podrzutków z Galicyi w zakładach Monarchii, rozciągał się tylko do lat sześciu“.

Ustawą państwową z dnia 29. lutego 1868. r. włożonym został obowiązek ponoszenia kosztów utrzymania podrzutka do ukończenia wieku normalnego na fundusz krajowy tego kraju, do którego podrzutek jest przynależnym.

Wiek normalny podrzutka do którego w zakładzie utrzymywanym być winień, ustanawia dekret. kanc. nadw. z 29. maja 1830. na lat 10.

Na zasadzie tedy tego dekretu i powyższej ustawy, ponosi fundusz krajowy galicyjski koszta utrzymania dzieci przynależnych do Galicyi w zakładach Monarchii, względnie w n. a. zakładzie podrzutków w Wiedniu, który tak pod względem ilości dzieci, jak i kosztu ich utrzymania jest najgłówniejszym.

W zakładzie tym bowiem mamy rocznie przeciętnie 151. dzieci.

W Pradze (gdzie uchwała Sejmu o redukcyi wieku do lat 6 już obowiązuje) znajduje się obecnie podrzutków 6, w Bernie zaś tylko 1.

Już w roku 1873. przy sposobności zwinięcia zakładu podrzutków we Lwowie udawał się galic. Wydział krajowy do n. a. Wydziału krajowego pismem z dnia 22. sierpnia 1873 do L. 13.845 z propozycyą przestrzegania wzajemności względnie podrzutków przynależnych do Galicyi oddanych do zakładu wiedeńskiego, którym na podstawie §. 1. lit. b. uchwały Sejmowej z r. 1873. przysłuża prawo 10 letniego utrzymania.

Niższo austr. Wydział krajowy nie przychylił się jednak do tego żądania, opierając odmowę na postanowieniach §§. 19. 26. i 32. statutu wiedeńskiego zakładu podrzutków zapewniającego wszystkim nieślubnym matkom, które w Zakładzie tym na oddziale bezpłatnym dzieci porodziły, prawo do 10 letniego utrzymania dziecka.

Przy odmowie tej powołał równocześnie n. a. Wydział krajowy postanowienie §. 6. wspomnianej wyżej ustawy państwowej, który zastrzega każdemu Wydziałowi krajowemu prawo odebrania dziecka z zakładu wiedeńskiego, i oddania go nadal na utrzymanie w kraju, gdzie koszt tego utrzymania może być mniejszym.

Od owego czasu sprawy tej nie poruszano. Rokowania bowiem, przedsięwzięte w kierunku zniżenia okresu utrzymania dziecka w zakładzie wiedeńskim, w obec postanowień powołanego wyżej dekretu kanc. nadw. o wieku normalnym podrzutka, niemniej statutu tego zakładu, musiałaby poprzedzić uchwała W. Sejmu, zniżająca wiek normalny dziecka przynależnego do Galicyi a utrzymywanego w niż. austr. zakładzie podrzutków.

Zmniejszenie wydatków corocznie na utrzymanie podrzutków z funduszu kraj. łożonych dałoby się osiągnąć:

I.

przez odebranie dzieci z ukończonym 6. rokiem życia z zakładu wiedeńskiego, i oddanie ich na utrzymanie kosztem funduszu kraj. przez dalszych lat cztery żywicielkom tutejszym, którym płacimy o połowę mniej jak w Wiedniu lub

II.

przez powzięcie uchwały Sejmowej zniżającej wiek normalny podrzutka do lat sześciu.

Ad I.

Ilość podrzutków kwalifikujących się po myśli postanowienia §. 6. ustawy z r 1868. do odebrania z zakładu wiedeńskiego i oddania na dalsze utrzymanie tutejszym żywicielkom wynosi obecnie około 50.

Reszta bowiem częścią nie dosięgła jeszcze lat 6, częścią przekroczyła już rok 8. i 9.

Taksa utrzymania w zakładzie wiedeńskim podrzutka od lat 3 do 10 wynosi 14 ct. dziennie, u nas płacimy żywicielkom 7 ct. dziennie.

Zaoszczędzenie spowodowane odebraniem wynosiłoby zatem połowę kosztu dotychczas płaconego (przez lat 4.).

Jeśli jednak się zważy, że przyjęcie tej reformy pociągnęłoby za sobą potrzebę pokrycia z funduszu krajowego wydatku na sprowadzenie dzieci z Wiednia do Lwowa, poniesienie kosztu stósownego ubrania ich do tej podróży, — wreszcie obmyślenie i opłacenie czasowego pomieszczenia dzieci, zanim takowe przez upatrzone żywicielki odebrane względnie tymże oddane zostaną — prócz wielu innych trudności i niedogodności — jakieby wykonaniu tego przedsięwzięcia towarzyszyły, nie da się zaprzeczyć, że koszta i wydatki połączone z przeprowadzeniem tej czynności zrównoważyłyby niemal oszczędność uzyskaną z niższej taksy utrzymania dzieci u nas — przez dalszych lat cztery.

Nadto zarządzenie takie równałoby się reaktywowaniu zwiniętego zakładu podrzutków.

Ad. II.

Koszt utrzymania jednego podrzutka w zakładzie wiedeńskim do lat 10 wynosi ogółem 562 zł. 10 ct.

a to:

w 1. roku życia 23 ct. dziennie czyli rocznie . .	83	zł. 95	ct.
w 2. „ „ 19 „ „ „ „ . .	69	„ 35	„
od 3. do 10. roku po 14 czyli za dalszych lat ośm	408	„ 80	„
razem j. w. . .	562	zł. 10	ct.
Utrzymanie zaś do lat 6. kosztowałoby tylko . .	357	zł. 70	ct.
oszczędność zatem na jednem dziecku wynosiłaby	**204**	**zł. 40**	ct.

Oszczędność ta wpłynęłaby stosunkowo dość znacznie na wysokość cyfry tej Rubryki budżetu krajowego, która o dwa, do trzech tysięcy zł. rocznie byłaby niższą.

Trudno jednak zataić, że zaoszczędzenie to we funduszu krajowym z a c i ę ż y ł o b y w konsekwencyi na gminach kraju naszego, które zdjęty z kraju obowiązek utrzymywania dziecka o cztery lata wcześniej przyjąć by musiały.

Obowiązkowi zaś temu towarzyszyłyby nadto inne jeszcze szkodliwe następstwa.

Często bowiem dzieci po ukończeniu wieku normalnego jak dotąd z 10tym rokiem życia zatrzymują dotychczasowi żywiciele jako własne, lub pozostają one już w miejscu swego wychowania — a czasem nawet odbierają je nieślubne matki na dalsze bezpłatne wychowywanie. Podczas gdy trudno przypuścić, iżby to miało miejsce przy dziecku kończącem z 6m rokiem wiek normalny.

Dziecko takie nie mogąc jeszcze być użytecznem swoim żywicielom przez własną pracę — zostanie po upływie okresu 6iu lat (za który fundusz krajowy płaciłby w przyszłości koszta utrzymania), niewątpliwie zwrócone zakładowi podrzutków i musiałoby następnie być oddane gminie przynależności.

Nie da się zaprzeczyć, że uchwała sejmowa zniżająca wiek normalny podrzutka, jakkolwiek przynosząca pewne zaoszczędzenia we funduszu krajowym, stanie się powodem ciężkich utyskiwań gmin kraju naszego, które opiekować by się musiały dziećmi, nie tylko ze względu na wiek swój niezdolnemi prawie do żadnej pracy, ale nadto nie rozumiejącemi nawet języka rodzinnego.

Znaczna liczba dzieci, które osiągnąwszy po ukończeniu 10go roku życia wiek normalny, przyjętych za swoje przez żywicielki, nie staje się ciężarem społeczeństwa, ani gmin przynależności. Wątpić jednak nie można, że wówczas wiele się ich zmarnuje, gdy wiek ten do lat 6ciu zredukowanym zostanie.

Do tych stron ujemnych i trudności, któreby wynikły ze skrócenia wieku normalnego, dodać jeszcze należy jedną, która bodaj czy nie wpłynie tak na cyfrę spodziewanej z tej reformy oszczędności jak niemniej na ewentualne obciążenie gmin.

Z przedłożonych nam bowiem aktów i korespondencyi w analogicznej sprawie prowadzonych przez czeski Wydział krajowy, powzięliśmy wiadomość, że Magistrat wiedeński, który zajmuje się i opiekuje na dal podrzutkiem utrzymywanym w n. a. Zakładzie skoro tenże osiągnie wiek normalny, t. j. lat 10 i w razie nie zatrzymania go przez dotychczasowych żywicieli lub opiekunów wdraża wprost potrzebne kroki celem odesłania go do gminy przynależności, odmówił pośrednictwa swego w zaopiekowaniu się dziećmi które nie osiągnęły jeszcze 10 lat życia, opierając odmowę na postanowieniach Statutu n. a. zakładu podrzutków. Sprawa dotychczas jest w zawieszeniu, a czeski Wydział krajowy sprowadza kosztem funduszu krajowego dzieci, które po myśli uchwały sejmu kraj. w 6 roku ukończyły wiek normalny.

Gminy przynależności zaś uwiadomione o przybyciu dzieci do Pragi odbierają je własnym kosztem. Proceder ten jednak, jak to Pragski Wydział krajowy w pismach tak do n. a. Wydziału krajowego, jak i Magistratu wiedeńskiego podnosi, okazał się w praktyce bardzo niedogodnym, a co więcej kosztownym, wywołując nadto uzasadnione użalania gmin.

Magistrat wiedeński nie dał dotąd odpowiedzi przychylającej się do propozycyi czeskiego Wydziału krajowego, iżby z dziećmi pochodzenia czeskiego kończącymi z 6m rokiem życia wiek normalny postępował tak, jak to czyni z dziećmi, które w 10 roku życia uważa za posiadające wiek normalny, to jest dyrygował je w prost do gmin przynależności.

Gdyby zatem nie powiodło się skłonić Magistrat wiedeński do wyrażonego wyżej sposobu postępowania względnie podrzutków przynależnych do Galicyi, wówczas do podniesionych już trudności przybyłaby jeszcze kwestya kosztu sprowadzenia dzieci, wywołująca potrzebę decyzyi, kto takowe będzie ponosił, t. j. kraj czy gminy?

W pierwszym wypadku zmniejszyłaby się znacznie spodziewana oszczędność we funduszu krajowym, w drugim zaś do obowiązku włożonego na gminy, utrzymywania podrzutków już od 6go roku życia, przybyłby jeszcze ciężar kosztów sprowadzania ich z Wiednia do Galicyi.

Dla lepszego objaśnienia dodajemy tu, że (jak to ze sprawozdania czeskiego Wydziału krajowego się okazuje) koszt sprowadzenia i zaopatrzenia jednego dziecka z Wiednia do Pragi wynosi 22 zł.

Cyfra ta w razie ewentualnego zastosowania tej praktyki u nas musiałaby być ze względu na większą odległość podwyższoną przynajmniej do 25 zł., koszt zatem sprowadzenia 50 dzieci wynosiłby (jednorazowo) . . . . . 1.250 zł.

Zaoszczędzenie we funduszu krajowym z powodu, iż dzieci te już z 6m rokiem życia oddane zostały by gminom przynależnym, wyniesie (licząc po 50 zł. na jedno dziecko rocznie) ogółem . . . . . 2.550 zł.

po potrąceniu zaś powyższego kosztu . . . . 1.250 „

ogółem . . 1.300 zł.

Dodać jednak należy, że oszczędność ta tylko w pierwszym roku odebrania dzieci przedstawiłaby cyfrę tak poważną. — Następnie bowiem, gdy ilość dzieci będzie stosunkowo znacznie mniejszą, cyfra oszczędności stopniowo zmniejszać się będzie, równoważąc nawet w ewentualnym wypadku z kosztem sprowadzenia.

Reasumując tedy powyżej przedstawione okoliczności i z uwagi na ewentualność przewidywaną powyżej, powzięcie i zastosowanie uchwały o redukcyi wieku normalnego dzieci utrzymywanych w n. a. Zakładzie podrzutków byłoby korzystnem dla funduszu krajowego tylko wówczas, jeśli Magistrat wiedeński zgodzi się na zmianę sposobu postępowania co do opiekowania się podrzutkami zgodną z uchwałą sejmu o wieku normalnym dziecka, — lub w razie przeciwnym, gdy także koszta sprowadzenia dzieci do kraju poniosą gminy przynależne.

Ponieważ obok intencyi oszczędnościowych pobudką do wyrażenia powyżej przytoczonego życzenia przez komisyę lustracyjną, była także okoliczność, że w Czechach staraniem Wydziału krajowego normę sześcioletnią już wprowadzono, nie od rzeczy będzie przedstawienie niektórych momentów, towarzyszących temu wprowadzeniu.

Z jakiemi trudnościami połączone są takie rokowania, może posłużyć za dowód okoliczność, że pomimo powzięcia uchwały sejmu w r. 1873 dopiero od r. 1883 a więc po upływie lat 10ciu powiodło się czeskiemu Wydziałowi krajowemu po licznych rekwizycyach i przedstawieniach wywalczyć uznanie tej uchwały przez Zarząd n. a. Zakładu podrzutków, względnie przez Wydział krajowy, który uporczywie zasłaniał się wyżej powołanemi postanowieniami statutu. Podnieść tu należy, iż powody, z jakich porozumienie to przyszło w Czechach do skutku, u nas zastosowania nie mają.

Już samo bowiem położenie geograficzne Czech (bliżej Wiednia), fakt istnienia w Pradze własnego zakładu podrzutków z niższą taksą utrzymania, wreszcie warunki ekonomiczne gmin tamtejszych, a co najważniejsze ilość podrzutków pochodzenia czeskiego, utrzymywanych w n. a. zakładzie wiedeńskim, która z końcem r. 1883. wynosiła 4.500 głów, a więc trzydzieści razy wyższa od ilości dzieci przynależnych do Galicyi — przemawiały usilnie za przeprowadzeniem jak najrychlejszem redukcyi wieku normalnego w Czechach.

W Galicyi, która pod wielu względami w odmiennych znajduje się warunkach, o przeprowadzenie odpowiadającej życzeniu komisyi — uchwały sejmowej — w gruncie rzeczy przyniosłoby krajowi może więcej szkody, jak korzyści.

Dotychczas bowiem transport dzieci z Wiednia do Pragi w peryodycznych odstępach czasu i w ilości nie większej jak 25, odbywa się jeszcze zawsze na koszt i rachunek pragskiego funduszu krajowego, który nadto pokrywa wydatki na stósowne przyodzienie dzieci.

Transportowi towarzyszy delegat, względnie urzędnik czeskiego zakładu podrzutków, nadto dwie nadzorczynie.

Po przybyciu do Pragi, umieszczone bywają dzieci w zakładzie Sióstr Miłosierdzia w Karolinenthal również kosztem funduszu krajowego i pozostają tam aż do odebrania ich przez awizowane gminy przynależności.

Pomimo tych ofiar ponoszonych przez czeski fundusz krajowy przy sprowadzaniu dzieci, występują gminy z żałobami na uciążliwe warunki i koszta transportu, którym słuszności odmówić nie podobna.

Jak długo zatem nie powiedzie się skłonić Magistratu wiedeńskiego do bezpośredniego opiekowania się dziećmi już w 6tym roku życia, uchwała o redukcyi wieku normalnego nie przyniosłaby krajowi istotnych korzyści.

Zastósowanie zaś sposobu praktykowanego dotąd przez Czechy, byłoby dla galicyjskiego funduszu krajowego uciążliwem, a w przyszłości nawet przewyższającem uzyskaną ztąd oszczędność.

Zdarzyćby się bowiem mogło, iż w pewnym roku tylko dwoje, lub troje dzieci posiadać będzie warunki kwalifikujące do odebrania z zakładu wiedeńskiego.

Tak małemu transportowi również towarzyszyćby musiał urzędnik i dozorca.

Z tych powodów Wydział krajowy nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi powzięcia uchwały zniżającej wiek normalny podrzutka przynależnego do Galicyi, a utrzymywanego w zakładach monarchii względnie n. a. zakładzie podrzutków w Wiedniu.

Ryczałt roczny za leczenie dzieci w szpitalu św. Zofii we Lwowie i św. Ludwika w Krakowie.

Przy uchwaleniu budżetu lwowskiego szpitala powszechnego na r. 1886. powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 22. stycznia 1886. następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zmodyfikował istniejącą dziś umowę ze szpitalem św. Zofii w tym kierunku, iżby fundusz krajowy przyczyniał się do kosztów utrzymania szpitala św. Zofii ryczałtem w kwocie 12.000 zł. w zamian za obowiązek przyjmowania dzieci słabych, przez zarząd krajowego szpitala powszechnego wskazanych".

Taką samą uchwałę powziął Wys. Sejm co do szpitala św. Ludwika w Krakowie i wyznaczył również roczny ryczałt 12.000 zł. za leczenie dzieci, wskazanych przez zarząd szpitala św. Łazarza.

O tem postanowieniu Wys. Sejmu zawiadomiliśmy tak Komitet szpitalika św. Zofii jak i Komitet Towarzystwa opieki dla dzieci w Krakowie — z tą uwagą, iż w obec uchwały Wys. Sejmu w miejsce dotychczasowego sposobu pokrywania kosztów leczenia dzieci, nastąpi już w roku

1886. asygnowanie ryczałtu, w równych ratach miesięcznych z dołu. Dotychczasowe zaś warunki przyjmowania dzieci ze szpitala powszechnego miały pozostać niezmienionymi.

Szpital św. Zofii zgodził się milcząco na tę zmianę, Komitet zaś krakowskiego Towarzystwa opieki dla dzieci wniósł do Wydziału krajowego przedstawienie (L. W. 16.908/86), w którem uprasza o zmodyfikowanie niektórych punktów dotychczasowej umowy co do przyjmowania chorych dzieci, a mianowicie zażądał Komitet: 1. wyraźnego z naszej strony zapewnienia, że na przyszłość Towarzystwo nie będzie obowiązane przyjmować dzieci, dotkniętych chorobą weneryczną ani takich, które potrzebują ważnej specyalnej pomocy chirurgicznej, — 2. aby liczba dzieci, przesyłanych przez zarząd szpitala św. Łazarza, nie była większą nad 900 rocznie; na wypadek przekroczenia tej cyfry żądało Towarzystwo za kuracyę każdego dalszego dziecka ryczałtu 15 zł.

Wydział krajowy (akt L. W. 19.574/86) zgodził się na żądanie Komitetu Towarzystwa co do wyraźnego wykluczenia dzieci kategoryi pod 1) wymienionych — de facto bowiem i dotychczas nie odsyłał szpital św. Łazarza takich dzieci do szpitalika, lecz u siebie je leczył. Nie mogliśmy jednak uwzględnić żądania jak wyżej pod 2). Takie bowiem ograniczenie liczby przyjmować się mających dzieci sprzeciwiałoby się wprost intencyom Wys. Sejmu a nawet samej istocie ryczałtu, który polega na zasadzie, iż nadwyżka z korzystnych lat skompensuje się z niedoborem lat gorszych.

Upraszało wreszcie Towarzystwo, ażebyśmy uchwałę Wys. Sejmu co do ryczałtu zastosowali dopiero od 1 kwietnia b. r.

Wydział krajowy uwzględnił i to żądanie, uzasadnione tem, że Towarzystwo późno, bo dopiero 3 marca 1886. było zawiadomione o nowem postanowieniu, nie mogło więc zaraz z początkiem roku zaprowadzić stosownych zarządzeń i oszczędności.

Za miesiące styczeń, luty i marzec 1886. otrzymało zatem Towarzystwo wynagrodzenie według postanowień dawnej umowy t. j. po 50 ct. dziennie za każde dziecko.

Sprawa klinik krakowskich.

Według zawiadomienia c. k. Namiestnictwa uchwalił c. k. Rząd przystąpić w najbliższej przyszłości do budowy pawilonu dla kliniki chirurgicznej w Krakowie. Budynek stanie na gruncie Morgensterna, położonym naprzeciw szpitala św. Łazarza, z drugiej strony ulicy Kopernika.

Ponieważ grunt ten znajduje się w bliskości szpitala św. Łazarza, przeto nie czyniliśmy żadnych zarzutów co do połączenia administracyi kliniki tam zbudować się mającej z zarządem szpitala.

Co zaś do gruntu pod budowę reszty klinik, to Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. r. „ażeby „przeprowadził rokowania z c. k. Rządem celem obrania na budowę klinik „uniwersyteckich i bezpłatnego odstąpienia placu niezabudowanego, sta„nowiącego własność funduszu krajowego w obrębie miasta Krakowa a „w razie, gdyby to okazało się niemożebnem, upoważnił Wysoki Sejm Wy„dział krajowy, aby odstąpił bezpłatnie grunt tak zwany „na Blichu“ wraz „z zabudowaniami w myśl uchwały z dnia 13. Lipca 1880 r.“.

W wykonaniu tej uchwały upraszaliśmy c. k. Namiestnictwo o zawiadomienie nas o wyborze gruntu na budowę klinik.

Według odezwy c. k. Namiestnictwa z 6 października 1886. r. l. 59.703 miało oświadczyć c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty w reskrypcie z 28. sierpnia 1886. r. l. 17.392, iż ze względu na wynik dochodzeń ściśle i wszechstronnie przeprowadzonych tylko grunt „na Blichu“ może być wybrany pod budowę klinik — rozumie się z wyjątkiem kliniki chirurgicznej, która stanie na gruncie Morgensterna.

Przyjmując to do wiadomości, wydaliśmy na żądanie c. k. Namiestnictwa formalną deklaracyę (LW. 60.009/1886.), iż grunt „na Blichu“ bez jakiegokolwiek wynagrodzenia za budynki, na nim się znajdujące, zostanie odstąpiony c. k. Rządowi, lecz że użyty być może tylko pod budowę klinik akademickich, — będzie zaś oddany c. k. Rządowi w fizyczne posiadanie dopiero przed samem przystąpieniem do wybudowania na nim rzeczonych klinik.

Zarazem upraszaliśmy o wczesne zawiadomienie nas o terminie rozpoczęcia budowy klinik, ażebyśmy mogli zawczasu obmyśleć stosowne pomieszczenie dla służby szpitalnej oraz dla warstatów slusarskich i stolarskich, które obecnie znajdują się w dwóch budynkach „na Blichu“. Wówczas będziemy musieli udać się do Wysokiego Sejmu z prośbą o wyznaczenie kredytu na postawienie dla szpitala nowego budynku gospodarskiego.

Co zaś do kwestyi objęcia przez szpital św. Łazarza ekonomicznego zarządu klinik, to na żądanie c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty obradowała w tej sprawie w lutym 1885. r. w Krakowie komisya, złożona z Reprezentantów c. k. Rządu i Wydziału krajowego, w której brali też udział kierownicy krakowskich klinik akademickich.

O wyniku obrad tej komisyi zdaliśmy już sprawę Wysokiemu Sejmowi w roku zeszłym, przedstawiając warunki, od jakich delegat nasz imieniem Wydziału krajowego uczynił zawisłem objęcie zarządu klinik.

W komisyi tej była też poruszona kwestya taks, jakie połączonym ze szpitalem klinikom będą miały być opłacane.

Obecnie uiszcza fundusz krajowy za leczenie ubogich chorych: *a)* na klinice medycznej, chirurgicznej i okulistycznej po 65 ct. dziennie od osoby, *b)* na oddziale gynekologicznym zwykłą taksę szpitalną t. j. obecnie 63 ct. *c)* na oddziale położniczym po 90 ct. Ewentualną nadwyżkę wydatków ponad taksę pokrywa dotychczas fundusz edukacyjny.

Delegat nasz oświadczył, że fundusz krajowy będzie opłacał wszystkim klinikom, połączonym ze szpitalem, tylko zwykłą taksę szpitalną, t. j. jak obecnie 63 ct. z wyjątkiem za obłąkanych i chorych syfilitycznych, za tych bowiem pobiera szpital taksę 80 ct. Od tego żądania odstąpił później nasz delegat w toku rokowań z następujących powdów:

Delegat c. k. Rządu poruszył sporny stosunek kliniki położniczej i zażądał przyznania, że takowa po przeniesieniu na grunt szpitala jako jego integralna część przejdzie całkiem na koszt funduszu szpitalnego t. j. krajowego, a to na podstawie umowy z r. 1868, którą jako niewykonalną zastąpiono w r. 1873. prowizoryum, dotychczas obowiązującem.

Ponieważ wykonanie tej umowy obciążyłoby znacznie budżet szpitala, przeto oświadczył Wydział krajowy przez usta swego delegata, że bylibyśmy skłonni zamiast zwykłej taksy szpitalnej — jak początkowo proponowaliśmy — opłacać wszystkim klinikom bez wyjątku, gdy będą w obrębie szpitala i pod jego zarządem rzeczywisty wydatek na chorego (około 72 ct. dziennie) t. j. po potrąceniu wydatków, które mają wpływ na koszta leczenia w szpitalu, jednak nie mogą wpływać na koszta leczenia w klinice, jak n. p. wydatki na płacę i emolumenta służby lekarskiej, na restauracyę budynków szpitalnych, utrzymanie ogrodów i t. p.

Ustępstwo takie zrobiliśmy jednak pod warunkiem, że i klinika położnicza, po wybudowaniu jej na gruncie szpitala św. Łazarza, administrowaną będzie przez zarząd tegoż szpitala w ten sam sposób jak inne kliniki; dopóki to nie nastąpi, obowiązywać ma prowizoryum.

Tak więc za zwolnienie od uciążliwej dla funduszu szpitala umowy, dotyczącej kliniki położniczej, godzimy się na podwyższenie opłaty za chorych na wszystkich klinikach.

Sprawę wysokości taks klinicznych w ogólności — bez względu na propozycyę naszą co do kliniki położniczej w szczególności — poruszyło c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty w rozporządzeniu z dnia 6. kwietnia 1886. r. l. 20.406, którego odpis przesłało nam c. k. Namiestnictwo
Alegat 33. jak ·/. LW. 20.972/86 aleg. 33. W rozporządzeniu tem, wystosowanem do c. k. Namiestnictwa, domaga się c. k. Ministerstwo — oprócz innych ustępstw, o których niżej będzie mowa — ażeby starano się uzyskać na przyszłość dla krakowskich klinik akademickich za ubogich chorych taksę zwrotną, równającą się rzeczywistym dziennym wydatkom na utrzymanie chorego w szpitalu św. Łazarza bez wyeliminowania wydatków na płace i emolumenta lekarskiej służby, na restauracyę budynków szpitalnych, utrzymanie ogrodów i t. d., jak wyżej.

Dopiero po rozstrzygnięciu tej zasadniczej kwestyi ma c. k. Ministerstwo zamiar przystąpić do sprawy kliniki położniczej i proponowanego zwolnienia od umowy z r. 1868.

Żądanie swoje co do owej taksy zwrotnej w wysokości rzeczywistych wydatków szpitala św. Łazarza opiera c. k. Ministerstwo na tem, że gdyby klinik nie było, kosztowałoby tyleż utrzymanie w szpitalu św. Łazarza tych chorych, którzy obecnie w klinikach znajdują pomieszczenie; twierdzi dalej, że kliniki bez względu na ich umieszczenie należy uważać tylko za uzupełnienie szpitala św. Łazarza.

Alegat 34. W odpowiedzi swej (LW. 20.972|86 alegat 34.) oświadczył Wydział krajowy przedewszystkiem, iż skłonny jest poczynić wszelkie słuszne i możliwe ustępstwa, byle się nie sprzeciwiały intencyom i uchwałom Wysokiego Sejmu i nie obciążały zbyt budżetu.

Dalej zbijając argumenta, przytoczone w powyższem rozporządzeniu ministeryalnem, wykazaliśmy, że koszta leczenia chorego w szpitalu św. Łazarza, jako pozycya co kilka lat się zmieniająca, nie mogą służyć za podstawę stałego obrachunku i że taksy kliniczne nawet ze względu na kliniki same muszą być koniecznie niższe od każdoczesnej taksy szpitalnej — inaczej bowiem uszczupliłby się materyał kliniczny.

Przedstawiliśmy dalej, iż fundusz krajowy nic nie zyskuje przez to, że kliniki istnieją, gdyż na wypadek ich nieistnienia nie płacilibyśmy z funduszu krajowego szpitalowi za leczenie ubogich chorych nic ponad taksę; wreszcie w myśl uchwały W. Sejmu z 21. lipca 1880. r. musimy raczej dążyć do zmniejszenia taks szpitalnych.

Dla tego nie możemy się zgodzić na opłacanie z funduszu krajowego za ubogich, leczonych w klinikach, taks większych, niż dotychczas.

Dalej wykazaliśmy, że i fundusz szpitala św. Łazarza, który z własnych zasobów pokrywa różnicę między taksą a rzeczywistym wydatkiem na chorego, nie ma obowiązku pokrywać tej nadwyżki w klinikach, które są instytucyami zupełnie oddzielnemi — w myśl woli fundatora, orzeczenia komisyi organizacyjnej z r. 1816., statutu szpitalnego z r. 1818. i na podstawie faktu, że w r. 1827. zostały przeniesione kliniki do własnego budynku z wyłączonymi dla nich funduszami.

Dopóki więc ta odrębność istnieje nie możemy zezwolić, ażeby fundusz szpitala św. Łazarza pokrywał niedobór wydatków klinicznych.

Pomimo tego — ażeby umożliwić przyspieszenie budowy klinik na gruncie szpitalnym w interesie nauki i Uniwersytetu Jagiellońskiego— oświadczył Wydział krajowy, że skoro zarząd którejkolwiek z klinik — na razie więc chirurgicznej — objęty zostanie przez szpital św. Łazarza, nie będziemy mieli nic przeciwko temu, ażeby owa różnica pomiędzy taksą szpitalną a rzeczywistym wydatkiem na utrzymanie chorego w szpitalu św. Łazarza pokrywaną była za wszystkich chorych (więc i samopłacących) leczonych na klinice, połączonej ze szpitalem, z funduszu szpitala św. Łazarza.

Tak więc szpitalowi św. Łazarza jako administratorowi klinik, wypłacałby

a) fundusz krajowy za ubogich każdoczesną taksę szpitalną. Podobnie samopłacący lub obowiązani do tego.

b) fundusz szpitala św. Łazarza za wszystkich chorych klinicznych różnicę między taksą szpitalną a rzeczywistym kosztem utrzymania chorego w tymże szpitalu.

c) fundusz edukacyjny różnicę między rzeczywistym kosztem szpitalnym a rzeczywistym wydatkiem klinicznym.

Zamiast wydatku pod *c)* mógłby po kilku latach być ustanowiony ryczałt.

W powyższem rozporządzeniu zawiadamia dalej c. k. Ministerstwo, iż obecnie może być mowa tylko o objęciu w zarząd szpitala kliniki chirurgicznej, której budowa niebawem ma być rozpoczętą.

Otóż specyalnie co do tej kliniki oświadcza c. k. Ministerstwo, iż zgodziłoby się na propozycye naszego Delegata, uczynione w komisyi, która w lutym r. 1885. w Krakowie obradowała, — lecz żąda przedewszystkiem zezwolenia na urządzenie klinicznych oddziałów rezerwowych w lokalnościach szpitala, ponieważ i na innych wszechnicach państwa austryackiego zakłady lecznicze służą do celów naukowych — co też zawarowane zostało przy oddaniu szpitali w zarząd Wydziału krajowego.

Odpowiedzieliśmy na to, że Wydział krajowy na urządzenie takich oddziałów rezerwowych w szpitalu zgodzić się nie może z powodu

przepełnienia szpitala i braku funduszów na jego rozszerzenie. Byłoby to zarazem ukróceniem praw prymaryuszów, w których ręku spoczywa zarząd całego oddziału.

Zarazem oświadczyliśmy, że stosunek prawny klinik krakowskich do szpitala św. Łazarza przy włączeniu Rzeczypospolitej krakowskiej do państwa austryackiego był inny niż w innych uniwersytetach, a Wydział krajowy nigdy nie stawiał przeszkód używaniu szpitala do celów naukowych — o ile to było możebnem — jak o tem świadczą liczne fakta, przytoczone w naszej odpowiedzi.

W końcu objawiło c. k. Ministerstwo zdanie, że koszta adaptacyi, jakie okażą się potrzebnemi w szpitalu z powodu objęcia zarządu klinik, powinien pokryć fundusz krajowy, ponieważ gdyby klinik nie było, musianoby przy zwiększonym napływie chorych rozszerzyć szpital nową budową.

Przeciwko takiemu twierdzeniu wystąpiliśmy, powołując się na uchwałę Wysokiego Sejmu z 21. lipca 1880. r., wzywającą Wydział krajowy, ażeby do szpitali powszechnych tylko tyle przyjmował chorych, na ilu przestrzeń szpitala pozwala i ażeby tych przestrzeni nie powiększał bez upoważnienia Sejmu.

Fundacya Kosvitzkyego dla ciemnych.

Zmarły w Andrychowie ś. p. Józef Kosvitzky przeznaczył rozporządzeniem ostatniej woli jednę obligacyę indemnizacyjną im. wart. 1.050 zł. m. k. na utworzenie osobnej fundacyi dla zakładu ciemnych w Krakowie. Fundator objawił życzenie, ażeby obdzielano co roku w dniu jego śmierci dochodem z rocznych odsetek najgodniejszego wychowanka powyższego zakładu.

C. k. Namiestnictwo zawiadomiło nas (LW. 31.689/86) o tym zapisie, zapytując, czy Wydział krajowy przyjmie zarząd tej fundacyi; w takim razie mieliśmy przedłożyć zarys aktu fundacyjnego.

Wydział krajowy postanowił przyjąć zarząd fundacyi, o czem zawiadomiliśmy bezzwłocznie c. k. Namiestnictwo.

Ponieważ atoli dotychczas Kraków nie posiada zakładu dla ciemnych i nie wiadomo, kiedy go mieć będzie, dlatego zapytywaliśmy c. k. Namiestnictwo, czy aż do chwili powstania takiego zakładu w Krakowie niemogliby z fundacyi tej korzystać ciemni w Krakowie zamieszkali, bez różnicy wyznania, a to w ten sposób, ażeby stósownie do woli fundatora w dniu jego śmierci udzielony został roczny dochód fundacyi najgodniejszemu ze zgłaszających się ciemnych.

Po nadejściu decyzyi c. k. Namiestnictwa, które nam dotychczas w tej sprawie nic nie odpowiedziało, przystąpi Wydział krajowy do sporządzenia zarysu aktu fundacyjnego.

Porównanie wydatków administracyjnych w naszych zakładach krajowych.

Alegat 35.

W alegacie 35. przedkładamy wykaz porównawczy wydatków tych pozycyi budżetów szpitalnych, które wywierają wpływ na koszta właściwego utrzymania chorego a oraz dają obraz gospodarności zarządu zakładu. Z tego porównania okazuje się, że właściwe utrzymanie dzienne chorego było najtańsze w szpitalu Lwowskim, wynosiło bowiem 72·27 centa, podczas kiedy w szpitalu św. Łazarza w Krakowie wynosiło

80·32 setnych a w zakładzie Kulparkowskim 80·63 setnych centa. Sama żywność kosztowała na dzień i chorego we Lwowskim szpitalu 25·96 centa, w Krakowskim 27·94 centa, a w zakładzie Kulparkowskim 30·19 centa. O ile na tę różnicę w kosztach żywienia chorych w poszczególnych zakładach wpłynęła cena produktów, zakupywanych dla zakładów poucza załączony, w alegacie 36. wykaz ilości spotrzebowanych w roku 1885. artykułów żywności, opału i oświetlenia wraz z ich ceną przeciętną.

Alegat 36.

Szpital krajowy we Lwowie.

Ruch chorych w tym szpitalu w roku 1885. według oddziałów był następujący:

	Ilość łóżek	Leczono chorych	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko zajęte dni	Śmiertelność liczbowa	Śmiertelność %	Leczono dziennie
Od. 1. chor. wewnętrznych	152	2.250	37.633	16·7	247	358	15·9	103
„ 2. „ „	66	1.229	21.141	17·1	320	169	13·7	57
„ 3. „ „	54	1.563	22.390	16·4	414	194	14·2	62
„ chirurgiczny	101	1.662	40.910	24·6	401	71	4·2	112
„ kiłowo-skórn. męzki	100	1.481	31.901	21·5	319	5	0·3	87
„ „ „ kobiecy	84	1.349	26.756	19·8	318	4	0·2	72
„ oczny	81	790	23.141	29·2	285	0	0 0	63
„ położniczy	*54	677	11.504	16·9	213	10	1·4	31
Ogółem . .	692	10.801	215.376	19·9	311	811	7·5	590
W roku 1884. było . .	678	10.491	198.855	18·9	293	796	7·5	544
W szpit. Św. Zofii dla dzieci	80	1.060	24.544	22·7	301	297	29·7	66
Razem . .	772	11.861	239.920	20·2	310	1108	9·3	657
W roku 1884. było . .	758	11.523	221.729	19·2	292	1040	9·0	607

Najwyższy stan chorych był w miesiącu Marcu (676 przeciętnie), najniższy we Wrześniu (444).

Z wykazu tego widać, iż w porównaniu z r. 1884. leczono 310 chorych więcej; dni zaś leczenia było o 16.521 więcej aniżeli w roku ubiegłym. Przepełnienie w ciągu roku było tylko na dwóch oddziałach na od. chirurgicznym, gdzie dziennie było leczonych przeciętnie 112 i na 3 od. chor. wewnętrznych gdzie leczono dziennie 62, wtedy gdy na pierwszym z tych oddziałów jest 101 łóżek a na drugim 54, to znaczy, że chorych potrzeba było mieścic na łóżkach, pożyczonych z innych oddziałów. Pomimo tego przepełnienia procent śmiertelności w szpitalu pozostał ten sam co w roku ubiegłym, a na oddziale chirurgicznym jeszcze się zmniejszył

*) Ilość łóżek na oddziale położniczym została zwiększoną o 14 przy przeniesieniu oddziału z filii Hoffmana do szpitala powszechnego z powodu zwiększonego na tym oddziale ruchu.

o 1·2%. Pod względem miejsca najmniej przepełnionym był oddział położnic, w którym przeciętnie leczono 31 osób dziennie na 54 łóżkach, a najwyższy stan chorych (w miesiącu Grudniu) wynosił 47, najniższy zaś (w Lipcu) — 14. To te też i śmiertelność na tym oddziale wynosiła zaledwo 1·4%.

Oddział 1. chorób wewnętrznych. Najwyższy stan chorych na tym oddziale był w miesiącach Styczniu i Lutym; w miesiącach tych ilość chorych przeciętnie wynosiła po 150 dziennie były zaś dnie, kiedy liczba chorych dochodziła 196. Najniższy zaś stan był w Sierpniu (48 przeciętnie), we Wrześniu (75) i w Październiku (60).

Z liczby 2.250 chorych, było 27·8% dotkniętych chorobami narządu oddechowego (626), 15% chorobami ogólnemi i chorobami krwi (339), 13·7% na zołzy i gruzlicę (309), 8·1% chorobami układu nerwowego (183), 7·8% chorobami narządu trawienia (176), 5% chorobami narządu krążenia (112), 3·2% chorobami zakaźnemi i t. d.

Według zatrudnienia 58·3% należało do klasy zarobników dziennych (1.313), 19·1% rzemieślników (425), 6% pracujących umysłowo, 3·1% rolników i t. d.

Co do przynależności, prawie 70% chorych, należało do Lwowa i najbliższych okolic jego, reszta zaś do innych miejscowości.

Oddziały 2 i 3 wewnętrznych chorób kobiecych.

Z ogólnej cyfry 2.592 chorych, pierwsze miejsce zajmowały choroby narządu oddechowego (889), potem zakaźne (346), narządu trawienia (287), płciowe (208), krążenia krwi (115), choroby ogólne i choroby krwi 188. uwiąd starczy (84) i t. d.

Według zatrudnienia przeważna liczba była robotnic dziennych i sług domowych, potem bony, nauczycielki, szwaczki, żony i córki rzemieślników, niższej służby kolejowej i włościan.

Najwyższego kontyngentu chorych tego oddziału dostarczył Lwów i jego okolice, następnie powiat grodecki i powiaty wschodniej Galicyi.

Oddział Chirurgiczny. Leczono w ogóle 1.662 chorych, największy napływ chorych, był w miesiącu Lipcu, najmniejszy zaś w Grudniu, chorzy należeli przeważnie do miasta Lwowa i najbliższych okolic, byli to po największej części najbiedniejsi zarobnicy miasta Lwowa. W ciągu r. 1885. dokonano na tym oddziale 288 operacyj wielkich, 646 małych i 78 opatrunków gipsowych; oprócz tego leczono ambulatoryjnie 600 chorych.

Oddział kiłowo-skórny męski. Leczono 1481. Najwyższa liczba leczonych przypada na zimowe miesiące Styczeń (114), Luty (120) i Marzec (109), najniższe zaś na czas żniwa; Sierpień (58) Wrzesień (50) i Październik (64). W liczbie leczonych 54% było dotkniętych chorobami wenerycznemi a 31% chorobami skórnemi, reszta zaś chorobami narządów płciowych. Co do zatrudnienia chorzy należeli do klasy rzemieślników, wyrobników dziennych i sług, przeważnie miasta Lwowa i okolic.

Oddział kiłowo-skórny — kobiecy. Leczono 1.349, najwyższa liczba leczonych tak samo jak w poprzednim oddziale przypada na zimowe

miesiące, a najniższa na czas żniwa. Co do zatrudnienia 47·5% było prostytutek, 18% zarobnic, 16% sług i t. d. Z tej liczby 77·1% było dotkniętych chorobami wenerycznemi, reszta zaś skórnemi.

Oddział chorób ocznych. Leczono 790. Najwięcej było w leczeniu chorób spojówek, twardówek i rogówek, a najmniej chorób soczewek i torebek soczewkowych. Największy ruch chorych przypadał na letnie a najmniejszy na zimowe miesiące. Dokonano na oddziale operacyj 152. Odsetek wyzdrowienia wynosił 59·2%, polepszenia 23·1%, nieuleczonych 5·6%, reszta zaś przypada na pozostałych w pielęgnowaniu. Lwów i jego okolice dostarczyły 66·6% chorych, reszta zaś dalsze okolice. Klasa zarobników dostarczyła 96% chorych, reszta zaś inne klasy.

Oddział położniczy. Leczono 677 matek i 568 dzieci. Matek umarło 1·4% dzieci 8·1%. Operacyj większych i mniejszych dokonano 62. Położnice leczone w zakładzie należały bez wyjątku do stanu zarobnic, robotnic i sług. Największa liczba przybywała ze Lwowa (93%) i z blizkich okolic (3·9%).

Wydatki szpitala, według zamknięć rachunkowych za rok 1885. wynosiły razem 185.655 a po odtrąceniu kwoty 12.272, wydanej za dzieci leczone w szpitalu św. Zofii — 173.383 zł. Wydatki więc były mniejsze aniżeli w roku poprzednim o 996 zł. a o 675 zł. mniejsze od kwoty przeznaczonej w preliminarzu na r. 1885. jakkolwiek ilość dni leczenia wzmogła się o 16.521. — Utrzymanie chorego przez cały czas leczenia jego kosztowało przeciętnie 16·05 t. j. o 57 ct. taniej aniżeli w r. 1884. a dzień leczenia taniej o 7·1 ct.; wikt zaś z pieczywem i winem kosztował 25·9 ct. dziennie a zatem taniej o 3·5 ct.

Godnem uwagi jest zrobione obrachowanie ile szpital zaoszczędził wskutek zmiany systemu żywienia chorych w przedsiębiorstwie, istniejącego aż do końca roku 1871, na system żywienia we własnym zarządzie. W r. 1871. jeden dzień żywienia chorych obłąkanych i położnic kosztował przeciętnie 43·48 ct. Przedsiębiorca w tym roku zrobił podanie, że nie może tak tanio żywić chorych. Z tego powodu na przedstawienie zarządcy szpitala p. Malinowskiego usunięto przedsiębiorstwo i zaczęto chorych żywić we własnym zarządzie, wskutek czego w r. 1872. koszt dnia żywienia spadł na 35·59 ct., to jest zaoszczędzono 19.409 zł. a następnie w ciągu 14 lat do końca 1885. r. spadł na 25·9 a zatem w tej tylko rubryce zaoszczędzono w ciągu tego czasu 365.124 zł. czyli 26.008 zł. w przecięciu rocznie.

Dochody szpitala lwowskiego wynosiły w r. 1885. w ogóle 220.684 zł. z tego fundusz krajowy dostarczył 173.277., obce fundusze i płacący za siebie 17.022. a własne dochody 30.385 zł.

Wysoki Sejm upoważnił Wydział kraj. do wybudowania brakującego prawego skrzydła w szpitalu krajowym we Lwowie, kosztem 65.000 zł. i do zaciągnięcia na ten cel pożyczki w Banku krajowym w kwocie 70.000 zł. Po spieniężeniu efektów pożyczka ta razem z kuponami przyniosła 65.836 zł. 1½ ct. Ponieważ przy końcu budowy okazało się prawdopodobnem, że uzyskana suma nie pokryje w zupełności wszystkich wydatków, poleciliśmy więc sumę 5.854 zł. zaoszczędzoną z budżetu 1885. i z nadwyżki dochodów

wziąć do depozytu i obrócić na pokrycie przekroczenia budowy skrzydła i na urządzenie łazienek w szpitalu. Kolaudacya nie jest jeszcze dokonana, mamy wszakże nadzieję, że przekroczenie może być tylko bardzo nieznaczne. Po kolaudacyi i zestawieniu rachunków przedstawimy szczegółowe sprawozdanie o budowie.

Po wybudowaniu nowego skrzydła i po przeniesieniu wszystkich oddziałów do gmachu szpitalnego, potrzeba było nieco inaczej rozmieścić oddziały chorych. Po umieszczeniu zarządu, kancelaryi, apteki, urzędników i magazynów pozostało dla chorych 80 sal które rozdzielono w następny sposób:

Które piętro	Nazwa oddziałów	Ilość łóżek			Przestrzeń		Na jedno łóżko przypada		Korytarze	
		Dla chorych	dla sług.	Ile sal dla chorych opr. kancel.	Metr. kw.	Metr. sześć.	Metr kw.	Metr sześć.	Metr. kw.	Metr. sześć.
2	Od. 1. chorób wewn.	126	7	10	788·78	3549·50	5.9	26·6	114·48	515·16
1	„ 2. „ „	75	5	8	422·33	2113.89	5·2	26·4	254·85	1197·47
2	„ 3. „ „	59	4	5	373·36	1680·12	5·9	26·6	53·20	239·40
2	„ Chirurgiczny	151	11	15	778·69	3503·97	4·7	21·6	154·06	683·27
1	„ Kiłowo-skórny męs.	81	5	11	460·40	2303·63	5·3	26·7	56·70	283·50
1	„ „ „ kobiecy	80	4	6	412·22	2061·12	4·9	24·5	49·20	246·00
P.	„ Oczny	78	4	12	413·60	2274·76	5·0	27·7	332·87	1830·81
	Razem .	650	40	67	3649·38	17486·99	5·2	25·3	985·36	4995·61
P. i 1 p.	Położniczy: dla położnic	43	4	10	378·46	1970·52	8·0	41·8	160·74	937·50
	dla 4 rodząc.			1	43·71	240·40	10·9	60·1		
	dla brzemien.	14		2	79·10	435·04	5·6	31·0		
	Razem .	57	4	13	501·27	2645·96	8·2	43·3	160·74	937·50
	Ogółem	707	44	80	4150·65	20132·95	5·5	26·7	1146·10	5933·11
		751								

Według zasad higieny na jedno łóżko chorego w szpitalu potrzeba powierzchni kwadratowej 9 metrów, a najmniej 31·66 metr. sześć. t. j. 1.000 stóp pojemności powietrznej. Szpital więc posiada miejsca, według kwadratowej przestrzeni 80 sal oddanych chorym, na 461 łóżek, a według pojemności na 642. Ze względu jednak na energiczną wentylacyę, odbywającą się w salach dziennie i w nocy w ciepłej i w zimnej porze roku, ze względu

także na obszerne korytarze w zakładzie przyjęliśmy, 707 łóżek dla chorych i położnic i 44 dla posługi oddziałowej, to jest w przecięciu po 5.5 metr. kw. na na łóżko i po 26·7 m. sz. t. j. 843 st. kub. powietrza a są oddziały mające przestrzeni nawet nieco mniej. Jeden tylko oddział położniczy, potrzebujący bardzo wielkiej obfitości czystego powietrza otrzymał takie pomieszczenie, że na każde łóżko brzemiennej przypada 31 metr. sześć. powietrza, na każde łóżko położnicy 41·8 m. sz. t. j. 1323 st. sześć, a w sali porodowej na każde z 4 łóżek, które tam stanąć mogą, przypada 10·9 kw. metr. przestrzeni i podwójna ilość powietrza (bo 60·1 m. sz.). Według nowego rozmieszczenia oddziałów przybyło w porównaniu z 1885. rokiem 15 łóżek dla chorych.

Z powodu niedogodnego pomieszczenia łazienek i z obawy, że braknie miejsca dla chorych z oszczędności budżetowych i z nadwyżki dochodów użyliśmy część na przerobienie suteren lewego (zachodniego) skrzydła na łazienki. Sutereny te, w których się niegdyś mieściła pralnia, stały od kilka lat pustką; przekształciliśmy je w taki sposób, iż teraz mieszczą się tam łazienki dla mężczyzn i kobiet, pokój na siarczanne wanny, pokój do pompowania wody, warstat stolarski, skład brudnej zakładowej bielizny, skład drzewa i pomieszkanie dla łaziebnego. Ubikacya zaś, w której poprzednio były łazienki, została przerobiona na pomieszkanie dla jednego z urzędników zarządu. Cały koszt tych niezbędnych przekształceń, dokonanych we własnym zarządzie, wynosił 1.539 zł. 68 ct.

Rok 1885. wykazał stanowczo, jak korzystnem było wybudowanie pralni przy szpitalu. W r. 1883. pranie kosztowało 11.868 zł. 54½ ct., czyli 5·8 ct. na dzień leczenia; w r. zaś 1885. kosztowało tylko 5.721 zł., czyli 2·6 ct. na dzień leczenia, a w ogóle taniej, aniżeli kosztowało w r. 1883. o 6.147 zł. Ponieważ bielizny w 1885. r. wyprano 297.511 sztuk (281.425 sztuk bielizny chorych i 16.092 bielizny sióstr Miłosierdzia), koszt więc prania jednej sztuki bielizny wynosi 1·9 ct., wtedy, gdy w r. 1883. kosztował 4·8 cnt.

Zakład dla obłąkanych w Kulparkowie.

W roku. 1885 ruch chorych w zakładzie był następujący: Łóżek było jak w poprzednich latach 500. Leczono w ogóle 1.017 t. j. o 103 chorych więcej, aniżeli w r, 1884.; dni leczenia było 167.320 t. j. o 9.526 dni więcej aniżeli w r. 1884. Najwyższy stan chorych 491 (dnia 16. Sierpnia). Zmarło 126. Śmiertelność więc wynosiła 12·3%, w liczbie zmarłych było 37 dotkniętych nieuleczalnem porażeniem postępowem. Przeciętnie w zakładzie przebywało po 458 chorych dziennie; średni pobyt chorego wynosił 164·5 dni, t. j. o 8·1 dni mniej aniżeli w roku poprzednim.

Według form chorobowych leczono w zakładzie:

Na szaleństwo gwałtowne	336
„ zadumę	144
„ pomięszanie zmysłów	166
„ ogłupienie	154
„ chorobę umysłową z porażeniem . .	142
„ „ „ z padaczką . . .	75

w liczbie tej 545 mężczyzn i 472 kobiet.

Najwięcej obłąkanych przybywało z miasta Lwowa (137), z powiatów: lwowskiego (31), rzeszowskiego (29), z Przemyśla (28); z Kołomyi (27), z Brodów (27) i t. d.

Podział chorych według wyznania religijnego był następujący: wyznania rzymsko i grecko katolickiego 80·6%, starozakonnych 17·2%, reszta 2·2% przypada na inne wyznania. Według stanu cywilnego: nieżonatych 41·9%, żonatych 50·2%, owdowiałych 7·9%. Według wieku: między 20—45 r. 70·1%, między 45—65 r. 19·5%, reszta przypada na wiek chłopięcy i starczy. Według rodzaju zatrudnienia: służący i wyrobnicy 24·0%, rzemieślnicy 11·7%, włościanie 10·9%, urzędnicy 10·7%, kupcy 9·4%, nauczycieli 5·2%, uczniowie 1·2%, kapitaliści 3·1%, wojskowi 1·8%, duchowni 1·7%, bez zatrudnienia 15·6%. Według przyczyny chorobowej: z nadużyć płciowych 14·2%, z nadużycia napojów wyskokowych 12·8%, z choroby mózgu 11·6%, z padaczki 7·4%, z przestrachu i zmartwienia 6·6%; z dziedziczności 6·5%, z natężenia umysłu 5·7%, z niedokrewności 4·8%, z uwiądu starczego 4·0%, ze sprawy połogowej 4·0%.

Chorzy jak w poprzednich latach byli używani w celach leczniczych do różnych robót a mianowicie: mężczyzni w kancelaryi, do maglowania bielizny, do robót ziemnych w polu, w krowiarni i w warsztatach: szewskim, krawieckim i stolarskim; kobiety przy kuchni, przy praniu bielizny, w ogrodach i do reparacyi bielizny. Zarobek chorych za pracę ich wynosił 840 zł. 77 ct.; po strąceniu zaś $^1/_3$ części w myśl §. 12. statutu wypłacono chorym 560 zł. 50 ct.

Sprawdzone w naszym oddziale rachunkowym wyniki działów gospodarczych, prowadzonych we własnym zarządzie, przedstawiają się następująco:

1. Gospodarstwo polne. Wydatki: uprawa pól, kupno nasion, narzędzi, zbiór produktów surowych i t. d. . . . . 1.954 zł. 72½ ct.
Dochody ze zbiorów polnych . . . . . 2.750 „ 52 „
Nadwyżka dochodów . . 795 zł. 79½ ct.

a po uwzględnieniu kwoty 352 zł., za które grunta te dawniej wydzierżawiano, pozostaje jeszcze czystego zysku 443 zł. 79½ ct. nie licząc kwoty 47 zł. wydanej na kupno i reparacyę narzędzi rolniczych, pokrytej dochodami bieżącymi.

Według budżetu na r. 1885. dochody w tym dziale gospodarstwa miały wynosić 3.000 zł., a wydatki 2.200 zł., nadwyżka więc w porównaniu z powyżej wykazanym rzeczywistym zyskiem, okazała się mniejszą tylko o 4 zł. 20 ct.

II. Ogrody zakładowe. Wydatki: uprawa, zakupno jarzyn, kwiatów, drzew, ogrodnik i t. d. wynosiły . . . . . 493 zł. 99½ ct.
Dochody ze zbiorów jarzyn, odprzedanych kuchni . . . 647 „ 03 „
Nadwyżka dochodów . . . 153 zł. 03½ ct.

Budżet na r. 1885. w tym dziale gospodarstwa nie przewidywał żadnej nadwyżki. Przytem w wykazanych powyżej wydatkach nie są zawarte koszta w kwocie 203 zł. 44 ct.. poniesione w r. 1885. na utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych, gdyż te z natury swego przeznaczenia nie mogą przynieść żadnego dochodu.

III. Krowiarnia. Wydatki: Zakupno 8 krów dojnych po cenie przeciętnej 135 zł. 58 ct. . . . . 1.084 zł. 65 ct.
Sprzęty . . . . . 12 „ 25 „
Akcyza i zabicie jednej krowy do kuchni . . . . . 4 „ 02 „
Razem . 1.100 zł. 92 ct.

Dochody: Za sprzedanych 7 krów po cenie przeciętnej 142 zł. 37 ct. . . . . 996 zł. 61 ct.
Za mięso, skórę i łój z jednej krowy zabitej . . . . 104 „ 31 „
Razem . 1.100 zł. 92 ct.

Z porównania więc dochody z wydatkami znoszą się.

Utrzymanie krów i produkcya mleka wynosiły:

Wydatki: Utrzymanie służby . . . . 499 zł. 6 ct.
Pasza i inne wydatki dla krów . . . 4.720 „ 1 „
Zwrot nadpłaty za pobrany nabiał . . 73 „ 74 „
Razem . 5.292 zł. 81 ct.

Dochody: Za 18.854 litrów mleka po 6 ct. . . 1.131 zł. 24 ct.
„ 65.460 „ „ „ 5 „ . . 3.272 „ 99 „
Razem za 84.314 litrów mleka . . . . 4.404 zł. 23 ct.
Za mięso z 20 cieląt, zabitych dla kuchni, skórki . 264 „ 3 „
Za odprzedany grys, buraki i remanenta do rachunku 1886 r. 624 „ 55 „
Razem . 5.292 zł. 81 ct.

Z porównania okazuje się, że dochody z wydatkami również się znoszą. Zarząd zakładu obliczał w ciągu 1885 mleko niezbierane po 6 i 5 ct. za litr., wskutek czego kuchnia zapłaciła za 84.314 litrów mleka kwotę 4.404 zł. 23 ct. — Ponieważ litr niezbieranego mleka według ceny targowej w r. 1885 kosztował 10 ct., w szpitalu zaś lwowskim, według kontraktu, po 7·5 ct., okazuje się więc od ceny targowej wydatek mniejszy o 4.100 zł. 91 ct., a od ceny lwowskiego szpitala korzystniejszy o 1.993 zł. 18 ct.

Stan inwentarza krów z końcem roku 1885 był następujący:

Pozostało z końcem roku 1884 . . . . . 24 krów
Kupiono w ciągu roku 1885 . . . . . 8 „
Razem . 32 krów.
Sprzedano . . . . . 7 „
Zabito na mięso do kuchni . . . . . 1 „
Pozostało z końcem roku 1885 . 24 krów.

IV. Trzoda chlewna.

Wydatki: Utrzymanie służby . . . . 207 zł. 65 ct.
Zakupno 124 sztuk trzody chlewnej . . 4.601 „ 60 „
Karm trzody, bicie, akcyza i drobne . . 245 „ 94 „
Razem . 5.055 zł. 19 ct.

Dochody: Za pobrane mięso do kuchni ze 107 sztuk trzody i 20 prosiąt własnego chowu . . . . . 5.196 zł. 71 ct.
Za sprzedaną szczecinę . . . . 64 „ 17 „
„ sprzedanych 8 prosiąt z własnego chowu 48 „ — „
„ odprzedany do rachunku 1886. r. remanent 17 sztuk trzody starszej i 47 sztuk własnego chowu razem za 64 sztuk . . 600 „ — „
Razem . 5.908 zł. 88 ct.

Z porównania okazuje się czysty zysk w kwocie 853 zł. 69 ct.

V. Owce. Wydatki: Zakupno 110 sztuk baranów opasowych 717 zł. 37 ct.
Karm, zabicie i akcyza . . . . . 64 „ 23 „
Razem . 781 zł. 60 ct.

Dochody: Za 2.008 kilo mięsa po 27.724 ct. za 109 baranów zabitych . . . . . 556 zł. 70 ct.
Za 80½ kilo łoju z baranów . . . 24 „ 15 „
„ 109 skórek baranich . . . . 190 „ 75 „
„ sprzedanego jednego barana z wolnej ręki 10 „ — „
Razem . 781 zł. 60 ct.

Z porównania okazuje się, że dochody z wydatkami znoszą się. Zauważać należy, że za mięso baranie, dostarczone do kuchni, liczono za kilogram po 27·724 ct. podczas gdy przeciętna cena targowa wynosiła 39 ct., liczono zatem na kilogramie o 11·276 ct. mniej, co na 2.008 kil. dostarczonego do kuchni mięsa uczyni różnicę w kwocie 226 zł. 42 ct. Prowadzenie zatem tego działu gospodarki uważać należy za korzystne.

VI. Zakupno i bicie wołów. Wydatki: Zakupno 18 wołów 1.968 zł. 80 ct.
Karm, zabicie i akcyza . . . . 151 „ 56 „
Razem . 2.121 zł. 36 ct.

Dochody: Za 1.727 kil. mięsa po 45·428 ct. z 8 wołów 784 „ 55 „
„ 2.098 „ „ „ 44·5238 „ z 10 „ 934 „ 11 „
Razem 3.825 kilo mięsa . . . . . 1.718 zł. 66 ct.
Za głowiznę i flaki . . . . . 85 „ — „
„ 259 kilo łoju z 18 wołów . . . 77 „ 70 „
„ 18 skór sprzedanych . . . . 240 „ — „
Razem . 2.121 zł. 36 ct.

Z porównania okazuje się, że dochody z wydatkami się znoszą. Z uwagi, że przedsiębiorcy, według zawartego kontraktu, płacono za kilo wołowiny 48 ct. okazuje się różnica o 3 ct., na kilogramie a na 3.825 kilo wołowiny z własnego bicia wołów czyni cyfrową różnicę w kwocie 114 zł. 75 ct., zaś na 33.993 kilo wołowiny, które dostarczył przedsiębiorca w r. 1885 do kuchni zakładu po 48 ct., uczyniłoby kwotę 1.019 zł. 79 ct. Z tego pokazuje się, że prowadzenie i tego działu gospodarki we własnym zarządzie jest dla funduszu zakładu korzystne i przemawia za wybudowaniem rzeźni zakładowej, gdyż wydatek na nie zrobiony wróciłby w przeciągu jednego roku. Zestawiając wynik poszczególnych działów gospodarstwa, przedstawia się ogólny czysty zysk następująco:

1. W dziale gospodarstwa polnego . . 795 zł. 79½ ct.
2. „ „ „ ogrodowego . 153 „ 3 „
3. „ „ „ mlecznego . . 4.100 „ 91 „
4. „ „ „ trzody chlewnej . 853 „ 69 „
Razem . 5.903 zł. 43½ ct.

W porównaniu z rezultatem r. 1884, w którym czysty zysk wynosił 4.981 zł. 36 ct. przedstawia się zysk o 922 zł. 7 ct. większy, aniżeli w roku poprzednim.

Ilość dni leczenia, która wynosiła w r. 1885 167.320, według klas rozkłada się w następujący sposób: pierwszej klasy 1.734, drugiej 12.681 i trzeciej 152.905 dni leczenia; ponieważ według zamknięcia rachunkowego utrzymanie całego zakładu kosztowało 140.054 zł. 43 ct., przeto utrzymanie chorego kosztowało 137 zł. 71 ct., a dziennie 83·7 ct. — W r. 1884. jeden chory kosztował rocznie 155 zł. 3 ct., a dziennie 89·8 ct. a zatem w r. 1885 wynik jest korzystniejszy o 17 zł. 32 ct. rocznie i o 6·1 ct. dziennie na chorego. Że oszczędność w utrzymaniu chorych w zakładzie kulparkowskim nieustannie się zwiększa, dowodem są następujące cyfry: Od r. 1877. do r. 1880. było w Kulparkowie razem 649.256 dni leczenia, wydatki zaś wynosiły 761.291 zł., dzień leczenia kosztował 1 zł. 17 ct. Od roku 1881. do 1884. dni leczenia było 574.596, a wydatki wynosiły 562.086 zł., zatem dzień leczenia kosztował 97 ct. t. j. o 20 ct. mniej, co pomnożywszy przez ilość dni leczenia w drugim okresie, kwota oszczędzona przedstawi 114.919 zł.; za rok 1885 zaś 33.464 zł. razem więc w pięciu latach 148.383 zł.

Dochody zakładu w 1885 r. wynosiły 167.169 zł.; z tego fundusz krajowy dostarczył 119.584 zł., obce fundusze 39.124 zł., własne zaś źródła 8.461 zł. —

Ponieważ stajnia dla koni coraz więcej chyli się ku udadkowi, zachodzi więc potrzeba przenieść stajnię i wozownię do dzisiejszej krowiarni, która jest za ciasną, a dla krów wybudować nową i odpowiedniejszą. O konieczności tej budowy przedstawiamy osobne sprawozdanie.

Parkany otaczające ogrody dla obłąkanych zaczynają się psuć i wkrótce potrzebować będą kosztownej naprawy.

W końcu 1885 roku, dowiedziawszy się, że domek l. 768 $^2/_4$ z gruntem położonym tuż przy drodze, wiodącej do zakładu, w obrębie, na którym magistrat miasta Lwowa ma zastrzeżone prawo propinacyi, a należący do Liberwertha, ma być wystawionym na licytacyę, poleciliśmy Dyrektorowi nabyć tę parcelę dla zakładu, aby propinacyę kulparkowską uchronić od strat na przyszłość. Parcela ta została kupiona za 1.400 zł., z której właścicielowi przy podpisaniu kontraktu wypłacono 200 zł., resztę zaś zatrzymano, dopóki sprzedający nie wykaże się, że wszystkie długi na tej realności ciążące, ekstabulowane zostały. Gdyby to jednak do 30. Listopada 1886 r. nie nastąpiło, to zakład jest upoważniony długi te z zatrzymanej ceny kupna 1.200 zł. spłacić i na koszt sprzedającego ekstabulować. Kontrakt ten notaryalnie legalizowany został przez Wydział krajowy dnia 8. Czerwca 1886. l. 30.570 zatwierdzony, wskutek tego odebrał zakład powyższą realność w faktyczne posiadanie.

Szpital św. Łazarza w Krakowie.

Ruch chorych w szpitalu św. Łazarza w Krakowie według oddziałów był następujący:

	Ilość łóżek	Leczono chorych	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko zajęte przez dni	Śmiertelność		Leczono dziennie
						Liczbowa	%	
Oddz. chor. wewnętrznych	180	3.102	58.763	18.9	326	575	18.5	161
„ chirurgiczny. . . .	80	1.195	28.503	23.8	356	67	5.6	78
„ położnic i ginekolog.	25	397	8.699	21.9	347	17	4.2	24
„ syfilityczno-skórny .	120	1.718	40.578	23. 6	338	6	0.3	111
„ obłąkanych	70	274	27.861	101.6	381	32	11.6	76
Razem . .	475	6.816	168.535	24.7	354	697	10.2	461
W r. 1884. było . .	485	6.481	159.845	24.6	329	712	10.9	437
Szpit. św. Ludwika dla dzieci	100	1.008	26.374	26.1	263	266	26.3	72
Ogółem . .	575	7.824	194.909	24.9	338	963	12.3	535
W r. 1884. było . .	585*)	7.433*)	186.204	25.1	318	949	12.7	509

Oprócz wykazanej ilości łóżek, na oddziale chorób zakaźnych (w suterenach) znajdowało się jeszcze 8 łóżek dla kobiet i 8 dla mężczyzn.

Chorzy przeważnie należeli do klas pracujących, byli to wyrobnicy dzienni i służący, pochodzący z miasta Krakowa i powiatów: krakowskiego, myślenickiego, chrzanowskiego, wadowickiego i wielickiego.

Z wykazu widać, że przepełnienie w szpitalu św. Łazarza ciągle się zwiększa: w roku 1884. każde łóżko było zajęte 329 dni; w 1885. zaś 354. W roku 1884. średnia ilość chorych leczonych dziennie wynosiła 437, w roku 1885. zaś 461, tak że z powodu nieustannego przepełnienia niema nawet możności oczyszczenia łóżek, przewietrzenia sal i należytego wykonania corocznych reparacyj. Dla tego też w szpitalu zaczyna pojawiać się różnego rodzaju robactwo, z którym walka jest niezmiernie trudna, a i śmiertelność jest większa aniżeli w szpitalu lwowskim. Wszystko to przekonywa o potrzebie rozszerzenia szpitala w bardzo niedalekiej przyszłości, gdyż ludność się zwiększa, a jednocześnie powiększa się ilość szukających opieki szpitalnej.

Na ubiegłej sesyi sejmowej wpłynęła petycya Wydziału lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie o utworzenie oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza. Wysoki Sejm petycyę tę odstąpił Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedstawienia wniosków odpowiednich na najbliższej sesyi. Sprawozdanie to przedstawiamy osobno.

Na oddziale chirurgicznym wykonano większych i mniejszych operacyi 347, t. j. o 72 operacyj więcéj, aniżeli w roku poprzedzającym;

*) W wykazie tym jest wypuszczona ilość łóżek na oddziale mamek i dzieci ssących, wynosząca razem 26, z powodu iż nie są to chorzy; lecz ze względu iż utrzymanie ich wpływa na ogólne koszta utrzymania całego zakładu, ilość dni pobytu ich jest dodana do ilości dni leczenia chorych.

śmiertelność zaś na tym oddziale, która w r. 1884. wynosiła 6·6%, spadła na 5·6%.

Na oddziale chorób kobiecych dokonano 12, a na oddziale położniczym 26 operacyj.

Wydatki roczne na utrzymanie szpitala św. Łazarza wynosiły kwotę 146.821 t. j. o 1.334 zł. mniej, aniżeli w roku poprzednim, chociaż dni leczenia było więcej o 8.690. Cały koszt utrzymania jednego chorego wynosił 21 zł. 54 ct. a dzień leczenia 87·1 ct. t. j. o 5·6 ct. mniej, aniżeli w roku 1884.

W ogóle wydatki prawie we wszystkich rubrykach były mniejsze, aniżeli w roku poprzednim. Leki kosztowały 2.54 ct. dziennie i na chorego. Ogród przyniósł czystego dochodu za jarzyny i siano 260 zł., trzoda zaś chlewna przyniosła 357 zł. 52 ct.

Dochody wynosiły 170.334, z tego fundusz krajowy udzielił 120.722, obce fundusze 18.272 a własne źródła 31.339 zł.

W roku przeszłym donieśliśmy, iż ze względu na korzystny wynik lustracyi majątku szpitalnego Tropiszowa, oddaliśmy dzierżawę tego majątku jeszcze na 12 lat, t. j. do 24. Czerwca 1897. r. dawnemu dzierżawcy p. Machnickiemu. Wydelegowana komisya w porozumieniu z dzierżawcą, ułożyła podział gruntu na trzy kategorye, i dla każdej z tych niw odpowiedni płodozmian i zaprojektowała, aby nisko położone grunta za pomocą drenów osuszyć. Oprócz tego dokonała opisania inwentarycznego budynków dworskich. Do wypracowania planów na osuszenie gruntów nisko położonych wydelegowaliśmy inżyniera biura melioracyjnego, a geometra Frankiewicz przedłożył elaborat pomiaru wspólnego pastwiska „Błonie“ i projekt podzielenia tegoż między dwór i gromadę. Kosztorys osuszenia za pomocą drenów nisko położonych gruntów opiewa na kwotę 7.300 zł. W celu uzyskania tego kredytu przedstawiamy osobne sprawozdanie.

Dyrektor szpitala św. Łazarza dnia 2. Września doniósł nam o śmierci dzierżawcy Tropiszowa ś. p. Stanisława Machnickiego. Ponieważ §. 13. kontraktu dzierżawnego zawartego z Machnickim postanawia, iż w razie śmierci dzierżawcy kontrakt dzierżawny się rozwiązuje, a spadkobiercy dzierżawy tylko po zawarciu nowego kontraktu mogą do upływu dzierżawy w takowej pozostać, przeto poleciliśmy komitetowi administracyjnemu bezzwłocznie zapytać spadkobierców ś. p. Machnickiego, czy zamyślają dzierżawę dóbr Tropiszowa nadal zatrzymać, a w takim razie, aby przystąpili w jak najkrótszym czasie do zawarcia nowego kontraktu. Spadkobiercy skorzystali z tego warunku kontraktu i dzierżawa została im przyznaną do r. 1897.

Gmina Krowodrza wniosła do nas podanie, w którem proponuje zakupno prawa propinacyi wraz z tamtejszą karczmą i gruntem. Poleciliśmy Komitetowi administracyjnemu zawiązać z pomienioną gminą rokowania o kupno, a względnie dzierżawę tej propinacyi, oceniając to prawo według teraźniejszego rocznego czystego dochodu (1007 zł. 57 ct.) na 22.400 zł. oprócz budynku z ogrodem, których wartość według oceny budowniczego szpitalnego wynosi 3.770 zł. Ponieważ licytacya w przedmiocie wydzierżawienia prawa propinacyjnego Krowodrzy nie wypadła dla interesów funduszu szpitala św. Łazarza pomyślnie, zrobiliśmy użytek z zastrzeżo-

nego nam warunku licytacyjnego i nie zatwierdziliśmy protokołu, lecz upoważniliśmy komitet administracyjny, ażeby bez rozpisywania licytacyi zawarł umowę o dzierżawę rzeczonego prawa propinacyi z Piotrem Rajtarem, popieranym przez gminę Krowodrzy, za najwyższą przy licytacyi proponowaną kwotę 1.815 zł. i wezwał go do złożenia kaucyi, a kontrakt przedłożył nam do zatwierdzenia.

Na urządzenie wodociągów i kanału w starym gmachu szpitalnym Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 22. stycznia 1886. r. w budżecie szpitala św. Łazarza na r. 1886. w rubryce XI. poz. 47. wydatków uchwalił kwotę 9.860 zł., a z tego na wodociągi 7.033 zł.

Licytacya na urządzenie wodociągów odbyła się 4. Września. Roboty zostały oddane Zieleniewskiemu za kwotę 3.780 zł. 67 ct. gdyż oferta jego była najkorzystniejsza dla funduszu szpitala.

Według warunków licytacyjnych, zbiornik umieszczony na wieży kościelnej o 11 metrów sześć. pojemności ma być wykonany z blachy kutej 6 *mm.* grubej, o ścianach pionowych, dno 7 *mm.* grube, 2 metry średnicy i 3·50 *m.* wysoki. Rezerwoar ten ma być na wieży złożony i umontowany. Rezerwoary na zimną wodę w wieży wodociągowej podniesione będą każdy o dwa metry, wraz z konstrukcyą żelazną. Rury odprowadzające wodę czystą mają być tak prowadzone, aby dostęp do nich w razie naprawy był o ile możności ułatwiony, jako też aby porą zimową nie ulegały zamarznięciu. Rury te mają być poprzednio poddane próbie za pomocą ciśnienia wody do 4 atmosfer. Wszelkie połączenia i skręty mają być jak najdokładniej dokonane. Wszelkie szkody przez zamoknięcie lub niedokładność wykonania wynagradza przedsiębiorca. Wszystkie materyały budowy, jak rury, mufy, kolana, kurki, wentyle i t. d. umywalnie, zlewy i klozety mają być z doborowego materyału, a sifony i rury odpływowe łatwe do oczyszczenia. Te ostatnie powinne mieć średnicę 8 ctm. Kaucyą i całym swoim majątkiem ręczy przedsiębiorca za dokładność wykonania i dobroć materyału przez dwa lata od dnia kolaudacyi i odbioru robót. Od chwili rozpoczęcia, wszystkie roboty mają być w przeciągu trzech miesięcy wykonane pod karą 10 zł. za każden dzień zwłoki. Wszystkie materyały i składowe części mają być przedstawione zarządowi budowy i przez niego przyjęte. Za podstawę do obliczeń ostatniej należytości służyć będę ceny jednostkowe oferty przyjętej. Mogące zajść spory rozstrzyga ostatecznie Wydział krajowy.

W roku przeszłym donieśliśmy, że dla zabezpieczenia kotłów parowych od zanieczyszczenia osadami stałymi i dla więcej ekonomicznego użycia paliwa, zezwoliliśmy na sprawienie dwóch aparatów systemu Dervaux i podwyższenie kominu o 4 metry. Aparaty okazały się bardzo użyteczne, albowiem kotły parowe, które czyszczono dawniej co 3—4 tygodni, czyszczone są obecnie co 2 lub 3 miesiące i pozostawiają tylko trochę błota w buljerach, a na blasze kotłowej cienką na 1—1½ *mm.* powłokę kamienia, który się kruszy i z łatwością odpada od blachy, bez ostrego klepania, które poprzednio psuło blachę kotłową i pociągało za sobą każdego roku bardzo znaczne wydatki. Podwyższenie zaś komina spowodowało zmniejszenie opału około 2 cetnarów dziennie, co zmniejsza roczny wydatek na opał co najmniej o 100 zł.

Przez jedynastoletnie używanie zbiornika do wyrabiania gazu w szpitalu św. Łazarza nagromadziła się na dnie kotła taka wielka ilość smoły, że koniecznie wypadało ją ztamtąd wydobyć i kocioł wyczyścić. Dnia 17. Maja o godz. 9 z rana przystąpił maszynista Andrzej Moskalik z gazownikiem Janem Dudkiem do tej czynności i spuścił tegoż Jana Dudka do wnętrza kotła. W tej chwili jednak, gdy stanął na dnie zbiornika, prawdopodobnie w skutek zapalenia przez niego zapałki dla opatrzenia wnętrza, nastąpiła eksplozya gazów, pozostałych w zbiorniku po trzydniowem zupełnem wypuszczeniu gazu, skutkiem czego gazownik poniósł śmierć przez uduszenie, a maszynista i wyrobnik Jan Staszczyk zostali ciężko poparzeni w twarz i ręce. W skutek tego dalsza produkcya gazu stała się niemożebną a szpital zaczęto oświetlać za pomocą lamp. Dla zapobieżenia powtarzaniu się podobnych wypadków komitet administracyjny zarządził, aby na przyszłość przy naprawie lub czyszczeniu przyrządów mechanicznych był zawsze obecny inżynier szpitalny. Równocześnie komitet rozpoczął kroki wstępne do traktowania z Magistratem krakowskim o zaprowadzenie oświetlenia całego szpitala i zaopatrzenie wentylatorów płomieniami gazowymi z gazometru miejskiego, uważając wyrabianie w szpitalu gazu świetlnego jako nieodpowiednie ze względów ekonomicznych i sanitarnych. Sprawa ta jest w toku.

Ponieważ stawek, znajdujący się około Blichu zatruwa powietrze okolicznych domów i budynków szpitalnych swymi wyziewami, potrzeba go zasypać ziemią i rumowiskiem. Kwotę 200 zł. na ten cel przeznaczoną wstawiamy do budżetu, tak samo jak i kwotę 5.200 zł. dla odrestaurowania kościoła św. Łazarza, gdyż w wielu miejscach gzymsy, ornamenty i wyskoki są znacznie uszkodzone, w skutek czego zaciekająca woda zniszczyła mury na znaczniejszych przestrzeniach a przez zwlekanie naprawy zniszczenie się zwiększa, a tem samem koszta restauracyi z każdym rokiem nieproporcyonalnie wzrastają.

Aby nieobciążyć zbytecznie budżetu, ze sprawą osuszenia ogrodu szpitalnego, z postawieniem sztachet i muru wzdłuż ulicy Kopernika, które mają kosztować 7.500 zł., można będzie poczekać do roku przyszłego.

Ze względu niestosownego położenia trupiarni, niedaleko od kuchni szpitalnej, i zrujnowanego stanu, w którym się znajduje, magistrat miasta Krakowa pod naciskiem obawy o cholerę, zgodził się chwilowo, aby zwłoki wszystkich zmarłych w szpitalu św. Łazarza po sekcyi nie przewożono z zakładu anatomii patologicznej na powrót do tejże trupiarni, tylko aby składano je aż do pogrzebu w domu przedpogrzebowym na cmentarzu w Rakowicach. Ponieważ przez ciągłe zajęcie przez trupy szpitalne dom przedpogrzebowy ulega zniszczeniu, Magistrat postanowił cofnąć dane pozwolenie i udał się do nas z prośbą o jak najrychlejsze wybudowanie trupiarni dla szpitala. Wezwawszy Magistrat przez Komitet Administracyjny o pozwolenie korzystania nadal z domu przedpogrzebowego, aż do wybudowania nowej trupiarni, przedstawiamy osobne sprawozdanie o udzielenie na ten cel kredytu w kwocie 5.567 zł. 26 ct. koniecznego tem więcej, że Magistrat miasta prośbie komitetu odmówił.

Szpitale prowincyonalne. Dla porównania przedstawiamy ruch chorych w szpitalach prowincyonalnych z ostatnich trzech lat:

	Łóżek	Chorych	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko było zajęte przez dni	Śmiertelność Liczbowa	Śmiertelność %	Ilość leczonych dziennie
W roku 1883. było	1.681	16.102	388.064	24·1	230	1.510	9·3	1.063
„ 1884. „	1.681	17.450	419.155	24·0	249	1.581	9·0	1.149
„ 1885. „	1.708	18.577	445.578	23·9	260	1.694	9·1	1.220

Z wykazu tego widać, że ilość chorych, leczonych w szpitalach prowincyonalnych wzrasta nieustannie, w r. 1885. była wyższą o 1.127; dni leczenia było więcej o 26.423.

Wyniki leczenia są takie same jak w latach poprzednich. Z ogólnej liczby chorych 18.577, leczonych w 1885 r. dotkniętych chorobami ogólnemi i chorobami krwi było 2.033; zołzami i gruzlicą 730; chorobami narządu krążenia 114, chorobami narządu trawienia 1.342, chorobami wenerycznemi 3.925 i t. d.

Do szpitali w Rzeszowie, Tarnopolu i Brzeżanach, które cierpią prawie nieustannie na przepełnienie, przybył w tym roku Tarnów, który z powodu złego stanu budynku musiał opróżnić całą północną stronę zabudowania przenosząc chorych do innych sal i ścieśniając ich, o ile tylko było można.

W Brodach w bieżącym roku przystąpiono do budowy nowego szpitala. Dzięki energii i szczególnemu zajęciu się p. Marszałka powiatowego, budowa została przeprowadzoną bardzo dobrze, materyał budowlany i sama robota były nieustannie kontrolowane przez inżyniera powiatowego i nie dopuszczało się pod tym względem najdrobniejszych usterek. W obecnej chwili budynek jest już pod dachem i wewnątrz wyprawiony, a w roku przyszłym na wiosnę będzie oddany do użytku publicznego. Nowy zakład stanął na południowej stronie ogrodu szpitalnego i ma okna zwrócone do południa. Na pomieszczenie chorych na każdem piątrze znajdują się dwie sale, mogące pomieścić po 8 łóżek i po 2 pokoje, każdy na 5 łóżek. W szpitalu więc pomieści się wygodnie od 52—60 łóżek. Sale są wysokie i światłe (4.75 m. wysokości). Oprócz tego budynek zawiera pomieszkanie dla rządcy, kancelaryę zarządową i lekarską, kuchnię, skład, salkę na wanny i jedną piwnicę. Koszt budowy według zawartego z przedsiębiorcą kontraktu wyniesie 24.000; oprócz tego zapewnie około 1.000 zł. pójdzie na nadkosztorysowe nieprzewidziane roboty. Zakład zaś posiada 27.000 w papierach renty austryackiej; rachując więc według obecnego kursu, wyniesie to 23.500 zł., a z procentami, do chwili ukończenia roboty, będzie do dyspozycyi około 25.000 zł. Nic jednak nie pozostanie na kupno nowych sprzętów, których zakład potrzebuje, niema tu bowiem ani jednego żelaznego łóżka, a drewniane, istniejące od niepamiętnych czasów, już są zbutwiałe i nie do użytku. Zakład więc będzie potrzebować pewnej pożyczki (około 2.000) spłacalnej w ciągu lat kilku. Stary budynek, prawdopodobnie będzie obrócony na różne gospodarskie składy, gdyż niema

nadziei, aby go można było sprzedać korzystnie. Znajdzie tam pomieszczenie drewutnia, skład na słomę i pralnia.

W Rzeszowie, z powodu braku pomieszczenia dla chorych zawarliśmy umowę z gminą miasta, mocą której na budowę nowego szpitala ustąpiliśmy około 5.000 zł., którą szpital posiadał w zapasie kasowym i zgodziliśmy się na czynsz roczny po 1.400 zł. pod warunkiem, że w budynku tym szpital będzie po wieczne czasy umieszczonym, że czynsz ustanowiony nie będzie nigdy podwyższony, ani zniżony, że podatki, asekuracyę, koszta utrzymania i reparacyi, prócz zwykłej corocznej konserwacyi, ponosić zawsze będzie gmina, a nareszcie, że wzajemne pretensye między funduszem szpitala a gminą zostaną umorzone. Według kosztorysu budowa nowego szpitala będzie kosztować około 40.000 zł. Budynek ten jest już pod dachem. Miejsce pod budowę wybrano bardzo szczęśliwie, bo na podniesieniu, tak że nie potrzeba było dawać zbyt głębokich fundamentów. Na obranym placu znaleziono dobrą wodę do picia, a miasto dokupiło jeszcze kawałek gruntu na ogród dla rekonwalescentów, tak że szpital ze wszystkich stron będzie otoczony ogrodami. Nowy budynek będzie mógł pomieścić około 100 łóżek.

W Sokalu budynek szpitalny został pokryty żelazną cynkową blachą kosztem 1.500 zł.; urządzono pomieszkanie dla lekarza pomocniczego z szopy istniejącej przy zakładzie, kosztem 250 zł. i naprawiono kanały.

W Tarnopolu daliśmy Burmistrzowi polecenie, aby kupił plac na szpital i przedstawił plan budowy nowego zakładu, gdyż stary zakład z dniem każdym robi się mniej odpowiednim na pomieszczenie chorych, z powodu iż liczba tych ostatnich corocznie się wzmaga, a w skutek przepełnienia niebezpieczeństwo zwiększa się nieustannie. Szpital posiada własnego funduszu 31.684 zł. Sprawa ta z powodu nowych wyborów w gminie jest dotychczas w zawieszeniu.

W szpitalu tarnowskim ubodzy miejscy, od chwili założenia szpitala mieścili się w jednym gmachu z chorymi. Ze względu, iż taka wspólność i takie sąsiedztwo ubogich dla gospodarstwa i porządku domowego było bardzo niekorzystne, postanowiliśmy usunąć tych ostatnich ze szpitala za indemnizacyą pieniężną, w kwocie 10.000 zł. Na polecenie nasze Prezes Rady szpitalnej w imieniu funduszu szpitalnego zawarł dnia 3. Listopada 1885. r. L. 55.149 kontrakt z funduszem ubogich mieszczan w Tarnowie, wyznaczając termin spłaty ceny kupna do lat dwunastu. Kontrakt ten został zahipotekowany na budynku szpitalnym.

W sprawie odbudowy północnej strony głównego budynku przedstawiamy osobne sprawozdanie.

W Złoczowie zbudowano pralnię i łazienki obok lewego skrzydła szpitala. Nowy budynek zawiera w sobie obszerną pralnię, łazienki i pokój na tusze; na piątrze, nad pralnią zbudowano dwie salki dla dwunastu chorych. Pod schodami na strych urządzono skład na brudną bieliznę. Dawna zaś pralnia została podzielona na dwie części; w jednej urządzono spiżarnię, druga służy za przedsionek do kuchni, do której dotychczas był wchód z podwórza, co w czasie zimy miało wiele niedogodności. Wszystkie te przekształcenia kosztowały do 4.000 zł. i dokonane zostały z żelaznego funduszu szpitala.

Gmina miasta Sambora wniosła do c. k. Trybunału administracyjnego zażalenie przeciwko wykreśleniu z budżetu szpitala tamtejszego kwoty wstawionej przez gminę Samborską na spłacenie długu gminie, z powodu podwyższenia płacy sekundaryusza i udzielenia przez nas pensyi dla wdowy po prymaryuszu Tymaczkowskim. C. k. Trybunał administracyjny na wniesione przez Wydział krajowy pismo odporne zawiadomił, że zażalenie to odrzucił.

Dla porównania gospodarstwa i administracyi szpitali naszych prowincyonalnych, przedstawiamy zestawienie zamknięć rachunkowych za cztery ostatnie lata.

Rok	Ilość chorych	Dni leczenia	Wydatek roczny	Cała kuracya chorego kosztowała	Dzień leczenia kosztował	Żywienie
1882.	15.467	365.421	221.826 zł.	14 zł. 34 ct.	60·7	22·1
1883.	16.102	388.064	208.594 „	12 „ 95 „	53·7	21 2
1884.	17.450	419.155	222.810 „	12 „ 71 „	53·1	22·8
1885.	18.577	445.558	222.990 „	12 „ — „	50·0	21·3

Zestawienie to wykazuje, że szpitale nasze prowincyonalne są administrowane tanio, a nawet najtaniej z całej Monarchii, jak widać z porównania kosztów leczniczych w różnych prowincyach, wykazanych w sprawozdaniu centralnego statystycznego biura w Wiedniu.

Alegat 37. Alegat 37. przedstawia zamknięcie rachunków szpitali prowincyonalnych z roku 1885. Wedle niego rzeczywiste dochody wynosiły 246.147 zł. Do tych fundusz krajowy dostarczył 206.915 zł.; obce fundusze 5.655 zł. płacący za siebie 14.703 zł., a własne dochody 18.874 zł.

W porównaniu z kwotami na r. 1885. preliminowanemi wynosiły rzeczywiste wydatki wszystkich szpitali prowincyonalnych o 2.561 zł. mniej, a dochody o 23.913 więcej. Rezultat więc był o 26.474 zł. korzystniejszy, aniżeli się spodziewano.

Alegat 38. Alegat 38. daje wykaz budżetów szpitali prowincyonalnych na r. 1886. W wydatkach preliminowano kwotę 225.551 zł., t. j. o 1.179 zł. większą od kwoty w roku poprzednim preliminowanej, a o 2.561 zł. mniejszą od rzeczywiście w r. 1885. wydanej. Dochody zaś przedstawiają nadwyżkę 23.913 zł. Budżety szpitali prowincyonalnych na rok 1887. przedkładamy Wysokiemu Sejmowi osobnem sprawozdaniem.

Departament VI.

Szef: Teofil Bereźnicki, Członek Wydziału krajowego.

Uchwały sejmowe nie podlegające Najwyższej Sankcyi i sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane i polecone.

Uchwała z dnia 7. Grudnia 1885. udzielająca Wydziałowi krajowemu petycye gminy Baranowa o ustanowienie tam nowego Sądu powiatowego do zbadania i przedłożenia wniosków na najbliższej sesyi.

Przedkładamy oddzielne sprawozdanie do LW. 61.059/86.

Uchwała tejże daty przekazująca do zbadania petycyę gminy Zatora o ustanowienie w tej miejscowości nowego Sądu powiatowego.

Przedkładamy oddzielne sprawozdanie do LW. 25.668/86.

Uchwała daty jak wyżej udzielająca Wydziałowi krajowemu petycyę gminy Polanki wielkiej o wyłączenie jej z okręgu Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Biały, a przydzielenia do Sądu powiatowego i Starostwa w Wadowicach.

Oddzielne sprawozdanie do LW. 61.060/86 łącznie ze sprawę Włosiennicy.

Uchwała z dnia 9. Grudnia 1885. odstępująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia sprawozdania pe-

Petycye przesłano do opinii Radzie powiatowej w Złoczowie, która mimo czterokrotnych wezwań ostatniego do LW. 59,500 odpowiedzi nie udzieliła i petycyi nie zwróciła.

tycyi kilku gmin do okręgu Sądu powiatowego w Olesku i Założcach należących o przeniesienie siedziby Sądu z Oleska do Podhorzec.

Uchwała Wys. Sejmu z dnia 17. Grudnia 1885. przekazująca Wydziałowi krajowemu do dalszego urzędowania petycyę gmin Janowice i Wróblowice.

W rzeczonej petycyi gminy Janowice i Wróblowice podnoszą potrzebę ulepszeń w administracyi krajowej i państwowej, zmiany ustaw odnoszących się do prawa cywilnego, karnego, materyalnego i formalnego. Występują przeciw istnieniu instytucyi notaryalnej i pobieranym przez notaryuszów należytościom; pragną uchylenia należytości sbarbowych przy kontraktach kupna i pożyczkach; dalej występują przeciw pośrednictwu adwokatów w procesach gruntowych; przeciw postępowaniu w sprawach prowizoryalnych przeciw karom stemplowym, zarządowi w domach karnych, postępowaniu śledczo-karnemu, proszą o zabezpieczeniu handlu bydłem od wyzyskiwania, o zmianę ordynacyi wyborczej, nakoniec krytykują wydatki na wojsko i podnoszą malwersacye w magazynach wojskowych.

Wszystkie sprawy powyższe w granicach możliwych ulepszeń były i są częścią poważnej działalności Wysokiego Sejmu, częścią zaś nie należą do zakresu Władz autonomicznych.

Wydział krajowy nie widząc podstawy do dalszego urzędowania, zwłaszcza że co do rzekomych nadużyć petenci żadnych faktów nie przytoczyli, pozostawił pomienioną petycyę bez skutku.

Uchwała z dnia 19. Grudnia 1885. przekazująca petycyę gminy Jezierzany w przedmiocie ustanowienia tam nowego Sądu powiatowego Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia sprawozdania.

Po otrzymaniu wyjaśnień ze strony Rady powiatowej w Borszczowie, przesłaliśmy cały operat Radzie powiatowej w Czortkowie do opinii (LW. 56.997). której dotąd nie nadesłano.

Uchwała z tejże daty przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę gminy w Jaworzniu i okolicznych o ustanowienie tam nowego Sądu powiatowego.

Przedkładamy w tej sprawie oddzielne sprawozdanie do LW. 23.499/86.

Uchwała z tejże daty przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycyę gminy Pokropiwna o wyłączenie jej z okręgu Sądu powiatowego w Kozowie i c. k Staro-

Oddzielne sprawozdanie do LW. 54.768/86 przedkładamy Wysokiemu Sejmowi.

stwa w Brzeżanach, a przydzielenie do Sądu powiatowego delegowanego i Starostwa w Tarnopolu.	
Uchwała z dnia 21. Grudnia 1885. przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycyę gminy Chyrowa o przeniesienie siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starej Soli do Chyrowa.	Sprawozdanie w tej sprawie z daty 13. Stycznia 1886. wniesione było już do LW. 1.901/86 do Wysokiego Sejmu, które nie weszło jednak na porządek dzienny, dla tego ponawiamy takowe do LW. 43.052/86.
Uchwała z dnia 21. Grudnia 1885. przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycyę gminy Jastkowice o wyłączenie ze Starostwa Tarnobrzeskiego i c. k. Sądu powiatowego w Rozwadowie, a przyłączenie do Starostwa i Sądu powiatowego w Nisku.	Ponieważ Rada gminna Jastkowice w uchwale z dnia 26. Lutego 1886. jednogłośnie oświadczyła się za pozostawieniem nadal miejscowości Jastkowice w okręgu c. k. Starostwa Tarnobrzeskiego i Sądu w Rozwadowie, a tem samem odstąpiła od żądania Zwlerzchności gminnej objawionego w petycyi pod dniem 21. Listopada 1885. wniesionej do Wysokiego Sejmu o przeniesienie jej do okręgu Sądu i Starostwa w Nisku, zatem Wydział krajowy uważa sprawę tę za załatwioną.
Uchwała z dnia 21. Grudnia 1885. przekazująca do zbadania i zdania sprawy petycyę gminy i obszaru dworskiego Kijowiec o wyłączenie jej z okręgu Sądu powiatowego w Mikołajowie, a przydzielenie do okręgu Sądu powiatowego w Żydaczowie.	Składamy Wysokiemu Sejmowi oddzielne do LW. 35.482/86 sprawozdanie.
Uchwała z daty jak wyżej przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycyę gminy miasta Żołyni i okolicznych o ustanowienie w tej miejscowości nowego Sądu powiatowego.	Oddzielne sprawozdanie do LW. 43.534/86.

Pod dniem 29. Grudnia 1885. wezwanie do Wydziału krajowego, aby zbadał, która miejscowość Starostwa Rohatyńskiego nadaje się bardziej na siedzibę trzeciego Sądu powiatowego w okręgu tegoż Starostwa.

Z powodu zbyt późnego nadesłania nam opinii Rady powiatowej Rohatyńskiej, a następnie konieczności zaciągniągnięcia zdania c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego we Lwowie, którego dotąd nie otrzymaliśmy, sprawozdania nie byliśmy w możności Wysokiemu Sejmowi przedłożyć.

Uchwała z d. 12. Stycznia 1886 udzielająca Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycyę gminy Włosiennicy względem wyłączenia jej z okręgu Sądu powiatowego w Oświęcimiu i Starostwa Bialskiego a przyłączenia do okręgu Sądu i Starostwa w Wadowicach.

Załatwiono łącznie z podobną petycyą gminy Polanka wielka w oddzielnem sprawozdaniu złożonem Wys. Sejmowi do LW. 61.060/86.

Polecenic z d. 16. Stycznia1886. dlaWydziału kraj., by zbadał, czy, na jakie przedmioty i w jakiej wysokości krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą i by na przyszłej sesyi sejmowej sprawozdanie swoje a ewentualnie projekt do ustawy przedłożył.

W wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 16. Stycznia 1886. przedkładamy odrębne sprawozdanie dotyczące tego przedmiotu.

Uchwała Wys. Sejmu z d. 22. stycznia 1886. polecająca Wydziałowi krajowemu zbadać, czy nie byłoby korzystnie nabyć lub wybudować dom na pomieszczenie żandarmeryi we Lwowie.

W tym przedmiocie przedkładamy odrębne sprawozdanie do LW 50.300/86.

Uchwałą powziętą przy sposobności załatwienia Rub. XII. dotyczącej szupaśnictwa polecono Wydziałowi krajowemu, by wszystkie koszta administracyjne względnie kancelaryjne wynikające z agend, stale na mocy ustaw Wydziałowi kraj.

W tej mierze wydał Wydział krajowy stósowne polecenie do swego oddziału rachunkowego.

przydzielonych umieszczał w Rub. II. budżetu funduszu krajowego.

Uchwała z d. 23. stycznia 1886. polecająca Wydziałowi krajowemu w razie uznanej potrzeby przedłożyć wnioski celem uchylenia szkodliwych następstw zbytniego mnożenia się koncesyonowanych wyszynków i handlów z dozwoloną sprzedażą trunków.

Wezwaliśmy wszystkie Wydziały powiatowe o dostarczenie faktów nadużyć i swej opinii. Dotąd złożyło sprawozdania 45 Rad powiatowych, które jednak nie dają jeszcze dostatecznego materyału do ocenienia całości sprawy, a zatem potrzeby przedkładania Wys. Sejmowi odpowiednich wniosków.

Uchwała Wys. Sejmu z dnia 23. stycznia 1886. przekazująca do załatwienia Wydziałowi krajowemu petycyę gminy Zielona powiatu Husiatyńskiego o uwolnienie jej od uiszczania powinności poddańczych za grunta włościańskie na terytoryum rosyjskiem położone.

Sprawę gminy Zielona Wydział krajowy odstąpił c. k. Prezydyum Namiestnictwa z poparciem w celu wyjednania w drodze właściwej możliwego uwzględnienia. C. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 20. Lutego 1886. L. 11.337 odpowiedziało: „że sprawa ta była już ze strony c. k. Rządu w drodze dyplomatycznej traktowaną, że jednak interwencya ta żadnego skutku nie odniosła, i że nie ma żadnej podstawy do przypuszczania, ażeby ponowna interwencya Rządu pomyślniejszym została uwieńczoną skutkiem.

O powyższem gmina Zielona zawiadomioną została za pośrednictwem Wydziału Rady powiatowej w Husiatynie.

Uchwały któremi Wys. Sejm udzielił pogorzelcom kilku gmin bezzwrotnych zapomóg.

Wysoki Sejm udzielił uchwałami:

1. z dnia 17. Grudnia 1885. pogorzelcom gminy Duliby powiatu Bobreckiego 140 zł.

2. z dnia 16. Stycznia 1886. pogorzelcom gminy Nadiatycze powiatu Żydaczowskiego 200 zł.;

3. z dnia 21. Stycznia 1886. pogorzelcom gminy Żukowa powiatu Brzeżańskiego 120 zł.;

4. z dnia 21. Stycznia 1886. pogorzelcom gminy Żółtańce pow. Żółkiewskiego 260 zł. tytułem bezzwrotnych zapomóg.

Zapomogi te wypłacone zostały pogorzelcom w Dulibach w Grudniu 1885., pogorzelcom w Nadiatyczach w Styczniu 1886., a pogorzelcom w Żukowie i w Żółtańcach w Lutym 1886. za pośrednictwem odnośnych Wydziałów powiatowych.

Wezwania do c. k. Rządu i sprawy temuż do załatwienia odstąpione.

Uchwała z dnia 4. grudnia 1885. w przedmiocie wyłączenia miejscowości Kahujów, Honiatycze i Werbiż z przysiołkiem Sojki z okręgu Sądu powiatow. w Ko-

Zawiadomiono proszących przez Wydział Rady powiatowej w Rudkach do LW. 63.639/85.

marnie i Starostwa w Rudkach, a przyłączenia do okręgu Sądu powiatowego w Szczercu i Starostwa we Lwowie.

Uchwała z d. 7. grudnia 1885. w przedmiocie przeniesienia miejscowości Milczyce z okręgu Sądu powiatowego w Sądowej Wiszni i Starostwa w Mościskach do okręgu Sądu powiatowego i Starostwa w Rudkach.

Do LW. 64.058/85 zawiadomiono Zwierzchność gminy, przez Wydział powiatowy w Mościskach.

Uchwała z daty powyższej w przedmiocie utworzenia nowego Sądu powiatowego z siedzibą w miasteczku Pruchniku.

Uwiadomiono gminę m. Pruchnika przez Wydział powiatowy w Jarosławiu do LW. 64.059/85.

Uchwała Wys. Sejmu z dnia 7. grudnia 1885. co do petycyi Maryi Kosteckiej z Paryża o wyjednanie jej mężowi zesłanemu na Syberyę pozwolenia powrotu do kraju.

Uchwałą tą petycya Maryi Kosteckiej odstąpioną została c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia, co też nastąpiło przy piśmie Marszałka krajowego z dnia 7. Grudnia 1885. L. 166. wystosowanego do JE. c. k. Namiestnika. Wydział krajowy o powyższem zawiadomił interesowaną.

Uchwała z d. 9. grudnia 1885. w przedmiocie przeniesienia gminy Zawadka z okręgu Sądu powiatowego w Frysztaku Starostwa Jasielskiego do okręgu Sądu powiatowego w Strzyżowie i c. k. Starostwa w Rzeszowie.

Zawiadomiono o tej uchwale gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Jaśle do LW. 65.024/85.

Uchwała Wys. Sejmu z d. 14. grudnia 1885. wzywająca c. k. Rząd o wydanie przepisów, umożliwiających przesłanie należytości rządowych do c. k. Urzędu za pomocą przekazów pocztowych lub zwykłych listów pieniężnych.

Uchwałą tą wezwano c. k. Rząd, aby w drodze właściwej wydał przepisy umożliwiające przesyłanie należytości rządowych do c. k. Urzędów za pomocą przekazów pocztowych, przekazów pocztowej kasy oszczędności lub zwykłych listów pieniężnych a to w ten sposób, by c. k. Urząd otrzymawszy kwotę przekazaną lub w liście się znajdującą, obowiązanym był przysłać pokwitowanie przesyłającemu gotówkę. Wezwanie powyższe zakomunikowanem zostało J. E. c. k. Namiestnikowi pismem Marszałka kraj. z dnia 14. Grudnia 1885. L. 453.

Następnie Wydział krajowy odnosił się w tej sprawie dwukrotnie do Prezydyum c. k. Namiestnictwa, otrzymał jednak odpowiedź, że uchwała pomieniona przedłożoną została J. E. p. Ministrowi skarbu, który w tej mierze nie powziął jeszcze żadnej decyzyi.

Wezwanie do c. k. Rządu w przedmiooie wymiaru i ściągania należytości od interesów prawnych dokumentów, czynności urzędowych i należytości ekwiwalentowych.

Na posiedzeniu z dnia 31. Grudnia 1885. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi podatkowej o wniosku posła Skałkowskiego w przedmiocie wymiaru należytości prawnych następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd o wydanie stosownych poleceń c. k. Władzom skarbowym, aby przy wymiarze należytości od interesów prawnych, dokumentów i czynności urzędowych, jakoteż przy wymiarze należytości ekwiwalentowych uwzględniane były z urzędu także te wszystkie przepisy, które wpływają na obniżenie wymiaru należytości a względnie na uwolnienie od należytości ekwiwalentowych, tudzież aby przed prawomocnością wymiaru nie ściągano należytości w drodze egzekucyi, w końcu aby urząd wymiaru należytości bezpośrednio był odpowiedzialnym za wymiar tak za wysoko jak i za nisko obliczony".

Wydział krajowy poruszył tę sprawę w c. k. Prezydyum Namiestnictwa. które oznajmiło, że decyzya c. k. Ministerstwa Skarbu, któremu powyższa uchwała przedłożoną została, jeszcze nie nadeszła, że jednak c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu wydała d. 5. Marca 1886. do L. 177/pr. rozporządzenie do wszystkich c. k. Urzędów podatkowych, c. k. powiatowych Dyrekcyj Skarbu i c. k. Urzędu wymiaru należytości we Lwowie, zalecające tym władzom jak najściślejsze przestrzeganie obowiązujących przepisów w postępowaniu przy wymiarze należytości prawnych.

Odezwą dnia 22. Września 1886. do L. 50.734 udał się Wydział krajowy powtórnie do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o udzielenie odnośnej decyzyi c. k. Ministerstwa Skarbu lub o zawiadomienie go o stanie tej sprawy, na co do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymaliśmy odpowiedzi.

Uchwała z dnia 12. Stycznia 1886. w przedmiocie utworzenia trzeciego Sądu powiatowego w okręgu Starostwa Tłumackiego z siedzibą w Ottynii.

LW. 2.761/1886 uwiadomiono petycyonujących przez Wydział Rady powiatowej w Tłumaczu.

Uchwała z dnia 12. Stycznia 1886. którą odstąpiono petycyę miasta Stryja o ustanowienie Trybunału I. Instancyi w tem mieście c. k. Rządowi z wezwaniem, aby uchwałami Sejmu z d. 15. Grudnia 1873., 4. Maja 1875., 5. Października 1878., 24. Lipca 1880. i 6. Października 1882. uznanej naglącej potrzeby ustanowienia Trybunałów pierwszej Instancyi w Sanoku, Jaśle, Stryju i Czortkowie jak najrychlej zadość uczynił.

Co się tyczy ustanowienia nowego Trybunał I. instancyi w Sanoku, c. k. Ministerstwo sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 9. Lipca 1886. L. 12.272 postanowiło ustanowić tam Sąd obwodowy, termin jednakże otwarcia takowego później ogłoszonym zostanie.

Co się tyczy Sądu obwodowego w Czortkowie z powodu petycyi miasta Zaleszczyki o naznaczenie siedziby przyszłego Sądu w Zaleszczykach przedkładamy sprawozdanie jak niżej LW. 29.478/1886.

Uchwała z d. 23. Stycznia 1886. odstępująca Rządowi petycyę gminy Dynowa z wezwaniem przyspieszenia utworzenia Sądu powiatowego w Dynowie.

Rozporządzeniem Ministra sprawiedliwości z d. 2. Kwietnia 1886. L. 5.730 Sąd w Dynowie został ustanowiony.

Niezałatwione wnioski.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie naznaczenia siedziby dla przyszłego Sądu obwodowego w Czortkowie.

Ponawiamy to sprawozdanie, które oddzielnie przedłożonem zostaje Wysokiemu Sejmowi do LW. 29.478/1886.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi gminy Frysztaka o uzupełnienie ustawy krajowej o szupaśnictwie artykułem dodatkowym względem przyjęcia na fundusz krajowy kosztów utrzymania osób oddawanych przez c. k. Sądy gminom miejscowym do chwili ich wydalenia.

W sprawie tej przedłożył Wydział krajowy oddzielne sprawozdanie w ubiegłej sesyi, jednak takowe nie weszło pod obrady Wysokiego Sejmu, jakkolwiek komisya administracyjna przygotowała sprawozdanie z następującymi wnioskami:

1. Wzywa się ponownie c. k. Rząd, ażeby przyspieszył zmianę ustawy o przynależności z 3. Grudnia 1863. (dz. ust. p. Nr. 105) w kierunku wskazanym uchwałą sejmową z 17. Października 1881.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby się porozumiał z c. k. Rządem celem spowodowania Władz administracyjnych i sądowych do ścisłego wykonywania przepisów prawnych, mających na celu zapewnienie należytego pośpiechu w wydawaniu orzeczeń szupasowych.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał w jakich warunkach mogłyby powstać w kraju naszym zakłady przymusowej pracy w myśl ustawy z 24. Maja 1885. (dz. ust. p. Nr. 90) a ewentualnie przystąpił do rokowań z c. k. Rządem w tej mierze.

Opierając się na powyższem sprawozdaniu komisyi, uznał Wydział krajowy co do dwóch pierwszych ustępów za stosowne odnieść się do Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.055 na którą otrzymał odpowiedź z dnia 3. Kwietnia 1886. L. 1.684/pr. załatwiającą przychylnie sprawę dotyczącą drugiego ustępu wniosku komisyjnego.

Alegat 39.

Co się tyczy sprawy zmiany ustawy o przynależności, daje wyjaśnienie sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego Departament I.

Co się zaś tyczy zakładów przymusowej pracy nie wziął Wydział krajowy inicyatywy dla braku poleceń Wysokiego Sejmu jakoteż z tej przyczyny, że sprawa ta rozbija się o kwestyę finansową, zresztą schodzi się także ze sprawą kolonij rolniczo-poprawczych, o której osobno w niniejszem sprawozdaniu mowa.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia miejscowości Bołszynow, Przewołoczna, z Kobylem czyli Bajmakami i Sokołówka w okręgu Sądu powiatowego w Olesku i Starostwa w Zło-

Ponawiamy sprawozdanie z r. 1885. pod LW. 29.382/1886.

czowie, a przydzielenia do okręgu Sądu powiatowego i Starostwa w Brodach.

Sprawozdanie w przedmiocie oznaczenia terytoryum dla okręgu ustanowić się mającego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach.

Przedkładamy ponownie sprawozdanie w tej sprawie pod LW. 29.477/1886.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi gminy Chyrowa i okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starejsoli do Chyrowa.

Ponawiamy sprawozdanie z roku 1885. pod LW. 43.052/1886.

Jeszcze ważniejsze sprawy Departamentu VI.

W wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 10. Września 1884. w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Starostwa z Cieszanowa do Lubaczowa, której z powodu braku odpowiednich materyałów z dochodzenia przez c. k. Namiestnictwo zarządzonego na sesyę sejmową w r. 1885. przedłożyć nie było można,

przedkładamy odpowiednie sprawozdanie do LW. 311/86.

Z powodu podniesionej przez Wydział powiatowy w Kosowie koniecznej potrzeby utworzenia w obrębie tamtejszego c. k. Starostwa trzeciego Sądu powiatowego z siedzibą w miejscowości Żabie, zarządziliśmy odpowiednie zbadanie całej sprawy i zasięgnąwszy w tym względzie opinii c. k. Władz sądowych,

przedkładamy Wysokiemu Sejmowi oddzielne co do tej sprawy sprawozdanie do LW. 43.897/86.

W sprawach terytoryalnych.

Z przekazanych nam uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. do załatwienia petycyj wniesionych do Wysokiego Sejmu Wydział krajowy pod dniem 8. Czerwca 1886. L. 28.351 zwrócił petycyę mieszkańców gminy

Jazłowiec i okolicznych żądającym otwarcia w tej miejscowości przeniesionego do Złotego Potoka Sądu powiatowego, albowiem podług zebranych w tej sprawie wiadomości, Wydział krajowy nie uważa właściwem dalej popierać tej sprawy.

W podobny sposób odmownie załatwioną została petycya gminy Jabłonica polska przekazana nam uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. do załatwienia, w której petenci proszą o przeniesienie jej z okręgu Sądu powiatowego i Starostwa w Brzozowie do okręgu Sądu powiatowego i Starostwa w Krośnie. Wydział krajowy po zebraniu odnośnych wyjaśnień nie znalazł dostatecznej podstawy do przedkładania tej sprawy Wys. Sejmowi i pod dniem 18. Czerwca 1886. LW. 30.304/86 zwrócił petycyę proszącym.

W sprawie przeniesienia gmin Kotylnica ruska, Kobylnica wołoska i Felbach z okręgu Sądu powiatowego w Lubaczowie i Starostwa Cieszanowskiego, do okręgu Sądu powiatowego w Krakowcu i c. k. Starostwa Jaworowskiego, uchwalonego na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 15. Października 1883. c. k Prezydyum Namiestnictwa w odezwie z dnia 20. Lu-Lutego 1886 (LW. 10.551/86. oświadczyło nam, iż z powodu sprzeczności w oświadczeniach mieszkańców tych gmin, jakoteż ewentualnego przeniesienia siedziby Władz administracyjnych i autonomicznych powiatowych z Cieszanowa do Lubaczowa, na teraz wstrzymuje się z przedłożeniem odpowiednich wniosków c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

Rozporządzeniem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 2. Kwietnia 1886. L. 1.578 gminę i obszar dworski Bratkowce wyłączono z okręgu c. k. Starostwa w Tłumaczu, a przydzielono do okręgu c. k. Starostwa w Stanisławowie: rozporządzeniem z dnia 21. Kwietnia 1886. do L. 1.985 wyłączono również gminę i obszar dworski Stańkowa z okręgu c. k. Starostwa w Żydaczowie a przyłączono do okręgu c. k. Starostwa w Kałuszu.

Dalej gdy gminy Burczyce stare i nowe należące do okręgu c. k. Starostwa w Samborze a pod względem autonomicznym do obrębu Reprezentacyi powiatowej w Rudkach pod dniem 21. Czerwca 1886. oświadczyły życzenie, aby i pod względem autonomicznym przydzielono je do okręgu Reprezentacyi powiatowej w Samborze, przeto Wydział krajowy z uwagi, że udzielone Rządowi ustawą z dnia 13. Lutego 1879. (Dz. u. k. Nr. 78) umocowanie do zarządzania zmian w obszarach Reprezentacyj powiatowych za porozumieniem się z Wydziałem krajowym ustawą z dnia 15. Listopada 1882. (Dz. u. k. Nr. 87) przedłużone zostało do końca 1885. r. przeto z dniem 31. Grudnia 1885. utraciło moc prawną — przygotował do Wys. Sejmu w myśl §. 3. ustawy o Reprezentacyi powiatowej odpowiedne sprawozdanie z projektem do ustawy krajowej zarządzającej powołane wyżej przeniesienia gmin: Bratkowce, Stańkowa, Burczyce stare i nowe. LW. 54.101/86.

W dziale propinacyi.

W sprawie zmiany niektórych paragrafów ustawy propinacyjnej co do poboru i egzekucyi należytości funduszu propinacyjnego mogących się przyczynić do ułatwienia tego poboru i podniesienia źródła dochodów funduszu propinacyjnego, odnieśliśmy się pod dniem 30. Marca 1886. L. 12.791

do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o udzielenie nam swych uwag lecz dotąd nie otrzymaliśmy ztamtąd żadnej odpowiedzi.

Sprawa ulg przy stawieniu się do asenterunku wojskowego.

Uchwałą z dnia 25. Października 1884. polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu „aby u c. k. Rządu wyjednał rozporządzenie, wskutek którego by komisye asenteruukowe dla dogodności oddalonych od stolicy Starostwa gmin, nie tylko w stolicach Starostw, lecz także w mniejszych miasteczkach, a w razie potrzeby i w większych gminach urzędowały".

Alegat 40. Wedle załączonej pod ·/. odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 14. Stycznia 1886. L. 76. została sprawa ta przychylnie załatwiona.

W przedmiocie urządzenia rolniczych kolonij karno poprawczych.

Sprawa ta została uchwałą Wys. Sejmu z dnia 6. Września 1884. poruszona.

Przebieg działania Wydziału krajowego w tym przedmiocie jest określony w zeszłorocznem sprawozdaniu.

Alegat 41. Obecnie podajemy w załączeniu ·/. do wiadomości Wys. Sejmu odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 25. Kwietnia L. 3.246 komunikującej reskrypt JE. Ministra sprawiedliwości.

W przedmiocie zmiany ustaw o egzekucyi sądowej.

Na posiedzeniu dnia 22. Września 1884. powziął Wys. Sejm uchwałę następującej treści:

„Wzywa się c. k. Rząd aby jak najrychlej w obowiązujących dotąd ustawach o egzekucyi sądowej, przeprowadził na właściwej drodze zmiany w tym kierunku, iż by przy drobnych pretensyach nie było wolno wierzycielowi prowadzić drugiego i trzeciego stopnia egzekucyi na nieruchomości dopóki się nie wykaże, iż egzekucya na rzeczy ruchome była bezskuteczną".

W zeszłorocznem sprawozdaniu podaliśmy do wiadomości Wys. Sejmu, że uchwała powyższa zakomunikowana JE. c. k. Namiestnikowi była przedmiotem dwukrotnego wznowienia przez Wydział krajowy, który podówczas nie otrzymał odpowiedzi.

Alegat 42. Obecnie załączona odezwa c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 17. Maja 1886. L. 4.142/pr. ·/.daje odpowiedź c. k. Rządu co do poruszonej sprawy.

Sprawa fundacyi śp. Józefa Kosvitzkyego.

C. k. Namiestnictwo we Lwowie zawiadomiło odezwą z 7. Maja b. r. L. 22.679 Wydział krajowy o fundacyach zmarłego w Andrychowie Józefa Kosvitzkyego pomiędzy któremi przypada jedna obligacya indemnizacyjna w nominalnej wartości 1.000 zł. m. k. a właściwie jej odsetki na rzecz poprawionych zbrodniarzy wypuszczonych z domu karnego w Krakowie.

Fundator zastrzegł zarząd Wydziałowi krajowemu, który przyjął takowy i poczynił stosowne kroki ku wprowadzeniu w życie tej fundacyi.

Sprawa jest w toku, a dalszy wynik jej będzie podany Wys. Sejmowi do wiadomości w najbliższem sprawozdaniu.

Fundacye inwalidów wojskowych.

W tym dziale nie zaszły żadne godne uwagi zmiany. Opróżnione stypendya nadaje Wydział krajowy innym inwalidom, najwięcej do tego uprawnionym.

W dziale szupaśnictwa.

Z powodu dójścia do wiadomości Wydziału krajowego, że przy wydaleniu szupaśników z jednego powiatu do gmin granicznych drugiego powiatu, ciż bywają wysyłani zamiast wprost do gminy przynależności, do następnej, chociaż dalej jak gmina przynależności położonej stacyi szupasowej dotyczącego powiatu, wyjednał Wydział krajowy swoją odezwą z dnia 19. Marca 1886. L. 13.314, załączony okólnik c. k. Namiestnictwa z dnia 14 Kwietnia 1886. L. 19.680 ./· do władz szupasowych, mający na celu zaoszczędzenie wydatków na szupaśnictwo, przez obranie najkrótszej drogi do miejsca przynależności.

Alegat 43.

Okólnik ten komunikowano Wydziałom powiatowym, w celu udzielenia zarządom stacyj szupasowych i pouczenia takowych.

Przy zaprowadzonej dostawie odzieży dla szupaśników we własnym zarządzie wydano w roku 1885.:

We Lwowie na szupasowanych 1.375 osób dla 320 odzież wartości . . . . . 1.278 zł. 04 ct.

W Krakowie na szupasowanych 1.543 osób dla 250 odzież wartości . . . . . 960 zł. 76 ct.

Na stacyi w Przemyślu na 566 szupasowanych dla 273 osób odzież wartości . . . . . 990 zł. 90 ct.

Wedle obrachunku zaoszczędzono w roku 1885. z opustu cen fiskalnych na dostawę odzieży na stacyach:

Lwów kwotę	. .	531 zł. 96 ct.
Kraków „	. .	378 „ 49 „
Przemyśl kwotę	. .	368 „ 45 „
razem	.	1.278 zł. 90 ct.

Koszta za odzież na stacyach Lwów i Kraków za lata 1883. i 1884. są wykazane w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za rok 1884. na stacyi w Przemyślu, co do której nie podano tych kosztów w poprzedniem sprawozdaniu, wynosiły takowe:

w roku 1883. dla 307 osób . . . . . 1.747 zł. 40 ct.
„ 1884. „ 318 „ . . . . . 1.703 „ 49 „

Z preliminowanej dla rubryki XII. na rok 1885. kwoty 30.000 zł. wydano wedle zamknięcia rachunkowego kwotę . 25.210 zł. 49½ ct.

Z preliminowanej zaś na rok 1886 kwoty . . 27.000 zł, asygnowano po koniec Września 1886. kwotę . . . 21.736 „

Zmiany w dyslokacyi i etacie c. k. żandarmeryi.

C. k. Ministerstwo obrony krajowej postanowiło dnia 16. Lipca 1886. do L. 9.619.:

Przenieść okręgową komendę żandarmeryi z Niska do Kolbuszowej, o czem nas uwiadomiła c. k. krajowa Komenda żandarmeryi, z nadmienieniem, że przeniesienie nastąpi z dniem 1. Lutego 1887., zresztą od dnia zamknięcia zeszłorocznego sprawozdania nie zaszły w dyslokacyi i etacie żadne zmiany.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 2. Listopada 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Mikołaj Zyblikiewicz *w. r.*

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

I. Związkowa Drukarnia we Lwowie.

Alegat 1. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

L. 1178/pr. Kraj. Dyrekcja Skarbu do wszystkich c. k. Starostw.

Poleca się niniejszem c. k. Starostwom, aby w każdym razie, gdzie w myśl okólnika z dnia 8. Października 1873. L. 200/pr. zachodzi konieczność użycia przeciw gminom jako takim za zaległości podatkowe lub inne należytości z podatkami na równi stojące egzekucyi politycznej przez zajęcie dodatków gminnych do podatków bezpośrednich nałożonych, o zamierzonym kroku złożyły poprzednio krajowej Dyrekcyi Skarbu wywodne co do tej potrzeby sprawozdanie. Gdzie zaś rozchodzi się o ściągnięcie z dodatków gminnych wierzytelności na rzecz funduszów w administracyi władz politycznych zostających, sprawozdanie to przedłożyć należy po myśli rozporządzenia tutejszego z dnia 22. Maja 1882. L. 617/pr. (Dod. do dzien. rozp. Min. Skarbu N. 8.) c. k. Namiestnictwu.

Zwraca się przytem uwagę na ważne postanowienie ustawy krajowej z d. 17. Czerwca 1874. (Dz. ust. i rozp. kr. N. 52.), wedle którego budżet gminy przewidywać winien także obmyślanie pokrycia na podatki i inne należytości, jakie gmina uiścić jest winna w moc dokumentu w myśl przepisów prawnych do egzekucyi się nadającego. W interesie zatem służby poborowej winne są c. k. Starostwa czuwać nad tem i wpływać na gminy ze swego stanowiska środkami legalnymi, aby temu wymaganiu wspomnianej ustawy wszędzie zadosyć uczyniono.

Skoro zaś zdarzy się wypadek koniecznej potrzeby zajęcia egzekucyjnego dodatków gminnych, wtedy w sprawozdaniu w tej mierze krajowej Dyrekcyi, lub wedle okoliczności c. k. Namiestnictwu przedstawić się mającem, ma być także stan budżetowania dodatków w stosunku do powstałych zobowiązań płatniczych dotyczącej gminy zbadany i wykazany.

Z Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu.

We Lwowie dnia 5. Listopada 1885.

Jorkasch mp.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis pisma Banku krajowego z dnia 3. Maja 1886. L. 3.679 do Wydziału krajowego.

Rozporządzeniem z 23. Lutego b. r. L. 7.252 wezwał Wysoki Wydział krajowy Dyrekcyę Banku krajowego, ażeby wzięła pod rozwagę, czy, ewentualnie pod jakimi warunkami Bank krajowy mógłby wziąć na siebie utworzenie składów zbożowych z prawem wydawania listów składowych, a w danym razie wypracowała i przedłożyła nam projekt organizacyi takich składów.

Wezwanie to nastąpiło na skutek uchwały Wysokiego Sejmu z 23. Stycznia b. r., które opiewa: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wszedł w rokowania z Bankiem krajowym i przedsięwziął co należy celem wprowadzenia jak najrychlej w życie publicznych składów (entrepots) z prawem wydawania listów składowych (warrants) na podstawie rozporządzenia ministeryalnego z d. 19. Czerwca 1886. (Dz. u. p. N. 86). W razie potrzeby zasiłku z funduszów krajowych lub gwarancyi ze strony kraju, przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi odpowiednie wnioski.“

Dyrekcya Banku powolna powyższemu wezwaniu wzięła też pod gruntowną rozwagę sprawę wprowadzenia w życie publicznych składów i zastanawiała się, w jaki sposób Bank mógłby się przyczynić do rozwiązania tej doniosłej dla kraju sprawy, zwłaszcza, że statut Banku już w §. 3. C. g) k) i l) nakłada na Bank obowiązek rozszerzenia swojej działalności także na czynności związek z tym przedmiotem mające. O potrzebie i pożyteczności publicznych składów Dyrekcya rozwodzić się nie potrzebuje, gdyż takowa wątpliwości nie ulega. Z góry jednak Dyrekcya zauważyć musi, że założenie i prowadzenie składów publicznych z prawem wydawania warrantów po myśli rozporządzenia ministeryalnego z d. 19. Czerwca 1886. Dz. u. p. N. 86 przez Bank krajowy już z tego powodu nie byłoby pożądanem, że uniemożliwiłoby to Bankowi udzielanie zaliczek na te warranty. Nie jestto bowiem właściwem, aby ten sam, kto warranty wydaje i kto w pierwszej linii stać powinien na straży interesów właściciela złożonego na składzie towaru, był zarazem jego wierzycielem. To też Banki, jako zakłady udzielające kredytu po za granicami Austryi, nie trudnią się zazwyczaj zakładaniem i kierowaniem składów publicznych, a Dyrekcya powołując się w tym względzie na powagę profesora Wilh. Wertheimera, niejednokrotnie powoływanego przez c. k. Rząd jako rzeczoznawcę w sprawach składów publicznych i przepisów i urządzeń dotyczących warrantów. Gdy zaś austro-węgierski Bank dotąd na warranty zaliczek nie udziela, inne zaś zakłady bankowe w kraju nie objawiły jeszcze gotowości do lombardowania tychże, przeto Bank krajowy przynajmniej w pierwszej chwili byłby powołanym na wypadek, gdyby powstały składy publiczne, otworzyć u siebie w możliwie szerokich granicach kredyt na te warranty. Bank żywi wszakże przekonanie, że skoro tylko składy publiczne u nas się wżyją, a warrant jako znany już walor się rozpowszechni, wtedy dla Banku krajowego pozostanie tylko zasługa, że pierwszy w kraju utorował warrantom przystęp do banków, że jednak wkrótce i inne banki kultywować będą chętnie interes lombardowy na warranty, jako pewny i korzystny, i że z wywołanej skutkiem tego konkurencyi banków odniosą producenci i handlarze korzyść znakomitą. O ileby zaś Bank krajowy mógł z czasem oddać specyalne usługi handlowi produktami, nie da się to na razie jeszcze określić, chociaż powstanie składów publicznych i troskliwe zajęcie się nimi ze strony Banku samo niebawem wskaże mu drogi, w jaki sposób postanowienie §. 3. C. K. statutu bankowego ma być przez tenże Bank urzeczywistnionem.

Do zakładania i kierowania składami publicznymi powołane są w pierwszej linii spółki producentów i kupców, gminy — wreszcie kraje. I tak też rzecz się zazwyczaj praktykuje, a jedynie w Austryi istnieją składy publiczne, zakładane i kierowane przez banki, w Warszawie zaś prowadzi składy publiczne kolei Terespolskiej Bank handlowy. Zakładanie i prowadzenie składów publicznych przez interesentów, komuny lub organa krajowe, ma obok pewności, iż obawa wyzyskiwania interesentów jest prawie wykluczoną, i tę wielką korzyść, iż składy te pozbawione wszelkich potrzeb, jakie wywołuje spekulacya handlowa i bankowa, są w urządzeniu swem prostsze, a zatem tańsze i łatwiejsze do prowadzenia i stósunkowo najmniej ryzykowne. Zarząd bowiem takiego składu ma tylko troskę o bezpieczne przechowanie powierzonego mu towaru, udzielający zaś na warrant zaliczkę, a zwłaszcza zawierający na podstawie tegoż warrantu transakcye handlowe, bierze na siebie wszelkie ryzyko wynikające z konstelacyj giełdowych i w ogóle handlowych. Łączenie zaś obu kierunków w jednym ręku sprowadza nieraz trudności, których rozwikłanie zbyt często wypada na niekorzyść interesentów, co też spowodowało

szczególnie w Austryi pewne zdepopularyzowanie składów publicznych, zawiadywanych przez Banki (Bank-Lagerhäuser). Jeszcze w r. 1872. podjęte u nas usiłowania, aby zarząd założyć się mających składów publicznych pozostawić reprezentacyom gal. Towarzystwa gospodarskiego, Izby handlowo-przemysłowej i Rady m. stoł. m. Lwowa, nie odniosły dotąd pożądanego skutku. Gmina stoł. król. miasta Lwowa nie byłaby podobno przeciwną przyczynić się czy kwotą ryczałtową, czy też roczną subwencyą do utrzymania składów publicznych, wszakże niechętną jest współudziałowi swemu w zarządzie składami i tylko na ten wypadek współdziałanie swe przyrzecby mogła, gdyby składy publiczne służyły także dla celów ułatwiających manipulacyę w wykonaniu przepisów cłowych i akcyzowych (Freilager). O ile zaś składy publiczne przyjmują w przechowanie tylko towary, które nie podlegają cłu i akcyzie, lub od których należytości te już przed wejściem na skład są opłacone (Waarenhäuser), o tyle prowadzenie ich jest łatwiejsze i mniej kosztowne. Wszakże, gdyby kraj założył publiczne składy we Lwowie, a gmina m. Lwowa przyczyniła się do gwarancyi i kosztów utrzymania tych składów, możnaby do składów towarowych (Waarenhaus) dołączyć skład wolny (Freilager), mający wielką doniosłość dla kupców i gminy Lwowskiej. Dyrekcya Banku krajowego wspomina tu o możliwości założenia i prowadzenia składów publicznych pod gwarancyą i na rachunek skarbu krajowego i taki też wniosek Dyrekcya Wysokiemu Wydziałowi krajowemu przedstawić się ośmiela. W tym też celu zwraca Dyrekcya uwagę Wysokiego Wydziału krajowego, że założenie i prowadzenie składów publicznych ani nie jest tak kosztownem, ani trudnem, ani ryzykownem. Miejskie składy w Wiedniu przyniosły gminie od inwestowanego kapitału w roku 1882: 8% — w r. 1883: 13·20% — w r. 1884: 10·10%.

Składy Union-Banku we Wiedniu przyniosły dochodu w r. 1883: $6^1/_5$%, w r. 1884: 11.15%. Takież składy węgierskiego Banku eskontowego w Budapeszcie w r. 1883: 6·45%, w r. 1884: 11·50%. Nawet małe instytucye jak Zalozna (Towarzystwo zaliczkowe) w Königrätz, lub Uverni banka w Kolinie mają ze swych niewielkich składów pierwsza 8—9%, druga nawet 21—24% od włożonego kapitału. Magazyny tranzytowe na Pradze w Warszawie kosztowały 260.000 rubli, a Bank handlowy, który je od kolei Terespolskiej dzierżawi, płaci rocznego czynszu za nie 15.000 rubli. Przedewszystkiem jednak zwrócić wypada uwagę na składy, które w myśl uchwały Sejmu Tyrolskiego z 29. Lipca 1884. zostały przez Wydział krajowy na koszt i rachunek kraju założone i od 1. Listopada 1884. w Innsbrucku w życie wprowadzone. Składy te kosztowały 218.263 zł. 95 ct., w co wliczono wszystkie wstępne koszta (Vorauslagen) i koszta wprowadzenia w ruch (Auslagen für den Betrieb). Pomimo, że Innsbruck nie był najodpowiedniejszem miejscem w Tyrolu dla składów publicznych, że magazyny bardzo leniwie się zapełniały i że taryfa jest bardzo umiarkowaną — przecież niedobór jest nieznaczny i stale się zmniejsza:

w 2 miesiącach roku 1884. niedobór wynosił	fl. 3.991·61
w I. półroczu roku 1885. „ „	„ 6.275·12
„ II. „ „ „ „ wyniesie ±	„ 1.500·—
a na rok 1886. preliminowany już jest zysk	„ 2.405·—

Kwoty te obliczone są już po amortyzacyi kosztów urządzenia 3% względnie 8% wartości bilansowej i po opłaceniu funduszowi krajowemu 4% za udzielone z kasy krajowej zaliczki do obrotu. Składy te bowiem żadnego kapitału obrotowego nie posiadają. Koszta właściwego zarządu w Innsbrucku według budżetu na rok 1886 — 8.150 zł. (w Warszawie rubli 5.880). Z zestawienia tego tedy wynika, że nawet w pierwszych latach projektowana jeszcze w r. 1872. subwencya roczna 6.000 zł. ze strony kraju na opędzenie niedoboru z interesu składów publicznych wystarczyćby powinna.

I. Dyrekcya Banku tedy pragnąc, aby instytucya składów publicznych nie była zwichniętą, nie uważa za właściwe, aby Bank krajowy wziął na siebie utworzenie i prowadzenie składów publicznych, i owszem Dyrekcya jest zdania, że kto inny składy te założyć i prowadzić powinien, Bank zaś byłby w obowiązku przyczyniać się znakomicie do rozwoju tej instytucyi, udzielając jej wszelkich pomocy bankierskich. Więc w pierwszej chwili mógłby Bank przyjść tej

instytucyi z pomocą kredytową na koszta założenia składów publicznych, a gdyby założycielem i właścicielem tychże był Skarb krajowy, wtedy ta pomoc kredytowa mogłaby w każdym kierunku posuniętą być do najdalszych granic. Następnie z chwilą wprowadzenia w życie tych składów Bank krajowy byłby pierwszym, któryby udzielał w miarę sił swoich, a nawet w razie potrzeby i przez czas jakiś z uszczupleniem częściowem innych agend bankowych zaliczek na warranty i torowałby im drogę do akredytowania w innych zakładach bankowych i u publiczności. W końcu obmyśliłby Bank sposoby, jakieby mógł oddać usługi — wszakże tylko drogą komisową — handlowi najważniejszymi naszymi produktami rolniczymi, górniczymi i przemysłowymi.

Dyrekcya Banku bowiem jakkolwiek sprawie składów publicznych jest nader przychylną, musi jednak staranną zwrócić uwagę na to, iżby w operacyach Banku w niczem nie przekraczała granicy absolutnego bezpieczeństwa. Obowiązany jest zaś Bank do tej ostrożności zwłaszcza dlatego, iż Bank wydaje papiery publiczne, których kurs i pokup zawisły jest w pierwszej linii od przekonania publiczności, iż Bank nie wkracza nigdy w dziedziny spekulacyi.

II. Gdyby Wysoki Wydział krajowy uważał, iż kraj jest w możności i obowiązku założenia i prowadzenia krajowych publicznych składów, skoro nie można się spodziewać, że potrzebie tej zadość uczyni gal. Towarzystwo gospodarskie, tutejsza Izba handlowo-przemysłowa, albo też gmina król. stoł. m. Lwowa lub Krakowa, to należałoby zdaniem Dyrekcyi Banku przedłożyć Wysokiemu Sejmowi stosowne wnioski — a Dyrekcya w wypracowaniu tychże na wezwanie Wysokiego Wydziału krajowego chętny weźmie udział. Zwracając wszakże uwagę na krajowe składy publiczne w Innsbrucku, już teraz nie może Dyrekcya pominąć milczeniem, że w Tyrolu poważne objawiły się zdania, aby składów nie zakładać w centrum kraju (Innsbrucku), ale na granicach wchodowych i wychodowych (Linz, Ala), że jednak właśnie ze względu, iż one miały być utworzone pod kierownictwem i okiem Wydziału krajowego, założono pierwszy krajowy skład w Innsbrucku — że skład ten się rozwija i że Sejm Tyrolski dopiero w r. b. (7. Stycznia 1886.) polecił swemu Wydziałowi, aby poczynił kroki do wprowadzenia w życie składów filialnych na razie w Bozen i Trydencie. Ztąd też pierwsze składy należałoby założyć we Lwowie, następnie w Krakowie, a dopiero później i w miarę potrzeby i rozwoju w innych miejscowościach kraju. Krajowe składy w Innsbrucku przyjmują cerealia, wina, a w małej mierze także i towary kolonialne i tłuszcze. U nas obok cerealiów byłaby okowita towarem, któryby prawdopodobnie pilnie składów krajowych poszukiwał. Od współudziału zaś gminy m. Lwowa, a następnie Krakowa, należałoby uczynić zawisłem, o ile magazyny te przyjmowaćby miały wszelkie inne towary, zwłaszcza szukające tu drogi ułatwień w manipulacyi przy opłacie ceł i akcyzy. Równie już teraz ośmiela się Dyrekcya zauważyć, że Wydział krajowy w Tyrolu uzyskał od Zarządu dróg żelaznych (kolei południowej) znaczne dogodności i pomoc przy zakładaniu składów publicznych, jakoteż pewne korzyści na przyszłość zwłaszcza taryfowe, z których składy te stale korzystać będą. Raczy tedy Wysoki Wydział krajowy powyższe przedstawienie przyjąć do wiadomości i rozporządzać nadal usługami podpisanej Dyrekcyi.

Bank kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krak.

Alegat 3. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 3. Stycznia 1886. do L. 53. do Wydziału krajowego we Lwowie.

Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa oznajmiło reskryptem z dnia 27. Grudnia 1885. L. 16.277/1.293, że w sprawie wydania ustaw krajowych, mocą których mają w pojedyńczych krajach wejść w wykonanie, względnie być uzupełnione ustawy państwowe z dnia 7. Czerwca 1883. (Dz. u. p. Nr. 92—94) o komasacyi gruntów, dzieleniu gruntów wspólnych i o oczyszczaniu lasów z cudzych gruntów, c· k. Rząd zajmuje następujące stanowisko:

1) Rozwój ustawodawstwa agraryjnego w powyższych kierunkach za pomocą odpowiednich ustaw krajowych zawisłym jest od tego, aby kraj sam objawił w drodze właściwej, iż życzy sobie tego rozwoju i aby odpowiedni ku temu oznaczył termin;

2) z zastrzeżeniem pod 1) wskazanem, życzeniem jest Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa, aby dotyczące obrady Sejmu krajowego odbyły się i uchwały Sejmowe powzięte zostały na podstawie przedłożeń rządowych, których wypracowanie poprzedziłyby komisyjne obrady przedsięwzięte w kraju przy udziale delegatów Świetnego Wydziału krajowego i Towarzystwa gospodarskiego względnie Towarzystwa leśnego.

Otóż mam zaszczyt przy zwrocie załącznika szacownej odezwy z dnia 7. Listopada 1884. L. 49.495 oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu na mocy wyżpowołanego wys. reskryptu ministeryalnego, że Wys. Ministerstwo rolnictwa zastosuje się do życzeń, jakie w tej mierze objawi Sejm krajowy za inicyatywą Świetnego Wydziału krajowego.

Zaleski *w. r.*

Alegat 4. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku 1886.

Odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z d. 19. Września 1886. do L. 8.956.

W szacownej odezwie z dnia 5. Lutego b. r. L. 925 świetny Wydział krajowy wyraził życzenie, aby ze względu na okoliczność, że na ostatniej sesyi sejmowej komisya dla spraw gospodarstwa krajowego w załatwieniu petycyi Towarzystwa kółek rolniczych, postawiła wniosek wzywający c. k. Rząd do przedłożenia Sejmowi projektu ustawy krajowej, uzupełniającej ustawę państwową z d. 7. Czerwca 1883. (Dz, u. p. Nr. 92) t. j. projektu krajowej ustawy komasacyjnej, i że ten wniosek komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego niewzięty tylko dla braku czasu na porządek dzienny Sejmu krajowego, znalazł w jego łonie licznych zwolenników, — już obecnie wyjednane zostało u J. E. Pana Ministra rolnictwa rychłe zarządzenie komisyjnych obrad,

które według odezwy tutejszej z dnia 3. Stycznia b. r. L. 53 pr. poprzedzić mają wypracowanie przedłożenia rządowego w sprawie komasacyi gruntów.

W skutek reskryptu Jego Eksc. Pana Ministra rolnictwa z d. 27. Sierpnia b. r. L. 6.864/610 mam zaszczyt zwrócić uwagę świetnego Wydziału krajowego na intymowany świetnemu Wydziałowi krajowemu odezwą tutejszą z d. 3. Stycznia b. r. L. 53/pr. reskrypt J. E. Pana Ministra rolnictwa z dnia 27. Grudnia 1885. L. 16.277/1.293 według którego rozwój ustawodawstwa agraryjnego w ogóle (ustaw państwowych z dnia 7. Czerwca 1883. Dz. u. p. Nr. 92—94) za pomocą odpowiednich ustaw krajowych zawisłem jest od objawienia życzenia w tej mierze przez sam kraj w drodze właściwej, a wys. Ministerstwo rolnictwa poczyni dalsze kroki w myśl życzeń, jakie w tej mierze objawi Sejm krajowy za inicyatywą świetnego Wydziału krajowego. W obec doniosłego znaczenia ustaw agraryjnych J. E. Pan Minister rolnictwa przywiązuje według reskryptu z d. 27. Sierpnia b. r. L. 6.864/610 szczególną wagę do tego, aby co do zasadniczej strony kwestyi przedewszystkiem przyszła do skutku enuncjacja samego Sejmu krajowego, jak się to już w innych krajach koronnych stało.

Zaleski w. r.

Alegat 5. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 31. Października 1885. L. 9.763/pr. do Wydziału krajowego we Lwowie.

W szacownej odezwie z dnia 7. Lipca b. r. L. 32.876 wyraził Świetny Wydział krajowy życzenie, aby jeszcze przed układaniem generalnego projektu, mającego służyć za podstawę do przyszłej regulacyi rzek w naszym kraju, nastąpiło porozumienie się, jaki ma być rozmiar przyszłych robót regulacyjnych, by odpowiadały tak uchwale Wysokiego Sejmu krajowego z dnia 17. Października 1884. r., jakoteż oczekiwaniom kraju.

Ażeby wątpliwości, któreby pod tym względem powstać mogły, wyjaśnić i w razie potrzeby na podstawie obopólnego porozumienia zawczasu usunąć, Namiestnictwo ma zaszczyt oznajmić, że w skład robót regulacyjnych, których celem jest ułatwienie odpływu wód, zejścia lodów i spuszczania spławów, zamierza wciągnąć przeważnie następujące czynniki:

tamy, nadające nurtowi rzeki pewien stały, celowi odpowiedni kierunek;

zamknięcia bocznych ramion, wywołujące zamulenie lub zaszutrowanie tychże, skutkiem czego w ramieniu głównem następuje koncentracya wody, a tem samem pogłębienie dna rzeki i obniżenie jej zwierciadła;

przekopy ułatwiające odpływ wód; przekopy używane będą tylko w ograniczonej ilości i w miejscach, które tego środka regulacyjnego niezbędnie wymagają;

zapory w górach, celem zatrzymania głazów, które w formie rumowiska i szutru, staczając się w wolne przestrzenie rzek, zanieczyszczają łożysko, wynoszą dno rzeki, a tem samem i zwierciadło wody, wywołując za lada wzbiórką, przelewanie przez brzegi;

zalesienia tych gołych stoków, z których rumowisko i szuter staczają się do potoków i rzek.

Roboty ochronne, których przeznaczeniem jest obrona brzegów od zerwania, a o ile się to da pogodzić z przeznaczeniem, rozwojem i skutkiem regulacyi, także i od zalewu obejmować będą:

budowę opasek i obitek, zakrywających słabe i namuliste brzegi przed podmywaniem;

zakładanie zagajeń łozowych na wielką skalę, przez co grunta nadbrzeżne od zerwania się chronią, uzyskane wskutek budowli regulacyjnych szutrowiska i namuliska ustalają, a i wyższe wody w jedno główne ramię rzeki koncentrują, albowiem woda przez gęste plantacye wolniej przepływając, składa tamże szutr, piasek, namuł i poziom zagajeń podnosi, a tem samem tworzy dla rzeki brzegi wyższe i trwalsze, bo zarośnięte, wyrównanie niskich zagięć w brzegach, któremi woda z rzeki choćby jeszcze brzegów nie przelewała, dostaje się w głąb doliny — są to przeważnie wyloty dawnych ramion rzek zamulonych, ale zawsze jeszcze niższych od sąsiedniego terenu.

Namiestnictwo jest przekonane, że regulacya na tych podstawach i w takich rozmiarach zaprojektowana a swego czasu wykonana, odpowie uchwale Wysokiego Sejmu z 17. Października 1884. r. i oczekiwaniom kraju oczywiście o tyle, o ile oczekiwania te poruszają sie w granicach tego, co dzisiejsza hydrotechnika dać może, a więc o ile odnoszą się do zabezpieczenia brzegów przeciw podmywaniu, zapobieżenia niesłychanemu ciągle wzmagającemu się zdziczeniu rzek naszych ułatwienia spławu, zyskania w miejsce gołych kamieńców, znacznych, pożytecznych obszarów i do miernego obniżenia poziomu zwykłych, dorocznie się powtarzających wezbrań wód.

Ponieważ prace nad właściwem projektowaniem wnet się rozpoczną, przeto Namiestnictwo oczekuje oświadczenia Świetnego Wydziału krajowego, czy zapatrywania wyż wyłuszczone licują z tamtejszemi, lub też czy znachodzą się pewne różnice i jakie.

Alegat 6. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 10. Listopada 1885. L. 56.782 do świetnego Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

W odpowiedzi na szacowną odezwę z d. 31. Października r. b. L. 9.763/pr. mamy zaszczyt oznajmić Świetnemu c. k. Prezydyum, co następuje:

Głównym i prawie wyłącznym celem zamierzonej akcyi regulacyjnej w naszym kraju jest tak wedle zeszłorocznego przedłożenia Wydziału krajowego o akcyi pomocniczej z powodu katastrofy powodziowej z r. 1884., jakoteż wedle powziętych w załatwieniu tego przedłożenia uchwał Wysokiego Sejmu z d. 17. Października 1884., oraz odnośnego projektu do ustawy państwowej §. 5. wniesionego przez Wysoki Rząd na ubiegłej sesyi Rady Państwa: zabezpieczenie kraju na przyszłość od powodzi, który to cel ma być osiągniętym przez wykonanie na rzekach sprowadzających ciągłe klęski powodziowe (a wyszczególnionych w §. 2. rządowego projektu do ustawy mniej więcej zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego) robót ochronnych i regulacyjnych wraz z zabudowaniem dzikich potoków górskich do tych rzek wpadających, tudzież odwodnieniem, zalesieniem i ustaleniem stoków górskich. Odpowiednio do tego założenia postanowił Wydział krajowy, zarówno jak i Wys. Sejm obok robót górskich i zalesień, z których ostatnie dopiero po upływie dłuższego czasu mogą wpłynąć na zmniejszenie powodzi, na pierwszem miejscu budowle ochronne, a w szczególności obwałowania (str. 12 Sprawozdania Wydziału krajowego), po których oczekiwać można najskuteczniejszej obrony kraju od wylewów.

W udzielonem natomiast powołaną szacowną odezwą Wydziałowi krajowemu zestawieniu robót, jakie tamtejszy oddział techniczny zamierza wciągnąć do generalnego projektu i przybliżonego kosztorysu regulacyi rzek galicyjskich, położono główny nacisk obok robót górskich na regulacyjne budowle rzeczne (tamy, zamknięcia ramion bocznych, przekopy, opaski i obitki, wreszcie zagajenia łozowe i wyrównanie niskich zagięć w brzegach), których celem ma być ułatwienie odpływu wód i zejścia lodów, oraz spławianie, a ewentualnie mierne tylko obniżenie poziomu zwykłych wezbrań wody, pominięto zaś zupełnie najważniejsze dla ochrony kraju od powodzi budowle ochronne, t. j. o b w a ł o w a n i a niezbędnie potrzebne na tych rzekach, które co kilka lat, a nawet corocznie występują z brzegów i niszczą plony rolne na ogromnych obszarach kraju. Wydział krajowy nie zapoznaje wprawdzie, że wały na rzekach z małymi spadami, a więc w ich dalszym i środkowym biegu, przyczyniają się do podniesienia łożyska i brzegów przez osadzanie namułu, w skutek czego z czasem (po kilku set latach) staje się utrudnionem odprowadzenie wód z gruntów zasłoniętych wałami, wzgląd jednak na wprowadzenie uregulowanego gospodarstwa, ochronę plonów, lepsze odwodnienie pól i w ogóle na stosunki sanitarne szczególnie tam, gdzie teren inundacyjny jest gęsto zaludniony i zajęty pod kulturę rolną, jest tak ważny, że obwałowania często muszą być zastosowane nawet w takich wypadkach, gdzie uzasadnioną jest obawa, że w skutek budowy wałów dno rzeki zostanie podniesionem a odpływ z gruntów będzie utrudnionym. Ztąd też w gorszych nawet od tutejszokrajowych warunkach przeprowadzono w innych krajach, jak np. na rzekach Loarze, dolnym Renie, Łabie, Wezerze, Odrze, dolnej Wiśle, Po, Cisie, i t. p. rozległe obwałowania, bez których całe obszary inundacyjne nie mogłyby być zamieszkane, lecz tylko użytkowane jako łąki i pastwiska, a znani hydrotechnicy, którzy w teoryi są zasadniczymi przeciwnikami wałów, najczęściej w praktyce zmuszeni są ze względu na kulturę krajową chwycić się tego najpewniejszego środka dla zabezpieczenia osad ludzkich i plonów rolnych od klęsk powodziowych, jak n. p. profesor Dunkelberg przy projektowaniu regulacyi rzek tyrolskich (Adyga), do czego powołanym był przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa.

Przechodząc do naszych stosunków, musimy zaznaczyć, że takowe na rzekach, których regulacya wspólnym kosztem Państwa, kraju i stron interesowanych jest zamierzoną, są pod względem możliwości obwałowania i skutków, jakie te obwałowania za sobą pociągną, daleko korzystniejsze, gdyż tak górna Wisła i górny Dniestr, jakoteż karpackie dopływy tych rzek posiadają znaczniejsze spady, aniżeli dolne sekcye wymienionych powyżej rzek w innych krajach europejskich, w skutek czego namuł rzeczny z większą chyżością niż na tamtych rzekach unoszony wedle wielkiego prawdopodobieństwa nie będzie się w łożysku i na brzegach w takiej ilości osadzał, ażeby należało się obawiać rychłego podniesienia dna rzek naszych. Licząc się z istniejącymi już warunkami, wypadałoby zdaniem Wydziału krajowego odrębnie pod tym względem traktować dopływy obydwóch głównych recypientów wód w naszym kraju, mianowicie Wisły i Dniestru.

I tak Wisła, która w całym swym biegu przecina najurodzajniejsze pola z licznemi osadami, została już przy szczupłej pomocy funduszów państwowych prawie w całej długości obwałowaną. W skutek tego koniecznem jest także obwałowanie jej dopływów choćby tylko ze względu na cofającą się z Wisły wodę przy wysokich stanach, jeżeli w ogóle obwałowania Wisły dokonane przy największym wysiłku ludności interesowanej mają odnieść pożądany skutek. O zniesieniu zaś Wałów wiślanych, które w konsekwencyi rozwiniętego przez tamtejszy oddział techniczny programu regulacyi nastąpićby powinno, już z tego powodu nie może być mowy, że w ten sposób najbogatsze i największą siłę podatkową posiadające okolice zachodniej części naszego kraju, zostałyby zamienione na bezludne pastwiska.

Inaczej tymczasem ma się rzecz z Dniestrem, przepływającym po większej części pastwiska i łąki, które nie wymagają takiej ochrony od wylewów, jak grunta orne, lecz owszem korzystają z użyźniającego je namułu, jaki po każdym wylewie się osadza. Dlatego też i ludność tamtejsza

mniej odczuwała tę potrzebę i nie dążyła do obwałowania Dniestru, zdaniem więc Wydziału krajowego możnaby tu ograniczyć obwałowanie na dolinę tej rzeki, zostającą pod kulturą rolną a rozszerzającą się powyżej ujścia Bystrzycy, tudzież na dolną część dopływów, mających ujście w sekcyi Dniestru, przeznaczonej do obwałowania.

Oświadczając się za przeprowadzeniem obwałowania rzek, oczywiście tam gdzie wielkie wody często z brzegów występują i znaczniejsze obszary gruntów ornych i osad zalewają, Wydział krajowy podnosi tę ważną okoliczność, że przy uwzględnieniu wykazanych przez Reprezentacye powiatowe cyfer szkód, jakie zeszłoroczna powódź wyrządziła, proponowany przez tamtejszy oddział techniczny system robót regulacyjnych na rzekach, pomijający zupełnie obwałowanie, miałby na celu chronić tylko od podmywania grunta nadbrzeżne w wartości 612.358 zł. jednorazowej szkody, gdy tymczasem plony rolne, których jednorazowe zniszczenie powodzią przedstawia wartość 9,874.729 zł., miałyby i nadal być wystawione na pastwę każdorazowego wylewu, pomimo wyłożonych na regulacyę kilkunastu milionów zł.

W obec tych wymownych cyfer nie potrzebujemy tu dodawać, że w ten sposób widocznie głównie dla spławu projektowana regulacya wywołałaby wielkie rozczarowanie w kraju, który z taką otuchą powitał zainicyowanie akcyi regulacyjnej, a i Wysoki Sejm, który w nadziei skutecznej ochrony kraju od powodzi zawotował pomimo niepomyślnego stanu finansów krajowych tak znaczne sumy na regulacyę rzek, przy ponownych obradach nad tą sprawą, jakie nastąpić muszą z powodu odmiennych od uchwały Sejmowej postanowień finansowych rządowego projektu ustawy, z trudnością zgodziłby się na proponowany przez tamtejszy Oddział techniczny system regulacyjny.

Wydział krajowy nie wątpi, że mimo większych kosztów regulacyi, spowodowanych budową wałów, Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa zaaprobuje te budowle ochronne, mające na celu zabezpieczenie plonów rolnych i osad przed klęskami powodziowemi, a to tem bardziej, ile że w analogicznych wypadkach, gdzie regulacye przeprowadzono na podstawie ustaw państwowych wspólnym kosztem państwa i kraju, zastosowano także system obwałowania rzek, jak n. p. przy regulacyi rzek tyrolskich, podjętej w myśl ustaw państwowych z d. 23. Kwietnia 1879. dz. u. p. Nr. 64., z d. 13. Marca 1883. dz. u. p. Nr. 30. i z d. 9. Kwietnia 1883. dz. u. p. Nr. 45, tudzież przy regulacyi Dunaju (którego stosunki spadu i chyżości wody niekorzystniej się przedstawiają od naszych rzek górskich), podjętej na przestrzeni od Nussdorf do Fischamend ustawą państwową z d. 29. Lipca 1877., na przestrzeni zaś od ujścia rzeki Isper do granicy Austryi dolnej pod Theben ustawą państwową z d. 6. Czerwca 1882. Nie od rzeczy będzie tu także nadmienić, że z powodu tegorocznej powodzi w Tyrolu odezwały się poważne głosy, przemawiające za odpowiedniejszem niż dotychczas wykonaniem wałów ochronnych, po których oczekują skutecznego zabezpieczenia od powodzi.

Z powyższych powodów tudzież z uwagi, że wały przy odpowiedniem założeniu są także ważnym środkiem regulacyjnym, bo wpływają korzystnie na odprowadzenie szutru i piasku i pogłębienie łożyska, oraz powstrzymują tworzenie się ramion, a tem samem zdziczanie rzeki, niemniej też ze względu, że przy pominięciu obwałowań tylko nieznaczna liczba interesowanych, bo właściciele gruntów nadbrzeżnych, byłaby pociągniętą do konkurencyi, jakkolwiek przygotowywany obecnie przez Świetne Prezydyum generalny projekt regulacyi rzek galicyjskich ma tylko służyć za techniczną podstawę dla odnośnego przedłożenia rządowego, a wypracowanie szczegółowych projektów i kosztorysów poruczonem będzie osobnej komisyi krajowej, w skład której wejdą także zastępcy Wydziału krajowego, uważamy już teraz za konieczne oświadczyć się zasadniczo za wciągnięciem obwałowań do generalnego projektu regulacyjnego i mamy zaszczyt upraszać najuprzejmiej, ażeby Swietne Prezydyum zechciało polecić kierownikowi tych prac przedwstępnych uwzględnienie najniezbędniejszych obwałowań w generalnym projekcie i kosztorysie regulacyi rzek, mającej się wykonać wspólnym nakładem państwa, kraju i stron interesowanych.

Alegat 7. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886.

Odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z d. 14. Lutego 1886. do L. 10.920 pr. wystosowanej do Wydziału krajowego.

W szacownej odezwie z 10. Listopada r. z. L. 56.782 oświadcza się Świetny Wydział krajowy za wciągnięciem obwałowań do jeneralnego projektu rzek galicyjskich i wyłuszcza powody, które go do tego oświadczenia skłaniają.

Ponieważ ów projekt obejmuje tylko pewne rzeki, niestojące pod pieczą rządową, w liczbie czternastu wraz z ich głównemi dopływami i dorzeczami górskiemi a tem samem pole, na którem wymiana zapatrywań toczyć się powinna, dość ściśle jest oznaczone, przeto c. k. Namiestnictwo pragnąc omawiać tylko właściwy przedmiot, pomija wszelkie kwestye dotyczące przestrzeni rzek, będących wyłącznie pod opieką państwa.

C. k. Namiestnictwo mniema, że taki ścisły rozdział różnorodnych przedmiotów leży w interesie pomyślnego przeprowadzenia regulacyi rzek tak zwanych niespławnych i że ta nie zyskałaby wcale na tem, gdyby ją zlano w jedną całość z uporządkowaniem rzek rządowych i z zadaniami melioracyjnemi najrozmaitszego rodzaju.

Do tego zmierza jednak powołana na wstępie odezwa Świetnego Wydziału krajowego, albowiem podniesiona w niej sprawa obwałowań, wciąga bezpośrednio w zakres regulacyi prace melioracyjne, a rozszerzając dyskusyę na obwałowania Wisły i dolnych części jej ważniejszych dopływów, tudzież Dniestru powyżej ujścia Bystrzycy, a więc prawie wszystkich przestrzeni rządowych, wprowadza jeszcze trzeci czynnik.

Smutne doświadczenia pouczyły kraj, a szczególniej mieszkańców nadrzecznych, jakiem nieszczęściem są obwałowania, przeprowadzone bez względu na odwodnianie obszarów wałami zabezpieczonych. Świetny Wydział krajowy rozwinął uznania godną gorliwość, aby błędy w tym kierunku przed laty popełnione naprawić i skutki ich usunąć; zdziałano już bardzo wiele, a przecież każdy przyznać musi, że wiele, wiele więcej zrobić jeszcze trzeba, aby nizinnym obwałowanym częściom Galicyi zapewnić należyte odwodnienie.

Niepodobna przypuścić, ażeby po tak dotkliwych doświadczeniach, można przystąpić do zaprojektowania nowych systematycznych obwałowań rzek, lub jakichś ich części, nie zapewniwszy najodpowiedniejszego odpływu wód z obszarów obwałowanych a użytkowanych w celach rolnictwa.

Że jednak najodpowiedniejszy odpływ wód z obszarów, użytkowanych w celach rolnictwa, niczem innem nie jest tylko melioracyą onych obszarów, przeto chcąc zaprojektować racyonalne obwałowania, trzeba uwzględnić równocześnie wszystkie wymogi melioracyi tak pod względem kierunku wałów, jak ilości, rozmiarów a szczególniej wysokości dna wszystkich szluz czyli przepustów.

Nie podlega żadnej wątpliwości, że i to zadanie da się rozwiązać. Jakiego jednak czasu do tego potrzeba, kiedy projekt mógłby być opracowany, czy i kiedy powstałaby ustawa to wszystko ogarniająca, z jakiego źródła płynąć by miały poważne sumy na ten cel potrzebne, na to odpowiedzieć nie łatwo, a w naszych stosunkach może nawet i niepodobna.

Mniej trudno o ocenienie pożytku, który dać mają owe, przypuśćmy zupełnie racyonalnie zaprojektowane obwałowania.

Znana to rzecz, że z pomiędzy innych taki projekt z pewnością na najwięcej zwolenników liczyć może, który zdaje się wprost do celu prowadzić; szeroki ogół nie wchodzi w rdzeń rzeczy,

wystarcza mu pozór, a wał wzniesiony nad wodą, działa niewątpliwie uspakajająco na siedzącego za nim rolnika, niezastanawiającego się wcale nad tem, że mimo a może i w skutek tych wałów srogie klęski dotknąć go mogą.

C. k. Namiestnictwo nie waha się też wypowiedzieć, że ów mniemany najlepszy projekt z obwałowaniami jest najmniej odpowiednim, a mniemany jego pożytek, ciężką szkodą. Przedewszystkiem sprostować trzeba wypowiedziane w szacownej odezwie Świetnego Wydziału krajowego zapatrywanie, jakoby chodziło tu o rzeki z małym spadem, namuł niosące. Wszystkie rzeki będące przedmiotem jeneralnego projektu, są przeważnie, rzecby niemal można, wyłącznie wodami o znacznym spadzie i toczą kolosalne masy kamieni, żwiru, piasku. Materyały owe z dwóch pochodzą źródeł: z gór — tam projektują się zabudowania potoków — i z brzegów rzek — tu projektują się zabezpieczenia owych brzegów — jedno i drugie w celu ustalenia na miejscu, związania tego materyału.

Część atoli tylko da się ustalić, część musi pozostać w ruchu wedle prawa natury, że każda bieżąca woda pewne stałe cząstki ze sobą unosi.

Tę część ruchomą i te olbrzymie masy, które już zalegają koryta rzek, trzeba gdzieś skierować, gdzieś złożyć, a do tego celu używa się bocznych ramion, jedno ramię wykształca się na główne, w inne zaś naprowadza ów ruchomy materyał i tak równocześnie pogłębia się właściwa rzeka a podnosi teren po za jej obrębem leżący, i drugie w interesie bezpieczeństwa nadbrzeżnych mieszkańców, w interesie zmniejszenia powodzi i osłabienia jej doniosłości.

Ten wynik da się osiągnąć tylko za pomocą nizkich budowli zabezpieczających brzegi i nadających nurtowi pożądany kierunek, a przez korony tych budowli przelewać się muszą wyższe wody i przenosić kamienie, żwir i piasek.

Skoro jednak obwałowaniami, wznoszącemi się po nad poziom wód wysokich, zamknięte zostaną owe zagłębienia, owe naturalne składy na materyał, wtedy woda a z nią cały toczony materyał nie może już opuścić jedynego, głównego, wskazanego mu koryta i w miarę oddalenia się rzeki od źródła, a więc w miarę słabnięcia jej nurtu, pozostać musi na dnie owego właściwego koryta, przyczyniając się do jego podwyższenia, podczas gdy odcięte wałami dawne ramiona nie podnoszą się wcale i stanowią bagniska odwodnić się niedające — bo położone niżej dna rzeki.

A na wywołanie takiego stanu nie trzeba, jak twierdzi szacowna odezwa, kilkuset lat.

C. k. Namiestnictwo stwierdza, że obecnie podnoszenie się kamieńców o 1 — 2 metrów na górnych, a zapiaszczenie 30 — 50 centymetrów na dolnych przestrzeniach rzek po każdej większej wodzie, jest zjawiskiem bardzo zwykłem, stwierdza dalej, że choć obwałowania w Galicyi nie są jeszcze tak stare i wcale nie liczą swego istnienia na setki lat, to jednak już w wielu miejscach podwyższano je, gdyż dno rzeki i pas ziemi przed niemi tak się podniosły, że wały pierwiastkowo dość wysokie, stały się za niskie.

Tak więc podwyższenie dna rzeki jest nieuniknioną konsekwencyą obwałowań i to konsekwencyą, której obawa wieje i z odezwy Świetnego Wydziału krajowego, gdzie użyto wyrażenia: „że namuł w e d l e w s z e l k i e g o p r a w d o p o d o b i e ń s t w a nie będzie się osadzał w łożysku i na brzegach rzek w takiej ilości, ażeby się należało obawiać rychłego podniesienia dna rzek naszych“.

Ani jedna z tych rzek, o które tutaj chodzi, nie toczy mniej szkodliwego namułu, tylko co jest gorsze i stokroć gorsze, gruby materyał w kolosalnych ilościach; nie z prawdopodobieństwem też rachować się trzeba, ale z tym prostym pewnikiem, że na dopływach Dniestru i prawie na wszystkich dopływach Wisły nastąpić musi nieuchronnie nie po kilkuset, ale po kilku, najdalej kilkunastu latach, podniesienie dna w sposób zatrważający, dźwignie się ono o metry całe nad poziom doliny, która pozbawiona naturalnego odpływu wód spadowych, zostanie pozbawioną, a przy większych powodziach i nieuniknionych przerwaniach wałów, zatopioną nietylko wodą, ale zawaloną masami materyału, nagromadzonemi w łożysku a walącemi przerwą z wysoko podniesionego dna w nisko położoną dolinę.

Aczkolwiek c. k. Ministerstwo kładzie nacisk na to, że analogie z innych krajów innych rzek o odmiennym ustroju, nie mogą być miarą dla regulacyi rzek galicyjskich, a już z góry wyklucza wszelkie porównania z Tyrolem, gdzie dane warunki: miejscowe, techniczne i finansowe, są tak odrębne od galicyjskich, że wzięte ztamtąd przykłady wprost są zgubne, gdyż muszą wywołać najzupełniejszy zamęt wyobrażeń i sprawę zaciemnić, miasto ją wyjaśnić, to przecież przyznaje, że nasze stosunki dziś tak odmienne, a tak nieskończenie pomyślniejsze od tyrolskich, stałyby się po przeprowadzeniu obwałowań o wiele bardziej do tychże podobne, z tą chyba różnicą, że ziemne wały galicyjskie byłyby częściej przerywane od murów porfirowych tyrolskich, a nasze rzeki częściej miałyby sposobność wypróżniać swe zaszutrowane koryta na nadrzeczne doliny.

Doliny tyrolskie stanowią wąskie skrawki po obu brzegach rzeki, z jednej strony rzeką, z drugiej stromemi, niebotycznemi, gołemi górami ograniczone, na tych skrawkach leżą wszystkie większe miasta, pokaźne miasteczka i ludne wsie, na nich odbywa się komunikacja główna, one jedynie mają dobrą i żyzną glebę. Zalanie ich jest zalaniem nieomal kraju całego i dlatego też nie można go w żaden sposób dopuścić, ztąd nieuniknione olbrzymie wały narzeczne, ztąd konieczna potrzeba zabudowań potoków górskich spadających nagle, prawie w kaskadach z gór na orne skrawki.

Gdyby dno doliny Kościeliskiej było gęsto zaludnione, wsiami i miastami pokryte i koleją przecięte, dawałoby zmniejszony, ale bardzo przybliżony obraz stosunków tyrolskich.

W szerokich, otwartych dolinach Galicyi, ograniczonych lekko pochyłemi stokami gór, kwestye obwałowań i zabudowań górskich tracą na znaczeniu; pierwsza znika zupełnie, druga usuwa się na miejsce podrzędniejsze.

Do jakich wniosków prowadzą przykłady wzięte z innego otoczenia, częściowo nawet z nizin nadmorskich o zupełnie innych warunkach, dowodzi powołanie się Świetnego Wydziału krajowego na obwałowania Loary, Dolnego Renu, Łaby, Wezery, Odry, dolnej Wisły, Padu, Cisy i t. p., bez których całe obszary inundacyjne nie mogłyby być zamieszkane, lecz tylko użytkowane jako łąki i pastwiska.

Otóż nad żadną z tych czternastu rzek, o które chodzi, nie ma dziś obwałowań, a przecież doliny zaludnione są i uprawne niemal po sam kraj wody, z wyjątkiem bagien samborskich, które stanowiąc odrębny przedmiot melioracyjny, tutaj wcale nie należą; nie byłyby przecież Reprezentacye powiatowe mogły wykazać w roku 1884. prawie dziesięciomilionowej straty w plonach, gdyby rzecz miała się inaczej.

Skoro więc dzisiaj, gdy dla tych rzek nic nie zrobiono, taki jest stan naszych dolin, skoro na nich ludzie osiąć, utrzymać się i rolnictwu oddawać mogli i mogą, więc widocznie zalewy w Galicyi inny mają charakter, jak w powołanych przez Świetny Wydział krajowy przykładach, i nie ma tej obawy, aby te doliny dlatego opustoszeć miały, że regulacya przez ścieśnienie i pogłębienie łożysk rzek, zabezpieczenie brzegów, ustalenie szutrowisk itp. stan ich potężnie poprawi.

Z niezaprzeczonego faktu, że są na ziemi okolice, które bez względu na dalsze następstwa, li tylko przez obwałowanie do mieszkalnego i używalnego stanu doprowadzone być mogą, nie wynika przecież jeszcze bynajmniej potrzeba obwałowania tych rzek galicyjskich, któremi się zajmuje jeneralny projekt.

Z tego też powodu nie może wpłynąć na zapatrywanie c. k. Namiestnictwa powołanie się na powagę profesora dr. F. W. Dunkelberga, tem mniej, że rzeczony profesor nie jest wcale hydrotechnicznym, tylko wyłącznie specyalistą melioracyjnym, i dlatego właśnie powołano go do Tyrolu w sprawie obwałowania Adygi, że uwzględnić chciano tam już wówczas ów ścisły związek między obwałowaniami a melioracyą, o którym wyżej była mowa.

Jaki osiągnięto zamierzony rezultat, o tem poucza przytoczony przez Świetny Wydział krajowy fakt, że z powodu zeszłorocznej powodzi w Tyrolu odezwały się poważne głosy, przemawiające za odpowiedniejszem niż dotychczas wykonaniem wałów ochronych, po których oczekują skutecznego zebezpieczenia od powodzi.

Owo szukanie coraz to niby odpowiedniejszej modły do wykonania obwałowań, jest dla znających stosunki tyrolskie i rzeki tamtejsze z naocznych oględzin, aż nadto przeźroczystą formą objawu niezadowolenia z istnienia wałów w ogóle, które stan dolin tyrolskich z roku na rok w wysokim stopniu pogarszają, a zarazem namacalną wskazówką, że gdyby inny sposób regulacyi rzek jak obwałowanie dał się w Tyrolu zastosować, użytoby go niechybnie, nie ma go tam atoli.

Jakkolwiek c. k. Namiestnictwo co do wywodów opartych na cyfrach szkód w r. 1884. podanych przez Reprezentacye powiatowe, zauważyć musi, iż ułożone one zostały w pierwszej chwili po powodzi, w której każdy skłonny był mimowoli do jednostronnego przeceniania skutków katastrofy, to przecież pominąć ich już dlatego nie może, że Świetny Wydział krajowy z naciskiem przeciwstawia dwie liczby, to jest, straty powołane przy powodzi w r. 1884. przez podmywanie gruntów w kwocie 612.358 zł. z jednej, a straty w plonach w kwocie 9,874.729 zł. z drugiej strony i wnioskuje dalej, że regulacya zamierzona przez organa techniczne c. k. Namiestnictwa zapobiegałaby tylko stratom pierwszej kategoryi, a więc stratom zdaniem Świetnego Wydziału krajowego o wiele mniejszym, a dopuszczała i na przyszłość strat w plonach bez porównania większych.

Przedewszystkiem należy sprostować a potem z możliwą dokładnością ocenić owe rzekomo wymowne cyfry, które dostawszy się w powyższem przeciwstawieniu do pism publicznych, mogą wywołać w szerszych kołach sąd na mylnych podstawach oparty, a dla organów rządowych mało przychylny.

Sprawozdanie Świetnego Wydziału krajowego z powodu katastrofy powodziowej w r. 1884. podaje obszar zerwanych przez wodę gruntów na 4697 morgów, z których 3333 morgów oceniono na 612.358 zł, dla reszty zaś tj. 1364 morgów nie podano żadnej wartości pieniężnej. Jeżeli atoli i tym powierzchniom przyznamy stosunkowo tę samą wartość co i owym 3.333 morgom, to podana kwota straty w gruntach podniesie się do 865.960 zł.

Tak ta cyfra jak i owe 9,874.729 zł. przedstawiające szkody w plonach, są wyrazem wszystkich szkód w 53 powiatach, ale przecież przedmiotem kombinacyi i porównań nie mogą być szkody w powiatach, które z zamierzoną regulacyą rzek w żadnym związku nie stoją, które nie leżą w żadnem z owych 14 dorzeczy, wymienionych w §. 2. niedoszłej ustawy o regulacyi rzek galicyjskich. A powiatów tej kategoryi jest 17: Buczacz, Chrzanów, Dąbrowa, Drohobycz, Jarosław, Jaworów, Kolbuszowa, Kraków miasto i powiat, Mościska, Nisko, Podhajce, Rawa, Rohatyn, Ropczyce, Rudki, Tarnobrzeg. Dalej zauważyć należy, że jest jeszcze 5 powiatów drugiej kategoryi, to jest takich, które tylko w pewnej części poszkodowane zostały przez swe wody, do których się odnosi przyszły projekt regulacyi, a w pewnej przez wody z tą regulacyą w związku nie stojące.

Powiatami tymi są: Bóbrka, Brzesko, Mielec, Tarnów i Tłumacz.

Tylko małe części Dniestru, Dunajca, Wisłoki i Worony, dopływu Bystrzycy leżą w owych powiatach, z których Bobreckiemu, Brzeskiemu i Mieleckiemu bardziej melioracya aniżeli regulacya jest potrzebna.

Świetny Wydział krajowy projektuje też i wykonuje tamże rozległe roboty melioracyjne słusznie je za sprawę żywotną owych powiatów uważając.

Potrącić tedy wypada od całkowitej szkody w plonach — szkody w 17 powiatach pierwszej kategoryi z regulacyą w żadnym związku niestojących, tudzież przynajmniej połowę szkód w 5 powiatach drugiej kategoryi, częściowo tylko korzystających z regulacyi.

Z ogólnej kwoty	9,874.729 zł.
odpada tedy:	
Szkoda w 17 powiatach 3,195.370 zł. połowa szkód w pięciu powiatach $^1/_2$ 2,048.704 =	1,024.352
Razem	4,219.722 „
pozostaje . .	5,655.007 zł.

szkody w plonach, tutaj rzeczywiście w rachubę wchodzącej.

Tak samo odpada z ogólnej straty w gruntach		865.960 zł.
szkoda w 17 powiatach	120.073	
połowa szkody w pięciu powiatach ½ 148.197 =	74 098	
	Razem	194 171 „
	pozostaje . .	671.789 zł.

szkody w gruntach.

Wielkie powodzie nawiedziły Galicyę w tym wieku w latach 1813., 1845., 1867. i 1884., to jest w przeciągu lat 71 cztery razy, przeciętny zatem ich peryod wynosi $7^1/_4$ czyli okrągło 18 lat.

Rozliczywszy szkody w plonach i w gruntach na ów peryod, otrzymamy jako wyraz przeciętnej corocznej szkody w plonach 314.167 zł., a jako wyraz takiejże szkody w podmytych gruntach 37.211 zł.

Zwykłe wezbrania wód, powtarzające się co rok, w plonach albo żadnej szkody nie czynią, jak wezbrania wiosenne, albo małe tylko i to w pojedyńczych gminach, jak wezbrania latowe; zerwanie brzegów natomiast postępuje bezustannie przy każdym wodostanie, przy małej wodzie wolniej, przy wyższej chyżej, najgwałtowniej zaś już po opadnięciu wód wielkich, gdy ziemia rozmiękczona a pozbawiona przeciwparcia wody, wali się całemi masami w głębię.

Kiedy wody zaleją pewne obszary i zniszczą nagle plony, tedy jest to katastrofa, nad którą wszyscy słusznie i głośno ubolewają; kiedy natomiast grądka po grądce znika we fali, kiedy ciągle i bez żadnej przerwy ginie mienie ludzkie, giną niwy, drogi nadbrzeżne i zagrody, tedy strata taka nie robi rozgłosu i nie porusza ogółu, który nie umie rozróżnić, że strata plonu, to tylko strata procentu, a strata ziemi, to strata kapitału, o tej stracie wie tylko zrujnowany właściciel i władza podatkowa.

Przedmiotem regulacyi ma być, wedle przygotowującego się projektu, około 1250 kilometrów rzek. Kto zna dokładnie rzeki galicyjskie i ich brzegi, ten przyzna bezwarunkowo, że policzywszy dla każdego kilometra biegu, rocznie po obu brzegach zerwany obszar tylko na jeden morg, pozostaniemy daleko w tyle po za rozmiarami rzeczywistej szkody. Ginie tedy corocznie przynajmniej 1250 morgów najurodzajniejszej, nadrzecznej ziemi, a pozostaje mniej więcej tyleż gołych kamieńców. Licząc wartość ziemi po 250 zł., otrzymamy jako wyraz straty corocznej dla owych 1250 morgów

kwotę	312.500 zł.
do czego doliczywszy przeciętną coroczną stratę przy nadzwyczajnych powodziach w kwocie . . .	37.211 „
otrzymamy sumę . .	349.711 zł.

przedstawiającą ogólną coroczną stratę w gruntach podmytych.

Przeciwstawienie dorocznej straty w plonach w kwocie 314.167 zł., dorocznej stracie w gruntach wartości 349 711 zł. ograniczone na owe 36 powiatów, na których obszary zamierzono rozciągnąć zaprojektowaną regulacyę, odpowiada rzeczywiście danym stosunkom. Gdy zaś regulacya przeprowadzona nawet bez obwałowań wysokie wody w pewnej mierze obniży, gdy dalej liczne komunikacye krajowe, powiatowe i gminne zasłoni, gdy nareszcie zniszczenia i uszkodzenia budowli wodnych, dziś wielkie z powodu ich odosobnionego położenia, zmniejszy przez związanie budowli w ciągły i zwarty system, przeto kwota dorocznej straty w plonach znacznej dozna redukcyi, strata doroczna w gruntach ustanie, a zysk płynący z ustalenia brzegów i zabezpieczenia ziemi od podmywania podniesie się jeszcze przez ochronę komunikacyi budowli wodnych.

Twierdzenie Świetnego Wydziału krajowego, jakoby projekt c. k. Namiestnictwa zdążał do ratowania tylko maleńkiej, bo na 600.000 zł. obliczonej straty w gruntach, a nie troszczył się o olbrzymie, wrzekomo dziesięciomilionowe straty w plonach, nie jest zatem usprawiedliwione, a szczegółowy rozbiór wykazuje owszem, że stosunek owych dwóch cyfr jest z gruntu inny. Niechętnie i zmuszone tylko wdało się c. k. Namiestnictwo w rozpatrywanie i ocenienie cyfr przez

Świetny Wydział krajowy w szacownej odezwie z 10. Listopada 1885. L. 56.782 przytoczonych, i zaznacza wyraźnie, że do tych cyfr osobliwego znaczenia przywiązywać nie zamierza, nie może jednak przemilczeć okoliczności, że ze szkody w plonach obliczonej w sprawozdaniu dla 53 potów na . . . . . 9,874.729 zł.

przypada na sześć powiatów, w których brzegi Wisły są w zupełności, a jej główne dopływy w znacznej szczególnie dolnej części, obwałowane, właśnie w myśl zapatrywań Świetnego Wydziału krajowego, t. j. na powiaty: Bochnia, Brzesko, Tarnów, Dąbrowa, Mielce, Tarnobrzeg . . 3,405.607 „

Razem 6.469.122 zł.

Tak tedy w każdym z sześciu obwałowanych powiatów przeciętna szkoda wynosi $3{,}405.607 = 567.601$ zł., a w każdym z 47 powiatów, gdzie obwałowań wcale nie ma $\frac{6{,}469{,}122}{47} = 137.641$ zł., co znaczy, że w powiatach obwałowanych szkody były przeto cztery razy większe jak w innych.

Wynik ten nie jest przypadkowy, a choć część jego przypisać należy niekorzystnemu położeniu geograficznemu rzeczonych powiatów, to przecież przeważna część pochodzi ztąd, że wody zalewane, mając już po właściwej powodzi zatamowany wałami odpływ, bardzo długo stały na gruncie, a tem samem zgubniej działać musiały, aniżeli wody szybko z pól spływające. C. k. Namiestnictwo nie mogłoby już wobec tych cyfr uważać obwałowań a przynajmniej obwałowań bez dokładnie obmyślanego i równocześnie z niemi wykonanego systemu odwodnienia nizin, jako środek zbawienny i pożyteczny, a dodać musi, że i Wys. Sejm w swojej uchwale z 17. Paźdz. 1884. r. nie wspomina o obwałowaniach wcale, i domaga się tylko zabezpieczenia od powodzi, rozumiejąc pod tem, jak z trzeciego ustępu sprawozdania komisyi powodziowej najniedwuznaczniej wynika, zmiejszenie rozmiaru klęsk elementarnych i uczynienia ich rzadszemi przez racyonalną regulacyę rzek.

Zupełnie tak samo pojmuje też c. k. Namiestnictwo cel i zadanie regulacyi, a kierując się wyłącznie praktycznymi względami, liczy się ściśle z danymi warunkami miejscowymi, technicznymi i finansowymi, a przedewszystkiem dąży do osiągnięcia możliwych rezultatów.

Nie może też c. k. Namiestnictwo uczynić zadość życzeniu wypowiedzianemu na końcu tylekroć wspomnianej odezwy Świetnego Wydziału krajowego, i teraz już zarządzić, iżby w projekcie uwzględniono obwałowania, nieomieszka jednak kwestyi tej przedłożyć Ministerstwu rolnictwa do rozstrzygnięcia, jeżeli Świetny Wydział krajowy obstawać będzie przy postawionych żądaniach.

Alegat 8. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 21. Maja 1886. do L. 24.212 do Wydziału krajowego w miejscu.

Zwracając załączniki szacownej odezwy z 16. Marca r. 1886. L. 5.491, c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt oświadczyć, że jeneralny projekt na regulacyę rzek galicyjskich obejmuje uporządkowanie koryta Dniestru od Żurawna w górę aż do mostu na trakcie rządowym w Rozwadowie, a uwzględniono tę tylko przestrzeń z następujących powodów:

Przy wypracowaniu jeneralnego projektu regulacyjnego Namiestnictwo mieć musiało i rzeczywiście też miało ciągle na uwadze, aby do projektu, a tem samem i do nowej ustawy, któraby

się na nim opierała, nie wciągać prac podpadających już pod obie ustawy z 30. Czerwca r. 1884. D. p. p. 116 i Nr. 117.

Rozszerzanie projektu na takie kategorye robót, dla których popierania i subwencyonowania istnieją już odpowiednie przepisy, byłoby nietylko zbyteczne, ale wysoce szkodliwe dla ogólnej ustawy regulacyjnej, której przyjście do skutku, wobec finansowego położenia tak Monarchii jak i kraju, mniejsza lub większa ogólna suma uchwalić się mających kredytów, ułatwia lub utrudnia.

Jeneralny projekt regulacyjny należało zresztą jak z nazwy i celu wynika, ograniczyć do zadań właściwej regulacyi, tj. ochrony gruntu z wykluczeniem wszelkich melioracyj, tj. poprawy jakości gruntu. Że sprawa odwodnienia bagien naddniestrzańskich od Rozwadowa aż do Kornalowiec od dawna i słusznie uważaną była jako sprawa melioracyjna, dowodzi tego zajęcie się nią Świetnego Wydziału krajowego i wygotowanie odnośnego projektu, inaczej, gdyby chodziło o regulacyę, projekt byłby rzeczą władz rządowych. Na koszta owego projektu udzieliło było swego czasu zapomogę Ministerstwo rolnictwa, a nie Ministerstwo spraw wewnętrznych, która to okoliczność potwierdza również cechę tego zadania.

Gdyby była jeszcze jakakolwiek wątpliwość, czy chodzi tutaj o regulacyę lub melioracyę, to upaść ona musi wobec jasnych przepisów ustawy wodnej, albowiem nigdy zapewnie nie pociągniętoby właścicieli łąk i bagien w kotlinie górnego Dniestru do datku konkurencyjnego, dotyczącego budowli regulacyjnych w myśl §. 51. tej ustawy, tylko zastosowaćby trzeba koniecznie §§. 65. i 66. mówiące o spółkach wodnych i melioracyach.

Tak więc osuszenie bagien naddniestrzańskich podpada w zupełności pod drugi ustęp §. 1. ustawy melioracyjnej z 30. Czerwca r. 1884. D. p. p. Nr. 116., a wobec tego nie było powodu do wciągania odnośnych prac, a zatem i kosztów do jeneralnego projektu regulacyjnego, bo one tam z natury rzeczy nie należą, tak samo, jak nie należą np. melioracya t. zw. dołów Sanockich nad Wisłokiem, między Beskiem a Iskrzynią, gdzie też projekt regulacyjny dopiero od tego ostatniego miejsca się poczyna. Że osuszenia dołów Sanockich obejmuje obszar mniejszy, a bagien naddniestrzańskich obszar znacznie większy, to nie może stanowić różnicy między charakterem jednego i drugiego zadania.

Uporządkowanie Dniestru wyżej Kornalowiec i Sambora ma znaczenie wyłącznie miejscowe, bo skutkiem okoliczności, że w rozległej nizinie od Kornalowiec aż po za Rozwadów, Dniestr płynie zupełnie niedostatecznem a częściowo nawet sztucznie dopiero stworzonem korytem, nie istnieje właściwy, bezpośredni, organiczny związek między biegiem rzeki powyżej Kornalowiec, a poniżej Rozwadowa. To co się dzieje na górnym Dniestrze w okolicach Sambora i wyżej, oddziaływa tylko słabo na bieg poniżej bagien, który daleko bardziej podlega wpływowi rzeki Stryja.

To też trzymając się istoty rzeczy, a nie nazwy geograficznej, oszacowano w projekcie regulacyę Stryja aż w góry, a Dniestr uważano jako dopływ i uwzględniono o tyle, aby stworzyć dla wód ściekających z bagien naddniestrzańskich lepszy odpływ, ku czemu zaprojektowano poniżej Rozwadowa liczne przekopy, mające skrócić bieg i możliwie obniżyć zwierciadło wody w Rozwadowie.

Miejscową regulacyę Dniestru od Kornalowiec w górę, uważać można jako odprowadzenie wód górskich, a tem samem jako przedmiot podpadający pod ustawę z 30. Czerwca 1884 r. D. p. p. Nr. 117.

Postanowienia §. 2. projektu ustawy o regulacyi rzek galicyjskich, wniesionego na ubiegłej sesyi Rady państwa, na które powołuje się Świetny Wydział krajowy w szacownej odezwie, a z któremi powyższe wywody w żadnej sprzeczności nie stoją, przestały być jakąkolwiek wskazówką w chwili, w której polecono Namiestnictwu wygotowanie jeneralnego projektu regulacyjnego, a więc stworzenie ścisłych technicznych podstaw, których projektowi ustawy niedostawało; projekt jeneralny byłby zbędny, gdyby istniał zamiar prostego reprodukowania niedoszłej ustawy, którą wedle obliczeń technicznego departamentu Ministerstwa spraw wewnętrznych, przyjmowała dla Dniestru wyżej Żurawna kwotę 990.000 zł., podczas gdy najnowszy projekt wprowadza na ten sam cel 1,454.000 zł., a więc sumę znacznie wyższą.

Alegat 9. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z d. 13. Lipca 1886. do LW. 28214, do Świetnego c. k. Namiestnictwa w miejscu.

W odpowiedzi na szacowną odezwę z d. 21. Maja r. b. L. 24.212 mamy zaszczyt oznajmić Świet. c. k. Namiestnictwu, że Wydział krajowy jakkolwiek podziela zapatrywania Świet. c. k. Namiestnictwa co do konieczności ograniczenia sumy kosztorysowej regulacyi rzek galicyjskich stósownie do stanu finansów kraju i państwa, nie może się zgodzić na zupełne wyłączenie przestrzeni Dniestru od Rozwadowa w górę z generalnego projektu regulacyi 14 rzek galicyjskich, a to z następnych powodów:

1) §. 1. ustawy państwowej z d. 30. Czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 nie wyłącza wcale regulacyi rzek przeprowadzonych dla ochrony gruntów (z wykluczeniem poprawy jakości gleby) od korzystania z państwowego funduszu melioracyjnego, lecz wyraźnie postanawia, że tak przedsiębiorstwa mające na celu ochronę gruntów od wylewów, jak i melioracye, których zadaniem jest podniesienie produktywności gruntu, mogą otrzymać pomoc z tego funduszu, z tem jednakże ograniczeniem, że tak dla regulacyi w celach ochrony gruntów, jak i dla przedsiębiorstw melioracyjnych, które mają większą doniosłość dla dobra publicznego, lub też tak znacznego wymagają nakładu, że przez to byłby zanadto uszczuplonym państwowy fundusz melioracyjny, ma być subwencyonowanie ze skarbu państwa w drodze osobnych ustaw państwowych uregulowanem. Z postanowienia więc tego, które nie dopuszcza innej interpretacyi, wynika, że jedyną miarą, czy jakie przedsiębiorstwo wodne ma być przeprowadzonem i subwencyonowanem na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej, czy też w drodze osobnej ustawy państwowej — jest nie wpływ tego przedsiębiorstwa na kulturę, lecz ważność, rozmiary, i suma kosztów. Gdy zaś tak regulacya górnego Dniestru, jak i reszty rzek objętych generalnym projektem regulacyi wymaga tak znacznego nakładu, że państwowy fundusz melioracyjny nie wystarczyłby na pokrycie zasiłków państwowych, zatem żadna z tych regulacyj, włącznie z regulacyą górnego Dniestru, nie może być na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej przeprowadzoną, lecz stósownie do ustępu drugiego §. 1. tej ustawy musi być odrębnie, podobnie jak wiele regulacyj w innych krajach koronnych, traktowaną.

2) Jeżeli Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieliło na studya dla regulacyi górnego Dniestru zasiłku z państwowej dotacyi melioracyjnej, nie może to stanowić precedensu, jakoby regulacya ta w przeciwieństwie do regulacyi innych rzek w kraju miała być odrębnie traktowaną, i to na zasadzie państwowej ustawy melioracyjnej (która zresztą w ustępie drugim §. 1. przyznaje temu przedsiębiorstwu sposób poparcia ze skarbu państwa równy z regulacyami innych rzek większych) — zwłaszcza że i na studya dla reszty rzek galicyjskich udzieliło zasiłku nie Wys. Ministerstwo spraw wewnętrznych, lecz Wys. Ministerstwo rolnictwa, i to tak samo z funduszu melioracyjnego.

Również zajęcie się Wydziału krajowego sprawą regulacyi górnego Dniestru nie może stanowić podstawy do wyłączenia tej rzeki z kategoryi wód objętych generalnym projektem, lecz raczej dowodzi niezmiernej ważności w mowie będącej regulacyi dla interesów publicznych, co znowu jest tytułem dostatecznym dla zaliczenia regulacyi górnego Dniestru do kategoryi robót wyszczególnionych w §. 2. niedoszłego do skutku rządowego projektu ustawy o regulacyi rzek galicyjskich, mającej się podjąć z powodu wylewów z r. 1884.

3) Tak galicyjska jak i państwowa ustawa wodna zawiera tylko postanowienia prawne o posiadaniu i użytkowaniu wody zarówno jak i obronie przeciw szkodliwym wpływom wody, pomija zaś zupełnie postanowienia finansowe co do subwencyonowania budowli wodnych ze skarbu państwa; zatem ani z §. 51. ani też z §§. 65. i 66. nie można z góry wydedukować, czy jakie przedsiębiorstwo a w danym razie Dniestr ma otrzymać 20, 30, 50, 60 lub 72% zapomogę ze skarbu państwa, którą to miarę zasiłku oznacza dopiero późniejsza państwowa ustawa melioracyjna z r. 1884., i to dla mniejszych przedsiębiorstw, pozostawiając wymiar zasiłków państwowych dla większych regulacyj i melioracyj uznaniu czynników konstytucyjnych w każdym szczegółowym wypadku.

4) Przytoczone przez Świet. c. k. Namiestnictwo szczegóły, że regulacya Dniestru od Rozwadowa do Kornalowic ma na celu przeważnie osuszenie, od Kornalowic zaś w górę nieszkodliwe odprowadzenie wód górskich, nie uwłaczając wcale postanowieniu ustępu drugiego §. 1. państwowej ustawy melioracyjnej, gdyż i przy innych rzekach galicyjskich objętych projektem generalnym w myśl intencyi Wys. Sejmu i Ministerstwa rolnictwa zastósowane zostały roboty górskie.

5) Co się tyczy wreszcie końcowej wzmianki powołanej na wstępie szacownej odezwy, jakoby §. 2. projektu ustawy o regulacyi rzek galicyjskich, który wyraźnie wymienia Dniestr na całej długości od Żórawna w górę, nie był już obowiązującym w chwili, kiedy Wysoki Rząd polecił wygotowanie generalnego projektu, pozwalamy sobie wskazać na szacowną odezwę Świet. Prezydyum c. k. Namiestnictwa z d. 27. Czerwca 1885. l. 5.998/pr., którą właśnie oznajmiono Wydziałowi krajowemu o zarządzeniu zdjęć na Dniestrze od Żurawna, tudzież że „roboty przedwstępne obejmować mają całą długość każdej rzeki wraz z jej najważniejszymi dopływami“ — a przytem wyraźnie nadmieniono, że studya będą przeprowadzone na wszystkich tych rzekach, „które wylicza §. 2. dawnego projektu regulacyi rzek galicyjskich“. Tę szacowną odezwę podaliśmy też w całej rozciągłości do wiadomości Wysokiego Sejmu, tak że nietylko Wydział krajowy, lecz Sejm i kraj cały, który od tak dawna z upragnieniem wyczekuje regulacyi Dniestru, był dotychczas przekonanym, że ta ważna sprawa wraz z całą akcyą regulacyjną będzie już ostatecznie do pomyślnego skutku doprowadzoną.

Z powyższych powodów, tudzież mając na oku szereg uchwał Wys. Sejmu powziętych w przedmiocie regulacyi górnego Dniestru, Wydział krajowy poleca jak najgoręcej łaskawej opiece Świet. c. k. Namiestnictwa tę regulacyę, którą uważa za najważniejszą i najdonioślejszą z regulacyj wszystkich rzek wschodnio-galicyjskich, i ma zaszczyt upraszać najuprzejmiej, ażeby Świetne c. k. Namiestnictwo raczyło przedłożyć JE. p. Ministrowi rolnictwa wniosek dodatkowy na wciągnięcie do mającego się przedłożyć Wysokiej Radzie państwa nowego projektu ustawy o regulacyach rzek galicyjskich z powodu wylewów w r. 1884. także rzeki Dniestru od Żurawna w górę na całej długości, podobnie jak to postanawiał §. 2. rządowego projektu ustawy z r. 1885.

Alegat 10. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis okólnika Wydziału kraj. do wszystkich Wydziałów powiatowych.

L. 54.041/85.

Budżet państwowy wykazuje corocznie w §. 1. tyt. 3. „Kultura krajowa“ etatu Ministerstwa rolnictwa znaczne dotacye na popieranie mniejszych melioracyj, które wynosiły n. p. w r. 1884. 93.000 zł., a w r. 1885. 84.000 zł.

Dotacye te przyzwalane corocznie przez Wysoką Radę Państwa c. k. Ministerstwu rolnictwa do dyspozycyi, obracane bywają przez to Ministerstwo prawie wyłącznie dla innych krajów

koronnych na kształcenie techników i dozorców melioracyjnych; utrzymanie biur melioracyjnych przy Wydziałach krajowych i Towarzystwach rolniczych; badanie rzek i całych dorzeczy pod względem techniczno-melioracyjnym; przeprowadzanie robót przygotowawczych i sporządzanie projektów technicznych dla spółkowych melioracyj i regulacyj rzek; na zakładanie spółek drenarskich i melioracyjnych, oraz Towarzystw kredytowych, tudzież zakupno maszyn i narzędzi dla podobnych spółek, na wykonywanie wzorowego drenowania i nawodnienia; subwencyonowanie melioracyj włościańskich, spółkowych przedsiębiorstw melioracyjnych i regulacyj mniejszych potoków; premie państwowe za użyźnienie ziemi, wreszcie na subwencyonowanie melioracyi pastwisk górskich, wodociągów i t. p.

Ażeby wzmiankowaną dotacyą, którą wedle §. 12. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. dz. u. p. Nr. 116. o popieraniu kultury krajowej w zakresie budownictwa wodnego, rozdziela Ministerstwo rolnictwa niezależnie od subwencyj z państwowego funduszu melioracyjnego, zużytkować także dla naszego kraju, odnieśliśmy się pismem z d. 22. Kwietnia 1884. L. 19.280 do Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa, memoryałem zaś z d. 16. Stycznia 1885. L. 2.775 do Przewodniczącego Koła posłów polskich do Rady państwa, JE. Dra Kazimierza Grocholskiego, o przyznanie dla Galicyi udziału w tej dotacyi odpowiedniego potrzebom kraju, tudzież rozległości produktywnej ziemi, w uwzględnieniu których wymiar subwencyi z tej rubryki przypaśćby powinien dla naszego kraju w wysokości przynajmniej 25%, czyli około 20.000 zł. rocznie.

Wskutek tych naszych kroków Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 11. Stycznia 1885. L. 7.051, zakomunikowanym Wydziałowi kraj. odezwą tutejszego Namiestnictwa z dnia 31. Lipca 1885. L. 3.821, oświadczyło gotowość „rolnicze melioracyjne roboty, o ile takowe nie bywają podejmywane na podstawie ustawy melioracyjnej, a tem samem dotowane z funduszu melioracyjnego, popierać według każdoczesnej faktycznej potrzeby i w miarę stojących mu do dyspozycyi środków dotacyjnych, jednak pod warunkiem, że jak się to dzieje w innych częściach państwa, przyznanym będzie Ministerstwu odpowiedni wpływ na techniczne plany, kosztorys i sposób wykonania przy każdej z podobnych robót".

Zarazem nadmieniło Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa, że jeżeli dotychczas na cele robót melioracyjnych w Galicyi stosunkowo mniejsze subwencye przyznane zostały, to po części temu należy przypisać, że nie przedkładano żadnych pozytywnych żądań.

Podając powyższą decyzyę Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa do wiadomości Wydziału powiatowego, wyrażamy nadzieję, że Wydział powiatowy mając na uwadze ważność tego rodzaju robót dla podniesienia produkcyi rolniczej, zechce w porozumieniu z odnośnem Towarzystwem okręgowem rolniczem, względnie Oddziałem Towarzystwa gospodarskiego zająć się tą sprawą w obrębie swego powiatu, a mianowicie: skonstatować potrzebę i rozmiary mniejszych robót melioracyjnych, w razie potrzeby udzielić stósownych wyjaśnień i pouczenia stronom interesowanym, użyczyć pomocy inżyniera powiatowego, a jeżeli w danym wypadku robota uznaną zostanie za dojrzałą, przedłożyć wnioski Wydziałowi krajowemu dla wyjednania na ten cel odpowiedniej subwencyi państwowej.

Przytem zwracamy uwagę Wydziału powiatowego, że ze względu na szczupłość dotacyi państwowej, która może być wymierzoną naszemu krajowi, należy tylko w szczególniej uwzględnienia godnych wypadkach przedkładać Wydziałowi krajowemu konkretne wnioski.

Zdaniem Wydziału krajowego zasługiwałyby przedewszystkiem na poparcie ze skarbu państwa następne przedsiębiorstwa: regulacye mniejszych potoków, których wykonanie ze względu na koszt i rozmiar robót nie wymaga wydania osobnych ustaw krajowych, na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej; budowa większych rowów osuszających, z których korzystałyby całe gminy, względnie obszary dworskie, lub też większa ilość właścicieli gruntów; budowa szluz i przepustów w dolinach rzek zregulowanych lub też tylko obwałowanych, wzorowe drenowania i nawodniania gruntów włościańskich, zakładanie spółek drenarskich dla wspólnego użytkowania prasy i pieca i t. p.

O ile wpłynąć by należało na postęp w tym kierunku przy pomocy kółek rolniczych, pozostawiamy ocenieniu Wydziału powiatowego w każdym poszczególnym wypadku.

Gdyby Wydział powiatowy nie miał do dyspozycyi sił technicznych, któreby w razie potrzeby mogły się zająć zbadaniem objektów melioracyjnych i wygotowaniem operatów technicznych, natenczas zechce Wydział powiatowy udać się do nas o wydelegowanie inżyniera melioracyjnego, od którego opinii wydanej po zbadaniu stanu rzeczy na miejscu zależeć będzie decyzya Wydziału krajowego, o ile robota zasługiwać będzie na poparcie przewidziane uchwałą sejmową z dnia 27. Września 1882. zezwalającą na udzielenie bezpłatnej pomocy technicznej biura melioracyjnego.

We Lwowie dnia 5. Lutego 1886.

Alegat 11. do sprawozdania z czynności Wydz. kr. z r. 1886.

L. W. kr. 38.024/86.

Instrukcya

dla krajowych stacyj ombrometrycznych.

Celem krajowych stacyj ombrometrycznych jest zbadanie ilości opadów atmosferycznych, t. j. mierzenie wysokości wody spadłej pod postacią deszczu, śniegu, gradu, krup, mgły lub rosy — a to tak dla przysporzenia materyałów do poznania stosunków klimatycznych kraju, jak szczególnie dla oznaczenia ilości wody przepływającej w rzekach i potokach.

Sieć punktów obserwacyjnych obejmować ma mniej więcej wszystkie ważniejsze wody płynące, potrzebujące regulacyi, a szczególnie działy wód, przedstawiające kierunek prostopadły do wiatrów południowo-zachodnich.

Z zasady dostarcza Wydział krajowy obserwatorom tylko potrzebnych przyrządów i druków, spostrzeżenia zaś odbywają się bezpłatnie przez obserwatorów uproszonych w tym celu przez Wydziały powiatowe i c. k. Dyrekcyę ruchu kolei państwowych w Krakowie.

I. Przyrządy do mierzenia opadów.

Do mierzenia opadów używa się trzech naczyń: deszczomiaru, naczynia do mierzenia śniegu i miary.

1. Deszczomiar składa się z dwóch części:

a) leja walcowatego blaszanego o powierzchni górnej $^1/_{20}$ metra kwadratowego (o średnicy 252·3 milimetrów, a obwodzie 792·7 milimetrów), który się kończy rurą, sięgającą prawie do dna deszczomiaru i w ten sposób powstrzymuje ulatnianie się wody;

b) z walcowatego zbiornika blaszanego, zaopatrzonego w dzióbek dla łatwiejszego wylewania wody, tudzież w ucho, które przy pomocy kółka, wbitego w ziemię, służy do ochrony naczynia od wywrócenia.

Deszczomiar ten, po zdjęciu górnej części, t. j. leja, służyć także może do mierzenia śniegu.

2. Naczynie do mierzenia śniegu jest walcowatym zbiornikiem blaszanym, 0·6 metra wysokim, o górnej powierzchni $^1/_{20}$ kwadratowego metra, która jest umyślnie zwężoną dla uniknięcia utraty opadu w skutek wiatru.

3. Miarę stanowi rurka szklanna, podzielona na części, zawierające równą bryłowatość.

Liczby podziałki odpowiadają tej wysokości, w której przykrywałby ziemię deszcz spadły (lub śnieg stopniały), gdyby się mógł zbierać na nieprzepuszczalnej powierzchni poziomej.

Jeżeli się wodę uchwyci z powierzchni, wynoszącej $^1/_{20}$ kwadratowego metra i wleje do miary, to takowa o tyle stanie wyżej w miarze, o ile powierzchnia leja deszczomiaru większą jest od podstawy (przekroju poprzecznego) miary. W ten sposób miary rozsyłane przez Wydział krajowy, a zastósowane do miar centralnego zakładu meteorologicznego w Wiedniu, podają w głównych podziałkach numerowanych (1 do 11) wysokość opadu w całych milimetrach, a w drugorzędnych podziałkach nienumerowanych dziesiętne części milimetra.

II. Ustawienie naczyń do zbierania deszczu i śniegu.

Tak deszczomiar, jak i naczynie do zbierania śniegu, powinny być ustawione na otwartem miejscu, zdala od drzew, zabudowań i murów.

Przy ustawieniu należy oprócz tego ściśle baczyć, ażeby krawędź górnej powierzchni, chwytającej opady, była poziomą, co łatwo da się osiągnąć przy napełnieniu całego naczynia wodą.

Najodpowiedniej jest ustawić naczynie w ogrodzie, lub w obszernem podwórzu, w miejscu bezpiecznem od przypadkowych lub umyślnych uszkodzeń.

Dla lepszego utrzymania poziomej podstawy podkłada się pod naczynie szeroką mocną deskę, dla zabezpieczenia zaś od wywrócenia wbija się obok deski w ziemię kołek, na który się nasuwa ucho od naczynia; kołek ten jednak nie powinien wystawać ponad naczynie, gdyż przy wietrze wstrzymywałby od naczynia część opadu.

Wysokość naczyń ponad powierzchnię ziemi równa się przy tem ustawieniu wysokości naczyń, t. j. 0·6 metra, jest więc zupełnie odpowiednią. Gdyby jednak w pewnej okolicy wydarzały się w zimie znaczniejsze opady śniegowe, któreby mogły całkiem zasypać naczynie, natenczas należy się postarać o odpowiednie podwyższenie podstawy, przy równoczesnem zachowaniu poziomego jej położenia.

III. Mierzenie opadów.

Do chwytania opadów płynnych używa się deszczomiaru, do chwytania zaś śniegu, gradu i krup naczynia osobnego w ustępie I. pod **2.** wskazanego, które się ustawia na wolnem miejscu w sposób w ustępie II. podany.

Chcąc zmierzyć wysokość spadłego deszczu, zdejmuje się lej z deszczomiaru i wlewa wodę zebraną w zbiorniku do miary szklannej, postawionej na poziomej podstawie. Następnie odczytuje się na miarze, która kreska miary zgadza się z płaszczyzną styczną, przechodzącą przez najniższy punkt powierzchni wody (nie zaś z górną krawędzią obrączki płynnej, wznoszącej się przy ścianach) i odczyt ten zapisuje do dziennika.

Gdyby woda wlana do miary dosięgła n. p. kreski szóstej, licząc z dołu poniżej cyfry 1, należy zapisać do dziennika 0·6 milimetra, nie zaś 6 milimetrów, jak się to często wydarza początkującym obserwatorom. Jeżeli zaś powierzchnia wody wlanej do miary schodzi się z czwartą kreską powyżej cyfry 5, należy zapisać 5·4 milimetrów.

Ponieważ miara ma podziałkę tylko na 11 milimetrów, a często wydarza się nawet w kilku godzinach deszcz daleko większy, zatem w takich wypadkach należy kilka razy miarę napełnić i wypróżnić. Najdogodniej jest wówczas napełniać miarę do kreski oznaczonej cyfrą 10, zanotować, ile razy napełniono miarę do tej kreski, a resztę wody ze zbiornika, która nie dochodzi do kreski 10, zmierzyć w sposób powyżej podany. Jeżeli więc w danym razie ilość wody mierzonej zapełniła miarę 4 razy po kreskę 10, a reszta pozostała dosięgła czwartej kreski powyżej cyfry 5, otrzymamy ilość deszczu $4 \times 10 + 5{\cdot}4 = 45{\cdot}4$ milimetrów.

Po każdem spostrzeżeniu miarę wewnątrz wytrzeć trzeba szmatą do suchości, podobnie jak i naczynie zbierające opad atmosferyczny.

Ażeby małe opady deszczowe módz zmierzyć dogodniej i z jak najmniejszą stratą wody, może obserwator w czasie, kiedy przeciętnie na dzień tylko kilka milimetrów deszczu spada, wstawić miarę do zbiornika deszczomiaru w ten sposób, ażeby rurka od lejka wchodziła do miary, w którym to wypadku po zdjęciu leja odczytuje się bezpośrednio na podziałce miary opad bez dalszego przelewania wody. Oznaczając ilość wody spadłej ze śniegiem, należy najpierw śnieg stopić, a potem przystąpić do mierzenia ilości opadu. W tym celu przynosi się naczynie blaszane ze śniegiem w niem zebranym do ciepłego pokoju, przykrywa deską lub tekturą, ażeby zapobiedz zbytniemu ulatnianiu się wody, a po stopieniu zaraz się jej ilość mierzy w ten sam sposób, jak przy opadach deszczowych.

Dla uniknienia straty śniegu padającego w czasie topienia i mierzenia, wystawia się natenczas w miejsce naczynia blaszanego, przeznaczonego do zbierania śniegu, deszczomiar bez leja, który w ten sposób może służyć także do mierzenia śniegu.

W razie gdyby naczynie do chwytania śniegu nie zdołało pomieścić w sobie śniegu spadłego w 24 godzinach, należy nie czekając zwykłej godziny spostrzeżeń zmienić naczynia, lub też zgnieść śnieg zebrany w naczyniu, a tem samem zrobić miejsce dla śniegu padającego.

Uwaga. Z początkiem deszczu, szczególnie kiedy deszcz pada słabo i krótko, traci się pewną ilość wody w skutek zwilżenia lejka i zbiornika. Poprawkę, którą należy dodać do zmierzonej każdorazowo ilości wody, oznaczy na miejscu delegat Wydziału krajowego, przeznaczony do udzielenia szczegółowych wskazówek obserwatorom i poda takową do wiadomości krajowego biura melioracyjnego.

IV. Czas mierzenia opadów.

Pożądanem jest, ażeby mierzone przez obserwatorów ilości opadów odnosiły się do równego przeciągu czasu, z tego powodu uprasza się obserwatorów, ażeby stosownie do postanowień międzynarodowego kongresu meteorologów mierzyli opady codziennie o godzinie siódmej rano. W razie, gdyby ta godzina w porze zimowej była niedogodną, może mierzenie odbywać się o godzinie ósmej rano.

W ten sposób zmierzone rano ilości opadów zapisują się do rubryki dnia poprzedniego.

W razie, gdyby nawet obserwator z pewnością wiedział, że opad zmierzony rano wydarzył się nie na dniu poprzednim, lecz dopiero po północy, lub bezpośrednio przed 7mą godziną rano, należy równie nie odstępować od tej zasady, lecz tylko w rubryce uwag dziennika zanotować, że opad nastąpił o tej lub owej godzinie po północy.

Jeżeli więc n. p. obserwator znajdzie na dniu 13. Lipca o godzinie 7. rano w deszczomiarze ilość opadu 23·5 milimetrów, to ma tę ilość zapisać do dziennika pod datą 12. Lipca.

Bardzo pożądaną jest także rzeczą, aby oprócz ilości wody, spadłej w 24 godzinach, którą w odpowiedniej rubryce dziennika się zapisuje, notowano równocześnie w rubryce uwag czas, w którym deszcz padać zaczął i jak długo trwał, tudzież ilość wody spadłej z każdym deszczem. Daty te zwłaszcza odnoszące się do nadzwyczajnych deszczów ulewnych, są bardzo ważne dla studyów nad przepływem nadzwyczajnych wielkich wód letnich w naszych rzekach.

V. Zapisywanie spostrzeżeń ombrometrycznych.

Wszystkie spostrzeżenia ombrometryczne powinne być niezwłocznie zapisywane do dziennika spostrzeżeń; Wydział krajowy przeszle w tym celu każdemu obserwatorowi potrzebną ilość arkuszy drukowanych, przeznaczonych na takie dzienniki. Jeden taki arkusz wystarczy na cały miesiąc. Po jednej tylko stronie ma on odpowiednie rubryki, z których w pierwszej zamieszczone są dnie miesiąca, w drugiej obserwator ma zapisać ilość opadu w całych milimetrach, tudzież w podrubryce

w dziesiętnych milimetrach, w trzeciej rubryce postać opadu, w czwartej zachmurzenie nieba, w piątej kierunek i moc wiatru. wreszcie w szóstej i ostatniej (jako też na odwrotniej stronie arkusza bez rubryk) zjawiska nadzwyczajne. Na odwrotnej także stronie zanotować koniecznie potrzeba, gdyby z jakiejkolwiek przyczyny kto inny obserwatora w spostrzeniach zastąpił.

W rubryce ilości opadu należy zapisywać wszystkie zmierzone ilości deszczu od 0·1 milimetra w górę; jeżeli zaś opad był tak słaby, że w zbiorniku nie ma wcale wody, należy zanotować w uwadze: „deszcz (lub śnieg) ledwie dostrzegalny“. Inne dnie, w których wcale ani deszcz, ani śnieg nie padał, należy w dzienniku wypełnić kreską poziomą.

Dla oznaczenia postaci opadu, tudzież innych zjawisk atmosferycznych, służą wedle uchwały kongresu meteorologów następne znaki:

deszcz
śnieg ✳
grad ▲
krupy △
mgła ≡
rosa ⌓
szron ⌴
zamieć śniegowa ⫩
burza ⊼
błyskawice bez grzmotów ≤
tęcza ⌒
zadymek ⸗

W ten sposób wypełniony dziennik należy z początkiem każdego miesiąca przesyłać Wydziałowi krajowemu.

Uwaga: W arkuszach drukowanych, przeznaczonych na dzienniki spostrzeżeń ombrometrycznych, zamieszczono dwie rubryki: 4tą i 5tą dla takich spostrzeżeń, które nie są wprawdzie niezbędne dla obserwacyj ombrometrycznych. które jednak w interesie poznania stosunków klimatycznych kraju można przeprowadzać bez użycia narzędzi, mianowicie: 1. dla stanu nieba, 2. dla kierunku i mocy wiatrów.

1. Stan nieba oznacza się podając ilość obłoków, zasłaniających błękit nieba. W tym celu ocenić należy ile dziesiętnych części całego niebios sklępienia zasłoniłyby wszystkie nad poziomem znajdujące się obłoki, gdyby je tak zbliżono i tak poukładano, iżby się dotykały, nie zostawiając żadnego wolnego miejsca, przez któreby błękit widzieć można. Jeżeli niebo zupełnie jest pogodne, oznacza się stan nieba przez 0; jeżeli obłoki pokrywają całe niebios sklepienie, stan nieba oznacza się przez 10. Jeżeli obserwator ocenia, że ilość obłoków pokrywa tylko jednę, dwie, trzy i t. d. dziesiąte części całego niebios sklepienia, oznacza się stan nieba przez liczby 1, 2, 3 i t. d.

2. Przy wiatrach należy przynajmniej 8 głównych kierunków rozróżnić, które wedle uchwał kongresu meteorologów oznaczają się następnie:

północny = N
północno-wschodni = NE
wschodni = E
południowo-wschodni = SE
południowy = S
południowo-zachodni = SW
zachodni = W
północno-zachodni = NW

Moc wiatru ocenia się według skutków, jakie na drzewach lub innych przedmiotach sprawia i oznacza się liczbami od 1 do 10.

I tak oznacza się:

0 = zupełną ciszę lub wietrzyk zaledwie dostrzedz się dający;
1 = słaby wiatr, który listki drzew porusza;
2 = mierny wiatr, poruszający cieniutkie gałązki drzew;
3 = mierny wiatr, poruszający gałęzie średniej grubości;
4 = dość mocny wiatr, poruszający grube konary;
5 = „ „ „ łamiący cienkie gałązki;
6 = mocny wiatr, poruszający całe drzewa i łamiący grubsze gałązki;
7 = bardzo mocny wiatr „ „ „ „ „ „
8 = gwałtowny wiatr, łamiący konary i słabe drzewa, utrudniający ruch pieszy w polu;
9 = burza łamiąca i wyrywająca grube drzewa i lasy, uszkadzająca dachy, obalająca ludzi na ziemię i t. p.;
10 = orkan zrywający dachy i kominy, unoszący ciężkie przedmioty i t. p.

Lwów dnia 13. Lipca 1886.

Alegat 12. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku 1886.

Stacya ombrometryczna .....

Rok .....
Miesiąc .....

Dziennik spostrzeżeń ombrometrycznych.

Dzień	Ilość opadu w 24 godzinach		Postać	Stan nieba (niebo czyste = 0, całkiem zachmurz. = 10)	Kierunek i moc wiatru (cisza = 0, wicher najsiln. = 10)		Uwagi
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							
26							
27							
28							
29							
30							
31							
Suma							

Opad mierzony o godzinie ..... rano.

Podpis obserwatora.

Alegat 13. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

pp. obserwatorów, dla których Wy-

Powiat	Stacja	Imię i nazwisko p. obserwatora
1. Chrzanów	1. Nowa góra	ks. Jan Polowiec, proboszcz
	2. Krzeszowice	p. Juljusz Siegler de Eberswald, pełn. dóbr
2. Żywiec	3. Koszarowa	p. Tomasz Slusarek, nauczyciel
3. Myślenice	4. Zawoja	p. Franciszek Krysta, kierownik szkoły
	5. Radziszów	p. Albin Kolloros, dzierżawca browaru
	6. Raba wyżna	p. Marcin Janosz
	7. Rabka	ks. kanonik Józef Dura
	8. Myślenice	p. Emil Schünke, członek Wydziału powiat.
4. Wadowice	9. Andrychów	p. Marjan Koloschek, kierownik szkoły
	10. Zator	p. Szymon Zaczek, dyrektor szkoły
	11. Kalwarya	p. Jan Hałatek, kierownik szkoły
5. Limanowa	12. Limanowa	Biuro Wydziału powiatowego
6. Bochnia	13. Trzciana	p. Józef Kupiec, nauczyciel
	14. Ujście solne	ks. Franciszek Lipiński, proboszcz
	15. Lipnica murow.	p. W. Kusonowicz, nauczyciel
7. Brzesko	16. Brzesko	p. Władysław Siemieński, sekr. Rady powiat.
8. Grybów	17. Izby	ks. proboszcz Żegiestowski
	18. Grybów	p. Edmund Klemensiewicz, c. k. notarjusz
	19. Ciężkowice	p. Franciszek Zopotha, aptekarz
9. Dąbrowa	20. Dąbrowa	Biuro Wydziału powiatowego
10. Gorlice	21. Wysowa	p. Antoni Wandzilak, nauczyciel
	22. Gorlice	p. dr. Mieczysław Chlebowski
	23. Biecz	p. Emanuel Winter
11. Jasło	24. Krępna	ks. proboszcz Czyrniański
12. Sanok	25. Jaśliska	p. Wilhelm Kropaczek, nadleśniczy
	26. Wisłok wyżny	ks. proboszcz Celestyn Kulczycki
	27. Nowotaniec	p. Adolf Poźniak, właściciel dóbr
13. Krosno	28. Dukla	p. Władysław Szymański, kierownik szkoły
14. Ropczyce	29. Wielopole	ks. proboszcz Aleksander Chadalski
15. Mielec	30. Mielec	p. Józef Droba, dyrektor szkoły
16. Kolbuszowa	31. Kolbuszowa	p. Franciszek Bemben, farmaceuta
	32. Majdan	ks. proboszcz Antoni Witkowski
	33. Sokołów	p. dr. Ożakiewicz
17. Tarnobrzeg	34. Tarnobrzeg	p. Leopold Bragiewicz, sekretarz Rady pow.
	35. Wrzawy	ks. proboszcz Jan Stępień
18. Rzeszów	36. Błażowa	p. Dr. Józef Kisielewski
19. Turka	37. Beniowa	ks. proboszcz Konstanty Hrycykiewicz
20. Lisko	38. Lutowiska	p. Antoni Serkowski, aptekarz
	39. Smerek	ks. Bazyli Ustyanowski
21. Dobromil	40. Wojtkowa	p. Buczma, pocztmistrz
22. Przemyśl	41. Krasiczyn	p. Kaus, nadleśniczy

K. A. Z.

dział krajowy przesyła przyrządy i druki.

Powiat	Stacja	Imię i nazwisko p. obserwatora
23. Rudki	42. Rudki	p. Władysław Żebrowski, dyrektor szkoły
24. Mościska	43. Krukienice	ks. proboszcz Hilary Podoliński
25. Jaworów	44. Jaworów	Biuro Wydziału powiatowego
26. Rawa	45. Niemirów	p. Ludwik Hierowski
	46. Potylicz	ks. proboszcz Józef Czerwiński
	47. Lubycza	p. Grzegorz Ziembicki, dzierżawca dóbr
27. Cieszanów	48. Lubaczów	ks. proboszcz Jan Jabłonowski
	49. Narol	ks. dziekan Aleksander Encinger
28. Nisko	50. Rudnik	Zarząd dóbr
29. Złoczów	51. Płuchów	p. Seweryn Kmicikiewicz. wł. dóbr
	52. Podhorce	p. J. Tobis, nadleśniczy
	53. Pomorzany	p. Wilhelm Klisz, rządca dóbr
30. Bóbrka	54. Romanów	p. Wincenty Gebauer, dyrektor lasów
	55. Bóbrka	p. Antoni Szlemkiewicz, kierownik szkoły
31. Kamionka str.	56. Kamionka strum.	p. Maksymilian Czyrniański, kierownik szkoły
	57. Radziechów	p. Franciszek Mrozowski, kasyer Tow. zal.
32. Żółkiew	58. Hucisko	p. Mitloch, leśniczy
	59. Żółkiew	p. Robert Nabielak, sekretarz Rady powiat.
33. Sokal	60. Sokal	p. Adolf Majewski, „ „ „
34. Brody	61. Boratyn	p. Józef Malicz, nauczyciel
35. Drohobycz	62. Borysław	p. Stefan Kowalów, kier. nauczyciel
36. Gródek	63. Janów	p. Aleksander Szeparowicz, nauczyciel
37. Przemyślany	64. Świrz	p. Zygmunt Grochowalski, c. k. pocztmistrz
	65. Przemyślany	p. Mikołaj Sydor, kierownik szkoły
38. Brzeżany	66. Narajów	ks. proboszcz Leon Ziemba
	67. Kozowa	p. Pistreich, aptekarz
39. Buczacz	68. Buczacz	p. Władysław Spytkowski, urzędn. Wydz. pow.
40. Skałat	69. Skałat	p. Stanisław Lang, kierownik szkoły
41. Dolina	70. Seneczów	ks. proboszcz Ochrymowicz
	71. Mizuń	ks. proboszcz Dorożyński
42. Kałusz	72. Jasień	p. Józef Flechner, c. k. rządca dóbr kamer.
43. Bohorodczany	73. Porohy	p. Józef Lorenz
44. Stanisławów	74. Stanisławów	p. Albin Amirowicz, aptekarz
45. Nadwórna	75. Zielona	p. Ryszard Lauterbach, leśniczy
	76. Nadwórna	p. Michał Garbiak, dyrektor szkoły
	77. Mikuliczyn	p. Władysław Pompein, leśniczy
46. Tłumacz	78. Ottynia	p. Aleksander Dawidowicz, konduktor kraj.
47. Kossów	79. Kossów	p. Edmund Górski, sekretarz pow.

Uwaga. W miejsce reszty obserwatorów przedstawionych przez zachodnie powiaty obejmą spostrzeżenia urzędnicy ruchu c. k. kolei państwowej.

Alegat 14. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis.

Abschrift des Erlasses Seiner Exzellenz des Herrn k. k. Ministers für Kultus und Unterricht Dr. Gautsch von Frankenthurn in Wien vom 6. Mai 1886. Z. 2.024 an Se. Exzellenz den Herrn k. k. Statthalter von Galizien Ritter v. Zaleski in Lemberg.

Mittelst Zuschrift vom 26. Juni 1885. Z. 5.117. hat der galizische k. k. Landesschulrath dem Landesausschusse das Resultat der in Betreff der Bezirksschulfonde für die Zeitperiode 1874—1883 durchgeführten Liquidation mitgetheilt und daran die Verständigung geknüpft, dass die durch die Liquidationsthätigkeit veranlassten auf 16.040 fl. 61 kr. bezifferten Kosten den Bezirksschulfonden zur Last fallen und dass der zu ihrer Deckung erforderliche Betrag den Baarschaften der genannten Fonde entnommen worden ist.

Gegen diese Verfügung hat der Landesausschuss in der Zuschrift vom 14. August 1885. Zl. 42.250 eine Vorstellung an den Landesschulrath gerichtet, welche dieser mit Bericht vom 19. August 1885. Zl. 299/pr. zur hierortigen Entscheidung vorlegte.

Auf denselben Gegenstand bezieht sich auch die hierorts unmittelbar überreichte Denkschrift des Landesauschusses vom 3. November 1885. Zl. 56.352, welche ich mit Erlass vom 19. November 1885. Zl. 20.560 Euerer Excellenz zur Berichterstattung mitzutheilen die Ehre hatte und welche mit Bericht vom 30. Jänner d. J. Zl. 296 wieder anher vorgelegt wurde.

Bei Beurtheilung dieser Angelegenheit ist vor Allem davon auszugehen, dass die Kosten der Verwaltung und insbesondere der Rechnungsführung der Bezirksschulfonde von diesen Fonden selbst zu bestreiten sind. Die Richtigkeit dieses Grundsatzes wurde allerdings sowohl bei den Verhandlungen des galizischen Landtages, wie in zahlreichen Enuntiationen des Landesausschusses mit der Motivirung bestritten, dass nach §. 35 des galizischen Landesgesetzes vom 25. Juni 1873. L. G. B. Nr. 255 die politischen Bezirksbehörden verpflichtet seien, dem Bezirksschulrathe die erforderlichen Hilfskräfte beizuschaffen.

Wie aber der Landesschulrath und die Regierungsvertreter im Landtage keiuen Anlass vorübergehen liessen, ohne dieser Auffassung entschieden entgegenzutreten, so muss ich sie auch meinerseits als eine irrthümliche bezeichnen.

Dieselbe verkennt den Unterschied, der zwischen der Thätigkeit des Bezirksschulrathes als Schulaufsichtsbehörde und der ihm unabhängig hievon, kraft anderer gesetzlicher Bestimmungen in Bezug auf die Verwaltung des Schulfondes übertragenen Agenden obwaltet.

Nur auf die ersten bezieht sich die obbezogene Bestimmung des Schulaufsichtsgesetzes vom 25. Juni 1873. In Bezug auf die Verwaltung dagegen hat das hier massgebende Schulerhaltungsgesetz vom 2. Mai 1873. L. G. B. N. 250 jene Bestimmung nicht aufgenommen, es hat daher der allgemeine Grundsatz zur Anwendung zu kommen, dass die Verwaltungskosten eines selbstständigen Fondes diesen selbst treffen. Ist es aber einmal grundsätzlich anerkannt, dass die durch die Verwaltung der Bezirksschulfonde veranlassten Kosten der Rechnungsführung diesen Fonden zur Last fallen, so muss dies in eben derselben Weise von den Kosten der Liquidirung dieser Fonde gelten. Der Unterschied besteht nur darin, dass es sich dort um das gewöhnliche normale Verwaltungserforderniss, hier um eine ausserordentliche durch Ausnahmsverhältnisse gebotene Auslage handelt; in dem einen und anderen Falle bleibt aber

die Bestimmung der Auslage dieselbe: sie gilt der Verwaltung der Bezirksschulfonde und muss daher von diesen bestritten werden. Diese Verpflichtung wird jedoch in der Denkschrift des Landesausschusses von einem anderen Gesichtspunkte in Frage gestellt. Es wird behauptet die Unordnung in der Verwaltung der Schulfonde und die dadurch veranlasste Liquidirungsaction sei durch die Schuld der Regierungsorgane herbeigeführt worden und können daher den Fonden nicht zur Last gelegt werden. Ich kann diese Behauptung in keiner Weise gelten lassen.

Es mag dahin gestellt bleiben, ob durch ein gleich bei Beginn der neuen Schuleinrichtungen eingreifendes und fortdauernd thatkräftiges Zusammenwirken aller massgebenden Factoren jener Unordnung und Verwirrung hätte gesteuert werden können, welche sich in die Verwaltung der galizischen Bezirksschulfonde eingeschlichen und die Ergreifung ausserordentlicher Massnahmen nothwendig gemacht hat. Was ich aber entschieden zurückweisen muss, ist die der Denkschrift des Landesausschusses zu Grunde liegende Tendenz, jene Missstände als alleinige Folge einer argen Sorglosigkeit, Unfähigkeit und Eigenmächtigkeit der Regierungsbehörden hinzustellen.

Es werden wohl hiefür eine Reihe angeblicher Ungehörigkeiten und Verstösse angeführt, ich muss jedoch diese Angaben nach Prüfung der vorgelegten Acten theils als thatsächlich unrichtig, theils als bedeutungslos erkennen. In dieser Uiberzeugung werde ich insbesondere auch durch die Behandlung bestärkt, welche der galizische Landtag dem vom Landesschulrathe pro 1884. vorgelegten Rechnungsabschlusse, in welchem auch der Resultat der Liquidirungsaction ersichtlich gemacht ist, in der letzten Landtagssession angedeihen liess.

In dem hierüber an den Landtag erstatteten Berichte vom 13. November 1885. hat der Landesausschuss die in der Denkschrift vorgebrachten Anschuldigungen fast in derselben Weise zur Sprache gebracht und auf Grund der angeblichen Incorrectheiten die Verweigerung des Absolutoriums beantragt.

Der landtägige Budgetausschus hat in seinem detaillirten Berichte vom 11. Jänner 1886. die Bemängelungen des Landesausschusses fast durchwegs widerlegt und der Landtag hat über dessen Antrag, ohne dass von irgend Jemand, sei es auch nur von einem Mitgliede des Landesasschusses Einsprache erhoben wurde die Ertheilung des Absolutoriums beschlossen und nur seiner Rechtsauffassung bezüglich der Kostenfrage in einerVerwahrung Ausdruck gegeben.

Wie rigoros man aber auch bei der Beurtheilung der Vergangenheit vorgehen wollte, immerhin, ist es eine sehr einseitige und desshalb unbillige Auffassung der Sachlage, wenn alles Gewicht auf die in der zehnjährigen Periode 1874—1883 unbestrittener Massen vorhanden gewesene Unordnung gelegt, dagegen ganz ausser Acht gelassen wird, dass durch die über Initiative Euerer Excellenz vom Landesschulrathe in Angriff genommenen mit Umsicht und Energie in Vollzug gesetzten Massnahmen in verhältnissmässig kurzer Zeit die Verwirrung beseitigt und die Grundlage für eine geordnete Gebahrung geschaffen wurde, eine Thatsache, welche im Verlaufe der landtägigen Verhandlungen schon wiederholt mit Befriedigung constatirt wurde.

Wenn die aus dieser erfolgreichen Action des Landesschulrathes erwachsenen Kosten nunmehr von dem Bezirksschulfonde zu bestreiten sind, so kann hiebei eine ungebührliche Belastung umsoweniger gefunden werden, als bei einer ordnungsmässigen Rechnungsführung bei dem Bezirksschulfonde solche Kosten sich jährlich würden ergeben haben und ihre Gesammtsumme den gegenwärtig für die zehnjährige Periode 1874—1883 auf 16.040 fl. 61 kr. bezifferten Betrag zweifellos überstiegen hätte. Diesen Erwägungen gemäss, finde ich die eingangs erwähnte Anordnung des galizischen k. k. Landesschulrathes vom 26. Juni 1885 Zl. 5.117 betrefend die Bestreitung und Bedeckung der durch die Liquidation der Bezirksschulfonde für die Zeitperiode 1874—1883 veranlasten Kosten im Betrage vom 16.040 fl. 61 kr. zu bestätigen und der dagegen vorgebrachten Beschwerde des Landesausschusses keine Folge zu geben. Ich ersuche Euere Excellenz, hievon gefälligst den Landesausschuss, sowie den Landesschulrath, letzteren mit Bezug auf dessen Bericht vom 19. August 1885. Zl. 299/pr. in Kenntniss setzen zu wollen.

Alegat 15. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku1886.

Wykaz

należytości, uiszczeń i zaległości zaliczek, danych c. k. Radom szkolnym okręgowym po koniec roku 1885. z uwidocznieniem korespondencyj przez Wydział krajowy przeprowadzonych z c. k. Radą szkolną krajową i c. k. Radami szkolnemi okręgowemi.

Liczba porządkowa	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Należytość						Odpisano		Uiszczono w ciągu roku 1885.		Zaległość z końcem Grudnia 1885.		Uwagi
		zaległa		bieżąca		razem								
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1	Gródek	1.500	—	9.127	54½	10.627	54½	—	—	—	—	10.627	54½	Celem przyspieszenia zwrotu tych zaliczek wystosowano następujące zbiorowe odezwy do c. k. Rady szkolnej okręgowej: z d. 10. lutego 1885. do LW. 6.738 „ 15. marca „ „ „ 13.447 „ 18. lutego 1886. „ „ 8.727 „ 29. marca „ „ „ 16.788 „ 5. maja „ „ „ 23.999 oprócz tego przeprowadzono liczne korespondencye z c. k. Radą szkolną krajową, Radami szkolnemi okręgowemi, c. k. Starostwami i c. k. Urzędami podatkowymi.
2	Jasło	—	—	3.000	—	3.000	—	—	—	—	—	3.000		
3	Kałusz	—	—	2.000	—	2.000	—	—	—	—	—	2.000	—	
4	Kraków (miejska)	—	—	1.500	—	1.500	—	—	—	—	—	1.500	—	
5	„ (zamiejska)	2.000	—	9.000	—	11.000	—	—	—	2.000	—	9.000	—	
6	Pilzno	7.500	—	165	19	7.665	19	—	—	—	—	7.665	19	
7	Przemyśl	—	—	2.000	—	2.000	—	—	—	—	—	2.000	—	
8	Rohatyn	—	—	3.000	—	3.000	—	—	—	—	—	3.000	—	
9	Sokal	—	—	2.000	—	2.000	—	—	—	—	—	2.000		
10	Tarnopol	15.691	09	2.000	—	17.691	09	15.691	09	2.000	—	—		
	Razem	26.691	09	33.792	73½	60.483	82½	15.691	09	4.000	—	40.792	73½	

Alegat 16. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1886.

Wykaz

zwrotów należących się krajowemu funduszowi szkolnemu od funduszów szkolnych okręgowych z końcem Sierpnia 1886 z tytułu nadebranych zasiłków od r. 1874. do końca 1885.

Liczba porz.	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Zwrot należący się krajowemu funduszowi szkolnemu						Odpisano		Pozostało		Uiszczono po koniec Sierpnia 1886 r.		Zalega z końcem Sierpnia 1886 r.		Uwagi.
		z końcem r. 1884		za rok 1885		Razem										
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1	Bochnia	46.193	97½	5.576	76	51.770	73½	65	91	51.704	82½	20.859	81	30.845	01½	z uiszczonych zwrotów nadebranych zasiłków po dzień ostatni Sierpnia 1886 r.
2	Brzeżany	9.619	51½	174	76½	9.794	28	—		9.794	28	9.619	51½	174	76½	
3	Czortków	14.396	36	227	59	14.623	95	2.645	10½	11.978	84½	11.751	25½	227	59	
4	Drohobycz	2.576	87	2.589	85½	5.166	72½	—	—	5.166	72½	2.576	87	2.589	85½	
5	Gorlice	5.727	87½	2.656	66	8.384	53½	—	—	8.384	53½	5.727	87½	2.656	66	
6	Gródek	9.212	35	1.253	85	10.466	20	8.212	35	2.253	85	1.000	—	1.253	85	
7	Jarosław	15.530	10	8.459	35½	23.989	45½	—	—	23.989	45½	6.952	95	17.036	50½	
8	Jasło	9.064	25	2.821	32	11.885	57	—	—	11.885	57	9.064	25	2.821	32	
9	Jaworów	6.509	91	4.910	04½	11.419	95½	101	43	11.318	52½	3.309	91	8.008	61½	
10	Kałusz	10.909	60	6.694	78½	17.604	38½	—		17.604	38½	1.800	—	15.804	38½	
11	Kolbuszowa	—	—	1.489	68½	1.489	68½	—	—	1.489	68½	—	—	1.489	68½	
12	Kołomyja	9.225	08	3.965	26½	13.190	34½	—	—	13.190	34½	6.725	08	6.465	26½	
13	Kraków zam.	2.450	79	5.644	58	8.095	37		—	8.095	37	2.450	79	5.644	58	
14	Lwów „	12.803	68	3.015	55½	15.819	23½	—	—	15.819	23½	8.920	15½	6.899	08	
15	Mielec	—	—	1.185	56½	1.185	56½	—	—	1.185	56½	—	—	1.185	56½	
16	Myślenice	6.694	39	1.761	92	8.456	31	529	14	7.927	17	4.776	82	3.150	35	
17	Nadwórna	7.103	42½	3.722	85	10.826	27½	232	91½	10.593	36	6.870	51	3.722	85	
18	Nowy-Sącz	21.113	85	732	08½	21.845	93½	—	—	21.845	93½	11.170	04	10.675	89½	
19	Pilzno	4.792	04	990	81½	5.782	85½	82	63	5.700	22½	300	—	5.400	22½	
20	Przemyśl	11.264	45½	1.851	77½	13.116	23	—	—	13.116	23	8.264	45½	4.851	77½	
21	Rohatyn	4.319	93	4.034	30	8.354	23	—	—	8.354	23	4.319	93	4.034	30	
22	Rzeszów	19.563	34½	5.497	91½	25.061	26	—	—	25.061	26	9.000	—	16.061	26	
23	Sambor	11.469	71	2.208	66½	13.678	37½	48	37	13.630	00½	6.400	—	7.230	00½	
24	Sanok	18.608	20	4.363	06½	22.971	26½		—	22.971	26½	18.608	20	4.363	06½	
25	Śniatyn	9.989	20	5.183	57½	15.172	77½	—	—	15.172	77½	8.900	—	6.272	77½	
26	Sokal	10.510	41½	1.675	00½	12.185	42	—	—	12.185	42	10.510	41½	1.675	00½	
27	Stanisławów	22.578	11	1.620	08½	24.198	19½	3	15	24.195	04½	13.953	17½	10.241	87	
28	Stryj	38.787	72½	4.529	15	43.316	87½	—	—	43.316	87½	8.750	—	34.566	87½	
29	Tarnopol	38.165	35½	2.120	77	40.286	12½	370	50	39.915	62½	4.145	57½	35.770	05	
30	Tarnów	21.857	44½	2.988	12	24.845	56½	80	50	24.765	06½	4.000	—	20.765	06½	
31	Trembowla	5.803	79½	3.493	27	9.302	06½	—	—	9.302	06½	5.803	79½	3.493	27	
32	Wadowice	31.056	64	4.734	46½	35.791	10½	—	—	35.791	10½	14.200	—	21.591	10½	
33	Zaleszczyki	11.063	90½	2.669	37½	13.733	28	10	25	13.723	03	10.191	63½	3.531	39½	
34	Żółkiew	15.902	09	2.054	11½	17.956	20½	—	—	17.956	20½	8.402	09	9.554	11½	
35	Złoczów	32.815	23	7.425	40	40.240	63	—	00½	40.240	62½	15.088	08	25.152	54½	
	Suma	497.684	61	114.322	35½	612.006	96½	12.382	25½	599.624	71	264.418	18	335.206	53	

z uiszczonych zwrotów nadebranych zasiłków po dzień ostatni Sierpnia 1886 r.
spłacono w roku 1884 — 4.811 zł. 56 ½ ct.
„ 1885 176.038 „ 24 ½ „
„ 1886 83.568 „ 37 „
Razem jak obok 264.418 „ 18 „

Alegat 17. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Fundusz szkolny krajowy.

Wykaz

zaległych prestacyj szkolnych z końcem Sierpnia 1886., sporządzony wedle powiatów politycznych, nadesłany przez c. k. Prezydyum Namiestnictwa. (LW 34.509/86.)

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Zaległość z końcem Sierpnia 1886.	
		Zł.	ct.
1	Biała	4.394	17
2	Bóbrka	4.377	81½
3	Bochnia	33.026	77
4	Bohorodczany	1.409	53½
5	Borszczów	5.107	84
6	Brody	18.716	63
7	Brzesko	3.197	96½
8	Brzeżany	6.025	42
9	Brzozów	2.493	06
10	Buczacz	8.118	11
11	Chrzanów	12.565	59
12	Cieszanów	5.342	13
13	Czortków	302	84½
14	Dąbrowa	1.689	72
15	Dobromil	2.543	20
16	Dolina	9.948	54
17	Drohobycz	5.495	82½
18	Gorlice	2.615	38½
19	Gródek	7.783	62
20	Grybów	1.972	98½
21	Horodenka	6.355	68
22	Husiatyn	7.461	59
23	Jarosław	12.519	43½
24	Jasło	1.963	23½
25	Jaworów	17.893	55
26	Kałusz	3.995	03
27	Kamionka strumiłowa	57	82½
28	Kolbuszowa	2.667	68
29	Kołomyja	4.325	78½
30	Kossów	2.064	38
31	Kraków	2.545	75½
32	Krosno	3.410	
33	Limanowa	1.189	96
34	Lisko	1.324	11
35	Lwów	5.447	30
36	Łańcut	8.183	28
37	Mielec	6.158	26
38	Mościska	6.195	67½
39	Myślenice	1.536	06
40	Nadwórna	1.697	14
41	Nisko	392	47
42	Nowy Sącz	3.743	38
43	Nowy Targ	1.921	99
44	Pilzno	4.447	16
	Do przeniesienia	245.523	88½

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Zaległość z końcem Sierpnia 1886. Złr.	ct.
	Z przeniesienia .	245.523	88½
45	Podhajce	5.207	35
46	Przemyśl	2.652	18
47	Przemyślany	7.707	07
48	Rawa	4.490	09
49	Rohatyn	9.841	71
50	Ropczyce	6.405	61
51	Rudki	4.040	66½
52	Rzeszów	2.539	01½
53	Sambor	1.883	09
54	Sanok	3.969	52
55	Skałat	1.021	82
56	Śniatyn	1.930	77
57	Sokal	1.129	32
58	Stanisławów	2.224	79½
59	Staremiasto	1.714	66
60	Stryj	10.017	84
61	Tarnobrzeg	598	58
62	Tarnopol	32.212	—
63	Tarnów	7.586	21½
64	Tłumacz	1.123	28
65	Trembowla	6.953	20
66	Turka	1.579	90
67	Wadowice	10.031	49
68	Wieliczka	42.596	96½
69	Zaleszczyki	5.181	60
70	Zbaraż	2.296	73
71	Złoczów	18.033	92
72	Żółkiew	5.214	60
73	Żydaczów	1.699	94½
74	Żywiec	1.747	74½
	Suma . . .	449.155	66

Alegat 18. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Fundusz szkolny krajowy.

Wykaz

zaległych z końcem roku 1885. prestacyj 35-ciu funduszów szkolnych okręgowych, sporządzony na podstawie zamknięć tychże funduszów.

L. porz.	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Zaległe z końcem r. 1885. należytości prestacyjne.	
		Złr.	ct.
1	Bochnia	42.008	03
2	Brzeżany	7.616	67½
3	Czortków	9.372	73
4	Drohobycz	7.607	05
5	Gorlice	4.837	59½
6	Gródek	21.551	90
7	Jarosław	17.145	96½
8	Jasło	5.628	79½
9	Jaworów	20.238	55
10	Kałusz	14.047	50
11	Kolbuszowa	4.220	09½
12	Kołomyja	5.158	75½
13	Kraków (zamiejska)	54.466	99
14	Lwów	11.605	55
15	Mielec	5.340	93½
16	Myślenice	3.768	18
17	Nadwórna	2.761	79½
18	Nowy Sącz	6.570	63½
19	Pilzno	20.978	56
20	Przemyśl	6.181	27
21	Rohatyn	15.757	34
22	Rzeszów	12.219	63
23	Sambor	4.006	21
24	Sanok	9.062	92
25	Śniatyn	6.258	39
26	Sokal	10.104	09
27	Stanisławów	7.394	76
28	Stryj	34.312	85½
29	Tarnopol	28.412	95½
30	Tarnów	11.527	30
31	Trembowla	12.419	99
32	Wadowice	24.041	10½
33	Zaleszczyki	8.128	59
34	Żółkiew	9.930	94½
35	Złoczów	26.535	54½
	Razem	491.220	18½

Alegat 19. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Wykaz

należytości, uiszczeń i odpisów taks wymierzonych na fundusz szkolny krajowy w roku budżetowym 1885.

Liczba porządkowa	Poszczególnienie powiatów.	Należytość						Odpisano		Uiszczono		Zalega na rok 1886.		Uwaga
		zaległa		bieżąca		razem								
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1	Kasa krajowa .	58	80	172	20	231	—	34	65	130	20	66	15	
2	Biała	190	05	168	—	358	05	—	—	153	30	204	75	
3	Bóbrka . . .	23	10	95	55	118	65	—	—	64	05	54	60	
4	Bochnia . . .	239	40	250	95	490	35	5	25	253	05	232	05	
5	Bohorodczany .	37	80	37	80	75	60	—	—	25	20	50	40	
6	Borszczów . .	159	60	74	55	234	15	21	—	117	60	95	55	
7	Brody . . .	185	85	111	30	297	15	—	—	85	05	212	10	
8	Brzesko . . .	114	45	120	75	235	20	3	15	73	50	158	55	
9	Brzeżany . .	139	65	193	20	332	85	—	—	215	25	117	60	
10	Brzozów . . .	2	10	131	25	133	35	—	—	108	15	25	20	
11	Buczacz . . .	97	65	27	30	124	95	—	—	26	25	98	70	
12	Chrzanów . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13	Cieszanów . .	118	65	126	—	244	65	—	—	100	80	143	85	
14	Czortków . .	46	20	97	65	143	85	3	15	120	75	19	95	
15	Dąbrowa . .	118	65	84	—	202	65	—	—	4	20	198	45	
16	Dobromil . .	47	25	75	60	122	85	15	75	79	80	27	30	
17	Dolina . . .	187	95	34	65	222	60	—	—	54	60	168	—	
18	Drohobycz . .	162	75	220	50	383	25	11	55	284	55	87	15	
19	Gorlice . . .	53	55	80	85	134	40	9	45	86	10	38	85	
20	Gródek . . .	172	20	153	30	325	50	64	05	155	40	106	05	
21	Grybów . . .	11	55	52	50	64	05	1	05	54	60	8	40	
22	Horodenka . .	180	95	118	65	299	60	—	—	167	65	131	95	
23	Husiatyn . .	75	60	184	80	260	40	1	05	136	10	123	25	
24	Jarosław . . .	224	70	140	70	365	40	1	05	132	30	232	05	
25	Jasło	80	85	136	50	217	35	6	30	177	45	33	60	
26	Jaworów . .	36	75	89	25	126	—	1	05	79	80	45	15	
27	Kałusz . . .	106	57	135	45	242	02	—	—	118	12	123	90	
28	Kamionka . .	155	40	135	45	290	85	—	—	153	30	137	55	
29	Kolbuszowa .	41	52½	154	35	195	87½	—	—	136	50	59	37	
30	Kołomyja . .	76	65	135	45	212	10	2	10	101	85	108	15½	
31	Kosów . . .	133	35	76	65	210	—	—	—	64	05	145	95	
32	Kraków . . .	114	45	69	50	183	95	6	30	83	15	94	50	
33	Krosno . . .	89	25	237	30	326	55	4	20	231	—	91	35	
34	Limanowa . .	108	15	52	50	160	65	—	—	91	35	69	30	
35	Lisko	27	30	46	20	73	50	1	05	54	60	17	85	
36	Lwów. . . .	351	75	200	50	552	25	2	10	366	40	183	75	
37	Łańcut . . .	53	55	176	40	229	95	—	—	140	70	89	25	
38	Mielec . . .	26	25	113	40	139	65	6	30	127	05	6	30	
39	Mościska . . .	155	40	130	20	285	60	—	—	34	65	250	95	
40	Myślenice . .	121	80	145	95	267	75	—	—	162	75	105	—	
41	Nadwórna . .	12	60	16	80	29	40	—	—	16	80	12	60	
42	Nisko	63	—	145	95	208	95	—	—	172	20	36	75	
	Do przeniesienia	4.403	04	4.949	85	9.352	89½	200	55	4.940	17	4.212	17½	

Liczba porządkowa	Poszczególnienie powiatów	Należytość						Odpisano		Uiszczono		Zalega na rok 1886.		Uwaga
		zaległa		bieżąca		razem								
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
	Z przeniesienia	4.403	4½	4.949	85	9.352	89½	200	55	4.940	17	4.212	17½	
43	Nowy Sącz	39	90	264	60	304	50	6	30	232	05	66	15	
44	Nowy Targ	36	75	161	70	198	45	3	15	171	15	24	15	
45	Pilzno	29	40	97	65	127	05	2	10	101	85	23	10	
46	Podhajce	88	20	114	45	202	65	—	—	137	55	65	10	
47	Przemyśl	615	30	137	55	752	85	331	80	116	55	304	50	
48	Przemyślany	3	15	121	80	124	95	1	05	56	70	67	20	
49	Rawa	170	10	201	60	371	70	9	45	120	75	241	50	
50	Rohatyn	71	40	96	60	168	—	—	—	99	75	68	25	
51	Ropczyce	21	—	132	30	153	30	—	—	118	65	34	65	
52	Rudki	58	27½	97	65	155	92½	—	—	87	15	68	77½	
53	Rzeszów	112	35	191	10	303	45	3	15	232	05	68	25	
54	Sambor	170	10	121	80	291	90	16	80	131	25	143	85	
55	Sanok	118	65	219	45	338	10	15	75	260	40	61	95	
56	Skałat	72	45	112	35	184	80	23	10	112	35	49	35	
57	Śniatyn	76	65	74	55	151	20	—	—	87	15	64	05	
58	Sokal	159	60	131	25	290	85	43	05	199	50	48	30	
59	Stanisławów	52	15	186	90	239	05	3	15	154	—	81	90	
60	Staremiasto	38	85	40	95	79	80	—	—	30	45	49	35	
61	Stryj	92	40	149	10	241	50	1	05	110	25	130	20	
62	Tarnobrzeg	57	05	64	05	121	10	4	20	92	75	24	15	
63	Tarnopol	33	60	191	55	225	15	—	—	154	35	70	80	
64	Tarnów	68	25	143	85	212	10	—	—	108	15	103	95	
65	Tłumacz	67	20	145	95	213	15	—	—	94	50	118	65	
66	Trembowla	218	40	103	95	322	35	2	10	105	—	215	25	
67	Turka	121	80	112	35	234	15	—	—	99	75	134	40	
68	Wadowice	36	75	150	15	186	90	—	—	87	15	99	75	
69	Wieliczka	102	90	130	20	233	10	46	20	103	95	82	95	
70	Zaleszczyki	179	55	94	50	274	05	25	20	120	75	128	10	
71	Zbaraż	63	—	93	97½	156	97½	—	—	101	32½	55	65	
72	Złoczów	500	85	173	25	674	10	—	—	90	30	583	80	
73	Żółkiew	32	55	231	—	263	55	—	—	40	95	222	60	
74	Żydaczów	99	75	102	90	202	65	6	30	71	40	124	95	
75	Żywiec	68	25	301	55	369	80	—	—	275	30	94	50	
	Suma	8.079	62	9.642	42½	17.722	04½	744	45	9.045	34½	7.932	25	

Alegat 20. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Wykaz

zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne od roku 1876 po koniec roku budżetowego 1885.

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1887 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1885	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Bachorzec gmina	500	—	50	—	—	—
2	Balice „	300	—	—	—	—	—
3	Balince „	600	—	—	—	—	—
4	Bar „	200	—	20	—	—	—
5	Barańczyce „	400	—	40	—	—	—
6	Bartków i Posadowa „	200	—	20	—	—	—
7	Bernadówka „	500	—	—	—	—	—
8	Biała „	600	—	—	—	—	—
9	Bichale „	500	—	50		—	—
10	Biskupice „	1.000	—	—	—	—	—
11	Biskupice „	500	—	—	—	100	—
12	Blich „	500	—	62	50	—	—
13	Bohutyn „	300	—	—	—	—	—
14	Bolestraszyce „	1.000	—	—	—	—	—
15	Boniszyn „	500	—	—	—	—	—
16	Borszczów „	1.500	—	150	—	—	—
17	Borek „	100	—	—	—	—	—
18	Bortków „	400	—	—	—	350	—
19	Bóbrka „	1.000	—	100	—	100	—
20	Bóbrka „	1.000	—	50	—	—	—
21	Brzoza królewska „	350	—	35	—	—	—
22	Brzyszczki „	270	—	27	—	—	—
23	Buczacz „	1.500	—	150	—	375	—
24	Bukawina „	400	—	40	—	—	—
25	Busk „	1.000	—	100	—	200	—
26	Capowce „	300	—	—	—	—	—
27	Cetula „	600	—	—	—	—	—
28	Chocimierz „	500	—	50	—		—
29	Chyrów „	600	—	60	—	—	—
30	Cyków „	400	—	40	—	40	—
31	Czarnokońce małe „	250	—	—	—	—	—
32	Czarny Potok „	400	—	—	—	—	—
33	Czekaj „	150	—	—	—	—	—
34	Czernichowce „	2.000	—	—	—	—	—
35	Czerniejów „	500	—	—	—	—	—
36	Czerepin „	300	—	30	—	—	—
37	Czudec „	500	—	50	—	100	—
38	Czudeckie przedmieście „	500	—	50	—	—	—
39	Czystopad „	200	—	—	—	64	—
40	Czyszki powiat Brody „	200	—	—	—	—	—
41	Czyszki „ Lwów „	200	—	—	—	100	—
42	Derachów „	600	—	—	—	—	—
43	Dąbrowa „	6.000	—	415	39½	415	49
44	Derców „	1.000	—	—	—	—	—
45	Dębno „	600	—	60	—	—	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1887. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1885.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
46	Dobromil	miasto	3.000	—	300	—	150	—
47	Dobrotwór	gmina	300	—	50	—	—	—
48	Dora	„	300	—	30	—	—	—
49	Doroszów wielki	„	400	—	40	—	—	—
50	Dubie	„	300	—	30	—	—	—
51	Dubiecko	„	1.500	—	200	—	—	—
52	Dubowce z Dechową	„	400	—	40	—	—	—
53	Dukla	„	800	—	80	—	—	—
54	Dukla	„	2.000	—	200	—	—	—
55	Dulcza wielka	„	800	—	80	—	80	—
56	Duńkowce	„	1.000	—	100	—	—	—
57	Dylągówka	„	300	—	—	—	—	—
58	Dżurków	„	500	—	—	—	150	—
59	Faszczówka	„	500	—	50	—	—	—
60	Firlejówka	„	100	—	—	—	—	—
61	Folwarki żydaczowskie	„	820	—	82	—	21	89
62	Gaje starobrodzkie	„	600	—	60	—	—	—
63	Ganczary	„	500	—	50	—	150	—
64	Giedlarowa	„	300	—	30	—	—	—
65	Glinik	„	500	—	50	—	—	—
66	Gołogóry	wieś	500	—	50	—	—	—
67	Gołogóry	miasteczko	800	—	80	—	25	—
68	Gorajowice	gmina	130	—	13	—	—	—
69	Grzymałów	„	1.000	—	—	—	200	—
70	Hadyńkowce	„	500	—	50	—	—	—
71	Hermanowice	„	250	—	25	—	—	—
72	Hodów	„	600	—	60	—	—	—
73	Hodowice	„	400	—	—	—	—	—
74	Hostów	„	500	—	100	—	—	—
75	Hruszów i Kłonica	„	530	—	—	—	—	—
76	Hucisko oleskie	„	100	—	—	—	—	—
77	Husiatyn	„	800	—	80	—	—	—
78	Hyżne	„	400	—	40	—	40	—
79	Jarocin	„	300		30	—	—	—
80	Jaryczów stary	„	500	—	50	—	250	—
81	Jasień	„	1.000	—	100	—	100	—
82	Jazłowczyk	„	300	—	—		—	—
83	Jezierzanka	„	300	—	30	—	30	—
84	Iławcze	„	500	—	50	—	—	—
85	Jordanów	„	1.000	—	100	—	—	—
86	Ispas	„	300	—	—	—	—	—
87	Izdebnik	„	1.000	—	100	—	—	—
88	Kałusz	„	2.000	—	200	—	—	—
89	Kędzierzawce	„	200	—	—	—	—	—
90	Klikówka	„	400	—	50	—	—	—
91	Klimiec	„	300	—	—	—	—	—
92	Klimkówka	„	400	—	50	—	—	—
93	Kobieżyn	„	250	—	—	—	—	—
94	Kobylica ruska	„	550	—	110	—	—	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1887. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1885.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
95	Kobyłowłoki gmina	1.000	—	100	—	—	—
96	Kołomyja „	1.000	—	100	—	—	—
97	Komarno „	1.000	—	—	—	—	—
98	Komarno „	500	—	—	—	—	—
99	Kopki „	300	—	—	—	—	—
100	Korczyn powiat Stryj	600	—	—	—	—	—
101	Korczyn „ Krosno	500	—	50	—	50	—
102	Koropiec „ Czortków	400	—	—	—	—	—
103	Koropiec „ Złoczów	300	—	—	—	—	—
104	Kornalowice gmina	600	—	—	—	—	—
105	Korszyłówka „	500	—	50	—	—	—
106	Kosmacz „	350	—	—	—	—	—
107	Kostarowce „	600	—	60	—	—	—
108	Kowalowa „	500	—	50	—	—	—
109	Kozy „	500	—	—	—	—	—
110	Krakowiec „	400	—	40	—	—	—
111	Krasów „	200	—	20	—	20	—
112	Krościenko „	200	—	—	—	—	—
113	Krościenko „	1.000	—	100	—	—	—
114	Krotoszyn „	500	—	50	—	150	—
115	Krowniki „	400	—	—	—	—	—
116	Królin „	102	—	—	—	20	40
117	Krynica „	1.000	—	—	—	—	—
118	Kryłoś „	500	—	50	—	—	—
119	Krystynopol „	600	—	100	—	—	—
120	Krzęcin „	500	—	50	—	—	—
121	Krzyszkowice „	1.000	—	100	—	—	—
122	Krzywcze „	800	—	80	—	—	—
123	Kulików „	2.000	—	—	—	—	—
124	Kuty „	3.000	—	300	—	—	—
125	Lachowice „	600	—	60	—	120	—
126	Lacka wola „	600	—	—	—	—	—
127	Lackie wielkie i małe	600	—	—	—	—	—
128	Lanckorona „	600	—	60	—	—	—
129	Leszczyn „	200	—	—	—	40	—
130	Leszniów „	400	—	—	—	—	—
131	Leżajsk „	5.000	—	250	—	—	—
132	Lisko „	800	—	—	—	—	—
133	Lisowice „	900	—	—	—	—	—
134	Lisowice „	300	—	—	—	—	—
135	Lipnica dolna „	400	—	40	—	120	—
136	„ murowana „	600	—	150	—	150	—
137	„ wielka „	300	—	30	—	—	—
138	Lipniki „	300		—	—	—	—
139	Łopatyn „	1.000	—	200	—	—	—
140	Lubaczów „	2.000	—	—	—	—	—
141	Lubcza „	600	—	—	—	—	—
142	Lubiana „	400	—	—	—	400	—
143	Lubla „	200	—	—	—	—	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1887. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1885.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
144	Łańcut miasto	2.000	—	200	—	—	—
145	Łańcut gmina	4.000	—		—	600	—
146	Łęki „	500	—	50	—	50	—
147	Łowce „	300	—	30	—	—	—
148	Łoszniów „	500	—	—	—	—	—
149	Łoszniów „	500	—	50	—	—	—
150	Łukowa „	250	—	—	—	—	—
151	Łuczyce „	150	—	—	—	—	—
152	Majdan gołogórski „	200	—	20	—	20	—
153	Maruńkowice „	200	—	20	—	—	—
154	Markowa „	600	—	—	—	—	—
155	Markowce „	400	—	—	—	—	—
156	Meteniów „	300	—	—	—	—	—
157	Męcina „	129	—	—	—	—	—
158	Męcińka „	150	—	—	—	—	—
159	Milatyn „	200	—	—	—	—	—
160	Mitulin „	300	—	—	—	25	—
161	Mołotów z Dymidowem „	200	—	20	—	—	—
162	Młyniska „	600	—	—	—	—	—
163	Mościska „	2.000		250		250	—
164	Myścowa „	250		—	—	—	—
165	Nadwórna „	400	—	40	—	40	—
166	Nadwórna miasteczko	3.200	—	320	—	—	—
167	Nahorce gmina	400	—	—	—	—	—
168	Nałuże „	400	—	—	—	—	—
169	Narajów „	200	—	—	—	—	—
170	Nawsie „	400	—	—	—	—	—
171	Niemiłów „	800	—	80	—	—	—
172	Niepołomice „	161	—	—	—	—	—
173	Niepołomice „	1.000	—	100	—	300	—
174	Nisko „	1.500	—	150	—	—	—
175	Niwra „	500	—	100	—	—	—
176	Nowy sącz „	400	—	—	—	—	—
177	Nowy targ „	1.000	—	—	—	—	—
178	Nowosielce „	600	—	—	—	—	—
179	Ochladów „	100	—	—	—	—	—
180	Ochrymowce „	800	—	—	—	—	—
181	Odrzykoń „	600	—	100	—	—	—
182	Olszanik „	400	—	—	—	—	—
183	Olszanica „	500	—	100	—	100	—
184	Oleszyce „	1.000	—	100	—	—	—
185	Olszyce „	2.000	—	200	—	—	—
186	Osiek powiat Biała „	500	—	—	—	—	—
187	Osiek „ Wadowice	400	—	40	—	—	—
188	Osiek „ Jasło	250	—	—	—	—	—
189	Osielec gmina	500	—	50	—	—	—
190	Ostrów „	600	—	60	—	—	—
191	Ostrowczyk polny „	300	—	—	—	—	—
192	Oświęcim „	500	—	100	—	100	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1887. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1885.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
193	Ożydów gmina	500	—	100	—	—	—
194	Padew narodowa „	500	—	—	—	150	—
195	Petlikowce „	500	—	50	—	50	—
196	Pietrycze „	200	—	20	—	—	—
197	Pisarzowice „	500	—	—	—	—	—
198	Piskorowice „	500	—	50	—	100	—
199	Pistyń wieś „	600	—	60	—	180	—
200	Pistyń miasteczko	400	—	40	—	80	—
201	Pleszowice gmina	200	—	20	—	—	—
202	Pobereze powiat Żydaczów	600	—	60	—	60	—
203	Pobereze „ Stanisławów	1.000	—	100	—	100	—
204	Podborce gmina	500	—	50	—	—	—
205	Pohorce „	200	—	20	—	20	—
206	Podhorodce „	500	—	—	—	153	22
207	Podłęże „	129	—	—	—	—	—
208	Podwysokie „	1.000	—	200	—	200	—
209	Poręba radlna „	200	—	—	—	—	—
210	Porszna „	300	—	50	—	200	—
211	Potok złoty „	500	—	50	—	—	—
212	Potok „	400	—	40	—	—	—
213	Pryszów kameralny „	200	—	20	—	—	—
214	Przemyśl miasto	6.000	—	600	—	—	—
215	Przewłoczna gmina	300	—	—	—	—	—
216	Przewrotne „	800	—	80	—	160	—
217	Przybówka „	400	—	40	—	—	—
218	Pustomyty „	200	—	20	—	20	—
219	Radłowice „	400	—	—	—	—	—
220	Radymno „	3.000	—	250	—	625	—
221	Radziechów „	5.650	—	376	66	—	—
222	Rajtarowice „	300	—	30	—	—	—
223	Rakowczyk „	500	—	50	—	—	—
224	Rasztowce „	500	—	50	—	—	—
225	Rawa „	500	—	—	—	—	—
226	Raźniów „	200	—	—	—	—	—
227	Reniów „	200	—	—	—	—	—
228	Rodatycze „	500	—	—	—	50	—
229	Rohatyn „	5.000	—	500	—	—	—
230	Rozhurcze „	600	—	60	—	—	—
231	Równe „	400	—	40	—	—	—
232	Rudki „	1.600	—	—	—	—	—
233	Rudki „	500	—	—	—	—	—
234	Ryków „	300	—	—	—	—	—
235	Rzepniów „	100	—	—	—	—	—
236	Rzeszów „	3.000	—	300	—	—	—
237	Sanok „	1.200	—	120	—	—	—
238	Sarny „	1.000	—	100	—	100	—
239	Schönanger „	500	—	50	—	—	—
240	Siary „	500	—	—	—	—	—
241	Sielec „	400	—	—	—	—	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1887. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1885.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
242	Siemakowce gmina	600	—	—	—	—	—
243	Siennów „	1.000	—	100	—	—	—
244	Sieniawa v) Dybków „	1.582	96	—	—	1.582	96
245	Siepraw i Łyczanka „	800	—	—	—	—	—
246	Sierakośce „	300	—	30	—	—	—
247	Skała „	500	—	50	—	—	—
248	Skała „	2.000	—	200	—	—	—
249	Skniłów „	500	—	50	—	100	—
250	Sokolniki „	700	—	—	—	—	—
251	Sokołów „	300	—	—	—	—	—
252	Sokołów „	2.000	—	200	—	400	
253	Smarzów „	400	—	50	—	—	—
254	Sokolniki „	1.000	—	100	—	400	—
255	Sromowce „	300	—	50	—	50	—
256	Stary Wisznicz „	130	—	—	—	—	—
257	Starzawa „	500	—	—	—	—	—
258	Stawna „	200	—	20	—	20	—
259	Staremiasto „	500	—	20	—	—	—
260	Stulsko „	1.000	—	—	—	—	—
261	Stupnica i Kołowania „	400	—	—	—	—	—
262	Stechnikowce „	250	—	—	—	—	—
263	Stojanów „	400	—	—	—	50	—
264	Stubno „	600	—	—	—	25	—
265	Strachocina „	400	—	—	—	—	—
266	Stroniatyn „	1.000	—	100	—	300	—
267	Stronibaby „	200	—	—	—	—	—
268	Srodopolce „	600	—	60	—	—	—
269	Sroki „	200	—	20	—	80	—
270	Stryjówka „	1.500	—	250	—	—	—
271	Strzeszyn „	400	—	40	—	—	—
272	Stulsko „	800	—	—	—	—	—
273	Suchodół „	400	—	40	—	—	—
274	Suchodoły „	500	—	100	—	—	—
275	Suchowola „	400	—	50	—	—	—
276	Sutkowice „	800	—	80	—	160	—
277	Swilcza „	600	—	100	—		—
278	Szebnie „	100	—	—	—	—	—
279	Szmańkowce „	400	—	—	—	—	—
280	Szybalin „	200	—	—	—	—	—
281	Tarnobrzeg z Dzikowem „	300	—	—	—	—	—
282	Tartaków „	800	—	100	—	—	—
283	Temeszów „	400	—	50	—	—	—
284	Terło szlacheckie i rustykalne	200	—	20	—	—	—
285	Trościanic gmina	600		60	—	—	—
286	Trzciana „	400	—	40	—	80	—
287	Trzcianiec powiat Mościska	800	—	—	—	—	—
288	Trzcianiec „ Dobromil	600	—	—	—	96	82
289	Trzeboś gmina	600	—	100	—	—	—
290	Tuligłowy powiat Mościska	174	—	—	—	34	80

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w roku 1887. do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1885.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
291	Tuligłowy powiat Jarosław	1.000	—	100	—	—	—
292	Turka gmina	1.000	—	75	—	336	86
293	Turze powiat Jasło	200	—	—	—	—	—
294	Turze „ Staremiasto	300	—	30	—	30	—
295	Tyczyn gmina	300	—	30	—	170	—
296	Tyczyn „	600	—	60	—	320	—
297	Tyśmienica „	800	—	—	—	—	—
298	Uhełna „	400	—	40	—	—	—
299	Uhnów „	500	—	50	—	50	—
300	Ulanów „	200	—	—	—	—	—
301	Ułazów „	400	—	—	—	—	—
302	Uście solne „	322	50	—	—	—	—
303	Uście „	2.000	—	200	—	1.000	—
304	Uścieczko „	200	—	—	—	—	—
305	Usznia „	500	—	50	—	—	—
306	Urlów „	200	—	—	—	66	64
307	Urlów z Chrabieżną „	200	—	20	—	—	—
308	Urzejowice „	500	—	50	—	—	—
309	Werchrata „	400	—	—	—	—	—
310	Weryń „	1.500	—	150	—	—	—
311	Wesołów „	1.200	—	120	—	56	—
312	Wiązowa „	300	—	—	—	—	—
313	Widełki „	600	—	100	—	—	—
314	Wielkie oczy „	2.000	—	200	—	—	—
315	Wierzblany „	300	—	30	—	—	—
316	Wiewiórka „	300	—	—	—	—	—
317	Witkowice „	800	—	80	—	—	—
318	Winniki „	2.000	—	200	—	800	—
319	Włosań „	400	—	—	—	—	—
320	Wola czarnokoniecka „	800	—	80	—	—	—
321	Wolica ługowa i piaskowa	400	—	—	—	—	—
322	Wołoskowce gmina	1.000	—	—	—	—	—
323	Wołoszczyzna „	600	—	60	—	60	—
324	Wołeniów „	1.000	—	100	—	—	—
325	Wybranówka „	400	—	—	—	80	—
326	Wysocko „	200	—	—	—	—	—
327	Wysoka łańcucka „	800	—	—	—	—	—
328	Żabcze „	400	—	—	—	50	—
329	Zagorzany „	300	—	30	—	—	—
330	Zakliczyn „	322	80	—	—	—	—
331	Zakomarze „	400	—	40	—	—	—
332	Załęże „	100	—	—	—	—	—
333	Załęże „	300	—	30	—	—	—
334	Zamarstynów „	400	—	40	—	—	—
335	Zarzecze „	124	—	—	—	12	40
336	Zawidcze „	200	—	—	—	—	—
337	Zawidowice „	400	—	40	—	—	—
338	Zazdrość „	500	—	50	—	50	—
339	Zboiska „	200	—	20	—	20	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w roku 1887. do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1885. zł.	ct.
340	Zdziarzec gmina . .	600	—	60	—	—	—
341	Żółkiew „ . .	1.500	—	—	—	—	—
342	Żołynia wieś i miasto . .	400	—	—	—	40	—
343	Żurawniki gmina . .	400	—	40	—	—	—
344	Zubrza „ . .	1.500	—	150	—	450	—
345	Żulie „ . .	400	—	—	—	—	—
346	Żulice „ . .	400	—	—	—	—	—
347	Żurawno „ . .	2.000	—	—	—	1.400	—
348	Żurawno „ . .	3.000	—	300	—	200	—
349	Żuzel „ . .	400	—	—	—	—	—
350	Żydaczów „ . .	2.000	—	—	—	—	—
	Razem .	245.627	26	—	—	—	—
	a po odpisaniu niezrealizowanych asygnat pod pozycyami 31, 73, 141, 143, 207, 301, 304 i 319 w kwocie .	2.579	—	—	—	—	—
	rozdzielono tychże zaliczek w rzeczywistej sumie	243.048	26	17.061	$55^1/_2$	16.416	48

Z zaległości wykazanej z roku 1885. po koniec Lutego 1886. roku w kwocie . 16.416 zł. 48 ct.
przypada na *a)* zaległe raty z lat dawniejszych . 9.457 zł. $19^1/_2$ ct.
„ „ *b)* „ „ z roku 1885. . . 6.959 „ $28^1/_2$ „
Suma jak wyżej . 16.416 zł. 48 ct.

Alegat 21. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 4. Maja 1886. LW. 30962, do Centralnej Komisyi dla zbadania i utrzymania pomników historycznych w Wiedniu.

Von dem Wunsche beseelt, die Aufgaben der Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale auch in unserem Kronlande nach Möglichkeit zu fördern, beehrt sich der galiziche Landesausschuss im Nachstehenden einige hierauf bezüglichen Bemerkungen und Anträge Einer Löblichen k. k. Centralcommision zur geneigten Würdigung und Befürwortung vorzulegen.

Es dürfte Einer Löblichen k. k. Centralcommision wohl bekannt sein, dass in Galizien auf dem Gebiete der Pflege der Kunst- und historischen Denkmale bedeutend weniger geleistet wird als in vielen anderen Kronländern der Monarchie, jedenfalls stehen diese Leistungen in keinem Verhältnisse zu der Anzahl und dem Werthe der zu erhaltenden Objecte.

Und doch wäre es irrig zu behaupten, dass das öffentliche Interesse für diesen Gegenstand bei uns im minderen Grade rege sei, als irgendwo; im Gegentheil, unsere historischen Denkmale haben als Zeugen einer rühmlichen Vergangenheit für uns ein doppeltes Interesse. Es mangelt auch nicht an gutem Willen und an Bestrebungen sowohl Einzelner als auch des Landes, um den Anforderungen, welche in dieser Hinsicht die Kunst und der Vaterlandssinn an uns stellt, gerecht zu werden; leider waren diese Bestrebungen bis jetzt zum grössten Theil nicht ausreichend, und scheiterten nur zu oft wegen Mangel an Hilfsmitteln.

Eine der Hauptursachen der schwachen Wirksamkeit in unserem Lande auf dem Gebiete des Conservationswesens, wird Dank der Initiative Einer Löblichen k. k. Centralcommision schon in nächster Zeit behoben werden. Die Vermehrung der Zahl der k. k. Conservatoren bei gleichzeitiger Einschränkung der Grenzen ihrer bisherigen Amtsbezirke, wird den zur Pflege der Kunst und historischen Denkmale berufenen Organen die Möglichkeit bieten, ihrer Aufgabe im weit höheren Masse gerecht zu werden, als dies bis jetzt der Fall war. Es würde der Sache zum grossen Vortheil gereichen, wenn bei dieser Gelegenheit auch die Zahl der Correspondenten bedeutend verstärkt würde; an wohlgeeigneten Persönlichkeiten wird sich gewiss kein Mangel ergeben, und so viel uns bekannt ist, hat die Krakauer k. k. Akademie der Wissenschaften in ihrem an die k. k. galiz. Statthalterei gerichteten Gutachten eine beträchtliche Anzahl von Personen namhaft gemacht, denen das Amt eines k. k. Conservators respective Correspondenten mit voller Zuversicht anvertraut werden könnte.

Mit der Vermehrung des Conservatoren-Personals wird zweifellos ein frisches Leben, eine regere Thätigkeit auf dem betreffenden Gebiete geschaffen werden. So wie es jedoch ein bewährter Grundsatz ist, dass jede Arbeit besser fortschreitet und sicherer gedeiht, wenn sie organisirt und vereint ist, so wäre es nach unserer Ansicht sehr wünschenswerth, auch hier diesen Grundsatz in Anwendung zu bringen.

Wir meinen die Bildung von Archeologen-Vereinen.

Die Normative der k. k. Centralcommision rathen die Bildung solcher Vereine an, und machen es den k. k. Conservatoren zur Pflicht sich mit denselben in Verbindung zu setzen.

In unserem Lande fehlte es auch nicht an Versuchen derartige Vereine zu bilden, allein diese Versuche und Bestrebungen sind meistentheils gescheitert, und wenn irgendwo (wie

z. B. derzeit in Lemberg) ein Verein dieser Art noch besteht, so ist seine Existenz nur mehr nominell. Es fehlt gewöhnlich an Geldmitteln, Anregung und Autorität, nach kürzerer oder längerer Dauer sieht man ein, dass man sehr wenig zu leisten im Stande sei — und man wird vereinsmüde. Ganz anders wäre es, wenn solche Vereine aus der Initiative der k. k. Centralcommission hervorgiengen; schon dieser Ursprung gäbe ihnen eine gewisse Zuversicht und Kraft und vielleicht auch Anspruch auf eine materielle Unterstützung. — An Mitgliedern solcher Vereine dürfte es nicht fehlen; ihre stabilen, gleichsam officiellen Mitglieder wären die k. k. Conservatoren und Correspondenten, um welche sich auch andere Mitglieder gruppiren würden, sobald sie die Gewissheit hätten, dass ihre Mühe nicht erfolglos sein werde. — Solche Vereine einstweilen in den beiden Hauptstädten Lemberg und Krakau, welche als Sitz mehrerer Conservatoren und Correspondenten sich dazu bezonders eignen, wären gleichsam ein Beirath der k. k. Conservatoren und andererseits ein ihre Wirksamkeit controllirendes Collegium.

Wir legen der Bildung von solchen Vereinen eine um so grössere Bedeutung bei, weil wir der Ueberzeugung sind, dass damit wenigstens theilweise einem Uebelstande abgeholfen wäre, dessen Behebung uns im Interesse der Pflege unserer historischen Denkmale unumgänglich erscheint. Die Relationen der Löblichen k. k. Centralcommission mit unserem Lande sind bis jetzt leider nur schwach und beschränken sich fast ausschliesslich auf den nicht allzu häufigen Schriftenwechsel mit den k. k. Conservatoren. — Wie gross der Nachtheil ist, der daraus unserem Lande erwächst, lässt sich gar nicht ermessen. Der hohe Werth der wissenschaftlichen und anch materiellen Vorsorge, welche Eine Löbliche k. k. Centralcommission anderen Provinzen des Reiches in so reichlichem Masse angedeihen lässt, geht dadurch unserem Lande fast gänzlich verloren. Es kann auch nicht anders sein, wenn die k. k. Centralcommission von den Zuständen und Bedürfnissen unseres Landes entweder gar nicht oder sehr selten und lückenhaft informirt wird. Mit der Vermehrung der Conservatoren und Correspondenten werden diese Relationen ohne Zweifel häufiger.

Allein bei der bedeutenden Entfernung unseres Landes von dem Sitze der Controllstelle, bei der Verschiedenheit seiner geschichtlichen und culturellen Entwickelung von jener der Stammländer der Monarchie, bei seiner grossen territorialen Ausdehnung, endlich wäre eine wirkliche Abhilfe nur dann möglich, wenn in Galizien, namentlich in Krakau eine Filiale der k. k. Centralcommission als Landescommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst und historischen Denkmale errichtet würde. Von der k. k. Centralstelle ihre Autorität entlehnend, derselben unmittelbar untergeordnet und in stetten amtlichen Beziehungen mit derselben, wäre eine solche Filiale wohl im Stande in unserem Lande eine Wirksamkeit zu entfalten, die für die Löbliche k. k. Centralcommission bei ihrem entlegenen Amtssitz und ihren allzu zahlreichen Agenden geradezu unmöglich ist.

Solange eine derartige Institution nicht ins Leben tritt, und wir hoffen dass die hier angeregte Idee auch bei der Löblichen k. k. Centralcommission Anklang finden werde, könnten die eben besprochenen archeologischen Vereine einstweilen die Agenden derselben versehen.

So wäre für unser Land ein Organ geschaffen, das in voller Abhängigkeit von der Löblichen k. k. Centralcommission und unter ihrer Leitung die schönen Ziele der Erforschung und Erhaltung der historischen Denkmale mit Erfolg verfolgen könnte. Die Erfüllung seiner Aufgabe wäre jedoch viel leichter, seine Wirksamkeit viel ersprieslicher, wenn im Schosse der k. k. Centralcommission selbst ein mit den Verhältnissen und Bedürfnissen unseres Landes wohl vertrantes Mitglied seinen Platz fände. Es mag vielleicht ein Zufall sein, doch es ist Thatsache, dass seit dem Inslebentreten der k. k. Centralcommission noch nie ein Mitglied aus Galizien in dieselbe berufen worden ist. — Dass dieser Umstand unserem Lande nicht zum Vortheil gereicht, lässt sich nicht läugnen, es dürfte in demselben auch eine jener Ursachen zu suchen sein, welche die Hintansetzung Galiziens gegenüber den anderen Provinzen der Monarchie zur Folge haben. Wir fürchten missverstanden zu werden. Wir sind gewiss weit entfernt die Löbliche k. k. Centralcommission einer absichtlichen Ignorirung Galiziens zu zeihen. — Männer welche die Wissenschafts- und Kunstliebe beseelt,

sind frei von kleinlichen Parteirücksichten, doch kann es Niemandem verargt werden, wenn er vor Allem die Interessen desjenigen Landes im Auge behält, dessen Verhältnisse und Bedürfnisse er aus eigener Anschauung am besten kennt. Da nun Galizien einen solchen Vertreter im Schosse der k. k. Centralcommission bis jetzt nicht besass, musste es anderen glücklicheren Provinzen weichen.

Den besten Beweis hiefür liefert der Umstand, dass Galizien von den Staatssubventionen für conservatorische Zwecke fast gänzlich ausgeschlossen ist. Seit der Reorganisirung der k. k. Central-Commission d. i. seit dem Jahre 1873. bis Ende 1885. wurden aus dem Staatschatze für die genannten Zwecke Beiträge in der Gesammtsumme von mehr als Einer Million Gulden verausgabt.

Von dieser Summe entfällt auf Galizien blos der Betrag von 25.000 Gulden für Restaurirung des Sukiennice-Gebäudes in Krakau, sowie 5.000 Gulden für die Jesuiten-Kirche in Lemberg, zusammen also 30.000 fl. ö. W. Dagegen erhielten in derselben Zeitperiode:

Böhmen für Restaurirung des Doms in Prag 170.000 fl., der Barbara-Kirche in Kuttnahora 36.000 fl., der Capelle im Erker des Carolineum in Prag 12.000 fl., der Kirche in Arnau 2.000 fl., der Burg in Karlstein 17.215 fl. Zusammen Subventionen aus dem Staatschatze im Betrage von 237.215 fl.

Niederösterreich: für Restaurirung des St. Stephansdomes in Wien zusammen 252.000 fl., hl. Dreifaltigkeissäule in Wien 5.300 fl., St. Peterskirche in Wien 10.000 fl., Kirche in Bockflies 11.250 fl. Zusammen also Staatsubvention 278.550 fl.

Dalmatien und Küstenland: Dom zu Spalato 85.000 fl., Campanile zu Spalato 65.000 fl., Thurm San Raniero in Spalato 4.300 fl., Dom zu Zara 6.000 fl., Amphitheater in Pola 2.500 fl., Dom zu Parenzo 5.000 fl., Chiostro der Dominicaner in Ragusa 1.000 fl., Basilik in Grado 15.000 fl., Basilik in Aquileja 12.160 fl., Archeologisches Muzeum in Aquileja 10.212 fl., Kirche in Konievrate 2.800 fl. Gesammtbetrag 195.572 fl.

Tyrol: Dom in Trient 39.000 fl., Kirche in Levico 5.000 fl., zusammen also 44.000 fl.

Oberösterreich: Museum Francisco Carolinum in Linz 15.000 fl., Pfarrkirche in Linz 4.465 fl., Kirche in Mauerkirchen 15.050 fl., zusammen 34.515 fl.

Salzburg: Dom zu Salzburg 15.000 fl., Thurm der Franciscanerkirche in Salzburg 5.000 fl., zusammen 20.000 fl.

Steiermark: Pfarre in Maria Neustift 6.995 fl.

Ausser diesen vom Reichsrathe für specielle conservatorische Zwecke bewilligten Subventionen, welche die Gesammtsumme von 842.847 fl. erreichen und woran Galizien wie bereits bemerkt, nur 30.000 fl. erhielt, wurden in der besagten Zeitperiode dem k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht jährliche Pauschalbeträge von 7.500—9.500 fl. bewilligt, welche über Antrag der k. k. Central-Commission zur Subventionirung von Restaurirungen der Kunstdenkmale und anderen archäologischen Unternehmungen zur Verwendung kamen. Aus diesen Pauschalbeträgen, welche den Gesammtbetrag von 104.800 fl. erreichten, haben alle Provinzen des Reiches grössere oder kleinere Subventionen erhalten, nur Galizien war davon gänzlich ausgeschlossen.

Dasselbe gilt auch von der jährlichen Dotation der k. k. Central-Commission, welche in der Zeit von 1873—1885 sich auf die Gesammtsumme von 126.620 fl. ö. W. beläuft.

Auf seine eigenen Hilfskräfte angewiesen, verausgabte unser Land für conservatorische Zwecke in der Zeit vom J. 1867—1885., den namhaften Betrag von 188.714 fl. aus dem Landesfonde.

Wir führen diese Ziffern an nicht in der Absicht unnütze Recriminationen zu erheben, sondern um die geneigte Aufmerksamkeit Einer Löblichen k. k. Centralcommission auf diese wirklich anormalen Zustände zu lenken, in denen zugleich die Begründung unserer Anträge auf Reform liegt. Diese Anträge fassen wir einstweilen in folgenden Puncten zusammen:

1) Eine Vermehrung der Anzahl der k. k. Conservatoren und Correspondenten der k. k. Central-Commision;

2) Errichtung einer Filiale der k. k. Central-Commission in Krakau als Landescommission für Galizien;

3) Berufung wenigstens eines Mitgliedes aus Galizien in die k. k. Central-Commission, endlich:

4) eine der territorialen Ausdehnung Galiziens und der Anzahl der zu conservirenden Kunst-und Baudenkmale entsprechende Berücksichtigung Galiziens bei der Vertheilung der Staatssubventionen für conservatorische Zwecke.

Wir glauben uns der Hoffnung hingeben zu können, dass Eine Löbliche k. k. Central-Commission diese wohlbegründeten Wünsche des Landes an massgebender Stelle zu befürworten Anlass nehmen werde.

Alegat 22. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 4. Września 1885. L. 45.116, wystosowanej do c. k. Centralnej Komisyi dla zbadania i utrzymania pomników historycznych i zabytków sztuki we Wiedniu.

Der Landesausschuss des Königreiches Galizien und Lodomerien sammt dem Grossherzogthum Krakau erachtet es als seine Pflicht, die geneigte Aufmerksamkeit Einer Löblichen k. k. Central-Commission auf eine Angelegenheit zu lenken, welche im hohen Grade geeignet ist, das Einschreiten der obersten Centralstelle für Erhaltung der historischen Denkmale in Anspruch zu nehmen.

In Tyniec (Bezirk Wieliczka) wenige Meilen von Krakau entfernt, bestehen noch die Reste einer altehrwürdigen Benediktiner-Abtei, welche schon ihres hohen Alters wegen ein reges Interesse des Archäologen zu wecken geeignet sind. Gegründet um 986 — 988 unter der Regierung des Königs von Polen Miecislaus I., also um die Zeit, wo das Christenthum seinen ersten Eintritt in Polen feierte, war die Benediktiner-Abtei in Tyniec viele Jahrhunderte lang ein Brennpunkt der christlichen und abendländischen Cultur, bis endlich fast gleichzeitig mit dem Verfall des polnischen Reiches auch die Abtei rasch dem gleichen Schicksale zueilte.

Den ersten sehr empfindlichen Schlag erlitt die Abtei durch die erste Theilung Polens, wobei Tyniec von der Republik losgetrennt und dem österreichischen Reiche einverbleibt wurde. Der Weichselstrom bildete dazumal die Grenze zwischen Polen und der neuen österreichischen Provinz; zahlreiche jenseits der Weichsel gelegenen Klostergüter wurden in Folge dessen der Abtei entzogen. In den Jahren 1782—1786 wurden auch die diesseitigen Güter der Abtei, behufs Bildung des Religionsfondes eingezogen. Nachdem um diese Zeit die alten Privilegien, Rechte und Executionen der Regular-Convente vom Kaiser Jozef II. abgeschafft wurden, überging das Kloster von Tyniec unter die Jurisdiction des Officialates und später des Bisthums von Tarnow. Der Abt Florian Amandus Janowski im Jahre 1786. zum Bischof von Tarnow ernannt, führte noch den Titel eines Abtes von Tyniec.

Im Jahre 1806. sind mit Bewilligung Weiland Kaisers Franz I. einige Benediktiner aus Weibling in Baiern nach Tyniec eingewandert, sie mussten schon drei Jahre später nach der Einnahme von Krakau durch die polnische Armee unter dem Fürsten Joseph von Poniatowski,

aus Tyniec weichen, haben jedoch bei dieser Gelegenheit einen bedeutenden Theil der Klosterschätze entführt.

Nach dem Wiener Congresse vom Jahre 1815. welcher die Stadt Krakau sammt ihrem Rayon als neue selbständige Republik ins Leben rief, wurde Tyniec der Provinz Galizien wieder einverleibt, und der Abtei die jenseits der Weichsel gelegenen Güter endgültig entzogen. Die noch dem Kloster zurückgebliebenen Güter wurden schliesslich mit dem Allerh. Dekrete vom 20. März 1817. konfiscirt, den Mönchen wurde eine lebenslängliche jährliche Rente per 300 fl. aus dem Religionsfonde angewiesen und denselben anheimgestellt das Kloster zu verlassen. Nach Entferung der Benediktinermönche wurde Tyniec zur Residenz einer neuen Diöcese, anstatt der bisher in Tarnow bestandenen, erhoben. Das alte Klostergebäude diente dem neuen Bischof von Tyniec vom Jahre 1822. angefangen als Wohnung, wurde jedoch schon wenige Jahre darauf verlassen, nachdem im Jahre 1826. Tarnow zur Bischofsresidenz bestimmt wurde. Die abermals verlassenen Klostergebäude haben schon im Oktober desselben Jahres neue Insassen in den Mitgliedern der Societatis Jesu erhalten, doch mussten auch diese weichen, als am 3. Mai 1831. das Klostergebäude durch einen zündenden Blitzschlag in arger Weise verwüstet wurde.

Nach diesem Elementarereignisse wurde das Klostergebäude nicht wieder aufgebaut, und von der einstigen Herrlichkeit der Abtei von Tyniec legt heute nur die zwar noch bestehende, jedoch auch schon baufällige Klosterkirche ein schwaches Zeugniss ab.

Wenn der Landesausschuss im Vorangehenden Einer Löblichen k. k. Central-Commission eine kurze Übersicht der Geschichte der Tyniecer Benediktiner-Abtei vorzuführen sich erlaubte, so geschah dies nur zu dem Zwecke, um darzuthun, dass ein Gebäude, welches eine so glänzende 900-jährige Vergangenheit aufzuweisen hat, denn doch verdient, der Vergessenheit und dem endlichen Verfalle entrissen zu werden. Und es ist leider nur zu wahrscheinlich, dass wenn der weiteren Verwüstung nicht rasch Einhalt gethan werden sollte, die letzten Reste der einst stolzen Abtei von Tyniec gänzlich verschwinden werden. Die jetzige k. k. Cameral-Verwaltung, die ihren Sitz in einem Theil der Klosterruinen aufgeschlagen hat, scheint in unverantwortlicher Weise den Werth dieser Ruinen mehr vom ökonomischen als vom kunst- und kulturhistorischen Standpunkt aufzufassen, sie thut nämlich alles Mögliche, um mit den Ruinen vollständig aufzuräumen und aus dem alterthümlichen Gestein ganz ordentliche moderne Wirthschaftsgebäude aufzuführen.

Und die Klosterkirche, die in den Unbilden der Zeiten all' ihre Schätze und all' ihren Schmuck verloren hat, die eilt bereits auch dem traurigen Schicksale des Klosters rasch entgegen. Sie ist als Eigenthum des Religionsfondes der Pfarre bloss zur Benützung überlassen, ein Verhältniss, das nur geeignet ist, den Verfall der Kirche zu beschleunigen. Denn weder der Religionsfond noch die Pfarr-concurrenz wollen von der Conservirung der Kirche etwas wissen; die Pfarrconcurrenz insbesondere aus dem übrigens ganz triftigen Grunde, dass sie zur Erhaltung der Kirche, die nicht ihr Eigenthum ist, nicht verhalten werden kann. Indessen ist der Verfall der Kirche so weit vorgeschritten, dass falls noch im laufenden Jahre ein neues Dach nicht hergestellt werden sollte (das ehemalige kupferne schmolz beim Brande vom J. 1831 zusammen, das Kupfer wurde vom k. k. Ärar verkauft), der gänzliche Ruin der Kirche noch vor Jahresfrist voraussichtlich zu gewärtigen ist.

Angesichts solcher Zustände findet es der Landesausschuss für gerathen die Intervention Einer Löblichen k. k. Central-Commission direct anzusuchen und die zur Rettung und Erhaltung der Tyniecer historischen Denkmäler zu treffenden Massregeln Ihrem Ermessen anheim zu stellen. Der Landesausschuss kann dabei schliesslich nicht unerwähnt lassen, dass während andere Provinzen des Reiches, wie aus den Staatsvoranschlägen seit 1873 zu ersehen ist, behufs Erhaltung ihrer historischen Denkmäler den Staatsschatz im reichlichem Masse in Anspruch nehmen, nur das Kronland Galizien bisher in der ungünstigen Lage ist, alle seine derartigen Bedürfnisse aus eigenen Mitteln decken zu müssen.

Alegat 23. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886.

Odpis pisma Wydziału krajowego z dnia 8. Stycznia 1886. do L. 583 do Szan. Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie.

Na posiedzeniu z dnia 29. Grudnia 1885. powziął Wys. Sejm nad sprawozdaniem komisyi szkolnej o petycyi Szanownego Zarządu w sprawie burs dla synów nauczycieli szkół ludowych następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby na następnej sesyi przedłożył Sejmowi sprawozdanie o stanie i rozwoju sprawy burs dla dzieci nauczycieli wiejskich i małomiejskich z wnioskami co do wysokości i warunków subwencyi z funduszu krajowego na ten cel udzielić się mającej.“

O tej uchwale Wys. Sejmu zawiadamia się Szanowny Zarząd z uprzejmem wezwaniem, ażeby zechciał przedłożyć Wydziałowi krajowemu swoje sprawozdanie o stanie i rozwoju sprawy burs dla synów nauczycieli wiejskich i małomiejskich. W sprawozdaniu tem zechce Szan. Zarząd podać dokładnie, jakie kroki przedsięwzięto w tym przedmiocie ze strony Szan. Zarządu, poszczególnych oddziałów Towarzystwa, a względnie (o ile to będzie możliwem) także ze strony poszczególnych członków Towarzystwa; jakie na tej drodze osiągnięto rozultaty.

Nadto zechce Szan. Zarząd wyraźnie w sprawozdaniu tem przytoczyć, w których miastach bursy założone być mają, jakie w chwili przedłożenia sprawozdania będą zebrane fundusze dla każdej bursy z osobna, ile koszt założenia każdej bursy z osobna prawdopodobnie wyniesie i jaką kwotę potrzebaby ze względu na zebrany już fundusz przyznać z funduszu krajowego tytułem subwencyi na założenie każdej poszczególnej bursy, w jaki sposób pokrywane będą koszta utrzymania uczniów, a wreszcie pod jakimi warunkami będą przyjmowani kandydaci do każdej poszczególnej bursy. Dla informacyi załącza się jeden egzemplarz odnośnego sprawozdania komisyi szkolnej Wysokiego Sejmu.

W końcu wzywa się uprzejmie Szan. Zarząd, ażeby swoje sprawozdanie, zawierające wszystkie wskazane powyżej daty, zechciał przedłożyć Wydziałowi krajowemu o tyle wcześnie, iżby Wydział krajowy mógł wywiązać się z otrzymanego polecenia i przedstawić Wysokiemu Sejmowi na następnej sesyi oprócz dokładnego sprawozdania, także wnioski co do wysokości i warunków ewentualnej subwencyi.

Alegat 24. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku 1886.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 8. Stycznia 1886. do L. 583 do Św. c. k. Rady szkolnej krajowej we Lwowie.

Na posiedzeniu z dnia 29. Grudnia 1885. powziął Wys. Sejm nad sprawozdaniem komisyi szkolnej o petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego w sprawie burs dla synów nauczycieli szkół ludowych następującą uchwałę: „Poleca się Wydziałowi krajowemu,

ażeby na następnej sesyi przedłożył Sejmowi sprawozdanie o stanie i rozwoju sprawy burs dla dzieci nauczycieli wiejskich i małomiejskich z wnioskami co do wysokości i warunków subwencyi z funduszu krajowego na ten cel udzielić się mającej.“ Odnosząc się równocześnie do Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego o dostarczenie Wydziałowi krajowemu w swoim czasie wszystkich dat do wygotowania takiego sprawozdania potrzebnych, Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać Świetną c. k. Radę, ażeby zechciała objawić Wydziałowi krajowemu swoje szacowne zdanie, co do pytania, czy zakładanie burs dla synów nauczycieli ludowych wiejskich i małomiejskich jest wskazane, a w szczególności czy może być uważane za najodpowiedniejszą a oraz najmniej kosztowną drogę do osiągnięcia zamierzonego celu. W razie jeżeliby Św. c. k. Rada oświadczyła się za zakładaniem burs, uprasza Wydział krajowy Świetną c. k. Radę o objawienie swego szacownego zdania także co do tego, jakieby przy udzieleniu subwencyi warunki i zastrzeżenia poczynić należało.

Dla bliższej informacyi załącza się odpis odnośnej petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego, tudzież jeden egzemplarz sprawozdania, przedłożonego w tym przedmiocie Wysokiemu Sejmowi przez komisyę szkolną.

Alegat 25. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis sprawozdania zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie z dnia 10. Kwietnia 1886. do L. 117 wystosowanego do Wydziału krajowego.

Stosownie do wezwania Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 8. Stycznia r. b. L. 583 i z dnia 31. Marca r. b. L. 17.504 przedkłada Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego sprawozdanie o stanie i rozwoju sprawy burs dla synów nauczycielskich. Przedewszystkiem zaznacza Zarząd główny, że sprawą tą zajmuje się Towarzystwo pedagogiczne od początku swego istnienia. Z jego inicyatywy i za jego staraniem powstały prawie wszystkie istniejące obecnie w kraju naszym bursy, a jakkolwiek potworzyły się później osobne Towarzystwa burs, to stało się to jedynie dla lepszego prosperowania tych instytucyj, a w skład zarządów burs weszli przeważnie członkowie Towarzystwa pedagogicznego, którzy są po największej części równocześnie członkami Zarządów oddziałowych Towarzystwa pedagogicznego. Burs takich istnieje obecnie w kraju naszym dwanaście, a mianowicie w następujących miejscowościach:

1) W Brodach na 10 uczniów.
2) W Brzeżanach „ 21 „ (ma realność własną z ogrodem i 5.000 zł. kapitału)
3) W Jarosławiu „ 22 „
4. W Kołomyi „ 7 „
5) W Krakowie bursa akademicka na 110 uczniów
6) We Lwowie na 20 uczniów
7) W Przemyślu „ 30 „
8) W Rzeszowie „ 70 „
9) W Stanisławowie 30 „ (ma własną realność)
10) W Tarnopolu na 18 „ „ „ „
11) W Tarnowie „ 50 „
12) W Wadowicach 20 „

Bursy powyżej wymienione przyjmują młodzież chrześciańską bez różnicy obrządku, narodowości i stanu za roczną dopłatą 100 do 150 zł. Miejsc bezpłatnych jest w nich bardzo mało, żadna bursa bowiem nie posiada stałych funduszów, a wszystkie utrzymują się głównie z datków jakie wpływają od łaskawych dobroczyńców. W obec takiego stanu rzeczy mało którzy z nauczycieli wiejskich lub małomiejskich mogą korzystać z tych instytucyj. Według ostatnich wykazów, jakie Zarząd główny otrzymał, mieści się we wszystkich tych bursach zaledwie 42 synów nauczycielskich. To też od lat kilku już podnoszono w łonie Towarzystwa pedagogicznego myśl tworzenia osobnych burs dla synów nauczycielskich, a ostatni Walny Zjazd Towarzystwa powziął w tym celu cały szereg uchwał, które Zarząd główny już wykonał, o ile to do niego należało. I tak:

1) Wezwano Członków Towarzystwa pedagogicznego do składania na ten cel datków dobrowolnych.

2) Przeznaczono pewną kwotę roczną z czystych zysków wydawnictw Towarzystwa. W r. 1885. wynosiła ta kwota 102 zł. 2 ct.

3) Wystarano się u Wysokiego c. k. Namiestnictwa o pozwolenie zbierania składek w całym kraju na przeciąg r. 1886. i zamianowano do tej czynności 250 delegatów. Aż dotąd wpłynęło z tych składek około 300 zł.

4) Wezwano Zarządy oddziałowe do urządzania odczytów na rzecz funduszu burs

5) Wniesiono do Władz odnośnych prośbę o udział w zysku z loteryi, państwowej przeznaczonej na cele dobroczynne.

6) Poczyniono kroki w celu urządzenia loteryi fantowej, podczas najbliższego Walnego Zjazdu Towarzystwa, mającego się odbyć we Lwowie. Ze względu jednak, że fundusze temi drogami zbierane nie będą zbyt obfite, a co ważniejsza, że nie rychło się zbiorą, a tu chodzi właśnie o pomoc doraźną, udał się Zarząd główny do Wysokiego Sejmu krajowego z prośbą o wyznaczenie na ten cel stałej rocznej subwencyi z funduszów krajowych.

Z prawdziwą radością i wdzięcznością powziął Zarząd wiadomość o decyzyi Wykokiego Sejmu krajowego, z której się okazuje gotowość wsparcia naszych usiłowań, a wezwany przez Wysoki Wydział krajowy do przedłożenia sprawozdania zastanawiał się nad drogami, któreby najprędzej i najskuteczniej wiodły do celu. Po głębszej rozwadze przyszedł Zarząd, zgodnie z zdaniem komisyi szkolnej Wysokiego Sejmu, do przekonania, „iż odpowiedniejszem od zakładania zupełnie osobnych burs dla dzieci nauczycieli, byłoby zakupno dla nich miejsc w bursach już istniejących“, zwłaszcza, że bursy te zostają pod najtroskliwszą opieką samychże nauczycieli, że młodzież w nich umieszczona pod każdym względem najlepsze czyni postępy i że wszystkie Zarządy burs oświadczyły gotowość przyjmowania dzieci nauczycielskich.

W tym przeto kierunku rozwinie Zarząd główny całą swoją działalność, na ten cel przeznacza wszystko co zbierze staraniem swojem i na ten cel radby otrzymać od Wysokiego Sejmu krajowego stałą roczną subwencyę z funduszów krajowych. Zważywszy, że liczba dzieci nauczycieli wiejskich i małomiejskich, którąby chciała i mogła kształcić się w szkołach średnich, wynosi co najmniej 300, byłoby dla nauczycielstwa wielkiem dobrodziejstwem i znaczną ulgą, gdyby Wysoki Sejm raczył wyznaczyć kwotę, którąby starczyła na pomieszczenie przynamniej 100 uczniów w bursach istniejących. Licząc w przecięciu koszta utrzymania jednego ucznia na 120 zł., potrzebnaby była na ten cel roczna kwota 12.000 zł. w. a. Kwotę tę podejmowałby Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego i zdawałby z niej Wysokiemu Wydziałowi krajowemu dokładne i należycie udokumentowane rachunki. Podania o te miejsca funduszowe wnosiłyby strony interesowane do Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego.

Warunkiem przyjęcia byłby dobry postęp ucznia w nauce, a niemniej także udowodnione ubóstwo rodziców. Pierwszeństwo mieliby ci nauczyciele, którzy gorliwem i sumiennem pełnieniem obowiązków swoich przyczyniają się skutecznie do rozwoju naszego szkolnictwa. W tym celu uprosiłby Zarząd główny panów inspektorów szkolnych okręgowych, ażeby się podjęli pośrednictwa w przyjmowaniu podań i takowe nadsyłali wraz z swoją opinią.

Sprawę przyjęcia kandydatów rozstrzygałby Zarząd główny przy końcu każdego roku szkolnego na plenarnem posiedzeniu, a miłoby mu było bardzo, gdyby na tem posiedzeniu brał także udział delegat wysłany z ramienia Wysokiego Wydziału krajowego.

Kończąc swe sprawozdanie, ośmiela się Zarząd główny polecić niniejszą sprawę łaskawej życzliwości Wysokiego Wydziału krajowego.

Z Zarządu głównego Towarzystwa Pedagogicznego

We Lwowie dnia 10. Kwietnia 1886.

Alegat 26. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku 1886.

Odpis odezwy Rady szkolnej krajowej z dnia 17. Kwietnia 1886. do L. 4.603 do Sw. Wydziału krajowego we Lwowie.

W odpowiedzi na szacowne odezwy z d. 8. Stycznia b. r. L. 583 i z d. 31. Marca b. r. L. 17.504 ma Rada szkolna krajowa zaszczyt przesłać Świet. Wydziałowi krajowemu swoją opinię w sprawie projektowanego zakładania burs dla synów nauczycieli ludowych wiejskich i małomiejskich.

Przedewszystkiem oświadczyć mnsi Rada szkolna krajowa, że podziela zupełnie zapatrywanie wyrażone w sprawozdaniu sejmowej komisyi szkolnej z d. 18. Grudnia 1885. L. S. 333, t. j. że „kraj wyznaczając nauczycielom ludowym tak bardzo skromne płace, żąda od nich pewnego rodzaju ofiary, że zatem jest rzeczą bardzo sprawiedliwą, ażeby im kraj sam w ponoszeniu tej ofiary wedle możności w pomoc przychodził“. Pomoc ta zaś będzie najskuteczniejszą i najzbawienniejszą, jeżeli kraj umożliwi nauczycielom wiejskim i małomiejskim kształcenie synów swych przez posyłanie ich do szkół średnich. Rada szkolna krajowa jest tego zdania, że cel ten najłatwiej da się w ten sposób osiągnąć, jeżeli nauczycielom ludowym dana będzie możność umieszczenia bezpłatnego swych synów w bursach, które bądź to już istnieją w miastach, gdzie są szkoły średnie, bądź też mogłyby być tam założone. Nie podziela zaś Rada szkolna krajowa zdania, że należałoby dążyć do zakładania całkiem odrębnych burs, przeznaczonych wyłącznie dla synów nauczycielskich, raz dlatego, że taki separatyzm nie byłby niczem (usprawiedliwiony) uzasadniony, a powtóre dlatego, że zakładanie osobnych burs byłoby za kosztowne. Dlatego też zgadza się Rada szkolna krajowa zupełnie ze zdaniem objawionem przez sejmową komisyę szkolną, że najodpowiedniejszą, najłatwiej do celu wiodącą drogą, a zarazem najmniej kosztowną byłoby zakupywanie dla synów nauczycielskich miejsc w bursach już istniejących, i w tych, które w przyszłości założone będą, gdzieby synowie nauczycielscy, wespół z inną młodzieżą w tej samej pozycyi socyalnej się znajdującą, znaleźli skromne utrzymanie, ale serdeczną i troskliwą opiekę. Wysoki Sejm krajowy wyznacza corocznie pewną kwotę na zapomogi dla nauczycieli ludowych, a Rada szkolna krajowa, powołana do rozdawania tych zapomóg, najlepszą ma sposobność przekonania się o nader przykrych stosunkach materyalnych nauczycieli i o prawdziwem udręczeniu moralnem tych nauczycieli, którzy radziby synów swoich posyłać do szkół średnich, a którym szczupłe dochody nie dozwalają tego obowiązku rodzicielskiego w obec swych dzieci spełnić. Jakoż Rada szkolna krajowa, załatwiając setki podań nauczycielskich o zapomogi, uwzględnia szczególnie

tych nauczycieli, którzy posyłają synów do szkół średnich, uważa bowiem takich petentów za najbardziej wsparcia godnych, pomoc jednak taka jest bezwarunkowo niewystarczająca z powodu zbyt szczupłych funduszów, jakimi Rada szkolna krajowa rozporządza.

Rada szkolna krajowa sądzi przeto, że należałoby dążyć do tego, aby Wysoki Sejm krajowy oprócz dotacyi odnośnej rubryki funduszu szkolnego krajowego, przeznaczonej na zapomogi dla nauczycieli w ogóle, wyznaczył jeszcze osobno z funduszu krajowego odpowiednią kwotę na subwencyonowanie burs, a raczej na zakupywanie miejsc w bursach celem bezpłatnego umieszczania w nich synów nauczycieli wiejskich i małomiejskich. Pomoc taka byłaby nieoceniona dla tych nauczycieli, którzy mają synów dorastających, pragnących pobierać nauki w szkołach średnich, ewentualnie w seminaryach nauczycielskich.

Co do pytania zawartego w szacownej odezwie Świetnego Wydziału krajowego z d. 8. Stycznia b. r. do L. 583, „jakieby przy udzielaniu subwencyi warunki i zastrzeżenia poczynić należało“, sądzi Rada szkolna krajowa, że w obec inicyatywy, jaką Towarzystwo pedagogiczne w tej sprawie wzięło, mogłaby subwencya krajowa być wypłacana corocznie na ręce Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego, którego chlubna kilkunastoletnia działalność daje rękojmię, że tenże ogłędnie, sumiennie i z pożytkiem dla nauczycieli ludowych potrafi subwencyą tą zarządzać, naturalnie pod odpwiednią kontrolą Świetnego Wydziału krajowego.

Przedstawiając opinię swoją w sprawie powyższej, uprasza więc Rada szkolna krajowa, aby Świet. Wydział krajowy w myśl wywodów sejmowej komisyi szkolnej, które Rada szkolna krajowa w zupełności podziela, poprzeć raczył u Wysokiego Sejmu krajowego usilnie sprawę burs dla synów nauczycieli ludowych i wstawił do budżetu funduszu krajowego na r. 1887. na ten cel odpowiednią kwotę; jest bowiem Rada szkolna krajowa przekonana, że będzie to dla nauczycieli ludowych dobrodziejstwem nieocenionem, jeżeli im w ten sposób kraj poda sposobność kształcenia swych synów na pożytecznych członków społeczeństwa.

Alegat 27. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy c. k. krajowej Rady szkolnej z dnia 10. Kwietnia 1886. L. 2616. do Wydziału krajowego we Lwowie.

W odpowiedzi na szacowne pismo z dnia 16. Lutego b. r. do L. 7680. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt zawiadomić niniejszem Świetny Wydział krajowy, iż jakkolwiek w zupełności potrzebę uznaje niezbędną ustanowienia osobnych katechetów dla szkół ludowych, szczególniej w miastach, w których istnieje po kilka szkół wieloklasowych; jednak wobec wyraźnego brzmienia artykułu 14. Ustawy szkolnej krajowej z dnia 2. Maja 1873. „o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego“, przepisującego ustanowienie osobnego katechety nie dla pewnej miejscowości, lecz dla pewnej szkoły, w której nauka religii wymaga przynajmniej 17 godzin tygodniowo, nie mogła dotąd przy żadnej szkole ludowej, bądź to pospolitej, bądź też wydziałowej, ustanawiać z urzędu osobnych katechetów, gdyż liczba godzin wyznaczona dla nauki religii przepisanymi planami nauki nie dosięga w żadnych z owych szkół tygodniowo siedmnastu.

Nie można zaś brać tu w rachubę klas równorzędnych, gdyż klasy te są tylko tymczasowe, a liczba ich zawisła od frekwencyi młodzieży, może być w każdym roku inną.

Zresztą klasy równorzędne zwykle bywają łączone razem w jedną w godzinach przeznaczonych na naukę religii, a to z powodu, iż w godzinach tych ustępuje znaczna część mło-

dzieży drugiego wyznania z obydwóch klas równoległych, pobierająca wspólnie naukę religii wyznania swego w tej samej godzinie.

Ażeby przeto umożliwić ustanawianie osobnych katechetów, szczególnie w miastach posiadających po kilka szkół ludowych wieloklasowych, musiałaby nastąpić zmiana powołanej na wstępie ustawy, a to w tym kierunku, iżby obowiązek ustanawiania osobnego katechety odnosił się nie do szkoły, lecz do miejscowości, i żeby obowiązek ten był zawisłym od pewnej minimalnej liczby godzin, które katecheta taki musiałby poświęcić tygodniowo dla nauki religii, chociażby nawet w kilku szkołach tej samej miejscowości.

Tym też duchem tchną prawie wszystkie pisma konsystorzów biskupich, szczególnie obrz. łać., domagających się ustanowienia osobnych katechetów w miejscowościach, w których istnieje po kilka szkół ludowych, a mianowicie z tego powodu, iż duchowieństwo parafialne w takich właśnie miejcowościach z powodu znaczniejszej ludności nie może podołać właściwym swym obowiązkom parafialnym wraz z obowiązkami katechetów.

Rada szkolna krajowa nie mogąc w myśl powołanej ustawy z powodu wyżej przytoczonych ustanawiać osobnych katechetów przy szkołach ludowych, musiała ograniczać się do nader szczupłego wynagrodzenia duchowieństwa parafialnego za udzielanie nauki religii w szkołach ludowych z funduszu, który W. Sejm krajowy co roku na ten cel wyznacza.

W Chrzanowie, do którego odnosi się szczegółowo szacowne pismo Świetnego Wydziału krajowego, istnieją dwie szkoły czteroklasowe, a mianowicie: jedna dla chłopców, a druga dla dziewcząt. W każdej zaś szkole czteroklasowej wyznacza przepisany plan dla nauki religii tygodniowo siedm godzin, a ponieważ obie szkoły w Chrzanowie mają także klasy równorzędne, przeto liczba godzin dla nauki religii w szkole dziewcząt, gdzie są dwie klasy równoległe, wynosi tygodniowo godzin dziewięć, w szkole zaś chłopców, gdzie jest tylko jedna klasa równoległa, godzin ośm, a więc w obydwóch razem dopiero wynosi liczba godzin przeznaczona na naukę religii tygodniowo 17.

Rada szkolna krajowa nie mogła więc z powodów wyżej wyłuszczonych robić wyjątku dla szkół w Chrzanowie, i ustanawiać dla nich osobnego katechety po ustąpieniu dla nader podeszłego wieku ostatniego katechety, który ustanowionym był i opłacanym z funduszu religijnego jeszcze przed zaprowadzeniem nowych ustaw szkolnych, i który w ostatnich latach pobierał również tylko wynagrodzenie i to zmienne pod względem kwoty z funduszu krajowego, o ile fundusz ten na kwotę wyższą lub niższą zezwalał.

Z tego też funduszu wyznaczyła Rada szkolna krajowa dla księży parafialnych w Chrzanowie, którzy po ustąpieniu osobnego katechety ks. Doroszewskiego, w obydwóch tamtejszych szkołach udzielali nauki religii za czas od 1. Września do końca Grudnia 1885. kwotę 60 zł. z wyraźnem zastrzeżeniem, iż na przyszłość nie może przyrzekać remuneracyi wyższej nad 150 zł. za cały rok. O postanowieniu tem zawiadomionym został Konsystorz Biskupi w Krakowie, który domaga się również ustanowienia osobnego katechety dla szkół w Chrzanowie.

Alegat 28. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis Odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z d. 6 Września 1886. L. 8119/pr. do Wydziału krajowego we Lwowie.

W skutek rezolucyi uchwalonej na posiedzeniu Sejmu z d. 20 Stycznia b. r. wystósował świetny Wydział krajowy do c. k. jeneralnej Dyrekcyi koleji państwowych odezwę z d. 16.

Lutego b. r. l. 4902, w której obok sprawy taryf dyferencyjnych podniósł także kwestyę zmiany statutu organizacyjnego koleji państowych pod względem języka urzędowego.

Załatwiając wyżej powołane szacowne pismo świetnego Wydziału krajowego przez jeneralną Dyrekcyę austr. koleji państwowych wys. c. k. Ministerstwu handlu przedłożone, oznajmił Jego Excellencya Pan Minister handlu reskryptem z d. 17. Lipca b. r. L 42/K. M. co do drugiej z wyżej podniesionych kwestyi co następuje:

Przedewszystkiem zaznaczył J. E. Pan Minister handlu, że zmiana statutu organizacyjnego koleji państwowych, ułożonego po jak najściślejszych obradach i zatwierdzonego najwyższem postanowieniem Najjaśniejszego Pana, nie może być wzięta pod rozwagę, że przeto uwzględnienie życzeń Sejmu co do języka służbowego w ruchu koleji państowych o tyle tylko jest możliwe, o ile mogłoby mieć miejsce w ramach statutu.

Dalej zauważył J. E. Pan Minister handlu, że niedogodności wypływające zdaniem świetnego Wydziału krajowego z zaprowadzenia języka niemieckiego w wewnętrznych stosunkach służbowych na kolejach państowych, oraz opierające się na tem żądaniu świetnego Wydziału tyczyć się mogą tylko funkcyonaryuszów kolejowych, zajmujących posady podrzędne, a w szczególności strażników, którzy bez względu na to, że wcale a względnie niedostatecznie władają językiem niemieckim, dla braku innych posiadających oba języki kandydatów, musieli być prowizorycznie do służby przyjęci, względnie w niej pozostawieni.

Przedstawione przez świetny Wydział krajowy życzenia zmierzają w szczególności do tego, ażeby:

1. podania podrzędnego personalu służbowego, wnoszone w sprawach osobistych do bezpośrednich przełożonych albo do dyrekcyi ruchu w języku krajowym, w tymże języku były załatwiane;
2. aby dochodzenia w sprawach dyscyplinarnych i obrady Komisyj dyscyplinarnych prowadzone były w języku zrozumiałym dla interesowanego personalu służbowego;
3. aby przełożeni pojedyńczych oddziałów służbowych (naczelnicy stacyi, ogrzewalni i warsztatów, naczelnicy sekcyi konserwacyi drogi żelaznej, przełożeni magazynów materyałowych i frachtowych) w Galicyi nietylko między sobą, lecz i z personalem podwładnym, z publicznością jakoteż z władzami autonomicznemi i państwowemi znosili się w języku krajowym;
4. aby instrukcye służbowe, okólniki, rozporządzenia i druki, o ile tyczą się organów służby wykonawczej, układane były w języku krajowym;
5. aby co do zakładów humanitarnych (stowarzyszeń wsparcia dla chorych, stowarzyszeń oszczędności, zaliczkowych, szkolnych i t. p.) zaprowadzony był język krajowy jako urzędowy.

Co do kwestyj tych, o ile one odnoszą się do funkcyonaryuszy kolejowych, nie władających wcale lub niedostatecznie językiem niemieckim, zauważył J. E. Pan Minister handlu co następuje:

ad 1. Ustęp ten szacownego pisma Wydziału krajowego jest zupełnie bezprzedmiotowym, ponieważ funkcyonaryuszom nie władającym językiem niemieckim wolno wnosić podania służbowe na piśmie lub ustnie w języku krajowym, a z drugiej strony zarządzono, ażeby funkcyonaryusze ci o treści i znaczeniu załatwień, wydanych w języku służbowym na powyższe podania, pouczeni i poinformowani zostali przez bezpośrednich przełożonych w zrozumiałym dla nich języku krajowym.

Z tego też powodu i ze względu, że bezpośredni przełożeni takich funkcyonaryuszów w ogóle mają polecenie najusilniej wspierać tychże w obronie ich interesów, o ile obrona ta dla nieznajomości języka niemieckiego byłaby utrudniona, wymienieni funkcyonaryusze wcale nie potrzebują udawać się do pokątnych pisarzy celem układania podań lub tłómaczenia załatwień.

ad 2. Zupełnie to samo powiedzieć się daje i o drugiem z wyżej przytoczonych życzeń świetnego Wydziału krajowego.

Przesłuchania w sprawach dyscyplinarnych sług i strażników, którzy niedostatecznie władają językiem niemieckim, i to tak do protokołu w dochodzeniach przedwstępnych, jak i przy rozprawach ustnych przed samą komisyą dyscyplinarną, mają miejsce tylko w języku krajowym, tym funkcyonaryuszom dokładnie znanym, a zeznania ich następnie tłómaczone są z urzędu na język niemiecki.

ad 3. Co do korespondencyi służbowej galicyjskich Dyrekcyj ruchu i podwładnych tymże urzędów tutejszokrajowych, w należy rozróżnić stosunek wewnętrzny tych urzędów pomiędzy sobą i stosunek ich do publiczności, dalej do władz rządowych nie wojskowych, sądów, wreszcie władz i organów autonomicznych.

Co do tego ostatniego stosunku postanowienia §. 7. statutu organizacyjnego, uwzględniają w należyty sposób odrębne stosunki tutejszokrajowe, stanowiąc, że urzędowanie powyższych organów państwowej dministracyi kolejowej z publicznością, odbywać się ma stósownie do zapytania lub oświadczenia, które odpowiedź odnośną wywołało, a z wymienionemi wyżej władzami bezwarunkowo w języku polskim.

Ze względu na te postanowienia §. 7. statutu organizacyjnego, ułożono też I. część postanowień taryfowych, dla przewozu posyłek pospiesznych i frachtowych, oraz taryfę lokalną dla galicyjskich kolei państwowych, zamieszczoną w dodatku VI. do II. części taryfy, wreszcie należący do tejże dodatek w języku polskim i niemieckim.

Również wydawane bywają obwieszczenia o zaprowadzeniu nowych rozkładów jazdy, zmiany rozkładów jazdy, ogłoszenia o otwarciu nowych linij, stacyj lub przestanków, o przeszkodach ruchu, i w ogóle wszystkie ogłoszenia przeznaczone dla publiczności służące, także w języku krajowym.

Natomiast postanawia §. 7. al. 3. statutu organizacyjnego, że rzeczone postanowienia odrębne nie mają zastósowania do korespondencyi galicyjskich Dyrekcyj ruchu i urzędów podwładnych pomiędzy sobą, że przeto dla tej korespondencyi obowiązującym jest ogólny przepis §. 7. al. I. statutu, według którego służba wewnętrzna i korespondencye wszystkich organów administjacyi kolei państwowych między sobą odbywać się mają w języku niemieckim.

Norma ta, przy której ustanowieniu szczególnie także wzgląd na interesa wojskowe był decydujący, tylko o tyle dopuszcza wyjątek, o ile właśnie ze strony urzędów galicyjskiego zarządu koleji w obec służby niewładającej dostatecznie językiem niemieckim, znany tejże język krajowy w ustnem znoszeniu się musi być używany.

ad 4. Z odezwy tutejszej z d. 27. Listopada 1885. L. 11099/pr. powziął świetny Wydział krajowy, że wszystkie instrukcye, które tyczą się ruchu pociągów i konserwacyi drogi żelaznej, o ile w tychże ustanowione są obowiązki i zadania personalu, wydawane bywają temuż personalowi zawsze w języku niemieckim i polskim.

Co do stojących z temi instrukcyami w związku specyalnych rozporządzeń i okólników, zobowiązano bezpośrednich przełożonych tej służby, która językiem niemieckim niedostatecznie włada, informować ją o treści takich rozporządzeń i okólników.

Egzamina tej służby z instrukcyi i rozporządzeń tyczących się jej obowiązków odbywają się także w znanym jej dokładnie języku krajowym i pozwolono wyraźnie w tymże języku składać przysięgę służbową.

Co się tyczy obrad wydziałów miejscowych zakładów humanitarnych, istniejących dla służby kolejowej, już na posiedzeniu Sejmu z 19. Grudnia z r. w odpowiedzi na interpelacyę posła Romanowicza i towarzyszy miałem zaszczyt podnieść, że zakłady te nie są wcale autonomicznemi stowarzyszeniami prywatnemi, lecz tworzą integralną część składową całego organizmu zarządu koleji państwowych, a zatem obrady odno-

śnych wydziałów miejscowych, o ile mają być wpisywane do protokołów, a szczególnie o ile idzie o powzięcie formalnej uchwały, tak samo jak odnośne protokoły posiedzeń muszą być prowadzone w języku niemieckim, że jednak przeciw używaniu innych także języków krajowych, mianowice dla przygotowawczej wymiany zdań podczas posiedzeń lokalnych wydziałów zakładów humanitarnych, nie stawia się żadnych przeszkód ani trudności.

Alegat 29. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis rozporządzenia c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 5go Września 1886, L. 8.957 pr. do Jaśnie Wielmożnego Pana Jakóba bar. Romaszkana, właściciela dóbr ziemskich, posła do Rady Państwa, kawalera orderu żel. korony III kl., burmistrza m. Horodenki etc. w Horodence.

Imieniem Reprezentacyi gminnej w Horodence wniósł J. W. Pan Baron dnia 15. Września 1885 podanie do Najwyższego Tronu o poparcie projektu budowy koleji lokalnej Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki przez przyczynienie się Skarbu Państwa do dostarczenia kapitału na budowę tej koleji kwotą 800.000 zł.

Na mocy najwyższego postanowienia z dnia 27. Lipca 1886 Jego Eksc. Pan Minister handlu reskryptem z d. 26. Sierpnia b. r. L. 28.556 oznajmił w tej sprawie co następuje:

Ze względu na znaczne zaangażowanie Skarbu Państwa na inne cele kolejowe, w tej chwili już z powodów finansowych nie jest możliwem udzielenie powyższemu przedsiębiorstwu kolejowemu żądanej w podaniu do Najw. Tronu tak znacznej subwencyi państwowej. O takiej ofiarze finansowej Państwa na razie tem mniej mówić można, ile że ona nie wystarczyłaby do niezawodnego dokonania przedsiębiorstwa, albowiem dostarczenie reszty kapitału budowlanego ze środków prywatnych względnie przez interesentów na razie wcale nie przedstawia się jako zabezpieczone.

Zresztą w ostatnich czasach Towarzystwo akcyjne bukowińskich koleji lokalnych wzięło pod rozwagę budowę linii kolejowej prawie równoległej z koleją lokalną Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki, mianowicie od położonej na wschód od Śniatyna stacyi Łużan przez Kocman i Wereszczankę do Dniestru naprzeciw Zaleszczyk.

Linia ta w porównaniu z linią Śniatyn-Zaleszczyki stanowiłaby krótsze połączenie południowej części Bukowiny z Dniestrem, odpowiadałaby lepiej interesom ekonomicznym, mianowicie przez ułatwienie eksportu drzewa, który szczególnie w rachubę wchodzi, wymagałaby tak w budowie jak i w ruchu znacznie mniejszych kosztów, a zarazem umożliwiałaby włączenie Horodenki w sieć kolejową, do czego zmierza wniesione przez JW. Pana Barona podanie do Tronu, zapomocą krótkiej pobocznej linii kolejowej.

Wśród takich stosunków subwencyonowanie popieranego przez gminę miasta Horodenki projektu koleji Śniatyn-Zaleszczyki ze strony Państwa nie może być wzięte pod rozwagę.

Wysokie c. k. Ministerstwo handlu nie omieszka jednak przez przyznanie ulg i ułatwień zastrzeżonych kolejom lokalnym w ustawie z dnia 25. Maja 1880 Dz. p. p. N. 56. oraz w każdy inny w zakresie administracyjnym dopuczczalny sposób popierać budowę komunikacyi kolejowej od jednego punktu c. k. uprzyw. koleji lwowsko-czerniowiecko-jasskiej w północnym

kierunku ku Dniestrowi celem włączenia miasta Horodenki w sieć kolejową, o ile kapitał potrzebny do dokonania takiego przedsiębiorstwa przez interesentów bez udziału Skarbu Państwa zostanie dostarczony i dowód na to przedstawiony. O tem mam zaszczyt zawiadomić JW. Pana Barona w skutek powołanego na wstępie reskryptu ministeryalnego celem zawiadomienia Reprezentacyi gminnej w Horodence.

Alegat 30. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis Okólnika c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 3. Października 1886. L. 9997/pr. wydanego do wszystkich Panów c. k. Starostów.

Z dniem 30. Września b. r. weszła w życie ustawa z dnia 7. Lipca 1885. (dz. ust. kraj. Nr. 39), zmieniająca niektóre postanowienia obowiązującej dotąd ustawy drogowej z dnia 18. Sierpnia 1886., mianowicie te postanowienia, w których unormowane są prestacye drogowe i funkcye organów powołanych do zarządu nieeraryalnych dróg publicznych. Celem bliższego określenia sposobu wykonywania postanowień nowej ustawy drogowej wydany został w myśl § 31. tejże ustawy przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym regulamin wykonawczy drogowy, ogłoszony tutejszem rozporządzeniem z dnia 24. Września b. r. L. 9798/pr. w XXIII. części (Nr. 80) dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych. Uważam za rzecz zbyteczną zwracać ponownie uwagę PP. Starostów na doniosłość dobrego stanu dróg publicznych dla stosunków ekonomicznych, a więc dla ogólnego dobrobytu kraju. Jeżeli już dotąd w myśl kilkakrotnie ztąd wydanych okólników czujne, sprężyste i szybkie współdziałanie Władz politycznych w staraniach organów autonomicznych około utrzymywania nieeraryalnych dróg publicznych w stanie odpowiadającym wymogom łatwej i wygodnej komunikacyi zawsze zaliczane było do rzędu najważniejszych obowiązków PP. Starostów, to obecnie gdy chodzi o racyonalne wyzyskanie świeżych środków nową ustawą drogową na cel powyższy dostarczonych, do jak najściślejszego spełnienia tego obowiązku tem większe przywiązuję znaczenie.

Odsełając Pana Starostę co do szczegółowego określenia agend władzy politycznej w zakresie zarządu nieeraryalnych komunikacyj publicznych do postanowień powyżej powołanego regulaminu drogowego, podnoszę z naciskiem czynności poruczone tejże władzy w §§. 50 i 51 regulaminu. Według tych paragrafów polityczna władza powiatowa obowiązana jest ze swojej strony czuwać nad należytym stanem dróg w powiecie, użyczać władzom i organom autonomicznym skutecznego poparcia i pomocy do wykonywania postanowień objętych ustawą drogową i regulaminem drogowym, utrzymywać się jak to już tutejszym okólnikiem z dnia 27. Marca 1872 L. 2180 PP. Starostom polecono, w ciągłej ewidencyi o stanie nieeraryalnych dróg publicznych w każdym powiecie się znajdujących, wydawać w tym celu stosowne polecenia podwładnym organom jakoteż ck. Żandarmeryi, wreszcie zawiadamiać bezzwłocznie właściwy zarząd, względnie nadzór drogowy o spostrzeżonych w stanie dróg wadliwościach. Wyrażam oczekiwanie, że PP. Starostowie w poczuciu całej wagi ciążących na nich obowiązków w powyższym zakresie współudziału w zarządzie dróg nieeraryalnych, wywiązywać się będą z tych obowiązków z całą ścisłością i dokładnością, nie dając powodu do skarg na niedostateczny nadzór nad stanem dróg nieeraryalnych. Nowa ustawa drogowa pozostawia niezmienionym §. 30. dotychczasowej ustawy drogowej, według którego władze polityczne mają prawo i obowiązek czuwania, aby dróg pu-

blicznych każdy bez przeszkody mógł używać i aby przez zaniedbanie drogi bezpieczeństwo osób i własności nie ucierpiało.

Wkładając na władze polityczne powyższy obowiązek §. 30. ustawy drogowej, dostarcza zarazem środków potrzebnych do wszechstronnego dopełnienia tego obowiązku. Przypominając PP. Starostom powyższy w całej pełni nadal obowiązujący paragraf ustawy drogowej, oznajmiam, że jak dotąd tak i nadal stanowczo wymagam, aby władza polityczna w tej mierze postępowała z równą czujnością, ścisłością i energią, jak przy współdziałaniu w zarządzie dróg. Przy tej sposobności przypominam PP. Starostom wskazówkę, zawartą w okólniku c. k. Namiestnictwa z dnia 1. Października 1885. L. 53205 co do zarządzeń przymusowych w sprawach dróg powiatowych i gminnych, na mocy nowej ustawy drogowej wydawać się mających. W myśl reskryptu Jego Excelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 28. Lipca 1885. L. 2940/M. J. zakomunikowanego PP. Starostom powyższym okólnikem Namiestnictwa, rzeczą Pana Starosty będzie przestrzegać w poszczególnych wypadkach, aby zarządzenia przymusowe, których wykonanie według nowej ustawy drogowej zależne jest od zgody politycznej władzy powiatowej, nie przekraczały granicy rzeczywistej potrzeby. Wreszcie polecam PP. Starostom pod najsurowszą odpowiedzialnością, aby przy czynnościach urzędowych, mających na celu zakładanie nowych lub zaniechanie istniejących dróg władzom wojskowym dawali sposobność do przestrzegania interesów wojskowych, oraz aby co do utrzymania ewidencyi środków komunikacyjnych, stosowali się ściśle do instrukcyi wydanej reskryptem wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 4. Czerwca 1884. L. 2454/M. J., a zakomunikowanej PP. Starostom rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 16. Czerwca 1884. L. 36727.

Alegat 31. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886.

Porównanie

rzeczywistych wydatków na cele zdrowia publicznego w roku 1885 z takiemiż wydatkami w latach 1884 i 1878.

Zamknięć rachunków			1885.			1884.		1878.	
Rub.	pozycya	Wydatki	wyasygnowano	preliminowano	różnica zł. a. w.	wyasygnowano	różnica zł. a. w.	wyasygnowano	różnica zł. a. w.
III.	34	koszta leczenia . .	699.686	650.000	+ 49.686	822.921	—123.235	498.585	+201.101
IV.	35-37	koszta szczepienia .	51.995	57.900	— 5.905	58.223	— 6.228	57.219	— 5.224
V.	38	koszta sanitarne .	7.864	7.870	— 6	6.752	+ 1.112	57.474	— 49.610
XI.	130-135	dotacye zakładów .	14.170	1.820	+ 12.350	30.728	— 16.558	230.906	—216.736
		Razem .	773.715	717.590	+ 56.125	918.624	—144.909	844.184	— 70.469
		Dochody.	wpłynęło	preliminowano	różnica	wpłynęło	różnica	wpłynęło	różnica
IV.	7. a.)	nadwyżka od szpitali w Krakowie .	10.325	10.499	— 174	45.725	— 35.400	—	+ 10.325
„	8.	nadwyżka od szpitali we Lwowie .	35.029	15.790	+ 19.239	147.257	—112.228	—	+ 35.029
„	8. a.)	nadwyżka od zakładu w Kulparkowie	27.115	4.467	+ 22.648	17.947	+ 9.168	—	+ 27.115
V.	10.	zwroty od szpitali prowincyonalnych	13.559	6.000	+ 7.559	13.075	+ 484	9.406	+ 4.153
„	11.	zwroty od gmin	3.001	7.000	— 3.999	5.432	— 2.431	28.714	— 25.713
X.	63.	zwroty za rachunki aptekarskie . . .	584	600	— 16	600	— 16	712	— 128
		Razem .	89.613	44.356	+ 45.257	230.036	—140.423	38.832	+ 50.781
		Wydatek rzeczywisty .	**684.102**	673.234	+ **10.868**	688.588	— **4.486**	805.352	—**121.250**

Alegat 32. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886.

Ruch chorych i koszta w naszych zakładach leczniczych za r. 1885.

Poszczególnienie	Ilość				Procent		Ilość	Średni pobyt chorego	Wydatki		Koszta					Taksa	
	łóżek	chorych	uzdrowionych	zmarłych	uzdrowionych	śmiertelności	dni leczenia		zł.	ct.	całej kuracyi chorego zł.	całej kuracyi chorego ct.	dnia ct.	wiktu ct.	leków ct.	od dorosłych ct.	od dzieci ct.
A. Szpitale powszechne:																	
krajowy we Lwowie . .	638	10.124	6.714	801	66·31	7·91	203.872	20·13	157.837	24½	15	59	77·4	25·9	6·4	84	42
„ w Krakowie chorzy syfil. ginekolog. mamki i dzieci ssące	390	6.264	4.181	717	66·74	11·44	135.530	21·63	116.823	41½	18	64	86·2	27·9	5,7	63 80 63	.
gminny w Białe . . .	93	782	585	91	74·80	11·63	22.829	29·19	10.967	42	14	02	48	24·6	4·1	55	30
„ w Bochni . . .	55	723	504	106	69·70	14·66	16.643	23·01	9.219	05½	12	75	55·3	21·7	5·8	51	30
„ w Brodach . .	53	656	516	65	78·65	9·90	13.267	20·22	7.131	88	10	87	53·7	18·5	5·6	52	30
„ w Brzeżanach .	50	467	341	47	73·01	10·06	13.657	29·24	7.139	35	15	28	52·2	19·7	4·5	55	30
„ w Drohobyczu .	80	905	692	119	76·46	13·14	21.018	23·22	11.215	69	12	39	53·3	24·8	4·2	55	30
„ w Jaśle . . .	100	861	610	58	70·84	6·73	17.973	20·87	8.925	45	10	36	49·6	26·4	4·6	50	30
„ w Kołomyi . .	70	737	526	54	71·37	7·32	19.022	25·81	10.220	40	13	86	53·7	20·6	7·4	48	25
powiat. w Podhajcach .	60	611	529	46	86·57	7·52	16.033	26·24	8.585	05	14	05	53·5	20·6	5·3	55	30
gminny w Przemyślu .	160	2.032	1.562	176	76·87	8·66	35.206	17·32	14.822	48	7	29	42·1	16·2	4·4	48	24
„ w Rzeszowie .	80	911	604	61	66·30	6·69	25.088	27·53	14.286	40	15	68	56·9	30·1	5·3	52	28
„ w Samborze . .	52	556	419	59	75·35	10·61	13.844	24·89	7.470	01	13	43	53·9	20·4	5·6	60	30
„ w Sanoku . .	80	624	528	38	84·61	6·08	18.107	29·01	8.874	02	14	22	49·0	16·7	4·3	60	30
„ w Sączu . . .	60	608	361	48	59·37	7·89	15.396	25·32	7.187	14	11	82	46·6	18·9	3·8	54	30
„ w Śniatynie . .	24	128	101	8	78·90	6·25	2.332	18·21	1.560	10	12	18	66·8	24·9	5·8	55	30
powiat. w Sokalu . . .	61	955	666	87	69·73	9·10	21.550	22·56	8.434	40	8	83	39·1	15·2	5·6	55	30
gminny w Stanisławowie	120	1.072	729	116	68·00	10·82	26.811	25·01	13.356	93	12	45	49·8	17·9	5·6	55	30
„ w Stryju . . .	99	935	747	86	79·89	9·19	25.020	26·75	13.024	25½	13	92	52	22·3	4·9	60	35
„ w Tarnopolu . .	75	1.089	913	95	83·83	8·72	25.893	23·77	12.733	67	11	69	49·1	24·4	4·9	51	30
„ w Tarnowie . .	140	1.256	705	149	56·13	11·86	33.107	26·35	15.989	70	12	73	48·2	18·3	2·4	50	30
„ w Wadowicach .	30	190	164	6	86·31	3·15	4.220	22·21	2.248	84	11	83	53·2	20·2	3·4	52	30
„ w Zaleszczykach	36	597	420	38	70·35	6·36	14.037	23·51	6.370	68	10	67	45·3	23·3	3·4	50	30
powiat. w Złoczowie . .	80	981	750	81	76·45	8·25	24.175	24·4	10.698	67	10	90	44·2	19·7	1·7	50	30
gminny w Żółkwi . . .	50	901	684	60	75·91	6·65	20.350	22·58	12.528	45	13	90	61·5	27·8	7·5	50	30
Suma A. .	2.736	34.965	24.551	3.212	70·22	9·18	784.980	22·45	497.650	70	14	22	63·4	21·5	4·4	55·1	34
B. Zakłady położnic:																	
krajowy we Lwowie . .	54	677	614	10	90·69	1·47	11.504	16·99	15.545	80	22	96	1·35	26·8	4·5	84	.
„ w Krakowie . .	15	278	248	15	89·21	5·39	5.144	18·50	7.035	86	25	31	1.36·7	28·2	5	63	.
Suma B. .	69	955	862	25	90·26	2·61	16.648	17·42	22.581	66	23	64	1·35	27·5	4·7	.	.
C. Zakłady obłąkanych:																	
krajowy w Kulparkowie .	500	1.017	191	126	18·78	12·39	167.320	164·52	140.054	43½	137	71	83·7	30·2	2·3	90	90
„ w Krakowie . .	70	274	106	32	38·68	11·68	27.861	101·68	22.962	03½	83	80	82·4	27·7	2·5	80	80
Suma C. .	570	1.291	297	158	23·00	12·24	195.181	151·12	163.016	47	126	27	83·5	28·9	2·4	.	.
D. Szpitale dla dzieci:																	
prywatny ś. Zofii we Lwowie	80	1.060	623	297	58·77	28·01	24.544	23·15	12.272	.	11	58	50	.	.	.	.
„ ś. Ludwika w Krakowie	100	1.008	527	266	52·28	26·30	26.374	26·17	13.187	.	13	08	50	25·6	3·6	.	.
Suma D. .	180	2.068	1.150	563	55·60	27·23	50.918	24·32	25.459	.	12	31	50	.	.	.	.
Razem A+B+C+D .	3.555	39.149	26.809	3.891	68·47	9·93	1,047.727	26·76	708.707	83	18	09	67·7	.	.	.	.

Alegat 33. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis rozporządzenia Wysokiego Ministerstwa wyznań i oświaty z d. 6. Kwietnia 1886 L. 20406, wystosowanego do Jego Excellencyi Pana c. k. rzeczywistego tajnego radcy, namiestnika Galicyi etc. etc. Filipa Zaleskiego.

In Erledigung des Berichtes vom 18. October v. J. Z. 46.344 betreffend die Frage der administrativen Vereinigung der Krakauer Universitätskliniken mit dem Lazarus-Spitale daselbst, beehre ich mich Eurer Excellenz Nachstehen des zu eröffnen.

Da der galizische Landesausschuss in die Ueberweisung der Verwaltung der genannten Kliniken an die Direktion des Lazarus-Spitales, solange diese Kliniken in ihrer gegenwärtigen Unterkunft verbleiben, nicht einwilligt, und andererseits mit Rücksicht auf die Finanzlage dermalen lediglich der Neubau für die chirurgische Klinik in Aussicht genommen wurde, so kann vorläufig nur die administrative Vereinigung der chirurgischen Klinik mit dem Lazarus-Spitale und zwar für den Zeitpunkt der Vollendung genommen werden.

Hinsichtlich der anderen Kliniken wird es demnach einstweilen bei den bisherigen Verwaltungs-Modalitäten zu verbleiben haben.

Anlangend die Verpflegskosten für klinische Kranke haben Eure Excellenz bekannt gegeben, dass die wirkliche Auslage des Lazarus-Spitales für einen Kranken gegenwärtig täglich 90 kr. und dass der Ueberschuss der ersteren über die bestehende Verpflegstaxe aus den eigenen Mitteln des Spitales bestritten wird.

Dem Unterrichtsetat werden jedoch die Verpflegskosten für klinische Kranke nicht in der Höhe der wirklichen Spitalsauslage von 90 kr., welche sie im Falle ihrer Aufnahme in das Lazarus-Spital verursachen würden — sondern lediglich in der Höhe der jeweiligen Verpflegstaxe seitens des Landesfondes vergütet.

Demgegenüber muss ich neuerlich darauf hinweisen, dass dem Lazarus-Spitale, beziehungsweise dem Landesfonde durch die Aufnahme und Verpflegung der Kranken an den Kliniken tahtsächlich die Spitalsauslagen für dieselben erspart werden und es sich dem nach in erster Linie um den Ersatz einer dem Spitale, respective dem Landesfonde seitens des Unterrichtsetats abgenommenen finanziellen Last handelt, während die Frage der räumlichen Unterbringung der Kliniken in dieser Beziehung umsoweniger von Belang erscheint, als auch die Kliniken öffentliche, unter behördlicher Aufsicht stehende Krankenheilanstalten sind, und wie Eure Excellenz mit Recht hervorgehoben haben, mit Rücksicht auf die bestehenden Beziehungen zum Lazarus-Spitale als eine Ergänzung des letzteren erscheinen, daher alle Voraussetzungen zu treffen, unter denen uneinbringliche Verpflegskosten seitens des Landesfondes zu ersetzen sind.

Da die gewöhnlichen Spitalsauslagen von den sonst hiezu verpflichteten Faktoren zu tragen sind, so erscheint es nicht als gerechtfertigt, dass dem Unterrichtsetat die klinischen Verpflegskosten dermalen nicht in der Höhe der wirklichen Spitalsauslagen, sondern bloss der jeweiligen Verpflegstaxe, also nach Abzug des Beitrages aus dem Spitalsfonde ersetzt werden.

Die in anderen Universitätsstädten diesfalls bestehenden Einrichtungen bieten insoferne keine Analogie, als bei denselben in der Regel ganz besondere Verrechnungsmodalitäten bestehen, bei welchen diese Frage nicht in Betracht kommt (Zahlung eines Pauschalbetrages in Graz und Innsbruck, Zahlung der zu ermittelnden effectiven Mehrauslagen in Wien), und auch nirgends ein räumlich gesondertes, in der Verwaltung vom allgemeinen Krankenhause getrenntes klinisches Spital besteht, wie das wenigstens dermalen noch in Krakau der Fall ist.

Ich muss Eure Excellenz hienach ersuchen, darauf hinzuwirken, dass dem Unterrichtsetat die Verpflegskosten für die unbemittelten Kranken an sämmtlichen Kliniken pro futuro in

der Höhe der jeweiligen für das Lazarus-Spital ermittelten wirklichen Spitalsauslagen ersetzt werden.

Was nun weiters das vom Vertretter des Landesausschusses gemachte Anerbieten betrifft, dass im Falle von dem speziellen Uebereinkommen bezüglich der geburtshilflichen Klinik abgegangen würde, für jeden Kranken ein Verpflegskostenbetrag in der Höhe der wirklichen Kosten des Unterhaltes jedoch nach Abschlag einiger Posten für Besoldung des Spitalspersonales, für Pensionen etc. gezahlt werde, so wird dieser Antrag erst nach Austragung der angedeuteten prinzipiellen Frage zu würdigen sein.

Schon derzeit finde ich mich jedoch diesfalls zu folgenden Bemerkungen veranlasst.

1) Da nach dieser Proposition für jeden Kranken ein Betrag von täglich 72·43 kr. gezahlt werden soll, während gegenwärtig für jede Schwangere und Wöchnerin 90 kr. entrichtet werden, so würde diesbezüglich der eben erwähnten Verpflegten thatsächlich eine Herabminderung des dem Unterrichtsetat zu leistenden Ersatzes bedeuten.

2) Der Abzug der oben bezeichneten Posten von den wirklichen Kosten des Unterhaltes bei der Ausmittlung des Ersatzbetrages scheint nicht begründet zu sein, da die klinisch verpflegten Kranken dem Krankenhausfonde, wenn sie in dem Lazarus-Spitale untergebracht wären, ganz dieselben Kosten verursachen würden, wie die anderen Kranken, daher wohl kein Grund vorliegt, hier überhaupt einen Abzug zu machen.

3) Die betreffende, dem Unterrichtsetat zu leistende Ersatzquote wurde mit 72·43 kr. und die Verpflegstaxe mit 63 kr. beziffert, während nach den hierortigen Acten und wie auch an einer anderen Stelle des Berichtes erwähnt ist, die Verpflegstaxe bisher 75 kr. betrug, ohne dass aus den Acten über diese bedeutende Differenz etwas zu entnehmen ist.

4) Endlich ist nicht völlig klar, ob im Falle, das erwähnte Zugeständniss rücksichtlichen der geburtshilflichen Klinik gemacht wird, der Landesausschuss sofort in die Zahlung der höheren Taxe einwilligen würde, oder aber erst von dem Zeipunkte, da die sämmtlichen Kliniken in die Verwaltung des Landesausschusses übergeben werden. In diesen Beziehungen werden daher die Vorlagen seinerzeit entsprechend zu ergänzen und sohin die Anträge des Landesausschusses neuerlich entsprechend zu würdigen sein.

Was nun die zunächst in Frage kommende chirurgische Klinik anlangt, so wäre ich geneigt, in die weiteren Verhandlungen mit dem Landesausschusse auf Grund der in dem vorgelegten Verhandlungs-Protokolle bezeichneten Modalitäten einzutreten, wobei ich mir selbstverständlich die Genehmigung des betreffenden, seinerzeit abzuschliesenden Uebereinkommens vorbehalte. Auch in dieser Hinsicht wären jedoch vorläufig noch die folgenden Punkte näher zu erörtern.

Was zunächst den Anspruch auf Einräumung einer Reserveabtheilung im allgemeinen Krankenhause betrifft, so scheint mir die diesfällige Weigerung des Landesausschusses nicht begründet zu sein.

Ich ersuche Eure Excellenz, dem letzteren gegenüber diesfalls darauf hinzuweisen, dass an allen Universitäten mit einziger Ausnahme von Krakau die Krankenanstalten auch für Unterrichtszwecke in Anspruch genommen werden, und dass dies bei der Uebergabe der Krankenanstalten in die Landesverwaltungen sogar ausdrücklich für Bedingung gemacht worden ist.

Es wäre daher ein nicht übermäsiges Zugeständniss, welches der Landesausschuss im Interesse des medizinischen Unterrichtes an der Krakauer Universität machen würde, wenn derselbe in die Errichtung einer Reserveabtheilung im allgemeinen Krankenhause willigte, zumal dem Lande hiedurch eigentlich gar kein nennenswerthes materielles Opfer aufgebürdet werden dürfte.

Was ferner die Kosten der Adaptirungen im Spitale anlangt, welche anlässlich der Uebernahme der chirurgischen Klinik in die Administration des Landes erwachsen würden, so muss ich die Bestreitung derselben aus Landesmitteln für durchaus gerechtfertigt halten,

zumal als im Falle die Kliniken nicht bestünden, die daselbst verpflegten Kranken im Spitale Unterkunft finden müssten, mithin diese Auslagen unvermeidlich eintreten würden und eventuell sogar ein Zubau zum Spitale nicht zu vermeiden wäre.

Ich ersuche Eure Excellenz daher, darauf hinzuwirken, dass der Landesausschuss von dieser Forderung abstehe.

Alegat 34. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 11. Maja 1886. do l. 20972, wystosowanej do Świetnego c. k. Namiestnictwa w miejscu.

Odezwa!

Na szacowną odezwę z dnia 13. Kwietnia r. b. L. 23.561, którą świetne c. k. Namiestnictwo udzieliło nam odpis reskryptu c. k. Ministerstwa z 6. Kwietnia r. b. L. 20.406, w sprawie objęcia administracyi klinik przez zarząd szpitala św. Łazarza w Krakowie, mamy zaszczyt niniejszém odpowiedzieć.

Doniesienie, że na razie mogłoby nastąpić oddanie w zarząd szpitala tylko kliniki chirurgicznej, przyjmujemy do wiadomości.

Co zaś dotyczy uchylenia uciążliwych warunków postawionych w toku rokowań w tej sprawie, to Wydział krajowy jest skłonny poczynić wszelkie słuszne a możliwe ustępstwa, byle się nie sprzeciwiały uchwałom i intencyom Wysokiego Sejmu i nie obciążały zbytecznie funduszu krajowego.

Wysokie Ministerstwo żąda: „ażeby fundusz krajowy płacił na przyszłość funduszowi edukacyjnemu za ubogich leczonych we wszystkich klinikach, zamiast dotychczasowej taksy klinicznej, taksę równającą się rzeczywistym dziennym kosztom utrzymania chorego w szpitalu św. Łazarza“.

W tym względzie pozwolimy sobie zrobić następujące uwagi: Koszt dzienny utrzymania chorego jest zmienny i już dlatego samego za podstawę obrachunku stałego służyć nie może. I tak: Kiedy Wydział krajowy objął w roku 1866. w swój zarząd szpitale powszechne, wynosiła taksa za leczenie w klinikach Krakowskich 50 ct., w szpitalu św. Łazarza także 50 ct., a rzeczywiste utrzymanie chorego kosztowało około 1 zł. a. w. W roku 1879, podniosło c. k. Ministerstwo taksę kliniczną za zgodą Wydziału krajowego na 65 ct. wtedy, kiedy równocześnie taksa szpitalna wynosiła 75 ct. a rzeczywiste koszta 87·7 ct. W roku 1880. wynosiły te koszta: 82·9 ct., w r. 1881. 80·1 ct., w r. 1882. 82·2 ct., w r. 1883. 85·9 ct., w r. 1884. 80·8 ct., licząc w to płacę i emolumenta służby lekarskiej, restauracyę budynków, utrzymanie ogrodów i inne wydatki, któreby na koszta zarządu kliniki wpłynąć nie mogły.

Komisya, którą świetne c. k. Namiestnictwo na skutek reskryptu c. k. Ministerstwa z 12. Maja 1878. L. 9237 ustanowiło do zbadania kwestyi reformy klinik, złożona z reprezentantów Wysokiego Rządu, Wydziału krajowego i profesorów Wydziału lekarskiego uniwersytetu Jagiellońskiego, a obradująca w Krakowie w dniu 27-mym Lipca 1878. r. oświadczyła się za tem: „ażeby taksa kliniczna była koniecznie niższą od każdoczesnej taksy szpitalnej“.

Powody, które komisyę do tego oświadczenia skłoniły, były: po części obawa, że przez taksę wyższą nad szpitalną uszczupli się materyał naukowy bez wątpienia niedostateczny na klinikach; po części zaś okoliczność, że urządzenie klinik pod względem dogodności dla chorych nie może się równać z urządzeniem szpitala.

Dlatego proponowała komisya jednomyślnie, aby taksa — jeżeli to jest nieuniknioném — podwyższoną została najwyżej do kwoty 65 ct., kiedy wówczas taksa szpitalna wy-

nosiła 75 ct. — A c. k. Ministerstwo, idąc za tem zdaniem, podwyższyło za zgodą Wydziału krajowego taksę do kwoty proponowanej.

Powody, które w r. 1879. decydującymi czynnikami kierowały, do dnia dzisiejszego nic z swej mocy nie utraciły. Jak dawniej tak i teraz chorzy, którzy są w stanie opłacać koszta swego leczenia, niechętnie służą za przedmiot badań i doświadczeń naukowych w obec uczącej się młodzieży, i jeżeli nie będą do tego zachęcani niższą opłatą, mogłaby nadejść chwila, w której by brakło materyału naukowego, zwłaszcza, że §. 32. statutu szpitala św. Łazarza wkłada na dyrektora obowiązek przestrzegania: aby na klinikę nie przenoszono chorych (nawet ubogich) bez ich własnego zezwolenia. Urządzenie zaś klinik — jak było tak jest — pośledniejsze od urządzenia w szpitalu.

Wedle rozporządzenia ministeryalnego z r. 1857. L. 10946 powinna być taksa równą dla wszystkich w tym samym zakładzie jednakowo zaopatrywanych.

Podwyższenie zatem taksy klinicznej dotknęłoby zarówno płacących za siebie jak i fundusz krajowy płacący za ubogich, przez co by się wydatki R. III. naszego budżetu krajowego, wbrew intencyi Wysokiego Sejmu — powiększyć musiały.

Zresztą nie znajdujemy żadnego uzasadnionego powodu, ażeby fundusz krajowy za ubogich leczonych w klinikach więcej płacił, niż płaci za nich w szpitalu. — Nie możemy bowiem przyznać, iżby — jak to reskrypt c. k. ministerstwa twierdzi — przez leczenie chorych ubogich w klinikach oszczędzano funduszowi krajowemu wydatków, za leczenie tych chorych w szpitalu, gdzieby rzekomo leczeni być musieli, gdyby klinik nie było; a to z następujących powodów. — Rozróżnić należy fundusz krajowy od funduszu szpitalnego. — Fundusz krajowy jest obowiązany płacić za ubogich tylko taksę, a nie rzeczywiste koszta utrzymania chorego.

Gdyby klinik nie było, płaciłby za leczonych w szpitalu taksę, a chorych nie mogłoby być więcej, jak tylko tylu, na iluby w szpitalu miejsca starczyło. — W tym względzie obowiązuje Wydział krajowy uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 21. Lipca 1880. r. wzywająca Wydział krajowy: „ażeby do szpitali powszechnych tyle jedynie przyjmował chorych, na ilu przestrzeń szpitala pozwala i ażeby tych przestrzeni nie powiększał bez upoważnienia Sejmu“. A Wydział krajowy nie mógłby w obec z roku na rok wzrastających kosztów leczenia ubogich, doradzać Wysokiemu Sejmowi budowy nowych pawilonów, mając na uwadze, że fundusz krajowy wydał zaledwie przed kilku laty na budowę pięciu pawilonów szpitalnych w Krakowie kwotę blizko półmilionową.

Obowiązuje nas także druga rezolucya Wysokiego Sejmu z tego samego dnia i roku, wzywająca Wydział krajowy: „ażeby w celu sprowadzenia wydatków w budżecie krajowym na koszta leczenia ubogich do odpowiedniej miary, dążył w szczególności do możliwego zniżenia taks szpitalnych“.

Z tych tedy powodów, w obec wyraźnych uchwał Wysokiego Sejmu, w obronie funduszu krajowego a przez wzgląd na dobro nauki i szanując zdanie komisyi i dotychczasowy zwyczaj, Wydział krajowy nie może się zgodzić na opłacanie z funduszu krajowego większych niż dotychczasowe taks za leczenie ubogich w klinikach Krakowskich.

Co zaś do funduszu szpitala św. Łazarza, który z własnych dochodów fundacyjnych pokrywa nadwyżkę między taksą a rzeczywistym wydatkiem szpitalnym, toć zdaje nam się niczem nieuzasadnionem, iżby miał pokrywać ową nadwyżkę także w klinikach, które są zakładami od szpitala św. Łazarza oddzielnymi, niczem z tym szpitalem niepołączonymi.

Że są oddzielnemi instytucyami, miał Wydział krajowy zaszczyt wykazać obszerniej w swej odezwie z 12. Grudnia 1879. r. L. 44.031. — Oddzielnemi chciała je mieć wola fundatorów, oddzielnemi uchwała komisyi organizacyjnej przez trzy dwory opiekuńcze w roku 1816. do Krakowa zesłana, oddzielnemi statut wydany dla szpitala św. Łazarza, przez Senat rządzący w roku 1818. L. 3.671, oddzielnemi fakt przeniesienia klinik wraz z wypłaconymi funduszami do domu własnego w r. 1827., oddzielnemi zastało je przyłączenie Krakowa do monarchii Austryackiej i oddzielnemi do dziś dnia być nie przestały.

Dopóki więc ta odrębność istnieje, nie możemy — jako władza zarządzająca zakładem krajowym — zezwolić na to, ażeby własne fundusze szpitala pokrywały niedobór wydatków klinicznych.

Ażeby jednak umożliwić przyspieszenie budowy klinik na gruncie szpitalnym w interesie nauki i uniwersytetu Jagiellońskiego, oświadczamy, że, skoro zarząd którejkolwiek z klinik, na razie więc chirurgicznej, po wybudowaniu jej na gruncie Morgensterna, czy szpitalnym — połączonym zostanie z zarządem szpitala, Wydział krajowy nic nie będzie miał przeciwko temu, ażeby owa różnica pomiędzy ówczesną taksą szpitalną (pokrywaną przez fundusz krajowy lub obowiązanych) a rzeczywistym kosztem utrzymania chorego w szpitalu za chorych leczonych w klinice połączonej ze szpitalem, pokrywaną bywała z funduszu szpitala św. Łazarza.

Kwestya zwrotu kosztów utrzymania chorego na tej ze szpitalem połączonej klinice przedstawiałaby się wówczas jak następuje:

Szpitalowi św. Łazarza, jako administratorowi kliniki wypłacałby:

a) fundusz krajowy za ubogich każdoczesną taksę szpitalną. Tak samo płacący za siebie, lub do płacenia obowiązani;

b) różnicę pomiędzy taksą szpitalną a rzeczywistym kosztem utrzymania chorego w szpitalu pokrywałby fundusz szpitalny z własnych dochodów fundacyjnych,

c) a różnicę pomiędzy rzeczywistym kosztem szpitalnym, a rzeczywistym wydatkiem klinicznym, pokrywałby fundusz edukacyjny. Po paru latach doświadczenia mógłby ten ostatni dodatek być zastąpiony kwotą ryczałtową.

Na innych klinikach, zaś niepołączonych ze szpitalem, ma pozostać dotychczasowy sposób pokrywania kosztów taksą w dotychczasowej jej wysokości.

Co do żądania c. k. Ministerstwa: abyśmy zezwolili na oddanie profesorom klinik oddziałów rezerwowych w szpitalu, powtarzamy to, cośmy już dawniej wyrzekli: że mimo najszczerszych życzeń, temu żądaniu zadość uczynić nie możemy, a to z powodu przepełnienia szpitala, braku funduszów na dalszą budowę i poszanowania praw nabytych przez prymaryuszów.

Wskazanie c. k. Ministerstwa na okoliczność, że na innych wszechnicach Państwa Austryackiego — z wyjątkiem Krakowa — zakłady lecznicze służą do celów naukowych i że to przy oddaniu onych w Zarząd Wydziału krajowego zawarowane zostało, zniewala nas do uwagi: że — jak to wyżej przytoczyliśmy — stosunek prawny klinik Krakowskich do szpitala św. Łazarza przy włączeniu Rzeczypospolitej Krakowskiej do Państwa Austryackiego był inny, niż jest w innych uniwersytetach; powtóre że szpital św. Łazarza przeobrażony i powiększony staraniem Wydziału krajowego nie może iść w porównanie ze szpitalami oddanymi z wielu niedostatkami w zarząd Wydziału krajowego; nareszcie, że Wydział krajowy — niezapoznając potrzeb nauki — nie stawiał nigdy przeszkód używaniu szpitala do celów naukowych, o ile na to zezwalały możność, fundusze, zobowiązania prawne i istotny pożytek uniwersytetu Jagiellońskiego.

Świadczy o tem cały szereg faktów, jako to: otwarcie kliniki chorób skórnych i syfilitycznych, kliniki chorób dziecięcych, wykłady demonstracyjne docentów chorób piersiowych, elektroterapii, laryngoscopii i t. d.

Na zdanie c. k. Ministerstwa, że koszta adaptacyi szpitala przy objęciu zarządu kliniki chirurgicznej ponosić powinien fundusz krajowy, ponieważ — gdyby kliniki nie było — chorzy w niej leczeni musieliby być umieszczeni w szpitalu i ewentualnie nie dałaby się uniknąć nowa budowa, zwracamy uwagę na uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 21. Lipca r. 1880., którą wyżej przytoczyliśmy. — W tym względzie mógłby tylko Wysoki Sejm udzielić potrzebnego kredytu.

Na zapytanie nareszcie Świetnego c. k. Namiestnictwa: jak się wywiązują Siostry Miłosierdzia z przyjętego przez siebie obowiązku? — odpowiadamy, pouczeni doświadczeniem, nabytem we wszystkich trzech naszych zakładach krajowych, że jak w pielęgnowaniu chorych są — z bardzo małymi wyjątkami — nieoszacowane, tak w gospodarstwie, osobliwie w kuchni i w pralni, wiele pozostawiają do życzenia.

Alegat 35. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886.

Wykaz wydatków w trzech zakładach krajowych za rok 1885.

	Poszczególnienie	Lwów	Kraków	Kulparków	Lwów	Kraków	Kulparków
		Ilość dni leczenia w r. 1885.			za dzień leczenia przypada w r.		
		215.376	168.535	167.320	1885.	1885.	1885.
		zł.	zł.	zł.	ct.	ct.	ct.
1	Żywienie chorych (od a. — h.) . . .	55.909	47.088	50.511	25·96	27·94	30·19
2	Bielizna	5.951	6.046	4.421	2·76	3·59	2·65
3	Pranie	5.721	4.868	4.501	2·66	2·89	2·69
4	Opał	3.842	6.108	4.976	1·78	3·63	2·98
5	Oświetlenie	1.550	3.463	1.642	0·72	2·06	0·99
6	Leki i apteka	8.038	4.282	731	3·73	2·54	0·44
7	Koszta sanit. i instrumenta chirurg.	6.202	4.835	3.210	2·88	2·87	1·92
8	Sprzęty	1.670	2.422	2.006	0·77	1·44	1·20
9	Słoma do sienników	482	551	850	0·22	0·32	0·51
10	Utrzymanie kapelanów i kaplicy . .	1.327	1.050	1.702	0·62	0·62	1·02
11	Utrzymanie koni	—	821	1.574	—	0·49	0·95
12	Utrzymanie ogrodów i pól	3	1.391	2.652	—	0·82	1·59
13	Koszta pogrzebowe	500	220	314	0·23	0·13	0·11
14	Utrzymanie budynków	3.128	4.168	11.592	1·45	2·47	6·93
15	Utrzymanie dyrektora, lekarzy i akuszerek	23.074	17.565	10.549	10·72	10·42	6·31
16	Koszta zarządu	10.525	10.765	6.765	4·89	6·38	4·05
17	Utrzymanie Sióstr miłosierdzia . .	5.045	4.501	2.299	2·34	2·67	1·38
18	Służba wyższa i niższa	16.723	12.454	24.062	7·77	7·39	14·38
19	Czynsze	4.845	—	—	2·25	—	—
20	Koszta kancelaryjne	1.124	960	561	0·52	0·57	0·34
21	Wodociągi	—	1.812	—	—	1·08	—
	Suma A. . . .	155.659	135.370	134.918	72·27	80·32	80·63
	Do tego dolicza się:						
1	Zaliczki na płace	1.687	234	2.246			
2	Pensye i emerytury	3.745	250	295			
3	Zaopatrzenia, dary z łaski i odprawy	388	258	134			
4	Remuneracye i zapomogi	952	700	621			
5	Nadzwyczajne wydatki budowlane .	—	5.632	—			
6	Utrzymanie dzieci w szpitalach . .	12.272	13.187	—			
7	Odsetki od kapitałów dłużnych . .	1.760	20	—			
8	Zapisy	—	116	—			
9	Podatki i daniny	111	1.062	211			
10	Wydatki w sprawach patronatu . .	—	52	67			
11	Dyety i koszta podróży	—	342	—			
12	Utrzymanie dzieci na oddz. położnic	21	210	—			
13	Zapomogi dla położnic	2.994	1.920	—			
14	Rozmaite wydatki	6.066	655	1.563			
	Suma B. . . .	29.996	24.638	5.137	—	—	—
	Do tego suma A. . . .	155.659	135.370	134.918	—	—	—
	Razem	185.655	160.008	140.055	—	—	—

Alegat 36. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886.

Wykaz

spotrzebowanych ważniejszych produktów żywienia w trzech zakładach krajowych w r. 1885 z oznaczeniem ile wyszło na żywienie chorych i posługi w wadze i miarze, oraz przeciętna ich cena.

	Lwów	Kulparków	Kraków	Lwów	Kulparków	Kraków
	Kilogramy			Cena jednego kilograma		
				ct.	ct.	ct.
Mięsa wołowego	27.346	38.000	26.256	44	47	47
„ cielęciny	21.478	8.732	17.346	44	47	45
„ wieprzowiny	1.350	3.861	283	43·9	25·9	56
„ baraniny	„	2.143	755	„	27·8	36
Masła	3.872	2.620	4.175	94·8	1 zł. 12·8	76·86
Smalcu	898	1.729	1.010	77·6	61·7	72
Słoniny	4.121	5.729	2.714	75·06	59·8	70
Mleka	112.166 lit.	78.458	81.521	niezb. 6·9 / zbier. 4	4·7	niezb. 7 / zbier. 4
Mąki pszennej Nr. I.	1.564	3.173	1.302	18·12	16·2	17·6
„ „ „ II.	9.009	5.629	376	17·3	15·65	17·2
„ „ „ IV.	„	3.001	7.439	„	13·8	15·8
„ „ „ V.	6.156	„	„	14·82	„	„
Bułek	25.102	10.802	27.829	18·2	19·83	16·57
Chleba	50.285	67.557	43.135	14·3	9·36	9·75
Krup jęczmiennych	4.345	11.727	5.537	18·7	12·97	13
„ jaglanych	2.006	7.714	3.242	15·86	13·87	13
„ hreczanych	5.086	7.445	2.373	19·74	15·34	16
„ pszennych	„	„	1.446	„	„	18·5
„ perłowych	4.535	217	5.570	19·98	18·9	13
Świec stearynowych	„	34	„	„	92·64	„
Nafty	5.393 lit.	7.431	„	21·5	22·5	21·25
Centnar owsa (100 kil.)	„	149	36	„	5 zł. 90	7 zł. 50
„ siana	„	3.813	109	„	1 „ 54	1 „ 40
„ słomy	275	931	290	1 zł. 75	1 „ 43	2·09
„ węgli	303	3.280	13.459	1 „ 40	1 „ 09·8	59·86
Sążni drzewa (4 metrowy)	501	442	55	12 „ 13·3	12 „ 53·4	14·00

Alegat 37. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886.

Zamknięcie

z obrotu funduszów szpitali prowincyonalnych

Poszczególnienie	Biała		Bochnia		Brody		Brzeżany		Drohobycz		Jasło		Kołomyja		Podhajce		Przemyśl		Rzeszów	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Wydatki.																				
A. Rzeczywiste.																				
Czynsz najmu	.	.	.	.	.	.	650	.	1.350	.	.	.	.	.	.	.	.	.	650	.
Konserwacye zwykłe	71	73	378	54	246	66	22	53	178	70	290	80	292	18	88	05	218	72	48	14½
Budowy nadzwyczajne	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	249	76	119	71	.	.	.	.
Podatki	29	54	.	.	2	69	.	.	.	.	1	10	.	.	2	29	.	36	1	70
Asekuracya	42	87	24	76	34	73	.	.	29	83	26	08	35	87	57	99	35	36	14	72
Czyszczenie kominów	20	.	8	44	19	36	10	.	29	80	15	.	9	78	21	.	30	.	10	.
Desinfekcya i czyszczenie kanałów	.	.	37	.	49	.	29	09	34	38	.	.	98	20	78	86	13	25	19	62
Żywność i wino	5.637	18	3.616	20	2.457	26½	2.702	17	5.213	81½	4.750	68	3.934	56	3.311	15	5.723	12	7.556	17
Lekarstwa	715	72	858	59	610	13	589	97	808	89	772	55	1.361	15	669	32	1.413	93	1.101	48
Środki sanitarne	220	83	114	06	136	63	34	68	86	42	68	06	55	22	181	46	163	40	240	97
Bielizna, pościel i odzież	457	72	389	56	350	88½	66	96	660	54	76	14	767	44	165	94	1.054	37	335	07
Pranie	48	50	58	94	39	75	44	28	50	11	34	38	24	46	204	14	72	88	90	.
Sprzęty	168	65	44	30	29	84	51	83	277	61	38	01	177	72	113	46	146	37	106	32
Opał	336	.	435	45	437	75	96	80	385	.	368	09½	708	.	444	60	807	70	662	80
Światło	198	57	62	91½	69	68	35	50	80	80	61	72	66	22	96	63	96	94	80	.
Słoma	87	35	48	50	24	50	28	84	9	.	72	50	6	.	46	86	68	30	56	12½
Przybory do pisania, druki, stemple i portorya	96	27	78	59	124	82	69	.	39	38	65	57	94	32	53	33	200	04	53	54
Narzędzia chirurgiczne	.	.	9	85	55	19	46	63	.	.	54	66	.	.	51	46	9	99	8	60
Lekarz ordynujący	500	.	499	92	500	.	600	.	500	.	600	.	500	.	499	98	600	.	500	.
„ pomocnik	.	.	300	.	200	.	250	.	.	.	300	.	.	.	250	.	250	.	250	.
Akuszerka i cyrulik	.	.	26	.	56	.	.	.	22	.	15	47	6	.	5	50	48	.	60	.
Rządca	400	.	500	.	360	.	600	.	500	.	600	.	124	98	600	.	600	.	500	.
Kontrolor	120	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	500	.	.	.
Diurniści	.	.	.	.	300	.	100	.	.	.	.	.	216	.	120	.	.	.	150	.
Kapelan	72	0	40	.	.	.	50	.	50	.	.	.	.	.	75	.	90	.	.	.
Służba szpitalna	346	66	948	40	376	26	341	67	412	65	338	70	528	.	380	72	912	.	773	.
Wikt dla służby	636	50	2	68	490	.	455	13	430	50	.	.	574	32	547	50	1.294	61	201	67
Koszta administracyjne	.	.	.	.	100	.	11	01	.	.	134	92	12	28	108	.	24	18	221	94
Odprawy, prowizye i pensye	200	.	225	.	.	.	.	.	.	.	186	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Remuneracye	.	.	150	.	9	35	100	.	.	.	.	.	130	.	.	.	.	.	140	.
Relutum za pomieszkanie rządcy	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	211	25
Spłata kapitału i należytości za liwerunki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	237	40	176	50	.	.
Spłata odsetek	57	85	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Koszta pogrzebów	301	50	241	50	39	80	125	30	67	49½	40	60	218	35	41	60	257	65	55	40
Różne inne	201	48	124	86	11	59	27	96	3	77	14	39	29	59	18	10	14	81	191	88
Suma rzeczywistych wydatków	**10.967**	**42**	**9.219**	**05½**	**7.131**	**88**	**7.139**	**35**	**11.215**	**69**	**8.925**	**45½**	**10.220**	**40**	**8.585**	**05**	**14.822**	**48**	**14.286**	**40**
B. Przenośne.																				
Zwrot zaliczek Wydziałowi krajowemu, powiatowi i gminie	2.050	.	.	.	300	.	.	.	2.400	.	200	.	932	80	150	.	1.250	.	.	.
Zaliczki na płace i do wyrachowania	1	63	180	.	.	.	.	.	250	.	145	.	143	01	.	.	.	.	450	.
Na zakupno efektów	.	.	.	.	105	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.000	.
Zwrócone kaucye i depozyta	100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.055	73	.	.	.	.	.	.
Przeprowadzenie rachunkowe	.	.	.	.	58	99	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Rozchód ogólny	**13.119**	**05**	**9.399**	**05½**	**7.595**	**87**	**7.139**	**35**	**13.865**	**69**	**9.270**	**45½**	**19.351**	**94**	**8.735**	**05**	**16.072**	**48**	**16.736**	**40**
Dochód ogólny	**13.504**	**82**	**9.781**	**17½**	**8.739**	**08**	**7.202**	**07**	**13.911**	**81½**	**9.491**	**74½**	**19.548**	**96½**	**8.735**	**05**	**18.491**	**21**	**17.100**	**81½**
od tego potrąciwszy przenośne	2.151	50	200	.	163	99	.	.	2.243	75	365	.	9.934	38	406	03	2.500	.	2.500	.
Dochód rzeczywisty	**11.353**	**32**	**9.581**	**17½**	**8.575**	**09**	**7.202**	**07**	**11.668**	**06½**	**9.126**	**74½**	**9.614**	**58½**	**8.329**	**02**	**15.991**	**21**	**14.600**	**81½**

rachunków

zatwierdzone przez Wydział krajowy za r. 1885.

Sambor		Sanok		Sącz nowy		Śniatyn		Sokal		Stanisławów		Stryj		Tarnopol		Tarnów		Wadowice		Zaleszczyki		Złoczów		Żółkiew		Razem	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	312	.	.	.	.	.	.	.	2.962	.
143	78	80	.	111	20	35	.	196	29	459	62	36	27	100	.	264	39	.	.	100	.	209	12	135	86	3.693	58½
.	.	.	.	.	.	158	45	.	.	.	.	.	.	.	.	822	47	.	.	61	08	13	20	178	37	1.603	04
6	65	252	.	.	.	.	65	.	.	8	26	375	.	.	.	443	26	.	.	4	91	.	.	2	13	1.131	54
13	66	32	26	10	12	11	16	39	28	25	57	19	52	28	31	59	18	.	.	10	75	33	88	81	18	662	08
15	.	35	56	25	.	.	.	1	50	60	35	20	.	14	98	40	.	.	.	5	.	15	.	29	52	435	29
12	80	.	.	.	.	4	.	96	98	50	.	.	.	100	—	131	89	.	.	8	90	111	50	50	.	925	47
2.829	40½	3.034	76½	2.923	44½	580	92	3.284	30	4.799	18	5.594	76½	6.332	94	6.073	51	855	32	3.272	93	4.777	46½	5.674	81	94.936	06½
673	56	669	26	586	15	131	12	843	84	1.350	.	1.206	01	1.291	39	655	96	144	62	415	76	354	83	930	91	18.155	14
103	85	124	06	8	86	6	18	365	21	176	45	40	.	.	.	139	75	.	.	72	.	62	90½	609	77	3.010	76½
57	76	489	25	436	18	.	.	267	57½	405	70	245	05	305	70	580	41	5	40	45	64	650	24	257	23	8.070	76
135	81	448	23	67	39	26	50	40	08	60	.	250	.	38	07	86	30	40	.	25	.	40	72	191	20	2.111	74
187	55	40	50	64	69½	2	83	126	89	116	61	25	30	.	.	152	67	9	37	22	61	225	.	244	70	2.372	86½
232	.	887	85	467	29	132	.	356	60	945	62	495	20	545	28	866	06	152	10	306	35	469	80	802	89	11.341	23½
122	07	268	72½	110	47	3	49	100	.	160	64	100	.	93	24	169	76	3	40	41	.	80	14	260	50	2.362	41
64	87	647	62	57	28	.	.	11	.	117	.	.	.	28	31	86	75	11	88	40	.	24	11	31	56	1.568	35½
148	22½	70	37	62	99	.	.	72	93	238	12	88	08	72	60	91	77	15	52	50	.	82	01	78	73	1.946	20½
40	40	12	30	249	91	.	.	26	84	.	.	.	.	65	05	102	33	.	.	54	98	107	94	59	50	955	63
475	26	500	.	400	.	.	.	500	.	600	.	399	96	600	.	800	.	300	.	350	.	500	41	500	.	11.225	53
211	14½	200	.	50	.	.	.	124	95	300	.	199	98	250	.	611	09	.	.	100	.	200	33	250	.	4.297	49½
.	.	10	.	47	67	.	.	1	.	7	.	62	.	.	.	.	.	3	.	3	.	12	.	13	95	428	59
400	.	400	.	500	.	180	.	500	.	600	.	615	67	500	.	650	.	200	.	500	.	5[illegible]74		500	.	10.872	39
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	300	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	80	.	.	.	1.000	.
199	96	30	.	.	.	.	.	.	.	100	.	300	.	365	.	365	.	.	.	72	.	.	.	.	.	2.317	96
.	.	40	.	.	.	.	.	.	.	100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30	.	50	.	597	50
384	.	413	33	425	08	267	80	576	.	1.104	50	425	20	661	80	1.032	.	181	20	308	.	636	.	552	.	12.324	97
447	29	.	.	405	.	.	.	821	.	800	.	673	56	666	.	1.186	25	.	.	329	.	987	.	743	49	11.691	50
.	.	12	84	100	.	.	.	13	05	220	33	.	.	.	.	200	.	.	.	9	44	.	.	134	61	1.302	60
260	.	.	.	.	.	.	.	.	.	150	.	93	75	.	.	.	.	.	.	136	08	.	.	.	.	990	83
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18	80	80	.	28	52	.	.	.	.	250	.	50	.	1.216	67
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	360	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	571	25
189	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.244	20	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.658	10
81	84½	59	07	.	.	.	.	.	.	.	.	489	94	.	.	143	05	.	.	.	.	.	.	.	.	938	91
33	12	96	.	75	04	.	.	58	50	81	98	.	.	120	.	.	.	10	.	17	.	148	.	105	.	2.182	56
		20	03½	3	37	20	.	10	59	20	.	6	.	120	.	207	33	5	03	9	25	25	33	10	54	1.129	02½
7.470	01	8.874	02½	7.187	14	1.560	10	8.434	40½	13.356	93	13.024	25½	12.733	67	15.989	70	2.248	84	6.370	68	10.698	67	12.528	45	222.990	05½
314	25	1.241	12	.	.	.	.	.	.	.	.	362	40	948	03½	952	78	.	.	.	.	.	.	1.500	.	12.601	38½
249	.	50	.	650	25	.	.	.	.	75	.	350	.	485	.	730	.	.	.	.	.	.	.	100	.	3.858	89
6.430	65½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	935	99	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.040	99
31	31	.	.	.	.	.	.	120	.	.	.	92	20	.	.	923	33	.	.	.	.	10	.	8	84	15.740	75½
14.495	22½	10.185	14½	7.837	39	1.560	10	8.554	40½	13.431	93	19.286	72	15.102	69½	20.437	14	2.248	84	6.370	68	10.708	67	14.137	29	265.621	57
15.362	23½	10.318	85½	10.727	64½	1.601	95½	10.457	12	15.315	28	19.348	45½	15.502	54½	21.170	12	3.209	30	7.067	16	17.489	85	14.170	80	288.243	06
5.378	51	5	.	537	75	539	64	170	.	222	.	5.700	06½	1.040	77	3.767	55	.	.	170	.	.	.	4.100	04	42.095	97½
9.983	72½	10.313	85½	10.189	89½	1.062	31½	10.282	12	15.093	28	13.648	39	14.461	77½	17.402	57	3.209	30	6.897	16	17.489	85	10.070	76	246.147	08½

Alegat 38. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1886.

Bu-

szpitali prowincyonalnych

Rubryki	Poszczególnienie	Biała	Bochnia	Brody	Brzeżany	Drohobycz	Jasło	Kołomyja	Podhajce	Przemyśl
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
	Dochody.									
I.	Z kosztów leczenia:									
	od funduszu krajow. galicyjskiego	4.866	7.862	5.720	6.223	8.153	8.711		7.520	11.314
	od samopłacących	939	540	364	405	1.699	676	8.139	513	1.849
	od obcych funduszów	3.958	32	78	26	49	88		15	237
II.	Z własnych dochodów szpitala (z gruntów, legatów, realności, zapisów i datków, odsetek od kapitałów, sprzedaży rzeczy zużytych i rozmaite inne)	2.011	197	899	107	30	50	71	8	150
	Suma dochodów	11.744	8.631	7.061	6.761	9.931	9.525	8.210	8.056	13.550
	Wydatki.									
I. Utrzymanie budynków	Czynsz najmu	.	.	.	650	1.350	.	.	.	.
	Konserwacye zwykłe	250	205	25	23	100	250	430	100	350
	Budowy nadzwyczajne	.	55	.	.	100	.	.	400	.
	Podatki	30	4	2	.	202	2	2	20	.
	Assekuracya od ognia	43	37	35	.	30	31	50	60	37
	Czyszczenie kominów	20	15	20	10	30	15	10	24	30
	Desinfekcya i czyszczenie kanałów i kloak	.	50	60	21	35	20	200	80	34
II. Koszta gospodarcze	Żywność dla chorych	4.000	3.600	2.607	2.551	3.600	3.869	3.391	3.245	4.570
	Wino dla chorych	115	100	80	36	90	200	120	50	150
	Lekarstwa	800	822	592	423	780	675	847	600	1.430
	Sanitarne potrzeby	230	70	60	33	60	62	30	150	130
	Bielizna, pościel i odzież	621	247	200	181	450	660	183	179	510
	Pranie	100	100	40	54	60	36	15	200	110
	Sprzęty	100	50	40	92	72	45	100	90	100
	Opał	300	500	400	221	400	455	500	500	1.040
	Oświetlenie	300	70	60	40	70	72	60	80	180
	Słoma	110	80	30	29	50	82	20	50	130
	Przybory i koszta kancelaryjne	100	70	80	70	70	75	100	70	120
	Narzędzia chirurgiczne	50	25	50	8	50	50	50	40	113
III. Płaca i wynagrodzenia	Lekarz ordynujący	500	500	500	600	500	600	500	500	600
	Lekarz pomocnik	200	300	200	250	.	300	.	250	250
	Akuszerka i cyrulik	.	20	60	.	20	25	10	10	60
	Rządca	400	500	360	600	500	600	500	600	600
	Kontrolor	120	.	.	.	.	.	.	.	500
	Dyurniści	.	.	300	100	.	.	180	120	.
	Kapelan	80	40	.	50	50	.	.	75	120
	Służba szpitalna niższa	408	939	384	342	441	420	528	414	960
	Wikt dla służby	700	204	452	505	438	.	600	548	1.330
	Wydatki administracyjne	.	135	110	11	.	135	100	120	50
	Odprawy, prowizye, pensye	200	.	.	.	.	186	.	.	.
	Remuneracye	.	.	.	100	.	.	.	50	36
	Relutum za pomieszkanie rządcy	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV. Długi	Spłata kapitałów	.	.	300	.	.	.	.	413	625
	Spłata odsetek	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Należytości za liwerunki roboty	.	.	.	.	.	.	.	.	200
V. Rozmaite	Koszta pogrzebów	300	150	30	115	30	50	180	70	187
	Drobne inne	200	20	15	31	85	40	30	15	1.552
	Suma wydatków	10.277	8.908	7.092	7.146	9.663	8.955	8.736	9.123	14.552

dżety

zatwierdzone przez Wydział krajowy na r. 1886.

Rzeszów	Sambor	Sanok	Sącz nowy	Śniatyn	Sokal	Stanisławów	Stryj	Tarnopol	Tarnów	Wadowice	Zaleszczyki	Złoczów	Żółkiew	Razem
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
10.955	6.014	8.906	6.393		8.608	12.355	12.305	9.348	16.429	2.160	4.376	9.029	8.875	176.122
723	700	773	499	1.255	.	1.633	1.246	758	906	62	815	450	210	25.154
62	21	132	185		.	48	430	108	109	112	542	15	40	6.287
58	10	931	75	29	2.960	1.544	327	1.259	70	.	257	3.596	32	14.671
11.798	**6.745**	**10.742**	**7.152**	**1.284**	**11.568**	**15.580**	**14.308**	**11.473**	**17.514**	**2.334**	**5.990**	**13.090**	**9.157**	**222.234**
650	.	.	.	.	.	.	.	.	.	312	.	.	.	2.962
70	80	81	120	35	484	450	120	200	242	.	200	250	150	4.215
.	.	541	.	.	401	1.550	600	.	173	.	.	3.765	.	7.185
3	3	.	.	1	.	7	.	1	5	.	12	8	4	306
20	19	31	11	31	39	30	29	23	59	.	12	34	84	745
10	15	36	25	.	10	50	39	15	40	.	5	15	30	464
36	24	.	10	2	84	50	30	145	116	.	10	90	50	1.147
5.835	2.414	3.457	2.655	525	3.130	5.300	5.148	4.362	6.747	800	2.536	2.971	3.832	81.145
212	.	50	.	10	80	.	142	250	150	5	50	25	50	1.965
805	449	543	600	114	626	1.392	1.170	710	588	155	302	561	900	15.884
158	70	33	10	15	200	140	150	30	200	.	80	86	250	2.247
350	400	492	347	199	845	280	800	400	540	102	200	547	200	8.933
90	130	126	120	.	110	60	300	74	152	40	25	30	150	2.122
125	109	40	170	2	50	100	284	101	295	5	50	104	200	2.324
330	210	346	370	132	400	1.122	450	596	1.000	122	305	356	450	10.505
80	90	83	85	.	71	160	130	113	207	5	40	102	140	2.238
72	50	122	54	15	50	180	100	60	88	15	40	24	40	1.491
60	70	77	64	.	70	280	80	65	165	20	50	40	50	1.846
50	25	15	10	10	50	50	30	65	50	.	50	50	50	941
500	500	500	400	.	500	600	400	600	800	300	450	500	500	11.350
250	300	200	200	.	200	300	200	250	550	.	100	200	200	4.700
45	.	15	35	.	20	20	50	.	.	6	3	24	20	443
500	400	400	500	180	500	600	600	500	650	200	500	500	500	11.190
.	.	.	.	.	.	300	.	.	.	.	.	80	.	1.000
150	120	30	60	.	.	100	300	365	365	.	72	.	.	2.262
.	.	50	.	.	50	100	40	.	50	.	.	40	50	795
776	384	420	427	247	660	1.204	480	662	1.032	180	308	600	552	12.768
220	370	.	405	.	1.003	800	648	666	1.188	.	200	987	525	11.789
140	.	20	100	2	13	200	.	.	200	5	7	500	140	1.988
.	250	.	.	.	.	150	375	.	.	.	116	.	.	1.277
40	.	.	100	.	40	.	40	80	178	.	20	150	.	834
225	.	.	.	.	.	.	.	360	.	.	.	.	.	585
800	.	1.724	.	.	.	.	.	.	2.088	.	.	.	500	6.450
.	189	57	.	.	.	.	1.480	.	500	.	.	.	—	2.226
.	.	2.804	.	.	1.192	.	.	.	.	.	.	.	.	3.996
45	80	91	75	.	50	60	50	120	15	30	20	112	70	1.943
70	60	40	5	10	20	65	40	155	152	10	10	30	.	1.290
12.717	**6.811**	**12.424**	**6.958**	**1.530**	**10.948**	**15.300**	**14.305**	**10.968**	**18.585**	**2.312**	**5.773**	**12.781**	**9.687**	**225.551**

Alegat 39. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis

reskryptu c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 3. Kwietnia 1886. L. 1684/pr. wystosowanego do wszystkich Panów c. k. Starostów i do Pp. Dyrektorów policyi we Lwowie i Krakowie.

Wskutek odezwy Wydziału krajowego z dnia 12. Lutego b. r. L. 7.055, widzę się spowodowanym przypomnieć Panu c. k. $\frac{\text{Staroście}}{\text{Dyrektorowi}}$, polecenie zawarte w końcowym ustępie okólnika c. k. Namiestnictwa z dnia 11. Czerwca 1880. L. 12.848 w sprawie postępowania z włóczęgami wypuszczonymi z aresztów sądowych i wezwać Pana, aby z całą usilnością starał się o jak najrychlejsze przeprowadzanie dochodzeń co do przynależności włóczęgów a skoro w danym wypadku uzyskaną zostanie podstawa do wydania orzeczenia szupasowego, bez wszelkiej dalszej zwłoki przystępował do wydania takiego orzeczenia.

D. j. w.

Alegat 40. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis

odezwy c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 14. Stycznia 1886. L. 76, do Wydziału krajowego we Lwowie.

Nawiązując do mego pisma z dnia 22. Lipca 1885. L. 5.287/pr. mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu w skutek reskryptu Wysokiego c. k. Ministerstwa obrony krajowej z 27. Grudnia 1885, L. $\frac{19\,639}{4.283}$ IIa, że kwestya zaprowadzenia ulg przy poborze regularnym na korzyść popisowych i gmin, poruszona tak wniesioną do Rady państwa petycyą Wydziału powiatowego w Myślenicach jak wniesionemi do Wysokiego Sejmu petycyami, które spowodowały uchwałę tegoż z dnia 23. Października 1884. została rozwiązana wydaniem instrukcyi do wykonania ustaw wojskowych. (Wehrgesetze und Instruktion zur Ausführung derselben, Wien, Druck und Verlag der k. k. Hof und Staats-Druckerei 1886).

Według odmiennych postanowień tej instrukcyi poprzedza bowiem pobór regularny rozkład kontyngensów krajowych na powiaty polityczne (§. 32.) przez co i oznaczenie numeru losów zamykających kontyngensa oraz przydzielenie wcielonych popisowych do stałej armii, rezerwy zastępczej lub obrony krajowej następuje dodatkowo — po przeprowadzeniu poboru regularnego (§. 65.). Gdy wobec tego zezwala §. 50.: 1. na wyjątkowe ustanowienie w jednym powiecie politycznym kilku stacyj poborowych bez podziału powiatu na mniejsze okręgi poborowe, przeto i wyjątkowe przeprowadzenie poboru regularnego „porządkiem gmin“ jest możebnem.

Polecam tedy politycznym władzom powiatowym, ażeby z tej dopuszczalności o ile tego stosunki powiatu wymagają korzystać nieomieszkały.

D. j. w.

Alegat 41. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis

odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 25. Kwietnia 1886. L. 3.246/pr. wystosowanej do Wydziału krajowego we Lwowie.

Zakomunikowaną mi szacownem pismem z dnia 6. Września 1884. 979/S uchwałą tej samej daty wezwał Sejm krajowy c. k. Rząd aby: 1. w odpowiedniej drodze wpłynął na to iż by w nowym kodeksie karnym obok innych postanowień co do kary więzienia, umieszczone zostały także odpowiednie przepisy, któreby przewidziały i stosownie unormowały kary zapomocą osiedlenia w rolniczych koloniach karno-poprawczych zbrodniarzy ze stanu rolniczego, po raz pierwszy przed trybunałem karnym stojących; 2. jak najspieszniej przedsięwziął odpowiednie kroki w tym kierunku, ażeby w kraju naszym urządzona została podobna kolonia rolnicza karno-poprawcza, na razie przynajmniej dla przestępców nieletnich.

Wskutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra sprawiedliwości z dnia 11. Kwietnia b. r. L. 1.786 r. 1885. mam zaszczyt odnośnie do szacownej odezwy na wstępie powołanej, oraz szacownej odezwy z dnia 25. lutego L. 10.925 oznajmić Swietnemu Wydziałowi krajowemu co następuje:

O ile projektowane kolonie rolnicze miałyby służyć do umieszczania stroniących od pracy i niepoprawnych przestępców i do osiągnięcia celów wytkniętych w innych austryackich krajach koronnych istniejącym tamże domom poprawczym i pracy przymusowej, zakładanie takich kolonij musiałoby być jako sprawa krajowa pozostawionem Sejmowi krajowemu.

Przeznaczenie takich kolonij do odbywania wymierzonych na mocy ustawy karnej kar więzienia, wymaga ustawy regulującej sposób odbywania kary. mianowicie w tym kierunku, aby sędzia był upoważniony, zamienić karę więzienia na dłużej trwające zatrzymanie skazanego w rolniczej kolonii karnej. Cele poprawy bowiem wytknięte koloniom tego rodzaju, dałyby się osiągnąć tylko w razie zatrzymania w kolonii na czas sięgający po za okres krótkiej kary więzienia.

Wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości wyraża w powołanym powyżej reskrypcie gotowość do wzięcia tej kwestyi pod ścisłą rozwagę przy wniesieniu projektu nowej ustawy karnej, ubolewa jednak, że ze względu na stan finansów państwowych na teraz nie jest w położeniu podjąć potrzebnego do urzeczywistnienia intencyi galicyjskiego Sejmu zakupna znaczniejszego obszaru gruntowego i kosztownego urządzenia tego obszaru na kolonię rolniczą dla celów wykonania kary.

W końcu dodaje Jego Ekscelencya Pan Minister sprawiedliwości w powołanym powyżej reskrypcie, że załatwienie tej sprawy opóźnionem zostało badaniem pertraktacyi spadkowej po ś. p. Kajetanie hr. Kickim, który w testamencie przekazał dobra swoje w Galicyi położone (Rzyszki) Warszawskiemu towarzystwu rolniczych kolonij karnych, przyczem Ministerstwo sprawiedliwości miało przed oczyma możność reklamowania tych dóbr dla tych samych w Galicyi osiągnąć się mających celów.

Po wglądnięciu jednak w akta spadkowe lwowskiego Sądu krajowego możliwość ta okazuje się wykluczoną.

D. j. w.

Alegat 42. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1886.

Odpis

odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 17. Maja 1886. do L 4.142 do Wydziału krajowego.

Szacownem pismem z dnia 22. Września 1884. LS. 425 zakomunikowaną mi została uchwała Sejmu krajowego tej samej daty, wzywająca c. k. Rząd, „aby jak najrychlej w obowiązujących dotąd ustawach o egzekucyi sądowej przeprowadził na właściwej drodze zmiany w tym kierunku, żeby przy drobnych pretensyach nie było wolno wierzycielowi prowadzić drugiego i trzeciego stopnia egzekucyi na nieruchomości, dopóki się nie wykaże, iż egzekucya na rzeczy ruchome była bezskuteczną". Wskutek reskryptu Jego Excelencyi Pana Ministra sprawiedliwości z dnia 30. Kwietnia b. r. L. 6.255., mam zaszczyt zwrócić uwagę Świetnego Wydziału krajowego, że w wniesionym na bieżącej sesyi Rady Państwa projekcie ustawy tyczącym się zmiany, względnie uzupełnienia niektórych postanowień postępowaniania egzekucyjnego (załącznik Nr. 73. do stenograficznych protokołów Izby Deputowanych) Wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości wzięło inicyatywę do będącej na czasie reformy postanowień obowiązujących co do egzekucyi, a przytem uwzględniło także i te ubolewania godne objawy, które widocznie dały powód do wniosku posła Dr. Zolla i do rezolucyi sejmowej z 22. Września 1884.

Natomiast wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości nie widziało się spowodowanem do wniesienia projektu ustawy w duchu pomienionej rezolucyi sejmowej, gdyż projektowane w niej środki byłyby zdaniem tegoż Ministerstwa niekorzystne zarówno dla interesów strony dotkniętej egzekucyą jak i strony prowadzącej egzekucyę, mianowicie należałoby się obawiać, że następstwem tych środków byłoby z jednej strony jeszcze dalsze podwyższenie nieprodukcyjnych kosztów egzekucyjnych, z drugiej zaś strony ułatwianie oddzielnego prowadzenia egzekucyi na części składowe t. z. fundus instructus.

D j. w.

Alegat 43. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1886.

Odpis

okólnika c. k. Namiestnictwa z dnia 14. Kwietnia 1886. L. 19.680. do wszystkich Pp. c. k. Starostów i Pp. Dyrektorów Policyi we Lwowie i Krakowie.

Ze sposobu wykonania orzeczeń na wydalenie okazało się, że w wielu wypadkach władze wydalające wskazując w orzeczeniu szupasowem kierunek odesłania nie zawsze mają na oku drogę najkrótszą, a tem samem zaoszczędzenie wydatków ponoszonych głównie przez fundusz krajowy, albowiem przy wydalaniu osób z jednego powiatu do gmin granicznych powiatu drugiego szupaśnicy bywają wysyłani zamiast wprost do gminy przynależności do następnej chociaż dalej jak gmina przynależności położonej stacyi szupasowej dotyczącego powiatu, z której dopiero odstawieni bywają do

gminy przynależności, a więc pewną część drogi odbywają bezpotrzebnie dwa razy, mnożąc w ten sposób niepotrzebnie wydatki na koszta szupasowe. Celem zapobieżenia tym niewłaściwościom na przyszłość c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym poleca władzom orzekającym o przymusowem wydaleniu, iżby w orzeczeniach swych podając kierunek wskazywały drogę najkrótszą wprost do miejsca przynależności z pomijaniem stacyj dalej położonych, z którychby szupaśnikom do właściwej gminy tą samą drogą wracać wypadało. Z powodu zaś zażalenia Wydziału krajowego, że przy szupasowaniu koleją (mianowicie na kolejach państwowych) transportowanie szupaśników odbywa się w ten sposób, że strażnik pierwszej stacyi kolejowej oddaje szupaśnika stacyi zaraz następnej i tak dalej, aż do ostatniej szupaśniczej stacyi kolejowej, a ten niewłaściwy sposób postępowania przedłuża tylko czas potrzebny na odstawienie szupaśnika i wywołuje większe wydatki, poleca się władzom szupasowym, aby przy oznaczeniu sposobu wykonania, orzeczeń na wydalenie przy szupaśnikach koleją odstawić się mających ściśle przestrzegały postanowień artykułu 4. rozporządzenia z 21. Sierpnia r. 1875 L. 4.287/pr. (dz. ust. kr. Nr. 57.) stanowiącego, że przy użyciu koleji „oznaczy władza szupasowa stacyę kolejową, w której osoba odsyłana ma wsiąść, tudzież stacyę, na której opuścić ma pociąg“ jakoteż postanowienia art. 7. rozporządzenia z 2/11. 1879 L. 27.860 (dz. ust. kr. Nr. 84), że „stacya szupasowa położona przy kolei żelaznej i odsyłająca szupaśnika koleją, winna mu dodać swego strażnika i zakupywać mu bilet jazdy kolejowej tak dla szupaśnika, jakoteż dla swego konwojanta na całą podróż“ t. j. aż do tej stacyi kolejowej, na której szupaśnik ma opuścić pociąg.

L. W. kr. 23407/86.

Aleg. 11.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi Felicyi Korosteńskiej, byłej nauczycielki szkoły ludowej PP. Klarysek w Starym Sączu, o udzielenie w drodze łaski emerytury.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisyi szkolnej sejmowej o petycyi Felicyi Korosteńskiej, nauczycielki szkoły ludowej PP Klarysek w Starym Sączu, względem przyznania jej emerytury w drodze łaski, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 21. grudnia 1885 następującą uchwałę:

1) Udziela się Felicyi Korosteńskiej na rok 1886. jednorazowy dar z łaski w kwocie 100 zł. w. a.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po zbadaniu stosunków dotyczących petentki przedłożył na przyszłej kadencyi sejmowej sprawozdanie w przedmiocie prośby o stałą emeryturę, którąby w razie wniosku przychylnego płacona być musiała z funduszu krajowego.

W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu zarządził Wydział krajowy wypłatę przyznanego jednorazowego daru z łaski i odniósł się równocześnie do Zwierzchności gminnej w Starym Sączu, do Zarządu szkoły św. Kunegundy w Starym Sączu i do Rady szkolnej krajowej o wyjaśnienia co do stosunków rodzinnych i majątkowych petentki, tudzież co do jej służby nauczycielskiej.

Na podstawie wyjaśnień udzielonych przez powyższe władze Wydziałowi krajowemu, tudzież dokumentów przedłożonych przez petentkę przedstawia się sprawa następująco:

Felicya Korosteńska była nauczycielką przy sześcioklasowej szkole zakładu św. Teresy we Lwowie od roku 1864 do roku 1872 i pełniła swe obowiązki sumiennie i gorliwie, ucząc języka polskiego, rachunków, historyi, geografii i kaligrafii z dobrym skutkiem.

W ciągu tej służby, a mianowicie w r. 1866 zdała petentka z dobrym postępem egzamin z kursu pedagogicznego.

Od września 1872 aż do końca roku szkolnego $188^4/_5$ pełniła petentka obowiązki nauczycielki przy sześcioklasowej szkole żeńskiej PP. Klarysek w Starym Sączu, ucząc rachunków, kaligrafii, historyi i geografii, śpiewu, muzyki, robót kobiecych, języka francuskiego i gospodarstwa, a to wedle opinii c. k. Rady szkolnej okręgowej w Nowym Sączu z dość dobrym skutkiem.

Z końcem roku szkolnego $188^4/_5$ zrezygnowała petentka z tej posady z powodu nadwątlonego zdrowia. Przedłożone na dowód tej okoliczności świadectwo lekarskie, wystawione przez c. k. lekarza powiatowego w Nowym Sączu, potwierdza, iż petentka, która liczy obecnie lat 48, jest do najwyższego stopnia zdenerwowaną i osłabioną, a cierpiąc nadto na palpitacye serca i chroniczny gościec ręki prawej nie może oddawać się dłużej swemu zawodowi bez narażenia zdrowia a nawet życia. Felicya Korosteńska nie ma, jak to poświadcza Zwierzchność gminna w Starym Sączu, żadnego majątku, ani też żadnych dochodów i nie pobiera żadnego wsparcia. Na rok $188^5/_6$ otrzymała ona w klasztorze PP. Klarysek w Starym Sączu stół i pomieszkanie, za co udziela jeszcze nauki robót kobiecych w jednej klasie, na przyszłość jednak nie otrzyma od klasztoru ani utrzymania ani nawet żadnego wsparcia dla braku funduszów. Nie ulega zatem wątpliwości, że petentka znajdzie się po upływie r $188^5/_6$ w nader smutnem położeniu, zwłaszcza, że udzielaniem prywatnych lekcyj gry na fortepianie, któreby jej niejaki dochód przynosić mogły, ze względu na swe osłabione siły tylko w nieznacznej mierze zajmować się może.

Przedstawiony powyżej stan rzeczy nie pozostawia wątpliwości, że petentka, która przez dwadzieścia lat, aczkolwiek w prywatnych szkołach, pracowała gorliwie i z dobrym skutkiem na polu wychowania publicznego i potrafiła sobie zdobyć nie tylko uznanie przełożonych, ale także wdzięczność rodziców, których dzieciom udzielała nauk, o czem świadczy wniesiona do Wydziału krajowego w dniu 19. marca 1886. prośba kilkunastu mieszkańców Nowego Sącza, którzy wstawiają się usilnie za petentką, zasługuje ze względu na swe wyjątkowe położenie na przyznanie jej zaopatrzenia z funduszu krajowego. Z drugiej strony jednak zważyć należy, że petentka nie jest zupełnie niezdolną do pracy i że możność odzyskania tej zdolności, a względnie takiej zmiany stosunków, któraby pomoc zbędną uczyniła, nie jest u petentki bezwarunkowo wykluczoną. Te względy przemawiają przeciw nieodwołalnemu przyznaniu zaopatrzenia, tudzież przeciw przyznaniu go w takiej kwocie, któraby wystarczała na całkowite utrzymanie, a gdy petentka nie ma prawa do emerytury, gdyż nie służyła w szkołach publicznych, ale tylko w prywatnych, przeto Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Felicyi Korosteńskiej, byłej nauczycielce szkoły ludowej przy klasztorze P. P. Klarysek w Starym Sączu przyznaje się z funduszu krajowego stały dar z łaski w kwocie ośmdziesięciu (80) zł. w. a. rocznie na czas od dnia uchwały aż do odwołania.

We Lwowie dnia 25. maja 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.
Członek Wydziału kraj.

L. 27.325/86.

Aleg. [redacted] 12.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie subwencyi z funduszu krajowego na restauracyę grecko-katolickiej cerkwi św. Norberta w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Komitet grecko katolickiej parafii św. Norberta w Krakowie wniósł w roku 1885. do Wysokiego Sejmu petycyę o udzielenie z funduszów krajowych jednorazowej zapomogi 4000 zł. a. w. na zupełne odrestaurowanie i odnowienie grecko-katolickiej cerkwi parafialnej pod wezwaniem św. Norberta w Krakowie.

Uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. przekazał Wysoki Sejm tę petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i uwzględnienia.

W myśl tej uchwały Wydział krajowy zażądał pod dniem 11. Marca 1886 do l. 7.872 przedłożenia planów i kosztorysu zamierzonej restauracyi i otrzymał je pismem komitetu parafialnego z dnia 18. Maja 1886. l. 55 wraz z protokołem obrad ankiety złożonej z członków komitetu parafialnego i znawców sztuki i budownictwa, mającym posłużyć na uzasadnienie potrzeby i rozmiaru projektowanych robót.

Al. 1. Według słów tego protokołu, który w dosłownem brzmieniu pod ł. dołączamy „dzisiejszy stan wnętrza (cerkwi św. Norberta) ze swem niezgrabnem zabudowaniem, niegdyś klasztornego chóru, wchodzącem zupełnie w nawę dość i tak krótką, ze swemi brudno niegdyś bielonemi ścianami, na których jak plamy rozrzucone są różnego gatunku obrazy i obrazki, z ubogiem swem drewnianem przepierzeniem na zakrystyę i ołtarzykami rozmaitych pochodzeń, raczej na skład

Al. 2. niż na godny przybytek Boży wygląda".

Przedłożony kosztorys ²/₇ oblicza koszt robót za potrzebne uznanych na sumę 5.562 zł. a. w. z której kwota 3.500 zł. przeznaczoną jest na urządzenie ikonostasu, reszta zaś na inne roboty.

Jakkolwiek przedłożone dokumenty dostatecznemi są do wykazania potrzeby odnowienia i odrestaurowania wspomnianej cerkwi, to jednak Wydział krajowy nie mógł na ich podstawie przystąpić wprost do zaasygnowania subwencyi na koszta restauracyi a to z następujących powodów:

Przedewszystkiem suma wykazana w kosztorysie przekracza o wiele kwotę 4.000 zł. a. w. pierwotnie w petycyi zażądaną, którą to kwotę Wydział krajowy uważać musi za nieprzekraczalne maximum subwencyi.

Powtóre, co ważniejsza, Wysoki Sejm ani w uchwale z 23. Stycznia 1886., ani też przy uchwaleniu budżetu na rok 1886. nie wyznaczył na restauracyę cerkwi św. Norberta żadnego kredytu.

W obec tego Wydział krajowy zmuszonym się widzi przedłożyć tę sprawę raz jeszcze pod decyzyę Wysokiego Sejmu z następującemi ze swej strony uwagami:

Uchwała z 23. Stycznia 1886. przekazując petycyę komitetu parafialnego Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia, orzekła tem samem, że subwencya z funduszu krajowego na cel restauracyi cerkwi ma być udzieloną.

Rozchodzić się tu może przeto tylko o kwotę, w jakiej fundusz krajowy do tej restauracyi przyczynić się ma, a w tej mierze Wydział krajowy, któremu polecono „zbadanie“ petycyi, ma oraz upoważnienie do postawienia swego wniosku.

Roboty wykazane w kosztorysie ²/. podzielić można na dwie grupy: do jednej należą właściwe roboty restauracyjne i renowacyjne tudzież honoraryum budowniczego w sumie łącznej 2.062 zł., do drugiej koszta urządzenia ikonostasu z wydatkiem w kwocie 3.500 zł. a. w.

Co do pierwszej grupy niema żadnej wątpliwości, że intencyą Wysokiego Sejmu było pokryć odnośny wydatek z funduszu krajowego, a zaasygnowaniu potrzebnego na ten cel funduszu w okrągłej kwocie 2000 zł. a. w. stał na przeszkodzie jedynie brak odpowiedniego kredytu.

Inaczej ma się rzecz z preliminowanym na urządzenie ikonostasu wydatkiem w kwocie 3.500 zł. w. a.

Wysokość tej pozycyi, która sama jedna dorównywa prawie żądanej pierwotnej przez komitet parafialny subwencyi, musiała Wydziałowi krajowemu nasunąć pewne wątpliwości co do tłumaczenia intencyi Wysokiego Sejmu, w uchwale z dnia 23. Stycznia 1886. objawionej.

Nie zamierzamy bynajmniej kwestyonować potrzeby tej adaptacyi, przeciwnie, urządzenie ikonostasu uważamy za konieczne dla nadania cerkwi właściwego jej charakteru, nie podnosimy także zarzutu przeciw samej kosztowności, która ze względu na miejscowe stosunki, na świetność i bogactwo kościołów krakowskich może być usprawiedliwioną, jesteśmy jednak zdania, że na cele tego rodzaju subwencya z funduszu krajowego nie powinna być pierwszem i jedynem źródłem, przynajmniej dopóki nie zrobiono próby zebrania potrzebnych funduszów czy to w drodze składki parafian i dyecezyan, czy to w ogóle ofiarności publicznej lub w inny sposób. Ale i w takim razie zasiłek z funduszu krajowego, tylu wydatkami obarczonego, nie może zdaniem naszem przekraczać pewnej miary, zwłaszcza, że fundusz krajowy na cel restauracyi cerkwi św. Norberta wydał już począwszy od roku 1875 sumę 3.724 zł. a. w., która po doliczeniu kwoty 2.000 zł. a. w. na dalszą restauracyę i renowacyę niniejszem proponowanej, podniesie się do 5.724 zł. a. w.

Wydział krajowy wnosi więc:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Na cel restauracyi i odnowienia grecko-katolickiej cerkwi parafialnej św. Norberta w Krakowie wstawia się do budżetu na rok 1887. kwota 2.000 zł. a. w.
2. Na urządzenie ikonostasu w tejże cerkwi wstawia się do budżetu na r. 1887. kwota 1000 zł. a. w., którą Wydział krajowy wypłaci do rąk komitetu parafialnego, jeżeli tenże wykaże, że reszta kosztów urządzenia tego ikonostasu z innych źródeł pokrytą została.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 9. Lipca 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do LW. kr. 27325/86.

O d p i s.

Protokół. Działo się dnia 24 marca 1886 r. w obecności księdza Jana Borsuka proboszcza kościoła Śgo Norberta ritus graeci, Wgo Dra Harajewicza, członka komitetu parafialnego, prof. Wład. Łuszczkiewicza, dyr. muzeum narodowego, Dra Maryana Sokołowskiego prof. uniw. Jagiel. Tadeusza Stryjeńskiego architekta. Myśl od lat wielu poruszona, aby zbyt ubogi i bezładnie urządzony kościół Śgo Norberta w Krakowie w przyzwoitsze ubrać formy i więcej zgodne z wymaganiami kultu tego obrządku do którego należy, spowodowała powyżej wymienionych za inicyatywą księdza plebana do zebrania się w celu narady artystycznej, coby zrobić należało w tym kierunku. Podpisani przyszli do przekonania, że dzisiejszy stan wnętrza ze swem niezgrabnem zabudowaniem niegdyś klasztornego chóru, wchodzącem zupełnie w nawę i tak dość krótką — ze swemi brudno niegdyś bielonemi ścianami, na których jak plamy rozrzucone są różnego gatunku obrazy i obrazki, z ubogiem swém drewnianem przepierzeniem na zakrystą i ołtarzykami rozmaitych pochodzeń, raczej na skład niż na godny przybytek Boży wygląda. Stan ten o tyle smutniejszym się wydaje podpisanym, o ile mają przekonanie, że uczucie wiernych tego obrządku przyzwyczajone do zewnętrznego blasku i koloryzacyi każdego wnętrza cerkiewnego, tutaj tem ubóstwem dziwnie urażonem być musi. W przekonaniu też, że unia kościelna pozostawiając cały charakter kościelnej dawnej ruskiej sztuce nie zabrania używać form jej właściwych tam gdzie ona w cerkwi zatraconą jest, nie wahamy się oświadczyć pragnienia przeprowadzenia we wnętrzu naszego kościoła św. Norberta o ile być może szczerego wyrazu tej sztuki a głównie wprowadzeniem polichromii na ścianach w duchu malowań kaplicy św. Krzyża na Wawelu, zaprowadzenia ikonostasu i przedłużenia nawy kościelnej. Te trzy sprawy dążące do upiększenia i przekształcenia dawnej kaplicy Norbertanek na cerkiew grecko-katolicką były głównemi, około których obracała się dyskusya. I tak co do oratorium i chóru zakonnego postanowiono cały ten chór i sklepienia dolne oraz piwnic zburzyć (ponieważ takowe powodują podniesienie posadzki) aby nawa została oczyszczoną w całej swej pierwotnej pełni. Zdanie to tem więcej znalazło uznanie, iż przy wprowadzeniu i oddzieleniu części kapłańskiej od nawy głównej, ta ostatnia przy zostawieniu oratoryum zakonnego okazała się zbyt krótką. Drugą sprawą było zaprowadzenie ikonostasu i urządzenie odpowiedniej zakrystyi, której brak daje się uczuwać. Propozycya księdza proboszcza Borsuka, aby zużytkować na zakrystyę węgły kościoła obok wielkiego ołtarza zamknięciem ich ściankami drewnianemi, nie utrzymała się ze względów estetycznych. Przyjęto za zasadę wniosek prof. Łuszczkiewicza, aby utworzyć zakrystyę przez zwężenie presbiteryum ściankami w kierunku osi głównej przez co i rozmiary ikonostasu staną się mniejsze, nie przechodząc przez całą szerokość kościoła. Jakoż postanowiono, aby ikonostas zbudować na miejscu dzisiejszej balustrady dając mu odpowiednią wysokość do szerokości zaznaczonej ujęciem kościoła na zakrystyjki. Styl mającego zbudować się ikonostasu ma być renesansowym biorąc na wzór zabytki XVI wieku na Rusi galicyjskiej przechowane. Ksiądz Borsuk ma dostarczyć wzór p. Stryjeńskiemu dla zaprojektowania skromnego ikonostasu a na wniosek prof. Sokołowskiego wykonanie w drzewie obramień carskich drzwi i obrazów powierzyć szkole snycerskiej w Zakopanem. W końcu zastanawiano się nad polichromią ścian; prof. Sokołowski stawiał tu za wzór do pomalowania kaplicę św. Krzyża w katedrze krak. malowaną przez malarzy ruskich w duchu tej szkoły. Jakkolwiek obecni zgodzili się jednomyślnie na tak szczęśliwą myśl, to jednak zważywszy na koszta tego rodzaju malowań figuralnych postanowiono jak na teraz poprzestać na skromniejszym ale zawsze barwnem pomalowaniu sklepień i ścian kościoła. Była jeszcze mowa na zebraniu o przeniesieniu drzwi wchodowych na środek ściany północnej, ale gdy to ze względ-

dów konstrukcyjnych okazało się niemożliwem, zwrócono uwagę na potrzebę urządzenia tak zwanej konfessyi, korzystając z mensy dzisiejszego ołtarza przez wprowadzenie czterech kolumn i baldachimu. Na tem narady ukończonemi zostały uprosiwszy przedtem p. Stryjeńskiego, aby zechciał wygotować plany restauracyi i przybliżony kosztorys, na co tenże przystał.

Kraków dnia 26. Marca 1886.

Ks. Jan Borsuk, przewodniczący komitetu. T. Stryjeński, Dr. Harajewicz, członek komitetu kościelnego, Władysław Łuszczkiewicz, profesor, M. Sokołowski.

Alegat 2. do LW. kr. 27325/86.

Odpis kosztorysu robót,

mających się wykonać w kościele ruskim w Krakowie.

1.	Zburzenie chóru i piwnicy celem rozszerzenia kościoła wraz z wystawieniem chóru mniejszego z przyrobieniem schodów do tegoż, ryczałtem		400 zł.	— ct.
2.	Naprawa ścian zewnętrznych od północy i od plant wraz z obieleniem fasad		100 „	— „
3.	Ikonostas, składający się ze ściany 8 m. × 6 m. w stolarskiéj robocie wraz z pomalowaniem i złoceniem z obrazami, malowanymi na blasze miedzianej lub na drzewie, wraz z dobudowaniem z obu stron niższych ścianek drewnianych dla utworzenia zakrystyi, która brakuje:			
	robota stolarska	1200 zł. — ct.		
	„ rzeźbiarska	500 „ — „		
	„ pokostnicza	300 „ — „		
	„ pozłotnicza	250 „ — „		
	robota malarska: 1 obraz większy .	90 zł. — ct.		
	10 obrazów po 60 zł.	600 „ — „		
	24 obrazki po 20 zł.	480 „ — „		
	Obraz Matki Boskiéj	50 „ — „		
	„ Wieczerza Pańska	30 „ — „	1250 zł.	
			3500 zł.	— ct.
4.	Baldachim z 4-ma słupkami nad ołtarzem, odpowiednio wyzłocony wewnątrz, ryczałt		150 „	— „
5.	Pomalowanie całego kościoła, ściany skromniej, sklepienia na sposób bizantyński, ryczałt		1000 „	— „
	razem . . .		5150 zł.	— ct.
6.	Budowniczy za szkic projektu, prowadzenie i lustracyę 8% . . .		412 „	— „
	Suma . . .		5562 zł.	— ct.

LW. 19094/86.

Aleg. [redacted]. 13.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wstawienia do budżetu krajowego na rok 1887. kwoty 1.000 zł. w. a. jako nagrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisyi szkolnej o petycyi Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych o przywrócenie dawnej dotacyi na nagrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 12go Stycznia 1886. następującej treści uchwałę:

„Petycyę Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych o wyznaczenie dotacyi na nagrody za „najlepsze podręczniki dla szkół średnich, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do rozpatrzenia „sprawy i przedłożenia ewentualnych wniosków na następnej sesyi sejmowej."

W wykonaniu tego polecenia zdaje Wydział krajowy następującą sprawę:

Jeszcze na posiedzeniu dnia 14. Lipca 1880 wydał Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi „Towarzystwa politechnicznego" następującej treści uchwałę:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby wypracowanie planów książek dla szkół średnich w porozumieniu z Radą szkolną krajową powierzył dwu komisyom z sił nauczycielskich i naukowych złożonym... *niemniej, aby w przyszły budżet wstawił sumę na nagrody za najlepsze książki wedle tych planów wykonane.*"

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy po porozumieniu się z krajową Radą szkolną wstawił w budżecie krajowym na rok 1882. w rubryce VII. pozycyę 72. „kwota 1000 zł. w. a. nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich", która to pozycya przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 21. Października 1881. uchwaloną została.

Odtąd rok rocznie aż do roku 1885. wstawiał Wydział krajowy do budżetu krajowego kwotę 1000 zł. na cel powyższy, i suma ta zawsze przez Wysoki Sejm uchwalaną bywała.

Nagrody te jednak przeznaczone były jedynie na książki najlepsze *napisane wedle planów wypracowanych dla podręczników do szkół średnich.*

Tymczasem planów takich wypracowanych nie było, albowiem otrzymaliśmy d. 24. Sierpnia 1881. L. 6455 pismo c. k. Rady szkolnej krajowej, że „o komisyi do wypracowania planów na podręczniki dla szkół średnich mowy być nie może, dopóki kwestya reformy szkół średnich i jej zasad nie zostanie załatwioną."

A gdy ostatecznie i reforma szkół średnich odłożoną została, przeto kwota 1000 zł. na nagrody za podręczniki wedle planów opracować się mających napisane, okazała się bezprzedmiotową.

Ztąd poszło, że pozycya 1000 zł. wstawiana corocznie od roku 1881. w budżecie krajowym zawsze pozostawała niezużytkowywaną i z upływem każdego roku budżetowego szła na rachunek zaoszczędzenia.

W skutek tego Wydział krajowy w preliminarzu budżetu krajowego na rok 1886. pozycyi tej już nie wstawił.

Sprawa na nowo poruszoną została petycyą Towarzystwa nauczycieli szkół średnich na wstępie tego sprawozdania przytoczoną.

Otrzymawszy powyższe polecenie, Wydział krajowy uważał za potrzebne wysłuchać przedewszystkiem zdania krajowej Rady szkolnej. W tym celu przesłał Wydział krajowy pismem z d. 17. Stycznia 1886. do LW. 3116. pomienioną petycyę towarzystwa nauczycieli szkół średnich c. k. Radzie szkolnej krajowej z prośbą o zbadanie poruszonego w niej żądania i wyrażenie swego zdania. W odpowiedzi nato nadesłała c. k. Rada szkolna krajowa pismem z d. 22. Marca 1886. L. 1546. swą opinię, którą pod . w całości załączamy.

W piśmie swem Rada szkolna krajowa poparła w zupełności petycyę Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych.

Wobecnym stanie rzeczy uważa Rada szkolna krajowa wstawienie odpowiedniej kwoty na nagrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich jako nader pożądaną zachętę dla autorów, pracujących na polu piśmiennictwa pedagogicznego. Rada szkolna krajowa dostrzega w przywróceniu tej dotacyi bardzo pożądany bodziec, mogący się przyczynić do godziwego współubiegania się, a tym sposobem do podniesienia naukowej i metodycznej wartości nagradzanych wydawnictw.

„Wrazie przywrócenia tej dotacyi“ — tak kończy swoje uwagi c. k. Rada szkolna krajowa — „wypadałoby też spowodować uchwałę Wysokiego Sejmu krajowego, *kto* i w *jaki* sposób miałby się zajmować rozdawnictwem tych nagród.

Wydział krajowy w zupełności podziela powyższe zdanie krajowej c. k. Rady szkolnej.

Wydział krajowy mniema, że w obec niedostatków, jakie dotychczasowe podręczniki szkolne wykazują, a zwłaszcza w obec zmian, jakie c. k. Ministeryum wyznań i oświaty rozporządzeniem z dnia 26. Maja 1884. roku do L. 10128 tak w planie naukowym, jakoteż w sposobie udzielania poszczególnych przedmiotów poczyniło, dotychczasowe podręczniki muszą być zmienione.

Wskutek tego okazuje się potrzeba nowych podręczników, przeznaczonych do użytku w szkołach średnich.

Wydawnictwo takowe winno być zdaniem Wydziału krajowego ujęte w pewien określony porządek i system. Wydział krajowy nie może doradzać, iżby tę sprawę pozostawiono jedynie gorliwej nieraz i skrzętnej — lecz nie mniej przypadkowej pracy jednostek. Owszem Wydział krajowy sądzi, że sprawę wydawnictw podręczników naukowych należy podjąć władzy publicznej i zapomocą pewnego systematycznego na przyszłość programu nadać jej kierunek trwały i jasno wypowiedziany.

Do podjęcia tej pracy nikt bardziej powołanym nie jest od c. k. Rady szkolnej krajowej. Nietylko bowiem z potrzebami szkolnictwa średniego jest ona najzupełniej obznajomioną, lecz oraz krajowa Rada szkolna liczy w swym składzie mężów wysokiej nauki, którzy z prawdziwem znawstwem orzekać mogą o wartości dzieł o nagrodę się ubiegających. W obec tego Wydział krajowy jest zdania, iż nie ma potrzeby tworzyć osobnej komisyi, któraby spełniała urząd sędziów konkursowych, lecz, że to zadanie powierzyc należy c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Z tych motywów Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić przy Rubr. VII. budżetu funduszu krajowego.

1) kwotę 1000 zł. na nagrody za najlepsze podręczniki szkolne dla szkół średnich;
2) wezwać c. k. Radę szkolną krajową, ażeby w celu uzyskania odpowiednich podręczników rozpisywała publiczne konkursy na szczegółowo określone podręczniki, takowe oceniała i w miarę wyniku nagrody rozdawała.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 14. Września 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat do sprawozdania Wydziału krajowego

do L. 19.094/86.

Odpis odezwy Rady szkolnej krajowej z dnia 22. Marca 1886, L. 1546 do Wydziału krajowego we Lwowie.

Odnośnie do szacownej odezwy z d. 17. Stycznia 1886. L. 3116 oznajmia się Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że c. k. Rada szkolna krajowa popiera w zupełności petycyę Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, wniesioną do Wysokiego Sejmu o przywrócenie dawniej do budżetu krajowego wstawianej pozycyi w kwocie 1000 zł. w. a. jako nagrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich.

W sprawie tej zachodzą jednak okoliczności wymagające bliższego omówienia. Jak bowiem z aktów tutejszych się okazuje, pozostawała wspomniana pozycya w ścisłym związku z zamierzoną reformą szkół średnich, o którą Lwowskie Towarzystwo Politechniczne wniosło petycyę w r. 1880. do Wysokiego Sejmu.

Wedle rozpoczętych w tej sprawie rokowań z polecenia Wysokiego Sejmu pomiędzy Wydziałem krajowym a c. k. Radą szkolną krajową, miała reforma ta być uskutecznioną na podstawie planów opracowanych tak przez c. k. Akademią umiejętności w Krakowie jakoteż i Radę szkolną krajową; miały być wysadzone komisye do ułożenia planów dla książek szkolnych w duchu tej reformy i miano wezwać autorów do napisania tych książek.

Wysoki Sejm krajowy uchwalił już na rok 1881. wstawienie kwoty 1000 zł. w. a. pod tytułem „Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich“, lecz jak się zdaje miał na myśli książki, które będą napisane po dokonanej reformie wedle planów przez komisye opracowanych. Ponieważ jednak pertraktacya co do reformy szkół średnich już w r. 1882. ustała, przeto i pomienione nagrody nie zostały zużytkowane, pomimo, że odnośna pozycya była wstawiana w budżecie krajowym corocznie aż do roku włącznie 1885. (R. VII. p. 77.). Na rok 1886. została pozycya ta wykreśloną.

Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych, nie znając genezy wstawienia pomienionej pozycyi do budżetu krajowego, a powodując się jedynie brzmieniem jej tytułu „Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich“ podnosi w swej petycyi wystósowanej do Wysokiego Sejmu krajowego a także i w swem podaniu w tej samej sprawie wystosówanem wprost do c. k. Rady szkolnej krajowej, niejako zarzuty i żale, że przeznaczona na nagrody kwota 1000 zł. nie została nigdy zużytkowaną, że ze szczodrobliwości Wysokiego Sejmu krajowego żaden autor nie mógł korzystać i że wskutek tego jako też wskutek wykreślenia tej pozycyi nauczycielstwo szkół średnich dotkliwą poniosło stratę.

Rada szkolna krajowa nie mogła w rozdawnictwie tych nagród żadnego wziąć udziału, nie była bowiem do tego wezwaną, ani też zawiadomioną o wstawieniu pomienionej pozycyi, odezwami tylko z d. 8. Października r. 1880. L. 36108 i z d. 1. Lipca r. 1881. L. 30261 była c. k. Rada szkolna krajowa wzywaną do przedstawienia mężów w skład komisyi wejść mających, na które to odezwy Świetnego Wydziału krajowego odpowiedziała c. k. Rada szkolna krajowa odezwą z d. 24. Sierpnia r. 1881. L. 6453, że tworzenie się komisyi przed dokonaną chociaż częściowo reformą nie miałoby celu.

Rada szkolna krajowa nie mogła przeto niczem przyczynić się do zużytkowania pomienionej dotacyi.

W obecnym stanie rzeczy sądzi jednak c. k. Rada szkolna krajowa, jak tu już na wstępie wyraziła, że przywrócenie wykreślonej dotacyi byłoby nader pożądane i wielką zachętą dla autorów piszących książki dla szkół średnich.

A zachęty takiej zachodzi istotna potrzeba. Możnaby wprawdzie przeciw temu zarzucić, że tylko książki aprobowane mogłyby otrzymać nagrodę, te zaś opłacają się autorowi dostatecznie zapewnioną rozsprzedażą.

Okoliczność ta dotyczy tylko niektórych książek, przeznaczonych na klas kilka lub na całę szkołę średnią, inne przeznaczone na klasę jedną lub tylko jedno półrocze, a wymagające równej pracy, mają słaby odbyt i wcale się autorowi nie opłacają. Zresztą nie wzgląd materyalny miałby dycydować o nagrodzie, ale głównie jakość książki i jej wartość naukowa i metodyczna. Dlatego też przemawia c. k. Rada szkolna krajowa gorąco za przywróceniem wykreślonej dotacyi, jednak nie w tej intencyi z jaką była pierwotnie wstawianą, to jest w związku z reformą szkół średnich, lecz bezwzględnie wedle brzmienia jej tytułu jako „Nagrody za najlepsze książki dla szkół średnich.“

W razie przywrócenia tej dotacyi w budżecie krajowym wypadałoby też spowodować uchwałę Wysokiego Sejmu krajowego, kto i w jaki sposób miałby się zajmować rozdawnictwem tych nagród

Załączniki odezwy zwraca się. — D. j. w.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 64.014/86.

Aleg. № 14.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie otworzenia oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886., w rozprawie nad Rubr. XI. preliminarza funduszów krajowych na r. 1886. powziął Wysoki Sejm nad petycyą Wydziału lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, o otworzeniu oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza i oddanie jego kierownictwa profesorowi okulistyki w Uniwersytecie Jagiellońskim, następującą uchwałę:

„Petycyę Wydziału lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie o utworzeniu oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedstawienia odpowiednich wniosków na najbliższej sesyi".

Wywiązując się z poruczonego zadania, Wydział krajowy postanowił przedewszystkiem zasięgnąć opinii Komitetu administracyjnego w Krakowie, czy w obec uzasadnionej nadziei, że wkrótce klinika okulistyczna na gruncie szpitalnym, „na Blichu" wybudowaną zostanie, oddanie paru sal szpitala na oddział okulistyczny jest koniecznie potrzebne, zwłaszcza, że się już teraz w szpitalu dla zwykłych chorych brak miejsca dotkliwie czuć daje.

Na zapytanie to Komitet administracyjny odpowiedział, że obecnie Wysoki c. k. Rząd zamierza przystąpić tylko do budowy kliniki chirurgicznej, lecz przeminie prawdopodobnie przynajmniej dwa lata, zanim ta budowa dokonaną zostanie; co do innych budowli powziął c. k. Rząd w zasadzie tylko decyzyę budowania instytutu patologicznego, a co do innych zakładów klinicznych żadnej decyzyi nie powzięto. Po skończonej więc budowie kliniki chirurgicznej, podjętą będzie z kolei budowa instytutu patologicznego. która także ze dwa do trzech lat potrwa; w najlepszym więc razie rozpoczęłaby się budowa kliniki okulistycznej ledwo za lat pięć, jeżeli w ogóle c. k. Rząd uzna, iż budowanie tej kliniki przed innemi klinikami jest konieczne. Aż do tego czasu, a więc przynajmniej jeszcze lat siedm, musiałyby pozostać stosunki pomieszczenia chorych na oczy tak niekorzystne, jak są obecnie, jeżeli wkrótce oddział okulistyczny w szpitalu św. Łazarza urządzonym nie będzie.

Z uwagą, że ponieważ dotąd nie było oddziału okulistycznego, więc i kilka lat jeszcze Kraków bez oddziału takiego obejść by się mógł, możnaby się zgodzić w takim tylko razie, gdyby 1) przedłużanie stanu obecnie istniejącego nie przynosiło społeczeństwu rzeczywistej krzywdy, 2) gdyby była uzasadniona nadzieja, że po wybudowaniu nowej kliniki oddział będzie zbytecznym i 3) gdyby urządzenie tego oddziału wielkich ofiar pieniężnych wymagało.

Stosunki jednak pomieszczenia chorych na oczy są obecnie w Krakowie tak złe, że przedłużanie ich sprowadza ciągłą, rzeczywistą krzywdę społeczeństwu. Faktem jest bowiem, iż w obec szczupłości kliniki okulistycznej (mającej 24 łóżek) w obec nawału chorych zgłaszających się do przyjęcia, tak z Krakowa, liczącego obecnie 70.000 mieszkańców, jakoteż z całej Galicyi zachodniej, gęsto zaludnionej, a nie posiadającej w żadnem innem mieście oddziału okulistycznego, a wreszcie ze Szląska i z Królestwa Polskiego, zkąd chorzy do Krakowa jako do miasta uniwersyteckiego się gromadzą, ani połowa zgłaszających się chorych do kliniki przyjętą i w niej leczoną być nie może. Faktem jest, że w obec złych stosunków materyalnych kraju naszego, wielka część tych chorych, nie przyjętych do kliniki, nie będąc w możności wyjechać dla kuracyi do Lwowa, lub do Wiednia, ani też leczyć się w Krakowie prywatnie, nie leczy się wcale i ślepnie, stając się ciężarem sobie i społeczeństwu, które ich przez długie lata żywić i utrzymywać musi, nie dostarczywszy im możności leczenia, dopóki był czas po temu. Faktem jest dalej, jak wykazują statystyczne daty, że w Galicyi znajduje się 1138 ciemnych, uleczalnych, którzy pozostają ciemnymi, bo nie mają się gdzie leczyć. Faktem jest, iż tak zwane zapalenie egipskie, szerzy się w miejscowościach wielu coraz bardziej, a chorzy tacy wcale do kliniki przyjętymi być nie mogą; a wreszcie wiadomem jest, iż od połowy Lipca do połowy Października, a więc przez ćwierć roku, klinika jest zamkniętą i żaden ubogi chory na oczy nigdzie w zachodniej Galicyi umieszczenia nie znajdzie, a jeżeli miał nieszczęście nabyć jaskrę, ostry śluzoropotok, albo dozna urazu, ślepnie pierwej zanim się ferye kończą t. j. zanim podwoje kliniki się otworzą.

Stosunki te są tak opłakane, demoralizujące i przynoszące rzeczywistą szkodę społeczeństwu, że Komitet administracyjny sądzi, iż stan taki przedłużać się nie powinien, że zaradzić mu bezzwłocznie potrzeba, i wyraża zdanie, że oddział okulistyczny szpitalny powinien być w jak najkrótszym czasie urządzony, gdyby nawet po wybudowaniu kliniki okulistycznej miał się okazać zbytecznym.

Zbytecznym atoli i po wybudowaniu kliniki nowej oddział ten nie będzie. Warunki leczenia dla chorych okulistycznych powinny po wybudowaniu nowej kliniki być lepsze, skoro zamiast dotychczasowych 24 łóżek, będzie ich w klinice 36. Można jednak już dziś śmiało powiedzieć, że i 36 łóżek dla potrzeb Krakowa i Galicyi zachodniej nie wystarczą, bo ludność miasta i kraju zwiększa się stale i szybko, stosunki przemysłowe i cywilizacyjne polepszają się acz powoli, a wiadomo że nie zawsze bez szkody dla wzroku pracujących; reputacya Uniwersytetu szerzy się, a w następstwie powiększa się niezaprzeczenie przypływ chorych do Krakowa. Ludność wiejska Galicyi zachodniej oświeca się, zaczyna uznawać korzyści leczenia i przy ułatwionej komunikacyi, przez nowe linie kolejowe, przybywa z małych miasteczek i ze wsi nawet bardzo oddalonych, coraz większa ilość już nie tylko chorych żydów, jak dawniej, ale chorych małomieszczan i włościan. Nie ma żadnej racyi przypuścić, aby pod tym względem stosunki miały cofnąć się wstecz. Łatwo więc przewidzieć, że po wybudowaniu za lat kilka kliniki z 36 łóżkami, stosunki umieszczenia chorych ocznych okażą się tak samo niekorzystne, jak są dzisiaj przy 24 łóżkach i szpitalowi przypadnie dalej spełniać to samo zadanie, do którego petycya Wydziału lekarskiego i społeczeństwo go wzywają.

Świadomi stosunków, żyjący w Krakowie, zapewniają, że gdyby klinika okulistyczna już dziś 36 łóżek posiadała, przecież wszystkich chorych, których należałoby przyjąć, umieścić by nie zdołała.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm upoważnia Wydział krajowy do urządzenia oddziału ocznego przy szpitalu św. Łazarza w dwóch salach, w suterenach jednego z pawilonów.

2) Oddział ten ma być oddziałem szpitalnym a nie rezerwowym kliniki okulistycznej Uniwersytetu. Chorzy będą tam przyjmowani tylko o tyle, o ile starczy miejsca w przeznaczonych na ten cel salach.

3) Na adaptacyę, pierwsze urządzenie i utrzymanie oddziału, wstawia się w odpowiednich rubrykach i pozycyach budżetu na r. 1887. kwotę 6.223 zł. a mianowicie: Do rubr. I. w zwyczajnych 1.250 zł., Rubr. II. w zwyczajnych 420 zł., Rubr. VII. w zwyczajnych 1.713 zł. a w nadzwyczajnych 923 zł., w Rubr. VIII w zwyczajnych 225 zł., a w nadzwyczajnych 100 zł., a nareszcie w Rubr. XI. w zwyczajnych 25 zł., a w nadzwyczajnych 1.567 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 29. Października 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 64.669/86.

Aleg. 15.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie nadzwyczajnego wydatku na osuszenie części gruntów dóbr Tropiszowa.,

Wysoki Sejmie!

W dobrach Tropiszów, w Królestwie Polskiem, będących własnością funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie, znajduje się przestrzeń 102 morgów roli żyznej wprawdzie, ale tak mokrej, że oziminy często wymakają wśród zimy, a jarzyny tylko późno zasiewać można. Grunta te, położone od granicy wsi Pobiednika, oznaczone na mapie nazwą „Ostrowie", „Równiny" i „Przedewsie", należałoby albo zdrenować przeznaczając je pod uprawę zboża, albo urządzić jako sztuczną łąkę.

Za osuszeniem oświadczyły się dwie komisye złożone z fachowych gospodarzy — jedna, która w Czerwcu 1884. r. odbyła lustracyę tych dóbr, druga w r. 1885, uproszona do udzielenia dzierżawcy Tropiszowa wskazówek co do zaprowadzenia gospodarstwa płodozmiennego i należytego podziału gruntów.

Dopóki te grunta nie zostaną odwodnione, nie można na nich zaprowadzić płodozmianu; od dzierzawców zaś nie podobna wymagać tak wielkiego nakładu.

Tylko fundusz szpitala św. Łazarza jako właściciel powinienby swoim kosztem przedsięwziąć osuszenie w dobrze zrozumianym interesie własnym, — gdyż przezto podniosłaby się znacznie rentowność roli; kapitał zaś raz włożony znalazłby odpowiednie oprocentowanie i amortyzacyę w formie wyższego czynszu dzierżawnego — na dowód czego niech posłuży ta okoliczność, że były dzierżawca, ś. p. Stanisław Machnicki, widząc w tym korzyść dla siebie, oświadczył gotowość opłacania od użytego na drenowanie kapitału 5% i amortyzacyę w stosunku 25letnim (co uwidoczniono w protokole komisyi z r. 1885).

Dopełnienia tego warunku żądalibyśmy w każdym razie i od spadkobierców śp. Stanisława Machnickiego, którzy dzierżawę nadal zatrzymują.

Gdy i komitet administracyjny szpitala św. Łazarza poparł projekt dwóch komisyj, poleciliśmy inżynierowi naszego biura melioracyjnego sporządzić na miejscu w Tropiszowie odpowiedni plan i kosztorys, które Wydziałowi krajowemu przedłożone zostały przy akcie LW. 66688/85.

Koszt drenowania 102 morgów obliczono na 7.300 zł. a więc przeciętnie na 71 zł. od morga. Nie regularne ukształtowanie gruntu jakoteż liczne zabłębienia i jeziorka są powodem tego stosunkowo znacznego kosztu.

Opierając się na zdaniu dwóch komisyi złożonych z ludzi fachowych, uważać musimy osuszenie gruntów w Tropiszowie za rzecz ze wszechmiar pożądaną ze względu na podniesienie ich rentowności w interesie funduszu szpitala św. Łazarza.

Zważywszy zatem, że wydatek ten jako produktywny zwrócony będzie z czasem, a korzyść z niego na długie pozostanie lata;

Zważywszy wreszcie, że dobra funduszowe w ogóle wzorowem odznaczać się powinny gospodarstwem, ażeby dobrym przykładem zachęcać osoby prywatne do naśladowania;— zwłaszcza, że u nas nie zanadto zdziałano na polu melioracyi.

Wydział krajowy uprasza:

Wysoki Sejm raczy na osuszenie nisko położonych gruntów Tropiszowa wyznaczyć z funduszów szpitala św. Łazarza w Krakowie kwotę 7.300 zł. i wstawić takową jako nadzwyczajny wydatek do budżetu na rok 1887. w Rubr. XIV. poz. 60. a) wydatków.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie 2. Listopada 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 63.868/86.

Aleg. [redacted]. 16.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o budowie krowiarni w zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie.

Wysoki Sejmie!

Sprawę budowy nowej krowiarni, a przeniesienia stajni dla koni i wozowni do budynku, który był pierwotnie do tego przeznaczony, a w którym teraz są umieszczone krowy, poruszaliśmy już w dwóch poprzednich latach. Jakkolwiek nie było żadnych poważnych zarzutów co do rzeczywistej potrzeby budowy krowiarni w Zakładzie kulparkowskim, Wysoki Sejm, w obec wielkiego przeciążenia budżetu, na wydatek ten nie dał przyzwolenia, tem więcej, że według opinii komisyi budżetowej ze zwłoki tej ani niebezpieczeństwo ani szkoda wyniknąć nie mogły.

Rzeczywiście, w roku ubiegłym stajnia dla koni zakładowych nie zawaliła się, jak zachodziła obawa, tem nie mniej niebezpieczeństwo zawalenia się jej przy pierwszej burzy lub dłuższej śnieżycy i wyrządzenia wielkiej szkody zakładowi nie zmniejszyło się. Z drugiej strony z powodu ciasnoty i wilgoci w krowiarni już mieliśmy tam w roku ubiegłym zarazę raciczną i tylko szybka pomoc znakomitego weterynarza zapobiegła dalszemu szerzeniu się jej. Był też w skutek ciasnego pomieszczenia przypadek pokaleczenia jednej krowy przez drugą i zmusił do dorznięcia pokaleczonego bydlęcia.

Obawa strat dla funduszu krajowego z powodu możliwego zawalenia się stajni, a także niebezpieczeństwa zarazy i pokaleczenia bydła, zmusza nas do ponownego przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku o udzielenie kredytu w kwocie 5.749 zł. 23 ct. na budowę krowiarni na 28 krów, z prośbą aby:

Wysoki Sejm raczył uchwalić:

1. Upoważnia się Wydział krajowy do budowy krowiarni w zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie.
2. Sejm wstawia na ten cel do budżetu zakładu kulparkowskiego kwotę 5.749 zł. 23 ct.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 29. Października 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w. r.
Członek Wydziału kraj.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 64670/86.

Aleg. [redacted] 17.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie nadzwyczajnego wydatku na budowę trupiarni przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Dotychczasowa trupiarnia szpitala św. Łazarza w Krakowie jest od wielu lat bardzo zniszczona i ciągłej wymaga reparacyi a będąc przy tem w bliskości i naprzeciwko okien kuchni szpitalnej, jest w teraźniejszem swem położeniu niemożliwą ze względów sanitarnych. Ponieważ zaś i pod względem urządzenia wiele pozostawia do życzenia, gdyż zwłoki tam umieszczone, zwłaszcza po sekcyi, zabójcze szerzą fetory, przeto jeszcze w roku 1881. przedłożył nam komitet administracyjny szpitala (jak L. W. 43089/81.) plan i kosztorys na wybudowanie w stosowniejszem miejscu nowej trupiarni, któraby teraźniejszym większym wymogom w zupełności odpowiadała.

Wydział krajowy, uznając w zasadzie, że dotychczasowa trupiarnia jest pod każdym względem niemożliwą, wstrzymał się jednak z decyzyą co do budowy nowej trupiarni, ponieważ właśnie podówczas rozpoczęły się były rokowania z c. k. Rządem o bezpłatne odstąpienie gruntu szpitalnego pod budowę zakładu anatomiczno-patologicznego.

Gdyby bowiem zakład ten stanął w obrębie szpitala św. Łazarza, mógłby szpital, odsyłając tam ciała zmarłych, obejść się bez własnej trupiarni.

Magistrat miasta Krakowa, uwiadomiony o powodach zwłoki budowy nowej trupiarni, zezwolił z całą gotowością, ażeby tymczasowo zwłoki zmarłych w szpitalu nie bywały przewożone po sekcyi z zakładu anatomii patologicznej napowrót do trupiarni szpitalnej, lecz żeby je składano w domu przedpogrzebowym na cmentarzu w Rakowicach.

Gdy jednak sprawa budowy zakładu anatomii patologicznej dotychczas wcale nie postąpiła i nie wiadomo, kiedy zdecydowaną zostanie, — upraszał nas Magistrat Krakowa (LW. 33832/86.) w myśl uchwały Rady miejskiej z 5. Czerwca 1886. r. o jak najrychlejsze wystawienie nowej trupiarni dla szpitala św. Łazarza, ponieważ dom przedpogrzebowy, ciągle zajęty przez zwłoki szpitalne, ulega zniszczeniu a w obec obawy cholery musi być zarezerwowany głównie dla zwłok cholerycznych.

Wobec tego kategoryczuego żądania Magistratu i coraz więcej dającego się cznć braku stósownej trupiarni szpitalnej, uznał Wydział krajowy konieczność budowy według planów i kosztorysów, sporządzonych w r. 1881, które się znajdują przy akcie L. W. 4459/85. i komisyi sejmowej zostaną przedłożone.

Budynek stanąć ma przy kościele św. Łazarza obok teraźniejszej trupiarni, a koszt budowy obliczono na kwotę 5.567 zł. 26 ct. w. a.

Zarazem udaliśmy się za pośrednictwem komitetu administracyjnego do Magistratu Krakowa z prośbą, ażeby pozwolił szpitalowi św. Łazarza korzystać jeszcze przez jakiś czas z domu przedpogrzebowego na cmentarzu w Rakowicach, dopóki za zezwoleniem W. Sejmu nie stanie nowa trupiarnia.

Dowiadujemy się jednak, że Magistrat żądaniu naszemu wręcz odmówił, a szpital ograniczony jest obecnie na własną starą trupiarnię, która jak wyżej wykazano, — jest prawie nie do użycia.

Przedstawiwszy ważność i nagłość powyższej sprawy uprasza Wydział krajowy: Wysoki Sejm raczy zezwolić na budowę nowej trupiarni przy szpitalu św. Łazarza i wstawić na ten cel do budżetu funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie na rok 1887. kwotę 5.567 zł. w. a. w Rubr. XI. poz. 47. jako wydatek nadzwyczajny.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwie 2. Listoowpada 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 57.596/86.

Aleg. [redacted] 18.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o potrzebie odbudowania w szpitalu tarnowskim północnej części frontowego budynku.

Wysoki Sejmie!

Część frontowego budynku w szpitalu tarnowskim, mianowicie strona północna znajduje się w stanie zupełnego zniszczenia i grozi zawaleniem. Skrzydło to przerobione z dawnego browaru, oddawna podtrzymywane było tylko czasowemi naprawami, a w ostatnich latach tak podupadło, że ze względu na bezpieczeństwo musiało być przez chorych opuszczone.

Wysokiemu Sejmowi sprawa ta jest już znaną, gdyż w roku zeszłym gmina miasta Tarnowa wniosła do Wysokiego Sejmu na dniu 14 Grudnia 1885 prośbę o pozwolenie zaciągnięcia pożyczki na odbudowanie tego skrzydła, i o podwyższenie w tym celu taksy szpitalnej z 50 na 60 ct. od chorych dorosłych i z 30 na 35 ct. od dzieci.

Petycya ta nie została załatwioną, lecz wraz z innemi uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886 roku l. 771 Wydziałowi krajowemu przekazaną.

Rozporządzeniem z d. 8. Marca b. r. l. 5.471 zawiadomiliśmy Zwierzchność gminną w Tarnowie o powyższej uchwale Wysokiego Sejmu i zwróciliśmy przytem uwagę gminy, że odbudowanie północnego skrzydła z taksy szpitalnej nie może mieć miejsca, ponieważ wedle obowiązujących przepisów taksa leczenia ma pokrywać wydatki na chorego łożone, lecz tylko w zakresie zwyczajnych, niezbędnych potrzeb. Zarazem wezwaliśmy gminę, ażeby postarała się o inne źródła pokrycia, potrzebnego na budowę funduszu, czy to w drodze dobrowolnych ofiar prywatnych dobrodziejów, gminy lub powiatu.

O te inne źródła Zwierzchność gminna nie wystarała się dotychczas, lecz Rada gminna miasta Tarnowa na posiedzeniu z 9. Września b. r. uznała konieczną potrzebę odbudowania opustoszałego skrzydła i wstawienia w tym celu dodatkowo do budżetu na rok 1887 potrzebnej na budowę kwoty.

Zwierzchność gminna, zawiadamiając o tej uchwale Rady gminnej Wydział krajowy sprawozdaniem z 9. Września b. r. l. 2.275, przedłożyła plany i kosztorys na odbudowę z prośbą o obmyślenie i wskazanie funduszów, z którychby to odbudowanie uskutecznić można.

Szpital tarnowski w stosunku do gminy zajmuje między szpitalami wyjątkowe stanowisko; nie był on bowiem nigdy zakładem gminnym we właściwem tego słowa znaczeniu, jak inne szpitale, które przez gminę założone, wyposażone i utrzymywane były. Początek swego istnienia zawdzięcza prywatnym fundacyom zeszłych wieków, właściwym zaś jego założycielem był ks. biskup tarnowski, Pisztek, który zebrawszy porozdrabiane i porozrzucane fundusze w jedną całość, założył w r. 1835 szpital dla chorych w połączeniu z domem ubogich.

Do roku 1878 zostawał pod zarządem komisyi instytutu ubogich i chorych, był więc zakładem prywatnym, a nie gminnym, i nie został nim pomimo uznania w r. 1858 za publiczny i powszechny.

W roku 1878 rozłączone zostały zakład czyli dom ubogich od szpitala, czyli od zakładu chorych, pierwszy został oddany gminie na mocy ustawy gminnej, drugi zaś objęła gmina w zarząd pod wyraźnem i stanowczem zastrzeżeniem, że żadnych wydatków na szpital ponosić nie będzie, tudzież że nie przyjmuje na się długów, jakie na szpitalu ciężyły. Na gminie więc nie ciąży obowiązek odbudowania.

Od objęcia szpitala w swój zarząd Zwierzchność gminna administrowała nim dobrze i oszczędnie, a dowodem tego, że przy taksie 60 ct., zdołała w r. 1883 z dochodów zwyczajnych i z oszczędności pokryć południową część frontowego budynku, a w r. 1884 południową oficynę, żelazną blachą.

Obecnie szpital jest właścicielem realności, składającej się z frontowego budynku, z dwóch oficyn i ogrodu, które razem wziąwszy, gmina w zeszłorocznej swej petycyi podaje w wartości 20.000 zł.

Na tej realności ciąży cena kupna połowy w kwocie 10.000 zł. na rzecz ubogich i podupadłych mieszczan. Kapitałów szpital nie posiada żadnych i utrzymuje się wyłącznie z taks za leczenie chorych.

Szpital tarnowski należy bezprzecznie do najwięcej uczęszczanych szpitali prowincyonalnych, gdyż w r. 1885 n. p. było w nim leczonych chorych 1256 z ilością dni leczenia 33.107, a więc po Lwowie i Krakowie pierwsze zajmuje miejsce.

Przez opróżnienie zniszczonej części jest chorymi tak przepełnionym, że nie może wszystkich zgłaszających się przyjmować, nawet takich, których przyjmować powinien i z tego powodu zostaje często w konflikcie z władzami rządowemi, odmawiając n. p. przyjęcia popisowych chorych na jaglicę, do czego w myśl instrukcyi do ustawy wojskowej jest obowiązanym.

Delegowana w roku 1884 przez gminę do zbadania budynku komisya znawców znalazła, że całe wiązanie dachowe jest spróchniałe, ze strop parteru i pierwszego piętra z powodu przegnicia, obniżył się, że wszystkie drzwi, okna, podłogi są zupełnie zniszczone, że piece są tak pochylone, że drutem przywiązywane być muszą do ścian, że mury są zawilgocone i przegniłe. Komisya ta zastanawiała się nad odrestaurowaniem i obliczyła, że koszt odrestaurowania, chcąc budynek uczynić bezpiecznym do zamieszkania, niżej 10.415 zł. nie dałby się przeprowadzić.

Mimo tak wielkiego nakładu nawet tak odrestaurowany budynek zupełnie nie odpowiadałby celowi, gdyż wysokość piąter jest w nim niedostateczną, parter jest niższym od bruku ulicy, brak w nim wszelkiej wentylacyi. Okna nie mają dostatecznej wielkości i t. d.

Z powodu tych braków komisya w sprawozdaniu złożonem gminie na dniu 17. Maja 1884. oświadczyła się przeciw odrestaurowaniu, a natomiast postawiła wniosek na „bezzwłoczne zniesienie północnej części frontowego budynku i zastąpienie takowej nową, do południowej połowy przybudować się mającą“.

To zapatrywanie podziela w zupełności Rada gminna i wyraziła je w uchwałach swoich na posiedzeniu z 5. Lutego, z 2. Lipca 1885 r. i z 9. Września b. r. Za koniecznością odbudowania przemawia również tarnowska Rada szpitalna

Nie ulega wątpliwości, że ta część budynku nie może pozostać w opuszczonym stanie, w jakim się znajduje, że odbudowanie jest koniecznem, jeżeli szpital ma nadal spełniać swe cele humanitarne.

Rozchodzi się o fundusze; tych szpital nie posiada, a gmina nie jest i nie czuje się obowiązaną do ich dostarczenia.

Gmina kazała sporządzić szczegółowe plany i kosztorysy tego odbudowania i podaje koszt jego na 25.252 zł., które przez nasz oddział techniczny sprawdzone zostały na 26.384 zł. 66 centów.

W zeszłorocznej swej petycyi gmina prosiła o podwyższenie taksy szpitalnej z 50 na 60 ct. od dorosłych, a z 30 na 35 ct. od dzieci na tak długo, dopóki zaciągnąć się mająca pożyczka na odbudowanie zupełnie nie zostanie spłaconą.

Przez takie podniesienie taksy gmina spodziewa się w stósunku do ilości dni leczenia w szpitalu otrzymać rocznie 3.215 zł., które właśnie są potrzebne na amortyzacyę pożyczki z procentami przez lat 12. Amortyzacyę pożyczki gmina dlatego rozciąga na lat 12, ponieważ po upływie tego czasu fundusz szpitalny obowiązany jest wedle zawartego kontraktu zapłacić

funduszowi podupadłych mieszczan cenę kupna połowy realności szpitalnych w sumie 10.000 zł., a od której to ceny aż do uiszczenia takowej opłaca 5% odsetki.

Rata amortyzacyjna wraz z 5% od pożyczyć się mającego kapitału 26.384 zł. na lat 12, wyniosłaby rocznie 2.849 zł. 7 ct.

W razie zaś zaciągnięcia pożyczki komunalnej w Banku krajowym należałoby dla uzyskania potrzebnej gotówki w kwocie 26.384 zł. przy kursie obligacyj komunalnych po 98 złr. i po potrąceniu raty wstępnej zaciągnąć pożyczkę komunalną w kwocie 27.500 zł. zwrotną w 20 latach.

Pierwsza półroczna rata wynosiłaby	1.392	zł.	18 ct.
druga „ „ „	1.374	„	56 „
trzecia „ „ „	1.356	„	94 „

/. i t. d., tak, że ostatnia 40ta rata wynosiłaby 705 zł. 10 ct., co załączony */.* plan amortyzacyjny szczegółowo wykazuje.

Z uwagi, że szpital tarnowski dla okolicznej ludności ubogiej jest w dotychczasowych rozmiarach niezbędnie potrzebnym, że konieczność odbudowania podupadłej połowy teraźniejszego budynku szpitalnego jest wszechstronnie uznaną, że sam szpital nie posiada żadnych funduszów, a gmina miasta Tarnowa nie ma obowiązku dostarczyć funduszów potrzebnych na budowę i do tego zniewoloną być nie może, z uwagi na precedensa w szpitalu stryjskim i sanockim, którym Wysoki Sejm udzielił pożyczkę na budowę szpitali, Wydział krajowy uznaje potrzebę udzielenia pomocy szpitalowi powszechnemu w Tarnowie.

Ponieważ powolne spłacanie pożyczki z taksy szpitalnej, którąby w tym celu podnieść należało, a czego domagała się w zeszłorocznej petycyi gmina miasta Tarnowa, zupełnie jest tem samem, co pożyczka ryczałtowa, którąby Wysoki Sejm szpitalowi udzielił, Wydział krajowy oświadcza się przeciw podniesieniu taksy. Fikcyą bowiem tylko może być przypuszczenie, że przez spłacanie pożyczki z taksy, szpital takowąby sam spłacał, gdyż wpływy swe z taksy szpital czerpie prawie wyłącznie z funduszu krajowego.

Natomiast przemawia Wydział krajowy za pozwoleniem zaciągnięcia pożyczki w wysokości 27.500 zł. w Banku krajowym i wstawiania w tym celu na amortyzacyę odpowiedniej kwoty co roku w budżecie krajowym aż do zupełnego jej spłacenia.

Wydział krajowy składa więc na stół Wysokiej Izby plany i kosztorysy odbudowania, i wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a) Sejm zezwala na odbudowanie północnej części frontowego budynku w szpitalu powszechnym w Tarnowie kosztem 26.384 zł.

b) W tym celu ma być wstawioną w budżecie krajowym w Rubr. XIV. przez lat 20 na spłatę procentów i amortyzacyą kapitału 27.500 zł. pożyczyć się mającego w Banku krajowym, corocznie odpowiednia kwota wedle załączonego planu amortyzacyjnego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 2. Listopada 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1.

Plan umorzenia

pożyczki 27.500 złr. w obligacyach komunalnych Banku krajowego, która w 20tu latach, czyli w 40tu półrocznych ratach spłaconą być ma.

	Dług umarzający się		5%		Na kapitał		1/8% na administrac.		Razem	
1	27.500	—	687	50	687	50	17	18	1.392	18
2	26.812	50	670	31	687	50	16	75	1.374	56
3	26.125	—	653	12	687	50	16	32	1.356	94
4	25.437	50	635	93	687	50	15	89	1.339	32
5	24.750	—	618	75	687	50	15	46	1.321	71
6	24.062	50	601	56	687	50	15	03	1.304	09
7	23.375	—	584	37	687	50	14	60	1.286	47
8	22.687	50	567	18	687	50	14	17	1.268	85
9	22.000	—	550	—	687	50	13	75	1.251	25
10	21.312	50	532	81	687	50	13	32	1.233	63
11	20.625	—	515	62	687	50	12	89	1.216	01
12	19.937	50	498	43	687	50	12	46	1.198	39
13	19.250	—	481	25	687	50	12	03	1.180	78
14	18.562	50	464	06	687	50	11	60	1.163	16
15	17.875	—	446	87	687	50	11	17	1.145	54
16	17.187	50	429	68	687	50	10	74	1.127	92
17	16.500	—	412	50	687	50	10	31	1.110	31
18	15.812	50	395	30	687	50	9	88	1.092	68
19	15.125	—	378	12	687	50	9	45	1.075	07
20	14.437	50	360	93	687	50	9	02	1.057	45
21	13.750	—	343	75	687	50	8	59	1.039	84
22	13.062	50	326	56	687	50	8	16	1.022	22
23	12.375	—	309	37	687	50	7	73	1.004	60
24	11.687	50	292	18	687	50	7	30	986	98
25	11.000	—	275	—	687	50	6	87	969	37
26	10.312	50	257	81	687	50	6	44	951	75
27	9.625	—	240	62	687	50	6	01	934	13
28	8.937	50	223	44	687	50	5	58	916	52
29	8.250	—	206	25	687	50	5	15	898	90
30	7.562	50	189	06	687	50	4	72	881	28
31	6.875	—	171	87	687	50	4	29	863	66
32	6.187	50	154	68	687	50	3	86	846	04
33	5.500	—	137	50	687	50	3	43	828	43
34	4.812	50	120	31	687	50	3	—	810	81
35	4.125	—	103	12	687	50	2	57	793	19
36	3.437	50	85	93	687	50	2	14	775	57
37	2.750	—	68	75	687	50	1	71	757	96
38	2.062	50	51	56	687	50	1	28	740	34
39	1.375	—	34	37	687	50	—	85	722	72
40	687	50	17	18	687	50	—	42	705	10
			14.093	60	27.500	—	352	12	41.945	72

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. 66.561 ex 1886.

Aleg. [redacted] 19.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o podstawach ustanawiania taks szpitalnych, o świadectwach ubóstwa i o budżetach szpitali prowincyonalnych na rok 1887.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1886. r. przy rozprawie nad Rubr. III. preliminarza funduszów krajowych na r. 1886. (o kosztach leczenia ubogich) Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu:

1) „ażeby ponownie ściśle zbadał podstawy ustanowienia taks w szpitalach prowincyonalnych i przedłożył Wysokiemu Sejmowi przy preliminarzu na r. 1887. szczegółowe budżeta szpitali prowincyonalnych;“

2) „by zbadał i Wysokiemu Sejmowi sprawę zdał, czy powodem wzrostu wydatków w Rubr. III. „koszta leczenia“, nie są nadużycia Zwierzchności gminnych przy wydawaniu świadectw ubóstwa, a ewentualnie, w jaki sposób nadużycia te usunąćby się dały.“

Wywiązując się z tego polecenia, Wydział krajowy ma zaszczyt złożyć następujące sprawozdanie:

Ad 1) Normy ustanawiania taks dla szpitali publicznych i powszechnych przypisuje obecnie w całem państwie austryackiem obowiązujące rozporządzenie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 10. Kwietnia 1857. r. L. 10.946, publikowane obwieszczeniem c. k. Namiestnictwa z 20. Listopada 1857. r. L. 16 588. Podstawą tego rozporządzenia jest zasada, że taksa szpitalna powinna pokrywać wszystkie te wydatki, które na utrzymanie, leczenie i pielęgnowanie chorego w szpitalu łożone być muszą, a które nie mogą być pokryte z innych własnych dochodów szpitala, n. p. z zapisów, legatów, darów lub odsetek z majątku zakładowego.

Taksa nie może być wyższą nad rzeczywistą i konieczną potrzebę i musi być dla wszystkich chorych, na tej samej klasie pielęgnowanych, jednakową, bez różnicy, czy chory przynależy do gminy, w której szpital się znajduje, czy też przynależy do innej gminy tego samego lub innego kraju koronnego, lub nareszcie czy pochodzi z zagranicy państwa austryackiego.

Wedle tego rozporządzenia przy wyrachowaniu taks należy uwzględniać wydatki na żywność, lekarstwa, bieliznę, odzież, pościel, sprzęty, światło, opał, pranie, na czyszczenie i urządzenie lokalności, na przyrządy szpitalne, na utrzymanie służby dla chorych i na wszelkie potrzeby, których celem jest pielęgnowanie i leczenie chorych.

Dalej uwzględnić należy koszta administracyi, mianowicie koszta utrzymania stałego etatu urzędników, jak: lekarzy, rządcy, dyetaryuszów i służby domu, także emerytury i gratyfikacye, dalej potrzeby kancelaryjne, koszta utrzymania budynku zakładowego, czynsz, niemniej ciężary połączone z posiadaniem lub wynajęciem budynku szpitalnego.

Przy wyrachowaniu taksy należy wziąć za podstawę rachunki z trzech lat ostatnich, wyłączając jednak lata drożyzny lub większych epidemij, tudzież wszelkie takie wydatki, które spowodowane zostały niezwykłymi stosunkami.

Suma wydatków z tych trzech lat ostatnich dzieli się po odtrąceniu dochodu z własnego majątku szpitala przez sumę dni pielęgnowania wszystkich w tych trzech latach leczonych chorych, a otrzymany iloraz daje normalną taksę od dnia i głowy na czas aż do następnego obliczenia, które to obliczenia stosownie do warunków miejscowych i do zmian w wydatkach, peryodycznie przedsiębrane być mają.

Pewna stałość taksy jest jednak pożądaną, choćby przy jej obrachowaniu okazały się różnice, rozumie się małe lub nieznaczne.

Takie peryodyczne regulowanie taks w naszych szpitalach ma miejsce prawie corocznie przy sprawdzaniu zamknięć rachunkowych.

Powyższe rozporządzenie ministeryalne określa szczegółowo sposób, w jaki mają być obliczane wydatki na wikt, leki, bieliznę, sprzęty, opał, oświetlenie, płace lekarzy, urzędników, sług, na potrzeby kancelaryjne, utrzymanie budynku, czynsz, podatki i t d.

Jeżeli zakład mieści się we własnym budynku, lub posiada kapitały funduszowe, przynoszące stałe dochody, w takim razie czynsz z budynku oraz dochody z kapitałów nie wliczają się do wydatków, lecz potrącają się.

Również odciągają się od wydatków wszelkie wpływy i dochody, jakie na szpital spadają z fundacyi, legatów, darów, zawartych umów i t. d.

To są podstawy i normy obowiązujące obecnie w całem państwie austryackiem i tych się trzyma Wydział krajowy przy wymierzaniu taks w naszych szpitalach publicznych tak krajowych, jak i prowincyonalnych. Odpowiadają one istotnym potrzebom szpitali z jednej strony, jak również nie czynią krzywdy płacącym za leczonych z drugiej strony, i dlatego uznaje je Wydział krajowy za wystarczające, przeto żadnych zmian w dotychczasowem postępowaniu przy wymierzaniu taks w szpitalach naszych powszechnych zalecać nie może.

Sądząc jednak, że postąpimy w myśl zamiaru Wys. Sejmu, dążącego do jak największych oszczędności w wydatkach szpitalnych, zarządziliśmy rewizyę taks we wszystkich naszych szpitalach prowincyonalnych.

Rezultatem tej rewizyi było, że gdzie tylko okazała się możność po temu, zniżyliśmy taksę.

Mianowicie zniżyliśmy taksę

w Białej	z 55 ct.	na 50 ct.
„ Nowym Sączu . . .	z 54 „	„ 49 „
„ Sokalu	z 55 „	„ 50 „
„ Stanisławowie . .	z 55 „	„ 50 „
„ Złoczowie . . .	z 50 „	„ 45 „

W innych szpitalach nie można było zniżyć dotychczasowej taksy; nie podnieśliśmy zaś taksy w żadnym szpitalu, mimo, że w niektórych należałoby ją na podstawie obliczenia podnieść. I tak w Bochni obecna taksa wynosi 51 ct., z obliczenia okazało się, że powinna wynosić 52·88, czyli w zaokrągleniu 53 ct.

Nie podnieśliśmy jej jednak, lecz wytknęliśmy gminie, że wydatek w szpitalu w roku 1885. był większy, mimo, że chorych i dni leczenia było mniej i pomimo, że ceny wiktuałów były mniejsze jak w r. 1884.

Zarazem wezwaliśmy Zwierzchność gminną do oszczędności pod osobistą odpowiedzialnością rządcy szpitala.

W Kołomyi taksa wynosi 48 ct., z obliczenia wypadła na 51·94, czyli na 52 ct., nie podnieśliśmy również taksy, lecz wytknęliśmy, że wydatki na leki i sanitarne potrzeby w r. 1885. były większe niż w roku poprzednim i wezwaliśmy gminę do oszczędności.

W Rzeszowie obecna taksa wynosi 52 ct., z obliczenia wypadała na 54·40 ct., czyli 55 ct.; nie podnosiliśmy, lecz ograniczyliśmy się na wytknięciu drogiej gospodarki i wezwaliśmy do oszczędności.

W amborze taksa wynosi 60 ct., z obliczenia wychodziła na 61·68, czyli 62 ct.

W Śniatynie wynosi taksa 55 ct., zaś z obliczenia wychodziła na 63·79, czyli 64 ct.

W Wadowicach taksa wynosi 52 ct., zaś wypadła na 55·32, czyli 56 ct.

W Zaleszczykach obecna taksa jest 50 ct., z obliczenia zaś wypadła na 51·23, czyli 52 ct.

W Żółkwi dotychczasowa taksa wynosi 50 ct., zaś z wyrachowania wypadła na 54·55, czyli 55 ct.

W żadnym z tych szpitali nie podnosiliśmy taksy, lecz zaleciliśmy doprowadzenie równowagi między wydatkami a dochodami szpitala przez większą oszczędność w gospodarstwie.

Niektóre z naszych szpitali, jak Sanok, Stryj, mają taksę po 60 ct., przeto wyższą od innych szpitali, jednakowoż zniżenie taksy w tych szpitalach jest niemożliwe z powodu pożyczek zaciągniętych za przyzwoleniem Wysokiego Sejmu na budowę budynków szpitalnych.

Sambor ma taksę również 60 ct. stosunkowo wysoką, a to z przyczyny niedołężnego gospodarstwa, mimo jednak wszelkich z naszej strony starań nie zdołaliśmy dotychczas usunąć złego z powodu oporu gminy.

Wykazy wydatków z lat 1883., 1884. i 1885., które nam służyły do obrachowania taks w szpitalach prowincyonalnych przedkładamy Wysokiej Izbie w oryginale.

A stosując się do ustępu rezolucyi z 21. Stycznia b. r., którym Wysoki Sejm polecił nam przedłożyć przy preliminarzu na rok 1887. szczegółowe budżety szpitali prowincyonalnych, Wydział krajowy ma zaszczyt złożyć także na stół Wysokiej Izby oryginały tychże budżetów na r. 1887. tak, jak zostały przez nas sprawdzone i zatwierdzone, a zarazem dla łatwiejszego poglądu dołączamy zestawienie takowych w alegacie pod */.

Wydział krajowy zatwierdził te budżety na rok 1887., jak to w innych latach czynił, ponieważ ten obowiązek nakłada na niego ustawa o nadzorze nad szpitalami z 12. Grudnia 1869. (Nr. 8. D. u. k. r. 1870.), niemniej i z obawy, iżby szpitale prowincyonalne nie rozpoczynały roku budżetowego 1887. bez zatwierdzonych budżetów.

Suma wydatków preliminowanych dla wszystkich szpitali prowincyonalnych wynosi 226.238 zł. a. w., zaś dochodów 225.899 zł. w. a.

Pomiędzy tymi ostatnimi ma wpływać z funduszu krajowego galicyjskiego do dochodów wszystkich szpitali prowincyonalnych tytułem kosztów leczenia ubogich kwota 195.393 zł.

Kwota ta różni się tylko pozornie od kwoty 206.915 zł., przyjętej za podstawę obliczenia przy preliminowaniu Rubr. III. funduszu krajowego o 11.522 zł. Doliczywszy bowiem do przeciętnej z ostatnich trzech lat 193.730 zł. kwotę 13.185 zł., o którą wydatek z Rubr. III. w roku 1885. był większy, a uwzględniwszy, że pozorna różnica 11.522 zł. mieści się w przeciętnych dochodach tej rubryki, wykazanych tam na 36.746 zł., przyjdziemy do tego samego rezultatu, t. j. do kwoty 195.393 zł. Powyższego sposobu obliczenia byliśmy zmuszeni użyć dlatego, ponieważ w chwili, w której oddawaliśmy do druku preliminarz budżetu krajowego, nie wszystkie Rady szpitalne nadesłały nam budżety szpitali prowincyonalnych. Pomimo tego doszliśmy odmienną drogą do kwot prawie jednakowych.

Ad 2) Co do zbadania możliwych nadużyć przy wydawaniu świadectw ubóstwa dla leczonych, to Wydział krajowy w tym względzie już w r. 1880. z polecenia Wysokiego Sejmu zdał sprawę (alegat XXIII do sprawozdań z r. 1880.), a rezultatem ówczesnych badań było przeświadczenie, wyrażone tak przez Wydział krajowy, jak przez komisyę Wysokiego Sejmu, że nadużycia przy wydawaniu przez gminy świadectw ubóstwa dla chorych nie zdarzały się zbyt często, należą do rzadkich stosunkowo wyjątków i nie uszły skarcenia, skoro zostały wykryte.

Obecnie chcąc jak najszczegółowiej powtórnie zbadać sprawę i zebrać materyał do sprawozdania, które Wysokiej Izbie składamy, wezwaliśmy okólnikiem z dnia 26 Lutego 1886. r.

LW. 6751 wszystkie zarządy szpitali powszechnych do pilnego badania wiarygodności świadectw ubóstwa, wydawanych dla leczonych.

O każdym wątpliwym wypadku poleciliśmy donieść bezzwłocznie Wydziałowi krajowemu, a nadto kazaliśmy czuwać, iżby służbodawcy nie uchylali się od obowiązku płacenia kosztów leczenia za służbę.

Oprócz tego poleciliśmy urzędnikom Wydziału krajowego, ażeby jeszcze baczniej niż dotąd śledzili za mniej wiarygodnemi świadectwami ubóstwa. Skutkiem takiego zarządzenia odniosły się do Wydziału krajowego Zarządy szpitali w Białej i w Samborze w kilku wypadkach, a mianowicie:

Zarząd szpitala w Białej doniósł Wydziałowi krajowemu:

I. (jak LW. 26.176 ex 1886), iż Zwierzchność gminy Bestwina a) niesłusznie wydała świadectwo ubóstwa dla leczonego Franciszka Miodońskiego, b) iż nie ściągnęła od Jana Adamaszka, jako służbodawcy, kosztów leczenia Józefa Duraja;

II. (jak LW. 37.785 ex 1886), iż Zwierzchność gminy Moszczanica wydała niesłusznie świadectwo ubóstwa dla Bernharda Gichnera;

III. (jak LW. 40.452 ex 1886), że podobnie niewłaściwie postąpiła Zwierzchność gminy Porąbka przy wydawaniu świadectwa ubóstwa dla leczonego Franciszka Konior czyka.

ad I. W sprawie Miodońskiego przekonać się można z aktów, a mianowicie z protokołu, spisanego w c. k. Starostwie w Białej 28 Sierpnia 1886. r., że leczony istotnie nie był zamożnym, choć koszta jego leczenia prawdopodobnie będzie można pokryć z sumy 50 zł., które stanowią cały po nim pozostały majątek, o co udaliśmy się do c. k. Sądu powiatowego w Białej. Co do Duraja, to widać z powyższego protokołu, iż Zwierzchność gminna działała w dobrej wierze, jakoby służbodawca nie był obowiązany ponosić kosztów leczenia dlatego, że sługę już chorego do obowiązku przyjął. I w tym wypadku odzyska prawdopodobnie fundusz krajowy zapłacone już szpitalowi koszta leczenia, o co udaliśmy się do c. k. Starostwa w Białej.

ad II. Zarząd szpitala upatrywał słusznie sprzeczność między zeznaniem Gichnera, zapisanem w protokole szpitalnym, a treścią świadectwa ubóstwa. Po protokolarnem skonstatowaniu tej okoliczności, że Gichner może zapłacić koszta swego leczenia, udaliśmy się do c. k. Starostwa w Żywcu o ściągnięcie kosztów leczenia i zapobieżenie na przyszłość podobnym nadużyciom. Dotychczas nie otrzymaliśmy odpowiedzi.

ad III. Protokół przedłożony do LW. 59.325 ex 1886 wykazuje, że ojciec leczonego Franciszka Konior czyka posiada tylko 3 morgi gruntu lichego i chałupę wartości 100 zł., a utrzymuje sześcioro dzieci głównie z pracy rąk jako cieśla. Ponieważ atoli leczony zeznał w szpitalu, że ojciec może koszta zapłacić, dlatego udaliśmy się do c. k. Starostwa z prośbą o ściągnięcie zaległości, choć w ratach.

Zarząd szpitala w Samborze poszedł jeszcze dalej: Tamtejsze c. k. Starostwo uwolniło p. Langa, cukiernika, od ponoszenia kosztów leczenia praktykanta Stanisława Chaszczyńskiego, ponieważ tenże tylko z łaski miał być przyjęty i bez żadnej ugody w cukierni pracuje.

Zarząd szpitala nie poprzestając na orzeczeniu c. k. Starostwa, odniósł się do Wydziału krajowego, który upatrując w tym wypadku istotny stosunek służbowy, prosił c. k. Namiestnictwo (LW. 52.430/86) o zniesienie orzeczenia c. k. Starostwa. Odpowiedź dotychczas nie nadeszła.

W powyższych zatem pięciu wypadkach (Miodoński, Duraj, Konior czyk, Gichner i Chaszczyński) był istotnie fundusz krajowy narażony na stratę, ale tylko w jednym wypadku (Gichner) może być mowa o rozmyślnem działaniu na szkodę funduszu krajowego ze strony osób powołanych do wydawania świadectw ubóstwa.

W dwóch znowu wypadkach zostały wdrożone dochodzenia w sprawie niesłusznego wydawania świadectw ubóstwa na doniesienie osób prywatnych.

I tak niejaki Jan Łopatecki i towarzysze donieśli równocześnie Wydziałowi krajowemu (LW. 29.971/86) i c. k. Starostwu w Wadowicach, że Zwierzchność gminy Woźniki wydała niesłusznie świadectwo ubóstwa dla Anny Hojny, leczonej w szpitalu św. Łazarza. Jak LW. 57.745/86, zarządziło c. k. Starostwo ściągnięcie kosztów leczenia od męża Anny Hojny, lecz nie zawiadomiło nas dotychczas kto winien w tym wypadku, o co Wydział krajowy zapytywał, celem zażądania ukarania winnego i zapobieżenia dalszym nadużyciom.

Dalej Michał Kondzioła i towarzysze wnieśli do Wydziału krajowego zażalenie (LW. 6.122/86.) przeciw Naczelnikowi gminy Rzęsnej Polskiej, o nadużyciach przy wydawaniu świadectw ubóstwa dla leczonych w lwowskim szpitalu: 1) Jędrzeja Pruchnickiego, 2) Kazimierza Jastrzębskiego, 3) Jana Całego i 4) Reginy Paszkowskiej. We wszystkich tych 4 wypadkach wykazało dochodzenie, że Zwierzchność gminna nie działała w złej wierze. Pomimo tego Wydział krajowy postępując konsekwentnie, gdyż nieraz od jeszcze biedniejszych ściągają władze koszta leczenia, udał się do tutejszego c. k. Starostwa, ażeby choć w ratach mniejszych zarządzono ściągnięcie kosztów leczenia wyżej wymienionych 4 osób. C. k. Starostwo zarządziło już ściągnięcie (jak LW. 65.019/86).

W jednym tylko wypadku, o którym dopiero teraz powzięliśmy wiadomość, a który miał się zdarzyć przed kilku laty w Zameczku, została sprawa oddaną c. k. Prokuratoryi Państwa.

Mianowicie zażądał od nas c. k. Sąd powiatowy w Żółkwi (jak LW. 14.001/86) aktów szpitalnych Oryszki Tałałaj, leczonej w r. 1883. w szpitalu w Żółkwi, ponieważ były naczelnik gminy Zameczka, Piotr Soroka, jest podejrzany o zbrodnię przyjęcia podarunku w urzędzie za uwolnienie powyższej leczonej od opłaty kosztów leczenia. Żądanych aktów udzieliliśmy, sprawa została oddaną Prokuratoryi Państwa, lecz dotychczas nie zostaliśmy zawiadomieni, czy udowodniono nadużycie przy wydaniu świadectwa ubóstwa.

Jak z powyższego zestawienia widać, na 11 wypadków tylko w dwóch (koszta leczenia Gichnera i Tałałaj) można upatrywać istotną winę władzy, wydającej świadectwo ubóstwa, a w jednym z tych wypadków (Tałałaj) będzie może udowodnione rozmyślne działanie na niekorzyść funduszu krajowego. W tamtych zaś 9 wypadkach upatrywać należy bądź to niedokładną znajomość i złe zastósowanie przepisów, (jak sprawa kosztów leczenia Duraja), bądź też niepojmowanie przez Zwierzchność gminną doniosłości wydawanych świadectw, lub wreszcie łatwo wyzyskać się dającą dobroduszność i łatwowierność, którą dobitnie ilustruje następujący wypadek.

Dzierżawca dóbr Ostrynia, powiatu Tłumackiego, zalega z kwotą 87 zł. 60 ct. w. a., należącą się za jego leczenie szpitalowi w Stanisławowie. O ściągnięcie tej kwoty upraszaliśmy c. k. Starostwo w Tłumaczu, które zamiast spodziewanych pieniędzy nadesłało nam (LW. 9744/86) świadectwo gminy Ostrynia, stwierdzające, iż leczony jest ubogim, a utrzymanie jego i rodziny zawisło jedynie od cudzej łaski i miłosierdzia.

Ponieważ jednak Wydział krajowy uważać musiał dzierżawę na 500 morgach pola ornego i 800 morgach lasu za jedną z większych, przeto udaliśmy się po wyjaśnienie do Wydziału powiatowego w Tłumaczu. Po otrzymaniu ztamtąd odpowiedzi, że stosunki majątkowe leczonego i jego rodziny nie są tego rodzaju, ażeby aż fundusz krajowy musiał mu przyjść w pomoc, upraszaliśmy c. k. Starostwo o ściągnięcie kosztów leczenia. Ponieważ 1. Września minął termin spłaty, przeto zaurgowaliśmy c. k. Starostwo.

Do tej samej kategoryi wyzyskiwania funduszu krajowego dadzą się zaliczyć jeszcze dwa inne wypadki, w których jednak rozchodzi się o koszta leczenia, które służbodawca winien ponosić, a mianowicie:

1) Józef Przednowek, należący do służebnej czeladzi obszaru dworskiego w Narolu, zgłosił się na kuracyę do lwowskiego szpitala i przedłożył wyraźną deklaracyą, w której przełożony obszaru dworskiego obowiązuje się zapłacić koszta jego leczenia.

Gdyśmy zażądali za pośrednictwem c. k. Starostwa w Cieszanowie ściągnięcia od służbodawcy kosztów leczenia Przednowka za 28 dni, otrzymaliśmy od tegoż Starostwa pismo

przełożonego obszaru dworskiego, w którym twierdzi, że kosztów leczenia Przednowka płacić nie jest obowiązany, gdyż trzymał go u siebie z łaski a nie w służbie; deklaracyą zaś miał wydać w tym celu, ażeby chorego do szpitala przyjęto.

Wydział krajowy nie mógł uwzględnić takiego przedstawienia i zażądał ściągnięcia kosztów leczenia od służbodawcy. C. k. Starostwo wydało orzeczenie, skazujące przełożonego obszaru dworskiego w Narolu na ponoszenie kosztów leczenia Przednowka za 28 dni — w myśl postanowień regulaminu o czeladzi służebnej, lecz od tego orzeczenia wniesiono do c. k. Namiestnictwa rekurs (jak uwiadomienie przy LW. 52.934/86), a sprawa dotychczas nieukończona.

2) W szpitalu stryjskim była leczoną Anna Rothkegel. Szpital przesłał wykaz kosztów jej leczenia służbodawcy, który jest urzędnikiem koleji państwowej. Ponieważ służąca nie była zameldowaną, przeto oświadczył służbodawca, że leczona nigdy u niego nie służyła i odmówił żądaniu zapłacenia kosztów leczenia. Ponieważ jednak Zwierzchność gminy Stryja stosunek służbowy stwierdziła, przeto udaliśmy się do c. k. Starostwa w Stryju (jak LW. 59.292/85) prosząc o ściągnięcie rzeczonych kosztów leczenia. C. k. Starostwo wydało nakaz płatniczy, przeciw temu orzeczeniu wniósł służbodawca rekurs, którego c. k. Namiestnictwo nie uwzględniło, a koszta leczenia ściągnięto.

Na podstawie niniejszego sprawozdania zechce Wysoki Sejm powziąć przekonanie, że Zwierzchności gminne przy wydawaniu świadectw ubóstwa w ogólności sumiennie postępują, a nadużycie jest prawie niemożebne wobec ustawą przepisanego potwierdzenia świadectwa ubóstwa przez Urząd parafialny lub Przełożeństwo Zboru, dalej wobec ciągłej kontroli ze strony Zarządów szpitali, Wydziału krajowego, a nawet osób prywatnych w poczuciu obowiązku obywatelskiego (jak w sprawie kosztów leczenia Anny Hojny, Pruchnickiego, Jastrzębskiego, Całego i Paszkowskiego). Inaczej ma się rzecz ze służbodawcami rozmaitych kategoryj, którzy uchylają się od płacenia kosztów leczenia służby, jak to już wykazaliśmy w sprawozdaniu, przedłożonem Wysokiemu Sejmowi w tej kwestyi w r. 1880.

W myśl postanowień regulaminu służbowego winien służbodawca ponosić koszta leczenia służącego a względnie robotnika za przeciąg 28 dni, jeżeli stosunek służbowy przy oddaniu sługi do szpitala został rozwiązany — za całą zaś kuracyą ma ponosić koszta, jeżeli leczony po wyjściu ze szpitala do tej samej służby powraca.

Służbodawca w każdym razie tylko wtenczas jest obowiązany płacić koszta leczenia, czy to za cały czas czy tylko za 28 dni, jeżeli sługa bezpośrednio ze służby udał się do szpitala, zanim stosunek służbowy został rozwiązany. Okoliczność tę jednak stwierdzić bardzo trudno, jeżeli się zważy, że zdarzają się takie wypadki, jak z Józefem Przednowkiem, gdzie służbodawca, ażeby tylko uwolnić się od obowiązku ustawą nałożonego, własnej wypiera się deklaracyi.

Kontrola jest jeszcze i przezto utrudnioną, że służbodawca znajduje sprzymierzeńca nawet w tym, którego swym kosztem nie chce dać leczyć, bo sługa, obawiając się regresu na swej zasłudze i niechcąc narazić służbodawcy, którego może jeszcze kiedyś będzie potrzebował, rozmyślnie zatai prawdę, ażeby ciężar spadł na fundusz publiczny, który krzywdzić nie uważają często nawet inteligentniejsi za nic zdrożnego.

Przytem zważyć należy i to, że z powodu choroby wydalony sługa, który i tak nieraz niechętnie szuka pomocy w szpitalu, nie od razu tam się uda, lecz ociąga się dopóki go nie zmusi ostateczna potrzeba szukania ratunku. Gdy go potem w szpitalu pytają, zkąd przybywa, z czystem sumieniem twierdzi, że był w ostatnich czasach bez służby. A jednak i w tym wypadku rzetelny i uczciwy służbodawca powinienby się poczuwać do obowiązku zapłacenia kosztów kuracyi sługi, który u niego zachorował.

Jak z powyższego widać, są przepisy co do obowiązku służbodawców wyraźne i nie pozostawiają żadnej wątpliwości. Że jednak mało kosztów leczenia sług pokrywają służbodawcy, nie winna temu ustawa — bo każdy przepis łatwo obejdzie ten, kto od obowiązku uwolnić się pragnie.

Tu tylko ścisła kontrola ze strony organów do tego powołanych złemu zapobiedz może, czego przy każdej sposobności ściśle przestrzegamy.

Na podstawie powyższego przedstawienia rzeczy Wydział krajowy wyraża swe przeświadczenie, że tych kilka — stosunkowo nader nielicznych — świadectw ubóstwa, niezgodnych z prawdą, zarówno jak tych kilka wypadków, w których służbodawcy uchylili się od obewiązku ponoszenia kosztów leczenia swej służby, nie mogą być powodem wzrostu wydatków na koszta leczenia ubogich. Przyczyna jest inna, a mianowicie liczniejszy napływ ubogich chorych do wszystkich szpitali, spowodowany wzrostem ludności, smutnym stanem ekonomicznym kraju, pomnożeniem się ubóstwa, wreszcie polepszeniem szpitali i większem do nich zaufaniem.

Tem zapatrywaniem wiedziony, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie wraz z wykazem budżetów szpitali prowincyonalnych na rok 1887 i wykazem zamknięć rachunków z ostatnich trzech lat przyjąć do wiadomości. ·/.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 16. Listopada 1886.

Marszałek krajowy:
zastępca:
Oktaw Pietruski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 2. do sprawozdania L. 66.561/86.

Wykaz

taks szpitali prowincyonalnych w roku 1886.

Szpital	W czasie od początku 1883. do końca 1885. t. j. za 3 lata			Taksa powinna by wynosić	Rzeczywista taksa
	Suma wydatków po potrąceniu własnych dochodów szpitala		Suma dni leczenia		
	zł.	ct.		ct.	ct.
Biała	27.849	34	57.942	48	50
Bochnia	25.870	62	48.916	53	51
Brody	17.525	53	36.946	48	52
Brzeżany	21.539	18	39.160	55	55
Drohobycz	33.091	29	60.354	55	55
Jasło	30.438	78	61.106	50	50
Kołomyja	27.409	31	52.767	52	48
Podhajce	25.358	54	47.927	53	55
Przemyśl	44.425	56	93.620	48	48
Rzeszów	37.808	66	69.489	55	52
Sambor	22.967	74	37.236	62	60
Sanok	29.187	71	49.474	59	60
Sącz Nowy	21.496	22	44.915	48	49
Śniatyn	4.169	98	6.537	64	55
Sokal	24.960	56	53.040	47	50
Stanisławów	40.632	54	81.615	50	55
Stryj	39.775	02	73.778	54	60
Tarnopol	30.773	45	67.682	46	51
Tarnów	46.427	26	101.196	46	50
Wadowice	6.490	81	11.732	56	52
Zaleszczyki	18.375	52	35.868	51	50
Złoczów	27.778	53	64.556	43	45
Żółkiew	31.065	76	56.941	55	50
Razem	635.417	91	1,252.797	51	52

Budżet szpitali powszechnych na prowincyi,

Rubryki	Poszczególnienie	Biała	Bochnia	Brody	Brzeżany	Drohobycz	Jasło	Kołomyja	Podhajce	Przemyśl
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
	Dochody.									
I.	Z dóbr, realności i gruntów	—	50	25	—	—	—	—	8	—
	Z legatów, zapisów, datków itp.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II.	Odsetki od papierów wartościowych	458	109	—	—	33	—	—	—	—
	„ od kapitałów zahipotekowanych	—	38	—	—	—	—	—	—	—
III.	Ze sprzedaży ruchomości zużytych	—	—	—	—	—	—	50	—	150
IV.	Z kosztów leczenia									
	od funduszu krajowego galicyj.	5.356	7.897	6.760	6.367	8.852	9.072	7.897	8.362	14.471
	od płacących	977	618	364	379	2.169	301	1.200	416	1.911
	od obcych funduszów krajowych	3.324	22	78	24	52	42	240	22	208
V.	Rozmaite	450	—	—	173	10	—	—	—	
	Suma dochodów ..	10.565	8.734	7.227	6.943	11.116	9.415	9.387	8.808	16.740
	Wydatki.									
I. Utrzymanie budynków	Czynsz najmu	—	—	—	650	1.350	—	—	—	—
	Bielenie i restauracya zwykła	323	300	—	20	100	260	441	100	320
	Budowy nadzwyczajne	—	—	—	—	100	—	—	250	—
	Podatki	30	4	3	—	200	2	4	20	—
	Asekuracya od ognia	43	25	35	—	30	31	35	65	36
	Czyszczenie kominów	20	15	30	10	30	15	10	24	30
	Czyszczenie i desinfekcya kanałów	—	50	100	23	35	20	150	60	30
II. Koszta gospodarcze	Żywność dla chorych	4.543	3.496	2.632	2.692	4.026	4.067	3.894	3.193	5.984
	Wino „ „	115	100	80	33	100	200	120	50	150
	Lekarstwa	773	832	692	438	809	800	963	638	1.580
	Sanitarne potrzeby	230	70	100	36	90	68	30	150	140
	Bielizna, pościel, odzież	564	300	443	161	650	440	231	300	844
	Pranie	100	80	40	50	60	36	24	200	80
	Sprzęty	100	30	40	51	100	54	100	80	150
	Opał	350	500	400	232	400	455	600	500	1.000
	Oświetlenie	300	70	100	38	80	70	60	80	170
	Słoma	110	70	25	30	70	85	20	50	130
	Przybory do pisania, roboty introligat. itp.	100	80	80	70	70	60	100	60	150
	Narzędzia chirurgiczne	50	25	—	20	50	50	100	40	45
III. Płace wynagrodzenia	Lekarz ordynujący	500	500	500	600	500	600	500	500	600
	„ pomocnik	200	300	200	250	—	300	—	250	250
	Akuszerka i cyrulik	—	20	50	—	25	25	10	10	60
	Rządca	400	500	360	600	500	600	500	600	600
	Kontrolor	120	—	—	—	—	—	—	—	500
	Dyurniści i pomocnicy	—	—	300	100	—	—	180	120	—
	Kapelan	80	40	—	50	50	—	—	75	120
	Służba szpitalna niższa	408	939	384	346	441	420	528	414	960
	Wikt dla służby	700	153	433	503	438	—	600	548	1.330
	Koszta administracyjne	—	155	110	10	—	135	—	120	50
	Odprawy, prowizye, pensye	200	—	—	—	—	186	—	—	—
	Remuneracye	—	—	—	100	5	50	100	—	40
	Relutum za pomieszkanie rządcy	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. Długi	Spłata kapitałów	—	—	—	—	375	—	—	150	—
	Spłata odsetek	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zaległe należytości za liwerunki i roboty	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ciężar fundacyjny	—	—	—	—	—	—	—	—	176
V. Rozmaite	Koszta pogrzebów	200	200	40	130	85	45	200	70	225
	Drobne inne	150	20	12	27	5	40	30	15	15
	Suma wydatków	10.709	8.854	7.189	7.270	10.774	9.114	9.530	8.732	15.765
	„ **dochodów**	10.569	8.734	7.227	6.943	11.116	9.415	9.387	8.808	16.740
	Różnica	140	120	+ 38	327	+ 342	+ 301	143	+ 76	+ 975

dżety

zatwierdzone przez Wydział krajowy na r. 1887.

Rzeszów	Sambor	Sanok	Sącz nowy	Śniatyn	Sokal	Stanisławów	Stryj	Tarnopol	Tarnów	Wadowice	Zaleszczyki	Złoczów	Żółkiew	Razem
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
—	—	—	—	10	—	—	30	—	—	—	242	—	2	367
—	—	850	—	—	—	37	—	—	—	—	—	—	—	887
—	—	4	—	14	—	7	478	—	—	27	15	—	—	1.145
33	—	—	—	—	—	—	—	295	—	—	—	—	—	366
—	40	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	20	—	280
11.078	6.519	8.909	6.511	919	9.021	11.549	13.066	10.135	16.044	1.955	5.378	9.150	10.125	195.393
742	879	654	494	166	450	1.312	1.229	612	693	23	515	350	—	16.454
46	49	96	237	113	—	18	462	60	129	58	578	15	—	5.873
—	—	220	91	3	1.448	1.900	201	425	63	—	—	150	—	5.134
11.899	7.487	10.733	7.333	1.225	10.919	14.823	15.486	11.527	16.929	2.063	6.728	9.685	10.127	225.899
650	—	—	—	—	—	—	—	—	—	312	—	—	—	2.962
70	100	81	120	35	485	450	120	150	288	—	100	150	250	4.263
—	—	—	—	—	1.378	140	1.070	—	950	—	—	—	50	3.938
3	3	—	—	1	—	10	—	1	5	—	12	12	2	312
20	19	31	11	11	39	30	29	23	59	—	12	34	84	702
10	15	36	25	—	10	50	39	15	40	—	5	15	30	474
36	24	—	10	3	100	50	50	145	116	—	10	90	50	1.152
5.110	2.531	2.968	2.994	501	3.000	4.735	5.485	4.612	6.007	700	2.934	3.658	4.055	83.817
180	122	55	—	10	100	—	160	271	200	5	50	60	50	2.211
940	620	567	524	109	722	1.361	1.230	751	667	120	394	500	810	16.840
184	100	26	10	10	300	176	300	30	127	—	80	70	300	2.627
350	400	482	659	305	800	770	600	343	599	—	200	600	180	10.221
90	136	129	120	15	110	60	250	74	128	40	25	45	200	2.092
60	68	40	401	2	50	180	386	—	147	5	50	271	100	2.465
330	210	352	370	125	400	945	500	596	978	120	310	450	500	10.623
80	120	82	85	—	100	160	130	113	200	4	40	100	150	2.332
70	65	125	54	15	50	120	100	60	95	10	40	30	40	1.464
60	75	76	64	—	70	280	80	65	143	16	50	50	50	1.849
50	25	15	10	10	62	100	50	65	60	—	50	50	25	952
500	500	500	400	—	500	600	400	600	800	300	450	500	500	11.350
250	300	250	200	—	300	300	200	250	550	—	150	200	200	4.900
45	—	15	50	—	20	20	90	—	20	6	3	30	20	519
500	400	400	500	180	500	600	600	500	650	200	500	500	500	11.190
—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	80	—	1.000
150	120	30	60	—	—	300	300	365	365	—	72	—	—	2.462
—	—	50	—	—	50	100	50	—	50	—	—	40	50	805
776	284	420	427	247	660	1.204	552	624	1.032	180	308	612	552	12.718
220	383	—	—	—	1.003	800	756	666	1.186	—	226	987	566	11.498
140	—	18	150	2	13	—	—	—	200	5	8	231	140	1.467
—	233	—	—	—	—	150	375	—	—	—	116	—	—	1.260
40	—	—	—	—	50	—	40	80	50	—	—	150	—	705
225	—	—	—	—	—	—	—	360	—	—	—	—	—	585
—	287	1.724	—	—	—	—	1.480		3.262	—	—	—	500	7.778
—	189	45	—	—	—	—	—	—	500	—	—	—	—	734
600	—	1.851	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.451
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	176
45	88	90	75	—	50	60	60	158	15	30	20	120	70	2.076
70	70	34	10	10	20	65	50	150	205	10	10	50	200	1.268
11.854	7.487	10.492	7.329	1.591	10.942	14.116	15.532	11.067	19.694	2.063	6.225	9.685	10.224	226.238
11.899	7.487	10.733	7.333	1.225	10.919	14.823	15.486	11.527	16.929	2.063	6.728	9.685	10.127	225.899
+ 45	—	+ 241	+ 4	366	23	+ 707	46	+ 460	2.765	—	+ 503	—	97	339

L. W. kr. 311/86.

Aleg. [redacted] 20

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi miasta Lubaczowa i kilkunastu gmin okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Starostwa i władz autonomicznych z Cieszanowa do Lubaczowa.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 10. Września 1884 polecającej nam wszechstronne zbadanie petycyi miasta Lubaczowa i okolicznych gmin proszących o przeniesienie siedziby władz politycznych i autonomicznych z Cieszanowa do Lubaczowa, mamy zaszczyt przedłożyć wynik dochodzeń naszych na podstawie sprawozdania tak Reprezentacyi powiatu Cieszanowskiego, jakoteż tamtejszego c. k. Starostwa, komunikowanego nam przy odezwie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 29. Grudnia 1885 r. L. 11688/P.

Obszar powiatu Cieszanowskiego, dotykający granicy królestwa Polskiego wynosi 1188 □ kil. z 69 gminami administracyjnemi. Pod względem sądowym podzielony jest na dwa okręgi. Cieszanowski obejmuje 32 gmin i 23 obszarów dworskich z ludnością 29.299 osób. zaś Lubaczowski ma 37 gmin, 24 obszarów dworskich i 38.902 ludności.

Położenie tych dwóch miast Cieszanowa i Lubaczowa względem swych okręgów sądowych jest środkowe, za to względem obszaru całego powiatu żadne z nich nie leży w punkcie centralnym, lub nawet do niego zbliżonym, ztąd też i życzenia gmin, zapytywanych w tej sprawie, ani za jednem, ani za drugiem nie przeważają.

Przy dochodzeniach zarządzonych przez Reprezentacyą powiatową, na 69 gmin administracyjnych wchodzących w skład powiatu Cieszanowskiego, oświadczyło się:

a) za przeniesieniem siedziby 32 gmin i 11 obszarów dworskich z ludnością 28.265;

b) za pozostawieniem dotychczasowej siedziby 32 gmin i 6 obszarów dworskich z ludnością 33.340;

c) zaś pięć gmin jakoto: Borchów, Dzików nowy, Moszczanica, Stare sioło i Suchawola oświadczenia swoje złożyły raz za przeniesieniem, drugi raz przeciw, a 8 obszarów dworskich nie dało żadnej opinii.

Rada powiatowa w Cieszanowie na posiedzeniu z d. 16. Marca 1885 większością 17 głosów przeciw 9. oświadczyła się przeciw przenoszeniu siedziby Starostwa do Lubaczowa, którą to

uchwałę Wydział powiatowy w sprawozdaniu z dnia 16. Marca 1885 LW. 22481/85 obszernie umotywował tak ze względów na bezpieczeństwo i całość krajn, na dotyczące interesa powiatu, jak równie ze względu na czysto miejscowe interesa obu miast, a nawet względy pamięci historycznej.

Natomiast mniejszość Rady złożyła oddzielny memoryał usprawiedliwić mający wprost przeciwną opinię, zmierzającą do zmiany siedziby Starostwa z Cieszanowa na Lubaczów.

Potrzebę tego przeniesienia gorąco popiera także miejscowe c. k. Starostwo, które z polecenia Prezydyum Namiestnictwa zarządziło z swej strony oddzielne dochodzenia, wykazujące pewną różnicę na korzyść zmiany siedziby od rezultatu dochodzeń, przez Radę powiatową przedłożonych.

I tak podług relacyi c. k Starostwa:

1) z 69 gmin stanowiących powiat Cieszanowski oświadczyć się miało za przeniesieniem siedziby do Lubaczowa, —

a) 31 gmin łącznie z obszarami dworskiemi z ogólną ludnością . .	27.054
b) 9 gmin bez obszarów z ludnością	11.870
c) 5 obszarów dworskich	169
Razem z ludnością	39.093

Za pozostawieniem zaś siedziby w Cieszanowie.

a) 24 gmin i obszarów dworskich z ludnością	22.959
b) 5 gmin bez obszarów	5.804
Razem	28.763

2) Dalej c. k. Starostwo zapewnia, że do Lubaczowa kieruje się cały ruch handlowy i przemysłowy powiatu, gdzie odbywa się rocznie sześć licznie uczęszczanych jarmarków, a dwa razy tygodniowo targi;

3) że południowa część powiatu Cieszanowskiego, w której leży Lubaczów, jest więcej stosunkowo zaludnioną i więcej płaci podatków, niż północna;

4) że gmina Lubaczów jest zamożna mając 8000 zł. rocznego dochodu, a ludność jej wynosi 4425 osób, gdy przeciwnie Cieszanów ma tylko 2804 i żadnych warunków do podniesienia się na przyszłość.

5) Lubaczów dziś ma stacyę kolei Jarosławsko-Sokalskiej, przerzynającą powiat od zachodu na wschód, zatem jest więcej dogodnym punktem do załatwiania tak dla władz jako i dla interesantów wszelkich spraw administracyjnych, szczególniej na wypadek mobilizacyi wojska lub inwazyi nieprzyjacielskiej. Przeciwnie Cieszanów, jako leżący na uboczu tylko o 6 kilometrów od granicy państwa, narażony jest na prędkie zajęcie przez obce wojska, dlatego już w r. 1863. musiano ztamtąd wywozić kasę i akta;

6) wreszcie, że koszta przeniesienia władz powiatowych nie obciążą skarbu, albowiem te na siebie przyjmuje gmina Lubaczowa i deklaruje znaleść dogodne pomieszczenie dla biur i urzędników.

C. k. Starostwo opinię większości Rady powiatowej przeciw zmianie siedziby władz powiatowych przypisuje tej okoliczności, że większość członków Rady właśnie należy do mieszkańców okręgu sądowego Cieszanowskiego, dla których to miasto jest dogodniejszą siedzibą Starostwa aniżeli Lubaczów.

Wobec tak sprzecznych opinii reprezentacyi Władz politycznych i autonomicznych powiatu Cieszanowskiego, Wydział krajowy jest zdania, iż sprawa przeniesienia siedziby z Cieszanowa do Lubaczowa jest o tyle jeszcze niedojrzałą, a potrzeba jej przez mieszkańców odczutą, że decydowanie w tej chwili za jedną lub drugą miejscowością byłoby przedwczesnem i sprowadzić mogło tak z jednej jak z drugiej strony liczne protesta i niezadowolenia. Przyznając wiele słuszności argumentom c. k. Starostwa, nie zaprzeczamy, że zmiana siedziby na Lubaczów zamiast

Cieszanowa byłaby dla władzy politycznej więcej dogodną, lecz zapatrując się na nią ze stanowiska dogodności i życzeń mieszkańców powiatu, których reprezentuje Rada powiatowa, musimy się oświadczyć za pozostawieniem nadal siedziby w Cieszanowie, albowiem jak na teraz idzie tu więcej o rywalizacyę dwóch znaczniejszych miast w powiecie, aniżeli o rzeczywiste i żywotne interesa ludności.

Inicyatywę do przeniesienia dało miasto Lubaczów, które, jak wspomnieliśmy wyżej, położeniem swem geograficznem nie przedstawia dla całego okręgu większej dogodności niż Cieszanów. O ile bowiem gminy najbardziej oddalone od Cieszanowa, jak Kobylnica Ruska, Kobylnica Wołoska i inne zyskałyby wiele na zbliżeniu do siedziby Władz powiatowych, o tyle straciłyby miejsca leżące na północ od Cieszanowa jak Narol przez nowe oddalenie.

Jeżeli przeto z proponowanej zmiany siedziby znaczna choćby mniejszość mieszkańców była niezadowolniona, a zmiana ta przyniosła w rezultacie materyalną ruinę dla miasta Cieszanowa, wyłącznie tylko na korzyść nowej siedziby miasta Lubaczowa, i gdy przytem żadne poważnej natury względy za zmianą tą nie przemawiają, bo odległość tych dwóch miejsc między sobą 12 kilometrów nie przenosi, Wydział krajowy jest zdania, że nawet w razie inwazyi nieprzyjacielskiej, na ewentualność której c. k. Starostwo się powołuje, odległość taka od granicy Państwa nie może mieć donioślejszego znaczenia.

Z tych zatem pobudek wnosimy

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycyą gminy miasta Lubaczowa i okolicznych gmin przechodzi do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 8 Marca 1886.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Teofil Bereźnicki w. r.

Członek Wydziału krajowego.

LW. 23.499/86.

Aleg. B. 21.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy i gwarectwa w Jaworzniu, wraz okolicznemi gminami, co do utworzenia w tej miejscowości nowego c. k. Sądu powiatowego.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 19. Grudnia 1885 przekazującej nam do zbadania petycyę gminy Jaworznia i okolicznych, o utworzenie w tej miejscowości nowego c. k. Sądu powiatowego, mamy zaszczyt po zasięgnięciu w tej sprawie opinii tak Reprezentacyi powiatowej w Chrzanowie, jako też c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego w Krakowie, przedłożyć.

Do r. 1867. Jaworzno miało siedzibę c. k. mięszanego urzędu powiatowego, wykonywującego i władzę sądowniczą. Po zniesieniu jej gmina dwukrotnie już upominała się o ustanowienie tam Sądu powiatowego; raz w r. 1874. wniosła oto petycyę do Wysokiego Sejmu (LW. 2013), której jednak komisya zajmująca się wówczas ułożeniem podziału kraju na okręgi administracyjne i sądowe nie uwzględniła z powodu, że nowy okręg sądowy byłby za mały pod względem zaludnienia, a siedziba zanadto blisko położoną od miasta Chrzanowa.

W roku 1877. podobnej treści petycyę, jako przekazaną sobie przez Wysoki Sejm, Wydział krajowy załatwił odmownie (LW. 18683/77 25912/77), opierając się tak na powyższej opinii komisyjnej, jako też na opinii Reprezentacyi powiatowej w Chrzanowie, głównie zaś z tego powodu, że proponowany okręg przyszłego Sądu miał tylko 10.032 ludności.

Obecnie jednak sytuacya ta uległa wielkiej zmianie na korzyść Jaworzna, jak wskazują następujące cyfry:

I tak ludność całego powiatu sądowego Chrzanowskiego wynosi podług spisu z roku 1880. 46.659 głów mieszczącą się w 46-ciu gminach z 30 obszarami dworskiemi; ludność znowu ośmiu gmin, które podpisały petycye do Wysokiego Sejmu o utworzenie Sądu w Jaworzniu przedstawia się:

1)	Jaworzno	5185
2)	Byczyna	1234
3)	Dąb	206
4)	Jeleń	1311
5)	Dąbrowa	1082
6)	Szczakowa	1098
7)	Długoszyn	510
8)	Ciężkowice	1488
		23.014

czyli, że ludność wzrosła tu więcej niż podwójnie, a obecnie w roku 1886. wynosi jeszcze nieco więcej.

Przyczyna tego wzrostu leży w rozwoju kopalni węgla kamiennego w Jaworzniu i Dąbrowej tudzież przemysłu fabrycznego w Szczakowej, które mają zapewnioną przyszłość. Rozdział zatem dość obszernego i zaludnionego okręgu sądowego w Chrzanowie na dwa jest dla należytego wymiaru sprawiedliwości w tej okolicy pożądanym, tembardziej, że już sama miejscowość Jaworzno, mając 5185 ludności, jest porządnie zabudowaną osadą przemysłową, zatem wymagającą nieraz szybkiego na miejscu załatwienia różnych spraw sądowych.

Toż samo zapatrywanie już oddawna podziela i c. k. Prezydyum Sądu wyższego w Krakowie, skoro dwukrotnie czyniło przedłożenia c. k. Ministerstwu Sprawiedliwości o utworzenie nowego Sądu w Jaworzniu, czego jednak nie uwzględniono głównie z tej przyczyny, że uchwała sejmowa z dnia 29. Maja 1875 przyjmując ułożony przez komisyę mięszaną plan podziału kraju, potrzeby ustanowienia nowego Sądu powiatowego w Jaworzniu nie uznała.

W obec tych danych nie możemy uznać za usprawiedliwioną opinii Reprezentacyi powiatu Chrzanowskiego, która na posiedzeniu z dnia 6. Listopada 1885 r., powołując się na opinię swą już w tej sprawie udzieloną Wydziałowi krajowemu w r. 1877., nie widzi potrzeby zaprowadzania nowego Sądu powiatowego w Jaworzniu. Dla tego też Wydział krajowy ze względu na przytoczony powyżej stan rzeczy, jak również z uwagi, że zaprowadzenie nowego Sądu powiatowego w Jaworzniu, przez rozdział dość licznego personalu Sądu powiatowego w Chrzanowie, nie narazi c. k. Rządu na większe wydatki, tembardziej, że zarząd gwarectwa w Jaworzniu ofiaruje na lat 10 bezpłatne pomieszczenie dla Sądu i aresztów, opał zaś i światło również bezpłatnie na lat 30, ma zaszczyt wnieść:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, w myśl ustawy z dnia 11. Czerwca 1868 (Nr. 59 Dz. u. p.) objawia c. k. Rządowi opinię, iż dla udogodnienia mieszkańcom powiatu Chrzanowskiego wymiaru sprawiedliwości pożądanem jest utworzenie w obrębie tego Starostwa trzeciego Sądu powiatowego z siedzibą w miejscowości Jaworzniu, do okręgu którego weszłyby następujące gminy i obszary dworskie wyłączone z okręgu c. k. Sądu powiatowego Chrzanowskiego, mianowicie: Jaworzno z attynencyami, Kolonja i Niedzieliska, Byczyna, Dąb, Jeleń, Dąbrowa, Szczakowa, Długoszyn i Ciężkowice.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 25. Maja 1886 r.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. 25.668/86.

Aleg D. 22.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Zatora i okolicznych gmin w sprawie ustanowienia nowego Sądu powiatowego w Zatorze.

Wysoki Sejmie!

Spełniając polecenie Wysokiego Sejmu poruczone nam uchwałą z dnia 7. grudnia 1885, L. 66 w sprawie zbadania petycyi gminy miasta Zatora i innych gmin proszących o zaprowadzenie tam nowego Sądu powiatowego z siedzibą w Zatorze, — mamy zaszczyt na podstawie dostarczonych przez Reprezentacyę powiatu Wadowickiego sprawozdań, przedłożyć.

W obrębie dzisiejszego c. k. Starostwa w Wadowicach znajdują się trzy Sądy powiatowe: w Wadowicach Sąd miejsko delegowany z ludnością 38.372 na 326 □ kilometrach, w Andrychowie z ludnością 25.600 na 232 □ klm. i w Kalwaryi z ludnością 31.535 na 284 □ klm. Miasto Zator leży w terytoryum c. k. Sądu powiatowego delegowanego Wadowickiego w północnej stronie powiatu, zatem tworzenie dla niego nowego okręgu sądowego musiałoby się dopełnić przez zmniejszenie okręgu Sądu w Wadowicach, w bardzo małej części okręgu sądowego Andrychowskiego i wreszcie przez wyłączenie dwóch gmin Polanka Wielka i Włosienica z okręgu sądowego w Oświęcimie sytuowanego już w obrębie c. k. Starostwa Bialskiego.

Z 24 gmin, które przy petycyi gminy Zatora złożyły deklaracyę, że pragną się przyłączyć do okręgu nowo tworzyć się mającego Sądu w Zatorze, tylko piętnaście, mianowicie: Zator, Smolice, Przybradz, Przeciszów, Palczowice, Lipowa, Miejsce, Piotrowice, Laskowa, Polanka Wielka, Trzebieńczyce, Grodzisko, Włosienica, Podolsze i Rudze, tudzież cztery obszary dworskie jako to: Spytkowice, Zator, Ryczów i Rudze, uchwałami rad gminnych i odpowiedniemi deklaracyami oświadczyło się za utworzeniem Sądu w Zatorze, — reszta zaś gmin i obszarów cofnęło swoje dawniejsze oświadczenia, pragnąc pozostać w dotychczasowych okręgach sądowych. Tym sposobem do okręgu Sądu nowego w Zatorze wypadałoby wyłączyć gminy: z okręgu Sądu delegowanego w Wadowicach z ludnością 6386, z Andrychowskiego z ludnością 1797 i z Oświęcimskiego z ludnością 2457, czyli ogółem przyszły Sąd w Zatorze miałby ludności 10.640 głów i byłby najmniejszym z dotychczas istniejących Sądów powiatowych w Galicyi.

Z tych powodów i z uwagi, że utworzenie nowego Sądu powiatowego w Zatorze dałoby wygodę niewielkiej tylko liczbie gmin, a szczególniej miastu Zatorowi, Rada powiatowa Wadowicka na posiedzeniu dnia 29. kwietnia 1886 r. nie uznała potrzeby tworzenia w obrębie c. k. Starostwa Wadowickiego czwartego Sądu powiatowego.

W obec tego i Wydział krajowy nie może inaczej na tę sprawę się zapatrywać, tembardziej, że ustanawianie nowego Sądu w Zatorze, na teraz zbytecznego, połączone byłoby ze zmianą granic c. k. Starostwa w Białej. Ani brak dogodnej komunikacyi Zatora z Wadowicami, ani zbyteczne przeludnienie okręgu Sądu delegowanego Wadowickiego, liczącego 38.372 ludności, ani położenie terytoryalne nie przemawiają na teraz za koniecznością tworzenia tam nowego Sądu, skoro mamy w kraju naszym jeszcze powiaty sądowe mające po 1300 □ klm. rozległości z ludnością przeszło 70.000, a niektóre c. k. Starostwa o jednym Sądzie powiatowym.

Z tych zatem powodów wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycyą gminy miasta Zatora i innych gmin o utworzenie tam nowego Sądu powiatowego przechodzi do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 25. Maja 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. kr. 29.382|86.

Aleg. D. 23.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskiem o wyłączenie miejscowości Bołożynów, Przewołoczna z Kobylem czyli Bajkami i Sokołówka z okręgu Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa, a ewentualnie Rady powiatowej w Złoczowie, a przydzielenie do okręgu Sądu powiatowego, c. k. Starostwa i Reprezentacyi Rady powiatowej w Brodach.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 20. i 23. Października 1884., któremi przekazane nam zostały do załatwienia petycye obszarów dworskich i gmin Bołożynów, Przewołoczna z Kobylem czyli Bajmakami i Sokołówki o wyłączenie ich z okręgu Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa w Złoczowie, a przydzielenie do okręgu Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Brodach, gdy sprawozdanie nasze z dnia 10. Listopada 1885. r. do l. 53.580|85 nie weszło na porządek dzienny obrad w upłynionej sesyi 1885|6 — mamy zaszczyt po zebraniu w tym względzie odpowiednich wyjaśnień ponownie przedłożyć co następuje;

Okręg Sądu powiatowego w Olesku jeszcze do r. 1884. mieścił się w dwóch powiatach politycznych, to jest częściowo w Brodzkim i Złoczowskim. Wysoki Sejm jeszcze w uchwale z dnia 29. Maja 1875., wyrażając opinię swą co do okręgu Sądu Oleskiego, proponował przyłączenie gmin, o które rzecz idzie, do okręgu Sądu powiatowego w Brodach, a tem samem pozostawienie ich nadal w obrębie c. k. Starostwa i Rady powiatowej w Brodach.

Tymczasem c. k. Ministerstwo sprawiedliwości regulując okręg sądowy Oleski, który odtąd mieścić się ma całkowicie w obrębie c. k. Starostwa Złoczowskiego, rozporządzeniem z dnia 8. Marca 1884. LW. 15.360 pozostawia gminy Bołożynów, Przewołocznę i Sokołówkę w okręgu Sądu powiatowego w Olesku, a w skutek tego c. k. Ministeryum spraw wewnętrznych rozporządzeniem z dnia 6. Marca 1884. L. 1.040, wyłącza je z okręgu c. k. Starostwa w Brodach, a przydziela do okręgu c. k. Starostwa w Złoczowie.

Zarządzenie to wywołało ze strony interesowanych gmin i obszarów dworskich petycyę wniesioną na zeszłorocznej sesyi do Wysokiego Sejmu popartą obecnie uchwałami odnośnych rad gminnych, w których przytaczają:

że gminy Bołożynów, Przewołoczna z Kobylem czyli Bajmakami i Sokołówką liczące 4.166 ludności, są częścią dóbr Toporowskich, stanowiących od dawnego czasu jedną całość, obecnie będących własnością sukcesorów Natalii z książąt de Ligne księżnej de Croy, a zatem, że pomieszczenie ich w dwóch powiatach politycznych i autonomicznych narazi obszar dworski na liczne utrudnienia przy załatwianiu czynności różnorodnych w tych władzach.

Przy sporządzaniu pomiarów katastralnych w roku 1845. z tytułu jedności tych dóbr, nie zważano zbyt skrupulatnie, aby grunta, czy dominikalne czy rustykalne, były tak na gminy porozdzielane, jak wedle metryk gruntowych z roku 1820. pod względem opodatkowania uczynić to wypadało.

Tym sposobem stało się n. p., że gmina katastralna Bołożynów zawiera w sobie oprócz gminy politycznej Bołożynów jeszcze przysiołek Kobyle (czyli Bajmaki) do gminy politycznej Przewołoczna należący, tudzież dwa przysiołki Bortniki i Kuliki, które już liczą się jako przynależność do gminy Stołpin, obecnie mieszczącej się w okręgu c. k. Starostwa Brodzkiego. — W ten sam sposób wiele gruntów rustykalnych, należących do gminy Sokołówki, zamieszczono i wcielono do gminy Turże. Podobnie ma się rzecz i z gminą Przewołoczna, której grunta leżą w granicach gminy Turże i Stołpin.

Dalej co do rozdziału parafii, to miejscowości Bołożynów, Przewołoczna i Sokołówka należą do rz. katolickiego probostwa w Toporowie, a znów do gr. katolickiego probostwa w Przewołocznej należy przysiołek Baczka z gminy Turże. Wreszcie co się tyczy samej odległości gmin pomienionych, to jakkolwiek obecnie bliżej mają do rezydencyi Sądu powiatowego do Oleska niż do Brodów, jednak do Złoczowa jako siedziby urzędów powiatowych znacznie dalej i w warunkach mniej dogodnych, aniżeli do Brodów, gdzie za jedną bytnością możnaby załatwiać wszystkie sprawy sądowej i administracyjnej natury.

Rada powiatowa w Brodach, choć zrazu nie znalazła żadnych przeszkód względem przyłączenia tych miejscowości do złoczowskiego okręgu autonomicznego, to jednak w uchwale swej z dnia 27. Czerwca 1885. roku przyznała słuszność żądań gmin i obszarów dworskich i stanowczo oświadczyła się za przyłączeniem ich napowrót do Sądu i c. k. Starostwa Brodzkiego.

Jednakże, pomimo takiego położenia sprawy, c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego we Lwowie, ze względów administracyjno-sądowej natury, przeciwnem jest zmianie obecnych granic powiatów sądowych Brodzkiego i Oleskiego. W odezwie swej z dnia 13. Października 1885. roku l. 53.580 przytącza ono, że gdyby gminy Bołożynów, Przewołocznę i Sokołówkę przyłączono do Sądu w Brodach — okręg sądowy w Olesku zmieniłby niekorzystnie ze względu na zaokrąglenie swoją figurę i nastąpiłby nieproporcyonalny rozdział ludności na te dwa okręgi, albowiem miałyby wtedy Brodzki 57.406 ludności, zaś w Olesku zostałoby tylko 18.488.

Zapewne, że argument ten ma swoje usprawiedliwienie z powodu tak nierównomiernego rozdziału ludności i napływających ztąd spraw do obu Sądów powiatowych, lecz zaradzenie tym niedogodnościom byłoby łatwe, jeżeli c. k. Ministeryum sprawiedliwości stosownie do opinii Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875. r. zechce utworzyć czwarty Sąd powiatowy w terytoryum Starostwa Brodzkiego, mianowicie w Podkamieniu, do którego weszłoby wiele gmin obecnie przynależnych do okręgu sądowego w Brodach.

Z tych zatem powodów i ze względu na tyle przeszkód i niedogodności narażających obszar dworski i mieszkańców gmin petycyonujących przez przyłączenie ich razem z c. k. okręgiem sądowym Oleskim do okręgu c. k. Starostwa i Rady powiatowej w Złoczowie, Wydział krajowy jest zdania, że wypadałoby poprzeć u c. k. Rządu ich życzenie, dlatego wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. r. (Nr. 59. D. u. p.) i powołując się na uchwałę swoją z dnia 29. Maja 1875. r., oświadcza c. k. Rządowi opinię: że miejscowości Bołożynów, Przewołocznę z Kobylem czyli Bajmakami i Sokołówkę należy wyłączyć z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa w Złoczowie, a przydzielić do okręgu c. k. Sądu i c. k. Starostwa tudzież ewentualnie i Rady powiatowej w Brodach.

Jednocześnie zaś ponawia uchwałę swą z dnia 29. Maja 1875. r., co do rychłego ile można utworzenia nowego Sądu powiatowego w Podkamieniu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 5. Czerwca 1886.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz.

Sprawozdawca:

Teofil Bereźnicki

Członek Wydziału krajowego.

L. W. kr. 29477/1886.

Aleg. [redacted]. 24.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie oznaczenia terytoryum dla okręgu ustanowić się mającego nowego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach.

Wysoki Sejmie!

Z powodu, że sprawozdanie nasze przedłożone Wysokiemu Sejmowi pod dniem 20. Listopada 1885. L. 59.220 nie weszło na porządek dzienny obrad w ubiegłej sesji z r. 1885/6. mamy zaszczyt niniejszem ponowić.

Sprawa utworzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach już po raz trzeci przychodzi pod rozpoznanie Wysokiego Sejmu.

W roku 1875. gdy c. k. Rząd przedłożył Wysokiemu Sejmowi elaborat komisyi mieszanej, obejmujący plan terytoryalnego podziału kraju na okręgi Sądów powiatowych i c. k. Starostw, Wysoki Sejm w uchwale z dnia 29. Maja 1875. uznał konieczną potrzebę zwinięcia c. k. Sądu w Medyni — Nowem Siole, a zaprowadzenia na to miejsce nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, oznaczając szczegółowo miejscowości, które wejść powinny w skład nowego Sądu.

W roku 1878. z powodu niezgodzenia się c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego we Lwowie na projekt Sejmowy z roku 1875, c. k. Ministeryum sprawiedliwości zażądało powtórnej opinii Wysokiego Sejmu w tej sprawie, która też w uchwale z dnia 19. Października 1878 w sposób wyczerpujący udzieloną została. Obecnie znów, gdy c. k. Ministeryum sprawiedliwości zamierzyło już w najbliższym czasie przystąpić do otwarcia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, a c. k. Ministeryum spraw wewnętrznych, ze względu, iż z utworzeniem pomienionego Sądu i zwinięciem dotychczas funkcyonującego Sądu w Nowem Siole, nastąpią zmiany granic c. k. Starostw w Skałacie i Zbarażu, wezwało c. k. Namiestnictwo we Lwowie o przeprowadzenie odpowiednich dochodzeń.

Otóż z powodu tego i z uwagi, że propozycye Wysokiego Sejmu, objawione w uchwale z dnia 19. Października 1878. niezgodne są jeszcze z propozycyami c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego we Lwowie i życzeniami mieszkańców gmin i obszarów dworskich, mających wejść do okręgu przyszłego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, c. k. Prezydyum Namiestnictwa w odezwie z dnia 22. Sierpnia 1885. L. 44.041 odniosło się do nas, przedstawiając znów nową skombinowaną na podstawie własnych badań propozycyą z wezwaniem o udzielenie swej opinii.

Ponieważ załatwienie tego rodzaju sprawy, w obec dwóch wyżej powołanych uchwał sejmowych nie leży w atrybucyi Wydziału krajowego, przeto po zasięgnięciu wyjaśnień i opinii

Rad powiatowych w Zbarażu i Skałacie, mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi rezultat dochodzeń naszych wraz z wnioskami.

Najważniejszą przeszkodą do osiągnięcia jedności w oznaczeniu terytoryum okręgu sądowego w Podwołoczyskach, jest samo położenie geograficzne tego miasteczka na krańcu c. k. Starostwa Skałackiego i na samej granicy z cesarstwem Rosyjskiem. Dzisiejszy okręg Sądu powiatowego w Nowem Siole mieści się w okręgu c. k. Starostwa Zbarazkiego, a że obszar przyszłego Sądu w Podwołoczyskach ma być utworzony z miejscowości częścią należących do Starostwa Skałackiego, częścią do Starostwa Zbarazkiego, idzie zatem dotyczącym gminom i obszarom dworskim przeważnie o to, do którego z dwóch pomienionych Starostw ma być w myśl ustawy państwowej z dnia 19. Maja 1868. (N. 44. d. u. p.) nowy Sąd w Podwołoczyskach przyłączony. Rada powiatowa w Zbarażu jest zdania, że Sąd ten powinien się mieścić w obrębie Starostwa Zbarazkiego, tego samego zdania jest także c. k. Prezydyum Namiestnictwa, a jedna i druga władza nie przyznaje nawet koniecznej potrzeby przenoszenia Sądu z Nowosielicy do Podwołoczysk, jeżeli przy tej manipulacyi ma nastąpić uszczuplenie granic Starostwa Zbarazkiego na korzyść Skałackiego. Obie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875. i 19. Października 1878. dalej wnioski c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego, oraz opinia Rady powiatowej w Skałacie są za tem, aby nowy Sąd powiatowy w Podwołoczyskach mieścił się w Starostwie Skałackiem. Wobec takich sprzeczności i propozycye każdej z tych władz co do składu przyszłego okręgu sądowego w Podwołoczyskach muszą być różne, a z tych niepodobna wyprowadzić pozytywnego i dla wszystkich interesów dogodnego rezultatu:

I. Propozycya Wysokiego Sejmu z uchwały z d. 19. Października 1878. jest następującą:

Do Sądu powiatowego w Podwołoczyskach należeć mają miejscowości:

a) Z Sądu powiatowego w Skałacie: Podwołoczyska i Staromiejszczyzna, Zadnisówka, Mysłowa, Dorofiówka, Supranówka, Mołczanówka, Kamionka, Rosochowaciec, Kaczanówka, Iwanówka, Orzechowce, i Czerniszówka.

b) Z Sądu w Nowem Siole: Medyń, Prosowce, Kubanówka, Korszyłówka i Mylnica. Pieńkowce, Skoryki. Toki, Worobiówka i Klimkowce.

II. Sad wyższy krajowy lwowski proponuje wyłączyć:

a) Z Nowego Sioła: Bogdanówkę, Klebanówkę, Klimkowce, Korszyłówkę, Medyń, Pałczynie, Pieńkowce, Prosówce, Skoryki, Terpiłówkę, Toki i Worobiówkę.

b) Z Sądu w Skałacie: Dorofiówkę, Kaczanówkę, Kamionki, Mołczanówkę, Mysłowę, Orzechowce z Czernyszówką, Rosochowaciec, Staromiejszczyznę z Podwołoczyskami, Supranówkę i Zadniszówkę.

III. C. k. Prezydyum Namiestnictwa wnosi, aby do składu Sądu powiatowego w Podwołoczyskach należały:

a) Z Sądu w Nowem Siole miejscowości: Klebanówka, Klimkowce, Korszyłówka, Medyń, Pieńkowce, Prosowce, Skoryki, Toki i Worobiówka, Bogdanówka, Pałczyńce i Terpiłówka, Hnilice wielkie, Hniliczki, Koszlaki. Hołotki, obszar dworski Białozorka i Hołoszyńce.

b) Ze Sądu Skałackiego: Dorofiówka. Kamionki, Mołczanówka, Mysłowa, Rosochowaciec, Staromiejszczyzna, Podwołoczyska, Supranówka i Zadniszówka.

IV. Rada powiatowa w Skałacie wskazuje miejscowości wyłączyć się mające ze Sądu Skałackiego: Dorofiówkę, Mołczanówkę, Mysłową, Orzechowce z Czernyszówką, Rosochowaciec, Staromiejszczyznę, Podwołoczyska, Zadniszówkę i Supranówkę z przyłączeniem tych gmin z Sądu w Nowym Siole, które się za tem dobrowolnie oświadczą.

V. Wreszcie Rada powiatowa w Zbarażu jest zatem, aby do składu Sądu w Podwołoczyskach przeważnie weszły gminy należące dziś do Sądu w Nowem Siole z przydzieleniem małej ilości gmin i to najbliższych, z okręgu sądowego w Skałacie.

Przy takiej sytuacyi sprawy c. k. Prezydyum Namiestnictwa żąda opinii Wysokiego Sejmu:

a) Co do konieczności i możliwości utworzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach z równoczesnem zwinięciem Sądu powiatowego w Nowem Siole.

b) Ewentualnie co do przydzielenia okręgu nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach do powiatu politycznego Skałackiego lub Zbarazkiego.

c) Co do ustanowienia granic nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach.

Co do konieczności utworzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, rzecz ta już jest przesądzoną w dwóch uchwałach sejmowych z roku 1875. i 1878., na zmianę których nie mogą obecnie wpływać niezgodności mające źródło w mniejszej lub większej wygodzie mieszkańców okolicznych pod względem ich przynależności terytoryalnej do jednego lub drugiego powiatu politycznego. Osada Podwołoczyska jest dzisiaj już miasteczkiem i mimo zmienionych nieco konjuktur handlowych przez wybudowanie drogi żelaznej ze Stanisławowa do Husiatyna, stanowi i stanowić będzie ważny punkt targowy dla zboża prowadzonego z Rosyi na zachód Europy. Miejscowość ta razem z przylegającemi do niej gminami Staromiejszczyzną i Zadniszówką liczy podług ostatniego spisu ludności z r. 1880, już 5.537 głów i jako pograniczna stacya kolejowa mająca główny urząd cłowy i wiele agentur handlowych wymaga siedziby dla Sądu, w której różne spory między handlującymi znaleśćby mogły szybkie załatwienie.

Co do punktu drugiego, a mianowicie, do którego Starostwa ma być przyszły Sąd w Podwołoczyskach przyłączony, powody w odezwie c. k. Prezydyum Namiestnictwa i Rady powiatowej Zbarazkiej przytoczone, przeciw przyłączeniu go do Starostwa w Skałacie, mają swoje usprawiedliwienie dlatego, że skutkiem manipulacyi, jaką proponował Wysoki Sejm lub Prezydyum Sądu wyższego, ludność powiatu Zbarazkiego wynosiłaby tylko 47.841 dusz i miała jeden Sąd powiatowy, gdy przeciwnie w powiecie Skałackim wzrosłaby do 85.720 o trzech Sądach: w Skałacie, w Grzymałowie i Podwołoczyskach. Z drugiej znów strony rzecz biorąc, gminy i obszary dworskie dzisiejszego powiatu i Sądu w Skałacie, które podług propozycyi c. k. Prezydyum Namiestnictwa byłyby razem z nowym Sądem Podwołoczyskim przydzielone do Starostwa Zbarazkiego, miałyby znacznie dalej do nowej siedziby władz politycznych niż obecnie do Skałatu, i dlatego gotowe są zrzec się tej dogodności, jakąby im przyniosło otwarcie Sądu w Podwołoczyskach, aby tylko zostać w powiecie Skałackim.

Dla pogodzenia więc tyle sprzecznych, a mimo to usprawiedliwić się dających zarzutów, Wydział krajowy nie znajduje innej drogi wyjścia, jak obok pozostawienia dotychczasowego Sądu powiatowego w Nowem Siole, utworzenie nowego Sądu w Podwołoczyskach. Zaludnienie okolicznych okręgów Sądów powiatowych, przedstawia się tak:

Sąd Zbarazki	ma	34.754
„ w Nowem Siole	„	25.115
„ Skałacki	„	42.815
„ w Grzymałowie	„	30.877

Z czego wypływa, iż rozdzielenie Sądu Skałackiego na dwa i przydzielenie do nowego w Podwołoczyskach kilku najbliższych gmin z okręgu sądowego w Nowem Siole (które się na to godzą) zadość uczyni potrzebom i życzeniom wszystkich interesowanych gmin i obszarów dworskich bez rugowania ich z dotychczasowej przynależności do powiatów politycznych, a jednocześnie da ludności handlującej w Podwołoczyskach możność uzyskania łatwego wymiaru sprawiedliwości.

Podług tej propozycyi wypadałoby do nowego Sądu w Podwołoczyskach przydzielić:

a) Z Sądu w Skałacie miejscowości:

1. Podwołoczyska.
2. Staromiejszczyzna.
3. Zadniszówka.
4. Mysłowa.
5. Dorofiówka.

6. Supranówka.
7. Mołczanówka.
8. Kamionka.
9. Rosochowaciec.
10. Kaczanówka.
11. Orzechowce.
12. Czerniszówka.
13. Chmieliska.

Z ogólną ludnością 15.681

b) Z Sądu w Nowem Siole:

14. Bogdanówka.
15. Korszyłowce.
16. Skoryki.
17. Pieńkowce.
18. Prosowce.

Z ogólną ludnością 4.517

Czyli miałby Sąd w Podwołoczyskach ludności . . . 20.198

Skutkiem tego uregulowaneby zostały terytorya okolicznych Sądów tak, że miałyby ludności:

Sąd w Nowem Siole 20.598
„ „ Podwołoczyskach 20.198
„ „ Skałacie 27.134

co odpowiada zupełnie tamtejszym stosunkom i przeciętnej cyfrze ludności w innych Sądach powiatowych naszego kraju.

Z tych zatem powodów wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. (N. 59. D. u. p.) poprzednie uchwały swe z dnia 29. Maja 1875. i z dnia 19. Października 1878. w sprawie zaprowadzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach o tyle zmienia, iż przy zatrzymaniu dotychczasowego okręgu Sądu powiatowego z siedzibą w Nowem Siole, uznaje potrzebę utworzenia trzeciego Sądu powiatowego w c. k. Starostwie Skałackiem z siedzibą w Podwołoczyskach, do którego okręgu mają wejść miejscowości:

a) Z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Skałacie: Podwołoczyska, Staromiejszczyzna, Zadniszówka, Mysłowa, Dorofiówka, Supranówka, Mołczanówka, Kamionka, Rosochowaciec, Kaczanówka, Orzechowce, Czernyszówka i Chmieliska.

b) Z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Nowem Siole: Bogdanówka, Korszyłowce, Skoryki, Pieńkowce i Prosowce.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 5. Czerwca 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz *w. r.*

Sprawozdawca:
Bereznicki *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Pillera i Spółki.

LW. 29478/86.

Aleg. 25.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Zaleszczyki w sprawie naznaczenia siedziby dla przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego w mieście Zaleszczykach.

Wysoki Sejmie!

W skutek wniesionej na sesyi sejmowej z roku 1885 petycyi przez gminę miasta Zaleszczyki i okoliczne gminy powiatu Borszczowskiego, Wysoki Sejm uchwałą z dnia 15. października 1884. polecił nam zbadać, czy ze względów na dobro mieszkańców okolicy dawnego obwodu Czortkowskiego, nie wypadałoby zmienić uchwały sejmowej z dnia 15. grudnia 1873. w ten sposób, aby siedziba utworzyć się mającego tam nowego Sądu obwodowego nie w Czortkowie, lecz w mieście Zaleszczykach była ustanowioną. W wykonaniu zatem powyższej uchwały, po zebraniu odpowiednich wiadomości i zasięgnięciu opinii najbardziej interesowanych Rad powiatowych, gdy przedłożone przez nas sprawozdanie do L. 23558/85 z dnia 22. maja 1885. nie weszło na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu w r. 1885/6, mamy zaszczyt niniejszem takowe ponowić.

Gmina miasta Zaleszczyki w petycyi swej główny nacisk położyła na tę okoliczność, iż podczas funkcyonowania byłych Władz obwodowych Czortkowskich, siedziba ich mieściła się w Zaleszczykach, jako miejscowości pod każdym względem bardziej odpowiadającej potrzebom tego rodzaju stolicy obwodowej, czy pod względem zaludnienia, czy ilości i obszerności budynków potrzebnych na pomieszczenie urzędników sądowych, wreszcie z powodu położenia swego jako punktu handlowego drzewem spławianem po Dniestrze do Rosyi.

Gmina miasta Zaleszczyk w razie przychylenia się do jej prośby, jak równie i właściciel br. Brunicki, ofiarowali przyjść z pomocą Skarbowi Państwa, płacąc na ten cel razem po 2.000 zł. rocznie przez lat 15, czyli złożyć kwotę 30.000 zł.

Zapytane przez nas Rady powiatowe odnośnych powiatów, które mogłyby wejść w skład okręgu przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego, mianowicie: Czortkowska, Husiatyńska, Buczacka i Borszczowska, w uchwałach swoich stanowczo oświadczyły się przeciw podobnym żądaniom gminy, właściciela obszaru dworskiego i Rady powiatowej Zaleszczyckiej z tej głównie przyczyny, że miasto Zaleszczyki, leżące na krańcu naszego kraju tuż nad granicą Bukowińską, pozbawione komunikacyi kolejowej z okolicą, jest o ile można najniedogodniejszym punktem na siedzibę tego rodzaju Władzy, jakim jest Sąd obwodowy, ściągający tu mnóstwo interesantów z całej okolicy, czy to przy załatwianiu spraw cywilnych, czy karnych, lub przy osobistem stawaniu jako obwinionych, jako świadków, lub sędziów przysięgłych. I rzeczywiście dość spojrzeć na mapę Czortkowskiej okolicy, aby przyznać słuszność tym żądaniom.

Przyszły okrąg Sądu obwodowego Czortkowskiego stanowić może 10 powiatów sądowych, jako to: Borszczów, Buczacz, Budzanów, Czortków, Husiatyn, Kopeczyńce, Mielnica, Potok złoty, Tłuste i Zaleszczyki, mające ludności 368.488 w 289 gminach, z których 238 gmin z ludnością 306.711 mają około 50 kilometrów odległości od Czortkowa, a tylko 51 gmin (powiatu Zaleszczyckiego i części Borszczowskiego) mają nad 50 do 80 kilometrów. Dalej Husiatyn, Kopeczyńce i Buczacz są z Czortkowem połączone gościńcem krajowym i koleją żelazną; okrąg Mielnica otrzyma z tem miastem nową komunikacyę przez wybudowanie uchwalonej już drogi Borszczów-Jezierzany-Kolendziany; podobnie jak okrąg sądowy Budzanowski będzie miał udogodniony przystęp do Czortkowa przez budujący się teraz trakt Budzanów-Kossów-Białobużnica.

Co się tyczy kwestyi pomieszczenia przyszłego Trybunału, to czy w Zaleszczykach, czy w Czortkowie wypadnie pobudować nowy gmach odpowiedni dla biur i więzienia, a nie ma wątpliwości, że gmina miasta i właściciel obszaru dworskiego w Czortkowie, poczynią wszelkie ze swej strony ułatwienia, aby c. k. Rządowi przyjść z pomocą. Również co do pomieszczeń dla urzędników i sług sądowych znajdą oni w Czortkowie dogodne lokale, albowiem jakkolwiek miasto samo liczy dziś tylko 3579 mieszkańców, to pod względem topograficznym stanowi ono jedną całość z przyległemi gminami Czortków stary i Wygnanka, których ludność razem z ludnością miejską, przedstawia wyższą cyfrę od ludności miasta Zaleszczyk, bo 8081 mieszkańców.

Zresztą miasto Czortków w ostatnich latach bardzo pomyślnie się rozwija, buduje bowiem wodociąg kosztem 10.000 zł.

Pod względem ruchu handlowego, Czortków nie ustępuje dziś już Zaleszczykom. Posiada 204 przemysłowców, dwie fabryki machin rolniczych, młyn amerykański, trzy instytucye finansowe, a jak wykazy czynności sądowych z r. 1884. wykazują, było ztąd do rozstrzygnięcia podanych spraw ustnych i sumarycznych 322, zaś drobiazgowych 3422, gdy przeciwnie Zaleszczyki nie wykazują więcej pierwszych jak 90, drugich zaś 1495. Że siedziba Sądu obwodowego może bardzo pomyślnie oddziaływać na wzrost dobrobytu i pomyślności miasta, o tem wątpić nie można, a zatem nie można się dziwić, że gmina miasta Zaleszczyk stara się o uzyskanie dla siebie takiej siedziby. Lecz gdy funkcyonowanie Władz Sądu obwodowego nie rozciąga się do terytoryum pewnego miasta, lecz całej okolicy, jak w tym wypadku składającej się z pięciu powiatów politycznych — tam na pierwszem miejscu musimy postawić dogodność mieszkańców całego okręgu, a pod tym względem Czortków bez zaprzeczenia ma niewątpliwe pierwszeństwo. Dlatego też za bardzo niewłaściwy środek pozyskania siedziby Sądu ze strony konkurującego miasta, trzeba uważać czynienie ponętnych propozycyi i ofiar c. k. Rządowi, ktore jak z jednej strony mogą dogadzać bardzo widokom oszczędności, to z drugiej narażają ludność szukającą wymiaru sprawiedliwości na mnóstwo niewygód i ponoszenie przez długie lata kosztów podróży z powodu niewłaściwie obranego punktu na pomieszczenie takiej Władzy jaką jest Sąd obwodowy.

Z tych zatem powodów i jednomyślnego oświadczenia się czterech Reprezentacyj powiatowych przeciw jednej, wreszcie z uwagi, iż Wysoki Sejm w rezolucyach swoich uchwalanych do c. k. Rządu z dnia 15. Grudnia 1873., z dnia 4. Maja 1875., z dnia 5. Października 1878., z 24. Lipca 1880. i 6. Października 1882. przy domaganiu się utworzenia nowego Sądu obwodowego w tamtejszej okolicy, zawsze miasto Czortków jako siedzibę tego Sądu wskazywał, nie możemy popierać życzeń wyrażonych w petycyach gminy i właściciela obszaru dworskiego Zaleszczyk; dlatego wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycyą gminy miasta Zaleszczyk, właściciela obszaru dworskiego i niektórych gmin powiatu Borszczowskiego, o zmianę uchwały sejmowej z dnia 15. Grudnia 1873 w tym kierunku, aby siedzibą przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego było miasto Zaleszczyki a nie Czortków — przechodzi do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 5. Czerwca 1886.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz *w. r.*

Sprawozdawca:

Teofil Bereznicki *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

LW. kr. 35.482|86. **Aleg. [illegible]. 26.**

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi Kijowiec w sprawie przeniesienia jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie.

Wysoki Sejmie!

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Grudnia 1885. roku polecającej nam zbadanie, a względnie sprawdzenie okoliczności w petycyi gminy Kijowiec naprowadzonych co do żądania jej przeniesienia z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie do c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie. mamy zaszczyt przedłożyć.

Główny powód, dla którego gmina Kijowiec prosi o przeniesienie jej do okręgu Sądu powiatowego w Żydaczowie leży w tem. że ma o 5 kilometrów bliższą drogę do Żydaczowa, niż obecnie do Mikołajowa; dalej, że miasto Żydaczów będące siedzibą władz powiatowych, administracyjnych i autonomicznych, przedstawia tę dogodność. iż za jedną bytnością mieszkańcy tej gminy mogą załatwiać nietylko w sądzie, ale i w innych władzach bieżące swoje sprawy i interesa. Otóż okoliczność tę potwierdziła Żydaczowska Rada powiatowa w uchwale swej z dnia 15. Marca 1886. roku objawiając zdanie. iż upragnione przeniesienie gminy Kijowca do okręgu sądowego w Żydaczowie, tylko jej na korzyść wyjdzie.

Podobnie oświadczyło się c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego we Lwowie w odezwie swej z dnia 30. Czerwca 1886., l. 15.275. zatem Wydział krajowy z uwagi. iż przyłączenie gminy Kijowca do okręgu c. k. Sądu w Żydaczowie w niczem nie zmieni granic powiatu autonomicznego Żydaczowskiego, albowiem tak okręg sądowy Mikołajowski jako też i Żydaczowski położone są w granicach c. k. Starostwa Żydaczowskiego, ma zaszczyt sprawę tę przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia.

Wnosimy przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. roku (Nr. 59. Dz. u. p.) oświadcza c. k. Rządowi opinię, iż uważa korzystnem dla dobra mieszkańców gminy Kijowiec, aby pomienioną miejscowość wyłączono z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie, a przydzielono do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 6. Lipca 1886.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. 43 052/86.

Aleg. [redacted] 27.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy Chyrowa i okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starejsoli do Chyrowa.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Grudnia 1885., przekazującej nam ponowną petycyę gminy Chyrów, odnośnie do uchwały sejmowej z dnia 7. Października 1884., z wezwaniem o przedłożenie w jak najkrótszym czasie sprawozdania — mamy zaszczyt podać do wiadomości Wysokiego Sejmu:

Wzmiankowana powyżej uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 7. Października 1884. udzieloną nam została z poleceniem zbadania: o ile stosunki miejscowe od r. 1878. uległy w tamtej okolicy takiej zmianie, że pociągnąćby mogły za sobą istotną potrzebę przeniesienia siedziby Sądu pow. ze Starejsoli do Chyrowa, a w takim razie przedłożenia na następnej sesyi sejmowej odpowiedniego sprawozdania.

Gdy z zarządzonych przez Radę powiatową w Staremmieście dochodzeń (LW. 7.180/84 okazało się, że stosunki miejscowe, o których wspomina uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 7. Października 1884., nie tylko się od r. 1878. w tamtej okolicy nie zmieniły, lecz owszem polepszyły na korzyść Starejsoli, jako siedziby Sądu powiatowego przez pobudowanie na rzece Strwiążu wygodnej ławy, którą nawet podczas największego wylewu dostać się można do Starejsoli; — dalej, gdy z zapytanych obszarów dworskich i gmin przynależnych dziś do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Starejsoli prawie $^2/_3$ z ludnością 9.079 oświadczyło się za pozostawieniem ich w dotychczasowym okręgu sądowym, a tylko mała liczba najbliższych Chyrowa, z ludnością 6.582 życzy sobie zmiany siedziby; — wreszcie gdy i c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, do którego w tej sprawie udawali się petenci z Chyrowa, reskryptem z dnia 2. Listopada 1884. (LW. 57.506/85) nie przychyla się do ich ponownej petycyi — Wydział krajowy w myśl polecenia Wys. Sejmu nie uznał właściwem popierania dalszego u Wys. Sejmu życzeń mieszkańców miasta Chyrowa i rozporządzeniem z dnia 5. Grudnia 1885. L. 59.500 zwrócił za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Staremmieście podającym ich petycye.

Wnosimy przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad ponowną petycyą gminy Chyrów i okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starejsoli do Chyrowa — przechodzi do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 31. Sierpnia 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. kr. 43534/86.

Aleg. [redacted]. 28.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Żołyń, wsi Żołyni, i innych o utworzenie nowego okręgu c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Żołyni.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Grudnia 1885. polecającej nam zbadanie petycyi gminy miasta i wsi Żołyni, w sprawie żądanego przez nie utworzenia czwartego Sądu powiatowego w obrębie c. k. Starostwa Łańcuckiego z siedzibą w mieście Żołyni, mamy zaszczyt na podstawie dostarczonych nam przez Radę powiatową w Łańcucie relacyi przedłożyć:

W okręgu c. k. Starostwa Łańcuckiego funkcyonują obecnie trzy Sądy powiatowe: a) Łańcucki z ludnością 41.752 mieszkańców, b) Leżajski 38.194 mieszkańców i c) Przeworski mający 39.296 ludności. Wobec takiego stanu zaludnienia i nieco utrudnionej komunikacyi dla mieszkańców gmin położonych z lewej strony rzeki Wisłoka, przecinającej okrąg łańcuckiego Sądu powiatowego, utworzenie czwartego Sądu powiatowego w terytoryum c. k. Starostwa Łańcuckiego z siedzibą w Żołyni mogłoby być pożądanem.

Jednakże przy manipulacyi tej dla równomiernego rozdzielenia okręgów sądowych z uwzględnieniem Żołyńskiego, wypadałoby przez różne przeniesienia gmin pogranicznych w dotychczasowych okręgach sądowych pozmieniać ich granice, a tem samem naruszyć dzisiejszy podział, wbrew życzeniu mieszkańców. Że tak jest, udawadniają nam uchwały rad gminnych przedłożone przez Wydział powiatowy Łańcucki, albowiem z trzynastu gmin najbliżej położonych Żołyni, wezwanych do objawienia życzeń, czy pragną przyłączenia do nowo utworzyć się mającego Sądu w Żołyni, — tylko trzy mianowicie: Brzoza stadnicka, wieś Żołynia i Budy łańcuckie oświadczyły się za przynależnością do nowego Sądu w Żołyni, reszta pragnie pozostać nadal w dotychczasowych okręgach sądowych.

Trzy pomienione gminy, razem z gminą miasta Żołyni, mają w ogóle 9.619 mieszkańców, a taka cyfra zaludnienia i mały teren zajętej przez nie przestrzeni, nie mogą stanowić dostatecznego terytoryum dla funkcyonowania Sądu powiatowego; przynajmniej dotąd ani jednego Sądu nie mamy w Galicyi z podobnie niską cyfrą zaludnienia. Z tego powodu i Rada powiatowa przeciwną jest tworzeniu nowego Sądu z siedzibą w Żołyni, wyjaśniając genezę petycyi o to do

Wysokiego Sejmu wniesionej, intencyą kilku osobistości w Żołyni mieszkających formalną procesomanią dotkniętych.

Wobec takiego stanu rzeczy, Wydział krajowy nie może polecać Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia petycyi gminy Żołyni, dostatecznie przez okolicznych mieszkańców nie popartej, dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, nad petycyą gminy miasta i wsi Żołyni, przechodzi do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 3. Września 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. 43.897/86.

Aleg. [redacted] 29.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o potrzebie utworzenia w okręgu c. k. Starostwa Kosowskiego trzeciego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w miejscowości Żabie.

Wysoki Sejmie!

Okrąg c. k. Starostwa Kossowskiego, po Nadwórniańskim, zajmuje pierwsze miejsce pod względem rozległości, obejmuje bowiem 1.918 □ kilometrów, z ludnością 69.520 mieszkańców, a posiada tylko dwa c. k. Sądy powiatowe z siedzibą w Kossowie i Kutach.

Z powodu górzystego terenu, ciągnącego się wązkim pasem od granicy c. k. Starostwa Kołomyjskiego aż do granicy węgierskiej, tudzież braku odpowiedniego miejsca na pomieszczenie dla urzędów sądowych, obrano na siedziby dwa miasta, Kossów i Kuty, leżące w północnym krańcu Starostwa, i to w oddaleniu wzajemnem od siebie 10 kilometrów, terytorya zaś tych okręgów sądowych rozdzielają wzdłuż cały okręg Starostwa i każden z nich dotyka granicy węgierskiej. Dość rzucić okiem na mapę powiatu Kossowskiego, aby nabrać przekonania, z jakiemi trudnościami i kosztami musi być połączone dla mieszkańców południowej części powiatu poszukiwanie sprawiedliwości. Pięć dni czasu potrzebują oni na odbycie dziesięciomilowej podróży tam i napowrót do Kut lub Kossowa. A cóż dopiero sądzić, gdy przyjdzie wzywać komisyę na grunt i ponosić jej koszta. Ztąd też w stosunkach społecznych i ekonomicznych tamtejszej ludności odczuwać się dają skutki podobnego oddalenia, która pozbawioną będąc wymiaru sprawiedliwości, wyzyskiwaną jest i demoralizowaną przez różne z przebiegłości i bezwzględności swej znane indywidua.

Powszechnie wiadomym jest w kraju naszym opłakany stan zupełnego zaniedbania mieszkańców tamtejszej okolicy, czemu jednak w znacznej części zaradzić może tani i szybki wymiar sprawiedliwości, przez utworzenie w południowej części powiatu Kossowskiego trzeciego Sądu powiatowego z siedzibą we wsi Żabie, liczącej już w r. 1880. mieszkańców 5 535.

Jednym z najbardziej usprawiedliwiających dowodów potrzeby utworzenia w tamtejszej okolicy nowego Sądu powiatowego są wykazy statystyczne c. k. Sądów w Kossowie i w Kutach, wykazujące, że w r. 1884. z gmin Żabiego, Jasienowa górnego i Krzyworówni, było samych doręczeń blisko 7.300 uchwał, zaś z reszty gmin projektowanego Sądu w Żabiu 6.250, i to tylko w sprawach cywilnych i tabularnych; w sprawach zaś karnych 6.950 uchwał wraz z doręczeniami. A nadmienić tu musimy, że prócz gminy Krzyworówni, nie ma tam jeszcze nigdzie założonych ksiąg gruntowych, które przynajmniej o $^1/_3$ część ruch czynności sądowych powiększą.

Wydział krajowy mając sobie przedłożony przez Prezesa Rady powiatowej w Kossowie podobny stan rzeczy, odniósł się do c. k. Prezydyum Sądu Wyższego krajowego we Lwowie, z prośbą o opinię, które jak świadczą odezwy z dnia 23. Lutego 1886. LW. 12.208 i z dnia

12. Maja 1886. LW. 25.785, oświadczyło się bardzo przychylnie względem zadośćuczynienia słusznym i koniecznym żądaniom ludności tamtejszej, a nawet przedsięwzięto wstępne pertrakcye względem wynajęcia lokalności na pomieszczenie przyszłych urzędów sądowych w Żabiu. Ze swej strony i obszar dworski i gmina Żabie przyrzekły przyjść z pomocą c. k. Rządowi w ponoszeniu kosztów zaprowadzić się tam mającego nowego Sądu, zatem nie stoi nic na przeszkodzie do załatwienia tej sprawy z pomyślnym rezultatem.

Podług propozycyi Wydziału powiatowego Kossowskiego i c. k. Prezydyum Sądu Wyższego krajowego we Lwowie, do okręgu przyszłego Sądu powiatowego w Żabiu weszłyby następujące miejscowości:

A) Z okręgu Sądu powiatowego Kossowskiego:	
1. Żabie z ludnością	5.535
2. Krzyworównia	1.850
3. Jasienów Górny	2.170
B) Z okręgu Sądu powiatowego w Kutach:	
4. Hołowy	1.274
5. Krasnoiła	695
6. Stebne	376
7 Dołhopole	294
8. Polanki	385
9. Perechrestne	520
10. Tereskula	463
11. Jabłonica	531
12. Hryniawa	1.138
13. Uścieryki	540
Obejmujące razem ludności	15.771

Mimo to pozostałe jeszcze sądy w powiecie Kossowskim mieć będą ludności: Kossowski 33.097, a w Kutach 20.652.

Wydział krajowy, podzielając w zupełności proponowany jak wyżej skład przyszłego c. k Sądu powiatowego w Żabiu, jest zdania, że mniejsze stosunkowo zaludnienie nowego Sądu da się usprawiedliwić obszernością niezwykłą górskiego tamtejszego terenu, dlatego ma zaszczyt przedłożyć:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2 ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. r. (Nr. 59 D. U p.) oświadcza c. k. Rządowi opinię, iż ze wszech miar pożądanem jest jak najrychlejsze utworzenie trzeciego c. k. Sądu powiatowego w okręgu c. k. Starostwa Kossowskiego z siedzibą we wsi Żabiu, do którego przyłączone być mają miejscowości: a) z dzisiejszego c. k. Sądu powiatowego w Kossowie: Żabie, Krzyworównia, Jasienów górny i b) z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kutach: Hołowy, Krasnoila, Stebne, Dołhopole, Polanki, Perechrestne, Tereskula, Jabłonica, Hryniawa i Uścieryki.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 14. Września 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. kr. 54.768|86.

Aleg. [redacted]. 30.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy Pokropiwny, w sprawie wyłączenia jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kozowie, c. k. Sądu obwodowego w Brzeżanach i c. k. Starostwa Brzeżańskiego a przyłączenia do c. k. Sądu powiatowego delegowanego, Sądu obwodowego i c. k. Starostwa w Tarnopolu.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 19. Grudnia 1885. przekazującej nam do zbadania petycyę gminy Pokropiwny, proszącej o wyłączenie jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kozowej i c. k. Starostwa Brzeżańskiego, a przyłączenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego i c. k. Starostwa w Tarnopolu, mamy zaszczyt przedłożyć.

Gmina Pokropiwna łącznie z gminami Kozłów i Dmuchawice, w tej samej sprawie już w r. 1882. wnosiła petycyę do Wysokiego Sejmu, której jednak jak świadczy uchwała z dnia 24. Września 1883. nie uwzględniono.

Jednym z ważniejszych motywów komisyi prawniczej przedkładającej tę sprawę Wysokiemu Sejmowi (All. 22. z r. 1883.) była ta okoliczność, że wyłączenie tych gmin, liczących przeszło 6.000 ludności z okręgu reprezentacyi powiatu Brzeżańskiego, oddziałałoby szkodliwie na ekonomiczne stosunki powiatu. Otóż w obecnym wypadku, gdy idzie o wyłączenie tylko samej gminy Pokropiwny, liczącej podług spisu ludności z r. 1880. tylko 927 mieszkańców, ubytek w dochodach Rady powiatowej Brzeżańskiej nie może mieć donioślejszego znaczenia.

Gmina o którą rzecz idzie, leży w najbardziej wysuniętym na północ punkcie Starostwa Brzeżańskiego, między okręgami Starostw Złoczowskiego i Tarnopolskiego, i odległą jest od miasta Kozowy, siedziby c. k. Sądu powiatowego 30 kilom. a od Brzeżan 46 kilom. Tymczasem do miasta Tarnopola, jadąc drogą szutrowaną Jezierna-Tarnopol, niema więcej nad 16 kilom. odległości. Zważywszy dalej, że miasto Tarnopol jest w tamtej okolicy najważniejszym punktem handlowym, jest siedzibą władz, nietylko Sądu powiatowego ale i Sądu obwodowego, władz administracyjnych, autonomicznych i skarbowych, -- to nie ulega wątpliwości, iż przynależność gminy Pokropiwny do okręgu Sądu powiatowego w Tarnopolu byłaby dla niej bez porównania dogodniejszą niż do Sądu powiatowego w Kozowej i do c. k. Starostwa w Brzeżanach, z któremi to miastami nie łączą jej żadne inne handlowe stosunki. Wprawdzie Rada powiatowa Brzeżańska powołując się na motywa swe jeszcze w r. 1882. przywiedzione, przeciwną jest żądanemu

wyłączeniu Pokropiwny, jak również przeciwnym jest i obszar dworski dóbr Kozłów, stanowiących klucz dóbr stołowych rzym. kat. arcybiskupstwa Lwowskiego, do których folwark Pokropiwny należy, — to jednak w tym wypadku wygoda i ulga w ponoszeniu kosztów podróży dla blisko tysiącznej ludności wiejskiej musi zasługiwać na większe uwzględnienie.

Z tych powodów, jak równie z uwagi, że c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego we Lwowie w odezwie swej z dnia 7. Września 1886. LW. 54.768 oświadczyło się przychylnie za wyłączeniem gminy Pokropiwny, mamy zaszczyt przedłożyć:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2 ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. r. (N: 59 D. U. p.) oświadcza c. k. Rządowi swą opinię, iż pożytecznem uznaje, aby gmina i obszar dworski Pokropiwna z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kozowej, c. k. Sądu obwodowego i c. k. Starostwa w Brzeżanach wyłączona, a do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego, c. k. Sądu obwodowego i c. k. Starostwa w Tarnopolu przyłączoną została.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 21. Września 1886.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Teofil Bereźnicki w. r.

Członek Wydziału krajowego.

LW. 61.059/86.

Alleg. 31.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Baranowa i okolicznych o zaprowadzenie nowego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Baranowie.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 7. Grudnia 1885.. którą udzielono nam do zbadania petycyę gminy Baranowa o ustanowienie tam nowego c. k. Sądu powiatowego, mamy zaszczyt na podstawie zebranych przez nas wiadomości, przedłożyć co następuje:

Miasto Baranów, liczące 2.002 mieszkańców, leży w terytoryum c. k. Starostwa Tarnobrzeskiego na krańcu tegoż od granicy c. k. Starostwa Mieleckiego. Rada powiatu Tarnobrzeskiego oświadczyła się za utworzeniem w tej miejscowości nowego c. k. Sądu powiatowego, który dla okolicznych gmin, należących dziś do okręgu Sądu powiatowego w Tarnobrzegu przedstawiałby nie mało dogodności, albowiem Baranów jest miasteczkiem handlowem. do którego na tygodniowe targi ściąga się dosyć ludności z okolicy. Proponuje tedy przydzielenie do nowo ustanowić się mającego Sądu powiatowego w Baranowie 11 gmin i obszarów dworskich z ogólną ludnością 8.874 mieszkańców z dzisiejszego okręgu c. k. Sądu powiatowego w Tarnobrzegu wyłączyć się mających.

Rada powiatowa Mielecka, jakkolwiek uznaje potrzebę pomnożenia w tej okolicy liczby c. k. Sądów powiatowych, czyni uwagę, iż z gmin należących obecnie do okręgu Sądu powiatowego w Mielcu. które podpisały petycyę do Wysokiego Sejmu w roku zeszłym o utworzenie nowego Sądu w Baranowie wniesioną, teraz gdy przyszło do potwierdzenia swych życzeń przez uchwały Rad gminnych — tylko dwie, mianowicie Przykop i Zaduszniki zgodziły się na ewentualne przyłączenie do okręgu nowego c. k. Sądu. Co do innych, to ze względu, iż w razie przyłączenia ich do Sądu w Baranowie nastąpićby musiało wyłączenie ich z okręgu c. k. Starostwa i Rady powiatowej Mieleckiej, a przydzielenie do okręgu c. k. Starostwa Tarnobrzeskiego w terytoryum którego leży miasto Baranów — oświadczyły, iż wolą pozostać nadal i w okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Mielcu.

W obec takiego stanu rzeczy, gdy okrąg przyszłego Sądu powiatowego w Baranowie mógłby obejmować tylko 13 gmin i obszarów dworskich z ogólną ludnością 9.584 mieszkańców, Wydział krajowy nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi popierania życzeń gminy miasta Baranowa, albowiem podobnie mały teren i zaludnienie jego w obec tutejszych stosunków w terytoryalnym podziale kraju na okręgi Sądów powiatowych, nie znalazłyby uznania u dotyczących władz c. k. Rządu.

Główną zasadą, kierującą w tym względzie działalnością Wydziału krajowego, jest popieranie wyraźnych życzeń ludności danej okolicy, dla dogodności której istnieją Sądy powiatowe; trudno zaś w obecnym wypadku w sposób przymusowy przydzielać do ustanowić się mogącego Sądu w Baranowie gminy i obszary dworskie z okręgu Sądu Mieleckiego dlatego tylko, aby mieszkańcy południowej części powiatu Tarnobrzeskiego mieli bardziej ułatwiony wymiar sprawiedliwości.

Z tych zatem względów i z uwagi na obowiązujące dotychczas przepisy ustawy z dnia 19. Maja 1868. (Nr. 44. Dz. u. p.), które stanowią: że granice okręgów c. k. Sądów powiatowych nie mogą przecinać granic odnośnych powiatów administracyjnych, w skutek czego gminy pogranicznego c. k. Starostwa Mieleckiego musiałyby z tytułu przynależności swej do okręgu sądowego w Baranowie z tegoż Starostwa wbrew ich życzeniu wyłączone, a do Tarnobrzeskiego przydzielone, wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycyą gminy miasta Baranowa i okolicznych gmin przechodzi do porządku dziennego".

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 15. Października 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Ludowej we Lwowie

LW. kr. 61060/86.

Aleg. [redacted]. 32.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyach gmin Polanka Wielka i Włosiennica w sprawie wyłączenia ich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Białej a przydzielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego i c. k. Starostwa w Wadowicach.

Wysoki Sejmie!

Uchwałami z dnia 17. Grudnia 1885 i z dnia 12. Stycznia 1886 r. polecił nam Wysoki Sejm do zbadania i zdania sprawy petycye gmin Polanka Wielka i Włosiennica, proszących o wyłączenie ich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Białej, a przyłączenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego i c. k. Starostwa w Wadowicach. Gminy te leżą obok siebie na północno-wschodniej granicy powiatu Bialskiego, a ponieważ żądania ich są też same, przeto niniejszem sprawozdaniem załatwiamy oba wyżej powołane polecenia.

Według zasięgniętych informacyj głównym powodem żądań petentów jest zbyt wielka odległość obydwóch miejscowości nie tyle od siedziby c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu, wynosząca od 10. do 12. kilometrów, ile odległość od siedziby władz c. k. Starostwa i Rady powiatowej w Białej, dochodząca od 40. do 45. kilom., co niezmiernie utrudnia im załatwianie różnych spraw urzędowych. Wprawdzie miejscowości te mają obecnie połączenie drogą żelazną z Białą via Oświęcim-Dziedzice, lecz koszta takiej podróży, zbyt wysokie na zasoby włościan, zniewalają ich udawać się zwykłemi drogami do Białej, przyczem ponosić muszą koszta opłaty myta, które wynosi około 80 ct. Tymczasem z Wadowicami łączy je przez Zator droga szutrowana, prawie o połowę krótsza, niż do Białej, bo długości 25. i 26 kil. z opłatą myta 24 ct. Ztąd też usprawiedliwionemi są żądania, aby siedzibę wszystkich władz administracyjnych i sądowych mieli w jednem miejscu, jakiem właśnie przedstawiają się dla nich Wadowice, będące zarazem ważnym punktem handlu miejscowego.

Zapytywana o opinię w tem względzie Rada powiatowa Bialska, oświadcza się przychylnie co do przeniesienia gminy Polanki Wielkiej i uznaje całą dogodność mieszkańców, jaką im przyniesie zmiana siedziby c. k. Sądu i Starostwa — a przeciwną jest wyłączaniu Włosiennicy, graniczącej z Polanką i cztery kilometry jeszcze bardziej oddaloną od miasta Białej. Dlatego

też motywa nieprzychylnej dla życzeń Włosiennicy opinii w istocie samej są sprzeczne, a usprawiedliwić się dadzą chyba opozycyą obszaru dworskiego w Włosiennicy, którym jest probostwo w Oświęcimiu. Nie da się zaprzeczyć, iż dla proboszcza, mieszkającego stale w Oświęcimiu, dogodniejszą jest siedziba Sądu na miejscu i siedziba c. k. Starostwa w Białej, z którą łączy Oświęcim droga żelazna,—lecz inne jest położenie mieszkańców gminy Włosiennicy, liczącej 783 ludności, którą liczne sprawy powołują do odbywania tak odległej podróży do siedziby władz administracyjnych i autonomicznych, połączonej z wysokiemi, jak na ich zasoby kosztami.

Zapytywane przez nas w tej mierze c. k. Prezydyum Sądu wyższego w Krakowie o udzielenie opinii, w odezwie z d. 8. Października 1886. Lw. 5720 oświadczyło się względem życzeń mieszkańców gmin pomienionych nieprzychylnie, wychodząc z tej zasady, że przez odłączenie ich od Sądu powiatowego w Oświęcimiu a przydzielenie do Sądu delegowanego w Wadowicach, powiększyła by się zanadto czynność tego ostatniego wtedy, gdy z powodu zmniejszenia się jej w Oświęcimiu nie dałoby się zmniejszyć tam personalu urzędniczego.

Pomimo jednak tych względów, które z powodu, że Sąd delegowany w Wadowicach może rozporządzać większemi siłami urzędniczemi, niż inne c. k. Sądy powiatowe — nie mogą stanowić poważniejszej przeszkody dla zadość uczynienia słusznym żądaniom gmin Polanka Wielka i Włosiennica, Wydział krajowy mając na pieczy interesa ubogiej, w okolicach tamtejszych zamieszkałej ludności wiejskiej, ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia ich petycye i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. Ustawy z d. 11. Czerwca 1868. (Nr. 59. Dz. u. p.) oświadcza c. k. Rządowi opinię, iż pożytecznem byłoby dla dobra mieszkańców miejscowości Polanka Wielka i Włosiennica, aby wyłączone zostały z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Białej, a przydzielone do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego i c. k. Starostwa w Wadowicach.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 15. Października 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. kr. 54.101|86.

Aleg. [redacted] 33.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o potrzebie przeniesienia niektórych miejscowości z obszaru jednej reprezentacyi powiatowej do innej, mianowicie gmin Bratkowce, Stankowa, Burczyce Stare i Burczyce Nowe.

Wysoki Sejmie!

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, zgodnie z opinią Wysokiego Sejmu rozporządzeniem z dnia 2. Kwietnia 1886 r. L. 1578. gminę i obszar dworski Bratkowce wyłączyło z okręgu c. k. Starostwa w Tłumaczu, a przydzieliło do okręgu c. k. Starostwa w Stanisławowie, zaś pozporządzeniem z dnia 15. Kwietnia 1886 r. L. 1985. wyłączyło gminę i obszar dworski Stankowa z okręgu c. k. Starostwa w Żydaczowie, przydzielając je do okręgu c. k. Starostwa w Kałuszu i naznaczając dla obu termin przeniesienia z dniem 1. Stycznia 1887 r.

Prócz tego gminy Burczyce Stare i Burczyce Nowe należące pod względem politycznym do okręgu c. k. Starostwa w Samborze, a pod względem autonomicznym do okręgu Reprezentacyi powiatowej w Rudkach, straciwszy nadzieję, aby w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 25. Września 1882 r. mogły być napowrót pod względem sądowym i administracyjnym przydzielone do okręgu Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Rudkach, uchwałą Rady gminnej z dnia 21. Czerwca 1886 r. zgodziły się nadal pozostać w obrębie c. k. Starostwa Samborskiego i proszą aby i pod względem autonomicznym ostatecznie do okręgu reprezentacyi powiatowej w Samborze przydzielone zostały.

Z tych powodów jak również z uwagi, że nie zachodzą żadne przeszkody dla zadość uczynienia słusznym żądaniom mieszkańców gmin pomienionych tudzież w wykonaniu §. 10. ustawy z d. 19. Maja 1868. (Nr. 44. Dz. u. p.). Wydział krajowy w myśl §. 3. ustawy o Reprezentacyi powiatowej z dnia 12. Sierpnia 1866 r. wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·|· projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 29. Października 1886.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zmianie obszarów Reprezentacyi powiatów, Tłumackiego, Stanisławowskiego, Żydaczowskiego, Kałuskiego, Rudeńskiego i Samborskiego.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Następujące miejscowości mają być przeniesione:

1) gmina i obszar dworski Bratkowce z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Tłumaczu do okręgu Reprezentacyi powiatowej w Stanisławowie.
2) gmina i obszar dworski w Stankowej z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Żydaczowie do okręgu takiejże Reprezentacyi w Kałuszu.
3) gmina Burczyce Stare i
4) gmina Burczyce Nowe z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Rudkach do okręgu Reprezentacyi powiatowej w Samborze.

Art. II.

Ustawa niniejsza wejdzie w wykonanie z chwilą ogłoszenia takowej.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. [redacted] 34.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm wyraża przekonanie, że oddanie przedsiębiorstwu galicyjskiej kolei Karola Ludwika ruchu i zarządu c. k. kolei państwowych w Galicyi, byłoby stanowczo szkodliwem dla ekonomicznych interesów kraju.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby ze względu na termin, w którym w moc art. 19. koncesyi z dnia 3. Marca 1856. służyć będzie Państwu prawo wykupna kolei Karola Ludwika, po dokładnem zbadaniu stosunków zarządu tejże kolei rozważył, czy przy tej sposobności nie dałyby się wprowadzić zmiany, których wymaga interes Państwa i kraju naszego, a w szczególności, czy nie byłoby wskazanem przyjęcie na rzecz Państwa podlegającej wykupnu części tejże kolei.

Wnioskodawca:

Władysław Struszkiewicz.

August Gorajski, M. Rey, Zawadzki, Pławicki, Stanisław Stadnicki, Jaworski, Męciński, Czartoryski, W. Sapieha, Wierzbicki, J. Gnoiński, A. Czaykowski, Tadeusz Langie, Pilat, Dr. Weigel, W. Gnoiński, Lassocki, Dembowski, Romanowicz, Tyszkiewicz, Dzieduszycki Tadeusz, Onyszkiewicz, Polanowski, A. Jędrzejowicz.

Alex [redacted] 31

Aleg. [redacted] 35.

W n i o s e k

w sprawie zniżenia służby nauczycieli publicznych szkół ludowych z 40 na 35 lat.

Wysoki Sejmie!

Nauczyciele szkół ludowych królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem, na mocy artykułu 34 i 39 ustawy szkolnej z dnia 2. Maja 1873. r. (Dz. u. k. Nr. 251.) „o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych“ mogą być dopiero „po 40-letniej nienagannej służbie“ na własne żądanie przeniesieni w stan spoczynku i rościć sobie prawo do całej emerytury.

Zważywszy, iż 40-letni czas służby do uzyskania pełnej emerytury jest dla nauczycieli szkół ludowych zbyt wysoko wymierzony; szczególniej obecnie, gdy skutkiem uchwalenia nowych ustaw szkolnych i dokonanej przez to reorganizacyi szkół ludowych i stanu nauczycielskiego dawniejszy stan rzeczy znacznej uległ zmianie;

zważywszy, iż do seminaryum nauczycielskiego przyjmuje się uczniów dopiero po ukończeniu niższej szkoły średniej lub całej szkoły wydziałowej, a nigdy przed ukończeniem 15 roku życia; a tem samem że kandydat dopiero w 20. roku życia przeciętnie może uzyskać świadectwo dojrzałości, a po trzechletniej praktyce t. j. w 23. roku życia może złożyć egzamin kwalifikacyjny i uzyskać patent nauczycielski, a w razie otrzymania natychmiast stałej posady, co się rzadko zdarza, w 63. roku życia mógłby na własne żądanie być przeniesiony w stan spoczynku i otrzymać prawo do emerytury;

zważywszy, iż bardzo wiele posad nauczycielskich bywa prowizorycznie obsadzonych, zwłaszcza przy szkołach filialnych i w klasach paralelnych, że zatem nauczycielom bardzo często odpada poważna liczba lat rzeczywiście w służbie spędzonych, a do emerytury niewliczonych;

zważywszy, że nauczyciel ludowy ucząc z wytężoną i męczącą pracą sześć godzin dziennie (czy to w jednej klasie, czyli też prowadząc nawet równocześnie kilka oddziałów, uczy jeden oddział, a zarazem czuwa nad cichem zajęciem drugiego), i każdem dzieckiem z osobna się zajmując, nie jest w stanie fizycznie pracować bez przedwczesnego nadwyrężenia zdrowia i z tą czerstwością umysłu, jakiej się kraj i władza od niego domaga 40 lat bez przerwy;

zważywszy, że do funduszu emerytalnego i po zniżeniu lat służby tę samą, co obecnie, kwotę spłacać będą;

wreszcie, że komisya szkolna w ubiegłej sesyi sejmowej pod dniem 13. Stycznia 1886. r. l. s. 1136. w sprawozdaniu wniosła już projekt ustawy, mającej zniżyć lata służby z 40 na 35 lat.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą nowellę do ustawy szkolnej z dnia 2. Maja 1873 r.

Ustawa

z dnia . . . . . .

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 2. Maja 1873. r. Nr. 251. Dz. u. kr. o stósunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Artykuły 34. i 39. ustawy z dnia 2. Maja 1873 Nr. 251. Dz. u. kr. o stósunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych znosi się w dotychczasowem ich brzmieniu, i mają one opiewać jak następuje:

Art 34. Nauczyciela (Nauczycielkę) można przenieść w stan spoczynku na jego własną prośbę, albo z urzędu, jeżeli po nienagannej służbie dla podeszłego wieku ciężkich ułomności fizycznych lub umysłowych, albo też z innych powodów ważnych okaże się niezdolnym do dalszego pełnienia swych obowiązków.

Po 35-letniej nienagannej służbie, nie można żadnemu nauczycielowi odmówić stałego przeniesienia w stan spoczynku na jego własne żądanie.

Art. 39. Nauczyciel rzeczywisty, i młodszy nauczyciel rzeczywisty, który nie wysłużył lat jeszcze dziesięć, nie ma prawa do emerytury i dlatego otrzyma jedynie odprawę, równającą się półtorarocznej należytości, obliczonej według artykułu poprzedniego.

Po wysłużonych 10. latach dostaje emeryt $^{10}/_{35}$ części, a za każdy rok dalszy jeszcze $^{1}/_{35}$ część należytości obliczonej jak wyżej.

§. 2.

Wykonywanie niniejszej ustawy poruczam Memu Ministrowi oświaty.

Ks. Dr. Adam Kopyciński
wnioskadawca.

Zawadzki, Małecki, Dr. Wajgel, Romanowicz, Skałkowski, Fruchtman, Bereźnicki, Biliński. Czerkawski, Antoniewicz, Płaziński, Henryk Janko, Merunowicz, Waygart, Romańczuk, Liniński, Sembratowicz, ks. Issaakowicz arcybiskup.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. 56.420/86.

Alg.36.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o preliminarzu funduszu szkolnego krajowego na rok 1887.

Wysoki Sejmie!

Do preliminarza funduszu szkolnego krajowego, który stanowi część integralną preliminarza funduszu krajowego na rok 1887. Wydział krajowy uważa za potrzebne dodać niektóre uwagi i objaśnienia, które zwyczajem od paru lat przyjętym przedkłada Wysokiemu Sejmowi w osobnem sprawozdaniu.

Przedewszystkiem co do formy, w jakiej preliminarz wydatków funduszu szkolnego krajowego na rok 1887. został ułożony, nadmienić należy, że wprowadzono zmianę w układzie według wskazówek i wzoru zeszłorocznej komisyi budżetowej, rozdzielając wszystkie wydatki funduszu szkolnego krajowego na dwa główne działy i umieszczając w dziale I. zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych, w dziale II. zaś wydatki własne funduszu szkolnego krajowego.

Wynik ogólny preliminarza funduszu szkolnego krajowego na rok 1887. przedstawia się w cyfrach następujących:

Wydział krajowy preliminuje:		
Wydatki w sumie	667.320 zł.	
Dochody w sumie	287.496 „	
Niedobór do pokrycia z funduszu krajowego . . .		379.824 zł.
Na rok 1886. uchwalił Wysoki Sejm:		
Wydatki w sumie	638.246 zł.	
Dochody w sumie	278.238 „	
Niedobór		360.008 zł.
Z porównania okazuje się na rok 1887. niedobór większy o .		19.816 zł.

Główną przyczyną tego wyższego niedoboru są zwiększone wydatki z powodu zakładania nowych szkół, których w r. 1887. przybywa 154, dalej wydatek 4.000 zł. a. w. na konferencyą krajową nauczycieli, która w myśl ustawy państwowej z 2. Maja 1883. §. 46. odbywać się winna raz na lat sześć i właśnie na rok 1887. przypada. Te dwie przyczyny w połączeniu z naturalnym wzrostem wydatków na płace z powodu przybywających nauczycielom dodatków

pięcioletnich i podwyższaniem płac w uwzględnieniu wyjątkowych okoliczności, tłumaczą dostatecznie, dlaczego wydatki na rok 1887. preliminowane są w kwocie około 30.000 zł. wyższej niż uchwalona na r. 1886.

A) Wydatki:

Rada szkolna krajowa zapreliminowała wydatki w kwocie: .	708.594 zł.
Wydział krajowy preliminuje	667.320 „
a przeto mniej o	41.274 zł.

która to kwota przedstawia sumę skreśleń przez Wydział krajowy dokonanych.

Skreślenia poczyniono w następujących Rubrykach:

Rubryka II. „Mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe“ Rada szkolna preliminuje . . . . . 33.626 zł.

Wydział krajowy ze względu na wynikłość z r. 1885. preliminuje . 33.000 „

a przeto mniej o . . . . . 626 zł.

Rubryka III. „Przybory naukowe“.

W tej rubryce Rada szkolna prelimuje w tym roku . .	16.688 zł.
podczas gdy kwota na rok 1886. uchwalona wynosiła . .	10.185 „
a wynikłość z r. 1885. tylko	9.923 „

Rada szkolna krajowa w swem piśmie do preliminarza dołączonem uzasadnia tę wyższą kwotę brakami jakie sprawdzono porównując przybory naukowe rzeczywiście istniejące z normą ustanowioną w §. 77. regulaminu szkolnego. Z tego porównania wynika według Rady szkolnej, że szkołom brakuje jeszcze przyborów naukowych za 165.433 zł., otóż te rzekomo brakujące szkołom przybory naukowe zamierza Rada szkolna zakupić w ciągu lat 20 i preliminuje na ten cel 5% powyższej sumy w kwocie 8.270 zł. Dalej preliminuje Rada szkolna 2% powyższej sumy w kwocie 3.300 zł. jako procent zużycia przyborów już istniejących, których wartość przeto także w sumie 165.433 zł. przyjmuje. Wreszcie żąda 5.250 zł. na sprawienie przyborów dla szkół nowo założonych. Wszystko to razem czyni 16.688 zł.

Wydział krajowy nie mógł tego sposobu obliczenia przyjąć za podstawę, a to z następujących powodów: Na sprawienie przyborów naukowych wydano według zamknięć rachunkowych po koniec r. 1885. ogółem 132.764 zł. 83 ct.

Pragnąc Wysokiemu Sejmowi zdać sprawę, jaki użytek zrobiono z tej sumy, a oraz mieć podstawę do zapreliminowania odnośnej pozycyi preliminarza na rok 1887. zażądał Wydział krajowy pod dniem 29. Października 1885. do L. 55.520 od Rady szkolnej krajowej nadesłania inwentarza przyborów szkolnych i naukowych. Rada szkolna w odpowiedzi na to żądanie oznajmiła, że wprawdzie nadesłano jej owe inwentarze, gdy jednak nie dają one możności nabycia należytego poglądu na istotne potrzeby szkół pod względem uzupełnienia przyborów naukowych, przeto nie przedkłada ich Wydziałowi krajowemu, lecz zwraca Radom szkolnym okręgowym z poleceniem uporządkowania inwentarzy w myśl §. 77. regulaminu i wedle wykazów tabelarycznych.

Te wykazy tabelaryczne przedłożyła Rada szkolna krajowa jako alegat do preliminarza wydatków na r. 1887. i na nich to opiera się żądanie uzupełnienia przyborów naukowych zakupieniem brakujących za 165.433 zł. Wszelako potrzeba tego uzupełnienia może być ocenioną tylko przez porównanie przyborów już istniejących z przyborami według regulaminu szkolnego wymaganemi, a do tego porównania koniecznie są potrzebne owe inwentarze, których dotychczas nie przedłożono. Także kwota z tytułu procentu zużycia, rzekomo potrzebna, da się dokładnie obliczyć tylko wtedy, jeżeli wartość zakupna przedmiotów inwentaryalnych będzie wiadomą. Z tych powodów Wydział krajowy nie mógł przyjąć sposobu obliczenia przez Radę szkolną proponowanego, lecz w braku innej podstawy musiał wziąć przeciętny wydatek, jaki według zamknięć rachunkowych z lat 1884. i 1885. z tego tytułu na jednę szkołę wypadał. Ten przeciętny

koszt, wynoszący 3 zł. 65 ct. pomnożony przez ilość szkół, jaką Rada szkolna na rok 1887. bez szkół miasta Lwowa wykazuje t. j. przez 2.989 daje 10.910 zł. i taką też kwotę Wydział krajowy w Rubr. III. preliminuje, skreślając w tej Rubr. kwotę 5.778 zł.

Rubr. IV. „Konferencye okręgowe“ preliminuje Rada szkolna 17.570 zł. Wydział krajowy biorąc za podstawę wynikłość z lat 1884. i 1885., który wykazuje przeciętny wydatek na jednę szkołę 5 zł. 30 ct. wstawia w tej rubryce do preliminarza dla 2.989 szkół 15.842 zł.
czyli mniej o . . . . . 1.728 zł.

Rubr. VI. „Rozmaite wydatki“ z zapreliminowanych przez Radę szkolną 9.753 zł.
skreślił Wydział krajowy . . . . 6.090 „
jako koszta prowadzenia rachunków funduszów szkolnych okręgowych. Sprawa tych kosztów, jak to w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (str. 86) przytoczono, jest przedmiotem sporu w Trybunale administracyjnym.

Rubr. VII. „Utrzymanie szkół nowych“ preliminuje Rada szkolna krajowa 14.538 zł. Wydział krajowy opierając się na cyfrze preliminowanej w r. 1886., a wynoszącej w przecięciu dla jednej szkoły 146 zł. 10 ct., preliminuje dla 42 szkół nowych, które już z dniem 1. września 1887. w życie wejść mają 146·10 × 42 = . . . 6.136 zł.
czyli mniej o . . . . . 402 „

Rubr. VIII. „Płace nauczycieli i nauczycielek nadetatowych“ Rada szkolna krajowa preliminuje . . . . . 133.650 zł.

Ze względu na wynikłość z r. 1885. wynoszącą łącznie z wynikłością obecnej Rubr. X. (wynagrodzenia za godziny nadobowiązkowe) 118.206 zł., tudzież na przeciętną wynikłość z trzech lat ostatnich wynoszącą 108.594 zł. wstawia Wydział krajowy w tej rubryce tylko . . . . . 110.000 zł.
przeto mniej o . . . . . 23.650 „

Rubr. XXI. „Potrzeby szkół ogólnej natury“. Rada szkolna preliminuje na potrzeby ogólne szkół . . . . . 1.000 zł.
na konferencyę krajową nauczycieli . . . 4.000 „
i jako wydatek nadzwyczajny na wydanie podręcznika dla nauki dopełniającej . . . . . 3.000 „
Dodatkowo zażądała Rada szkolna krajowa odezwą z 19. Października 1886. L. 13.786 wstawienia do preliminarza jeszcze kwoty . . 3.060 „
na wydanie podręcznika dla nauki dopełniającej w języku ruskim — razem 11.060 zł.
z czego jako wydatek nadzwyczajny na wydanie owych podręczników 6.060 „

Wydział krajowy oznajmił Radzie szkolnej krajowej odezwą z dnia 16. Listopada 1886. L. 55.214, że tej kwoty 6.060 zł. do preliminarza wstawić nie może, ponieważ żadna ustawa ani uchwała sejmowa nie nakłada na fundusz szkolny krajowy obowiązku łożenia na wydawnictwa książek dla szkół ludowych, a zarazem przypomniał Radzie szkolnej, że na mocy kontraktu zawartego dnia 22. Lutego 1878. między c. k. Prokuratoryą Skarbu działającą w imieniu c. k. Dyrekcyi nakładu książek szkolnych w Wiedniu, a Zakładem narodowym im. Ossolińskich we Lwowie, ten ostatni jest obowiązany do wydawnictwa książek szkolnych i środków naukowych, które do użytku w szkołach ludowych w Galicyi z W. Ks. Krakowskiem jako w obrębie administracyjnym galic. Rady szkolnej krajowej są przepisane. Nadmienić wypada, że kontrakt ten nie tylko nie nałożył na fundusz szkolny krajowy żadnych ciężarów z powodu wydawnictwa książek dla szkół ludowych, ale przeciwnie zapewnił mu na pierwszych lat 10 część czystego zysku w kwocie 2,835 zł., która to kwota przy odnowieniu kontraktu na następne 10 lecie z pewnością znacznie podwyższoną zostanie.

Skreślił więc Wydział krajowy w tej Rubr. 6.060 zł. a względnie 3.000 zł. w preliminarzu Rady szkolnej krajowej umieszczone i wstawił tylko wydatki zwyczajne 5.000 zł.

z której to kwoty 4.000 zł. na konferencyę krajową nauczycieli w myśl ustawy państwowej z 2. Maja 1883. Nr. 53. Dz. u. p. przypada.

B Dochody.

W tym dziale preliminuje Wydział krajowy na rok 1887 . . 287.496 zł.
w roku 1886. uchwalono . . . . 278.238 „
Na rok 1887. preliminuje się więcej . . . 9.258 zł.

Do wyjaśnień, w samym preliminarzu zawartych dodaje, Wydział krajowy, co nastepuje:

Preliminowana nadwyżka dochodów w porównaniu z rokiem 1886. o . 9.258 zł.
tłumaczy się głównie tem, że w Rubr VII. poz. 25. z tytułu zwrotów należących się funduszowi szkolnemu krajowemu od funduszów szkolnych okręgowych, zapreliminowano na rok 1887. . . . . 160.000 zł.
podczas gdy na rok 1886. uchwalono tylko . . . 150.000 „
Zapreliminowano więc na rok 1887. więcej o . . . 10.000 zł.
a to głównie na podstawie wynikłości z r. 1885., która wynosi . 176.038 „

Wprawdzie suma należytości z tytułu tych zwrotów, która z końcem Grudnia 1885. r. wynosiła . . . . . 427.270 zł.
zmniejszyła się po koniec Października 1886. na . . 315.530 „
wszelako suma ta zwiększy się przez nadwyżki zasiłków w r. 1886. udzielonych co najmniej do 400.000 zł., zaczem w r. 1887. przy rozbudzonej energii w ściąganiu tych zwrotów i w obec znacznie w tym roku lepszych stosunków — można mieć nadzieję, że preliminowana kwota dochodu nie zawiedzie.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki krajowego funduszu szkolnego na rok 1887. w kwocie . 667.320 zł.
Dochody tegoż funduszu na rok 1887. w kwocie . . 287.496 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 16. Listopada 1886.

Przewodniczący i sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.

Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie.

LW. 58.093/86.

Aleg. 37.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie budowy nowego teatru w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Budowa nowego teatru w Krakowie jest jedną z pilnych spraw w naszym kraju, której załatwienia bez oczywistego niebezpieczeństwa i szkody w żaden sposób dłużej odwlekać nie można.

Teatr krakowski mieści się obecnie, jak to powszechnie wiadomo, w budynku starym, pierwotnie na zupełnie inny cel przeznaczonym, i dopiero później przekształconym na użytek, któremu dotychczas służy.

Taka przeróbka od samego początku nie mogła odpowiadać celowi, wszelako w braku innego dogodniejszego pomieszczenia musiała przez kilka dziesiątków lat wystarczać i sztuce dramatycznej i publiczności. Tej ostatniej mogła nawet wystarczyć jak długo Kraków liczbą swojej ludności mało się różnił od miast prowincyonalnych, a wymagania publiczności pod względem zewnętrznej okazałości były skromniejsze. Odkąd jednakże cyfra mieszkańców starożytnego grodu podwoiła się a nawet potroiła i co o wiele ważniejsze, odkąd w miarę rozbudzonego wszędzie zamiłowania w komforcie i wytworności nie tylko wielkie stolice ale i mniejsze miasta pomyślały o budowie nowych teatrów obszernych, wygodnych i urządzonych wykwintnie, musiała dzisiejsza sala teatralna krakowska nawet skromnym wymaganiom wydać się za szczupłą i za ubogą, a sam budynek teatralny ze swą pospolitą i wcale nie piękną powierzchownością, zanadto niestosownym dla sztuki przybytkiem.

Wyższym jeszcze od tych względów wygody i estetyki jest wzgląd na bezpieczeństwo widzów i aktorów, a w tej mierze dzisiejszy teatr krakowski może być wzorem, jak teatrów budować nie należy. Teatr krakowski to zbiorowisko materyałów łatwo zapalnych, które czekają tylko iskry, aby wybuchnąć ogromnym wszystko pochłaniającym pożarem. Dość powiedzieć, że według petycyi reprezentacyi miasta Krakowa wszystkie ściany wewnętrzne, nie wyjmując nawet ściany oddzielającej scenę od widzów, są drewniane, że schody, z wyjątkiem tylko jednych mało co więcej niż metr szerokich i ostro łamanych, są także z drzewa, że

garderoby z braku miejsca zastawione dla podzielności drewnianemi i papierowemi przepierzeniami, że wszystkie sieni i przejścia zatarasowane dekoracyami i kulisami, których nie ma gdzie złożyć i t. d.

Po straszliwych katastrofach Ringtheatru w Wiedniu, teatrów w Brooklynie, Nizzy i innych miastach, sama myśl o możliwości ognia w takich warunkach zgrozą przejmować musi.

Nic dziwnego, że pod takiem wrażeniem miasto Kraków podjęło sprawę budowy nowego teatru i że tę budowę ile możności przyspieszyć pragnie, zwłaszcza, że zamknięcie starego teatru ze względów policyjno-ogniowych lada chwila zarządzonem być może.

Stary teatr aż zanadto długo już zagraża niebezpieczeństwem, dokucza niewygodą, razi smak artystyczny mieszkańców, psuje harmonię architektoniczną Krakowa. Miasto które słusznie chlubi się, że jest stolicą nauki i sztuki w Polsce, które w ostatnim zwłaszcza lat dziesiątku z podziwienia zaiste godną ofiarnością i energią wznosi coraz to okazalsze budowle na cele publiczne, godne jest i powinno posiadać przybytek dla sztuki dramatycznej odpowiedni znaczeniu miasta i stopniowi jego rozwoju, zasługom wreszcie, jakie teatr krakowski ma w wykształceniu wielu znakomitych sił, będących dziś ozdobą wszystkich scen polskich nie wyjmując nawet warszawskiej.

Że zaś wzniesienie takiej budowli i urządzenie jej dla zamierzonego użytku przewyższa znacznie siły finansowe Krakowa, to nie ulega wątpliwości tak samo, jak niewątpliwym jest obowiązek kraju przyjść miastu w pomoc w tem jego przedsięwzięciu.

Bo teatr w Krakowie, jak słusznie powiedziano, nie jest teatrem wyłącznie Krakowskim.

Teatr w Krakowie jest instytucyą poniekąd krajową, narodową najszerszego w naszych stosunkach znaczenia, a jeżeli dla miasta z tak mało rozwiniętym przemysłem i handlem, którego główną siłą atrakcyjną są pamiątki historyczne i sztuki piękne, ubytek teatru byłby niemal ruiną finansową, to z drugiej strony kraj i narodowość nasza straciłaby filar, którego znaczenie ocenili najlepiej Czesi, składając na budowę swego teatru w Pradze takie ogromne ofiary.

Wysoki Sejm uznał też już w zasadzie obowiązek kraju przyczynienia się do dzieła budowy nowego teatru w Krakowie. Kiedy w roku 1881. reprezentacya tego miasta wniosła petycyę o subwencyę krajową, Wysoki Sejm uchwałą z dnia 21. Października 1881. L. Sejm. 271 przekazał tę petycyę Wydziałowi krajowemu „do zbadania i do zdania sprawy na najbliższej sesyi sejmowej tak co do miary jak i co do sposobu, w jaki fundusz krajowy mógłby przyjść gminie miasta Krakowa przy budowie teatru“.

Wydział krajowy zażądał od reprezentacyi miasta Krakowa przedewszystkiem, aby na podstawie planów i kosztorysów wykazała, ile zamierzona budowa będzie kosztować i w jaki sposób zamyśla gmina zabezpieczyć fundusze na tę budowę potrzebne. Wydział krajowy bowiem zamierza przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie subwencyi tylko w razie, jeżeli reszta kosztów budowy będzie zabezpieczoną.

Wezwaniu temu uczyniła gmina miasta Krakowa zadość dopiero w Grudniu 1885. roku już podczas trwania sesyi sejmowej; Wydział krajowy nie miał dość czasu do rozpatrzenia się w sprawie, i na zeszłorocznej sesyi wniosków swych przedłożyć nie mógł.

Tymczasem sprawa budowy teatru w Krakowie weszła w nową fazę.

Rada miasta Krakowa na posiedzeniach z 17. Czerwca, 28. Czerwca i 14. Października 1886. powzięła następujące uchwały:

1. Teatr ma być wybudowany na parceli ogrodu przy gmachu szpitalnym św. Ducha.

2. Przedstawienie planów i kosztorysów na teatr odbędzie się na podstawie konkursu międzynarodowego po zasięgnięciu zdania techników.

3. Upoważnia się Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki na rzecz gminy miasta Krakowa w sumie 450.000 zł. w. a. z jakiego instytutu kredytowego lub Kasy oszczędności na budowę teatru w Krakowie. Zrealizowanie pożyczki nastąpi na zasadzie odrębnej uchwały.

4. Upoważnia się Prezydenta aby:

a) poczynił starania celem uzyskania od Sejmu krajowego zapewnienia subwencyi na budowę teatru w Krakowie w kwocie corocznej 5.500 zł. w. a. na umorzenie sumy pożyczkowej 100.000 zł. w. a. przez czas amortyzacyi, stosownie do warunków umowy mającej się zawrzeć z instytutem kredytowym lub Kasą oszczędności;

b) poczynił starania u Wielkiego Wydziału Kasy oszczędności w Krakowie o zapewnienie takiejże subwencyi;

c) poczynił starania u c. k. Rządu celem uzyskania dla teatru wybudować się mającego, a względnie dla gminy m. Krakowa prawa pobierania na rzecz teatru miejskiego 5% a względnie 10% procentu od dochodu ogólnego (brutto) z przedstawień teatralnych określonych §fem 19 umowy z przedsiębiorcą teatru zawartej;

d) poczynił starania u c. k. Rządu o nabycie realności, w której obecnie teatr się znajduje.

Uchwalone przez reprezentacyę miasta rozpisanie konkursu międzynarodowego z terminem, który jeszcze nie upłynął, uniemożliwiło na teraz przedłożenie planu i kosztorysu, bo te nie istnieją jeszcze. Wydział krajowy nie sądzi wszakże, iżby brak planu i kosztorysu mógł stanowczo stanąć na przeszkodzie załatwieniu sprawy o subwencyę już w bieżącej sesyi sejmowej. Plan i kosztorys miał Wydziałowi krajowemu posłużyć głównie jako materyał do poznania kosztów na budowę potrzebnych, te zaś w ogłoszeniu konkursu podane zostaną w sumie maksymalnej 400.000 zł. w. a., do której muszą być zastosowane plany ubiegających się o nagrody konkursowe. Sumę powyższą wzięto zaś za podstawę dlatego, ponieważ takim mniej więcej wydatkiem wzniesione i urządzone zostały w ostatnich latach teatry w Presburgu, Szegedynie, Karlsbadzie i Reichenbergu.

Biorąc więc za podstawę koszt budowy w sumie 400.000 zł. w. a., uchwaliła Reprezentacya miasta taki plan finansowy:

Zaciągnąć w jednym z zakładów kredytowych pożyczkę w sumie 450.000 zł. w. a., która posłuży oraz na inne z budową teatru połączone wydatki, jako to: nagrody konkursowe, dekoracye i t. p.

Gmina krakowska uzyskała już od powszechnego austryackiego zakładu kredytowego ziemskiego w Wiedniu (k. k. priv. allgem. öster. Boden-Credit-Anstalt) promesę na taką pożyczkę i może ją bezzwłocznie zrealizować.

Amortyzacyę tej pożyczki pragnie gmina przeprowadzić w ten sposób, iżby fundusz krajowy przyjął na siebie umorzenie kwoty 100.000 zł. w. a. ponosząc corocznie przez cały czas amortyzacyi ratę amortyzacyjną w kwocie 5.500 zł. w. a., którąby w tym celu do każdorocznego budżetu krajowego miała być wstawianą.

Umorzenie dalszych 100.000 zł. w. a. miałaby w podobny sposób przyjąć na siebie Kasa oszczędności w Krakowie.

Rada miejska uchwaliła poczynić w tym celu starania u Wielkiego Wydziału tej kasy, a to na tej zasadzie, że według §. 4. statutu Kasy oszczędności miasta Krakowa z dnia 8. Listopada 1873., z funduszu rezerwowego, jeżeli wzrośnie do sumy 50.000 zł. w. a. nadwyżka dochodów czyli czysty zysk Kasy oszczędności za przyzwoleniem władzy krajowej może być użyty na dobroczynne i użyteczne cele miejscowe. Wielki Wydział Kasy oszczędności miasta Krakowa na posiedzeniu z dnia 11. Maja 1886, a przeto nim jeszcze Rada miejska o to się zgłosiła, przeznaczył z własnej inicyatywy z czystego dochodu z roku 1885. na budowę teatru w Krakowie kwotę 5.500 zł. w. a., a uchwałę tę c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 22.

Sierpnia 1886. l. 42.749 zatwierdziło. A ponieważ zysk roczny tej Kasy oszczędności przeszło 60.000 zł. w. a. wynosi, zaś fundusz rezerwowy wzrósł do sumy 775.992 zł. 95 ct. w. a., ma Reprezentacya miejska uzasadnioną nadzieję, że Wielki Wydział na jej żądanie i w przyszłości co roku przeznaczać będzie 5.500 zł., potrzebną na umorzenie kwoty 100.000 zł. Pozostałą resztę pożyczki zamyśla gmina pokryć po części ze specyalnego funduszu na budowę teatru, po części z własnych dochodów.

Gmina ma w tym celu do dyspozycyi sumę 46.000 rubli w listach zastawnych, złożoną przez dawcę, którego nazwisko aż do jego śmierci ma pozostać w tajemnicy.

Używając tego funduszu a względnie dochodów z niego na amortyzacyę kwoty 50.000 zł. w. a. pozostanie gminie po potrąceniu kwoty 200.000 zł. w. a. przez kraj i Kasę oszczędności amortyzować się mającej reszta w kwocie 150.000 zł. do umorzenia z własnych dochodów. Na ten cel przeznacza gmina osobno administrowany dochód z Sukiennic, który czyni rocznie przeciętnie około 19.000 zł., a przeto kwotę przeszło dwa razy większą niż na raty amortyzacyjne 150.000 zł. potrzeba. Dodać nadto wypada, że gmina zyskała w ostatnim czasie znaczny bo kilkanaście tysięcy rocznie wynoszący nowy czysty dochód z gazowni, którą od niedawna w własnym prowadzi zarządzie. Wolno wreszcie wyrazić oczekiwanie, że c. k. Rząd zechce przyczynić się do kosztów budowy nowego teatru, jeżeli już nie subwencyą pieniężną to bezpłatnem odstąpieniem na własność gminy dzisiejszego budynku teatralnego, którego wartość również na umorzenie pożyczki posłużyć będzie mogła.

Wydział krajowy mniema przeto, że dostateczny fundusz na budowę teatru w Krakowie będzie zapewniony, jeżeli Wysoki Sejm przychyli się do prośby gminy miasta Krakowa i przyznaczy z funduszu krajowego roczną subwencyę w kwocie 5.500 zł. w. a. na amortyzacyę sumy 100.000 zł. w. a.

Pomoc w tej właśnie formie wydaje się Wydziałowi krajowemu najodpowiedniejszą, bo ciężar, jaki ztąd na fundusz krajowy spadnie, rozłożony będzie na długi szereg lat.

Analogiczną formę subwencyi przyjął Wysoki Sejm w uchwale z dnia 8. Kwietnia 1876. l. sejm. 362 przyjmując na fundusz krajowy na lat 33 corocznie po 7.000 zł. w. a. na umorzenie kosztów budowy szkoły sztuk pięknych w Krakowie.

Wydział krajowy wnosi więc:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje na fundusz krajowy obowiązek płacenia gminie miasta Krakowa przez lat 50 kwoty 5.500 zł. w. a. rocznie w półrocznych równych ratach z góry — na umorzenie kwoty 100.000 zł. z pożyczki w kwocie 450.000 zł. w. a., którą ta gmina na pokrycie kosztów budowy nowego teatru w Krakowie zaciągnąć zamierza, — jeżeli taka pożyczka na cel powyższy rzeczywiście zaciągniętą zostanie.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zawiadomił gminę miasta Krakowa o powyższej uchwale.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księst. Krakowskiem.

Lwów dnia 26. Października 1886.

Marszałek krajowy;
Dr. Mikołaj Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.
Członek Wydziału kraj.

LW. 67.641 ex 1886.

Aleg. 38.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wniosku posła Władysława Koziebrodzkiego, dążącym do zmiany postanowień §. 26. ord. wyb. gm. w tym kierunku, aby do ważności wyboru członków Rady gminnej wymagano bezwzględnej większości.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 17. Grudnia 1885. przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu wniosek posła Władysława Koziebrodzkiego o zmianę §. 26. ordynacyi wyborczej dla gmin do rozpatrzenia i zbadania i do przedstawienia odpowiednich wniosków na najbliższej sesyi sejmowej.

Wniosek ten dąży do zastąpienia obecnie obowiązującego przepisu §. 26. ord. wyb. gm. tej osnowy:

W każdem kole wyborczem ci, którzy otrzymali największą ilość głosów na radnych, mają być uznani radnymi, ci zaś, którzy otrzymali największą ilość głosów na zastępców, mają być uznani zastępcami.

Jeżeli przy równej ilości otrzymanych głosów powstaje wątpliwość, kto ma być uznanym radnym lub zastępcą, rozstrzyga los.

postanowieniem następującej treści:

W każdem kole wyborczem ci, którzy otrzymali bezwzględną ilość głosów na radnych, mają być uznani radnymi, ci zaś, którzy otrzymali bezwzględną ilość głosów na zastępców, mają być uznani zastępcami.

Jeżeli przy pierwszem głosowaniu na któregokolwiek wybrać się mającego radnego lub zastępcę taka większość nie wypadła, wówczas przedsięwziętym będzie drugi wybór, a gdyby i przytem potrzebna większość głosów do skutku nie przyszła, przystąpi się do wyboru ściślejszego.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się mają wyborcy tylko do tych osób, które przy drugiem głosowaniu względnie najwięcej głosów za sobą miały. Liczba osób, pod ściślejszy wybór poddać się mających, będzie zawsze dwa razy tak wielką jak liczba radnych lub zastępców mających się jeszcze wybrać. Przy równości głosów rozstrzyga los, kto ma być do wyboru przedstawiony.

Głos dany przy trzecim wyborze na osobę niewprowadzoną do wyboru ściślejszego za nieważny ma być uznany."

Komisya gminna, której wniosek powyższy pierwotnie dla zbadania przekazany był, podniosła w sprawozdaniu swem, że za przyjęciem go przemawiają następujące względy:

1) Dopiero bezwzględna większość głosujących daje rękojmię, że wynik wyborów jest w rzeczy samej wypływem woli większości wyborców.

2) Przy względnej większości łatwo wydarzyć się może, że z powodu braku poprzedniego porozumienia się większości wyborców, mniejszość solidarnie działająca może przeprowadzić wybór takich osobistości, któreby nigdy wybranemi nie były, gdyby wymagano bezwzględnej większości.

3) Zasadzie wymagania bezwzględnej większości przy wyborach hołduje ustawodawstwo obowiązujące prawie bez wyjątku.

4) Peryod wyborczy Rad gminnych został ustawą z dnia 2. Stycznia 1884. Dz. u. kr. Nr. 8. przedłużony do lat sześciu. Byłoby zatem do życzenia, aby osoby wchodzące w skład Rady gminnej, zasiadały w niej choćby odtąd na podstawie objawionej woli istotnej, więc bezwzględnej większości wyborców.

Wniosek powyższy nie jest zresztą odosobnionym. Pierwotne postanowienie §. 38. ordynacyi wyborczej dla gmin w niższej Austryi poprzestające podobnie jak postanowienie §. 26. naszej ordynacyi wyborczej dla gmin na względnej większości, zastąpiono w ustawie z dnia 19. Listopada 1868. Dz. u. kr. Nr. 20. postanowieniem treści następującej:

W każdem ciele wyborczem tych za wybranych członkami Rady gminnej uznać należy, którzy otrzymali bezwzględną wiekszość głosów. W razie nieosiągnięcia takiej większości przy pierwszem głosowaniu, przystępuje się do ściślejszego wyboru ograniczonego do osób, które przy pierwszem głosowaniu po wybranych bezwzględną większością stosunkowo największą ilość głosów otrzymali. Liczba osób, pod ściślejszy wybór poddać się mających, będzie zawsze dwa razy większą, od liczby osób wybrać się mających. Przy równości głosów rozstrzyga los.

Jednakowoż w razie przyjęcia zmiany projektowanej, że do wyboru na radnego i na zastępcę bezwzględnej wiekszości wymagać należy, musiałyby, jak to komisya w sprawozdaniu swem podniosła, uledz stosownej zmianie:

a) postanowienia §. 27. ord. wyb. gm., że w miejsce radnego lub zastępcy nieposiadającego warunków obieralności, albo nieprzyjmującego wyboru, wstępuje ten, kto w dotyczącem kole wyborczem, po wybranych radnych, względnie po wybranych zastępcach, największą ilość głosów otrzymał, nadto

b) postanowienie §. 29. ord. wyb. gm., że jeżeli wybrany już zastępca zostanie przez następnie głosujące koło obrany radnym, natenczas wstępuje na jego miejsce ten, kto w dotyczącem kole wyborczem otrzymał największą ilość głosów danych na zastępcę, wreszcie

c) potrzebaby uzupełnić ordynacyę wyborczą dla gmin postanowieniem, co w takim wypadku uczynić należy, gdy zastępca już wybrany w tem samem kole wyborczem, w którem go zastępcą wybrano, przy powtórnem głosowaniu lub przy ściślejszym wyborze radnym wybranym zostanie.

Dla usunięcia sprzeczności pomiędzy postanowieniami ustawy, byłoby nieodzownem zapobiedz temu, ażeby w wypadkach takich ktokolwiek bez otrzymania bezwzględnej większości głosów wejść mógł w skład Rady gminnej. Dlatego w razie zajścia każdego z tych wypadków musiałoby być przeprowadzone głosowanie uzupełniające, a to z przyczyn wymienionych w sprawozdaniu komisyi w każdym poszczególnym wypadku odrębne.

W obec tego stanu rzeczy wybór Rady gminnej, który na podstawie postanowień w tej mierze dotąd obowiązujących w każdem ciele wyborczem w jednem głosowaniu dokonywanym bywa,

musiałby przy wymaganiu bezwzględnej większości do ważności wyboru powtarzać się po kilka, a nawet po kilkanaście razy. Zbytecznem byłoby zaś dowodzić obszernie, że takie powtarzanie głosowania byłoby zarówno uciążliwem dla wyborców, jak dla Zwierzchności gminnej, i mnożyłoby sposobność do wnoszenia protestów, rekursów, do unieważniania wyborów już przeprowadzonych i zarządzania nowych.

Komisya gminna doszła zatem do wniosku, że zasada bezwzględnej większości głosów przy wyborach do Rady gminnej zastosować się da tylko przy równoczesnem przeprowadzeniu dalej sięgającej zmiany postanowień ordynacyi wyborczej dla gmin.

Taka reforma zaś nie powinna być przedsiębraną bez poprzedniego wyjaśnienia, jak się obecnie wybory do Rady gminnej w kraju naszym odbywają, do jakich doprowadzają rezultatów, ile i jakie są przeciw nim zażalenia, rekursa i protesta. W tej mierze należałoby przedewszystkiem wysłuchać zdań Reprezentacyi powiatowych i c. k. Władz politycznych, przeprowadzających te wybory. Z tych przyczyn uczyniła Komisya gminna wniosek przez Wys. Sejm uchwalony, przekazania Wydziałowi krajowemu tej sprawy.

Zważywszy, że c. k. Starostwa zajmują się sprawami odnoszącemi się do wyboru Rad gminnych, więc c. k. Starostwom z urzędu wiadomem być musi, jak się obecnie wybory do Rad gminnych w kraju naszym odbywają, do jakich doprowadzają rezultatów, ile i jakie są przeciw nim zażalenia, rekursa i protesta, odniósł się Wydział krajowy pismem z 5. Stycznia 1886. l. 66.244. w celu otrzymania wyjaśnienia powyższych okoliczności, przedewszystkiem do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z uprzejmą prośbą, ażeby od c. k. Starostw zażądało opinii co do kwestyi powyższych i na tej podstawie Wydziałowi krajowemu oznajmiło, czy zdaniem jego odpowiedniem byłoby wprowadzić w ordynacyę wyborczą dla gmin postanowienie, że do ważności wyboru w skład Rady gminnej nieodzownie potrzebną jest bezwzględna większość głosów.

Równocześnie wystósował Wydział krajowy wezwania takiej samej treści do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Tak w odezwie wystósowanej do c. k. Prezydyum Namiestnictwa jak w wezwaniach do Wydziałów powiatowych, wyraził Wydział krajowy, że w razie uzuania za odpowiedne wymagania już obecnie bezwzględnej większości głosów do ważności wyboru w skład Rady gminnej, możnaby w celu uniknienia potrzeby zbyt częstego powtarzania głosowania:

I. Postanowić, że bezpośrednio po bezskutecznem pierwszem głosowaniu przystępuje się do ściślejszego wyboru.

II. Następnie możnaby postanowić, że osobno odbywać się ma głosowanie na radnych od głosowania na zastępców, które dopiero po uskutecznionem wyborze radnych we wszystkich kołach wyborczych przeprowadzonem byłoby. Tym sposobem unikniętoby możności, aby już obrany zastępca, bądź to w tem samem kole wyborczem przy późniejszem głosowaniu, bądź też w kole później głosującem, radnym obrany został. Przezto odpadłaby potrzeba przeprowadzania głosowań uzupełniających w miejsce zastępców, którzyby następnie na radnych wybranymi zostali.

III. W razach zaś przewidzianych w §. 27. ord. wyb. gm. możnaby postanowić, że równie jak w razie ubytku po ukonstytuowaniu Rady gminnej, w miejsce ustępującego radnego wstępuje ten zastępca, który we właściwem kole wyborczem pomiędzy wybranymi największą ilość głosów otrzymał, a przy równości głosów los rozstrzyga.

IV. Dla zastąpienia ubytków ztąd wynikłych w gronie zastępców i z powodu przedłużenia ustawą z dnia 2. Stycznia 1884 Dz. u. kr. Nr. 8. peryodu wyborczego Rady gminnej z trzech do sześciu lat, wypadałoby dla uniknięcia potrzeby zarządzania w ciągu sześciolecia wyborów uzupełniających, odpowiednio powiększyć liczbę zastępców, postanawiając n. p. że każde koło wyborcze wybiera równą liczbę zastępców jak radnych.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło pismem z dnia 26. Października 1886. L. 10.804 pr. w odpowiedzi na powyższą odezwę Wydziału krajowego, że według zapatrywania opartego na spostrzeżeniach dotąd poczynionych, zmiana gminnej ordynacyi wyborczej w tym kierunku, aby do wyboru Rady gminnej wymaganą była bezwzględna większość głosów zamiast względnej, na razie nie przedstawia się ani potrzebną, ani stosowną.

Ze 74 Wydziałów powiatowych nie dało 35 dotąd żadnej odpowiedzi, 22 oświadczyło się za projektowaną zmianą, 17 zaś przeciw niej. Ten wynik musimy również uznać za ujemny dla projektowanej zmiany, gdyż bierne zachowanie się największej ilości Reprezentacyi powiatowych w obec tej sprawy w Wys. Sejmie poruszonej, dowodzi, że Reprezentacye powiatowe nie czują potrzeby podjęcia i przeprowadzenia jej i z tego powodu zachowują w obec niej stanowisko bierne. Doliczywszy do liczby 35 Wydziałów powiatowych, które zajęły takie stanowisko, dalszych 17, które oświadczyły się wyraźnie przeciw stósowności zastósowania już obecnie do wyboru do Rady gminnej zasady bezwzględnej większości głosów, dochodzimy do przekonania, że przeważna większość Reprezentacyi powiatowych, bo 52 z 74, nie uznaje potrzeby zastósowania w tej chwili zasady bezwzględnej większości do wyborów w skład Rady gminnej.

Już komisya gminna uznała w sprawozdaniu swem uciążliwość, którąby przy zastósowaniu powyższej zasady do wyboru Rady gminnej spadła zarówno na wyborców, jak na Zwierzchność gminną, mającą przeprowadzać te wybory. Wyborcy straciliby tyle czasu przy wyborach, że zmianę tę musieliby uważać za klęskę, pracowitsi uchylaliby się od udziału w wyborach, zaś unikający pracy staliby się natomiast panami sytuacyi. Koszta z przeprowadzeniem wyboru połączone musiałyby znacznie urość, wybory zaś same bardziej byłyby narażone na uchybienia przepisanej formie, ztąd wzmogłaby się liczba zażaleń, protestów i rekursów; wreszcie z tego powodu o wiele częściej zachodziłaby potrzeba odnawiania wyborów nieformalnie przeprowadzonych.

Zmiany w ordynacyi wyborczej przez Wydział krajowy podniesione w piśmie z dnia 5. Stycznia 1886. L. 66.244, a powyżej pod I. do IV. wymienione, mogłyby wprawdzie zmniejszyć w pewnej mierze potrzebę ponawiania głosowań przy tym samym wyborze Rady gminnej. Zawsze jednak nawet po wprowadzeniu w życie tych zmian, głosowanie obecnie raz tylko odbywające się nieodzownie po kilkakroć odbywaćby się musiało, zanimby wybór ostatecznie przeprowadzonym został.

Zasadzie, że do ważności wyboru potrzebną jest bezwzględna większość głosów oddanych, niepodobna wprawdzie odmówić teoretycznej wyższości nad poprzestaniem przy względnej większości oddanych głosów. Jednakowoż nawet bezwzględna większość głosujących nie daje sama przez się zupełnej rękojmi, że wynik wyboru jest zgodnym z wolą istotną większości wyborców. Pewność taką mogłaby dopiero dostarczyć bezwzględna większość wszystkich wyborców, tak głosujących, jako też i tych, którzy uchylili się od głosowania. Jak długo takiej większości nie ma, nie jest wykluczoną możliwość, ażeby mniejszość postępująca solidarnie przeprowadziła wybór osobistości nieodpowiadających życzeniom większości. Takiego wyniku i owszem tem bardziej obawiać się należy, im bardziej wyborcy znużonymi będą głosowaniem po kilkakroć powtarzanem. Wyborca oddawszy głos, sądzi, że już dopełnił swego obowiązku, trudno od niego wymagać, ażeby wyczekiwał końca głosowania, w niektórych kołach wyborczych dwa a nawet trzy dni trwającego, a potem po ogłoszeniu wyniku na nowo przystępował do głosowania, tę samą czynność ponawiał w razie zajścia potrzeby uzupełniającego głosowania i przez ten cały czas uchylał się od swego zajęcia, będącego źródłem utrzymania jego i jego rodziny. I owszem przypuszczać należy, że przy każdem następnem głosowaniu liczba głosujących uszczuplać się będzie, do końca wytrwają tylko tacy, którzy chętnie szukają sposobności zaniechania pracy, albo tacy, którym zależeć będzie na przeprowadzeniu wyboru takich osobistości, które przy pierwszem głosowaniu bezwzględnej otrzymać nie mogły większości.

W obec tego stanu rzeczy uzasadnioną jest obawa, ażeby wymaganie bezwzględnej większości do wyboru w skład Rady gminnej nie doprowadziło przy stosunkach naszych do wyników wręcz przeciwnych od tych, jakie przez przeprowadzenie tej zasady osiągniętemi być miały.

Czyż można w obec tylu tak ważnych zadań, ciężących na naszych Zwierzchnościach gminnych, które zaledwo podołać mogą obowiązkom na nich włożonym, obarczeć je bez nieodzownej potrzeby nowymi obowiązkami i to dość zawiłej natury, wypływającymi z zastosowania zasady bezwzględnej większości do wyborów gminnych?

Wydział krajowy nie sądzi zatem, ażeby stósownem było dla przeprowadzenia omawianej zmiany ordynacyi wyborczej dla gmin, wprawdzie w teoryi uzasadnionej, ale nie rokującej w obec teraźniejszych stosunków dodatnich rezultatów w praktyce, pomnażać zadania Zwierzchności gminnych i obarczać je nowem i to zawikłanem zajęciem.

Wydział krajowy zatem spełniając zadanie poruczone uchwałą z dnia 17. Grudnia 1885. r. wnosi:

Wysoki Sejm raczy nad wnioskiem posła Władysława Koziebrodzkiego, dążącym do zmiany §. 26. ordynacyi wyborczej dla gmin, na teraz przejść do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 16. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw Pietruski *w. r.*

Sprawozdawca:
Teofil Bereznicki *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

L. W. kr. 52.453 ex 1886.

Aleg. 39

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi adjunktów krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie o podwyższenie płacy.

Wysoki Sejmie!

Adjunkci krajowych archiwów aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie pp. Dr. Antoni Prochaska i Dr. Zbigniew Kniaziołucki wnieśli pod dniem 12. Grudnia 1885. do Wysokiego Sejmu petycyę L. sejm. 669 o podwyższenie im płacy.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1886 przekazał Wysoki Sejm petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i postawienia na przyszłej sessyi wniosków. Spełniając polecenie zawarte w tej uchwale, Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi niniejszem rezultat swych badań wraz z wnioskiem załatwienia prośby petentów.

Archiwa krajowe aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie objęte zostały w zarząd Reprezentacyi kraju na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Sierpnia 1877., którą oraz ustanowiono etat osób i płac tych archiwów.

Według tego etatu personal archiwalny składa się:

1) z dwóch dyrektorów, jednego we Lwowie, drugiego w Krakowie, którzy pobierają stałą remuneracyę roczną, pierwszy 1.200 zł. drugi 1.000 w. a., bez prawa do emerytury i bez żadnych dodatków;

2) z dwóch adjunktów, jednego we Lwowie, drugiego w Krakowie, z których pierwszy pobiera 1.100 zł., drugi 900 zł. w. a. rocznej płacy a nadto obaj pobierają po 100 zł. dodatku aktywalnego i mają prawo do pięcioleci po 80 zł. w. a;

3) z sześciu aplikantów o rocznem adjutum po 300 zł. w. a., z których czterej pracują w archiwum Lwowskiem, zaś dwaj w archiwum Krakowskiem.

W personalu archiwalnym jedynie tylko adjunkci są urzędnikami krajowymi i do nich mają zastosowanie wszystkie postanowienia ustawy służby krajowej i uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 3. Stycznia 1874. o uregulowaniu etatu i płac urzędników i sług Wydziału krajowego. Jakie zaś stanowisko zamierzano przeznaczyć adjunktom w gronie urzędników archiwalnych, o tem jasne powziąć można wyobrażenie z kwalifikacyi wymaganej od kandydatów na te posady, jak nie mniej z samego rodzaju przekazanych adjunktom czynności.

Z osnowy Art. IV. i V. wspomnianej uchwały o etacie wynika, że stronę naukową w pracach archiwalnych przedstawiać mają dyrektorowie i aplikanci.

Dyrektorem według brzmienia Art. IV. zostać może tylko historyk lub prawnik, który pracami swemi naukowemi w dziedzinie historyi polskiej lub prawa polskiego złożył dowody, że czynnościami archiwalnemi zdoła kierować z umiejętną metodą i rozumieniem przedmiotu.

Dyrektor jest pośrednim kierownikiem archiwum, w szczególności zaś spoczywa w jego ręku prowadzenie indeksów i układanie ksiąg archiwalnych (Art. V.).

Na aplikantów przyjmowani będą tylko uczniowie uniwersytetów Lwowskiego i Krakowskiego oddający się studyom historycznym lub historyczno-prawniczym (Art. IV.)

Jeżeli się tym postanowieniom przeciwstawi ustępy traktujące o adjunktach, ukaże się, że w personalu archiwalnym przeznaczoną dla nich została rola wcale podrzędna, zakres działania przeważnie manipulacyjny. Od kandydatów na posady adjunktów wymaga uchwała sejmowa o etacie tylko świadectwa dojrzałości z ukończonego z dobrym skutkiem gimnazyum wyższego, a przeto mniej niż od aplikantów, którzy muszą być studentami uniwersytetu. Instrukcya zaś z dnia 15. Lutego 1878. L. 6.018 wydana przez Wydział krajowy na podstawie powyższej uchwały Wysokiego Sejmu wkłada na adjunktów obowiązki nie mające nic wspólnego z właściwą pracą archiwalną, obowiązek strzeżenia archiwum, dozorowania osób korzystających z archiwum, prowadzenie dziennika podawczego, księgi doręczeń i t. p., wreszcie sporządzanie odpisów i wyciągów według instrukcyi przez Dyrektora udzielonej.

Jestto zakres działania odpowiadający zupełnie służbie zwykłego urzędnika manipulacyjnego w którymkolwiek urzędzie.

Stósownie do tego zakresu wyznaczoną też została płaca, odpowiadająca mniej więcej Xtej randze urzędników państwowych (w Krakowie niższa od niej, we Lwowie cokolwiek wyższa), mniejsza w każdym razie od płacy najmłodszego kancelisty w Wydziale krajowym.

Tak się przedstawiają stosunki w intencyi ustawodawcy i w brzmieniu ustawy. Wcale odmienną maja one jednakże postać w rzeczywistości, jaką ośmioletnia już praktyka wytworzyła.

O posady adjunktów archiwalnych ubiegali się i otrzymali je ludzie ze studyami uniwersyteckiemi i stopniem akademickim, oddający się źródłowym badaniom dziejów, naukowej pracy na polu historyi.

Ich przynęciły skromne posady adjunktów w archiwum, bo podają im możność ciągłego korzystania z nagromadzonych tam cennych materyałów i źródeł, bo praca archiwalna dogadza ich usposobieniu, odpowiada ich kierunkowi, jest główną podwaliną ich zawodu. Wydział krajowy dał tym kandydatom pierwszeństwo przed innymi, bo mogąc pozyskać dla archiwów ludzi mających oprócz wymaganej kwalifikacyi jeszcze specyalne naukowe uzdolnienie do pracy archiwalnej, wahać się nie mógł w wyborze.

W ten sposób weszli w skład personalu archiwalnego pp. Dr. Karol Prochaska i Dr. Zbigniew Kniaziołucki, nominalnie jako urzędnicy do służby przeważnie manipulacyjnej, w rzeczywistości jako dzielne siły fachowe, którym znaczna, a w archiwum lwowskiem przeważna część prac fachowych archiwalnych przypadła w udziale i którzy w tych fachowych pracach nieraz dyrektorów archiwów zastępować muszą. Dzięki tej, co prawda przypadkowej, obsadzie adjunktów mogła działalność archiwów zaraz od pierwszej chwili objęcia ich w zarząd Reprezentacyi kraju rozwinąć się prawidłowo i skutecznie i doprowadzić archiwa już teraz do stanu, o jakim inaczej w tak krótkim stosunkowo czasie nawej marzyć by nie można.

Aleg. 1. i 2. Załączone tu wykazy 1. i 2. prac dokonanych w obu archiwach od chwili ich reorganizacyi świadczą wymownie o pracy personalu archiwalnego w ogólności, adjunktów zaś w szczególności, ich bowiem współudziałowi w pracy zawdzięczać należy, jak już wspomniano, te nader pomyślne rezultaty.

Lecz na tem nie ograniczają się korzyści, jakie wynikły z obsadzenia posad adjunktów siłami fachowo uzdolnionemi do pracy archiwalnej. Archiwa aktów grodzkich i ziemskich stały się u nas, jak to słusznie petenci w swej petycyi podnoszą, praktyczną szkołą paleografii, której znajomośc dla postępu badań historycznych jest nader ważną, a w tej szkole adjunkci są nauczycielami paleografii co roku lub co dwa lata zmieniających się aplikantów i innej młodzieży, która studyuje historyę i pracuje w archiwach.

Z tem wszystkiem osoby zajmujące obecnie posady adjunktów pobierają płacę niższą od płacy najmłodszego kancelisty Wydziału krajowego, nie mając nadto żadnych widoków awansu oprócz trzech kwinkweniów po 80 zł. w. a. rocznie.

Maximum płacy, którego adjunkt dosłużyć się może, jest we Lwowie 1.100 + 100 + 240 razem 1.440 zł. a. w., w Krakowie 900 + 100 + 240 razem 1.240 zł. w. a. Dla ludzi z kwalifikacyą, jakiej uchwała o etacie wymaga, może być taka płaca wystarczającą, zwłaszcza, że najwyższego jej wymiaru dosłużyć się można w wieku stosunkowo dość wczesnym. Zresztą i wymagania stawiane adjunktom bez kwalifikacyi są dość umiarkowane, może mniejsze od tych, jakim poddać się muszą urzędnicy manipulacyjni pracujący w innych urzędach a w szczególności także w Wydziale krajowym.

Ale ludzie naukowo i fachowo do pracy ściśle archiwalnej przysposobieni i do pracy tej używani, mają słuszny powód uważać tę płacę jako niedostateczne wynagrodzenie za swoją pracę.

Wstępując do służby w archiwach w charakterze adjunktów, poddali się oni wprawdzie warunkom etatu, i biorąc rzecz ze stanowiska ściśle prawnego możnaby ich żądanie podwyższenia płacy uznać za nieuzasadnione, volenti non fit injuria.

Wszelako z drugiej strony uwzględnić należy nadzwyczajne korzyści odniesione przez archiwa dzięki wyższej, naukowej kwalifikacyi obecnych adjunktów, zważyć, że jest w interesie archiwów ludzi tego rodzaju zatrzymać na posadach, nie odmawiając im polepszenia losu, którego by inaczej może gdzie indziej szukać byli zniewoleni.

Z tych przyczyn Wydział krajowy w porozumieniu z Akademią umiejętności w Krakowie, której zdania zasięgnął, mniema, że obecnym adjunktom archiwów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie należałoby podwyższyć płace przyznaniem każdemu z nich dodatku osobistego, policzalnego do emerytury, w rocznej kwocie po 300 zł. w. a.

Wydział krajowy nie proponuje Wysokiemu Sejmowi stałego podwyższenia dotacyi adjunktów archiwalnych, nie widzi bowiem dostatecznego powodu, aby płace etatowe dopiero w r. 1877 uchwalone już teraz miały być zmieniane. Wydział krajowy uważa te place za odpowiednie wymaganej kwalifikacyi i pracy, a liczy się tylko z wyjątkową obsadą posad adjunktów, z wyjątkową tychże kwalifikacyą i zasługami, którym też tylko w drodze wyjątkowej przyznane wynagrodzenie odpowiadać może. Z powodu, że dzisiejsze stanowisko adjunktów archiwalnych jest tylko wynikiem ich indywidualnej kwalifikacyi, nie wymaganej ustawą, a więc ma cechy tylko przemijające i przypadkowe, nie uważa też Wydział krajowy za rzecz wskazaną przemawiać za żądaną przez petentów zmianą tytułu urzędowego adjunktów na więcej specyalny tytuł „kustoszów“, który bynajmniej nie odpowiadałby zakresowi czynności przywiązanemu do posady przez nich obecnie zajmowanej.

Wydział krajowy wnosi więc:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

1) Adjunktom krajowych archiwów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie pp. Dr. Antoniemu Prochasce i Dr. Zbigniewowi Kniaziołuckiemu przyznaje się począwszy od 1 stycznia 1887. dodatek osobisty do płacy w rocznej kwocie każdemu po 300 (trzysta) zł. w. a.

Dodatek ten wliczony będzie de emerytury.

2) Tytułem powyższego dodatku wstawianą będzie do budżetu krajowego począwszy od roku 1887 corocznie kwota 600 zł. w. a.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 9. Listopada 1886.

Przewodniczący i sprawozdawca

Oktaw Pietruski m. p.

Zastępca Marszałka krajowego.

Alegat 1. do sprawozdania L. W. kr. 52.453/86.

Wyciąg

ze sprawozdań Dyrekcyi krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie o postępie prac około uporządkowania ksiąg i indeksów archiwalnych.

W roku 1878. od 20. Października począwszy, uporządkowano według sprawozdania Dyrekcyi z 4. Stycznia 1879. r. akta grodzkie lwowskie od tomu 1—100. W czasie tym wydano 4 odpisy wierzytelne za które pobrano 12 zł. w. a.

W pierwszem półroczu za rok 1879. uporządkowano według sprawozdania Dyrekcyi z 15. Lipca 1879. dalsze tomy aktów grodu lwowskiego od t. 101—330, w drugiem półroczu według sprawozdania Dyrekcyi z 13. Stycznia 1880. r. od t. 331—417. W roku tym 1879. uskuteczniono 38 odpisów wierzytelnych i 108 wyciągów, za które według taksy pobrano 222 zł. w. a.

W pierwszem półroczu za rok 1880. uporządkowano według sprawozdania Dyrekcyi z 24. Lipca 1880. akta grodu lwowskiego t. 417—617, w drugiem zaś według tegoż sprawozdania z dnia 13. Stycznia 1881. t. 617—663. W roku tym 1880. uskuteczniono 37 odpisów wierzytelnych i 55 wyciągów, za które według taksy pobrano 222 zł. w. a

W pierwszem półroczu za rok 1881. uporządkowano według sprawozdania Dyrekcyi z 10. Lipca 1881. akta grodu lwowskiego t. 664—738, w drugim zaś według sprawozdania z dnia 5. Stycznia 1882. r. t. 739—939, w roku tym 1881. uskuteczniono 29 odpisów wierzytelnych i 140 wyciągów za które pobrano 251 zł. w. a.

W pierwszem półroczu za rok 1882. uporządkowano według sprawozdania Dyrekcyi z 1. Lipca 1882. r. akta grodzkie lwowskie od 939—959 tomu tudzież akta ziemskie lwowskie od 1—100 tomu, w drugiem półroczu według sprawozdania z 8. Stycznia 1883. r. akta ziemskie lwowskie od 101—313, nadto podwojewodzkie od t. 1—6, jeden tom aktów gródeckich i jeden tom aktów samborskich. W roku tym 1882. uskuteczniono 26 odpisów wierzytelnych i 242 wyciągów, za które pobrano 327 zł. w. a.

W pierwszem półroczu za rok 1883. uporządkowano według sprawozdania Dyrekcyi z 1. Lipca 1883. r. fascykuły aktów grodzkich lwowskich 1—3 tudzież akta ziemskie halickie t. 1—30; w drugiem zaś dalsze ziemskie halickie fragmentarycznie zachowane od t. 30 — 73. W roku tym 1883. uskuteczniono 33 odpisów i 47 wyciągów, za które pobrano taksy 158 zł. w. a.

W pierwszem półroczu za rok 1884. uporządkowano według sprawozdania Dyrekcyi z 2. Lipca t. r. fragmentarycznie zachowane akta ziemskie halickie od t. 73—90, w drugiem zaś według takiegoż sprawozdania z 2. Stycznia 1885. t. 73—211 i 11 fascykułów tychże samych ksiąg, tudzież akta grodzkie halickie od t. 1—17. W roku tym 1884. uskuteczniono 20 odpisów i 777 wyciągów, za które pobrano taksy 888 zł. w. a.

W pierwszem półroczu za rok 1885. uporządkowano dalsze księgi aktów grodzkich halickich od t. 17—107; w drugiem półroczu według sprawozdania z 1. Stycznia 1886. r. od t. 107—160. W roku tym 1885. uskuteczniono 16 odpisów wierzytelnych i 353 wyciągów, za które pobrano 405 zł. w. a.

W ubiegłem półroczu za rok 1886. uporządkowano według sprawozdania z 1. Lipca b. r. dalsze księgi aktów grodzkich halickich od t. 160—200.

Liczba zestawionych z aktów grodzkich i ziemskich oblat wynosi przeszło 10.000, a liczba oblat uskutecznionych z ksiąg ziemskich i grodzkich halickich dosięga tejże samej wysokości.

Różnica liczebna co do opracowanych w ciągu półrocza ksiąg, jak Dyrekcya w swych sprawozdaniach (z 13. Stycznia 1880) wykazuje, pochodzi ztąd, że księgi grodzkie im bliższe naszych czasów tem liczniejsze zawierają oblaty i tem większe są co do objętości, tak że jedna księga sprawia przy spisywaniu kartek więcej roboty, aniżeli 10 ksiąg z czasów dawniejszych Nadto zanotowano np. w sprawozdaniu Dyrekcyi z 1. Lipca 1882. r. że niektóre księgi jak ziemskie lwowskie, a zarówno i będące w opracowaniu księgi grodzkie halickie są tylko fragmentarycznie zachowane, a więc przy ich uporządkowaniu napotyka się na trudności, która to okoliczność również tłumaczy różnicę liczebną uporządkowanych w ciągu jednego półrocza ksiąg.

W ogóle do pierwszego Stycznia b. r. uporządkowano i spisano oblaty ksiąg grodu

lwowskiego	959	tomów
Ziemi lwowskiej	313	„
podwojewodzkie	6	„
Gródeckie	1	„
Samborskie	1	„
fascykuły gr. lwowskiego . . .	3	„
Ziemskie halickie	211	„
fascykuły tychże	11	„
Grodzkie halickie	200	„
Suma .	1.705	tomów.

Zestawił 26. Października 1886,

Dr. Antoni Prochaska
adjunkt krajowego archiwum.

Alegat 2. do sprawozdania L. W. kr. 52.453/86.

WYKAZ

prac w archiwum krajowem aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie od chwili otwarcia archiwum krajowego do października 1886. r. dokonanych.

I) Zewnętrzne uporządkowanie i spisanie inwentarza wszystkich ksiąg archiwalnych wedle kategoryj **w księdze 168 stronic folio.**

II) Rozszycie, rozgatunkowanie karta za kartą a następnie złożenie 337 najdawniejszych ksiąg sądu ziemskiego krakowskiego i powiatów doń należących Księskiego, Lelowskiego i Proszowskiego.

III) Ułożenie z 442 ksiąg **„Wykazu kadencyj“** czyli roków sądu ziemskiego krakowskiego wraz z powiatami w tabelach folio z dziewięcioma rubrykami. Wykaz ten stanowi obecnie volumen o 300 stronicach folio.

IV) Sporządzenie takiegoż wykazu z ksiąg grodzkich wszystkich kategoryj a mianowicie: a) z 223 tomów oblat b) z 263 tomów dekretów i c) z 418 tomów inskrypcyj gr. Wykaz ten w tabelach in folio stanowi księgę o 160 stronicach.

V) Rozwiązanie dat średniowiecznych z wszystkich ksiąg (terminów) na kartkach (około 8.000 kartek) a następnie wpisanie tychże dat rozwiązanych w tekst ksiąg obok terminów kalendarza średniowiecznego.

VI) Rozszycie i złożenie na nowo karta za kartą ksiąg sprowadzonych z archiwum kraj. lwowskiego a mianowicie a) 14 ksiąg sądu ziemskiego Czchowskiego i Bieckiego b) 74 ksiąg grodzkich Bieckich i ksiąg supremi iuris Magdeburgiensis Biecensis.

VII) Spisanie i ułożenie alfabetycznego wykazu wszystkich miejscowości b. wojewodz. krakowskiego na podstawie ksiąg poborowych (łanowego i pogłównego) z XVII. wieku. Spis ten pierwotnie na kartkach, podaje nazwę miejscowości w brzmieniu i ortografii XVII. wieku z dodaniem przy każdej do jakiej parafii i do jakiego powiatu należy. Kartki te złożono obecnie w dwa tomy po 400 stronic i oprawiono w format języczkowy. Pracę tę podjęła Dyrekcya jako materyał przygotowawczy do indeksu miejscowości wojewodz. krakowskiego z najdawniejszych ksiąg.

VIII) Spisanie i ułożenie alfabetycznego indeksu osób i miejscowości z ksiąg wszystkich kategoryj od r. 1381. do r. 1420. włącznie a więc 24 ksiąg (przeciętnie każda księga po 360 stron a zatem około 10.000 stron) na kartkach.

Kartki te w ilości około 200.000 alfabetycznie ułożone, mieszczą się w osobnej na ten cel zrobionej szafie z 90 szufladkami. Prace pod I. II. III. IV. V, dokonano w roku 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. Prace zaś pod VI. VII. VIII. częściowo rozpoczęte przy i obok wymienionych w rubryce I—V. prowadzone były w latach 1882. 1883. 1884. 1885. i w roku bieżącym. Indeks kartkowy doprowadzono wprawdzie już przed rokiem do r. 1420. lecz ułożenie alfabetyczne (nietylko wedle pierwszej ale i dalszych liter) zajęło przy takiej wielkiej ilości kartek przeszło rok cały ostatni.

IX. Nadto załatwiał urząd archiwalny czynności administracyjne, wynikające z korespondencyj, podań itd. władz lub osób prywatnych i wydawał w okresie wyżej wpomnianym odpisy wierzytelne aktów, wyciągi itd. o czem dokładnie w sprawozdaniach Dyrekcyi kwartalnych i półrocznych do Wysokiego Wydziału krajowego.

W Krakowie 24. Października 1886.

Dr. Zbigniew Kniaziołucki w. r.

LW. 66.062/86.

Aleg. 40

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Przyjmując do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych, przeznaczył Wysoki Sejm uchwałą z dnia 21. Grudnia r. 1885:

1) na badania głębszych pokładów ziemi i przyswojenie krajowi wydoskonalonych systemów wiertniczych na okres 2 letni (1886 i 1887) z prawem wydania w ciągu jednego roku większej nad 5.000 zł. a. w. kwoty . . 10.000 zł.
2) na wydanie atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem . . 1.000 „
3) na badania geologiczne kraju . . . . . 1.600 „
4) na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty . . . 1.000 „
5) na stypendya dla górników oddających się specyalnie zawodom bardziej krajowi potrzebnym . . . . . 1.300 „

Z użycia tych funduszów przedkłada niniejszem Wydział krajowy następujące sprawozdanie.

I.

Zarówno sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 20. Listopada r. z. LW. 57.152, jak i sprawozdanie komisyi górniczej przez Wysoki Sejm na dniu 21. Grudnia r. z. przyjęte do wiadomości L. S. 757/1885, zaznaczało potrzebę użycia funduszu przeznaczonego na poparcie górnictwa naftowego w kierunku bardziej przemysłowym, niż ściśle górniczym. Wśród przedsiębiorców kopalń wyrobiło się przekonanie, że ogólne geologiczne zbadanie kraju, a mianowicie zarządzone przez Wydział krajowy i wydane jego kosztem opisy pojedynczych okolic naftowych, i bardziej staranny, przez przyjęcie większej ilości ukończonych górników polepszony, zarząd kopalniami, dostarczyły już pewną ilość przekrojów warstw naftodajnych w naszym kraju, publikowanych w pismach polskich i zagranicznych, które stanowią wskazówki przy poszukiwaniach za naftą, jakich dawniej nie miano, że skądinąd korzystna exploatacya przedsiębiorstw wymaga nietylko znalezienia wielkich ilości minerałów, ale znajomości środków otrzymywania go mniejszym kosztem i że fundusz przeznaczony na cele przemysłu naftowego winien być użyty tak, aby i w tym ostatnim kierunku uzyskać dla przedsiębiorstw potrzebne wskazówki.

Zadanie to w ciągu ubiegłych dwóch lat polegało w pierwszym rzędzie na przyswojeniu naszemu krajowi wydoskonalonej metody wiertniczej zwanej systemem kanadyjskim i zastosowaniu jej do specyalnych warunków, jakie dla wiercenia przedstawiają górotwory Karpat, w drugim na utworzeniu krajowych przedsiębiorstw wiertniczych, któreby pojedynczym właścicielom kopalń oszczędzały trudów i kosztów installacyi i administracyi całego przedsiębiorstwa Do Wydziału krajowego wpłynęły liczne podania, w których petenci — właściciele kopalń lub górnicy z zawodu — upraszali o dostarczenie im w całości lub w części funduszu potrzebnego na

sprawienie ulepszonych narzędzi, a zobowiązywali się natomiast dozwolić górnikom niezatrudnionym we własnej kopalni nauczenia się pracy tym przyrządem i wykonywać roboty wiertnicze dla osób trzecich po cenach niższych, niż to czynią obecnie przedsiębiorcy Amerykanie i Francuzi. Rokowanie zawiązano jednak tylko z czterma większemi przedsiębiorstwami, a mianowicie W. Wła. Fibichem i Ską właścicielami kopalń w Ropiance, zarządem kopalni Barona Rhade'go w Zagórzu, Spółką wiertniczą Moraczewskiego i Brudzewskiego w Krygu (p. Gorlice) i z krajowem towarzystem wiertniczem, zawiązanem w Słobodzie Rungurskiej przez pp. Zenona Lewickiego i M. Kurkowskiego. Udzielono dotychczas subwencyi tylko dwom przedsiębiorstwom Wgo Fibicha i Spł. w Ropiance i WW. Brudzewskiemu i Moraczewskiemu dla kopalni w Krygu. Przedsiębiorstwa te przedstawiały bowiem dostateczną gwarancyę, że przyrządy sprawione za subwencyę będą użyte w kopalniach w stałym popędzie, zarządy ich są w ręku osób, od których krajowcy jako robotnicy lub jako praktykanci doznają wszelkich ułatwień do nauczenia się tej nowej pracy, w kopalniach tych nareszcie przyjęto na się zobowiązanie utworzenia rzeczywistej szkoły praktycznej wiercenia metodą kanadyjską. Wmu. Fibichowi i Spł. udzielono 1. Września z. r. pożyczkę w kwocie 8.000 zł. a. w. zwrotną od dnia 1. Lipca 1886 w półrocznych ratach po 1.000 zł. a. w., p. Kazimierzowi Moraczewskiemu i Spł. dnia 31. Marca r. b. kwotę 4.500 zł. a. w., zwrotną od dnia 1. Stycznia 1887 także w półrocznych ratach po 600 zł. a. w.

W miesiącu Październiku roku zeszłego otworzoną też została szkoła praktyczna wiercenia kanadyjskiego w Ropiance; ułożone przez inżyniera Wydziału krajowego p. Syroczyńskiego, delegata krajowego towarzystwa naftowego Dr. Olszewskiego i dyrektora kopalni w Ropiance p. Suszyckiego warunki przyjmowania uczniów są zachowywane, a o ich postępie i udzielaniu im pomocy przekonuje się z końcem każdego, na trzy miesiące zakreślonego kursu nauki, zjeżdżająca na miejsce z tych samych osób złożona komisya.

W ciągu ostatniego kwartału r. 1885 odbyło kurs 4 uczniów, w ciągu roku obecnego przyjęto na ten sam kurs trzechmiesięczny, w poszczególnych wyjątkowych razach, przedłużany okres czasu 10. Ubożsi a pracowitsi uczniowie otrzymują z funduszu krajowego zasiłek w kwocie 25 zł. a. w. miesięcznie, który jednak bywa udzielany dopiero w drugim miesiącu pobytu i na wniosek dyrekcyi kopalni, a więc po przekonaniu się, iż proszący o nie z korzyścią w kopalni pracuje.

Z postępowania zarządu kopalni, z praktycznej nauki zgłaszających się do tej szkoły górników i b. dozorców kopalń, Wydział krajowy miał dotychczas sprawozdania zupełnie zadowalniające, a jeśli fakt, iż z końcem każdego kursu nauki zgłasza się z prośbą o przyjęcie do szkoły więcej kandydatów, niż ich kopalnia z korzyścią przyjąć i zatrudnić może, dowodzi niewątpliwej użyteczności tej szkoły, to zatrudnienia, jakie lepsi uczniowie tej szkoły znaleźli odtąd w kopalniach krajowych dowodzą, iż nabierają cenionej przez praktyków zręczności i rutyny.

Urządzenie szkoły w Krygu doznało z niezależnych od Wydziału krajowego powodów opóźnienia i dopiero w ostatnim kwartale r. b. z przeniesieniem robót górniczych tej Spółki do Biecza, mogą być uczniowie do niej przyjmowani.

Stosując się do objawionego w sprawozdaniu komisyi górniczej z roku zeszłego zdania, udzielił Wydział krajowy obu tym przedsiębiorstwom subwencyi w formie bezprocentowej pożyczki, a zwrot jej zabezpieczył nietylko na przychodach przedsiębiorstwa, ale i na przyrządach kanadyjskiego wiercenia, wziętych na rzecz funduszu krajowego w zastaw. Pierwsza rata do zwrotu pożyczki przez Wgo Fibicha i Spł. zapadła 30. Czerwca r. b. i rata w kwocie 1.000 zł. a. w. została uiszczoną; pierwsza rata pożyczki od Spółki pp. Brudzewskiego i Moraczewskiego zapadnie dopiero 1. Stycznia r. 1887.

Gdy jednak uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 21. Grudnia r. z. rozszerzyła roczny okres czasu użycia funduszu 10.000 zł. a. w. na przeciąg obu lat 1886 i 1887, dopiero z końcem przyszłego roku będzie przedłożone sprawozdanie rachunkowe o jego stanie.

Uchwałą z dnia 12. Lutego r. b. LW. 30.004 r. z. przyznał także Wydział krajowy spółce przedsiębiorców kopalń naftowych w Mencinie, reprezentowanej przez c. k. notaryusza Wgo Stanisława Znamirowskiego, subwencyę w łącznej kwocie 7.000 — 8.000 zł. a. w. na znaczne pogłębienie istniejących już tam szybów przy użyciu wydoskonalonych przez A. Faucka przyrządów wiertniczych, ale subwencya ta płatna w miarę postępu robót nie została podjęta, gdyż spółka przedsiębiorców nie odważyła się na rozpoczęcie tych, znaczniejszych funduszów wymagających robót w obec ogólnej stagnacyi i obawy o przyszłość całego naszego naftowego przemysłu.

Z udzielonych dawniej subwencyj na rozpoznanie układu głębszych warstw w okolicach naftowych Galicyi, przedsiębiorstwo Wgo Fibicha i Spł. prowadzi dalej robotę głębokiego wiercenia za Feciowem w Ropiance, jako nabywca tej kopalni u śp. Ignacego Łukaszewicza. W roku bieżącym przychody z osiągniętej w głębszych warstwach nafty pokrywały obecne i dawniejsze koszta tej roboty, tak że przedsiębiorstwo to nietylko nie otrzymało żadnej na przyznaną subwencyę zaliczki, ale Wydział krajowy spodziewa się nawet zwrotu części udzielonej dotychczas subwencyi.

II.

Fundusze przeznaczone przez Wysoki Sejm na prace naukowe, podjęte w celu poparcia i rozwoju przemysłu naftowego, użyte były jak dawniej w dwóch kierunkach badań geologicznych i chemiczno-technologicznych.

W ciągu roku 1885 poruczył był Wydział krajowy p. Dr. R. Zuberowi wykończenie opisu i kartograficznego przedstawienia okolicy Bolechowa, Doliny, Porohów i Kałusza, p. Dr. E. Dunikowskiemu okolicę Drohobycza, Skolego, Tuchli i Bistry, a p. Dr. Wł. Szajnosze okolice Wadowic, Makowa, Wieliczki i Rabki, i przeprowadził rokowanie z Zarządem Akademii Umiejętności w Krakowie, o wydanie geologicznego opisu naszego kraju wraz z atlasem wedle skali 1: 75.000, poczynając od wschodnio-południowej części kraju i ze szczególnem uwzględnieniem okolic naftowych, badanych na wniosek Rady górniczej z polecenia Wydziału krajowego.

W roku bieżącym polecił Wydział krajowy na wniosek tejże Komisyi geologicznej p. Dr. Zuberowi wykończenie zdjęć dawniejszych bardzo szczegółowym górniczo-geologicznym opisem obszaru kopalń naftowych w Słobodzie Rungurskiej, jakie dopiero obecnie po wykonaniu licznych robót górniczych stało się możebnem, ale p. Dr. Zuber został zmuszony przyspieszyć swój wyjazd do republiki Argentyńskiej, gdzie przyjął zobowiązania u przedsiębiorstwa mającego na celu poszukiwania nafty i pracy tej wykonać nie mógł. P. Dr. Dunikowskiemu poruczył Wydział krajowy, jako wykończenie badań w roku zeszłym mu powierzonych, reambulacyę terenu karpackiego, objętego kartami wojskowego geograficznego zakładu Porohy i Dolina, w celu przeprowadzenia w dotychczasowych jego kartach geologicznych tych podziałów lub poprawek, które na podstawie obecnego stanu geologii Karpat są wskazane, a p. Dr. M. Łomnickiemu zbadanie górotworów występujących w okolicy Żółkwi, ze szczególnem uwzględnieniem a właściwie dla opisania występujących w tej okolicy minerałów użytecznych, węgla brunatnego i zdatnej do wyrobu fajansu i porcelany glinki. — Sprawozdania z badań p. Dr. Zubera i mapy przez niego wykonane zostały już Zarządowi Akademii Umiejętności dla rozpoczęcia wydawnictwa przesłane; sprawozdania p. Dr. Dunikowskiego z obu lat ostatnich stanowić dopiero będą całość, którą przed 1. Marca 1887. ma przedłożyć.

Ciężka choroba a następnie śmierć dnia 5. Listopada r. b. zasłużonego na polu geologii i fizyografii kraju Dr. Altha, któremu Akademia Umiejętności poruczyła wszystkie około tego wydawnictwa starania, opóźniła publikacyę tej pracy i pieniądze na ten cel przeznaczone nie zostały w r. b. wypłacone.

Co się tyczy chemiczno-technologicznych badań produktów naftowych, to jakto już podniesiono w zeszłorocznem sprawozdaniu, poruczał Wydział krajowy na wniosek Rady górniczej specyalistom opracowywanie poszczególnych kwestyj z tego działu. W roku bieżącym wy-

dano też obie prace p. L. Szula „o otrzymywaniu sadzy (kopcia lampowego) z ciężkich olejów galicyjskich“ i p. Dr. Wispeka „o technicznem zastósowaniu odpadków naftowych“ (Kosmos zeszyt VII i VIII 1886. roku), a uznając iż one obejmują szereg doświadczeń wykonanych ze znajomością rzeczy i sumiennością, udzielił im Wydział krajowy zapomogę celem odbycia podróży za granicę i poznania przyrządów i urządzeń fabrycznych używanych do tych fabrykacyj, które w naszym kraju dotychczas nie istnieją. Drukowana przez p. Romana Załozieckiego, asystenta wyższej szkoły politechnicznej we Lwowie, praca o olefinach w nafcie galicyjskiej (Kosmos zeszyt VII i VIII r. 1886) skłoniła Wydział krajowy do poruczenia mu badań nad przeróbką wosku ziemnego, tego tak ważnego a wyłącznie wGalicyi zużytkowywanego minerału żywicznego, specyalnie nad fabrykacyą cerezyny i parafiny, a nadto dwaj ukończeni akademicy górniczy, którzy się w naszym kraju przemysłowi naftowemu raczej niż kopalnictwu nafty poświęcić zamierzali, otrzymali zapomogi na studya w laboratoryach chemicznych lwowskiego Uniwersytetu (p. W. Gruszecki) i wyższej szkoły politechnicznej (p. F. Gerżabek). Nadto zarządził Wydział krajowy komisyonalne przez uproszonych znawców pp. Dr. Bron. Radziszewskiego profesora lwowskiego Uniwersytetu, Dr. Augusta Freunda profesora wyższej szkoły politechnicznej i p. Dr. Romana Wawnikiewicza, profesora wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, zbadanie przyrządu wedle pomysłu p. Bogdana Hoffa, nauczyciela chemii w szkole realnej w Jarosławiu, w Londynie skonstruowanego, i wypłacił 350 zł. a. w. pp. A. Onufrowiczowi i F. Rasińskiemu, obecnie pracującym w laboratoryum chemicznem Uniwersytetu Petersburgskiego, jako zaliczkę na nagrodę, którą zdaniem komisyi znawców będą mogli otrzymać, jeśli w myśl ogłoszonego przez Wydział krajowy jeszcze na dniu 20. Kwietnia 1881. r. L. 15.849 konkursu, przedłożą poprawione i uzupełnione swe manuskrypta o chemii i technologii oleju skalnego. Miarę jak cenny materyał stanowić może lepiej opracowany ten manuskrypt, dać może sam fakt, iż obejmuje on 70 arkuszy pisma.

Zarządzone w ten sposób szczegółowe badanie technologii produktów naftowych przyczynią się niezawodnie do znacznego postępu tej fabrykacyi, nie odpowiadały one jednak wszystkim potrzebom dzisiejszego przemysłu, a jeszcze bardziej handlu tym produktem, który właśnie w ciągu ubiegłego i bieżącego roku na najcięższe był narażony przejścia. Wysoka różnica cła pobieranego od surowca naftowego od cła pobieranego od rafinowanej nafty, stała się powodem w wozu w granice monarchii produktów pośrednich, których ocenienie i klasyfikacya mogły stanowić nietylko o wielkich korzyściach ale i o rzetelności przedsiębiorców; podobny wypadek zachodził też w niektórych razach i w krajowych fabrykach przy rozróżnianiu olejów świetlnych, od których ma być opłacany podatek konsumcyjny, od olejów, które tym podatkiem obciążone nie są. Idąc za zdaniem komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego, zatwierdzonem przez Wysoki Sejm na dniu 16. Stycznia rb., postanowił Wydział krajowy uzupełnić technologiczno-chemiczne badanie produktów naftowych utworzeniem dla nich stacyi doświadczalnej przy tutejszej wyższej szkole politechnicznej i ma nadzieję, że ona stanie się dla ogółu i państwa źródłem fachowem informowania się o wartości produktów naftowych, że jej orzeczenia będą roztsrzygały w sporach między stronami. Instrukcyą z dnia 25. Maja r. b. LW. 26.407 zobowiązał nadto Wydział krajowy p. Dr. Bronisława Pawlewskiego, profesora technologii chemicznej w tutejszej wyższej szkole politechnicznej, którego zamianował kierownikiem tej stacyi:

a) do bezpłatnego przeprowadzania tak z własnej inicyatywy jak na żądanie Wydziału krajowego wszelkich badań i rozbiorów produktów naftowych i wosku ziemnego, a mianowicie badań mających na celu racyonalniejszą przeróbkę surowca, lepsze zużytkowanie pobocznych produktów destylacyi, oznaczanie punktu zapalności lub zapłonienia otrzymywanych olejów, badanie wartości nowych patentów na ulepszenia w destylarniach i rafineryach nafty i wosku ziemnego i t. p. i

b) do udzielania właścicielom destylarni nafty i wosku ziemnego wskazówek co do możliwego wydoskonalenia ich zakładów tak co do użytych przyrządów jak i co do prowadzenia fabrykacyi.

Dla pokrycia kosztów takiej stacyi doświadczalnej i dla wynagradzania specyalnych opracowań i publikacyj, które są niezbędne dla rozwoju i postępu wielkiego przemysłu, podniósł Wydział krajowy w preliminarzu budżetu na rok 1887 kwotę na te cele przyznaną z 1000 na 1900 zł. w. a.

Pozycya budżetu krajowego na r. b. 202 rubr. XV, obejmująca stypendya dla górników oddających się specyalnie zawodom bardziej krajowi potrzebnym, 1300 zł. w. a., będzie z końcem roku bieżącego przekroczoną, bo z niej Wydział krajowy udzielił zapomogi tym uczniom akademii górniczej w Leoben, którzy wstąpiwszy na fachowe kursa akademii, potrzebowali jej niezbędnie dla ukończenia studyów, lub dla odbycia naukowej programem nauk objętej wycieczki, a mianowicie Stanisławowi Kuczkiewiczowi, Kazimierzowi Kostkiewiczowi i Karolowi Bokalskiemu i ubogim górnikom pobierającym naukę praktycznego wiercenia kanadyjskiego w Ropiance. Z tych otrzymali zapomogę w r. 1885. Tadeusz Antoniewicz, Stanisław Fedorowicz, E. Brückner i Kazimierz Switkowski, a w r. 1886. Franciszek Kauczyński, Maryan Gałęzowski, Bronisław Rzepecki, Antoni Wierdak i Tadeusz Kuźniar. Nadto wypłacono jako remuneracyę dla personalu kopalni zatrudnionego nauczaniem, kwotę 150 zł. a. w. Z dniem zamknięcia niniejszego sprawozdania, pozostaje jeszcze do wypłacenia zapomoga dla 2 górników w Ropiance za miesiąc listopad i grudzień r. b. i remuneracya dla personalu kopalni za ten ostatni kwartał. W roku 1887 wskutek otworzenia drugiej szkoły wiertniczej w Krygu lub Bieczu, przewiduje Wydział krajowy zwiększenie się wydatków na górników pobierających naukę praktycznego wiercenia, a stypendya dla akademików w Leoben nie będą mniejsze niż były w roku bieżącym, dlatego też w preliminarzu budżetu na rok 1887 podniósł pozycyę tę do kwoty 2200 zł. a. w.

III.

Ustawa krajowa dla eksploatacyi minerałów żywicznych z dnia 17. Grudnia 1884. potrzebowała, jak to już w ogólnem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1885, pod 1. Lipca 1886 LW. 64761 wypowiedziano, uzupełnienia przez wydanie górniczo-policyjnych przepisów. Ck. Starostwo górnicze w Krakowie udzieliło 4. Lipca r. zeszłego Wydziałowi krajowemu zarys takich przepisów z prośbą o objawienie zdania, czyli i jakie zmiany lub dodatki doń byłyby pożądane dla uwzględnienia stosunków kopalni krajowych, zasięgając też jednocześnie zdania krajowego towarzystwa dla opieki i ochrony przemysłu naftowego w Gorlicach i głównych producentów tak nafty jak wosku ziemnego. Uwagi, które Wydział krajowy do przedłożonego mu projektu poczynił, odnosiły się z jednej strony do jasności redakcyi, która powinna być taką, aby zarządca i dozorca kopalni łatwo przepis zrozumiał i spamiętał, z drugiej zaś strony do zmniejszenia uciążliwych przepisów, których zastósowanie w kopalniach istniejących po lat 20 i więcej do robót rozpoczynanych w warunkach o wiele od dzisiejszych odmiennych i bez rachowania się z wytworzonemi od tego czasu okolicznościami wielkie dla zarządów kopalń sprowadziłoby trudności. Stan rzeczy istniejący musiał być bardzo wyrozumiale uwzględniony, chociażby przez to kopalnictwo naftowe nasze miało pozostać w tyle za kopalniami innych zastrzeżonych minerałów. Na tem samem stanowisku stanął Zarząd krajowego Towarzystwa naftowego i z przyjemnością zaznaczamy, że uwagi nasze, jak to wynika z odezwy c. k. Starostwa górniczego z dnia 8. Marca r. b. L. 326 po największej części jako całkiem słuszne uznane zostały i odpowiedne im zmiany przepisów uchwalono. Z dniem 15. Kwietnia r. b. rozpoczął się 6cio miesięczny ustawą krajową ustanowiony stan przejściowy kopalń nafty i wosku ziemnego; w drodze administracyjnej ck. rząd zamiast dwóch okręgowych urzędów górniczych, ustanowił 4: — w Drohobyczu, Jaśle, Krakowie i Stanisławowie, przepisy górniczo-policyjne zostały zastósowane, a Wydziałowi krajowemu nie wiadomo, by dawały powód do uskarżań się mniejszych lub większych przedsiębiorców. Ważna i niewątpliwie korzystna zmiana prawno-administracyjnych stosunków przedsiębiorstw nafty i wosku ziemnego w ten sposób dokonana została, bo wprawdzie są gminy, w których wyżej wymieniona ustawa nie może dla braku ksiąg gruntowych mniejszej własności być w całości zastósowaną, ale ilość tych gmin, jak to wynika z odezw Prezydyum c. k. Wyż-

szego Sądu krajowego we Lwowie i w Krakowie, szybko się zmniejsza. Wydział krajowy musi jednak zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na to, że odezwą z dnia 16. Czerwca r. b. L. pr. 5618 Świetne Prezydyum ck. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy (stosownie do reskryptu Jego Excelencyi p. Ministra Rolnictwa z dnia 30. Maja r. b.), że Wysokie Ministerstwo Rolnictwa nie może podjąć przygotowań konstytucyjnych do zmiany §. 17. powszechnej ustawy górniczej w kierunku przez rezolucyę Wysokiego Sejmu z dnia 15. Października r. 1884 wskazanym, t. j. ażeby w kopalniach naftowych i w odległości 38 m. od takowych nie wolno było prowadzić poszukiwań za minerałami zastrzeżonymi bez zezwolenia właściciela gruntu, a odezwą z dnia 5. Października 1885 r. L. pr. 9325 i odezwą z dnia 14. Października r. b. L. pr. 10.378 o tem, że co do zmiany §. 124 wspomnianej ustawy w kierunku nieprzyznawania właścicielowi kopalni minerałów zastrzeżonych prawa rozporządzania minerałami żywicznymi pod ustawę z dnia 17. Grudnia r. 1884 podpadającymi, przy robotach tej kopalni wydobytymi, a w myśl przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 27. Grudnia r. 1884. do L. 56.334 Wysokie c. k. Ministerstwo nie powzięło jeszcze żadnej decyzyi. Postanowienia te ustawy górniczej mogły być wydane tylko wówczas, gdy kopalnie nafty a osobliwie wosku ziemnego nie istniały, a exploatacya tych produktów zarówno jak łomy kamieni lub wydobywanie gliny albo piasku górnictwu właściwemu było w zupełności i powinno było być podporządkowane. Ten stan rzeczy uległ radykalnej zmianie i pozostawienie wyż wymienionych przepisów ustawy górniczej stanowiłoby dla przedsiębiorców naftowych niewątpliwą i wielką krzywdę. Kopalnie nafty, a szczególnie kopalnie wosku ziemnego przedstawiają roboty górnicze bardzo trudne, długotrwałe i na wszelką opiekę rządu zasługujące. Prowadzenie w ich obrębie lub najbliższem sąsiedztwie robót górniczych, a nawet poszukiwań wśród nich za legowiskiem minerałów zastrzeżonych, musiałyby bardzo niekorzystnie tamować ruch tych kopalń, lub mu przeszkadzać, i byłoby niezawodnie dla zarządu kopalń ze szkodą połączonem.

Ankieta, którą Wydział krajowy zwołał na dniu 5. i 6. Lipca r. 1884. we Lwowie w celu naradzenia się nad projektem ustawy krajowej dla exploatacyi minerałów żywicznych, zwróciła uwagę na konieczność uregulowania stosunków, w jakim do siebie będą zostawać uprawnienia do poszukiwań minerałów górniczych z uprawnieniami do poszukiwania na tem samem miejscu nafty i odbudowywania pól naftowych, i oświadczyła się za ograniczeniem tego przywileju przysługującego przedsiębiorcom kopalń górniczych t. j. za odpowiednią zmianą §. 17. ustawy górniczej. Wydział krajowy w odezwie z dnia 27. grudnia 1884 r. do świetnego c. k. Namiestnictwa podniósł, że już zaszły w Galicyi wypadki (kopalnie w Polanie pow. Lisko) i Truskawiec (pow. Drohobycz), gdzie uprawnienia te ze sobą kolidowały i doprowadziły do długich i uciążliwych procesów, a komisya sejmowa w sprawozdaniu Wys. Sejmowi na dniu 15. Października r. 1884. przedłożonym, podniosła słuszność żądania, aby kopalnie naftowe nierównie większą od zagród, sadów a w bardzo wielu wypadkach od zabudowań posiadające wartość, były zaliczone do objektów, w których i na około których (w promieniu 38. m.) wszelkie poszukiwaniaza minerałami zastrzeżonymi tylko za zezwoleniem właściciela miejsce mieć mogą.

Nie mniejszej doniosłości jest zmiana §. 124 ustawy górniczej. Paragraf ten przyznaje właścicielowi kopalni górniczej prawo do zabrania na użytek swej kopalni lub zakładów stanowiących przynależność tej kopalni wszelkich minerałów, ustawą górniczą do rzędu minerałów zastrzeżonych nie zaliczonych, bez wynagrodzenia właściciela gruntu, dalej orzeka, że jeśli właściciel kopalni górniczej minerałów tych dla popędu swej kopalni nie używa, winien je oddać właścicielowi gruntu za zwrotem kosztów wyciągnięcia i wydobycia (Förderungs-und Gewinnungs-Kosten), a właściciel gruntu ma się do czterech tygodni oświadczyć, czy z przysługującego mu prawa korzystać zamierza; w przeciwnym razie minerały przypadają właścicielowi kopalni. Gdyby te przepisy miały mieć zastósowanie do minerałów żywicznych, to wszędzie gdzieby obok minerałów żywicznych istniał minerał, na który można mieć nadanie górnicze, olej ziemny mógłby być używany darmo do palenia pod kotłami fabryki górniczej, z krzywdą właściciela tego do gruntu przynależnego minerału i wbrew duchowi ustawy państwowej z dnia 11. Maja r. 1884.

i ustawy krajowej z dnia 17. Grudnia br., która tym przedsiębiorstwom nadała tabularną odrębność i z nią połączone przywileje. W powołanej wyżej odezwie podniósł też Wydział krajowy, że uprawnienie właściciela gruntu a względnie właścicieli kopalń minerałów żywicznych do wzięcia na swą własność wydobytych z ziemi minerałów za zwrotem kosztów wydobycia i wyciągania, dawałoby powód do zawikłanych i długich procesów rachunkowych, a w razie wydobywania z tego samego szybu obu minerałów, koszta produkcyi każdego z nich byłyby rzeczywiście trudne do odróżnienia. Tylko postanowienie, że przepisy §. 124 ustawy górniczej nie mają zastósowania do minerałów użytecznych ze względu na ich zawartość żywiczną, ochronić może przedsiębiorców tych kopalń od pośrednich lub bezpośrednich a zawsze znacznych strat, i Wydział krajowy upraszał wysoki rząd o przedsięwzięcie odpowiednich kroków do ich zmiany.

Z wyszczególnionych tu powodów wstawił Wydział krajowy do preliminarza budżetu na rok 1887 w rubryce XV. następujące pozycye:

1) na badanie głębszych pokładów i przyswojenia krajowi wydoskonalonych systemów wiertniczych (poz. 182) . . . . . 5.000 zł.
2) na wydanie atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem (178) . . . 1.000 „
3) na badanie geologiczne kraju (183) . . . . . 1.100 „
4) na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty (poz. 184 i 185) . 1.900 „
5) na stypendya dla górników oddających się specyalnie zawodom bardziej krajowi potrzebnym i uczniów szkoły praktycznej kanadyjskiego wiercenia (poz. 191). 2.200 „

i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych do wiadomości.

2) Wzywa się c. k. Rząd o wyjednanie w drodze konstytucyjnej takiej zmiany §. 17. i §. 124. powszechnej ustawy górniczej, aby obszary nadane jako pola naftowe i przestrzenie nie dalej jak 38 m. od granicy tych pól oddalone, były załączone do kategoryi obszarów dla poszukiwań minerałów górniczych bez uprzedniego zezwolenia właściciela gruntu wzbronionych, a wszelkie minerały dla swej zawartości żywic, objęte ustawą państwową z dnia 17. Grudnia 1884, znalezione przy poszukiwaniach lub odbudowie minerałów zastrzeżonych, były przez właściciela kopalni górniczej właścicielowi gruntu, a względnie właścicielowi minerałów żywicznych na tym gruncie się znajdujących, bez zwrotu jakichkolwiek kosztów do dyspozycyi oddane.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 23. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw z Siemuszowy Pietruski.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński.
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 41.

Zważywszy, że jest koniecznem, ażeby młodzież nasza zupełnie władała językiem niemieckim tak w słowie jak w piśmie — poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z krajową Radą szkolną postarał się o przestrzeganie w sposób skuteczniejszy celowi, aniżeli obecnie, przeprowadzenia na podstawie ustaw i przepisów obowiązujących powyższej zasady w szkołach średnich, i aby na najbliższej sesyi sejmowej o rezultacie swych starań w tym kierunku zdał sprawę.

A. Sapieha,
wnioskodawca.

Zamoyski, Brykczyński, Augustynowicz, Smarzewski, Jan Szeptycki, W. Sapieha, R. Łubieński, Abrahamowicz, Małecki, Rybicki, Wolański Mikołaj, Gorayski, Gnoiński, Pilat, S. Badeni, Piotr Gross, Stanisław Stadnicki, Romanowicz, E. Sanguszko, K. Scipio, Chamiec, Seweryn Henzel, Ryszard Zawadzki, Czaykowski.

Aley 47

Aleg. 42.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

Wysoki Sejmie!

O czynnościach swych, tyczących się krajowych szkół rolniczych w Kobiernicach, Horodence i Jagielnicy tudzież projektu reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy roślin włóknistych w Gródku, Wydział krajowy ma zaszczyt podać do wiadomości Wysokiego Sejmu co następuje:

I. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

W skład Kuratoryi krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach weszli oprócz p. Hermana Czecz de Lindenwald, właściciela dóbr Kobiernic;

1) P. Stanisław Klucki jako delegat Wydziału krajowego, a p. Maciej Kramarczyk jako jego zastępca;

2) c. k. Starosta p. Robert Födrich jako delegat c. k. Rządu, a c. k. komisarz powiatowy p. Franciszek Szałowski jako jego zastępca;

3) p. Oskar Rudziński jako delegat Wydziału powiatowego w Białej, a p. Wojciech Sarna jako jego zastępca; wreszcie

4) p. Przecław ze Sławna Sławiński jako delegat okręgowego Towarzystwa rolniczego w Wadowicach, a p. Michał Naimski jako jego zastępca.

W tym składzie ukonstytuowała się Kuratorya dnia 24. Stycznia r. b., wybierając Przewodniczącym p. Hermana Czecz de Lindenwald, a zastępcą jego p. Oskara Rudzińskiego.

Zbadawszy podania wniesione wskutek konkursu ogłoszonego na posady kierownika i fachowego nauczyciela pomocniczego, przedstawiła Kuratorya relacyą z dnia 24. Stycznia r. b. L. 1. na pierwszą z tych posad p. Mikołaja Wojciechowskiego, rządcę dóbr. Zgodnie z wnioskiem powyższym poruczył Wydział krajowy dekretem z dnia 12. Lutego r. b. L. 6680 p. Wojciechowskiemu tymczasowe pełnienie obowiązków kierownika, a równocześnie udał się do c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa pozwolenie na zamierzoną nominacyę. Podobnież poruczył Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi z d. 28. Maja r. b. do L. 37 dekretem z dnia 4. Czerwca r. b. L. 28.842 p. Konstantemu Bieleckiemu tymczasowe pełnienie obowiązków fachowego nauczyciela pomocniczego szkoły Kobiernickiej w nadziei, że i ta nominacya uzyska przyzwolenie c. k. Ministerstwa rolnictwa, któremu równocześnie przedstawił sprawę za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa. Dekretem wreszcie z dnia 20. Czerwca r. b. L. 32.000 zamianował Wydział krajowy zgodnie z uchwałą Kuratoryi instruktorem szkoły p. Franciszka Wagnera.

Po ukończeniu robót około urządzenia szkoły, otwarto takową dnia 15. Lipca r. b.

Ponieważ okazało się, że szkoła rolnicza nie może korzystać z sił nauczycielskich miejscowej szkoły ludowej, przeto Wydział krajowy zamianował dekretem z dnia 10. Września r. b. L. 38.724, zgodnie z uchwałą Kuratoryi, nauczycielem do nauk elementarnych a zarazem do nauki weterynaryi z płacą roczną w kwocie 350 zł. p. Teofila Sochaniewicza, który uzyskawszy

najpierw patent na nauczyciela szkół ludowych, ukończył był następnie szkołę weterynaryi we Lwowie.

Nakoniec powołał Wydział krajowy również na podstawie uchwały Kuratoryi dekretem z dnia 10. Września r. b. L. 45.932 na posadę katechety szkoły ks. Kazimierza Jarego, wikarego w Kętach.

Ofiary na rzecz szkoły Kobiernickiej, (por. sprawozdanie z dnia 11. Września 1884 L. 19.782 i przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 79) pomnożone zostały przez:

1) Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wieliczce, które wyznaczyło na utrzymanie jednego ucznia po 150 zł. na lat dwa;

2) p. Oskara z Rudna Rudzińskiego, który na tenże sam cel wyznaczył również po 150 zł. na lat dwa.

Nadmienić jeszcze wypada, że na podstawie reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 11. Sierpnia 1885 L. 9695/1096 c. k. Namiestnictwo zaasygnowało Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 24. Sierpnia 1885 L. 51.657 kwotę 1.600 zł. jako pierwszą ratę subwencyi ze skarbu państwa przyznanej na założenie szkoły Kobiernickiej.

II. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence otwartą została dnia 1. Października 1885. Ponieważ i dla tej szkoły nie można było pozyskać nauczyciela miejscowej szkoły ludowej na docenta do nauk elementarnych, przeto Wydział krajowy zamianował zgodnie z uchwałą Kuratoryi dekretem z dnia 2. Października 1885. L. 49.614 nauczycielem do nauk elementarnych przy szkole Horodeńskiej p. Romualda Kurowskiego, nauczyciela przy szkole ludowej w Mostach wielkich, z płacą roczną 350 zł. w. a.

Dalej zamianował Wydział krajowy na podstawie uchwały Kuratoryi dekretem z dnia 3. Listopada 1885. L. 50.386 kapelanem i katechetą szkoły ks. Stefana Makohońskiego gr. kat. wikarego parafialnego w Horodence.

Wreszcie upoważnił Dyrekcyę szkoły rozporządzeniem z dnia 5. Lutego r. b. L. 954. do tymczasowego poruczenia wykładów weterynaryi p. Teofilowi Łuckiemu, weterynarzowi w Horodence, któremu równocześnie wyznaczył wynagrodzenie roczne w kwocie 150 zł.

Po upływie zaś pierwszego roku szkolnego stabilizował Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi dekretem z dnia 1. Października r. b. L. 57.957. p. Romana Bastgena na posadzie kierownika i nauczyciela fachowego, a p. Franciszka Cisłę na posadzie pomocniczego nauczyciela fachowego szkoły rolniczej Horodeńskiej.

Budynki postawione dla szkoły Horodeńskiej odebrała od przedsiębiorcy z rozporządzenia Wydziału krajowego z dnia 8. Września 1885. L. 45.721 komisya złożona z pp. Jakóba br. Romaszkana i Stanisława Grzegorzewskiego, inżyniera okręgowego, dnia 11. Stycznia r. b. Koszta postawienia tych budynków wyniosły według przedłożonego przez komisyę protokołu odbioru 10.895 zł. w. a.

III. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Kuratorya krajowa niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy utraciła w ciągu peryodu objętego niniejszem sprawozdaniem jednego członka przez śmierć, a to ś. p. Aleksandra Ruszczyńskiego, delegata Wydziału powiatowego w Czortkowie. Prócz tego zaszła w składzie Kuratoryi w tymże peryodzie ta zmiana, że p. Ignacy Głażewski, delegat oddziału Buczacko-Czortkowskiego c. k. gal. Towarzystwa gosp., zrezygnował z godności członka Kuratoryi.

Zamiar poruczenia wykładu nauk elementarnych w szkole rolniczej nauczycielom miejscowej szkoły ludowej podobnie jak w Kobiernicach i Horodence tak i w Jagielnicy okazał się niewykonalnym.

Z tego powodu Wydział krajowy, uzupełniając grono nauczycieli, zamianował zgodnie z uchwałą Kuratoryi dekretem z dnia 10. Września r. b. L. 38.390 kandydata nauczycielskiego p. Jana Baygera nauczycielem do nauk elementarnych przy szkole Jagielnickiej z płacą roczną w kwocie 300 zł. w. a.

IV. Projekt założenia drugiej niższej szkoły rolniczej w zachodniej części kraju.

W przeszłorocznem sprawozdaniu z czynności swych (str. 82) wspomniał Wydział krajowy o projekcie założenia niższej szkoły rolniczej w Krośnie. Projekt ten zdawał się wówczas mieć istotnie niejakie widoki zrealizowania, a to ze względu na ofertę gminy Krosno, która chciała przyjąć na siebie obowiązek dostarczenia dla szkoły rolniczej budynku i 6 morgów gruntu, wskutek czego Wydział krajowy poruczył był bliższe zbadanie sprawy p. Stanisławowi Starowieyskiemu. Odtąd jednak doniósł p. Starowieyski relacyą z dnia 13. Marca r. b., że gmina ofertę swą znacznie zredukowała, a mianowicie odstąpiła od zamiaru oddania budynku do użytku szkoły rolniczej. Gdy zaś nadto reskrypt c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 11. Sierpnia r. b. L. 9695/1096 nie pozostawił nadziei uzyskania w najbliższych kilku latach subwencyi państwowej na założenie niższej szkoły rolniczej, wypadło na razie zaniechać wykonania projektu.

V. Projekt reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy roślin włóknistych w Gródku.

W dalszym toku rokowań z c. k. Rządem w sprawie reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy roślin włóknistych w Gródku (por. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 81) przedłożył Wydział krajowy na wezwanie c. k. Namiestnictwa odezwą z dn. 18. Września 1885. L. 45.036 zestawienie wydatków na utrzymanie szkoły z oświadczeniem, że w danym razie fundusz krajowy pokryłby wszelkie koszta reaktywowania szkoły, a do kosztów utrzymania przyczyniałby się o tyle, o ile koszta te przewyższają spodziewaną roczną subwencyę państwową w kwocie 3.000 zł. w. a.; a następnie odezwą z dnia 24. Lutego r. b. L. 59.898/85. zestawił koszta reaktywowania szkoły. Dotąd jednak Wydział krajowy nie otrzymał wiadomości, jaką decyzyę powziął c. k. Rząd w sprawie powyższej.

Aleg. 1
Aleg. 2

Uzupełniając wiadomości powyższe Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wys. Sejmowi w załączeniu · w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. Stycznia 1886. sprawozdania:

---

1) dyrekcyi szkoły Kobiernickiej z czasu od 15. Lipca do 30. Września r. b.

2) dyrekcyi szkoły Horodeńskiej z roku szkolnego 1885/6.

Co się zaś tyczy szkoły Jagielnickiej, to dyrekcya tej szkoły nadesłała wprawdzie sprawozdanie z czasu od 16. Kwietnia 1885. do 30. Września r. b., lecz sprawozdanie to nie odpowiada wydanym w tym względzie przez Wydział krajowy przepisom ani co do formy ani co do treści.

Z tego powodu Wydział krajowy na ten raz poprzestaje na przytoczeniu ustępu sprawozdania odnoszącego się do frekwencyi uczniów, który brzmi jak następuje:

„Z otwarciem szkoły dnia 16. Kwietnia 1885. przyjęto do zakładu uczniów 18 na 34 podań; zatem 16 kandydatów otrzymało odpowiedź odmowną. Z uwagi, że Dyrekcya zamierzyła otworzyć w jesieni r. z. kurs II., odbywała się nauka teoretyczna obok wykonywania ćwiczeń praktycznych przez całe lato, wskutek czego przy egzaminie zarządzonym dnia 10. Września 1885 r. przeszło na rok II. uczniów 11, pozostało zaś na r. I. uczniów 5, a 2 opuściło szkołę z powodu niedostatecznego przygotowania.

Wskutek konkursu z dnia 2. Sierpnia 1885. r. wpłynęło 13 podań, na podstawie których przyjęto do zakładu dnia 10. Października uczniów 8 a 5 kandydatom dano odpowiedź odmowną. Z nowo przyjętych na podstawie egzaminu wstępnego 1 uczeń przeszedł wprost na r. II. a 7 zapisano na r. I. Przy otwarciu więc nowego roku szkolnego dnia 15. Października 1885 było na obu kursach po 12 uczniów, którzy na mocy egzaminu odbytego dnia 5. Czerwca 1886. roku uznani zostali wszyscy za zdolnych do postąpienia na kursa wyższe. Ta liczba uczniów utrzymała się aż do dnia 20. Lipca 1886 r., w którym to czasie 1 uczeń I. roku ustąpił z powodu powołania go do wojska, a 1 także z I. roku opuścił zakład dnia 28. Września 1886 r. z powodu nieodpowiedniego się zachowania. Z końcem więc r. sz. 1885|6 (dnia 30. Września 1886) zostało na I. r. 10ciu, a na II. r. uczniów 12. Z powyższego okazuje się, że w r. szk. 1885|6. przyjęto do zakładu 26 uczniów a 21 kandydatów otrzymało odpowiedź odmowną. Korzystało z nauki przez $^1/_2$ roku 2, przez cały rok 1, przez rok i 3 miesiące 1; reszta zaś, która pozostaje w zakładzie,, robi w nauce zadowalniające postępy i zachowuje się chwalebnie.

Z wykazanej liczby uczniów (26) ukończyło przed wstąpieniem do szkoły rolniczej: VI kl. szkoły wydziałowej 2ch, I. kl. gimn. 2ch, IV. kl. szkoły lud. 2ch, III. kl. szkoły lud. 20. Pracowało najmniej 1 rok przy gospodarstwie przed przybyciem do szkoły rolniczej 23. Dzieląc uczniów według zatrudnienia ich rodziców, znajdziemy synów włościan 20, małego dzierzawcy 2, gr. kat. plebana 1, mieszczan 2, sługi przy gospodarstwie większem 1.

Według powiatów było z czortkowskiego 7, husiatyńskiego 4, buczackiego 1, kałuskiego 1, podhajeckiego 1, samborskiego 3, krośnieńskiego 1, jasielskiego 4, łańcuckiego 1, ropczyckiego 1, krakowskiego 1, bialskiego 1.

Według obrządku było rz. kat. 14, gr. kat. 12.

Według wieku było niżej 16 lat 8, od 16 do 18 lat 13, od 18 do 20 lat 5.

Według sposobu utrzymania było: na funduszu krajowym 14, na funduszu stypendyjnym 10, za opłatą rodziców lub opiekunów 2.

Ze względu na stan zdrowia było w czasie od 16. kwietnia 1885 do 30. Września 1886 r. chorych: na tyfus 1, na zapalenie opłucnej 2, na zapalenie gardła 2, na zapalenie ócz 4, na febrę 3, na zewnętrzne obrażenie ciała 2, na ból głowy i dreszcze 6, na wyrzuty skórne 2, zupełnie zdrowych 10.

Pomocy lekarza w tym samym czasie wzywano 21 razy w r. 1885 a 43 razy w roku 1886. Pomocy lekarskiej udziela stale Dr. Ludwik Lutyński z Jagielnicy.

Podnieść tu jeszcze wypada, że brak apteki w miejscu daje się szkole czuć bardzo dotkliwie".

Na podstawie wywodu powyższego Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 12, Listopada 1886. L. 66.385 o krajowych niższych szkołach rolniczych

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 12. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego
Oktaw z Siemuszowy Pietruski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach z czasu od 15. Lipca do 30. Września 1886.

Program szkoły.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach ma za zadanie wychowywać i kształcić przedewszystkiem synów włościańskich na zdolnych gospodarzy praktycznych. Kurs nauki trwa 2 lata, w których uczeń tej szkoły ma być przygotowanym do życia praktycznego. Więc tak ze względu na ten krótki czas nauki, jak też na środki naukowe, zakład stara się osiągnąć swój cel stosownie do przepisów statutu szkoły drogą jak najwięcej praktyczną, zużytkowując każdą nadarzającą się sposobność w gospodarstwie, o które szkoła jest oparta, w celu rozszerzenia wiedzy uczniów przez odpowiednie zastósowanie wyjaśnień ze strony nauczycieli i na odwrót w celu umożebnienia poglądu i przeprowadzenia praktycznego wszystkiego tego, czego uczniowie uczą się w szkole.

Nie mniej uważa zakład za ważne dla siebie zadanie, wpływać na dalsze wychowanie uczniów, na obznajamianie ich z obowiązkami, jakie ich w przyszłem życiu praktycznem czekają w obec ich przełożonych, im równych, jako też podwładnych osób, wobec ich własnego lub im powierzonego gospodarstwa i zatrudnienia, przyzwyczajać ich do karności, utrzymania porządku i czystości około siebie samych, w domu i w gospodarstwie, do punktualności w zadośćuczynieniu ich zobowiązaniom i włożonym na nich obowiązkom a szczególnie w wykonywaniu pewnych zajęć gospodarskich, których pomyślny skutek od dokładnego na godzinę i minutę obliczonego ich przeprowadzenia zawisł. W tym duchu obmyślany rozkład czasu na naukę i zajęcia praktyczne uczniów w ten sposób przeprowadzony został, że połowa każdego dnia, stósownie do pory roku i stosunków gospodarstwa, o które szkoła oparta, przeznaczoną jest na zajęcia praktyczne, druga połowa zaś i godziny, w których wykonywanie robót praktycznych nie jest możebnem, (wieczory i ranki), na naukę i utrzymanie porządku w zakładzie, obsługę zwierząt domowych. Nad tem wszystkiem czuwają nauczyciele i w ciągłej zostają styczności z uczniami.

Pogląd historyczny na rozwój szkoły.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach założoną została staraniem Wysokiego Wydziału krajowego, wspartem ofiarnością Wgo Dr. Hermana Czecza przez ustąpienie dwóch budynków i ogrodu na cele szkoły, nadto przez zajęcie się urządzeniem jej według planów podanych przez Wysoki Wydział krajowy. Otwarcie szkoły nastąpiło dnia 15. Lipca 1886.

Siły naukowe.

Siły naukowe tutejszej szkoły rolniczej składają:

1 nauczyciel fachowy zarazem kierownik p. Mikołaj Wojciechowski, 1 nauczyciel fachowy do pomocy pierwszego p. Konstanty Bielecki; 1 instruktor jako nadzorca uczniów przy wykonywaniu ich zajęć praktycznych, p. Franciszek Wagner; 1 nauczyciel pomocniczy, zarazem weterynarz do udzielania nauki z przedmiotów elementarnych i zasad hygieny i weterynaryi p. Teofil Sochaniewicz, 1 kapłan jako katecheta do nauki religii ks. Kazimierz Jary, wikary w Kętach.

Środki naukowe.

Jednym z najważniejszych środków jest gospodarstwo folwarczne Wgo Dra Hermana Czecza, o które zakład jest oparty. W gospodarstwie tem ma szkoła znakomity środek do obznajomienia powierzonych jej uczniów z gospodarstwem polowem, łącznem, stajennem, (produkcyą mleka i wychowem bydła rogatego) a ostatecznie z gospodarstwem stawowem i hodowem ryb. Oprócz tego posiada szkoła pole dla ćwiczeń, które ewentualnie jako półko doświadczalne w małych rozmiarach w przyszłości użyte być może. W końcu zbiory naukowe i bibliotekę, które jednak dotychczas jeszcze nie są zestawione, przeto ich specyfikacya nie jest możebną.

Frekwencya uczniów.

Do zakładu zgłosiło się w czasie od 15. Lipca do 20. Października 1886. — 19 zwyczajnych i 1 nadzwyczajny uczeń. Według wieku są na

ukończeniu 16 roku życia	4
16 lat mających jest „	4
od 16 do 18 lat „ „	5
od 18 do 20 lat „ „	6
razem . .	19

Uczeń nadzwyczajny miał lat $14^1/_2$

Pod względem miejsca przynależności i powiatu pochodzą z powiatu

	Bialskiego	11 uczniów
z powiatu	Żywieckiego	1
„	Nowosądeckiego	1
„	Wielickiego	2
„	Sanockiego	1
„	Krośnieńskiego	1
„	Jarosławskiego	1
„	Cieszyńskiego	1
	razem .	19

Pod względem stanu i zajęcia rodziców uczniów są:

właścicielami posiadłości włościańskich rodzice	8 uczniów,
sługami przy pospodarstwach większych . .	3 „
w końcu rzemieślnikami, ludzmi innych zatrudnień rodzice reszty	8 „
Razem	19 uczniów

Pod względem przygotowania przy wstąpieniu do zakładu uczył się

prywatnie czytać pisać i rachować	1 uczeń
Ze szkoły ludowej przyszło	9 „
„ szkół wydziałowych	3 „
z ukończoną 1 klasą gimnazyalną	3 „

z ukończonemi 2 klasami gimnazyalnemi . . .	2 uczni
z ukończoną 4 klasą realną	1 „
Razem .	19 uczniów

Z tych 19 uczniów zwyczajnych jeden opuścił zakład dla zupełnej niezdolności tak do nauki jak i do zajęć praktycznych w dniu 20. Października b. r. tak samo uczeń nadzwyczajny musiał zaprzestać uczęszczania do zakładu z powodu słabości.

Z pozostałych 18 uczniów utrzymują się kosztem swych rodziców i opiekunów 5

w używaniu stypendyów jest uczniów . . 7

w części kosztem własnym $^1/_4$, w części krajowym $^3/_4$ utrzymywany 1

zupełnie kosztem kraju utrzymywanych . . 5

Razem . 18

Sprawy internatu.

1) Nadzór nad uczniami tak w zakładzie jak i poza zakładem przy ćwiczeniach praktycznych, na wycieczkach, w kościele, w drodze do i z kościoła wykonuje ciało nauczycielskie w ten sposób, że jeden z nauczycieli lub instruktor zawsze w pośród nich się znajduje, utrzymując porządek i bacząc, żeby wszystko się odbywało według wskazówek i zarządzeń dyrekcyi.

Nad wykonaniem przez ciało nauczycielskie szczegółowego planu nauki, sposobem udzielania nauki, obchodzenia się z uczniami i znalezienia się uczniów czuwa kierownik zakładu.

Jak w każdym internacie tak i tu uczniowie są związani pod względem wstawania, mycia, porządkowania, obiadów i zajęć do pewnych godzin i pewnego porządku domowego, którego przestrzeganie jest rzeczą dyrekcyi przy pomocy nauczycieli.

2) Utrzymanie całe dostają uczniowie w zakładzie. (Ubranie z wyjątkiem obuwia i bielizny wraz z wyżywieniem). Na ten cel prowadzi szkoła kuchnię w własnym zarządzie i zakupuje potrzebne środki żywności jak, gdzie i u kogo najkorzystniej kupować się okazuje.

Kierownik szkoły przy pomocy drugiego nauczyciela i stósownie do wskazówek hygienicznych, podawanych przez lekarza przestrzega, żeby zakupione wiktuały były zdrowe i w ten sposób przysposobione, żeby wyżywienie uczniów odpowiadało ich zajęciu i wiekowi.

Ubranie dostają uczniowie: zimowe składające się z kożucha, krótkiej burki, spodni i czapki, i letnie złożone z dwóch bluzek, 2 par spodni płóciennych w celu zmiany przy praniu, paska i kapelusza.

3. Co miesiąc raz przegląda każdego ucznia z osobna lekarz, żeby zapobiedz w ten sposób chorobom niedostrzegalnym dla nielekarza a zarazem zapobiedz hygienicznym i dyetetycznym brakom, jakieby z czasem wkraść się mogły. Nadto obowiązany jest lekarz ten, który dostaje wynagrodzenie ryczałtowe roczne, na każde zawołanie w razie groźniejszej choroby którego ucznia bezzwłocznie przyjść z radą i pomocą.

Budynki szkolne i zewnętrzne wyposażenie szkoły.

1) Szkoła ma do dyspozycyi dwa budynki według załączonych planów, z których jeden mieści mieszkania uczniów i nauczycieli wraz ze sa-

*

lami wykładowemi, salą jadalną dla uczniów, gabinetem na zbiory i kancelaryą dyrekcyi; drugi zaś kuchnię zakładu, spiżarnię, mieszkanie dla instruktora, stróża szkolnego, pralnię, stajnię na konie i wozownię. Budynek główny otacza częściowo park w części pólko przeznaczone dla ćwiczeń.

2) Gospodarstwa własnego szkoła nie posiada.

Alegat 2. do sprawozdania LW. kr. 66.385 1886.

Sprawozdanie Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence z roku szkolnego 1885|86.

Program szkoły.

Zadaniem krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence jest przedewszystkiem kształcenie synów włościańskich na zdolnych gospodarzy praktycznych. Do celu tego dąży szkoła głównie drogą nauki praktycznej, którą popiera systematyczne udzielanie nauki z całości gospodarstwa wiejskiego (rolnictwa, hodowli zwierząt i zarządu) w stósownym zakresie, udzielanie elementów nauk przyrodniczych i dopełnienie wykształcenia ogólnego za pomocą nauki religii i nauk ogólnie kształcących. Cały kurs nauki trwa lat trzy.

Pogląd historyczny na rozwój szkoły.

Szkoła otwartą została dnia 1. Października 1885. W okresie jesiennym nauki t. j. do 15. Listopada tegoż roku, niemniej w okresie wiosennym t. j. od 15. Kwietnia do 15. Czerwca r. b. zajmowała nauka teorytyczna dwa dni w tygodniu a praktyka gospodarska dni cztery. W okresie zaś zimowym nauki t. j. od 15. Listopada 1885. do 15. Kwietnia r. b. poświęcono na naukę teoretyczną cztery dni w tygodniu, a na praktykę gospodarską dni dwa. Czas wreszcie od 15. Kwietnia do 1. Września r. b. zajęła wyłącznie praktyka gospodarska.

Poszczególne przedmioty nauki teorytycznej zostały w ciągu ubiegłego roku szkolnego ukończone o tyle, o ile tego żąda obowiązujący plan nauki.

Praktyką gospodarską kierował pierwszy nauczyciel fachowy i kierownik. Wykonywania czynności gospodarskich uczył i przy pracach dozorował uczniów instruktor.

W roku ubiegłym wdrożono uczniów do wszelkich robót gospodarskich ręcznych (łopatą, sapą, kosą, sierpem, grabiami, widłami) używając ich tak do urządzenia dziedzińca, ogrodu i pola doświadczalnego, jako też i w folwarku Horodeńskim do wszelkich prac ręcznych, o ile nadarzyła się potemu sposobność. W porze jesiennej pracowali uczniowie przez dni dziesięć przy młocarni parowej, gdyż w tej jedynie porze omłacają tutaj zboże w okresie 4 do 6 tygodniowym. Chociaż plan nauki przepisuje obsługę maszyn dopiero w roku trzecim, uważano za potrzebne korzystać z rzadko wydarzającej się i krótko trwającej sposobności.

Ponieważ już w jesieni wyuczyli się uczniowie dokładnie prac ręcznych uprawy roli, więc zanim była możność gospodarska uczenia użycia narzędzi do zbioru, uczono z wiosną uprawy roli zaprzężnej. W zimie uczono młocki cepem, starań około obornika na gnojarni, wywozu obornika

w pole, rozdziału i rozrzucania. W celu wyuczenia obsługi inwentarza, przeznaczano koleją co tygodnia po dwóch uczniów a to: do krowiarni, stajni, opasowej i wołowni, fornalki i stadniny, owiec i chlewu, obok tego i dwóch do gorzelni. W czasie tej tak zwanej służby, spełniali uczniowie obowiązki obsługujących inwentarz.

Ponieważ najważniejsza obsługa wypada po za godzinami nauki więc służba taka odbywała się codziennie, bez względu na dnie praktyki lub teoryi i to przez rok cały z wyjątkiem okresu letniego t. j. od 15. Czerwca do 1. Września, gdyż zajęcia na odległych często gruntach nie pozwalały na należyte wypełnianie służby przy inwentarzu.

Siły naukowe. W ubiegłym roku szkolnym uczyli w szkole:

1. Roman Bastgen, kierownk i nauczyciel fachowy, w okresie jesiennym i wiosennym: wstępnych wiadomości z gospodarstwa tygodniowo godzin 2 i układania raportów gospodarskich godzin 4. razem godzin 6; a w okresie zimowym, wstępnych wiadomości z gospodarstwa godzin 2 i układania raportów gospodarskich godzin 2, razem godzin 4.

2. Franciszek Cisło, nauczyciel fachowy pomocniczy, w okresie jesiennym i wiosennym: geografii godz. 1, fizyki godzin 2 i botaniki godzin $1^1/_2$ razem godzin $4^1/_2$; a w okresie zimowym: geografi godzin 2, fizyki godzin 2 i botaniki godzin 3. razem godzin 7.

3. Romuald Kurowski, nauczyciel do nauk elementarnych, w okresie jesiennym i wiosennym: nauki języka polskiego i ruskiego godzin 2, i rachunków godzin 3. razem godzin 5. — w okresie zimowym: nauki języka polskiego i ruskiego godzin 4 i rachunków godzin 4, razem godzin 8.

4. Józef Łucki, weterynarz, we wszystkich okresach po 2 godziny tygodniowo; o częściach składowych ciała zwierzęcego.

5. Ks. Stefan Makohoński, katecheta, religii w okresie jesiennym i wiosennym godzin 2, a w okresie zimowym godzin 3.

6. Michał Stadnicki, instruktor, w okresie zimowym pisania godzina 1 i rysunków godzina 1 razem godzin 2.

Nadmienić wypada, że w latach przyszłych, gdy szkoła będzie już miała uczniów na kursie II i III, przypadnie na każdego z nauczycieli pod 1. do 3. znacznie większa liczba godzin nauki.

Środki naukowe. Z kwoty przeznaczonej na przykupno środków naukowych zakupiono w ubiegłym roku te, które były konieczne do nauki: geografii, botaniki, anatomii zwierząt, fizyki i chemii, oraz księgozbiór wskazany przez Wysoki Wydział krajowy. Obok tego przykupiła Dyrekcya z kwoty rocznej na środki naukowe: Szkielet owcy, psa i ptaka, czaszkę bydlęcia, niezłożony szkielet cielęcia, nogę konia, sześć okazów kopyt, cztery podkowy, ośm sztuk wypchanych ryb i dwanaście sztuk wypchanych ptaków. Szkoła otrzymała w darze od JW. barona Romaszkana kartę Europy, od JW. barona Hohenbrucka, Radcy ministeryalnego 5 sztuk tablic do botaniki i 16 tomów różnych dziełek treści rolniczej, od Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa dziełek 2, z Wysokiego Wydziału krajowego dziełek 2. Dyrekcya szkoły poczuwa się do miłego obowiązku wyrazić na tem miejscu łaskawym ofiarodawcom winne podziękowanie.

Frekwencya uczniów. Z prośbą o przyjęcie do szkoły zgłosiło się 27 kandydatów. Nie uwzględniono podań 9 — a to z powodu: niedostatecznego przygotowania naukowego 4, zbyt młodego wieku 3, słabego rozwoju fizycznego 2.

Z 18 uczniów przyjętych liczyło wieku od lat 16—18 szesnastu, od 18—20 jeden, nad 22 lat 1. Służby wojskowej nie odbył żaden. Inne różnice były następujące:

Pod względem pochodzenia: synów właścicieli dóbr ziemskich 1, dzierżawców dóbr 1, oficyalistów i służby folwarcznej 6, rzemieślników 3, włościan 5, nauczyciela szkół realnych 1, gr. kat. księdza 1.

Pod względem przygotowania naukowego:

z początkowemi klasami szkół średnich . .	7
z ukończonemi szkołami wydziałowemi . .	3
z „ „ ludowemi . . .	8

Z tychże odbyło najmniej roczną praktykę gospodarską 11.

Poszczególne powiaty dostarczyły następującej liczby uczniów: Horodeński 8, Zaleszczycki 1, Tłumacki 1, Kołomyjski 1, Stryjski 2, Lwowski 1, Jasielski 2, Rawski 1, z Królestwa Polskiego 1.

14 uczniów utrzymywano kosztem kraju (pobierając na częściowe pokrycie stypendya w łącznej kwocie 1000), 1 uczeń otrzymał stypendyum Rady powiatowej Tłumackiej, 3 uczniów utrzymywało się kosztem własnym.

W ciągu roku opuściło szkołę własnowolnie uczniów 2, wydalono za rozmaite przekroczenia 4. Przystąpiło do egzaminu rocznego 12. Egzamin złożyło z postępem bardzo dobrym 2, z dobrym 7, z dostatecznym 3.

Sprawy internatu.

Dozór nad uczniami z zakładzie sprawują wszyscy nauczyciele mieszkający w obrębie szkoły, a to pełniąc w zmieniającej się co tygodnia kolei t. z. inspekcyę. Nauczyciel pełniący inspekcyę towarzyszy uczniom do kościoła, nadzoruje ich przy nauce po za godzinami lekcyi, jest obecnym w czasie śniadania, obiadu i kolacyi, pilnuje porządku w budynkach zakładowych, dogląda uczniów w nocy, jednem słowem przestrzega ścisłego wypełnienia przepisów regulaminu. Kierownik szkoły pełni inspekcyę zarówno z innymi nauczycielami, a obok tego przestrzega spełnienia ścisłego tego obowiązku przez podwładnych.

Przy robotach i ćwiczeniach po za obrębem szkoły pilnuje uczniów instruktor, a nadzoruje kierownik.

Do utrzymania budynku zakładowego w porządku, przeznacza kierownik co tygodnia po dwóch uczniów. Uczniowie pełnią także po kolei służbę nocną, podczas której odpowiedzialni są za przekroczenia współkolegów, i w razie takich wydarzeń są obowiązani uwiadomić natychmiast nauczyciela inspekcyjnego. Pełniący słnżbę nocną strzeże także całego obejścia szkolnego.

Wikt dla uczniów dostarcza przedsiębiorca za opłatą 10 zł. miesięcznie od ucznia, zarazem obowiązanym jest do prania bielizny.

Stan zdrowotny uczniów był w ogóle zadowalniający. W ciągu całego roku był tylko jeden wypadek (zapalenie oczu), który wymagał dłuższej kuracyi. Chorób zaraźliwych lub niebezpiecznych nie było żadnych. W początku roku zapadali uczniowie na silne katary połączone z gorączkowaniem, czego przyczyny szukać wypada w niedostatecznie wysuszonym na ówczas budynku i w nieprzyzwyczajeniu do pracy w chłodniejszych dniach jesiennych.

Lekarz odwiedził zakład w ciągu roku 21 razy, a u niego w domu zażądano porady 11 razy. W szpitalu zapłacono dni 6.

Budynki szkolne.

Jak to wskazuje załączony plan sytuacyjny posiada szkoła budynków cztery, z których czwarty częściowo dopiero wykończono.

W budynku zakładu znajduje się ubikacyj 12. Ubikacye parterowe 1, 2, 3 są urządzone na sypialnie. 1 na łóżek 10, 2 na łóżek 8, 3 na łóżek 12. W ubikacyi czwartej mieszka nauczyciel p. Kurowski, ubikacya 5 urządzoną jest na salę do nauki uczniów po za godzinami lekcyi. W przedsionku 6 ustawiono umywalnię.

Na pierwszem piątrze są dwie sale naukowe, a trzy sale służą do pomieszczenia środków naukowych.

W budynku restauracyi jest ubikacyj 5; 1) kuchnia zakładowa, 2) pokój dla restauratora, 3) sala jadalna, 4) i 5) mieszkanie instruktora.

W budynku III. mieści się kancelarya, mieszkanie kierownika szkoły i mieszkanie nauczyciela fachowego pomocnika

W budynku IV. mieści się: 1) skład narzędzi rolniczych, 2) drewutnia, 3) stajnia, 4) wozownia i skład narzędzi, 5) mieszkanie złożone *a*) z kuchenki, *b*) i *c)* dwóch pokoików.

Dziedziniec wraz z budynkami (A) zajmuje 5.328□m. przestrzeni.

Ogród warzywny (B) zajmuje 4.062□m., a pozostała reszta (C) zajmuuje 24.051□m. przestrzeni.

Gospodarstwo szkolne.

Na części (C) urządzono pole doświadczalne i informacyjne dla uczniów. W tym celu rozdzielono je na trzy części. Na pierwszej części (*a*) urządzono poletek 21. Każdych trzy polelek obok siebie położonych tworzy jednę parcelę. Parceli jest razem siedm, na których urządzono gospodarstwo płodozmienne z następującą rotacyą.

I. 1, 2, 3 przedplony; II. 4, 5, 6 pszenica; III. 7, 8, 9 kartofle; IV. 10, 11, 12 jęczmień; V. 13, 14, 15 konicz; VI. 16, 17, 18 pszenica; VII. 19, 20, 21 owies. Podział parcel na równe poletki przeprowadzono dla tego, ażeby przy tym samym płodozmianie przeprowadzać pod ten sam plon różne sposoby uprawy roli i metody rozmnażania i dać uczniom możność ćwiczenia się w wykonywaniu tych sposobów, a zarazem demonstrować im wpływ tychże na ilość i jakość plonów. Ostatnie poletko Nr. 22 obsadzono chmielem, ażeby zapoznać uczniów z uprawą chmielu.

Część drugą (*b*) podzielono na 18 równych poletek i każde obsadzono innym gatunkiem kartofli gorzelnianych.

Ponieważ użyto do obsadzenia nasienia doborowego, a tem samem i dosyć drogiego, które sprowadzono z zakładu rolniczego Oberkernsdorfa od dyrektora Janowskiego, więc ograniczono się w stósunku do obszaru pola na niewielkich ilościach nasienia. Zależało głównie na tem, ażeby wyprodukować bulwy ładne i możliwie wiele, dlatego rozmnażano te gatunki metodą Gülicha.

Część trzecią (*c*) podzielono na grządek 111 i na tych wysiano rozmaite gatunki i odmiany roślin gospodarskich, ażeby dać uczniom sposobność wyuczenia się rozpoznawania, tychże, i umożliwić im śledzenie rozwoju poszczególnych gatunków i odmian roślin od zejścia aż do zbioru.

L. W. 68.117.

Aleg. 43.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o Banku krajowym.

Wysoki Sejmie!

Załatwiając sprawozdanie komisyi bankowej o przedłożonem przez Wydział krajowy sprawozdaniu o Banku krajowym uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia 1886.:

1. Przyjąć do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym;

2. Udzielić Dyrekcyi Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. Lipca 1883. do 31. Grudnia 1884.

Nadto uchwalił Wysoki Sejm następującą rezolucyę: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na następnej sesyi zdał sprawę z wypełnienia drugiego ustępu §. 66. statutu Banku krajowego, który opiewa:

„Stosunki służbowe Dyrektorów określi Wydział krajowy po wysłuchaniu Rady nadzorczej osobnemi normami, które poda do wiadomości Sejmu krajowego“.

O uchwale ad 2) zawiadomił Wydział krajowy reskryptem z dnia 26. Lutego 1886. poszczególnych członków Dyrekcyi, podając ją równocześnie do wiadomości Rady Nadzorczej.

Co się zaś tyczy sprawy określenia stosunków służbowych Dyrektorów osobnemi normami, Wydział krajowy poda te normy do wiadomości Wysokiego Sejmu razem z propozycyą co do wyboru trzech członków Rady Nadzorczej, którzy w myśl §. 71. ust. 5. statutu w bieżącym roku wylosowani zostali.

Z czynności wyszczególnionych §. 73. statutu a dokonanych w czasie objętym tem sprawozdaniem Wydział krajowy zdaje niniejszem Wysokiemu Sejmowi sprawę.

Do wykazanych w zeszłorocznem sprawozdaniu z dnia 20. Listopada 1885. L. 59.886 miejscowości, podlegających domowo-czynszowemu podatkowi, w których Bank krajowy może udzielać hipotecznych pożyczek na zapisane w księgach hipotecznych mieszkalne domy murowane, zaliczył Wydział krajowy dodatkowo rozporządzeniem z dnia 18. Czerwca 1886. L. 31.657 miasto Oświęcim, ogółem tedy z wyszczególnionemi w sprawozdaniu z dnia 3. Czerwca 1884. L. 26.321 i w sprawozdaniu z dnia 20. Listopada 1885. L. 59.886 jest 21 miast, w których Bank krajowy może udzielać takich pożyczek.

Z upływem trzechlecia, na przeciąg którego aprobowany przez Wydział krajowy komitet cenzorów, złożony po myśli §. 70. regulaminu z 24 osób, wybrany został, zamianowała Rada Nadzorcza na posiedzeniu z dnia 26. Maja 1886. na wniosek Dyrekcyi i po zasięgnięciu opinii instytucyj, §. 39. statutu wskazanych, na następną kadencyę t. j. od 1. Lipca 1886. do 30. Czerwca 1889. nowy komitet, który Wydział krajowy rozporządzeniem z 1. Czerwca 1886. L. 28.567 zatwierdził. Skład tego komitetu pozostał prawie niezmienny, gdyż na 24 członków 21 ponownie powołanych zostało.

W ciągu roku 1886 oddał Bank krajowy na wniosek Reprezentacyi powiatowej i za uchwałą Rady nadzorczej zastępstwo swe na powiat Bocheński „Powiatowej kasie oszczędności w Bochni“.

Ustanowienie tego pomocniczego i wykonawczego organu zatwierdził Wydział krajowy na rok 1886. reskryptem z dnia 7. Maja 1886. L. 23.924, nadto zatwierdził Wydział krajowy rozporządzeniem z 18. Grudnia 1885. L. 65.338 na przeciąg roku 1886. następujące zastępstwa Banku krajowego, które już w ciągu ubiegłych lat jako prowincyonalne organa wykonawcze z dobrym skutkiem fungowały, mianowicie:

1. na powiat Bialski: Towarzystwo oszczędności i pożyczek w Oświęcimie;
2. na powiat Bobrecki: Towarzystwo zaliczkowe w Bóbrce;
3. na powiat Brzeski: Towarzystwo zaliczkowe w Brzesku;
4. na powiat Cieszanowski: Towarzystwo zaliczkowe w Cieszanowie;
5. na powiat Dąbrowski: Towarzystwo zaliczkowe w Dąbrowie;
6. na okręg Delatyński (powiat Nadwórna): Bank zaliczkowy „Nadzieja“ w Delatynie;
7. na powiat Dobromilski: Towarzystwo zaliczkowe w Dobromilu;
8. na powiat Drohobycki i Turecki: Towarzystwo zaliczkowe w Drohobyczu;
9. na powiat Gorlicki: Towarzystwo wzajemnego kredytu w Bieczu;
10. na powiat Jasielski: Towarzystwo zaliczkowe w Jaśle,
11. na powiat Jarosławski: Towarzystwo zaliczkowe w Jarosławiu;
12. na powiat Jaworowski i Janowski: Towarzystwo zaliczkowe w Jaworowie;
13. na powiat Kamionecki: Towarzystwo zaliczkowe w Kamionce strumiłowej;
14. na okręg Radziechowski i Łopatyński: Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie;
15. na powiat Kołomyjski, Horodeński i Kossowski: Spółka handlowa rolniczo-przemysłowa w Kołomyi;
16. na powiat Krakowski i Chrzanowski: Powiatowa Kasa oszczędności w Krakowie;
17. na powiat Krośnieński: Towarzystwo zaliczkowe w Krośnie;
18. na powiat Limanowski: Towarzystwo zaliczkowe w Limanowie;
19. na powiat Lwowski: Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie;
20. na powiat Łańcucki: Towarzystwo zaliczkowe w Łańcucie;
21. na powiat Mielecki i Tarnobrzeski: Towarzystwo zaliczkowe w Mielcu;
22. na powiat Mościski: Towarzystwo zaliczkowe w Mościskach;
23. na powiat Myślenicki bez okręgu sądowego Maków: Powiatowa Kasa oszczędności w Myślenicach.
24. na powiaty Nowo-Sądecki, Nowo-Tarski i Grybowski: Kasa zaliczkowa w Nowym Sączu.
25. na powiat Podhajecki i Brzeżański: Towarzystwo zaliczkowe w Podhajcach;
26. na powiat Przemyski: Towarzystwo zaliczkowe rolne w Przemyślu;
27. na powiat Przemyślański bez okręgu sądowego Gliniańskiego: Towarzystwo zaliczkowe w Przemyślanach;
28. na okręg sądowy Gliniany: Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach;
29. na powiat Rohatyński: Towarzystwo zaliczkowe w Rohatynie;
30. na powiat Ropczycki: Powiatowa Kasa oszczędności w Ropczycach;
31. na powiaty Rudecki i Grodecki: Towarzystwo zaliczkowe w Rudkach;
32. na powiaty Rzeszowski, Kolbuszowski i Niski: Towarzystwo zaliczkowe kredytowe w Rzeszowie;
33. na powiaty Sanocki, Brzozowski i Liski: Towarzystwo zaliczkowe w Sanoku;
34. na powiaty Samborski i Staromiejski: Towarzystwo zaliczkowe w Samborze;
35. na powiat Śniatyński: Towarzystwo zaliczkowe w Śniatynie;
36. na powiaty Sokalski i Rawski: Towarzystwo zaliczkowe w Sokalu;
37. na powiaty Stanisławowski, Bohorodczański i Kałuski: Spółka handlowo-rolnicza w Stanisławowie;
38. na powiaty Stryjski, Żydaczowski i Doliński: Towarzystwo zaliczkowe w Stryju;

39. na powiaty Tarnopolski, Trembowelski i Skałacki: Stowarzyszenie kredytowe „Bank powiatowy“ w Tarnopolu;

40. na powiaty Tarnowski i Pilzneński: Towarzystwo zaliczkowe dla miasta Tarnowa i Starostwa powiatowego Tarnowskiego;

41. na powiaty Tłumacki i Buczacki: Stowarzyszenie kredytowe „Oszczędność“.

42. na powiat Wadowicki: Powiatowa Kasa oszczędności w Wadowicach;

43. na powiat Wielicki: Powiatowa Kasa oszczędności w Wieliczce;

44. na powiaty Zaleszczycki, Borszczowski, Czortkowski i Husiatyński: Towarzystwo zaliczkowe w Zaleszczykach;

45. na powiat Zbarazki: Towarzystwo zaliczkowe w Zbarażu;

46. na powiaty Złoczowski i Brodzki (bez okręgu sądowego Łopatyńskiego): Towarzystwo zaliczkowe w Złoczowie;

47. na powiat Żółkiewski: Towarzystwo zaliczkowe w Żółkwi;

48. na powiat Żywiecki i okręg sądowy Makowski (pow. Myślenice): Stowarzyszenie zaliczkowe „Wzajemna pomoc“ w Makowie.

O obrotach i czynnościach Banku krajowego załatwionych przez zastępstwa, daje dokładny i szczegółowy obraz dołączone sprawozdanie Dyrekcyi Banku. Nadmieniamy przytem, że Rada Nadzorcza uchwaliła na posiedzeniu swem z dnia 3. Grudnia 1885. z mocy §. 70. ust. 10 statutu zmianę §. 5. „Instrukcyi dla zastępstw Banku krajowego“. (Instrukcyę tę podaliśmy do wiadomości Wysokiego Sejmu sprawozdaniem z dnia 3. Czerwca 1884. L. 26.321). Rzeczony przepis instrukcyi brzmi odtąd:

„Bank krajowy ustanawia dla każdego Zastępstwa odpowiednią dotacyę kasową, ponad którą wszelkie zwyżki do kasy bankowej bezzwłocznie zwracane być mają“.

„Dotacya ta kasowo wyłączona nie będzie, wszakże służyć ma zawsze do dyspozycyi Banku. Instytucyi lokalnej wolno bierne u siebie saldo Banku zamieniać na czynne, przyczem oprocentowanie równe na jej korzyść nie ustaje“.

Skutkiem wyboru dokonanego przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 19. Stycznia 1886. weszli w skład Rady Nadzorczej Banku krajowego pp. Józef Pieńczykowski (ponownie) i Karol Kiselka, obaj w charakterze członków zastępców.

Wreszcie wspomnieć należy, iż członek Rady Nadzorczej Karol hr. Scipio del Campo pełnił przez przeciąg trzech miesięcy funkcye dyrektora Banku krajowego w czasie, gdy dyrektorowie Banku kolejno przebywali za urlopem, udzielonym przez Wydział krajowy po myśli §. 65. statutu.

Przedkładając w załączeniu w myśl §. 61. statutu sprawozdanie Rady Nadzorczej oraz bilans i zamknięcie rachunków Banku krajowego, za czas od 1. Stycznia 1885. do 31. Grudnia 1885. Wydział krajowy wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości spawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym;

2. Sejm udziela Dyrekcyi Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. Stycznia 1885. do 31. Grudnia 1885.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 3. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Odpis sprawozdania Rady Nadzorczej Banku krajowego L. 13.143. do Wydziału krajowego.

Wysoki Wydziale krajowy!

Rada Nadzorcza Banku krajowego podaje Wys. Wydziałowi krajowemu 1/. zamknięcie rachunków Banku krajowego za r. 1885. z następującem sprawozdaniem:

Rozwój Banku krajowego zdaniem Rady Nadzorczej jest powolny lecz regularny, a stopniowo się wzmagający. — Czysty zysk, który Bank krajowy za r. 1885. wykazuje i który w myśl statutu w bilansie za r. 1885. jest już umieszczony, świadczy, że Bank krajowy pojął dobrze założenie swoje, że z jednej strony nie chciwy wielkiego zarobku, oględnie i przezornie postępuje, z drugiej strony odważnie działa tam, gdzie jego pomoc jest potrzebną a zarazem skuteczną być może, nareszcie szuka on zysku tylko tam, gdzie bez ryzyka osiągnąć go może.

Szczegółowe rubryki zamknięcia rachunków okazują źródła, z których powstał zysk bankowy.

Zysk ten nie jest wielki, a w stosunku do kapitału zakładowego może nawet mały, lecz przyczyna tego leży w tem, że działy hipoteczny i komunalny nie mogły i nie powinny nawet w tym krótkim czasie tak się rozszerzyć, aby dochody tych działów pokryły rzeczywiście koszta utrzymania tychże; koszta utrzymania tych dwóch działów absorbują przynajmniej połowę ogólnych wydatków administracyjnych, które w r. 1885. sumę 82.432 zł. 30 ct. wynosiły, zaś czysty zysk z działu hipotecznego w cyfrze 6.406 zł. 60 ct., z działu komunalnego przedstawia się tylko w cyfrze 2.066 zł. 33 ct. a. w. Więc dział Bankowy dotowany przez kraj milionem zł. w. a. pracować musiał przeważnie, aby opędzić wydatki administracyjne wszystkich 3 działów, jakoteż dział ten wykazuje zysk brutto 87.155 zł. 47 ct. w. a. Że działy hipoteczny i komunalny ten mały zysk przyniosły, to stanowi dowód o przezornem działaniu Banku, bo gdyby wszystkie żądania do tych działów stawiane uwzględnione były, zysk brutto z działów tych równoważyłby zyskowi jaki dział Bankowy oddał.

Przezorność była zwłaszcza w tym kierunku w r. 1885. ekonomicznemi stosunkami kraju wskazana, a oględność w tych działach musi być tem większą, że działy te zawierają stosunki na długie lata, a szerokie kredyta mogą zamiast być pomocą stać się ciężarem wielkim. Na tej podstawie oceniając osiągnięty zysk w r. 1885. uznaje Rada Nadzorcza zysk ten jako odpowiedni i zupełnie zadowalniający.

Sprawozdanie Dyrekcyi do zamknięcia rachunków dołączone, przedstawia cały obrót i całą czynność Banku krajowego, szczegółowo zestawiona jest tam cała działalność Banku krajowego i wykazuje jasno, że Bank krajowy zdobył sobie zaufanie i dobre imię w krótkim już czasie; o tem świadczą cyfry złożonych w przechowanie depozytów, cyfry lokowanych w Banku krajowym kapitałów obcych i cyfry reskontowanych weksli.

Rada Nadzorcza uznaje, że jakkolwiek działalność Banku krajowego w działach hipotecznym i komunalnym nie jest jeszcze rozszerzona, pomimo tego już jest pożyteczną i skuteczną. Pożyczki komunalne, które gminom i powiatom udzielane bywają, a zawsze tylko na cele produkcyjne lub na inwestycye konieczne, nigdy zaś bez udowodnionej potrzeby lub korzyści tych, którym udzielone zostaną — nie mogą inaczej wpłynąć jak tylko korzystnie na ekonomiczny rozwój kraju.

Również pożyczki hipoteczne, które Bank krajowy udziela i działalność, którą w tym względzie Bank krajowy rozwinął pojedyńczym bezpośrednio, a pośrednio krajowi, na pożytek

wypaść muszą; na tem miejscu wspomnimy, że Bank krajowy pierwszy w kraju wprowadził $4^1/_2$ procentowe listy zastawne, które przez kapitalistów w kraju a nawet i za granicą dobrze przyjęte zostały i że to może właśnie dało pochop do tego, że nasza wielka instytucya krajowa tj. galic. Towarzystwo kredytowe ziemskie tak oprocentowane listy zastawne u siebie przyjęła, wydawanie wyżej oprocentowanych pożyczek zamknęła, a przez to stopa procentowa pożyczek hipotecznych w całym kraju zniżoną została.

Konkurencya Banku krajowego przy udzielaniu pożyczek hipotecznych na dobra nie była zatem szkodliwą dla Towarzystwa kredytowego ziemskiego, lecz przeciwnie jak każda konkurencya, wskazała nowe drogi niesienia pomocy właścicielom ziemskim.

Coraz więcej pożyczek hipotecznych domagają się nasze miasta na swoje realności; dotąd prawie nie mieliśmy instytucyi w kraju, z którejby właściciele realności w miastach pożyczki hipoteczne po umiarkowanej stopie procentowej zaciągnąć mogli. Bank krajowy ją otworzył.

Było wielu, co wątpiło, jakoby udzielanie pożyczek hipotecznych włościanom na ich grunta mogło być z ich pożytkiem połączone; jakkolwiek nie jest zadaniem niniejszego sprawozdania sprawę tę rozstrzygać, to jednakże już sama likwidacya Banku rustykalnego okazała konieczną potrzebę pożyczek włościańskich, gdyby nie było Banku krajowego, lub gdyby tenże nie posiadał tej atrybucyi udzielania włościanom pożyczek hipotecznych na ich grunta, potrzebaby było stworzyć taką instytucyę.

Bank krajowy, udzielając włościanom pożyczki na konwersye należytości Banku rustykalnego, przyczynia się zapewne do spokojnej likwidacyi Banku rustykalnego. Rzeczywiście nasi włościanie obecnie jakby już pouczeni o istocie pożyczek hipotecznych wiedzą, że co pożyczyli oddać są obowiązani; spłacają regularnie raty amortyzacyjne od tych pożyczek, a tego dowód w zamknięciu rachunkowem z końcem r. 1885. Od 235 pożyczek włościanom na ich grunta w łącznej ilości 233.150 zł. w. a. udzielonych, tylko od 3 pożyczek zaległy raty w łącznej sumie 206 zł. 35 ct., Dział bankowy przez ustanowienie zastępstw swoich po powiatach, rozgałęzia swoją czynność po całym kraju, podaje swoją pomoc w najodleglejsze zakątki kraju każdej klasie społecznej. Tym sposobem stworzył sobie Bank swoje organa w całym kraju, które go w czynnościach jego wyręczają, a które nie kosztują prawie nic w stosunku do kosztów, jakie utrzymanie filij jakiego zakładu za sobą pociąga.

Dział ten w r. 1885. był bardzo przezornie, rzecby można szczęśliwie prowadzony, a że ten dział z natury swej jest najrozleglejszy, obrót w nim był już w r. 1885. wielki. W dziale tym nie może się obejść nigdy bez pewnych strat — odpisana kwota 2.387 zł. 58 ct. w. a. w bilansie r. 1885. w rubryce strat dowodzi bardzo szczęśliwej i przezornej operacyi Banku krajowego.

Rada Nadzorcza żywi to przekonanie, że Bank krajowy tak jak jest przez kraj uposażony, z tym wszechstronnym zakresem działania, jaki mu statutem nadany, z tem zaufaniem jakie sobie już dotychczas wyrobić potrafił, postępując nadal tak samo oględnie i przezornie, potrafi zupełnie spełnić swoje zadanie, zdoła skoncentrować interesa wszystkie i zdolnym stać się może zastąpić instytucje prywatne, zyski na celu mające. Nie bez korzyści dla Banku krajowego było to, że powstał w tej właśnie chwili, w której w skutek zastoju stosunków ekonomicznych w kraju spowodowanych nagłym i nieobliczonym spadkiem cen produktów rolniczych, powstałą ztąd nieufnością nauczył się być oględnym i przezornym; a że nie miał sposobności do wielkich zysków i nie przyzwyczaił się do nich, to będzie Bankowi krajowemu dalszą wskazówką, że oględność powinna być zawsze jedną z kardynalnych podstaw takiej finansowej instytucyi, która na zysk nie jest obliczoną.

Rada nadzorcza wykonuje ścisłą kontrolę nad czynnościami Dyrekcyi, przy każdej sesyi Dyrekcyi, w której ważniejsze sprawy są traktowane obecny jest zawsze prezes Rady Nadzorczej, który sprawy budzące wątpliwości, albo dokładnie nie wyjaśnione pod rozwagę pełnej Rady Nadzorczej odsyła, w szczególności sprawy pożyczek hipotecznych nawet takich, które

w myśl statutu nie podpadają pod zakres Rady Nadzorczej i wszystkie pożyczki komunalne udzielane bywają tylko za uchwałą tejże Rady.

Rada Nadzorcza skontruje co kwartał przez swoją komisyę kasę Banku krajowego i portfel wekslowy tegoż, wgląda we wszystkie pojedyńcze i szczegółowe czynności Banku. Szczegółowo zaś bada ta komisya zamknięcie rachunkowe i bilans roczny. Przy tak wprowadzonej praktyce czuwania ze strony Rady Nadzorczej nad czynnościami Banku krajowego, zapewniony jest rozwój Banku.

Podnieść tutaj należy, że ustanowiony ze strony c. k. Rządu komisarz, radca dworu Karasiński, ze szczególną uwagą a wielką sprawy znajomością wykonywa swoje urzędowanie, więc i jego ciągła czujność również zapewnia Bankowi pewny i regularny bieg jego interesów.

Rada Nadzorcza po dokładnem i wszechstronnem zbadaniu zamknięcia rachunków i bilansu za r. 1885., po zestawieniu tychże z książkami i szczegółowemi inwentarzami wnosi:

Wysoki Wydział krajowy przyjmując to sprawozdanie tudzież zamknięcie rachunków i bilans Banku krajowego za rok 1885. do swej wiadomości, raczy u Wys. Sejmu wyjednać Bankowi krajowemu absolutoryum za r. 1885. dla Rady Nadzorczej i dla Dyrekcyi.

Prezes Rady nadzorczej:
H. Bochdan w. r.

Zastępca sekretarza:
Dr. Jan Drohojowski, w. r.

Bank Krajowy

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

1885.

LWÓW.
Z DRUKARNI PILLERA I SPÓŁKI.

Bank Krajowy

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

1885.

LWÓW.
Z DRUKARNI PILLERA I SPÓŁKI.

Sprawozdanie

Dyrekcyi Banku krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. ks. Krakowskiem.

Gwarancya za dopełnienie zobowiązań Banku krajowego, wypływających z wydawania obligacyj komunalnych I. emisyi, do wysokości 5-ciu milionów złr., przyjęta przez kraj uchwałą sejmową z dnia 21. Października 1884 r., uzyskała w dniu 18. Kwietnia 1885 r. Najwyższą sankcyę (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 39.); — zostały także zatwierdzone przez c. k. Rząd zmiany, przez rzeczoną uchwałę sejmową w statucie Banku krajowego zaprowadzone. (Rozp. c. k. Minist. spr. wewn. z dnia 28. Kwietnia 1885 l. 6.488 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38).

Wszystkie Oddziały Banku: hipoteczny, komunalny i bankowy (§. 3 statutu), jak niemniej, osobny oddział interesów ze stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi, opartemi na ustawie z dnia 9. Kwietnia 1873 r., odpowiednio do §. 56 statutu utworzony, były czynnemi przez cały 1885 rok.

Organizacya Banku krajowego została zaś ukończoną, przez zaprowadzenie stałego etatu płac urzędników i służby, uchwalonego przez Wydział krajowy dnia 2. Stycznia 1885 L. 66.201, na podstawie wniosków Rady nadzorczej, odpowiednio do §. 67 statutu. — Etat ten wszedł w życie z dniem 1. Stycznia 1885.

Z tymże dniem urządzony został *Fundusz zaopatrzenia* Funkcyonaryuszów Banku krajowego, na podstawie przepisów w dniu 14. Grudnia 1884. przez Radę nadzorczą uchwalonych, mający na celu przyszłość personalu służbowego zabezpieczyć. Do funduszu tego, — instytucyi, administrowanej przez oddzielny zarząd, wybierany przez samychże Funkcyonaryuszów Banku, jako jej uczestników, — wynoszącego z końcem 1885 r. sumę 1.887 zł. 68 ct., Bank wpłacił kwotę 1.309 zł. 86 ct. — reszta powstała ze składek samychże uczestników.

Przystępując do przedstawienia rysu całorocznej swej działalności, Bank krajowy zaznacza co następuje:

Pożyczka krajowa Em. z r. 1885.

W ciągu 1885 roku skutecznie, a nie bez pewnych korzyści pieniężnych dla siebie Bank przeprowadził rozprzedaż pożyczki krajowej, w tymże roku przez Wydział krajowy emitowanej.

Stosunek z c. k. Dyrekcyą austryackich kolei państwowych.

W dniu 23. Marca 1885 L. 1.133/10, L. Banku kraj. 2.724, zawarł Bank umowę z c. k. Dyrekcyą austryackich kolei państwowych, określającą zasady przyjmowania od tejże Dyrekcyi w kasie Banku we Lwowie i w zastępstwie Banku w Krakowie, papierów wartościowych i gotowizny na przechowanie lub lokacyą, jak niemniej załatwiania wszystkich interesów bankowych na żądanie tejże Dyrekcyi.

Projekt zorganizowania kredytu melior.

Na wezwanie Wydziału krajowego, Bank ułożył i przedstawił temuż Wydziałowi projekt o urządzeniu kredytu melioracyjnego na drenowanie gruntów.

Kredyt dla przemysłu naftowego.

Tak samo, jak w r. 1884 wskutek układu zawartego z galic. kraj. Towarzystwem naftowem, otworzył Bank kredyt na zastaw produktów naftowych 22 właścicielom rafineryi, do wysokości 145.000 zł.

Sprzedaż i kurs emisyi bankowych.

Kurs emisyi bankowych w ciągu 1885 r. podniósł się jak następuje:

a) listów zastawnych Banku krajowego 91—92% na 91½—92½%.

b) obligacyj komunalnych Banku krajowego z 96¾—97¾% na 97—98%.

Kurs jednych i drugich nie ulegając fluktuacyom, okazywał stałą tendencyę zwyżkową. Jedne i drugie znajdowały ciągle chętny pokup, zarówno w kraju, jak i na giełdach Wiednia i Pragi. — Oprócz w kasie głównej we Lwowie i w jego zastępstwach w Drohobyczu, Krakowie, Nowym Sączu, Podhajcach, Rzeszowie, Samborze, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu i Tarnowie, — sprzedaż emisyj bankowych i wypłata ubiegających kuponów i wylosowanych listów zastawnych i obligacyj komunalnych została urządzona w Wiedniu w Banku dla krajów koronnych, w Lincu w Banku dla wyższej Austryi i dla Salcburga, w Gracu w Styryjskim Banku eskontowym, w Tryeście w filii Union Bank, wreszcie w Pradze, Bernie i Pilznie czeskiem w „Živnostenska Banka“. — Szczególniej ta ostatnia instytucya finansowa, nie przestaje pod względem emisyj Banku krajowego nieść dlań chętnych i pożytecznych swych usług.

Bieżące czynności bankowe.

Podając rachunki zysków z każdego Oddziału i salda każdej pozycyi ogólnego bilansu, Dyrekcya czyni poniżej porównanie procentowe między rezultatami lat obu; — ono bowiem, uwydatniając dotychczasową działalność Banku krajowego, będzie poniekąd zapowiedzią jego przyszłego rozwoju. Przy obliczaniu tem uwzględnić wypada, że w okresie roku poprzedniego oddziały bankowy i komunalny były czynne przez miesięcy ośmnaście, — oddział dla interesów ze Stowarzyszeniami przez cały rok, — oddział zaś hipoteczny tylko przez miesięcy sześć.

Oddział hipoteczny. W ciągu 1885 roku weszło 1.016 podań o pożyczki hipoteczne na łączną kwotę 13,346.135 zł., z r. 1884 zostało niezałatwionych podań 94 na łączną kwotę 965.200 zł., razem więc było w r. 1885 do załatwienia 1.110 podań, na łączną kwotę 14,311.335 zł., z czego Bank krajowy załatwił odmownie 355 podań na kwotę 4,237.935 zł., czyli 29·61% zgłoszeń, niezałatwił dotąd 127 podań na kwotę 2,009.050 zł., a wydał promes pożyczkowych na 628 pożyczek, w ogólnej sumie 8,064.350 złr.; wypłacił zaś walutą tylko 368 pożyczek, w ogólnej sumie 2,399.300 złr., co łącznie z pożyczkami, wypłaconemi przez Bank w roku 1884, czyni 425 pożyczek, w ogólnej sumie 3,038.850 złr., a mianowicie:

1. na dobra ziemskie 43 pożyczek w ogólnej sumie 1,290.250 złr., czyli 42·46%.
2. na domy murowane w miastach, opłacających podatek domowo-czynszowy, a do korzystania z kredytu rzeczowego przez Wydział krajowy dopuszczonych, 147 pożyczek w ogólnej sumie 1,515.450 złr., czyli 49·87%.

3. na małą własność rolną, przeważnie włościańską 235 pożyczek w ogólnej sumie 233.150 złr., czyli 7·67%.

W przyznawaniu i w oznaczaniu wysokości każdej z żądanych pożyczek, Dyrekcya Banku miała przedewszystkiem na względzie jego bezpieczeństwo; zachowywała przeto staranną ostrożność. — Ostrożność tę uwydatnia stosunek procentowy liczby pożyczek przyznanych do żądanych i ogólnej sumy pierwszych do takiejże sumy drugich — jak niemniej stosunek promes wycofanych, czyli pożyczek przyznanych przez Bank, a przez żądających nieprzyjętych prawdopodobnie dla powodu, iż żądający pożyczki nie otrzymywał jej w takiej wysokości, w jakiej otrzymać ją pragnął.

Liczba takich promes, które przez żądających pożyczki nie zostały przyjęte, wynosi 125 w sumie 3,399.000 złr., czyli 42·14% wydanych przez Bank w ciągu roku 1885 promes.

Wypłatność rat przypadających Bankowi na procent i na umorzenie długu, nie pozostawia dotychczas nic do życzenia. Półroczne raty, w r. 1885 wymagalne, wpłynęły do kasy Banku bądź we właściwym terminie, bądź wkrótce po terminie; skutkiem czego Bank tytułem procentów zwłoki w ciągu całego roku pobrał tylko 157 złr. 81 ct. Z rat wymagalnych w roku 1885 na dobra ziemskie i na domy w miastach, niepozostała z dniem 31. Grudnia z. r. żadna zaległość. Z pomiędzy zaś 235 pożyczek, udzielonych na małą własność gruntową, pozostała zaległość z drugiego półrocza od 8 pożyczek, w kwocie 367 złr. 34 ct.,*) wyobrażającą zaledwo 0·64% w stosunku do ogólnej sumy wszystkich rat, wynoszącej 57.491 złr. 67 ct.

Pod względem procentów zwłoki, Dyrekcya ustanowiła regułę, że procenta te będą zapisywane w dochód dopiero z chwilą, w której do kasy Banku rzeczywiście wpłyną i tylko o tyle, o ile zostaną ściągnięte, — że przeto przypadające, lecz jeszcze przez Bank nie zrealizowane, nie mogą być wprowadzane do stanu czynnego bilansów bankowych.

Ponieważ plany amortyzacyjne Banku krajowego nie żądają od dłużnika dalszego oprocentowania od części raty, idącej w dniu jej wymagalności na upłatę kapitału, wypłata zaś listów zastawnych, wycofanych na podstawie tychże opłat. następuje wraz z ubiegającym kuponem dopiero w sześć miesięcy po dokonanej przezeń wpłacie, przeto w obec równego oprocentowania pożyczek i listów zastawnych Oddział bankowy powołany jest do uzupełnienia wymagalności kuponowej o ile procenta zwłoki przez Bank pobierane na ten cel nie wystarczą. — To jest wytłómaczenie wstawienia w rachunku strat i zysków kwoty 128 złr. 74 ct.

Bank krajowy pobiera w tej samej wysokości procenta od dłużników hipotecznych, jakie opłaca posiadaczom listów zastawnych, przeto pozostają na korzyść Banku jedynie procenta zwłoki, i pobierany dodatek na koszta administracyi. Pierwsze zostały wyczerpane na cel wyżej wskazany; — rzeczony dodatek, przyniósł w roku 1885: 6.406 zł. 60 ct. i jest wyrazem zysku brutto,

*) Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania, na poczet powyższej zaległości już wpłynęła do kasy Banku rata od 4 pożyczek, w kwocie 131 złr. 79 ct., zaległość zmniejszyła się przeto do 4 pożyczek i czyni razem 235 złr. 55 ct.

otrzymanego w Oddziale hipotecznym. Suma ta, została dołączoną do ogólnego dochodu, pokrywającego wszystkie koszta administracyi, i jest zamieszczoną w rachunku strat i zysków. Zysk brutto w Oddziale hipotecznym z 6 miesięcy 1884 r. wyniósł 902 złr. 38 ct., zwiększył się przeto w roku 1885 o 5.504 złr. 22 ct.,

Z dniem 31. Grudnia z. r. znajdowało się w obiegu listów zastawnych Banku krajowego na ogólną sumę 3,032.850 złr. — pożyczki zaś udzielone przez Bank po strąceniu funduszu złożonego na umorzenie, wynosiły 3,015.835 złr. 58 ct. Przypada więc do wycofania z obiegu i zniszczenia, ilość listów zastawnych w sumie 17.014 złr. 42 ct., co w terminie losowania listów zastawnych dnia 1. Kwietnia 1886 odbyć się mającym, zostanie dopełnionem. Wreszcie fundusz rezerwy specyalnej, formowanej przez Bank w Oddziale hipotecznym, wynoszący z dniem 31. Grudnia 1884 r. 1.598 złr. 88 ct. doszedł w ciągu r. 1885 do sumy 7.749 złr. 70 ct., został więc powiększonym o 6.150 złr. 82 ct.

Oddział komunalny. Bank krajowy udzielił w r. 1885: 20 pożyczek w obligacyach komunalnych, w ogólnej sumie 201.400 złr. — w okresie zaś poprzednim, 39 takichże pożyczek, w ogólnej sumie 690.500 złr. Zmniejszenie ruchu w r. 1885 o 29·16%, w porównaniu z rokiem poprzednim, znajduje wytłumaczenie potrzebą dłuższego czasu na przeprowadzenie uchwalenia każdej pożyczki i formalnościami, poprzedzającemi jej przyznanie, pomnożonemi z chwilą wejścia w życie uchwały sejmowej z dnia 21. Października 1884. — Z liczby 59 pożyczek, udzielonych przez Bank w ciągu jego istnienia w ogólnej sumie 891.900 złr. przypada:

1. na powiaty: 7 pożyczek w ogólnej sumie 181.000 złr., czyli 20·29%.
2. na gminy miejskie 17 pożyczek w ogólnej sumie 594.100 złr., czyli 66·61%.
3. na gminy wiejskie 35 pożyczek, w ogólnej sumie 116.800 złr., czyli 13·10%.

Pozostaje nadto do wypłacenia, pożyczek przez Bank przyznanych, a do dnia 31. Grudnia 1885 przez powiaty i gminy niepodniesionych: jedna z r. 1884: 30.000 złr., i 7 z r. 1885 w ogólnej sumie 117.800 złr.

Raty, przypadające Bankowi na spłatę kapitału i na procent, wpływały w oznaczonym terminie, lub wkrótce po terminie. — Wynosiły one, w pierwszem półroczu 19.012 złr. 50 ct. na kapitał, 18.369 złr. 57 ct. na procent, — w drugiem zaś półroczu 22.247 złr. 50 ct. na kapitał, 21.046 złr. 52 ct. na procent.

Wszystkie wymagalne w pierwszem półroczu, wpłynęły całkowicie; wymagalne w drugiem półroczu, są całkowicie uiszczone od 58 pożyczek, — pozostała bowiem do ściągnięcia, jedna tylko rata, w kwocie 387 złr. 50 ct. na kapitał, i 358 złr. 44 ct. na procent.

Pobrane przez Bank procenta zwłoki od rat uiszczanych po terminie, uczyniły kwotę 46 złr. 43 ct. — Pod względem poczytywania za dochód bankowy, dopiero z chwilą, gdy rzeczywiście wpłyną i o ile wpłyną, Dyrekcya wyprowadziła regułę, już wyżej uwydatnioną przy procentach zwłoki w Oddziale hipotecznym.

Plany spłat kapitału, oparte są również na takiej samej zasadzie, jak plany umorzeń przy pożyczkach hipotecznych. Gdy jednak raty pożyczek komunalnych, o ile mieszczą w sobie części na upłatę kapitału, umarzane być mogą obligacyami komunalnemi, a dotąd w ten sposób wszystkie raty pokryte zostały, przeto nie potrzebował Bank uzupełniać z działu bankowego funduszu, na zapłacenie ubiegających kuponów, ani też przedsiębrać dotąd losowania obligacyj komunalnych.

Oprócz procentów zwłoki, jedyną korzyścią Banku w tym Oddziale, jest składka, pobierana od pożyczek komunalnych, na koszta administracyi. Wyniosła ona w r. 1885: 2.014 złr. 89 ct., i łącznie z pobranymi procentami zwłoki 46 złr. 43 ct., i zwyżki z obliczenia odsetek przenośnych 5 złr. 01 ct., tworzy zysk brutto 2.066 złr. 33 ct. uwidoczniony w rachunku strat i zysków.

Fundusz rezerwy specyalnej dla obligacyj komunalnych, wynoszący z dniem 1. Stycznia 1885: 29.395 złr. 59 ct., wzrósł w ciągu tegoż roku do sumy 46.092 złr. 37 ct., a więc o sumę 16.696 złr. 78 ct., czyli o 56·80%. Oprocentowanie sum, do funduszu tej rezerwy wpływających, dopomogło do powyższego wzrostu kwotą 1.855 złr. 34 ct.

Oddział bankowy. Całkowity obrót ze wszystkich operacyj Banku w r. 1885 wyniósł 129,874.903 złr. 32 ct., w okresie zaś roku poprzedniego 87,745.549 złr. 28 ct., wzrósł przeto w r. 1885 o 48·02%.

Gotowizną wpłynęło do kasy Banku krajowego w ciągu 1885 roku 16,789.081 złr. 81 ct., wypłaciła zaś kasa 16,710.050 złr. 04 ct. Obrót kasowy w roku 1885 wynosił w Banku i Zastępstwach 37,551.513 złr. 64 ct., w roku 1883/4: 28,295.843 złr. 14 ct., zwiększył się zatem o kwotę 9,255.670 złr. 50 ct. i 32·71%.

W ciągu r. 1885 Bank przyjął w depozyt zachowawczy 92 depozytów wartości imiennej 1,001.414 złr. 03 ct., w porównaniu przeto z okresem roku poprzedniego więcej o 10 depozytów, czyli o 10·87% (mniej o 327.597 złr. 50 ct., czyli mniej o 24·65%). Opłaty za przechowanie tych depozytów, pobierane przez Bank, uczyniły 908 złr. 87 ct., w okresie roku poprzedniego 479 złr. 46 ct., wzrosły więc o 89·56%.

Zakupno efektów krajowych i własnych na rachunek Banku; innych zaś z polecenia i na rachunek osób trzecich wykazuje obrotu 10,986.350 złr. imiennej wartości. Dochód z tych operacyj uwidocznia rachunek strat i zysków.

W ciągu roku 1885 podano do skupu 9.255 sztuk weksli, na ogólną sumę 7.556.762 złr. 95 ct., z których Bank zeskontował 8.146 sztuk na ogólną sumę 7,162.015 złr. 80 ct., odmówił zaś przyjęcia 1.109 sztuk weksli na sumę 394.747 złr. 15 ct., czyli 5·22%. W okresie roku poprzedniego, liczba weksli przedstawionych do skupu, wynosiła 10.755 sztuk na ogólną sumę 7,741.174 złr. 43 ct., z których Bank zeskontował 6.575 sztuk w ogólnej sumie 6,566.957 złr. 58 ct., odmówił zaś przyjęcia 4.180 sztuk, w ogólnej sumie 1,174.216 złr. 85 ct. czyli 15·17%. W porównaniu przeto r. 1885 z okresem roku poprzedniego, liczba weksli przedstawionych do skupu, zmniejszyła się o 1.500 sztuk, czyli o 16·21%, — ogólna ich suma o 184.411 złr. 48 ct., czyli o 2·44%, liczba weksli przez Bank zeskontowanych wzrosła o 1.571 sztuk, czyli o 19·28% ich suma o 595.058 złr. 22 ct., czyli o 8·31%. Stosunek wreszcie weksli nieprzyjętych do zeskontowanych, zmniejszył się co do ich liczby o 37·61%, co do

ich ogólnej sumy o 10·88%. — Zysk brutto z eskontu weksli wyniósł w roku ubiegłym 89.951 złr. 73 ct., więcej przeto, niż w okresie roku poprzedniego o 11.351 złr. 04 ct., czyli o 12·62%. — Bank reeskontował w r. 1885: 1.813 sztuk weksli na ogólną sumę 1,809.507 złr. 72 ct., więcej przeto niż w okresie roku poprzedniego o 662.210 złr. 16 ct., czyli o 57·72% w ogólnej reeskontowanej sumie.

Weksli w terminie nie wykupionych i zaprotestowanych lub zaskarzonych pozostało w dniu 31. Grudnia 1885: 23 sztuk na kwotę 43.456 złr. 84 ct.

Weksle te rozdzielić wypada na trzy kategorye. Pierwsza 9 sztuk na sumę 34.255 złr. 40 ct. zeskontowanych przez Bank na podstawie kaucyi hipotecznej, zapisanej w granicach bezpieczeństwa pupilarnego, na których przeto żadna dla Banku strata nie może być przewidywaną. Druga kategorya 7 sztuk weksli na sumę 4.701 złr. 29 ct., które po proteście już zostały bądź hipotecznie, bądź egzekucyjnie zabezpieczone w taki sposób, iż z powodu tychże weksli, jakabądź dla Banku strata także nie może być przewidywaną. Do trzeciej wreszcie kategoryi zaliczyć należy 7 sztuk weksli na sumę 4.500 złr. 15 ct., pochodzących od osób, których upadłość została sądownie ogłoszoną. Po zbadaniu, ile na każdy z tych weksli wpłynąć powinno po przeprowadzeniu pertraktacyi sądowej, Bank krajowy z dochodów 1885 r. odpisał kwotę 2.012 złr. 50 ct. jako stratę przewidywaną na tej kategoryi wekslach protestowanych.

Zaliczki na zastaw efektów tak terminowe, jak i w rachunku bieżącym (kredyt otwarty) wykazały obrotu 1,616.303 złr. 38 ct. t. j. o 54.127 złr. 55 ct., czyli 3·35% mniej jak w okresie poprzednim, natomiast dochód z tego interesu wynosi w r. 1885: 21.022 złr. 16 ct., czyli o 7.566 złr. 27 ct. i 56·23% więcej jak w okresie poprzednim, przeciętne bowiem saldo tych rachunków w ciągu r. 1885 było znacznie wyższem niż takież saldo w okresie poprzednim.

Ruch kapitałów obcych, lokowanych w celu ich oprocentowania przez Bank krajowy, był w r. 1885 następujący: na asygnaty kasowe złożono 1,169.900 złr., odebrano 943.200 złr., na rachunek przekazowy (żyrowy, czeki) złożono 1,001.515 złr. 89 ct., odebrano 841.413 złr. 80 ct., na rachunek bieżący, prowadzony w książeczkach wkładkowych, złożono 857.220 złr. 06 ct., odebrano 702.331 złr. 59 ct. Rachunek kapitałów obcych, składanych w celu ich oprocentowania, wykazuje w ogóle: wpływ 3,028.635 złr. 95 ct., odbiór 2,486.945 złr. 39 ct. Lokacye kasy krajowej, wpływ 1,697.402 złr. 55 ct., odbiór 1,966.921 złr. 23 ct.

Dnia 31. Grudnia 1885 wynosiło saldo lokacyj na asygnaty, czeki i wkładki 913.746 złr. 74 ct., czyli więcej o 541.690 złr. 56 ct. i 59·29% jak z końcem roku 1884, lokacye zaś wierzycieli w rachunku bieżącym wynosiły z końcem roku 1885: 551.310 złr. 35 ct., lokacye kasy krajowej 160.177 złr. 08 ct., łącznie obce lokacye 1,625.234 złr. 17 ct.

Oddział interesów bankowych ze stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi. Osobny Komitet Cenzorów odpowiednio do §. 57 statutu bankowego, dla tego Oddziału ustanowiony, dopuścił do kredytu wekslo-

wego w Banku krajowym na rok 1885: 95 stowarzyszeń. W ciągu tegoż roku Bank eskontował 2.989 sztuk ich weksli, na ogólną sumę 1,789.558 złr. 22 ct. saldo tych weksli z dniem 31. Grudnia 1885 wynosiło sztuk 463 na 276.002 złr. 95 ct., a wraz z reeskontowanymi: 661 sztuk na 431.984 złr. 95 ct. Wszystkie weksle od stowarzyszeń płatne do końca roku 1885, w terminie wykupione zostały. Oprócz tego korzystały stowarzyszenia z kredytu, podlegającego ocenieniu komitetu cenzorów, istniejącego wedle §. 39 statutu bankowego, a stowarzyszenia będące zarazem Zastępstwami Banku, były także dłużnikami Banku w rachunku bieżącym (dotacye kasowe).

Czynności Banku w Zastępstwach.

W roku 1885 ustanowił Bank krajowy 5 nowych zastępstw, ogólna przeto liczba zastępstw wynosiła do końca roku 1885: 48. — Zastępstwa nie będąc filiami Banku, i spełniając jego zlecenia w charakterze pełnomocników, nie przestawały w r. 1885 nieść Bankowi chętne, pożyteczne i ze wszech względów cenne usługi. O obrotach zaś i o czynnościach Banku, załatwionych przez Zastępstwa, dają miarę następujące cyfry:

Biecz. Obrót pozycyj kasowych 39.521 złr. 62 ct. Weksli w zastępstwie podano 12 na 15.750 złr., z których Bank eskontował 9 na kwotę 11.600 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 5 weksli na 6.300 złr. Lokacyj na rzecz Banku przyjęto w zastępstwie 18 pozycyj na 10.897 złr. 81 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 30 na kwotę 25.500 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 4 na kwotę 2.100 złr.

Bóbrka. Obrót pozycyj kasowych 69.063 złr. 43 ct. Weksli w zastępstwie podano 55 na 30.324 złr., z których Bank zeskontował 44 na kwotę 22.724 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 48 weksli na 21.115 złr. 30 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 22 na kwotę 21.110 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 13 na kwotę 14.450 złr.

Brzesko. Obrót pozycyj kasowych 91.641 złr. 97 ct. Weksli w zastępstwie podano 6 na 5.225 złr., z których Bank zeskontował 3 na 2.000 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 61 weksli na 51.586 złr.

Cieszanów. Obrót pozycyj kasowych 22.469 złr. 52 ct. Weksli w zastępstwie podano 6 na 17.900 złr., z których Bank zeskontował 5 na 16.400 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 3 weksle na 9.200 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 6 na kwotę 5.050 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 2 na 1.450 złr.

Dąbrowa. Obrót pozycyj kasowych 28.901 złr. 59 ct. Weksli w zastępstwie podano 109 na 115.808 złr., z których Bank zeskontował 94 na 109.158 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 65 weksli na 93.000 złr.

Delatyn. Obrót pozycyj kasowych 39.181 złr. 87 ct. Weksli w zastępstwie podano 30 na 18.908 złr., z których Bank zeskontował 26 na 16.008 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 24 weksli na 14.820 złr.

Dobromil. Obrót pozycyj kasowych 84.835 złr. 61 ct. Weksli w zastępstwie podano 59 na 33.363 złr., z których Bank zeskontował 51 na 27.130 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 56 weksli na 32.665 złr. 30 ct. Lokacyj na rzecz Banku przyjęto w zastępstwie 5 pozycyj

na 2.500 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 2 na kwotę 1.200 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 1 na kwotę 600 złr.

Drohobycz. Obrót pozycyj kasowych na 113.168 złr. 79 ct. Weksli w zastępstwie podano 57 na 32.804 złr. 06 ct., z których Bank zeskontował 34 na 15.716 złr. 50 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 70 weksli na 30.255 złr. 50 ct. Podań hipotecznych wniesiono 5 na 7.700 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 1 na kwotę 700 złr. Zastępstwo sprzedało efektów imiennej wartości 31.100 złr.

Gliniany. Obrót pozycyj kasowych 23.997 złr. 30 ct. Weksli w zastępstwie podano 7 na 4.880 złr., z których Bank zeskontował 4 na 2.100 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 15 na 30.100 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 4 na 3.800 złr.

Jarosław. Obrót pozycyj kasowych 127.935 złr. 13 ct. Weksli w zastępstwie podano 39 na 44.463 złr. 13 ct., z których Bank zeskontował 26 na 31.735 złr. 08 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 31 weksli na 36.602 złr. 92 ct. Podań hipotecznych wniesiono 3 na 10.500 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 2 na kwotę 8.300 złr. Lokacyj na rzecz Banku przyjęto 1 pozycyę na 1.000 złr.

Jasło. Obrót pozycyj kasowych 25.656 złr. 84 ct. Weksli w zastępstwie podano 16 na 23.480 złr., z których Bank zeskontował 14 na 20.980 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 14 weksli na 20.980 złr.

Jaworów. Obrót pozycyj kasowych 88.580 złr. 37 ct. Weksli w zastępstwie podano 31 na 32.090 złr., z których Bank zeskontował 28 na 29.990 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 22 weksli na 22.760 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 7 na 12.250 złr. Zastępstwo wypłaciło 2 pożyczki hipoteczne w kwocie 1.300 złr.

Kamionka strumiłowa. Obrót pozycyj kasowych 6.889 złr. 18 ct. Czynności rozpoczęto dopiero w październiku 1885, więc innych obrotów nie wykazuje się.

Kołomyja. Obrót pozycyj kasowych 78.928 złr. 58 ct. Weksli podano w zastępstwie 53 na 42.077 złr. 22 ct., z których Bank zeskontował 38 na 25.177 złr. 22 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 32 weksli na 12.790 złr. 94 ct. Lokacyj na rzecz Banku przyjęło zastępstwo na kwotę 946 złr. 97 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 9 na 13.650 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 3 na kwotę 4.300 złr.

Kraków. Obrót pozycyj kasowych 454.511 złr. 30 ct. Weksli w zastępstwie podano 29 na 25.882 złr. 39 ct., z których Bank zeskontował 28 na 21.159 złr. 69 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 91 weksli na 24.578 złr. 88 ct. Zastępstwo sprzedało efektów na 18.850 złr. imiennej wartości.

Krosno. Obrót pozycyj kasowych 3.055 złr. 38 ct. Czynności rozpoczęto dopiero w drugiem półroczu 1885, więc innych obrotów nie wykazuje się.

Limanowa. Obrót pozycyj kasowych 23.391 złr. 06 ct. Weksli podano w zastępstwie 26 na 43.020 złr., z których Bank zeskontował 24 na 39.620 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 14 weksli na 26.690 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 10 na 5.150 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 7 na 5.350 złr.

Lwów. Obrót pozycyj kasowych 73.726 złr. 89 ct. W oddziale bankowym zastępstwo nie pośredniczy. Podań hipotecznych wniesiono 65 na na kwotę 50.350 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 43 w kwocie 34.800 złr.

Łańcut. Obrót pozycyj kasowych 108.051 złr. 98 ct. Weksli podano w zastępstwie 73 na 64.670 złr., z których Bank zeskontował 64 na 58.970 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 49 weksli na 52.860 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 3 na kwotę 4.100 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 4 na kwotę 4.700 złr. Podań komunalnych wniesiono 1 na 40.000 złr.

Maków. Obrót pozycyj kasowych 32.323 złr. 89 ct. Weksli podano w zastępstwie 13 na 8.002 złr., z których Bank zeskontował 4 na 2.102 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 3 weksle na 1.836 złr. Podań komunalnych wniesiono 1 na 1.500 złr., którą pożyczkę Zastępstwo też wypłaciło.

Mielec. Obrót pozycyj kasowych 34.698 złr. 94 ct. Weksli podano w zastępstwie 18 na 20.990 złr., z których Bank zeskontował 16 na 18.990 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 12 weksli na 16.650 złr.

Mościska. Obrót pozycyj kasowych 89.638 złr. 13 ct. Weksli podano w zastępstwie 52 na 56.925 złr., z których Bank zeskontował 46 na sumę 51.625 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 39 weksli na 35.525 złr. 94 ct. Lokacyj na rzecz Banku przyjęto 1 pozycyę na 5.000 złr. Podań komunalnych wniesiono 5 na 7.800 złr. Zastępstwo wypłaciło 5 pożyczek komunalnych na 7.800 złr.

Myślenice. Obrót pozycyj kasowych 2.044 złr. 79 ct., innych obrotów nie było.

Nowy Sącz. Obrót pozycyj kasowych 36.755 złr. 06 ct. Weksli podano w zastępstwie 2 na 1.400 złr., z których Bank zeskontował 2 na 1.400 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 1 weksel na 800 złr. Lokacyj na rzecz Banku przyjęto 6 pozycyj na 5.250 złr. Podań hipotecznych wniesiono 4 na kwotę 4.500 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 7 na 6.200 złr. Zastępstwo sprzedało na 11.350 złr. efektów imiennej wartości.

Oświęcim. Obrót pozycyj kasowych 10.893 złr. 35 ct. Weksli podano w zastępstwie 12 na 25.900 złr., z których Bank zeskontował 4 na 9.000 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 2 weksle na 5.000 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 11 na 7.400 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 3 na 3.700 złr.

Podhajce. Obrót pozycyj kasowych 119.193 złr. 24 ct. Weksli podano w zastępstwie 40 na 67.832 złr., z których Bank zeskontował 36 na 59.232 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 15 weksli na 5.239 złr. 50 ct. Lokacyj na rzecz Banku przyjęło zastępstwo 2 pozycye na 2.040 złr. 34 ct. Podań komunalnych wniesiono w zastępstwie 2 na kwotę 14.000 złr. Przez zastępstwo zrealizowano 1 pożyczkę komunalną na 10.000 złr. Podań hipotecznych wniesiono 25 na kwotę 72.620 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 4 na 3.700 złr. Zastępstwo sprzedało efektów na 7.400 złr. nominalnej wartości, a w depozyt dla Banku przyjęło efektów na 14.300 złr. nominalnej wartości.

Przemyśl. Obrót pozycyj kasowych 198.277 złr. 11 ct. Weksli podano w zastępstwie 94 na 103.155 złr., z których Bank zeskontował 79 na 86.657 złr. 50 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 103 weksli na 46.848 złr. 06 ct. M. 117.80. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 3 na 4.000 złr. Zastępstwo wypłaciło 2 pożyczki hipoteczne na 6.100 złr.

Przemyślany. Obrót pozycyj kasowych 35.961 złr. 72 ct. Weksli podano w zastępstwie 52 na 31.610 złr., z których Bank zeskontował 41 na 23.960 złr. Na rzecz Banku inkasowało Zastępstwo 46 weksli na 30.157 złr. 76 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 3 na kwotę 5.900 złr.

Radziechów. Obrót pozycyj kasowych 77.859 złr. 12 ct. Weksli podano w zastępstwie 17 na 28.475 złr., z których Bank zeskontował 13 na 21.875 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 21 weksli na 20.375 złr. 29 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 15 na kwotę 22.550 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 13 na 12.000 złr.

Rohatyn. Obrót pozycyj kasowych 72.979 złr. 20 ct. Weksli podano w zastępstwie 56 na 39.680 złr., z których Bank zeskontował 45 na 30.080 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku weksli 29 na 19.320 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 8 na 6.600 złr. Bank wypłacił przez zastępstwo 6 pożyczek hipotecznych w kwocie 5.300 złr. Podań komunalnych wniesiono przez zastępstwo 1 na 2.500 złr.

Ropczyce. Obrót pozycyj kasowych 5.432 złr. 10 ct. Weksli podano w zastępstwie 2 na 2.200 złr., z których Bank zeskontował 1 na 1.200 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku weksli 3 na 720 złr. Podań hipotecznych wniesiono i zrealizowano przez zastępstwo 1 na 550 złr.

Rudki. Obrót pozycyj kasowych 13.999 złr. 27 ct. Weksli w zastępstwie podano 25 na 31.760 złr., z których Bank zeskontował 20 na 22.760 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku weksli 8 na 1.610 złr. Podań komunalnych wniesiono w zastępstwie 1 na kwotę 2.850 złr. Bank wypłacił przez zastępstwo 1 pożyczkę hipoteczną na 1.500 złr.

Rzeszów. Obrót pozycyj kasowych 60.578 złr. 96 ct. Weksli podano w zastępstwie 45 na 43.307 złr. 77 ct., z których Bank zeskontował 30 na 36.117 złr. 77 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 8 weksli w sumie 7.112 złr. 29 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 5 na kwotę 5.300 złr., a zrealizowano przez zastępstwo 5 na 18.500 złr. Zastępstwo sprzedało efektów na 5.300 złr. imiennej wartości.

Sambor. Obrót pozycyj kasowych 109.889 złr. 21 ct. Weksli podano w zastępstwie 69 na 88.796 złr. 91 ct., z których Bank zeskontował 56 na 74.750 złr. 91 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 15 weksli na 4.629 złr. 07 ct. Lokacyj na rzecz Banku przyjęło zastępstwo 1 pozycyę na 10.000 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 9 na kwotę 18.000 złr., a zrealizowano 1 na 1.400 złr. Zastępstwo sprzedało efektów na 5.500 złr. imiennej wartości.

Sanok. Obrót pozycyj kasowych 82.660 złr. 88 ct. Weksli podano w zastępstwie 25 na 26.654 złr., z których Bank zeskontował 15 na 13.104 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 8 weksli na 2.106 złr. 79 ct. Hipo-

tecznych podań wniesiono w zastępstwie 27 na 47.900 złr. Zrealizowano przez zastępstwo pożyczek hipotecznych 8 na 12.950 złr. Podań komunalnych wniesiono i zrealizowano przez zastępstwo 1 na 30.000 złr.

Śniatyn. Obrót pozycyj kasowych 13.103 złr. 33 ct. Weksli podano w zastępstwie 25 na 15.758 złr. 40 ct., z których Bank zeskontował 8 na 7.322 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 3 weksle na 2.890 złr. Lokacyj na rzecz Banku przyjęto 2 pozycye na 1.500 złr. Podań hipotecznych wniesiono 12 na 7.400 złr., a zrealizowano przez zastępstwo 1 pożyczkę hipoteczną na 1.600 złr.

Sokal. Obrót pozycyj kasowych 29.683 złr. 76 ct. Weksli w zastępstwie podano 14 na 19.060 złr., z których Bank zeskontował 9 na 7.560 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 18 weksli na 11.600 złr. Podań komunalnych wpłynęło 14 na 13.700 złr. Bank wypłacił przez zastępstwo 2 pożyczki komunalne na 2.000 złr. i 2 pożyczki hipoteczne na 1.500 złr. Zastępstwo sprzedało efektów na 200 złr. imiennej wartości.

Stanisławów. Obrót pozycyj kasowych 357.653 złr. 49 ct. Weksli podano w zastępstwie na kwotę 328.764 złr. 65 ct., z których Bank zeskontował kwotę 223.545 złr. 62 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 250 weksli na 89.891 złr. 91 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 9 na kwotę 31.850 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 4 na 3.600 złr. i sprzedało efektów na 4.300 złr. imiennej wartości.

Stryj. Obrót pozycyj kasowych 187.970 złr. 66 ct. Weksli podano w zastępstwie 124 na 57.825 złr. 15 ct., z których Bank zeskontował 69 na 20.396 złr. 32 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 76 weksli na 21.084 złr. 92 ct. Lokacyj na rzecz Banku przyjęło zastępstwo 10 pozycyj na 25.840 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 7 na kwotę 15.150 złr. Pożyczek hipotecznych wypłaciło zastępstwo 4 na 12.000 złr. Efektów sprzedało Zastępstwo na 6.050 złr. imiennej wartości.

Tarnopol. Obrót pozycyj kasowych 521.211 złr. 81 ct. Weksli podano w zastępstwie 219 na 248.164 złr. 93 ct., z których Bank zeskontował 173 na 204.060 złr. 28 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 90 weksli na 32.163 złr. 70 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 64 na 83.500 złr. Bank wypłacił przez zastępstwo 27 pożyczek hipotecznych na 24.100 złr. i jedną pożyczkę komunalną na 30.000 złr. Zastępstwo sprzedało efektów na złr. 500 imiennej wartości.

Tarnów. Obrót pozycyj kasowych 69.420 złr. 06 ct. Weksli podano w zastępstwie 154 na 73.515 złr. 02 ct., z których Bank zeskontował 89 na 41.159 złr. 81 ct. Na rzecz Banku inkasowało zastępstwo 9 weksli na 1.028 złr. 74 ct. Lokacyj na rzecz Banku przyjęło zastępstwo pozycyj 4 na kwotę 620 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 5 na kwotę 4.000 złr., a zrealizowano pożyczek hipotecznych 1 na 1.250 złr. Zastępstwo sprzedało efektów na 550 złr. imiennej wartości.

Tłumacz. Obrót pozycyj kasowych 153.157 złr. 57 ct. Weksli podano w zastępstwie 201 na 182.496 złr. 92 ct., z których Bank zeskontował 145 na 133.148 złr. 08 ct. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 90 weksli

na 88.872 złr. 80 ct. Podań komunalnych wniesiono w zastępstwie 1 na 700 złr. Zastępstwo wypłaciło 1 pożyczkę hipoteczną na 500 złr.

Wadowice. Obrót pozycyj kasowych 22.922 złr. 72 ct. Weksli nie podano w zastępstwie żadnych. Lokacyj przyjęło zastępstwo na rzecz Banku pozycyj 4 na 3.500 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 2 na 1.200 złr., a przez zastępstwo wypłacono 3 pożyczki hipoteczne na 6.200 złr.

Wieliczka. Obrót pozycyj kasowych 8.018 złr. 58 ct. Weksli podano w zastępstwie 3 na 2.800 złr., z których Bank zeskontował 1 na 500 złr. Na rzecz Banku inkasowało zastępstwo 8 weksli na 10.700 złr.

Zaleszczyki. Obrót pozycyj kasowych 22.510 złr. 57 ct. Weksli podano w zastępstwie 8 na 14.500 złr., z których Bank zeskontował 1 na 500 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 7 weksli na 1.972 złr. 27 ct. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 14 na kwotę 21.800 złr. Bank wypłacił przez zastępstwo 6 pożyczek hipotecznych na 11.200 złr.

Zbaraż. Obrót pozycyj kasowych 29.579 złr. 40 ct. Weksli podano w zastępstwie 34 na 34.380 złr., z których Bank zeskontował 30 na 25.880 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku weksli 23 na 23.540 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 16 na 8.200 złr. Bank wypłacił przez zastępstwo 6 pożyczek hipotecznych na 3.600 złr.

Złoczów. Obrót pozycyj kasowych 96.273 złr. 70 ct. Weksli podano w zastępstwie 65 na 75.990 złr., z których Bank zeskontował 55 na 66.290 złr. Zastępstwo inkasowało 63 weksli na rzecz Banku na 74.586 złr. 72 ct. Lokacyj przyjęło Zastępstwo na rzecz Banku 1 pozycyę na 5.000 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 15 na 19.900 złr. Zastępstwo wypłaciło pożyczek hipotecznych 4 na 13.300 złr.

Żółkiew. Obrót pozycyj kasowych 54.182 złr. 76 ct. Weksli w zastępstwie podano 41 na 40.800 złr., z których Bank zeskontował 34 na 35.700 złr. Zastępstwo inkasowało na rzecz Banku 28 weksli na 31.764 złr. Podań hipotecznych wniesiono w zastępstwie 51 na 32.500 złr. Bank wypłacił przez Zastępstwo 22 pożyczek hipotecznych na 14.150 złr.

Czysty zysk i rezerwy Banku.

Czysty zysk z roku 1885 wynosi 28.673 złr. 61 ct.; w poprzedzającym zaś 18-miesięcznym okresie wynosił 26.067 złr. 74 ct.; — zwiększył się przeto o 10·00% i został w myśl §. 62 statutu Banku rozdzielony między kapitał zakładowy, fundusz rezerwowy i specyalną rezerwę dla pożyczek w obligacyach komunalnych I. emisyi. Cyfra tegoż zysku nie przedstawia jeszcze odpowiedniego oprocentowania kapitału zakładowego; — koszta bowiem utrzymania oddziałów hipotecznego i komunalnego, jeszcze o wiele przewyższają dochód, jaki oddziały te Bankowi przynoszą. — Z chwilą zrównoważenia tego dochodu, (zwłaszcza w oddziale hipotecznym), z rzeczonemi kosztami, dochód z oddziału bankowego, już będzie wytwarzać odpowiednie oprocentowanie kapitału zakładowego, — skoro zysk ten brutto w r. 1885 już doszedł do cyfry 102.632 złr. 98 ct.

Czysty zysk 28.673 złr. 61 ct., nie jest zresztą jedyną korzyścią Banku krajowego; — wyższą bowiem, i dla jego przyszłości donioślejszą, upatrywać należy w powiększeniu kapitału zakładowego i rezerw bankowych. — W okresie roku poprzedniego, kapitał ten zwiększył się o 10.427 złr. 10 ct., rezerwy zaś o 38.814 złr. 79 ct., razem o 49.241 złr. 89 ct.; — w r. 1885 pierwszy o 11.469 złr. 45 ct., drugie o 32.044 złr. 64 ct., razem o 43.514 złr. 09 ct. Kapitał zakładowy przewyższa obecnie sumę uposażenia, udzielonego Bankowi przez kraj, o 21.896 złr. 55 ct.; rezerwy zaś wynoszą już 70.859 złr. 43 ct., a bez wliczania kwoty 26.757 złr. będącej własnością dłużników komunalnych, 44.102 złr. 43 ct. — Majątek Banku powiększył się więc w ciągu dwóch okresów o 65.998 złr. 98 ct., co wyobraża wzrost o 6·60%. Gdy zaś dla ułatwienia wzrostu tych rezerw, Bank krajowy dołącza do nich pobierane prowizye, które mogłyby być zaliczanemi do bieżącego dochodu, a więc powiększać czyste zyski bankowe, — przeto przy ocenianiu ich wysokości na cyfrę rezerw zwracać należy uwagę.

II.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE

Banku krajowego

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem

za rok

1885.

Zamknięcia rachunkowe

Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

za rok 1885.

Obrót.

Całkowity obrót ze wszystkich operacyj Banku wynosił od d. 1. Stycznia do d. 31. Grudnia 1885 r. . . . . w. a. zł. 129,874.903 „ 32 ct.

Kasa.

Gotowizna w Banku:

Pozostałość z d. 31. Grudnia 1884 r. wynosiła	w. a. zł.	131.610 „ 12 ct.	
Od d. 1. Stycznia do d. 31. Grudnia 1885 r. wpłynęło do kasy Banku	„ „ „	16,789.081 „ 81 „	
	w. a. zł.	16,920.691 „ 93 ct.	
Wypłaty w tymże czasie wynosiły	„ „ „	16,710.050 „ 04 „	
Pozostałość kasowa w Banku z d. 31. grudnia 1885 r.		w. a. zł.	210.641 „ 89 ct.
Obrót kasowy w Banku w roku 1885. . .	w. a. zł.	33,499.131 „ 85 ct.	

Dotacye kasowe w Zastępstwach:

Pozostałość dotacyi z d. 31. grudnia 1884 r. wynosiła	w. a. zł.	149.813 „ 84 ct.	
Od d. 1. stycznia do d. 31. grudnia 1885 dotowano Zastępstwa łączną sumą	w. a.	„ 2,009.378 „ 13 „	
	w. a. zł.	2,159.191 „ 97 ct.	
W tymże czasie Zastępstwa wypłaciły . . .	w. a.	„ 2.043.003 „ 66 „	
Pozostałość dotacyj Zastępstw z d. 31. grudnia 1885 r.		w. a. „	116.188 „ 31 „
Obrót dotacyj kasowych w Zastępstwach w roku 1885	w. a. zł.	4.052.381 „ 79 ct.	
Łączny obrót kasowy wynosił .	w. a. zł.	37.551.513 „ 64 ct.	
Łączna pozostałość kasowa z dniem 31. grudnia 1885 r.		w. a. zł.	326.830 „ 20 ct.

Efekta własne i w komisie.

a) własne:

Z d. 31 grudnia 1885 roku Bank posiadał na własność papierów publicznych wart. imien. . . .	w. a. zł.	305.250	za sumę w. a. zł.	279.639 „ 88 ct.	
Od d. 1. stycznia do dnia 31. grudnia 1885 nabyto papierów publicznych wart. imien. . . .	w. a. zł.	4,377.750	za sumę w. a. zł.	4,053.475 „ 50 „	
Różnica kursu wynosi	w. a. zł.			14.388 „ 71 „	
	w. a. zł.	4,683.000	w. a. zł.	4,347.504 „ 09 ct.	
W tymże czasie sprzedano papierów publiczn. wart. imiennej	w. a. zł.	4,205.550	za sumę w. a. zł.	3,907.051 „ 96 ct.	

Pozostałość efektów własnych wynosi z dniem 31. grudnia 1885 r.:

a) w papier. kraj. w. a. zł. 13.200

b) w papierach własnych emisyi w. a. zł. 464.250 wart. imien. w. a. zł. 477.450 za sumę w. a. zł. 440.452 „ 13 ct.

b) w komisie:

Z d. 31. grudnia 1885 r. pozostawało papierów publicznych wartości imien. w. a. zł. 36.250 za sumę w. a. zł. 33.574 „ 97 ct.

Od 1. stycznia do 31. grudnia 1885 nabyto z polecenia i na rachunek osób trzecich papierów publicznych wartości imiennej . . . w. a. zł. 1,183.900 za sumę w. a. zł. 1,127.521 „ 34 ct.
w. a. zł. 1,220.150 za sumę w. a. zł. 1,161.096 „ 31 ct.

Z tych efektów zrealizowano w tymże czasie wart. imien. w. a. zł. 1,219.150 za sumę w. a. zł. 1,160.101 „ 31 ct.

Pozostałość papierów publicznych wraz z narosłemi procentami, pozostających na rachunek osób trzecich z d. 31. grudnia 1885 r.. wynosi wart. imien. . . . . w. a. zł. 1.000 za sumę w. a. zł. 995 „ — ct.

Łączna pozostałość efektów własnych i w komisie z d. 31. grudnia 1885 roku podług załączonego wykazu wynosi . . . . . w. a. zł. 441.447 „ 13 ct.

Weksle.

Z dniem 31. grudnia 1884 r. pozostawało w portfelu weksli zdyskontowanych, inkasowych i w reeskoncie . . . . . 1.504 sztuk na sumę w. a. zł. 1,561.321 „ 20 ct.

W ciągu roku 1885 przyjęto do portfelu weksli . . 8.146 „ „ „ w. a. „ 7,162.015 „ 80 „

razem . . 9.650 „ „ „ w. a. „ 8,723.337 „ — ct.

W tymże czasie:

spłacono weksli 6.007 sztuk na w. a. zł. 5,056.968 „ 85 ct.

reeskontowano 1.813 „ „ w. a. zł. 1,809.507 „ 72 ct. 7.820 „ „ „ w. a. „ 6,866.476 „ 57 „

Pozostaje z d. 31. grudnia 1885 r. weksli . . . 1.830 „ „ „ w. a. zł. 1,856.860 „ 43 ct.

W powyższej sumie mieszczą się weksle:

a) na Lwów i Zastępstwa	862	„ „ „	w. a. zł.	951.932 „ 69 ct.
b) od Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych	463	„ „ „	„	276.002 „ 95 „
c) zabezpieczone hipotecznie	48	„ „ „	„	209.445 „ — „
d) inkasowe	13	„ „ „	„	2.787 „ 79 „
w portfelu	1.386	„ „ „	„	1,440.168 „ 43 ct.
reeskontowane	444	„ „ „	„	416.692 „ — „
jak powyżej	1.830	„ „ „	zł.	1,856.860 „ 43 zł.

Zaliczki na zastaw efektów.

a) terminowe:

Z d. 31. grudnia 1884 r. pozostawało udzielonych pożyczek	na 102	zastawów	w. a. zł.	32.432 „ — ct.
Od d. 1. stycz. do d. 31. grudnia 1885 udzielono pożyczek	„ 152	„ „	„	57.851 „ — „
	na 254	„ „	„	90.283 „ — ct.
Zwrócono w tymże peryodzie	„ 127	„ „	„	45.029 „ 80 „
Pozostaje z dniem 31. grudnia 1885 r.	na 127	„ „	zł.	45.253 „ 20 ct.
zabezpieczonych efektami, wskazanemi w §. 3. B. lit. d. statutu w imiennej wartości			w. a. zł.	58.709 „ 93 ct.

b) bezterminowe:

Z dniem 31. grudnia 1884, pozostawało zaliczek zabezpieczonych papierami publicznemi	u stron 40	suma	w. a. zł.	664.992 „ 47 ct.
W ciągu roku 1885 udzielono zaliczek	stronom 39	sumę	„ „	631.542 „ 51 „
	stron 79	w sumie	w. a. zł.	1,296.534 „ 98 ct.
z tego spłaciło w tymże czasie	„ 30	sumę	w. a. „	981.880 „ 07 „
Pozostaje z dniem 31. grudnia 1885 r. zaliczek	49	w sumie	w. a. zł.	314.654 „ 91 ct.
zabezpieczonych efektami, wskazanemi w §. 3. B. lit. d. Statutu w imiennej wartości			w. a. zł.	803.376 „ 40 ct.

Dłużnicy i wierzyciele w rachunku bieżącym.

Pozostałość z dniem 31. grudnia 1884 r. wynosiła na rzecz korespondentów		w. a. zł.	675.365 „ 57 ct.
Obroty w ciągu roku 1885 wynoszą na rzecz korespondentów		„ „	7,423.701 „ 10 „
		w. a. zł.	8.099.066 „ 67 „
zaś na ich ciężar		„ „	7,742.267 „ 43 „
Pozostałość z dniem 31. grudnia 1885 r. na ciężar Banku wynosi . . .		w. a. zł.	356.799 „ 24 ct.

i składa się z sum:

Passywa.

Conti lori:

a) sumy do dyspozycyi korespondentów . . .	w. a. zł. 270.921 „ 89 ct.		
b) weksle do zainkasowania z pn.	„ „ 20.097 „ 16 „		
c) sumy lokacyjne . . .	„ „ 47.469 „ — „	w. a. zł. 338.488 „ 05 ct.	

Conti nostri:

a) sumy zatrzymane przy realizacyi pożyczek hipotecznych, kaucye i inne należytości od Banku . .	w. a. zł. 179.928 „ 68 ct.		
b) należności za odcięte kupony	„ „ 32.893 „ 62 „	w. a. zł. 212.822 „ 30 „	w. a. zł. 551.310 „ 35 ct.

Aktywa.

Conti lori:

a) należytości zabezpieczone hipotecznie . . .	w. a. zł. 8.442 „ 54 ct.		
b) pozostałość z bieżących dyspozycyi korespondentów Banku	w. a. zł. 27.632 „ 02 „		
c) zaliczki krótko zwrotne .	„ „ 11.678 „ 54 „	w. a. zł. 47.753 „ 10 ct.	
Do przeniesienia		w. a. zł. 47.753 „ 10 ct.	w. a. zł. 551.310 „ 35 ct.

Z przeniesienia . . . . . w. a. zł. 47.753 „ 10 ct. w. a. zł. 551.310 „ 35 ct.

Conti nostri:

a) sumy do dyspozycyi Banku na rachunku bieżącym u korespondentów . . w. a. zł. 74.014 „ 96 ct.

b) weksle do zainkasowania u korespondentów . . „ „ 29.286 „ 21 „

c) dłużnicy z weksli protestowanych . . . . . „ „ 43.456 „ 84 „ w. a. zł. 146.758 „ 01 ct. w. a. zł. 194.511 „ 11 ct.

pozostaje jak powyżej w. a. zł. 356.799 „ 24 ct.

Obce kapitały.

a) asygnaty, czeki i wkładki:

Z d. 31. grudnia 1884 r. pozostawało lokowanych w Banku kapitałów:

na asygnaty kasowe . . . . . w. a. zł. 109.600 „ — ct.
na oddział żyrowy (czeki) . . . . . „ „ 4.979 „ 66 ct.
na wkładki . . . . . „ „ 257.476 „ 52 „ w. a. zł. 372.056 „ 18 ct.

Od 1. stycznia do 31. grudnia 1885 wpłynęło:

na asygnaty kasowe . . . . . w. a. zł. 1,169.900 „ — ct.
na oddział żyrowy (czeki) . . . . . „ „ 1,001.515 „ 89 „
na wkładki . . . . . „ „ 857.220 „ 06 „ w. a. zł. 3,028.635 „ 95 „

w. a. zł. 3,400.692 „ 13 ct.

W tymże czasie zwrócono z lokacyj:

asygnat kasowych . . . . . w. a. zł. 943.200 „ — ct.
oddziału żyrowego (czeki) . . . . . „ „ 841.413 „ 80 „
wkładek . . . . . „ „ 702.331 „ 59 „ w. a. zł. 2,486.945 „ 39 „

Pozostaje z dniem 31. grudnia 1885 r. kapitałów obcych:

w asygnatach kasowych . . . . w. a. zł. 336.300 „ — ct.
w oddziale żyrowym (czeki) . . . . „ „ 165.081 „ 75 „
na wkładkach . . . . . „ „ 412.364 „ 99 „ w. a. zł. 913.746 „ 74 ct.

b) wierzyciele w rachunku bieżącym:

Jak w poprzednim ustępie . . . . . w. a. zł. 551.310 „ 35 „

Obce kapitały z dniem 31. grudnia 1885 r. łącznie . . . . . w. a. zł. 1,465.057 „ 09 ct.

Lokacya Kasy krajowej:

Z d. 31. grudnia 1884 r. stan lokacyi wynosił . . . . . w. a. zł. 429.695 „ 76 ct.
Od 1. stycznia do 31. grudnia 1885 r. wpłynęło . . . . . w. a. zł. 1.697.402 „ 55 „

w. a. zł. 2,127.098 „ 31 ct.

w tymże czasie zwrócono . . . . . w. a. zł. 1,966.921 „ 23 „

Pozostaje z d. 31. grudnia 1885 na lokacyi . . . . . w. a. zł. 160.177 „ 08 ct.

Spis załączników do zamknięć rachunkowych

z dniem 31. Grudnia 1885.

Str.

1. Wykaz papierów publicznych, stanowiących własność funduszów rezerwowych, Banku i osób trzecich z komisu 25
2. Wykaz depozytów osób trzecich według kategoryi efektów i rodzaju depozytu 26
3. Wykaz ruchu pożyczek hipotecznych 28
4. Wykaz udzielonych pożyczek hipotecznych 29
5. Wykaz ruchu pożyczek komunalnych 30
6. Wykaz emissyj Banku 31
7. Zamknięcie rachunku zysków i strat 32
8. Bilans Banku 34

Wykaz papierów publicznych
z dnia 31. Grudnia 1885 r.
stanowiących własność Funduszów rezerwowych Banku i osób trzecich z komisu.

	Wartość imienna		Najbliższy kupon płatny	Kurs	Wartość rzeczywista						
					Kapitał		Procenta do 31/12 85		Łącznie		Ogółem
	w. a. zł.	ct.			w. a. zł.	ct.	w. a. zł.	ct.	w. a. zł.	ct.	w. a. zł. ct.
A.											
Efekta funduszów rezerwowych.											
a) Depozyt rezerwy dla pożyczek w obligacyach komunalnych I. Em.											
5% Obligacye komunalne I. Emisyi . . .	37.000	—	1/4 86	al pari	37.000	—	457	36	37.457	36	
Wkładka na rachunek bieżący Nr. 694 . .	32	93	—	al pari	32	93	—	—	32	93	
	37.032	93			37.032	93	457	36			37.490 29
b) Depozyt funduszu rezerwowego §. 62. statutu.											
5% Obligacye komunalne I. Emisyi . . .	8.300	—	1/4 86	al pari	8.300	—	102	59	8.402	59	
Wkładka na rachunek bieżący Nr. 1.110 . .	12	69	—	al pari	12	69	—	—	12	69	
	8.312	69			8.312	69	102	59			8.415 28
Stan z dniem 31. grudnia 1885 .											45.905 57
B.											
Efekta własne i w komisie.											
a) Własność Banku.											
4 1/2% pożyczka krajowa z roku 1884/5 . .	13.200	—	1/5 86	90.50	11.946	—					
5% obligacye komunalne I. Emisyi . . .	48.700	—	1/4 86	97.—	47.239	—					
4 1/2% krajowe listy zastawne	415.550	—	30/6 86	91.75	381.267	13					
	477.450	—			440.452	13					440.452 13
b) Własność osób trzecich z komisu.											
5% listy zastawne Towarzystwa kred. ziemsk.	1.000	—	30/6 86	99.50	995	—	995	—			995 —
Stan z dniem 31. grudnia 1885 .											441.447 13

objęte rachunkiem procentów od efektów własnych.

Wykaz depozytów osób trzecich

według kategoryi efektów i rodzaju depozytu.

Nazwa efektu	Z kuponem płatnym	Depozyta			Razem
		na zastaw	do przechowania	na zabezpieczenie otwartego kredytu	
5% austr. jednolita renta papierowa, Maj-Listopad	1/5 86	3.200 —	35.950 —	2.400 —	41.550 —
5% austr. jednolita renta papierowa, Luty-Sierpień	1/2 86	300 —	7.400 —	7.000 —	14.700 —
5% austr. jednolita renta srebrna Styczeń-Lipiec	1/1 86	1.150 —	16.500 —	1.000 —	18.650 —
5% austr. jednolita renta srebrna Kwiecień-Październik	1/4 86	— —	11.500 —	100 —	11.600 —
Losy państwowe z roku 1854	1/4 86	1.000 —	1.000 —	750 —	2.750 —
Losy państwowe z roku 1860	1/5 86	3.400 —	6.400 —	2.900 —	12.700 —
Losy państwowe z roku 1864	—	4.350 —	3.000 —	3.350 —	10.700 —
Kwity renty kolei Como (Como-Rente)	—	— —	— —	84 —	84 —
4% austr. renta w złocie	1/3 86	— —	1.000 —	— —	1.000 —
4% węgierska renta w złocie	1/1 86	100 —	3.500 —	— —	3.600 —
5% węgierska renta w banknotach	1/6 86	700 —	3.100 —	— —	3.800 —
Losy premiowej pożyczki węg. r. 1870	—	3.100 —	1.650 —	4.500 —	9.250 —
4% losy cisańskie	1/4 86	6.900 —	3.100 —	200 —	10.200 —
5% obligacye indemnizacyjne bukowińskie	1/5 86	— —	550 —	— —	550 —
5% obligacye indemnizacyjne okręgu krakowskiego	1/5 86	500 —	16.150 —	1.000 —	17.650 —
5% obligacye indemnizacyjne okręgu lwowskiego	1/5 86	1.450 —	20.950 —	1.050 —	23.450 —
5% losy regulacyi Dunaju	1/1 86	300 —	400 —	2.500 —	3.200 —
6% obligacye pożyczki krajowej z r. 1873	1/5 86	100 —	13.300 —	36.400 —	49.800 —
4½% obligacye pożyczki krajowej z roku 1883/4	1/5 86	4.600 —	80.200 —	32.600 —	117.400 —
Losy komunalne miasta Wiednia	—	3.100 —	1.500 —	100 —	4.700 —
Losy serbskie	1/1 86	— —	500 —	— —	500 —
Losy tureckie	—	— —	1.600 —	— —	1.600 —
4½% listy zastawne ogóln. austr. zakładu kredyt. ziemskiego	1/5 86	— —	5.000 —	— —	5.000 —
3% zapisy długu ogóln. austr. Zakładu kredyt. ziemskiego	1/6 86	4.200 —	10.200 —	2.000 —	16.400 —
6% listy hipot. galic. Banku hipot.	1/3 86	100 —	42.200 —	24.500 —	66.800 —
5% premiow. listy hipoteczne galic. Banku hipot.	1/3 86	3.100 —	82.600 —	10.600 —	96.300 —
5% niepr. listy hipot. gal. Banku hip.	1/5 86	— —	42.200 —	4.000 —	46.200 —
6% listy zastawne krak. Zakładu kred. ziemskiego	1/5 86	— —	2.400 —	— —	2.400 —
4% nieokr. listy zastawne Towarz. kredyt. ziemskiego	30/6 86	3.900 —	17.800 —	200 —	21.900 —
5% nieokr. listy zastawne Towarz. kredyt. ziemskiego	30/6 86	1.000 —	227.800 —	6.700 —	235.500 —
4% okr. listy zastawne Towarzystwa kredyt. ziemskiego	30/6 86	1.000 —	202.800 —	900 —	204.700 —
5% okr. listy zastawne Towarzystwa kredyt. ziemskiego	30/6 86	6.600 —	938.100 —	260.700 —	1,205.400 —
Do przeniesienia		54.150 —	1,800.350 —	405.534 —	2,260.034 —

Nazwa efektu	Z kuponem płatnym	Depozyta			Razem
		na zastaw	do przechowania	na zabezpieczenie otwartego kredytu	
Z przeniesienia .		54·150 —	1,800.350 —	405.534 —	2,260.034 —
$4^1/_2$% listy zastawne Banku kraj. .	$^{30}/_6$86	200 —	107.450 —	191.950 —	299.600 —
5% obligacye komunalne Banku kraj.	$^1/_4$86	2.400 —	134.700 —	170.700 —	307.800 —
4% zapisy długu węg. Banku hipot.	$^1/_6$86	900 —	1.600 —	100 —	2.600 —
6% listy dłużne gal. Zakładu kred. włość. w likwidacyi	—	— —	5.300 —	— —	5.300 —
5% Priorytety kolei koszycko-bogumińskiej	$^1/_1$86	— —	1.400 —	— —	1.400 —
5% Piorytety kolei Siedmiogrodzkiej (80-letnie zapisy dł.) . . .	$^1/_4$86	— —	3.400 —	— —	3.400 —
5% Priorytety I. węg. galic. kolei I. emisya	$^1/_3$86	— —	9.000 —	— —	9.000 —
5% Priorytety I. węg. galic. kolei II. emisya	$^1/_1$86	— —	800 —	— —	800 —
5% Priorytety węg. północno-wschodniej kolei	$^1/_4$86	— —	2.100 —	— —	2.100 —
Losy kredytowe Zakładu kredyt. dla handlu i przemysłu	—	— —	1.600 —	200 —	1.800 —
4% zapisy długu Tow. żegl. parowej na Dunaju	$^1/_4$86	— —	200 —	— —	200 —
Losy Clary	—	— —	160 —	— —	160 —
Losy miasta Insbruku	—	— —	60 —	— —	60 —
Losy miasta Krakowa	—	— —	480 —	40 —	520 —
Losy miasta Lublany	—	— —	80 —	— —	80 —
Losy miasta Budy	—	— —	80 —	— —	80 —
Losy Palfy	—	— —	120 —	— —	120 —
Losy austr. czerwonego krzyża . .	—	— —	280 —	— —	280 —
Losy węg. czerwonego krzyża . .	—	— —	165 —	— —	165 —
Losy Rudolf	—	— —	90 —	— —	90 —
Losy Salm	—	— —	80 —	40 —	120 —
Losy miasta Salzburga	—	— —	60 —	— —	60 —
Losy St. Genois	—	— —	120 —	— —	120 —
Losy miasta Stanisławowa . . .	—	— —	40 —	— —	40 —
Losy Waldstein	—	— —	20 —	20 —	40 —
Losy Windischgrätz	—	— —	120 —	— —	120 —
Akcye wiedeńskiego Bankverein .	1886	— —	100 —	— —	100 —
Akcye galic. Banku hipotecznego .	$^1/_1$86	— —	6.000 —	— —	6.000 —
Akcye wiedeńskiego Unionbank .	1886	— —	800 —	— —	800 —
Akcye kolei Albrechta . . .	$^1/_1$86	— —	16.000 —	— —	16.000 —
Akcye kolei Alföld-Fiume . . .	$^1/_1$86	— —	30.000 —	— —	30.000 —
Akcye kolei Franciszka Józefa . .	$^1/_1$86	— —	5.000 —	— —	5.000 —
Akcye kolei Czerniowieckiej . .	$^1/_5$86	— —	1.400 —	— —	1.400 —
Akcye kolei Rudolfa	$^1/_1$86	— —	3.600 —	— —	3.600 —
Akcye kolei Siedmiogrodzkiej . .	$^1/_1$86	— —	3.000 —	— —	3.000 —
Akcye kolei I węg. galic. . . .	$^1/_1$86	— —	7.200 —	— —	7.200 —
Akcye kolei węg. zachodniej . .	—	— —	5.000 —	— —	5.000 —
Akcye użytkowania kolei Czerniow. .	$^1/_5$86	— —	400 —	— —	400 —
Akcye użytkow. kolei Karola Ludw.	$^1/_7$86	— —	800 —	— —	800 —
Akcye austrj. Towarzystwa fabryk broni	$^1/_1$86	— —	11.600 —	— —	11.600 —
Efekta nieobjęte cedułą wiedeńską:					
Asygnaty kasowe	—	— —	8.000 —	2.465 —	10.465 —
Książeczki wkładkowe i oszczędności	—	1.059 93	48.424 56	63 85	49.548 34
Walory w obcych walutach . .	—	—	107.407 —	— —	107.407 —
Dokumenta prywatne	—	— —	5.839 —	32.263 55	38.102 55
		58.709 93	2,330.425 56	803.376 40	3,192.511 89

Wykaz ruchu pożyczek hipotecznych

do końca roku 1885.

Wykaz A.

	Dobra ziemskie		Realności miejskie		Grunta włościańskie		Razem	
	ilość	kwota	ilość	kwota	ilość	kwota	ilość	kwota
Saldo z r. 1884 (pozostałe w toku, promesy w obiegu, promesy zrealizowane do końca r. 1884)	33	2,007.850	63	844.850	213	226.700	309	3,079.400
Zgłoszono w roku 1885	204	9,953.750	265	2,721.150	547	671.235	1.016	13,346.135
Razem . .	237	11,961.600	328	3,566.000	760	897.935	1.325	16,425.535
Odmówiono w roku 1885	35	3,268.400	50	576.500	270	393.035	355	4,237.935
Pozostało . .	202	8,693.200	278	2,989.500	490	504.900	970	12,187.600
Promesy wycofane	49	2,793.000	38	560.300	38	45.700	125	3,399.000
„ w obiegu będące	72	2,870.500	68	731.450	153	138.750	293	3,740.700
„ zrealizowane	43	1,290.250	147	1,515.450	235	233.150	425	3,038.850
Pozostaje w toku . .	38	1,739.450	25	182.300	64	87.300	127	2,009.050

Wykaz B.

	Na dobra ziemskie			Na realności miejskie			Na grunta włościańskie			Razem		
	Ilość	Wartość szac. hip.	Kwota dłużna	Ilość	Wartość szac. hip.	Kwota dłużna	Ilość	Wartość szac. hip.	Kwota dłużna	Ilość	Wartość szac. hip.	Kwota dłużna
Po koniec r. 1885 zrealizowano	43	2,893.738	1,290.250 —	147	3,276.694	1,515.450 —	235	578.828	233.150 —	425	6,749.260	3,038 850 —
Po koniec r. 1885 spłacono gotówką	—	—	2.899 65	—	—	14.295 88	—	—	4.418 89	—	—	21.614 42
Po koniec r. 1885 spłacono listami	—	—	1.400 —	—	—	— —	—	—	— —	—	—	1.400 —
Pozostaje z 31. grud. 1885	43	2,893.738	1,285.950 35	147	3,276.694	1,501.154 12	235	578.828	228.731 11	425	6,749.260	3,015.835 58

Wykaz
udzielonych pożyczek hipotecznych
po koniec roku 1885.

A. Według wysokości

Do wysokości w. a. zł.	ilość	kwota
300	7	2.000
500	75	36.000
1.000	101	77.900
5.000	119	281.800
10.000	46	353.900
25.000	48	759.050
50.000	16	568.900
100.000	11	699.300
nad 100.000	2	260.000
Razem . .	425	3,038.850

B. Według planu umorzenia

na lat	ilość	kwota
$13^1/_2$	163	226.900
$15^1/_2$	25	21.650
$18^1/_2$	25	41.350
23	63	206.850
$30^1/_2$	109	1,270.250
$37^1/_2$	8	123.650
51	32	1,148.200
Razem . .	425	3,038.850

C. Według lat

	ilość	kwota
W roku 1884	57	639.550
„ „ 1885	368	2,309.300
Razem	425	3,038.850

Wykaz ruchu pożyczek komunalnych

do końca roku 1885.

Wykaz A.

	Powiaty		Gminy miejskie		Gminy wiejskie		Razem	
	ilość	kwota	ilość	kwota	ilość	kwota	ilość	kwota
Saldo z r. 1884 (pozostałe w toku, promesy w obiegu, promesy zrealizowane do końca r. 1884) . .	4	102.000	17	813.000	29	116.500	50	1,031.500
Zgłoszono w r. 1885	6	114.000	13	306.650	29	51.313	48	471.963
Razem . .	10	216.000	30	1,119.650	58	167.813	98	1,503.463
Odmówiono w r. 1885	1	5.000	4	303.050	17	43.213	22	351.263
Pozostało . .	9	211.000	26	816.600	41	124.600	76	1,152.200
Promesy wycofane	—	—	2	35.000	—	—	2	35.000
„ w obiegu	2	30.000	5	116.800	1	1.000	8	147.800
„ zrealizowane	7	181.000	17	594.100	35	116.800	59	891.900
Pozostaje w toku . .	—	—	2	70.700	5	6.800	7	77.500

Wykaz B.

	Powiaty			Gminy miejskie			Gminy wiejskie			Razem		
	ilość	kwota		ilość	kwota		ilość	kwota		ilość	kwota	
Po koniec r. 1885 zrealizowano	7	181.000	—	17	594.100	—	35	116.800	—	59	891.900	—
„ „ „ spłacono gotówką	—	4.125	—	—	7.797	50	—	6.215	—	—	18.137	50
„ „ „ „ obligacyami . . .	—	5.000	—	—	24.300	—	—	600	—	—	29.900	—
Pozostaje z 31. grudnia 1885 roku	7	171.875		17	562.002	50	35	109.985	—	59	843.862	50

Wykaz Emisyj Banku.

Emitowano po włącznie d. $^{31}/_{12}$ 1885				Umorzono na skutek losowania				Umorzono na skutek spłaty pożyczek emitowanemi papierami				Pozostaje w obiegu odnośnie do pojedyńczych emisyj				Ogółem
seryа	sztuk	po w. a. zł.	Sumę w. a. zł.	seryа	sztuk	po w. a. zł.	Sumę w. a. zł.	seryа	sztuk	po w. a. zł.	Sumę w. a. zł.	seryа	sztuk	po w. a. zł.	Suma w. a. zł.	w. a. zł.
a) cztero i pół procentowe listy zastawne																
I.	597	50	29.850	I.	14	50	700	I.	2	50	100	I.	581	50	29.050	
II.	2.540	100	254.000	II.	14	100	1.400	II.	3	100	300	II.	2.523	100	252.300	
III.	1.174	500	587.000					III.	2	500	1.000	III.	1.169	500	584.500	
IV.	1.273	1.000	1,273.000	III.	3	500	1.500					IV.	1.272	1.000	1,272.000	
V.	179	5.000	895.000	IV.	1	1.000	1.000					V.	179	5.000	895.000	
	5.763		3,038.850		32		4.600		7		1.400		5.724			3,032.850
b) pięcio procentowe obligacye komunalne I. Emisyi.																
A.	979	100	97.900	—	—	—	—	A.	20	100	2.000	A.	959	100	95.900	
B.	449	1.000	449.000	—	—	—	—	B.	11	1.000	11.000	B.	438	1.000	438.000	
C.	69	5.000	345.000	—	—	—	—	C.	7	5.000	35.000	C.	62	5.000	310.000	
	1.497		891.900		—	—	—		38		48.000		1.459			843.900
Stan Emisyj Banku z dniem 31. grudnia 1885 r.																3,876.750

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

Z dniem

I. Dział

Wydatki	walutą austr. zł.	ct.
Kupony od $4^1/_2{}^0/_0$ listów zastawnych	76.439	99
Niedobór z r. 1885 w pokryciu kuponów od tychże listów zastawnych	286	55
Saldo zysku z Działu hipotecznego	6.406	60
	83.133	14

II. Dział

Kupony od $5^0/_0$ obligacyi komunalnych I. emisyi	40.432	50
Saldo zysku z Działu komunalnego	2.066	33
	42.498	83

III. Dział bankowy i ogólne

Koszta handlowe:						
a) Pensye i wynagrodzenia	zł.	56.465	ct.	96		
b) Dyety członków Rady nadzorczej	„	5.059	„	52		
c) Podatki, opłaty stemplowe i należytości rządowe	„	7.409	„	03		
d) Porta, depesze, książki, druki, materyały pismienne, abonament gazet, ogłoszenia, koszta prawne i koszta ogólne	„	10.147	„	42	79.081	93
Odpisania:						
a) na amortyzacyę ruchomości	zł.	962	ct.	79		
b) na straty z roku 1885	„	2.387	„	58	3.350	37
Zysk do rozdziału:						
W myśl §. 62 statutu:						
$40^0/_0$ na kapitał zakładowy	zł.	11.469	ct.	45		
$30^0/_0$ na fundusz rezerwowy	„	8.602	„	08		
$30^0/_0$ na rezerwę specyalną dla pożyczek w obligacyach komunalnych I. emisyi	„	8.602	„	08	28.673	61
					111.105	91

STRAT I ZYSKÓW

31. grudnia 1885.

hipoteczny.

Dochody	walutą austr. zł.	ct.
Procenta od pożyczek w $4^1/_2\%$ listach zastawnych	76.439	99
Dodatek na koszta administracyi tychże pożyczek	6.406	60
Procenta zwłoki od tychże pożyczek	157	81
Uzupełnienie z Działu bankowego niedoboru z r. 1885 w pokryciu kuponów od $4^1/_2\%$ listów zastawnych	128	74
	83.133	14

komunalny.

Procenta od pożyczek w 5% obligacyach komunalnych I. emisyi	40.432	50
Przewyżka pobranych w roku 1885 odsetek komunalnych z obliczania procentów przenośnych	5	01
Dodatek na koszta administracyi pożyczek w 5% obligacyach komunalnych I. emisyi	2.014	89
Procenta zwłoki od tychże pożyczek	46	43
	42.498	83

zamknięcie rachunków strat i zysków.

Procenta:				
a) od weksli zeskontowanych		zł. 102.187 ct. 26		
b) od pożyczek na zastaw efektów		„ 21.022 „ 16		
Razem		zł. 123.209 ct. 42		
po potrąceniu procentów:				
od rachunków przekazowych	zł. 1.557 kr. 07			
od wkładek na rachunek bież.	„ 14.382 „ 83			
od własnych asygnat kasowych	„ 13.848 „ 37			
od rachunków bieżących	„ 14.921 „ 78			
od weksli reeskontowanych	„ 12.235 „ 53			
uzupełnienia niedoboru z r. 1885 w pokryciu kuponów od $4^1/_2\%$ listów hipotecznych	„ 128 „ 74	zł. 57.074 ct. 32	66.135	10
Prowizye i komisowe			6.631	87
Dochód z efektów własnych:				
a) z kuponów		zł. 15.477 ct. 30		
b) z różnicy kursu		„ 14.388 „ 71	29.866	01
Dochód z oddziału hipotecznego			6.406	60
Dochód z oddziału komunalnego			2.066	33
			111.105	91

Bilans Banku krajowego Królestwa Galicyi

z dniem 31. gru-

Stan czynny			walutą austr. zł.	ct.
Kasa:				
w banku	zł. 210.641	ct. 89		
w zastępstwach	„ 116.188	„ 31	326.830	20
Efekta funduszy rezerwowych			45.905	57
Efekta funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszy Banku			1.919	18
Efekta własne, eskontowane i w komisie			441.447	13
Pożyczki w 4½% listach zastawnych			3,015.835	58
Pożyczki w 5% obligacyach komunalnych I. Emisyi			843.862	50
Weksle:				
w portfelu	zł. 1,440.168	ct. 43		
w reeskoncie	„ 416.692	„ —	1,856.860	43
Zaliczki na zastaw efektów			359.908	11
Dłużnicy w rachunku bieżącym			194.511	11
Efekta zaliczkowane i w przechowaniu			3,192.511	89
Ruchomości z roku 1883/4	zł. 8.730	ct. 27		
dokup w roku 1885	„ 897	„ 60		
	zł. 9.627	ct. 87		
amortyzacya w r. 1885	„ 962	„ 79	8.665	08
Różne rachunki:				
z oddziału hipotecznego	zł. 19.078	ct. 10		
z oddziału komunalnego	„ 2.772	„ 57		
z oddziału bankowego	„ 7.053	„ 57	28.904	24
			10,317.161	02

Lwów, dnia

Naczelny buchalter:
Longchamps.

Rada

H. Bochdan; W. Dąbrowski;

i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem

dnia 1885 r.

Stan bierny				walutą austr. zł.	ct.
Kapitał zakładowy włącznie przypadającego zysku za rok 1885				1,021.896	55
Rezerwy:					
fundusz rezerwowy (§. 62. statutu)		zł. 17.017 ct. 36			
rezerwa oddziału hipotecznego		„ 7.749 „ 70			
rezerwa oddziału komunalnego:					
własność dłużników komunaln.	zł. 26.757 ct. —				
własność Banku	„ 19.335 „ 37	„ 46.092 „ 37		70.859	43
Fundusz zaopatrzenia dla funkcyonaryuszy Banku				1.919	18
Emisye Banku:					
$4^1/_2\%$ listy zastawne		zł. 3,032.850 ct. —			
5% obligacye komunalne I. emisyi		„ 843.900 „ —		3,876.750	—
Wylosowane $4^1/_2\%$ listy zastawne				1.550	—
Kupony w obiegu:					
od $4^1/_2\%$ listów zastawnych		zł. 29.902 ct. 84			
od 5% obligacyi komunalnych I. emisyi		„ 527 „ 50		30.430	34
Obce kapitały:					
asygnaty, czeki i wkładki		zł. 913.746 ct. 74			
wierzyciele w rachunku bieżącym		„ 551.310 „ 35		1,465.057	09
Lokacya kasy krajowej				160.177	08
Żyro-obligo				416.692	—
Depozyta osób trzecich				3,192.511	89
Różne rachunki:					
z oddziału hipotecznego		zł. 16.100 ct. —			
z oddziału komunalnego		„ 21.479 „ 31			
z oddziału bankowego		„ 1.177 „ 84		38.757	15
Procenta przenośne				40.560	31
Czysty zysk z roku 1885		zł. 28.673 ct. 61			
rozdzielony w myśl §. 62 statutu:					
40% na kapitał zakładowy	zł. 11.469 ct. 45				
30% na fundusz rezerwowy	„ 8.602 „ 08				
30% na rezerwę specyalną dla pożyczek w obligacyach kom. I. em.	„ 8.602 „ 08	zł. 28.673 „ 61			
				10,317.161	02

31. grudnia 1885.

Dyrekcya:

Ant. Wrotnowski.

Dr. Zgórski. W. Smolka.

Nadzorcza:

Dr. Krainski; Dr. Żywicki.

Zarząd

i

FUNKCYONARYUSZE

BANKU KRAJOWEGO

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rada Nadzorcza

Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Prezes:

Bochdan Hipolit, właściciel dóbr.

Wiceprezes:

Dąbrowski Wacław, Prezydent król. stołecz. miasta Lwowa, Członek Wydziału Galic. Kasy Oszczędności we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Członkowie:

Dymet Michał, właściciel handlu pod firmą „Michał Dymet", Członek Rady miejskiej we Lwowie, assesor c. k. sądu kraj., Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Gorayski August, właściciel dóbr, poseł na sejm krajowy, Prezes Galicyjsk. Tow. naftowego, Wiceprezes Tow. rolniczego w Jaśle, Wiceprezes Rady powiatowej w Krośnie.

Jędrzejowicz Edward, właściciel dóbr, poseł na sejm krajowy, Prezes Rady powiat. w Rzeszowie, Członek Rzeszowskiego Tow. rolniczego.

Kieszkowski Henryk, Dyrektor Tow. Wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, Członek Wydziału Kasy Oszczędn. w Krakowie.

Meciński hr. Józef, właściciel dóbr, poseł na sejm krajowy, Prezes Rady powiatowej w Dąbrowej, Członek Rady Nadzorczej Tow. Wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

Scipio hr. Karol, właściciel dóbr, poseł na sejm krajowy, zastępca Członka Wydziału krajowego.

Żywicki Klemens, doktor praw, adwokat krajowy, poseł na sejm krajowy, Dyrektor Spółki rolniczej w Tarnopolu, Wiceprezes Rady powiatowej w Tarnopolu.

Zastępcy:

Drexler Ignacy, właściciel handlu pod firmą „J. Drexler i synowie".

Kiselka Karol, właściciel dóbr, wielki przemysłowiec, kawaler orderu Franciszka Józefa, wiceprezydent Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie.

Kraiński Władysław, doktor praw, właściciel dóbr, zastępca Dyrektora Tow. kredyt. ziemskiego we Lwowie.

Pieńczykowski Józef, właściciel dóbr, Dyrektor Spółki rolniczej w Tarnopolu.

Komisya kontrolująca:

Prezes:

Bochdan Hipolit j. w.

Członkowie:

Dąbrowski Wacław j. w. **Żywicki Klemens Dr.** j. w.

Komisarz rządowy:

Karasiński Franciszek, c. k. Radca namiestnictwa, z tytułem i charakterem c. k. radcy dworu, kawaler orderu żelaznej korony III. klasy, honorowy obywatel miasta Jasła.

Zastępca:

Kunz Karol, doktor praw, c. k. radca skarbowy.

Komisarz krajowy:

Wereszczyński Józef, doktor praw, właściciel dóbr, poseł na sejm krajowy, Członek Wydziału krajowego, Członek Rady szkolnej krajowej, Wiceprezes Rady administracyjnej fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka.

Zastępca:

Mochnacki Edmund, radca Wydziału krajowego, poseł do Rady Państwa, Członek Rady miejskiej we Lwowie.

Dyrekcya:

Antoni Wrotnowski.

Dr. Alfred Zgórski. **Władysław Smolka.**

Komitet Cenzorów

dla działu wekslowego.

Aleksandrowicz Adolf, przemysłowiec, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Członek Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi.

Augustynowicz Bolesław, właściciel dóbr, poseł na sejm krajowy, Członek Rady Nadzorczej Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie, Wice-prezes c. k. gal. Tow. gospodarskiego we Lwowie.

Baczewski Józef, fabrykant, assesor c. k. sądu krajowego, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgiersk.

Badeni hr. Stanisław, właściciel dóbr, poseł na sejm krajowy. Członek Rady szkolnej krajowej, Prezes Rady powiatowej w Kamionce Strumiłowej.

Bodyński Maksymilian, sekretarz Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, radca ces., ozdobiony złotym krzyżem zasługi z koroną, Członek Rady miejskiej we Lwowie.

Breuer Emil de Bertemilian, właściciel domu komisowego pod firmą „Józef Breuer“ we Lwowie, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Breuer Jan de Bertemilian, właściciel dóbr, Członek komitetu c. k. gal. Tow. gospodarskiego we Lwowie.

Diesche Jakób B., przemysłowiec, właściciel realności.

Epstein Maksymilian, właściciel domu bankowego, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Gubrynowicz Władysław, współwłaściciel firmy „Gubrynowicz i Schmidt“, assesor c. k. sądu krajowego, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, właściciel realności.

Hofman Maurycy, właściciel realności, Członek Rady miejskiej we Lwowie.

Klarfeld Jakób, przemysłowiec, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego, właściciel realności.

Lilienfeld Ire, właściciel browaru we Lwowie, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie.

Löwenherz Noah, przemysłowiec, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, właściciel realności.

Markiewicz Stanisław, kupiec, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Mikolasch Karol, doktor chemii, właściciel firmy „Piotr Mikolasch“, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, prezes Tow. wschodnio-galicyjsk. aptekarzy, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Reiss Juliusz, kupiec, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Rucker Zygmunt, aptekarz, assesor c. k. sądu krajowego, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie.

Schayer Karol, kupiec, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, assesor c. k. sądu krajowego.

Schellenberg August, właściciel domu bankowego i spedycyjnego, kawaler orderu Franciszka Józefa, Członek Rady Nadzorczej Banku rolniczego we Lwowie, Członek Wydziału c. k. gal. Tow. gospodarskiego, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego i gal. Kasy Oszczędności we Lwowie.

Skałkowski Tadeusz, doktor praw, adwokat krajowy, poseł na sejm krajowy, Patron Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi.

Sokal Henryk, współwłaściciel domu bankowego i kantoru wymiany pod firmą „Sokal & Lilien“, Członek Rady miejskiej we Lwowie, assesor c. k. sądu krajowego, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Stromenger Jan, właściciel realności, Członek wydziału galic. Kasy Oszczędności, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Wybranowski Leoncyusz, właściciel dóbr, Członek Rady Nadzorczej gal. Tow. kredytowego ziemskiego, Członek komitetu c. k. gal. Tow. gospodarskiego we Lwowie.

Komitet Cenzorów

dla działu interesów ze Stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarskiemi.

Aleksandrowicz Adolf, j. w.

Badeni hr. Stanisław, j. w.

Biliński Leon, doktor praw, profesor c. k. uniwersytetu Lwowskiego, Członek Akademii umiejętności w Krakowie, poseł do Rady państwa, Dyrektor referent gal. Kasy Oszczędn., Członek c. k. gal. Tow. gospodarskiego.

Goldman Bernard, doktor praw, naczelny kasyer i prokurzysta gal. Banku kredytowego, poseł na sejm krajowy, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Członek Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi.

Maly Karol, doktor praw, adwokat krajowy, prezes Wydziału Związku Stowarz. zarobkowych i gospodarczych w Galicyi.

Merunowicz Teofil, sekretarz Rady powiatowej Lwowskiej, poseł na sejm krajowy. Członek Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi.

Piętak Leonard, doktor praw, profesor c. k. uniwersytetu we Lwowie, Członek korespondent akademii umiejętności w Krakowie, Członek rządowej komisyi egzaminacyjnej.

Pilat Tadeusz, doktor praw, profesor c. k. uniwersytetu we Lwowie, poseł na Sejm krajowy, Członek Wydziału c. k. gal. Tow. gospodarskiego.

Skałkowski Tadeusz Dr. j. w.

Terenkoczy Władysław, Dyrektor Pow. Towarz. zaliczkowego we Lwowie, Sekretarz Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi.

Żabicki Antoni, Dyrektor Tow. zaliczkowego we Lwowie, Członek Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w Galicyi.

Zima Franciszek, Dyrektor gal. kasy Oszczędności, likwidator b. Zakładu kredytowego włościańskiego we Lwowie, Członek Rady miejskiej we Lwowie.

Radca prawny:

Till Ernest, doktor praw, adwokat krajowy, docent c. k. uniwersytetu we Lwowie, Członek komisyi do egzaminów rządowych, Członek Rady Nadzorczej Banku rolniczego we Lwowie, Członek c. k. gal. Tow. gospodarskiego we Lwowie, właściciel i Redaktor „Przeglądu sądowego“, Członek Wydziału Towarz. prawników we Lwowie.

URZĘDNICY

Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

Prokurzyści:

Longchamps de Berier Bogusław, naczelny Buchhalter.

Horoszkiewicz Julian, kasyer główny Wydziału krajowego, zastępuje głównego kasyera Banku.

Gromadziński Władysław, szef kantoru i korespondencyi.

Majewski Michał, naczelnik likwidatury hipotecznej.

Kalkulant szacunkowy:

Thilsch Julian.

Płatnik:

Swierczewski Erazm.

Poborca:

Kotiers Franciszek, adjunkt Wydziału krajowego, zastępuje poborcę.

Adjunkci Buchhalteryi:

Kozakiewicz Leon, (prow. zastępca naczelnego buchhaltera).

Romaszkan Andrzej (prow. Rewident).

Drugi korespondent:

Matkowski Antoni.

Likwidatorowie:

Engl Eugeniusz,
Padewski Józef.
Marszałkiewicz Wiktor.
Białaczewski Władysław.

Adjunkci:

Dr. Małaczyński Aleksander.
Dr. Drohojowski hr. Jan, (zastępuje Sekretarza).
Erlacher Walery.
Łoziński Roman.
Letki Andrzej.
Pieńczykowski Stanisław.
Kossak Stefan.

Protokoliści i Archiwiści:

Sobek Józef.
Michalczewski Stanisław.

Asystenci:

Gawroński Ludwik.
Hamerski Maryan.
Krechowiecki Stanisław.
Stecki Bolesław.

Praktykanci:

Strzyżowski Józef.
Krzyszkowski Ignacy.
Małuja Stanisław.
Hanke Artur.

7. Woźnych.

Zastępstwa

Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

1. Okręg: Biała.

Zastępstwo: **Towarzystwo oszczędności i pożyczek w Oświęcimie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 10. lutego 1885. Dyrekcya: Jan Majewski, Franciszek Knihinicki. Komisarz bankowy: Niemczewski Franciszek. Zastępca: Śmieszko Józef.

2. Okręg: Bóbrka.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Bóbrce, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 24. kwietnia 1884. Dyrekcya: Ks. Antoni Andrzejowski, Władysław Międlicki i Antoni Szlemkiewicz. Komisarz bankowy: Seweryn Henzel. Zastępca Teofil Wajdowski.

3. Okręg: Brzesko-Bochnia.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Brzesku, Spółka zar. z odpow. nieogr.**

Otwarte 4. stycznia 1884. Dyrekcya: Gustaw Traczewski, ks. Stan. Dylski, Wilhelm Janoszek. Komisarz bankowy: Michał Rossknecht. Zastępca: Teodor Gauszer.

4. Okręg: Cieszanów.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Cieszanowie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 19. lutego 1884. Dyrekcya: Jan Nep. Sander, Franciszek Lisowski i Michał Gilewicz. Komisarz bankowy: Józef Mikułowski. Zastępca: Dr. Adolf Wurst.

5. Okręg: Dąbrowa.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Dąbrowej, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 5. stycznia 1884. Dyrekcya: Adolf Kukiel, Konstanty Michniewski. Komisarz bankowy: Władysław Jaśkiewicz. Zastępca: Leonard Wiśniewski.

6. Okręg: Delatyn (pow. Nadwórna).

Zastępstwo: **Bank zaliczkowy „Nadzieja“ w Delatynie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 1. kwietnia 1884. Dyrekcya: ks. Józef Bochdan, Józef Hołubowicz i Adolf Schima. Komisarz bankowy: Franciszek Jelinek. Zastępca: Franciszek Fischer.

7. Okręg: Dobromil.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Dobromilu, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 8. czerwca 1884. Dyrekcya: Ludwik Cwiklicer, Leon Steciak i Rudolf Hauser. Komisarz bankowy: Bolesław Szyszkowski. Zastępca: Jan Teśla.

8. Okręg: Drohobycz-Turka.

Zastępstwo: **Towarzystwo Zaliczkowe w Drohobyczu, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 11. stycznia 1884. Dyrekcya: Dr. Wiktor Lechowski, Jan Niewiadomski i Karol Wincenty Szufa. Komisarz bankowy: Juliusz Bielski. Zastępca: Ksenofon Ochrymowicz.

9. Okręg: Gliniany.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 19. lutego 1884. Dyrekcya: Ks. Filomen Reszetyłowicz, Jan Bałtarowicz i Stanisław Burtiga. Komisarz bankowy: Dr. Antoni Janiszewski. Zastępca: Adolf Hełm.

10. Okręg: Gorlice.

Zastępstwo: **Towarzystwo wzajemnego kredytu w Bieczu, zarestr. z ogran. poręką.**

Otwarte 27. grudnia 1884. Dyrekcya: Rudolf Wittig, Władysław Chmielowski i Józef Paszyński. Komisarz bankowy: miejsce nieobsadzone. Zastępca: miejsce nieobsadzone.

11. Okręg: Jasło.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Jaśle, Stow. zarejestr. z ogran. poręką.**

Otwarte 11. kwietnia 1884. Dyrekcya: Izydor Bielecki, Dr. Waleryan Macudziński, 3-cie miejsce nieobsadzone. Komisarz bankowy: Apolinary Przyłęcki. Zastępca: Romuald Palcha.

12. Okręg: Jarosław.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Jarosławiu, Stow. zarejestr. z nieogr. poręką.**

Otwarte 11. stycznia 1884. Dyrekcya: Bolesław Drohojewski, Waleryan Baczyński i Ignacy Bajan. Komisarz bankowy: Karol Bartoszewski. Zastępca: Ksawery Niewiadomski.

13. Okręg: Jaworów-Janów.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Jaworowie, Stow. zarejestr. z nieogr. poręką.**

Otwarte 28. lutego 1884. Dyrekcya: Dr. Zdzisław Lachowicz, Ignacy Chmielewski i Grzegorz Szczyrba. Komisarz bankowy: Jan hr. Szeptycki. Zastępca: Władysław Lachowski.

14. Okręg: Kamionka Strumiłowa (bez okręgu sądowego radziechowskiego).

Zastępstwo powiatowe: **Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Kamionce Strumiłowej, Stow. zarej. z ogr. poręką.**

Otwarte 18. października 1885. Dyrekcya: Stanisław hr. Badeni. Dr. Władysław Stupnicki i Zygmunt Lewicki. Komisarz bankowy: miejsce nieobsadzone. Zastępca: Juliusz Łempicki.

15. Okręg: Kołomyja-Horodenka-Kossów.

Zastępstwo: **Spółka handlowa, rolniczo-przemysłowa w Kołomyi, Stow. zarejestr. z ogr. odpow.**

Otwarte 16. maja 1885. Dyrekcya: Karol Głuchowski, Adam Pawlik i Józef Domain. Komisarz bankowy: Lenartowicz Michał. Zastępca: Dr. Dębicki Teofil.

16. Okręg: Kraków-Chrzanów.

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa Oszczędności w Krakowie.**

Otwarte 6. lutego 1884. Dyrekcya: Jan Skirliński, Feliks Rostworowski, Sobiesław Gawroński i Feliks Dobrzański. Komisarz bankowy: Dr. Józef Kremer. Zastępca: Franciszek Wojnarowski.

17. Okręg: Krosno.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Krośnie, Stow. zarejestrowane z ogr. poręką.**

Otwarte 14. lipca 1885. Dyrekcya: Wojciech Pick, Józef Jasiński i Feliks Kaczorowski. Komisarz bankowy: August Gorayski. Zastępca: Jan Trzecieski.

18. Okręg: Limanowa.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Limanowej, Stow. zarejestr. z nieogr. poręką.**

Otwarte 22. stycznia 1884. Dyrekcya: Józef Mars, Stanisław Peszko, trzecie miejsce nieobsadzone. Komisarz bankowy: miejsce nieobsadzone. Zastępca: Jan Łucki.

19. Okręg: Lwów.

Zastępstwo: **Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie, Stow. zar. z ogran. poręką.**

Otwarte 1. kwietnia 1884. Dyrekcya: Teofil Merunowicz, Władysław Terenkoczy i Feliks hr. Dzieduszycki. Komisarz bankowy: Ks. Dr. Feliks Zabłocki. Zastępca: Wiktoryn Łonicki.

20. Okręg: **Łańcut.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Łańcucie, Stow. zarejestr. z nieogr. poręką.**

Otwarte 15. grudnia 1883. Dyrekcya: Karol hr. Scipio, Józef Gaweł i Adam Wolski. Komisarz bankowy: Maryan Tyrawski. Zastępca: Dr. Gustaw Bielański.

21. Okręg: **Mielec-Tarnobrzeg.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Mielcu, Stow. zarejestr. z nieogr. poręką.**

Otwarte 13. marca 1884. Dyrekcya: Ks. Józef Knutelski, Hipolit Szanecki i Feliks Leyko. Komisarz bankowy: Antoni Fibich. Zastępca: Władysław Żurowski.

22. Okręg: **Maków-Żywiec.**

Zastępstwo: **Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna pomoc" w Makowie z poręką nieogr. w sądzie zapis.**

Otwarte 15. stycznia 1884. Dyrekcya: Karol Wroński, Ludwik Kocyan i Emil Ulrich. Komisarz bankowy: Franciszek Wiktoryn. Zastępca: miejsce nieobsadzone.

23. Okręg: **Mościska.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe dla powiatu Mościskiego w Mościskach, Stow. zar. z poręką nieogran.**

Otwarte 26. lutego 1884. Dyrekcya: Teodor Brzuchowski, Franciszek Witek i Leopold Masiuk. Komisarz bankowy: Wiktor Krókowski. Zastępca: Dr. Adolf Wolfram.

24. Okręg: **Myślenice** (bez okr. sąd. Maków).

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa Oszczędności w Myślenicach.**

Otwarte 3. czerwca 1884. Dyrekcya: Franciszek Lenartowski, Andrzej Nowicki i Leon Romowicz. Komisarz bankowy: Bolesław Targowski. Zastępca: miejsce nieobsadzone.

25. Okręg: **Nowy Sącz-Nowy Targ-Grybów.**

Zastępstwo: **Kasa zaliczkowa w Nowym Sączu, Stow. zarejestr. z ogran. poręką.**

Otwarte 9. stycznia 1884. Dyrekcya: Kazimierz Miczyński, Dr. Wacław Przybylski i Wiktor Wyszyński. Komisarz bankowy: Dr. Gustaw Romer. Zastępca: Aleksander Runge.

26. Okręg: **Podhajce-Brzeżany.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Podhajcach, Stow. zar. z nieogr. poręką.**

Otwarte 13. maja 1884. Dyrekcya: Kazimierz Zaręba, Adolf Kraus i Karol Srokowski. Komisarz bankowy: Andrzej Mikuli. Zastępca: Michał Borowski.

27. Okręg: **Przemyśl.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe rolne w Przemyślu, Stow. zar. z nieogr. poręką.**

Otwarte 11. lutego 1884. Dyrekcya: Emil Leszczyński, Mieczysław Ritterschild i Henryk Słotwiński. Komisarz bankowy: Dr. Władysław Czajkowski. Zastępca: miejsce nieobsadz.

28. Okręg: **Przemyślany** (bez okr. sąd. Glinian).

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Przemyślanach, Stow. zar. z nieogr. poręką.**

Otwarte 7. stycznia 1884. Dyrekcya: Piotr Acht, Jan Rudnicki i Ignacy Smutny. Komisarz bankowy: Antoni Harasiewicz. Zastępca: Adolf Klesiewicz.

29. Okręg **Radziechów** (okręg sąd. Radziechów i Łopatyn).

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie, Stow. zar. z nieogr. poręką.**

Otwarte 10. stycznia 1884. Dyrekcya: Stanisław hr. Badeni, Alfred Stecki i Juliusz Brand. Komisarz bankowy Franciszek Mrozowski. Zastępca: miejsce nieobsadzone.

30. Okręg: Rohatyn.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe na powiat Rohatyński w Rohatynie, Stow. zar. z nieogr. poręką.**

Otwarte 23. lutego 1884. Dyrekcya: Izydor Kowalewski, Franciszek Mars i Seweryn Monasterski. Komisarz bankowy: Seweryn Bańkowski. Zastępca: Izydor Kowalewski.

31. Okręg: Ropczyce.

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Ropczycach.**

Otwarte 12. lutego 1884. Dyrekcya: Dr. Stanisław Strzelbicki, Ks. Jan Dr. Krzysiak i Adam Paliszewski. Komisarz bankowy: Tadeusz Lange. Zastępca: Dr. Stanisław Strzelbicki.

32. Okręg: Rudki- (okr. sąd.) Gródek.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Rudkach, Stow. zar. z ogr. poręką.**

Otwarte 29. marca 1884. Dyrekcya: Mieczysław Lewicki, Piotr Zbrożek i Jan Piaskowski. Komisarz bankowy: Jan Tanka. Zastępca: Albin Rayski.

33. Okręg: Rzeszów-Kolbuszowa-Nisko.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe w Rzeszowie, Spółka zar. z odpow. ogr.**

Otwarte 29. lutego 1884. Dyrekcya: Leon Schott, Ferdynand Schaiter, Antoni Karpiński i Dr. Aloizy Rybicki. Komisarz bankowy: Dr. Aloizy Rybicki. Zastępca: Dr. Władysław Niesiołowski.

34. Okręg: Sanok-Brzozów-Lisko.

Zastępstwo: **Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Sanoku, Stow. zar. z ogr. poręką.**

Otwarte 8. października 1884. Dyrekcya: Cyryl Jaksa Ładyżyński, Feliks Ruczka i Paweł Hydzik. Komisarz bankowy: Feliks Gniewosz. Zastępca: Franciszek Bem.

35. Okręg: Sambor-Staremiasto.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Samborze, Spółka zar. z nieogr. odpow.**

Otwarte 5. stycznia 1884. Dyrekcya: Juliusz Haisig, Juliusz Sobota i Bronisław Bukietyński. Komisarz bankowy: Dr. Karol Pawliński. Zastępca: Kazimierz Strzelecki.

36. Okręg: Śniatyn.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe na pow. sądowy Śniatyński, Stow. zar. z nieogr. poręką.**

Otwarte 13. kwietnia 1885. Dyrekcya: Tytus Niemczewski, Józef Kossowski i Ferdynand Schmidt. Komisarz bankowy: Dr. Karol Werner. Zastępca: Maksymilian Morawski.

37. Okręg: Sokal-Rawa.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Sokalu, Stow. zar. z ogr. poręką.**

Otwarte 19. lutego 1884. Dyrekcya: Apolinary Serafiński, Wincenty Sokołowski i Adolf Doening. Komisarz bankowy: Dr. Walery Filipowski. Zastępca: Zdzisław Obertyński.

38. Okręg: Stanisławów-Bohorodczany-Kałusz.

Zastępstwo: **Spółka handlowo-rolnicza w Stanisławowie, Stow. zar. z ogr. poręką.**

Otwarte 4. stycznia 1884. Dyrekcya: Bronisław Słonecki, Zygmunt Małachowski i Mateusz Piskozub. Komisarz bankowy: Zbigniew Cieński. Zastępca: Klemens Cetwiński.

39. Okręg: Stryj-Żydaczów-Dolina.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Stryju, Stow. zar. z nieogr. poręką.**

Otwarte 8. lutego 1884. Dyrekcya: Ludwik Göttinger, Jan Mierczuk i Edward Praxmayer. Komisarz bankowy: Seweryn Popiel. Zastępca: Aleksander Stojałowski.

40. Okręg: Tarnopol - Trembowla - Skałat.

Zastępstwo: **Stowarzyszenie kredytowe „Bank powiatowy“ w Tarnopolu, z poręką ogr. zar.**

Otwarte 7. lutego 1884. Dyrekcya: Dr. Klemens Żywicki, Dr. Alfred Kwiatkowski i Dr. Stan. Glogier. Komisarz bankowy: Dr. Klemens Żywicki. Zastępca: Dr. Stanisław Glogier.

41. Okręg: Tarnów - Pilzno.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe dla miasta Tarnowa i Starostwa powiatowego Tarnowskiego, Stow. zarejestrowanego z nieogr. poręką.**

Otwarte 4. stycznia 1884. Dyrekcya: Felicyan Jordan Stojowski i Jan Ostrowski. Komisarz bankowy: Witołd Rogójski. Zastępca: Dr. Feliks Jarecki.

42. Okręg: Tłumacz - Buczacz.

Zastępstwo: **Stowarzyszenie kredytowe „Oszczędność“ w Tłumaczu, Stow. zar. z nieogran. poręką.**

Otwarte 7. lipca 1884. Dyrekcya: Kazimierz Jasiński, Stefan Skawiński i Antoni Eckhardt. Komisarz bankowy: Kajetan Kazimierz Łukasiewicz. Zastępca: Ks. Abdjasz Szeparowicz.

43. Okręg: Wadowice.

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa Oszczędności w Wadowicach.**

Otwarte 21. marca 1884. Dyrekcya: Ferdynand br. Baum i Kazimierz Wilczyński. Komisarz bankowy: Kazimierz Wilczyński. Zastępca: Ignacy Brosig.

44. Okręg: Wieliczka.

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa Oszczędności w Wieliczce.**

Otwarte 14. stycznia 1884. Dyrekcya: Floryan Nowacki, Karol Czecz i Wilhelm Koch. Komisarz bankowy: Wilhelm Koch. Zastępca: Ludwik Gołuchowski.

45. Okręg: Zaleszczyki - Borszczów - Czortków - Husiatyn.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Zaleszczykach, Stowarzyszenie zarejestr. z ogr. poręką.**

Otwarte 25. lipca 1884. Dyrekcya: Piotr Hoenigsberg, Edward Knauer i Leon Schiller. Komisarz bankowy: Michał Klusik. Zastępca: Stanisław Jasiński.

46. Okręg: Zbaraż.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Zbarażu, Stow. zarejestrowane z nieogr. poręką.**

Otwarte 13. lutego 1884. Dyrekcya: Leopold Kukawski, Juliusz Opolski, Antoni Petter i Władysław Prytyka. Komisarz bankowy: Julian Kopczyński. Zastępca: Zygmunt Dzierżanowski.

47. Okręg: Złoczów - Brody. (bez okr. sąd. Łopatyn).

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Złoczowie, Stow. zarejestr. z nieogr. poręką.**

Otwarte 18. stycznia 1884. Dyrekcya: Karol Jakubowski, Roman Bieliński i Karol Towarnicki. Komisarz bankowy: Dr. Władysław Bodyński. Zastępca: Antoni Doerman.

48. Okręg: Żółkiew.

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Żółkwi, Stow. zarejestrowane z nieogran. poręką.**

Otwarte 23. marca 1884. Dyrekcya: Eugeniusz Rozwadowski, Adolf Dadlec i Konstanty Heinrich. Komisarz bankowy: Franciszek Michalski. Zastępca: Włodzimierz Gorecki.

LW. 50300/86.

Aleg. 44.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie potrzeb kwaterunkowych c. k. żandarmeryi we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą na posiedzeniu dnia 22. Stycznia 1886. powziętą polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu „aby zbadał, czy nie dałoby się zaprowadzić oszczędności przy pomieszczeniu komendy krajowej i oddziałowej, dalej szkoły i posterunku żandarmeryi we Lwowie przez nabycie, a ostatecznie i wybudowanie domu własnego, któryby wszystkie potrzeby kwaterunkowe c. k. żandarmeryi zaspokajał i w takim razie odpowiednie wnioski w roku przyszłym przedłożył".

Wywiązując się z tego polecenia przedkładamy Wysokiemu Sejmowi stan rzeczy jak następuje.

Wedle obowiązujących przepisów o rozkwaterowaniu c. k. żandarmeryi (rozporządzenie Naczelnika kraju z 16. Lutego 1850. Nr. 110 dz. ust. kraj. i rząd., tudzież rozporządzenia Ministra spraw wewnętrznych z 1. Sierpnia 1856. Nr. 256 dz. ust. kraj.), ponosi koszta z tym kwaterunkiem połączone fundusz krajowy, skarb państwa zaś zwraca do tego funduszu ryczałty kwaterunkowe i krajcary noclegowe.

Na podstawie wyżej powołanych rozporządzeń, należności kwaterowe dla oficerów, stron wojskowych i żołnierzy, tudzież na kancelarye, magazyny i t. p. wynoszą we Lwowie, jak świadczy także załączony wykaz ⁄. c. kraj. komendy żandarmeryi Alegat 1.

izb	73
komór (czyli mniejszych pokoi) . . .	5
kuchen	19
drewutni	19
odchodków	22

Tych lokalności dostarcza kraj, a wynajmuje takowe u prywatnych.

Obecnie umieszczoną jest c. k. żandarmerya w siedmiu różnych realnościach, a teraźniejsze czynsze kontraktowe wynoszą wraz z dodatkiem komunalnym ogólną sumę roczną . . . . . 13.279 zł. 50 ct.
z której część . . . . . 2.890 „ 62½ „
wedle obliczenia z r. 1885. c. k. Rząd ponosi;
zatem dopłaca kraj sumę . . . . . 10.388 zł. 87½ ct.

Ażeby dójść do rezultatu, czyli nie byłoby dla kraju korzystniejszem, zamiast dotychczasowego systemu dostarczania pomieszczeń dla c. k. żandarmeryi przez wynajęcie, — nabyć odpowiedni dom na własność kraju lub też takowy wybudować, zarządzono poszukiwania tak za domami gotowymi, jakoteż za placem pod budowę.

Gotowe domy ofiarowali na sprzedaż:

1. P. Emilia Kubalska swój dom murowany dwupiątrowy, już stary przy ulicy Sykstuskiej pod l. 43 o 45 pokojach, 5 przedpokojach, 7 kuchniach z prz., w którym to całym domu część żandarmeryi za czynszem rocznym 7.700 zł. prócz podatku czynszowego gminnego obecnie jest pomieszczona.

Jako cenę kupna postawiono ze strony oferentki . . . . 85.000 zł.
koszta adaptacyi zostały przez naszego inżyniera preliminowane na około . . 15.000 „
zaś budowanie na . . . . . 30.000 „
na które jednak niema dostatecznego placu, a przyległy, o którym oferentka wspomina, dopiero osobno nabyć się mający, nie jest korzystnie położony, gdyż jest pagórkowaty i musiałby znacznym kosztem być plantowany.

2. Pan Juliusz Nahlik dom murowany 2 piątrowy blachą kryty o 59 pokojach, 16 kuchniach z przynależytościami, odpowiednim placem budowlanym przy ulicy Mickiewicza pod l. 6.

Cena żądana . . . . . 120.000 zł.
preliminowane koszta adaptacyi i dobudowania . . . . . 37.000 „
Razem . . 157.000 zł.

3. Pp. Piotr i Honorata Wajda położony przy ulicy Czarnieckiego pod l. 2 dom murowany 3 piątrowy blachą kryty o 93 pokojach, niektóre bardzo małe ściankami drewnianemi przedzielone, o 30 kuchniach i 16 przedpokojach, podwórze bardzo małe, niedostateczne na ćwiczenia domowe żandarmeryi, zresztą realność w dobrym stanie, niektóre mury nowo wyprowadzone w latach 1880/81, niektóre zaś starsze.

Cena . . . . . 130.000 zł.
koszta koniecznych adaptacyi około . . . . . 7.000 „
razem . . . 137.000 zł.

4. P. Stanisław Bieczyński dwa domy jeden 2, drugi 3 piątrowy obok siebie przy ulicy Kraszewskiego i Kleinowskiej pod l. 23 i 25 położone w latach 1883. i 1885. wybudowane o 110 pokojach, niektóre bardzo małe i w suterenach położone, o 20 kuchniach z przynależytościami, podwórze bardzo szczupłe i nieprzydatne do domowych ćwiczeń żandarmeryi, zresztą wedle sprawozdania technicznego naszego inżyniera, wszystkie ubikacye nie dadzą dogodnego pomieszczenia dla c. k. żandarmeryi.

Cena . . . . . 145.000 zł.
koszta adaptacyi około . . . . . 4.000 „
razem . . . 149.000 zł.

Jeżeli się przytem uwzględni, że od każdego kupna przypadnie uiścić podatek od przeniesienia własności, według okoliczności nawet w wysokości 4 zł. 37½ ct. od każdych 100 zł. ceny kupna, wynosiłby koszt na kupno i adaptacyę jednej z pomienionych realności 150.000 do przeszło 160.000 zł., a nabytoby realność niezupełnie odpowiednią celowi, może nawet niekoniecznie dobrze budowaną, gdyż trudno byłoby stan budowy należycie zbadać, nadto przy na-

byciu gotowego domu możnaby przyjść w położenie, że przełożone władze c. k. żandarmeryi po pewnym okresie czasu mogłyby uznać takowy za nieodpowiedni, czego zaś przy nowej budowie obawiać się nie można, gdyż plan budowy zostałby wykonany za poprzedniem porozumieniem z temi władzami i za ich zgodą i zresztą przy nowej budowie dałoby się jeszcze uwzględnić możliwe późniejsze potrzeby.

Innych ofert na gotowe realności mimo należytych ogłoszeń dotąd nie wniesiono.

Z wyżej wyłuszczonych powodów, jakoteż ze względu, że wybudowanie nowego domu, jak to poniżej wykazanem zostanie, nie o wiele przewyższy ów koszt i przy nowym budynku osiągnie się jeszcze inne korzyści, jak uwolnienia od podatku przez 12 lat, dogodność pomieszczenia i niewątpliwie także większą trwałość budynku, Wydział krajowy nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi kupna gotowego domu na powyższy cel.

Mając na uwadze alternatywę wybudowania własnego domu, Wydział krajowy rozglądnął się za placami budowlanymi.

W tym względzie wpłynęło dotąd 9 ofert właścicieli, z których biorąc na uwagę sprawozdania techniczne, odległość od miasta i cenę tylko dwie byłyby odpowiednie. — Są to oferty:

1. Jana Papée co do realności pod L. 84¼ przy ulicy Franciszkańskiej i Łyczakowskiej przestrzeń około 1.200 sążni kwadr. w cenie 17.500 zł. zatem 1 sążeń po 13 zł.

2. Maryi Schrom co do realności pod L. 339¼ przy ulicy Stryjskiej naprzeciw szkoły lasowej, przestrzeń wedle potrzeby, cena 1 sążeń kwadr. po 12 zł.

Grunt Jana Papéego był nawet technicznie pod względem fundamentowania badany i za korzystny uznany i za budową na tym gruncie oświadczył się także komendant c. k. kraj. żandarmeryi.

Nadto wniósł budowniczy Jan Lewiński ofertę na pobudowanie koszar żandarmeryi ze wszystkiemi potrzebami na własnym gruncie przy ulicy Leona Sapiehy w rogu przylegającym do ulicy Kopernika wedle dwóch projektów uwidocznionych w planach, które są złożone w Departamencie VI.

Według pierwszego projektu dom miałby stanąć na obszarze 1.916 metrów kwadr., z czego przypada na zabudowaną część około 1.214 m. k. na podwórze 702 m. k. o jednym froncie od ulicy Leona Sapiehy. — Cena z gruntem 150.000 zł.

Według drugiego projektu cały obszar gruntu wynosiłby około 2.370 metrów kwadr., z czego przypada na zabudowaną część, o dwóch frontach, jeden od ulicy Leona Sapiehy, drugi od ulicy Kopernika około 1.358 m. k., na podwórze 1.012 m. k. — Cena z gruntem 170.000 zł.

Dom wedle obydwóch projektów miałby być dwupiątrowy z suterenami.

Bliższy opis budowy i materyałów do takowej użyć się mających zawiera oferta
Alegat 2. Jana Lewińskiego załączona w odpisie jako alegat ·/.

Różnica w cenie tych dwóch projektów leży w tem, że przy drugim projekcie grunt jest większy o 454 metr. kwadr. tudzież droższy z powodu drugiego frontu, niemniej też przestrzeń zabudowana jest większa około 144 metrów kwadratowych.

Oba te projekta były badane pod względem przepisowej należności kwaterowej przy udziale p. komendanta c. k. krajowej żandarmeryi, a wynik tego badania był taki, że mniejszy budynek zaprojektowany niedałby dogodnego pomieszczenia, natomiast budynek wedle drugiego projektu t. j. z większą zabudowaną przestrzenią i większem podwórzem z wyjątkiem małych zmian odpowiedziałby zupełnie potrzebom.

Obok tego zawezwaliśmy inżyniera Kazimierza Kułakowskiego do sporządzenia szkicu, planu odpowiedniego budynku z przybliżającym kosztorysem zastosowanego do jednego z upatrzonych placów.

Tenże przedłożył szkic znajdujący się w Departamencie VI. zastosowując go do placu Jana Papéego, za którym placem p. komendant c. k. żandarmeryi się oświadczył.

W szkicu tym zaprojektowano dwa budynki ze sobą w pierwszem piątrze nad bramą przejazdową gankiem połączone, jeden dwupiątrowy zabudowanej powierzchni 732·86 metr. kw.
drugi trzypiątrowy zabudowanej powierzchni . . . . . 637·96 „ „
razem . . . 1.370·82 metr. kw.

Koszt budynku bez placu oblicza inżynier na około . . . 160.000 zł.
cena placu . . . . . 17.500 „
podatek przenośny od kupna placu, koszta kontraktu i intabulacyi około . 1.000 „
koszta szczegółowego planu i kosztorysu tudzież technicznego nadzoru około . 2.000 „
koszta oparkanienia i wybrukowawia około . . . . . 1.000 „
zatem cały koszt około . . . . . 181.500 „

Projekt ten jest znacznie droższy od projektu budowniczego Jana Lewińskiego, jakkolwiek umieszczenie jest prawie równe, zabudowana bowiem przestrzeń wedle projektu Jana Lewińskiego wynosi około . . . . . 1358 metr. kw.
wedle projektu Kazimierza Kułakowskiego . . . . . 1.370·82 „ „
zatem tylko o niespełna . . . . . 13 metr. kw.
mniejsza, lecz różnica ta nie przypada na niekorzyść umieszczenia, gdyż wedle projektu Kułakowskiego przypada znaczniejsza przestrzeń na korytarze, niżli wedle projektu Lewińskiego a część III. piątra projektu Kułakowskiego zastępują sutereny projektu Lewińskiego.

Różnica w cenie, chcąc projekt Lewińskiego zastosować do placu Jana Papéego, jest następująca:

wedle projektu Kułakowskiego koszt samego budynku bez placu około 160.000 zł.
wedle projektu Lewińskiego, gdy tenże liczy przy ogólnej cenie całego budynku z placem i wybrukowaniem ogółem ze wszystkiemi kosztami aż do oddania klucza 170.000 zł. — wartość placu zaś kładzie na 25.000 zł. wynosiłby koszt samego budynku . . . . . 145.000 „
zatem byłby korzystniejszy o kwotę około . . . . . 15.000 zł.
a przy ogólnych kosztach projektu Kułakowskiego . . . . . 181.500 „
wynosiłby koszt wedle projektu Lewińskiego o . . . . . 15.000 „
mniej, przeto tylko . . . . . 167.500 „
rozumie się, jeżeliby się jego plan do placu zastósować dał.

Gdyby atoli wzięto za podstawę ofertę budowniczego Jana Lewińskiego, niewyłączając placu, koszt całej budowy musiałby się podwyższyć, gdyż oprocz ceny . . 170.000 zł.
przypadłyby jeszcze do ponoszenia koszta podatku przenośnego od kupna gruntu, który to podatek będzie niższy ze względu, że od ostatniego przeniesienia własności minęło dopiero dwa lat, dalej koszta kontraku i intabulacyi, planu szczegółowego, kosztorysu i nadzoru technicznego, co razem nie przeniesie sumy . 3.000 „
zatem cały koszt wynosiłby . . . . . 173.000 „
nawet w tym wypadku, gdyby nie zdołano niższej oferty uzyskać, co atoli wydaje się być prawdopodobnem ze względu, że przy ostatecznym planie i przy końcowych rokowaniach będzie staraniem Wydziału krajowego usunąć z planu wszystkie zbytkowe upiększenia i kosztowne fasady i mieć jedynie na uwadze, aby gmach był pojedyńczy lecz trwały.

Powyższe cyfry kosztów mógł Wydział krajowy oprzeć jedynie na ofercie i przybliżającem obliczeniu inżyniera, a to z przyczyny, że plany ostateczne i kosztorysy dokładne byłyby z kosztami znaczniejszemi połączone, wypracowania zaś takowych nie można było zarządzać, jak długo nie ma postanowienia, czyli własny dom na pomieniony cel wybudowany być ma i zresztą jeszcze nie wiadomo, który plac pod budynek zajęty zostanie, wszelako na podsta-

wie powyższych danych można przyjąć jako rzecz niewątpliwą, że koszt całego budynku z wyjątkiem ubytku procentów od wyłożonego kapitału podczas budowy nie przewyższy sumy 173.000 zł., dlatego też przyjmujemy tę sumę za podstawę przy dalszem obliczeniu mającem wykazać korzyści z pobudowania własnego domu na cel powyższy, które w następującem zestawieniu się streszcza.

a) Zaciągnąwszy na pokrycie sumy 173.000 zł. pożyczkę w $4^1/_2\%$ listach zastawnych Banku krajowego spłacalną w $30^1/_2$ latach, który to sposób finansowania byłby najkorzystniejszym w obec nizkiego procentu, musiałaby ta pożyczka licząc listy zastawne po kursie teraźniejszym 97 zł. za 100 zł. wynosić 178.000 zł. w listach zastawnych, gdyż za takowe uzyskanoby sumę 172.660 zł., — raty roczne na procenta i amortyzacyę wedle załączonego
Aiegat 3. planu amortyzacyi ./· wyniosą ze względu, że początkowe będą wyższe, późniejsze zaś niższe rocznie w przecięciu około . . . . . 11.000 zł. — ct.

b) w ciągu pierwszych 12 lat po wybudowaniu jako wolnych od podatku rządowego domowo-czynszowego, biorąc za podstawę czynsz, który Wysoki Skarb krajowi opłacać będzie wedle obliczenia z r. 1885. 2.890 zł. $62^1/_2$ ct rocznie, zaokrąglonego na 3.000 zł. dodatek indemnizacyjny około . . . . . 130 „ — „

(podatek dochodowy nie został wstawiony, gdyż w tym czasie będzie na wybudować się mającym domu ciężyć dług hipoteczny, którego odsetki od dochodu czynszowego w myśl dotyczących przepisów potrącone zostaną, a takowe zrównoważą ów dochód).

c) dodatek czynszowy komunalny 5% rocznie . . . 150 „ — „

d) utrzymanie stróża rocznie około . . . . . 200 „ — „

e) utrzymanie domu w dobrym stanie rocznie około . . 400 „ — „

(znawca preliminował nam tę pozycyę na 240 zł.)

f) zabezpieczenie od ognia . . . . . 100 „ — „

g) opłata kominiarza . . . . . 100 „ — „

h) inne wydatki pomniejsze jak oświetlenie schodów, czyszczenie kloak, wywożenie nieczystości i t. p. . . . . 200 „ — „

całoroczny więc wydatek wynosić może w owym 12 letnim okresie . . 12.280 zł. — ct.

zatem w porównaniu do sumy czynszów obecnie opłacanych t. j. . . 13.279 zł. 50 ct.

mniej o . . . . . 999 zł. 50 ct.

Po upływie lat wolnych okaże się powyższe obliczenie nieco niekorzystniejszem, gdyż przypadnie do opłaty podatek domowo-czynszowy, który wraz z innemi dodatkami już obliczonemi w poprzednich pozycyach *a* i *b* i dodatkiem krajowym wyniesie rocznie około 40% dochodu brutto, przeto podwyższy się wydatek jeszcze o 920 zł. a tem samem będzie cały roczny wydatek wynosić zamiast wykazanej poprzednio sumy . . . . 12.280 zł. — ct.

sumę . . . . . 13.200 „ — „

która atoli będzie jeszcze zawsze o . . . . . 79 „ 50 „

niższą od opłacanych dotąd czynszów najmu.

Cyfry powyższe, niemniej też okoliczność, że po upływie lat amortyzacyjnych kraj stanie się właścicielem realności, która jeszcze zawsze będzie przedstawiać znaczną wartość, — są tak zachęcające, że Wydział krajowy uważa za swój obowiązek zaproponować Wysokiemu Sejmowi wybudowanie własnego domu na potrzeby kwaterunkowe c. k. Żandarmeryi.

Nie przesądzając, czyli Wys. Sejm nie byłby skłonnym przeznaczyć pewne nieruchomości będące własnością kraju jako hipotekę, na którą pożyczkę zaciągnąć by się dało, uważa Wydział krajowy następujący plan finansowania za odpowiedni:

Z pożyczki krajowej z r. 1883. pozostaje jeszcze reszta około 280.000 zł. w. a.; z tej możnaby użyć na zakupno gruntu i na częściową budowę sumę 100.000 zł., tym sposobem

uzyskanoby przedmiot hipoteki, na którą dałoby się w miarę postępu budowy uzyskać w obec wartości realności około 180.000 zł. pożyczkę hipoteczną około 90.000 zł. w Banku krajowym w listach zastawnych reprezentujących gotówkę 87.300 zł., z tej obróconoby sumę około 73.000 zł. na wykończenie budynku, resztę zaś zwróconoby w sumie około 14.300 zł.; nazad do funduszu rzeczonej pożyczki krajowej, pozostałoby tedy na rzecz tej pożyczki jeszcze do zwrotu około 85.700 zł.

Na opłacenie procentów i rat amortyzacyjnych od pożyczki hipotecznej . 90.000 zł.
płaconoby rocznie w przecięciu . . . . . 5.580 „
pozostałaby przeto ze sumy . . . . . 11.000 „
którą przyjęto pod *a)* jako spłatę rocznych rat, gdyby całą pożyczkę 178.000 zł. zaciągnięto na hipotekę, suma . . . . . 5.420 „
wystarczająca zupełnie do pokrycia procentów od powyższej sumy 85.700 zł., które licząc $4^1/_2$ %, wynosiłyby rocznie . . . . . 3.625 „
nadto pozostawałaby jeszcze dalsza oszczędność w rocznej sumie . . . . . 1.795 „
Zaliczkę ową z pożyczki z r. 1883. w sumie około . . . . . 85.700 „
należałoby uważać jako inwestycyę, a w tym wypadku wynosiłyby koszta kwaterunkowe rocznie od czasu wybudowania własnego domu przez czas amortyzacyi pożyczki hipotecznej następujące kwoty:
procenta i raty amortyzacyjne od pożyczki około 90.000 zł. . . . . 5.580 „
podatki i koszta łożone na dom w okresie 12 lat wolnych pod *b)*, *c)*, *d)*, *e)*, *f)*, *g)*, *h)* wymienione łącznie . . . . . 1.280 „
razem . 6.860 zł.
po 12 latach wolnych przez czas amortyzacyi owej pożyczki, gdy podatki podwyższają się o . . . . . 920 „
wyniosłyby te koszta . . . . . 7.780 zł.
zatem w porównaniu do obecnie opłacanego czynszu . . . . . 13.269 zł. 50 ct.
byłyby takowe w pierwszych 12 latach o . . . . . 6.409 „ 50 „
przez dalszych 18 lat o . . . . . 5.489 „ 50 „
rocznie mniejsze, a te sumy stanowiłyby bardzo korzystny dochód z inwestycyi, z której zresztą byłaby i ta korzyść, że z czasem kraj stałby się właścicielem wspomnianej realności i nie potrzebowałby żadnych dopłat czynić na potrzeby kwaterunku żandarmeryi, ba nawet miałby z niej jeszcze jakiś czynsz.

W końcu, gdy budowa rozpocząwszy ją z wiosną 1887, musiałaby potrwać aż do Lipca 1888 i już w r. 1887 przypadłoby uiścić procenta od sumy 100.000 zł. z pożyczki krajowej pobrać się mającej, zwłaszcza, że procenta reszty tej pożyczki w budżecie na r. 1887 w rubrykę dochodów wciągnięto, nadto gdy może także zajść potrzeba zaciągnięcia w r. 1887 pożyczki hipotecznej 90.000 zł. także upłacić resztę amortyzacyjną, należałoby przeto na pokrycie tego wydatku wstawić do budżetu krajowego na r. 1887 sumę 5.000 zł.

Wobec tego stanu rzeczy wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Upoważnia się Wydział krajowy do wybudowania we Lwowie na gruncie zakupić się mającym domu własnego, któryby wszystkie potrzeby kwaterunkowe c. k. żandarmeryi w tem mieście dyslokowanej zaspakajał, a to wraz z gruntem, kosztem nie przekraczającym sumy 173.000 zł.
2. Upoważnia się Wydział krajowy, aby na zakupno gruntu i na częściowe pokrycie kosztów powyższej budowy użył z pozostałości pożyczki krajowej z r. 1883 sumę 100.000 zł.

3. Upoważnia się Wydział krajowy, aby na hipotekę wybudować się mającego gmachu powyższego zaciągnął pożyczkę w Banku krajowym w $4^1/_2\%$ listach zastawnych w wysokości, jaką na tę hipotekę uzyskać będzie można.
4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby z pożyczki hipotecznej, o której mowa w ustępie 3, zużytkował kwotę potrzebną do wykończenia budowy rzeczonego domu, resztę zaś zwrócił do funduszu pożyczki krajowej z r. 1883.
5. Sejm wstawia do budżetu krajowego na r. 1887 na pokrycie procentów od sumy pod 2. wymienionej, tudzież na pokrycie procentów i rat amortyzacyjnych pożyczki hipotecznej zaciągnąć się mającej na kwotę 5.000 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 9. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw z Siemuszowy Pietruski *w. r.*

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do sprawozdania Wydziału krajowego do L. 50.300/86.

K. k. V. Landes-Gendarmerie Commando.

Ausweis

über die Quartier-Gebühr der in Lemberg dislozirten Gendarmerie-Offiziere, Mannschaft und Unterpartheien, dann die Competenz an Kanzlei, an Magazinen etc. des obigen Commandos.

Art der Benützung	Für wen gebührend?	Gebühr an: Zimmer	Kammer	Küche	Boden	Holzlage	Abort	Anmerkung
	S t a b.							
Natural-Wohnungen	Landes-Gendarm.-Commandant (Oberst)	5	1	1	1	1	1	
	1ter Stabs-Offizier (Major)	4	1	1	1	1	1	
	2ter „ „ (Major)	4	1	1	1	1	1	
	Adjutant (Oberlieutenant)	2	.	1	1	1	1	
	Rechnungsführer	3	1	1	1	1	1	die Rittmeisters-Competenz angenommen
	2 Rechnungswachtmeister	2	.	2	2	2	2	
	2 Adjutanturs-Unteroffiziere	2	.	2	2	2	2	
	2 Kanzleidiener	2	.	2	2	2	2	
Kanzleien	Landes-Gend.-Commandant	2	.	.	.	.	.	1 Zimmer f. Land.-Gend.-Commandanten, 1 Zimmer f. die Stabs-Offiz. worunter 1 Zim. als Registr.
	Adjutantur	3	.	.	.	.	.	
	Rechnungskanzlei	2	.	.	.	.	.	
	Litografische Presse	1	.	.	.	.	.	
Magasin	— — — —	1	.	.	.	.		
	I. Abtheilung.							
Natural-Wohnungen	Abtheilungs-Commandant (Rittmeister)	3	1	1	1	1	1	
	Manipulant	1	.	1	1	1	1	
Kanzlei	— — — —	1	.	.	.	.	.	
Magasin	— — — —	1	.	.	.	.	.	
Arrest	— — — —	1	.	.	.			
	Lehr-Abtheilung.							
Natural-Wohnungen	Lehr-Abtheilungs-Command. (Lieutenant)	2	.	1	1	1	1	
	2 Unteroffiziere	2	.	2	2	2	2	
	Chargen-Schüler 30 Mann	8	.	1	1	1	2	
	Probe-Gendarmen 75 Mann	14	.	1	1	1	3	
Lehr-Säle	Für die Chargen-Schüler / „ „ Probe-Gendarmen	2	.	.	.	.	.	
Magasin	— — — —	1	.	.	.	.		
Arrest	— — — —	1	.	.	.		.	
	Posten.							
Unterkunft	8 Mann sistemisirt	3	.	1	1	.	1	
	Zusammen	73	5	19	19	19	22	

Gezahlte Miethzinse:

	Geldbetrag fl.	kr.
Für die Unterkunft im Hause der Emilie Kubalska	7.700	.
„ „ „ „ „ des Ladislaus Rieger	2.400	.
„ „ „ „ „ des Herrn Lieutenant Boleslaus Makowski	405	.
„ „ „ „ „ „ „ Rittmeister Schönborn	700	.
„ „ „ „ „ „ „ „ Rauch	850	.
„ „ „ „ „ „ „ Rechnungswachtmeister Wolf	240	.
„ „ „ „ „ „ „ Kanzleidiener Bec	168	.
Zusammen	12.463	.

Lemberg am 31. März 1886.

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego do L. 50.300/86.

Odpis oferty budowniczego Jana Lewińskiego.

„Wysoki Wydziale krajowy!

Dowiedziawszy się, że Wysoki Wydział krajowy postanowił wybudować koszary dla pomieszczenia żandarmeryi, podpisany ośmiela się niniejszem wnieść ofertę na postawienie budynku, według załączonych planów, na gruncie przy ulicy Leona Sapiehy, będącym własnością spółki „Zacharjewicza, Kułakowskiego i Lewińskiego".

Załączone plany wykonane zostały na podstawie wskazówek otrzymanych od komendy żandarmeryi i odpowiadają w zupełności wymogom tejże komendy.

Cena za budynek dwupiętrowy na suterenach wraz z gruntem oznaczonym w sytuacyi literami *a)*, *b)*, *c)*, *d)*, *e)*, *f)* wynosić będzie 150.000 zł., wyraźnie sto pięćdziesiąt tysięcy zł.

Plan fasady pomienionej budowy przedłożę w ciągu bieżącego miesiąca.

Jeżeli Wysoki Wydział krajowy zechce wziąć pod łaskawą rozwagę przedłożoną ofertę, to raczy niżej podpisanego zawezwać celem złożenia bliższych wyjaśnień co do sposobu wykonania budowy i oznaczenia warunku tejże.

Lwów dnia 12. Października 1886. *Jan Lewiński*, budowniczy.

Do powyższego dodaję drugą alternatywę budowy koszar za ryczałtową kwotę wraz z gruntem do klucza sto siedmdziesiąt tysięcy zł. (170.000), w której wedle załączonych planów front od obu ulic jest zabudowany, a tylko końcowa parcela od ulicy Sapiehy wyłączoną z tem zastrzeżeniem, że w razie zabudowania tejże, budowa otrzyma fasadę według załączonego planu.

Tak jednę jak i drugą alternatywę obowiązuję się wykonać, jak następuje:

Dom stary, który na tej parceli stoi, obowiązuję się moim kosztem wedle potrzeby rozebrać, materyał rozebrany należeć będzie do mnie. Mury w fundamentowych bankietach z kamienia, mury nad bankietami z cegły prócz murów frontowych, które od ziemi będą z kamienia, od wewnątrz z cegły wykonane. Cokół od frontu przeciętnie 0·60 wysoki, od podwórza 0·50 wysoki z kamienia Kleparowskiego. Ubikacye w parterze i drugiego piętra 3·70 m., zaś pierwszego piętra 3·80 m. wysokie. Stropy z sosnowego drzewa 20/25 cm. a względnie 18/23 cm. grubego nad suterenami, parterem, 1szym, 2gim piętrem, piwnice i wychodki sklepione. Na strychu posadzka płazem wapnem zalana, dach z drzewa sosnowego odpowiednio technicznym wymogom pokryty dachówką felcowaną, okap i kosze wykryte blachą cynkową nr. 12, rynwa z pocynkowanej blachy leżąca, rury cynkowe. W przejeździe posadzka betonowa, podłogi w pokojach oficerów parkiety dębowe, w salonach mięszane z jaworem; w innych pomieszkaniach, kuchniach, spiżarniach i sieniach zwykłe podłogi przybijane do belek. Schody, prócz służbowych drewnianych, ogniotrwałe murowane na trawersach żelaznych o stopniach i podstawkach z drzewa dębowego, poręcze z lanego żelaza. Ganki dla trzepania rzeczy 5 cm. grube sosnowe na żelaznych kutych krokertynach z poręczą żelazną kutą. Balkony betonowe z poręczą z kutego żelaza. Wychodki dla oficerów z klosetami do nalewania wody, inne zwykłe z żelazną trąbą, senkgruby o systemie Mourat. Okna do wewnątrz otwierane, od frontu we futrynkach, okucie w pomieszkaniach poruczników na paskwile mosiężne, inne na szufrygle z mosiężnemi gałkami. Drzwi w pomieszkaniach poruczników o szpaletach z 15 cm. szerokiemi opaskami, inne w futrynach miękkich 0·08/0·15 m. 5 cm. grube, francuskie zawiasy, mosiężne klamki; w kasarniach żelazne. Piece w pomieszkaniach oficerów kaflowe krajowe, w innych kamyczkowe. Kuchnie murowane wielkie odpowiednie pomieszkaniom. Malowanie pokoi i sieni głównej odpowiednie, inne trzykrotnie bielone. Szkło krajowe czyste. Podwórze brukowane płytami z gór Lwowskich 10 cm. grube. Grunt wedle powiększonego projektu cenię na 25.000 zł.

We Lwowie dnia 12. Października 1886. *Jan Lewiński*, budowniczy.

Alegat 3. do sprawozd. L. 50.300/86.

$30^1/_2$ l. **Plan umorzenia** $3\,\%$ i $^1/_8\,\%$

pożyczki 1.000 zł. w $4^1/_2\,\%$ Listach zastawnych Banku krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi z. W. Ks. Krakowskiem, która w $30^1/_2$ latach czyli w 61 półrocznych ratach spłaconą być ma

Nr. porz. raty	Półroczna rata		Na kapitał		Na procent		$^1/_8\,\%$ na administracyę		Razem		Pozostający kapitał	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	30	—	7	67	22	33	1	24	31	24	992	33
2	30	—	7	85	22	15	1	23	31	23	984	48
3	30	—	8	03	21	97	1	22	31	22	976	45
4	30	—	8	21	21	79	1	21	31	21	968	24
5	30	—	8	40	21	60	1	20	31	20	959	84
6	30	—	8	60	21	40	1	19	31	19	951	24
7	30	—	8	80	21	20	1	18	31	18	942	44
8	30	—	9	—	21		1	17	31	17	933	44
9	30	—	9	20	20	80	1	16	31	16	924	24
10	30	—	9	42	20	58	1	15	31	15	914	82
11	30	—	9	63	20	37	1	14	31	14	905	19
12	30	—	9	86	20	14	1	12	31	12	895	33
13	30	—	10	08	19	92	1	11	31	11	885	25
14	30	—	10	31	19	69	1	10	31	10	874	94
15	30	—	10	55	19	45	1	08	31	08	864	39
16	30	—	10	79	19	21	1	07	31	07	853	60
17	30	—	11	04	18	96	1	06	31	06	842	56
18	30	—	11	30	18	70	1	04	31	04	831	26
19	30	—	11	56	18	44	1	03	31	03	819	70
20	30	—	11	82	18	18	1	01	31	01	807	88
21	30	—	12	10	17	90	1	—	31	—	795	78
22	30	—	12	37	17	63	—	98	30	98	783	41
23	30	—	12	66	17	34	—	97	30	97	770	75
24	30	—	12	95	17	05	—	95	30	95	757	80
25	30	—	13	25	16	75	—	93	30	93	744	55
26	30	—	13	55	16	45	—	92	30	92	731	—
27	30	—	13	86	16	14	—	90	30	90	717	14
28	30	—	14	18	15	82	—	88	30	88	702	96
29	30	—	14	51	15	49	—	86	30	86	688	45
30	30	—	14	84	15	16	—	85	30	85	673	61
31	30	—	15	19	14	81	—	83	30	83	658	42
32	30	—	15	54	14	46	—	81	30	81	642	88
33	30	—	15	89	14	11	—	79	30	79	626	99
34	30	—	16	26	13	74	—	77	30	77	610	73
35	30	—	16	63	13	37	—	75	30	75	594	10
36	30	—	17	02	12	98	—	73	30	73	577	08
37	30	—	17	41	12	59	—	70	30	70	559	67
38	30	—	17	81	12	19	—	68	30	68	541	86
39	30	—	18	22	11	78	—	66	30	66	523	64
40	30	—	18	64	11	36	—	64	30	64	505	—
41	30	—	19	07	10	93	—	61	30	61	485	93
42	30	—	19	51	10	49	—	59	30	59	466	42
43	30	—	19	95	10	05	—	56	30	56	446	47
44	30	—	20	41	9	59	—	54	30	54	426	06
Do przeniesienia			573	94								

Nr. porz. raty	Półroczna rata		Na kapitał		Na procent		$^1/_8$ $^0/_0$ na administracyę		Razem		Pozostający kpitał	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia		573	94								
45	30	—	20	88	9	12	—	51	30	51	405	18
46	30	—	21	36	8	64	—	48	30	48	383	82
47	30	—	21	86	8	14	—	46	30	46	361	96
48	30	—	22	36	7	64	—	43	30	43	339	60
49	30	—	22	87	7	13	—	40	30	40	316	73
50	30	—	23	40	6	60	—	37	30	37	293	33
51	30	—	23	94	6	06	—	34	30	34	269	39
52	30	—	24	49	5	51	—	31	30	31	244	90
53	30	—	25	05	4	95	—	28	30	28	219	85
54	30	—	25	63	4	37	—	25	30	25	194	22
55	30	—	26	22	3	78	—	21	30	21	168	—
56	30	—	26	82	3	18	—	18	30	18	141	18
57	30	—	27	44	2	56	—	15	30	15	113	74
58	30	—	28	07	1	93	—	11	30	11	85	67
59	30	—	28	72	1	28	—	07	30	07	56	95
60	30	—	29	38	—	62	—	04	30	04	27	57
61	27	57	27	57	—	—	—	—	27	57	—	—
			1000	—								

LW. 68.982 ex 1886.

Aleg. 45.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyach gmin Podhorce, Zahorce, Huta werhobuzka, Opaki, Hucisko Oleskie, Pobocz, Sasów, Majdan, Pieniaki i Hołubica względem przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Oleska do Podhorzec, tudzież gmin Kotłowa, Oleska, Jasionowa i okolicznych, w tej samej sprawie podanych.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwał Wys. Sejmu z dnia 9., 14., i 19. Grudnia 1885., i z dnia 12. Stycznia 1886 przekazujących nam do zbadania i zdania sprawy liczne petycye gmin z okolic miasteczka Olesko i wsi Podhorzec, proszących o przeniesienie siedziby c. k. Sądu powiatowego z Oleska do Podhorzec, to znów protestujących przeciw żądanemu przeniesieniu, Wydział krajowy po zasięgnięciu w tej mierze bliższych wyjaśnień od Rady powiatowej w Złoczowie, ma zaszczyt przedłożyć:

Z gmin, które podpisały petycyę za przeniesieniem siedziby c. k. Sądu z Oleska do Podhorzec, tylko Podhorce, Huta werhobuzka, Zahorce, Hucisko oleskie i Opaki, liczące razem z ludnością dotyczących obszarów dworskich 3.539 mieszkańców — leżą rzeczywiście w okręgu Oleskiego Sądu powiatowego; inne bowiem, jak: Majdan, Pieniaki i Hołubica należą do okręgu Sądu powiatowego w Załościach, a Pobocz, Sassów i Kotłów do okręgu Sądu powiatowego w Złoczowie, a zatem w żądaniach ich mieści się nie tylko życzenie zmiany siedziby dzisiejszego okręgu sądowego Oleskiego, ale przemiana granic trzech okręgów sądowych tj. Oleskiego, Załozieckiego i Złoczowskiego, a ewentualnie okręgów Starostw Brodzkiego i Złoczowskiego.

Z drugiej strony szesnaście gmin zostających w okręgu c. k. Sądu powiatowego Oleskiego, mianowicie: Chwatów, Łabacz, Przewołoczna, Bołożynów, Sobotówka, Podlesie, Rozważ, Jaśkowce, Zahomarze, Bużek, Białykamień, Ciszki, Konty, Ożydów, Olesko, Czeremosznia, mające 17.565 mieszkańców, oświadczyły się w uchwałach Rad gminnych za pozostawieniem nadal siedziby Sądu powiatowego w Olesku.

Wobec takiego stanu rzeczy i opinii Rady powiatowej Złoczowskiej, przychylnej życzeniom większości gmin, składających okręg Sądu powiatowego w Olesku, Wydział krajowy nie

znajduje żadnych ważnych powodów, nakazujących uwzględnienie żądań względem przeniesienia siedziby Sądu z Oleska do Podhorzec, dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycyą gmin Podhorce i okolicznych, żądających przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Oleska do Podhorzec, przechodzi do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 3. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

L. 229.

Aleg. 46.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia przysiółka Chatki ze związku gminy Jastrzębków, a przyłączenia go do gminy „Sroki ad Szczerzec“ w powiecie lwowskim.

Wysoki Sejmie!

Komisya administracyjna rozpatrzywszy sprawę wyłączenia przysiółka „Chatki“ z gminy Jastrzębków a przydzielenia go do gminy Sroki ad Szczerzec na podstawie przedłożonego Wys. Sejmowi sprawozdania i aktów Wydziału krajowego przychyla się z powodów podanych w powołanem sprawozdaniu do wniosku Wydziału krajowego co do uchwalenia ustawy wyłączającej przysiółek „Chatki“ z gminy Jastrzębków w mysl §. 3. u. g. a przydzielającej go do gminy Sroki ad Szczerzec, której granice zostaną w ten sposób zmienione.

Na tę zmianę granic, prócz interesowanych osadników przysiółka Chatki oraz gmin Jastrzębków i Sroki, zgodziła się także w myśl §. 4. u. g. Rada powiatowa lwowska, a c. k. Namiestnictwo oświadczyło, iż ze względów publicznych nie ma przeciw temu nic do zarzucenia.

Komisya administracyjna przeto oświadcza się za przyjęciem bez zmiany projektu do ustawy przedłożonego przez Wydział krajowy i wnosi:

*/. „Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy“.

Lwów dnia 14. Grudnia 1886.

Przewodniczący: **Czerkawski.**

Sprawozdawca: **Pilat.**

Ustawa

z dnia . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem co do wyłączenia przysiółka „Chatki“ ze związku gminy „Jastrzębków“, a przyłączenia go do gminy „Sroki ad Szczerzec“ w powiecie lwowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam:

Art. I.

Przysiołek „Chatki“ w powiecie lwowskim, zostaje wyłączonym ze związku gminy Jastrzębków, a wcielonym do gminy „Sroki ad Szczerzec“.

Art. II.

Granicę między gminami „Jastrzębkowem“ a „Srokami ad Szczerzec“ ma odtąd stanowić linia między parcelami gruntowemi 1.103, 1.101, 1.063, 1.201, 1.202, 1.247/1 1.204 i 1.138|2 z jednej, a parcelami 766|2, 1.062, 1.061, 1.072, 1.076, 1.077, 1.247/2, 1.081 i 1.141 tak, że grunta położone ku wschodowi od tej linii należeć mają do „Srok ad Szczerzec“, grunta zaś leżące ku zachodowi od niej pozostają przy gminie „Jastrzębkowie“.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. s. 228.

Aleg. 47.

Jaśnie Wielmożny Panie Marszałku!

Na mocy najwyższego postanowienia z dnia 6. Grudnia b. r. i w skutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra rolnictwa z dnia 7. Grudnia b. r. L. $\frac{15.866}{1.513}$ mam zaszczyt złożyć do laski marszałkowskiej, jako przedłożenie rządowe projekt do ustawy o zewnętrznych odznakach organów straży, do ochrony kultury krajowej ustanowionej i zaprzysiężonej.

Racz Jaśnie Wielmożny Panie zamieścić to przedłożenie rządowe na jednem z najbliższych posiedzeń Sejmu krajowego.

Przy tej sposobności racz Jaśnie Wielmożny Panie przyjąć wyraz mojego wysokiego poważania.

We Lwowie dnia 13. Grudnia 1886.

Zaleski w. r.

U s t a w a

z dnia . . . . . o zewnętrznych odznakach organów straży dla ochrony kultury krajowej ustanowionej i zaprzysiężonej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Personal straży dla ochrony pojedynczych gałęzi kultury krajowej, jako gospodarstwa rolnego i leśnego, górnictwa, łowiectwa, rybołowstwa lub innych uprawnień na wodach ustanowionej i przez polityczną władzę powiatową zaprzysiężonej, używać ma dla uwydatnienia tego charakteru swojego takiej odznaki, jaka dodatkowo do ustawy niniejszej przez polityczną władzę krajową w drodze rozporządzenia zostanie oznaczona i opisana. Na samej odznace służbowej nie mogą być umieszczone inne emblemata, nie podane w odpisie.

Oprócz tych odznak służbowych noszone być mogą także inne emblematy, służące do oznaczenia służby lub gałęzi kultury.

§. 2.

Zaprzysiężeni strażnicy (§. 1.) są obowiązani przy pełnieniu swej służby nosić odznakę służbową w sposób jaki przy jej ustanowieniu (§. 1.) zostanie przepisany.

Zaniedbanie tego obowiązku ma być karane przez władzę polityczną według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. Września 1857. Dz. u. p. Nr. 198, a ukaranie strażnika podane zostanie do wiadomości jego służbodawcy.

§. 3.

Osoby, nie zostające w służbie jako zaprzysiężone organa straży, w żadnym razie używać nie mogą odznaki służbowej, dla tych organów przepisanej.

Przekroczenia tego zakazu karane będą, jeżeli nie podlegają powszechnej ustawie karnej, przez władzę polityczną według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. Września 1857. Dz. u. p. Nr. 198.

§. 4.

Przepisy, któremi dotąd uregulowane były odznaki organów straży w §. 1. wskazanej, tracą moc obowiązującą.

§. 5.

Ustawa ta wchodzi w życie w sześć miesięcy po jej ogłoszeniu. W przeciągu tych sześciu miesięcy w każdym powiecie politycznym ma być ogłoszony opis odznaki służbowej (§. 1.).

§. 6.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Aleg. 48.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ustawę

z dnia . . . . . obowiązującą w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem *o zarządzie gminnych kas pożyczkowych.*

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. I.

Kasy pożyczkowe gminne, które skutkiem wadliwej lub nierzetelnej administracyi utraciły jedną dziesiątą część swoich funduszów albo też tak zarządzane, iż nie można spodziewać się od nich statutem wskazanej pożytecznej działalności dla ogółu członków gminy, mogą być na wniosek Wydziału powiatowego a za uchwałą Rady powiatowej przejęte w zarząd Wydziału powiatowego z pozostawieniem im atoli charakteru samoistnych kas pożyczkowych gminnych.

Od uchwały Rady powiatowej przysługuje odnośnej Radzie gminnej rekurs do Wydziału krajowego w nieprzekraczalnym terminie dni czternastu.

§. II.

Wydział powiatowy może każdego czasu bądź z własnej inicyatywy, bądź też na żądanie Rady gminnej, oddać zarząd kasy pożyczkowej gminie, jeżeli nabędzie przekonania, iż nie ma powodów obawiać się dalszej nieprawidłowej administracyi tej kasy.

§. III.

Wydział powiatowy sprawuje zarząd kasy pożyczkowej gminnej według instrukcyi przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem ułożyć się mającej.

§. IV.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Lwów dnia 10. Grudnia 1886.

Władysław Koziebrodzki
wnioskodawca.

J. Czartoryski, Stan. Stadnicki, Tadeusz Langie, Ryszard Zawadzki, Wasilewski, Henzel, W. Dzieduszycki, K. Łubieński, Onyszkiewicz, Tadeusz Dzieduszycki, M. Mazaraki, Rey, Romanowicz, Lasocki, Polanowski, Dr. Wiegel.

Aleg. 49.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą nowellę do ustawy szkolnej z dnia 25. Czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych.

Ustawa

z dnia . . . . . zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 25. Czerwca 1873. r. dz. u. kr. Nr. 255 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje.

Art. I.

Artykuły 21, 22, 31, 37 ustawy z dnia 25. Czerwca 1873. dz. u. kr. Nr. 255 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych znosi się w dotychczasowem ich brzmieniu i mają one opiewać, jak następuje:

§. 21.

Kraj dzieli się na tyle okręgów szkolnych, ile jest powiatów politycznych, a granice tychże są oraz granicami okręgów.

Siedziba politycznej władzy powiatowej jest siedzibą Rady szkolnej okręgowej. Miasta rządzące się osobnym statutem, stanowią osobny okręg szkolny.

§. 22.

W skład Rady szkolnej okręgowej wchodzą:

a) Naczelnik politycznej władzy powiatowej jako Przewodniczący;

b) Jeden duchowny z każdego wyznania i obrządku liczącego w okręgu więcej jak tysiąc dusz w okręgu; mianowanie duchownego członka Rady szkolnej okręg. należy do wyższej władzy kościelnej, reprezentanta religii izraelickiej wybierają zwierzchności izraelickich gmin w okręgu;

c) Dwaj reprezentanci zawodu nauczycielskiego, z których jednego wybierze konferencya okręgowa nauczycielska ze swego grona, drugim zaś jest dyrektor seminaryum nauczycielskiego, a gdzie taki zakład nie istnieje, dyrektor jednej ze szkół średnich w okręgu szkolnym znajdujących się, a w braku takiej szkoły, nauczyciel kierujący jednej ze szkół ludowych w okręgu, przez Radę szkolną kraj. wyznaczony.

d) Dwaj Delegaci Rady powiatowej;

e) Inspektor szkolny okręgowy.

Zastępcę przewodniczącego wybiera Rada szkolna okręgowa ze swego grona bezwzględną większością głosów.

§. 31.

Minister wyznań i oświecenia zamianuje na wniosek Rady szkolnej krajowej potrzebie odpowiadającą liczbę okręgowych inspektorów szkolnych.

Jeżeli jednemu inspektorowi szkolnemu okręgowemu poruczone będą szkoły w dwu okręgach, oznaczy Rada szkolna krajowa siedzibę inspektora.

Dla każdego okręgu, liczącego co najmniej sześćdziesiąt szkół, ustanowiony być winien osobny inspektor. Naukę religii pod względem dogmatycznym nadzoruje władza duchowna.

§. 37.

W imieniu Rady szkolnej okręgowej załatwiać będzie bieżące czynności Wydział wykonawczy, do którego należą:

a) Przewodniczący Rady szkolnej okręgowej lub jego zastępca;

b) Inspektor szkolny okręgowy;

c) Członek Rady szkolnej okręgowej w miejscu siedziby tejże Rady zamieszkały, a do tej funkcyi przez Radę szkolną okręg. przeznaczony.

W razie jeżeli siedziba inspektora szkolnego okręgowego jest w innym okręgu (§. 32), wchodzi w skład Wydziału wykonawczego drugi członek Rady szkolnej okręgowej w miejscu zamieszkały.

Nieobecność któregobądź z członków Wydziału wykonawczego wymienionych pod b) i c), o ile nie była spowodowaną winą przewodniczącego, nie wstrzymuje czynności tegoż Wydziału.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

Wnioskodawca:

Stanisław Badeni.

Gorayski, Adam Sapieha, Dembowski, Męciński, Koziebrodzki, Gnoiński, Langie, Romer, Stanisław Stadnicki, Romanowicz, Jędrzejowicz Adam, Brykczyński, Gniewosz, Pilat.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 50.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wyraża życzenie, aby sesye Sejmowe corocznie tak były zwoływane, by Sejm bez kolizyi z innemi ciałami ustawodawczemi mógł obradować przez czas dłuższy niż dotąd, — a wystarczający do spełnienia zadań, Sejmowi poruczonych.

Wnioskodawca:

Tadeusz Romanowicz.

Ks. Dr. Kopyciński, Henryk Janko, Mroczkowski, Smarzewski, Skałkowski, Struszkiewicz, Goldmann, Płaziński, Feliks Pławicki, Gorayski, Jaworski, Merunowicz, Chamiec, Biliński, Gross, Langie, Czerkawski, Rosner, W. Sapieha, Kapri, Liniński, Pilat, Weigel, Chrzanowski, Hoszard, A. Sapieha, Czartoryski, Łubieński, Bereźnicki, Waygart, W. Koziebrodzki, Z. Dembowski, Gnoiński, Majer, Zawadzki, Mandyczewski, Brykczyński, St. Badeni, J. Gnoiński, Wierzbicki, Siemiginowski, Sanguszko, Tyszkowski, Abrahamowicz, Madejski, Gniewosz, Małecki, Siczyński, T. Dzieduszycki, W. Dzieduszycki, Mazaraki, Męciński, Rey, Hausner, Fruchtmann, Kochanowski, Simon, Wereszczyński, Czajkowski, Lasocki, Rybicki, Henzel, Korytowski, St. Stadnicki, Augustynowicz, Ochrymowicz, Romańczuk, Onyszkiewicz, Kaszewko, Kaczała, Antoniewicz, Szeptycki, Słonecki, Zoll.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. kr. 67.642 ex 1886.

Aleg. 51.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektami ustaw budowniczych dla mniejszych miast i miasteczek, tudzież dla wsi.

Wysoki Sejmie!

Sprawa wydania nowej ustawy budowniczej dla mniejszych miast, miasteczek i wsi była już kilkakrotnie przedmiotem rozpraw Wysokiego Sejmu.

W ciągu sesyi odbytej w r. 1885. na 1886. była sprawa ta również na porządku dziennym obrad Wysokiego Sejmu. Sprawozdanie komisyi administracyjnej o tym przedmiocie nie zostało jednak w Wysokim Sejmie załatwione. Sprawozdanie to wyrażało oczekiwanie, że Wydział krajowy przedłoży stosowne wnioski w tej mierze na najbliższej sesyi Wysokiego Sejmu.

Już to objawione życzenie komisyi Wysokiego Sejmu byłoby samo przez się wystarczającem dla Wydziału krajowego, aby uczynić zadość życzeniu wyrażonemu ze strony właściwej komisyi Wysokiego Sejmu i przedłożyć projekty ustaw budowniczych.

Liczne nadto pożary, które nawiedziły kraj nasz w ostatnim roku, a między nimi kilka bardzo znacznych rozmiarów, dowodzą, że uchwalenie takiej ustawy jest rzeczą naglącą, gdyż nie ulega wątpliwości, że klęska pożaru o wiele mniej groźną jest dla miejscowości zabudowanych stosownie do przepisów racyonalnej ustawy budowniczej.

To są powody, które skłoniły Wydział krajowy do zajęcia się ułożeniem projektu ustawy budowniczej dla mniejszych miast, miasteczek i wsi.

Przytem służyła Wydziałowi krajowemu za wzór ustawa budownicza z dnia 28. Kwietnia 1882. Dz. u. kr. Nr. 77., wydana dla 29 większych miast.

Okoliczność, że stosunki i potrzeby miast i miasteczek różnią się pod wielu względami od stosunków i potrzeb wsi, skłoniła Wydział krajowy do ułożenia odrębnego projektu ustawy budowniczej dla mniejszych miast i miasteczek, a odrębnego dla wsi. Za takiem rozróżnieniem przemawia także ta okoliczność, że i obecnie obowiązują w tej mierze inne postanowienia dla miast i miasteczek, a inne dla gmin wiejskich.

Już z samej okoliczności, że ustawa z dnia 28. Kwietnia 1882. tylko dla 29 większych miast wydaną została, okazuje się, że w drodze ustawodawczej uznano, że od budujących w innych miastach, a tem mniej po miasteczkach i na wsi, nie można wymagać zachowania w całej pełni tych wszystkich przepisów, jakie w tej ustawie są zawarte. Stosunki w kraju naszym, a szczególnie brak zamożności prawie powszechny u ludności małomiejskiej i wiejskiej, wymagają ułatwień przy budowie o wiele dalej sięgających.

Bezpieczeństwa od pożaru szuka Wydział krajowy w przedłożonych projektach dla gmin miejskich, zwłaszcza w częściach ich gęściej zabudowanych, głównie w ogniochronności

materyałów budowy, na wsi zaś i w częściach przedmieść, mających charakter wsi, w rozległości przestrzeni niezabudowanych i w zadrzewieniu tych przestrzeni między budynkami.

Dla ułatwienia uwzględnienia miejscowych potrzeb i stosunków, tudzież właściwości rozmaitych okolic kraju, zastrzegają oba projekty uchwałom Rady gminnej, zatwierdzonym przez Radę powiatową, obszerny wpływ na oznaczenie materyału, który do budowy użytym być winien.

Takie postanowienie zdaje nam się tem stosowniejszem w ustawie dla gmin miejskich, gdy ustawa ta ma mieć moc obowiązującą zarówno w miastach mało różniących się od miast, dla których wydaną została ustawa z dnia 28. Kwietnia 1882. n. p. Oświęcim, Łańcut, Jaworów, Dobromil, Kałusz, Tyśmienica, Czortków, Husiatyn i t. p., jak w miasteczkach ledwo różniących się od wsi.

Zarówno w miasteczkach jak na wsi istnieją wydzielone obszary dworskie. Dla tego należało w obu ustawach oznaczyć sposób zastosowywania tych ustaw na wydzielonych obszarach dworskich.

W ustawie dla miast i miasteczek wywiązuje się Wydział krajowy z tego zadania w taki sposób, że przekazuje co do budowli na obszarze dworskim w obrębie zabudowań gminy, lub w odległości nie wynoszącej 50 m. od zabudowań gminy, wykonywanie tych przepisów organom gminy. Co do budowli zaś oddalonych przynajmniej o 50 m. od zabudowań gminy obowiązywać mają odnośne postanowienia ustawy budowniczej dla wsi.

Postanowienia zaś w tej mierze w §§. 48 do 51 ustawy budowniczej dla wsi projektowane, nie naruszają kompetencyi organów powołanych do tego postanowieniami ustawy o obszarach dworskich.

Takie postanowienie jest u nas tem odpowiedniejszem, gdy nawet w krajach, którym obcą jest instytucya wydzielonych obszarów dworskich, n. p. w Morawie §. 86. ustawy budowniczej zastrzega posiadaczowi większej własności ziemskiej samodzielne sprawowanie policyi budowniczej.

Więcej rozszerzony zakres działania i zwiększony nadzór Wydziału powiatowego co do budowli na obszarach dworskich i budynków na nich istniejących, projektowany w powyższych przepisach, jest zdaniem Wydziału kr. nieodzownym wypływem okoliczności, że bądź to budujący jest sam przełożonym obszaru dworskiego, bądź też przełożony obszaru dworskiego jest zawisłym od budującego.

Zresztą odpowiadają oba projekty w głównych zarysach postanowieniom w tej mierze obecnie obowiązującym.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić projekty ustaw dla miast i miasteczek tudzież dla wsi $^1/_1$. $^2/_1$. pod $^1/_1$. i $^2/_1$. przedłożone.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 16. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw Pietruski *w. r.*

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca przepisy budownicze dla miast i miasteczek z wyjątkiem stołecznych miast Lwowa i Krakowa, tudzież miast: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Krosno, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Zaleszczyki, Złoczów i Żółkiew.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wydaję dla miast i miasteczek z wyjątkiem stołecznych miast Lwowa i Krakowa, tudzież miast: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Krosno, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Zaleszczyki, Złoczów i Żółkiew, następujące przepisy budownicze:

ROZDZIAŁ I.

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§. 1.

Budowy wymagające konsensu w ogóle.

Do budowy nowego lub przekształcenia starego budynku, do zaprowadzenia w istniejącym budynku zmian, które wpłynąć mogą na jego trwałość, bezpieczeństwo od ognia, warunki sanitarne lub na prawa sąsiadów, potrzebnem jest zezwolenie Zwierzchności gminnej (konsens).

Temu obowiązkowi nie podlegają budowle wykonywane na cele publiczne przez państwo, kraj lub powiat, niemniej budowle kolei żelaznych i obok kolei żelaznych (§§. 16 i 17).

§. 2.

Roboty szczegółowe wymagające konsensu.

W szczególności wymagają konsensu w §. 1. przepisanego następujące roboty:

a) dobudowania nowej części do istniejącego budynku, lub budowanie nowej części nad nim (nadbudowanie);

b) budowa studni i piwnic;

c) budowa nowego lub zmiana istniejącego kanału, ścieku, jamy kloacznej, wychodków, zbiorników na wodę lub nawóz;

d) budowa nowych lub zmiana istniejących ognisk i kominów;

e) przeistoczenie pomieszkań na sklepy, szopy, warsztaty, budynki gospodarskie lub łazienki i odwrotnie;

f) przeistoczenie niezamieszkałych budynków lub ich części na mieszkania;

g) wyprowadzenie lub zniesienie murów ogniowych, wyprowadzenie lub zniesienie wszelkich ści n.

h) zmiana frontu od ulicy;
i) wybicie drzwi lub okien ku ulicy lub ku domom sąsiednim i urządzenie wystawy sklepowej;
k) przeistoczenie lub podwyższenie dachu;
l) zmiana powały, belków, wiązań, sklepień, i t. p.
m) stawianie słupów przy ulicy lub placu publicznym, oraz ustawianie ciężkich przedmiotów (posągów, kopuł, itp.) nad gzymsami okapowemi;
n) wszelkie roboty połączone z wykopami ziemnemi;
o) odgraniczenie i odgradzanie gruntów prywatnych od ulic i placów publicznych.

§. 3.

Pomniejsze zmiany.

Pomniejsze zmiany w istniejącym budynku, które nie należą do rzędu robót w §. 2. wymienionych, nie wpływają na trwałość budynku, jego bezpieczeństwo od ognia, ani warunki sanitarne, wreszcie nie dotykają praw sąsiadów, mogą być wykonane bez konsensu, jeżeli Zwierzchność gminna, którą strona interesowana o tem naprzód ustnie lub pisemnie uwiadomić winna, do trzech dni po uwiadomieniu nie oznajmi, że potrzebnym jest konsens do wykonania zamierzonej zmiany.

Przeciw orzeczeniu Zwierzchności gminnej, uznającemu potrzebę konsensu, rekurs nie ma miejsca.

§. 4.

Utrzymywanie budynku w dobrym stanie.

Bez uwiadomienia Zwierzchności gminnej (§. 3.) mogą być tylko takie roboty wykonane, które mają na celu utrzymanie budynku w dobrym stanie, a w szczególności: zewnętrzne oczyszczenie lub odświeżenie, ułożenie nowej podłogi, naprawa komina bez zmiany konstrukcyi jego wewnętrznej lub zewnętrznej, wreszcie przestawianie pieców i ognisk na dotychczasowem miejscu.

§. 5.

Linia regulacyjna i poziom.

Jeżeli nowy budynek ma stanąć przy ulicy lub placu publicznym, budujący jest obowiązanym wyjednać sobie u Zwierzchności gminnej przed wniesieniem podania o konsens, albo równocześnie z tem podaniem, oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu.

W tym celu załączyć należy do podania plan sytuacyjny i niwelacyjny w dwóch egzemplarzach.

Na planie sytuacyjnym mają być dokładnie oznaczone granice ulicy lub placu publicznego i granice sąsiednich realności.

Zwierzchność gminna zarządzi wskutek takiego podania oględziny w obecności zawezwanych sąsiadów, którym służy prawo wnoszenia zarzutów do protokołu. Na podstawie takiego dochodzenia oznaczy Zwierzchność gminna w ciągu dni ośmiu linię regulacyjną i poziom zamierzonej budowy.

§. 6.

Wywłaszczenie.

Jeżeli wskutek oznaczenia linii regulacyjnej okaże się potrzeba cofnięcia budowy poza dotychczasową linię frontową, albo wysunięcia jej na-

przód, wówczas, w pierwszym przypadku właściciel gruntu budowlanego obowiązany jest odstąpić za wynagrodzeniem gminie na własność część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, w drugim wypadku zaś tak długo nie będzie miał prawa przystąpić do wykonania projektowanej budowy, pokąd nie nabędzie na własność od dotychczasowego właściciela za wynagrodzeniem część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, którą to część gruntu właściciel jemu odstąpić winien. Orzeczenie o wywłaszczeniu (§. 365 ust. cyw.) należy do władzy politycznej.

Gdyby w tych przypadkach co do wysokości wynagrodzenia ugoda do skutku nie przyszła, oznaczy ją orzeczenie sądowe. Niedojście ugody nie wstrzymuje ostatecznego ustanowienia linii regulacyjnej i dalszej rozprawy budowniczej.

W razie zajęcia obcego gruntu pod budowę, konsens budującemu tylko wówczas udzielonym być może, jeżeli budujący wykaże, że otrzymał zezwolenie właściciela tego gruntu, albo że dał zabezpieczenie dostateczne wypłaty wynagrodzenia, które sąd oznaczy. Co do kwestyi, jak należy oznaczyć linię regulacyjną, i jaką przestrzeń odstąpić lub zająć pod budowę, wykluczoną jest droga sądowa.

§. 7.

Plan budowy.

Plan budowy, na którym winni podpisać się jego autor i budujący, ma obejmować:

a) plan sytuacyjny uwidoczniający położenie i granice gruntu zabudować się mającego przyszłego budynku, starych zabudowań istniejących na gruncie budowlanym, dziedzińców i ogrodów, sąsiednich realności z wymienieniem ich właścicieli i oznaczeniem liczb konskrypcyjnych lub katastralnych, oraz wykazujący kierunek przylegającej ulicy lub placu publicznego, z oznaczeniem ich szerokości i linii frontowych;

b) jeżeli budynek stawianym być ma bezpośrednio przy ulicy lub placu publicznym, plan niwelacyjny, wykazujący przekrój podłużny i poprzeczny przez środek ulicy lub placu, z dokładnem oznaczeniem liczbami wysokości progu drzwi wchodowych nowej budowy; w innych wypadkach wystarczy oznaczenie poziomu gruntu budowlanego i wysokości progu drzwi wchodowych nowej budowy;

c) plany poziome wszystkich piąter, piwnic i poddasza, przekrój podłużny i poprzeczny, fasadę budynku, tudzież jeżeli budynek stawianym być ma bezpośrednio przy ulicy lub placu publicznym, oznaczenie wysokości domów sąsiednich.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, ich połączenie z kanałem głównym, przekrój poprzeczny i spadek, wreszcie ścieki i studnie.

Na planie poddasza przedstawić należy wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe.

Niezwykłe konstrukcye, mianowicie żelazne, przedstawić należy rysunkami szczegółowemi.

Wszelkie plany winne być rysowane według miary metrycznej i wyraźnie oznaczać skalę, według której są rysowane.

§. 8.

Komisyjne zbadanie planów.

W przeciągu dni ośmiu po wniesieniu podania o konsens, odpowiadającego wszelkim wymaganiom niniejszej ustawy, Zwierzchność gminna zarządzi zbadanie planów przez organa swoje techniczne i administracyjne w obecności budującego lub pełnomocnika jego, sąsiadów i fachowego kierownika budowy, jeżeli ustanowionym został.

W braku własnego organu technicznego powoła Zwierzchność gminna do komisyjnego badania planów znawcę nieinteresowanego w tej sprawie. Koszta, jakieby z tem powołaniem znawcy połączone były, ponosi podający o konsens. Naczelnik gminy oznacza termin komisyjnego zbadania planów, wzywa do udziału osoby wyżej wskazane i deleguje do tego innego członka Zwierzchności gminnej, gdyby sam nie mógł kierować czynnością.

§. 9.

Postępowanie przy badaniu planów.

Komisya mająca zbadać plan budowy, spisze ze swej czynności protokół.

Czynność rozpoczyna się od technicznego zbadania planu i wyświecenia zachodzących może wątpliwości.

Następnie przystępuje komisya do przesłuchania sąsiadów, zapytując ich, czy i jakie zarzuty czynią przeciw zamierzonej budowie.

W razie podniesienia zarzutów ze strony sąsiadów, zawezwie komisya zamierzającego budować do oświadczenia się na nie, starać się będzie o usunięcie ich w drodze ugody a podniesione zarzuty i wynik rokowań zapisze do protokołu.

Protokół ten, podpisany przez wszystkich uczestników komisyi, lub zawierający wymienienie podpisane przez członków komisyi, którzy z uczestniczących w komisyi i z jakiego powodu odmówili podpisu, służyć będzie za podstawę ostatecznego załatwienia podania o konsens ze strony Zwierzchności gminnej, która w przeciągu dni dziesięciu po odbyciu komisyi wydać ma orzeczenie pisemne, pozwalające za zamierzoną budowę, lub odmawiające pozwolenia.

Odosobnione położenie nowego budynku na ustroniu, względy bezpieczeństwa ogniowego, sanitarne i inne publiczne, są dostatecznemi powodami do odmówienia konsensu.

Warunki lub zmiany przez Zwierzchność gminną zastrzeżone, winne być w orzeczeniu dokładnie wskazane i ile możności w planach oznaczone. Jeden egzemplarz planu w każdym razie zwrócić należy podającemu, a drugi zachować w aktach.

W wypadkach w §. 3. wymienionych, winno załatwienie nastąpić w ciągu trzech dni.

§. 10.

Prawa prywatne.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, a przy komisyjnem badaniu planów nie usunięto ich przez ugodę, należy dać konsens na budowę, o ile nie stoją na przeszkodzie

względy publiczne, a co do zarzutów podniesionych z tytułu prawa prywatnego, odesłać sprawę do drogi sądowej. W rozporządzeniu jednak, dającem konsens na budowę, należy wyraźnie wymienić zarzuty podniesione z tytułu prawa prywatnego a odesłane do drogi sądowej.

Sąd rozstrzyga, czy budowa dopuszczona ze względów publicznych, przeciw której podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, ma być wstrzymaną aż do rozstrzygnięcia sporu, czy też i pod jakimi warunkami tymczasem prowadzoną być może (§§. 340, 341 i 342 ust. cywil.) O innych zarzutach rozstrzyga Zwierzchność gminna.

§. 11.

Załatwienie podania o konsens.

Zwierzchność gminna winna pisemnie zawiadomić o załatwieniu podania o konsens budującego i wszystkie inne strony interesowane, a dowód doręczenia tych pisemnych zawiadomień przechowywać w aktach.

§. 12.

Rozpoczęcie budowy.

Budowa może być rozpoczętą dopiero wtedy, gdy konsens dany stał się prawomocnym, to jest gdy od dnia doręczenia go wszystkim stronom interesowanym upłynęło dni czternaście a żadna z nich nie wniosła rekursu przeciw odnośnemu rozporządzeniu.

§. 13.

Gaśnięcie i odnawianie konsensu.

Konsens na budowę gaśnie, jeżeli budowa dozwolona nie została rozpoczętą w ciągu dwu lat od prawomocności konsensu.

W razie przerwania przez przeciąg dwóch lat budowy, rozpoczętej przed upływem powyższego terminu, należy naprzód uwiadomić Zwierzchność gminną o zamierzonem dalszem prowadzeniu budowy i oczekiwać jej rozstrzygnięcia, czy budowa może być dokończoną na podstawie pierwotnego planu, czyli też ze względu na zmienione stosunki zachodzi potrzeba rewizyi planów i odnowienia konsensu.

Postępowanie przy odnawianiu konsensu przeprowadzać należy podług postanowień §§. 8. i 9.

§. 14.

Budowy na cele przemysłowe.

Przy budowach na przedsiębiorstwa przemysłowe, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, należy ile możności łączyć rozprawę budowniczą z rozprawą przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę udzielonym być może dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§. 15.

Inne wyjątkowe postanowienia.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym, tudzież obok dróg państwowych, mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

Odległość budynku od drogi krajowej i powiatowej ma wynosić przynajmniej trzy metry, a od drogi gminnej dwa metry. Wyjątek stanowią w tej mierze ulice i place, mające ustalone linie regulacyjne.

O rozprawie zarządzonej względem udzielenia konsensu na budowę przy drogach krajowych względnie powiatowych, należy uwiadomić władzę zarządzającą temi drogami, pozostawiając jej wybór bądźto wzięcia udziału w rozprawie komisyjnej przez delegata, bądźteż nadesłania pisemnie wniosku swojego.

W razie zamierzonej budowy na nadanem polu górniczem lub naftowem, albo też w jego sąsiedztwie, należy do rozprawy przepisanej §§. 8. i 9. zawezwać także przedsiębiorcę górniczego względnie naftowego. Jeżeli nowy budynek stawianym być ma na ustroniu w nie większem oddaleniu, jak dwu kilometrów od granicy państwa, należy o wniesieniu podania o konsens uwiadomić c. k. Starostwo. Starostwo może do rozprawy delegować zastępcę, albo też pisemnie przesłać swe uwagi w tej mierze.

§. 16.

Budowy kolejowe i obok kolei żelaznych.

Przy budowach na gruntach kolei żelaznych (w myśl §. 2. ust. o budowie kolei żelaznych z d. 19. Maja 1874. N. 70. Dz. u. p.) i przy nowych budowach, dobudowaniach i przebudowaniach budynków, obok kolei żelaznych już istniejących, lub w budowie będących względnie w ich rejonie pożarnym, należy się stosować do osobnych przepisów w tej mierze istniejących.

Do przedsiębrania czynności urzędowych przy budowach w rejonie pożarnym kolei, powołanem jest stosownie do ustawy z d. 26. Grudnia 1882. Nr. 3 Dz. u. kr. z r. 1883. c. k. Starostwo, przyczem zastosowane być mają prócz szczegółowych w tej mierze obowiązujących przepisów, także postanowienia niniejszej ustawy.

§. 17.

Budowy publiczne wykonywane przez państwo, kraj lub powiat.

Przy budowach na cele publiczne, przedsiębranych przez państwo, kraj lub powiat, powołanem jest do przeprowadzenia komisyi (§. 8.) tudzież do przesłuchania sąsiadów i innych osób interesowanych c. k. Starostwo, które co do linii regulacyjnej i poziomu przesłucha Zwierzchność gminną.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie nie wniesiono zarzutów, lub jeżeli wniesione w toku rozprawy usuniętemi zostały, uwiadomi o tem c. k. Starostwo władzę budującą.

Zarzuty nieusunięte, nie pochodzące z tytułu prawa prywatnego, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą, która budowę wykonuje. Co do zarzutów opartych na tytule prawa prywatnego, postąpi c. k. Namiestnictwo według §. 10. ustawy.

§. 18.

Zabudowanie znaczniejszego obszaru.

Jeżeli na budowę ma być użytą część obszaru znaczniejszego, do zabudowania przeznaczonego, właściciel tego obszaru jest obowiązany najpierw postarać się o zatwierdzenie podziału obszaru tego na parcele budowlane. W tym celu winien przedłożyć Zwierzchności gminnej w dwóch egzemplarzach plan podziału na parcele z oznaczeniem wymiaru całego obszaru i poszczególnych parceli, niemniej plan sytuacyjny i niwelacyjny.

Zwierzchność gminna zarządzi oględziny, a spisany protokół przedłoży Radzie gminnej, która projektowany podział zatwierdzi bezwarunkowo lub pod pewnemi zastrzeżeniami.

Przy zatwierdzaniu planów takiego podziału powinny być uwzględnione potrzeby komunikacyi publicznej, bezpieczeństwo przyszłych budynków na wypadek pożaru i ich warunki sanitarne.

Jeżeli celem stosownego podziału gruntu na parcele budowlane nastąpić ma na żądanie właściciela sprostowanie lub rozszerzenie przylegającej albo utworzenie nowej ulicy grunt ten przerzynającej, właściciel obowiązany jest bezpłatnie odstąpić gminie przestrzeń gruntu na to potrzebną, jednak nie w większej szerokości jak metrów dwudziestu.

Gdyby zaś ze względów publicznych uznaną została potrzeba utworzenia nowej ulicy przez grunta prywatne albo sprostowania lub rozszerzenia istniejącej ulicy, winien będzie właściciel gruntu odstąpić potrzebną na to przestrzeń za wynagrodzeniem. Wysokość wynagrodzenia będzie sądownie oznaczoną, jeżeli strony o nią nie zgodzą się.

§. 19.

Odbudowanie zniszczonych części miasta lub miasteczka.

W razie zniszczenia całej części obszaru miejskiego przez pożar, wylew lub inne wypadki elementarne, winna Zwierzchność gminna przed odbudowaniem domów zniszczonych sporządzić plan regulacyjny tej części.

W tym celu Zwierzchność gminna zarządzi oględziny części mającej być odbudowaną. W skład komisyi wchodzi naczelnik gminy lub jego zastępca z asesorami i znawcami. Strony interesowane winne otrzymać zaproszenie do udziału z oznaczeniem terminu oględzin.

Na podstawie protokołu oględzin sporządzi Zwierzchność gminna plan regulacyjny i przedłoży go Radzie gminnej do zatwierdzenia.

§. 20.

Plan regulacyjny.

Przy sporządzaniu tego planu regulacyjnego przestrzegać należy głównie:

a) aby w części mającej być odbudowaną usunięto ile możności wszystko, coby w przyszłości grozić mogło ponowieniem klęski,

b) aby rozkład i położenie budynków odpowiadały wymaganiom sanitarnym,

c) aby ścieki, kanały i w ogóle środki odprowadzania nieczystości zostały w system ujęte;

d) aby drogi i ulice były szerokie, proste i równe.

ROZDZIAŁ II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§. 21.

Kierownictwo budowy.

Przy budowie należy posługiwać się upoważnionymi rzeczoznawcami.

Jeżeli do wykonania budowy ustanowiony zostaje kierownik, upoważniony po myśli ustawy przemysłowej do wykonywania takich czynności, budujący obowiązany jest uwiadomić o tem Zwierzchność gminną i wskazać

nazwisko kierownika. Wszelka zmiana w tem kierownictwie ma być równie podana do wiadomości Zwierzchności. Zwierzchność gminna może przy znaczniejszych budowlach przynaglić budującego do ustanowienia takiego kierownika.

Kierownik budowy jest zarówno jak budujący odpowiedzialnym za wszelkie naruszenie warunków konsensu, za odstąpienie od zatwierdzonych planów, i w ogóle za wszelkie uchybienie przepisom tej ustawy.

Odstąpienie od zatwierdzonych planów jest tylko w takich wypadkach dozwolone, w których według §. 3. wystarcza uwiadomienie Zwierzchności gminnej. Każde odstąpienie od zatwierdzonego planu winno być jednak podane do wiadomości Zwierzchności gminnej.

§. 22.

Skład materyałów budowlanych.

Bez pozwolenia Zwierzchności gminnej nie wolno składać na ulicy lub placu publicznym ani rumowiska, ani materyału budowlanego.

Udzielając takie pozwolenie, może Zwierzchność ustanowić opłatę stosowną, która wpływać ma do kasy gminnej na rzecz utrzymania ulic i placów w stanie odpowiednim.

Pozwolenie na zajęcie kawałka ulicy lub placu nie powinno atoli żadną miarą powodować ujmę dotkliwą dla komunikacyi publicznej.

§. 23.

Środki utrzymania porządku.

Miejsce budowy przy ulicach i placach publicznych należy na czas trwania jej oddzielić od nich parkanem lub w inny stosowny sposób. Dla podania możności zarządzenia środków ostrożności potrzebnych do utrzymania porządku przy budowie, obowiązanym jest budujący uwiadomić Zwierzchność gminną o rozpoczęciu budowy na dni trzy przed przystąpieniem do niej.

Przy budowlach i naprawie ścian przypierających do ulic i placów publicznych, winien budujący ustawić przepisane znaki ostrzeżenia, a nadto w przypadkach, w których nieuniknionem staje się chwilowe chociażby częściowe przerwanie komunikacyi publicznej, dać baryerę, w nocy zaś oświetlić miejsce budowy latarnią.

§. 24.

Materyał do budowy.

W ogóle do budowy używać wolno tylko materyału ogniotrwałego.

Wyjątkowo na odleglejszych ulicach i przedmieściach, gdzie domy oddzielone są od siebie dziedzińcami, pustymi placami lub drzewami, wolno używać do budowy pruskiego muru lub drzewa. — Jednak nawet w budynkach z pruskiego muru lub drewnianych, ściany przy których znajdują się kominy, piece i ogniska, winne być w przestrzeni przynajmniej metra od komina, a dwu metrów od pieca lub ogniska zupełnie murowane z cegieł lub kamieni.

W gminach, w których zachodzą pomienione stosunki wyjątkowe, Rada gminna oznaczy część obszaru miejskiego, w których domy tylko z materyału ogniotrwałego stawiane być mogą.

W miasteczkach położonych w okolicy, w której trudno o kamień i cegłę lub inny materyał ogniotrwały do budowy domów, a zamieszkałych przez ludność niezamożną, może Rada gminna postanowić, że w całym obszarze miejskim stawiane być mogą budowy z pruskiego muru lub drzewa, a tylko ściany przy kominach, piecach i ogniskach z cegieł lub kamieni.

Jednak nawet w takich miasteczkach budynki przeznaczone na cele publiczne, tudzież budynki piątrowe bezpośrednio położone przy ulicach lub placach publicznych, wreszcie budynki chociażby parterowe, jednak więcej jak dwadzieścia metrów długości mające, a bezpośrednio leżące przy ulicy lub placu publicznym, bezwarunkowo stawiane być winny z materyału ogniotrwałego. Inne budynki zaś położone przy rynku głównym, lub innym placu głównym, jakoteż przy innych ulicach i placach publicznych, które Rada gminna oznaczy, winny być stawiane przynajmniej na fundamentach murowanych i na podmurowaniu 50 cm. wysokości. Taka uchwała Rady gminnej w miasteczku wymaga do ważności swej zatwierdzenia przez Radę powiatową i nie może obowiązywać na dłuższy przeciąg czasu jak lat dziesięć od zatwierdzenia jej przez Radę powiatową. Po upływie tego czasu może jednak, w razie dalszego trwania stosunków, które spowodowały taką uchwałę, odnośne postanowienie być ponowionem nową uchwałą Rady gminnej zatwierdzoną przez Radę powiatową.

§. 25.

Grubość murów.

Grubość murów powinna być dokładnie oznaczoną w planach budowy. Komisya badająca plany orzeka, czy projektowana grubość murów odpowiada bezpieczeństwu publicznemu, czy też winna uledz zmianie. Grubość murów ceglanych w budynkach mieszkalnych niepiątrowych i jednopiątrowych powinna wynosić przy ścianach zewnętrznych co najmniej 45 cm., a 30 cm. przy ścianach wewnętrznych, na których pułapy spoczywają.

Przy budynkach mieszkalnych mających więcej piąter, dwa piątra najwyżej położone winne mieć grubość murów takich samych rozmiarów, to jest: najmniej 45 cm. względnie 30 cm., w każdych zaś następujących dwóch niżej położonych piątrach grubość murów o 15 cm. powiększoną być musi.

Mury fundamentów winne być o 15 cm. grubsze od ściany na nich spoczywającej.

Rozmiary powyższe odnoszą się do murów niewyprawionych w stanie surowym.

§. 26.

Odpowiedzialność za gatunek materyału budowlanego.

Właściciel i kierownik budowy są wspólnie odpowiedzialnymi za użycie tylko dobrego i trwałego materyału, odpowiadającego wymaganiom kostrukcyi.

§. 27.

Wysokość pokoi, wysokość i szerokość drzwi i okien.

Budynki mieszkalne winny być suche i posiadać dostateczny przystęp powietrza i światła. Wysokość pokoi wynosić winna przynajmniej 2.50 m.,

wysokość okna najmniej 1 m., szerokość najmniej 60 cm., wysokość drzwi wchodowych w pokojach najmniej 2 m., a szerokość 1 m.

Okna w pokojach winne być dwuskrzydłowe.

§. 28.

Podłoga parterowych pokoi.

Podłoga parterowych pokoi powinna w budynkach mieszkalnych leżeć przynajmniej 30 cm. ponad powierzchnią terenu budowlanego, a w budynkach mieszkalnych, położonych w miejscu wystawionem na wylew wód, winna sień i podłoga w parterze być najmniej 32 cm. wzniesioną nad najwyższy stan wody, a gdyby to niemożebnem było, najmniej 32 cm. nad stan wody powtarzający się w krótszych odstępach czasu.

Do powyższego przepisu należy według możności stosować się także przy przebudowywaniu takich budynków.

§. 29.

Piwnice.

Piwnice pod budynkami winny być sklepione. Nie wolno budować piwnic pod ulicą lub placem publicznym, ani urządzać leżących drzwi do piwnic.

Okna z piwnic ku ulicy lub placowi publicznemu należy tak urządzać, aby nie przeszkadzały komunikacyi publicznej, nie zagrażały bezpieczeństwu publicznemu, i nie szpeciły ulicy lub placu.

§. 30.

Zamieszkanie piwnic.

Urządzenie pomieszkań w piwnicach jest wzbronione. Sklepione piwnice mogą tylko w takim razie być użyte na warsztaty, kuchnie i stajnie, jeżeli wysokość ich od podłogi do podniebienia w sklepieniu wynosi 2.50 m., a najwyższy punkt sklepienia góruje o 75 cm. nad poziomem. Do takich piwnic winno powietrze i światło mieć dostateczny przystęp za pomocą okien do otwierania.

§. 31.

Schody i klatka schodowa.

W domach piętrowych powinna istnieć za pomocą schodów komunikacya do wszystkich mieszkań, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę. Schody mają być przynajmniej na 1 m. szerokie. Wysokość stopnia na schodach nie powinna wynosić więcej jak 16 cm., szerokość zaś nie mniej jak 29 cm. w linii podziałowej. Linia podziałowa przyjmuje się w obrębie 45 cm. od ściany. Poręcze muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwem. W domach piętrowych przynajmniej główne schody winne być ogniotrwałe.

Władza może stosownie do przeznaczenia i rozmiarów budynku zarządzić wybudowanie jednych lub kilku ogniotrwałych schodów ubocznych. Schody z góry i z dołu sklepione uważane będą za ogniotrwałe, chociażby miały stopnie drewniane.

Komórek pod schodami, ani też ognisk, otworów kominowych i t. p. w klatce schodowej urządzać nie wolno.

Klatkę schodową oddzielać ma od strychu powała u dołu wyprawiona, a na strychu wyłożona cegłą albo polepą z gliny 8 cm. grubą; drzwi na

strych prowadzące powinny być żelazne, albo pobite żelazną blachą od strony strychu; drzwi te należy umieszczać w ogniotrwałej osadzie; drzwi leżące do podnoszenia są wzbronione.

§. 32.

Powała.

Powała strychowa w budynkach mieszkalnych winna być ogniotrwale urządzona z cegły albo polepy glinianej 8 cm. grubej.

Podłogę w piętrowych budynkach mieszkalnych należy w każdem piętrze oddzielać warstwą suchego nasypu od niższej powały.

§. 33.

Pomieszkania na poddaszu.

Pomieszkań w obrębie poddasza czyli strychu urządzać nie wolno. Wyjątek stanowią odosobnione pokoje w domach, których dachy mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednak tylko wtedy, jeżeli te domy są na mieszkanie dla jednej rodziny urządzone, od najbliższej granicy sąsiedniej najmniej 10 m. oddalone, a pokoje te murowanemi lub przynajmniej ryglowanemi i tynkowanemi ścianami oddzielone od strychu i sieni, i odpowiadają wymagalnościom sanitarnym.

§. 34.

Latarnie w dachu.

Latarnie czyli klatki okien w dachu do oświetlenia schodów z góry, winny być w budynkach murowanych całkowicie z cegły murowane i ogniotrwale zamknięte od poddasza.

Ramy i pręty przedziałowe u okien w takich latarniach należy sporządzić z żelaza.

§. 35.

Kominy.

Kominy winny być murowane: ściany kominów najmniej 15 cm. grube, wnętrze komina gładko wytynkowane, a zewnętrzna część w obrębie strychu wyprawiona.

Kominów na belkach lub pokładach drewnianych zakładać nie wolno. Wszelkie drzewo winno być najmniej o 15 cm. oddalone od wewnętrznego obwodu komina. Drzewa w ściany kominowe wpuszczać nie wolno.

§. 36.

Otwory kominów.

Otwór wewnętrzny kominów przełazowych wynosić ma najmniej 48 cm. w kwadrat, a otwór kominów wązkich (cylindrowych) najmniej 15 cm. średnicy. Jeżeli zaś do jednego przewodu wchodzi dym z dwóch lub więcej ognisk, średnica kominów wązkich ma wynosić najmniej 20 cm.

§. 37.

Kierunek kominów.

Wszystkie kominy, a szczególniej wązkie (cylindrowe), winny być ile możności w pionowym kierunku stawiane. Większe pochylenie do poziomu jak 60 stopni jest zabronione. Pochyłość nie może sięgać poniżej 60. stopnia. Jeżeliby z konieczności zezwolono na takie wyjątkowe pochylenie kominów wązkich, należy w miejscach, gdzie kierunek komina się zmienia,

urządzić otwory do czyszczenia i mur tak zabezpieczyć, ażeby nie uszkadzały go kule do czyszczenia kominów.

§. 38.

Kominy fabryczne.

Kominy fabryczne i w ogóle kominy dla wielkich ognisk należy tak urządzać, aby dym i sadza nie zanieczyszczały powietrza w sposób dla zdrowia szkodliwy, albo dla sąsiadów dokuczliwy.

§. 39.

Kominy wązkie (cylindrowe).

Wązkie cylindrowe kominy winny poczynać się w piwnicy, a gdzie piwnic nie ma, w parterze.

Nad podłogą, gdzie te kominy się poczynają, również na strychu, winny być zaopatrzone 1·50 m. nad posadzką lub polepą w podwójne żelazne drzwiczki do czyszczenia, dające się szczelnie na klucz zamykać. Materyał drewniany, znajdujący się w pobliżu tych drzwiczek, powinien być ogniochronnie osłonięty.

§. 40.

Ilość kominów.

W budynkach piętrowych nie powinien dym z ognisk należących do różnych piąter wchodzić do tego samego przewodu kominowego.

Jeżeli każde piętro ma swój własny przewód kominowy, przewód ten może się rozpoczynać na właściwem piętrze.

§. 41.

Piece piekarskie. Wędzarnie.

Piece piekarskie i w ogóle piece dla celów przemysłowych, należy umieszczać w lokalu sklepionym. Podłoga przed ogniskiem winna być ogniotrwale urządzoną.

Ściany w wędzarniach muszą być sporządzone z materyału ogniotrwałego i zaopatrzone w drzwi żelazne lub przynajmniej blachą od środka obite. Wędliny tylko na hakach lub prętach żelaznych zawieszać wolno.

§. 42.

Stawianie kotłów parowych.

Kotły parowe należy stawiać, jeżeli tylko można, w odrębnem zabudowaniu. Stanowczo wzbronionem jest jednak ustawianie kotłów parowych pod lokalem mieszkalnym lub roboczym, równie jak urządzanie sklepień lub pował nad niemi. Tylko w razie udowodnionej konieczności dopuszczoną być może lekka powała.

§. 43.

Piece pokojowe.

Piece pokojowe, stojące bezpośrednio na podłodze nieogniotrwałej, winny być podmurowane na 30 cm. a piece na nóżkach stojące na 15 cm. Przed drzwiczkami pieców należy podłogę zabezpieczyć od ognia.

Pieców żelaznych nie wolno tam używać, gdzie się wyrabia lub gromadzi materyał łatwo zapaleniu podlegający. Nie wolno także zastępywać kominów murowanych rurami blaszanemi wewnątrz budynku, ani też przeprowadzać takich rur przez ściany drewniane lub dachy nieogniotrwałe.

Rury do odprowadzania dymu, nie mogą wychodzić na dziedziniec lub inne miejsce otwarte.

§. 44.

Kuchnie.

Podłoga w kuchni winna być dokoła ogniska kamieniem lub cegłą wyłożona.

Nad ogniskiem otwartem należy tak umieścić kapę murowaną lub blaszaną, by po wszystkich stronach o 30 cm. wystawała poza krawędź kuchni.

Dym z otwartych ognisk tylko przełazowymi kominami odprowadzać wolno.

W kuchniach, angielskiemi zwanych, należy dla odprowadzania pary urządzać otwory wentylacyjne z drzwiczkami żelaznemi.

§. 45.

Stodoły, szopy, drewutnie i t. p.

Stodoły, szopy, drewutnie i inne tego rodzaju budynki, jeżeli są zbudowane z materyału nieogniotrwałego lub nieogniotrwale pokryte, muszą być od budynku mieszkalnego równie jak od kuchni przestrzenią 10 m. oddzielone. Takie budynki tylko wówczas przybudować można do domu mieszkalnego lub do kuchni, jeżeli przyległe izby mieszkalne względnie kuchnie od nich oddzielone zostaną trwałym murem ogniochronnym. Izb mieszkalnych zaś ani kuchni do takich budynków dobudowywać nie wolno.

§. 46.

Suszarnie, cegielnie i piece do wypalania wapna.

Suszarnie na owoce, len lub konopie winny być od innych budynków przynajmniej o 30 m. oddalone.

Cegielnie i piece do wypalania wapna mogą stać jedynie poza obrębem zabudowanego obszaru miejskiego.

§. 47.

Pokrywanie dachów.

Dachy na budynkach w miastach, tudzież na takich budynkach w miasteczkach, które są przeznaczone dla celów publicznych, jakoteż, które przypierają bezpośrednio do ulicy lub placu publicznego, i których długość frontu zajmuje przestrzeń 20 m. lub dłuższą, winny być pokrywane łupkiem, dachówką lub blachą, albo też innym materyałem ogniotowałym.

Używanie nieogniotrwałego materyału do pokrycia dachu, z wyjątkiem słomy, trzciny i szuwaru, — jest tylko tam dozwolone, gdzie podług §. 24. tej ustawy wolno używać nieogniotrwałego materyału do budowy domu.

§. 48.

Wyjątek od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materyałem.

W ciągu pierwszych dwóch lat po wejściu w życie tej ustawy, Wydział krajowy może uwolnić na pewien ściśle oznaczony przeciąg czasu od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materyałem te gminy miejskie, które posiadają ludność ubogą i położone są w okolicach, gdzie pokrywanie dachów ogniotrwałym materyałem spotkałoby się na razie z przeszkodami trudnemi do zwalczenia.

Prośbę o takie wyjątkowe uwolnienie wniesie Zwierzchność gminna na podstawie uzasadnionej uchwały Rady gminnej do Wydziału powiatowego, który zbada stosunki i przedstawi sprawę Wydziałowi krajowemu.

§. 49.

Pokrywanie dachów słomą.

Dachów nawet na zabudowaniach gospodarskich słomą pokrywać nie wolno. Tylko na przedmieściach zupełnie oddzielonych może Zwierzchność gminna ludności uboższej wyjątkowo zezwalać słomą pokrywać dachy, jeżeli odległość budynku od sąsiednich wynosi przynajmniej 12 m., albo jeżeli budynek słomą pokrytym być mający oddzielonym jest szeregiem drzew od budynków bliżej położonych.

§. 50.

Mur ogniochronny.

W budynku murowanym długości przynajmniej 25 m., przedzielać należy strych murem ogniochronnym.

Mur ogniochronny winien także oddzielać dachy budynków łączących się ze sobą, lub oddzielonych przestrzenią nie przewyższającą 10 m.

Mur ogniochronny winien o 35 cm. sięgać nad dach. Przejścia umieszczone w murze ogniochronnym w obrębie strychu należy opatrzyć żelaznemi ogniotrwale osadzonemi drzwiami, któreby się same zamykały.

§. 51.

Wiązanie dachu.

Wiązanie dachu należy oddzielnie budować od powały strychowej i od muru ogniochronnego. Ani w powałę, ani też w mur nie wolno wpuszczać żadnej drewnianej części konstrukcyi dachu.

Przy zastosowaniu potrzebnych środków bezpieczeństwa można wówczas od tego przepisu odstąpić, jeżeli według §. 24. ustawy może być użytym do budowy domu materyał nieogniotrwały, lub tam gdzie dozwolone są izby pod dachem (poddasze).

§. 52.

R y n w y.

Dachy budynków od ulic i placów publicznych mają być zaopatrzone w rynwy odpowiednich rozmiarów, z kruszcu lub innego nieprzemakalnego materyału. Rury spustowe winny być jak najbliżej muru urządzone i wedle możności wprost do kanału wprowadzone. Gdyby to połączone było z trudnościami zasługującemi na uwzględnienie, należy wylot najwyżej 30 cm. nad chodnikiem umieścić.

§. 53.

Wychodki i zbiorniki kloaczne.

W każdym domu mieszkalnym mają być urządzone wychodki.

W domach piątrowych wychodki umieszczone być muszą w bezpośredniem połączeniu z budynkiem. W parterowych można urządzić je obok w bliskości budynku, tak jednak, ażeby nie były widoczne od ulicy lub placu publicznego. Wychodki należy budować według prawideł hygienicznych i takiej objętości, ażeby na każde dwa mieszkania przynajmniej jedna komórka przypadała.

Zbiorniki dla nieczystości z wychodków winny mieć urządzony łatwy i trwały odpływ do jam kloacznych, kanałów lub przyrządów beczkowych, stosownie do systemu odpływu nieczystości w gminie zaprowadzonego.

Rada gminna wyda przepisy obowiązujące co do tego systemu.

Oddalenie zbiorników ma wynosić najmniej 2 m. od granicy sąsiedniej, a najmniej 8 m. od najbliższej studni. W częściach miasta gęsto zabudowanych zbiorniki te winny być murowane na cemencie z dnem nieprzepuszczalnem i zaopatrzone w odpowiedne nakrycie z otworem do czyszczenia.

Przy systemie kanałowym odpływu nieczystości obowiązanym jest budujący urządzić w swojej realności kanały poboczne murowane i kryte, których wymiary wewnętrzne wynosić mają najmniej 60 cm. szerokości, a najmniej 80 cm. wysokości.

§. 54.

Odpływ nieczystości z budynków.

Nawet przy starych budynkach jest bezwarunkowo wzbronione odprowadzanie wszelkich nieczystości z budynków na ulice lub place publiczne.

§. 55.

Balkony i ganki.

Przy budowie balkonów i ganków winna Zwierzchność gminna czuwać nad tem, by przez to nie ucierpiały ani komunikacya publiczna, ani regularność kierunku ulicy. Ganki w budynkach murowanych, służące za wyłączną komunikacyę do pomieszkań, muszą być ogniotrwale urządzone.

§. 56.

Przedmioty sięgające na linię frontową ulicy.

Schody przed domami, kraty i poręcze, jakoteż inne tego rodzaju przedmioty nie powinny wystawać po za linię frontową ulicy.

Okna lub okiennice wychodzące na ulicę, a nieumieszczone w wysokości przynajmniej 2 do 3 m. nad chodnikiem, należy do otwierania na wewnątrz, lub tak urządzić, aby zupełnie do muru przylegały, i nie sterczały na ulicę. Tak samo mają być urządzone drzwi od ulicy na zewnątrz otwierane.

§. 57.

Budynki przy ulicach i placach publicznych.

Przy głównych ulicach i placach publicznych wolno na froncie stawiać tylko budynki główne. Inne budynki służące na gospodarcze lub podobne cele, jakoto: stajnie, wozownie i t. d. mają być w podwórzu umieszczone.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe budynki takie tylko przy froncie ulicy postawionymi być mogły, a względy publiczne nie przemawiały przeciw temu, można na to wyjątkowo zezwolić. W takim wypadku jednak budynki te winny posiadać odpowiednią fasadę.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej. W przeciwnym razie odległość ich powinna wynosić najmniej 6 m., a fasada przyczółka domu ma być zastosowaną do fasady frontowej.

§. 58.

Domy parterowe przy głównych ulicach.

Rada gminna może oznaczyć okręg miasta, w którym tylko piątrowe domy stawiać wolno. W takim razie może Rada gminna wyjątkowo dozwolić budowy domu parterowego w tym okręgu, jednak tylko pod warunkiem wyprowadzenia murów w takiej grubości, ażeby w danym razie wybudowanie piętra było możliwem. Przepis ten nie odnosi się jednak do domów w ogrodzie położonych.

§. 59.

Cofnięcie budynków głównych od frontu.

Budynki główne przy ulicach głównych (§. 57.) należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej tych ulic.

Jeżeli przed takimi budynkami ma być urządzonym ogród lub zajazd, cofnięcie od frontu może być dozwolone pod następującymi warunkami:

a) budynek cofnięty tak winien być budowany, jak to przepisano dla domów frontowych;

b) odstęp budynku od ulicy nie może wynosić mniej jak 3 m., a placu tego nie wolno użyć na budynki podrzędne, magazyny, składy, lub w inny sposób szpecący;

c) budynek należy od ulicy odgraniczyć sztachetami.

§. 60.

Chodniki.

Jeżeli w części miasta lub miasteczka, w której staje budynek, są urządzone chodniki, budujący jest obowiązany urządzić chodnik przed domem swoim. Późniejsze jednak utrzymanie chodnika w dobrym stanie należy do gminy.

Chodnik ma być ułożonym z takiego samego materyału, jak część chodnika do niego bezpośrednio przytykająca.

§. 61.

Grunta niezabudowane.

Przy ulicach i placach głównych winny być wszystkie grunta niezabudowane parkanem lub w inny stosowny sposób zamknięte.

Zwierzchność gminna może rozporządzić, ażeby niezabudowane grunta także przy innych ulicach i placach zostały oparkanione i ogrodzone.

§. 62.

Fasady domów.

Fasady domów frontowych winny być ile możności zgodne z zasadami dobrego smaku. Wzbronionem jest używanie takich kolorów, które jaskrawością szpecą widok lub rażą oczy.

§. 63.

Studnie.

Gdzie miejscowe stosunki tego wymagają, a nie zachodzą nadzwyczajne trudności, budujący jest obowiązanym urządzić na gruncie budowlanym studnię, jeżeli można ją urządzić w odległości od jam kloacznych, kanałów i gnojowisk przepisanej w §. 53.

§. 64.

Sadzenie drzew między budynkami.

Przy stawianiu budynku słomą pokryć się mającego, cięży na budującym obowiązek, oddzielenia go szeregiem drzew od innych budynków tak swoich jak i sąsiednich.

§. 65.

Plantacye.

Zwierzchność gminna jest obowiązaną pielęgnować starannie istniejące plantacye i urządzać ile możności nowe na pustych placach należących do gminy.

Gdzie na to stosunki miejscowe zezwalają, obowiązaną jest Zwierzchność gminna sadzić drzewa na placach publicznych budynkami otoczonych i przy ulicach obok chodników.

ROZDZIAL III.

Zamieszkanie nowych budynków i utrzymanie istniejących.

§. 66.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Budynki nowo wystawione lub przekształcone nie mogą być ani zamieszkane ani na inny cel użyte przed uzyskaniem pozwolenia Zwierzchności gminnej.

Przed daniem takiego pozwolenia musi odbyć się na miejscu komisyjne zbadanie stanu budynku pod względem sanitarnym i bezpieczeństwa publicznego.

Komisya badająca stan bydynku składa się z naczelnika gminy lub jego zastępcy, lekarza i znawcy technicznego. Komisya zbada, czy budowa wykonana jest zgodną z planem zatwierdzonym, czy odpowiada wymaganiom sanitarnym i warunkom bezpieczeństwa publicznego. Według wyniku tych oględzin załatwi Zwierzchność gminna odnośną prośbę budującego.

§. 67.

Termin zamieszkania.

Budynek murowany, podczas wiosny pod dach doprowadzony, a w jesieni narzucony może być dopiero w następnej wiośnie zamieszkanym. Budynek zaś w jesieni pod dach doprowadzony, a w następnej wiośnie narzucony, może dopiero w jesieni do zamieszkania być oddanym. Gdyby w powyższych okresach czasu tylko niektóre części domu zostały wykończonemi, może Zwierzchność gminna dać pozwolenie na częściowe zamieszkanie budynku, jeżeli zachodzą warunki określone w ostatnim ustępie §. 66.

§. 68.

Taksy za oględziny.

Oględziny nowo wybudowanych domów odbywa Zwierzchność gminna bezpłatnie. Tylko dla znawców nie będących urzędnikami gminnymi uiścić ma budujący do rąk Zwierzchności gminnej taksę, której wysokość ustanowi Rada gminna.

§. 69.

Oczyszczenie placu budowy.

Właściciel budynku jest obowiązanym własnym kosztem po wykonaniu budowy usunąć gruz, ziemię wykopaną i wszystkie inne przedmioty tamujące komunikacyę albo zanieczyszczające ulicę lub plac publiczny, zasypać doły, chodnik lub bruk nadwyrężony naprawić, słowem przywrócić do pierwotnego stanu przyległy plac lub ulicę.

§. 70.

Utrzymanie istniejących budynków.

Każdy właściciel budynku jest obowiązanym utrzymywać go w dobrym stanie, czysto i porządnie. Winien mianowicie zapobiegać wszelkim uszkodzeniom, które mogłyby niekorzystnie oddziałać na bezpieczeństwo publiczne lub na zdrowie mieszkańców, albo szpecić ulicę lub plac publiczny.

§. 71.

Budynki grożące zawaleniem.

Jeżeli budynek zamieszkały lub na inny cel używany grozi niebezpieczeństwem zawalenia, zarządzi Zwierzchność gminna komisyjne zbadanie stanu rzeczy, i poleci właścicielowi z wyznaczeniem stosownego terminu i zagrożeniem następstw prawnych (§. 82.) podług stopnia sprawdzonego niebezpieczeństwa, bądź to opóźnienie i zabezpieczenie budynku starego aż do wykonania potrzebnych napraw, bądź też częściowe albo nawet całkowite rozebranie budynku.

§. 72.

Naprawa dachów.

W tych częściach obszaru miejskiego, w których w przyszłości tylko domy z dachem ogniotrwałym mogą być budowane (§. 47.), łatanie istniejących dachów gontowych tylko w takich wypadkach jest dozwolone, jeżeli wiązanie stolca jest zdrowe, a pokrycie w tak dobrym stanie zachowane, że wystarczy jednorazowe wyłatanie w granicach czwartej części dachu na każdej połaci.

Przed rozpoczęciem łatania dachu należy uzyskać pozwolenie Zwierzchności gminnej.

ROZDZIAŁ IV.

Organy wykonawcze.

§. 73.

Zwierzchność gminna.

Zwierzchność gminna czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy.

Zwierzchność gminna daje pozwolenie na budowę (konsens) i przestrzega ażeby:

a) nie budowano bez uzyskania prawomocnego konsensu,

b) zachowano linię regulacyjną i poziom,

c) ściśle stosowano się do zatwierdzonego planu budowy,

d) do wykonania budowy używano jedynie tylko upoważnionych osób i

e) tylko dobrego trwałego materyału.

Przy spostrzeżeniu uchybień winna Zwierzchność gminna w wypadkach pod *a)*, *b)* i *c)* wymienionych wstrzymać dalszą budowę, w wypadku pod *d)* usunąć nieupoważnionego wykonawcę od dalszej budowy, a w wypadku pod *e)* zarządzić uprzątnienie z placu budowy materyału za nieodpowiedni uznanego.

Od rozporządzeń Zwierzchności gminnej można na ręce naczelnika gminy wnosić rekurs do Rady gminnej w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia.

§. 74.

Rada gminna.

Rada gminna załatwia następujące sprawy:

a) rozstrzyga rekursy wniesione od rozporządzeń Zwierzchności gminnej;

b) zarządza sporządzenie ogólnego planu miasta, zatwierdza go i czuwa nad jego peryodycznem uzupełnieniem przez Zwierzchność gminną;

c) zatwierdza plany budynków przeznaczonych na cele gminy lub zakładów gminnych;

d) zatwierdza plany podziału znaczniejszych obszarów na parcele budowlane (§. 18);

e) zatwierdza plan regulacyjny przy odbudowaniu zniszczonych części miasta (§. 19);

f) oznacza części obszaru miejskiego, w których tylko materyał ogniotrwały do budowy użytym być może (§§. 24 i 47);

g) postanawia z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Radę powiatową, że w następującym przeciągu lat 10 prywatne budynki parterowe i prywatne budynki piątrowe nieprzypierające bezpośrednio do ulicy lub placu publicznego, na całym obszarze miasteczka mogą być stawiane z materyału nieogniotrwałego (§§. 24 i 47);

h) uchwala w sprawie wyjątkowego uwolnienia gminy miejskiej od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materyałem (§. 48);

i) wydaje obowiązujące przepisy o systemie kanalizacyi (§. 53);

k) oznacza okręg miasta, w którym tylko piątrowe domy stawiać wolno, i daje wyjątkowe pozwolenie, na stawianie domu parterowego w tym okręgu (§. 58);

l) oznacza wysokość taksy dla znawców za oględziny nowo wybudowanych domów (§. 68).

Uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod *b)*, *c)*, *d)*, *e)*, *f)*, *g)*, *h)* i *i)* określonych, winny być w obrębie gminy ogłoszone. Od tych uchwał wolno stronom interesowanym wnieść za pośrednictwem Zwierzchności gminnej rekurs do Wydziału powiatowego w ciągu dni 30 od ich ogłoszenia.

Do rekursu od uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod *a)* wymienionych, służy termin dni 14 od doręczenia tej uchwały; ten rekurs również wnosić należy przez Zwierzchność gminną.

§. 75.

Wydział powiatowy i Rada powiatowa.

Wydział powiatowy załatwia rekursy przeciw uchwałom Rady gminnej.

Rada powiatowa powołaną jest do zatwierdzania uchwał Rady gminnej w miasteczkach w sprawie wymienionej w §. 24. a powołanej w §. 47. i ustępie *g)* §. 74.

§. 76.

Wydział krajowy.

Wydział krajowy załatwia jako ostateczna instancya rekursy przeciw orzeczeniom Wydziału powiatowego i Rady powiatowej.

Rekurs ma być wniesiony za pośrednictwem Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 od doręczenia orzeczenia.

§. 77.

Władze polityczne.

Prawa zastrzeżone władzom politycznym postanowieniami §§. 104, 105 i 106 ustawy gminnej z dnia 12. Sierpnia 1866 Nr. 19 Dz. u. kr. pozostają nienaruszone.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia karne.

§. 78.

Przekroczenia objęte ustawą karną.

Przekroczenia przepisów budowniczych objęte ustawą karną będą dochodzone i karane przez właściwe Sądy.

§. 79.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów zawartych w tej ustawie służy prawo karania naczelnikowi gminy z dwoma assesorami. Przekroczenia te karane będą stosownie do stopnia winy i do wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego grzywną od 5 do 100 złr. w. a., a w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej aresztem od 24 godzin do 20 dni.

§. 80.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym wydanym przez Zwierzchność gminną (§. 79) mają być w terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu wnoszone do c. k. Starostwa za pośrednictwem Zwierzchności gminnej.

§. 81.

Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.

W razie rozpoczęcia budowy bez konsensu lub wykonywania jej wbrew zatwierdzonemu planowi może Zwierzchność gminna bez względu na równoczesny tok i możliwy wynik postępowania karnego (§§. 78 i 79) zarządzić wstrzymanie lub zniesienie budowy nieprawnie wykonanej (§. 73), albo dodatkowo wskazać warunki, do których budujący winien się zastosować.

§. 82.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynków pomimo nałożenia kary za niedotrzymanie pierwszego terminu, nie dopełni w drugim przez Zwierzchność gminną

oznaczonym terminie prawomocnego polecenia organów powołanych do wykonania tej ustawy, Zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 83.

Część obszaru dworskiego położona w obrębie zabudowań gminy.

W gminach miejskich, w których obszar dworski nie jest wcielony do związku gminnego, podlegają części obszaru dworskiego, położone w obrębie zabudowań gminy lub w odległości mniejszej jak 50 m. od zabudowań gminy, postanowieniom niniejszej ustawy.

Wykonywanie na tych częściach wszystkich czynności policyi budowniczej należy do zakresu działania gminy.

§. 84.

Reszta obszaru dworskiego.

Na częściach obszaru dworskiego nie wcielonego do gminy, które położone są przynajmniej w odległości 50 m. po za obrębem zabudowań gminy miejskiej, obowiązują co do kompetencyi organów powołanych do wykonywania przepisów ustawy budowniczej postanowienia w tej mierze zawarte w ustawie budowniczej dla wsi (§§. 48 do 51).

ROZDZIAŁ VII.

Postanowienia końcowe.

§. 85.

Uchylenie dotychczasowych przepisów.

Dotąd w sprawach budowlanych dla gmin miejskich mające moc obowiązującą postanowienia §§. 2. włącznie do 15. ustawy ogniowej dla miast i miasteczek wydanej ces. patentem z dnia 28. Lipca 1786. zostają uchylone.

§. 86.

Klauzula wykonawcza.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Treść

Ustawy budowniczej dla miast i miasteczek

z wyjątkiem stołecznych miast Lwowa i Krakowa, tudzież miast: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pode Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Krosno, Nowy-Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Zaleszczyki, Złoczów i Żółkiew.

ROZDZIAŁ I.

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§. 1. Budowy wymagające konsensu w ogóle.
§. 2. Roboty szczegółowe wymagające konsensu.
§. 3. Pomniejsze zmiany.
§. 4. Utrzymanie budynków w dobrym stanie.
§. 5. Linia regulacyjna i poziom.
§. 6. Wywłaszczenie.
§. 7. Plan budowy.
§. 8. Komisyjne zbadanie planów.
§. 9. Postępowanie przy badaniu planów.
§. 10. Prawa prywatne.
§. 11. Załatwienie podania o konsens.
§. 12. Rozpoczęcie budowy.
§. 13. Gaśnięcie i odnawianie konsensu.
§. 14. Budowy na cele przemysłowe.
§. 15. Inne wyjątkowe postanowienia.
§. 16. Budowy kolejowe i obok kolei żelaznych.
§. 17. Budowy publiczne wykonywane przez państwo, kraj lub powiat.
§. 18. Zabudowanie znaczniejszego obszaru.
§. 19. Odbudowanie zniszczonych części miasta lub miasteczka.
§. 20. Plan regulacyjny.

ROZDZIAŁ II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§. 21. Kierownictwo budowy.
§. 22. Skład materyałów budowlanych.
§. 23. Środki utrzymania porządku.
§. 24. Materyał do budowy.
§. 25. Grubość murów.

§. 26. Odpowiedzialność za gatunek materyału budowlanego.
§. 27. Wysokość pokoi, wysokość i szerokość drzwi i okien.
§. 28. Podłoga parterowych pokoi.
§. 29. Piwnice.
§. 30. Zamieszkanie piwnic.
§. 31. Schody i klatka schodowa.
§. 32. Powała.
§. 33. Pomieszkania na poddaszu.
§. 34. Latarnie w dachu.
§. 35. Kominy.
§. 36. Otwory kominów.
§. 37. Kierunek kominów.
§. 38. Kominy fabryczne.
§. 39. Kominy wązkie (cylindrowe).
§. 40. Ilość kominów.
§. 41. Piece piekarskie. Wędzarnie.
§. 42. Stawianie kotłów parowych.
§. 43. Piece pokojowe.
§. 44. Kuchnie.
§. 45. Stodoły, szopy, drewutnie i t. p.
§. 46. Suszarnie, cegielnie i piece do wypalania wapna.
§. 47. Pokrywanie dachów.
§. 48. Wyjątek od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materyałem.
§. 49. Pokrywanie dachów słomą.
§. 50. Mur ogniochronny.
§. 51. Wiązanie dachu.
§. 52. Rynny.
§. 53. Wychodki i zbiorniki kloaczne.
§. 54. Odpływ nieczystości z budynków.
§. 55. Balkony i ganki.
§. 56. Przedmioty sięgające na linię frontową ulicy.
§. 57. Budynki przy ulicach i placach publicznych.
§. 58. Domy parterowe przy głównych ulicach.
§. 59. Cofnięcie budynków głównych od frontu.
§. 60. Chodniki.
§. 61. Grunta niezabudowane.
§. 62. Fasady domów.
§. 63. Studnie.
§. 64. Sadzenie drzew między budynkami.
§. 65. Plantacye.

ROZDZIAŁ III.

Zamieszkanie nowych budynków i utrzymanie istniejących.

§. 66. Pozwolenie na zamieszkanie.
§. 67. Termin zamieszkania.
§. 68. Taksy za oględziny.
§. 69. Oczyszczenie placu budowy.
§. 70. Utrzymanie istniejących budynków.
§. 71. Budynki grożące zawaleniem.
§. 72. Naprawa dachów.

ROZDZIAŁ IV.

Organy wykonawcze.

§. 73. Zwierzchność gminna.
§. 74. Rada gminna.
§. 75. Wydział powiatowy i Rada powiatowa.
§. 76. Wydział krajowy.
§. 77. Władze polityczne.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia karne.

§. 78. Przekroczenia objęte ustawą karną.
§. 79. Inne przekroczenia.
§. 80. Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.
§. 81. Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.
§. 82. Wykonanie prawomocnych poleceń.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 83. Część obszaru dworskiego położona w obrębie zabudowań gminy.
§. 84. Reszta obszaru dworskiego.

ROZDZIAŁ VII.

Postanowienia końcowe.

§. 85. Uchylenie dotychczasowych przepisów.
§. 86. Klauzula wykonawcza.

Ustawa

z dnia . . . . obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca przepisy budownicze dla wsi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wydaję dla wsi następujące przepisy budownicze.

ROZDZIAŁ I.

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§. 1.

Budowy wymagające konsensu.

Do budowy nowego lub przekształcenia starego budynku, do zaprowadzenia w istniejącym budynku zmian, które wpłynąć mogą na jego trwałość, bezpieczeństwo od ognia, warunki sanitarne, lub na prawa sąsiadów, potrzebnem jest zezwolenie Zwierzchności gminnej (konsens).

Wyjęte są z pod tego obowiązku budowle wykonywane na cele publiczne przez państwo, kraj lub powiat, niemniej budowle kolei żelaznych i obok kolei żelaznych (§§. 12 i 13).

Odrębne postanowienia co do wydzielonych obszarów dworskich zawarte są w rozdziale XI.

§. 2.

Mniejsze zmiany, utrzymanie budynku.

Mniejsze zmiany w budynku istniejącym, które nie wpływają na jego trwałość, bezpieczeństwo od ognia, ani warunki sanitarne, ani dotykają praw sąsiadów, mogą być wykonane bez konsensu, jeżeli Zwierzchność gminna do trzech dni po uwiadomieniu, chociażby ustnem, o zamiarze przedsięwzięcia zmiany nie oznajmi, że potrzebnym jest konsens do wykonania zamierzonej zmiany. Przeciw takiemu orzeczeniu Zwierzchności gminnej rekurs nie ma miejsca.

Bez uwiadomienia Zwierzchności gminnej można tylko takie roboty wykonywać, które odnoszą się do utrzymania budynku w dobrym stanie, a w szczególności: zewnętrzne oczyszczenie lub odświeżenie, ułożenie nowej podłogi, naprawa komina bez zmiany jego konstrukcyi wewnętrznej lub zewnętrznej, wreszcie przestawienie pieców i ognisk na dotychczasowem miejscu.

§. 3.

Plan budowy.

Równocześnie z ustną lub pisemną prośbą o konsens przedłożyć należy Zwierzchności gminnej podwójnie sporządzony plan budowy.

Jeżeli się rozchodzi o budowę zwykłego włościańskiego domu mieszkalnego dla jednej rodziny o jednem ognisku, albo też o zwykłe budynki gospodarskie bez ognisk, a nie dłuższe jak 16 m., wystarczy przedłożenie prostego planu budowy i planu sytuacyjnego, oznaczającego położenie budynku, tudzież położenie i odległość najbliższych sąsiednich budynków.

We wszystkich innych wypadkach, mianowicie przy budowlach przeznaczonych na cele publiczne lub przemysłowe, winien plan być sporządzony przez fachowego budowniczego i prócz powyższych wymogów zawierać plany poziome wszystkich piąter, piwnic i poddasza, przekrój podłużny i przekrój poprzeczny i fasady budynku. Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały z przekrojem poprzecznym i spadkiem, ścieki i studnie. Na planie poddasza mury strychowe, kominowe i ogniowe.

Plany sporządzane przez budowniczego winny być rysowane wedle miary metrycznej i oznaczać skale, według której są rysowane.

§. 4.

Badanie planu.

W przeciągu dni ośmiu po otrzymaniu planu budowy, odpowiadającego przepisanym wymaganiom, Zwierzchność gminna zarządza zbadanie planów. W obecności budującego lub jego pełnomocnika, sąsiadów i znawcy biegłego w sprawach budowniczych, tudzież kierownika budowy, jeżeli ustanowionym został. Znawca do komisyi przywołany winien być nieinteresowanym w tej sprawie. Koszta z jego powołaniem połączone ponosi podający o konsens.

Komisya bada pod kierownictwem naczelnika gminy lub członka Zwierzchności gminnej przez niego delegowanego przedłożony plan na miejscu budowy, wyświeca zachodzące może wątpliwości, i spisuje z całej czynności protokół.

Następnie przystępuje komisya do przesłuchania sąsiadów, zapytując ich, czy i jakie zarzuty czynią przeciw zamierzonej budowie. W razie podniesienia zarzutów ze strony sąsiadów zawezwie komisya zamierzającego budować do oświadczenia się na nie, starać się będzie o usunięcie ich w drodze ugody, a podniesione zarzuty, i wynik rokowań zapisze do protokołu. Protokół ten podpisany przez wszystkich uczestników komisyi, lub zawierający wymienienie podpisane przez członków komisyi, którzy z uczestniczących i z jakich powodów odmówili podpisu, służyć będzie za podstawę ostatecznego załatwienia podania o konsens ze strony Zwierzchności gminnej, która w przeciągu dni dziesięciu po odbyciu komisyi wydać ma orzeczenie pisemne, pozwalające na zamierzoną budowę, lub odmawiające pozwolenia.

Odosobnione położenie nowego budynku na ustroniu, względy bezpieczeństwa ogniowego, sanitarne i inne publiczne, są dostatecznymi powodami do odmówienia konsensu.

§. 5.

Konsens budowlany.

Konsens budowlany winien zawierać:

a) dokładne oznaczenie miejsca budowy;

b) wymienienie rodzaju budynku (np. dom mieszkalny, stajnia i t. p.);

c) oznaczenie materyału, z którego ściany i dach na nich mają być stawiane;
d) długość, szerokość i wysokość budynku oznaczone miarą metryczną;
e) ilość i wymiar okien i drzwi;
f) ilość i rodzaj ognisk;
g) oznaczenie materyału, z którego w budynkach drewnianych komin i ściana do komina przyległa ma być budowaną (kamień lub cegła).

Warunki lub zmiany przez Zwierzchność gminną zastrzeżone, winny być nietylko w konsensie dokładnie wymienione, ale nadto ile możności w planach oznaczone.

Jeden egzemplarz planu zwróci Zwierzchność gminna podającemu, a drugi zachowa w aktach.

§. 6.

Prawa prywatne.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, a przy komisyjnem badaniu planów nie usunięto ich przez ugodę, należy dać konsens na budowę, o ile nie stoją na przeszkodzie względy publiczne, a co do zarzutów podniesionych z tytułu prawa prywatnego, odesłać sprawę do drogi sądowej. Jednak w rozporządzeniu dającem konsens na budowę należy wyraźnie wymienić zarzuty podniesione z tytułu prawa prywatnego, odesłane do drogi sądowej.

Sąd rozstrzyga, czy budowa dopuszczona ze względów publicznych, przeciw której podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, ma być wstrzymaną aż do rozstrzygnienia sporu, czy też i pod jakimi warunkami tymczasem prowadzoną być może (§§. 340 341 i 342 ust. cyw.)

O innych warunkach rozstrzyga Zwierzchność gminna.

§. 7.

Uwiadomienie o konsensie.

Zwierzchność gminna winna pisemnie zawiadomić o załatwieniu podania o konsens budującego i wszystkie inne strony interesowane, a dowód doręczenia tych pisemnych zawiadomień przechowywać w aktach.

§. 8.

Rozpoczęcie budowy.

Budowa może być dopiero wtedy rozpoczętą, gdy konsens stanie się prawomocnym, to jest, gdy od dnia doręczenia go wszystkim stronom interesowanym upłynęło dni czternaście, a żadna z nich nie wniosła rekursu przeciw odnośnemu rozporządzeniu.

§. 9.

Gaśnięcie i odnawianie konsensu.

Konsens na budowę gaśnie, jeżeli budowa dozwolona nie została rozpoczętą w ciągu trzech lat od prawomocności konsensu.

W razie przerwania przez przeciąg trzech lat budowy rozpoczętej przed upływem powyższego terminu, należy naprzód uwiadomić Zwierzchność gminną o zamierzonem dalszem prowadzeniu budowy i oczekiwać

rozstrzygnięcia przez nią, czy budowa może być dokończoną na podstawie pierwotnego planu, czyli też ze względu na zmienione stosunki zachodzi potrzeba rewizyi planów i odnowienia konsensu.

Postępowanie przy odnawianiu konsensu należy przeprowadzać podług postanowień §. 4.

§. 10.

Budowy na cele przemysłowe.

Przy budowach na przedsiębiorstwa przemysłowe, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, należy ile możności łączyć rozprawę budowniczą z rozprawą przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę udzielonym być może dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§. 11.

Inne wyjątkowe postanowienia.

Przy budowach w rajonie fortyfikacyjnym, tudzież obok dróg państwowych, mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

Odległość budynku od drogi krajowej i powiatowej ma wynosić przynajmniej trzy metry, a od drogi gminnej dwa metry. O rozprawie zarządzonej względem udzielenia konsensu na budowę przy drogach krajowych względnie powiatowych, należy uwiadomić władzę zarządzającą temi drogami, pozostawiając jej wybór bądź to wzięcia udziału w rozprawie komisyjnej przez delegata, bądź też nadesłania pisemnego wniosku.

W razie zamierzonej budowy na nadanem polu górniczem lub naftowem, albo też w jego sąsiedztwie, należy do rozprawy przepisanej §. 4. zawezwać także przedsiębiorcę górniczego, względnie naftowego.

Jeżeli nowy budynek stawianym być ma na ustroniu w niewiększem oddaleniu, jak dwu kilometrów od granicy państwa, należy o wniesieniu podania o konsens uwiadomić c. k. Starostwo. Starostwo może do rozprawy delegować zastępcę, albo też pisemnie przesłać swe uwagi w tej mierze.

§. 12.

Budowy kolejowe i obok kolei żelaznych.

Przy budowach na gruntach kolei żelaznych (w myśl §. 2. ustawy o budowie kolei żelaznych z dnia 19. Maja 1874. Nr. 70 Dz. u. p.) i przy nowych budowach, dobudowaniach i przebudowaniach obok kolei żelaznych już istniejących, lub w budowie będących, względnie w ich rajonie pożarnym, należy się stosować do osobnych przepisów w tej mierze istniejących.

Do przedsiębrania czynności urzędowych przy budowach w rajonie pożarnym kolei, powołanem jest stosownie do ustawy z dnia 26. Grudnia 1882. Nr. 3. Dz. u. kr. z r. 1883. c. k. Starostwo, przyczem zastosowane być mają prócz szczegółowych w tej mierze przepisów także postanowienia niniejszej ustawy.

§. 13.

Budowy publiczne wykonywane przez państwo, kraj lub powiat.

Przy budowach na cele publiczne przedsiębranych przez państwo, kraj lub powiat, powołanem jest do przeprowadzenia czynności przepisanych w §. 4. c. k. Starostwo.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie nie wniesiono zarzutów, lub wniesione w toku rozprawy usuniętymi zostały, uwiadomi o tem c. k. Starostwo władzę budującą.

Zarzuty nieusunięte, nie pochodzące z tytułu prawa prywatnego, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą, która budowę wykonuje. Co do zarzutów opartych na tytule prawa prywatnego postąpi c. k. Namiestnictwo według §. 6. ustawy.

§. 14.

Odbudowanie zniszczonych części wsi.

W razie zniszczenia całej wsi lub znaczniejszej części jej przez pożar, wylew lub inne wypadki elementarne winna Zwierzchność gminna donieść o tem Wydziałowi powiatowemu.

Wydział powiatowy wyznaczy delegata, który wspólnie ze Zwierzchnością gminną zarządzi oględziny przestrzeni zniszczonej. W skład komisyi wchodzi delegat Wydziału powiatowego i naczelnik gminy lub jego zastępca, wreszcie przyzwani znawcy. Strony interesowane winny otrzymać zaproszenie do udziału z oznaczeniem terminu oględzin.

Na podstawie protokółu oględzin sporządzonym zostanie plan regulacyjny, który przedłożonym zostanie Radzie gminnej do uchwalenia a następnie Wydziałowi powiatowemu do zatwierdzenia.

Dopiero na podstawie uchwalonego i zatwierdzonego planu regulacyjnego mogą być dawane konsensy do budowy, na zniszczonej przestrzeni.

§. 15.

Plan regulacyjny.

Przy sporządzaniu tego planu regulacyjnego należy przestrzegać głównie:

a) aby na przestrzeni odbudować się mającej usunięto ile możności wszystko, coby w przyszłości mogło grozić wznowieniem klęski;

b) aby rozkład i położenie budynków odpowiadały wymaganiom sanitarnym;

c) aby ścieki i odprowadzenia nieczystości zostały ułatwione;

d) aby drogi i ulice były szerokie, proste i równe.

ROZDZIAŁ II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§. 16.

Kierownictwo budowy.

Kierownictwo budowy winno być powierzone osobistościom do tego uzdolnionym, w wypadkach, w których według §. 3. plan budowy ma być sporządzonym przez fachowego budowniczego, upoważnionym rzeczoznawcom.

Nazwisko kierownika budowy należy zawsze podać do wiadomości Zwierzchności gminnej, i uwiadamiać ją o wszelkich zmianach w tej mierze zachodzących. Za wszelkie naruszenia warunków konsensu, za odstąpienie od zatwierdzonego planu, bez poprzedniego uzyskania przyzwolenia Zwierzchności gminnej, i w ogóle za wszelkie uchybienia przeciw przepisowi tej ustawy odpowiadają niepodzielnie kierownik budowy i budujący.

§. 17.

Materyał do budowy.

Do budowy budynków, dla których według §. 3. plan budowy winien być sporządzonym przez fachowego budowniczego, wolno używać tylko materyału ogniotrwałego. Wyjątkowo wolno używać do budowy domów takich, oddzielonych obszerniejszymi dziedzińcami, ogrodami lub innymi pustymi placami od innych zabudowań, muru pruskiego lub drzewa.

Budynki, których plany według §. 3. nie potrzebują być sporządzane przez fachowego budowniczego, należy stawiać bądź to z materyału ogniotrwałego, bądź z pruskiego, albo też w glinie maczanemi wałkami wyplatanego muru albo z drzewa.

W okolicach, w których trudno o kamień, cegłę lub inny materyał ogniotrwały, może Rada gminna uchwalić, że nawet budynki takie, do których plany według §. 3. sporządzać winien fachowy budowniczy, stawiane być mogą z muru pruskiego lub drzewa. Taka uchwała potrzebuje do swej ważności zatwierdzenia przez Radę powiatową. Wyjątek od ogólnej zasady w ten sposób postanowiony, nie może na dłuższy przeciąg czasu mieć mocy obowiązującej jak na lat dziesięć, a w razie dalszego trwania stosunków uzasadniających go od lat dziesięciu do lat dziesięciu odnawiane być winne uchwały Rady gminnej i Rady powiatowej, ustanawiające taki wyjątek.

Jednak nawet w budynkach z pruskiego muru, drewnianych lub wałkowanych ściany, przy których znajdują się kominy, piece i ogniska, winny być w przestrzeni metra od komina, a dwu metrów od pieca lub ogniska zupełnie murowane z cegieł lub kamienia.

§. 18.

Odpowiedzialność za gatunek materyału budowlanego.

Właściciel i kierownik budowy są wspólnie odpowiedzialnymi za użycie tylko dobrego i trwałego materyału, odpowiadającego wymaganiom konstrukcyi.

§. 19.

Wysokość izb, wysokość i szerokość drzwi i okien.

Budynki mieszkalne winny być suche i posiadać dostateczny przystęp powietrza i światła. Wysokość izby winna wynosić przynajmniej 2·50 m., wysokość okna najmniej 80 cm., szerokość najmniej 50 cm., wysokość drzwi najmniej 2 m., szerokość najmniej 1 m.

W każdej izbie przynajmniej jedno okno winno być urządzone do otwierania.

§. 20.

Podłoga izb parterowych.

Podłoga izb parterowych w budynkach mieszkalnych, winna leżeć przynajmniej 30 cm. ponad powierzchnią terenu budowlanego, a w miejscu wystawionem na wylew wód, najmniej 32 cm. wzniesioną nad najwyższy, a gdyby to niemożliwem było, nad stan wody powtarzający się w krótkich odstępach czasu.

Do tego przepisu stosować się należy według możności także przy przebudowaniu budynków mieszkalnych.

§. 21.

Piwnice.

Piwnice pod budynkami mieszkalnymi winny być sklepione. Nie wolno urządzać drzwi leżących do piwnic.

§. 22.

Powała.

Powała strychowa w budynkach mieszkalnych winna być ogniotrwale urządzona z cegły albo polepy z gliny 8 cm. grubej.

§. 23.

Kominy.

Kominy winny być murowane, ściany kominów najmniej 15 cm., grube i 80 cm. nad dach wyprowadzone, wnętrze komina gładko wytynkowane, a część zewnętrzna w obrębie strychu wyprawiona.

Kominów na belkach lub pokładach drewnianych zakładać nie wolno.

Wszelkie drzewo winno być najmniej o 15 cm. oddalone od wewnętrznego obwodu komina. Drzewa w ściany kominowe wpuszczać nie wolno.

Otwór wewnętrzny kominów przełazowych wynosić ma najmniej 48 cm. w kwadrat, a otwór kominów wąskich (cylindrowych) najmniej 15 cm. średnicy. Jeżeli zaś do jednego przewodu wchodzi dym z dwóch lub więcej ognisk ma wynosić najmniej 20 cm.

Wszystkie kominy, a szczególniej wązkie (cylindrowe), winny być ile możności w pionowym kierunku stawiane.

Nad podłogą, gdzie kominy wąskie się poczynają, również na strychu winny być zaopatrzone 1·50 m. nad posadzką lub polepą w podwójne żelazne drzwiczki do czyszczenia, dające się szczelnie na klucz zamykać. Materyał drewniany znajdujący się w pobliżu tych drzwiczek, powinien być ogniochronnie osłonięty.

§. 24.

Piece piekarskie. Wędzarnie.

Piece piekarskie i w ogóle piece do celów przemysłowych należy umieszczać w lokalu sklepionym. Podłoga przed ogniskiem winna być ogniotrwale urządzoną.

Ściany w wędzarniach muszą być sporządzone z materyału ogniotrwałego i zaopatrzone w drzwi żelazne lub przynajmniej blachą od środka obite. Wędliny tylko na hakach lub prętach żelaznych zawieszać wolno.

§. 25.

Stawianie kotłów parowych.

Kotły parowe należy stawiać, jeżeli tylko można, w odrębnem zabudowaniu. Stanowczo wzbronionem jest jednak ustawianie kotłów parowych pod lokalem mieszkalnym lub roboczym, równie jak urządzanie sklepień lub pował nad nimi.

Tylko w razie udowodnionej konieczności dopuszczoną być może lekka powała.

§. 26.

Piece w izbach.

Piece w izbach, stojące bezpośrednio na podłodze nieogniotrwałej. winny być podmurowane na 30 cm., a piece na nóżkach stojące na 15 cm. Przed drzwiczkami pieców należy podłogę zabezpieczyć od ognia.

Pieców żelaznych nie wolno tam używać, gdzie się wyrabia lub gromadzi materyał łatwo zapaleniu podlegający. Nie wolno także zastępywać kominów murowanych rurami blaszanemi wewnątrz budynku, ani też przeprowadzać takich rur przez ściany drewniane lub dachy nieogniotrwałe.

Rury do odprowadzania dymu nie mogą wychodzić na dziedziniec lub inne miejsce otwarte.

§. 27.

Kuchnie.

Podłoga kuchni winna być dokoła ogniska kamieniem lub cegłą wyłożona.

Nad ogniskiem otwartem należy tak umieścić kapę murowaną lub blaszaną, by po wszystkich stronach o 30 cm. wystawała nad krawędź kuchni. Dym z otwartych ognisk tylko przełazowymi kominami odprowadzać wolno.

W kuchniach angielskiemi zwanych należy dla odprowadzania pary urządzać otwory wentelacyjne z drzwiczkami żelaznemi.

§. 28.

Stodoły, szopy, drewutnie i t. p.

Stodoły, szopy, drewutnie i inne tego rodziaju budynki muszą być od budynków mieszkalnych i kuchni przynajmniej przestrzenią 15 m. oddzielone. Tylko wówczas, jeżeli zarówno budynek mieszkalny lub kuchnia jak stodoła, szopa, drewutnia lub inny tego rodzaju budynek wystawiony jest z materyału ogniotrwałego i ogniochronnie krytym, można przestrzeń tę zmniejszyć do 6 m. lub nawet budynek bezpośrednio przybudować. W tym ostatnim wypadku winien być taki budynek trwałym murem ogniochronnym, wystającym przynajmniej 35 cm. nad szczyt dachu, oddzielonym od budynku mieszkalnego lub kuchni.

§. 29.

Suszarnie, cegielnie i piece do wypalania wapna.

Suszarnie na owoce, len lub konopie winny być od innych budynków przynajmniej 30 m. oddalone.

Cegielnie i piece do wypalania wapna mogą stać jedynie po za obrębem zabudowań.

§. 30.

Pokrywanie dachów.

Budynki, które stosownie do postanowień §. 17. z materyału ogniotrwałego stawiane być mają, winny być ogniotrwale krytymi.

Używanie nieogniotrwałego materyału do pokrycia dachu — z wyjątkiem słomy, trzciny i szuwaru — jest tylko tam dozwolone, gdzie podług §. 17. tej ustawy wolno używać nieogniotrwałego materyału do budowy domu.

Dachów nawet na zabudowaniach gospodarskich słomą, trzciną ani szuwarem pokrywać nie wolno Tylko, jeżeli odległość budynku od sąsiednich wynosi przynajmniej 15 m. i budynek, o którego pokrycie rozchodzi się, szeregiem drzew oddzielonym jest od sąsiednich, może Zwierzchność gminna wyjątkowo zezwolić na pokrycie dachu słomą, trzciną lub szuwarem.

§. 31.

Wychodki.

Przy każdym budynku mieszkalnym winny być wybudowane wychodki z łatwym i trwałym odpływem dla nieczystości.

Rada gminna wyda dla każdej miejscowości przepisy, gdzie i jak mają być urządzone zbiorniki na nieczystości kloaczne.

Każdy zbiornik taki winien być oddalony przynajmniej o 2 m. od granicy sąsiedniej, a o 10 m. od najbliższej studni.

§. 32.

Odprowadzanie nieczystości z budynków.

Odprowadzanie nieczystości z budynków na ulice lub place publiczne jest bezwarunkowo zabronione, nawet przy budynkach już istniejących.

§. 33.

Studnie.

Gdzie miejscowe stosunki tego wymagają, a nie zachodzą nadzwyczajne trudności, budujący jest obowiązanym urządzić na gruncie budowlanym studnię w odległości przynajmniej 10 m. od jam kloacznych, kanałów i gnojowisk.

§. 34.

Sadzenie drzew między budynkami.

Przy stawianiu budynku słomą, trzciną lub szuwarem pokrytym być mającego, cięży na budującym obowiązek, oddalenia go szeregiem drzew od innych budynków tak swoich, jak sąsiednich.

ROZDIAŁ III.

Zamieszkanie nowych budynków i utrzymanie istniejących.

§. 35.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Budynki nowo wystawione lub przekształcone nie mogą być ani zamieszkane ani na inny cel użyte przed uzyskaniem pozwolenia Zwierzchności gminnej.

Przed daniem takiego pozwolenia musi odbyć się na miejscu komisyjne zbadanie stanu budynku pod względem sanitarnym i bezpieczeństwa publicznego.

Według wyniku tych oględzin załatwi Zwierzchność gminna prośbę budującego.

§. 36.

Utrzymanie istniejących budynków.

Każdy właściciel budynku jest obowiązanym utrzymywać go w dobrym stanie, czysto i porządnie. Winien mianowicie zapobiegać wszelkim uszkodzeniom, które mogłyby niekorzystnie oddziaływać na bezpieczeństwo publiczne lub na zdrowie mieszkańców.

§. 37.

Budynki grożące zawaleniem.

Jeżeli budynek zamieszkały lub na inny cel używany grozi niebezpieczeństwem zawalenia, zarządzi Zwierzchność gminna komisyjne zbadanie stanu rzeczy i poleci właścicielowi z wyznaczeniem stosownego terminu i zagrożeniem następstw prawnych (§. 47.) podług stopnia sprawdzonego niebepieczeństwa, bądź to opróżnienie i zabezpieczenie budynku starego aż do wykonania potrzebnych napraw, bądź też częściowe albo nawet całkowite rozebranie budynku.

ROZDZIAŁ IV.

Organy wykonawcze.

§. 38.

Zwierzchność gminna.

Zwierzchność gminna czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy.

Zwierzchność gminna daje pozwolenie na budowę (konsens) i przestrzega, ażeby:

a) nie budowano bez uzyskania prawomocnego konsensu;

b) ściśle stosowano się do zatwierdzonego planu budowy;

c) do wykonywania budowy używano jedynie tylko upoważnionych osób;

d) tylko dobrego trwałego materyału.

Przy spostrzeżeniu uchybień winna Zwierzchność gminna, w wypadkach pod *a)* i *b)* wymienionych, wstrzymać dalszą budowę, w wypadku pod *c)* usunąć nieupoważnionego wykonawcę od dalszej budowy, a w wypadku pod *d)* zarządzić usunięcie z placu budowy materyału za nieodpowiedni uznanego.

Od rozporządzeń Zwierzchności gminnej można na ręce naczelnika gminy wnosić rekurs do Rady gminnej w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia.

§. 39.

Rada gminna.

Rada gminna załatwia następujące sprawy:

a) rozstrzyga rekursy wniesione od rozporządzeń Zwierzchności gminnej;

b) zatwierdza plany budynków przeznaczonych na cele gminne lub zakładów gminnych;

c) uchwala z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wydział powiatowy plan regulacyjny przy odbudowaniu zniszczonych części wsi (§. 14.);

d) postanawia z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Radę powiatową, że w przeciągu następujących lat 10 nawet budynki, do których plany według §. 3. sporządzać winien fachowy budowniczy, stawiane być mogą z pruskiego muru lub drzewa (§. 17.);

e) wydaje obowiązujące przepisy, gdzie i jak mają być urządzone zbiorniki na nieczystości kloaczne.

Od uchwał Rady gminnej można wnosić rekursy do Wydziału powiatowego; rekursy te wnoszone być winny na ręce Zwierzchości gminnej w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu uchwały.

§. 40.

Wydział powiatowy i Rada powiatowa.

Wydział powiatowy

a) rozstrzyga rekursy przeciw uchwałom Rady gminnej;

b) współdziała przez swego delegata przy sporządzaniu planu regulacyjnego zniszczonej części wsi i zatwierdza plan regulacyjny przez Radę gminną uchwalony (§. 14);

c) czuwa nad tem, ażeby Zwierzchność gminna nie zaniedbywała obowiązków niniejszą ustawą na nią włożonych.

Rada powiatowa powołaną jest do zatwierdzania uchwały Rady gminnej, że w przeciągu następujących lat 10 nawet budynki, do których plany według §. 3. sporządzać winien fachowy budowniczy, stawiane być mogą z pruskiego muru lub drzewa (§. 17).

§. 41.

Wydział krajowy.

Wydział krajowy załatwia jako ostateczna instancya rekursy przeciw orzeczeniom Wydziału powiatowego i Rady powiatowej.

Rekurs ma być wniesiony za pośrednictwem Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 od doręczenia orzeczenia.

§. 42.

Władze polityczne.

Prawa zastrzeżone władzom politycznym postanowieniami §. 104, 105 i 106 ustawy gminnej z dnia 12. Sierpnia 1886. Nr. 19 Dz. u. kr. pozostają nienaruszone.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia karne.

§. 43.

Przekroczenia objęte ustawą karną.

Przekroczenia przepisów budowniczych, objęte ustawą karną, będą dochodzone i karane przez właściwe Sądy.

§. 44.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów zawartych w tej ustawie, służy prawo karania naczelnikowi gminy z dwoma przysiężnymi. Przekro-

czenia te karane będą stosownie do stopnia winy i do wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego grzywną od 1 do 50 zł. w. a., a w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, aresztem od 24 godzin do dni 14.

§. 45.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym wydanym przez Zwierzchność gminną (§. 44.) mają być w terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu wnoszone do c. k. Starostwa za pośrednictwem Zwierzchności gminnej.

§. 46.

Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.

W razie rozpoczęcia budowy bez konsensu lub wykonania jej wbrew zatwierdzonemu planowi, może Zwierzchność gminna bez względu na równoczesny tok i możliwy wynik postępowania karnego (§. 43 i 44), zarządzić wstrzymanie lub zniesienie budowy nieprawnie wykonanej (§. 38), albo wskazać dodatkowo warunki, do których budujący winien się zastosować.

§. 47.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynku, pomimo nałożenia kary za niedotrzymanie pierwszego terminu, nie dopełni w drugim przez Zwierzchność gminną oznaczonym terminie prawomocnego polecenia organów powołanych do wykonania tej ustawy, Zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 48.

Zasadnicze postanowienie.

Co do budowli na obszarach dworskich, obowiązują te same postanowienia, jakie w niniejszej ustawie postanowione są dla budowli wiejskich. O ile następujące paragrafy nie stanowią w tej mierze wyjątku, wypełnia przełożony obszaru dworskiego zakres działania Zwierzchności gminnej i Rady gminnej.

§. 49.

Zwierzchność gminna i Rada gminna.

Co do karczem i szynkowni, w których stosownie do postanowienia §. 7. ustawy o obszarach dworskich z dnia 12. Maja 1886. Nr. 20. Dz. u. kr. sprawowanie policyi miejscowej należy do gminy, tudzież co do stajni, szop i tym podobnych zabudowań należących do karczem lub szynkowni tego rodzaju, należy wykonanie przepisów niniejszej ustawy w całej pełni do Zwierzchności, względnie do Rady gminnej.

Nadto, jeżeli budynek na obszarze dworskim stawiany, lub już istniejący mniej aniżeli o 30 m. oddalonym jest od zabudowanego terytoryum gminy, a Zwierzchność gminy mniema, że budynek ten stawianym jest lub istnieje wbrew przepisom niniejszej ustawy i ztąd zagraża niebez-

pieczeństwo, może Zwierzchność gminna o tem donieść Wydziałowi powiatowemu, który powołanym jest na tej podstawie zbadać rzecz i wydać orzeczenie, tak jak gdyby w tej sprawie do niego rekurs wniesionym został przeciw orzeczeniu w pierwszej instancyi wydanemu.

§. 50.

Wydział powiatowy.

Prócz zakresu działania wymienionego w §. 40. powołanym jest Wydział powiatowy przy budowiach na obszarze dworskim wykonywanych a nie podlegających policyjnemu nadzorowi Zwierzchności gminnej, do pełnienia czynności w ustępach *a*, *b*, *c* i *d* §. 38., tudzież w §§. 37, 46 i 47, Zwierzchności gminnej przekazanych, z tym jedynie wyjątkiem, że o wykonanie przymusowe zarządzonego przez się wstrzymania, względnie zniesienia budowy na koszt i stratę właściciela udać się ma do c. k. Starostwa.

§. 51.

Starostwo.

Co do budowli na obszarach dworskich powołanem jest c. k. Starostwo do wykonywania władzy karnej w §. 44. określonej, tudzież do wykonywania wstrzymania, względnie zniesienia budowy przez Wydział powiatowy zarządzonego na koszt i stratę właściciela budynku.

ROZDIAŁ VII.

Postanowienia końcowe.

§. 52.

Uchylenie dotychczasowych przepisów.

Postanowienia §§. 1. do 10. Ustawy ogniowej dla wsi wydanej ces. patentem z dnia 28. Lipca 1786., dotąd mające moc obowiązującą w sprawach budowlanych dla wsi, zostają uchylone.

§. 53.

Klauzula wykonawcza.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Treść

ustawy budowniczej dla wsi.

ROZDZIAŁ I.

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§. 1. Budowy wymagające konsensu.
§. 2. Mniejsze zmiany, utrzymanie budynku.
§. 3. Plan budowy.
§. 4. Badanie planu.
§. 5. Konsens budowlany.
§. 6. Prawa prywatne.
§. 7. Uwiadomienie o konsensie.
§. 8. Rozpoczęcie budowy.
§. 9. Gaśnięcie i odnawianie konsensu.
§. 10. Budowy na cele przemysłowe.
§. 11. Inne wyjątkowe postanowienia.
§. 12. Budowy kolejowe i obok kolei żelaznych.
§. 13. Budowy publiczne wykonywane przez państwo kraj. lub powiat.
§. 14. Odbudowanie zniszczonych części wsi.
§. 15. Plan regulacyjny.

ROZDZIAŁ II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§. 16. Kierownictwo budowy.
§. 17. Materyał do budowy.
§. 18. Odpowiedzialność za gatunek materyału budowlanego.
§. 19. Wysokość izb, wysokość i szerokość drzwi i okien.
§. 20. Podłoga izb parterowych.
§. 21. Piwnice.
§. 22. Powała.
§. 23. Kominy.
§. 24. Piece piekarskie, wędzarnie.
§. 25. Stawianie kotłów parowych.
§. 26. Piece w izbach.
§. 27. Kuchnie.
§, 28. Stodoły, szopy, drewutnie i t. p.
§. 29. Suszarnie, cegielnie i piece do wypalania wapna.
§. 30. Pokrywanie dachów.
§. 31. Wychodki
§. 32. Odprowadzanie nieczystości z budynków.
§. 33. Studnie.
§. 34. Sadzenie drzew między budynkami.

ROZDZIAŁ III.

Zamieszkanie nowych budynków i utrzymanie istniejących.

§. 35. Pozwolenie zamieszkania.
§. 36. Utrzymanie istniejących budynków.
§. 37. Budynki grożące zawaleniem.

ROZDZIAŁ IV.

Organy wykonawcze.

§. 38. Zwierzchność gminna.
§. 39. Rada gminna.
§. 40. Wydział powiatowy i Rada powiatowa.
§. 41. Wydział krajowy.
§. 42. Władze polityczne.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia karne.

§. 43. Przekroczenia objęte ustawą karną.
§. 44. Inne przekroczenia.
§. 45. Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.
§. 46. Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.
§. 47. Wykonanie prawomocnych poleceń.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 48. Zasadnicze postanowienie.
§. 49. Zwierzchność gminna i Rada gminna.
§. 50. Wydział powiatowy.
§. 51. Starostwo.

ROZDZIAŁ VII.

Postanowienia końcowe.

§. 52. Uchylenie dotychczasowych przepisów.
§. 53. Klauzula wykonawcza.

L. W. kr. 71.097 ex 1886.

Aleg. 52.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa kraj. ze sprawozdania Wydziału kraj. z czynności w przedmiocie przemysłu kraj., powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 16. Stycznia r. 1886. następujące uchwały:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z dnia 8. Grudnia 1885. l. 63.820;
2) Sejm wstawia w budżet fund. kraj. na r. 1886 na szkoły rękodzielnicze i popieranie przemysłu domowego kwotę 26.000 zł.;
3) Sejm upoważnia Wydział krajowy do bezzwłocznego objęcia szkoły garncarskiej w Kołomyi na fundusz krajowy i poleca czynienie dalszych kroków w celu uzyskania subwencyi ze skarbu państwa na rzecz tej szkoły, oraz poleca Wydziałowi kraj., aby przy pomocy Komisyi kraj. dla przemysłu bezzwłocznie przystąpił do reaktywowania szkoły garncarskiej w Kołomyi jako kraj. wzorowego zakładu garncarskiego.
4) Sejm wstawia w budżet funduszu kraj. na rok 1886. kwotę 7.500 zł. na dalsze urządzanie stacyj doświadczalnych chemiczno-technologicznych.
5) Sejm poleca Wydziałowi kraj., by zreorganizował Komisyę kraj. dla przemysłu domowego i rękodzielniczego z uwzględnieniem potrzeby nabycia dla niej sił fachowych, i przyznał jej nowym statutem, wypracować się mającym, oprócz dotychczasowego zakresu działania w sprawie szkolnictwa przemysłowego także i prawo nadzoru nad wszelkimi przedmiotami tyczącymi się rozwoju przemysłu w kraju.
6) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu poczynić starania, iżby c. k. Rząd z większem niż dotąd uwzględnieniem kraju naszego w stósunku do innych krajów koronnych przyczynił się z funduszów państwowych do popierania szkolnictwa przemysłowego w kraju naszym, tudzież by przy urządzaniu szkół przemysłowych, któreby u nas w życie wprowadzić zamierzał, znosił się w sprawie ich organizacyi z komisyą kraj. za pośrednictwem Wydziału krajowego.
7) Sejm przyznaje Wydziałowi krajowemu kwotę 20.000 zł. na popieranie rozwoju przemysłu rękodzielniczego z poleceniem, by kwota ta po wysłuchaniu Komisyi krajowej dla przemysłu użytą była na subwencyonowania początkujących przedsiębiorstw przemysłowych, a w wypadkach wymagających znaczniejszego nakładu a przechodzącego siły przemysłowca na całkowite lub częściowe pokrycie procentów, jakie zasługujący na to przemysłowcy opłacać będą zmuszeni instytucyom finansowym, dostarczającym im potrzebnego kapitału, przyczem Wydział krajowy, w żadnym wypadku gwarancyi za kapitał pożyczony na rzecz funduszu krajowego nie przyjmie. W razie,

gdyby Wydział krajowy miał z dotychczasowej akcyi w popieraniu przemysłu rękodzielniczego przez pożyczki i zasiłki jakie już zobowiązania, takowe z powyższej kwoty pokryte być mają.

8) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał potrzebę ustanowienia funduszu przemysłowego przy Banku kraj. z użyciem na ten cel wpływów z funduszów dotąd na popieranie przemysłu wydanych i przedłożył odnośne wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.

I.

Uchwałą Wysokiego Sejmu od 1. do 4. Wydział krajowy pismem z dnia 12. Lutego 1886. l. 3.423 podał do wiadomości Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego z uwagą, że w sumie 26.000 zł. przeznaczonej na szkoły rękodzielnicze i popieranie przemysłu domowego, mieści się kwota 1.830 zł. na projektowaną przez Komisyę krajową szkołę tkacką w Jaśle i projektowany naukowy warstat tkacki w Korczynie, oraz, że Wysoki Sejm uchwalając 7.500 zł. na dalsze urządzenie chemiczno-technologicznych stacyj doświadczalnych, polegał na sprawozdaniu Komisyi gospodarstwa krajowego, które wychodziło z założenia, iż Wydział krajowy przeznaczył z funduszów na cele przemysłowe potrzebną sumę tak na pierwsze urządzenie stacyi, jak i na utrzymanie w pierwszym roku ich bytu, jakkolwiek ani Komisya krajowa nie przedłożyła Wydziałowi krajowemu żadnego wniosku pod tym względem, ani też Wydział krajowy nie powziął wskutek tego żadnej pozytywnej uchwały w powyższym kierunku. Równocześnie Wydział krajowy wezwał Komisyę krajową, ażeby co do zakładów przemysłowych, mających wejść w życie wskutek uchwał Wysokiego Sejmu ad 2, 3 i 4, a mianowicie co do szkoły tkackiej w Jaśle, naukowego warstatu tkackiego w Korczynie, szkoły garncarskiej w Kołomyi i chemiczno-technologicznych stacyj doświadczalnych przedłożyła Wydziałowi krajowemu jak najrychlej swe wnioski, statuta organizacyjne, plany nauki i t. d. oraz etat dla każdego z powyższych zakładów.

Równocześnie wezwano Komisyę krajową o objawienie zdania co do sposobu wykonania uchwały Wysokiego Sejmu ad 5 i o przedłożenie odpowiednich wniosków.

Szkoła tkacka w Jaśle i naukowy warstat tkacki w Korczynie.

Na posiedzeniu z dnia 16. Czerwca 1885. Komisya krajowa uchwaliła założyć szkołę tkacką w Jaśle o 24 warstatach; uchwałą zaś z dnia 16. Lipca postanowiła wprowadzić ją w życie jeszcze w roku 1885.

Na tej podstawie Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 19. Czerwca 1885. l. 30.356 wezwał Zwierzchność gminną w Jaśle, aby dostarczyła na pomieszczenie szkoły odpowiedniego lokalu, oraz zapewniła na szereg lat kwotę potrzebną na pokrycie kosztów ogrzania, oświetlenia, usługi i utrzymania czystości w lokalnościach szkolnych. Gdy jednak Zwierzchność gminna oświadczyła sprawozdaniem z dnia 14. Lipca 1885. l. 1.556, że oprócz dostarczenia budynku gminnego na pomieszczenie szkoły tudzież pomieszkania dla kierującego nauczyciela, nie może przyczynić się żadnym innym datkiem na rzecz tej szkoły, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 7. Sierpnia 1885. l. 37.232 ponowił swe żądania wyżej przytoczone, oświadczając, że w razie ich niedopełnienia szkoła nie zostanie założona. Sprawa ta nie doczekała się pomyślnego załatwienia ze strony gminy miasta Jasła.

Z powodu tej obojętności gminy dla projektowanej szkoły, jakoteż ze względu na okoliczność, że w petycyi L. S. 497/84 przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Października 1884. Wydziałowi krajowemu do załatwienia, Towarzystwo tkackie w Korczynie domagało się natarczywie utworzenia naukowego warstatu tkackiego w Korczynie, jako głównej siedzibie przemysłu tkackiego tamtejszej okolicy, a nadto Wydział powiatowy w Krosnie i Zwierzchność

gminy Korczyny wniosły do Wydziału krajowego jeszcze w roku 1878. i 1879. podania z podobnemi prośbami.

Wydział krajowy postanowił zaniechać założenia szkoły tkackiej w Jaśle, a natomiast założyć w Korczynie naukowy warstat tkacki przynajmniej o 6 ulepszonych warstatach pod warunkiem, że strony interesowane dostarczą dla tego zakładu naukowego bezpłatnie odpowiedniego lokalu, opału i oświetlenia, zapewnią utrzymanie czystości w lokalnościach zakładu i bezpłatne pomieszkanie dla instruktora tkactwa, w końcu, że produkcya w tym zakładzie będzie się odbywać na rachunek tamtejszego Towarzystwa tkackiego. O tej uchwale Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 22. Września 1885. l. 48.593 zawiadomił wszystkich interesowanych, wezwał Wydział powiatowy w Krośnie, aby przeprowadził rokowania ze wspomnianem Towarzystwem i gminą Korczyńską. Równoczesnem pismem Wydział krajowy zawiadomił o tych zarządzeniach Komisyę krajową, która na posiedzeniu z dnia 25. Listopada 1885. postanowiła wstawić w preliminarz swego budżetu na r. 1886. osobną pozycyę na założenie szkoły tkackiej w Jaśle i naukowego warstatu tkackiego w Korczynie, oraz poprzeć w sprawozdaniu z czynności potrzebę szkoły tkackiej w Jaśle.

Na podstawie ponownego na miejscu zbadania stanu rzeczy przez delegata Komisyi krajowej, uchwaliła Komisya na wniosek jej referenta na posiedzeniu z dnia 20. Maja 1886. odstąpić od postanowionego założenia szkoły tkackiej w Jaśle, natomiast zaś podzielając zapatrywania Wydziału powiatowego w Krośnie, przedstawione w podaniu z dnia 2. Marca 1886. l. 297 i korzystając z ofiarności gminy m. Krosna, postanowiła założyć w Krośnie warstat tkacki z możnością przeistoczenia go na szkołę tkacką pod warunkami, aby gmina m. Krosna, Towarzystwo tkaczów w Korczynie lub zawiązać się mające Towarzystwo tkaczów w Krośnie dostarczało zakładowi na własny koszt i rachunek potrzebnej do wyrobu przędzy, a w zamian odbierało gotowy wyrób. Nadto uchwaliła Komisya krajowa wniosek do Wydziału krajowego, aby powstać mającemu Towarzystwu przyjść z pomocą przez udzielenie bezzwrotnej subwencyi i pożyczki.

O powyższych warunkach utworzenia naukowego zakładu tkackiego Wydział krajowy zawiadomił Wydział powiatowy w Krośnie rozporządzeniem z dnia 10. Września 1886. l. 43.745 oznajmiając, że skoro one będą dopełnione, a gmina zrealizuje swoje przyrzeczenia, zakład ten niezwłocznie zostanie otwarty.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania, Wydział krajowy nie otrzymał na przytoczone rozporządzenie żadnej odpowiedzi.

Na posiedzeniu z dnia 20. Maja 1886. Komisya krajowa uchwaliła również aktywować niezwłocznie naukowy warstat tkacki w Korczynie pod kierunkiem p. Roberta Szindlera, który do końca Marca 1886. pełnił obowiązki instruktora tkactwa przy naukowym warstacie tkackim w Błażowej.

Ponieważ Zwierzchność gminna i Towarzystwo tkaczów w Korszynie uczyniły zadość wymaganiom zawartym w wyżej przytoczonem rozporządzeniu z dnia 22. Września 1885. l. 48.593 i złożyły w tej mierze swe deklaracye, przeto Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 4. Czerwca 1886. l. 23.760 wyznaczył Robertowi Schindlerowi jako instruktorowi tkactwa w Korczynie miesięczne wynagrodzenie po 50 zł. w. a., zarządził odesłanie warstatów i innych przyborów tkackich do Korczyny, polecił Zwierzchności gminnej, aby przygotowała odpowiednio lokal i poruczył jej zarząd zakładem do czasu przeprowadzenia organizacyi zakładu na podstawie dalszych uchwał Komisyi krajowej, względnie wydać się mającego statutu, oraz polecił instruktorowi, aby dołożył wszelkich starań w celu jak najrychlejszego rozpoczęcia nauki fachowej. Wedle sprawozdania instruktora, naukowy warstat tkacki został otwarty dnia 1. Listopada 1886. i mieści się w nowym budynku wzniesionym przez gminę m. Korczyny kosztem 1.800 zł. w. a.

Szkoła garncarska w Kołomyi.

Szkoła garncarska w Kołomyi od czasu, kiedy przestała być zakładem rządowym tj. od początku roku szkolnego 1883/4., zostawała pod zarządem gminy miasta Kołomyi, która nie szczędziła ofiar na jej podtrzymywanie, aby zupełnie nie zmarniała.

Chcąc poprzeć gminę w jej usiłowaniach, Wydział krajowy na wniosek Komisyi krajowej z dnia 15. Lipca 1885. przeznaczył uchwałą z dnia 24. Lipca 1885. l. 36.806 na utrzymanie szkoły w r. 1885. kwotę 600 zł. zastrzegając, że ta kwota zostanie wypłacona, gdy co do sposobu jej użycia, przedłożony mu będzie wniosek na podstawie sprawozdania delegata Komisyi do zbadania stanu rzeczy na miejscu. Zgodnie z uchwałą Komisyi krajowej z dnia 2. Marca 1886. Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 23. Marca 1886. l. 14.914 wypłacił ową kwotę 600 zł., w celu użycia jej na uzupełnienie inwentarza szkoły i zarządził odebranie szkoły na rzecz kraju w myśl uchwały Wysokiego Sejmu na wstępie pod 3. przytoczonej, którą równoczesną odezwą przedstawiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą, ażeby w myśl reskryptów Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 10. Maja 1883. l. 8.571 i z 30. Maja 1883. l. 9.798 zarządziło wydanie inwentarza szkolnego bez pretensyi do odszkodowania do rąk pełnomocnika Wydziału krajowego. Dnia 1. Maja została objęta szkoła na rzecz kraju wraz z całym znalezionym w niej inwentarzem, urządzeniem wartości 1.154 zł. 80 ct., oraz zapasem wyrobów wartości 179 zł. 3 ct. i od tej chwili fundusz krajowy pokrywa płace nauczycieli, jakoteż inne wydatki na szkołę, jako zakład krajowy. Gmina m. Kołomyi dostarcza szkole bezpłatnie pomieszczenia, opału, światła i częściowo usługi, nadto stara się o utrzymanie czystości w lokalnościach szkolnych.

Nadmienić tu wypada, że w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. Marca 1876. wypłacono dla szkoły garncarskiej w Kołomyi wówczas jako zakładu rządowego kwotę 2.000 zł. na koszta urządzenia i zakupna środków naukowych.

W odpowiedzi na przytoczoną wyżej odezwę do l. 14.917 c. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 22. Sierpnia 1886. l. 8.440, że J. E. p. Minister wyznań i oświaty wedle oznajmienia reskryptem z dnia 6. Sierpnia 1885. l. 9.235 z zadowoleniem korzysta z tej sposobności, aby i ze swej strony wyrazić zdanie, iż wskrzeszenie dawnego i jak najpochlebniej znanego kołomyjskiego przemysłu garncarskiego przez utworzenie szkoły fachowej oraz wprowadzenie na targ pokupnego towaru w tym rodzaju, niezawodnie godne jest podjęcia nowych usiłowań w tej mierze.

Również oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że upoważnione jest do wydania inwentarza byłej państwowej szkoły fachowej w Kołomyi, znajdującego się w przechowaniu tamtejszego c. k. Starostwa, bez odszkodowania nowo utworzyć się mającemu zakładowi krajowemu po tegoż otwarciu, tudzież, że J. E. p. Minister wyznań i oświaty w przypuszczeniu, iż zakład zostanie otwarty z początkiem roku szkolnego 1886/87, gotów jest przyznać mu począwszy od roku 1887. subwencyę państwową w rocznej wysokości 1.000 zł. zastrzegając sobie prawo do inspekcyj wykonywać się mających przez inspekcyjne organa dla państwowych naukowych zakładów przemysłowych, aby w ten sposób przekonać się o odpowiednem celowi i przeznaczeniu użyciu subwencyi państwowej.

Warunki wyżej zastrzeżone zostały dopełnione.

Na podstawie uchwał Komisyi krajowej z dnia 20. Maja i 3. Lipca 1886. i przedłożonych przez nią projektów przepisów organizacyjnych, Wydział krajowy postanowił reaktywować byłą państwową szkołę garncarską w Kołomyi z dniem 1. Października 1886.

Rozporządzeniem mianowicie z dnia 10. Września 1886. l. 53.807 Wydział krajowy wydał przepisy organizacyjne dla powyższego zakładu, jako krajowej szkoły garncarskiej, a to: statut, plan nauki, instrukcyę dla miejscowego komitetu szkolnego, kierownika nauczycieli i przodowników warstatowych oraz normę szkolną i dyscyplinarną. Przepisy te załącza się jako **Alegat 1.** alegat 1. Wydział krajowy ustanowił również zarząd szkoły w myśl §. 7. wydanego statutu i powołał p. Waleryana Krycińskiego, posiadającego znakomite fachowe wykształcenie artystyczno-

keramiczne na kierownika szkoły i nauczyciela rysunków z płacą roczną 800 zł. począwszy od 1. Maja 1886., p. Fryderyka Lachnera, który się kształcił fachowo w dekoracyi keramicznej w ciągu kilkuletnich studyów za granicą, na nauczyciela dekoracyi naczyń z płacą roczną 900 zł. i prawem do dyet po 3 zł. dziennie, p. Tadeusza Sławnickiego na nauczyciela toczenia i formowania z płacą roczną 600 zł. począwszy od 1. Czerwca 1886, p. Karola Słowickiego na przodownika warstatu za remuneracyą w rocznej kwocie 300 zł. począwszy od 1. Maja 1886. Prócz wyżej wymienionych przybędą jeszcze dwie siły nauczycielskie w celu udzielania nauki modelowania i technologii keramicznej począwszy od 1. Stycznia 1887.

O tych zarządzeniach Wydział krajowy zawiadomił Wydział powiatowy w Kołomyi z wezwaniem, ażeby starał się wyjednać dla szkoły stałą subwencyę z funduszów powiatowych i pewną kwotę na stypendya w celu ułatwienia pobierania nauki w tym zakładzie przez garncarzy z różnych okolic powiatu, mianowicie z takich miejscowości, w których istnieją warunki sprzyjające garncarstwu. Tacy stypendyści staliby się z czasem krzewicielami udoskonalonej techniki i uszlachetnionego gustu pod względem modelowania i dekorowania wyrobów pomiędzy rozsianymi po różnych okolicach powiatu garncarzami i tym sposobem spotęgowałby się pożyteczny wpływ szkoły na rozwój przemysłu garncarskiego w całym powiecie.

Gdy więc stało się zadość warunkom zastrzeżonym w odezwie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 22. sierpnia 1886 l. 8.440/pr., Wydział krajowy odezwą z dnia 10. Września 1886. l. 53.807 prosił c. k. Prezydyum Namiestnictwa o wydanie c. k. Starostwu w Kołomyi stosownych poleceń co do oddania znajdującego się w jego przechowaniu inwentarza i o wyjednanie, ażeby przyrzeczona na rzecz szkoły subwencya 1.000 zł. bywała wypłacana począwszy od r. 1887. do rąk Wydziału krajowego. Prośba ta została uwieńczona pomyślnym skutkiem, o czem c. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwami z dnia 1. Października 1886. l. 9.988/pr. i z dnia 9. Listopada 1886. l. 11.250/pr.

Wedle sprawozdania kierownika szkoły z dnia 1. Listopada 1886. szkoła liczy uczniów zwyczajnych 16., 7 zaś nadzwyczajnych, którzy uczęszczają tylko na naukę dekoracyi.

W celu udzielenia zarządowi szkoły fachowych wskazówek co do przebudowania pieca garncarskiego mufli i co do innych ulepszeń techniczno-keramicznych, wysłano w miesiącu Sierpniu do Kołomyi p. Edmunda Krzena, kierownika stacyi keramicznej. Rozporządzeniem zaś z dnia 15 Października 1886. l. 61.326 polecono panu Krzenowi, aby udał się do Kołomyi dla kierowania wykonaniem powyższych robót, oraz przeprowadzenia doświadczeń co do używanych w szkole materyałów pod względem kompozycyi masy, farb, szkliwa, co do sporządzania czerepu i wypalania naczyń. Podobne zadanie ma do spełnienia kierownik stacyi w obec naukowego warstatu garncarskiego w Toustem.

Chemiczno-technologiczne stacye doświadczalne.

Odezwą z dnia 17. Czerwca 1884. l. 29.926 Wydział krajowy przedstawił Rektoratowi c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie naglącą potrzebę utworzenia w kraju chemiczno-technologicznych stacyj doświadczalnych i wszedł z Rektoratem w rokowania o bezpłatne pomieszczenie tych stacyi w gmachu c. k. szkoły politechnicznej. Pismem z dnia 22. Lipca 1884. l. 552 Rektorat oznajmił, że uznając wielką doniosłość stacyj doświadczalnych dla kraju i szkoły politechnicznej, popierać będzie jak najusilniej tę sprawę, tudzież, że w gmachu szkolnym znajdują się odpowiednie ubikacye, które mogą być użyte na pomieszczenie stacyi. Tę odpowiedź odstąpiono pismem z dnia 18. Listopada 1884. l. 46.773 Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do zbadania i objawienia zdania. Na posiedzeniu z dnia 2. Grudnia 1885. Komisya krajowa powzięła w powyższej sprawie cały szereg zasadniczych uchwał, które podano do wiadomości Wydziału krajowego w Marcu 1886. W myśl uchwały Wysokiego Sejmu na wstępie pod 4. przytoczonej i na podstawie uchwał Komisyi Wydział krajowy wszedł na drogę poufnego porozumienia z Rektoratem politechniki i zaprosił go do ułożenia przedwstępnych

punktacyj, określających stosunek projektowanej stacyi doswiadczalnej keramicznej i naftowej do szkoły politechnicznej oraz warunki, pod którymi może być bezpłatnie odstąpiony lokal w gmachu politechniki na pomieszczenie stacyj. Projekt ugody w tej mierze przedłożył Wydziałowi krajowemu Rektorat pismem z dnia 17. Maja 1886. l. 417. Po zasiągnięciu zdania Komisyi krajowej Wydział krajowy w myśl jej uchwał z dnia 21. Maja 1886. oświadczył Rektoratowi i c. k. Namiestnictwu odezwami z dnia 25. Maja 1886. l. 26.407, że wszystkie zaproponowane warunki ugody w całości przyjmuje i upraszał Rektorat, aby całą sprawę przedłożył c. k. Ministerstwu wyznań i oświecenia do zatwierdzenia, c. k. Namiestnictwo zaś, aby jeszcze przed nadejściem decyzyi ministeryalnej zezwoliło na przeprowadzenie niezbędnych adaptacyi w ubikacyach przeznaczonych dla keramicznej stacyi doświadczalnej, a to na ryzyko i koszt Wydziału krajowego.

Alegat 2. Równocześnie wydano statut krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej, załączony jako alegat 2. i określono zadania krajowej stacyi doświadczalnej dla przemysłu naftowego. Kierownictwo stacyi naftowej poruczono p. Bronisławowi Pawlewskiemu, profesorowi technologii chemicznej przy szkole politechnicznej, kierownictwo zaś stacyi keramicznej p. Edmundowi Krzenowi, inżynierowi-keramiście, który przy pomocy stypendyum z funduszu krajowego wykształcił się fachowo w zawodzie keramicznym w ciągu kilkuletnich studyów za granicą. P. Krzenowi wyznaczono płacę 2.000 zł. i dodatek aktywalny w kwocie 360 zł. rocznie. Płaca jednak p. Krzena wynosić będzie w rzeczywistości przez pierwsze cztery lata jego urzędowania tylko 1.412 zł. względnie 1.414 zł., ponieważ z przyznanej mu płacy strąca się miesięcznie po 49 zł. względnie 47 zł. tytułem dobrowolnie przezeń ofiarowanego zwrotu udzielonych mu, jako stypendyście Wydziału krajowego, zasiłków bezzwrotnych w łącznej kwocie 2.350 zł. W celu jak najrychlejszego otwarcia stacyi keramicznej i rozpoczęcia jej czynności Wydział krajowy zgodnie z uchwałą Komisyi krajowej polecił p. Krzenowi, aby się udał do Wiednia i zakupił potrzebne dla stacyi chemikalia i inne przedmioty. Zakupno to zostało dokonane.

Wspomniano wyżej, że odezwą z dnia 25. Maja 1886. l. 26.407 Wydział krajowy prosił c. k. Namiestnictwo o zezwolenie przed nadejściem decyzyi ministeryalnej na przeprowadzenie adaptacyi a to na koszt i ryzyko Wydziału krajowego. Prośbę tę ponowiono odezwą z dnia 16. Lipca 1886. l. 38.679 i z dnia 6. Sierpnia 1886. l. 42.132, popierając ją za każdym razem oświadczeniem, że adaptacya odbędzie się na koszt i ryzyko Wydziału krajowego, oraz przytaczając niektóre najnaglejsze zadania stacyi nie cierpiące zwłoki jak np. zadania jej wobec naukowych zakładów keramicznych i projektowanej fabryki cegieł ogniotrwałych w Siedliskach. C. k. Namiestnictwo odmówiło powyższej prośbie. Odezwą bowiem z dnia 24. Września 1886. l. 60.558, którą zaintymowano Wydziałowi krajowemu rozporządzenie c. k. Namiestnictwa do Rektoratu politechniki wydane w sprawie projektowanych stacyj wskutek reskryptu ministeryalnego z dnia 14. Września 1886. l. 16.388, oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że na adaptacyę, o której mowa, nie może zezwolić przed nadejściem merytorycznej decyzyi ministeryalnej, ponieważ takie zezwolenie przesądzałoby tej decyzyi.

Wedle przytoczonego wyżej reskryptu c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia zgadza się w zasadzie na umieszczenie krajowych stacyj doświadczalnych w gmachu szkoły politechnicznej, wymaga jednak wyjaśnień i szczegółowego określenia stosunku stacyj doświadczalnych do szkoły politechnicznej. W tej mierze Wydział krajowy porozumiał się poufnie z Rektoratem politechniki i nie ma wątpliwości, że sprawa stacyj zostanie wkrótce pomyślnie załatwioną.

Pomimo, że keramiczna stacya doświadczalna nie została dotychczas otwartą, spełnia jej kierownik liczne zadanie wymienione w §. 2. statutu, o ile one nie wymagają przeprowadzania doświadczeń w laboratoryum stacyi.

W końcu wypada nadmienić, że z powodu przedmiotowego związku zadań stacyi dla przemysłu naftowego z czynnością Rady górniczej, stacya ta wyłączoną została z zakresu Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego w myśl swego statutu zdaje Wysokiemu Sejmowi za pośrednictwem Wydziału krajowego sprawę o stanie naukowych zakładów przemysłowych, utrzymywanych kosztem kraju, lub subwencyonowanych z funduszu krajowego i przedkłada wnioski co do wysokości rocznej dotacyi z funduszu krajowego na pokrycie wydatków połączonych z jej czynnościami w celu wyjednania przyzwolenia Wysokiego Sejmu.

Stosownie do postanowień statutu, Wydział krajowy przedkłada jako alegat 3. spra- **Alegat 3.**
wozdanie z czynności komisyi za czas od 1. Listopada 1885. do 20. Października 1886. wykazujące, że na rok 1887. niezbędnie potrzebna dotacya na szkolnictwo przemysłowe i przemysł domowy wynosi kwotę 61.380 zł. w. a., którą Wydział krajowy wstawił w preliminarzu budżetu funduszu krajowego na rok 1887.

Z powyższego sprawozdania okazuje się, że odbyła ona w okresie wymienionym pięć posiedzeń.

Wszystkie uchwały powzięte na tych posiedzeniach, o ile je przedłożono, zostały załatwione przez Wydział krajowy, który bądźto z własnej inicyatywy, bądź na wniosek Komisyi krajowej przeprowadzał korespondencye, uchwalał wypłaty i wydawał asygnacye na kwoty przyznawane tytułem zasiłków stałych lub jednorazowych, stypendyów itp.

Ponieważ do zakresu działania Komisyi krajowej należą wszystkie sprawy odnoszące się do szkolnictwa przemysłowego i przemysłu domowego, przeto Wydział krajowy ogranicza się na przedłożeniu powyższego sprawozdania z czynności Komisyi, zawierające oraz w myśl statutu sprawozdanie o stanie naukowych zakładów przemysłowych i na wzmiance o niektórych naukowych zakładach przemysłowych raczej ze stanowiska administracyjnego aniżeli naukowego.

Szkoła koronkarska w Kańczudze.

Delegat Wydziału krajowego do wykonywania nadzoru nad szkołą koronkarską w Kańczudze wniósł do Wydziału krajowego sprawozdaniem z dnia 28. Grudnia 1885. zażalenie na miejscową Radę szkolną w Kańczudze.

Wedle tego sprawozdania miejscowa Rada szkolna w Kańczudze, a to przewodniczący ks. Dymnicki, nauczyciel Marciak, katecheta i dwie nauczycielki, na podstawie gremialnie powziętej uchwały w początkach ubiegłego roku szkolnego zakazali dziewczętom uczęszczać do szkoły koronkarskiej pod groźbą kary.

Niebawem wykonano groźby.

Egzekutorem był nauczyciel Marciak, który rózgami i kijem obił za uczęszczanie na na naukę koronek pięć dziewcząt wymienionych imiennie w sprawozdaniu delegata. Usiłowania miejscowej Rady szkolnej, aby szkodzić szkole koronkarskiej, poparła okręgowa Rada szkolna w Rzeszowie, poleciła bowiem miejscowej Radzie szkolnej w Kańczudze, aby na podstawie §. 94. i 95. noweli przemysłowej postarała się o niezwłoczną interwencyę Starostwa w Łańcucie.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy odezwą z dnia 13. Lutego 1886. l. 204, załączoną w odpisie jako alegat 4., domagał się od krajowej Rady szkolnej, aby **Alegat 4.**
pociągnęła do odpowiedzialności nauczyciela Marciaka i wydała stosowne zarządzenie, aby szkoła koronkarska w Kańczudze nie była tamowaną w swym rozwoju wskutek przeszkód ze strony podwładnych władz szkolnych.

Odezwami z dnia 25. Maja, 26. Lipca, 23. Września i 18. Listopada 1886. l. 27.982, 38.602, 52.685 i 65.065 Wydział krajowy zapytywał krajową Radę szkolną, jaki skutek odniosła wyżej przytoczona odezwa, jednak do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał żadnej odpowiedzi w tej mierze, ani też nie zaprzeczono zarzuconych nadużyć.

Wedle sprawozdania kierowniczki szkoły koronkarskiej w Kańczudze ubyło z powodu przedstawionych powyżej trudności 14 uczennic. Pomimo to szkoła rozwija się pomyślnie, czego dowodem liczba uczenic w r. 1886, która wzrosła do 50. Okazała się wskutek tego potrzeba

pomocnicy nauczycielki. Na mocy uchwały Komisyi krajowej Wydział krajowy przyznał na ten cel kwotę 180 zł. rozporządzeniem z dnia 25. Maja 1886. l. 27.982.

Również wypłacono kwotę 600 zł. tytułem subwencyi na utrzymanie szkoły, 120 zł. jako zasiłek na światło, usługę i materyały surowe. — W celu ustalenia organizacyi szkoły Komisya krajowa uchwałą z dnia 1. Marca 1886. poruczyła swemu delegatowi zbadanie sprawy na miejscu. Wyroby szkoły znajdują się na składzie komisowym w bazarze krakowskim.

Szkoła kołodziejska i naukowy warstat garncarski w Toustem.

W sprawozdaniu z dnia 16. Września 1884. l. 47.361 Wydział krajowy oznajmił, że postanowił rozszerzyć szkołę kołodziejską w Toustem przez wprowadzenie warstatu kowalskiego, że wskutek tego rozporządzenia z dnia 17. Lipca 1884. l. 36.759 wyasygnowano na ręce p. Ludwika Wierzbickiego kwotę 500 zł. na zakupno narzędzi kowalskich. Narzędzia te zostały zakupione w Kwietniu 1886. i wprowadzono w życie warstat kowalski.

Według sprawozdania Rady szkoły kołodziejskiej z dnia 12. Kwietnia 1886, przyjęła Rada z dniem 1. Stycznia 1886. w zarząd utworzony we Wrześniu 1885. za staraniem p. Władysława Fedorowicza naukowy warstat garncarski, w którym pod kierunkiem majstra ze szkoły garncarskiej w Kołomyi, pobierało fachową naukę pięciu uczniów.

W r. 1885. uczęszczało do szkoły kołodziejskiej 17 uczniów, z których dwaj ukończyli naukę, wyrobiono zaś materyału wartości 1.321 zł. 80 ct., spieniężono wyrobów za 746 zł. 20 ct., na składzie pozostało wyrobów wartości 830 zł. 50 ct. Uczniom wypłacono za wykonane roboty 390 zł. 50 ct.

C. k. szkoła fachowa dla przemysłu drzewnego w Zakopanem.

Fachowa szkoła dla przemysłu drzewnego składa się obecnie z ośmiu oddziałów, na które uczęszczało w ciągu roku szkolnego 1885/86. 84 uczniów, pomiędzy tymi 25 stypendystów, a w ich liczbie 14 stypendystów Wydziału krajowego. Za praktyczne wyroby warstatowe wypłacono uczniom kwotę 1.940 zł. W szkole fachowej udziela naukę 14 nauczycieli.

W uzupełniającej szkole przemysłowej połączonej ze szkołą fachową pobierało naukę 38 uczniów.

Nauka warstatowa przybrała znacznie wyższy kierunek przezto, że szczególniej dla oddziałów pierwszego roku zestawiono podręczniki z modeli, wskazujące systematyczny postęp przy nauce. Do pomyślnych wyników przyczyniło się znacznie utworzenie Towarzystwa gospodarczego dla przemysłu drzewnego, które zajmuje się zbytem wyrobów szkoły przez członków. Towarzystwo to składa się głównie z byłych uczniów szkoły fachowej, którzy częścią na własną rękę pracują, częścią zaś we wspólnym warstacie Towarzystwa.

Kierownik szkoły urządził pod nadzorem szkoły prywatny internat, w którym uczniowie otrzymują całe utrzymanie za opłatą począwszy od 12 zł. miesięcznie.

Szkoła koszykarska w Jarosławiu.

W ciągu r. 1885 było w szkole 30. uczniów, pomiędzy tymi 22. takich, którym tytułem wynagrodzenia po 10 ct. dziennie wypłacono 231 zł. 95 ct.

Prócz tych zatrudniała szkoła 30 robotników, dając im możność ubocznego zarobku. Robotnikom wypłacono 8.307 zł. 13 ct. Robotnik zarabiał w r. 1885. od 28 zł. do 157 zł.

W r. 1885. wyrobiono 2.647 sztuk koszów w ogólnej wartości 2.302 zł. 8 ct.

Wyroby sprzedawano w kraju i za granicą. Wpłynęły nawet zamówienia z Paryża.

W r. 1886. przeznaczono stypendya dla dwóch uczniów tej szkoły.

Szkoła koszykarska w Jaśle i Ulanowie.

W sprawozdaniu z dnia 2. Listopada 1886. l. 64.761, Wydział krajowy podaje do wiadomości Wys. Sejmu, że szkole koszykarskiej w Jaśle przyznał jednorazową subwencyę w kwocie 300 zł. i szkole koszykarskiej w Ulanowie w kwocie 120 zł.

Szkoła koszykarska w Jaśle z filią w Trzcinicy założona w Marcu 1885. staraniem Wydziału tamtejszego Towarzystwa oświaty ludowej, została uzupełniona warsztatem stolarskim i tokarskim, w r. 1887. zaś, jeżeli znajdą się na ten cel fundusze, ma być otwarty kurs nauki kołodziejstwa.

Statutem szkoły jest zastrzeżone dla Wydziału krajowego prawo naczelnego nadzoru.

W r. 1885. wynosiły dochody 815 zł. 70 ct. rozchody 833 zł. 1 ct., niedobór 17 zł. 31 ct.

Do kosztów utrzymania szkoły przyczynia się Wydział powiatowy w Jaśle kwotą 250 zł., w Krośnie i Gorlicach łączną kwotą 60 zł.

O pomyślnym rozwoju szkoły świadczy wzmagający się popyt za jej wyrobami, w skutek czego urządzono składy komisowe w Tarnowie i bazarze krakowskim.

W r. 1885. wyrobiono 488 sztuk koszyków łącznej wartości 331 zł. 28 ct., sprzedano zaś sztuk 232 za kwotę 196 zł. 70 ct. W grudniu 1885. liczyła szkoła 21 uczniów, którym wypłacono tytułem wynagrodzenia za wykonane roboty kwotę 159 zł. 78 ct.

Szkoła koszykarska w Ulanowie została założona 1. Marca 1885. r. przez tamtejszą gminę. Wedle zamknięcia rachunków szkoły za r. 1885. wynosiły dochody 251 zł. 60 ct., wydatki zaś 303 zł. 59 ct., zatem niedobór 51 zł. 99 ct. W miesiącu Maju 1886. było uczniów 40., którzy zarabiają po 30, 40 i 50 ct., dziennie.

Rada powiatowa w Nisku uchwaliła dla szkoły subwencyę na r. 1886. w kwocie 85 zł.

Naukowy warstat tkacki w Błażowej i Kosowie.

Pismami z dnia 17. Listopada 1885. l. 53.157 z dnia 18. Grudnia l. 65.701 Wydział krajowy zaprosił p. Władysława Jędrzejowicza, P. Zdzisława Skrzyńskiego i ks. Stanisława Ziemiańskiego, aby się zajęli wspólnie wszechstronnem zbadaniem stanu i potrzeb naukowego warstatu tkackiego w Błażowej i przedłożyli swe wnioski w celu trwałego uregulowania stosunków tego zakładu. Na podstawie tych wniosków Wydział krajowy w myśl uchwał Komisyi krajowej, rozporządzeniem z dnia 19. Marca 1886. l. 14.901 powołał tymczasowo byłego stypendystę Wydziału krajowego na instruktora tkactwa za wynagrodzeniem po 25 zł. miesięcznie, określając jego prawa i obowiązki, oraz poruczył nadzór i opiekę nad warstatem naukowym pp. Władysławowi Jędrzejowiczowi i Zdzisławowi Skrzyńskiemu, jako delegatom.

Rozporządzeniem z dnia 9. Lipca 1886. l. 29.752 Wydział krajowy polecił zawodowemu tkaczowi, Franciszkowi Dobrowolskiemu, wyprawionemu do Błażowej na przeciąg czterech miesięcy, aby zbadał wszechstronnie stan inwentarza tamtejszego zakładu tkackiego i przedłożył projekt planu nauki fachowej w tym zakładzie udzielać się mającej. Następnie zarządzono uzupełnienie i naprawę inwentarza, oraz polecono Zarządowi warstatu i instruktorowi, aby aż do dalszego zarządzenia udzielano fachowej nauki ściśle wedle wypracowanego wskutek powyższego polecenia projektu, który odstąpiono Komisyi krajowej.

Dla 5 uczniów zakładu przyznano stypendya. W Listopadzie 1886. było uczniów 18, z tych pięciu ukończyło fachową naukę i opuszcza niebawem zakład, zaopatrzeni ulepszonymi warstatami.

Wydział krajowy starał się również o ustalenie stosunków naukowego warstatu tkackiego w Kosowie, którego inwentarz sprawiony został przez tamtejsze Towarzystwo tkaczów kosztem około 2.000 zł. W celu nadania temu zakładowi stałej organizacyi, Wydział krajowy przedłożył Komisyi krajowej sprawozdanie komisyi lustracyjnej, wysłanej do Kosowa dla zbadania stanu Towarzystwa tkaczów, o ile ono tyczyło się zakładu naukowego. Komisya krajowa na posiedzeniu z d. 3. Lipca uznała potrzebę zorganizowania naukowego warstatu tkackiego w Kosowie i poruczyła swemu delegatowi zbadanie sprawy na miejscu.

W miesiącu Czerwcu 1886. pracowało w tym warstacie 17 robotników, między tymi 5 członków Towarzystwa.

Kursa robót kobiecych i nauk handlowych w Krakowie.

W sumie 26.000 zł. uchwalonej przez Wys. Sejm (uchwała ad 2) mieści się subwencya 500 zł. dla kursów robót kobiecych i nauk handlowych przy szkole wydziałowej żeńskiej w Krakowie, którą wyasygnowano rozporządzeniem z dnia 5. Października 1886. l. 54.433.

Kursa praktycznych robót obejmują 5 oddziałów. Frekwencyę i postęp w poszczególnych oddziałach przedstawia tabela załączona jako alegat 5. W budynku szkolnym urządzono nieustającą wystawę wykonanych na kursach robót. Z uczennic, które zakład opuściły uzyskały cztery posady nauczycielek robót; a to jedna w Warszawie, dwie we Lwowie, jedna w Przemyślu.

Alegat 5.

Inne uczennice pracują przeważnie w magazynach a zwłaszcza w magazynie utrzymywanym przez spółkę byłych uczennic.

Subwencyę na rok 1886. w kwocie 1.000 zł., uchwaloną przez Wys. Sejm dla szkoły handlowej w Krakowie, wzniesionej za staraniem Rady miejskiej w r. 1882. Wydział krajowy wyasygnował rozporządzeniem z d. 26. Listopada 1886. l. 69.817.

Z 82 uczniów zapisanych w roku szkolnym 1885/6. było 30 zajętych w handlach, reszta 52 żadnej praktyki handlowej nie miała i w ciągu roku przestało uczęszczać do szkoły 25 uczniów, klasyfikowano więc tylko 57 uczniów, z których 29 otrzymało stopień pierwszy, 7 zaś stopień pierwszy z odznaczeniem.

Uchwałą z dnia 5. Stycznia 1886. l. 60.407 Wydział krajowy zamianował swym delegatem dla szkoły handlowej p. posła Dr. Ferdynanda Weigla.

Uzupełniające szkoły przemysłowe.

Wys. Sejm uchwalił subwencye na r. 1886. dla dziewięciu uzupełniających szkół przemysłowych. O wypłacie tych subwencyj Wydział krajowy zdaje sprawę w swem sprawodaniu z dnia 2. Listopada 1886. l. 64.761.

Nad temi szkołami został wykonany nadzór i kontrola tak co do użycia subwencyi jak i udzielania nauki. Kontrola co do użycia subwencyi została wykonana w ten sposób, że wypłatę subwencyi uczyniono zawisłą od przedłożenia zamknięcia rachunków za rok szkolny 1884/5. i budżetu na rok szkolny 1885/6., a nadto czuwał nad tem, aby wszystkie szkoły przedłożyły w swoim czasie zamknięcia rachunkowe za rok szkolny 1885/6.

W celu wykonania zaś kontroli pod względem naukowym Wydział krajowy pismem z dnia 22. Lutego 1886. l. 10.427 wezwał komisyę krajową, ażeby przedstawiła kandydatów na delegatów dla każdej z powyższych szkół.

Stosownie do uchwały Komisyi z dnia 3. Marca 1886. Wydział krajowy reskryptem z dnia 30. Marca 1886. l. 14.915 zamianował delegatem dla szkoły:

w Drohobyczu p. Juliusza Bielskiego, prezesa Rady powiatowej; w Jarosławiu ks. Jerzego Czartoryskiego; w Kołomyi p. Franciszka Jasińskiego, prezesa Rady powiatowej; w Przemyślu p. Dr. Aleksandra Dworskiego, burmistrza miasta; w Rzeszowie pp. Dr. Ferdynanda Weigla i Dr. Alojzego Rybickiego, posłów na Sejm; w Sokalu J. E. Włodzimierza hr. Dzieduszyckiego i p. Ludwika Wierzbickiego, posła na Sejm; w Tarnowie p. Dr Ferdynanda Weigla; w Stanisławowie i we Lwowie p. Ludwika Wierzbickiego; równocześnie wezwano zarządy szkół, ażeby o terminach egzaminów szkolnych zawiadamiały wymienionych delegatów i Wydział krajowy. Wszystkie zarządy dopełniły tego polecenia. Dodatkowo zamianował Wydział krajowy reskryptem z dnia 25. Maja 1886. l. 25.483 p. Dr. Gustawa Romera, posła na Sejm, delegatem dla szkoły w Nowym Sączu, reskryptem zaś z d. 25. Maja 1886. l. 24.402 i z 15. Czerwca 1886. l. 30.292 zaprosił p. Modesta Maryańskiego do uczestniczenia w tegorocznym popisie szkoły w Drohobyczu, a p. Dr. Wiktora Zbyszewskiego do uczestniczenia w popisie szkoły rzeszowskiej. Co do objawionego w sprawozdaniu Komisyi gosp. kraj. z dnia 4. Stycznia 1886. zapatrywania, że uzupełniające szkoły przemysłowe powinny zostawać pod nadzorem Komisyi kraj. Wydział krajowy zaznacza, że

powyższy nadzór od samego początku istnienia Komisyi krajowej był wykonywany przez delegatów mianowanych z grona Komisyi. Frekwencyę uczniów i postęp w naukach, wyniki zamknięć rachunkowych i inne daty, zwłaszcza co do subwencyj krajowych, powiatowych, i gminnych przedstawia tabela załączona jako alegat 6., którą zestawiono na podstawie otrzymanych sprawozdań. **Alegat 6.**

Preliminowaną na rok 1887. sumą 63.180 zł. na szkolnictwo przemysłowe i przemysł domowy, objęta jest również subwencya 500 zł. dla szkoły przemysłowej w Brzezanach. Szkoła ta założona w r. 1885. nie posiadała w r. szkol. 1885/6 żadnych dochodów, nauczyciele udzielali nauki bezpłatnie.

Uczniów było 65.

Przy uzupełniającej szkole przemysłowej w Drohobyczu otwarto naukowy warstat snycerski za inicyatywą p. Dra Wiktora Lechowskiego, niezmordowanego w pracy nad podniesieniem przemysłu, który przyczynił się datkiem 116 zł. na sprawienie nowej tokarni.

Pierwszy rok nauki snycerstwa rozpoczęto dnia 1. Października 1885. a zakończono już 30. Maja 1886., gdyż wysłano nauczyciela snycerstwa do technologicznego Muzeum przemysłowego w Wiedniu na czas $3^1/_2$ miesiąca, aby sobie tam przyswoił najpraktyczniejszą metodę nauczania i sposoby prowadzenia warstatów. Nauka w warstacie snycerskim ma na przyszłość trwać cały rok.

W Jarosławskiej szkole przemysłowej otwarto prowizorycznie w roku szkolnym 1886/7. fachowy kurs malarstwa pokojowego i lakiernictwa.

Szkoła przemysłowa w Sokalu posiadała w r. szkol. 1885/6. 4 oddziały równorzędne do wyższych klas szkoły wydziałowej. Na wszystkich 4 oddziałach uczono fachowych rysunków, odlewania w glinie, i modelowania z gipsu i technologii, prócz tego udzielano na 1 i 2 oddziale nauki zręczności, w 3 i 4 nauki stolarstwa, snycerstwa i tokarstwa.

W pierwszym półroczu fachowy garncarz udzielał nauki garncarstwa po dwie godziny tygodniowo w każdym oddziale.

Uczniowie 3 i 4 oddziału ćwiczyli się także w wyplataniu mebli trzciną.

W przedłożeniu swem z dnia 2. Listopada 1886. l. 64.761 (str. 91), Wydział krajowy podaje do wiadomości Wysokiego Sejmu, że c. k. krajowa Rada szkolna rozporządzeniem z dnia 7. Sierpnia 1886. l. 9.935 przeprowadziła uchwaloną na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. reorganizacyę męzkiej szkoły wydziałowej w Sokalu i z nowym rokiem szkolnym 1886/7. wprowadziła w życie męzką szkołę wydziałową z charakterem przemysłowym. Komisya krajowa wstawiła w swym preliminarzu na r. 1887. osobne pozycye dla uzupełniającej szkoły przemysłowej, i fachowej szkoły w Sokalu.

Szkoły te jednak, o ile wypada wnosić ze sprawozdania Dyrekcyi szkoły wydziałowej w Sokalu z dnia 25. Lipca 1886. l. 66. LW. 41.144/86 i z osnowy przytoczonego wyżej orzeczenia reorganizacyjnego krajowej Rady szkolnej, nie istnieją obecnie odrębnie, lecz wraz ze zreorganizowaną szkołą wydziałową stanowią od 1. Września 1886. organiczną całość. Wedle informacyi zaczerpniętej w krajowej Radzie szkolnej, okręgowa Rada szkolna w Sokalu rozporządzeniem z dnia 25. Sierpnia 1886. l. 1.988 zamianowała dla szkoły zreorganizowanej nauczyciela rysunków fachowych, nauczyciela stolarstwa i wypłaciła kierownikowi szkoły kwotę 544 zł. na utrzymanie warstatów, począwszy od 1. Września 1886.

W obec tego stanu rzeczy odpadnie prawdopodobnie potrzeba wyasygnowania zasiłków preliminowanych przez Komisyę krajową dla uzupełniającej i fachowej szkoły przemysłowej w Sokalu, w razie, gdyby Wysoki Sejm te zasiłki uchwalił.

Przy uzupełniającej szkole przemysłowej w Stanisławowie otwarto w r. 1884. warstat naukowy dla przemysłu drzewnego. Oprócz praktycznej nauki stolarstwa, tokarstwa i rzeźbiarstwa, pobierają uczniowie warstatu także naukę rysunków i technologii drzewa. Na naukę fachową wpisało się uczniów 14, klasyfikowano 12 uczniów. Celujący stopień otrzymało 5, stopień pierwszy 7 uczniów.

* * *

Wypada tu jeszcze wspomnieć o czynnościach Wydziału krajowego w sprawie założenia szkoły garncarskiej w powiecie chrzanowskim i szkoły koronkarskiej w Muszynie.

Projekt szkoły garncarskiej w Porębie. Projekt utworzenia szkoły garncarskiej w Alwerni, którego początek sięga jeszcze r. 1876., zostanie niebawem zrealizowany. W myśl uchwały Komisyi krajowej z dnia 21. Maja 1886., Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 1. Czerwca 1886. l. 27.914 wysłał kierownika keramicznej stacyi doświadczalnej do Alwerni i gmin sąsiednich w celu dokonania czynności przygotowawczych, prowadzących do zrealizowania powyższego projektu a przedewszystkiem w celu zbadania jakości gliny w wymienionych miejscowościach, oznaczenia, do jakiego wyrobu keramicznego wyroby te dadzą się zastósować i wykazania miejscowości najodpowiedniejszej na siedzibę urządzić się mającego zakładu naukowego.

Na podstawie sprawozdania P. Dra Ferdynanda Weigla, zaproszonego do udziału w powyższej komisyi, i kierownika stacyi, Wydział krajowy zgodnie z uchwałą Komisyi krajowej powziętej dnia 20. Października 1886. nad tem sprawozdaniem, postanowił aktywować szkołę garncarską w Porębie, głównie dla wyrobów kamionkowych.

Organizacya tej szkoły będzie analogiczna z organizacyą szkoły kołomyjskiej. Wedle wspomnianego wyżej sprawozdania ofiarował dla szkoły P. Józef hr. Szembek, właściciel dóbr Poręby budynek, opał, usługę i potrzebną w pierwszym roku istnienia szkoły ilość gliny. P. pełnomocnik P. Artura hr. Potockiego zaś ofiarował potrzebną przy budowie pieców i kominów ilość cegieł ogniotrwałych przez trzy lata, po 100 ctn. metr. gliny ogniotrwałej i materyał drzewny, potrzebny przy adaptacyi budynku.

W sprawie tej adaptacyi Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 26. Listopada 1886. l. 70.161 wydał stosowne polecenie do Wydziału powiatowego w Chrzanowie.

Projekt szkoły koronkarskiej w Muszynie.

W skutek podania przemysłowego stowarzyszenia tkaczów w Muszynie, wniesionego wspólnie z tamtejszą Zwierzchnością gminną do Wydziału krajowego, Komisya krajowa postanowiła założyć w tem mieście szkołę koronkarską, i uchwaliła następujący preliminarz na pierwsze lata istnienia tej szkoły, a mianowicie:

a)	płaca nauczycielki	500 zł.
b)	nauka religii	50 „
c)	wynagrodzenie nauczyciela rachunków, czytania, pisania i t. d. . .	250 „
d)	materyał surowy	100 „
e)	nieprzewidziane wydatki	50 „
	razem . .	950 zł.

W następnych latach będzie potrzebna pomocnica z płacą 200 zł., a wydatki na potrzeby szkolne wzmogą się o 50 zł.

Gdy wymaganiom Wydziału krajowego zawartym w rozporządzeniu z dnia 16. Kwietnia 1886. l. 15.967 stało się zadość, gdy mianowicie gmina miasta Muszyny zapewniła dla szkoły odpowiednie pomieszczenie, opał, światło i usługę, a Rada powiatowa w Nowym Sączu wyznaczyła stałą roczną subwencyę dla szkoły w kwocie 300 zł., Wydział krajowy po wysłuchaniu Komisyi krajowej i zgodnie z jej uchwałą zarządził rozporządzeniem z dnia 5. Listopada 1886. l. 65.402 sporządzenie planu i kosztorysu adaptacyi budynku dla szkoły przeznaczonego.

* * *

Na pismo z dnia 12. Lutego 1886. l. 3.423 w sprawie reorganizacyi Komisyi krajowej nie otrzymał Wydział krajowy aż do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania od Komisyi krajowej odpowiedzi.

II.

Nadmieniajac, że na prośbę Wydziału krajowego z dnia 19. Lutego 1886. l. 8.537 wystósowaną do c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia, udzielono ze skarbu państwa stypendya po 25 zł. w. a. na przeciąg pięciu miesięcy dla dwóch przedstawionych kandydatek w celu umożliwienia im pobierania nauki na centralnym kursie koronkarskim w Wiedniu, tudzież, że na ten cel uzyskała stypendyum rządowe w powyższej kwocie na przeciąg sześciu miesięcy jedna uczennica szkoły koronkarskiej w Kańczudze, Wydział krajowy przedkłada następujące sprawozdanie z czynności w przedmiocie odbytego we Lwowie kursu feryalnego dla nauczycieli rysunków w uzupełniających szkołach przemysłowych, projektowanego przez c. k. Rząd rozszerzenia c. k. szkoły dla artystycznego przemysłu we Lwowie i projektu rządowego co do założenia szkoły ślusarskiej w Świątnikach.

Kurs feryalny we Lwowie.

Odezwą z dnia 20. Czerwca 1886. l. 6.103/pr. c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło Wydziałowi krajowemu, że w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia ma się odbyć w czasie tegorocznych głównych feryj przy lwowskiej c. k. szkole dla artystycznego przemysłu kurs feryalny dla nauczycieli rysunków w uzupełniających szkołach przemysłowych, zreorganizować względnie aktywować się mających na podstawie postanowień rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24. Lutego 1883. l. 3.674 i rozporządzenia wykonawczego z dnia 5. Kwietnia 1883. l. 6.495. Moc obowiązująca tego rozporządzenia wykonawczego została rozszerzona na Galicyę dopiero rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 20. Lipca 1886. l. 9.894.

W przytoczonej wyżej odezwie, nadmieniło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że liczba frekwentantów kursu feryalnego ograniczona została do 15, oraz, że od przyznania uczestnikom kursu stypendyów z funduszu krajowego zależy głównie, czy i w jakim rozmiarze będzie się mógł odbyć powyższy kurs feryalny i wyraziło życzenie, aby ze względu na ograniczoną liczbę uczestników wskazać mu te gminy, z których nauczyciele przedewszystkiem do udziału w kursie feryalnym mają być dopuszczeni.

Po zasięgnięciu zdania komisyi krajowej, Wydział krajowy odezwą z dnia 6. Lipca 1886. l. 33.442 wskazał c. k. Prezydyum Namiestnictwa te gminy, z których nauczyciele przedewszystkiem na kurs feryalny powinni być dopuszczeni i oznajmił, że kandydatom z tych gmin postanowił udzielić jednorazowy zasiłek po 60 zł. O treści odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa i Wydziału krajowego zawiadomiono Zarządy dziewięciu uzupełniających szkół przemysłowych i Zwierzchności gmin wskazanych, ostatnie z zaleceniem, aby przyczyniły się odpowiednim zasiłkiem z funduszów gminnych na rzecz swych kandydatów kursu feryalnego.

Następnie na podstawie sprawozdania Dyrekcyi lwowskiej c. k. szkoły dla artystycznego przemysłu Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 20. Lipca 1886. l. 38.481 przyznał jednorazowy zasiłek po 60 zł. jedynastu frekwentantom kursu feryalnego, którzy wyjąwszy jednego, pełnili obowiązki nauczycieli w gminach posiadających uzupełniające szkoły przemysłowe.

Projekt rozszerzenia c. k. szkoły dla artystycznego przemysłu we Lwowie.

Przy miejskiem muzeum przemysłowem założył c. k. Rząd w roku 1877. przemysłową szkołę rysunków i modelowania, która następnie w roku szkolnym 1881/2. została uzupełniona kursem snycerstwa w połączeniu z nauką rękodzieła tokarskiego i stolarskiego, zastósowanego do potrzeb snycerstwa. Ponieważ c. k. Rząd zamierzał utworzyć przy tej szkole więcej kursów specyalnych, przeto otrzymała ona w r. 1882. nazwę c. k. szkoły dla artystycznego przemysłu. O losach projektu c. k. Rządu założenia przy powyższym zakładzie fachowym szkoły garncarskiej, Wydział krajowy zdał sprawę Wysokiemu Sejmowi w swych przedłożeniach z dnia 15. Września 1882. l. 38.795 i z d. 24. Września 1883. l. 46.210. Obecnie c. k. Rząd gotów jest urzeczywistnić nietylko projekt swój co do szkoły garncarskiej, ale nadto utworzyć cały szereg

oddziałów dla innych gałęzi przemysłu. Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 11.Lipca 1885. l. 37.875, którą intymowano Wydziałowi krajowemu reskrypt c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia z d. 7. Czerwca 1885. l. 9.193 c. k. szkoła dla artystycznego przemysłu we Lwowie może być uzupełniona i przeistoczona według norm szkół tego rodzaju założonych w Insbrucku, Solnogrodzie i Gracu.

Utworzyć się mająca szkoła przemysłowa we Lwowie obejmowałaby dwie zupełne szkoły fachowe, jednę dla rozmaitych przemysłowości z przemysłowością budowniczą w związku będących, drugą dla głównych gałęzi przemysłu artystycznego. Program nauk państwowej szkoły przemysłowej obejmuje także naukę dla ogólnego wykształcenia młodzieży rzemieślniczej. Tak urządzona szkoła werkmistrzowska we Lwowie byłaby uzupełnieniem wyższej szkoły przemysłowej w Krakowie, obejmującej fachowe szkoły wyższych przemysłów budownictwa, mechaniki i chemii. Fach budownictwa posiadałby według tego dwie szkoły fachowe, wyższą w Krakowie a niższą we Lwowie, każdy zaś inny dział przemysłu posiadałby jedną szkołę fachową, mianowicie dział mechaniki i chemii wyższą szkołę w Krakowie, a przemysł artystyczny niższą szkołę werkmistrzów we Lwowie.

Takie mając zamiary co do urządzenia państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie, oznajmiło Ministerstwo przytoczonym reskryptem, że gotowe zasięgnąć Najwyższego postanowienia w celu urzeczywistnienia projektu na koszt Skarbu państwa, jeżeli gmina miasta Lwowa zobowiąże się bądź własnym kosztem, bądź za współudziałem funduszu krajowego dostarczyć na umieszczenie nowej szkoły odpowiednich lokalności, wybudować w tym celu nowy budynek i przyczynić się do kosztów utrzymania szkoły dostarczeniem opału i oświetlenia, jakoteż utrzymaniem czystości w lokalnościach szkolnych.

Według oświadczenia Ministerstwa nie mogłoby nastąpić nawet częściowe rozszerzenie istniejącej szkoły dla przemysłu artystycznego, jak długo nie będą dopełnione powyżej wskazane warunki, skąd wynika, że wszelkie dalsze kroki Rządu w tych kierunkach, będą zawisłe od postanowień gminy miasta Lwowa i Reprezentacyi kraju w przedmiocie dopełnienia wskazanych warunków.

Zawiadamiając również gminę miasta Lwowa o powyższych postanowieniach c. k. Ministerstwa, c. k. Namiestnictwo wezwało ją, aby się oświadczyła, czy zamierza przyczynić się do urzeczywistnienia projektu urządzenia państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie w sposób wskazany:

Sprawozdaniem z dnia 12. Listopada 1885. l. 32.972, które podano równocześnie do wiadomości Wydziału krajowego, Magistrat lwowski oznajmił c. k. Namiestnictwu, że gmina miasta Lwowa ofiaruje pod gmach państwowej szkoły przemysłowej część placu t. z. Castrum i 8.000 zł. rocznie na utrzymanie szkoły z tem zastrzeżeniem, iż w gmachu szkoły zostanie umieszczonem miejskie muzeum przemysłowe i wymienił delegatów gminy do ustnej konferencyi w sprawie budowy, o której mowa.

Odezwę c. k. Namiestnictwa i sprawozdanie Magistratu w niniejszym przedmiocie, Wydział krajowy pismami z dnia 4. Sierpnia 1885. l. 36.523 z dnia 23. Listopada 1885. l. 59.872 odstąpił Komisyi krajowej do załatwienia. Pisma te Komisya krajowa załatwiła uchwałą z dnia 30. Marca 1886. W myśl tej uchwały Wydział krajowy pismem z dnia 30. Marca 1886. l. 14.909 zaprosił J. E. Włodzimierza hr. Dzieduszyckiego, Pp. Dra Józefa Wereszczyńskiego i Ludwika Wierzbickiego na delegatów do pertraktacyi z c. k. Namiestnictwem w sprawie projektowanej szkoły przemysłowej i równoczesną odezwą zawiadomił o tem c. k. Namiestnictwo.

Następnie odezwą z dnia 27. Czerwca l. 34.037 Wydział krajowy upraszał c. k. Namiestnictwo w celu przyspieszenia sprawy o wyznaczenie dla pp. delegatów terminu, w którymby wspomniana pertraktacya odbyć się mogła. Z dawniejszych sprawozdań Wydziału krajowego wiadomo Wysokiemu Sejmowi, że Wydział krajowy zastanawiał się niejednokrotnie nad sprawą budowy gmachu, w którymby mogło się pomieścić Muzeum przemysłowe i cały szereg fachowych

zakładów naukowych, które z natury swej powinny opierać się o Muzeum, że zamierzał odwołać się do ofiarności publicznej.

W nadziei, że wspólnemi siłami obywateli całego kraju dadzą się zebrać potrzebne fundusze, Wydział krajowy w celu uzyskania podstawy do przybliżonego przynajmniej obliczenia kosztów budowy rozporządzeniem z dnia 4. Kwietnia 1884. l. 17.298 na wniosek b. kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego udzielił na ręce p. Ludwika Wierzbickiego jednorazowy zasiłek w kwocie 500 zł. na koszta odbicia projektowanego planu budowy i wypracowania kosztorysu. Tą drogą jednak prawdopodobnie nie tak rychło udałoby się osiągnąć cel pożądany. Co gorsza pomimo wypróbowanej niejednokrotnie ofiarności społeczeństwa naszego, zachodzi obawa, że w drodze składek chociażby za współudziałem funduszu krajowego nie zbierze się funduszów potrzebnych na budowę. Wszak od roku 1874. wpływają na ten cel datki, a obecnie wzrosły one zaledwie do 30.000 zł., których znaczna część jeszcze nie została zrealizowaną i stanowi tylko przyrzeczenia; na gmach zaś bardzo skromnych rozmiarów potrzeba przynajmniej 300.000 zł. nie wliczając wartości ofiarowanego bezpłatnie placu pod budowę. W obec kategorycznego oświadczenia c. k. Rządu obecna chwila jest stanowcza dla przyszłości lwowskiego Muzeum przemysłowego i całego szeregu zakładów fachowych, mających opierać się o Muzeum, a sprawa budowy odpowiedniego gmachu ze względu na najżywotniejsze interesa miasta i kraju jest obecnie bardziej nagląca, aniżeli kiedykolwiek przedtem. To też wszystkie czynniki miejscowe krzątają się usilnie około tej sprawy, wszelkie jednak usiłowania w tej mierze rozbijają się o brak funduszów.

W tem tak trudnem położeniu Wydział krajowy wszelako nie traci otuchy, lecz otuchą tą napawa go tylko nadzieja i przekonanie, że galicyjska kasa oszczędności we Lwowie weźmie inicyatywę w powyższej sprawie i posiadając fundacyę pamiątkową wynoszącą obecnie około 300.000 zł. użyje jej na budowę gmachu. W przekonaniu tem utwierdza Wydział krajowy wiadoma powszechnie życzliwość gal. kasy oszczędności dla Muzeum, która znalazła niejednokrotnie swój wyraz w zasiłkach pieniężnych udzielanych na cele Muzeum, co więcej sprawa budowy gmachu, o którym mowa, funduszami gal. kasy oszczędności znalazła gorących orędowników w gronie Zarządu kasy, a nawet twórców i wyłącznych inicyatorów tej myśli tak zbawiennej dla kraju.

W duchu wyżej przedstawionym Wydział krajowy wystósował do Zarządu gal. kasy oszczędności odezwę z dnia 5. Września 1886. l. 53.161 upraszając, aby sprawę niniejszą jako nagłą wziął pod swą rozwagę i poczynił starania w celu uzyskania pozwolenia, iżby fundacya pamiątkowa została użyta na wybudowanie gmachu dla Muzeum z wszystkimi oddziałami projektowanej szkoły przemysłowej i chemiczno-technologicznymi stacyami doświadczalnymi.

Wydział krajowy nie wątpi, że Zarząd gal. kasy oszczędności, ująwszy rzecz w swe energiczne ręce, nie zrażając się trudnościami, doprowadzi ją do pomyślnego zakończenia i spodziewa się, że gmina miasta Lwowa, przejęta ważnością sprawy i korzystając ze szczęśliwej chwili, dołoży ze swej strony gorliwych starań i poczyni wszelkie ułatwienia, aby w niedalekiej przyszłości sprawa została uwieńczona pomyślnym wynikiem.

Projekt c. k. szkoły ślusarskiej w Świątnikach.

Odezwą z dnia 1. Września 1885. l. 8.593/pr. c. k. Przezydyum Namiestnictwa zapytało Wydział krajowy, czy i o ile fundusz krajowy przyczyni się na rzecz projektowanej szkoły ślusarskiej w Świątnikach. Po zasięgnięciu zdania Komisyi krajowej, Wydział krajowy odezwą z dnia 16. Kwietnia 1886. l. 20.796 oznajmił c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że skłonny jest poprzeć sprawę funduszów powyższej szkoły i prosił o szczegóły projektu.

Co do tych szczegółów i wymaganego przez c. k. Rząd udziału funduszu kraj. w kosztach c. k. Prezydyum Namiestnictwa w myśl reskryptu JE. p. Ministra wyznań i oświecenia z d. 6. Sierpnia 1886. l. 8.769 oznajmiło Wydziałowi kraj. odezwą z dnia 21. Sierpnia 1886. l. 8.439/pr. jak następuje:

Według programu profesora Hauffego, koszta pierwszego urządzenia projektowanej szkoły fachowej w Świątnikach (koszta nadzwyczajne) wyniosą 6.500 zł. Jeżeli kwotę tę rozłoży się na rok szkolny 1886/7. (przyjmując święta wielkanocne 1887 r. jako termin otwarcia zakładu) oraz na następne dwa lata szkolne, to według obliczenia profesora Hauffego, przyjmującego za podstawę naturalną spłatę należytości za przedmioty potrzebne do urządzenia zakładu, przypadnie na rok 1887. kwota 3.575 zł., na r. 1888. kwota 1.540 zł., a na r. 1889. kwota 1385 zł. Koszta bieżące (zwyczajne) podzielić należy według elaboratu profesora Hauffego na następujące kategorye.

a) Płace nauczycielskie (kierownika, jednego nauczyciela i dwóch werkmistrzów oraz zapłata dla jednego służącego) wyniosą kwotę 5.300 zł., która jednakże w pierwszym roku w całości nie będzie potrzebną, gdyż drugi werkmistrz może być ustanowionym dopiero w drugim roku istnienia zakładu. W pierwszym roku kwota kosztów powyższej kategoryi wynosiłaby 2.600 zł., w drugim r. 4.100 zł., a dopiero w trzecim 5.300 zł.

b) Koszta nabycia środków naukowych i koszta zarządu przyjąć należy w rocznej kwocie 1.100 zł., która także w pierwszym roku w całości nie będzie potrzebną. Na koszta tej kategoryi wypadnie przeznaczyć w pierwszym roku 600 zł., a dopiero w drugim i następnych latach po 1.100 zł. Potrzebna jest zatem w pierwszym roku szkolnym (1887) kwota 6.775 zł. (t. j. 3.575 zł. na koszta nadzwyczajne, a 3.200 zł. na koszta zwyczajne), w roku 1888. kwota 6.740 zł. (t. j. 1.540 zł. na koszta nadzwyczajne, a 5.200 zł. na koszta zwyczajne) w r. 1889. kwota 7.785 zł. (t. j. 1385 zł. na koszta nadzwyczajne a 6.400 zł. na koszta zwyczajne), wreszcie w r. 1890. kwota 6.400 zł. jako zwyczajny normalny wydatek.

W myśl powołanego na wstępie reskryptu Jego Ekscelencyi p. Ministra wyznań i oświecenia, potrzebnem jest przyczynienie się funduszu krajowego przynajmniej połową kwoty kosztów wykazanych powyżej jako nadzwyczajne, oraz wydatków na środki naukowe i na zarząd. Nadto jeszcze wzięte być muszą pod rozwagę dwie ważne pozycye wydatków, które pominięte zostały w powyższem na podstawie elaboratu prof. Hauffego ułożonem zestawieniu kosztów.

Najpierw chodzi o wydatek na dostarczenie lokalności.

Gmina Świątnik zobowiązała się wprawdzie pierwotnie do bezpłatnego dostarczenia potrzebnych lokalności szkolnych, zdaje się jednak, że miała ona o tem zobowiązaniu nadto niedostateczne wyobrażenie i faktycznie nie zdołałaby im zadość uczynić. Potrzebne bowiem są oprócz dwóch obszerniejszych lokalów na warstaty z odpowiedniemi kuźniami także odpowiednie mniejsze ubikacye dla teoretycznej nauki, dla kierownika i personalu nauczycielskiego, na materyał, środki naukowe, narzędzia i gotowe wyroby. Jego Ekscelencya p. Minister wyznań i oświecenia uważa za wskazane, ażeby Wydział krajowy skłonił się do przyjęcia powyższego zobowiązania a następnie porozumiał się w tej mierze z gminą Świątniki.

Drugą w powyższym wykazie kosztów pominiętą pozycyę wydatków stanowią niezbędne przy zakładaniu nowych szkół tego rodzaju fundusze na stypendya, których dostarczyć by powinny inne czynniki, jak Izby handlowo-przemysłowe i t. d. W tej mierze odniosło się c. k. Prezydyum Namiestnictwa równocześnie do wszystkich tutejszo-krajowych Izb handlowo-przemysłowych.

W końcu wyraził JE. p. Minister wyznań i oświecenia w powołanym na wstępie reskrypcie życzenie, aby Wydział krajowy ile możności rychło złożyć zechciał oświadczenie swoje w sprawie niniejszej, gdyż w takim razie jeszcze w tym roku mógłby być wysłany do Świątnik rzeczoznawca, dla poczynienia na miejscu przygotowań potrzebnych do aktywowania pomienionej fachowej szkoły ślusarskiej, która w organizacyi swej byłaby podobna do szkoły fachowej w Zakopanem.

Jako termin ewentualnego aktywowania szkoły ślusarskiej w Swiątnikach, wskazał J. E. p. Minister wyznań i oświecenia porę świąt Wielkanocnych tj. początek drugiego półrocza przyszłego roku szkolnego.

Do przeprowadzenia pertraktacyi w sprawie szkoły z gminą Swiątniki, Wydział krajowy pismem z dnia 14. Września 1886. l. 54.995 delegował posłów pp. Dra Ferdynanda Weigla i Teofila Merunowicza, których sprawozdanie w tej mierze i powołaną wyżej odezwę c. k. Prezydyum Namiestnictwa odstąpił Komisyi krajowej.

W myśl uchwały Komisyi krajowej z dnia 20. Października 1886. i zgodnie z jej wnioskami we wszystkich szczegółach, Wydział krajowy wystosował do c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwę z dnia 31. Października 1886. l. 64.364, którą załącza się w odpisie jako alegat 7. **Alegat 7.**

* * *

Sprawozdaniem z dnia 16. Września 1884. l. 47.361, Wydział krajowy podał do wiadomości Wysokiego Sejmu memoryał z dnia 16. Września 1884. l. 21.506 wystosowany do c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia, w którem przedstawiono potrzeby kraju na polu szkolnictwa przemysłowego i wykazano całą krzyczącą nierówność, z jaką pod tym względem Galicya w budżecie państwa jest traktowaną. Wysoki Sejm poparł usilnie ten memoryał uchwałą z dnia 23. Października 1886.

Ponieważ w przytoczonym memoryale objęto systematycznie całe szkolnictwo przemysłowe i przedstawiono odpowiednie żądania, przeto w celu ponownego sformułowania i szczegółowego określenia tych żądań w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Stycznia 1886., przytoczonej na wstępie niniejszego sprawozdania pod 5., Wydział krajowy pismem z dnia 12. Lutego 1886. l. 3.423, udzielił tę uchwałę Komisyi krajowej do objawienia zdania co do sposobu jej wykonania i do przedłożenia odpowiednich wniosków w tej mierze.

Sprawozdaniem z dnia 20. Czerwca 1886. l. 175, Komisya krajowa oznajmiła Wydziałowi krajowemu, że sprawa powyższa była przedmiotem jej obrad na VI. i VII. zwyczajnem zebraniu, a przedewszystkiem na posiedzeniu z dnia 20. Maja 1886.

Wedle uchwały powziętej na tem posiedzeniu, Komisya krajowa wyraziła zdanie, że poleceniu Wysokiego Sejmu stanie się zadość, jeżeli Wydział krajowy ponowi swe żądania zawarte w memoryale z dnia 16. Września 1884. l. 21.506, ze swej strony zaś postanowiła Komisya udzielić członkom Komisyi krajowej, wchodzącym w skład centralnej Komisyi przemysłowej we Wiedniu memoryał, wykazujący najnaglejsze potrzeby kraju w zakresie szkolnictwa przemysłowego.

Wydział krajowy nie ponowił tych żądań w myśl wniosków Komisyi, ponieważ c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia reskryptem z dnia 20. Lipca i 6. Sierpnia l. 9.894 załatwiło merytorycznie wspomniany kilkakrotnie memoryał, o czem c. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 25. Sierpnia 1886. l. 8.438/pr. załączoną w odpisie jako alegat 8. **Alegat 8.**

O przeważnej części spraw poruszonych w powyższej odezwie, mianowicie o szkole garncarskiej w Kołomyi, szkole przemysłowej we Lwowie, szkole ślusarskiej w Świątnikach, a po części i o kursach feryalnych, Wydział krajowy zdaje sprawę w ciągu niniejszego przedłożenia; co do utworzenia zaś w c. k. Zakopańskiej fachowej szkole dla przemysłu drzewnego oddziału budownictwa i ciesielstwa, Wydział krajowy odwołuje się do swego sprawozdania z dnia 8. Grudnia 1885. l. 63.820.

Jakkolwiek c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia oświadcza, że popieranie ze skarbu państwa wielorakich w memoryale przedstawionych zadań, jest na razie niemożliwe, jakkolwiek uwaga c. k. Ministerstwa, że Wydział krajowy zaledwie byłby w możności tak rychłego zrealizowania tego obfitego programu, nie jest usprawiedliwiona ze względu na zawartą w memoryale a nieuwzględnioną prośbę o subwencye państwowe dla istniejących już zakładów, jak n. p. dla fachowego zakładu naukowego w Kamionce strumiłowej, Toustem — to jednak Wydział krajowy uważa za swój obowiązek podnieść w obec Wysokiego Sejmu widocznie życzliwe stanowisko

c. k. Rządu w popieraniu szkolnictwa przemysłowego, wyróżniające się korzystnie od stanowiska dawniej zajętego, której to życzliwości wyrazem jest sama odpowiedź na memoryał, jakoteż starania c. k. Rządu około szkół wymienionych w poprzedzającym ustępie, przyrzeczenie poniekąd subwencyonowania uzupełniających szkół przemysłowych począwszy od roku 1877., i widoki uzyskania subwencyi na urządzenie w kraju wędrownych kursów dla podniesienia tkactwa i garncarstwa.

Co do uzupełniających szkół przemysłowych i kursów wędrownych, Wydział krajowy rozwinie swą działalność na podstawie wniosków Komisyi krajowej, której odstąpiono odpowiedź na memoryał pismem z dnia 22. Września 1886. l. 51.540.

III.

Na popieranie rozwoju przemysłu rękodzielniczego w r. 1886. Wysoki Sejm przyznał Wydziałowi krajowemu kwotę 20.000 zł. z poleceniem, ażeby po wysłuchaniu komisyi krajowej użyto tej kwoty na subwencye dla początkujących przedsiębiorstw przemysłowych, jakoteż na całkowite lub częściowe pokrycie procentów od pożyczek udzielonych przemysłowcom przez instytucye finansowe.

W myśl tego polecenia Wydział krajowy we wszystkich wypadkach wskazanych uchwałą Wysokiego Sejmu zasięgał zdania Komisyi krajowej przed merytorycznem załatwieniem sprawy, tej zasady przestrzegał nawet co do funduszów na cele przemysłowe, pochodzących z zaoszczędzeń w roku 1885.

Z czynności około podniesienia przemysłu krajowego za pomocą innych środków aniżeli nauki fachowej, względnie z użycia rozporządzalnych funduszów Wydział krajowy zdaje sprawę jak następuje:

Przemysł tkacki.

Towarzystwo tkaczów w Łużny. Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia petycyę tkaczy i gminy Łużna, o zapomogę i poparcie tkactwa domowego.

Po zasięgnięciu zdania b. Kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego Wydział krajowy reskryptem z dnia 22. Grudnia 1882. l. 62.911 poruczył całą sprawę Wydziałowi powiatowemu w Gorlicach, za którego staraniem zawiązane zostało w Łużny zarobkowe Towarzystwo tkaczów z nieograniczoną odpowiedzialnością zarejestrowane uchwałą Sądu obwodowego w Nowym Sączu z dnia 31. Grudnia 1885. l. 8.716.

Na podstawie sprawozdań Wydziału powiatowego w Gorlicach z 10. Stycznia 1886. l. 17, z 16. Marca 1886. l. 330 udzielono nowo zawiązanemu Towarzystwu, stosownie do dawniejszych przyrzeczeń, reskryptem z dnia 23. Marca 1886. l. 14.917 jednorazową subwencyę na pokrycie kosztów założenia w kwocie 100 zł. i 3 procentową pożyczkę 1.000 zł. na skrypt dłużny, spłacalną w dwudziestu równych bezpośrednio po sobie następujących ratach półrocznych począwszy od 1. Stycznia 1887.

Za staraniem Towarzystwa zaliczkowego w Glinianach, zawiązano w tej miejscowości zarobkowe Towarzystwo tkaczów z nieograniczoną odpowiedzialnością, które zostało zarejestrowane uchwałą Sądu obwodowego w Złoczowie z dnia 13. Lutego 1886. l. 9.093.

Towarzystwo zaliczkowe poparło skutecznie Towarzystwo tkaczów swymi funduszami, udzieliło mu bowiem subwencyę w kwocie 200 zł. i nabyło dom kosztem 1.000 zł. przydatny na umieszczenie naukowego warstatu tkackiego, który postanowiono założyć.

Na przedstawienie p. Patrona Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, oraz prośbę Dyrekcyi Towarzystwa tkaczów, rozporządzeniem z dnia 19. Marca 1886. l. 13.651 i z 13. Kwietnia 1886. l. 20.145, udzielił Towarzystwu tkaczów jednorazową subwencyę w kwocie 300 zł. na pokrycie płacy instruktora tkactwa, zezwolił Frauciszkowi Dobrowolskiemu na objęcie

obowiązków instruktora z zastrzeżeniem, że przez cztery miesiące zostanie użyty jako instruktor w Błażowej i darował Towarzystwu trzy ulepszone warstaty wraz z wszystkimi potrzebnymi przyborami.

Przy nader życzliwej opiece dworu Gliniańskiego i sprężystej działalności Zarządu, w którego skład wchodzi proboszcz miejscowy ks. Filemon Reszetyłowicz i prezes Rady powiatowej przemyślańskiej p. hr. Potulicki, Towarzystwo, wnosząc z jego dotychczasowej działalności, może oddać znaczne usługi przemysłowi tkackiemu, a jest nadzieja, że w niedalekiej przyszłości rozszerzy swój zakres na przemysł kuśnierski, który jest szeroko rozgałęziony w okolicy Glinian.

W czasie, kiedy u nas potrzeby c. k. armii przynajmniej w części zaspakajano z wyrobów krajowych, przemysł tkacki stanowił znaczne źródło dochodu w naszym kraju, a w szczególności w Komarnie i okolicy, głównej siedzibie uprawy lnu i konopi, z której obecnie eksport przędziwa lnianego i konopnego z wyłączeniem kłaków, obliczają na 20.000 cent. metr.

W owym to czasie w samym Komarnie było 500 warstatów w ruchu. Do roku 1882. wyroby tkaczów z Komarna za pośrednictwem dostawców izraelickich były odstawiane do c. k. fabryk tytoniu. Od roku 1882. przemysł tkacki w Komarnie znajduje się w zupełnym zastoju dla braku zamówień i odbytu, w skutek czego setki rodzin popadły w zatrważającą nędzę. Ta okoliczność zniewoliła tkaczy z Komarna, że na podstawie rozpisanej licytacyi postanowili starać się o dostawę worowiny do fabryk tytoniu w kraju, i udali się dnia 29. Października 1886. do Wydziału krajowego z prośbą o pomoc w zawiązaniu zarobkowego Towarzystwa, tudzież poparcie ich starań o uzyskanie dostawy.

Uznając ważność tej sprawy i nagłość jej ze względu na krótki termin do wnoszenia ofert, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 2. Listopada, wysłał do Komarna swego delegata w celu zawiązania zarobkowego Towarzystwa tkaczów z poleceniem, aby poprzednio zasięgnął zdania członka Komisyi krajowej p. Karola hr. Lanckorońskiego co do zamierzonej przez Wydział krajowy pomocy.

Dzięki życzliwemu poparciu p. hr. Lanckorońskiego i miejscowej intelligencyi zawiązano Towarzystwo tkaczów w Komarnie z nieograniczoną odpowiedzialnością, które liczyło w chwili zawiązania 67 członków, a zarejestrowane zostało uchwałą Sądu obwodowego w Samborze z dnia 12. Listopada 1886. l. 12.837.

Towarzystwo zostało zaopatrzone w przepisane księgi i poczyniono starania, aby członkowie Dyrekcyi nabyli odpowiedniej wprawy w prowadzeniu interesu. Na pokrycie kosztów założenia ma Towarzystwo zapewnioną subwencyę w kwocie 200 zł. odpowiednią pożyczkę na kapitał obrotowy, w razie uzyskania dostawy, a nadto Wydział krajowy złożył w jego imieniu wymagane przez c. k. administracyę wadyum w kwocie 750 zł., zastrzegając prawo własności dla funduszu krajowego.

W razie uzyskania dostawy tkacze z Komarna rzucą się niezawodnie do ulepszonych warstatów, o które już teraz dopytują się z wielkiem zajęciem.

W sprawozdaniu zeszłorocznem wspomniano, że Józef Baar, właściciel nowo założonej we Lwowie tkalni wyrobów jedwabnych, wniósł podanie o pożyczkę w kwocie 6.000 zł., które wówczas było przedmiotem badań ze strony delegata Wydziału krajowego. Podanie to było następnie przedmiotem obrad komisyi krajowej, która po zbadaniu sprawy na miejscu oznajmiła Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 1. Marca 1886. l. 67, iż wedle jej zdania zakład tkacki Baara zasługuje ze wszech miar na poparcie i zaopiekowanie się ze strony władz krajowych, jest bowiem racyonalnie założony i prowadzony.

Polegając na tem orzeczeniu Komisyi, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 23. Marca 1886. l. 15.044 przyznał Józefowi Baarowi na skrypt dłużny trzy-procentową pożyczkę w kwocie 3.000 zł. spłacalną w dwunastu równych ratach półrocznych począwszy od 1. Stycznia 1887.

Towarzystwo handlu skór w Łańcucie, które w roku 1885. rozszeszyło swój zakres działania na sukienników z Leżajska i Rakszawy, zaopiekowało się obecnie tkaczami i otworzyło trzeci z rzędu dział, a to tkacki.

Na wniosek Komisyi krajowej, która uznała pożyteczną działalność tego Towarzystwa, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 23. Listopada 1886. l. 69.510 udzielił mu subwencyę po 800 zł. rocznie na przeciąg trzech lat przeznaczoną w części na pokrycie procentów od pożyczek zaciągniętych.

Pieninskie Towarzystwo tkackie w Krościenku.

Ludność gmin Dębna, Mizerny, Czorsztyna, Ochotnicy, Kłodna, Krościenka, Tylki, Szczawnicy, Sromowiec, Huby, Kluszkowiec, Krośnicy, Hałuszowy, Maniawy, Grywałdu, Szlachtowy, Jaworek, Białowody i Czarnowody zajmuje się od dawnych czasów chowem owiec, uprawą lnu i oddaje się tkactwu, wyrabiając płótno i sukno na starodawnych warstatach, których liczą w tych gminach do 1.650. Wyroby tych warstatów zaspokajają miejscowe potrzeby każdej rodziny i stanowią przedmiot handlu na targach w kraju i we Węgrzech.

Pomimo tak świetnych warunków rozwoju, przemysł ten jednak chyli się coraz bardziej do upadku. To mając na względzie Wydział krajowy za inicyatywą Kółka roluiczego w Czorsztynie i centralnego Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych postanowił zaopiekować się tym przemysłem. Mianowicie pismami z dnia 5. Maja 1885. l. 19.634 i z 30. Listopada 1885. l. 38.523 zaprosił pp. Stanisława Drohojowskiego, Adama Uznańskiego i ks. Tomasza Pociłowskiego do podjęcia starań około zawiązania zarobkowego Towarzystwa tkaczów i oświadczył, że gotów mu przyjść z pomocą tak przez udzielenie wzorowych warstatów na okaz, jak przez pożyczkę na zakupno większej ilości ulepszonych warstatów i kapitał obrotowy.

Z powodu rozlicznych trudności te starania dopiero w miesiącu Sierpniu 1886. r. zawiązane zostało Pienińskie Towarzystwo tkackie w Krościenku z ograniczoną odpowiedzialnością, które wypadnie zapewne wesprzeć obfitą pomocą.

Ks. Kanonik Wojciech Michna, proboszcz Chłopic, objawił gotowość założenia szkółki tkackiej w Krościenku.

Na prośbę przemysłowego Stowarzyszenia tkaczów w Muszynie Wydział krajowy postanowił zawiązać w tem mieście Towarzystwo zarobkowe i wydał pod tym względem stosowne zarządzenie.

Odezwą z dnia 22. Sierpnia 1886. l. 8.188/pr. c. k. Prezydyum Namiestnictwa odstąpiło Wydziałowi krajowemu podanie Zwierzchności gmin Skomielny białej i Rabki w sprawie podniesienia przemysłu tkackiego w tych gminach.

W Skomielny białej znajduje się w każdej prawie chałupie jeden, a w niektórych chatach po 2 lub 3 warstaty do wyrobu płótna razem około 300 warstatów, w Rabce zaś jest takich warstatów około 50, tak że w obu tych gminach wyrabiają rocznie około 4.600 sztuk płótna.

Pomimo tak znacznej produkcyi powodzenie tkaczów jest bardzo niepomyślne, ponieważ starodawne warstaty utrudniają wszelki postęp w kierunku technicznym, co gorsza handlarze izraeliccy dostarczają im przędzy a wyrobione płótno wykupują od włościan w ten sposób, że ceny sami ustanawiają strącając przytem należytość, opartą wyłącznie na ich własnych rachubach za przędzę na kredyt udzieloną.

Powyższy stan rzeczy został sprawdzony przez c. k. Starostwo w Myślenicach. Wydział powiatowy w Myślenicach poparł również ze swej strony jak najusilniej niniejszą sprawę.

Droga do działania nad podniesieniem tego przemysłu jest jasno wskazana. Podać tkaczom możność obznajomienia się z techniką na ulepszonych warstatach przez urządzenie kursu wędrownego, dostarczyć im takich warstatów, ułatwić im nabywanie surowego materyału i zbyt wyrobów przez zawiązanie zarobkowego Towarzystwa.

To też na wniosek Komisyi krajowej, oparty na sprawozdaniu delegata Wydziału krajowego, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 26. Listopada l. 63.350 wydał już do Wydziału powiatowego w Myślenicach odpowiednie zarządzenie co do zawiązania Towarzystwa tkaczów, a gdy ono przyjdzie do skutku rozwinie się dalszą działalność.

Podobne stosunki jak w Skomielnej i Rabce panują także w Wilamowicach powiatu bialskiego. To spowodowało Zwierzchność tej gminy, że wniosła podanie z prośbą o przysłanie instruktora tkactwa i udzielenie warstatów ulepszonych, a gmina ze swej strony dostarczy potrzebnych ubikacyj i odpowiedniego zasiłku pieniężnego. Nadto gmina ofiaruje swe pośrednictwo w zaopatrywaniu tkaczy w ulepszone warstaty.

W całym kraju panuje obecnie niezwykły ruch między tkaczami, a wszystkich ożywia gorące pragnienie postępu tak co do techniki jak i pod względem handlowym. Jakkolwiek źródłem tego jest coraz bardziej szerząca się nędza wskutek lichwy i obcej konkurencyi, to jednak jest to bardzo pocieszający objaw byle tylko starczyło funduszów.

W celu rozszerzania ulepszonych warstatów Wydział krajowy udał się do Towarzystw tkaczów w Błażowej, Korczynie i Kosowie, ofiarując pomoc z funduszu krajowego w nabywaniu takich warstatów, mianowicie uczniom, którzy ukończywszy z dobrym postępem fachową naukę, zamierzają na własną ręką prowadzić rzemiosło tkackie. Tytułem zapomogi na ten cel Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 26. Listopada 1886. l. 66.025 udzielił po 10 złr. pięciu uczniom naukowego warstatu tkackiego w Błażowej, którzy obecnie zakład opuszczają.

W dawniejszych sprawozdaniach Wydział krajowy przedstawił Wysokiemu Sejmowi konieczność utworzenia w kraju zakładu blichu i apretury. Usiłowania jednak Wydziału krajowego podjęte w tym kierunku nie doprowadziły do pomyślnego skutku. Z powodu braku zakładu blichu i apretury, potrzeba przynajmniej dopomagać Towarzystwom tkackim, aby się mogły zaopatrzyć w odpowiednie magle.

Przemysł garbarski, szewski i kuśnierski.

W sprawozdaniu zeszłorocznem Wydział krajowy oznajmił Wysokiemu Sejmowi że na usilne poparcie Wydziału powiatowego w Nowym Sączu i po zbadaniu sprawy na miejscu przez delegata przyrzeczono udzielić b. stypendyście garbarzowi Aleksandrowi Pawlikowskiemu na prowadzenie jego garbarni skór podeszwowych w Starym Sączu trzyprocentową pożyczkę w kwocie 8.000 złr., spłacalną w 16 równych ratach półrocznych począwszy od 1. Stycznia 1887.

Po przedłożeniu skryptu dłużnego i dokonaniu zabezpieczenia hipotecznego wyasygnowano pożyczkę rozporządzeniem z dnia 31. Stycznia 1886. l. 1.183.

Mandat delegata Wydziału krajowego do wykonywania nadzoru nad wymienioną garbarnią przyjął p. poseł Dr. Gustaw Romer.

Towarzystwo handlu skór w Sędziszowie z nieograniczoną odpowiedzialnością zarejestrowane uchwałą Sądu obwodowego w Tarnowie z dnia 6. Sierpnia 1885. l. 9.860, liczące w Grudniu 1885 36 członków otrzymało jednorazowy zasiłek na pokrycie kosztów założenia w kwocie 200 złr., wyasygnowany rozporządzeniem z dnia 13. Stycznia 1886, l. 63.742 i trzyprocentową pożyczkę w kwocie 1.000 złr. spłacalną w 10-ciu równych bezpośrednio po sobie następujących ratach półrocznych począwszy od 1. Stycznia 1887., którą wyasygnowano po nadejściu skryptu dłużnego rozporządzeniem z d. 8. Marca 1886. l. 11.745.

Powyższą subwencyę i pożyczkę przyznano po zasięgnięciu zdania p. Józefa hr. Michałowskiego, prezesa Rady powiatowej w Ropczycach, który jak najusilniej prośbę Towarzystwa poparł.

Towarzystwo „Handel skór i wyrobów skórnych w Tarnowie“ wniosło w Kwietniu 1886. podanie z prośbą o subwencyę na pokrycie procentów od wypożyczonych kapitałów, oraz podatku zarobkowego i dochodowego, który za czas od Marca 1884. do końca 1885. wymierzono w kwocie 158 zł. 38½ ct.

Po nadejściu zażądanych wyjaśnień i na wniosek komisyi krajowej Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 30. Lipca 1886. l. 39.445 przyznał Towarzystwu jednorazowy zasiłek na opłacenie procentów od pożyczek w kwocie 360 zł.

Magazyn wyrobów szewskich i kuśnierskich w Staremmieście. Wydział Stowarzyszenia szewskiego i garbarskiego w Staremmieście wskutek uchwały Walnego Zgromadzenia stowarzyszonych utworzył w tem mieście pomimo przeszkód ze strony tamtejszych kramarzy izraelickich magazyn wyrobów profesyi szewskiej i garbarskiej z potrzebnymi materyałami do tych wyrobów.

Dla braku kredytów w gotówce i spowodowanej tem niemożności rozwinięcia magazynu Wydział Stowarzyszenia wniósł prośbę o pożyczkę 400 zł.

Na wniosek Komisyi krajowej Wydział krajowy przyznał Stowarzyszeniu rozporządzeniem z dnia 8. Marca 1886. l. 12.164 jednorazowy zasiłek w kwocie 400 zł,

Garbarnia skór końskich na sposób hamburski w Zamarstynowie. Właściciele tej garbarni Teofil i Michał Dymetowie, wnieśli w Marcu i Kwietniu 1886. podania o pożyczkę na rozwinięcie i powiększenie produkcyi.

Na wniosek komisyi krajowej Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 6. Lipca 1886. l. 36.348 zapewnił petentom opłacanie procentów na przeciąg pięciu lat, a to najwyżej w kwocie 800 zł. rocznie od pożyczki, którąby w jednej z instytucyi finansowych usyskać potrafili.

Prośbę „Spółki handlu skór w Sanoku“ o nową pożyczkę 2.000 zł. Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 9. Lipca 1886. l. 37.245 załatwił w ten sposób, że na wniosek Komisyi krajowej zapewnił Spółce opłacanie przez lat pięć procentów od pożyczki do wysokości 2.000 zł. w razie zaciągnięcia takiej pożyczki na rzecz Spółki w jednej z instytucyj finansowych.

Pomimo tego przyrzeczenia i pomimo, że Spółka ta posiadała warunki rozwoju, ogłosiła likwidacyę dla braku kapitału obrotowego.

Spółka kuśnierska w Starym Sączu. Za wstawieniem się Wydziału krajowego uzyskała dostawę kożuchów do kolei Karola Ludwika na r. 1887., 1888 i 1889.

Przemysł garncarski, oczkarski i drzewny. Petycyę garncarzy z Glińska o zaopiekowanie się ich przemysłem między innemi w Izbie niezałatwionemi uchwałą Wys. Sejmu z dnia 23. Października 1884. Wydziałowi krajowemu do załatwienia przekazaną Wydział krajowy pismem z dnia 14. Listopada 1884. l. 57.029 udzielił Komisyi krajowej.

Podzielając zdanie Komisyi krajowej, Wydział krajowy postanowił podjąć usiłowania około podniesienia przemysłu garncarskiego w Glińsku przez zawiązanie zarobkowego Towarzystwa garncarzy, któremu zapewniono pożyczkę i subwencyę z funduszu krajowego.

Następnie po wysłuchaniu zdania posła p. Bojomira Żarskiego, po zbadaniu sprawy na miejscu przez inżyniera-górnika i dokonaniu czynności przygotowawczych Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 16. Kwietnia 1886. l. 15.341 polecił swemu delegatowi, aby się zajął zawiązaniem wspomnianego Towarzystwa.

Przy życzliwym współudziale p. Bojomira Żarskiego zawiązało się dnia 7. Maja 1886. Towarzystwo garncarzy w Glińsku z ograniczoną odpowiedzialnością, które następnie zostało zarejestrowane uchwałą Sądu krajowego we Lwowie z dnia 3. Lipca 1886. l. 29.513.

Sprawozdanie inżyniera-górnika i delegata było przedmiotem obrad Komisyi krajowej, która na posiedzeniu z dnia 21. Maja 1886. uchwaliła następujące wnioski: 1) zająć się odpowiedniem urządzeniem istniejących w Glińsku kopalni gliny; 2) ułatwić względnie zająć się wyszukaniem gliny ogniotrwałej na gruntach nie należących do obszaru dworskiego; 3) wpłynąć na ulepszenie produkcyi garncarskiej przez rekonstruowanie dawnych lub wybudowanie nowych pieców; 4) przyjść nowo zawiązanemu Towarzystwu z pomocą pieniężną przez udzielenie pożyczki i subwencyi.

Przyjmując wszystkie wnioski Komisyi Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 4. Czerwca 1886. l. 26.799 przyznał Towarzystwu jednorazową subwencyę w kwocie 300 zł. na wyszukanie gliny ogniotrwałej i racyonalne exploatowanie kopalni, a przedewszystkiem na sprawienie pompy przenośnej i świdra, oraz polecił swemu inżynierowi-górnikowi, aby udzielił Towarzystwu fachowej pomocy technicznej w powyższym kierunku. Następnie rozporządzeniem z dnia 1. Pa-

ździernika 1886. l. 51.539 Wydział krajowy udzielił Towarzystwu jednorazową subwencyę w kwocie 200 złr. na pokrycie kosztów założenia i przyrzekł udzielić na skrypt dłużny dwuprocentową pożyczkę w kwocie 2.000 zł. na kapitał obrotowy, spłacalną w 20 równych po sobie następujących ratach począwszy od 1. Stycznia 1889. Równocześnie Wydział krajowy polecił kierownikowi keramicznej stacyi doświadczalnej, aby po zbadaniu na miejscu sprawy wybudowania nowego wzorowego pieca garncarskiego i rekonstruowania dawnych pieców przedłożył w tej mierze swe wnioski, dające podstawę do dalszego działania. W przyszłości wypadnie wprowadzić u Towarzystw garncarskich jeszcze inne ulepszenia techniczno-keramiczne.

W przedłożeniu z dnia 8. Grudnia 1885. l. 63.820 Wydział krajowy zdał Wysokiemu Sejmowi sprawę, że memoryał Michała Heydenreicha, właściciela zakładu wyrobów oczkowych we Lwowie, o pożyczkę 16.000 zł. na zwiększenie produkcyi, przekazał osobnej komisyi do zbadania. Memoryał ten odstąpiono następnie pismem z dnia 5. Stycznia 1886. l. 66.155 Komisyi do objawienia zdania. Również przyznając Heydenreichowi subwencyę za miesiąc Styczeń i Luty 1886. w kwocie 160 zł., Wydział krajowy pismem z dnia 1. Lutego 1886. l. 2.820 wezwał Komisyę krajową do objawienia zdania co do dalszego subwencyonowania jego zakładu i ściągania pożyczki udzielonej mu w r. 1884.

Zgodnie z wnioskami Komisyi krajowej zawartymi w jej sprawozdaniu z dnia 1. Marca 1886. l. 13.261, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. Marca 1886. l. 13.261 przyznał Michałowi Heydenreichowi ryczałtową subwencyę na utrzymanie robotników po koniec Czerwca 1886. w kwocie 320 zł., odmówił prośbie o udzielenie nowej pożyczki, oświadczył gotowość opłacania procentów na razie przez jeden rok od pożyczki bankowej do wysokości 16.000 zł., jeżeliby fabryka znalazła nowonabywców posiadających własne kapitały i mogących własnymi przeważnie funduszami zapewnić jej przyszłość i jeżeliby nowonabywcy zaciągnięcie takiej pożyczki w jednym z zakładów finansowych uznali za konieczne w interesie fabryki, w końcu postanowił Wydział krajowy na wniosek Komisyi wstrzymać się do końca Czerwca 1886. ze środkami w celu ściągnięcia pożyczki, której pierwsza rata zapadła dnia 1. Kwietnia 1886.

Niestety wszelkie usiłowania podjęte dla podtrzymania fabryki pozostały bez skutku; w Kwietniu 1886. bowiem umarł jej właściciel, a z nim i fabryka przestała istnieć. Prentensya funduszu krajowego została zabezpieczona sądownie na masie spadkowej.

Po zasięgnięciu zdania Komisyi krajowej i na jej wniosek Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 1. Czerwca 1886. l. 23.946 przyznał p. Maryi Romiszowskiej właścicielce zakładu wyrobów oczkowych w Krakowie jednorazową subwencyę w kwocie 300 zł. a. w. na premie dla robotnic zatrudnionych w jej zakładzie.

Zasiłki na sprawienie narzędzi warstatowych po wysłuchaniu Komisyi krajowej udzielono: rozporządzeniem z dnia 2. Listopada 1886. l. 64.759 dwunastu uczniom c. k. fachowej szkoły dla artystycznego przemysłu drzewnego w Zakopanem w łącznej kwocie 300 zł. a. w., rozporządzeniem z dnia 5. Listopada 1886. l. 65.408 dwom koszykarzom w kwocie 30 zł., rozporządzeniem z dnia 26. Listopada 1886. l. 70.162 jednemu uczniowi c. k. szkoły dla artystycznego przemysłu we Lwowie w kwocie 50 zł.

Pismem z dnia 24. Października 1886. l. 63.496 Wydział krajowy zaprosił p. Dr. Faustyna Jakubowskiego, członka Komisyi krajowej, aby się zajął zawiązaniem Towarzystwa stolarzy w Kalwaryi zebrzydowskiej.

Inne gałęzie przemysłu.

Towarzystwo powroźnicze w Radymnie, któremu już dawniej otwarto kredyt z funduszu krajowego, otrzymało na rok 1886. dostawę wyrobów powroźniczych i kłaków dla kolei Karola Ludwika.

W celu umożliwienia tej dostawy udzielono Towarzystwu na skrypt dłużny nową 3-procentową pożyczkę w kwocie 1.000 zł., spłacalną w dwudziestu równych ratach półrocznych, począwszy od dnia 1. Stycznia 1887., którą wyasygnowano rozporządzeniem z dnia 29. Marca 1886. l. 15.864.

W celu zaprowadzenia ulepszeń technicznych Wydział krajowy przeznaczył rozporządzeniem z dnia 11. Listopada 1884. l. 49.106 dla powyższego Towarzystwa kwotę 300 zł. a. w. na sprawienie ulepszonych narzędzi powroźniczych, którą wypłacił rozporządzeniem z dnia 4. Maja 1886. l. 21.905, gdy przybył do Radymna majster powróźniczy p. Maciej Błoński, powołany na instruktora na przeciąg trzech miesięcy rozporządzeniem z dnia 8. Marca 1886. l. 8.536 stosownie do uchwały Komisyi krajowej z 1. Marca 1886.

P. Adolf Meissner, fabrykant powozów w Krakowie, który przez lat 13 pracował w pierwszorzędnych fabrykach powozów za granicą, a od roku 1871. prowadzi fabrykę założoną przez ojca jego w r. 1841. zgłosił się w Listopadzie 1885. o pożyczkę 12.000 zł. na rozszerzenie swego zakładu, w którym wówczas pracowało 10 stelmechów, 16 kowali, 2 ślusarzy, 5 lakierników i 4 siodlarzy.

Po zbadaniu sprawy przez delegatów p. Dr. Feliksa Szlachtowskiego, prezydenta miasta Krakowa i p. Franciszka Ślęka, dyrektora krakowskiej kasy oszczędności, oraz po wysłuchaniu Komisyi krajowej Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 23. Marca 1886. l. 14.911 i z dnia 9. Lipca 1886. l. 35.520 przyznał p. Meissnerowi na skrypt dłużny i za ubezpieczeniem hipotecznem trzyprocentową pożyczkę w kwocie 6.000 zł., spłacalną w 12 równych ratach półrocznych począwszy od 1. Stycznia 1888., którą wyasygnowano równocześnie na ręce pp. delegatów i oświadczył p. Meissnerowi gotowość opłacania procentów najwyżej w kwocie 300 zł. rocznie na razie przez jeden rok z możnością prolongaty na lat pięć od pożyczki bankowej w razie jej zaciągnięcia.

Nadto na wniosek Komisyi krajowej Wydział krajowy w załatwieniu podań o pożyczki rozporządzeniami z dnia 19. Marca, 1. Czerwca, 22. Czerwca i 13. Lipca 1886. l. 14.436, 23.977, 32.926 i 31.398 zapewnił: p. Kazimierzowi Lipińskiemu fabrykantowi machin wiertniczych w Sanoku, ewentualne opłacanie procentów od pożyczki bankowej do wysokości 15.000 zł., p. Barbarze Darowskiej, właścicielce zakładu haftów i robót kościelnych w Krakowie opłacanie procentów najwyżej po 6% od pożyczki bankowej 1.000 zł. w razie jej uzyskania; p. Janowi Serafinowiczowi, właścicielowi zakładu litograficznego we Lwowie, ewentualne opłacanie procentów po 50 zł. rocznie na przeciąg trzech lat; w końcu pierwszej Spółce dla wywozu wyrobów świątnickich w Krakowie zapewniono opłacanie procentów najwyżej po 400 zł. rocznie na razie przez jeden rok z możnością prolongaty na przeciąg lat trzech.

Dotychczas nie została zrealizowana żadna z promes Wydziału krajowego na opłacanie procentów, o których wspomniano w ciągu niniejszego sprawozdania.

Na wniosek Komisyi krajowej udzielono p. Barbarze Darowskiej rozporządzeniem z dnia 6. Lipca 1886. l. 36.347 jednorazową subwencyę w kwocie 500 zł. na rozszerzenie jej zakładu haftów i robót kościelnych w Krakowie, rozporządzeniem zaś z dnia 22. Czerwca 1886. l. 23.228 przyznano Stowarzyszeniu nauczycielek i byłych uczennic kursów robót kobiecych w Krakowie zasiłek w kwocie 500 zł. na założenie pracowni i magazynu robót kobiecych.

W celu ułatwienia zbytu wyrobów przemysłu krajowego gmina miasta Krakowa założyła bazar na mocy uchwały Rady z dnia 18. Marca 1886. Uznając motywa przytoczone w sprawozdaniu p. Prezydenta miasta Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 23. Marca 1886. l. 15.512 udzielił na cele bazaru jednorazową subwencyę w kwocie 3.000 zł.

Pp. Kutrzeba i Murczyński, właściciele zakładu artystycznego w Krakowie, otrzymali bezprocentową pożyczkę w kwocie 3.000 zł. w celu umożliwienia im wydania albumu widoków miasta Krakowa podług akwarel pędzla pp. Kossaka i Tondasa.

Powyższą pożyczkę przyznano w skutek podania wniesionego w Grudniu 1885. na skrypt dłużny i za odpowiedniem zabezpieczeniem po zbadaniu sprawy przez delegatów p. Dr.

Ferdynanda Weigla, członka Komisyi krajowej, i p. Franciszka Słęka, na których ręce wyasygnowano pożyczkę rozporządzeniem z dnia 23. Marca 1886. l. 11.216.

Wypada tu nadmienić, że wszystkie pożyczki, o których wypłacie Wydział krajowy obecnie zdaje sprawę, pokryte zostały z budżetu funduszu krajowego za rok 1885.

Rozporządzeniami z dnia 5. Listopada 1886. l. 65.404 i 65.405 Wydział krajowy poczynił starania o zawiązanie zarobkowego Towarzystwa kowali w Sułkowicach i Towarzystwa ślusarzy w Swiątnikach górnych.

O niektórych innych czynnościach, zostających w związku z przedmiotem niniejszego sprawozdania, Wydział krajowy zdaje sprawę w swem przedłożeniu z dnia 2. Listopada 1886. l. 64.761. Z dalszych czynności wypada tu jeszcze wspomnieć o kontroli wykonywanej nad zarobkowemi Towarzystwami zasilanemi z funduszu krajowego i o staraniach Wydziału krajowego, aby zapewnić wyrobom przemysłu domowego zbyt na targach tygodniowych i utrwalić jednolitą praktykę w wykonywaniu ustawy przemysłowej.

W tej ostatniej sprawie Wydział krajowy wystosował do c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwę z dnia 8. Września 1886. l. 64.002 załączoną w odpisie jako alegat 9. **Alegat 9.**

Równoczesnym okólnikiem Wydział krajowy podał tę odezwę do wiadomości wszystkich Wydziałów powiatowych z wezwaniem, ażeby aż do otrzymania dalszych wskazówek w razie dostrzeżenia, że trudniący się przemysłem domowym nie bywają dopuszczani na targi tygodniowe ze swymi wyrobami z powodu nieposiadania kart przemysłowych, że są opodatkowani wbrew rozporządzeniu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 23. Stycznia 1857. intymowanego okólnikami z dnia 7. Grudnia 1877. l. 28.768 i z dnia 6. Czerwca 1882. l. 26.899 lub, że są opodatkowani z tego powodu, iż posiadają karty przemysłowe, chociaż i bez nich mogą trudnić się przemysłem domowym — pouczyły pokrzywdzonych, że winni wnieść do właściwej władzy rekurs względnie przedstawienie i o każdym z powyższych wypadków donosiły Wydziałowi krajowemu podając wszelako autentyczne daty i szczegóły spisane protokolarnie.

Wspomnianą wyżej kontrolę nad Towarzystwami zarobkowemi, zasilanemi z funduszu krajowego, wykonano bądźto przez zesłanie na miejsce komisyj lustracyjnych, bądź też przez badanie rachunków i sprawozdań o stanie towarzystw.

W szczególności zarządzono lustracyę Towarzystwa tkaczów w Kosowie, Towarzystwa surowych materyałów garncarskich w Kołomyi i Towarzystwa powroźniczego w Radymnie, a to za pośrednictwem Banku krajowego, który delegował do tej czynności swego rewidenta p. Andrzeja Romaszkana.

Materyał nagromadzony wskutek wykonywania kontroli jest tak obfity i zawiera tyle cennych wskazówek, że niepodobna przedstawić go choćby w wyczerpującem streszczeniu. Z tego powodu Wydział krajowy podaje w alegacie 10. tylko niektóre daty o 14 Towarzystwach zarobkowych, zaczerpnięte z bilansów rocznych, surowych zamknięć rachunkowych i sprawozdań i zniewolony jest ograniczyć się do nielicznych uwag opartych na doświadczeniu. **Alegat 10.**

Towarzystwa zarobkowe, o których mowa w niniejszem sprawozdaniu, mają służyć bezpośrednio interesom rzemieślników i rolników, trudniących się przemysłem domowym, tych klas najuboższych przeciążonych lichwą, a pozostających w dodatku na bardzo niskim stopniu wykształcenia. Z natury rzeczy wynika, że udziały członków takich Towarzystw muszą być stosunkowo niskie i nie mogą być odrazu spłacane. Spłata udziału odbywa się zazwyczaj w ratach miesięcznych po 1 złr., a nawet i po 50 ct. Z tych drobnych wkładek tworzy się początkowo majątek Towarzystwa, który ma służyć na pokrycie kosztów założenia i jako kapitał obrotowy. Widoczna więc, że zwłaszcza w pierwszych latach istnienia swego nie mogą Towarzystwa posiadać swego własnego kapitału obrotowego i muszą się uciekać częstokroć do lichwiarskiego kredytu, gdyż instytucye finansowe tylko wyjątkowo otwierają dla nich kredyt i to bardzo

niedostateczny. W obec tego wypadałoby nowym Towarzystwom zadowolić się na razie samym faktem założenia i wyczekiwać aż z drobnych wpłat na udział zbierze się kapitał obrotowy, lub wziąć na się brzemię lichwy, pomimo że wyzwolenie się od niej było jednym z najgłówniejszych powodów zawiązania. W tych warunkach odpadała możność zawiązywania Towarzystw zarobkowych.

Taki stan rzeczy był przyczyną, że Towarzystwa zaczęły się zawiązywać dopiero wtedy, gdy w skutek uchwał Wysokiego Sejmu zabłysła im nadzieja otrzymania taniego kredytu i subwencyi z funduszu krajowego.

Brak kredytu spowodował likwidacyę spółki handlu skór w Sanoku, brak dostatecznego kredytu w instytucyach finansowych byłby w skutek zmowy prywatnych wierzycieli sprowadził w r. 1883. niechybny upadek jednego z najpożyteczniejszych Towarzystw, mianowicie Towarzystwa handlu skór we Lwowie, gdyby w czasie przesilenia fundusz krajowy nie był mu przyszedł z pomocą kredytową.

Na brak kapitału obrotowego żalą się powszechnie Towarzystwa nasze, nie mogą one zaopatrywać się w odpowiedne zapasy materyału i to w czasie pomyślnej konjunktury targowej, przepłacają, gdy uskuteczniają zakupna w mniejszych partyach, tracą do 25% i wyżej na cenach, gdy biorą na kredyt.

Jedną z dalszych a najważniejszych przeszkód tamujących rozwój Towarzystw jest potężna konkurencya, która lichemi a pokupnemi towarami zalewa targi, i spowodowana tem trudność zbytu wyrobów krajowych. Współzawodnictwo Towarzystw zarobkowych z konkurencyą, to walka ubogiej a uczciwej pracy z lichwą, której wynik tylko wtedy może być pomyślny, gdy praca znajdzie powszechne uznanie i poparcie tak moralne jak finansowe. Zagrożeni w swej egzystencyi handlarze wyposażeni ogromnymi kapitałami, silni solidarnością, używają wszelkich godziwych i niegodziwych środków, aby szkodzić Towarzystwom; starają się zaszczepiać i szerzyć waśnie pomiędzy członkami, podkopują zaufanie szerszego grona obywateli, obniżają solidarnie gwałtownie ceny, kompenzując sobie ubytek w dochodach innymi lichwiarskimi interesami, dyskredytują wyroby krajowe np. płótno. W celu zjednania sobie odbiorców tego artykułu sprzedają pod firmą wyrobów krajowych płótna sprowadzone wprost z zagranicy lub wyrobione wprawdzie w kraju, lecz z dostarczonego przez nich lichego materyału. Odbiorca takiego płótna w przekonaniu, że to wyrób Towarzystw tkackich, zniechęca się raz na zawsze do zakupywania płótna krajowego.

Pod względem ponoszenia ciężarów podatkowych towarzystwa znajdują się o wiele w niekorzystniejszych warunkach aniżeli handlarze. Prowadzą one bowiem księgi dające szczegółowy obraz obrotu handlowego, dochodów i zysków, handlarze zaś nie mogą być zniewoleni do utrzymywania ksiąg handlowych wedle przepisów ustawy i zazwyczaj ich nie utrzymują, trudniej u nich wyśledzić dochód, podstawę do należytego opodatkowania, są to właściwie tylko kramarze, pomimo, że obracają znacznymi kapitałami, a nie kupcy. Dla przykładu wystarczy wskazać Towarzystwo tkaczów w Błażowej, które w r. 1885. miało rzeczywistego zysku 154 złr. 27½ ct. Z tego przypada na podatek 129 złr. 76 ct. Z powodu wysokich podatków Towarzystwo skór w Tarnowie otrzymało zasiłek z funduszu krajowego, jakto wspomiano poprzednio. Wymienione wyżej i wiele innych trudności Towarzystwa starają zwalczyć z uznania godną energią, a rozwijając się pomyślnie wśród tak niekorzystnych warunków, dowodzą tem samem swej żywotności. Badając stan tych Towarzystw Wydział krajowy utwierdził się dawno w powziętem przekonaniu, że są one nader pożyteczne w rozlicznych kierunkach jako Towarzystwa surowcowe, magazynowe lub produkcyjne. Szczególnie pomyślnym objawem jest, że zwłaszcza towarzystwa tkackie, szewskie, kuśnierskie i powroznicze rozwijają się stopniowo w kierunku produkcyjnym, mogą one z czasem stanąć na stopie fabrycznej.

Towarzystwa nasze jako surowcowe dostarczają po stałych niskich cenach za gotówkę lub na kredyt materyału do wyrobów szewskich, rymarskich, kuśnierskich, tkackich, garncarskich i powroźniczych. Handel tymi materyałami surowymi, od których jakości zawisła oczywiście

jakość i cena wyrobów z nich sporządzonych, oraz możność zarobku przy przerobieniu, znajdował się przed powstaniem towarzystw wyłącznie w rękach lichwiarzy, którzy zaopatrywali swe składy towarami lichymi, nabytymi częstokroć za bezcen na licytacyach upadłych firm zagranicznych i sprzedawali je po cenach niestałych i nader wygórowanych.

Niestałe ceny są powodem rozwiniętego na wielką skalę wyzyskiwania bądź to przy sprzedaży za gotówkę bądź to na kredyt, którego w nieuczciwych celach spekulacyjnych łatwo udzielano. Korzystając z tego lichwiarskiego kredytu niekiedy ponad istotną potrzebę, lub przepłacając lichy materyał, drobni przemysłowcy popadają w coraz większą nędzę, zwłaszcza że ze szkodą dla siebie i konsumentów produkowali z lichego materyału liche wyroby, a nie mając z tego powodu bezpośrednich odbiorców, sprzedawali je za bezcen handlarzom, którzy przy tej sposobności zwykli wyrównywać rachunki i ciągną nieobliczone zyski. Drobni przemysłowcy otrzymywali i otrzymują z łatwością materyały na kredyt, natomiast wyrób gotowy muszą oddawać handlarzom, którzy cenę materyału i wyrobu ustanawiają wedle swego upodobania. W końcu przyszło do tego, że niegdyś samodzielni i zamożni majstrowie stali się we własnych chatach robotnikami handlarzy, nie mogąc nawet zapracować na zaspokojenie najniezbędniejszych potrzeb, różniąc się od zwykłych robotników tem, że za dostarczony materyał płacić musieli lub że pracowali we własnych warstatach jako dzienni najemnicy n. p. w Świątnikach, w Sułkowicach. Ztąd to pochodzi, że na targach pojawiały się i pojawiają dotąd wyroby po cenach niżej kosztów produkcyi n. p. w Kołomyi.

Stosunki takie sprowadzają coraz większy upadek obdłużenia gospodarstw przemysłowców, którzy pozostając w niewolniczej zawisłości od swych wierzycieli, lichwiarzy, mogą być w razie zerwania stosunków każdej chwili przez nich wywłaszczeni.

Ta obawa wywłaszczenia, niemożność zdobycia sobie samodzielności ekonomicznej, niski stopień wykształcenia, znana nieporadność i łatwowierność, która toruje drogę zwodniczym podszeptom ze strony wrogich żywiołów, sprawiają stosunkowo najwięcej trudności przy zawiązaniu Towarzystw n. p. w Kołomyi, odwodzą interesowanych od gromadnego udziału w Towarzystwach zawiązanych n. p. w Przemyślu, Sędziszowie. A przecież w obecnych stosunkach, gdy jednostka mająca za sobą tylko pracę jest bezsilna, tylko za pomocą Towarzystw zarobkowych potrafią przemysłowcy wspólnemi siłami podjąć skuteczną walkę przeciw lichwie i z czasem wyzwolić się z niej, zaopatrywać się w doborowe materyały po cenach niskich i stałych za gotówkę i na kredyt, nieobliczony wcale na wyzyskiwanie, w granicach list kredytowych ustanawianych przez Towarzystwa stosownie do potrzeb i zasobności członków.

Pod tym względem spełniają Towarzystwa świetnie swe zadanie. Dość przytoczyć dla przykładu Towarzystwo handlu skór we Lwowie, Łańcucie, Tarnowie i Sędziszowie. Pierwsze z nich sprzedało w pierwszym roku istnienia towaru za 53.883 zł., w roku 1885. za sumę 65.950 zł. gotówką, 43.959 zł. na kredyt, razem zaś w czasie swego istnienia za sumę 793.463 zł., z tego przypada na członków 427.007 zł., reszta na nieczłonków. W bieżącym roku sprzedało Towarzystwo handlu skór: w Łańcucie za 42.898, w Tarnowie za 8.838 zł., w Sędziszowie (świeżo zawiązane) za 6.322 zł. W Towarzystwach zakupują materjały członkowie i nieczłonkowie, a wyroby z tych materjałów dla swej dobroci mają łatwy zbyt. Tak n. p. w Sędziszowie wzmaga się na targach popyt za wyrobami ze skór nabytych w Towarzystwie.

Towarzystwa handlu skór zaopatrują swe składy prawie wyłącznie w produkta garbarni krajowych, o ile je produkują, a nawet dostarczają garbarniom do wyprawy zakupionych na własny rachunek surowców i udzielają zaliczek na roboty. Tym sposobem znajdują garbarnie krajowe poparcie w trudnej walce z konkurencyą zagraniczną. Towarzystwa wspierają się wzajemnie radą i kredytem, starają się o postęp w gałęziach swego przemysłu, stworzenie nowych fabryk, o naukę fachową. Za inicyatywą p. Patrona stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych uchwalili delegaci Towarzystw handlu skór założyć wspólnemi siłami trzy wielkie garbarnie dla wyprawy skór na podeszwy t. z. mastrykowych a to we Lwowie, Rzeszowie, i Krakowie. Import tych skór z zagranicy

reprezentuje sumę około 4 milionów rocznie. Układy o otwarcie takiej garbarni w Rzeszowie są na ukończeniu.

Usiłowania Towarzystw tkackich w pierwszym rzędzie skierowane są ku temu, aby przy nich istniały szkółki tkackie. Towarzystwo tkaczów w Kosowie za 2.000 zł. pożyczone z funduszu krajowego, zakupiło warstaty i przybory dla szerzenia nauki tkackiej.

Nie dość jednak dostarczyć producentowi doborowego materjału pod warunkami korzystnymi, nie dość podnieść poziom jego fachowego wykształcenia, trzeba mu nadto zapewnić korzystny odbyt na jego wyroby, potrzeba mu koniecznie przyjść z pomocą pod względem kupieckim i handlowym. Tej potrzebie czynią zadość nasze Towarzystwa magazynowe. Ich zadaniem jest wyszukiwać dróg zbytu, pośredniczyć w sprzedaży wyrobów swych członków i zbliżać w ten sposób producenta (rzemieślnika lub rolnika trudniącego się przemysłem domowym), nie posiadającego zazwyczaj żadnego sprytu kupieckiego, do konsumenta, który znów z czasem chętniej będzie wchodzić w stosunki handlowe z Towarzystwem aniżeli z jednostką. Spełniając to zadanie Towarzystwa magazynowe przyjmują od swych członków wyroby na sprzedaż komisową, udzielając zaliczki na wyroby częstokroć do wysokości trzech czwartych ich wartości, lub zakupują je na własny rachunek, występują tem samem do walki z przekupniami i nie dopuszczają choć w części, aby te produkta zostały sprzedane przekupniom za bezcen. Również urządzają one składy komisowe, jak Towarzystwo handlu skór w Łańcucie, prowadzące interes tkacki i sukienniczy, Towarzystwo tkaczów w Błażowej, Korczynie i Kosowie, które posiadają między innymi komisowy skład w bazarze krakowskim.

Nasze towarzystwa poczynają występować jako firmy handlowe przy dostawach. Towarzystwo powroźnicze w Radymnie dzięki zabiegom dyrektora ks. Leona Pastora, dostarcza kolei Karola Ludwika wyrobów powroźniczych i kłaków. Towarzystwo kuśnierskie w Starym Sączu ma dostawę kożuchów dla kolei Karola Ludwika, czerniowieckiej a częściowo i dla kolei państwowej: obecnie stara się ono wspólnie z Towarzystwem kuśnierzy w Rymanowie o dostawę kożuchów dla wszystkich linii kolei państwowej w Galicyi. Towarzystwa tkackie zaopatrują częściowo zakłady krajowe. Towarzystwo tkackie w Komarnie stara się o dostawę worowiny dla fabryk tytoniu w kraju.

Ta ruchliwość Towarzystw jest nader pocieszającym objawem, które napawa nadzieją że przy wydatnej pomocy i opiece kraju wyroby krajowe znajdą coraz łatwiejszy odbyt, że w niedalekiej przyszłości utworzą się silne konsorcya, które podołają dostawom dla c. k. armii.

Podobnie jak Towarzystwa surowcowe są regulatorem cen targowych materyałów, sprowadzając ich zniżkę, tak znów Towarystwa magazynowe, łącznie z produkcyjnemi regulują ceny robocizny, sprowadzając ich zwyżkę.

W skutek gwałtownego obniżenia wynagrodzenia za robociznę krawiecką, robotnicy krawieccy zawiązali w r. 1884. we Lwowie Towarzystwo „Praca“, otworzyli sklep przyjąwszy za warunek stały cennik robocizny, jaki dotąd był w użyciu.

To wpłynęło na podniesienie i ustalenie wynagrodzenia za robociznę krawiecką.

Kiedy przed czterema laty zaczęto się zajmować przemysłem tkackim i powstały pierwsze Towarzystwa tkackie handlarze podnieśli zarobek tkacza, zaczęli więcej płacić od wyrobu dostarczonej im przędzy, odrazu był wpływ dobroczynny niestety w całej pełni tylko chwilowy. Bo gdy spostrzegli, że tkaczom w całym kraju brakło dalszej wydatnej pomocy, że niezbędny dla rozwoju tkactwa zakład blichu i apretury nie powstał, a bez niego nie ma mowy o zbycie na większą skalę, że tkacze muszą i nadal ich maglów używać, że i nadal potrafią utrzymać tkaczów w niewolniczej zawisłości, obniżyli napowrót płacę tkacza od wyrobku, jednak nie do pierwotnych niesłychanie niskich wymiarów.

Nasze Towarzystwa, zwłaszcza tkackie i kuśnierskie dostarczają na własny rachunek materyałów do wyrobu tak członkom jak niecłonkom, i są prawdziwie błogosławieństwem dla ludności rolniczej trudniącej się przemysłem domowym, podają jej bowiem możność zarobkowania bez narażenia na wyzyskiwanie.

W Błażowej i okolicy jest przeszło 1.000 tkaczów. Przed zawiązaniem tam Towarzystwa tygodniowy zarobek tkacza z powodu wyzyskiwania przez handlarzy wynosił 60 do 70 ct. Towarzystwo podniosło płacę za robociznę, dziś zarabia tkacz 1 złr. do 1 złr. 20 ct. tygodniowo. Towarzystwo tkaczów w Korczynie zatrudniało w r. 1884. tkaczów 99, którym wypłacono za wyrób płócien 2.011 złr., w r. 1885. zaś wypłacono 112 tkaczom za robotę kwotę 3.077 złr., nadto otrzymują tkacze za dokładne wyroby 5% rocznego zarobku. Prócz tego zakupiło Towarzystwo od tkaczów w r. 1884. płócien sztuk 303 za 3.233 złr., w r. 1885. zaś sztuk 501 za 4.047 złr.

Z tego co wyżej powiedziano okazuje się, że nasze Towarzystwa zarobkowe opierając się skutecznie nader licznym trudnościom, dowiodły swej żywotności, że są one bardzo pożyteczne dla członków i niecłonków, że są pożyteczne w siedzibie swej i całej okolicy, że wspierają krajowy przemysł, że przy stopniowym rozwoju staną się dźwignią dobrobytu kraju. To strona ekonomiczna działalności Towarzystw zarobkowych.

Zbyteczna byłoby rozwodzić się szeroko, jak zbawienny wpływ wywierają one pod względem moralnym. Usuwają one zniechęcenie, obojętne poddawanie się wrogim żywiołom, rozbudzają zaufanie we własne siły.

W Towarzystwach zarobkowych obok wieśniaka i rzemieślnika biorą czynny udział duchowni, właściciele dóbr, urzędnicy zwłaszcza Towarzystw zaliczkowych, nauczyciele, słowem znaczny zastęp mężów dbałych o dobro kraju, którzy nie szczędzą ani trudów ani funduszów dla dobra Towarzystw.

Towarzystwa zaliczkowe rozwijają uznania godną działalność dla dobra Towarzystw zarobkowych, bądź to biorąc inicyatywę w ich założeniu, bądź też popierając ich cele moralnie i materyalnie przez udzielanie rad i wskazówek, pomoc w prowadzeniu interesów, dostarczanie kredytu.

Ta powszechna życzliwość dla Towarzystw ze strony ludzi dobrej woli świadczy wymownie, że Towarzystwa są na czasie, że są pożyteczne, że są godne wszechstronnego poparcia, a przedewszystkiem poparcia z funduszu krajowego. Świeżo powstały Towarzystwa tkackie w Glinianach, Komarnie, Krościenku i Łużny, Towarzystwo garncarskie w Glińsku; w ciągu niniejszego sprawozdania Wydział krajowy nadmienił, że poczynił starania o założenie sześciu nowych Towarzystw zarobkowych, a to w Kalwaryi, Krośnie, Muszynie, Skomielny białej, Sułkowicach i Świątnikach.

IV.

Uchwałą, przytoczoną na wstępie pod 8. Wys. Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał potrzebę ustanowienia funduszu przemysłowego przy Banku krajowym z użyciem na ten cel wpływów z funduszów dotąd na popieranie przemysłu wydanych i przedłożył w tej mierze swe wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.

Uchwała ta zapadła po przeprowadzeniu rozpraw na posiedzeniu z dnia 15. i 16. Stycznia 1886., którym służyła za podstawę przyjęta a z żadnej strony niezaprzeczona zasada, że jest rzeczą konieczną utworzenie stałego funduszu przemysłowego w celu umożliwienia Wydziałowi krajowemu systematycznej na szereg lat obmyślonej akcyi około podniesienia przemysłu krajowego.

Zasada powyższa, która dotychczas miała u nas tylko wartość teoretyczną, została już oddawna przeprowadzona praktycznie przez inne kraje niestrudzone w przysparzaniu nowych źródeł bogactwa narodowego, a w pierwszym rzędzie dbałe o dźwignięcie lub stworzenie przemysłu krajowego.

Królestwo polskie, pominąwszy dawniejsze na ten cel fundusze, miało już od r. 1822. znaczny fundusz przemysłowy, który w r. 1823. wynosił 90.000 rubli srebrem. Odtąd do

r. 1834. wstawiano corocznie w budżecie po 127.500 rs. na pożyczki dla przemysłowców. W r. 1834. przechodzi ten obowiązek na Bank polski, roczna dotacya ustaje, ustanowiono fundusz żelazny fabryczny, którego ciągle używano na pożyczki dla zakładów fabrycznych.

W Belgii przeznaczono przez szereg lat począwszy od r. 1821. po 1,300.000 złot. hol. na wspieranie przemysłu. Wszystkie państwa i państewka niemieckie miały pod różną postacią fundusz przemysłowy, z którego rozwijano przemysł bezpośrednio lub za pośrednictwem Towarzystw przemysłowych dla ochrony i rozwoju przemysłu.

Wirtembergia, kraik mający zaledwie około 2,000.000 mieszkańców, wyznaczała już od r. 1848. na ręce swej Centralstelle fundusz przemysłowy, który wynosił w r. 1848. do 1854. po 50.000 zł. rocznie, w r. 1855. 55.000 zł., od r. 1855. do 1858. po 35.000 zł., od r. 1858. do 1867. po 63.000 zł., od r. 1867. do 1871. po 59.200 zł. rocznie i t. p. W ciągu pierwszych siedmiu lat wydano na koszta wystaw 65.000 zł., na uposażenie Towarzystwa handlowego dla podniesienia wywozu artykułów przemysłu krajowego 30.000 zł., na wprowadzenie nowych gałęzi przemysłu n. p. blichu i apretury, przędzalni, 50.000 zł., na wprowadzenie nowych maszyn i narzędzi 40.000 zł., na zbiory modeli 35.000 zł.

Za przykładem innych krajów poszły Węgry, Rumunia, Serbia, kraje na wskróś rolnicze jak nasz, i wydają ogromne sumy na zaszczepienie i popieranie przemysłu krajowego. W Rumunii, liczącej około 5,500.000 mieszkańców, otrzymuje jedno Centralne Towarzystwo dla zachęty przemysłu krajowego 30.000 franków rocznej subwencyi, a jest jeszcze kilka Towarzystw subwencyonowanych.

Przy zapewnieniu jednorazowej lub kilkoletniej subwencyi ze Skarbu państwa powstał cały szereg fabryk. Rosya miała od r. 1811. fundusz przemysłowy do dyspozycyi administracyjnej. — Oczywiście więc i kraj nasz może tylko wtedy podjąć skuteczną akcyę w kierunku podnoszenia przemysłu, tylko wtedy może działać skutecznie, jeżeli na szereg lat przeznaczy odpowiednie na ten cel fundusze. Tylko fundusz przemysłowy może być skuteczny czy to, gdy chodzi o zakupno i rozdawanie maszyn, warstatów, narzędzi ulepszonych, drobnych motorów, wzorów, modeli i t. p. o zapatrywanie Towarzystw tkackich w magle, czy też gdy chodzi o opłacanie przemysłowcom procentów od pożyczek zaciągniętych w instytucyach finansowych na założenie lub rozwinięcie przedsiębiorstw przemysłowych.

Przy zapewnieniu subwencyi choćby mniejszej na szereg lat, łatwiej powstaną nowe zakłady przemysłowe n. p. zakład blichu i apretury, przędzalnie — aniżeli zapewniając subwencyę jednorazową nawet znaczną. Rozporządzając stałym funduszem przemysłowym można działać skutecznie na powstawanie i rozwój Towarzystw surowcowych, magazynowych i produkcyjnych tych instytucyj, których zadaniem: wydarcie z rąk lichwy, podniesienie zarobku robotnika, ułatwienie i powiększenie produkcyi krajowej, oraz zbyt wyrobów krajowych. W celu wszechstronnego zbadania sprawy utworzenia funduszu przemysłowego przy Banku krajowym, Wydział krajowy udzielił przytoczoną wyżej uchwałę Wysokiego Sejmu Dyrekcyi Banku krajowego, która sprawozdaniem z dnia 12. Czerwca 1886. l. 6.213 odpowiedziała jak następuje:

„Rozporządzeniem z d. 1. b. m. l. 26.797 polecił W. Wydział krajowy Dyrekcyi Banku, aby objawiła swe zdanie co do utworzenia funduszu przemysłowego przy Banku krajowym po myśli uchwały W. Sejmu krajowego z 16. Stycznia b. r. i ewentualnie przedłożyła szczegółowo umotywowane wnioski w tej mierze. Dyrekcya Banku nie jest jednak w możności przedłożenia takich wniosków, gdyż nie umie sobie dostatecznie wyobrazić, jakiego to rodzaju fundusz przemysłowy przy Banku ma istnieć. Jeżeli bowiem fundusz taki ma być przez Bank zawiadywany z obowiązkiem składania rachunków i troskliwego przestrzegania, aby ten fundusz ile możności nie był na straty narażony, wtedy fundusz taki co do natury swej nie różniłby się od funduszu zakładowego Banku, którym po myśli statutu tylko organa Banku zawiadują, więc też wszelka dyspozycya tym funduszem musiałaby być wyłącznie Bankowi zapewnioną, a w tym wypadku musiałby się Bank ściśle stosować do postanowienia swego statutu. Nie byłoby zaś wskazanem w tym kierunku zmieniać statut i rozszerzać ingerencye W. Wydziału krajowego dla pro-

jektowanego nowego działu, lub nawet dopuszczać do ingerencyi organa, z Bankiem dotąd łączności nie mające, jak istniejącą kraj. Komisyę przemysłową. Również niekorzystnie oddziałałyby na Bank sam wszelkie wprowadzić się mające postanowienia statutowe, któreby osłabiały dotychczasowe rygory i bezpieczeństwa, jakich się Bank w stosunkach kredytowych od swoich klientów domaga. Wszakże w granicach obecnego statutu doznaje przemysł poparcia kredytowego ze strony Banku, o ile zaś ta pomoc kredytowa ma przybrać formę subwencyonowania przemysłu z funduszu krajowego lub nawet zachęcenia do przedsiębiorstw, w których jeszcze próby, nie dające pewności powodzenia są nieuniknione, o tyle do tego rodzaju akcyi powołany być może Wydział krajowy lub jakikolwiek inny organ, ale nigdy Bank jako zakład kredytowy, szukający w pierwszej linii bezpieczeństwa dla swoich operacyj a obowiązany jako zakład krajowy, jedynie w granicach tegoż bezpieczeństwa do popierania rozwoju rolnictwa, przemysłu i handlu, jak §. 1 stat. bank. wyraźnie orzeka, a Dyrekcya ściśle wykonywać się stara. W obecnym wypadku mógłby Bank jedynie zająć się wypłatami na polecenie W. Wydziału kraj., jakoteż ściąganiem należytości na rachunek tegoż funduszu kraj. w granicach w każdym wypadku przez W. Wydział krajowy wskazanych. Wszakże czynność taka, jako komisowa. nie prowadziłaby do utworzenia funduszu przemysłowego przy Banku krajowym, jak to zacytowana na wstępie uchwała Sejmu określa. W. Wydział kraj. raczy jednak udzielić Dyrekcyi bliższych wskazówek i więcej sformułowanego kwestyonarza, gdyby się W. Wydział krajowy ze sprawozdania niniejszego miał przekonać, że Dyrekcya Banku nie dość dokładnie zrozumiała przekazane jej rozporządzeniem W. Wydziału kraj. zlecenie W. Sejmu krajowego, zawarte w uchwale z d. 16. Stycznia r. b.“

Tę odpowiedź Banku krajowego Wydział krajowy odstąpił Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, która sprawozdaniem z d. 30. Października 1886. L. 282 oznajmiła jak następuje:

„Przyjmując za punkt wyjścia ustęp z odpowiedzi Banku krajowego, gdzie powiedziano, że gdyby fundusz przemysłowy utworzony był nie przy Banku krajowym, ale jako samoistny fundusz przemysłowy krajowy, którymby Bank nie dysponował, ale tylko administrował, t. j. zajmował się wypłatami na polecenie W. Wydziału krajowego, jakoteż ściąganiem należytości na rachunek tegoż funduszu przemysłowego w granicach w każdym wypadku przez W. Wydział krajowy wskazanych — byłoby istotnie pożądanem, ażeby Wysoki Sejm zechciał pójść za tą wskazówką.

„Mianowicie życzyćby należało, ażeby przyszło do skutku utworzenie krajowego funduszu przemysłowego w tym celu, aby udzielanie pożyczek i zasiłków z funduszu krajowego na popieranie rozwoju przemysłu ujęte zostało w pewien system, a administracya temi kwotami została ustalona i weszła w pewną ciągłość, gdyż obecnie przerywa się z końcem każdego roku rachunkowego.

„Fundusz ten mógłby powstać najpierw z wierzytelności, jakie dotychczas są do ściągnięcia z pożyczek udzielanych z funduszu krajowego na cele przemysłowe i ze stałej dotacyi na ten cel, wstawianej w budżecie krajowym przez szereg lat.

„Że Bank krajowy spełniłby jedno z najpiękniejszych zadań swoich, gdyby się zajął administracyą krajowego funduszu przemysłowego, na razie może sposobem komisowym, nie ulega to wątpliwości.

„Uwagi powyższe dadzą się streścić w następujących wnioskach:

„I. Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rekodzielniczego uznaje za pożądane utworzenie krajowego funduszu przemysłowego, którymby rozporządzał Wydział krajowy po wysłuchaniu Komisyi krajowej, a zawiadywał Bank krajowy sposobem przekazowym.

„II. Celem tego funduszu miałoby być wspieranie przedsięwzięć pożytecznych dla rozwoju przemysłu krajowego przez udzielanie zasiłków zwrotnych lub bezzwrotnych, albo też przez pokrywanie odsetek od pożyczek na podobne cele z innych źródeł udzielanych.

„III. Na dotacyę tego funduszu ma być użyta najpierw suma, która wpłynie tytułem zwrotu udzielonych dotychczas z funduszu krajowego pożyczek na cele przemysłowe, od 1. Stycznia 1887. począwszy, a następnie ma być wstawiana corocznie, licząc od 1. Stycznia 1887. w budżet krajowy przez lat dziesięć kwota 50.000 złr. w. a.“

Wydział krajowy podziela w zupełności zapatrywanie Komisyi krajowej i przedkłada Wys. Sejmowi do uwzględnienia jej wnioski jako własne z tą jedyną zmianą we wniosku ad III., że zwroty pożyczek mają wpływać do stałego funduszu przemysłowego dopiero od 1. Stycznia 1888. Wydział krajowy wnosi tę zmianę z tego powodu, ponieważ zwroty z powyższego tytułu w ciągu r. 1887. wstawione zostały jeszcze przed powzięciem uchwały przez Komisyę do preliminarza dochodów funduszu krajowego za r. 1887. z przeznaczeniem, aby służyły na pokrycie ogólnych potrzeb budżetowych.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z dnia 1. Grudnia 1886. l. 71.097.

II. Sejm wstawia w budżet kwotę 61.380 zł. na szkolnictwo przemysłowe i popieranie przemysłu domowego.

III. 1) Sejm ustanawia stały fundusz przemysłowy.

2) Fundusz ten jest przeznaczony na wspieranie przedsięwzięć pożytecznych dla rozwoju przemysłu krajowego przez udzielanie pożyczek, zasiłków zwrotnych lub bezzwrotnych, albo też przez pokrywanie odsetek od pożyczek na podobne cele przez instytucye finansowe udzielanych.

3) Sejm przeznacza na uposażenie stałego funduszu przemysłowego przez lat dziesięć, począwszy od 1. Stycznia 1887. r., po 50.000 złr. rocznie, nadto wciela do tego funduszu wszystkie sumy, które począwszy od 1. Stycznia 1888. wpłyną tytułem zwrotu udzielonych dotąd z funduszu krajowego lub na przyszłość udzielić się mających pożyczek albo zasiłków zwrotnych.

4) Funduszem tym rozporządza Wydział krajowy po wysłuchaniu Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. Administracya funduszu będzie oddana Bankowi krajowemu.

5) Sejm wstawia w budżet za r. 1887. sumę 50.000 złr. na dotacyę funduszu przemysłowego i poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w następnych latach dziewięciu wstawiał na powyższy cel w preliminarzach budżetu funduszu krajowego corocznie kwotę 50.000 złr. w. a.

We Lwowie dnia 1. Grudnia 1886.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Statut

krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi.

§. 1.

Cel zakładu.

Szkoła garncarska w Kołomyi jest zakładem krajowym, którego zadaniem jest kształcenie uczniów w garncarstwie i kaflarstwie oraz innych gałęziach zawodu keramicznego, celem podniesienia przemysłu keramicznego w Kołomyi, jej okolicy i w kraju.

Cel ten ma się osiągnąć przez nauki teoretyczne, popularne objaśnienia i praktyczną warstatową naukę sporządzania przedmiotów z gliny, przez nauczanie ulepszeń i technik, używanych w racyonalnym przemyśle keramicznym.

§. 2.

Czas trwania i plan nauki.

Nauka w zakładzie trwa w zasadzie trzy lata, wyjątkowo cztery. Pierwszy rok nauki jest przygotowawczy.

Nauki udziela się bezpłatnie na podstawie planu ustanowionego przez Wydział krajowy.

§. 3.

Warunki przyjęcia uczniów.

Uczeń wstępujący do zakładu winien mieć najmniej lat 12 i udowodnić, że ukończył z dobrym postępem szkołę ludową lub w inny sposób nabył dostatecznej biegłości w przedmiotach przepisanych w szkole ludowej.

Pierwszeństwo jako kandydaci do przyjęcia mają przedewszystkiem synowie garncarzy z Kołomyi, następnie inni chłopcy, z zamiejscowych zaś ci, którzy otrzymali stypendjum z funduszów publicznych z wyraźnem poleceniem uczęszczania do szkoły garncarskiej w Kołomyi.

Przyjęcie zwyczajnych uczni do zakładu odbywa się z reguły z początkiem roku szkolnego, wyjątkowo w uwzględnienia godnych wypadkach w ciągu roku szkolnego.

Uczeń zakładu jest obowiązany uczęszczać na naukę do uzupełniającej szkoły przemysłowej.

§. 4.

Świadectwa.

Po ukończeniu przepisanej nauki (§. 2) otrzymuje uczeń świadectwo z postępu, pilności i zachowania się.

W świadectwie tem oznacza się:

postęp stopniami: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.
pilność stopniami: chwalebna, dostateczna, niedostateczna, —
zachowanie się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie, nieodpowiednie.

§. 5.

Nauczyciele.

Nauki udzielają nauczyciele, którym w razie potrzeby będą dodani do pomocy przodownicy warstatu (werkmistrze) i pomocnicy warstatowi.

Jeden z nauczycieli jest kierownikiem szkoły.

Nauczycieli, kierownika i przodowników mianuje Wydział krajowy, pomocników warstatowych zaś wybranych o ile możności z pośród byłych uczniów zakładu, mianuje miejscowy komitet szkolny na wniosek kierownika.

§. 6.

Językiem urzędowym i dla nauki w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi jest język polski.

§. 7.

Zarząd i nadzór. (Miejscowy komitet szkolny).

Zakładem kieruje miejscowy komitet szkolny na podstawie statutu, planu nauki i instrukcji wydanej przez Wydział krajowy.

W skład miejscowego komitetu szkolnego wchodzą:

a. Kurator (protektor) zakładu mianowany przez Wydział krajowy jako przewodniczący;
b. delegat reprezentacyi powiatowej w Kołomyi;
c. delegat Rady gminnej m. Kołomyi,
d. jeden członek wybrany z grona Stowarzyszenia przemysłowego garncarzy w Kołomyi i
e. kierownik zakładu.

W razie potrzeby Wydział krajowy mianuje z grona miejscowego komitetu szkolnego opiekuna (administratora) zakładu do załatwiania czynności kupieckich połączonych ze sprzedażą wyrobów zakładu, zakupnem surowych materjałów i zarządem budynku zakładowego.

§. 8.

Zadaniem miejscowego Komitetu szkolnego jest:

a. reprezentować zakład na zewnątrz;
b. przestrzegać ścisłego wykonywania postanowień statutu, instrukcyi, planu nauki i innych przepisów zakładu;
c. starać się o zbyt dla wyrobów zakładu;
d. uchwalać budżet zakładu na podstawie preliminarza zestawianego przez kierownika zakładu w porozumieniu z nauczycielami ewentualnie z opiekunem i przedkładać go Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia;
e. przedstawiać Wydziałowi krajowemu kandydatów na nauczycieli zakładu i przodowników warstatu, oraz przedkładać wnioski co do ich wynagrodzenia w granicach budżetu;

f) wydawać przepisy dyscyplinarne dla uczniów na podstawie wniosków kierownika;

g. przyjmować i wydalać uczniów na podstawie wniosków kierownika;

h. przyjmować i wydalać pomocników warstatowych i służbę zakładu w porozumieniu z kierownikiem, oraz wyznaczać wysokość ich wynagrodzenia w granicach budżetu;

i) przedkładać Wydziałowi krajowemu coroczne sprawozdania o zakładzie, a w razie potrzeby przedkładać wnioski, zmierzające do ulepszeń organizacji zakładu.

§. 9.

Kierownik. Kierownik zakładu sprawuje zarząd bezpośrednio tak pod względam naukowym jak administracyjnym i jest bezpośrednim przełożonym nauczycieli, przodowników, pomocników warstatowych, uczniów i służby.

W szczególności należy do jego atrybucji orzekanie na podstawie wniosków nauczycieli w przedmiocie postępów i klasyfikacyi uczniów i jest obowiązany:

a. przestrzegać ściśle postanowień statutu, planu nauki i innych obowiązujących przepisów szkolnych;

b. zestawiać roczny preliminarz dochodów i wydatków zakładu w porozumieniu z nauczycielami zawodowymi, ewentualnie z opiekunem i przedkładać go miejscowemu komitetowi szkolnemu;

c. zestawiać corocznie sprawozdanie o stanie szkoły i zamknięcia rachunków z dochodów i wydatków zakładu, oraz przedkładać te sprawozdania i zamknięcia miejscowemu komitetowi szkolnemu;

d. przedstawiać miejscowemu komitetowi szkolnemu wnioski w przedmiocie:

1) przyjmowania i wydalania uczniów i przepisów dyscyplinarnych dla nich;

2) przyjmowania i wydalania pomocników warstatowych i służby zakładu;

3) ulepszeń organizacyi zakładu.

§. 10.

Nadzór. Nadzór nad krajową szkołą garncarską w Kołomyi tak pod względem naukowym jak administracyjnym sprawuje Delegat mianowany przez Wydział krajowy na wniosek komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

Delegat Wydziału krajowego może w porozumieniu z miejscowym komitetem szkolnym poczynić wszelkie potrzebne zarządzenia, o ile one nie sprzeciwiają się statutowi lub instrukcyi, nie powodują przekroczenia zatwierdzonego budżetu lub nie tyczą się czynności techniczno-keramicznych, może on nadto zażądać zwołania miejscowego komitetu szkolnego, uczestniczyć w jego posiedzeniach i wglądać we wszelkie szczegóły urządzenia zakładu.

Na czas udzielania zakładowi subwencyi państwowej służy c. k. Rządowi prawo do zarządzania fachowych nad zakładem inspekcyj przez organa inspekcyjne dla państwowych przemysłowych zakładów naukowych wykonywać się mających.

§. 11.

Zwierzchnia władza.

Zwierzchnią władzą krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi, rozstrzygającą ostatecznie we wszystkich sprawach tyczących się zakładu, jest Wydział krajowy Królestwa Galicji i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

§. 12.

Fundusze.

Fundusz na założenie i utrzymanie zakładu stanowią:

a. Realność w Kołomyi zapisana pod L. kons. będąca własnością gminy m. Kołomyi i przez tą odstąpiona bezpłatnie na użytek zakładu na czas jego istnienia;

b. inwentarz i urządzenie zakładu w chwili objęcia go na koszt kraju, tudzież inwentarz i urządzenie sprawione kosztem funduszu krajowego;

c. subwencja c. k. Rządu;

d. subwencya roczna gminy m. Kołomyi w kwocie potrzebnej na pokrycie kosztów utrzymania budynku zakładowego, oświetlenia, opału i częściowo usługi;

e. subwencya powiatu Kołomyjskiego;

f. zasiłki pochodzące z darów instytucyi i osób chętnych dla zakładu;

g. dochody własne zakładu uzyskane ze sprzedaży jego wyrobów;

h. dochody nadzwyczajne;

i. subwencje udzielane z funduszu krajowego.

§. 13.

Postanowienia ogólne.

Cały inwentarz i urządzenie zakładu, jego środki naukowe, zapasowe materyały i gotowe wyroby, są własnością funduszu krajowego, którą w razie zwinięcia zakładu Wydział krajowy dowolnie rozporządza.

We Lwowie dnia 10. września 1886.

Alegat I|b do LW. 71097|86.

P l a n

krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi.

§. 1.

Nauka w szkole garncarskiej w Kołomyi ma na celu wyuczenie praktyczne i teoretyczne tego wszystkiego, co potrzebne jest do wykonywania zawodowego garncarstwa, kaflarstwa i pokrewnych rodzajów przemysłu keramicznego, — jako też działanie w kierunku ulepszenia technicznego i uszlachetnienia smaku w wyrobach keramicznych na podstawie tradycyi, jaka się zachowała w krajowych wyrobach ludowych.

§. 2.

Nauka trwa z reguły lat trzy. — Rok pierwszy jest przygotowawczy do właściwej nauki fachowej, głównie przez naukę rysunków i początkową naukę formowania i toczenia na krążku.

Naukę teoretyczną pobierać będą uczniowie w szkole garncarskiej i w miejscowej uzupełniającej szkole przemysłowej.

§. 3.

W przeciągu trzechletniej nauki w szkole ma uczeń nabyć fachowych wiadomości potrzebnych do zawodów keramicznych, przez naukę toczenia, formowania, modelowania, rysunków wolnoręcznych i geometrycznych, naukę stylu, historyi keramiki i nabycia praktycznych wiadomości z technologii keramicznej.

Uczniowie powinni przy nauce rysunków kopiować wzorowe przedmioty z dziedziny garncarstwa, kaflarstwa i pokrewnych zawodów, — w warstacie zaś modelować i toczyć takie same okazy.

Zdolniejsi uczniowie mogą przy końcu nauki wykonywać przedmioty podług własnych projektów.

W nauce rysunku technicznego (geometrycznego) należy uwzględniać praktyczne potrzeby przemysłu keramicznego, ażeby przyszły rękodzielnik umiał sporządzić się mający przedmiot zrozumiale wyrysować i podług danego rysunku każdy przedmiot keramiczny sporządzić,

Do nauki rysunku fachowego modelowania i toczenia należy dołączyć objaśnienia krótkie i zrozumiałe z nauki stylu keramicznego, historji keramiki i t. p.

Przy udzielaniu wiadomości z technologii keramicznej należy przedewszystkiem uczyć, co ma zastosowanie w przemyśle garncarskim, jak n. p. przyrządzanie gliny, wypalanie, przyrządzanie szkliwa, polew, farb i t. p.

§. 4.

Dzienna praca w szkole garncarskiej w ogóle oznacza się na dziesięć godzin. Nauka rozpoczyna się o 7mej rano i trwa do 12tej, po południu od 2giej do 7mej.

W podziale godzin nauki w szkole garncarskiej należy mieć wzgląd na naukę wieczorną w uzupełniającej szkole przemysłowej, ażeby uczniowie szkoły garncarskiej mogli w całej pełni z niej korzystać.

§. 5.

Przedmiotami nauki są:

1. Rysunki wolnoręczne, elementarne.
2. Rysunki geometryczne czyli techniczne, obejmujące także naukę projekcyi, naukę o cieniach i perspektywie.
3. Rysunki wolnoręczne, fachowe.
4. Nauka toczenia, obtaczania i formowania.
5. Modelowanie w glinie i wosku.
6. Dekoracya wyrobów keramicznych.
7. Wiadomości praktyczne z technologii keramicznej.
8. Wiadomości z nauki stylu keramicznego, oraz wiadomości z historyi keramiki.
9. Praktyczna nauka wiadomości kupieckich, potrzebnych dla garncarza rzemieślnika.
10. Uczniowie szkoły garncarskiej w Kołomyi uczęszczać winni też do uzupełniającej szkoły przemysłowej, gdzie będą pobierać dalszą naukę w przedmiotach teoretycznych.

§. 6.

Podział nauki.

Rok I.

Tygodniowo nauki w szkole garncarskiej godzin . . .	52
w uzupełniającej szkole przemysłowej godzin . .	8
razem	60
a) Rysunki wolnoręczne i geometryczne	18 do 20
b) Nauka praktyczna toczenia i formowania	32

Rok II.

a) Rysunki wolnoręczne godzin	8
b) Rysunki geometryczne	4
c) Nauka modelowania	8
d) Wiadomości z technologii keramicznej	2
e) Wiadomości stylu keramicznego	1
f) Wiadomości kupieckie	1
g) Nauka w warstacie, toczenie i formowanie	28
h) Nauka w uzupełniającej szkole przemysłowej . . .	8
razem	60

godzin tygodniowo.

Rok III.

a) Rysunki wolnoręczne fachowe godzin	8
b) Dekoracja wyrobów keramicznych	10
c) Rysunki geometryczne	4
d) Wiadomości z technologii keramicznej	3
e) Wiadomości ze stylu i historyi keramiki . . .	4
f) Modelowanie	8
g) Toczenie i formowanie	15
h) Nauka w szkole uzupełniającej przemysłowej . . .	8
razem tygodniowo	60

Zatrzymując zasadniczą ogólną ilość godzin nauki tygodniowo może kierownik wprowadzać zmiany w rozłożeniu godzin na pojedyńcze przedmioty stosując się do poziomu pojęcia uczni, do sił nauczycielskich, jakie w danym razie będą do dyspozycyi, wreszcie do wymogów koniecznych.

W razie udowodnionej potrzeby kierownik przedkłada Wydziałowi krajowemu wnioski, zmierzające do zmniejszenia ilości przepisanych godzin nauki.

§. 7.

Zakres nauki dla pojedynczych przedmiotów.

a) Rysunek wolnoręczny.

Ornament geometryczny i roślinny stylizowany osobno i w połączreniu podług wzorów podawanych przez nauczyciela na tablicy dla wszystkich uczni razem a później w pojedyńczych wzorach.

Przy rysowaniu należy uwagę zwracać szczególnie na dokładne przeprowadzenie konturów rysunku. — Wykonywać je należy z początku ołówkiem, następnie piórem, a w końcu rylcem i pędzlem.

Ćwiczenia w nakładaniu farbami rysunków, w wypełnianiu tła lub ornamentu różnemi tonami i kolorami, — przyczem należy objaśniać zasady podziału powierzchni i obznajamiać uczniów z najgłówniejszemi zasadami harmonii barw.

Rysowanie brył z wolnej ręki według zasad perspektywy, przeprowadzone na stosownych modelach z objaśnieniami odnoszącemi się do zjawisk, perspektywicznych i światłocienia.

Zadaniem będzie wyćwiczyć uczniów w pojmowaniu i wprawnem przedstawianiu płaskich form ornamentalnych i w rysunkowem przedstawianiu pojedynczych brył z wolnej ręki według zasad perspektywy.

Rysowanie ornamentów czysto geometrycznych z wolnej ręki należy ograniczyć do najniezbędniejszych form.

Wzrok i rękę należy jak najwcześniej ćwiczyć na formach ornamentalnych.

Na tym stopniu nauki należy tylko takie wzory wybierać, które we wszystkich szczegółach starannie i dokładnie są przeprowadzone. — Wzory powinny w możliwie dużym formacie być podawane.

Unikać na tym stopniu nauki ile możności powiększania lub zmniejszania rysunku, jeżeli za podstawę

Od czasu do czasu (raz na tydzień) ćwiczyć uczni w rysunku pamięciowym w następujący sposób: narysowana wyraźnie forma ornamentalna z materyału poprzednio przerobionego, objaśnia się dokładnie w ogóle i szczegółach, a następnie zasłania przed wzrokiem uczni, którzy tę formę mają z pamięci w ciągu godziny lub krótszego czasu powtórzyć. — Rysunki wykonywać jak najprostszymi środkami.

Unikać form zawiłych i niezrozumiałych. Przy każdym rysunku należy pouczać o stylu, kierunku linii pomocniczych, działaniu mas i szczegółów, oraz przeznaczeniu ornamentu.

Szczególnie zwracać uwagę na różnicę w działaniu jasnego ornamentu, na tle ciemnem i przeciwnie, tłumaczyć, że złe użycie tych stosunków niemiłe sprawia wrażenie na widzu i t. p.

Przy nauce o harmonii barw tłumaczyć działanie pojedynczych barw na wzrok, podział kolorów na pierwotne i źródłowe, na barwy złożone, na znaczenie tonu ciepłego i zimnego i t. d. przy pomocy krążka barw.

O kolorach uzupełniających wzmaganie się i osłabianie działania jednej i tej samej barwy przez zestawienie z inną objaśniać na wymownych przykładach.

Przy pracach polichromowanych uważać na harmonijne ustawienie kolorów, a unikać wszystkich jaskrawych efektów. Przy rysowaniu z modeli z drutu należy zastosować naukę wspólną.

Nauka rysowania brył podług zasad perspektywy ma się odbywać sposobem poglądowym. Szczególnie należy zwracać uwagę na bryły obrotowe, przy użyciu naczyń jako modeli do rysowania na poprawne toczenie i piękne formy wzoru.

b) Rysunek geometryczny (techniczny).

Objaśnić własności i sposoby używania narzędzi do rysowania. Ćwiczenia w wyciąganiu prostych kół i połączeń tychże cyrklem i grafionem. Podział prostej, wyprowadzenie prostopadłej, rysowanie równoległych za pomocą cyrklu i kątu Wykreślanie trójkątów prostokątnych, równoramiennych i równobocznych, kwadratu i miarowego wielokąta.

Podział kątu i koła. Styczne i normalne. Najczęściej używane konstrukcye elips i skrętów. Ćwiczenia w użyciu podziałek (powiększanie i pomniejszanie), kombinacye form przerobionych zastosowane do, deklaracyi powierzchni.

Plecionki, łękotki, wstęgi i t. p. używane w ornamentyce ludowej.

Wszyscy uczniowie rysują najpierw w zeszycie to samo zadanie, które nauczyciel w dużym formacie w obecności uczniów na tablicy wykonuje i stosownie objaśnia, a następnie to samo przerabiają starannie na rysownicach. Dopiero przy rysowaniu linearnych dekoracyi powierzchni wolno dawać każdemu uczniowi osobne wzory.

Arkusze rysunkowe powinny być jednakowego formatu, opatrzone potrzebnemi datami a w miarę potrzeby i objaśnieniami, które nauczyciel podaje.

c) Rysunki wolnoręczne z modeli.

Rysowanie z modeli ornamentów w konturze, następnie światłocień, kredą i pędzlem i t. p. ostatecznie sporządzanie rysunków wyrobów keramicznych, podług odlewów gipsowych i przedmiotów z natury. Uczniowie, którzy korzystają z rysunku figuralnego, kopiują pojedyncze części figur z modeli gipsowych stopniowo aż do całej figury, zwierzęta i draperye.

Przedewszystkiem baczyć na poprawny kontur, zrozumienie organicznej budowy i rozwinięcie pojedyńczych części ornamentu.

Jako wzory służą gzymsy pieców, pojedyncze kafle, naczynia z gliny, masy kamiennej, fajansu jako to: umywalnie, kropielnice, mniejsze ozdoby architektoniczne z terakoty.

Następnie kopie z wzorów w ortogonalnej projekcyi a w końcu zdjęcia wykonanych przedmiotów z dziedziny keramiki i przenoszenie rysunku perspektywicznego w geometryczny.

Do nauki dekorowania przedmiotów mają służyć płytki ścienne, wnęki różnego rodzaju, dalej wazoniki na kwiaty, żardenierki, kałamarze, puszki na tytoń i herbatę, cukiernice, solniczki, kubki, dzbanki, przybory do umywalni, popielniczki i t. d.

d) Modelowanie.

Nauka rozpoczyna się od pojedynczych brył geometrycznych, które mają zastosowanie w keramice, z podawanych modeli w tej samej wielkości a następnie w powiększeniu lub zmniejszeniu. Ornamenta służące do ozdoby wyrobów keramicznych, jak kropielnic, naczynia stołowego, pieców, kominków, obramień okien, gzymsów, pilastrów, głowic, konzol i t. p. najpierw z modeli a następnie z odpowiednych rysunków lub fotografii.

Nauka modelowania ma na celu obznajomienie uczniów w plastycznem przedstawieniu przedmiotów ornamentalnych w glinie i wosku w ten sposób, by wykonany przedmiot mógł służyć jako model w robotach keramicznych.

Do sporządzenia modeli należy używać tylko takich wzorów, które mają pewną wartość artystyczną.

e) Nauka stylu i historya keramiki.

Podział stylów i charakterystyka tychże, opis różnych rodzajów starożytnych naczyń, części składowe tychże, forma i sposób dekoracyi, kształty naczyń wschodnich w stylu perskim, indyjskim, arabskim, maurytańskim wieku XVI., naczynia Bachmińskiego i wzorowe formy wyrobów ludowych krajowych.

Nauka stylu i historya keramiki ma być uczniom podawana w formie treściwego wykładu przy pomocy umyślnie w tym celu sporządzonych tablic ściennych i rysunków na tablicy szkolnej przez nauczyciela wykonanych i stosownych ilustracyi z dzieł naukowych.

Uczniowie mają wszystkie podawane przez nauczyciela wzory szkicować w osobnym zeszycie i udzielonemi objaśnieniami opatrywać. — Notatki te mają na celu wyćwiczenie uczniów w chwytaniu charakterystycznych form i wzbogacenie zasobu różnych kształtów naczyń.

f) środki naukowe.

Do rysunków i modelowania należy używać tylko tych wzorów, które c. k. Ministerstwo oświaty dla szkół fachowych zatwierdziło i te, które Wydział krajowy względnie komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego przeznaczy.

g) Nauka toczenia i formowania.

Nauka toczenia rozpoczyna się od brył obrotowych geometrycznych według podawanych wzorów, stożek ścięty, odwrócony walec, owid, elipsoid, półkula, kula i kombinacye tychże. Formy te zastosowane do naczyń. Następnie toczą uczniowie naczynia z rysunków wolno bez użycia noży garncarskich (Abdrechestein).

Dopiero w drugiej połowie drugiego roku wytaczają formy z gliny, a po przeschnięciu obtaczają narzędziami żelaznemi a w miarę potrzeby używają kółek ujemnych do zdobienia powierzchni. Każde naczynie ma być toczone z uwzględnieniem niknięcia.

Po ćwiczeniach w wolnem toczeniu czyli wytaczaniu następuje dopiero nauka obtaczania, obkładania ornamentacyą w płaskorzeźbie.

h) Wiadomości z technologii keramicznej

mianowicie:

o kompozycyach na czerep, szkliwo, emailę i farby; o cechach glin ogniotrwałych i topliwych; o własnościach glin, piasku, szamotu, glejty, minii, boraksu, skaleniu i innych surowych materyałów keramicznych; dalej od czego zawisła dobroć czerepu; jak działają gliny na siebie; jak działa piasek lub szamet w czerepie; na czem polega dobroć polewy, jej zawisłość od czerepu i składowych części polewy; jak powstają polewy kolorowe; jak wpływa czerep na kolor szkliwa, farb; jaką rolę odgrywają składowe części farb i szkliwa na siebie; jak działa ciepłota pieca na nie i t. p.?

Obznajomienie uczniów, jak wyroby w piecu ustawiać; jak palić; jak kontrolować postęp w wypalaniu wyrobów. Sporządzanie próbne czerepów, szkliw, farb, emailii wedle zasadniczych przepisów. Wskazywać uczniom — zwłaszcza przy odbywaniu prób — błędy czerepu, polewy, farb, emailii i środki do usunięcia tych wad.

Dla ułatwienia uczniom nabycia powyższych wiadomości z technologii keramicznej, ma być stopniowo założonym zbiór gabinetowy czerepów, farb, szkliw i materyałów surowych używanych w garncarstwie, kaflarstwie i pokrewnych gałęziach przemysłu keramicznego.

Nauki teoretyczne.

Nauki teoretyczne pobierać będą uczniowie w uzupełniającej szkole przemysłowej, stosownie do planu nauk, który tam obowiązuje.

Należy prócz tego obznajomić uczniów z rachunkami kupieckiemi i stylem kupieckim, z sposobem kalkulowania wartości i ceny przedmiotów wyrabianych w warstatach garncarskich, ze sposobem prowadzenia księgi zamówień, księgi dochodów i wydatków i t. p. Wiadomości te podawać należy uczniom przy prowadzeniu księgi szkolnej robót wykonanych w warsztacie, kiedy roboty te do księgi kierownik zakładu wpisuje.

Alegat 1/c do LW. 71.097/86.

Instrukcya

dla miejscowego Komitetu szkolnego, kierownika, nauczycieli i przodowników warstatowych kraj. szkoły garncarskiej w Kołomyi.

§. 1.

Miejscowy Komitet szkolny pełni swe obowiązki bezpłatnie.

§. 2.

Urzędowanie członków miejscowego Komitetu szkolnego wymienionych w §fie 6. lit. a, b, c i d. trwa lat trzy. Ustępujący jednak po upływie tego peryodu mogą być na nowo wybrani członkami tego Komitetu.

§. 3.

Wydział krajowy mianuje z grona członków Komitetu przewodniczącego, jego zastępcę i ewentualnie opiekuna.

§. 4.

Do ważności uchwał miejscowego Komitetu szkolnego potrzeba obecności najmniej trzech członków, łącznie z przewodniczącym lub jego zastępcą.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów, w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

§. 5.

Miejscowy Komitet szkolny zbiera się na posiedzenie co miesiąc, a w razie potrzeby na każde zaproszenie przewodniczącego.

§. 6.

Każdego kwartału winien jest Komitet szkolny odbyć lustracyę zakładu.

§. 7.

Sprawozdania miejscowego Komitetu szkolnego (§. 8. i. statutu) winne podawać dokładny obraz o stanie szkoły i wskazywać jaki wpływ wywiera szkoła na podniesienie przemysłu keramicznego w Kołomyi i jej okolicy, względnie kraju.

Do każdego z tych sprawozdań należy dołączyć sprawozdanie kierownika szkoły, wykazujące szczegółowo, jak udzielano nauki w szkole i z jakim skutkiem, jakie były postępy uczniów; jakie wyroby keramiczne

produkowano i gdzie sprzedawano, czy wprowadzano jaką nową technikę lub nowe wyroby i z jakim skutkiem?

§. 8.

W w razie zaniedbywania się kierownika szkoły lub nauczycieli w pełnieniu swych obowiązków, miejscowy Komitet szkolny przedkłada Wydziałowi krajowemu stosowne umotywowane wnioski w tej mierze.

Miejscowy Komitet szkolny ma prawo zasuspendowania przodownika warstatu, winien jednak tę sprawę przedłożyć Wydziałowi krajowemu do rozstrzygnięcia.

§. 9.

Każdy członek miejscowego Komitetu szkolnego może zwiedzić zakład ilekroć zechce. Do krytycznych uwag w obec kierownika szkoły i nauczycieli upoważniony jest jednak tylko miejscowy Komitet szkolny.

§. 10.

Pisma wychodzące z miejscowego Komitetu szkolnego winne być zaopatrzone w podpis przewodniczącego (lub jego zastępcy) ewentualnie i opiekuna szkoły.

§. 11.

Kierownik zarządza zakładem i udziela nauki samodzielnie na podstawie statutu planu nauki i innych obowiązujących w zakładzie przepisów — obowiązany jest jednak uwzględniać uwagi i wskazówki Komitetu miejscowego szkolnego z tem ograniczeniem, że w razie zasadniczej różnicy zapatrywań, może odnieść się z kwestyą sporną za pośrednictwem miejscowego Komitetu szkolnego do Wydziału krajowego.

§. 12.

Kierownik zakładu udziela nauczycielom i przodownikom warstatu wskazówki, wydaje im polecenia co do sposobu i porządku nauki, jako też przestrzega, aby wydane im polecenia i przyjęte na siebie obowiązki wykonywali we wszystkich szczegółach odpowiednio do celu zakreślonego szkole.

W razie dostrzeżenia uchybień pod tym względem, przedkłada kierownik swe wnioski, zmierzające do usunięcia złego, miejscowemu Komitetowi szkolnemu a w nagłych wypadkach bezpośrednio Wydziałowi krajowemu.

§. 13.

Kierownik szkoły przechowuje kasę zakładu, pobiera dochód i pokrywa wydatki, oraz prowadzi rachunki podług instrukcyi rachunkowej wydanej przez Wydział krajowy.

§. 14.

Kierownik zakładu zamawia gliny, materyały do polew, farb i t. p. w ogóle materyały keramiczne samodzielnie ewentualnie za pośrednictwem opiekuna szkoły, (§. 6. statutu). Farby i inne ingredyencye keramiczne może kierownik zamawiać bezpośrednio w krajowej keramicznej

stacyi doświadczalnej, jeżeli one wedle przepisów stacyi mają być sporządzone.

Od tej stacyi może kierownik w razie potrzeby zażądać bezpośrednio informacyj techniczno-keramicznych i w ogóle pomocy fachowej.

Kierownik dozoruje piece garncarskie, oznacza czas kiedy mają one być nakładane i wypalane i odpowiedzialny jest wspólnie z przodownikiem za należyte przeprowadzenie tych czynności.

§. 15.

Kierownik przyjmuje samodzielnie ewentualnie w porozumieniu z opiekunem imieniem zakładu zamówienia na wyroby garncarskie.

Sporządzone w zakładzie wyroby garncarskie będą sprzedawane pod nadzorem i odpowiedzialnością kierownika szkoły po cenach przez niego oznaczonych.

§. 16.

Kierownik zakładu jest obowiązany prowadzić książki tyczące się wewnętrznego zarządu szkoły, przepisane przez Wydział krajowy.

§. 17.

Kierownik zakładu jest obowiązany utrzymywać powagę i porządek w szkole i dokładać wszelkich starań, ażeby zakład odpowiadając zamierzonemu celowi, był użyteczny dla kraju. Kierownik jest odpowiedzialny za całość i utrzymywanie w dobrym stanie inwentarza i urządzenia szkolnego oraz naukowych środków pomocniczych.

Nauczyciele i przodownicy warstatu.

§. 18.

Nauczyciele i przodownicy są podporządkowani co do swych czynności w szkole i sposobu nauczania kierownikowi i winni uwzględniać wszelkie w tym kierunku przez kierownika zakładu udzielane im polecenia i wskazówki.

§. 19.

Z reguły nie wolno nauczycielom i przodownikom wyrabiać w szkole przedmiotów na swój rachunek, czy to z materyałów będących własnością zakładu czy też z materyałów własnych.

W razie gdyby który z nich za pozwoleniem miejscowego Komitetu szkolnego i porozumieniem z kierownikiem zakładu wyjątkowo je sporządzał, w takim razie winien jest opłacić koszta użytych materyałów, koszta połączone z wypaleniem i t. p.

§. 20.

Nauczyciele fachowi i przodownicy są obowiązani prócz udzielania nauki w szkole wykonywać na żądanie i polecenie kierownika zakładu wszelkie przedmioty i wyroby keramiczne, których wyrabianie w zakładzie jest potrzebne w celu przedsięwzięcia prób, albo też w skutek zamówienia stron lub polecenia miejscowego Komitetu szkolnego.

Uczniowie.

§. 21.

Uczeń, który nabrał już tyle wprawy, że umie wyrabiać naczynia gliniane, kafle i inne przedmioty garncarskie na sprzedaż, otrzymuje wynagrodzenie dzienne albo też od sztuki.

Wysokość wynagrodzenia tego oznacza miejscowy Komitet szkolny w porozumieniu z kierownikiem zakładu.

Miejscowy Komitet szkolny postanowi w porozumieniu z kierownikiem, czy cały zarobek, czyli też część jego ma być zaraz uczniowi na rękę wypłacona. — W razie zatrzymania części zarobku ucznia należy złożyć ją na książeczkę Kasy oszczędności.

§. 22.

Zarobek ucznia użyć należy przedewszystkiem na zakupno środków naukowych, jak książek, papieru, przyrządów rysunkowych i t. p. — tak, żeby każdy uczeń po pewnym przeciągu czasu posiadał te przedmioty na własność.

Alegat 1/d. do LW. 71.097/86.

Norma

szkolna i dyscyplinarna dla krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi.

§. 1.

Przyjęcie (wpisy uczniów).

W pierwszym tygodniu każdego roku szkolnego przedsiębrane będą wpisy uczniów przez kierownika krajowej szkoły garncarskiej. W uwzględnienia godnych wypadkach możliwe jest przyjęcie do szkoły i w ciągu roku szkolnego.

§. 2.

Przyjęcie externistów (prywatystów).

Externiści mogą, jeżeli jest miejsce i dostateczna ilość narzędzi i przyrządów do nauki, każdej chwili być przyjęci.

§. 3.

Warunki przyjęcia.

Warunki przyjęcia dla wszystkich uczniów są następujące:

1. Całkowite zadosyć uczynienie obowiązkowi uczęszczania do szkoły ludowej.

2. Fizyczne uzdolnienie do wykonywania rzemiosła w szkole nauczyć się mającego.

§. 4.

Rewers.

Każdy zwyczajny uczeń musi się przy wstąpieniu zobowiązać rewersem własnoręcznie podpisanym lub w razie małoletności przez ojca lub opiekuna wespół podpisem opatrzonym, iż do szkoły garncarskiej przez cały czas do nauki przepisany regularnie uczęszczać będzie.

U externistów odnosi się ten przepis do czasu między nimi a kierownikiem szkoły umówionego.

§. 5.

Rok szkolny administracyjny.

Rok szkolny trwa od dnia 18. października do 15. września następnego roku.

§. 6.

Ferye i urlopy.

Nauka teoretyczna łącznie z nauką rysunków przerywa się od dnia 15. lipca do 15. września.

Podczas tych feryj obowiązanym jest dla dozorowania robót praktycznych przynajmniej jeden nauczyciel w szkole być obecny.

Praktyczne roboty w szkole będą tylko w takim razie przery-

wane, jeżeli się okaże potrzeba naprawy lub odnowienia budynku szkolnego.

W tym razie potrzeba jednak zezwolenia przełożonej władzy.

Dla ważnych powodów może uczeń otrzymać urlop, którego udziela na przeciąg dni czternastu kierownik, na dłuższy zaś czas kurator szkoły.

§. 7.

Dnie wolne.

W niedziele, na które nie przypadają święta uroczyste, może być udzielana tylko nauka rysunków i to najwyżej przez dwie godziny.

W święta uroczyste i ostatnie trzy dni Wielkiego tygodnia nauka nie będzie wcale udzielana.

Nadto nie udziela się nauki przed południem w dzień urodzin i imienin Najjaśniejszego Pana, tudzież we wtorek po Zielonych świętach, po południu zaś w ostatni wtorek zapust, w sobotę przed Zielonymi świętami, dnia 2. listopada, 24 i 31. grudnia.

Kierownik szkoły ma prawo przerwać naukę na pół dnia w dwóch dniach jarmarcznych w ciągu roku.

§. 8.

Świadectwa.

Z końcem każdego roku szkolnego wydane będą przez kierownika szkoły uczniom zwyczajnym świadectwa z poświadczeniem postępu, pilności i zachowania się.

Po całkowitem ukończeniu szkoły fachowej, otrzymują uczniowie zwyczajni świadectwo odejścia.

Uczniom nadzwyczajnym (externistom) wydaje się na ich żądanie tylko poświadczenie, iż do szkoły uczęszczali z nadmienieniem w charakterze uczni nadzwyczajnych.

§. 9.

Lata szkolne.

Z początkiem roku szkolnego zostaną wszyscy uczniowie do właściwych klas stosownie do ich kwalifikacyi przydzieleni.

Wyjątkowo może miejscowy komitet szkolny na wniosek kierownika szkoły przydzielić ucznia i w ciągu roku szkolnego do wyższej klasy. Ci uczniowie, którzy nie postąpili o tyle w nauce, ile w każdej klasie wymaganem jest, mogą raz jeszcze tę klasę powtórzyć. Jeżeli uczeń w drugim roku nie poczyni odpowiednich postępów w nauce, powinien zakład opuścić.

Również opuścić musi zakład każdy uczeń, jeżeli się okaże, że do swego powołania nie jest umysłowo lub fizycznie należycie wyposażony.

Jeżeli występujący uczeń jest małoletni, kierownik szkoły jest obowiązany zawiadomić rodziców lub opiekuna o powodach, dla których uczeń zakład opuszcza.

§. 10.

Pozostanie w szkole garncarskiej w roku czwartym.

Po pomyślnem ukończeniu trzeciego roku szkolnego, może uczeń pozostać w szkole jeszcze rok jeden, celem praktycznego wykształcenia, jeżeli jest miejsce i wedle orzeczenia kierownika szkoły można się spodziewać postępu w nauce.

§. 11.

Rozdawanie nagród.

W końcu roku szkolnego może przewodniczący miejscowego komitetu szkolnego rozdawać nagrody najcelniejszym uczniom w miarę funduszów na ten cel przeznaczonych.

§. 12.

Materyały i środki pomocnicze.

Zakład dostarcza uczniom bezpłatnie surowych materyałów, narzędzi, modeli i innych środków pomocniczych, oprócz środków pomocniczych do rysowania, w które uczeń na własny koszt zaopatrzyć się powinien. Uczniowie ubodzy otrzymują jednak i te środki pomocnicze do bezpłatnego użytku.

Uczniowie i ich prawni zastępcy są odpowiedzialni za wszelkie uszkodzenia przedmiotów szkolnych przez nich spowodowane i są obowiązani do odszkodowania.

Winny może być nadto ukarany w drodze dyscyplinarnej (§. 17. i 18).

Narzędzia, sprzęty i t. p. powierzone do użytku powinni uczniowie utrzymywać starannie i czysto nawet podczas używania.

§. 13.

Wystawy szkolne.

Celem urządzenia wystawy z końcem roku szkolnego, kierownik szkoły przechowuje sporządzone przez uczniów rysunki, modele i wyroby keramiczne z wyjątkiem tych, które sporządzono na zamówienie lub sprzedaż.

Kierownik wydaje uczniom, którzy naukę ukończyli lub szkołę z innych powodów opuszczają, sporządzone przez nich rysunki, modele i wyroby za zwrotem poniesionych przez szkołę kosztów.

§. 14.

Wyroby do sprzedaży przeznaczone i uzyskana cena.

Wyroby sporządzone w szkole garncarskiej są własnością szkoły. Uczniowie, którzy byli zatrudnieni przy sporządzaniu tych wyrobów mogą w razie, gdy po sprzedaży po odtrąceniu kosztów materyału, z użycia narzędzi i kosztów zarządu, pozostała jaka zwyżka, otrzymać od kierownika szkoły stosowne wynagrodzenie. Sprzedaż tych wyrobów i rozdział uzyskanej ceny należy stosownie do wydanych przepisów do kierownika szkoły garncarskiej.

§. 15.

Obowiązki uczniów.

Uczniowie obowiązani są do posłuszeństwa i szacunku władzom, kierownikowi szkoły, nauczycielom, przodownikom i innym osobom zajętym w szkole, do obyczajnego zachowania się w szkole i po za szkołą, i do przyzwoitego i serdecznego obcowania między sobą.

Palenie tytoniu jest wzbronione.

§. 16.

Udział uczniów w zebraniach i stowarzyszeniach.

Uczniom szkoły garncarskiej wolno jest brać udział w publicznych zebraniach tylko za zezwoleniem kierownika szkoły.

Uczniowie są obowiązani stosownie do wydanych lub wydać się

mających przepisów przystąpić do stowarzyszenia oszczędności i kasy dla chorych przy każdej szkole urządzić się mających.

§. 17.

Postępowanie dyscyplinarne.

Kierownik szkoły przeprowadza postępowanie dyscyplinarne w porozumieniu z gronem nauczycieli.

Wrazie gdyby uczeń w sposób niesforny powstawał przeciw rozporządzeniom nauczycieli lub zachowywał się nieobyczajnie, dopuścił się przekroczenia przeciw publicznej obyczajności lub bezpieczeństwu, albo w ogóle popełnił czyn ustawą karną zagrożony, kierownik szkoły ma prawo wydalić go natychmiast ze szkoły, lub wykluczyć go od uczęszczania do szkoły aż do ukończenia postępowania dyscyplinarnego

§. 18.

Kary dyscyplinarne.

Przekroczenia dyscyplinarne będą karane:

1) przez upomnienie;
2) przez naganę z zagrożeniem wydalenia ze szkoły;
3) przez wykluczenie ze szkoły na czas oznaczony lub na zawsze.

Kierownik szkoły jest obowiązany w razie małoletności ucznia zawiadomić o wymierzonej mu karze jego rodziców lub opiekuna.

Karę wykluczenia orzeka miejscowy komitet szkolny na wniosek kierownika szkoły, w wypadkach nagłych kierownik w porozumieniu z kuratorem szkoły.

O wykluczeniu należy donieść Wydziałowi krajowemu.

We Lwowie dnia 10. Września 1886.

Alegat 2. do LW. 71.097/86.

Statut

krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej we Lwowie.

§. 1. Keramiczna stacya doświadczalna we Lwowie jest zakładem krajowym, który zostaje pod wyłącznym zarządem Wydziału krajowego, względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

§. 2. Celem głównym krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej jest podniesienie krajowego przemysłu keramicznego, wyrobu wapna i cementu przez rozpowszechnienie praktycznych i naukowych wiadomości chemiczno-technologicznych, odnoszących się do wymienionych gałęzi przemysłu.

Do zadań stacyi należą przeto:

a) Badania materyałów krajowych mianowicie glin wszelkiego rodzaju oraz materyałów surowych przydatnych do fabrykacyi wapna i cementu z oznaczeniem, czy materyał nadaje się do wyrobu cegieł zwykłych, ogniotrwałych, dachówek, pieców kaflowych, naczynia zwykłego, wyrobów naczynia kamionkowego, rur wodociągowych, płyt chodnikowych, fajansu, majoliki, porcelany i t. d.

b) Dochodzenia i badania nowych sposobów fabrykacyi, używanych za granicą kraju.

c) Udzielanie praktycznych zawodowych wskazówek co do zastosowania ulepszeń lub nowych sposobów fabrykacyi (n. p. co do konstrukcyi pieców fabrycznych), — tak w zawodzie keramiki jak wyrobu wapien i cementu we fabrykach i warstatach, o ile zakłady podobne są zależne od Wydziału krajowego lub zostają pod jego opieką.

d) Instruowanie wzorowych warstatów keramicznych zasilanych lub utrzymywanych z funduszu krajowego lub też zostających pod opieką Wydziału krajowego.

e) Zakładanie naukowych warstatów keramicznych, gdzie przemysł domowy istnieje lub ma warunki rozwoju a to wskutek postanowienia Wydziału krajowego względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

f) Udzielanie nauk w szkołach w kraju, których stosunek do krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej określi Wydział krajowy.

g) Dostarczanie farb i innych preparatów chemiczno-keramicznych, sporządzonych w stacyi wedle jej przepisów, dla fachowych szkół i naukowych warstatów keramicznych w kraju zasilanych lub utrzymywanych z funduszu krajowego, albo zostających pod opieką Wydziału krajowego.

h) Badania fachowe, czy wyroby garncarskie, mianowicie wyroby zwykłego naczynia kuchennego, odpowiadają przepisom sanitarnym.

i) Udzielanie praktycznych nauk chemikom, którzy zamierzają oddać się zawodowi chemiczno-technologicznemu w zakresie keramiki, wyrobu wapna i cementu, jakoteż udzielanie praktycznych nauk rzemieślnikom (garncarzom) celem przysposobienia ich w zawodzie technologiczno-keramicznym na kierowników warstatów.

O przyjęciu kandydatów na naukę orzeka Wydział krajowy na wniosek kierownika (dyrektora) krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej.

Stosunek chemików, uczniów c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie, do krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej, określi regulamin.

§. 3. Kierownikiem (dyrektorem) krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej jest inżynier-keramista mianowany przez Wydział krajowy na wniosek Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, który obowiązany jest przeprowadzać zadania stacyi w §. 2. bliżej określone.

Kierownik (dyrektor) stacyi podlega Wydziałowi krajowemu i jest obowiązany stosować się we wszystkiem do rozporządzeń przełożonej władzy.

§. 4. Nauka w keramicznej stacyi doświadczalnej odbywa się bezpłatnie, połączone jednak z nauką wydatki na chemikalia, materyały keramiczne, tygle i t. p. ponosi uczeń, który składa miesięczną opłatę na pokrycie tych wydatków.

O wysokości tych opłat i o uwolnieniu od nich orzeka Wydział krajowy na wniosek kierownika (dyrektora) stacyi.

§. 5. Zlecenia od władz rządowych i autonomicznych otrzymuje krajowa keramiczna stacya doświadczalna za pośrednictwem Wydziału krajowego, zlecenia zaś od stron prywatnych (przemysłowców, fabryk) przyjmuje kierownik (dyrektor) stacyi bezpośrednio i orzeka stanowczo w sprawie przyjęcia, jest jednak obowiązany przedkładać Wydziałowi krajowemu co pół roku wykaz przyjętych zleceń.

§. 6. Za czynności, które w interesie stron prywatnych (przemysłowców, fabryk) i na ich prośbę w krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej wykonano, opłaca strona kwotę, oznaczoną przez kierownika stacyi. Te opłaty wpływają na rzecz stacyi do kasy Wydziału krajowego.

§. 7. Farby i inne preparaty chemiczno-keramiczne mogą być dostarczane interesowanym tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego po cenach ustanowionych przez Wydział krajowy w porozumieniu z kierownikiem (dyrektorem) krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej.

§. 8. Bezpośredni nadzór nad krajową keramiczną stacyą doświadczalną wykonuje delegat Wydziału krajowego względnie komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

§. 9. Przewodniczący komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego oznacza w których posiedzeniach komisyi przełożony keramicznej stacyi doświadczalnej uczestniczyć jest obowiązany.

§. 10. Językiem urzędowym i dla nauki w krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej jest język polski.

§. 11. Jak długo krajowa keramiczna stacya doświadczalna pomieszczona jest w lokalnościach gmachu c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie, oddanych krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej do wyłącznego użytku, tak długo stacya używać będzie swej firmy z określeniem: „przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie“ i zastosuje się do porządku domowego przepisanego w powyższej szkole.

§. 12. Co do zadań wymienionych w §. 2. pod lit. a., b., g., h., i. krajowa keramiczna stacya doświadczalna nie jest czynna w czasie od 1. sierpnia do 1. października każdego roku.

We Lwowie dnia 25. maja 1886.

Alegat 3. do LW. kr. 71.097/86.

Sprawozdanie

z czynności Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego za czas od 1. Listopada 1885. do 20. Października 1886.

Działalność Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego rozwijała się w ubiegłym roku wedle tych samych zasad programowych jak w latach poprzednich.

Trzy są mianowicie zasadnicze kierunki usiłowań, mających na celu rozwój przemysłu, jakie za przykładem innych krajów, które nas w tym względzie wyprzedziły, i na podstawie poczynionych u nas dotychczas doświadczeń praktycznych, pokazują się najwłaściwszemi.

Jako pierwsze zadanie racyonalnej opieki nad przemysłem krajowym poczytywać należy dążność ku temu, ażeby rozwijać, wzmacniać i doskonalić we wielu okolicach kraju od dawnych czasów zakorzenione rękodzieła, z zachowaniem o ile możności ich oryginalnych cech miejscowych, przy równoczesnem roztropnem zaszczepianiu ulepszonej techniki nowszej.

Ku temu celowi służą stypendya, szkoły fachowe i warstaty naukowe.

Drugi warunek racyonalnej opieki nad rozwojem przemysłu stanowi zasilanie prób i przedsięwzięć nowych, dotąd w kraju nie zaszczepionych gałęzi przemysłu, które mogłyby pożytecznie zatrudniać znaczniejszą ilość rąk, i w ogólności wartość produkcyi krajowej spotęgować.

Ten dział czynności w celach popierania przemysłu — ażeby był skutecznym, wymaga zazwyczaj znacznych środków materyalnych do rozporządzenia — znaczniejszych, niż miała je dotychczas Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. Zdarza się też, że nie wszystkie podobne próby przynoszą spodziewany skutek — że nie wszystkie udają się. Lecz wszędzie, gdzie tylko istnieje należycie zorganizowana opieka publiczna nad rozwojem przemysłu narodowego, tam usiłowania zmierzające do zaszczepienia w kraju nowych rodzajów przemysłu, doznają zawsze hojnego poparcia ze strony władz publicznych, gdyż tylko przez taką zachętę podnieca się inicyatywa z dołu do podejmowania coraz nowych prób, których ryzyko nie jest jeszcze znane.

Trzecim wreszcie dzielnym środkiem, który okazuje się wszędzie nader skutecznym, gdzie chodzi o polepszenie losu drobnych rękodzielników, o wyzwolenie ich z więzów lichwy, jest tworzenie spółek rękodzielniczych, ku czemu wybornie nadaje się zastosowanie przepisów ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z dnia 7. kwietnia 1873. Nr. 70. Dz. u. p.

W tych trzech punktach streszcza się program Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, i we wszystkich tych kierunkach osiągnęła ona już dotychczas dość cenne rezultaty, albo przynajmniej pozakładane są fundamenta do systematycznej budowli dalszej.

W dwunastu miastach mamy już uzupełniające szkoły przemysłowe, pozakładane przeważnie za staraniem oddziałów Towarzystwa pedagogicznego a z funduszu krajowego subwencyonowane, mianowicie: w Brzeżanach, w Drohobyczu, Jarosławiu, Kołomyi, Krakowie, Lwowie, Nowym Sączu, Przemyślu, Rzeszowie, Sokalu, Stanisławowie i Tarnowie. Te kursa wieczorne mają na celu dawać uzupełniające wykształcenie elementarne zatrudnionym już w warstatach terminatorom, a oprócz tego udzielaną w nich bywa nauka rysunków, rachunkowości i korespondencyi kupieckiej, w niektórych pourządzane są kursa fachowe budownictwa, mechaniki, wyrobów z drzewa i t. p. Szkoły te mają frekwencyę liczną, i wedle jednozgodnych sprawozdań delegatów, zaproszonych przez Wydział krajowy do ich lustracyi, wywierają one na młodzież rzemieślniczą wpływ bardzo korzystny. Pomimo to nie da się zaprzeczyć, że skuteczność ich spotęgowałaby się znacznie, gdyby one nie miały tak luźnej organizacyi, jak dotychczas, lecz zostały usystemizowane.

Na podstawie sprawozdań jakie Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do chwili zamknięcia niniejszego aktu od zarządów poszczególnych szkół uzupełniających wieczornych wskutek rozesłanego w tym celu okólnika otrzymała, przytaczamy następujące wiadomości o ich obecnym stanie.

Szkoła przemysłowa w Drohobyczu.

Szkoła ta założoną została w r. 1883. Organizacya jej opartą jest na projekcie statutów szkół przemysłowych, ułożonym przez zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego, i zostaje pod zarządem Rady administracyjnej, złożonej z dwóch delegatów miejscowego oddziału Towarzystwa pedagogicznego, dwóch delegatów Towarzystwa zaliczkowego w Drohobyczu, delegata Rady gminnej i dyrektora szkoły obranego przez grono nauczycielskie. Przewodniczącym Rady administracyjnej jest ks. Aleksy Toroński, sekretarzem prof. P. Polak, skarbnikiem p. Karol Szufa, dyrektorem szkoły jest prof. Zygmunt Kunstmann, — wykładają zaś pojedyńcze przedmioty przeważnie nauczyciele miejscowego gimnazyum.

Frekwencya przedstawia się jak następuje:

w roku	1883.	zapisało	się	uczniów . . .	90
„ „	1884.	„	„	„ . . .	139
„ „	1885.	„	„	„ . . .	47
„ „	1886.	„	„	„ . . .	148
„ „	1886/7	„	„	„ . . .	180

Ze szkołą połączony jest kurs zawodowy dla drobnego stolarstwa i rzeźbiarstwa, który trwa trzy lata, tudzież kurs dla górników — dwuletni. Na kurs górniczy zapisało się w bieżącym roku szkolnym 14tu uczniów.

Pomiędzy uczniami w tym roku zapisanymi jest analfabetów aż 69ciu. Zarząd szkoły przypisuje największą wartość nauce udzielanej w szkole w kursie niższym młodzieży rękodzielniczej zupełnie zaniedbanej umysłowo, słusznie zaś podnosi potrzebę bardziej systematycznej organizacyi kursów wyższych (zawodowych), lepsze zaopatrzenie szkoły w zbiory i pomocnicze środki naukowe, a wreszcie ustalenie jej podstawy finansowej.

Uzupełniająca szkoła wieczorna w Jarosławiu.

Założona w roku 1881. z inicyatywy zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego i zostaje dotychczas przeważnie pod opieką grona nauczycieli miejscowej c. k. wyższej szkoły realnej, której dyrektor p. Andrzej May od założenia szkoły przemysłowej aż dotąd jest jej kierownikiem. Nauka odbywa się także w zabudowaniu c. k. szkoły realnej.

Szkoła obejmuje kurs przygotowawczy przeważnie dla analfabetów i dalsze dwie klasy. Plan nauki zatwierdzony jest reskryptem c. k. Rady szkolnej krajowej z d. 5. września 1884. L. 7.694.

Frekwencya przedstawia się jak następuje:

w roku	1881.	zapisało	się	uczniów	. . .	157
„ „	1882.	„	„	„	. . .	126
„ „	1883.	„	„	„	. . .	130
„ „	1884.	„	„	„	. . .	147
„ „	1885.	„	„	„	. . .	121
„ „	1886.	„	„	„	. . .	134

Sprawozdanie Dyrekcyi szkoły żali się na nieregularną frekwencyę z powodu zbyt luźnego przestrzegania przez władze miejscowe obowiązku posyłania terminatorów do szkoły uzupełniającej, i podnosi również potrzebę ustalenia organizacyi szkoły i jej wyposażenia.

Miejska szkoła przemysłowo-handlowa im. Sobieskiego w Kołomyi.

Szkoła założoną została przez gminę miasta Kołomyi w r. 1884. i składa się z klasy przygotowawczej przeznaczonej głównie dla analfabetów i z 3 klas właściwej szkoły przemysłowej; od 1. listopada b. r. dodano do niej specyalny kurs handlowy. Szkoła pozostaje pod zarządem kuratoryi złożonej z każdoczesnego burmistrza jako przewodniczącego, dyrektora szkoły jako zastępcy przewodniczącego i pięciu delegatów przez Radę gminną na trzy lata wybranych. Statut uchwalony jest przez Radę gminną, a zatwierdzony przez c. k. Radę szkolną krajową p. d. 19. października 1884. l. 12.383.

Frekwencya wynosi w roku szkolnym 1886/7 ogółem 169 uczniów, mianowicie:

a)	w oddziale	przemysłowym . . .	120
b)	„	„ handlowym . . .	49
		razem jak wyżej . .	169

Analfabetów było 40.

Szkoła nie posiada żadnych zbiorów, i cierpi w skutek niewłaściwego umieszczenia, tudzież w frekwencyi nieregularnej. I to sprawozdanie podnosi potrzebę systematyczniejszej organizacyi i ustalenia bytu materyalnego szkoły.

Początkowe szkoły przemysłowe w Krakowie.

Uchwałą z dnia 3. lipca 1884. postanowiła Rada miejska miasta Krakowa w miejsce dawnej rzemieślniczej szkoły miejskiej w gmachu szpitalnym św. Ducha utworzyć 4 szkoły z nauką wieczorną, stanowiące kursa przygotowawcze do wyższej szkoły przemysłowej. Miasto podzielone zostało na 4 okręgi, zkąd rękodzielnicy obowiązani są terminatorów do odnośnej szkoły posyłać. Uchwalony przez Radę miejską statut tychże szkół zatwierdzony został przez c. k. Radę szkolną krajową 26. sierpnia 1881. l. 9.482. Wszelkie sprawy, a w szczególności wszelkie sprawy administracyjne i osobiste dotyczące szkół przemysłowych w Krakowie, przydzielone są miejskiej komisyi przemysłowej.

Daty co do frekwencyi początkowych szkół przemysłowych w Krakowie, jakie mamy do rozporządzenia, odnoszą się do roku szkolnego 1884/5.

Frekwencya wynosiła wówczas:

w szkole	przy placu św. Ducha . .	226	uczniów
„	na Smoleńsku	225	„
„	na Kazimierzu	376	„
„	na Kleparzu	264	„
	razem . . .	1.091	uczniów.

Przy szkole na Kleparzu utworzone zostały dodatkowo dwa kursa wyższe dla tych uczniów, którzy ukończyli w dawnej szkole rzemieślniczej IV. i V. klasę; rok I. tego kursu liczy uczniów 137, rok II. 47 uczniów — ogółem 184 uczniów.

Uzupełniająca szkoła przemysłowa im. Marka Bernsteina we Lwowie.

Szkoła opiera teraźniejszą organizacyę na podstawie statutu zatwierdzonego reskryptem c. k. Rady szkolnej krajowej z 3. kwietnia 1883. l. 1.945. Przewodniczącym zarządu jest rabin Dr. Bernard Löwenstein; w skład zarządu wchodzą delegaci przełożeństwa zboru wyznaniowego izraelickiego, tudzież Towarzystwa „Jad Charuzim“. Dyrektorem szkoły jest Dr. Karol Benoni, profesor c. k. wyższej szkoły realnej we Lwowie.

Frekwencya przedstawia się jak następuje:

w roku	1881/2	było uczniów	. . . .	165
„	1882/3	„ „	. . . .	131
„	1883/4	„ „	. . . .	177
„	1884/5	„ „	. . . .	227
„	1885/6	„ „	. . . .	239

Szkoła posiada kurs przygotowawczy, podzielony na dwa oddziały, i dwie klasy dla właściwej nauki zawodowej. Językiem wykładowym jest język polski. Jako słabą stronę zakładu podnosi sprawozdanie Dyrekcyi brak środków naukowych pomocniczych.

Szkoła przemysłowa w Nowym Sączu.

Weszła w życie dopiero od roku. Sprawozdanie JW. Dra Gustawa hr. Romera, zaproszonego do zlustrowania tej szkoły, wyraża się bardzo pochlebnie o jej urządzeniu. Liczy ona w trzech oddziałach przeszło 150 uczniów.

Uzupełniająca szkoła przemysłowa w Przemyślu.

Założona przez Oddział miejscowy Towarzystwa pedagogicznego, pozostaje pod opieką gminy. Wny Dr. Maryan Dworski, delegowany do zlustrowania stanu zakładu, również korzystnie wyraża się o jego działalności, podnosząc, że na 215 uczęszczających do tej szkoły uczniów, 23, a zatem 10% zyskało stopień celujący, 151, t. j. prawie 75% stopień pierwszy, a tylko 41, t. j. około 5%, stopień drugi. Dawne uprzedzenie miejscowych rękodzielników do tej szkoły znika powoli i coraz liczniej zaczyna do niej garnąć się młodzież — w ostatnich czasach mianowicie, i młodzież izraelicka. Szkoła podzielona jest na trzy klasy i dodany do niej jest kurs specyalny budownictwa i mechaniki. Sprawozdanie podnosi potrzebę połączenia tej szkoły z fachowym kursem dla przemysłu drzewnego.

Szkoła przemysłowa w Stanisławowie.

Szkoła ta założona została w r. 1883. jako zwyczajna uzupełniająca (wieczorna dla terminatorów) o 2 oddziałach przygotowawczych i jednym zawodowym. W roku szkolnym 1884. otwarta została jeszcze jedna klasa przygotowawcza, a na oddziele zawodowym zaprowadzono obok wykładów wspólnych dwa specyalne: rysunki mechaniczne i chemię stosowaną do przemysłu z uwzględnieniem towaroznawstwa. Nadto urządzono przy tej szkole warstaty wzorowe dla całodziennej nauki wyrobów drzewnych, mianowicie: stolarstwa, tokarstwa i rzeźbiarstwa, tworząc w ten sposób osobną szkołę fachową, w której uczniowie oprócz tego pobierali odpowiednią naukę teoretyczną, mianowicie rysunków i technologii drzewa, z którychto wykładów korzystali też i uczniowie szkoły uzupełniającej, zawodu stolarskiego i jemu pokrewnych.

Obiema szkołami, zostającemi pod tą samą Dyrekcyą, zarządza komisya, złożona według §. 14. statutu szkolnego z 2 członków tutejszego oddziału Towarzystwa pedagogicznego, z 1 delegata Rady miejskiej, 1 delegata Rady powiatowej, z Dyrektora szkoły i z delegatów tych instytucyi lub z tych osób, które przynajmniej rocznym datkiem 100 zł. do utrzymania tej szkoły się przyczyniają. Pod względem artystycznym kieruje nauką w szkole fachowej osobny komitet, komisyi zarządzającej odpowiedzialny i przez nią ustanowiony.

Przewodniczącym komisyi zarządzającej jest Wny Stanisław Brykczyński, zastępcą przewodniczącego Wny Dr. Zygmunt Mroczkowski, Dyrektorem Wny Edmund Bączalski.

Jak wszędzie tak i tu nauczyciele szkół miejscowych, głównie szkół średnich, udzielają nauki. Fachowa szkoła stolarstwa i tokarstwa istniejąca przy tej szkole rokuje nadzieje pomyślnego rozwoju, gdy Rada miejska wyznaczyła na jej umieszczenie odpowiedni lokal i zmieniono instruktora fachowego.

Frekwencya wynosiła:

w roku	1883/4	uczniów	71
„	1884/5	„	92
„	1885/6	„	85
„	1886/7	„	82

Analfabetów miała szkoła w roku 1885/6 — 13. Z tych jeden takie uczynił postępy w pierwszym roku, iż otrzymał stopień celujący, czterech innych, stopień pierwszy.

Sprawozdanie Dyrekcyi podnosi potrzebę nadania zakładowi ustroju stałego, stałego unormowania subwencyi, a wreszcie energiczniejszego niż dotąd przestrzegania obowiązku posyłania terminatorów przez majstrów na naukę uzupełniającą.

Szkoła uzupełniająca przemysłowa w Tarnowie.

Zakład powstał w roku 1881. Organizacya jego opiera się na statucie uchwalonym przez Oddział Towarzystwa pedagogicznego, a zatwierdzonym przez Radę szkolną krajową dnia 4. kwietnia 1881. l. 2.913.

Komisya nadzorcza składa się z delegatów stanu nauczycielskiego, Rady miejskiej, Rady powiatowej, tudzież miejscowego stowarzyszenia kupców i przemysłowców. Dyrektorem szkoły jest p. Wincenty Maziarski, c. k. prof. gimnazyalny.

Frekwencya wynosiła:

w roku	1881/2.	uczniów	104
„	1882/3.	„	82
„	1883/4.	„	111
„	1884/5.	„	122
„	1885/6.	„	82

Szkoła walczyć musi z uprzedzeniem nieprzychylnem miejscowej ludności rękodzielniczej. Połączone są z nią dwa kursa fachowe: handlowy i dla nauki mechaniki.

Przychodzimy obecnie do wyłuszczenia stanu warstatów naukowych i rękodzielniczych szkół fachowych. Jest ich dotychczas czynnych 13, zaś znajduje się w toku organizacyi 7 zakładów — tak, że jeżeli nie zajdą nieprzewidziane przeszkody w roku 1887., kraj nasz będzie posiadał 20 zakładów dla fachowej nauki rozmaitych rękodzieł.

Czynne są mianowicie następujące szkoły fachowe i warstaty naukowe:

a) Dla przemysłu drzewnego.

1. W Stanisławowie — szkoła i warstat wzorowy dla stolarstwa i tokarstwa. Zakład ten połączony jest pod wspólnym zarządem i dyrekcyą ze szkołą wieczorną dla nauki uzupełniającej, dlatego też była już o nim wzmianka uczynioną w sprawozdaniu o stanie szkół przemysłowych wieczornych.

2. W Sokalu — szkoła i warstat wzorowy dla stolarstwa i tokarstwa w połączeniu z nauką szwedzką, biegłości ręcznej dla uczniów tamtejszej szkoły wydziałowej. Jest to pierw-

sza próba praktyczna wprowadzenia w kraju naszym tej metody uczenia, po której wiele pożytku spodziewać się można. Nie mamy jednak w aktach sprawozdania kierownictwa tej szkoły z ubiegłego roku szkolnego.

Podczas wakacyj odbył się w Sokalskiej szkole kurs praktyczny dla nauki metody biegłości ręcznej w pracach mechanicznych, dla nauczycieli. Kurs ten liczył 42 uczestników.

3. W Kamionce Strumiłowej — szkoła przemysłowa kołodziejstwa i bednarstwa.

Zakład wszedł w życie 22. Maja 1884. W pierwszym roku pobierało naukę 8 uczniów w oddziale dla kołodziejstwa a 7 dla bednarstwa; razem 15.

W roku 1885. było na pierwszym kursie 12, na drugim 15 — razem 27, mniej więcej po połowie w obu oddziałach fachowych.

W trzecim roku szkolnym, który się rozpoczął 2. Maja 1886., liczył zakład w trzech kursach 30 uczni na obu oddziałach fachowych.

Szkoła rozwija się nader pomyślnie. Pozostaje ona pod kierownictwem p. Maksymiliana Czerniańskiego, który posiada studya techniczne i praktykę nabytą w warstatach kolei Karola Ludwika we Lwowie. Praktyczni instruktorowie dla oddziałów fachowych: Jędrzej Hyk dla oddziału kołodziejskiego i Józef Więc dla oddziału bednarskiego posiadają również wedle przedłożonych nam sprawozdań wykształcenie zawodowe zupełnie odpowiednie wymaganiom szkoły. Do pomyślnego stanu szkoły przyczynia się także w znacznej mierze życzliwa opieka obywatelstwa okolicznego, a szczególniej hr. Stanisława Badeniego. Szkoła fachowa w Kamionce Strumiłowej jest może najlepiej ze wszystkich istniejących w naszym kraju zakładów podobnych zaopatrzoną w pomocnicze zbiory naukowe — t. j. zbiory narzędzi, modeli, dzieł naukowych i wzorów rysunkowych. Z uznaniem także podnieść należy rachunkowość zaprowadzoną w tym zakładzie: jest ona rzeczywiście wzorową.

Warstat połączony jest ze szkołą należycie zorganizowaną dla nauki uzupełniającej.

4. W Toustem — szkoła kołodziejska. Zakład istnieje od Kwietnia 1882 roku. Frekwencya wynosiła w pierwszym roku 7 uczniów, w drugim 14, w trzecim 15, w czwartym (1885/6) również 15. Szkoła zawdzięcza byt swój głównie ofiarności członka Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych Wgo Władysława Fedorowicza, tudzież opiece troskliwej miejscowego duszpasterza gr. kat. ks. Michała Czaczkowskiego który zajmuje się zarządem tak tego warstatu naukowego, jak i drugiego warstatu — garncarskiego. (ob. niżej.)

5. W Jarosławiu — szkoła koszykarska. Wedle sprawozdania komitetu nadzorczego tejże szkoły, na którego czele stoi członek Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych JO. Jerzy ks. Czartoryski, za rok 1885 było tam zatrudnionych 60 chłopców w dwóch oddziałach — mianowicie 43 z powiatu Jarosławskiego, a 27 z innych powiatów, nieraz z dalekich nawet okolic. Zarobek zatrudnionych w szkole, lub po wsiach chłopców, był dość znaczny, bo chociaż plotą koszyki w czasie wolnym od prac w polu, przecież wynosił zarobek minimalny jednego ucznia w roku 1885. 28 zł., maximum zaś 157 zł. Wyrobiono w tym roku w szkole 2.647 sztuk koszów, w ogólnej wartości 2.302 zł. 8 ct. a. w. Wyroby swoje sprzedawała szkoła nie tylko w kraju, ale i za granicą jak n. p. w Pradze, Czerniowcach, Węgrzech, Wielkiem Ks. Poznańskiem, a nawet wpłynęły zamówienia z Paryża. Z warstatem połączona jest także uzupełniająca nauka powtarzania, a nadto ćwiczą się uczniowie i robotnicy w wolnych od pracy chwilach w rysunkach. Komitet dostarcza im bezpłatnie przyborów rysunkowych i do pisania i prenumeruje dla nich kilka pisemek popularnych.

W celu powiększenia liczby robotników w Jarosławiu i dla zwalczenia pauperyzmu w tem mieście, postanowił komitet przyjmować także najbiedniejsze, najbardziej zaniedbane dzieci na naukę, ażeby je zaprawić do pożytecznego zarobkowania. Liczba takich uczniów wynosiła w r. 1885. 22, a ogólna wypłacona im w roku 1885. kwota zarobku wynosiła 238 zł. 95 ct. w. a.

6. W Jaśle. Szkoła koszykarska. Zakład ten ma do spełnienia bardzo wdzięczne zadanie w gęsto zaludnionej tamtejszej okolicy, obfitującej w materyał koszykarski. Nie mamy pod ręką bliższych szczegółów o jej obecnym stanie.

B) Szkoły garncarskie.

7. W Kołomyi — krajowa szkoła garncarska, założona pierwotnie przez c. k. Rząd, potem zaniedbana, z dniem 1. Maja 1886. przyjętą została na rzecz kraju, w myśl uchwały sejmowej 16. Stycznia b. r. przy interwencyi Wgo Ludwika Wierzbickiego jako delegata Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych. Równocześnie otrzymała szkoła nowy statut organizacyjny, plan nauk i regulamin; — ustanowioną dla niej została kuratorya stała i zamianowano personal nauczycielski, a wreście zaopatrzono ją w potrzebne sprzęty i przybory, przybudowano piece i w ogóle całe jej wewnętrzne urządzenie zastosowane jest do wzoru najlepszych podobnych zakładów naukowych w innych krajach. O ile sądzić można z frekwencyi w pierwszym roku po rozpoczęciu nauki, zreformowanej pod opieką kraju w szkole garncarskiej w Kołomyi, wkrótce wypadnie pomyśleć o rozszerzeniu lokalności szkolnych. Obecnie liczy szkoła 13 uczniów, prawie wyłącznie synów miejscowych garncarzy, lecz już teraz zgłaszają się do niej kandydaci na uczniów z najdalszych okolic Galicyi wschodniej.

Szkoła pozostaje pod kierownictwem p. Waleryana Kryciński ego c. k. prof. gimnazyalnego, który otrzymał wykształcenie artystyczne w c. k. Muzeum dla sztuki i przemysłu we Wiedniu i z wielkiem zamiłowaniem poruczonym mu zakładem zajmuje się.

Szkoła garncarska w Kołomyi prowadzoną jest przeważnie w kierunku artystycznym, przyczem pielęgnowane są w dekorowaniu naczyń, oryginalne swojskie motywa ludowe.

8. W Toustem — warstat naukowy garncarski, zostający także tak jak tamtejsza szkoła kołodziejska pod opieką pp. Władysława Fedorowicza i ks. Czaczkowskiego, szybko rozwija się i doskonali. Wpłynie on niewątpliwie jeszcze skuteczniej na uszlachetnienie wyrobów garncarskich w swojej okolicy, gdy otrzyma zastosowane umiejętnie do właściwości miejscowego materyału przepisy sporządzania masy, tudzież doboru polewy i szkliwa, nad czem właśnie kierownik krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej, inżynier Krzen, odbywa próby w laboratoryum nauczycielskim szkoły kołomyjskiej.

c) Warstaty naukowe tkackie.

9. W Błażowej — Najstarszy ten nasz warstat naukowy znajdował się w tym roku w normalnym ruchu. Zostaje on pod opieką miejscowego towarzystwa tkaczy; posiada 10 warstatów. We wrześniu b. r. zwiedził tę szkołę instruktor fachowy dla tkactwa p. Franciszek Dobrowolski, i z jego sprawozdania okazuje się (l. Wydz kr. 55.830), że wpływ tego zakładu dość pomyślnie przyjął się w tamtejszej okolicy tak co do ulepszenia techniki, jak i co do rozpowszechnienia udoskonalonych warstatów tkackich.

10. W Kosowie — warstat naukowy tkacki najwięcej zajmuje się wprowadzeniem w użycie pomiędzy tkaczy tamtejszych robót z bawełny, juty i t. p. sprowadzanych z zagranicy materyałów. Czy jednak ten kierunek prowadzi do rezultatów pomyślnych w obec dotychczasowych stosunków naszego przemysłu tkackiego, skonstatowanem nie jest. I ten warstat naukowy zostaje pod opieką miejscowego Towarzystwa tkaczów, stowarzyszenia zar. z ograniczoną poręką.

d) Naukowy warstat powroźniczy

11. W Radymnie — Gmina miasta Radymna i powiat tamtejszy upominają się już od wielu lat, ażeby celem podniesienia tamtejszego przemysłu powroźniczego, urządzić wzorowy warstat. Wnoszono petycye do c. k. Rządu i do Wydziału krajowego; z ramienia c. k. Rządu wydelegowany był na miejsce dla zbadania stosunków tamtejszego przemysłu powroźniczego p. Ziembiński dyrektor akademii technicznej w Krakowie. Dochodzeniu te nie doprowadziły jednak do rezultatu jakiegokolwiek.

W bieżącym roku Wydział krajowy wysłał do Radymna na kilka miesięcy instruktora fachowego p. Błońskiego, który zaprowadził tam naukę powroźnictwa z użyciem ulepszonych przyborów i narzędzi, w założonym przez Towarzystwo powroźnicze warstacie. Początkujący ten warstat, którym troskliwie opiekuje się Dyrekcya „Towarzystwa powroźniczego w Radymnie“ a szczególniej proboszcz miejscowy Wny Ks. Leon Pastor, otrzyma w przyszłym roku stalszą organizacyę, ku czemu przygotowania poczyniono. Dla tego też w preliminarz budżetu Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych wstawiono na rok 1887. odpowiednią kwotę na subwencyę dla tego zakładu.

c) Szkoły koronkarskie.

12. W Zakopanem. — Szkoła ta otwartą została w roku 1883. i liczyła w pierwszym roku istnienia 11 uczenic, w drugim 54, w trzecim 74, w czwartym (1886) 78 uczenic zwyczajnych, 12 nadzwyczajnych podczas sezonu letniego — ogółem 90 uczenic.

Stosownie do przepisów statutu nauka tak jest prowadzoną, ażeby uczenice jak najprędzej wyrabiać mogły koronki na sprzedaż. Po strąceniu tylko wartości materyału z użytego, szkoła sprzedaje wyroby uczenic na ich korzyść. Sprzedano mianowicie koronek gotowych:

w roku:	za sumę „brutto“:	uczenicom wypłacono na rękę:
1884.	zł. 514.67	zł. 408.08
1885.	„ 1115.24	„ 756.79
1886. (do listop.)	„ 1460.14	„ 1166.14

W pierwszym roku zarabiała każda uczenica w przecięciu zł. 10.26 ct.; najmniejszy zarobek wynosił 4 zł. 60 ct. największy 48 zł. 50 ct.

W roku 1885. średni zarobek jednej uczenicy wynosił 15 zł. 13 ct. — najmniejszy 1 zł. 80 ct. największy 47 zł. 50 ct.

W roku 1886. średni zarobek wynosił 25 zł. 91 ct. — najmniejszy 8 zł. najw. 60 zł.

W szkole tej uczono wyrobu koronek najpojedynczszych aż do wybrednych gatunków, mianowicie: techniką czeską, „Idrian“, „Guipure“, „Reticello“, „Duchesse“, „Weneckie“ i „Relievo“.

Szkoła rozwija się świetnie; wyroby jej znajdują nader łatwy odbyt, kobietom z tamtejszej okolicy nastręcza ona miły i korzystny zarobek a nawet wpływa silnie na podniesienie ogólnego poziomu ich inteligencyi i wykształcenia smaku estetycznego, gdyż połączona jest ze szkołą dla nauki uzupełniającej i nauki rysunków. Na odbytej w tym roku wystawie krajowej w Czerniowcach, wyroby szkoły zakopańskiej odznaczone zostały najwyższą nagrodą: dyplomem honorowym, a kierowniczka jej panna Józefa Stelzerówna otrzymała list pochwalny.

13. W Kańczudze — szkoła koronkarska, utrzymywana kosztem funduszu krajowego, rozwija się pomyślnie, mając już obecnie fachowo uzdolnioną nauczycielkę. Szkoła liczy około 40tu uczenic.

Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego przeprowadziła w ubiegłym roku czynności przygotowawcze do otwarcia następujących szkół fachowych rękodzielniczych w ciągu r. 1887:

1. Szkoły garncarskiej w Porębie w powiecie Chrzanowskim;
2. Szkoły fachowej dla wyrobów z drzewa i fabrykacyi drzewianych zabawek dla dzieci w Żywcu.
3. Warstatu naukowego tkackiego w Korczynie;
4. „ „ „ „ Krośnie;
5. „ „ „ „ Horodence;
6. „ „ „ „ Łańcucie;
7. Szkoły koronkarskiej w Muszynie.

Rządową szkołę dla wyrobów drzewnych w Zakopanem wspiera fundusz krajowy zasiłkiem, który w ubiegłym roku wynosił 1.000 zł. a nadto 12 uczniów tej szkoły, z rozmaitych okolic kraju pochodzących, pobierało z funduszów krajowych stypendya.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa reskryptem z 21. sierpnia 1886. l. 8.439/pr. oznajmiło Wys. Wydziałowi krajowemu, iż c. k. Ministeryum oświaty postanowiło wprowadzić w życie od Wielkiejnocy 1887. w Świątnikach górnych w powiecie Wielickim, fachową szkołę ślusarską. Na żądanie Wysokiego Wydziału przeprowadziła Komisya rokowania z gminą Świątniki górne, względem dostarczenia lokalu i innych potrzeb dla szkoły.

Uchwałą z 1. października 1886. Rada gminna w Świątnikach deklarowała takie ofiary na budowę potrzebnych na urządzenie szkoły lokalności, że obecnie nie można wątpić, iż dalsze układy szczegółowe do pomyślnego doprowadzą rezultatu, skoro c. k. Rząd dostarczy potrzebnych do tego kosztorysów i planu budowy.

Przy tej sposobności Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego pozwala sobie wyrazić nadzieję, iż c. k. Rząd przyprowadzi do skutku aktywowanie tej szkoły w oznaczonym przez siebie terminie, t. j. od kwietnia 1887 r.

Krajowa stacya keramiczna oprze na naukowych podstawach usiłowania, mające na celu rozwinięcie w kraju naszym garncarstwa, tudzież fabrykacyi cementu i wapna hydraulicznego.

Na posiedzeniu z 21. Maja 1886. Komisya powzięła cały szereg uchwał, na których ma się oprzeć organizacya tego zakładu, mianowicie: uchwalony został dla krajowej stacyi keramicznej statut; kierownikiem jej mianowany został inżynier Edmund Krzen, specyalnie wykształcony ku temu celowi kosztem funduszu krajowego, i zakupiono także wszystko, co potrzeba do wewnętrznego urządzenia stacyi. Grono profesorów c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie, gdzie stacya ma być umieszczoną, wszelkie ze swej strony czyni ułatwienia, ażeby zakład jak najprędzej mógł rozpocząć działalność swoją we własnym lokalu. Rokowania z c. k. Rządem względem uregulowania stosunku stacyi, która ma charakter zakładu krajowego, do c. k. Szkoły politechnicznej są w toku.

Zanim stacya doświadczalna wejdzie w życie, czynnym był inżynier Krzen w Glińsku, Toustem i Kołomyi, gdzie udzielał wskazówek technicznych co do budowy pieców, przyrządzania masy, polewy i glazur, a wreszcie fasonowania naczyń; wspólnie z członkiem Komisyi posłem Dr. J. Weiglem wziął udział w komisyi lokalnej, która miała na celu ostateczny wybór miejsca w powiecie Chrzanowskim, gdzie ma być założoną szkoła garncarstwa, i przeprowadził rokowania względem założenia drugiej krajowej szkoły garncarskiej w Porębie, obliczoną głównie na zaszczepienie w kraju naszym wyrobu naczynia kamionkowego z wybornej gliny tamtejszej, która dotychczas wywożoną była do pruskich fabryk.

Na tem samem posiedzeniu postanowiła Komisya krajowa dla spraw przemysłowych poruczyć kierownictwo stacyi doświadczalnej dla przeróbek nafty i wosku ziemnego p. Bronisławowi Pawlewskiemu, profesorowi technologii chemicznej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie. — Stacya doświadczalna naftowa przejdzie od 1. stycznia 1887. pod opiekę krajowej Komisyi górniczej.

Następująca tablica przedstawia obraz rozdzielonych w roku ubiegłym (t. j. do 20. października 1886) stypendyów na cele fachowej nauki przemysłowej.

Wykaz

stypendyów i zapomóg jednorazowych, rozdzielonych od 1. Stycznia do 20. Października 1886. w celach zawodowego wykształcenia przemysłowego.

Liczba bieżąca	Liczba Wydziału krajowego	Imię i nazwisko stypendysty	Zakład w którym stypendysta naukę pobierał	Wypłacona w r. 1886. (do 20. Paźdz.) kwota zł.	ct.	Uwaga
1	65.778/85	Ziemba Wojciech	Zakopane — szkoła snycerska	135	—	
2	65.777/85	Paszkiewicz Błażej	„ „ „	135	—	
3	5.170	Trupkiewicz Jan	Jarosław „ koszykarska	108	—	
4	53.558/85	Merunowicz Stanisław	Wołoskie Więdzyrzecze szkoła stol	100	—	
5		Szumała Franciszek				Stypendysta rządowy i z fund. kr. pobiera dodat. do stypend. po 10 zł. miesięcznie.
6		Zagata Ludwik	Zakopane			
7	65.776/85	Jarząbek Stanisław	c. k. szkoła fachowa dla przemysłu drzewnego	228	—	po 6 zł miesięcznie
8		Tomaszewski Jakób				
9		Büchs Józef				
10	5.989	Magiera Aleksakder	dto			po 10 zł. miesięcznie
11		Terezka Roman		700	—	
12		Chaszczewicz Michał	dto			po 15 zł. miesięcznie
13		Gierałt Jan				
14		Skupieniówna Helena				
15		Rozegnałówna Anna	Zakopane szkoła koronkarska			
16	8.817	Ciepła Karolina		300	—	po 5 zł. miesięcznie
17		Gąsiorówna Agniesz.				
18		Toporówna Agnieszka				
19	5.951&18.508	Marynicz Bolesław	Königgrätz, c k fach. szkoła ślus.	150	—	
20	5.990&18.703	Domagoła Wiktor	Zakopane c. k. szkoła dla przem. drzew.	190	—	
21	12.949	Fuchsa Zofia	Lwów c. k. szkoła przem. artystycz.	180	—	
22	13.704&14.568	Sydor Jędrzej	Wiedeń, Muzeum technologiczne	385	—	na rok szkolny 1885/6.
	56.861&56.862	dto	dto	210	—	na rok szkolny 1886/7.
23	12.044	Korybutiak Eugeniusz	Zakopane c. k. szkoła dla prem. drzew.	120	—	
24	18.102	Lorenz Franciszek	dto	90	—	
25	14.910	Frübling Józef	Mulhouse, szkoła przemysłowa	400		
26	14.903	Gruszecki Henryk	Chemnitz, szkoła tkacka	200	—	
27	25.488	Otto Karol	Wiedeń, muzeum technologiczne	300	—	
28	50.345	Pyptiuk Bazyli	Polička, szkoła tkacka	45	—	jednorazowa zapomoga.
29	43.011	Stefek Jan	Przemyśl, pryw. szkoła stol. br. Wattmana	180	—	
30	55.499&29.923	Gądkiewicz Julian	Błażowa, warstat naukowy tkacki	120	—	zaliczka na stypendyum po 35 zł. miesięcznie.
31		Olbrycht Józef	„ „ „ „			
32	39.643	Bytnana Walenty	„ „ „ „	120	—	miesięcznie po 10 zł.
33		Kwolka Walenty	„ „ „ „			
34		Kuda Jędrzej	„ „ „ „			
35	8.520	Szczygłówna Marcel.	Wiedeń, centr. kurs dla koronkar.	50	—	Stypendystki rządowe, zapomoga na podróż do Wiednia.
36	19.080	Tomek Anna	„ „ „ „ „	50	—	
37	„	Knee Marya	„ „ „ „ „	50	—	
—	54.993	„ „	„ „ „ „ „	50	—	Zapomoga na kupno wzorów i przybor. koronk.
38	27.915	Darowska Marya	„ „ „ „ „	50	—	Zapom. na podróż do Wiednia dla zwiedz. wystawy rob. kobiec
39	„	Pedynkowska Emilia	„ „ „ „ „	50	—	
40 — 50	38.481	11 nauczycieli ludow. lub kandydatów naucz.	Kurs feryalny dla nauki rys. w c. k. szkole dla przemysłu artystycznego we Lwowie	660	—	Uzupełn. zasiłku udziel. na koszta odbycia kursu feryalnego nauki rysunków.
51	46.841	Migdał Franciszek	dto	10	—	
				5.366	—	

We wnioskach, dotyczących rozdziału stypendyów a przedkładanych Wydziałowi krajowemu, kierowała się Komisya przemysłowa dwoma względami zasadniczemi:

najpierw, ażeby kształcić fachowe siły nauczycielskie dla szkół przemysłowych i warstatów naukowych;

powtóre, ażeby szczególnem uzdolnieniem odznaczającej się młodzieży z różnych okolic kraju umożliwić naukę w fachowych szkołach, i tym sposobem dostarczać krajowi rękodzielników z metodycznem wykształceniem szkolnem.

W drugim kierunku programowym, t. j. wspierania kredytem przedsiębiorstw przemysłowych, które mogą być pożyteczne dla ogólnej produkcyi w kraju, Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego starała się zastosowywać do wskazówki, zawartej w uchwale Wysokiego Sejmu krajowego z dnia 16. Stycznia 1886. punkt 5, ażeby w wypadkach wymagających znaczniejszego subwencyonowania przedsiębiorstw początkujących ograniczać się wyłącznie do całkowitego lub częściowego pokrywania procentów od kredytów, o jaki interesowani przemysłowcy musieliby starać się w bankach, na własny rachunek i Wydziałowi kraj. do uwzględnienia zalecono. Komisya krajowa zaleciła Wydziałowi krajowemu, aby zagwarantowano procenta następującym przedsiębiorstwom:

1. Józefowi Baarowi, właścicielowi tkalni wyrobów jedwabnych we Lwowie;
2. p. Meissnerowi, właścicielowi fabryki powozów w Krakowie, dla pożyczki do wysokości 12.000 zł.;
3. p. K. Lipińskiemu, właścicielowi fabryki machin wiertniczych w Sanoku;
4. Spółce dla wywozu świątnickich wyrobów żelaznych w Krakowie;
5. p. Darowskiej, właścicielce zakładu dla haftów kościelnych w Krakowie;
6. p. Serafinowiczowi, właścicielowi zakładu litograficznego we Lwowie;
7. pp. Dymetom, właścicielom garbarni w Zamarstynowie pod Lwowem.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania Komisya nie miała wiadomości o tem, ażeby którykolwiek z wymienionych powyżej przemysłowców korzystał z ofiarowanej mu gwarancyi procentu.

W następującym wykazie imiennym przedkładamy Wysokiemu Wydziałowi stan pożyczek, udzielonych z funduszów krajowych na poparcie różnych gałęzi przemysłu w kraju.

Wykaz

pożyczek, udzielonych z funduszów krajowych na poparcie rozwoju różnych gałęzi przemysłu w kraju.

Liczba pozycyi		Pierwotnie udzielona pożyczka zł.	ct.	Z końcem 1886 pozostać ma do spłaty zł.	ct.
	A. Pożyczki, udzielone spółkom.				
1	Towarzystwo handlu skór w Sanoku	1.000	.	800	.
2	„ „ „ w Kulikowie	1.000	.	800	.
3	„ „ „ i wyrobu obuwia w Rymanowie . .	1.000	.	800	.
4	„ „ „ owczych i wyr. kożuchów „ . .	1.000	.	800	.
5	„ „ „ w Jarosławiu.	3.000	.	1.500	.
6	„ szewców w Dąbrowie.	3.000	.	1.500	.
7	„ handlu skór we Lwowie (2 pożyczki)	15.000		10.000	.
8	„ „ i magazyn wyr. skórn. w Tarnowie (2. poż.).	4.000	.	2.700	.

Liczba pozycyi		Pierwotnie udzielona pożyczka zł.	ct.	Z końcem 1886 pozostać ma do spłaty zł.	ct.
9	Towarzystwo handlu skór w Łańcucie (3 pożyczki)	4.000	.	2.775	.
10	„ „ „ w Przemyślu	4.000	.	3.000	.
11	„ „ „ w Sędziszowie	1.000	.	1.000	.
12	„ szewców i garbarzy w Pruchniku	3.000	.	2.625	.
13	„ dla wyrobów kuśnierskich w Starym Sączu . .	5.000	.	3.000	
14	„ tkaczy w Błażowie	4.000		2.400	.
15	„ „ w Kosowie	4.000		1.800	.
16	„ „ w Łużnie	1.000		1.000	
17	„ powroźnicze w Radymnie	3.000		2.875	
18	„ dla wyrobów garncarskich w Kołomyi	1.800		450	.
19	„ robotników krawieckich „Praca“ we Lwowie . .	1.000	.	800	
20	I. Związkowa pracownia robot. stolarskich „Zorza“ we Lwowie .	1.000	.	900	
	Suma kredytu spółek przemysłowych . .	61.800		41.525	.
	B. Pożyczki udzielone szkołom fachowym na fundusz obrotowy — na zakupno materyałów.				
1	Szkoła snycerska w Zakopanem	1.000	.	600	.
2	„ koronkarska „	300		250	.
3	„ kołodziejska w Toustem	1.000		1.000	
		2.300	.	1.850	.
	C. Pożyczki udzielone prywatnym przedsiębiorcom.				
1	Marconi Leonard, na wyroby z alabastru w Brzozdowcach . .	5.000	.	3.125	.
2	Dłużyńscy Kazim. i Jan, garbarze w Ludwinowie pod Krakowem.	8.000	.	7.500	.
3	Sierociński Stanisław i Franciszka, na podniesienie warsztatu szewskiego	4.000	.	2.875	18
4	Darowskie Barbara i Helena, zakład robót kościeln w Krakowie	2.000		800	.
5	Siekierski Ksawery, garbarz w Ładnej pod Tarnowem . . .	10 000	.	8.400	.
6	Harasimowicz Piotr, snycerz we Lwowie	500		450	.
7	Deskur Franciszek Ksawery, garbarz w Stanisławowie . . .	7.000	.	5.100	.
8	Rogowscy Józef i Apolonia, zakład wyrobów białoskórniczych w Krakowie	2.000	.	1.000	.
9	Pawlik Józef, fabryka powozów w Przemyślu	2.000	.	1.600	.
10	Heydenreich Michał	6.000	.	4.500	
11	Wurm Ignacy, garbarz w Rzeszowie	6 000		5.700	
12	Małeccy Ludwik i Joanna, garbarze we Lwowie	3.000	.	2.125	.
13	Pawlikowski Aleksander, garbarz w Starym Sączu	8.000		8.000	.
14	Trzemeski Edward, zakład fotodrukarski i cynkograficzny we Lwowie.	3.000	.	2.700	.
15	Kutrzeba i Murczyński, zakład artystyczny w Krakowie. . .	3.000	.	3.000	.
16	Baar Józef, właściciel tkalni wyrobów jedwabnych we Lwowie.	3.000		3.000	.
17	Dembiński Zdzisław hr., właściciel fabryki wyrobów glinianych w Babicach	10.000	.	10.000	
		82.500	.	69.875	18

Zestawienie:

	zł.	ct.	zł.	ct.
A. Pożyczki udzielone spółkom	61.800	.	41.525	.
B. Pożyczki udzielone szkołom fachowym na fundusz obrotowy — na zakupno materyałów	2.300	.	1.850	.
C. Pożyczki udzielone prywatnym przedsiębiorcom . . .	82.500	.	69.875	18
	146.600	.	113.250	18

Z tego zestawienia okazuje się, że korzystało z kredytu z funduszu krajowego 13 spółek zajmujących się handlem skór, tudzież wyrobem i sprzedażą towarów skórzanych i kożuszniczych; 3 spółki tkaczy i 4 inne spółki — ogółem 20 stowarzyszeń, z sumą 61.800 zł., z której spłacono 20.275 zł., a pozostaje do spłacenia 41.525 zł. Szkołom fachowym w Zakopanem i Toustem udzielono pożyczek w sumie 2.300 zł., jako fundusz obrotowy na kupno materyałów, z tej sumy 450 zł. zwrócono funduszowi krajowemu, zaś 1850 zł. pozostaje na rachunku.

Prywatnym przedsiębiorcom udzielono różnymi czasy z funduszów krajowych pożyczek w ogólnej sumie 82.500 zł. a, w., z tego zwrócono do 20. października 1886. r. 12.724 zł 82 ct. a. w. — pozostaje zaś da ściągnięcia 69.875 zł. 18 ct. w. a.

Ogółem jest do ściągnięcia u 40tu partyj suma 113.250 zł. 18 w. a. jako aktywum, którem Wysoki Sejm rozporządzać może na cele przemysłowe.

Co się tyczy zaległości w spłacie rat pożyczek udzielanych na cele przemysłowe, zarządził już Wysoki Wydział krajowy odpowiednie środki, celem zabezpieczenia zaległości funduszu krajowego, a spodziewać się można, że w obec troskliwego zabezpieczenia tych pożyczek fundusz krajowy na stratę narażonym nie będzie.

Komisya pozwala sobie w tem miejscu uczynić uwagę, że pożyczek podobnych nie można traktować ze stanowiska bankierskiego, t. j. wyłącznie tylko z tego punktu widzenia, o ile one są bezpieczne, i czy raty regularnie wpływać mogą, gdyż pozycya budżetowa „na pożyczki i zasiłki“ dla początkujących przedsiębiorstw przemysłowych, z natury swej przeznaczoną jest na pokrywanie ryzyka nowych, nie wypróbowanych jeszcze i nierozpowszechnionych w kraju industryj — więc nieuchronną jest rzeczą, iż wypada nieraz wesprzeć przedsięwzięcia, w dobrej woli zaincyonowane i piękne rokujące nadzieje dla przemysłu krajowego, które jednak ostatecznie nie udadzą się. W końcu nie można pominąć uwagi, że pożyczki na wspieranie początkujących przedsiębiorstw przemysłowych — jeźli mają odpowiedzieć celowi, muszą być udzielane niejednokrotnie na dłuższe lata, czego znów żaden Bank uczynić nie zechciałby.

W ogóle przy trutynowaniu rachunków dotychczas udzielanych z funduszu krajowego zasiłków na początkujące przedsiębiorstwa przemysłowe, i przy roztrząsaniu wyniku dotychczas w tym względzie doświadczeń nasunęły się Komisyi następujące uwagi:

Najpierw, że żaden z praktykowanych lub doradzanych zkądkolwiek sposobów popierania przedsiębiorstw przemysłowych nie może być poczytywany za jedynie i wyłącznie odpowiedni celowi, lecz że stosownie do właściwości każdego interesu stosunków osobistych przedsiębiorcy, starającego się o zasiłek i różnorodnych innych warunków, mogących wpływ wywierać na projektowaną akcyę, wypada także zastosować wymiar, tudzież uwarunkowanie pomocy publicznej.

Ani udzielanie bezzwrotnych zapomóg, ani przyznawanie pożyczek zwrotnych oprocentowanych lub bezprocentowych, ani nakoniec gwarantowanie odsetek od pożyczek bankowych nie może być ani bezwarunkowo potępione, ani też zastosowywane ogólnie do wszystkich wypadków, tylko każdy z tych sposobów musi być według okoliczności faktycznych w każdym wypadku z osobna dobrany.

Następnie, sądzi Komisya, iż ażeby ustalić można system rozdawnictwa zasiłków i pożyczek na początkujące przedsiębiorstwa przemysłowe, wypada utworzyć osobny fundusz samoistny, odpowiednio ze skarbu krajowego udotowany i zawiadywany wedle zasad stałych, ujętych w regulamin.

Zmierzający ku temu celowi wniosek Komisyi mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi w osobnem sprawozdaniu.

W dziale trzecim programu Komisyi, t. j. wspierania spółek rękodzielniczych, które istotnie dzielnie przyczyniają się do ożywienia rękodzieł w kraju, a przedewszystkiem do wyswabadzania drobnych rękodzielników z pod ucisku lichwiarzy i wyzyskiwaczy, doprowadziła dotychczasowa akcya pomocnicza ze strony kraju do rezultatów bardzo pomyślnych. Drobne bo stosunkowo sumy, udzielane takim spółkom, dźwigają nieraz całe miejcowości z materyalnego upadku, a przytem wszystkiem są to także najlepsi płatnicy, którzy najregularniej z przyjętych wobec funduszu krajowego zobowiązań wywiązują się.

W podanym powyżej wykazie kredytu na cele przemysłowe przytoczyliśmy szczegółowo, które spółki i w jakiej wysokości pomoc z funduszu krajowego otrzymały.

W ciągu roku 1886. do Października znajdowała się w toku organizacya następujących spółek rękodzielniczych nowych:

1. Towarzystwo garncarzy w Glińsku w powiecie żółkiewskim;
2. Towarzystwo tkaczy w Komarnie w powiecie Rudeńskim;
3. Spółki ślusarskiej w Świątnikach, w pow. Wielickim;
4. Spółki kowalskiej w Sułkowicach;
5. Spółki tkackiej w Rabce, w powiecie Myślenickim;
6. Spółki dla handlu i przemysłu drobnych rękodzielników w Muszynie koło Krynicy.
7. Spółki stolarskiej w Kalwaryi, w powiecie Wadowickim.

W ustępie 4. uchwały sejmowej z 16. stycznia 1886. r. w sprawach przemysłu krajowego wyrażone jest życzenie, aby i państwo poparło władze krajowe w dźwiganiu podupadłej u nas produkcyi przemysłowej, w tym mianowicie kierunku, ażeby skarb państwa w pewnym słusznym stosunku do ofiar, jakie galicyjski fundusz krajowy na ten cel ponosi, zasilał nasze szkoły przemysłowe z półtoramilionowego budżetu c. k. Ministerstwa oświaty, na cele szkolnictwa przemysłowego. Jak dalece kraj nasz bywał dotychczas pod tym względem upośledzany, wystarczy przytoczenie kilku szczegółów cyfrowych z budżetu c. k. Ministerstwa oświaty na rok 1886.

I tak na szkolnictwo przemysłowe preliminowano ogółem .	1,371.776 zł. w. a.
Na środki popierania rozwoju szkolnictwa przemysłowego wyznaczono	86.300 „ „ „
Suma wydatków na ten cel wynosi .	1,458.076 zł. w. a.

Z tej sumy przypada na Galicyę tylko 34.900 zł. na akademię przemysłową w Krakowie, 9.100 zł. na szkołę dla przemysłu artystycznego przy Muzeum przemysłowem we Lwowie i 12.400 zł. na szkołę fachową dla wyrobów drzewnych w Zakopanem, szkołę garncarską w Kołomyi, koszykarską w Jarosławiu i Rudniku.

Suma 12.400 zł. przeznaczona ze skarbu państwa na fachowe szkoły przemysłowe w Galicyi jest istotnie bardzo skromną w obec kwoty 462.396 zł. wydawanej na ten cel w całem państwie.

Na uzupełniające szkoły przemysłowe (gewerbliche Fortbildungsschulen) c. k. Ministerstwo oświaty przeznaczyło na rok bieżący 86.300 zł. w. a. dla 158 szkół tego rodzaju. Galicya nie ma w tej pozycyi żadnego udziału.

Z sumy 86.350 zł. przeznaczonej ze skarbu państwa w roku bieżącym na stypendya przemysłowe, kształcenie nauczycieli dla fachowych szkół przemysłowych, muzea, wydawnictwa, wspieranie stowarzyszeń przemysłowych i t. d. otrzymali z Galicyi stypendya: jeden rzeźbiarz, jeden ślusarz i trzy koronkarki; Towarzystwo pracy kobiet we Lwowie otrzymało 150 zł. zapomogi i 750 zł. wyasygnowano na kurs wakacyjny nauki rysunków przemysłowych dla nauczycieli szkół ludowych, z tem jednakże zastrzeżeniem, że fundusz krajowy dołoży drugi raz taką kwotę.

Na wnoszone dawniej w tym przedmiocie podania, nie zawsze nawet odpowiadano. Urzędujący zaś obecnie Minister Oświaty JEksc. pan Dr. Gautsch reskryptami z 20. Lipca i 6. Sierpnia b. r. l. 9.894 dał odpowiedź na przedstawienie Wydziału krajowego z d. 16. Września 1884. l. 21.506 poparte uchwałą Sejmu krajowego z 23. Października 1884. w sprawie popierania szkolnictwa przemysłowego w Galicyi przez administracyę państwa. Odpowiedź ta, zawiera bardzo wiele zastrzeżeń co do warunków pomocy ze strony władz państwowych w usiłowaniach, mających na celu rozwój przemysłu w Galicyi, lecz w każdym razie Komisya uznaje doniosłość tego aktu, gdyż nastręcza on nader pożądaną sposobność władzom i organom, opiekującym się przemysłem krajowym do dalszych rokowań szczegółowych co do pojedynczych przedmiotów, o których jest wzmianka w reskryptach JE. p. Ministra wyznań i oświaty z 20. Lipca i 6. Sierpnia 1886 r.

Z innych czynności Komisyi zapisujemy, iż w myśl wezwania Wysokiego Wydziału krajowego z 12. Marca 1886. L. 7.168 biuro Komisyi zajęło się opracowaniem projektu reformy szkół wydziałowych męskich w kierunku przemysłowym stosownie do przepisów noweli szkolnej z 2. Lutego 1885. Nr. 28. Dz. u. kr. tudzież uchwały Wysokiego Sejmu z 23. Stycznia 1886., dotyczącej tego przedmiotu.

Elaborat ten był przedmiotem obrad ankiety, wyznaczonej przez Wydział krajowy do objawienia opinii co do zamierzonej reformy szkół wydziałowych męskich.

Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego przeprowadzi w plenum rozprawę nad sformułowanymi w ten sposób wnioskami i będzie miała zaszczyt przedłożyć je Wysokiemu Wydziałowi do dalszego traktowania.

Wydano w tym roku polską książką do czytania, tudzież książkę do nauki języka niemieckiego dla użytku szkół przemysłowych, wedle planu podanego w zeszłorocznem sprawozdaniu Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. Wydawnictwem tem zajął się zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego. Przygotowuje się obecnie wydanie wzorów rysunkowych dla przemysłowych szkół fachowych.

Preliminarz budżetu Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego na rok 1887. różni się od tegorocznego o 47.580 złr. z powodu zwiększenia się wydatków w rozmaitych pozycyach. Układ tego preliminarza zastosowany już jest do treści rezolucyi sejmowej z 22. stycznia 1886. mocą której Izba postanowiła:

1. Ażeby na przyszłość ze wszystkich pozycyj budżetu, mających styczność z przemysłem i podlegających ingerencyi komisyi krajowej dla spraw przemysłu, otworzył osobną rubrykę preliminarza budżetu krajowego, i poleciła przedkładać ją jako preliminarz budżetu tejże komisyi, a więc z pozycyj 172, 173, 174, 175, 176. 177, 178, 179, 180, 181, 184, 185, 186 i 187".

Druga część tej uchwały brzmi:

„Ażeby poz. 184. ogólną na szkoły rękodzielnicze i podpieranie przemysłu domowego rozkładano w preliminarzu budżetu krajowego na pozycye szczegółowe, tak jak pozycya w preliminarzu komisyi krajowej dla spraw przemysłu jest rozłożoną."

Wedle powyższej wskazówki obejmuje też dział I-szy poz. 1—13 preliminarza komisyi krajowej dla spraw przemysłu na rok 1887.; te przedmioty które w rubryce budżetu krajowego na rok 1886. objęte są w dziesięciu pozycyach od 172—181 mianowicie rękodzielnicze szkoły uzupełniające wieczorne.

Wymienione tu dziesięć pozycyj (od 172—181 włącznie) budżetu krajowego na rok 1886. opiewają ogółem na złr. . . . . 6.300 a. w.
zaś dział I-szy preliminarza komisyi przemysłowej na r. 1887. opiewa na sumę 8.000 „ „
z czego wynika różnica, która obciążyć miałaby budżet krajowy na rok 1887.
kwotą większą o . . . . . złr. 1.700 a. w.

Zwyżka ta tłómaczy się wprowadzeniem w życie w ciągu bieżącego roku nowych szkół wieczornych dla terminatorów w Brzeżanach, w Jaśle i w Nowym Sączu, którym przyrzeczono subwencyę, każdej po 500 złr. co wynosi złr. 1.500 rocznie, zaś o 200 złr. podwyższa się subwencya dla izraelickiej szkoły rękodzielniczej imienia Marka Bernsteina we Lwowie, a to w myśl uchwały Wysokiego Sejmu powziętej przy załatwieniu petycyi l. 470/s. w ostatniej sesyi — ze względu na znacznie zwiększającą się frekwencyę uczniów.

Pozycya 184. rubryki XV. budżetu krajowego zastąpioną jest w załączonym preliminarzu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych na rok 1887. działami II, IV, V, VII i VIII.

W budżecie krajowym na rok bieżący preliminowano w pozycyi 184 kwotę złr. 26.000 a. w. Komisya przemysłowa domaga się zaś w dziale II, IV, V, VII i VIII swojego preliminarza na rok 1887. ażeby wyznaczono jej do rozporządzenia kwotę złr. 111.380 a. w. zwiększoną zatem o złr. 63.680 a. w. co objaśnia się w następujący sposób:

Co do działu II.: „Szkoły przemysłowe połączone z warstatami wzorowemi“:

Poz. 1. Szkoła i warstat wzorowy dla stolarstwa i tokarstwa w Stanisławowie otrzymała na rok 1886. subwencyą z funduszu krajowego w kwocie zlr. 500 -- na rok zaś przyszły preliminuje się złr. 950. — więcej przeto o złr. 450. — czyniąc jednak wypłatę zwiększonej subwencyi zależną od tego, jeżeli gmina tamtejsza dostarczy na pomieszczenie zakładu takiego lokalu, ażeby w nim mogła pomieścić się szkoła, wspólnie z warstatem, któremu to warunkowi stało się już zadość.

Poz. 2. Szkoła i warstat wzorowy dla stolarstwa i wyrobu zabawek drzewnianych w Żywcu wchodzi w życie z rokiem przyszłym, dla tego powstaje na zasadzie przyjętych przez komisyę zobowiązań nowa pozycya budżetowa w kwocie złr. 1.400 a. w.

Poz. 3. Szkoła i warstat wzorowy połączony z nauką szwedzką nabycia biegłości ręcznej dla stolarstwa i koszykarstwa w Sokalu — nowa poz. złr. 800 a. w.

Poz. 4. Szkoła kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce strumiłowej z powodu zaopatrzenia jej w przyrząd do gięcia obodów i kuźnię własną, jako też dobudowania szopy na materyały będzie wymagała na rok przyszły zwiększonego wydatku o złr. 1.030 a. w.

Poz. 9. Szkoła garncarstwa w Toustem, utrzymywana dotychczas wyłącznie kosztem prywatnym w celu nadania jej odpowiedniejszej organizacyi, ma otrzymać subwencyą w kwocie zł. 600 a. w. zaś 300 zł. dodaje się w celu wysłania tam na parę miesięcy dekoratora naczyń; ogólny wydatek na tę szkołę ma więc wynosić złr. 900 a. w.

Poz. 10. Szkoła garncarstwa w Porębie wchodzi w życie; na rok 1887 będzie to wymagało w budżecie krajowym nowej pozycyi w kwocie złr. 3.400 a. w.

Poz. 12. W Horodence wchodzi w życie warstat wzorowy tkacki, na ten cel preliminuje się złr. 1.850 a. w.

Poz. 13. W Korczynie wypada rozszerzyć warstat z powodu zwiększającej się silnie frekwencyi: preliminuje się przeto zamiast 840 złr. jak było w r. 1886. na rok przyszły 1.150; złr., więcej przeto o 310 złr. a. w.

Poz. 14. Zamiast w Jaśle, jak preliminowano na rok 1886. wchodzi w życie szkoła tkactwa w Krośnie.

Na rok 1886. preliminowano na Jasło 1830 złr. na rok 1887. preliminuje się na Krosno z powodu znaczniejszych ofiar gminy tylko 1.050 złr. — mniej przeto o 780 złr. a. w.

Poz, 16. Warstat tkacki w Łańcucie — nowa pozycya, z powodu wprowadzenia w życie tego zakładu preliminuje się dla niego złr. 1.850 a. w.

W dziale IV.: „Fundusz rezerwowy na cele szkolne, wydawnictwa i t. p." preliminuje się zamiast 1.500 złr. na rok 1887 złr. 2.000 — z powodu zachodzącej potrzeby wydania wzorów rysunkowych dla szkół fachowych i warstatów wzorowych.

Dział V. (Stypendya) i VIII (Sekretarz) pozostają niezmienione jak były na r. b. przez Wysoki Sejm uchwalone.

Dział III. preliminarza komisyi: „Muzea przemysłowe we Lwowie i w Krakowie" odpowiada pozycyom 186 i 187 budżetu krajowego na r. 1886, cyfra pozostaje również nie zmienioną 4.000 złr. a. w,

Dział VI. „Stacye doświadczalne" zmienia się o tyle, że gdy na rok bieżący uchwalono na krajową stacyę doświadczalną keramicznę i naftową w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie złr. 7.500 a. w. to komisya proponuje na rok 1887. tylko na keramiczną stacyę złr. 5.700 w. a.

Pozycyę: „Stacya doświadczalna dla przeróbek nafty opuszcza się w preliminarzu komisyi przemysłowej, gdyż przenosi się ona do innej rubryki budżetu krajowego.

Raczy Wysoki Wydział tak zestawiony budżet Komisyi przemysłowej przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia.

Jak wyżej nadmieniono w osobnym sprawozdaniu przedkłada się wniosek względem wyznaczenia stałej dotacyi dla krajowege funduszu przemysłowego.

Komisya odbyła w tym okresie, do którego odnosi się niniejsze sprawozdanie 5 posiedzeń plenarnych: w dniach 16. i 17. Grudnia 1885 r., 1., 2. i 3. Marca, 20. i 21. Maja, 3. Lipca i 26. Października 1886.

Z czynności członków Komisyi notujemy, iż Wny Dr. Ferdynand Weigel, wspólnie z przydanymi mu funkcyonaryuszami Komisyi, przeprowadził na miejscu układy względem aktywowania krajowej szkoły garncarskiej w Porębie, w powiecie Chrzanowskim, tudzież państwowej szkoły ślusarskiej w Świątnikach, w powiecie Wielickim.

Wny Ludwik Wierzbicki, interweniował w charakterze delegata Komisyi przy odebraniu szkoły garncarskiej w Kołomyi od c. k. Rządu na rzecz kraju; przeprowadził też na miejscu układy względem założenia wzorowych warstatów tkackich w Krośnie, Korczynie i Łańcucie, szkoły fachowej dla wyrobów drzewnych w Żywcu i warstatu powroźniczego w Radymnie, a wreszcie zwiedził szkołę stolarską w Stanisławowie, koszykarską w Jarosławiu i warstat wzorowy dla wyrobów drzewnych w Kamionce Strumiłowej.

W składzie osobistym Komisyi zaszła ta zmiana, iż w miejsce Dra Kajetana Orleckiego, który złożył mandat, reskryptem Wysokiego Wydziału z dnia 5. Października 1886. L. 58.958 powołany został na członka Komisyi Dr. Faustyn Jakubowski z Krakowa.

Dr. Tadeusz Rutowski zrezygnował z posady sekretarza Komisyi, i funkcye te poruczone zostały prowizorycznie p. Teofilowi Merunowiczowi. Zmieniono także regulamin dla sekretarza i uporządkowanie archiwum Komisyi.

Powyższe sprawozdanie raczy Wysoki Wydział przyjąć do wiadomości.

Lwów, dnia 20. Października 1886.

Przewodniczący:

Zyblikiewicz w. r.

Odpis

odezwy Wydziału krajowego z dnia 13. Lutego 1886 l. 204 do c. k. Rady szkolnej krajowej we Lwowie.

Za staraniem Reprezentacyi powiatu Łańcuckiego i Wydziału krajowego istnieje w Kańczudze od 1. Września 1882. szkoła koronkarska, rozwija się pomyślnie, z każdym rokiem garnie się do niej więcej uczenic i jest prawdziwem dobrodziejstwem dla uboższej ludności tamtejszej okolicy. Ofiary kraju ponoszone na rzecz tej szkoły są stosunkowo znaczne. Na utrzymanie jej w roku bieżącym uchwalił Wys. Sejm 1.050 zł., przezco uznał jej pożyteczną działalność.

Rada szkolna miejscowa w Kańczudze nie podziela tego przekonania Wys. Sejmu i nieprzebierając w środkach stara się na szkodę kraju podkopać byt szkoły koronkarskiej, a tem samem udaremnić intencye Wys. Sejmu, oraz zniweczyć owoc długoletnich starań Reprezentacyi powiatowej i Wydziału krajowego.

Okazuje się to dowodnie z załączonego ·/. pisma JW. Karola hr. Scipiona, posła na Sejm krajowy i delegata Wydziału krajowego do nadzorowania wymienionej szkoły.

Miejscowe władze szkolne w Kańczudze, a to przewodniczący Rady szkolnej miejscowej ks. Dymnicki, nauczyciel p. Marciak, katecheta i dwie nauczycielki na podstawie gremialnie powziętej uchwały w początkach bieżącego roku szkolnego, zakazali wedle pisma p. Delegata dziewczętom uczęszczać do szkoły koronkarskiej pod groźbą kary. Niebawem wykonano groźby. Egzekutorem był p. Marciak, który rózgami i kijem obił za uczęszczanie na naukę koronek pięć dziewcząt wymienionych imiennie w piśmie p. Delegata. Powyższe usiłowania poparła okręgowa Rada szkolna w Rzeszowie, poleciła bowiem miejscowej Radzie szkolnej w Kańczudze rozporządzeniem z dnia 26. Listopada r. z. l. 1365., aby na podstawie §. 94 i 95. noweli przemysłowej z roku zeszłego postarała się niezwłocznie o interwencyę c. k. Starostwa w Łańcucie.

Pomijając milczeniem kwestyę, czy wydawanie podobnych rozporządzeń należy do zakresu działania okręgowej Rady szkolnej w Rzeszowie, nie wdając się w ocenienie, czy i o ile powołane wyżej paragrafy ustawy odnoszą się do szkół przemysłowych — Wydział krajowy opierając się na doniesieniu pochodzącem z tak poważnego źródła ma zaszczyt upraszać, ażeby Świetna c. k. Rada szkolna krajowa pociągnęła do odpowiedzialności nauczyciela p. Marciaka i wytoczyła mu śledztwo dyscyplinarne, oraz wydała stosowne zarządzenie, aby szkoła koronkarska w Kańczudze nie była tamowana w swym rozwoju wskutek przeszkód ze strony podwładnych władz szkolnych.

O skutku niniejszej prośby zechce Świetna c. k. Rada szkolna krajowa zawiadomić Wydział krajowy, aby w sprawozdaniu swem o szkołach i naukowych warstatach rękodzielniczych mógł Wys. Sejmowi sprawę o tym wypadku zdać.

Alegat 5. do LW. kr. 71.097.

Frekwencya i postęp w poszczególnych oddziałach kursów robót kobiecych i nauk handlowych przy wydziałowej szkole żeńskiej w Krakowie.

Rok szkolny 1885/6.

W oddziale	W I. półroczu						w II. półroczu					
	wpisanych	klasyfikowanych z postępem				nieklasyfikowanych	wpisanych	klasyfikowanych z postępem				nieklasyfikowanych
		bardzo dobrym	dobrym	dostatecznym	niedostatecznym			bardzo dobrym	dobrym	dostatecznym	niedostatecznym	
Robót szydełkowych, drutowych, deseniowych etc.	35	6	7	7	7	8	12	3	4	4	1	—
Szycia ręcznego	33	6	8	13	1	5	40	4	9	6	5	16
Szycia maszynowego	28	2	4	16	2	4	32	9	2	7	2	12
Krawiecczyzny	20	4	8	3	3	2	29	5	8	5	1	10
Haftów i koronkarstwa	6	4	—	1	—	1	30	11	7	5	—	7
Kursu handlowego	26	—	—	—	—	—	26	6	4	5	—	11
Razem . . .	148	22	27	40	13	20	169	38	34	32	9	56

Alegat 6. do Sprawozdania Wydziału kraj. do l. 71.097/86,

Daty o uzupełniających szkołach przemysłowych.

Uzupełniająca szkoła przemysłowa	Rok założenia szkoły	W roku szkolnym 1885/6 naukę rozpoczęto	W roku szkolnym 1885/6 naukę ukończono	W r. szk. 1885/6 było uczniów wpisanych	klasyfikow. ze stopniem I z odznaczeniem	klasyfikow. ze stopniem I	klasyfikow. ze stopniem II	nieklasyfikowanych	Udzielane szkole roczne subwencye z funduszów krajowych zł.	powiatowych zł.	gminnych zł.	miejscowej kasy oszczędności zł.	Wedle zamknięcia rachunków za rok szkolny 1885/6. płaca nauczycieli zł.	razem docbody zł.	razem wydatki zł.	reszta kasowa zł.	Uwaga do Rubr. I.
W Drohobyczu	1883	1. X. 1885	30. V. 1886	106	11	64	31	.	500	100	400	.	[1] 822·5	1.391·09	1.305·38	+ 85·71	Dnia 1. X. 1885 otwarto przy szkole naukowy warstat snycerski.
W Jarosławiu	1880	4. X. 1885	23. V. 1886	134	7	47	38	42	600	60	200	.	804	960·47	913·1	+ 47·37	Wr. 1886/7 otwarto wszkole fachowy kurs malarstwa pokojow. i lakiernictwa.
W Kołomyi	1884	29. IX. 1885	6. VI. 1886	138	.	50	.	88	500	100	425·5	100	1.312	1.425·5	1·425·5		
Izraelicka im. M. Bernsteina we Lwowie . .	1881	1. IX. 1885	27. V. 1886	239	.	34	20	165	300	.	.	.	[2] 1.549·5	2.005	2.041·72	— 36·72	
W Nowym Sączu . . .	1885	15. XI. 1885	30. V. 1886	[3] 156	3	82	18	53	.	200	300	.	245·5	500	485	+ 15·	
W Przemyślu	1880	1. IX. 1885	6. VI. 1886	288	23	151	41	73	600	300	500	300	1.449	1.700	1·970·6	— 270·6	
W Rzeszowie	1881	?	20. VI. 1886	96	8	47	24	17	600	100	200	200	637	850	840·65	+ 9·35	
W Sokalu	1882	1. IX. 1885	15. VII. 1886	63	15	38	6	4	700	200	.	.	[4] 812·66	1.066·8	1.311·43	— 244·63	Szkoła połączona z naukowym warstatem stolarskim, snycerskim i tokar.
razem w roku 1884 — 1885 — 1886																	
W Stanisławowie . . .	1883	1. X. 1885	6. VI. 1886	114	8	62	25	29	[5] 1.700	600	600	950	[6] 4.063·73	5.139·74	5.574·65	— 434·91	j. w.
W Tarnowie	1881	17. IX. 1885	30. V. 1886	118	.	48	34	36	500	200	400	.	888	1.222·21	1·009·28	+ 212·93	

[1]) W sumie 822·5 zł. mieści się wynagrodzenie nauczyciela snycerstwa w kwocie 150 zł.
[2]) W kwotę 1549·5 zł. wliczono wynagrodzenie służby.
[3]) Oprócz 156 uczniów zapisało się w ciągu roku 67 pryncypałów.
[4]) W sumie 812·66 zł. mieści się płaca nauczyciela rzeźbiarstwa, modelowania i tokarstwa w kwocie 432·66 zł., oraz płaca stolarza 227 zł.
[5]) Do tej sumy należy doliczyć udzieloną w r. 1886. subwencyę z funduszu krajowego w kwocie 500 zł. na warstat naukowy.
[6]) Z sumy 4063·73 zł. przypada 2402·9 zł. na płacę nauczycieli szkoły uzupełniającej, 1660·83 zł. zaś na płacę nauczycieli warstatu naukowego.

Alegat 7. L. W. 71.097/86.

Odpis

odezwy Wydziału krajowego z dnia 31. Października 1886 L. 64.364 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

W tymczasowem załatwieniu szanownego pisma z dnia 21. Sierpnia 1886. L. 8439/pr. w sprawie projektowanej fachowej szkoły ślusarskiej w Świątnikach górnych mamy zaszczyt oświadczyć na podstawie opinii komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, tudzież wyniku rokowań z Radą gminną w Świątnikach co następuje: z prawdziwą przyjemnością dowiedzieliśmy się, że Jego Ekscelencya pan Minister wyznań i oświecenia postanowił przystąpić do stanowczych rokowań w sprawie założenia fachowej szkoły ślusarskiej w Świątnikach górnych powiecie Wielickim, jako zakładu państwowego, i że nawet oznaczył już termin zamierzonego otwarcia szkoły, mianowicie od świąt wielkanocnych r. p. W odezwie tutejszej z dnia 16. Kwietnia 1886. L. 20.796, na którą powołuje się Świetne Prezydyum mieliśmy zaszczyt oznajmić, iż gotowi jesteśmy poprzeć z funduszu kraju sprawę dostarczenia potrzebnych środków pieniężnych na rzecz projektowanej szkoły ślusarskiej w Świątnikach. Wysoki c. k. Rząd jednak wbrew oczekiwaniom naszym, wytłumaczył sobie owe pismo nasze w ten sposób, iż wymaga pokrycia ze strony funduszu krajowego nie tylko połowy kosztów założenia, ale także i połowy kosztów utrzymania projektowanej szkoły, a nadto jeszcze wyraża Świetne c. k. Prezydyum Namiestnictwa życzenie, żeby Wydział krajowy przyjął w zastępstwie gminy zobowiązanie co do dostarczenia potrzebnego budynku na projektowaną szkołę, co również nie mogło by obejść się bez znacznego obciążenia funduszu krajowego. Wymaganie tak znacznych ofiar ze strony funduszu krajowego dla zakładu, który ma mieć charakter szkoły państwowej tem bardziej zadziwiać może, że po raz pierwszy spotykamy się z podobnym warunkiem, i jeżeliby przykład Świątnik miał służyć c. k. Ministerstwu za precedens, to musielibyśmy mniemać, że c. k. Rząd przyjmuje wręcz odmienne normy traktowania szkolnictwa przemysłowego w Galicyi niż w innych krajach koronnych, gdzie c. k. Skarb państwa jest o wiele hojniejszym na podobne cele. Pozwalamy sobie wyrazić nadzieję, że c. k. Rząd przynajmniej u t r z y m a n i e projektowanej szkoły ślusarskiej w Świątnikach górnych, zechce przyjąć w całości na koszt skarbu państwa.

Byłoby to poniekąd tylko aktem słuszności w obec kraju naszego, który z własnych funduszów znaczne już ponosi wydatki na cele rękodzielnictwa przemysłowego, doznając w tym względzie ze skarbu państwa istotnie nader szczupłej pomocy.

Tem bardziej zaś ulga w wymaganiach c. k. Rządu byłaby w tym wypadku wskazaną, że fundusz krajowy będzie zmuszony niewątpliwie znaczną stosunkową kwotą, przyczynić się do kosztów wzniesienia odpowiednich budynków na umieszczenie szkoły ślusarskiej w Świątnikach górnych. Ażeby jednak nieopóźniać sprawy i umożliwić otwarcie szkoły w Kwietniu 1887., jak postanowił Jego Ekscelencya pan Minister komisya kraj. dla spraw przemysłowych, wstawiła w budżet swój na rok przyszły, na udział w kosztach założenia i utrzymania w pierwszym roku istnienia projektowanej szkoły ślusarskiej w Świątnikach zł. 3.000 w. a. Spodziewamy się, iż Wys. Sejm udzieli aprobaty swej, tej uchwale komisyi przemysłowej. Rokowania z gminą Świątniki górne względem dostarczenia odpowiedniego lokalu na umieszczenie szkoły,

tudzież lokalu, oświetlenia i usługi, są wdrożone. Mianowicie postanowiła Rada gminna tamtejsza potrzebną na budowę sumę wypożyczyć w Banku krajowym, w obligacyach komunalnych, przeznaczając z funduszów własnych na umorzenie tej pożyczki na lat 20 po pięćset zł. w. a. rocznie.

O ile zaś ta kwota nie wystarczałaby na pokrycie rat umorzenia pożyczki, wypadałoby gminie zapewnić zasiłek z funduszów krajowych na uzupełnienie należytości rocznych. Oprócz tego ofiaruje gmina po 100 centrarów cłowych węgla kamiennego na opał szkoły. Musimy też upraszać, ażeby c. k. Rząd raczył bezzwłocznie wydelegować do Świątnik rzeczoznawcę w celu poczynienia na miejscu przygotowań, potrzebnych do aktywowania pomienionej szkoły fachowej, na razie może w budynku najętym o jaki tam nietrudno, a równocześnie wypadałoby także sporządzić plan i kosztorys w zupełności do potrzeb zakładu zastosowanego budynku własnego i to z obliczeniem na ruch warstatów za pomocą motoru parowego, czego gmina Świątniki stanowczo domaga się. Ponieważ formalności, połączone z zaciągnięciem pożyczki w obligacyach komunalnych dłuższego wymagają czasu, dla tego byłoby pożądaną rzeczą, ażeby Świetne Prezydyum raczyło jak najspieszniej określić przynajmniej w przybliżeniu wysokość potrzebnego na budowę kapitału. Profesor Hauffe słusznie w swojem sprawozdaniu podnosi trudność znalezienia odpowiedniej osobistości na kierownika zakładu, który ma tak ważną misyę w kraju naszym do spełnienia, jak przyszła fachowa szkoła ślusarska w Świątnikach górnych.

Lecz sposób rozwiązania tej trudności zaproponowany przez profesora Hauffego, nie wydaje się nam bynajmniej odpowiednim, mianowicie gdy on czyni wniosek, ażeby początkowe kierownictwo zakładu a więc w najkrytyczniejszej chwili jego istnienia poruczone być miało obcokrajowcowi, nie znającemu ni języka ni potrzeb kraju któremu miałby służyć, zwłaszcza też takiemu, który jak wnosić można z pisma p. Hauffego w Gracu, gdzie dotychczas był zajęty, wśród warunków o wiele łatwiejszych, nie był w stanie zadaniu swemu we wszystkich kierunkach w zupełności zadość uczynić. Tem bardziej wydaje się nam zbędnem wydelegowanie do Świątnik kandydata, proponowanego przez profesora Hauffego, że na zalecenie Rektoratu tutejszej c. k. szkoły politechnicznej możemy zaproponować na tę posadę krajowca, którego kwalifikacye jak mniemamy będą uznane przez c. k. Rząd za wystarczające.

Jesto mianowicie p. Kazimierz Bruchnalski, którego podanie przy niniejszem wraz z 3 aleg. załączam ℒ. z prośbą o zwrot po zrobionym użytku. Gotowi jesteśmy zresztą, jeżeli Świetne Prezydyum tego zażąda, z funduszów kraj. udzielić p. Bruchnalskiemu zasiłek odpowiedni, ażeby w muzeum technologicznem we Wiedniu uzupełnić mógł specyalne wykształcenie w ślusarstwie przed otwarciem szkoły w Świątnikach. Mężom fachowym, których rady Wysokie c. k. Minist. wyznań i oświaty w rzeczach szkół przemysłowych zasięgać zwykło, w pierwszym rzędzie mamy tu na myśli właśnie profesora Hauffego, nastręczyłaby się sposobność poznania go osobiście i ocenienia jego uzdolnienia. Co się tyczy planu nauk, pozwalamy sobie zwrócić uwagę, iż byłoby pożądanem, ażeby obok nauki czysto fachowej w przyszłej szkole ślusarskiej w Świątnikach zaprowadzoną była także w godzinach wieczornych, nauka uzupełniająca języka polskiego i niemieckiego, tudzież buchalteryi i stylistyki kupieckiej. Za niewielką stosunkowo remuneracya można by użyć do tego personalu miejscowej 3 klasowej szkoły ludowej.

W końcu zastrzedz nam wypada odpowiedni wpływ dla Wydziału krajowego, a względnie dla komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego na organizacyę, wybor personalu nauczycielskiego i na zarząd zakładu. Sprawozdanie profesora Hauffego zwracamy.

Alegat 8. L. W. 71.097/86.

Odpis

odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 25. Sierpnia 1885 L. 8.438/pr. do Wydziału krajowego we Lwowie.

Na wystósowane przez Świetny Wydział krajowy do wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia a poparte uchwałą Sejmu krajowego z dnia 23. Października 1884. szacowne przedstawienie z dnia 16. Września 1884. L. 21.506 w sprawie popierania szkolnictwa przemysłowego w Galicyi przez administracyę Państwa Jego Ekscelencya Pan Minister wyznań i oświecenia reskryptami z dnia 20. Lipca i 6. Sierpnia b. r. L. 9.894 oznajmił co następuje: Co do postawionych w powyższem przedstawieniu świetnego Wydziału krajowego z dnia 16. Września 1884. L. 21.506 wniosków względem popierania uzupełniających szkół przemysłowych w Galicyi przez Państwo, Jego Eksc. Pan Minister wyz. i ośw. w pierwszym rzędzie zwrócił uwagę na postanowienia rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24. Lutego 1883. L. 3.674. (Dziennik rozp. minist. wyz. i ośw. Nr. 3.), którem określone zostały ogólne zasady względem organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych i ich subwencyonowania ze strony Państwa. Ażeby ułatwić zastósowanie tego rozporządzenia ministeryalnego także i w Galicyi a organizacyi tutejszo-krajowych uzupełniających szkół przemysłowych nadać jak w innych krajach koronnych charakter jednolity, postanowił Jego Eksc. Pan Minister wyz. i ośw. pierwszym z powołanych powyżej reskryptów rozszerzyć także na Galicyę moc obowiązującą reskryptu minist. z dnia 5. Kwietnia 1883. L. 6.495, którym wydane zostały przepisy wykonawcze do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24. Lutego 1883. L. 3.674. Osnowa reskryptu ministeryalnego z dnia 5. Kwietnia 1883. L. 6.495 umieszczoną została w centralnym dzienniku dla szkolnictwa przemysłowego (tom II. str. 79). Jego Eksc. Pan Minister wyz. i ośw. zwrócił przytem uwagę na wskazane w ustępie tego reskryptu formularza, których użycie znacznie ułatwia postępowanie przy zakładaniu uzupełniających szkół przemysłowych przestrzegać się mające. Ponieważ w budżecie państwowym na rok 1886 nie ma pokrycia na subwencyonowanie uzupełniająych szkół przemysłowych w Galicyi, przeto udzielanie subwencyj państwowych dla tych szkół mogłoby się rozpocząć dopiero począwszy od r. 1887. Rozumie się, że faktyczne subwencyonowanie w każdym poszczególnym wypadku zawisłem będzie od wyniku rokowań co do dopełnienia warunków, postawionych w powyżej wskazanych normach ministeryalnych oraz od wczesnego preliminowania odnośnych potrzeb. Celem wykształcenia sił nauczycielskich dla istniejących już w Galicyi i w przyszłości utworzyć się mających uzupełniających szkół przemysłowych, oświadczył Jego Eksc. Pan Minister wyz. i ośw. w pierwszym z powołanych na wstępie reskryptów, że gotów jest zaprowadzić kursa feryalne w krakowskiej państwowej szkole przemysłowej i w lwowskiej szkole dla przemysłu artystycznego pod przyjętym przez świetny Wydział krajowy warunkiem, że połowa odnośnych kosztów pokryta zostanie z funduszu krajowego. Na kurs feryalny w lwowskiej szkole fachowej dla przemysłu artystycznego wstawiona już została w budżet państwa na r. 1886. kwota 750 zł., w skutek czego możliwem było aktywowanie tego kursu już w czasie tegorocznych feryj głównych. Natomiast aktywowanie kursu feryalnego w krakowskiej państwowej szkole przemysłowej, która w tym roku szkolnym otrzymała nową organizacyę, może dopiero wtedy rokować powodzenie, gdy siły nauczycielskie tego zakładu zapoznają się

dostatecznie z urządzeniem, planem i metodą nauki uzupełniających szkół przemysłowych. Z tego powodu zaprowadzenie kursu feryalnego w krakowskiej państwowej szkole przemysłowej zamierzone jest dopiero w roku szkolnym 1887/8. Celem podania siłom nauczycielskim tego ostatniego zakładu oraz innym kandydatom do udzielania nauki w uzupełniających szkołach przemysłowych dalszej jeszcze sposobności do wykształcenia się, systemizował JE. Pan Minister wyzn. i ośw. aż do dalszego rozporządzenia dla nauczycieli z Galicyi pięć stypendyów po 60 zł. dla uczęszczania na kurs feryalny w państwowej szkole przemysłowej w Bielsku i zarządził równocześnie wstawienie potrzebnej kwoty do preliminarza państwowego na r. 1887. pokrywając ten wydatek na r. 1886. z innej rubryki. Dalsze zarządzenia co do urządzenia i otwarcia kursów feryalnych w lwowskiej szkole fachowej dla przemysłu artystycznego i w państwowej szkole przemysłowej w Bielsku w czasie tegorocznych feryj głównych wydane już zostały reskryptem wys. c. k. Ministerstwa wyzn. i ośw. z dnia 10. Czerwca b. r. L. 9 502 udzielonym świetnemu Wydziałowi krajowemu tut. odezwą z dnia 20 Czerwca b. r. L. 6.103/pr.

Co do podniesionej w szacownem przedstawieniu świetnego Wydziału krajowego z d. 16. Września 1884. L. 21.506 kwestyi urządzenia państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie JE. Pan Minister wyznań i oświecenia wskazał na osnowę swojego reskryptu z d. 7. Czerwca 1885. L. 9.193 podanego do wiadomości świetnego Wydziału krajowego odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 11. Lipca 1885. L. 37.875., nadmieniając przytem, że określone w tymże reskrypcie stanowisko administracyi szkolnej utrzymane być musi ze względu na potrzebę oszczędzenia finansów państwa. Tem samem załatwione zostało na razie także dalsze życzenie Reprezentacyi kraju o udzieleniu subwencyi państwowej na postawienie budynku dla pomieszczenia utworzyć się mającej państwowej szkoły przemysłowej i miejskiego muzeum przemysłowego we Lwowie. Sprawa reaktywowania fachowej szkoły państwowej w Kołomyi jako subwencyonowanego przez państwo zakładu krajowego i sprawa założenia państowej szkoły fachowej dla przemysłu ślusarskiego w Świątnikach wzięte zostały pod szczegółową rozwagę w duchu przychylnym wys. reskryptami minist. z dnia 6. Sierpnia b. r. L. 9.235 i 8.769 podanymi do wiadomości świetnego Wydziału tutejszemi odezwami z 21. i 22. Sierpnia b. r. L. 8.439/pr. i 8.440/pr.

Co do podniesionej w powyżej powołanym szacownem przedłożeniu świetnego Wydziału krajowego potrzeby podniesienia tkactwa, garncarstwa i stolarstwa, jako pojedynczych gałęzi przemysłu domowego, zauważył JE. Pan Minister wyznań i oświecenia w drugim z powołanych na wstępie wys. reskryptów, że w c. k. szkole fachowej w Zakopanem, w której programowym rozwoju nie zaszła żadna stagnacya, już w bieżącym roku szkolnym udzielana była nauka stolarstwa budowniczego i ciesielstwa a tem samem stało się już zadość życzeniu w tej mierze przez świetny Wydział krajowy wyrażonemu. Popieranie ze skarbu Państwa wielorakich przez świetny Wydział krajowy nadto jeszcze zamierzonych akcyj w powyższych kierunkach uważa JE. Pan Minister wyznań i ośw. na razie jako niemożliwe, nie zapoznając bynajmniej tego, że pożądanem byłoby ustanowienie nauczycieli wędrownych dla podniesienia przemysłu tkackiego i garncarskiego, a pożytecznem utworzenie krajowych zakładów naukowych dla tkactwa, garncarstwa i przemysłu drzewnego, w której to mierze intencye Reprezentacyi JE. Pan Minister wyznań i ośw. powita z zadowoleniem. JE. Pan Minister znajduje jednak uspokojenie w tem, że świetny Wydział krajowy zaledwie byłby w możności tak rychłego zrealizowania tego obfitego programu, w razie zaś stopniowego zrealizowania współdziałanie państwa w miarę i stosownie do ukształtowania się szczególnie na uwagę zasługujących stosunków zawsze jeszcze może nastąpić. O tem mam zaszczyt zawiadomić świetny Wydział krajowy odnośnie do szacownych pism z dnia 9. i 16. Września 1884. L. 12.035 i 21.506: z dnia 23. Października 1884. L. 969/5 i z dnia 5. Grudnia 1884. L. 61.416.

D. j. w.

Alegat 9. L. W. 71.097/86.

Odpis odezwy Wydziału krajowego z dnia 8. września 1886. L. 64.002/85. wystosowanej do c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

W myśl §. 1. alinea 3 noweli przemysłowej z dnia 15. Marca 1883 r. (Nr. 63 Dz. u. p.) cały przemysł domowy wyłączony jest z zakresu przemysłu, wszystkie więc rodzaje przemysłu domowego, nie należąc do zatrudnień przemysłowych, wyjęte są z pod postanowień ustawy przemysłowej.

Na ten przepis ustawy zwróciło c. k. Namiestnictwo rozporządzeniem z dnia 8. Października 1883. L. 61.638, wydanem na podstawie reskryptu Ministerstwa z dnia 16. Września 1883 L. 26.701, uwagę wszystkich c. k. Starostw, postanawiając oraz jak następuje: „Do zakresu przemysłu domowego należy w ogóle owa produkcyjna przemysłowa czynność, którą stosownie do miejscowych zwyczajów zajmują się w swych mieszkaniach poszczególne osoby bądź wyłącznie, bądź jako pobocznym zarobkiem, jednakowoż w ten sposób, że do tych przemysłowych czynności, jeżeli ich nie wykonują tylko osobiście, nie używają przemysłowych pomocników (czeladników, terminatorów), lecz ograniczają się na współudziale członków własnej rodziny będących oraz ich domownikami".

Z powyższego wynika, że wszyscy trudniący się przemysłem domowym, w rozumieniu ustawy nie potrzebują wcale kart przemysłowych ani konsensu, aby go mogli prawnie wykonywać, zwłaszcza że nie posiadając z reguły warunków przepisanych §. 11., 12., 13. i 14. noweli, nie mogliby i nie powinniby ich nawet uzyskać.

Nie potrzebują oni także posiadać kart przemysłowych w tym celu, aby mogli sprzedawać swe wyroby na targach tygodniowych, ponieważ według §. 62. ustawy z dnia 29. Grudnia 1859. (Nr. 227 Dz. u. p.) każdy ma prawo przybywać na targ z towarami, którym i obrót handlowy jest dozwolony, a to o ile rodzaj targu przypuszcza handel tymi towarami, i o ile sprzedaż ich nie jest zależną od konsensu, według §. 66. zaś tej ustawy przedmiotami handlu na targach tygodniowych są między innymi także wyroby należące do ubocznych zatrudnień włościan okolicznych, zatem wyroby przemysłu domowego. Nawet w tym wypadku wyjątkowym, gdyby niektóre wyroby przemysłu domowego dały się zaliczyć do kategoryi przedmiotów nie objętych przytoczonym §. 66., dozwolona jest ich sprzedaż na targach tygodniowych w takich miejscowościach, w których już dotychczas bywają przypuszczani także zamiejscowi producenci z takimi przedmiotami targowymi.

Przemysł domowy wolny jest nadto w myśl szacownej odezwy z dnia 1. Czerwca 1882. L. 9.650/pr. od podatku zarobkowego, a Świetne Prezydyum c. k. Namiestnictwa zapobiegło niejednokrotnie mylnemu zastosowaniu przepisów pod tym względem.

Praktyka jednak podwładnych władz politycznych nie zawsze odpowiada intencyom ustawodawcy i Świetnego Presydyum c. k. Namiestnictwa otaczającym troskliwą opieką nasz przemysł domowy.

Sprawozdaniem z dnia 23. Listopada r. z. l. 4.170 zawia domił nas Wydział powiatowy w Kolbuszowie, że dnia 5. Listopada r. z. na targu w Majdanie c. k. Żandarmerya skon-

fiskowała włościanom Józefowi i Łukaszowi Wiącek z Woli raniżowskiej, trudniącym się przemysłem domowym, czapki sukienne z tego powodu, iż nie mogli wykazać się kartami przemysłowemi. Jakkolwiek dochodzenia przeprowadzone za uprzejmem przewodnictwem Adjutantury c. k. 5. Komendy Żandarmeryi krajowej nie zdają się potwierdzać prawdziwości powyższego faktu, a to z powodu, że dnia 5. Listopada r. z. był Czwartek, targi zaś w Majdanie odbywają się każdego Poniedziałku, tudzież że o owej konfiskacie nie ma wzmianki ani w protokole Zwierzchności gminnej, ani w protokole i księdze służbowej posterunku Żandarmeryi w Majdanie, mimo to jednak nie jest bynajmniej wykluczonem, że w powiecie Kolbuszowskim zwłaszcza w Majdanie istnieje podobna praktyka. — W tem przekonaniu utwierdzają nas okoliczności przytoczone w przedstawieniu Kolbuszowskiego Wydziału powiatowego do Świetnego c. k. Namiestnictwa z dnia 15. Lipca r. z. L. 1.434 przeciw orzeczeniu tamtejszego c. k. Starostwa, na mocy którego wykluczono przemysłowców Kolbuszowskich od uczęszczania ze swymi towarami na targi Majdańskie. — W przedstawieniu tem przytoczono powody skłaniające Zwierzchność gminną w Majdanie do takiego wykluczenia a mianowicie, że czyni to w skutek polecenia c. k. Starostwa, jako też z powodu nieposiadania kart przemysłowych. Zwierzchność gminna nie czyni tu żadnego wyjątku na rzecz przemysłu domowego, więc wyroby przemysłu domowego są wykluczone z targów Majdańskich.

W powiecie Żółkiewskim znajduje się przemysł domowy w podobnie niekorzystnych warunkach. Wprawdzie nie możemy tu przytoczyć żadnego szczegółowego wypadku, wszelako otrzymaliśmy w krótkiej drodze wiadomość od pana Inspektora podatkowego w Żółkwi, że tylko posiadacze kart przemysłowych mogą bez przeszkody sprzedawać swe wyroby na targach tygodniowych w tamtejszym powiecie.

Lwowskie targi tygodniowe są zupełnie nieprzystępne dla tych, którzy trudnią się szewstwem jako przemysłem domowym. Wedle informacyi otrzymanej w krótkiej drodze lwowski Magistrat rozporządził do L. 42716/83, 52.347/83 i 5.751/84, że na targowicę należy przypuszczać tylko takich szewców z prowincyi mianowicie kulikowskich i grodeckich, którzy mają kartę przemysłową na rzemiosło szewskie, i wymienił imiennie tylko czterech szewców grodeckich, którzy posiadają karty przemysłowe — i że inni szewcy zamiejscowi prócz powyższych nie mają być przypuszczeni z obuwiem na targowicę. Magistrat lwowski wbrew przepisom ustawy nie dopuszcza żadnego wyjątku na rzecz przemysłu domowego. Z różnych stron kraju dochodzą nas żałoby na brak odbytu wyrobów przemysłu domowego, jeżeliby tedy wykluczono takie wyroby od sprzedaży na targach dla wrzekomego powodu nieposiadania kart przemysłowych, podkopało by to do reszty przemysł domowy, który i tak ma do zwalczenia mnóstwo przeciwności jak n. p. nader rozwielmożnioną lichwę, nie sumienne wyzyskiwanie pośredniczących w sprzedaży handlarzy, konkurencyę w skutek zalania targów tanimi a lichymi zagranicznymi wyrobami fabrycznymi i t. p. Stwarzając dla przemysłu domowego nowe trudności nieuzasadnione w ustawie przyprowadziłoby się go w konsekwencyi do ostatecznej ruiny, z której ani życzliwa opieka Świetnego Prezydyum c. k. Namistnictwa ani też i żadne ofiary kraju nie zdołałyby go dźwignąć. Gdyby odjęto trudniącym się przemysłem domowym, możność sprzedawania swych wyrobów na targach, zamknięto by dla nich stosunkowo najkorzystniejszą drogę zbytu, zniewolonoby ich tem do zmniejszenia produkcyi lub nawet do porzucenia tego zajęcia, stanowiącego niekiedy jedyne źródło ubocznego zarobku, a w następstwie, nie nastręczając im w zamian innego zajęcia, pogrążonoby ich w bezczynności tak szkodliwej pod względem moralnym i ekonomicznym. W celu utorowania sobie drogi na targi ze swymi wyrobami niektórzy z nich, jednak dla braku kwalifikacyi prawem wymaganej niezawodnie nader nieliczni, przerzuciliby się na pole przemysłu rękodzielniczego, inni znów staraliby się przynajmniej o pozory prawnej kwalifikacyi; lecz, posiadając karty przemysłowe, przestaliby korzystać z uwolnienia od podatku zarobkowego w myśl reskryptu Wys. c. k. Ministerstwa Skarbu z d. 23. stycznia 1857. L. 6561.

Nie twierdzimy bynajmniej, że już obecnie zaszły takie wyjątkowe wypadki, w którychby trudniący się przemysłem domowym jedynie w celu zapewnienia sobie zbytu na targach wystarali się o karty przemysłowe lub dawniej nabyte zatrzymywali, nie jest jednak wykluczone prawdopodobieństwo pod tym względem a przemawiają za niem wieści, jakie nas doszły z Glińska zwłaszcza, że wydawanie kart przemysłowych służy także celom fiskalnym. Nowela przemysłowa z r. 1883. przewiduje §. 57. ust. I. wypadki, w których wydano niewłaściwie karty przemysłowe, pomimo że ich nabywcy nie posiadają od samego początku warunków, prawem wymaganych.

Wspomniona wyżej praktyka na targach w Kolbuszowskiem, Żółkiewskiem i we Lwowie, oparta wrzekomo na noweli przemysłowej, uzasadnia obawę, że podwładne władze polityczne i w innych powiatach kraju gotowe zająć lub może już zajęły stanowisko nader zgubne dla przemysłu domowego.

Z powodów przytoczonych w powyższym wywodzie mamy zaszczyt upraszać uprzejmie świetne Prezydyum, ażeby raczyło pouczyć podwładne sobie organa w kierunku przez nas przedstawionym i zapobiegając przez to niewłaściwemu wykonywaniu ustawy przemysłowej na szkodę przemysłu domowego zapewniło tem samem zgodną z duchem ustawy praktykę pod tym względem w całym kraju.

Również raczy świetne Prezydyum wziąć pod rozwagę, czy w skutek rozszerzonego obecnie zdaniem naszem zakresu przemysłu domowego w myśl rozporządzenia świetnego c. k. Namiestnictwa z dnia 8. października 1883. l, 61 638 przemysł domowy nie powinien zgodnie z duchem ustawy korzystać z uwolnienia od podatku zarobkowego w szerszych rozmiarach, aniżeli te, jakie określono w rozporządzeniu Wys. c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 23. stycznia 1857. l. 6.561, ewentualnie raczy świetne Prezydyum w drodze właściwej wyjednać przepis, którymby przyznano przemysłowi domowemu donioślejsze ulgi podatkowe aniżeli dotąd.

O skutku niniejszej odezwy naszej raczy nas Świetne Prezydyum zawiadomić,

D. j. w.

Towarzystwa zarobkowe (surowcowe, magazynowe i produkcyjne).

Firma Towarzystwa	Rok i dzień założenia Towarzystwa	Rok i dzień wejścia w życie Towarzystwa	Liczba członków Towarzystwa: w pierwszym roku istnienia	Liczba członków Towarzystwa: obecnie	Wysokość jednego udziału	Kwota subskrybowanych udziałów: w pierwszym roku istnienia Towarzystwa	Kwota subskrybowanych udziałów: obecnie	Kwota obecnie wpłaconych udziałów	Targi roczne od założenia Towarzystwa t. j. za ile sprzedano towarów w każdym roku a mianowicie w roku				Ile zapasów pozostało w każdym roku, mianowicie w roku				Jaki był stan udzielonych członkom (klientom) kredytów z końcem roku				Osiągnięte czyste zyski w roku				Straty w roku	
									1883	1884	1885	1886	1883	1884	1885	1886	1883	1884	1885	1886	1883	1884	1885	1886	1884	1885
					zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zl.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Towarzystwo handlu skór we Lwowie z nieograniczoną odpowiedzialnością	7. IV 1876	2. XI 1876	34	54	300	12.000	17.700	6.383·73	110.149·97	119.640·52	109.909·62	.	37.253·84	43.165·89	32.535·99	.	14.426·9	15 209·95	14.959·66		1.112 37	1.465 82	1.083·97	.	.	.
Towarzystwo handlu skór w Łańcucie z nieograniczoną odpowiedzialnością	15. XI 1883	1 I 1884	30	50	50	1.850	2.850	1.338	.	24.407·6	40.780·91	po 15. XI 42.898·06	.	7.876·58	4.115·49	.	.	5.185·28	12.552·16	.	.	.	.	.	18 72	122·54
Towarzystwo handlu skór w Przemyślu z nieograniczoną odpowiedzialnością	26. VIII 1883	I. XII 1883	44	37	100	4.400	3.700	784	.	14.738	17.416	po 31. X 12.588	.	5.684	6.072	.	.	1.154	1.212	31. X 1.117	.	239	96·7	po 31. X 93·29	.	.
Towarzystwo handlu skór w Sędziszowie z ograniczoną odpowiedzialnaścią	8. II 1885	1. VII 1885	31	33	25	1.200	1 225	847	.	.	od 1. VII 4.725·89	do 30. IX 6.322·86	.	.	1.813·21	.	.	.	926·06	do 30. IX 196·29	.	.	69·97	.	.	.
Towarzystwo szewców w Dąbrowej z nieograniczoną odpowiedzialnością	1. I 1880	1. V. 1880	31	38	30	930	1.140	544	15.863	20.400	10.862	.	3.714	3.073	4.069	.	62	23	1.293	.	578	284	176	.	.	.
Towarzystwo handlu i wyrobu obuwia w Rymanowie z nieogran. odpowiedz.	25. VI 1884	3. III 1885	25	23	50	1.250	1.150	239	.		7.549	do 19. XI 6.030·9	.	.	1.337	do 19. XI 1 239 3	.	.	1.882·9	19. XI 2.261·7	.	.	70·99	19. XI 186·76	.	.
Handel skór i magazyn wyrobów skórnych w Tarnowie z nieogr. odpow.	4. XI 1883	1. III 1884	55	38	25 do 500	.	.	1.302·84	.	10.568·39	11.747·86	do 31. X 8.838·56	.	4.901	4.428	.	.	475·86	554·41	do 31. X 1.340·47	.	181·13	.	.	.	203·15·5
Towarzystwo handlu skór owczych i wyrobu kożuchów w Rymanowie z nieograniczoną odpowiedzialnością	9. VII 1884	5. XII 1884	37	11	100	5.900	2 600	2.603	.	.	33.935·8	po 18. XI 11.292	.	.	7.372·9	po 18. XI 5.638	.	.	3.189·12	18. XI 6.890·86	.	.	326·17	18. XI 373·99	.	.
Spółka wyrobu i handlu towarów kuśnierskich w Starym-Sączu z nieograniczoną odpowiedzialnością	21. IV 1883	31. VI 1883	12	9	20	260	.	180	500	10.000	8.000	do 1. XI 7.000	.	.	.	.	364	4.000	2.900	do 1. XI 4.120	115	1.500	1.200	do 1. XI 1.05$_0$	.	.
																					Członkom za robotę					
Towarzystwo tkaczów w Błazowej z nieograniczoną odpowiedzialnością	13. I 1881	7. V 1882	13	26	pierwot. 50 obecnie 25	650	1.350	500	1882 i 1883 3.927	5.123·65	6.373·88	do 18. IX 7.329·58	4.752·41	4.867·1	5.221·92	.	.	.	.	.	1882 i 3 357·4	101·44	154·27	.	.	.
Towarzystwo tkaczów w Korczynie z 2krotną odpowiedzialnością	22. XII 1881	9. V 1882	52	115	10do1000	1.050	5.865	5.865	7.614	13.643	19.472	do 1. XI 24.771	2.566	2.994	3.875	.	.	.	.	.	243	817	1·190	1. XI 2.036	.	.
Towarzystwo tkaczów w Kosowie z ograniczoną odpowiedzialnością	22. II. 1882	1883	19	45	50	950	2.250	279	325·43	2.234	3.459·5	od 17 XI 3.000	1.962	3.719	4.614	17. XI 4.500	.	.	.	.	645				.	.
Towarzystwo robotników krawieckich „Praca“ we Lwowie z nieograniczoną odpowiedzialnością	I. III 1884	13. III 1884	77	30	50	3.850	1.800	1.279·92	.	12.539	8.702	do 15. XI 6 201·5	.	108	102·5	15. XI 152	.	4.013·92	3 634	do 15. XI 3.841·24	.	248·3	152·53	.	.	.
I. Związkowa pracownia robotników stolarskich „Zorza“ we Lwowie z nieograniczoną odpowiedzialnością	13. I 1884	1. III 1884	58	57	70	2.025	2.525	1.633·2	.	13.363·7	17.966	.	.	678 84	1.703·6	.	.	1.983·91	4.375·6	.	.	528	.	.	.	1.572·45

LW. kr. 71.381/86.

Aleg. 53.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Wysoki Sejmie!

Nawiązując do tegorocznego sprawozdania z czynności Wydziału krajowego (str. 54), w którym Wydział krajowy podał do wiadomości Wysokiego Sejmu, że wszystkie projekta do ustaw melioracyjnych uchwalone na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia b. r. uzyskały Najwyższą sankcyę, mamy zaszczyt przedstawić w niniejszem sprawozdaniu zarządzenia Władz krajowych poczynionych dla wprowadzenia w życie świeżo sankcyonowanych przedsiębiorstw melioracyjnych, postęp robót tak krajowych jak i spółkowych przedsiębiorstw, postęp studyów przygotowawczych, dla nowych budowli wodnych, wreszcie wnioski co no nowych przedsiębiorstw melioracyjnych, i subwencyj krajowych na lokalne regulacye rzek niespławnych wraz z uzasadnieniem poszczególnych pozycyj rubryki XIII. wydatków funduszu krajowego.

I. Ustawowe przedsiębiorstwa melioracyjne.

A) Przedsiębiorstwa krajowe (Łęg-Kisielina-Gniła Lipa).

Odezwą z dnia 19. Lipca b. r. L. 7.263/pr., którą zawiadomiło nas Prezydyum Namiestnictwa o użyczeniu Najwyższej sankcyi projektom do ustaw o regulacyi Łęgu, Kisieliny, Gniłej Lipy, Wisłoka i Starego Brnia, nie mniej też o osuszeniu bagien Niskich i Rudnickich udzieloną została Wydziałowi krajowemu opinia ministeryalnego departamentu technicznego co do projektów technicznych służących za podstawę tych melioracyj, wedle której to opinii wszystkie projekty techniczne wypracowane przez inżynierów krajowego biura melioracyjnego, uznane zostały za nadające się do wykonania a sumy kosztorysowe za zupełnie umiarkowane tak, że ministeryalny departament techniczny nie uważa za wskazane przeprowadzenie redukcyi kosztów preliminowanych. Tej więc głównie okoliczności przypisać należy fakt, że w roku bieżącym mógł

Wydział krajowy rozpocząć roboty melioracyjne na szersze rozmiary, co z tem większą konstatujemy przyjemnością, ile że nasze biuro melioracyjne w roku ubiegłym musiało w kilku zaledwie miesiącach nie tylko przeprowadzić potrzebne zdjęcia, lecz także wygotować plany i kosztorysy przed zebraniem się Wysokiego Sejmu na ostatnią sesyę, a nadto projekty tego biura przed zapadnięciem decyzyi ministeryalnej doznawały z wielu i to z bardzo poważnych stron licznych zarzutów tak pod względem technicznym jak i finansowym.

Ponieważ w skutek spóźnionego konstytucyjnego zatwierdzenia budżetu państwowego sankcya tegorocznych ustaw melioracyjnych nastąpiła dopiero w Lipcu, kiedy już połowa czasu sprzyjającego robotom w polu minęła, zatem, ażeby jeszcze pozostałą część roku należycie wyzyskać przy budowie, postanowił Wydział krajowy przed nadejściem powołanej odezwy Prezydyum Namiestnictwa, skoro tylko otrzymał telegraficzne zawiadomienie Wysokiego Ministerstwa
Aleg. 1. i 2. rolnictwa o zapadłej sankcyi ustaw, wydać dołączone instrukcyę technicznoadministracyjną i rachunkową dla krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, za których należyte prowadzenie Wydział krajowy w pierwszym rzędzie jest odpowiedzialny.

Zasadami, jakiemi się kierował Wydział krajowy przy ułożeniu tych instrukcyj, są: budowa we własnym zarządzie, który tak przy budowie dróg prowadzonej przez Wydział krajowy, jak i przy budowlach wodnych na potokach górskich, wykonywane przez organa Wysokiego Ministerstwa rolnictwa, okazał się najpraktyczniejszym i najekonomiczniejszym, tudzież przyznanie odpowiedniego wpływu Administracyi państwa i stronom interesowanym zawarowanego §. 7. odnośnych ustaw melioracyjnych.

Trzymając się tych zasad a mając przytem na uwadze ten cel, ażeby wykonanie robót było sprężyste i energiczne, odstąpił Wydział krajowy od systemu praktykowanego przy budowie dróg, wedle którego zarząd spoczywa w rękach ciała zbiorowego i poruczył techniczne kierownictwo przeznaczonym do budowy inżynierom biura melioracyjnego, pod nadzorem tego biura, zarząd zaś budowy pod względem administracyjnym i rachunkowym mianowanemu przez siebie dla każdej poszczególnej sekcyi rzeki delegatowi (względnie tegoż zastępcy) wspólnie z inżynierem prowadzącym budowę.

Co się tyczy zaś przyznania wpływu Rządowi i stronom interesowanym na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstw krajowych, stosował się Wydział krajowy ściśle do obowiązujących już w innych krajach koronnych rozporządzeń ministeryalnych, które wydane zostały w analogicznych wypadkach i unormował w instrukcyi techniczno-administracyjnej ingerencyę Rządu i spółki, które oprócz wykonywania wpływu przy oznaczeniu okręgu konkurencyjnego, tudzież ustanowienia miary rozłożenia kosztów i uregulowania datków konkurencyjnych za pośrednictwem swych delegatów będą upoważnione:

a) przekonywać się każdego czasu o postępie robót i wglądać w rachunki i dzienniki prowadzone tak przez delegata, jak inżyniera Wydziału krajowego;

b) objawiać swe zdania i życzenia co do uregulowania dopływów i rowów osuszających, tudzież budowy objektów zarówno jak i co do ewentualnych zmian projektów technicznych przewidzianych w §. 2. ustaw melioracyjnych;

c) brać udział w oszacowaniu przy wykupnie gruntów i odszkodowaniu za zajęte czasowo przy budowie grunta;

d) brać udział przy corocznych kolaudacyach wykonanych budowli;

e) zatwierdzać rachunki budowy z końcem każdego roku.

Instrukcye powyższe przesłane pismem Wydziału krajowego z dnia 13. Lipca r. b. L. 38.028 c. k. Namiestnictwu uznane zostały odezwą tegoż Namiestnictwa z dnia 5. Września r. b. L. 54.451 za odpowiednie z wyjątkiem §. 7., którego tekst podanym zostaje w alegacie 1. do wiadomości Wysokiego Sejmu z uwzględnieniem zmiany zażądanej przez Namiestnictwo, a Wydział krajowy zażądał odezwą z dnia 5. Listopada r. b. L. 54.696 przedłożenia tychże Wy-

sokiemu Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia, a w razie aprobaty ogłoszenia w dzienniku ustaw krajowych.

W wykonaniu postanowień wzmiankowanych instrukcyj zamianował Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 27. Lipca r. b. l. 39.553 kierownikami budowy inżynierów asystentów biura melioracyjnego:

a) dla regulacyi rzeki Łęgu p. Karola Boziewicza;

b) dla regulacyi rzeki Gniłej Lipy p. Stanisława Ogonka;

c) dla regulacyi potoku Kisieliny z dopływami p. Piotra Wasilewskiego; poruczając równocześnie nadzór techniczny nad robotami projektantom tych regulacyj, mianowicie: kontrolę techniczną pierwszych dwóch regulacyj inżynierowi biura melioracyjnego Andrzejowi Kędziorowi, kontrolę zaś ostatniej inżynierowi tegoż biura, Tadeuszowi Sikorskiemu.

Przedewszystkiem polecił Wydział krajowy inżynierom przeznaczonym do prowadzenia budowy zająć się wygotowaniem katastru konkurencyjnego, oraz sporządzeniem operatu dla wykupna gruntów pod nowe łożyska rzek i wały, raz, ażeby władze polityczne mogły jak najrychlej przystąpić do zawiązania spółek mających się zająć rozłożeniem i ściągnięciem datków konkurencyjnych, a powtóre, ażeby ci kierownicy po zamianowaniu delegatów mogli bezzwłocznie przystąpić do rozpoczęcia robót.

Jakoż w ciągu miesiąca sierpnia udało się Wydziałowi krajowemu pozyskać między obywatelstwem, zostającem w najbliższem sąsiedztwie dolnych sekcyj rzek, na których prawidłowo winny były być rozpoczęte roboty, mężów chętnych do bezinteresownego prowadzenia administracyi i rachunkowości krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, których też Wydział krajowy rozporządzeniami z d. 15. sierpnia r. b. l. 43.068 i 8. września l. 51.779 powołał na na delegatów względnie zastępców delegatów, a mianowicie:

a) p. Tadeusza br. Horocha, właściciela dóbr w Dąbrowie wrzawskiej, na delegata dla regulacyi rzeki Łęgu, a p. Zbigniewa Horodyńskiego, właściciela dóbr w Zbydniowie na zastępcę delegata dla tej regulacyi;

b) ks. kanonika Karola Małaczyńskiego, rz. kat. proboszcza w Firlejowie na delegata dla regulacyi rzeki Gniłej Lipy;

c) wreszcie p. Jana br. Konopkę, właściciela dóbr i wice-prezesa Rady powiatowej Dąbrowskiej, na delegata dla regulacyi potoku Kisieliny, p. Ignacego Leopolda, zaś zarządcę lasów w Jadownikach mokrych na zastępcę delegata dla regulacyi Kisieliny.

Ponieważ regularność wypłat zdaniem Wydziału krajowego jest najważniejszym warunkiem do uzyskania potrzebnej liczby robotników i zachęcenia ich do gorliwej pracy, przeto przy nominacyi delegatów położył Wydział krajowy szczególniejszy nacisk na ten dział ich funkcyi, a dla ułatwienia delegatom tego zadania upoważnił ich do zastąpienia się wyjątkowo pod własną odpowiedzialnością przez inne osoby, jakie uznają za odpowiedne i zaufania swego godne, jednakże tylko w takich szczególnych wypadkach, gdyby ani osobiście ani przez swych zastępców nie mogli uskutecznić wypłat.

Zarządzenia te podał Wydział krajowy do wiadomości właściwych Wydziałów powiatowych, oraz c. k. Namiestnictwa, które też z uznania godnym pospiechem wyjednało u Wysokiego Ministerstwa skarbu uwolnienie od stempli i należytości prawnych krajowych przedsiębiorstw, zarówno jak i spółkowych regulacyj (Starego Brnia i Wisłoka tudzież osuszenia bagien Niskich i Rudnickich) po myśli §. 11. państwowej ustawy melioracyjnej, jak świadczy obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 1. września r. b. ogłoszone w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych l. 73. na podstawie reskryptu Wysokiego Ministerstwa Skarbu z dnia 24. września r. b. l. 26.786.

Postęp robót przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, które na razie rozpoczęte zostały na rachunek 40% zasiłku krajowego, gdyż Rząd nie wpłacił dotychczas do fun-

duszów regulacyjnych zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego, ani też strony interesowane przed zawiązaniem spółek nie mogły uiścić datków konkurencyjnych przedstawia się jak następuje:

1. Regulacya rzeki Łęgu.

Wedle sprawozdania kierownika budowy inżyniera asystenta Karola Boziewicza z d. 19. listopada r. b. rozpoczęto w tym roku dwa przekopy na Łęgu oraz budowę wału prawego w gminie Gorzycach na długość przeszło 1 kilometra, przyczem wykonano po dzień 12. listopada r. b., 19.823 metrów sześciennych robót ziemnych (z tego 9.196 kbm. z przekopów ze średnim dowozem na wał 400 metrów 10.627 kbm., zaś ze zniesionych starych wałów Łęgowych i Wiślanych ze średnim dowozem 250 metrów). Nadto wykończono budowę szluzy kamiennej Nr. 1 o dwóch otworach na Sanowisku (starem ujściu Sanu do Wisły) pod Dąbrową wrzawską oraz doprowadzono prawie do końca budowę opaski faszynowej długości 146 metrów na prawym brzegu dawnego ujścia Łęgu do Wisły.

Ostatnia budowla nieprzewidziana kosztorysem okazała się konieczną z powodu poderwania brzegu Wisły i Łęgu, które groziło zerwaniem istniejącego wału nadwiślańskiego, położonego tuż nad samem ujściem Łęgu do Wisły w gminie Dąbrowa wrzawska a w następstwie tego w razie większej wody na Wiśle katastrofą powodziową na całym obszarze między Łęgiem, Sanem i Wisłą.

Z zasiłku krajowego przypadającego w r. 1886 do uiszczenia do funduszu regulacyjnego Łęgu wyasygnował Wydział krajowy w czterech ratach częściowych do l. 39.553, 51.779, 63.197 i 71.027 łączną kwotę 13.900 zł. na ręce bądź to delegata p. Tadeusza br. Horocha, bądź też kierownika budowy na zdjęcia okręgu zalewowego i na sporządzenie katastru konkurencyjnego.

Z kwoty tej wydano po dzień 12. listopada r. b.:

a)	na zdjęcie niwelacyjne okręgu zalewowego i wytyczenie trasy . .	203 zł.	— ct.
b)	na sporządzenie katastru konkurencyjnego (płaca i koszta podróży pomocnika technicznego)	260 „	— „
c)	na wywłaszczenie 9 morgów 300 □ sążni gruntów wraz z odszkodowaniem za plony i czasowe zajęcie gruntów pod drogi i place składowe	2.800 „	64 „
d)	na wykop i nasyp 19.823 metrów sześciennych ziemi z odwozem furami parokonnemi na odległość powyżej podaną tudzież karczowanie łoziny, plantowanie i ubijanie wału, wreszcie budowę mostu prowizorycznego na Łęgu	4.202 „	02 „
e)	na budowę szluzy murowanej z kamienia łamanego Nr. 1 o dwóch otworach na Sanowisku pod Dąbrową wrzawską (obliczonej w kosztorysie na 3.605 zł. 97 ct.)	2.769 „	21 „
f)	na zakupno zapasowego kamienia i materyału dębowego wraz z narzędziami na przepusty rurowe żelazne i dalsze szluzy (Nr. 2 i 3) .	641 „	— „
g)	na administracyą	82 „	— „
h)	na kierownictwo techniczne	585 „	— „
	Razem .	11.542 zł.	87 ct.

Co do wysokości kosztów wykonanych robót należy nadmienić, że jakkolwiek transport przy robotach ziemnych był w r. b. najniekosztowniejszym (gdyż z powodu większych odległości robotę taczkową musiano zastąpić transportem wozami parokonnymi); w ogóle w porównaniu z kosztorysem wykazał kierownik budowy w r. b. znaczną oszczędność dochodzącą do 25% pre-

liminowanych kosztów, z czego z jednej strony okazuje się wielka korzyść przyjętego przez Wydział krajowy systemu prowadzenia robót we własnym zarządzie, z drugiej zaś strony wynika to prawdopodobieństwo, że, jeżeli cena robotnika i materyałów w czasie budowy się nie podniesie lub też elementarne wypadki nie wpłyną na podwyższenie kosztów konserwacyi, natenczas nie objęte projektem technicznym a wyszczególnione w §. 2. instrukcyi techniczno-administracyjnej roboty poboczne, jak uporządkowanie dopływów Łęgu, korekcya i uzupełnienie głównych rowów osuszających, budowa szluz nawodniających i t. p., będą wykonane kosztem funduszu regulacyjnego w granicach sumy kosztorysowej oznaczonej w §. 2. ustawy tak, że ludność interesowana nie tylko będzie ochronioną od powodzi i wszelkich ztąd wypływających szkodliwych skutków, lecz także w wysokim stopniu skorzysta z mających się przeprowadzić w ten sposób robót osuszających i przyrządów nawodniających.

Ażeby władzom administracyjnym ułatwić zadanie włożone na nie §. 3. ustępem *c)* ustawy o regulacyi Łęgu co do oznaczenia okręgu konkurencyjnego, Wydział krajowy w przewidywaniu sankcyi odnośnego projektu ustawy przez Wysoki Sejm uchwalonego, wydelegował już z wiosną r. b. inżyniera asystenta biura melioracyjnego Karola Boziewicza do przeprowadzenia zdjęć niwelacyjnych całego terenu zalewanego tak przez Wisłę jak i przez Łęg, którą też czynność ten inżynier ukończył przed otrzymaniem polecenia do rozpoczęcia budowy.

W ten sposób mógł kierownik budowy po otrzymaniu wiadomości o zapadłej sankcyi ustawy przystąpić bezzwłocznie do sporządzenia katastru konkurencyjnego poruczając tę czynność za upoważnieniem Wydziału krajowego przyjętemu chwilowo pomocnikowi technicznemu z płacą dzienną 2 zł. Operat ten wymagający dłuższego czasu, gdyż podstawę wymiaru datku konkurencyjnego stanowi nie właściciel gruntu, który się może każdej chwili zmienić, lecz pojedyncza parcela jest już na ukończeniu z wyjątkiem 2 gmin, których protokoły parcelowe nie znajdują się w starostwie Tarnobrzeskim. Jest więc uzasadnioną nadzieja, że kataster konkurencyjny w krótkim czasie będzie zestawiony a zawiązanie spółki do rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych nastąpi przed rozpoczęciem robót na wiosnę, tak że do tej pory regularne uiszczenie prestacyi spółki bądź to w drodze dodatków do podatków, bądź też w drodze operacyi kredytowej będzie zapewnionem.

2. Regulacya potoku Kisieliny.

Roboty koło tej regulacyi, która ma być wykonaną w ciągu lat sześciu kosztem 175.000 zł. rozpoczął we Wrześniu r. b. kierownik budowy inżynier — asystent Piotr Wasilewski od budowy wału ochronnego nad Wisłą między istniejącym już wałem nadwiślańskim i projektowanem ujściem Kisieliny pod Nowopolem na długości 1435 metrów.

Do końca Października r. b. wał ten został wykończonym z wyjątkiem obsiewu trawami, który może być uskutecznionym dopiero z wiosną roku przyszłego, przyczem wynosił ruch ziemi uzyskanej z rowów materyałowych 40.518 metrów sześciennych. Koszta tych robót, na które Wydział krajowy rozporządzeniami do LL. 39553, 50951, 56175, 56655, 57197, 62293, 64654, wyasygnował łączną kwotę 11.727 zł. 48 ct. wynoszą wedle relacyi kierownika budowy:

a)	korczunek pod wał i rezerwy wraz z korczunkiem brzegów Wisły i ujścia Kisieliny	509 zł. 24 ct.
b)	wykop i nasyp 40.518 kbm. ziemi wraz z ubijaniem i szkarpowaniem wału	6.559 „ 78 „
c)	zakupno materyałów (łat i desek)	110 „ — „
d)	zakupno narzędzi	560 „ 37 „

e) zakupno nasion traw dla obsiania wałów	54 zł. 87 ct.
f) budowa magazynu na materały i narzędzia	75 „ 42 „
g) administracya	174 „ 50 „
h) koszta trasy i kierownictwa budowy	466 „ 97 „
i) koszta nadzoru technicznego inżyniera Sikorskiego od 6. Sierpnia do 15. Listopada r. b.	155 „ 94 „
nadto kosztują zdjęcia dla katastru konkurencyjnego do 15. Listopada r. b.	353 „ 89 „
Ogółem wynoszą wydatki do 15. Listopada . .	9.020 zł. 98 ct.

Z powyższego zestawienia wynika, że jeden metr sześcienny ziemi z uwzględnieniem użycia $^1/_5$ kosztów materyału i narzędzi oraz kosztów zakupna nasion kosztował 16 centów, podczas gdy w kosztorysie przyjęto wcale mierną cenę jednostkową 21 ct. czyli, że zaoszczędzenie wynosi blisko 25% co jest wyłącznie zasługą ekonomicznego i sprężystego prowadzenia budowy. Mimo tej oszczędności okazało się w porównaniu z kosztorysem gdzie na budowę wykonanego wału preliminowano tylko 27.700 kbm. ruchu ziemi, podczas gdy bryłowatość wału wynosi w rzeczywistości 40.518 kbm. przekroczenie przedstawiające 12 818 kbm. po 16 ct.=2.051 zł., przekroczenie to jednakże pochodzi nie z niedkładności projektu biura melioracyjnego, które obejmuje tylko regulacyę i obwałowanie samej Kisieliny, lecz z tej okoliczności że za podstawę obwałowania Wisły i Dunajca przyjęto dawne plany rządowe, które z powodu możliwej zmiany terenu i zwierciadła wody Wisły i Dunajca mogą na pewnych przestrzeniach wykazywać znaczniejsze różnice w potrzebnej wysokości wałów i ich bryłowatości.

Co się tyczy postępu zdjęć terenu konkurencyjnego i przygotowania katastru konkurencyjnego nadmieniamy, że wedle sprawozdania inżyniera Sikorskiego z dnia 27. Listopada r. b. inżynier ten wraz z kierownikiem budowy inżynierem-pomocnikiem Pawłem Dyrdoniem, przeprowadza obecnie zdjęcia tachymetryczne między Kisieliną a Uszwicą i Dunajcem, celem oznaczenia linij zalewu trzech rzek oraz Wisły, oraz że większa część tych zdjęć wrazie sprzyjającej pory będzie wykonaną w ciągu miesiąca Grudnia r. b.

3. Regulacya rzeki Gniłej Lipy.

Regulacya ta, która wedle ustawy ma być wykonaną w ciągu lat czterech kosztem 135.000 zł., rozpoczętą została w miesiącu Sierpniu r. b. wśród dosyć trudnych warunków, gdyż między ludnością miejscową nie obeznaną z tego rodzaju ciężkiemi robotami kierownictwo budowy nie mogło pozyskać robotników, tak, że do końca Września r. b. wykonano zaledwie kilkaset metrów pogłębienia i rozszerzenia rzeki.

Dopiero po upływie dwóch miesięczy udało się kierownikowi budowy, powoli przyzwyczaić do robót ziemnych włościan miejscowych, którzy przekonawszy się o możliwości odpowiedniego zarobku poczęli się tłumnie zgłaszać do budowy, że w ciągu miesiąca Października i pierwszej połowy Listopada r. b. wykonano przy tem przedsiębiorstwie krajowem stosunkowo najwięcej robót ziemnych bo 46.521·15 metrów sześciennych na długości rzeki 2.274 metrów.

Z asygnowanego na budowę kredytu w łącznej sumie 8.000 zł. wydano wedle raportu kierownictwa budowy z dnia 16. Listopada r. b. L. 98. po dzień 15. Listopada b. r. następne kwoty:

a) tytułem czynszu za najem kancelaryi i magazyny . . .	15 zł. — ct.
b) na administracyę (sprzęty i przybory do pisania itp.) . . .	101 „ 17 „
c) na zakupwo narzędzi i materyałów	639 „ 74 „
d) na trasę, profiowanie i zdjęcie gruntów do wykupna . . .	94 „ 80 „
e) za wykop 46.521·15 kbm. ziemi	4.680 „ 83 „

f) za nasyp 997.74 kbm. ziemi dla podwyższenia brzegów . .	49 zł.	88 ct.
g) za rozwiezienie i rozplantowanie 24.193·55 klm. ziemi . . .	349 „	96 „
h) na kierownictwo techniczne, pomocnika technicznego i sporządzenie katastru konkurencyjnego	523 „	50 „
Ogółem . .	6.454 zł.	88 ct.

Kataster konkurencyjny dla mającej się w myśl §. 4. zawiązać spółki wodnej został już w miesiącu Wrześniu r. b. przez kierownictwo budowy nkończonym, a Wydział krajowy polecił kierownikowi budowy rozporządzeniem z dnia 26. Listopada r. b. L. 58.393. przedłożyć ten operat Starostwu w Przemyślanach do dalszego urzędowania. Nadto na życzenie Starostwa i Wydziału powiatowego w Przemyślanach przesłał Wydział krajowy tym władzom dołączony
Aleg. 3. projekt statutu spółki wodnej dla regulacyi górnej sekcyi rzeki Gniłej Lipy, tak, że gdy w ten sposób Wydział krajowy w zastępstwie rządowych władz administracyjnych poczynił wszelkie czynności przygotowawcze, można mieć uzasadnioną nadzieję, że spółka niebawem zostanie zawiązaną a punktualna wypłata zasiłków rządowych i datków konkurencyjnych do funduszu regulacyjnego Gniłej Lipy nie może ulegać żadnej wątpliwości. Co do postanowień projektu statutu spółki nadmienia się, że redakcya tego statutu zastósowaną została sciśle do ułożonych już przez Rząd statutów dla podobnych spółek wodnych mających na celu tylko rozłożenie i ściągnięcie datków konkurencyjnych w innych krajach koronnych jak np. w Tyrolu i na Szląsku.

B. Przedsiębiorstwa spółkowe: (Nowy Breń, Kanał Chorzelowski, Bagna Niskie i Rudnickie, Stary Breń, Wisłok).

1. Regulacya rzeki Nowego Brnia z dopływami

W sprawie unormowania wpływu tak Rządu jak i Wydziału krajowego na tok spraw technicznych i ekonomicznych tego przedsiębiorstwa stosownie do §. 6. ustawy z dnia 13. Maja 1885. dz. u. kr. L. 24 wydało Wysokie Ministerstwo rolnictwa na podstawie wniosków Wydziału krajowego pod d. 23. Stycznia r. b. L. 13.633 rozporządzenie, wedle którego do statutu spółki mają być wciągnięte następne dodatkowe postanowienia:

I. „Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłać swoich delegatów z głosem stanowczym do Wydziału spółki, przeciw którym jeden albo obydwaj delegaci głosowali, muszą być przed wykonaniem przedłożone c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia, jeżeli który z delegatów ze względu na ważność powziętej uchwały tego zażąda, a Wydział spółki obowiązany będzie trzymać się wydanej w tej mierze decyzyi Namiestnictwa.

II. Przewodniczący winien na żądanie jednego albo obydwóch delegatów zwołać posiedzenie Wydziału spółki, a w razie sprzeciwienia się przewodniczącego zwoła Dąbrowskie c k. Starostwo, w obrębie którego siedziba spółki się znajduje to posiedzenie.

III. Do kontroli na miejscu wykonujących się robót regulacyjnych przeznaczony będzie technik rządowy, który może brać udział w obradach Wydziału spółki z głosem doradczym.

IV. Rachunki udokumentowane z wydatków ma spółka wodna przedkładać Wydziałowi krajowemu z końcem każdego roku razem z preliminarzem i programem szkół na rok przyszły. Rachunki te po przejrzeniu w Wydziale krajowym przesłane będą Namiestnictwu.

V. Zatwierdzenie statutu spółki zastrzega się c. k. Namiestnictwu“.

W wykonaniu tego rozporządzenia zamianowało Namiestnictwo delegatem swym do Wydziału spółki c. k. Starostę Dąbrowskiego a do kontroli technicznej na miejscu robót przeznaczyło każdoczesnego kierownika Tarnowskiego oddziału technicznego, Wydział krajowy zaś dekretem z dnia 2. Kwietnia r. b. L. 7.967 zaprosił na delegata swego Prezesa Rady powiatowej Dąbrowskiej, p. Józefa Męcińskiego, poruczając równocześnie nadzór techniczny nad robotami kierownikowi Tarnowskiej exspozytury biura melioracyjnego Tadeuszowi Sikorskiemu,

W zastępstwie Wydziału krajowego przy Wydziale spółki zaszła jednak w r. b. ta zmiana, że z powodu rezygnacyi p. Męcińskiego z godności delegata poruczył Wydział krajowy ten mandat na przedstawienie p. Męcińskiego dyrektorowi Towarzystwa Zaliczkowego w Dąbrowie p. Adolfowi Kukielowi.

Powyższe dodatkowe postanowienia statutu przyjęte zostały przez spółkę wodną, a statut w ten sposób uzupełniony zatwierdziło c. k. Namiestnictwo rozporządzeniem z dnia 25. Sierpnia r. b. L. 54.845. Jak jednakże z udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą Namiestnictwa z d. 23. Września r. b. L. 60.541 reskryptu Wys. Ministerstwa rolnictwa z dnia 11.
Aleg. 4. Września r. b. L. 11.960 wynika, Ministerstwo nie uznało tego statutu za prawomocny, ani też spółkę zawiązaną w roku ubiegłym przez władzę polityczną za ukonstytuowaną, gdyż władze polityczne nie oznaczyły jeszcze okręgu konkurencyjnego stosownie do §. 3. ustępu *c)* ustawy, a więc i spółka, którą właśnie z właścicieli gruntów i zakładów w tym okręgu konkurencyjnym położonych ma się składać, nie mogła być jeszcze prawidłowo zawiązaną, zresztą zaś statut spółki winien być po myśli §. 60. kraj. ustawy wodnej przez samą spółkę uchwalonym, przyczem polityczna władza powiatowa ma dopilnować, ażeby przedłożony zgromadzeniu spółki projekt statutu odpowiadał powołanemu reskryptowi ministeryalnemu z d. 23. Stycznia r. b. L. 13.633.

Wychodząc z tego zresztą całkiem słusznego zapatrywania nie wypłaciło już Wys. Ministerstwo rolnictwa w r. b. zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego na ręce Wydziału spółki — jakkolwiek Wydział krajowy cały tegoroczny datek krajowy spółce wyasygnował, lecz tylko częściową 5.000 zł. na ręce Wydziału powiatowego Dąbrowskiego, nadmieniając przytem rozp. z dnia 11. Wrzesnia r. b. L. 8.244, że tak długo nie może nastąpić dalsza wypłata zasiłków państwowych, dopóki władze administracyjne nie oznaczą okręgu konkurencyjnego, następnie spółka wodna nie zostanie zawiązaną, datki konkurencyjne nie będą zapewnione, w ogóle dopóki nie stanie się zadość postanowieniom ustawy krajowej z dnia 13. Maja 1885. dz. u. kr. L. 34.

Aleg. 5. Zarazem poleciło Wys. Ministerstwo rolnictwa Namiestnictwu jak najspieszniej zarządzić oznaczenie okręgu konkurencyjnego, przez władze administracyjne, tudzież ułożyć z Wydziałem krajowym instrukcyę wykonawczą dla regulacyi Nowego Brnia i przedłożyć takową do ministeryalnego zatwierdzenia. W sprawie wydania tego dla postępu robót nader ważnego rozporządzenia wykonawczego tak dla regulacyi Nowego Brnia jak i wszystkich innych przedsiębiorstw spółkowych odniósł się Wydział krajowy odezwą z d. 29. Listopada r. b. L. 70.762 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o objawienie opinii co do postanowień tegoż rozporządzenia, oświadczając ze swej strony gotowość przedłożenia w danym razie projektu podobnej instrukcyi wykonawczej.

Przewidzianą § 2. ustawy zmianę projektu, która wedle opinii ministeryalnego departamentu technicznego okazała się konieczną, uskutecznił w r. b. na podstawie zdjęć uzupełniających z r. 1884. inżynier biura melioracyjnego Józef Jankowski przy pomocy inżynierów-asystentów tego biura Ogonka, Boziewicza, Wasilewskiego, Sobolewskiego, Nowakowskiego, Gamrata i Dyrdonia, jednakże zamiast oczekiwanego przez Ministerstwo zaoszczędzenia przy preliminowanej w §. 2. ustawy sumie kosztorysowej 425.481 zł. uzupełniony i przerobiony projekt wykazał sumę kosztów 490 000 zł., a więc o 64.519 zł. więcej, aniżeli do ustawy wstawiono. Jakkolwiek bowiem na robotach ziemnych nowy projekt okazuje zaoszczędzenie 70.131 zł. wypadły za to znaczne przekroczenia w rubryce wykupna gruntów, tudzież kosztów budowy mostów, szluz i przepustów. Projekt ten przesłany odezwą z dnia 24. Lipca r. b. L. 49.526 c. k. Namiestnictwu zwrócony został Wydziałowi krajowemu pismem Namiestnictwa z dnia 26. Sierpnia r. b. L. 49.955 do przeprowadzenia możliwie jak najdalej idącej redukcyi kosztów, tudzież uzupełnienia zdjęć profilów poprzecznych i opracowania dopływów wraz z wkreśleniem

obszaru konkurencyjnego i obliczeniem prestacyj przypadających na strony interesowane. Jakkolwiek wedle wyraźnego brzmienia ustawy do oznaczenia okręgu konkurencyjnego powołane są władze administracyjne, a więc w pierwszym rzędzie c. k. Starostwo Dąbrowskie, jednakże z uwagi na szczupły personal techniczny Namiestnictwa, który zaledwie wystarcza do prowadzenia nadzoru budowli wodnych na rzekach państwowych, tudzież celem jak najrychlejszego wprowadzenia w życie spółki i zapewnienie temu przedsiębiorstwu regularnej wypłaty subwencyi państwowej, postanowił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 17. Września r. b. L. 51.187 poruczyć zdjęcia niwelacyjne terenu inundacyjnego oraz sporządzenie katastru konkurencyjnego kontrolującemu budowę inżynierowi biura melioracyjnego Tadeuszowi Sikorskiemu, upoważniając go do przyjęcia w tym celu na koszt spółki pomocniczych sił technicznych.

Zarazem polecił Wydział krajowy temu inżynierowi przeprowadzić zażądane przez Namiestnictwo uzupełniające zdjęcia profilów porzecznych Nowego Brnia i wszystkich dopływów tej rzeki celem należytego sporządzenia projektu i ostatecznego kosztorysu z uwzględnieniem uwag ministeryalnego departamentu technicznego co do obniżenia sumy kosztorysowej, tak ażeby wstawiona do ustawy suma kosztorysowa nie została przekroczoną. Oszczędności przy budowie oraz redukcya poszczególnych rubryk kosztorysowych nie tylko są pożądane ze względu na obowiązek przyczyniania się funduszów publicznych i stron interesowanych do kosztów budowy, lecz także z tego względu okazują się takowe konieczne, że Wysokie Ministerstwo rolnictwa oznajmiło reskryptem z dnia 8. Września r. b. L. 11.761 w porozumieniu z Ministerstwami spraw wewnętrznych i skarbu, iż na podwyższenie sumy kosztorysowej ustanowionej w §. 2. ustawy pod żadnym warunkiem nie może się zgodzić, a tylko wtenczas mogłoby przyzwolić na podniesienie poszczególnych pozycyj kosztorysu, gdyby równocześnie w innych kategoryach robót dały się osiągnąć zaoszczędzenia.

Z przedłożonej przez przewodniczącego spółki księgi rachunkowej okazują się po koniec Października r. b. następne dochody, wydatki przedsiębiorstwa w pierwszych dwóch latach budowy 1885. i 1886.

I. Dochody.

a) subwencye państwowe i krajowe	51.000	zł.	— ct.
b) pożyczki	30.000	„	— „
c) wpłacone datki stron interesowanych . . .	500	„	— „
d) różne	1.822	„	85 „
razem .	83.322	zł.	85 ct.

II. Wydatki.

a) na studya początkowe	325	zł.	11 ct.
b) przygotowanie planów i protokołów parcelowych .	1.636	„	34 „
c) roboty ziemne	31.770	„	— „
d) budowa mostów, szluz i przepustów . . .	7.037	„	50 „
e) narzędzia i rekwizyta	2.746	„	67 „
f) wykupno gruntów, odszkodowanie za wycięte drzewa	2.814	„	97 „
g) spłacone raty pożyczek	5.000	„	— „
h) wydatki administracyjne	4.378	„	83 „
i) różne	2.202	„	22 „
razem .	57.911	zł.	64 ct.

Według tego rachunku wynosił zapas kasowy z końcem Października r. b. 25.411 zł. 21 ct., z których tytułem rozmaitych zaliczek wydano nadto 3.331 zł.

2. Regulacya odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską (kanał Chorzelowski).

Przyznana spółce ustawą z dnia 13. Maja 1885 Dz. u. kr. L. 35. pożyczka 4% w wysokości 20% niepokrytej reszty kosztów (6.300 zł.) tak z funduszu krajowego, jak i państwowego melioracyjnego została wypłaconą dopiero w r. b. (rozp. Wydziału krajowego z dnia 1. Czerwca r. b. L. 28.737), skoro Wydział spółki przyjął dodatkowe postanowienia do statutu zastrzegające Rządowi i Wydziałowi krajowemu odpowiedni wpływ na tok spraw przedsiębiorstwa.

W tym celu wydana też została przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym instrukcya wykonawcza, która została zatwierdzoną reskryptem Wysokiego Ministerstwa rolnictwa z dnia 26. Czerwca r. b. L. 8.245, a następnie publikowaną pod dniem 10. Lipca r. b. w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych Nr. 78.

Roboty koło tej rozległej melioracyi, która ma na celu osuszenie całego obszaru gruntów między Wisłoką, Wisłą, Krzemienicą (Babulówka) i drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską, rozpoczęte 22. Sierpnia 1884. postąpiły w roku ubiegłym, jak to już mieliśmy zaszczyt nadmienić w zeszłorocznem sprawozdaniu melioracyjnem, tak dalece, że cały kanał główny od Rózniat do Berdechowa i Złotnik został wykopany, rów osuszający wzdłuż Wisłoki od szluzy w Nizinach doprowadzono do Brzyścia , szluzę na kanale ulgi w Przykopie zupełnie wykończono, sam zaś kanał ulgi wykonano na pastwisku w Przykopie, oraz obwałowano grunta orne od strony tego pastwiska, które w razie zamknięcia szluzy służyć ma za zbiornik dla wód zbierających się z dorzecza kanału, a nie mogących odpłynąć do Wisły.

W roku bieżącym prowadzono dalej budowę kanału ulgi od Przykopa aż do ujścia kanału Chorzelowskiego do szluzy pod Zadusznikami, wykonano wały na tym kanale od Przykopa do Zadusznik, zabezpieczono kanał główny w terenie piasczystym w gminie Krzemienicy faszynadą i płotkami, tudzież pogłębiono tenże kanał na linii idącej od Przykopa do Berdechowa aż do 7-go kilometra, na linii zaś w kierunku Złotnik do 4-go kilometra, wreszcie wykopano dwa ważne dla osuszenia kanały boczne nie objęte projektem: w Kliszowie oraz w Tuszowie i Maliniu.

W ogóle wykonano od 22. sierpnia 1884 do 20. listopada r. b. 30.690 metrów bieżących kanałów głównych, 10.825 metrów bieżących kanałów bocznych, obwałowano gminy Przykop i Zaduszniki, tudzież folwark Niziński (od szluzy Zadusznickiej do gminy Rożniat), oraz zbudowano 10 mostów i szluzę murowaną w wale Wiślanym w Przykopie. Pozostaje zaś do wykonania: pogłębienie kanału głównego na łącznej długości 11.900 metrów bieżących, tudzież kanału bocznego w Maliniu na długości 2.300 mb. oraz co dla utrzymania całej melioracyi wykonanej jest najważniejsze, ubezpieczenie szkarp piasczystych za pomocą płotków wiklowych i darniowania, w gminach Krzemienicy, Borkach i Młodochowie.

Wedle przedłożonego przez spółkę rachunku wynosiły dochody po dzień 30. listopada r. b. 48.895 zł. 2 ct. (w czem mieszczą się już przyznane ustawą a podniesione przez spółkę pożyczki 4%-we) wydatki zaś 43.518 zł. 66 ct., tak, że na wzmiankowane powyżej kosztowne roboty ubezpieczające i ziemne pozostaje spółce do dyspozycyi zaledwie kwota 5.376 zł. 36 ct.

Z wykazanych powyżej wydatków przedstawiają poszczególne kategorye robót następne kwoty:

a) roboty ziemne (wykop i nasyp)	26.664	zł.	85 ct.
b) budowa mostów	1.500	„	— „
c) ubezpieczenie brzegów faszynami i płotkami . .	1.826	„	88 „
d) budowa szluzy murowanej w Przykopie . . .	4.826	„	52 „
e) wywłaszczenie gruntów	1.679	„	89 „

f) wynagrodzenie za uszkodzone zasiewy	501 zł.	09	ct.
g) płace inżyniera i dozorcy	4.090 „	—	„
h) remuneracye	156 „	—	„
i) administracya	214 „	28	„
k) komisye rządowe i należytosci prawne . . .	78 „	82	„
l) kaucya przedsiębiorcy	1.980 „	33	„
Razem jak wyżej .	43.518 zł.	66	ct.

Co się tyczy wreszcie subwencyi z państwowej dotacyi melioracyjnej w wysokości 6.000 zł., której udzielenia na kanał ulgi Zadusznicko-Przykopski zażądał Wydział krajowy w roku ubiegłym przyznając równocześnie na ten cel zasiłek 6.000 zł. z krajowej dotacyi melioracyjnej, to sprawa ta nie została jeszcze załatwioną, gdyż Wys. Ministerstwo rolnictwa zażądało w r. b. uzupełniających wyjaśnień szczególnie co do związku, w jakim stoi ten kanał z robotami spółki. Spodziewać się jednakże wypada, że prośba spółki poparta odpowiednio przez Wydział krajowy zostanie pomyślnie załatwioną, na co spółka Chorzelowska tem więcej zasługuje, ile że w porównaniu z innemi przedsiębiorstwami mniejszej doznała pomocy z funduszów publicznych w drodze ustawy, bo zamiast bezzwrotnej subwencyi otrzymała tylko oprocentowaną pożyczkę.

3. i 4. Osuszenie bagien Niskich i Rudnickich.

Po udzieleniu rozp. z d. 16. września r. b. L. 43.069 operatów technicznych tych melioracyj Wydziałowi powiatowemu w Nisku, otrzymaliśmy od tej Reprezentacyi powiatowej obszerne sprawozdanie, w którem Wydział powiatowy dziękując w gorących słowach Wysokiemu Sejmowi i Wydziałowi krajowemu za zrealizowanie tak ważnych dla powiatu robót melioracyjnych, donosi, że zaraz po uchwaleniu przez Wysoki Sejm odnośnych projektów do ustaw wziął Wydział powiatowy inicyatywę w tej sprawie i poruczył wypracowanie statutów przymusowych spółek wodnych swemu członkowi p. Klemensowi Kostheimowi. Zwołane przez Starostwa zgromadzenia stron interesowanych przyjęły na dniu 28. września projekty statutów przez Wydział powiatowy przedłożone i ukonstytuowały się, wybierając ze swego grona Wydziały spółek, z których każdy składa się z pięciu członków i tyluż zastępców.

Równocześnie wybrał Wydział spółki dla osuszenia bagien Rudnickich przewodniczącym właściciela dóbr i posła do Rady Państwa p. Ferdynanda Hompescha, następnie zaś Wydział spółki dla osuszenia bagien Niskich, właściciela dóbr p. Oliviera hr. Ressignieur.

Na poczet subwencyi krajowej dla osuszenia bagien Niskich wyasygnował Wydział krajowy do L. 63.354 kwotę częściową 1.000 zł.; roboty jednak wedle relacyi przewodniczącego spółki p. hr. Ressignieur z dnia 15. listopada r. b. L. 13, z powodu spóźnionej pory roku nie mogły być rozpoczęte.

Roboty natomiast koło osuszenia bagien Rudnickich, na które w myśl ustawy wyasygnował Wydział krajowy spółce zasiłek z funduszu krajowego do L. 57.955 w kwocie 5.000 zł., zostały już dzięki energii przewodniczącego p. hr. Hompescha o tyle wdrożone, że wykopano 1 kilometr kanału Jeżów do $^1/_3$ projektowanej głębokości przy ruchu ziemi 7.000 metrów sześciennych, wytrasowano kanał Stróżankę i kanał Jeżow celem umożliwienia wycięcia trasy w porze zimowej, oraz oznaczono dla okręgu konkurencyjnego linię zalewu w gminach Przędzel, Stróża, Jeżów i Groble.

Koszta dotychczasowych robót po dzień 15. listopada wynoszą:

a) trasa kanałów	70	zł.
b) zdjęcia okręgu konkurencyjnego	400	„
c) zakupno przyrządów geodetycznych	370	„

d) zakupno narzędzi . . . . . 900 zł.
e) wykop 7.000 kbm. ziemi wraz z korczunkiem po 15 ct. . 1.150 „
Razem 2.890 zł.

Mimo tak spiesznego ukonstytuowania się spółek wodnych dla osuszenia bagien Niskich i Rudnickich, Wydział krajowy nie może na tem miejscu utaić obawy, że ukonstytuowanie tych spółek z trudnością uznane będzie za prawomocne, gdyż w braku katastru konkurencyjnego nie mogli być zawezwani do głosowania właściciele gruntów położonych w okręgu konkurencyjnym, którzy właśnie wyłącznie mają stanowić spółkę.

5) Regulacya potoku Starego Brnia z dopływami.

O postępie robót koło tej regulacyi rozpoczętej przez spółkę w r. 1877. otrzymaliśmy od przewodniczącego Wydziału spółki pana dr. Henryka Brandta wyczerpujące sprawozdanie z dnia 15. Listopada r. b., L. 340., z którego podajemy następne zestawienie rachunkowe:

	Sążni	Koszta			
		Pojedynczo		Ogółem	
		zł.	ct.	zł.	ct.
1) Rok 1877. Kanał Wiszni.					
a) Roboty ziemne	1.508	1.513	90		
b) Nadzór techniczny		188	—		
c) Administracya		14	70		
d) Zakupno narzędzi		190	31		
e) Postawienie dwóch mostów prowizorycznych na tym kanale w Podleszanach i Woli mieleckiej .		55	—		
f) Wynagrodzenie za grunta		30	—		
Razem wydano . .				1.991	91
2) Rok 1878. Kanał Wiszni.					
a) Roboty ziemne	3.411	3.020	45		
b) Nadzór techniczny		341	—		
c) Administracya		234	80		
d) Postawienie dwóch mostów na tym kanale w Podleszanach i Woli mieleckiej		498	80		
e) Budowa szluzy w wale tegoż kanału . . .		388	12		
Razem wydano . .				4.483	17
3) Rok 1879.					
a) Roboty ziemne przy kanale nowym Wiszni .	1.673	2.395	68		
b) „ „ „ obwałowaniu Brnia starego począwszy od Wisłoki w górę	762	656	08		
c) Nadzór techniczny		337	30		
d) Administracya		109	13		
e) Materyał na naprawę mostów wraz z robotą .		105	71		
Razem wydano . .				3.603	90

	Sążni	Koszta			
		Pojedynczo		Ogółem	
		zł.	ct.	zł.	ct.
4) Rok 1880. Obwałowanie Brnia.					
a) Roboty ziemne	3.441	3.103	89		
b) Nadzór techniczny		443	45		
c) Administracya		163	69		
d) Wynagrodzenie za grunta zajęte		100	—		
e) Narzędzia i materyały budowlane		390	10		
Razem wydano				4.201	13
5) Rok 1881. Obwałowanie Brnia.					
a) Roboty ziemne	4.574	3.045	81		
b) Nadzór techniczny		503	95		
c) Administracya		123	26		
d) Naprawa narzędzi		20	—		
Razem wydano				3.693	02
6) Rok 1882. Obwałowanie Brnia.					
a) Roboty ziemne	5.589	3.064	86		
b) Nadzór techniczny		397	50		
c) Administracya		176	84		
d) Materyał i naprawa mostów na nowym kanale Wiszni		19	73		
e) Odszkodowanie za wyciete drzewo		30	—		
f) Narzędzia		98	—		
Razem wydano				3.786	93

Z następnych lat, to jest za r. 1883., 1884. i 1885. nie może Wydział spółki przedłożyć szczegółowych dat z czynności, ponieważ na żądanie Wysokiego Wydziału krajowego zostały wszystkie udokumentowane rachunki z lat powyżej wymienionych złożone w Wydziale Rady powiatowej mieleckiej a przez tenże Wydział przedłożone zostały Wysokiemu Wydziałowi krajowemu przy sprawozdanin z dnia 21. Września 1886. L. 1.538.

Z powyższej przyczyny przedkłada Wydział spółki wodnej tylko ogólne zestawienie:

W r. 1883. i 1884. prowadzone były dalej obustronne obwałowanie Brnia i zarazem przeprowadzono regulacyę Łukawca a mianowicie:

W roku 1883. wydano na powyższe roboty	2.454	70	2.454	70
„ 1884. „ „ „ „	2.814	70	2.814	70

W roku 1885. wały Brniowe zostały doprowadzone do ujścia Brnika.

Równocześnie przystąpiono na wiosnę do wykonania projektu dla odprowadzenia wód w gminach Kawęczyn, Wampierzów i Breń Osuchowski, sporzą-

	Sążni	Koszta			
		Pojedynczo		Ogółem	
		zł.	ct.	zł.	ct.
dzonego w ekspozyturze krajowego biura melioracyjnego w Tarnowie. Oprócz powyższej roboty, przystąpiła spółka wodna natychmiast po zrektyfikowaniu przez powyżej wspomnioną ekspozyturę pierwotnego planu regulacyi Brnia starego (p. Bielańskiego) do robót regulacyjnych Brnia, począwszy od ujścia Brnika w górę dalszem obwałowaniem. Powyższą regulacyę doprowadzono na długość 800 metrów. Całkowity koszt tych robót wynosi w r. 1885. .		22.111	86	22.111	86
Rok 1886. W tym roku dokończono roboty osuszające w Wampierowie, Kawęczynie i Brniu Ossuchowskim kosztem		2.935	91		
Równocześnie prowadzono dalej regulacyę Brnia starego wraz z obustronnem obwałowaniem, a mianowicie: regulacyę Brnia poprowadzono do długości 2.200 metrów. Wały zaś do długości 6.800 metrów.					
a) Roboty ziemne	43.540	6.021	19		
b) Nadzór techniczny		1.864	50		
c) Administracya		288	52		
d) Budowa szluzy w lewym wale Brnia w gminie Gliny małe		500	—		
e) Materyały i narzędzia		390	96		
Razem wydano . .				12.001	08
W ogóle wydano . .				61.142	40

Budowę w r. b. prowadziła spółka prawie wyłącznie na rachunek przyznanej w roku ubiegłym przez Wydział krajowy zaliczki w kwocie 12.000 zł. zwrotnej z zapewnionych ustawą zasiłków krajowych i państwowych, tudzież spodziewanej 1. raty subwencyi rządowej. Ponieważ jednak Wys. Ministerstwo rolnictwa nie wyasygnowało jeszcze spółce 1. raty zasiłku państwowego przypadającego do wypłaty w roku bieżącym, a to z powodu, że nie wykonano instrukcyi wykonawczej normującej wpływ władz krajowych na tok spraw przedsiębiorstwa, znalazła się spółka w tem przykrem położeniu, że mi nie była w stanie wypłacić zaległych należytości robotników, wskutek czego też cała budowa ze szkodą dla postępu i ekonomicznego wykonania robót w jesieni r. b. została wstrzymaną. Ażeby ułatwić spółce wyjście z tego kłopotliwego położenia, Wydział krajowy był spowodowanym wyasygnować spółce rozporządzeniem z dnia 19. Listopada r. b. L. 60301 zaliczkę 2000 zł. na rachunek 1. raty subwencyi rządowej dla zaspokojenia pretensyi robotników składających się prawie wyłącznie z miejscowej najuboższej lu-

dności żyjącej z zarobku dziennego. Równocześnie zawiadomiliśmy c. k. Namiestnictwo, że co do wykonania §. 6. ustawy o regulacyi Starego Brnia Wydział krajowy proponuje przyjęcie odnośnych postanowień wydanych dla regulacyi Nowego Brnia i zatwierdzonych już przez Wys. Ministerstwo rolnictwa, wedle których prawo delegowania zastępców władz krajowych do Wydziału spółki, tudzież określenie sposobu wykonania przedsiębiorstwa i wywierania wpływu przez te władze na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, znalazłoby wyraz w mającym się w tym celu zmienić statucie spółki oraz w rozporządzeniu wykonawczem. Gdy zaś zatwierdzenie tych postanowień w obec decyzyi Ministerstwa powziętej co do Nowego Brnia nie może ulegać wątpliwości a również kosztorys bióra melioracyjnego uznany przez ministeryalny departament techniczny za wcale umiarkowany nie wymaga żadnych modyfikacyj, przedłożyliśmy zarazem przy tej sposobności wniosek na wypłatę z państwowego funduszu melioracyjnego 1. raty zasiłku przyznanego ustawą.

6. Regulacya górnego Wisłoka.

Po otrzymaniu od Rządu wiadomości o użyczeniu sankcyi ustawy o regulacyi tej rzeki tudzież opinii ministeryalnego departamentu technicznego co do potrzebnych zmian w projekcie technicznym, przesłaliśmy rozp. z d. 27. Lipca r. b. l. 39553 operat techniczny komitetowi spółki z poleceniem zastosowania się przy budowie ściśle do uwag tego departamentu.

O postępie robót prowadzonych pod nadzorem inżyniera Sanockiej ekspozytury bióra melioracyjnego otrzymaliśmy od komitetu spółki sprawozdanie z dnia 13 Listopada r. b. wedle którego koszta budowy pokrywane z wyasygnowanych przez Wydział krajowy zasiłków w łącznej kwocie 4.000 zł. przedstawiają następne kwoty:

a) roboty ziemne 15.952 klm	2.706	zł. 63	ct.
b) budowa tam	647	„ 84	„
c) zakupno gruntów, 0.46 hektara	250	„ —	„
d) zakupno narzędzi i materyałów	145	„ 90	„
e) administracya	408	„ 32	„
Razem .	4.158	zł. 69	ct.

O czynnościach organizacyjnych koło zawiązania spółki nie otrzymaliśmy szczegółowych wiadomości.

II. Nowo projektowane przedsiębiorstwa melioracyjne. (Trześniówka — Krzemienica i Babulówka — Bagna Oleskie.)

1. 2. Regulacya rzeki Trześniówki, tudzież regulacya potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami.

Pierwsza z tych regulacyj była już dwukrotnie przedmiotem obrad Wys. Sejmu, raz w r. 1884 jako wniosek Wydziału krajowego, a powtórnie w r. 1885. jako przedłożenie Prezydyum c. k. Namiestnictwa, regulacya zaś Krzemienicy i Babulówki z dopływami wniesioną była w roku ubiegłym do Wysokiego Sejmu przez Wydział krajowy. Obydwie te regulacye uznane zostały przez Szanowną komisyę gospodarstwa krajowego w zeszłorocznem sprawozdaniu tej komisyi o przedłożeniach c. k. Rządu i Wydziału krajowego w przedmiocie popierania przedsiębiorstw melioracyjnych (aleg. 128. stenog. sprawozd. sejm. z r. 1885—6) za zupełnie dojrzałe i kwalifikujące się do przyjęcia, gdyż koszt przeciętny regulacyi wypadał na jedną morgę przy nich najniższy, a powtóre, że te regulacye z proponowanymi przez komisyą innymi projektami tworzą jedną całość i uzupełniają system odwodnienia między większymi dopływami Wisły: Wisłoką i Sanem (pag. sprawozdania komisyi). Nadto przedsiębiorstwu regulacyi Trze-

śniówki przyznała ta sama komisya w powtórnem sprawozdaniu (pag. 4.) pierwszeństwo przed wszystkiemi zeszłorocznemi przedłożeniami Wydziału krajowego i zaleciła Wys. Sejmowi przyjęcie odnośnego projektu ustawy, a to z uwagi:

1.) że Wys. Sejm już w r. 1884. przyjęciem ustawy (niedoszłej do skutku z powodu wadliwości ówczesnego projektu technicznego) o regulacyi tej rzeki zgodził się zasadniczo na jej wykonanie;

2.) że c. k. Rząd wniósł do tej regulacyi własny projekt ustawy na ubiegłej sesyi sejmowej;

3.) wreszcie, że celem tej regulacyi jest chronić w przyszłości znaczne przestrzenie od powtarzającej się tak często na Powiślu klęski wylewów.

Jeżeli więc obydwie w mowie będące regulacye nie uzyskały na ubiegłej sesyi aprobaty Wys. Sejmu, to ten fakt przypisać należy nie brakowi podstawy technicznej, lub też wątpliwości co do istotnego pożytku i rentowności tych przedsiębiorstw, lecz tej okoliczności, że wobec niepomyślnego dla rolników i finansów kraju roku zeszłego Wys. Sejm uważał program prac melioracyjnych przedłożony przez Wydział krajowy na razie za daleko idący.

Z przyjęciem jednakże przez Wys. Sejm projektu do ustawy o regulacyi rzeki Łęgu, a równocześnem przejściem do porządku dziennego nad ustawami o regulacyi Trześniówki i Krzemienicy (Babulówki), które wraz z Łęgiem stanowią jedną pod względem hydrotechnicznym ściśle łączącą się całość i tak też przez techniczne organa rządowe od lat dwudziestu jako regulacya wód lasowych wypływających z puszczy Sandomierskiej były traktowane, znalazł się Wydział krajowy w trudnem położeniu, albowiem

1. w projekcie technicznym dla regulacyi Łęgu liczono się już z zamierzoną regulacyą Trześniówki, przy której potok Żupawa (Strug) przelewający się dziś dwoma niewyrobionemi łożyskami częścią do Łęgu, częścią do Trześniówki, ma być w zupełności wprowadzonym do Trześniówki, stare zaś jego łożysko wpadające do Łęgu ma być zupełnie zamknięte szluzą (Nr. 3.) w wale Łęgowym; w razie więc, gdyby regulacya Trześniówki nie przyszła do skutku, rezultat uchwalonej przez Wys. Sejm regulacyi Łęgu nie mógłby być osiągniętym, gdyż woda potoku Żupawy (Strugu) nie wprowadzona do Trześniówki i nie odcięta wałem od doliny Łęgu zarówno jak i cofająca się łożyskiem Trześniówki woda z Wisły zalewałaby cały obszar gruntów położonych po za lewym wałem Łęgu w gminach Trześń, Sokolniki, Furmany, a po części także w Żupawie, Sobowie i Wielowsi;

2. Skoro zaś regulacya Trześniówki, jako konsekwencya regulacyi Łęgu, przyjdzie do skutku, koniecznie pociągnąć za sobą musi uporządkowanie i obwałowanie Krzemienicy i Babulówki, która w stanie dzisiejszym przy każdej większej wodzie przelewa się z powiatu Mieleckiego w gminie Babulach i Padwi do niżej położonej Trześniówki w powiecie Tarnobrzeskim i wyrządza przez to corocznie znaczne szkody w gminach: Woli gołego, Dąbrowicy, Knapach i t. p.

Skoro więc zapadła pomyślna uchwała tylko co do regulacyi Łęgu, Wydział krajowy stosując się do woli Wys. Sejmu, tudzież chcąc przynajmniej w części przyjść w pomoc narażonemu na największe powodzie i wskutek tego zubożałemu powiatowi Tarnobrzeskiemu, poparł gorąco sprawę regulacyi Łęgu prosząc o użyczenie Najwyższej sankcyi odnośnemu projektowi ustawy: postanowił jednak na radzie z dnia 3, sierpnia r. b. ponownie przedstawić w r. b. wniosek Wys. Sejmowi na ogłoszenie w drodze ustawodawczej regulacyi Trześniówki i Krzemienicy z Babulówką za przedsiębiorstwa krajowe i pismem z tej samej daty do l. 38.675 przedłożył JE. p. Ministrowi rolnictwa odnośne operaty techniczne do fachowego zbadania i zatwierdzenia przez departament techniczny Ministerstwa spraw wewnętrznych, upraszając zarazem. jeżeli to Ministerstwo uzna za stósowne, o wniesienie dołączonych projektów do ustaw **Aleg. 6. i 7.** na najbliższej sesyi Wys. Sejmu jako przedłożenia rządowego.

Gdy w sprawie tej wobec bliskiego otwarcia tegorocznej sesji Wys. Sejmu, nie mieliśmy od Rządu wiadomości, odnieśliśmy się d. 26. Listopada r. b. do J. E. p. Ministra rolnictwa z zapytaniem, czy należy oczekiwać wniesienia do Wys. Sejmu projektów do ustaw o regulacyi Trześniówki i Krzemienicy, jako przedłożenia rządowego, gdyż w przeciwnym razie musiałyby te regulacye być przedłożone przez Wydział krajowy. Wskutek tego zapytania otrzymał Wydział krajowy 27. Listopada r. b. telegraficzną odpowiedź, że wniesienie przez Rząd regulacyi Trześniówki i Krzemienicy nie może być stanowczo przyrzeczone, gdyż ministeryalny departament techniczny nie ukończył jeszcze badania projektów technicznych. Ponieważ zaś aż do daty niniejszego sprawozdania nie nadszedł do Wydziału krajowego żaden dalszy komunikat ani z Ministerstwa, ani z Namiestnictwa, postanowiliśmy przedstawić Wys. Sejmowi wniosek na ogłoszenie obydwóch wzmiankowanych regulacyj za przedsiębiorstwa krajowe, zastrzegając sobie ewentualne udzielenie dalszych wyjaśnień o przebiegu sprawy u władz centralnych za pośrednictwem podpisanego szefa departamentu II. komisyi sejmowej, której przydzielonem będzie sprawozdanie melioracyjne Wydziału krajowego.

Powołując się co do uzasadnienia tych dwóch przedsiębiorstw pod względem technicznym i ekonomicznym na zeszłoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego (alegat 80, stenogr. sprawoz. sejm. pag. 10. do 12. i pag. 16. do 18.), nadmieniamy tu tylko, że takowe co do rozmiarów swych należą do znaczniejszych robót melioracyjnych, gdyż projekt Trseśniówki z Dąbrową i Żupawą obejmuje regulacyę na długości 47·316 klm. (przeszło sześciu mil), tudzież obwałowanie długości 20·123 klm. (blisko 3 mile), projekt zaś Krzemienicy i Babulówki wraz z Rowem i Trześnią regulacyę i obwałowanie na długości 48·250 kilometrów (również przeszło sześciu mil). Nadto z uwagi na znaczną przestrzeń gruntów interesowaną w tych regulacyach, bo przy Trześniówce 16.948 morgów, przy Krzemienicy i Babulówce zaś 23.203 morgów, a niski koszt przeciętny ochrony i odwodnienia 1 morga (13 zł. 87 ct. w. a. przy Trześniówce a 6 zł. 90 ct. przy Krzemienicy) należy obydwa przedsiębiorstwa zaliczyć do najtańszych w naszym kraju i całej Cyslitawii, a co zatem idzie, w skutkach ich do najwdzięczniejszych.

Gdy koszta regulacyi Trześniówki wynoszą 235.000 zł. koszta zaś Krzemienicy i Babulówki 160.000 zł., wypadnie przy rozkładzie robót Trześniówki na lat sześć, Krzemienicy zaś na lat pięć rocznie do wyrobienia.

a) przy Trześniówce 39.166 zł. 66 ct.

b) przy Krzemienicy 32.000 zł., do czego wystarczy nadzór jednego inżyniera dla każdej regulacyi.

Przy ogłoszeniu obydwóch regulacyj za przedsiębiorstwa krajowe, wynosić będzie całkowity zasiłek krajowy w wysokości 40% kosztów:

a) dla Trześniówki . . 94.000 zł.

b) dla Krzemienicy . . 64.600 zł.

co przedstawia roczny zasiłek krajowy:

a) dla Trześniówki w kwocie 15.600 zł.

b) dla Krzemienicy w kwocie 12.800 zł.

Rozkład robót i sposób subwencyonowania proponuje Wydział krajowy zgodnie ze swem zeszłorocznem przedłożeniem, wymierzając dla każdego przedsiębiorstwa taką roczną kwotę, ażeby nieprodutywne wydatki na administracyę ograniczyć do najmniejszej kwoty; pozostawia zaś światłemu ocenieniu komisyi sejmowej oraz woli Wys. Sejmu decyzyę co do rozłożenia robót regulacyjnych Trześniówki na lat siedm, jak to miało miejsce w roku ubiegłym przy uchwaleniu ustawy dla regulacyi rzeki Lęgu.

3. Osuszenie bagien Oleskich.

Oprócz powyższych dwóch regulacyj, dla których projekty techniczne już w roku ubiegłym były przygotowane, wypracowało biuro melioracyjne w ciągu roku bieżącego jeden tylko

operat, który jest już o tyle dojrzałym, że na podstawie tegoż może Wydział krajowy wystąpić przed Wys. Sejmem z inicyatywą podjęcia melioracyi w północno-wschodniej części kraju, której potrzebę zaznaczył Wys. Sejm przy uchwale z dnia 20. Stycznia r. b. L. 1.218 powziętej w sprawie regulacyi Bugu i Pełtwi.

Chodzi tu mianowicie o osuszenie części zabagnionego obszaru kraju położonego w dorzeczu rzeki Styru w gminach: Chwałów, Zahorce, Olesko, Konty, Czyżki, Sokołówka, Rażniów i Turze powiatu Brodzkiego, tudzież w gminie Juśkowice, powiatu Złoczowskiego.

Czyniąc potrzebę osuszenia tych bagien szczególnie w okolicy Oleska stanowiącej niegdyś wielkie jezioro około zamku Oleskiego, wniosły już w r. 1882. interesowane gminy, Olesko, Chwatów i Zahorce podanie do Wydziału krajowego o wykonanie potrzebnych zdjęć i sporządzenie projektu dla zawiązania spółki, czego też z polecenia Wydziału krajowego dokonał inżynier biura melioracyjnego Jan Blauth. Gdy jednak z niwelacyi okazała się trudność odprowadzenia wody z tych bagien bez równoczesnego wciągnięcia do melioracyi obszarów gruntów poniżej położonych, tudzież wykonania przekopu od stawu w Sokołówce przez las Łabacki, Turzański i Rażniowski do Styru poniżej Rudy, a przytem inne strony interesowane, jak pełnomocnik Jej Cesarskiej Wysokości pani Arcyksiężny Izabelli, właścicielki dóbr Toporowskich, tudzież właścicieli obszaru dworskiego w Kontach, wniosły podania o rozszerzenie projektu melioracyi na niżej położone obszary zabagnione, polecił Wydział krajowy rozp. z dnia 12. Marca r. b. L. 10.707 i z dnia 16. Kwietnia r. b. L. 19.363 inżynierowi Blauthowi przeprowadzić zdjęcia uzupełniające w powyższym kierunku i przedłożyć operat osuszenia bagien Oleskich od Zahorzec aż do Styru poniżej Rudy.

Uzupełniony w ten sposób projekt obejmuje budowę kanału głównego od Zahorzec przez Łabacz, staw Sokołowski i Turze aż do Styru długości 23 kilometrów, regulacyę Styru na długości 5 kilom., oraz budowę dwóch kanałów bocznych z Kontów i Czyżek łącznej długości 19 kilometrów.

Koszta tej melioracyi przedstawiają się następnie:

a)	ruch ziemi 300.000 kbm.	32 500 zł. — ct.
b)	wykupno 30 morgów gruntów pod nowy kanał i uporządkowanie starych rowów po 150 zł.	4.500 „ — „
c)	rekonstrukcya starych i budowa 3 nowych mostów . . .	2.000 „ — „
d)	nieprzewidziane	1.000 „ — „
	razem . .	40.000 zł. — ct.

Celem melioracyi jest osuszenie 13.000 morgów zabagnionych gruntów, przeważnie torfiastych lub piaszczystych, łąk i pastwisk, które z powodu nieprzepuszczalnego podglebia znajdującego się w głębokości 1 do 1·5 metra stanowią przeważnie nieużytki, gdyż lichy porost trawy, jak i z powodu wysokiego stanu wody zaskórnej lub stagnującej wody stanowią same kwaśne trawy, rzadko kiedy i to z trudnością może być przez właścicieli zebranym. Przeciętny koszt melioracyi jednego morga wynosi zaledwie 3 zł. 8 ct.; koszta więc wyłożone na osuszenie opłacą się sowicie, z którego też powodu Wydział krajowy usilnie prosi Wys. Sejm o zrealizowanie tego przedsiębiorstwa w drodze ustawodawstwa krajowego, zwłaszcza że osuszenie to jako pierwsza melioracya wykonana na większą skalę w tamtejszej okolicy da pochop innym stronom interesowanym do podjęcia osuszenia wszystkich bagnisk w dorzeczu Styru wraz z regulacyą tej rzeki do granicy kraju.

Z uwagi, że w mowie będąca melioracya ma na celu podniesienie rentowności gruntów przez osuszenie, należy tu zastosować postanowienie §. 4. ustęp. 2. *b.)* w związku z postanowieniem §. 6. ustępu 2. państwowej ustawy melioracyjnej, wedle którego przedsiębiorstwo mające się przeprowadzić przez przymusową spółkę wodną, jaka na podstawie §. 45. kraj. ustawy

wodnej winna się zawiązać, ma prawo do uzyskania co najmniej 20%-wego zasiłku tak z funduszu krajowego, jak i państwowego melioracyjnego. Zasiłek więc tak krajowy, jak i państwowy wynosić będzie po 8.000 zł. razem 16.000 zł. na strony zaś interesowane przypadnie do uiszczenia prestacya 24.000 zł.

Roboty wypadałoby ze względu na trudność robotnika we wschodniej części kraju, tudzież czynności organizacyjne wymagające przy spółkowych przedsiębiorstwach dłuższego czasu rozłożyć na dwa lata tak, że zasiłek krajowy rozłożony na rok 1887. i 1888. wynosiłby rocznie 4.000 zł.

III. Studya dla nowych przedsiębiorstw melioracyjnych.

1. Regulacya rzeki Białej i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca.

Na posiedzeniu z dnia 21. Grudnia 1885. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego w przedmiocie regulacyi rzeki Białej następującą uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowymu przeprowadzenie robót przygotowawczych dla systematycznej regulacyi rzeki Białej i przedstawienie Sejmowi w swoim czasie wniosków co do tej regulacyi na zasadzie państwowej ustawy melioracyjnej".

Uchwałę powyższą podał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. Marca r. b. L. 67.386/85 do wiadomości Wydziałów powiatowych w Tarnowie i Grybowie a następnie rozporządzeniem z dnia 9. Kwietnia b. r. L. 17.923 polecił przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i pomiarów hydrotechnicznych na rzece Białej i najniebezpieczniejszych jej dopływach inżynierowi biura melioracyjnego Andrzejowi Kędziorowi oraz inżynierom asystentom tegoż biura Wacławowi Zahradnikowi i Ludwikowi Sobolewskiemu. Ponieważ po zbadaniu stanu rzeki Białej okazała się potrzeba wykonania zdjęć nie tylko dla ochrony brzegów, lecz także zasłonięcia przyległych gruntów wałami przed wylewem wód wielkich, czego się domagały usilnie strony interesowane a przedewszystkiem zarząd dóbr hrabstwa Tarnowskiego, obwałowanie zaś dolnego biegu rzeki Białej wpadającej między Swirczkowem a Białą do Dunajca bez równoczesnego obwałowania tej ostatniej rzeki nie osiągnęłoby zamierzonego celu, zatem Wydział krajowy czyniąc zadość żądaniom stron interesowanych popartych przez swych inżynierów zarządził przy sposobności zdjęć rzeki Białej także potrzebne studya przygotowawcze dla zaprojektowania uzupełnienia obwałowania Dunajca, który między Partyniem a Niedomicami, tudzież Czyżowem a Ujściem jezuickiem jest już wprawdzie od kilkudziesięciu a poczęści kilkuset lat obwałowanym, jednakże z powodu nie zasłoniętych wałami znacznych przestrzeni między mostem kolejowym w Bogumiłowicach a Jurkowem, tudzież między Niedomicami a Czyżowem, naraża na szkody powodziowe wielki obszar kraju między Dunajcem a Wisłoką w powiatach Tarnowskim, Dąbrowskim a nawet Mieleckim. W ten sposób regulacya w mowie będąca przedstawiać będzie przedsiębiorstwo o większych rozmiarach, bo regulacyę Białej długości 100 kilometrów wraz z zabudowaniem dzikich potoków górskich, tudzież uzupełnienie obwałowania Dunajca na długości przeszło 34 kilometrów; tak prawdopodobnie przedsiębiorstwo to nie będzie mogło przyjść do skutku przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego, lecz stosownie do postanowienia §. 1. ustępu drugiego państwowej ustawy milioracyjnej będzie mogło być przeprowadzonem w drodze osobnej ustawy państwowej przy wyższym udziale skarbu państwa w kosztach.

Zdjęcia niwelacyjne rozpoczęli powyżej wymienieni inżynierzy po ukończeniu studyów dla regulacyi dolnej sekcyi Gniłej Lipy w miesiącu Sierpniu od pomiarów geometrycznych sytuacyj, co było niezbędnem z powodu zupełnej zmiany jaką w biegu i łożysku tej rzeki górskiej nastąpiła od czasu pomiarów katastralnych, następnie zaś skoro Wydział krajowy oddał

te roboty w akord geometrze p. Zaleskiemu za wynagrodzeniem 10 zł. od kilometra przystąpiono do właściwych zdjęć niwelacyjnych i hydrotechnicznych w miesiącu Sierpniu tak, że inżynierzy krajowi do końca listopada r. b wykończyli zdjęcia 14 kilometrów sytuacyi Białej, niwelacyę wody Dunajca, wraz z trasą i niwelacyę terenu pod wały Dunajcowe na długości przeszło 34 kilometrów, tudzież trasę rzeki i wałów wraz z niwelacyą podłużną i zdjęciem profilów poprzecznych i terenu zalewowego na długości 11 kilometrów rzeki Białej, podczas gdy geometra Zaleski kontynuował zdjęcie sytuacyi na 42 kilometrach.

Przy studyach tych zajęty był inżynier Kędzior 2 miesiące, inżynierzy — asystenci Zahradnik i Sobolewski 4 miesiące. Ukończenie potrzebnych zdjęć nastąpi w roku przyszłym, wygotowany zaś w ciągu bieżącej i następnej zimy operat przedłożony będzie Wys. Ministerstwa rolnictwa w r. 1889 do zatwierdzenia, celem podjęcia rokowań o przeprowadzenie tej regulacyi w drodze ustawodawstwa państwowego i krajowego.

Co się tyczy pokrycia kosztów zdjęć dla regulacyi Białej i obwałowania Dunajca mamy zaszczyt nadmienić, że interesowane powiaty Dąbrowski, Tarnowski i Grybowski zobowiązały się dostarczyć funduszów dla naszych inżynierów na opłatę podwód, figurantów, palików i punktów stałych tak, że fundusz krajowy obciążony będzie tylko kosztami komisyjnymi inżynierów.

O wydelegowanie techników lasowych dla wykonania zdjęć i zaprojektowania zabudowań dopływów górskich rzeki Białej, które wedle opinii c. k. starszego radcy lasowego p. Jana Salzera należą do najszkodliwszych w Galicyi, udał się Wydział krajowy pismem z dnia 13. Lipca b. r. l. 38.016 za pośrednictwem Namiestnictwa do J.E. Ministra rolnictwa; dotychczas nie otrzymał od Rządu żadnej wiadomości.

2. Regulacya Pełtwi.

Na posiedzeniu z d. 10 stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm w rozprawie nad przedłożonymi przez Wydział krajowy projektami do ustaw melioracyjnych następującą rezolucyę:

„Uznając potrzebę podjęcia najpilniejszych przynajmniej melioracyj wodnych w północno-wschodniej części kraju, poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zarządził ponowne przeprowadzenie zdjęć technicznych i obliczeń kosztorysowych co do regulacyi Pełtwi i Bugu — w tym mianowicie kierunku, o ile bez ujmy ogólnej skuteczności robót dałyby się wykonywać stopniowo pewne i najpilniejsze i dla celów gospodarczych najpożyteczniejsze roboty regulacyjne na obu wyż wymienionych rzekach p a r t y a m i i z mniejszem niż wedle dotychczasowych obliczeń obciążeniem adjacentów.“

W wykonaniu tej rezolucyi polecił Wydział krajowy inżynierowi biura melioracyjnego Janowi Blauthowi i Piotrowi Wasilewskiemu przeprowadzić zaraz z początkiem wiosny r. b. uzupełniające zdjęcia na Pełtwi w podwójnym kierunku: raz dla zmniejszenia wymiarów projektowanego łożyska rzeki tak, ażeby zamiast największej wody profil zregulowany Pełtwi odprowadzał tylko zwyczajne wielkie wody, co dozwoli osiągnąć znaczne zaoszczędzenie w kosztach a nie wpłynie ujemnie na cel regulacyi, gdyż mające się ochronić grunta składają się przeważnie z łąk, dla których czasowy byle nie często powtarzający się zalew jest nawet korzystnym, — a powtóre dla zużytkowania wody Pełtwi unoszącej z miasta Lwowa w wielkiej ilości nawóz przez zaprojektowanie głównych kanałów nawodniących w górnym dorzeczu Pełtwi, gdzie szeroka dolina przedstawia wdzięczny objekt melioracyjny.

Potrzebne w tym celu zdjęcia wykonali wymienieni inżynierzy w miesiącu Kwietniu i Maju r. b. tak na dolnej sekcyi Pełtwi od Barszczowic i Połonic do ujścia tej rzeki do Bugu w Busku na długość 35 kilometrów, jako też w dolinie górnej Pełtwi dla lewego kanału nawodniającego w gminach Hołosko, Zamarstynów, Zboiska. Laszki murowane, Sroki i Prusy dłu-

gości 12 kilometrów, tudzież dla takiego kanału na prawym brzegu Pełtwi w gminach Zniesienie, Krzywczyce, Lesienice, Kamienopol, Pikułowice, Mikłaszów, Biłka królewska, Żuchorzyce, Laszki królewskie i Rozworzany, aż do Pełtwi na długości 38 kilometrów.

Opracowanie tego uzupełniającego projektu tudzież podział całej regulacyi na poszczególne sekcye uskuteczni inżynier Blauth w zimie r. b., poczem cały operat przedłoży Wydział krajowy Wys. Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia i bliższego porozumienia się tak co do kwestyj finansowych, jak i wodno-prawnych tego przedsiębiorstwa celem przedstawienia Wysokiemu Sejmowi odpowiednich wniosków.

3 Regulacya Bugu.

Mając dyrektywę od Wysokiego Sejmu w przytoczonej powyżej uchwale z d. 20. Stycznia r. b. także co do regulacyi Bugu, wydegował Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 24 Maja r. b. L. 20.772 inżyniera biura melioracyjnego Józefa Jankowskiego wraz z inżynierami-pomocnikami Sewerynem Nowakowskim i Szczęsnym Gamratem do powiatu Sokalskiego i Kamioneckiego celem przeprowadzenia zdjęć niwelacyjnych i pomiarów chydrotechnicznych tej rzeki od wybiegu Pełtwi w Busku aż do Krystynopola poniżej ujścia Raty, a zarazem polecił tymże inżynierom po ukończeniu studyów przygotowawczych zająć się wypracowaniem projektu regulacyi po myśli rzeczonej uchwały Wysokiego Sejmu. Po ukończeniu operatu technicznego dla regulacyi nowego Brnia wykonali wymienieni inżynierzy potrzebne zdjęcia na Bugu w miesiącu Sierpniu, Wrześniu, Październiku i Listopadzie r. b. a mianowicie:

a) ogólny profil podłużny i kilka profilów poprzecznych na przestrzeni od mostu w Sokalu do przewozu w Krystynopolu, długości 10 kilometrów;

b) profil podłużny, sytuacyę, profile poprzeczne i okręg konkurencyjny wraz z pomiarami chyżości wody i badaniem gruntu od Krystynopola do wybiegu Pełtwi w Busku na długości 73 kilometrów.

Koszta zdjęć tych podobnie jak i rzeki Pełtwi pokrył Wydział krajowy stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. Września 1882. w związku z uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. z funduszu krajowego (pozostałości funduszu zapomogowego dla powodzian).

Obecnie zajmują się ci sami inżynierzy wypracowaniem projektu technicznego, po wykończeniu którego, Wydział krajowy porozumie się z Wys. Ministerstwem rolnictwa co do zrealizowania tego przedsiębiorstwa w drodze ustawodawczej.

4. Regulacya dolnej sekcyi Gniłej Lipy.

Na posiedzeniu z dnia 21. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm przy rozprawie nad przedłożeniem melioracyjnem Wydziału krajowego między innemi następną uchwałę:

„Petycye l. S. 1022. właścicieli gruntów nadbrzeżnych nad rzeką Gniłą Lipą w powiecie Rohatyńskim, tudzież l. S. 1045. Wydziału powiatowego w Rohatynie, o przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych rzeki Gniłej Lipy, na przestrzeni od mostu w Rudzie do ujścia Dniestru oraz o uznanie tego przedsiębiorstwa za krajowe, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia po myśli uchwały Sejmowej z dnia 27. Września 1882“.

W skutek tej uchwały wydelegował Wydział krajowy z wiosną r. b. inżyniera biura melioracyjnego Adrzeja Kędziora, tudzież inżynierów-asystentów Stanisława Ogonka i Wacława Zahradnika do powiatów Stanisławowskiego i Rohatyńskiego dla wykonania potrzebnych zdjęć i studyów przygotowawczych, oraz wypracowania projektu technicznego dla regulacyi tej rzeki od mostu w Rudzie, gdzie się kończą roboty górnej sekcyi, aż do ujścia do Dniestru.

Z powodu zajęć biurowych inżyniera Kędziora, któremu w tym czasie poruczono referat spraw melioracyjnych, oraz organizacyi krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, inżynier

ten po zrekognoskowaniu stanu i biegu rzeki, zaznaczył tylko trasę projektowanej regulacyi, oraz udzielił bliższych wskazówek co do prowadzenia studyów, właściwe zaś zdjęcia, jak profil podłużny, przekroje poprzeczne, niwelacyę terenu zalewowego, pomiar chyżości wody i sondy gruntu na całej długości 45.363 kilometrów rzeki, przeprowadzili w miesiącu Maju, Czerwcu i Lipcu wymienieni dwaj inżynierzy-asystenci, którym do pomocy przydzielono w Czerwcu inżyniera-asystenta Ludwika Sobolewskiego.

Projekt techniczny sporządzonym będzie w ciągu tej zimy a po uzyskaniu aprobaty Wys. Ministerstwa rolnictwa, starać się będziemy przedłożyć odnośny projekt ustawy zapewniającej wykonanie tej regulacyi Wysokiemu Sejmowi na następnej sesyi.

5 Regulacya Uszwicy.

Uchwałą z dnia 23. Stycznia r. b. L. S. 1029. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowomu do załatwienia petycyę gminy Lipnica murowana w powiecie Bocheńskim o regulacyę rzeki Uszwicy wraz z odnośnem sprawozdaniem komisyi gospodarstwa krajowego, która zaleciła Wysokiemu Sejmowi przyjęcie rezolucyi wzywającej Wydział krajowy „do przeprowadzenia zdjęć niwelacyjnych i wypracowania projektu technicznego regulacyi rzeki Uszwicy wraz z dopływami na koszt funduszu krajowego i przedłożenia wniosków na jednej z najbliższych sesyj sejmowych.“

Idąc za zdaniem szanownej komisyi gospodarstwa krajowego a mając przytem na względzie ważność uregulowania Uszwicy dla całego systemu najpotrzebniejszych i najnaglejszych robót wodnych na Powiślu, ustanowił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 26. Maja r. b., L. 27.841. wydelegować inżyniera biura melioracyjnego Tadeusza Sikorskiego wraz z inżynierem pomocnikiem tego biura Pawłem Dyrdoniem do powiatu Brzeskiego i Bocheńskiego dla wykonania potrzebnych do zaprojektowania tej regulacyi robót przygotowawczych, oraz polecić tymże inżynierom wypracowanie projektu regulacyi Uszwicy wraz z zabudowaniem jej najniebezpieczniejszych dopływów górskich. Ponieważ inżynier Sikorski przeważnie się zajmował kontrolą techniczną robót regulacyjnych na Kisielinie, Nowym i Starym Brniu, zatem studya dla Uszwicy prowadził w r. b. prawie wyłącznie inżynier pomocnik Dyrdoń i wykonał do 20. Października r. b. tylko przedwstępne roboty jak niwelacyę dokładną punktów stałych i zwierciadła wody na na całej długości przeszło 63 kilometrów od Raybrotu po Wolę przemykowską, zdjęcia zaś właściwe rozpoczęte będą dopiero w roku przyszłym.

Koszta tych pomiarów pokryto wyłącznie z funduszu krajowego, gdyż Reprezentacye powiatów Bocheńskiego i Brzeskiego mimo wezwania Wydziału krajowego nie dostarczyły inżynierowi Sikorskiemu funduszu na najem podwód i figurantów, oraz zakupno palików i punktów stałych.

6. Regulacya Złotej Lipy.

Wskutek podania gmin położonych nad Złotą Lipą w powiecie Brzeżańskim i Podhajeckim wniesionego do Najjaśniejszego Pana, zażądało Wys. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 8. Maja 1885. L. 5253. pomocy krajowego biura melioracyjnego do wykonania zdjęć przedwstępnych dla regulacyi tej rzeki.

Mimo braku sił technicznych zaangażowanych przy robotach przez Wysoki Sejm uchwalonych, Wydział krajowy spowodowanym był ciągłymi urgensami Rządu wysłać rozporządzeniem z dnia 6. Kwietnia r. b. L. 17.636. inżyniera biura melioracyjnego Józefa Jankowskiego na tę rzekę z poleceniem zbadania jej stanu i biegu po myśli reskryptu ministeryalnego a następnie zdania sprawy, czy usunięcie często powtarzających się wylewów nad tą rzeką w pobliżu stawu Brzeżańskiego i Sarańczuckiego da się osiągnąć przez odpowiednie urządzenie upustów w szluzach tych stawów, czy też dla radykalnego zarządzenia wylewom należałoby przeprowadzić

częściową regulacyę rzeki na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej. Przedłożone przez inżyniera Jankowskiego sprawozdanie w tym przedmiocie, udzielił Wydział krajowy odezwą z dnia 3. Sierpnia r. b. L. 40.295 Namiestnictwu; Wysokie Ministerstwo rolnictwa zaś zażądało reskryptem z dnia 25. Października r. b. L. 12.294 przeprowadzenia w ciągu roku 1887. zdjęć niwelacyjnych i wypracowania projektu regulacyi od Żukowa do Bożykowa, z którego to operatu dopiero może się okazać czy do uchylenia wylewów wystarczy sama regulacya, czy też należy przystąpić do obniżenia zwierciadła wody w stawie Brzeżańskim. Gdy Wysokie Ministerstwo rolnictwa przyrzekło udzielić na te zdjęcia w roku 1887. zasiłku państwowego w kwocie 500 zł., staraniem będzie Wydziału krajowego uczynić zadość życzeniu tej władzy i zarządzić wykonanie studyów dla regulacyi Złotej Lipy w ciągu roku przyszłego.

7. Obwałowanie Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

Jakto już w zeszłorocznem sprawozdaniu w przedmiocie użycia pozostałości krajowego funduszu zapomogowego dla powodzian Wydział krajowy nadmienił, wniosła Reprezentacya powiatowa Tarnobrzeska pod d. 30. Października 1885. L. 1.489 podanie do Wydziału krajowego w którem prosiła:

1. O udzielenie bezpłatnej pomocy technicznej biura melioracyjnego do wygotowania projektu uzupełnienia wałów nad Wisłą i Sanem w powiecie Tarnobrzeskim;

2. O wniesienie na sesyi sejmowej r. 1886. projektu do ustawy krajowej ogłaszającej te roboty za przedsiębiorstwo krajowe i przyznającej zasiłek krajowy w wysokości 40%.

Z uwagi na nagłą potrzebę wykonania wspomnianych budowli w tym najbardziej wylewami wód zagrożonym powiecie, na które to budowle w gminie Chwałowicach przyznał Wydział krajowy stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. Grudnia 1885. L. S. 585 z pozostałości funduszu powodziowego zasiłek bezzwrotny w kwocie 3.000 zł., postanowiliśmy w zasadzie udzielić bezpłatnej pomocy technicznej dla wykonania zdjęć i zaprojektowania tych budowli ochronnych. Ponieważ jednak zamierzone roboty mają być wykonane na rzekach zostacych pod pieczą rządową, a należycie zaprojektowane i wykonane obwałowania nie tylko przyniosą korzyść dla kultury krajowej, lecz także przyczynią się do ułatwienia spławu przez wytworzenie głębszego łożyska, odnieśliśmy się odezwą z dnia 12. Marca r. b. L. 56.007/85 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa o wstawienie się w interrsie powiatu Tarnobrzeskiego do JE. p. Ministra rolnictwa i wyjednania u Wysokiego Rządu dla tego przedsiębiorstwa oprócz zapewnionego ustawą melioracyjną zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego także przyrzeczenia odpowiedniej subwencyi z państwowego funduszu budowli wodnych, podobnie jak to Wys. Rząd uczynił we Vorarlbergu w roku ubiegłym, wnosząc do tamtejszego Sejmu krajowego projekt ustawy o uzupełnieniu wałów ochronnych na granicznym Renie, przyznający oprócz 30% zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego 20% subwencyę z dotacyi dla rządowych budowli wodnych. W sprawie tej otrzymaliśmy odezwą Prezydyum Namiestnictwa z d. 22. Lipca r. b. L. 6.434/pr. zawiadomienie, że Wys. Ministerstwo rolnictwa wraz z Ministerstwem spraw wewnętrznych nie może się przychylić do prośby Wydziału krajowego o udzielenie zapomogi z funduszu budowli wodnych na uporządkowanie wałów w powiecie Tarnobrzeskim, nie może się przychylić ze względu na Najwyższe postanowienie z 11. Listopada 1861.

Zarazem oznajmił JE. p. Minister rolnictwa, że „gdyby sprawę obwałowań w nizinie nadwiślańskiej zamierzano traktować w myśl 2. ustępu §. 1. ustawy z 30. Czerwca 1884. dz. p. p. L. 116 i gdyby autonomiczne organa krajowe wypracowały w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem systematyczny projekt na uzupełnienie, wzmocnienie i uregulowanie trasy wałów w nizinie nadwiślańskiej w ogóle — jak to Namiestnictwo proponowało — tudzież, gdyby stało się zadosyć wymogom wyżej powołanej ustawy i w wyż wymienionych warunkach zażądano przyrzeczenia

odpowiedniej subwencyi z funduszu melioracyjnego to i wtedy Ministerstwo mogłoby tylko oświadczyć, że na wypadek przedłożenia projektu i ustawy zwróci jak najszczegółowszą uwagę na całe przedsięwzięcie i na kwestyę subwencyonowania tegoż z państwowego funduszu melioracyjuego".

„Bardziej stanowczego i dalej idącego przyrzeczenia względem pieniężnego poparcia dać na razie, chociażby tylko w zasadzie nie można, ponieważ — pomijając już brak bliższych danych co do rozmiarów i kosztów przedsiębiorstwa liczne zewsząd zgłoszenia o zapomogi z funduszu melioracyjnego nakazują szczególniejszą oględuość w udzielaniu przyrzeczeń".

Przy tej sposobności oświadczyło Wysokie Ministerstwo rolnictwa gotowość udzielenia na budowę wałów w Chwałowicach z innych środków dyspozycyjnych kwoty 3.000 zł. płatnej w dwóch równych ratach po 1.500 zł. w latach 1886. i 1887. — Nie zapoznając wcale potrzeby uzupełnienia i uporządkowania wałów w całej dolinie nadwiślańskiej, z uwagi jeduak, że wykonanie zdjęć niwelacyjnych dla tak rozległego przedsiębiorstwa przy dzisiejszym stanie personalu biura melioracyjnego zajętego przy krajowych i spółkowych przedsiębiorstwach melioracyjnych zajęłoby dłuższy przeciąg czasu a przytem obwałowanie Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim, które ze względu na wpadające w tym powiecie do Wisły trzy potoki (Łęg, Trześniówka i Krzemienca) tudzież pagórki sięgające prawie do łożyska Wisły przedstawia właściwie 7 odrębnych przedsiębiorstw, nie wymaga równoczesnego uporządkowania wałów Wisły — powyżej tego powiatu, gdzie również w skutek licznych dopływów obwałowanie Wisły nie stanowi całości organicznej, lecz przedstawia cały szereg oddzielnych robót — postanowił Wydział krajowy na razie przystąpić do przeprowadzenia robót przygotowawczych dla obwałowania niziny nadwiślańskiej w powiecie Tarnobrzeskim, który ze wszystkich powiatów położonych na Powiślu jest najbardziej zagrożonym, a zarazem odezwą z dnia 7. Października r. b. L. 40.218 zawiadomił Prezydyum Namiestnictwa, że tylko w tym wypadku odstąpiłby od tego sposobu postępowania, gdyby Wys. Rząd nie zechciał podobnego projektu przedstawić do Najwyższej sankcyi i zażądał wniesienia do konstytucyjnego traktowania projektu obejmującego obwałowanie całej niziny nadwiślańskiej. W razie przychylenia się Wys. Ministerstwa rolnictwa do tej propozycyi w danych warunkach najłatwiej wykonalnej, przeprowadzą potrzebne studya przygotowawcze dla tego ważnego przedsiębiorstwa melioracyjnego inżynierzy delegowani do zdjęć dla regulacyi rzeki Białej po ukończeniu tej ostatniej czynności.

8. Regulacya dopływów Wisły w powiecie Wielickim.

Wskutek kilkakrotnych podań gmin i obszarów dworskich, położonych na Powiślu w powiecie Wielickim oraz Reprezentacyi powiatowej o uregulowanie potoków Drwiny, Serafy (Srawy) z Zabawą i Podłężówki narażających całe Powiśle między Podgórzem a koleją Niepołomicką na ustawiczne klęski powodziowe, postanowił Wydział krajowy udzielić powiatowi bezpłatnej pomocy technicznej biura melioracyjnego dla uporządkowania tej części Powiśla pod względem hydrotechnicznym, zwłaszcza że żądana przez powiat regulacya tych dopływów Wisły należy do projektowanych przez Wydział krajowy w pierwszej linii melioracyj. Delegowany w tym celu do powiatu Wielickiego rozp. z d. 14. Maja r. b. L. 19.669 inżynier Blauth wykonał w miesiącu Wrześniu i Październiku zdjęcia niwelacyjne:

a) na potoku Drwinie długości 8 kilometrów;
b) na potoku Serafie długości 5 kilometrów;
c) na potoku Zabawie długości 1·5 kilometra;
d) na potoku Podłężówce długości 4 kilometrów;

wraz z niwelacyą terenu zalewowego na obszarze 5000 morgów tudzież zdjęciami dla uzupełnienia i uregulowania trasy prawego wału Wisły od Podgórza do dworca kolejowego w Niepołomicach. Obok uporządkowania Podłężówki, która dziś już wprowadzoną jest zapomocą wałów wstecznych do Wisły, projekt regulacyi obejmować będzie regulacyę Serafy jako potoku głównego, tudzież odwrócenie biegu Drwiny (wpadającej dziś do Wisły) do potoku Serafy, a to celem jak najekonomiczniejszej ochrony gruntów od wtłaczającej się do tych potoków wody Wisły.

Projekt regulacyjny sporządzonym będzie po ukończniu operatu dla regulacyi Pełtwi przez inżyniera Blautha, poczem Wydział krajowy przystąpi do rokowań z Rządem o zrealizowanie tego przedsiębiorstwa na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej.

IV. Uzasadnienie Rub XIII. wydatków preliminarza funduszu krajowego na r. 1887.

1. W poz. 146. wstawił Wydział krajowy zgodnie z ustawą o regulacyi Nowego Brnia tytułem 3. raty zasiłku krajowego, dalej stosownie do sankcyonowanych na dniu 1 [illegible]inca r. b. ustaw krajowych o osuszeniu bagien Rudnickich, tudzież o regulacyi Łęgu, Kisieliny, Starego Brnia, Wisłoka i Gniłej Lipy tytułem drugiej raty, wreszcie po myśli przedłożonych projektów do ustaw o regulacyi Trześniówki i Krzemienicy tytułem 1szej raty zasiłku krajowego łączną kwotę 109.120 zł. Oprócz tego wydatku wstawionego w preliminarzu funduszu krajowego na r. 1887. przypadnie jeszcze w tym roku do pokrycia wydatek na osuszenie bagien Oleskich, wrazie uchwalenia przez Wysoki Sejm odnośnego projektu ustawy, mianowicie 1sza rata 20% zasiłku krajowego w kwocie 4.000 zł., z którego też powodu zamiast powyższej kwoty 109.120 zł. uprasza Wydział krajowy Wysoki Sejm o wstawienie w tę pozycyę dotacyi w wysokości 113.120 zł.

2. Z wstawionych w poz. 145. subweucyi na lokalne regulacye rzek niespławnych, stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1882., uzasadnionym już został wydatek pod *a)* 2a rata na regulacyę Dunajca od Jurkowa do mostu pod Melsztynem, w kwocie 4.468 zł. w zeszłorocznem sprawozdaniu melioracyjnem Wydziału krajowego (pag. 24), wydatek zaś pod *b)*, 2a i ostatnia rata zasiłku dla gminy Bobrek powiatu Chrzanowskiego na regulacyę Wisły w kwocie 305 zł., znajduje usprawiedliwienie w uchwale Wysokiego Sejmu z d. 21. Grudnia 1885 r., na podstawie której, jak to już nadmieniono w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za r. 1885—6. (pag. 58), wypłacono tej gminie pierwszą ratę datku konsumcyjnego z pozostałości funduszu powodziowego rozp. z dnia 12. Marca r. b. L. 67.382/65. W poz. 145 *c)* wstawił Wydział krajowy na prośbę właściciela obszaru dworskiego w Wróblowicach powiatu Tarnobrzeskiego na lokalną regulacyę Dunajca pod Wróblowicami zasiłek jednorazowy w kwocie 1.080 zł. Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 25. Maja b. r. L. 27.908 wynoszą koszta tej budowli wodnej 3.598 zł. 13 ct., z czego Rząd pokrywa

40%, t. j.	1.339 zł. 25 ct.
i całe koszta zarządu	119 „ 80 „
Razem	1.559 zł. 05 ct.

Wedle opinii c. k. Namiestnictwa budowa rzeczona nietylko nie cierpi zwłoki, ale jest zarazem w skutkach nader ważną i pożyteczną, albowiem będzie zabezpieczać od zniszczenia cały system wykonanych w ostatnich latach znacznym kosztem budowli ochronnych i regulacyjnych.

Na tej samej podstawie wstawiono w poz. 145 *d), e), f)* zasiłki krajowe na regulacyę Dunajca: pod Zbyszycami (jak L. W. kr. 30.909) w kwocie 2.017 zł., pod Rożnowem (L. W. kr. 57.945) w kwocie 367 zł., i pod Wielogłowami L. W. kr. 60.940) w kwocie 666 zł., na które to budwle c. k. Namiestnictwo przyznało już odpowiednie zasiłki z państwowego funduszu budowli wodnych.

Do poz. 145 *g).* W skutek podania właściciela obszaru dworskiego Winiary w powiecie Wielickim wniesionego równocześnie do c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego o zabezpieczenie brzegów rzeki Raby, która grozi zerwaniem nietylko najlepszych gruntów, lecz także znacznej części osad w gminie Winiary, zarządziło Namiestnictwo zbadanie stanu rzeczy na miejscu i sporządzenie projektu lokalnej regulacyi tej rzeki, której koszta po odtrąceniu dostarczonych przez stronę interesowaną materyałów wartości 6.500 zł. obliczono na 4.200 zł. koszta zaś zarządu na 120 zł. Gdy Namiestnictwo przyjęło na fundusz budowli wodnych połowę powyższych kosztów i całe koszta zarządu, postanowił Wydział krajowy wstawić równą kwotę 2.100 zł. w preliminarz Rub. XIII. na r. 1887., o uchwalenie której upraszamy Wysoki Sejm, tem bardziej, że z powodu nagłości robót rozpoczętych już w r. b. widzieliśmy się spowodowanymi przyrzeczony zasiłek krajowy rozp. z dnia 8. Września r. b. L. 51.976 wyasygnować zaliczkowo na rachunek r. 1887. na ręce c. k. Starostwa w Wieliczce.

Do poz. 145 *h)* Wedle relacyi Wydziału powiatowego w Brzozowie z dnia 30. Września r. b. L. 1.269 zarządziło c. k. Namiestnictwo na prośbę właściciela obszaru dworskiego w Gdyczynie reskryptami z dnia 7. i 30. Czerwca r. b. L. 39.980 i 39.291 lokalną regulacyę Sanu pod Gdyczyną celem ochrony gruntów i budynków dworskich, oraz uregulowania całego zakola Sanu i polepszenia drogi spławnej, przyznając na ten cel subwencyę państwową w kwocie 2 942 zł. 67 ct Przychylając się do prośby właściciela i Reprezentacyi powiatowej wstawił Wydział krajowy na tę regulacyę zasiłek krajowy w wysokości subwencyi państwowej

Do poz. 145 *i).* Odezwą z dnia 26. Lipca r. b. L. 40.457 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, że z powodu ostrego zakola Sanu pod Bolestraszycami, które nietylko przyczynia się do piętrzenia wody w tej przestrzeni, lecz zrywa i niszczy grunta w Bolestraszycach, Hurku, Medyce i Chałupkach medyckich, postanowiło przystąpić do wykonania od lat przeszło 20 projektowanego przekopu w Bolestraszycach, którego koszta obliczono na 36.844 zł. 29 ct. Z kosztów tych przyjmuje na siebie Rząd 60%, chodziłoby więc o pokrycie reszty 14.737 zł. 72 ct. przez kraj i strony interesowane, z których obszary dworskie dotychczas zobowiązały się uiścić tytułem datków dobrowolnych 3.900 zł.

W przypuszczeniu, że po prawomocności orzeczoń według §. 51. kraj. ustawy wodnej można się spodziewać dalszych prestacyj ze strony włościan oraz powiększenia datku konkurencyjnego ze strony kolei Karola Ludwika, proponuje Wydział krajowy udzielenie na tę regulacyę lokalną zasiłku z funduszu krajowego w kwocie 6 000 zł., płatnego w dwóch równych ratach rocznych po 3,000 zł. w r. 1887. i 1888.

Do poz. 145. *k).* W pozycyi tej wstawiono do rozporządzalności Wydziału krajowego dotacyę na lokalne regulacye rzek niespławnych w kwocie 3.000 zł. w przypuszczeniu, że tak jak w latach ubiegłych zajdzie w ciągu r. 1887. potrzeba wykonania nagłych budowli ochronnych dziś jeszcze nieprzewidzianych. Po wydrukowaniu jednak preliminarza funduszu krajowego na r. 1887. wpłynęły do Wydziału krajowego dalsze podania z uzasadnionemi żądaniami zasiłków krajowych na regulacye rzek niespławnych subwencyonowanych przez państwo, jak na regulacyę Dunajca pod Wielką wsią w wysokości 2.000 zł., na regulacyę tej samej rzeki pod Załubinczem w kwocie 231 zł.; wreszcie na regulacyę Raby w Stadnikach w kwocie nieoznaczonej jeszcze przez oddział techniczny Starostwa Krakowskiego, tak że wstawiona do preliminarza kwota 3.000 zł. nie wystarczy na pokrycie potrzeb, jakie już dzisiaj są znane Wydziałowi

krajowemu. Gdy zaś już przed otrzymaniem tych zgłoszeń Wydział krajowy na żądanie c. k. Namiestnictwa wyrażone odezwą z dnia 19. Sierpnia r. b. L. 51.131 przyrzekł pismem z dnia 8. Września r. b. L. 51.200 udzielić z funduszu krajowego na regulacyę Sanu pod Sobiecinem dalszego zasiłku w kwocie 2.000 zł., który prawdopodobnie w r. 1887. przypadnie do wypłaty, okazuje się potrzeba wstawienia do tej pozycyi zamiast proponowanej w preliminarzu kwoty 3.000 zł.. daleko wyższej dotacyi, którą Wydział krajowy ogranicza ściśle do najniezbędniejszej potrzeby na 5.000 zł. i o uchwalenie której w swym końcowym wniosku Wysoki Sejm uprasza.

3.) W poz. 147 wstawił Wydział krajowy na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów, spółek wodnych i gmin po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. Września 1882 dotacyę w kwocie 1000 zł. a to celem umożliwienia naszemu krajowi korzystania z państwowej dotacyi melioracyjnej przyznawanej corocznie przez Wysoką Radę państwa Wys. Ministerstwu rolnictwa na subwencyonowanie mniejszych robót melioracyjnych, których wykonanie jest możebnem bez uchwalania w tym celu osobnych ustaw krajowych. Do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku na uchwalenie tej nowej w budżecie krajowym pozycyi był Wydział krajowy spowodowanym licznemi zgłoszeniami gmin i powiatów, tudzież tą okolicznością, że przedkładane przez Reprezentacye powiatowe podania o wyjednanie subwencyj z ministeryalnej dotacyi melioracyjnej załatwiane być musiały odmownie z powodu niedostateczności projektów technicznych sporządzanych przez techników powiatowych i prywatnych.

Dla wykazania w tym kierunku potrzeby pomocy kraju poprzestaniemy tylko na prostem wyliczeniu ważniejszych zgłoszeń stron interesowanych, które zażądały pomocy technicznej bióra melioracyjnego mianowicie:

1) Wydział powiatowy w Jarosławiu dla osuszenia gruntów włościańskich w gminach Manasterzec, Nielipkowicach i Piwodzie L. W. kr. 47655/85;

2. C. k. Starostwo w Bochni dla regulacyi i obwałowania potoku Drwinki celem ochrony od powodzi gmin Drwinia, Wola drwińska, Grobla i Niedary (L. W. 48.700/85)

3.) Wydział powiatowy i gmina Żółkiew dla regulacyi Świni (L. W. kr. 67.606/85):

4.) Wydział powiatowy w Krośnie dla regulacyi potoków Łęg i Olszyny w gminach Krosno, Suchodół, Głowieńka, Łężany, Miejsce i Targowiska (L. W. kr. 13.364/86;

5.) Obszar dworski i gmina Chorostków pow. Stanisławowskiego dla osuszenia gruntów (L. W. kr. 22.405/86);

6.) Komitet c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie i Wydział powiatowa Kałusz dla osuszenia bagien i regulacyi szkodliwych potoków górskich w powiecie Kałuskim (L. W. kr. 22.989/86);

7.) Miasto Gródek dla osuszenia i drenowania gruntów gminnych (L. W. kr. 23.374/86);

8.) Gmina Dublany pow. Lwowskiego dla uregulowania miejscowego potoku (L. W. kr. 24.246/86);

9.) Wydział powiatowy w Jarosławiu dla regulacyi potoków Wiszni, Lubaczówki, Szkła, Mleczki i Wyczawy, oraz osuszenia w gminach Monasterz, Wola buchowska, Wólka pełkińska i Nowa Grobla (L. W. kr. 24.674/86);

10.) Starostwo i Wydział powiatowy w Łańcucie o pomoc techniczną do zawiązania spółki dla regulacyi Wisłoka (L. W. kr. 30.442/86);

11.) Wydział powiatowy w Myślenicach dla zabezpieczenia gminy Dolna wieś od zerwania przez rzekę Rabę (L. W. kr. 36.042/86);

12.) Wydział powiatowy w Borszczowie dla zabezpieczenia osady Zawale od rzeki Zbrucza (L. W. kr. 36830/86);

13.) Wydział powiatowy w Turce dla zabudowania dzikich potoków górskich wpadających do Stryja i Dniestru (L. W. kr. 37937/86);

14.) Wydział powiatowy w Myślenicach dla zabudowania „Księżego potoku“ grożącego zniszczczeniem miasteczka Maków (L. W. kr. 38494/86);

15.) Wydział powiatowy w Tarnobrzegu dla uregulowania potoku Bukowa w Jastkowicach (L. W. k. 41553/86);

16.) Wydział powiatowy w Żydaczowie dla zabezpieczenia brzegów Świcy w gminie Dubrawka (L. W. kr. 41853/86);

17.) Wydział powiatowy w Dąbrowie dla obwałowania potoku Upust (L. W. kr. 45980/86);

18.) Wydział powiatowy w Nadwornie dla zabezpieczenia gminy Sadzawki od rzeki Prutu (L. W. kr. 48266/86);

19.) Wydział powiatowy w Mościskach dla regulacyi potoków Sieczna i Zatoka (L. W. kr. 49552/86);

20.) Wydział powiatowy w Łańcucie dla melioracyi pastwisk gminnych nad Sanem (L. W. kr. 52920/66);

21.) Właściciele gruntów w Karwodży Zabłędzy i Tuchowie powiatu Tarnowskiego dla regulacyi potoku Karwodży (L. W. kr. 53872/86);

22.) Gminy Borki Janowskie, Karaczynów, Schönthal, Kozice, Zielow, Rzęsna polska i Domazyr dla osuszenia i nawodnienia łąk (L. W. kr. 54723/86);

23.) Wydział powiatowy w Żydaczowie dla ochrony gminy Balicze podróżne od rzeki Świcy (L. W. kr. 54723/86);

24.) Wydział powiatowy w Brodach dla osuszenia łąk w Załościach (L. W. kr. 56385/86;

25.) Wreszcie Wydział powiatowy w Stanisławowie dla osuszenia gruntów spółki wodnej w Błudnikach, Pukasowcach i Kurypowic (L. W. kr. 60139/86);

Wskutek powyższych zgłoszeń poczynił już Wydział krajowy pewne przyrzeczenia co do bezpłatnego udzielenia pomocy technicznej biura melioracyjnego do zbadania całych okolic pod względem melioracyjno-technicznym, ewentualnie do wypracowania protestów technicznych, na podstawie których możnaby zażądać subwencyi od Wysokiego Ministerstwa rolnictwa; przedewszystkiem zaś przyrzekł tę pomoc rozporządzeniem z dnia 1 Lipca r. b. 24674 powiatowi Jarosławskiemu, gdzie znaczne obszary zabagnionych gruntów nad Sanem o dobrej jakości gleby od dawna wyczekują odwodnienia a sami już włościanie odczuli potrzebę melioracyi domagając się poparcia władz powiatowych i Wydziału krajowego.

Gdy w braku odpowiedniego poparcia państwowa dotacya melioracyjna przez cały szereg lat przepadała dla naszego kraju, który przecież uchodzi za przeważnie, jeżeli nie wyłącznie rolniczy, a wstawiona na ten cel kwota 1000 zł. stanowić będzie jedyną formę pomocy jakiej kraj udziela na drobne melioracye, Wydział krajowy żywi przekonanie, że ta propozycya przez Wysoki Sejm będzie przyjętą.

4.) Z reszty pozycyj Rub. XIII. wymaga tylko dotacya na biura melioracyjne (poz. 141) wyjaśnienia z powodu podwyższenia o 1850 zł. w porównaniu z uchwaloną na rok bieżący kwotą 17300 zł.

Nadwyżka ta spowodowaną została potrzebą zaangażowania świeżych sił technicznych do przeprowadzenia studyów przygotowawczych dla poleconych przez Wysoki Sejm nowych robót melioracyjnych o większych rozmiarach, co się okazało jeszcze z tego względu koniecznem, że Wydział krajowy delegować musiał z personalu biura melioracyjnego trzech inżynierów do kierownictwa budowy tyluż krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych (Łęg. Kisielnia i Gniła Lipa), które w r. b. uzyskały Najwyższą sankcyę a przytem i zachodnia część kraju domaga się utworzenia filii biura melioracyjnego w Krakowie. Nadto postanowił Wydział krajowy podwyższyć płacę dwom inżynierom i dwom inżynierom asystentom, do których ze względu na nawał pracy stawia wyższe wymagania, a których operaty techniczne uzyskały aprobatę wysokiego

Ministerstwa rolnictwa, tudzież ustanowić cztery dalsze posady inżynierów — asystentów, celem pozyskania i utrzymania zdolniejszych techników dla bióra melioracyjnego. Zarządzenia te wydawały się Wydziałowi krajowemu tem konieczniejszemi, ile że gorliwa i wytrwała praca inżynierów biura melioracyjnego wśród trudnych często a zawsze na wydatki narażających warunków zasługuje zdaniem Wydziału krajowego na wyższe, niż dotyczas wynagrodzenie.

W poz. 141 d.) znajduje się nadto proponowany przez Wydział krajowy nowy wydatek na ekspozyturę biura melioracyjnego w Krakowie, której utworzenie ma na celu przedstawiona do uchwalenia w końcowych wnioskach rezolucya. Potrzebę tej filii biura melioracyjnego w najdalej na zachód posuniętej części kraju, która co do kultury stoi najwyżej, uznaje Wydział krajowy idąc za zdaniem uprawnionego reprezentanta rolników tamtejszych, t. j. Komitetu Towarzystwa rolniczego Krakowskiego, który na podstawie uchwały zebrania ogólnego tego towarzystwa pismem z dnia 28. Kwietnia r. b. L. 157 odniósł się do Wydziału krajowego o wyjednanie u Wysokiego Sejmu utworzenia takiej instytucyi w Krakowie. Nie ulega bowiem wątpliwości, że dla ekspozytury biura melioracyjnego w Krakowie otwartem jest szerokie pole działania nie tylko koło melioracyj lokalnych, jak drenowania całego Podgórza karpackiego i nawodnienia dolin potoków, lecz także przy zamierzonem uregulowaniu wód całego tamtejszego Powiśla między Rabą a Podgórzem na prawym brzegu Wisły, zarówno jak i lewych dopływów tej rzeki w Krakowskiem (Dłubnia, Białucha, Rudawa, Sanka itp.) oprócz wydatku na lokal ekspozytury w kwocie 300 zł., której nadwyżka 100 zł. w porównaniu z takimiż wydatkami na ekspozytury w Tarnowie i Sanoku znajduje usprawiedliwienie w wyższych cenach mieszkań w Krakowie nie preliminuje Wydział krajowy na ten cel żadnego dalszego wydatku, gdyż zamierza eksponować tam jenego z inżynierów krajowego biura melioracyjnego.

V.

W myśl sankcyonowanych już specyalnych krajowych ustaw melioracyjnych mają być wykonane w kraju naszym następne przedsiębiorstwa:

Liczba porząd.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszt ogólny w zł. w. a.	Udział w kosztach	
			państwa	kraju
1	Regulacya Nowego Brnia	425.481	127.644	127.644
2	Osuszenie bagien Niskich	20.220	4.044	4.044
3	„ „ Rudnickich	105.200	21.040	21.040
4	Regulacya Łęgu	245.000	73.500	98.000
5	„ Kisieliny	175.000	52.500	70.000
6	„ Starego Brnia	85.000	25.500	25.500
7	„ Wisłoka	129.000	38.700	38.700
8	„ Gniłej Lipy	135.000	40.500	54.000
	Razem .	1,319.901	383.428	438.928
	Oprócz tego zamierzone są wnioskami objętymi niniejszem sprawozdaniem:			
9	Regulacya Trześniówki	235.000	70.500	94.000
10	„ Krzemienicy i Babulówki	160.000	48.000	64.000
11	Osuszenie bagien Oleskich	40.000	8.000	8.000
	Ogółem .	1,754.901	509.928	604.928

Podczas gdy więc dzisiaj z państwowego funduszu melioracyjnego kraj nasz ma zapewnioną pomoc w wysokości 383.428 zł., spodziewanem jest w razie konstytucyjnego zatwierdzenia przedłożonych przez Wydział krajowy dalszych trzech projektów do ustaw o regulacyi Trześniówki i Krzemienicy, tudzież osuszenia bagien Oleskich, uzyskanie dalszej subwencyi z tego funduszu do 509.928 zł., która to kwota ze względu na wysokość państwowego funduszu melioracyjnego (5,000.000 zł.) a przytem na rozległość i jak najniekorzystniejsze stosunki oro- i hydrograficzne naszego kraju nie może być żadną miarą uważana za maximum należącego się krajowi z tego tytułu zasiłku.

Udział naszego kraju w państwowym funduszu melioracyjnym okazuje się jeszcze w niekorzystniejszem świetle, jeżeli się go porówna z przyznanemi już na podstawie preliminarza tego funduszu na r. 1885. i 1886. subwencyami dla innych krajów koronnych.

Zapewnione dotychczas z tego funduszu zasiłki (z wyłączeniem oprocentowanych lub bezprocentowych pożyczek) przedstawiają się następnie:

	Koszt ogólny przedsiębiorstwa	Zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego
1. Styrya.		
uzupełnienie regulacyi San'u	300.000	90.000
2. Karyntya.		
zabudowanie potoku Klausenkofel . . .	73.422	36.711
„ potoków w dolinie Lessach .	100.000	50.000
„ potoku Laserbach . . .	63.500	31.750
regulacya rzeki Gail	540.000	270.000
3. Szląsk.		
regulacya rzeki Wajde	50.000	15.000
„ Wisły i dopł. II, III, IV i V sekcya	688.000	278.850
zabudow. potoków górskich w dorzeczu Opy .	18.000	9.000
4. Czechy.		
regulacya Mrliny	361.150	108.345
„ wód w powiecie Hořickim . .	260.000	78.000
5. Galicya.		
8 powyżej wyszczególnionych przedsiębiorstw	1,319.901	383.428
6. Salzburg.		
zabudowanie potoku Schmidtenbach . .	99.605	29.881
7. Vorarlberg.		
obwałowanie Renu	220.000	66.000
8. Kraina.		
zabudowanie potoku Trebiza	16.000	8.000
9. Morawa.		
roboty górskie dla regulacyi Beczwy . .	76.000	38.000
10. Austrya dolna.		
obwałowanie prawego brzegu Morawy . .	150.000	50.000
11. Tyrol.		
na zabudowanie potoków górskich tytułem uzupełnienia milionowego funduszu na regulacyę wód	600.000	300.000
Ogółem	4,935.578	1,842.965

Gdy więc dotychczasowe zasiłki przyznane z pięciomilionowego funduszu melioracyjnego w kwocie 1,842.965 zł. przedstawiają już 36,8% całego funduszu melioracyjnego w pierwszych dwóch latach dziesięciolecia, w którym fundusz ten ma być utworzonym, dotacya zaś tegoroczna na wszystkie przedsiębiorstwa melioracyjne subwencyonowane z tego funduszu (z wyłączeniem pożyczek) wynosi 334.295 zł., to ogólny udział Galicyi w tych subwencyach dosięga zaledwie kwoty 383.428 zł. czyli 20·8% zaangażowanej sumy 1,842.965 zł., dotacya zaś tegoroczna dla Galicyi tylko 74.907 zł. czyli 22% całkowitego zasiłku 334.295 zł. uchwalonego na rok bieżący.

Ponieważ zaś nie tylko ze względu na obszar naszego kraju przedstawiający 26% produktywnej ziemi całej Przedlitawii, lecz także ze względu na potrzebę budowli wodnych, — która z powodu znacznych wzniesień na południowej granicy kraju oraz układu geologicznego Karpat, może iść w porównanie tylko z krajami alpejskiemi, jak Karyntya i Tyrol, należy się zdaniem Wydziału krajowego naszemu krajowi nie doznającemu, jak wiadomo równej z krajami alpejskiemi opieki, lecz prawie zupełnie zaniedbanemu, przynajmniej 26%-wy udział w państwowym funduszu melioracyjnym t. j. 1,300.000 zł., przeto zachodzi obawa, że w obec wykazanego powyżej stanu funduszu melior. tudzież tendencyi krajów alpejskich do jak największego korzystania z tego funduszu; kraj nasz nie tylko nie uzyska należnej mu pomocy, lecz w najbliższym czasie może być od dalszego udziału w tym funduszu zupełnie wykluczonym. Obawa ta wydaje się Wydziałowi krajowemu tem bardziej uzasadnioną, ile że wedle otrzymanych sprawozdań od innych Reprezentacyj krajowych oprócz krajów alpejskich wystąpią także inne prowincye jak Austrya dolna, Morawa i Czechy, z wysokiemi żądaniami zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego a przytem Wys. Ministerstwo rolnictwa już dwukrotnie oznajmiło Wydziałowi krajowemu, że wskutek licznych zewsząd zgłoszeń, musi zachować szczególniejszą oględność w dawaniu przyrzeczeń, mianowicie raz w roku ubiegłym z okoliczności podwyższenia sumy kosztorysowej Łęgu, Trześniówki i Kisieliny, (alegat 2 zeszłorocznego sprawozdania melioracyjnego) powtórnie zaś w r. b. z powodu zamierzonego obwałowania Wisły i Sanu, jak to już wyżej mieliśmy zaszczyt nadmienić.

Z tego powodu uważa Wydział krajowy za wskazane zaznaczenie w tym kierunku stanowiska Wysokiego Sejmu i uprasza o przyjęcie przedstawionej w VIII. wniosku rezolucyi wzywającej Wysoki Rząd do zarezerwowania dla Galicyi 26%-go zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego w kwocie 1,300.000 zł., do czego też Wydział krajowy znajduje prawną podstawę w §. 3. państwowej ustawy melioracyjnej polecającym Rządowi równe popieranie wszystkich krajów w tym dziale kultury krajowej.

Dla uwidocznienia akcyi na tem polu innych krajów koronnych, które co do potrzeby robót wodnych w podobnych do Galicyi znajdują się warunkach, dołączamy następną tabelę, w której zestawiono wydatki na budowle wodne.

Kraj	Obszar produktywnej ziemi		Ludność		Suma bezpośrednich podatków w r. 1884.		Rok 1885.			Rok 1886.			Uwaga
							Dodatki krajowe w centach	Wydatki na budowle wodne		Dodatki krajowe w centach	Wydatki na budowle wodne		
	w hektarach	w %	—	w %	zł.	w %		ogółem zł.	czyli ct. dodat. kraj.		ogółem zł.	czyli ct. dodat. kraj.	
Austrya dolna .	1,913.152	6.76	2,330.621	10.52	29,993.982	30.26	18	321.700	1.1	18	310.000	0.94	1 ct. daje 330.400 zł. w r. 1886.
Styrya	2,088.660	7.38	1,213.597	5.48	5,575.822	5.63	28	94.157	2	28	110.440	2.1	1 ct. daje 53.032 zł. w r. 1886.
Karyntya . . .	943.581	3.33	348.730	1.575	1,517.738	1.53	43	43.749	3.3	44	134.259	9.8	1 ct. daje 13.636 zł. w r. 1886.
Szlązk	499.636	1.77	565.475	2.554	2,182.977	2.20	22	78.486	4	23	92.112	5	1 ct. daje 18.000 zł. w r. 1886.
Tyrol	2,392.583	8.46	912.549	4.121	2,211.832	2.23	30	529.153	32*	30	420.533	25*	1 ct. daje 22.000 zł. w r. 1886.
Galicya . . .	7,586.600	26.85	5,958.907	26.907	10,460.494	10.55	30	107.143	1	30	84.588	0.8	1 ct. daje 97.000 zł. w r. 1886.

*) Ekwiwalent poyżczki obracanej rocznie na budowle wodne.

W razie uzyskania od Wys. Ministerstwa rolnictwa przyrzeczenia powyższej dotacyi z państwowego funduszu melioracyjnego na tutejsza krajowe przedsiębiorstwa, zamierza Wydział kraj. przystąpić do systematycznego przeprowadzenia studyów, a następnie robót melioracyjnych wedle naszkicowanego w ogólnych zarysach w pierwszem swem sprawozdaniu melioracyjnem z r. 1884. programu, a mianowicie:

1. Do najważniejszych a zarazem najpożyteczniejszych robót melioracyjnych zalicza Wydział krajowy uregulowanie wód na Powiślu, gdzie nie chodzi o podniesienie tylko produktywności gruntów przez odwodnienie, lecz o ważniejsze daleko zadanie, bo ochronę rozległych obszarów najurodzajniejszej i dziś już bardzo cennej ziemi i osad ludzkich przed klęskami powodziowemi. Roboty w tej części kraju są najnaglejsze, a przytem najrentowniejsze, bo niskimi stosunkowo kosztami osiąga się wielkie rezultaty. W tym też kierunku Wysoki Sejm przyjmując wnioski Wydziału krajowego zdziałał już bardzo wiele, bo w razie uchwalenia projektów regulacyi Trześniówki i Krzemienicy cała część kraju między Sanem a Wisłoką (Łęg, Trześniówka i Krzemienica, kanał Chorzelowski), dalej na zachód między Wisłoką a Dunajcem (Stary i Nowy Breń, kanał Zyblikiewicza), tudzież między Dunajcem a Uszwicą (Kisielina) będzie zasłonięta przed wylewem i odwodnioną. Pozostanie jeszcze do wykonania:

a) uporządkowanie trasy wałów Wisły i jej dopływów zostających pod pieczą rządową;
b) regulacya Uszwicy z Uszewką, Łętownią, Borówką i Rajbrotką;
c) regulacya Grobki;
d) regulacya Drwinki tudzież dopływów Wisły między Podgórzem a Niepołomicami;
e) regulacya Skawinki;
f) regulacya granicznej Białki;
g) wreszcie regulacya lewych dopływów Wisły w Krakowskiem: Dłubni, Białuchy, Rudawy, Sanki, i Morawicy:

2. Obok regulacyi wód na Powiślu dążyć będzie Wydział krajowy do uregulowania tych wód we wschodniej części, które zabagniają znaczne obszary kraju i których uporządkowanie uznane zostało za potrzebne przez Wysoki Sejm na ubiegłej sesyi, a więc:

a) Bugu od Buska do Krystynopola wraz z Pełtwią, Ratą (Białą i Świnią), tudzież Sołokią;
b) Styru z dopływami.

3. Po wykonaniu tych najpilniejszych robót, a w razie potrzeby równocześnie z tymi robotami, wypadnie się zająć regulacyą najniebezpieczniejszych górskich i nizinnych dopływów pobocznic Wisły i Dniestru, tudzież dopływów Prutu, których zestawienie dołączył już Wydział krajowy do swego sprawozdania melioracyjnego z r. 1884.

Że żądanie Wydziału krajowego o wyznaczenie dla Galicyi sumy 1,300.000 zł. z państwowego funduszu melioracyjnego jest słuszne i powinno liczyć na uwzględnienie, okazuje się z dwóch następujących powodów.

Raz że Tyrol stanowiący co do obszaru 8,46%, co do ludności 4,12% Przedlitawii a przytem pod względem siły podatkowej blisko pięć razy słabszy od Galicyi, mimo, że otrzymał kilkanaście milionów subwencyi państwowej na regulacyę Adygi i innych wód pomniejszych, zażądał w roku ubiegłym osobną uchwałą sejmową zarezerwowania 300.000 zł. z państwowego funduszu melioracyjnego na zasilenie funduszu dla regulacyi wód — i chociaż nie przedstawił w tym celu ani jednego projektu ustawy krajowej, co jest niezbędnem do uzyskania subwencyi melioracyjnej otrzymał już w r. b. pierwszą ratę tego zasiłku w kwocie 30.000 zł., czego dowodem zatwierdzony preliminarz państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1886 (aleg. 181 do stenogr. protokołów Izby posłów — X. sesya). — Drugi ważny powód, jaki Wydziałowi krajowemu dodaje szczególniejszej otuchy, że ten wniosek jego będzie przez Wysoki Sejm przyjęty, a przez Wysoki Rząd uwzględniony, stanowi interes własny skarbu państwa i kraju

w projektowanych przez Wydział krajowy melioracyach szczególniej na Powiślu. Podczas, gdy bowiem przy regulacyi Adygi, na którą niedawno, bo w Czerwcu r. b. przyzwoliła Wysoka Rada państwa nowy zasiłek państwowy w wysokości $6^1/_4$ miliona, czysty dochód katastralny z jednego morga wynosi:

w sekcyi I.	9 zł. 45 ct.
„ neutralnej	8 „ 58 „
„ II.	9 „ 25 „
„ III.	10 „ 63 „

czyli przeciętnie niespełna 10 zł., to na naszem Powiślu, gdzie właśnie najżyźniejsze grunta, projektowanemi przez Wydział krajowy budowlami wodnemi mają być ochronione przed powodzią przedstawia ten sam czysty dochód katastralny z jednego morga, od którego tak samo jak w Tyrolu wymierza się podatki, następne kwototy:

W powiecie Tarnobrzeskim	9 zł. — ct. do 9 zł. 50 ct.
„ Mieleckim	9 „ 50 „
„ Dąbrowskim	10 „ — „
„ Brzeskim	11 zł. — ct. do 11 „ 50 „
„ Bocheńskim	12 „ — „
„ Wielickim	12 zł. — ct. do 13 „ — „
„ Krakowskim	11 „ 50 „ do 13 „ — „

Gdy zaś cały okręg konkurencyjny wszystkich czterech sekcyj Adygi wynosi 24.505 morgów 791 □ sążni, teren zaś zalewowy pierwszego lepszego dopływu Wisły jak n. p. Krzemienicy, zajmuje 23,203 morgów, okazuje się, że interes skarbu państwa i wartość ochronionych gruntów w regulacyi okrzyczanej Adygi nie wiele jest mniejszym, niż w regulacyi naszej biednej Krzemienicy, jakkolwiek tamta regulacya kosztuje blisko $10^1/_2$ miliona, a nasza 160.000 zł. okazuje się, że uregulowanie wód na Powiślu jest pierwszorzędną sprawą państwową i krajową.

Oprócz powyższej kwestyi pozwalamy sobie zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na drugą niemniej ważną sprawę, mianowicie, że kraj nasz nie korzysta w tej samej mierze z państwowego funduszu melioracyjnego pod względem procentowego udziału przeciętnego, co inne prowincye. Podczas gdy bowiem dotychczasowy udział tego funduszu w kosztach wszystkich robót melioracyjnych wynosi przeciętnie 37% a z wyłączeniem Galicyi nawet $40^1/_3$%, to wysokość państwowej subwencyi dla tutejszokrajowych przedsiębiorstw dochodzi zaledwie przeciętnie do 29%. Powodem tego niekorzystnego stosunku jest ta okoliczność, że przy dotychczasowych robotach melioracyjnych przeważnie na wodach nizinnych nie zastosowano — i nie można było zastosować robót górskich, dla których państwowa ustawa melioracyjna przyznaje daleko wyższy bo 50% zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego.

Okoliczność tę podniosła już dwukrotnie Szanowna Komisya gospodarstwa krajowego w sprawozdaniach swych o regulacyi rzeki Białej i Uszwicy, — a Wydział krajowy idąc za zdaniem komisyi zamierza do projektowanych robót regulacyjnych na rzekach górskich wciągać w przyszłości także niezbędne zabudowania dzikich potoków górskich.

Na ważność tego rodzaju robót w naszym kraju uznaną zresztą tak przez Wydział krajowy jak i przez Wys. Sejm przy rozprawach nad przedłożeniem o akcyi pomocniczej z powodu wylewów w r. 1884. zwrócił również uwagę naczelnik oddziału techników lasowych dla zabudowań potoków górskich, starszy radca lasowy p. Jan Salzer i w broszurze swej o stanie tej sprawy w Austryi zalicza do najniebezpieczniejszych potoki górskie wpadające do Dunajca, Biały, Wisłoki, Sanu, Dniestru i Stryja, które pod względem szkodliwości swej wcale nie ustępują potokom alpejskim i przedstawiają obszerne pole do działania.

Ponieważ ustanowiona przez Wysokie Ministerstwo rolnictwa sekcya dla krajów położonych na północ od Dunaju z siedzibą w Cieszynie składa się tylko z trzech techników lasowych, którzy zaledwie mogą podołać zdjęciom i nadzorowi potoków górskich w dorzeczu górnej Wisły na Szląsku, w Galicyi zaś oprócz projektowanych przy zamierzonej regulacyi czternastu rzek robót górskich zachodzi potrzeba rychłego zabudowania wielu potoków, o co się dopominają narażone na zniszczenie gminy powiatów Myślenickiego, Nowotarskiego, Nowosądeckiego, Grybowskiego, Turczańskiego, Staromiejskiego i Kałuskiego, odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 13. Lipca b. r. do JE. p. Ministra rolnictwa o utworzenie oddzielnej sekcyi dla robót górskich w Galicyi z siedzibą we Lwowie.

Sekcya ta zostawałaby podobnie jak alpejska (w Villach) i cieszyńska pod kierownictwem szefa zabudowań potoków górskich w Ministerstwie rolnictwa, personal jej jednak miałby się składać wedle zdania Wydziału krajowego nie tylko z samych techników lasowych, lecz także inżynierów, a to na wzór organizacyi francuskiej uznanej za najodpowiedniejszą, za czem też oświadczyła się tak poważna instytucya, jak wiedeńskie Stowarzyszenie inżynierów i architektów. Językiem urzędowym sekcyi galicyjskiej musiałby być język polski, a to stósownie do rozporządzenia Ministerstw spraw wewnętrznych, wyznań i oświaty, sprawiedliwości, skarbu, handlu i rolnictwa, tudzież obrony krajowej i bezpieczeństwa publicznego z dnia 5. Czerwca 1869. L. 2.354 wydanego na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 4. Czerwca 1869.

Jak najrychlejsze wprowadzenie w życie tej instytucyi, o której utworzenie upraszaliśmy pismem z tej samej daty także JE. p. Ministra dla Galicyi, ma na celu rezolucya przedstawiona Wysokiemu Sejmowi w naszym VII. wniosku.

Na podstawie powyższego wywodu, Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 10. Grudnia 1886. L. 71.381 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

II. Sejm przyzwala na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. L. 116 dotacyę na r. 1887. w kwocie 113.120 zł. z prawem asygnowania zasiłków z tej dotacyi do końca Marca 1889.

III. Sejm przyzwala na regulacyę rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. Października 1882. w rubr. XIII. poz. 145. na r. 1887. następne zasiłki:

a)	na regulacyę Dunajca od Jurkowa do mostu pod Melsztynem 2. rata	4.468 zł.
b)	zasiłek dla gminy Bobrek na regulacyę Wisły 2. i ostatnia rata . .	305 „
c)	1-razowa subwencya na regulacyę Dunajca pod Wróblowicami . .	1.080 „
d)	„ „ „ „ „ „ Zbyszycami . . .	2.017 „
e)	„ „ „ „ „ „ Rożniowem . . .	367 „
f)	„ „ „ „ „ „ Wielogłowami . .	666 „
g)	„ „ „ „ Raby pod Winiarami . . .	2.100 „
h)	„ „ „ „ Sanu pod Gdyczyną . . .	2.943 „
i)	i na regulacyę Sanu pod Bolestraszycami 1. rata	3.000 „
k)	do dyspozycyi Wydziału krajowego	5.000 „
	Ogółem . .	21.946 zł.

IV. Sejm uchwala dołączone projekty ustaw o:

1. regulacyi rzeki Trześniówki;
2. regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami;
3. osuszenie bagien Oleskich.

V. Sejm przyzwala na przeprowadzenie zdjęć melioracyjnych i studyów dla powiatów, spółek wodnych i gmin po myśli uchwały swej z dnia 27. Września 1882. dotacyę na r. 1887. w kwocie 1000 zł.

VI. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu utworzyć w ciągu r. 1887. ekspozyturę krajowego biura melioracyjnego w Krakowie i otwiera w tym celu kredyt (w rubr. XIII. poz. 141 *d)* na r. 1887. w kwocie 300 zł.

VII. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby utworzył dla Galicyi oddzielną sekcyę dla zabudowań dzikich potoków górskich po myśli przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 13. Lipca 1886. L. 38.026 z językiem urzędowym polskim stósownie do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. Czerwca 1869. L. 2.354.

VIII. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl postanowienia §. 3. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. L. 116 przeznaczył z państwowego funduszu melioracyjnego dla Galicyi stosownie do rozległości, a szczególnie potrzeby robót melioracyjnych w tym kraju kwotę 1,300.000 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 10. grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

I. Związkowa Drukarnia we Lwowie.

Prowizoryczna Instrukcya techniczno-administracyjna

dla krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych mianowicie: regulacyi Kisieliny, Łęgu i Gniłej Lipy.

§. 1. Wykonanie robót regulacyjnych na rzekach Kisielinie, Łęgu i Gniłej Lipie, które mają być przeprowadzone jako przedsiębiorstwa krajowe, oraz zwierzchni nadzór nad budową obejmuje stosownie do §. 7. odnośnych krajowych ustaw melioracyjnych z dnia 1. Lipca 1886. Wydział krajowy.

Przyznany w tymże §. 7. wymienionych ustaw tak Namiestnictwu, jak i stronom interesowanym wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstw (§§. 11, 12, 18, 19, 20 i 21 niniejszej instrukcyi) wywiera Namiestnictwo przez swoje organa, strony zaś interesowane przez delegatów spółek wodnych, mających się zawiązać w myśl §. 4. tychże ustaw.

§. 2. Za podstawę techniczną powyższych regulacyj służyć mają operaty techniczne biura melioracyjnego z r. 1885. zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa z uwzględnieniem zmian poczynionych przez departament techniczny c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych. Wszelkie inne zmiany i uzupełnienia projektów, mogą być poczynione tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego w porozumieniu z Administracyą państwa.

Regulacya obejmuje następne roboty:

1) roboty regulacyjne i ochronne na rzekach (przekopy, ubezpieczenie brzegów i wały ochronne wraz z ubezpieczeniem szkarp), oraz utrzymanie tychże w czasie budowy;

2) uporządkowanie dopływów, o ile takowe wywierają szkodliwy wpływ na bieg i ustrój rzeki;

3) korekcyę i uzupełnienie głównych rowów osuszających;

4) budowę szluz i przepustów tak dla odwodnienia, jak i dla kolmatacyi;

5) wreszcie budowle w odciętych starych łożyskach rzek, mające na celu przyspieszenie zamulenia.

§. 3. Czas budowy określonym jest w §. 1. odnośnych ustaw krajowych i rozpoczyna się z r. 1886.

§. 4. Koszta regulacyi włącznie z wydatkami na poboczne roboty wyszczególnione w §. 2. a nieprzewidziane w projektach technicznych, tudzież koszta kancelaryjne, komisyjne i wszelkie koszta zarządu pokryte będą z funduszu regulacyjnego, utworzonego w myśl §. 3. ustaw krajowych, a zostającego pod zarządem Wydziału krajowego, który z tego funduszu uskutecznia wypłaty i zarządza asygnaty.

§. 5. Zasiłki krajowe i państwowe mają być wpłacane do funduszu regulacyjnego w czasie oznaczonym w §. 1 i 5 odnośnych ustaw w równych ratach rocznych z góry bezzwłocznie po konstytucyjnem zatwierdzeniu preliminarzy krajowego i państwowego.

§. 6. Datek konkurencyjny za rok 1886., (który nie może być w tym roku uiszczonym, gdyż mające się w tym celu stosownie do §. 4. spec. ustaw utworzyć spółki wodne, nie zostały jeszcze zawiązane) — będzie wpłaconym do funduszu regulacyjnego w czasie, który oznaczy później Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem.

Datki konkurencyjne za lata następne mają być uiszczane do kasy krajowej w równych ratach rocznych z góry na dniu 1. Lipca każdego roku.

Coroczne datki stron interesowanych będą pokryte w drodze dodatków do podatków, według mającego się wypracować katastru konkurencyjnego, lub też za pomocą operacyi kredytowej.

W tym drugim wypadku znajdą zastósowanie postanowienia §§. 15. do 19. państwowej ustawy melioracyjnej z d. 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. l. 116, tak co do zaciągnięcia pożyczki, jak i ściągania datków konkurencyjnych przez c. k. urzędy podatkowe.

§. 7. Okręg konkurencyjny oznaczanym będzie stosownie do §. 3. ustępu *c*) specyalnych ustaw przez władze administracyjne.

Ustanowienie miary rozłożenia kosztów, tudzież uregulowania datków konkurencyjnych, ma być uskutecznionem według postanowień §§. 65. i 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. u. kr. l. 38 przez spółkę, a w razie gdyby się interesowani nie zgodzili, rozstrzyga o tem władza polityczna na podstawie zdania znawców.

§. 8. Wykonanie robót porucza Wydział krajowy inżynierowi pod nadzorem krajowego biura melioracyjnego, zarząd zaś budowy pod względem administracyjnym i rachunkowym mianowanemu przez siebie dla każdej poszczególnej sekcyi rzeki delegatowi, względnie tegoż zastępcy, wspólnie z przeznaczonym do wykonania robót inżynierem.

Pomocników technicznych i rachunkowych mianuje Wydział krajowy. Dozorców przy robotach przyjmuje w miarę potrzeby inżynier kierujący budową w porozumieniu z delegatem Wydziału krajowego i wyznacza im odpowiednie płace miesięczne. Płace te nie mogą przenosić miesięcznie 30 zł. w. a.; gdyby się zaś okazała potrzeba podwyższenia płacy dozorcy, winien inżynier odnieść się w tym względzie po zatwierdzenie do Wydziału krajowego.

Inżynier przeznaczony do prowadzenia robót pobiera oprócz należytości za podróże podejmowane po za miejsce budowy — unormowane instrukcyą biura melioracyjnego dyety (inżynier 5 zł., inżynier-asystent 3 zł. w. a. dziennie) delegat zaś koszta podróży i wydatki poniesione w gotówce.

Dyety i koszta podróży zarówno jak i płace inżynierów w czasie budowy wraz z remuneracyami nadzwyczajnemi, następnie wydatki w gotówce delegatów, zarachowane przez nich koszta podróży i ewentualne remuneracye, przyznane przez Wydział krajowy, niemniej płace i inne pobory sił pomocniczych technicznych, wynagrodzenia dozorców i wszystkie koszta zarządu i kierownictwa budowy pokryte będą z funduszów regulacyjnych.

§. 9. Delegat Wydziału krajowego, względnie jego zastępca, czuwa nad ogólnym postępem budowy, utrzymuje u siebie kasę funduszów przez Wydział krajowy na budowę wyasygnowanych i znosi się we wszystkich sprawach administracyjnych, dotyczących budowy, bezpośrednio z Wydziałem krajowym, jako zawiadujący funduszem na budowę przeznaczonym, odpowiedzialnym jest w obec Wydziału krajowego za całość i należyte użycie funduszów do swej dyspozycyi ndzielonych.

Sposób użycia tych funduszów i usprawiedliwienia poczynionych wydatków, określa szczegółowa instrukcya rachunkowa.

Umowy o roboty i dostawy nie przechodzące 500 zł. w. a., zawiera z przedsiębiorcami delegat wspólnie z inżynierem kierującym budową i oddaje takowe do wykonania, powiadamiając tylko o tem Wydział krajowy.

Wszelkie inne umowy i oferty przedsiębiorców, szczególnie odnoszące się do budowy objektów, jak mostów, szluz i przepustów, przedstawia delegat wraz z inżynierem przed rozpoczęciem robót Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

§. 10. Inżynier prowadzący budowę, do którego należy rozkład robót, ich kierownictwo i staranie o należyte i ekonomiczne przeprowadzenie całej regulacyi, jest odpowiedzialny w obec Wydziału krajowego za wykonanie budowy.

Tenże znosi się bezpośrednio z Wydziałem krajowym w sprawach technicznych, przedkłada peryodyczne sprawozdania o postępie robót w wypadkach niecierpiących zwłoki, czyni zarządzenia pod własną odpowiedzialnością i usprawiedliwia takowe bezzwłocznie wobec Wydziału krajowego.

W szczególności inżynier koramizuje kwity delegata, za którymi tenże podnosi z właściwego c. k. Urzędu podatkowego, lub z kasy krajowej zaliczki z kredytów przez Wydział krajowy otworzonych, a to w celu utrzymania dokładnej ewidencyi funduszów na budowę użyć się mających.

Inżynier sprawdza i podpisuje również wszystkie dokumenty, na podstawie których delegat ma uskuteczniać wypłaty — prowadzi sam lub za pośrednictwem podwładnych organów dziennik swych korespondencyj, dzienniki narzędzi, sprzętów i materyałów, listy wypłat, wykazy należytości za dostarczone materyały i wykonane roboty i dziennik budowy; utrzymuje w porządku akta budowy, (plany, kosztorysy, raptularze, korespondencye przychodzące, oraz bruliony korespondencyj wychodzących, wszelkie protokoły, wykazy itp.); a co miesiąc (najdalej w dniu 15. każdego następnego miesiąca) przedkłada Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o postępie budowy, do którego dołącza wykaz postępu robót sporządzony na podstawie dziennika budowy i wyciągi z dziennika kasowego.

§. 11. W razie gdyby w czasie budowy okazała się potrzeba zmiany w projekcie służącym za podstawę regulacyi lub też strony interesowane tej zmiany zażądały, winien kierownik budowy przedłożyć odpowiedni wniosek z planami i kosztorysem Wydziałowi krajowemu, który takowy udzieli Namiestnictwu dla wspólnej narady, a następnie ostatecznego zatwierdzenia. W naradzie tej weźmie udział projektant oraz inżynier rządowy.

§. 12. Przed rozpoczęciem budowy wyda kompetentna władza polityczna na żądanie delegata Wydziału krajowego i kierownika budowy orzeczenie po myśli §. 86. kraj. ustawy wodnej co do potrzeby i rozciągłości służebności lub ustąpienia gruntów a mianowicie, które obce grunta, materyały itp. dla celów regulacyi, jakie służebności na gruntach nadbrzeżnych dla ochrony budowli regulacyjnych i na jak długi czas są potrzebne.

Wykupno gruntów lub też czasowe ich zajęcie dla wykonania robót, jak: przekopów szkarp, brzegów, wałów ochronnych, rowów materyałowych, ścięcia darni, dróg dojazdowych, placów składowych i roboczych itp. zarówno jak wydobywanie materyałów budowlanych odbywać się będzie wedle odnośnych przepisów kraj. ustawy wodnej, w którym to celu kierownik budowy dostarczyć winien władzy politycznej odpowiednich kopij map katastralnych, na których grunta zająć się mające oznaczyć należy kolorem (karminem), wraz z wykazami powierzchni gruntów, liczb parcel, rodzaju uprawy i nazw właścicieli.

Co do wysokości mającego się wypłacić odszkodowania, winien delegat wraz z kierownikiem budowy, tudzież delegatem stron interesowanych (wydziału spółki) starać się przedewszystkiem zawrzeć z właścicielem nieruchomości lub też jego prawnym albo sądowym zastępcą dobrowolną ugodę, która wymaga zatwierdzenia Wydziału krajowego.

W razie niedojścia do skutku ugody ma być oznaczoną wysokość odszkodowania w drodze administracyjnej przy udziale dwóch znawców nieinteresowanych w tej sprawie, a jeżeli strony interesowane i na to się nie zgodzą, w drodze sądowej według zasad postępowania przy wywłaszczeniu.

Cena odszkodowania ma być wypłaconą właścicielowi lub tegoż prawnemu zastępcy, w razie zaś odmówienia przyjęcia złożoną w depozycie sądowym.

Po złożeniu należytości za odszkodowanie oznaczonej w drodze administracyjnej mogą być nieruchomości wzięte w posiadanie bez względu na mające się przeprowadzić sądowe oszacowanie.

§. 13. Przy odebraniu w posiadanie fizyczne wszelkich realności na rzecz budowy tak czasowo, jak i wieczyście wywłaszczonych, lub też bezpłatnie odstąpionych, spisze delegat wraz z kierownikiem budowy, protokół odbioru, w którym należy się odwołać do odnośnego aktu wywłaszczenia lub darowizny.

Grunta uzyskane w drodze umów, wywłaszczeń lub też regulacyi (stare łożyska) należy ograniczyć i utrzymywać w ewidencyi w drodze tabularnych prenotacyi.

§. 14. Po zbadaniu wszelkich okoliczności mających wpływ na ilość robotników, których równocześnie przy budowie zająć będzie można, sporządzi inżynier wykaz potrzebnych narzędzi do sprawienia, zakupi takowe wspólnie z delegatem, oraz najmie odpowiedni i zamknięty skład, lub zarządzi wybudowanie stosownej szopy zamykanej.

Z końcem corocznego peryodu budowy, należy przedkładać Wydziałowi krajowemu dziennik narzędzi i sprzętów z oznaczeniem ich ubytku, przybytku i stanu, w jakim się znajdują.

§. 15. Materyały mogą być dostarczane w drodze przedsiębiorstwa, lub we własnym zarządzie.

Warunki dostawy w drodze przedsiębiorstwa pod względem ilości i jakości materyałów, tudzież termina częściowe i ostateczne winny być szczegółowo wskazane w dotyczących umowach i kontraktach, spisanych wedle udzielonego przez Wydział krajowy formularza.

Delegat wspólnie z inżynierem czuwa nad należytem uskutecznieniem dostawy i ścisłem wypełnieniem wszystkich zobowiązań przedsiębiorców.

W razie zwłoki w dostawie, delegat na wniosek inżyniera stosuje do przedsiębiorców rygory kontraktowe tak pod względem kar pieniężnych, jako też uzupełnienia częściowych dostaw na koszt i stratę przedsiębiorców.

Jeżeli przedsiębiorcy nie wypełnią zobowiązań kontraktowych w terminie ostatecznym, a powyższe środki przynaglające okażą się niedostatecznymi, w takim razie odniesie się delegat w porozumieniu z inżynierem do Wydziału krajowego celem uznania przedsiębiorców za kontraktołomnych z zastosowaniem wszystkich następstw w tym wypadku przewidzianych.

Przy dostarczaniu materyałów we własnym zarządzie inżynier oznaczy i obliczy ilość potrzebnych materyałów, na podstawie kosztorysów biura melioracyjnego, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, a delegat w porozumieniu z inżynierem zakupi i dostarczy rzeczone materyały; przyczem największą baczność zwracać należy na dobroć materyałów w ogóle, na zimowe cięcie drzewa w szczególe i starać się o nabycie materyałów pod jak najkorzystniejszymi warunkami.

Inżynier kierujący budową winien prowadzić dziennik przychodu i rozchodu materyałów celem utrzymania należytej ewidencyi, a zarazem dopilnować należytego składania materyałów.

§. 16. Wykonanie robót ma się odbywać w zarządzie własnym, przyczem zaleca się przedewszystkiem robota za wynagrodzeniem od wymiaru, a robota za wynagrodzeniem dziennem tylko w takich wypadkach, gdyby jej przeprowadzenie za wynagrodzeniem od wymiaru było niemożliwe.

Wypłaty odbywają się na podstawie list płacy sprawdzonych i podpisanych przez kierownika budowy.

Częściowe roboty mogą być oddane w przedsiębiorstwo, bądź w drodze licytacyi, bądź też akordów, w którym to wypadku robota jest właściwie robotą wymiarową, z tą

jednak różnicą, iż wykonywa się na podstawie umów pisemnych zawartych w myśl §. 9., a wypłaty uskuteczniają się na podstawie wykazów należytości przez inżyniera sporządzonych, w terminach umową wskazanych i pod warunkami tamże zastrzeżonymi.

W szczególnych wypadkach miejscowymi stosunkami spowodowanych, mogą przy budowie być zastosowane obszerniejsze przedsiębiorstwa.

W takim razie Wydział krajowy rozpisuje licytacyę bądź to w Wydziale krajowym we Lwowie, bądź też we właściwych Wydziałach powiatowych.

Jeżeli rozprawa licytacyjna odbywa się w biurze Wydziału powiatowego, winien być przy niej obecnym delegat lub inżynier, a rezultat licytacyi, tudzież spisane po przyjęciu najkorzystniejszych ofert kontrakty z przedsiębiorcami, mają być przedłożone do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu.

W kontraktach wykazuje się szczegółowo: rodzaj robót, ich ilość i wymiary, sposób wykonania, termina ukończenia, warunki wypłat należytości, kary za zwłokę w robotach i t. p.

Delegat wspólnie z inżynierem czuwa nad ścisłem wypełnieniem zobowiązań kontraktowych, stosując w razie potrzeby rygory przeciw przedsiębiorcom, o czem Wydział krajowy zawiadamia.

Na roboty i dostawy prowadzone na podstawie umów lub akordów, może delegat udzielać zaliczek w granicach umowami zakreślonych; roboty te jednak i dostawy póty nie mogą być w całości wypłacone, póki po przeprowadzeniu kolaudacyi nie będą odebrane.

Kolaudacyę przeprowadzają:

a) gdzie chodzi o częściowe lub też w zupełności wykonane, lecz 500 zł. w. a. nie przenoszące roboty i dostawy, inżynier prowadzący budowę i delegat przy ewentualnej interwencyi inżyniera delegowanego przez Wydział krajowy:

b) jeżeli chodzi o roboty i dostawy w zupełności wykonane powyżej 500 zł. w. a., Komisya przeprowadzająca coroczną kolaudacyę (§. 19. instrukcyi).

Odbioru dokonywują delegat i inżynier prowadzący budowę, w którym to celu ma być sporządzony akt kolaudacyjny podpisany przez odbierających robotę i przedsiębiorcę.

§. 17. Dla uwidocznienia postępu budowy prowadzi inżynier dziennik budowy, w którym oprócz wykonanych w każdym tygodniu robót i dostaw mają być zamieszczone następne daty:

1) stan powietrza;

2) stan wody w rzece, w którym to celu w pobliżu placu budowy należy ustawić tymczasowy wodoskaz;

3) liczba robotników według poszczególnych kategoryj, oraz ilość fur;

4) oznaczenie miejsc, w których wykonują się roboty, oraz opisanie prowadzonych robót, tudzież początek i koniec robót;

5) odbiór materyałów budowlanych;

6) zmiany zaszłe w łożysku rzeki i wpadających do niej potoków, oraz ewentualna potrzeba zmiany w projekcie, przy równoczesnem zamieszczeniu szkicu w dzienniku i podaniu zwiększenia lub zmniejszenia kosztów;

7) wszystkie momenty i wydarzenia, które mogą mieć wpływ na budowę, szczególnie zaś opis szkód wyrządzonych wielką wodą;

8) polecenia ustne lub pisemne wydane przedsiębiorcom lub dostawcom;

9) uwagi poczynione przez delegowanego od czasu do czasu przez Wydział krajowy dla kontroli technicznej inżyniera.

Dziennik budowy ma być z końcem każdego tygodnia zamknięty, przedsiębiorcy do przejrzenia udzielony, tudzież przez tegoż podpisany po ewentualnem wciągnięciu do dziennika podniesionych przez niego zarzutów.

§. 18. Tak Namiestnictwu jak i stronom interesowanym (Wydziałowi spółki) przysługuje prawo przykonywać się każdego czasu za pośrednictwem swych organów technicznych, względnie delegatów, o postępie robót i jakości wykonania.

W tym celu znajdujące się na miejscu, a zajęte wykonaniem robót organa Wydziału krajowego są obowiązane udzielić wszelkich żądanych wyjaśnień tak delegatom Namiestnictwa jak i spółki wodnej.

§. 19. Z końcem każdorocznego okresu budowy ma zażądać kierownik budowy kolaudacyi robót, którą przeprowadza Komisya składająca się:

a) z technika delegowanego przez Namiestnictwo tudzież technika Wydziału krajowego;

b) z delegata Wydziału krajowego i kierownika budowy;

c) z delegata stron interesowanych, względnie Wydziału spółki.

Z tych członków Komisyi mają jednak tylko technicy pod *a)* wymienieni głos rozstrzygający.

Komisya ogląda i bada wykonane roboty w ogólności, szczegółową zaś kolaudacyę wykonanych robót przeprowadza jeden z techników pod *a)* wymienionych.

Koszta kolaudacyi pokrywa fundusz regulacyjny.

Protokół kolaudacyjny przedkłada się Wydziałowi krajowemu, który udziela takowy za pośrednictwem Namiestnictwa do wiadomości Ministerstwa rolnictwa.

§. 20. Kierownik budowy zajmie się po upływie każdorocznego okresu budowy, wypracowaniem sprawozdania dorocznego z czynności budowlanej, które ma wykazać rezultaty robót, wartość budowy obliczoną na podstawie wykazów bryłowatości i analizy cen jednostkowych, tudzież inne ważniejsze spostrzeżenia co do budowy. Sprawozdanie to przedstawi Wydział krajowy za pośrednictwem Namiestnictwa Ministerstwu rolnictwa.

§. 21. Ostateczne zarachowanie w księgach wszystkich dochodów i wydatków każdego funduszu regulacyjnego prowadzi Wydział krajowy za pośrednictwem swego oddziału rachunkowego z końcem każdego roku, a najdalej do 1. Marca następnego roku udziela Namiestnictwu zamknięcie rachunków, a na żądanie tegoż, zezwala na wglądnięcie w rachunki szczegółowe.

Odpis zamknięcia rachunkowego udziela Wydział krajowy także Wydziałowi spółki, oraz delegatowi i kierownikowi budowy.

Jeżeli w przeciągu dwóch miesięcy ani Namiestnictwo, ani Wydział spółki nie podniosą zarzutów, uważa się rachunek za przyjęty.

Zarzuty podniesione usprawiedliwia Wydział krajowy przedstawieniem stanu rzeczy i motywów: w razie gdyby zaś to nie skutkowało, przedkłada sprawę do rozstrzygnięcia Ministerstwu rolnictwa.

§. 22. Sprawy nie przewidziane niniejszą instrukcyą będą przedmiotem oddzielnych rozporządzeń.

Lwów dnia 13. Lipca 1886.

Instrukcya rachunkowa

dla krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych.

§. 1. Na roboty i dostawy we własnym zarządzie wykonać się mające, oraz na wykupno gruntów, zakupno materyałów, narzędzi i pokrycie innych bieżących wydatków, Wydział krajowy udziela delegatowi (zastępcy tegoż) zaliczek, lub otwiera mu do dyspozycyi w najbliższej c. k. kasie podatkowej odpowiedni kredyt, z którego tenże czerpie w miarę potrzeby podnosząc częściowe kwoty za niestemplowanymi kwitami, które przez niego podpisane, a przez inżyniera prowadzącego budowę koramizowane być mają.

Przed wyczerpaniem zaliczki lub kredytu, delegat (tegoż zastępca) wraz z inżynierem postarać się winni wcześnie o nową asygnatę.

§. 2. Delegat (tegoż zastępca) utrzymuje kasę funduszową w osobnym bezpiecznym schowku kancelaryjnym i jest za całość pieniędzy odpowiedzialnym.

Fundusze na budowle wodne przeznaczone stanowią:

a) kredyta przez Wydział krajowy w myśl §. 1. otworzone;

b) wpływy z dochodów niestałych.

§. 3. Wszelkie pieniądze wpływające na rachunek powyższych funduszów, złożyć należy niezwłocznie po ich odebraniu do kasy.

§. 4. Delegat (tegoż zastępca) prowadzi dziennik kasowy (podług wzoru); w dzienniku tym każdy dochód i wydatek zapisanym być ma natychmiast po zrealizowaniu, a to pod osobnemi liczbami porządkowemi (artykułami), bieżącemi przez całoroczny peryod budowy, tudzież z oznaczeniem daty zrealizowania i z krótkiem a dokładnem określeniem, kto i z jakiego tytułu w kasie złożył, lub z tejże otrzymał pieniądze.

Efekta składane (w wypadkach przewidzianych w §. 8.) jako depozyta na ubezpieczenie robót lub dostaw, zapisywać należy w tym dzienniku w nominalnej wartości z poszczególnieniem gatunku, seryi, numeru i daty pierwszej zapadłości najbliższego kuponu.

§. 5. Na wszelkie pobory kasowe wydaje delegat (tegoż zastępca) kwity według wzoru.

Znaczniejsze dochody dokumentowane być mają kontrakwitami wedle wzoru wystawionymi i podpisanymi przez osoby płacące.

Dochody odbierane pocztą, udokumentowane być winne kowertą lub odcinkiem pocztowego przekazu.

§. 6. Wypłaty uskutecznia delegat (tegoż zastępca) na podstawie sprawdzonych przez inżyniera i wspólnie przez nich podpisanych rachunków i dokumentów, a mianowicie:

a) Tygodniowej listy płac za wynagrodzeniem dziennem (podług wzoru) sporządzonej, na podstawie listy miesięcznej utrzymywanej przez dozorców; ostatnie te listy winny być codziennie kontrolowane i wizowane.

b) Listy płac dozorców;

c) Listy płac za wynagrodzeniem od wymiaru (według wzoru);

d) Wykazów robót dokonanych, lub dostarczonych materyałów i narzędzi podług wzoru;

e) Wykazów z przypadającej należytości z tytułu zaliczki na rachunek robót i dostawy, lub z tytułu ostatecznie obliczonego wynagrodzenia;

f) Kwitów na wszelkie poczynione wydatki.

Kwity te powinny być bądź osobno wystawiane, bądź umieszczane na rachunkach dostawców i innych. Wyjątek pod tym względem stanowią listy płac ad *a)*, *b)*, *c)*, jak również wydatki drobne na posłańców, porta i inne, na które pokwitowania się nie wymaga.

Wysyłki pieniężne pocztą dokumentowane być mają na razie recepisami pocztowymi aż do czasu nadesłania kwitu, którego zawsze zażądać należy.

§. 7. W myśl §. 11. państwowej ustawy melioracyjnej z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. l. 116, wszelkie podania, czynności urzędowe, kontrakty, dokumenta służące do utrzymania ewidencyi i potwierdzania datków konkurencyjnych i wypłat, zarówno jak i czynności urzędowe mające na celu ściągnięcie datków konkurencyjnych, dalej czynności prawne i dokumenty w sprawie wykupna gruntów, będą uwolnione od należytości i opłat skarbowych.

§. 8. W wyjątkowych wypadkach kasa przechowuje także i depozyta kaucyjne i wadya za wydaniem pokwitowania, jednakże tylko w takich razach, jeżeli na czas krótki są złożone i wynoszą pomniejsze kwoty w gotówce, lub efektach.

W innym razie depozyta składane będą w kasie krajowej lub w c. k. kasach podatkowych, w drodze odpowiedniego zarządzenia.

Wydanie depozytu nastąpić może tylko za przyzwoleniem Wydziału krajowego i za odbiorem kwitu depozytowego, na którym interesowana strona potwierdzić winna, że odnośny depozyt podniosła.

§. 9. Na każdym kwicie, kontrakwicie, rachunku lub innym dowodzie służącym do udokumentowania dochodu lub wydatku, umieścić należy liczbę porządkową (odnośny artykuł dziennika kasowego).

§. 10. Dziennik kasowy zamyka się z końcem rocznego peryodu budowy. W tym celu należy dochody i wydatki zesumować, sumę wydatków wpisać pod sumę dochodów, wykazać przez odtrącenie pozostałość kasową cyframi i literami, oraz zamieścić datę zamknięcia na dzienniku.

Po takiem zamknięciu podpisać ma dziennik kasy delegat (zastępca tegoż) i inżynier.

Pososłałość kasową należy bezzwłocznie odesłać do kasy krajowej lub c. k. kasy podatkowej za pokwitowaniem, które dołączyć ma się do dziennika.

§. 11. Dziennik zamknięty w sposób wyżej wykazany, wraz z załącznikami ostatniego miesiąca (których ilość na dzienniku ma być oznaczoną) przeszle delegat (tegoż zastępca) Wydziałowi krajowemu bezzwłocznie po upływie rocznego peryodu budowlanego.

W czasie zaś tegoż peryodu (z wyjątkiem ostatniego miesiąca), przedkładać ma delegat z inżynierem Wydziałowi krajowemu miesięczne wyciągi (odpisy) z dziennika kasowego najpóźniej do dni 15 po upływie miesiąca, wraz z dowodami zrealizowanych dochodów i wydatków, dokładnem wyszczególnieniem wszelkich na rachunek należytości udzielonych zaliczek (które wypłacone być mogą tylko w miarę postępu robót i dostaw — w myśl zawartych umów i kontraktów) i zaznaczy każdym razem na tym wyciągu ilość dołączonych dokumentów.

W celu zgodnego sporządzania takich wyciągów, winna być w tekście dziennika kasy z końcem każdego miesiąca, suma wszystkich dochodów i wydatków od początku rocznego peryodu budowy obliczoną i zaznaczoną.

Suma dochodów i wydatków wykazana w wyciągu za miesiąc poprzedzający, przeniesioną być ma jako pierwsza pozycya do wyciągu za miesiąc następny.

§. 12. Inżynier utrzymuje rachunek przybytku, ubytku, oraz stanu sprzętów, jak również przychodu i rozchodu materyałów, a to w osobnych dziennikach wedle wzorów.

W rachunkach tych powołać winien przy każdej pozycyi artykuł dziennika kasy, do którego zakupno sprzętów lub materyałów się odnosi, jak również uzasadnić ma ubytek sprzętów i rozchód materyałów pod względem zużytkowania.

Co do tych ostatnich, może się wydarzyć, że interesowane spółki dadzą materyały w naturze na rzecz budowy.

W razie takim dane materyały winny być oszacowane, a wartość tychże w dochodzie i wydatku dziennika kasowego przeprowadzoną.

Również pozostać mogą materyały niezużyte po ukończeniu budowy.

W takim wypadku wartość pozostałości materyałów winna być przy ostatecznem obliczeniu kosztów budowy w odnośnym dziale kosztów strąconą, a na właściwy dział jako wartość zapasów zarachowaną.

Wreszcie prowadzić ma inżynier dokładną ewidencyę realności i gruntów zakupionych, bezpłatnie odstąpionych lub wywłaszczonych na rzecz budowy.

Wykaz ten ewidencyjny oraz wyżej wymienione rachunki sprzętów i materyałów, przedłoży po zakoramizowaniu tychże przez delegata (zastępcę) Wydziałowi krajowemu z ukończeniem rocznego peryodu budowy.

§. 13. Na podstawie dzienników kasy i odnośnych rachunków, sporządzić ma inżynier po ukończeniu rocznego peryodu obliczenie kosztów wykonanych robót, wedle poszczególnych działów kosztorysu, z wykazaniem różnic między rzeczywistymi a kosztorysowymi wydatkami.

§. 14. Kasa, wszelkie zapasy sprzętów, materyałów i t. p., podpadają peryodycznym a niespodziewanym skontrowaniom ze strony Wydziału krajowego.

§. 15. Ostateczny odbiór dokonanych robót uskutecznia Komisya złożona z członków instrukcyą administracyjną wskazanych, a to na podstawie operatu technicznego, dzienników kasowych i odnośnych rachunków, kontraktów z przedsiębiorcami, oraz częściowych aktów kolaudacyjnych.

Po uskutecznieniu tych czynności spisanym być ma przez Komisyę akt kolaudacyjny wedle wzoru, cały zaś dotyczący operat opatrzony podpisami członków Komisyi, przedłożonym być ma bezzwłocznie Wydziałowi krajowemu.

§. 16. Dalsze prawidła wskazuje instrukcya techniczno-administracyjna.

W sprawach nieprzewidzianych zastosować się należy do ogólnie obowiązujących przepisów. W danych wypadkach będą sprawy tego rodzaju przedmiotem osobnych rozporządzeń.

Lwów dnia 13. Lipca 1886. roku.

Projekt Statutu

spółki wodnej dla regulacyi rzeki Gniłej Lipy od Przemyślan do mostu na drodze państwowej w Rudzie.

§. 1.

Sposób wykonania regulacyi.

Regulacya rzeki Gniłej Lipy na przestrzeni od granicy gminy Przemyślan do mostu na drodze państwowej w Rudzie ma być wykonaną na podstawie ustawy krajowej z d. 1. Lipca 1886 Dz. u. kraj. l. 69 wedle projektu krajowego biura melioracyjnego zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa kosztem 135.000 zł. w. a. jako przedsiębiorstwo krajowe.

Do kosztów tej regulacyi mają się przyczyniać w myśl §. 3. powołanej ustawy krajowej:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 40% preliminowanych kosztów,

b) państwowy fundusz melioracyjny bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 30% kosztów,

c) właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym oznaczonym przez władze administracyjne w wysokości 30% preliminowanych kosztów.

§. 2.

Spółka.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych w §. 3. ustępie *c)* wymienionych zawiązuje się spółka wodna, która nosi nazwę: „Spółka wodna dla regulacyi górnej sekcyi Gniłej Lipy“.

§. 3.

Rozmiar przedsiębiorstwa spółki.

Członkami spółki są każdorazowi właściciele gruntów i zakładów położonych w oznaczonym przez władze administracyjne okręgu konkurencyjnym, a wyszczególnionych w katastrze konkurencyjnym w następnych gminach i obszarach dworskich:

1) . . . . . .
2) . . . . . .
3) . . . . . .

i t. d. (tu należy wyszczególnić wszystkie gminy i obszary dworskie z katastru konkurencyjnego).

Zobowiązania wypływające z uczestnictwa w spółce są według §. 61. krajowej ustawy wodnej ciężarem gruntowym i mają do wysokości trzechletnich zaległości pierwszeństwo przed wszelkimi innymi ciążarami gruntowymi bezpośrednio po podatkach państwowych i należytościach publicznych, a gasną tylko po ustawowem wyłączeniu gruntu ze spółki lub też gdy spółka rozwiązaną zostanie.

§. 4.

Rozkład datku konkurencyjnego.

Za miarę do rozłożenia dodatków konkurencyjnych służyć ma stosownie do §. 66. krajowej ustawy wodnej korzyść osiągnięta z robót regulacyjnych, którą z uwagi, że regulacya nie ma na celu zupełnej ochrony od wylewów, lecz przeważnie odwodnienie łąk zabagnionych i podniesienie ich wartości, ocenia się według obszaru gruntów interesowanych i to w odwrotnym stosunku do czystego dochodu katastralnego.

Wedle tej zasady stopniuje się korzyść oczekiwaną z regulacyi na . . . klas, a mianowicie należeć mają:

a) do I. klasy grunta zaszacowane do . . . klasy przy oznaczeniu czystego dochodu katatralnego;

b) do II. klasy grunta zaszacowane do . . . klasy katastralnej;

c) do III. klasy i t. d.

§. 5.

W zastosowaniu powyższego postanowienia §. 4. przyjmuje się za podstawę obliczenia dodatków konkurencyjnych:

a) w I. klasie cały obszar wykazanych w katastrze konkurencyjnym gruntów;

b) w II. klasie . . . . . część oszaru;

c) w III. klasie . . . . . część obszaru i t. d.

W ten sposób obliczony obszar (t. j. rzeczywisty obszar interesowanych gruntów pomnożony przez współczynnik odpowiadający każdej poszczególnej klasie konkurencyjnej) przedstawia obszar klasowy (zredukowany), na który się rozkłada datek konkurencyjny.

Obszar ten klasowy uwidocznionym jest dla każdej nieruchomości w w katastre konkurencyjnym, w rubryce wartości klasowej.

§. 6.

Reprezentacye spółki.

Spółkę zastępuje Wydział, którego wybór ma się odbywać przez wybranych w tym celu wyborców.

§. 7.

Liczbę wyborców powołanych do wyboru Wydziału spółki ustanawia się . . . . , z których przepada . . . . . na obszary dworskie, mianowicie:

1) na obszar dworski . . . . . wyborców . . . . ,

2) na obszar dworski . . . . . i t. d. resztę zaś . . . . wyborców rozdziela się na gminy (łącznie z probostwami) położone w okręgu konkurencyjnym w następnym stosunku, a mianowicie:

1) w gminie . . . . . mają wybierać uczestnicy spółki . . . . . wyborców;

2) w gminie . . . . . i t. d.

§. 8.

Wybór wyborców.

Wybór wyborców ma się odbywać w poszczególnych gminach na dniu oznaczonym przez Starostwo i podanym do wiadomości stron interesowanych na 14 dni przed aktem wyborczym pod kierunkiem delegowanego przez Starostwo komisarza.

§. 9.

Sposób wyboru i obliczanie głosów.

Wyborcy mają być wybierani absolutną większością głosów.

Stosunek głosów przy pierwszym wyborze wyborców oblicza się według obszaru gruntu położonego w okręgu konkurencyjnym, przy następnych zaś wyborach według datku konkurencyjnego, a to w ten sposób, że ilość kwot po . . . . zł. datku uprawnia do tyluż głosów. Reszta pozostała ma być uważaną za pełną kwotę uprawniającą do jednego głosu.

§. 10.

Prawo czynnego i biernego wyboru.

Prawo wyboru może być wykonywane osobiście lub przez pełnomocników, którzy jednak muszą być członkami spółki.

Pełnomocnik może oprócz własnego wykonywać jeszcze prawo wyboru w imieniu trzech członków spółki.

Fundusze publiczne, korporacye i towarzystwa wykonywują prawo wyborcze po myśli §§. 5 i 6. ordynacyi wyborczej gminnej.

Kobiety i osoby niewłasnowolne wybierają za pośrednictwem swych prawnych zastępców.

Do lokalu wyborczego dozwolonym jest wstęp tylko członkom spółki.

Wykonywanie prawa wyboru odbywa się ustnie lub pisemnie wedle przepisów gminnej ordynacyi wyborczej.

Co do prawa biernego wyboru, obowiązują przepisy ordynacyi wyborczej gminnej.

§. 11.

Reklamacye i rekursa.

Reklamacye co do prawa wyboru rozstrzyga Starostwo.

Zażalenia i rekursa przeciw aktowi wyborczemu są tylko do 8 dni po dokonaniu wyboru dopuszczalne i mają być za pośrednictwem Starostwa przedkładane Namiestnictwu do rozstrzygnięcia.

§. 12.

Wydział spółki.

Wydział spółki stanowi po myśli §. 57. krajowej ustawy wodnej stałą reprezentacyę spółki do zarządu spółki i załatwiania jej spraw i ma swą siedzibę w mieście powiatowem Przemyślanach.

Wydział spółki składa się z . . . członków i tyluż zastępców i ma być wybierany przez wyborców bezwzględną większością głosów podług głów obliczyć się mającą.

Jeżeli przy tym wyborze, równie jak i przy wyborze w myśl §. 9., nie uzyskano bezwzględnej większości głosów, natenczas rozstrzygnie wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los.

§. 13.

Prawo wybieralności.

Członkami Wydziału spółki lub zastępcami tychże mogą być wybrane tylko takie osoby, które po myśli tego statutu (§. 10.) mają prawo czynnego i biernego wyboru.

§. 14.

Badanie wyboru i prawo rekursu.

Badanie aktu wyborczego dla Wydziału spółki jest rzeczą tego Wydziału i przeciw jego orzeczeniu nie ma odwołania (§. 59. ust. wod.)

§. 15.

Czas urzędowania Wydziału spółki.

Członkowie Wydziału i ich zastępcy mają być wybierani pierwszy raz na przeciąg jednego roku, po upływie zaś tego czasu na przeciąg trzech lat.

§. 16.

Przewodniczący i jego zastępca.

Wydział wybiera z pośród siebie bezwzględną większością głosów podług głów obliczać się mającą przewodniczącego, który zastępuje spółkę na zewnątrz i przewodniczy na posiedzeniach Wydziału, a którego wybór ma być bezzwłocznie podany do wiadomości Starostwa i wpisany w księgę wodną.

Jeżeliby przy tym wyborze nie uzyskano większości głosów, rozstrzyga wybór ściślejszy, przy równości zaś głosów los.

W ten sam sposób wybiera Wydział ze swego grona członka, który w razie przeszkody ma zastępywać przewodniczącego.

§. 17.

Przewodniczący jest wykonawcą uchwał Wydziału spółki i znosi się bezpośrednio z władzami państwowemi i krajowemi.

Wszystkie dokumenty wystawione w sprawach spółki muszą być podpisane przez przewodniczącego i dwóch członków Wydziału.

§. 18.

Posiedzenia Wydziału.

Wydział odbywa posiedzenia w miarę potrzeby.

Posiedzenia zwołuje przewodniczący, a w razie przeszkody tegoż zastępca.

Posiedzenie, które nie zostało w ten sposób zwołane, jest bezprawne a uchwały jego są nieważne.

Przewodniczący musi zwołać posiedzenie Wydziału w przeciągu dni 14, jeżeli tego zażąda trzecia część członków Wydziału, władza polityczna lub Wydział krajowy.

§. 19.

Do ważności uchwał Wydziału spółki zwołanego prawidłowo, potrzebną jest obecność przynajmniej połowy członków, względnie tychże zastępców, tudzież przewodniczącego lub jego zastępcy.

Do ważności uchwał potrzebną jest absolutna większość głosów obecnych.

Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów i rozstrzyga w tym wypadku swym głosem.

§. 20.

Tak Rządowi jak i Wydziałowi krajowemu przysługuje prawo brać udział w posiedzeniach Wydziału spółki za pośrednictwem delegatów, w którym to celu przewodniczący tak Starostwu, jak i Wydziałowi krajowemu winien na czas donieść o każdorazowem posiedzeniu.

W każdym zaś wypadku zapadłe uchwały mają być bezzwłocznie podane do wiadomości Starostwa i Wydziału krajowego.

§. 21.

Zapadłe uchwały Wydziału spółki mają być wpisywane do protokołu, który winni podpisać przewodniczący, dwóch członków wydziału i sekretarz.

Każdemu członkowi spółki przysługuje prawo wglądania w te protokoły uchwał.

§. 22.

Obowiązki i prawa Wydziału spółki.

Do Wydziału spółki należą:

a) rozkład datków konkurencyjnych na podstawie miary ustanowionej w §. 5. tego statutu;

b) utrzymywanie w ewidencyi katastru konkurencyjnego;

c) przedkładanie urzędom podatkowym wykazów corocznych datków konkurencyjnych, które razem z podatkami mają być ściągane;

d) obrady i decyzya co do sposobu pokrycia datków konkurencyjnych;

e) prowadzenie kasy;

f) przedkładanie rachunków rocznych Namiestnictwu za pośrednictwem Wydziału krajowego do zatwierdzania.

Wydział spółki ma prawo:

a) przyjmować potrzebny personal pomocniczy za zezwoleniem Wydziału krajowego i Namiestnictwa;

b) wysyłać zastępcę do corocznych komisyj kolaudacyjnych z głosem doradczym;

c) interweniować za pośrednictwem swego delegata przy dobrowolnych ugodach w sprawie wykupna gruntów;

d) ustanowić miarę rozłożenia kosztów i uregulować datki konkurencyjne, ewentualnie zaś wybrać dwóch znawców z głosem stanowczym do Komisyi mającej oznaczyć datki konkurencyjne;

e) badać coroczne zamknięcie rachunków, udzielane mu przez Wydział krajowy i wnosić przeciw tym rachunkom zarzuty w przeciągu dwóch miesięcy od czasu doręczenia.

§. 23.

Utrzymanie robót regulacyjnych.

Po skończeniu budowy uregulowany zostanie rozkład kosztów na utrzymanie robót w myśl §. 6. ustawy krajowej z dnia 1. Lipca 1886. Dz. u. kraj. l. 69 w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 24.

Zmiana statutu.

Zmiany tego statutu mogą być uchwalone przez Wydział spółki, wejdą jednakże w życie dopiero po zatwierdzeniu przez władze polityczne.

Abschrift.

Vom k. k. Ackerbau-Ministerium am 11. September 1886. Z. 11.760
An die k. k. Statthalterei in Lemberg.

In Erledigung der Berichte v. 25. August 1886. Z. 54.908 et 54.845 wird der k. k. Statthalterei Nachstehendes eröffnet. Mit dem ersteren dieser Berichte hat die k. k. Statthalterei das Ansuchen des Vorsitzenden der Wassergenossenschaft zur Regulirung des Nowy Breń-Flusses um Flüssigmachung der 2. Rate des Meliorationsfondsbeitrages für dieses Unternehmen vorgelegt. Aus dieser Eingabe ergiebt sich nun, dass die Ausmittlung und Einhebung der von den Mitgliedern der Wassergenossenschaft zu leistenden Beiträge bisher aus dem Grunde nicht erfolgen konnte, weil die Grenzen des im §. 2 lit. *c)* des Landesgesetzes vom 13. Mai 1885. L. G. B. 34 vorgesehenen Concurrenz-Gebietes noch nicht festgestellt seien. — Nun sind es aber gerade die Eigenthümer der in dem Concurrenz-Gebiete gelegenenen Gründe und Anlagen, welche die im zitirten Gesetze vorgesehene Wassergenossenschaft zu bilden haben, und es ergiebt sich somit, dass die Bildung dieser Genossenschaft überhaupt erst stattfinden kann, wenn das Concurrenz-Gebiet festgestellt ist. Da dies bisher nicht geschehen ist, so kann auch den in den beiliegenden Verhandlungsakten figurirenden Bestimmungen des Gesetzes v. 13. Mai 1885 L. G. B. Nr. 34 nicht entsprechenden Wassergenossenschaft ein Betrag aus dem Meliorationsfonde nicht gewährt werden. Die k. k. Statthalterei scheint übrigens selbst der Ansicht gewesen zu sein, dass die auf Grund des mehrerwähnten Landesgesetzes zu bildende Wassergenossenschaft faktisch noch nicht existire, da in dem Berichte v. 25. August 1886. Nr. 54.908 die Flüssigmachung des Meliorationsfonds-Betrages zu Händen der Dąbrowaer Bezirks-Vertretung beantragt wird. Der Letzteren würden nun allerdings der für das Jahr 1885. entfallene Beitragsquote zur Nowy-Breń Regulirung und mit dem h. ä. Erlasse vom 11. September 1886. Nr. 8.244 auch ein Vorschuss von 5.000 fl. a conto der diessjährigen Beitragsrate flüssig gemacht, es wurde jedoch bereits in dem letzterwähnten Erlasse darauf hingewiesen, dass die Flüssigmachung irgend einer weiteren Quote aus dem Meliorationsfonde insolange nicht erfolgen werde, als nicht den Bestimmungen des Landesgesetzes vom 13. Mai 1885. L. G. B. 34 gemäss das Concurrenzgebiet bestimmt, die Wassergenossenschaft gebildet, die Concurrenzbeiträge den Interessenten vollkommen gesichert und überhaupt allen gesetzlichen Bestimmungen ordnungsmässig entsprochen sein werde. Da diese Bedingungen, wie sich aus dem Vorangeführten ergiebt, auch dermalen noch nicht erfüllt sind, so kann auch auf den Antrag der Statthalterei nicht eingegangen werden. Was speziell die Sicherung der Interessenten-Beiträge betrifft, so ist es wohl selbstverständlich, dass als solche die von der Landesbank angeblich ertheilte ja die Genossenschaft, welche des Darlehen aufnehmen soll, thatsächtlich noch gar nicht existirt. Wie bereits erwähnt, ist es die den Verwaltungs-Behörden obliegende Bestimmung des Concurrenzgebietes, welche die Grundlage aller weiteren Schritte zur Durchführung des Regulirungs-Unternehmens zu bilden hat. Ich kann daher die Statthalterei nun neuerlich auffordern, mit aller Entschiedenheit auf die schleunige Durchführung dieser Aufgabe zu dringen und sich über das Fortschreiten derselben durch Einholung periodischer Berichte der polit. Bezirksbehörde in Kenntniss zu erhalten. Was das mit dem Berichte vom 25. August 1886. Zl. 54.845 vorgelegte Genossenschafts-Statut betrifft, so kann dasselbe derzeit nur als ein Entwurf angesehen werden und wird das Genossenschafts-Statut selbst, im Sinne des §. 60. des W. R. G. vom 14. März 1875 L. G. Bl. 38 von der Genossenschaft festzustellen sein, wobei es Sache der polit. Bezirksbehörde sein wird, dafür Sorge zu tragen, der Genossenschafts-Versammlung vorzulegende Entwurf den im h. ä. Erlasse von 23. Jänner 1886. Zl. 13.633 ex 1885. enthaltenen Weisungen entspreche.

Abschrift.

Vom. k. k. Ackerbau-Ministerium am. 11. September 1886. Nr. 8.244.
An die k. k. Statthalterei in Lemberg.

In Erledigung des Berichtes vom 9. Juni 1886. Nr. 35.510 wird die k. k. Statthalterei ermächtigt, von den für das J. 1886. entfallenden Rate des Meliorationsfonds-Beitrages zur Regulirung des Nowy Breń-Flusses einen Theilbetrag von 5.000 fl. zu Händen der einstweilen mit der Ausführung des Unternehmens betrauten Dąbrowaer Bezirksvertretung flüssig zu machen. Dieser Betrag ist als eine commissiousweise für das Ministerial-Zahlamt geleistete Zahlung zu Gunsten der h. s. Zentralauslagen des Titels „Landes-Cultur" Post 17, §. 6. im Contocorrente-Journal zu verrechnen. Das Ackerbau-Ministerium kann aber nicht umhin, die k. k. Statthalterei aus diesem Anlasse neuerlich dringends aufzufordern die nach §. 3. lit. c. des Gesetzes v. 15. Mai 1885. L. G. B. 34 den Verwaltungsbehörden obliegende Bestimmung des Concurrenzgebietes und die Bildung der Wassergenossenschaft nunmehr ohne weitere Verzögerung zu veranlassen, damit den Anforderungen des Gesetzes, wornach auch die Leistungen der Genossenschafts-Mitglieder während der Dauer des Baues, somit in dem Jahr 1885. bis 1891. in gleichen Jahresraten zu entrichten sind, wenigstens nachträglich entsprechen, und die sonst zu besorgende Ewentualität vermieden werde, dass das Unternehmen innerhalb des vom Gesetze fixirten Zeitraumes, nicht zu Ende geführt werden könnte. Die k. k. Statthalterei wird beauftragt über den Stand der Angelegenheit bis längstens Ende October d. J. anher zu berichten, und wird derselben hiebei bemerkt, dass die Flüssigmachung einer weiteren Quote aus dem Meliorationsfonde insolange nicht erfolgen könnte, als nicht den Bestimmungen des Landesgesetzes vom 13. Mai 1885. L. G. B. 34 gemäss, das Concurrenz-Gebiet bestimmt, die Wassergenossenschaft gebildet, die Concurrenz-Beiträge den Interessenten vollkommen gesichert sind, und überhaupt allen gesetzlichen Bestimmungen ordnungsmässig entsprochen wird. Schliesslich wird die k. k. Statthalterei eingeladen, die im Sinne des h. ä. Erlasses vom 23. Jänner 1886. Nr. 13.633 ex 1885. mit dem Landesausschusse vereinbarte Vollzugsvorschrift für die Regulirung des Nowy-Breń Flusses ehestens zum Zwecke der im Gesetze vorgesehenen ministeriellen Bestättigung anher vorzulegen. Die Berichtsbeilage folgt im Anschlusse mit dem Bemerken zurück, dass der im d. ä. Berichte enthaltene Antrag auf Flüssigmachung des beanspruchten Vorschusses von 5.000 fl. unter der Voraussetzung, dass auch die Seitens der Concurrenz und des Landesausschusses einzuzahlenden Beträge flüssiggemacht werden, insofern jeder Begründung entbehrt, als die nach dem Landesgesetze v. 13. Mai 1885. L. G. B. 34 den Verwaltungsbehörden obliegende Bestimmung des Concurrenz-Gebietes und Bildung der Wassergenossenschaft nicht vollzogen ist, demnach eine Einzahlung Seitens der Concurrenz gar nicht erfolgen kann.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacyi rzeki Trześniówki.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya rzeki Trześniówki na przestrzeni od gminy Babule w powiecie Mieleckim do ujścia do Wisły wraz z potrzebnem uregulowaniem potoków Dąbrowy i Żupawy w powiecie Tarnobrzeskim, ma być wykonaną w ciągu lat sześciu po wejściu w życie tej ustawy jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć mają projekty: Wydziału krajowego z r. 1885. dla dolnej Trześniówki, Dąbrowy i Żupawy, tudzież rządowy z r. 1876. dla górnej Trześniówki, preliminujące sumę kosztów na 235.000 zł. w. a.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym poczynić zmiany w tych projektach w porozumieniu z Administracyą państwa w obrębie granic powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacyi włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 40% preliminowanych kosztów:

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 30% kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych, w §. 3. *c)* wymienionych, zawiązaną będzie przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Zasiłki krajowe i państwowe, oraz prestacye konkurencyjne mają być uiszczone w czasie budowy w sześciu równych ratach rocznych z góry.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzony osobny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przy regulacyi gruntów, jako kapitału zakładowego;
2. z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy
3. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania wałów ochronnych.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń, potrzebnych dla konserwacyi budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych, zarówno jak i zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Krzemienicy i Babulówki na przestrzeni od gminy Hyki do ujścia do Wisły, wraz z uregulowaniem potoku Rowu i Trześni, ma być wykonaną w ciągu lat p i ę c i u po wejściu w życie tej ustawy jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt, który ułoży Administracya państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym. Koszta wykonania jednak przekroczyć nie mogą kwoty 160.000 zł. jako sumy preliminowanej na podstawie istniejącego już projektu rządowego z r. 1876., uzupełnionego przez krajowe biuro melioracyjne.

Wydział krajowy zostaje upoważnionym także po dokonanem ułożeniu tego projektu poczynić w nim zmiany w porozumieniu z Administracyą państwa w obrębie granic powyżej wskazanej sumy maksymalnej.

§. 3.

Koszta regulacyi włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu, pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie, właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 31. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy,

lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. *c)* wymienionych, zawiązaną będzie przez Administracyę państwa, w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru liczby członków Wydziału tej spółki, określi statut przez Władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Zasiłki krajowe i państwowe, oraz prestacye konkurencyjne, mają być uiszczone w czasie budowy w pięciu równych ratach rocznych z góry.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzonym osobny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie;

1) z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przy regulacyi gruntów;

2) z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy;

3) z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia wałów ochronnych.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych dla konserwacyi budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych, zarówno jak i administracyę funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym zostaje wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośrednio współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 8. do sprawozdania Wydziału krajowego do L. 71.381/86.

Przedłożenie Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . .
o osuszeniu bagien Oleskich.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich powiatu Brodzkiego i Złoczowskiego: Chwatów, Zahorce, Olesko, Konty, Czyżki, Juśkowice, Sokołówka, Raźniów i Turze, które winno być wykonane w ciągu dwóch lat po wejściu w życie tej ustawy przez spółkę wodną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38. zawiązywać się mającą, uznane zostaje za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1886. preliminujący koszta robót na 40.000 zł.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w obrębie granic powyższej sumy kosztorysowej

§. 3.

Do pokrycia kosztów tej melioracyi mają się przyczyniać:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent preliminowanych kosztów;
b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 2. i §. 4. ustęp 2. b) ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116 takim samym bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów;
c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez Władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztę preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też,

o ile rozkład kosztów na tych podstawach nie da się oznaczyć według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i państwowe oraz prestacye członków spółki mają być uiszczone w czasie budowy w dwóch równych ratach z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania wykonać się mających budowli ponosić winni członkowie spółki wodnej wspomnieni w §. 3. pod c) według wskazanego tamże stosunku.

§. 6.

Wykonanie robót melioracyjnych i konserwacyjnych prowadzić ma Wydział spółki wodnej.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wydział spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału oznaczy statut spółki przez władzę polityczną ułożyć się mający.

Tak Administracyi państwa jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swoich delegatów do wydziału spółki z głosem stanowczym.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i Wydziałowi krajowemu przyznanym będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, oznaczyć ma Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie.

Do L. 71.381/86.

Sprostowanie błędów drukarskich

zaszłych w „Sprawozdaniu Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych do L. 71.381/86“.

Strona	1.	wiersz	6.	z góry	zamiast „Nawiązując“	należy czytać	„Nawięzując“
„	1.	„	7.	„	„w którym“	„	„w którem“.
„	1.	„	10.	„	„poczynionych“	„	„poczynione“.
„	2.	„	12.	„	„instrukcyę“	„	„instrukcye“.
„	2.	„	17.	„	„wykonywane“	„	„wykonywanych“.
„	2.	„	29.	„	„stosował“	„	„zastósował“.
„	2.	„	34.	„	„upoważnione“	„	„uprawnione“.
„	3.	„	22.	po słowie	„8. września	opuszczono	„l. 50.951“.
„	4.	„	7.	z góry zamiast	„na długość“	należy czytać	„na długości“.
„	4.	„	3.	z dołu „	„najniekosztowniejszym“	„	„najniekorzystniejszym“.
„	6.	„	11.	z góry „	„użycia“	„	„zużycia“.
„	6.	„	26.	„	„zalewu trzech rzek“	„	„zalewu tych trzech rzek“
„	6.	„	11.	z dołu „	„tłumnie“	„	„tak tłumnie“
„	6.	„	3.	„	„zakupwo“	„	„zakupno“.
„	6.	„	2.	„	„profiowanie“	„	„profilowanie“.
„	7.	„	6.	z góry po słowie	„§. 4“.	opuszczono	„ustawy“.
„	7.	„	29.	„	„spółki“	„	„uchwały Wydziału spółki“.
„	8.	„	9.	„ zamiast	„l. 11.960“	należy czytać	„l. 11.760“.
„	8.	„	10.	„	„spółkę zawiązaną“	„	„spółki zawiązanej“.
„	14.	„	8.	z dołu „	„nie wykonano“	„	„nie wydano“.
„	15.	ostatni wiersz	po słowie		„pag.“	opuszczono	„5“.
„	16.	wiersz	1.	z góry zamiast	„w powtórnem“	należy czytać	„w powołanem“.
„	17.	„	19.	„	„47.316“	„	„47.216“.
„	19.	„	2.	z dołu „	„jaką“	„	„jaka“.
„	20.	„	6.	z góry „	„11 kilometrów“	„	„21 kilometrów“,
„	20.	„	21.	„ po słowie	„dotychczas“	opuszczono	„jednak“.
„	20.	„	24.	„ zamiast	„10. stycznia“	należy czytać	„20. stycznia“.
„	21.	wiersz	10.	z dołu po słowie	„ujścia“	opuszczono:	„do“
„	22.	„	19.	z góry zamiast	„ustanowił“	należy czytać	„postanowił“.
		ostatni wiersz	„		„zarządzenia“	„	„zaradzenia“.
„	23.	wiersz	17.	z dołu „	„wyjednania“	„	„wyjednanie“.

Strona	25.	wiersz	12.	z dołu	zamiast	„konsumcyjnego“	należy czytać	„konkurencyjnego“.
„	25.	„	10.	„	„	„Tarnobrzeskiego“	„ „	„Tarnowskiego“.
„	25.	„	7.	„	„	„1.339 złr.“	„ „	„1.439 złr.“
„	26.	„	3.	z góry	„	„LWKr. 60.940“	„ „	„LWKr. 60.944“.
„	28.	„	23.	z dołu	„	„protestów“	„ „	„projektów“.
„	29.	„	18.	z góry	„	„oprócz“	ma być wydrukowane	„Oprócz“.
„	30.	„	4.	„	„	„osuszenia“	należy czytać	„osuszeniu“.
„	33.	„	2.	„	„	„tutejsza krajowe“	„ „	„tutejszokrajowe“.
„	33.	„	11.	„	„	„osiąga“	„ „	„osięga“.
„	33.	„	18.	z dołu	„	„z tymi“	„ „	„z temi“.
„	33.	„	7.	„	po słowie	„zasilenie“	opuszczono	„swego“.
„	34.	„	12.	z góry	zamiast	„kwotoły“	należy czytać	„kwoty“.
„	34.	„	19.	„	„	„11 złr. 50 ct.“	„ „	„12 złr. 50 ct.“
„	34.	„	22.	„	„	„23,203“	„ „	„23.203“.
„	34.	„	23.	„	„	„jest mniejszym“	„ „	„są większe“.
„	35.	„	11.	z dołu	„	„Rożniowem“	„ „	„Rożnowem“.
„	35.	„	ostatni		„	„osuszenie“	„ „	„osuszeniu“.
„	36.	„	1.	z góry	„	„melioracyjnych“	„ „	„niwelacyjnych“.
„	36.	„	5.	„	po słowie	„otwiera“	opuszczono	„mu“.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMICZNA

L. W. kr. 72.887|1886.

Aleg. 54.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności tyczących się kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, folwarku Czernichowskiego i szkoły ogrodniczej w Czernichowie.

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia r. b. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

1) „Dyrektorem krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie ma być jeden z sześciu nauczycieli stałych".

2) „Sejm wzywa Wydział krajowy, aby postarał się o przeniesienie w roku 1886. krajowej szkoły ogrodniczej w Czernichowie w takie miejsce, w któremby istniały już zakłady ogrodnicze dla praktyki uczniów koniecznie potrzebne".

I.

1) W sprawozdaniu swem z dnia 31. Grudnia 1885. l. 67.774 wspomniał Wydział krajowy, że rozporządzeniem z dnia 22. Grudnia 1885. l. 63.102 zgodził się w myśl życzenia Kuratoryi szkoły roln. w Czernichowie na przedłużenie prowizoryum w obsadzeniu posady Dyrektora szkoły aż do końca roku szkolnego 1885|6., wzywając zarazem kuratoryę do wczesnego przedłożenia wniosków w przedmiocie obsadzenia posad Dyrektora i szóstego nauczyciela zwyczajnego, tak aby posady rzeczone mogły być nadane najpóźniej z początkiem roku szkolnego 1886|7. Na wezwanie powyższe odpowiedziała Kuratorya relacyą z dnia 10. Kwietnia r. b. l. 506, jednak i tym razem nie przedstawiła kandydata na dyrektora, ale wniosła, aby znów przedłużyć prowizoryum w obsadzeniu posady dyrektora, pozostawiając p. Dra Saturnina Jakubowskiego kierownikiem tymczasowym, a na poparcie wniosku swego pomiędzy innemi przytoczyła, że p. Dr. Jakubowski gotów jest objąć z początkiem roku szkolnego 1886|7. wykład nauki weterynaryi.

Zanim Wydział krajowy poda wiadomość o dalszym przebiegu sprawy, musi przedewszystkiem nadmienić co następuje:

Statut org. szkoły Czernichowskiej, obowiązujący od czasu objęcia szkoły w zarząd kraju, stanowi w §. 11, że dyrektorem szkoły ma być jeden z nauczycieli zwyczajnych (stałych), do których tenże statut zalicza zarówno nauczycieli nauk zawodowych, jak nauczycieli nauk zasadniczych. Przepis powyższy nigdy nie pozwolił wątpić, że dyrektorem może być zamianowanym każdy nauczyciel zwyczajny, lub ukwalifikowany kandydat na nauczyciela zwyczajnego, bez względu na przedmiot jakiego uczy, lub uczyć umie. Wydział krajowy jednak był i jest skłonnym w granicach przepisów statutu org. przy wyborze dyrektora dawać pierwszeństwo pewnej kategoryi nauczycieli zwyczajnych; a mianowicie nauczycielom przedmiotów zawodowych, osobliwie takim, którzy

zarazem są rolnikami z zawodu. Uważając bowiem za najodpowiedniejszych kandydatów na dyrektorów naukowych zakładów rolniczych, których zadaniem jest przysposabianie do zawodu rolniczego, niemniej na nauczycieli głównych przedmiotów zawodowych (rolnictwa, hodowli i administracyi) w tych zakładach rolników biegłych w teoryi i praktyce gospodarczej, Wydział krajowy mniema, że w danym razie caeteris paribus taki rolnik zasługuje na wyróżnienie wśród kandydatów na posadę dyrektora lub nauczyciela przedmiotów zawodowych. W tej mierze ma zresztą Wydział krajowy za sobą zdanie sejmowej Komisyi gospodarstwa krajowego z roku 1884., która udzieliła Wydziałowi krajowemu rady (w sprawozdaniu z dnia 6 Października 1884. l. s. 717), aby starał się wyszukać odpowiedniego kandydata na dyrektora, „bądź pomiędzy dawnymi uczniami szkoły Dublańskiej, bądź między praktycznymi rolnikami, którzy poprzednio w zagranicznych szkołach fachowych zdobyli stósowny zasób nauki". Kuratorya szkoły Czernichowskiej zaś, której Wydział krajowy wskazówki sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego co do wyboru kandydata na dyrektora zakomunikował rozporządzeniem z dnia 16. Października 1885. l. 51.540, nie objawiła w tym przedmiocie żadnych zasadniczo odrębnych zapatrywań. To też jedynym powodem, dla którego aż do końca okresu objętego poprzedniem sprawozdaniem Wydziału krajowego nie obsadzono posady dyrektora szkoły Czernichowskiej, była wspomniana już w rzeczonem sprawozdaniu okoliczność, że ani Wydziałowi krajowemu, ani Kuratoryi nie powiodło się wyszukać kandydata, któryby z innemi potrzebnemi kwalifikacyami łączył praktykę gospodarską, a nawet kandydata, któryby przynajmniej wymaganiom statutu organizacyjnego szkoły i c. k. Ministerstwa roln., w zupełności czynił zadość t. j. posiadał uzdolnienie do uczenia pewnej grupy przedmiotów, bądź zawodowych, bądź zasadniczych.

Późniejsze starania Wydziału krajowego i Kuratoryi w sprawie pozyskania odpowiedniego kandydata na posadę dyrektora również nie odniosły skutku. Z tego powodu niemniej w uwzględnieniu opinii Kuratoryi, według której p. Dr. Saturnin Jakubowski odznacza sie powagą, wyrozumiałością i konsekwentną stanowczością jako kierownik internatu, a zamiłowaniem ładu, sprężystością i dbałością o dobro zakładu jako jego administrator, Wydział krajowy dekretem z dnia 4. Maja r. b. l. 22.527 poruczył w myśl wspomnianego wyżej wniosku Kuratoryi pełnienie obowiązków tymczasowego kierownika zakładu Czernichowskiego aż do zamianowania dyrektora p. Dr. Saturninowi Jakubowskiemu z zastrzeżeniem, że p. Jakubowski będzie obowiązanym uczyć weterynaryi, począwszy od roku szkoln. 1886|7. Atoli od obowiązku uczenia weterynaryi wypadło później zwolnić p. kierownika tymczasowego. Kuratorya bowiem doniosła wprawdzie relacyą z 6. Lipca r. b. l. 561, że p. Dr. Jakubowski jest przygotowanym do uczenia weterynaryi począwszy od r. szk. 1886|7., zarazem jednak wyraziła zdanie, że objęcie wykładów weterynaryi przez p. Jakubowskiego byłoby połączone z uszczerbkiem dla szkoły, ponieważ z jednej strony wykłady rzeczone zbytecznieby uszczuplały kierownikowi czas potrzebny na spełnianie innych ważniejszych obowiązków, z drugiej zaś, w razie ustąpienia dojeżdżającego docenta weterynaryi p. Dra Walentowicza, szkoła straciłaby nauczyciela, którego działalność przynosiła jej wielki pożytek. W bieżącym roku szkolnym uczy przeto weterynaryi na mocy dekretu Wydziału krajowego z dnia 10. Września r. b. l. 47.030, tak jak w roku ubiegłym p. Dr. Jędrzej Walentowicz, weterynarz m. Krakowa, za wynagrodzeniem w kwocie 800 zł. w. a.

Przedkładając wnioski swe w sprawie obsadzenia posady dyrektora, przedstawiła oraz Kuratorya Wydziałowi krajowemu kandydata na posadę szóstego nauczyciela zwyczajnego (czwartego do nauk zawodowych) w osobie p. Zygmunta Strusiewicza, b. profesora kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, a od 1. Kwietnia 1884. docenta szkoły Czernichowskiej.

Zgodziwszy się na kandydata powyższego, udał się Wydział krajowy pismem z dnia 4. Maja r. b. l. 22.527 za pośrednictwem c. k. Prezydyum Namiestnictwa do c. k. Ministerstwa rolnictwa z prośbą o przyzwolenie na zamierzoną nominacyę, a po uzyskaniu tego przyzwolenia, zamianował dekretem z dnia 15. Października r. b. l. 39.585 p. Zygmunta Strusiewicza nauczycielem admi-

nistracyi, taksacyi i rachunkowości przy szkole Czernichowskiej, nakładając przytem na niego obowiązek uczenia także ekonomii społecznej, tudzież pewnej partyi nauki rolnictwa.

Dwom kandydatom na nauczycieli zwyczajnych szkoły Czernichowskiej, którzy już od lat kilku w tejże szkole są czynni, tj. pp. Piotrowi Giermańskiemu i Dr. Adamowi Prażmowskiemu, przedłużał był Wydział krajowy, jak wiadomo z poprzednich jego sprawozdań o szkole rolniczej Czernichowskiej, na podstawie wniosków Kuratoryi po kilkakroć termin do zdania egzaminu nauczycielskiego, potrzebnego według wymagań c. k. Ministerstwa rolnictwa do uzyskania posady stałej. Z kandydatów tych p. Dr. Prażmowski zdał w r. 1885. z odznaczeniem egzamin na nauczyciela średnich szkół rolniczych do wykładu fizyologii roślin, chemii rolniczej, produkcyi roślin tudzież nauki o maszynach i narzędziach rolniczych, poczem Wydział krajowy dekretem z dnia 16. Października 1885. l. 51.825 zamianował go prowizorycznym nauczycielem botaniki i rolnictwa przy szkole Czernichowskiej, a uzyskawszy następnie przyzwolenie c. k. Ministerstwa rolnictwa na powyższą nominacyę, stabilizował p. Dr. Prażmowskiego na tejże posadzie dekretem z dnia 13. Listopada 1885. l. 57.470. Drugiemu kandydatowi przedłużył Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi rozporządzeniem z dnia 16. Października 1885. l. 51.824 termin do zdania egzaminu aż do końca r. szk. 1885|6. P. Giermańskiemu nie powiódł się jednak egzamin na nauczyciela szkół średnich do wykładu chemii i fizyki, wskutek czego Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 10 Września r. b. l. 41.620 zgodził się w myśl wniosku Kuratoryi na ponowne przedłużenie terminu aż do końca r. sz. 1886|7.

P. Dr. Stanisławowi Kruszyńskiemu, prowizorycznemu nauczycielowi zoologii i hodowli przy szkole Czernichowskiej, nie dozwoliła choroba obłożna pełnić obowiązków nauczycielskich przez cały r. sz. 1885|6. W nauczaniu hodowli zastępował p. Dr. Kruszyńskiego przez znaczną część roku p. Zygmunt Strusiewicz, tymczasem zaś na wezwanie Wydziału krajowego z dnia 18. Września 1885. l. 46.882 równie Dyrekcya jak Kuratorya szkoły dokładały wszelkich starań w celu zaradzenia brakowi nauczyciela zoologii i hodowli. Zabiegi te jednak nie rychło odniosły skutek i dopiero z końcem Lutego r. b. zdołała Kuratorya pozyskać do wykładu zoologii i hodowli p. Mieczysława Piotrowskiego, dyplomowanego słuchacza c. k. akademii rolniczej w Wiedniu, który zostając w służbie rządowej, objął funkcye swe w Czernichowie za urlopem na czas do końca r. sz. 1885|6, za co Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 23. Marca r. b. l. 15.103 wyznaczył mu wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 500 zł. Zarządzenia powyższe zdawały się zabezpieczać szkole niezbędnego, nauczyciela hodowli i zoologii przynajmniej na pozostały okres ubiegłego roku szkolnego. Atoli już w końcu Kwietnia r. b. władza przełożona z niewiadomych Wydziałowi kraj. powodów zawezwała p. Piotrowskiego, aby się stawił natychmiast do urzędu pod utratą posady. Wezwaniu powyższemu p. Piotrowski oczywiście musiał uczynić zadość, lecz mając z dawna zamiłowanie do zawodu nauczycielskiego, oświadczył Kuratoryi przed wyjazdem z Czernichowa, że gotów jest wystąpić ze służby rządowej i przejść do służby krajowej, jeżeli mu Wydział krajowy zapewni odpowiednią posadę. Ponieważ zaś nie było żadnego widoku rychłego pozyskania dla szkoły Czernichowskiej innego nauczyciela do wykładu zoologii i hodowli, a wręcz niepodobnem zdawało się dopuścić, aby przedmiotów powyższych wcale nie uczono w szkole przez czas nieograniczony, i ponieważ p. Piotrowski przez czas pobytu swego w Czernichowie obowiązki swe pełnił ku zadowoleniu Kuratoryi, zamianował go Wydział krajowy na usilne nalegania Kuratoryi dekretem z dnia 23. Czerwca r. b. l. 29.063 adjunktem szkoły Czernichowskiej extra statum z prawem do wolnego pomieszkania kawalerskiego i płacą roczną w kwocie 800 zł. w. a.

Z początkiem r. sz. 1886|7. p. Dr. Kruszyński wprawdzie zgłosił się do służby, ale obowiązki swe mógł objąć tylko w części. Z tego powodu musiał Wydział krajowy pozostawić p. Piotrowskiego w Czernichowie i na bieżący rok szkolny. Skoro jednak p. Dr. Kruszyński powróci do zdrowia, przydzieli Wydział krajowy p. Piotrowskiego innej szkole rolniczej.

Nadmienić jeszcze wypada, że Wydział krajowy przyznał na wniosek Kuratoryi rozporządzeniem z dnia 20. listopada 1885. l. 59.202 następujące wynagrodzenia za wykłady i czynności nad-

*

obowiązkowe w r. szk. 1885|6.: p. Drowi Prażmowskiemu, za wykłady encyklopedyi leśnictwa 100 zł., p. Franciszkowi Stefczykowi za wykłady gospodarstwa społecznego 100 zł. w. a., wreszcie p. Strusiewiczowi 400 zł. za wykłady ustaw rolnych i statystyki rolniczej, tudzież za prowadzenie praktyki gospodarskiej w zastępstwie instruktora, którego Wydział krajowy oddalił był ze służby dekretem z dnia 24. Sierpnia 1885. l. 42.304. P. Strusiewiczowi udzielił nadto Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 4. Września 1885. l. 44.079 z funduszu dyspozycyjnego zasiłek w kwocie 100 zł. na zwiedzenie wystawy peszteńskiej.

2. W skład Kuratoryi szkoły Czernichowskiej wszedł w Październiku 1885. w miejsce ś. p. Dra Gustawa Piotrowskiego, jako delegat c. k. Towarzystwa roln. krakowskiego, p. Dr. Edward Janczewski, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, a zastępcą jego zamianował Komitet Towarzystwa p. Maryana Dydyńskiego.

3. Dyrekcya szkoły Czernichowskiej zrobiła spostrzeżenie, że brak przepisów o zakresie i trybie egzaminów wstępnych wyradza niejednolitość w odbywaniu rzeczonych egzaminów. Ażeby więc pod tym względem uzupełnić organizacyę szkoły, wypracowała i przedłożyła Dyrekcya, za pośrednictwem Kuratoryi, projekt instrukcyi, określającej zakres i tryb egzaminów wstępnych, który to projekt Wydział krajowy zatwierdził rozporządzeniem z dnia 19. Października r. b. l. 26.188.

4. Zabudowania szkolne w Czernichowie, jak Wydział krajowy miał już zaszczyt podać do wiadomości Wys. Sejmu w sprawozdaniu z dnia 10. Września 1884. l. 47.363., nie dostarczają szkole ani odpowiedniego ani nawet dostatecznego pomieszczenia, a nadto wymagają znacznych napraw. Co się tyczy potrzeby rozszerzenia ubikacyi szkoły, to Wydział krajowy zarządził przeprowadzenie dokładnych badań administracyjnych i technicznych w celu oznaczenia, o ile i w jaki sposób zabudowania szkolne uzupełnić należy, a o wyniku tych badań nie omieszka w swoim czasie zdać sprawy Wys. Sejmowi. Jedno z takich uzupełnień wypadło jednak wykonać wcześniej. Okazało się bowiem, że nowo-przyjętego stróża nocnego i podwórzowego nie można pomieścić w zabudowaniach szkolnych, co zniewoliło Dyrekcyę do przedłożenia wniosku, aby przy bramie wjazdowej postawić domek mieszkalny dla owego stróża, pełniącego zarazem obowiązki furtyana. Wniosek powyższy zdawało się Wydziałowi krajowemu koniecznem uwzględnić, wskutek czego upoważnił Dyrekcyę rozporządzeniem z dnia 20. Sierpnia r. b. l. 43.750., do postawienia projektowanego domku kosztem 200 zł. w. a.

Stan zabudowań szkolnych poprawiły już w części roboty wykonane w latach 1884, i 1885., a mianowicie przebudowanie schodów i wychodków w budynku szkolnym, tudzież domu mieszkalnego dla nauczycieli, zwanego „Leśniczówką“. Na rok 1887. zaprojektowała Dyrekcya szkoły naprawę dachu i wiązania dachowego na korpusie głównym i jednem skrzydle budynku szkolnego oraz liczne pomniejsze naprawy w tymże budynku. Wskutek wniosku powyższego poruczył Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. Października r. b. l. 61.117 zbadanie sprawy i ewentualne przedłożenie szczegółowego planu i kosztorysu projektowanej naprawy, komisyi złożonej z pp. tymczasowego kierownika szkoły Dr. Jakubowskiego, inżyniera Brochockiego i docenta szkoły Czernichowskiej architekta Kuhla. Komisya ta, według relacyi Dyrekcyi z dnia 21. Listopada r. b. l. 624. i relacyi p, Brochockiego z dnia 23. listopada 1886. uznała naprawę za konieczną i przedłożyła załączony plan wraz z kosztorysem (złożone w kancelaryi sejmowej), według którego koszta robót wyniosą 3.460 zł. 39 ct., a po doliczeniu kwoty 130 zł., potrzebnej na pokrycie kosztu postawienia dodatkowo przez p. Brochockiego zaprojektowanych murów ogniowych, 3.590 zł. 39 ct. w. a. Na podstawie zaś powyższego orzeczenia komisyi Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek.

Oprócz budynku szkolnego wymaga także znacznej naprawy a nawet częściowego przebudowania budynek mieszkalny, w którym mieści się czterech nauczycieli żonatych. Budynek ten stawiany wśród bardzo nieprzyjaznych okoliczności, jest w wysokim stopniu zawilgocony, a mieszkania, których dostarcza, pod względem rozmiarów stanowczo nie odpowiadają najskromniejszym potrzebom nauczyciela z rodziną. Na jedno i drugie uskarżali się nauczyciele budynek zamieszkujący już od dawna, a w roku bieżącym jeden z nich (Dr. Prażmowski) popadł w ciężką i długotrwałą chorobę,

którą według orzeczenia lekarskiego spowodowało wilgotne pomieszkanie, tak, że Wydział krajowy był zmuszonym dla nauczyciela tego nająć pomieszkanie na wsi. Jedno i drugie stwierdziła też komisya, którą Wydział krajowy na przedstawienie Kuratoryi wydelegował do zbadania stanu budynku, rozporządzeniem z dnia 4. Czerwca r. b. L. 29.062., a którą obok członka Wydziału krajowego p. Dr. Józefa Wereszczyńskiego jako przewodniczącego stanowili pp. inżynier Brochocki i architekt Zaremba. Uznawszy nagłość potrzeby osuszenia budynku, zarządził Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 9. Lipca r. b. L. 35. 218 na razie wykonanie robót zaprojektowanych w tym celu przez pp. Brochockiego i Zarembę na podstawie kosztorysu, w którym koszta tych robót obliczono na 1277 zł. 74 ct, w. a. Okazało się jednak, że niepodobna znaleść dla nauczycieli bydynek zamieszkujących tymczasowego pomieszczenia w innym czasie jak wśród wakacyi szkolnych, wskutek czego wykonanie robót musiano odroczyć. Natomiast przedłożyła kuratorya relacyą z dnia 31. Lipca r. b, L. 570 wypracowany przez architekta p. Kuhla plan i kosztorys, obejmujący tak osuszenie jak i rozszerzenie budynku, przemawiając przytem gorąco za uwzględnieniem projektu rozszerzenia. Kosztorys p. Kuhla wykazuje wydatki w kwocie 3798 zł. 29 ct. Kuratorya jednak zaprojektowała dodatkowo w relacyi z dnia 29. Listopada 1886. L. 590 wykonanie kilku pomniejszych robót kosztem 300 zł. w. a., co koszta rekonstrukcyi budynku podwyższa do 4098 zł. 29 ct. w. a. Wydatek ten, jakkolwiek stosunkowo znaczny, uważa Wydział krajowy za nieunikniony i dlatego ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wspomniany wyżej plan i kosztorys (złożone w kancelaryi sejmowej) z odpowiednim wnioskiem.

5. W konkursie, rozpisanym na podręczniki do nauki rolnictwa i nauki chowu zwierząt domowych dla uczniów szkoły Czernichowskiej (por. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 77.), wziął udział tylko jeden autor, który nadesłał podręcznik rolnictwa. Pracę tę oddał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 29. Marca r. b. l. 65.340/85. do ocenienia p. Władysławowi Lubomęskiemu, dyrektorowi szkół Dublańskich, a na podstawie sprawozdania p. Lubomęskiego, uznał takową za nieodpowiednią. Po za konkursem przedłożył Wydziałowi krajowemu p. Dr. Juliusz Au, profesor kraj. wyższej szkoły roln. w Dublanach, pracę swą o „rachunkowości gospodarskiej“ z prośbą o subwencyę na jej wydawnictwo. Ponieważ zaś p. Zygmunt Strusiewicz, któremu Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 30. Marca r. b. l. 17.221, pracę powyższą polecił ocenić, orzekł, że takowa zasługuje pod każdym względem na to, aby ją jaknajprędzej drukiem ogłosić, a nadto jest odpowiednim podręcznikiem dla uczniów średnich szkół rolniczych, — przeto Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 4. czerwca r. b. l. 29.492. przyznał p. Dr. Auowi na pokrycie kosztów wydawnictwa rzeczonej pracy subwencyę w kwocie 500 zł. w. a. z funduszu przeznaczonego na podręczniki.

II.

1. W myśl polecenia Wysokiego Sejmu ad 2), Wydział krajowy pismem z dnia 23. lutego r. b. l. 7.258 wezwał komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, aby mu wskazał wszystkie miejscowości położone w obrębie terytoryum Towarzystwa, w których istnieją już zakłady ogrodnicze, koniecznie potrzebne dla praktyki uczniów.

Wezwaniu powyższemu komitet uczynił zadość relacyą z dnia 10. Sierpnia r. b. l. 254., w której na podstawie sprawozdań Towarzystw okręgowych Towarzystwa rolniczego krakowskiego doniósł, że oprócz Zakładu dla zaniedbanych chłopców OO. Józefitów w Krakowie, którego wychowańcy pobierają elementarną naukę ogrodnictwa głównie kwiatowego w kierunku handlowym, tylko miasto Tarnów posiada ogrody przydatne dla szkoły ogrodniczej. Ogrodów tych jednak używa jako środka naukowego istniejąca już w Tarnowie szkoła ogrodnicza. W przekonaniu zaś komitetu (według tej samej relacyi) szkoła Tarnowska nietylko ma racyę bytu obok szkoły ogrodniczej w Czernichowie, ale owszem stanowić winna uzupełniające ogniwo w organizacyi nauki ogrodnictwa w kraju naszym.

Zdaniem Wydziału krajowego umieszczenie szkoły ogrodniczej Czernichowskiej w Tarnowie byłoby w danych stosunkach nie przeniesieniem ale raczej zniesieniem tej szkoły, któreby jedynie wtedy dało się uprawiedliwić, jeżeliby jedna z dwóch szkół ogrodniczych, istniejących w zachodniej części kraju, uznaną została za zbyteczną. Skoro jednak kompetentne organa pragną dalszego utrzymania dwóch szkół o nieco odmiennej organizacyi, wypada zaniechać projektu przeniesienia szkoły czernichowskiej do Tarnowa, zwłaszcza że wykonanie projektu połączonem by było w każdym razie z kosztami, a może i z uszczupleniem, jeżeli nie z utratą dotacyi, jaką udziela skarb państwa na utrzymanie szkoły czernichowskiej.

Z tych powodów Wydział krajowy nie zawiązał wcale rokowań o przeniesienie szkoły ogrodniczej czernichowskiej do Tarnowa. Stwierdzony zaś przez komitet fakt, że tylko w Tarnowie znaleść może szkoła „zakłady ogrodnicze dla praktyki uczniów koniecznie potrzebne“ w obec osnowy polecenia Wysokiego Sejmu wszelkie inne projekta przeniesienia szkoły czernichowskiej pozbawił podstawy.

Zkądinąd Wydział krajowy w żadnym razie przemawiać by nie mógł za umieszczeniem szkoły ogrodniczej Czernichowskiej w takiej miejscowości, w której choćby tylko owe zakłady ogrodnicze dopiero tworzyć by potrzeba. Z góry bowiem nie może być wątpliwem, że przeniesienie takie pociągnęłoby za sobą nierównie większe koszta, niż reorganizacya szkoły Czernichowskiej, połączona z uzupełnieniem tego, co szkoła rzeczona już posiada. Jakkolwiek więc szkoła Czernichowska w obecnym swym stanie może nie czynić zadość wymaganiom, to jednak przeniesienie jej do innej miejscowości jedynie wtedy byłoby uzasadnionem, jeżeliby w Czernichowie miejscowe warunki stały na przeszkodzie jej powodzeniu i rozwojowi. Tymczasem tak Kuratorya szkoły jak i Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego stwierdziły w relacyach, które Wydział krajowy miał zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi przy przeszłorocznem sprawozdaniu z swych czynności (str. 76), że warunki miejscowe w ogóle sprzyjają rozwojowi szkoły, a w wielu względach są korzystniejsze niż w jakiejkolwiek innej miejscowości, którąby obrano na siedzibę szkoły. Komitet zaś w relacyi z dnia 1 maja r. b. L: 163. dodatkowo wyraził zdanie, że przeniesienie szkoły ogrodniczej Czernichowskiej do innej miejscowości byłoby „dla interesów ekonomicznych kraju, a zwłaszcza zachodnich jego powiatów, wielce szkodliwem“.

Wtym stanie rzeczy Wydział krajowy uznał za właściwe powrócić do wspomnianego w przeszłorocznem sprawozdaniu projektu reorganizacyi szkoły ogrodniczej Czernichowskiej, a obecnie ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek.

2. Przygotowując reorganizacyę szkoły, zaprowadzono w niej już z początkiem roku szkolnego 1884|5. teoretyczną i praktyczną naukę chmielarstwa. Powyższe rozszerzenie planu nauki przy zachowaniu dwuletniego kursu, utrudniło postępy uczniom słabszym. Z tego powodu Wydział krajowy na wniosek Dyrekcyi szkoły upoważnił takową rozporządzeniem z dnia 28. Września r. b. l. 41.619 do zatrzymania na rok trzeci trzech z pomiędzy sześciu uczniów, którzy z końcem roku szk. 1885|6 ukończyli dwuletni kurs nauki. Zarządzenie zaś powyższe usunęło zarazem i tę niewłaściwość, że dotąd przyjmowano po sześciu uczniów tylko co drugi rok, tak że zawsze wszyscy uczniowie szkoły bywali albo na pierwszym albo na drugim kursie.

3. Nauczycielowi szkoły ogrodniczej p. Alojzemu Różyczce przyznał Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi szkoły dodatek roczny do płacy w kwocie 200 zł. w. a., najpierw rozporządzeniem z dnia 12. Lutego r. b. l. 7.332 na czas do końca Września r. b., a następnie rozporządzeniem z dnia 23. Listopada r. b. l, 67.711 i nadal.

III.

Z czynności, tyczących się folwarku Czernichowskiego zasługują na wzmiankę następujące: 1. Rozporządzeniem z dnia 15. Października r. b. L. 61.117 wezwał Wydział krajowy Dyrekcyę szkoły, aby po dokładnem zbadaniu stanu budynków folwarcznych, zdała mu sprawę, czy ewentualnie jakie adaptacye lub uzupełnienia należy wykonać, ażeby zaspokoić potrzeby folwarku.

2. Z upoważnienia Wydziału krajowego zawarła Dyrekcya w roku bieżącym nowe kontrakty, a to z pp. H. Stütze i W. Straus o dzierżawę wikla na lat cztery na dotychczasowych warunkach, (czynsz roczny w kwocie 1500 zł. w. a.) i z włościaninem Kazimierzem Orlikiem, który grunta folwarczne w Kłokoczynie zadzierżawił nadal na lat trzy za czynsz roczny podwyższony z 225 zł. na 315 zł. w. a.

3. Na prośbę Rady szkolnej miejscowej Czernichowskiej udzielił Wydział krajowy na budowę szkoły ludowej w Czernichowie, oprócz przypadającej na obszary dworskie w Czernichowie i Kłokoczynie składki konkurencyjnej, rozporządzeniem z dnia 14. Września r. b. L. 51388 nadzwyczajny zasiłek w kwocie 250 zł. w. a. z funduszu dyspozycyjnego.

Nakoniec nadmienia Wydział krajowy, że nie otrzymawszy dotąd sprawozdania Dyrekcyi szkoły z roku szkolnego 1885|6, i nie mogąc wskutek tego dołączyć takowego do niniejszego sprawozdania, jak poleca uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 11. Stycznia r. b., przedłoży je osobno, skoro tylko nadejdzie.

Na podstawie wywodu powyższego Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności, tyczących się krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, folwarku Czernichowskiego i szkoły ogrodniczej w Czernichowie, z dnia 10. grudnia 1886. l. 72.887.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić wykonanie potrzebnych robót rekonstrukcyjnych w budynku szkolnym krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, tudzież przebudowanie piętrowego domu mieszkalnego dla nauczycieli tej szkoły, i otwiera mu na cel powyższy kredyt do wysokości 7.700 zł. w. a. na rok 1887.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu wypracować projekt reorganizacyi szkoły ogrodniczej w Czernichowie i przedłożyć takowy wraz z obliczeniem kosztów, połączonych z przeprowadzeniem reorganizacyi tudzież przyszłych kosztów utrzymania szkoły, na najbliższej sesyi sejmowej.

Lwów, dnia 10. Grudnia 1886 r.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Jan hr. Tarnowski, w. r,

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński, w. r.

Członek Wydziału kraj.

Alegat

do sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 10. Grudnia 1886. L. 72.887:
Sprawozdanie Dyrekcyi krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie z roku 1885/6. nadesłane dnia 17. Grudnia 1886.

Treść:

Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie (rysunek gmachu szkolnego).

		Str.
I.	Pogląd historyczny na rozwój szkoły	2
II.	Program szkoły	6
III.	Grono nauczycielskie	14
IV.	Środki naukowe	15
	1. Zbiór rolniczy	15
	2. „ hodowlany	17
	3. „ technologiczny	18
	4. „ mechaniczny	18
	5. „ modeli do budownictwa	18
	6. „ przyrządów mierniczych i niwelacyjnych	19
	7. „ weterynaryjny	19
	8. Gabinet fizyczny	19
	9. Zbiór mineralogiczny	20
	10. „ botaniczny	20
	11. „ zoologiczny	21
	12. Laboratoryum chemiczne	21
	13. „ roślinno-fizyologiczne	22
	14. „ zoologiczne	22
	15. Biblioteka	23
	16. Ogród botaniczny	24
	17. Pole doświadczalne	24
	18. Wycieczki naukowe	25
V.	Pomieszczenie zbiorów	25
VI.	Internat	27
VII.	Frekwencya uczniów	30
VIII.	Folwark	35
IX.	Doświadczenia i prace wykonane w laboratoryach	38
X.	Stacya meteorologiczna	40

I. Pogląd historyczny na rozwój szkoły.

Krakowskie Towarzystwo gospodarczo rolnicze powzięło na walnem zgromadzeniu w Marcu 1857 roku postanowienie założenia szkoły rolniczej i uchwaliwszy dla niej statut, powierzyło wykonanie zamiaru swemu Komitetowi pod przewodnictwem prezesa ś. p. Michała Badeniego. Drogą składek publicznych, które wcale hojnie płynęły, uzyskał Komitet fundusze na zakupienie folwarku Czernichowskiego, znajdujący się tam budynek murowany przekształcił odpowiednio pierwszym a koniecznym potrzebom szkoły i pokończywszy inne przygotowawcze czynności mógł przystąpić do otwarcia „praktycznej szkoły gospodarstwa wiejskiego“ w dniu 20. czerwca 1860 r.

Pierwotne zadanie szkoły w myśl intencyj jej założycieli było dwojakie: 1) dostarczenie włościańskim gospodarstwom wykształconych i zapobiegliwych rolników, aby tym sposobem mniejszą posiadłość w kraju podnieść ekonomicznie i moralnie — tudzież 2) zaopatrywanie większych posiadłości ziemskich w dzielną, pracowitą i uczciwą czeladź tj. parobków, gumiennych, karbowych itp., którzyby reszcie za przykład i zachętę służyli.

To też pierwotny statut i plan naukowy, naznaczając czas trwania nauki na 4 lata, wysuwał zarazem na pierwsze miejsce zajęcia praktyczne, a nauce teoretycznej szczupłe zakreślał ramy. Nie wymagano przytem od wstępujących do szkoły kandydatów żadnych kwalifikacyj naukowych, a jedynie pierwszeństwo w przyjmowaniu zastrzeżono tym, którzy się wykażą znajomością czytania, pisania i czterech działań arytmetycznych.

Wykonanie planu naukowego dla osiągnięcia tak wytyczonego celu powierzonem zostało 1) nauczycielom i 2) przewodnikom w pracach gospodarskich. Do grona nauczycieli zaliczał się: dyrektor, kapelan i gospodarz folwarczny t. j. umiejętnie wykształcony rolnik; przewodnikami zaś w pracach gospodarskich mieli być: ogrodnik, pasiecznik, dwóch wzorowych parobków (jeden dobry oracz, drugi kosiarz), kowal i kołodziej.

Wszyscy wychowańcy zakładu byli utrzymywani w internacie pod ścisłym nadzorem, a na koszta swojego utrzymania opłacali rocznie 100 zł. m. k. Ciesząc się szczerą życzliwością obywateli kraju i czynną z ich strony pomocą, rozpoczynała Czernichowska szkoła żywot swój z tem żywszą otuchą w pomyślny rozwój, że pozyskała w pierwszym swym dyrektorze ś. p. Sewerynie Korzelińskim doświadczonego i celującego dzielnością charakteru kierownika. który swą zacną, usilną, a roztropną przez lat 6 pracą stworzył szkole piękną tradycyę.

Niebawem wszakże spostrzeżono się, że okoliczności, jakich przy otwarciu zakładu nie przewidywano lub niedostatecznie się z niemi liczono, spychają szkołę z torów, pierwotnym statutem nakreślonych, a wiodą ją ku stopniowemu podnoszeniu poziomu i stanowiska naukowego — a tem samem zmiany celu.

Ponieważ bowiem uczniowie zgłaszający się do szkoły po największej części przynosili już owe elementarne naukowe wiadomości, a z drugiej strony bardzo mały tylko procent synów włościańskich korzystał z założonej przez Towarzystwo szkoły, przeto w r. 1865 nadano jej odmienny charakter i nowy statut. Najistotniejsze zmiany przez ten statut wprowadzone polegały: 1) (na tem) iż zakład Czernichowski miał odtąd służyć wyłącznie ku kształceniu czeladzi folwarcznej dla większych majątków ziemskich i ze 2) znajomość czytania, pisania i czterech działań arytmetycznych położono jako obowiązkowy, nieodzowny warunek przyjęcia kandydata do szkoły. Plan zaś naukowy zastosowany do nowego statutu wprowadzał równouprawnienie między praktycznemi zajęciami uczniów, a nauką teorytyczną, która zakres i poziom swój powiększyła szczególniej w kierunku nauk przyrodniczych i zajmować miała od tego czasu w tygodniu po 18. godzin na każdym z czterech oddziałów. Zmiany te faktycznie weszły w życie w znacznej

części już przed wydaniem nowego statutu w r 1865 i spowodowały pomnożenie liczby nauczycieli, których początkowo było czterech t. j. dyrektor, kapelan, nauczyciel rolnictwa i ogrodnik. Już bowiem w r. 1861/2 utworzono posadę nauczyciela dla przedmiotów przyrodniczych, a w r. 1863/4 posadę drugiego nauczyciela przedmiotów zawodowych. I na tem jednak stanowisku niedługo wytrwał zakład zmierzając nieustannie ku podniesieniu swojego naukowego poziomu. Wielkie bowiem różnice, jakie istniały w naukowem przygotowaniu uczniów wstępujących do szkoły wywołały trudność wyszukania i ustalenia odpowiednej miary w ich dalszem, zawodowem kształceniu.

Tworzono przeto coraz to nowe plany naukowe, ilekroć skład grona nauczycielskiego doznał zmiany, co nader częstym bywało wypadkiem. Zarazem na mocy uchwały walnego Zgromadzenia Członków Towarzystwa gospodarczo-rolniczego w r. 1869. przekształcono Zakład (począwszy od r. szkol. 1870/71) w ten sposób, że 1. oddział dotychczasowy zamieniono na kurs przygotowawczy dla tych uczniów, którzy niedostateczne w porównaniu z resztą kandydatów przyniosą przygotowanie naukowe; innym zaś pozwolono od razu wstąpić na oddział I. fachowy — czyli dawniejszy drugi. Reforma ta, jak rezultat okazał, w drobnym tylko stopniu ulżyła niedostatkom, które nadto w innym kierunku coraz wybitniej uczuwać się dawały. Zebrane drogą składek fundusze wystarczyły zaledwie na opędzenie wydatków fundacyjnych tj. zakupno folwarku Czernichowskiego i odpowiedną celowi rekonstrukcyę gmachu, na szkołę przeznaczonego. Natomiast w zbiory naukowe szkoła zupełnie nie była zaopatrzoną. A im bardziej podnosił się naukowy poziom szkoły, tem więcej brak tych środków utrudniał należyte wykonanie planu naukowego. Stopniowe zaś nabywanie i gromadzenie tych zbiorów prawie nieumożliwionem było finansowym stanem Towarzystwa i szczupłością dochodów szkoły. Otwierając ją liczyło Towarzystwo, że zakład będzie mógł się utrzymywać z dochodów folwarku i ofiarnością publiczną. Atoli dochody folwarku obarczonego spłatą skapitalizowanego czynszu wieczystego, jaki na Czernichowie ciężył, jakoteż wpływy z ofiarności publicznej, słabnącej z każdym rokiem, nie pokrywały nawet wydatków na utrzymanie nauczycieli i budynków szkolnych. Wprawdzie od czasu do czasu trafiały się szkole prywatne dary, czy to książek, czy narzędzi rolniczych, czy minerałów, lub okazów zoologicznych, Towarzystwo rolnicze z swej strony oddawało szkole w depozyt części swoich zbiorów, osobiste starania nauczycieli dodawały także po trosze coś do tych zasobów naukowych — cała jednak praca w tym kierunku tak żółwim postępowała krokiem, że przybytek niewiele przewiększał zużycie, a nadto przypadkowość i brak systematyczności w tem zaopatrywaniu zakładu w zbiory, sprawiły, że szkoła Czernichowska daleko pozostała w tyle poza wszystkimi zakładami rolniczymi monarchii austryacko-węgierskiej, nietylko pod względem ilości lecz i jakości zbiorów i środków naukowych. Do tych niedostatków dołączyły się się nakoniec kłopoty o fundusze na podtrzymanie wogóle egzystencyi szkoły. Bo tymczasem wzrosły hipoteczne długi folwarku, system gospodarowania obrachowany na późniejszą intratę, zamykał i to źródło bieżących dochodów, pomnożona liczba nauczycieli zwiększyła znakomicie koszta ich utrzymania tak, że nawet subwencya rządowa (w kwocie 1000 zł. od r. 1868/9 i krajowa w kwocie 5000 zł. od r. 1867/8) będące jedynym właściwie źródłem dochodów, nie pokrywały wydatków najniezbędniejszych — a cóż dopiero mówić o ulepszeniach, których potrzeba tak naglącą się okazała, jeżeli zakład miał zadaniu swemu istotnie sprostać.

Wśród takich okoliczności Towarzystwo rolnicze zdecydowało się na stanowczy krok i postanowiło szkołę Czernichowską przekształcić na średnią, według zasad, jakie Ministeryum rolnictwa przepisywało dla tego rodzaju zakładów. Od zastosowania się bowiem do tych przepisów uczynił Rząd zawisłem udzielanie dalszej podwyższonej subwencyi. W Maju 1876. uchwala zatem walne Zgromadzenie Towarzystwa rolniczego nowy statut organizacyjny dla swej szkoły, która odtąd przyjęła na siebie zadanie kształcenia uczniów na zarządców folwarku. Warunkiem przyjęcia na I. oddział fachowy „średniej szkoły rolniczej w Czernichowie“ uczyniono odtąd ukoń-

czenie czwartej klasy gimnazyalnej albo realnej lub złożenie egzaminu wstępnego. Oddział przygotowawczy nadal zatrzymano dla uczniów warunkowi powyższemu nie czyniących zadość, lecz posiadających wiadomości naukowe, wymagane od uczniów, którzy ukończyli dwie klasy gimnazyalne lub realne. Uzupełniająca ten statut instrukcya zawierała nowy plan naukowy, który naukę teoretyczną stawiał na czele, a chociaż kładł wielki nacisk na zajęcia praktyczne, robił je wszakże tylko środkiem objaśniającym i dopełniającym naukę teoretyczną.

Ta ostatnia zajmowała tygodniowo 27 godzin, w kwartałach letnich, a 30 godzin w zimowych i doznała w porównaniu z planem zastosowanym do statutu r. 1865. powiększenia swego zakresu głównie w przedmiotach przyrodniczych jakoteż ogólnie kształcących. Z przedmiotów przyrodniczych zdobyła sobie pierwszorzędne znaczenie nauka chemii.

W grupie nauk ogólnie kształcących znalazł pomieszczenie język niemiecki, który zresztą już parę lat przedtem faktycznie został wprowadzonym. To też i liczba nauczycieli wzmogła się w r. 1876 do cyfry ośmiu.

Równocześnie z pracami przygotowawczemi nad takiem przerobieniem zakładu Czernichowskiego, odbywała się praca nad wzbogaceniem go w środki i zbiory naukowe. Praca ta popartą była przez Sejm i Rząd podniesieniem już w r. 1874. subwencyi krajowej na 7000 zł. i ministeryalnej na 2000 zł., a od r. 1876. ułatwioną była ustanowieniem opłaty przez uczniów wnoszonej na laboratoryum chemiczne w kwocie 10 zł. rocznie. Nadto dzięki znacznym zasiłkom użyczanym od r. 1871. do 1877. przez Sejm i Ministeryum rolnictwa na rozszerzenie gmachu szkolnego, znalazło się i pomieszczenie dla powstających laboratoryów i zbiorów, których oszacowanie dokonane przez Komitet Towarzystwa w pierwszej połowie r. 1878 wykazało wartość w łącznej sumie 4.282 zł., w niej uczestniczy przedewszystkiem laboratoryum chemiczne (kwotą 1.450 zł.), zbiór narzędzi rolniczych, (kwotą 1.055 zł.) i biblioteka (kwotą 784 zł.), reszta zaś przypada na okazy zoologiczne, przyrządy fizyczne, ogród botaniczny, zbiór mineralogiczny itd.

Ministeryum nie uznało wszakże reformy dokonanej w r. 1876. za dostateczną do przyznania ze swej strony zakładowi Czernichowskiemu charakteru „średniej szkoły rolniczej“ i zapewnienia mu korzyści z takiem przyznaniem związanych. Jakkolwiek bowiem delegat Ministeryum prof. Fryd. Haberlandt, który zwiedził szkołę Czernichowską w r. 1877. w sprawozdaniu swem stwierdził, że podniesienie szkoły tej do rzędu „średniej szkoły rolniczej“ jest pożądane, a może nastąpić bez jakichkolwiek ważniejszych zmian w ówczesnym jej ustroju — atoli Ministeryum domagało się w dalszym ciągu objęcia szkoły w zarząd kraju.

Rokowania, które wskutek tego toczyły się między Komitetem Towarzystwa a Wydziałem krajowym doprowadziły do przedłożenia Sejmowi krajowemu w r. 1878. wniosku o uznanie szkoły Czernichowskiej za zakład krajowy. Na podstawie uchwały sejmowej zawarł Wydzia krajowy z Towarzystwem gospodarczo-rolniczem umowę w dniu 24. Września 1880 r., na mocy której Towarzystwo oddało folwark na własność kraju, a ten przyjął na siebie obowiązek utrzymywania tamże średniej szkoły rolniczej, jako zakładu krajowego z językiem wykładowym polskim. W dniu 18 Stycznia 1881 r. objął Wydział krajowy, imieniem kraju folwark wraz z szkołą w fizyczne posiadanie.

Zadaniem organów szkołą rolniczą w Czernichowie odtąd kierujących tj. Wydziału krajowego i Kuratoryi złożonej z trzech delegatów: c. k. Rządu, Wydziału krajowego i krakowskiego Towarzystwa gospodarczo-rolniczego, stało się w pierwszym rzędzie nadanie zakładowi stałej podstawy rozwoju, której nieopuszczając mógłby się stopniowo doskonalić. Podstawę tę otrzymał zakład naprzód w nowym obecnie obowiązującym statucie organizacyjnym, uchwalonymł przez Sejm w r. 1882 — a następnie w planie naukowym, wypracowanym przez Kollegium profesorów szkoły, a zatwierdzonym przez Ministeryum w r. 1885. Z tą chwilą stanęła szkoła Czernichowska zupełnie na równi z wszystkimi, średnimi zakładami rolniczymi monarchii austryackiej.

W okresie historyi szkoły Czernichowskiej pod zarządem krakowskiego Towarzystwa gospodarczo-rolniczego t. j. od roku 1860/1 do 1880/1 frekwencya uczniów przedstawia się w następujący sposób:

Rok szkolny	Liczba uczniów zapisanych z początkiem r. szkol. na oddział					Ukończyło szkołę		Uwaga
	przygotowawczy (względnie pierwszy)	I. fachowy	II. fachowy	III. fachowy	Razem	Uczniów	W porów. z liczbą wstępujących proct.	
1860/61	19	—	—	—	19	—	—	
1861/62	18	12	—	—	30	—	—	
1862/63	14	13	12	—	39	—	—	
1863/64	14	7	6	4	31	4	21·0	
1864/65	13	11	7	5	36	5	27·7	
1865/66	12	10	11	7	40	7	50·0	
1866/67	14	10	8	10	42	10	71·4	
1867/68	16	13	10	8	47	8	61·5	
1868/69	17	14	9	7	47	7	58·3	
1869/70	19	13	14	8	54	7	50·0	
1870/71	7	14	11	14	46	14	87·4	Od r. 1870/71, w którym oddział dawniejszy I. zamieniony został na przygotowawczy dla pewnej tylko kategoryi uczniów wstępujących do szkoły porównywamy liczbę uczniów zapisanych na oddział I. fachowy z liczbą kończących szkołę po 3 latach nauki, aby otrzymać odpowiedni stosunek procentowy.
1871/72	7	16	12	11	46	9	53·0	
1872/73	4	18	8	8	38	8	42·1	
1873/74	6	15	13	6	40	5	31·2	
1874/75	11	18	7	12	48	12	66·6	
1875/76	14	15	9	7	45	7	46·6	
1876/77	8	16	7	7	38	4	22·2	
1877/78	8	15	12	7	42	7	46·6	
1878/79	6	17	11	8	42	8	50·0	
1879/80	4	15	11	9	39	9	60·0	
1880/81	6	11	7	9	33	9	52·9	
1860/1—1881/1	—	—	—	—	—	140	42·8	

Powyższy pogląd historyczny najstosowniej będzie zamknąć wspomnieniem o niezatartych zasługach mężów, którzy w ciągu przeszło 26cio letniego istnienia szkoły Czernichowskiej, wśród trudnych warunków nad utrzymaniem jej bytu i pomyślnym rozwojem gorliwie pracowali.

Nie wymieniając ich imion jedynie dla szczupłości miejsca, pragniemy jednak oddać największy hołd zasługom śp. Franciszka Paszkowskiego, jednego z fundatorów szkoły, długoletniego jej kuratora, który ją otaczał prawdziwie ojcowską opieką i nie szczędził dla niej obywatelskiego poświęcenia.

II. Program szkoły.

Od roku 1882. wykładane były nauki w krajowej szkole rolniczej w Czernichowie na podstawie ogólnego planu nauk, nakreślonego statutem organizacyjnym szkoły, uchwalonym przez Wysoki Sejm w Maju 1882. LW. kr. 24.799/1882 i wypracowanego przez kollegium nauczycieli planu szczegółowego, prowizorycznie przez władze zwierzchnie zatwierdzonego.

W roku 1885. wypracowanym został przez kollegium nauczycieli nowy plan nauk, w którym, mając na pierwszem miejscu na uwadze cel szkoły, nakreślony powyż powołanym statutem szkoły, uwzględnione zostały specyalne wymogi Ministerstwa rolnictwa.

Reskryptem z dnia 9. Lipca 1881. L. 8.070/901 został plan ten przez Wysokie Ministerstwo rolnictwa, a rozporządzeniem z dnia 24. Sierpnia 1885. L. 42.938 przez Wysoki Wydział krajowy w całej osnowie i bez zmiany zatwierdzony, w skutek czego też natychmiast w życie wprowadzony został.

Plan szczegółowy nauk wykładanych w krajowej szkole rolniczej w Czernichowie jest obecnie następujący:

Plan szczegółowy

nauk wykładanych w krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie.

	Liczba godzin wykładowych w tygodniu na roku							Licz. godz. demonstracyi i ćwiczeń w tygod. na roku						
	I.		II.		III.		Razem	I.		II.		III.		Razem
	1	2	1	2	1	2		1	2	1	2	1	2	
	półrocze							półrocze						
I. Nauki zawodowe główne.														
1. Rolnictwo (nauka produkcyi roślin gospodarskich).														
I. O glebie, jej przymiotach i przygotowaniu do produkcyi roślin w ogóle.														
O nawozach, ich wyborze, przygotowaniach i sposobach użycia.														
O zasadach mechanicznej uprawy roli i użyciu najodpowiedniejszych do tego maszyn i narzędzi	—	—	5	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Do przeniesienia. .	—	—	5	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—

	Liczba godzin wykładowych w tygodniu na roku							Licz. godz. demonstracyi i ćwiczeń w tygod. na roku						
	I.		II.		III.		Razem	I.		II.		III.		Razem
	1	2	1	2	1	2		1	2	1	2	1	2	
	półrocze							półrocze						
Z przeniesienia . .	—	—	5	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
II. Ogólna nauka hodowli roślin gospodarskich, rozmnażanie, uszlachetnianie, starania w czasie wegetacyi, sprzęt, przechowanie itd.	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
III. Szczegółowa nauka produkcyi (hodowli) roślin gospodarskich: zbożowych, strączkowych, okopowych itd. Uprawa łąk i pastwisk	—	—	—	—	5	—	15	—	—	—	—	2	—	6
2. Chów zwierząt domowych (nauka przyrodnicza zwierząt).														
I. Ogólne zasady hodowli, rozmnażanie, poprawa, pielęgnowanie. Ogólne zasady żywienia . . .	—	—	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
II. a) Szczegółowe zasady i warunki hodowli bydła rogatego z poglądem na stan i podniesienie hodowli bydła w Galicyi i krajach sąsiednich	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
III. b) Szczegółowe zasady i warunki hodowli koni, owiec, świń, ryb itd.	—	—	—	—	3	—	12	—	—	—	—	2	—	4
3. Administracya i rachunkowość.														
I. Ogólne zasady administracyi, produkcya rolnicza i jej działy i czynniki. Zasadnicze formy systemów gospodarskich.														
II. Urządzenie gospodarstw: Wybór gałęzi i sposób produkcyi tudzież system gospodarstwa w danych warunkach. Oznaczenie ilości i jakości potrzebnych czynników produkcyi . . .	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	2	—	—
III. Prowadzenie gospodarstwa w poszczególnych jego działach, czyli właściwy zarząd.														
Do przeniesienia. .	—	—	9	10	13	—	27	—	—	3	3	6	—	10

	Liczba godzin wykładowych w tygodniu na roku							Licz. godz. demonstracyi i ćwiczeń w tygod. na roku						
	I.		II.		III.		Razem	I.		II.		III.		Razem
	1	2	1	2	1	2		1	2	1	2	1	2	
	półrocze							półrocze						
Z przeniesienia . .	—	—	9	10	13	—	27	—	—	3	3	6	—	10
IV. Zasady szacowania wartości tak części składowych majątku jak też i całości.	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	2	—
V. Rachunkowość czyli kontrola administracyjna gospodarstwa — formy rachunkowości, regestratura folwarczna i jej prowadzenie, sporządzanie raportów, sprzedaż itp..	—	—	—	—	—	2	12	—	—	—	—	—	2	6
4. Technologia rolnicza.														
I. Część ogólna: fermentacya, jej rodzaj i warunki.														
II. Gorzelnictwo, materye surowe, ogólne zasady wyrobu spirytusu, aparaty, szczegółowa nauka wyrobu spirytusu z materyałów mącznych itp.														
Urządzenie i kontrola gorzelni gospodarskich	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—
III. Zarys wyrobu drożdży, octu, piwa, krochmalu, mąki, krup, oleju itp.														
IV. Przeróbki mleka, wyrób masła, serów, urządzenie mleczarni itp.														
V. Zasady wypalania cegły, drenów, wapna	—	—	—	—	—	2	5	—	—	—	—	—	1	2
II. Nauki zawodowe pomocnicze.														
5. Mechanika rolnicza.														
I. Zasady mechaniki ogólnej, o siłach i oporach, o pracy mechanicznej, o mierzeniu sił i pracy mechanicznej itp., o motorach i transmisyach.														
Do przeniesienia. .	—	—	9	10	16	9	44	—	—	3	3	7	5	18

	Liczba godzin wykładowych w tygodniu na roku							Licz. godz. demonstracyi i ćwiczeń w tygod. na roku						
	I.		II.		III.		Razem	I.		II.		III.		Razem
	1	2	1	2	1	2		1	2	1	2	1	2	
	półrocze							półrocze						
Z przeniesienia . .	—	—	9	10	16	9	44	—	—	3	3	7	5	18
II. O materyałach i warunkach, dobrej i trwałej budowie machin i narzędzi rolniczych, tudzież ich utrzymania	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
III. Zasady konstrukcyi i szczegółowe opisanie najważniejszych maszyn i narzędzi rolniczych, ich obsługa itp.														
IV. Wskazówki dotyczące kół wodnych, wiatraków	—	—	—	2	—	—	4	—	—	—	—	—	—	1
6. Budownictwo wiejskie.														
I. O materyałach budowlanych i ich przygotowaniu. Zasady konstrukcyi poszczególnych części składowych budynków gospodarskich	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
II. Szczegółowe wskazówki dotyczące urządzenia budynków gospodarskich. Wzory różnych budowli. Konserwacya budynków. Plan i kosztorys.														
III. Wskazówki dotyczące zakładania i utrzymania dróg i mostów wiejskich	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	2	3
7. Miernictwo i niwelacya.														
I. Wymiar i podział powierzchni pól. Sporządzenie planu wymierzonych i podzielonych pól.														
II. Zasady niwelacyi i niwelacya w zastosowaniu do potrzeb rolnika przy wykonaniu drenowania i nawadniania. Sporządzanie planów niwelacyjnych . .	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	1	—	—	1
8. Osuszanie i nawadnianie.														
I. Systemy osuszań, drenowanie, wypracowanie projektów drenowa-														
Do przeniesienia. .	—	—	11	14	18	10	53	—	—	4	4	8	7	23

	Liczba godzin wykładowych w tygodniu na roku							Licz. godz. demonstracyi i ćwiczeń w tygod. na roku						
	I.		II.		III.		Razem	I.		II.		III.		Razem
	1	2	1	2	1	2		1	2	1	2	1	2	
	półrocze							półrocze						
Z przeniesienia . .	—	—	11	14	18	10	53	—	—	4	4	8	7	23
nia i zasady technicznego wykonania	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Systemy nawadniań. Zasady projektowania i technicznego wykonania nawadniań. Kosztorys robót drenowych i nawadniań.	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	1	1
9. Weterynarya.														
I. Przyczyny i powstawanie chorób, zapobieganie i terapia. Rozpoznawanie chorób zakaźnych. Desinfekcya i środki ostrożności.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Leczenie najzwyklejszych chorób i uszkodzeń. Pomoc przy porodach	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	1	1
10. Encyklopedya leśnictwa.														
Opisanie krajowych drzew leśnych i warunki ich normalnego rozwoju. — Sposoby odnawiania lasów przez obsiew naturalny i sztuczny.														
Prawidła użytkowania lasów . . .	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	1	1
11. Ustawy agrarne.														
Organizacya i zakres działania władz państwowych i autonomicznych.														
Najważniejsze wiadomości z ustawy cywilnej, tudzież ze specyalnych ustaw: polnej, lasowej, wodnej itp. .	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—
12. Statystyka rolnicza.														
Znaczenie statystyki rolniczej. Ogólny obraz produkcyi rolniczej (roślin i zwierząt). Ogólny obraz importu i eksportu płodów rolniczych w krajach europejskich.														
Przegląd światowego handlu zbożem, wełną i mięsem w ostatnim dziesiątku lat	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—
Do przeniesienia. .	—	—	11	14	20	20	65	—	—	4	4	8	10	26

	Liczba godzin wykładowych w tygodniu na roku							Licz. godz. demonstracyi i ćwiczeń w tygod. na roku						
	I.		II.		III.		Razem	I.		II.		III.		Razem
	1	2	1	2	1	2		1	2	1	2	1	2	
	półrocze							półrocze						
Z przeniesienia . .	—	—	11	14	20	20	65	—	—	4	4	8	10	26
III. Nauki ogólnie kształcące i podstawowe.														
13. Religia.														
Dogmatyka ogólna i szczegółowa . .	1	1	—	—	—	—	—							
Etyka	—	—	1	1	—	—	—							
Historya kościelna	—	—	—	—	1	1	6							
14. Język polski.														
Nauka o stylu i poezyi. Początki literatury polskiej do prozy wieku złotego	2	2	—	—	—	—	—							
Dalszy ciąg literatury do 1820 . .	—	—	1	2	—	—	—							
Literatura nowoczesna od 1820 . .	—	—	—	—	2	1	10							
15. Język niemiecki.														
Gramatyka i stylistyka	2	2	—	—	—	—	—							
Literatura klasycznego okresu z wstępem o poprzednich okresach. . .	—	—	2	2	1	—	—							
Czytanie książek niemieckich z zakresu nauk fachowych	—	—	—	—	—	1	10							
16. Historya i geografia ze statystyką ogólną.														
I. Historya starożytna Grecyi i Rzymu	2	—	—	—	—	—	—							
Historya średniowieczna z szczególnem uwzględnieniem historyi narodu polskiego i państwa Austro-Węgierskiego . . .	—	3	2	—	—	—	—							
Historya nowożytna z szczególnem uwzględnieniem historyi narodu polskiego i państwa Austro-Węgierskiego	—	—	—	1	1	1	—							
II. Geografia fizyczna globu . . .	1	—	—	—	—	—	—							
Geografia polityczna Europy, tudzież statystyka z szczególnem uwzględnieniem monarchii Austro-Węgierskiej.	—	2	—	—	—	—	13							
17. Matematyka.														
Arytmetyka i algebra. Geometrya płaska	4	4	—	—	—	—	—							
Do przeniesienia. .	12	14	17	20	25	24	104	—	—	4	4	8	10	26

	Liczba godzin wykładowych w tygodniu na roku							Licz. godz. demonstracyi i ćwiczeń w tygod. na roku						
	I.		II.		III.		Razem	I.		II.		III.		Razem
	1	2	1	2	1	2		1	2	1	2	1	2	
	półrocze							półrocze						
Z przeniesienia . .	12	14	17	20	25	24	104	—	—	4	4	8	10	26
Geometrya przestrzenna (stereometrya)	—	—	2	—	—	—	—							
Elementarz trygometryi płaskiej . .	—	—	—	2	—	—	12							
18. Fizyka doświadczalna.														
I. Fizyka molekularna. Ciepło, optyka, akustyka	3	3	—	—	—	—	—							
Elektryczność i magnetyzm . .	—	—	2	—	—	—	—							
II. Klimatologia i meteorologia . .	—	—	—	2	—	—	10							
19. Chemia ogólna i rolnicza.														
I. Chemia ogólna: Pierwiastki i związki, znaki chemiczne, stosunki ciężarowe i objętościowe związków, związki mineralne i organiczne	5	4	—	—	—	—	—	2	2					
II. Chemia rolnicza:														
a) Chemia gleby i nawozów, skład chemiczny, przemiany, jakim związki chemiczne w glebie i nawozach ulegają itp. . . .	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2				
b) Chemia roślin i zwierząt, skład chemiczny roślin i zwierząt, przeobrażenia	—	—	—	2	—	—	13	—	—	—	2	—	—	8
20. Mineralogia i geognozya w zastosowaniu do ziemioznawstwa.														
I. Minerały, własności postaciowe i chemiczne, opis gromad i ważniejszych minerałów wchodzących w skład skał	2	—	—	—	—	—	—							
II. Skały, ich budowa, skład mineralny i chemiczny, przemiany, jakim ulegają.														
III. Przegląd formacyi ze szczególnem uwzględnieniem kraju naszego.	—	2	—	—	—	—	4							
21. Botanika ogólna i rolnicza.														
I. Anatomia z morfologią ogólną i szczegółową.														
II. Botanika szczegółowa. . . .	2	3	—	—	—	—	—	2	2					
Do przeniesienia. .	24	26	23	26	25	24	143	4	4	6	6	8	10	34

	Liczba godzin wykładowych w tygodniu na roku							Licz. godz. demonstracyi i ćwiczeń w tygod. na roku						
	I.		II.		III.		Razem	I.		II.		III.		Razem
	1	2	1	2	1	2		1	2	1	2	1	2	
	półrocze							półrocze						
Z przeniesienia . .	24	26	23	26	25	24	143	4	4	6	6	8	10	34
III. Fizyologia roślin	—	—	3	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—
22. Zoologia ogólna i rolnicza.														
I. Anatomia z morfologią ogólną i szczegółową.														
II. Zoologia szczegółowa ze szczególnem uwzględnieniem zwierząt pożytecznych i szkodliwych .	3	2	—	—	—	—	—	—	1					
III. Fizyologia zwierząt domowych .	—	—	2	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	1
23. Ekonomia społeczna w zarysie.														
I. Potrzeby i środki zaspokojenia potrzeb, produkcya mienia, czynniki produkcyi, obieg mienia, podział wartości wytworzonych, spożycie	—	—	—	2	—	—	—	—	—					
II. Gospodarstwo społeczne a indywidualne, przedsiębiorstwa, stowarzyszenia itd	—	—	—	—	1	—	3	—	—					
24. Rysunki linearne.														
Zasady rysunku wolnoręcznego i linearnego, rysunki geometryczne . .	1	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	3
25. Praktyka gospodarska.														
Ćwiczenia w wykonywaniu prac różnych	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	2	2	12
Razem tygodniowo .	28	28	28	28	26	24	162	8	8	8	8	10	12	54

Jak w powyższem zestawieniu uwidoczniono, rozdzielone są wszystkie nauki w kraj. szkole rolniczej w Czernichowie w ten sposób na lat trzy, ażeby nauki przygotowawcze czyli zasadnicze poprzedzały nauki zawodowe główne i do nich przygotowywały.

Oprócz godzin do wykładów, przeznaczoną jest pewna liczba godzin na demonstracye i ćwiczenia dla nauk zawodowych i podstawowych. Na ćwiczenia te i demonstracye, służące do objaśnienia i uzupełnienia wykładów, jak niemniej do wskazania przykładów sposobu zastosowania nauki w godzinach wykładowych udzielanej, przeznaczone są z reguły godziny popołudniowe. — Nadto obznajamiani są uczniowie z wykonywaniem najróżnorodniejszych prac gospodarskich około roli, nawozów, roślin uprawnych i inwentarza żywego na folwarku, w regule w godzinach popołudniowych, osobno na ten cel podziałem godzin wyznaczonych, korzystając wszakże i z każdej innej, do tego stosownej chwili.

W końcu, ażeby uczniów, którzy już w naukach podstawowych i zawodowych cokolwiek postąpili, a więc przedewszystkiem uczniów trzeciego roku obznajomić bliżej z całością gospodarstwa wiejskiego, t. j. z prowadzeniem wszystkich gałęzi gosp. (hodowli roślin, hodowli zwierząt i przemysłu rolniczego) odpowiednio do danych stosunków miejscowych; ażeby więc już tutaj w szkole wdrożyć uczniów (o ile to w ogóle jest w szkole możliwem) w praktyczne zastosowanie nabytych nauk, odpowiednio do ekonomicznej możności i wymagań całości gospodarstwa, zaprowadzono w r. 1884. służby praktyczne uczniów przy gospodarstwie zakładowem. Służby te odbywają uczniowie kolejno przez profesora administracyi wyznaczani i przez tegoż dozorowani, składając co tygodnia przed nim, a w obecności uczniów trzeciego roku odpowiedne sprawozdanie, które rozbierane dostarcza tematu do stosownych pouczeń praktycznych.

III. Grono nauczycielskie.

1. Dyrektor: kierownik tymczasowy Dr. Saturnin Jakubowski, doktor medycyny, przewodniczący kollegium profesorów — zarządca internatu — administrator szkoły rolniczej, ogrodniczej i folwarku, właściciel dóbr ziemskich.

2. Kapelan: ks. Tadeusz Chromecki, nauczyciel religii i języka polskiego, zastępca dyrektora w sprawach dotyczących uczniów — zawiadowca biblioteki.

3. Profesor: Dr. Ludwik Birkenmajer, nauczyciel matematyki i fizyki z klimatologią i meteorologią, docent uniwersytetu Jagiellońskiego.

4. Profesor: Dr. Stanisław Kruszyński, nauczyciel zoologii i hodowli zwierząt domowych.

5. Profesor: Dr. Adam Prażmowski, nauczyciel botaniki i rolnictwa.

6. Profesor: Zygmunt Strusiewicz, nauczyciel administracyi z rachunkowością gosp., ekonomii społecznej i części ogólnej rolnictwa.

7. Profesor: Piotr Giermański, nauczyciel chemii ogólnej i rolniczej, technologii rolniczej, mineralogii i geognozyi.

8. Docent: Konrad Kuhl, nauczyciel budownictwa wiejskiego, miernictwa, mechaniki rolniczej i melioracyi rolniczej.

9. Docent: Franciszek Stefczyk, nauczyciel języka niemieckiego, geografii i historyi.

10. Docent: Andrzej Walentowicz, nauczyciel weterynaryi, doktor medycyny, weterynarz miasta Krakowa.

11. Adjunkt: Mieczysław Piotrowski, nauczyciel zoologii i anatomii z fizyologią.

U w a g i:

1. Profesor Dr. Stanisław Kruszyński z powodu słabości otrzymał jednoroczny urlop.

2. Profesor Dr. Adam Prażmowski z powodu słabości otrzymał urlop z dniem 31. Marca do końca Sierpnia b. r.

3. Profesor Piotr Giermański, otrzymał jednomiesięczny urlop na czas od 20. Maja do 20. Czerwca.

4. Profesor Zygmunt Strusiewicz, wykładał w zastępstwie hodowlę zwierząt domowych.

5. Docent Franciszek Stefczyk wykładał w zastępstwie ekonomię społeczną.

6. Adjunkt Mieczysław Piotrowski, powołany 1. Marca 1886. do zastępstwa wykładów zoologii, fizyologi i anatomii i dla odbycia egzaminów z uczniami z rolnictwa i technologii.

IV. Środki naukowe.

1. Zbiór rolniczy.

W r. 1881/2. t. j. w czasie objęcia szkoły Czernichowskiej pod zarząd Wydziału krajowego, ograniczał się cały zbiór rolniczy do kilkunastu narzędzi, pochodzących po największej części z darów i nie mających dla szkoły wielkiej wartości, oraz z małego zbiorku nasion, roślin gospodarskich i ogrodowych.

Pierwszą więc czynnością było: wybrać z narzędzi inwentarzem objętych to wszystko, co do demonstracyi wykładów rolnictwa jeszcze służyć mogło, a najpotrzebniejsze okazy narzędzi, do uprawy roli używane, w modelach sprowadzić. Równocześnie okazała się potrzeba nowego zbioru okazów roślin gospodarskich i chwastów, tudzież ich nasion, dotychczasowy bowiem w skutek nieodpowiedniego pomieszczenia (w otwartych małych pudełeczkach) uległ w znacznej części zniszczeniu i nie odpowiadał już w zupełności potrzebom naukowym szkoły. Obydwa te zbiory pomnażane każdego roku po trosze, w miarę rozporządzalnych funduszów — otrzymały w roku 1885/6. dział trzeci, mianowicie: zbiór okazów różnych rodzajów ziem i handlowych nawozów.

Dzisiejsze zbiory służące do nauki rolnictwa obejmują więc następujące trzy działy:

1. Zbiór okazów ziemi i handlowych nawozów.
2. Zbiór okazów najważniejszych narzędzi i maszyn rolniczych, tudzież ich modeli.
3. Zbiór okazów roślin gospodarskich i nasion, tak roślin uprawnych jak i chwastów.

Ad 1. a). Zbiór okazów ziem różnych

ma na celu dokładniejsze zapoznanie uczniów z zewnętrznemi cechami głównych rodzajów i odmian (klas) ziem uprawnych.

Służy on więc wyłącznie tylko do demonstracyi nauki o glebie przy rolnictwie wykładanej i przedstawia z jednej strony: typowe ziemie pierwotne (Grundschuttböden), z drugiej znów strony główne typy ziem naniesionych czyli namulonych (Fluthschuttböden).

Zbiór ten wymagający jeszcze rozszerzenia i wielostronnego uzupełnienia obejmuje obecnie 60 okazów, reprezentujących następujące rodzaje ziem, z najważniejszemi ich odmianami.

I. Ziemie pierwotne, mianowicie: 1. ziemie skał kwarcowych, 2. feldszpatowych, 3. z skał łyszczykowych, 4. z skał augitowych i hornblendowych, 5. z skał glinowych, 6. z skał wapiennych i dolomitowych.

II. Ziemie namulone (pochodowe) mianowicie: 1. ziemie szutrowe i żwirowe, 2. ziemie piaskowe, 3. ziemie glinowe, 4. ziemie marglowe, 5. ziemie wapienne, 6. ziemie pruchnicowe,

Ad 1. b). Zbiór okazów niektórych nawozów handlowych.

Zbiorek ten obejmuje na pierwszem miejscu najważniejsze dla nas nawozy fosforowe, jako to: mączkę kostną — superfosfat, — precipitat, — mączkę z fosforytów podolskich, z żużli Thomasa i t. p., dalej kilka okazów nawozów azotowych i nawozów potasowych.

Ad 2. Zbiór okazów narzędzi i maszyn rolniczych, tudzież ich modeli.

Ponieważ nauczyciel rolnictwa nie potrzebuje do wykładu swego całego muzeum, ale tylko kilkanaście modeli narzędzi i maszyn rolniczych, dotąd za najlepsze i najpraktyczniejsze uznanych — dla tego też obejmuje zbiór nasz rolniczy tylko następujące okazy:

Model pługa bezkoleśnego, ostojowego, reprezentujący pługi do tej grupy należące.
„ „ „ z podpórką, „ „ „ „ „
„ „ nakoleśnego bez osobnego regulatora.
„ „ „ z regulatorem na koleśnicy.
„ „ „ z podrzynaczem i regulatorem.
„ „ „ piątrowego z regulatorem.
„ podskibnika z regulatorem.
„ pługa do pogłębiania (Rayol).
„ obsypywacza.
„ brony równoległo bocznej.
„ „ do wydzierania perzu.
„ „ do pokrycia drobnych nasion.
„ Extyrpatora.
„ Skaryfikatora.
„ Radlicy i kultywatora.
„ wałka podwójnego, tarczowego.
„ ciężkiego walca Czoskilla do rozbijania brył.
„ znacznika do okopowych.
„ wybielacza konnego do okopowych.
„ grabarki konnej.
„ spychacza do siana.
Modele kozłów do suszenia siana.
„ niektórych narzędzi ręcznych.
Niewielki ten zbiór modeli mieści się w osobnej szafie oszklonej.

b) Ważniejszym nierównie dla nauki rolnictwa w średniej szkole rolniczej jest zbiór odpowiednich narzędzi i maszyn w naturalnej wielkości, przyczem ograniczono się na wyborze tylko pewnych okazów, mianowicie takich, które mogą całą grupę podobnych im narzędzi lub maszyn reprezentować. Liczba tych maszyn i narzędzi nie jest wielką — a jakkolwiek zbiór nasz jest dopiero w zawiązku, to jednakże da się łatwo tymi funduszami, jakie corocznie na ten cel Wysoki Sejm przeznacza, w kilku latach uzupełnić.

Teraźniejszy zbiór maszyn i narzędzi rolniczych obejmuje między innymi następujące okazy, w liczbie 40-tu.

1. Pług Grignoński do płytkiej orki, ostojowy z regulatorem.
2. „ amerykański, „Adler“ do średniej orki, ostojowy z regulatorem.
3. „ Eckerta, żelazny do średniej orki, „ „
4. „ Hohenheimski, do średniej orki, bezkoleśny z podpórką i „
5. „ Howarda o długiej odkładnicy na kółkach do grządziela przymocowanych.
6. „ Cleytona „ „ na koleśnicy do zwykłej orki.
7. „ Sacka uniwersalny do zwykłej orki, żelazny, z podrzynaczem, z koleśnicą i regulatorem na koleśnicy.
8. „ Eckerta do zwykłej orki, żelazny, z podrzynaczem, z koleśnicą i regulatorem na koleśnicy.
9. „ Eckerta do głębokiej orki, z podrzynaczem i regulatorem na koleśnicy.
10. „ Sacka „Rayol“ do głębokiej orki czyli pogłębiacz.
11. „ Eckerta żelazny, podskibnik.
12. „ Ransona o przekładanej odkładnicy, do płytkiej orki, ostojowy.
13. „ Sacka „ „ do głębokiej orki, nakoleśny.
14. „ Konopki v. Mogilański do płytkiej orki nakoleśny.

15. Pług ruchadło czeskie pojedyncze,
16. „ „ Horskyego, do głębokiej orki z pogłębnikiem.
17. „ Cichockiego żelazny, ostojowy do płytkiej orki.
18. „ „ „ nakoleśny do głębokiej orki.
19. „ „ piętrowy.
20. „ „ wieloskibowy.
21. „ Sacka, wieloskibowy, podrzynacz.
22. „ obsypywacz do okopowych Eckerta.
23. „ wypielacz konny do okopowych Clayton pojedyn.
24. „ (pielnik) konny do okopowych czterorzędowy z kierownicą.
25. Siewnik Sacka czterorzędowy, ręczny.
26. „ „ jednorzędowy „
27. Kosiarka Wooda.
28. Sortownik „Liliput“ Mayera.
29. Ochraniacz stalowy (komulator) Sacka do pługów, siewników i kieratów.

Ad 3. Zbiór okazów roślin gospodarskich i nasion, tak roślin uprawnych, jak i chwastów.

Jak już na wstępie wspomniano, musiał być dawniejszy zbiór nasion roślin gospodarskich i chwastów, utworzony jeszcze w r. 1873., usunięty i zastąpiony nowym; w tym celu sprowadzono w latach od 1882. do 1885. przeszło 600 słojów szklanych różnej wielkości na pomieszczenie nasion, oraz okazów zbóż, traw i innych roślin w kłosach, wiechach i t. p., a nadto około 1.000 szklanych epruwetek na przechowanie nasion drobniejszych, a zwłaszcza takich, które jak nasiona chwastów, trudne są do uzyskania w większej ilości. Nasiona, kłosy, oraz inne okazy przeznaczone do przechowania w tych naczyniach, wzięto w części z tutejszych kultur w ogrodzie botanicznym, częścią sprowadzono je z renomowanych handlów nasion.

W dzisiejszym stanie rozpada się ten zbiór na 3 działy, a mianowicie: uprawianych tak na roli jak na łąkach i pastwiskach.

1. Zbiór nasion roślin gospodarskich, wraz z rozlicznemi odmianami i sortami liczy obecnie przeszło 400 okazów, z tych około 100 w większych słojach szklanych, reszta w epruwetkach.

2. Zbiór nasion chwastów łąkowych i rolnych, obejmujący około 300 okazów w epruwetkach.

3. Zbiór kłosów, wiech i innych kwiatostanów tak zbóż, jakoteż traw i innych roślin mieszczący się w wysokich cylindrach szklanych, w liczbie około 100.

2. Zbiór hodowlany.

Obejmował do r. 1885/86:

Kilka modeli anatomicznych z papiermache, jak żołądek przeżuwacza, wymię krowy, noga konia i szczęki końskie. Modele te bardzo niestarannie wykonane, przeznaczenia swego należycie spełniać nie mogą i nie przedstawiają dla zbioru rzetelnej wartości.

Zbiór przyrządów do konnej jazdy i tresowania konia, a mianowicie: wędzidła, uzdy, strzemiona, linki i różne tego rodzaju przedmioty razem 20 sztuk.

Przyrządy dla bydła jak: łańcuch na buhaja, kółka nosowe, miary taśmowe, przyrząd do ssania dla cieląt, przyrząd do piętnowania bydła i takiż do znaczenia owiec.

Ponieważ wykład hodowli zwierząt opiera się na nauce anatonomii i fizyologii, bez znajomości których ani o kształtach ani o użytku zwierzęcia mowy być nie może — przeto mając do rozporządzenia fundusz na zbiory hodowlane w r. 1885/6., zwrócono szczególną uwagę na

brak szkieletów w tych zbiorach i starano się tę lukę choć w części wypełnić. Postępując w tym kierunku, zakupiono w pracowni osteologicznej kr. wyż. szkoły rolniczej w Dublanach umontowane szkielety: konia, wołu, świni, owcy, psa, kota, kaczki, kury, gęsi, indyka. Do tego przybyły: czaszki bydła krajowego z Podhala (byk i jałówka), czaszka źrebięcia, czaszka cielęcia, czaszka owcy.

Jako dar pozyskał zbiór hodowlany podkowę, używaną dla wołów w górach tyrolskich.

3. Zbiór technologiczny.

Odkąd powstało laboratoryum chemiczne, nauczyciel chemii wykładający zarazem i technologię, uwzględniał wedle możności przy wypisywaniu przyrządów dla gabinetu chemicznego z funduszu na chemię takie, któreby przy wykładzie chemii i do technologii użyte być mogły. Nadto sprowadzono w r. 1884. różne naczynia w mleczarstwie używane, jak chłodnik Pfanhausera do mleka, różne naczynia do zbierania śmietany, do podstawania się mleka z odpływem, miary do mleka; galaktometr Wagnera, areometr Pfanhausera, przyrząd z termometrem do mierzenia gęstości mleka; probierz Pfanhausera do mleka, kremometr Chevaliera, kilka termometrów, puszkę do ogrzewania i studzenia mleka; nadto różne inne naczynia przy wyrobie masła i serów używane, przyrządy do oznaczenia gęstości mleka, do analizy mleka, laktobytyrometr Marchanda, kremometry, dalej alkoholometr, 2 cukromierze, probierz Krockera do oznaczenia krochmalu w ziemniakach.

W r. 1886. sprawiono polarymetr do oznaczenia ilości cukru.

4. Zbiór mechaniczny.

Zbiór mechaniczny jako środek demonstracyjny przy nauce o machinach i narzędziach rolniczych jest również dotychczas zaledwie kilku okazami modeli machin i narzędzi reprezentowany. Dotacye z lat pierwszych po objęciu szkoły przez Wysoki Wydział użyte być musiały na zakupno niezbędnych narzędzi, któremi równocześnie i nauka rolnictwa posługiwać się musi. Po zaopatrzeniu zbioru narzędzi rolniczych w najniezbędniejsze machiny i modele, można było zaledwie przed rokiem pomyśleć o odłączeniu zbioru mechanicznego od wspólnego dwom naukom (rolnictwa i mechaniki) zbioru narzędzi rolniczych, tworząc osobny zbiór takich przyrządów, którymi tylko nauka mechaniki (o maszynach i narzędziach rolniczych) posługiwać się musi.

Z dotacyi zatem przeszłorocznej zakupiono nowy dynamometr Burga i model małej machiny parowej o kotle stojącym. Z dawniej odnalezionych przyrządów mechanicznych wcielono tu także stary i w części zniszczony dynamometr Schäffera i Budenberga, resztę zaś zabytków do gabinetu fizyki.

5. Zbiór modeli do budownictwa.

Obejmuje prócz wielu modeli najrozmaitszych połączeń i konstrukcyj z drzewa, także kilka okazów kompletnych wiązań dachowych różnych konstrukcyj, zastosowanych do rozmaitych rozpiętości budynków i gospodarskiego ich przeznaczenia.

Na wzmiankę z pomiędzy wielu zasługuje model dachu systemu „Polonceau“ konstrukcyi mieszanych materyałów drzewa i żelaza wreszcie model wiszącego wiązania dachowego, którymi częstokroć w budownictwie wiejskiem przy rozmaitych budynkach gospodarskich posługiwać się trzeba.

Z powodu zbyt wysokich cen wielu modeli, a często i niemożności wykonania takowych wykładający posługiwać się musi przy wykładzie opisowej części budynków gospodarskich w przeważnej części rysunkami wzorowych budowli, sporządzanych już to przez siebie lub uczniów lub też zakupionemi tablicami.

W ciągu lat czterech utworzył się wcale przyzwoity zbiorek tych środków naukowych, który w miarę dość skromnie na ten cel przeznaczonych funduszów, w niedługiej już przyszłości

będzie mógł w znaczniejszej części odpowiedzieć potrzebom tutejszej szkoły, skoro jej zadaniem nie jest wykształcać młodzież tutejszą na architektów i budowniczych wiejskich, lecz przedmiot ten traktować jako naukę uzupełniającą wiedzę gospodarstwa wiejskiego.

Zresztą do demonstracyi przy nauce budownictwa wiejskiego bardzo dobrze posłużyć mogą wzorowe budynki gospodarskie w majątkach okolicznych, na których brak już dzisiaj wcale skarzyć się nie można, o czem przekonać się można przy sposobności wycieczek naukowych z uczniami.

6. Zbiór przyrządów mierniczych i niwelacyjnych.

Z powodu, że przyrządy miernicze i niwelacyjne w przeważnej części są kosztowne, dlatego zbiór ten wolniej, aniżeli inny dokompletowania może się doczekać. Z czasów dawniejszych zastano tu tylko stary, zupełnie zniszczony i prawdopodobnie z daru pochodzący stół mierniczy fabryki Voigtländera, wraz z dyoptrą i bussolą.

Od czasu objęcia szkoły pod zarząd Wys. Wydziału datuje się właściwie początek zbioru tego. Zaraz bowiem w pierwszym roku z pierwszej dotacyi na zbiór ten przeznaczonej, zakupiono: Instrument niwelacyjny Stampfera et Starkego wraz z łatą celową. W następnym roku sprowadzono nowy stół mierniczy syst Starkego wraz z dyoptrą lunetową, bussolą, libellą i metrycznym łańcuchem mierniczym, który niemal dwuletnią dotacyę początkowego tego zbioru pochłonął. Z pozostałej reszty dotacyi tej i następnych dwóch lat zakupiono kilka dalszych, a najniezbędniejszych przyrządów, jak zwierciadło kątowe, bussolę szmalkaldzką, węgielnicę bębenkową, planimetr Aldera i Amslera, a wreszcie i stolik do zdjęć pobieżnych.

Wynika z tego, że zbiór ten zaopatrzony dopiero w najniezbędniejsze instrumenta, wymaga jeszcze znacznych wkładów dla usunięcia w zupełności braków, by nauka przedmiotu „miernictwa i poziomowania“ nie odbywała się przeważnie na tablicy. Przedmiot ten w szkole naszej powinien udzielać się praktycznie, przy ciągłem używaniu instrumentów.

7. Zbiór weterynaryjny.

Ponieważ do wykładów weterynaryi potrzebne są instrumenta i inne przyrządy, których w zakładzie prócz kilku połamanych noży, całkiem nie było, przeto w r. 1885/6. zakupiono niezbędne przyrządy, które do demonstracyj i operacyj obecnie używane bywają.

Do ścisłego rozpoznania szczególniej chorób zaraźliwych, np. zarazy płucnej w przeciwstawieniu do gruźlicy bydlęcej, służyły okazy patologiczne chorych narządów, do wykonywania zaś zabiegów akuszeryjnych używano macic i płodów, pochodzących ze zwierząt ciężarnych, a sprowadzonych przez docenta weterynaryi, z rzeźni miejskiej w Krakowie, gdyż na miejscu żadnych zbiorów do patologicznej anatomii nie było, a zbiór ten dopiero teraz formować się zaczyna.

Z uwagi, że choroby kopyt i niewłaściwe kucie, nie raz o stałe kalectwo konie przyprawiają, używano celem jak najdokładniejszego zapoznawania uczniów ze sposobami kucia i usuwania wad i chorób kopyt, okazów wzorowych podków, okazów nieprawidłowych kopyt i preparatów anatomicznych, które przez obecnego docenta Dr. Walentowicza zakładowi w darze ofiarowane zostały.

8. Gabinet fizyczny.

Zawiązek skromnego zbioru przyrządów do nauki fizyki doświadczalnej daje się odnieść do roku 1868. W skład bardzo szczupłych naówczas zbiorów naukowych szkoły, weszły także najniezbędniejsze przyrządy do demonstracyj fizycznych służące, jak termometr, zwykły barometr gospodarski, kilka modeli machin pojedyńczych i t. p. Założenie tego zbiorku szkoły (pierwotnie) niższej rolniczej było dziełem ruchliwej zapobiegliwości b. nauczyciela ś. p. Ludwika

Zgórka, po którego ustąpieniu (w r. 1870.), ów „gabinet fizyczny“ nie tylko nie doznał przez następnych lat parę pomnożenia, ale nadto przez złe przechowanie przyrządów całkiem podupadł. Przyczyna tego tkwiła z jednej strony w ograniczonych funduszach szkoły, a z drugiej strony w bardzo częstych zmianach nauczycieli fizyki. To też, gdy od r. 1874. więcej poczęto myśleć o zbiorach szkoły, wytwarzał się także ab ovo gabinet fizyczny, który jednakowoż lepszą dolę zdobył sobie dopiero przez fakt objęcia szkoły Czernichowskiej w zarząd kraju. Trzyletnia nadzwyczajna dotacya Wys. Wydziału krajowego w łącznej kwocie 800 zł. i stała roczna dotacya 100 zł. pozwoliły wreszcie na wytworzenie zbioru, zaopatrzonego w przyrządy niezbędne przy nauce fizyki doświadczalnej, a pomieszczone w oddzielnej ubikacyi. Do cenniejszych pośród nich należą: pompa powietrzna dwutłokowa (roboty J. Rohrbecka), induktor Rhumkorffa, baterya o 6 ogniwach systemu Grenetta, model machiny parowej, kalorymetr Bunsena, Skioptikon do projekcyj, model machiny dynamoelektrycznej, machina odśrodkowa, przyrząd Atwooda, galwanometr Bertrama, waga hydrostatyczna, prócz do demonstracyj przydatna także do dokładniejszych wyznaczeń ciężaru gatunkowego ciał, modele pomp, model do objaśniania prawa równoległoboku sił, przyrząd do okazania praw przewodnictwa ciepła, kilka ważniejszych przyrządów do nauki o świetle. W ostatnim roku udało się nadto z rąk prywatnych nabyć małą ale wyborną lunetę achromatyczną Ramsden'a, kosztem połowy jej rzeczywistej wartości. Posiada wreszcie gabinet małą kolekcyę utensiliów chemicznych, (jak kwasów, rtęci i t. d.) jakoteż ważniejsze narzędzia potrzebne tak przy eksperymentach jak i do wykonywania na miejscu drobniejszych reparatur.

9. Zbiór mineralogiczny.

Obecny zbiór minerałów i okazów datuje swój początek od r. 1875., a powstał za staraniem nauczyciela, przy pomocy uczniów i przychylnych osób. — Zbiór ten stanowią przeważnie okazy minerałów i skał naszego kraju, które pomieszczone są w trzech dużych szafach; nadto jeszcze dużo skamienielin leży nieoznaczonych. — Gabinet posiada też okazy wytopionej siarki ze Swoszowic i okazy gatunków żelaza niektórych hut w Królestwie Polskiem, jak również spory zbiór ziem rolnych z Galicyi, które pomieszczone w słojach obok nawozów sztucznych potrzebują tylko szafy do przechowania.

Gdy szkoła przeszła pod zarząd kraju, wtedy z funduszu na zbiór mineralogiczny przeznaczonego, skompletowano ostatecznie gabinet sprowadzeniem kilkudziesięciu minerałów i okazów skał, których kraj nasz wcale nie posiada. Liczba okazów różnych wynosi około 1000 sztuk i obejmuje przeważnie minerały i okazy skał, dla rolników znaczenie mających.

Nadto do nauki krystalografii posiada gabinet kilkadziesiąt modeli z drzewa, z tektury i z drutu, a prócz tego zbiór drogich, sztucznych kamieni ze szkła, skalę twardości z 10 minerałów złożoną, młotek stalowy do odbijania skał, szczypce turmalinowe do nauki o własnościach optycznych kryształów, obrazy geologiczne do nauki geologii i obrazy różnych minerałów i skał.

10. Zbiór botaniczny.

Zbiory botaniczne szkoły Czernichowskiej przedstawiają się jeszcze obecnie nader skromnie, z chwilą bowiem reorganizacyi zakładu w r. 1882. nie posiadała szkoła żadnego zgoła zbiorku tego rodzaju, pomieszczone bowiem w inwentarzu szkoły za rok 1882 okazy roślin zasuszonych w liczbie około 300 były zupełnie zniszczone i nie miały żadnej wartości dla instrukcyi naukowej. Dopiero w roku 1883. wstawiono w budżet na zbiór botaniczny po raz pierwszy skromną kwotę 125 zł. (z tych 75 zł. dotacyi zwyczajnej, a 50 nadzwyczajnej), która już w następnym roku zredukowaną została do 100 zł. i w tej wysokości utrzymała się także na rok 1885. — Przy tak szczupłych funduszach zdołano zaledwie zakupić najniezbędniejsze przedmioty i tak: do nauki organografii roślin nabyto modele Brendla przedstawiające w znacz-

nem powiększeniu kwiaty rozbieralne najwybitniejszych roślin uprawnych, jako to: żyta, pszenicy, owsa, jęczmienia, wiechliny, ziemniaka, lnu, grochu, hreczki, oraz niektórych drzew, dalej 4 modele roślin owadożerczych, wreszcie modele niektórych owoców i nasion, oraz sposobu ich kiełkowania. Do nauki morfologii roślin sprowadzono nader starannie wykonane i instruktywne preparaty woskowe Zieglera, przedstawiające zarodki roślin jednoliściennych w liczbie 15, zarodki roślin krzyżowych w 5. głównych typach, wreszcie modele rozwoju zalążków i rozwoju kwiatów tak wolno- jak zrosło-płatkowych.

Do nauki systematyki i chorób roślin gospodarskich posiada wreszcie zbiór botaniczny, herbaryum Thümena grzybów pasożytnych, osiedlających się na roślinach uprawnych, zakupione jeszcze w r. 1883. i herbaryum roślin krajowych obejmujące przeszło 1.000 roślin starannie zebranych i zasuszonych tak jawno- jak i skrytokwiatowych, pochodzące z daru. To ostatnie herbaryum pomnażane bywa corocznie okazami zbieranymi na miejscu lub na wycieczkach botanicznych z uczniami. Oprócz tego posiada zbiór botaniczny okazy rozmaitych owoców, nasion, patologicznych utworów roślinnych i t. p., uzupełniane corocznie z darów lub okazów zebranych na miejscu.

11. Zbiór zoologiczny.

Zaczątkiem tego zbioru były okazy wypchanych ptaków krajowych, mieszczące się w 3 szafach, ofiarowane szkole przez Kazimierza hr. Wodzickiego.

W r. 1885/86 przybyły jako dary 2 okazy ptaków wypchanych.

Ofiarności prof. dr. Nowickiego zawdzięcza szkoła zbiór ryb krajowych, mieszczący się obecnie w 24 słojach, cenna demonstracya do nauki rybactwa.

Do późniejszych nabytków zoologicznego zbioru należą okazy robaków z wosku, a mianowicie: tasiemców modeli 12, nicieni 9, jakoteż 7 modeli świerzbowców, sprowadzone z pracowni Weiskera w Lipsku. Takim był stan zbioru zoologicznego przed r. 1885. Jakkolwiek znajdowały się w nim cenne okazy, to jednak nie mógł on spełniać głównego swego zadania. Powiększając się bowiem okolicznościowo, bez ogólnego planu, nie mógł dostarczać wykładowi systematycznemu zoologii przeglądu typowych form świata zwierzęcego. Uznając tę potrzebę sprowadzono w r. 1885. od Frica z Pragi kollekcyę preparatów w spirytusie, obejmującą okazy typowych form zwierząt, do ilłustracyi wykładów systematyki zwierzęcej. Kollekcya ta jest następująca: pierwotniaków 1 okaz, jamochłonów 5, szkieletów korali 4, szkarłupni 4 okazy, robaków 7; członkonogów a mianowicie: skorupiaków 8, pajęczaków 4, wijów 3, owadów (z przemianami) 6, mięczaków 7 okazów; kręgowców, a mianowicie: płazów 2, gadów 3, wreszcie kręgowców z nastrzykanym narządem krążenia 5 okazów. Do tej kategoryi zbioru przybyły w roku 1885/86 z daru 2 okazy skorpionów i 1 okaz wija, zebrane w Tyrolu.

Na pomieszczenie szaf ze zbiorami zoologicznymi nie ma dotychczas żadnego lokalu.

12. Laboratoryum chemiczne.

Rozpoczyna swoją czynność dopiero w r. 1875., poprzednio bowiem nauka chemii ograniczać się musiała wyłącznie na wykład ustny. — Nie było do wymienionego roku żadnych przyrządów, ani też odczynników chemicznych, nie mówiąc już nic o jakiemkolwiek laboratoryum. Zresztą nauka chemii poruczaną była zawsze temu nauczycielowi, który wszystkich innych nauk przyrodniczych udzielał. Otóż w roku 1875. przeznaczono dwa pokoje na laboratoryum chemiczne, które z wolna otrzymywało ważniejsze przyrządy. Osobliwie stało się to wtenczas możliwem, gdy w r. 1876 wstawiono 10 zł. na potrzeby laboratoryum chemicznego w coroczną opłatę uczniów z trzech fachowych oddziałów, z której to kwoty często przeznaczano cząstkę na inne działy nauki.

Po objęciu szkoły przez Wydział krajowy w r. 1881. wyznaczenie stałej dotacyi na potrzeby laboratoryum chemicznego, pozwoliło sprowadzić w ciągu kilku ostatnich lat więcej nowych i droższych, a potrzebnych przedmiotów, a ponieważ nauczyciel chemii uczył zarazem i technologii, więc też staraniem jego było zakupywać przyrządy, mogące się również nadać do nauki tej ostatniej.

Gabinet fizyczny urządzono obok laboratoryum chemicznego tak, aby obadwa nawzajem mogły posiłkować się przyrządami, i aby laboratoryum służyło do wykładów chemii i fizyki.

Prócz zwykłego urządzenia posiada laboratoryum z cenniejszych przyrządów dwie chemiczne wagi, dwie techniczne wagi, całe urządzenie do przeprowadzenia mechanicznej analizy ziem rolnych, dwa przyrządy do szybkiego odsączania cieczy, przyrząd Bussingaulta, dwa piece do spaleń, cztery przyrządy do extrahowania, przyrząd Schlössinga do oznaczenia kwasu azotowego, azotometr, miech, hydrodymetr Clarka, przyrząd Mayera do oznaczenia gęstości par, przyrządy elektrolityczne Hofmanna i wiele innych. Prócz tego posiada laboratoryum cenniejsze naczynia jak miskę srebrną, dwa tygle platynowe i dwie większe miski platynowe.

Dziś można już powiedzieć, że laboratoryum chemiczne zaopatrzone będzie we wszystkie do wykładu chemii ogólnej i analitycznej w średniej szkole rolniczej potrzebne przyrządy i chemikalia, dające uczniom możność ćwiczenia się w chemicznych rozbiorach ciał w rolnictwie ważnych, jeżeli dotychczasowa dotacya zatrzymaną będzie.

13. Laboratoryum roślinno-fizyologiczne.

Zawiązek tej pracowni powstał w r. 1884., w którym na ten cel wstawioną była w budżet kwota 100 zł., podniesiona w latach następnych do 200 i 220 zł. rocznej dotacyi. Przy tak skromnych funduszach można było zaopatrzyć ją tylko w najniezbędniejsze i takie potrzeby, któreby nawet przy dzisiejszych niedostatkach tej pracowni mogły być zaraz zużytkowane do celów instrukcyi naukowej. Z ważniejszych instrumentów i aparatów posiada pracownia roślinno-fizyologiczna obecnie dwa mikroskopy Zeissa, jeden większy, mogący służyć nauczycielowi do własnych badań i drugi mniejszy, obydwa używane do demonstracyj mikroskopijnych z uczniami, oraz wszelkie narzędzia i utensylia (jak brzytwy, skalpele, szczypczyki i t. p.), tudzież odczynniki chemiczne do tego celu potrzebne, wreszcie przeszło 200 preparatów mikroskopijnych trwałych.

Niemniej zaopatrzoną jest w sole mineralne, potrzebne do przeprowadzania kultur wodnych lub różnych podobnych doświadczeń nad odżywianiem się roślin, oraz w szkła, począwszy od zwykłych kolbek i flaszek, a skończywszy na różnych naczyniach miareczkowanych. Nadto posiada pracownia kilka termometrów, z tych jeden chemiczny na 250° C, a jeden dokładny (50°) do celów fizyologicznych, oraz różne aparaty pomniejsze, jak aspiratory. dialisatory, exsiccatory. eudiometr mały, wannę pneumatyczną, suszarkę powietrzną i wodną, lampę Berzeliusza, pihnometry, i t. d. Nareszcie znajdują się w laboratoryum dwie wagi grubsze, jedna szalkowa, druga talerzowa, ale niestety nie posiada dotychczas wagi delikatnej do celów fizyologicznych.

14. Laboratoryum zoologiczne.

Laboratoryum zoologiczne nie istnieje wcale, dla braku stosownego lokalu w budynku zakładowym. Z funduszu na to laboratoryum przeznaczonego zakupiono w r. 1885/86 mikroskop Zeissa do preparowania (Präparir-Mikroskop). Że na braku laboratorym zoologicznego cierpi nauka zoologii, że wykład jej nie może być uzupełniony ćwiczeniami praktycznemi, jak sekcyami zwierząt, ćwiczeniami mikroskopowemi — tego dowodzić rzeczą zbyteczną, skoro po-

trzeba pracowni zoologicznej znalazła swój wyraz, w przeznaczeniu na ten cel w budżecie szkolnym odpowiednej kwoty.

15. Biblioteka.

Zakład rolniczy w Czernichowie przez kilka pierwszych lat swego istnienia nie posiadał żadnego księgozbioru. Zawiązek obenej biblioteki składał się z książek podarowanych przez rozmaite osoby przychylne zakładowi, a po części i przez uczniów. Na czasopisma składali się profesorowie wraz z uczniami. Biblioteka jednak wzrastała powoli: najdawniejszy katalog, jaki nam się przechował, sporządzony w r. 1876.. wymienia zaledwie 284 dzieł po większej części rolniczych, niemieckich i polskich, kilka książek historycznych i kilkanaście powieści Kraszewskiego.

Od czasu objęcia szkoły w swoją opiekę Wydział krajowy nie szczędzi wydatków na wzrost biblioteki. Budżet coroczny szkoły zawiera pewną sumę pieniędzy na zakupno dzieł nowych lub oprawę dawnych.

Wykaz następujący najlepiej to uwydatni:

W roku 1884 przeznaczono

a) Przykupno dzieł, fundusz zwyczajny	200 zł	nadzw.	200 zł.
b) Oprawa książek „ „	50 „	„	— „
c) Czasopisma „ „	50 „	„	— „
Razem	300 zł.	+	200 zł.
Ogółem			500 zł.

W roku 1885:

a) Przykupno dzieł fundusz zwyczajny	200 zł.	nadzw.	200 zł.
b) Oprawa książek „ „	50 „	„	— „
c) Czasopisma „ „	100 „	„	— „
Razem	350 zł.	+	200 zł.
Ogółem			550 zł.

W roku 1886:

a) Przykupno dzieł fundusz zwyczajny	200 zł.	nadzw.	200 zł.
b) Oprawa książek „ „	50 „	„	50 „
c) Czasopisma „ „	100 „	„	— „
Razem	350 zł.	+	250 zł.
Ogółem			600 zł.

Czasopisma po większej części w przedmiotach zawodowych lub pomocniczych prenumerowane są najwięcej w języku niemieckim i polskim.

Porównywując katalog sporządzony w r. 1876. z inwentarzem księgozbioru w r. 1886. a więc w 10 lat później, przekonać się można, że wraz z czasopismami posiada biblioteka 1302 numerów, a więc o 1000 dzieł więcej, liczba zaś tomów dochodzi do 2000.

Z tej liczby dzieł na działy gospodarstwa wiejskiego, jako to: Chów, rolnictwo, technologię, administracyę, weterynaryę, leśnictwo, przypada dzieł 344; beletrystyka czyli czytelnia dzieł polskich zawiera 250 numerów, atlasy i mapy mają 39 numerów, pisma peryodyczne 80; pozostałe zaś 617 numerów rozpadają się na inne przedmioty w szkole wykładane.

Zwrócić może uwagę ta okoliczność, że dział belletrystyki polskiej jest stosunkowo bardzo liczny, choć zdawałoby się, że w szkole zawodowej działy rolnicze powinny być najsilniej zaopatrzone. Okoliczność ta jednak tem się tłumaczy, że uczniowie szkoły sami dobrowolnie składają corocznie pewną sumę pieniędzy na pomnożenie czytelni, aby w chwilach wolnych

od pracy obowiązkowej mogli zapoznawać się z autorami polskimi. Co niedziela po nabożeństwie odbywa się wydawanie uczniom książek do czytania przez kapelana, który zarządza biblioteką.

16. Ogród botaniczny.

Ogród botaniczny, położony w bliskości zakładu między ogrodem szkoły ogrodniczej, a budynkami mieszkalnymi profesorów, zajmuje przestrzeń około $^3/_4$ ha, kształtu nieregularnego wielokąta o glebie lekkiej, piaszczystej, dochodzącej miejscami zaledwie do głębokości 10 cm. i spoczywającej na częściowo zwietrzałej i połupanej skale wapiennej. Płytkość gleby oraz suchość położenia utrudniają wielce kulturę roślin, udawanie się wielu drzew i krzewów czynią wprost niemożliwem tem bardziej, że w ogrodzie nie ma sadzawki ani innych zbiorników wody, wskutek czego w czasie suchym woda musi być donoszoną lub dowożoną ze znacznym kosztem z odległej o kilkaset kroków rzeczki. Oprócz tych niedogodności, wypływających już z samego położenia miejscowego, posiada ogród botaniczny jeszcze inne ważne niedostatki sprawiające, że dotychczas nie może on spełniać należycie swego zadania. Przedewszystkiem nie ma ogród do tej chwili żadnego nie już ogrodnika fachowego odpowiednio wykwalifikowanego, ale choćby pomocnika jako tako z rzeczą obznajomionego, któryby sprawował tak niezbędny dozór nad zarządzonemi przez kierownika ogrodu robotami i przynajmniej bieżące roboty codziennie umiał należycie przeprowadzić; obecnie bowiem cały ciężar tych czynności spoczywa na nauczycielu botaniki, który będąc zarazem nauczycielem rolnictwa i mając prócz wykładów pod swoim zarządem zbiory rolnicze i botaniczne, oraz laboratoryum roślinno-fiizyologiczne, może oczywiście tylko bardzo mały ułamek swego czasu obracać na osobistą kontrolę wykonywanych w ogrodzie robót. Niedostatek ten wystąpił najjaskrawiej właśnie w ostatnim roku szkolnym, w którym wskutek kilkumiesięcznej choroby dotyczącego nauczyciela, nie miał ogród botaniczny od wiosny do jesieni żadnego zgoła fachowego nadzoru, wskutek czego założona z wielkim trudem w latach 1883/85 kollekcya czyli system roślin uprawnych i chwastów, oraz inne kultury najzupełniej zmarniały tak, że z rokiem przyszłym praca około utworzenia kolekcyi, odpowiedniej potrzebom szkoły Czernichowskiej będzie musiała być podjętą na nowo. Dla tej samej przyczyny braku pomocy fachowej, jak niemniej z powodu trudności, jakie sama gleba nasuwa, nie mogła być dotąd założona kollekcya najważniejszych drzew i krzewów *(arboretum)*, mające służyć do zaznajomienia uczniów z rosnącymi w kraju gatunkami drzew i krzewów, oraz najbardziej rozpowszechnionymi zagranicznymi. Ważnym wreszcie niedostatkiem ogrodu jest brak jakiejkolwiek, choćby najskromniejszej ubikacyi, w którejby zbierane w ogrodzie nasiona i owoce mogły być dosuszone, oczyszczone i wreszcie rozsortowane.

17. Pole doświadczalne.

Pole doświadczalne powstało przy szkole dopiero na wiosnę r. 1884., w którym to roku wyznaczoną została przyz W. Sejm po raz pierwszy na ten cel stosowna dotacya. Gdy jednak w Czerwcu tegoż roku wskutek wylewu pobliskiej Wisły cała praca podjęta około urządzenia pola doświadczalnego oraz wszelkie kultury i zasiewy na niem przeprowadzone, całkowicie zniszczone zostały, gdy nadto taka sama klęska powtórzyła się w roku następnym, gdy wreszcie z całego kompleksu pól folwarcznych nie dało się wybrać choćby tylko przestrzeni jednego morga o glebie jednolitej i przydatnej do celów doświadczalnych, a nie wystawionej na zalewy, więc zaniechano na razie myśli utrzymywania pola doświadczalnego, przynajmniej dopóty, póki przez podniesienie wału ochronnego i uregulowania brzegów Wisły, niebezpieczeństwo powodzi nie zostanie odwrócone od pól zakładowych. Ze względu na przeprowadzone już roboty regulacyjne około brzegów Wisły, jak niemniej z uwagi na zajęcie się tą sprawą tak W. Wydziału krajowego jak niemniej Wys. Rządu spodziewać się należy, że zabezpieczenie to

przyjdzie już niebawem do skutku, a wtedy i szkoła nasza będzie mogła korzystać z tak ważnego środka naukowego i demonstracyjnego, jakim jest niezawodnie odpowiednio urządzone i prowadzone pole doświadczalne.

18. Wycieczki naukowe.

Na wycieczki naukowe uczniów z nauczycielami przeznaczony jest fundusz roczny w kwocie 300 zł. Jeżeli wycieczki naukowe uczniów szkoły rolniczej, kierowane przez nauczycieli zawodowych są bardzo cennym środkiem, ułatwiającym osiągnięcie celu szkoły statutem nakreślonego — to ze względu na stosunki w jakich się szkoła Czernichowska znajduje, uważane być muszą wycieczki te za niezbędne, a wydatek na nie poniesiony przynajmniej tak samo usprawiedliwiony, jak wydatek na zbiory, muzea i laboratorya.

Czy to dla pokazania uczniom uprawy roli na okolicznych większych obszarach czy użycia większych motorów jak maszyny parowej, kół wodnych, lub maszyn pracy: młocarni, żniwiarki, czy bliższego poznania ras i zawodów bydła najbliżej nas obchodzących, czy przypatrzenia się najważniejszemu u nas przemysłowi t. j. gorzelni i przeróbce nabiału, czy w końcu przypatrzeniu się organizacyi, administracyi rachunkowości gospodarczej, czego wszystkiego na folwarku tak szczupłych rozmiarów jak folwark Czernichowski mieć wcale nie można, muszą być podejmowane wycieczki uczniów w różnych porach roku i w różne okolice kraju. Przy normalnym stanie uczniów w zakładzie i przy przestrzeganiu zasady, że tylko uczniowie już z naukami zawodowemi cokolwiek przynajmniej obznajomieni, a więc uczniowie roku II. i III. w wycieczkach naukowych udział brać winni — potrzebaby corocznie przynajmniej dla 25 do 30 uczniów wycieczki takie urządzać. A że fundusz na ten cel przeznaczony tylko 300 zł. wynosi, przeto wypada na jednego ucznia i nauczyciela co najmniej 10 zł.

Wskutek tak szczupłyzh funduszów ograniczać się musiały dotychczasowe wycieczki tylko do gospodarstw najbliższych, a tylko jedna w ostatnich latach dalsza i dłuższa wycieczka, mianowicie do dóbr Arcyksięcia Albrechta podjętą być mogła.

Gospodarstwa, które zwiedzili uczniowie wraz z nauczycielami, są następujące:

Balice, Wny. Stan. Homolacz.
Morawica, Wny. Fel. Szybalski.
Giebułtów, Wny. Jezierski.
Sledziejowice, Wny. Niedzielski.
Izdebnik, (własność księcia Montleart). Wny. Seling.
Tomice, Wny. Gostkowski.
Dobra Cieszyńskie Arcyksięcia Albrechta.

We wszystkich tych miejscowościach byli uczniowie bardzo chętnie i gościnnie bądź przez samych właścicieli, bądź przez zarządy dóbr podejmowani. — Dyrekcja szkoły spełnia zatem tylko miły obowiązek, jeżeli korzystając ze sposobności, na tem tu miejscu wszystkim powyż wyszczególnionym gospodarzom wyrazi w imieniu zakładu szczere podziękowanie.

V. Pomieszczenie zbiorów.

Stosowne urządzenie i pomieszczenie laboratoryów i muzeów z natury rzeczy wielce oddziaływa z jednej strony na łatwość i skuteczność w spełnianiu im właściwego zadania a z drugiej strony na oszczędzanie ich materyalnej wartości; w tym ostatnim szczególniej względzie świadszy historya szkoły, że częstokroć zbiory już w zawiązku będące, marniały następnie z braku odpowiedniego pomieszczenia i przechowania, pomijając nawet tę okoliczność, iż z tego powodu samo gromadzenie zbiorów doznaje tamy.

Stan zakładu w tym kierunku przedstawia się w r. 1885|6 w sposób następujący:

1. Laboratoryum chemiczne

mieści się na piętrze w dwóch pokojach. Z nich większy zaopatrzony jest w amfiteatralnie ustawione ławki na kilkudziesięciu uczniów w tym celu, aby służył zarazem za salę wykładową chemii i fizyki.

Piec chemiczny, stojący w niewłaściwem miejscu, cierpi na brak odpowiedniej wentylacyi, w skutek czego nie każda robota daje się przeprowadzić bezpiecznie, osobliwie jeżeli się ma do czynienia z ciałami trującemi. Znajduje się tutaj nadto 8 stolików szafkowych, dla 8 uczniów, tudzież długi stół z szafkami dla 12 uczniów, na odczynniki do ćwiczeń w analizie jakościowej. Obok tej sali jest mały gabinet z czterema szafami i stołami na przechowanie przyrządów i odczynników chemicznych. Dla braku więc miejsca nie można się dogodnie rozłożyć, a nauczyciel nie posiada osobnego zakątka, aby mógł w nim bez przeszkody pracować.

2. Zbiór mineralogiczny

ulokowany jest przeważnie w trzech szafach, stojących w małym pokoiku, który przytyka do gabinetu chemicznego; tutaj znajdują się nadto wagi chemiczne.

3. Gabinet fizyczny

zajmuje na piętrze jeden pokój średniej wielkości, z jednem oknem na zachód wychodzącem, i łączy się przez małe drzwi bezpośrednio z salą wykładową, wspólną dla wykładów fizyki i chemii.

W gabinecie przyrządy umieszczone są przeważnie w trzech wielkich szafach w $^2/_3$ częściach oszklonych, większe rozmiarami stoją na osobnych podstawach lub stołach, częściowe pod odpowiednemi przykrywami. Na ścianach zawieszono także kilka przyrządów, które dla swej długości na półkach szaf miejsca znaleść nie mogły, a wreszcie kilka tablic i właściwych tej ubikacyi obrazów. W ogóle wzgląd na oszczędność miejsca w gabinecie, któremu prócz jego właściwego przeznaczenia, wypadło być także schroniskiem dla kilkunastu przyrządów i sprzętów mierniczych, nakazał ile możności wyzyskać każdy kąt w górze i u dołu. Ubikacya ta już dziś ciasna i niedogodna stanie się w najbliższym czasie wręcz niedostateczną, choćbyśmy pod tym względem z najskromniejszych gabinetów szkół średnich miarę brać chcieli.

4. Laboratoryum roślinno-fizyologiczne oraz zbiór botaniczny.

Pracownia roślinno fizyologiczna mieści się wraz ze zbiorami botanicznymi i roślin gospodarskich, tudzież z różnych nasion w dwóch szczupłych pokoikach parterowych.

W pierwszym, mającym zaledwie 3 m. szerokości, a 7 m. długości znajduje się duży stół dębowy do ćwiczeń mikroskopijnych i demonstracyj fizyolygicznych, pod ścianami dwie oszklone szafy ze zbiorami roślin i nasion gospodarskich, tudzież modeli narzędzi i maszyn rolniczych i jedna z okazami botanicznymi; nadto znalazła tutaj pomieszczenie szafa z okazami zoologicznymi. Pomiędzy stołem a szafami znajduje się tylko wąskie przejście do drugiego pokoiku tak, że o użyciu pierwszego do jakichkolwiek ćwiczeń i demonstracyj z uczniami zgoła mowy być nie może.

W drugim pokoiku jeszcze mniejszym od poprzedniego (2·5 m. szer., a 6 m. dług.) stoi pod oknem stół do mikroskopowania dla nauczyciela, obok niego stolik do pisania, dalej stół do zwykłych robót laboratoryjnych, szafa oszklona z chemikaliami i szkłem, konsola dębowa wmurowana (pod wagę chemiczno-fizyologiczną, której niestety dotąd brak) mała umywalnia i wreszcie wpuszczona w mur szafka ścienna, w której mieszczą się odczynniki, szkła i aparaty. Cały ten pokoik jest również zastawiony tak, że o użyciu go do demonstracyj pomyśleć nie można; służył on dotąd z biedą jako pracownia samego nauczyciela.

Nadmienić wypada nakoniec, że obydwa pokoiki są w wysokim stopniu zawilgocone, a w ostatnim roku wystąpił w nich nawet grzyb domowy, niszczy podłogi i odrzwia, co naturalnie nie może pozostać bez wpływu na stan przechowanych w nich zbiorów i na zdrowie tych, którzy już z tytułu swego powołania, zmuszeni są tutaj po kilka godzin dziennie przesiadywać.

5. Zbiory rolnicze.

Zbiór okazów ziemi i handlowych nawozów znalazł odpowiedne dla siebie pomieszczenie w sali wykładowej II. roku, gdzie się odbywają wykłady tej części rolnictwa, która o glebie i jej uprawie tudzież o nawozach i ich użyciu poucza. Zajmuje on dotąd jednę oszkloną szafę. Kompletny zbiór zajmie jeszcze drugą taką szafę, która także w tej sali wykładowej pomieszczoną być może.

Zbiór narzędzi i maszyn w naturalnej wielkości, zamknięty jest tymczasowo, w ciasnej i ciemnej co najważniejsza walącej się szopie i wymaga odpowiedniejszego schronienia w nowej szopie.

O umieszczeniu zbioru roślin i nasion gospodarskich, jakoteż modeli narzędzi i maszyn rolniczych wspomniano wyżej przy laboratoryum roślinno-fizyologicznym.

6. Laboratoryum zoologiczne nie istnieje w braku jakiejkolwiek ubikacyi.
7. Zbiór zoologiczny nie ma osobnego, a stosownego pomieszczenia.
8. Zbiór hodowlany również.
9. Zbiór technologiczny również.
10. Zbiór mechaniczny modeli do budownictwa, przyrządów mierniczych i niwelacyjnych — również.
11. Zbiór weterynaryjny również.

Zbiory od 7—11 pomieszczone są z konieczności i najniestosowniej w rozmaitych ubikacyach innym celom służących, jakoteż w różnych kątach zakładowego budynku (na korytarzach i t. p.) Wielce na tem cierpi nauka, albowiem w tych zbiorach nie ma z tego powodu odpowiedniego przeglądu i systematycznego zestawienia, a do niektórych nawet przystęp bardzo utrudniony.

VI. Internat.

Celem każdego internatu jest: aby oprócz naukowego wykształcenia, jakie daje szkoła ustrzedz młodzież od szkodliwych wpływów, mogących na nią działać po za obrębem szkoły, wyrabiać w niej przejęcie się swoim zawodem, przyzwyczajać ją do pracy, systematycznego życia i jak najpilniejszego wykonywania obowiązków, które każdego człowieka po ukończeniu szkoły czekają. Takie wychowanie w internacie niezbędne jest szczególniej tam, gdzie wychowańcy oddaleni od nadzoru rodziców lub opiekunów, oddani są pod zupełny i wyłączny nadzór zwierzchności szkolnej, mającej czuwać nad nimi nietylko w czasie lekcyj ale i po za lekcyami, a że szkoła fachowa ma swoje szczególne zadanie, przeto regulamin jej, prócz wspólnych wszystkim internatom przepisów, podaje jeszcze niektóre szczegółowo zastosowane do zawodu, w którym wychowańcy kształcić się mają.

Według regulaminu obowiązującego dotąd w Zakładzie Czernichowskim, wszyscy wychowańcy mieszkają w jednym gmachu, sypiają razem w salach do tego przeznaczonych, uczą się w salach wykładowych, każdy odnośnie w swoim oddziale tak, że wejście do obcego oddziału w czasie przygotowania się na lekcye jest wzbronione; jadają wspólnie w jednej jadalni. Wyjście po za obręb zakładu bez szczegółowego na każdy raz pozwolenia Dyrekcyi jest surowo

wzbronione, a przechadzki wspólne w czasie wolnym od lekcyi odbywają się pod przewodnictwem Dyrektora lub Kapelana zakładu. Czas wstawania, udawania się na spoczynek, posiłku, wykładów oznaczony jest regulaminem. Według niego uczniowie wstają od dnia 15. Kwietnia do 15. Września o godzinie 4. rano, przez resztę zaś roku o godzinie piątej. Wyjątkowo jednak Kuratorya pozwala, aby w miesiącach zimowych, kiedy dnie są najkrótsze, a zimno największe wstawali o godzinie szóstej.

Po ubraniu się uczniowie idą na modlitwę ranną, a następnie na śniadanie. O godzinie 8. rozpoczynają się wykłady, które trwają do godziny 12., poczem na znak dzwonka udają się do jadalni na obiad; zanoszenie obiadów jak i innych posiłków dozwolonem jest tylko dla chorych, którzy w szpitaliku lub po salach sypialnych spoczywają.

Popołudniowe wykłady, jakoteż praktyki gospodarskie lub demonstracye naukowe mają miejsce od 2. i 4. po południu.

Wieczerza i następująca po niej modlitwa wieczorna mają miejsce o godzinie 7. o godzinie zaś 10. wieczorem, uczniowie mają być na nocnym spoczynku. Po każdym posiłku, tudzież po lekcyach popołudniowych dozwoloną jest półgodzinna rekreacya.

Wszelkie gry w karty, choćby bez pieniędzy, tudzież inne gry hazardowne, zaciąganie długów, sprowadzanie upajających napojów, są uczniom przez regulamin wzbronione.

Tu także należy zaliczyć przechowywanie broni i muzykę, do których potrzeba szczególnego pozwolenia Dyrekcyi.

Zwierzchnictwo zakładu spoczywa na Dyrektorze, który też za porządek wewnętrzny, karność uczniów, wykonywanie przepisów regulaminu, jest odpowiedzialnym.

Do niego też należy także wymierzanie kar, oznaczonych regulaminem. Wydalenie ucznia z Zakładu nastąpić może za zgodą większości członków ciała nauczycielskiego.

Do nadzoru internatu należy także kapelan Zakładu mieszkający w gmachu zakładowym. Według brzmienia statutu i regulaminu kapelan ma przewodniczyć na porannych i wieczornych modlitwach uczniów, być obecnym na śniadaniach, obiadach i wieczerzach. On przyjmuje zażalenia uczniów na żywność, miewa do uczniów co niedziela przed nabożeństwem ekshorty i wedle instrukcyi Kuratoryi „ma czuwać nad moralnością w Zakładzie“. Ostatnie to wyrażenie zbyt ogólne, nie określa bliżej obowiązków kapelana, które jednak i tak są dość liczne. Tak zwane dyżury czyli nadzór dzienny mający się wykonywać przez innych członków ciała nauczycielskiego, jakkolwiek zalecany przez Wydział krajowy i Kuratoryę, a nawet już po dwa razy wprowadzany okazał się się niepraktycznym i musiał być zaniechanym. Ponieważ jednak ciężar nadzoru miejscowego spoczywający na barkach Dyrektora, który ma nie tylko kierownictwo internatu, ale całego Zakładu i folwarku, tudzież Kapelana, który jest nauczycielem religii i jeszcze jednego ogólnie kształcącego przedmiotu jest czasem za wielki, przeto przy układaniu regulaminu dla dyżurów wyrażono życzenie, aby mógł być zaprowadzony osobny nadzorca (surveillant), któryby wyłącznie tylko tem zajęty, był pomocą Dyrektorowi i Kapelanowi. Po części jednak brak funduszu, a po części trudność znalezienia odpowiednej do pełnienia tych trudnych obowiązków osobistości sprawiły, że życzenie to pozostało dotąd jako pium desiderium.

W innych krajach, szczególniej we Francyi, gdzie internaty są bardzo rozpowszechnione, wyrobiła się osobna klasa ludzi, którzy stosownie wynagradzani poświęcają się wyłącznie czasem przez całe życie zawodowi nadzoru po internatach. U nas internaty są rzadkie, młodzież do nich nie przyzwyczajona, wstępuje do szkoły rolniczej w wieku między 15—18 rokiem życia, z najróżnorodniejszymi nawyknieniami i wyobrażeniami, których nabyła w początkowem wychowaniu, trudniej więc o człowieka, któryby zdołał wyrobić sobie i utrzymać wśród uczniów należytą powagę. A jednak przy wzrastającej liczbie uczniów w zakładzie, skład nadzoru będzie wymagał powiększenia.

Opłata roczna od uczniów pobieraną jest w kwocie 250 zł., a za co mają uczniowie w zakładzie pożywienie, zapewne nie wyszukane ale zdrowe i dostateczne. Sniadanie, obiad, podwieczorek, wieczerza stanowią pożywienie uczniów. Nie dosyć jednak na tem: wychowańcy dostają także ubranie zakładowe, złożone z mundurów sukiennego i drelichowego, kurtki bajowej, czapki i kapelusza. Nie opłacają osobno za światło, opał, łóżko i pościel, tudzież za pobieranie nauk.

Na lekarza i aptekę Wydział krajowy przeznacza corocznie 100 zł. Za te pieniądze służba zdrowia nie może być odpowiednio urządzoną. Wprawdzie uczniowie wstępujący do Zakładu, obowiązani są wykazać się świadectwem lekarskiem o dobrym stanie zdrowia, a w samym zakładzie dobre pożywienie, świeże powietrze powinny sprzyjać zdrowotnemu stanowi wychowańców, jednakże w niektórych wypadkach braki w urządzeniu służby lekarkiej czuć się dają, — Czernichów nie posiada lekarza ani apteki.

Infirmerya pomieszczona jest w jednym pokoju i to jeszcze nie w zupełnie odpowiednem miejscu, a obecny stan zabudowań nie pozwala ani na rozszerzenie ani na umieszczenie infirmeryi gdzieindziej. Potrzebaby koniecznie, aby infirmerya składała się z trzech, a przynajmniej dwóch pokoików, w których znalazłby pomieszczenie posługacz chorych, umiejący przyrządzić domowe środki lecznicze, przez lekarza przepisane. Przy zamierzonem rozszerzeniu budynków potrzeby te z pewnością uwzględnione zostaną.

Szczupłość zabudowań szkoły rolniczej Czernichowskiej nie pozwala także na wprowadzenie pewnych ulepszeń, których potrzeba w życiu internatu koniecznie czuć się daje. I tak brak sali rekreacyjnej, gdzieby uczniowie w chwilach rekreacyjnych schodzić się mogli.

Sala taka mogłaby pomieścić bilard,*), czytelnię pism peryodycznych, a nawet posłużyć za miejsce palenia tytoniu dla tych wychowańców, którzy przez rodziców i lekarza upoważnieni będą.

Jakkolwiek regulamin zabrania bezwarunkowo palenia tytoniu, przy obecnym jednak upowszechnieniu palenia, wykonanie tego przepisu staje się prawie niemożliwem, a brak stosownego miejsca daje powód do rozmaitych trudności w wykonywaniu nadzoru. Dyrekcya Zakładu interpelowana w tym względzie przez Kuratoryę, po zasięgnięciu zdania ciała nauczycielskiego objawiła w powyższym duchu swe zdanie.

Dla szczupłości także miejsca, Zakład pozbawiony jest łazienki tak, że przez całą jesień, zimę i znaczną część wiosny czyli przez cały prawie rok szkolny, uczniowie nie mają możności pobierania kąpieli. Toż samo powiedzieć wypada o braku sali gimnastycznej. Gimnastyka dotąd urządzona pod gołem niebem, przez pewną tylko część roku może służyć uczniom do użytku, a jednak wiadomo wszystkim jak ćwiczenia gimnastyczne niezbędne są do wyrobienia sił ciała i jak działają na wzmocnienie zdrowia. Wszystkim tym brakom zapobiec może tylko powiększenie obecnego budynku, które wprawdzie wymaga znacznego wydatku, ale którego internat Czernichowski oczekuje z ufnością w szczodrobliwość i znaną dbałość Władz o dobro szkoły rolniczej.

---

*) Jeżeliby to dziwiło kogo, że wśród rozrywek dla uczniów zamieszczamy bilard, to zwracamy uwagę na to, że bilard jako zabawa zupełnie moralna a nadająca w szczupłej przestrzeni ruch ciała, oddać może wychowańcom internatu wielkie usługi. Przytem jedną z głównych zasad internatu jest, aby wychowańcy byli ciągle czemś pożytecznem zajęci. Jeżeli nie są na wykładach lub nie przygotowują się na lekcye, jednem słowem w czasie rekreacyi powinni się bawić. — Gawędy odosobnione są nadzwyczaj w życiu internatu szkodliwe. Wszelkie demoralizujące nauki, krytyki nauczycieli, wszelkie zmowy do złego, są właśnie wynikiem tych gawęd pokątnych. Wszystko więc co ich może od nich oderwać, co może nadać przyzwoitą z ruchem ciała połączoną rozrywkę jest nieocenionem dla życia internatu nabytkiem.

VII. Frekwencya uczniów.

(Daty dotyczące liczby uczniów, religii, pochodzenia, wieku, przygotowania przed wstąpieniem, egzaminów i pobieranych stypendyów.)

			Pod Zarządem Tow. gosp. roln.		Od przejścia pod Zarząd kraju.			
			1880/1	1881/2	1882/3	1883/4	1884/5	1885/6
Wpisano z początkiem roku szkolnego na rok:		I.	11	20	17	29	24	32
		II.	7	8	17	9	20	11
		III.	9	6	8	12	6	12
Razem . .			27	34	42	50	50	55
Religii	rzymsko-katol.		27	31	40	45	46	50
	grecko-		—	—	—	1	1	1
	innych wyznań		—	1	2	4	3	4
Synowie	właścicieli dóbr ziemskich .		9	8	12	16	22	28
	„ mniejsz. posiadłości		2	1	2	1	2	3
	dzierżawców		3	5	5	8	3	5
	prywatnych oficyalistów . .		9	10	11	10	6	8
	urzędników		4	10	12	15	17	11
Wiek uczniów nowo wstępujących.	15	lat	1	2	2	1	1	2
	16		2	6	3	7	2	3
	17		5	4	5	4	5	11
	18		1	6	5	7	5	6
	19		2	2	1	7	8	6
	20		—	—	1	3	2	1
	21		—	—	—	—	1	3
Razem . .			11	20	17	29	24	32

				Pod Zarządem Tow. gosp. roln.		Od przejścia pod Zarząd kraju.			
				1880/1	1881/2	1882/3	1883/4	1884/5	1885/6
Ukończone nauki przed wstąpieniem do Zakładu.	prywatnego przygotow.			5	9	5	4	—	4
	4 klasa	gimnazyalna		5	9	10	19	16	21
	5 klasa	lub		1	1	2	4	5	5
	6 klasa	realna		—	1	—	2	3	2
	w kraj. średniej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie.			—	—	—	—	3	—
Przyjęto na rok I-szy na podstawie	przedłożonych świadectw			6	11	12	25	17	25
	wstępnego egzaminu			5	9	5	4	7	7
Wystąpiło w ciągu roku z powodu	niedostatecznych postępów w naukach	z roku	I.	—	—	—	3	2	2
			II.	—	—	—	—	2	—
			III.	—	—	—	—	—	—
	słabości		I.	—	—	—	—	2	2
			II.	—	—	1	—	—	—
			III.	—	—	—	—	1	1
Razem . .				—	—	1	3	7	5
Wydalono z roku			I.	—	1	1	—	9	—
			II.	1	—	—	2	7	—
			III.	—	—	—	—	1	—
Razem . .				1	—	1	3	17	—
Z pozostałych przystąpiło do egzaminów na roku			I.	11	19	16	26	11	28
			II.	6	8	14	9	11	11
			III.	9	6	8	12	4	11
Razem . .				26	33	38	47	26	50

				Pod Zarządem Tow. gosp. roln.		Od przejścia pod Zarząd kraju.			
				1880/1	1881/2	1882/3	1883/4	1884/5	1885/6
Złożyło egzamina roczne na roku:	I.	z postępem ogólnym	Celującym	1	1	3	—	1	4
			bardzo dobrym	1	4	1	6	2	7
			dobrym	1	5	1	3	3	7
			dostatecznym	5	8	3	6	4	8
			niedostatecznym	3	1	8	11	1	2
	II.		Celującym	—	1	2	2	3	1
			bardzo dobrym	1	2	2	—	3	2
			dobrym	4	3	1	4	2	7
			dostatecznym	1	2	7	—	3	1
			niedostatecznym	—	—	2	3	—	—
	III.		Celującym	3	—	2	1	—	1
			bardzo dobrym	2	1	—	3	2	6
			dobrym	2	4	3	2	2	3
			dostatecznym	2	1	3	5	—	—
			niedostatecznym	—	—	—	1	—	1
uzyskało kwalifikacyę	do przejścia na rok wyższy z roku		I.	8	18	8	15	10	26
			II.	6	8	12	6	11	11
	do przystąpienia do egzaminu głównego		III.	—	—	8	12	4	10
Do egzaminu poprawczego po wakacyach przypuszczono na rok:			I.	4	7	2	2	2	7
			II.	—	—	4	—	2	1
			III.	—	—	1	1	—	—

			Pod Zarządem Tow. gosp. roln.		Od przejścia pod Zarząd kraju.			
			1880/1	1881/2	1882/3	1883/4	1884/5	1885/6
Z ukończonych uczniów roku III.		Złożyło egzamin główny	—	—	8	11	4	10
		reprobow. przy egzaminie głów.	—	—	—	1	—	—
		niedopuszcz. do egzam. głów.	—	—	—	—	—	1
	udało się:	na prakt. do własn. majątku	—	—	3	2	1	—
		na prakt. do obcych osób	6	6	4	7	2	3
		do wojska na lat 3.	1	—	2	1	1	—
		do wojska dla odbycia jednorocznej służby ochotn.	—	—	—	—	—	5
		do innych zakładów celem dalszego kształcenia się:	2	—	1	1	—	3

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba uczniów wpisywanych z początkiem roku szkolnego stale wzrastała w ciągu kilku lat ostatnich; w ubiegłym zaś roku dosięgła maximum 55, po za które w obecnych warunkach wykroczyć żadną miarą już nie można z powodu szczupłości pomieszczenia. Z tej samej przyczyny musiano nawet kilku kandydatom z dostatecznemi kwalifikacyami odmówić w ubiegłym roku przyjęcia.

Między wpisywanymi uczniami znajdują się także ukończeni uczniowie równorzędnych fachowych zakładów, mianowicie zaś uczniowie z ukończoną średnią szkołą lasową.

W ciągu roku szkolnego zmniejszała się liczba uczniów w skutek niedostatecznych postępów w naukach, choroby lub wydalenia za nieodpowiedne przepisom szkolnym zachowanie się. Ubytek przypadał z reguły na uczniów oddziału I., niekiedy tylko II., a wyjątkowo III. W ciągu ubiegłego roku szkolnego ubyło 4ech uczniów (z oddziału I.), z nich dwóch z powodu słabości, a dwóch za poradą Dyrekcyi i kollegium profesorów z powodu złych postępów w naukach, — wypadku wydalenia nie było wcale.

Egzamina w tutejszej szkole rolniczej odbywają się trojakie: 1. półroczne z przedmiotów, których wykład kończy się w I. półroczu; 2. roczne na wszystkich trzech oddziałach z końcem roku szkolnego i 3. główne — po ukończeniu trzechletniego kursu nauk i złożeniu egzaminu rocznego; w zakres egzaminu głównego wchodzą przedmioty zawodowe główne, t. j. rolnictwo, chów zwierząt domowych, administracya z rachunkowością i technologia, traktowane jako całość organiczna. — Egzamina te odbywają się w obecności członków kuratoryi i jej delegatów.

W ubiegłym roku szkolnym egzamina roczne trwały od 6. do 20. czerwca (włącznie), egzamin zaś główny odbył się w dniach 25. i 26. tegoż miesiąca. — W porównaniu z latami poprzedzającymi przystąpiła do egzaminu rocznego największa stosunkowo liczba uczniów, przy klasyfikacyi najmniejszy zaś procent uczniów reprobowano.

Egzamina zaś roczne odbywały się w obecności: J. W. St. Homolacsa i prof. Dr. Edw. Janczewskiego, członków Kuratoryi i jej delegatów: Dr. Ponikło i Dr. Olszewskiego, profesorów Uniwersytetu Jagiel., Dr. Brzezińskiego, b. dyrektora b. technicznej Akademii krakowskiej, tudzież w obecności J. W. hr. Stadnickiego, posła na Sejm krajowy.— Egzamin główny odbył się pod przewodnictwem członka W. Wydziału krajowego JW. Dr. Józefa Wereszczyńskiego i w obecności Kuratorów szkoły JW. St. Homolacsa i JW. hr. Kazim. Badeniego, tudzież uproszonych gości JW. hr. Jana Tarnowskiego i Wgo St. Czecza.

W roku ubiegłym po raz pierwszy 10. uczniów tutejszej szkoły rolniczej uzyskało prawo odbycia służby wojskowej jako jednoroczni ochotnicy.

Stypendya.

Pobierało stypendya z fundacyi	Pod Zarządem Tow. roln. gosp.	od przejścia pod Zarząd kraju					
	1880/1	1881/2	1882/3	1883/4	1884/5	1885/6	Razem
1. Kazim. Prus Petryczyna o rocznych 125 zł.	10	10	10	10	10	10	5.000 zł.
2. Jana Maciąga „ 210 „	4	4	4	5	6	6	4.410 „
3. Kajetana hr. Lewickiego o rocznych 200 „				1	1	1	600 „
4. Agenora hr. Gołuchowskiego o rocznych 200 „					1	1	400 „
5. Piotra Więcławskiego „ 150 „					2	1	450 „
				Razem	.	.	10.860 zł.

Z powyż wykazanych stypendyów dwa pierwsze z fundacyi ś. p. Kazimierza Prus Petryczyna i ś, p. Jana Maciąga przeznaczone są wyłącznie dla uczniów szkoły Czernichowskiej, reszta zaś są stypendyami przeznaczonemi dla krajowych szkół rolniczych w ogóle, z których zatem i uczniowie innych zakładów naukowych w kraju korzystać mogą.

Prawo rozdawnictwa pierwszych, przysługuje Wys. Wydziałowi krajowemu, drugich Kuratoryi rzeczonej fundacyi.

Kandydatów pzzedstawia Dyrekcya łącznie z kollegium profesorów. Warunkami do osiągnięcia tychże stypendyów są: udowodnione ubóstwo, dobre postępy w naukach i zupełnie odpowiedne przepisom szkoły zachowanie się.

Dzięki zabiegom życzliwych szkole obywateli kraju Zakład tutejszy w niedługiej przyszłości wcale poważną liczbą stypendyów poszczycić się będzie w możności. — W niedługim już bowiem przeciągu czasu, uczniowie nasi korzystać będą mogli z kilku stypendyów po 200 zł. z fundacyi ś. p. Napoleona Jeleńskiego, który powodowany za życia patryotyczną chęcią „dostarczenia możebnych środków do bogobojnego, moralnego i jak najbardziej polskiego wykształcenia wzrastających pokoleń ludowych“ znaczną część swego majątku na stypendya i nagrody celującym, a kończącym nauki w szkole naszej uczniom testamentem przekazał.

Co do nagród, to wedle brzmienia ostatniej woli ś. p. fundatora „pozostała z corocznych procentów od kapitału fundacyjnego, reszta nie dzieląca się przez 200, jakoteż kwoty stypendyjne corocznie nie rozdane, aż do wysokości 500 zł., użytemi być mają na nagrody dla wychowańców tejże szkoły rolniczej Czernichowskiej, opuszczających Zakład z celującymi postępami, a podzielone na cztery lub mniej nagród, z których pierwsza dwakroć ma być większą od następnych. Nagrody takowe służyć mają celującym uczniom przy wstępie do ich praktycznego zawodu, a zaś mającym zkądinąd równe kwalifikacye, chcę, by te nagrody dostawały się tym, którzy prawością charakteru i postępami w naukach języka i literatury polskiej się odznaczyli.“

VIII. Folwark.

Majętność Czernichowa nabyta w roku 1858. przez Towarzystwo rolnicze Krakowskie dla urządzić się mającej szkoły rolniczej, a powiększona następnie dokupnem lasów i kilku jeszcze parcel gruntowych, obejmuje obecnie ogółem 400 mórg powierzchni, a mianowicie:

Ziemi ornej	80 m.	0 □°
Łąki	6 „	800 „
Ogrody	2 „	400 „
Lasy	220 „	1060 „
Wikle	71 „	1000 „
Sadzawki	1 „	600 „
Drogi polowe, rowy, okopy i nieużytki	1 „	— „
Kamieniołomy i pastwiska	10 „	1200 „
Plac budowy galarów	4 „	800 „
Plac jarmarczny	0 „	1000 „
Pod budynkami folwarcznymi	0 „	1140 „
Razem jak wyżej	400 m.	

Grunta orne, obejmujące, jak powyżej podano 80 m. powierzchni, leżą w 7miu parcelach, różnej jakości i oddalenia od folwarku i tak:

1. Parcela „Lazy“ od strony południowej folwarku, pomiędzy folwarkiem, Wisłą a ogrodami włościańskimi przysiołka Pasieka położona, obejmuje gruntu ornego 24 m. 400 °□ i zajmuje pod względem jakości gleby pierwsze miejsce pomiędzy gruntami zakładowymi.

Gleba gliniasto-piaszczysta od strony południowej, przechodzi powoli w coraz więcej zwięzłą gliniastą od strony północnej czyli od strony folwarku, i spoczywa na podglebiu po części gliniasto-piaszczystem, nawet żwirowatem, które podobnie jak i gleba jest namuliskiem wiślanem, po części zaś, mianowicie od strony północnej na podglebiu dosyć nieprzepuszczalnem, gliniastem.

Gleba jest tu średniej jakości, ale dosyć żyzna i zdolna do wydania wszystkich roślin, jakie w ogóle w klimacie naszym udawać się mogą.

Niestety od lat kilku zalewaną bywa ta parcela prawie każdego roku, mniej lub więcej, przez wody występujące z sąsiedniej Wisły, od której jest wprawdzie dawniej usypany wał ochronny, który wszakże po części spłukany i rozjeżdżony, po części może w założeniu nie dosyć wysoko usypany, tylko od mniejszych i średnich wylewów pola zakładowe ochrania.

Podniesienie wszakże wału tego tylko o jeden metr wysokości i urządzenie stosownych odpływów, co wszystko razem i połowę tego kosztować nie będzie, ile wylew jednoroczny szkody przynosi, może temu łatwo tamę położyć.

2. Parcela „Stawy" położona po stronie północnej, a raczej północno-zachodniej zakładu i od tego tylko drogą do przewozu prowadzącą oddzielona, obejmuje razem 7 m. 1200°□ gruntu ornego.

Jak już sama nazwa wskazuje, jest położenie tej parceli mokre, z lekką pochyłością ku południowi i odpływem głównym również w tę stronę, mianowicie do położonych przy samym zakładzie sadzawek zwróconym.

Gleba przeważnie gliniasto-piaszczysta, bogata w próchnicę, spoczywa na podglebiu gliniastem, iłowatem, nie jest wszakże na powierzchni jednolitą, lecz przedstawia ciągnące się od północy ku południowi (za główną pochyłością) smugi bądź ziemi więcej gliniastej, bądź napływów więcej luźnego piasku.

W skutek naturalnego położenia swego, jest znaczniejsza część tych parceli zbyt wilgotną, a z powodu niedostatecznego odpływu wody w rowie odprowadzającym, nawet mokrą, mianowicie w porze wiosennej.

Wprawdzie starano się usunąć zbytnią wilgoć gleby przez drenowanie, dreny jednakże zaniedbane, a odpływy drenów zasypane, nietylko nie funkcyonują dzisiaj należycie, a przeciwnie przedstawiają jakby źródliska wody zaskórnej, która szybko z wyższych miejsc sprowadzana, a nie mogąc się do rowu odprowadzającego wydostać, wydobywa się w miejscach drenem zatkanych na powierzchnię.

Odkopanie i wyrzucenie tych drenów, a pogłębienie i coroczne szlamowanie rowu odprowadzającego, może tanim kosztem podnieść znacznie produktywność tej parceli, która łatwą jest do uprawy, obfite nawożenie opłaca, i wszystkie rośliny w naszym klimacie uprawne, wydawać może.

3. Parcela „Świder" obejmująca 6 morgów powstała z wykarczowania lasu, nisko położona i od strony południowej lasem zasłonięta, jest zawsze wilgotną, pomimo drenowania w r. 1871, tutaj wykonanego

Gleba więcej piasczysta spoczywa na podglebiu wprawdzie gliniasto-piasczystem, ale mocno spojnem i mocno nieprzepuszczalnem.

W latach więcej posusznych i przy starannej uprawie udają się tutaj z ozimin żyto, a z jarych owies, a także i mieszanki traw dobry plon tutaj wydają.

4-ta Parcela „Zakowiec", również z lasu ale dawniej na pole orne przemieniona, obejmuje razem 13 morgów. W położeniu lekko ku południowi i zachodowi pochylonem, zasłonięta jest lasem od strony północnej i wschodniej. Gleba gliniasto-piasczysta, płytka, spoczywa na podglebiu więcej gliniastem, mniej przepuszczalnem.

Wydatność tych gruntów bardzo mała, co przypisać należy nietylko przymiotom naturalnym gleby, ale i wyplenieniu przez długoletnie użytkowanie bez należytego nawożenia.

Pole to bowiem jest o 1.600 m. od folwarku oddalone, w skutek czego też tylko resztki nawozów dostają się tej parceli w udziale, — podczas kiedy prawie wszystek nawóz na „Łazy“ i „Stawiska“ przy samym folwarku położone, wywożony bywa.

5-ta Parcela „Górki“ obejmująca 3 morgi powierzchni ziemi piasczystej, płytkiej, spoczywającej na podglebiu kamienistem, wapiennem, — przydatną jest do uprawy owsa, kartofli i esparcety.

6-ta Parcela „Kępa“, położona między starem korytem Wisły, zarosłem wiklami a Wisłą nową, powstała z widocznego odsypiska, obejmuje około 2 morgi powierzchni i przedstawia glebę piasczystą, żwirowatą, na podglebiu żwirowatem. Grunt suchy, mało zwięzły, podrywanym bywa przy każdym silniejszym napływie wody w Wiśle, przydatny jest tylko do uprawy owsa i traw.

7-ma Parcela „na Kłokoczynie“, oddalona przeszło pół mili od folwarku, obejmuje 24½ morga powierzchni, ziemi gliniasto-piasczystej wcale dobrej, ale z powodu znacznego oddalenia i trudnego dostępu jest wydzierżawioną włościaninowi z Kłokoczyna, za czynsz roczny w wysokości 240 zł.

Łąki obejmują 6½ morga, a mianowicie:

1-a Parcela przy samym zakładzie, poniżej sadzawek położona, mierzy 1½ morga łąki, zalewanej wprawdzie wodą wiślaną — dałaby się na bardzo dobrą łąkę łatwo zamienić, a wyrządzające dziś szkodę zalewy wiślane, na korzyść tej łąki obrócić.

2-ga Parcela, obejmująca 5 morgów powierzchni, położoną jest na „Zakowcu“ i powstała z wykarczowanego w tem miejscu lasu. Gleba piasczysto-gliniasta, na podglebiu nieprzepuszczalnem, gliniastem, w dole położona, jest zabagnioną i wydaje mało i kwaśnego siana. Doprowadzenie tej łąki do odpowiednego stanu kultury i wydatności byłoby zbyt kosztowne i dlatego najlepiej parcelę tę na nowo zalesić.

Pastwiska. Jako pastwiska figuruje część Górek, do uprawy nieprzydatnych, pomiędzy kamieniołomami o powierzchni 4 morgów, dalej brzegi przy młynówce wpływającej pod folwarkiem do Wisły i wały ochraniające „Łazy“ od wylewu Wisły — wszystko razem około 6 morgów powierzchni, nie dającej się korzystnie zużytkować dla folwarku.

Sadzawki. Przy samym zakładzie i poniżej folwarku przy Wiśle istnieją tu trzy sadzawki, o powierzchni razem 1 morga 600□°. Sadzawki te są obecnie zaniedbane, jedna większa i wcześniej obsuszona, dwie zaś mniejsze, wprawdzie wodą zapuszczone ale nie zarybiane. Istnieje wszakże projekt zaprowadzić nietylko w tych trzech sadzawkach hodowlę racyonalną ryb, ale założyć dalsze sadzawki na łące 1½ morgowej, poniżej sadzawek pod zakładem położonej, a o której powyżej była mowa.

Wikle obejmują 71 m. 1000□° powierzchni nad brzegiem Wisły w Czernichowie, Pasiece, Kępie i Kłokoczynie, wydzierżawione są kontraktowo kupcowi z Wrocławia i przedstawiają dla folwarku ładną, bo 1.500 zł. rocznie wynoszącą rubrykę czystego dochodu.

Wikle te, a raczej łozy koszykarskie uprawiane są od lat kilku systematycznie. Odmianą tu panującą jest Salix viminalis, znajduje się wszakże bardzo wiele Salix vim. canabina pochodzącej przeważnie z obsiewu naturalnego — a przed dwoma laty zasadzono tu dla próby po kawałku małym kilka innych odmian.

Lasy Czernichowskie obejmują razem 220 mórg 1060□° powierzchni, z których część jedna, obejmująca 68 mórg, stanowi las wysokopienny, przeważnie bukowy, część zaś druga obejmująca 152 mórg 1060□° stanowi las wysokopienny, przeważnie sosnowy.

Ogrody obejmują razem $2^1/_4$ morga powierzchni — i oddane są wraz z budynkiem murowanym na użytek i pomieszczenie szkoły ogrodniczej, za czynsz roczny w wysokości 200 zł.

Inwentarz żywy składa się z koni roboczych, bydła rogatego i świń.

Koni roboczych utrzymuje folwark Czernichowski 6 sztuk, czyli 3 fornalki parokokonne.

Obora bydła holenderskiego utrzymywana jest przedewszystkiem dla produkcyi mleka, którego znaczną ilość szkoła konsumuje.

Stan normalny krowiarni jest następujący:

1 buhaj rozpłodowy,
14 krów dojnych,
3 jałowice starsze,
4 cielęta roczne,

resztę cieląt starszych i młodszych sprzedaje się na chów lub rzeź.

Hodowla i wypas świń (mieszańców) prowadzi się przedewszyskiem na potrzeby kuchni szkolnej, a prosięta sprzedaje się.

Stan normalny świniarni jest następujący:

1 knur rozpłodowy,
10 macior starszych,
5 macior młodszych,
3 karmnych,
10 warchlaków.

Przemysł rolniczy.

1. Wypalanie wapna. W roku 1870. postawiono przy kamieniołomach na Górkach piec wapienny, kosztem 9.000 zł., w którym wypala się na dobę około 100 korcy wapna.

Kampania trwa zwykle 8 miesięcy, w którym to czasie wypala się i sprzedaje około 15.000 korcy wapna i uzyskuje rocznie 1.200 do 1.500 zł. czystego dochodu.

2. Wypalanie cegły. W poprzek lasu sosnowego, mianowicie na polu Zakowiec zwanem, wybudowano zwykły piec, w którym można 20—24 tysięcy cegły naraz wypalić. Pomimo odbytu na cegłę nie ma prawie żadnego zysku, zatem wypala się tylko na potrzebę własną, mianowicie na potrzeby szkoły. Dochodu więc właściwego z cegielni nie ma, gdyż oddaje się cegłę prawie za koszt produkcyi.

Propinacya. Do majętności Czernichowa przywiązane jest prawo propinacyi w Czernichowie, Kłokoczynie i Przegini nar., które jest wydzierżawiane za czynsz roczny w wysokości 1.800 zł.

IX. Doświadczenia i prace wykonane w laboratoryach.

Laboratoryum roślinno-fizyologiczne.

Z powodów wyłuszczonych już w szczegółowym opisie tej pracowni, nie można było przeprowadzać w niej z uczniami żadnych doświadczeń fizyologicznych. Ograniczono się więc tylko do takich demonstracyj, które mogły być na sali wykładowej przedstawiane t. j. nie wymagały dłuższego czasu ani na ich przygotowanie, ani też na wykonanie.

O ile szczupłe dotychczas zaopatrzenie pracowni fizyologicznej dozwalało, dokonano w niej szereg prac specyalnych, stojących w ścisłym związku z nauką umiejętnego rolnictwa. I tak w ubiegłym roku szkolnym przeprowadzono badania nad rozwojem śnieci zbożowych *(Tilletia caries Ustilago carbo, Urocystis occulta)* w gnojówce — dalej nad budową i znaczeniem fizyologicznem brodawek korzeniowych z grochu, koniczyny, lucerny i innych motylkowych, wreszcie badania nad fermentacyą amoniakalną moczu i organizmami, które wytworzone w ziemi, skutkiem rozkładu ciał organicznych amoniak nitryfikują na kwas azotowy. Badania te nie mogły być niestety w całości wykończone, wskutek choroby profesora, a zatem i otrzymane już rezultaty, mogące posłużyć do wyjaśnienia kwestyj spornych, w zakresie pomienionych wyżej tematów nie zostały dotychczas drukiem ogłoszone. Można jednak spodziewać się, że w przyszłym roczniku szkoły znajdzie pomieszczenie przynajmniej jedna z prac powyższych.

Laboratoryum chemiczne.

Uczniowie II. roku przy ćwiczeniach z chemii uczyli się wykrywania kwasów i zasad ważnych w rolnictwie, najpierw na pojedyńczych solach, a potem wykrywali te same składniki w wodach, kamieniach, ziemiach i nawozach. Zajmowali się mechaniczną analizą ziemi, oznaczeniem ilości kwasu węglowego w ziemi i wapieniach, a z niej ilości wapna.

Przy ćwiczeniach do zakresu technologii należących, przerabiano z uczniami III. roku wyrób słodu, oznaczenie ilości ciał wyciągowych w słodzie i ilości kwasu rozczynem miareczkowanym ługu sodowego, oznaczenie cukru rozczynem Fehlinga, oznaczenie mączki w ziemniakach rozczynem solnym (próba Krockera) i za pomocą wagi hydrostatycznej. Podobnież oznaczano gęstość mleka z obory zakładowej, ilość tłuszczu w mleku sposobem Solela, ilość śmietany kremometrami Chevaliera i ilość sernika przez strącenie go kwasem octowym.

W różnych czasach wykonano w laboratoryum następujące prace specyalne: a) rozbiór mechaniczny i chemiczny gleby i podglebia z działów „na Łazach“ i z działu, którego część dzisiejszy chmielnik zajmuje; b) takąż analizę gleby i podglebia gruntów na „Zakowcu“ i „Świdrze“; c) mechaniczną analizę ziemi nowego ogrodu szkoły ogrodniczej do $1^1/_2$ m. głęb. wraz z oznaczeniem w niej ilości wapna; d) analizowano kilkakrotnie kamienie wapienne z kamieniołomów zakładowych i wapno z nich wypalone; e) oznaczono przez cały rok ilość szlamu w wodzie Wisły przy zwiększonym jej stanie (praca ogłoszona drukiem w języku niemieckim); f) zrobiono rozbiór chemiczny martwicy wapiennej z Marcyporęby i Mnikowa (na żądanie fabryki z Wrocławia); g) rozbiór chem. marglu ze skały (pow. Miechów); h) analizę rudy żelaznej z Przegini; i) rozbiór mechaniczny piasków lotnych w Boru i Czernichówka, z oznaczeniem części w kwasie solnym rozpuszczalnych; k) oznaczenie ilości popiołu i materyj organicznych w trzech rodzajach tutejszej wikliny; l) oznaczono skład słomy kukurudzy przysłanej z Kamienia.

Doświadczenia fizyczne.

Nie jest i nie może być zadaniem instrukcyi fizyki w szkole średniej zwłaszcza specyalnej, zaprzątanie uczniów wykonywaniem samodzielnych doświadczeń fiz., zostających jedynie w dalszym związku z przyszłem ich powołaniem. Dość będzie, jeżeli przez demonstracye i proste doświadczenia, wykonywane przez samego nauczyciela (co najwyżej z pomocą kilku uczniów) obudzi się w nich zainteresowanie się przedmiotem i ułatwi rozpoznanie ich ze zjawiskami i prawami natury. Dodać wreszcie wypada, że jak przy wykładzie fizyki w naszej szkole liczono się ze specyalnym jej charakterem, kładąc szczególny nacisk na te partye nauki, które w przy-

szłem zawodowem życiu uczniów znaleźć mogą zastosowanie, tak też konsekwentnie i doświadczenia szkolne dotyczyły przedewszystkiem działów fizyki takich, jak mechanika ciał stałych, płynnych i gazowych, nauka o cieple, a ograniczały się jedynie do najważniejszych z zakresu nauki o elektryczności, magnetyzmie, głosie i świetle.

Doświadczenia przy wykładzie weterynaryi.

Pomocnym wielce czynnikiem przy nauczaniu weterynaryi były demonstracye na chorych zwierzętach, doprowadzanych z okolic, oraz wykonywanie na takowych, o ile wskazanem było, odpowiednich operacyj.

X. Stacya meteorologiczna.

Czyją była pierwsza myśl założenia stacyi meteorologicznej przy tutejszej szkole rolniczej — niewiadomo, domyślać się jednak można, że inicyatywa w tej mierze wyszła od byłego Towarzystwa naukowego krakowskiego, skoro już w r. 1869. znajdujemy śp. profesora Zgórka, odczytującego 3 razy dziennie ciepłotę na ciepłomierzu, będącym własnością rzeczonego Towarzystwa, a zapewne notującego również kierunek i siłę wiatru jak i wielkość zachmurzenia.

Obserwacye te przerwane w Czerwcu w r. 1870., w którym to czasie Zgórek opuścił Czernichów podjęte zostały napowrót w r. 1875., gdy komisya fizyograficzna c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie znajdując w p. Piotrze Giermańskim (pełniącym dotąd obowiązki nauczyciela przy szkole roln.) chętnego obserwatora, nadesłała dwa najniezbędniejsze przyrządy: termometr z podziałką na $^1/_5$ stopnia C, porównany z termometrem normalnym głównej stacyi krakowskiej i deszczomiar blaszany ze szklanną „mensurą“. Przez 6 lat następnych stacya ograniczała się na trzykrotnem dziennem zapisywaniu: ciepłoty powietrza, kierunku i siły wiatru (wedle konwencyonalnej skali 10. stopniowej) i wielkości zachmurzenia. Dopiero zakupiony (z dotacyi gabinetu fizycznego) w r. 1881. barometr lewarowy Kapellera i psychrometr Augusta pozwoliły od 1. Stycznia 1882. rozszerzyć zakres czynności stacyi przez notowanie ciśnienia powietrza i prężności pary wodnej, zawartej w powietrzu. W miarę wzrastania funduszów tak na gabinet fizyczny, jakoteż później (od r. 1884.) na samą już stacyę meteorologiczną przez Wysoki Sejm uchwalonych, można było pomyśleć o zaopatrzeniu stacyi w kilka innych jeszcze przyrządów, jakoteż o odkupienie przyrządów niegdyś jej przez krakowską komisyą fizyograficzną wypożyczonych. Wspomniany powyżej barometr stacyjny, który poprzednio z funduszu gabinetu fizycznego a więc niejako z uszczerbkiem tego zbioru zakupionym został, przeszedł również do inwentarza stacyi za zwrotem kosztów na jego zakupno wyłożonych.

Oprócz tych przyrządów posiada jeszcze stacya: aneroid Naudet'a, dobrą chorągiewkę z wiatraczkiem i wzorowo wykonany anemometr (siłomierz wiatru) Robinson'a.

Ostatni przyrząd dla braku odpowiedniego miejsca na dachu i w oczekiwaniu niebawem nastąpić mającego przerobienia głównego budynku zakładowego, nie został dotąd ustawionym.

W bieżącym jeszcze roku szkolnym przybędą nadto termometr maximum i minimum Six'a, jakoteż osobny ciepłomierz do mierzenia temperatury w bezpośredniem oświetleniu słonecznem. Do zwykłych obserwacyj meteorolog. przybędą wreszcie już w bliższej przyszłości obserwacye stanu wody na pobliskiej Wiśle, których ważność — uznana powszechnie nie tylko dla samej nauki, ale i dla rozpoczętej właśnie sprawy regulacyi rzek krajowych, skłoniło W. Wydział krajowy do urządzenia porządnego wodoskazu tak tutaj, jakoteż w innej jeszcze miejscowości górnego biegu Wisły.

Obserwacye wykonywane są o 7. rano, o 2. po południu i 7. wieczorem, bądź to przez nauczyciela chemii lub fizyki, bądź też przez kilku wprawionych do tego celu uczniów szkoły tutejszej. Wyręcza się stacya również laborantem, funkcyonującym przy gabinecie fizycznym i laboratoryum chemicznem, jeżeli jego inteligencya i sumienność w wykonywaniu dość mechanicznej zresztą czynności, dają rękojmię zaufania do niego.

Stacya Czernichowska, pomimo odległości tylko 21 klm. od centralnej stacyi krakow. posiada niezaprzeczoną ważność w organizmie stacyj, pokrywającej niejako siecią nasz kraj i przyczynia się niewątpliwie do dokładniejszego zbadania, mało dotąd rozpoznanej fizyografii jego. Naiwnem jest życzenie tych, którzy oczekują od stacyi przepowiadania każdorazowej pogody i niepogody, zanim jeszcze ogólny charakter klimatyczny poszczególnych dystryktów kraju wytrwałą obserwacyą nie zostanie oznaczonym.

Pomimo dopiero 10letniego istnienia naszej stacyi, można już z dotychczasowego materyału obserwacyjnego wyciągnąć niektóre wnioski, charakteryzujące wybitnie tutejszą okolicę, a do nich w pierwszym rzędzie należy nadzwyczajne ubóstwo opadów atmosferycznych (w porównaniu z ich ilością notowaną po innych stacyach krajowych) wskazówka, z której jak sądzimy, interesowani tutaj rolnicy nie zaniedbają skorzystać

Więcej niż o ćwierć wiekową przeszłość opiera szkoła Czernichowska swój byt dzisiejszy. W ciągu tego czasu bezustannie niemal przeobrażana stopniowo, wydźwignęła się nakoniec na stanowisko szkoły średniej, a to ostateczne ustalenie jej charakteru jest najwybitniejszą owej przyszłości zdobyczą dla zakładu. Składają się na nię: nowy statut organizacyjny, nowy przez Wys. Wydział krajowy i Ministeryum rolnictwa zatwierdzony plan nauk, tudzież w części przynajmniej dokonane ustalenie składu grona nauczycielskiego. Utrwaliwszy w ten sposób podstawy swej organizacyi, nad których utrzymaniem bacznie Wysokie Władze szkolne czuwają, może zakład w dalszym rozwoju pomyśleć o ulepszeniach szczegółów swej kształcącej i wychowawczej działalności.

Doświadczona gotowość kraju do ofiar materyalnych dla naszego zakładu, pozwala żywić nadzieję, iż brak środków nie będzie tamował dobrych chęci i zamiarów. Sprawozdanie niniejsze dowodzi. że szkoła obecnie jeszcze przedstawia w kierunku swego zaopatrzenia — jako zakład rolniczy łączący teoryę z praktyką — ważne niedostatki, których istnienie mimo tak znacznych wkładek dzięki ofiarności Wys. Sejmu już poczynionych, tłómaczy się przedewszystkiem jednym, częstokroć przeoczonym momentem.

Oto szkoła Czernichowska przed objęciem jej w posiadanie kraju, zmuszoną była toczyć trudną walkę o swój byt tem mozolniejszą, że przy równoczesnem przeobrażaniu z szkoły niższej na średnią wzmagały się znakomicie najnieodzowniejsze jej potrzeby. Nie przechodziła więc na własność kraju jako szkoła z dokonaną reorganizacyą i wyposażeniem wystarczającem zakresowi jej działalności, lecz jako zakład rolniczy, wymagający prócz zwykłych kosztów swego utrzymania, wysokich wkładów fundacyjnych, które częściowo czynione, dotąd jednak jeszcze zamknięte nie zostały, tembardziej, skoro klęski elementarne tylekroć się powtarzające, przyprawiały majątek zakładu o nie małe straty.

Na podniesienie bieżących i fundacyjnych wydatków wpływa utrzymanie uczniów w internacie. Mimo tego nikt zapewne nie pomyśli o zniesieniu tej instytucyi przy szkole Czernichowskiej. Pomijając już bowiem wiek uczniów i miejscowe warunki, które wprost wywołują konieczność egzystencyi internatu, spełnia on nader doniosłe wychowawcze zadanie tak ze względu na przyszły zawód uczniów jako rolników, jak i na ich późniejsze obywatelskie w społeczeństwie stanowisko. Uznanym to bowiem jest faktem, że samo fachowe wykształcenie stanowi dopiero połowę warunków i zalet dzisiejszego rolnika, a druga połowa polega na dzielności charakteru, odpowiednio praktycznemu zawodowi uformowanego, w czem właśnie tkwi jedna część zadania internatu; on jednak zdolnym jest także usuwać te wady, jakie są częstokroć uważane za nasze

narodowe, a wzwyczajać młodzież do karności, poszanowania władzy, ścisłości w wykonywaniu obowiązków, stałości i stateczności usposobienia. Odpowiednio swemu przeznaczeniu domaga się wszakże internat stosownego urządzenia i wyposażenia, a wtedy wolno będzie cieszyć się otuchą, że zakład Czernichowski stworzy u siebie typ polskiego internatu, który uwzględniając własności charakteru narodowego, rozwijając w nich to, co jest dobrem a usuwając, co jest złem, wpłynie skutecznie i dodatnio na naukę a społeczeństwu dostarczy tęgich i pożytecznych obywateli.

Jeżeli sprawozdanie niniejsze daje możność zoryentowania zię w niedostatkach szkoły Czernichowskiej, to z drugiej strony dowodzi również, iż szkoła nasza zdobywszy sobie ustaloną podstawę, posunęła się już cokolwiek na drodze rzeczywistego postępu. Nieprzerywany nadzwyczajnemi a niepożądanemi zajściami tok nauki sprawił, że w ubiegłym roku szkolnym ukończyło naukę w zakładzie z dobrym rezultatem 10. uczniów t. j. 91. procent liczby uczniów oddziału III., że 11. uczniów (100%) drugiego oddziału otrzymało przejście do następnego, że 93 procent uczniów I. oddziału przeszło na drugi, który dziś liczy uczniów 23., podczas gdy ogólna ich liczba wynosi 54.

Jedyny ten do dziś dnia w kraju naszym średni zakład rolniczy, rokuje zatem coraz obfitsze korzyści.

Z I. Związkowej drukarni we Lwowie.

L. S. 337|86.

Aleg. 55.

Wniosek.

Zważywszy, że umiejętnie prowadzone gospodarstwo rybne mogłoby się wiele przyczynić do podniesienia dobrobytu kraju;

zważywszy, że brak ludzi gruntownie z rybactwem obeznanych stanowi główną przeszkodę w rozwoju tego gospodarstwa;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1. Ażeby zaprowadził wykłady nauki rybactwa w krajowych szkołach rolniczych;

2. ażeby ułatwił wykształcenie dwóch nauczycieli gospodarstwa rybnego przez udzielanie kandydatom odpowiednich stypendyów;

3. ażeby stawki w Dublanach stosownie do potrzeb praktycznej hodowli ryb urządzić polecił.

Na te cele otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1887. w wysokości 2.000 zł.

Wnioskodawca:

Tadeusz Langie.

Seweryn Henzel, Lasocki, Jaworski, Zawadzki, Weigel, Łubieński, J. Stadnicki, S. Tarnowski jun., Polanowski, Alfred Potocki, Artur Potocki, K. Scipio, G. Romer, Wernicki, Popiel, J. Czartoryski, Koziebrodzki, T. Dzieduszycki, M. Mazaraki, Rey, Stan. Stadnicki, Wasilewski, Struszkiewicz, Bobrzyński, S. Badeni.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Wiersz.

Aleg. 56.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem poleca Wydziałowi krajowemu:

aby celem rychłego wejścia w wykonanie w kraju naszym ustaw państwowych z dnia 7. Czerwca 1883. Dzien. ust. pań. Nr. 92—94 o komasacyi gruntów, dzielenia gruntów wspólnych i o oczyszczeniu lasów z gruntów cudzych — dalsze poczynił kroki w myśl reskryptów c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 27. Grudnia 1885. l. 16.277 i z dnia 27. Sierpnia 1886. l. 6.864, i aby potrzebne dla dalszego rozwoju tej sprawy wnioski przedstawił Sejmowi na najbliższej sesyi.

Wnioskodawca:
Piotr Gross.

Emil Torosiewicz, Gniewosz, Fruchtmann, Czerkawski, Waygart, Pławicki, T. Merunowicz, Klemens Żywicki, Michałowski, Sobiesław Mieroszowski, Augustynowicz, Goldman, Romanowicz, Władysław Żuk Skarszewski, Stanisław Klucki, Tom Rozwadowski, Mroczkowski.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 57.

Propozycya

Wydziału krajowego w sprawie wyboru członków Rady nadzorczej Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

W myśl §. 71. ust. 5. statutu Banku krajowego, przystąpiła Rada nadzorcza tego Banku na swem posiedzeniu dnia 23. Września 1886 do losowania trzech członków ze swego grona.

Z urny zawierającej nazwiska PP. Wacława Dąbrowskiego, Michała Dymeta, Augusta Gorayskiego, Edwarda Jędrzejowicza, Józefa hr. Męcińskiego i Karola hr. Scipiona wybranego na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 30. Września 1884. roku w miejsce p. Emila Torosiewicza) wyciągnął zastępca sekretarza trzy kartki, które wręczył do odczytania komisarzowi rządowemu, radcy dworu Karasińskiemu.

W ten sposób wylosowano PP.:

Michała Dymeta,
Augusta Gorayskiego,
Józefa hr. Męcińskiego.

Na podstawie §. 71. ust. 1. powołanego statutu, Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi do wyboru na członków Rady nadzorczej Banku krajowego PP.:

Augusta Gorayskiego,
Józefa hr. Męcińskiego,
Dr. Mikołaja Zyblikiewicza.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księst. Krakowskiem.

Lwów dnia 18. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału kraj.

L. W. kr. 73.601/1886.

Aleg. 58.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie uregulowania obowiązków co do zakładania, rozszerzania, utrzymywania jako też co do dozoru cmentarzy.

Wysoki Sejmie!

W sesyi sejmowej 1885/6 przedłożył był Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o sprawie uregulowania obowiązków co do zakładania, rozszerzania, utrzymywania jako też co do dozoru cmentarzy.

Sprawę tę przekazał Wysoki Sejm komisyi administracyjnej, która jednak nie przedłożyła Wysokiemu Sejmowi sprawozdania w tym przedmiocie. Wydział krajowy postanowił przeto ponowić swoje zeszłoroczne sprawozdanie i przedkładając je obok ·/. w tej samej osnowie, kończy wnioskiem: ·/.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie uregulowania obowiązków co do zakładania, rozszerzania, utrzymywania jako też co do dozoru cmentarzy".

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księst. Krakowskiem.

Lwów dnia 14. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Smolka w. r.
Członek Wydziału kraj.

Przedruk za L. W. kr. 48.388 ex 1885.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania, jakoteż i dozoru cmentarzy.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 23. Października 1884. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi administracyjnej o wniosku posła Władysława Koziebrodzkiego w sprawie przepisów o urządzeniu cmentarzy następującej treści uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ściśle zbadał ustawodawcze stosunki i administracyjne przepisy, odnoszące się do cmentarzy wszystkich wyznań w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, następnie przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi odpowiednie wnioski, celem uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania, jakoteż i dozoru cmentarzy“.

Alegat A. Wywiązując się z polecenia Wysokiego Sejmu, przedkłada Wydział krajowy pod **A.** zestawienie ustaw i rozporządzeń obowiązujących w sprawie cmentarzy,

Alegat B. a pod **B.** wyciągi z zasadniczych orzeczeń w sprawie cmentarzy, wykazujące, jak pojmują powyższe ustawy i rozporządzenia władze powołane do zastosowywania postanowień w nich zawartych.

Cmentarze od niepamiętnych wieków uważane i uznawane były za przynależność kościoła. Dekrety kancelaryi nadwornej z dnia 11. Grudnia 1783. *(patrz* **Al. A. Nr. 1.)** i z dnia 23. Sierpnia 1784., *(patrz* **Al. A. Nr. 2.)**, następnie z dnia 14. Lutego 1787. *(patrz* **Al. A. Nr. 8.)**, tudzież rozporządzenia gubernialne z dnia 12. Września 1806. L. 37.337 *(patrz* **Al. A. Nr. 15.)**, z dnia 31. Grudnia 1823. L. 72.640 *(patrz* **Al. A. Nr. 18.)** i z dnia 15. Lipca 1824. L. 22.582 *(patrz* **Al. A. Nr. 19.)** zarządzały wprawdzie terytoryalne oddzielenie cmentarzy od kościołów, których przynależnością były, jeżeli cmentarz przy kościele znajdujący się, położonym był w obrębie osiadłości. Powyższe dekrety nie naruszały jednak wcale przez to stosunku prawnej przynależności cmentarza do kościoła, i nie naruszały związku między niemi istniejącego.

Związek ten i stosunek przynależności cmentarza do kościoła, stanowiąc cechę charakterystyczną cmentarza jako zakładu wyznaniowego, uznały i owszem wyraźnie rozmaite ustawodawcze postanowienia i przepisy administracyjne. Do rzędu takich zaliczyć należy patent cesarski z dnia 1. Lipca 1785. o opłatach „jura stolae“ zwanych *(patrz* **Al. A. Nr. 7.)**, zaliczający w poczet opłat tych czysto kościelnych (wyznaniowych) opłatę za miejsca na grób, rozporządzenie gubernialne

z dnia 12. Września 1806. L. 37.337 *(patrz* **Al. A. Nr. 15.)**, postanawiające, że ogrodzenie nowego cmentarza ciąży na kościele i w razie niedostateczności funduszów kościelnych, pokryte być ma przez konkurencyę patronów z parafianami, rozporządzenie gubernialne z dnia 15. Grudnia 1833. L. 71.535 *(patrz* **Al. A. Nr. 21.)**, przepisujące, że cmentarz przy kościele parafii, do której zmarły należał, za właściwy uważanym być ma, i rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 22. Stycznia 1860. L. 803 *(patrz* **Al. A. Nr. 28.)** wypowiadające, że urządzenie i utrzymywanie cmentarza jest obowiązkiem parafian z ustawy wypływającym.

Zgodnie z tymi przepisami orzekł też Minister wyznań i oświaty na dniu 22. Maja 1874 L. 14.903. *(patrz* **Al. B. Nr. 2.)**, że cmentarze wyznaniowe uważać należy za część składową zabudowań kościelnych. Trybunał administracyjny zawyrokował orzeczeniem z dnia 6. Listopada 1883. L. 2.556. *(patrz* **Al. B. Nr. 4.)**, że cmentarz wyznaniowy jest zakładem kościelnym, orzeczeniem z dnia 14. Listopada 1878. L. 1.781. *(patrz* **Al. B. Nr. 7.)**, że wydatki na utrzymanie cmentarza wyznaniowego pokrywać winna konkurencya kościelna, a orzeczeniem z dnia 28. Marca 1879. L. 415. *(patrz* **Al. B. Nr. 8.)**, że wydatki na obmurowanie cmentarza wyznaniowego pokrywać należy w drodze konkurencyi kościelnej. Cmentarze wyznaniowe zatem uznaje ustawodawstwo niewątpliwie za część składową budynków kościelnych, jak to słusznie podniosła Komisya administracyjna we wstępie swego sprawozdania.

Tę zasadę co do cmentarzy wyznaniowych wyznania ewangielickiego i co do cmentarzy wyznaniowych izraelickich potwierdzają także patent Cesarski o żydach z dnia 7. Maja 1789. *(patrz* **Al. A. Nr. 12.)**, i ustanowa wyznań ewangelickich z dnia 23. Stycznia 1866. Dz. u. p. Nr. 15. *(patrz* **Al. A. Nr. 29.)**.

Dlatego też cmentarze wyznaniowe są stosownie do stanu ustawodawstwa obecnie obowiązującego częścią składową budynków kościelnych, a to nie tylko we wszystkich obrządkach kościoła katolickiego, ale także u ewangelików i u izraelitów. Wyznawcy zaś kościoła wschodniego nieunickiego nie mają na całym obszarze kraju żadnego własnego cmentarza wyznaniowego, jak to stwierdziły doniesienia c. k. Starostów i Wydziałów powiatowych pod tym względem zgodne ze sobą.

Dla usunięcia wszelkiej wątpliwości co do okoliczności, że ustawodawstwo nie odjęło pomimo licznych co do cmentarzy w ogóle, a zatem i co do cmentarzy wyznaniowych wydanych postanowień, cmentarzom wyznaniowym charakteru przynależności kościoła, posłużyć może porównanie ustaw i rozporządzeń powyżej powołanych, odnoszących się do cmentarzy, z postanowieniami rozporządzenia gubernialnego z dnia 17. Marca 1797. *(patrz* **Al. A. Nr. 13.)**, dekretu kancelaryi nadwornej z dnia 13. Kwietnia 1797. *(patrz* **Al. A. Nr. 14.)**, rozporządzenia gubernialnego z dnia 4. Listopada 1819. L. 59.606. *(patrz* **Al. A. Nr. 16.)**, i rozporządzenia gubernialnego z dnia 8. Sierpnia 1845 L. 46.115. *(patrz* **Al. A. Nr. 24.)**, odnoszące się do trupiarni. Pomimo tak bliskiego na pozór związku pomiędzy tymi zakładami, zachodzą w przepisach do nich odnoszących się bardzo doniosłe różnice. Ustawodawstwo odnoszące sie do cmentarzy stwierdza przedewszystkiem, że cmentarze w chwili wydania tych ustaw już istniały, zadaniem jego jest przeto tylko urządzić lub przekształcić je, jako instytucyę kościelną już istniejącą; trupiarnie zaś dopiero powstać mają w skutek wydanych przepisów, jako instytucya zupełnie nowa, czysto policyjna, zatem wyłącznie tylko świecka, państwowa. Dlatego też wyłącznie tylko zwierzchności miejscowe, dominia, jako władze sprawujące podówczas policyę miejscową, powołane są do zakładania trupiarni i zupełnie inne czynniki, a nie kościół, ani też konkurencya kościelna powołane są do ponoszenia kosztów z zakładaniem i utrzymywaniem trupiarni połączonych.

Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 12. Sierpnia 1788. *(patrz* **Al. A. Nr. 11.)**, postanawiający, że na cmentarzu wyznaniowym także zwłoki zmarłych, którzy należeli do innych wyznań, grzebane być mają, i art. 12. ustawy z dnia 25. Maja 1868. Dz. u. p. Nr. 49. o stosunkach wy-

znaniowych *(patrz* **Al. A. Nr. 30.**), stanowiący, że w obec zajścia pewnych wypadków gmina wyznaniowa zwłokom nienależącego do niej przyzwoitego pogrzebania na swoim cmentarzu odmówić nie może, — uczyniły wprawdzie wyłom w prawie kościoła, względnie stowarzyszenia wyznaniowego zarządzania cmentarzem jako swoją własnością, — ten wyłom jednak, równie jak obowiązek stosowania się pod względem cmentarzy do przepisów policyi zdrowia, nie może być dostatecznym do odjęcia cmentarzom wyznaniowym cechy przynależności kościoła.

Ustawodawstwo policji sanitarnej, odnoszące się do cmentarzy, obrało jednak głównie taką drogę, że zarządzało w razie zachodzącej nieodzownej potrzeby zakładanie odrębnych cmentarzy. Na tę drogę wszedł po raz pierwszy Regulamin policyjny przy zarazach, wydany dekretem kancelarji nadwornej z dnia 30. Czerwca 1837. L. 15.591. *(patrz* **Al. A. Nr. 22.**), rozporządzenie Prezydyum Namiestnictwa z dnia 22. Września 1872. L. 6.960/pr. *(patrz* **Al. A. Nr. 33**), i rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 19. Sierpnia 1873. L. 42.494. *(patrz* **Al. A. Nr. 34.**), zarządzające zakładanie odrębnych cmentarzy kosztem gminy w celu grzebania zwłok zmarłych na zarazę, względnie na cholerę. Głównie zaś i zasadniczo orzekł ustęp d. §. 3. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. Dz. u. p. Nr. 68. *(patrz* **Al. A. Nr. 31.**), że zakładanie, utrzymywanie i nadzorowanie cmentarzy jest zadaniem gminy, i wchodzi w samoistny jej zakres działania.

Obowiązku gminy, z powyższego postanowienia ustawy wypływającego, zakładania i utrzymywania cmentarzy nie ma potrzeby wówczas zastosowywać, jeżeli w gminie istnieje cmentarz wyznaniowy, odpowiadający wszelkim wymagalnościom ustaw.

Gdy jednak Ministerstwo spraw wewnętrznych wydało rozporządzenie z dnia 3. Maja 1874. r. Dz. ust. państ. Nr. 56. *(patrz* **Al. A. Nr. 36.**), określające ostrożności, które zachowane być mają w razie grzebania zwłok na cmentarzu, nie należącym do miejscowości, w której śmierć zaszła, rozpowszechniło się przekonanie, że te ostrożności we wszystkich takich wypadkach zachowane być mają, gdy rozchodzi się o przewiezienie zwłok na właściwy cmentarz parafialny, czyli wyznaniowy, jeżeli tylko ten cmentarz znajduje się w innej miejscowości, aniżeli ta, w której śmierć wydarzyła się.

Ponieważ takie wypadki w kraju naszym bardzo często wydarzają się, przeto zachodziłaby przy takiem pojmowaniu powyższego przepisu tak często potrzeba wydawania zezwoleń urzędowych na przewożenie zwłok, że siły publicznej służby zdrowia nie wystarczyłyby do zadośćuczynienia temu zadaniu. Dla tego zaczęli c. k. Starostowie wywierać nacisk na gminy w tym kierunku, ażeby w każdej miejscowości zakładano odrębne cmentarze gminne, i na nich chowano zwłoki zmarłych członków gminy bez różnicy wyznania i religii, a nie odwożono ich na właściwy cmentarz wyznaniowy, jak dotąd bywało.

Z powodu kilku, przeciw podobnym zarządzeniom c. k. Starostów wniesionych rekursów, odniosło się c. k. Namiestnictwo do c. k. Ministerstwa, podniosło wstręt ludności naszej, zarówno chrześcian, jakoteż i izraelitów, do wspólnego grzebania umarłych rozmaitej religii na cmentarzu wspólnym, tak głęboko wkorzeniony, że chyba tylko użyciem siły przełamanym być musiałby, — wykazało, że nawet przełamanie siłą tego wstrętu ludności nie przyczyniłoby się jak tylko do szerzenia indyferentyzmu na polu religijnem, a zatem obniżyłoby poziom moralności publicznej, zwłaszcza ludności mniej wykształconej, że zatem nie leży w interesie społeczeństwa uciekać się do użycia siły dla osiągnięcia tego celu, ani przynaglać gminy, z wyjątkiem istotnej nieodzownej potrzeby, n. p. z powodu panującej cholery, lub innej tego rodzaju przyczyny, do zakładania odrębnych cmentarzy gminnych. Z drugiej strony przedstawiło i udowodniło c. k. Namiestnictwo, że siły personalu sanitarnego publicznego nie wystarczają do przeprowadzenia przepisanej czynności urzędowej we wszystkich wypadkach przewożenia zwłok na właściwy cmentarz wyznaniowy, położony po za obrębem miejscowości, w której śmierć zaszła. Tym sposobem wyjednało c. k. Namiestnictwo dla siebie od c. k. Ministra spraw wewnętrznych

upoważnienia do wydania rozporządzenia z dnia 4. Lipca 1882. Dz. u. kr. Nr. 75. *(patrz* **Al. A. Nr. 39.)**, postanawiającego, że cmentarze wyznaniowe nie leżące w miejscu zaszłej śmierci, na których oddawna grzebane bywają zwłoki z pewnych miejscowości według przynależności wyznaniowej, uważane być mają po myśli ministeryalnego rozporządzenia z dnia 3. Maja 1874. Dz. u. p. Nr. 56. *(patrz* **Al. A. Nr. 36.)**, jako cmentarze należące do miejsca śmierci i że dla przewiezienia zwłok w celu pogrzebania na takim cmentarzu, nie potrzeba zezwolenia władzy politycznej.

Dla tego o zastosowaniu postanowienia §. 3. lit. d. ustawy z d. 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **Al. A. Nr. 31.)** wkładającego na gminy obowiązek zakładania cmentarzy, tylko w tych wyjątkowych wypadkach mowa być może, gdy właściwy cmentarz wyznaniowy nie czyni zadość potrzebie, a właściwe stowarzyszenie religijne nie chce lub nie może w sposób odpowiedni jej zadość uczynić.

Orzeczeniem z dnia 14. Listopada 1878. L. 1.781 *(patrz* **Al. B. Nr. 7.)** zawyrokował Trybunał administracyjny, że wydatki na utrzymanie cmentarza wyznaniowego przez konkurencyę kościelną pokryte być mają — i powtórzył to zasadnicze rozstrzygnienie w orzeczeniu z dnia 28. Marca 1879. L. 415. *(patrz* **Al. B. Nr. 8.)**.

Z tych orzeczeń wypływa niewątpliwie, że dotąd mają w tej mierze moc obowiązującą rozporządzenie gubernialne z dnia 30. Grudnia 1784. L. 31.906 *(patrz* **Al. A. Nr. 4.)** z d. 12. Września 1866. L. 37 337. (*patrz* **Al. A. Nr. 15.**) i rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 22. Stycznia 1860. L. 803 *(patrz* **Al. A. Nr. 28.)**, postanawiające, że obowiązek utrzymania cmentarza wyznaniowego cięży na kościele, względnie na konkurencyi kościelnej.

W obec tego stanu ustawodawstwa odnoszącego się do cmentarzy wyznaniowych, nie może Wydział krajowy podzielać zapatrywania wypowiedzianego przez komisyę administracyjną, jakoby ustawodawstwo krajowe i w kraju obowiązujące nie wypełniło już zadania swego w tym kierunku co do cmentarzy wyznaniowych.

Skoro bowiem cmentarze wyznaniowe są, jak powyżej wykazano, przynależnością kościoła i częścią składową budynków kościelnych, i dotąd mają moc obowiązującą rozporządzenia postanawiające, że obowiązek utrzymania cmentarza wyznaniowego cięży na konkurencyi kościelnej, to ustawa krajowa o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. urządzając kwestyę konkurencyi kościelnej, urządziła tem samem kwestyę konkurencyi do cmentarzy wyznaniowych, będących częścią składową budynków kościelnych.

Tylko w takim wypadku możnaby o tem powątpiewać, gdyby bądź ta sama ustawa konkurencyjna zawierała wyraźne postanowienie, wyłączające cmentarze wyznaniowe z pod ogólnych prawideł konkurencyi kościelnej, — bądź też przed wydaniem tej ustawy o konkurencyi kościelnej obowiązywały postanowienia, określające obowiązek utrzymywania cmentarzy wyznaniowych w odmienny sposób jak budynki kościelne, jak to n. p. ma miejsce co do trupiarni.

Ponieważ zaś nie ma takich odrębnych postanowień, odnoszących się do cmentarzy wyznaniowych, ani w ustawie z dnia 15. Sierpnia 1866., ani też w dawniejszych ustawodawczych postanowieniach, przeto też nie ma podstawy do powątpiewania, że ogólne postanowienia o konkurencyi kościelnej odnoszą się także do konkurencyi do cmentarzy wyznaniowych.

Dla tego Wydział krajowy nie może podzielać zapatrywania komisyi administracyjnej, jakoby ustawa krajowa z dnia 15. Sierpnia 1866. o konkurencyi kościelnej tylko przez analogię i dedukcyę do cmentarzy zastosowaną być mogła.

Ustawodawcze uznanie cmentarzy wyznaniowych chrześciańskich za przynależność kościoła, za część składową budynków kościelnych i brak podobnego postanowienia co do cmentarzy wyznaniowych izraelickich w patencie cesarskim z dnia 7. Maja 1789. (*patrz* **Al. A. Nr. 12.)**

wyjaśniają podniesioną pozorną różnicę pomiędzy postanowieniami §. 91. u. gm., poprzestającym na wymienieniu spraw kościołów i innych miejsc religijnych, jako należących do rzędu spraw specyalnych ludności chrześciańskiej, a §. 92. tej ustawy wymieniającym także cmentarze między sprawami podlegającemi specyalnemu zawiadywaniu ludności izraelickiej.

Według obecnego stanu ustawodawstwa, są zatem cmentarze wyznaniowe przedewszystkiem zakładami wyznaniowymi, jednakowoż nie można im odmówić równocześnie także cechy zakładów sanitarnych.

Ztąd też władze wyznaniowe, zarządzające z tego tytułu cmentarzami wyznaniowymi, podlegają przytem pod względem sanitarnym po myśli §. 3. lit. d. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **Al. A. Nr. 31.)** nadzorowi gminy, a władze polityczne państwowe są po myśli postanowienia §. 2. lit. g. tej ustawy powołane do kontrolowania zastosowywania ustaw w tej mierze.

Tę zasadę uznał Trybunał administracyjny orzeczeniem z dnia 6. Listopada 1883. L. 2.556 *(patrz* **Al. B. Nr. 4. i 6.)** wypowiadając, że kościół względnie stowarzyszenie wyznaniowe ma prawo zarządzać samodzielnie cmentarzem wyznaniowym w granicach ogólnych ustaw państwowych, jednak bez naruszania prawa nadzoru gminie służącego.

Jeżeli jednak cmentarz wyznaniowy prawdzie zadość czyni wymaganiom swoim, jako zakład wyznaniowy, a jedynie ze względów sanitarnych rozszerzony być winien, społeczność wyznaniowa zaś nie może lub niechce własnym nakładem przeprowadzić rozszerzania cmentarza wyznaniowego, który jedynie ze względów sanitarnych potrzebnym się okazuje, to wypływa z postanowienia §. 3 lit. d. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870 (*patrz* **Al. A. Nr. 31.**), że na gminie miejscowej cięży obowiązek bądź to rozszerzania istniejącego cmentarza wyznaniowego własnym kosztem w sposób odpowiedni bądź też założenia nowego.

Tę zasadę uznał Trybunał administracyjny w orzeczeniu z dnia 15. Maja 1878. L. 794. *(patrz* **Al. B. Nr. 9.)** wyrokując, że wydatki połączone z rozszerzaniem ze względów sanitarnych cmentarza wyznaniowego ponosić ma gmina przy zastosowaniu postanowień zawartych w ustawie gminnej.

Powyższy obowiązek nie cięży atoli na gminie, jeżeli społeczność wyznaniowa zadość czyni wymaganiom sanitarnym co do cmentarza wyznaniowego, jak to uznał Trybunał administracyjny w orzeczeniu z dnia 3. Marca 1880. L. 388 *(patrz* **Al. B. Nr. 10.)**

Z obowiązku ciężącego na gminie rozszerzenia ze względów sanitarnych cmentarza wyznaniowego, jeżeli społeczność wyznaniowa rozszerzyć go nie może lub nie chce, wywiązać się może stosunek, że ten sam cmentarz jest w części wyznaniowym a w części gminnym.

Możliwość takiego stanu uznał Trybunał administracyjny w orzeczeniu z dnia 19. Maja 1882. L. 870 (*patrz* **Al. B. Nr. 11 i 12.**), wypowiadając, że w razie rozszerzenia cmentarza wyznaniowego przez gminę ze względów publicznych bez współudziału innych czynników, dodaną nową część cmentarza uważać należy za cmentarz gminny. Cmentarz zaś sam, który pierwotnie powstał jako cmentarz kościelny czyli wyznaniowy, tylko w razie zawarcia układu, albo też przez prawomocne orzeczenie władzy do tego powołanej, przekształconym być może w cmentarz gminny. Tę zasadę uznał Trybunał administracyjny orzeczeniem z dnia 19. Maja 1880. L. 870 (*patrz* **Al. B. Nr. 5**), wypowiadając, że cmentarza utworzonego jako zakład kościelny za przekształcony na zakład gminny uważać nie można, chociażby gmina bez prawomocnego układu i bez prawomocnego orzeczenia władzy cmentarzem zarządzała i jako właścicielka gruntu na cmentarz użytego intabulowaną była.

Z zestawienia tej zasady z okolicznością, że pierwotnie istniały w kraju naszym tylko cmentarze wyznaniowe wypływa, że tylko takie cmentarze za gminne uważane być mogą, co do których wykazać można, że wyłącznie tylko jako zakłady policyi zdrowia założone były, albo że prawomocnym układem lub też prawomocnem orzeczeniem właściwej władzy za zakład gminny uznane zostały; wszystkie inne cmentarze zaś jako zakłady wyznaniowe uważane być winny.

Wydział krajowy podnieść winien w tej mierze, że pod tym względem w kraju rozpowszechnione są najbłędniejsze pojęcia i nawet władze zarówno rządowe jak i autonomiczne podzielają te mylne pojęcia. Wydział krajowy zamierzał bowiem oprzeć niniejsze sprawozdanie nietylko na zestawieniu ustaw i rozporządzeń, tudzież rozstrzygnień i orzeczeń odnoszących się co do cmentarzy, ale oraz na przedstawieniu istniejącego stanu rzeczy. W tym celu zawezwał Wydział krajowy Wydziały powiatowe i Magistraty król. miast stoł. miasta Lwowa i Krakowa o dostarczenie dat odnoszących się do cmentarzy. A udał się równocześnie do c. k. Namiestnictwa, ażeby takie daty także za pośrednictwem Starostw zebrało i udzieliło je Wydziałowi krajowemu. Otóż z tych relacyi okazuje się, że bardzo mało z zawezwanych władz ma należyte pojęcie o tem, które cmentarze są wyznaniowymi a które gminnymi — i najczęściej tylko cmentarze ewangelickie i izraelickie podane są za wyznaniowe, wszelkie inne zaś za gminne.

Tej okoliczności zatem, a nie niejasności odnośnych postanowień ustawy przypisać należy chwiejność zastosowywania obowiązujących postanowień pod względem zakładania, rozszerzania i utrzymywania cmentarzy, jako też sprawowania nadzoru nad niemi.

Wyniku dat dostarczonych co do cmentarzy przez władze rządowe i autonomiczne, prócz powyższej przyczyny, także i dlatego Wydział krajowy zestawić, ani też Wysokiemu Sejmowi przedstawić nie był w stanie, ponieważ podane daty tak dalece różniły się, że w niektórych powiatach różnica pomiędzy podaną liczbą cmentarzy dochodziła cyfry dwudziestu. Dlatego dopiero po dłuższej korespondencyi i wyjaśnieniu przyczyn tak rażących różnic, niemniej po sprostowaniu pojęć, jakie cmentarze są wyznaniowymi a jakie gminnymi, możnaby dojść do zestawienia prawdziwego stanu cmentarzy w kraju. Ponieważ czas do przeprowadzenia takiej korespondecyi był za krótkim, a przedstawienie istotnego stanu cmentarzy w kraju nie jest nieodzownym wymogiem niniejszego sprawozdania, przeto był Wydział krajowy zmuszonym odstąpić od zamiaru przedłożenia Wys. Sejmowi takiego wyjaśnienia.

Z powyższych sprawozdań przekonał się jednak Wydział krajowy, że istnieje dość znaczna liczba takich cmentarzy, na których grzebane bywają zwłoki należących do rozmaitych parafij, bądźto odmiennych wyznań, bądź nawet tego samego wyznania, jeżeli w tej samej miejscowości istnieje kilka parafij tego samego wyznania. Ztąd powstać mogłaby wątpliwość, w jakim stosunku przyczyniać się mają poszczególne konkurencye kościelne parafij, mających wspólny cmentarz do utrzymania tego cmentarza. W tych wypadkach atoli, w których zawarty układ, albo też zwyczaj istniejący nie byłby dostatecznym do określenia stosunku, w jakim każda poszczególna konkurencya przyczyniać się ma do wydatków na cmentarz, postanawia rozporządzenie gubernialne z dnia 31. Marca 1827. L. 19.246 *(patrz* **Al. A. Nr. 21.)**, że ilość dusz stanowić ma podstawę do oznaczenia stosunku, w jakim strony konkurencyjne winny są przyczyniać się do wydatków połączonych z założeniem i utrzymaniem cmentarza. Wydatek taki zatem rozłożyć należałoby pomiędzy poszczególne konkurencye kościelne czyli parafialne, stosownie do zawartego układu, lub istniejącego zwyczaju, a w ostatecznym wypadku podług ilości dusz, w poszczególnej konkurencyi zaś według przepisów ustawy konkurencyjnej z dnia 15. Sierpnia 1866., analogicznie do tego, jak to uznały c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty w rozstrzygnieniu z dnia 23. Stycznia 1876. L. 17.245. i Trybunał administracyjny w orzeczeniu z dnia 9. Lutego 1877. L. 190 *(patrz* **Al. B. Nr. 15).**

Z art. 12. ust. z dnia 23. Maja 1868. Dz. u. p. Nr. 49 *(patrz* **Al. A. Nr. 30)** wypływa, że osoba nie będąca członkiem gminy wyznaniowej ma prawo korzystania z cmentarza wyznaniowego, jeżeli ma być pogrzebaną w grobowcu familijnym, lub w miejscu zaszłej śmierci, albo znalezienia zwłok, nie ma cmentarza przeznaczonego dla członków wyznania, do którego zmarły należał, — art. 9. zaś powyższej ustawy, że za to nie cieży na nienależącym do gminy wyznaniowej inny obowiązek, jak tylko uiszczenia przepisanej należytości za miejsce na grób.

Zbytecznem byłoby zresztą wywodzić obszernie, że te same postanowienia analogicznie zastosowywane być winny do cmentarzy gminnych, z temi jedynie zmianami, jakie wypływają z bezwarunkowego obowiązku gminy założenia cmentarza, jeżeli go nie ma, tudzież z odmienności postanowień ustawy gminnej od postanowień ustawy o konkurencyi kościelnej. Gdy n. p. na cmentarzu wyznaniowym opłata za miejsce na grób, czyli tak zwane pokładne, pobierana bywa na podstawie cesarskiego patentu o opłatach kościelnych, jura stolae zwanych, pobierać je może gmina jako opłaty za użytkowanie dobra gminnego na zasadzie §. 75 u. gm.

Z tego sprawozdania Wysoki Sejm raczy powziąć przekonanie, że wszystkie wątpliwości, podniesione w sprawozdaniu komisyi administracyjnej, już są rozstrzygnięte w drodze ustawodawczej i z tego powodu nie ma potrzeby przedkładania Wysokiemu Sejmowi nowych wniosków celem uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania, jakoteż i dozoru cmentarzy.

Postanowienia w tej mierze obowiązujące, są wprawdzie porozrzucane po wielu rozmaitych ustawach i rozporządzeniach. Ta niedogodność jest jednak w znacznej części nieodzownym skutkiem samej istoty cmentarza, który jest równocześnie zakładem wyznaniowym i sanitarnym. Usunąć tę dwoistość z ustawodawstwa do cmentarzy odnoszącego się, byłoby tem trudniej, ile że faktycznie istnieją cmentarze dwojakiej kategoryi, wyznaniowe i gminne — a cmentarze wyznaniowe muszą równocześnie zastosowane być do przepisów policyi zdrowia, z drugiej strony zaś nawet cmentarzom gminnym nie podobna ani godziwem byłoby odejmować cechy zakładu wyznaniowego. Wreszcie taka, sama przez się nader komplikowana ustawa, musiałaby stać się jeszcze zawilszą wobec dwojakiej kompetencyi ustawodawczej, państwowej i krajowej. Dlatego niepodobną byłoby rzeczą przez wydanie nowej ustawy łatwiejszem i bardziej pojedynczem uczynić zastosowanie obowiązujących odpowiednich postanowień co do cmentarzy.

Nadto i tej okoliczności pominąć nie można, że postanowienia w tej mierze dotąd obowiązujące, wżyły się w stosunki społeczne, a każda zmiana w nich wywołaćby mogła w zastosowaniu trudności przewidzieć się nie dające. Wszak ustawodawstwo jednego stulecia do tego przedmiotu odnoszące się, w załączniku *A.* zestawione, wykazuje aż dwa przykłady, że donioślejsze zmiany w tem ustawodawstwie na takie trafić mogą trudności, że po krótkim przeciągu czasu cofniętemi być muszą. Tak zarządził dekret kancelaryi nadwornej z dnia 23. Sierpnia 1784. *(patrz* **Al. A. Nr. 2),** grzebanie zwłok bez ubrania i bez trumny, jedynie w worku i posypanie ich wapnem niegaszonem. To postanowienie napotkało jednak na takie trudności w zastosowaniu, że już w kilka miesięcy później dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 20. Stycznia 1785. *(patrz* **Al. A. Nr. 5),** cofniętem zostało.

Równie w dziewięćdziesiąt lat później wydanem zostało rozporządzenie ministeryalne z dnia 3. Maja 1874. r. Dz. ust. państ. Nr. 56 *(patrz* **Al. A. Nr. 36),** postanawiające takie formalności przy przewożeniu zwłok nienależących do miejscowości, w której śmierć zaszła, że wobec niemożności zachowania tych formalności przy grzebaniu wszystkich zwłok przewożonych na cmentarz leżący po za miejscowością zaszłej śmierci, powstało przekonanie, że w każdej miejscowości cmentarz istnieć musi, a na nim grzebane być winny zwłoki wszystkich w tej miejscowości umarłych bez różnicy wyznania. Ministerstwo widziało się jednak na podstawie przedstawienia istotnego stanu rzeczy przez c. k. Namiestnictwo spowodowane — dać mu upoważnienie do wyjaśnienia rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 4. Lipca 1882. Dz. u. kr. Nr. 75 *(patrz* **Al. A. Nr. 39),** że cmentarze wyznaniowe, jakkolwiek nie leżące w miejscu zaszłej śmierci, na których

jednak oddawna grzebane bywają zwłoki z pewnych miejcowości według przynależności wyznaniowej, uważane być mają po myśli powyższego rozporządzenia ministeryalnego jako cmentarze należące do miejsca śmierci, i że dla przeniesienia zwłok w celu pogrzebania na takim cmentarzu nie trzeba zachowywać ostrożności przepisanych w powyższem ministeryalnem rozporządzeniu, a przedewszystkiem zezwolenia władzy politycznej, lecz wystarczają ostrożności wiele mniejsze, wymienione w tem rozporządzeniu c. k. Namiestnictwa.

Z tych względów, a głównie z powodu, iż nie daje się uczuwać potrzeba jakichkolwiek zmian w postanowieniach co do cmentarzy obecnie obowiązujących, Wydział krajowy poprzestaje pod względem obowiązku zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania, jakoteż i dozoru cmentarzy, na niniejszem sprawozdaniu i wyświeceniu rzeczy w niem zawartem.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy powziąć następującej treści

Uchwałę:

Sejm przyjmuje do wiadomości Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie uregulowania obowiązków co do zakładania, rozprzestrzeniania, utrzymywania, jakoteż i dozoru cmentarzy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 3. Listopada 1885.

Marszałek krajowy:
Dr. Zyblikiewicz *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Smolka *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Załącznik A.

Zestawienie

ustaw i rozporządzeń obowiązujących w sprawie cmentarzy.

1.

Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 11. Grudnia 1783., ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 22. Stycznia 1784. L. 1779., *zarządzający przeniesienie cmentarzy po za obręb miast.*

Jego Cesarska Mość rozkazał Najwyższym dekretem nadwornym z dnia 11. upłynionego miesiąca i roku (ustęp 46.), że zmarłych odtąd po za obrębem miast chować należy.

W celu uczynienia w całej pełni zadość powyższemu Najwyższemu rozkazowi, poleca się urzędowi obwodowemu, ażeby do czterech miesięcy od otrzymania niniejszego rozporządzenia w porozumieniu ze zwierzchnościami gruntowemi i duszpasterzami oznaczył po za obrębem miast miejsca dość rozległe w przestrzeni wystarczającej na grzebanie zwłok przez lat 10 do 20.

Co do wyboru miejsca takiego przedłoży urząd obwodowy propozycyę wspólną, poczem mu dane zostaną wskazówki stosowne, co do głębokości, w której zwłoki grzebane być mają, co do posypywania ich wapnem, co do ogrodzenia miejsca w celu ochronienia go od wciskania się bydła, wreszcie co do okładania grzywnami opieszałych zwierzchności gruntowych i nieposłusznych duszpasterzy.

2.

Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 23. Sierpnia 1784., ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 9. Września 1784., L. 21.027. Pill. Nr. LXXV. str. 221., *zarządzający zamknięcie cmentarzy w obrębie osiadłości, tworzenie nowych i wydający inne przepisy co do grzebania zwłok.*

Jego Ces. Mość raczył Najwyższym dekretem nadwornym z dnia 23. Sierpnia 1784. Najłaskawiej rozkazać:

1) Że odtąd wszystkie grobowce i cmentarze znajdujące się jeszcze w obrębie osiadłości (inner dem Umfange der Ortschaften) zamknięte, a w ich miejsce nowe w odpowiednem oddaleniu po za obrębem osiadłości oznaczone być mają.
2) Wszystkie zwłoki należy i w przyszłości, równie jak dotąd przenosić, albo też przewozić z domu, w którym śmierć zaszła, stosownie do ostatniej woli rozporządzenia zmarłego, albo też na podstawie zarządzenia przynależnych, do kościoła po myśli przepisów o opłatach stuły i pogrzebowych w dzień lub wieczorem, następnie po odspiewaniu zwykłych modlitw kościelnych błogosławić i eksportować, potem zaś odprowadzać przez proboszcza bez wszelkiej wystawy na cmentarz do grzebania przeznaczony poza obrębem miejscowości.
3) Na cmentarze takie obrane być winno miejsce zastosowane do liczby ludności, nie wystawione na wylew wody, ani też mające rodzaj ziemi utrudniający butwienie. Po wynalezieniu takiego gruntu należy obwieść go murem krzyżem oznaczyć.
4) Gdy cel grzebania nie może być inny, jak tylko możliwe przyspieszenie butwienia, a nic bardziej nie wstrzymuje je, jak grzebanie zwłok w trumnach, przeto poleca się niniejszem, że wszelkie zwłoki zupełnie obnażone bez jakiegokolwiek ubrania, zaszywać należy w wór płócienny, następnie wkładać do trumny i w niej na cmentarz przewozić *(patrz* **Nr. 5.).**
5) Na cmentarzu należy wykopać dół sześć stóp głęboki, cztery szeroki, wyjąć z trumny zwłoki przywiezione tak jak są w worku zaszyte, włożyć je do wykopanego dołu, narzucić wapnem niegaszonem i zaraz ziemią przykryć. Jeżeliby równocześnie większa ilość zwłok przybyła, można wkładać je do wspólnego dołu. W każdym atoli razie przestrzegać należy, ażeby każdy dół w który zwłoki złożono, tej samej nocy, o ile w nim znajdują się zwłoki, zupełnie ziemią wypełnionym i pokrytym został. Tym sposobem dalej postępować należy, tak jednak, ażeby pomiędzy grobami wolną przestrzeń czterech stóp pozostawiono *(patrz* **Nr. 5.).**

6) Dla oszczędzenia kosztów winien każdy proboszcz postarać się o zastosowaną do ludności liczbę trumien dobrze zrobionych rozmaitej wielkości, które każdemu bezpłatnie dostarczone być mają. Nie można jednak wzbraniać sprawienia własnej trumny dla zmarłych krewnych. Lecz i z takiemi trumnami zwłok grzebać nie wolno. I owszem i z takich trumien zwłoki wyjmować, a następnie trumnę dla innych zwłok używać należy.
7) Krewnym lub przyjaciołom, którzy potomności pamiątkę szczegółową miłości, poważania lub wdzięczności dla zmarłego pozostawić pragną, wolno wprawdzie pójść za tym popędem. Pomniki tego rodzaju jednak tylko przy murze obwodowym umieszczać wolno, a nie na cmentarzu, ażeby nie zajmować tam miejsca.
8) Gdy wreszcie odtąd ustać mają wszelkie groby i grzebania zwłok po klasztorach jakiegokolwiek rodzaju, w tak zwanych dołach wapiennych i podziemiach przy szpitalach braci miłosierdzia i Elizabetanek, a tamże zmarli również na cmentarzach parafij, do których należą, grzebani być mają; winny te klasztory i szpitale zawrzeć z grabarzami słuszny układ o wynagrodzenie za ich trud. Cmentarze zaś parafij, w których obrębie takie klasztory i szpitale leżą, należy powiększyć stosownie do potrzeby.

To Najwyższe postanowienie Jego Cesarskiej Mości, dążące do celów najzbawienniejszych, podaje się do powszechnej wiadomości z oznajmieniem, że z całą ścisłością wszechstronnie do sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia wykonanem i jak najdokładniej przeprowadzonem być winno.

3.

Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 26. Sierpnia 1784., ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 13. Września 1784. L. 21.443, *stanowiący, która władza ma karać za niezachowanie zakazu grzebania w obrębie miast.*

Ten dekret postanawia, że urząd obwodowy powołany jest do karania za niezastosowanie się do zakazu grzebania umarłych w obrębie miast, równie jak za niezachowywanie innych przepisów politycznych.

4.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 30. Grudnia 1784. L. 31.706, *o pokrywaniu kosztów zakładania nowych cmentarzy.*

Tak samo jak Jego Cesarska Mość nie miał zamiaru, narzucać mieszkańcom kraju i dominiom przy nowej regulacyi parafij zakładania nowych parafij w miejscowościach, w których w przyszłości potrzebnemi być mogłyby, lecz i owszem fundusz religijny utworzony został na pokrywanie takich wydatków, tak też nie zdaje się odpowiadać Najwyższemu zamiarowi obciążanie mieszkańców kraju zakładaniem nowych cmentarzy (te bowiem uważać należy jako przynależytość kościołów i zabudowań parafialnych, a nadto koszta takie mogłyby urość do kwoty wysokiej), ani też utrzymywaniem w przyszłości dwojakich cmentarzy, istniejących starych i nowych.

Dla ustalenia sposobu stałego pokrywania wydatków połączonych z zakładaniem nowych cmentarzy, zgodnie z zasadami sprawiedliwości i Najwyższymi przepisami odnoszącymi się do tego przedmiotu, należy przestrzegać następujących postanowień:

1) Stare cmentarze, które są zbędne i bez wykroczenia przeciw przyzwoitości od kościoła odłączyć się dadzą, mają być w drodze licytacyi sprzedane, a pieniądze za nie uzyskane użyte na urządzenie i ogrodzenie nowych.
2) Dla zaradzenia szkodliwym wyziewom, należy w dokumencie kupna i sprzedaży wzbronić kupującym pod grzywną 50 zł. wygrzebywanie zwłok, a natomiast włożyć na nich obowiązek wypełnienia i wyrównania starych cmentarzy przez nawiezienie żwiru.
3) Ze względu, że fundusz religijny wedle możności dla celów innych, równie niezbędnych oszczędzanym być winien, a zwierzchności gruntowe z konkurencyą innych stron do tego powołanych prawie powszechnie przyohyliły się dobrowolnie do zakładania nowych cmentarzy, których użyteczność zarówno Zwierzchności gruntowe, jakoteż mieszczanie i poddani uznają, po części dla tego, że widzą w nich ochronę przeciw szkodliwym wyziewom starych cmentarzy, po części zaś z powodu, że własne ich zwłoki grzebane bywają na nowych cmentarzach, zwłaszcza gdy obecnie wszelkie grobowce familijne bez żadnego wyjątku zaniechane być muszą, winien w miejscowościach, w których starego cmentarza sprzedać nie można, lub pieniądze zań otrzymane na pokrycie kosztów założenia nowego nie wystarczają, na kształt repartycyi kościelnej przepisanej Najwyższemi rozporządzeniami przedewszystkiem proboszcz miejscowy, o ile po nad kongruę dotowanym jest, przyczynić się z majątku kościelnego w jednej części do utworzenia nowego cmentarza i wydatków z tem połączonych, przyczem atoli grunt na ten cel przeznaczony w cenie szacunkowej wliczony być ma, w drugiej części poddani miejscowi i małomieszczanie robocizną ciągłą i pieszą, rozłożoną stosownie do wysokości opłacanych podatków, a nie podług liczb domów, w trzeciej części zwierzchność gruntowa, lub czasowo użytkujący dóbr koronnych, głównie dostarczeniem materyałów własnych w cenie wytworzenia, a nadto pokryciem innych wydatków w gotówce, co uważanem być ma za nieodzowny ciężar gruntowy, gdyby przytem właściciel właściwy, lub też inna jaka osoba, np. Skarb Najwyższy, jako kolator i patron kościoła interesowanym był, to tenże winienby był przyczyniać się w czwartej części, a w razie odpadnięcia majątku kościelnego, w trzeciej części do pokrycia powyższego wydatku.

4) Gdy żydom tylko cierpianym (tolerowanym) nie mogą służyć większe prawa, aniżeli chrześcianom, mają być także i cmentarze żydowskie obok murów miejskich położone sprzedanymi i własnym kosztem żydów od miasta odsuniętymi. Dla uniknienia wydatków niepotrzebnych, mogą jednak dawne ich cmentarze zatrzymane zostać, z wyjątkiem wypadków, w którychby urząd obwodowy uznał potrzebę przeniesienia.

5) W miejscowościach, w których żydzi, przewyższający w wielu miastach liczbę chrześcian o trzecią część lub nawet o połowę, nie przyczyniają się opłatą ryczałtową do pokrywania wydatków miejskich, posiadają żydzi swe realności z temi samemi prawami, obciążeniami jak chrześcianie i uiszczają od swych realności miejskich bezsprzecznie na równi z mieszkańcami ruskimi, proboszczom łacińskim dziesięciny i kolendy. Dla tego też żydów od osiadłości miejskich zarówno z kontrybuentami chrześciańskimi pociągać należy do datków na rzecz nowych cmentarzy chrześciańskich.

6) Nareszcie także i klasztory, równie jak inne zakłady tego rodzaju za współmieszkańców miasta uważane, a korzystając z dobrodziejstwa nowych cmentarzy po za obrębem miast położonych, winny przyczyniać się w miarę opłacanych podatków do powszechnego współudziału w ponoszeniu kosztów zakładania i utrzymywania cmentarzy.

Te zasady rozkładania kosztów oznajmia się urzędowi obwodowemu do ścisłego zastosowywania dodatkowo do przepisów w tej mierze wydanych.

5.

Dekret kancelaryi nadwornej z d. 20. Stycznia 1785., ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 3. Lutego 1785. L. 2.821., *zmieniający przepisy co do grzebania zwłok (patrz* **ustępy 4. i 5. Nr. 2.).**

Jego Cesarska Mość był wprawdzie ojcowską troskliwością o utrzymanie powszechnego pomyślnego stanu zdrowia spowodowanym, między innymi środkami i zarządzeniami przepisanemi w dekrecie nadwornym z dnia 23. Sierpnia 1784. w celu uniknienia szkodliwych skutków powolnego butwienia zwłok, wskazać w ustępach 4. i 5. powyższego rozporządzenia szkodliwe skutki takiego powolnego butwienia zwłok i polecić taki sposób postępowania, któryby usuwał przyczyny złego, a działał na przyspieszenie rozkładu, a mianowicie: zaszycie zwłok zupełnie obnażonych, bez sukni, we worek płócienny, włożenie ich do trumny i przewiezienie w niej na cmentarz, następnie wyjęcie ich tamże z trumny, złożenie do dołu tak jak są zaszyte we worku płóciennym, narzucenie niegaszonem wapnem i niezwłoczne pokrycie ziemią.

Jednakowoż Jego Cesarska Mość przekonał się z praktyki codziennej, że zupełnie błędne pojęcie wytworzono sobie o powyższym jego zbawiennym zamiarze i że z powodu rozmaitych przesądów wolą grzebać zwłoki w trumnach, pomimo przedłużania przez to czasu butwienia i innych z tem połączonych niedogodności, aniżeli zachowywać powyższy o wiele korzystniejszy sposób grzebania, a zapatrywania w tej mierze powzięte są tak zakorzenione i tak rozpowszechnione, że umysły wielu poddanych zaniepokojone zostają. Dla tego Jego Cesarska Mość nie chcąc w tej sprawie mniejszej wagi i dla dobra ogółu obojętnej, naginać środkami przymusowymi woli Swych poddanych, polecił Najwyższym dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 20. upłynionego miesiąca oznajmić, że nie ma wcale zamiaru zmuszać do powyższego sposobu grzebania tych, którzy nie są przekonanymi o korzyściach onego, lecz pozostawia do woli każdego, wydanie pod względem użycia trumny zarządzenia, jakie uzna dla zwłok swoich za najodpowiedniejsze.

O powyższem Najwyższem postanowieniu uwiadamia się urząd obwodowy z poleceniem, ażeby je w obwodzie niezwłocznie ogłosił, w ogłoszeniu jednak wyraźnie oznajmił, że wszelkie inne postanowienia powyższego Najwyższego rozporządzenia z dnia 23. Sierpnia roku przeszłego ściśle wykonywane być mają.

6.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 16. Czerwca 1785. L. 15.172., *zakazujące grzebać zwłoki w kościołach.*

Instrukcya właśnie ogłoszona o należytościach stuły **(Nr. 7.),** wspomina wprawdzie o grzebaniu zwłok przy obcych kościołach klasztornych lub zakładowych, po za obrębem parafii położonych, tudzież o dowożeniu zwłok do grobowców familijnych. Ta wzmianka nie jest jednak dostateczną do odjęcia mocy obowiązującej Najwyższemu postanowieniu, ogłoszonemu rozporządzeniem gubernialnem z dnia 22. Stycznia 1784. L. 1.779. *(patrz* **Nr. 1.),** zakazującemu grzebać zwłoki po kościołach, zwłaszcza gdy w innych rubrykach tej instrukcyi o należytościach stuły, do których rubryka ósma odwołuje się, oznaczoną jest należytość za miejsce na grób, a nie za grób sam; i zwłok w kościołach parafialnych, zakładowych i klasztornych nie wolno grzebać innym sposobem, aniżeli jak przepisano w rozporządzeniu z dnia 9. Września roku przeszłego *(patrz* **Nr. 2.).**

7.

Patent cesarski z dnia 1. Lipca 1785. Pill. LXIII. str. 113., *o wysokości opłat, jura stolae zwanych.*

Ten patent ustanawia podług różnicy:

a) kategoryi miejscowości: miasto, mniejsze miasto, miasteczko i wieś;

b) klasy pogrzebu: wielki kondukt, średni kondukt, mały kondukt i klasa czwarta;

c) wieku osoby zmarłej: dziecię do roku, od roku do lat 7, od lat 7 do lat 15, i wyżej po nad lat 15 rozmaite opłaty za miejsce na grób i za wykopanie grobu, przepisując, że w mniejszych miastach, miasteczkach i na wsi przy pogrzebach klasy czwartej, miejsce na grób bezpłatnie dostarczone być winno.

Ustęp odnośny tego patentu postanawia, że przy grzebaniu zwłok po za właściwą parafią, należy uiścić taksę zarówno własnemu proboszczowi, jako też i temu, w którego parafii zwłoki pogrzebano.

8.

Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 14. Lutego 1787., ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 15. Marca 1787. L. 5.689., *przynaglający do usunięcia cmentarzy z obrębu miejscowości.*

Najwyższym dekretem nadwornym z dnia 14. przeszłego miesiąca rozporządzono, aby urządzanie cmentarzy po za obrębem miast, miasteczek i wsi w ciągu bieżącego roku dokończone zostało.

Urząd obwodowy zapewnił wprawdzie, że cmentarze po za obręb miast, miasteczek i wsi już przeniesiono, gdy jednak może jeszcze ogrodzenia przy nich wykończone nie są, przeto poleca się Urzędowi obwodowemu, ażeby czuwał nad zupełnem przeprowadzeniem tej sprawy i o tem z całą pewnością doniósł do końca Sierpnia.

9.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 2. Maja 1787. L. 9.415., *odnoszące się do cmentarzy wiejskich.*

Zapytano, czy cmentarze w miejsce odleglejsze przenosić należy także po wsiach, gdzie kościoły a przy nich i cmentarze zazwyczaj po za obrębem miejscowości się znajdują?

Wątpliwość ta wywołaną została uzasadnionem spostrzeżeniem, że ustęp 29. Najwyższego dekretu nadwornego z dnia 14. Lutego 1787. *(patrz* **Nr. 8.)** między przedmiotami w ciągu bieżącego roku wykończyć się mającymi, wymienia przeniesienie cmentarzy po za obręb miast, miasteczek i wsi, podczas gdy Najwyższy dekret nadworny z dnia 11. Grudnia 1783. *(patrz* **Nr. 1.)** jedynie o miastach i miasteczkach (te ostatnie?) wspomina, w których też to postanowienie wszędzie przeprowadzone zostało.

Gdy w kraju tutejszym kościoły wiejskie, a przy nich też i cmentarze już obecnie zazwyczaj po za obrębem wsi i w oddaleniu od mieszkań położone są, a w razie założenia nowych cmentarzy nie łatwem byłoby użyć dotychczasowych na cel odmienny, zatem wiele tysięcy placów ujętoby uprawie; przeto w odpowiedzi na powyższe zapytanie oznajmia się urzędowi obwodowemu, że nowe odleglejsze cmentarze tylko przy takich kościołach zakładane być mają, przy których dotychczasowe wśród pomieszkań znajdują się i oczywiście dla zdrowia są szkodliwe. Przytem jednak w razie, gdyby gmina sama koszta zakupienia placu pokryć nie była w stanie, dominium te koszta zupełnie lub przynajmniej do połowy ponieść winno, za wymówieniem dla siebie odrębnego wynagrodzenia.

10.

Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 6. Września 1787. L. 1.558., ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 27. Września 1787. L. 22.590., *zaprowadzający oglądanie zwłok w mieście Lwowie.*

Jego Cesarska Mość raczył rozporządzić Najwyższym dekretem nadwornym z dnia 6. b. m., że oglądanie zwłok w stołecznem mieście Lwowie zaprowadzone być ma. Stosując się do tego polecenia, rozporządza się:

1) Począwszy od dnia 1. Listopada 1787. każdy bez różnicy stanu, religii, godności, wieku i płci, nie czyniąc nawet wyjątku dla duchowieństwa świeckiego ani zakonnego płci obojga, podlegać ma oglądaniu zwłok.
2) Każdy wypadek zaszłej śmierci należy oznajmić urzędowi oglądania zwłok (który to urząd w tutejszej kancelaryi konskrypcyonalnej miejskiej przed południem od godziny 8. do godziny 12., a po południu od godziny 3. do godziny 7. czynność swą urzędową sprawować będzie) w wymienionych godzinach, z podaniem ulicy i numeru domu, w którym wydarzył się wypadek śmierci. Urząd ten odbędzie oględziny i wyda następnie zezwolenie pochowania zmarłego. Za to pozwolenie należy uiścić bez oporu przeznaczonym do tego chirurgom, Ogeserowi i Haynowi opłatę 15 kr. Od opłaty tej uwolnieni są ci, których oczywiste ubóstwo poświadczeniem proboszcza lub łandwójta stwierdzone jest.
3) Dla tego proboszcz, któryby przed okazaniem powyższego pozwolenia zmarłego pochował, ulegnie grzywnie 3 dukatów.
4) Lekarz lub chirurg, który zmarłego leczył, winien pozostawić w jego pomieszkaniu pismo, wyrażające zgodnie z prawdą pokrótce chorobę i rodzaj śmierci. Nie zostawienie takiego pisma, lub umieszczenie w niem fałszywego opisu, pociąga za sobą grzywnę 3 dukatów.
5) Przy pogrzebie należy ciało odnieść do kościoła parafialnego, w nim wedle zwyczaju pobłogosławić, a ztamtąd bez wszelkiej wystawy na cmentarz odnieść, albo też odwieźć na wozie żałobnym za opłatą należytości przepisanej w instrukcyi o należytościach stuły *(patrz* **Nr. 7.).** Tak samo postępywać należy przy pogrzebach nocnych. Odprowadzania zaś zwłok na cmentarz dla wystawy przez większą ilość powozów należy bezwzględnie zaniechać.
6) Przytem ponawia się przepis że zwłok przed upływem 48 godzin grzebać nie wolno, wyjąwszy wypadku śmierci na chorobę zaraźliwą. Równie nie wolno czynić różnicy między grzebaniem umarłych, którzy należeli do rozmaitych wyznań, z jedynym wyjątkiem izraelitów, którzy mają swój własny cmentarz.

II.

Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 12. Sierpnia 1788. ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 28. Sierpnia 1788. L. 19.817 *o grzebaniu zwłok, należących do rozmaitych wyznań.*

Jego Cesarska Mość raczył dekretem nadwornym z dnia 12. b. m. rozporządzić

1) Wszędzie, gdzie ogół mieszkańców gminy pewnego wyznania swój własny cmentarz posiada, należy utrzymać go także w przyszłości w używaniu cmentarza. Również winien być utrzymanym zwyczaj grzebania wspólnie wyznawców rozmaitych wyznań, gdzie zwyczaj ten dotąd istniał.
2) Mieszkańcy gminy takiego wyznania, które własnego cmentarza nie ma, mogą kazać się grzebać na tym z pomiędzy istniejących cmentarzy, który sobie obiorą, nie będąc związanymi do któregokolwiek z nich.
3) Poszczególni mieszkańcy takiego wyznania, które nie ma cmentarza w gminie, mają być grzebani na cmentarzu obcego wyznania, a najbliższy duchowny wyznania, do którego zmarły należał, winien spełnić obrzęd. Jeżeliby zaś nie można było przywieźć go na czas, winna duchowność miejscowa odprowadzić zwłoki do grobu.
4) Każdemu wolno dać się grzebać z publiczną wystawą wyznania, do którego należy, posługiwać się przytem dzwonami miejscowymi i dać umieścić na swym grobie znak właściwy swemu wyznaniu, bez wywnioskowania z tego powodu dla siebie lub swoich współwyznawców jakiegoś szczegółowego prawa ze szkodą innowierców. Natomiast zaś duchowieństwo ani też gmina innego wyznania, do którego cmentarz właściwie należy, nie mogą temu kłaść jakich przeszkód ani też niszczyć później powyższych oznak, służących według zwyczaju krajowego do wykazania wyznania, do którego zmarły należał.
5) Jeżeli w miejscowościach, w których gmina składa się z wyznawców rozmaitych wyznań (które to wyrażenie oznacza prócz katolików, także tak zwanych tolerowanych, mianowicie ewangielików augsburskiego i helweckiego wyznania, tudzież dyzunitów) rozchodzi się o wytyczenie nowego cmentarza, winna władza obwodowa starać się o to, ażeby wspólny cmentarz założono, chybaby za wielka ludność gminy lub topograficzne położenie takiej miejscowości wymagały założenia więcej, aniżeli jednego cmentarza.
6) Gdzie wspólny cmentarz dla dwu lub większej liczby wyznań przeznaczonym jest, pozostawia się porozumieniu stron, czy zechcą podzielić cmentarz pasami, czyli też grzebać kolejno bez różnicy wyznania. Gdyby się w tej mierze porozumieć nie mogły, ma władza obwodowa sprawę w ten sposób rozstrzygnąć, że zwłoki w miarę przybywania koleją po sobie następującą grzebać należy.
7) Gdyby kto przy nieistnieniu w miejscowości cmentarza takiego wyznania, do którego należał, życzył sobie być pogrzebanym na najbliższym cmentarzu swego wyznania, należy równie jak dotąd i w przyszłości na to zezwalać.
8) Podróżni wyznań, w kraju nietolerowanych, mają być również grzebani na cmentarzach już istniejących, czy to wspólnych, czy też poszczególnych wyznań, a duchowni miejscowi winni spełnić obrzęd. Ten przepis nie odnosi się jednak do żydów ani do muzułmanów.
9) Samo z siebie rozumie się, że przy zakładaniu cmentarzy wspólnych zawsze istniejące w tej mierze przepisy sanitarne na oku mieć należy.

Nadto raczył Jego Cesarska Mość najłaskawiej rozporządzić, że prywatne grobowce po kościołach, zarówno w miastach jak w dobrach, bezwzględnie pozamykane być mają na równi z powszechnymi, i że je umieszczać należy stosownie do istniejących Najwyższych przepisów na cmentarzach ogólnych.

Te Najwyższe postanowienia oznajmia się urzędowi obwodowemu z poleceniem wprowadzenia ich wszędzie jednostajnie w życie, i czuwania najtroskliwiej nad ich zachowaniem.

12.

Patent Cesarski z dnia 7. Maja 1789. Pill. XLVI. Nr. 90. *o żydach.*

Każdemu zborowi izraelickiemu wolno mieć własny cmentarz i kupić grunt na jego urządzenie.

13.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 17. Marca 1797. Pill. XVII. str. 17 *o urządzeniu trupiarni.*

Przy każdym kościele parafialnym ma istnieć trupiarnia.

14.

Dekret nadworny z dnia 13. Kwietnia 1797. ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 28. Kwietnia 1797. Pill. XXVI. str. 26. *o kosztach zakładania i utrzymywania trupiarni.*

Mocą Najwyższego dekretu nadwornego z dnia 13. Kwietnia b. r. postanowiono, że osoby, na których cięży obowiązek utrzymywania kościoła w gminie, także trupiarnię utrzymywać winny, a przepisy obowiązujące względem stawiania i utrzymywania kościoła, zastosowywać należy do ocenienia rozmiaru obowiązku przyczyniania się do zakładania i utrzymywania trupiarni.

15.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 12. Września 1806. L. 37.337. *o urządzaniu cmentarzy.*

Najwyższe rozporządzenie normalne, ogłoszone dnia 9. Września 1784. L. 21.027. *(patrz* **Nr. 2)** zarządziło usunięcie cmentarzy z miast i wsi.

Ze sprawozdań sanitarnej komisyi gubernialnej, ustanowionej do zbadania przyczyn byłej epidemii, powzięto niemiłe przekonanie, że w wielu miejscowościach kilku obwodów nie zastosowano się do powyższego Najwyższego rozporządzenia. Wyziewy z cmentarzy zwłokami przepełnionych, a leżących wpośród osiadłości, mogłyby spowodować przy zbliżaniu się jesieni nowy wybuch przytłumionej epidemii. Dlatego poleca się surowo urzędowi obwodowemu, ażeby czuwał nad zastosowywaniem się do powyższego Najwyższego przepisu normalnego i bez względu na to, czy w tamtejszym obwodzie epidemia panowała czy nie, troskliwie nad tem czuwał, by wszystkie cmentarze, tak po miastach jak po wsiach, ztamtąd bezzwłocznie usunięto, dla każdego cmentarza ustanowiono grabarza dostatecznie uzdolnionego, a zamiast cmentarzy nieodpowiednich najdalej do 6 tygogni pozakładano nowe w miejscu stosownem, zgodnie z obowiązującymi przepisami należycie odległem od osady, w objętości, odpowiadającej liczbie ludności, — tak, ażeby w celu grzebania zwłok nie potrzeba było przed upływem lat dziesięciu używać grobów dawniejszych. W razie przeciwnym należy nałożyć na nieposłuszną zwierzchność grzywnę 30 dukatów i urządzić cmentarz jej kosztem. Nad wykonaniem tych postanowień winni czuwać komisarze obwodowi, tudzież personal obwodowy sanitarny i wykazywać zwierzchności ociągające się.

Przy wyborze miejsca na cmentarz należy mieć na względzie większą lub mniejszą jego odległość i inne przepisane warunki. Gdy w każdej miejscowości wynaleźć można place puste, pastwiska i inne grunta podobne, wartości mniejszej, przeto należy czuwać zawsze nad tem, ażeby na cmentarze wybierano grunta jak najniżej opodatkowane, jednak celowi odpowiedne, tak, ażeby mogły być dostatecznie wynagrodzone odstąpieniem starych cmentarzy, z których przynajmniej trawę zaraz użytkować można, a po upływie przepisanych lat przekopać je i dowolnie używać — albo też w inny odpowiedni sposób.

Ogrodzenie nowego cmentarza, do czego przedewszystkiem użytym być ma materyał dawnego ogrodzenia, ciąży na kościele parafialnym, jeżeli to da wykonać się bez naruszenia majątku zakładowego; w razie przeciwnym winna urządzić je konkurencya patronów z parafianami.

16.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 4. Listopada 1819. L. 59.606 Zb. ust. prow. Nr. 130. str. 446. *o urządzeniu trupiarni.*

To rozporządzenie przypomina i przynagla urządzanie trupiarni.

17.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 14. Grudnia 1819. L. 61.898. Zb. ust. prow. Nr. 132. str. 448. *o poborze opłat za czynności duchowne.*

To rozporządzenie postanawia, że opłaty za czynności duchowne (tak zwane jura stolae) w ogóle, więc także opłaty za groby *(patrz* **Nr. 7.)** w monecie konwencyjnej pobierane być mają.

18.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 31. Grudnia 1823. L. 72.640. *w sprawie urządzania cmentarzy po za obrębem miejscowości.*

Tutejszy konsystorz o. ł. doniósł, że przy niektórych kościołach parafialnych istnieją cmentarze, na których umarłych grzebią. Poleca się zatem c. k. Urzędowi obwodowemu odnośnie do rozporządzenia tutejszego z dnia 12. Września 1806. L. 37.337 *(patrz* **Nr. 15.)** ścisłe przestrzeganie, ażeby, gdziekolwiek by takie nadużycie jeszcze istnieć miało, natychmiast je usunięto, i zwłoki grzebano na cmentarzu położonym po za obrębem miejscowości, a gdzieby takiego cmentarza nie było, niezwłocznie go urządzono.

19.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 15. Lipca 1824. L. 22.582. *w sprawie urządzania cmentarzy.*

Z powodu doniesienia tutejszego konsystorza arcybiskupiego o nadużyciu istniejącem w niektórych miejscowościach, że zwłoki na cmentarzach przy kościele położonych grzebane bywają, poleca się Urzędowi obwodowemu w ślad rozporządzenia z dnia 31. Grudnia 1823. L. 72.640 *(patrz* **Nr. 18.),** aby to nadużycie, które właściwie już wcale istnieć by nie powinno, natychmiast usunął i zarządził grzebanie zwłok na cmentarzach położonych po za obrębem miejscowości.

Przy tej sposobności przypomina się urzędowi obwodowemu na nowo, by czuwał nad ścisłem dopełnieniem rozporządzeń odnoszących się do cmentarzy z dnia 22. Stycznia, 9. i 13. Września 1784. L. 1.779, 21.027, 21.443 *(patrz*

Nr. 1., 2. i 3.), z dnia 3. Lutego i 16. Czerwca 1785. L. 2.821. i 15.172. *(patrz* **Nr. 5. i 6.)**, z dnia 15. Marca i 2. Maja 1787. L. 5.689. i 9.415. *(patrz* **Nr. 8. i 9.)**, wreszcie z dnia 12. Września 1806. L. 37.337. *(patrz* **Nr. 15.)** w całej ich osnowie.

Rozporządzenia te należy odświeżyć w pamięci zwierzchności i proboszczów miejscowych, polecić im ścisłe ich zachowywanie, i o tem przekonywać się, co najstosowniej wykonać się da przez zawezwanie tak komisarzy obwodowych jak personalu sanitarnego, aby przy częstych objazdach służbowych na tę gałęź policyi publicznej baczną zwracali uwagę i o nadużyciach dostrzeżonych donosili urzędowi obwodowemu, który w takim wypadku wdroży postępowanie urzędowe. — Urząd obwodowy może nadto żądać przy sposobności objazdów corocznych od dominiów, proboszczów lub dziekanów wyjaśnień potrzebnych o istotnym faktycznym stanie cmentarzy.

Gdyby okazać się miała konieczność sprawdzenia niedogodności cmentarza istniejącego, albo też założenia nowego, należy przeprowadzić dochodzenie z jak największą oszczędnością i unikać wszelkich dowolnych policzeń. — Pomimo tego wydarzają się wypadki, że poszczególne dochodzenia w sprawach tego rodzaju przedsiębrane bywają przy zużyciu na to znacznego przeciągu czasu i przy wysłaniu komisarza obwodowego, lekarza obwodowego a nawet inżyniera obwodowego. Z tego powodu urząd obwodowy winien przestrzegać ściśle, ażeby w razie potrzeby założenia nowego cmentarza lub zbadania usterek istniejącego, przedewszystkiem Zwierzchność miejscowa przedsiębrała czynność urzędową. — Dlatego należy pouczyć Zwierzchności miejscowe, że po myśli obowiązujących przepisów powołane są wspólnie z proboszczem miejscowym dla cmentarza nowo założyć, przenieść lub rozszerzyć się mającego, wybrać miejsce wolne, przewiewne, nie nadto wilgotne ani też piaszczyste, odległe od pomieszkań, zastosowane do przeciętnej dziesięcioletniej śmiertelności w osadzie, że Zwierzchność miejscowa winna dać na ten cel grunt dworski, a w razie nieistnienia takiego gruntu dworskiego, wynagrodzić poddanego, inną stronę lub fundusz, który taki grunt dostarczy. Samo z siebie rozumie się zresztą, że należy zasięgnąć tutejszego przyzwolenia, jeżeliby grunt funduszowy lub gminny na ten cel użyć wypadało. Cmentarz należy otoczyć rowem szerokości sążnia, wałem tudzież płotem żywym lub zwyczajnym i opatrzyć bramą wjazdową. Za ścisłe i odpowiedne dopełnienie tych postanowień odpowiada Zwierzchność miejscowa.

W razie powstania trudności, wniesienia zażaleń lub doniesienia urzędowi obwodowemu, że nie spełniono wydanych poleceń lub że wykonano je w sposób nieodpowiedni, można oględziny na miejscu tylko wówczas przedsiębrać, jeżeli okażą się nieodzownemi, atoli nawet w takim razie należy poruczyć je przedewszystkiem komisarzowi obwodowemu przy innej sposobności. Rzeczą tego komisarza będzie donieść urzędowi obwodowemu, czy potrzeba wysyłać lekarza obwodowego i inżyniera obwodowego. Lecz i tych także wysyłać należy przy wydarzającej się sposobności. Wszelkich dowolnych i zbędnych policzań kosztów komisyjnych tem bardziej unikać należy, ile że w razie przeciwnym odpowiadałby za nie naczelnik urzędu.

20.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 31. Marca 1827. L. 19.246. Zb. ust. prow. Nr. 61. str. 146., *oznaczające stosunek rozkładu wydatków na cmentarze.*

To rozporządzenie postanawia, że ilość dusz stanowić ma podstawę do oznaczenia stosunku, w jakim strony konkurencyjne winny są przyczyniać się do wydatków połączonych z założeniem i utrzymaniem cmentarza.

21.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 15. Grudnia 1833. L. 71.535. *określające, który cmentarz za właściwy uważać należy.*

Wypadki, że zmarli po za obrębem miejscowości, w której parafia istnieje, z oddalenia znaczniejszego często nawet o mil kilka przewożonymi być muszą do właściwego kościoła parafialnego, w celu pogrzebania na cmentarzu parafialnym, wydarzają się częstokroć, szczególniej w obwodach górskich a nawet i w innych krajach dziedzicznych, ponieważ istnieją okręgi parafialne obejmujące po kilka miejscowości nie mających własnych kościołów ani cmentarzy.

Ta okoliczność nie mogła być przeto nieznaną władzy wyższej przy wydaniu rozporządzenia z d. 9. Września 1784. L. 21.027. *(patrz* **Nr. 2.)**, według którego umarłych grzebać należy na cmentarzu parafii, do której należeli. — Dlatego nieuzasadnionem jest mniemanie, że to rozporządzenie wydano w przypuszczeniu, jakoby każda miejscowość miała swój kościół i cmentarz. Nie ma więc podstawy do pomijania postanowień powyższego rozporządzenia ani też do zmieniania onych, zwłaszcza gdy w kraju naszym odległość miejscowości należących do jednej parafii nie jest tak znaczną, ażeby możliwem nie było dowieść zwłoki w jednym dniu do miejscowości, w której parafia się znajduje. Nadto wniosek, ażeby zwłoki grzebano zawsze w tej miejscowości, w której śmierć wydarzyła się, a to przy zajściu przeszkody lub zbytniem oddaleniu własnego proboszcza przy asystencyi duchowieństwa obrz. gr. kat. tylko w takich miejscowościach zastosowanym być mógłby, w których parafie gr. kat. istnieją.

Nareszcie nie byłoby podstawy do uszczuplania proboszczom łac. należytości stuły, wliczonych do dotacyi, ani też do przeciążania parafian; gdyż ci przy zastosowaniu rubr. 8. przepisów o należytościach stuły, należytość tę opłacać musieliby zarówno probostwu, do którego zmarły należał, jakoteż probostwu w którem zwłoki jego pogrzebano

Nakoniec nieznanym jest przepis, któryby zakazywał przewożenie zwłok z takiej odległości, w jakiej zazwyczaj znajdują się miejscowości należące do wspólnej parafii, od swego kościoła parafialnego i od cmentarza przy nim się znajdującego. Zakazanem jest jedynie przewożenie zwłok bez zachowania przepisanych ostrożności z dalekiej odległości lub do grobowców familijnych. Gdyby się jednak nawet przy dopuszczalnem przewożeniu zwłok wydarzyć miały przekroczenia przepisów sanitarnych i policyjnych n. p. przewożenie lub wystawianie zwłok w trumnach otwartych lub t. p., należy wdrażać z tego powodu postępowanie urzędowe.

22.

Regulamin policyjny *przy zarazach wydany* **dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 30. Czerwca 1837. L. 15.591, ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 28. Lipca. 1837. L. 46.260. Zb. ust. prow. Nr. 140. str. 348. §. 116. str. 546.**

Miejsce na cmentarz dla zmarłych na zarazę obrać należy w okolicy odosobnionej, jednak niezbyt oddalonej od szpitala, a mniej wystawionej na przewiew panujących wiatrów, poświęcić je podług kościelnego zwyczaju, otoczyć w odpowiedniej objętości podwójnym rowem ośm stóp szerokim i tyleż głębokim i opatrzyć bramą do zamykania.

Po ustaniu zarazy, należy miejsce to zasadzić drzewami lub zasiać nasionami roślin, a bramę uczynić nieprzystępną za pomocą rowu. Na bramie winien być umieszczony napis złożony z liczby roku i z oznaczenia, że za nią znajduje się cmentarz zmarłych na zarazę.

23.

Rozporządzenie gubernialne z d. 22. Grudnia 1837. L. 76.521. Zb. ust. prow. Nr. 251. str. 860. *co do objętości cmentarzy.*

Tutejszem rozporządzeniem z dnia 30. Stycznia 1806. L. 3.400 ustanowiono, że groby kopać należy w głębokości 6, a szerokości 4 stóp i między grobami zostawiać wolną przestrzeń stóp 4.

Rozporządzenie powyższe zmienia się odtąd w ten sposób, że głębokość grobu wynosić ma 6 stóp, długość 6 stóp, a szerokość 2 stopy i przestrzeń wolna między grobami wynosić winna tylko 2 stopy.

Przy zakładaniu nowych cmentarzy ogólna ilość zmarłych w ostatnich 10 latach stanowi podstawę do obliczania potrzebnej przestrzeni, ze względu jednak, że w ilości tej znajduje się wiele dzieci, policzać należy na każdy grób przestrzeń $^3/_4$ sążnia kwadratowego, czyli 27 stóp kwadratowych, pomnożyć ją przez liczbę zmarłych w ciągu lat 10 i w ten sposób oznaczyć przestrzeń potrzebną na cmentarz.

Co do wyboru i wymagań miejsca na cmentarz, obowiązuje nadal tutejsze rozporządzenie z dnia 15. Lipca 1824. L. 22.582. *(patrz* **Nr. 19).**

24.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 8. Sierpnia 1845. L. 46.115 Zb. ust. prow. Nr. 96. str. 402. *o pokrywaniu kosztów na zakładanie i utrzymywanie trupiarni.*

Najjaśniejszy Pan raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 8. Kwietnia 1845. następnie rozstrzygnąć pytanie, kto łożyć ma na zakładanie i utrzymywanie trupiarni.

Trupiarnie przepisane postanowieniem z dnia 19. Lutego 1797. *(patrz* **Nr. 13.)** należy uważać za sanitarne zakłady miejscowe. Dla tego koszta budowania ich równie jak koszta utrzymania, ponoszone być mają z funduszu na takie cele przeznaczonego, o ile umowy lub układy prywatne nie stanowią odmiennie.

To Najwyższe postanowienie podaje się do powszechnej wiadomości i do zastosowania na podstawie dekretu kancelaryi nadwornej z dnia 18. Kwietnia 1845. L. 12.427. odnośnie do rozporządzenia z dnia 17. Marca 1797. L. 6.480 *(patrz* **Nr. 13.).**

25.

Patent cesarski z dnia 7. Września 1848. ogłoszony rozporządzeniem gubernialnem z dnia 18. Września 1848. L. 69.072. Zb. ust. prow. Nr. 88. str. 316., *znoszący stosunek poddańczy.*

Patent ten zniósł poddaństwo, tudzież stosunek władzy zwierzchniczej (dominikalnej), wraz ze wszelkiemi prawami i zobowiązaniami odnoszącemi się do tych stosunków.

26.

Rozporządzenie gubernialne z dnia 10. Listopada 1849. Dz. ust. kraj. Nr. 60., *o grzebaniu zwłok izraelitów.*

We wsiach, gdzie znaczniejsza ludność żydowska osiadła, należy zakładać osobne okopiska.

Pokąd to nie nastąpi, lub gdzie nie zachodzi potrzeba założenia okopiska w miejscu, żydów zmarłych na chorobę nie zaraźliwą przewozić należy w trumnach dobrze zamkniętych, na przeznaczonym do tego wozie na najbliższe okopisko; żydów zaś zmarłych na chorobę zaraźliwą, chować wprawdzie nie na chrześciańskim cmentarzu, jednak w miejscu przyzwoitem, oddalonem od domów i należycie schronionem.

27.

Postanowienia organizacyjne władz politycznych z dnia 19. Stycznia 1853. Dz. u. p. Nr. 10., wydane na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 14. Września 1852. L. 40. lit. b.

Zaliczają w zakres działania Namiestnictwa zezwolenie na budowy kościelne, parafialne, szkolne, na zakładanie lub rozszerzanie cmentarzy i t. p., jeżeli wydatek pokrytym być ma w drodze konkurencyi, a fundusz zostający pod zarządem Namiestnictwa przyczyniać się ma do tej konkurencyi kwotą 3.000 zł. lub wyższą.

28.

Rozporządzenie Namiestnictwa z 22. Stycznia 1860. L. 803., *o urządzaniu cmentarzy.*

Dobre urządzenie i utrzymywanie cmentarza jest nie tylko obowiązkiem parafian z ustawy wypływającym, ale także zadaniem sumienia, opartem na poszanowaniu miejsca i zmarłych krewnych. Sposób dopełnienia tego obowiązku jest znamieniem stopnia wykształcenia ludności.

Działalność c. k. Władz miejscowych i duchowieństwa skierowana ku urządzaniu, uporządkowywaniu, ogrodzeniu i upiększeniu tych miejsc spoczynku, pozostała niestety dotąd po największej części bezskuteczną, i w całym okręgu administracyjnym mało jest miejscowości, w którychby oglądnienie cmentarza sprawiało zadowalniający widok i wznosiło ducha.

W największej ilości wsi, cmentarze znajdują się w stanie opłakania godnym. Po największej części założone wbrew zasadom sanitarnym i przepisom policyjnym, nie ogrodzone, łatwo przystępne dla bydła. — Ztąd też już czas ostatni zaradzenia takiemu stanowi cmentarzy, i skłonienia ludności wiejskiej za pomocą odpowiedniego pouczenia i zawezwania do wypełnienia powyższego obowiązku, nałożonego zarówno ustawą, jak własnem uczuciem.

Władze obwodowe i urzędy powiatowe winny przeto w porozumieniu z duchowieństwem zarządzić co wypada dla osiągnienia powyższego celu, i nie ustawać pierwej, aż im się powiedzie przeprowadzić urządzenie miejsc spoczynku wiernych w sposób odpowiadający zasadom sanitarnym i przepisom w tej mierze wydanym, otoczyć je parkanem lub żywym płotem (z głogu), okopać rowem głębokim, zasadzić drzewami lasowemi lub szpalerowemi, albo też krzakami, nareszcie zaprowadzić na nich chronologiczny porządek grzebania zwłok.

Dla wygody wiernych i ze względów na upiększenie, należałoby starać się o to, ażeby cmentarz podzielonym był na kilka oddzielnych części, każdą z nich otoczono drogą, wedle możności dostatecznie szeroką, a drogi te i nadal zachowywano, nie używając ich na groby.

Namiestnictwo oczekuje od p. Naczelnika powiatu po roku sprawozdania, jaki skutek odniosły usiłowania jego w tym kierunku, a zasługi na tem polu łożone, nie pozostaną nieocenione.

29.

Ustanowa wyznań ewangielickich z dnia 23. Stycznia 1886. Dz. u. p. Nr. 15. w ustępie 7. §. 42. Zalicza staranie o utrzymanie cmentarza do zadań prezbiteryatu.

30.

Ustawa z dnia 25. Maja 1868. Dz. u. p. Nr. 49. *o stosunkach wyznaniowych.*

Art. 9. Należący do pewnego kościoła lub społeczności wyznaniowej wówczas tylko pociągani być mogą do datków w gotowiźnie lub naturaliach, albo też do prestacyi w robociźnie na cele religijne lub dobroczynne obcego wyznania, jeżeli na nich ciężą obowiązki rzeczowego patronatu, albo też zobowiązanie do świadczenia ma podstawę w tytule prawa prywatnego bądź to z dokumentu wypływającym, bądź też intabulowanym.

Żadnemu duszpasterzowi nie wolno wymagać opłaty taks, należytości stuły, i t. p. od należących do odmiennego wyznania, jak tylko za czynności na ich wezwanie w samej rzeczy wykonane, i to jedynie według wymiaru w ustawie przepisanego.

Art. 12. Żadna gmina wyznaniowa nie może odmówić zwłokom do niej nie należącego, przyzwoitego pogrzebania na swoim cmentarzu, jeżeli:

1) rozchodzi się o pogrzebanie w grobowcu familijnym, albo też
2) w miejscu zaszłej śmierci lub znalezienia zwłok nie ma w granicach gminy miejscowej cmentarza przeznaczonego dla członków wyznania, do którego zmarły należał.

31.

Ustawa z dnia 30. Kwietnia 1870. Dz. u. p. Nr. 68. *o organizacyi publicznej służby zdrowia.*

§. 1. Najwyższy nadzór nad wszystkiemi sprawami sanitarnemi, i najwyższe kierownictwo spraw leczniczych, służy administracyi państwa.

Bezpośrednia jej działalność obejmuje wszelkie sprawy, które jej wyraźnie zastrzeżone są, z powodu szczególnej ważności dla ogólnego stanu zdrowia.

§. 2. lit. g. Zadaniem administracyi państwa jest nadzorowanie zastosowywania ustaw co do grzebania, cmentarzy, tudzież wygrzebywania i przewożenia zwłok.

§. 3. lit. d. Policya sanitarna, ustawami gminnemi przekazana w samoistny zakres działania gminy, obejmuje zakładanie, utrzymywanie i nadzorowanie trupiarni i cmentarzy.

§. 4. lit. b. W poruczonym zakresie działania, jest zadaniem gminy, zastosowywanie rozporządzeń i przepisów policyi sanitarnej co do pogrzebów.

§. 5. Ustawodawstwu krajowemu zastrzega się oznaczenie, jak gmina sama dla siebie lub wspólnie z innemi gminami przeprowadzić ma urządzenia potrzebne do wykonywania policyi zdrowia stosownie do położenia i rozciągłości obszaru, tudzież liczby i zajęcia mieszkańców.

32.

Rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 23. Czerwca 1870. L. 3.327. (Mayerhofer wydanie z r. 1880. tom II. str. 993.), *z oznaczeniem, kiedy sprawa konkurencyi kościelnej staje się gminną.*

Do wydania orzeczenia w sprawach konkurencyi kościelnej jest zawsze tylko władza państwowa powołaną.

Oczywistą jest rzeczą, że w sprawach konkurencyi kościelnej kompetencya autonomicznych gmin dopiero wówczas, i tylko o tyle ma miejsce, jeżeli i o ile rozprawa konkurencyjna przez władzę administracyjną przeprowadzona, i orzeczenie wydane na jej podstawie, wykazały i postanowiły, że konkurencya w danym razie na gminie ciąży w całości, lub częściowo, a rozchodzi się jedynie o rozłożenie jej pomiędzy członków gminy.

Dopiero w takim stanie rozprawy staje się sprawa konkurencyi kościelnej sprawą gminną, skutkiem czego ustaje w niej działalność rządowych władz administracyjnych, a rozpoczyna się działalność organów autonomicznych.

33.

Rozporządzenie Prezydyum Namiestnictwa z dnia 22. Września 1872. L. 6.960 p. *o grzebaniu zwłok izraelitów zmarłych na cholerę.*

5. Z powodu, że żydzi podług przepisów swego obrządku, tylko na okopisku (w siedzibie rabina) mogą być grzebani, w skutek czego nieraz trupa po całym obwożą powiecie, zarządzisz Pan, aby zwłoki starozakonnych zmarłych w skutek cholery były w miejscu zamieszkania grzebane, na który to cel każda gmina ma w razie potrzeby przeznaczyć stosowne miejsce.

34.

Rozporządzenie. Okólnik Namiestnictwa z dnia 19. Sierpnia 1873., L. 42.494, *o urządzeniu cmentarzy dla zmarłych na cholerę.*

Doszło do mojej wiadomości, że nie we wszystkich powiatach dotkniętych cholerą, jednostajne zarządzono postępowanie przy grzebaniu zwłok osób zmarłych w skutek cholery, podczas gdy bowiem w jednych grzebią zwłoki takich osób w miejscu, w którem ich śmierć zaskoczyła, w innych przewożą je na cmentarz parafialny, częstokroć o kilka mil oddalony.

Gdy przewożenie zwłok osób zmarłych w skutek cholery, osobliwie wśród upałów przyczynić się musi do zawleczenia i rozszerzenia tej zabójczej choroby, wzywam pana Starostę, przypominając rozporządzenie z dnia 22. Września 1872. L. 6.960 pr. *((patrz* **Nr. 33.**), którem zarządzono, aby zwłoki zmarłych w skutek cholery w miejscu, w którem śmierć nastąpiła, grzebano, — aby bezzwłocznie zarządził, iżby w każdej gminie od siedziby parafii więcej jak $^1/_4$ mili odległej, wyznaczono w razie wybuchu cholery miejsce od wsi oddalone na cmentarz choleryczny, miejsce to poświęcono, żeby w ten sposob niechęć ludzi do chowania tam zmarłych usunąć, — urządzono tamże trupiarnię, do ktorej umarli natychmiast po zapadłej śmierci z domu odstawieni być mają, i grzebano zwłoki zmarłych na cholerę wyłącznie na tym cmentarzu, postępując z zwłokami takiemi w myśl przepisów w rozporządzeniu z dnia 22. Września 1872., L. 6.960 pr. (*patrz* **Nr. 33.**) objętych.

Także w tych miejscach, gdzie cmentarze położone są w pośród wsi lub blisko niej, należy urządzić w ten sam sposób cmentarz dla cholerycznych w miejscu odległem i tam wystawić kazać natychmiast trupiarnię.

Dostarczyć miejsce na cmentarz, urządzić takowy i trupiarnię, obowiązaną jest Zwierzchność gminna w myśl §. 3., lit. d., i §. 4. lit. a. i b., ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **Nr. 31.**).

Pańskiem zaś zadaniem będzie przeprowadzić z wszelką surowością prawa niniejsze rozporządzenie i przestrzegać ścisłego tegoż dopełnienia.

35.

Rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 30. Sierpnia 1873. L. 44.671., *o grzebaniu zwłok zmarłych na cholerę.*

Doszło do mojej wiadomości, że w niektórych miejscowościach, a szczególnie w miasteczkach i miastach większych, wbrew instrukcyi dla urzędów powiatowych i zwierzchności gminnych podczas panowania cholery, oraz wbrew przepisom objętym rozdorządzeniem z dnia 22. Września 1872., L. 6.960 pr. *(patrz* **Nr. 33.)**, pogrzeby zwłok osób zmarłych w skutek cholery, odbywają się zwykłym trybem w ten sposób, że zwłoki pozostają do 3. dnia w domu wystawione na katafalku, poczem przy odgłosie dzwonów i współtowarzyszeniu licznej publiczności do kościoła bywają wprowadzane.

Gdy postępowanie podobne niezgodne z powyż powołanymi przepisami spowodować musi rozszerzanie się choroby, która już dotąd tak liczne ofiary w kraju pochłonęła, a obowiązkiem Pana, jako też Zwierzchności gminnych jest, usuwać wszelkie okoliczności mogące wpłynąć na zasilenie, lub rozszerzenie się choroby, przeto przypominając wyż powołaną instrukcyę i dotyczące rozporządzenia, wzywam Pana, abyś jak najusilniej przestrzegał tych postanowień, a mianowicie przepisu, aby zwłoki osób zmarłych na cholerę w 3 godziny po sprawdzonej śmierci do trupiarni przenoszono, a po upływie 48 godzin grzebano, bez poprzedniego wprowadzania do kościoła lub cerkwi, karząc w myśl §. 108. ustawy gminnej jak najsurowiej Zwierzchności, które na postępowanie niezgodne z powyższymi przepisami zezwalają.

Zarazem zwracam uwagę Pana na okoliczność, że zbyt często grabarze z powodu licznego zajęcia nie kopią grobów należytej głębokości, skutkiem czego zwłoki gnijące zbyt małą warstwą ziemi pokryte, rozszerzają wyziewy zdrowiu ludzkiemu szkodliwe.

Chciej Pan przeto wezwać Zwierzchności gminne, aby na to baczyły, aby każdy grób należycie był głęboki, polecając komisarzowi cholerycznemu i żandarmeryi, aby wykonania tego zarządzenia przestrzegali i tam, gdzie spostrzegą nieprawidłowości pod tym względem, nakazali posypać groby płytkie niegaszonem wapnem, i odpowiednio pokryć warstwą ziemi.

Niepłonną żywię nadzieję, że Pan wszelkich dołożysz starań, aby przepisy, o których powyż mowa, z wszelką ścisłością były wykonywane, używając w tym celu surowości prawa, karząc winnych należycie, i nie puszczając płazem najmniejszego pod tym względem przewinienia.

36.

Rozporządzenie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3. Maja 1874., Dz. u. p. Nr. 56., *o przewożeniu zwłok.*

Rozporządzeniem c. k. Ministerstwa stanu z d. 18. Marca 1866. L. 1.452., i Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3. Sierpnia 1871., L. 9.404., przekazano władzom politycznym pierwszej instancyi, względnie teraźniejszym Starostwom i Magistratom w miastach mających własne statuty, zezwalanie na przewożenie zwłok i wydawanie odnośnych paszportów, z obowiązkiem donoszenia o tem od wypadku do wypadku właściwej władzy krajowej.

Utrzymując w mocy postanowienia obowiązujące pod względem wydawania paszportów dla zwłok, rozporządza się co do przewożenia zwłok na cmentarz nienależący do miejscowości, w której śmierć wydarzyła się, co następuje:

1) We wszystkich wypadkach, w których zwłoki grzebanemi być mają na innym cmentarzu, aniżeli należącym do miejscowości, w której śmierć wydarzyła się, należy prosić władzy politycznej pierwszej instancyi o pozwolenie.

2) Przewiezienia zwłok bezwzględnie zakazać należy, jeżeli lekarz urzędowy, w tej mierze przesłuchany, nie uzna tego przeniesienia za zupełnie nie budzące obaw, zarówno pod względem na dobro powszechne, jakoteż dla zdrowia osób przy tem zajętych.

   Jeżeliby zatem przy przewiezieniu zwłok z jakichkolwiek przyczyn nie było możliwem zachować przepisów sanitarnych, bądźto ogólnych, bądź też takich, któreby dla tego szczegółowego wypadku wydano; należy grzebać je na cmentarzu tej miejscowości, w której śmierć wydarzyła się, — a to bez względu na wyznanie zmarłego.

3) Przy przewiezieniu zwłok, za dopuszczalne uznanem, należy wydać na podstawie opinii lekarskiej zarządzenia sanitarno-policyjne, zastosowane do szczegółowego wypadku, i czuwać nad ścisłem ich wykonaniem, za pomocą współdziałania organu sanitarnego, odpowiedzialnego, delegowanego do odnośnej czynności urzędowej.

   Delegat ten sanitarny ma potwierdzić na paszporcie dla zwłok, że nadzór powyższy osobiście wykonał.

4) Pod względem umieszczenia zwłok w trumnie i opakowania ich do przewozu, obowiązują następujące postanowienia:

   a) Jeżeli przewiezienie dłużej trwać ma (tydzień lub więcej) winny być zwłoki balsamowane. W gorącej porze roku można w danych okolicznościach wymagać balsamowania zwłok nawet przy przewiezieniu króciej jak tydzień trwać mającem.

b) Przy przewożeniu zwłok 24 godzin trwać mającem, winny być zwłoki przechowane w podwójnej trumnie, i w niej gurtami umocowane.

Każda z trumien winna być z twardego drzewa i wewnątrz wszechstronnie dobrze smołą wylana, albo też z kruszcu.

Trumnę wewnętrzną należy o ile możliwe tak zamknąć, by powietrza nie przepuszczała i w tym celu napuścić smołą lub zalutować.

Trumna zewnętrzna ma być zaś ze wszystkich stron szczelnie zamkniętą.

Trumna podwójna winna być nadto w skrzyni drewnianej umieszczoną.

c) Przy zwyczajnych przewożeniach w sąsiedztwo miejscowości, w której śmierć wydarzyła się, zależeć będzie od okoliczności, czy zostanie uznane za wystarczające zwykłe umieszczenie w trumnie, czyli też zarządzenie jakich szczegółowych ostrożności wymagać wypadnie.

d) Przy przewożeniu o milę odległości nie mającem trwać nad godzin 24, należy użyć trumny podwójnej stosownie do postanowienia pod *b)*.

Wymaganie umocowania zwłok równie jak użycia skrzyni drewnianej w celu umieszczenia trumny podwójnej zawisło od zachodzących okoliczności.

5) Ze względu na możliwe zmiany okoliczności co do czasu i miejsca może zajść potrzeba zarządzenia także innych jeszcze środków ostrożności, tu nie wymienionych, jako to: użycia pierwiastku tamującego szerzenie zgnilizny, lub tym podobnych — albo też możliwość zezwolenia w takich rozmiarach na odstąpienie od ostrożności zasadniczo przepisanych, ażeby przez to pieczołowitość o zdrowie powszechne ujmy nie doznała.

6) Do przeniesienia zwłok w zasadzie użytym być winien środek przewozu, który podaje możność przewiezienia zwłok na miejsce przeznaczenia w czasie stosunkowo jak najkrótszym.

7) Do przewożenia zwierzętami pociągowemi należy używać wozów zupełnie zamkniętych, a gdzie to niemożliwem byłoby, przyzwoitych zupełnie zakrytych, i nie dodawać jakichkolwiek innych przedmiotów do przewiezienia. Do takiego wozu ze zwłokami należy dodać prócz furmana jeszcze jednego strażnika. Obaj odpowiadają za przewiezienie tylko tą drogą, którą paszport dla zwłok oznaczył, i z uniknieniem wszelkich zbędnych przewlekań.

8) O przybyciu zwłok na przeznaczony cmentarz należy właściwą gminę wcześnie uwiadomić.

Zaufany rzeczoznawca delegowany przez władzę polityczną, winien zbadać przesyłkę po jej przybyciu na miejsce przeznaczenia, i przekonać się, czy zwłoki zgodnie z przepisami w trumnie umieszczone i opakowane są i odebrać przytem paszport dla zwłok i protokół oględzin.

9) Trumny w ten sposób przywiezione tylko z polecenia władzy otwierane być mogą.

Mianowicie nie wolno we wszystkich tymi przepisami objętych wypadkach zezwalać na otwieranie trumien zawierających zwłoki izraelitów w celu przedsiębrania umywań rytualnych.

37.

Ustawa z dnia 7. Maja 1874. Dz. u. p. Nr. 50. *o urządzeniu zewnętrznych stosunków prawnych kościoła katolickiego.*

§. 35. Ogół katolików tego samego wyznania zamieszkałych w okręgu parafialnym tworzy gminę parafialną. Wszystkie prawa i obowiązki odnoszące się do spraw kościelnych, które w ustawach gminom przyznanemi lub na nie włożonemi są, służą gminom parafialnym, a względnie ciężą na nich. Jedynie tylko prawa patronatu mogą służyć gminie jako takiej.

§. 36. O ile potrzeby gminy parafialnej nie są jej własnym majątkiem pokryte, lub innemi rozporządzalnemi zasobami kościelnemi zabezpieczone, należy w celu pokrycia ich nałożyć opłatę na członków gminy parafialnej.

§. 37. Odrębna ustawa postanowi przepisy szczegółowe o ukonstytuowaniu i reprezentacyi gmin parafialnych tudzież o załatwianiu spraw onychże. *(takiej ustawy dotąd nie wydano)*

38.

Rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświaty wydane w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych z dnia 31. Grudnia 1877. Dz. ust. p. Nr. 5. z roku 1878. *o tymczasowem zastępstwie gmin parafialnych*

postanawia, że dopokąd ustawa utworzeniu gmin parafialnych i o ich zastępowaniu przy załatwianiu spraw odnośnych, zapowiedziana w §. 37. ustawy z dnia 7. Maja 1874. *(patrz* **Nr. 37.)** wydaną nie zostanie, Reprezentacye gmin miejscowych załatwiać będą, równie jak dotychczas, sprawy gmin wyznaniowych katolickich.

One są przeto i nadal powołane stanowić o datkach konkurencyjnych na cele wyznaniowe katolickie, przypadających na gminy parafialne lub przez nie uiszczać się mających, tudzież starać się o ich pokrycie i zaspokojenie.

To rozporządzenie nie narusza atoli zakresu działania wydziałów konkurencyjnych (komitetów) w niektórych krajach istniejących na podstawie szczegółowych ustaw krajowych.

39.

Rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 4. Lipca 1882. L. 36.806. Dz. u. kr. Nr. 75. *względem zastosowania postanowień rozporządzenia ministeryalnego z dnia 3. Maja 1874. Dz. u. p. Nr. 56. (patrz* **Nr. 36.)**

Względem zastosowania postanowień rozporządzenia ministeryalnego z dnia 3. Maja 1874. Dz. u. p. Nr. 56. *(patrz* **Nr. 36.)** dotyczącego przewożenia zwłok, rozporządza się na mocy reskryptu Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 10. Czerwca 1882. L. 380. jak następuje:

Cmentarze wyznaniowe nie leżące w miejscu zaszłej śmierci, na których od dawna grzebane bywają zwłoki z pewnych miejscowości według przynależności wyznaniowej, uważane być mają w myśl art. 1. powołanego rozporządzenia ministeryalnego jako cmentarze do miejsca zaszłej śmierci należące i dla tychże nie potrzeba w celu grzebania, każdorazowego zezwolenia władzy politycznej pierwszej instancyi. Jeżeli jednak taki cmentarz wyznaniowy od miejsca zaszłej śmierci na piętnaście kilometrów jest oddalony, w takim razie obowiązywać mają przy przewożeniu zwłok następujące przepisy:

1. Zwłoki mają być przewożone w trumnie dobrze spojonej, wylanej wewnątrz smołą, już w domu śmierci szczelnie zamkniętej, której otwierać więcej nie wolno.
2. Pochód pogrzebowy ma o ile możności omijać miejsca zamieszkałe, a nie zatrzymywać się w takowych; złożenie zwłok w kościołach, kaplicach lub nawet w domach mieszkalnych miejscowości przechodowych miejsca mieć nie może.
3. Zwłoki mają być wprowadzone wprost na cmentarz i tam bezzwłocznie pogrzebane, otwieranie trumny na cmentarzu nie jest dozwolone.
4. Przeprowadzenie zwłok na cmentarz i ich pogrzebanie musi nastąpić najpóźniej w przeciągu 12 godzin od wyruszenia transportu z miejsca zaszłej śmierci.
5. Gdyby to dla odległości miejsca było niemożebne, wtedy należy użyć trumny podwójnej.
6. W razie panujących chorób zakaźnych, zarządzi c. k. Namiestnictwo w miarę niebezpieczeństwa grożącego zdrowiu ogólnemu i z uwzględnieniem stosunków miejscowych dalej idące środki ostrożności przy przewożeniu zwłok na cmentarze wyznaniowe od miejsca zaszłej śmierci więcej odległe.

40.

Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 26. Marca 1885. L. 1.125., *o wywłaszczaniu gruntów pod cmentarze.*

Odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 5. Kwietnia 1885. L. 29.391/pr. wystosowanej do Wydziału krajowego.

Na posiedzeniu z dnia 10. Września 1884 Wysoki Sejm załatwiając sprawozdanie komisyi administracyjnej z petycyi Wydziału powiatowego w Myślenicach, powziął uchwałę wzywającą c. k. Rząd na podstawie §. 19. statutu krajowego do wyjednania ustawy, na mocy której grunta pod cmentarze nabywaćby można w drodze wywłaszczenia. Reskryptem z dnia 26. Marca b. r. L. 1.125/M. J. Jego Ekscelencya Pan Minister spraw wewnętrznych oznajmił, że nie ma powodu do wydania specyalnej ustawy ekspropriacyjnej co do gruntów cmentarnych. Przymusowe bowiem wywłaszczenie gruntu uznanego przez gminę na podstawie ustawy sanitarnej z publicznych względów sanitarnych za potrzebny na urządzenie nowego lub rozszerzenie istniejącego już cmentarza, następuje w publicznym interesie, zatem na cel potrzebny dla dobra publicznego i w skutek tego dokonanem być może na podstawie §. 365. powszech. ustawy cyw. W obec tego postanowienia obowiązujące ustawy dostatecznie zaradzają potrzebie w tego rodzaju wypadkach wywłaszczenia, jak to już w praktyce wielokrotnemi orzeczeniami stwierdzone zostało.

Mam zaszczyt zawiadomić o tem Świetny Wydział krajowy w skutek reskryptu Jego Ekscelencyi P. Ministra spraw wewnętrznych z dnia 26. Marca b. r. L. 1.125/M. J. i odnośnie do szacownych odezw z dnia 10. Września 1884. L. 178/s. i z dnia 28. Lutego b. r. 10.210 przy zwrocie petycyi Wydziału powiatowego w Myślenicach.

Daty i treść
przytoczonych ustaw i rozporządzeń.

1. Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 11. Grudnia 1783., zarządzający przeniesienie cmentarzy po za obręb miast.
2. Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 23. Sierpnia 1784., o zamknięciu cmentarzy w obrębie osiadłości.
3. Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 26. Sierpnia 1784., o kompetencyi władz do wymierzania kar w sprawie grzebania zwłok.
4. Rozporządzenie gubernialne z dnia 30. Grudnia 1784. L. 31.706., o pokrywaniu kosztów zakładania nowych cmentarzy.
5. Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 20. Stycznia 1785., zmieniający przepisy co do grzebania zwłok.
6. Rozporządzenie gubernialne z dnia 16. Czerwca 1785., zakazujące grzebać w kościołach.
7. Patent cesarski z dnia 1. Lipca 1785., ustanawiający jura stolae, a między niemi opłatę za miejsce na grób.
8. Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 14. Lutego 1787., przynaglający usunięcie cmentarzy z obrębu miejscowości.
9. Rozporządzenie gubernialne z dnia 2. Maja 1787. L. 9.415., odnoszące się do cmentarzy wiejskich.
10. Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 6. Września 1787. L. 1.558., zaprowadzający oględziny zwłok w mieście Lwowie.
11. Dekret kancelaryi nadwornej z dnia 12. Sierpnia 1788., o grzebaniu zwłok zmarłych należących do rozmaitych wyznań.
12. Patent cesarski z dnia 7. Maja 1789., o żydach, odnośnie do cmentarzy wyznaniowych i izraelickich.
13. Rozporządzenie gubernialne z dnia 17. Marca 1797., o urządzaniu trupiarni.
14. Dekret nadworny z dnia 13. Kwietnia 1797., o kosztach zakładania i utrzymywania trupiarni.
15. Rozporządzenie gubernialne z dnia 12. Września 1806. L. 37.337., o urządzaniu cmentarzy.
16. Rozporządzenie gubernialne z dnia 4. Listopada 1819. L. 59.606., o urządzaniu trupiarni.
17. Rozporządzenie gubernialne z dnia 14. Grudnia 1819. L. 61.898., o poborze opłat jura stolae, między niemi za miejsce na groby.
18. Rozporządzenie gubernialne z dnia 31. Grudnia 1823. L. 72.640., o urządzaniu cmentarzy po za obrębem miejscowości.
19. Rozporządzenie gubernialne z dnia 15. Lipca 1824. L. 22.582., o urządzeniu cmentarzy.
20. Rozporządzenie gubernialne z dnia 31. Marca 1827. L. 19.226., o ponoszeniu i rozkładzie wydatków na cmentarze.
21. Rozporządzenie gubernialne z dnia 15. Grudnia 1833. L. 71.535., określające, który cmentarz za właściwy uważać należy.
22. Regulamin policyjny przy zarazach, wydany dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 30. Czerwca 1837. L. 15.591., ustęp odnoszący się do cmentarzy.
23. Rozporządzenie gubernialne z dnia 22. Grudnia 1837. L. 76.521., co do objętości cmentarzy.
24. Rozporządzenie gubernialne z dnia 8. Sierpnia 1845. L. 46.115., o pokrywaniu kosztów na trupiarnie,
25. Patent cesarski z dnia 7. Września 1848., znoszący stosunek poddańczy, wraz z prawami i obowiązkami z nim połączonemi.
26. Rozporządzenie gubernialne z dnia 10. Listopada 1849. Dz. u. k. Nr. 60., o grzebaniu zwłok izraelitów.
27. Postanowienia organizacyjne władz politycznych z dnia 19. Stycznia 1853. Dz. u. p. Nr. 10., o kompetencyi Namiestnictwa, zezwalania na wydatki w sprawie cmentarzy.
28. Rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 22. Stycznia 1860. L. 803., o urządzaniu cmentarzy.
29. Ustanowa wyznań ewangielickich z dnia 23. Stycznia 1866. Dz. u. p. Nr. 15., ustęp odnoszący się do cmentarzy wyznaniowych ewangielickich.
30. Ustawa z dnia 25. Maja 1868. Dz. u. p. Nr. 49., o stosunkach wyznaniowych.
31. Ustawa z dnia 30. Kwietnia 1870. Dz. u. p. Nr. 68., o organizacyi publicznej służby zdrowia.

32. Rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 23. Czerwca 1870. L. 3.327., określające kompetencyę gminy w sprawach konkurencyi kościelnej.

33. Rozporządzenie Prezydyum Namiestnictwa z dnia 22. Września 1872. L. 6.960/pr., o grzebaniu zwłok izraelitów zmarłych na cholerę.

34. Rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 19. Sierpnia 1873. L. 42.494., o cmentarzach dla zmarłych na cholerę.

35. Rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 30. Sierpnia 1873. L. 44.671., o grzebaniu zwłok zmarłych na cholerę.

36. Rozporządzenie Ministra spraw wewnętrznych z dnia 3. Maja 1874. Dz. u. p. Nr. 56., o przewożeniu zwłok.

37. Ustawa z dnia 7. Maja 1874. Dz. u. p. Nr. 50., o urządzeniu zewnętrznych stosunków prawnych kościoła katolickiego.

38. Rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 31. Grudnia 1877. Dz. u. p. Nr. 5. z roku 1878., o tymczasowem zastępstwie gmin parafialnych.

39. Rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 4. Lipca 1882. Dz. u. kr. Nr. 75., o przewożeniu zwłok na odleglejsze cmentarze wyznaniowe.

40. Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 26. Marca 1885. L. 1.125., o wywłaszczeniu gruntów pod cmentarze.

Załącznik B.

Wyciągi

zasadniczych orzeczeń w sprawie cmentarzy.

I.

Orzekanie o zamykaniu cmentarzy wchodzi w zakres działania władz autonomicznych. *Wyrok Trybunału państwa z dnia 10. Lipca 1874. L. 131. Hye tom II. Nr. 62. str. 281.*

Według §. 2. lit. g. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. Nr. 68. Dz. u. p. *(patrz* **zał. A. N. 31.)** nadzoruje administracya państwa zastosowywanie ustaw co do cmentarzy obowiązujących. Z tego postanowienia wypływa, że inne władze powołane są do bezpośredniego zastosowywania tych ustaw.

Paragraf 1. tej ustawy przeciwstawia w ustępie pierwszym najwyższy nadzór bezpośredniej działalności, i postanawia, że administracya państwa działa bezpośrednio (tylko) w takich sprawach, które jej wyraźnie zastrzeżone są z powodu szczególnej ważności dla powszechnego stanu zdrowia.

Paragraf 3. tej ustawy wyliczający sprawy sanitarne, należące do własnego zakresu działania gminy, wspomina wprawdzie w ustępie *d)* tylko o zakładaniu, utrzymywaniu i nadzorowaniu cmentarzy, a pomija zamykanie onych. Dlatego tylko na podstawie ogólnych zasad rozstrzygnąć można, która władza stanowić ma o zamknięciu cmentarza.

Art. 5. ustawy z dnia 5. Marca 1862. Nr. 18. Dz. u. p. określającej zasadnicze podstawy urządzenia gmin, i (§. 27. lit. f. gal. ust. gm.) zaliczają policyę zdrowia w całej rozciągłości do własnego zakresu działania gminy. Jeżeli późniejsza ustawa z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. N. 31.)** wprowadziła w tej mierze niejakie ograniczenia; to postanowienia odnośne tej ustawy, ustanawiające pod tym względem odmienną kompetencyę, są wyjątkami od powyższej ogólnej zasady. Gdy zatem ustawa z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. N. 31.)** nie przekazała wyraźnie sprawy zamykania cmentarzy władzom państwowym; przeto gmina powołaną jest stanowić o tem we własnym zakresie działania. Kompetencya gminy w tej sprawie jest tem mniej wątpliwą, gdy zamykanie cmentarzy analogicznie zaliczać należy do tej samej kategoryi działalności, do której należy zakładanie i utrzymywanie cmentarzy w §. 3. lit. d. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. N. 31.)** przekazane gminie we własnym zakresie działania.

2.

Cmentarze wyznaniowe są częścią składową zabudowań kościelnych. *Rozstrzygnienie Ministra wyznań i oświaty z dnia 22. Maja 1874. L. 14.903. Mayerhofer z r. 1880. tom II. str. 374.* (wydane w specyalnym wypadku).

Ustawa z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. N. 31.)** nie postanowiła, jakoby wszędzie cmentarze z funduszów gminnych zakładać należało, a tem mniej uchyliła przepisy, które uznają cmentarze wyznaniowe za część składową zabudowań kościelnych, i poddają je postanowieniom ustawy konkurencyjnej dla zabudowań kościelnych.

3.

Zezwalanie na zakładanie cmentarzy wyznaniowych wchodzi jako sprawa sanitarna we własny zakres działania gminy. *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 2. Marca 1881. L. 399. Budw. 1.324.*

Ministerstwo spraw wewnętrznych uchyliło rozstrzygnieniem z d. 19. Maja 1881. r. L. 1.832. zezwolenie dane zgodnie przez Starostwo i Namiestnictwo na założenie cmentarza wyznaniowego protestanckiego, ponieważ §. 3. ustawy z d. 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. N. 31.)** zalicza zakładanie, utrzymywanie i nadzorowanie cmentarzy do spraw własnego zakresu działania gminy, a w danym wypadku nie zachodziły podstawy do zastosowania prawa nadzoru z mocy postanowienia §. 2. lit. g. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. N. 31).**

Trybunał administracyjny odrzucił wyrokiem z dnia 2. Marca 1882 L. 399. (Budw. 1.324) zażalenie wniesione przeciw powyższemu rozstrzygnieniu. Ustawa przekazała bowiem gminie jako sprawę własnego zakresu działania, zakładanie cmentarzy bez różnicy, czy są wyznaniowymi, czy gminnymi *(patrz* **§. 3. lit. d. zał. A. N. 31.)**, władzom politycznym zaś jedynie czuwanie nad wykonaniem ustaw o grzebaniu a nie bezpośrednie wykonywanie onych. Tłumaczenie postanowienia §. 2. lit. g. tej ustawy w taki sposób, jakoby prawo czuwania władz rządowych pojmować należało jako prawo rozstrzygania w ogóle o sprawach będących w związku z grzebaniem umarłych, sprzeciwia się pojęciu prawa nadzoru, to jest czuwania przeciwstawionemu prawu do bezpośredniego zastosowywania ustawy. Nadzorowanie zastosowywania pewnej ustawy jest tylko wówczas możliwe, jeżeli jakaś inna władza zastosowuje ustawę, to jest wydaje rozstrzygnienia, a rozstrzygnienia czyli zarządzenia tej władzy podlegają kontroli władzy nadzorującej.

4.

Cmentarze wyznaniowe są zakładami kościelnymi, a właściwy kościół, względnie stowarzyszenie wyznaniowe ma prawo zarządzać nimi samodzielnie w granicach ogólnych ustaw państwowych bez naruszenia prawa nadzoru gminie służącego. *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 6. Listopada 1883., L. 2.556. Budw. 1899.*

Tym wyrokiem nie uwzględnił Trybunał administracyjny zażalenia wniesionego przeciw rozstrzygnieniu Ministerstwa wyznań i oświaty, że grabarza przy cmentarzu wyznaniowym ustanawiać ma gmina wyznaniowa, a nie gmina administracyjna.

Nie może być wątpliwem, że cmentarze wyznaniowe są zakładami wyznaniowymi i za takie uważane być mają. Równie nie wątpliwem jest na zasadsie art. 15. ustawy zasadniczej z dnia 21. Grudnia 1867. Nr. 142. D. u. p. i §. 41. ustawy z dnia 7. Maja 1874. Nr. 50. D. u. p. prawo kościoła, względnie stowarzyszenia wyznaniowego do zarządzania cmentarzem wyznaniowym. Ustanowienie zaś grabarza jest wypływem tego prawa zarządu.

Ustanowienie grabarza przez gminę parafialną, względnie wyznaniową, nie czyni ujmy prawu gminy administracyjnej nadzorowania cmentarzy w ogóle, więc także cmentarzy wyznaniowych, ani narusza go; gdyż zarząd kościelny winien przy tem zawiadywaniu po myśli powyższych ustaw stosować się do obowiązujących postanowień ustawy, winien przeto polecić grabarzowi ustanowionemu, ażeby dopełniał rozporządzeń władzy przełożonej, to jest w danym razie gminy administracyjnej.

5.

Cmentarza utworzonego jako zakład kościelny, nie można uważać za przekształcony na zakład gminny, chociażby gmina bez prawomocnego układu i bez prawomocnego orzeczenia władz, cmentarzem zarządzała i intabulowaną była jako właścicielka gruntu na cmentarz użytego. *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 19. Maja 1880., L. 870., Budw. 1.411.*

W wypadku, w którym ten wyrok zapadł, oświadczyła gmina (administracyjna) gotowość dokonania przekształcenia cmentarza i utrzymywania go w przyszłości, jeżeli oddaną jej zostanie suma złożona z opłat za groby, i przyznane prawo do poboru tych opłat w przyszłości, a Namiestnictwo zezwoliło na to pod warunkiem, by cmentarz pozostał własnością kościoła.

Według orzeczenia Trybunału administracyjnego, nie można z okoliczności, że gmina podjęła i wykonała urządzenie tego cmentarza wywnioskowywać, jakoby cmentarz ten stać się miał gminnym. Nie zawarto bowiem układu, ani też zapadło orzeczenie prawomocne, mocą którego cmentarz, który powstał jako zakład kościelny, uznanym został za zakład gminny. Postanowienia zaś §. 3. lit. d. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. Nr. 31.)** nie można tak pojmować, jakoby zamierzano przez to zarządzić przekształcenie (istniejących) cmentarzy kościelnych na cmentarze gminne. Dążeniem tej ustawy jest i owszem jedynie postanowić, kto winien ze względów policyi zdrowia zadość czynić potrzebie tworzenia i utrzymywania takich zakładów.

Tego stanu rzeczy nie zmienia okoliczność, że gmina opiera swe roszczenia do własności cmentarza na zaintabulowaniu jej jako właścicielki gruntów cmentarnych. O prywatno-prawnych stosunkach majątku kościelnego mają bowiem po myśli §. 38. ustęp 2. ustawy z d. 7. Maja 1874. Nr. 50. Dz. u. p. Sądy stanowić w razie sporu. Nadto intabulacya gminy jako właścicielki pewnego gruntu, nie wyklucza wcale możliwości, by grunt przeznaczonym był dla celów kościelnych.

6.

Władza wyznaniowa winna polecić grabarzowi ustanowionemu na cmentarzu wyznaniowym, by wypełniał rozporządzenia władz przełożonych, mianowicie Zwierzchności gminnej. *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 6. Listopada 1883., L. 2.556. Budw. 1899.*

Wyrokiem tym w wypadku pod 4., orzekł Trybunał administracyjny, że na władzy wyznaniowej ciąży obowiązek polecenia grabarzowi przez nią ustanowionemu na cmentarzu wyznaniowym, ażeby wypełniał rozporządzenia władz przełożonych, a mianowicie Zwierzchności gminnej, ponieważ gmina powołaną jest postanowieniem §. 3. lit. d.,

ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870., *(patrz* **zał. A. Nr. 31.)**, do nadzorowania cmentarzy, a zarząd kościelny i w ogóle wyznaniowy winien z mocy art. 15. ustawy zasadniczej z d. 21. Grudnia 1867. Nr. 142. Dz. u. p. i §. 41. ustawy z dnia 7. Maja 1874. Nr. 50. Dz. u. p., stosować się do powszechnych ustaw państwowych.

7.

Wydatki na utrzymanie cmentarza wyznaniowego mają być pokryte przez konkurencyę kościelną, chociażby gmina intabulowaną była jako właścicielka gruntu przeznaczonego na cmentarz wyznaniowy. *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 14. Listopada 1878. L. 1.781., Budw. 361.*

Trybunał administracyjny uznał tym wyrokiem za nieuzasadnione zażalenie wniesione przeciw rozporządzeniu c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 14. Grudnia 1877. L. 2.459., że mur cmentarza wyznaniowego odnowionym być ma przez konkurencyę kościelną.

Okoliczność, że cmentarz jest wyznaniowym, wypływa nie tylko z aktów administracyjnych, ale także z uchwały Rady gminnej, wzywającej urząd parafialny i plebana, jako władze administracyjne wyznaniowe do odnowienia obmurowania cmentarza, i oświadczającej gotowość do przyjęcia przez gminę obowiązku utrzymywania go nadal, jeżeli jej odstąpione zostanie prawo do poboru opłat za groby. Gmina uznała więc, że cmentarz dotąd posiadanym i administrowanym był jako zakład wyznaniowy.

Postanowienie §. 3. lit. d. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. Nr. 31.**) nie zamierza wcale rozporządzać zakładami i urządzeniami wyznaniowemi. Celem tego postanowienia jest jedynie orzec, na kim ciąży z mocy ustawy obowiązek zadość uczynienia możliwej potrzebie utworzenia takich zakładów policyjno-sanitarnych.

Okoliczność, że gmina ma być w posiadaniu tabularnem parceli, na której cmentarz istnieje, nie jest dostateczną do zakwestyonowania trafności przyjętego stanu rzeczy. Władze administracyjne nie są bowiem powołane stanowić o kwestyi własności, winny i owszem w razie powstania wątpliwości tylko faktyczne okoliczności przyjmować za podstawę orzeczeń (§. 57. ustawy z dnia 7. Maja 1874.) Cmentarz ten mógł nadto, pomimo prawa gminy do posiadania tabularnego parceli odnośnej, stać się na podstawie przeznaczenia zakładem wyznaniowym.

Skoro zaś rzeczony cmentarz jest zakładem wyznaniowym, przeto po myśli art. 15. ustawy zasadniczej z dnia 21. Grudnia 1867. Nr. 142 Dz. u. p. i §. 38 ustawy z dnia 7. Maja 1874. Nr. 50 Dz. u. p. tylko za zezwoleniem organów wyznaniowych mógłby stać się zakładem gminnym.

Dla tego cmentarz ten jest niewątpliwie zakładem wyznaniowym. Ztąd też cięży na społeczności wyznaniowej obowiązek utrzymania go w takim stanie, jakiego wymagają względy publiczne.

Gmina postanowieniem §. 3. lit. d. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. *(patrz* **zał. A. Nr. 31.**) obowiązaną jest jedynie do nadzorowania już istniejących cmentarzy wyznaniowych, a zatem do czuwania, ażeby takie cmentarze wyznaniowe zadość czyniły wymaganiom policyjnym.

Ponieważ ustęp 1. §. 57. ustawy z dnia 7. Maja 1874. Nr. 50 Dz. u. p. utrzymał w mocy obowiązujące przepisy co do stawiania i utrzymywania budowli kościelnych i parafialnych, tudzież co do dostarczania innych potrzeb, przeto koszta odnowienia, obmurowania cmentarza na tej samej podstawie pokrytymi być winny.

8.

Wydatki na obmurowanie cmentarza wyznaniowego pokrywać należy w drodze konkurencyi kościelnej. *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 28. Marca 1879. L. 415. Budw. 460.*

Tym wyrokiem nie uwzględniono między innemi zażalenia patrona (właściwie spadkobierców jego) przeciw ustępowi rozporządzenia c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 9. Października 1878. L. 8.885 co do obowiązku przyczynienia się do kosztów wystawienia muru na około cmentarza. Z aktów administracyjnych wypływa bowiem niewątpliwie, że rozchodzi się o cmentarz wyznaniowy. Podług ustępu 1. §. 57. ustawy z dnia 7. Maja r. 1874. Nr. 50 Dz. u. p. i rozporządzenia gubernialnego z dnia 8. Listopada 1825. L. 58.843 Zb. ust. prow. dla Czech str. 392. *(dla Galicyi patrz* **zał. A. 4.** i **20.**) należało koszta urządzenia muru na około cmentarza, który za potrzebny uznany został, pokryć podług przepisów o konkurencyi do budowli kościelnych.

9.

Wydatki połączone z rozszerzeniem ze względów sanitarnych cmentarza wyznaniowego ma ponosić gmina przy zastosowaniu postanowień zawartych w ustawie gminnej. *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 15. Maja 1878. L. 794. Budw. 268.*

Trybunał administracyjny uchylił tym wyrokiem rozporządzenie c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 2. Stycznia 1878. L. 21.320, że cmentarz wyznaniowy kosztem konkurencyi kościelnej rozszerzyć należy.

Z aktów okazuje się bowiem, że ze względów sanitarnych rozszerzenie cmentarza z urzędu zarządzono z powodu, iż rozmiary jego dziesięcioletniemu przecięciu wypadków śmierci nie odpowiadają. Rozchodzi się zatem o przeprowadzenie zarządzenia policyi sanitarnej, o cmentarz jako zakład sanitarny, a nie jako zakład wyznaniowy.

Na podstawie obecnego stanu ustawodawstwa nie mają nawet władze państwowe prawa, przynaglania samodzielnie do tworzenia zakładu wyznaniowego, ani też do pokrywania wydatków połączonych z utworzeniem zakładu takiego. Z mocy art. 15. ustawy zasadniczej z dnia 21. Grudnia 1867. Nr. 142. Dz. u. p. bowiem każdy kościół i każde społeczeństwo wyznaniowe prawnie uznane, nrządza samodzielnie swe sprawy wyznaniowe i zarządza niemi w granicach ustaw państwowych. — Władze państwowe zaś, mają stosownie do §. 57. ustawy z dnia 7. Maja 1874. Nr. 50. Dz. u. p. pod względem stawiania i utrzymywanie budynków kościelnych i parafialnych, nie mniej pod względem sprawiania przyrządów, urządzeń i innych potrzeb, o ile fundusz publiczny w tej mierze się nie przyczynia, — jedynie na życzenie stron interesowanych, wydawać odpowiednie zarządzenia, w celu pokrycia potrzebnych wydatków.

Gmina uczyniła wprawdzie wniosek, ażeby część cmentarza na nowo założyć się mająca, była cmentarzem wyznaniowym, równie jak cmentarz dawniejszy. Gmina nie ma jednak prawa zarządzać tworzenia zakładu wyznaniowego, ani nawet czynić wniosków do tego dążących.

Gdy rozszerzanie cmentarza ze względów sanitarnych potrzebnem okazało się, przeto koszta ztąd wynikłe pokrytymi być mają w sposób ustawami przepisany dla spraw tego rodzaju.

Po myśli §. 3. lit. d. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. (*patrz* **zał. A. Nr. 31.**) jest zadaniem gminy zakładanie i utrzymywanie cmentarzy. Ponieważ nie ma szczegółowych przepisów o pokrywaniu kosztów z tem połączonych, a koszta te łożone być muszą dla spełnienia zadania wchodzącego w zakres działania gminy, przeto ogólne postanowienia działu V. ustawy gminnej w tej mierze zastosowane być winny.

Ministerstwo mniema wprawdzie, że §. 3. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. (*patrz* **zał. A. Nr. 31.**) tylko do nadzorczej działalności, a nie do łożenia wydatków gminę obowiązał, — a nadto, że tego postanowienia ustawy obecnie jeszcze dla tego zastosowywać nie można, ponieważ ustawy krajowej, zastosowującej zasady tej ustawy, zapowiedzianej w §. 5. jeszcze nie wydano.

Te zapatrywania Ministerstwa nie są atoli uzasadnione. W §. 3. wymieniono bowiem nie tylko nadzorowanie, lecz także zakładanie i utrzymywanie cmentarzy jako zadanie gminy. Następnie nie dałoby się pogodzić zapatrywania Ministerstwa z brzmieniem §§. 3. i 5. — Nadto nie uczyniono mocy obowiązującej ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. zawisłą od wydania szczegółowych ustaw krajowych. Wreszcie nie potrzeba do przeprowadzenia postanowienia §. 3. odrębnych ustaw; w tej mierze wystarczają postanowienia ustawy gminnej, a zastosowanie onych nie może ulegać żadnej wątpliwości ze względu na §. 28. ust. 5. ustawy gminnej dla Czech (§. 27. lit. g. galic. ust. gmin.).

10.

Jeżeli gmina wyznaniowa wymaganiom sanitarnym co do cmentarza wyznaniowego zadość czyni, nie ma ponosić gmina administracyjna kosztów rozszerzenia cmentarza spowodowanego względami policyi sanitarnej. *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 3. Marca 1880. L. 388. Budw. 720.*

Trybunał administracyjny uchylił tym wyrokiem orzeczenie Tyrolskiego Wydziału krajowego z dnia 3. Października 1879. L. 11.600., że gmina administracyjna ponosić ma koszta rozszerzenia cmentarza wyznaniowego.

Rozchodzi się o rozszerzenie cmentarza wyznaniowego. Do konkurencyi w celu pokrycia wydatków z tem połączonych, mogą po myśli §§. 35. i 36. ustawy z dnia 7. Maja 1874. Nr. 50. Dz. u. p. (*patrz* **zał. A. Nr. 37.**) pociągani być jedynie członkowie gminy parafialnej, a nie członkowie gminy administracyjnej. Dla tego też władze autonomiczne nie mogą po myśli §. 55. rzeczonej ustawy być powołane do stanowienia o obowiązku uiszczania opłat na to rozszerzanie cmentarza wyznaniowego, przedsiębrane przez władzę wyznaniową, więc na pokrycie wydatku wyznaniowego.

Tego stanu rzeczy nie zmienia okoliczność, że rozszerzenie cmentarza zarządzone zostało ze względów policyjnych. Policya zdrowia należy wprawdzie po myśli §. 27 ustęp 5. ust. gmin. dla Tyrolu (§. 27. lit. g. ust. gmin. galic.) do własnego zakresu działania gminy i §. 3. lit. d. ustawy z dnia 30. Kwietnia 1870. (*patrz* **zał. A. Nr. 31.**) zalicza zakładanie cmentarzy wyraźnie do spraw własnego zakresu działania gminy; jednak z natury dozoru policyjnego wypływa, że działalność policyjna dopiero wówczas występywać ma, gdy potrzebie zachodzącej w inny sposób dostatecznie zadość uczynionem być nie może.

Według aktów zaś oświadczyła gmina parafialna gotowość zadośćuczynienia potrzebie przez rozszerzenie swego cmentarza wyznaniowego. Dlatego odpadła podstawa do wydawania jakichkolwiek zarządzeń, w celu utworzenia odrębnych cmentarzy gminnych.

11.

Ten sam cmentarz może być w części wyznaniowym, a w części gminnym.

12.

W razie rozszerzenia cmentarza wyznaniowego przez gminę ze względów publicznych bez współudziału innych czynników, należy dodaną część nową cmentarza uważać za cmentarz gminny.

13.

Opłaty za groby na cmentarzu gminnym są opłatami za użytkowanie zakładu gminnego. *Te trzy zasady wypływają z orzeczenia Trybunału administracyjnego z dnia 19. Maja 1882. L. 870. Budw. 1.411.*

Tym wyrokiem uchylił Trybunał administracyjny ustęp orzeczenia Ministerstwa wyznań i oświaty z d. 30. Kwietnia 1881. L. 14.451., którym postanowiono, że także części cmentarza przez gminę samodzielnie ze względów publicznych dołączone do cmentarza wyznaniowego, są własnością gminy wyznaniowej i przez nią administrowane być winny. Te części bowiem dodała według aktów do cmentarza gmina zupełnie samoistnie, ze względów dobra powszechnego, bez jakiegokolwiek udziału innych czynników.

Dlatego należy uważać tę część cmentarza nie za cmentarz kościelny, lecz za cmentarz gminny, a opłaty za groby przez gminę wymagane za opłaty od użytkowania zakładu gminnego, o których ani kościelne, ani państwowe władze wyznaniowe stanowić nie mają.

Orzeczenie zatem, że gmina nie miała prawa postanawiać bez zezwolenia kościelnych i państwowych władz wyznaniowych statutów urządzających administracyę tej części cmentarza, nie odpowiada przepisom ustawy i dlatego należało je uchylić.

14.

Gmina miejscowa (administracyjna) nie jest obowiązaną do dawania zaliczek na datki konkurencyjne należące się od gminy parafialnej w jej obrębie położonej do budowli kościelnych i parafialnych (więc także do cmentarzy wyznaniowych). *Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 18. Września 1879. L. 1.648. Budw. 556.*

Trybunał administracyjny uchylił tym wyrokiem rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 28. Stycznia 1879. L. 20.508., że gmina miejscowa ma konkurować do budowy domu parafialnego. Stosownie do §§. 35. i 36. ustawy z dnia 7. Maja 1874. *(patrz* **zał. A. Nr. 37.)** tworzy gminę parafialną ogół katolików tego samego wyznania, zamieszkałych w tej samej parafii. Wszelkie prawa i obowiązki odnoszące się do spraw kościelnych, które w ustawach gminom przyznanemi, lub na nie nałożonemi są, służą gminom parafialnym, względnie ciężą na nich. Tylko prawa patronatu mogą służyć gminie miejscowej jako takiej. O ile potrzeby gminy parafialnej nie są pokryte jej własnym majątkiem, lub zabezpieczone innymi rozporządzalnymi zasobami kościelnymi, należy w celu zaspokojenia ich nałożyć opłatę na członków gminy parafialnej.

Zgodnie z naturą prawną stosunków istniejących, rozróżnia przeto ustawa gminy parafialne od gmin miejscowych. Gmina parafialna obejmuje katolików właściwego obrządku, mieszkających w obrębie parafii. Do gminy miejscowej zaś należą bez różnicy wyznania wszyscy członkowie gminy i ci wszyscy, którzy w gminie podatki bezpośrednio opłacają. Nie ma zaś postanowienia ustawy, z któregoby obowiązek gminy miejscowej wywnioskować można, dawania chociażby tylko zaliczek na rachunek datków konkurencyjnych należących się od gminy parafialnej, leżącej w granicach gminy miejscowej. Przepisy zaś dawniej w tej mierze obowiązujące uchylone zostały §. 57. ustawy z dnia 7. Maja 1874. *(patrz* **zał. A. Nr. 37).**

15.

Podstawę do rozkładu pewnej opłaty wyznaniowej, pomiędzy odrębne gminy, stanowią zasady prawne lub zwyczaj dotychczasowy; w tej samej gminie zaś opłaty takie rozdzielać należy między członków odnośnego wyznania podług stosunku opłacanych podatków. *Rozstrzygnienie c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 23. Stycznia 1876. L. 17.245., i orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 9. Lutego 1871. L. 190. Budw. 38.*

Kilka gmin na Szląsku uiszczało katolickiemu proboszczowi na podstawie rewersu z dnia 30. Września 1756. pewną roczną opłatę. Z mocy ustawy z dnia 25. Maja 1868. Nr. 49. Dz. u. p. *(patrz* **zał. A. Nr. 30.)** zostali członkowie tych gmin wyznania ewangielickiego prawomocnie uwolnionymi od obowiązku przyczyniania się do powyższej opłaty. Rozchodziło się zatem o sposób pokrycia niedoboru przez to powstałego. Ministerstwo wyznań i oświaty orzekło rozporządzeniem z dnia 23. Stycznia 1876. L. 17.245., że zobowiązanie uiszczania powyższej opłaty stosownie do rewersu z dnia 30. Września 1756. nie na poszczególnych członkach gminy, lecz na gminach samych jako takich cięży, że zatem opłatę za obciążenie majątku gminnego uważać należy, z czego wypływa, że późniejsze uwolnienie poszczególnych członków gminy od przyczyniania się do rzeczonej opłaty, istnienia zobowiązania samego wcale nie zmieniło, że i owszem, po tem uwolnieniu równie jak przedtem zobowiązanie to jako zobowiązanie właściwych gmin w równym rozmiarze nadal istnieć ma, i że gminy winny jedynie, przy ściąganiu tej opłaty, pomijać członków wyznania ewangielickiego. Równocześnie wypowiedziano w tem rozporządzeniu ministeryalnem, że przy rozkładzie rzeczonej opłaty pomiędzy gminy obowiązane do przyczyniania się, stosunek w ostatnim czasie rzeczywiście istniejący rozstrzygającym być ma, natomiast rozdzielenie jej wewnątrz każdej gminy jest sprawą jej własnego zakresu działania, więc do przeprowadzania tego rozdzielenia powołaną jest każda gmina z zastrzeżeniem toku instancyi

w ustawie przepisanego. Na tej podstawie uchwaliły reprezentacye dwu z powyższych gmin, że kwota z powyższej opłaty na nie przypadająca pokrytą być ma dodatkiem do ogólnej należytości podatków bezpośrednich (naturalnie z wyłączeniem podatków opłacanych przez ewangielickich członków gminy). Przeciw tym uchwałom wniósł członek gminy, który dotąd nie przyczyniał się do powyższej opłaty, rekurs do szląskiego Wydziału krajowego, i prosił, ażeby rozdział tej kwoty uskuteczniono według dotychczasowego, do r. 1848. praktykowanego sposobu, to jest do przyczyniania się do niej pociągano jedynie ruscykalistów i chałupników.

Tego rekursu nie uwzględnił szląski Wydział krajowy orzeczeniem dnia 8. Sierpnia 1876. L. 3.535., a Trybunał administracyjny uznał wyrokiem z dnia 9. Lutego 1877. L. 190. Budw. 38. za nieuzasadnione zażalenie wniesione przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego. Ministeryalne rozporządzenie bowiem uznało przyczynianie się gmin do rzeczonej opłaty za obowiązek gmin jako takich, od którego jedynie ewangielickich członków gminy uwolnić należy. Tej opłaty nie wolno przeto uiszczać z kasy gminnej, która należy także do ewangielickich członków gminy. Gminy miały przeto prawo uchwalić po myśli §. 71. szląskiej ustawy gminnej (§. 77. Galic. ust. gmin.) pokrycie części powyższej opłaty na nie przypadającej dodatkiem do podatków bezpośrednich. Zważywszy zaś, że dodatki do podatków bezpośrednich po myśli §. 72. szląskiej (§. 78. gal.) ust. gmin. należy na wszystkie podatki w gminie przypisane, i to na wszystkie równo rozkładać, a od tych dodatków jedynie osoby i dochody w §. 73. szląskiej (§. 83. gal.) ust. gm. wymienione, niemniej stosownie do powyższego ministeryalnego rozporządzenia, ewangieliccy członkowie gminy uwolnionymi są, — należało utrzymać w mocy orzeczenie Wydziału krajowego.

Treść i daty

przytoczonych orzeczeń zasadniczych.

1. Orzekanie o zamykaniu cmentarzy wchodzi w zakres działania władz autonomicznych. Wyrok Trybunału Państwa z dnia 10. Lipca 1874. L. 131.
2. Cmentarze wyznaniowe są częścią składową zabudowań kościelnych. Rozstrzygnienie Ministra wyznań i oświaty z dnia 22. Maja 1874. L. 14.903.
3. Zezwalanie na zakładanie cmentarzy wchodzi jako sprawa sanitarna we własny zakres działania gminy. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 2. Marca 1881. L. 399.
4. Cmentarze wyznaniowe są zakładami kościelnymi, a właściwy kościół względnie stowarzyszenie wyznaniowe ma prawo zarządzać nimi samodzielnie w granicach ogólnych ustaw państwowych, bez naruszenia prawa nadzoru gminie służącego. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 6. Listopada 1883. L. 2.556.
5. Cmentarza utworzonego jako zakład kościelny, nie można uważać za przekształcony na zakład gminny, chociażby gmina bez prawomocnego układu i bez prawomocnego orzeczenia władz cmentarzem zarządzała i intabulowaną była jako właścicielka gruntu na cmentarz użytego. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 19. Maja 1880. L. 870.
6. Władza wyznaniowa winna polecić grabarzowi ustanowionemu na cmentarzu wyznaniowym, by wypełniał rozporządzenia władz przełożonych, mianowicie Zwierzchności gminnej. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 6. Listopada 1883. L. 2.556.
7. Wydatki na utrzymanie cmentarza wyznaniowego mają być pokryte przez konkurencyę kościelną, chociażby gmina intabulowaną była jako właścicielka gruntu przeznaczonego na cmentarz wyznaniowy. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z d. 14. Listopada 1878. L. 1.781.
8. Wydatki na obmurowanie cmentarza wyznaniowego pokrywać należy w drodze konkurencyi kościelnej. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z d. 28. Marca 1879. L. 415.
9. Wydatki połączone z rozszerzeniem ze względów sanitarnych cmentarza wyznaniowego ma ponosić gmina przy zastosowaniu postanowień zawartych w ustawie gminnej. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 15. Maja 1878. L. 794.
10. Jeżeli gmina wyznaniowa wymaganiom sanitarnym co do cmentarza wyznaniowego zadość nie czyni, nie ma ponosić gmina administracyjna kosztów rozszerzenia cmentarza spowodowanego względami policyi sanitarnej. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 3. Marca 1880. L. 388.

11. Ten sam cmentarz może być w części wyznaniowym, a w części gminnym. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 19. Maja 1882. L. 840.

12. W razie rozszerzenia cmentarza wyznaniowego przez gminę ze względów publicznych bez współudziału innych czynników, należy dodaną część nową cmentarza uważać za cmentarz gminny. Orzeczenie jak pod **11.**

13. Opłaty za groby na cmentarzu gminnym są opłatami za użytkowanie zakładu gminnego. Orzeczenie jak pod **11.**

14. Gmina miejscowa (administracyjna) nie jest obowiązaną do dawania zaliczek na datki konkurencyjne, należące się od gminy parafialnej w jej obrębie położonej do budowli kościelnych i parafialnych. Orzeczenie Trybunału administracyjnego z dnia 18. Września 1879. L. 1.648.

15. Podstawy rozkładu opłat wyznaniowych. Rozstrzygnienie Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 23. Stycznia 1876. L. 17.215 i orzeczenie Trybunału administracyjnego z d. 9. Lutego 1877. L. 190.

Aleg. 59.

Sprawozdanie

z projektem ustawy o stosunkach sług.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu odbytem dnia 18. Października 1884. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu w załatwieniu wniosku posła Wasilewskiego, żeby przedłożył na następnej sesyi sejmowej:

1) ustawę służbową, opartą na obecnym ustroju administracyjnym rozdziału gmin i obszarów dworskich, a poruczającą rozstrzyganie sporów służbowych na obszarach dworskich, zanim zmiana ustawy gminnej przeprowadzoną zostanie, c. k. Starostwom,
2) ustawę robotniczą, regulującą stosunki między gospodarzami wiejskimi a robotnikami w ten sposób, by zapewnić dotrzymanie wzajemnych umów i zobowiązań, poddając je w razie przeciwnym natychmiastowej politycznej egzekucyi.

Wydział krajowy, dopełniając pierwszej części tego polecenia, przekonał się przedewszystkiem, że ta gałęź ustawodawstwa nie uległa od czasu sprawozdania z dnia 20. Lipca 1883. L. 37.481. w krajach ościennych znaczniejszej zmianie, następnie usunął z projektu ustawy przedłożonego powyższem sprawozdaniem, postanowienia odnoszące się do stosunku powstającego pomiędzy gospodarzami wiejskimi a robotnikami przez zawarcie umowy o najem robót, przekazał c. k. Starostwom rozstrzyganie sporów służbowych na obszarach dworskich a przełożonym obszaru dworskiego załatwianie na obszarach dworskich innych czynności, wypływających z tego stosunku.

Projekt tak przerobiony przesłał Wydział krajowy c. k. Rządowi, ktory za pośrednictwem c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmił Wydziałowi krajowemu, jakie zmiany w ułożonym projekcie byłyby ze stanowiska c. k. Rządu pożądane.

Wydział krajowy chcąc ułatwić jak najspieszniejsze wejście w życie nowej ustawy, zgodził się na zmiany, których c. k. Rząd wymagał i obstaje tylko w jednym ustępie przy pierwotnym projekcie, na który c. k. Rząd dotąd nie godzi się, zmieniając go jednak w taki sposób, że Rząd prawdopodobnie zgodzi się na postanowienie w ten sposób zmienione.

Wydział krajowy projektuje bowiem, ażeby nietylko orzeczenie pierwszej instancyi:

a) że sługa ma nadal w służbie pozostać, jakoteż, że stosunek służbowy rozwiązanym zostaje i słudze wolno służbę opuścić,
b) ale także orzeczenie pierwszej instancyi, że sługa do służby wstąpić winien, albo że sługa zbiegły do służby przystawionym być ma, — bez względu na wniesienie rekursu natychmiast wykonalnem było.

C. k. Rząd wymaga zaś, ażeby przyznano moc odroczającą rekursowi wniesionemu przeciw orzeczeniu, że sługa do służby wstąpić winien, lub że sługa zbiegły do służby przystawionym być ma.

Wysoki Sejm polecając Wydziałowi krajowemu podjęcie tej sprawy, wychodził z założenia wyrażonego w sprawozdaniu komisyi administracyjnej, będącem podstawą obrad Wysokiego Sejmu na dniu 21. Października 1882. przeprowadzonych, że: „zaradzić należy rozprężaniu w stosunkach służbowych czeladzi i sług, które doszło do tak wysokiego stopnia, że można je zaliczyć do szeregu ekonomicznych klęsk kraju“.

Gdyby zgodnie z życzeniem c. k. Rządu przyznano moc odraczającą rekursom wnoszonym przeciw orzeczeniom, że sługa wstąpić winien do obowiązku służby, którą przyjął, albo też że zbiegły ze służby sługa do służby napowrót przystawionym być ma, uczynionoby ostatecznie li tylko od własnej dobrej woli sługi zawisłem, czy przez wniesienie rekursu ma odroczyć a właściwie w każdym niemal wypadku niewykonalnem uczynić orzeczenie, że wstąpić ma do służby lub być do niej napowrót przystawionym. Przeprowadzenie bowiem rozprawy przez dwie instancye już z samej natury rzeczy tak długo trwać musi, że niepodobna przypuszczać, aby służbodawca przez ten cały przeciąg czasu nie zdołał zastąpić niestawiącego się lub zbiegłego sługę. Służbodawca zatem po zapadnięciu orzeczenia drugiej instancyi nie będzie już miał najmniejszego interesu obstawać przy jego wykonaniu.

Wydział krajowy mniema zatem, że przyznanie mocy odraczającej rekursom w sprawach tego rodzaju, nietylko nie dałoby większej sprężystości przepisom regulującym stosunki sług, lecz i owszem wywarłoby skutek wręcz przeciwny i stałoby się powodem jeszcze większego rozprzężenia w tym kierunku. Albowiem nawet obecnie obowiązujące postanowienie ustępu czwartego §. 46. regulaminu dla sług w byłym okręgu administracyjnym Lwowskim opiewa w tej mierze o wiele skuteczniej: „Rekurs ma tylko wtenczas skutek wstrzymujący, jeżeliby dla strony przez wykonanie wyroku pierwszej instancyi niepowetowana szkoda wyniknęła“. Zastosowanie nowego projektu ustawy bezwzględnie do wymagań c. k. Rządu w tej mierze, musiałoby zatem jeszcze pogorszyć klęskę ekonomiczną, której Wysoki Sejm przez wydanie tej ustawy zaradzić zamierza.

W obec tego stanu rzeczy nie są zdaniem Wydziału krajowego dostatecznemi powody, które c. k. Rząd przytacza, w celu poparcia swego zapatrywania do uzasadnienia bezwzględnego pominięcia odnośnych postanowień zawartych w pierwotnym projekcie Wydziału krajowego.

Rekursom wnoszonym od orzeczeń, że sługa do służby wstąpić ma, należałoby zdaniem c. k. Rządu dla tego przyznać moc odraczającą, że stosownie do postanowienia §. 10. projektu ustawy służbodawcy służy wybór między przynagleniem sługi do wstąpienia do służby, a żądaniem od niego wynagrodzenia szkody, względnie zwrotu podwójnego zadatku. Ustawy przyznają jednak częstokroć a niemal zawsze, w zastosowaniu postanowienia ogólnego §. 919. powsz. ust. cyw. stronie, której umowa zawarta dotrzymaną nie zostaje, prawo przynaglenia strony drugiej do dotrzymania zawartej umowy, a prócz tego żądania wynagrodzenia szkody.

Jeżeli ustawa niniejsza od powyższego zasadniczego postanowienia już ten dla sługi niedotrzymującego umowy korzystny wyjątek czyni, że nie przyznaje służbodawcy obu tych praw równocześnie, lecz przyznaje mu jedynie prawo wyboru pomiędzy przynagleniem sługi do wstąpienia do służby, a żądaniem odszkodowania, toć zaiste trudno wyrozumieć, dla czegoby jeszcze jedno z tych uprawnień do wyboru pozostawionych, to jest prawo wymagania, ażeby sługa wstąpił do służby — jak wyżej wykazano, przez przyznanie rekursom od takich orzeczeń prawa wstrzymania wykonalności orzeczenia pierwszej instancyi uczynić niewykonalnem; zwłaszcza, gdy w obec powszechnie znanej niezamożności sług i drugie uprawnienie, to jest dochodzenie wynagrodzenia szkody przeciw słudze, służbodawcę niemal bez wyjątku jedynie na ponoszenie trudów, nieprzyjemności i kosztów z tem połączonych narazi, bez przyniesienia jakichkolwiek praktycznych wyników. Ztąd też zastosowanie tego postanowienia do wymagań c. k. Rządu musiałoby właściwie służbodawców uczynić

w tej mierze zupełnie bezbronnymi i pozostawiałoby w zastosowaniu wbrew brzmieniu postanowień ustawy, jedynie dobrej woli sługi, czy zechce wstąpić do służby, do której ugodził się, pomimo zadatku, któryby stosownie do dalszego wyraźnego życzenia c. k. Rządu wbrew pierwotnemu projektowi Wydziału krajowego, sługa dla zapewnienia siebie, przy zawieraniu ustnej umowy, w każdym razie od służbodawcy nieodzownie otrzymać musiał.

Powodem zaś, który miałby przemawiać za przyznaniem mocy, wstrzymującej rekursom wnoszonym od orzeczeń, że zbiegły sługa przystawionym być ma, jest obawa, ażeby c. k. Starostwa nie weszły w położenie przystawienia sługi, co do którego następnie w drodze rekursu odmienne możeby wydały orzeczenie.

Instytucya prowizorycznej egzekucyi jednak powszechnie przyjętą jest, i od zastosowania jej nieodstrasza wcale obawa, że c. k. Sąd, który wdrożył i przeprowadził prowizoryczną egzekucyę n. p. oddanie przedmiotu dzierżawy prowizorycznie wydzierżawiającemu na podstawie §. 14. ces. rozp. z dnia 16. Listopada 1858. Dz. u. p. Nr. 213, następnie uznać może za nieuzasadnione wymaganie wydzierzawiającego, ażeby mu przedmiot dzierżawy oddanym został.

Obawa powyższa nie może zatem i w obecnym wypadku sama przez się uzasadniać postanowienia przez c. k. Rząd wymaganego, jak wyżej wykazano, udaremniającego osiągnięcie celu przez Wysoki Sejm wypowiedzianego, zwłaszcza, iż trudno przypuszczać, ażeby w sprawie tak pojedyńczej, jak orzekanie, czy zbiegły sługa przystawionym być ma do służby, częstokroć zapadać miały orzeczenia, któreby w drodze rekursu zmieniać należało.

Prócz tego jeszcze podnieść należy, że odnośne postanowienie sformułowane zgodnie z życzeniem c. k. Rządu, zawierałoby tę niekonsekwencyę, że orzeczenie, iż sługa pozostać ma w służbie byłoby wykonalnem pomimo wniesionego rekursu, a orzeczenie, że sługa zbiegły do służby napowrót dostawionym być ma, nie mogłoby być wykonanem, jeżeliby sługa wniósł rekurs.

Te dwa postanowienia ustawy ze sobą zestawione ten chyba miałyby skutek w zastosowaniu że każdy sługa, chcący uwolnić się od służby, zgiegałby dla zapobiegnienia, ażeby orzeczenie nieopiewało, że w służbie pozostać winien, lecz że należy przystawić go do służby, a następnie wnosiłby rekurs, i udaremniał przeto wykonanie orzeczenia.

Chcąc jednak uchylić obawę c. k. Rządu przeciw przyznaniu niezwłocznej wykonalności orzeczeniom, że sługa w służbie pozostać, lub do służby napowrót przystawionym być ma, Wydział krajowy zawisłym czyni w §. 55. projektu zastosowanie tego postanowienia, od poprzedniego zabezpieczenia słudze przez służbodawcę wynagrodzenia szkody, doznanej przez wykonanie nieprawomocnego orzeczenia, gdyby to orzeczenie uchylonem zostało w dalszym toku instancyi.

Prócz tego pomija Wydział krajowy w §. 53. postanowienie, przez c. k. Rząd podniesione, że sługa w drodze przemiany grzywny na areszt nie może być zasądzony na dłuższy, jak 24godzinny areszt. To postanowienie jest bowiem koniecznym wypływem postanowień zawartych w tym samym paragrafie, że sługa nie może być zasądzonym na wyższą grzywnę, jak 5 złr. w. a., i że grzywna, w razie niemożności ściągnienia, przemienioną być ma na areszt, licząc po 24 godzin aresztu za 5 zł. w. a. grzywny.

Przytoczenie pomimo tego postanowienia, że w razie takiej przemiany grzywny na areszt, sługa nie może być zasądzonym na dłuższy, aniżeli 24 godzinny areszt, byłoby zatem tylko pleonazmem, a przy zastosowaniu ustawy mogłoby dać pochop do osłabienia doniosłosci postanowienia pierwszego ustępu tego paragrafu, według którego sługa w zastosowaniu tej ustawy może podpaść 14 dniowemu aresztowi.

Następnie przyjmując w §. 51. zgodnie z życzeniem c. k. Rządu postanowienie, że przystawienie zbiegłego sługi uskutecznionem będzie na koszt służbodawcy, uzupełnia je Wydział krajowy dalszem postanowieniem, że sługa, jeżeli orzeczenie, że przystawionym być ma, stanie się prawomocnem, winien zwrócić służbodawcy koszta z tego powodu poniesione.

Dla uzasadnienia tego dodatku podnosi Wydział krajowy, że koszta przystawienia sługi spo-

wodowane zostają winą sługi. Słuszność wymaga zatem, ażeby koszta te ponosił nie służbodawca, lecz sługa, jeżeli jego wina prawomocnem orzeczeniem uznaną zostanie.

Wzgląd na jasność ustawy i na łatwość odszukania poszczególnych jej postanowień, skłonił Wydział krajowy do umieszczenia niektórych życzeń c. k. Rządu, nie w miejscu, przy którem wypowiedzianemi zostały, lecz tam, gdzie właściwie należą. Tak n. p. oznaczenie terminów wypowiadania służby, wyrażone przy §. 52. o czasie trwania służby, zaznaczono w tem miejscu jedynie przez powołanie §. 26. a umieszczczono je dopiero przy tym §. 26. zawierającym przepisy o wypowiadaniu.

Podobnie postąpił Wydział krajowy z warunkami ważności wpisania umowy do książki służbowej, wypowiedzianemi przez c. k. Rząd przy §. 11. o czasie trwania służby, przenosząc je do §. 42., zawierającego przepisy o doniosłości książki służbowej.

Trudno bowiem przypuszczać, ażeby chcący dowiedzieć się o warunkach, jak umowa do książki wpisaną być winna, szukał ich w paragrafie, zawierającym postanowienia o czasie trwania służby.

W obec ogólnego postanowienia, zawartego w paragrafie przedostatnim o nadzorze nad wykonywaniem postanowień tej ustawy, odpada potrzeba wymieniania w paragrafie ostatnim szczegółowo środków zaradczych, a z nią także potrzeba przez c. k. Rząd podniesiona przytoczenia środków zaradczych c. k. Rządowi zastrzeżonych. Dlatego w projekcie obecnie Wysokiemu Sejmowi przedłożonym jest paragrafem ostatnim, paragraf, który był przedostatnim w projekcie c. k. Rządowi udzielonym; paragraf zaś ostatni tego projektu pominięto obecnie.

C. k. Rząd oznajmił nadto, że potrzebnem byłoby uzupełnić niniejszy projekt osobnem postanowieniem, co do przeznaczenia funduszów, powstałych z kar pieniężnych, które przy dotychczasowem wykonywaniu obowiązujących przepisów o stosunkach sług na obszarach dworskich wymierzane były przez c. k. Starostwa. Wydział krajowy nie może podzielić tego zapatrywania c. k. Rządu. Takie postanowienie bowiem nie tworzy organicznej całości z postanowieniami mającemi w przyszłości regulować stosunki służbowe sług.

Nadto trudno postanawiać o przeznaczeniu funduszów, których wysokość wiadomą nie jest. Dlatego załatwia Wydział tę sprawę przedwstępnym wnioskiem, dążącym do tego, ażeby c. k. Rząd uwiadomił Wydział krajowy o wysokości tych funduszów, w każdym powiecie uzbieranych. Otrzymawszy to wyjaśnienie, nie omieszka Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi przedstawić wniosku o nadanie właściwego przeznaczenia tym funduszom.

Wreszcie podnosi Wydział krajowy, iż Wysoki Sejm uchwałą z dnia 18. Października 1884. postanowił, że przepisy o najmie robót do gospodarstwa wiejskiego mają być przedmiotem osobnej ustawy.

Stosując się do tego polecenia, wygotował Wydział krajowy projekt takiej ustawy, który przesłał c. k. Rządowi, Towarzystwom gospodarczym i Radom powiatowym do zaopiniowania.

Zdań co do tej sprawy jeszcze nie nadesłano zewsząd. Mianowicie nie oświadczył jeszcze c. k. Rząd swego zapatrywania w tej mierze; dlatego Wydział krajowy nie przedkłada Wysokiemu Sejmowi obecnie projektu ustawy, regulującej stosunki między gospodarzami wiejskimi a robotnikami.

Wydział krajowy poczuwa się jednak do obowiązku podniesienia już w tej chwili w obec Sejmu, że ułożenie takiej ustawy jest zadaniem nader trudnem.

Wydział krajowy podnosi przedmiotowe trudności w ułożeniu tej ustawy w taki sposób, ażeby postanowienia jej w zastosowaniu praktyczną oczywistą korzyść przynieść zdołały.

Jeżeli postanowieniom umowy, zawartej pomiędzy gospodarzem wiejskim a robotnikiem przyznaną być ma doraźna egzekucya polityczna, o co właśnie rozchodzi się przy wydaniu takiej ustawy; to nieodzownie wymagać należy, ażeby umowy takie zawierane były w obec władzy publicznej w sposób niepozostawiający żadnej wątpliwości co do osnowy zawartej umowy. W tym celu władza, przed którą umowa zawieraną być ma, zachować winna ściśle pewne nieodzowne, w ustawie przepisane formalności.

Władzą, przed którą umowy takie zawierane być mają, nie może być z samej natury rzeczy żadna inna, jak tylko Zwierzchność gminna. Przez wydanie takiej ustawy przybyłby zatem naszym w stosunku do uzdolnienia już obecnie zanadto obarczonym Zwierzchnościom gminnym wiejskim, nowy, obszerny i trudny a nader ważny dział czynności.

Trudno łudzić się, ażeby Zwierzchności gminne wiejskie były w stanie dostatecznie zadość uczynić temu zadaniu. Ztąd też obawiać się należy, aby ustawa, w tym kierunku projektowana, nawet po pokonaniu licznych trudności kodyfikacyi, po wejściu w życie, nie przyniosła spodziewanych korzyści; obarczy jedynie Zwierzchności gminne już obecnie przeciążone nowym ciężarem, a ostatecznie w praktyce najprawdopodobniej tak mało zastosowaną będzie, jak ustawa o sądach rozjemczych gminnych, pomnażając jedynie archiw ustaw na papierze, w praktyce niewykonywanych.

W obec stanowczej uchwały Wysokiego Sejmu, powstrzymuje się Wydział krajowy od przedstawienia pozytywnego wniosku, — mniema jednak, że niespełniłby swego zadania, gdyby nie podniósł tego stanu rzeczy w sprawozdaniu swojem w takiej chwili, w której daną jest Wysokiemu Sejmowi sposobność odstąpienia od tego postanowienia i powtórzenia w tej ustawie projektowanej przepisu dotąd obowiązującego na zasadzie rozporządzenia ministeryalnego z dnia 15. Marca 1860. Dz. u. p. Nr. 73., że postanowienia projektowanej ustawy o stosunkach sług zastosowywać należy także do sporów wywiązujących się między gospodarzami wiejskimi (rolnymi i leśnymi), a ich pomocnikami przy gospodarstwie i robotnikami dziennie najmowanymi.

Wydział krajowy wnosi więc:

Wysoki Sejm raczy

·/. 1) uchwalić załączony ·|. projekt ustawy.

·/. 2) powziąć uchwały pod ·/. dołączone.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 26. Listopada 1886.

Zastępca Marszałka krajowego:
Oktaw Pietruski w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o stosunkach sług.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wydaję załączoną ustawę o stosunkach sług i rozporządzam co następuje:

Art. I.

Postanowienia tej ustawy wejdą w życie dnia sześćdziesiątego po jej obwieszczeniu.

Art. II.

Każdy sługa winien zaopatrzyć się najdalej do roku od obwieszczenia ustawy w nową książkę służbową.

Władza, wydając nową książkę służbową, uwidoczni tę okoliczność w dotychczasowej książce służbowej, która od tej chwili ma jedynie znaczenie i doniosłość świadectwa służbowego za czas upłyniony.

Art. III.

Z dniem wejścia w życie tej ustawy tracą moc obowiązującą wszelkie dawniejsze w tej mierze wydane rozporządzenia i przepisy, a mianowicie:

a) rozporządzenie prezydyalne c. k. Namiestnictwa z dnia 1. Lipca 1857. Dz. u. kr. Część II. Nr. 12. dla Lwowskiego okręgu administracyjnego, zawierające prowizoryczny regulamin dla ludzi służebnych w Lwowskim okręgu administracyjnym;

b) rozporządzenie Prezydyum krajowego z dnia 11. Marca 1855. Dz. u. kr. Nr. 14 dla Krakowskiego okręgu administracyjnego, zawierające tymczasowe urządzenie klasy służących dla krakowskiego obrębu z wyjątkiem głównego miasta Krakowa;

c) rozporządzenie Prezydyum krajowego z dnia 4. Lipca 1857. Dz, u. kr. Nr. 18. dla krakowskiego okręgu administracyjnego, zawierające tymczasowe urządzenie klasy służących dla głównego miasta Krakowa;

d) wreszcie wszelkie z temi rozporządzeniami w związku będące przepisy.

Art. IV.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewewnętrznych.

Ustawa o stosunkach sług.

Dział I.

Powstanie stosunku służbowego.

§. 1.

Zawarcie umowy.

Stosunek służbowy polega na umowie służbowej, która pisemnie lub ustnie zawartą być może (§. 2).

§. 2.

Zadatek.

Nieodzownym warunkiem umowy ustnej jest danie zadatku przez służbodawcę a przyjęcie go przez sługę.

Zadatek dany słudze przy zawieraniu umowy wlicza się w zasługę, jeżeli nie postanowiono odmiennie.

§. 3.

Warunki umowy.

Warunki umowy służbowej zależą od obopólnego układu. Nieważnemi są jednak warunki, naruszające porządek dozwolonej karności domowej lub sprzeciwiające się ustawom.

Umowa służbowa nie może również czynić uszczerbku obowiązkowemu uczęszczaniu do szkoły.

Za przyjęcie warunków, wzbronionych postanowieniami tego paragrafu ulegną karze, tak służbodawca, jak sługa, względnie jego prawny zastępca.

§. 4.

Zastępca służbodawcy.

Postanowienia ustawy o służbodawcy odnoszą się również do jego zastępców. Wyjątek w tej mierze stanowią jedynie takie postanowienia, które

ze samej natury rzeczy odnosić się mogą wyłącznie tylko do osoby samego służbodawcy.

§. 5.

Równoczesne przyjęcie kilku służb.

Sługa obowiązany jest w razie równoczesnego przyjęcia służby u kilku służbodawców, wstąpić do służby u tego, którego umowa służbowa najpierw uwidocznioną jest w książce służbowej. W razie nieuwidocznienia żadnej z umów w książce służbowej, rozstrzyga pierwszeństwo danego zadatku.

Służbodawca, do którego sługa zawierający równocześnie kilka umów służbowych na służbę nie wstępuje, ma prawo żądać od sługi wynagrodzenia (§. 50.) lub zwrotu podwójnego zadatku. Sługa podpada nadto stosownej karze.

Służbodawca, któremu przy zawieraniu umowy służbowej wiadomem było, że sługa już z kim innym umowę służbową zawarł, nietylko nie ma prawa do wynagrodzenia szkody ani do podwójnego zadatku, ale nadto ulegnie karze stósownej.

Zadatek zaś, który sługa w każdym razie złożyć winien, wpływa do funduszu miejscowych ubogich.

§. 6.

Odmawianie sługi.

Kto sługę namawia, żeby bez powodu przewidzianego w ustawie nie stawił się do służby, do której się zobowiązał, albo żeby służbę przyjętą przed upływem czasu służby opuścił, ulegnie stosownej karze, i staje się nadto służbodawcy odpowiedzialnym za szkodę przez to wyrządzoną (§. 50).

§. 7.

Stręczenie sług.

Stręczenie sług, wykonywane jako zarobkowanie bez zezwolenia władzy podpada karze, stosownie do obowiązujących w tej mierze przepisów.

Osoby upoważnione do stręczenia sług podpadają karze za stręczenie sług nie zaopatrzonych w książkę służbową, równie jak za odmawianie sług.

§. 8.

Rozpoczęcie służby.

Zawarłszy umowę służbową, obowiązani są, służbodawca przyjąć sługę, sługa zaś wstąpić do służby w oznaczonym czasie.

§. 9.

Nieprzyjęcie sługi.

Służbodawca może jednostronnie odstąpić od umowy i nie przyjąć sługi do służby w razie zajścia okoliczności, któreby go uprawniały do wydalenia sługi ze służby przed upływem umówionego czasu trwania służby (§. 27.). Służbodawca ma w takim wypadku nadto prawo żądać zwrotu danego zadatku.

Jeżeli służbodawca z powodu wypadku, odnoszącego się do swej osoby, lub do gospodarstwa swojego, sługi przyjąć nie może, winien sługę o tem niezwłocznie uwiadomić, pozostawić mu dany zadatek, a nadto wypłacić za-

sługę za miesiąc przy służbie całorocznej, a za dni czternaście przy krótszej. Służbodawca zaś, któryby sługi z innej przyczyny nie przyjął, winien prócz utraty zadatku zapłacić słudze zasługę i wartość wiktu za trzy miesiące przy służbie całorocznej, a za miesiąc przy krótszej.

§. 10.

Niestawienie się do służby.

Sługa może jednostronnie odstąpić od umowy i nie stawić się do służby w razie zajścia okoliczności, któreby go upoważniały do oddalenia się ze służby przed upływem umówionego czasu trwania służby (§. 28).

Sługa, nie mogąc stawić się do służby z powodu przeszkody wynikłej nie z jego własnej winy a widocznie dłużej trwać mającej, winien służbodawcę o tem niezwłocznie uwiadomić i zwrócić mu otrzymany zadatek. Gdyby jednak przeszkoda wkrótce usuniętą została, obowiązanym jest, jeżeliby służbodawca tego wymagał, po usunięciu przeszkody, wstąpić do służby.

Zresztą sługa, nie jawiący się do służby, podpada karze, a nadto będzie na żądanie służbodawcy nawet środkami przymusowemi przynaglony do stawienia się do służby. Służbodawca może jednak odstąpić od umowy, a poprzestać na zwrocie zadatku i wynagrodzenia doznanej szkody (§. 50), względnie na wypłacie podwójnego zadatku.

Dział II

Prawa i obowiązki w czasie służby.

§. 11.

Czas trwania służby. Milczące odnawianie.

Czas trwania służby oznacza się, jeżeli umowy odmiennej nie zawarto, na rok kalendarzowy dla sług przyjętych do gospodarstwa wiejskiego, a na trzy miesiące dla sług innych.

Jeżeli w umowie nie postanowiono wyraźnie, że bezwarunkowo milcząco odnowioną być nie może, równie jak wówczas, gdy umowa ani przez służbodawcę, ani przez sługę w terminie w §. 26. oznaczonym wypowiedzianą nie została, zostaje umowa służbowa na przeciąg czasu pierwotnie umówiony milcząco odnowioną.

Odmienne postanowienia tak co do czasu trwania stosunku służbowego, jak co do milczącego odnawiania i wypowiadania (§. 26.) go, tylko wówczas za ważne uznane być mogą, jeżeli wciągnięte są do książki służbowej (§. 42) lub wyrażone w pisemnym układzie.

§. 12.

Obowiązki sługi.

Sługa staje się przez wstąpienie do służby członkiem koła domowego służbodawcy i podlega odtąd jego szczegółowemu dozorowi.

Sługa winien być w obec służbodawcy swego wiernym, posłuszuym, uległym, pilnym w wypełnianiu obowiązków, bacznym i troskliwym o jego dobro, szczerym i otwartym w odpowiedziach na zadane zapytania, winien

okazywać służbodawcy uszanowanie i przychylność, winien przestrzegać porządku i czystości.

W obec członków rodziny służbodawcy i innych osób do niego należących winien sługa postępywać ulegle i z uszanowaniem, żyć w zgodzie z innymi sługami, a wystrzegać się wszelkich kłótni, plotek i obmawiania kogokolwiek, zwłaszcza służbodawcy i rodziny jego.

Sługa winien stósować się do porządku domowego przez służbodawcę ustanowionego, a przyjmować ulegle z uszanowaniem i skromnością rozkazy, napomnienia i karcenia służbodawcy.

§. 13.

Sługa winien spełniać wedle rozkazów służbodawcy dokładnie i ochoczo nie tylko nsługi, do których się wyraźnie ugodził, ale także takie, które do obowiązków przyjętej służby zwyczajnie zaliczane bywają. Spory między sługami, kto z nich robotę lub usługę pewną wykonać ma, rozstrzyga służbodawca. Nawet sługa przyjęty li tylko do zajęć pewnych ściśle określonych, ma pełnić na wezwanie służbodawcy usługi innego rodzaju, jeżeli sługa do tego przeznaczony nie może wypełniać ich z powodu choroby lub innej przeszkody, albo też jeżeli tego nieodzownie wymagają inne okoliczności n. p. pilna robota w polu. W przypadku samowolnego uchylania się sługi od roboty, służbodawca ma prawo nie tylko oddalić sługę, jeżeli zachodzą warunki wymienione w §. 27 pod lit. *b*), ale także przyjąć kogo innego do wykonania tej roboty, a wydatki tem spowodowane potrącić słudze z zapłaty.

Sługa nie może uchylać się od roboty w święta wyznań do których nie należy. Nawet w niedzielę i święta uroczyste własnego wyznania winien sługa wypełniać roboty zwykłe domowe, a nawet takie nadzwyczajne, które bez niebezpieczeństwa odłożonemi być nie mogą.

Zajęcia te nie powinny jednak przeszkadzać bywaniu na nabożeństwie w Niedziele i święta. Służbodawca oznacza czas i kolej udawania się na nabożeństwo.

§. 14.

Sługa winien poruczone roboty sam wykonywać. Tylko z przyzwolenia służbodawcy może sługom innym lub osobom obcym poruczyć ich dopełnienie.

Dla własnych interesów może sługa tylko za zezwoleniem służbodawcy wydalać się z domu i winien wracać na czas przez służbodawcę oznaczony.

Pod odpowiedzialnością i surową karą niewolno słudze przyjmować bez wyraźnego zezwolenia służbodawcy kogokolwiek na nocleg. Służbodawca ma nadto prawo zakazać słudze przyjmować odwiedzin, bądź to od kogokolwiek w ogóle, bądź też od pewnych wskazanych osób w szczególności.

§. 15.

Sługa winien przy każdej sposobności przestrzegać dobra i interesu służbodawcy swego, ochraniać je, i o ile sił starczy, zasłaniać służbodawcę od szkody i uszczerbku. Sługa winien mianowicie ostrożnie obchodzić się z ogniem i światłem, nie palić tytoniu w stodołach, szopach, stajniach, na gumnie, po strychach, ani też innych miejscowościach pod względem ognia niebezpiecznych, ani też wstępywać na takie miejsca ze światłem otwartem.

Sługa obowiązany jest donieść służbodawcy swemu o wszelkich przez się spostrzeżonych oszukaństwach, sprzeniewierzeniach bądźto przez inne sługi, bądź przez osoby obce przeciw służbodawcy popełnionych, usiłowanych lub zamierzonych.

Za wyrządzoną szkodę odpowiada sługa służbodawcy według przepisów powszechnej ustawy cywilnej.

§. 16.

Sługa winien suknię, bieliznę i inne swe ruchomości mieć w domu służbodawcy i tylko za wyraźnem zezwoleniem służbodawcy może przechować je gdziekolwiek indziej.

Służbodawca ma prawo w każdym czasie przejrzyć w obecności sługi i jeszcze jednego świadka skrzynie, kufry i wszelkie inne przechowki sługi.

§. 17.

Zachowanie się służbodawcy wobec sługi.

Służbodawca winien wedle możności ochraniać sługę od znieważania przez osoby trzecie, i w ogóle wspierać go w razie potrzeby w granicach słuszności, a czuwać nad obyczajnem i przyzwoitem zachowaniem się sługi w domu i po za domem. Dla tego też równie, jak dla utrzymania spokoju i porządku w domu, niemniej dla wymuszenia posłuszeństwa, może służbodawca dawać słudze upomnienia i nagany i karać sługę w razie potrzeby w granicach ustaw obowiązujących.

Jeżeli skarcenia domowe przez służbodawcę pożądanego skutku nie odniosą; jeżeli uchybienia ponawiają się, lub jeżeli sługa dopuszcza się ciężkich przewinień, ukarze go władza powołana do wykonywania postanowień tej ustawy.

§. 18.

R o b o t a.

Robota słudze przez służbodawcę wyznaczona winna być zastósowaną do sił sługi.

§. 19.

Z a s ł u g a.

Służbodawca winien płacić słudze umówioną zasługę w terminach umową oznaczonych. W razie niezawarcia wyraźnej umowy rozstrzy a zwyczaj miejscowy o rodzaju, wysokości i terminach wypłaty zasługi.

Dowolne dawanie słudze podarunków lub poczesnego, chociażby przy zajściu pewnych okoliczności, lub z powodu wydarzeń szczególowych kilkakrotnie ponawiane, nie uzasadnia obowiązku czynienia także w przyszłości datków tego rodzaju.

Jeżeli czas płacenia zasługi nie jest umową oznaczony, ani nie ma w tej mierze powszechnie ustalonego zwyczaju miejscowego, uiszczoną być ma zasługa w gotowiźnie przy służbie rocznej kwartalnie z dołu, przy krótszej miesięcznie z dołu, zasługa zaś w naturaliach, czyli ordynarya w takich samych terminach z góry.

Jeżeli nie wciągnięto odmiennych postanowień do książki służbowej, należy zastosowywać w razach wątpliwych postanowienia powyższe.

§. 20.

Wikt i odzież.

Wikt słudze należący się, winien być zdrowym i dostatecznym.

Umowa co do rodzaju i ilości ubioru i bielizny słudze dostarczać się mających winna być wciągnięta do książki służbowej. W razie niewciągnięcia umowy do książki służbowej rozstrzyga miejscowy zwyczaj o rodzaju i ilości odzieży i bielizny dostarczać się mających.

Odzież i bieliznę należy dawać słudze w gatunku odpowiednim stosunkom klasy sług, do której należy.

§. 21.

Choroba sługi.

Służbodawca winien starać się o pielęgnowanie i leczenie chorego sługi; może to jednak uskutecznić nie tylko w domu własnym, lecz także w zakładzie publicznym, lub w innem miejscu stosownem, jeżeli ztąd niebezpieczeństwo dla chorego nie wynika.

Obowiązek służbodawcy pielęgnowania i leczenia chorego sługi gaśnie z upływem dnia trzydziestego choroby sługi, jeżeli sługa z powodu tej choroby ze służby wydalonym zostaje (§. 27. lit. l). Jeżeliby zaś dzień rozwiązania stosunku służbowego spowodowanego jakąkolwiek inną przyczyną przed dniem trzydziestym choroby przypadał, gaśnie obowiązek służbodawcy pielęgnowania i leczenia chorego sługi z dniem rozwiązania stosunku służbowego.

O dniu zgaśnięcia obowiązku tego winien jednak służbodawca uwiadomić Zwierzchność gminną względnie przełożonego obszaru dworskiego na trzy dni przed ustaniem obowiązku pielęgnowania i leczenia chorego. Zaniedbanie lub opóźnienie tego doniesienia, wywołuje dalsze trwanie obowiązku służbodawcy pielęgnowania i leczenia chorego sługi aż do upływu dnia trzeciego po uwiadomieniu o tem Zwierzchności gminnej względnie przełożonego obszaru dworskiego.

Od chwili zgaśnięcia powyższego obowiązku służbodawcy sługa nieposiadający majątku tak samo pielęgnowanym i leczonym być ma, jak każdy inny ubogi chory. Sługa zaś mający majątek własny, winien odtąd sam starać się o swe pielęgnowanie i leczenie.

Jeżeli choroba sługi wynikła z udowodnionej winy służbodawcy, winien służbodawca starać się o pielęgnowanie i leczenie chorego sługi aż do zupełnego wyleczenia, i dać mu nadto stosowne wynagrodzenie.

Jeżeli zaś sługa popadł z własnej winy w chorobę, winien służbodawcy, zwrócić poniesione koszta pielęgnowania i leczenia.

Jeżeli choroba sługi nie wynikła ani z jego własnej winy, ani z winy służbodawcy, należy się służbodawcy zwrot wyłożonych kosztów pielęgnowania i leczenia w czwartej części od sługi przy gospodarstwie wiejskiem, od każdego innego sługi zaś w trzeciej części.

Jeżeli niezdolność sługi do pełnienia obowiązków służbowych spowodowana słabością sługi niewynikła z winy służbodawcy trwa dłużej jak dni ośm traci sługa prawo do poboru zasługi w gotowiznie za czas, przez który z powodu choroby nie był zdolnym do pełnienia obowiązków służbowych.

Dział III.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

§. 22.

Obopólna zgoda.

Stosunek służbowy może być dowolnie w każdej chwili rozwiązanym, jeżeli obie strony na to się zgodzą.

§. 23.

Smierć służbodawcy.

Śmierć służbodawcy rozwiązuje stosunek służbowy jeżeli spadkobiercy służbodawcy nie zechcą sługę nadal zatrzymać; w takim razie jednak winni spadkobiercy służbodawcy wypłacić słudze zasługę i dać wynagrodzenie za wikt, a to przy służbie rocznej za trzy miesiące, przy krótszej za miesiąc.

Gdyby jednak stosunek służbowy ustawać miał przed upływem powyższego czasu, należy się słudze zasługa i wynagrodzenie wiktu tylko do czasu, w którym służba ustać miała.

§. 24.

Zmiana posiadania.

Umowa służbowa gaśnie co do sług przy gospodarstwie wiejskim równie w takim razie, jeżeli gospodarstwo w skutek sprzedaży, zamiany, wydzierżawienia, lub w jakikolwiek inny sposób w trzecie ręce przechodzi, a następca służbodawcy sługę zatrzymać nie chce, służbodawca winien jednak w tym wypadku dać słudze wynagrodzenie oznaczone w §. 23.

§. 25.

Służba wojskowa.

Powołanie sługi do stałej służby wojskowej rozwiązuje umowę służbową.

Powołanie sługi do ćwiczeń w rezerwie lub w obronie krajowej równie jak powołanie go do służby li tylko egzekucyjnej lub asystencyjnej nie rozwiązuje natomiast stosunku służbowego. Sługa winien po ukończeniu ćwiczeń, względnie służby egzekucyjnej lub asystencyjnej powrócić do przerwanej służby, służbodawca ma prawo zatrzymać książkę służbową dla zapewnienia się, że sługa powróci do służby. Za czas przerwy nie należy się słudze zasługa.

§. 26.

Upływ czasu. Wypowiadanie dla zapobiegnięcia milczącemu odnowieniu umowy.

Jeżeli strony przy zawieraniu umowy służbowej wyraźnie postanowiły, że umowa milcząco odnawiana być nie może, gaśnie stosunek służbowy przez upływ czasu w ustawie (§. 11) względnie w umowie oznaczonego.

W brakn takiego postanowienia gaśnie stosunek służbowy przez sam upływ czasu na który umowa służbowa pierwotnie zawartą lub milcząco przedłużoną została (§. 11), tylko wówczas, jeżeli bądź to służbodawca, bądź sługa, umowę wypowiedział, dla zapobiegnięcia milczącemu jej odnowieniu, a to co do sług przyjętych do gospodarstwa wiejskiego co najmniej na sześć tygodni, a co do innych sług zaś przynajmiej na dni czternaście, przed upływem czasu służby.

§. 27.

Oddalenie sługi.

Służbodawca może wydalić sługę natychmiast bez poprzedniego wypowiedzenia,

a) jeżeli sługa do pełnienia przyjętej służby jest zupełnie niezdatnym;

b) jeżeli dopuści się ciężkiego przekroczenia obowiązków służbowych, a mianowicie, jeżeli występuje z uporczywem nieposłuszeństwem lub zuchwałością przeciw rozkazom służbodawcy lub dozorcy nad sługami ustanowionego;

c) jeżeli obraża czynnie, wyrazami obelżywymi lub obmową ubliżającą służbodawcę, przynależnych jego lub dozorce nad sługami ustanowionego, jeżeli podjudza sługi przeciw służbodawcy, lub przeciw sługom innym, albo też w ogóle zakłóca złośliwie, lub usiłuje zakłócić złośliwie zgodę i spokój domowy;

d) jeżeli dopuszcza się kradzieży, oszustwa lub sprzeniewierzenia, jeżeli do tego namawia, lub usiłuje namówić sługi inne, albo też nie donosi służbodawcy o dostrzeżonych oszukaństwach, sprzeniewierzeniach lub kradzieżach, bądź przez sługi inne, bądź przez osoby obce popełnianych;

e) jeżeli sługa pomimo upomnień nieostrożnie się obchodzi z ogniem lub światłem, albo pali tytoń w miejscach pożarem grożących, jeżeli krzywdzi lub zaniedbuje bydło sobie powierzone, albo też wyrządza służbodawcy inną szkodę przez złość, swawolę lub ciężką opieszałość;

f) jeżeli bez wiedzy służbodawcy pożycza na rachunek jego towary lub pieniądze;

g) jeżeli ulegnie dłuższemu jak ośmiodniowemu przyaresztowaniu;

h) jeżeli oddaje się pijaństwu, grze, rozpuście, lub innego rodzaju nieobyczajności, albo namawia do tego lub usiłuje namówić dzieci lub krewnych służbodawcy;

i) jeżeli bez pozwolenia służbodawcy nocuje po za domem, lub pozwala obcym nocować w domu służbodawcy, lub też w inny sposób rażący zakłóca porządek domowy;

k) jeżeli z własnej winy zapadnie w chorobę zakaźną lub sprawiającą obrzydzenie;

l) jeżeli bez winy służbodawcy choruje dłużej jak przez dni trzydzieści;

Służbodawca winien atoli w każdym z powyższych wypadków uwiadomić o tem Zwierzchność gminną, przy służbie pełnionej na obszarze dworskim, przełożonego obszaru dworskiego, w mieście Lwowie zaś i Krakowie c. k. Dyrekcyę policyi.

Wrazie oddalenia sługi z przyczyn w tym paragrafie wymienionych, należy się słudze wikt i zasługa jedynie do dnia istotnego wydalenia ze służby.

Służbodawca może nadto dochodzić przeciw słudze wynagrodzenia szkody (§. 50),

§. 28.

Opuszczenie służby.

Sługa ma prawo opuścić służbę przed upływem czasu i bez wypowiedzenia:

a) jeżeli służby dalej pełnić nie może bez uszczerbku zdrowia; brzemienność służącej nie upoważnia atoli sama przez się do opuszczenia służby.

b) jeżeli służbodawca przy karceniu sługi granice karności domowej przekracza;

c) jeżeli służbodawca sługę do czynów nieobyczajnych lub zakazanych uwodzi, lub uwieść usiłuje, albo też nie ochrania go przeciw usiłowaniom takim domowników lub osób uczęszczających do domu służbodawcy;

d) jeżeli służbodawca przedsiębierze podróż mającą trwać po nad czas trwania umówionej służby, albo też przenosi się na stałe zamieszkanie w miejsce więcej aniżeli o pięćdziesiąt kilometrów odległe od miejsca dotychczasowego pobytu, a sługę wbrew jego woli ze sobą wziąść zamierza;

e) jeżeli rodzice sługi nagle w chorobę zapadną i w tej chorobie go dla pielęgnowania potrzebują.

Sługa winien o zajściu takiej okoliczności donieść Zwierzchności gminnej, przy służbie pełnionej na obszarze dworskim c. k. Starostwom, we Lwowie zaś i Krakowie c. k. Dyrekcyi policyi, i udowodnić wiarogodnie doniesioną okoliczność, gdyby jej służbodawca zaprzeczał. Dopiero po otrzymaniu zezwolenia Zwierzchności gminnej, c. k. Starostwa, względnie c. k. Dyrekcyi policyi może sługa służbę opuścić.

Tylko niebezpieczeństwo oczywiste grożące życiu sługi, lub też zagrażające innem dotkliwem, a powetować się nie dającem uszkodzeniem może usprawiedliwić doraźnie oddalenie się przed uzyskaniem zezwolenia.

W razie zajścia okoliczności pod b) lub pod c) przewidzianej, należy się słudze wypłata zasługi i wynagrodzenie wiktu za czas, przez który służba trwać miała, lub przynajmniej za trzy miesiące, jeżeliby służba dłużej jak przez trzy miesiące trwać miała. W innych wypadkach należy się zasługa i wikt tylko do dnia rzeczywistego wystąpienia ze służby.

§. 29.

Wypowiedzenie przed upływem czasu służby.

Sługa może wypowiedzieć służbę przed upływem umówionego czasu trwania onejże z terminem sześciotygodniowym przy rocznej, a czternastodniowym przy krótszej służbie:

a) jeżeli słudze do objęcia własnego gospodarstwa lub rzemiosła, mianowicie zaś służącej do wyjścia za mąż wydarza się korzystna sposobność, która przez dotrzymanie czasu służby udaremnioną zostałaby;

b) jeżeli dochodzenie spadku lub inna sprawa ważna wymaga dłuższego pobytu sługi w innej miejscowości;

c) jeżeli sługa rodzicom wobec zmiany zaszłej w ich stosunkach po rozpoczęciu służby potrzebnym jest do prowadzenia gospodarstwa lub rzemiosła, albo do pielęgnowania ich, chociaż nie w nagłej chorobie (§. 29) lit. e), a odwołania sługi ze służby nie można odroczyć aż do upłynięcia umówiozego czasu trwania służby,

Sługa winien o zajściu takiej okoliczności donieść Zwierzchn. gmin. przy służbie pełnionej na obszarze dworskim c. k. Starostwu, we Lwowie zaś i Krakowie c. k. Dyr. policyi i udowodnić wiarogodnie tę okoliczność w razie zaprzeczenia przez służbodawcę. Dopiero przez otrzymanie przyzwolenia staje się takie wypowiedzenie

skutecznem. Sługa może atoli w razie nagłym żądać uwolnienia od służby przy zachowaniu powyższego przepisu o doniesieniu Zwierzchności gminnej, c. k. Starostwu, względnie c. k. Dyrekcyi policyi, przed upływem sześciotygodniowego względnie 14-dniowego terminu wypowiedzenia, jeżeli służbodawcy na swe miejsce innego zdolnego sługę przedstawi, ugodziwszy się z nim o wikt i zasługę za pozostający jeszcze czas służby bez szkody dla służbodawcy.

§. 30.

Obowiązki sługi przy opuszczaniu służby.

Sługa winien przy odchodzeniu ze służby oddać służbodawcy w porządku wszystko to, co mu pod dozór, do wykonania lub przechowania oddane i powierzone było.

Jeżeli jaki z przedmiotów takich zginął lub stał się z winy sługi do użytku niezdatnym, może służbodawca żądać wynagrodzenia szkody ztąd powstałej i z tego tytułu zatrzymać słudze z zasług odpowiednią kwotę, pokąd strony o wysokość tego wynagrodzenia się nie porozumieją, lub w razie nie dojścia do skutku takiego porozumienia władza postanowieniami §§. 49 i 50. powołana sporu o to wynagrodzenie nie rozstrzygnie. Nadto może służbodawca wymagać, ażeby mu sługa przy odchodzeniu ze służby okazał wszystkie przedmioty, które ze sobą zabiera.

§. 31.

Prawo sługi do odzieży przez służbodawcę dostarczanej.

Sługa staje się przez odbycie całorocznej służby właścicielem codziennej odzieży i bielizny przez służbodawcę dostarczanej. Odzież i bielizna do stroju przeznaczona zostaje zaś nawet po odbyciu całorocznej służby własnością służbodawcy. Odmienna umowa winna być dla ważności wciągniętą do książki służbowej.

§. 32.

Skutki rozmyślnego zaniedbywania służby.

Sługa, który dla tego źle, leniwo lub niechętnie pełni służbę, albo nieodpowiednio się zachowuje, by przez to zmusić służbodawcę do dania mu odmówionego wcześniejszego uwolnienia od służby, ulegnie surowej karze i będzie przynaglonym do należytego wypełniania obowiązków służby.

§. 33.

Skutki oddalenia sługi bez prawnego powodu.

Służbodawca, który przed upływem czasu trwania służby sługę oddala nie mając do tego powodów w §. 27. wymienionych, nie może być zniewolonym do przyjęcia napowrót wydalonego sługi, jednak jest obowiązanym wypłacić mu zasługę i wartość wiktu za czas niedosłużony, jednakże nie wyższe jak za trzy miesiące, choćby stosunek służbowy na dłuższy czas obowiązywał. Mimo to ma prawo odprawiony sługa poszukiwać na służbodawcy wynagrodzenia wszelkich dalszych szkód wykazać się mogących (§. 50).

§. 34.

Skutki bezprawnego opuszczenia służby.

Jeżeli sługa opuści służbę przed upływem czasu trwania służby z pominięciem drogi wskazanej §§. 28. i 29., należy uwiadomić o tem zwierzch-

ność gminną, gdy idzie o służbę w gminie, c. k. Starostwo, co do służby na obszarach dworskich, we Lwowie zaś i Krakowie c. k. Dyrekcyę policyi. Te władze wdrożą postępowanie i na żądanie służbodawcy przynaglą zbiegłego sługę środkami przymusowemi po wróceniu do służby. Jeżeliby zbiegły sługa znajdywał się do za granicami okręgu urzędowego władz kompetentnych, na ich odniesienie się ma być dostawiony przez c. k. Starostwo, w którego okręgu przebywa.

Służbodawca może jednak przyjąć innego sługę w miejsce zbiegłego.

W każdym razie zbiegły sługa ulega surowej karze i winien wynagrodzić służbodawcy w całej pełni szkodę wyrządzoną przez nieprawne opuszczenie służby (§. 50).

§. 35.

Przyjęcie zbiegłego sługi.

Przyjmujący sługę, o którym wie lub przypuszczać może, że zbiegł ze służby, równie jak dający mu schronienie lub dozwalający pobytu, ulega stósownej karze, a nadto staje się służbodawcy, od którego sługa zbiegł, niepodzielnie ze zbiegłym sługą odpowiedzialnym (§. 50) tak za szkodę powstałą z nieprawnego wydalenia się zbiegłego sługi jako też za koszta narosłe przez przyjęcie nowego.

Kto przyjmuje sługę bez książki służbowej i bez potwierdzenia urzędowego, że sługa pomimo braku książki służbowej do służby przyjętym być może (§. 38), uważanym będzie za świadomego o zbiegnięciu, gdy okaże się, że sługa istotnie zbiegł ze służby.

Dział IV.

Dokumenta służbowe.

§. 36.

Książka służbowa. — Jej wydanie.

Każdy sługa winien opatrzyć się w książkę służbową. Książkę służbową wydaje Zwierzchność gminy, w której sługa jest przynależnym, przynależnym zaś do gmin miast Lwowa i Krakowa miejscowa c. k. Dyrekcya policyi, za złożeniem stempla przepisanego i kosztów druku według formularza pod.

Jeżeli sługa przebywa w gminie, w której nie jest przynależnym, lub na obszarze dworskim nietworzącym jednej gminy katastralnej z gminą przynależności, odniesie się co do sług przebywających na obszarze gminy Zwierzchność gminna gminy pobytu, co do sług przebywających na obszarze dworskim, przełożony obszaru dworskiego, co do sług wreszcie przebywających we Lwowie i w Krakowie c. k. Dyrekcya policyi, na prośbę interesowanego sługi do Zwierzchności gminnej gminy przynależności, względnie co do sług do Lwowa i do Krakowa przynależnych do właściwej c. k. Dyrekcyi policyi, a otrzymawszy od niej upoważnienie, Zwierzchność gminna względnie c. k. Dyrekcya policyi wyda słudze książkę służbową, uwidoczniając w niej okoliczność tę z wymienieniem daty i liczby otrzymanego upoważnienia, przełożony obszaru dworskiego zaś uda się do Zwierzchności gminnej tej gminy, z którą obszar dworski wspólną gminę katastralną tworzy, o wydanie słudze książki służbowej z zastosowaniem się do powyższego przepisu.

Sługom pochodzącym z krajów, w których niewydają książek służbowych, równie jak sługom, których przynależność jest wątpliwą, wyda zwierzchność gminna gminy pobytu, względnie c. k. Dyrekcya policyi, a w razie przebywania na obszarze dworskim, Zwierzchność gminna gminy, z którą ten obszar dworski wspólną gminę katastralną tworzy, książkę służbową na podstawie odnośnych dokumentów, i uwidoczni tę okoliczność w książce służbowej.

Władza wydająca książki służbowe winna mieć dokładny wykaz wydanych książek służbowych.

Paszporta, certyfikaty przynależności, książki służby wojskowej i tym podobne dokumenta, nie mogą zastąpić książki służbowej.

Osobne przepisy stanowią, o ile książki służbowe służyć mogą jako legitymacye do podróży.

§. 37.

Przechowywanie książki służbowej.

Służbodawca winien wziąć książkę służbową w swe przechowanie przy przyjęciu sługi, a najpóźniej przy istotnem wstąpieniu sługi do służby.

§. 38

Certyfikat służbowy.

Jeżeli sługa szukający służby nie jest opatrzonym w książkę służbową, bądź to dlatego, że:

a) pomimo wniesionej prośby o jej wydanie nie otrzymał jej jeszcze, bądź też dlatego, że

b) wydaną książkę zgubił, bądź wreszcie dlatego, że

c) poprzedni służbodawca bezprawnie mu ją przetrzymał;

wyda słudze w gminie przebywającemu Zwierzchność gminna, słudze na obszarze dworskim przebywającemu c. k. Starostwo, słudze wreszcie we Lwowie lub w Krakowie przebywającemu c. k. Dyrekcya policyi, po sprawdzeniu okoliczności przytoczonych poświadczenie, że pomimo braku książki służbowej do służby przyjętym być może.

Sługa, który bez książki do służby wstępuje, odda służbodawcy ten certyfikat; służbodawca zaś przechowa go do chwili, gdy będzie mógł być wymienionym za książkę służbową.

§. 39.

Przyjęcie sługi bez książki.

Służbodawca, który przyjmuje sługę niemającego ani książki służbowej, ani certyfikatu, ulega karze.

§. 40.

Zgłoszenie przyjętego sługi.

Służbodawca winien wypełnić odpowiednie rubryki w książce służbowej i najdalej do dni ośmiu po wstąpieniu sługi do służby uwiadomić o tem Zwierzchność gminną, przełożonego obszaru dworskiego, względnie c. k. Dyrekcyę policyi i okazać przytem książkę służbową lub certyfikat.

Tę okoliczność stwierdza Zwierzchność gminna, przełożony obszaru dworskiego, względnie c. k. Dyrekcya policyi w książce służbowej lub na certyfikacie.

§. 41.
Swiadectwo służbowe.

Przy wystąpieniu sługi ze służby, wypełni służbodawca rubryki książki służbowej, zawierające świadectwo sługi, albo też uda się ze sługą do Zwierzchności gminnej, do przełożonego obszaru dworskiego, względnie do c. k. Dyrekcyi policyi, i da ustępującemu słudze ustne świadectwo, które Zwierzchność gminna, przełożony obszaru dworskiego, względnie c. k. Dyrekcya policyi wciągnie we właściwe rubryki książki służbowej, poczem książkę słudze wydać należy.

Tylko korzystne świedectwo wpisuje się. Rubryki, któreby ujemnie wypełnić należało, wypełnia się kreskami.

Jeżeli służbodawca przy wystąpieniu sługi ze służby sam powypełniał rubryki książki służbowej; winien sługa otrzymawszy książkę służbową najdalej do trzech dni po wystąpieniu ze służby, zgłosić się do Zwierzchności gminnej, przełożonego obszaru dworskiego, względnie c. k. Dyrekcyi policyi. W książce służbowej należy potwierdzić, że sługa obowiązkowi temu zadość uczynił.

Gdyby świadectwo niekorzystne opierało się na obwinieniu a sługa zażądał dochodzenia i wykazał bezzasadność podejrzenia; uwidoczni tę okoliczność Zwierzchność gminna, c. k. Starostwo, względnie c. k. Dyrekcya policyi w rubryce: „uwaga“ książki służbowej.

Służbodawca wydający słudze świadomie świadectwo niezgodne z prawdą, odpowiada za wszelką szkodę z tego powodu wynikłą i ulega nadto stósownej karze.

§. 42.
Książka służbowa dokumentem publicznym. — Warunki ważności wpisu umowy do książki.

Książka służbowa jest dokumentem publicznym, kto ją podrabia, cudzej książki używa, lub swoją daje komu innemu, ulegnie zastósowaniu właściwych postanowień karnych.

Warunki umowy służbowej wpisane do książki służbowej wymagają do ważności swej własnoręcznego podpisu, zarówno służbodawcy jak sługi.

Wpis warunków umowy co do osób nieumiejących pisać, winien być przez Zwierzchność gminną, przy służbie na obszarze dworskim przez c. k. Starostwo, we Lwowie i w Krakowie, zaś przez c. k. Dyrekcyę policyi uskutecznionym, lub przynajmniej sprawdzonym i zatwierdzonym.

§. 43.
Wydanie duplikatu książki służbowej.

O zginięciu książki służbowej należy donieść Zwierzchności gminnej, względnie c. k. Starostwu pobytu, we Lwowie i w Krakowie zaś c. k. Dyrekcyi policyi. — Władza sprawdzi doniesienie i wyda nową książkę służbową, lub uda się do władzy, która zgubioną wydała była, o wydanie nowej, jeżeli z dochodzenia okaże się, że dawniejsza książka służbowa istotnie zginęła. W nowej książce służbowej jednak wyraźnie uwidocznić należy, że jest duplikatem.

§. 44.

Pozostawienie książki służbowej u służbodawcy.

Jeżeli sługa książkę służbową u służbodawcy zostawi, a miejsce pobytu sługi nie jest wiadome, należy oddać książkę służbową Zwierzchności gminnej, przy służbie pełnionej na obszarze dworskim c. k. Starostwa, we Lwowie i w Krakowie c. k. Dyrekcyi policyi. Władza ta przeszle książkę służbową tej władzy, która ją wydała. Jeżeli miejsce pobytu sługi, który ze służby ustąpił, jest wiadome, należy mu doręczyć książkę służbową za pośrednictwem właściwej Zwierzchności gminnej, przełożonego obszaru dworskiego, względnie c. k. Dyrekcyi policyi.

Dział V.

Wykonanie przepisów tej ustawy.

§. 45.

Zwierzchność gminna.

Do wykonywania przepisów tej ustawy w obrębie gminy powołaną jest Zwierzchność gminna. Postanowienie §. 47. określa w tej mierze wyjątek co do miast stołecznych Lwowa i Krakowa, tudzież gmin położonych w ich okręgu policyjnym.

§. 46.

Starostwo. — Przełożony obszaru dworskiego.

Na obszarach dworskich wykonują przepisy tej ustawy c. k. Starostwo i przełożony obszaru dworskiego.

§. 47.

Dyrekcya policyi.

W miastach stołecznych Lwowie i Krakowie wraz z okręgiem policyjnym każdego z tych miast wykonuje c. k Dyrekcya policyi niniejsze przepisy i sprawuje wszystkie czynności przekazane Zwierzchności gminnej, pokąd ich sprawowanie na żądanie c. k. Rządu lub Reprezentacyj tych miast nie przejdzie we własny zakres działania gminy.

§. 48.

Policyjny zakres działania.

Zwierzchności gminne, przełożeni obszarów dworskich i c. k. Dyrekcya policyi są powołane do pełnienia czynności policyjnych, w tej ustawie wymienionych. Ich zadaniem jest czuwać nad karnością i obyczajnością sług, tudzież nad zachowywaniem przez nich przepisanego porządku; przedewszystkiem zaś winny nadzorować sługi niemające służby.

Do sługi bez służby, nie należącego do gminy, jeżeli nie korzysta z wydarzającej się sposobności wstąpienia do służby lub zajęcia się innem godziwem zatrudnieniem, jeżeli wiedzie życie gorszące lub nieobyczajne, jeżeli niema widoku dostania się wkrótce do służby, lub otrzymania innego stósownego zatrudnienia, zastósowywane będą postanowienia ustaw.

§. 49.

Rozstrzyganie sporów.

Spory między służbodawcami z jednej a sługami z drugiej strony, powstające z umowy służbowej, lub w ogóle ze stósunku służbowego, a wytoczone:

a) po zawarciu umowy jednak przed rozpoczęciem istotnego stósunku służbowego;

b) w ciągu trwania stósunku służbowego, lub

c) przed upływem dnia trzydziestego od dnia ustania stósunku służbowego, przeprowadza w drodze jak najkrótszej z wyłączeuiem dowodu z przysięgi stron, tudzież bez zaprzysięgania świadków i znawców i rozstrzyga Zwierzchność gminna, względnie c. k. Dyrekcya policyi, a co do służby na obszarach dworskich c. k. Starostwo.

Jeżeli rozchodzi się o spór wynikły z umowy służbowej, która jeszcze w życie nie weszła, ta władza powołaną jest do przeprowadzenia rozprawy i wydania orzeczenia, w której okręgu obżałowany przebywa; zresztą zaś władza, w której okręgu istnieje lub istni ł stósunek służbowy, z którego spór się wywiązał.

Spory służbowe wytoczone po upływie dnia trzydziestego od dnia rozwiązania stósunku służbowego rozstrzygają sądy.

§. 50.

Pretensye o wynagrodzenie szkody.

Jeżeli co do wysokości wynagrodzenia szkody poszkodowany z obżałowanym nie pogodzą się; władza powołana do rozstrzygnienia sporu oznaczy w orzeczeniu także wysokość wynagrodzenia.

Jeżeli poszkodowany żąda wynagrodzenia przenoszącego piętnaście zł. w. a., wtedy w orzeczeniu władzy administracyjnej możua mu przyznać tylko wynagrodzenie do piętnastu zł. w. a. a co do reszty wynagrodzenia należy go odesłać do drogi sądowej.

§. 51.

Wykonywanie orzeczeń.

Władza, która orzeczenie wydała, ma w razie przebywania strony zasądzonej po za jej okręgiem urzędowym, udać się o wykonanie prawomocnego orzeczenia do władzy, w której okręgu zasądzony przebywa.

Władza zawezwana winna wykonać otrzymane wezwanie.

Jeżeli jednak rozchodzi się o przystawienie sługi do rozpoczęcia służby, lnb też dostawienie zbiegłego sługi. Zwierzchność gminna jedynie tylko swe własne orzeczenia wykonywać może.

We wszystkich innych wypadkach udawać się należy do właściwego c. k. Starostwa, względnie do c. k. Dyrekcyi policyi o przymusowe przystawienie sługi.

Przystawienie sługi uskutecznionem być może tylko na koszt służbodawcy, żądającego przystawienia. Jeżeli jednak orzeczenie, na którego podstawie, sługa przystawionym został, stanie się prawomocnem, ma służbodawca prawo, żądać od sługi zwrotu wszelkich wydatków z tego powodu poniesionych.

§. 52.

Władza karna.

Władzę karną na podstawie postanowień tej ustawy wykonuje Zwierzchność gminna w składzie przepisanym w §. 60. ust. gm., c. k. Starostwo, względnie c. k. Dyrekcya policyi.

§. 53.

K a r y.

Za przekroczenie przepisów tej ustawy nakładane będą kary pieniężne lub areszt. Kary pieniężne nakładane na sługi nie mogą przekraczać kwoty 5 zł. w. a. jednorazowo, na inne osoby zaś 25. zł. w. a. Kara aresztu nie może przekraczać dni czternastu. Można ją jednak postem zaostrzać przy zachowaniu postanowień ustawy karnej.

Grzywny należy w razie niemożności ściągnienia przemienić na areszt, licząc za pięć złr. w. a. grzywny po dwadzieścia cztery godzin aresztu, przyczem atoli trwanie aresztu nie może być krótszem, jak godzin sześć.

Grzywny tak w gminie jak na obszarze dworskim nakładane wpływają do funduszu miejscowych ubogich, a to przy grzywnach nakładanych na obszarze dworskim do funduszu miejscowych ubogich tej gminy, z którą obszar dworski tworzy wspólną gminę katastralną.

§. 54.

Tok instancyi.

Co do rekursów i zażaleń wnoszonych przeciw orzeczeniom i rozporządzeniom wydanym na podstawie tej ustawy, obowiązują postanowienia ogólne.

§. 55.

Natychmiastowa wykonalność orzeczeń.

Wniesienie rekursu przeciw orzeczeniu, że sługa ma w służbie nadal pozostać, albo też, że stosunek służbowy rozwiązanym zostaje, i słudze wolno służbę opuścić, nie wstrzymuje natychmiastowego wykonania wydanego orzeczenia.

Orzeczenie zaś, że sługa ma do służby wstąpić, lub że sługa zbiegły do służby przystawionym być winien, tylko w takim wypadku bez względu na wniesiony rekurs natychmiast wykonać należy, jeżeli służbodawca na zabezpieczenie wynagrodzenia możliwej szkody słudze, z wykonania orzeczenia wypłynąć mogącej, gdyby to orzeczenie w dalszym toku instancyi prawomocnie uchylone zostało, złoży w gotowiznie kwotę równającą się dwumiesięcznej zasłudze, która atoli w żadnym wypadku kwoty piętuastu złr. w. a. przewyższać nie powinna, chociażby dwumiesięczna zasługa w gotowiznie wynosiła kwotę wyższą.

§. 56.

Nadzór nad wykonywaniem postanowień tej ustawy.

Co do nadzoru nad Zwierzchnościami gminnemi i nad przełożonymi obszarów dworskich pod względem wykonywania postanowień tej ustawy poruczonych im do wykonywania, obowiązują przepisy ogólne.

TREŚĆ

postanowień zawartych w ustawie o stósunkach sług.

Dział I.

Powstanie stósunku służbowego.

§. 1. Zawarcie umowy.
§. 2. Zadatek.
§. 3. Warunki umowy.
§. 4. Zastępca służbodawcy.
§. 5. Równoczesne przyjęcie kilka służb.
§. 6. Odmawianie sługi.
§. 7. Stręczenie sług.
§. 8. Rozpoczęcie służby.
§. 9. Nieprzyjęcie sługi.
§. 10. Niestawienie się do służby.

Dział II.

Prawa i obowiązki w czasie służby.

§. 11. Czas trwania służby. Milczące odnawianie.
§§. 12—16. Obowiązki sługi.
§. 17. Zachowanie się służbodawcy w obec sługi.
§. 18. Robota.
§. 19. Zasługa.
§. 20. Wikt i odzież.
§. 21. Choroba sługi.

Dział III.

Rozwiązanie stósunku służbowego.

§. 22. Obopólna zgoda.
§. 23. Śmierć służbodawcy.
§. 24. Zmiana posiadania.
§. 25. Służba wojskowa.
§. 26. Upływ czasu. Wypowiedzenie dla zapobiegnienia milczącemu odnowieniu umowy.
§. 27. Oddalenie sługi.
§. 28. Opuszczenie służby.
§. 29. Wypowiedzenie przed upływem czasu służby.
§. 30. Obowiązki sługi przy opuszczaniu służby.
§. 31. Prawo sługi do odzieży przez służbodawcę dostarczanej.
§. 32. Skutki rozmyślnego zaniedbywania służby.
§. 33. Skutki oddalenia sługi bez prawnego powodu.
§. 34. Skutki bezprawnego opuszczenia służby.
§. 35. Przyjęcie zbiegłego sługi.

Dział IV.

Dokumenta służbowe.

§. 36. Książka służbowa. Jej wydanie.
§. 37. Przechowywanie książki służbowej.

§. 38. Certyfikat służbowy.
§. 39. Przyjęcie sługi bez książki.
§. 40. Zgłoszenie przyjętego sługi.
§. 41. Świadectwo służbowe.
§. 42. Książka służbowa dokumentem publicznym. Warunki ważności wpisu umowy do książki.
§. 43. Wydanie duplikatu książki służbowej.
§. 44. Pozostawienie książki służbowej u służbodawcy.

Dział V.

Wykonanie przepisów ustawy.

§. 45. Zwierzchność gminna.
§. 46. Starostwo. Przełożony obszaru dworskiego.
§. 47. Dyrekcya policyi.
§. 48. Policyjny zakres działania.
§. 49. Rozstrzyganie sporów.
§. 50. Pretensye o wynagrodzenie szkody.
§. 51. Wykonywanie orzeczeń.
§. 52. Władza karna.
§. 53. Kary.
§. 54. Tok instancyi.
§. 55. Natychmiastowa wykonalność orzeczeń.
§. 56. Nadzór nad wykonywaniem postanowień tej ustawy.

(Nad str 1)

Książka służbowa.

wydana po myśli przepisów o stosunkach sług ustanowionych ustawą . . .
. . . . . z dnia Dz. u. kr. Nr. . . . . .
dla
. . . . . .
na podstawie . . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
na dniu . . . . . L . . . przez . . . . . .
(pieczęć) (podpis)

((str. 2. próżna)

(str. 3)

Książka służbowa

zawierająca . . . . stronnie opatrzonych liczbami po sobie następującemi
od . . . . . do . . . . . .
dla . . . . . .
rodem z . . . . . .
gmina . . . . . .
powiat . . . . . .
kraj . . . . . .
przynależn do gminy . . . . . .
powiat . . . . . .
kraj . . . . . .

(własnoręczny podpis posiadacza książki lub stwierdzenie, że pisać nie umie)

(str. 4)

Opisanie osoby:

rok urodzenia . . . . . .
religia i wyznanie . . . . . .
wzrost . . . . . .
twarz . . . . . .
oczy . . . . . .
brwi . . . . . .
nos . . . . . .
włosy . . . . . .
zęby . . . . . .
broda . . . . . .
szczególne znamiona . . . . . .

U w a g a. Na str. 5 i następnych należy zamieścić „Ustawę o stosunkach sług“ w dosłownem brzmieniu.

Imię i nazwisko i mieszkanie służbodawcy	Dzień wystąpienia ze służby
rodzaj służby	wierność
zadatek dany	uległość
umówione wynagrodzenie	uzdolnienie
umówiony czas trwania służby	pilność
umówione wypowiedzenie	obyczajność
dzień rozpoczęcia służby.	Uwaga.

(tak zadrukować dalszy 34 str. a pozostawić ostatnią próżną).

Uchwały:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wysokość funduszów powstałych w poszczególnych powiatach z kar pieniężnych, które przy dotychczasowem wykonywaniu obowiązujących przepisów o stosunkach sług na obszarach dworskich wymierzane były przez c. k. Starostwa, Wydziałowi krajowemu oznajmił;

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby Sejmowi przedłożył wniosek co do przeznaczenia powyższych funduszów.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. kr. 74.381 ex 1886.

Aleg. 60.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowych szkół rolniczych w Dublanach i folwarku dublańskiego.

Na posiedzeniu z dnia 11. Stycznia r. b. uchwalił Wys. Sejm co następuje:

„1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o szkole rolniczej i folwarku w Dublanach, jako też o projekcie postawienia gorzelni i eksploatacyi torfu tamże.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu wybudowanie w ciągu roku 1886. pomieszkania dla dyrektora najwyżej kosztem 7.000 zł. i otwiera na ten cel Wydziałowi krajowemu kredyt dalszych 2.000 zł. w. a.

3. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na cel dalszych przygotowawczych robót przy eksploatacyi torfu prasowanego kredyt do wysokości 600 zł. w. a.

4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby postarał się o dokładną informacyę, czy i w jakiej wysokości c. k. Rząd byłby gotów udzielać subwencyę na utrzymanie gorzelni gospodarczej w Dublanach jako środka naukowego dla kursu gorzelnictwa.

5. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby sprawozdania o szkołach rolniczych krajowych przychodziły w osobnych sprawozdaniach na stół obrad Sejmu, oraz żeby dołączone były do nich roczniki o stanie szkół tych, redagowane przez odnośną Dyrekcyę.“

I.

1. Celem wykonania uchwały ad 2. wezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 26. Stycznia r. b. l. 2.809 architekta p. Kazimierza Kułakowskiego, aby plan i kosztorys domu mieszkalnego dla dyrektora szkół Dublańskich przerobił w myśl wskazówki Wys. Sejmu. Wskutek wezwania powyższego przedłożył p. Kułakowski nowy plan wraz z kosztorysem, w którym koszta budowy obliczył na 7.496 zł. 87 ct. w. a.

Równocześnie jednak p. Władysław Lubomęski, dyrektor szkół dublańskich, złożył ustną deklaracyę, że wykonania budowy ściśle według planu p. Kułakowskiego gotów podjąć się za 7.000 zł. w. a. t.j. taką kwotę, jaką Wys. Sejm na cel powyższy przeznaczył. Na podstawie zaś tej deklaracyi Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 19. Marca r. b. l. 15.043 poruczył wykonanie budowy p. Lubomęskiemu, a nadzór nad budową p. Kułakowskiemu.

W ciągu roku bieżącego wyprowadzono mury rzeczonego budynku pod dach i pokryto takowe dachem gontowym, a w ciągu wiosny roku przyszłego budynek zostanie wykończonym.

2) Przy budowie gmachu szkolnego pozostawały jeszcze do oddania w przedsiębiorstwo roboty lakiernicze i szklarskie. Roboty powyższe oddał Wydział krajowy w przedsiębiorstwo w drodze zamkniętej konkurencyi, przyjmując rozporządzeniem z dnia 23. Marca r. b. l. 12.950 oferty p. Ignacego Kargego na roboty lakiernicze i p. Leib Arbeitera na roboty szklarskie.

Co się tyczy postępu robót około budowy gmachu szkolnego, to w ciągu roku bieżącego dobudowano drugie skrzydło, wyprawiono zewnętrzne i wewnętrzne lica murów i wykonano prawie wszystkie roboty stolarskie, szklarskie, a po części i lakiernicze, tak że część gmachu, w której się mieści labotoryum chemiczne, mogła być oddana do użytku z końcem Listopada r. b.

Reszta robót powyższych wykonaną będzie w ciągu wiosny roku przyszłego. Prócz tego wykonano już w części, a w części pozostają do wykonania w roku przyszłym roboty dodatkowe. Na roboty te preliminowano w pierwotnym kosztorysie kwotę 10.000 zł. a. w. Według zaś kosztorysu szczegółowego, sporządzonego z polecenia Wydziału krajowego przez inżyniera p. Baranowskiego, a sprawdzonego przez architekta p. Kułakowskiego kosztować będą:

1.	Ułożenie rurociągu na rozprowadzenie wody w całym gmachu	2.767 zł.
2.	10 Dygestoryów	900 „
3.	57 drzwiczek wentylacyjnych	228 „
4.	Kanał główny i kanaliki	2.240 „
5.	Studnia z pompą	1.100 „
6.	Ogrodzenie żywopłotem	250 „
7.	Obrukowanie	1.000 „
8.	Planowanie podwórza	250 „
9.	Szopa na skład drzewa sągowego i drewutnia na rąbane	350 „
10.	Dach szklanny nad cieplarnią i piece w cieplarni	630 „
	Razem	9.715 zł. w. a.

Prócz tego będą jeszcze potrzebne gromochrony, kosztów urządzenia ich dotąd jednak nie obliczono.

Na pokrycie tych wydatków wypadło wstawić w preliminarz funduszu krajowego na rok 1887. (rubr. XV. poz. 197) kwotę 10.000 zł. w. a.

Z subwencyi państwowej, przyznanej na budowę gmachu szkolnego w Dublanach, otrzymał Wydział krajowy w ciągu roku bieżącego drugą ratę w kwocie 8.250 zł. a. w., a o wypłatę trzeciej raty upomniał się odezwą z dnia 16. Grudnia r. b. l. 73.041.

3. Po przeniesieniu szkoły wyższej do nowego gmachu szkolnego, w dotychczasowym budynku szkolnym tejże szkoły pozostaną zajętemi tylko lokale restauracyjne i sypialnie uczniów szkoły niższej. Z tego powodu Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 19. Października r. b. l. 61.346 wezwał Dyrekcyę szkół Dublańskich, ażeby wypracowała i przedłożyła szczegółowy projekt określający, na jaki użytek przeznaczonym być ma w przyszłości rzeczony budynek, jakich budynek ten będzie potrzebował adaptacyi i jaki koszt adaptacye pociągną za sobą.

Projektu tego Wydział krajowy jeszcze nie otrzymał, jednak na innej drodze uzyskał już wskazówki, że w starym budynku szkoły wyższej prawdopodobnie nie będzie można pomieścić profesora tejże szkoły, dla którego dotąd nie dostaje pomieszkania w Dublanach.

Rzeczony profesor p. Kazimierz Pańkowski, który mieszkał przedtem po za obrębem Dublan, zniewolony wzmagającemi się trudnościami w spełnianiu obowiązku profesora-administratora folwarku, w roku bieżącym zgłosił się do Wydziału krajowego z prośbą, aby mu wyznaczyć jak najrychlej przynależne pomieszkanie w Dublanach. Wskutek tej prośby Wydział krajowy postanowił przedewszystkiem zbadać, czy, ewentualnie w jakim przeciągu czasu i jakim kosztem mogłyby być adaptowane na mieszkanie profesorskie ubikacye w starym budynku szkoły wyższej. Atoli zarządzone komisyjne zbadanie stanu budynku, przeprowadzone przez członka Wydziału krajowego p. Dra Józefa Wereszczyńskiego przy pomocy architekta p. Kułakowskiego, wykazało, że urządzenie pomieszkania profesorskiego w tymże budynku byłoby połączonem ze znacznym stosunkowo nakładem, który w dodatku zdaniem p. Kułakowskiego przy ogólnie złym stanie budynku byłby prawie straconym.

Wobec powyższego wyniku czynności komisyi wypadło odstąpić od zamiaru doraźnego przeistoczenia części budynku szkolnego na mieszkanie profesorskie, a Wydział krajowy tymczasowo załatwił sprawę w ten sposób, że na rok szkolny 1886/87. umieścił p. Pańkowskiego w pomieszkaniu profesora p. Rylskiego, który przewiózłszy rodzinę swą do Lwowa, większą część pomieszkania swego odstąpił na czas powyższy za relutum w kwocie 400 zł. w. a. Prowizoryum to jednak oczywiście nie może trwać długo. Niebawem więc albo przyjdzie powrócić do pierwotnego projektu, który jednak straci wszelką podstawę, jeżeli się okaże z oczekiwanego sprawozdania Dyrekcyi, że stary budynek da się wyzyskać na inne cele szkolne bez znaczniejszego nakładu, albo też postarać się o nowy dom mieszkalny dla p. Pańkowskiego. W każdym razie zaś Wydział krajowy będzie miał zaszczyt przedłożyć wnioski swe w tej sprawie na najbliższej sesyi sejmowej.

4. W budżecie funduszu krajowego na r. 1886. nie wyznaczono żadnego funduszu na utrzymanie kursu melioracyjnego, istniejącego przy krajowej niższej szkole rolniczej w Dublanach. Z tego powodu Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. Marca r. b. l. 13.829 zarządził zamknięcie kursu i płacy docenta melioracyi, wzywając zarazem Dyrekcyę, ażeby w przedmiocie dalszych zarządzeń co do nauczyciela i instruktora, będących na etacie kursu melioracyjnego, niemniej co do uczniów tegoż kursu, przedłożył mu swe wnioski. Na podstawie zaś przedstawienia, które Dyrekcya wniosła dnia 26. Marca r. b. do l. 301, postanowił Wydział krajowy:

a) wszystkich uczniów pozostających na kursie melioracyjnym wcielić do grona uczniów szkoły niższej, a na przyszłość liczbę uczniów tej szkoły podwyższyć z 28 na 36;

b) ze względu na podwyższenie liczby uczniów szkoły niższej zatrzymać przy tejże szkole nauczyciela kursu melioracyjnego, jako drugiego nauczyciela pomocniczego, (do nauk elementarnych), wreszcie

c) zatrzymać na razie obok dwóch dozorców szkoły niższej, także dozorcę kursu melioracyjnego, najpóźniej zaś z początkiem roku szkolnego 1886/7 zastąpić tych funkcyonaryuszy jednym instruktorem, któryby obok praktycznego uzdolnienia posiadał także odpowiednie wiadomości teoretyczne.

Postanowienia powyższe zakomunikował Wydział krajowy Dyrekcyi szkół Dublańskich rozporządzeniem z dnia 7. Maja r. b. l. 18.271 z poleceniem, aby w swoim czasie przedstawiła kandydata na instruktora.

5. Ze spraw tyczących się grona nauczycieli i funkcyonaryuszów szkół Dublańskich zasługują na wzmiankę następujące:

a) Dekretem z dnia 9. Kwietnia r. b. l. 86 zamianował Wydział krajowy p. Piotra Monasterskiego, który już poprzednio pełnił obowiązki adjunkta szkoły wyższej, adjunktem szkoły z płacą roczną w kwocie 800 zł. i rocznym dodatkiem osobistym w kwocie 200 zł. w. a.

b) Dekretem z dnia 7. Maja r. b. l. 24.259 stabilizował Wydział krajowy p. Michała Stepka na posadzie nauczyciela pomocniczego szkoły niższej;

c) P. Dr. Juliusz Au, prowiz. profesor wyższej szkoły rolniczej, wykazał, że uzyskał obywatelstwo austryackie, wskutek czego Wydział krajowy dekretem z dnia 6. Lipca r. b. l. 33.581 stabilizował go na posadzie profesora.

d) W miejsce p. Franciszka Dobrzyńskiego, który z posady swej zrezygnował, zamianował Wydział krajowy dekretem z dnia 9. Lipca r. b. l. 37.382 zgodnie z uchwałą kuratoryi docentem fizyki przy szkole wyższej p. Dr. Kazimierza Olearskiego.

e) Nowo utworzoną posadę asystenta przy katedrze rolnictwa w szkole wyższej nadał Wydział krajowy dekretem z dnia 9. Lipca r. b. l. 37.381 zgodnie z uchwałą kuratoryi p. Janowi Feliksowi Sikorskiemu.

f) Rozporządzeniem z dnia 10. Września r. b. l. 38.498 upoważnił Wydział krajowy Dyrekcyę szkół Dublańskich do powołania p. Kazimierza Rodkiewicza na instruktora szkoły niższej;

g) W miejsce p. Dra Michała Kociuby, który z posady swej ustąpił, zamianował Wydział krajowy dekretem z dnia 8. Października r. b. l. 58.500 zgodnie z uchwałą kuratoryi asystentem przy katedrze zoologii w szkole wyższej p. Dr. Mieczysława Kowalewskiego, a równocześnie upoważnił Dyrekcyę do zatrzymania p. Józefa Krupy na posadzie asystenta przy katedrze botaniki na rok szkolny 1886/7.

h) Rozporządzeniem z dnia 23. Lutego r. b. l. 9.814 i dnia 8. Lipca r. b. l. 37.045 przyznał Wydział krajowy na wniosek Dyrekcyi pp. Dr. Michałowi Kociubie, asystentowi zoologii i Józefowi Krupie, asystentowi botaniki, za częściowe zastępstwo profesorów Kahanego i Dr. Godlewskiego wynagrodzenie dodatkowe, a mianowicie pierwszemu za I. i II. semestr po 180 zł. w. a., drugiemu za I. semestr w kwocie 120 zł. w. a., a za II. semestr w kwocie 50 zł. w. a.

i) P. Maryan Barta, nauczyciel kursu melioracyjnego, wniósł prośbę o zasiłek lub pożyczkę na pokrycie kosztów wydawnictwa pracy swej pod tytułem „katechizm rolniczy“. Pracę tę oddał Wydział krajowy do ocenienia p. Władysławowi Lubomęskiemu, Dyrektorowi szkół Dublańskich, a na podstawie przychylnej opinii tegoż udzielił p. Barcie rozporządzeniem z dnia 10. Września r. b. l. 39.641 z funduszu dyspozycyjnego 100 zł. tytułem pożyczki.

6. Pozostaje jeszcze uzasadnić następujące pozycyje preliminarza funduszu krajowego i szczegółowego preliminarza wyższej szkoły rolniczej w Dublanach:

a) Pan Dr. Roman Wawnikiewicz, profesor krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach i kierownik kursu gorzelniczego, przedstawił Wydziałowi krajowemu potrzebę wypełnienia luki w polskiej literaturze fachowej przez wydanie „poradnika dla kotłowych“, ważnego także dla gorzelników. Zarazem zaś doniósł p. Dr. Wawnikiewicz, że wypracowania takiego poradnika gotów jest podjąć się p. Jan Franke, profesor c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie. Uznając rzeczoną potrzebę, a mając przytem w osobie autora wszelką rękojmię, że dziełko odpowie celowi, wstawił Wydział krajowy w preliminarz funduszu krajowego na rok 1887. (rub. XV. poz. 196) na koszta wydawnictwa kwotę 600 zł. w. a., z której przypada 400 zł. na koszta druku itd. 1000 egzemplarzy, a 200 zł. w. a. na honoraryum dla autora.

b) Etatowe płace profesorów wyższej szkoły Dublańskiej są niskie w stosunku do płac profesorów innych wyższych zakładów naukowych. Zachodzi przeto obawa, że wybitniejsi profesorowie szkoły Dublańskiej, którzyby i przy innych wyższych zakładach naukowych uzyskać mogli posady, a na których zatrzymaniu szkole właśnie najwięcej zależeć musi, sił swych nie zechcą oddawać stale na usługi tej szkoły. Ażeby zapobiedz utracie takich profesorów, wstawiła Kuratorja w preliminarz szkoły na rok 1887. trzy dodatki osobiste po 300 zł. Wydział krajowy jednak ze względów oszczędności poprzestał na ten raz na jednym takim dodatku, który wstawił w preliminarz szkoły wyższej (rubr. I. poz. 2).

c) Przeniesienie szkoły wyższej do nowego gmachu szkolnego pociągnie za sobą pewne wydatki na urządzenie, szczególnie laborytorym chemicznego. Wydatki te obliczył z polecenia Wydziału krajowego inżynier p. Baranowski jak następuje:

na przerobienie 10 starych i sprawienie 2 nowych stołów do pracowni chemicznej	280 zł.
na 12 konzol żelaznych pod wagi z płytami	480 „
5 tablic podwójnych	300 „
3 szafy na okazy	240 „
dzwonki elektryczne	200 „
zegar z połączeniem elektrycznem do sal wykładowych . . .	150 „
Razem . .	1.650 zł.

Po doliczeniu zaś kwoty 150 zł. na uzupełnienie ławek szkolnych podług wniosku Dyrekcyi dosięgną wydatki kwoty 1.800 zł., którą Wydział krajowy wstawił w preliminarz szkoły wyższej na rok 1887. (rub. IX. poz. 29) jako wydatek nadzwyczajny.

II.

1. Dotacyi wyznaczonej uchwałą Wysokiego Sejmu ad 3. na eksploatacyę torfu prasowanego Wydział krajowy pierwotnie zamierzał użyć w myśl wskazówki udzielonej przez sejmową Komisyę gospodarstwa krajowego na zakupno konnego mięszacza, za pomocą którego by wyrobiono torf podobny do prasowanego. Powziąwszy jednak wiadomość, że p. hr. Potulnicki, wł. dóbr Glinian, na prośbę administracyi folwarku Dublańskiego zezwolił na przerobienie pewnej ilości torfu dublańskiego na ślimacznicy Luchta w Przegnojowie, Wydział krajowy postanowił skorzystać z tej sposobności do przeprowadzenia dokładniejszej próby i wydał administracyi folwarku rozporządzeniem z dnia 9. Marca r. b. l. 12.951 odpowiednie polecenie.

W myśl powyższego polecenia przewieziono do Przegnojowa i przerobiono tamże pod osobistym nadzorem p. administratora folwarku dublańskiego 200 ctr. metr. surowego torfu dublańskiego, a wynik próby według relacyi Administracyi folwarku z dnia 30. Listopada r. b. jest w streszczeniu następujący:

a) 200 centn. met. surowego torfu dało po przerobieniu na ślimacznicy Luchta 3.150 klg. torfu suchego, których objętość wynosi 7·3 m.^{3}.

b) Koszta produkcyi 1 m.^{3} torfu prasowanego wynoszą włącznie z wydatkiem na oprocentowanie i umorzenie kapitału zakładowego i obrotowego przy dublańskich cenach robocizny 1 zł. 2 ct.

c) W Przegnojowie uważają 4.5 m.^{3} torfu prasowanego za ekwiwalent 4-metrowego stosu drzewa bukowego. Można więc przyjąć bez obawy zawodu, że w Dublanach 5 m.^{3} torfu zastąpi takiż stos.

d) W Dublanach 4-metrowy stos drzewa opałowego kosztuje 12 zł. w. a., a ekwiwalent torfu t. j. (według c.) 5 m.^{3} torfu prasowanego kosztowałby (według b.) tylko 5 zł. 10 ct. w. a.

Do obliczenia powyższego dodała Administracya jeszcze uwagi, a mianowicie, że

a) prasowany torf dublański bardzo dobrze wytrzymuje transport, gdyż przy pięciomilowym przewozie takowego z Przegnojowa do Dublan na zwyczajnych wozach najętych z ilości przewiezionej nic się nie starło i nie uroniło;

b) ładować można z łatwością po 2 m.^{3} torfu na zwykły wóz, także na pięciu a przy niekosztownej zmianie w urządzeniu drabin nawet na czterech wozach da się przewieść do Lwowa ekwiwalent stosu drzewa, do którego przewiezienia potrzeba sześciu wozów;

c) użycie torfu, którego cegiełki kształtem bardzo są zbliżone do zwykłych polanek łupanego na opał drzewa, pozwala zaoszczędzić koszt rąbania drzewa, wynoszący od 4-metrowego stosu 1 zł. 60 ct. w. a.;

d) suchy torf prasowany znosi wpływ deszczu nawet więcej niż drzewo opałowe;

e) spalanie się torfu dublańskiego w zwykłych nawet piecach pokojowych bez rusztu jest wyborne;

f) objętość torfu prasowanego niewiele przenosi objętość ekwiwalentu drzewa, a dogodniejsza i równiejsza forma cegiełek dozwala szczelniej napełnić piec potrzebnym opałem.

W obec tak pomyślnego wyniku przeprowadzonej próby wypada zdaniem Wydziału krajowego rozpocząć jak najrychlej eksploatacyę torfu prasowanego w Dublanach, chociażby na razie tylko na opał i na użytek miejscowy. Ażeby zaś módz przystąpić do eksploatacyi, potrzeba:

Zakupić lokomobilę o sile 8 koni (wystarczającą dla 2 maszyn Luchta) za 3.600 zł.

Zakupić maszynę Luchta do prasowania torfu . . . . za 660 zł.

Postawić szopę kosztem	za	1.200 zł.
Sprawić 12 wózków dwukolnych do maszyny Luchta kosztem . .	„	500 „
Sporządzić 10 łodzi do spławu torfu surowego ku maszynie kosztem .	„	400 „
Sporządzić most pod lokomobilę na młynówce kosztem . . .	„	130 „

Razem przeto potrzebnym jest na eksploatacyę torfu prasowanego fundusz w kwocie . . . . . 6.490 zł.

Kwotą tą pragnąłby Wydział krajowy rozporządzać już w roku przyszłym i dla tego ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek.

2. Rokowania, które w myśl uchwały Wysokiego Sejmu ad 4) należało przeprowadzić z c. k. Rządem, zawiązane być mogły tylko na podstawie dokładnego obliczenia kosztów postawienia i ruchu gorzelni gospodarczej w Dublanach, niemniej kosztów utrzymania kursu gorzelniczego. Dla uzyskania tej podstawy zaprosił Wydział krajowy pismem z dnia 5. Lutego r. b. l. 5.326 na naradę pp. Hipolita Bochdana, Edwarda Jędrzejowicza, Stanisława Polanowskiego, Kazimierza Pańkowskiego i Dra Romana Wawnikiewicza. Narada, w której p. Jędrzejowicz udziału wziąć nie mógł, odbyła się pod przewodnictwem członka Wydziału krajowego p. Dra Józefa Wereszczyńskiego dnia 3. Marca r. b., a przedmiot jej stanowiła głównie kwestya, czy ze względu na kurs gorzelniczy należy gorzelnię w Dublanach urządzić wedle wszelkich wymagań postępu na polu gorzelnictwa, tak, aby gorzelnik miał przed sobą niejako ideał tak sposobów prowadzenia jakoteż najnowszego urządzenia, czy też nie występując po za ramy urządzeń najczęściej w kraju napotykanych, zastosować się i we wskazówkach prowadzenia gorzelni do obecnych miejscowych warunków prowadzenia gorzelń wyłącznie tej kategoryi, do której należałaby gorzelnia Dublańska. W kwestyi tej oświadczyła się ankieta jednomyślnie za pierwszą alternatywą, a wskutek tego także w zasadzie za planem budowy i urządzenia gorzelni, którą Wydział krajowy przedłożył był Wysokiemu Sejmowi przy przeszłorocznem swem sprawozdaniu. Licząc się jednak ze stosunkami ekonomicznymi kraju, nakazującymi oszczędność nawet w wydatkach produkcyjnych, poleciła ankieta pp. Pańkowskiemu i Dr. Wawnikiewiczowi zbadać raz jeszcze po szczególe, czy przez pewne uproszczenie w urządzeniu projektowanej gorzelni Dublańskiej, nakład nie dałby się umniejszyć bez uszczerbku dla kursu gorzelniczego.

Wymienieni profesorowie wyższej szkoły Dublańskiej według relacyi z dnia 28. Listopada r. b. w projektowanem urządzeniu gorzelni Dublańskiej nie znaleźli nic zbytecznego, w planie budowy zaś wytknęli nawet brak lokalu dla kierownika gorzelni i praktykantów, proponując zarazem, aby urządzić dwa pokoje dla gorzelników i praktykantów w miejscu przeznaczonem na skład wódki a skład ten zastąpić kufą żelazną na zewnątrz budynku umieszczoną. Relacyę tę jednak otrzymał Wydział krajowy zbyt późno, ażeby mógł był do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania wykonać polecenie Wysokiego Sejmu co do rokowań z c. k. Rządem o udział Skarbu państwa w pokrywaniu kosztów utrzymania gorzelni Dublańskiej i kursu gorzelniczego. Ponieważ zaś rozstrzygnięcie kwestyi tego udziału może wpłynąć na decyzyę w sprawie postawienia gorzelni, przeto w obecnym stanie rzeczy przedkładanie wniosków w sprawie powyższej byłoby przedwczesnem.

Przygotowując wykonanie polecenia Wysokiego Sejmu ad 5. wezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 5. Lutego r. b. l. 5.325 Dyrekcyę szkół Dublańskich do wypracowania i przedłożenia programu rocznika szkoły wyższej, a rozporządzeniem z dnia 13. Lipca r. b. l. 37.820 zatwierdził przedłożony przez Dyrekcyę projekt programu.

Zestawienie rocznika wziął na siebie profesor szkoły wyższej p. Dr. Juliusz Au. Profesor ten jednak wśród pracy nad rocznikiem obłożnie zachorował, w skutek czego zestawienie rocznika tak się spóźniło, że Wydział krajowy zamiast przy niniejszem sprawozdaniu, będzie mógł przedłożyć takowy dopiero później. Natomiast ma Wydział krajowy zaszczyt przedłożyć
Aleg. 1. w załączeniu sprawozdanie Dyrekcyi szkoły parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach za rok szkolny 1885/6.

Na podstawie wywodu powyższego Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowych szkół rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskiego z dnia 18. Grudnia 1886. l. 74.381.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w r. 1887. rozpoczął w Dublanach wyrabianie torfu prasowanego i otwiera mu na pokrycie kosztów urządzenia tej exploatacyi kredyt do wysokości 6.490 zł. w. a. na tenże rok.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 18. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcyi kraj. szkoły parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach z roku szkolnego 1885/6.

Program szkoły i pogląd historyczny na jej rozwój.

Szkołę parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach założyło i w jesieni r. 1872 otworzyło c. k. galicyjskie Towarzystwo gospodarskie.

Postawiono jej zadanie, by przysposabiała ludzi dla gospodarstwa wiejskiego do dobrego wykonania wszelkich robót — w szczególności robót machinami — a zarazem przydatnych do dozoru. Wskazano jako właściwą drogę możliwie najlepsze wćwiczenie ucznia w robotach przy objaśnianiu tychże, i podanie w sali szkolnej nauki rolnictwa i hodowli zwierząt domowych w zakresie zastosowanym do rozwoju umysłowego uczniów; polecono jako uczniów przyjmować takich, którzy ludową szkołę ukończyli, i rozwijać umysł ich obszerniejszem nauczaniem przedmiotów tejże szkoły. Naukę rozłożono na lat 3; urządzono internat, w którym uczniowie mieszkanie i całe utrzymanie dostawali. Pomieszczono ich naprzód w budynku folwarcznym, a następnie postawiono dla szkoły parobków budynek mieszczący do 14 uczniów, jedną salkę szkolną i kawalerskie mieszkanie dla jednego nauczyciela.

Ówczesnemu Dyrektorowi wyż. szk. rolniczej powierzono kierownictwo szkoły parobków a zarazem zorganizowanie nauczania w niej. Na razie objął Dyrektor sam nauczanie wszystkich nauk zawodowych, przyzywając jeno docenta weterynaryi w szkole wyższej do uczenia nieco z anatomii zwierząt domowych i o sposobach ratowania tychże w nagłych wypadkach; nadto zaś dobierając do ćwiczenia uczniów w robotach dozorcę, a do udzielania nauki w przedmiotach szkoły ludowej nauczyciela wiejskiego jako dochodzącego.

W obec konieczności zajmowania się przy nauczaniu każdym uczniem z osobna, okazało się rychło, że Dyrektor wyższej szkoły nie może tyle czasu poświęcić szkole parobków i dozorców, ile ona wymaga; zaradzono więc powierzeniem nauki hodowli zwierząt dom. jednemu z profesorów wyż. szkoły, jako też zamianowaniem stałego nauczyciela z kwalifikacyą nauczycieli szkół ludowych do nauczania przedmiotów ogólnie kształcących, któremu dano mieszkanie w szkolnym budynku i polecono, by pomagał Dyrektorowi w przestrzeganiu porządku w internacie. Gdy nauczyciele zawodowych nauk wiele czasu użyć musieli na podanie uczniom tych wiadomości z nauk przyrodniczych, bez których niepodobna objaśnić objawów codziennie spotykanych w zawodzie rolniczym, poruczono profesorowi chemii w szkole wyż. podanie uczniom szkoły parobków tychto wiadomości. Zarządzenie to sprawiło, że nauczyciele nauk zawodowych dostali lepiej przygotowanych uczniów, i mogli odtąd więcej czasu poświęcić zawodowej nauce.

Tak zorganizowaną szkołę objął Wys. Wydział kraj. dnia 1. Stycznia 1878. r. na własność kraju i w zarząd, zmian w planie nauczania nie wprowadzał, jeno liczbę uczniów kazał od r. 1879. podnieść do 28, bo znaczny popyt za kończącymi szkołę świadczył o ich użyteczności. Zarazem ustanowił Wydział kr. kuratoryę szkoły i ujął organizacyę szkoły i plan nauczania w statut.

W celu przysposobienia podmajstrzych do robót melioracyjnych zarządził Wys. Wydział kraj., by w jesieni r. 1879. urządzono niższy kurs melioracyjny przy szkole parobków. Instruktor umyślny miał uczyć wykonywania robót — inżynier melioracyjny miał podać potrzebne objaśnienia teoretyczne, pomocniczy nauczyciel kursu miał uczyć przedmiotów szkoły ludo-

wej — a o ile potrzebnemi są wiadomości z rolnictwa, miała Dyrekcya kazać uczęszczać uczniom kursu na odnośne wykłady w szkole parobków. Wyznaczono fundusz na utrzymanie 8 uczniów w internacie porówno z uczniami szkoły parobków.

Rozporządzenie to doznało następnie znacznych zmian, bo utrzymanie w internacie dwóch kategoryi uczniów przy ciasnem pomieszczeniu było trudnem, i brakło sal wykładowych, by urządzić liczne wykłady dla kursu osobno; wydało się stosowniejszem rozdzielić nauczanie przedmiotów szkoły ludowej i dozór w internacie między dwóch nauczycieli łącząc uczniów, aniżeli kazać uczyć tego samego osobno na kursie melioracyjnym, a osobno w szkole parobków. Nakoniec koniecznem było kazać uczniom kursu uczęszczać nie tylko na wykłady rolnictwa w szkole parobków, ale także na wykłady wiadomości wstępnych z nauk przyrodniczych, na które się przy tamtym wykładzie nauczyciel powołuje.

Uczniowie kursu uczyli się tedy prócz hodowli zwierząt dom. i składania zapisków i raportów gospod. wszystkiego zresztą, czego uczono w szkole parobków — osobno w sali szkolnej tylko inżynier mel. ich uczył. Pierwsi kończący kurs mel. uczniowie nie znaleźli dostatecznego na utrzymanie zarobku; roboty mel. dają go jeno w lecie, w zimie trza było szukać innego, a że stały zarobek lepszym bywa, więc prawie wszyscy do innego zawodu się przerzucili.

Aby przysposobionych podmajstrzych melioracyjnych zatrzymać w dyspozycyi do robót melioracyjnych, wypadało ich zatrudnić w zimie przy gospodarstwie, a więc usposobić do zajęć dozorcy gospodarskiego. Kazano więc odtąd uczniom kursu uczyć się wszystkiego wraz z uczniami szkoły parobków, a nadto melioracyi. Życzyć też należało, aby każdy uczeń szkoły parobków, chociażby wykonane melioracye utrzymać i małe reperacye wykonać umiał — dlatego wszystkim na naukę melioracyi chodzić kazano. Ćwiczenia w robotach mel. odbywali tylko uczniowie kursu, ale odkąd drenuje role i nawadnia łąki folwark Dublański, ćwiczą się w tych robotach wszyscy uczniowie. Wyrobił się przy tem usus taki, że przy ćwiczeniach wybierano kwalifikujących się najlepiej, używano częściej jak innych do robót melioracyjnych, a przy wyjściu z zakładu wypisywano tymże w świadectwie obok kwalifikacyi ze szkoły parobków kwalifikacyę na podmajstrzych melioracyjnych.

Dokonało się tak zupełne wcielenie kursu melioracyjnego do szkoły parobków.

W początku b. r. zarządził Wysoki Wydział krajowy zwinięcie kursu melioracyjnego z dniem 30. Kwietnia b. r. a zarazem polecił, by liczbę uczniów szkoły parobków do 36 podnieść. W skutek zarządzenia tego nastąpiło usunięcie instruktora melioracyjnego i zaprzestanie wykładów przez inżyniera. Nauczyciel pomocniczy kursu pozostał jako drugi pomocniczy przy szkole parobków ze względu na znaczną liczbę uczniów i niemożność, by jeden nauczyciel dopilnował sam porządku w internacie i zarazem nauczał w sali szkolnej 46 godzin tygodniowo.

Gdy jednakże na folwarku roboty melioracyjne dalej postępują, i gdy byłego instruktora tam jako podmajstrzego zatrzymano, posyła Dyrekcya uczniów do robót tych, jak dotychczas, a Wysoki Wydział krajowy podmajstrzemu wyznaczył za wćwiczanie uczniów 100 zł. wynagrodzenia rocznie; nadto spodziewa się podpisana Dyrekcya, że docent melioracyi w szkole wyższej zechce do czasu bez pretensyi uczyć melioracyi w szkole parobków. W ten sposób mimo zwinięcia kursu melioracyjnego nie poniesie uszczerbku kwalifikacya uczniów wychodzących ze szkoły parobków, i będą oni jak uczniowie z lat poprzednich przydatni do utrzymania dokonanych melioracyi i małych naprawek w nich, a niektórzy będą mogli uzyskać kwalifikacye na podmajstrzych.

Niższa szkoła w Dublanach oparta jest o folwark Dublański, korzysta przytem ze szkolnego pola ćwiczeń, na którem uczą się uczniowie robót narzędziami rolniczemi, poczem dopiero ich folwark do roboty, a nakoniec do dozoru przyjmuje. Przy robocie zważa się na jakość bardzo, dlatego na ilość pospolicie nie zrobi uczeń tyle, jak robotnik zwykły, i z tego powodu płaci folwark za dzień roboczy ucznia o 25% taniej, jak najemnego.

Siły naukowe. W miejsce ks. Telakowskiego, który ustąpił, mianował Wysok. Wydział kraj. katechetą ks. Walentego Groštego; p. Kazimierza Rodkiewicza, który ukończył studya w wyższej szkole rolniczej, zamianował Wys. Wydział kraj. instruktorem dla szkoły niższej z płacą 540 zł.

Uczyli w tym roku:

1. prof. szkoły wyższej Dr. Roman Wawnikiewicz wstępnych wiadomości z nauk przyrodniczych, 4 godzin tygodniowo,

2. prof. szkoły wyższej Kazimierz Pańkowski uprawy roli i szczegółowej części uprawy roślin, 4 godzin tygodniowo,

3. prof. szkoły wyższej i dyr. Władysław Lubomęski ogólnej części uprawy roślin i składania zapisków i raportów gospodarskich, 4 godzin tygodniowo,

4. prof. szkoły wyższej Zygmunt Kahane hodowli zwierząt domowych, 5 godz. tygodniowo.

5. prof. szkoły wyższej Tomasz Rylski o narzędziach i machinach i użyciu ich, 2 godzin tygodniowo,

6. docent szkoły wyższej Józef Kubicki sposobów ratowania zwierząt domowych w nagłych wypadkach, 2 godzin tygodniowo,

7. inżynier Seweryn Karpuszko melioracyi, 2 godzin tygodniowo,

8. pomocniczy nauczyciel Michał Stepek rachunków, geometryi, geografii, historyi i rysunków, 28 godzin tygodniowo,

9. pom. naucz. kur. mel. Maryan Barta, czytania, pisania gramatyki polskiej z ćwiczeniami stylistycznemi 28 godzin tygodniowo.

Planem zakreśloną materyę wyczerpano we wszystkich przedmiotach.

Kurs szkolny trwał od 1. Października 1885. do 2. Maja 1886. W miesiącach Maju i Czerwcu nauczyciele pomocniczy z rana od godziny 5 do godziny 6 min. 30 lekcye miewali, w dalszych miesiącach z powodu wytężającej pracy dziennej trudno było uczniom dodnia uczyć się kazać.

W ciągu 5 miesięcy letnich (Maj—Wrzesień) pracowali uczniowie przez wszystkie dnie robocze, a w czasie kursu szkolnego przez miesięcy 7 (Październik—Kwiecień) uczniowie 1 roku po 4 dni tygodniowo, uczniowie 2 i 3 roku po 2 dni tygodniowo; ćwiczono ich na szkolnem polu (ćwiczeń), pracowali na polu doświadczalnem i w ogrodzie, jakoteż wszelkie roboty gospodarskie wykonywali na folwarku. Gospodarstwo na folwarku ustalone podaje co roku tenże sam cykl robót, drenowanie i roboty irrygacyjne byłe również w toku, dało ono uczniom pracę łącznie 2379 dni.

Frekwencya uczniów. W dniu rozpoczęcia kursu szkolnego t. j. 1. Października 1885. było w zakładzie uczniów pozostałych z roku poprzedniego 13, mianowicie przeszło z roku 1. na 2. 6, a z roku 2. na 3 7

Podań o przyjęcie do szkoły wpłynęło 32,

przyjęto na 1szy rok. 14
„ 2gi „ 7
„ 3ci „ 1, który to przed trzema laty ukończywszy rok 2gi asenterowany, szkołę opuścić musiał.

Przyjęto tedy 22, i było uczniów z pozostałymi 13. razem 35., z których liczono 29 jako uczniów szkoły parob. i dozorców gospodarskich, a 6 jako uczniów kursu melioracyjnego.

W ciągu kursu opuścił szkołę uczeń 1
wydalono za brak pilności lub złe zachowanie 3
ubyło razem . 4

W dniu zakończenia kursu szkol. 2. Maja b. r. było w szkole uczniów 31
Z tej liczby: Ukończyli naukę i otrzymawszy świadectwa opuścili zakład . . 8
Uzyskali przejście z r. 2go na 3ci 10
„ „ z r. 1go na 2gi 9
nie zyskali przejścia ua rok wyższy 4

Z tych ostatnich dwaj musieli zakład opuścić, dwaj inni odznaczający się pilnością w pracy fizycznej i dobrem zachowaniem się pozostali.

Kończącym naukę wydano świadectwa z kwalifikacyą na dozorców gospodarskich i pisarzy, tudzież podmajstrzych do robót melior. 4
na dozorcę gospodarskiego i pisarza 1
na dozorców gosp. i podmajstrzych melioracyjnych 2
nakoniec jednemu nie przyznano uzdolnienia do służby przy gospodarstwie.

Przygotowanie.

Przy wstąpieniu do szkoły tutejszej wykazali się z ukończenia 1szej, 2giej lub 3ciej klasy gimnazyalnej lub realnej 7
z ukończenia 5ej, 6ej, 7ej lub 8ej klasy szkoły wydziałowej 3
z ukończenia szkoły ludowej 25

Stan ojca:

Między uczniami tymi byli synami rolników-włościan . . . 23
„ „ „ „ „ oficyalistów gospodarskich . . 4
„ „ „ „ „ sług gospodarskich . . . 3
„ „ „ „ „ rzemieślników 3
„ „ „ „ „ urzędników i innych . . . 2

Pochodzenie:

Wszyscy 35 pochodzą z Galicyi, mianowicie z powiatów: Brzesko 1, Brzozów 1, Buczacz 2, Brzeżany 2, Gródek 1, Jarosław 2, Jaworów 1, Kraków 1, Krosno 1, Kołomyja 1, Lwów 5, Nowy targ 1, Przemyśl 3, Przemyślany 3, Ropczyce 1, Rzeszów 1, Rudki 1, Sanok 4, Sokal 1, Tarnów 2.

Opłaty: Do wnoszenia całej opłaty za utrzymanie ucznia nikt w tym roku nie przyjął zobowiązania; do wniesienia części opłaty zobowiązała się Rada powiatowa
za 2 uczniów . . . 240 zł.
i rodzice za 2 uczniów . . 50 „

Resztę kosztów utrzymania tych 4 uczniów, jakoteż cały koszt utrzymania 31 uczniów pokrył fundusz krajowy.

Stan zdrowia był dobrym, uczniowie nie ustawali w pracy i wyglądali czerstwo. Chorowało kilku uczniów na febrę, zapalenie gardła, zapalenie oczu, a jeden na otłuczenie nogi. Lekarza wzywano do uczniów razy 9.

rawy internatu. Dozór nad uczniami w internacie sprawują nauczyciele pomocniczy szkoły niższej, przy robotach zaś po za obrębem szkoły pilnuje uczniów instruktor.

Wiktu dla uczniów dostarcza przedsiębiorca za opłatą 12 zł. miesięcznie od ucznia.

Jako ubranie otrzymują uczniowie: spodnie sukienne i garnitur płócienny letni (kurta, spodnie i czapka letnia) corocznie, kurtę i kamizelkę sukienną co 2 lata, kożuszek i czapkę wełnianą co 3 lata, wreszcie obuwie według potrzeby.

dki naukowe. Zbiorek, z którego uczniowie dostają książki do czytania, powiększył się o 40 tomików treści popularnej; przykupiono 5 map geograficznych, wzory rysunkowe Grandomera i Heida, wzory do rysunków gospodarskich.

Do zbioru machin, służących do ćwiczeń, przybył śrótownik Excelsior. Zbrakowano 36 sztuk wideł i motyk amerykańskich zużytych i zastąpiono je nowemi.

Dublany dnia 1. Grudnia 1886.

Dyrekcya krajowa szkoły parobków i dozorców gospodarskich.

Władysław Lubomęski
dyrektor.

LW. 66.621/86.

Aleg. 61.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie krajowych opłat konsumcyjnych.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisyi podatkowej o wniosku posła Abrahamowicza w przedmiocie wprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych, powziął Wys. Sejm na posiedzeniu dnia 16. Stycznia 1886. następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zbadał, czy, na jakie przedmioty i w jakiej „wysokości krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą i by na przyszłej Sesyi sej„mowej sprawozdanie swoje, a ewentualnie projekt do ustawy przedłożył".

Przystępując do badań wskazanych poleceniem Wys. Sejmu, Wydział krajowy liczyć się musiał przedewszystkiem z istniejącym systemem rządowych podatków konsumcyjnych. Ces. patentem z dnia 25. Maja 1829 r. zniesiono dawniejsze daniny tego rodzaju i zaprowadzono tak zwany ogólny podatek konsumcyjny, któremu — podług tego patentu i uzupełniających go ustaw późniejszych, ulegają prawie wszystkie przedmioty konsumcyjne w większej lub mniejszej mierze.

Gdzie istnieją krajowe lub gminne dodatki do podatku konsumcyjnego, pobierają je zwykle organa rządowe razem z podatkiem a zatem kosztem Państwa. Na niektóre przedmioty, jak n. p. na wódkę i piwo, takie dodatki dadzą się nałożyć tylko w tak zwanych miastach zamkniętych, gdzie istnieje stosowny do tego aparat poborowy, w innych miejscowościach na te napoje można nałożyć tylko samoistne opłaty krajowe, a koszta poboru takowych musi ponosić kraj.

W obec tego nie wiele znajdzie się przedmiotów, na które można nałożyć krajowe opłaty konsumcyjne w taki sposób, aby koszta poboru dały się zastosować odpowiednio do dochodu tych opłat.

W myśl §. 22. statutów krajowych przysługa Sejmom prawo do nakładania takich opłat, za cesarskiem zezwoleniem, z czego korzystały inne kraje, a mianowicie Styrya i Solnogród.

Doświadczenia nabyte w tym przedmiocie w krajach wymienionych, mogą być i dla nas cenną wskazówką jak w tej sprawie postąpić należy; zaznajomiliśmy się zatem z przebiegiem odnośnych spraw, przeprowadzonych już w Styryi i Solnogrodzie.

Postępując w tym kierunku przekonaliśmy się, iż pierwotne uchwały, dotyczące zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych w Styryi, nie uzyskały cesarskiego zezwolenia,

ponieważ reprezentacya krajowa nie zastósowała się wtedy do ustaw i rozporządzeń stojących w związku z systemem rządowego podatku konsumcyjnego. Dalej przekonaliśmy się, że c. k. Rząd sprzeciwia się stanowczo zaprowadzaniu takich opłat, któreby obciążały produkcyę i handel, a względnie, jeżeliby sposób ich poboru tamował obrót handlowy i publiczną komunikacyę.

Nareszcie przekonaliśmy się, że c. k. Rząd niedopuszcza ustanawiania opłat krajowych w wysokości budzącej zdaniem jego obawę, iż konsumcya opodatkowanych przedmiotów a tem samem i źródło dochodów skarbowych może się zmniejszyć.

Celem dokładniejszego rozpatrzenia poruczonej mu sprawy, zwołał Wydział kraj. komisyę złożoną z posłów sejmowych z sprawami podatkowemi bliżej obznajomionych, udzielił członkom tej komisyi wyniki swoich badań i zaprosił ich do objawienia swego zdania w sprawie niniejszej.

Po ukończeniu tych czynności i ostatecznem zbadaniu przedmiotu, postanowił Wydział kraj. przedłożyć Wys. Izbie projekt do ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych zastósowany w zasadniczych postanowieniach do ustawy obowiązującej obecnie w Księstwie Solnogrodzkiem.

Alegat A. Projekt ten załączamy pod *A.* jakoteż wnioski powołanej komisyi spisane w protokole obrad z dnia 3. Listopada 1886., z aktami powołanemi w tym protokole wyszczególnionemi

Alegat B. w spisie załączonym pod *B*).

Komisya zgodziła się w zasadzie na zaprowadzenie opłat konsumcyjnych i zalicza zgodnie z Wydziałem krajowym do przedmiotów, na które rzeczone opłaty w naszym kraju nałożone być mogą, napoje spirytusowe, piwo i wino.

Co do postanowień dotyczących poboru tych opłat a mianowicie samodzielnych opłat od wódki i piwa na prowincyi (t. j. po za okręgami akcyzowemi miast Lwowa i Krakowa), zachodzi różnica między wnioskami komisyi a projektem Wydziału krajowego. Według tego projektu (Art. IV.) pobór samoistnych opłat na prowincyi ma być unormowany rozporządzeniem, wydać się mającem przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, zaś wedle wniosku komisyi, należałoby umieścić w samej ustawie zasadnicze postanowienie tej treści: że rzeczone przedmioty podlegają opodatkowaniu już przy ich sprowadzaniu do jakiejkolwiek miejscowości, czy to zamkniętej czy otwartej.

Wydział krajowy nie mógł się przychylić do tego wniosku, albowiem pobór opłaty unormowany według propozycyi komisyi, nie da się uregulować bez tamowania obrotu handlowego i komunikacyi publicznej.

Stanowiąc, że opłaty mają być pobierane we wszystkich miejscowościach przy wprowadzaniu przedmiotów opłacie podlegających, należałoby właściwie ustanowić w każdej miejscowości taki aparat poborowy, jaki istnieje we Lwowie i w Krakowie.

Ponieważ to nie jest możliwem, trzebaby zaprowadzić ścisłą kontrolę napojów wprowadzanych do pojedynczych rejonów poborowych, a taka kontrola dałaby się uskutecznić tylko w sposób oznaczony szkicem załączonym do protokołu obrad komisyjnych.

Celem przeprowadzenia takiej kontroli, kraj zostałby podzielony na okręgi poborowe, z których każden stanowiłby całość administracyjną a do uiszczenia opłaty byliby obowiązani nietylko drobni sprzedawcy ale i konsumenci, ci ostatni co do ilości nabytej od producentów lub hurtowników. Dalej wymagałaby taka kontrola, aby producenci i hurtownicy prowadzili rejestra na zbyt napojów, udzielali organom poborowym peryodycznych wyciągów z tych rejestrów i wydawali partyom poświadczenia na sprzedane im napoje. Prócz tego, wszystkie krajowe stacye kolei żelaznych musiałyby udzielać organom poborowym peryodycznych wykazów o napojach wydawanych stronom. Nareszcie byliby konsumenci obowiązani do legitymowania się przy przeprowadzaniu napojów poświadczeniem hurtownika lub listem frachtowym kolei żelaznych, jako też do zgłaszania się u organów poborowych i uiszczania tamże w terminie przepisanym opłaty od nabytych lub sprowadzonych napojów.

Podobną choć nie tak ścisłą kontrolę zamierzano w roku 1882. zaprowadzić w Solnogrodzie, chodziło tylko o zobowiązanie producentów piwa do prowadzenia rejestrów, dalej stacyj

kolejowych do udzielania Wydziałowi krajowemu peryodycznych wykazów o transporcie piwa i furmanów wprowadzających piwo do kraju kołami, do zgłaszania go w urzędzie gminy pogranicznej.

C. k. Rząd nie przedłożył odnośnej ustawy do N. Sankcyi, z powodu nader uciążliwego sposobu takiej kontroli, dotykającej przeważnie producentów i obrotu handlowego. W roku 1885. uchwaliła Reprezentacya Księstwa solnogrodzkiego drugą ustawę zobowiązującą li producentów piwa do prowadzenia rejestrów, lecz i ta ustawa nie uzyskała dotąd N. Sankcyi.

W sprawie tej chodzi głównie o to, ażeby konsumenci miejscowości otwartych nie mogli uchylać się od opłaty, sprowadzając napoje na własny użytek od producentów lub hurtowników. — Podniesiono to przy obradach komisyi z uwagą, że podobne uchylanie się od opłaty jest możliwem w Styryi, gdzie wprawdzie przyjęto zasadę, iż opłacie podlega cała konsumcya krajowa, ale zarazem uregulowano pobór w taki sposób, że cała konsumcya podlega opodatkowaniu tylko w miastach zamkniętych, zaś w innych miejscowościach opłata krajowa bywa pobieraną wyłącznie przy wyszynku.

Uwaga ta jest uzasadnioną; musimy tu jednak zaznaczyć, że w Solnogrodzie zmieniono odnośne przepisy wykonawcze, tam bowiem — gdy wyżej wspomniane ustawy Najw. Sankcyi nie uzyskały, wydano dnia 31. Grudnia 1885. r. nowe rozporządzenie (Nr. 3. Dz. ust. kr. z r. 1886.) obowiązujące do uiszczania opłaty nie tylko osoby trudniące się drobną sprzedażą napojów (szynkarzy), ale w ogóle wszystkich przemysłowców (Gewerbsparteien), którzy zbywają napoje konsumentom w jakiejkolwiek ilości i w jakichkolwiek naczyniach.

Ze względu, że takie postanowienia i odnośne przepisy kontrolne wymagają z czasem uzupełnienia lub zmiany, nie zamieszczono ich w ustawie lecz pozostawiono je do rozporządzenia wykonawczego.

Z powyższego widać, że gdybyśmy umieścili postanowienie, za którem przemawia komisya, w projekcie do ustawy, takowa nieuzyskałaby Najw. Sankcyi i dla tego nie umieściliśmy je w załączonym projekcie. — Projekt ten stanowi jednak na wstępie (art. I.), że opłaty krajowe będą pobierane od napojów w kraju spotrzebowanych, a zatem od całej konsumcyi krajowej, a tem samem władze, wydające rozporządzenia wykonawcze, będą obowiązane do zastósowania i przeprowadzenia tej zasady.

Z powodów wyżej przedstawionych, Wydział krajowy nie mógł się też zgodzić na całkowite przyjęcie taryfy zaproponowanej przez komisyę, hołdującej bezwarunkowo zdaniu, iż w taryfie powinny znaleść wyraz różnice, jakie zachodzą pod względem ceny i jakości pomiędzy pojedynczemi napojami tego samego rodzaju, a po nadto zaś, iż taryfa dla pojedynczych napoi jednego i tego samego gatunku powinna być stosunkowo wyższą przy sprowadzaniu ich w ilości mniejszej. — Przyjmując taką taryfę różniczkową całkowicie, trzebaby zgodzić się także na unormowanie poboru i kontroli w sposób wyżej opisany, a gdy to u nas przeprowadzić się nie da, przyjęliśmy taryfę różniczkową tylko tam, gdzie i o ile to jest możebnem, to jest w Krakowie i we Lwowie przy napojach spirytusowych; tam bowiem zezwalają na to taryfy tych miast, dzielące te napoje na dwie klasy.

Co do wysokości opłat taryfa zawarta w projekcie Wydziału krajowego jest zupełnie zgodną z głównemi pozycyami taryfy proponowanej przez komisyę. Tak wedle jednej jak i drugiej — opłata wynosi od 1 hektolitra wódki 2 zł. 50 ct. (we Lwowie i w Krakowie od rumu, araku i t. p. 4 zł.) a przy piwie 50 ct., zaś przy winie 100% podatku konsumcyjnego. Takie same opłaty istnieją w Styryi z wyjątkiem wina, które tam podlega 10%mu dodatkowi.

W naszym kraju wino jest wyłącznie napojem ludzi zamożniejszych, kilku gminom naszego kraju zezwolono już na 100% dodatków do podatków od wina, mamy zatem uzasadnioną nadzieję, że c. k. Rząd nie będzie przeciwnym opłacie na wino w wysokości oznaczonej, zwłaszcza, iż nie proponujemy opodatkowania mięsa, które podlega w Styryi i w Solnogrodzie opłatom krajowym.

Nałożenia opłaty krajowej na mięso nie proponujemy — zgodnie z komisyą z tej przyczyny, że w Galicyi już sam podatek rządowy od mięsa jest stosunkowo wyższym niż w innych krajach koronnych, — i ponieważ konsumcya mięsa jest u nas słabą — mianowicie po wsiach, opłata krajowa mogłaby zatem spowodować dalsze jej zmniejszenie, a to znów wpłynęłoby niekorzystnie na odżywianie się ludności naszego kraju.

Musimy tu jeszcze wspomnieć o jednej różnicy, zachodzącej między projektem naszym a szkicem dołączonym do protokołu komisyi.

Zasada, że produkcya i obrót handlowy nie mogą być obciążane opłatami krajowemi znajduje wyraz w art. V. naszego projektu, zaś wedle powołanego szkicu należałoby tu dodać, że rzeczone opłaty nie mogą też żadną miarą naruszać prawa propinacyjnego. Przyjmując ten dodatek ustawa mogłaby być tłumaczoną w ten sposób, że tam gdzie właściciel prawa propinacyi temu się sprzeciwi, krajowe opłaty konsumcyjne nie mogą być nałożone na wódkę i na piwo, wiadomo bowiem, że gminy nie posiadające prawa propinacyi nie mogą u siebie nakładać opłat na trunki propinacyjne bez zezwolenia na to właściciela prawa propinacyjnego. Takie zezwolenie jest potrzebnem przy zaprowadzeniu opłat gminnych, albowiem opłata zaprowadzona w jednej gminie a nieistniejąca w gminach sąsiednich, przyniosłaby właścicielowi prawa propinacyi znaczną szkodę, zaś opłata krajowa obciążając kraj cały, nikomu podobnej szkody wyrządzić nie może. Z uwagi zatem, że dodatek, o którym mowa, utrudniłby przeprowadzenie ustawy, nie mogliśmy go przyjąć do naszego projektu.

Wypada tu jeszcze podnieść, że interes właścicieli prawa propinacyjnego, jako też miast pokrywających znaczną część wydatków gminnych opłatami od trunków propinacyjnych, mógłby być dotkniętym tylko wtedy, jeżeliby krajowe opłaty były nadmierne lub zostały podwyższone — w krótkim czasie po ich zaprowadzeniu.

W tym względzie jednak znikuąć muszą wszelkie obawy, jeżeli się zważy, że c. k. Rząd dopuszcza ustanawiania opłat tylko w miernej wysokości, jak to już na wstępie niniejszego sprawozdania nadmieniono, zmiana zaś w wymiarze opłat krajowych nastąpić może wedle załączonego projektu, dopiero po upływie lat trzech.

Nadto art. VI. załączonego projektu stanowi, że przez czas trwania ustawy nie może być nałożona na konsumcyę piwa i napojów spirytusowych żadna inna opłata krajowa.

Z powyższego przedstawienia okazuje się, że projekt Wydziału krajowego nie obejmuje wniosków komisyi dotyczących sposobu poboru samoistnych opłat krajowych i zaprowadzenia taryfy różniczkowej, albowiem w obec istniejącego dziś systemu podatków rządowych i ustaw z tym systemem w związku stojących wnioski te przeprowadzić by się nie dały, co do reszty zatem projekt ten zgadza się z wnioskami komisyi.

Wypełniwszy w ten sposób zgodnie z danemi wskazówkami poruczone sobie przez Wys. Sejm zadanie, —

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt do ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych.

Lwów dnia 19. Listopada 1886.

Marszałek krajowy:
Zastępca:
Oktaw Pietruski w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydz. kraj.

Alegat A. do sprawozdania Wydziału krajowego do L. 66 621/86.

Ustawa

z dnia . . . . . .

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o poborze krajowych opłat konsumcyjnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Na częściowe pokrycie niedoboru funduszu krajowego pobierane będą w latach 1888, 1889 i 1890 krajowe opłaty konsumcyjne od napojów w niniejszej ustawie wymienionych i w kraju spotrzebowanych.

Art. II.

W obrębie całego kraju podlegać będą dodatkowi krajowemu w wysokości 100% podatku konsumcyjnego — wino, moszcz i zacier winny, tudzież moszcz owocowy.

Art. III.

W okręgach akcyzowych król. i stoł. miast Lwowa i Krakowa podlegać będą dodatkom krajowym do podatku konsumcyjnego:

1. Spirytus, tudzież wódka (gorzałka) tak przy wprowadzaniu jak i przy wyrobie — w kwocie dwóch i pół ($2^1/_2$) centa w. a. od jednego hektolitra i od każdego stopnia hektolitrowego (100 dzielnego alkoholometra).

2. Rum, arak i wszelkie słodzone trunki spirytusowe — przy wprowadzaniu — bez różnicy stopnia w kwocie czterech (4) zł. w. a. od jednego hektolitra czyli czterech (4) centów w. a. od jednego litra.

3. Piwo wszelkiego rodzaju tak przy wprowadzaniu jak i przy wyrobie — w kwocie pięćdziesięciu (50) centów w. a. od jednego hektolitra czyli pół ($^1/_2$) centa w. a. od jednego litra.

Dodatki krajowe pobrane w oznaczonych okręgach akcyzowych, będą zwracane (restytuowane) w tych samych wypadkach i w tym samym stosunku, w jakim zwracane bywają wedle istniejących przepisów dodatki gminne.

Art. IV.

We wszystkich innych miejscowościach kraju podlegać będą samoistnym opłatom krajowym:

1. Spirytus, wódka (gorzałka) tudzież wszelkie trunki spirytusowe bez różnicy stopnia — w kwocie dwóch (2) zł. i pięćdziesięciu (50) ct. w. a. od jednego hektolitra czyli dwóch i pół ($2^1/_2$) centa w. a. od jednego litra.

2. Piwo wszelkiego rodzaju w kwocie pięćdziesięciu (50) centów w. a. od jednego hektolitra czyli pół ($^1/_2$) centa w. a. od jednego litra.

Pobór samoistnych opłat krajowych zostanie unormowany rozporządzeniem wydać się mającem przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. V.

Produkcya i obrót handlowy nie będą obciążone krajowemi opłatami konsumcyjnemi, nie mogą one być pobierane od wyrobu ani przy wprowadzaniu ich do kraju.

Art. VI.

Przez czas trwania niniejszej ustawy, nie może być nałożoną na konsumcyę piwa i napojów spirytusowych żadna inna opłata krajowa.

Art. VII.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1. Stycznia 1888 roku, a przestaje obowiązywać z dniem 31. Grudnia 1890 roku.

Art. VIII.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Alegat B. do sprawozdania Wydziału krajowego do L. 66.621/86.

S p i s

załączników sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych.

1. Protokół posiedzenia komisyi ustanowionej uchwałą Wydziału krajowego z dnia 8. Marca 1886 L. 12.064 w sprawie zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych.

2. Szkic zawierający postanowienia zasadnicze i przepisy wykonawcze z motywami dla poboru krajowych opłat konsumcyjnych.

3. Pogląd na sprawę zaprowadzenia w Galicyi krajowych opłat konsumcyjnych, spisany z polecenia Wydziału krajowego do L. 16.442/86. z subalegatami I do XII.

Subaleg. 1. do B. do L. 66.621/86.

Protokół

posiedzenia komisyi, ustanowionej uchwałą Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 8. Marca 1886. do L. 12.064 w sprawie zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych.

Działo się we Lwowie dnia 3. Listopada 1886., w biurze Departamentu VI. Wydziału krajowego.

Obecni:

Wny Teofil Bereźnicki, Członek Wydziału krajowego, jako Przewodniczący.
Wny Dawid Abrahamowicz, poseł na Sejm krajowy.
Wny Dr. Filip Fruchtmann, „ „ „ „
Wny Dr. Tadeusz Pilat, „ „ „ „
prowadzący pióro.
Józef Marek, sekretarz Wydziału krajowego.

Wny Przewodniczący zagaił posiedzenie o godzinie 10. przed południem, nadmieniając, że Wysoki Sejm polecił uchwałą z dnia 16. Stycznia 1886. Wydziałowi krajowemu, by zbadał, czy, na jakie przedmioty i w jakiej wysokości krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą? — i by na przyszłej sesyi sejmowej sprawozdanie swoje, a ewentualnie projekt do ustawy przedłożył.

Celem zbadania powyższych kwestyj i określenia podstawy do ewentualnego projektu o krajowych opłatach konsumcyjnych, postanowił Wydział krajowy zwołać komisyę, składającą się z posłów sejmowych, a mianowicie: Szefa Departamentu VI. Wydziału krajowego i Wnych: Dawida Abrahamowicza, Dra Fruchtmana, Dra Pilata, Wgo Gustawa Romera i Dra Alojzego Rybickiego, zapraszając tychże pismem z dnia 8. Marca b. r. L. 12.064 do rozpoczęcia prac komisyjnych na dzień 17. Kwietnia b. r. Dnia 17. Kwietnia b. r. zgromadzili się prócz Przewodniczącego: Wny Dr. Fruchtmann, Dr. Pilat, Dr. Rybicki i zgodzili się na odroczenie prac komisyjnych aż do kompletnego zebrania i zestawienia potrzebnych materyałów.

W skutek tego spisano po zebraniu i zestawieniu odnośnych materyałów załączony ./. tu pogląd na sprawę zaprowadzenia w Galicyi krajowych opłat konsumcyjnych i udzielono reskryptem z dnia 27. Sierpnia r. b. L. 51.236 każdemu z członków komisyi po jednym egzemplarzu, zapraszając tychże na dalszą naradę, która się miała odbyć dnia 15. Września b. r., a gdy dnia tego komisya się nie zebrała — pismem z dnia 19. Października r. b. L. 62.141 na dzień dzisiejszy. Nadmieniając dalej, że załączony pogląd zawiera odpowiedzi na pytania, zawarte w uchwale sejmowej z dnia 16. Stycznia 1886. zaprosił Wny Przewodniczący WP. Członków komisyi do objawienia zdania w sprawie zaprowadzenia opłat oznaczonych, a przedewszystkiem co do kwestyi:

I. Czy krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą?

Poseł Dr. Fruchtmann oświadcza, iż wątpić nie można, że Reprezentacyi krajowej przysłuża prawo do zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych w sposób wskazany §. 22. statutu krajowego, nie ma jednak pewności, czy na zaprowadzenie tych opłat zezwalają ekonomiczne stosunki kraju, w szczególności ekonomiczne stosunki gmin miejskich.

Wiadomo, że istniejące podatki konsumcyjne, wpływające do skarbu państwa, obciążają miasta znaczniej niż prowincyę, tak samo i krajowe opłaty konsumcyjne, zaprowadzone w innych krajach, jak w Styryi lub w Solnogrodzie, obciążają gminy miejskie więcej niż wsie, a to samo powtórzy się także w Galicyi.

W ogóle zatem już sam rozkład takich opłat nie będzie sprawiedliwym. Prócz tego zaprowadzenie tych opłat wywrze i w innym kierunku na miasta wpływ niekorzystny, albowiem w miastach, posiadających prawo propinacyi, jakich jest u nas znaczna liczba, prawo to ma być zniesione osobnemi ustawami za wynagrodzeniem, a te ustawy orzekną, jakie opłaty mają być pobierane dla uzyskania tego wynagrodzenia.

Jeżeli więc zaprowadzone zostaną krajowe opłaty konsumcyjne od trunków propinacyjnych, w mowie będące miasta nie będą mogły uzyskać ustaw, zezwalających na pobór opłat w znaczniejszej wysokości, odpowiadającej wartości prawa propinacyjnego, albowiem trunki te będą już obciążone opłatami krajowemi.

Z tych tedy powodów Dr. Fruchtmann nie zgadza się z zaprowadzeniem krajowych opłat konsumcyjnych, które trafiają w pierwszym rzędzie trunki, należące w Galicyi do tak zwanych trunków propinacyjnych.

Wny Abrahamowicz powołuje się na cyfry budżetów krajowych z lat poprzedzających i na rozprawy sejmowe dotyczące budżetu, które świadczą, iż potrzeby krajowe wzmagają się z roku na rok i że wynikający ztąd niedobór nie da się nadal pokrywać w sposób dotychczas używany, t. j. przez podwyższanie dodatków do podatków bezpośrednich, gdyż stopę tych ostatnich należałoby raczej zniżyć, skoro to będzie możliwem.

Jeżeli więc nie zachodziłaby tego konieczna potrzeba, nie przemawiałby za zaprowadzeniem krajowych opłat konsumcyjnych, w przekonaniu jednak, że równowaga budżetu krajowego nie da się uskutecznić bez uzyskania nowych źródeł dochodu, zgadza się w zasadzie na zaprowadzenie rzeczonych opłat.

System podatkowy naszego Państwa jest tego rodzaju, że dążąc do ustalenia równowagi w budżecie krajowym, Sejm będzie miał do wyboru dwie drogi: albo podwyższyć dodatki do podatków bezpośrednich, albo zaprowadzić krajowe opłaty konsumcyjne. Możnaby odłożyć zaprowadzenie krajowych opłat konsumcyjnych do czasu późniejszego, gdyby istniała pewność, że w krótkim czasie nastąpi reforma podatkowa, zezwalająca na zaprowadzenie zamiast dodatków do podatków, innych sprawiedliwszych i stosunkom krajowym więcej odpowiadających podatków krajowych. Na taką reformę się nie zanosi, a raczej twierdzić można, iż upłynie znaczny szereg lat, nim się takiej reformy doczekamy, będzie więc z korzyścią dla gospodarstwa krajowego, jeżeli krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone zostaną ile możności jak najrychlej, w ten sposób bowiem najłatwiej zapobiedz można dalszemu podwyższaniu dodatków do podatków bezpośrednich.

Okoliczność, że opłaty konsumcyjne zaprowadzone w Styryi i Solnogrodzie obciążają miasta więcej niż gminy wiejskie, nie może przemawiać przeciw zaprowadzeniu takich opłat w Galicyi, skoro pobór tych opłat unormowanym zostanie u nas w taki sposób, ażeby cała konsumcya tak w miastach jak i po wsiach równomiernie opodatkowaną została.

Unormowanie poboru tych opłat będzie przedmiotem dalszych narad komisyi, a nie można przesądzać z góry, że normy, jakie w tym względzie ustanowione zostaną, poprowadzą do rozkładu opłat uciążliwszego dla miast niż dla gmin wiejskich.

Zarzut niesprawiedliwego opodatkowania możnaby zatem podnieść przeciw normie dotyczącej sposobu pobierania opłat konsumcyjnych, nie może jednak trafiać opłatę jako taką, a przypuszczając, że rozkład jej będzie sprawiedliwym, przypuścić też należy, że krajowe opłaty konsumcyjne u nas zaprowadzone być mogą.

Co do miast posiadających prawa propinacyjne, które osobnemi ustawami zniesione być mają, zważyć trzeba, że te miasta wykonując swe prawa, pobierają pewne opłaty przy wprowadzaniu trunków propinacyjnych w obręb miast. Oprócz takich właściwych opłat propinacyjnych większa część tych miast pobiera od tych trunków także inne opłaty na mocy ustawy gminnej, t. j. tak zwane dodatki do podatku konsumcyjnego.

We Lwowie gdzie prawo propinacyi zniesione zostało ustawą z dnia 18. Grudnia 1881., istniały toż samo tak właściwe opłaty propinacyjne jak i dodatki do podatku konsumcyjnego i tak: od 1 hektolitra i każdego stopnia hektolitrowego spirytusu wynosiła opłata

propinacyjna	20½ ct.
opłata gminna	2½ „
Razem . .	23 ct.,

zaś po zniesieniu prawa propinacyi pobiera gmina li tytułem opłaty gminnej czyli dodatku do podatku konsumcyjnego ową kwotę 23 centy, a zatem opłatę kumulatywną tej samej wysokości, jaką pierwej pobierała z dwóch tytułów.

Taki sam proceder zajdzie przy znoszeniu prawa propinacyi w innych miastach, zmieni się tytuł opłaty, wysokość zaś zostanie w regule nietkniętą. Być może, iż przy znoszeniu prawa propinacyi, cyfra opłaty, jaką miasto będzie pobierać na przyszłość będzie wyższą, skoro gmina wykaże potrzebę tego dla pokrycia swoich wydatków; w każdym razie jednak od chwili zniesienia prawa propinacyi, miasto będzie pobierać nowo ustanowione opłaty na podstawie przepisów ustawy gminnej.

Ustawa gminna upoważnia każdą gminę do nałożenia w obrębie swoim dodatków nieprzekraczających 20% podatku konsumcyjnego, zaś do nałożenia wyższych dodatków lub innych opłat nienależących do kategoryi dodatków potrzeba zezwolenia Rady powiatowej lub uchwały sejmowej i cesarskiego zezwolenia lub też ustawy krajowej.

Odnośne władze udzielają gminom zezwolenia na pobór wyższych opłat, skoro tego wymagają wydatki gminy, a w tej drodze miasta i na przyszłość mogą uzyskać podwyższenia istniejących opłat gminnych.

Powyższe normy nie zostaną zmienione przez zaprowadzenie krajowych opłat konsumcyjnych, a przy uchwalaniu wysokości tych opłat Reprezentacya krajowa uwzględni niezawodnie i tę okoliczność, że w gminach istnieją podobne opłaty, które z czasem podwyższone być mogą, w żadnym razie jednak prawo gminy do nakładania takich opłat w obrębie swoim nie może stanowić zapory dla kraju, któremu przysłuża toż samo prawo do pokrywania wydatków krajowych podobnemi opłatami, a to tém mniéj, ile że przesądzać nie można, iż Sejm krajowy zechce zaprowadzić opłaty konsumcyjne w wysokości odejmującej gminom możność stosownego podwyższania swoich opłat.

Zważywszy wszystkie te okoliczności, można w zasadzie na zadane pytanie odpowiedzieć, że krajowe opłaty konsumcyjne w Galicyi zaprowadzone być mogą.

Dr. Pilat przystępuje do zdania Wgo Abrahamowicza, głównie ze względu na budżet krajowy, i zwraca uwagę na tę okoliczność, że pominąwszy regulacyę rzek i tym podobnych melioracyj, które przysporzą krajowi nowych i znacznych wydatków, wydatki na szkolnictwo przy postępującym rozwoju szkół ludowych i fachowych, jeszcze przez czas dłuższy z roku na rok wzmagać się będą. Znaczna część nauczycieli ludowych pobiera obecnie płacę 200 do 250 zł. Dziś zwykły żandarm pobiera rocznie 400 zł. prócz munduru i pomieszkania w kasarni; niejeden więc kandydat nauczycielski woli starać się o przyjęcie do korpusu żandarmeryi, lub też przyjmuje inne intratniejsze zatrudnienie; wobec czego nie można mieć nadziei pozyskania dla szkolnictwa stosownych sił. Zachodzi więc konieczna potrzeba podniesienia najniższych płac nauczycielskich i podniesienie choć najskromniejsze przy wielkiej ilości posad wyniesie znaczną sumę.

Wydatek ten i inne podobne wymagają otwarcia nowych źródeł dochodu, czyli zaprowadzenia konsumcyjnych opłat krajowych, skoro dodatki do podatków bezpośrednich podwyższyć się nie dadzą.

Dr. Fruchtmann oświadcza, że gdy na razie rozchodzi się tylko o zasadniczą kwestyę, dopuszcza możność zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych, jeżeli rozkład ich będzie równomierny tak dla gmin miejskich jak i wiejskich.

Wny Przewodniczący konstatuje, że wszyscy członkowie komisyi podzielają zdanie, że krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą i zaprasza pp. członków komisyi do objawienia zdania co do kwestyi:

II. Na jakie przedmioty krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą?

Wny Abrahamowicz sądzi, iż w pierwszym rzędzie należy nałożyć opłatę na trunki, zaś co do mięsa podnosi, że komisya podatkowa zeszłorocznego Sejmu oświadczyła się przeciw opłacie od mięsa. Rządowy podatek od mięsa pobieranym bywa w regule przy rzezi bydła od sztuki, a wiadomo, że w Galicyi bije się bydło niższej wagi niż w innych prowincyach, a już stąd pochodzi, że w Galicyi podatek od mięsa staje się stosunkowo wyższym. Wiadomo także, iż w Galicyi ludność najmniej konsumuje mięsa, krajowa opłata mogłaby zatem wpłynąć na zmniejszenie i tak małej konsumcyi tego artykułu, zwłaszcza w czasach, gdy cena mięsa idzie w górę, a to mogłoby wpłynąć niekorzystnie na odżywienie populacyj naszego kraju. Z tych tedy względów należałoby ograniczyć się na zaprowadzenia krajowej opłaty:

a) od spirytusu czyli gorzałki;

b) od piwa i

c) od wina i napojów miodowych.

Dr. Pilat i Dr. Fruchtmann zgadzają się z wnioskiem Wgo Abrahamowicza i oświadczają się stanowczo przeciw zaprowadzeniu opłaty od mięsa, ponieważ konsumcya mięsa w naszym kraju jest słabą, a względy budżetowe nie wymagają nałożenia opłaty także na ten artykuł, który może być opodatkowanym w dalszych latach, jeżeli się okaże konieczna tego potrzeba.

Wny Przewodniczący konstatuje, że wszyscy członkowie komisyi zgadzają się na zaprowadzenie krajowych opłat konsumcyjnych: *a)* od wódki, *b)* od piwa, *c)* od wina i napojów miodowych i zaprasza pp. członków komisyi do objawienia zdania co do kwestyi:

III. W jakiej wysokości krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą?

Wny Abrahamowicz zwraca uwagę komisyi na tę okoliczność, że w krajach, gdzie już istnieją opłaty konsumcyjne, jak n. p. w Styryi, przyjęto wprawdzie zasadę, że opłacie podlega cała konsumcya krajowa, ale zarazem uregulowano pobór opłaty w ten sposób, że cała konsumcya bez wyjątku podlega opłacie tylko w tak zwanych miastach zamkniętych, zaś w innych miejscowościach niezamkniętych czyli otwartych, opłaty od napojów bywają pobierane wyłącznie przy ich wyszynku, tak, że konsumenci miejscowości otwartych mogą się uchylić od opłaty, sprowadzając napoje na własny użytek od producentów lub hurtowników.

Należałoby zatem uregulować u nas pobór tych opłat w ten sposób, ażeby i w otwartych miejscowościach każdy konsument podlegał opłacie, co jest możebnem tylko wtedy, jeżeli napoje sprowadzane do jakiegokolwiek rejonu podatkowego, czy to do miast zamkniętych, czy też do innych miejscowości, podlegać będą w regule już przy ich wprowadzaniu opłacie ustawą oznaczonej. Szczegółowe przepisy dotyczące sposobu poboru opłat wydane być mogą w drodze rozporządzenia wykonawczego, które tak jak w Styryi lub w Solnogrodzie wydaćby miał Wy-

dział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, zaś w saméj ustawie należałoby ustanowić tylko zasadę, że napoje sprowadzane podlegają opodatkowaniu już przy ich sprowadzaniu do jakiejkolwiek miejscowości czy to zamkniętej czy otwartej. Co do wysokości opłat uwzględnić potrzeba, że w Galicyi wino jest napojem używanym tylko przez zamożniejsze warstwy ludności, że zatem u nas można nałożyć na wino wyższe opłaty niż w krajach, gdzie wino się produkuje i jest napojem ogólnie używanym.

Z uwzględnieniem tych okoliczności należałoby ustanowić opłaty w wysokości następującej:

A. Wódka zwyczajna:

1. *a)* w miastach zamkniętych od 1 hektolitra i od każdego stopnia alkoholu . — zł. 02½ ct.
   b) w innych miejscowościach bez różnicy stopnia od 1 hektolitra . . 2 „ 50 „
2. przy wprowadzaniu w ilości poniżej 1 hektolitra tak w miastach zamkniętych jak i w innych miejscowościach od 1 litra . . . . . — „ 04 „

B. Rum, arak, koniak, śliwowica, esencya ponczowa, rosolis, likier i wszelkie słodzone trunki spirytusowe, tak w miastach zamkniętych jak i w innych miejscowościach:

1. od 1 hektolitra . . . . . 4 zł. — ct.
2. przy wprowadzaniu w butelkach lub flaszkach od 1 litra . . . . — „ 08 „

C. Piwo tak w miastach zamkniętych jak i w innych miejscowościach:

1. od 1 hektolitra . . . . . — „ 50 „
2. przy wprowadzaniu w ilości niżej 50 litrów od 1 litra . . . . . — „ 01 „

D. Wino tak w miastach zamkniętych jak i w innych miejscowościach:

1. od 1 hektolitra . . . . . 4 „ — „
2. przy wprowadzaniu w butelkach lub flaszkach od 1 litra . . . . — „ 06 „

Dr. Pitat przystępuje do wniosku Wgo Abrahamowicza.

Dr. Fruchtmann toż samo z wyjątkiem opłaty od wina, którąby zdaniem jego należało unormować 100%mi podatku rządowego, celem pobierania jej razem z podatkiem rządowym; albowiem w razie przeciwnym na prowincyi pobierać trzeba opłatę od wina jako opłatę samoistną, tak jak opłatę od wódki i od piwa; zaś stanowiąc 100%wy dodatek do podatku rządowego, opłatę krajową pobierałyby organa rządowe razem z podatkiem konsumcyjnym bez kosztów dla kraju.

Wny Przewodniczący konstatuje, że wszyscy członkowie komisyi zgodzili się co do wysokości opłat konsumcyjnych z wnioskiem Wgo Abrahamowicza, zamykając na tem narady komisyi i posiedzenie o w pół do trzeciej godzinie popołudniu.

d. j. w.

Bereźnicki w. r.
Marek w. r.

Uwaga. Dnia 13. Listopada nadesłał Dr. Rybicki na ręce Wgo Przewodniczącego szkic zawierający postanowienia zasadnicze i przepisy wykonawcze dla poboru krajowych opłat konsumcyjnych. Załączono go do niniejszego protokołu.

Subalegat 2. do B. do L. 66.621/86.

Postanowienia zasadnicze.

Art. 1.

Na potrzeby krajowe pobieraną będzie przez czas od . . . . . do końca roku . . . . . opłata krajowa spożywcza:

A) samoistna opłata od piwa:

a) od piwa krajowego (sprodukowanego w granicach monarchii) po (50 centów) od hektolitra, względnie po ($^1/_2$ centa) od litra;

b) od piwa zagranicznego po (1 zł.) od hektolitra, względnie po (1 cencie) od litra bez względu na stopień;

B) samoistna opłata od napojów spirytusowych:

a) od krajowych (sprodukowanych w granicach monarchii);

aa) od wódki zwyczajnej surowej po (1 zł.) od hektolitra, względnie po (1 cencie) od litra bez względu na stopień;

bb) od wódek słodzonych lub innym sposobem przyprawionych po (2 zł.) od hektolitra, względnie po (2 centy) od litra bez względu na stopień;

b) od zagranicznych wszelkiego rodzaju po (4 zł.) od hektolitra, przy mniejszych ilościach jak 10 litrów po (8 centów) od litra bez względu na stopień.

Pod względem tych opłat uważa się ilość mniejsza od litra za litr pełny.

C) Dodatek (50%) procentowy do podatku konsumcyjnego od wina.

Art. 2.

Do uiszczenia opłaty samoistnej od piwa i napojów spirytusowych obowiązani są:

1. drobni sprzedawcy trudniący się zbytem bezpośrednio spożywcom na własny rachunek;

2. spożywcy od ilości nabytej w drodze sprzedaży hurtownej od producentów lub handlarzy hurtownych *).

Art. 3.

Za handel hurtowny poczytuje się zbyt nie mniejszej ilości jak: dziesięciu flaszek piwa lub napoju spirytusowego zaopatrzonych pieczęcią producenta lub handlarza hurtownego, — pięćdziesięciu litrów piwa w beczułce zamkniętej i dziesięciu litrów wódki zwyczajnej surowej.

O ileby handlarze hurtowni lub producenci trudnili się zbytem piwa i napojów spirytusowych w mniejszej ilości, poczytani będą za drobnych sprzedawców i stosować się winni do przepisów dla drobnych sprzedawców wydanych.

Art. 4.

We Lwowie i w Krakowie wolni są spożywcy od opłat samoistnych **).

---

*) W uzasadnieniu proponowany jest ustęp środkowy następujący: „Wykonujący prawo propinacyi od ilości piwa lub napojów spirytusowych wydanej, ustanowionym przez siebie szynkarzom, niemającym prawa dowolnie ich gdzie im się podoba, zakupywać".

**) W uzasadnieniu proponowany dodatek: „Od napojów nabytych na miejscu w drodze handlu hurtownego".

Art. 5.

Hurtownicy i producenci obowiązani są prowadzić rejestra na zbyt napojów opłacie podległych z oznaczeniem dnia zbytu, ilości i jakości napoju zbytego, imienia i nazwiska nabywcy i miejsca jego zamieszkania, a z rejestru tego mają z upływem każdego miesiąca udzielać odpis podpisem swoim stwierdzony poborowi opłaty krajowej.

Hurtownicy i producenci trudniący się także drobną sprzedażą, obowiązani są prowadzić osobny rejestr dla drobnej sprzedaży, w które wpisane być mają szczegółowo pobrane do sprzedaży napoju z podaniem ilości i jakości, tudzież od kogo pochodzą, zbyte zaś sumarycznie, każdodziennie.

Taki sam rejestr prowadzić mają także drobni sprzedawcy, którzy nie są ani hurtownikami ani producentami.

Art. 6.

Tak samo udzielać będą poborowi opłat krajowych z upływem każdego miesiąca wszystkie stacye dróg żelaznych wyciąg z zapisków swoich na wydane w ciągu miesiąca piwo i napoje spirytusowe.

Art. 7.

Hurtownik, producent i drobny sprzedawca obowiązani są spożywcy na żądanie jego wydać kartę poświadczającą zbycie mu napoju opłacie podlegającego.

Karta ta ma zawierać: dzień zbytu, ilość i jakość zbytego napoju, imię i nazwisko nabywającego i oznaczać, czy zbyt nastąpił w drobnej, czy też w hurtownej sprzedaży.

Na wypadki zachodzących szczególnych okoliczności czyniących niemożebnem wypisanie imienia i nazwiska nabywającego, może być przyznanem wyjątkowe zwolnienie od obowiązku tego wypisywania.

Art. 8.

We Lwowie i w Krakowie pobierane będą opłaty krajowe razem z opłatami gminnemi przy wprowadzaniu napojów do tych miast

Art. 9.

Reszta kraju podzielona będzie na okręgi poborowe, a podział ten uskuteczni Wydział krajowy za porozumieniem się z c. k. Namiestnictwem; uskuteczniony zaś zmienić ma prawo.

Każdy okrąg poborowy stanowi pod względem poboru opłat krajowych całość administracyjną.

Wydziały Rad powiatowych i Zwierzchności gmin pobierających od piwa i napojów spirytusowych opłaty gminne, obowiązane są ułatwiać Wydziałowi krajowemu czynności z poborem opłat krajowych połączone.

Art. 10.

Drobnemu sprzedawcy, który opłatę krajową uiścił, a napój opłacony w ilości niemniejszej jak pół hektolitra, zamiast takowy zbyć spożywcom, chce albo w handel puścić albo do innej miejscowości przetransportować, służy prawo do zwrotu uiszczonej opłaty za złożeniem dowodu uiszczenia jej i tożsamości napoju.

Gdyby tożsamość napoju wątpliwości podpadała, przyjętem będzie: że piwo opłacone było krajowe, — opłacony zaś napój spirytusowy był zwyczajną wódką surową o sile stu stopni.

Art. 11.

Przemysłowcy, potrzebujący do swego procederu płynów spirytusowych, wolni są od opłaty od ilości do ich procederu potrzebnej z zachowaniem ostrożności przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczyć się mających.

Art. 12.

Pobór opłat odbywać się będzie:

a) przedewszystkiem w drodze ugody zawartej z większością trudniących się w okręgu poborowym drobną sprzedażą piwa i napojów spirytusowych, a do nich liczyć się będą także wykonujący prawo propinacyi;

b) w razie nie dojścia do skutku takiej ugody przez wydzierżawienie, a nareszcie

c) w drodze własnej administracyi przez organa krajowe do tego ustanowione.

Należytości od spółek ugodowych i od dzierżawców ściągane będą w drodze egzekucyi politycznej.

Art. 13.

Spółki ugodowe i dzierżawcy wykonują w okręgu swoim poborowym wszystkie prawa służące skarbowi krajowemu.

Art. 14.

Sprawy dotyczące opłat krajowych podlegają rozpoznaniu i orzeczeniu władz politycznych.

Władze polityczne mają prawo nakładać grzywny porządkowe do wysokości 100 zł. i kary kontrawencyjne do wysokości 20-krotnej ukróconej opłaty a ewentualnie karę aresztu i zasądzać winnych na koszta postępowania.

Koszta postępowania, grzywny i kary kontrawencyjne ściągane będą w drodze egzekucyi politycznej.

Art. 15.

Koszta postępowania, którym służy pierwszeństwo przed grzywnami i karami kontrawencyjnemi, wpływać będą do orzekającej c. k. władzy politycznej, grzywny zaś i kary kontrawencyjne do funduszu poborowego właściwego okręgu.

Art. 16.

Krajowe opłaty spożywcze obciążają tylko spożycie i nie mogą żadną miarą ani produkcyi lub handlu, ani też prawa propinacyi naruszać.

Art. 17.

Przez czas mocy obowiązującej niniejszej ustawy nie może być na spożycie piwa i napojów spirytusowych nałożoną żadna inna opłata krajowa.

Art. 18.

(50%) procentowy dodatek do podatku konsumcyjnego od wina będzie pobierany razem z tym podatkiem i przez te same organa.

Przepisy wykonawcze.

§. 1.

Wszyscy trudniący się drobną sprzedażą piwa i napojów spirytusowych w mniejszych ilościach, aniżeli w art. 3. ustawy są oznaczone (prowadzący na własny rachunek gorzelnie, browary, rafinerye i destylarnie spirytusu, fabrykanci rozolisów, likierów, rumu, araku, pończowej esencyi, wykonujący prawo propinacyi, handlarze hurtowni, szynkarze samoistni i t. d.), obowiązani są podać organom do poboru opłat krajowych powołanym szkic i dokładny opis wszystkich lokalności, jako to: piwnic, magazynów, składów, schowków, szynkowni i tym podobnych miejsc, w których piwo i napoje spirytusowe przechowują, z oznaczeniem, które z nich przeznaczone są do przechowywania napojów idących na drobną sprzedaż.

Te ostatnie lokalności nie mogą pozostawać w żadnem połączeniu z lokalnościami, w których przechowane być mają napoje do drobnej sprzedaży nie przeznaczone. Lokalności więc jedne i drugie powinny być tak oddzielone, aby przeniesienie napojów z jednych lokalności do drugich było łatwo dostrzegalnem.

Władza polityczna na żądanie organów poborowych wyda zarządzenia, jakie dla należytego oddzielenia obu rodzajów lokalności, oraz celem zapobieżenia nadużyciom potrzebnemi i stosownemi być mogą.

W innych lokalnościach niż organom poborowym oznajmionych i niezakwestyonowanych, napojów opłacie krajowej podlegających przechowywać nie wolno, a to bez względu na to, czy takowe na drobną czy na hurtowną sprzedaż są przeznaczone.

Wszelka zmiana w lokalnościach składowych powinna być oznajmioną organom poborowym 48 godzin naprzód.

§. 2.

Wszyscy trudniący się drobną sprzedażą napojów, opłacie krajowej podlegających, obowiązani są najdalej w 48 godzin po wejściu w życie ustawy przedłożyć organom poborowym wedle stanu z dnia pierwszego jej mocy obowiązującej własnoręcznie podpisany szczegółowy wykaz wszystkich na składzie utrzymywanych napojów, wedle rozróżnienia zawartego w art. 1. ustawy z oznaczeniem naczyń, w których zawarte są, tudzież z oznaczeniem, które z nich znajdują się w lokalnościach przeznaczonych do przechowywania napojów idących na drobną sprzedaż, a które w innych lokalnościach. — W wykazie tym mają być uwidocznione zmiany, które zaszły w wykazanych zapasach od tego dnia, kiedy ustawa obowiązywać zaczęła.

Jeżeli strona posługuje się do swego procederu zawiadowcą, winna go podać równocześnie i przy każdej następnej zmianie w tegoż osobie, do wiadomości organów poborowych.

§. 3.

Od napojów, które wedle tego wykazu w dniu wejścia w życie ustawy w lokalnościach do drobnej sprzedaży przeznaczonych przechowane były i które po tym dniu aż do chwili zamknięcia wykazu tamże wniesionemi zostały, winna być opłata krajowa zaraz przy podaniu wykazu w poprzedzającym paragrafie wzmiankowanego uiszczoną.

§. 4.

Organom poborowym służy prawo wejść każdego czasu do lokalności do przechowania napojów i do ich sprzedawania przeznaczonych, sprawdzać podany opis lokalności, i wykazane zapasy napojów i przekonywać się o prowadzeniu przepisanych rejestrów i o zachowaniu przepisanych lub zarządzonych środków kontrolnych.

§. 5.

Wszystkie napoje, podlegające opłacie krajowej, znajdujące się w lokalnościach nie przeznaczonych do przechowywania napojów na drobną sprzedaż idących, będą przez organa poborowe albo pieczęcią albo innym właściwym sposobem tak ubezpieczone, aby bez wiedzy organów poborowych i możności dostrzeżenia ztamtąd zabrane być nie mogły.

§. 6.

Wszelką w tym względzie zamierzoną zmianę winna strona przynajmniej na 12 godzin przed zamierzonem jej dokonaniem właściwemu organowi poborowemu, celem zdjęcia zamknięcia i asystowania czynności oznajmić i oznaczyć ściśle godzinę, kiedy zmiana ma być dokonaną. Gdyby organ poborowy nie jawił się przez całą godzinę, wolno stronie samej dokonać zamierzonej zmiany, a zatem zdjąć zamknięcie urzędowe, strona winna jednak zaraz a to najpóźniej następnego dnia o dokonanej zmianie organowi poborowemu donieść. Jeżeli zamierzona zmiana polega na zabraniu napoju, powinno oznajmienie wyszczególniać ilość i jakość napoju, oraz oznaczać, czy idzie na sprzedaż drobną, czy inną.

Od ilości idącej na sprzedaż drobną winna być równocześnie uiszczoną opłata krajowa, a co się tyczy ilości nie idącej na drobną sprzedaż, ma być podane imię i nazwisko nabywcy, oraz miejsce jego zamieszkania i miejsce, dokąd napój ma być przetransportowany.

Wytransportowanie napoju z lokalności powinno się odbywać za dnia.

§. 7.

Hurtownicy, producenci i wykonywujący prawo propinacyi, którzy nie trudnią się drobną sprzedażą napojów na własny rachunek, wolni są od zachowania przepisanych poprzedniemi paragrafami środków kontrolnych i tylko rejestra art. 5. ustawy przepisane prowadzić powinni, ale każda drobna sprzedaż przez nich zrobiona za przekroczenie ustawy poczytaną będzie.

§. 8.

Każdy drobny sprzedawca obowiązanym jest wszelki napój opłacie krajowej podlegający, na 12 godzin przed jego sprowadzeniem do lokalności przeznaczonych do przechowywania napojów na sprzedaż idących (§. 2.) oznajmić organowi poborowemu i uiścić równocześnie wypadającą opłatę. Bez poprzedniego oznajmienia i uiszczenia opłaty sprowadzenie napoju do lokalności i tegoż sprzedaż są wzbronione. Hurtownicy i producenci, którzy z własnego składu hurtownego napój na drobną sprzedaż idący zabierają i przepisom §. 6. zadość czynią, wolni są od podawania osobnego oznajmienia.

§. 9.

Szynkarze, mający wedle układów prywatnych z osobami prawo propinacyi wykonującemi obowiązek sprzedawania tylko napojów branych wyłącznie od wykonującego prawo propinacyi, nie podlegają co do tych napojów przepisom wydanym dla drobnych sprzedawców, ale natomiast przepisy te stosują się wprost do wykonujących prawo propinacyi, tak, że znajdujące się u nich zapasy napojów przeznaczonych dla szynkarzy, uważane być mają za idące bezpośrednio na drobną sprzedaż.

Dla tego też wszyscy, którzy prawo propinacyi wykonują, obowiązani są najdalej w przeciągu 48 godzin po wejściu w życie ustawy razem z oznajmieniem przepisanem w §. 2. podać organom poborowym, wykaz wszystkich szynkarzy, mających obowiązek brania od nich napojów do szynkowania i każdą w tym względzie zmianę oznajmić w przeciągu 24 godzin.

§. 10.

Wyjątkowym sposobem, jeżeli nie zachodzi żadna obawa ukrócenia Skarbu krajowego, mogą być pojedynczym stronom, sposobem każdego czasu odwołalnym, przyznane zwolnienia od obowiązku poprzedniego oznajmiania sprowadzanych napojów i zamierzonych zmian, oraz poprzedniego uiszczenia opłaty, pod tym atoli warunkiem, że zwolniona strona, oprócz dokładnych rejestrów przybytku i ubytku napojów oraz dokonanych zmiau w sposobie przechowania i w naczyniach i każdą uiszczenie opłaty krajowej za sobą pociągającą zmianę organom poborowym w przeciągu 24 godzin po jej dokonaniu oznajmi i wypadającą opłatę uiści.

Organom poborowym służy prawo przekonywania się, czy rejestra prowadzone są należycie i rzetelnie.

§. 11.

Każdy spożywca obowiązany jest napój opłacie krajowej podlegający a w drodze sprzedaży hurtownej nabyty, jeżeli miejsce spożycia znajduje się w tym samym okręgu poborowym, w którym był nabyty, przy przedłożeniu karty poświadczającej, o której jest mowa w art. 7. ustawy, w przeciągu 24 godzin do organu poborowego zgłosić i wypadającą opłatę uiścić. Napoju nabytego w drodze sprzedaży drobnej niema spożywca obowiązku zgłaszać.

Jeżeli jednak miejsce spożycia znajduje się w innym okręgu poborowym a nie w okręgu nabycia, obowiązany jest spożywca zgłosić w przeciągu 48 godzin od daty karty poświadczającej liczyć się mających, do organu poborowego wszelki napój opłacie krajowej podlegający, bądź w drodze sprzedaży hurtownej bądź w drodze sprzedaży drobnej nabyty i uiścić opłatę od napoju nabytego w drodze sprzedaży hurtownej. Napój nabyty w sprzedaży drobnej już przez sprzedawcę drobnego opłacony, wolnym jest od powtórnej opłaty.

Te same przepisy stosują się także do napojów sprowadzanych koleją żelazną z tą atoli różnicą, że spożywca w tym wypadku winien przedłożyć organowi poborowemu zamiast karty poświadczającej list frachtowy wydany mu przez stacyę kolejową. Napój sprowadzony koleją żelazną uważa się za nabyty w drodze sprzedaży hurtownej, jeżeli spożywca kartą poświadczającą wysełającego napój nie udowodni, że takowy nabyty był w drodze drobnej sprzedaży. Niezgłoszenie napoju w przeciągu oznaczonego terminu do organu poborowego, jakoteż przewożenie napoju bez karty poświadczającej lub listu frachtowego kolejowego, stanowi ukrócenie opłaty.

Organ poborowy winien na przedłożonej sobie karcie poświadczającej albo na kolejowym liście frachtowym nastąpione zgłoszenie, jakoteż uiszczenie opłaty potwierdzić.

§. 12.

Każdy drobny sprzedawca, który sobie prawo zwrotu uiszczonej opłaty art. 10. ustawy przyznane chce zachować, winien to przy przepisanem oznajmieniu wyraźnie zastrzedz a w takim wypadku winien organ poborowy napój co do jakości i stopnia sprawdzić i naczynie, w którem się znajduje, tak opieczętować i zamknąć, aby bez jego wiedzy i możności dostrzeżenia, napój w naczyniu się znajdujący nie mógł być zamieniony. — Czynności te mają być na bolecie potwierdzone.

Jeżeli drobny sprzedawca chce potem z zastrzeżonego sobie prawa zwrotu użytek zrobić, winien to przynajmniej na 12 godzin przed wyprowadzeniem napoju z lokalności, prze-

znaczonych do przechowywania napojów dla drobnej sprzedaży, organowi poborowemu wedle przepisu §. 6. oznajmić. — Organ poborowy ma prawo przekonać się, czy pieczęć lub inne zastosowane zamknięcie nie są naruszone i czy niema śladu, że naczynie w inny sposób otwartem było, dalej ma prawo przekonać się, jaka jest ilość, jakość i stopień napoju, a jeżeli wszystko znalezionem będzie w porządku, zwróconą zostanie uiszczona opłata, za wydaniem bolety opłatczej.

Gdyby jednak drobny sprzedawca z zastrzeżenia wyżej opisanego użytku nie zrobił, albo gdyby zamknięcie naczynia naruszył i zachodziła wątpliwość, czy napój od którego żąda zwrotu opłaty, jest ten sam, który był opłacony, natenczas przyjmuje się w myśl art. 10. ustawy, że piwo opłacone było krajowe a opłacony napój spirytusowy zwyczajną wódką surową o sile stu stopni i zwrot opłaty nastąpi w odpowiednim stosunku. Wyprowadzenie napoju, od którego opłata ma być zwróconą, ma się dziać w obecności organu poborowego, który także dalszy jego transport dla zapobieżenia nadużyciu nadzorować ma prawo.

Opiata uiszczona ma być także zwróconą, jeżeli opłacone piwo stało się do spożycia niezdatne, a nie zachodzi żadna okoliczność wskazująca na nadużycie.

Organom poborowym służy w takim wypadku prawo sprawdzić fakt zepsucia i zachodzące okoliczności.

§. 13.

Okręgi poborowe, na które kraj w myśl art. 9. będzie w celu poboru opłaty podzielonym, zostaną publicznie ogłoszone, z oznaczeniem gmin i miejscowości, które do jakiego okręgu należą.

Równocześnie ma być oznaczoną i ogłoszoną siedziba poboru okręgowego dla każdego z osobna okręgu. W miejscowości, w której się siedziba poboru znajduje, powinna być kancelarya poborowa, publicznym napisem oznaczona a organa poborowe obowiązane są spełniać swoje czynności z poborem połączone, o ile się to tyczy stron, od godziny 8. rano do godziny 8. wieczorem. — W niedziele i święta mają być organa poborowe przystępne stronom od godziny 8. do 10. przed południem i od godziny 5. do 7. po południu.

Oprócz tego mają być w każdym okręgu poborowym porozmieszczane zastępstwa organów poborowych w ten sposób, aby w niewiększem jak 10 kilometrowem oddaleniu od każdej miejscowości znajdował się zastępca, z prawami i obowiązkami organu poborowego.

§. 14.

C. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym ma prawo niniejsze przepisy wykonawcze objaśniać, uzupełniać a w razie potrzeby zmienić.

Potrzeby kraju nie stoją na miejscu ale zwiększają się i zwiększać się muszą naturalnym porządkiem rzeczy, bo z każdym rokiem występują nowe potrzeby i nowe zadania cywilizacyjne, które mamy spełnić, jeżeli nie chcemy pozostać za nadto w tyle za postępem drugich krajów. Podjęliśmy pracę na polu regulacyi rzek i melioracyi, na polu przemysłu i szkolnictwa, ale na tem, co dotąd zdziałaliśmy, poprzestać nie możemy, bo to są dopiero słabe początki, które dalej rozwinąć i do pewnej systematycznej całości doprowadzić należy. Na to wszystko potrzebujemy funduszów nowych, bo w granicach dotychczasowych budżetów naszych, środki się na to nie znajdują i dziś już przyszliśmy do ostatniej granicy nakładanych dodatków do podatków bezpośrednich, której bez jawnego uciążenia kraju przekroczyć nie możemy. Mamy trzy rodzaje podatków bezpośrednich a właściwie przychodowych, od których dodatki pobieramy zarówno tak na potrzeby krajowe, jak na potrzeby powiatowe i gminne, jako też na potrzeby specyalne, szkolne, drogowe i t. p. konkurencyjne.

Głównym podatkiem bezpośrednim u nas jest podatek gruntowy. Mimo wszelkich puryfikacyi, rozłożenie podatku gruntowego nie jest i nie może być równem. Różnice zaś początkowe w skutek działania najrozmaitszych czynników, między któremi osoba gospodarza i kapitały, jakiemi rozporządza, najważniejszą odgrywają rolę, zwiększają się z każdym rokiem a rozłożenie podatku staje się z biegiem czasu jeszcze nierówniejsze. Nierówność rozłożenia musi się zwiększać przez każdy nałożony dodatek. Ta ujemna strona podatku gruntowego, w połączeniu z nadzwyczajnem wygórowaniem istniejącego dziś podatku gruntowego i przyrosłych wszelkiego rodzaju dodatków, czyni dla kraju dalsze czerpanie z tego źródła niemożebnem. Dziś wynosi podatek państwowy $22^{7}/_{10}\%$ czystego dochodu katastralnego, a doliczywszy dodatki 30% na potrzeby krajowe, 30% na fundusz indemnizacyjny i najmniej 15% na potrzeby powiatowe, szkolne i drogowe, nie licząc dodatków gminnych, wypada, że podatek gruntowy z dodatkami zabiera dziś przynajmniej 40% czystego dochodu katastralnego. Wprawdzie posiadacz ziemi, przy oszczędności i racyonalnem prowadzeniu gospodarstwa, może podnieść dochód po nad szacunek katastralny, ale za to znowu narażony jest na rozliczne klęski, z których nie wszystkie dają prawo do opustu, a dzisiaj bieduje pod depresyą cen i brakiem zbytu swoich produktów.

Austryacki podatek domowy a właściwie domowo-czynszowy głośnym jest pomiędzy nauczycielami skarbowości, z powodu swego wygórowania. — Adolf Wagner w monografii, „Specielle Steuerlehre“ zamieszczonej w podręczniku Schönberga, mówi między innemi: „Jährliche Erneuerung auch der Staatshauszinssteuer in Oesterreich, wodurch diese Steuer, auch abgesehen von ihrem hohen Fusse, hier so schwer geworden und zur Classen und den anderen Ertragsteuern in Missverhältniss gekommen ist“.

Baron Myrbach w rozprawie: Die Besteuerung der Gebäude und Wohnungen in Oesterreich, zamieszczonej w Tybingskiej Zeitschrift für die gesammte Staatswissenschaft, daje następujące zestawienie podatku domowego w rozmaitych krajach Europy:

	podatku domowego	
procentowo:	w stosunku do podatków bezpośrednich:	w stosunku do wszystkich podatków:
w Anglii i Irlandyi	12.63	3.34
we Francyi	10.77	2.02
w Prusiech	18.39	11.25
„ Bawaryi	15.76	4.75
„ Wirtembergii . .	15.43	7.59
„ Danii	22.88	10.91
we Włoszech	17.18	9.48
w Portugalii	5.51	2.07
„ Grecyi	10.38	6.56
„ Austryi	**27.61**	**11.53**
„ Węgrzech	9.85	6.85

Ta tablica porównawcza wystarcza dla poznania, do jakiego stopnia podatek domowo-czynszowy u nas jest wygórowany, a jednak do porównania wziętym jest tylko podatek państwowy, bez wszelkich dodatków. Dodatków zaś opłaca Galicya procentowo znacznie więcej niż inne prowincye austryackie. Wprawdzie starają się posiadacze domów przerzucić podatek na najmujących, ale pod tem przerzucaniem cierpi najwięcej uboższa ludność, która względnie najwyższe komorne opłaca i jedną z najgłówniejszych potrzeb życia bardzo drogo zaspokaja. We Lwowie i w Krakowie wynosi podatek domowo-czynszowy $26^{2}/_{3}\%$ czystego dochodu podatkowo wyrachowanego, a z doliczeniem dodatków na potrzeby krajowe i na fundusz indemnizacyjny blisko

43%. W innych miastach wynosi podatek państwowy 20% czystego dochodu, podatkowo wyrachowanego, a z doliczeniem dodatków krajowych, indemnizacyjnych, powiatowych i innych, wychodzi na przeszło 35%. Korekturą tego smutnego stanu rzeczy jest panująca u nas defraudacya, która smutna w sobie samej różnomierność opodatkowania jeszcze powiększa.

Wadliwość naszego systemu podatku dochodowego jest powszechnie znaną. Zaprowadzony on był pod presyą najfatalniejszych okoliczności w r. 1849. i dotąd nie został zreformowany. Podniesiono tylko stopę podatkową a do podatku państwowego poprzyczepiały się rozliczne dodatki. Najgorzej ma się rzecz z dochodem I. klasy, t. j. z dochodem podlegającym podatkowi zarobkowemu. Na polu tego podatku panuje największe uchylanie się podatkujących ale oraz najmniejsze ograniczenie władzy podatkowej, w oznaczaniu czystego dochodu. Dzisiaj wynosi podatek państwowy od dochodu I. klasy 10%, dodatki krajowe i indemnizacyjne wynoszą 6%, a licząc inne dodatki tylko w wysokości 1½% — wypada łączny ciężar podatkowy na 17½% czystego dochodu podatkowo obliczonego.

Jeżeli zważymy, że to jest dochód niefundowany, wynikający tylko z pracy i jeżeli zważymy, że ani na zaopatrzenie na starość, ani na zaopatrzenie wdów i sierót ani też na wypadki choroby i nieudolności do pracy nic się nie odlicza, to poznamy cały ciężar tego podatku. A jaka jego nierówność! Nierówność wynikająca nietylko z większego lub mniejszego uchylania się podatkujących, ale stopniująca się wedle inspektorów podatkowych. Dodawanie dodatków do takiego podatku, zwiększa premię jednych a ciężar drugich.

Wszystko to są rzeczy znane i może niepotrzebnie je powtarzam, ale powtarzam je dla tego, iż uważam, że powinno się ustalić przekonanie, że z systemem dodatkowania do podatków bezpośrednich zerwać musimy. Słusznie też powiedział baron Myrbach w rozprawie swojej wyżej zacytowanej: Land, Bezirk, Gemeinde und Handelskammer, sie alle decken den grössten Theil ibres Bedarfs durch Zuschläge an den direkten Staatssteuern und bei der naturgemäss äusserst verschiedenen Höhe dieser Zuschläge wird es geradezu ein Ding der Unmöglichkeit, in Oesterreich ein Verhältniss herzustellen, oder zu erhalten, das auf irgend einen Grad von Gleichmässigkeit Anspruch machen könnte, so lange die Zuschlagswirthschaft bestehen bleibt".

Uchwała sejmowa z dnia 16. Stycznia 1886. stanowi w tym względzie pomyślny zwrot, bo jest uznaniem potrzeby szukania innych źródeł dochodu niż dodatków do podatków bezpośrednich. Jako takie źródła nastręczają nam się samoistne opłaty konsumcyjne od piwa i napojów spirytusowych, a w uzupełnieniu ich dodatek do państwowego podatku konsumcyjnego od wina.

Niezawodnie że przeciw tym opłatom można podnieść ważne i nawet do pewnego stopnia uzasadnione zarzuty, ale żaden podatek nie jest bez zarzutu, zwłaszcza, jeżeli w ogóle ciężar podatkowy jest za wielki. Jednak my nie mamy przed sobą wielkiego wyboru i tylko wybierać możemy między większem a mniejszem złem. Nie podlega zaś wątpliwości, że mierne opłaty konsumcyjne są mniejszem złem, niż zwiększenie dodatków. Jak wszędzie tak i u nas opłata konsumcyjna od piwa i napojów spirytusowych może przynieść wydatniejszą sumę, a jeżeli będzie mierna to i konsumcyi nie uszczupli. W każdym razie rozdziela się taka opłata konsumcyjna na bardzo małe cząstki, które konsumujący ledwie odczuwa a za nią nie stoi ani termin nieodwołalny, ani sekwestrator z boletą egzekucyjną.

W tym względzie mamy ciekawe doświadczenie zrobione w Belgii po zniesieniu akcyzy miejskiej (octroi) w r. 1860. Baron Reitzenstein „Ueber indirecte Verbrauchsabgaben der Gemeinden" cytuje pismo burmistrza z Brukseli z r. 1869, w którem się o skutkach zniesienia akcyzy tak wyraża:

„Il se manifesta au moment de la disparition des barrières intérieures, une vive de-„ception dans la population, qui s' était imaginée que tautes les choses nécessires à la vie allaient „être fortement degrévées. Il n'en fut rien et pour une bonne raison, c'est que, si les impôts

„indirects se payent sans qu'on s'en apperçoive, de même lorsqu'ils viennent à disparaître la „différence ne s'en fait guère sentir".

Ale chociażby zamierzona opłata tyle zalet nie miała, i chociaż zawsze bądź jak bądź konsumcyę obciąży, to jednak to obciążenie będzie o wiele mniej dotkliwem i mniej zgubnych skutków za sobą pociągnie niż powiększenie dodatków do podatków bezpośrednich.

Że zaś piwo i napoje spirytusowe najbardziej do obłożenia opłatą konsumcyjną się kwalifikują, jest rzeczą jawną, bo równych tym artykułom przedmiotów konsumcyi, łatwych do pochwycenia podatkiem w sposób najmniej dotkliwy, nie wiele mamy.

Słusznie podniósł p. Marek w zestawieniu swojem materyałów, że możeby się także cukier kwalifikował do podciągnięcia pod krajową opłatę spożywczą *), ale pod względem cukru nie mamy jeszcze żadnych materyałów przygotowanych a nadto, co także bardzo ważną jest rzeczą, nie wiemy jakie byłoby zapatrywanie Rządu na tę kwestyę, podczas kiedy co się tyczy piwa i napojów spirytusowych mamy przykład dwóch prowincyi i kilkoletnie pomyślne doświadczenie.

Wino stanowi u nas stosunkowo nie wielką rubrykę konsumcyi i samoistna opłata nigdyby kosztów nie pokryła. Natomiast umiarkowany dodatek do państwowego podatku konsumcyjnego byłby wcale na miejscu, dla łatwości poboru i pewności, że konsumcyi w niczem nie uszczupli.

Rochodzi się więc głównie o zamierzone samoistne opłaty spożywcze od piwa i napojów spirytusowych. W tym względzie pozwoliłem sobie naszkicować projekt, który przynajmniej po krótce uzasadnić i usprawiedliwić winienem. Przedewszystkiem zaś muszę wypowiedzieć, że bynajmniej niemam pretensyi do tego, aby ten szkic uznany był za odpowiedni i wyczerpujący i aby zasady w nim przyjęte, były istotnie właściwemi, których się koniecznie trzymać należy, nie miałem nawet czasu ani sposobności poddać ten szkic jakiejkolwiek dyskusyi, ale szło mi o to, aby był dany jaki taki początek i zdaje mi się, że pod tym względem przyznaną mu być winna ta zasługa, że porusza wszystkie ważne kwestye, które decyzyi wymagają, chociaż przypuszczam, że decyzya w zupełnie innym kierunku wypaść może, niż ja proponowałem. Tak samo co do systematyczności układu i redakcyi jest wiele niedostatków, tym jednak komisya z łatwością zaradzi.

Na czele mego, lubo pobieżnego uzasadnienia, winienem wyrazić szczególne uznanie dla pracy p. Marka, który przez gruntowne i wszechstronne zebranie i zestawienie materyałów ułatwił zadanie dając łatwy przegląd wszystkich dla sprawy zamierzonych opłat ważnych okoliczności.

Zdawałoby się, że byłoby dla nas rzeczą najłatwiejszą i najpraktyczniejszą, gdybyśmy zkopiowali po prostu ustawy i rozporządzenia wykonawcze, wydane dla Styryi i Salzburga. Ale to być żadną miarą nie może, dla dwóch głównie przyczyn: naprzód, że nasze stosunki są całkiem odmienne a przedewszystkiem, że mamy u siebie prawo propinacyjne, którego w tamtych prowincyach nie ma, a powtóre że opłaty konsumcyjne Styryjskie i Salzburgskie stały się opłatami szynkarskiemi, które ciężą na zarobku. My musimy uważać, aby nietylko nie dotknąć handlu i produkcyi, czego Rząd szczególnie przestrzega, ale także aby nie dotknąć i nie uszczuplić prawa propinacyi. Ponieważ zaś mamy podwójne opłaty szynkarskie krajowe i państwowe, więc zależy na tem, aby zamierzona opłata obciążała ściśle konsumcyę a nie zarobkującego, bo tym sposobem odpowie swojemu celowi i nie dotknie ani handlu ani produkcyi, ani też prawa propinacyi. Powinniśmy zatem unikać, aby się nasza opłata stała opłatą szynkarską, bo wtenczas obniżyłaby dochód propinacyjny. Stać się to może tym sposobem,

*) P. Rutowski podaje, że przeciętna cena rafinady w Wiedniu była w r. 1874 49 zł. 41 ct., a w r. 1884 tylko 38 zł. 9 ct.

jeżeli pociągniemy do opłaty nie tylko szynkarzy i wszystkich drobną sprzedażą trunków się trudniących, ale także spożywcę. Takie rozciągnięcie bezpośredniego obowiązku opłaty na spożywców nie jest z resztą nic nowego, bo praktykuje się po wszystkich miastach, pobierających dodatek gminny od napojów. Tam każden spożywca, sprowadzony na swoją potrzebę trunek objęty prawem propinacyjnem, winien zgłosić do poboru i uiścić opłatę komunalną. Rozciągając więc tę już istniejącą zasadę co do opłat krajowych na cały kraj, nie popełnimy żadnej niesprawiedliwości, ale owszem zrównamy wszystkich spożywców całego kraju. To rozciągnięcie obowiązku opłaty krajowej na wszystkich spożywców, zamiast wpłynąć niekorzystnie na prawo propinacyi, będzie mu owszem pomocnem. Dzisiaj bowiem przez to najwięcej prawo propinacyi szkoduje, że spożywca kupuje często na własną potrzebę trunek propinacyjny w obcym okręgu propinacyjnym, a kupuje tanio, nie opłacając zysku propinacyjnego. Taki w obcym okręgu nabyty a na własny użytek przeznaczony trunek sprowadzony do miejscowości, która nie pobiera opłat komunalnych, nie podlega ani zgłoszeniu do propinacyi ani opłacie propinacyjnej. Te więc na własny użytek sprowadzane trunki robią największy uszczerbek w dochodzie propinacyjnym po wsiach i po miastach bez prawa propinacyjnego. Propinatorowie wiedzą dobrze, czy ten, który trunek kupuje jest z obcej czy ze swojej propinacyi, a jeżeli jest obcy, to kontentuje się bardzo małym zarobkiem handlowym i trunek tanio sprzedaje. Ta taniość jest więc wielką podnietą do sprowadzania trunków z obcych propinacyi, dla uniknięcia opłaty zysku propinacyjnego. Wydarza się to i po gminach pobierających opłatę komunalną, ale już rzadziej, bo zawsze jest ambaras dla konsumenta, szczególnie przy mniejszej ilości, zgłaszać trunek do poboru i opłacać należytość komunalną.

Jeżeli się przeto podciągnie spożywcę bezpośrednio pod obowiązek opłaty krajowej, to się przeszkodzi przemianie tej opłaty na opłatę szynkarską, a nadto nie tylko że się prawu propinacyi nie zaszkodzi, ale owszem o tyle mu się pomoże, że konsument dla uniknienia ambarasu zgłoszenia i uiszczenia opłaty będzie wolał kupić trunek w własnej propinacyi.

Przyjmując zasadę pociągnięcia spożywców do uiszczania opłaty krajowej, spotykamy się z bardzo ważną kwestyą. W pierwszym rzędzie musi opłata spoczywać na szynkarzach i w ogóle na tych, którzy się trudnią drobną sprzedażą piwa i napojów spirytusowych wprost konsumentom, tak że trunek przez konsumenta u drobnego sprzedawcy nabyty będzie już opłacony. Przyjąć bowiem trzeba, że drobny sprzedawca przez małe nałożenie do ceny przerzuci opłatę na spożywcę, i że przez to opłata zachowa swoją naturę podatku spożywczego. Że tak się dzieje w ogóle, nie podlega wątpliwości, ale czasami zachodzą pod tym względem trudności. U nas zaś trudność polega jeszcze w tem, że nasza moneta drobna jest za wysoka, a mianowicie nasza półcentówka jest za wysoką, aby służyć mogła na wyrównywanie drobnych różnic. Nadto, co jest rzeczą szczególną, nasze półcentówki, przez to właśnie, że dla siebie nie stanowią całości, nie przyjęły się w obiegu i prawie cały zapas wybicia pozostał w kasach rządowych.

Pod względem poboru opłaty musi być cały kraj podzielony na okręgi poborowe, z których każdy będzie stanowił jednostkę administracyjną. Jeżeli miejsce spożycia nabytego u drobnego sprzedawcy trunku przeznaczonego do domowego użytku, a nie skonsumowanego na miejscu w lokalu sprzedawcy, znajduje się w tym samym okręgu poborowym, to o powtórnej opłacie mowa być nie może i nie zachodzi żadna potrzeba dalszego molestowania spożywcy. Ale jeżeli miejsce spożycia znajduje się w innym okręgu poborowym niż miejsce nabycia rozumie się trunku nabytego w drobnej sprzedaży i już opłaconego, toby można wychodząc z zasady, że trunek w tym samym okręgu poborowym, powinien być opłacony, w którym jest spożyty, dojść do wymagania ponownej opłaty.

Za wymaganiem opłacenia trunku, bez względu na to, że już raz przez drobnego sprzedawcę był opłacony, jeszcze drugi raz w tym okręgu poborowym, w którym znajduje się

miejsce spożycia, można przytoczyć, że konsument, który nie spożywa napoju w lokalu sprzedawcy, ale transportuje go do drugiego okręgu poborowego, jest już zwykle zamożniejszy i zwykle większą kupuje ilość i że dla takiego konsumenta uiszczenie opłaty nie będzie uciążliwe, a utrzymuje się konsekwencya zasady, iż opłata powinna być uiszczoną w okręgu poborowym miejsca spożycia. Mnie się jednak zdaje, że to byłoby zawsze zbyt wielkiem obciążeniem i niesłusznością. Dla tego jestem raczej za przyznaniem pierwszeństwa tej zasadzie, iż trunek raz opłacony jest już od dalszej opłaty wolny. Ale za to dla kontroli i zapobieżenia ukróceniom trzeba nałożyć na spożywcę obowiązek zgłoszenia do poboru opłaty krajowej napoju, z obcego okręgu poborowego sprowadzonego i wykazania, że nabyty był w drodze drobnej sprzedaży. — Teraz powstaje dalsze pytanie, co zrobić w tym wypadku, jeżeli spożywca nabywa napój na swoją potrzebę nie w drodze drobnej sprzedaży, ale sposobem hurtownym od hurtownika albo od producenta? Ponieważ zamierzona opłata ma być ściśle spożywczą i ani handlu ani produkcyi obciążać nie może i ponieważ spożywcy zabraniać także nie można, aby napoju u hurtownika albo producenta sposobem hurtownym nie nabywał, przeto nabyty tym sposobem przez spożywcę napój w chwili nabycia nie będzie jeszcze opłacony i dla tego obowiązek uiszczenia opłaty ciążyć musi bezpośrednio na nabywcy.

Zatem prowadzi konieczność do zobowiązania spożywcy, aby trunek nabyty w drodze hurtownej zgłosił do poboru opłaty krajowej i takową uiścił, a to bez różnicy czy miejsce spożycia znajduje się w tym samym okręgu poborowym, co miejsce nabycia, czy nie.

Jeżeli zaś nabycie napoju na spożycie w drodze drobnej a w drodze hurtownej sprzedaży tak wielką robi różnicę, to zachodzi konieczność dokładnego oznaczenia, kiedy jest jedna a kiedy druga sprzedaż. — W przepisach odnoszących się nie mamy dokładnie pociągniętéj granicy. Tę granicę trzeba więc w uwzględnieniu stosunków i ustalonej praktyki naszego kraju pociągnąć.

Sprzedawca, który nie będąc ani hurtownikiem ani producentem trudni się sprzedażą napojów wprost konsumentom, może sprzedać dowolną ilość konsumentowi, a ta ilość, chociażby była większą od ilości minimalnej, dla sprzedaży hurtownej wymaganej, będzie zawsze zbytą i nabytą w drodze drobnej sprzedaży, bo wedle założenia projektu, wywołanego także względami na stosunki kraju, będzie ta ilość już z góry opłaconą przez drobnego sprzedawcę.

Inaczej się rzecz ma z hurtownikami, producentami i wykonującymi prawo propinacyi. — Największą w tym względzie rolę odgrywa prawo propinacyi, bo obejmuje w sobie prawo produkcyi i prawo sprzedaży tak hurtownej jak drobnej. — Producentów i hurtowników bez prawa propinacyi mamy niezawodnie bardzo mało. Zwykle też producenci i wykonujący prawo propinacyi trudnią się równocześnie i hurtowną i drobną sprzedażą. Po browarach wydarza się, że sprzedają piwo w beczułkach po 25 litrów, które są przeznaczone wprost dla spożywców, bo dla drobnych sprzedawców jest to ilość zbyt mała. Możeby więc co do piwa w beczułkach należało ustanowić granicę hurtownej sprzedaży na 50 hektolitrów. Piwo w opieczętowanych flaszkach sprzedaje się także sposobem hurtownym w większych ilościach, ale że przy prawie propinacyi łączy się zwykle drobna sprzedaż i nie było dotąd praktycznej potrzeby rozróżniania ilości, więc wydarza się, że spożywcy nabywają po browarach i mniejszą ilość, która mimo to nie jest uważana za idącą na wyszynk, ale jako hurtownie wprost ze składu sprzedana.

Ażeby nie utrudniać handlu, nie można dla sprzedaży hurtownej zbyt wysokiej brać ilości, ale także niepodobna poczytywać sprzedaży już jednej flaszki za sprzedaż hurtowną. Zdaje się, że ilość 10 flaszek może być najniższą granicą dla handlu hurtownego, tak że sprzedaż poniżej tej ilości musiałaby być poczytana za drobną.

Co do wódki, to zachodzi różnica między wódką słodzoną albo przyprawioną a surową. — Tam gdzie są gorzelnie i znajduje się oraz propinacyjne prawo wyszynku, to ostatnie zaś przez inną osobę jest eksploatowane, niż gorzelnia, wymawiają sobie propinatorowie, aby

w gorzelni niżej pewnej ilości wódki nie sprzedawano. Ta ilość bywa rozmaitą, jednak wynosi zwykle 4 do 5 garncy. Oznaczając 10 litrów jako granicę między sprzedażą hurtowną, nie przysporzy się z pewnością trudności właściwemu handlowi, a tę ilość można zostawić także dla wódek przyprawianych, słodzonych i zagranicznych. Jeżeli zaś wódka sprzedaje się we flaszkach opieczętowanych, to ilość 10 flaszek może być tak samo jak przy piwie przyjęta za właściwą granicę. —

Zresztą można te ilości inaczej oznaczyć, gdyby się po temu potrzeba handlu okazała, ale ostatecznie między sprzedażą hurtowną a drobną stała granica pociągniętą być musi.

Pociągnięcie pewnej i stałej granicy pomiędzy handlem hurtownym a drobną sprzedażą, uważam dla sprawy opłaty krajowej za tak ważną, iż bez niej pomyślnego skutku nie mógłbym sobie obiecywać, bo u nas, bardziej niż gdzie indziej, brak takiej granicy odbiłby się nadużyciem. Myślę że i Rząd pociągnięciu takiej granicy nie będzie się sprzeciwiał, bo taka granica, zaprowadzona jedynie w odniesieniu do opłaty krajowej, w niczem interesów jego nie dotyczy i wolności handlu nie ograniczy.

Mając zaś ustaloną granicę między handlem hurtownym a drobną sprzedażą, ułatwia się cały układ opłaty krajowej. Właściwe środki kontrolne ograniczą się do drobnej sprzedaży a handel hurtowny nie dozna żadnego utrudnienia.

Przechodzę teraz do dalszych szczegółów.

Do art. 1. mego projektu.

Komisya zgodziła się na to, aby opłata od hektolitra piwa w ilości nie mniejszej jak 50 litrów wynosiła 50 centów i ja tak samo uważam, że opłata wyższą być nie może, bo Rząd na wyższą opłatę już w Styryi się nie zgodził, a u nas nadto konsument ma do opłacenia zysk propinacyjny, po miastach zaś i miasteczkach jeszcze znaczny dodatek komunalny, który n. p. w Stanisławowie wynosi 2 zł. 65½ a w Wieliczce 2 zł. 49¾ ct.

Piwo stało się u nas napojem bardzo powszechnym i zastępuje już w znacznej części wódkę, nie należy więc drożeć jeszcze tak ważnego artykułu konsumcyi. Owszem zdaje mi się, iż byłoby rzeczą bardzo pożądaną, poddać ogólnej rewizyi opłaty komunalne u nas istniejące i gdzie tylko nabyte prawa nie stoją na przeszkodzie, takowe obniżyć i przyjąć stałą normę co do dopuszczalnej wysokości opłat komunalnych. Nawet tam, gdzie są prawa nabyte, a opłata komunalna niestosunkowo wygórowana jak w Stanisławowie i w Wieliczce, należałoby wpłynąć, aby gminy same opłaty dotychczasowe obniżyły, a ubytek ztąd powstały innym sposobem pokryły

Zatem opłata po 50 centów od hektolitra piwa, jako rzeczywiście umiarkowana, kwestyi podlegać nie powinna. Ale pozostaje pytanie, czy należy i można podnieść opłatę do podwójnej wysokości, jeżeli ilość piwa opłacie podlegająca jest mniejszą niż 50 litrów, tak, jak to komisya zaproponowała. Ja tego zdania nie podzielam.

Naprzód z takiego podwyższenia opłaty nie spodziewam się wielkiego rezultatu, bo drobni sprzedawcy w mniejszych ilościach jak półhektolitrowych piwa nie nabywają, ile że ambaras i koszt z większą ilością naczyń połączony, byłby za wielki, w stosunku do niewielkiego zysku.

Powtóre mogliby być przez takie nałożenie podwójnej wysokości opłaty dotknięci producenci piwa, o ile rzeczywiście piwo w mniejszych ilościach n. p. w 30 lub 25 litrowych naczyniach sprzedają, bo taka sprzedaż całkiem by ustała.

Potrzecie tę podwójną opłatę uiszczaliby bezpośrednio sami konsumenci, którzyby piwo wprost z browaru dla swego domowego użytku sprowadzali. Konsumenci po miastach i miasteczkach uczuliby tę podwyższoną opłatę bardzo dotkliwie, bo już bez tego muszą uiszczać stosunkowo wysoką opłatę komunalną. Mniej dotkliwy byłby ten ciężar po wsiach i gminach niepobierających opłat komunalnych, ale jeżeli niepodobna konsumentów miejskich,

zmuszonych uiszczać opłaty komunalne, obciążać nad potrzebę, to znowu niepodobna zaprowadzać różnicy między konsumentami.

Natomiast byłbym za zaprowadzeniem podwójnie wysokiej opłaty od wszelkiego rodzaju piwa zagranicznego, jako to: porteru, alu, piwa bawarskiego i t. d., bo kto spożywa piwa zagraniczne, ten jest już zamożniejszy, a konsumcya jego jest już poniekąd zbytkową. Dla tego podniesienie opłaty od wszelkiego rodzaju piwa zagranicznego uważam za rzecz całkiem uzasadnioną.

Że opłata nie powinna się odnosić do stopnia, dla uniknienia wszelkich komplikacyi, nie podlega, wedle mego zdania, wątpliwości.

Tak samo co do napojów spirytusowych, sądzę, za przykładem ustaw styryjskiej i salzburgskiej, że opłata powinna być postanowioną bez względu na stopień, albowiem tym sposobem ułatwi się cała manipulacya i uniknie się potrzeby sprawdzania siły i redukowania opłaty. Drobni zaś sprzedawcy, którzy wódkę do rozsprzedaży sprowadzają, sami o to będą dbali, aby siła jej była o ile możności najwyższa.

Co się zaś tyczy wysokości opłat, to rozróżniłbym znowu produkt krajowy od zagranicznego. Produkt zagraniczny dla tych samych przyczyn, które wyżej przy piwie przytoczyłem, obłożyłbym znacznie wyższą opłatą, i zgodziłbym się z propozycyą komisyi ale w tej formie: że od napoju spirytusowego proweniencyi zagranicznej płacić się ma po 4 zł. od hektolitra, a od sprowadzonego we flaszkach, od flaszki litrowej lub mniejszej zawartości po 8 centów.

Co się tyczy napojów spirytusowych produkcyi krajowej, to zrobiłbym tylko różnicę między wódką zwyczajną surową a wódką przyprawianą jakimkolwiek bądź sposobem, żeby nie mnożyć kazuistyki i nie wywoływać kwestyi spornych. Na pierwszą nałożyłbym opłatę w wysokości 1 zł., a na drugą w wysokości 2 zł. — zestawiając ją nawet przy mniejszych ilościach, ale z zastrzeżeniem, że wszelka ilość niżej litra uważa się za litr pełny.

Co się tyczy dodatku do państwowego podatku konsumcyjnego od wina, sądzę że dodatek w wysokości 100% proponowanej przez komisyę, jest za wielki, z przyczyny, że w wielu gminach mamy już tej samej wysokości dodatek komunalny. Dla tego oświadczam się tylko za dodatkiem 50%, który zawsze, biorąc za podstawę obliczenia p. Marka uczyniłby poważną sumę 50.000 zł.

Do art. 2. projektu.

W 2. artykule są wypowiedziane zasady, już wyżej objaśnione, że do uiszczenia opłaty obowiązani są drobni sprzedawcy i spożywcy.

Przy drobnych sprzedawcach, kładę słowa „na własny rachunek“, zatem nie każdy drobny sprzedawca byłby wedle mego założenia obowiązany do uiszczania opłaty krajowej, tylko ten, który się trudni drobną sprzedażą na własny rachunek.

Dodatek ten wydaje mi się bardzo ważny i konieczny ze względu na stosunki faktyczne u nas istniejące i z prawa propinacyi wypływające, których niema w innych prowincyach. Prawo propinacyi, jako wyłączne prawo sprzedawania w drobnych ilościach trunków propinacyjnych, rozciąga się na pewne terytoryum, które jest większem albo mniejszem i liczy więcej albo mniej szynków, karczem i t. d.

Rzadko kiedy właściciel prawa propinacyi trudni się drobną rozsprzedażą trunków propinacyjnych po wszystkich szynkach lub karczmach na własny rachunek, chociaż i takie wydarzają się wypadki, tam, gdzie izraelici ponabywali drobne folwarki, albo same prawo propinacyi. Wykonywanie prawa propinacyi odbywa się zwyczajnie przez wydzierżawienie, które albo jest jeneralne, rozciągające się na całe terytoryum propinacyjne, albo ograniczone na pewne objekta, to jest karczmy lub szynki. Owoż mamy dwa rodzaje szynkarzy, czyli drobnych sprzedawców, czy to ustanowionych przez właścicieli prawa propinacyi, czy przez dzierżawców tegoż, bo to różnicy nie robi — jedni z nich mogą napoje do rozsprzedaży potrze-

bne zkądkolwiekbądź pobierać i płacą za to właścicielowi albo dzierżawcy pewien czynsz stały, tak, że są raczej poddzierżawcami prawa propinacyi co do pewnego pojedynczego objektu, drudzy zaś muszą brać trunki od wykonującego prawo propinacyi i innych sprzedawać im nie wolno, i tacy są raczej sługami właściciela lub dzierżawcy prawa propinacyi. Wykonujący prawo propinacyi liczy takiemu niesamoistnemu szynkarzowi trunek propinacyjny już z zyskiem propinacyjnym, ale zawsze nieco niżej niż konsumentowi, tak, że różnica między ceną zapłaconą wykonującemu prawo propinacyi łącznie z zyskiem propinacyjnym, a ceną płaconą przez konsumenta, stanowi zarobek szynkarza.

Szynkarzy więc jednych i drugich jednakowo traktować nie można, bo znajdują się w warunkach odmiennych. Szynkarze mający wolność brania trunków propinacyjnych tam, gdzie im się podoba, są samoistnymi drobnymi sprzedawcami, tak samo jak ci, którzy się trudnią drobną sprzedażą na mocy koncesyi od władzy politycznej otrzymanej. Ci więc powinni i muszą być pociągnięci bezpośrednio do uiszczania opłaty krajowej, tak jak się to dzieje w Styryi i w Salzburgu. Inaczej ma się rzecz z szynkarzami niesamoistnymi, ograniczonymi w poborze trunków propinacyjnych. Tych należy raczej uważać za sługi, wykonującego prawo propinacyi, a do opłaty pociągnąć nie szynkarza nie samoistnego, ale wykonawcę prawo propinacyi, który sam i wyłącznie daje szynkarzowi swój napój do rozprzedaży. Że takie rozróżnienie jest w rzeczy uzasadnione, zdaje mi się nie podlegać wątpliwości. Szynkarz niesamoistny pobiera trunki zwykle w małych ilościach, bo zwykle jest ubogi i wielkiego zapasu trzymać nie może, a nadto i nie potrzebuje, bo ile razy zapas mu wyjdzie, ma go gotowy u wykonawcy propinacyi. Nadto taki szynkarz ma zwykle większy lub mniejszy kredyt u swego pryncypała, z którym w ciągłym zostaje rachunku. Zresztą te drobne zapasy, przez niesamoistnych szynkarzy pobierane, idą już wprost do konsumcyi i do wykonawcy propinacyi nie wracają. Zatem słusznie jest, żeby ten, który szynkarza ustanowił i którego napój szynkarz wyłącznie sprzedawać jest obowiązany, był pociągnięty do opłaty, i nie szynkarz, ale on, od ilości szynkarzowi do rozprzedania wydanej opłatę uiścić był obowiązany.

Pryncypał szynkarza ustanawia cenę nie wedle ceny targowej, ale wedle swego zysku propinacyjnego, jaki sobie rachuje, razem więc z zyskiem pobierze opłatę przez siebie uiszczoną, a stosunek do poboru krajowego pozostanie łatwym i prostym, zwłaszcza że wykonujący prawo propinacyi sam nad szynkarzami swymi rozciąga należyty i skuteczny nadzór, aby pokątnie obcych trunków nie sprowadzali. Pobór zaś będzie łatwiejszym, jeżeli kontrola nad wielką liczbą niesamoistnych szynkarzy odpadnie i stanie się zbyteczną.

Czy zaś redakcya moja odpowiada myśli mojej dopiero co objaśnionej, tego pewnym nie jestem i przypuszczam, że może dla jasności byłoby dobrze dodać ustęp środkowy mniej więcej tak opiewający:

„Wykonujący prawo propinacyi od ilości piwa lub napojów spirytusowych, wydanej ustanowionym przez siebie szynkarzom nie mającym prawa dowolnie ich gdzie im się podoba zakupywać".

Tym sposobem gdyby szynkarz był obowiązany zakupywać wódkę w propinacyi, a zaś co do piwa nie był ograniczonym, to by pod względem wódki był uważany za niesamoistnego szynkarza i opłatę uiszczaćby musiał pryncypał, co do piwa zaś byłby samoistnym i musiałby opłatę sam uiszczać i kontroli przepisanej podlegać.

Drugi ustęp art. 2. objaśniłem już wyżej, a tu dodaję, że jeżeli producent lub hurtownik trudni się oraz drobną sprzedażą, poddany jest osobnym przepisom dla utrzymania stałej granicy pomiędzy handlem hurtownym a szynkowaniem.

Do art. 3. projektu. Potrzebę określenia tej granicy starałem się już wyżej uzasadnić i nie chcę się w tym względzie powtarzać. Druga część tego artykułu usprawiedliwia się sama przez się. Połączenie drobnej sprzedaży z produkcyą albo z prawem propinacyi jest u nas bar-

dzo zwyczajne. Kto więc nie ogranicza się na sprzedaż w ilościach większych niż oznaczone są, ten musi być podciągnięty pod ogólne przepisy dla drobnych sprzedawców wydane.

Do art. 4. projektu. W artykule tym proponuję wyjątek dla spożywców we Lwowie i w Krakowie i zdaje mi się że z przyczyn słusznych. Naprzód bowiem trzeba uwzględnić, że spożywcy w tych miastach są już bardzo obciążeni rozlicznemi opłatami akcyzowemi i należy im się pewna ulga.

Powtóre: konsumenci we Lwowie i Krakowie zakupują zwykle napoje u drobnych sprzedawców i rzadko się zdarza, aby który konsument nabywał dla siebie napój w drodze handlu hurtownego.

Po trzecie nareszcie: pobór sam natrafiłby na nadzwyczajne trudności, a kontrola byłaby prawie niepodobną.

Zdaje mi się jednak, że do tego artykułu trzeba zrobić dodatek taki, że przyznane uwolnienie odnosi się tylko do napojów nabytych na miejscu w drodze handlu hurtownego, nie zaś do napojów z po za tych miejsc sprowadzonych.

Gdyby zaś spożywca kupił napój opłacie podlegający w drodze handlu hurtownego we Lwowie i z miasta go wyprowadził, to musiałby go wedle zasady przezemnie przyjętej, zgłosić w poborze miejsca spożycia, bo już wtenczas nie jest spożywcą we Lwowie albo w Krakowie.

Do art. 5. projektu. Proponowane przezemnie nałożenie obowiązku prowadzenia rejestrów na producentów i hurtowników, uważam dla całego systemu krajowej opłaty konsumcyjnej za szczególnie ważne, bo inaczej wszelka kontrola będzie ułudną, a defraudacya będzie miała otwarte przed sobą pole. Wiem jednak, że to jest kwestya trudna, bo na podobne żądanie, ze Styryi podniesione, Rząd dotąd, o ile mi wiadomo, nie dał jeszcze odpowiedzi. Atoli to nie powinno nas odstraszać od podjęcia tej kwestyi z naszej strony, jeżeli chcemy, aby opłata nasza krajowa, pociągająca za sobą rozliczne utrudnienia dla publiczności, przyniosła rzeczywisty pożytek krajowi, nie zaś premie dla defraudantów. Rozumie się jednak, że w tym względzie należy się wprzódy upewnić, jakie będzie zapatrywanie Rządu. Idę nawet dalej i powiadam, że ponieważ my żadną miarą nie możemy poprzestać na prostem skopiowaniu czy to styryjskiej czy salzburgskiej ustawy, ale musimy ułożyć całkiem nową, do naszych stosunków zastosowaną, przeto przed wniesieniem projektu do Sejmu, powinniśmy upewnić się przychylności Rządu. Nie widzę zaś słusznej przyczyny, dla której Rząd miałby być przeciwny nałożeniu takiego obowiązku? Kraj potrzebuje funduszów nowych do spełnienia swoich zadań i nie może pozostać w ciasnym kącie, w który go z jednej strony Państwo, a z drugiej komuny wcisnęły, ograniczony na zgubną gospodarkę dodatkowania. Rząd powinien przeto ułatwić krajowi zdobycie sobie nowego źródła. Nałożenie zaś obowiązku na producentów i hurtowników prowadzenia rejestrów zbytu, nie może kolidować z żadnemi względami publicznemi i nie stworzy żadnej nowej uciążliwości, bo każdy przedsiębiorca i w ogóle każdy gospodarz powinien z porządku rzeczy już dla siebie samego prowadzić dokładne rachunki i rejestra. Tu zaś nie rozchodzi się o rachunki i wdzieranie się w tajemnice majątkowe, ale o prosty wykaz zbytu. Jak ważną zaś dla kontroli rzeczą są takie wykazy, pokazuje się zaraz na pierwszy rzut oka, jeżeli producent lub hurtownik jest oraz drobnym sprzedawcą, jak to zwykle u nas bywa. Wynika zaś z prostej konsekwencyi pociągnięcia drobnych sprzedawców bezpośrednio do obowiązku uiszczania opłaty krajowej, że dla drobnej sprzedaży osobne rejestra prowadzone być muszą. Zresztą to samo ma miejsce w Styryi i w Salzburgu.

Do art. 6. projektu. Przepis tego artykułu zostaje w ścisłym związku z poprzednim i jest jego koniecznem uzupełnieniem. — Zapiski takie są prowadzone na każdej stacyi i służą

potem do zestawień rachunkowych i statystyoznych układanych przez administracye dróg żelaznych.

Te zapiski dla celów kontroli zupełnie wystarczają a Rząd nie powinien kwestyonować obowiązku udzielania z nich odpisów, zwłaszcza że przez to żaden nowy ciężar na administracye kolejowe nie spada, a rzecz sama tajemnicy urzędowej nie stanowi.

Do art. 7. projektu. Przyjmując za zasadę, że każden spożywca obowiązany jest napój w drodze handlu hurtownego nabyty opłacić, a uwalniając go od tego obowiązku, jeżeli napój nabywa w drodze drobnej sprzedaży, trzeba mu ułatwić dowód, a poborowi kontrolę. — Do tego celu służyć mają owe karty poświadczające, o których traktuje niniejszy artykuł.

Ja kartę taką następnie sobie wyobrażam:

Na górze powinien być napis albo handel hurtowny albo drobna sprzedaż;

potem miejsce sprzedaży i nazwisko sprzedawcy;

dalej miejsce zostawione na wypisanie imienia i nazwiska nabywającego a nakoniec takie rubryki:

piwa krajowego	litrów	flaszek jednolitrowych lub mniejszej zawartości.
„ zagranicznego		
wódki krajowej zwyczajnej		
„ „ przerobionej. . . .		
„ zagranicznej		

Data.

Takie karty powinny być wydrukowane i sprzedawcom rozdane, — wypełnianie ich byłoby bardzo krótkie, bo wystarczy wpisać imię i nazwisko nabywcy albo nawet same nazwisko tudzież ilość litrów albo flaszek i położyć datę.

Wydanie jednak takiej karty musi być zależne od żądania nabywcy, który wydania oczywiście tylko wtenczas zażąda, jeżeli ma uczynić zgłoszenie do poboru.

Zachodzą atoli wypadki, w których wypełnienie nawet tak małe na blankiecie drukowanym byłoby trudnem.

N. p. w Łancucie na stacyi kolejowej sprzedawane bywają w czasie zatrzymywania się pociągów, rozolisy i likiery z fabryki łancuckiej. Kilka minut zatrzymania się pociągu nie dopuszcza żadnego najmniejszego pisania.

Na takie wyjątkowe wypadki muszą być dopuszczone ulgi i możnaby zezwolić na drukowane karty kartonowe, na którychby sprzedający datę wyciskał, tak jak się to dzieje z biletami kolejowemi.

Czy przepis o tych kartach należy do zasad ustawy czy też do wykonania, tego przesądzać nie chcę, ale zdaje mi się, że lepiej go umieścić między postanowieniami ustawy z powodu, iż zawsze nowy obowiązek wprowadza.

Do art. 8. projektu. Ten artykuł sam przez się usprawiedliwia się. — O tem zaś, czy te same organa, które pobierają opłaty miejskie, mają pobierać opłaty krajowe, nic nie wspominam, bo na miasta takiego ciężaru nakładać nie można i co do rzeczywistego poboru przez organa miejskie, musiałby być zawarty układ z reprezentacyą miast.

Do art. 9. projektu. Podział kraju na okręgi poborowe jest koniecznym, a ponieważ stosunki miejscowe muszą być ocenione i uwzględnione, przeto naprzód z góry, nie da się powiedzieć, jak wielkiemi być mają. — Nie można ich za nadto drobić, ale to pewna, że muszą być mniejsze od powiatów.

NB. Okręgi poborowe dla podatku konsumcyjnego państwowego są zgodne z powiatami, ale skarbowość wypuszcza często pobór w pojedynczych gminach, które są osobnym przedmiotem poborowym.

Do art. 10. projektu. Kwestya restytucyi uiszczonej opłaty jest ważną a przytem trudną do rozwiązania, zwłaszcza jeżeli chcemy, aby była dla strony jak najmniej uciążliwą, a skarbu krajowego na szkodę nie narażała. — Zdaje mi się, że sposób przezemnie podany, odpowiada temu podwójnemu zadaniu. — Ja się oświadczyłem za tem, aby opłata krajowa pobieraną była bez względu na stopień. — Z tego postanowienia będą strony co do wódki w ten sposób korzystały, że wódka opłacana będzie miała jak najwięcej stopni. — Gdyby więc restytucya była dopuszczoną także bez względu na stopień, toby strony mogły robić na skarbie krajowym spekulacyę.

Zatem rozróżniam dwa wypadki, pierwszy jeżeli jest zupełny dowód, że napój od którego ma być opłata zwróconą jest ten sam, od którego była uiszczoną i jeżeli takiego dowodu nie ma.

W pierwszym wypadku należy zwrócić całą uiszczoną opłatę a w drugim przyjąć, że napój spirytusowy miał siłę stu stopni tak, że zwrot opłaty byłby tylko stosunkowy, w stosunku do stopnia jaki ma napój z handlu drobnego wycofać się mający. — Co się tyczy piwa, przy którem jednak restytucya rzadko kiedy zachodzić będzie, należy przyjąć, że opłata uiszczona była mniejsza, a zatem że piwo opłacone było krajowe. Wszakże strona będzie mogła ułatwić sobie dowód tożsamości, jeżeli przy uiszczeniu opłaty uczyni stosowne zastrzeżenie a napój podda zamknięciu ze strony poboru.

Do art. 11. projektu. Zastrzeżenie to jest zdaje mi się potrzebne, ale trudno oznaczyć naprzód ostrożności, jakie dla zabezpieczenia skarbu krajowego od nadużyć pożądane być mogą. — Ostrożności te mogłyby być: deklaracya przemysłowca, iż spirytusu tylko do swego procederu używać będzie, orzeczenie znawców co do potrzebnej do procederu ilości, zgłoszenie każdej ilości na ten cel sprowadzonej do poboru i t. p.

Do art. od 12. do 18. Artykuły te, zdaje mi się, nie potrzebują osobnego usprawiedliwienia i są po większej części zgodne z postanowieniami zawartemi w ustawach styryjskiej i salzburgskiej.

O rewizyi domowej żadnej nie uczyniłem wzmianki, bojąc się, ażeby przez to nie były wywołane trudności. Zresztą można się odwołać na ustawę z 27. Października 1862 Nr. 88. D. P. P. która w §. 3. takie zawiera postanowienie: Zum Behufe der polizeilichen und finanziellen Aufsicht dürfen von den Organen derselben Hausdurchsuchungen nur in den durch das Gesetz bestimmten Fällen vorgenommen werden. — Jedoch gelten auch hier die Vorschriften des vorhergehenden Paragraphes bezüglich der Ermächtigung zur Hausdurchsuchung und der Bescheinigung über deren Vornahme.

Co do postanowień wykonawczych jestem zdania, iż takowe muszą być uchwalone równocześnie przez Sejm w formie instrukcyi ile możności dokładnej chociaż niekoniecznie szczegółowej. Sam wniosek o zaprowadzenie opłat komsumcyjnych dozna wielkiej opozycyi, naprzód jako rzecz nowa a powtóre jako dotykająca wiele interesów ekonomicznych.

Obawa przed rzeczą nową spowoduje niejednego do oponowania, a każden będzie się pytał, jak też ustawa będzie w codziennem życiu funkcyonowała, ile go dotknie w jego interesach i jakie sprowadzi uciążliwości. Z takiemi obawami i wątpliwościami trzeba się liczyć i dla tego jestem za tem, aby Sejmowi przedłożyć instrukcyę o ile możności dokładną. Co do projektu mego, to wynika on z zasad przezemnie przyjętych, różni się wprawdzie znacznie od rozporządzeń wykonawczych wydanych dla Styryi i Salzburga, bo ze względu na odmienne nasze stosunki różnić się musi ale w rzeczach głównych zgodny jest z przepisami wydanymi dla poboru

podatku komsumcyjnego od wina i mięsa. Tak np. rozróżnienie lokalności przeznaczonych do handlu hurtownego od lokalności przeznaczonych do sprzedaży drobnej, które pod względem należytego zabezpieczenia poboru opłat krajowych uważam za konieczne, znajduje się już w ustawie z dnia 16. Czerwca 1877. Nr. 60. D. P. P. W tym względzie pozwalam sobie przytoczyć dosłownie tylko ustęp z §. 37. tej ustawy, który tak opiewa:

„ Sprzedawcy ci są nadto obowiązani, ile razy zamierzają słoninę, mięso solone, „ wędzone lub marynowane zwierząt w taryfie wymienionych, konserwy z mięsa i inne kieł- „ basy mięsne

„ *a.* użyć do sprzedaży drobnej lub na domową potrzebę albo przenieść do lokalu „ drobnej sprzedaży, albo

„ *b.* przenieść do lokalu sprzedaży hurtownej, albo

„ *c.* pozbywać hurtem, to jest w ilościach najmniej po 25 kilogramów każdego arty- „ kułu, lub usunąć z magazynu kontroli

„ oznajmić zamierzoną czynność organowi skarbowemu, do nadzoru nad przedsiębior- „ stwem wyznaczonemu. “

§. 1. do proponowanych przezemnie postanowień wykonawczych zawiera oprócz zarządzenia: że wszyscy trudniący się drobną sprzedażą napojów opłacie podlegających mają podać dokładny opis swoich lokalności, także rozporządzenie, że lokalności przeznaczone do przechowywania napojów idących na handel hurtowny, muszą być należycie odłączone od lokalności w których przechowywane być mają napoje przeznaczone na sprzedaż drobną. Na takiem odosobnieniu i odłączeniu obu rodzajów lokalności bardzo wiele zależy. bo inaczej nadużycia byłyby nieuniknione.

Że zaś każda zmiana w lokalnościach musi być naprzód organom poborowym oznajmioną, leży w porządku rzeczy a czas 48 godzin nie jest za krótki, bo z wyjątkiem niespodziewanych wypadków, które się usprawiedliwić dadzą, są takie zmiany naprzód przewidywane.

Do §§. 2. 3 i 4. Z dniem w którym ustawa zaprowadzająca opłaty krajowe w życie wejdzie, podlegają już piwo i napoje spirytusowe, idące na komsumcyą opłacie. Jednak przejście jest konieczne, zaczem wszystkie środki kontrolne należycie funkcyonować zaczną.

Nakazywać, ażeby wykazy zapasów podawane były przed dniem obowiązywania ustawy, jest rzeczą niepodobną, zwłaszcza że żaden sprzedawca nie będzie mógł oznaczyć naprzód ściśle zapasu, jaki się w dniu rozpoczęcia działalności ustawy znajdywać będzie, bo każden dzień i każda godzina może w tym względzie zmianę sprowadzić. Zdaje mi się, że wyznaczenie 48 godzin czasu po wejściu w życie ustawy, a zatem trzech dni, nie będzie ani za wiele ani za mało. Że niejeden sprzedawca utai jakąś ilość napoju, jest do przewidzenia, ale że organa poborowe mają prawo sprawdzić zaraz zapasy, przeto niebezpieczeństwo nie jest wielkie.

Ponieważ przyjąłem zasadę, że uiszczenie opłaty ma się odbywać równocześnie z wniesieniem trunku do lokalności sprzedaży drobnej, wykluczając w zupełności uiszczenie dopiero przy otwarciu czopa i w ogóle naczynia, przeto też musiał być na sprzedawców nałożony obowiązek uiszczenia równocześnie z podaniem wykazu także opłaty od napojów, które się w dniu wejścia w życie ustawy w lokalnościach drobnej sprzedaży znajdowały i później tam aż do chwili zamknięcia wykazu wniesionemi były.

Do §. 5. U sprzedawców trudniących się oprócz sprzedażą drobną także hurtowną, nie wystarcza bynajmniej odłączenie i odosobnienie lokalności, ale trzeba uciec się jeszcze do skuteczniejszego środka, aby napój bez uiszczenia opłaty nie mógł być przemycany z jednych lokalności do drugich. Zabezpieczenie od takiego przemytnictwa może być rozmaite, byle było skuteczne.

Do §. 6. Tak zabezpieczenie wzmiankowane w poprzednim paragrafie jak ostrożności w niniejszym przepisane, odpowiadają w zupełności przepisom wykonawczym dla Styryi i Salzburga wydanym, z modyfikacyami usprawiedliwionemi przyjęciem tylko jednego sposobu opłaty

i rozróżnieniem dwojakich lokalności. Zresztą zdaje mi się, że nie zachodzi potrzeba zapuszczać się w kazuistykę i wyliczać wszystkie zmiany, wymagające oznajmienia do poboru. Dość jest powiedzieć, że wszelka zmiana powinna być oznajmioną, czy to że napój ma być z jednego naczynia w drugie przelany, czy też że ma pójść do lokalności drobnej sprzedaży albo że ma być ze składu całkiem wytransportowany.

Do §. 7. Paragraf ten jest właściwie zbyteczny, bo jedynie drobni sprzedawcy i spożywcy pociągnięci są do obowiązku uiszczania opłaty konsumcyjnej, ale dla lepszej ewidencyi nie zaszkodzi go zamieścić.

Do §. 8. Jak już wyżej nadmieniłem, wykluczyłem z mego projektu postanowienie, które w Styryi i w Salzburgu stanowi niemal regułę, że opłata może być uiszczoną dopiero przy otwarciu czopa i w ogóle naczynia w którem się napój znajduje. To postanowienie uważałbym w naszych stosunkach za bardzo niebezpieczne i nie mógłbym go żadną miarą polecić. Mielibyśmy niezawodnie tysiączne nadużycia z których nie wszystkie na jaw by wyszły a lepiej jest im zapobiedz i kontrawencyi przez ułatwienie sposobności nie wywoływać. Kto wie nawet, czy wydatność opłat konsumcyjnych w Styryi nie byłaby większą, gdyby porzucony był pobór opłaty przy otwarciu czopa. Jest wprawdzie pewna różnica między uiszczeniem opłaty w chwili wniesienia napoju do składu, a uiszczeniem w chwili otwarcia naczynia. Mniemam jednak, że uchylenie tej różnicy w naszych stosunkach nie doda żadnej uciążliwości stronom zarobkującym. Ci, którzy obok sprzedaży drobnej mają także składy hurtowne, nie doznają żadnej uciążliwości, bo napoje w składzie hurtownym znajdujące się opłacie nie podlegają. Taki więc przemysłowiec nie będzie utrzymywał wielkiego zapasu w lokalnościach drobnej sprzedaży, on tyle tylko do niego wniesie, ile w pewnym nie długim czasie rozsprzedać spodziewa się. Drobny sprzedawca zaś, który się nie trudni sprzedażą hurtowną, nigdy większych zapasów trzymać nie będzie, mogąc się w każdej chwili w potrzebny napój zaopatrzeć. Uiszczenie więc opłaty od niewielkiego zapasu, do sprzedaży przeznaczonego, nie będzie dla niego żadną uciążliwością. Zatem uważam, że pozostać musi reguła, iż opłata należy się w chwili wniesienia napoju na skład drobnej sprzedaży.

O wyjątku od tej reguły dopuszczonym jest mowa w §. 10.

Do §. 9. Przedmiot tego paragrafu objaśniłem już przy art. 2. projektu ustawy. Takich niesamoistnych szynkarzy, których egzystencya wynika z prawa propinacyi, niema ani w Styryi ani w Salzburgu, zatem jak należało w ustawie wprowadzić różnicę między samoistnymi a nie samoistnymi szynkarzami, tak w rozporządzeniu wykonawczem musi być zaprowadzony właściwy środek kontrolny z tej różnicy wynikający. Takim środkiem są wykazy niniejszym paragrafem przepisane. Wykonujący prawo propinacyi będzie obowiązany podać wszystkie szczegóły mające wpływ na pobór opłaty i w tym względzie należałoby nawet ułożyć i przepisać formularz.

Do §, 10. W tym paragrafie zamieściłem wyjątek od reguły §. 8.

Rozporządzenie wykonawcze Salzburgskie w §. 3. pod IV. *b.* i *c.* dopuszcza pobór opłaty :

b. auf Grund der Verbuchung in den Empfangsregistern bei der Einlagerung und der Anmeldung binnen 24 Stunden, so wie der Verbuchung der Verausgabung der verschliessenen Mengen mit Tagesschlusse in den Ausgaberegistern

c. auf Grund von Verschleiss-bekenutnissen.

Fasye sprzedaży, czyli Verschleiss-bekenntnisse, nie wydają mi się środkiem dostatecznym dla zabezpieczenia skarbu krajowego, nawet w większych zakładach, których ledwie kilka w kraju mamy. Ale za to pobór na podstawie rejestrów z następnym zgłoszeniem powinien być dopuszczony dla wszystkich większych zakładów, dających rękojmię pod względem rzetelności i należytego prowadzenia ksiąg. Takim zakładom mogłoby być, wedle mego zdania, przyznane nawet zwolnienie od zamykania naczyń ewentualnie składów przez organa poborowe,

jeżeli po rozpoznaniu wszystkich okoliczności można być spokojnym, że nadużycia nie będą popełniane.

W tym paragrafie należałoby także postanowić, do jakiej władzy należy przyznanie takiego zwolnienia. Mnie się zdaje, że to prawo powinno być zachowane dla Wydziału krajowego, bo na Wydziały powiatowe nie wszędzie można się spuścić.

Do §. 11. Obowiązek nałożony na spożywców w tym paragrafie stanowi niezawodnie uciążliwość dla publiczności, ale jeżeli zdecydujemy się pociągnąć spożywców do obowiązku opłaty, muszą być poczynione równocześnie zarządzenia, ażeby ten obowiązek nie pozostał całkowicie illuzorycznym. Przepisy przezemnie proponowane wydają mi się najmniejszą miarą koniecznej kontroli. Drobne przemycania będą się codziennie wydarzały, ale te przy wszystkich opłatach konsumcyjnych się wydarzają i bez nadzwyczajnych szykan, nikt im zapobiedz nie potrafi. Tu idzie o to, aby przemycania nie przybrały zbyt wielkich rozmiarów, a na to przepis niniejszego paragrafu wystarcza. Prawdopodobnie będzie skutek tego przepisu taki, iż spożywcy tylko większe ilości napojów i w lepszych gatunkach sprowadzać będą, a co do mniejszych ilości i pośledniejszych gatunków ograniczą się na to, co na miejscu dostaną. Zresztą dla ułatwienia publiczności zamieściłem przepis, iż organ poborowy lub zastępca jego musi się znajdować w niewiększem oddaleniu jak 10 kilometrów od każdej gminy.

W §. 12. określiłem sposób postępowania przy restytucyi opłaty, która jednak wedle mego zdania, rzadko kiedy wydarzać się będzie.

Do §. 13. Podzielenie kraju na okręgi poborowe musi odpowiadać stosunkom faktycznym, jakie w rozmaitych okolicach kraju zachodzą Należy wszędzie uwzględnić większe miasteczka i osady gdzie jest więcej szynków i są większe zakłady czy to wyrobu piwa czy wódki. Ja sądzę, że w każdym powiecie powinna być do tego celu złożona osobna komisya, składająca się z delegata Wydziału krajowego, z delegata Starostwa i z dwóch przemysłowców z głosem doradczym.

Szczegóły zamieszczone przezemnie w tym paragrafie, co się tyczy kancelaryi poborowej i godzin urzędowych, mogą się wydawać zbyteczne, mnie się jednak wydają potrzebne, bo wydarzyć się może, że spółka ugodowa albo dzierzawca opłat zechcą skorzystać ze swego stanowiska i szykanować niejednego konkurenta im niemiłego. Temu należy zapobiedz przez oznaczenie godzin urzędowych, w których organa poborowe muszą być przystępne stronom.

Do §. 14. Że postanowienia wykonawcze przezemnie sformułowane rzeczy nie wyczerpują i że w razie nawet zgodzenia się na zasady, potrzebują dalszej specyfikacyi, nie ulega wątpliwości. Tak np. należałoby równocześnie wszystkie formularze ułożyć i bliższe instrukcye co do wydawania bolet zamieścić. Niemiałem jednak zamiaru układać kompletnej instrukcyi, która nawet w pierwszej chwili bez odbytej szczegółowej dyskusyi jest niemożebną.

Chciałem tylko dostarczyć pierwszy substrat do dalszych narad i zdaje mi się, że o tyle wypracowanie moje celowi odpowiada, że w niem każda ważniejsza kwestya została dotkniętą i podniesioną.

Rzeszów dnia 30 Listopada 1886.

Rybicki w. r.

Subalegat 3. do B.
z subaleg. I. do XII. do LW. kr. 66.621/86.

POGLĄD

na sprawę zaprowadzenia w Galicyi

krajowych opłat konsumcyjnych

spisał z polecenia Wys Wydziału krajowego do L. 16.442/86. Sekretarz Wydziału krajowego J. Marek.

TREŚĆ:

	Wstęp	36	str.
I.	*A)* Czy krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą	36	„
„	*B)* Na jakie przedmioty	42	„
„	*C)* W jakiej wysokości	60	.
II.	Dokończenie		

Spis załączników:

1.	Tabelaryczne zestawienie podatków konsumcyjnych zeszyt	I. od napojów spirytusowych.
2.	„ „ „ „ „	II. od piwa.
3.	„ „ „ „ „	III. „ wina.
4.	„ „ „ „ „	IV. „ mięsa.
5.	„ „ opłat „ „	V. w miastach zamkniętych.
6.	„ „ „ „ „	VI. „ miejsc. niezamkniętych.
7.	„ „ „ „ „	VII. „ krajowych w Styryi i Solnogrodzie.
8.	„ „ dat z publikacyj rządowych o spisie ludności (konskrypcyi) „	VIII.
9.	Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa w Styryi z $^{4}/_{11}$ 1880	IX. Aleg.
10.	„ „ „ „ „ „ „ $^{6}/_{8}$ 1882	X. „
11.	Rozporządzenie c. k. Rządu krajowego w Solnogrodzie z $^{31}/_{12}$ 1885. L. 8.450	XI. „
12.	Odezwa Wydziału krajowego w Solnogrodzie z $^{6}/_{4}$ 1886. L. 2.728.	XII. „

Pogląd

na sprawę zaprowadzenia w Galicyi krajowych opłat konsumcyjnych.

W załatwieniu sprawozdania komisyi podatkowej o wniosku p. Abrahamowicza w przedmiocie wprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych, powziął W. Sejm na posiedzeniu dnia 16. Stycznia 1886. następującą uchwałę: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zbadał, czy — na jakie przedmiety, i w jakiej wysokości krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą, i by na przyszłej sesyi sejmowej sprawozdanie swoje, a ewentualnie projekt do ustawy przedłożył.“

Rozporządzeniem z dnia 26. Marca 1886. L. 16.442 polecił mi Wysoki Wydział krajowy, ażebym zebrał i stosownie zestawił materyał potrzebny do wykonania uchwały Wysokiego Sejmu:

Materyał zebrany w myśl powołanego rozporządzenia odnosi się:

1. do podatków konsumcyjnych, istniejących w naszem państwie,
2. do krajowych opłat konsumcyjnych istniejących w Styryi i Solnogrodzie, — i
3. do opłat czyli tak zwanych dodatków gminnych tego rodzaju w kraju pobieranych.

Zestawiając ten materyał i wydzielając z niego to, co do załatwienia polecenia sejmowego przydatnem być może, miałem na uwadze, że w myśl uchwały Wys. Sejmu należy:

I. zbadać:

A) czy,

B) na jakie przedmioty — i

C) w jakiej wysokości

krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą;

II. osądzić na podstawie tych badań, czy projekt do ustawy dotyczącej zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych Wys. Sejmowi przedłożonym być może.

Gdzie chodziło o zestawienie cyfer, uskuteczniłem to w formie tabelarycznej, daty nie dające się ująć w taką formę, przedstawiam poniżej, w porządku odpowiednim do pytań w uchwale Wysokiego Sejmu zawartych.

ad I.

A) **Czy krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą?**

Wedle §. 22. Statutu krajowego przysługa Sejmowi krajowemu prawo nakładania i pobierania dopłat do bezpośrednich podatków aż do wysokości dziesięciu procentów, a ostatni ustęp §. 22. Statutu krajowego, brzmi jak następuje:

„Wyższe dopłaty do bezpośredniego podatku lub inne nakłady opłat krajowych wymagają cesarskiego zezwolenia.“

Krajowe opłaty konsumcyjne mogą zatem być zaprowadzone, albo na mocy uchwały finansowej zatwierdzonej przez Najjaśniejszego Pana, lub też na mocy ustawy krajowej.

Dzien. ust. kraj. Styryi Nr. 21 z r. 1880., Nr. 1 z r. 1882., Nr. 42 z r. 1882., Nr. 24 z r. 1883., Nr. 3 z r. 1885., Nr. 1 z r. 1886.

Styrya pokrywa część potrzeb krajowych opłatami nałożonemi na trunki spirytusowe, piwo, wino i na mięso, od r. 1881., a to na mocy uchwał finansowych zapadających z roku na rok.

Dzien. ust. kraj. Solnogrodu Nr. 23 z r. 1881., Nr. 3 z r. 1883., Nr. 1 z r. 1884., Nr. 20 z r. 1884., Nr. 1 z r. 1886.

W Księstwie Solnogrodzkiem istnieją podobne opłaty od r. 1882. ustanowione uchwałami finansowemi w r. 1882. do włącznie r. 1885. obecnie zaś pobór tychże normuje ustawa krajowa z dnia 25. Grudnia 1885 r. nadająca Reprezentacyi krajowej prawo do poboru tych opłat na lat trzy (1886., 1887. i 1888.).

Zaznaczyć tu wypada, że jeszcze w roku 1869. zapadła w sejmie styryjskim uchwała (dnia 30. Października 1869), w myśl której niedobór budżetu krajowego na rok 1870. miał być pokryty częściowo krajowemi opłatami konsumcyjnemi, a mianowicie 10 procentowemi dodatkami do podatku od wódki, od piwa i od wina.

C. k. Rząd nie zgodził się na taki pobór opłat od wódki i od piwa, w skutek czego Wydział krajowy zaniechał zupełnie wprowadzenia w wykonanie powołanej uchwały, nawet co do opłat od wina Najwyższą Sankcyą dozwolonych.

Protokół stenogr. z posiedzeń Sejmu Styryjskiego z r. 1870 alleg. Nr. 18 str. 51 i subalg. $B/_1$ i $C/_1$.

Wydział krajowy usprawiedliwił to postępowanie swoje na następnej sesyi sejmowej (w r. 1870) przedstawiając zarazem cały przebieg sprawy sprawozdaniem o czynnościach swoich. Z tego sprawozdania i z dołączonej do niego korespondencyi przeprowadzonej z c. k. Rządem widać, że Rząd nie zgadzał się z zaprowadzeniem opłat krajowych od wódki i od piwa, w formie zwykłych dodatków, (t. j. w procentach rządowego podatku konsumcyjnego) dlatego, ponieważ sprzeciwiałoby się to postanowieniom art. XI. ustawy z dnia 24. Grudnia 1867. Nr. 4 D. U. P. z r. 1868. dotyczącej traktatu cłowego i handlowego zawartego z Koroną węgierską, albowiem według powołanej ustawy pobór tych podatków unormowany być winien przepisami ustawodawczemi i administracyjnemi, jednakowemi w obydwóch połowach naszej Monarchii.

C. k. Rząd podniósł w tym względzie, że zaprowadzenie dodatków krajowych od wódki i od piwa równałoby się podwyższeniu podatku rządowego w odnośnym kraju, albowiem wódka i piwo podlega opodatkowaniu przy wyrobie, a zatem dodatki ciężyłyby nie tylko na produkcie w odnośnym kraju spotrzebowanym, ale także na produkcie exportowanym po za granice kraju.

Co do tej ostatniej okoliczności twierdził Wydział krajowy w pismach swoich, że Sejm styryjski zamierzał opodatkować dodatkami krajowymi tylko konsumcyę krajową, że zatem restytucya dodatku za produkt exportowany z kraju, dałaby się zdaniem jego urządzić w drodze przepisów wykonawczych.

C. k. Ministerstwo nie przychyliło się jednak i do tego zdania oświadczając, że jeżeli Sejm rzeczywiście miał podobną intencyę, należało mu uchwalić projekt do ustawy krajowej, zawierający szczegółowe postanowienia tak co do zwrotu dodatku krajowego za produkt eksportowany jak i co do poborn tego dodatku za produkt wprowadzany do Styryi z innych krajów, lub z po za granic Państwa, a nareszcie należało uchwalić postanowienia dotyczące ustanowienia aparatu kontrolującego rzeczony eksport i import (jak n. p. utworzenia krajowych urzędów akcyzowych) jakoteż i postanowienia dotyczące pokrycia kosztów (Regie Auslagen) połączonych z taką kontrolą, albowiem Państwo nie posiada podobnego aparatu kontrolującego obrót i ruch handlowy pomiędzy pojedyńczymi krajami koronnemi.

Protokół stenog. z posiedzeń Sejmu styryjskiego z r. 1870. alleg. Nr. 6 i Nr. 42 — 9. posiedzenie z d. 1. Września 1870. str. 155—162.

Poprzestając na tem, Wydział krajowy styryjski już więcej nie proponował zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych, co jednak uczyniła komisya finansowa, wnosząc ażeby niedobór niepokryty w budżecie na rok 1871. przez dodatki do podatków bezpośrednich pokryto 10procentowymi dodatkami do podatku od wódki, od piwa i wina, polecając Wydziatowi krajowemu aby poczynił stosowne kroki, celem wydania potrzebnych w tym względzie przepisów wykonawczych.

Jednak te wnioski komisyi nie uzyskały większości przy ostatecznych obradach budżetowych. Sejm styryjski przychylił się bowiem na posiedzeniu dnia 1. Września 1870. r. do wniosku Dra Rechbauera, którym upoważniono Wydział krajowy do pokrycia oznaczonego niedoboru w drodze operacyi kredytowej.

Sprawę tę poruszono w Sejmie styryjskim drugi raz dopiero w r. 1876. Sejm polecił uchwałą z dnia 4. Kwietnia 1876. Wydziałowi krajowemn ażeby zbadał gospodarcze i finansowe stosunki kraju, a mianowicie kwestyę czy nienależałoby użyć na pokrycie potrzeb krajowych także dodatków (Umlagen) do podatków pośrednich.

Skutkiem tego w następującej sesyi (1877) przedłożył Wydział krajowy sprawozdanie dotyczące tego przedmiotu, oświadczając się co do wprowadzenia dodatków do podatków bezpośrednich — negatywnie.

Komisya finansowa podzieliła zdanie Wydziału krajowego, aby pokrycie niedoboru budżetowego odbyło się bez nakładania dopłat do podatków pośrednich, co też Sejm na posiedzeniu pełnej Izby dnia 21. kwietnia 1877. r. bez dyskusyi przyjął.

Protok. stenog. z posiedzeń Sejmu styryjskiego z r. 1877. alleg. Nr. 16 str. 8 alleg. Nr. 31 str. 14 i 15, alleg. Nr. 81 str. 2 i str. 5, 11. posiedzenie Sejmu z dnia 21. Kwietnia 1877. str. 226.

W powołanem sprawozdaniu Wydziału krajowego, tenże omawiając kwestyę — czy rzeczone opłaty krajowe zaprowadzone być mogą, powołał się nie tylko na §. 22. Statutu krajowego księstwa Styryi (równobrzmiącego z §. 22. Statutu król. Galicyi) ale także na §. 11. ces. patentu z dnia 11. Kwietnia 1851. r. wydanego w przedmiocie utworzenia funduszu wynagrodzenia za zniesione ciężary gruntowe w Styryi.

§ 11. powołanego patentu stanowi że celem pokrycia potrzeb indemnizacyjnych, mogą być nakładane także dopłaty do owych podatków pośrednich, które według swego urządzenia do takich dopłat są stosowne.

Wzmiankę powyższą czynię tu dla tego, że takie same postanowienie zawiera §. 11. ces. patentu z dnia 29. Października 1853 wydanego w przedmiocie utworzenia funduszów wynagrodzenia za zniesione ciężary gruntowe w Królestwach Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i w Księstwie Bukowińskiem (Nr. 237. Dz. ust. kr. Oddział I. z r. 1853.). W roku 1878. znowu większość komisyi finansowej Sejmu styryjskiego wniosła, ażeby niedobór budżetu na rok 1879. pokryto 40-procentowymi dodatkami do podatków bezpośrednich, zaś mniejszość tej komisyi żądała, ażeby niedobór ten pokryto 38-procentowymi do podatków bezpośrednich i 8-procentowymi dodatkami do podatku konsumcyjnego, wszelako tylko od wina i od mięsa.

Protok. stenog. z posiedz. Sejmu styryjskiego z r. 1878., 15. posiedz. z dnia 18. Października 1878. str. 255—275 alleg. Nr. 99.

Sejm styryjski na posiedzeniu z dnia 18. Października 1878. przychylił się do wniosku mniejszości swej komisyi finansowej, i jednocześnie polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby ponownie wszedł w rokowania z c. k. Rządem celem zaprowadzenia krajowych opłat od wódki i od piwa.

W roku 1879. Sejmy krajowe nierokowały; dalsze daty dotyczące tego przedmiotu znajdują się zatem w rozprawach i aktach sejmowych dopiero z r. 1880.

Otóż w tym roku (1880) Wydział krajowy przedkładając Sejmowi styryjskiemu sprawozdanie o stanie finansowym kraju, nawiasowo tylko napomknął, że uchwała Sejmu z dnia 18. Października 1878 dotycząca częściowego pokrycia niedoboru za r. 1879., 8-procentowymi dodatkami do podatku od wina i mięsa nie uzyskała cesarskiego zezwolenia.

O powodach tej odmowy nie ma tamże wzmianki, jak również nie ma wzmianki, czy Wydział krajowy rokował z Rządem w myśl uchwały Sejmu z dnia 18. Października 1878 o zaprowadzenie opłat krajowych od wódki i od piwa.

Natomiast wyłuszczył Wydział krajowy w tem sprawozdaniu obszernie zapatrywanie swoje przeciwne zaprowadzeniu krajowych opłat konsumcyjnych.

Mimo to komisya finansowa zaproponowała znów zaprowadzenie tych danin na pokrycie częściowe niedoboru budżetowego na rok 1881, a to w formie 10% dodatku do podatku tylko od wina i od mięsa, zaś co do wódki i piwa w formie samoistnej opłaty krajowej.

Sejm przychylił się do wniosków komisyi finansowej na posiedzeniu z dn. 6. Lipca 1880. i upoważnił Wydział krajowy do porozumienia się z c. k. Rządem o wydanie potrzebnych rozporządzeń wykonawczych.

Prot. stenogr. z posiedz. Sejmu styryjskiego z r. 1880. alleg. Nr. 8. str. 2.— Aleg. Nr. 103—16. posiedz. Sejmu z dnia 6. Lipca 1880 r. str. 324-341.

Niema dalszego śladu korespondencyi z c. k. Rządem, jednak widać ze sprawozdania komisyi finansowej, iż ona sama porozumiewała się w tej sprawie z c. k. Rządem w krótkiej drodze i to ze skutkiem pomyślnym, gdyż jak już na początku niniejszego nstępu nadmieniono, krajowe opłaty konsumcyjne istnieją w Styryi od r. 1881. a to w formie dodatków do podatku od wina i od mięsa, a co do wódki i piwa, jako samoistne opłaty krajowe.

Dzien. ust kraj. Styryi Nr. 3. z r. 1885. Nr. 1 1886.

Dodaję tu nawiasowo, że z początku (od 1881. do 1884.) Sejm styryjski przeznaczał dochód z tych opłat na pokrycie niedoborów funduszów krajowych w ogóle, a dopiero w latach 1885 i 1886 dochód z opłat krajowych od wódki i od piwa służy na pokrycie niedoboru właściwego funduszu krajowego, zaś dochód 10% dodatku do podatku od wina i mięsa na pokrycie potrzeb funduszu indemnizacyjnego.

Reprezentacja krajowa Styryi zrobiła zatem użytek z powołanego wyżej postanowienia §. 11. ces. patentu z dnia 11. kwietnia 1851. o utworzeniu funduszu indemnizacyjnego.

W Solnogrodzie rzeczone opłaty zaprowadzone zostały z inicyatywy Wydziału krajowego i istnieją tam od roku 1882.

Już w pierwszej połowie 1881 r. porozumiał się Wydział krajowy w tym przedmiocie z c. k. Rządem, chciał bowiem zapewnić sobie z góry zezwolenie cesarskie dla odnośnego projektu.

Główna treść korespondencyi jego w tym względzie z c. k. Rządem przeprowadzonej, prawie w niczem nie różni się od korespondencyi Wydziału krajowego styryjskiego. Wydział krajowy solnogrodzki odrazu oświadczył c. k. Rządowi, iż znane mu są warunki traktatu handlowego i cłowego, zawartego z koroną węgierską, które utrudniają pobór opłaty od piwa w formie zwykłych dodatków do podatków rządowych, że jednak pomimo to uprasza o zezwolenie pobierania ich w tej formie, pod warunkiem, iż równocześnie ustanowione zostaną zarządzenia ograniczające jej pobór tylko na konsumcyę krajową, — albowiem pobór samoistnych opłat byłby za kosztowny dla kraju.

Stenog. protok. Sejmu solnogrodzkiego z r. 1881 — 3. posiedz. z dnia 5. Października 1881. str. 919. alleg. 119. z 3ma suballeg. 6. posiedz. z. d. 15. Października 1881. str. 1186 do 1202. alleg. *ad* Nr. 119.

C. k. Rząd nie przychylił się jednak do tego żądania a w odpowiedzi swej powołał się — tak jak w pismach do Wydziału krajowego Styryi na art. XI. oznaczonego traktatu zawartego z koroną węgierską (odnowionego w r. 1878. Dz. u. p. Nr. 62) nadmieniając przytem, że pobór opłaty, urządzony w myśl propozycyi Wydziału krajowego byłby połączony tożsamo z kosztami, a prócz tego by tamował obrót handlowy i publiczną komunikacyę.

W końcu podniósł c. k. Rząd, że z tych samych już powodów nie zgodził się na podobne żądania innych krajów, lecz oznajmił Wydziałowi krajowemu solnogrodzkiemu, że nie będzie się sprzeciwiał zaprowadzeniu krajowych opłat konsumcyjnych, w sposób przyjęty już w Styryi.

Reprezentacya Księstwa Solnogrodzkiego zastosowała się do wskazówek c. k. Rządu, dlatego też i Sejm na posiedzeniu z dnia 15. Października 1881. przyjął odnośny projekt, przedłożony mu przez komisję finansową.

Tym sposobem przeto w Solnogrodzie od r. 1882. opłaty uregulowano według wzoru styryjskiego, pobierane są bowiem od wina i od mięsa w formie zwykłych dodatków do podatków, — zaś od wódki i od piwa jako opłaty samoistne.

Z całego powyższego przedstawienia wypływa:

1. że w myśl §. 22. Statutu krajow. Sejmowi przysłuża prawo nakładania i pobierania na potrzeby krajowe opłat, nienależących do rzędu dodatków do bezpośrednich podatków, a zatem i krajowych opłat konsumcyjnych.

2. że w myśl §. 11. ces. patentu z r. 1853. Nr. 237. Dz. ust. kraj. na pokrycie funduszu indemnizacyjnego mogą być pobierane dodatki do podatków pośrednich a zatem i do podatków konsumcyjnych, które według swego urządzenia do tego się kwalifikują.

3. że tak w pierwszym jak i w drugim wypadku, do zaprowadzenia jakichkolwiek dodatków lub opłat konsumcyjnych na rzecz kraju potrzebne jest cesarskie zezwolenie.

Ponieważ na mocy ustaw konstytucyjnych prawo do nakładania takich opłat przysłuża Sejmowi krajowemu, c. k. Rząd zatem nie może się zasadniczo sprzeciwiać ich zaprowadzeniu w naszym kraju, ku czemu, za przykład służyć może precedens w Styryi i w Solnogrodzie, albowiem w tych krajach c. k. Rząd w tym duchu się oświadczył. — Nie zgadza się jednak na zaprowadzenie takich opłat wtedy, jeżeli sposoby ich poboru nie dadzą się pogodzić z przepisami innych w państwie obowiązujących ustaw, chodzi bowiem c. k. Rządowi o to, aby krajowe opłaty konsumcyjne były pobierane w formie zwykłego dodatku do rządowego podatku konsumcyjnego tylko od przedmiotów nieobjętych wyżej powołanym traktatem, zawartym z koroną węgierską, zaś od przedmiotów objętych tym traktatem, c. k. Rząd dopuszcza tylko nałożenia samoistnych opłat.

Jeżeli opłata ma być pobieraną w formie dodatku do podatku rządowego, natenczas kraj nie ponosi żadnych kosztów połączonych z poborem opłat krajowych, ponieważ też same organa, które uskuteczniają pobór podatku rządowego, pobierają jednocześnie dodatek krajowy.

Inaczej się rzecz przedstawia, gdyby opłaty ustanowiono w formie samoistnej opłaty krajowej. Natenczas kraj sam musi ponosić koszta połączone z poborem tych opłat i z jego kontrolą.

Możebność zaprowadzenia opłat krajowych, które w formie samoistnych opłat pobierane być muszą, zależną zatem będzie w każdym wypadku od wysokości kosztów połączonych z ich poborem i kontrolą.

Wiadomo powszechnie jak znacznymi są koszta poboru rządowych podatków pośrednich, bo już nieraz w Radzie Państwa podnoszono potrzebę zniżenia ich, przez oszczędniejszą organizację odnośnych urzędów i organów.

C. k. Rząd nie zdołał jednak zaprowadzić znaczniejszych oszczędności w tej gałęzi administracyjnej, gdyż koszta poboru tego rodzaju podatków już z samej ich natury będą zawsze bardzo znaczne.

Zaprowadzając samoistne opłaty krajowe, trzeba uwzględnić i to, że w Austryi prawie wszystkie artykuły konsumcyjne są już obciążone różnego rodzaju opłatami rządowemi, dalej, że na tych artykułach ciężą także inne opłaty (n. p. dodatki i samoistne opłaty gminne), o których w dalszych ustępach dam bliższe wyjaśnienia, wymiar zatem nowej na

rzecz kraju opłaty, musi być znacznie niższym od wymiaru podatku rządowego.

Otóż wobec tego mało tylko znajdzie się przedmiotów, na które dałoby się nałożyć samoistne opłaty krajowe, których koszta poboru dałyby się znów ustosunkować odpowiednio do dochodu, jaki krajowi przynieść mogą.

Mając na uwadze te wszystkie okoliczności, przychodzi się do przekonania, że krajowe opłaty konsumcyjne można będzie nałożyć tylko na niektóre przedmioty i to w pewnej mierze, aby uniknąć zarzutów c. k. Rządu, że przez niepomierne obciążenie opłatami pewnego przedmiotu, może się zmniejszyć jego konsumcya w kraju, zatem wpłynąć i na zmniejszenie się tego źródła dochodów skarbowych.

B) Na jakie przedmioty krajowe opłaty konsumcyjne nałożone być mogą?

Już na wstępie wspomniałem, że zebrane daty dotyczą:

1. podatków konsumcyjnych (rządowych)
2. krajowych opłat konsumcyjnych, istniejących w Styryi i w Solnogrodzie, i
3. gminnych opłat i dodatków do podatku konsumcyjnego, dozwolonych gminom naszego kraju ustawami krajowemi.

Dla wskazania przedmiotów, które mogłyby u nas być obłożone krajowemi opłatami konsumcyjnemi, trzeba przedewszystkiem skonstatować, które z nich ulegają obecnie opłatom wyżej pod 1, 2 i 3 wyszczególnionym.

Do tego mogą posłużyć następujące uwagi:

ad 1.

Powszechny podatek konsumcyjny (allgemeine Verzehrungssteuer) został zaprowadzony Najw. postanowieniem z dnia 25. Maja 1829. ogłoszonem w każdym kraju koronnym odrębnie, a mianowicie w Galicyi obwieszczeniem c. k. Prezydjum krajowego z dnia 5. Lipca 1829. r. L. 5039/pr. (Zbiór ustaw pzowincyonalnych Król. Galicyi i Lodomeryi z r. 1829. Nr. 86. str. 197.)

Pobór tego podatku wszedł w życie z dniem 1. Listopada 1829, i od tej chwili ustał pobór dawniejszych opłat od trunków i artykułów żywności (§§. 1. i 2.)

Co do gmin, które wskutek tego dochody swe straciły, postanowiono, iż dozwolony im będzie w miarę potrzeb gminnych, dodatek do powszechnego podatku konsumcyjnego (§. 3.)

Przepisy Najw. postanowienia z r. 1829. zostały po największej części zmienione i zniesione ustawami późniejszemi, pozostała jednak w mocy główna norma (§. 4.), wedle której podlegają podatkowi konsumcyjnemu:

po wsiach i mniejszych miastach

a) wódka (spirytus-alkohol),

b) wino,

c) piwo i

d) bydło rzeźne (mięso)

a w mieście Lwowie prócz powyższych przedmiotów jeszcze inne artykuły wyszczególnione w taryfie załączonej do powołanego obwieszczenia rządu krajowego.

Lwów i inne większe miasta naszego państwa są otoczone linią akcyzową, a od przedmiotów wprowadzanych do tych miast, pobierają opłaty urzęda na tej linii ustanowione (§. 23.) ztąd pochodzi nazwa „miasto zamknięte“ (geschlossene Stadt).

W Krakowie (wcielonym do naszej Monarchii w roku 1846.) zaprowadzono powszechny podatek konsumcyjny rozporządzeniem c. k. Komisarza rządowego z dnia 9. Maja 1847. L. 625/F. L. guber. 35.870 (Zb. Ust. prowincyonalnych z r. 1847. Nr. 58. str. 201).

W rozporządzeniu tem zaliczono miasto Kraków do miast zamkniętych, a celem poboru rzeczonego podatku dołączono do oznaczonego rozporządzenia taryfę podobną do innych taryf wydanych dla miast zamkniętych.

Dla wszystkich miast zamkniętych (prócz Wiednia i Tryestu) wydano taryfy wedle jednej i tej samej modły. Należytości podatku rządowego temi taryfami ustanowione były jednakowej wysokości, ztąd i wszelkie w tym względzie podwyższenia podatku konsumcyjnego, jakie zaszły od r. 1829. na wszystkie te miasta zostały równocześnie rozciągnięte.

Z powodu tych zmian, jakim uległ wymiar podatku konsumcyjnego, ogłaszano od czasu do czasu nowo ułożone taryfy, ostatnim razem w r. 1875. z powodu zaprowadzenia miar i wag metrycznych dla miasta Lwowa i Krakowa przez ogłoszenie galic c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu z dnia 15. Listopada 1875. L. 50.405 (Dz. ust. kraj. Nr. 3 z r. 1876) a dla m. Gracu obwieszczeniem styryjskiej c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu z dnia 18. Listopada 1875. Nr. 45 Dz. ust. kraj. Styryi z r. 1875.

Teraźniejsze taryfy rzeczonych miast obejmują w 50ciu pozycyach wszystkie przedmioty podlegające podatkowi konsumcyjnemu

Czynię tu uwagę, że taryfa lwowska w r. 1829. zawierała 53 pozycye, wtedy bowiem niektóre przedmioty mniejszej wagi (od poz. 24. w dół) były inaczej ugrupowane, a prócz tego taryfa z r. 1829. zaliczała pod poz. 44. do przedmiotów podlegających opłacie także mléko, obecnie wolne tak od podatku konsumcyjnego, jakoteż od opłaty gminnej.

Według tych taryf w miastach zamkniętych ulegają podatkowi konsumcyjnemu te same przedmioty jak i w miejscowościach niezamkniętych, a mianowicie:

a) wódka (poz. tar. 1, 2, 3),

b) wino (poz. tar. 4, 5, 6),

c) piwo (poz. tar. 8),

d) mięso (poz. tar. 10 do inclus. 16),

a prócz tego

e) miód (poz. tar. 7).

f) ocet (poz. tar. 9),

g) drób swojski (poz. tar. 17 i 18),

h) zwierzyna (poz. tar. 19 do inclus. 23),

i) dzikie ptactwo (poz. tar. 24 do inclus. 27),

k) ryby (poz. tar. 28 i 29),

l) ryż, mąka, kukurudza mączna, chléb i t. p. pieczywo, zboże chlebne, ziemniaki, owoce strączkowe, kukurudza i t. d. (poz. tar. 30, 31 32),

m) owies, siano i słoma (poz. tar. 33 do 34), w Krakowie (poz. tar. 33, 34 i 35),

n) jarzyny, warzywa, owoce świeże i smarzone (poz. tar. 35, 36 i 37, w Krakowie poz. tar. 36, 37 i 38),

o) masło i tłuszcze wszelkiego rodzaju, mydło, sêry (poz. tar. 38 do inclus. 42, w Krakowie poz. tar. 39 do 43).

p) jaja (poz. tar. 43, Kraków stanowi wyjątek, tam jaja nie podlegają żadnej opłacie),

q) wosk, olej, oleje i olejki różnego rodzaju (poz. tar. 44, 45 i 46) do tychże zaliczone są w taryfach poz. 46 także oleje palne (do oświetlenia służące), co do których zaszła w r. 1882. zmiana w podatku rządowym, o której bliższe wyjaśnienie nastąpi poniżej. W taryfach miast oleje te pozostały, ze względu na opłatę gminną, której podlegają w miastach zamkniętych;

r) drzewo opałowe, węgle drzewne i mineralne (poz. tar. 47 do inclus. 50).

W tem miejscu wypada mi zaznaczyć, iż N. W. postanowieniem z dnia 12. Listopada 1849. (rozp. Ministerstwa Skarbu z dnia 19. Listopada 1849. Nr. 16. Dz. ust. państ. str. 22. tom dodatkowy) zaprowadzonym został w Państwie naszem nowy podatek konsumcyjny od cukru, dalej ustawą z dnia 26. Maja 1882. (Nr. 55. Dz. ust. państ.) zaprowadzono podatek konsumcyjny od oleju kopalnianego.

W §. 33. powołanej ustawy postanowiono znieść dotąd pobieraną od oleju kopalnianego na rzecz skarbu opłatę konsumcyjną w miastach zamkniętych, podatek ten pobiera się bowiem przy wyrobie (rafineryi) i dla tego przy wprowadzaniu do miast zamkniętych nie podlega rządowemu podatkowi akcyzowemu.

Rekapitulując to co wyżej o rządowych opłatach konsumcyjnych przytoczonem zostało, zaznaczam, iż obecnie w naszem państwie istnieją w ogóle podatki konsumcyjne nałożone na następujące przedmioty:

a) na wódkę,
b) „ piwo,
c) „ wino,
d) „ mięso,
e) „ cukier i
f) „ oleje kopalniane do oświetlenia służące, a oprócz tego w miastach zamkniętych, także i na inne przedmioty w taryfach szczegółowo wymienione.

W końcu nie mogę tu pominąć jeszcze jednego podatku w nowszych czasach zaprowadzonego, który jakkolwiek nie należy do rzędu właściwych podatków konsumcyjnych, jednak zaliczanym bywa do podatków obciążających konsumcyę.

Podatek ten zaprowadzonym został ustawą z dnia 23. Czerwca 1881. (Nr. 62. Dz. u. p.) na wyszynk i drobną sprzedaż płynów wyskokowych, pędzonych, jakoteż handel takimi płynami, gdy sprzedawane są w naczyniach zamkniętych litrowych lub mniejszych. Podatek ten w Galicyi i w Bukowinie (§. 11. ustawy), gdzie wyszynk rzeczonych napojów jest obciążony osobną opłatą (t. z. propinacyjną), pobierany jest tylko w połowie aż do czasu, dopóki spłata własności propinacyjnej w tych krajach w okresie ustawą oznaczonym nie nastąpi.

Z systemu rządowych podatków konsumcyjnych, przedstawionego tu w jego zarysach najgłówniejszych okazuje się, że państwo nałożyło te opłaty, już co do samej liczby przedmiotów opodatkowanych, w znaczniejszej mierze na miasta zamknięte, niż na inne miejscowości.

Co do powodów takiego podziału terytoryum podatkowego, decydującą dla interesu skarbu była niezawodnie ta okoliczność, iż otoczenie linią akcyzową pewnej miejscowości jest tylko przy znaczniejszych miastach wskazanem, albowiem otoczenie podobną linią innych miejscowości w kraju nie dałoby się uskutecznić z powodu kosztów nieodpowiadających dochodowi otrzymać się mogącemu z podatków.

Prócz tego urządzenia połączone z ustanowieniem linii akcyzowej są tego rodzaju, że w mieście zamkniętem c a ł a konsumcya przedmiotu ulegającego podatkowi zostaje opodatkowaną, co w miejscowościach niezamkniętych nie ma miejsca, albowiem co do niektórych przedmiotów n. p. wina i mięsa nie da się przeprowadzić taka ścisła kontrola konsumcyi, jaka istnieje w miastach zamkniętych.

I tak z przedmiotów podlegających rządowemu podatkowi konsumcyjnemu na mocy ustawy z r. 1829. w państwie naszem cała konsumcya wódki i piwa wyprodukowana i spotrzebowana w monarchii jest rzeczywiście opodatkowaną już przy jej wyrobie, jeżeli znowu pochodzi z produkcyi zagranicznej, to ulega opłacie cła, w którem mieści się już podatek konsumcyjny (Ust. o powsz. tar. cłow. z dnia 25. Marca 1880. art. II. i taryfy klasa XIII. poz. 75. i 76. Nr. 47 Dz. u. p. z r. 1882.)

Inaczej się rzecz przedstawia, gdy idzie o opłaty od wina i mięsa.

W cle opłacanem od wina sprowadzanego z zagranicy, nie mieści się podatek konsumcyjny (poz. 77. tar. cłowa), zaś produkcya wina wewnątrz kraju w ogóle nie podlega podatkowi konsumcyjnemu, a tylko pobieraną jest od niego opłata na prowincyi przy tak zwanej drobnej sprzedaży, za którą uważa się sprzedaż ilości niższej od wiadra czyli 56 litrów (§. 5. Ust. z r. 1829. art. 5. Ust. z r. 1875.)

Co się zaś tyczy miast zamkniętych, to opłata konsumcyjna od wina wprowadzonego zkądbądź i w jakiejkolwiek ilości pobieraną jest wedle taryfy.

Wypływa więc z tego, że konsumcya wina na prowincyi nie podlega podatkowi konsumcyjnemu, jeżeli konsument sprowadza je dla własnego użytku z zagranicy lub też nabywa wino w ilościach dochodzących do 1 wiadra czy 56 litrów od samego producenta albo handlarza.

Mięso a względnie bydło rzeźne, wprowadzone z po za granicy, nie opłaca toż samo podatku konsumcyjnego razem z cłem (taryfa cłowa klasa VIII. poz. 39. do 47. *incl.* i klasa XIV. poz. 83. i 84.), takowy bywa pobieranym — w miastach zamkniętych przy wprowadzeniu tych artykułów do miasta wedle taryfy, zaś na prowincyi opłacają podatek konsumcyjny tylko rzeźnicy i osoby trudniące się z rzemiosła sprzedażą mięsa, inne zaś tylko wtenczas, jeżeli uskutecznia rzeź kilka osób na wspólny rachunek, albo jeżeli mięso zbywające od domowego użytku częściowo innym odprzedają (§. 1. ust. z dnia 16. czerwca 1877. Nr. 60 Dz. u. p.)

Otóż z tego pokazuje się, że i mięso podlega w miastach zamkniętych podatkowi konsumcyjnemu w znaczniejszym rozmiarze niż na prowincyi.

Przedstawione tu szczegóły wpływać także muszą i na rozmiar krajowych opłat konsumcyjnych tam, gdzie one są zaprowadzone, o czem będzie mowa w ustępie następującym.

ad 2.

Co do krajowych opłat konsumcyjnych w Styryi i Solnogrodzie, — tymże podlegają:

a) wódka

b) piwo

c) wino i

d) mięso, — a więc owe przedmioty, które podlegają rządowemu podatkowi konsumcyjnemu tak w miastach zamkniętych jak na prowincyi na mocy ustawy z r. 1829.

Wspomniałem już, że Księstwo Solnogrodzkie zastosowało się w tej sprawie do norm istniejących w Styryi, zatem główne zasady odnośnych postanowień są w obydwu krajach jednakowe, a istniejące w tym względzie różnice dotyczą tylko Gracu, miasta zamkniętego w Styryi, jakiego w Solnogrodzie niema, a następnie i rozporządzeń wykonawczych.

Tak w Styryi jak i w Solnogrodzie krajowe opłaty konsumcyjne od wódki i od piwa istnieją jako opłaty samoistne, zaś od wina i od mięsa jako dodatki procentowe od podatku rządowego.

Pomijając na razie wyjątkowe przepisy, dotyczące zamkniętego miasta Gracu, zwracam tu przedewszystkiem uwagę na przepisy poboru krajowych opłat konsumcyjnych od wódki i od piwa w mniejszych miejscowościach Styryi i we wszystkich miejscowościach Solnogrodu.

W zasadzie podlega w obydwu tych krajach opłacie krajowej wódka i piwo tamże spotrzebowane.

Odnośne postanowienie określające przedmiot, ulegający opłacie tak w Styryi jak i w Solnogrodzie, brzmi w tekście autentycznym jak następuje:

a) eine selbständige Auflage von 50 (w Solnogrodzie von 30) Kreuzern, von jedem Hektoliter verbrauchten Bieres.

b) eine selbständige Auflage von 2 fl. 50 kr. (w Solnogrodzie 3 zł.) von jedem Hektoliter verbrauchter gebrannter geistiger Flüssigkeiten.

Do końca roku 1885. obowiązywało tak w Styryi jak i w Solnogrodzie postanowienie określające bliżej owo spotrzebowanie (Verbrauch) ulegające opodatkowaniu, a zatem rozstrzygające kwestyę, kiedy następuje takie spotrzebowanie, ulegające opodatkowaniu.

Postanowienie to, połączone bezpośrednio z postanowieniem wyżej przytoczonem, brzmi w tekście autentycznym jak następuje: „nach Wahl des Verschleissers entweder bei der Einbringung in die Gewerbs- und Aufbewahrungs-Räume, oder erst beim Anzapfen zum Zwecke des Kleinverschleisses."

To postanowienie obowiązuje w Styryi jeszcze dotychczas, zaś w ustawie Solnogrodzkiej (Nr. 1 Dz. ust. kr. z r. 1886.), na mocy której opłaty pomienione mają być pobierane w latach 1886, 1887 i 1888 — powyższego ustępu niema, natomiast jednak zawiera ta ustawa w §. 2gim postanowienie, jakiego niema w przepisach styryjskich, a takowe brzmi:

„§. 2. Durch diese Auflage darf weder die Produktion noch der Handel betroffen werden, dieselbe ist daher weder bei der Erzeugung noch der Einfuhr einzuheben."

Rozporządzenia wykonawcze Styryi (Nr. 26 Dz. ust. kr. z r. 1880.) nie zawierały pierwotnie bliższego określenia przedmiotu ulegającego opodatkowaniu, wydano jednak w tym względzie dodatkowe rozporządzenie dnia 8. Stycznia 1882. Nr. 4 Dz. ust. kr. z r. 1882. stanowiące:

1. że pod drobną sprzedażą (Kleinverschleiss) należy rozumieć przedaż mniejszej ilości jak jednego hektolitra przy piwie, a jak pół hektolitra przy wódce.

2. że opłata może dotykać tylko spotrzebowane w kraju trunki (den Verbrauch) i niema obciążać ani produkcyi ani handlu, że zatem właściwi producenci nie są obowiązani do uiszczenia opłaty, jeżeli sprzedają piwo niżej hektolitra lub wódkę niżej pół hektolitra, przemysłowcom trudniącym się drobną sprzedażą celem wyszynku (an Kleinverschleisser zum Zwecke des Ausschankes) a nie bezpośrednio samym konsumentom, albowiem w takim razie przedmioty te ulegałyby dwukrotnemu opodatkowaniu.

Teraźniejsze rozporządzenie wykonawcze Solnogrodu (Nr. 3. Dz. ust. kr. z r. 1886) stanowi w §. 2., że opłatę od wódki i piwa uiszczać mają przemysłowcy (Gewerbspartheien), którzy się trudnią ich przedażą (Verschleiss) czy to w naczyniach służących do szynkowania lub picia, czy w flaszkach zapieczętowanych lub niezapieczętowanych alboteż w baryłkach (in Gebinden) i w ten sposób odprzedają oznaczone trunki albo konsumentom do bezpośredniego użycia w granicach ks. Solnogrodzkiego, (zum unmittelbaren Gebrauche innerhalb der Grenzen des Herzogthums Salzburg) lub też spożywają takowe sami oraz ze swoją rodziną i służbą.

Cel tych przepisów jest widoczny, chodziło bowiem o oznaczenie przedmiotu ulegającego opłacie jednak bez naruszenia zasady, że opłata nie powinna ciężyć na produkcyi i handlu, to jest, że nie może być pobieraną od krajowego wyrobu i obcego przy sprowadzaniu tych trunków z za granic, ale wyłącznie od trunków w obrębie kraju spotrzebowanych, a z dru-

giej znów strony chciano, ażeby producenci krajowi nie mogli sprzedawać tych trunków konsumentom krajowym bez uiszczenia opłaty.

Otóż rozpatrując się bliżej w osnowie tych przepisów, przychodzi się do przekonania, że kraj mimo posiadania prawa do poboru opłaty od każdej ilości pewnych trunków w obrębie kraju spotrzebowanych — nie jest w stanie wykonać tego prawa w całej jego rozciągłości, albowiem przepisy wykonawcze, przy najskrupulatniejszem traktowaniu tej sprawy, jeszcze nie obejmą wszelkich możliwych komplikacyi w handlu tymi trunkami.

Naprzykład nie dadzą się one zastosować do wypadku, jeżeli konsument, nienależący do rzędu przemysłowców (Gewerbspartheien) trudniących się przedażą (Verschleiss) piwa i wódki, sprowadza dla swego użytku takie trunki z po za granic Państwa, lub też z po za granic kraju, albo od producenta lub handlarza hurtownego w większych ilościach n. p. w beczkach hektolitrowych.

Z powyżej zacytowanych rozporządzeń solnogrodzkich widać, iż nie mogąc naruszyć ogólnej zasady, wykluczającej produkcyę i handel trunkami od kontroli organów krajowych, zamierzono przynajmniej zobowiązać producentów trudniących się także częściową przedażą (Verschleiss) swych wyrobów do uiszczania opłaty krajowej za trunki sprzedawane konsumentom.

Że zaś w tych krajach konsumcya piwa jest nierównie większą od konsumcyi wódki, zatem usiłowania Reprezentacyj krajowych w Styryi i w Solnogrodzie głównie skierowano na urządzenie ściślejszej kontroli browarów piwnych, zwłaszcza że już w pierwszych latach zaprowadzenia tych opłat spostrzeżono, że dochód z opłat od tych trunków a mianowicie od piwa, pobieranych w miejscowościach niezamkniętych (a zatem z wyjątkiem Gracu) okazał się niższym, niż się go spodziewano i wedle uzasadnionej rachuby preliminowano.

Z tego więc powodu Wydział krajowy Styryjski na ostatniej sesyi sejmu (1885/6) w sprawozdaniu swem o tym przedmiocie oświadczył, że sprawa reformy krajowych opłat konsumcyjnych nie jest jeszcze dostatecznie zbadaną, i że zachodzi potrzeba poczynienia dalszych w tym względzie studyów. Komisya finansowa pominęła jednak tę sprawę w swoim sprawozdaniu nie postawiwszy żadnego wniosku, co jednak uczynili posłowie Kaltenegger i Wanisch.

Styryjskie sprawozd. stenogr. Sejmu z r. 1885/6 alleg. 7 i 74 posiedz. z d. 17. grudnia 1885 str. 180 do 188.

Z ich bowiem inicyatywy uchwalił Sejm na posiedzeniu z dnia 17. grudnia 1885 rezolucyę polecającą Wydziałowi krajowemu, ażeby tę sprawę zbadał jak najdokładniej i zdał sprawę na sesyi następującej; w Styryi zatem sprawa ta dopiero na przyszłej sesyi sejmowej dalej rozwiniętą będzie.

W Salzburgu starał się Wydział krajowy dojść do celu w drodze ugody (gemeinsame Abfindung) z właścicielami browarow piwnych, proponując — ażeby płacili od piwa przez nich wyrabianego i w kraju skonsumowanego po 20 ct. (zamiast 30 ct. ustanowionych ogólnie) od hektolitra, za piwo znów exportowane miano im zwracać opłatę (20 ct. od hektolitra). Proponując to Wydział kraj. zwrócił ich uwagę, że przez to powinien się

odbyt ich produktu zwiększyć, albowiem handlarze piwa będą opłacać od piwa sprowadzonego z po za granic kraju po 30 ct. od hektolitra, gdy taż sama opłata od piwa nabywanego z browarów krajowych wyniesie tylko 20 ct.

Jednak ugoda ta nie przyszła do skutku, ponieważ tylko dwa browary na nią się zgodziły. Po nieudałych zatem próbach ugody, Wydział kraj. wrócił do projektu już w roku 1882 podniesionego; wtedy bowiem wygotował projekt do ustawy, którą możnaby zobowiązać producentów piwa do prowadzenia szczegółowych rejestrów obejmujących nazwiska nabywców i ilości produkowanego i sprzedawanego piwa; takie same rejestra mieli prowadzić hurtowni handlarze piwem, a Zarządy kolejowe przedkładać Wydziałowi kraj. szczegółowe wykazy o ruchu transportów piwa przywożonego do kraju i ztąd exportowanego.

Nareszcie — co do piwa sprowadzanego z za granic kraju kołami, miano zobowiązać przewoźników (Frächter) aby o każdym transporcie piwa zawiadamiali najbliższą granicy zwierzchność gminną z podaniem nazwiska odbiorcy i ilości przywiezionego trunku.

C. k. Rząd jednak nie zgodził się na tę propozycyę z powodu nadto uciążliwego sposobu (vexatrorischen Charakters) takiej kontroli, dotykającej przeważnie produkcyę i handel.

Tymczasem doszło do wiadomości Wydziału kr. Solnogrodzkiego, że gmina Rumburg w Czechach w podobny sposób zobowiązała tamtejszych piwowarów do prowadzenia rejestrów, a gdy jeden z piwowarów sprzeciwił się temu, to c. k. Trybunał administracyjny utrzymał w mocy zarządzenie gminy, motywując swe orzeczenie tem, że gminie zaprowadzającej opłatę od konsumcyi piwa, przysługuje także prawo skutecznej kontroli tej konsumcyi.

Budwińskiego zbiór orzeczeń c. k. Trybunału administracyj. Erkenntnisse des k. k. Verwaltungsgerichtshofes VII. Jahrgang 1883. Nr. 1.923 str. 533.

W skutek podobnego precedensu Wydział krajowy ponowił swoją propozycyę w r. 1885, ale już tylko co do kontroli browarów, opuszczając ustępy o kontroli na dworcach kolejowych i kontrolę furmanów, a Sejm uchwalił ten wniosek w formie ustawy, którą wraz z główną ustawą o zaprowadzenie opłat konsumcyjnych za lata 1886, 1887 i 1888 przedłożono do sankcyi. Główna ustawa uzyskała sankcyę, lecz powołany drugi projekt do ustawy dotyczącej kontroli dotąd jej nieotrzymał.

Zapytywaliśmy się dodatkowo Wydział krajowy Solnogrodzki, jak obecnie ta sprawa stoi, i pismem z dnia 6. kwietnia 1886. L. 2788 otrzymaliśmy wiadomość, iż rzeczona ustawa nieuzyskała jeszcze sankcyi, ale Wydział krajowy spodziewa się iż to niezabawem nastąpi, a tymczasem co do kontroli browarów, — stosuje do nich przepisy §. 5. ustęp 5 i 6 rozporządzenia wykonawczego (Nr. 3. Dz. ust. kr. z r. 1886).

Solnogród. sprawozd. sten. Sejmu z r 1882. alle. 177 str. 847 i 1151, subaleg. str. 858 i 1163, z r. 1885/6 aleg. 55 str. 499 subaleg. 3 str. 508, 3. posiedzenie z dnia 5. grudnia 1885 str. 1091—1102. akt. gal. Wydziału kraj. L. 19.549/86.

Otóż jak stoi cała sprawa reformy poboru opłat krajowych w Solnogrodzie widzimy, że choćby nawet usiłowania Reprezentacyi Solnogrodzkiej zostały uwieńczone skutkiem pożądanym, ściślejsza kontrola browarów miałaby tylko ten skutek, że każdą ilość trunków sprzedaną przez browar dla konsumcyi krajowej dosięgłaby opłata krajowa konsumcyjna, ale inne wypadki (jak n. p. przy sprowadzaniu trunków z po za granicy kraju przez prywatnego konsumenta) nie dałyby się ująć w podobną kontrolę.

Dotąd była mowa o poborze samoistnych opłat krajowych od wódki i od piwa w miejscowościach niezamkniętych, pozostaje mi więc zaznaczyć, że w miastach zamkniętych, a mianowicie w Gracu samoistne opłaty krajowe od wódki i od piwa pobierane bywają przez te same organa, które pobierają podatek rządowy razem z tym ostatnim i wedle tych samych przepisów wykonawczych, jakie ustanawia państwo co do poborów własnych.

Możliwem to jest w miastach zamkniętych otoczonych liniami akcyzowemi i gdzie urzęda i organa akcyzowe wykonują ścisłą kontrolę nad przedmiotami ulegającymi opłatom konsumcyjnym. Taki sposób poboru daje krajowi dwojaką korzyść:

Po pierwze, że cała rzeczywista konsumcya takiego miasta ulega opłacie krajowej,

po drugie, że pobór jej przychodzi bez żadnych kosztów z powodu połączenia go z poborem opłat rządowych.

Z powodu tego nie zachodzi też potrzeba wydawania oddzielnych rozporządzeń wykonawczych dla tego rodzaju poboru opłat krajowych w miastach zamkniętych.

To samo odnosi się i do opłat krajowych od wina i od mięsa w całym kraju pobieranych, albowiem nakłada je kraj w formie dodatków procentowych już do istniejących podatków rządowych tego rodzaju, których ściąganiem zajmują się odpowiednie organa rządowe.

Otóż i u nas na wypadek zaprowadzenia podobnych opłat, wystarczyłoby wydanie w porozumieniu z c. k. Rządem przepisów wykonawczych, tudzież przyjęcie kosztów połączonych z poborem tylko co do opłat od wódki i od piwa na prowincyi, albowiem co do poboru opłat od wódki i od piwa w miastach zamkniętych, jakoteż od wina i od mięsa w całym kraju sprawa jest już załatwiona istnieniem rządowych organów poborowych.

Zamykając przedstawienie ogólnych wyjaśnień dotyczących krajowych opłat konsumcyjnych w Styryi i w Solnogrodzie wypada tu przytoczyć jeszcze jeden szczegół mający łączność z przebiegiem tej sprawy w Styryi.

Gdy po jednorocznem istnieniu tych opłat chodziło o ustanowienie ich poboru na rok 1882, zaproponowała komisya finansowa dla pokrycia niedoboru budżetowego z r. 1882, nałożyć prócz tych opłat i zwykłych dodatków do podatków bezpośrednich, jeszcze 36% dodatku do podatku od wyszynku zaprowadzonego dla całego państwa ustawą z dnia 23. Czerwca 1881. (Nr. 62. Dz. U. P.), o której wspomniałem w ustępie traktującym o rządowych podatkach konsumcyjnych.

Sprawozd. stenogr. Sejmu styryjsk. z r. 1886, aleg. 76, 14 posiedzenie z d. 6. października 1881. str. 179 i 180.

Sejm styryjski przyjął ten wniosek na posiedzeniu dnia 6. Października 1881 r. bez dyskusyi, lecz odnośna część tej uchwały finansowej nieuzyskała Najw. sankcyi, jak to podnosi wyraźnie ogłoszenie o styryjskiej uchwale finansowej na r. 1882 (Nr. 1. Dz. U. kr.).

Bliższych szczegółów o powodach tej odmowy nie ma już w aktach sejmu styryjskiego drukiem ogłoszonych, gdy jednak później takiego wniosku więcej nieponawiano, wnosić można, że c. k. Rząd sprzeciwił się stanowczo nakładaniu krajowych dodatków do podatków od wyszynku.

Zaprowadzeniu podobnego dodatku w Galicyi prawdopodobnie tak samoby się c. k. Rząd sprzeciwił, a to tem bardziej, że tu istnieje już druga opłata od wyszynku, zaprowadzona ustawą z dnia 30. Grudnia 1875. (Nr. 55. Dz. U. kraj. z r. 1877) na utworzenie funduszu do opłaty właścicielom prawa propinacyjnego, mającego być zniesionem po upływie peryodu w §. 3. tej ustawy wskazanego.

W końcu nadmieniam, że co się tyczy bliższych wyjaśnień o istniejących opłatach propinacyjnych w ogóle takowe znajdą tu miejsce przy wyjaśnieniu gminnych opłat konsumcyjnych, albowiem gminy, a mianowicie gminy miejskie, które są właścicielami prawa propinacyjnego w obrębie swoim, t. j. miejskim, pobierają opłaty propinacyjne razem z dozwolonymi im dodatkami do podatków konsumcyjnych lub z samoistnemi opłatami gminnemi tego rodzaju.

ad 3.

Przystępując do oznaczenia przedmiotów podlegających gminnym opłatom konsumcyjnym podnoszę przedewszystkiem, że tak ogólna ustawa gminna jak i statuta miast Lwowa i Krakowa zawierają postanowienia, na mocy których gminy mogą zaprowadzać takie opłaty w swoim obrębie, nie wyszczególniają jednak przedmiotów, na które takie opłaty nakładane być mogą.

Nadmieniłem już wyżej przy wyszczególnianiu przedmiotów ulegających rządowemu podatkowi konsumcyjnemu, że wedle ustawy o zaprowadzeniu ogólnego podatku konsumcyjnego z r. 1829. właściwie ustał dawniejszy pobór opłat od trunków i artykułów żywności przez gminy pobierany, którym za utratę dochodów, jakieby z tego powodu poniosły, dozwolono nakładać dodatki do podatku konsumcyjnego.

Jednakże wkrótce po ogłoszeniu ustawy z r. 1829. wydane zostało deklaratoryum dekretem gubernialnym z dnia 21. Sierpnia 1829. L. 49.115 (Zbiór ust. prowinc. z r. 1829. Nr. 109 str. 283), wedle którego opłata od produkcyi i przewozu trunków po miastach przez kasy gminne na mocy prawa propinacyi pobierana i nadal trwać ma, ponieważ przepisy o podatku konsumcyjnym na stosunki praw propinacyjnych wpłynąć nie mogą.

Tak tedy po miastach w Galicyi istnieją prócz właściwych opłat konsumcyjnych także opłaty propinacyjne, pobierane zwykle kumulatywnie z właściwemi gminnemi opłatami konsumcyjnemi.

Opłaty propinacyjne pobierają jednak tylko te gminy, które są właścicielami prawa propinacyjnego w ich obrębie, albowiem w terytoryach innych gmin takimi właścicielami bywają najczęściej osoby prywatne.

Co do przedmiotów podlegających opłatom z tytułu prawa propinacyi nie ma żadnej ustawy ogólnej, któraby je wyszczególniała. Nie ma również takiego wyszczególnienia i w ustawie z dnia 30. Grudnia 1875. (Nr. 55 Dz. ust. kraj. z r. 1877) zawierającej postanowienia o zniesieniu prawa propinacyi, które wedle edyktu z dnia 14. Listopada 1884. (Nr. 63 Dz. ust. kr. z r. 1884) ma ustać w całym kraju naszym z końcem r. 1910. Powołana ustawa z r. 1875. wspomina tylko ogólnikowo w §§. 2, 4, i 23 o wyrobie napojów propinacyjnych, o szynkowaniu gorących napojów

(z wyjątkiem wina) i o zakładaniu gorzelń, browarów i miodosytni, ale szczegółowo przedmiotów ulegających opłacie z tytułu prawa propinacyi nie wymienia.

Pochodzi to ztąd, że rząd austryacki uznał prawa propinacyi w tej rozciągłości, w jakiej je zastał przy zaborze Galicyi i polecił pod tym względem trzymać się istniejących zwyczajów.

Z tego powodu nie ulega wątpliwości, że trunki wyraźnie w konstytucyach polskich wymienione jak to: wódka, piwo, miód, wiśniak i maliniak uważane były stale za trunki propinacyjne. (Rozp. Dra Kleczyńskiego str. 62) *).

Co do miast podnieść trzeba, że w Galicyi mamy 64 miast posiadających prawo propinacyi wszystkich trunków wyżej oznaczonych, a prócz tego 9 miast które posiadają propinacyę niektórych tylko trunków (Rozp. Dra Klecz. str. 92).

Nadmieniam tu, że Nowy Targ posiada wyjątkowo także prawo propinacyi wina, jakie prócz Nowego Targu żadna inna miejscowość ani nikt w Galicyi nie posiada (Rozp. Dra Klecz. str. 63).

Widać z tego, że gminnym opłatom konsumcyjnym podlegają w pierwszym rzędzie, bo już od dawna trunki propinacyjne t. j. wódka, piwo, miód, wiśniak i maliniak, a dalej także inne przedmioty, na które gminy mogą nakładać takie opłaty na mocy istniejących ustaw t. j. ustawy gminnej i statutów miejskich.

W obec więc tego tak trunki propinacyjne jak i inne przedmioty mogą wprawdzie ulegać gminnym opłatom konsumcyjnym, faktycznie jednak zachodzą w tym względzie, mianowicie w gminach miejskich pewne różnice, w jednych bowiem podlega tym opłatom więcej przedmiotów, w innych tylko nioktóre z nich, a to wedle postanowienia, jakie w tym względzie każda gmina odrębnie dla siebie wydaje.

Z tego zatem względu, przy bliższem rozpatrzeniu owych przedmiotów ulegających gminnym opłatom konsumcyjnym wypada mi podzielić gminy naszego kraju na dwie klasy:

a) na miasta większe i zamknięte, do których w Galicyi należą Lwów i Kraków i

b) na inne miejscowości nie zamknięte, przyjmując za podstawę stan, jaki w tym względzie istnieje obecnie (t. j. w r. 1886), albowiem szczególniej w miastach niezamkniętych i mniejszych, opłaty te bardzo często się zmieniają, w miarę wydawania przez nie nowych postanowień, lub w miarę gaśnięcia dawniejszych postanowień uchwalonych na czas ograniczony.

ad a.

Co do miast zamkniętych t. j. Lwowa i Krakowa nadmieniłem już w ustępie dotyczącym przedmiotów ulegających rządowemu podatkowi konsumcyjnemu, że w tych miastach opłaty tak rządowe jak i gminne pobierane bywają wedle taryf dla każdego miasta zamkniętego odrębnie ustanowionych, a to pierwotnie dla Lwowa w r. 1829. a dla Krakowa w r. 1847.

Wspomniałem także, iż z powodu zaprowadzenia miar i wag metrycznych, wydane zostały nowo ułożone taryfy w r. 1875. (Nr. 3. Dz. ust. kr. z r. 1876). Otóż w taryfach z r. 1875. rubryka „opłata“ podzie-

*) Rozprawa Dra Józefa Kleczyńskiego, na którą się powołuję obok i w dalszym toku niniejszego zestawienia gdzie tego zachodzi potrzeba, mieści się w drugim roczniku wiadomości statystycznych wydanych przez krajowe biuro statystyczne (1876). Dr. Kleczyński opracował materyał, który przedłożonym został W. Sejmowi z projektami do ustawy o zniesieniu prawa propinacyi.

loną jest na trzy subrubryki dla podatku rządowego, dla dodatku gminnego i dla opłaty propinacyjnej. W taryfie m. Lwowa w subrubryce „opłata propinacyjna“ wstawiono przy pozycyach dotyczących trunków propinacyjnych kwoty odpowiednio do opłaty przypadające, zaś w taryfie krakowskiej ta subrubryka jest próżną.

Przyczyna tego opuszczenia pochodzi ztąd, że c. k. Rząd przyznał miastu Lwowu prawo propinacyi przywilejem 26. Listopada 1789. (Rozpr. Dra Klecz. str. 75) zaś reskryptem Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3. Lutego 1858 uchylono roszczenia gminy krakowskiej do praw propinacyjnych (Rozpr. Dra Klecz. str. 66) *).

*) Co do sprawy propinacyjnej krakowskiej, Dr. Kleczyński przytacza w swej rozprawie (str. 57. 58, 59, 66, 76), że właściwie prawnej podstawy do uchylenia Krakowa od propinacyi nie było, jednak miasto uzyskawszy prawo do poboru wyższych opłat, na tem straty nie poniosło, albowiem Kraków, choć nie posiada prawa propinacyi, pobiera jednak opłaty takiego rodzaju jak Lwów z tytułu prawa propinacyjnego.

Ustawa zawierająca postanowienia o zniesieniu prawa propinacyjnego w Galicyi (Nr. 55. z r. 1877) nie ma zastosowania w miastach Lwowie i Krakowie (§. 36).

We Lwowie prawo propinacyi zostało zniesione odrębną ustawą z dnia 18. Grudnia 1881. (Nr. 48. Dz. ust. kraj. z r. 1883) z jednoczesnem jednak przyznaniem gminie pobierania opłat od trunków konsumcyjnych w wysokości równającej się w ogóle wysokości dawniejszego podatku gminnego i dawniejszej opłaty propinacyjnej razem wziętych.

Gminie miasta Krakowa tak samo przyznano już dawniej a to ustawą z dnia 19. Lipca 1878 (Nr. 48. Dz. u. kraj.) prawo poboru opłat od trunkow propinacyjnych z małymi wyjątkami, w takiej samej wysokości jakie teraz istnieją we Lwowie. W ustawie krakowskiej z dnia 19. Lipca 1878 nie ma już jak w ustawie lwowskiej z r. 1881. żadnego postanowienia o zniesieniu miastowego prawa propinacyi albowiem, jak już nadmieniłem, roszczenia gminy krakowskiej do praw propinacyjnych zostały uchylone.

W skutek powołanych ustaw pozycye taryf z r. 1875. dotyczące trunków propinacyjnych (poz. 1, 2, 3, 7 i 8) w obu tych miastach uległy zmianie, jednak c. k. Rząd nie wydał z powodu tych zmian nowo ułożonych taryf, lecz uczyniły to rzeczone gminy, a obecnie ich taryfy już nie zawierają subrubryki o opłacie propinacyjnej.

Akta Wydziału krajowego L. 10.240 86 i 12.064,86.

Na podstawie tych ostatnich taryf wymieniając poniżej przedmioty ulegające we Lwowie i w Krakowie gminnym opłatom konsumcyjnym, grupować je będę w ten sposób, jak to powyżej *(ad I)* przy wyszczególnieniu przedmiotów ulegających rządowemu podatkowi konsumcyjnemu, w miastach zamkniętych uczyniłem. Przytem oznaczę przy pojedynczych grupach przedmioty ulegające podatkowi rządowemu a nie ulegające opłacie gminnej, lub odwrotnie, jakoteż różnice zachodzące w tym samym względzie między Lwowem i Krakowem.

Do przedmiotów ulegających w miastach zamkniętych t. j. we Lwowie i w Krakowie gminnym opłatom konsumcyjnym należą zatem:

a) wódka i w ogóle napoje spirytusowe (poz. tar. 1, 2 i 3);
b) wino (poz. tar. 4, 5 i 6);
c) piwo (poz. tar. 8);
d) mięso, a względnie bydło rzeźne (poz. tar. 10 do incl. 16);
e) miód, (poz. tar. 7) i inne napoje miodowe, jako to wiśniak, maliniak i t. p., które podlegają opłacie gminnej tak przy wprowadzaniu jak

i przy wyrobie ich w obrębie miast Lwowa i Krakowa, rządowemu zaś podatkowi konsumcyjnemu, podlegają tylko przy wprowadzeniu ich do miast zamkniętych. Różnica ta pochodzi ztąd, że w taryfach wydanych w roku 1829 dla miast zamkniętych, zaliczono miód do artykułów ulegających opłacie akcyzowej (rogatkowej) zaś w §. 6. ust. z r. 1829 nie zaliczono napojów miodowych do trunków ulegających podatkowi rządowemu przy wyrobie;

f) ocet (poz. tar. 9);

g) drób swojski (poz. tar. 17 i 18);

h) zwierzyna (poz. tar. 19 do inclus. 23);

i) dzikie ptactwo (poz. tar. 24. do inclus. 27);

k) ryby (poz. tar. 28 i 29);

l) ryż, mąka, produkta mączne, chleb i t. p. pieczywo, zboże chlebne, ziemniaki, owoce strączkowe, kukurudza i t. d. (poz. tar. 30, 31 i 32);

m) owies, siano i słoma (poz. tar. 33 i 34), w Krakowie (poz. tar. 33, 34 i 35). Przy tej grupie zachodzi co do Krakowa wyjątek, tam bowiem wedle poz. tar. 35, taryfy krakowskiej, słoma, sieczka, otręby, mierzwa i zboże w snopach (zrównane co do opłaty ze słomą) ulegają tylko rządowemu podatkowi konsumcyjnemu, zaś gmina krakowska nie pobiera od tych artykułów żadnej opłaty;

n) jarzyny, warzywa, owoce świeże i suszone (poz. tar. 35, 36 i 37, w Krakowie poz. tar. 36, 37 i 38). Zachodzi tu znów podobny wyjątek co do Krakowa jak przy poprzedniej grupie, albowiem wedle poz. 37 tar. krakowskiej, owoce świeże, kasztany, orzechy, wszelkie jagody i świeże figi ulegają tylko rządowemu podatkowi konsumcyjnemu, zaś gmina nie pobiera żadnych opłat od tych artykułów.

o) masło i tłuszcze wszelkiego rodzaju, mydło, sery (poz. tar. 38 do inclus. 42, w Krakowie poz. tar. 39 do inclus. 43). I tu zachodzi wyjątek co do Krakowa, wedle tamtejszej taryfy poz. 40. łój surowy, topiony i czyszczony (Clajna) tłuszcz z koni, wosk ziemny, skalny i naftowy, gliceryna, a dalej wedle poz. 42 mydło zwyczajne, pachniące i olejkami zaprawiane, ulegają tak samo tylko rządowemu podatkowi konsumcyjnemu;

p) jaja (poz. tar. 43 lwowskiej taryfy) w Krakowie nie ma tej pozycyi, tam jaja nie podlegają ani rządowemu podatkowi konsumcyjnemu ani opłacie gminnej, zaś we Lwowie ulegają tak opłacie rządowej jak i gminnej;

q) wosk, olej, oleje i olejki (poz. tar. 44, 45 i 46); przy tej grupie zachodzi toż samo wyjątek co do Krakowa; wedle tamtejszej taryfy poz. 45. olej konopny, lniany i rzepakowy ulega tylko rządowemu podatkowi konsumcyjnemu, zaś gmina krakowska nie pobiera opłaty od tych artykułów. O zmianie poboru podatku rządowego od olejów kopalnianych do oświetlenia służących, wspomniałem już poprzednio w ustępie (ad 1.) dotyczącym rządowych podatków konsumcyjnych.

r) drzewo opałowe, węgle drzewne i mineralne (poz. tar. 47 do inclus. 50); i przy tej ostatniej grupie zachodzi znów wyjątek w Krakowie, albowiem wedle tamtejszej taryfy poz. 50. węgle kamienne i koks ulegają tylko podatkowi rządowemu a nie podlegają opłacie gminnej w Krakowie.

Powyższe wyszczególnienie obejmuje wszystkie przedmioty podlegające gminnej opłacie konsumcyjnej we Lwowie i w Krakowie i widać z tego, że gminy te, korzystając z okoliczności, że państwo zamknęło je linią akcyzową celem poboru rządowego podatku konsumcyjnego, pobierają opłatę gminną od wszystkich artykułów ulegających w miastach zamkniętych rządowemu podatkowi, a szczególniej gmina lwowska, gdyż gmina krakowska nie pobiera opłaty gminnej od kilku wyżej szczegółowo wskazanych przedmiotów.

ad b)

Przystępując do wyszczególnienia **przedmiotów ulegających gminnym opłatom konsumcyjnym w innych (niezamkniętych) miejscowościach** naszego kraju, podnieść muszę przedewszystkiem, iż z powodu znacznej liczby takich miejscowości odnośne daty nie dadzą się przedstawić w taki sposób jak przy Lwowie i Krakowie.

Zestawienie tabelaryczne zeszyt VI, tabela I.

Sporządziłem zatem zestawienie tabelaryczne oznaczonych opłat, istniejących obecnie (w r. 1886) w 44 gminach miejskich, na mocy ustaw krajowych lub na mocy uchwał Sejmu krajowego i cesarskiego zezwolenia (§§. 80 i 81 ustawy gminnej z r. 1866. tudzież noweli z dnia 17. czerwca 1874. Nr. 51. Dz. ust. kr.). Gminy, które pobierają takie opłaty na mocy uchwały Rady gminnej nie podlegającej wyższemu zatwierdzeniu, lub na mocy zezwolenia Rady powiatowej nie są objęte powołanem zestawieniem, albowiem dziennik ustaw krajowych takich uchwał nie ogłasza, a gdy inne publikacye nie istnieją, musiałem ograniczyć się na wyszczególnieniu opłat istniejących w 44 gminach miejskich, które je pobierają na mocy ustaw i rozporządzeń ogłoszonych w oznaczonym dzienniku.

Również w powołanem zestawieniu nie ma gmin pobierających dotąd opłaty propinacyjne na mocy dawniejszych rozporządzeń, wydanych przed wejściem w życie ustawy gminnej z r. 1866., a tylko pomieściłem niektóre z nich jak n. p. Stara Sól (Nr. 28. Dz. ust. kr. z r. 1870) i Nowy Sącz (Nr. 25. Dz. ust. kr. z r. 1872) które po r. 1866. postarały się o zezwolenie na pobór wyższych opłat propinacyjnych i z tego powodu w dzienniku ustaw krajowych jest o nich wzmianka.

Inne gminy zadawalniają się opłatami jakie od dawna pobierają od trunków propinacyjnych i w myśl §. 81. ustawy gminnej pobierać je mogą i nadal, ewentualnie do końca roku 1910, to jest do czasu zniesienia prawa propinacyi wedle §. 38. ustawy z dnia 30. grudnia 1875. (Nr. 55. Dz. ust. kraj. z r. 1877).

Miasta galicyjskie posiadają zatem rozliczne opłaty, z których dwie niejako typowe są: opłaty propinacyjne i właściwe opłaty gminne, czyli tak zwane dodatki do podatku konsumcyjnego, już od dawna obydwie kumulatywnie pobierane. To też i przy zbieraniu i zestawieniu materyału do ustawy o zniesieniu propinacyi sporządzono wykaz rzeczonych opłat obydwu rodzajów, obejmujący 96 miast wraz ze Lwowem i Krakowem (Rozpr. Dr. Klecz. str. 92 Tabl. II.)

Wykazu tego nie mogłem użyć w zestawieniu mojem obejmującem 44 miast, albowiem pominąwszy, że sporządzonym został głównie dla wyjaśnienia specyalnych stosunków propiuacyjnych, ułożonym został na podstawie stanu, jaki istniał przed rokiem 1876.

Przeglądając roczniki dziennika ustaw krajowych, widzimy, że z roku na rok zwiększa się liczba miast zaprowadzających lub podwyższających w swym obrębie gminne opłaty konsumcyjne, zatem dziś po latach 10ciu wykaz z r. 1876. jest za nadto przestarzałym, by mógł służyć do oznaczonego celu.

Na podstawie tych wykazów można jednak osądzić w ogóle, w ilu miastach galicyjskich mogą istnieć obecnie opłaty o których mowa. Wykaz z r. 1876. wylicza takich miejscowości 96
moje zestawienie 44, a dodając do tego Lwów i Kraków . . . 46
a zatem w wykazie moim brakuje 50
miejscowości, które pomienione opłaty pobierają. Dalej, przypuszczając że od roku 1876., ta ostatnia liczba gmin (50) zwiększyła się o 10 gmin, które dawniej nie posiadały takich poborów, przypuścić można, że obecnie w Galicyi prócz wykazanych w mojem zestawieniu 46 gmin, pobierają takie opłaty jeszcze około 60, a więc razem około 100 gmin.

Co do przedmiotów, które ulegają gminnym opłatom konsumcyjnym, wykaz z r. 1876. dotyczy li opłat od trunków propinacyjnych, t. j. od wódki, piwa i napojów miodowych, zaś moje zestawienie obejmuje już opłaty od wina i od mięsa.

Z tego zatem wypływa i o co tu głównie chodzi, że głównie pięć przedmiotów ulega gminnym opłatom konsumcyjnym na prowincyi, a względnie w miejscowościach niezamkniętych, wypada tu jednak nadmienić, że gminy Bóbrka, Buczacz i Podhajce pobierały na mocy ustaw krajowych przez czas jakiś także gminne opłaty konsumcyjne od nafty, a to Bóbrka od r. 1875. do końca r. 1879. (Dz. ust. kr. Nr. 71 z r. 1875. i Nr. 29 z r. 1876.), Buczacz przez lat sześć od r. 1876. do 1882. (Dz. ust. kr. Nr. 56 z r. 1876.) i Podhajce od r. 1879. do 1883. (Dz. ust. kr. Nr. 62 z r. 1879.), lecz że odnośne ustawy wydane zostały na czas ograniczony, opłaty od nafty zatem nie istnieją już w gminach wyżej wymienionych.

Dawniejszy faktyczny pobór ich w trzech gminach świadczy jednak, że c. k. Rząd nie sprzeciwia się nakładaniu opłat gminnych na naftę, że zatem artykuł ten zaliczać można do przedmiotów ulegających na prowincyi gminnym opłatom konsumcyjnym.

Z powyższego poglądu wynika, że gminnym opłatom konsumcyjnym podlegają w miejscowościach niezamkniętych (na prowincyi):

1. wódka (napoje spirytusowe);
2. piwo;
3. napoje miodowe;
4. wino;
5. mięso (bydło rzeźne);
6. nafta (olej kopalniany do oświetlenia służący).

Co do szczegółowych różnic, jakie w tym względzie zachodzą między pojedynczemi gminami, takowe uwidoczniłem w powołanem zestawieniu tabelarycznem.

Wyszczególniłem powyżej wszystkie przedmioty, ulegające w naszem państwie opłatom konsumcyjnym, gdy jednak wedle §. 22. statutu krajowego, prawo Sejmu do zaprowadzania opłat krajowych nie jest ogra-

niczone tylko do przedmiotów ulegających podatkowi konsumcyjnemu, zaś podatek krajowy byłby mniej uciążliwym, gdyby dotykał przedmiotów jeszcze wcale nieopodatkowanych, lub niższemi opłatami obciążonych, wypada mi zatem wspomnieć tu o przedmiotach służących tak samo do pożywienia lub do użytku ogółu czy klas zamożniejszych ludności krajowej a niepodlegających rządowemu podatkowi konsumcyjnemu.

Do takich przedmiotów zaliczyć należy towary kolonialne (kakao, kawę i herbatę), korzenie i owoce południowe, a nareszcie tytoń i sól

Wszystkie te artykuły podlegają przy sprowadzeniu ich do państwa opłacie cłowej (Tar. cłow. poz. 1. do 16., 21., 22. i 317. Nr. 47 Dz. ust. p. z r. 1882.), a że niektóre z nich są wyrobami produkcyi zagranicznej, państwo może na nie nakładać opłatę cłową w takiej wysokości, któraby zastąpiła także właściwy podatek konsumcyjny. Co się zaś tyczy tytoniu i soli, należą one do monopolów rządowych, a zatem na rzecz państwa bardzo znaczną opłatą są obciążone.

Oprócz przedmiotów podlegających podatkowi konsumcyjnemu i artykułów dopiero co wyliczonych nie ma u nas innych służących do pożywienia lub użytku ludności, któreby można obciążyć krajowemi opłatami konsumcyjnemi, tem bardziej, że jak skonstatowałem już w pierwszym rozdziale (*ad A.*) niniejszego zestawienia, przy nakładaniu takich opłat trzeba zwracać uwagę na to, aby nie obciążyły produkcyi i obrotu handlowego nie tamowały, albowiem c. k. Rząd nie zgodziłby się na ich zaprowadzenie.

Z tych zatem względów i okoliczności dopiero przywiedzionych, przed załatwieniem pytania:

„Na jakie przedmioty krajowe opłaty konsumcyjne nałożone być mogą?“ wypada mi przytoczyć co następuje:

I. Nie podlega wątpliwości, że krajowe opłaty konsumcyjne mogą być nałożone na przedmioty, podlegające rządowemu podatkowi konsumcyjnemu we wszystkich miejscowościach (zamkniętych i niezamkniętych), jak to już w kilku krajach państwa naszego ma miejsce, a zatem na:

a) napoje spirytusowe,
b) piwo,
c) wino i
d) mięso,

albowiem już z precedensów (w Styryi i Solnogrodzie) mamy to przekonanie, że c. k. Rząd nie sprzeciwia się ich zaprowadzeniu, byleby co do wódki i piwa nałożone zostały w formie opłaty samoistnej.

II. Co się zaś tyczy innych przedmiotów podlegających rządowemu podatkowi konsumcyjnemu we wszystkich miejscowościach, t. j.: *a*) co do cukru, *b*) olei kopalnianych do oświetlenia służących (nafty), podobnie stanowczej odpowiedzi dać nie można.

Cukier nie jest nigdzie opłatami gminnemi obciążony, mierna opłata krajowa od cukru, nie byłaby zatem bardzo uciążliwą, a jakkolwiek c. k. Rząd pobiera opłatę konsumcyjną od cukru przy wyrobie i podatek od cukru jest zaliczony w art. XI. traktatu zawartego z koroną węgierską (Nr. 62 Dz. ust. p. z r. 1878.) do podatków, których pobór unormowany być winien przepisami jednakowymi w obydwóch połowach Monarchii, wi-

dzimy, że wódka i piwo ulega temu samemu rygorowi, a mimo to Reprezentacya krajowa w Styryi i Solnogrodzie potrafiły podciągnąć je pod opłaty krajowe.

C. k. Rząd mógłby zatem sprzeciwić się zaprowadzeniu opłaty krajowej od cukru li tylko z powodu, że takowa obciążałaby produkcyę i handel, dla tego celem uzyskania w tym względzie pewności, wypadałoby wprzód porozumieć się w tej sprawie z c. k. Rządem.

Prócz tego z powodu braku dat statystycznych o konsumcyi cukru w Galicyi nie ma podstawy do potrzebniejszych obliczeń, dla oznaczenia choćby w przybliżeniu wysokości rocznego dochodu, jakiby z tego tytułu przypadł funduszowi krajowemu, jak równie czy dochód odpowiadałby kosztom poboru.

Z publikacyi ministeryalnej *(Ergebnisse der Verzehrungssteuer)* widzimy, że dochód z podatku od cukru wynosił w roku 1884. w Galicyi 87.689 zł., lecz cyfra ta przedstawia tylko kwotę zapłaconą od cukru wyrobionego w Galicyi, a zatem nie daje wyobrażenia o ilości cukru skonsumowanego w kraju naszym, to jest wyobrażenia o dochodzie, któryby miał kraj, gdyby zaprowadzono pewną krajową opłatę od tego rodzaju artykułu.

Co do nafty widać z precedensów, że w kilku gminach (Bóbrka, Buczacz, Podhajce) istniały opłaty gminne nałożone na ten przedmiot, z czego jednak nie można twierdzić z pewnością, aby c. k. Rząd zgodził się także na zaprowadzenie opłaty krajowej od nafty.

Brakuje tu tak samo dat, o konsumcyi nafty w Galicyi, albo wiem wedle powołanej publikacyi wiemy tylko, że podatek od nafty pobierany przy jej wyrobie (rafinowaniu) wynosił w Galicyi w r. 1884. — 1,277.957 zł. co również nie daje miary o konsumcyi tego astykułu w ciągu roku.

Nadto trzeba i to uwzględnić, że olej kopalniany jest przedmiotem przemysłu krajowego, który niedawno dopiero powstał i należycie się jeszcze nie rozwinął, a zatem, że zaprowadzenie opłaty krajowej od niego, mogłoby wpłynąć niekorzystnie na rozwój całego przemysłu.

Na razie zatem projektowanie opłat krajowych od cukru i nafty jest niemożliwem.

III. Co do przedmiotów ulegających rządowemu podatkowi konsumcyjnemu tylko w miastach zamkniętych, można zapowiedzieć z góry, iż na takowe wedle teraźniejszego stanu rzeczy, krajowe opłaty konsumcyjne w całym kraju nałożyć by się nie dały.

Ilość tych przedmiotów, które wyliczyłem już powyżej, jest bardzo znaczna, jednak pobieżny przegląd odnośnych taryf przekonywa, że nałożenie na nich opłat krajowych po za miastami zamkniętemi to jest na prowincyi, — byłoby połączone z kontrolą dla ludności nader uciążliwą, a w rezultacie nie przyniosłoby funduszowi krajowemu pożądanego dochodu, odpowiednio do znacznych kosztów poboru nawet wtenczas, gdyby dla uproszczenia kontroli nie wszystkie, ale tylko część tych przedmiotów podciągnięto na prowincyi pod opłatę krajową.

Te okoliczności są niezawodnie jednym z najważniejszych powodów, że państwo również nie pobiera od nich na prowincyi podatku konsumcyjnego.

Idąc za systemem rządowym, możnaby nałożyć na te przedmioty opłaty krajowe tylko w miastach zamkniętych, co nie byłoby połączone z kosztami dla kraju, można je bowiem nałożyć w formie dodatku do podatku konsumcyjnego, pobieranego razem z podatkiem konsumcyjnym.

Stenograf. sprawozdanie Izby posłów Rady państwa IX. sesyi — aleg. Nr. 611. i rozprawy 262. posiedzenia z 3. Lutego 1883. str. 9057—9066.

W takim jednak razie miasta zamknięte byłyby obciążone opłatami krajowemi znaczniej niż inne miejscowości, przeciw czemu już nieraz podnoszono w Radzie państwa bardzo poważne zarzuty. Dowodem tego jest, że wskutek mnogich petycyj i wniosków pojedynczych członków Rady państwa, poleciła Izba posłów już przed kilku laty swej komisyi podatkowej zbadanie tej sprawy.

Komisya ta przedłożyła wyczerpujące w tym względzie sprawozdanie, a Izba posłów uchwaliła na wniosek swej komisyi dnia 3. lutego 1883 r. rezolucyę, wzywającą c. k. Rząd, ażeby przedłożył projekt do ustawy reformującej ten dział podatkowy, to jest taryfę konsumcyjną miast zamkniętych i ażeby zbadał czy nie dałoby się znieść linij akcyzowych w rzeczonych miastach, i w jaki sposób ubytek podatkowy z tego powodu powstały — pokryć by można.

C. k. Rząd nie uczynił tego dotąd, co też spowodowało Izbę posłów Rady państwa, iż zaraz po otwarciu teraźniejszej kadencyi a to dnia 16. Października 1885 r. wybrała dla opracowania tej sprawy osobną komisyę składającą się z 24 członków niepoprzestając tym razem na uchwaleniu rezolucyi (jak było dnia 3. Lutego 1883.).

Wiadomo także, że c. k. Rząd poczynił toż samo kroki w celu przygotowania materyału do załatwienia tej sprawy, zwłaszcza że już prawie wszystkie przepisy pierwotnej ustawy z r. 1829. zniesiono i zastąpiono nowemi ustawami, a tylko reforma ustawodawcza taryf miast zamkniętych jeszcze zalega.

Widać z tego, że wedle wszelkiego prawdopodobieństwa c. k. Rząd nie zgodzi się na zaprowadzenie krajowych opłat konsumcyjnych od rzeczonych przedmiotów, i że w obec oczekiwanej reformy tego działu ustawodawstwa podatkowego, zaprowadzenie podobnych opłat choćby tylko w miastach zamkniętych nie jest wskazanem.

IV. Co do przedmiotów nie podlegających podatkowi konsumcyjnemu wystarczy tu nadmienić:

a) że towary kolonialne (kakao, kawa, herbata), korzenie i owoce południowe, mogłyby w takiej samej mierze i pod tymi samymi warunkami stanowić przedmiot opłaty krajowej jak cukier, a zatem co do nich wypadałoby wprzód porozumieć się z c. k. Rządem i zebrać możebne daty o konsumcyi tych artykułów w Galicyi, których nie mamy;

b) co do tytoniu i soli nie mogą być na takowe nałożone opłaty krajowe — gdyż co do nich Rząd wykonuje prawo monopolu, a monopol wyklucza już możliwość nakładania na nich jakichkolwiek innych opłat publicznych.

Co do tych artykułów zarząd państwa reguluje od czasu do czasu ich cenę, a w tej akcyi byłby krępowany, gdyby na nich ciężyły jeszcze opłaty krajowe, a zatem już z tego względu trudnem byłoby wyjednanie zezwolenia c. k. Rządu.

Zresztą co do soli nie zezwalają na obciążenie jej opłatami kra-

jowemi stosunki nasze gospodarcze w Galicyi, jako kraju przeważnie rolniczego, w którym dobrobyt gospodarstwa rolniczego zależnym jest od należytego chowu bydła, a hodowla ta ma wiele do czynienia z użyciem soli do karmy, o której zniżenie cen od dawna już upominają się rolnicy nasi. Odpowiedź zatem na wyżej powołane pytanie może być tylko taka:

Konsumcyjne opłaty krajowe dadzą się zaprowadzić w najbliższej przyszłości t. j. po zawotowaniu odnośnego projektu przez Sejm krajowy — na

1. napoje spirytusowe,
2. piwo,
3. wino i
4. mięso.

Dla osądzenia czy takie opłaty dadzą się w czasie późniejszym nałożyć także na inne przedmioty a mianowicie na cukier, naftę, towary kolonialne: (kakao, kawę i herbatę), korzenie i owoce południowe, zachodzi potrzeba zebrania bliższych dat statystycznych o konsumcyi tych przedmiotów w Galicyi, jakoteż porozumienia się w tej sprawie z c. k. Rządem, celem osiągnięcia pewności czy tenże zgodzi się na zaprowadzenie opłat od tych przedmiotów.

C. W jakiej wysokości krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą.

Z poprzedzającego ustępu wynika, iż na razie w naszym kraju opłaty krajowe dadzą się nałożyć tylko na

1. napoje spirytusowe,
2. piwo,
3. wino i
4. mięso.

W Styryi i Solnogrodzie przedmioty te ulegają opłatom krajowym w wysokości

ad 1) napoje spirytusowe:

w Styryi 2 zł. 50 ct., w Solnogrodzie 3 zł. od hektolitra,

ad 2) piwo:

w Styryi 50 ct., w Solnogrodzie 30 ct. od hektolitra;

ad 3) i *4)* wino i mięso w obydwu tych krajach 10% rządowego podatku konsumcyjnego.

W Gracu zamkniętem mieście Styryi:

ad 1) Napoje spirytusowe:

a) Spirytus, arak i rum 4 ct. od 1 stopnia hektolitra.

b) Spirytusowe napoje słodzone 93 ct. od hektolitra.

Opłaty te istnieją w wysokości oznaczonej w Styryi od r. 1881. w Solnogrodzie od r. 1882. jednakżeż nadmienić muszę, że Wydział krajowy styryjski zamierzał przeprowadzić w Sejmie postanowienie podwyższenia opłat od napojów spirytusowych i od piwa w dwójnasób — mianowicie od piwa 1 zł. zamiast 50 ct. od hektolitra.

W tym celu udał się Wydział krajowy do c. k. Rządu z zapytaniem, czy się zgodzi na tę zmianę, na co c. k. Ministerstwo spr. wewn. w porozumieniu z Ministerstwem skarbu oznajmiło d. 18. Czerwca 1881.

W miastach zamkniętych istnieją urzędy akcyzowe, które mogą kontrolować artykuły podlegające opłacie— ściślej jak to jest możebnem w innych miejscowościach, co już w poprzednich ustępach wykazano dokładniej, dla tego też w miastach zamkniętych od napojów spirytusowych wymiar opłaty tak gminnej jak i krajowej ustanawia się od stopni hektol.

Stenogr. sprawozd. Sejmu Styryi V. peryod III. Sesya z r. 1881. alegat Nr. 26.

l. 12.860, iż co do piwa — na takie podwyższenie zgodzić się nie może, ponieważ gminy nakładają na piwo ze swej strony dość znaczne opłaty, w obec czego podwyższenie opłaty krajowej do podwójnej wysokości dotychczasowego wymiaru obciążałoby piwo w takiej mierze, iżby na tem szkodował dochód państwa z podatku od piwa.

Co do napojów spirytusowych oznajmiło c. k. Ministerstwo, iż nie sprzeciwia się podwyższeniu opłaty do 4 zł. od hektolitra (istniejąca opłata wynosi 2 zł. 50 ct. od hekt.) jeżeli równocześnie (jak to Wydział kraj. w swem piśmie do c. k. Rządu oświadczył) dodatki krajowe do podatków bezpośrednich zniżone zostaną.

Reprezentacya krajowa nie korzystała z zezwolenia podwyższenia opłaty krajowej od wódki głównie dla tego, ponieważ konsumcya wódki w Styryi jest stosunkowo małą (krajowe opłaty przynoszą rocznie od wódki 28.000 zł., od piwa 124 000 zł.) w obec czego zamierzone zniżenie dodatków do podatków bezpośrednich, nie przyniosłoby kontrybuentom stosownej i pożądanej ulgi.

NB. Załączone zestawienia tabelaryczne wykazują cyfrę wysokości istniejących opłat koncumcyjnych, jakoteż w jakim stosunku te opłaty obciążają pojedyńcze przedmioty.

Przy osądzeniu w jakiej wysokości krajowe opłaty konsumcyjne zaprowadzone być mogą, wypada zatem uwzględnić powołany precedens, a dalej prócz stosunków krajowych, także wysokość tak podatku rządowego jak i opłat gminnych obciążających przedmioty wyżej wyszczególnione, a to co do każdego z tych przedmiotów odrębnie.

1. Napoje spirytusowe.

W Galicyi istnieje jeszcze prawo propinacyjne, jakiego w Styryi i Solnogrodzie nie ma, a gdy jak wiadomo prawo to wywiera w obrębie należącym do uprawnionego podobne skutki jak monopol, w Galicyi nieuwzgledniając istniejących gdzieniegdzie opłat krajowych, jakoteż opłat lokalnych, t. j. dodatków gminnych, napoje spirytusowe, należące do trunków propinacyjnych, są obciążone w całym kraju nie tylko jak w innych prowincyach rządowym podatkiem konsumcyjnym, ale także opłatą propinacyjną.

Napoje te są zatem już z tego powodu znaczniej opodatkowane niż w innych prowincyach.

W jakiej mierze opłata propinacyjna obciąża trunki, — a mianowicie napoje spirytusowe — okazuje dochód ogólny z propinacyi, jaki pociągają właściciele tego prawa.

Dochód ten wynosił w r. 1874. przeszło 5 milionów złotych, mieści się w nim jednak 1,100.000 zł. dochodu wykazanego łącznie z dochodem innych przedsiębiorstw (młynów i t. p. Rozp. Dr. Kleczyńskiego str. 77—79) tak, że czysty dochód wynosić będzie 4 miliony, a co najmniej 3 miliony rocznie.

Zważywszy, że podobne cyfry pochodzą z r. 1874. wątpić nie można, że takowe stanowią minimum obciążające trunki propinacyjne, a gdy opłaty propinacyjne obciążają głównie wódkę i piwo, można porównać dochód propinacyjny z dochodem rządowego podatku konsumcyjnego celem osądzenia wysokości opłaty propinacyjnej. — W cyfrze okrągłej wynosi dochód roczny podatku konsumcyjnego w Galicyi od napojów spi-

tusowych . . . . . 2,200.000 zł.
od piwa . . . . . 1,100.000 „
Razem . . . 3,300.000 zł.

Okazaliśmy powyżej, że *czysty* dochód propinacyi wynosił w r. 1874. (a zatem przed laty 10) 3 do 4 milionów złotych, nie ma zatem wątpliwości, że opłaty propinacyjne obciążają rzeczone trunki znaczniej niż podatek konsumcyjny, a w każdym razie nie mniej, jak ten podatek.

Dowodem tego jest także wysokość opłaty gminnej mianowicie we Lowie, wynosząca 23 centów od 1 stopnia hektol. spirytusu; ta opłata składała się dawniej z opłaty propinacyjnej . . . . . 20½ ct.
i z dodatku gminnego . . . . . 02½ „
co razem czyni obecnie . . . . . 23 ct.
skumulowanej opłaty gminnej.

Podatek konsumcyjny od spirytusu wynosi 11 ct od 1 stopnia hektol. — widać zatem, że we Lwowie opłata propinacyjna była znacznie wyższą, niż podatek konsumcyjny.

W obec tego wątpić nie można, że biorąc w rachubę tylko podatek rządowy i opłatę propinacyjną, rzeczone trunki są w Galicyi obciążone dwa razy tak wysoko, jak w Styryi i Solnogrodzie, co przy ustanowieniu wysokości opłaty krajowej od tych trunków uwzględnić by należało.

Od napojów spirytusowych wynosi opłata krajowa w Styryi 2 zł. 50 ct. zaś w Solnogrodzie 3 zł. od hektolitra, a jak już wspomniano c. k. Rząd był skłonnym do zezwolenia na podwyższenie tej opłaty w Styryi do 4 zł. od hektolitra.

Co do napojów spirytusowych widać zatem, że nie zważając na już istniejące obciążenie tego przedmiotu możnaby zaprowadzić opłatę w wysokości 4 zł. od hektolitra, jeżeli jednak powyższe stosunki mają być uwzględnione, wtedy trzeba opłatę zniżyć do cyfry jakie istnieją w krajach wymienionych, lub też i niżej to jest do 2 zł. od hektolitra.

W Styryi, gdzie opłata na prowincyi wynosi 2 zł. 50 ct. od hektolitra napojów spirytusowych, wynosi takowa w Gracu 4 ct. od jednego stopnia hektol.

W Gracu więc wynosi opłata od hektolitra 100% spirytusu . . . . . 4 zł. — ct.
a opłata prowincyonalna . . . . . 2 „ 50 „
odpowiada 1. hektol. spirytusu o 62½% alkohol.

Widać zatem, że ze względu, iż 100% spirytusu w handlu nie istnieje — i na prowincyi napoje spirytusowe nie dadzą się skontrolować co do % alkoholom. tak jak w Gracu, przyjęto za podstawę do wymiaru opłaty, iż na prowincyi przychodzi w handel wódka zawierająca 62½% alkoholom.

W Galicyi wypadłoby tak samo postąpić, ustanawiając opłaty odrębne dla miast zamkniętych, gdy jednak napoje syirytusowe spożywane we Lwowie i w Krakowie ulegają znacznie wyższym opłatom, niż gdzieindziej (od 1 stop. hekt. po 11 ct. podatku konsumcyjnego i 23 ct. opłaty gminnej — razem 34 ct.) możnaby też uwzględnić przy wymiarze i tę okoliczność stanowiąc dla Lwowa i Krakowa opłatę od napojów spirytusowych stosunkowo niższą.

Co do dochodu, jakiby rocznie przyniosła naszemu funduszowi krajowemu opłata od napojów spirytusowych, w razie gdyby takie same opłaty zaprowadzono w Galicyi jakie istnieją w Styryi, takowy da się obliczyć jak następuje:

a) we Lwowie i w Krakowie spożywa się rocznie 1,974.855 stopni hekt. co czyni po 4 ct. od 1 stopnia hektolitr . 78.994 zł.

b) na prowincyi obliczenie jest trudniejsze, w całej Galicyi produkcya spirytusu wynosi 20,000.000 stop. hek. odtrącając 1,974.855 a okrągło 2,000.000

które weszły w rachubę przy Lwowie i Krakowie pozostaje 18,000.000

odtrącając dalej 4tą część na koszta poboru . . . 4,500.000

pozostanie 13,500.000

czyli 135.000 hektolitr. a po 2 zł. 50 ct. od hektolitra opłata przyniesie 337.500 zł., kwota ta wpłynęłaby jednak tylko wtedy, jeżeli cały produkt wyrobiony w Galicyi, w kraju zostanie spotrzebowany, licząc jednak, że pewna część wyrobionego w Galicyi spirytusu odchodzi po za kraj — dla pewności przyjmuję dochód z opłaty na prowincyi kwotę . 250.000 zł.

a dodając do tego dochód ze Lwowa i Krakowa okrągłe . 78.000 „

cały dochód wyniesie . . . . . 328.000 zł.

W sprawozdaniu Wydziału kraj. styryj. o zarządzie finansowym i o preliminarzu na r. 1886. (stenog. prot. Styr. VI. peryod II. sesyi z r. 1885. aleg. Nr. 7. z r. 1885/6.) obliczono toż samo ¼ część na koszta poboru *(Einhebungsperzente)*, ponieważ przy wydzierżawianiu dochodu dzierżawca sobie liczy koszta połączone z poborem opłaty wydzierżawionej. Obliczenie to uskutecznił Wydział krajowy styryjski w r. 1885., a wtedy minęło już od zaprowadzenia opłat krajowych w Styryi lat 4, wysokość rzeczonych kosztów obliczył zatem Wydział kraj. styryjski wedle 4-letniej praktyki.

2. Piwo.

Co do piwa rachunek jest łatwtejszym, można bowiem przyjąć, że cała ilość piwa produkowanego w Galicyi t. j. . . 600.000 hekt. zostaje w kraju spożytą, a jeżeli pewna część odchodzi po za kraj, wyrówna się to piwem sprowadzanem z po za granic kraju.

Piwo nie jest tak wysoko obciążone opłatami rządowemi i gminnemi jak wódka, można zatem co najmniej nałożyć taką samą opłatę jak w Styryi, jeżeli c. k. Rząd nie przystanie na jej podwyższenie.

Opłata w Styryi wynosi 50 ct. od hektolitra a dochód takiej opłaty zaprowadzonej w naszym kraju obliczyć można jak następuje:

Cała produkcya piwa wynosi w Galicyi . . 600.000 hekt.

we Lwowie i Krakowie wynosi roczna konsumcya 102.841 hekt. okrągło . . . . . 100.000 „

pozostaje na prowincye . . . . . 500.000 „

odtrącając ¼ część na koszta poborów w drodze wydzierżawienia . . . . . 125.000 „

pozostaje . . . 375.000 hekt.

dodając ilość spotrzebowaną w miastach zamkniętych . 100.000 „

wypadnie od. . . . . 475.000 „

po 50 ct. od hektol. dochód roczny . . . . 237.000 zł.

Wino.

Przy winie rachunek jest prosty, gdyż opłata wynosi 10% podatku rządowego, podatek ten wynosi w Galicyi wraz z miastami zamkniętemi rocznie . . . . . 102.000 zł.

czyli okrągło . . . . . 100.000 „

10% z tego przyniesie . . . . . 10.000 „

Wino jest w Galicyi trunkiem używanym tylko przez klasy zamożniejsze, prawdopodobnie c. k. Rząd nie sprzeciwiałby się podwyższeniu opłaty krajowej do 20% podatku konsumcyjnego, a w takim razie opłata krajowa przyniosłaby rocznie . . . . . 20.000 zł.

Mięso.

Co do mięsa rachunek jest taki sam jak przy winie, dochód roczny podatku konsumcyjnego w Galicyi wynosi 1,040.000 zł., okrągło 1,000.000 zł., 10% z tego . . . . . — . . . 100.000 zł. wpłynęłoby rocznie tytułem opłaty krajowej.

Co do tego przedmiotu muszę jednak nadmienić, że komisya podatkowa Sejmu krajowego podniosła ważne zarzuty przeciw zaprowadzeniu opłat krajowych od mięsa, które tu powtarzać nie potrzebuję, albowiem to właśnie sprawozdanie komisyi podatkowej spowodowało wydanie uchwały sejmowej na wstępie niniejszego zestawienia przytoczonej.

Powody przemawiające przeciw obciążeniu mięsa opłatami krajowemi są tego rodzaju, iż wedle wszelkiego prawdopodobieństwa Wys. Sejm nie zechce się przychylić do opodatkowania tego przedmiotu.

Rekapitulując powyższe zestawienie co do rocznego dochodu, jakiby rzeczone opłaty dostarczyły krajowi, okazuje się, że w razie zaprowadzenia w Galicyi opłat tej samej wysokości jak w Styryi, dochód od

napojów spirytusowych wyniesie	328.000 zł.
od piwa	237.500 „
od wina	10.000 „
od mięsa	100.000 „
Razem	655.000 zł.
jeżeli opłata od mięsa odpadnie	555.000 „
lub w okrągłej sumie minimalnej	500.000 „

Dochód roczny takich opłat wynosi w Styryi z ludnością 1,213.597 w okrągłej cyfrze 278.700 zł., a zatem więcej jak połowę tego, co wedle powyższego rachunku takie same opłaty przyniesćby mogły w Galicyi.

Galicya z ludnością 5,958.907 liczy 5 razy więcej mieszkańców jak Styrya, zatem powinnyby opłaty te (gdyby tylko ilość mieszkańców na dochód wpływać miała) przynieść w Galicyi 5 razy wyższy dochód roczny jak w Styryi, to jest okrągło (270.000 × 5) = 1,350.000 zł., co może służyć za dowód, że dochód ten obliczony na rocznych 500.000 zł. (z mięsem 600.000 zł.) nie będzie wcale przesadzonym.

(Akt Wydziału krajowego L. 19.549/86.)

Co do ogólnych kosztów *(Regieauslagen)* połączonych z poborem opłat krajowych, Wydział krajowy styryjski nie udzielił nam żadnych dat.

Wydział krajowy solnogrodzki doniósł, iż do zarządu tą gałęzią dochodów krajowych ustanowił osobny organ (będzie to coś podobnego jak urzęda administracyi akcyzowej przy magistratach Lwowa i Krakowa), co też mu umożebniło udzielenie nam dat dotyczących kosztów administracyjnych.

Dochód roczny z konsumcyjnych opłat krajowych wynosi w Solnogrodzie rocznie . . . . . 49.047 zł.
koszta poboru, a właściwie utrzymanie organów wyżej wspomnianych i ich

kancelaryj wynosiły w r. 1885. . . . . 2.450 zł.
a zatem około 5% całego dochodu.

Koszta te nie wynosiłyby i u nas przy stósownej organizacyi organu administracyjnego, więcej jak 5% rocznego dochodu obliczonego w kwocie minimalnej na . . . . . 500.000 zł.
a zatem około . . . . . 25.000 „

Podstawę powyższego obliczenia stanowią opłaty w wysokości istniejącej w Styryi, w razie przyjęcia za podstawę wyższych lub niższych kwot — wynik się zmieni.

Zresztą nadmienić muszę i to, że dochód z opłat konsumcyjnych podlega częstszym zmianom niż dochód z podatków bezpośrednich, lepsze lub gorsze urodzaje, klęski — jak powódź i t. p., a nareszcie konstelacye handlowe a często i polityczne wpływają wedle swej doniosłości, mniej lub więcej, a czasem bardzo znacznie na wzrost lub upadek dochodu z opłat konsumcyjnych, a mianowicie znaczniej, niż na dochód z podatków stałych.

II. Uchwałą z dnia 16. stycznia 1886. na wstępie powołaną poruczył W. Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby po zbadaniu kwestyj powyżej omówionych, przedłożył na przyszłej sesyi sprawozdanie swoje, a ewentualnie projekt do ustawy.

Jeżeli Wysoki Wydział krajowy osądzi, iż w tej sprawie w Galicyi mogą być zastósowane normy istniejące w Styryi i w Solnogrodzie, projekt do odnośnej ustawy lub uchwały, będzie prawie równobrzmiący z postanowieniami obowiązującemi w krajach wymienionych.

W tych krajach ulegają opłatom napoje spirytusowe, piwo, wino i mięso, w tym względzie w Galicyi zajść może ta zmiana, iż tylko trunki będą podlegać opłacie krajowej, zaś mięso nie będzie opodatkowanem.

W każdym razie w miastach zamkniętych wszystkie opłaty byłyby pobierane razem z podatkiem rządowym, zaś na prowincyi tylko opłaty od wina a ewentualnie i od mięsa.

Zachodziłaby zatem potrzeba wydania, tak jak w Styryi i w Solnogrodzie rozporządzenia wykonawczego normującego pobór opłat od wódki i od piwa na prowincyi.

Sejm styryjski (a za nim i solnogrodzki) poruczył wydanie tego rozporządzenia wykonawczego Wydziałowi krajowemu, z poleceniem porozumienia się w tym przedmiocie z c. k. Rządem, a to przy ewentualnem zaprowadzeniu opłat krajowych na podstawach obowiązujących w krajach wymienionych, i u nas nastąpić by musiało.

Gdyby postanowienia W. Sejmu były w ważniejszych momentach odmienne od postanowień istniejących w Styryi i w Solnogrodzie jak n. p. gdyby u nas pewne artykuły, jako to rum, arak i t. p. należące do napojów spirytusowych, porter i t. p. należące do piwa, nareszcie lepsze gatunki win zagranicznych miały być obciążone wyższemi opłatami jak zwykła wódka, zwyczajne piwo i wino, wtedy zachodziłaby potrzeba kompletowania norm wykonawczych dodatkowymi, do takiej zmiany zastosowanymi przepisami.

Ze szczegółów postanowienia, jakie w tej sprawie zapadnie w Wys. Sejmie, okaże się, czy dla Galicyi wystarczą normy wykonawcze istniejące w krajach wymienionych.

Subalegat IX—XII.

Jeżeli zaś postanowienia Wys. Sejmu będą zgodne z uchwałami Sejmów Styryi i Solnogrodu, tamtejsze rozporządzenia wykonawcze mogą nam służyć za wzór, dołączam je zatem do niniejszego zestawienia, a mianowicie:

1. Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa w Styryi z dnia 4. listopada 1880 (Nr. 26. Dz. ust. kr. Styryi).

2. Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa w Styryi z dnia 8. sierpnia 1882. (Nr. 4. Dz. u. kr. Styryi).

3. Rozporządzenie c. k. Rządu krajowego w Solnogrodzie z dnia 31. grudnia 1885. L. 8.450 (Dz. ust. kr. N. 3 z r. 1886. ks. Solnogrodzkiego.

4. Odezwę Wydziału krajowego w Solnogrodzie z 6. kwietnia 1886. L. 2.728, którą tenże udzielił galic. Wydziałowi kr. odpis szczegółowych instrukcyj, dotyczących poboru krajowych opłat konsumcyjnych (Gal. Wydz. kr. exh. L. 19.549/86.

W końcu podnieść mi tu wypada, że przepisy powyższych rozporządzeń nie różnią się zbytnie od podobnych przepisów dotyczących poboru rządowych podatków konsumcyjnych, są one ułożone podług systemu przyjętego w tym przedmiocie przez c. k. władze skarbowe, zredagowane są jednak treściwiej i omijają niektóre szczegóły w przepisach rządowych po części już przestarzałych zbyt drobnostkowo określone.

Dla kompletnego przedstawienia zebranego materyału wyliczam tu także oznaczone rozporządzenia władz rządowych, dotyczące poboru podatków konsumcyjnych jako to:

1. Rozporządzenie Prezydyum krajowego z dnia 5. lipca 1829. L. 5.039 mianowicie dołączony tam dodatek informacyjny (Zbiór ust. i rozp. prowinc. z r. 1829. Nr. 86 str. 197 do 221).

2. Ces. rozporządzenie z dnia 12. maja 1859. i rozp. Ministr. skarb. dotyczące poboru podatku od wina i mięsa (Zb. rozp. finans. z r. 1859 Nr. 25. str. 111–132).

3. Rozp. Ministr. skarbu L. 33.591/859. (Zbiór rozp. finans. z r. 1859 Nr. 37. str. 191—218).

4. Rozp. Ministr. skarbu L. 38.404/859. (Zbiór rozp. finans. z r. 1859. Nr. 41. str. 329–343).

5. Rozp. Ministr. skarbu L. 36.574/877 dotyczące wykonania ustawy o podatku od mięsa w miejscowościach niezamkniętych z dnia 16. czerwca 1877 (Nr. 60. Dz. U. P. i Zbiór rozp. finans. z r. 1877. Nr. 14. str. 92—113).

6. Rozp, Ministr. skarbu L. 18.956/877. dotyczące zabezpieczenia dochodu z podatku konsumcyjnego od wina i od mięsa (Zbiór rozp. finans. z r. 1877 Nr. 15. str. 115—164).

Subaleg. 1. do L. 66.621/86.

Zestawienie tabelaryczne

do operatu o podatkach konsumcyjnych.

Zeszyt I.

Napoje spirytusowe.

Spis tabel zeszytu Igo.

Uwagi wstępne.
Tabl. I. Dochód roczny podatku od wódki w Galicyi.
„ II. „ „ „ „ „ „ Styryi.
„ III. „ „ „ „ „ „ Solnogrodzie.
„ IV. W per. 1880 — 1884. było w ruchu gorzelń w Galicyi.
„ V. „ „ „ „ „ „ „ „ Styryi.
„ VI. „ „ „ „ „ „ „ „ Solnogrodzie.
„ VII. Przeciętna ilość wyrobu i przeciętna kwota podatkowa wypadająca na jedną gorzelnię.
„ VIII. Porównanie ilości gorzelń z ludnością.
„ IX. „ wyrobu i podatku z ludnością.
„ X. Produkcya spirytusu uwolniona od podatku.

Uwagi przedwstępne.

1. Publikacye urzędowe wydawane co roku przez Departament rachunkowy c. k. Ministerstwa Skarbu pod tytułem „Ergebnisse der Verzehrungs-Steuer“ stanowią główne źródło dat zestawionych w tabelach następujących. Inne źródła z których czerpano, powołane są w odnośnych tabelach.
2. Skarb Państwa pobiera podatek od wódki — w myśl art. I. §. 1. ustawy z dnia 19 marca 1884. (Nr. 63. Dz. Ust. P.) przy wyrobie **spirytusu w kwocie jedenastu (11) centów w. a. od każdego hektolitra i każdego stopnia alkoholu,** podług przepisanego alkoholometru studzielnego. — Od zagranicznych produktów spirytusowych pobiera się podatek konsumcyjny razem z cłem — w myśl ustawy z dnia 25. maja 1882. (Nr. 47. Dz, U. P. §. 1. i taryfy cłowej poz. 76).
3. Przerabianie spirytusu na arak, likiery, esencye i tym podobne płyny spirytusowe, nieulega odrębnemu opodatkowaniu, podlega jednak kontroli c. k. Władz i organów skarbowych w myśl postanowień §§. 75, 76 i 77, ustawy z dnia 27. czerwca 1878. (Nr. 72. Dz. U. P.) które to postanowienia nie zostały zmienione ustawą z r. 1884. powołanej w uwadze 2iej, zatem daty dotyczące napojów spirytusowych w ogóle obejmują także wymienione napoje przerobione.
4. Ustawa z r. 1884. powołana pod 2.) stanowi w ostatniej alinei §. 1. że gdy z wyrobem spirytusu połączony jest wyrób drożdży stałych na sprzedaż przeznaczonych (Spirytus-Presshefe) doliczyć należy do stopy podatkowej (11 centów) dodatek wynoszący 30%. — Począwszy zatem od r. 1884. Skarb Państwa pobiera w oznaczonym wypadku — także podatek od drożdży, a tenże wynosił w roku 1884. w Galicyi 5.286 zł.; nie wciągnięto go do niniejszego zestawienia, gdyż jest to li przypadkowy dodatek do podatku spirytusowego.

Tabl. I.

Dochód roczny podatku konsumcyjnego od wódki w Galicyi w peryodzie 1880 do 1884 włącznie.

I	II		III	IV	V	VI
	Wedle publikacyi urzędowej			Wedle publikacyi P. Rutowskiego	Dyferencye	Wedle publikacyi P. Rutowskiego
Rok	Szczegółowo: I od podatku II w drodze pauszalu III w drodze ugody		Ogółem	Ogółem	między Rubr. III i IV. + w Rubr. IV	wyrobiono
	w złotych austr. wal.					stopni hektolitrów
1880	I	39.050				
	II	2,040.957				
	III	1.950	2,081.957	2,188.484	106.527	19,895.313
1881	I	46.420				
	II	2,227.056				
	III	—	2,273.476	2,446.919	173.443	22,244.724
1882	I	60.973				
	II	2,364.638				
	III	—	2,425.611	2,641.876	216.265	24,017.060
1883	I	65.340				
	II	2.094.993				
	III	—	2,160.333	2,318.930	158.597	21,081.181
1884	I	136.993				
	II	1,806.140				
	III	—	1,943.133	2,246.595	303.462	20,423.595
	Razem. . . .		10,884.510	11,842.804	958.294	107,661.873
	Przeciętnie . .		2,176.902	2,368.560⅘	191.658⅘	21,554.362⅗
1885				2,948.267		26,802.461

VII	VIII	IX	Uwagi
Kampania	wedle publikacyi urzędowej		
	wyrobiono	Podatek wynosi	
	stopni hektolitrów	w złotych	
1879/80	17,986.265	1,978.489	1. Wedle wzmianki zamieszczonej w przedmiocie publikacyi ministeryalnej „Ergebnisse der Verzehrungs-Steuer“ (str. 2.) cyfry dochodu podatkowego (des Ertrags) w tej publikacyi podane — nie są zupełnie dokładne, — użyto bowiem do ich zestawienia (dla przyspieszenia publikacyi) podań krajowych jeszcze nie sprawdzonych.
1880/81	21,778.755	2,395.662	Wstawiano tu zatem obok cyfr publikacyi ministeryalnej (Rubr. II. i III.) cyfry korelatywne (Rubr. IV. i VI.) zamieszczone w Roczniku statystyki przemysłu i handlu krajowego, wydanym przez krajowe biuro statystyczne (Oddział statystyki przemysłu i handlu). Cyfry krajowej publikacyi (Rubr. IV.) są dokładniejsze, albowiem Dr. Tadeusz Rutowski redaktor tej publikacyi (Rocznik pierwszy zeszyt III. Przemysł gorzelniany w Galicyi) użył do jej zestawienia wykazów już sprawdzonych, które tutejsza c. k. krajowa Dyrekcya skarbu udziela Wydziałowi krajowemu.
1881/82	23,409.992	2,575.099	
1882/83	22,631.156	2,489.426	
1883/84	19,062.098	2,096.828	2. Dr. Rutowski podał w swej publikacyi także cyfry z r. 1885. w porównaniu z poprzedzającemi latami — znacznie wyższe, — zważyć jednak należy, że w roku 1885. produkcya spirytusu wzmogła się wyjątkowo z powodu nadzwyczajnego urodzaju ziemniaków.
	104,868.266	11,535.504	
	20,973.653$^{3}/_{5}$	2,307.100$^{4}/_{5}$	

W cyfrach okrągłych wynosi w Galicyi
roczna produkcya spiritusu . . . . . 20,000.000 stop. hekt.
roczny podatek (11 ct. od 1. stop. hekt.) . . . . . 2,200.000 zł.

Tabl. II.

Dochód roczny podatku konsumcyjnego od wódki w Styryi w peryodzie 1880 do 1884 włącznie.

I	II		III	IV	V	VI	VII	VIII
	Wedle lat kalendarzowych				Wedle kampanii gorzelnianych			
Rok	Szczegółowo: I od podatku, II w drodze pauszalu, III „ „ ugody — na prowincyi złotych		w Gracu złotych	Ogółem złotych	Kampania	wyrobiono stopni hektolitr.	podatek wynosi w złotych	
	I	92.144	—					
	II	28.780	91					
	III	6.741	4.035					
1880	Razem	127.665	4.126	131.791	1879/80	1,223.307	134.564	
	I	101.706	—					
	II	14.868	97					
	III	13.347	3.944					
1881	Razem	129.921	4.041	133.962	1880/81	1,123.655	124.702	
	I	103.255	—					
	II	11.093	56					
	III	15.897	4.736					
1882	Razem	130.245	4.792	135.037	1881/82	1,223.590	134.595	
	I	110.008	—					
	II	27.735	59					
	III	4.740	4.498					
1883	Razem	142.483	4.557	147.040	1882/83	1,282.408	141.066	
	I	116.958	—					
	II	16.935	88					
	III	9.397	4.649					
1884	Razem	143.2 90	4.737	148.027	1883/84	1,258.628	138.449	
	Razem			696.120		6,121.588	673.376	
	Przeciętnie . .			139.224		1,224317 3/5	134.675 1/5	

W cyfrach okrągłych wynosi w Styryi roczna produkcya spiritusu . . 1,200.000 stop. hektol.
roczny podatek (11 ct. od 1. stop. hekt.) . . . . . 132.000 złotych.

Tabl. III.

Dochód roczny podatku konsumcyjnego od wódki w Solnogrodzie w peryodzie 1880 do 1884 włącznie.

I	II		III	IV	V	VI	VII
	Wedle lat kalendarzowych			Wedle kampanii gorzelnianych			
Rok	Szczegółowo I od produktu II w drodze pauszalu III „ „ ugody		Ogółem	Kampania	wyrobiono	podatek wynosi	
					stopni hektolitr.		
	w złotych wal. austr.					w złotych	
	I	—					
	II	991					
	III	5.407					
1880	—	—	6.398	1879/80	58.687	6.456	
	I	—					
	II	1.193					
	III	4.951					
1881	—	—	6.144	1880/81	58.845	6.473	
	I	—					
	II	1.101					
	III	4.938					
1882	—	—	6.039	1881/82	55.500	6.104	
	I	—					
	II	1.219					
	III	4.879					
1883	—	—	6.098	1882/83	56.998	6.270	
	I	—					
	II	1.216					
	III	5.287					
1884	—	—	6.503	1883/84	55.568	6.113	
Razem			31.182		285.598	31.416	
Przeciętnie . .			6.236$^{2}/_{5}$		57.119$^{3}/_{5}$	6.283$^{1}/_{5}$	

W cyfrach okrągłych wynosi w Solnogrodzie roczna produkcya spisitusu . . 57.000 stopni hekt.
roczny podatek (11 ct. od 1. stopnia hektol.) . . . . . 6.270 złotych.

Tabl. IV.

W peryodzie 1880 — 1884 było w ruchu gorzelń w Galicyi.

Kampania	zwyczajne	wyrabiające drożdże	w ogóle	Użyte aparaty destylacyjne		Uwagi
				sztuczne	zwyczajne	
1879/80	459	3	462	446	16	W Galicyi prawie wszystkie gorzelnie posiadają sztuczne aparata destylacyjne, — w kampanii 1883/84 było takich gorzelń 518, zaś gorzelń z aparatami zwyczajnemi tylko 7.
1880/81	555	3	558	550	8	
1881/82	564	3	567	559	8	
1882/83	562	4	566	560	6	
1883/84	522	3	525	518	7	

W Galicyi 2 gorzelnie opłaciły w roku 1883/84 podatku konsumcyjnego wyżej 20.000 zł. a mianowicie:

Gorzelnia w Knihininie (Weingarten Mendel) . . . . . 24.970 zł.

„ „ Tyśmienicy (Goldfeld et Regenstreif) . . . . . 42.020 „

Tabl. V.

W peryodzie 1880 — 1884 było w ruchu gorzelń w Styryi.

Wkampanii	zwyczajne	wyrabiające drożdże	w ogóle	użyte aparaty destylacyjne		Uwagi
				sztuczne	zwyczajne	
1879/80	8.301	3	8.304	16	8.288	W Styryi prawie wszystkie gorzelnie posiadają zwyczajne aparata destylacyjne, w kampanii 1883/84 było takich gorzelń 7.073, zaś gorzelń ze sztucznemi aparatami destylacyjnemi tylko 20.
1880/81	6.853	3	6.856	28	6.828	
1881/82	8.915	3	8·918	27	8.891	
1882/83	8.108	3	8.111	26	8.085	
1883/84	7.090	3	7.093	20	7.073	

W Styryi 2 gorzelnie opłaciły w roku 1883/84 podatku konsumcyjnego wyżej 20.000 a mianowicie:
Gorzelnia w Steinfeld koło Gracu (Bracia Reininghaus) . . . . . 82.210 zł.
„ „ Kirchdorf „ Bruck („ Wolfsbauer) . . . . . 22.108 „

Tabl. VI.

W peryodzie 1880 — 1884 było w ruchu gorzelń w Solnogrodzie.

W kampanii	zwyczajne	wyrabiające drożdże	w ogóle	użyte aparaty destylacyjne		Uwagi
				sztuczne	zwyczajne	
1879/80	3.198	—	3.198	—	3.198	W Solnogrodzie wszystkie gorzelnie posiadają tylko zwyczajne aparata destylacyjne.
1880/81	3.295	—	3.295	—	3.295	
1881/82	3.347	—	3.347	—	3.347	
1882/83	3.242	—	3.242	—	3.242	
1883/84	3.227	—	3.227	—	3.227	

W Solnogrodzie nie istnieją gorzelnie, opłacające podatek konsumcyjny wyżej 20.000 zł. rocznie.

Tabl. VII.

Przeciętna ilość wyrobu i przeciętna kwota podatkowa wypadająca na jednę gorzelnię.

W kampanii 1884/84	było gorzelń w ruchu	Wyrobiono spiritusu stopni hektolitr.	Spłacono podatku konsumcyj w złotych	Wypada na jednę gorzelnię		
				spiritusu w stopniach hektolitr.	podatku w złotych	
w Galicyi . .	525	19,062.098	2,096.828	36.308	3.993	
w Styryi. . .	7.093	1,258.628	138.449	177	19	
w Solnogrodzie	3.227	55.568	6.113	17	1 9/10	

Porównanie ilości gorzelń z ludnoscią.

Kraj	było w ruchu w kampanii 1883/84 gorzelń	ilość gmin	Ludność	wypada na jednę		wypada jedna gorzelnia na mieszkańców	Uwagi
				gorzelnię gmin	gminę gorzelń		
Galicya . . .	525	6.230	5,958.907	4/5 11	—	11.350	W Solnogrodzie składa się każda gmina z kilku osad, jest ich razem 859. W Solnogrodzie wypada zatem na każdą osadę 3 2/3
Styrya. . . .	7.093	1.546	1,213.597	—	1/2 4	171	
Solnogród . .	3.227	54	163.570	—	59	50	

Tabl. IX.

Porównanie wyrobu i podatku z ludnością.

Kraj	Wyrobiono stopni hektolitr.	Podatek wynosił w złotych	Ludność	Wypada na jednego mieszkańca			Uwagi
				stopni hektol.	podatku		
					zł.	ct.	
Galicya	19,062.098	2,096.828	5,958.907	3·18		35·18	
Styrya	1,258.628	138.449	1,213.597	1·03		11·40	
Solnogród	55.568	6.113	163.570	0·34		0·75	

Tabl. X.

Produkcya spirytusu uwolniona od podatku konsumcyjnego.

W kampanii	w Galicyi	w Styryi	w Solnogrodzie	Uwagi
	hektolitrów			
1879/80	—	2.269	91	Wedle cyfer przeciętnych, podanych w tabelach poprzedzających roczna produkcya opodatkowanego spirytusu wynosi: w Styryi 1,224.317° hektol. czyli . . . . **12.243** hekt. w Solnogrodzie 57.119° hektol. czyli . . . . . **571** hekt. zaś produkcya nieopodatkowanego spirytusu wynosi: w Styryi: . . . . . **2.606** hekt. w Solnogrodzie . . . . . **107** „ Okazuje się zatem, że nieopodatkowana produkcya wynosi: w Styryi $^1/_6$ część w Solnogrodzie $^1/_5$ „ produkcyi opodatkowanej, a właściwie cokolwiek mniej, albowiem produkcyę nieopodatkowaną podano wedle hektolitra bez różnicy % alkoholometru zaś produkcyę opodatkowaną, wedle stopni hektolitr. zredukowanych na hektolitry o 100% alkoholometru.
1880/81	—	2.261	107	
1881/82	—	3.046	98	
1882/83	—	2.969	118	
1883/84	—	2.486	124	
Razem . . .	—	13.031	530	
Przeciętnie .	—	$^1/_5$ 2.606	$^3/_5$ 107	

Nie tylko w Styryi i w Solnogrodzie, lecz i w innych krajach naszej Monarchii jako to: w Austryi niższej i wyższej, w Tyrolu, w Karyntyi, w Istryi, w Dalmacyi, na Morawach i w krajach korony węgierskiej, istnieją gorzelnie włościańskie (Bäuerliche Branntwein — Brennereien), które produkują wódkę uwolnioną od podatku. Takich gorzelń dotyczy postanowienie ustawy z dnia 27. czerwca 1878 (N. 72 Dz. U. P.) iż nadal utrzymane zostaje przyzwolone uwolnienie od podatku dla wyrobu gorzałki z materyałów własnej produkcyi na domową potrzebę, a to w granicach przepisanych specyalnemi rozporządzeniami.

Ta sama ustawa stanowi jednak, że c. k. Ministerstwo skarbu jest upoważnionem do zniesienia tych wyjątkowych uwzględnień, — o ile się bez nich obejść można, — a to dla ułatwienia dozoru urzędowego nad wyrobem gorzałki uwolnionym od podatku.

Widać z tego, że ustawodawstwo nasze dąży do uchylenia oznaczonych wyjątkowych uwolnień od podatku, jakie w Galicyi nie istnieją, gdyż u nas nie ma gorzelń włościańskich, wyrabiających gorzałkę na potrzebę domową.

Subaleg. II. do L. 66.621/86.

Zestawienie tabelaryczne

do operatu o podatkach konsumcyjnych.

Zeszyt II.

PIWO.

Spis tabel zeszytu IIgo.

Uwagi przedwstępne.
Tabl. I. Dochód roczny z podatku konsumcyjnego w Galicyi wedle publikacyi minist.
„ II. Wedle publikacyi Dra Rutowskiego.
„ III. Dochód roczny podatku konsumcyjnego w Styryi.
„ IV. „ „ „ „ „ Solnogrodzie.
„ V. Przeciętna ilość wyrobionego piwa i przeciętna kwota podatkowa wypadająca na jeden browar w Styryi, Galicyi i Solnogrodzie.
„ VI. Porównanie ilości browarów z ludnością.
„ VII. „ wyrobionego piwa i podatku z ludnością.

Uwagi przedwstępne.

1. Publikacye ministeryalne (Ergebnisse der Verzehrungssteuer) oznaczone już w I. zeszycie (o napojach spirytusowych) stanowią i tu główne źródło dat zestawionych w następujących tabelach, — inne źródła z których czerpano, powołane są w odnośnych tabelach.
2. Skarb Państwa pobiera podatek od piwa na mocy ustaw powołanych w ustawie z 25. maja 1875. (Nr. 84. Dz. Ust. P.) od wyrobu piwa, a to w myśl art. I. A. 1. ustawy z dnia 25. maja 1875. **w kwocie $16^{7}/_{10}$ ct.** t. j. szesnastu i siedmiu dziesiątych centa wal. austr. **od każdego hektolitra i każdego stopnia cukromierza brzęczki** (Sacharometergrad der Bierwürze).
3. Wedle art. 6. ustawy z 25. maja 1875. podlega piwo spotrzebowane w miastach zamkniętych wyższej opłacie a to dodatkowemu podatkowi lokalnemu (Nachtrags-Steuer) pobieranemu przy wprowadzaniu piwa, a w browarach istniejących w miastach zamkniętych przy wyrobie.

Podatek lokalny wynosi 7 ct. t. j. siedm centów od każdego hektolitra i każdego stopnia cukromierza brzęczki (w Wiedniu 1 zł. 68 ct. od hektolitra brzęczki) i zwraca się browarnikom wywożącym swe piwo po za obręb miasta zamkniętego.

Od piwa spotrzebowanego w miastach zamkniętych (prócz Wiednia) opłaca się zatem tytułem podatku ogólnego . . . . . $16^{7}/_{10}$ ct.
tytułem podatku lokalnego . . . . . 07 „
razem $23^{7}/_{10}$ ct.
od każdego hektolitra i każdego stopnia cukromierza brzęczki.

Tabl. I.

Dochód roczny z podatku konsumcyjnego od piwa w Galicyi wedle publikacyi ministeryalnej.

W roku kalendarzowym	Szczegółowo: I. na prowincyi II. we Lwowie III. w Krakowie		Podatek Ogółem	W kampanii	Ilość browarów w ruchu	Wyrobiono		Podatek wynosi	
						Szczegółowo: I. na prowincyi II. we Lwowie i Krakowie razem	Ogółem	Szczegółowo: I. na prowincyi II. we Lwowie i w Krakowie zazem	Ogółem
	w złotych					hektolitrów		w złotych	
	I	701.095							
	II	110.688				381.628		691.822	
1880	III	64.377	876.160	1879/80	202	86.319	467.947	165.369	857.191
	I	804.534							
	II	116.745				439.463		794.851	
1881	III	69.546	990.825	1880/81	202	99.382	538.845	190.564	985.415
	I	980.250							
	II	113.142				497.472		896.012	
1882	III	91.218	1,184.610	1881/82	192	99.616	597.088	193.055	1,089.067
	I	887.069							
	II	131.731				508.731		905.766	
1883	III	88.384	1,107.184	1882/83	193	111.176	619.907	215.348	1,121.114
	I	897.010							
	II	136.973				505.882		905.278	
1884	III	98.947	1,132.930	1883/84	185	124.800	630.682	237.031	1,142.309
Razem			5,291.709	—	—	—	2,854.469	—	5,195.096
Przeciętnie			4/5 1,058.341	—	—	—	4/5 570.893	—	1/5 1,039.019

Tabl. II.

Dochód roczny z podatku konsumcyjnego od piwa w Galicyi wedle zestawienia Dr. Rutowskiego.

W roku kalendarzowym	Ilość browarów czynnych	Podatek wynosi	Wyrobiono	Wypada na jedną głowę wedle ludności 5,958.907	Uwaga
		w złotych	hektolitrów		
1880	205	893.702·61	488.917	0·08	Niniejsza Tabl. II. zawiera daty zestawione w roczniku krajowego biura statystycznego, redagowanego przez Dra Rutowskiego, zamieszczono je i tu z powodów przytoczonych już w uwadze do Tabl. I. zeszytu I. zestawień tabelarycznych dotyczących napoji spirytusowych.
1881	202	968.194·14	529.708	0·08	
1882	197	1,156.444·30	635.480	0·10	
1883	193	1,105.471·97	612.973	0·10	
1884	niepodano	1,127.746·83	622.881	nie podano	
		5,251.559·85	2,889.959		
		1,050.311 $^4/_5$	577.991 $^4/_5$		

W cyfrach okrągłych wynosi w Galicyi roczna produkcya piwa . . . 600.000 hektolir.
roczny podatek . . . . . 1,100.000 złotych.

Tabl. III.

Dochód roczny podatku konsumcyjnego od piwa w Styryi.

W roku kalendarzowym	Szczegółowo I. na prowincyi II. w Gracu		Podatek Ogółem	W kampanii	Ilość browarów w ruchu	Wyrobiono		Podatek wynosi	
						Szczegółowo	Ogółem	Szczegółowo	Ogółem
	w złotych					hektolitrów		w złotych	
	I	790.465				382.948		831.158	
1880	II	274.701	1,065 166	1879/80	77	124.226	507.174	279.202	1,130 360
	I	834.412				382.675		824.854	
1881	II	313.882	1,148.294	1880/81	76	132.234	514.909	297.179	1,122.033
	I	911.422				414.739		886.358	
1882	II	319.518	1,230.940	1881/82	71	147.816	562.555	324.158	1,210.516
	I	1,007.501				439.279		935.183	
1883	II	335.530	1,343.031	1882/83	69	146.292	585.571	316.205	1.251.388
	I	1,067.854				496.841		1,062.006	
1884	II	443.550	1,411.404	1883/84	71	158.592	655.433	341.056	1,403.062
Razem . . .			6,198.835	—	—	—	2,825.642	—	6,117.359
Przeciętnie .			1,239.767	—	—	—	565.128$^{2}/_{5}$	—	1,223.471$^{4}/_{5}$

W cyfrach okrągłych wynosi w Styryi:

roczna produkcya piwa . . . . . 600.000 hektolitr.

roczny podatek . . . . . 1,300.000 złotych.

Tabl. IV,

Dochód roczny z podatku konsumcyjnego od piwa w Solnogrodzie.

W roku kalendarzowym	Podatek ogółem	W kampanii	Ilość browarów w ruchu	Wyrobiono hektolitrów	Podatek wynosi w złotych	Uwagi.
1880	479.020	1879/80	60	249.718	479.894	
1881	534.813	1880/81	59	276.093	535.545	
1882	487.927	1881/82	59	252.191	491.661	
1883	493.419	1882/83	58	254.473	488.830	
1884	524.795	1883/84	60	269.468	521.296	
Razem	2,519.974	—	—	1,301.943	2,517.226	
Przeciętnie	503.994⁴/₅	—	—	260.388	503.445¹/₅	

W cyfrach okrągłych wynosi w Solnogrodzie:

roczna produkcya piwa . . . . . 260.000 hektolitr.

roczny podatek . . . . . 500.000 złotych.

Tabl. V.

Przeciętna ilość wyrobionego piwa i przeciętna kwota podatkowa wypadająca na jeden browar.

W kampanii 1883/84	Było browarów w ruchu	Wyrobiono piwa hektolitrów	Spłacono podatku konsumcyj. w złotych	Wypada na jeden browar		Uwagi
				piwa hektolitr.	podatku w złotych	
w Galicyi . .	185	630.682	1,142.309	3.409 1/10	6.174 6/10	
w Styryi. . .	71	655.433	1,403.062	9.231 6/10	19.761 6/10	
w Solnogrodzie	60	269.468	521.296	4.491 1/10	8.688 3/10	

Tabl. VI.

Porównanie

ilości browarów z ludnością.

Kraj	Było w kampanii 1883/84 browarów w ruchu	ilość gmin	**Ludność**	Wypada jeden browar na		Uwagi
				gmin	mieszkańców	
Galicya . . .	185	6.230	5,958.907	33 2/3	32.210	
Styrya. . . .	71	1.546	1,213.597	21 2/3	17.093	
Solnogród . .	60	54	163.570	1	2.726	

Tabl. VII.

Porównanie

wyrobionego piwa i podatku z ludnością.

Kraj	Wyrobiono piwa hektolitrów	Podatek wynosił w złotych	Ludność	Wypada na jednego mieszkańca			Uwagi.
				piwa w litrach	podatku zł.	podatku ct.	
Galicya . . .	630.682	1,142.309	5,958.907	10·58	—	19·17	
Styrya . . .	655.433	1,403.062	1,213.597	54	1	15·65	
Solnogród . .	269.468	521.296	163.570	164·65	3	18·65	

Tabl. VII.

Subalegat III. do L. 66.621/86.

Zestawienie tabelaryczne
do operatu o podatkach konsumcyjnych.

Zeszyt III.
Wino.

Spis tabel zeszytu III.

Uwagi przedwstępne.
Tab. I. Dochód roczny podatku konsumcyjnego od wina w Galicyi.
„ II. „ „ „ „ „ „ „ Styryi i Solnogrodzie.
„ III. Porównanie podatku konsumcyjnego od wina z ludnością.

Uwagi przedwstępne.

1. Publikacye ministeryalne (Ergebnisse der Verzehrungssteuer) stanowią główne źródło dat zestawionych w następujących tabelach.
2. Skarb Państwa pobiera podatek od wina w myśl §. 5. pierwotnej ustawy o podatku konsumcyjnym z 25. Maja 1829. (Zbiór ustaw i rozporz. prowinc. Nr. 86. str. 196) na prowincyi od wyszynku i drobnej sprzedaży wina, moszczu winnego i owocowego, zaś w miastach zamkniętych przy wprowadzaniu tych trunków do miasta.
3. Podatek ten jest wyższym w miastach zamkniętych niż na prowincyi i wynosi wedle taryf miast zamkniętych zamieszczonych w zeszycie V. zestawień tabelarycznych i taryfy dla miejscowości zamkniętych z r. 1875. (Nr. 84. Dz. u. p. z r. 1875).

Przedmiot	Ilość jednostkowa	W miastach zamknięt.		Na prowincyi	
		zł.	ct.	zł.	ct.
Wino	1 hektolitr	3	82	2	97
Moszcz i zacier winny	„	2	54½	2	22¾
(Na prowincyi ¾ podatku od wina)					
Moszcz owocowy	„	1	14	—	74

Podatek od wina jest jednakowy we wszystkich miastach zamkniętych.

W Styryi w powiatach i gminach, oznaczonych szczegółowemi rozporządzeniami, a mianowicie w okolicach produkujących wino niższego gatunku, podatek wynosi wyjątkowo od 1 hektolitra wina . . . . . 2 zł. 33 ct.

W Solnogrodzie istnieje wyjątek co do moszczu owocowego; podatek wynosi od 1 hektolitra . . . . . 59 ct.

Podobne wyjątki istnieją także w niektórych innych krajach wymienionych w taryfie z r. 1875.

4. W myśl ustawy z 30. Marca 1882. (Nr. 45. Dz. u. p.) w miastach zamkniętych podlegają podatkowi konsumcyjnemu, podług skali ustanowionej dla wina wprowadzonego, — wina sztuczne i półwina, produkowane po części lub całkiem na sprzedaż, lub wyszynk. Publikacye powołane pod 1. nie wyszczególniają odrębnego dochodu od tego produktu.

Tabl. I.

Dochód roczny

podatku konsumcyjnego od wina w Galicyi.

Rok	Wedle publikacyi urzędowej: Szczegółowo I. podług taryfy II. „ ugody lub dzierżawy		Ogółem	Uwagi
	w złotych			
1880	I.	257		Cyfry dochodów rocznych, podane w publikacyi ministeryalnej, nie obejmują dochodu z podatku od wina opłacanego w miastach zamkniętych, t. j. we Lwowie i w Krakowie, ponieważ miasta te dzierżawią dochód z podatku akcyzowego od wszystkich przedmiotów w taryfach miejskich oznaczonych, a tenutę dzierżawną opłacają ryczałtowo. Magistraty tych miast przedłożyły specyalne wykazy dochodu z opłat tak rządowych jak i gminnych za rok 1884., które przedstawione są w zeszycie V. zestawień tabelarycznych i mogą posłużyć do obliczenia rzeczywistego dochodu rządowego od wina.
	II.	52.832	53.089	
1881	I.	192		
	II.	55.102	55.294	
1882	I.	566		
	II.	55.689	56.255	
1883	I.	375		
	II.	58.564	58.939	
1884	I.	342		
	II.	61.428	61.770	
Razem . . .			285.347	
Przeciętnie . . .			$^{2}/_{5}$ 57.069	

W roku 1884. wynosił konsumcyjny podatek od wina na prowincyi . 61.770 zł.
w miastach zamkniętych (zesz. V. Tab. IX.) . . . . . 41.077 „ 27½ ct.
w całej Galicyi razem . . . 102.847 zł. 27½ ct.

W cyfrze okrągłej wynosi zatem dochód podatku rządowego od wina
w Galicyi rocznie . . . . . 102.000 „
a z tego wypada na prowincyę . . . . . 61.000 zł.
na miasta zamknięte . . . . . 41.000 „

Tab. II.

Dochód roczny

podatku konsumcyjnego od wina w Styryi i Solnogrodzie.

Rok	W Styryi			W Salcburgu		Uwagi
	Szczegółowo I. podług taryfy II. „ ugody lub dzierżawy		Ogółem	Szczegółowo I. podług taryfy II. „ ugody lub dzierżawy	Ogółem	
	w złotych					
1880	I.	606		7		W Styryi — Grac jest miastem zamkniętem, tamtejsza gmina dzierżawi dochód z opłat akcyzowych i opłaca Państwu tenutę ryczałtową, cyfry niniejszej tabeli dotyczące Styryi, przedstawiają zatem dochód podatku od wina, jaki Rząd pobiera na prowincyi z wyjątkiem Gracu. Cyfry te nie dadzą się skompletować tak jak w poprzedzającej tabeli (I. w Galicyi), ponieważ nieznajoma nam jest cyfra dochodu rocznego z opłat akcyzowych w Gracu. W Księstwie Solnogrodzkiem niema miast zamkniętych, cyfry niniejszej tabeli dotyczące Solnogrodu, przedstawiają zatem całkowity dochód podatku od wina, pobierany przez Rząd w tym kraju.
	II.	698.464	699.070	16.097	16.104	
1881	I.			1		
	II.	711.955	711.955	17.094	17.095	
1882	I.	55.636				
	II.	627.968	683.604	17.675	17.675	
1883	I.			6		
	II.	660.547	660.547	17.032	17.038	
1884	I.			10		
	II.	678.743	678.743	16.982	16.992	
Razem . . .			3,433.919		84.904	
Przeciętnie . . .			686.783 4/5		16.980 4/5	

W cyfrze okrągłej wynosi dochód z podatku konsumcyjnego od wina rocznie:
w Styryi na prowincyi (z wyjątkiem Gracu) . . . . 686.000 zł.
w Solnogrodzie . . . . . 17.000 „

Tab. III.

Porównanie

podatku konsumcyjnego od wina z ludnością.

Kraj	Ludność	Podatek od wina wynosi rocznie zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct.	Uwagi
Galicya bez Lwowa i Krakowa	5,783.066	61.000	.	.	01	Suma mieszkańców:
Lwów i Kraków	175.841	41.000	.	.	3/10 23	w Galicyi . . . . 5,958.907 Lwów i Kraków . 175.841 Galicya bez Lwowa i Krakowa . . . 5,783.066
Galicya ogółem	5,958.907	102.000	.	.	3/4 01	Styrya . . . . . 1,213.597 Grac . . . . . 97.791 Styrya bez Gracu . 1,115.806
Styrya bez Gracu	1,115.806	686.000	.	.	1/2 61	
Solnogród	163.570	17.000	.	.	2/3 10	

Subaleg. IV. do L. 66.621/86.

Zestawienie tabelaryczne

do operatu o podatkach konsumcyjnych.

Zeszyt IV.

Mięso.

Spis tabel zeszytu IV.

Uwagi przedwstępne.
Taryfa dla miast niezamkniętych.
Tab. I. Podatek od mięsa w Galicyi.
„ II. „ „ „ „ Styryi i Solnogrodzie.
„ III. Porównanie podatku konsumcyjnego od mięsa z ludnością.

Uwagi przedwstępne.

1. Publikacye ministeryalne *(Ergebnisse der Verzehrungssteuer)* stanowią główne źródło dat przedstawionych w następujących tabelach.
2. Skarb państwa pobiera podatek od mięsa w miastach zamkniętych w myśl §. 4. pierwotnej ustawy o podatku konsumcyjnym z 25. maja 1829. (Zbiór ustaw i rozp. prowinc. Nr. 86 str. 196) wedle odrębnych taryf dla tych miast wydanych, zaś na prowincyi wedle ustawy z dnia 16. czerwca 1877. (Nr. 60 Dz. u. p.) i taryfy do tej ustawy dołączonej. — Taryfy miast zamkniętych zamieszczone są w zeszycie V. zestawień tabelarycznych. — Taryfa dla miast niezamkniętych zamieszczoną jest na str. 3.

Taryfa

dla miast niezamkniętych Dz. u. p. Nr. 60 z r. 1872.

Liczba porządkowa	Przedmioty poboru	Zasada wymiaru	I. klasa należytość w wal. austr. zł.	ct.	II. klasa należytość w wal. austr. zł.	ct.	III. klasa należytość w wal. austr. zł.	ct.
	Bydło rzeźne, trzoda, a mianowicie:							
1	Woły, byki, krowy, tudzież cielęta więcej niż rok mające	od sztuki	5	04	3	78	2	52
2	Cielęta aż do jednego roku	„ „	.	84	.	63	.	42
3	Owce, barany, kozy, kozły, skopy	„ „	.	32	.	25	.	17
4	Jagnięta aż do 14 klgr., koźlęta, prosięta . .	„ „	.	21	.	17	.	11
	Od koźląt: w Tyrolu, w Voralbergu, Krakowie, Galicyi i Bukowinie	„ „	.	09	.	07	.	04
5	Warchlaki, t. j. świnie od 5aaż do 19½ kilogr.	„ „	.	63	.	42	.	32
6	Świnie ważące więcej niż 19½ kilogramów bez różnicy	„ „	1	26	.	95	.	63
7	Mięso świeże, tj. z wyjątkiem krwi i wnętrzności, wszelkie jeszcze nieprzyrządzone na pokarm dla ludzi zdatne części zarzniętego bydlęcia, objętego pozycyami 1. aż do 6. taryfy, tudzież mięso wędzone solone i marynowane z takich zwierząt a w szczególności także słonina wędzona, jakoteż konserwy z mięsa, salami i inne kiełbasy mięsne . .	100 kilogram.	1	87	1	50	.	94

W miastach zamkniętych kwota podatku konsumcyjnego od bydła rzeźnego i od mięsa równa się kwocie podatkowej klasy I. niniejszej taryfy.

Tab. I.

Podatek od mięsa w Galicyi.

Rok	Wedle publikacyi urzędowej: Szczegółowo I. podług taryfy II. „ ugody lub dzierżawy		Ogółem	Uwagi
	złotych w. a.			
1880.	I.	661		Cyfry dochodów rocznych, podane w publikacyi ministeryalnej, nie obejmują dochodu z podatku od mięsa opłacanego w miastach zamkniętych, t. j. we Lwowie i w Krakowie ponieważ miasta te dzierżawią dochód z podatku akcyzowego od wszystkich przedmiotów w taryfach miejskich oznaczonych — a tenutę dzierżawną opłacają ryczałtowo Magistrata tych miast przedłożyli specyalne wykazy dochodu z opłat tak rządowych jak i gminnych za rok 1884., które pzzedstawione są w zeszycie Vtym zestawień tabelarycznych i mogą posłużyć do obliczenia rzeczywistego dochodu podatku rządowego od mięsa.
	II.	756.553	757.214	
1881.	I.	437		
	II.	774.328	774.865	
1882.	I.	5.927		
	II.	792.474	798.401	
1883.	I.	8.698		
	II.	795.909	804.607	
1884.	I.	177		
	II.	786.518	786.695	
Razem . . .			3,921.782	
Przeciętnie . .			784.356 2/5	

W roku 1884. wynosił podatek konsumcyjny od mięsa na prowincyi . 786.695 zł.
w miastach zamkniętych (Zesz. V. Tab. XI.) . . . . . 262.492 „ 49 ct.
razem w całej Galicyi . 1,049.187 zł. 49 ct.

W cyfrze okrągłej wynosi zatem dochód podatku rządowego od mięsa
w Galicyi rocznie . . . . . 1,040.000 zł.
a z tego wypada na prowincyę 780.000 zł.
na miasta zamknięte . . 260.000 „

Tab. II.

Podatek od mięsa w Styryi i w Solnogrodzie.

Rok	w Styryi			w Solnogrodzie		Uwagi
	Według publikacyi urzędowej					
	Szczegółowo I. podług taryfy II „ ugody lub dzierżawy		Ogółem	Szczegółowo I. podług taryfy II. „ ugody lub dzierżawy	Ogółem	
	w złotych					
1880.	I.	7	183.485	58.410	58.410	**W Styryi.** Grac jest miastem zamkniętem, tamtejsza gmina dzierżawi dochód z opłat akcyzowych i opłat państwu tenutę ryczałtowo, cyfry niniejszej tabeli, dotyczące Styryi, przedstawiają zatem dochód podatku od mięsa jaki rząd pobiera na prowincyi z wyjątkiem Gracu.
	II.	183.478				
1881.	I.		189.109	59.022	59.022	
	II.	189.109				
1882.	I.	21.209	183.633	61.445	61.445	Cyfry te nie dadzą się skompletować tak jak w poprzedzającej tabeli (I. w Gracu) ponieważ nieznajoma nam jest cyfra dochodu rocznego z opłat akcyzowych Gracu.
	II.	162.424				
1883.	I.		175.596	58.703	58.703	**W Księstwie Solnogrodzkiem** niema miast zamkniętych — cyfry niniejszej tabeli dotyczące Solnogrodu, przedstawiają zatem całkowity dochód podatku od mięsa pobierany przez rząd w tym kraju.
	II.	175.596				
1884.	I.		181.415	58.448	58.448	
	II.	181 415				
	Razem . . .		913.238		295.758	
	Przeciętnie . .		182.647 3/5		59.151 3/5	

W cyfrze okrągłej wynosi dochód z podatku konsumcyjnego od mięsa rocznie:

w Styryi na prowincyi (z wyjątkiem Gracu) . . . . . 182.000 zł.
w Solnogrodzie . . . . . 59.000 „

Porównanie

podatku konsumcyjnego od mięsa z ludnością.

Kraj	Ludność	Podatek od mięsa wynosi rocznie zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct.	Uwagi
Galicja bez Lwowa i Krakowa	5,783.066	780.000	.	.	13½	Suma mieszkańców w Galicyi . . . . 5,958.907 Lwów i Kraków . . 175.841 Galicya bez Lwowa Krakowa . . . 5,783.066
Lwów i Kraków	175.841	260.000	.	1	49	
Galicya ogółem	5,958.907	1.040.000	.	.	17½	Styrya . . . . . 1,213.597 Grac . . . . . 97.791 Styrya bez Gracu . 1,115.806
Styrya bez Gracu	1,115.806	182.000	.	.	16¼	
Solnogród	163.570	59.000	.	.	36	

Subaleg. V. do L. 66.621/86.

Zestawienia tabelaryczne

do operatu o podatkach konsumcyjnych.

Zeszyt V.

Opłaty konsumcyjne w miastach zamkniętych.

Spis tabel zeszytu V-go.

Uwagi przedwstępne.

Tab. I. Zestawienie taryf, opłat konsumcyjnych miast Lwowa, Krakowa i Gracu

„ II. Zestawienie dochodu rocznego w r. 1884 z opłat konsumcyjnych we Lwowie i w Krakowie.

„ III. Napoje spirytusowe spotrzebowane w r. 1884. w miastach zamkniętych Galicyi.

„ IV. Podatek rządowy od napojów spirytusowych w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884.

„ V. Opłaty konsumcyjne od napojów spirytusowych w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884 (podatek rządowy i dodatek gminny razem.

„ VI. Piwo spotrzebowane w r. 1884 w miastach zamknietych Galicyi.

„ VII. Podatek rządowy od piwa w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884.

„ VIII. Opłaty konsumcyjne od piwa w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884 (podatek rządowy i dodatek gminny razem).

„ IX. Podatek rządowy od wina w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884.

„ X. Opłaty konsumcyjne od wina w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884 (podatek rządowy i dodatek gminny razem).

„ XI. Podatek rządowy od mięsa w r. 1884 w miastach zamkniętych Galicyi.

„ XII. Opłaty konsumcyjne od mięsa w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884 (podatek rządowy i dodatek gminny razem).

„ XIII. Podatek rządowy z r. 1884. od przedmiotów ulegających podatkowi konsumcyjnemu w miastach zamkniętych Galicyi.

„ XIV. Opłaty konsumcyjne od przedmiotów ulegających podatkowi konsumcyjnemu w miastach zamkniętych Galicyi (podatek rządowy i dodatek gminny razem).

„ XV. Uwagi ogólne.

Uwagi przedwstępne.

W przeglądzie o opłatach konsumcyjnych, a to w ustępie B. ad 1. gdzie wyszczególnione zostały przedmioty ulegające rządowemu podatkowi konsumcyjnemu, powołane zostały przepisy ustaw, dotyczące miast ze względu na pobór podatku konsumcyjnego, — zamkniętych.

Taryfy miast Lwowa, Krakowa i Gracu udzielone zostały Wydziałowi krajowemu relacyami z dnia 25. lutego 1886. L. 8.235/86 Magistratu Lwowskiego i z dnia 19. lutego 1886 L. 52 adm. akc. Magistratu krakowskiego, a wreszcie odezwą z dnia 19. kwietnia 1886. L. 21.497 Magistratu miasta Gracu.

Magistraty miast Lwowa i Krakowa przedłożyły także wykazy odnośnych dochodów rocznych.

Na podstawie powołanych taryf sporządzoną została Tabela I., wedle której dadzą się porównać opłaty istniejące we Lwowie, w Krakowie i w Gracu, zaś na podstawie wykazów o dochodzie rocznym tych opłat sporządzono Tabelę II., wykazującą, jaki dochód rzeczone opłaty przynoszą rocznie we Lwowie i w Krakowie.

C. k. Rząd, który pobierał te opłaty za pomocą własnych organów, wydzierżawia prawo poboru tychże — już od kilku lat — gminom, a odtąd organa miejskie trudnią się tym poborem. — Magistraty miast Lwowa i Krakowa przedłożyły nam odpisy swoich kontraktów dzierżawnych, a Wydział krajowy styryjski udzielił nam wyciąg z kontraktu miasta Gracu, obejmujący owe ustępy kontraktu, które obowiązują gminę do pobierania wraz z podatkiem rządowym także korelatywnych opłat krajowych (Wydział kraj. L. 12.064/86., 17.955/86., 10.240/86., 24.263/86. i 21.991/86.).

Tabela I.

Zestawienie

taryf opłat konsumcyjnych miast Lwowa, Krakowa i Gracu.

Poz. taryfy	Przedmiot	Stopa ogólna	Stopa wyjątkowa	Podatek konsumcyjny (rządowy) zł.	ct.	Opłata miejska we Lwowie zł.	ct.	w Krakowie zł.	ct.	w Gracu zł.	ct.
1.	Rum, arak i inne słodzone napoje spirytusowe (w Gracu tylko inne słodzone napoje spirytus.)	1 hektolitr	—	.	.	20	.	20	32 1/2	.	93
	w Gracu Rum i arak		w Gracu 1 hektolitr. i 1 alkoholom.	.		.	.	.	.	.	04
2. i 3.	Spirytus (alkohol) i wódka (gorzałka) .	1 hektolitr i 1 alkoholom.	—	.	.	.	23	.		.	04
			w Krakowie do 50% „	.	.	.	.	11	50	.	.
			do 75% „	.	.	.	.	17	25	.	.
			nad 75% „	.	.	.	.	21	85	.	.
4.	Wino	1 hektolitr	—	3	82	3	18	3	18	1	06
5.	Moszcz winny		—	2	54 1/2	.	.	.	.	.	84 1/2
6.	„ owocowy		—	1	14	.	.	.	.	.	38
	Miód (napoje miodowe)										
7.	*a)* przy wprowadzeniu do miasta (w Krakowie prócz niżej wymien. gatunów)	„	—	1	12	6	50	4	64	.	37 1/2
	w Krakowie esencya miodowa, wiśniak, maliniak i dereniak (przy wprowadzeniu do miasta)	„	—	1	12	.	.	6	37	.	.
	b) przy wyrobie w mieście podług ilości miodu prasn. do wyrobu używanego .	„	100 kilogr.	.	.	17	50	6	25	.	.
	Piwo										
8.	*a)* przy wprowadzeniu do miasta (w Krakowie zwykłe piwo z wyjątkiem porteru i piwa angielsk.)	„	—	.	84	1	80	1	.	.	78
	w Krakowie porter i piwo angielskie .	„	—	.	84	.	.	2	78 1/2	.	.
	b) w mieście wyrabiane	„	—	.	.	1	72	1	.	.	78
9.	Ocet	„	—	.	56 1/2	.	10	.	10	.	18 1/2
10.	Bydło rzeźne: woły, byki, krowy i cielęta nad 1 rok	1 sztuka	—	5	04	1	05	.	63	1	68
11.	Cielęta do roku jednego	„	—	.	84	.	17 1/2	.	03 1/2	.	28
12.	Owce, barany, kozy, kozły, capy, skopy.	„	—	.	32	.	07	.	01 1/2	.	10 1/2
13.	Jagnięta do 14 kilogr. ważące, prosięta (w Gracu także koźlęta)	„	—	.	21	.	04 1/2	.	04 1/2	.	07
	Koźlęta we Lwowie i w Krakowie . .	„	—	.	08 1/2	.	02	.	00 1/2	.	.
14.	Warchlaki tj. bezrogi od 5—19 1/2 kilogr.	„	—	.	63	.	13 1/2	.	13 1/2	.	21
15.	Bezrogi nad 19 1/2 kilogr. bez różnicy.	„	—	1	26	.	26 1/2	.	26 1/2	.	42
16.	Mięso świeże bez różnicy, części pojedyncze zarzniętych bydląt, mięso solone, wędzone i marynowane, salami i wszelkie inne kiełbasy . .	100 kilogr.	—	1	87 1/2	.	79	.	79	.	62 1/2

Podatek rządowy i opłata miejska razem						Uwagi
we Lwowie		w Krakowie		w Gracu		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
26	60	26	92½	7	53	*Do poz. 1., 2. i 3.*
.	.	.	.	.	15	Rządowy podatek konsumcyjny od wódki (spirytusu) pobieranym bywa przy wyrobie, w skutek czego przy wprowadzaniu napojów spirytusowych do miast zamkniętych przez linię akcyzową — urzęda akcyzowe nie pobierają od tych artykułów podatku rządowego, a dla tego też, taryfy miast zamkniętych nie wyszczególniają w odnośnej rubryce cyfer podatku rządowego przy poz. 1., 2. i 3.
.	34	.	.	.	15	
.	.	17	.	.	.	
.	.	25	50	.	.	
.	.	32	30	.	.	
7	.	7	.	4	88	W następującej tabeli II. (dochód roczny z opłat konsumcyjnych we Lwowie i w Krakowie) wciągnięto kwotę rocznego dochodu, wypadającego tytułem podatku rządowego na rzeczone artykuła spożywane we Lwowie i w Krakowie, celem przedstawienia całej sumy opłat konsumcyjnych (tak rządowych jak i gminnych) ciążących na konsumcyi tych miast.
2	54½	2	54½	3	60½	
1	14	1	14	1	52	
7	62	5	76	1	49½	Dochód ten obliczono na podstawach określonych szczegółowo w uwagach ogólnych umieszczonych na końcu niniejszego zeszytu pod XV.
.	.	7	49	.	.	
17	50	6	25	.	.	
4	54	3	74	3	52	*Do poz. 8.*
.	.	5	52½	.	.	Ogólny rządowy podatek konsumcyjny od piwa pobieranym bywa przy wyrobie piwa, w skutek czego przy wprowadzaniu piwa do miast zamkniętych, urzęda akcyzowe pobierają tylko lokalny podatek rządowy, wynoszący 84 centów od 1 hektolitra piwa i tylko ta cyfra wstawioną została w odnośnej rubryce przy poz. 8. taryf miejskich.
4	42	3	70	3	52	W następującej tabeli II. obliczono dochód roczny podatku rządowego (tak ogólnego jak i lokalnego) na podstawach powołanych w uwadze do poz. 1., 2. i 3.
.	66½	.	66½	.	75	
6	09	5	67	6	72	
1	01½	.	87½	1	12	
.	39	.	33½	.	32½	
.	25½	.	25½	.	28	
.	10½	.	09	.	.	
.	76½	.	76½	.	84	
1	52½	1	52½	1	68	
2	66½	2	66½	2	50	

Poz. taryfy	Przedmiot	Stopa ogólna	Stopa wyjątkowa	Podatek konsumcyjny (rządowy) zł.	Podatek konsumcyjny (rządowy) ct.	Opłata miejska we Lwowie zł.	we Lwowie ct.	w Krakowie zł.	w Krakowie ct.	w Gracu zł.	w Gracu ct.
17.	Drób, indyki, gęsi, kaczki i t. p.	1 sztuka	—	.	06½	.	01½	.	01½	.	02
18.	Kury t. j. koguty, kury, kurczęta, gołębie	1 para	—	.	02½	.	00½	.	00½	.	00 8/10
19.	Zwierzyna: jelenie	1 sztuka	—	1	26	.	52½	.	52½	.	42
20.	Dziki od 17 kilogr. i więcej, daniele .	„	—	.	95	.	39½	.	39½	.	32
21.	Warchlaki, sarny, kozy dzikie . .	„	—	.	32	.	13½	.	13½	.	11
22.	Zające	„	—	.	06½	.	03	.	03	.	02
23.	Zwierzyna rozrąbana wszelkiego rodzaju	100 kilog.	—	2	24½	.	94	.	94	.	75
24.	Dzikie ptactwo: bażanty, głuszce i t. p.	1 sztuka	—	.	12½	.	05½	.	05½	.	04
25.	Jarząbki, śnieguły, kamieczniki i t. p. .	„	—	.	06½	.	03	.	03	.	02
26.	Bąki, nurki, krzyki, bekasy, chruściele .	„	—	.	02⅓	.	01	.	01	.	01
27.	Drozdy, kwiczoły, przepiórki i t. p. .	„	—	.	02½	.	01		01	.	01
28.	Ryby i skorupiaki wyraźnie nieoznaczone	100	—	2	24½	.	94	.	94	.	75
29.	Ryby rzeczne, zwyczajne ryby, morskie itp.	kilog.	—	.	74½	.	31½	.	31½	.	25
30.	Ryż	„	—	2	24½	.	94	.	94	.	75
31.	*a)* Mąka i t. p. chleb, pieczywo i t. p.	„	—	.	37½	.	08	.	06½	.	12½
	b) chleb razowy i owsiany (tylko we Lwowie i Krakowie) . . .	„	—	.	19½	.	04½	.	04	.	.
32.	Zboże chlebne, jako to: pszenica i t. p.	„	—	.	29	.	04½	.	04	.	10
33.	Owies w ziarnie	„	—	.	30	.	06½	.	04	.	10
34.	Siano bez różnicy, również mięszanka itp.	„	—	.	12	.	03	.	.	.	04
	w Krakowie dzieli się na 2 poz. 34 i 35)										
	poz. 34. siano bez różnicy i t. p. .	„	—	.	12	.	.	.	02	.	.
	„ 35. słoma, sieczka, otręby i mierzwa . . .	„	—	.	12	.	.	.	.	.	.
35.	Jarzyny i warzywa (w Krakowie poz. 36.)	„	—	.	23	.	04½	.	04	.	08
37.	Owoce świeże i t. p. („ „ 37)	„	—	.	44½	.	10	.	.	.	15
37.	„ suszone i t. p. („ „ 38)	„	—	.	90	.	37½	.	10	.	30

Podatek rządowy i opłata miejska razem						Uwagi
we Lwowie		w Krakowie		w Gracu		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
.	08	.	08	.	08½	
.	03	.	03	.	03 3/10	
1	78½	1	78½	1	68	
1	34½	1	34½	1	27	
.	45½	.	45½	.	43	
.	09½	.	09½	.	08½	
3	18½	3	18½	2	99½	
.	18	.	18	.	16½	
.	09½	.	09½	.	08½	
.	03½	.	03½	.	03½	
.	03½	.	03½	.	03½	
3	18½	3	18½	2	99½	
1	06	1	06	.	99½	
3	18½	3	18½	2	99½	
.	45½	.	44	.	50	
.	24	.	23½	.	.	
.	33½	.	33	.	39	
.	36½	.	34	.	40	
.	15	.	.	.	16	
.	.	.	14	.	.	
.	.	.	12	.	.	
.	27½	.	27	.	31	
.	54½	.	44½	.	59½	
1	27½	1	.	1	20	

Poz. taryfy	Przedmiot	Stopa ogólna	Stopa wyjątkowa	Podatek konsumcyjny (rządowy) zł.	Podatek konsumcyjny (rządowy) ct.	Opłata miejska we Lwowie zł.	Opłata miejska we Lwowie ct.	Opłata miejska w Krakowie zł.	Opłata miejska w Krakowie ct.	Opłata miejska w Gracu zł.	Opłata miejska w Gracu ct.
38	Masło, smalec itp. (w Krakowie poz. 39.)	100 klg.	—	2	24½	.	47½	.	37½	.	75
39	Łój, parafina itp. („ „ „ 40.)	„	—	1	87½	.	47½	.	.	.	62½
40	Smalec, słonina itp. („ „ „ 41.)	„	—	1	50	.	31½	.	06½	.	50
41	Mydło („ „ „ 42.)	„	—	2	70	.	56½	.	.	.	90
42	Séry („ „ „ 43.)	„	—	1	69½	.	36½	.	07	.	56½
43	Jaja (w taryfie krakowskiej nie ma tej poz.)	100 szt.	—	.	06	.	01½	.	.	.	02
44	Wosk	100 klg.	—	5	63	1	56½	1	56½	1	88
45	Olej konopny, lniany i rzepakowy . .	„	—	1	87½	.	39½	.	.	.	62½
46	Wszystkie inne oleje palne	„	—	1	87½	.	39½	.	10	.	62½
47	Drzewo opałowe twarde	1 m. kub.	—	.	10	.	02	.	02	.	03
48	„ „ miękkie	„	—	.	06	.	01½	.	01½	.	02
49	Węgle drzewne	100 klg.	—	.	07½	.	02	.	02	.	02½
50	„ kamienne	„	—	.	04½	.	01	.	.	.	01½

Opłata miejska i podatek rządowy razem						Uwagi
we Lwowie		w Krakowie		w Gracu		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
2	72	2	62	2	99½	
2	35	1	87½	2	50	
1	81½	1	56½	2	.	
3	26½	2	70	3	60	
2	05½	1	76½	2	26	
.	07½	.	.	.	08	
7	19½	7	19½	7	51	
2	27	1	87½	2	50	
2	27	1	97½	2	50	
.	12	.	12	.	13	
.	07½	.	07½	.	08	
.	09½	.	09½	.	10	
.	05½	.	04½	.	06	

Tabl. II.

Zestawienie dochodu rocznego w r. 1884.

Poz. taryfy	Przedmiot	we Lwowie						Ilość
		Ilość	Podatek gruntowy		Opłata miejska		Razem		
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
		Hektolitrów							
1	Rum, likiery	710	4.686	.	14.200	.	18.856	.	625·08
2 i 3	Spirytus (gorzałka)	10.659	117.249	.	245.157	.	362.406	.	8.288·50
4	Wino	5.450	20.796	20	17.331	.	38.127	20	5.115·66
5	Moszcz winny	290	737	76	.	.	737	76	.
6	„ owocowy	.	.	.	.	.	.	.	1·34
7	Napoje miodowe								
a)	do miasta wprowadzane	510	569	16	3.315	.	3.884	16	1·34
		cetn. metr.							
b)	w mieście wyrobione	441	.	.	7.717	50	7.717	50	.
8	Piwo:								
a)	do miasta wprowadzane								H. L.
	w Krakowie *aa)* porter	.	.	.	.	.	.	.	118·37
	w Krakowie *bb)* zwykłe piwo	.	.	.	.	.	.	.	12.056·33
		Hektolitrów							
	8 *a)* Razem	12.718	34.847	32	22.892	40	57.739	72	12.174.70
b)	w mieście wyrabiane	43.670	117.909	.	75.112	40	193.021	40	34.278·75
9	Ocet	1.350	761	40	135	.	896	40	1.236·38
		sztuk							
10	Bydło rzeźne	15.680	79.027	20	16.464	.	95.491	20	12.153
11	Cielęta	25.720	21.604	80	4.501	.	26.105	80	15.185
12	Owce kozy	3.480	1.106	64	243	60	1.350	24	2.418
13	Jagnięta, prosięta	1.490	312	90	67	05	379	95	295
14	Warchlaki	250	157	50	33	75	191	25	71
15	Bezrogi	22.270	28.060	20	5.901	55	33.961	75	11.107
	1. Suma	.	427.825	08	413.071	25	840.896	33	

z opłat konsumcyjnych we Lwowie i w Krakowie.

W Krakowie						W obydwóch tych miastach					
Podatek rządowy		Opłata miejska		Razem		Ilość	Podatek rządowy		Opłata miejska		Razem	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
4.125	52	12.707	22	16.832	74	1.335·08	8.811	52	26.907	22	35.718	74
91.173	50	181.115	58	272.289	08	18.947·50	208.422	50	426.272	58	634.695	08
19.541	78½	16.267	83½	35.809	62	10.565·66	40.337	98½	33.598	83½	73.936	82
.	.	.	.	.	.	290	737	76	.	.	737	76
1	53	.	.	1	53	1·34	1	53	.	.	1	53
1	53	6	24	7	77	511·34	570	69	3.321	24	3.891	93
.	.	2.500	.	2.500	.	.	.	.	10.217	50	10.217	50
324	33½	329	72½	654	06	.	.	.	.	.	.	.
33.034	34½	12.056	33	45.090	67½	.	.	.	.	.	.	.
33.358	68	12.386	05½	45.744	73½	24.892·70	68.206	.	35.278	45½	103.484	45½
93.923	77	34.278	75	128.202	52	77.948.75	211.832	77	109.391	15	321.223	92
698	97½	124	56	823	53½	2.586·38	1.460	37½	259	56	1.719	93½
61.251	12	7.656	39	68.907	51	27.833	140.278	32	24.120	39	164.398	71
12.755	40	531	47½	13.286	87½	40.905	34.360	20	5.032	47½	39.392	67½
773	76	36	27	810	03	5.498	1.880	40	279	87	2.160	27
61	95	13	27½	75	22½	1.785	374	85	80	32½	455	17½
44	73	9	58½	54	31½	321	202	23	43	33½	245	56½
13.994	82	610	38½	14.605	70½	33.377	42.055	02	6.512	43½	48.567	45½
331.707	07	268.244	12	599.951	19		759.532	15	681.315	37	1,440.847	52

Poz. taryfy	Przedmiot	we Lwowie						Ilość
		Ilość	Podatek rządowy		Opłata miejska		Razem	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł. ct.	
16	Mięso wszelkie	cetn. metr. 13.350	24.616	80	10.888	50	35.005 30	9.986
17	Drób gruby	sztuk 135.620	8.950	92	2.034	30	10.983 22	170.567
18	Kury, gołębie	par 133.680	3.208	32	668	40	3.876 72	127.423
19	Jelenie	sztuk 3	3	78	1	57½	5 35½	8
20	Dzikie świnie	85	80	58	33	57½	114 15½	19
21	„ warchlaki, sarny	1.420	451	56	191	70	643 26	495
22	Zające	10.330	681	78	309	90	991 68	8.972
23	Zwierzyna rozrąbana	cet. metr. 36	80	78	33	84	114 62	6·96
24	Bażanty, głuszcze	sztuk 350	44	10	19	25	63 35	257
25	Jarząbki, kuropatwy	5.100	336	60	153	.	489 60	1.892
26	Krzyki, bekasy	4.660	111	84	46	60	158 44	208
27	Drozdy, przepiórki	tuzinów 730	17	52	7	30	24 82	1.705
28	Ryby szlachetne	cetn. metr. 1.870	4.196	28	1.757	80	5.954 08	1.278·96
29	„ pospolite	2.210	1.644	24	696	15	2.340 39	2.530·45
30	Ryż	1.815	4.072	86	1.706	10	5.778 96	1.460·59
31*a*	Mąka, krupy	141.790	52.745	88	11.343	20	64.089 08	129.438·60
31*b*	Chleb razowy	280	53	76	12	60	66 36	.
32	Zboże chlebne	75.370	21.706	56	3.391	65	25.098 21	14.475·51
33	Owies	58.550	17.565	.	3.805	75	21.370 75	25.912·67
	2. Suma		140.569	16	36.601	19	177.170 35	

W Krakowie						W obydwóch tych miastach						
Podatek rządowy		Opłata miejska		Razem		Ilość	Podatek rządowy		Opłata miejska		Razem	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
18.724	67	7.890	37	26.615	04	23.136	43.341	47	18 278	87	61.620	34
11.086	85½	2.558	50½	13.645	36	306.087	20.037	77½	4.592	80½	24.630	58
3.185	57½	637	11½	3.822	69	261.103	6.393	89½	1.305	51½	7.699	41
10	08	4	20	14	28	11	13	86	5	77½	19	63½
18	05	7	50½	25	55½	104	98	63	41	08	139	71
158	40	66	82½	225	22½	1.915	609	96	258	52½	868	48½
583	18	269	16	852	34	19.302	1.264	96	579	06	1.844	02
15	65½	6	63	22	28½	42·96	96	43½	40	47	136	90½
32	12½	14	13½	46	26	607	76	22½	33	38½	109	61
122	98	56	76	179	74	6.992	459	58	209	76	669	34
5	20	2	08	7	28	4.868	117	04	48	68	165	72
42	62½	17	05	59	67½	2.435	60	14½	24	35	84	49½
2.858	21½	1.197	58	4.055	79½	3.048·96	7.054	49½	2.955	38	10.009	87½
1.885	61½	798	07½	2.683	69	2.740·45	3.529	85½	1.494	22½	5.024	08
3.279	36	1.373	85	4.653	21	3.275·59	7.352	22	3.079	95	10.432	17
48.539	94	8.415	34⅓	56.955	28½	271.228·60	101.285	82	19.758	54½	121.044	36½
.	.	.	.	.	.	280	53	76	12	60	66	36
4.168	61	579	46½	4.748	07½	89.845·51	25.875	17	3.971	11½	29.846	28½
7.774	.	1.037	90	8.811	90	84.462·67	25.339	.	4.843	65	30.182	65
102.491	13½	24.932	55	127.423	68½		243.060	29½	61.533	74	304.594	03½

Poz. taryfy	Przedmiot	we Lwowie						Ilość
		Ilość	Podatek rządowy		Opłata miejska		Razem		
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
34	Siano, słoma, sieczka (w Krakowie bez słomy) . . .	cetn. metr. 103.500	12.420	.	3.105	.	15.525	.	33 424·34
35	w Krakowie słoma	.	.	.	.	.	.	.	26.430·66
35 Kr. 36	Jarzyny, warzywa	4.370	996	36	196	65	1.193	01	3 570·85
36 Kr. 37	Owoce świeże, orzechy	28.950	12.853	80	2.895	.	15.748	80	18.217·48
37 Kr. 38	„ suszone, konserwy	2.010	1.809	.	753	75	2.562	75	1.979·47
38 Kr. 39	Masło, smalec, świece	7.170	16.089	48	3.405	75	19.495	23	5.358·90
39 Kr. 40	Łój, parafina	405	758	16	192	37½	950	53½	332·82
40 Kr. 41	Smalec, słonina, sadło	680	1.023	.	214	20	1.234	20	1.455·77
41 Kr. 42	Mydło, mydełka	210	567	.	118	65	685	65	198·14
42 Kr. 43	Ser, sery	5.030	8.510	76	1.810	80	10.321	56	3.480·45
43	Jaja	po 100 sztuk 105.730	6.978	18	1.585	95	8.564	13	.
44	Wosk, pszczelny	cetn. metr. 65	365	82	101	72½	467	54½	33·10
45	Oleje, roślinne, olejki (we Lwowie) razem poz. 45 i 46), oleje palne .	2.040	3.818	88	805	80	4.624	68	563·61
46	Oleje palne (tylko Kraków) . . .	.	.	.	.	.	.	.	1.361·76
47	Drzewo opałowe twarde	metr. kub. 180 950	17.371	20	3.619	.	20.990	20	2.171
48	„ „ miękkie	77.020	4.621	20	1.155	30	5.776	50	39.622
49	Węgle drzewne	cet. metr. 10.510	756	72	210	20	966	92	2.625·48
50	„ kamienne	195.250	8.395	75	1.952	50	10.348	25	753.107·57
	3. Suma		97.332	31	22.122	65	119.454	96	
	2. „		140.569	16	36.601	19	177.170	35	
	1. „		427.825	08	413.071	25	840.896	33	
	Razem . . .		665.726	55	471.795	09	1,137.521	64	

W Krakowie						W obydwóch tych miastach						
Podatek rządowy		Opłata miejska		Razem		Ilość	Podatek rządowy		Opłata miejska		Razem	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.
4.011	18	669	42 1/2	4.680	60 1/2	136.924·34	16.431	18	3.774	42 1/2	20.205	60 1/2
3.172	37 1/2	.	.	3.172	37 1/2	26.430·66	3.172	37 1/2	.	.	3.172	37 1/2
821	58 1/2	143	74	965	32 1/2	7.940·85	1.817	94 1/2	340	39	2.158	33 1/2
8.112	32	.	.	8.112	32	47.167·48	20.966	12	2.895	.	23.861	12
1.781	47	198	.	1.789	47	3.989·47	3.590	47	951	75	4.542	22
12.031	14	2.010	74 1/2	14.041	86 1/2	12.528·90	28.120	62	5.416	47 1/2	33.537	09 1/2
624	36 1/2	.	.	624	36 1/2	737·82	1.382	52 1/2	192	37 1/2	1.574	90
2.184	89 1/2	96	01 1/2	2.280	91	2.135·77	3.204	89 1/2	310	21 1/2	3.515	11
535	34 1/2	.	.	535	34 1/2	408·14	1.102	34 1/2	118	65	1.220	99 1/2
5.899	60 1/2	244	88	6.144	48 1/2	8.510·45	14.410	36 1/2	2.055	68	16.466	04 1/2
.	.	.	.	.	.	105.730	6.978	18	1.585	95	8.564	13
186	41 1/2	52	07 1/2	238	49	98 10	552	23 1/2	153	80	706	03 1/2
1.057	01 1/2	.	.	1.057	01 1/2	2.603·62	4.875	89 1/2	805	80	5.681	69 1/2
2.553	47 1/2	136	81	2.690	28 1/2	1.361·76	2.553	47 1/2	136	81	2.690	28 1/2
217	11	43	42	260	53	183.121	17.588	31	3.662	42	21.250	73
2.377	33 1/2	594	33	2.971	66 1/2	116.642	6.998	53 1/2	1.749	63	8.748	16 1/2
197	06 1/2	52	69	249	75 1/2	13.135·48	953	78 1/2	262	89	1.216	67 1/2
34.689	63	.	.	34.689	63	949.357·57	43.085	38	1.952	50	45.037	88
80.452	32 1/2	4.242	11	84.694	43 1/2		177.784	63 1/2	26.364	76	204.149	39 1/2
102.491	13 1/2	24.932	55	127.423	68 1/2		243.060	29 1/2	61.533	74	304.594	03 1/2
331.707	07	268.244	12	599.951	19		759.532	15	681.315	37	1,440.847	52
514.650	53	297.418	78	812.069	31		1,180.377	08	769.213	87	1,949.590	95

Tab. III.

Napoje spirytusowe

spotrzebowane w r. 1884. w miastach zamkniętych Galicyi.

Miasta	Pozycya taryfy	Spotrzebowano		Razem stopni hektolitrowych	Wypada na jednego mieszkańca	Uwaga
		hektolitrów	czyli stopni hektolitrowych poz. tar. 1. a 60° „ tar. 2. i 3. a 100°			
Lwów	1.	710	42.600			Lwów ma mieszkańców 109.746 Kraków „ „ 66.095 Razem 175.841 mieszkańców.
	2. i 3.	10.659	1,065.900	1,108.500	10	
Kraków	1.	625·08	37.505			
	2. i 3.	8.288·50	828.850	866.355	13	
Razem w obydwóch miastach	1.					
	2. i 3.			1,974.855	11¼	

Tab. IV.

Podatek rządowy

od napojów spirytusowych w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884.

Miasta	Pozycya taryfy	Dochód podatku rządowego wynosił w roku 1884				Wypada na jednego mieszkańca		Uwaga
		szczegółowo		razem				
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
Lwów	1.	4.686	—					Liczba mieszkańców jak w Tab. III.
	2. i 3.	117.249	—	121.935	—	1	11	
Kraków	1.	4.125	52					
	2. i 3.	91.173	50	95.299	02	1	43	
Razem w obydwóch miastach	1.							
	2. i 3.			217.234	02	1	23½	

Tabl. V.

Opłaty konsumcyjne od napojów spiritusowych w miastach zamkniętych Galicyi z r. 1884. (podatek rządowy i dodatek gminy razem).

Miasta	poz. taryfy	Dochód wszystkich opłat wynosił w r. 1884. szczegółowo zł.	ct.	razem zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct.	Uwagi
Lwów	1.	18.886	—	—	—	—	—	Liczba mieszkańców jak w Tabl. III.
	2. i 3.	362.406		381.292		3	47½	
Kraków	1.	16.832	74	—	—	—	—	
		272.289	08	289.121	82	4	37½	
Razem w obydwóch miastach	1.	—	—	—	—	—	—	
	2. i 3.			670.413	82	3	81	

Tabl. VI.

Piwo spotrzebowane w r. 1884. w miastach zamkniętych Galicyi.

Miasto	poz. taryfy	Spotrzebowano w hektolitrach szczegółowo	razem	Wypana jednego mieszkańca	Uwagi
				litrów	
Lwów	8. *a)*	12.718	—		Liczba mieszkańców jak w Tabl. III.
	8. *b)*	43.670	56.388	51	
Kraków	8. *a)*	12.174·70	—	—	
	8. *b)*	34.278·75	46·453·45	70	
Razem w obydwóch miastach	8. *a)* i *b)*	—	—	—	
			102.841·45	58½	

Tabl. VII.

Podatek rządowy od piwa w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884.

Miasta	poz. taryfy	Dochód podatku rządowego wynosił w r. 1884. szczegółowo zł.	ct.	razem zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct	Uwagi.
Lwów	8 *a)*	34.847	32					Liczba mieszkańców jak w Tabl. III.
	8 *b)*	117.909		152.756	32	1	39	
Kraków	8 *a)*	33.358	68					
	8 *b)*	93.923	77	127.282	45	1	89	
Razem w obydwóch miastach	8 *a)* i *b)*			280.038	77	1	59	

Tabl. VIII.

Opłaty konsumcyjne od piwa w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884. (podatek rządowy i dodatek gminny razem

Miasta	poz. taryfy	Dochód wszystkich opłat wynosił w r. 1884. szczegółowo zł.	ct.	razem zł.	ct	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct.	Uwagi
Lwów	8 *a)*	57.739						Liczba mieszkańców jak w Tabl. III.
	8 *b)*	193 021		250.760		2	28½	
Kraków	8 *a)*	45 744	73½					
	8 *b)*	128.202	52	173.947	25½	2	60	
Razem w obydwóch miastach	8 *a)* i *b)*			424.707	25½	2	41½	

Tabl. IX.

Podatek rządowy od wina w miastach zamkniętych w Galicyi w r. 1884.

Miasta	poz. taryfy	Dochód podatku rządowego wynosił w r. 1884. szczegółowo zł.	ct.	razem zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct.	Uwagi.
	4	20.796	20					Liczba mieszkańców jak w Tabl. III.
	5	737	76					
Lwów	6	—	—	21.533	96	—	19½	
	4	19.541	78½					
	5	—	—					
Kraków	6	1	53	19.543	31½	—	29½	
Razem w obydwóch miastach.	4, 5 i 6	—	—	41.077	27½	—	23 3/10	

Tabl. X.

Opłaty konsumcyjne od wina w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884. (podatek rządowy i dodatek gminny razem).

Miasta	poz. taryfy	Dochód wszystkich opłat wynosił w r. 1884. szczegółowo zł.	ct.	razem zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct.	Uwagi.
	4	38.127	20					Liczba mieszkańców jak w Tabl. III.
	5	737	76					
Lwów	6	—	—	38.864	96	—	35½	
	4	35.809	62					
	5	—	—					
Kraków	6	1	53	35.811	15	—	54	
Razem w obydwóch miastach.	4, 5 i 6	—	—	74.676	11	—	56	

Tabl. XI.

Podatek rządowy od mięsa w r. 1884. w miastach zamkniętych Galicyi.

Miasta.	poz. taryfy	Dochód podatku rządowego wynosił w r. 1884. szczegółowo zł.	ct.	razem zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca		Uwagi.
	10	78.027	20					Liczba mieszkańców jak w Tabl. III.
	11	21.604	80					
	12	1.106	64					
	13	312	90					
	14	157	50					
	15	28.060	20					
Lwów	16	24.616	80	154.886	04	1	41	
	10	61.251	12					
	11	12.755	40					
	12	773	76					
	13	61	95					
	14	44	73					
	15	13.994	82					
Kraków	16	18.724	67	107.606	45	1	$62^{3}/_{4}$	
Razem w obydwóch miastach.	11 do 16			262.492	49	1	49	

Tabl. XII.

Opłaty konsumcyjne od mięsa w miastach zamkniętych Galicyi w r. 1884. (podatek rządowy i dodatek gminny razem).

Miasta	poz. taryfy	Dochód wszystkich opłat wynosił w roku 1884. razem				Wypada na jednego mieszkańca		Uwagi.
		szczegółowo		razem				
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
	10	95.491	20					Liczba mieszkańców jak w Tabl. III.
	11	26.105	80					
	12	1.350	23					
	13	379	95					
	14	191	25					
	15	33.961	75					
Lwów	16	35.005	30	192.485	49	1	75½	
	10	68.907	51					
	11	13.286	87½					
„	12	810	03					
	13	75	22½					
	14	54	31½					
	15	14.605	70½					
Kraków	16	26.615	04	124.354	70	1	88	
Razem w obydwóch miastach	11 do 16			316.840	19	1	80	

Tabl. XIII.

Podatek rządowy w r. 1884. od przedmiotów ulegających podatkowi konsumcyjnemu w miastach zamkniętych Galicyi.

Miasta	Przedmiot	Dochód podatku rządowego wynosił w roku 1884. szczegółowo zł.	ct.	razem zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct	Uwaga
	wódka	121.935	—					
	piwo	152.756	32					
	wino	21.533	96					
	mięso	154.886	04	451.111	32	4	11	
	inne przedmioty . . .	—	—	214.615	23	1	95	
Lwów	wszystkie przedmioty w taryfie oznaczone razem .	—	—	665.726	55	6	06	
	wódka	95.299	02					
	piwo	127.282	45					
	wino	19.543	31½					
	mięso	107.606	45	349.731	23½	5	28¾	
	inne przedmioty . . .	—	—	164.919	29½	2	49¼	
Kraków	wszystkie przedmioty w taryfie oznaczone razem .	—	—	514.650	53	7	78	
Razem	wódka, piwo, wino i mięso	—	—	800.842	55½	4	55	
Razem w obydwóch miastach	inne przedmioty	—	—	379.534	52½	2	16	
	wszystkie przedmioty w taryfie oznaczone . . .	—	—	1,180.377	08	6	71	

Tabl. XIV.

Opłaty konsumcyjne od przedmiotów ulegających podatkowi komsumc. w miastach zamkniętych Galicyi (podatek rządowy i dodatek gminny razem).

Miasta	Przedmiot	Dochód wszystkich opłat wynosił w r. 1884. razem				Wypada na jednego mieszkańca		Uwaga
		szczegółowo		razem				
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
Lwów	wódka	381.292	—					
	piwo	250.760	—					
	wino	38.864	96					
	mięso	192.485	49	863.402	45	7	86¾	
	inne przedmioty . .	—	—	274.119	19	2	49¾	
	wszystkie przedmioty w taryfie oznaczone razem	—	—	1,137.521	64	10	36½	
Kraków	wódka . . .	289.121	82					
	piwo . . .	173.947	25½					
	wino . . .	35.811	15					
	mięso . . .	124.354	70	623 234	92½	9	42¾	
	inne przedmioty . .	—	—	188.834	38½	2	85¾	
	wszystkie przedmioty w taryfie oznaczone razem .	—	—	812.069	31	12	28½	
Razem w obydwóch miastach	wódka, piwo, wino i mięso	—	—	1,486.637	37½	8	45½	
	inne przedmioty . . .	—	—	462.953	57½	2	63¼	
	wszystkie przedmioty w taryfie oznaczone . .	—	—	1,949.590	95	11	08¾	

Uwagi ogólne

o opłatach konsumcyjnych, mianowicie od spirytusu i od piwa w miastach zamkniętych.

1. W taryfach miast zamkniętych (Lwów, Kraków, Grac) w tym zeszycie zestawionych, a to przy pozycyi tar. 1, 2 i 3 nie wstawiono cyfry rządowego podatku konsumcyjnego — albowiem taryfy miast służą głównie za normę do poboru opłat od artykułów wprowadzonych przez linię akcyzową tych miast, zaś c. k. skarb pobiera podatek konsumcyjny od spirytusu przy wyrobie.

O ile zachodzi potrzeba porównania podatku konsumcyjnego od napojów spirytusowych z opłatami gminnemi i tychże między sobą, za podstawę służyć tu może cyfra podatku rządowego ustanowiona §. 1. ustawy z dnia 19. maja 1883. N. 63. Dz. u. p. t. j. kwota 11 centów od każdego hektolitra i od każdego stopnia 100 dzielnego alkoholometru.

Co do opłaty miejskiej, takowa wynosi od głównego artykułu, t. j. od czystego spirytusu (poz. 2. i 3) we Lwowie od 100 litrów czyli od 1 hektolitra i 1 stopnia 100-dzielnego alkoholometru 23 ct.
w Krakowie od 1. hektolitra 50% spirytusu . . . . . 11 zł. 50 „
a zatem od 1. hektolitra 100% . . . . . 23 „ — „
czyli od 1. hektolitra i 1. stopnia alkoholometru jak we Lowie . . . . — „ 23 „

Tak samo wypada rachuba przy 75% spirytusie, opłacającym w Krakowie 17 zł. 25 ct. za spirytus mocniejszy (nad 75%) opłaca się w Krakowie 21 zł. 85 ct. od hektolitra, a zatem taką samą kwotę jak we Lwowie od 95% spirytutu ($95 \times 23 = 21{\cdot}85$).

Taryfa krakowska nie stanowi wyższą opłatę (ponad 21 zł. 85 ct., ponieważ w drodze zwykłej destylacyi nie da się uzyskać spirytusu po nad 95% alkoholometru.

Z tego widać, że co do artykułów objętych poz. tar. 2. i 3. opłaty miejskie we Lwowie i Krakowie są między sobą równe.

W Gracu opłata miejska od 1. hektolitra i 1 stopnia alkoholometru wynosi 4 ct.

Okazuje się zatem, że od 1. hektolitra i 1. stopnia spirytusu opłaca się we Lwowie i w Krakowie:

tytułem podatku konsumcyjnego 11 ct., tytułem opłaty miejskiej 23 ct., razem 34 ct.
zaś w Gracu:
„ „ „ 11 „ „ „ „ 04 „ „ 25 „

2. Co do napojów spirytusowych objętych poz. tar. 1. t. j. co do rumu, araku, esencyi ponczowej, rozolisu, likieru i wszelkich innych słodzonych trunków spirytusowych, między którymi taryfa miasta Lwowa wymienia także koniak, wspomnieliśmy już w uwadze 1., że podatek rządowy pobiera się od tych artykułów przy wyrobie spirytusu, są to bowiem trunki przekształcone ze spirytusu, a wedle postanowień zawartych w rozdziale piątym (§§. 75, 76 i 77) ustawy o opodatkowaniu gorzałki z dnia 27. czerwca 1878 Nr. 72. Dz. U. P., które to postanowienia nie zostały zmienione późniejszą ustawą (z dnia 19. maja 1884) powołaną w uwadze 1. przekształcenie spirytusu podlega tylko kontroli c. k. władz i organów skarbowych.

Stopę opłat miejskich do artykułów objętych poz. tar. 1. stanowi 1 hektoliter bez oznaczenia % alkoholom. tylko w Gracu i to li przy rumie i araku stanowi taryfa opłatę miejską od 1 hektolitra i 1 stopnia alkoholom. w kwocie 4 ct.

Celem porównania opłat miejskich Lwowa, Krakowa i Gracu między sobą i z podatkiem rządowym zachodzi więc potrzeba przerachowania wszystkich opłat na jedną stopę.

Artykuły objęte poz. tar. 1. (rum, arak, likier i t. d.) zawierają zwykle do 50% czystego spirytusu, a w wykazie Magistratu lwowskiego przedstawiającym dochód z opłat konsumcyjnych sumarycznie, wstawiono kwotę 6 zł. 60 ct. jako opłatę jednostkową podatku rządowego, od jednego hektolitra rumu, a zatem opłatę równającą się opłacie od 1 hektolitra 60% spirytusu ($60 \times 11 = 6.60$).

Obliczając w ten sposób wysokość innych opłat okaże się, że opłata miejska od artykułów objętych poz. tar. 1. wynosi:

we **Lwowie**, gdzie się płaci od 1. hektolitra 20 zł. od jednego stopnia alkoholometr. 2.000 : 60 = 33·33 czyli 33 1/3 ct.) . . . . . 33 1/3 ct.

w **Krakowie**, gdzie się płaci od 1 hektolitra 20 zł. 32 1/2 ct. od jednego stopnia alkoholom. (2.032·5 : 60 = 33·875) . . . . . 33·875

w **Gracu**, gdzie się płaci (z wyjątkiem rumu i araku) od jednego hektolitra 93 ct. od 1. stopnia alkoholom. (93 : 60 = 1·55) . . . . . 01·55

zaś od jednego stopnia alkoholom. rumu i araku jak już wyżej wspomniano . . 04 „

Według tego można porównać wysokość opłat istniejących w miastach wymienionych jak następuje:

	od jednego hektolitra i 1 stopnia alkoholometr.		
	Rządowy podatek konsumc.	Opłata miejska	**Razem**
	centów		
we Lwowie			
od wszystkich artykułów objętych poz. tar. 1.	11	33·33	44·33
w Krakowie			
od wszystkich artykułów objętych poz. tar. 1.	11	33·875	44·875
w Gracu			
a) od rumu i od araku.	11	04	15
b) „ wszelkich innych artykułów objętych poz. tar. 1.	11	01·55	12·55

3. Pobór opłat miejskich od gorących napojów zezwolonym został w teraźniejszej ich wysokości gminie lwowskiej ustawą z dnia 18. Grudnia 1881. Dz. ust. kraj. Nr. 48 z r. 1883., zaś gminie m. Krakowa ustawą z dnia 19. Lipca 1878. N. 48. Dz. ust. kr.

Z art. 1. powołanej ustawy lwowskiej widać, że prawo propinacyi nadane król. stoł. miastu Lwowa N. W. przywilejem z dnia 7. Listopada 1789. zostało powołaną ustawą zniesione.

Co do miasta Lwowa, można na podstawie dawniejszej taryfy wykazać liczebnie ile z opłaty miejskiej od napojów spirytusowych wypada na właściwy dodatek gminnny — a ile na dodatek propinacyjny.

Od 1. Stycznia 1876. weszły w naszym państwie w używanie miary i wagi metryczne, w skutek czego w myśl. art. 6. ustawy z dnia 18. maja 1875. Dz. u. p. N. 48 i ustawy z dnia 2. Września 1875. Nr. 68. Dz. u. kr. nastąpiła także przemiana odnośnych cyfer w taryfach podatków konsumcyjnych i odnośnych dodatków gminnych.

Na tej podstawie wydała c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu rozporządzeniem z 15. Listopada 1875. L. 50.405 Dz. u. kr. z. r. 1876. nowo nałożone taryfy podatku konsumcyjnego i dodatków gminnych dla miast zamkniętych Galicyi, z których taryfa lwowska wyszczególnia prócz cyfry podatku konsumcyjnego odrębnie cyfrę właściwego dodatku gminnego i cyfrę opłaty propinacyjnej.

Wstawiamy tu zatem wyciągi tych taryf wydanych w roku 1875. o ile one dotyczą napojów spirytusowych.

Taryfa A.

pozycya taryfy	Lwów Przedmiot	Stopa wymiaru	Opłaty wal. austr.					
			Podatek konsumcyjny		Dodatek gminny		Opłata propinacyjna	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Rum, arak, esencya ponczowa, likwor i wszelkie słodzone trunki spirytusowe	1 hektoliter	—	—	3	14	17	18½
2	Spirytus winny (alkohol) i gorzałczany	każdy 1. stop. 100 dzielnego alkoholometru przy + 12° R.	—	—	—	02½	—	20½
3	Gorzałka	dtto	—	—	—	02½	—	20½
8	Piwo	1 hektoliter	—	—	—	53	1	29

Taryfa B

pozycya taryfy	Kraków Przedmiot	Stopa wymiaru	Opłata wal. austr.			
			Podatek konsumcyjny		Dodatek gminny	
			zł.	ct.	zł.	ct.
1	Rum, arak, esencya ponczowa, rozolis, likwor i wszelkie słodzone trunki spirytusowe	1 hektolitr	—	—	14	72
2	Spirytus winny (alkohol) i gorzałczany i t. d.	„	—	—	—	—
3	Gorzałka aż do włącznie 50° alkoholometr.	.	—	—	9	83
	„ „ 75° „	„	—	—	14	72
	„ nad 75° „	„	—	—	19	02½
8	porter i piwo angielskie	„	—	—	2	78½
	zwykłe piwo	„	—	—	31	—

W taryfie miasta Krakowa nie ma wykazanej opłaty propinacyjnej, albowiem roszczenia gminy krakowskiej do prawa propinacyi zostały przez c. k. Rząd uchylone.

We Lwowie wynosiły zatem opłaty miejskie od spirytusu, a to od jednego hektolitra. tytułem dodatku gminnego . . . . . 2½ ct.
tytułem opłaty propinacyjnej . . . . . 20½ „
Razem . . . 23 ct.

Ponieważ i teraz we Lwowie istnieje opłata w tej samej wysokości t. j. 23 ct., okazuje się, że przy zniesieniu prawa propinacyi suma opłaty miejskiej od spirytusu nie została podwyższoną, złączono jedynie dawniejszy dodatek gminny z dawniejszą opłatą propinacyjną w jedną kumulatywną opłatę miejską.

4. Co do wysokości rządowego podatku od piwa nie zachodzi toż samo żadna różnica między taryfami miast wyżej oznaczonych. — Cyfra tego podatku (84 ct. od hektolitra bez różnicy gatunku) przedstawia jednak tylko część podatku rządowego ciążącego na piwie wprowadzanem do tych miast i wymaga uzupełnienia wedle postanowień ustawy z dnia 18. Maja 1875. Nr. 84 Dz. u. p.

W myśl art. I. A. 1. ustawy opłaca się przy wyrobie piwa (w całem państwie, a zatem i w oznaczonych miastach) tytułem ogólnego podatku konsumcyjnego 16⁴/₁₀ ct. od 1. hektolitra

i 1. stopnia cukromierza brzęczki *(Bierwürze)* a prócz tego w myśl art. 6. alinea 3. lit. b) tej ustawy w oznaczonych miastach, tytułem podatku lokalnego *(Nachtragssteuer)* 7 cent., a zatem we Lwowie, w Krakowie i w Gracu przy wyrobie ($16^{7}/_{10}$ + 7 =(razem $23^{7}/_{10}$ ct. od 1. hektolitra i 1. stopnia cukromierza brzęczki.

Przy sprowadzeniu piwa do tych miast, produkt ten jest już obciążony podatkiem ogólnym ($16^{7}/_{10}$ od 1. hektol. i 1 stopnia cukrm. brzęcz.) dla tego też płaci się od niego na linii akcyzowej tylko lokalny podatek konsumc. wedle taryfy 84 ct. od 1. hektol.. — Taryfa ustanawia kwotę podatku lokalnego 84 ct., a wedle powołanej ustawy wypada z tego 7 ct. na 1 stop. cukrom. brzęcz., a zatem kwota 84 ct. obliczoną jest właściwie wedle piwa o 12 stop. cukrom. brzęcz. (7 × 12 = 84 ct.).

W rzeczonych miastach podatek rządowy (ogólny i lokalny) obciąża piwo o 12 stop. cukrom. brzęcz. tak wyrabiane jak wprowadzane kwotą 2 zł. $84^{4}/_{10}$ ct. od hektolitra ($23\ ^{7}/_{10} \times 12 = 2.84^{4}/_{10}$ ct.) Piwa w tych miastach (mianowicie we Lwowie) spożywane są po największej części słabsze, zachodzą w praktyce różnice, co do kwot podatkowych ciążących na tym produkcie, które tylko co do pewnych specyalnych wypadków w cyfrę ująć się dadzą

Tak n. p Magistrat lwowski obliczył w wykazie o dochodach opłat konsumcyjnych z r. 1884. wysokość podatku od 1. hektolitra piwa, wedle przeciętnej rezultującej z porównania sumy dochodu z ilością hektolitrów we Lwowie spotrzebowanych, i wedle tego wstawił w rzeczonym wykazie kwotę 1 zł. 90 ct. jako opłatę jednostkową ogólnego podatku konsumcyjnego od 1. hektolitra, postępując w ten sposób także przy oznaczeniu opłaty jednostkowej konsumcyjnego podatku lokalnego i opłaty miejskiej.

Do porównania podatku rządowego od piwa z dodatkami miejskimi, istniejącymi we Lwowie, w Krakowie i w Gracu, i co do osądzenia o ile wszystkie te opłaty obciążają konsumcyę piwa w miastach oznaczonych, posłużyć może nactępująca tabela::

Poz. taryfy	Przedmiot	Stopa	Rządowy podatek konsumcyjny we Lwowie, Krakowie i Gracu						Opłata miejska						Suma podatków rządowych i opłaty miejskiej						Uwagi
			ogólny		lokalny		Razem		we Lwowie		w Krakowie		w Gracu		we Lwowie		w Krakowie		w Gracu		
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
8	**Piwo** Opłaty obliczone wedle odnośnych ustaw i taryf	od 1 hektolitra i 1 stopnia cukrom. brzęczki	.	$16^{7}/_{10}$	.	07	.	$23^{7}/_{10}$	.	$15^{5}/_{10}$	.	$08^{7}/_{10}$	.	$06^{5}/_{10}$	.	$39^{2}/_{10}$	.	32	.	$30^{2}/_{10}$	*a)* w Krakowie wynosi opłata miejska 1 zł. od hektolitra piwa, obliczono zatem wedle 12 stop. cukr. brzęczki ($100 : 12 = 8^{3}/_{10}$) od 1 stopnia cukr. brzęczki $8^{3}/_{10}$ ct. *b)* w Gracu toż samo ($78 : 12 = 6^{5}/_{10}$) od 1 stopnia cukr. brzęczki $6^{5}/_{10}$ ct. *c)* Przy wprowadzeniu piwa (porter i piwo angielskie) z zagranicy opłaca się cło wedle kl. XIII. poz. 75 taryfy z r. 1882 od piwa w beczkach 3 zł. za 100 kilog. a 8 zł. za 100 kilog. od piwa we flaszkach w czem mieści się także rządowy podatek konsumcyjny.
		od 1 hktol. i 12 stopni cukror. brzęczki	2	$00^{4}/_{10}$	.	84	2	$84^{4}/_{10}$	1	86	1	.	.	78	4	$70^{4}/_{10}$	3	$84^{4}/_{10}$	3	$62^{4}/_{10}$	
	Wedle przeciętnego obliczenia magistratu lwowskiego *a)* piwo wprowadzane do Lwowa	1 hektol.	1	90	.	84	2	74	1	80	.	.	.	.	4	54	.	.	.	.	
8	*b)* piwo wyrabiane we Lwowie	„	1	90	.	80	2	70	1	72	.	.	.	.	4	42	.	.	.	.	
	A) aa) (Kraków*) wedle ustawy i taryfy porter i piwo angielskie	„	2	$00^{4}/_{10}$	.	84	2	$84^{4}/_{10}$	.	.	2	$78^{5}/_{10}$	.	.	.	.	5	$62^{3}/_{10}$	.	.	

5. Z taryfy A. przytoczonej powyżej w uwadze ad 3) widać, że dawniej we Lwowie

wynosiła opłata gminna od 1 hektolitra piwa			53 ct.
zaś opłata propinacyjna	1 zł.	29	„
zatem opłata gminna i propinacyjna razem	1 zł.	82	ct.

Kumulatywna opłata gminna od piwa wprowadzonego do Lwowa

wynosi wedle taryfy teraz obowiązującej	1	„ 80	„

Okazuje się zatem, że do wysokości opłat gminnych tak od piwa jak i od wódki (mo. ad 3) przyczyniła się głównie dawniejsza opłata propinacyjna.

W Gracu, gdzie nie istniało prawo propinacyi, wynosi opłata gminna

od 1 hektolitra piwa	—	78	„
w Krakowie	1 zł.	—	„
we Lwowie	1	„ 80	„
zaś opłata gminna od napojów spirytusowych w Gracu od 1 stopnia hektolitra	—	4	„
we Lwowie i w Krakowie	—	23	„

W ogóle taryfy miast Lwowa, Krakowa i Gracu, umieszczone na początku niniejszego zeszytu okazują, że tak znaczne różnice między opłatami gminnemi galicyjskich miast zamkniętych, a opłatami gminnemi w Gracu, istnieją tylko przy artykułach należących do rzędu trunków propinacyjnych.

Subalegat VI. do L. 66.621/86.

Zestawienia tabelaryczne

do operatu o podatkach konsumcyjnych.

Zeszyt VI.

Opłaty konsumcyjne w miejscowościach niezamkniętych.

Spis tabel zeszytu VIgo.

Uwagi przedwstępne.

Tab. I. Wykaz gmin pobierających w r. 1886. opłaty gminne od trunków i od mięsa na mocy ustaw krajowych, a względnie na mocy uchwał sejmowych i cesarskiego zezwolenia.

„ II. Opłaty gminne od wódki wedle wysokości w pojedynczych gminach.

„ III. Opłaty gminne od piwa wedle wysokości w pojedynczych gminach.

„ IV. Opłaty gminne od miodu itp. wedle wysokości w pojedynczych gminach.

„ V. Opłaty gminne od wina wedle wysokości w pojedynczych gminach.

„ VI. Opłaty gminne od mięsa wedle wysokości w pojedynczych gminach.

„ VII. Wykaz przedmiotów ulegających opłacie w pojedynczych gminach.

„ VIII. Wyciąg z budżetów kilku miast pobierających gminną opłatę konsumcyjną.

Uwagi ogólne.

Uwaga przedwstępna.

W przeglądzie o opłatach konsumcyjnych wyjaśniono, dla czego opłaty gminne od trunków itp. nie dadzą się wykazać w ten sposób, jak to uskuteczniono co do podobnych opłat istniejących w miastach zamkniętych (Lwów i Kraków) w zeszycie Vtym.

Tabela I.

gmin pobierających w roku 1886. opłaty gminne od trunków i od mięsa na

Liczba porząd.	Gmina		Dziennik ustaw krajowych Nr. z roku	Pobór dozwolony do	Dodatki gminne do podatków konsumcyjnych wedle % tego podatku			Opłaty	
					od mięsa	od wina	od moszczu	od moszczu	od piwa
		a)	27 ex 1884	końca 1889	—	—	—	5 centów od litra	—
1	Bochnia	*b)*	6 ex 1885	1894	100%	100%	—	—	—
2	Brody		8 ex 1882	1906	—	—	—	6. po 3 ct. od litra	5. po 1 zł. 70 ct. od hektolitra
3	Brzeżany		32 ex 1881	1887	60%	—	—	—	—
		a)	31 ex 1882	1888	100%	100%	—	—	—
4	Buczacz	*b)*	62 ex 1883	do 30/8 1891	—	—	—	—	4. po 50 ct. od pół hektolitra czyli 1 zł. od hektolitra —
5	Chrzanów		65 ex 1884	końca 1887	—	—	—	—	1. od hektolitra leżaka 70 ct. 2. od hektolitra pojedyn. 50 ct. 3. od flaszki (1/2 litrowej) marcow. 00·1/2 ct. 4. od flaszki (1/2 litrowej czarnego 00·1/2 ct.

kaz

mocy ustaw kraj., a względnie na mocy uchwał sejmowych i cesar. zezwolenia.

samoistne od wódki	Opłata od napojów spirytusowych wynosi						Uwaga
	od 1 litra		od 1 hektolitra		od 1 stopnia hektolitrow.		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
Od litra wódki, likieru, rozolisu, rumu, araku, esencyi pomarańczowej, śliwowicy po 30 ct. . . .							
1. Od jednego litra spirytusu do włącznie 80 stopni przy temperaturze + 12 R. . . po 14 ct.	—	14	—	14	—	16·8	
2. Od 1 litra spirytusu wyżej 80 stopni do włącznie 90 stopni przy temperaturze + R. . . . . „ 16 „	80 stopni hektolitr.						
3. Od 1 litra spirytusu wyżej 90 stopni przy temperaturze + 12 R. . . . „ 18 „							
4. Od 1 litra rumu, araku, koniaku, ponczowej esencyi i słodzonych napojów wszelkiego rodzaju . . . . . „ 18 „							
1. Od 1 litra rumu, araku rozolisu, likieru, ponczowej esencyi, śliwowicy lub innych słodzonych napojów . . . . . 10 ct.							
2. Od 1 litra wódki przepędzonej przez anyż, kminek i t. d. . . . . 10 „							
3. Od 1 litra wódki surowej jakiegokolwiek stopnia . . . . . 10 „							
5. Od hektolitra wódki, spirytusu itp. 2 zł. 50 ct.							
6. „ litra „ „ — „ 05 „							
7. „ hektolitra rumu, araku . . 4 „ — „							
8. „ litra „ „ . . — „ 06 „							
9. „ hektolitra słodzonych napojów 6 „ — „							
10. „ litra „ „ — „ 08 „							

Liczba porząd.	Gmina	Dziennik ustaw krajowych Nr. z roku	Pobór dozwolony do	Dodatki gminne do podatków konsumcyjnych wedle % tego podatku			Opłaty	
				od mięsa	od od wina	od moszczu	od miodu	od piwa
6	Czortków	74 ex 1883	końca 1887	100%			.	.
7	Czudec (powiat Rzeszów)	66 „ 1884	„ 1890	.	.	.	.	.
8	Dąbrowa	13 „ „	„ 1886	80%	80%	.	.	.
9	Dolina	51 „ 1883	„ 1892	.	.	.	6. od litra miodu, wiśniaku, dereniaku i maliniaku po 4 ct.	1. 1 zł. 70 ct. od hektolitra
10	Gorlice	52 „ „	„ 1888	.	.	.	dtto	dtto
11	Husiatyn	56 „ 1880	29/12 1890	100%	100%	.	.	.
12	Jarosław	69 „ 1884	końca 1889	.	.	.	.	1 zł. 70 ct. od hektolitra
13	Jasło a)	32 „ 1882	„ 1887	.	.	.	.	dtto
	b)	35 „ „	„ „	.	100%	.	.	.
14	Jordanów	64 „ 1884	8/1 1890	.	.	.	.	.
15	Kalwarya (pow. Wadowice)	236 ex 1873 zmiana miar 76 ex 1875	nieograniczony				5. od 1 hektolitra 90 ct.	1. od 1 hektolitra 30 ct.

samoistne	Opłata od napojów spirytusowych wynosi						Uwaga
od wódki	od jednego litra		od jednego hektolitra		od jednego stopnia hektolitrow.		
	zł.	ct.	zł	ct.	zł.	ct.	
	.		.		.		
23 cent. od każdego litra słodzonych napojów spirytusowych	.	.	.		.		
	.		.		.	—	
2. od litra wódki do 50 stopni Tralesa . 10 ct. 3. „ „ „ „ 75 „ „ . 16 „ 4. „ „ spirytusu nad 75 „ „ . 20 „ 5. „ „ araku, rumu, esencyi ponczowej likieru i wszelkich spirytusowych słodzonych napojów . . . 20 „	.	10	10	.	.	20	
	50 stopni hektolitrów						
dtto	dtto						
	.	.	.	.	.		
	.	.	.		.		
od hektolitra okowity na 75 stopni Tralesa 18 zł	.	.	18	.	.	24	
	75 stopni hektolitr						
	.	.	.		.		
24 ct. od litra, czyli po 12 zł, od ½ hektolitra słodowych napojów spirytusowych i araku .	.		.		.		
2. od 1 hektolitra wódki do 65 st. Tzalesa 70 ct. 3. „ „ „ okowity nad 65 „ „ (okowity, spirytusu) . 85 „ 4. „ „ „ araku i tym podobnych napojów . . 1 zł. 05 „	.		.	70	.	01.07	
	65 stopni hektolitr.						

Liczba porząd.	Gmina	Dziennik ustaw krajowych Nr. z roku	Pobór dozwolony do	Dodatki gminne do podatków konsumcyjnych wedle % tego podatku			Opłaty	
				od mięsa	od wina	od moszczu	od miodu	od piwa
16	Kałusz	70 ex 1882	13/8 1888	.	.	9) od litra moszczu z jabłek po 2 ct.	8) od litra miodu, wiśniaku, dereniaku i maliniaku po 6 ct.	1) 1 zł. 70 ct. od hektolitra
17	Kossów	71 ex 1884	końca 1890	100%	100%	.	.	.
18	(pow. Husiatyn) Kopeczyńce	83 ex 1886	końca 1886	100%	100%	.	.	.
	(pow. Krosno) *a)*	70 ex 1884	końca 1893	75%	.	.	.	.
19	Kuty *b)*	10 ex 1886	końca 1891	.	100%	.	.	.
20	Mielec	24 ex 1881	29/1 1887	.	.	.	.	.
21	(pow. Tarnopol) Mikulińce	32 ex 1886	końca 1891	75%	75%	.	.	.
22	(pow. Buczacz) Monasterzyska	8 ex 1885	końca 1891	100%	100%	.	.	.
23	(pow. Kossów) Monastersko	74 ex 1883	końca 1889	100%	.	.	.	.
24	Mościska	29 ex 1881	15/1 1887	.	.	.	.	.
25	Nadwórna	58 ex 1884	końca 1887	.	.	.	.	3) po 26·7 ct. od 1 hektolitra
26	Nowy Sącz	*a)* 25 ex 1872 *b)* zmieniono ze względu na nowe miary 18 ex 1876	od 1/1 1872 i na dal	.	.	.	.	1) od 1 hektolitra 1 zł. 66·4

samoistne od wódki	Opłata od napojów spirytusowych wynosi						Uwaga
	od jednego litra		od jednego hektolitra		od jednego stopnia hektolitrow.		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
2. od litra wódki 20 stopni . . . . . 8 ct.	.	15	15	.	.	37·5	
3. „ „ „ 25 „ . . . . . 9 „							
4. „ „ „ 30 „ . . . . . 11 „							
5. „ „ „ 35 „ . . . . . 13 „							
6. „ „ „ 40 „ . . . . . 15 „							
7. „ „ araku, likieru, rozolisu, i innych słodzonych, przez kupców wprowadzanych lub w butelkach sprzedawanych napojów spirytusowych po . . . . . 14 „							
Po 4 centy od 1 litra słodzonych trunków spirytusowych i araku							
Od jednego litra wszelkich napojów spirytusowych, lub słodzonych jak i niesłodzonych po 8 ct. . .							
1. od litra wódki i spirytusu . . . . . 1·4 ct.							
2. od litra słodzonych napojów spirytusowych i rumu po . . . . . 2·8 „							
2. od hektolitra wódki do 50 stopni 7 zł. 06·9 ct.	.	.	7	06.9	.	14·138	
3. „ „ „ „ 65 „ 9 „ 72 „							
4. „ „ „ „ 75 „ 11 „ 48·7 „							
5. „ „ „ „ 85 „ 13 „ 25·4 „							
6. „ „ „ nad 85 „ 14 „ 13·7 „							
7. „ „ rumu, araku, likieru i innych słodzonych napojów . . 14 „ 13·7 „							

40 stopni hektolitra

50 stopni hektolitra

Liczba porząd.	Gmina	Dziennik ustaw krajowych Nr. z roku	Pobór dozwolony do	Dodatki gminne do podatków konsumcyjnych, wedle % tego podatku			Opłaty	
				od mięsa	od wina	od moszczu	od miodu	od piwa
							ad I.	
							9. Od hektolitra miodu, wiśniaku i maliniaku 2 zł. 83 ct.	1. od hektolitra piwa cienkiego 83½ ct. 2. od hekt. piwa dubeltowego 1 zł 77 ct.
							ad II.	
							15. od hektolitra jak wyżej 2 zł. 83 ct. 16. od litra jak wyżej 03 ct.	10. od hektolitra jak wyżej *ad 1.* 52 ct. 11. od hektolitra jak wyżej *ad 2.* 80 ct.
27.	Podgórze	11 ex 1886.	końca 1887.	.	.	.		
	a)	39 „ 1883.	„ 1887.	80%	80%	.	.	.
28.	Podhajce *b)*	29 „ 1884.	„ 1889.	.	.	.	5. 1 zł. 87 ct. od hektolitra	4. 1 cent od litra czyli 1 zł. od hektolitra
29.	Przemyśl	2 „ 1869.	nieogran.	.	.	.	.	.
	(pow. Jarosław.)							
30.	Radymno	5 „ 1885.	końca 1890.	.		.	.	.

samoistne od wódki	Opłata od napojów spirytusowych wynosi						Uwaga
	od 1 litra		od 1 hektolitra		Od 1 stopnia hektolitrow.		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
I. Opłaty uiszczać się mające przez koncesyonowanych szynkarzy.							
3. od hektolitra wódki czystej ordynarnej, nie przepędzanej przez anyż, kminek i t. d. aż do 50 stopni Tralesa . . . . . 10 zł. 60½ ct.	.	.	10	60½	.	21·21	
4. od hektolitra wódki czystej przepędzanej przez anyż i t. p. aż do 50 stopni Tralesa . . . . . 11 „ 48½ „	50 stopni hektolitr.						
5. od hektolitra okowity czyli spirytusu nad 50 do 75 stopni Tral. 17 „ 67 „							
6. od hektolitra okowity czyli spirytusu nad 75 stopni Tralesa . 26 „ 50½ „							
7. od hektolitra rozolisu, śliwowicy, likieru, ponczowej esencyi i w ogóle wszelkich słodzonych wódek 17 „ 67 „							
8. od hektolitra araku bez różnicy stopnia . . . . . 24 „ 74 „							
II Opłata od napojów przez mieszkańców m Podgórza na swą własną potrzebę sprowadzonych.							
12. od litra wódki surowej ordynarnej . . 8 ct.							
13. „ „ okowity lub spirytusu . . . 20 „							
14. „ „ rozolisu, śliwowicy likieru, ponczowej esencyi i słodzonych wódek . . 12 „							
1. Od litra okowity . . . . . 5 ct.							
2. „ „ szumówki. . . . . 3½ „							
3. „ „ słodzonych napojów, jako to: rumu, araku, śliwowicy, rozolisu, likieru, ponczowej esencyi, wiśniaku i maliniaku . . . . . 10 „							
Od napojów słodzonych i spirytusowych od litra po 17 ct.							
Od araku, rozolisu, likieru, śliwowicy, maliniaku, wiśniaku, esencyi i t. p. po 2 ct. od jednego litra czyli od jednej całej flaszki.							

Liczba porząd.	Gmina	Dziennik ustaw krajowych Nr. z roku	Pobór dowolny do	Dodatki gminne do podatków konsumcyjnych wedle % tego podatku			Opłaty	
				od mięsa	od wina	od moszczu	od miodu	od piwa
31	Rohatyn	61 ex 1883	końca 1888				5. po 1 zł. 87 ct. od hektolitra	4. po 1 zł. 40 ct. od hektolitra
32	Sambor	26 ex 1884	końca 1889 (względnie do dnia zniesienia prawa propinacyi w Samborze)				4. od litra miodu 8 ct. 5. od litra wiśniaku, maliniaku lub lipcuu 15 ct.	6. sprowadzonego na własny użytek od litra 1 ct. 6. sprowadzonego na wyszynk od hektolitra 1 zł. 70 ct.
33	(pow. Mościska) Sądowa Wisznia	75 ex 1883	końca 1893					
	a)	54 ex 1882	„ 1891				3. po 6 ct. od litra	4. po 1 zł. 70 ct. od hektolit.
34	Sanok *b)*	74 ex 1883	„ 1886	80%	80%			
35	(pow. Stryj) Skole	13 ex 1884	„ 1889	75%				
36	(pow. Rzeszów) Strzyżów	28 ex 1884	„ 1889					
	a)	30 ex 1875	nieograniczony				IV. od wiadra (56 litrów 6 decilit.) miodu do picia, wiszniaku, maliniaku, dereniaku 3 zł. czyli 5 zł. 30 ct. od hektol.	I. od wiadra (56 lit. 6 decilit.) 1 zł. 50 ct. czyli 2 zł. 65½ ct od hektolit.
	b)	31 ex 1882	końca 1891		110%			
37	Stanisławów *c)*	8 ex 1886	„ „	100%				

samoistne od wódki	Opłata od napojów spirytusowych wynosi						Uwaga
	od 1 litra		od 1 hektolitra		Od 1 stopnia hektolitrow.		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1. od litra okowity . . . . . $8^5/_{10}$ ct. 2. „ „ szumówki . . . . . 6 „ 3. „ „ słodzonych napojów, jako to: araku, śliwowicy, rozolisu, likieru, ponczowej esencyi, wiśniaku i maliniaku po 19 „							
1. od litra wódki szumówki . . . . . 4 ct. 2. „ „ okowity mającej 30% lub wyżej . 6 „ 3. „ „ araku, rumu, rozolisu, likieru, śliwowicy lub ponczowej esencyi . . *a)* od kupców sprowadzone w butelkach opieczętowanych . . . . . 9 „ *b)* sprowadzonych przez inne osoby . . . 6 „	.	06	6	.	.	20	
	30 stopni hektolitr.						
2 centy od każdego litra napojów spirytusowych.							
1. od litra wódki (okowity) za każde $2^1/_2$ stopni Tralesa po . . . . . $00^1/_2$ ct. 2. od litra rozolisu, likieru, ponczowej esencyi, rumu po . . . . . 15 „							
17 centów od jednego litra napojów słodzonych spirytusowych.							
II. Od wiadra (56 litr 6 decilitr), wódki, okowity, alkoholu, spirytusu. *a)* do 50% Tralesa . . . . . 7 zł. 50 ct. *b)* nad 50% do 60% Tralesa . . . 9 „ — „ *c)* „ 60 „ „ 70 „ „ . . . 10 „ 50 „ *d)* „ 70 „ „ 80 „ „ . . . 12 „ — „ *e)* „ 80 „ „ 90 „ „ . . . 13 „ 50 „ *f)* „ 90 „ „ 100 „ „ . . . 15 „ — „	.	.	13	25	.	26·5	
	50 stopni hektolitr.						
III. Od wiadra rumu, araku, rosolisu, likieru, ponczowej esencyi i wszelkich innych słodzonych napojów (5 litr 6 decilitr) bez różnicy stopnia 12 zł.							

Liczba porząd.	Gmina	Dziennik ustaw krajowych Nr. z roku	Pobór dowolny do	Dodatki gminne do podatków konsumcyjnych wedle % tego podatku			Opłaty	
				od mięsa	od wina	od moszczu	od miodu	od piwa
38	Staremiasto	26 ex 1881	$^6/_3$ 1891				1) a) od litra po 5 ct.	3) od hektolitr. poj. 57 ct. 4) od hektolitr. dnb. 1 zł. 13 ct.
39	(powiat Staremiasto) Starasól	28 ex 1870	nieogr.				3) od litra miodu, dereniaku lub maliniaku po 4·2 ct.	
40	Stryj	44 ex 1876	dtto				4) od litra miodu, wiśniaku, maliniaku, przez osoby prywatne, (nie szynkarzy) wprowadzonego 2 ct.	1) od hektolit. przez kogolwiekbądź wprowadzonego po 2 zł. 8 ct.
41	(powiat Rzeszów) Tyczyn	12 ex 1886	końca 1891					
42	Wadowice	9 ex ...	dtto	75%	75%			
43	Wieliczka	20 ex 1873 zmiana 18 ex 1876	nieogr.					1) od 1. hektolitra po 2 zł. 49·5 ct.
44	Żółkiew	50 ex 1883	końca 1888	100%	100%			

samoistne od wódki	Opłata od napojów spirytusowych wynosi						Uwaga
	od jednego litra		od jednego hektolitra		od 1. stopnia hekt.		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1. b) od litra wódki, wiśniaku, maliniaku po 5 ct.							
2. od litra araku, rumu. okowity i rozolisu po 9 „							
1. od litra wódki . . . . 5·7 ct.							
2. „ „ okowity lub innych polepszonych napojów spirytusowych . . 8·5 „							
4. od litra zaprawnych napojów, celem sprzedaży w flaszeczkach, w obręb gminy wprowadzanych . . . . 12·8 „							
2. od litra prostej wódki, przez osoby prywatne wprowadzonego (nieszynkarzy) 5·6 „							
3. od litra rozolisu, araku, rumu, ponczowej esencyi, śliwowicy lub okowity, przez osoby prywatne (nieszynkarzy) wprowadzonego . . . . . 8·5 „							
5. od litra rozolisu, araku, rumu, ponczowej esencyi, lub likieru, przez kupców handlujących towarami, korzennymi lub mięszanymi wprowadzonego . . 13 „							
Od jednego litra słodzonych napojów spirytusowych w tej gminie wyrabianych, lub do niej wprowadzanych, i w jej obrębie zużywanych po 10 ct.							
2. od litra szumówki . . . 14·4 ct.							
3. „ „ słodzonych wódek i okowity 17 „							

Tab. II.

Opłaty gminne od wódki

wedle wysokości w pojedyńczych gminach.

Liczba porządkowa	Gmina	od stopnia hektolitrowego zł.	ct.	Uwaga
1	Kalwarya	.	01.7	Jak okazuje poprzedzające zestawienie na opłaty od jednego stopnia hektolitrowego dadzą się zredukować tylko opłaty gmin niniejszej tabeli wymienionych. Najwyższa opłata istnieje w Kałuszu, w innych gminach do ubocznej tabeli niewciągniętych istnieją niższe opłaty, tylko w Bochni opłata może być równą opłacie Kałuskiej, albowiem w Bochni gmina pobiera 30 ct. od litra wódki tj. 30 zł. od hektolitra, a przyjmując, że ta opłata trafia wódkę 80 stopniową, wypada na 1 stopień hektolitrowy $37^{5}/_{20}$ cent. jak w Kałuszu.
2	Nowy Sącz.	.	14.138	
3	Brody	.	16.8	
4	Dolina, Gorlice, Sambor .	.	20	
5	Podgórze	.	21.21	
6	Jasło	.	24	
7	Stanisławów	.	26.5	
8	Kałusz	.	37.5	

Tabl. III.

Opłaty gminne od piwa

wedle wysokości w pojedynczych gminach.

Lp.	Gmina	Od hektolitra zł.	Od hektolitra ct.	Uwagi
1	Nadwórna		26·7	
2	Kalwarya		30	
3	Chrzanów		50	w Chrzanowie leżak 70 ct.
4	Staremiasto		57	Stare miasto od piwa dubeltowego 1 zł. 13 ct.
5	Podgórze		88½	Podgórze „ „ 1 „ 77 „
6	Buczacz, Podhajce	1		
7	Rohatyn	1	40	
8	Nowy Sącz	1	66·4	
9	Brody, Dolina, Gorlice, Jarosław, Jasło Kałusz, Sambor, Sanok	1	70	Sambor od osób prywatnych 1 zł.
10	Stryj	2	08·2	
11	Wieliczka	2	49¾	
12	Stanisławów	2	65½	Stanisławów od wiadra 1 zł. 50 ct.

Tabl. IV.

Opłaty gminne od miodu i t. p.

wedle wysokości w pojedynczych gminach.

Lp.	Gmina	Od hektolitra zł.	ct.	Uwagi
1	Kalwarya		90	
2	Podhajce, Rohatyn	1	87	
3	Stryj	2		Od hektolitra miodu, wiśniaku maliniaku 2 zł.
4	Podgórze	2	83	„ „ dereniaku „ „ 2 zł. 83 ct.
5	Brody, Stanisławów	3		Stanisławów od hektolitra wiśniaku, maliniaku, dereniaku 3 zł.
6	Dolina, Gorlice	4		Od hektolitra dereniaku i maliniaku 4 zł.
7	Starasól	4	20	„ „ „ „ 4 zł. 20 ct.
8	Stare miasto, Bochnia	5		
9	Kałusz, Sanok	6		Kałusz od hektolitra wiśniaku, dereniaku, maliniaku 6 zł. tudzież od hektolitra moszczu z jabłek 2 zł.
10	Sambor	8		Od hektolitra wiśniaku, maliniaku, lub lipcu 15 zł.

Tabela V.

Opłaty gminne od wina
wedle wysokości w pojedynczych gminach.

Liczba porząd	Gmina	wedle % do podatk. konsum-cyjnych	Uwaga
1	Brzeżany	60	
2	Mikulińce, Wadowice	75	
3	Dąbrowa, Podhajce, Sanok.	80	
4	Bochnia, Buczacz, Husiatyn, Jasło, Kosów, Kopeczyńce, Kuty Monastersko, Stanisławów, Żółkiew	100	

Tablica VI.

Opłaty gminne od mięsa
wedle wysokości w pojedynczych gminach

Liczba porządk.	Gmina	wedle % do podatk. konsum-cyjnych	Uwaga
1	Kuty, Mikulińce, Skole, Wadowice	75	
2	Dąbrowa, Podhajce, Sanok.	80	
3	Bochnia, Buczacz, Czortków, Husiatyn, Kosów, Kopeczyńce, Monasterzyska, Monastersko, Stanisławów, Żółkiew . .	100	

Tablica VII.

Wykaz

przedmiotów ulegających opłacie w pojedynczych gminach.

Liczba porządkowa		Nazwa gminy	Opłaty od: napojów spirytus.	piwa	napojów miodow.	wina	mięsa
		Z przeniesienia . .	20	19	14	8	7
1	a)	Podhajce	1	1	1	1	1
2	„	Sanok	1	1	1	1	1
3	„	Stanisławów	1	1	1	1	1
4	b)	Buczacz	1	1	.	1	1
5	c)	Bochnia	1	.	1	1	1
6	d)	Brody	1	1	1	.	.
7	„	Dolina	1	1	1	.	.
8	„	Gorlice	1	1	1	.	.
9	„	Kalwarya	1	1	1	.	.
10	„	Kałusz	1	1	1	.	.
11	„	Podgórze	1	1	1	.	.
12	„	Rohatyn	1	1	1	.	.
13	„	Sambor	1	1	1	.	.
14	„	Starcmiasto	1	1	1	.	.
15	„	Stryj	1	1	1	.	.
16	e)	Jasło	1	1	.	1	.
17	f)	Chrzanów	1	1	.	.	.
18	„	Nadwórna	1	1	.	.	.
19	„	Nowy Sącz	1	1	.	.	.
20	„	Wieliczka	1	1	.	.	.
21	g)	Dąbrowa	.	.	.	1	1
22	„	Husiatyn	.	.	.	1	1
		Do przeniesienia . .	20	19	14	8	7
23	g)	Kossów	.	.	.	1	1
24	„	Kopeczyńce	.	.	.	1	1
25	„	Kuty	.	.	.	1	1
26	„	Mikulińce	.	.	.	1	1
27	„	Monasterzyska	.	.	.	1	1
28	„	Wadowice	.	.	.	1	1
29	„	Żółkiew	.	.	.	1	1
30	h)	Starasól	1	.	1	.	.
31	i)	Czudec	1	.	.	.	.
32	„	Jordanów	1	.	.	.	.
33	„	Mielec	1	.	.	.	.
34	„	Mościska	1	.	.	.	.
35	„	Przemyśl	1	.	.	.	.
36	„	Radymno	1	.	.	.	.
37	„	Sądowa Wisznia	1	.	.	.	.
38	„	Strzyżów	1	.	.	.	.
39	„	Tyczyn	1	.	.	.	.
40	k)	Brzeżany	.	.	.	1	.
41	l)	Jarosław	.	1	.	.	.
42	m)	Czortków	.	.	.	.	1
43	„	Monastersko	.	.	.	.	1
44	„	Skole	.	.	.	.	1
		Razem . . .	30	20	15	16	17

Uwagi do Tabeli VII.

W 44 miejscowościach obok w tabeli wymienionych ulega opłacie gminnej w ogóle pięć przedmiotów w nagłówku tej tabeli wyszczególnionych, jednak nie w każdej z tych miejscowości pobiera się opłata od wszystkich tych przedmiotów. I tak opłacie gminnej podlegają:

co do wszystkich	pięciu artykułów	3	miejscowości
„ „	czterech „	2	„
„ „	trzech „	11	„
„ „	dwóch „	14	„
„ „	jednego artykułu	14	„
	Razem .	44	miejscowości

Między pojedynczemi miejscowościami zachodzą jeszcze bardziej szczegółowe różnice. Tak n. p. w dwóch miastach Buczaczu (poz. 4.) i Bochni (poz. 5.) gdzie pobieraną jest opłata od czterech artykułów, podlegają jej wódka, wino i mięso — zaś jako czwarty artykuł w Buczaczu jest piwo — w Bochni znowu napoje miodowe.

Z tabeli tej widać, że pomiędzy pojedynczemi gminami istnieją dość liczne różnice tego rodzaju.

W ogóle tabela pokazuje — że opłatom gminnym ulegają:

wódka	w	30	miejscowościach
piwo	„	20	„
miód	„	15	„
wino	„	16	„
mięso	„	17	„

Pomimo to muszę zwrócić uwagę — że w kilku gminach wódka, a względnie napoje spirytusowe — podciągnięte są do opłat tylko w części, a gminy te są:

Czudec, Przemyśl, Strzyżów i Tyczyn (p. p. 31, 35, 38 i 39) gdzie opłacie gminnej ulegają tylko słodzone napoje spirytusowe, a dalej Jordanów, Mielec i Radymno (p. p. 32, 33 i 36) gdzie prócz słodzonych napojów spirytusowych, pobór opłaty rozciągnięto i na arak.

Tabl. VIII.

Wyciąg

z budżetów kilku miast pobierających gminną opłatę konsumcyjną.

L. p.	Nazwa miasta	Preliminowany dochód na rok 1884 wynosił	zł.	ct.	Uwagi.
1	Brody	a) Opłata gminna od gorących napojów i piwa	25.000	.	
		b) od wywozu miodu	1.000	.	
2	Chrzanów	a) dodatek gminny od wina	183	.	
		b) „ „ „ mięsa	2.473	.	
		c) „ „ „ napojów spirytusowych	2.500	.	
3	Dolina	a) Dochód z propinacyi wódczanej z dodatkiem komunalnym	8.300	.	
		b) Opłata od wprowadzonego piwa	3.600	.	
		c) „ „ trunków słodzonych	800	.	
4	Jarosław	a) dochód z propinacyi	23.840	.	
		b) dodatek do podatku konsumcyjnego od mięsa	2.508	.	
		c) Dodatek gminny od wyrobu, przywozu i konsumcyi piwa	23.840	.	
5	Jasło	a) czynsz z dzierżawy propinacyi gorzałki, piwa i miodu	12.000	.	
		b) dodatek gminny do podatku konsumcyjnego od mięsa	950	.	
		c) dodatek gminny od podatku konsumcyjnego od wina	250	10	
6	Kałusz	a) Dochód z propinacyi	4.000	—	
		b) „ „ dodatku gminnego	545	72	
7	Kosów	a) Dodatek do podatku konsumcyjnego od mięsa	516	.	
		b) dodatek do podatku konsumcyjnego od wina	112	.	

Liczba porządkowa	Nazwa miasta	Preliminowany dochód na rok 1884 wynosił	zł.	ct	Uwagi
8	Nadwórna	*a)* Dodatek gminny od sprowadzonych napojów spirytusowych *b)* dodatek do podatku konsumcyjnego od mięsa . . . . . *c)* dtto od wina	1.000 1.700 63	. . .	
9	Podgórze	*a)* Czynsz z propinacyi . . . *b)* Opłata komorowa	25.305 112	.	
10	Rohatyn	Propinacya z dodatkiem komunalnym	15.650	.	
11	Sambor	*a)* z propinacyi wódczanej i piwnej *b)* dtto miodowej . . . . . *c)* z dodatku konsum. od mięsa .	34.850 513 3.355	. .	
12	Sącz Nowy	Propinacya wraz z dodatkiem gminnym	22.825	.	
13	Sanok	Propinacya wódki, piwa i miodu .	13 582	.	
14	Stanisławów	*a)* Propinacya miejska . . . . *b)* Dodatek gminny od trunków . *c)* „ do podatku konsumcyjnego od mięsa . . . *d)* „ od wina	6.184 33.000 11.500 780	. . .	
15	Staremiasto	Dochód z propinacyi	6.800	.	
16	Wadowice	*a)* czynsz z propinacyi . . . . *b)* dodatek gminny do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina .	22.001 3.526	. 88	

Uwagi ogólne.

Prócz ustaw, zezwalających na pobór opłat od trunków gminom miejskim, wydawane zostają mianowicie w latach ostatnich instrukcye normujące pobór tych opłat. Wydaje je c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, są one wszędzie prawie jednakowe, poniżej zatem zamieszcza się tu jedna z tych instrukcyj, mianowicie instrukcya wydana dla Buczacza, rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 7. Maja 1885. L. 2.587 (Wydziału krajowego L. 23.791/85), albowiem instrukcye te nie zostają ogłaszane w dzienniku ustaw krajowych.

Instrukcya dla Buczacza brzmi dosłownie jak następuje:

W myśl art. IV. ustawy z dnia 19. Marca 1883. Nr. 62. Dz. rozp. kraj. zezwalającej gminie miasta Buczacza, w powiecie Buczackim położonej, na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i od piwa w obręb gminy sprowadzanych w niej wyrabianych i zużywanych, wydaje c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym następujące bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat.

I.

Opłaty gminne od trunków spirytusowych i od piwa mogą być pobierane tylko w wysokości art. I. powołanej ustawy oznaczonej, a mianowicie:

a) od jednego litra araku, rumu, rozolisu, likieru, ponczowej esencyi, śliwowicy lub innych słodzonych napojów 10 ct. (dziesięć);
b) od jednego litra wódki przepędzonej przez anyż, kminek itd. 10 ct. (dziesięć);
c) od jednego litra wódki surowej, jakiegokolwiek stopnia $7^1/_2$ ct. (siedm i pół);
d) od pół hektolitra piwa 50 ct. (pięćdziesiąt).

II.

Do uiszczania tych opłat obowiązani są wszyscy, którzy poszczególne w art. I. napoje dla konsumcyi miejscowej wyrabiają lub sprowadzają, bądź to na sprzedaż, bądź na własny użytek. Opłaty te obciążają jedynie konsumcyę w obrębie gminy miasta Buczacza, nie mogą obciążać ani produkcyi, ani obrotu handlowego.

III.

Z dniem wprowadzenia w życie wspomnianej ustawy, będzie przy każdym wstępie w obręb miasta umieszczony słup z tablicą zawierającą zakaz wprowadzenia napojów podlegających opłacie bez poprzedniego zgłoszenia i uiszczenia opłaty.

IV.

Do czuwania nad przemytnictwem napojów podlegających opłacie gminnej, powołaną jest policya miejska i straż dzierżawcy opłaty gminnej. Strażnicy zaopatrzeni będą odznaką z pewnym napisem i mają być wylegitymowani pisemnem upoważnieniem Zwierzchności gminnej.

V.

Zamierzone wprowadzenie napojów ma być zameldowane u dzierżawcy opłaty gminnej od napojów spirytusowych i piwa w zwykłych godzinach urzędowych przy równoczesnem uiszczeniu opłaty i oznajmieniu drogi, którą wprowadzenie nastąpi.

VI.

Na uskutecznione zameldowanie wyda dzierżawca boletę zaopatrzoną w datę zameldowania, zaś na uiszczoną opłatę wyda kwit kasowy.

Boleta i kwit mają ważność tylko do wieczora następnego dnia i na jednorazowe wprowadzenie zameldowanej ilości, a boleta winna być przy wprowadzeniu napojów straży propinacyjnej zwróconą.

VII.

Zwrot uiszczonej opłaty nie ma miejsca pod żadnym warunkiem, wyjątek stanowią hurtowne handle w razie wywożenia w znaczniejszych ilościach, najmniej w beczkach zamkniętych pojemności 50 litrów z obrębu gminy, o czem później jest mowa.

VIII.

Trunki, które tylko transito przez miasto przechodzą i ani wyładowane, ani do piwnic złożone nie będą, nie podlegają opłacie gminnej, wszelako muszą być takowe przed wstępem w obręb miasta należycie oznajmione i pod ścisły dozór straży dzierżawcy opłaty gminnej od napojów spirytusowych i piwa podane, a to celem przeprowadzenia onychże po za obręb miejski.

IX.

Od trunków wprowadzonych na cele handlowe, jeżeli takowe przy zachowaniu przepisów niżej podanych znów wyprowadzone zostaną, zwróconą będzie uiszczona opłata gminna w tej samej kwocie, w jakiej przy wprowadzeniu zapłaconą została, wszelako zwrot opłaty ma tylko wtenczas miejsce, gdy trunki w tej samej mocy stopniowej, w jakiej wprowadzone były, w stanie nienaruszonym i w naczyniach oryginalnych wyprowadzone zostaną.

X.

Właściciele trunków, którzy wprowadziwszy je na handel, lub spekulacyę, takowe z terytoryum miasta wyprowadzają i o zwrot uiszczonej opłaty gminnej upominać się chcą, mają w tym celu na piśmie wygotowane oświadczenie w dwóch egzemplarzach do dzierżawcy opłat podać i w takowym wykazać, co następuje:

a) imię i nazwisko posyłającego;
b) miejsce, do którego przesyłka jest przeznaczoną;
c) liczbę naczyń, w których trunki się znajdują;
d) ilość trunków i jego treść stopniową, a to oddzielnie dla każdego naczynia;
e) kiedy i w jakiej ilości, tudzież w jakiej treści stopniowej takową wprowadzono i wiele od tejże dodatku gminnego przy wprowadzeniu opłacono.

XI.

Na żądanie dzierżawcy opłaty gminnej ma Zwierzchność gminna udzielić pomocy w razie wywożenia napojów spirytusowych i piwa, a mianowicie:

a) liczbę i stan naczyń, w których trunki do wywozu przeznaczone znajdują się, zbadać;
b) ilość, jakość i treść alkoholiczną trunków, a to w każdym naczyniu oddzielnie sprawdzić;
c) oświadczenie i przytoczone dowody trutynować i takowe obopólnie, tj. jeden z drugiemi, jako też ze stanem trunku oświadczonego, porównywać;

d) gdy wszystkie przepisane warunki dopełnione zostały i pod żadnym względem wątpliwość nie zachodzi, natenczas winien urząd gminny urzędowe pieczęcie (zamknięcie) na naczyniach przyłożyć i dać.

e) pozwolenie do wywozu i zwrócenie dodatku gminnego, podług niniejszej ustawy wyrachować się mającego, i w tym celu boletę na wyprowadzenie.

XII.

Gminie, a względnie Zwierzchności jej, dozwolone są wszystkie prawne kroki, które dla wstrzymywania ukróceń opłat gminnych potrzebne będą.

XIII.

Napoje sprowadzone w obręb miasta lub w jego obrębie wyrobione, z pominięciem powyższych postanowień, będą przez organa dzierżawcy lub policyę miejską zatrzymane, a to na pokrycie ukróconej należytości, również i kary wymierzyć się mającej przez c. k. władzę powiatową.

XIV.

Przekroczenia niniejszych postanowień co do uiszczenia opłat gminnych będą karane według rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 30. Czerwca 1857. roku Dz. u. p. Nr. 198.

XV.

Postanowienia powyższe nabywają mocy obowiązującej w ośm dni po należytem tychże ogłoszeniu w gminie miasta Buczacza.

Lwów dnia 7 Maja 1885.

Subaleg. VII. do L. 66.621/86.

Zestawienie tabelaryczne

do operatu o podatkach konsumcyjnych.

Zeszyt VII.

Krajowe opłaty konsumcyjne w Styryi i Solnogrodzie.

Spis tabel zeszytu VIIgo.

Uwagi przedwstępne.

Tabl. I. Dochód z opłat krajowych w Styryi od napojów spirytusowych i od piwa.
„ II. „ „ „ „ „ wina i od mięsa.
„ III. Porównanie krajowych opłatach w Styryi z ludnością wedle dochodu z r. 1885.
Uwagi ogólne o krajowych opłattach konsumcyjnych w Styryi.
„ IV. Dochód z opłat krajowych w Księstwie Solnogrodzkiem.
„ V. Porównanie krajowych opłat w Księstwie Solnogrodzkiem z ludnością wedle dochodu z r. 1885.
Uwagi ogólne o krajowych opłatach konsumcyjnych w Solnogrodzie,

Uwagi przedwstępne.

1. Do zestawienia tabel zawartych w niniejszym zeszycie służyły za podstawę data udzielone odezwami Wydziału krajowego Styryjskiego z dnia 5. Grudnia 1885 L. 15.894 i z dnia 28. Kwietnia 1886 L. 5.592, tudzież Wydziału krajowego Solnogrodzkiego z d. 6. Kwietnia 1886 L. 2.788 (Galic. Wydziału kraj. L. L. 63.879/85, 19.549/86 i 24.263/86.
2. W Styryi i Solnogrodzie istnieją następujące konsumcyjne opłaty krajowe zaprowadzone ustawami powołanemi w operacie o opłatach konsumcyjnych.
   a) **od napojow spirytusowych:**
   w Styryi 2 zł. 50 ct., w Solnogrodzie 3 zł. od hektolitra.
   b) **od piwa:**
   w Styryi 50 ct., w Solnogrodzie 30 ct. od hektolitra.
   c) **od wina i mięsa:**
   w obydwóch krajach 10% podatku rządowego.
   W Gracu mieście zamkniętem Styryi.
   ad *a)* **napoje spirytusowe:**
   aa) od spirytusu, rumu, araku 4 ct. od stopnia hektolitrow.
   bb) od innych napojów spirytusowych 93 ct. od hektolitra.
   ad *b)* i *c)* jak na prowincyi.

Tabl. 1.

Styrya.

Dochód z opłat krajowych w Styryi od napojów spirytusowych i od piwa.

W roku	Na prowincyi		W Gracu		Razem		Uwagi
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1881	74.109	57	72.426	66½	146.536	23½	Wydział krajowy Styryi zarachowuje dochody z opłat od napojów spirytusowych i od piwa kumulatywnie, a tak samo i dochody z opłat od wina i mięsa, brakuje zatem dat do oddzielnego przedstawienia dochodów Styryi wedle pojedyńczych przedmiotów.
1882	68.249	96	75.639	92	143.889	88	
1883	69.981	15	79.719	69	149.700	84	
1884	71.174	50	81.459	74½	152.634	24½	
Razem	283.515	18	309.246	02	592.761	20	
Przeciętnie	70.878	79½	77.311	50¾	148 190	30	
W r. 1885.	74.200		74.500		148.700		Daty z r. 1885. udzielił nam Wydział krajowy styryjski w cyfrze okrągłej, jak to tu wstawiono, już po sporządzeniu powyższej tabeli, obejmującej dochody z lat 1881—1884.

Tab. II.

Styrya.

Dochód z opłat krajowych w Styryi od wina i mięsa.

W roku	Na prowincyi		W Gracu		Razem		Uwagi
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1881	89.730	76	36.450	97 1/2	126.181	73 1/2	Dochody z opłat od wina i mięsa przedstawiono tu kumulatywnie z powodów w uwadze Tab. I. przytoczonych.
1882	87.055	20	40.035	90	127.091	10	
1883	83.976	55	38.473	59 1/2	122.450	14 1/2	
1884	86.293	40	35.808	21 1/2	122.101	61 1/2	
Razem	347.055	91	150.768	68 1/2	497.824	59 1/2	
Przeciętnie	86.763	97 3/4	37.692	17	124.456	15	
W r. 1885.	86.200	.	43.800		130.000	.	Jak w Tab. I.

Tab. III.

Styrya.

Porównanie krajowych opłat w Styryi z ludnością wedle dochodu w r. 1885.

Przedmiot	Szczegółowo	Dochód roczny wynosił szczegółowo zł.	ct.	razem zł.	ct.	Wypada na jednego mieszkańca zł.	ct.	Uwagi.
Napoje spirytusowe i piwo	na prowincyi	74.200					07	Liczba mieszkańców: Na prowincyi . . 1,115.806 w Gracu . 97.791 razem w Styryi 1,213.597
	w Gracu	74.500					76	
	Razem			148.700			12½	
wino i mięso	na prowincyi	86.200					07¾	
	w Gracu	43.800					44½	
	Razem			130.000			10½	
Ogółem wszystkie 4 przedmioty	na prowincyi	160.400					14½	
	w Gracu	118.300				1	22	
	Razem			278.700			23	

Wydział krajowy Styryjski przedłożył na ostatniej sesyi sejmowej sprawozdanie finansowe (aleg. Nr. 7 str. 7 stenograf. prot. Sejmu styryjskiego z r. 1885/6) w którem przytacza że w r. 1884. ogólny dochów z opłat:

od napojów spirytusowych i od piwa wynosił . . . . 152.000 zł.
i z tego wypada wedle przybliżonego obliczenia na **napoje spirytusowe** . 28.000 „
Wedle tego obliczenia dochód z opłaty **od piwa** wynosiłby . . . 124.000 „
a na jednego mieszkańca Styryi wypadłoby:
z opłat krajowych **od napojów spirytusowych** . . . $2^{3}/_{10}$ ct.
a z „ „ **piwa** . . . . . $10^{2}/_{10}$ „
razem od spirytusu i od piwa jak wyżej w Tabeli . . $12^{5}/_{10}$ ct.

Powołane sprawozdanie nieposzczególnia, jaka część dochodu 28.000 zł. z opłat od spirytusu, wypada oddzielnie na miasto Grac, zatem dalsza repartycya na prowincyę i na miasto Grac, — jak w powyższej tabeli, — uskutecznioną być nie może.

Uwagi ogólne

o krajowych opłatach konsumcyjnych w Styryi.

1. Co do wina i mięsa roczny dochód z opłaty krajowej (w wysokości 10% rządowego podautk konsumcyjnego) wynosi (Tab. II.) na prowincyi (bez Gracu) . . . . 86.200 zł.
roczny dochód z podatku rządowego na prowincyi (bez Gracu) wynosi
od wina (zeszt. III. Tab. II.) . . . . . 686.000 zł.
od mięsa („ IV. „ II.) . . . . . 182.000 „
razem od wina i od mięsa . 868.000 zł.
z tego 10% . . . 86.800 „
dyferencya jest nieznaczna i nie istnieje w rzeczywistości . . . . 600 zł.

Co do Gracu podobne porównanie uskutecznić się nie da, albowiem publikacya ministeryalna nie podaje odnośnych cyfer z powodów oznaczonych w uwagach Tab. II. zeszytu IIIgo i Tab. II. zeszytu IVgo.

2. Co do napojów spirytusowych i piwa nie da się uskutecznić jakiekolwiek porównanie z dochodu podatku rządowego, ponieważ podatek rządowy pobieranym bywa od wyrobu, zaś opłata krajowa od podatku w kraju spotrzebowanego, a oprócz tego dochód z opłaty krajowej — po większej części t. j. na prowincyi wydzierzawiony i tylko w Gracu pobieranym bywa razem z podatkiem akcyzowym.

Tab. IV.

Solnogród.

Dochód z opłat krajowych w księstwie Solnogrodzkiem.

W roku	Napoje spirytusowe		piwo		wino		mięso		Razem		Uwagi
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1882	4.781	—	30.957	—	niepodano						
1883	4.858	—	32.695	—	dtto						
1884	4.758	—	35.097	—	dtto						
1885	4.586	—	36.928	—	1.701	—	5.832	—	49.047	—	

Tab. V.

Porównanie

krajowych opłat w Księstwie Solnogrodzkiem z ludnością wedle dochodu w r. 1885.

Przedmiot	Dochód razem		Wypada na jednego mieszkańca		Uwagi
	zł.	ct.	zł.	ct.	
Napoje spirytusowe	4.586	—	—	02¾	Liczba mieszkańców Księstwa Solnogrodzkiego 163.570.
Piwo	36.928	—	—	22½	
Wino	1.701	—	—	01	
Mięso	5.832	—	—	03½	
Wszystkie 4 przed.	49.047	—	—	29⁹⁄₁₀	

Uwagi ogólne

o krajowych opłatach konsumcyjnych w Solnogrodzie.

1. **Co do wina** roczny dochód z opłaty krajowej (w wysokości 10% podatku rządowego) wynosi (Tabl. II. zeszyt IV). . . . . 1.701 zł.
Roczny dochód z podatku rząd. (zesz. III. Tab. II.) 17.000 zł. z tego 10% 1.700 „
dyferencya 1 zł.
jest nieznaczna i nie istnieje w rzeczywistości.

2. **Co do mięsa** roczny dochód z opłaty krajowej (w wysokości 10% podatku rządowego) wynosi (Tablica IV). . . . . 5.832 zł.
Roczny dochód z podatku rząd. (zesz. IV. Tab. II.) wynosi 59.000 zł. z tego 10% 5.900 „
dyferencya 68 zł.
jest nieznaczna i nie istnieje w rzeczywistości.

3. Co do napojów spirytusowych i piwa nieda się uskutecznić podobne porównanie, z powodów przytoczonych na str. 7 w ogólnych uwagach o podobnych opłatach w Styryi.

Subaleg. VIII. do L. 66.621/86.

Zestawienia tabelaryczne

do operatu o podatkach konsumcyjnych.

Zeszyt VIII.

Daty z publikacyi rządowych o spisie ludności (konskrypcyi)
mianowicie daty dotyczące zaludnienia gmin miejskich w Galicyi.

Spis tabel zeszytu VIII.

Uwagi przedwstępne.
Tabl. I. Miasta i miasteczka w Galicyi i ich zaludnienie.
„ II. Podział administracyjny Galicyi, Styryi i Solnogrodu.
„ III. Wykaz sumaryczny gmin wedle ich zaludnienia.
„ IV. Wykaz galicyjskich miejscowości liczących wyżej 5.000 mieszkańców.

Uwagi przedwstępne.

Przy pierwszej naradzie komisyi powołanej uchwałą Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 8. Marca 1886. L. 12.064, celem zbadania kwestyi dotyczącej zaprowadzenia krajowych opłat konsumcyjnych, (d. 17. Kwietnia 1886) podniesiono, iż ułożenie wykazu statystycznego o ludności miast i miasteczek Galicyi byłoby pożądanem, ponieważ w naszym kraju konsumcya przedmiotów, które ulegają opłatom konsumcyjnym, a mianowicie piwa, jest wyższą po gminach miejskich niż po wsiach.

Idąc za tą wskazówką, zostały ułożone tabele, w niniejszym zeszycie umieszczone.

Tab. I.

Miasta i miasteczka w Galicyi i ich zaludnienie.

Powiat	Gminy za miasta i miasteczka uznane				Ogólna liczba	
	Miasta	Ludność	Miasteczka	Ludność	gmin miejskich	ludności w gminach miejskich
Lwów	1 Lwów	109.746			1	109.746
Kraków	1 Kraków	66.095			1	66.095
	1 Biała	7.251	1 Willamowice	1.662	4	
	2 Kęty	4.925				18.592
Biała	3 Oświęcim	4.754				
	1 Bóbrka	4.338	1 Brzozdowce	2.142		
			2 Chodorów	2.413		
Bóbrka			3 Strzeliska nowe	2.381	4	11.274
	1 Bochnia	8.561	1 Lipnica mur.	972		
			2 Niepołomice	3.756		
			3 Uście solne	1.428		
Bochnia			4 Wiśnicz nowy	3.809	5	18.526
	1 Sołotwina	3.166	1 Bohorodczany	4.463		
			2 Łysiec	2.381	3	10.010
Bohorodczany	1 Jezierzany	3.388	1 Borszczów	4.109		
	2 Mielnica	3.978	2 Dzwinogród	443		
			3 Krzywcze	2.134		
			4 Kudryńce	2.438		
			5 Skała	6.500		
			6 Uście biskupie	2.489	8	25.479
	1 Brody	20.071	1 Lesniów	2.228		
Borszczów			2 Łopatyn	2.472		
			3 Markpol	1.088		
			4 Podkamień	3.312		
			5 Sokółówka	2.229		
			6 Stanisławczyk	1.558		
			7 Szczurowiec	1.726		
			8 Toporów	3.493		
Brody			9 Załoźce	6.400	10	44.577
			1 Brzesko	3.144		
			2 Czchów	1.550		
			3 Wojnicz	1.683		
Brzesko			4 Zakliczyn	1.230	4	7.607
	1 Brzeżany	10.899	1 Kozowa	4.170		
Brzeżany			2 Narajów	2.576	3	17.645
	1 Brzozów	3.766	1 Jasienica	2.291		
	2 Dynów	2.849			4	10.531
Brzozów	3 Dubiecko	1.625				
	1 Jazłowiec	3.166	1 Barysz	3.504		
	2 Buczacz	9.970	2 Monasterzyska	4.333		
Buczacz			3 Potok złoty	3.211	5	24.184
			1 Chrzanów	7.023		
			2 Nowa góra	1.123		
Chrzanów			3 Trzebinia	909	3	9.055

Powiat	Gminy za miasta i miasteczka uznane				ogólna liczba	
	Miasta	Ludność	Miasteczka	Ludność	gmin miejskich	ludności w gminach miejskich
	1 Lubaczów	4.425	1 Cieszanów	2.804		
			2 Lipsko	939		
			3 Narol	1.703		
			4 Oleszyce	2.386		
Cieszanów			5 Płazów	689	6	12.946
	1 Czortków	3.528	1 Jagielnica	3.186		
			2 Ułaszkowce	3.369		
Czortków				—	3	10.083
			1 Dąbrowa	3.219		
Dąbrowa			2 Szczucin	1.244	2	4.463
	1 Bircza	1.562				
	2 Dobromil	2.883				
Dobromil	3 Nowemiasto	916				
	4 Rybotycze	1.482			4	6.843
			1 Bolechów	4.181		
			2 Dolina	7.596		
Dolina			3 Rożniatów	3.026	3	14.803
Drohobycz	1 Drohobycz	18.225			1	18.225
	1 Biecz	2.938	1 Gorlice	4.550		
			2 Rzepiennik bisk.	1.336		
Gorlice			3 Uście ruskie	1.017	4	9.841
Gródek	1 Gródek	10.116	1 Janów	1.820	2	11.936
	1 Ciężkowice	1.913	1 Bobowa	1.474		
Grybów			2 Grybów	2.287	3	5.674
			1 Czernelica	3.099		
			2 Horodenka	10.226		
Horodenka			3 Obertyn	5.026	3	18.351
	1 Husiatyn	5.411	1 Chorostków	5.847		
			2 Kopeczyńce	6.380		
Husiatyn			3 Probużna	2.566	4	20.204
	1 Jarosław	12.422	1 Pruchnik	1.503		
			2 Radymno	1.919		
Jarosław			3 Sieniawa	3.270	4	19.114
	1 Osiek	1.019	1 Dębowiec	1.672		
	2 Jasło	3.302	2 Frysztak	1.372		
Jasło			3 Kołaczyce	1.733	5	9.098
	1 Jaworów	9.159	1 Krakowiec	1.895		
Jaworów			2 Wielkie oczy	1.936	3	12.990
			1 Kałusz	7.210		
Kałusz			2 Wojniłów	2.303	2	9.513
	1 Busk	5.500	1 Chołojów	3.630		
	2 Kamionka	6.107	2 Dobrotwór	2.972		
			3 Radziechów	3.684		
			4 Stojanów	2.716		
Kamionka			5 Witków nowy	2.014	7	26.923
			1 Kolbuszowa	3.262		
			2 Majdan	1.856		
Kolbuszowa			3 Sokołów	4.296	3	9.414

Powiat	Gminy za miasta i miasteczka uznane				Ogólna liczba	
	Miasta	Ludność	Miasteczka	Ludność	gmin miejskich	ludności w gminach miejskich
	1 Kołomyja	23.109	1 Gwoździec	1.976		
			2 Jabłonów	1 644		
			3 Kamionka wiel.	2.039		
			4 Kułaczkowce	2.393		
Kołomyja			5 Peczyniżyn	4.670	6	35.831
	1 Kuty	6.333	1 Kossów	2.791		
Kossów			2 Pistyń	3.050	3	12.174
	1 Krosno	2.810	1 Dukla	3.107		
			2 Jedlicze	444		
Krosno			3 Żmigród	2.673	4	9.034
			1 Kańczuga	2.292		
			2 Leżajsk	4.945		
			3 Łańcut	3.483		
			4 Przeworsk	2.926		
Łańcut			5 Żołynia	1.834	5	15.480
	1 Jaryczów n.	2.689	1 Kukizów	666		
Lwów (powiat)	2 Szczerzec	1.754	2 Nawarya	955	4	6.064
			1 Limanowa	1.408		
Limanowa			2 Tymbark	739	2	2.147
	1 Lisko	3 434	1 Baligród	1.133		
			2 Lutowiska	1.849		
Lisko			3 Ustrzyki dolne	1.869	4	8.285
			1 Mielec	5.018		
			2 Przecław	1.161		
			3 Radomyśl	3.168		
			4 Rzochów	740		
Mielec					4	10.087
	1 Mościska	4.181	1 Krukienice	1.395		
Mościska	2 Sądowa W.	3.983	2 Husaków	1.336	4	10.895
	1 Jordanów	1.236	1 Maków	2.574		
Myślenice	2 Myślenice	2.455			3	6.265
			1 Delatyn	4.539		
Nadwórna			2 Nadwórna	6.707	2	11.246
Nowytarg	1 Nowytarg	5.087	1 Krościenko	1.672	2	6.759
	1 Nowy Sącz	11.185	1 Muszyna	5.121		
	2 Stary „	3.790	2 Piwniczna	3.127		
			3 Tylicz	1.407		
Nowy Sącz			4 Zbyszyce	366	6	24.996
			1 Rudnik	2.609		
Nisko			2 Ulanów	3.807	2	6.416
	1 Brzostek	1.284				
Pilzno	2 Pilzno	2.128	1 Jodłowa	3.607	3	7.019
Podhajce			1 Podhajce	5.943	1	5.943
	1 Dubiecko		1 Babice	767		
	2 Przemyśl	22.040	2 Fredropol	295		
			3 Krasiczyn	918		
			4 Krzywcze	875		
Przemyśl			5 Niżankowice	1,752	6	26.647
			1 Dunajów	1.873		
			2 Firlejów			
			3 Gliniany	4.335		
			4 Przemyślany	3.834		
Przemyślany			5 Świerz	1.981	4	12.023

Powiat	Gminy za miasta i miasteczka uznane				ogólna liczba	
	Miasta	Ludność	Miasteczka	Ludność	gmin miejskich	ludność w gminach miejskich
			1 Lubycza król.	1.378		
			2 Magierów	2.897		
			3 Mosty małe	525		
			4 Niemirów	2.667		
			5 Potylicz	2.929		
			6 Rawa ruska	6.589		
Rawa			7 Ulanów	4.277	7	21.262
	1 Rohatyn	5.101	1 Bołszowce	3.071		
			2 Bukaczowce	2.272		
			3 Bursztyn	4.081		
			4 Firlejów	1.033		
			5 Knihynice	1.610		
			6 Konkolniki	550		
			7 Podgrodzie	937		
			8 Podkamień	1.125		
Rohatyn			9 Stratyn	804	10	20.584
	1 Ropczyce	3.676	1 Wielopole	1.023		
Ropczyce			2 Dębica	3.256	3	7.955
Rudki	1 Komarno	5.079	1 Rudki	2.582	2	7.661
	1 Rzeszów	11.166	1 Błażowa	4.531		
			2 Czudzec	1.011		
			3 Głogów	2.933		
			4 Jawornik	887		
			5 Niebylec	726		
			6 Strzyżów	1.740		
Rzeszów			7 Tyczyn	2.660	8	25.654
Sambor	1 Sambor	13.586	1 Rajtarowice	1.081	2	14.667
	1 Bukowsko	894	1 Tyrawa wołoska	1.178		
	2 Jaćmierz	718				
	3 Jaśliska	906				
	4 Mrzygłód	625				
	5 Nowotaniec	595				
	6 Rymanów	3.294				
	7 Sanok	5.121				
Sanok	8 Zarszyn	959			9	14.290
			1 Grzymałów	4.402		
			2 Skałat	5.702		
			3 Tarnoruda	758		
			4 Touste	2.253		
Skałat			5 Podwołoczyska	1.874	5	14.989
Śniatyn	1 Śniatyn	10.832	1 Zabłotów	3.523	2	14.355
	1 Bełz	1.126	1 Krystynopol	3.519		
	2 Sokal	6.725	2 Tartaków	1.238		
Sokal			3 Waręż	1.336	5	16.944
	1 Halicz	3.464	1 Jezupol	3.125		
	2 Maryampol	1.320				
Stanisławów	3 Stanisławów	18.626			4	26.535
	1 Starasól	1.347	1 Chyrów	1.912		
	2 Staremiasto	3.482	2 Felsztyn	1.154		
Staremiasto			3 Laszki murowane	791	5	8.686

Powiat	Gminy za miasta i miasteczka uznane				Ogólna liczba	
	Miasta	Ludność	Miasteczka	Ludność	gmin wiejskich	ludności w gminach miejskich
Stryj	1 Stryj	12.625	1 Skole	2.365	2	14.990
			1 Baranów	2.094		
			2 Radomyśl	1.339		
			3 Rozwadów	2.153		
Tarnobrzeg			3 Tarnobrzeg	3.460	4	9.046
	1 Mikulińce	4.007				
Tarnopol	2 Tarnopol	25.819			2	29.826
	1 Tarnów	24.627	1 Ryglice	2.703		
			2 Tuchów	2.414		
Tarnów			3 Żabno	1.341	4	31.085
	1 Tyśmienica	7.180	1 Chocimierz	2.431		
			2 Niżniów	3.859		
			3 Otynia	3.743		
			4 Tłumacz	5.062		
Tłumacz			5 Ujście zielone	2.464	6	24.739
	1 Trembowla	6.432	1 Budzanów	5.217		
			2 Janów	2.514		
Trembowla			3 Strusów	2.833	4	16.996
Turka			1 Turka	4.415	1	4.415
	1 Lanckorona	1.576	1 Andrychów	1.534		
	2 Wadowice	4.990	2 Kalwarya	1.208		
Wadowice	3 Zator	1.339			5	10.647
	1 Dobczyce	2.908				
	2 Podgórze	7.672				
	3 Skawina	1.243				
Wieliczka	4 Wieliczka	5.973			4	17.796
	1 Zaleszczyki	5.588	1 Gródek	940		
			2 Korolówka	320		
			3 Tłuste	3.277		
Zaleszczyki			4 Uścieczko	2.621	5	12.746
Zbaraż	1 Zbaraż	8.062			1	8.062
	1 Olesko	3.145	1 Białykamień	3.511		
	2 Pomorzauy	4.605	2 Gołogóry	2.782		
	3 Złoczów	8.347	3 Jezierna	4.939		
			4 Sasów	3.428		
			5 Zarudzie	526		
Złoczów			6 Zborów	3.973	9	35.256
	1 Żółkiew	6.907	1 Kulików	3.292		
Żółkiew			2 Mosty wielkie	3.874	3	14.073
	1 Mikołajów	2.687	1 Rozdół	4.646		
Żydaczów	2 Żydaczów	2.431	2 Żurawno	3.326	4	13.090
	1 Żywiec	4.296	1 Milówka	2.059		
Żywiec			2 Sucha	3.541	3	9.896
Razem .	93	711.355	205	545.943	298	1,257.298

Tab. II.

Podział administracyjny Galicyi, Styryi i Solnogrodu.

Kraj	Ludność	Powiatów	Okręgów sądowych	Gmin	Osad	Obszarów dworskich
Galicya	5,958.907	74	171	6.253	6.652	4.724
Styrya	1,213.597	19	65	1.546	3.995	
Solnogród	163.570	4	20	54	859	

Tab. III.

Wykaz sumaryczny gmin wedle ich zaludnienia.

Kraj	Ilość miejscowości z ludnością	do 500	do 1.000	do 2.000	do 5.000	do 10.000	nad 10.000	Razem
Galicya	Ilość miejscowości	7.527	2.216	1.214	350	37	18	11.362
	z ludnością	1,073 579	1,579.520	1,648.987	986.851	241.224	430.746	5,960.907
Styrya	Ilość miejscowości	3.530	353	51	17	2	2	3.955
	z ludnością	736.823	230.266	64.459	55.746	10.884	115.419	1,213.597
Solnogród	Ilość miejscowości	819	32	6	1	.	1	859
	z ludnością	105.909	21.796	7.186	3.727	.	24.952	163.570

Tabl. IV.

Wykaz

galicyjskich miejscowości liczących wyżej 5.000 mieszkańców.

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość mieszkańców	Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość mieszkańców
1	Lwów	109.746	32	Żółkiew	6.794
2	Kraków	66.095	33	Sokal	6.725
3	Tarnopol	25.819	34	Nadwórna	6.552
4	Tarnów	24.627	35	Rawa	6.468
5	Kołomyja	23.109	36	Trembowla	6.432
6	Przemyśl	22.040	37	Kuty miasto	6.333
7	Brody	20.071	38	Kopyczyńce	6.221
8	Stanisławów	18.626	39	Skała „	6 154
9	Drohobycz	18.225	40	Lipnik	6.127
10	Sambor	13.586	41	Kamionka strumiłowa	6.107
11	Stryj	12.625	42	Załoźce	6.100
12	Jarosław	12.422	43	Wieliczka	5.973
13	Nowy Sącz	11.185	44	Podhajce	5.943
14	Rzeszów	11.166	45	Busk	5.800
15	Brzeżany	10.899	46	Chorostków	5.623
16	Śniatyn	10.832	47	Zaleszczyki miasto	5.588
17	Gródek	10.116	48	Skałat	5.477
18	Horodenka	10.014	49	Żabie	5.458
19	Buczacz	9.970	50	Rożnów	5.353
20	Borysław	9.318	51	Husiatyn	5.214
21	Jaworów	9.072	52	Jaworzno	5.131
22	Bochnia	8.561	53	Budzanów	5.124
23	Złoczów	8.347	54	Sanok	5.121
24	Zbaraż	8.062	55	Rohatyn	5.101
25	Kamionka wołoska	7.691	56	Komarno	5.079
26	Podgórze	7.672	57	Nowy Targ	5.087
27	Dolina	7.596		Razem	687.014
28	Biała	7.251			
29	Kałusz	7.210			
30	Chrzanów	7.023			
31	Tyśmienica	6.953			

26.

Kundmachung der k. k. steiermärkischen Statthalterei von 24. November 1880. betreffend die Einhebung der Landes-Umlage auf den Verbrauch von Bier und gebrannten Flüssigkeiten am Lande ausserhalb der Hauptstadt Graz im Jahre 1881.

Nachdem mit Allerhöchster Entschliessung vom 5. Oktober d. J. genehmigten Beschlusse des steierm. Landtages wird zur Bestreitung der Landesbedürfnisse im Jahre 1881. auf dem Lande ausserhalb der Hauptstadt Graz:

a) eine selbstständige Auflage von 50 kr. von jedem Hektoliter verbrauchten Bieres (beziehungsweise von einem Halben Kreuzer vom Liter), und

b) eine selbstständige Auflage von fl. 2 50 kr. von jedem Hektoliter verbrauchter gebrannter geistiger Flüssigkeiten (beziehungsweise von $2^1/_2$ kr. vom Liter), und zwar beim Biere und bei gebrannten geistigen Flüssigkeiten **nach Wahl des Verschleissers** entweder **bei der Einbringung in die Gewerbs- und Aufbewahrungsräume** oder erst **beim Anzapfen zum Zwecke des Kleinverschleisses eingehoben.**

Die Einhebung dieser selbstständigen Auflage wird der Landes-Ausschuss entweder:

a) im Wege der Solidarabfindung mit der Mehrheit der Gewerbs-Parteien, die den Kleinverschleiss von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten ausüben, und wenn eine Abfindung nicht zu Stande kommt,

b) im Wege der Verpachtung im öffentlichen Lizitations-Wege, oder

c) mittelst eigener Regie **mit Beibehaltung jener Bezirke (Sektionen), wie dieselben für die Einhebung der Verzehrungssteuer vom Wein- und Fleischverbrauche im Lande Steiermark bestehen, veranlassen.**

Zur Durchführung dieser Landes-Auflage wird im Einvernehmen mit dem steierm. Landesausschusse angeordnet:

1. Das jede Gewerbspartei, welche am Lande den Kleinverschleiss von Bier oder gebrannten geistigen Flüssigkeiten (Branntwein, Branntweingeist, Rum, Arrak, Punschessenz, Rosoglio, Liqueur und alle versüssten geistigen Getränke) im Kleinen verschleisst, verpflichtet ist:

a) am 1. Jänner 1881. alle Vorräthe an derlei Fflüssigkeiten, welche dieselbe in ihren Gewerbsräumen oder im Umkreise von 3 Kilometer besitzt, dann

b) nach diesem Zeitpunkte jede Menge, die selbe an den erwähnten Getränken in einer ihrer Gewerbsstätten oder im Umkreise von 3 Kilometer an sich bringt, oder in Ver-

wahrung übernimmt, oder für ihre Rechnung durch andere in Verwahrung nehmen lässt, noch ehe diese Getränke in die zur Aufbewahrung bestimmten Räume gebracht werden, mündlich oder schriftlich den zur Uebernahme der Anmeldung bestimmten Organen anzumelden, und auch die Räumlichkeiten, in welchen die bemerkten Getränke bleibend oder vorübergehend, und zwar sowohl in eigener Gewerbstätte, als auch in dem gedachten Umkreise davon eingebracht werden, mittelst einer eigenhändig gefertigten Uebersicht und auch jede nachfolgende Aenderung längstens binnen 24 Stunden anzuzeigen und der Verification durch das hiezu bestimmte Organ unterziehen zu lassen.

In dieser Uebersicht ist auch derjenige nahmhaft zu machen, welcher dem zur Einhebung der Landesumlagen bestellten Organen Rede und Antwort zu geben hat.

2. Die Bestättigung über die Anmeldung der Vorräthe und über die nachträgliche Ansichbringung derlei Getränke, wird der Gewerbspartei bei stattgefundener Bezahlung der Auflage mittelst einer Bollette, wenn aber die Auflage erst vor dem Anzapfen entrichtet werden soll, mittelst eines Anmeldungs- und Revisionsbogens ertheilt.

Diese Anmeldungs- und Revisionsbögen werden in zwei Exemplaren ausgestellt, deren eines der Gewerbspartei erfolgt wird, und von derselben wohl aufzubewahren ist, wogegen das andere in Händen des aufgestellten Organes zu verbleiben hat. Würde das der Gewerbspartei erfolgte Exemplar in Verlust gerathen, oder auf eine wesentliche Art beschädigt oder unkenntlich gemacht, so werden die Nachweisungen über den Stand der vergebührten und nicht vergebührten Getränke und das mit derselben stattgehabte weitere Verfahren aus dem anderen Exemplar beweiskräftig zu entnehmen sein.

3. Das zur Einhebung der Landesumlage bestellte Organ ist berechtigt, an den Gefässen oder Behältnissen, in welchen sich die erwähnten nicht vergebührten Getränke befinden durch Anlegung von Siegeln oder auf andere Art die Vorrichtung anzubringen, welche Sicherheit gewährt, dass das angemeldete Getränke ohne Kenntniss des bestelten Organes aus den Gefässen und Behältnissen nicht entfernt oder statt desselben eine andere nicht angemeldete Flüssigkeit in die Gefässe und Behältnisse gebracht werden könne.

Der Gewerbspartei liegt ob, den Verschluss sorgfältig zu bewahren, und sich dessen Verletzung als auch der Eröffnung oder Anbohrung der Gefässe und Behältnisse zu enthalten.

4. Die Verwendung der erwähnten Getränke zum Kleinverschleisse oder zum eigenen Verbrauch tritt in dem Zeitpunkte ein, in welchem das eine solche Flüssigkeit enthaltende Gefäss angezapft, d. i. zum angedeuteten Zwecke eröffnet wird.

5. Die Gewerbspartei ist verbunden, so oft sie derlei Getränke:

a) zum Kleinverkauf oder zum eigenen Gebrauche zu verwenden, oder

b) im Grossen, d. i. in einer Menge, die einen Hektoliter erreicht oder übersteigt, an einen Anderen abzusetzen und aus den Räumen der Aufbewahrung hinwegzubringen, oder

c) aus dem Orte der Aufbewahrung zu versenden, oder

d) ganz oder zum Theil aus einem Gefäss in ein oder mehrere andere Gefässe umzuleeren oder zu übertragen, oder

e) den an ein Gefäss oder Behältniss gelegten ämtlichen Verschluss zu eröffnen oder an dem Gefässe oder Behältnisse selbst eine Oeffnung anzubringen beabsichtiget, die beabsichtigte Handlung wenigstens 12 Stunden vorher unter Vorlegung des Anmeldungsbogens und Angabe des Zeitpunktes, in dem die Handlung vorgenommen wird, mündlich oder schriftlich bei dem hiezu bestellten Organe anzumelden und in dem unter *a)* bemerkten Falle die Auflage von der ganzen in dem Gefässe, aus welchem die zum Kleinverkauf zu verwendende Flüssigkeit genommen wird, enthaltene Menge zu entrichten.

Das Abziehen in Flaschen, deren Rauminhalt weniger als einen Hektoliter beträgt, ist dem Anzapfen zum Kleinverschleisse gleichzuhalten.

Will eine Partei aus einem grösseren in die Vorrathbeschreibung gezogenen Gefässe nur einen Theil seines Inhaltes zum Behufe des Kleinverschleisses vergebühren, so muss die hiezu angemeldete Menge von dem grösseren Gefässe abgesondert, die Absonderung aber in Gegenwart des bestellten Organes vorgenommen und dieser Vorgang im Anmeldungs- und Revisionsbogen ersichtlich gemacht werden.

Ueber alle in diesem Absatz (5) angeordneten Anmeldungen wird der Gewerbspartei die Bestätigung im Anmeldungsbogen, über die Entrichtung der Landesauflage aber ausserdem eine Bollete ertheilt.

6. Keiner der in den Absätzen 1. und 5. genannten Handlungen darf vorgenommen werden, ehe

a) sich die Bestätigung über die erfolgte Anmeldung und soweit es sich um die Verwendung zum Kleinverschleisse oder eigenen Verbrauche handelt, die mit der Bestättigung über die erfolgte Zahlung der Landesumlage versehene Bollete in den Räumen des Gewerbsbetriebes bei demjenigen, welcher über dieselben Rede und Antwort zu geben verpflichtet ist befindet, dann ehe

b) der zur Vornahme der angemeldeten Handlung angezeigte Zeitpunkt eingetreten ist, und

c) wenn sich die Flüssigkeit unter Verschluss befindet, dieser durch das bestellte Organ geöffnet oder abgenommen worden ist; blos in dem Falle, wenn die Anmeldnng zur vorgeschriebenen Zeit (12 Stunden zuvor) geschah und ein bestelltes Organ während einer Stunde nach dem angemeldeten Zeitpunkte zum Behufe der Eröffnung des ämtlichen Verschlusses- in den Räumen nicht erscheint, in denen das angemeldete Verfahren vorzunehmen ist, oder wenn hiezu im Anmeldungsbogen die Bewilligung ertheilt wird, kann die Gewerbspartei den Verschluss selbst öffnen.

7. Eine gebührenfreie Abschreibung der eingelagerten und nicht vergebührten Vorräthe findet statt

a) wenn dieselben in Mengen von 1. Hektoliter oder darüber (im Grossen) an einen anderen Ort versendet,

b) wenn dieselben während der Aufbewahrung ihre Beschaffenheit so wesentlich ändern, dass sie zum menschlichen Genusse nicht geeignet sind, oder

c) wenn dieselben durch ein zufälliges, gehörig nachgewiesenes Erreigniss vernichtet wurden.

8. Von der Anwendung des Verschlusses an Gefässen und Behältnissen sind diejenigen Parteien befreit, welche vor der Einbringung der erwähnten Getränke in die zu deren Aufbewahrung bestimmten Räume die Landesumlagen von denselben vollständig entrichten.

9. Das zur Einhebung der Auflage bestellte Organ ist berechtiget, zu jeder Tageszeit in den Gewerbsräumen und in jenen Localitäten, welche mit denselben in Verbindung stehen, Nachschauen und Durchsuchungen vorzunehmen, letztere nur nach Erwirkung der gesetzlich erforderlichen Bewilligung der competenten Behörde.

10. Alle Uebertretungen dieser Anordnungen, insbesondere aber

a) die unterlassene Ueberreichung der Localitäts-Beschreibung,

b) unrichtige Angaben in der Localitäts-Beschreibung und die Unterlassung der Anzeige einer nachträglich vorgenommenen Aenderung,

c) das Unterlassen der Anmeldung der anfänglichen Vorräthe und der weiteren an sich gebrachten Getränke vor ihrer Einkellerung und die Unterlassung der Vergebührung,

d) die Anmeldung einer geringeren als der vorhandenen Menge,

e) die Aufbewahrung der erwähnten Getränke in anderen als den in der Localitäs-Beschreibung angeführten Räumlichkeiten,

f) die Verweigerung des Eintrittes in die Gewerbsräume oder in jene Localitäten, welche mit denselben in Verbindung stehen,

g) die Verletzung des ämtlichen Verschlusses, wenn ein Zufall nicht nachgewiesen wird, werden von den k. k. politischen Behörden nach der Ministerial-Verordnung vom 30. September 1857. R. G. B. 198., mit einer Geldstrafe von Ein bis Hundert Gulden oder Arest bis zu 14 Tagen bestraft werden.

11. Die eingebrachten Geldstrafen fliessen nach Abzug der Kosten des Verfahrens dem Landesfonde in dem Falle zu, wenn die selbstständige Auflage in eigener Regie eingehoben wird, sonst aber gehören dieselben ebenfalls nach Abzug der Kosten des Verfahrens dem Abfindungs-Vereine oder dem Pächter.

Ein Theil jener Strafgelder, welche dem Landesfonde gebühren, wird nach dem Ermessen des Landes-Ausschusses zur Belohnung der Anzeiger von Verkürzungen der Landes-Auflage verwendet werden. Die Entlohnung der Anzeiger im Falle einer Abfindung oder Verpachtung wird dem Ermessen des Abfindungs-Vereines oder des Pächters anheimgestellt.

Kübeck m. p.

Subaleg. X. do L. 66.621/86.

4.

Kundmachung des k. k. Statthalters in Steiermark vom 8. Jänner 1882. betreffend Erläuterung der Dnrchführungsvorschriften bezüglich Einhebung der Landesumlage auf den Verbrauch von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten am Lande ausserhalb der Landeshauptstadt Graz im Jahre 1882.

Im Einvernehmen mit dem steiermärkischen Landes-Ausschusse werden die in der Kundmachung vom 24. November 1880. L. G. Bl. Nr. 26, angeführten Vorschriften bezüglich Einhebung der Landesumlage auf den Verbrauch von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten am Lande, dasselbe auch für das Jahr 1882 massgebend sind, in nachstehenden Punkten modifizirt, beziehungweise erläutert:

1. Als Kleinverschleiss von Bier ist die Menge von unter einem Hectoliter, und bei gebrannten geistigen Flüssigkeiten die Menge von unter einem halben Hectoliter zu verstehen.

2. Da nach dem Allerhöchst genehmigten Landtagsbeschlusse vom 6. October 1881. L. G. un. V.-Bl. Nr. 1 ex 1882, lit. *b)*, *c)* und *d)*, die selbstständige Auflage nur von jedem Hectoliter verbrauchten Bieres und von jedem halben Hektoliter verbrauchter gebrannter geistiger Flüssigkeiten eingehoben werden darf, so wird hiemit ausdrücklich bemerkt, dass durch diese Auflage nur der Verbrauch aber nicht die Produktion oder der Handelsverkehr getroffen werden kann, und dass dem gemäss insbesondere Producenten, wenn sie auch Mengen unter dem für den Verschleiss im Grossen festgesetzen Ausmasse nicht unmittelbar an Consumenten sondern an Kleinverschleisser zum Zwecke des Ausschankes oder weiteren Verchleisses erwiesener Massen abgeben, wie dies namentlich bei Bier in Mengen von $^1/_2$ und $^1/_4$ Hektoliter auf dem flachen Lande zu geschehen pflegt, nicht zur Zahlung der Auflage verhalten werden können, da sonst eine zweimalige Einzahlnng der Auflage stattfinden würde.

Kübeck m. p.

Subalegat XI. do L. 66.621/86.

Verordnung

der k. k. Landesregierung in Salzburg

vom 31. Dezember 1885, Z. 8450

betreffend die Durchführungsvorschrift, nach welcher die mit dem Gesetze vom 25. Dezember 1885, L.-G.-Bl. Nr. 1, für das Jahr 1886 bis einschliesslich 1888 eingeführte selbständige Landesauflage auf den Verbrauch von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten im Herzogthume Salzburg einzuheben ist.

§. 1.

Auf Grund des Gesetzes vom 25. Dezember 1885, L.-G.-Bl. Nr. 1, wird zur theilweisen Bestreitung der Landes-Bedürfnisse in den Jahren 1886 bis einschliesslich 1888 für das ganze Gebiet des Herzogthums Salzburg:

a) eine selbstständige Auflage von 30 Kreuzern von jedem Hektoliter verbrauchten Bieres (beziehungsweise $^3/_{10}$ kr. vom Liter) unabhängig von der Gradhältigkeit desselben;

b) eine selbstständige Auflage von 3 fl. von jedem Hektoliter verbrauchter gebrannter geistiger Flüssigkeiten (beziehungsweise 3 kr. von jedem Liter) ohne Unterschied der Gradhältigkeit entweder

aa) bei der Einbringung in die Gewerbsräume, oder

bb) erst beim Anzapfen zum Zwecke des Verschleisses an die Consumenten eingehoben.

§. 2.

Diese selbstständige Auflage wird von jenen Gewerbsparteien, welche den Verschleiss von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten in Schank- und Trinkgefässen, in versiegelten oder unversiegelten Flaschen oder in Gebinden betreiben, für jene Getränksmengen, welche sie entweder an die Consumenten zum unmittelbaren Gebrauche innerhalb der Grenzen des Herzogthumes Salzburg verabreichen oder selbst, sowie ihre Familienangehörigen consumiren und an ihr Dienstpersonale als sogenannten Haustrunk unentgeltlich verabreichen, eingehoben.

§. 3.

Diese Einhebung erfolgt:

I. Im Wege der Solidarabfindung mit der Gesammtheit oder einer grösseren Anzahl der Gewerbsparteien.

II. Im Wege der Verpachtung.

III. Im Wege der Abfindung mit einzelnen Gewerbsparteien.

IV. Im Wege eigener Regie entweder nach Ortsgemeinden oder von einzelnen Verschleissern nach Ermessen des Landesausschusses:

a) auf Grund von Anmeldungen vor Einbringung der erwähnten Getränke in die zu deren Aufbewahrung und Verschleiss bestimmten Räume und beim Anzapfen zum Zwecke des Verschleisses;

b) auf Grund der Verbuchung in den Empfangsregistern bei der Einlagerung und der Anmeldung binnen 24 Stunden, sowie der Verbuchung der Verausgabung der verschliessenen Mengen mit Tagesschlusse in den Ausgabsregistern.

c) auf Grund von Verschleisbekenntnissen,

d) beim Biere mittelst Anbringung von Papiermarken oberhalb jenem Zapfenloche der Bierfässer, in welches der Ablaufwechsel gesteckt wird.

Jede Gewerbspartei wird von der für dieselbe oder ihre Gemeinde eingeführten Einhebungsart verständigt werden.

§. 4.

Im Falle der Solidarabfindung oder Verpachtung gehen mit dem Abschlusse des bezüglichen Vertrages die in dieser Verordnung dem Landesausschusse eingeräumten Befugnisse auf die Vertretung der in solidum abgefundenen Parteien, beziehungsweise auf den Pächter über und sind auch die Parteien in allen diesen Fällen zu denselben Pflichten verbunden.

§. 5.

Zur Durchführung der Einhebungsart IV *a)* wird bestimmt, dass jede der Eingangs genannten Gewerbsparteien verpflichtet ist,

1. über Verlangen des Landesausschusses alle Vorräthe an Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten, welche dieselbe in ihren eigenthümlichen, gemietheten oder gepachteten Gewerbsräumen oder im Umkreise von 3 Kilometer besitzt, dann nach diesem Zeitpunkte jede Menge, die selbe an den erwähnten Getränken in einer ihrer Gewerbsstätten oder im Umkreise von drei Kilometer an sich bringt oder in Verwahrung übernimmt, oder auf ihre Rechnung durch Andere in Verwahrung nehmen lässt, noch ehe diese Getränke in die zur Aufbewahrung bestimmten Räume gebracht werden, mündlich oder schriftlich den zur Uebernahme der Anmeldung bestimmten Organen anzumelden und auch die Räumlichkeiten, in welchen die bemerkten Gegenstände bleibend oder vorübergehend und zwar sowohl in eigener Gewerbsstätte, als auch in dem gedachten Umkreise eingebracht werden, mittelst einer eigenhändig gefertigten Uebersicht und auch jede nachfolgende Aenderung längstens binnen 24 Stunden anzuzeigen.

Von dieser Anmeldepflicht sind auch diejenigen Parteien nicht befreit, welche auflagepflichtige Getränke erzeugen, wenn sie zugleich auch den Verschleiss derselben zum unmittelbaren Verbrauche an die Consumenten betreiben.

In dieser Uebersicht ist auch diejenige Person nahmhaft zu machen, welche den zur Einhebung der Landesauflage oder zur Controlirung bestellten Organen Rede und Antwort zu geben hat.

Es steht jeder Partei frei, mit der vorgeschriebenen Anmeldung die Zahlung der Auflage zu verbinden, in welchem Falle jede weitere Anmeldung hinsichtlich der vergebührten Menge zu unterbleiben hat.

2. Die Bestätigung über die Anmeldung der Vorräthe und über die nachträgliche Ansichbringung dieser Getränke wird bei stattgefundener Bezahlung der Auflage mittels einer Bolette, wenn aber die Auflage erst vor dem Anzapfen entrichtet wird, mittels eines Anmeldungs- und Revisionsbogens ertheilt.

3. Die zur Einhebung der Landesauflage und Kontrolirung der Einhebung bestellten Organe sind berechtigt, an den Gefässen und Behältnissen, in welchen sich die erwähnten nicht vergebührten Getränke befinden, durch Anlegung von Siegeln oder auf andere Art eine Vorrichtung anzubringen, welche Sicherheit gewährt, dass das angemeldete Getränke ohne Kenntniss des bestellten Organes aus den Gefässen und Behältnissen nicht entfernt werden könne.

4. Die Verpflichtung zur Entrichtung der Landesauflage für die erwähnten Getränke tritt in dem Zeitpunkte ein, in welchem das eine solche Flüssigkeit enthaltende Gefäss zum Zwecke des Verschleisses oder zum eigenen Gebrauche, oder zur Verwendung als Haustrunk für das Dienstpersonale angezapft oder geöffnet wird.

5. Die Gewerbspartei ist verbunden, so oft sie derlei Getränke

a) zum Kleinverkauf oder zum eigenen Gebrauche zu verwenden oder

b) an einen anderen abzusetzen, oder aus den Räumen der Aufbewahrung hinwegzubringen, oder

c) ganz oder zum Theil aus einem Gefässe in ein oder mehrere andere Gefässe umzuleeren oder zu übertragen, oder

d) den an ein Gefäss oder Behältniss gelegten ämtlichen Verschluss zu eröffnen oder an dem Gefässe oder Behältnisse selbst eine Oeffnung anzubringen beabsichtigt, die beabsichtigte Handlung wenigstens 12 Stunden vorher unter Vorlegung des Anmeldungsbogens und Angabe des Zeitpunktes, in dem die Handlung vorgenommen wird, bei dem hiezu bestellten Organe anzumelden, in dem unter *a* bemerkten Falle die Auflage von der ganzen in den Gefässe, aus welchem die zum Kleinverkaufe zu verwendende Flüssigkeit genommen wird, enthaltenen Menge zu entrichten und im Falle *b* den Ort, wohin und die Person, an welche die Veräusserung oder Versendung zu geschehen hat, auf Verlangen der Einhebungs-Organe anzugeben.

Das Abziehen in Flaschen ist dem Anzapfen zum Verschleisse gleichzuhalten.

Ueber alle in diesem Absatze (5) angeordneten Anmeldungen wird der Gewerbspartei die Bestätigung in den Anmeldbogen, über die Entrichtung der Landesauflage aber ausserdem eine Bolette ertheilt.

6. Keine der in den Absätzen 1 bis 5 genannten Handlungen darf vorgenommen werden, ehe

a) sich die Bestätigung über die erfolgte Anmeldung und so weit es sich um die Verwendung zum Verschleisse oder eigenen Gebrauche handelt, die mit der Bestätigung über die erfolgte Zahlung der Landesumlage versehene Bolette in den Räumen des Gewerbsbetriebes bei demjenigen, welcher über dieselben Rede und Antwort zu geben verpflichtet ist, befindet, dann ehe

b) der zur Vornahme der angemeldeten Handlung angezeigte Zeitpunkt eingetreten ist, und

c) wenn sich die Flüssigkeit unter Verschluss befindet, dieser durch das bestellte Organ geöffnet oder abgenommen worden ist; ausgenommen den Fall, dass das betreffende Organ zur vorgeschriebenen Stunde nicht erschienen ist, im welchem Falle die Gewersbspartei den Verschluss selbst öffnen kann.

§. 6.

Zur Durchführung der Einhebungsart IV *b)* wird Nachstehendes angeordnet:

1. Jeder Verschleisser von Bier nnd gebrannten geistigen Flüssigkeiten ist verpflichtet die zur Aufbewahrung so wie zum Verschleisse dieser Getränke bestimmten eigenthümlichen, gemietheten oder gepachteten Räume dem von Landesausschusse bekannt zu gebenden Organe binnen 3 Tagen nach der Bekanntgabe der Einführung dieser Einhebungsart und jede

nachfolgende Aenderung längstens binnen 24 Stunden anzuzeigen, auch hat derselbe diejenige Person nahmhaft zu machen, welche den zur Einhebung der Landesauflage oder zur Kontrolle der Parteien bestellten Organe Rede und Antwort zu geben hat.

2. Jeder Verschleisser ist verhalten, die zu diesem Zeitpunkte vorhandenen Quantitäten an Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten sogleich, jede spätere Einlagerung von derlei Getränken aber binnen längstens 24 Stunden nach erfolgter Einlagerung anzumelden und die entfallende Landesauflage, entweder gleichzeitig mit der Anmeldung oder längstens vor der Anzapfung zu entrichten.

3. Die Bestätigung über die entrichtete Landesauflage wird der Gewerbspartei mittels einer Zahlungsbolette ertheilt.

4. Die Gewerbbetreibenden sind verbunden, ordentliche Empfangs- und Ausgabsregister nach einem vorgedruckten Formulare zu führen und in denselben jeden Empfang, sowie jede Abtretung der Getränke, welche an Parteien, die zur Entrichtung der Auflage verpflichtet sind, stattfindet, sogleich wie sie sich ergeben und zwar den Empfang den Getränke in nur einem Gebinde vor dem Anzapfen desselben; den eigenen Verschleiss an die Consumenten hingegen am Schlusse des Tages, oder wenn eine Revision gepflogen wird, summarisch einzutragen und diesen Registern die Zahlungsboletten beizulegen.

Die Betheilung mit diesen Registern erfolgt durch den Landesausschuss kostenfrei.

Dieselben sind während der Dauer dieser Einhebungsart aufzubewahren.

§. 7.

Für den Fall, als ein im Verfahren nach IV. *a)* und *b)* vergebührtes solches Getränk für das bereits die Auflage entrichtet worden ist, an einen anderen Verschleisser, welcher hiefür abermals die Auflage zu bezahlen hat, abgetreten, oder als zum Genusse nicht geeignet, dem Erzeuger zurückgesendet oder vertilgt oder durch ein zufälliges Ereigniss vernichtet wird, kann die bereis hiefür entrichtete Auflage derart der Partei gutgerechnet werden, dass ihr für diese Mengen vom Einhebungsorgane eine Vormerkbolette ausgefolgt wird, wenn sie Tag und Stunde der Auslagerung und den Namen des Empfängers demselben mindestens 2 Stunden vor der Auslagerung oder Vertilgung anmeldet, oder die zufällige Vernichtung glaubwürdig nachweist.

Eine solche Ausgabe ist unter Angabe obiger Daten nachzuweisen.

Die Vormerkboletten sind bei der nächsten Einlagerung der gleichen Getränkegattung der bezüglichen Anmeldung beizuschliessen, worauf sodann der auf demselben ausgezeigte Auflagebetrag von den neuerlich zu entrichtenden Auflagen in Abzug gebracht wird.

§. 8.

Bezüglich der Verschleissbekentnisse (IV lit. c) gelten nachstehende Bestimmungen:

1. Die Gewerbsparteien, mit welchen keine annehmbare Abfindung zu Stande gekommen ist, können vom Landesausschusse verpflichtet werden, die Menge der von ihnen verschliessenen Getränke mit Schluss jeder Woche mittelst Verschleissregistern gewissenhaft in Evidenz zu halten und nach Ablauf von zwei Monaten zu bekennen, zu welchem Ende denselben Drucksorten sowohl zu den Verschleissregistern als den Verschleissbekenntnissen zugestellt werden.

Die Verschleisregister sind demnach am Schlusse jedes zweiten Monates abzuschliessen und die Summe in die Verschleissbekenntnisse zu übertragen.

Letztere haben nebst Angabe der verschliessenen Getränksmengen und der Bezugsquellen den hievon entfallenden Auflagebetrag zu enthalten und sind längstens bis 3. März, 3. Mai, 3. Juli, 3. September, 3. November eines jeden und am 3. Jänner des darauffolgengen Jahres in duplo mit dem entfallenden Auflagebetrage dem vom Landesauschusse zur Einhebung bestellten Organe zu übergeben. Das Letztere stellt ein Exemplar des Verschleissbekenntnisses

mit der Bestätigung über den erlegten Auflagebetrag der Partei zurück, welche dasselbe dem Verschleissregister beizuschliessen hat.

2. Die Gewerbsparteien sind, sobald denselben diese Einhebungsart bekannt gegeben wird verpflichtet, den zur Einhebung der Landesauflage und zur Kontrole bestimmten Organen den Eintritt in die zur Aufbewahrung und zum Verschleissen bestimmten Localitäten und in die mit diesen in Verbindung stehenden Räume, während der Dauer der Gewerbsausübung stets unweigerlich zu gestatten, denselben die Verschleissregister und Bekenntnisse, sowie alle auf die Erwerbung der eingelagerten Getränksmengen bezughabenden Bücher und sonstige Bezugscheine vorzulegen.

§. 9.

Zur Durchführung der Einhebungsart IV d wird angeordnet:

1. Dem Landesausschusse oder den an seine Stelle tretenden Pächtern oder Abfindungsvereinen steht es frei, auf eigene Kosten Marken aus Papier mit beliebiger Vignette für Gebinde mit Bier mit dem Inhalte von $^1/_8$, $^1/_4$, $^1/_2$, 1 und 2 Hektoliter anzuschaffen.

Die Verschleisser für welche diese Einhebungsart eingeführt ist, sind verpflichtet, sich mit derlei Marken, um den mit dem Inhalt der einzulagernden Gebinde übereinstimmenden Kostenbetrag pr. 4, $7^1/_2$ 15, 30 und 60 Kreuzern rechtzeitig zu versehen.

Die Wirthe haben in der Regel der Bierfässer sogleich bei Einbringung in ihre Gewerbsräume, die Bräuer hingegen den zum unmittelbaren Verschleisse an die Consumenten für einen Tag muthmasslich erforderlichen Vorrath längstens bis 9 Uhr Vormittags oberhalb dem Zapfenloche mit diesen Marken zu bekleben.

2. Auf jeder Marke ist deren Kostenbetrag aufzudrücken.

3. Dagegen werden die Verschleisser von jeder sonst vorgeschriebenen Anmeldung der bezogenen Biermengen, sowie von der Führung der Empfangs- und Ausgabsregister für den Bierverbrauch enthoben.

§. 10.

Die zur Einhebung der Landesauflage, sowie zur Kontrole bestellten Organe sind berechtigt, in die zur Aufbewahrung und zum Verschleisse bestimmten Gewerbsräume und in die mit diesen in Verbindung stehenden Localitäten während der Ausübung des auflagepflichtigen Verschleisses jederzeit einzutreten, die daselbst vorhandenen Vorräthe zu erheben, die Anmeldungen, Boletten und Register einzusehen, letztere abzuschliessen oder gegen Empfangsbestätigung einzuziehen.

In den unter dem Schutze des Gesetzes vom 25. October 1862, R.-G.-Bl. Nr. 88, stehenden Räumlichkeiten darf eine Durchsuchung nur unter den Voraussetzungen und nach Massgabe dieses Gesetzes stattfinden.

§. 11.

Die von Solidar-Abfindungsvereinen oder von einzelnen Gewerbsparteien aushaftenden Abfindungsbeträge sind über Ersuchen des Landesauschusses von den politischen Behörden im politischen Executionswege hereinzubringen.

§. 12.

Alle Uebertretungen dieser Kundmachung, insbesonders aber:

a. die unterlassene Ueberreichung der Lokalitätsbeschreibung,
b. unrichtige Angaben in der Lokalitätsbeschreibung und die Unterlassung der Anzeige einer nachträglich vorgenommenen Aenderung;
c. das Unterlassen der Anmeldung der anfänglichen Vorräthe und der weiteren an sich gebrauchten Getränke vor ihrer Einkellerung, sowie die Unterlassung der Vergebührung;
d. die Anmeldung einer geringeren, als der vorhandenen Menge;

e. die Aufbewahrung der Getränke in anderen, als den in der Lokalitätsbeschreibung angeführten Räumlichkeiten;
f. die Verletzung des ämtlichen Verschlusses, wenn ein Zufall nicht nachgewiesen wird:
g. die unterlassene oder unrichtige Führung der Empfangs- und Ausgabsregister;
h. die Unterlassung der Führung der Verschleissregister, der vorschrifstmässigen und rechtzeitigen Ausfüllung der Verschleissbekenntnisse:
i. die Eintragung und Vergebührung einer geringeren, als der wirklich verschlissenen Menge der auflagepflichtigen Getränke in der Verschleissbekenntnissen;
k. die Unterlassung und unentschuldigte Verzögerung der Ablieferung der Verschleissbekenntnisse und der hievon entfallenden Auflage an das Einhebungsorgan;
l. die Verweigerung der verlangten Auskünfte gegenüber den Einhebungs- und Kontrols-Organen, der Einsicht in die Verschleissregister, Verschleissbekenntnisse, Anmeldungs- und Revisionsbogen, Empfangs- und Ausgabs-Register und Bezugsscheine, sowie des Eintrittes in die Gewerbsräume und in die mit denselben in unmittelbarer Verbindung stehenden Lokalitäten;
m. die Unterlassung des Aufklebens einer Marke, sowie die Verwendung einer geringeren oder gebrauchten Marke

werden von den politischen Behörden nach der Ministerial-Verordnung vom 30. September 1857, R.-G. Nr. 198, mit Geldstrafen oder mit Arrest bestraft.

Der Schuldigerkannte hat ausserdem die volle nachgewiesenermassen verkürzte Abgabe zu zahlen und die Kosten des Strafverfahrens tu tragen.

§. 13.

Die Geldbussen, welche die politischen Behörden wegen Uebertretung der Vorschriften zur Einbringung der Landesauflage auf den Verbrauch von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten verhängen, fliessen gemäss des Gesetzes vom 25. Dezember 1885, Landesgesetz- und Verordnungsblatt Nr. 2 nach Abzug der Kosten des Verfahrens dem Ladesfonde in dem Falle zu, wenn die selbstständige Verbrauchsabgabe in eigener Regie eingehoben wird, sonst aber gehören dieselben und zwar ebenfalls nach Abzug der Kosten des Verfahrens den betreffenden Abfindungs-Vereinen oder den Pächtern, welche die Abgabe einheben. Die Geldstrafbeträge sind ebenso wie die verkürzten Gebühren erforderlichen Falles, auf Grund des bezogenen Gesetzes, im Wege der politischen Execution hereinzubringen.

§. 14.

Die Bestimmungen dieser Verordnung treten gleichzeitig mit dem Gesetze vom 25. Dezember 1885, Landesgesetz- und Verordnungsblatt Nr. 1, in Wirksamkeit.

Der k. k. Statthalter:

Sigmund Graf Thun.

Subaleg. XII. do L. 66.621/1886.

Odpis

odezwy Wydziału krajowego księstwa Solnogrodzkiego z dnia 6. Kwietnia 1886. L. 2.788. do galicyjskiego Wydziału krajowego.

Es gereicht dem gefertigten Landes-Ausschusse zum besonderen Vergnügen, dem löblichen Landes-Ausschusse die mit geschätzter Note von 30. März d. J. Zl. 17.282. bezüglich Einhebung einer Landesauflage für den Verbrauch von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten gewünschten Aufschlüsse mitzutheilen.

In Beantwortung der dringlicheren Punkte 1. und 2. beehrt sich der Landesausschuss zu eröffnen, dass das vom Landtage beschlossene Gesetz, welches die Besitzer von Bierbrauereien verpflichten würde, über die an Wirthe oder Privatpersonen zum ummittelbaren Gebrauche oder an Zwischenhändler zur Verfrachtung abgegebenen Biermengen besondere Aufschreibungen zu führen, noch nicht sanktionirt, jedoch in nicht sehr ferner Zeit hiezu Aussicht vorhanden ist. Die Gründe der ungewöhnlich langen Verzögerung sind hieramts nicht bekannt. Ein ähnliches Gesetz hat der hiesige Landtag bereits im Jahre 1882. beschlossen, welches aber die allerhöchste Sanktion nicht erhalten hat. Mittlerweile hat der k. k. Verwaltungs-Gerichtshof über die Beschwerde des Bräuhaus-Pächters Johann Meissner in Rumburg contra böhmischen Landesausschluss unterm 23. November 1833. (Budwinsky's Sammlung der Entscheidungen des Verwaltungsgerichtshofes pro 1883. Nr. 1.923. Seite 533) den zur Einhebung dieser in direkten Abgabe Berechtigten ausdrücklich das Recht zuerkannt, die zur Sicherung der Einbringung derselben nothwendigen Controllsmassregeln auch gegen die Produzenten anzuwenden. Es dürfte sonach das hohe k. k. Ministerium durch vorstehende Enscheidung sich veranlasst finden, dem gegenwärtigen Gesetze die allerhöchste Sanktion zu erwirken. Betreffs der Anzeigepflicht der Bräuer, von denen die Landesauflage im Wege der tarifmässigen Beschreibung eingehoben wird, ist übrigens im §. 5. Absatz 5-b der Verordnung der k. k. Landesregierung zu Salzburg von 31. Dezember 1885. Zl. 8.450., wovon über Wunsch des löblichen Landesausschusses Exemplare beiliegen, genügend vorgesorgt.

Gleichzeitig folgen mit:

1 Bogen Anmeldungen.
1 Bogen Rewisionsbogen.
1 Stück Empfangs und Ausgabsregister.
1 Vormerk-Register.
1 Stück Zahlungsregister.
1 „ Evidenzjournal.
1 „ Verschleiss-Register.

2 Stück Verschleiss-Bekenntnisse.
4 „ Biermarken.
1 „ Solidar-Abfindungs-
1 „ Pachtversteigerungs-Protokoll und
1 „ Personal-Abfindungs Erklärung.
2 „ Ausweise über die mittels Eisenbahn transportirten Biermengen.
1 „ Instrucktion für die Controllsorgane.
1 Bogen Tagebuch.
1 Instrucktion für die Einhebungsorgane und
1 Abfuhrsschein nebst
6 Diversen Verordnungen und Kundmachungen.

Bei Einführung der in Rede stehenden Landesauflage ist der gefertigte Landes-Ausschuss von dem Grundsatze ausgegangen, die Einhebung mit möglichst weniger Belästigung der Verschleisser durchzuführen und hat desshalb zu den Mitteln der Entrichtung mittels Verschleiss-Bekenntnissen gegriffen. Sein Appel an die Gewissenhaftigkeit der Verschleisser war jedoch fruchtlos, indem dieselben diese Erleichterung zu derartigen Defraudationen benützten, dass in kurzer Zeit der ganze Bestand der Auflage in Frage gestellt worden wäre. Es wurde sonach ausser den Abfindungen das System der Verpachtung und der tarifmässigen Beschreibung angewendet, welche letztere 2 Einhebungsarten sich trefflich bewährten, und zu dem gewünschten Resultate führten; dass gegenwärtig unter 155 Gemeinden nur noch 2 in tarifmässiger Beschreibung stehen. Da jedoch der Kosten wegen, zur Durchführung der Regie dem Landesausschusse nur zwei Kontrollsorgane zu Gebothe stehen, muss allerdings bei Beginn jeden Jahres, wenn mit Ablauf des vorhergegangenen mehrere Abfindungs- oder Pachtverträge erloschen sind, und eine Erneuerung derselben nicht sogleich stattfinden kann, vorläufig bis zur Einleitung der tarifmässigen Beschreibung der Weg der Verschleissbekenntnisse betreten werden.

Die Einhebung der Landesauflage für den Verbrauch von Bier mittelst Marken ist nicht minder unverlässlich, weil noch keine Marken respektive kein derartiger Klebstoff erfunden wurde, welcher eine Uibertragung derselben von einem Gebünde auf das andere verhindert. Die mitfolgende mit dem Wappen der Stadt Salzburg versehene ist in der k. k. Staatsdruckerei in Wien erzeugt.

Wie wohl die Kosten, von derlei Marken sehr gross sind, haben sie sich gleichwohl auch nicht bewährt und bietenden Verschleissern der Stadt Salzburg, von welchen die Gemeinde-Auflage im Wege der Regie mittels Marken eingehoben wird, vielen Anlass zu Defraudationen. Von Seite des gefertigten Landes-Auschusses werden Marken nur behufs genauerer Handhabung der in den §. 5 und 6 der Durchführungs-Vorschrift bemerkten Controle, selbst verständlich kostenfrei angewendet, und von den Kontrollsorganen selbst an den Fässern angebracht und nach deren Entleerung wieder abgenommen.

Ueber die aus anderen Kronländern in das Land Salzburg eingeführten, und über die aus letzteren in andere Kronländer oder in das Ausland ausgeführten, so wie auch über die von Bräuern im Kronlande Salzburg an Wirthe im Kronlande Salzburg versendeten Biermengen kommen dem Landesausschusse von den betreffenden Stations Vorstehungen monatliche Ausweise gegen Vergütung der Erhebungskosten per $1^1/_2$ Kreuzer für jede Expedition zu. Das Erträgniss der Landesauflage betrug im Jahre:

	für Bier	für Brandwein
1882	30.957 fl.	4.781 fl.
1883	32.695 „	4.858 „
1884	35.097 „	4.758 „
1885	36.928 „	4.586 „

Das Erträgniss für der Bierverbrauch ist zwar mit Rücksicht auf den jährlichen Konsum von circa 270000 Hektoliter immer noch gering, doch vergrössert sich dasselbe von Jahr zu Jahr und ist, auch wenn das Bräuergesetz nicht bewilligt werden sollte ein stettes Steigen in sicherer Aussicht. An 10% Zuschlägen von der ärarischen Verzehrungssteuer wurden im Jahre 1885 entrichtet: von Fleisch . . . . . 5832 fl.
„ Wein . . . . . 1701 fl.

An Regiekosten sind in Jahre 1885 erlaufen:
mit Einrechnung des Honorars für den Fachreferenten an Diurnen,

Reise- und Zehrungskosten	1686 fl.
Remunerationen für den Steuerexekutor	35 fl.
Drucksorten	126 fl.
Der Eisenbahn-Direction für die monatlichen Ausweise .	81 fl.
Zeitungs-Insertionskosten	15 fl.
Für Schreib-Requisiten	14 fl.
Einhebungskostenbeitrag für 2 Gemeinden . . .	436 fl.
Provisionen für die Einhebungsorgane	55 fl.
Postporto	2 fl.
Zusammen	2450 fl.

Sollte der löbliche Landes-Ausschuss noch weitere Aufklärungen wünschen, ist der gefertigte Landes-Ausschuss hiezu jederzeit mit Vergnügen bereit.

Vom Landesausschusse des Herzogthumes

Salzburg, am 6. April 1886.

Der Landes Hauptmann.

Chorinsky.

Aleg. 62.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie wyłączenia okręgu c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku z nowo utworzonego okręgu Sądu kollegialnego w Sanoku, a pozostawienie go nadal w okręgu takiegoż Sądu w Przemyślu.

Wysoki Sejmie!

Gminy i obszary dworskie: Krzywcza, Wola Krzywiecka, Chyżyna, Reczpol, Ruszelczyce, i Średnia w podaniu swem z dnia 28. Października 1886. r. a następnie reszta gmin należących do nowo zorganizowanego okręgu c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku w podaniu z dnia 23. Listopada 1886. najprzychylniej popartem przez Wydział Rady powiatowej w Przemyślu, upraszały Wydział krajowy o poparcie ich życzeń, aby cały okręg c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku rozporządzeniem c. k. Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 9. Lipca 1886. L. 12.272 do okręgu c. k. Sądu kollegialnego w Sanoku zakwalifikowany, mógł nadal pozostać w dotychczasowym okręgu Sądu obwodowego przemyskiego.

Okręg c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku mieścił się dotąd w terytoryum c. k. Starostwa Brzozowskiego. Skutkiem jednak utworzonego rozporządzeniem z c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 2. Kwietnia 1886. r. l. 5.730 nowego Sądu powiatowego w Dynowie, zreorganizowany został przez przydzielenie doń z okręgu Sądu delegowanego miejskiego w Przemyślu kilku gmin na początku wymienionych w tym składzie wprowadzony do obszaru terytoryalnego c. k. Starostwa przemyskiego.

Gdy następnie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości rozporządzeniem wyżej cytowanem ustanowiło nowy Sąd kollegialny w Sanoku, bez zasięgnięcia opinii Reprezentacyi krajowej, jak tego wymaga §. 1. ustawy państwowej z dnia 23. Kwietnia 1873. (Nr. 62. Dz. u. p.), do okręgu tego Sądu przydzieliło cały okręg c. k. Sądu powiatowego Dubieckiego.

Że rozporządzeniem tego rodzaju uczynioną została dotkliwa krzywda petycyonującym gminom i obszarom dworskim, przekonać się łatwo spojrzawszy na mapę powiatu Przemyskiego. Gminy Krzywcza, Wola Krzywiecka, Chyżyna i inne w ostatnich czasach z okręgu Sądu powiatowego delegowanego w Przemyślu wyłączone, leżą w średniej odległości od Przemyśla 16tu kilometrów a gminy Średnia i Reczpol włączone są nawet do rejonu fortyfikacyjnego twierdzy przemyskiej. Dalej gminy te i w ogóle inne należące do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku, mają wszystkie władze administracyjne, skarbowe, autonomiczne i inne w Przemyślu, w którym

koncentrują się także wszelkie ich interesa handlowe i przemysłowe — zatem najdogodniejszą, najbliższą i interesom ich odpowiadającą siedzibą c. k. Sądu kollegialnego nie może być inna, jak tylko Przemyśl. Przytem nadmienić wypada, że dzisiejszy okręg c. k. Sądu powiatowego Dubieckiego nie ma żadnej utrwalonej i bezpośredniej komunikacyi szutrowanemi drogami z Sanokiem tak dalece, że chcąc się dostać do tego miasta oddalonego średnio o 70 kilometrów, musieliby mieszkańcy podróż swą w sprawach sądowych kierować na Przemyśl, a ztamtąd drogą żelazną do Sanoka.

Wobec takiego położenia sprawy i oczywistych dla mieszkańców okręgu Sądu powiatowego Dubieckiego niedogodności połączonych ze stratą czasu i znacznemi wydatkami, Wydział krajowy w zupełności podzielając ich życzenia, ma zaszczyt przedłożyć je do przychylnego uwzględnienia Wysokiemu Sejmowi.

W końcu uważamy za obowiązek przytoczyć, iż co się tyczy pominięcia Reprezentacyi krajowej przez c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, w sprawie udzielenia opinii o terytoryum przyszłego c. Sądu kollegialnego w Sanoku, Wydział krajowy w odezwie z dnia 12. Czerwca 1885. L. W. 28.774 do c. k. Sądu wyższego krajowego we Lwowie zwracał uwagę na znaczenie ustawy z dnia 23. Kwietnia 1873. r., lecz odezwa ta Wydziału krajowego nie osiągnęła pożądanego skutku.

Z tych zatem wyżej przytoczonych powodów wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 23. Kwietnia 1873. (Nr. 62. Dz. u. p.) udziela c. k. Rządowi opinię, iż pożytecznem jest i koniecznem dla dogodności mieszkańców, aby okręg c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku nie był przydzielony do okręgu c. k. Sądu kollegialnego w Sanoku, lecz pozostał nadal w okręgu c. k. Sądu kollegialnego w Przemyślu.

Z Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 10. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy
Jan hr. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca
Teofil Bereznicki
Członek Wydziału krajowego w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 63.

Wniosek.

Zważywszy, że §. 1. ustawy o dojazdach kolejowych z dn. 15. Kwietnia 1885. r. tłumaczony bywa sprzecznie z zamiarem i duchem tej ustawy,

zważywszy, że takie błędne tłómaczenie ustawy daje powód do licznych sporów, a ostatecznie do nieodpowiadających praktycznej doniosłości rzeczonej ustawy orzeczeń najwyższego c. k. Trybunału państwowego,

zważywszy, że z powyższych powodów jasne określenie §. 1. w interesie rozwoju najważniejszego czynnika komunikacyi jest wskazanem, Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę:

USTAWA

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zmianie postanowień ustawy o publicznych dojazdach kolejowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ustanawiam co następuje:

Art. I.

Znosi się §. 1. obecnie obowiązującej ustawy o dojazdach kolejowych z d. 15. Kwietnia 1881. (Dz. u. i rozp. kr. l. XII. ex 1881) i ma tenże opiewać:

§. 1. Dojazdami kolejowymi są drogi publiczne, które łączą dworce i stacye kolei żelaznej z śródmieściem najbliższych miast lub miasteczek, z drogami państwowemi, krajowemi lub powiatowemi. Place przed dworcami i stacyami, przeznaczone dla ruchu wozów i osób, równie jak rampy kolejowe łączące te place z dojazdami, nie stanowią części dojazdów kolejowych.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i handlu.

Jaworski
wnioskodawca.

Gnoiński, Czaykowski, Lasocki, Koziebrodzki, Dzieduszycki, Onyszkiewicz, Scipio, Pilat, Wodzicki, Jędrzejowicz, Stadnicki, Chamiec, Hausner, Henzel, Augustynowicz, Kozłowski, Zawadzki, Czartoryski, Męciński, Wolański, Brykczyński, Bobrzyński, Polanowski, Gross, Łubieński, S. Badeni.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Wniosek.

L. 427.

Aleg. 64.

Wniosek.

Zważywszy, że na półtrzecia miliona Rusinów w Galicyi jest tylko jedno gimnazyum ruskie, i że około półtora tysiąca młodzieży musi pobierać naukę w gimnazyach polskich lub niemieckich,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. Rząd, by założył w Przemyślu gimnazyum z ruskim językiem wykładowym
2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zbadał i zaproponował Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi, ażeby w Stanisławowie, Stryju, Kołomyi, Tarnopolu, Brzeżanach, w Złoczowie lub ewentualnie w innych miastach zostały założone albo osobne gimnazya, albo stałe równorzędne klasy z ruskim językiem wykładowym.

Wnioskodawca:

J. Romańczuk.

Sylwester Sembratowicz, Jan Stupnicki, Julian Pełesz, Dr. Antoniewicz, St. Kaczała, Leniński, Ochrymowicz, Kowalski, Biliński, Bereźnicki, Kaszewko, Siczyński, Mandyczewski, T. Merunowicz, Siengalewicz.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 65.

Wniosek.

Wzywa się c. k. Rząd:

A) Ażeby już w r. 1887. zbadał i zestawił nieużytki pow. Nowotarskiego, przydatne pod uprawę lasu, a w porozumieniu z gminami zbadał te puste pastwiska, które żadnego dochodu nie dają i przedstawił projekt zalesienia;

B) ażeby przeprowadził rokowania z gminami na podobnej podstawie jak przy zalesieniu wydmisk, dotyczące dostawienia robotnika;

C) ażeby się zastanowił, czy w tak ważnej części kraju, jak Nowotarski powiat, nie należałoby ustanowić osobnego urzędnika inspekcyi lasowej;

D) Sejm wyraża życzenie, ażeby c. k. Rząd przedłożył także projekt do ustawy o zalesienin nieużytków **w całym kraju**.

Lwów dnia 18. Grudnia 1886.

Wnioskodawca:
Feliks Pławicki.

Pilat, Gross, A. Sapieha. Weigel, Łubieński, Henzel, Starowiejski, Rey, Kraiński, Augustynowicz, Siczyński, Antoniewicz, Romanowicz, Słonecki, Max, Langie, T. Dzieduszycki, Merunowicz, Wasilewski, Rosner, Chamiec, Stan. Stadnicki, Siemiginowski, Czajkowski.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. S. 429.

Aleg. 66.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Dla skutecznego zwalczenia włóczęgostwa, ażeby także zmniejszyć wydatki skarbu publicznego na szupasowanie włóczęgów z nałogu, tudzież na utrzymywanie recydywistów w więzieniach, poleca się Wydziałowi krajowemu, by wziął pod rozwagę urządzanie w kraju naszym roboczych zakładów poprawczych — w pierwszym rzędzie dla młodzieży niżej lat 18 — w myśl przepisów ustawy z 24. Maja 1885. Nr. 90 Dz. u. p., do których także c. k. Sądy mogłyby oddawać skazańców w myśl §. 19. tejże ustawy.

Wydział krajowy przeprowadzi rokowania z c. k. Rządem w sprawie wyznaczenia odpowiedniej dotacyi ze skarbu państwa na rzecz tych roboczych zakładów poprawczych, a o wyniku swych studyów i układów w tym przedmiocie zda sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

Lwów dnia 20. Grudnia 1886.

Teofil Merunowicz
wnioskodawca.

Gross, Siczyński, Bereźnicki, Waygart, Siemiginowski, Biliński, Płaziński, Antoniewicz, Rosner, Chamiec, Zawadzki, Czerkawski, Małecki, Romanowicz, Pławicki, Mroczkowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 67.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy o policyi ogniowej.

Tadeusz Romanowicz
wnioskodawca.

Waygart, Goldman, Henryk Janko, Jan Kapri, Kaszewko, Romańczuk, Skałkowski, T. Merunowicz, Gross, Mroczkowski, Pławicki, Czerkawski, Weigel, Wierzbicki, Gnoiński, Antoniewicz, Bereżnicki, Smarzewski.

P r o j e k t.

Ustawa

z dnia . . . . . o policyi ogniowej obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem. Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

§. 1. Policya ogniowa należy do własnego zakresu działania gminy.

Koszta wykonywania policyi ogniowej ponosi gmina, o ile niniejsza ustawa w poszczególnych wypadkach inaczej nie postanawia.

§. 2. Wykonywanie policyi ogniowej należy do naczelnika gminy.

§. 3. Dla odległych części gminy może Rada gminna ustanowić osobnego delegata, któremu poruczonem będzie sprawowanie policyi ogniowej. Również może Rada gminna, zwłaszcza w gminach większych, jeżeli niema w nich zorganizowanej straży pożarnej, ustanowić osobnego urzędnika, który pod kontrolą i kierunkiem naczelnika gminy wykonywa policyę

ogniową. Tam zaś, gdzie istnieje straż pożarna, obowiązki te wykonywa naczelnik straży.

§. 4. Przepisy ustawy karnej tudzież rozporządzenia administracyjne, mocą których pewne, niebezpieczeństwem pożaru zagrażające czynności są zakazane, albo też są nakazane pewne środki ostrożności w obchodzeniu się z materyałami łatwo zapalnymi, tudzież w sposobie ich przechowywania — niemniej postanowienia ustaw i rozporządzeń o policyi budowniczej, pozostają nienaruszone.

II. Zapobieganie pożarom.

§. 5. Rada gminna wyda miejscowe przepisy, zabraniające wszelkich takich czynności, które w miejscowych warunkach zagrażają niebezpieczeństwem pożaru, o ile one nie są już zabronione ogólnymi przepisami ustawy karnej lub rozporządzeniami administracyjnemi.

§. 6. Naczelnik gminy czuwa nad wykonaniem powyższych przepisów ustaw, rozporządzeń i uchwał Rady gminnej, o wykraczających przeciwko przepisom ustawy karnej donosi sądowi, działających wbrew rozporządzeniom administracyjnym i uchwałom Rady gminnej karze we własnym zakresie działania i w poszczególnych wypadkach czuwa nad uchyleniem wszystkiego, co niebezpieczeństwo pożaru sprowadzić może, a zarządza wykonanie środków zapobiegających temu niebezpieczeństwu.

§. 7. Naczelnik gminy, a względnie delegat jej lub urzędnik sprawujący policyę ogniową (§. 3) dokona najmniej raz do roku ogniowej rewizyi budynków. Do rewizyi tej przybierze sobie kominiarza i jednego członka gminy, ile możności znawcę. Celem rewizyi tej jest zbadanie dokładne stanu budynków pod względem ich bezpieczeństwa od pożaru, wykrycie i uchylenie wszystkiego, coby pożar sprowadzić mogło, skontrolowanie kominów i sprawdzenie stanu przyborów pożarnych. O wyniku tej rewizyi, tudzież uczynionych przy niej zarządzeniach, zawiadomi Naczelnik Radę gminną na najbliższem posiedzeniu i będą one — ile możności — protokolarnie spisane.

Kto się nie zastosuje do zarządzeń Naczelnika gminy wskutek takiej rewizyi wydanych — ulegnie karze w myśl postanowień karnych niniejszej ustawy — a nadto będą te zarządzenia w razie sporu na jego koszt wykonane.

§. 8. Naczelnik gminy, a względnie jej delegat lub urzędnik sprawujący policyę ogniową, czuwa nad regularnem czyszczeniem kominów.

Kominy i rury kominowe czyszczone będą przez ukwalifikowanych i upoważnionych kominiarzy.

Kominy obejmujące dym z zwyczajnego ognia kuchennego lub z opału zwyczajnych pieców, wycierane być mają należycie i czysto co cztery tygodnie przez cały ciąg ich używania.

Kominy obejmujące dym z trzech lub więcej ognisk, tudzież z kuchni publicznych domów gościnnych, koszar, klasztorów, czyszczone będą co 14 dni, kominy warstatów profesyonistów w ogniu robiących co ośm dni.

Na podstawie powyższych prawideł wyda Naczelnik gminy bliższe postanowienia co do terminów czyszczenia kominów i sposobu wykonywania kontroli tej czynności. — Większe miasta gdzie jest kilku kominiarzy, będą podzielone na rejony kominiarskie, z których każdy oddany będzie jednemu kominiarzowi, osobiście za swój rejon odpowiedzialnemu.

§. 9. Jeżeli kto sprzeciwia się czyszczeniu komina w swej realności, winien o tem kominiarz zawiadomić naczelnika gminy, który w sposób przymusowy czyszczenie komina wykonać każe.

§. 10. Rada gminna oznacza taryfę opłat kominiarskich i przedkłada ją władzy przemysłowej do zatwierdzenia. — Gdyby kto wzbraniał się wypłacić kominiarzowi należące się według taryfy wynagrodzenie, będzie wynagrodzenie to przez naczelnika gminy w sposób egzekucyjny ściągnięte.

§. 11. W każdej gminie najmniej 20 domów obejmującej — ustanowi Rada gminna opłacanego z kasy gminnej stróża nocnego, który ma czuwać w nocy nad bezpieczeństwem od pożaru, a w razie wybuchu ognia dawać sygnały alarmowe. — Dla miejscowości od gminy oddalonych, a do niej należących, będą osobni stróże nocni ustanowieni.

§. 12. W mniejszych miejscowościach mogą zamiast opłacanych stróżów nocnych nad bezpieczeństwem od ognia czuwać kolejno właściciele domów, przynajmniej w czasie od czerwca do października włącznie.

§. 13. W miastach mających własną straż policyjną albo straż ogniową — straż ta pełni także służbę stróżów nocnych.

§. 14. Celem zapobieżenia podkładaniu ognia przez włóczęgów, w gminach, w których nie ma właściwej straży policyjnej, należy oprócz nakazywanych przez władze administracyjne poszukiwań ogólnych, zarządzać przynajmniej 6 razy do roku patrolowania za włóczęgami w obrębie gminy.

III. Gaszenie pożarów.

§. 15. Dla każdej gminy, tudzież dla oddalonych od gminy, choć do innej należących miejscowości, wyda Rada gminna odpowiednio do miejscowych stosunków osobny regulamin pożarny, określający kierownictwo ratunkiem, rozdział czynności pomiędzy osoby, zajmujące się ratunkiem, sposób czuwania nad bezpieczeństwem rzeczy z pożaru uratowanych i t. p. — tak, ażeby zapobiedz wszelkiemu nieporządkowi przy ratunku i niebezpieczeństwu strat ubocznych.

W gminach, w których się znajduje zorganizowany korpus straży pożarnej płatnej czy ochotniczej, regulamin straży jest oraz regulaminem pożarnym dla gminy i wydany będzie przez Zwierzchność gminy w porozumieniu z naczelnikiem straży.

W gminacb, w których nie da się zorganizować korpus straży pożarnej, Rada gminna, oprócz wydania regulaminu pożarnego, wyznaczy osobę kierującą ratunkiem, tudzież tych, którzy mają kierować sikawkami, wężami, wchodzić na dachy, dostarczać wody, pilnować rzeczy z pożaru uratowanych i t. p. tak, ażeby w danym razie każdy wiedział, jaka czynność do niego należy. — Regulamin pożarny przedkłada gmina Wydziałowi powiatowemu do zatwierdzenia.

§. 16. Każdy członek gminy, a nawet każdy obcy w gminie zamieszkały, jest obowiązany pod karami w §. 70. oznaczonemi, na wezwanie naczelnika gminy lub tego, kogo gmina stale do kierowania ratunkiem oznaczy, osobiście i bezpłatnie w obrębie gminy nieść pomoc przy gaszeniu pożaru i spełniać czynności, które mu poruczone zostaną, o ile do nich jest zdolny i o ile jego własne mienie nie jest zagrożone. — Każdy właściciel domu jest obowiązany dostarczyć wszelkich przyborów do gaszenia ognia, o ile one nie są mu potrzebne do ratowania jego własnego mienia. Właściciel studni prywatnej nie może podczas pożaru zabronić czerpania wody z jego studni w celu gaszenia pożaru.

§. 17. Tym, którzy przy gaszeniu pożaru mają stale poruczone pewne czynności, wymagające szczególnej zręczności i wprawy, większego wysiłku lub narażenia swej osoby — wyznaczy gmina, jeżeli tego żądają, pewne umiarkowane wynagrodzenie, którego wysokość Rada gminna oznaczy.

§. 18. Właściciele koni są obowiązani pod karami w §. 70. ustanowionymi, na zarządzenie naczelnika gminy lub osoby do kierowania ratunkiem wyznaczonej dostarczyć zaprzęgu do sikawek i beczkowozów. — W regule będzie to dostarczanie koni odbywać się kolejno — wszakże w razach nagłych można nakazać dostarczenie koni bez względu na kolej i każdy właściciel koni winien się temu poddać, a nawet zaprzęgi przypadkowo w miejscu pożaru się znajdujące, mogą być użyte. Rada gminna może też na właścicieli koni, których domostwa leżą w pobliżu studni, nałożyć obowiązek przybywania na miejscu pożaru z beczką wody i do dostarczania jej stale aż do ugaszenia pożaru.

Za użycie koni, zwłaszcza przy stałem dostarczaniu wody, należy właścicielom koni, jeżeli tego żądają, wypłacać odpowiednie wynagrodzenie, którego wysokość Rada gminna oznaczy.

§. 19. Każda gmina jest obowiązaną w miarę możności nieść bezpłatnie pomoc gminom sąsiednim w razie wybuchu pożaru, a to w odległości jednej mili ; — szczególniej zaś w razie, jeżeli gmina pożarem dotknięta pomocy takiej zażąda. Wyjątek od tego dozwala się tylko wtedy gdyby gmina sąsiednia pożarowi sama na własnym obszarze była ogniem zagrożona.

§. 20. Rada gminna zarządzi co potrzeba, aby wiadomość o pożarze, który wybuchł czy to w własnej gminie czy w gminach sąsiednich, bezzwłocznie ogłoszoną była — ku czemu służyć mają dzwony alarmowe albo dzwony kościelne. — W budynkach większych rozmiarów oddalonych od gminy należy także umieszczać dzwony alarmowe, w budynkach mniejszych grzechotki lub inne tego rodzaju przyrządy alarmowe dla zwołania ludzi z pola lub sąsiednich budynków. W miastach większych mających zorganizowane straże pożarne można przy zaprowadzeniu dobrego systemu zawiadamiania samejże straży o wybuchu pożaru zaniechać alarmowania ludności.

§. 21. We wsiach należy przestrzegać, ażeby w czasie robót polnych lub większego udziału gminy w uroczystościach, obchodach itp. po za obrębem gminy odbywanych, pozostała w domach pewna liczba osób mogących zaalarmować na przypadek pożaru.

§. 22. Kto dostrzeże bądź w miejscu, bądź w sąsiedniej gminie wybuchający pożar, obowiązany jest uwiadomić o tem natychmiast naczelnika gminy lub ustanowionego przez Radę gminną kierownika ratunkiem pożaru.

§. 23. Każdy zdolny do tej czynności obowiązanym jest dać się użyć za posłańca zawiadamiającego o wybuchu pożaru, w obrębie gminy bezpłatnie a do gmin sąsiednich za wynagrodzeniem, które Rada gminna oznaczy.

O ile to jest potrzebne i możliwe, należy w razie wybuchu pożaru wysłać do gmin sąsiednich konnych posłańców z zawiadomieniem.

Dostarczanie koni odbywa się na zasadzie §. 18. niniejszej ustawy.

§. 24. Gmina jest obowiązana starać się o to, ażeby posiadała zawsze dostateczny zapas wody do gaszenia pożaru. Jeżeli w naturalnych zbiornikach nie ma wody w dostatecznej ilości, gmina winna się w nią zaopatrzyć w ten sposób, iżby w każdej miejscowości znajdowała się przynajmniej jedna dostatecznie obfita studnia. W większych miejscowościach ma być kilka takich studni.

W miastach powinne być urządzane ile możności publiczne rezerwoary wodne lub wodociągi.

W miejscach, w których zakładanie studni jest niemożliwe, zakładać należy cysterny lub sadzawki, które przynajmniej raz na rok będą czyszczone.

§. 25. Przy udzielaniu pozwoleń na budowy, zważać należy na to, żeby przy wszystkich budynkach mieszkalnych, lub publicznych zakładach rękodzielniczych lub fabrycznych, stajniach itp. znajdowały się studnie mające dostateczną ilość wody. Studnie te tak mają być umieszczone, aby w razie wybuchu pożaru były przystępne.

§. 26. Na strychach domów piątrowych znajdywać się winny beczki napełnione wodą z dodaniem ługu lub soli, których wielkość i liczbę zastosowaną do wymiarów budynku przepisze gminny regulamin pożarny.

Rada gminna może to zarządzenie rozciągnąć na wszystkie domy.

§. 27. W każdej miejscowości o stu domach, powinna się znajdywać jedna sikawka wozowa w dobrym stanie z potrzebnymi przyborami, której cylinder ma mieć przynajmniej 12 centymetrów średnicy, ze spójniami normalnego wymiaru i o ile możności z przyrządem ssącym, dalej dwie sikawki ręczne, oraz odpowiednia ilość beczkowozów i 50 wiaderek.

W miejscowościach liczących nad sto domów, powinno się znajdować w stosunku powyższym tyle sikawek i przyborów, ile razy setek domów zawiera ta miejscowość.

Normalny wymiar spójni ma mieć $75^{m}/_{m}$. Beczkowozy mają obejmować przynajmniej po 464 litry (8 wiader) i liczba ich ma być przynajmniej trzy razy większą od liczby sikawek.

Zniżenie powyższej oznaczonej minimalnej ilości przyborów do gaszenia pożaru może być dozwolone przez Wydział krajowy odpowiednio do miejscowych stosunków.

§. 28. Wszystkie osobno położone miejscowości w gminie, należy stosownie do ich obszaru i lokalnych potrzeb zaopatrzyć w odpowiednią liczbę sikawek wózkowych, przenośnych lub ręcznych, drabin, osęk, wiaderek i t. p. przyborów ogniowych.

§. 29. Posiadacze większych budynków, szczególniej takich, w których znajdują się większe ogniska, n. p. fabryk, browarów, hamerni i t. p., obowiązani są utrzymywać własne sikawki wozowe i ręczne.

§. 30. Każdy dom większy, szczególniej w miastach lub osadach, w których odbywają się targi, winien być zaopatrzony przynajmniej w jedną sikawkę ręczną, jedną drabinę, jedną osękę, sześć wiaderek, siekierę i jednę drutem oplecioną latarnię.

§. 31. Naczelnik gminy w porozumieniu z naczelnikiem straży pożarnej oznacza ilość przyborów ogniowych, oraz postanawia, w jakie przybory który dom ma być zaopatrzony.

Kontrolę nad znajdującymi się w każdym domu przyborami ogniowymi wykonywa się przy rewizyach ogniowych. (§. 7.)

IV. Straż pożarna.

§. 32. Celem straży pożarnej jest systematyczny ratunek w razie pożaru dla ochrony życia i własności mieszkańców.

§. 33. Straż pożarna może być płatna lub ochotnicza.

§. 34. Straż pożarna płatna należy do służby gminnej i jako taka uorganizowaną jest według przepisów ustawy gminnej i szczególnych postanowień Rady gminnej.

§. 35. W każdem mieście liczącem więcej niż 15.000 mieszkańców, powinna być uorganizowana straż pożarna płatna, odpowiednio do środków gminy, obok niej wszakże może istnieć jednocześnie straż ochotnicza.

§. 36. Straże pożarne ochotnicze tworzą się dobrowolnie, a względnie z obowiązku w §. 15. orzeczonego i na zasadzie prawa o stowarzyszeniach i uchwalonych przez siebie statutów.

§. 37. W każdej miejscowości, liczącej najmniej 50 domów, w której nie ma jeszcze straży pożarnej, naczelnik gminy winien się starać o jej utworzenie, przynajmniej przez wydanie odezwy wzywającej do utworzenia straży ochotniczej, a w razie bezskuteczności odezwy zorganizować ją obowiązkowo z właścicieli domów lub mężczyzn silnych przez właścicieli w zastępstwie wyznaczonych. — Gdzie już istnieje straż pożarna ochotnicza, naczelnik gminy winien w odpowiedni sposób wzywać i zachęcać, ażeby do niej w dostatecznej liczbie przystępywano.

§. 38. Celem utworzenia płatnej lub ochotniczej straży pożarnej mogą się łączyć sąsiadujące z sobą gminy.

§. 39. Gdy w jakiej gminie lub miejscowości zgłosi się dostateczna liczba ochotników, naczelnik gminy winien ich zwołać celem wyboru naczelnika i dowódzców oddziałów straży.

§. 40. Radzie gminnej służy prawo potwierdzania wyboru naczelnika straży ogniowej ochotniczej.

Naczelnik straży pożarnej ochotniczej jest honorowym urzędnikiem gminy i jako taki składa na czas swego urzędowania przysięgę służbową.

§. 41. Statuta straży ochotniczej przed podaniem ich do wiadomości władzy w myśl ustawy o stowarzyszeniach będą wprzódy przedłożone Radzie gminnej do zatwierdzenia.

§. 42. Naczelnik straży pożarnej ochotniczej na miejscu pożaru jest w rozporządzeniach swoich niezależnym, lecz jest za nie przed naczelnikiem gminy odpowiedzialnym; w miejscach zaś, w których straż ochotnicza istnieje obok stałej, na miejscu pożaru naczelnik straży ochotniczej podlega naczelnikowi straży stałej.

§. 43. Rada gminna wykonywa pod względem służby pożarnej nadzór nad strażą ochotniczą i naczelnik jej jest obowiązany składać naczelnikowi gminy sprawozdania o wszystkiem, co się służby pożarnej dotyczy.

§. 44. Zwierzchność gminna ma prawo zakazać wszelkich niewłaściwości służbowych, jakieby się przy pełnieniu służby straży pożarnej ochotniczej okazały; naczelnik jest obowiązany wykonać rozporządzenia Zwierzchności, od których służy mu jednak prawo rekursu do Rady gminnej.

§. 45. Jeżeli straż ochotnicza pobiera zasiłki pieniężne od gminy, winna z nich składać Zwierzchności gminnej rachunki.

§. 46. Członkowie straży pożarnej ochotniczej mają prawo w służbie i po za służbą nosić mundur i używać szczególnych oznak, które mają być podane do publicznej wiadomości i których osobom nie należącym do straży ochotniczej używać nie wolno.

§. 47. Na miejscu pożaru wszystkie zamiejscowe straże, choćby i bez zawezwania przybyłe na ratunek, zostają pod rozkazami naczelnika straży miejscowej i winne się stosować do jego rozporządzeń.

§. 48. W gminach, w których straż pożarna nie istnieje, tak osoby przeznaczone do specyalnych czynności (§. 19.) jak wszyscy pomoc niosący, winni się stosować do rozporządzeń naczelnika gminy lub oznaczonego przez Radę gminną kierownika ratunku, którzy władzę swoją przelać mogą na naczelnika jednej z obecnych na miejscu straży pożarnych zamiejscowych.

§. 49. Koszta przyborów ogniowych służących dla całej gminy, ponosi gmina, zaś te, które służyć mają dla pojedyńczych miejscowości lub właścicieli domów, sprawione być mają kosztem tychże.

§. 50. Jeżeli w jakiej gminie koszta sprawienia potrzebnych wozowych sikawek z przyborami nie mogą być pokryte ani z majątku gminnego, ani z dochodów gminnych, bez wyraźnej szkody dla gospodarstwa gminnego, w takim razie Wydział krajowy na przedstawienie krajowego inspektora straży pożarnych, może przyjść w pomoc z funduszu krajowego.

§. 51. Koszta niesienia pomocy przy gaszeniu pożaru w miejscowościach po za obrębem gmin położonych, jak również sprawienia lub naprawy uszkodzonych przy tem przyborów ratunkowych, ponoszą gminy lub miejscowości pomoc niosące.

§. 52. O ile straż pożarna ochotnicza nie jest w możności pokryć wydatków na niezbędne narzędzia i przybory ratunkowe ze swego majątku lub z dobrowolnych składek, gmina jest obowiązaną w miarę możności przyjść jej w pomoc z własnych funduszów lub z innych na ten cel zasiłków czy to z funduszu krajowego (§. 50.), czy od zakładów ubezpieczeń, czy w inny sposób uzyskanych.

§. 53. Członkom straży ochotniczej, którzy przy pożarze podczas pełnienia służby zostali uszkodzeni w sposób, czyniący ich niezdolnymi do pracy w razie niedostatku należy się wsparcie bez względu na ich przynależność do gminy.

Te same przepisy stosują się do wdów i sierót członków straży pożarnej, stałej i ochotniczej, którzy w służbie doznają uszkodzenia czyniącego ich niezdolnymi do pracy.

§. 54. Nie uszczuplając praw do wsparcia, służących ogólnie członkom straży ochotniczej (§. 56.) ze strony gminy, straże te mogą zawrzeć między sobą związek w celu wspierania członków, którzy przy gaszeniu pożaru ponieśli kalectwo, jakoteż wdów ich i sierót. Do kasy takiego związku oprócz wkładek członków, dobrowolnych ofiar i subwencyj, wpływać będą także kwoty ofiarowane przez zakłady ubezpieczeń, tudzież dochody z kar za przekroczenia policyjno-ogniowe popełnione w miejscach, w których znajdować się będą straże ochotnicze należące do związku.

§. 55. Wydziałowi krajowemu służy prawo nadzoru nad zarządem kasy wsparcia, i w tym celu przedkładane będą Wydziałowi corocznie preliminarze, tudzież zamknięcie rachunków tejże kasy.

V. Postępowanie podczas pożaru i po pożarze.

§. 56. Naruszanie prywatnego prawa własności w celu gaszenia pożaru, np. wyłamywanie, zrywanie dachu itp. może nastąpić tylko w razie ostatecznej potrzeby, gdy nie ma innego środka do stłumienia ognia lub zapobieżenia rozszerzaniu się płomieni, lecz w takim nawet razie, wyjąwszy wypadki najgwałtowniejsze, nastąpić może jedynie z rozporządzenia naczelnika straży pożarnej, gdzie zaś niema zorganizowanej straży, z rozporządzenia naczelnika gminy lub wyznaczonego przez niego kierownika ratunku.

§. 57. Właściciele domów są obowiązani jak najspieszniej przedsięwziąć środki przeciw szerzeniu się wybuchłego pożaru, przez przygotowanie zapasu wody, przystawienie drabin, obsadzenie dachu, zamknięcie strychów, okien i otworów, przygotowanie zapasu wilgotnych mioteł ogniowych i t. d.

Mieszkańcy domu są obowiązani przy tych czynnościach wedle możności dopomagać.

§. 58. Po pożarze naczelnik gminy winien przedsięwziąć odpowiednie środki, ażeby ogień zupełnie został wygaszony i żeby dalsze niebezpieczeństwo nie zagrażało.

Część ludzi należących do ratowania z potrzebnymi przyborami powinna pozostać na miejscu aż do zupełnego wygaszenia ognia.

Sikawki dostarczone do pomocy przy gaszeniu będą właścicielom bezpłatnie przez mieszkańców gminy odstawione zaraz po zgaszeniu pożaru.

§. 59. Po zupełnem ugaszeniu pożaru naczelnik gminy przy pomocy naczelnika straży pożarnej i potrzebnych świadków i znawców wykona najściślejsze śledztwo co do przyczyny pożaru, zbada, czy nie zaszły takie okoliczności, które wymagałyby skarcenia, lub przedsięwzięcia środków zapobiegawczych, ażeby się nie powtarzały na przyszłość i stwierdzi, czy przybory ratunkowe były w należytym porządku, oraz którzy z ratujących najbardziej się odznaczyli.

§. 60. Jeżeli okaże się przeciw komu uzasadnione podejrzenie, że stał się winnym czynności zabronionej ustawą karną, naczelnik gminy natychmiast sąd o tem zawiadomi, jeżeli zaś idzie o przekroczenie przeciw policyi budowniczej lub ogniowej, naczelnik gminy działa w zakresie swojej władzy.

§. 61. O wyniku śledztwa co do przyczyn, rozmiarów pożaru, wielkości szkód i innych mających publiczny interes wykrytych szczegółów, naczelnik gminy najdalej w ciągu tygodnia po pożarze zawiadomi polityczną władzę powiatową.

§. 62. Przy wydawaniu świadectw urzędowych dla zabezpieczonych, że pożar nie wynikł z ich winy, naczelnik gminy postępować będzie z całą przezornością i ścisłością.

Swiadectwa takie wydawane być mogą dopiero po ukończonem śledztwie i za wszelkie pod tym względem zaniedbania naczelnik gminy jest odpowiedzialnym.

§. 63. Świadectwa takie tylko w tym razie wydawane być mogą, jeżeli śledztwo okaże, że zabezpieczeni nie są winni zbrodni przestępstwa lub wykroczenia przewidzianego w ustawie karnej, ani też przestępstwa lub wykroczenia przeciw przepisom policyi budowniczej lub ogniowej, ani wreszcie innego przewinienia w duchu §. 1.294 kodeksn cywilnego.

VI. Postanowienia karne.

§. 64. Czynności lub zaniedbania grożące niebezpieczeństwem pożaru przewidziane w ustawie karnej, będą według tejże ustawy, zaś przewidziane w ustawie budowniczej, według ustawy budowniczej karane.

§, 65. Czynności lub zaniedbania grożące niebezpieczeństwem pożaru przewidziane ogólnymi przepisami i rozporządzeniami policyjnemi, oraz zarządzeniami Rad gminnych, ze względu na miejscowe stosunki, o ile w tychże przepisach i rozporządzeniach nie jest oznaczoną inna kara, mają być karane grzywną od 1 zł. do 50 zł. lub w razie niemożności zapłacenia aresztem do dni 10.

Jeżeli na mocy niniejszej ustawy potrzeba zmusić kogoś do wykonania pewnej czynności, nastąpić to może pod zagrożeniem kary pieniężnej do 10 zł. lub w razie niemożności płacenia do 48 godzin aresztu.

Zapłacenie lub odsiedzenie kary nie uwalnia od obowiązku, wykonania wymaganej czynności.

W razie, gdyby się okazała potrzeba powtórnego zmuszania kogoś do tej samej czynności — należy karę podwoić, a w razie dalszego sporu czynność zarządzoną na koszt winnego wykonać.

§. 67. Co do sposobu orzekania kar i toku instancyi, obowiązują postanowienia ustawy gminnej.

§. 68. Prawomocne wyroki karne wykonywa naczelnik gminy.

Kary pieniężne wpływają do funduszu utrzymania rekwizytów ogniowych w gminie.

VII. Organa i władza wykonujące policyę ogniową.

§. 69. Naczelnik gminy wykonywujący postanowienia niniejszej ustawy, rozstrzyga w pierwzej instancyi, o ile niniejszą ustawą lub ustawą gminną, albo własnym statutem gminy, decyzya nie jest pozostawioną Radzie gminnej.

§. 70. Przeciw orzeczeniu naczelnika gminy służy rekurs do Rady gminnej, zaś przeciw temu do Wydziału powiatowego, a następnie do Wydziału krajowego.

Termin do wniesienia rekursów tych jest 8-dniowy.

§. 71. W miastach mających własne statuta, określenia kompetencyi statutami tymi objęte — pozostają w swojej mocy.

§. 72. W Wydziale krajowym utworzoną zostanie posada krajowego inspektora straży pożarnych, którego rangę, pensyę i emolumenta służbowe określi uchwała Sejmu.

§. 73. Obowiązkiem krajowego inspektora straży pożarnych będzie:

1. kontrolować gminy w kraju, czy posiadają potrzebne do gaszenia pożarów przybory i czy utrzymują je w należytym stanie;

2. sprawdzać, czy straże pożarne tak płatne jak ochotnicze są należycie zorganizowane i wykształcone;

3. wpływać na gminy, ażeby przystąpiły do zorganizowania straży pożarnych;

4. na żądanie Wydziałów powiatowych udzielać im wskazówek co do zatwierdzenia regulaminów pożarnych, przedkładanych przez gminy — a względnie ułożyć wzorowe regulamina, osobne dla gmin wiejskich, a osobne dla miejskich większych i mniejszych — tudzież wzorowe statuta dla straży pożarnych płatnych i ochotniczych;

5. udzielać Wydziałowi krajowemu opinii swej we wszystkich sprawach, które niniejsza ustawa Wydziałowi krajowemu do rozstrzygnięcia

pozostawia i wogóle we wszelkich sprawach policyi ogniowej — i opracować dotyczące tych spraw referaty w Wydziale;

6. śledzić postępu urządzeń ratunkowych od pożaru za granicą i o ile okażą się praktycznymi, starać się o wprowadzenie ich w naszym kraju.

Wydział krajowy wyda szczegółową instrukcyę dla krajowego inspektora straży pożarnych.

§. 74. Naczelnik straży pożarnej podlega pod względem służbowym naczelnikowi gminy, zaś względem wydoskonalenia straży pod nadzór krajowego inspektora straży pożarnych.

§. 75. Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 68.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Dla zachęty i poparcia usiłowań, mających na celu rozwój kultury krajowej, ma być wstawianą w budżet krajowy corocznie odpowiednia kwota do rozporządzenia Wydziału krajowego.

W szczególności miałby używać Wydział krajowy tego funduszu na pożyczki i zasiłki na następujące cele:

a) Na koszta konzultacyi mężów fachowych, na pomiary przedwstępne, tudzież obliczenia kosztów robót projektowanych w tym celu, ażeby osiągnąć korzystniejszy dla kultury podział gruntów, wciągnąć pod uprawę nieużytki i podnieść kulturę nieodpowiednio spożytkowanych gruntów— jak n. p. przez wydzierżawienie parcelami pod uprawę orną gminnych pastwisk wspólnych na projekta melioracyjne, komasacyę dobrowolną i t. p..

b) na zarybienie wód, mnożenie zwierzostanu w lasach, rozwój pszczelnictwa i t. d.

c) na podniesienie sadownictwa i ogrodnictwa w kraju, tudzież szerzenie uprawy roślin przemysłowych;

d na uszlachetnienie krajowych ras bydła i koni;

e) na obsadzenie dróg drzewami. mianowicie owocowemi;

f) na nagrody za tępienie szkodliwych rolnictwu zwierząt i owadów;

g) na studya i doświadczenia umiejętne zmierzające do zaszczepienia w kraju hodowli nowych gatunków pożytecznych roślin i zwierząt.

II. Z przeznaczonego na powyższe cele funduszu będą mogły być wspierane tylko takie przedsięwzięcia, które nie będą miały na celu bezpośredniej korzyści prywatnej inicyatorów, lecz posiadające znamiona publicznej użyteczności — więc w pierwszym rzędzie zbiorowe usiłowania powiatów i gmin, tudzież stowarzyszeń fachowych, kółek włościańskich i t. d.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi przedłożył Sejmowi projekt regulaminu, któryby stale określał zasady wspierania funduszami krajowemi przedsięwzięć, mających na celu rozwój kultury krajowej.

IV. W budżet krajowy na r. 1887. wstawia się do rozporządzenia Wydziału krajowego na cele powyżej wymienione kwotę 5000 zł. w. a.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby zechciał wyjednać odpowiednią dotacyę z funduszów państwowych na popieranie rozwoju kultury krajowej w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, i na zachętę do inicyatywy na tem polu — wyrażając oraz nadzieję, iż przeznaczone ewentualnie na ten cel kwoty byłyby używane w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Lwów dnia 20. Grudnia 1886.

Teofil Merunowicz
wnioskodawca.

Czerkawski, Romanowicz, Pławicki, Skałkowski, Jauko, Koziebrodzki, Siczyński, Goldman, Siemiginowski, Biliński, Wereszczyński, Czartoryski, Gross, Rosner, Mroczkowski, Waygart, Antoniewicz, Abrahamowicz.

L. s. 424.

Aleg. 69.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego, dotyczącego petycyi gmin Podhorce, Zahorce, Huta werhobuzka, Opoki, Hucisko oleskie, Pobórz, Sasów, Majdan, Pieniaki i Hołubica, względem przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Oleska do Podhorzec, tudzież gmin Kotłowa, Oleska, Jesiorowa i okolicznych w tej samej sprawie podanych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 15. Grudnia 1886. L. s. 241, przekazał Wysoki Sejm komisyi prawniczej sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 3. Grudnia 1886. L. 68982|1886, w sprawie wyżej wyrażonej:

Zważywszy, że petycye wyżej wymienione pochodzą po części od gmin, które obecnie nie należą do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku, a zatem petycye te domagają się nietylko przeniesienia siedziby tego Sądu powiatowego, ale także zmiany jego granic, a w dalszej konsekwencyi zmiany granic Sądów powiatowych w Załościach, Złoczowie, jako też Starostw w Złoczowie i w Brodach, —

zważywszy dalej, że częste zmiany terytoryalne co do kompetencyi władz oddziaływać muszą szkodliwie na tok spraw sądowych i administracyjnych, a zatem zmiany takie tylko w razie koniecznej potrzeby i oczywistej korzyści ludności przedsięwzięte być by mogły;

zważywszy nareszcie, że badania i dochodzenia przez Wydział krajowy przeprowadzone wykazały, że w obecnym wypadku żadne takie okoliczności nie zachodzą, któreby podobne tak daleko sięgające zmiany terytoryalne usprawiedliwić mogły;

Komisya prawnicza, zgodnie z Wydziałem krajowym, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycyą gmin Podhorce i okolicznych, żądających przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Oleska do Podhorzec, przechodzi do porządku dziennego.

Lwów, 18. Grudnia 1886.

Przewodniczący:

Zawadzki.

Sprawozdawca:

Fruchtmann.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 70.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie wyłączenia gminy Pokropiwny z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kozowie, c. k. Sądu obwodowego w Brzeżanach i c. k. Starostwa brzeżańskiego, a przyłączenia jej do c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego, Sądu obwodowego i Starostwa w Tarnopolu.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 9. Grudnia b. r. L. s. 31, Wysoki Sejm przekazał Komisyi prawniczej sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 21. Września 1886. L. 54.768|86., dotyczące sprawy w napisie wymienionej.

Komisya prawnicza zbadawszy tę sprawę, uznaje słuszność powodów w sprawozdaniu Wydziału krajowego przytoczonych i przychyla się w zupełności do wniosku Wydziału krajowego, a to tem więcej, ile że Rada powiatowa Brzeżańska sprzeciwiając się petycyi gminy Pokropiwny o wyłączenie jej z okregu Brzeżańskiego, powołuje się jedynie na grożący powiatowi autonomicznemu Brzeżańskiemu ubytek w dochodach, ubytek ten jednak sam przez się nie bardzo znaczny, nie może wejść w porównanie z korzyściami ekonomicznemi, jakie wypłyną dla gminy Pokropiwny z przydzielenia jej do okręgu Tarnopolskiego, gdzie w jednem i tem samem miejscu, o połowę bliższem jak Brzeżany, mieszkańcy gminy znajdą sposobność załatwienia wszystkich spraw swoich sądowych, administracyjnych i handlowych. Tak samo wzgląd na wygodę przełożeństwa obszaru dworskiego, ustąpić winien przed korzyściami całej gminy.

Dlatego komisya prawnicza, zgodnie z Wydziałem krajowym, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2 ustawy z dnia 11. Czerwca 1868 r. (Nr. 59. Dz. u. p.) oświadcza c. k. Rządowi swą opinię, iż pożytecznem uznaje, aby gmina i obszar dworski Pokropiwna z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kozowej, c. k. Sądu obwodowego i c. k. Starostwa w Brzeżanach wyłączone, a do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego, c. k. Sądu obwodowego i c. k. Starostwa w Tarnopolu przyłączone zostały.

Lwów, dnia 18. Grudnia 1886.

Przewodniczący:
Zawadzki.

Sprawozdawca:
Fruchtmann.

L. s. 422.

Aleg. 71.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starejsoli do Chyrowa.

Wysoki Sejmie!

Komisya prawnicza zbadawszy przekazaną uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. Grudnia 1886 L. 125. sprawę przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starejsoli do Chyrowa, doszła do przekonania, że nie zachodzą żadne okoliczności, któreby takie przeniesienie siedziby Sądu powiatowego usprawiedliwić mogły, a to z uwagi, że przeważnie większa część gminy i ludności do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Starejsoli należących, tego przeniesienia sobie nie życzy, że stosunki które pierwotnie spowodowały ustanowienie Sądu powiatowego w Starejsoli, dotąd się nie zmieniły nareszcie, że zdaniem Komisyi prawniczej, częste zmiany terytoryalne jeżeli nie są oczywistą przeważającą korzyścią ludności usprawiedliwione, nie mogą być pożądane.

Podzielając tedy w zupełności zapatrywanie Wydziału krajowego w sprawozdaniu jego z dnia 31. Sierpnia 1886. L. 43.052|86. objawione, komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przechodzi do porządku dziennego nad petycyą gminy Chyrów i okolicznych, o przeniesienie siedziby c. k. Sądu powiatowego ze Starejsoli do Chyrowa.

Lwów, dnia 10. Grudnia 1886 r.

Przewodniczący:
Zawadzki.

Sprawozdawca:
Fruchtmann.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 71.902|86.

Aleg. 72.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wpływie nieograniczonej wolności dzielenia posiadłości tabularnych na wybory do Sejmu i do Rady powiatowej, tudzież na ustrój obszarów dworskich.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 9. Września 1884. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu zgodnie z wnioskiem komisyi prawniczej o wniosku posła Skałkowskiego, by zbadał, czyli i jaki wpływ wywarła lub w najbliższej przyszłości wywrzeć może zaprowadzona ustawą z dnia 1. Listopada 1868. Dz. u. kr. Nr. 25. nieograniczona wolność dzielenia posiadłości tabularnych na wybory do Reprezentacyi krajowej i powiatowej z kuryi gmin wiejskich i na ustrój obszarów dworskich jako jednostek administracyjnych, ze względu na postanowienie §. 14. ord. wyb. kraj., §. 8. ord. wyb. powt. §. 1. ust. o obsz. dworsk. i na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył sprawozdanie, ewentualnie wnioski do zmiany dotyczących ustaw. — Wydział krajowy wywiązał się sprawozdaniem z dnia 30. Listopada 1885. L. 49.202 z otrzymanego polecenia, W sprawozdaniu tem przedstawił Wydział krajowy wnioski do zmiany postanowień ordynacyi wyborczej sejmowej i powiatowej w tym kierunku, ażeby posiadaczom dóbr ziemskich tabularnych, opłacającym rocznie kwotę mniejszą aniżeli 25 złr. w. a. podatków bezpośrednich, odjąć prawo wirylnego głosu w kuryi, względnie w grupie gmin wiejskich, i zaliczyć ich w poczet prawyborców. — Co do oddziaływania zaś podzielności dóbr tabularnych na administracyjny ustrój obszarów dworskich nie wystąpił Wydział krajowy z pozytywnymi wnioskami, podniósł jedynie, że sprawa ta wymaga dalszego rozpatrzenia się, i oznajmił, że starać się będzie w jak najkrótszym czasie przedłożyć Wysokiemu Sejmowi w tej mierze projekt opracowany na podstawie wyczerpujących badań.

Sprawę tę przekazał Wysoki Sejm komisyi prawniczej, która w sprawozdaniu swem z dnia 11. Stycznia 1886. zgodziła się na wnioski przez Wydział krajowy przedłożone co do zmiany ordynacyj wyborczych sejmowej i powiatowej.

Sprawozdanie to weszło na dniu 16. Stycznia 1886. na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu, a oprócz sprawozdawcy posła Fruchtmana, zabierali głos w rozprawie jeneralnej J. Ekscelencyi P. Namiestnik imieniem Wys. Rządu, tudzież poseł Romańczuk. — Przy rozprawie szczegółowej jednak została sprawa uchyloną z pod obrad Wysokiego Sejmu dla braku kompletu (114 posłów), wymaganego do zmiany ordynacyi wyborczej sejmowej.

Sprawa ta spadła tym sposobem z porządku obrad Wysokiego Sejmu a Wydział krajowy sądzi, że jest jego obowiązkiem podnieść ją na nowo w spełnieniu polecenia, otrzymanego uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. Września 1884.

Gdy jednak w §. 43. (w brzmieniu ustawy z dnia 6. Października 1869 Dz. u. kr. Nr. 13.) sejmowej ordynacyi wyborczej, zawartem jest postanowienie ogólne, że:

pełnoletni obywatele państwa austryackiego, zamieszkali na obszarach dworskich do gminy nie wcielonych, którzy nie należą do wyborców z klasy większych właścicieli lub do wyborców w miastach, są prawyborcami w tej gminie, z którą dotyczący obszar dworski stanowi jednę gminę katastralną, jeżeli nie są wyłączeni od prawa wybierania na mocy ustawy krajowej z dnia 13. stycznia 1869. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 13. i w tym obszarze dworskim lub w tej gminie od roku opłacają przynajmniej taki podatek bezpośredni, jaki w tej gminie płacą prawyborcy najniżej opodatkowani; zatem dla właścicieli posiadłości tabularnych płacących mniej, aniżeli 25 zł. w. a., jednak przynajmniej taki podatek, jaki w tej gminie płacą prawyborcy najniżej opodatkowani, już z mocy obowiązującego postanowienia ustawy w razie odjęcia im przywileju głosu wirylnego, zastrzeżonem jest prawo głosowania jako prawyborca przy wyborze wyborców. Przeto osobne wyraźne zastrzeżenie dla takich posiadaczy prawa głosowania przy wyborze wyborców nie jest koniecznie potrzebnem. Dlatego mniema Wydział krajowy, że poprzestanie jedynie przy projektowanej zmianie §. 14. sejmowej ord. wyb. o odstąpienie od uzupełnienia postanowień §. 13. tej ordynacyi wyborczej będzie wystarczającem dla osiągnienia zamierzonego celu i zmienia a właściwie ogranicza odpowiednie projekt noweli mającej zmienić postanowienia obowiązującej ordynacyi wyborczej sejmowej.

W sprawie oddziaływania nieograniczonej dzielności posiadłości tabularnych na ustrój administracyjny obszarów dworskich, wygotował Wydział krajowy projekt, ułożył go w paragrafy i przesłał wraz z obszernem uzasadnieniem pismem z dnia 12. Lutego 1886. L. 7.207 c. k. Prezydyum Namiestnictwa z uprzejmą prośbą o obznajomienie Wydziału krajowego z zapatrywaniem Wysokiego Rządu na tę sprawę. Pismem z dnia 30. Listopada 1886. L. 6.346. pr. uchyliło się jednak c. k. Prezydyum Namiestnictwa nietylko od wejścia w szczegóły przesłanego projektu, ale nawet nie wypowiedziało zapatrywań Wysokiego Rządu na zasady tworzące podstawę przesłanego projektu, a to z tej przyczyny, że wysnuło ze sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 30. Listopada 1885. L. 49.209 Wysokiemu Sejmowi przedłożonego, że projekt c. k. Prezydyum Namiestnictwa zakomunikowany nie jest właściwym (ostatecznie zredagowany) projektem Wysokiemu Sejmowi przedłożyć się mającym.

W obec tego, że odpowiedź c. k. Prezydyum Namiestnictwa uchylająca się na teraz od objawienia swego zdania dopiero 4. Grudnia 1886. do L. 71.902. do Wydziału krajowego nadeszła, nie może Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi w ciągu teraźniejszej sesyi stanowczych wniosków w tym kierunku. Wydział krajowy dołoży jednak wszelkich starań, ażeby mógł w najbliższej przyszłości wystąpić w obec Wysokiego Sejmu z wnioskami dążącymi do usunięcia uje mnego oddziaływania częstego dzielenia posiadłości tabularnych na ustrój administracyjny obszarów dworskich.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić projekty ustaw pod [1]. i [3]. załączone.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 29. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Smolka
Członek Wydziału krajowego.

do L. 71.902.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca postanowienia §. 14. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r. Dz. u p, Nr. 1. pod względem udziału posiadaczy posiadłości tabularnej, nie należącej do związku gminy od której należytość roczna w podatkach realnych nie wynosi najmniej sto zł. w. a. w wyborze posłów z kuryi gmin wiejskich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 14. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. Dz. u. p. Nr. 1. zostają uchylone w dotychczasowej osnowie i mają odtąd następnie opiewać:

§. 14.

Pełnoletni, do związku państwa austryackiego należący posiadacze posiadłości tabularnej, nie znajdującej się w związku gminy, od której należytość roczna w podatkach realnych rządowych wynosi najmniej dwadzieścia pięć złotych w. a., a nie dosięga pełnej kwoty stu złotych w. a. mają z uwzględnieniem postanowień ustawy z dnia 20. Września 1866. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 23., jako wyborcy mieć udział w wyborze posła z gmin wiejskich tego okręgu wyborczego, w którym posiadłość jest położona.

Z pomiędzy kilku współposiadaczy takiej posiadłości, ten tylko jako wyborca wystąpić może, którego wszyscy do tego upoważnią.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

do L. 71.902.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca postanowienia §. 8. ordynacyi wyborczej powiatowej z dnia 12. Sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 21. o prawie wybierania członków Rady powiatowej w grupie gmin wiejskich służącem posiadającym w powiecie dobra ziemskie tabularne i opłacającym rocznie mniej niż 100 zł. w. a. podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Krolestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 8. ordynacyi wyborczej powiatowej z dnia 12. Sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 21. zostają uchylone w dotychczasowej osnowie i mają odtąd następnie opiewać;

§. 8.

Prawo wybierania członków Rady powiatowej w grupie gmin wiejskich mają także obywatele państwa austryackiego, którzy posiadają w powiecie dobra ziemskie tabularne i opłacają rocznie kwotę nie mniejszą, aniżeli dwadzieścia pięć zł. w. a. a nie dosięgającą pełnych sto zł. w. a. podatków bezpośrednich.

Co do wykonywania tego prawa mają być zastosowane postanowienia §. 2.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. kr. 74.713|1886.

Aleg. 73.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zalesienia wydm piasczystych i nieużytków.

Wysoki Sejmie!

Uchwałami z dnia 24. września 1878., z dnia 24. września 1881. i z dnia 25. września 1882. wyznaczył Wysoki Sejm na zalesienie wydmisk i zapiaszczonych pastwisk następujące subwencye:

1. Dla powiatu Niskiego, począwszy od r. 1878., na pierwszy rok 900 zł., na następne cztery lata po 750 zł. w. a., a na ostatnie pięć lat po 150 zł., razem na lat dziesięć 4.650 zł. w. a.

2. Dla powiatu Tarnobrzeskiego, począwszy od r. 1878., na pierwszy rok 900 zł., na następne cztery lata po 750 zł. w. a., a na ostatnie dwa lata po 150 zł. w. a., razem na lat siedm 4.200 zł. w. a.

3. Dla powiatu Jarosławskiego i niektórych gmin powiatów Cieszanowskiego i Łańcuckiego, począwszy od r. 1882., na pierwsze trzy lata po 400 zł., na następne dwa lata po 300 zł., a na ostatnie dwa lata po 150 zł. w. a., razem na lat siedm 2.100 zł. w. a.

4. Dla gmin Gliniany i Janiów w powiecie Przemyślańskim, począwszy od r. 1882., na dwa lata po 150 zł., razem 300 zł. w. a.

5. Dla powiatu Jaworowskiego, począwszy od r. 1883., na pierwszy rok 550 zł., na następne dwa lata po 500 zł., na czwarty rok 400 zł., na piąty rok 250 zł., a na ostatnie trzy lata po 200 zł. w. a., razem na lat ośm 2.800 zł. w. a.

6. Dla powiatu Mościskiego, począwszy od r. 1883., na pierwszy rok 700 zł., na następne dwa lata po 560 zł., na dalsze dwa lata po 400 zł., a na ostatnie trzy lata po 260 zł., razem na lat ośm 3.400 zł. w. a.

Według powyższego, okres dziesięcioletni, na który przyznano subwencye z funduszu krajowego powiatowi Niskiemu, kończy się z rokiem 1887. Z tego powodu Wydział powiatowy w Nisku, zachęcony pomyślnym rezultatem dotychczasowych robót około zalesienia wydmisk i pastwisk zapiaszczonych, a mając w powiecie jeszcze znaczny obszar (około 1.400 morgów) takich gruntów niezadrzewionych, przedłożył Wydziałowi krajowemu relacyą z dnia 6. września r. b. L. 641 prośbę, aby kraj wyznaczył na roboty rzeczone zasiłki na dalszy szereg lat, a c. k. Rząd utrzymywał aż do

ukończenia robót ustanowiony poprzednio organ techniczny do przeprowadzenia zalesień. Wydział krajowy zaś prośbę powyższą, o ile takowa tyczyła się utrzymania leśnika z funduszów państwowych, poparł u c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 15. października r. b. L. 54.163, oznajmiając zarazem, że w danym razie gotów jest poczynić odpowiednie kroki w celu wyjednania u Wysokiego Sejmu dalszych zasiłków na zalesienie wydm w powiecie Niskim.

Odezwa Wydziału krajowego odniosła przedewszystkiem ten skutek, że c. k. Inspektorat lasowy nadesłał pismem z dnia 18. grudnia r. b. L. 311. załączone ⊦ sprawozdanie, obejmujące obok zestawienia rezultatu dotychczasowych robót około zalesienia wydmisk, także program robót dalszych i to nietylko dla powiatu Niskiego, ale i dla okręgów roboczych Tarnobrzeskiego, Jarosławsko-Cieszanowskiego i Jaworowsko-Mościskiego. W programie tym rozszerzono znacznie zakres robót poprzednio projektowanych przez wciągnięcie nowych miejscowości, a to, jak wyjaśnia sprawozdanie, w części takich, w których włościanie przykładem zachęceni, liche albo na lotne piaski przekształcające się pastwiska dobrowolnie pod zalesienie oddają, w części zaś takich, w których komisye zalesienia nieużytków i lotnych piasków uznały za konieczne.

Według sprawozdania c. k. Inspektoratu lasowego:

I. zalesiono po koniec roku 1886:

1.	w okręgu roboczym	Niskim	1301 morgów
2.	„ „	Tarnobrzeskim . .	494 „
3.	„ „	Jarosławsko-Cieszanowskim	369 „
4.	„ „	Jaworowsko-Mościskim .	463 „
		Razem . .	2627 morgów.

II. Pozostaje zalesić po większej części już w poprzednim okresie ustalonych wydmisk i nieużytków:

1.	w okręgu roboczym	Niskim	1408 morgów
2.	„ „	Tarnobrzeskim . .	618 „
3.	„ „	Jarosławsko-Cieszanowskim	676 „
4.	„ „	Jaworowsko-Mościskim .	750 „
		Razem . .	3452 morgów.

Koszta zaś zalesienia, któreby fundusz krajowy miał ponieść, obliczył c. k. Inspektorat lasowy jak następuje:

1. Dla okręgu Niskiego na 4.900 zł. w. a., tak, że po potrąceniu przyzwolonych już przez Wysoki Sejm na r. 1887. — 150 zł. (uchwałą z dnia 24. września 1878.), pozostaje do pokrycia 4.750 zł. w. a.

2. Dla okręgu Tarnobrzeskiego na 2.600 zł. w. a.

3. Dla okręgu Jarosławsko-Cieszanowskiego na 1.800 zł. w. a., tak, że po potrąceniu przyzwolonych już przez Wysoki Sejm na lata 1887. i 1888. — 300 zł. w. a. (uchwałą z dnia 24. września 1881 r.), pozostaje do pokrycia 1.500 zł. w. a.

4. Dla okręgu Jaworowsko-Mościskiego na 2.520 zł. w. a., tak, że po potrąceniu przyzwolonych już przez Wysoki Sejm na lata 1887., 1888., 1889. i 1890. — 2.030 zł. (uchwałą z dnia 25. września 1882.), pozostaje do pokrycia 490 zł. w. a.

Na projektowane roboty potrzebną więc jest oprócz przyzwolonych już dawniej subwencyj w kwocie 2.480 zł. w. a., jeszcze dalsza dotacya z funduszu krajowego w kwocie 9.340 zł. w. a., czyli razem dotacya w kwocie 11.820 zł. w. a.

Gdy dalej program rozkłada roboty równomiernie w okręgu Niskim na lat siedm, a w innych okręgach na lat cztery, fundusz krajowy dostarczaćby musiał na pokrycie kosztów zalesienia corocznie w pierwszych czterech latach (1887—90.) po 2.430 zł. w. a., a w następnych trzech (1891—93.)

po 700 zł. w. a. Na rok 1887. jednak wstawiono już w preliminarz funduszu krajowego (Rubr. XV. poz. 186.), na zalesienie wydm piaszczystych kwotę 950 zł. w. a. w myśl wspomnionych na wstępie uchwał Wysokiego Sejmu; na wypadek więc przyjęcia wypracowanego przez c. k. Inspektorat lasowy programu, potrzebowałby Wydział krajowy na tenże rok dodatkowego kredytu tylko do wysokości 1.480 zł. w. a., — a w zaokrągleniu 1.500 zł.

Za udzieleniem materyalnego poparcia, potrzebnego do przeprowadzenia nowego programu, przemawiają wszystkie te względy, które skłoniły Wysoki Sejm do uchwalenia poprzednich dotacyj na zalesienie wydmisk, a nadto jeszcze i ta okoliczność, że rezultat robót wykonanych na tem polu od r. 1878. stanowi rękojmię skuteczności i powodzenia robót dalszych. Program rzeczony zaleciło także gorąco c. k. Namiestnictwo w odezwie z dnia 21. grudnia r. b. L. 80.906., (którą Wydział krajowy otrzymał dnia 28. grudnia 1886.). Odezwą tą oznajmiło zarazem c. k. Namiestnictwo, że:

1. C. k. Ministerstwo rolnictwa zapewniło reskryptem z dnia 28. lutego 1883. L. 17.242/82. wynagrodzenie dla technika leśnego w okręgu roboczym Jaworowsko-Mościskim o rocznych 650 zł. w. a. na lat 8, t. j. do r. 1890. włącznie, reskryptami zaś z dnia 24. marca 1881. L. 2.404. i z dnia 1. marca 1886. L. 498. wynagrodzenie dla takiegoż leśnika w okręgu roboczym Jarosławsko-Cieszanowskim o rocznych 450 zł., a później 700 zł, w. a. na lat siedm, t. j. do r. 1887. włącznie;

2. na pokrycie wynagrodzenia techników leśnych w okręgach roboczych Niskim i Tarnobrzeskim wstawiano dotąd corocznie w budżet państwowy kwotę 1800 zł. w. a., a c. k. Namiestnictwo sprawozdaniem z dnia 11. czerwca r. b. L. 35.733 przedłożyło c. k. Ministerstwu rolnictwa wniosek, aby taką samą kwotę wstawiło w budżet państwowy na r. 1887.

Według tejże odezwy wreszcie c. k. Namiestnictwo nie wątpi, „że skoro Wysoki Sejm żądane powyżej subwencye z funduszów krajowych uchwali, także Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa swego nie odmówi poparcia i udzieli na dalsze lata subwencyi, potrzebnej dla opędzenia kosztów utrzymania techników leśnych we wspomnianych na wstępie okręgach roboczych".

Nadmienić jeszcze wypada, że gmina Ulanów, należąca do okręgu roboczego Niskiego, wniosła za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa prośbę, aby ze względu na klęskę pożaru, jaką dotknięta została w roku bieżącym, uwolnić ją od obowiązku bezpłatnego dostarczania robocizny przy dalszych zalesieniach i wyznaczyć jej na pokrycie kosztów robocizny kwotę 800 zł. a. w. Ponieważ zaś gmina powyższa jedna z pierwszych rozpoczęła u siebie roboty około zalesienia wydmisk (w r. 1877.) i dotąd już około 200 morgów zdołała zalesić, przeto prośba jej, zdaniem Wydziału krajowego, wobec wyżej wspomnianej klęski, zasługuje na częściowe przynajmniej uwzględnienie.

Na podstawie wywodu powyższego Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm wyznacza na pokrycie kosztów zadrzewienia wydmisk i nieużytków:

1) w okręgu roboczym Niskim na rok 1887. dodatkowo 550 zł. w. a., a na dalsze sześć lat po 700 zł. w. a.;

2) w okręgu roboczym Tarnobrzeskim na lat cztery, począwszy od r. 1887., po 650 zł. w. a;

3) w okręgu roboczym Jarosławsko-Cieszanowskim na lata 1887. i 1888. dodatkowo po 300 zł. w. a., a na dalsze dwa lata po 450 zł. w. a.

4) w okręgu roboczym Jaworowsko-Mościskim na rok 1888., 1889. i 1890. dodatkowo po 170 zł. w. a.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacania kwot powyższych, pod warunkiem, że właściciele gruntów, które mają być zadrzewione, dostarczą bezpłatnie robociznę potrzebną do prze-

prowadzenia projektowanej melioracyi, niemniej grunt pod szkółki i materyał do ogrodzenia szkółek, zaś c. k. Rząd utrzymywać będzie po jednym nadzorcy leśnym w każdym okręgu roboczym, jako kierowniku robót wykonywanych, a nadto przyzna Wydziałowi krajowemu prawo ingerencyi co do zużycia dotacyj wyznaczonych uchwałą niniejszą z funduszu krajowego.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do uwolnienia gminy Ulanów od obowiązku bezpłatnego dostarczania robocizny do zalesień, które będą wykonane w tejże gminie w r. 1887., i wyznacza na pokrycie kosztów tej robocizny kwotę 400 zł. w. a.

IV. Na pokrycie wydatków spowodowanych wyznaczeniem powyższych dotacyj, otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu na r. 1887. kredyt do wysokości 1.900 zł. w. a.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 29. gr dnia 1886 r.

Marszałek krajowy:

Jan hr. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Sprawozdanie

o zalesieniu wydmisk i nieużytków w Galicyi.

Po odejściu dnia 1. Czerwca 1886. dotychczasowego kierownika robót około zalesienia lotnych piasków i nieużytków w kraju, byłego c. k. komisarza leśnego p. Hołowkiewicza, na miejsce innego przeznaczenia czułem się obowiązanym zwiedzić wszystkie te roboty, aby w każdym razie uzyskać podstawę do skutecznego dalszego kierowania ważnej tej sprawy.

Przedkładam w załączeniu cztery wykazy teraźniejszego stanu zalesienia lotnych piasków i nieużytków w czterech istniejących w kraju obecnie okręgach roboczych tj. Niskim, Tarnobrzeskim, Jarosławsko-Cieszanowskim i Jaworowsko-Mościskim.

Zestawienia tych wykazów dokonałem wraz z czterema leśnikami, którym powierzono zalesienie lotnych piasków i nieużytków na podstawie raz z nimi wszystkich opisanych tamże robót wykonanych w celu owego zalesienia.

Od czasu ułożenia pierwszych programów i oznaczenia terminów ukończenia robót około zalesienia lotnych piasków i nieużytków w okręgach Niskim, Tarnobrzeskim i Jarosławsko-Cieszanowskim, wciągnięto też nowe miejscowości do zalesienia, po części w skutek próśb i dobrowolnego oddania przez włościan, lichych albo na lotne piaski przekształcających się pastwisk, po części zaś w skutek orzeczeń komisyj, przeznaczających dalsze nieużytki i lotne piaski do koniecznego zalesienia.

Przybyłe nowe grunta i konieczność uzupełnienia już ustalonych, ale z różnych przyczyn częściowo zniszczonych, albo niezupełnie udałych kultur wymagają odpowiedniego przedłużenia terminu ukończenia tych robót.

W okręgu Niskim

istnieją już zupełnie ustalone i zalesione piaski lotne i nieużytki na przestrzeni	1.301 morgów
jeszcze nie zalesione ale po największej części już ustalone	1.408 „
razem	2.709 morgów

dla zupełnego ukończenia zalesienia i ustalenia koniecznie jeszcze potrzeba:

kóp łat	345 à 6 zł.	2.070 zł.
fur gałęzi	7.455 à 20 ct.	1.490 „
nasienia	300 kilo à 2 zł. . . .	600 „
	zatem razem . .	4.160 zł.

Opierając się na doświadczeniach z lat przeszłych, mniemam, że siły nadzorującego i robotników wystarczają w przecięciu rocznie zaledwie na zalesienie około 200 morgów.

Zalesienie zatem około 200 morgów niezalesionych ale po największej części ustalonych już lotnych piasków i nieużytków w okręgu Niskim wymaga jeszcze 7 lat. — Dzieląc cały ogół kosztów zalesienia obrachowany na 4.160 złt. przez liczbę 7 lat, otrzymujemy za dodaniem jeszcze rocznie 100 złt. na zapłacenie pomocników przecięciową roczną kwotę 700 złt. niezbędnej subwencyi.

W okręgu Tarnobrzeskim

zawierają według załączonego wykazu zupełnie już ustalone i zalesione grunta lotnego piasku i nieużytków . . . . . 494 morgów
jeszcze niezalesione, po największej części już ustalone . . . . . 618 „
razem . . . . . 1.112 morgów

dla zupełnego ukończenia zalesienia i ustalenia potrzeba jeszcze według przyłączonego wykazu:

kóp łat	197_9 à 6 złt.	. . . 1.200 złt.
fur gałęzi	3.845 à 25 ct.	. . . 960 „
nasienia	106 kilo à 2 złt.	. . . 212 „
	razem	. . 2.372 złt.

Zastósowując i tutaj powyższy obrachunek dla okręgu Niskiego przypada rocznie do zalesienia w przeciągu 4 lat około 154 morgów z niezbędną roczną subwencyą za doliczeniem 60 złt. dla zapłacenia pomocników circa 650 złt.

W okręgu Jarosławsko-Cieszanowskim

zajmują według załączonego wykazu zupełnie już ustalone i zalesione grunta lotnego piasku i nieużytków . . . . . 369 morgów
pozostaje do zalesienia po części już ustalonych . . . . . 542 „
razem . . . . 911 morgów.

Dla zupełnego ukończenia zalesienia i ustalenia potrzeba zatem jeszcze:

kóp łat	32 à 6 złt.	. . . . 192 złt.
fur gałęzi	2.377 à 25 ct.	. . . 594 „
nasienia	108 kilo à 2 złt.	. . . 216 „
	razem	. . 1.002 złt.

W tym okręgu roboczym znajdują się świeżo przybyłe obszary lotnych piasków i nieużytków o znacznej rozległości jak n. p. wydma gminy Ożanna około 300 morgów zawierająca, która zaledwie w przeciągu 4 lat zalesioną być może, z powodu nie wystarczającej liczby robotników gminy. — W celu jednoczesnego ukończenia robót na parcelach zalesić się mających w tym okręgu wypada z pozostałych jeszcze do zalesienia wydmisk i nieużytków położonych w powiecie Cieszanowskim przyłączyć do tego okręgu według załączonego wykazu łączną przestrzeń około 134 morgów, położonych w gminach Cieszanowie i Żukowie.

Dla ustalenia i zalesienia tej przestrzeni potrzeba zatem:

kóp łat	30 à 60 złt.	. . . . 180 złt.
fur gałęzi	600 à 25 ct.	. . . . 150 „
nasienia	27 kilo à 2	. . . . 54 „
	razem	. . . 384 złt.

Wypada zatem $\frac{542}{4} + \frac{134}{4} = \frac{676}{4}$ morg. w przecięciu w przeciągu 4 lat około 170 morgów rocznie do zalesienia z niezbędną subwencyą za doliczeniem 100 złt. na pomocników

$$\frac{1.002 + 384}{4} \text{ złt.} = \frac{1.386}{4} + 100 = 450 \text{ złt.}$$

W okręgu Jaworowsko-Mościskim

zajmują według załączonego wykazu zupełnie już ustalone i zalesione grunta lotnych piasków i nieużytków . . . . . 209 + 254 = 463 morgów
jeszcze niezalesione ale po największej części już ustalone . 411 + 339 = 750 „
razem . . . . . 1.213 morgów

za to na 4 lata rocznie circa 187 morgów.

Dla zupełnego ukończenia zalesienia i ustalenia potrzeba jeszcze według wykazu:

kóp łat	55 + 4 = 59 à 6 złt.	. 354	złt.
fur gałęzi	4.550 + 930 = 5.480 à 30 ct.	1.644	„
nasienia	83 + 58 = 141 kilo 2 =	282	„
pomocników na 4 lata à 60 złt.	=	240	„
	razem	2.520	złt.

Potrzeba zatem w przecięciu rocznie około $\frac{2520}{4}$ złt. dla zalesienia lotnych piasków i nieużytków w terminie 4 lata — 630 złt.

Zwracam uwagę na wymienioną w przyłączonym wykazie ilość morgów wydmisk, które już ładnie były zalesione i w ostatnich dwóch latach do szczętu były zniszczone przez pędraki.

Ta przestrzeń zniszczona wynosi . . . . . 237 morgów
przestrzeń zaś zniszczona przez burzę . . . . . 50 „
razem . . . . . 287 morgów

Z poprzednich obrachowań wynika następujące

ZESTAWIENIE.

Okręg roboczy	Cała przestrzeń lotnego piasku i nieużytków	Z tej przestrzeni wypada na		Termin zalesienia	Wypada na rok		UWAGA
		już zalesione	niezalesione		do zalesienia	subwencya	
	morgów	morgów		lat	morg.	złt.	
Nisko	2.709	1.301	1.408	7	200	700	
Tarnobrzeg	1.112	494	618	4	154	650	
Jarosław-Cieszanów	1.045	369	676	4	170	450	
Jaworów-Mościska	1.213	463	750	4	187	630	na Jaworów 495 na Mościska 135
Razem	6.079	2.627	3.452	—	711	2.430	

Zalesienie lotnych piasków wymaga oczywiście daleko większych kosztów, niżeli zalesienie nieużytków. Wysokość subwencyi zależy tedy głównie od wielkości obszarów lotnych piasków w odnośnym okręgu roboczym zawartych; z tej przyczyny wielkość przestrzeni z wielkością subwencyi nie stanowi równej proporcyi.

We wspomnionych pierwszych trzech okręgach roboczych ustalono w ciągu dziesięciu lat żmudnej pracy lotny piasek 256 wydmisk i nieużytków. Wszystkie te miejsca rozrzucone są na obszarze około 50 mil kwadratowych i przynależą do 88 gmin katastralnych, w ostatnim zaś okręgu (Jaworów-Mościska) 1.213 wydmisk na obszarze 16 mil kwadr., przynależących do 14 gmin katastralnych.

Obecnie zaś oczekują one tylko ukończenia i uzupełnienia zalesień, ażeby pod ochroną powstającego lasu zamienić się na grunta stale użyteczne, z wyjątkiem nowo-przybyłych wydmisk, które wskutek zakazu pasania bydła, w początkowym dopiero znajdują się stanie ustalenia.

Zbawienny wpływ ustalenia i zalesienia wydmisk na charakter całej okolicy i na usposobienie ludności jest uderzającym, a ocenić go umie najlepiej, kto już przed rokiem 1877., t. j. przed rozpoczęciem robót poznał był owe istne wulkany lotnego piasku. Zajmując zwykle wzgórza lub faliste wzniesienia w bliskości wsi, zasypywały one wówczas coraz bardziej okoliczne grunta, drogi i zabudowania. Względem rozpoczętych robót zachowywała się ludność przez czas dłuższy nie tylko

odpornie lecz nawet wrogo. Wcale nie rzadkie były wypadki złośliwego zniszczenia tego, co wykonano z trudem i mozołem. Niejednokrotnie odgrażano się nawet urzędującym z ramienia Władz technikom lasowym.

Teraz zgłasza się ta sama ludność coraz częściej do c. k. Władzy politycznej z prośbą o zalesienie lichych pastwisk, równających się nieżytkom, lub podejmuje się robót na własną rękę ze skutkiem często pomyślnym. Wobec znanego jednak ubóstwa tamtejszych okolic, wydaje mi się ukończenie i utrwalenie całego dzieła tem ważniejszym być obowiązkiem Władz decydujących, czego bez ustawicznego nadzoru i subwencyonowania przeprowadzić niepodobna. W Niskim okręgu roboczym ograniczała się zrazu urzędowa czynność leśnika powiatowego Nicefora Lęk Sufczyńskiego na równi z innymi okręgami na samem ustaleniu i zalesieniu lotnych piasków i nieżytków. Wszelako następnie przydał mu tamtejszy Wydział powiatowy, wskutek usilnych starań byłego c. k. komisarza lasowego p. Hołowkiewicza, także fachowe urządzenie i nadzór nad lasami, lasowymi ekwiwalentami gminnymi i lasami ochronnymi z odpowiedniem wynagrodzeniem na r. 1887. Jestto próba utworzenia posady leśnika powiatowego gwoli utrzymania w powiecie ważnych lasów w stanie należytym, a zarazem ustawicznego czuwania nad utrzymaniem lasów świeżo powstałych na wydmiskach, na które tak wiele już wyłożono i kosztów i pracy.

Mniemam, że dopiero wskutek takiego połączenia obowiązków, przysparzającego leśnikowi dostateczne już zatrudnienie i lepsze wynagrodzenie, można się spodziewać uzyskania i zapewnienia sobie ludzi z wyższem ukształceniem i należytem przejęciem się swymi żmudnymi obowiązkami.

Podczas moich objazdów dochodziły mnie także w powiatach Tarnobrzeskim, Jarosławskim i Jaworowskim rozliczne głosy, przemawiające za utworzeniem tamże podobnych posad i powierzeniem takowych teraźniejszym leśnikom powiatowym.

We wzmiankowanych okręgach roboczych zajmują się poszczególni leśnicy powiatowi także pomiarem i zakładaniem dokładnego katastru zalesionych wydmisk i nieużytków, jakoteż lasów gminnych i ekwiwalentowych.

Zarówno tedy dla zupełnego ukończenia zalesienia wydmisk jak i dla należytego czuwania nad utrzymaniem świeżo wyrastających na nich lasów, i dokładniejszego także poznania stosunków leśnych w poszczególnionych gminach powiatu, okazuje się nieodzownem odpowiedne przedłużenie terminu zalesienia wydmisk i dalsze subwencyonowanie robót w tym celu podjętych.

Będzie to razem dla innych powiatów najlepszą zachętą do naśladowania danego przykładu tworzenia instytucyi leśników powiatowych pod kontrolą c. k. Starostwa i delegata Wydziału krajowego z fachowym nadzorem c. k. krajowej inspekcyi leśnej.

Na podstawie powyższych wywodów ośmielam się prosić o przyjęcie mego projektu przedłużenia terminu i subwencyonowania robót na dalszy przeciąg lat, jaki oznaczyłem w poprzedniem zestawieniu.

W końcu stawiam następujący wniosek:

Wysoki Wydział krajowy raczy zarządzić, żeby Wydział powiatowy w Nisku przedłożył na r. 1887. utrzymanie leśnika Nicefora Lęk Sufczyńskiego, jako zarządcę lasów gminnych, ekwiwalentowych i ochronnych powiatu Niskiego; również Wydziały powiatowe w Tarnobrzeskim i Kolbuszowskim przyjęły za odpowiednią remuneracyę leśnika Wiktora Gutwińskiego; Wydziały powiatowe w Jarosławiu i Cieszanowie leśnika Adama Mechlera; nareszcie Wydziały powiatowe w Jarosławiu i Mościskach leśnika Wincentego Linderskiego, jako zarządców nad wspomnionymi lasami na r. 1887, a to w celu powzięcia doświadczeń co do użyteczności takowej instytucyi. Mogłaby ona z czasem objąć kraj cały przez utworzenie według potrzeby okręgów z jednego, co dwóch lub nawet co trzech powiatów politycznych, nietylko celem nadzorowania wspomnionych lasów, ale zarazem dla przeprowadzenia zalesienia lotnych piasków i nieużytków.

Lwów, 18. grudnia 1886.

Lettner
c. k. nadradca lasowy.

L. W. 76.105/86.

Aleg. 74.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie daru z łaski dla Maryi Veit, sieroty po emerytowanym dyrektorze szkoły głównej we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Marya Veit, sierota po emerytowanym dyrektor ze szkoły głównej we Lwowie, wniosła w roku 1886. na ręce Najjaśniejszego Pana, tudzież do c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia prośby o wyznaczenie jej stałego daru z łaski. Po otrzymaniu wyjaśnień zażądanych od Rady szkolnej krajowej oświadczyło c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia tejże Radzie reskryptem z dnia 29. Września 1886. L. 17.680, iż nie może poprzeć wspomnianej prośby u Najjaśniejszego Pana. Natomiast wezwało c. k. Ministerstwo Radę szkolną krajową, ażeby przedstawiła Wydziałowi krajowemu wniosek przyznania petentce wsparcia ze względu na długoletnią służbę jej ojca i na jej smutne położenie.

Wskutek tego przesłała Rada szkolna krajowa odezwą z d. 12. Grudnia 1886. L. 14.449 Wydziałowi krajowemu akta tej sprawy z wnioskiem, aby Wydział krajowy wyjednał petentce u Wysokiego Sejmu odpowiedne wsparcie. Wedle tych aktów przedstawia się rzecz następująco: Ojciec Maryi Veit ś. p. Mikołaj Veit, kierujący nauczyciel przy szkole głównej we Lwowie, służył w zawodzie nauczycielskim 42 lata i trzy miesiące i zmarł jako emeryt w dniu 20. Lipca 1844., pozostawiając wdowę i sześcioro dzieci, z których troje nie osiągnęło było jeszcze pełnoletności, bez żadnego majątku. Ponieważ wymierzona wdowie pensya w kwocie 133 zł. 20 ct. m. k. nie wystarczała na utrzymanie jej i trojga jeszcze niezaopatrzonych dzieci, przeto Marya Veit musiała sama zarabiać na swe utrzymanie jako guwernantka w domach prywatnych i wspierać z zarobionych w ten sposób pieniędzy swoją matkę i młodszą siostrę, która będąc słabowitą, nie mogła się utrzymać własną pracą.

W ten sposób utrzymywała się Marya Veit dotychczas. Obecnie, gdy i wiek podeszły, liczy ona już lat 66, i stargane tyloletnią pracą siły nie pozwalają jej wypełniać należycie obowiązków guwernantki lub bony, pozostaje bez miejsca i znajduje się w rozpaczliwem położeniu, gdyż wspierając matkę, zmarłą dopiero w r. 1870., nie mogła zaoszczędzić z swej płacy żadnych funduszów, któreby jej zapewniły choćby najnędzniejsze utrzymanie na starość.

Od rodziny swej nie może ona otrzymać żadnej pomocy, gdyż bracia jej, z których jeden jest nauczycielem muzyki w Odessie, drugi zaś pensyonowany kapitan, musi utrzymywać żonę i siedmioro dzieci, nie mogą jej wspierać, innych zaś krewnych nie ma.

Z powyższego wynika, że Marya Veit rzeczywiście pomocy potrzebuje i że na nią zasługuje tak ze względu na długoletnią służbę swego ojca jak i ze względu na własną z górą czterdziestoletnią pracę w trudnym i przykrym a tak pożytecznym zawodzie nauczycielki prywatnej. Wydział krajowy mniema, iż pomocy tej należałoby Maryi Veit udzielić w formie dożywotniego daru z łaski, nie ma bowiem prawdopodobieństwa, iżby jej stosunki materyalne mogły się poprawić, z drugiej zaś strony w obec podeszłego jej wieku wydatek ten zapewne nie długo obciążać będzie fundusz krajowy.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Maryi Veit, byłej guwernantce, sierocie po dyrektorze szkoły głównej we Lwowie, przyznaje się z funduszu krajowego dożywotni dar z łaski w kwocie ośmdziesięciu (80) zł. w. a. rocznie począwszy od dnia uchwały.

We Lwowie dnia 31. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:

Jan hr. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:

Oktaw Pietruski w. r.

Członek Wydziału krajowego.

L. W. 72.260/86.

Aleg. 75.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z d. 29. Grudnia 1885. r. w sprawie oznaczenia miejscowości na siedzibę trzeciego c. k. Sądu powiatowego w granicach c. k. Starostwa Rohatyńskiego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 29. Grudnia 1885. Wysoki Sejm udzielając opinie c. k. Rządowi względem ntworzenia w obrębie c. k. Starostwa Rohatyńskiego trzeciego Sądu powiatowego, polecił Wydziałowi krajowemu zbadać, która miejscowość Starostwa Rohatyńskiego nadaje się najbardziej na siedzibę utworzyć się mającego trzeciego Sądu powiatowego i które gminy do jego okręgu przydzieliby należało.

W wykonaniu zatem powyższego zlecenia mamy zaszczyt przedłożyć, iż zapytana w tym względzie Rada powiatowa w Rohatynie uchwałą z dnia 15. Października 1886. oświadczyła, iż podług jej zdania zaludnienie i obszar powiatu Rohatyńskiego właściwie wymaga nie trzech, ale czterech Sądów powiatowych w jego obrębie, a zatem wnosi, ażeby prócz dziś istniejących tam c. k. Sądów powiatowych w Rohatynie i Bursztynie, utworzono dwa nowe z siedzibą w Bukaczowcach i Bołszowcach. Na wypadek zaś nieuwzględnienia tej opinii, na siedzibę trzeciego Sądu powiatowego wskazuje miasteczko Bołszowce.

Prezydyum c. k. Sądu wyższego krajowego we Lwowie odezwą z dnia 30. Listopada r. b. L. 9.355 udzieliło nam swoję opinię, iż podzielając potrzebę utworzenia trzeciego Sądu powiatowego na obszarze Starostwa Rohatyńskiego, na siedzibę przyszłego c. k. Sądu nie uznaje odpowiedniemi ani Bukaczowiec ani Bołszowiec z tytułu niedogodnego geograficznego ich położenia, — a zatem i trudności zakreślenia dla któregobądź okręgu obejmującego dostateczną cyfrę ludności potrzebnej dla funkcyonowania choćby minimalnego personalu sądowego.

Z tego powodu c. k. Sąd wyższy nie może się oświadczyć ani za wyborem Bołszowiec, ani Bukaczowiec na siedzibę nowego Sądu i tylko na wypadek, gdyby kwestya tak postawioną została, że w jednej lub w drugiej miejscowości nowy Sąd powiatowy ma być utworzonym, przemawiałaby za Bołszowcami ta okoliczność, że do okręgu tego Sądu znaczniejsza ludność mogłaby być wcieloną.

Przy takim stanie sprawy i faktycznych stosunkach miejscowych Wydział krajowy nie może, jak tylko w zupełności podzielać zapatrywanie c. k. Sądu wyższego, gdyż rzeczywiście ani jedna ani druga miejscowość obrana na siedzibę Sądu, nie ułatwi proporcyonalnego rozdziału ludności na trzy Sądy mające się mieścić w obrębie c. k. Starostwa Rohatyńskiego w ten sposób, aby rozdział ten wypadł z korzyścią dla mieszkańców.

Miasto Bukaczowce leży za blisko Bursztyna, dotychczasowej siedziby c. k. Sądu powiatowego, bo w odległości mniej więcej 10 kilometrów, Bołszowce znowu na samej granicy c. k. Starostwa Stanisławowskiego, zatem wydzielenie dla jednej lub drugiej siedziby okręgu sądowego nawet przez podział obecnego okręgu Sądu Bursztyńskiego jest wielce utrudnione.

Kierując się przy tego rodzaju oznaczaniu granic okręgów sądowych, wyłącznie życzeniem odnośnych gmin i obszarów dworskich, z przedłożonych sobie uchwał rad gminnych i deklaracyj obszarów dworskich, stwierdzonych zarządzonemi także dochodzeniami przez władze sądowe, Wydział krajowy nabył przekonania, że do okręgu przyszłego c. k. Sądu z siedzibą w Bołszowcach mogłyby być przyłączonemi 17 następujących miejscowości: 1) Bołszowce, 2) Słobudka bołszowska, 3) Popławniki, 4) Hanowce, 5) Borszów, 6) Konkolniki, 7) Słoboda konkolnicka, 8) Chochoniów, 9) Zagórze konkolnickie, 10) Bybło, 11) Dytiatyn, 12) Podszumlańce, 13) Skoromochy stare, 14) Skoromochy nowe, 15) Herbutów, 16) Kunaszów i 17) Żelibory, które podług spisu ludności z r. 1880. mają ogółem 14.533 mieszkańców.

Za przyłączeniem się do okręgu Sądu powiatowego w Bukaczowcach oświadczyło się 13 gmin z dzisiejszego okręgu sądowego Bursztyńskiego to jest: 1) Kołokolin, 2) Martynów nowy, 3) Czahrów, 4) Kozary, 5) Wisznów, 6) Żurawienko, 7) Żurów, 8) Podmichałowce, 9) Czerniów, 10) Bukaczowce, 11) Nowoszyny, 12) Słoboda bukaczowiecka, 13) Pośwież i z okręgu c. k. Sądu w Rohatynie gmina 14) Hrehorów, licząc zarazem z obszarami dworskimi 11.543 mieszkańców.

Tym sposobem zatem utworzenie nowego trzeciego Sądu powiatowego w terytoryum c. k. Starostwa Rohatyńskiego z siedzibą czy w Bukaczowcach, czy w Bołszowcach nie wpłynęłoby na zmianę granic c. k. Sądu powiatowego w Rohatynie, lecz dotknęło podziału na dwa sądy dzisiejszego okręgu sądu w Bursztynie. — W tym względzie daleko już dogodniej i racyonalniej dałby się uskutecznić podział okręgu c. k. Starostwa w Rohatynie na trzy sądy, gdyby zwinięto dzisiejszy okręg sądowy w Bursztynie, a utworzono dwa z siedzibami w Bukaczowcach i Bołszowcach, albowiem do pierwszego z nich dałaby się przyłączyć pewna liczba gmin graniczących z okręgu sądowego Rohatyńskiego. — Jednakże gdy Wydział krajowy w całej tej sprawie kierować się musi dyrektywą zamieszczoną w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 29. grudnia 1885. r., polecającą mu wskazać odpowiednią miejscowość na siedzibę trzeciego Sądu powiatowego w obrębie c. k. Starostwa Rohatyńskiego, w obec trudności wyboru innej jakiejbądź prócz Bukaczowiec i Bołszowiec miejscowości w tej okolicy i zgodnie z zapatrywaniami c. k. Sądu wyższego krajowego we Lwowie, tudzież Rohatyńskiej Rady powiatowej wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, powołując się na uchwałę swoję z dnia 29. Grudnia 1885. w myśl ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. r. (Nr. 59. Dz. u. p.), oświadcza c. k. Rządowi opinię, iż najodpowiedniejszą w obecnych stosunkach siedzibą dla trzeciego c. k. Sądu powiatowego w obrębie c. k. Starostwa Rohatyńskiego utworzyć się mającego, byłoby miasteczko Bołszowce, do którego to c. k. Sądu przydzieliby wypadało 17 gmin należących obecnie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bursztynie, a mianowicie: Bołszowce, Słobódka bołszowiecka, Popławniki, Hanowce, Borszów, Konkolniki, Słoboda konkolnicka, Chochoniów, Zagórze Konkolnickie, Bybło, Dytiatyn, Podszumlańce, Skoromochy stare, Skoromochy nowe, Herbutów, Kunaszów i Żelibory.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 29. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan hr. **Tarnowski** w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydziału kraj.

Aleg. 76.

L. S. 431.

Wniosek.

Zważywszy, że potrzeby funduszu krajowego wzrastają z każdym rokiem wraz z rozwijającem się gospodarstwem krajowem, podczas gdy niemożność pokrycia tych potrzeb dodatkami do podatków bezpośrednich staje się coraz oczywistszą;

zważywszy, że obecne obciążanie podatkami bezpośredniemi, a zwłaszcza podatkiem gruntowym, w obec dokonywającego się przesilenia w stosunkach produkcyi rolniczej, wzbudza uzasadnioną obawę, aby podstawy ekonomicznych stosunków kraju tego nie zostały zachwiane, a względnie aby nie nastąpiło i osłabienie jego siły podatkowej;

zważywszy, że powody wyżej przytoczone są tak doniosłej natury, ze względu zaś na interes kraju są tak ważne, że tworzą konieczność otwarcia nowych źródeł dochodów krajowych, przy sprawiedliwem zarazem rozłożeniu ciężarów;

gdy osiągnięcie takiego celu staje się możliwem przez zaprowadzenie dodatków do podatków konsumcyjnych tych kategoryi, jakie już obecnie skarb państwa pobiera — a dodatek taki daje niewątpliwie znaczne środki powiększenia funduszu krajowego, bez żadnego uszczerbku dla dochodów państwowych, a w sposób najmniej dotkliwy dla kontrybuentów, ponieważ, jak wiadomo, ze wszystkich podatków, jakie ludność krajowa opłaca, podatek od spożycia najmniej jest dotkliwym, przeto opierając się na §. 22. statutu krajowego, którego ostatni ustęp brzmi:

„Wyższe dopłaty do bezpośredniego podatku (od 10%) lub inne nakłady opłat krajowych wymagają cesarskiego zezwolenia"

czyli wskazuje możliwość zaprowadzenia opłat konsumcyjnych, bądź mocą oddzielnej ustawy finansowej, zatwierdzonej przez Najjaśniejszego Pana, bądź przez nałożenie dopłat od konsumcyjnego podatku na mocy ustawy krajowej i czyni opłaty takie na rzecz funduszu krajowego najzupełniej uprawnionemi, z tych powodów wnoszę:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Celem wytworzenia nowych źródeł dochodu dla pokrycia wzrastających potrzeb funduszu krajowego, tudzież ewentualnego zniżenia krajowych dodatków do podatków bezpośrednich, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ustanawia:

a) począwszy od 1. Lipca 1887. roku procentowy dodatek, w miarę potrzeby budżetowej, od każdego guldena opłacanych przez kraj podatków konsumcyjnych w ten sposób, aby dodatek ów, w wysokości wedle potrzeby przez Sejm krajowy oznaczonej, pobierany był przez władze finansowe Wysokiego Rządu wraz z podatkami konsumcyjnemi, a w miarę wpływów wypłacany kasie krajowej wraz z innemi dodatkami od podatków na rzecz funduszu krajowego;

b) wysokość zaś procentową tego dodatku do podatków konsumcyjnych na czas od 1. Lipca 1887. po koniec roku budżetowego, to jest do 31. Grudnia 1887. r., oznacza się na 10%, czyli 10 ct. od każdego guldena tychże podatków konsumcyjnych.

Wnioskodawca:

Józef Wernicki.

Zborowski, Żuk-Skarszewski, Mikołaj Wolański, Michałowski, Wodzicki, Polanowski, Tomisław Rozwadowski, Torosiewicz, Żurowski, Scipio, Borkowski, W. Koziebrodzki, Stanisław Jędrzejowicz, Zawadzki, Henzel, Max, Rey, Męciński, Onyszkiewicz, Wasilewski, Tadeusz Langie, Bobrzyński, Koziebrodzki, Dembowski, Kowalski, Gnoiński, W. Popiel, T. Dzieduszycki, Stan. Stadnicki, Merunowicz, Chamiec, Wrotnowski, Słonecki, Skrzyński, Szeptycki, Wład. Wolański, J. Czartoryski, A. Sapieha, Łubieński, Brykczyński, Abrahamowicz, Starowiejski, Tyszkiewicz, Siemiginowski, Stan. Tarnowski jun., Zamoyski, Korytowski, Lasocki.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 77.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby zechciał wpłynąć na Bank austro-węgierski w tym kierunku, by przy organizacyi istniejących i otwarciu nowych kantorów pomocniczych tegoż Banku w naszym kraju, uwzględniano życzenia interesowanych powiatów i gmin, i by poruczano utrzymywanie takich kantorów instytucyom, które dają gwarancyą, że przy sprawowaniu zastępstwa Banku nie będą pomijać interesów rolnictwa i przemysłu.

Lwów, dnia 20. Grudnia 1886 r.

Wnioskodawca:

Skałkowski.

Pilat, Henzel, Kuczkowski, Borkowski, Romer, Scipio, Dębowski, Romanowicz, Goldman, Merunowicz, Janko, Mroczkowski, Brykczyński, Kapri, W. Koziebrodzki, Polanowski.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 78.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszów indemnizacyjnych za r. 1885.

Wysoki Sejmie!

C. k. rząd przedłożył Wysokiej Izbie zamknięcie rachunków z dochodów i wydatków wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych: wschodnio-galicyjskiego, zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego za r. 1885, a Wysoki Sejm przekazał to zamknięcie rachunków do roztrząsnienia komisyi budżetowej, która otrzymała je wydrukowane 14 grudnia r. b. Komisya budżetowa ukończywszy tę pracę przedstawia wysokiej Izbie następujące sprawozdanie.

Przyjemnie jest Komisyi budżetowej zaznaczyć najprzód z uznaniem, że odpowiednio jej życzeniu wyrażonemu w zeszłorocznem jej sprawozdaniu o zamknięciu rachunków indemnizacyjnych za r. 1884, przedstawione zamknięcie rachunków indemnizacyjnych za r. 1885 obejmuje właściwy rok budżetowy, jaki przyjęto od dawna w zamknięciach rachunków z wydatków i dochodów państwa, to jest obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1885 r. co do dochodów i wydatków bieżących, a do końca marca 1886 r. co do poboru zaległych dochodów i spłacania zaległych należytości z roku 1885, to jest zamknięcie rachunków obejmuje rzeczywiste dochody pobrane i rzeczywiste wydatki uskutecznione na poczet roku 1885 od 1 stycznia 1885 r. do końca marca 1886 r. Przypomnieć należy, że dotychczas zamknięcia rachunków indemnizacyjnych przedstawiane Sejmowi, obejmowały okres, wprawdzie roczny, ale od początku grudnia roku poprzedniego do początku grudnia roku z którego składano rachunki, lub od 1 stycznia do końca grudnia, chociaż według zasad budżetowych pobierano zaległe dochody i wypłacano zaległe należytości aż do końca marca roku następnego, a te dochody i wydatki pobierane i czynione na poczet roku poprzedniego, łączono w dotychczasowych zamknięciach rachunków, z dochodami i wydatkami roku z którego składano zamknięcie rachunku. —

Oprócz wielu innych korzyści z reformy powyżej wskazanej, można teraz, gdy zamknięcie rachunków obejmuje cały rok budżetowy, porównywać dokładnie dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków państwowych z dochodem tychże podatków państwowych, bo zamknięcia rachunków jednych i drugich są z jednakowego okresu czasu; może więc Sejm mieć kontrolę, czy rozpisywanie i pobór tych dodatków indemnizacyjnych odbywa się prawidłowo.

Także teraz dopiero można zestawiać i porównywać właściwie zamknięcia rachunków z budżetem, wynik z preliminarzem, bo oba obejmują jeden i ten sam okres czasu.

Jednak w następstwie tej bardzo pożądanej reformy i przejścia z mniej właściwego okresu czasu (który to okres obejmowały zamknięcia rachunków dotychczasowe a także zamknięcie ostatnie za r. 1884), do właściwego okresu obejmującego cały rok budżetowy, przedstawione teraz wys. Sejmowi zamknięcie rachunków za rok budżetowy 1885 jest i musiało być przechodowe. Albowiem oprócz właściwego a zupełnego zamknięcia rachunków wykazującego rzeczywiste dochody i wydatki w ciągu całego roku budżetowego 1885, to jest dochody pobrane i wydatki uskutecznione od 1 stycznia do końca grudnia 1885 r. na poczet należytości bieżących, zaś od 1 stycznia do końca marca 1886 r. na poczet zaległości z 1885 r., — należało także podać i podano wykaz dochodów i wydatków rzeczywistych pobranych i uskutecznionych na poczet zaległych należytości *z r. 1884* od 1 stycznia do końca marca 1885 r. nieobjętych w przedłożonem w r. z. zamknięciu rachunków za rok 1884, gdyż, jak wspomnieliśmy, inny był przyjęty okres w poprzednich zamknięciach rachunków. Ten wykaz dochodów i wydatków należących jeszcze do 1884 r., jest zamieszczony na tablicach podanych na czele rachunków każdego funduszu indemnizacyjnego a przedstawiających cały obrót kasowy w 1885 (patrz str. 2, 3, 4 i 5 rachunków każdego funduszu, kolumna druga: „Lata ubiegłe"). Zaś właściwe i całkowite zamknięcie rachunków za rok budżetowy 1885 i porównanie rzeczywistych dochodów i wydatków za ów rok, z budżetem na ów rok, zamieszczono na oddzielnych tablicach (patrz str. 13 i następne funduszu wschodnio-galicyjskiego, funduszu zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego). Zbadaliśmy i zdamy tu najprzód wys. Izbie sprawę z tego dodatkowego wykazu dochodów i wydatków na rok 1884 pobranych i uskutecznionych w 1885 r. do końca marca, a następnie przedkładamy sprawozdanie o zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków za rok budżetowy 1885.

Przedewszystkiem nadmienić tu już winniśmy, że tak ów dodatkowy wykaz dochodów i wydatków na rok 1884, jak i zamknięcie rachunków za rok budżetowy 1885, przedstawiają wyniki bardzo korzystne, bo znaczne przewyżki dochodów nad wydatki we wszystkich trzech funduszach indemnizacyjnych. —

Do funduszu indem. *wschodnio-galicyjskiego*, na poczet dochodów roku 1884, wpłynęło ogółem od 1 stycznia do końca marca 1885 r., 721.465 zł. 33 ct. Mianowicie: po 1sze z pozostałej należytości dodatku indemnizacyjnego za r. 1884 wypłacili podatkujący do końca marca 1885 r., 588.773 zł. 20 ct.; po 2gie z zaległych wpłat na kapitały spłacono do końca marca 1885 r. 1.740 zł. 68 ct.; po 3cie z zaległych wpłat na renty, 246 zł.; po 4te zwrócono kosztów podróży 709 zł. 86 ct.; wreszcie po 5te z własnego majątku funduszu wschod. gal. wzięto w styczniu 1885 na poczet dochodów roku 1884, 129.895 zł. 59 ct. (Albowiem dla spłacenia zaliczki danej z skarbu państwa w listopadzie 1884 r. w kwocie 115.473 zł. 23 ct. a wykazanej jako dług w zamknięciu rachunków za 1884, które przedłożono w r. z., oraz dla pokrycia innych wydatków 1884 r., wzięto w styczniu 1885 r. z majątku funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego obligacye indemnizacyjne wartości imiennej 150.000 złr. m. k. i sprzedano je za 152.976 zł. 57 ct. w. a.; z sumy tej wzięto w poczet dochodów 1884 r. 129.895 zł. 59 ct. i niemi spłacono skarbowi państwa wyżej wymienioną zaliczkę oraz pokryto inne wydatki, a resztę 23.080 zł. 98 ct. pożyczono funduszowi indem. zachodnio-galicyjskiemu). Przeto ogół dochodów funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego pobranych od 1 stycznia do końca marca w 1885 jeszcze na poczet 1884 r. wynosił 721.465 zł. 33 ct., jak wyżej wskazaliśmy.

Równocześnie od 1 stycznia do końca marca 1885 r. wydatkując jeszcze na poczet roku 1884, wypłacono następujące należytości z owego roku: po 1sze za obligacye indem. wylosowane w 1884 r. a przedłożone do wypłaty przed końcem marca 1885 roku 181.240 zł. 50 ct.; po 2gie za kupony zapadłe w 1884 a przedłożone do wypłaty w trzech pierwszych miesiącach 1885 r. 155.664 zł. 18 ct.; po 3cie spłacono wspomnioną zaliczkę daną w 1884 z skarbu państwa 115.473 zł. 23 ct.; po 4te spłacono resztę kwot wyrównawczych, 1.105 zł. 65 ct. i resztę kosztów zarządu funduszem za 1884 r. 301 zł. 46 ct. — Ogółem wydatki uskutecznione do końca marca 1885 r. na poczet roku 1884, wynosiły 453.809 zł. 88 ct. Ponieważ zaś dodatkowe dochody pobrane do końca marca 1885 r. za rok 1884 wynosiły 721.465 zł. 33 ct., przeto przewyżka dochodów nad wydatki, czyli *pozostałość z rachunków z r. 1884* wynosiła rzeczywiście *267.655 zł. 44 ct.* Tę pozostałość z rachunków 1884 użyto na pokrycie wydatków 1886 r. jak to nam tymczasowo przedstawia dołączony wykaz obrotu kasowego aż do końca marca 1886 r., zaś ostatecznie to wykaże zamknięcie rachunków za r. 1886, które przedłoży rząd w roku przyszłym.

Do dochodów za rok 1884 funduszu indem. *zachodnio-galicyjskiego* wpłynęło do końca marca 1885 r. na poczet dochodów 1884: po 1sze z pozostałej należytości dodatku indemnizacyjnego za rok 1884 zapłacili podatkujący 164.605 zł. 21 ct.; po 2gie z wypłat na kapitały 616 zł. 43 ct.; po 3cie z wypłat na renty 147 zł. 81 ct.; po 4te z własnego majątku 50.992 zł. 19 ct. (Mianowicie część obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu w imiennej wartości 50.000 złr. m. k. sprzedano w styczniu 1885 r. za 50.992 zł. 19 ct. w. a. dla spłacenia zaliczki danej w 1884 r. z skarbu państwa w sumie 74.073 zł. 17 ct.). Po 5te z funduszu wschodnio-galicyjskiego pożyczono 23.080 zł. 98 ct. dla spłacenia wymienionej zaliczki danej z skarbu państwa.

Nadmienić tu musimy, że te dwie pozycye dochodów, mianowicie: 50.992 zł. 19 ct. wzięte z majątku funduszu i 23.080 zł. 98 ct. pożyczone z funduszu wschod. gal. złączono niewłaściwie w przedłożonym Sejmowi wykazie w jedną pozycyę 74.073 zł. 17. ct. jakoby wzięte z własnego majątku funduszu zachod. galicyj. Przeto ogółem od 1 stycznia do końca marca 1885 r. wpłynęło na poczet dochodów 1884 roku 239.442 zł. 62 ct.

Równocześnie od 1 stycznia do końca marca 1885 wydatkując na poczet 1884 r. wypłacił fundusz indem. zachod. galicyjski następujące należytości z owego roku: Po 1sze za obligacye indemnizacyjne wylosowane w 1884 r. lub dawniej a przedłożone do wypłaty przed końcem marca 1885 r. 88.431 zł.; po 2gie za kupony zapadłe w 1884 przedłożone do wypłaty przed końcem marca w 1885 r., 66.386 zł. 71 ct.; po 3cie spłacono zaliczkę wziętą z skarbu państwa 74.073 zł. 17 ct.; wreszcie po 4te resztę kosztów zarządu funduszem w 1884 r.; 276 zł. 08 ct. Ogółem wydano do końca marca 1885 na poczet wydatków 1884 r. 229.166 zł. 96 ct. Ponieważ zaś wpłynęło do dochodów funduszu zachodnio-galicyjskiego do końca marca 1885 na poczet dochodów 1884 r. 239.442 zł. 62 ct., przeto przewyżka dochodów nad wydatki czyli *pozostałość z rachunków 1884 roku* funduszu zachodnio-galicyjskiego wynosiła rzeczywiście *10.275 zł. 66 ct.* i użytą została dla pokrycia wydatków tegoż funduszu w 1886 r., jak to przedstawia nam tymczasowo dołączony wykaz obrotu kasowego do końca marca 1886 r. a wykaże później stanowczo zamknięcie rachunków za r. 1886., które zapewne w przyszłym roku przedłożone będzie.

Do dochodów funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego* wpłynęło od 1 stycznia do końca marca 1885 roku na poczet dochodów 1884 roku, 40.826 zł. 76 ct., jedynie w skutek wypłaty przez podatkujących pozostałej należytości dodatku krajowego z 1884 r. W tymże samym okresie czasu od 1 stycznia do końca marca 1885 r. wypłacił fundusz indem. krak. na poczet należytości z 1884 roku, 14.677 zł. 51 ct.; mianowicie za przedłożone do wypłaty obligacye indem. i kupony zapadłe w 1884. Porównawszy te dodatkowe dochody i wydatki

pobrane i uczynione na poczet r. 1884 do marca r. 1885, okazuje się przewyżka dochodów nad wydatki w kwocie 26.149 zł. 25 ct. Ponieważ zaś zamknięcie rachunków za r. 1884, doprowadzone do końca grudnia owego roku, a przedłożone Sejmowi w r. z., wykazało przewyżkę dochodów nad wydatki z końcem grudnia 1884 r. w kwocie 10.347 zł. 94 ct. (patrz sprawozdanie komisyi budżetowej st. 12), którą także w złożonem teraz Sejmowi zamknięciu rachunków za r. 1885 wykazano jako zapas z przeszłego roku w gotówce, — przeto ogólna przewyżka dochodów nad wydatki w roku 1884, czyli *pozostałość z rachunków roku 1884* wynosiła w funduszu indemnizacyjnym krakowskim *36.497 zł. 19 ct.*

Przedstawiwszy Wys. Sejmowi jakie były ostateczne a korzystne wyniki rachunków z dochodów i wydatków roku 1884 we wszystkich trzech funduszach indemnizacyjnych, przystępujemy do zdania Wys. Izbie sprawy o zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków za r. 1885 każdego z trzech funduszów indemnizacyjnych.

Ogół *wydatków* funduszu indem. *wschodnio-galicyjskiego* obrachowano w budżecie na rok 1885, na sumę 3,673.176 złr.; zaś przedłożone zamknięcie rachunków za rok budżetowy 1885 wykazuje, że wszystkie wydatki rzeczywiste tak w ciągu r. 1885 jak i w pierwszym kwartale 1886 za rok 1885 uczynione wynosiły istotnie ogółem 3,409.903 zł. 65 ct., przeto mniej niż obliczono w budżecie o 263.272 złr. 35 ct. Głównymi powodami, iż wydano rzeczywiście mniej niż obrachowano w budżecie, było po 1sze nie to, że jak zwykle, nie wszystkie obligacye indem. wylosowane w 1885 i nie wszystkie kupony zapadłe w owym roku przedłożono do wypłaty w ciągu całego roku budżetowego 1885, ale było to, że daleko mniej, niż zwykle, przedłożono w owym roku do wypłaty obligacyj wylosowanych w dawniejszych latach. Albowiem gdy w roku poprzednim 1884 wydawano nowe arkusze kuponowe do obligacyj jeszcze niewylosowanych, wszyscy właściciele obligacyj już wylosowanych, dowiedziawszy się o ich wylosowaniu, przedłożyli je wówczas do wypłaty i otrzymali takową. Drugim głównym powodem wyniku, iż ogół wydatków rzeczywistych wynosił mniej niż preliminowano w budżecie, było, że na wniosek rządu preliminowano w budżecie sumę za wielką, bo 60.000 złr. na wydatki nadzwyczajne, a preliminowano na podstawie rzeczywistego wydatku w wyjątkowym roku poprzednim, zaś wydano rzeczywiście tylko 234 złr.

Porównywając szczegółowo wydatki rzeczywiste w 1885 r. z preliminowanymi w budżecie na ów rok, widzimy, iż wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano: po 1sze w tytule I. „Koszta zarządu“; albowiem obrachowano ten wydatek na 20.160 zł., zaś wydano rzeczywiście 16.078 zł. 4 ct., z powodu zmniejszenia się czynności indemnizacyjnych. Po 2gie w tytule II. „Spłata obligacyj indemnizacyjnych wylosowanych“, gdyż na ten wydatek preliminowano 1,858.500 zł., to jest, jak zwykle, sumę równą wartości wszystkich obligacyj indemnizacyjnych, które, odpowiednio planowi losowania, przypadały do wylosowania w 1885 roku; wydano zaś rzeczywiście w tym tytule aż do marca 1886 r. tylko 1,702.627 zł. 50 ct., mniej o 155.872 zł. 50 ct. niż preliminowano, albowiem mniej przedłożono do wypłaty obligacyj wylosowanych w dawniejszych latach niż zaległo z obligacyj wylosowanych w 1885 r. Po 3cie „na renty dla uprawnionych“, to jest na wypłatę kuponów, preliminowano w budżecie 1,729.004 złr., sumę równą wartości wszystkich kuponów zapaść mających w 1885 roku; wydano zaś rzeczywiście za kupony przedłożone do wypłaty 1,596.919 złr. 44 ct.; mniej o 132.404 zł. 56 ct. niż preliminowano. Jednym z powodów tego mniejszego wydatku jest, iż sam fundusz indem. wschodnio-galicyjski nie przedłożył sobie do wypłaty kuponów zapadłych w 1885 r. za sumę 46.507 złr. od obligacyj będących jego własnością, lecz kupony te zniszczył. Po 4te na „wydatki nadzwyczajne rozmaite“ preliminowano w budżecie 60.012 złr., a wydano rzeczywiście tylko 244 zł. 21 ct., mniej o 59.767 zł. 79 ct. niż preliminowano, a to z powodu który już wyżej wskazaliśmy.

Wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano tylko w jednym tytule V tym: „na zakupno obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu“; albowiem nic na ten cel nie zamieszczono w budżecie na r. 1885; gdy zaś w ciągu owego roku miano przewyżkę dochodów nad wydatki, zakupiono obligacyj indem. za 93.693 złr. 86 ct. Jednak pomimo tego znacznego wydatku nieprzewidzianego w budżecie, ogół rzeczywistych wydatków był mniejszy od obrachowanych w budżecie o 258.071 zł. 21 ct., jak to już przedstawiliśmy.

Wszystkie *dochody* rzeczywiste funduszu indemn. wchodnio-galic. w 1885 r., pobierane aż do końca marca 1886 r. wynosiły ogółem sumę 3,631.501 zł. 68 ct. jak to okazuje przedłożone zamknięcie rachunków za r. 1885. Gdy zaś w budżecie na 1885 obrachowano wszystkie dochody na 3,673.176 zł., przeto dochody rzeczywiste były *mniejsze* od preliminowanych tylko o 41,674 zł. 32 ct. Jedynym prawie powodem, iż ogół dochodów rzeczywistych był mniejszy od ogółu dochodów obrachowanych w budżecie było to, iż w budżecie dochodów na 1885 zamieszczono, odpowiednio zasadom budżetowym, sumę 46.507 zł., równą wartości kuponów, które zapaść miały w owym roku od obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu wschodnio-galicyjskiego, (albowiem w budżecie wydatków zamieszczono całą sumę 1,729.004 zł. równą wartości wszystkich kuponów zapadających w 1885 r. od obligacyj indemnizacyjnych, które to kupony fundusz obowiązany był wypłacić w 1885 r.). Lecz za kupony od własnych obligacyj fundusz sobie nie wypłacił 46.507 zł. i dochodu tego nie miał, lecz kupony te zniszczył i o tyle wydatek swój zmniejszył, jak to już wspomnieliśmy.

Nie będziemy tu szczegółowo porównywać wszystkich pozycyj dochodów preliminowanych w budżecie z rzeczywistymi, gdyż, oprócz powyżej wskazanej co do dochodu za kupony, różnice były bardzo małe a przedstawione są i uzasadnione dostatecznie w przedłożonem zamknięciu rachunków. Miło zaś nam wypowiedzieć, iż to zamknięcie rachunków jest wolne od pomyłek i usterek, które komisya budżetowa wytykać musiała w zamknięciach rachunków przedkładanych wys. Sejmowi w roku zeszłym i w latach dawnieiszych. Przytoczymy tu tylko z zamknięcia rachunków za rok 1885, jaki rzeczywiście dochód przyniósł funduszowi indem. wschod. gal. dodatek indem. do podatków i dochód ten porównamy z obrachowanym w budżecie; albowiem wyciągnąć stąd można ważną wskazówkę do układania przyszłych budżetów. Dochód z dodatku indemnizacyjnego pobieranego w 1885 r. we wschodniej części Galicyi w wysokości 31½ ct. od każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, obrachowano w budżecie na 1885 r. na 2,121.217 zł. 87 ct., obliczywszy dochód z jednego centa dodatku pobieranego z tej części kraju na 67.340 zł. 25 ct. (gdyż przepisana należytość podatków bezpośrednich w tej części kraju wynosiła w 1883 r. 6,734,025 zł.). Rzeczywiście zaś przyniósł dodatek indem. pobierany w powyżej wskazanej wysokości we wschodniej części kraju dla funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego, 2,117.281 zł. 24 ct., przeto mniej tylko o 3.936 zł. 76 ct. niż obrachowaliśmy w budżecie na 1885 r.

Jeżeli ogół wydatków rzeczywistych funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego w 1885 r., wynoszący 3,409.903 zł. 65 ct., porównamy z ogółem rzeczywistych dochodów za tenże rok wynoszących 3,631.501 zł. 68 ct., widzimy, że po pokryciu wszystkich wydatków dochodami, pozostała przewyżka dochodów wynosi *221.598 złr. 2 ct.* Tę pozostałość z rachunków roku 1885 funduszu wschodnio-galicyjskiego wraz z wykazaną na początku tego sprawozdania pozostałością z rachunków roku 1884 w tymże funduszu wschodnio-galicyjskim, wynoszącą 267.655 zł. 44 ct., razem 489.253 zł. 46 ct. użyto na pokrycie wydatków tegoż funduszu wschodnio-galicyjskiego w pierwszym kwartale 1886 roku, zaczem wpłynęły dochody właściwe tegoż roku, jak to nam przedstawia dołączony do zamknięcia rachunków wykaz obrotu kasowego w pierwszym kwartale 1886 r. a wykaże ostatecznie zamknięcie rachunków za ów rok 1886.

Majątek funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego wynosił z końcem roku budżetowego 1885, 809.686 zł. 86 ct. w. a. zaś był złożony w własnych obligacyach policzonych tu

w ich imiennej wartości. Gdy zaś majątek ten wynosił z końcem 1884 roku 922.488 zł., przeto zmniejszył się o 112.841 zł. 14 ct. Albowiem w ciągu 1885 roku zaszły następujące zmiany w majątku: W styczniu 1885 r., aby zwrócić zaliczkę daną w roku poprzednim ze skarbu państwa, sprzedano jak to już wskazaliśmy, cząstkę zapasu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu, mianowicie sprzedano obligacye, których wartość imienna wynosiła 150 000 złr. m. k.; także w ciągu 1885 r. wylosowano kilkadziesiąt obligacyj będących własnością funduszu wartości imiennej 46.700 złr. m. k.; razem przeto z majątku ubyło obligacyj indemnizacyjnych w imiennej wartości 196.700 złr. m. k. czyli 206.535 zł. w. a. Natomiast zakupiono za cząstkę dochodów 1885 roku, w lutym 1886 obligacyj indemnizacyjnych za 93.693 zł. 86 ct. w. a. i te przeniesiono do majątku.

Aktywa czyli stan czynny funduszu indemn. wschodnio-galicyjskiego wynosiły z końcem roku budżetowego 1885: 2,284.106 zł. 61 ct.; ponieważ zaś z końcem 1884 aktywa wynosiły 2,427.496 zł. 18 ct., przeto zmniejszyły się o 143.389 zł. 57 ct. Powodem tego zmniejszenia aktywów było po 1sze zmniejszenie się majątku będącego własnością funduszu, a po 2gie i głównie iż w poprzednim wykazie aktywów majątku z końcem 1884 roku zapisano znaczną sumę, bo 177.506 zł. jako wartość kuponów zapadłych w dawniejszych latach od obligacyj będących własnością funduszu, a ponieważ zniszczono przecież te kupony, bo fundusz nie będzie ich sam sobie spłacał, przeto o tę sumę zmniejszyły się tak aktywa jak i pasywa funduszu. Ogół aktywów byłby istotnie mniejszym, gdyby znów nie powiększyło się w ciągu 1885 r. jedno z aktywów, mianowicie zaległość dodatku krajowego u podatkujących, która z końcem 1884 roku wynosiła 1,277.106 zł., zaś z końcem 1885 roku 1,391.598 zł. Obok majątku funduszu, stanowiła ta zaległość dodatku główne aktywum.

Stan bierny czyli pasywa funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego wynosiły z końcem 1885 roku ogółem 33,488.543 zł. 46 ct.; ponieważ zaś z końcem 1884 ogół pasywów wynosił 35,353.762 zł. 55 ct., przeto zmniejszył się w ciągu 1885 o 1,865.219 zł. 9 ct. Główne pozycye stanu biernego były następujące: 1sze Należytość za obligacye indemnizacyjne wschodnio-galicyjskie, które pozostały jeszcze do wylosowania i umorzenia w latach od końca 1885 do końca 1898 i należytość za obligacye już wylosowane a nie przedłożone jeszcze do wypłaty; obie te należytości wynosiły: 32,602.920 zł. Po 2gie należytość za kupony zapadłe w poprzednich latach od obligacyj indemnizacyjnych: 756.012 zł. Nadmienić tu należy, iż większa połowa tej pozycyi stanu biernego nie jest rzeczywista, bo znaczna część kuponów zapadłych w dawniejszych latach a nieprzedłożonych do wypłaty, uległa przedawnieniu, część zaś kuponów zaginęła. W ogół pasywów funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego nie wliczyliśmy i wliczać nie możemy sumy 48,048.003 zł. którą policzono do pasywów w zamknięciu rachunków przez rząd przedłożonem; albowiem coroczne uposażenia bezzwrotne, które skarb państwa obowiązanym jest wypłacać i wypłaca obu funduszom galicyjskim na mocy patentu cesarskiego z r. 1858 i zasiłki bezzwrotne dawane ze skarbu państwa przed 1858 r., rząd zliczył i z nich sformował pretensyę, która co do funduszu wschodnio-galicyjskiego wynosiła w 1885 roku 48,048.003 zł., a co do funduszu zachodnio-galicyjskiego 34,999.557 zł., razem 83,047.560 zł. Jednak wys. Sejm tego nieuzasadnionego niczem roszczenia skarbu państwa do zwrotu sumy powstałej z bezzwrotnych subwencyj i zasiłków, nie uznaje i nigdy nie uzna.

Przechodzimy do zdania sprawy o przedłożonem przez rząd zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków funduszu *zachodnio galicyjskiego* za rok 1885.

Wszystkie wydatki tego funduszu uskutecznione za rok 1885 aż do końca marca 1886 r., wynosiły rzeczywiście ogółem 1,978.340 zł. według przedłożonego zamknięcia rachunków; ponieważ zaś w budżecie na rok 1885 ogół wydatków obrachowano na 2,086.968 zł.; przeto wydano istotnie mniej niż preliminowano o 108.627 zł. 50 ct.

Mianowicie wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano w budżecie o 2.155 zł. 86 ct. na zarząd funduszu. Powtóre na spłatę obligacyj wylosowanych preliminowano, odpowiednio planowi losowania, 1,035.300 zł., zaś wydano istotnie 937.860 zł., mniej o 97.440 zł.; albowiem więcej nie przedłożono do wypłaty z obligacyj wylosowanych w 1885 r., niż przedłożono do wypłaty z obligacyj wylosowanych w latach dawniejszych. Po 3cie na wypłatę kuponów preliminowano 1,011.514 zł., zaś wydano rzeczywiście 953.640 zł. 74 ct., mniej o 57.873 zł. 26 ct., bo ilość kuponów przedłożonych do wypłaty w 1885 roku tak z pomiędzy zapadłych w dwóch poprzednich latach jak i z pomiędzy zapadłych w 1885 była mniejszą od ogólnej ilości kuponów zapadłych w 1885 r., według której oznaczono wydatek w budżecie; między innemi sam fundusz indem. zach. gal. nie przedłożył sobie do wypłaty kuponów zapadłych od własnych obligacyj w kwocie 26.380 zł., lecz je zniszczył. Po 4te na wydatki nadzwyczajne preliminowano, na wniosek rządu, 26.006 zł., zaś wydano tylko 16 zł., mniej o 25.990 zł., a to z powodu, iż wydatek ten preliminowano na podstawie rzeczywistego wydatku z poprzednich lat, które były pod tym względem wyjątkowe. Wreszcie po 5te, na zaliczki zwracane w następnych latach preliminowano 2.870 zł., a w zamknięciu rachunków zapisano istotny wydatek w kwocie 411 zł. 07 ct., mniej o 2.458 zł. 93 ct., gdyż w zamknięciu rachunków wydatek na zaliczki zwrotne po 1885 roku skompensowano z dochodem ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich według formy przyjętej wyjątkowo w rządowych zamknięciach rachunków, co jednak nie odpowiada zasadzie przyjętej przy układaniu budżetów indemnizacyjnych i krajowych. Dla tego komisya wyraża życzenie aby w przyszłych zamknięciach rachunków zapisywano cały wydatek dany na zaliczki, o ile zwrócone być mają w latach przyszłych, i cały dochód z zaliczek danych w latach przeszłych. Wydano rzeczywiście więcej o 77.290 zł. 54 ct. na zakup obligacyj na własność funduszu, czego nie preliminowano, bo przy układaniu budżetu nieprzewidywano że będzie można przewyżkę dochodów na ten cel użyć. Jednak pomimo tego nieprzewidzianego wydatku i użycia 77.290 zł. 54 ct. na zakup obligacyj, wydatki rzeczywiste były mniejsze od obrachowanych w budżecie o 106.168 zł. 57 ct.

Wszystkie dochody pobrane za rok 1885 aż do końca marca 1886 r. wynosiły rzeczywiście ogółem 2,065.023 zł. 09 ct.; ponieważ zaś obrachowano w budżecie na 1885 ogół dochodów na 2,086.968 zł., przeto pobrano rzeczywiście w dochodach mniej o 21.944 zł. 91 ct. niż preliminowano. Spowodowanem to było jedynie przez działanie uzasadnione, że kuponów od obligacyj będących własnością funduszów, zapadłych w 1885 roku za sumę 26.380 zł., nie zrealizowano, ale je zniszczono, wskutek czego znikła ta pozycya dochodów, lecz zmniejszono także o tę samą kwotę wydatki, jak to już przedstawiliśmy roztrząsając zamknięcie rachunków funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego. Wprawdzie także miano z odsetek za zwłokę i z innych dochodów mniej o 7.459 zł. 22 ct. niż w budżecie obrachowano, zaś z wpłat na kapitały i na renty mniej o 442 zł. 78 ct.; jednak znów za wylosowane własne obligacye otrzymano 28.927 zł. 50 ct. przeto więcej o 16.798 zł. 50 ct., gdyż w budżecie na 1885 r. dochód za wylosowane lub sprzedane obligacye własne, preliminowano tylko w kwocie 12.129 zł. Dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków pobierany w zachodniej części Galicyi w wysokości 31 $^1/_2$ centa do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, obliczono w budżecie na r. 1885 na 858.414 zł. 38 ct., licząc że jeden cent dodatku indem. z tej zachodniej części kraju przyniesie dochodu 27.251 zł. 25 ct.; zaś zamknięcie rachunków okazuje, że dodatek indemnizacyjny pobierany w wysokości wspomnianej, przyniósł rzeczywiście z zachodniej części kraju dla funduszu zachodnio-galicyjskiego 845.484 zł. 10 ct., przeto mniej tylko o 2.929 zł. 89 ct. a przyniósł mniej z powodu, że więcej zaległo z bieżącej za 1885 r. należytości dodatku indemnizacyjnego niż ściągnięto w ciągu tegoż roku zaległości z lat poprzednich; albowiem ogólna zaległość dodatku indemnizacyjnego w zachodniej części kraju wynosiła z końcem 1884 roku 323.212 zł. 99 ct. a z końcem 1885 r. 348.102 zł. 90 ct.

Porównawszy ogół rzeczywistych wydatków za 1885 r. wynoszący 1,978.340 zł. 49 ct, z ogółem rzeczywistych dochodów, które uczyniły sumę 2,065.023 zł. 9 ct., widzimy, iż nietylko dochodami pokryto wszystkie wydatki, ale pozostała przewyżka dochodów *86.682 zł. 60 ct.*. Jeżeli do tej przewyżki dochodów czyli *pozostałości z roku 1885* dodamy wykazaną wyżej pozostałość z rachunków z r. 1884 funduszu zach. gal. w kwocie 10.275 zł. 66 ct., okazuje się, że fundusz indemnizacyjny zachodnio galicyjski miał z tych dwóch lat 1884 i 1885, łączną pozostałość *96.958 zł. 26 ct.*, którą użyto na pokrycie wydatków tegoż funduszu w pierwszym kwartale 1886 roku, zaczem wpłynęły dochody należne w tym roku 1886, jak to okazuje wykaz obrotu kasowego w tym pierwszym kwartale r. z.

Majątek funduszu indem. zachodnio galicyjskiego wynosił ostatniego grudnia 1884 roku 508.545 zł. 99 ct. jak to wykazało zamknięcie za rok 1884 rachunków doprowadzone do końca grudnia. Lecz ponieważ w styczniu 1885 dla pokrycia zaliczki danej z skarbu państwa w sumie 74.073 zł. 17 ct. sprzedano z obligacyj będących własnością funduszu część w imiennej wartości 50.000 złr. m. k., zaś wylosowane w 1885 roku własne obligacye i zrealizowane wynosiły w imiennej wartości 27.550 złr. m. k. (otrzymano za nie jak widzieliśmy 28.927 zł. 50 ct. w a.), przeto zapas obligacyj będących własnością funduszu zmniejszył się w ciągu roku 1885 o 77.550 złr. m. k. czyli 81.427 zł. 50 ct. w. a. Ponieważ jednak przykupiono znów później w lutym 1886 obligacyj indemnizacyjnych za 77.290 zł. 54 ct. w. a.; przeto z końcem roku 1885 majątek funduszu zachodnio galicyjskiego wynosił *504.409 zł. 3 ct.*, mianowicie 41 zł. 49 ct. w książeczce kasy oszczędności a resztę w obligacyach.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego zachodnio galicyjskiego wynosiły z końcem 1885 roku 894.351 zł. 88 ct., gdy zaś z końcem 1884 roku ogół aktywów wynosił 965.463 zł. 11 ct., przeto ogół aktywów zmniejszył się o 71.111 zł. 23 ct., a zmniejszył się z powodu wskazanego już wyżej, gdy mówiliśmy o aktywach funduszu indemnizacyjnego wschodnio galicyjskiego. Głównymi aktywami był wyżej przedstawiony majątek funduszu i zaległość dodatku indemnizacyjnego wynosząca 348.102 zł. 90 ct.

Stan bierny czyli pasywa funduszu indem. zachodnio galicyjskiego wynosiły z końcem 1885 roku 19,620.505 zł. 35 ct., ponieważ zaś z końcem 1884 wynosiły 20,619.791 zł. 66 ct., przeto zmniejszyły się o 999.286 zł. 31 ct. Głównem z istotnych pasywów była należytość za obligacye indemnizacyjne zachodnio galicyjskie pozostające jeszcze do wylosowania i spłaty od końca 1885 do roku 1898 i należytość za wylosowane a nie przedłożone jeszcze do wypłaty; obie łącznie wynosiły 19,136.985 zł. Drugą znaczną pozycyą stanu biernego była należytość za kupony zapadłe a nieprzedłożone jeszcze do wypłaty, wynosząca imiennie 398.014 zł.; nadmienić należy, że większa część tych kuponów jest już przedawniona a część zaginęła, przeto większa połowa z tych kuponów nie będzie wcale płatną. Komisya budżetowa przypomina żądanie, aby utrzymywano odtąd spisy kuponów wypłaconych z każdego roku, a po sześć latach będzie można oznaczyć ściśle wartość powyższej pozycyi biernej.

W poczet pasywów nie wliczyliśmy wcale zamieszczonej w rządowem zamknięciu rachunków sumy 34,999.557 zł. 54 ct. powstałej z zsumowania uposażeń, które skarb państwa wypłacał corocznie funduszowi zachodnio galicyjskiemu od 1858 roku, i z zsumowania zasiłków dawanych przed 1858 rokiem, gdyż te uposażenia i zasiłki obowiązany był skarb państwa dawać bezzwrotnie a roszczenia do ich zwrotu wys. Sejm nie uznaje i uznać nie może.

Przystępujemy wreszcie do zdania sprawy o zamknięciu rachunków z wydatków i dochodów w 1885 roku funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego*, który nie pobiera żadnego zasiłku z skarbu państwa.

Ogół rzeczywistych wydatków funduszu tego za rok 1885, uskutecznionych do marca 1886 r., wynosił istotnie 170.062 zł. 41 ct., ponieważ zaś w budżecie na ów rok obrachowano wszystkie wydatki na 190.030 zł., przeto wydano istotnie mniej o 19.967 zł. 59 ct. Mianowicie na spłatę obligacyj preliminowano, odpowiednio planowi losowania, 108.150 zł., wydano zaś rzeczywiście 96.495 zł., mniej o 11.655 zł. Na wypłatę za kupony preliminowano 78.568 zł., sumę równą wartości kuponów zapaść mających w 1885 r., zaś wydano rzeczywiście 72.970 zł. 1 ct., mniej o 5.597 zł. 99 ct. Na nieprzewidziane wydatki preliminowano 2.500 zł., a nic nie wydano. Na koszta zarządu preliminowano 782 zł., wydano 597 zł. 40 ct., mniej o 184 zł. 60 ct. Powody mniejszego rzeczywistego wydatku w tych czterech pozycyach przedstawiliśmy zdając sprawę z zamknięcia rachunków z dwóch poprzednich funduszów.

Wszystkie dochody funduszu indem. krakowskiego za rok 1885, pobierane do końca marca 1886 r., wynosiły ogółem rzeczywiście 208.695 zł. 44 ct.; ponieważ zaś ogół dochodów obrachowano w budżecie na 1885 r. na 194.866 zł., przeto dochody istotnie były większe o 13.829 zł. 44 ct. Głównym a prawie jedynym powodem, iż ogół dochodów rzeczywistych był większy od obrachowanych w budżecie było to, iż dochód z dodatku indemnizacyjnego pobieranego w Krakowskiem w 1885 roku w wysokości 22 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, obrachowano w budżecie na 190.797 zł. obliczając dochód z jednego centa dodatku na 8.672 zł. 59 ct.; a dodatek pobierany w takiej wysokości, przyniósł istotnie dochodu 206.254 zł. 51 ct., przeto więcej o 15.457 zł. 51 ct. Wskutek tego, chociaż nawet kuponów od własnych obligacyj nie zrealizowano lecz je zniszczono, i dochód z odsetek za zwłokę, obrachowany w budżecie na 1.073 zł., przyniósł tylko 375 zł. 59 ct., ogół dochodów rzeczywistych był większy o kwotę wyżej wskazaną.

Ponieważ fundusz indem. krakowski miał w 1885 roku rzeczywiście dochodu ogółem 208.695 zł. 44 ct., wydał zaś w owym roku ogółem 170.062 zł 41 ct., przeto nie tylko pokrył wszystkie wydatki swoimi dochodami, ale pozostała przewyżka dochodów nad wydatki czyli pozostałość z rachunków z roku 1885 w kwocie *38.633 zł. 03 ct.* Ponieważ zaś wykazaliśmy wyżej, że przewyżka dochodów czyli pozostałość z rachunków z roku 1884 wynosiła 36.497 zł. 19 ct., przeto razem te pozostałości z rachunków 1884 i 1885 roku wynosiły w funduszu krakowskim *75.130 zł. 22 ct.*, a chociaż część tej sumy, mianowicie 25.552 zł. 29 ct. użył fundusz na pokrycie wydatków w pierwszym kwartale 1886 roku zanim wpływały dochody właściwe na ów rok, jednak jeszcze z końcem marca 1886 roku pozostał zapas kasowy w sumie *49.577 zł. 93 ct.*, którego część obrócono później na zakup obligacyj na własność funduszu.

Majątek funduszu indem. krakowskiego złożony był w obligacyach indemnizacyjnych własnych, których imienna wartość wynosiła z końcem 1885 roku 54.990 zł. m. k. czyli 57.739 zł. 50 ct. w. a.; albowiem jeszcze wówczas części wyżej wspomnionego zapasu kasowego nieprzeniesiono do majątku i za tę część zapasu niezakupiono jeszcze obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu. Gdy zaś z końcem roku 1884 te obligacye będące własnością funduszu wynosiły 55.190 zł. m. k. czyli 57.549 zł. 70 ct. w. a., przeto majątek zmniejszył się o 210 zł. z powodu, że w ciągu 1885 wylosowano z pomiędzy obligacyj będących własnością funduszu jedną na 200 zł. m. k., i zrealizowaną jej wartość wliczono w dochody roku 1885.

Aktywa funduszu indem. krakowskiego wynosiły z końcem roku 1885, wraz z zapasem w gotówce, 199.615 zł. 74 ct., ponieważ zaś aktywa te z końcem 1884 wynosiły 151.260 zł. 48 ct. przeto wzrosły o 48.355 zł. 26 ct. Oprócz majątku funduszu, główne aktywum stanowiła zaległość dodatku indemnizacyjnego u podatkujących w sumie 81.697 zł. 53 ct.

Stan bierny funduszu indem. krak. wynosił z końcem 1885 r. 1,583.977 zł. 15 ct., gdy zaś z końcem 1884 wynosił 1,683.102 zł. 04 ct., przeto zmniejszył się o 99.124 zł. 89. Główną pozycyą istotną stanu biernego stanowiła należytość za obligacye indem. krakowskie przypadające do losowania i spłaty od końca 1885 do końca 1898 oraz za obligacye już wyloso-

wane lecz dotąd nie przedłożone do wypłaty wynoszące 1,452.853 zł. 50 ct. Drugą pozycyą stanu biernego stanowiła należytość za kupony zapadłe a nie przedłożone do wypłaty, która zapisana jest w sumie 131.054 zł. 64 ct., lecz należytość ta jest w większej części fikcyjna, z powodów wyżej wykazanych.

Przedłożone przez rząd zamknięcie rachunków wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych za rok 1885 roztrząśnione przez nas powyżej, wykazało, iż dodatek indemnizacyjny pobierany tak w wschodniej jak zachodniej części Galicyi w wysokości 31½ centa, przyniósł rzeczywiście dochodu funduszowi indem. wschodnio-galicyjskiemu 2,117.281 zł. 24 ct., funduszowi zachodnio-galicyjskiemu 855.484 zł. 10 ct. tak na rachunek zaległej jak bieżącej za 1885 rok należytości (z której to jednak bieżącej należytości więcej zaległo niż ściągnięto zaległości), przeto razem w obu częściach Galicyi dodatek indemnizacyjny przyniósł rzeczywiście dochodu 2,972.765 zł. 34 ct. Ponieważ zaś dodatek indemnizacyjny pobierany w Krakowskiem w wysokości 22 centów, przyniósł rzeczywiście dochodu 206.254 zł. 51 ct., przeto ogólny dochód z dodatku indemnizacyjnego z całej Galicyi i Krakowskiego dla wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych wynosił 3,179.019 zł. 85 ct. Zważywszy że dodatek indemnizacyjny pobierany w 1885 roku w całej Galicyi bez Krakowskiego w wysokości 31½ centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, przyniósł 2,972.765 zł. 34 ct., przeto jeden cent dodatku indemnizacyjnego przyniósł z całej Galicyi bez Krakowskiego, rzeczywiście dochodu w 1885 roku 94.373 zł. 50 ct. Zważywszy zaś, że w Krakowskiem pobierany dodatek indemnizacyjny w wysokości 22 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, przyniósł dochodu 206.254 zł. 51 ct., przeto jeden cent dodatku indem. przyniósł z Krakowskiego rzeczywiście dochodu w 1885 r. 9.375 zł. 20 ct. Zatem jeden cent dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, przyniósł rzeczywiście z całej Galicyi i Krakowskiego w 1885 roku *103.748 zł. 70 ct.*

Przedłożyliśmy więc Wysokiemu Sejmowi szczegółowe sprawozdanie z zamknięcia rachunków za r. 1885 wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych, którymi dotychczas zarządza c. k. rząd, i z ich stanu z końcem roku wspomnionego. Jednak zważywszy, że Wysoki Sejm nie załatwiał i nie załatwia stanowczo zamknięcia rachunków funduszów indemnizacyjnych z powodu, iż te zamknięcia rachunkowe przedstawia rząd Wysokiemu Sejmowi od 1871 r., zaś poprzednich zamknięć rachunków nie przedłożono Wysokiej Izbie i Sejm ich nie roztrząsał, przeto zamknięć rachunkowych teraz przedstawionych nie można ani należycie zbadać, ani stanowczo załatwić.

Zważywszy powtóre, że Wysoki Sejm niezapuszczał się dotychczas w stanowcze rozpoznanie rachunków i w ich załatwienie z tego także powodu, iż skarb państwa rości sobie z tych rachunków pretensye do kraju, których Sejm nigdy nie uznał i uznać nie może, — pozostaje Komisya budżetowa na temże samem stanowisku w obec zamknięcia rachunków za r. 1885 i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego za r. 1885, a przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesyach sejmowych.

We Lwowie 20 grudnia 1886.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

Aleg. 79.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków za r. 1885. funduszu krajowego, oraz funduszów uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 9. Grudnia b. r. przekazał Wys. Sejm komisyi budżetowej do zbadania sprawozdanie Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków za r. 1885.: funduszu krajowego w obszerniejszem znaczeniu, oraz wszystkich funduszów, zostających pod zarządem lub kontrolą Wydziału krajowego.

Wywiązując się z poruczonego jej zadania, komisya budżetowa przedkłada niniejszem Wys. Sejmowi sprawozdanie obejmujące zamknięcie rachunków:

I. funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu;

II. funduszów ze skarbu krajowego uposażonych;

III. funduszów, dla których Wys. Sejm układa corocznie budżet dochodów i wydatków.

Fundusze zaś samoistne, dla których Wys. Sejm budżetów nie układa, którymi nie zarządza, lecz nad którymi ma najwyższy nadzór i czuwanie, aby zarząd tymi funduszami był prawidłowy i odpowiadający celom, na które zostały przeznaczone, będą przedmiotem osobnego sprawozdania.

Przedmiotem osobnego sprawozdania będzie również zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego.

Po tych wstępnych uwagach, przystępujemy do pierwszej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków

funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu.

Uchwalony na rok 1885. budżet krajowy obejmował w dziale wydatków zwyczajnych 3,304.994 zł., nadzwyczajnych 201.029 zł., ogółem 3,506.023 zł., zaś w dziale dochodów 3,512.437 zł., nadwyżka budżetowa wynosiła więc kwotę 6.414 zł. Rzeczywisty zaś wynik, objęty przedłożonym przez Wydział krajowy zamknięciem rachunków, wykazuje: w dziale wydatków zwyczajnych 3,463.047 zł., nadzwyczajnych 201.365 zł., ogółem 3,664.412 zł.; zaś w dziale dochodów 3,695.840 zł., przekroczono więc preliminarz: w dziale wydatków zwyczajnych o 158.054 zł., w nadzwyczajnych o 336 zł., razem przekroczenie wynosi 158.390 zł. Natomiast przewyższyły dochody rzeczywiste kwotę preliminowaną o 183.404 zł. Z tego zestawienia wynika, że nadwyżka dochodów wynosiła w rzeczywistości 31.428 zł. i była korzystniejszą od kwoty przewidzianej w budżecie o 25.014 zł.

Jeżeli jednak uwzględnimy z jednej strony, że z preliminowanej w rubr. XIII. poz. 140 b) kwoty 100.000 zł. „na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych“ wydano rzeczywiście w r. budżetowym tylko 66.500 zł., zaś pozostałe 33.500 zł., które właściwie powinny były należeć do pozostałości z rachunków, jednak w myśl uchwały sejmowej z d. 21. Stycznia 1886. przelane zostały do rachunku roku 1886. na takież cele melioracyjne, z drugiej strony, że przeznaczone przez Wys. Sejm w budżecie na pewne cele kwoty: 2.000 zł. w rubr. VII., 7.143 i 3.000 zł. w rubr. XIII. i 2.500 zł. w rubr. XV. na wskazane tam cele użyte nie zostały, a posłużyły na pokrycie przekroczeń w innych wydatkach tych samych lub innych rubryk, nadto, jeżeli uwzględnimy, że z postanowionego że przez Wys. Sejm inkamerowania pozostałości funduszu zapomogi z r. 1866. wpłynęło w r. 1885. do funduszu krajowego więcej niż z tego tytułu preliminowano o 43.798 zł. i jeżeli na koniec uwzględnimy, że z rachunku 1885. przez Wydział krajowy wyjęta i na rachunek r. 1886. przelana kwota 5.854 z rubr. XV. poz. 58. b) rachunku funduszu szpitala, lwowskiego, należy właściwie do pozostałości z r. 1885. i tejże zwróconą zostanie, okaże się, że rzeczywista nadwyżka dochodów z właściwej gospodarki wynosi 14.341 zł.

Zanim przejdziemy do szczegółowego sprawozdania, komisya budżetowa pozwala sobie następującą uczynić uwagę.

W dawniejszych latach komisya budżetowa w sprawozdaniach swoich o zamknięciach rachunków funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu trzymała się porządku ustanowionego w preliminarzu, do którego też stosują się ściśle zamknięcia rachunków. Komisya budżetowa badała pojedyńcze rubryki i pozycye osobno działu wydatków, a osobno działu dochodów, bez względu na to, czy wydatki a względnie dochody objęte odnośnemi rubrykami należą do jednej kategoryi wydatków, a względnie dochodów, lub czy pojedyńcze rubryki wyczerpują wszystkie wydatki a względnie dochody jednej i tejsamej kategoryi. W roku bieżącym komisya budżetowa o tyle zmieniła metodę postępowania, że badała rzeczywisty wynik i porównywała takowy z preliminowanemi cyframi podług głównych gałęzi gospodarki krajowej, bez względu na rubryki i pozycye, w których wydatki są uwidocznione, a przy równoczesnem uwzględnieniu rzeczywistych dochodów odnośnych działów gospodarki krajowej. Ten sposób badania zamknięcia rachunkowego, zdaniem komisyi, da Wys. Sejmowi jasny i dokładny obraz wyniku rzeczywistego pojedyńczych gałęzi gospodarki krajowej, sprowadzi do właściwej miary osiągnięte oszczędności i umożebni lepsze ocenienie wykazanych przekroczeń.

Zdaniem komisyi budżetowej, cała gospodarka krajowa, ze stanowiska budżetowego, rozpada się na 8 głównych działów, a mianowicie:

1. Reprezentacya i Zarząd, 2. koszta leczenia w najobszerniejszem znaczeniu 3. koszta łożone na cele oświaty, 4. drogi i komunikacye, 5. budowy wodne i melioracye, 6. wydatki na cele gospodarstwa krajowego, 7. wydatki na cele bezpieczeństwa publicznego, 8. umarzanie pożyczek i opłacanie procentów.

W tym też porządku komisya budżetowa pozwoli sobie zdać Wys. Sejmowi sprawę z każdego działu osobno.

I.

Na „reprezentacyę i zarząd“ preliminował Sejm wydatki w kwocie 330.714 zł., dochody w kwocie 8.000 zł., czysty wydatek więc miał uczynić według preliminarza 322.714 zł. Rzeczywisty zaś wynik wykazuje kwotę wydatków 345.585 zł., dochodów 14.490 zł., wydatek czysty przeto wynosił 331.095 zł. czyli więcej niż preliminowano o 7.381 zł.

Badając szczegółowo pojedyńcze rubryki i pozycye tego działu, dochodzimy do następujących rezultatów.

Na „Sejm krajowy“ preliminowano kwotę 63.230 zł., rzeczywisty zaś wydatek wynosi 75.349 zł. czyli więcej o 12.119 zł. Przekroczenie to spowodowane zostało głównie przez to, że

kwota preliminowana obliczona była na 50 dni a Sejm trwał dni 60, co spowodowało większy wydatek na dyety, spisywanie sprawozdań i na koszta druków.

Na „Wydział krajowy“ preliminował Sejm 37.000 zł., wydano zaś tylko 34.360 zł., czyli mniej o 2.640 zł., z powodów przez Wydział kraj. w sprawozdaniu wyłuszczonych.

Na „koszta zarządu“ preliminował Sejm ogólną kwotę 230.484 zł., rzeczywiście zaś wydano 235.876 zł. czyli więcej o 5.292 zł. Suma ta jest wynikiem porównania kwot w niektórych pozycyach tego działu zaoszczędzonych, z kwotami, o jakie w innych pozycyach tego samego działu preliminarz sejmowy przekroczono. Na płace urzędników i woźnych wydano mniej niż preliminowano o 2.055 zł. głównie z powodu interkalaryów, nieobsadzenia wszystkich miejsc podług etatu ustanowionego i przeniesienia w stan spoczynku. Właściwie zaoszczędzono przy tych wydatkach 4.050 zł. Z tej zaoszczędzonej kwoty jednak użył Wydział krajowy 1.265 zł. na remuneracye i zasiłki dla urzędników oddziału konceptowego i 730 zł. na takież remuneracye i zasiłki dla urzędników oddziału rachunkowego. Na remuneracye dla urzędników, dyurnistów i sług Wydziału, Sejm preliminował w rubr. II. poz 27. d) kwotę 1.000 zł., którę też Wydział krajowy wydał. Właściwie więc Wydział kraj. przekroczył preliminowaną na ten cel kwotę o 1.995 zł. Pod względem formalnym widzi się komisya budżetowa spowodowaną zauważyć, że takie rozrzucanie wydatków jednej kategoryi, dla których w budżecie krajowym osobna znajduje się pozycya, po rozmaitych rubrykach i pozycyach, obejmujących wydatki innej zupełnie natury, utrudnia możność nabrania dokładnej wiadomości o osiągniętych oszczędnościach i dokonanych przekroczeniach i że należałoby na przyszłość unikać takiego sposobu zarachowania.

Na „dodatki pięcioletnie“ preliminowano w poz. 26. f) 14.180 zł., wydano zaś tylko 12.162 zł., czyli mniej o 2.018 zł. z powodu awansu, śmierci lub przeniesienia w stan spoczynku funkcyonaryuszów, pobierających takie dodatki. Na „koszta podróży i dyety“ dla urzędników preliminowano 3.000 zł., wydano zaś rzeczywiście 5.292 zł. czyli więcej o 2.292 zł.

Część tego przekroczenia, a mianowicie kwota 1.308 zł., znajduje pokrycie w należytości czynnej, przypisanej do zwrotu od stron, w których interesie komisye były wysyłane, reszta zaś przekroczenia ma swoje uzasadnienie w istotnej potrzebie wysyłania więcej komisyj. Na „gmach krajowy i jego utrzymanie“ preliminowano w poz. 32 a) do l.) kwotę 3.891 zł., wydano zaś tylko 3.106 zł. czyli mniej o 785 zł, z powodów w sprawozdaniu Wydziału krajowego wyłuszczonych. Natomiast wydano w poz. 32 m. zamiast preliminowanych na „rozmaite nieprzewidziane“ 2.400 zł. kwotę 3.406 zł. czyli więcej o 1.006 zł. Przekroczenie to motywuje Wydział krajowy w ten sposób, że wylicza rozmaite wydatki, które z tej pozycyi musiały być czynione, a których suma ogólna wynosi 1.142 zł. Komisya budżetowa takie wyjaśnienie uważać musiała za niedostateczne, a to z tego powodu, że nie uwidoczniono wydatków czynionych za kwotę preliminowaną. Zasięgnąwszy jednak bliższego od Wydziału krajowego wyjaśnienia i zbadawszy przedłożone jej szczegółowe rachunki tej pozycyi, komisya budżetowa przekonała się, że wydatki czynione z tej rubryki były wszystkie konieczne i nietylko wyczerpały kwotę preliminowaną, ale nadto zmusiły Wydział do przekroczenia preliminarza o kwotę powyżej wykazaną. Na „zaliczki dla urzędników“ przeznaczył Sejm kwotę 6.000 zł. Wydział krajowy jednak udzielił takich zaliczek na ogólną kwotę 20.216 zł., z których w ciągu roku budżetowego spłacono 7.061 zł., tak, że zostało niespłaconych 13.155 zł. czyli więcej niż preliminowano o 7.155 zł. Przekroczenie to ma zupełne prawie pokrycie w nadwyżce dochodów wykazanej w rubr. V. poz. 9. dochodów, z tytułu zwrotów zaliczek z lat dawniejszych, z ktorego to tytułu zamiast preliminowanych 8.000 zł. wpłynęło 14.490 zł. czyli więcej o 6.490 zł.

II.

Na „koszta leczenia“ w najobszerniejszem znaczeniu preliminował budżet na r. 1885. ogólną kwotę wydatków 651.820 zł., dochodów 44.356 zł. tak, że czysty wydatek miał wynosić

607.464 zł. Rzeczywiście zaś wynosiły wydatki 713.856 zł., dochody 89.612 zł., czysty wydatek wynosił więc rzeczywiście 624.244 zł., czyli więcej od kwoty preliminowanej o 16.780 zł.

Na koszta leczenia ubogich chorych w szpitalach i zakładach krajowych jak i w szpitalach powszechnych na prowincyi i w szpitalach zagranicznych, preliminował Sejm w rubr. III. budżetu kwotę 650.000 zł., rzeczywisty zaś wydatek wynosi 699.686 zł., przekroczenie więc w tej rubryce wynosi 49.686 zł. Wydział krajowy usprawiedliwia to przekroczenie tą okolicznością, że w ciągu roku budżetowego zrealizowano więcej zaległych i bieżących dni leczenia, aniżeli przy układaniu budżetu przewidywano.

Znaczną część powyższego przekroczenia przypisać należy tej okoliczności, że szpital krajowy we Lwowie i zakład Kulparkowski zlikwidowały znacznie więcej dni leczenia niż przewidywano, przez co też i nadwyżka dochodów tych krajowych zakładów, która wpłynęła do funduszu krajowego, przewyższa o blisko 42.000 zł. kwotę z tego tytułu preliminowaną. Szczegółowy rozbiór wydatków i dochodów szpitali krajowych we Lwowie i Krakowie jak i Zakładu Kulparkowskiego znajduje się w części drugiej, przy szczegółowem sprawozdaniu o zamknięciach rachunków tych zakładów.

Do działu tego należą także wydatki prelimiminowane w rubr. IV. i V. na „koszta szczepienia“ i „wydatki sanitarne“: kwoty 57.900 zł. i 7.870 zł. W pierwszej z tych rubryk preliminowano w poz. 36. na koszta podróży i dyety lekarzy, z powodu szczepienia 56.000 zł., wydano zaś tylko 50.095 zł., czyli mniej o 5.905 zł. Preliminarz opierał postawioną cyfrę na tem, że wydatki te przez długi szereg lat wykazywały kwotę 55.000 zł. do 57.000 zł., a mniejsze w roku 1885. wydatki nie stanowią właściwej oszczędności, ponieważ, jak Wydział krajowy zapewnia, znaczna ilość rachunków z roku przedmiotowego zlikwidowaną została dopiero w r. 1886.

III.

Na „cele oświaty“ uchwalił Sejm ogół wydatków na kwotę 456.858 zł., rzeczywiste zaś wydatki wynoszą 474.470 zł., czyli więcej od preliminowanych o 17.612 zł. Ostateczny ten rezultat zmieni się jednak na niekorzyść jeżeli uwzględnimy, że preliminowana na szkołę muzyczną w Krakowie kwota 2.000 zł. i uchwalony dla Piechowicza dar z łaski 100 zł. nie zostały wypłacone, a to z powodu, że szkoła muzyczna w roku budżetowym jeszcze założoną nie została a obdarowany Piechowicz przed odebraniem przyznanej kwoty umarł. Dodawszy te dwie kwoty do powyżej wykazanej cyfry 17.612 zł., otrzymamy właściwe przekroczenie tego działu w kwocie 19.712 zł. Z ogólnej tej sumy przypada kwota 19.270 zł. na poz. 47. rubr. VII. na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego. Na ten cel bowiem preliminowano kwotę 311.758 zł., a wydano rzeczywiście 331.028 zł. Rozbiór i uzasadnienie tego przekroczenia znajdzie się poniżej, przy szczegółowem sprawozdaniu o zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego.

IV.

Dział „dróg krajowych“ miał preliminowane wydatki zwyczajne 696.548 zł., nadzwyczajne 201.029 zł., zaś dochody 231.910 zł., wydatek na drogi z funduszu krajowego był preliminowany na ogólną kwotę 665.667 zł. Rzeczywiście zaś wynosiły wydatki zwyczajne 695.529 zł., nadzwyczajne 201.365 zł., a ponieważ dochody z dróg dały 264.568 zł., przeto fundusz krajowy do wydatków na drogi przyczynić się musiał kwotą 632.326 zł., czyli mniej niż preliminowano o 33.341 zł.

W dziale wydatków tego działu nieznaczne tylko zachodzą różnice między kwotami preliminowanemi a rzeczywistymi wydatkami. Na koszta zarządu preliminowano kwotę 114.245 zł., wydano zaś tylko 112.311 zł. czyli mniej o 1.934 zł. z powodu interkalaryów. Gdy jednak z tej pozycyi udzielono urzędnikom zaliczek w kwocie 850 zł., z których w ciągu roku budże-

towego zwrócono tylko 226 zł. tak, że zostało niespłaconych, a do zwrotu przypisanych 624 zł., przeto o tyle zmniejszyło się powyżej wykazane zaoszczędzenie i wynosi ono właściwie tylko 1.310 zł. Utrzymanie dróg, na które preliminowano 457.000 zł. wykazuje nader drobne przekroczenie 44 zł., również nieznacznie bardzo bo o drobną kwotę 36 zł. przekroczono sumę 100.000 zł. przeznaczoną na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych. Z przeznaczonych na dojazdy kolejowe 20.000 zł. wydano tylko 19.810 czyli mniej o 190 zł., a zamiast preliminowanych na zaopatrzenia 1.803 zł. wydano 2.204 zł. czyli więcej o 401 zł., z powodu konieczności wypłacenia dwóch emerytur i jednej pensyi wdowiej. Przekroczenie to ma zupełne pokrycie w oszczędnościach osiągniętych na płacach urzędników i sług.

Jako wydatki nadzwyczajne preliminowano: na dalszą budowę rozpoczętych dróg, budowę nowych dróg, i rekonstrukcyę istniejących dróg ogólną kwotę 150.000 zł., zaś na rekonstrukcyę mostu pod Jarosławiem dalszy kredyt 28.029 zł. Ostatni ten kredyt został przekroczony o 812 zł., które przekroczenie w stosunku do ogólnych kosztów rekonstrukcyi tego mostu jest małe i znajduje usprawiedliwienie w tem, że podobny wydatek nie daje się z całą ścisłością naprzód obliczyć. Koszta budowy i utrzymania budynków mytniczych należą także do wydatków nadzwyczajnych. Na ten cel preliminowano 3.000 zł., wydano zaś rzeczywiście tylko 2.567 zł., t. j. mniej o 433 zł., podług rzeczywistej potrzeby.

Dochody z dróg krajowych, preliminowane w rubr. III. i rubr. V. poz. 12. dochodów funduszu krajowego, oznaczone były na ogólną sumę 231.910 zł., rzeczywiste zaś dochody dały kwotę 264.568 zł., przewyższyły więc preliminarz o 32.658 zł.

Dochody te rozpadają się na trzy kategorye: 1. dochody z myt wraz z odsetkami zwłoki i grzywnami, 2. datki dobrowolne na budowę dróg i 3. zwroty ze spraw drogowych. Dochód z myt preliminowany na 224.000 dał rzeczywiście 229.951 zł. czyli więcej o 5.951 zł.; również odsetki zwłoki i grzywny dały więcej niż preliminowano, pierwsze o 802 zł., drugie o 183 zł. Zauważyć przytem należy, że w dochodach z myt trzy pozycye w ogólnej w kwocie 2.036 zł. są w zaległości i znajdują się w procesie. Zwiększone te dochody są rezultatem zwiększonej liczby stacyj mytniczych i korzystniejszych wyników licytacyjnych. Jako datki dobrowolne na budowę dróg preliminowano kwotę 5.000 zł., wpłynęło zaś z tego tytułu rzeczywiście 30.888 zł., czyli więcej o 25.888 zł.

Na „zwroty ze spraw drogowych“ preliminowano 2.000 zł., wpłynęło zaś tylko 1.834 zł., dla zmienności tej pozycyi, która naprzód nigdy ściśle obliczyć się nie da.

V.

Dział przeznaczony na „budowy wodne i melioracye“ miał preliminowane wydatki w kwocie 125.443 zł., wydano zaś tylko 118.362 zł., czyli mniej od preliminarza o 7.081 zł. Rezultat ten cyfrowy nie daje jednak dokładnego obrazu rzeczywistego całorocznego wyniku. W preliminowanej bowiem a powyżej podanej sumie 125.443 zł. mieszczą się kwoty: 7.143 zł. przeznaczone na regulacyę rzeki Sanu, i 3.000 zł. dla spółki żeglugi parowej na Dniestrze, które kwoty jednak użyte nie zostały; pierwsza z powodu, że projektowana regulacya nie przyszła do skutku, druga z powodu, że spółka nie dopełniła postawionych warunków. Jeżeli przeto obie te kwoty odciągniemy od preliminowanej sumy, okaże się, że w tym dziale zamiast preliminowanych 115.300 zł. wydano 118.362 zł., czyli przekroczono preliminarz o 3.062 zł. Przekroczenie to miało miejsce w poz. 137. a) w której na biuro melioracyjne i urządzenie kursu robót melioracyjnych przeznaczono 10.100 zł., wydano zaś rzeczywiście 13.202 zł., czyli więcej o 3.102 zł. Część tego przekroczenia w kwocie 1.003 zł. znajduje pokrycie w przypisanym zwrocie należytości czynnej za uskutecznione plany melioracyjne.

Na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych, przeznaczył Sejm w budżecie na r. 1885. po raz pierwszy kwotę 100.000 zł. Z tego kredytu wydano w ciągu roku budżetowego kwotę

66.500 zł., (w której to kwocie mieszczą się także udzielone na cele melioracyjne zwrotne pożyczki w kwocie 20.300 zł.) pozostała zaś niewydana kwota 33.500 zł. powinna była właściwie być zarachowaną jako pozostałość z r. 1885, przez co wykazana powyżej pozostałość z rachunków z r. 1885. o tę sumę by się podniosła. Gdy jednak Wysoki Sejm uchwałą z d. 21. Stycznia 1886. postanowił, by pozostałość ta przeniesioną została na rachunek r. 1886. na takież cele melioracyjne, przeto Wydział krajowy manipulacyę tę w ten sposób przeprowadził, że wydatkował tę kwotę w rachunkach r. 1885. aby ją wpisać jako przyznany kredyt na r. 1886.

VI.

Na cele gospodarstwa krajowego preliminował Sejm w budżecie na r. 1885. wydatki w kwocie 299.016 zł., dochody w kwocie 107.836 zł., czysty wydatek na ten dział miał więc wynosić 191.180 zł. W rzeczywistości zaś przedstawia się to zestawienie jak następuje: wydatki wynosiły 366.182 zł., dochody zaś 120.935 zł., czysty przeto wydatek wynosił 245 247 zł., przekroczono więc w tym dziale preliminowaną kwotę o 54.067 zł. Cyfra ta jest wynikiem porównania uzyskanych większych od preliminowanych dochodów o 13.099 zł. z przekroczeniem w dziale wydatków o 67.166 zł. Jeżeli jednak uwzględnimy, że z preliminowanej w tym dziale w poz. 199. na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło kwoty 2.500 zł. nie wydano nic z powodu, że Namiestnictwo żadnych z tego tytułu zwrotów w roku budżetowym nie żądało, przyjdziemy do prekonania, że właściwe przekroczenie w wydatkach tego działu jest o kwotę 2.500 zł. większe. Ogólne te cyfry jednak nie dają jeszcze należytego obrazu całorocznej gospodarki Wydziału krajowego w tym dziale, w tym celu należy szczegółowo zbadać pojedyńcze różnorodne pozycye, z których dział ten się składa, poznać naturę i powody poszczególnych przekroczeń, a wtedy będzie można orzec czy i o ile przekroczenia te są usprawiedliwione.

Pierwsze miejsce w tym dziale zajmują: szkoły rolnicze, średnie w Dublanach i Czernichowie wraz z folwarkami, szkoła parobków w Dublanach, szkoła gospodartwa lasowego we Lwowie i szkoły rolnicze w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach.

Szkoły rolnicze w Dublanach wraz z kursem gorzelnictwa miały preliminowane wydatki w ogólnej kwocie 45.192 zł., dochody 18.899 zł., czysty wydatek miał wynosić 26.293 zł. Rzeczywiście zaś wynosiły wydatki 47.937 zł., dochody 16.924 zł., czysty więc wydatek wynosił rzeczywiście 31.013 zł., więcej niż preliminowano o 4.720 zł. Na folwark w Dublanach preliminowano wydatki 19.371 zł., dochody 18.560 zł., niedobór więc miał wynosić 811 zł. W rzeczywistości zaś wynosiły wydatki 22.914 zł., dochody 24.692 zł., czyli że czysty dochód wynosił 1.778 zł., a wynik był korzystniejszy od przewidzianego w budżecie o 2.589 zł.

Szkoła rolnicza w Czernichowie wraz z szkołą ogrodniczą miała preliminowane wydatki na 39.308 zł., dochody na 19.165 zł., wydatki więc miały wynosić netto 20.143 zł W rzeczywistości zaś wynosiły wydatki 45.957 zł., dochody 17.984 zł., a wydatek netto wynosił 27.973 zł., czyli przewyższył preliminowaną kwotę o 7.830 zł. Na folwark w Czernichowie preliminował budżet 14.864 zł. w wydatkach, a 16.253 zł. w dochodach, tak, że czysty dochód miał wynosić 1.389 zł. W rzeczywistości zaś wynik był następujący: wydatki 21.005 zł., dochody 16.438 zł. tak, że folwark nie dał żadnych dochodów, a fundusz krajowy musiał pokryć niedobór w kwocie 4.567 zł., a w porównaniu z preliminarzem wynik był mniej korzystnym o 5.956 zł.

Na szkołę gospodarstwa lasowego we Lwowie preliminował budżet wydatki 12.341 zł., dochody 5.320 zł., a niedobór miał wynosić 7.021 zł. Wydatki zaś wynosiły 13.253 zł., dochody dały tylko 5.210 zł., tak, że niedobór wynosił 8.043 zł., więcej od kwoty na ten cel przeznaczonej o 1.022 zł.

Na koszta utrzymania szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy preliminował budżet wydatki: dla pierwszej 4.960 zł., dla drugiej 4.760 zł. Jako dochód dla obu szkół preliminował budżet kwotę 4.000 zł., tytułem subwencyi państwowej na utrzymanie tych szkół. Rzeczywiście zaś wynosiły wydatki szkoły w Horodence 3.289 zł., w Jagielnicy 7.359 zł. Dochody własne miała szkoła w Horodence 925 zł., w której sumie mieści się kwota 665 zł. przypadająca na tę szkołę z udzielonej przez Rząd na r. 1885. subwencyi 2.165 zł., ponieważ szkoła ta otwartą została dopiero 1. Września 1885. Szkoła w Jagielnicy miała własne dochody 3.360 zł. włącznie z kwotą 1.500 zł., przypadającą na tę szkołę z udzielonej przez Rząd subwencyi. Fundusz krajowy, który pokrywa niedobory tych szkół, miał według preliminarza z tego tytułu zapłacić 5.720 zł., rzeczywiście zaś zapłacił kwotę 6.363 zł., o 643 zł. więcej niż preliminowano. Szczegółowy rozbiór powyżej podanych ogólnych cyfr i zbadanie pojedyńczych pozycyj znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach rachunków wszystkich tych szkół.

Jako subwencyę na utrzymanie szkoły rolniczej w Kobiernicach preliminował budżet kwotę 3.460 zł., wydano jednak tylko nieznaczną kwotę 53 zł., ponieważ w roku przedmiotowym szkoła ta nie została otwartą.

Oprócz na koszta utrzymania powyższych trzech szkół rolniczych, wydatkowano z tego działu także na koszta założenia tych szkół, na które to wydatki w budżecie żadne kwoty preliminowane nie były. Na dalsze koszta założenia szkoły w Horodence wypłacono kuratoryi w roku 1885. kwotę 8.899 zł., co z wydaną już na tensam cel w r. 1884. kwotą 16.600 zł. czyni ogół wydatków po koniec r. 1885. w kwocie 25.499 zł. Na dalsze koszta założenia szkoły w Jagielnicy wyasygnowano zasiłek 644 zł., co z wydanemi już w r. 1884. na ten sam cel 6.523 zł. i kwotą 2.491 zł., przeznaczoną na zakupno środków naukowych, czyni ogół wydatków po koniec roku przedmiotowego 9.658 zł., z której kwoty jednak pozostała w rękach kuratoryi reszta 960 zł. na wydatki w r. 1886. Jako dochód na założenie tych szkół preliminował Sejm kwotę 4.700 zł., jako resztę subwencyi państwowej na ten cel przeznaczonej, która kwota rzeczywiście do funduszu krajowego wpłynęła. Z tego tytułu otrzymał fundusz krajowy od skarbu państwa w r. 1883. 8.000 zł., w r. 1884. 9.300 zł., a w r. 1885. 4.700 zł. razem na założenie obu szkół 22.000 zł. jako całą przyznaną subwencyę. Na założenie szkoły rolniczej w Kobiernicach wydano w r. 1885. kwotę nieprelimiowaną 9.600 zł. Z tego tytułu wpłynęła od skarbu państwa w tym roku kwota 1.600 zł. jako pierwsza rata przeznaczonej na ten cel subwencyi 11.000 zł., wypłacalnej w rocznych ratach w latach 1885—1888. Fundusz krajowy wydał więc w tym roku na ten cel 8.000 zł., które pokryte zostaną następnemi ratami subwencyi państwowej.

Ostatnią pozycyą będącą w łączności ze szkołą rolniczą w Dublanach jest kredyt 8.000 zł. przyznany na rok 1885. na budowę gmachu szkolnego w Dublanach. Z tego tytułu wydano zaś rzeczywiście 38.100 zł., przekroczono więc preliminowaną na ten r. kwotę o 30.100 zł., a to z powodu rozpoczęcia i postępu budowy w r. 1885. W r. 1884. wydano już na ten cel 3.000 zł., ogół więc kosztów budowy po koniec r. 1885. wynosi 41.100 zł. Na częściowe pokrycie tej kwoty służą dwie raty subwencyi państwowej, a mianowicie w roku 1884. 8.250 zł., i w roku 1885. 8.250 zł., razem dotychczas 16.500 zł. W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 4. Października 1882., koszta budowy tej szkoły mogą wynosić maximum 67.000 zł., dotychczas wydano już 41.100 zł. pozostaje jeszcze kredyt maksymalny w kwocie 25.900 zł., która w części pokrytą zostanie dwiema ratami subwencyi państwowej w kwocie 16.500 zł. tak, że fundusz krajowy z tytułu budowy tej szkoły wyda jeszcze najwięcej kwotę 9.400 zł. Program budowy i sprawozdanie z postępu budowy przedłożył Wydział krajowy Wys. Sejmowi sprawozdaniem z dnia 24. Listopada 1885., które przyjęte zostało do wiadomości.

Inne pozycye tego działu mieszczące się w rubr. XV. wydatków funduszu krajowego, jakoto na szkoły przemysłowe, handlowe, rękodzielnicze, na popieranie przemysłu rękodzielni-

czego, na muzea przemysłowe, towarzystwa rolnicze, na zalesienie wydm piasczystych i na stypendya, albo nie różnią się od kwot preliminowanych albo też nieznaczne zresztą różnice nie wymagają szczegółowego omówienia.

Jedna tylko pozycya 185. rubr. XV. wymaga bliższego rozbioru. W tej pozycyi preliminował Sejm kwotę 10.000 zł. na badanie głębszych pokładów ziemi. Była to ostatnia rata z przeznaczonej na ten cel, uchwałą sejmową z dnia 17. Lipca 1880., kwoty 50.000 zł. przez lat 5 od roku 1881. począwszy do budżetów po 10.000 zł. rocznie wstawiać się mającej, z wolnością użycia w jednym lub drugim roku pięciolecia większej sumy niż wymieniona. W roku 1885. Wydział krajowy wydał z tej pozycyi 13.750 zł. czyli więcej niż preliminowano o 3.750 zł. Przekroczenie to ma uzasadnienie w przytoczonej powyżej uchwale sejmowej. W ciągu bowiem 5 lat od 1881. do 1885. włącznie wydano: w r. 1881. 8.298 zł., w r. 1882. 6.121 zł. w r. 1883. 5.594 zł., w r. 1884. 840 zł., w r. 1885. 13.750 zł., zatem więc wydano na ten cel tylko 34.603 zł., czyli mniej od ogólnej sumy preliminowanej o 15.397 zł. W dodatku do wyjaśnień odnoszących się do tej pozycyi, Wydział krajowy zauważył, że z kwoty 13.750 zł. wydanej w r. 1885., przypada na udzielone zwrotne pożyczki kwota 12.500 zł. Jak bowiem wykazuje rubr. VI. dochodów, wypożyczono z tej pozycyi p. Władysławowi Fibichowi, właścicielowi kopalni nafty w Kleciach, pożyczkę bezprocentową w kwocie 6.000 zł. i zapomogę zwrotną 2.000 zł. na urządzenie kanadyjskiego wiercenia w Ropiance, również udzielono z tej pozycyi panom Moraczewskiemu i Brudzewskiemu, właścicielom kopalni nafty w Krygu, bezprocentową pożyczkę w kwocie 4.500 zł.

VII.

Dział bezpieczeństwa publicznego obejmuje wydatki preliminowane w rubr. IX. i XII. na żandarmeryę i na koszta szupaśnictwa. W pierwszej rubryce preliminowano kwotę 76.891 zł., rzeczywiście zaś wydano 77.115 zł., czyli więcej o 224 zł. Osiągniętą oszczędność w wydatkach na szupaśnictwo w kwocie 4.790 zł. na 30.000 zł. preliminowanych wydatków zawdzięczyć należy w części przynajmniej usiłowaniom Wydziału krajowego co do obniżenia ceny jazdy na kolejach i zaprowadzonej dostawy odzieży we własnym zarządzie na stacyach we Lwowie, Krakowie i Przemyślu.

VIII.

Na umorzenie pożyczek i opłatę procentów od tychże, przeznaczył Sejm w budżecie na r. 1885. kwotę 386.502 zł., rzeczywiście zaś wydano na ten cel 399.910 zł., czyli więcej o 13.408 zł. Jeżeli w tym dziale uwzględnimy jedynie pozycye przez Sejm preliminowane i porównamy je z rzeczywistymi tych pozycyj wydatkami, okaże się, że wydano właściwie w tych wszystkich pozycyach razem wziętych mniej niż preliminowano o 5.630 zł. Pomijając bowiem małe różnice przy niektórych pozycyach, napotykamy przekroczenia w poz. 149*b*, obejmującej wydatki na częściowe umorzenie i opłacenie procentów od pożyczki 70.000 zł., zaciągniętej w Banku krajowym na wybudowanie skrzydła przy szpitalu lwowskim i 149*c*, zawierającej ratę amortyzacyjną i procenta od pożyczki krajowej z r. 1885. w sumie nom. 354.800 zł. na budowę koszar i dla powodzian. W tych pozycyach przekroczono preliminowaną kwotę o 1.933 zł. i 1.106 zł. Natomiast wydano mniej niż preliminowano na częściową spłatę i procenta od pożyczki krajowej z r. 1883. i od pożyczki krajowej z r. 1884. Mniejsze te wydatki wynoszą łącznie kwotę 8.891 zł. Uzasadnienie i wyjaśnienie tych różnic znajdzie się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach tych rachunków. Oprócz wydatków objętych pozycyami tej rubryki, widział się Wydział krajowy zmuszony wydatkować z tego działu na pokrycie niedoboru pożyczki krajowej z r. 1873. kwotę 19.038 zł. jako częściowy zwrót zaciągniętego przez fundusz krajowy w dawniejszych latach długu: na budowę Kulparkowa i na pokrycie niedoboru z r. 1880.

Stan długów funduszu krajowego z końcem r. 1885. jest następujący:

funduszowi domestykalnemu	reszta z pożyczki	66.000	30.928·29	zł.
galic. Kasie oszczędności	„ „	40.400	37.141·72	„
„ „ „	„ „	10.000	9.579·47	„
„ „ „	„ „	22.500	21.565·09	„
Bankowi dla krajów koronnych	„ „	600.000	492.000·—	„
funduszowi szpitala św. Łazarza	„ „	346.796	335.863·58	„
Bankowi krajowemu	„ „	70.000	66.016·05	„
Kasie oszczędności w Krakowie	„ „	5.000	4.660·06	„
pożyczka krajowa z r. 1873.	„ „	1,600.000	583.300·—	„
„ „ „ 1883.	„ „	3,800.000	3,735.200·—	„
„ „ „ 1884.	„ „	1,000 000	991.400.—	„
„ „ „ 1885.	„ „	354.800	352.800·—	„
			6,660.454·26	zł.

Oprócz tego obowiązany jest fundusz krajowy płacić do r. 1.911. włącznie, czyli jeszcze przez 26 lat po 7.000 zł. rocznie tytułem amortyzacyi i oprocentowania sumy, wypożyczonej, pod gwarancyą kraju, na wybudowanie gmachu dla szkoły sztuk pięknych w Krakowie.

Rubryki i pozycye wydatków nieobjęte powyższymi głównymi działami, jako to rubr. VI. „zasiłki dla zakładów dobroczynności“ i VIII. „utrzymanie pomników historycznych“, nie wymagają bliższego omówienia, ponieważ w tych rubrykach wydatki rzeczywiste w niczem się nie różnią od kwot preliminowanych.

Przechodząc do rubryk dochodów, które nie były jeszcze przedmiotem rozbioru przy odnośnych działach wydatków, komisya budżetowa zauważa, że w rubr. II. „odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych“ zamiast preliminowanych 16.080 zł., dały w rzeczywistości tylko 9.128 zł., ponieważ tak dotacya kasowa jak i inne fundusze, będące do dyspozycyi kasy krajowej, na krótkie tylko peryody w roku mogły być lokowane, w znacznej części musiały one służyć na pokrycie wydatków bieżących w braku dostatecznych wpływów z dodatków do podatków. Kwota wykazana jako dochód w tej rubryce, rozumie się netto, po potrąceniu zapłaconych a niepreliminowanych procentów biernych od chwilowych długów.

Rubr. VI. dochodów z tytułu „zwrotu pożyczek“ zawiera częściowe spłaty i procenta od pożyczek, udzielanych przez fundusz krajowy, gminom, powiatom, korporacyom, spółkom, pojedyńczym osobom z różnych rubryk i pozycyj działu wydatków. Oprócz pożyczek, udzielonych w swoim czasie na podstawie specyalnych uchwał sejmowych, znajdują się tam pożyczki udzielone: z funduszu od kilku lat przez Wys. Sejm corocznie na budowę koszar przeznaczanego; dalej pożyczki na regulacyę rzek, na podniesienie przemysłu domowego, rękodzielniczego a nawet fabrycznego i, jak to już wyżej zaznaczyliśmy, także dwie pożyczki udzielone na kanadyjskie wiercenia, udzielone z kwoty przeznaczonej na badania głębszych pokładów ziemi. W zestawieniu pojedyńczych pozycyj tej rubryki, Wydział krajowy trzyma się porządku chronologicznego, ze względu na czas, kiedy pożyczka udzieloną została. Powstaje przez to pewne zamięszanie i trudność zorjentowania się, szczególniej gdy chodzi o zestawienie ogólnych sum udzielonych z różnych rubryk i pozycyj na rozmaite cele pożyczek. Dlatego komisya budżetowa wyraża życzenie, aby na przyszłość poszczególne pozycye tej rubryki, które z każdym rokiem wzmagać się jeszcze będą, uporządkowane były: albo podług rubryk i pozycyj z których odnośne pożyczki udzielone zostały, albo też podług celów na które pożyczki te udzielone były. Ogólna suma zwrotów na poczet kapitału i odsetków była preliminowaną na kwotę 36.524 zł., w rzeczywistości zaś wyniosła ona tylko 32.265 zł., czyli mniej od kwoty preliminowanej o 4.259 zł. Jeżeli jednak uwzględnimy, że w sumie rzeczywistych wpływów mieszczą się także dochody, które w budżecie preliminowane nie były, w ogólnej kwocie 2.114 zł., jeżeli dalej

uwzględnimy, że przy niektórych pozycyach wpłynęło szczególniej tytułem odsetków więcej niż preliminowano o kwotę 196 zł., okaże się, że właściwie w całej tej rubryce nie wpłynęły preliminowane raty kapitału i odsetki na ogólną kwotę 6.569 zł. Przy niektórych pozycyach niespłacenie preliminowanych rat polega na zmienionym planie umorzenia, w skutek czego raty zostały zmniejszone lub rozpoczęcie spłaty odroczone. Resztę pozycyj zalegających Wydział krajowy kilkakrotnie urgował, lub też celem ich ściągnięcia poczynił kroki sądowe.

Przy uchwalaniu budżetu na r. 1885., postanowił Wys. Sejm inkamerować na rzecz funduszu krajowego pozostałość z funduszu zapomogi z r. 1866. Pozostałość ta składała się z gotówki i pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym na cele drogowe. Przypuszczalny zapas gotówki z końcem r. 1884. obliczono na kwotę 50.000 zł., a tytułem wpływów w ciągu r. 1885. „ze zwrotu pożyczek“ preliminowano 25.000 zł. W rzeczywistości zaś wynosiła gotówka tego funduszu z końcem r. 1884. kwotę 93.910 zł., zaś tytułem zwrotów od Wydziałów powiat. wpłynęło 24.888 zł. Ogółem wpłynęło tytułem tej inkameracyi więcej niż budżet przewidywał o 43.798 zł.

Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego, uchwalił Wysoki Sejm na r. 1885. dodatek do podatków państwowych po 30 ct. od 1 zł., a przyjmując za podstawę ogół podatków państwowych na 9,600.000 zł., obliczył wydatność każdego centa na 96.000 zł. i preliminował z tytułu dodatków do podatków 2,880.000 zł. Rzeczywisty zaś wynik z tego tytułu wykazuje dochód w kwocie 2,925.650 zł. Wydatność więc centa była większa od preliminowanej, wynosiła 97.521 zł. Właściwa należytość z tytułu dodatków wynosiła w r. 1885. kwotę 3,153.270 zł. Na poczet tej należytości jednak wpłynęło tylko 2,696.136 zł., zwrócono opodatkowanym 10.247 zł., tak że zaległość z r. 1885. wynosi 446.886 zł. Zaległość z lat dawniejszych wynosiła 696.235 zł. na poczet której w ciągu r. 1885. wpłynęło 229.513 zł., zwroty opodatkowanym wynosiły 24.342 zł. tak że pozostało jeszcze zaległości z lat dawniejszych 442.379 zł. Ogólna zaległość z końcem r. 1885. wynosi 889.265 zł. i przewyższa wykazaną z końcem r. 1884. zaległość w kwocie 696.235 zł. o 193.030 zł.

Ogół dochodów funduszu krajowego wynosił . . .	3,695.840 zł.
Ogół wydatków (z uwzględnieniem kwoty 5.854 zł. do rachunku r 1885. zwrócić się mającej)	3,658.558 „
Nadwyżka dochodów . .	37.282 zł.

stanowi pozostałość z rachunków z roku 1885.

Jako alegaty do zamknięcia rachunków funduszu krajowego dołączył Wydział krajowy szczegółowe zamknięcia rachunków: 1) szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, 2) szkół rolniczych, 3) folwarku i 4) kursu gorzelnictwa w Dublanach, 5) szkoły rolniczej, ogrodniczej i folwarku w Czernichowie, 6) szkoły rolniczej w Horodence, 7) szkoły rolniczej w Jagielnicy.

I. Krajowa Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 12.341 zł. wynosiły w rzeczywistości 13.253 zł., przekroczyły więc preliminarz o 912 złr. Rubr. I „płace nauczycieli“ wykazuje właściwie małe zaoszczędzenie w kwocie 33 zł. na płacy docenta łowiectwa, gdy jednak z tej rubryki udzielono zaliczek w kwocie 600 zł., z których 450 zł. zostało niespłaconych w ciągu roku budżetowego, przeto wydano z tej rubryki więcej niż preliminowano o 417 złr. W rubr. III. wydano na koszta administracyjne 1.502 zł. zamiast preliminowanych 1.060 zł. W ogólnem tem przekroczeniu wynoszącem 442 zł., mieści się przekroczenie kwoty 200 zł. przeznaczonej jako nadzwy-

czajny wydatek na „naprawę parkanu“ o 269 zł. W rubr. IV. przekroczono preliminowaną na „wycieczki naukowe“ kwotę 600 zł. o 144 zł. z powodu odbytej wycieczki na wystawę w Budapeszcie.

Dochody tej szkoły preliminowane na 5.320 zł., dały w rzeczywistości tylko 5.210 zł. czyli mniej o 110 zł., a to przeważnie z powodu mniejszych dochodów z wpisowego i czesnego od uczniów.

Wspomnieliśmy powyżej, omawiając dział wydatków tej szkoły, że zaliczki dla nauczycieli tej szkoły udzielone zostały przez Wydział krajowy z rubr. I. wydatków tej szkoły. Praktyka ta powtarza się już od lat kilku, a zaległość z poprzednich dwóch lat np. wynosi: z r. 1883. 426 zł., z r. 1884. 761 zł. razem 1.187 zł. Jednak w dziale dochodów tej szkoły komisya budżetowa nie znalazła żadnej kwoty uwidocznionej z tytułu zwrotu zaliczek z lat dawniejszych. Komisya budżetowa zażądała z tego powodu wyjaśnienia ze strony Wydziału krajowego, z którego wyjaśnienia komisya dowiedziała się, że na rachunek zaliczek z lat ubiegłych wpłynęło właściwie 665 zł., kwota ta jednak zarachowaną została w wykazanym w rubr. V. poz. 9. dochodów ogólnym dochodzie ze zwrotu zaliczek z lat ubiegłych od urzędników Wydziału krajowego w kwocie 14.489 zł. Komisya budżetowa na ten sposób książkowania zgodzić się nie może. Zdaniem komisyi budżetowej, wszelkie zwroty wydatków, czynionych w swoim czasie ze specyalnego rachunku lub funduszu, winny w tymże rachunku lub funduszu być uwidocznione. Jeżeli co do zwrotów Wydział krajowy uważa dyrektora i profesorów szkoły lasowej za urzędników Wydziału krajowego i spłacone przez nich, tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych, kwoty wlicza do ogólnej kwoty zwróconej z tego samego tytułu przez urzędników Wydziału krajowego, winien też był i udzielone tym profesorom i dyrektorowi szkoły lasowej zaliczki uwidocznić i wliczyć do ogólnej kwoty udzielonych zaliczek urzędnikom Wydziału krajowego. Ponieważ jednak Wydział krajowy udzielone tym funkcyonaryuszom szkoły zaliczki umieścił w rachunku wydatków szkoły lasowej, winien był i spłacone przez nich tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych kwoty zarachować jako dochód szkoły lasowej we Lwowie, jak to zresztą sam Wydział krajowy słusznie postąpił przy szkole rolniczej w Dublanach, przy szpitalu lwowskim, zakładzie na Kulparkowie i to komisya budżetowa wyraża nadzieję, że Wydział krajowy na przyszłość do powyższych uwag zastosować się zechce.

Wydatki tej szkoły wynosiły		13.253 zł.
dochody „ „ „		5.210 „
	niedobór . . .	8.043 zł.

pokryty z funduszu krajowego, a ponieważ na ten cel przeznaczono 7.021 zł., przeto z tego tytułu wydano więcej o 1.022 zł.

II. Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach.

A. Wyższa szkoła rolnicza.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 33.315 zł. wynosiły rzeczywiście 37.334 zł., przekroczyły więc preliminowaną kwotę o 4.019 zł. W rubr. I „na płace profesorów i docentów“ wydano 18 683 zł. zamiast preliminowanych 17.480 zł. W tem przekroczeniu wynoszącem 1.204 zł. mieści się też przekroczenie 469 zł. z powodu udzielonych, a w ciągu roku budżetowego niespłaconych, zaliczek na płace. Reszta przekroczenia jest wynikiem zastępstwa chorych profesorów. W rubr. IV. „koszta administracyi“ wydano kwotę 6.470 zł. zamiast preliminowanych 4.548 zł. Przekroczenie to w kwocie 1.922 zł. powstało głównie z powodu większych wydatków w dwóch pozycyach, a mianowicie: w poz. 24. „utrzymanie budynków“ na co preliminowano 800 a wy-

dano 2.116 zł. i w poz. 30. „koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana“, na co zamiast preliminowanych 100 zł. wydano 1.432 zł. Pierwsze przekroczenie tłómaczy Wydział krajowy tem, że zachodziła potrzeba większych napraw zniszczonego budynku szkolnego i adaptacyi mieszkań nauczycieli, drugie zaś zakupnem drugiej pary koni i koniecznej w tym roku reparacyi fajetonów. W rubr. V. „potrzeby naukowe“ przekroczono preliminowaną w poz. 37. na „bibliotekę i czytelnię“ jako wydatek zwyczajny i nadzwyczajny kwotę 800 zł. o 319 zł. Przekroczenie to ma swoje pokrycie w złożonych przez uczniów na ten cel darach w r. 1884., z których kwota 282 zł. nie została zużytą. Kwota 489 zł. wydana pod tytułem „rozmaite“, na co w budżecie żadna kwota preliminowaną nie była, powiększa ogólne przekroczenie w dziale wydatków, które, jak powyżej wykazano, wynosi ogółem 4.019 zł.

W dziale dochodów preliminowano kwotę 14.815 zł., rzeczywiste zaś dochody wynosiły tylko 13.517 zł., a więc mniej o 1.298 zł. Jeżeli uwzględnimy, że tytułem „rozmaitych dochodów“ wpłynęła kwota nieprelimiowana 801 zł., okaże się, że z preliminowanych dochodów nie wpłynęło właściwie 2.099 zł. Najważniejszą a zarazem bardzo doniosłą pod względem frekwencyi różnicę wykazuje rubr. III „opłaty od uczniów“‘ w której zamiast preliminowanych 4.910 zł. wpłynęło tylko 3.166 zł.

Wydatki tej szkoły wynosiły kwotę	37.334 zł.
dochody „ „ „ „	13.517 „
Niedobór . .	23.817 zł.

pokryty został z funduszu krajowego, a gdy na ten cel budżet preliminował kwotę 18.500 zł., przeto z tego tytułu fundusz krajowy wydał więcej niż preliminowano o 5.317 zł.

B. Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 10.232 zł. wynosiły w rzeczywistości tylko 9.188 zł., czyli mniej o 1.044 zł. W rubr. I. „na płace nauczycieli“ wydano w poz. 1. pod tytułem płaca nauczyciela fachowego 1.312 zł. zamiast preliminowanych 920 zł. Wydział krajowy tłómaczy to przekroczenie tem, że ponieważ posada nauczyciela fachowego nie była obsadzoną, musiano wykłady przedmiotów szkolnych powierzyć nauczycielom szkoły wyższej. Przekroczenie w tej pozycyi i z tych samych powodów powtarza się od lat kilku i już w poprzednich sprawozdaniach komisya budżetowa wzywała Wydział krajowy do obsadzenia systemizowanej posady fachowego nauczyciela. To się jednak dotychczas dokonać nie dało, a nadto, według oświadczenia Wydziału krajowego, to powierzanie wykładów nauczycielom szkoły rolniczej przyczyniło się w znacznej części do pomyślnego rozwoju tej szkoły.

Na podstawie tego oświadczenia, komisya budżetowa przyjmuje powyższe wyjaśnienie przekroczenia za uzadnione, a uwzględniła ona też oświadczenie Wydziału krajowego przy układaniu preliminarza na r. 1887.

W dziale dochodów preliminowano kwotę 2.844 zł., rzeczywiste zaś dochody wynosiły tylko 2.235 zł., czyli mniej o 609 zł., a to z powodu że z preliminowanej jako dochód z datków Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych kwoty 360 zł. nie wpłynęło nic, a z zarobku uczniów wpłynęło 296 zamiast preliminowanych 504 zł.

Wydatki tej szkoły wynosiły kwotę . . .	9.188 zł.
Dochody	2.235 „
Niedobór	6.953 zł.

pokryty z funduszu krajowego mniej od kwoty na ten cel w budżecie preliminowanej o 436 zł.

3. Folwark w Dublanach.

Wydatki folwarku preliminowano na 19.371 zł., wynosiły w rzeczywistości 22.913 zł., były więc większe od preliminowanych o 3.542 zł. Przekroczenie to rozpada się na następujące rubryki i pozycye. W rubr. I. poz. 5. preliminowano na dokupno karmy, owsa, grysu i makuchów kwotę 1.600 zł., wydano zaś w tym celu 2.593 zł. z powodów przez Wydział krajowy w sprawozdaniu wyłuszczonych. Część tego przekroczenia ma pokrycie w uzyskanych większych dochodach ze sprzedaży przychowku i nierogacizny. Największe przekroczenie wykazuje rubr. III. „Cegielnia". Na te wydatki preliminowano 5.400 zł., wydano zaś 7.984 zł., czyli więcej o 2.584 zł. Przekroczenie to spowodowane zostało większą produkcyą i znajduje zupełne pokrycie w dochodach ze sprzedaży cegieł, daleko większych od preliminowanych w budżecie. Wydane pod tytułem „rozmaite" 773 zł. zamiast preliminowanych 50 zł., znajduje uzasadnienie w koniecznej potrzebie.

Dochody folwarku preliminowane na 18.560 zł. przyniosły rzeczywiście 24.692 zł., czyli więcej o 6.132 zł. Z wyjątkiem rubr. III. „dochód z cegielni" wszystkie inne rubryki tego działu wykazują dochody mniejsze od preliminowanych o ogólną kwotę 1.946 zł. Natomiast wynosił dochód z cegielni 13.477 zł. zamiast preliminowanych 5.400 zł. Znaczna ta nadwyżka 8.077 zł., nawet po potrąceniu większego z tego powodu wydatku 2.584 zł. wykazanego przy rubr. III. wydatków, przedstawia jeszcze poważną cyfrę 5.493 zł. To też tej nadwyżce jedynie zawdzięczyć należy, że pomimo większych ogólnych wydatków a ubytku w dochodach z właściwego gospodarstwa, ostateczny bilans folwarku wypadł korzystniej aniżeli go preliminarz przewidywał. Budżet bowiem preliminując wydatki na 19.371 zł., a dochody zaś tylko na 18.560 zł., przeznaczył kwotę 811 zł. na pokrycie przewidzianego niedoboru, tymczasem

wynosiły rzeczywiste dochody kwotę . . .	24.692 zł.
„ „ wydatki „ . . .	22.913 „
a nadwyżka dochodów w kwocie . . .	1.779 zł.

oddana została funduszowi krajowemu. Wynik więc był korzystniejszym od budżetu o 2.590 zł.

4. Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Wydatki, preliminowane na 1.645 zł., wynosiły tylko 1.416 zł., mniej o 229 zł., a gdy dochody preliminowane tytułem opłat od uczniów były mniejsze tylko o 68 zł., przeto i dotacya krajowa, preliminowana na 405 zł., wynosiła tylko 244 zł., czyli mniej o 161 zł.

5. Szkoła rolnicza, ogrodnicza i folwark w Czernichowie.

A. Szkoła rolnicza w Czernichowie.

Preliminowane na tę szkołę 29.918 zł. jako wydatki zwyczajne, a 6.290 zł. jako nadzwyczajne, wynosiły w rzeczywistości 32.839 zł. zwyczajnych i 9.468 zł. nadzwyczajnych, przekroczono więc preliminarz wydatków zwyczajnych o 2.921 zł., nadzwyczajnych o 3.178 zł., a ogólna kwota przekroczenia wynosi 6.099 zł. Przekroczenie w rubr. I. „płace nauczycieli" spowodowane zostało tą okolicznością, że w braku sił miejscowych musiano przyjąć dojeżdżającego nauczyciela do wykładów weterynaryi. Musiano również płacić dodatkowe wynagrodzenia za nadobowiązkowe wykłady, a to z powodu, że ówczesny dyrektor nie był zarazem siłą fachową, któryby mógł w szkole tej wykładać. Stosunek ten trwa jeszcze dotychczas i jest przedmiotem sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 10. Grudnia 1886. Największe stosunkowo przekroczenie wykazuje rubr. III. „Koszta administracyjne" tak w wydatkach zwyczajnych, jak i nadzwyczajnych.

W pierwszych przekroczenie wynosi 2.182 zł., w drugich 2.758 zł., a przeważna część tych przekroczeń mieści się w poz. 18. „utrzymanie budynków", na co preliminowano 700 zł. w zwyczajnych i 1.000 zł. w nadzwyczajnych, a wydano rzeczywiście 2.252 zł. jako zwyczajne, a 3.604 zł. jako nadzwyczajne. Uzasadniając i usprawiedliwiając te przekroczenia, Wydział krajowy wylicza te wszystkie roboty, jakie za powyższe kwoty wykonane zostały. Komisya budżetowa nie ma możności ocenienia, czy roboty te musiały być wykonane w roku budżetowym, czy też nie mogły bez widocznej szkody być odłożone na rok następny, więc przyjmuje usprawiedliwienie Wydziału krajowego za uzasadnione; ze względu jednak na porządek budżetowy, widzi się komisya budżetowa spowodowaną powtórzyć przy tej sposobności uwagi, przy podobnych sposobnościach czynione w sprawozdaniach swoich za lata ubiegłe, iż tak znaczne wydatki na rekonstrukcyę i na uzupełnienie wewnętrznego urządzenia budynku szkolnego powinny były być przewidziane w preliminarzu.

Dochody tej szkoły, preliminowane na 16.640 zł., dały tylko 15.432 zł., czyli mniej o 1.208 zł. Znaczną różnicę w dochodach wykazuje rubr. II. „opłaty od uczniów", zamiast bowiem preliminowanych 11.500, dały tylko 10.200 zł., mniej o 1.300 zł., a to z powodu, że w drugim półroczu roku szkolnego 1884/5 było tylko 42 uczniów, podczas gdy w pierwszem półroczu roku szkolnego 1885/6 było uczniów 53.

Wydatki tej szkoły wynosiły	42.307 zł.
Dochody „ „ „	15.432 „
Niedobór	26.875 zł.

pokryty został z funduszu krajowego, a ponieważ na ten cel preliminarz przeznaczył tylko 19.568 zł., przeto fundusz krajowy z tego tytułu wydał więcej niż preliminowano o 7.307 zł.

B. Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Wydatki tej szkoły preliminowano na 3.100 zł., wynosiły 3.650 zł., więcej o 550 zł., a to głównie z powodu większych wydatków na ogród, spowodowanych wylewem wody i rozszerzeniem ogrodu na założenie nowych szkółek owocowych. Dochody własne tej szkoły obliczone na 2.525 zł., dały rzeczywiście 2.552 zł., więcej o 27 zł. Z porównania rzeczywistych wydatków z rzeczywistymi dochodami, okazuje się niedobór w kwocie 1.098 zł., który pokryty został z funduszu krajowego. A gdy na ten cel preliminowaną była kwota 575 zł., przeto wydano więcej niż preliminowano o 523 zł.

C. Folwark w Czernichowie.

Rok 1885., podług przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków, był dla folwarku tego bardzo niepomyślnym. Wylewy wód w latach 1884. i 1885. poniszczyły wszelkie plony tak w zbożu jak i w paszach. Z tego powodu, jak twierdzi Wydział krajowy, musiano pola powtórnie uprawiać, a dla żywego inwentarza kupować paszę po drogich cenach. Skutek tego nieszczęśliwego zbiegu okoliczności był ten, że zamiast preliminowanej nadwyżki dochodów w kwocie 1.389 zł., okazał się niedobór w kwocie 4.567 zł.

Wydatki na folwark, preliminowane na 14.864 zł., wynosiły rzeczywiście 21.005 zł., czyli więcej niż preliminowano o 6.141 zł. Główną przyczyną tego przekroczenia są większe wydatki w rubr. I. „na gospodarstwo". Z powodów powyżej wyszczególnionych, wydano na najem robotnika 1.299 zł. zamiast preliminowanych 700 zł., a na dokupno słomy i karmy 4.860 zł., zamiast preliminowanych 450 zł. *)

*) Stan normalny inwentarza żywego na folwarku czernichowskim: 6 koni roboczych, 1 buhaj, 14 krów, 3 jałówki starsze, 4 cielęta roczne, 1 knur, 10 macior starszych, 5 macior młodszych, 3 sztuki karmne, 10 warchlaków.

Zważywszy przekroczenie w wydatkach tak znaczne, niedostatecznie uzasadnione w wyjaśnieniach Wydziału krajowego, szczególniej wobec stanu inwentarza w folwarku Czernichowskim, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

(Rezolucya).

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zarządził ściśle zbadanie tak obecnego stanu administracyi folwarku Czernichowskiego jak i powodów powyższego przekroczenia, obmyślił środki zaradcze i o wyniku dochodzeń zdał sprawę Sejmowi przy sprawozdaniu z czynności w roku przyszłym.

Przekroczenie w kwocie 815 zł. wykazują również wydatki preliminowane na plantacye wikla i założenie chmielarni. Większy wydatek o 1.360 zł. na „cegielnię“ ma w znacznej części pokrycie w uzyskanych ze sprzedaży cegieł większych dochodach o 1.052 zł., przyczem zauważyć należy, że w wykazanych wydatkach na cegielnię 1.660 zł. mieści się koszt postawienia szopy kosztem 250 zł. Na „piec wapienny“ wydano w rubr. III. poz. 18. zamiast preliminowanych 6.000 zł. tylko 4.923 zł., z powodu zastanowienia roboty przez dwa blisko miesiące, w skutek słoty, niemniej wpłynęło na to uzyskanie taniego robotnika. Pierwsza z tych przyczyn spowodowała też mniejszy niż preliminowany dochód z pieca wapiennego o 972 zł. Preliminowana na częściową spłatę wraz z odsetkami pożyczki 12.000 zł. kwota 300 zł. nie została wydaną, ponieważ pożyczka ta w roku budżetowym nie została zrealizowaną.

Z porównania ogółu wydatków w kwocie . . .	21.005 zł.
z ogółem dochodów w kwocie	16.438 „
okazuje się niedobór . .	4.567 zł.

pokryty z funduszu krajowego, a gdy budżet preliminował jako czysty dochód z folwarku kwotę 1.389 zł., więc ostateczny wynik okazał się mniej korzystnym od budżetu o 5.956 zł.

6. Krajowa szkoła niższa rolnicza w Horodence.

Na r. 1885. szkoła ta nie miała szczegółowo ułożonego budżetu. Preliminowano bowiem na wydatki ogólną kwotę 4.960 zł., a jako dochód 2.000 zł., tytułem subwencyi ze skarbu państwa. Przedłożone przez Wydział krajowy szczegółowe zamknięcie rachunków wykazuje w dziale wydatków kwotę 3.289 zł., z której przypada: na płace nauczycieli 1.151 zł., na koszta administracyi 988 zł., na koszta utrzymania uczniów 1.067 zł., na potrzeby naukowe 83 zł. Dochody wykazują: kwotę 665 zł. jako subwencya państwowa za czas od 1. Września 1885. i 260 zł. jako opłata od uczniów.

Z porównania ogółu wydatków	3.289 zł.
z ogółem dochodów	925 „
okazuje się niedobór . .	2.364 „

pokryty przez fundusz krajowy.

7. Krajowa szkoła niższa rolnicza w Jagielnicy.

I ta szkoła nie miała na r. 1885. szczegółowego budżetu, lecz tylko preliminowaną na wydatki ogólną kwotę 4.760 zł. Jako dochód preliminował budżet 2.000 zł., tytułem subwencyi ze skarbu państwa. Szczegółowe zamknięcie rachunków wykazuje następujące wydatki: na płace nauczycieli 2.811 zł., na koszta administracyi 1.476 zł., na utrzymanie uczniów 2.852 zł., na potrzeby naukowe 220 zł., ogółem 7.359 zł.

Dochody wykazane w ogólnej kwocie 3.360 mieszczą w sobie kwotę 1.500 zł., uzyskaną jako subwencyę państwową za czas od 16. Kwietnia 1885., dalej 1.535 zł. jako opłaty za utrzymanie uczniów i 325 zł. jako dochód z gospodarstwa polnego.

Na pokrycie niedoboru tej szkoły udzielił fundusz krajowy w r 1885. kwotę 3.499 zł. mniej o 500 zł., aniżeli wykazuje zestawienie powyższego rachunku, ponieważ 500 zł. udzielone zostały w r. 1884. na pierwsze potrzeby tej szkoły w r. 1885.

Przechodzimy do drugiej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięć rachunkowych za r. 1885.

Funduszów i Zakładów uposażonych ze Skarbu Krajowego.

Fundusz szkolny krajowy.

Budżet na r. 1885. preliminował w wydatkach zwyczajnych 558.878 zł., nadzwyczajnych 29.375 zł., ogółem 588.253 zł. Rzeczywiste zaś wydatki wynosiły: zwyczajne 570.265 zł., nadzwyczajne 49.224 zł., ogółem 619.489 zł. Przekroczono więc wydatki zwyczajne o 11.387 zł., nadzwyczajne o 19.849 zł., a ogólne przekroczenie wynosi 31.236 zł.

Przekroczenia miały miejsce: w rubr. I., „zasiłki dla funduszów szkolnych okręg.“ w wydatkach nadzwyczajnych o 20.300 zł., w rubr. II. „substytucye“ o 18.207 zł. i w rubr. XIII. „rozmaite“ o 6.415 zł. Natomiast wykazuje rubr. VIII. „dodatki pięcioletnie“ mniejsze, niż preliminowano, wydatki o 12.470 zł.

Wydano więcej niż preliminowano:

W rubr. I. „zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych“ preliminowano na pokrycie niedoboru przy szkołach zorganizowanych po koniec r. 1883. i w r. 1884. zorganizować się mających kwotę 319.860 zł., zaś na 150 szkół, które w r. 1885. zorganizować się miały, osobno kwotę 8.000 zł., razem preliminowano na ten cel ogólną kwotę 327.860 zł. Wydano zaś na wydatki 1. kategoryi 326.312 zł., zaś na wydatki 2. kategoryi 1.133 zł., czyli razem 327.445 zł., ogółem więc wydano mniej niż preliminowano o 415 zł.

Do wyjaśnień, podanych do tej rubryki celem uzasadnienia różnic w 1. i 2. kategoryi wydatków przez Radę szkolną krajową, Komisya budżetowa dorzuca uwagę, że jak z zamknięć rachunkowych 35 Rad szkolnych okręgowych wypływa, to Rady szkolne okręgowe w ciągu r. 1885. nadebrały z funduszu szkolnego krajowego na zasiłki ogólną kwotę 114.184 zł., które przypisane zostały do zwrotu, nadto że w wykazanych w tej rubryce wydatkach mieści się także kwota 6.090 zł., wzięta z funduszu szkolnego krajowego za prowadzenie księgi rachunków Rad szkolnych okręgowych, którego wydatku Wys. Sejm nie uznaje, ponieważ jest tego na ustawie opartego przekonania, że koszta te winien ponosić skarb państwa a nie fundusz szkolny krajowy a względnie fundusz krajowy.

W tej samej rubryce preliminował Sejm jako wydatek nadzwyczajny 5.000 zł. na zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych, wydano zaś rzeczywiście z tego tytułu 25.300 zł. czyli więcej o 20.300 zł., a to z powodów, że fundusze szkolne okręgowe, po uskutecznionem uporządkowaniu rachunków, przynaglone do spłacenia nadebranych w latach ubiegłych zasiłków, pozbawione zostały zapasów kasowych, w skutek czego Rada szkolna krajowa przymuszoną była częściej i ze znaczniejszemi kwotami przychodzić tym funduszom szkolnym okręgowym z pomocą przez udzielanie zaliczek zwrotnych w razach chwilowego braku gotówki.

W rubr. II. preliminowano w poz. 7. 8. i 9. pod ogólnym tytułem „Substytucye“ 100.000 zł., wydano jednak rzeczywiście 118.207 zł., czyli więcej o 18.207 zł. Przekroczenia

w tej rubryce powtarzają się od szeregu lat i jak dawniej tak i obecnie Rada szkolna krajowa tłómaczy to przekroczenie: wzrostem frekwencyi dzieci obowiązanych do uczęszczania do szkoły, niezbędną potrzebą w skutek tego ustanawiania nadetatowych nauczycieli i koniecznością poniesienia wydatków na zastępstwo chorych i urlopowanych nauczycieli, nadto przybywa obecnie potrzeba wynagradzania za godziny nadobowiązkowe w szkołach, w których, dla oszczędności, zamiast ustanawiania sił nadetatowych, wprowadzono naukę półdniową.

Przekroczenie w wydatkach rubr. XIII. „rozmaite“ w kwocie 6.382 zł. spowodowane zostało przez mylnie zarachowane wydatki i zwroty mylnie pobranych dochodów. W znacznej części przekroczenie to ma pokrycie w rubr. VII. dochodów „rozmaite“ gdzie w poz. 22. tytułem zwrotów wydatków innych rubryk tudzież mylnych przeprowadzeń kas poborowych wpłynęło 10.349 zł. zamiast preliminowanych 5.000 zł.

Mniej niż preliminowano, wydano

W rubr. VIII. „dodatki pięcioletnie“ które, zamiast preliminowanych 70.735 zł., wynoszą tylko 58.265 zł., mniej o 12.470 zł., z powodów przez Radę szkolną krajową wyjaśnionych.

Inne rubryki tego działu nieznaczne wykazują różnice i nie wymagają szczegółowego omówienia.

Dochody własne funduszu szkolnego krajowego obliczone na 276.495 zł. dały w rzeczywistości 288.461 zł., były więc większe od preliminowanych o 11.966 zł.

W rubr. I. „odsetki“ preliminowano dochód z papierów, własnością funduszu szkolnego będących, 13.733 zł., wpłynęło 13.752 zł., zaś jako dochód od kapitałów hipotekowanych preliminowano 940 zł. wpłynęło zaś tylko 537 zł. W skutek urgensów Wydziału krajowego, Urzędy podatkowe część tych zaległości z r. 1885. ściągnęły już w ciągu r. 1886. Jak w latach dawniejszych, tak i w r. 1885. nie wpłynęła do funduszu krajowego szkolnego preliminowana w poz. 15. kwota 490 zł., jako zwrot od Zarządu salin $^1/_3$ części pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej w Bochni. O tę należytość toczy się spór z Rządem, który jednak dotychczas stanowczo rozstrzygnięty nie został. Tytułem: „zwrotu zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych“ preliminował budżet w rub. VII. poz. 21. kwotę 20.000 zł., wpłynęło jednak tylko 4.000 zł., mniej o 16.000 zł. Do należytości z tego tytułu z końcem r. 1884. w kwocie 26.691 zł. przybyła w r. 1885., z udzielonych nowych zaliczek i z wyrównania rachunków z lat ubiegłych, kwota 33.793 zł. Suma ogólna wynosiła więc 60.484 zł. Z tego odpisano Radzie szkolnej okręgowej w Tarnopolu objęte już aktem likwidacyjnym 15.691 zł., pozostało 44.793 zł. W r. 1885. spłacono 4.000 zł., pozostaje więc w zaległości z końcem r. 1885. kwota 40.793 zł., z której przypada na lata dawniejsze 9.000 zł., na r. 1885. zaś 31.793 zł. Kwota ta należy się u 9 Rad szkolnych okręgowych, a Wydział krajowy w ciągu roku budżetowego kilkakrotnie zwrot tych zaliczek urgował. Nadwyżkę dochodów w poz. 22. wyjaśniono już powyżej przy Rubr. XIII. wydatków. W poz. 24. *a* preliminowano jako „zwroty zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych za czas od 1874. r.“ kwotę 150.000 zł., rzeczywiście zaś wpłynęło 176.038 zł. czyli więcej o 26.038 zł.

Jak w zeszłorocznem sprawozdaniu komisya budżetowa wykazała, wynosiła należytość z tytułu nadebranych zasiłków od r. 1874. po koniec r. 1884. kwotę 492.873 zł. W r. 1885. fundusze szkolne okręgowe nadebrały 114.322 zł., razem więc wynosiła należytość 607.195 zł. W ciągu r. 1885. odpisano 3.887 zł., zaś spłacono jak powyżej wykazano 176.038 zł, pozostała więc należytość z końcem r. 1885. 427.270 zł., z której kwoty 313.086 zł. przypadają na lata ubiegłe, zaś 114.184 zł. na r. 1885. W rubr. IX. preliminowano jako „zwroty zaliczek udzielonych gminom na budowę szkół“ 20.000 zł., wpłynęło zaś tylko 15.778 zł., więc mniej o 4.222 zł. Podług zestawienia Rady szkolnej krajowej umieszczonego w objaśnieniach do tej rubryki, wynosi należytość z tego tytułu z końcem r. 1885. kwotę 95.790 zł., z której 84.890 zł. przypada na lata ubiegłe, zaś 10.900 zł. na r. 1885. Z powodu zachodzącej różnicy między Wydziałem krajowym

a Radą szkolną krajową, co do uskutecznionych w r. 1885. odpisów, żądał Wydział krajowy wyjaśnienia.

Ogół wydatków funduszu szkolnego krajowego wynosił . . .	619.489 zł.
„ dochodów własnych „ „ „ . . .	288.461 „
niedobór . .	331.028 zł.

pokryty został z funduszu krajowego, a gdy z tego tytułu budżet preliminował 311.758 zł. przeto na ten cel wydał fundusz krajowy więcej niż preliminowano o 19.270 zł., zgodnie z wykazanemi przekroczeniami w wydatkach 31.236 zł. i większymi dochodami w kwocie 11.966 zł.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Wydatki tego szpitala w obu jego oddziałach preliminowane na 183.458 zł. wynosiły, według przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków, 185.655 zł., czyli więcej o 2.197 zł. Znaczniejsze przekroczenia wykazują: rubr. IV. pensye i emerytury, rubr. IX. koszta sanitarne, rubr. XV. rozmaite, rubr. XVI. zapomogi dla położnic i rubr. XVIII. koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii. Ogólna kwota przekroczeń wynosi 11.210 zł. Natomiast miały miejsce znaczniejsze zaoszczędzenia w rubr. I. płace i emolumenta, w rubr. II. koszta utrzymania osób nieetatowych, w rubr. VIII. koszta gospodarcze, w rubr. XII. utrzymanie budynków i w rubr. XIX. najem pomieszkań. Wszystkie zaoszczędzenia wynoszą ogółem 9.013 zł. Z porównania kwot zaoszczędzonych z kwotami, o jakie preliminarz przekroczono, okaże się w rezultacie przekroczenie w kwocie 2.197 zł.

Wydano więcej niż preliminowano:

W rubr. IV. „pensye i emerytury“ zamiast preliminowanych 3.061 zł. wydano 3.745 zł. z powodu przyznania przez Wysoki Sejm emerytury p. Marczakowi w kwocie 700 zł. i konieczności wyasygnowania pensyi wdowiej po zmarłym oficyale. Rubr. IX. „koszta sanitarne“ miały preliminowane 13.290 zł., rzeczywiste wydatki wynosiły jednak 14.740 zł., więcej od preliminarza o 1.450 zł. z powodu większej ilości chorych i zakupna nowych instrumentów. W rubr. XV. „rozmaite“ preliminowano w pozycyi 58 b „przypadkowe“ 400 zł., wydano zaś 5.982 zł, czyli więcej o 5.582 zł. Właściwie z tej pozycyi wydano w roku budżetowym tylko 128 zł. resztę zaś 5.854 zł. przeniósł Wydział krajowy z tej pozycyi z r. 1885. do depozytu r. 1886. w celu pokrycia wydatków za roboty zostające w związku z budową skrzydła w szpitalu. Komisya budżetowa tego usprawiedliwienia za uzasadnione uznać nie może i to z następujących przyczyn. Przenoszenie kwot zaoszczędzonych lub nie wydanych w pewnych rubrykach lub pozycyach danego roku budżetowego na rachunek roku następnego jest podług wszelkich zasad budżetowych rzeczą wyjątkową i uskutecznionem być może jedynie za wyraźnem poleceniem lub zezwoleniem Wys. Sejmu. To też w wypadkach zachodzącej potrzeby, Sejm takie zezwolenia dawał; przypominamy zezwolenie Sejmu do przeniesienia z r. 1885. na r. 1886. niewydanej w r. 1885. kwoty 33.500 zł. z przyznanych 100.000 zł. na cele melioracyjne. Bez zezwolenia Sejmu takie przeniesienie miejsca mieć nie powinno, a mówimy tu o kwotach preliminowanych lecz zaoszczędzonych lub niewydanych w pewnych rubrykach lub pozycyach.

Tem bardziej wydaje się komisyi budżetowej rzeczą nieuzasadnioną, przenosić jakąś kwotę z pewnej pozycyi wtedy, gdy ta pozycya nietylko, że takiego zaoszczędzenia nie wykazuje, ale nawet w tej wysokości nie miała kwoty preliminowanej, jak to ma miejsce właśnie w pozycyi w mowie będącej. W pozycyi bowiem 58 b Sejm preliminował kwotę 400 zł., z której wydano tylko jak powyżej wzmiankowano 128 zł., pozostało więc niewydanych 272 zł., Wydział krajowy zaś nietylko tę kwotę niewydaną przeniósł do depozytu r. 1886., ale nadto, nie mając

żadnego zgoła źródła, przekroczył ustanowiony przez Wys. Sejm w tej pozycyi kredyt o 5.582 zł., aby być w stanie przenieść do depozytu r. 1886. kwotę 5.854 zł., potrzebną ewentualnie na pewne roboty w ciągu r. 1886. wykonać się mające. Przekroczenia budżetowe mogą być usprawiedliwione koniecznymi a niezbędnymi wydatkami, na które kredyt wcale nic albo tylko w niedostatecznej wysokości był preliminowany, ale sprzeciwia się to wszelkim zasadom budżetowym aby przekroczenie miało miejsce celem zapewnienia sobie funduszów na pokrycie robót w przyszłości, po upływie roku budżetowego wykonać się mających. Bo jedno z dwojga, albo roboty te mogły być przewidywane w r. 1885. i wtedy Wydział krajowy mógł i powinien był na ich pokrycie zażądać wstawienia potrzebnej kwoty do budżetu na rok 1886., a to tem bardziej, że budżet na rok 1886. uchwalony był przez Wys. Sejm w drugiej połowie Stycznia 1886., albo też roboty te nie mogły były być przewidziane i wystąpiły jako nieodzowna potrzeba dopiero w r. 1886., wtedy one z budżetem na r. 1885., i z wydatkami tego roku nie miały i nie mogły mieć nic wspólnego, i z tego budżetu pokryte być nie mogą i nie powinny.

Z tych więc powodów komisya budżetowa jest zdania, że kwota do depozytu na rok 1886. złożona, winna być odprowadzoną napowrót do rachunku r. 1885. i stanowić pozostałość z rachunków tego roku i dlatego komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

(U c h w a ł a).

Kwota 5.854 zł. z poz. 58 b przez Wydział krajowy z rachunków r. 1885. wydzielona i do depozytu r. 1886. przeniesiona, ma być napowrót odprowadzona do rachunku r. 1885. i stanowić pozostałość z rachunków tego roku.

Wydano mniej niż preliminowano:

W rubr. I. „na płace i emolumenta etatowe“ wydano 30.152 zł. zamiast preliminowanych 32.733 zł., czyli mniej o 2.581 zł. z powodu interkalaryów. Z tej rubryki jednak wydano tytułem zaliczek na płace kwotę 2.451 zł., z której tylko 792 zł. zostało w ciągu roku budżetowego spłaconych, a reszta 1.659 zł. pozostało niespłaconych, lecz do zwrotu przypisanych, z tego powodu zmniejszyło się wykazane powyżej zaoszczędzenie w kwocie 2.581 zł. do 922 zł. Rubr. VIII. „koszta gospodarcze“ wykazują zaoszczędzenie w kwocie 3.664 zł., zamiast bowiem preliminowanych 79.327 zł., wydano tylko 75.662 zł. Najważniejsze zaoszczędzenie miało tu miejsce w poz. 44. „pranie bielizny“, które z powodu, że ono odbywa się we własnym zarządzie, kosztowało tylko 5.721 zł. zamiast preliminowanych 8.000 zł.

D o c h o d y własne szpitala powszechnego preliminowane na 199.248 zł., przyniosły rzeczywiście 214.014 zł, czyli więcej o 14.766 zł. Oprócz rubr. II. „opłaty pośmiertne“, które zamiast preliminowanych 7.000 zł. dały tylko 4.811 zł., a to z powodu mniejszej ilości znaczniejszych spadków, wszystkie inne rubryki wykazują nadwyżki dochodów. Między temi pierwsze miejsce zajmuje rubr. III. „zwroty kosztów leczenia“. Wprawdzie w poz. 5. tej rubr. tytułem zwrotu kosztów leczenia od funduszów obcokrajowych i płacących za siebie, wpłynęło mniej niż preliminowano o 1.908 zł., którego to ubytku Wydział krajowy w uwagach swoich nie wyjaśnia, natomiast otrzymał szpital od funduszu krajowego, tytułem zwrotu kosztów leczenia ubogich chorych, kwotę 166.607 zł., zamiast preliminowanych 149.000 zł., a to tłómaczy Wydział krajowy większą ilością chorych i likwidowaniem należytości z lat dawniejszych. Jako dotacyę z funduszu krajowego dla oddziału położnictwa preliminował budżet kwotę 11.768 zł., w rzeczywistości zaś pobrano z tego tytułu tylko 6.670 zł.

Ogół dochodów szpitala wynosi	220.684 zł.
„ wydatków zrektyfikowanych podług powyższej uchwały sejmowej	180.073 „
nadwyżka dochodów . .	40.611 zł.

przelana do funduszu krajowego, a gdy od tej kwoty potrącimy pobraną od funduszu krajowego tytułem dotacyi dla zakładu położniczego 6.670 zł., pozostanie jeszcze kwota 33.941 zł., a gdy budżet preliminował z tego tytułu czysty dochód (po potrąceniu dotacyi dla zakładu położniczego) 15.790 zł., przeto wpłynęło więcej do funduszu krajowego o 18.151 zł., które pokrywają nadwyżkę dochodów z tytułu zwrotu od funduszu krajowego kosztów leczenia ubogich chorych.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

Budżet na r. 1885. preliminował wydatki tego funduszu na kwotę 1.120 zł., rzeczywiste zaś wydatki wynosiły tylko 664 zł. Fundusz krajowy, który pokrywa wszystkie wydatki tego funduszu, wypłacił w r. 1885. z tego tytułu 664 zł. zamiast 1.120 zł.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Uchwalony na r. 1885. budżet preliminował dla tego zakładu sumę wydatków na 143.139 zł., podług zamknięcia rachunków zaś wynosiły one 140.054 zł., były więc mniejsze od preliminowanych o 3.085 zł. Cyfrowe przekroczenie wykazuje jedynie rubr. I. „płace i emolumenta“. W tej rubryce preliminowano kwotę 18.696 zł., wydano zaś właściwie tylko 18.491 zł., czyli mniej o 205 zł. Gdy jednak z tej rubryki wydano na zaliczki na płace kwotę 3.272 zł., z której w ciągu roku budżetowego spłacono tylko 1.026 zł., zaś kwota 2.246 zł. pozostała niespłaconą i do zwrotu przypisaną, z tego powodu wyszło cyfrowe przekroczenie w kwocie 2.041 zł.

W rubr. VIII. preliminowano na „koszta gospodarcze“ ogółem kwotę 73.810 zł., wydano zaś tylko 73.134 zł., czyli mniej o 676 zł. W objaśnieniach do tej rubryki Wydział krajowy przedłożył wykazy kosztów i ostateczne wyniki cyfrowe i korzyści płynące z utrzymania krów, z chowu trzody chlewnej, z zakupna i bicia baranów, z zakupna i bicia wołów, przyczem powołuje się Wydział krajowy na swoje sprawozdanie z czynności, w którem sprawa prowadzenia własnego gospodarstwa obszernie jest omówioną.

Komisya budżetowa nie wchodząc na teraz w szczegółowy rozbiór tych cyfr, konstatuje na tem miejscu jedynie, że dostarczane zakładowi mleko i mięso obliczone było po cenach znacznie niższych aniżeli płacono w ostatnich czasach prywatnym dostawcom.

Pozostałe rubryki i pozycye są dostatecznie przez Wydział krajowy wyjaśnione i nie wymagają szczegółowego omówienia.

Dochody, preliminowane na 147.606 zł., przyniosły w rzeczywistości 167.169 zł. Do tej nadwyżki przyczyniły się głównie dwie rubryki, mianowicie: rubr. III. „Zwrot kosztów leczenia“, która wykazuje, że od funduszu krajowego wpłynęło z tego tytułu więcej niż preliminowano o 9.584 zł., a od funduszów obcokrajowych i od płacących za siebie więcej o 7.524 zł., i rubr. IV. „rozmaite“, w której wykazany jest dochód nieprelimiowany 2.467 zł., jako zwrot zaliczek na płace z rubr. I. wydatków udzielonych i również nieprelimiowany dochód 304 zł. jako zwrot kosztów odstawiania rekonwalescentów.

Dochody tego zakładu wynosiły . . .	167.169 zł.
Wydatki „ „ „ . . .	140.054 „
Nadwyżka dochodów	27.115 zł.

wpłynęła do funduszu krajowego, a gdy z tego tytułu budżet preliminował tylko 4.467 zł., przeto wpłynęło więcej niż preliminowano o 22.648 zł., a po potrąceniu kwoty 9.584 zł. pobranej z funduszu krajowego więcej niż preliminowano, tytułem zwrotu kosztów leczenia ubogich chorych, pozostanie zawsze jeszcze nadwyżka w kwocie 13.064 zł.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Budżet na r. 1885. preliminował na wszystkie 4 oddziały tego szpitala ogólną kwotę wydatków zwyczajnych 148.788 zł., nadzwyczajnych 6.730 zł., razem 155.518 zł. Rzeczywiście zaś wynosiły wydatki zwyczajne 154.376 zł., nadzwyczajne 5.632 zł., razem 160.008 zł. Przekroczono więc preliminowaną kwotę w wydatkach zwyczajnych o 5.588 zł., w nadzwyczajnych zaś wydano mniej niż preliminowano o 1.098 zł., a ogólne przekroczenie wynosi tylko 4.490 zł. Największe przekroczenie wykazuje rubr. VIII. „koszta gospodarcze“, na które preliminowano ogólną kwotę 68.348 zł., a wydano 73.083 zł., czyli więcej o 4.735 zł. Przekroczenie to spowodowane zostało przez większe wydatki na „żywienie chorych“, zamiast bowiem preliminowanych 32.000 zł. wydano 36.413 zł., a to z powodu większej niż przewidywano ilości dni leczenia i znaczniejszej liczby chorych w I. i II. klasie.

Dochody preliminowane na 166.017 zł. dały tylko 163.498 zł., mniej o 2.519 zł, a to głównie z powodu mniejszych dochodów w rubr. III. tytułem zwrotu kosztów leczenia od funduszu kraj. w skutek tego że wiele kosztów leczenia zostało w zaległości.

Wydatki były większe od preliminowanych o 4.490 zł., dochody mniejsze o 2.519 zł. Wynik więc ogólny był mniej korzystny od budżetu o 7.009 zł. i dlatego też zamiast przeznaczonej dla oddziału położnic i syfilitycznych dotacyi z funduszu krajowego w kwocie 4.563 zł. pobrano rzeczywiście 6.836 zł. czyli więcej o 2.273 zł., a zamiast nadwyżki dochodów z oddziału chorych i obłąkanych preliminowanej w kwocie 15.062 przelano do funduszu kraj. tylko 10.326 zł., mniej o 4.736 zł.

Fundusz policyi krajowej.

Na możliwe wydatki tego funduszu budżet preliminował 417 zł., dochody zaś obliczone na 6.307 zł. miały po potrąceniu wydatków być przeniesione do funduszu krajowego w kwocie 5.890 zł. W rzeczywistości zaś fundusz ten jak od wielu lat nie miał w r. 1885. żadnych wydatków, a dochody w kwocie 6.236 zł. przeniesione zostały do funduszu krajowego.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883.

Na częściowe umorzenie kapitału, spłatę procentów i inne wydatki preliminował budżet 226.206 zł., a to trzymając się ściśle planu umorzenia. Gdy jednak nie wszystkie wylosowane obligacye i nie wszystkie płatne kupony przedłożone zostały do wypłaty, przeto wydano tylko 219.705 zł. czyli o 6.501 zł. mniej niż preliminowano. Stan tego długu wynosi z końcem r. 1885., jak powyżej wykazano 3,735.200 zł.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1884.

Na częściowe umorzenie kapitału, wypłatę kuponu i inne wydatki preliminował budżet kwotę 59.676 zł., z przyczyny jednak, że nie wszystkie wylosowane obligacye i płatne kupony zostały do spłaty przedłożone, wypłacono tylko 57.285 zł., o 2.391 zł. mniej niż preliminowano. Z końcem r. 1885. wynosi stan tego długu 991.400 zł.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1885.

Na 1. ratę amortyzacyi i spłatę procentów, preliminował budżet 10.000 zł., wydano zaś 11.106 zł., więcej o 1.106 zł., ponieważ budżet obliczał amortyzacyę i procenta od 320.000 zł., a Wydział krajowy dla uzyskania takiej sumy w gotówce musiał emitować 4½% obligacyj na kwotę nominalną 554.800 zł. Z końcem r. 1885. dług ten wynosił 352.800 zł.

Przechodzimy do trzeciej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków funduszów samoistnych budżetem objętych.

Fundusze: domestykalny, kultury krajowej, stanowy sierociński, Aleksandra hr. Stadnickiego i podrzutków w Krakowie nie potrzebują szczegółowego rozbioru. Bowiem zamknięcia rachunków tych funduszów drobne tylko i nieznaczne wykazują różnice między rzeczywistą wynikłością a kwotami w budżecie preliminowanemi, przyczem wszelkie zboczenia od preliminarza są przez Wydział krajowy dostatecznie wyjaśnione i umotywowane.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Na umorzenie kapitału budżet żadnej kwoty nie preliminował, z powodu spodziewanego wykupna tych obligacyj. Gdy jednak, jak wiadomo, wykupno to nie mogło być uskutecznione, musiano według planu amortyzacyjnego losować obligacye i tytułem częściowej amortyzacyi zapłacono 17.300 zł., którę to kwotę wzięto z pozostałości funduszu pożyczki krajowej z r. 1883. przeznaczonej na wykupno obligacyj tej pożyczki. Inne wydatki preliminowane na 40.428 zł. wynoszą 39.128 zł. Dochody zaś preliminowane na 10.500 zł. dały tylko 8.400 zł. Niedobór tego funduszu wynoszący przeto 30.728 zł. pokryty został częścią gotówką 11.689 zł. będącą własnością tego funduszu z końcem r. 1884., częścią, a to w kwocie 19.039 zł., z funduszu krajowego, tytułem częściowego zwrotu zaciągniętego z tego funduszu długu na budowę zakładu na Kulparkowie i na pokrycie niedoboru z r. 1880.

Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Dochód tego funduszu w roku 1885. stanowiły: dotacya funduszu krajowego w kwocie 20.000 zł., zwrot pożyczek udzielonych powiatom 5.600 zł., odsetki od lokacyi 204 zł., razem 25.804 zł. Pozostałość z lat dawniejszych w gotówce lokowanej w banku krajowym wynosiła 46.350 zł. Ogółem fundusz ten miał do dyspozycyi kwotę 72.154 zł. Z tej kwoty udzielono 9 powiatom pożyczek w ogólnej kwocie 43.350 zł., na lokacyi pozostawiono 27.304 zł. zaś 1.500 zł. pozostało jako zapas kasowy.

Komisya budżetowa, zdawszy w sposób powyższy sprawę z zamknięcia rachunków funduszu krajowego, funduszów ze skarbu krajowego dotowanych i funduszów budżetem objętych wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić;

(Uchwała *A.*)

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków za r. 1885. funduszu krajowego i funduszów uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

(Uchwała *B.*)

Absolutoryum udzielone Wydziałowi krajowemu z rachunków funduszu krajowego i funduszów ze skarbu krajowego uposażonych za r. 1885., obejmuje także absolutoryum dla Rady szkolnej krajowej z rachunków działu wydatków funduszu szkolnego krajowego za r. 1885. z tem jednak zastrzeżeniem, że pod to absolutoryum nie podpada kwota 6.090 zł. wydana przez Radę szkolną krajową tytułem wynagrodzenia za prowadzenie rachunków funduszów szkolnych okręgowych w r. 1885.

We Lwowie dnia 21. Grudnia 1886.

Smarzewski
przewodniczący.

Dr. Bernard Goldman
sprawozdawca.

Aleg. 80.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie petycyi mieszkańcow przysiółka Wulka Turebska o wyłączenie tej miejscowości ze związku gminy Turbia w powiecie Tarnobrzeskim i utworzenie z niej gminy samoistnej,

Wysoki Sejmie!

Członkowie przysiółka Wulki Turebskiej wnieśli na dniu 27. Grudnia 1884. L. 1974. do Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu prośbę o wyłączenie tej osady ze związku gminy Turbia i utworzenie z niej gminy samoistnej.

Petenci wykazali dokumentami wiarogodnymi, że osada Wulka Turebska tworzyła od najdawniejszych czasów aż do r. 1866. gminę samoistną.

Do prośby dołączony inwentarz, arkusz płatniczy i tabele podatkowe świadczą, że osada Wulka Turebska posiada swój odrębny majątek gminny. niezależnie od gminy Turbia zarządza takowym dotychczas, opłaca od niego podatek i jest osobno zaintabulowaną za właścicielkę.

Oprócz tego prośba opiera się na tem, że położenie przysiółka Wulka Turebska jest zupełnie odrębne. że stanowi całość zaokrągloną przeszło trzy kilometry od Turbii oddaloną, że na połączeniu z gminą Turbią osada ta nic nie zyskała, lecz owszem ponosi straty, bo koszta administracyi te same jak dawniej, a przy każdej czynności urzędowej odnosić się muszą członkowie przysiółka do gminy Turbii, przez co narażeni są na stratę czasu.

Przeprowadzone przez Wydział powiatowy w Tarnobrzegu dochodzenie wykazało prawdziwość powyższych okoliczności, a nadto stwierdziło, że domy w Wulce Turebskiej numerami konskrypcyjnemi osobnym porządkiem poczynając od 1. są oznaczone.

Rada gminy Turbii na posiedzeniu dnia 17. Czerwca i na posiedzeniu dnia 5. Lipca 1885., tudzież wszyscy samodzielni gospodarze w Wulce Turebskiej w liczbie 96 zgodzili się jednogłośnie na wyłączenie Wulki Turebskiej ze związku gminy Turbii i utworzenie z niej gminy samodzielnej.

Rada powiatowa w Tarnobrzegu na posiedzeniu dnia 4. Sierpnia 1885. oświadczyła się jednogłośnie za uwzględnieniem prośby powyższej z wyraźnym dodatkiem, że rozgraniczenie Wulki Turebskiej od gminy Turbii nie przedstawia żadnych trudności, że administracya tejże osady przez gminę Turbia w skutek oddalenia bardzo utrudniona i pociąga za sobą znaczne koszta, które nie powiększą się bynajmniej w razie wyłączenia i utworzenia dwóch gmin samoistnych.

C. k. Starostwo w Tarnobrzegu odezwą z dnia 22. Sierpnia 1885. L. 12.549 nie tylko zgadza się z powyższą prośbą, lecz owszem podnosi z naciskiem, że gmina Turbia nie troszczy się o ten przysiółek, że zaniedbuje go, przez co porządek w przysiółku nie jest taki, jaki będzie wówczas, gdy Wulka Turebska będzie rządzoną przez własną Zwierzchność gminną.

C. k. Namiestnictwo we Lwowie odezwą z dnia 15. Listopada 1885. L. 68.803 oznajmia również, iż ze względów publicznych nie zachodzą żadne przeszkody przeciw zamierzonemu wyłączeniu osady Wulki Turebskiej ze związku gminy Turbii i utworzeniu z niej gminy samoistnej.

Sprawę tę przedłożył był Wydział krajowy już na poprzedniej sesyi Wysokiemu Sejmowi z wnioskiem przychylnym. Już wówczas komisya administracyjna po zbadaniu sprawy wygotowała sprawozdanie z wnioskiem o zezwolenie na ten podział. Dla braku czasu jednak nie weszło sprawozdanie to na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu.

Komisya administracyjna wnosi przeto zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod 1. projekt ustawy".

We Lwowie dnia 21. Października 1886.

Przewodniczący:
Czerkawski.

Sprawozdawca:
Leniński.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu osady Wulka Turebska ze związku gminy Turbii w powiecie Tarnobrzeskim i utworzeniu z tej osady gminy samoistnej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Osada Wulka Turebska wyłącza się ze związku gminy Turbia w powiecie Tarnobrzeskim i ma odtąd stanowić samoistną gminę.

Art. II.

Rozgraniczenie między temi gminami tworzy granica katastralna między parcelami katastralnemi: 293 a 1142. — 1141 a 1142 — 1144 a 1140 — 20 a 283 i 284 — 282 a 284, 285 i 280 — 281 a 276 — 20 a 275 — 272 i 271 — 268 a 269 i 267 — 20 a 266 — 263 a 266 — 264 a 266— 265 i 251 a 314 — 316 a 315 — 313 i 319 a 315 — 321 a 311 i 322— 344, 341 i 337 a 2935 — 337 a 332 — 336 a 338 — 350 a 338 — 352, 356, 353, 355, 354 i 783 a 2965 — 783 a 778 — 780 i 782 — 421 a 773 — 433 a 750, 749 i 735 — 432 a 734 — 438 a 733 — 439 a 733 i 732 — 3058 a 622 — 621, 620, 614 i 2958 — 450 a 451 — 459 i 460 a 458 — 465 a 455 i 555 — wreszcie 466 a 455.

Art III.

Do chwili prawomocnego ukonstytuowania się nowych Reprezentacyj gminnych w Turbii i Wulce Turebskiej — pozostaje dotychczasowa wspólna Reprezentacya gminna w urzędowaniu.

Art. IV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art V.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 81.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia miejscowości Krzywki ze związku gminy Ładyczyn w powiecie Tarnopolskim i utworzenia z niej samoistnej gminy.

Wysoki Sejmie!

Miejscowość Krzywki mimo pozornego przynależenia do związku gminy Ładyczyn, nigdy rzeczywistej administracyjnej łączności z tą ostatnią nie tworzyła, — a to tak dalece, że nie tylko sama dla siebie zarządzała swym oddzielnym majątkiem gminnym, sama drogi i mosty w swoich granicach utrzymywała, samoistnie sprawy policyi miejscowej oraz sprawy poruczonego zakresu przez oddzielny swój organ delegata załatwiała, ale nawet prowadziła ona zupełnie samodzielne gospodarstwo budżetowe, układając corocznie preliminarz dochodów i wydatków i nakładając dodatki do podatków na cele zarządu miejscowego, a to za wiedzą i zezwoleniem władz nadzorczych.

W ten więc sposób istniała w tej miejscowości sprzeczna z ustawami a przez władze nadzorcze tolerowana samoistność.

Już więc ten stan rzeczy czyni koniecznem uregulowanie stosunków prawnych osady Krzywki. Domagają się tego od dawna, bo już od r. 1878., mieszkańcy tej miejscowości, upraszając o uznanie Krzywek za samoistną gminę.

Zadośćuczynieniu temu żądaniu nie stoi nic na przeszkodzie. Jak bowiem Wydział krajowy w swem sprawozdaniu wykazał, a na które się Komisya niniejszem powołuje, obie miejscowości Krzywki i Ładyczyn po rozłączeniu będą w możności podołać zadaniom samoistnej gminy, a w obec zupełnej oddzielności majątku, dobra i zakładów gminnych tych miejscowości, oraz w obec okoliczności, że tworzą one każda dla siebie oddzielną gminę katastralną, ani rozdział majątku i zakładów, ani rozgraniczenie żadnych nie przedstawia trudności.

Komisya przeto zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, zaleca Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia ustawę o wydzieleniu Krzywek ze związku gminy Ładyczyn i utworzeniu z niej samoistnej gminy.

Co do poszczególnych artykułów projektowanej przez Wydział krajowy ustawy, to przyjmując essencyonalną myśl tego projektu, wyrażoną w artykule I. z małemi tylko (co do tego artykułu) stylistycznemi poprawkami, proponuje Komisya odmienną stylizacyę następnych dwóch artykułów (II. i III.) i uzasadnia to następująco:

Artykuł II. projektu Wydziału krajowego oznacza jako termin do rozpisania wyborów nowych reprezentacyi gminnych, 60 dni od chwili ogłoszenia tej ustawy, zaś artykuł III. tegoż projektu oznacza 8. dzień po ukonstytuowaniu się nowych reprezentacyi, jako chwilę ustania działalności dotychczasowej wspólnej reprezentacyi i w ogóle termin wejścia w życie ustawy.

To oznaczenie powyższych terminów odpowiada dwojakiej intencyi, z których jedna dąży do zapobieżenia, by wykonanie ustawy nie zostało odłożone aż do chwili upływu peryodu wyborczego obecnie urzędującej wspólnej reprezentacyi, druga zapobiega, by w czasie przejściowym nie nastała przerwa w zarządzie gmin dla braku legalnej tychże reprezentacyi. Komisya obie te intencye podziela, mniema jednak, że projektowana przez Wydział krajowy stylizacya intencyi tych należycie nie wyraża.

Nie sądzi bowiem Komisya, by w 60 dni po ogłoszeniu ustawy mogły być, jak tego żąda artykuł II. projektu Wydziału krajowego, rozpisane wybory do Rad gminnych nowych gmin, skoro dzień wejścia w życie całej ustawy, a przeto i artykułu II. jako jej części, oznaczony został artykułem III. na chwilę późniejszą, bo 8. dzień po ukonstytuowaniu się tychże Rad gminnych. Oczywistą jest bowiem rzeczą, że pierwej wejść musi w życie ustawa, zanim postanowienia w niej zawarte miałyby wejść w wykonanie, stylizacya przeto Wydziału krajowego zawiera niezaprzeczoną sprzeczność lub co najmniej niejasność.

Komisya proponuje zatem w artykule III. jako termin wejścia w życie ustawy dzień jej ogłoszenia. Od chwili tej ciężyć będzie na władzy wykonawczej obowiązek zarządzenia środków prowadzących do wykonania ustawy, t. j. rozpisania wyborów nowych rad gminnych i innych czynności, których wyszczególnienie w niniejszej ustawie jest zbyteczne. Aby zaś nie dopuścić przerwy w zarządzie samoistnych już podówczas gmin, dla braku legalnej tychże reprezentacyi, wnosi Komisya w artykule II. postanowienie przedłużające urzędowanie dotychczasowej wspólnej reprezentacyi, aż do chwili prawomocnego ukonstytuowania się nowych reprezentacyi gminnych.

Komisya wnosi:

./. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ./. ustawę.

Lwów 22. Grudnia 1886.

Przewodniczący:
Czerkawski.

Sprawozdawca:
M. Onyszkiewicz.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu miejscowości Krzywki ze związku gminy Ładyczyn w powiecie Tarnopolskim i utworzeniu z niej samoistnej gminy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Miejscowość Krzywki wyłącza się w jej granicach katastralnych ze związku gminy Ładyczyn, w powiecie Tarnopolskim, która odtąd tworzyć ma samoistną gminę.

Art. II.

Do chwili prawomocnego ukonstytuowania się nowych reprezentacyj gminnych w Ładyczynie i Krzywkach, pozostaje dotychczasowa wspólna reprezentacya gminna w urzędowaniu.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki we Lwowie.

Aleg. 82.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedłożył petycyę p. Kazimierza Pańkowskiego, profesora krajowej wyższej szkoły rolniczej i administratora folwarku w Dublanach, o zaliczkę na płacę w kwocie 2.500 zł. w. a., zwrotną w trzech lub czterech latach.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Upoważnia się Wydział krajowy do udzielenia p. Kazimierzowi Pańkowskiemu, profesorowi wyższej szkoły w Dublanach, bezprocentowej zaliczki w kwocie dwóch tysięcy pięćset zł. w. a. (2.500 zł. w. a.), a to spłacalnej w trzech latach a w jedenastu kwartalnych ratach, zktórych pierwsza ma być uiszczoną w dniu 1go Kwietnia 1887.

Zaliczka ta ma być daną na podstawie najzupełniejszego zabezpieczenia funduszu krajowego, i to w ten sposób, iżby w żadnym razie fundusz krajowy na jakąkolwiek stratę z tytułu niniejszej zaliczki narażony nie był.

Lwów, dnia 21. Grudnia 1886.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 83.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o petycyach komitetu parafialnego gr. kat. cerkwi św. Norberta w Krakowie L. $\frac{80}{30}$ i $\frac{143 \text{ S.}}{91 \text{ p.}}$ o udzielenie subwencyi z funduszu krajowego na restauracyę i odnowienie tej świątyni.

Wysoki Sejmie!

Jeszcze w roku 1885. wniósł Komitet parafialny gr. kat. cerkwi św. Norberta w Krakowie petycyę do Wysokiego Sejmu o udzielenie z funduszów krajowych zapomogi w kwocie 4.000 zł. a. w. na restauracyę tego kościoła. Wysoki Sejm uznał potrzebę subwencyonowania, bowiem uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. przekazał tę petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i uwzględnienia.

Wydział krajowy zażądał pod dniem 11. Marca 1886. L. 7.872 od komitetu parafialnego przedłożenia planów i kosztorysu, i otrzymał je pismem z dnia 18. Maja 1886. L. 55. wraz z protokołem obrad ankiety, złożonej z członków komitetu i znawców sztuki i budownictwa.

Przedłożony Wydziałowi krajowemu kosztorys (Al. 2. do LW. kr. 27.325/86) oblicza koszt mających dokonać się rekonstrukcyj, tudzież odnowień, jakoteż sprawienia ikonostasu, według wymogów sztuki bizantyńskiej, na 5.562 zł. w. a.

Odliczywszy szóstą część to jest 927 zł., przypadającą na patrona, pozostaje niepokrytą kwota 4.635 zł. w. a., którą z tytułu ustawą obowiązującego uiścić winni parafianie obrządku gr. katolickiego.

Wiadomo powszechnie, że parafianie cerkwi św. Norberta w Krakowie, należący z bardzo nielicznymi wyjątkami do najuboższej napływowej warstwy ludności, przeważnie słudzy i żołnierze konsystujący w Krakowie — w żaden sposób nie mogą w takich rozmiarach ponieść znacznych ciężarów odnowienia tej świątyni, pomimo ubóstwa jednakże, ofiarami okupionemi zaparciem się, złożyli poważną stosunkowo sumę 631 zł. 50 ct., i jest nadzieja, że z tych nader skromnych źródeł dopełni się kwota 1.000 zł.

W takim razie pozostanie do pokrycia kwota 3.635 zł. w. a., o którą ostatecznie się rozchodzi.

Komisya budżetowa nie może przemilczeć, że narady członków komitetu, a raczej ankiety (Al. 1. do LW. kr. 27.325/86), odbywały się bez współudziału i innych ad hoc powołanych czynników, do rzędu których w pierwszem miejscu zaliczyć należy delegowanych komisarzy c. k. Rządu i ordynaryatu, tudzież patrona lub jego zastępcy, toż i narady nad powyższym

przedmiotem odbyte, prawomocnej doniosłości mieć nie mogły; przyznaje atoli, że sprawa odnowienia skromnego ze względów etycznych jest niemałej wagi.

Zaniedbanie bowiem obecne, już od długiego szeregu lat istniejące, tego jedynego kościoła obrządku grecko-katolickiego w prastarym, tylu okazałymi świątyniami sławnym grodzie, ujmę czyni uczuciom, jakiemi świat cywilizowany zwykł otaczać miejsce, służbie Boga poświęcone.

Z tych przeto powodów Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na restauracyę i odnowienie grecko-kat. cerkwi św. Norberta w Krakowie, wstawia się do budżetu na rok 1887. kwota 2.000 zł. w. a.

Lwów dnia 21. Grudnia 1886.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Kowalski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 84.

Sprawozdanie

Komisyi drogowej o petycyi Edmunda hrabiego Krasickiego w przedmiocie uwolnienia obszarów dworskich od udziału w zarządach drogowych.

l. 288. pet. 213

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 17. Grudnia b. r. przekazał Wysoki Sejm petycyę Edmunda hr. Krasickiego pod l. 288 komisyi drogowej z poleceniem, ażeby komisya zdała sprawę z tej petycyi na jednem z najbliższych posiedzeń sejmowych.

Komisya drogowa wywiązując się z otrzymanego polecenia przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie:

Hr. Edmund Krasicki uprasza w swej petycyi, aby Wysoki Sejm raczył obszary dworskie uwolnić od wspólnego działania w zarządach dróg gminnych.

Jako motywa do uzasadnienia tego żądania przytoczone są następujące powody:

Ustawa drogowa powołuje, zdaniem petenta, obszary dworskie do odpowiedzialności za stosunki tym obszarom nieznane, jak n. p. liczba domów w gminach wiejskich i ilość zamieszkałych rodzin w gminach miejskich, stan sił obowiązanych do roboty, siłę zaprzęgów i zasób odpowiednich narzędzi.

Dalszym powodem mają być możliwe spory w zarządzie drogowym, złożonym z żywiołów mało ze sobą zgodnych a wreszcie niedostateczne określenie pojęcia drogi gminnej i obowiązków na obszarze dworskim ciężących.

Od wejścia w życie ustawy drogowej z 18. Sierpnia 1866. roku należał przełożony obszaru dworskiego do zarządu drogowego. §. 28. powołanej ustawy zawiera następujący ustęp:

„Zwierzchność gminna wraz z przełożonym obszaru dworskiego prowadzą cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych, do nich należy staranie, aby drogi gminne w dobrym stanie były utrzymywane“.

Ustawa z 7. Lipca 1885. r. nie tylko w niczem tego postanowienia nie zmienia, ale nadto powtarza je w dosłownem brzmieniu w 3. ustępie §. 28. Tak więc w myśl ustawy z 18. Sierpnia 1866. r. wchodzą przełożeni obszarów dworskich w skład zarządów drogowych, mających prowadzić cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg gminnych.

Z udziału w zarządzie dróg gminnych wypływa odpowiedzialność za dopełnienie obowiązków na tym zarządzie ciężących.

Wykazy numerów domowych w gminach wiejskich i ilości rodzin w gminach miejskich były już od dawna sporządzane na podstawie §. 12. ustawy z 18. Sierpnia 1866. r. Ustawa z 7. Lipca 1885. r. wymaga nadto spisu numerów domowych na obszarach dworskich.

Komisya drogowa sądzi, że ta zmiana dla przełożonych obszarów dworskich żadnych nie przedstawia trudności.

Komisya drogowa sądzi dalej, że ze spisu domów w gminach wiejskich i na obszarach dworskich, a ilości rodzin w gminach miejskich wypływa jasny pogląd na stan sił roboczych, który stanowczo usuwa podniesioną w petycyi wątpliwość o odpowiedzialności za stosunki nieznane.

Dalszym powodem do uwolnienia obszarów dworskich od udziału w zarządach drogowych ma być możliwość sporów w tych zarządach złożonych, zdaniem petenta, z żywiołów mało ze sobą zgodnych.

Już wyżej wykazano, że zarządy drogowe wprowadzone ustawą z 18. Sierpnia 1866. r. w niczem nie zostały zmienione. Komisya drogowa przy reformie ustawy drogowej była pod tym względem jednomyślną, że nie należy wprowadzać nowych organów wykonawczych, mianowicie drogowych komitetów, ale raczej pozostać przy dotychczasowym na dawnej ustawie i dwudziestoletniem doświadczeniu opartym zwyczaju.

Gdyby jednak komisya drogowa zamierzała nawet przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt zmiany organu wykonawczego w sprawach dróg gminnych, nie mogłaby nigdy zarówno w interesie rozwoju komunikacyi jak i harmonii społecznej proponować wykluczenia obszarów dworskich od udziału w zarządach dróg gminnych.

Podniesiona wreszcie wątpliwość co do pojęcia dróg gminnych, i wypływających z tego pojęcia obowiązków niema dostatecznego uzasadnienia.

Ustawa z 18. Sierpnia 1866. r. określa jasno pojęcie dróg gminnych. §. 4. tej ustawy opiewa w dosłownem brzmieniu: „Drogami gminnemi są drogi w granicach gminy i obszaru dworskiego do publicznego użytku przeznaczone, a w §§. 2. i 3. nie objęte.

Nie ulega więc wątpieniu, że każda droga nie objęta §§. 2 i. 3. ustawy z 1866. i nie będąca dojazdem kolejowym, jest drogą gminną, jeżeli tylko do publicznego użytku jest przeznaczoną, bez względu na to jakiemu ma służyć celowi.

Z jasnego pojęcia drogi gminnej wypływa określenie obowiązków ciężących na gminach i obszarach dworskich a oznaczonych ustawą z 7. Lipca 1885. roku.

Z przytoczonych powodów komisya drogowa nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi usunięcia obszarów dworskich z zarządów dróg gminnych i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Nad petycyą o uwolnienie obszarów dworskich od udziału w zarządach dróg gminnych przechodzi się do porządku dziennego“.

Lwów dnia 21. Grudnia 1886.

Przewodniczący:
J. Męciński w. r.

Sprawozdawca:
A. Czaykowski w. r.

Aleg. 85.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o kredycie dla spółek wodnych.

Wysoki Sejmie!

Sprawa kredytu melioracyjnego tak dla spółek wodnych, jak i pojedyńczych właścicieli gruntów, zainicyowana uchwałą XII. Rady ogolnej c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego z dnia 25. Lutego 1878. była już począwszy od r. 1878. niejednokrotnie przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu.

Uznając potrzebę przyjścia w pomoc rolnictwu przez ułatwienie powiększenia produkcyi, której koszta w ostatnich latach znacznie się podniosły, a to w drodze taniego kredytu na zabezpieczenie rolnictwa od szkód powodziowych, tudzież na poprawienie własności fizykalnych i chemicznych gleby za pośrednictwem odwodnienia i nawodnienia, powziął był Wysoki Sejm na posiedzeniach z dnia 19. Lipca 1880. i z dnia 12. Października 1883. rezolucye wzywające c. k. Rząd, ażeby wyjednał w drodze ustawodawstwa państwowego wydanie postanowień, któreby uregulowały kredyt melioracyjny dla spółek wodnych, a zarazem z jednej strony utworzyły podstawę kredytu melioracyjnego dla pojedyńczych właścicieli, z drugiej zaś oznaczyły warunki, pod którymi kredyt ów użytym być może.

Zarazem wezwał Wysoki Sejm powołaną uchwałą z dnia 12. Października 1883. Wydział krajowy, by przeprowadził rokowania z c. k. Rządem co do żądań zawartych w poprzedniej rezolucyi, a na następnej sesyi sejmowej wniósł projekt udzielania kredytu na melioracye gruntowe przez Bank krajowy.

W wykonaniu powyższej rezolucyi polecił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. Lutego 1884. L. 5.867 Dyrekcyi Banku krajowego wypracować projekt udzielania przez tenże Bank kredytu na melioracye gruntowe, Dyrekcya zaś Banku zasięgnąwszy opinii galicyjskiego i krakowskiego Towarzystwa rolniczego, przedłożyła sprawozdaniem z dnia 16. Lipca 1884. L. 5.806 Wydziałowi krajowemu projekt odnośnych przepisów o udzielaniu przez Bank krajowy pożyczek na melioracye gruntów i to tak spółkom wodnym, istniejącym na podstawie krajowej ustawy wodnej na urzeczywistnienie celu, dla którego zostały zawiązane, jak i właścicielom majątków ziemskich, dla których kredyt miał być ograniczonym tylko do drenowania gruntów. Pożyczki te udzielane przez Bank krajowy w 5%wych obligacyach melioracyjnych (dla właścicieli ziemskich na hipotekę dóbr do trzech czwartych części wartości) miały być umarzane w 15 i pół latach, przyczem zaciągający pożyczkę w pierwszych trzech latach mieli oprócz kosztów konfekcyi obligów ($1^0/_{00}$), tudzież jednorazowego wpisowego w wysokości 1% pożyczki, opłacać tylko procenta, w następnych zaś $12^1/_2$ latach procenta i raty amortyzacyjne, nadto zaś przez cały powyższy przeciąg czasu ($15^1/_2$ lat) uiszczać na rzecz Banku krajowego tytułem kosztów administracyi $^1/_4$% rocznie w stosunku do tej cyfry długu, jaka po spłacie rat poprzedzających nie została zamortyzowaną.

O projekcie dyrektora p. Wrotnowskiego nadmienił już Wydział krajowy w swem sprawozdaniu z czynności za r. 1884|5. (str. 87 i 88) przy omawianiu ówczesnego stanu sprawy kredytu melioracyjnego, nie przedłożył go jednak Wysokiemu Sejmowi na sesyi z r. 1884., gdyż nie otrzymał w tej mierze od Wysokiego Sejmu żadnej dyrektywy, jakkolwiek nastręczały do tego sposobność

obrady nad przedłożonymi projektami krajowych ustaw melioracyjnych, tudzież sprawa gwarancyi kraju dla obligacyj komunalnych Banku krajowego.

Od tego jednak czasu sprawa kredytu melioracyjnego weszła w nową fazę.

Gdy bowiem dawniej punkt ciężkości tej sprawy leżał w potrzebie kredytu dla poszczególnych właścicieli gruntów na melioracye lokalne, (szczególnie drenowanie), którego organizacya natrafiała na znaczne trudności z powodu obciążenia majątków wierzytelnościami hipotecznemi; to natomiast z chwilą wydania ustawy państwowej z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. L. 116. o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych, a następnie po uchwaleniu przez Wysoki Sejm całego szeregu ustaw krajowych, wedle których dla wykonania tutejszokrajowych przedsiębiorstw melioracyjnych mają być utworzone przymusowe spółki wodne, okazała się konieczność przyjścia w pomoc przedewszystkiem spółkom, zwłaszcza, że od punktualnego uiszczania datków konkurencyjnych tych spółek zależne są wypłata państwowych i krajowych zasiłków, a w konsekwencyi należyty postęp robót.

Tej piekącej potrzebie dała przedewszystkiem wyraz instytucya, której w ogóle należy się pierwszeństwo inicyatywy w sprawie melioracyj rolnych w naszym kraju, mianowicie c. k. galicyjskie Towarzystwo gospodarskie, którego XX. Rada ogólna na posiedzeniu z dnia 4. Marca 1885 poleciła komitetowi udać się z prośbą do Wydziału krajowego o ułatwienie przy pomocy Banku krajowego kredytu dla spółek wodnych, przez emisyę obligacyj w myśl §. 15. do 18. w związku z §. 11. ustawy melioracyjnej. Z podobnem żądaniem wystąpiło też c. k. Towarzystwo rolnicze krakowskie, którego ogólne zebranie, z uwagi na przesilenie ekonomiczne, dające się czuć szczególnie w naszym kraju dotkliwie, wyraziło przekonanie, że tylko gospodarstwo, jak najracyonalniej prowadzone, zapewnić zdoła rolnikowi skuteczne środki do walczenia przeciw niekorzystnym konjunkturom i do przetrzymania tychże — a uznając niezbędną potrzebę systematycznego przeprowadzenia w zachodnich powiatach kraju rozległych robót melioracyjnych, uchwałą z dnia 6. Kwietnia 1886. poleciło swemu komitetowi udać się z prośbą do Wydziału krajowego, ażeby uwzględniając niezbędną potrzebę osobnego kredytu dla melioracyj rolnych, na podstawie §§, 11 i 15 do 18 państwowej ustawy melioracyjnej z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116, oraz §. 3. statutu Banku krajowego, uzyskał u Wysokiego Sejmu krajowego polecenie, ażeby w tymże Banku ustanowionym został osobny dział hypotecznego kredytu melioracyjnego, i aby przez Bank krajowy wydawane były odpowiednie listy zastawne z krótką amortyzacyą.

W tym samym przedmiocie postawił na ubiegłej sesyi Wysokiego Sejmu poseł p. Władysław Struszkiewicz wniosek następującej treści:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wszedł w rokowania z Bankiem krajowym, w celu dostarczenia pożyczek amortyzacyjnych dla spółek melioracyjnych w myśl §§. 15 do 18 w związku z §. 11 ustawy melioracyjnej z 30. Czerwca 1884. Dz. p. p. Nr. 116".

Ponieważ jednak w obec spóźnionej pory, w jakiej ten wniosek został postawionym, komisya gospodarstwa krajowego nie mogła wchodzić w merytoryczne załatwienie tyle zresztą ważnej sprawy, postanowiła komisya sprawozdaniem z dnia 23. Stycznia 1886. L. 1282 S. zalecić Wysokiemu Sejmowi przekazanie wniosku Wydziałowi krajowemu do zbadania i dalszego zarządzenia, sprawozdanie zaś to, niezałatwione w pełnej Izbie, udzielonem zostało Wydziałowi krajowemu pismem JWgo Marszałka krajowego z dnia 28. Stycznia 1886.

Mając przed sobą żądania tak poważnych instytucyj o uregulowanie kredytu dla spółek wodnych, a przytem wskazówkę sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego co do wniosku posła Struszkiewicza, zawezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 25. Maja b. r. L. 22.744 Dyrekcyę Banku krajowego, ażeby mu przedstawiła nowy projekt co do udzielania przez Bank krajowy pożyczek amortyzacyjnych wyłącznie dla spółek wodnych po myśli odnośnych postanowień finansowych i wodno-prawnych państwowej ustawy melioracyjnej, który to projekt wraz z przedłożo-

nemi poprzednio przez Bank krajowy przepisami o udzielaniu pożyczek na melioracye gruntów postanowił Wydział krajowy poddać pod obrady, mającej się w tym celu zwołać ankiety.

Powody, jakie skłoniły Wydział krajowy do ograniczenia na razie kredytu melioracyjnego na spółki wodne, są następne:

1) Wedle §. 61. krajowej ustawy wodnej każdy kto nabywa grunt, należący do związku spółki, staje się członkiem takowej i obowiązanym jest do prestacyi wypływających z tego stosunku; prestacye te zaś są ciężarem gruntowym i mają aż do wysokości trzechletnich zaległości pierwszeństwo przed innymi ciężarami rzeczowymi bezpośrednio po państwowych podatkach i publicznych należytościach. Z czego wynika, że papiery wartościowe, opierające się na tych prestacyach (obligi melioracyjne) mają co najmniej taką samą pewność, jak listy hypoteczne i łatwo mogą znaleść pokup na targach pieniężnych, nawet bez dalszej gwarancyi kraju.

2) Wedle §. 15. i 11. państwowej ustawy melioracyjnej mogą spółki wodne za zezwoleniem c. k. Rządu wypuszczać w obieg listy dłużne (Theilschuldverschreibungen), które przy wszystkich przedsiębiorstwach ustawowych, korzystających z państwowego funduszu melioracyjnego a nawet przy innych spółkowych robotach, nie korzystających z tego funduszu, mogą być przez Rząd uwolnione od stempli i opłat skarbowych, tudzież podatku dochodowego, jak i każdego innego podatku, któryby na jego miejsce przyszłemi ustawami mógł być zaprowadzonym.

3) W razie zaciągnięcia pożyczki przez spółkę wodną, bądź to przez emisyą obligacyi, bądź też z państwowego funduszu melioracyjnego, ze skarbu krajowego lub w jakim publicznym instytucie kredytowym, mają być ściągane w myśl §§ 16. do 19. państwowej ustawy melioracyjnej datki konkurencyjne uczestników spółki w terminach płatności przez c. k. Urzędy podatkowe, bez żadnego podania lub zezwolenia Wydziału spółki na równi z podatkami państwowymi, a następnie składane do właściwej kasy instytucyi aż do wysokości najbliższej raty dłużnej, w którym to celu Wydział spółki winien dostarczyć Urzędom podatkowym potrzebnych wykazów. Nadto, gdyby którykolwiek członek spółki pozostawał dłużej niż rok jeden w restancyi z datkiem konkurencyjnym, winien Urząd podatkowy natychmiast intabulować tę zaległą pretensyę spółki na nieruchomościach tegoż członka; w razie zaś zaniedbania ze strony spółki wypełnienia zobowiązań, wynikających z zaciągnięcia pożyczki, może władza administracyjna ściągnąć kwoty potrzebne na wypełnienie tych zobowiązań w drodze dodatków do podatków, rozkładając takowe na grunta, należące do związku spółki wedle postanowień obowiązujących spółkę.

Oprócz powyższych postanowień krajowej ustawy wodnej i państwowej ustawy melioracyjnej, które dają dostateczne rękojmie pewności dla tej nowej kategoryi obligów, mających się emitować dla spółek wodnych, decydującym był dla Wydziału krajowego przy wystosowaniu odnośnego wezwania do Dyrekcyi Banku krajowego ten wzgląd, że wedle uchwalonych przez Wysoki Sejm na sesyach z r. 1884. i 1885—6 specyalnych ustaw melioracyjnych już w r. b. zobowiązane były strony interesowane do uiszczenia znacznych datków konkurencyjnych do robót, których ważność i potrzeba w interesie dobra publicznego uznane zostały, a te strony interesowane stanowi ludność najbardziej dotychczas nawiedzana klęskami powodzi i nieurodzajów, która po wylewach z r. 1884. i 1885. w żaden sposób nie jest w stanie pokryć swego udziału w kosztach robót rozłożonych, jak wiadomo, na krótki przeciąg czasu dla zredukowania do minimum nieproduktywnych wydatków administracyjnych. Tej nagłej potrzebie przyjścia w pomoc spółkom dały już kilkakrotnie wyraz w ciągu r. b. Wydziały powiatowe i komitety spółek, wnosząc do Wydziału krajowego podania o udzielenie pożyczek z funduszu krajowego, lub też wyjednanie takowych w Banku krajowym. Jak wysoki jest udział stron interesowanych w przedsiębiorstwach tak krajowych, jak spółkowych, mających się wykonać na podstawie sankcyonowanych już ustaw krajowych, wykazuje następne zestawienie:

		Koszta w zł. w. a.	Dodatek konkurencyjny w %	Dodatek konkurencyjny w zł. w. a.
1.	Regulacya Nowego Brnia . . .	425.481	40	170.193
2.	Osuszenie bagien Niskich . . .	20.220	60	12.132
3.	„ „ Rudnickich . . .	105.200	60	63.120
4.	Regulacya Łęgu	245.000	30	73.500
5.	„ Kisieliny	175.000	30	52.500
6.	„ Starego Brnia . . .	85.000	40	34.000
7.	„ Wisłoka	129.000	40	51.600
8.	„ Gniłej Lipy	135.000	30	40.500
			Ogółem . .	497.545

Aleg. W skutek wzmiankowanego zarządzenia przedłożyła Dyrekcya Banku krajowego sprawozdaniem z dnia 2. Lipca r. b. L. 5.972 Wydziałowi krajowemu dołączony ł. projekt przepisów udzielania spółkom wodnym pożyczek w 5%wych obligacyach melioracyjnych, którego główne postanowienia finansowe są prawie identyczne z zasadami pierwszego projektu Dyrekcyi Banku krajowego z r. 1884. Co do tego projektu Wydział krajowy nie ma nic więcej do nadmienienia, jak tylko: że stopa procentowa obligów melioracyjnych (5%) jest w obec dzisiejszych stosunków targu pieniężnego nieco za wysoką, tudzież że krótkoterminowe pożyczki dla spółek zawiązanych do wykonania większych przedsiębiorstw, gdzie roboty są rozłożone na dłuższy szereg lat, nie przedstawiałyby dla stron interesowanych prawie żadnej ulgi ani korzyści.

Obydwa projekty Banku krajowego udzielił Wydział krajowy członkom ankiety, do której pismem z dnia 30. Lipca r. b. L. 40.682 oprócz Dyrektorów Banku krajowego pp. Wrotnowskiego i Zgórskiego, syndyka tegoż Banku p. Dr. Tilla i członków Wydziału krajowego pp. Władysława hr. Badeniego i Dr. Józefa Wereszczyńskiego zaprosił następnych posłów, mianowicie pp.: Bolesława Augustynowicza, Augusta Gorayskiego, Dra Piotra Grossa, Edwarda Jędrzejowicza, Tadeusza Langiego, Rogiera hr. Łubieńskiego, Stanisława Polanowskiego, Włodzimierza hr. Russockiego, JE. Adama ks. Sapiehę, Edwarda Simona, Seweryna Smarzewskiego, Władysława Struszkiewicza, Jana hr. Tarnowskiego, Ludwika Wierzbickiego, JE. Ludwika hr. Wodzickiego i Stefana hr. Zamojskiego.

„Ankieta odbyła posiedzenie dopiero po otwarciu bieżącej sesyi Wysokiego Sejmu na dniu 13. Grudnia r. b. pod przewodnictwem podpisanego Marszałka krajowego i powzięła wedle pisma Przewodniczącego z dnia 15. Grudnia r. b., wystosowanego do Wydziału krajowego jednomyślnie następną uchwałę:

Ankieta pozwala sobie odradzić Wydziałowi krajowemu wnoszenie w tym roku do Izby projektu o udzielaniu spółkom wodnym kredytu w obligacyach melioracyjnych, któreby Bank krajowy emitować miał; natomiast jednak pozwala sobie ankieta doradzić Wydziałowi krajowemu, aby ze względu na tegoroczne (1887), potrzeby istniejących już spółek obmyślił sposób, w jakiby tym spółkom z pomocą pieniężną w ciągu roku 1887. przyjść można było i takowy Sejmowi przedłożył".

Stosując się do tej opinii ankiety, Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi następny wykaz datków konkurencyjnych, jakie spółki wodne winne złożyć w ciągu r. 1887. w myśl obowiązujących ustaw:

1.	przy regulacyi Nowego Brnia 2 raty po 24.313 zł. . . .	48.626 zł.
2.	przy osuszeniu bagien Niskich	12.132 „
3.	„ „ „ Rudnickich 2 raty po 21.040 zł. . . .	42.080 „
4.	przy regulacyi Łęgu 2 raty po 10.500 zł.	21.000 „
5.	„ „ Kisieliny 2 raty po 8.750 zł.	17.500 „
6.	„ „ Starego Brnia 2 raty po 11.333 zł.	22.666 „
7.	„ „ Wisłoka 2 raty po 10.320 zł.	20.640 „
8.	„ „ Gniłej Lipy 2 raty po 10.125 zł.	20.250 „
	Razem .	204.894 zł.

W razie przyjęcia w r. b. przez Wysoki Sejm projektów do ustaw o regulacyi Trześniówki, tudzież Krzemienicy i Babulówki z dopływami, niemniej o osuszeniu bagien Oleskich, powiększyłaby się ta potrzeba jeszcze o następne kwoty:

1. przy regulacyi Trześniówki ze względu na zaproponowane przez Wysokie Ministerstwo rolnictwa podjęcie na razie regulacyi tylko dolnej Trześniówki kosztem 177.000 zł. a. w., tudzież czteroletni okres czasu budowy o kwotę 13.275 zł. a. w.

2. przy regulacyi Krzemienicy i Babulówki zredukowanym przez Wysokie Ministerstwo rolnictwa kosztem 155.000 zł. w. a. (zamiast 160.000 zł. wykazanych w kosztorysie) o kwotę 9.300 zł. w. a.

3. wreszcie przy osuszeniu bagien Oleskich o kwotę 12.000 zł. a. w.

W ten sposób suma datków konkurencyjnych ostatnich trzech przedsiębiorstw 34.575 zł. a. w. wraz z wykazanemi powyżej 204.894 zł. a. w. przedstawiałaby potrzebę na r. 1887. w wysokości 239.469 złr. a. w.

Zważywszy jednak: że Wydział krajowy w zasadzie nie doradza Wysokiemu Sejmowi udzielać wszystkim spółkom pożyczek na pokrycie całych datków konkurencyjnych; że jeżeli wydana dla krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych instrukcya techniczno-administracyjna (alegat 1. do sprawozdania melioracyjnego Wydziału krajowego z dnia 10. Grudnia r. b. L. 71.381.) uzyska zatwierdzenie Wysokiego Ministerstwa rolnictwa, w którym to wypadku datki konkurencyjne za pierwszy rok budowy (§. 6. instrukcyi) będą wpłacone przez strony interesowane dopiero w czasie późniejszym, oznaczonym przez Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, a analogiczne postanowienie zamieszczonem będzie także w rozporządzeniach wykonawczych dla spółkowych przedsiębiorstw; w takim razie odpadnie potrzeba natychmiastowego ściągania pierwszych rat datków od stron interesowanych w przedsiębiorstwach krajowych, a może nawet i spółkowych; że wreszcie nie jest wykluczoną możebność, aby w okolicach mniej dotkniętych klęskami powodziowemi w ostatnich latach, jedna lub druga spółka była w stanie złożyć przypadający na nią datek w r. 1877;

Wydział krajowy licząc się z funduszami, jakie na ten cel mógłby mieć do dyspozycyi, ogranicza powyższą cyfrę do najniezbędniejszego minimum, t. j. okrągło do **100.000** zł. a. w.

Jedynym rozporządzalnym funduszem, jaki mógłby być użytym na zaliczki dla spółek wodnych, jest pozostałość pożyczki krajowej z r. 1883.

Wedle sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1887. LW. 58.822|86. (str. 59, wyjaśnienia do rub. II. dochodów) wynosił fundusz pożyczki krajowej z r. 1883. z końcem roku 1885. . . . . 570.594 zł.

po strąceniu zaś kwot wstawionych:

1. w funduszu pożyczki krajowej z r. 1873. na wykupno wylosowanych obligacyj z r. 1886. i 1887.	42.300 zł.	
2. na budowę koszar w r. 1886. i 1887. po 120.000 zł. .	240.000 „	
razem .	282.300 zł.	282.300 zł.
pozostaje z tego funduszu do dyspozycyi . .		**288.294** zł.

Gdy jednakże wedle wniosków Wydziału krajowego przedstawionych Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem z dnia 9. Listopada r. b. L. 50.300/86. w przedmiocie potrzeb kwaterunkowych c. k. Żandarmeryi we Lwowie z pozostałości pożyczki krajowej z r. 1883. ma być użytą suma 100.000 zł. na zakupno gruntu i na częściowe pokrycie kosztów budowy koszar dla Żandarmeryi, zredukuje się fundusz powyższy do kwoty **188.294** zł., z której w razie obrócenia sumy 100.000 zł. a. w. na pożyczki dla spółek wodnych pozostałoby do dyspozycyi tylko 88.294 zł. a. w.

Co do warunków, pod jakimi możnaby z powyższej sumy 100.000 zł. a. w. udzielać spółkom wodnym pożyczek na pokrycie datków konkurencyjnych w r. 1887., Wydział krajowy wyraża zda-

nie, że pożyczki te powinne być krótkoterminowe z zastósowaniem jednak terminów wypłat do czasu trwania budowy, oprocentowane zaś w stosunku 5 od sta rocznie.

Bliższej cyfry co do terminu, w którym te pożyczki miałyby być zwracane, nie podaje Wydział krajowy, gdyż ułożenie warunków należałoby zastosować do każdego poszczególnego wypadku, a mianowicie zawisły one od tego, czy spółka zaciągająca pożyczkę z funduszu krajowego na pokrycie swych prestacyj w r. 1887., uiszczać będzie w latach następnych datki konkurencyjne w drodze dodatków do podatków, czy też pokryje takowe za pomocą operacyi kredytowej. W pierwszym wypadku, w którym członkowie spółki obciążeni będą w latach następnych znacznymi datkami, należałoby odroczyć zwrot pożyczki krajowej do ukończenia budowy, kiedy już spółka wolną będzie od uiszczania datków konkurencyjnych; w drugim natomiast mógłby Wydział krajowy rozpocząć ściąganie pożyczki już w r. 1888. bez wielkiego obciążenia spółki, która nie będzie opłacać całkowitych datków konkurencyjnych lecz tylko procenta i raty amortyzacyjne od zaciągniętej w innej drodze pożyczki.

Co do stopy procentowej pożyczek krajowych dla spółek wodnych zauważa Wydział krajowy, że gdy $4^1/_2$%owe obligi pożyczki krajowej z r. 1883. zrealizowane zostały po kursie 90 za 100, co odpowiada oprocentowaniu kapitału po pięć od sta rocznie, należałoby taką samę stopę procentową (5%) wymierzyć także spółkom wodnym. W ten sposób spółki otrzymają na razie przynajmniej znaczną pomoc od kraju, a i fundusz krajowy nie poniesie żadnej straty.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi następny wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania spółkom wodnym, zawiązanym na podstawie specyalnych krajowych ustaw melioracyjnych, krótkoterminowych pożyczek pięcioprocentowych na pokrycie przypadających do uiszczenia w r. 1887. datków konkurencyjnych, oraz do użycia na ten cel kwoty 100.000 zł. a. w. z pozostałości pożyczki krajowej z r. 1883.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 18. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Wereszczyński
Członek Wydziału krajowego.

Kredyt melioracyjny.

Projekt przepisów udzielania Spółkom wodnym pożyczek w obligacyach melioracyjnych, przedstawiony przez Bank krajowy Wydziałowi krajowemu.

Rozdział I.

Zasady ogólne.

§. 1.

Bank krajowy zostaje upoważniony do udzielania pożyczek Spółkom wodnym, istniejącym na podstawie ustawy z dnia 14. Marca 1875 r. (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 38) na urzeczywistnienie celu, dla którego zostały zawiązane.

Dla załatwienia czynności wynikających z udzielania rzeczonych pożyczek, Bank krajowy utworzyć winien osobny oddział „melioracyjny“.

§. 2.

Na podstawie pożyczek udzielanych z mocy niniejszych przepisów i do wysokości tychże pożyczek, Bank krajowy wydawać będzie obligacye melioracyjne czyli wystawiać dokumenta zapewniające posiadaczowi zwrot kapitału i opłacanie procentu pod warunkami uwidocznionymi osnową samychże obligacyj melioracyjnych.

§. 3.

Ogólna suma obligacyi melioracyjnych przez Bank krajowy w obieg puszczonych nie może w żadnej chwili przewyższać cyfry przez Sejm ustanowionej. Do tejże wysokości kraj gwarantuje posiadaczom obligacyi melioracyjnych Banku krajowego i posiadaczom kuponów do tych obligacyi dołączonych, ścisłe dopełnianie zobowiązań wypływających z emisyi tychże obligacyj i tychże kuponów.

§. 4.

Obligacye melioracyjne mogą być użyte na lokacyę kapitałów fundacyjnych, kapitałów należących do zakładów zostających pod dozorem publicznym, tudzież funduszów pupilarnych,

fidei komisowych i depozytowych i nareszcie służyć mogą wedle kursu giełdowego jako kaucya w stosunkach służbowych i kontraktowych.

Rozdział II.

Udzielanie pożyczek spółkom wodnym.

§. 5.

Spółka wodna żądająca od Banku krajowego pożyczki na którybądź z celów, dla których została zawiązana, winna przedstawić:

a) najświeższy urzędownie stwierdzony wypis z księgi wodnej;

b) dokument uznania wydany przez właściwą władzę;

c) statut spółki;

d) spis jej członków;

e) kosztorys wykonać się mających robót za fundusze pochodzące z zażądanej pożyczki, zatwierdzony przez właściwą władzę i zaopatrzony poświadczeniem, iż zatwierdzenie kosztorysu stało się prawomocnem.

f) uchwałę w przedmiocie pożyczki od Banku krajowego zaciągnąć się mającej z oznaczeniem wysokości do jakiej jest ona żądaną i celu, na jaki ma być użytą, wreszcie osób, które skrypt dłużny dla tegoż Banku zeznać i podpisać, a następnie jej walutę odebrać będą uprawnione.

Uchwała ta winna być w całej osnowie zatwierdzona przez właściwą władzę.

§. 6.

Wszystkie dokumenta winny być Bankowi przedstawione albo w oryginale albo w odpisach urzędownie uwierzytelnionych.

§. 7.

Bank krajowy będzie władnym zażądać od spółki wodnej dowodów i wyjaśnień, jakich uzna potrzebę, oprócz tych, które w §. 5 zostały wymienione. Będzie także władnym odmówić udzielenia pożyczki bez wskazywania, dla jakich powodów jej odmawia.

§. 8.

Po ocenieniu dowodów przez spółkę wodną przedstawionych, Bank krajowy oznaczy wysokość udzielić się mającej pożyczki i wyda na nią promesę, wskazującą szczegółowo warunki, od których spełnienia wypłatę tejże pożyczki czyni zawisłą.

§. 9.

Spółka wodna żądająca pożyczki, winna po otrzymaniu promesy przez swych legalnych reprezentantów (§. 5. lit. f) zeznać akt notaryalny wyrażający:

a) sumę zaciąganego długu;

b) przyjęcie i poddanie się wszystkim zobowiązaniom wymienionym niżej w rozdziale IV niniejszych przepisów, a określającym warunki pod jakimi każda na podstawie tychże przepisów zażądana pożyczka jest przez Bank krajowy udzielaną.

c) przyjęcie warunków dodatkowych obowiązków umownych zastrzeżonych w promesie przez Bank krajowy wydanej.

§. 10.

Bank krajowy udzielać będzie spółkom wodnym pożyczki za oprocentowaniem według stopy 5 od sta spłacalne w

okresie lat 10 przy amortyzacyi rocznej 12 zł. 60 ct. od sta
„ „ 15 „ „ „ 9 „ 40 „ „ „
„ „ 20 „ „ „ 7 „ 86 „ „ „

w ratach półrocznych ostatniego Lutego i ostatniego Sierpnia każdego roku z góry płatnych.

§. 11.

Spółka wodna otrzymująca pożyczkę w obligacyach melioracyjnych będzie w obowiązku:

1. przy odbiorze pożyczki

a) złożyć na rzecz Banku krajowego wpisowe, w wysokości jeden od sta w stosunku zaciąganej pożyczki tytułem składki specyalnej na fundusz rezerwowy (§. 13);

b) zapłacić temuż Bankowi jeden od tysiąca w tymże stosunku tytułem zwrotu kosztów konfekcyi obligacyi melioracyjnych w których pożyczka zostaje udzieloną;

c) zwrócić temuż Bankowi zapłacone przezeń do Skarbu publicznego opłaty stemplowe w razie gdyby opłaty te do rzeczonych obligacyi lub kuponów zostały zaregulowane (§. 11. ust. z 30. Czerwca 1884. L. 116. dz. u. p.)

2. Półrocznie w powyżej oznaczonych dniach płatności (§. 10) uiszczać procent po $2^1/_2\%$ od sta w stosunku do imiennej wartości od obligacyi, w których pożyczkę otrzymała, tytułem półrocznego procentu za pół roku z góry od cyfry pozostałego po spłacie każdej raty kapitału dłużnego, resztę zaś każdej raty tytułem stopniowej spłaty zaciągniętego długu.

Te półroczne raty wytwarzać mają fundusz wyłącznie przeznaczony na płacenie półrocznych kuponów od obligacyj melioracyjnych, w których pożyczka została udzieloną i zarazem na stopniowe wycofanie z obiegu tychże obligacyi, co bliżej objaśnia plan umorzenia do niniejszych przepisów dołączony.

Na żądanie pożyczki biorącej spółki, początek amortyzacyi pożyczki może być odroczony do trzech lat licząc od półrocza, w ciągu którego pożyczka wypłaconą została, tak iż w ciągu tego czasu biorąca pożyczkę tylko procent opłacać będzie obowiązaną.

§. 12.

Oprócz spłat wymienionych w paragrafie poprzedzającym, spółka wodna otrzymująca pożyczkę będzie w obowiązku jednocześnie z każdą półroczną ratą amortyzacyjną lub procentową:

a) opłacać na rzecz Banku krajowego składkę na koszta administracyi w wysokości po $^1/_8\%$ (czyli rocznie po $^1/_4\%$) obliczanej, każdorazowo w stosunku do tej cyfry długu, jaka po uiszczeniu rat poprzedzających jeszcze nie została zamortyzowana, a więc jeszcze jako kapitał do spłaty w ratach przyszłych pozostaje;

b) zwracać Bankowi krajowemu to, coby od niego z tytułu rzeczonej pożyczki przez Skarb państwa pod jaką bądź nazwą jako podatek zostało pobrane.

§. 13.

Z wpisowego pobieranego od zaciągających pożyczkę (§. 11. ust. a) wytwarzaną być ma rezerwa specyalna, przeznaczona na zapewnienie powiatowej obsługi wypłat za ubiegające kupony i za obligacye melioracyjne przypadające do wycofania z obiegu w każdem półroczu wedle planu umorzenia.

Z rezerwy tej Bank krajowy będzie także pokrywać niedobory, któreby okazały się ostatecznie niemożliwymi do ściągnięcia od dłużników.

Fundusze rezerwy specyalnej, acz tworząc własność Banku krajowego, winny być oddzielnie kontrolowane i przechowywane w jego obligacyach melioracyjnych, komunalnych lub listach zastawnych. Wszelka korzyść otrzymywana na losowaniu obligacyi melioracyjnych, komunalnych, lub listów zastawnych na rzecz tejże rezerwy zakupionych jak niemniej na ich oprocentowaniu ma być do niej dołączoną.

§. 14.

Zaciągająca pożyczkę Spółka jednocześnie z odbiorem obligacyj melioracyjnych, stanowiących jej walutę, za odpowiednem pokwitowaniem sądownie lub notaryalnie zalegalizowanem, obowiązaną będzie rzeczone obligacye melioracyjne pozostawić w bezpłatnym depozycie Banku krajowego. Każda wypłata częściowo z rzeczonego depozytu dopełnioną będzie nie inaczej, jak za rozporządzeniem Wydziału krajowego i w kwocie jaką tenże wydać pozwoli.

Gdyby Wydział krajowy lub Rząd rozporządził zaniechanie robót, na których przedsięwzięcie pożyczka udzieloną została, fundusz z depozytu wówczas jeszcze pozostający użyty będzie na pokrycie ewentualnych zaległości, tudzież na spłatę pożyczki po nad plan umorzenia, reszta zaś tym funduszem nie spłacona, staje się natychmiast płatną i doraźnie ściągniętą będzie.

§. 15.

Wypłaty rat na kapitał, o ile kwota przez 100 jest podzielna, mogą być dopełnione albo gotowizną w walucie austryackiej, albo w obligacyach melioracyjnych po imiennej cenie.

Wpłaty rat na poczet składek na koszta administracyi jak najmniej wszystkie zwroty, o których mowa w ustępie b. §. 12 dopełniane być mają bądź gotowizną w walucie austryackiej, bądź w ubiegłych kuponach od obligacyi melioracyjnych Banku krajowego, bądź w tychże obligacyach wylosowanych.

§. 16.

Spłata pożyczek udzielanych przez Bank krajowy w obligacyach melioracyjnych z kuponem bieżącym, może być przyśpieszoną przez dobrowolne ze strony dłużnika powiększenie którejbądź półrocznej raty o sumę wystarczającą na pokrycie jednej lub więcej rat przyszłych, przypadających na kapitał wedle planu umorzenia (§. 11 ust. 2). Jednakowoż przyspieszona spłata dokonana w jednym z półrocznych terminów, nie zwolni dłużnika od obowiązku regularnego uiszczenia w każdem z następujących półroczy dalszej raty na procent i na kapitał wraz z wszystkiemi przynależnemi dopłatami; nie zmieni bowiem ani pierwotnego planu umorzenia ani rozkładu rat, ale jedynie skróci czas zwrotu pożyczki o tyle półroczy, ile rat półrocznych na kapitał zostało spłaconych wcześniej, niż to oznacza pierwotny rozkład.

Wszystkie przedterminowe wpływy otrzymywane przez Bank krajowy, bądź na wcześniejsze zmniejszenie, bądź na całkowitą spłatę zaciągniętej pożyczki, tenże Bank będzie w obwiązku dołączyć z końcem odpowiedniego półrocza do funduszu umorzenia obligacyi melioracyjnych, celem wycofania z obiegu odpowiedniej ich sumy.

§. 17.

Każde bądź całkowite bądź częściowe uchybienie zapłaty którejkolwiek z półrocznych rat (§. 11 ust. 2) wkładać będzie na opóźniających się obowiązek płacenia Bankowi krajowemu procentów zwłoki w stosunku następującym:

a) jeżeli zaległość zostanie uiszczoną najpóźniej w 15 dni po uchybionym terminie, żadne procenta zwłoki nie będą od dłużnika ściągane,

b) w razie dopuszczonej bądź przez spółkę wodną, bądź przez właściciela majątku ziemskiego zwłoki dłuższej nad dni 15, zalegający będą w obowiązku uiszczać Bankowi krajowemu

procenta zwłoki za czas od terminu, w którym zapłata winna była być dokonaną, obliczane w stosunku 6% rocznie za pierwsze trzy miesiące, w stosunku 7% rocznie za drugie trzy miesiące za każdą zaś dłuższą zwłokę w stosunku 8% rocznie.

Frakcye pół miesięcy obliczane będą za całe pół miesiące, procenta zwłoki obliczane będą zawsze od całej zaległości rat przypadających tak na kapitał jak na procent, jak niemniej i na opłaty dodatkowe; nie przestaną zaś biegnąć aż do chwili całkowitego uiszczenia wszystkich kwot zalegających, przy częściowem uiszczaniu zaległości będą przedewszystkiem pokrywane rzeczone opłaty dodatkowe i koszta spowodowane egzekucyą, następnie procenta zwłoki — reszta zaś uiszczonej kwoty będzie zaliczoną na zmniejszenie raty zalegającej.

§. 18.

Bank krajowy jest uwolnionym od opłat przy dokumentach i od spłaty stempla od obligacyi melioracyjnych i kuponów wystawionych na podstawie niniejszych przepisów, wreszcie od opłaty podatku dochodowego, tudzież od tego podatku, któryby w przyszłości na miejsce tegoż został zaprowadzony, jak niemniej od podatku stemplowego od kuponów, a to w myśl ustawy z dnia 10. Lipca 1865. (Nr. 55. Dz. u. p. rozp. minister. skarbu z dnia 16. Stycznia 1866. Nr. 9. dz. u. p. i §. 11. ust. z 30. Czerwca 1884. L. 116. dz. u. p.). Wszelkie inne opłaty stemplowe albo w innej formie pobierane, jakieby należały skarbowi państwowemu od pożyczek udzielanych na podstawie niniejszych przepisów winny być ponoszone przez dłużników tychże pożyczek.

§. 19.

Obowiązek uiszczenia wszystkich należności w §. 11 ust. 2 i §. 12 wyszczególnionych, przypadających z tytułu pożyczki udzielonej spółce wodnej, zabezpieczonym zostaje na rzecz Banku krajowego zbiorową odpowiedzialnością wszystkich uczestników (§. 61. ustawy z dnia 14. marca 1875. dz. u. i rozp. kraj. L. 38 i §§. 4 i 13 ustawy z 30. Czerwca 1884. L. 116. dz. u. p.).

§. 20.

Celem ściągnięcia ubiegłych procentów od pożyczki udzielonej na mocy niniejszych przepisów spółce wodnej, jak niemniej celem ściągnięcia rat przypadających na procent i na umorzenie dłużnego kapitału (§. 11. ust. 2.) Bank krajowy będzie władnym zażądać egzekucyi w drodze administracyjnej (§. 17, 18 i 19 ust. z 30. Czerwca 1884, L. 116. dz. u. p.).

Rozdział III.

Obligacye melioracyjne Banku krajowego i prawa ich posiadaczy.

§. 21.

Ogólna suma obligacyi melioracyjnych będących w obiegu nie może w żadnej chwili przewyższać ogólnej sumy wierzytelności Banku krajowego, temuż Bankowi na podstawie niniejszych przepisów jednocześnie przypadających, ani też wysokości przez Sejm ustanowionej (§. 3).

§. 22.

Obligacye melioracyjne wystawiane będą na okaziciela w sztukach po 100, 500, 1000 i 5000 zł. w. a.

Obligacye te zostaną sporządzone wedle wzoru zatwierdzonego przez Rząd.

§. 23.

Obligacye melioracyjne przynosić będą posiadaczom procent w stosunku 5% rocznie, płatny w równych półrocznych ratach z dołu w dniu 1. Lipca i 1. Stycznia każdego roku.

Do każdej przeto obligacyi dołączonym będzie arkusz kuponowy z odpowiednią liczbą kuponów procentowych.

§. 24.

Każda obligacya melioracyjna wycofaną być musi z ubiegu najpóźniej w lat 25 od daty wystawienia

Wszystkie spłaty na kapitał w ciągu jednego półrocza tworzą razem wziąwszy fundusz umorzenia obligacyi melioracyjnych tegoż półrocza. W 6 miesięcy po upływie półrocza Bank krajowy będzie obowiązany wycofać z obiegu co najmniej taką ilość obligacyi melioracyjnych, aką reprezentuje kwota, w temże półroczu na kapitał gotowizną spłacona.

Wycofanie obligacyi z obiegu nastąpi:

A) przez poddawanie zniszczeniu tych obligacyi melioracyjnych, które dłużnicy pożyczek udzielonych przez Bank na mocy niniejszych przepisów wniosą do jego kasy w ciągu ubiegłego półrocza tytułem przyspieszonej spłaty po nad plan umorzenia zaciągniętej pożyczki;

B) przez użycie nagromadzonego w ciągu półrocza funduszu umorzenia na wykup lub wylosowanie odpowiedniej ilości obligacyi melioracyjnych a w szczególności:

1) przez niszczenie tych obligacyi które Bank krajowy z wolnej ręki w celu umorzenia nabędzie lub z własnych zapasów dostarczy,

2) przez wylosowanie reszty obligacyi melioracyjnych, jaka po strąceniu obligacyi pod B) 1) wymienionych okaże się potrzebną na pokrycie sumy, która w danem półroczu ma być umorzoną.

§. 25.

Losowanie obligacyi melioracyjnych, niszczenie tychże obligacyi i dołączonych do nich kuponów, winkulacye i dewinkulacye obligacyi melioracyjnych następować mają wedle przepisów obowiązujących Bank krajowy, przy losowaniach, niszczeniu, winkulacyi i dewinkulacyi listów zastawnych tegoż Banku.

§. 26.

Należność przypadająca za ubiegłe kupony od obligacyi melioracyjnych jak i za obligacye wylosowane, będzie wypłaconą za złożeniem tychże obligacyi i kuponów w kasie Banku krajowego we Lwowie.

Kupony ubiegłe ulegają przedawnieniu trzechletniemu biegnącemu od dnia wskazanego na każdym kuponie za termin jego wymagalności. Rada nadzorcza Banku krajowego będzie wszakże władną dla powodów przez siebie za ważne uznanych, upoważniać Dyrekcyę Banku do wypłacania należności za kupony już przedawnione, lecz jedynie w ciągu lat następnych trzech po zapadnięciu przedawnienia do wypłaty przedstawione.

Obligacye melioracyjne wylosowane ulegają przedawnieniu trzydziestoletniemu biegnącemu od dnia oznaczonego w losowania protokole za termin ich wymagalności, a podanego do wiadomości publicznej przez odpowiednie ogłoszenie umieszczone w „Gazecie Lwowskiej“.

§. 27.

Przy wycofaniu z obiegu obligacyi melioracyjnych, Bank krajowy potrącać będzie imienną wartość brakujących kuponów nieubiegłych, z wyjątkiem wszakże takich, których umorzenie zostało przeprowadzonem w drodze sądowej.

§. 28.

Bank krajowy poczytywać będzie każdego posiadacza obligacyi melioracyjnych i każdego posiadacza kuponu za właściciela tejże obligacyi i tego kuponu.

§. 29.

Wszystkie zobowiązania zaciągane przez Spółki wodne zostają poddane przedewszystkiem (vorzugsweise) rękojmi na rzecz posiadaczy rzeczonych obligacyi i kuponów, a nawet jako poddane wyłącznemu zabezpieczeniu praw tychże posiadaczy nie będą mogły w żadnym razie stawać się przedmiotem odpowiedzialności za prawne ustępstwa innych operacyj przez Bank krajowy dokonywanych.

Rozdział IV.

Kontrola i nadzór.

§. 30.

Osobny oddział utworzony przez Bank krajowy w myśl §. 1 dla załatwienia czynności niniejszą ustawą dozwolonych, zostawać będzie pod kontrolą Wydziału krajowego, odpowiednio do ustawy z dnia 24. Kwietnia 1874. (Dz. u. p. Nr. 48) a jednocześnie i pod nadzorem Rządu odpowiednio do patentu cesarskiego z dnia 26. Listopada 1852 r. (Dz. u. p. Nr. 253).

§. 31.

Coroczne sprawozdania o czynnościach i stanie Banku krajowego przedstawiać mają w osobnym dziale obraz czynności wykonywanych na mocy niniejszych przepisów, a rezultaty cyfrowe tychże czynności oddzielnie wykazywać w bilansach.

§. 32.

Wydział krajowy będzie władnym wydawać dla Banku krajowego instrukcye, rozwijające przepisy niniejszych postanowień lub mające na celu zapewnienie ścisłego ich wykonywania.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. 76.273/86.

Aleg. 86.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie konwersyi pożyczki w Banku dla krajów koronnych w r. 1880 zaciągniętej.

Wysoki Sejmie!

Ustawą krajową z dnia 22. Marca 1882. (Dz. u. kr. Nr. 32) upoważniony został Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w sumie 1,919.400 zł. a. w. na spłacenie w obiegu zostających sześcioprocentowych obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873 w sumie 1,343.400 zł. w. a. oraz na spłacenie kwoty 576.000 zł. w. a. jako reszty pożyczki, zaciągniętej w Banku dla krajów koronnych na mocy uchwały sejmowej z dnia 20. Lipca 1880.

Do częściowego zrealizowania tej pożyczki, której kwity tymczasowe i obligacye udziałowe ustawą z dnia 6. Czerwca 1882. (Dz. p. p. Nr. 71) uwolnione zostały od opłat stemplowych, przystąpił Wydział krajowy w r. 1883. równocześnie z realizowaniem pożyczek w kwocie 1,100.000 zł. i 1,025.000 zł. (na mocy ustaw krajowych z dnia 28. Grudnia 1881 Dz. u. kr. Nr. 5. z r. 1882 i z dnia 27. kwietnia 1882. Dz. u. kr. Nr. 52) wypuszczając na rachunek tej przyzwolonej (ustawą krajową z 22. Marca 1882) pożyczki tylko taką ilość $4^1/_2\%$ obligów długu krajowego, jaka okazała się potrzebną przy kursie 90 za sto dla uzyskania gotowizny na konwersyę obligów pożyczki z r. 1873. według ich ówczesnego stanu t. j. po losowaniu z dnia 1. Sierpnia 1883 r.

Z wykonaniem dalszego postanowienia art. 1. pomienionej ustawy z 22. marca 1882., mocą której Wydział krajowy upoważniony został także do zaciągnięcia pożyczki na konwersyę reszty długu krajowego w Banku dla krajów koronnych, wstrzymał się Wydział krajowy z uwagi, że konwersya ta przy ówczesnym kursie $4^1/_2\%$ obligów długu krajowego ($4^1/_2\%$ za 90 zł. w gotówce czyni 5% za 100 zł. w gotówce) nie tylko nie przedstawiała dla skarbu krajowego korzyści, ale nawet stratę w obec opłacanych Bankowi dla krajów koronnych odsetek w umówionej wysokości 4·9%.

O tem postąpieniu miał zaszczyt Wydział krajowy zdać Wys. Sejmowi szczegółowo sprawę w swem sprawozdaniu z czynności za czas od 1. Lipca 1882 do końca Czerwca 1883. (str. 23. i n.) tudzież sejmowa komisya budżetowa w swem sprawozdaniu o budżecie krajowym na rok 1884.

Obecnie jednak, gdy stosunki targu pieniężnego w porównaniu z temi, wśród których zapadła w Wysokim Sejmie uchwała o spłacie tej pożyczki, zmieniły się na lepsze, gdy $4^1/_2\%$ obligi długu krajowego notują po $96{\cdot}52^1/_2$, nadeszła zdaniem Wydziału krajowego stosowna pora do spłaty reszty tej pożyczki gotówką, uzyskaną z dalszej emisyi obligów długu krajowego, po myśli powołanej ustawy krajowej z 22. Marca 1882., tem bardziej, że obok korzystniejszej stopy procentowej ($4{\cdot}69\%$ w obec opłacanych Bankowi $4{\cdot}90\%$) umarzanie tej pożyczki znacznie mniej obciąży skarb krajowy, aniżeli dotychczasowe umarzanie długu w Banku dla krajów koronnych, z powodu, że pożyczka zaciągnięta w Banku ma być w nierównie krótszym terminie (37 rat półrocznych) spłaconą, niż pożyczka zrealizowana przez wypuszczenie obligów, zwrotna w 77 ratach półrocznych.

Zapewniwszy się poprzednio w poważnych instytucyach finansowych, że obligi nowej pożyczki nie będą przyjęte po kursie niższym jak 96 za 100, odniósł się Wydział krajowy pismem z 23. Grudnia 1886 L. 75.000 do jeneralnej Dyrekcyi Banku dla krajów koronnych z zapytaniem, czyby była skłonną przyjąć naraz pozostałą z końcem r. 1886. resztę długu w kwocie 468.000 zł. w. a.

Otrzymawszy od jeneralnej Dyrekcyi pismem z dnia 27. Grudnia 1886. L. 3.863 przychylną odpowiedź, postanowił Wydział krajowy spłacić ten dług gotówką, uzyskaną z emisyi obligów pożyczki krajowej, na mocy powołanej ustawy krajowej.

Przyjmując przy obliczeniu wysokości emitować się mających obligów ich kurs tylko po 96 zł., chociaż Wydział krajowy nie wątpi, że zdoła uzyskać kurs wyższy, potrzeba na pokrycie tego długu i kosztów konfekcyi wypuścić $4^1/_2\%$ obligi imiennej wartości 488.000 zł., które przyniosą 468.480 zł. w. a. w gotówce.

Według planu amortyzacyjnego, użytego przy emisyi pożyczki z roku 1884., który Wydział krajowy przy tej pożyczce zastosować postanowił, następuje umorzenie w 77 ratach półrocznych, wypłata zaś kuponów odbywa się dnia 1. Maja i 1. Listopada; przyjmując zaś, że pierwsze losowanie nastąpi już 1. Lutego 1887. r., a drugie 1. Sierpnia 1887.; okazuje się, iż do budżetu krajowego na rok 1887. wstawić należy:

1.	z tytułu sumy przeznaczonej na umorzenie kapitału przez losowanie	4.929 zł.
2.	z tytułu dwukrotnej wypłaty półrocznych kuponów . . .	21.904 „
3.	z tytułu 10% podatku dochodowego od kuponów	2.190 „
4.	z tytułu należytości stemplowych od kuponów licząc okrągło około	400 „
	razem . .	29.423 zł.
Na rok 1887. preliminowano wedle dotychczasowego sposobu spłacania tego długu (Rubr. XIV. poz. 151. wydatków funduszu krajowego) .		48.917 „
	zatem więcej o . .	19.494 zł.

Zarazem zauważa Wydział krajowy, że gdyby emisya tej pożyczki z jakichkolwiek powodów nie mogła być dość wczesnie uskutecznioną tak, że preliminowana (sub 2) na kupon majowy kwota nie zostałaby w całości zużytą, kwota ta musiałaby być obróconą na opłatę odsetek Länderbankowi, bieżących od 1. Stycznia 1887.

Na podstawie powyższego przedstawienia cofa Wydział krajowy swój wniosek co do wstawienia w Rubr. XIV. poz. 151 budżetu krajowego na r. 1887. kwoty 48.917 zł. w. a. na spłatę rat dłużnych Bankowi dla krajów koronnych, a natomiast wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje niniejsze sprawozdanie do wiadomości.

2. Na umorzenie pożyczki w r. 1887. zaciągnąć się mającej na konwersyę reszty długu w Banku dla krajów koronnych, wstawia się do budżetu krajowego na r. 1887. w Rubr. XIV. wydatków:

a)	I. i II. rata kapitału	4.929 zł.	
b)	$4^1/_2$ odsetki za I. i II. półrocze	21.904 „	
c)	$10^0/_0$ podatek dochodowy od kuponów . .	2.190 „	
d)	należytości stemplowe od kuponów . . .	400 „	29.423 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 31. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. ***Józef Wereszczyński*** *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni i litografji Pillera i Spółki.

Aleg. 87.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. w sprawie zapobieżenia nadużyciom przy koncesyonowaniu, wykonywaniu wyszynku i sprzedaży słodzonych napojów i piwa zagranicznego.

Wysoki Sejmie!

Celem zebrania odpowiedniego materyału, na podstawie którego mógłby Wydział krajowy zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi w myśl uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886 co do popełnianych nadużyć przez tak zwane koncesyonowane handle słodzonemi napojami spirytusowemi i piwem zagranicznem, wezwaliśmy wszystkie Wydziały powiatowe o dostarczenie nam faktów i wskazówek opartych na doniesieniach właścicieli propinacyi, oraz opinii swej, jakich środków użyćby należało dla położenia tamy nadużyciom na szkodę prawa propinacyjnego, zdrowia i moralności publicznej popełnianych.

Na wezwanie nasze odpowiedź nadesłało 65 Wydziałów Rad powiatowych, z których 32 przeważnie ze wschodnich części naszego kraju oświadcza, że tego rodzaju handle napojów słodzonych albo tam wcale nie istnieją, albo jeżeli są, to na szkodliwą ich egzystencyę nikt się nie żali.

Przeciwnie znów w powiatach zachodnich prawie jednogłośnie skarzą się właściciele prawa propinacyi, że owe handle korzenne, czy towarów mięszanych, którym Władze polityczne udzielają pozwolenia na sprzedaż napojów słodzonych spirytusowych, szczególnie po wsiach i małych miasteczkach, są tylko pokrywką dla osłonięcia szynkowania temi napojami nie tylko w opieczętowanych naczyniach, ale i częściowo do wypicia na miejscu, czemu przy znanej przebiegłości starozakonnych wyłącznie tym procederem trudniących się, miejscowe władze gminne zapobiedz nie są w możności.

Zażalenia te w ogóle wszystkich właścicieli propinacyi tam, gdzie istnieją koncesyonowane handle, o których mowa, dadzą się sprowadzić do następujących:

1. że Władze polityczne udzielają koncesye zbyt pobłażliwie, zapatrując się na rzeczywistą wartość i znaczenie handlu towarów mięszanych tych osób, które koncesyi żądają, a jeszcze mniej zwracają uwagi na konieczność potrzeby miejscowej do otwierania handlu słodzonemi napojami spirytusowemi.

2. że tam nawet, gdzie pytaną jest o opinię miejscowa władza gminna, pomijanym bywa właściciel propinacyi, a tym sposobem pozbawiony jest możności bronienia swych praw własności, do jakich należy propinacya ustawami mu przyznana;

3. że przy znanej nieporadności miejscowych władz gminnych, trudną i prawie bezowocną jest kontrola sanitarna nad owemi koncesyonowanemi handlami napojów spirytusowych słodzonych, a skutkiem tego mnożą się nadużycia prowadzące za sobą prócz rzeczywistej szkody dla zdrowia publicznego, także niepomierną taniość tego rodzaju trunków i wytwarzają nieuczciwą konkurencyę propinacyi miejscowej;

4. że skutkiem tego wartość dochodu propinacyjnego zniżyła się wogóle, w wielu miejscach więcej niż o połowę, że coraz więcej przybywa po wsiach i miasteczkach tak zwanych handli koncessyonowanych, czego dowodem powiat Żółkiewski, gdzie podług doniesienia Wydziału Rady powiatowej w ciągu ostatnich dwóch lat udzielono 51 koncesyi w 22 gminach;

5. że procedura expertyzy zakwestyonowanych trunków jest zbyt kosztowna, przewlekła i utrudniona (Wn. Edmund Krasicki pod d. 31. Lipca 1886 donosi, że od miesiąca Marca 1886 r. oczekuje rezultatu badań chemicznych zakwestyonowanych w Lisku trunków) co uzuchwala jeszcze bardziej dopuszczających się nadużycia, albowiem do czasu ogłoszenia wyniku expertyzy prowadzą oni swój proceder;

6. wreszcie żalą się uprawnieni, iż wymierzane przez c. k. Władze kary za nadużycia są zbyt niskie, a Władze wyższe uwzględniają rekursa winnych, gdy im za te nadużycia koncesya zostanie odebraną (sprawa Chaima Wolframa w Zabłotowie).

Przytaczając na poparcie tych użalań liczne fakta, Wydziały Rad powiatowych udzieliły nam swoje opinie, które mniej więcej dadzą się sprowadzić do następujących desideratów:

a) aby dla obrony praw właścicieli propinacyi, to jest do czasu trwania takowych w kraju naszym z mocy ustawy propinacyjnej z r. 1875 zniesiony został dekret nadwornej Izby skarbowej z dnia 31. Maja 1839 L. 23.627 pod d. 6. Lipca 1839 intymowany (Zb. ust. prop. 1839) wyłączający słodzone napoje spirytusowe z pod prawa propinacyi;

b) w razie niemożności przeprowadzenia tej sprawy w ten sposób, aby obowiązujące dziś ustawy i rozporządzenia co do wykonywania sprzedaży napoji spirytusowych słodzonych, ściśle z uwzględnieniem prawa własności propinacyi były wykonywane;

c) aby przed udzieleniem koncesyi na prowadzenie tego rodzaju handlu, zapytywanymi byli o opinię nietylko miejscowe władze gminne ale i właściciele prawa propinacyjnego, mianowicie co się tyczy potrzeby otwierania nowych handli na sprzedaż słodzonych napojów spirytusowych, żeby opinie te były uwzględniane, a tem samem, żeby im przysługiwało prawo odwołania się do władz wyższych w razie przyznania koncesyi w sposób nieprawidłowy;

d) aby w razie udowodnionego nadużycia na szkodę zdrowia publicznego handlarzom tego rodzaju odbierane były koncesye, a przynajmniej, aby na czas dłuższy tracili prawo ponownego ich otrzymania;

e) aby przywrócono napowrót obowiązek sprzedawania napojów spirytusowych słodzonych we flaszkach opieczętowanych i marką właściwej fabryki opatrzonych;

f) aby w ogóle nie udzielano koncesyi o które rzecz idzie po wsiach i miasteczkach lub kierowano się w tym względzie stałą zasadą opartą na cyfrze zaludnienia;

g) wreszcie, aby opłaty na rzecz skarbu od koncesyonowanych handlów znacznie podniesione zostały.

Pomijając inne mniej ważne szczegóły żądań pokrzywdzonych właścicieli propinacyi, tudzież opinii Wydziałów Rad powiatowych, Wydział krajowy nabrał uzasadnionego przekonania, że istnienie tak zwanych handlów mięszanych z dozwoloną sprzedażą słodzonych trunków spirytusowych po wsiach i miasteczkach naszych w ten sposób jak to się obecnie praktykuje, jest tylko w imię wolności handlowej uprawnionem nadużyciem na szkodę właścicieli prawa propinacyjnego, dochodów skarbowych i funduszu propinacyjnego, że zatem koniecznie wypada położyć mu tamę tem bardziej, że fałszowanie trunków przez niesumiennych handlarzy szkodliwie oddziaływa na zdrowie ludu wiejskiego.

Podług zapatrywań Wydziału krajowego, bezpożytecznemi byłyby starania o zniesienie rozporządzenia Nadwornej Izby Skarbowej z dnia 31. Maja 1839 r. L. 23.627, którem słodzone napoje spirytusowe wyłączone zostały od właściwych napojów propinacyjnych, albowiem wyłączenie to uznał już Wysoki Sejm uchwalając ustawę z d. 30. Grudnia 1875 r. (Dz. u. k. Nr.55 z r. 1877.) a ustawa przemysłowa z d. 29. Grudnia 1859 r. (Dz. u. p. Nr. 227) stosunek ten unormowała, przyjmując sprzedaż słodzonych napojów spirytusowych za przemysł koncesyonowany. Natomiast jesteśmy zdania, ze ścisłe wykonywanie obowiązujących ustaw i rozporządzeń uzupełnionych dodatkowemi wyjaśnieniami i jakie się z dotychczasowej praktyki potrzebnemi okazały — może w znacznej mierze ukrócić nadużycia, zwłaszcza, że przepisy obowiązującej ustawy przemysłowej przy udzielaniu konsesyj, tak co do osób jakoteż potrzeb miejscowych c. k. władzom rządowym obszerną, bo prawie dyskrecyonalną władzę udzielają.

Przedewszystkiem idzie o ujednostajnienie we wszystkich powiatach sposobu postępowania Władz rządowych przy udzielaniu koncesyi na sprzedaż słodzonych napojów spirytusowych, jak również o jasne zdefiniowanie charakteru tak zwanych handlów towarów mięszanych, pod nazwą których dla utrzymania wspomnionej koncesyi podszywają się dzisiejsi sprzedawcy napojów słodzonych.

Dalej, wymagałoby bliższego określenia, zgodnie z dzisiejszym postępem nauki, co rozumieć należy właściwie pod nazwą napojów słodzonych spirytusowych w sposób chemiczny uzyskanych.

Rozporządzenie Namiestnictwa z dnia 15. Maja 1886. L. 2.408 w punkcie 5. tak je określa: „Słodzone napoje tylko wtenczas jako takie uważane będą, jeżeli nie na zimno, jedynie przez przymięszanie cukru i farby z destylowanej gorzałki, lecz chemicznie przez uprawnionego fabrykanta wyrobione zostały.“

Wprawdzie rozporządzenie to w dalszym ciągu wskazuje sposób postępowania na wypadek zachodzących wątpliwości i poddaje karze sprzedających napoje przygotowane na zimno jako należące do trunków propinacyjnych, to jednak istnieją w tej mierze pewne wątpliwości, skoro nawet sam c. k. Namiestnik w przemówieniu swem na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. zapewniał, że wobec postępów nauki badania w tej kwestyi głównie mają być zwrócone na stopień czystości zawartego w trunku alkoholu, a w szczególności na ilość niedochodu (Fusilu). Istnieje zatem charakterystyczna różnica między, że tak nazwiemy osłodzoną wódką propinacyjną, a właściwemi napojami słodzonemi koncesyonowanemi, dotąd ostatecznie nie wyjaśniona, co właśnie daje powód do nadużycia ze strony koncesyonowanych handlarzy, którzy mimo to, że nie będąc uprawnionymi fabrykantami, w myśl rozporządzenia ministeryalnego z d. 1. Kwietnia 1865. r. Nr. 252. napoje spirytusowe słodzone sami wyrabiać mogą.

Ze względu zatem na tę okoliczność i wymagania sanitarne koniecznem jest, aby tego rodzaju napoje wyrabiane były tylko przez uprawnionych fabrykantów, a zatem aby flaszki z napojami słodzonemi opatrzone były pieczęcią fabryczną.

Wypadałoby również, aby w myśl rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z d. 15. Maja 1886. L. 2.408 i §. 18. ustawy przemysłowej Władze decydujące o udzielaniu koncesyi starały się skrupulatniej zajmować badaniem potrzeb miejscowych zniewalających do wydania koncesyi osobom obcym niebędącym właścicielami propinacyi, a tem samem zwracać uwagę, czy właściciel propinacyi utrzymując na składzie napoje słodzone, dostatecznie zaspakaja miejscową konsumcyę.

Dla tego nieodzownem jest, aby przy dochodzeniach tego rodzaju żądano opinii jeżeli już nie właściciela propinacyi, to przynajmniej obszaru dworskiego, gdzie taki istnieje, jako Władzy równorzędnej z Władzą gminną.

Przy badaniach w tej sprawie ważną wskazówką dla władzy udzielającej koncesye powinien być stan zaludnienia danej miejscowości i przyjęcie na przyszłość stałej podstawy co do ilości handlów koncesyonowanych mogących istnieć po wsiach i miasteczkach.

Słuszne też są zażalenia i żądania uprawnionych właścicieli propinacyi, aby z tytułu niezdefiniowanej różnicy między osłodzonemi napojami propinacyjnymi a słodzonymi koncesyonowanemi, nadane im zostało prawościślejszej kontroli nad sprzedażą tych ostatnich w handlach towarów mięszanych. W tym celu pożądanem jest zapewnienie im w każdym razie pomocy władz miejscowych dla przedsięwzięcia rewizyi, a następnie ułatwienie expertyzy podejrzanych o fałszowanie trunków. W tym celu należałoby w każdym powiecie wskazać zakłady i osoby, które się udzielaniem technicznej opinii zajmować mają i przepisać taksę za tego rodzaju czynności.

W końcu nadmienić nam wypada, iż co się tyczy zażaleń na sprzedaż piwa zagranicznego, te nie są zbyt liczne, a życzenia żałących ograniczają się tylko do tego, żeby za piwo tak zwane zagraniczne uważane było wyrobione po za granicami państwa austryacko-węgierskiego i odpowiednią boletą opatrzone.

Z tych zatem powodów i z uwagi, że położenie tamy nadużyciom przy sprzedaży napojów słodzonych spirytusowych w tak zwanych koncesyonowanych handlach przez ścisły nadzór c. k. Władz rządowych nie będzie nosiło charakteru tamowania wolności handlowej, lecz owszem stanie się dobrodziejstwem dla kraju, ochroną własności prawa propinacyjnego, dochodów skarbowych, funduszu propinacyjnego i wreszcie stanu zdrowotnego mieszkańców, mamy zaszczyt wnieść:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wiel. Księst. Krak. ponawiając uchwałę swą z d. 23. Stycznia 1886 r. wzywa c. k. Rząd, aby dla należytego wykonania obowiązujących ustaw i zapewnienia właścicielom propinacyi swobodnego korzystania z ich praw, następnie dla ochrony zdrowia publicznego przed fałszowaniem szkodliwemi substancyami słodzonych napojów spirytusowych zechciał w drodze rozporządzenia:

1. jasno określić własności napojów znanych w handlu pod nazwą napojów spirytusowych słodzonych, jak również znaczenie handlów towarów mieszanych, przy których sposobem zajęcia dodatkowego dozwoloną jest sprzedaż pomienionych napojów;

2. nakazać tego rodzaju handlarzom, aby w składach swoich utrzymywali tylko napoje spirytusowe słodzone w flaszkach oznaczonej miary, opatrzone pieczęcią uprawnionego fabrykanta w myśl ustępu 5 rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z dnia 15. Maja 1886. L. 2.408,

3. polecić Władzom wydającym koncesye, aby przy dochodzeniach odpowiednio do §. 18. Ustawy przemysłowej, zwracały pilną uwagę na stosunki miejscowe określone w punkcie 4 rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z dnia 15. Maja 1886. L. 2.408 na stan zaludnienia danej miejscowości, uwzględniając informacye Władzy gminnej i dotyczącego obszaru dworskiego,

4. zapewnić właścicielom propinacyi wrazie dostrzeżonych na jego szkodę, lub zdrowia publicznego nadużyć, skuteczną pomoc, dopuszczając na ich żądanie rewizye w koncesyonowanych handlach napojów słodzonych; wyznaczyć stale w różnych okolicach kraju osoby, któreby się expertyzą podejrzanych trunków podług oznaczonej taksy zajmować mogły,

5. wreszcie co do sprzedaży piwa zagranicznego, aby koncesyonowana sprzedaż takowego dotyczyła tylko gatunków ciężkich pochodzących z poza granic Państwa Austryjacko Węgierskiego.

Z Wydziału Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem.

Lwów, dnia 7. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy:
Jan Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Teofil Bereźnicki w. r.
Członek Wydz. kraj.

L. W. kr. 74.286 ex 1886. **Aleg. 88.**

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wniosku posła Dra Antoniego Małeckiego w przedmiocie stopniowego wprowadzenia w niektórych szkołach średnich wschodniej części naszego kraju wykładów niektórych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 2. Stycznia 1886. podał poseł Dr. Antoni Małecki wniosek o stopniowe wprowadzenie w niektórych szkołach średnich wschodniej części naszego kraju wykładów niektórych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim.

W załatwieniu tego wniosku wydał Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 20. Stycznia 1886. rezolucyę treści następującej:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby rozważył w porozumieniu z Radą szkolną krajową, o ileby można w myśl powyższego wniosku stopniowo zaprowadzić w niektórych szkołach średnich wschodniej części naszego kraju wykłady niektórych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim, dla wszystkich uczniów zarówno obowiązujące i aby poczynił Sejmowi na najbliższej sesyi odpowiednie w tej mierze wnioski.“

Wywiązując się z tego polecenia Wydział krajowy zażądał opinii nie tylko c. k. kraj. Rady szkolnej, ale także innych najwyższych powag naukowych i pedagogicznych w kraju, jakoto: c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie, c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego, c. k. Uniwersytetu Franciszka I. we Lwowie i Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych.

Wszystkie te powagi są jednogłośnie przeciwnemi wnioskowi posła Małeckiego.

Przedkładając więc:

1/. pod 1/. opinię c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie;
2/. pod 2/. opinię c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego;
3/. pod 3/. opinię c. k. Uniwersytetu Lwowskiego;
4/. pod 4/. odpis opinii c. k. krajowej Rady szkolnej, a
5/. pod 5/. odpis opinii Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych

Wydział krajowy przyłączając się w zupełności do gruntownych powodów w tych zdaniach wyłożonych wnosi:

Wysoki Sejm raczy nad powyższym wnioskiem posła Dr. Antoniego Małeckiego przejść do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 18. Grudnia 1886.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski.
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 1. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 74.286 ex 1886.

Akademia Umiejętności
w Krakowie.
L. 105.

Do Wysokiego Wydziału krajowego we Lwowie.

Odnośnie do odezwy naszej z d. 24. Maja L. 94. mamy zaszczyt przesłać Wys. Wydziałowi umotywowane sprawozdanie, które w przedmiocie dwu języków wykładowych w gimnazyach wschodniej części kraju, wyznaczona w tym celu komisya wypracowała, według zasad zatwierdzonych przez Akademię na pełnem posiedzeniu w dniu 21. Maja b. r.

W Krakowie dnia 16. Czerwca 1886.

Z uszanowaniem
Dr. Majer
prezes Akademii w. r.

Dr. Kuczyński
za Sekr. gen. A. U. w. r.

Subalegat do Aleg. 1. do L. W. kr. 74.286 ex 1886.

Do Wysokiego Wydziału krajowego we Lwowie.

Komisya wyznaczona przez Wydziały Akademii Umiejętności, w myśl wezwania Zarządu Akademii Umiejętności z dnia 27. Marca, a na skutek odezwy Wys. Wydziału krajowego z dnia 12. Marca r. b. do wydania opinii w sprawie wniosku posła Małeckiego co do stopniowego wprowadzania dwu języków wykładowych: polskiego i ruskiego w niektórych szkołach średnich w Galicyi wschodniej, na posiedzeniach swych w d. 19. Kwietnia, 20. i 21. Maja r. b. orzekła, co następuje:

Na wstępie Komisya zaznacza, że kwestya tak zwanego utrakwizmu językowego w szkołach może być traktowana tylko teoretycznie, albowiem wzorów praktycznych, jak wygląda szkoła utrakwistyczna, w którejby podwójny język wykładowy był stanem normalnym, nie zaś przejściowym, gdzieby był celem nie środkiem, znaleść nie można. — I tak w krajach, w których kilka narodowości społem mieszka i to w krajach o wysoko posuniętej kulturze, jak w Szwajcaryi, w Belgii, w Holandyi, w Tyrolu i t. p., utrakwizm w szkołach gimnazyalnych zaprowadzony nie został i przez próbę doświadczenia nie przeszedł. — Wprawdzie istniały czas jakiś szkoły utrakwistyczne w Galicyi zachodniej i w Wielkopolsce, w których w klasach niższych używano w wykładach języka polskiego, w wyższych zaś częściowo lub wyłącznie niemieckiego.

Podobnież w gimnazyach Królestwa Polskiego po roku 1831. aż do roku mniej więcej 1860. niektóre przedmioty wykładano po rosyjsku, inne zaś po polsku. Lecz utrakwizm ten był stanem tymczasowym, był środkiem do zupełnej tam germanizacyi, — tu rusyfikacyi szkół polskich.

Tymczasem prof. Małecki za pomocą swojego wniosku bynajmniej nie ma na celu zupełnego zruszczenia szkół polskich, przeciwnie uważa on szkoły z podwójnym językiem wykładowym za najodpowiedniejsze dla naszego kraju i obiecuje sobie po nich pomyślnych rezultatów pod względem politycznym i pedagogiczno-dydaktycznym.

Żałować przychodzi, że szanowny wnioskodawca nie rozwinął projektu swego w szczegółach i nie przedstawił dokładnego programu, za pomocą którego zamierzona reforma miałaby być przeprowadzona.

Komisya ma to głębokie przeświadczenie, że zaprowadzenie języka ruskiego jako wykładowego do pewnych przedmiotów w szkołach średnich Galicyi wschodniej obok polskiego, pociągnęłoby za sobą ostatecznie pewne daleko sięgające skutki i napotkałoby na liczne ciężkie do pokonania trudności.

Przedewszystkiem nastręczają się tu następujące zasadnicze kwestye:

A. Jakie przedmioty miałyby być wykładane w języku ruskim?

B. Czy ten sam przedmiot miałby być wykładany w jednym języku przez wszystkie klasy, czy też w pewnych klasach w języku ruskim, a w innych w języku polskim?

C. W jaki sposób dzieci polskie, wstępujące do gimnazyum bez znajomości języka ruskiego, mogłyby go sobie przyswoić, nimby się w nim uczyć miały pewnych przedmiotów?

Na pytania te odpowiedź byłaby trudna.

I tak: *ad A.* Trudno byłoby wskazać przedmioty, dla których język ruski a nie polski, miałby być wykładowym. — Pewną wskazówką byłby chyba podział przedmiotów na humanistyczne i realne, tak, aby jednę z tych grup oddać językowi ruskiemu. Przedmioty bowiem należące do każdej z grup powyższych stanowią taką w sobie zamkniętą całość, że rozdzielając je na dwa języki wykładowe, udaremniłoby się ich jednolite dydaktyczne znaczenie.

Trudno też byłoby zdecydować, którą grupę wykładać by należało po rusku. Przedewszystkiem wiele powodów przemawia przeciwko temu, aby humaniora miały być do tego przeznaczone. Tak np. nauka historyi jest tak skutecznym i ważnym dla młodzieży środkiem kształcenia języka rodzinnego przez ćwiczenie w płynnem opowiadaniu, że zaniedbanie go, przy użyciu ku temu języka obcego, przyniosłoby istotny uszczerbek sprawie pielęgnowania w młodych pokoleniach mowy ojczystej. Również objaśnianie i tłumaczenie autorów starożytnych na język obcy, którego subtelności i odcieni uczniowie dostatecznie nie znają, stanowiłoby niezmierną przeszkodę w zrozumieniu należytem czytanych ustępów; tem więcej, że jak wiadomo literatura ruska nie posiada nawet dotąd słowników łacińsko- i grecko-ruskich.

Również poważne zarzuty dałyby się przytoczyć przeciwko wykładaniu młodzieży polskiej w języku ruskim przedmiotów grupy realnej.

Rozdzielenie znowu przedmiotów jednorodnych na oba języki wykładowe np. wykładanie łaciny lub arytmetyki po polsku, a greckiego albo geometryi po rusku nastręczałoby może większych jeszcze trudności. Już ten wzgląd, że do dwu, dziś obowiązujących terminologij (polskiej i niemieckiej), przybywałaby trzecia — ruska, byłby wystarczającym argumentem przeciwko takiej kombinacyi.

ad B. Tem trudniej przyszłoby zmieniać język wykładowy w jednym przedmiocie w toku całej nauki szkolnej, chybaby obrać jeden język wykładowy w gimnazyum niższem, drugi zaś w wyższem. Ze względu na uczniów, wstępujących do szkoły bez należytej znajomości języka ruskiego, wypadłoby język polski pozostawić w gimnazyum niższem, ruski zaś w wyższem, przez co popełnionoby tę niekonsekwencyę, że język mniej rozwinięty służyłby za środek do nauk wyższych.

ad C. Należałoby dla tych dzieci polskich, które z domu nie przynoszą znajomości języka ruskiego, stworzyć albo klasę przygotowawczą dla nauki tego języka, a przez to czas nauki w ogóle o jeden rok przedłużyć, albo też w pierwszych klasach gimnazyum zostawić język polski wykładowy, a zaprowadzić obowiązkowe nauczanie języka ruskiego w takim rozmiarze, ażeby dzieci polskie w następnych klasach mogły pobierać naukę w języku ruskim. Powstaje pytanie, czy taki środek jest możebnym, zwłaszcza, że dzieci w tych klasach i tak już naukę obowiązkową dwu języków obcych, t. j. łaciny i niemieckiego rozpoczynają.

Gdyby się w jakikolwiek sposób przezwyciężyło te trudności i język ruski jako wykładowy częściowo został zaprowadzony, to:

1. Nauka udzielana w szkołach średnich i ostateczny jej rezultat musiałby się koniecznie obniżyć, albowiem:

a) o ile jedność wykładowego i to ojczystego języka, którym wszyscy uczniowie władają, naukę niezmiernie ułatwia, o tyle dwa języki wykładowe, z których jeden przeważnej liczbie nie jest dostatecznie znany, stanowią trudną do zwalczenia przeszkodę do uzyskania pomyślnych rezultatów w nauczaniu szkolnem.

b) Nauka tych przedmiotów, któreby były udzielane w języku ruskim, mniej od polskiego wyrobionym, posiadającym o wiele uboższą literaturę, nie mogłaby wydać tych owoców, co nauka udzielana w języku polskim.

2. Ze względu na nadzwyczajną bliskość języka ruskiego z polskim spólne i ciągłe używanie obu tych języków i podwójnej terminologii naukowej przez młodzież gimnazyalną mogłoby wywołać pewne zamięszanie tych dwu języków, tak, iż młodzież żadnym z nich czysto by nie władała, co w ciągu dłuższego czasu spowodowaćby mogło skażenie przyrodzonego charakteru obu języków.

W dzisiejszym stanie rzeczy pewna tylko, stosunkowo nieznaczna część młodzieży gimnazyalnej ruskiej, która nie może korzystać z nauki w gimnazyach ruskich, może podnosić skargi, że nauki nie pobiera w swoim macierzystym języku. Jednakże cała ta młodzież ruska przynosi z domu i codziennego życia dokładną znajomość języka polskiego i używając go jako wykładowego, nie ma do walczenia z żadnemi trudnościami, a następnie co do rezultatów nauki przez język polski, jako wyżej rozwinięty, żadnej nie ponosi szkody. W razie zaś zaprowadzenia utrakwizmu językowego część ta młodzieży ruskiej i tak nie pobierałaby całej nauki w języku ruskim, młodzież zaś polska, stanowiąca przeważną liczbę uczniów szkół średnich, miałaby słuszny powód do podniesienia głośnej skargi o pokrzywdzenie, gdyż odjęte by jej było prawo otrzymywania całego wykształcenia w języku ojczystym, a nadto obniżony by został poziom nauki, na jakim dziś utrzymać się daje przy wykładach w jednym i to dla wszystkiej młodzieży jednakowo dostępnym języku.

Z tych wszystkich względów Akademia Umiejętności nie może doradzać utrakwizmu językowego w szkołach średnich naszego kraju, pomijając już zupełnie względy prawne (§. 19. ustawy zasadniczej) i względy polityczne, do których rozbioru powołaną nie jest.

Dając tę odpowiedź, Akademia nie chce bynajmniej kłaść przeszkody postanowieniom, któreby Wysoki Sejm powziął w tym celu, ażeby młodzież polska naszego kraju język polski sobie przyswoiła, co bez wprowadzenia utrakwizmu językowego osiągniętem być może.

W Krakowie dnia 21. Maja 1886.

Przewodniczący Komisyi
Dr. Kuczyński *w. r.*

Referent
Dr. Malinowski *w. r.*

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 74.286 ex 1886.

Senat Akademicki
c. k. Uniwersytetu w Krakowie.
L. 223.

ODPIS.

Do Świetnego Wydziału krajowego we Lwowie.

Wskutek odezwy Świetnego Wydziału krajowego z dnia 12. Marca 1886 L. 7.171 Senat Akademicki zażądał w sprawie utrakwistycznego urządzenia szkół opinii Wydziału filozoficznego naszego Uniwersytetu. Dziekan Wydziału filozoficznego powołał do zbadania tej sprawy komisyę złożoną z profesorów Iskrzyckiego, Malinowskiego, Lewickiego i Smolki, oraz docenta prywatnego pedagogiki Dr. Kulczyńskiego.

Na wniosek tejże komisyi uchwalił Wydział filozoficzny na posiedzeniu z dnia 26. Maja b. r. przedłożyć Senatowi Akademickiemu załączony pod A) projekt memoryału, który na posiedzeniu Senatu Akademickiego z dnia 27. Maja 1886. przyjęty został wszystkimi głosami przeciw jednemu. Ten więc memoryał jako opinię Uniwersytetu Jagiellońskiego mamy zaszczyt przesłać Świetnemu Wydziałowi krajowemu.

Przytem mamy sobie za obowiązek nadmienić, że jeden z Członków komisyi powołanej do tej sprawy, Dr. Anatol Lewicki, profesor historyi austryackiej, będąc odmiennego od innych Członków komisyi zdania, złożył do akt obszerny, przy niniejszem pod B) załączony memoryał, zastrzegając się wyraźnie, że go jako votum separatum *nie* stawia.

Z tem wszystkiem Senat Akademicki, idąc w tem również za zdaniem Wydziału filozoficznego, jakkolwiek nie zgadza się z konkluzyami praktycznemi zawartemi w memoryale prof. Lewickiego, postanowił za jego zgodą przesłać tenże memoryał obok swojej opinii Wysokiemu Wydziałowi krajowemu jako głos indywidualny Członka naszego Uniwersytetu w przekonaniu, że niejedna trafna uwaga w tym memoryale się zawierająca, może być Wysokiemu Wydziałowi krajowemu przydatną.

Kraków dnia 27. Maja 1886.

Łepkowski w. r.
Rektor U. J.

Subalegat. 1. do Aleg. 2. do sprawozdania Wydziału kraj. L. 74.286 ex 1886.

Senat Akademicki
c. k. Uniwersytetu w Krakowie.

Opinia Uniwersytetu Jagiellońskiego o projekcie utrakwizmu językowego w szkołach średnich.

Myśl wprowadzenia utrakwizmu do szkół średnich naszego kraju, wynikła jedynie z politycznych pobudek. Sam twórca tej myśli, dawny członek naszego Wydziału filozoficznego, którego zasługi naukowe i obywatelskie Uniwersytet Jagielloński w wdzięcznej chowa pamięci, nie uważa utrakwizmu językowego za środek, któryby ze względów ściśle dydaktycznych godnym był zalecenia. Jakkolwiek więc Uniwersytet z natury rzeczy nie jest powołanym do rozbierania materyj politycznych, w rozważeniu tej kwestyi nie może zająć wyłącznie tylko dydaktycznego stanowiska, gdyż w takim razie musiałby z góry zastrzedz się przeciw projektowi, który za ulepszenie sposobu nauczania w żadnym razie nie może być uważany. Wobec tego jedna tylko pozostaje droga, należy się zastanowić, czy mniemane korzyści, których twórca projektu spodziewa się po nim ze względu na stosunek obu narodowości, wschodnią część kraju naszego zamieszkujących, zrównoważyć zdołają ujemne jego strony pod względem dydaktycznym. Zdaniem naszem projekt utrakwizmu językowego okazuje się ze stanowiska dydaktycznego tak niestosownym, że żadne względy nie mogą przeważyć na jego korzyść. Zdanie to zaś opieramy głównie na następujących powodach. Wyłączne używanie języka ojczystego jako wykładowego uważamy za tak niezbędny warunek powodzenia nauki szkolnej, że wszelki wyłom w jego prawach musielibyśmy uznać z zasadniczego stanowiska za rzecz dla szkoły naszej wielce szkodliwą i niebezpieczną. Gdyby celem nauki szkolnej było tylko przyswojenie pewnej sumy wiadomości, możnaby ze stanowiska dydaktycznego uważać sprawę języka wykładowego za rzecz obojętną, o ileby tylko uczeń władał należycie językiem, w którym ma pobierać naukę. Jeżeli jednak gimnazyum uważamy za zakład, którego cel główny przedewszystkiem na tem polega, żeby umysł dziecka umiejętnem a systematycznem ćwiczeniem doprowadzić do dojrzałości, jakiej potrzebuje młodzieniec, mający rozpocząć studya zawodowe, w takim razie stwierdzić musimy, że wszelkie uszczuplenie praw ojczystego języka sprowadza skrzywienie całego organizmu szkoły. Język bowiem jest tym misternym warsztatem, na którym i zapomocą którego władze umysłowe spełniają swoją pracę. Zniewalać dziecko do pobierania nauki w obcym języku znaczy tyle, co prowadzić jego rozwój umysłowy drogą wbrew przeciwną przyrodzonym prawom umysłu ludzkiego. Indywidualności szczególnie uzdolnione przebywają często zwycięzko tę próbę, jakkolwiek nigdy nie da się to obliczyć, ile szkody przyniosło im w umysłowym rozwoju takie pogwałcenie zdrowych zasad dydaktycznych. Czem innem było używanie łaciny jako języka κατ' ἐξοχήν szkolnego, zanim języki nowożytne, na łacinie ukształcone, zdobyły sobie w nauce i szkolnictwie prawo obywatelstwa. Szkoła średnia nie była wówczas właściwie niczem innem, jak szkołą łacińskiego języka, w którym uczeń musiał się wydoskonalić, ażeby przyswoić sobie pierwszy środek do pracy naukowej, bo jej wyłącznym językiem była właściwie łacina. Jako zakład wychowawczy oddawała taka szkoła o tyle ważne usługi, że stanowiła dla uczniów tę samą gimnastykę umysłową, której zadanie spada w dzisiejszem gimnazyum w znacznej części na naukę języków klasycznych.

Jako przygotowanie zaś do dalszych studyów nie wykraczała szkoła łacińska przeciw przyrodzonym prawom umysłowego rozwoju, dopóki uczeni stanowili w całym świecie cywilizowanym jakoby jednę społeczność, której językiem ojczystym był język łaciński nie tylko w piśmie, ale i w mowie, w używaniu codziennem, będąc jedynem narzędziem do wyrażenia myśli w sferze naukowych pojęć. Odkąd jednak poczęto pielęgnować naukę w językach nowożytnych, żyjących, uznano zarazem powszechnie, że szkoła tylko wówczas sprostać może swemu zadaniu, jeżeli językiem wykładowym jest język ojczysty, ten sam, który uczniowi służy za narzędzie myśli w domu i poza szkolną nauką, a przez całe życie służyć będzie w wszystkich stosunkach i w zawodowej pracy. Pogwałcenie tych przyrodzonych praw ojczystego języka możliwem jest też tylko w stosunkach anormalnych, jako środek polityczny, z dydaktycznego stanowiska zasługujący bezwzględnie na potępienie. To samo już zatem wystarcza, żeby oświadczyć się stanowczo przeciw projektowi, który dwa różne języki wykładowe zamierza wprowadzić do szkoły, oddając każdemu z nich pewną grupę przedmiotów szkolnej nauki.

Zawsze wprawdzie i wszędzie zdarzyć się muszą tego rodzaju okoliczności, że rodzice nie mogą dzieciom swoim zapewnić dobrodziejstw, wynikających z pobierania nauki w języku ojczystym, jeśli zamieszkują miejscowość, która nie ma szkoły o ich ojczystym języku wykładowym. W krajach zamieszkałych przez różne narodowości, wypadki takie wynikają z natury rzeczy dość często. Nigdzie jednak w stosunkach takich nie uznano utrakwistycznej szkoły za stosowny środek zaradczy, utrakwizm bowiem rozdzielałby tylko w równej mierze niedostatki swoje na uczniów różnej narodowości, ani jednym ani też drugim nie dające tego dobrodziejstwa, jakiem jest pobieranie nauki w języku ojczystym.

W danym wypadku niewłaściwość utrakwistycznego urządzenia szkoły mogłaby się wydawać na pozór nie tak znaczną jak w innych warunkach, z powodu bliskiego pokrewieństwa, jakie zachodzi pomiędzy polskim a ruskim językiem. Nie przeczymy też bynajmniej, że szkoła rusko-polska nie byłaby może tak jaskrawem wykroczeniem przeciw zasadom dydaktycznym, jak n. p. szkoła polsko-niemiecka, albo angielsko-francuska. Małe różnice w składni obu języków nie sprowadzałyby tutaj takiego niebezpieczeństwa pod względem skażenia ojczystej mowy, jak w razie używania dwóch języków wykładowych o odrębnej zupełnie budowie. — Z tem wszystkiem poprawność wyrażania się w mowie ojczystej musiałaby na tem ucierpieć, i to w rozmiarze, z którego teoretycznie trudno sobie zdać sprawę. Bliskie pokrewieństwo obu języków nasuwa znów bowiem tę obawę, że młodzież wychowana w szkole utrakwistycznej mogłaby sobie przyswoić język, którego zjawiska fonetyczne i słownikowe byłoby może dla filologii ciekawym przedmiotem studyów, ale pokoleniu, posługującemu się takim językiem, nie przyniosłyby z pewnością korzyści. Czem innem jest bowiem wzajemne oddziaływanie na siebie dwóch pokrewnych języków na gruncie pospólnego pożycia obu narodowości, które los związał ze sobą, oddziaływanie organiczne, które może być często dla jednego i drugiego języka zbawiennem, sprowadzając do nich, zwłaszcza w zasobie wyrazów, świeże, ożywcze pierwiastki. Czem innem jednak byłoby sztuczne, cieplarniane hodowanie językowego zbliżenia w szkole, której ustrój utrakwistyczny wiódłby w danych warunkach poniewolnie do pomieszania języków.

Utrakwizm polsko-ruski mieściłby w sobie nadto szczególne niedostatki, wynikające ze stanu, w jakim obecnie znajduje się język ruski. Jest to stan wyjątkowy prawdopodobnie przejściowy. Bez wszelkiej ujmy dla bogactwa, jakiego językowi temu nikt nie odmówi, niepodobna zaprzeczyć, że brak mu dotychczas dostatecznego ustalenia, zarówno pod względem form jak i w zasobie wyrazów, brak mu jeszcze utartej tradycyi literackiej, która w korzystnem używaniu jakiegoś języka jako wykładowego jest tak ważnym dydaktycznym czynnikiem. Młoda literatura ruska, rozwijająca się pod wpływem świeżego narodowego rozbudzenia, nie wytworzyła dotąd wzorów, któreby zdołały wywrzeć wpływ stanowczy na takie ustalenie form i materyału językowego, a pomniki starej literatury przedmiotem swym zbyt odbiegają od zakresu potrzeb umysłowych bieżącej chwili, aby mogły w szerszym rozmiarze zadaniu temu zadość uczynić. Jak

więc języki klasyczne, skutkiem swego doskonałego wykończenia uważane są słusznie za tak potężną dźwignię gimnastyki umysłowej; jak z tego powodu łacina mogła przez długie wieki spełniać z pożytkiem funkcyę języka szkolnego, tak znów wprowadzenie języka ruskiego jako wykładowego byłoby wobec uczniów narodowości polskiej ciężkim błędem dydaktycznym, utrudniającym niesłychanie naukę w przedmiotach, któreby w tym języku były wykładane, krępującym w ogóle całą szkołę w jej właściwem zadaniu. — Jeśli bowiem u uczniów narodowości ruskiej przywiązanie do rodzinnego języka może być dzielnym środkiem w neutralizowaniu tych jego niedostatków pod względem dydaktycznym, jeśli nadto niekorzyści te równoważyć u nich może dobrodziejstwo pobierania nauki w tym samym języku, którym mówią w domu i mówić będą w całem życiu, to na barki polskiej młodzieży zwalałby utrakwizm sam tylko ciężar dydaktycznych braków obcego acz pokrewnego języka, nie dając w zamian za to żadnych istotnych korzyści. Wszystkie te ujemne strony utrakwizmu są tak łatwe do rozpoznania, że z pewnością i sam twórca projektu jasno musiał sobie zdawać z nich sprawę, a jeśli mimo to z projektem takim wystąpił, uczynił to niezawodnie tylko w tem przeświadczeniu osobistem, że utrakwistyczne urządzenie szkoły przyniosłoby tak zbawienne owoce pod względem zbratania polskiej i ruskiej narodowości, że warto dla tego celu zdobyć się choćby i na najcięższą ofiarę. — Co do nas, to składając należny hołd szlachetnej i doniosłej myśli przewodniej, która projektowi temu przyświeca, stwierdzić musimy stanowczo, że zdaniem naszem najmniej stosowną i wprost niedozwoloną byłaby wszelka ofiara, składająca nieobliczony w następstwach swych ciężar na barki szkolnej młodzieży, tego zawiązku przyszłego pokolenia. — Zdaniem naszem od szkoły można tylko tego domagać się w kierunku przewodniej myśli prof. Małeckiego, ażeby młodzież naszego kraju znała dobrze oba krajowe języki i z łatwością mogła nimi się posługiwać. Uczeń kończący szkołę średnią w naszym kraju i mający rozpocząć zawodowe studya, powinien w stosunkach naszych władać poprawnie językiem pobratymczej narodowości, zarówno w mowie jak i w piśmie. Jest to postulat, który wypowiedzieć tutaj uważamy sobie za tym większy obowiązek, im stanowczej oświadczamy się przeciw utrakwistycznemu urządzeniu szkoły; postulat, w którego spełnieniu widzimy jeden z najdzielniejszych środków, wiodących do zażegnania waśni pomiędzy narodowością polską a ruską, i który zaznaczamy tem śmielej z naszego stanowiska, ponieważ przypisujemy mu wielką doniosłość nietylko polityczną, ale również i cywilizacyjną. Odosobnienie bowiem, w którem zasklepia się inteligencya ruska ze szkodą swych własnych interesów intelektualnych, oddziaływa szkodliwie na ogólne sprawy kraju, budząc uprzedzenia, które są głównem źródłem wszelkich waśni i sporów. Nic zaś nie może być tak skutecznym środkiem przeciw temu odosobnieniu, jak dokładna znajomość obu języków u wszystkich wykształconych obywateli kraju, powołanych do spełniania funkcyj publicznych. Dla tego celu jednak utrakwizm byłby zbyteczną i zanadto skomplikowaną machiną, bo w obec bliskiego pokrewieństwa obu języków, cel ten da się osiągnąć łatwo nierównie prostszymi środkami. Wszelkie natomiast nadzieje dalej sięgające, a przywiązywane nieraz do utrakwizmu szkolnego, mogłyby w rzeczywistości nietylko zawieść, ale nawet wprost obrócić się na szkodę sprawy. Jeżeli bowiem istnieją wzajemne uprzedzenia, jeśli wśród młodego pokolenia pleni się niechęć, dzieląca obie narodowości, to ustawa, któraby zniewalała młodzież uczyć się połowy przedmiotów w innym, aniżeli ojczystym języku, budziłaby tylko właśnie uprzedzenia względem języka, utrudniającego naukę, a tak mogłaby nawet krzewić zgubne rozdrażnienie w młodych umysłach. Tylko nadzwyczajny takt, zarówno, ze strony domu rodzicielskiego, jak i nauczycieli zdołałby może przeciw temu oddziaływać skutecznie, na co liczyć byłoby w obecnych stosunkach rzeczą co najmniej zawodną. Tak więc nietylko z dydaktycznego ale i z pedagogicznego stanowiska wypada nam oświadczyć się stanowczo przeciw utrakwizmowi, i to właśnie ze względu na tę myśl zacną a żywotną, z której wypłynął projekt utrakwistycznego urządzenia szkoły; czynimy to bowiem w tem przeświadczeniu, że podwójny język wykładowy uczyniłby ze szkoły widownię rozognionej waśni między narodowościami, utrudniając dzieło zbratania i wykorzenienia uprzedzeń.

Referat

Profesora Dra Anatola Lewickiego.

Wniosek posła Małeckiego można traktować ze względów politycznych, dydaktycznych i pedagogicznych. Traktowanie wniosku z jego strony politycznej nie może należeć do kompetencyi Wydziału filozoficznego, a względnie Uniwersytetu. Ponieważ jednak intencya tego wniosku jest w pierwszym rzędzie i przedewszystkiem polityczna i pod tym względem jest on bardzo wielkiej doniosłości, dlatego zastrzedzby się należało, że opinia Wydziału nie mogąc wniosku oceniać wedle jego właściwego celu i możliwych następstw, nie wyczerpie przedmiotu i musi być jednostronna i niezupełna.

Stronę dydaktyczną wniosku można, zasadniczo ją biorąc, uważać z góry za przesądzoną, gdyż nie może podlegać wątpliwości, że udzielanie nauk w jednym, rodzinnym języku jest korzystniejsze dla młodzieży, niźli w dwóch językach i pod tym względem byłoby uchwalenie wniosku p. Małeckiego poniekąd cofnięciem szkoły wstecz.

Także w przeprowadzeniu nauki szkolnej wedle zasady utrakwizmu nastręczałyby się trudności, tak z powodu niedostatecznej na razie znajomości języka ruskiego u większej części nauczycieli i młodzieży szkolnej polskiej, jak w samem rozdzielaniu przedmiotów szkolnych między język polski a ruski, aby nie uczynić uszczerbku żadnemu z obu języków i zaznajomić młodzież dostatecznie ze sposobem wyrażania się i terminologią drugiego języka: jak nareszcie — i to może rzecz najważniejsza z powodu niedostatecznego wyrobienia języka ruskiego, skutkiem czego, jak obecnie każde niemal pismo, tak w przyszłości w szkole, każdy nauczyciel innegoby języka używał. Podnieść tu muszę jeszcze tę okoliczność, że używanie w szkole na przemian jednego i drugiego języka, mogłoby wpłynąć na dalszy rozwój obu języków w tem rozumieniu, że każdy z nich przyswajałby sobie pomału właściwości drugiego, zruszczałby się język polski, a polszczał ruski.

Ale inaczej przedstawia się rzecz ze względów pedagogicznych. Jestto rzeczą powszechnie znaną i tysiącznymi faktami stwierdzoną, że jak w kraju tak i w szkole, między młodzieżą, mimo usiłowań przeciwnych, istnieje i potęguje się z dniem każdym waśń narodowa. Rzecz to niezmiernie szkodliwa dla kształcenia serca i charakteru, co jest przecie jednem z głównych zadań szkoły, a w szczególności szkoły średniej.

Niemożliwe jest skutkiem takiej waśni koleżeństwo między młodzieżą obu narodowości, podstawa i wzór życia towarzyskiego, a temsamem pierwszorzędny czynnik w wyrabianiu się charakterów. Niknie skutkiem tego zaufanie do nauczycieli innej narodowości, a temsamem do szkoły i usuwa się przez to pierwszy i nieodzowny warunek skutecznego działania szkoły na umysł młodzieży. Muszą się w razie dalszego trwania takiej waśni wyrabiać charaktery, których istotą będą czynniki ujemne, nieufność, podejrzliwość, nienawiść. Usunięcie tej waśni ze szkoły jest rzeczą tak ważną, że żadna ofiara w tym celu poniesiona nie zdaje mi się być za wielką.

Jestem przekonany, że jeżeli dzisiaj, mimo przeważnie polskiego kierownictwa, waśń ta nie tylko nie ustaje, ale owszem się wzmaga, to winny temu nie tylko wpływy zewnętrzne, na młodzież wywierane i wychowanie domowe, ale winna w znacznej części szkoła sama, w której nic nie zrobiono dla usunięcia tej waśni, a natomiast wiele dla jej podniecania. Same wykłady niemal wyłącznie w języku polskim miane, u młodzieży ruskiej niechęć do języka i narodowości polskiej, z domu przyniesioną, powiększać i konieczną reakcyę wywoływać muszą. Rodzi się

bowiem przez to, a raczej utrwala u młodzieży ruskiej uczucie upośledzenia i krzywdy, narodowości ruskiej wyrządzanej, zaczem idzie niechęć, uprzedzenie, waśń i nienawiść. Taki sam ujemny stan duszy z tych samych powodów przypuścić trzeba także u nauczycieli ruskiej narodowości, ze wspólnych uczuć rodzi się potrzeba dalszej wspólności, wspólnego postępowania i działania; nauczyciele ruscy przygarniają młodzież ruską do siebie, udzielają jej książek, rad i wsparć, tworzy się w obrębie społeczności szkolnej społeczność odrębna mniejszości. Urządzenia szkolne wspierają to dążenie do odrębności, bo obie części młodzieży chodzą osobno do kościoła i do cerkwi, na exhorty, na naukę religii, spiewu, języka ruskiego i t. d. Jest regułą w Galicyi wschodniej, chyba z bardzo małymi wyjątkami, że także nauczyciele obu narodowości na ćwiczenia religijne wyłącznie tylko swojego obrządku razem z młodzieżą uczęszczają, polscy chodzą tylko do kościoła, ruscy tylko do cerkwi i tylko na exhorty swojego obrządku, działając tutaj wbrew zasadzie pedagogicznej i przepisom, że nauczyciel nie dla własnego nabożeństwa, ale dla nadzoru młodzieży razem z nią w ćwiczeniach religijnych udział brać powinien i że skutkiem takiego postępowania nauczyciele wcale nie wiedzą, jak się druga część młodzieży w kościele i przy ćwiczeniach religijnych zachowuje. Jeżeli nadto nadmienię, że nauczyciele szkół średnich ruscy, jako najwyższa w kraju inteligencya ruska, są zarazem obok księży głównymi propagatorami politycznymi, gdyż o polskich tego powiedzieć nie mogę, ci bowiem nie mają do tego potrzeby, to skutkiem takiej bliższej wspólności między nauczycielami Rusinami a ruską młodzieżą tworzą się ciche, mniej lub więcej świadome siebie związki polityczne, które oczywiście najzgubniej na ogólną karność i na wychowanie wpływać muszą.

Z doświadczenia mego nie nabrałem przekonania, żeby okoliczność ta pociągała za sobą także stronniczość nauczycieli względem drugiej części młodzieży — owszem na chlubę nauczycieli ruskich powiem, że pod tym względem nie można im żadnego uczynić zarzutu — ale to pewna i o tem się też przekonałem niejednokrotnie, że między młodzieżą objawiają się przecie z tego powodu nawet podejrzenia co do sprawiedliwości i bezstronności samych nauczycieli. W ogóle zaś samo przygarnianie jednych inwolwuje koniecznie odróżnianie drugich. Ztąd też każda mięszana szkoła średnia w Galicyi wschodniej zamiast, jakby to jej powołaniem być powinno, łagodzić, zaostrza jeszcze różnice narodowe, a tem samem chybia celu także pod względem pedagogicznym.

Powołane czynniki nic nie robią dla uchylenia złego albo raczej nic zrobić nie mogą. To co robią, są to środki z dnia na dzień, przy jaskrawszym jakim fakcie da się naganę lub przeniesie nauczyciela, ukarze ucznia, wyda jakie dorywcze rozporządzenie. A tymczasem złe wzrasta. Także ostatnie obrady i uchwały Sejmu krajowego nie trafiają w sedno rzeczy, jeżeli postanawiają tworzyć osobne gimnazya ruskie lub klasy paralelne. Już komisya sejmowa w sprawozdaniu nam przysłanem wyraża obawę, że tworzenie nowych szkół czy klas ruskich może wzmocnić rozdział już istniejący wychowując młodzież jednego kraju osobno i z odrębnemi wyobrażeniami. Zdaje mi się, że my to zdanie powinni wypowiedzieć kategorycznie; bez wątpienia wzmocni, bo wypływa to z natury rzeczy. Stosunki etnograficzne są wytworem historyi, zanegować się one nie dadzą, istnieć będą mimo nas. Historya nas poucza, że gdzie istniały w jednym związku państwowym dwie narodowości obok siebie, tam tylko wytwarzały się prawidłowe stosunki, gdzie silniejsza narodowość, albo słabszą przemocą wytępiła, sama odtąd państwo stanowiąc, albo przypuściła ją do zupełnej równości i wspólności w życiu państwowem. Wszelkie natomiast półśrodki były zawsze szkodliwe. W Galicyi istnieje obok silniejszej liczebnie i duchowo narodowości polskiej, narodowość słabsza ruska. Naród ruski jest wedle orzeczenia nauki, narodem odrębnym, położonym po środku między narodowością rosyjską, a polską. Nie ma on jeszcze języka wyrobionego książkowego, nie ma też prawie literatury; ale istnieje i przez inteligencyę swoją domaga się odrębnego istnienia.

To jego domaganie się objawia się obecnie jeszcze w przeciwieństwie wszystkiego co polskie, wedle logicznego prawidła, bo pierwej musi mieć miejsce antyteza zanim synteza nastąpi.

Jest on jeszcze gliną nieurobioną, z której nie wiedzieć co się wytworzyć może. Dotychczasowe postępowanie z Rusinami było błędne i nie obliczone na przyszłość. Częściowe ustępstwa dawane od czasu do czasu, nie zadowolniły ich, drażniły owszem, przedstawiane były jako wymuszone i podając nowe prawne środki do działania wychodziły bezwzględnie na szkodę Polaków. Zniszczyć tj. spolszczyć narodowości ruskiej nie można, bo sprzeciwia się to i tradycyi polskiej i intencyom monarchy. Pozostaje więc tylko druga alternatywa dla narodowości silniejszej t. j. dać słabszym równouprawnienie, zbliżyć ich do siebie, przejednać i nie żałując niczego, co sama posiada, zaprosić do wspólnej pracy nad wspólnem dobrem.

Żadna zaś instytucya tak bardzo nie nadaje się w tym celu, jak szkoła, bo tu się wytwarza sposób myślenia przyszłej generacyi. Niechaj w szkole znajdzie wyraz ta wspólność obu narodów, wyrozumiałość i ofiarność ze strony silniejszej, niech mianowicie język słabszej dojdzie do poszanowania, to wedle logicznego prawidła z usunięciem przyczyn, ustąpić muszą skutki i jeżeli nie w dzisiejszej to pewnie w przyszłych generacyach z ustaniem poczucia upośledzenia ustąpić musi wzajemny antagonizm, lekceważenie z jednej, nieufność i nieprzychylność z drugiej strony, a zarazem pozbędzie się szkoła tych ujemnych czynników, które dotąd tak szkodliwy wpływ na nią wywierają. Z tych powodów wniosek p. Małeckiego wydaje mi się być właściwym sposobem wyjścia z tej niezmiernie trudnej sprawy, albowiem on właśnie obiecuje usunąć przyczynę dotychczasowej waśni w szkole i wszystkich jej następstw, wzbudzić między młodzieżą wzajemne uznanie i poszanowanie, usunąć ze szkoły politykę a wprowadzić ją pod względem pedagogicznym na tory prawidłowego rozwoju. Jest to wniosek śmiały żądający ofiary ze strony polskiej, obliczony nie na dzisiaj ale na przyszłość, lecz zaglądający otwarcie niebezpieczeństwu w oczy i podający odważnie środek radykalny wprawdzie, ale, o ile przyszłość przewidzieć można, skuteczny. Ja uzupełniłbym go jeszcze żądając najpierw zaprowadzenia takiegoż utrakwizmu w szkołach ludowych i w Uniwersytecie Galicyi wschodniej albowiem, skoroby język ruski w szkołach średnich stał się wspólnie z polskim wykładowym, nie byłoby powodu uchylania go ze szkół innych, bo właśnie uchylenie wszelkiej małostkowej zawiści jest intencyą tego wniosku, chociaż przyznaję, że gdy inteligencya ruska wyłącznie przejęta jest tendencyami politycznemi, zaprowadzenie utrakwizmu w nauce przedewszystkiem w szkołach średnich obiecuje być korzystnem. Uzupełniłbym nadto jeszcze ten wniosek żądaniem ograniczenia w szkole różnicy, wynikającej z obrządków do niezbędnych tylko wymagań, kazałbym młodzieży jednej i drugiej uczęszczać razem na przemian do kościoła i cerkwi, słuchać exhort na przemian katechety łacińskiego i ruskiego, śpiewać w kościele pieśni polskie, łacińskie i ruskie i t. d. Pragnąłbym w ogóle wpajać młodzieży słowem i czynem przekonanie, że co ruskie to polskie i odwrotnie co polskie to ruskie.

Z tego powodu, jak niemniej dla uniknięcia rozdziału kraju na dwie połowy, rozciągnąłbym i na zachodnią Galicyę obowiązek uczenia się języka ruskiego w szkole.

Ażeby dokonać dzieła reformy, należałoby jeszcze znieść w szkołach azbukę i — co już nie od szkoły zawisło — zrównać kalendarze. Jest to bowiem w ogóle we względzie cywilizacyjnym rzeczą pierwszorzędnej doniosłości, a może i bezpieczeństwa monarchii, aby naród ruski, który się obecnie na nowo rozwijać zaczyna, zwrócił się ku zachodowi, do czego właśnie jego abecadło i kalendarz, będący nadto niedorzecznością naukową, najwalniejszą stanowi przeszkodę. W szczególności zaś dla szkoły naszej reforma taka musiałaby być bardzo zbawienną, bo usunęłaby ostatecznie wszelki powód do różnic i niesnasek narodowych i obrządkowych, młodzież w niej wychowana wzrastałaby w zgodzie, w jednakich wyobrażeniach, zasilana jednymi skarbami ducha, które nagromadziły najoświeceńsze narody w świecie.

W obec tak wielkiego zadania maleją trudności w przeprowadzeniu zasady utrakwizmu w wykładach szkolnych, które na wstępie wyszczególniłem — nie są one zresztą nie do pokonania. Znajomość języka ruskiego w większej części nauczycieli i młodzieży szkolnej polskiej jest wprawdzie obecnie niedostateczna, nie w tym jednak stopniu, ażeby wykłady i zrozumienie

ich były niemożliwe; bo najpierw język ruski i polski są bardzo blisko spokrewnione, nadto przez samo obcowanie z ludnością ruską każdy Polak w Galicyi wschodniej umie ludowy język ruski, a nareszcie już obecnie w szkołach ludowych Galicyi wschodniej nauka języka ruskiego jest dla wszystkich dzieci obowiązkową. Sam wnioskodawca nadto pragnie tylko stopniowego zaprowadzania utrakwizmu w wykładach szkolnych; na razie więc, możnaby powierzać naukę w ruskim języku tylko tym nauczycielom, którzy go w zupełności posiadają, zanim zmienione odpowiednio wymagania od kandydatów nauczycielskich, biegłość w języku ruskim między nauczycielami rozpowszechnią.

Najważniejszą zdaje mi się, że jedyną trudnością, której na razie pokonać nie można, jest niedostateczne jeszcze do naukowego traktowanie wyrobienia języka ruskiego, który musi sobie dopiero urabiać formę naukową, stworzyć terminologię, frazeologię, składnię do naukowej potrzeby. Na razie po części zaradzić temu mogą dobre książki szkolne ruskie, ale tylko po części małej, bo języka naukowego nie tworzy autor na zawołanie, lecz urobi go tylko czas i wzrastająca u ogółu społeczeństwa świadomość językowa. Ztąd niepodobna już dzisiaj stawiać w szkołach języka ruskiego na równi z polskim, bo byłby to zbyt dotkliwy uszczerbek dla nauki samej i nie pojmuję dlatego, że wspomnę mimochodem, jak można dzisiaj już tworzyć osobne szkoły lub klasy z wyłącznymi wykładami ruskimi z niewątpliwą szkodą dla nauki. Gdy jednak inne bardzo doniosłe względy wymagają zaprowadzenia utrakwistycznych wykładów we wschodniej Galicyi, dlatego sądzę, że przy rozdziale przedmiotów szkolnych między język polski i ruski, należy przyjąć długi czas przejściowy, w którymby tylko jeden przedmiot był wykładany po rusku, czas tak długi, dokąd język ruski nie dorośnie do naukowego poziomu. Ze względu jednak na powyżej wyłuszczone motywa należałoby przytem przestrzegać:

1. aby jedna i ta sama młodzież uczyła się innego przedmiotu po rusku w niższem a innego w wyższem gymnazyum,

2. aby we wszystkich przedmiotach szkolnych obznajamiano młodzież ze sposobem wyrażania się w drugim nie wykładowym języku, a mianowicie kazano od czasu do czasu uczniom skoro dobrze lekcyę umieją, tę samą lekcyę w tym drugim powtarzać języku. Jako najodpowiedniejsze przedmioty do traktowania obecnie w języku ruskim proponowałbym historję dla niższego a język grecki dla wyższego gimnazyum. Historya bowiem zwłaszcza w niższem gimnazyum najmniej ma pojęć, wybiegających poza zwykły zakres myślenia ludu, język grecki zaś wydaje mi się dlatego najstosowniejszym do wykładów ruskich, ponieważ naród ruski, przyjąwszy obrządek grecki, wychowywał się długi czas w zakresie wyobrażeń greckich i język swój pod wpływem języka greckiego urabiał. Rozumie się zresztą samo przez się, że nauka obu języków byłaby w tak urządzonej szkole dla jednej i dla drugiej młodzieży przedmiotem obowiązkowym. Jako idealny postulat przyszłości tylko można teraz jeszcze uważać ściśle utrakwistyczne t. j. takie urządzenie szkoły wschodniej Galicyi, w którejby jedna połowa przedmiotów w jednym, druga w drugim była wykładana języku, postulat dla którego zrealizowania dzisiaj czasu oznaczyć nie można, do którego wszakże w każdym razie dążyć należy.

Z tego też powodu nie widzę na razie potrzeby zastanawiać się już dzisiaj nad szczegółowym rozdziałem przedmiotów w tak urządzonej szkole; nadmienię tylko, że i w ściśle utrakwistycznej szkole co do tego rozdziału przedmiotów i uwzględniania języka niewykładowego, tych samych co powyżej wyłuszczono zasad przestrzegaćby należało.

Najmniej wstrzymywałaby mnie od zaprowadzenia utrakwizmu w wykładach szkolnych we wschodniej Galicyi ta okoliczność, że używanie w szkole jednego i drugiego języka wpłynie na dalszy rozwój obu języków w tym kierunku, iż je do siebie zbliży i upodobni, nie sądzę bowiem, aby stąd jaka szkoda dla nich wyniknąć mogła. Są to bowiem i teraz języki bardzo do siebie zbliżone i rozwijały się dotąd pod wzajemnym wpływem, przez długie wieki tak Polacy jak Rusini używali w mowie i w piśmie jednego i drugiego języka, oba były językami kancelaryjnymi rządów i królów polskich; dziś jeszcze po miastach a po części i po wsiach w Galicyi wschodniej ludność obu używa języków: język polski książkowy wyrobił się pod wpływem ruskiego

pod którym też dotąd zawsze pozostaje; toż i przez zaprowadzenie obu języków jako wykładowych w szkole nie narazi się ich na skażenie, sprzeczne z ich duchem, jakiemu by uledz musiały, gdyby były obce sobie, ale owszem właśnie nada się ich rozwojowi stanowczo ten kierunek, w którym się od wieków rozwijały, który odpowiada ich właściwościom i historyi.

W końcu nadmienić muszę, iż nie łudzę się wcale nadzieją, ażeby skutkiem zaprowadzenia żądanego utrakwizmu w wykładach szkolnych ustały od razu waśnie i uprzedzenia w kraju i w szkole, przeciwnie jestem przekonany, że chwilowo nowy ferment skutkiem tego powstanie, bo będzie to wielka nowość, a każda nowość z natury rzeczy walkę wywoływa, bo dość długo żyjemy już z wzajemnemi uprzedzeniami i niechęciami, abyśmy się bez walki nawzajem uznać i szanować chcieli, bo inteligencya ruska, szukając dla swojego narodu, położonego między wschodem i zachodem oparcia, zboczyła już obecnie po części z właściwego kierunku, który mu przyroda i historya wskazała. Ale jestem też zarazem przekonany, że przez takie rozwiązanie kwestyi wykładów szkolnych, za którem pójść muszą dalsze konieczne reformy, jak je wniosek p. Małeckiego proponuje, czem dalej wgłąb, zmieniać się będzie w przyszłych generacyach sposób myślenia w duchu zgody, wzajemności i przychylności. Bo najcharakterystyczniejszem znamieniem tego wniosku, na co szczególniejszy nacisk kładę, jest to, iż nie jest to wniosek na dziś ale na jutro.

Prof. Dr. ***A. Lewicki*** *w. r.*

Alegat 3. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 74.286 ex 1886.

Odpis

odezwy Senatu Akademickiego c. k. Uniwersytetu we Lwowie z dnia 27. Lipca 1886 L. 533 do Wydziału krajowego we Lwowie.

Zawezwany szacownem pismem z dnia 12. Marca b. r. L. 7.171 do objawienia umotywowanego poglądu na poruszoną w wniosku posła Małeckiego sprawę zaprowadzenia w niektórych szkołach średnich wykładów niektórych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim dla wszystkich uczniów, Senat Akademicki postanowił zasięgnąć przedewszystkiem zdania grona profesorów Wydziału filozoficznego, w którem zasiadają mężowie będący powagami w sprawach szkół średnich, którego członkowie w niemałej części rozpoczynali zawód nauczycielski przy tych szkołach, a i dziś jako uczestnicy komisyj egzaminacyjnych ze stosunkami tych szkół w bliskiem pozostają zetknięciu.

*/. Zdanie Grona profesorów Wydziału filizoficznego zawarte w załączonym odpisie */. wziął Senat Akademicki na posiedzeniu dzisiejszem pod szczegółową rozwagę i ma zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że oceniając rzecz wyłącznie ze stanowiska dydaktycznego, którego przeważne znaczenie nacechowała załączona opinia, musi ze swej strony oświadczyć się również przeciw wnioskowi posła Małeckiego.

Pomijając znaczne trudności administracyjne w przeprowadzeniu tego wniosku, uważa Senat Akademicki, że następstwem urządzenia nauki w szkołach średnich w myśl wniosku posła Małeckiego byłoby w każdym razie dla bardzo znacznej części uczniów, mianowicie dla tych, którzy nie władają językiem ruskim jako rodzinnym, utrudnienie znaczne w nabywaniu wiedzy i obniżenie poziomu wiedzy a to z powodu trudności, jakie musi przedstawiać nauka w języku niedostatecznie znanym, przytem zaś naukowo mniej rozwiniętym. Skutek ten nie dałby się uniknąć, którąkolwiek obranoby drogę dla przeprowadzenia rzeczonego wniosku: wykazuje to dostatecznie załączona opinia Wydziału filozoficznego.

O ile zaś wniosek posła Małeckiego zmierzałby do tego, aby upowszechnić znajomość obu języków między ludnością, która korzysta ze szkół średnich, to Senat Akademicki uważa, zgodnie z opinią Wydziału filozoficznego, że cel ten dałby się daleko łatwiej osiągnąć przez zaprowadzenie nauki języka ruskiego w szkołach polskich, a języka polskiego, w szkołach ruskich jako przedmiotów obowiązkowych. Senat Akademicki uważa, iż ze względu na potrzeby życia publicznego jest wśród stosunków naszych wielce pożądanem, aby każdy kto ukończył szkołę średnią polską lub ruską, władał dostatecznie w mowie i piśmie tym językiem krajowym, który nie był wykładowym w tej szkole i powitałby z radością dążenie do reformy ustawodawczej, któraby umożebniła osiągnięcie tego pożądanego celu.

Z Senatu Akademickiego c. k. Uniwersytetu.

We Lwowie dnia 23. Lipca 1886.

za Rektora

Dr. Kl. Sarnecki.

L. 282.

ODPIS.

Świetny Senacie!

W wielce szacownem piśmie z d. 18. Maja r. 1886. L. 306. raczył Świetny Senat zawezwać Zgromadzenie profesorów Wydziału filozoficznego do wypowiedzenia opinii w sprawie wniosku, uczynionego w ciągu ostatniej sesyi Wysokiego Sejmu krajowego przez posła Małeckiego, ażeby stopniowo „zaprowadzono w niektórych szkołach średnich wschodniej części kraju naszego wykłady niektórych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim, dla wszystkich uczniów zarówno obowiązujące“,

Świetny Senat akademicki wskazał, jak wielką doniosłość tej sprawie przypisuje mianowicie pod względem dydaktycznym.

Z tego też stanowiska sądziło także Zgromadzenie profesorów Wydziału filozoficznego, że mu należy rzecz oceniać, pozostawiając zbadanie jej z innych punktów widzenia, a w szczególności pod względem politycznym, czynnikom właściwiej do tego powołanym.

Przytem jednak nie może pominąć uwagi, że wzgląd dydaktyczny w obecnym razie wyjątkowo przeważne zdaje się mieć znaczenie, gdyż niepodobna mniemać, iżby wadliwy ustrój dydaktyczny jakiejkolwiek szkoły mógł się stać dla interesowanych źródłem rzetelnego zadowolnienia i miał w ogóle warunki trwałego i pomyślnego bytu.

Wniosek, o którym mowa, ma w pierwszym rzędzie tylko gimnazya z językiem wykładowym polskim na oku, gdyż nie wspomina o równoczesnem zaprowadzeniu wykładów polskich w gimnazyum używającem obecnie języka ruskiego jako wykładowego. Gdyby celem zamierzonego urządzenia było upowszechnienie znajomości obu języków we wszystkich warstwach społeczeństwa krajowego, trudnoby dopatrzeć przyczyny, dlaczego właśnie młodzież, pobierająca naukę w gimnazyum ruskiem, miałaby być wykluczona od udziału w przewidywanych ztąd korzyściach. Nadto nie da się przeoczyć, że pomieniony cel możnaby w sposób daleko prostszy osiągnąć przez zaprowadzenie nauki języka ruskiego w szkołach polskich, a języka polskiego w szkołach ruskich jako przedmiotów obowiązkowych bez naruszenia dotychczasowego systematu co do języka wykładowego.

Wątpliwości, jakie się w skutek przytoczonej stylizacyi wniosku nasuwają, można usunąć jedynie przypuszczeniem, że właściwą jego dążnością jest zrównać pod względem języka wykładowego wszystkie szkoły średnie w wschodniej części kraju w ten sposób, iżby w nich równocześnie wykładano niektóre przedmioty w ruskim a inne w polskim języku. Takie urządzenie miałoby zadość uczynić potrzebom i wymaganiom obu szczepów, a oraz umożliwić połączenie młodzieży jednego i drugiego we wspólnych szkołach i we wspólnem wychowaniu.

Zgromadzenie profesorów Wydziału filozoficznego uznaje zacność myśli przewodniczącej, w tym wniosku zawartej, nie może jednak pominąć milczeniem zasadniczych zarzutów bardzo poważnej natury, które przeciw jej urzeczywistnieniu przemawiają, a oraz trudności, na jakieby napotkało przeprowadzenie projektu i prawdopodobnych ujemnych następstw jego możliwego wykonania.

Wniosek odstępuje przedewszystkiem od przyjętej dziś powszechnie zasady, że nauka w szkołach średnich winna być podawana w języku, przez uczniów już od pierwszych lat dziecińśtwa używanych, a który był tłem budzącej się i dojrzewającej w nich myśli.

Ta zasada ma szczególną ważność dla szkół, których celem nie tyle jest specyalna nauka, jak raczej tak zwane ogólne wykształcenie zmierzające do rozwijania umysłu młodzieży w ogóle, za pomocą wiadomości uważanych za podstawę wszelkiej wyższej oświaty. Takiemi szkołami są u nas gimnazya i szkoły realne. Te, ażeby mogły swe zadanie całkowicie spełnić, język wykładowy w nich winien być dla ucznia środkiem giętkim, dającym się łatwo zastosować do pojęć czasem trudnych i subtelnych, co się znowu jedynie stać może, gdy się rozwinął w pomienionych właśnie warunkach. Odstąpienie od tych warunków sprzeciwiałoby się pedagogii a co większa naraziłoby na szwank główny cel nauki szkolnej.

Wprawdzie dają się słyszeć niekiedy głosy, że język polski i ruski tak dalece są do siebie zbliżone, a we wschodniej Galicyi tak rozpowszechnione, że dla naszej młodzieży oba mogą uchodzić za swojskie i tak przystępne, iż śmiało na jednym i drugim oprzeć można średnią naukę. Atoli to twierdzenie tylko warunkowo i do pewnego tylko stopnia uważać można za słuszne. Znaczna część młodzieży potrzebowałaby dłuższego przygotowania i dłuższej wprawy, ażeby w jednym lub drugim języku dojść do swobodnego jego używania w piśmie i słowie, w życiu potocznem i w rzeczach nauki. A może nawet po dłuższem przygotowaniu nie doszłaby do tego, iżby zdołała w nim z powodzeniem odtwarzać myśli znakomitych starożytnych lub nowoczesnych autorów, których w szkole czytają, oceniać opowiadane jej zdarzenia historyczne lub ujmować w wyrazy mniej znane pojęciu nauk ścisłych. Część nauki nie osiągnęłaby prawdopodobnie zamierzonego celu albo osiągnęłaby go w niedostatecznej mierze.

W obec tych stosunków nie byłoby łatwą rzeczą dać szkole średniej o siedmiu lub ośmiu klasach organizacyą omijającą wszelkie trudności, jakie z takiego składu rzeczy wynikają. Zaprowadzenie równobieżnych wykładów w obu językach lecz odrębnych przedmiotach, musiałoby z góry odjąć znaczne korzyści dydaktyczne w jednej części przedmiotów uczniom, mniej biegłym w języku dla tych przedmiotów na język wykładowy upatrzonym. Gdyby zaś uczniowie począwszy naukę we wszystkich przedmiotach pobierać na niższym stopniu w jednym wspólnym języku, później dopiero mieli przejść do używania drugiego języka jako wykładowego, to część ich byłaby pozbawiona instrukcyi w języku dla niej właściwszym w początkach, to jest wtedy, gdy zastosowania tego języka największa potrzeba; a druga postępując do klas wyższych, utraciłaby możność rozwijania pojęć naukowych w tym języku, w którym otrzymała ich początki, owszem byłaby zniewolona przyswajać je sobie na nowo. Pozostawałyby jeszcze tylko albo droga częstszej zmiany języka wykładowego według klas i przedmiotów, albo równoczesnego ćwiczenia wszystkich uczniów w obu językach we wszystkich przedmiotach nauki.

Jeden i drugi sposób wyjścia, nastręczałby niedogodności, których lekceważyć nie podobna.

Pierwszy z nich wymagałby częstej zmiany podręczników, coby nie tylko pod względem pieniężnym, lecz także pod względem naukowym na wielkie uczniów narażało szkody, zmuszając ich do sprawienia nowych książek i wprowadzając do toku nauki niejednostajność metody, nieochybnie do zamięszania wiodącą.

Drugi sposób przeniósłby punkt ciężkości instrukcyi szkolnej na ćwiczenia językowe, bądź co bądź niedorównowujące swą ważnością ubytkom, jakieby w zaniedbaniu realnej strony nauki musiały wyniknąć.

Co więcej nawet wprawa w obu w mowie będących językach nie doszłaby do tego stopnia, do którego nauka udzielana w jednym i to właściwym języku winna i może w tymże języku doprowadzić. Doświadczając swoich sił zarówno w dwóch, chociaż pokrewnych, jednak różniących się językach, uczniowie prawdopodobnie doszliby do tego, iżby nie osiągnęli dostatecznej pewności w żadnym, a nie domagaliby w obydwóch. Wytworzyłaby się u nich dwoistość

a do pewnego stopnia pstrokacizna wyrażeń, któraby ujmę czyniła zaokrągleniu wykształcenia, jakiego się domaga cel średniej szkoły. A źródłem tego niedomagania byłaby chwiejność i niejasność wyobrażeń, pochodząca z braku należytego i jednolitego ich rozwinięcia w jednym i to najdostępniejszym dla uczących się języku.

Z przytoczonych tedy powodów, Zgromadzenie profesorów Wydziału filozoficznego zwracając załączniki powołanego na wstępie wielce szacownego pisma, oświadcza, że nie mogłoby zalecić zakomunikowanego wniosku do przyjęcia.

Z grona profesorów Wydziału filozoficznego.

Lwów dnia 17. Lipca 1886.

Alegat 4. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 74.286 ex 1886.

Odpis.

L. W. kr. 74.286 ex 1886. C. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie. L. 357. Do Świetnego Wydziału krajowego w miejscu.

Odezwa. Szacowną odezwą z dnia 8. Kwietnia b. r. L. 19.242 Świetny Wydział krajowy odniósł się do c. k. krajowej Rady szkolnej o udzielenie opinii w sprawie uchwały sejmowej z dnia 19. Stycznia b. r. powziętej nad wnioskiem posła Małeckiego, mianowicie o ileby można stopniowo wprowadzać w niektórych szkołach średnich w wschodniej części kraju wykłady w niektórych przedmiotach wyłącznie w języku ruskim dla wszystkich uczniów zarówno obowiązujące.

Na podstawie opinii wyrażonej przez c. k. krajową Radę szkolną o powyższej uchwale sejmowej ze stanowiska pedagogicznego i dydaktycznego, mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że pominąwszy objekcye prawne (niezgodność z postanowieniem art. 19. ustawy zasadniczej Państwa o ogólnych prawach obywateli Państwa), które reprezentant c. k. Rządu przedstawił Sejmowi na posiedzeniu z dnia 19. Stycznia b. r. wśród dyskusyi nad pierwotnym, w formie projektu ustawy ujętym wnioskiem posła Małeckiego, c. k. Rząd nie może zająć przychylnego stanowiska w obec dążności w powyższej uchwale sejmowej wyrażonej, nadto jeszcze z następujących powodów natury dydaktyczno-pedagogicznej.

Jednym z zasadniczych wymogów skutecznego nauczania i wychowania jest udzielanie nauki w tym języku, w którym uczeń myśli i którym z natury mówi, t. j. w języku rodowitym.

Nauka i myślenie ucznia musiałyby wiele tracić na tem, jeżeli znaczna część czasu i usiłowania zamiast obracać się na przyswojenie nauki samej, musiałyby się zużywać na zapamiętanie i opanowanie form, zwrotów i wyrażeń tego obcego języka, w którym uczeń ma odpowiadać.

Narzędzie myśli i sposób jej rozwijania, język, nie powinno być utrudnionem w tem dziele: owszem powinno być w użytku tak łatwem i powolnem, tak z natury i bezwiednie niemal myśli służyć, jak służą woli fizyczne ruchy ciała.

Język polski i ruski są wprawdzie do siebie bardzo zbliżone, wszelako nie są jednakowe i dziecko ruskie lub polskie, — ostatnie więcej niż pierwsze, — musiałoby zużywać dużo czasu i trudu na to, by nauczyciela zrozumieć, a lekcyę w tym drugim języku odpowiedzieć. Żeby je do tego, choćby bardzo względnego, stopnia biegłości doprowadzić, trzebaby chyba tworzyć nowe klasy przygotowawcze, czyli naukę gimnazyalną co najmniej o jeden rok przedłużyć.

W dalszym toku nasuwa się pytanie trudniejsze do rozwiązania, w których zakładach i w jaki sposób rozdzielić przedmioty nauki między dwa języki wykładowe.

Poseł Małecki nie określił bliżej, których przedmiotów mianoby uczyć po rusku, a których po polsku. — Jeżeli wybór przedmiotów dla jednego i drugiego języka nie miałby być zależnym od przypadkowego składu grona nauczycieli w tem lub owem gimnazyum, należałoby według istoty nauk rozróżnić dwa działy przedmiotów szkolnych: języki starożytne, historyę, religię, a w drugim dziale matematykę, fizykę i naturalną historyę. — Przedmiotów jednej grupy mianoby uczyć po polsku, innej po rusku.

Nauki, które kształcą i wyrabiają najdzielniej nie pojęcia tylko, ale uczucia i zasady ucznia, przed wszystkimi innymi powinny być wykładane w języku ojczystym. Takimi są właśnie: religia, historya i filologia, a o tej ostatniej jeszcze dodać należy, że jeżeli (jak to być powinno) kształcić ma władzę myślenia i zmysł dobrego mówienia i pisania, to musi posługiwać się językiem nie tylko dla ucznia łatwym, ale nadto językiem ile być może wyrobionym i giętkim, tak, by uczeń właściwości języków starożytnych dobrze oddać i naśladować był zdolny.

Co do drugiej grupy przedmiotów nasuwają się równie uzasadnione wątpliwości i obawy.

Nauka tych przedmiotów udzielana nie w języku ojczystym, lecz w innym, chociażby tak zbliżonym, jak polski do ruskiego, nie ułatwiałaby ani tego logicznego i wyostrzonego myślenia, do którego matematyka ma sposobić młode umysły, ani przyswojenia bogatej a przynajmniej wyrobionej terminologii, której te przedmioty koniecznie potrzebują.

Rozdział więc nauk pomiędzy dwa języki wykładowe podług grup przedmiotów t. j. humaniorów i realiów, okazuje się nie tylko trudnym i dla nauki szkodliwym, ale w praktyce wprost niemożliwym.

Te trudności rozkładu przedmiotów nie są jedyne.

Język ruski znajduje się w stanie kształcenia, a jako taki tak zasobnym być nie może, aby zgoła nic nie ucierpiał postęp myśli i wiedzy uczniów, z n i e w o l o n y c h do pobierania nauki w tym języku.

Do tych wszystkich powodów przemawiających przeciw pomysłowi, w wniosku posła Małeckiego podniesionemu, przybywa jeszcze jeden, mianowicie obawa, jak takie arbitralne i bądź co bądź sztuczne zmieszanie tych języków wpłynęłoby na ich indywidualność i przyszłość.

Że język wykładowy działa zawsze silnie na język literacki i towarzyski, nie ulega wątpliwości i stwierdzają to przykłady z różnych czasów i krajów.

Trudno przypuścić, żeby oddziaływanie to wypadło na korzyść odnośnego języka, mianowicie jego czystości.

Wreszcie wrazie przyjęcia systemu nauki, w wniosku posła Małeckiego zaleconego, obawiać by się należało, że zmiana taka oddziaływałaby niekorzystnie na naukę przyszłych pokoleń i na stopień ich oświaty.

Nie podobna też ze stanowiska pedagogicznego zataić obawy, że tak przymusowo nałożony środek zbliżenia młodzieży szkolnej polskiej i ruskiej, jak to zaleca wniosek posła Małeckiego, zamiast doprowadzić do zamierzonego skutku, sprowadziłby mógł następstwa wprost przeciwne. Przymus taki bowiem, jak w ogóle każdy przymus nie uchylałby uprzedzeń i niechęci tam, gdzieby one istniały, lecz mógłby je łatwo jeszcze więcej podniecić i rozwinąć.

D. j. w.

Alegat 5. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 74.286 ex 1886.

Wysoki Wydziale krajowy!

Odezwą z dnia 12. Marca L. 7.171 raczył Wysoki Wydział krajowy wezwać Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych do wyrażenia umotywowanego poglądu na pytanie, o ileby w myśl wniosku prof. A. Małeckiego można w niektórych szkołach średnich wschodniej części kraju naszego stopniowo zaprowadzać wykłady pewnych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim, dla wszystkich uczniów zarówno obowiązujące.

Pragnąc zadość uczynić temu zaszczytnemu wezwaniu, wybrał Wydział Towarzystwa komisyę z 15 członków złożoną, która zajęła się dokładnem zbadaniem rzeczonego wniosku. Należeli do niej: pp. Dr. Karol Benoni, Aleksander Borkowski, Dr. Ludwik Ćwikliński, Konstanty Łuczakowski, Dr. Przemysław Niementowski, Dr. Emilian Ogonowski, Roman Palmstein, Michał Polański, Franciszek Próchnicki, Dr. Bronisław Radziszewski, Karol Rawer, Dr. Zygmunt Samolewicz, Tomasz Sołtysik, Dr. Józef Tretiak i Dr. Józef Żuliński.

Równocześnie zażądał opinii w tej sprawie także od krakowskiego Koła nauczycieli szkół wyższych, które na mocy statutów Towarzystwa ma prawo wypowiadać swe zdanie we wszystkich sprawach ważniejszych.

Po otrzymaniu sprawozdania z obrad komisyi lwowskiej, jakoteż opinii Koła krakowskiego, przystąpił Wydział Towarzystwa do gruntownego rozpatrzenia objawionych mu zapatrywań i na posiedzeniu dnia 30. Czerwca b. r. odbytem, postanowił przedstawić Wysokiemu Wydziałowi krajowemu następującą jednomyślnie powziętą uchwałę:

„Zasada dwoistości języka wykładowego nie da się w urządzeniu szkół średnich zastosować bez zwichnięcia ich celu i prawidłowego rozwoju. Podając to do łaskawej wiadomości Wysokiego Wydziału krajowego, mamy oraz zaszczyt oznajmić, iż załączona opinia zawiera motywa usprawiedliwiające powyższą uchwałę“.

We Lwowie dnia 9. Lipca 1886.

Wydział Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych

Przewodniczący
Dr. Bronisław Radziszewski.

Sekretarz
T. Sołtysik.

Subalegat do Aleg. 5. Wydziału krajowego L. 74.286 ex 1886.

Opinia Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych

w sprawie dwoistości języka wykładowego w szkołach średnich Galicyi wschodniej.

I.

Pierwszą zasadą prawidłowego szkół średnich ustroju jest udzielanie nauk w języku, zapewniającym młodzieży rzetelny postęp na drodze intellektualnego i moralnego wykształcenia. Temu warunkowi może tylko ten język zadość uczynić, który uczniowie, naukę pobierający, ro-

zumieją; którym w słowie i piśmie z dostateczną władają pewnością i swobodą. Jeżeli bowiem język wykładowy jest środkiem, za pomocą którego dusza ucznia przyjąć ma nieznaną mu jeszcze treść nauki, przeniknąć ją, przetworzyć i zamienić w trwałą swoję własność; toć oczywiście nie może sam w sobie zawierać trudności, wymagających zbytecznego sił umysłowych natężenia i nie pozwalających skupić ducha około właściwego przedmiotu nauki. Owszem powinien być dla uczniów tak dostępnym i łatwym, iżby słuchając wykładu ze skupioną uwagą, dokładnie zrozumieć mogli jego osnowę; gdyż od tego w pierwszym rzędzie zależy jasność wyobrażeń i pojęć, które stanowią podstawę wszelkiej wiedzy prawdziwej. W przeciwnym wypadku umysł, znużony pokonywaniem formy, nie zdoła z pożądaną mocą i jasnością ogarnąć treści i przyswoić jej sobie zupełnie. To też nauka, podawana w języku zrozumiałym, dostarczając jasnych, gruntownie pojętych wiadomości, wpływa skutecznie na rozwój umysłu i uzacnienie charakteru, a tem trwalsze wydać musi plony, im głębsze zapuścić zdoła korzenie; przeciwnie wiedza, osięgana za pośrednictwem języka niedostatecznie znanego, nie znajdując podpory w dokładnej świadomości rzeczy, musi być niejasną, niepewną, powierzchowną, ulotną, słowem pozbawioną wszelkich warunków, które wspierają wykształcenie rozumu i serca. W takim razie i umysł, nie mogąc sił swoich pokrzepić w zasobach istotnej wiedzy, nie mogąc dostarczonych wiadomości spożytkować na wzmocnienie charakteru, musi stopniowo rozstrajać się, wątleć i tępieć.

Ta szkoda, którą w intellektualnym i moralnym względzie ponosi młodzież, pobierająca nauki w języku sobie nieznanym, tłómaczy ową radość, z jaką kraj cały powitał w roku 1867. ustawę, przywracającą językom ojczystym prawa przyrodzone; ona też pierwszym jest powodem, przemawiającym przeciwko wnioskowi prof. A. Małeckiego.

Nauka niektórych przedmiotów pod tym tylko warunkiem mogłaby bez szkody odbywać się w języku ruskim, gdyby uczniowie, wstępujący do szkół średnich, w tym języku nie tylko płynnie czytać i poprawnie pisać umieli, lecz zarazem taką jego znajomość posiadali, iżby zrozumienie wyrazownictwa naukowego żadnych nie sprawiało im trudności. Przygotowanie atoli, jakie teraźniejsza młodzież ze szkół ludowych wynosi w języku ruskim, w żadnym względzie nie czyni zadość powyższym wymaganiom. Nawet ci uczniowie, którzy dobrą wolą i chwalebną chęcią kształcenia się w języku rodowitym wiedzeni, zapisują się do lwowskiego gimnazyum ruskiego, nie przynoszą z sobą takiego przysposobienia, iżby nauka mogła od początku raźnym postępować trybem. — Kilka miesięcy mija, zanim w tym stopniu oswoją się z zasobami naukowego języka ruskiego, iż bez wielkiego mozołu mogą podążyć myślami za osnową wykładu. Z tego też powodu w gimnazyum tem istnieje klasa przygotowawcza, przez co nauka przedłuża się o rok jeden. Jeżeli zaś dzieci narodowości ruskiej, mające i w domu rodzicielskim i w szkole sposobność do zapoznania się z własnym językiem, łamać się muszą z trudnościami, tamującymi ich postęp w naukach, czegoż można się spodziewać po dzieciach narodowości polskiej, u których znajomość języka ruskiego, wyniesiona ze szkoły ludowej, ogranicza się do skromnych początków mechanicznego czytania i pisania i do ubogiego zapasu wyrazów z języka potocznego wziętych, a więc nie wystarczających do zrozumienia nauki, umiejętnym sposobem traktowanej. W najlepszym nawet razie znalazłyby się one co do możności korzystania z instrukcyi szkolnej, w warunkach bez porównania trudniejszych niż młodzież ruska, ucząca się po polsku. Ta bowiem wskutek stosunków społecznych — w powszedniem życiu znachodzi dostateczną sposobność do takiego zaznajomienia się z narzeczem polskiem, iż nie bez korzyści może w niem wyższe pobierać nauki. Dopóki więc uczniowie, wstępujący do szkół średnich, nie będą posiadali odpowiedniej znajomości języka ruskiego, dopóty z powodów na wstępie wyłuszczonych nie zdołają z pożądaną gruntownością przyswoić sobie treści tych przedmiotów, któreby w owym języku były wykładane. Strata zaś przez to poniesiona musi niekorzystnie wpłynąć także na postęp ich w innych przedmiotach, a tem samem zniżyć ogólny poziom ich wiedzy i naruszyć harmonijny rozwój ich umysłów, który jest wynikiem równomiernego działania wszystkich przedmiotów naukowych. Plan bowiem lekcyjny, obowiązujący w szkołach średnich, stanowi całość organiczną,

każdy jego przedmiot zmierza do pewnego, wieloletniem doświadczeniem i ogólnem zadaniem wychowania uzasadnionego celu; każdy właściwą sobie treścią w szerszym lub szczuplejszym zakresie wpływa na wykształcenie umysłu i serca, lecz dopiero wszystkie razem, przenikając się wszechstronnie, wspierając się i dopełniając nawzajem, mogą zapewnić wychowankowi tę umysłową i moralną dzielność, która jest ostatecznym wychowania celem. W tym to stosunku i wzajemnym wpływie na siebie wszystkich przedmiotów instrukcyi spoczywa punkt ciężkości programu naukowego [1]). — Jeżeli więc jeden z nich nie spełni owego przeznaczenia, już tem samem i inne, w bliższym lub dalszym związku z nim zostające, chybią wytkniętego celu, naruszając równowagę wiedzy i jednolity rozwój ducha.

W późniejszych latach nauki ze wzrostem biegłości w języku ruskim zmniejszałaby się poniekąd strata, stąd wynikająca, zupełnie jednak uchylić się nie da, gdyż niepewne wiadomości początkowe wątłą stanowić będą podstawę dla dalszej nauki.

Możnaby jednak powiedzieć, iż nauczyciel chcący dopiąć celu, powinien wykład powtórzyć w języku polskim, skoro się przekona, że go uczniowie nie pojęli w języku ruskim [2]).

Byłaby to w istocie jedyna droga, lecz w takim razie język polski, pośrednicząc w zrozumieniu treści, spełniałby de facto zadanie języka wykładowego, język zaś ruski, który miał być środkiem nauki, stałby się jej celem. I słusznie zapytaćby można, dla czego obiera się drogę dalszą, skoro jest inna i wygodniejsza i krótsza.

Zresztą i takie postępowanie przyniosłoby szkodę nauce. Najpierw bowiem pensa w poszczególnych przedmiotach naukowych tak są wymierzone, że zaledwie starczy czasu do porządnego ich przerobienia w jednym języku. Gdyby więc wypadło każdą lekcyę wykładać po rusku, potem po polsku, a potem oczywiście znów po rusku — bo samo zrozumienie rzeczy w znanym języku nie jest jeszcze dowodem, że się ją w języku nieznanym wyrazić potrafi — natenczas pominąwszy już niesmak, jakiby ta mieszanina języków obudziła, pominąwszy uciążliwą pracę nauczyciela, potrzebaby było przynajmniej o połowę zmniejszyć zakres materyału naukowego. Powtóre, powtarzanie ważną wprawdzie odgrywa rolę w dydaktyce, jeśli służy do pogłębienia i utrwalenia wiedzy przez uczniów już nabytej, lecz prowadzone mechanicznie, tylko dla wprawy językowej ani zajęcia ich obudzić ani uwagi zająć nie zdoła. Byłaby to więc strata czasu, w żadnym nie zostająca stosunku do odniesionej korzyści i niczem nieusprawiedliwiona.

W obec takiego stanu rzeczy zaprowadzenie języka ruskiego do wykładu niektórych przedmiotów w szkołach średnich wymagałoby przedewszystkiem przeobrażenia szkół ludowych. Jeżeli bowiem teraz młodzież, z nich wychodząca, nie posiada takiej znajomości języka ruskiego, żeby się na jego podstawie dalej kształcić mogła ze skutkiem, należałoby może ten przedmiot już w szkole ludowej troskliwiej pielęgnować, więcej poświęcać mu czasu i pracy. Czy zmiana szkół ludowych w tym kierunku dałaby się przeprowadzić bez ujmy dla innych przedmiotów nauki, a tem samem bez szkody dla ogólnego przygotowania uczniów (które i tak nie jest dostateczne [3]), o tem z braku doświadczenia trudno orzec stanowczo: biorąc atoli to na uwagę, iż powiększenie wymagań w jednym kierunku instrukcyi szkolnej może a częstokroć musi szkodliwie oddziałać na postęp uczniów w innych jej kierunkach, możnaby prawie wątpić, żeby się pomyślniejsze rezultaty w języku ruskim dały osiągnąć bez równoczesnego uszczuplenia innych przedmiotów. Wszakże wiadomo powszechnie, w jak wyjątkowem a dla umysłowego rozwoju młodzieży niekorzystnem położeniu znajdują się szkoły ludowe w Galicyi wschodniej. Plan ich lekcyjny zawiera trzy języki, wymagające znajomości 6 alfabetów, a 214 mniej więcej odmiennych liter. Czyż można żądać od dziecka, by od 7 do 10 roku życia — a więc w epoce, w której myśl jego zaledwie budzić się zaczyna — zdołało obok początków w języku niemieckim wyu-

[1]) Zar. org. gmin. str. 8.
[2]) Sprawozd. sejm. str. 367.
[3]) Sprawozdanie Rady szkolnej krajowej cz. II. str. 90.

czyć się jeszcze dwóch języków krajowych w tym stopniu, żeby w nich naukę innych przedmiotów z korzyścią pobierać mogło? Prawda, że to są języki wielce do siebie zbliżone, lecz różnica w alfabetach czyni to podobieństwo w oczach dziecka niemal illuzorycznem.

Z tego, cośmy dotąd powiedzieli, okazuje się, iż uczeń, chcący odnieść korzyść z nauki, powinien rozumieć język wykładowy i władać nim do pewnego stopnia. Wszelako nie każdy język, choćby i zrozumiały dla młodzieży, może z równym skutkiem pośredniczyć w dostarczaniu jej wiadomości z rozmaitych gałęzi wiedzy. Zależy to bowiem od stopnia jego rozwoju. Jakoż ten tylko język wykładowy daje zupełną rękojmię rzetelnego postępu uczniów, który zarazem jest językiem wszechstronnie wykształconym, który posiada odpowiedni zasób ustalonych wyrazów na oznaczenie wyobrażeń i pojęć, instrukcyą szkolną objętych; który tak jest wyrobionym, iż każda myśl, każdy jej odcień znajdzie w nim trafny a szlachetny sposób wyrażenia.

Trafność bowiem wyrazu, polegająca na zupełnej zgodzie treści i formy, a już sama przez się kształcąca umysł w etycznym i estetycznym względzie (o ile że rozbudza poczucie prawdy i piękna), nader ważną rolę odgrywa w nauczaniu. Naturalnie. Im jaśniej bowiem, dokładniej i właściwiej myśl wyraża się w mowie, tem mocniej działa na umysł, tem naglej go oświeca, tem głębiej bywa pojęta, tem dłużej tkwi w pamięci.

Otóż mimo całej sympatyi, jaką mamy dla narodu ruskiego, mimo szczerej życzliwości, jaką żywimy dla jego rozwoju, powiedzieć musimy otwarcie, że język ruski nie wykształcił się jeszcze i nie wyrobił do tego stopnia, żeby mógł stanąć na równi z językiem polskim. Literatura ruska, szczególnie naukowa, jest uboga, dzieł umiejętnych posiada mało, nad ułożeniem podręczników szkolnych zaczęto dopiero pracować. Ma ten język, co prawda, także przeszłość piękną: posługiwano się nim na dworach W. książąt litewskich i królów polskich, używano go w kancelaryach królewskich, spisywano w nim statuta; ale z biegiem czasu znajomość tej ruszczyzny, że tak powiemy — klasycznej zatraciła się i dziś dopiero nad jej odrodzeniem w pocie czoła pracować trzeba. Tak zaś jak teraz rzeczy stoją, język ten jest w stanie rozwoju i dlatego nie sądzimy, żeby mógł być z równą korzyścią używany obok języka polskiego w wykładach szkolnych.

II.

Nie mniej dotkliwy uszczerbek przyniosłoby ogólnemu wykształceniu młodzieży utrakwistyczne urządzenie szkół średnich przez to, iż udaremnia doniosłe zadanie, jakie język wykładowy (rozwinięty i uczniom zrozumiały) w dwóch kierunkach spełnia w instrykcyi szkolnej. Chcąc je należycie ocenić, o tem pamiętać należy, iż nauka szkolna odbywa się na tle rozmaitych przedmiotów, które równocześnie zatrudniają zajęcie i duchową czynność ucznia. Zachodzi więc obawa, aby ta rozmaitość i mnogość przedmiotów naukowych zamiast jednolitego wykształcenia nie sprowadziła encyklopedycznej powierzchowności. Byłaby to obawa uzasadniona, gdyby instrukcya nie podawała środka, zapobiegającego szkodliwemu rozdrobieniu wiedzy.[1]) Środkiem tym jest właśnie język wykładowy. On jest ogniwem, które łącząc poszczególne przedmioty w dążeniu ku jednemu wychowania celowi, ułatwia wpływ ich wzajemny i sprowadza jedność w rozmaitości; on jest ogniskiem, w którego ożywczych promieniach wiedza, z różnych źródeł płynąca, porządkuje się, skupia, wyjaśnia, uzupełnia, wzmacnia, utrwala i jako całość jednolita, na głębokiej świadomości oparta, staje się duszy własnością i pokarmem.

Zadanie to spełnić może język wykładowy tylko wtedy, jeżeli obejmuje wszystkie części nauki, jeżeli jest jeden. Chcąc bowiem przez wyzyskanie naturalnego związku przedmiotów naukowych obudzić w młodzieży poczucie ich łączności, a przez to zapewnić jej głębsze ich treści zrozumienie, potrzeba z rezultatów w jednym przedmiocie osiągniętych korzystać w wyjaśnianiu innych, ilekroć do tego podaje się sposobność. Jest atoli faktem niezaprzeczonym, iż

[1]) Zar. org. gmin. str. 121 i 122.

wiedza w pewnym języku nabyta, nie da się w innym języku wyrazić z taką łatwością i dokładnością, jakiej wymaga raźny tok i ścisłość nauki szkolnej. Objaw ten nawet w dojrzalszym wieku psychologicznie usprawiedliwiony, w wyższym daleko stopniu zachodzić musi u młodzieńca, dążącego dopiero do dojrzałości umysłowej. Uczeń więc zagadnięty po rusku o szczegół, który poznał w języku polskim, będzie musiał namyślać się i łamać z trudnościami językowemi, zanim przy pomocy nauczyciela zdobędzie się wreszcie na niezdarną odpowiedź. W takich warunkach powoływanie się na osiągnięte już zdobycze ten tak możny środek dydaktyczny — połączone będzie z niepowetowaną stratą czasu i raczej szkodę niż pożytek przyniesie: odwodzi bowiem umysł na czas dłuższy od właściwego przedmiotu, nie podnieca zajęcia i nie pozwala utrzymać uwagi całej klasy w pożądanem natężeniu. Jeżeli zaś wzajemne oddziaływanie przedmiotów naukowych zostanie nadwerężone lub udaremnione, natenczas i gruntowność wiedzy tak w przedmiotach po rusku jako też po polsku wykładanych wiele cierpieć musi i spełznie ten wpływ zbawienny, który pierwiastki wychowawcze, w poszczególnych przedmiotach zawarte, w harmonijnem zespoleniu wywierać powinny na dusze wychowanków. Krom tego winna instrukcya szkolna zapewnić uczniom wszechstronną i gruntowną znajomość języka ojczystego (wzgl. wykładowego) jako najdoskonalszego organu uczuć i myśli człowieka. Ważne to zadanie, wymagające starannej, regularnej i długoletniej pracy, spełnić może szkoła pod tym tylko warunkiem, jeżeli wszystkie przedmioty planu lekcyjnego wykładane będą w języku ojczystym. Albowiem tylko wtedy pozna młodzież bogactwo tego języka w różnych gałęziach wiedzy ludzkiej, wtedy uzyska łatwość i pewność tak w ustnem jako też piśmiennem jego używaniu, wtedy utrwali się w poznaniu jego praw i zasad, wtedy nauczy się w nim samodzielnie myśleć i myśli swe sposobem jasnym, dokładnym i właściwym wyrażać. Ta zdolność jasnego a poprawnego wyrażania swych myśli, będąca najpewniejszą rękojmią gruntownego wykształcenia, jest też głównym celem, do którego instrukcya szkolna młodzież ma prowadzić. — Zaprowadzenie dwóch języków wykładowych i celu tego dopiąć nie pozwoli i obu językom szkodę przynieść może.

Celu dopiąć nie pozwoli, gdyż ogranicza znajomość jednego i drugiego, a mąci jasność wyobrażeń i pojęć; wyrządzić im może szkodę, bo na wielkie niebezpieczeństwo naraża ich czystość i poprawność. Dzisiaj, kiedy we wszystkich przedmiotach nauki szkolnej słyszy młodzież jeden tylko język ojczysty; kiedy na wyłączną tegoż naukę poświęca się 24 godzin tygodniowo, nie można przecież powiedzieć, by rezultaty, w niej osiągane, nie zostawiały już nic do życzenia. Owszem mimo usilnej pracy, mimo wszelkiej troskliwości, jaką się język ojczysty otacza, trudno wyplenić zeń liczne a rażące błędy, które szpecąc mowę towarzyską, paraliżują usiłowania szkoły; trudno doprowadzić do tego, by młodzież w zakresie nabytych wiadomości zdołała w sposób jasny, swobodny, samodzielny i poprawny myśli swe wyrażać. Gdy zaś uszczuplony zakres używania udaremnia wszechstronne poznanie języka ojczystego i osłabia poczucie jego poprawności, to ciągła styczność z drugim językiem i wpływ, jaki przez to na siebie wywierać muszą, nadwerężą ich czystość i właściwość, skazi ich ducha. Albowiem mimo niezaprzeczonego podobieństwa każdy z nich w niejednym względzie rządzi się odrębnemi prawami, niezgodnemi z duchem drugiego.

Nie można wprawdzie zaprzeczyć, iż poznanie zasad jednego języka może przyczynić się do pogłębienia i ustalenia znajomości drugiego: stać się to jednak może dopiero wtenczas, kiedy przynajmniej w jednym z języków, mających się nawzajem wspierać, posiadamy gruntowne, na dokładnej znajomości prawideł gramatycznych oparte wykształcenie. Tego atoli warunku nie posiada owo mgliste, raczej z instynktu niż z wiadomości zasad płynące poczucie języka ojczystego, z którem młodzież przychodzi do szkół średnich. Znajomość więc gramatycznych zasad własnego języka nie stanie tu na straży jego czystości, bo znajomość ta ma być dopiero owocem kilkuletniej nauki w całem gimnazyum czy szkole realnej pobieranej; jest celem, do którego instrukcya szkolna wszelkimi dąży środkami. Im częstsze zatem będzie zetknięcie się języka ruskiego z polskim, tem rozleglejszy wpływ na siebie wywierać będą; brak zaś wyrobionego poczucia ję-

zykowego sprawi, iż korzyść, wynikająca z ich pokrewieństwa, nie zrównoważy uszczerbku, wynikającego z ich różnicy. Tym sposobem szkoła posłuży do wytworzenia języka, który łącząc w sobie morfologiczne i syntaktyczne właściwości polszczyzny i ruszczyzny, przeszkodzi swobodnemu, samodzielnemu, z rodzinnych pierwiastków płynącemu rozwojowi obu języków w duchu narodowym. Młodzież, wychodząca z zakładów utrakwistycznie urządzonych, nie będzie umiała ani po polsku ani po rusku poprawnie pisać i mówić. Profesor Małecki przytoczył wprawdzie w mowie swojej[1]) na przykład Szymonowicza, Zimorowicza, Sępa Sarzyńskiego i innych poetów XVI. wieku; ale co innego jest znać jakiś język, rozumieć go i mówić nim nawet, a zupełnie co innego władać nim biegle w mowie i w piśmie tak, jak swoim własnym. I dziś Polacy i Rusini, mieszkający obok siebie w Galicyi, mówią obu językami, a przecież nie wielu jest takich, którzyby mogli się poszczycić dokładną ich znajomością, którzyby równie biegle potrafili pisać i przemawiać po polsku i po rusku. Taką ogólną, do potrzeb codziennego życia zastosowaną znajomość języka ruskiego posiadali bez wątpienia także i poeci wyżej przytoczeni, ale żaden z nich, o ile wiemy, nie pisywał utworów swoich po rusku.

III.

Również inne warunki prawidłowego rozwoju szkół średnich nastręczają nie małe trudności w praktycznem wykonaniu wniosku profesora Małeckiego. Pierwsze w tym względzie miejsce zajmuje odpowiedni wymiar umysłowej pracy uczniów, którego zewnętrznym wyrazem jest liczba godzin do wykonania planu lekcyjnego przeznaczonych. Jak bowiem niezaprzeczoną jest prawdą, iż tylko ciągłe ćwiczenie władz umysłowych zdoła zapewnić młodzieży szkolnej tę dzielność ducha, jakiej wymaga jej przyszłe stanowisko społeczne, tak też nie podlega wątpliwości, iż umysł młodociany tylko przez pewien czas bez uszczerbku dla siebie i fizycznego organizmu może podołać natężeniu, z nauką połączonemu. Dla tego też czas, wyznaczony dla szkolnej i domowej pracy uczniów, ściśle zastosowany być musi do wytrzymałości ich ducha i ciała. Szkoły średnie w dzisiejszym ustroju, przeznaczając na naukę przedmiotów obowiązkowych 227 godzin w gimnazyum, a 218 w szkole realnej, doszły niezawodnie do ostatniej w tej mierze granicy, której przekroczenie zgubnemi następstwami grozi umysłowemu i fizycznemu wykształceniu młodzieży. Z chwilą atoli, w której język ruski otrzymałby prawa drugiego języka wykładowego, musiałby się zarazem stać przedmiotem obowiązkowej nauki dla wszystkich uczniów i otrzymać odpowiednią ilość godzin szkolnych w planie lekcyjnym. Więc w gimnazyach wzrosłaby liczba godzin naukowych do 251 (z pięciu językami), w szkołach zaś realnych podskoczyłaby do 240 (bez języka francuskiego), czyli innymi słowy nasze szkoły średnie stałyby się unikatami w całej monarchii, bo nawet w gimnazyum włoskiem w Rjece, gdzie uczą języka węgierskiego i niemieckiego, liczba godzin wykładowych dochodzi tylko do 233, podczas gdy w gimnazyach niemieckich wynosi 194, a w czeskich tylko 192[2]). Przez takie równouprawnienie języków powiększyłaby się nad miarę i szkolna i domowa praca uczniów nie tylko wskutek wymagań w języku ruskim jako osobnym przedmiocie nauki, ale także w skutek niewątpliwego utrudnienia tych przedmiotów, któreby po rusku były wykładane.

Nastąpiłoby więc obarczenie młodzieży, utrudniające prawidłowy rozwój umysłu i ciała a korzyścią wynagradzającą to nadmierne sił wytężenie, byłaby niejaka wprawa w języku ruskim okupiona gruntownością wiedzy i ten pokarm duchowy, któregoby dostarczyły płody piśmiennictwa ruskiego, o ile w formie klasycznej podają treść, budzącą wielostronne zajęcie, rozwijającą umysł, kształcącą smak, ustalającą poznanie piękna i uszlachetniającą charakter. Drugą przeszkodę stanowi brak odpowiedniej liczby nauczycieli, uzdolnionych do wykładania w języku ruskim; a i ci nawet, którzy już teraz władając nim, mogliby się podjąć tego zadania, mieliby

[1]) Sprawozdanie sejmowe str. 368.

[2]) Sprawozdanie Rady szkolnej kr. II tab. 19 i 31.

przez pewien czas nie małe trudności do zwalczenia, ponieważ w języku niemieckim albo polskim otrzymali wykształcenie fachowe. Ta przeszkoda o tyle ważna, o ile od dydaktycznej techniki i dzielności nauczyciela przedewszystkiem zależy skuteczność nauki, musiałaby z niemałym uszczerbkiem dla postępu uczniów trwać tak długo, dopókiby nie zostały w uniwersytecie ustanowione odpowiednie katedry, zapewniające kandydatom zawodu nauczycielskiego gruntowne przygotowanie na podstawie ruskiego języka. Trzecią trudność nastręcza wybór tych przedmiotów naukowych, które po rusku, a które po polsku mogłyby być wykładane, aby szkoda z utrakwizmu wynikająca była jak najmniejszą. Trudność ta wynika częścią z nierównej a zmiennej liczby godzin naukowych, poszczególnym przedmiotom w każdej klasie poświęcanych, częścią ze związku, zachodzącego między przedmiotami jednej grupy, częścią ze stałego etatu nauczycieli, z których każdy posiada kwalifikacyę z pewnej grupy egzaminowej i obowiązany jest udzielać nauki w pewnej z góry oznaczonej liczbie godzin (16, 17, 20). Wychodząc bowiem z najkorzystniejszego przypuszczenia, iż te same przedmioty nauki przez wszystkie klasy będą wykładane w jednym języku, czego niezbędna jednolitość i ciągłość nauki, a często tożsamość podręczników wymaga, trudno będzie taki przeprowadzić rozkład przedmiotów, żeby bez naruszenia ich związku i obarczenia nauczycieli lub zmiany grup egzaminowych tyle każdemu językowi poświęcono czasu, ile wymaga prof. A. Małecki w słowach: „Jeżeli uczeń przez wszystkie ośm klas pobiera całą połowę przedmiotów naukowych w własnym swoim języku, to się na brak sposobności do kształcenia się w nim żadną miarą skarzyć nie będzie.[1]) Okaże to przegląd godzin, przeznaczonych na naukę poszczególnych przedmiotów w gimnazyach:

Religii poświęca się godzin		16
Językowi łacińskiemu	50	137
„ greckiemu	28	
„ niemieckiemu	35	
„ polskiemu	24	
Historyi i geografii		27
Matematyce	24	43
Fizyce	10	
Historyi naturalnej	9	
Propedeutyce filozofii		4

Dzieląc te przedmioty podług grup, nie uzyskamy równowagi w liczbie godzin i przedmiotów; sprowadzając zaś równowagę liczebną, zrywamy naturalną łączność przedmiotów, za której utrzymaniem przemawia jeszcze i ta nader ważna zasada pedagogiczna, która wymaga, aby nauka przedmiotów jednorodnych spoczywała w ręku jednego nauczyciela. Należałoby przeto jak najdokładniej porównać i ocenić stosunek, w jakim poszczególne przedmioty ze sobą zostają i w jakim stopniu wywierają wpływ na wykształcenie tej lub owej strony ducha, a według tego tak je podzielić, żeby zapobiec jednostronnemu rozwojowi młodocianego umysłu. Gdyby zaś w pewnym okresie czasu miało się zmieniać język wykładowy zastosowaniu do poszczególnych przedmiotów nauki, to i w takim razie powstałyby niedogodności dla uczniów i dla nauczycieli wielce uciążliwe, a szkoda, z utrakwizmu wynikająca, nie byłaby mniejszą. Uczniowie, zniewoleni uczyć się jednego przedmiotu to w tym to w owym języku, nie zdołaliby wiedzy swej ująć w całość jednolitą i bez potrzeby narażeniby byli na straty materyalne w skutek zmiany podręczników — gdyż, jak wiadomo, niektóre z nich służą na 8 lat, inne na 6, inne na 4, inne na 2 i t. d. Nauczyciele zaś musieliby być uzdolnieni do nauczania w jednym i drugim języku, aby stosownie do rozkładu przedmiotów mogli rozebrać pomiędzy siebie godziny naukowe, albo też musieliby częściej niż teraz w innych uczyć klasach. Że podobna fluktuacya, czyniąca działalność nauczycieli zawisłą od przypadku, udaremniłaby w zupełności pedagogiczny ich wpływ

[1]) Sprawozdanie sejmowe str. 370.

na uczniów, to równie jest pewnem, jak i to, że wykonywanie obowiązków w podobnych warunkach nie należałoby do nadzwyczajnych przyjemności. Przypuśćmy jednak, że wszystkie te trudności zdoła usunąć energia władz szkolnych i poświęcenie nauczycieli, to i w takim najkorzystniejszym nawet wypadku stworzyłoby przyjęcie wniosku prof. Małeckiego system przypadkowości, który na rozwój młodego pokolenia zgubnie wpłynąćby musiał. Wyobraźmy sobie bowiem, że w jednej z klas (jak żąda pierwszy wniosek prof. Małeckiego art. V. b.) znalazło się rzeczywiście 25 uczniów, których rodzice życzą sobie wykładów w języku ruskim, że władza szkolna do tego słusznego żądania się przychyla i że w klasie tej skutkiem tego nauka odbywa się sposobem utrakwistycznym. Tymczasem przy przejściu do klasy wyższej odpada z tych 25-ciu trzech lub czterech uczniów dla niedostatecznego postępu; ustaje przeto obowiązek wykładów ruskich i nauka odbywa się po polsku. W następnym roku może znów zasada utrakwizmu odniesie zwycięztwo. I tak młodzież jednego roku uczyć się będzie po polsku i po rusku, drugiego tylko po polsku, trzeciego może znowu tylko po rusku i t. d. Jaki chaos musiałby w takich warunkach, bardzo zresztą prawdopodobnych, powstać w głowach gimnazyalistów lub realistów, to mogą ocenić nie tylko pedagogowie z zawodu, lecz i ludzie, nie zajmujący się praktyką nauczycielską. W końcu jeszcze jedna okoliczność zasługuje na uwagę. Wiadomo iż pomyślny skutek nauki szkolnej zależy w wysokim stopniu od dobrych podręczników. Owoż nie da się zaprzeczyć, iż dzięki wytrwałej pracy nauczycieli Rusinów i szczodrobliwości Wysokiego Sejmu szkolna literatura ruska wielu cennymi wzbogaciła się utworami, bądźto oryginalnymi, bądź z języka niemieckiego do potrzeb szkół naszych zastosowanymi. Wszelako przynajmniej na razie nie posiada ona jeszcze wszystkich, w szkołach średnich potrzebnych podręczników n. p. słownika łacińsko-ruskiego, grecko-ruskiego i t. d. Nadto podręcznik szkolny nie może wprawdzie pod względem rozmiarów i zasad ogólnych wykraczać po za granice, planem lekcyjnym określone, jednakże pod względem układu i szczegółowego przedstawienia treści musi uwzględniać potrzeby, wynikające czy to z tradycyi narodowego wychowania, czy to z usposobienia młodzieży, czy wreszcie z ducha języka ojczystego. Za uchyleniem tedy jedności języka wykładowego musiałyby być wyrównane wszelkie różnice, zachodzące między podręcznikami; a okoliczność ta, krępująca swobodny rozwój literatury szkolnej, ani dla Rusinów ani dla Polaków nie byłaby pożądaną.

Oto szereg motywów, które ze stanowiska pedagogii i dydaktyki dadzą się przytoczyć przeciwko projektowi prof. A. Małeckiego. Znaczenia ich nie zdołają osłabić sporadyczne przykłady dwoistości języka wykładowego, które przekazuje historya szkolnictwa Galicyi zachodniej, Wielkopolski, i Królestwa polskiego. Tam bowiem utrakwizm nie wynikał z istoty i potrzeb narodowego wychowania, lecz był następstwem prądów i dążności, które z wniosłem zadaniem szkoły nic nie mają wspólnego. Więc i u nas mógłby mieć chyba tylko wartość próby, tem mniej polecenia godnej, iż nieobliczone szkody może wyrządzać młodzieży.

LW. kr. 489/87.

Aleg. 89.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie reformy szkół wydziałowych męskich.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za rok 1885/6 na str. 85 i 86 mieliśmy zaszczyt podać do wiadomości Wysokiego Sejmu kroki podjęte z naszej strony w celu wykonania uchwały sejmowej z dnia 3. Stycznia 1886 o reorganizacyi szkół wydziałowych męskich w kierunku rękodzielniczym, przemysłowym i rolniczym. Wyraziliśmy przytem nadzieję, że będziemy w możności jeszcze w ciągu bieżącej sesyi przedłożyć Wysokiemu Sejmowi ostateczne wnioski nasze w sprawie tej reorganizacyi. Obecnie wypada nam uzupełnić powyższe sprawozdanie a oraz wyjaśnić, dlaczego z gotowym projektem reorganizacyi szkół wydziałowych teraz jeszcze wystąpić nie możemy.

Do współudziału w przygotowaniu projektu reorganizacyi powołał Wysoki Sejm komisyę krajową dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, z nią przeto trzeba było przedewszystkiem wejść w kontakt i ułożyć plan wspólnego działania. Z całą gotowością i gorliwością odpowiedziała komisya wystosowanemu do niej w tej mierze zaproszeniu a delegując swego członka Wgo Ludwika Wierzbickiego, aby jako referent porozumiał się w powyższym przedmiocie z Wydziałem krajowym, uczyniła wniosek, aby to porozumienie mogło nastąpić na ustnej naradzie, do której także reprezentanci Rady szkolnej krajowej i obu krajowych Towarzystw gospodarskich mieliby być zaproszeni. Wydział krajowy chętnie zgodził się na ten wniosek widząc w nim gwarancyę wszechstronnego i gruntownego rozpatrzenia się w tak ważnej sprawie. Jakoż narada taka w składzie przez komisyę krajową zaproponowanym odbyła się na dwóch posiedzeniach w dniach 7. Października i 10 Listopada 1886., a owocem jej jest szereg wniosków, mogących służyć jako substrat do dalszego działania.

Wnioski te zakomunikował Wydział krajowy komisyi dla spraw przemysłu z prośbą, aby zechciała mu udzielić umotywowaną opinię, które z istniejących w kraju szkół wydziałowych męskich należałoby zreorganizować w kierunku przemysłowym a względnie rękodzielniczym a zarazem przedłożyć projekt planu nauk dla szkół w ten sposób zreorganizować się mających.

Takie samo zaproszenie wystosował Wydział krajowy równocześnie do krajowych Towarzystw gospodarskich we Lwowie i w Krakowie ze względu na zamierzoną reorganizacyę szkół wydziałowych w kierunku rolniczym.

W odpowiedzi na zawezwanie powyższe otrzymał Wydział krajowy od komisyi dla spraw przemysłu w dniu 3. Stycznia 1887. obszerny elaborat zawierający jej opinię w przedmiocie zamierzonej reformy wraz z pozytywnymi wnioskami co do reorganizacyi istniejących szkół wydziałowych, a nadto, jako alegaty, plan nauk i wzór statutu dla rękodzielniczej szkoły wydziałowej.

Towarzystwa gospodarskie nie dały dotychczas żadnej odpowiedzi.

Z tego co powiedziano okazuje się, że sprawa uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. do opracowania nam przekazana nie przeszła jeszcze przez wszystkie przepisane w tej uchwale stadya. W tej chwili jesteśmy dopiero w posiadaniu części materyału, odnoszącej się do szkół z charakterem rękodzielniczym i przemysłowym, brakuje nam zaś materyał potrzebny do opracowania projektu organizacyi szkół w kierunku rolniczym. Brak nam dalej opinii Rady szkolnej krajowej, której przed zebraniem całego materyału zasięgnąć nie mogliśmy.

Nadto okazuje się potrzeba przeprowadzenia rokowań z c. k. Rządem w dwóch kwestyach wielkiej wagi, które na ostateczną decyzyę Wydziału krajowego a względnie Wysokiego Sejmu w sprawie zamierzonej reorganizacyi szkół wydziałowych bez wpływu pozostać nie mogą.

Jeżeli nowe szkoły mają odpowiadać potrzebie i zapewnić sobie racyę bytu jakiej dotychczasowe szkoły wydziałowe nie miały, to program nauk w nich udzielanych uledz będzie musiał bardzo znacznej modyfikacyi. Obok przedmiotów zupełnie nowych, które jak n. p. technologia a względnie nauka rolnictwa, muszą już z ustawy znaleść miejsce w programie, wypadnie wprowadzić doń, w znacznie rozszerzonym zakresie naukę rysunków tak odręcznych jak geometrycznych a także ręczne ćwiczenia mechaniczne. Owóż jeżeli zamierzona reforma przynajmniej w pierwszych latach nie ma pozostać tylko na papierze, należy wcześnie postarać się o dostateczną liczbę należycie przysposobionych nauczycieli, którzyby nowym wymogom zadość uczynić byli w stanie. W tym celu zamierza Wydział krajowy wejść w rokowania z c. k. Rządem, aby bądź przez rozszerzenie zakresu nauk w Seminaryach nauczycielskich bądź przez utworzenie specyalnych kursów albo w innej drodze zaradzono potrzebie.

Druga kwestya jest nie mniejszej wagi. Nowe szkoły wydziałowe z charakterem przemysłowym jeżeli mają spełniać swoje zadanie, muszą być obficie zaopatrzone w zbiory pomocniczych środków naukowych. Oprócz odpowiedniej biblioteki posiadać muszą w szczególności zbiór materyałów do nauki technologii chemicznej i zbiór narzędzi do nauki technologii mechanicznej, zbiór wzorów, modeli i przyborów pomocniczych do nauki rysunków i modelowania a wreszcie pracownie mechaniczne dla ćwiczeń praktycznych, jak również dla modelowania.

Wydatki na takie zbiory i pracownie będą bardzo znaczne, w każdym razie bez porównania wyższe od tych, jakie fundusze szkolne okręgowe a względnie fundusz szkolny krajowy ponosiły na przybory naukowe dla szkół wydziałowych w dotychczasowym ich ustroju. Staraniem Wydziału krajowego będzie wyjednać u c. k. Rządu przyjęcie pewnej części tych wydatków na skarb Państwa, czego kraj nasz tem snadniej domagać się może, że w innych prowincyach skarb Państwa dość znacznemi zasiłkami przychodzi w pomoc gminom utrzymującym podobne szkoły. Dość powiedzieć, że w budżecie państwowym na rok 1886. przeznaczono

na szkoły przemysłowe 1,458.076 zł., z czego na Galicyę tylko 44.000 zł., a przeto mało co więcej nad 3% wydzielono.

Wydział krajowy mniema, że przytoczone w niniejszem sprawozdaniu powody są dostateczne do wyjaśnienia, dlaczego projekt reformy szkół wydziałowych męskich w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886. dotychczas wypracowanym być nie mógł i uprasza:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie niniejsze przyjąć do swej wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 4. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy:
Jan Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 90.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu wyższej szkoły rolniczej i szkoły parobków w Dublanach na rok 1887.

Wyższa szkoła rolnicza.

Wydatki zwyczajne tej szkoły preliminuje Wydział krajowy w kwocie 33.675 zł., *nadzwyczajne* w kwocie 4.837 zł. Razem wydatki . . . . . zł. 38.512
W porównaniu do uchwalonych na r. 1886. w wysokości . . . . „ 32.387
więcej o . . zł. 6.125

Wzrost ten wydatków pochodzi:

W rubryce I. „Płace profesorów i docentów" poz. 2. z powodu zamiaru udzielenia profesorowi Godlewskiemu dodatku osobistego w kwocie 300 zł.

W rubryce I. poz. 3. z powodu obsadzenia posady drugiego adjunkta z płacą 800 zł.

W rubryce III. „Zasługi" poz. 17. z powodu potrzeby przyjęcia drugiego stróża, po przeniesieniu szkoły wyższej do nowego gmachu.

W rubryce IV. „Koszta administracyi" poz. 22, 23, 24, 25 i 26 o 655 zł. więcej z przyczyny większych potrzeb w oświetleniu, opale, utrzymaniu budynków, dziedzińca i kosztów asekuracyi, wynikłych z budowy nowego gmachu szkolnego.

W rubryce IV. poz. 29. „sprzęty i ruchomości" więcej o 1.650 zł. na urządzenie laboratoryów i muzeów w nowym gmachu szkolnym.

W rubryce V. poz. 35. „Zbiory i muzea" więcej o 2.510 zł. jako nadzwyczajny wydatek na uposażenie zbiorów zakładu, pominięty, w znacznej części w roku 1886. z uwagi na brak umieszczenia.

Dochody tej szkoły preliminuje Wydział kraj. w kwocie 14.394 zł. w porównaniu do 1886. roku wyższe o zł. 3 z powodu większego o tę kwotę zasobu funduszu kultury krajowej.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego komisya przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały wszystkie pozycye wydatków niezmienione w porównaniu do uchwalonego szczegółowego preliminarza budżetu na rok 1886., z wyjątkiem jednakże pozycyi w wydatkach 27. rubr. IV. „najem pomieszkania" i nadzwyczajnego wydatku na bibliotekę. Również przychyla się do propozycyi Wydziału krajowego co do udzielenia osobistego dodatku profesorowi Godlewskiemu w kwocie 300 zł., jako też do preliminowanych zł. 210 jako płacy drugiego stróża i zwiększonego wydatku w rubr. IV. poz. od 22 do 26 w kwocie 655 zł. na opał, oświetlenie, utrzymanie i ubezpieczenie budynków, wreszcie zwiększony koszt na urządzenie dziedzińca.

Natomiast:

Redukuje płacę drugiego adjunkta z 800 zł. na 600 zł. a to z uwagi, iż pan Jentys, któremu posada ta daną być ma, dopiero z końcem Marca 1887. wykłady obejmie.

Na najem pomieszkań dla 3 asystentów, docenta fizyki, kasyera, pisarza, ogrodnika i sługi szkolnego preliminuje Wydział krajowy w rubr. IV poz. 27. kwotę 650 zł. tak samo, jak na rok 1886. Gdy jednak z początkiem i w ciągu r. 1887. szkoła przeniesioną zostanie z dawnego budynku do nowowzniesionego gmachu szkolnego, a przeto opróżnione zostaną ubikacye, które winne być użyte na mieszkania dotąd wynajmywane, przeto z uwagi na powyższą okoliczność preliminuje się jedynie koszt najmu pomieszkań wedle istotnej potrzeby, a to w ogólnej kwocie 307 zł.

Na sprzęty i ruchomości preliminuje Wydział krajowy jako nadzwyczajny wydatek 1.800 zł. Z szczegółowego preliminarza potrzebnych sprzętów i ruchomości, zwłaszcza szaf muzealnych nie mogła komisya przyjść do przekonania, jakoby preliminowana kwota co do wysokości swej była usprawiedliwioną i dlatego też proponuje zniżenie jej do wysokości 600 zł.

W rubryce V. „Potrzeby naukowe“ preliminuje Wydział kraj. w poz. 35. a) na zbiór rolniczy, jako nadzwyczajny wydatek 160 zł., a to na zakupno modeli przyrządu drutowego dla chmielu trzech systemów. Zdaniem komisyi nierównie korzystniejszem byłoby, gdyby zamiast nabywania kosztownych modeli, założono chmielarnię w Dublanach i praktycznie przeprowadzono naukę uprawy i rozpinania chmielu. Z tych przeto powodów wykreśla się kwotę 160 zł.

Preliminowaną w tej samej rubryce pozycyę 35. *c*) na zakupno przedmiotów do muzeum fizykalnego zniża komisya z 500 zł. na 300 zł., jako niedostatecznie w swojej wysokości usprawiedliwioną.

Również nie przychyla się komisya do preliminowanych 300 zł. jako wydatku nadzwyczajnego na zakupno przedmiotów dla zbioru mechanicznego (rubr. V. poz. 35 *f*), albowiem przedmiotami mającymi się zakupić są modele pługa parowego trzech systemów, których potrzebę jak na teraz komisya nie uznaje, zwłaszcza, że istnieją nader dokładne rysunki dające pojęcie o konstrukcyi pługów parowych.

Z uwagi, iż na zakupno dzieł do biblioteki, prócz wydatku zwyczajnego wstawiano w budżet przez dłuższy szereg lat jako wydatek nadzwyczajny po 300 zł. rocznie, mniema komisya, iż należałoby odstąpić od dalszego wydatkowania na ten cel, w formie zwyczajnego i nadzwyczajnego wydatku i dlatego wstawia w poz. 37. jako zwyczajny wydatek na zakupno dzieł zamiast 200 zł. kwotę 400 zł., a natomiast uchyla pozycyę 300 zł. tytułem nadzwyczajnego wydatku.

Przechodząc do rubryki dochodów:

Dotychczas udzielana subwencya ze Skarbu Państwa dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach nieodpowiada już dziś przy tak znacznym wzroście nakładu na ten zakład, jakoteż z uwagi na jego rozwój i roszerzony zakres nauki, stosunkowi, w jakim fundusze państwowe do funduszów krajowych do utrzymania tego zakładu przyczyniać się miały.

Jest więc prostą słusznością żądać od c. k. Rządu podwyższenia subwencyi, co też komisya w formie rezolucyi przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały.

Dotyczczas pobierane czesne w szkole Dublańskiej wynosi dla uczniów I. i II. roku po 50 zł., podczas gdy uczniowie III. roku płacą jedynie 25 zł.

Ten stan rzeczy przy zupełnie zmienionych stosunkach tego zakładu i jego zadań, nie tylko nie jest usprawiedliwionym, lecz przeciwnie stoi w rażącej sprzeczności z istniejącą w tej mierze praktyką w innych równorzędnych zakładach.

Komisya proponuje przeto Wysokiemu Sejmowi zrównanie opłaty czesnego dla uczniów każdej klasy, a w ślad za tem wstawia w dochodach wyższej szkoły Dublańskiej w porównaniu do preliminarza Wydziału krajowego w rubr. III. poz. 4. o 500 zł. więcej.

Reasumując sprawozdanie, komisya wnosi:

Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubr. i poz.	Wydatki.	Zwycz.	Nadzw. zł. w. a.	Razem.
I.	**Płace profesorów i docentów.**			
1.	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca 2.360 zł., dodatek pięcioletni 200 zł.	2.560		
2.	Sześciu profesorów fachowych, płaca po 1.440 zł., dodatki pięcioletnie dla dwóch po 400 zł., dla trzech po 200 zł. i dodatek osobisty dla jednego 300 zł.	10.340		
3.	Jeden adjunkt, płaca 800 zł., dodatek osobisty 200 zł. . . .	1.000		
4.	Adjunkt pomocniczy . . .	600		
5.	Trzech asystentów, płaca po 600 zł.	1.800		
6.	Docent fizyki	800		
7.	„ weterynaryi	480		
8.	„ leśnictwa	240		
9.	„ ustaw rolnych . . .	360		
10.	„ ogrodnictwa	200		
11.	„ melioracyi	240		
12.	„ zoologii	360		
13.	„ historyi i literatury polskiej	600		
	Suma rubryki I. . .	19.580	—	19.580
II.	**Inne płace.**			
14.	Lekarz zakładowy	400		
15.	Kapelan	300		
16.	Kasyer, zarazem rachmistrz . .	600		
17.	Pisarz dyrekcyi	480		
	Suma rubryki II. . .	1.780	—	1.780
III.	**Zasługi.**			
18.	Sługa szkolny	240		
19.	Dwóch stróżów domowych . .	420		
20.	Usługa dla uczniów w laboratoryum	780		
21.	Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	180		
	Suma rubryki III . .	1.620	—	1.620
	Do przeniesienia .	22.980	—	22.980

Liczba rubr. i poz.		Zwycz.	Nadzw. zł. w. a.	Razem.
	Z przeniesienia .	22.980	—	22.980
IV.	**Koszta administracyjne.**			
22.	Zarząd:			
	a) potrzeby kancelaryjne .	100		
	b) druki i inseraty . .	100		
	c) portorya i posyłki . .	70		
	d) koszta podróży dyrekcyi .	150	420	
23.	Opał.		700	
24.	Oświetlenie		200	
25.	Utrzymanie budynków . . .		1.000	
26.	„ dziedzińca . . .		300	
27.	Ubezpieczenie budynków . .		400	
28.	Najem pomieszkań:			
	a) docenta fizyki . . .	36		
	b) kasyera	180		
	c) pisarza	36		
	d) ogrodnika	40		
	e) sługi szkolnego . . .	15	307	
29.	Płaca kominiarza . . .		65	
30.	a) na utrzymanie sprzętów i ruchomości		120	
	b) na uzupełnienie szaf i ławek .		—	600
31.	Koszta przewozu prelegentów, lekarza i kapelana		1.000	
32.	Koszta lustracyi zakładu . . .		100	
33.	„ nabożeństwa		50	
34.	Apteka i rozmaite inne . . .		100	
	Suma rubryki IV. . .		4.762	600 5.362
V.	**Potrzeby naukowe.**			
35.	Eksperymenta przy wykładach:			
	a) dla profesora rolnictwa .	25		
	b) „ „ hodowli zwierząt	10		
	c) „ „ anatomii i fizyologii	25		
	d) „ „ weterynaryi . .	25		
	e) „ „ botaniki . .	25		
	f) „ „ chemi rolniczej .	25		
	g) „ „ „ zwierząt .	20		
	h) „ „ fizyki . . .	20		
	i) „ „ miernictwa . .	15	190	
			190	
	Do przeniesienia .		27.742	600 28.342

Liczba rubr. i poz.		Zwycz.	Nadzw. zł. w. a.	Razem.
	Z przeniesienia .	27.742	600	28.342
		190		
36.	Zbiory i muzea, mianowicie utrzymanie i uzupełnienie: zwycz. nadzw.			
	a) zbioru rolniczego . . 50 —			
	b) „ hodowlanego . . 60 360			
	c) „ fizykalnego . . 150 300			
	d) „ botanicznego . 75 50			
	e) „ zoologicznego . 150 140			
	f) „ mechanicznego . 150 —			
	g) „ mineralogicznego . 20 —			
	h) „ technologicznego . 60 260			
	i) „ okazów leśnych . 10 —			
	k) „ „ ogrodniczych . 10 —			
	l) „ „ weterynarskich 25 —			
	m) „ „ instr. miernicz. 10 50			
	n) „ modeli do budown. 10 —			
	o) „ okazów do geogr. fiz. 10 —			
	p) „ „ melioracyjn. 10 —	800	1.160	
37.	Laboratorya: zwycz. nadzw.			
	a) laboratoryum chemiczne . 600 390			
	b) „ roślinno-fizyolog. 250 150			
	c) „ zootomiczne . 100 150	950	690	
38.	Biblioteka i czytelnia: zwycz. nadzw.			
	a) na przykupno dzieł . 400 —			
	b) „ oprawę książek . . 50 —			
	c) „ czasopisma . . . 250 —	700		
39.	Utrzymanie pola doświadczalnego .	250		
40.	Wycieczki naukowe profesorów z uczniami	500		
41.	Utrzymanie i uzupełnienie pasieki .	30		
42.	Ogród:			
	a) płaca ogrodnika	600		
	b) ntrzymanie ogrodu botanicznego, ntrzymanie i uzupełnienie sadu, szkółek, jakoteż ogrodu warzywnego .	400		
	c) druk katalogu i jego rozsełanie .	25		
43.	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone w skutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	1.000		
	Suma rubryki V. .	5.445	1.850	7.295
	Do przeniesienia .	33.187	2.450	35.637

Liczba rubr, i poz.		Zwycz.	Nadzw. zł. w. a.	Razem.
	Z przeniesienia .	33.187	2.450	35.637
VI.	**Podatkt i opłaty.**			
44.	Podatek gruntowy i domowy . .	45		
45.	Opłata od przeniesienia szkół dublańskich na własność kraju, ósma rata .	—	227	
	Suma rubryki VI. .	45	227	272
VII.	**Kontrola nasion**	100	—	100
	Suma wydatków ,	33.332	2.677	36.009

Czyli w porównaniu do preliminarza Wydziału kraj. mniej o zł. 2.503

Dochody.

Liczba rubr. i poz.		Zwycz.	Nadzw. zł. w. a	Razem.
I.	1. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	5.500	—	5.500
II.	2. Subwencya z funduszu kultury krajowej	3.439	—	3.439
III.	**Opłaty od uczniów.**			
	3. Wpisowe od 70 uczniów po 5 zł.	350		
	4. Czesne „ 70 „ 50 „	3.500		
	5. Opłata za ćwiczenia w laboratoryum:			
	a) chemicznem od 25 uczniów po 10 zł. . . 250 zł.			
	b) roślinno-fizyologicznem od 25 ucz. po 5 zł. . . 125 „			
	c) zootomicznem od 25 uczniów po 5 zł. 125 „	500		
	6. Na bibliotekę od 70 uczniów po 4 zł.	280		
	7. Na usługę	780		
	Suma rubryki III. .	5.410	—	5.410
IV.	8. Dochód z pasieki . . .	230	—	230
V.	9. Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu .	250	—	250
VI.	10. Dochód ze stacyi kontroli nasion	65	—	65
	Suma dochodów . .	14.894	—	14.894
	W porównaniu z wydatkami	—	—	36.009
	okazuje się niedobór . .	—	—	21.115

Zatem w porównaniu do preliminowanego niedoboru przez Wydział krajowy mniej o 3.003 zł., a w porównaniu do niedoboru roku 1886. więcej o 3.119 zł.

Szkoła parobków.

Wydatki tej szkoły preliminuje Wydział krajowy na rok 1887. w kwocie . . 12.284 zł.
w porównaniu do uchwalonych na rok 1886. . . . . 10.332 „
więcej o . . 1.952 zł.

Wzrost ten wydatków usprawiedliwia Wydział krajowy potrzebą przyjęcia drugiego nauczyciela pomocniczego z płacą 500 zł. z powodu powiększenia liczby uczniów z 28 na 36, dalej przez to zwiększonym kosztem utrzymania tychże w kwocie 1.632 zł. (Rubr. I. poz. 2. i rubr. III. poz. 10. i 11).

Mniej preliminuje Wydział krajowy o 180 zł. w rubr. I. poz. 5. „Instruktor robót ręcznych", ponieważ dotychczasowych dwóch dozorców pobierających 780 zł. rocznie, zastąpi się jednym instruktorem z płacą 600 zł.

Dochody preliminuje Wydział krajowy w kwocie 2.988 zł., to jest wyżej o 144 zł. z powodu zwiększonej liczby uczniów, a ztąd i zarobku.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, przedstawia komisya Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia bez zmian rubrykę II., III. i IV. wydatków, tudzież dochody, — natomiast w rubr. II. czyni następujące zmiany.

Od czasu objęcia szkoły parobków na etat krajowy, posada nauczyciela fachowego pozostaje opróżnioną, i z braku odpowiednego kandydata prawdopodobnie i w r. 1887. obsadzoną nie będzie.

Wedle zamknięć rachunkowych z lat od 1883. do 1885., koszta zastępstwa tego nauczyciela dokonywanego przez prelegentów szkoły wyższej, czyniły od 1.300 zł. do 1.400 zł. i wyżej rocznie. Komisya zatem biorąc za podstawę stan faktyczny, wstawia w rubrykę I. poz. 1 b) na koszta zastępstwa nauczyciela fachowego zł. 1.300, uchylając jednocześnie preliminowaną płacę dla tegoż w kwocie 920 zł.

Następnie wykreśla komisya z preliminarza Wydziału krajowego rubr. I. poz. 2. preliminowaną kwotę 500 zł. na drugiego nauczyciela pomocniczego, którego potrzeby nie uznaje z uwagi, iż nauczyciel ten miałby pełnić te same funkcye, które pełni już znajdujący się nauczyciel pomocniczy. Wzrost zaś uczniów z 28 na 36 nie usprawiedliwia potrzeby utrzymywania aż dwóch nauczycieli do nauk elementarnych i nadzoru nad uczniami.

W końcu wstawia komisya zamiast 600 zł. 540 zł. jako płacę instruktora na podstawie faktycznie przezeń pobieranej pensyi.

Komisya wnosi zatem:

Wydatki.

Liczba rubr. i poz.		Zwycz.	Nadzw. zł. w. a.	Razem.
I.	**Płace nauczycieli.**			
1.	*a*) Nauczyciel fachowy . . .	—		
	b) Zastępstwo nauczyciela fachowego	—	1.300	
2.	Nauczyciel pomocniczy, płaca 600 zł., dodatek osobisty 200 zł. . .	800		
3.	Docent weterynaryi . . .	150		
4.	Katecheta	200		
5.	Instruktor robót ręcznych . .	540		
	Suma rubryki I. .	1.690	1.300	2.990
	Do przeniesienia .	1.690	1.300	2.990

Liczba rubr. i poz.		Zwycz.	Nadzw. zł. w. a.	Razem.
	Z przeniesienia .	1.690	1.300	2.990
II.	**Koszta administracyi.**			
	6. Zarząd:			
	a) remuneracya dyrektora . 400 zł.			
	b) potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . . . 100 „	500		
	7. Opał i oświetlenie . . .	240		
	8. Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	300		
	9. Koszta nabożeństwa obrz. gr. kat.	300		
	Suma rubryki II. .	1.340	—	1.340
III.	**Utrzymanie uczniów.**			
	10. Stołowanie 36 uczniów po 144 zł.	5.184		
	11. Odzież, pościel i pranie dla 36 uczniów po 60 zł. . . .	2.160		
	Suma rubryki III. .	7.344	—	7.344
IV.	**Potrzeby naukowe.**			
	12. Zaprzęgi do demonstracyi . .	80		
	13. Przybory do pisania i nauki uczniów	120		
	14. Przykupno zwierząt do sekcyi .	30		
	15. „ modeli, machin i narzędzi	200		
	Suma rubryki IV. .	430	—	430
	Suma wydatków . .	10.804	1.300	12.104

Dochody.

Liczba rubr i poz.		Zwycz.	Nadzw. zł. w. a.	Razem
	1. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500		1.500
II.	**Opłaty i datki.**			
	2. Opłaty za utrzymanie uczniów .	480		
	3. Datki Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych . .	360		
	Suma rubryki II. . .	840		840
III.	4. Zarobek 36 uczniów po 18 zł. .	648		648
	Suma dochodów . .	2.988		2.988
	W porównaniu z wydatkami			12.104
	okazuje się niedobór			9.116
	W porównaniu z preliminarzem Wydziału krajowego .			9.296
	mniejszy o . .			180

Lwów dnia 15. Grudnia 1886.

Smarzewski
przewodniczący.

Abrahamowicz
sprawozdawca.

REZOLUCYA.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by z uwagi na ciągły rozwój szkół Dublańskich, tudzież nader znaczny wzrost kosztów na ich utrzymanie, starał się wyjednać u c. k. Rządu podwyższenie stałej dotacyi dla szkoły wyższej i szkoły parobków w Dublanach ze Skarbu Państwa“.

Aleg. 91.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu folwarku Dublańskiego na rok 1887.

W przedłożonym Wysokiemu Sejmowi preliminarzu folwarku Dublańskiego preliminuje Wydział krajowy na rok 1887. wydatki zwyczajne w kwocie . . . . . 11.961 zł.
nadzwyczajne . . . . . 5.263 „
Razem wydatki w kwocie . . 17. 224 zł.
Dochody zaś w ogólnej kwocie . . . . . 17.560 „
Co w porównaniu z wydatkami przestawiałoby cyfrę nadwyżki dochodów w wysokości . . . . . 336 zł.

Wynik ten budżetowy jakkolwiek korzystniejszy niż w poprzedzających trzech latach niewyraża jednak istotnej przypuszczalnej renty lub ubytku tejże z gospodarstwa folwarku Dublańskiego.

Należy bowiem w pierwszym rzędzie z rubryki wydatków potrącić te, które z natury swej jako zwykłe coroczne administracyjne wydatki uważane być nie mogą; a ztąd lubo w rubryce wydatków uwidocznione, są jednakże w rzeczywistości częścią dochodu, i tak:

W rubryce I. wydatków poz. 11 i 12. preliminuje Wydział krajowy na
melioracye łąk . . . . . 795 zł.
na drenowanie pól . . . . . 900 „
Razem . . 1.695 zł.

Obie te pozycye stanowią wkład długotrwały, który do podniesienia wartości majątku przyczyni się, a przeto nie może być uważany jako coroczny wydatek administracyjny.

W rubr. IV. poz. 23. preliminuje Wydział krajowy jako wydatek na pokrycie częściowe należytości od przeniesienia własności folwarku . . . . . 268 zł.

Nareszcie w rubr. V. poz. 24. należące raty amortyzacyjne Towarzystwu kredytowemu w kwocie ogólnej . . . . . 996 zł.
i rentę płaconą corocznie Towarzystwu gospodarczemu w kwocie . . . . 1.600 zł.

Wszystkie te trzy pozycye nie są wydatkiem na prowadzenie gospodarstwa Dublańskiego, lecz stanowią dochód tegoż.

Jeżeli więc od ogólnej sumy wydatków potrącimy tuż co poszczególnione pozycye, a mianowicie:

Melioracye łąk i drenowanie pól . . . . . 1.695 zł.
Podatek przenośny . . . . . 268 „
Raty Towarzystwa kredytowego . . . . . 996 „
Do przeniesienia . 2.959 zł.

Z przeniesienia .	2.959 zł.
Rentę płaconą Towarzystwu gospodarskiemu	1.600 „
Wreszcie nadwyżkę dochodów w kwocie	336 „
Razem . .	4.895 zł.

to przypuszczalny dochód czysty folwarku Dublańskiego przedstawi cyfrę, jak wyżej . . . . . 4.895 zł.

Wiadomo, że z wszystkich preliminarzy do najwięcej przypuszczalnych zaliczyć należy preliminarze gospodarstwa wiejskiego, a ztąd i folwarku Dublańskiego. Obliczenie więc spodziewanego dochodu w r. 1887. może i najprawdopodobniej, jak doświadczenie uczy, ulegnie w ostatecznej swej cyfrze zmianom.

Komisya jednak nie ma trafniejszych podstaw do ułożenia budżetu folwarku Dublańskiego nad te, które daje preliminarz Wydziału krajowego, dlatego też zgodnie z tym preliminarzem przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały:

Wydatki i dochody folwarku Dublańskiego na rok 1887., jak następuje:

Liczba rubr. i poz.	WYDATKI.	Zwycz. zł.	Nadzw. w. a.	Razem.
I.	**Wydatki na gospodarstwo.**			
1.	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera . . .	1.600		
2.	Najem robotnika	2.400		
3.	Dokupno i zmiana nasienia	250		
4.	„ nawozów dopełniających . . .	300		
5.	„ karmy, owsa, grysu i makuchów .	2.300		
6.	„ Zastąpienie zużytych koni i uprzęży .	250		
7.	Utrzymanie budynków i ogrodzeń . .	150		
8.	„ i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni	260		
9.	„ rowów i dróg	50		
10.	Wywóz stawarki i regulacya stawów . .		— 300	
11.	Melioracye łąk		— 795	
12.	Drenowanie pól		— 900	
13.	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy . .	300		
14.	Kuchnia folwarczna	200		
15.	Koszta kancelaryjne	25		
16.	Światło i smarowidło	60		
17.	Kultura lasu	100		
18.	Rogatki, posełki i jazdy w interesach folwarku	150		
	Suma rubryki I .	8.395	1.995	10.390
II. 19.	Torfiarnia	200	—	200
III. 20.	Cegielnia	—	3.000	3.000
IV.	**Podatki i opłaty.**			
21.	Podatek gruntowy	675		
22.	„ dochodowy z młyna i propinacyi .	45		
23.	Należytość od przeniesienia własności folwarku, trzecia rata	—	268	
	Sama rubryki IV. .	720	268	988
	Do przeniesienia .	9.315	5.263	14.578

Liczba rubr. poz.		Zwycz. zł.	Nadzwycz. w.	Razem. a.
	Z przeniesienia .	9.315	5.623	14.578
V.	**Spłata kapitałów i odsetek dłużnych.**			
24.	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu:			
	a) od poz. 5000 zł. — 16 i 17 rata kapitału 73 zł. 31 ct.			
	5% odsetki 226 „ 69 „	300 zł.		
	b) „ „ 11.600 zł. — 7 i 8 rata kapitału . . . 136 zł. 20 ct.			
	5% odsetki 559 „ 80 „	696 „		996
25.	Renta c. k. gal. Towarzystwu gospodarczemu	1.600		
	Suma rubryki V.	2.596	—	2.596
IV.	26. Rozmaite nieprzewidziane	50	—	50
	Suma wydatków .	11.961	5.263	17.224

Liczba rubr. i poz.	DOCHODY.	Zwycz. zł.	Nadzwycz. w.	Razem. a.
I.	**Dochody z gospodarstwa.**			
1.	*a*) Ze sprzedaży ziemiopłodów 5.900 zł.			
	b) Za owies i siano dostarczone szkołom . . . . 600 „	6.500		
2.	Z wynajętych ról, łąk i pastwisk . . .	900		
3.	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
	a) Krowiarnia: *α*) mleko 4.000 zł.			
	β) przychowek 400 „			
	γ) sprzedane braki . 400 „	4.800 zł.		
	b) Nierogacizna	120 „		
	c) Owce	40 „		
	d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty, wynikające z zastosowawania inwentarza do potrzeb szkół 1.000 „	5.960		
4.	Z lasu i stawów	280		
	Suma rubryki I. .	13.640	—	13.640
II.	5. Z torfiarni	200	—	200
III.	6. Z cegielni	—	3.200	3.200
IV.	**Dochody z propinacyi i polowania.**			
7.	Z propinacyi	420		
8.	Z polowania	50		
	Suma rubryki IV. . .	470	—	470
V.	9. Rozmaite nieprzewidziane	50	—	50
	Suma dochodów .	14.360	3.200	17.560
	Do przeniesienia . .			17.560

Z przeniesienia . . .	17.560 zł.
W porównaniu z wydatkami	17.224 „
okazuje się nadwyżka dochodów na rok 1887.	336 zł.
podczas gdy na rok 1887. preliminowano niedobór . . .	639 zł.

Lwów dnia 15. Grudnia 1886.

Smarzewski
przewodniczący.

Abrahamowicz
sprawozdawca.

Aleg. 92.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu kursu gorzelnictwa w Dublanach na rok 1887.

Wydział krajowy preliminuje wydatki tego działu nauki w Dublanach w kwocie 1.795 zł
czyli więcej o . . . . . 80 „
niż na rok 1886. uchwalono.

A to w pozycyi 2. rubryce I. więcej o . . . . . 80 „
w szczególności:
celem wprowadzenia wykładów o aparatach gorzelniczych i urządzeniu gorzelń.

Dochody preliminuje Wydział krajowy na rok 1887. w wysokości uchwalonej na rok 1886. t. j. w kwocie . . . . . 1.240 zł.

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym przyjmuje wszystkie pozycye wydatków z wyjątkiem wydatków w r. I. p. 2. i) na wprowadzenie wykładów o aparatach gorzelniczych, gdyż jak to już w zeszłorocznem sprawozdaniu powiedziano, niepodobna przypuścić, ażeby przy dotychczasowych wykładach o gorzelnictwie w ogóle, tudzież maszynach i kotłach, pomijano zupełnie aparaty gorzelnicze, i ażeby ten wykład mógł stanowić osobny dział nauki w obec istniejących wykładów o gorzelnictwie, a zwłaszcza o maszynach i kotłach.

Komisya budżetowa wnosi przeto:

Wydatki.

Rubryka I. Płace nauczycieli.

Poz. 1.	Kierownik kursu	250 zł.		
„ 2.	Prelegenci za wykłady:			
	a) arytmetyki, geometryi i stereometryi	115 „		
	b) fizyki	75 „		
	c) chemii	100 „		
	d) gorzelnictwa	300 „		
	e) o maszynach i kotłach	150 „		
	f) o opodatkowaniu	80 „		
	g) o rachunkowości	60 „		
	h) za ćwiczenia w laboratoryum	150 „		
	Suma rubryki I. .	1.280 zł.	1.280	zł.

Rubryka II. Koszta administracyi.

Poz. 3.	Druki, inseraty, portorya i t. p.	15 zł.		
„ 4.	Koszta przewozu prelegentów	30 „		
	Suma rubryki II. .	45 zł.	45	zł.
	Do przeniesienia .		1.325	zł.

		Z przeniesienia .	1.325 zł.

Rubryka III. Potrzeby naukowe.

Poz. 5. Szkole rolniczej w Dublanach za użycie laboratoryum	40 zł.		
„ 6. Wycieczki profesorów z uczniami	50 „		
„ 7. Książki i czasopisma	45 „		
Suma rubryki III. .	135 zł.	135	„
Rubryka IV. poz. 8. Zapomogi dla uczniów	250 zł.	250	„
Rubryka V. poz. 9. Rozmaite drobne	5 zł.	5	„
Suma wydatków .	1.715 zł.	1.715	zł.

Dochody.

Rubryka I. poz. 1. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.000 zł.	1.000	zł.
„ II. „ 2. Opłaty od uczniów	240 zł.	240	„
„ III „ 3. Rozmaite przypadkowe	— zł.	—	„
Suma dochodów .	1.240 zł.	1.240	zł.
W porównaniu z wydatkami .		1.715	„
okazuje się niedobór do pokrycia z funduszów krajowych .		475	zł.
W porównaniu z preliminarzem Wydziału krajowego		555	„
mniejszy o		80	zł.

Lwów dnia 15. Grudnia 1886.

Smarzewski
przewodniczący.

Abrahamowicz
sprawozdawca.

L. W. kr. 66.776|1885.

Aleg. 93.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 17. Grudnia 1885. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

1) „Ustęp wstępny etatu osób i płac grona nauczycielskiego przy krajowej średniej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie z dnia 7. Października 1874. uchyla się w dotychczasowem brzmieniu i ma opiewać jak następuje:

Grono nauczycielskie krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego składa się:

I. z trzech stałych profesorów fachowych, z których jeden jest równocześnie dyrektorem zakładu;

II. z jednego adjunkta i pięciu docentów".

2) „W ustępie I. tegoż etatu należy liczbę 4., 5, 6, zamienić na 5., 6, 7., a zamieścić pod liczbą 4:

„trzeci stały profesor fachowy pobierać będzie roczną stałą płacę w kwocie 1000 zł., dodatek aktywalny w kwocie 240 zł., i dodatek pięcioletni w rocznej kwocie 200 zł."

3) „W ustępie II. tegoż etatu należy opuścić ustępy pod *c*), *d*), *e*), a zamienić lit. *f*), *g*), *h*) na lit. *c*), *d*), *e*)".

1) Uchwałę powyższą przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 8. Stycznia 1886. L. 66.232/85. c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą, aby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa przyzwolenie na zmianę statutu krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego w myśl tej uchwały. Według odezwy zaś c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 5. marca 1886. L. 1855/pr., udzielił J. E. p. Minister rolnictwa reskryptem z dnia 25. Lutego 1886. L. 1.918., uznając uchwałę Wysokiego Sejmu za zupełnie odpowiednią tak pod względem rzeczowym jakoteż finansowym, uchwalonej zmianie przyzwolenia wymaganego §. 15. statutu org. szkoły.

Na podstawie tej zmiany ogłosił dalej Wydział krajowy konkurs w celu obsadzenia posady nauczyciela fachowego do nauki inżynieryi lasowej, miernictwa i łowiectwa, przy krajowej średniej szkole gospodarstwa lasowego, z terminem do końca lutego 1886. Następnie zaś odstąpił podania, jakie wpłynęły wskutek ogłoszenia konkursu, rozporządzeniami z dnia 17. Marca 1886. L. 11.321. i z dnia 20. Marca 1886. L. 15.104, kuratoryi szkoły do ocenienia.

2) Z innych czynności, tyczących się szkoły leśnej, zasługują na wzmiankę następujące:

a) W budżecie szkoły na r. 1885. nie uwzględniono wcale potrzeby pewnego nakładu na utrzymanie ogrodu, który szkoła leśna posiada przy budynku szkolnym. Uznawszy zaś tę potrzebę wskutek przedstawienia Kuratoryi szkoły, otworzył Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 4. Sierpnia 1885. L. 39.640, Dyrekcyi szkoły na cel powyższy kredyt dodatkowy w kwocie 100 zł. w. a.

b) Przedkładając projekt preliminarza szkoły na r. 1887. ponowiła Dyrekcya w relacyi z dnia 20. Maja 1886. L. 50. dawniejsze wnioski swe o wybudowanie pomieszkania dla dyrektora w pobliżu zakładu, postawienie szopy na grubsze okazy i postawienie małej cieplarni.

Wydział krajowy jednak, jakkolwiek żądania powyższe, popierane już w poprzednich latach przez Kuratoryę szkoły, uznał w wielkiej części za uzasadnione, nie uwzględnił takowych w projekcie preliminarza szkoły na r. 1887., ażeby uniknąć zbytniego obciążania funduszu krajowego.

Uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 11. Stycznia 1886., tyczącą się przedkładania roczników o stanie kraj. szkół rolniczych, zastosował Wydział krajowy także do kraj. szkoły leśnej, wskutek czego polecił Dyrekcyi szkoły, aby przedłożyła sprawozdanie z roku szkolnego 1885/6., ułożone według ustanowionego przez Wydział krajowy programu. Oczekując sprawozdania tego, wstrzymywał się Wydział krajowy z przedłożeniem własnego sprawozdania o szkole, dla którego zresztą rok ubiegły nie dostarczył ani obfitego ani ważnego materyału. Obecnie zaś, kiedy Dyrekcya sprawozdanie swe nadesłała (relacyą z dnia 8. Stycznia r. b. L. 1.), Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć takowe Wysokiemu Sejmowi.

Na podstawie wywodu powyższego, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego z dnia 10. Stycznia 1887. L. 66.776/86.

Lwów, dnia 10. Stycznia 1887.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
Jan Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Profesor Tyniecki badał: wpływ ocienienia bocznego i bezpośredniego na wzrost sosny zwyczajnej i austryackiej; świerka i wiąza: wpływ nasienia parzonego na kiełkowanie i wzrost gledyczyi, a nasienia przecieranego piaskiem na kiełkowanie i wzrost akacyi; — wpływ rozmaitego sposobu przykrycia nasienia wysianego i ochrony posiewów, wpływ różnych sposobów sztubrowania wierzb i topoli; wpływ pory przesadzania drzewek. Przesiębrał także doświadczenia z nasieniem sosny pospolitej pozyskanego ze Szwecyi i sporządził na grzędach w ogrodzie doświadczalnym wzory stałe rozmaitych sposobów siewu nasion leśnych. Adjunkci pp. Demianowski i Błocki robili doświadczenia z kiełkowaniem nasion kupionych lub nadesłanych, tak w skrzynkach zwyczajnych jak i w aparatach służących do tego.

Z prac literackich większych wymieniamy: udział dyrektora, prof. Tynieckiego, prof. dra Staneckiego i adjunkta Błockiego w drugiem wydaniu „Przewodnika dla leśniczych" zarządzonego przez księgarnię Gubrynowicza i Schmidta. Mniejsze prace zamieszczano w czasopismach przyrodniczych i fachowych krajowych i niemieckich. Prof. dr Stanecki napisał: Instrukcyę dla stacyj fenologicznych urządzonych przez Towarzystwo leśne galicyjskie; — a zestawienie nadesłanych zapisków z 70 stacyj czynnych w r. 1885., oddało Towarzystwo wspomniane szkole naszej.

Dyrektor szkoły powołany był w marcu r. 1886. przez c. k. Ministerstwo rolnictwa do Wiednia, dla wzięcia udziału w ankiecie obradującej nad urządzeniem doświadczalni leśnych; — a prof. dr. Stanecki wezwany został przez rzeczone c. k. Ministerstwo do zlustrowania stacyj radyalnych meteorologiczno-leśnych, założonych w Galicyi przez radcę ministeryalnego Dra Lorenza Liburnau, z współudziałem Dyrektora szkoły i dra Staneckiego jako docenta klimatologii w szkole naszej. To są krótkie szczegóły z działalności kraj. szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie w r. 1885/6, — i bylibyśmy bardzo szczęśliwi, gdyby W. Sejm raczył się przekonać o tej działalności na gruncie.

Lwów, dnia 6. Stycznia 1887.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie z r. sz. 1885|6.

I. Wiadomości odnoszące się do urządzenia i stanu, rozwoju i frekwencyi szkoły.

a) Program naukowy szkoły.

W programie naukowym szkoły, który zostanie przedstawiony szczegółowo w pamiętniku szkoły za lata 1874|5. do 1885|6, zaszła tylko ta różnica, że wprowadzono wykłady „łowiectwa“, które objął adjunkt p. Zygmunt Demianowski, i tym sposobem wypełnioną została luka, będąca w naszym planie naukowym. Łowiectwo nabiera coraz większego znaczenia w kraju, — przestaje być dziką, bezmyślną rozrywką, — a nawet zaczyna tworzyć gałąź dochodu z lasu. Słusznie więc, żeby uczniowie nasi wynosili ze szkoły potrzebne wiadomości o łowiectwie. Wprawdzie są nasze środki naukowe do łowiectwa bardzo jeszcze ubogie, szczególnie co do nowszych systemów broni; — ale przy pomocy handlu bronią p. Alfreda Dzikowskiego i sekretarza Towarzystwa łowieckiego p. Władysława Zontaka, i ten dział wykładu łowiectwa nie jest pozbawiony okazów.

b) Statystyka szkoły.

1. Siły naukowe.

Ciało nauczycielskie, dzięki Wys. Sejmowi, składa się obecnie z trzech profesorów stałych, z jednego adjunkta i pięciu docentów. Profesura trzecia nie jest jeszcze obsadzona i pełni obowiązki z nią połączone adjunkt p. Zygmunt Demianowski; docent zaś stylistyki p. Dr. Edmund Burzyński pełni obowiązek docenta ekonomii politycznej i administracyi.

2. Środki naukowe.

Oprócz okazów pomniejszych, nadesłanych przez leśników, a szczególnie przez byłych uczniów naszych, udzielił Wys. Wydział krajowy szkole na sprawienie modelów dla inżynieryi leśnej 200 zł., z których zakupiono model zapory czyli klauzy i obstalowano u inżyniera p. Holzmüllera modele wiązań dachów i mostów drewnianych. Także zakupiono dla tego przedmiotu naukowego dzieło bardzo cenne: „Der Schweizer Holzstyl“.

Dla doświadczeń w nasienioznawstwie, kupiono aparat do kiełkowania nasion Liebenberga. Z darów wymieniamy bardzo cenną kolekcyę wyrobów leśnych *królestwa węgierskiego*, otrzymaną dzięki uprzejmości p. Alberta Bedö, kr. węg. radcy minister., z wystawy krajowej w Buda-Peszcie.

Biblioteka szkolna wzrosła o 88 tomów i zawiera obecnie 1.314 dzieł. Z pomiędzy *darów bibliotecznych* wymieniamy dzieło wraz z atlasem, wydane przez c. k. Ministerstwo rolnictwa: „o lasach państwowych austryackich“, i dzieło z atlasem „o lasach królestwa węgierskiego“, wydane przez kr. węgierskie Ministerstwo dla handlu i rolnictwa. Katalog rzeczowy biblioteki, jak w ogóle szczegółowy opis wszystkich działów naszych środków naukowych, zawierać będzie wspomniany wyżej pamiętnik szkoły.

Urządzoną została także gimnastyka w ogrodzie szkolnym, — aby młodzież siedząca dziennie 6 lub nawet 7 godzin, mogła rozwijać i krzepić swe siły fizyczne do przyszłego zawodu.

3. Frekwencya szkoły.

Na początku roku naukowego 1885/6 znajdowało się w szkole 31 uczniów, — z tych otrzymało z końcem roku promocyę na kurs II. 11 uczniów, ukończyło naukę 14 uczniów, usunięto dla braku postępu 5 uczniów.

Wiek uczniów — z wyjątkiem 5, którzy byli starsi — sięgał od 17 do 19 lat. Polaków było 26, Rusinów 5; maturzystów znajdowało się 4; gimnazyastów było 20., realistów 4., z ukończoną 4tą klasą.

Z uczniów, którzy ukończyli naukę w r. 1885/6, uzupełnia 1 studya na akademii rolniczej w Wiedniu; 1 poszedł do wyższej szkoły rolniczej w Dublanach; 2 odbywa jednoroczną służbę wojskową; 1 jest leśniczym u hr. Jana Szeptyckiego; 1 leśniczym w Reklińcu; na praktyce leśnej są: 1 w Chorostkowie, 1 w Izdebniku, 1 w Tenczynku, 1 w Pełkiniach, 1 w fundacyi Skarbkowskiej, 1 w Kamionce Strumiłowej, 2 nie ma jeszcze miejsca.

Stypendya od zł. 50 do zł. 150 pobierało 14 uczniów, — zapomogę od zł. 20 do 60 otrzymało 8 uczniów; w łącznej kwocie 1.600 zł. — 200 zł. zarezerwowano na pierwszy kwartał 1886/7. Z ubolewaniem bowiem pozwala sobie zauważyć Dyrekcya, że właśnie od roku 1885/6 przeznaczył Wys. Sejm na stypendya i zapomogi dla uczniów szkoły naszej zamiast dotychczosowych 2.400 zł., tylko 1.800 zł. Gdy się zważy, że do szkoły tutejszej garnie się młodzież najuboższa, i pobieranie stypendyum jest często jedynem jej utrzymaniem, — to taką redukcyę kwoty stypendyjnej odczuli mocno uczniowie nasi. Egzamin państwowy na samoistnych gospodarzy leśnych, zdało w r. 1885 sześciu uczniów ukończonych.

4. Wycieczki.

Oprócz wycieczek do lasów w Winnikach, Kuchajowie i najbliższych okolic Lwowa, odbyli w r. 1885|6 profesorowie z uczniami kursu II. wycieczkę naukową doroczną do tak zwanych Miodoborów na Podolu. Miodobory są tak pod względem fizyograficznym w ogólności, jak i co do swych lasów okolicą niezmiernie interesującą; to też wynieśliśmy ztamtąd nie tylko wielkie korzyści naukowe, ale wzbogaciliśmy także nasze zbiory botaniczne i geologiczne w nader cenne okazy. Przyjęcie szkoły było nadzwyczaj serdeczne i gościnne; — nie możemy też nie poświęcić wdzięcznego wspomnienia JE. hr. Wilhelmowi Siemieńskiemu-Lewickiemu z Chorostkowa, J. O. ks. Romanowi Czartoryskiemu z Jabłonowa, WW. Jasieńskiemu i Janickiemu z Rasztowiec, oficyalistom wszystkich tych panów i Reprezentacyi gminy Rasztowce.

II. Doświadczenia i prace naukowe, wykonane przez nauczycieli szkoły.

Z doświadczeń poczynionych, wymieniamy jako główniejsze następujące:

Dyrektor szkoły poczynił dochodzenia: wpływu pory roku cięcia drzew na siłę odroślową: dębu, wiąza, buka, jesiona, jaworu, olszy czarnej, brzozy i łozy; wpływu zachwaszczenia na powodzenie i rozwój drzewek ze siewu: sosny, świerka i modrzewia; wpływu okrzesywania gałęzi na wzrost drzewek sporych: dębu, wiąza, świerka, modrzewia; wpływu przerzedzenia na wzrost drzewek sporych świerka; wpływu okorowania dębów i wierzb na pniu i t. d.

L. W. kr. 76.811/887.

Aleg. 94.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie projektu założenia publicznych składów zbożowych.

Wysoki Sejmie!

Wiadomość o pierwszych krokach, jakie poczynił Wydział krajowy w celu wykonania uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 23. Stycznia 1886., tyczących się projektu założenia publicznych składów zbożowych, mieści się w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego z dnia 2. Listopada 1886. L. 64.761 (str. 28).

Dalsze rokowania w tej sprawie dotąd zamierzonego celu nie osiągnęły, lecz dostarczyły cennego materyału do wyjaśnienia sprawy, mianowicie przez eleborat, w którym na podstawie studyów nad istniejącvmi już domami składowymi miasta Wiednia, banku „Union“ we Wiedniu, miasta Feldkirch i Bregenz, Tyrolskiego funduszu krajowego w Innsbrucku i miasta Budapesztu, określono i obliczono tak rozmiary i sposób urządzenia, jako też koszta postawienia składów na zboże i spirytus we Lwowie. Z tego powodu Wydział krajowy uzupełniając wiadomość podaną w sprawozdaniu z swych czynności, ma zaszczyt zdać sprawę z dotychczasowego przebiegu rzeczonych rokowań.

Przedewszystkiem wypada nadmienić, że komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego w odpowiedzi na wezwanie Wydziału krajowego z dnia 18. Czerwca 1886. L. 23.477 wskazał pismem z dnia 20. Listopada 1886. L. 232 Towarzystwo wzajemnego kredytu w Krakowie jako instytucję, w której ręku przedsiębiorstwo składów zbożowych miałoby zapewnione powodzenie, i które w przedmiocie tego przedsiębiorstwa chętnie z Wydziałem krajowym zawiąże rokowania. W skutek relacyi powyższej Wydział krajowy zapytał pismem z dnia 26. Listopada 1886. L. 69.425 Dyrekcję Towarzystwa wzajemnego kredytu, czyby, ewentualnie pod jakimi warunkami, Towarzystwo było skłonnem założyć i utrzymywać publiczne składy zbożowe.

Odpowiedź zaś na zapytanie Wydziału krajowego nadeszła w załączonem piśmie z dnia 7. Grudnia 1886. L. 13.066, w którem Dyrekcja doniosła, że Towarzystwo wzajemnego kredytu nie mogłoby wziąć na siebie przedsiębiorstwa składów zbożowych, zarazem jednak zaproponowała utworzenie dla tego przedsiębiorstwa osobnego stowarzyszenia, któreby się opierało o Towarzystwo wzajemnego kredytu i któremuby kraj swoim kosztem postawione lub nabyte składy zbożowe na podstawie odpowiedniej umowy oddał do użytku.

Bank rolniczy, z którym Wydział krajowy zawiązał był rokowania w tej samej ½ sprawie, pismem z dnia 8. Września 1886. L. 51.386 przedłożył propozycye swe załączonem sprawozdaniem z dnia 31. Grudnia b. r.

Według dołączonego do sprawozdania planu i kosztorysu (złożone w kancelaryi sejmowej) opartego na bardzo szczegółowych studyach, które dla Banku rolniczego przeprowadził p. Alfred Elsner, inspektor c. k. uprzyw. kolei Karola Ludwika, wyniosłyby koszta postawienia składów zbożowych na 500 wagonów (5.000 ton) zboża 231.110 zł. a. w., a koszta postawienia rezerwoarów na 5.000 hektolitrów spirytusu 29.400 zł. a. w.; jedno i drugie przeto razem 260.510 zł. a. w., oprócz wydatków na urządzenie i przyrządy potrzebne do czyszczenia, sortowania i sztucznej wentylacji.

Przypuszczalne zaś dochody i wydatki przedsiębiorstwa obliczyła Dyrekcya Banku rolniczego jak następuje:

A. Dochody minimalne:

I. Składy zbożowe:

1. Za 1.000 wagonów (10.000 ton) licząc po ½ centa od 100 klg. na tydzień, czyli 2 zł. od 100 cnt. metr. na miesiąc . . . . . 24.000 zł.
2. Za 1.000 wagonów zysk na kosztach manipulacyi po 6½ ct. od 100 klg. . . . . 6.500 „
3. Wypisanie 1.000 warrantów po 30 ct. . . . . 300 „
4. Zysk z asekuracyi ½% od 600.000 zł. . . . . 3.000 „ 33.800 zł.

II. Rezerwoar spirytusu za 5.000 hektolitrów po 2 ct. na tydzień., 8 ct. na miesiąc, 96 ct. na rok od hektolitra . . . . . 4.800 „

Razem . . 38.600 zł.

B. Wydatki:

1. Administracya magazynów . . . . . 21.500 zł.
2. 5% od kapitału zakładowego 260.000 zł. . . . . 13.000 „

Razem . . 34.500 „

Zysk wynosiłby zatem . . . . . 4.100 zł.,

z których jednak jeszcze pokryćby wypadało podatki, tudzież wydatki na umorzenie kosztów budowli i urządzeń.

Na podstawie obliczeń powyższych, sformułowała Dyrekcya Banku rolniczego następującą propozycyę:

1. „Kraj buduje składy publiczne i rezerwoary na spirytus wedle przedłożonych planów na 5.000 ton i 5.000 hektolitrów spirytusu i staje się właścicielem tychże składów.
2. Kraj oddaje zarząd wyżej wymienionych składów zbożowych i rezerwoarów spirytusu Bankowi rolniczemu we Lwowie pod warunkami:

a) Bank rolniczy bierze na siebie obowiązek prowadzenia prawidłowego i umiejętnego tych składów;

b) Bank rolniczy za podstawę obliczeń składowego przyjmuje taryfę ile możności najniższą celem umożliwienia największego ruchu handlowego w kraju;

c) jako wynagrodzenie żąda połowę czystego zysku;

d) wszelki niedobór wykazany rocznym bilansem gwarantuje kraj;

e) celem kontrolowania biegu interesu składów publicznych i rezerwoarów spirytusu, ma Wydział krajowy prawo dać ze swej strony delegata jako członka do Rady nadzorczej w sprawach składów publicznych“.

Nadto zaś oświadczyła Dyrekcya, że „gdyby kraj wnioski powyżej podane uważał za nienadające się do przyjęcia, w takim razie utworzenie instytucyi składów zbożowych we Lwowie byłoby tylko natenczas możliwem, jeżeliby kraj wspólnie z gminą miasta Lwowa przedsiębiorstwo składów zbożowych roczną subwencyą w wysokości co najmniej 15.000 zł. i przez przeciąg co najmniej lat 30 wspierać się zobowiązał".

Z oświadczenia co dopiero przytoczonego zdaje się wynikać, że w danym razie i Bank rolniczy zgodziłby się na podaną alternatywę. Wydział krajowy jednak nie może przemawiać ani za przyjęciem właściwej propozycyi tego Banku, ani za uwzględnieniem alternatywy i dlatego poprzestaje na wniosku, aby Wysoki Sejm raczył uchwalić:

„Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 4. Stycznia 1887. l. 76.811/86. o przebiegu dotychczasowym rokowań w przedmiocie projektu założenia publicznych składów zbożowych".

Lwów dnia 4. Stycznia 1887.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
Jan Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. ***Józef Wereszczyński*** *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 76.811 ex 1887.

Odpis

sprawozdania Towarzystwa wzajemnego kredytu w Krakowie z dnia 7. Grudnia 1886 do L. 13.066.

W odpowiedzi na szacowną odezwę Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 26. Listopada 1886 l. 69.425, którą to odezwą Wysoki Wydział krajowy zapytuje Dyrekcyę Towarzystwa wzajemnego kredytu, czyby Towarzystwo wzajemnego kredytu nie zechciało założyć i utrzymywać publicznych składów zbożowych, podpisana Dyrekcya uważa za obowiązek przedstawić sytuacyę a zarazem trudności, które przy przyjęciu tego interesu przez Towarzystwo wzajemnego kredytu nasuwają się.

Zakres Towarzystwa wzajemnego kredytu ogranicza się według §. 2. statutu tegoż Towarzystwa do udzielania pożyczek swoim członkom, którzy muszą być równocześnie i członkami Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń, na weksle lub za pomocą otwartego rachunku bieżącego na podstawie złożonych papierów wartościowych.

Inne postanowienie tego §. orzeka, że wszystkie rozporządzalne fundusze użyte będą na ten cel.

Postanowienie, że Towarzystwo wzajemnego kredytu tylko swoim Członkom kredytu udzielać będzie jest zasadnicze i nie może uledz zmianie, bo ono stanowi podstawę stowarzyszenia i jest prawem o stowarzyszeniach z dnia 13. Kwietnia 1873 ugruntowane. Z tego wynika, że ustrój Towarzystwa wzajemnego kredytu, jeżeli zakres działania publicznych składów zbożowych nie miałby być ograniczony na Członków wzajemnego kredytu, przejęcia i prowadzenia tego interesu Dyrekcyi Towarzystwa wzajemnego kredytu nie dozwala.

Gdy atoli sprawa publicznych magazynów ze wszelkiemi atrybucyami głównie dotyczy większych właścicieli ziemskich, a Towarzystwo wzajemnego kredytu w §. 2. statutu zaznacza niejako, iż celem Towarzystwa jest dostarczanie kredytu Członkom szczególnie trudniącym się rolnictwem, Dyrekcya Towarzystwa wzajemnego kredytu gotową by była i w tym kierunku oddawać usługi Członkom swoim. Mając wszelako przekonanie, że w interesie publicznych magazynów ograniczenie zakresu działania na Członków Towarzystwa wzajemnego kredytu niekorzystnieby oddziaływać musiało, podpisana Dyrekcya ośmiela się zwrócić uwagę na to, że może dałoby się utworzyć osobne Stowarzyszenie dla tego przedsiębiorstwa na podstawie ustawy o stowarzyszeniach z dnia 13. Kwietnia 1873. W tym razie Dyrekcya wzajemnego kredytu, która jest oraz i Dyrekcyą Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń, gotową byłaby zająć się organizacyą i za poprzedniem przyzwoleniem swojej Rady nadzorczej przyjąć zarząd tego Stowarzyszenia.

W końcu ośmielamy się zdanie nasze wypowiedzieć, że urządzenie składów publicznych bez dogodnych a bezpiecznych magazynów nie dałoby się przeprowadzić, a nowo zorganizowane Stowarzyszenie nie mogłoby na to odpowiednich funduszów zebrać, tem więcej, że magazyny takie już na pierwszy początek musiałyby być we Lwowie i Krakowie urządzone. Tę trudność mógłby tylko Wysoki Sejm uchylić, gdyby upoważnić zechciał Wysoki Wydział krajowy do nabycia lub wybudowania odpowiednich magazynów na rzecz kraju i takowe Towarzystwu magazynów publicznych, pod warunkami temu interesowi przystępnemi na podstawie odpowiednich umów do dyspozycyi oddał.

Na ostatek uważamy sobie za obowiązek i to zaznaczyć, że oparcie bezpośrednie takiej nowej instytucyi o Towarzystwo wzajemnego kredytu, pośrednio zaś i o Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń nadałoby od razu pewną siłę, jaką w ogóle zespolenie nowej instytucyi ze znanemi, zasobnemi i reputowanemi Instytucyami dawać musi.

D. j. w.

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 76.811 ex 1887.

Odpis

sprawozdania Banku rolniczego we Lwowie z dnia 31. Grudnia 1886.

Odezwą z dnia 8. Września b. r. do l. 51.386 zażądał Wysoki Wydział od Banku rolniczego przedłożenia warunków, pod jakimi Bank rzeczony byłby skłonny otworzyć i utrzymywać publiczne składy zbożowe i towarowe we Lwowie.

Aby warunki przez Dyrekcyę Banku rolniczego podane pod każdym względem miały uzasadnioną podstawę, zbierała Dyrekcya potrzebne materyały, badała dokładnie najnowsze urządzenia składów publicznych miasta Wiednia „Union-Bank“, Bregenz, Feldkirchen, Insbrucku i Buda-Pesztu, a idąc z postępem czasu i licząc się z lokalnemi stosunkami, jakie urządzenie składów byłoby najodpowiedniejsze, jest w posiadaniu elaboratu, który obliczony na objętość 500 wagonów i 5.000 hektl. spirytusu wykazuje koszta jak następuje:

Składy takie kosztowałyby na 500 wagonów z całem urządzeniem potrzebnych maszyn, torów i zwrotnic zł. 231.110. — Rezerwoary zaś spirytusu na 5.000 hktl. z odpowiedniem urządzeniem 29.400 zł. razem przeto 260.510 zł. w. a., nielicząc w to urządzeń do czyszczenia, sortowania sztucznej wentylacyi potrzebnych przyrządów.

Łatwość manipulacyi magazynowej pod każdym względem, która przy podobnych magazynach ma największą doniosłość, gdyż umożebnia prowadzić ścisłą kontrolę z oszczędzeniem czasu i pracy, zezwala posługiwać się o ile możności niską taryfą składowego i robocizny magazynowej, ze względu więc tego zaprojektowane magazyny odpowiadają zupełnym wymogom, a w tej konstrukcyi budowane mogą się niewątpliwie stać użytecznemi całemu krajowi.

Co do miejsca, gdzieby te składy stanąć miały, jest Dyrekcya Banku rolniczego w korespondencyi tak z Dyrekcyą kolei czerniowieckiej jak i Karola Ludwika, a jakkolwiek tak jedna jak i druga przyrzekła najgorętsze poparcie i poczynienie wszelkich możliwych ułatwień, to do dziś jesteśmy bez odpowiedzi.

Biorąc jednak pod rozwagę miejsca proponowane, uważać należy miejsce przez Dyrekcyę kolei Karola Ludwika wskazane, jako pod każdym względem najodpowiedniejsze, które to miejsce w drodze dzierżawy do końca koncesyi kolei Karola Ludwika jest nam proponowane, warunki jednak bliżej określone nie są nam jeszcze znane.

Potrzebne reekspedycye, refakcye etc., jakie podobne składy wszędzie posiadają, nie podlega wątpliwości, że i lwowskie mieć będą. Jakkolwiek statystyczne daty wszystkich dziś istniejących składów wskazują ciągły rozwój i niemal wszędzie gdzie istnieją, okazuje się potrzeba dobudowania i powiększenia tychże, chociaż i Lwów może dać również wszelką pewność, że i tutaj składy te przy odpowiednim założeniu, sumiennem i umiejętnem kierownictwie, staną się ogólną potrzebą, proponuje dyrekcya Banku rolniczego wybudowanie na razie składów publicznych i rezerwoarów spirytusowych w rozmiarach na 5.000 ton i 5.000 hektolitrów spirytusu, jednak w ten sposób budowanych, by każdej chwili kiedy okaże się potrzeba powiększenia, mogły być w odpowiednie rozmiary rozszerzone.

Obliczenie tak maksymalnych kosztów administracyi rocznej podobnych magazynów, jak i obliczenie minimalnego obrotu magazynowego, jest nadzwyczaj trudne i tylko w przy-

bliżeniu możebne, gdyż niepodobna przewidzieć, o ile takie składy w pierwszych latach będą zatrudnione.

Biorąc pod rozwagę tę okoliczność magazynowości najważniejszą, że magazyn wtenczas najwięcej wykazuje zysku, gdy zboże bardzo krótko w magazynach się zatrzymuje, a ciągły przypływ nowego towaru uzupełnia miejsca opróżnione, co najczęściej się dzieje w chwilach eksportu, o tyle z drugiej strony są ujmą dochodów chwile zastoju handlowego, jeżeli zboże lub towar ten sam leży długo — rotacya ciągła towarów nietylko daje znacznie większy zysk ze składowego, ale nadto daje ustawicznie do czynienia przyrządom magazynowym, które także dochód magazynu stanowić muszą. W dochodach magazynowych niemałą różnicę czyni jakość towaru, gdyż zboże nie dość suche i łatwo pleśni podpadające, które musi być sypane, jakkolwiek podobny towar podlega wyższej opłacie składowego, to w stosunku do objętości miejsca, jakiego potrzebuje, znacznie mniejszy rachunek daje, jak towar pakowany. Jedynym rachunkiem w podobnym wypadku jest zysk w manipulacyi, która także nadużytą być nie może.

Bank rolniczy, który od dwóch lat dzierżawi od Dyrekcyi kolei Karola Ludwika mały magazyn mieszczący w sobie najwięcej 180 ton czyli 18 wagonów, a którego głównie tylko dla zestawienia i regalizowania pomniejszych partyj używa, wykazuje rocznie obrotu do 200 wagonów, więcej zatem jak dziesięciorazowa rotacya. Zapatrując się jednak przy dziś projektowanych składach publicznych bardzo pessymistycznie, bierzemy za podstawę do obliczenia minimalnego obrotu i dochodu tylko podwójny rachunek. Dochód minimalny magazynu obejmującego 5.000 ton i 5.000 hektolitrów przy obrocie całorocznym:

1.000 wagonów (10.000 ton) licząc $^1/_2$ ct. za 100 klg. na tydzień, czyli 2 zł. od 100 cnt. metrycznych na miesiąc		24.000 zł.
1.000 wagonów zysk na kosztach manipulacyi po $6^1/_2$ ct. na 100 klg.		6.500 „
wypisanie 1.000 warrantów po 30 ct.		300 „
zysk z asekuracyi $^1/_2{}^0/_0$ od 600.000 zł.		3.000 „
rezerwoar spirytusu 5.000 hektolitrów	2 ct. na tydzień pr. hktlitr.	
	8 „ „ miesiąc „ „	
	96 „ „ rok „ „	4.800 „
Dochód minimalny całych magazynów . . .		38.600 zł.
Administracya całych magazynów . . .	21.500 zł.	
$5^0/_0$ od kapitału 260.000 zł.	13.000 „	34.500 „
Zysk .		4.100 zł.

prócz podatków, amortyzacyi budynków, urządzeń i gruntu.

Wykazawszy więc stosunek możebnych zysków i strat przy bardzo niewielkim obrocie, daje rachunek wszelkie prawdopodobieństwo, że niedoboru przypuszczać trudno, a przy fachowej, prawidłowej i starannej opiece tych magazynów można być pewnym, że strat nie będzie, stawia więc Bank rolniczy następujące propozycye:

1. Kraj buduje składy publiczne i rezerwoary na spirytus wedle przedłożonych planów na 5.000 ton i 5.000 hektolitrów spirytusu i staje się właścicielem tych składów.

2. Kraj oddaje zarząd wyżej wymienionych składów zbożowych i rezerwoarów spirytusu Bankowi rolniczemu we Lwowie pod warunkami:

a) Bank rolniczy bierze na siebie obowiązek prowadzenia prawidłowego i umiejętnego tych składów,

b) Bank rolniczy za podstawę obliczeń składowego przyjmuje taryfę ile możności najniższą celem umożliwienia największego ruchu handlowego w kraju,

c) jako wynagrodzenie żąda połowę czystego zysku,

d) wszelki niedobór wykazany rocznym bilansem gwarantuje kraj,

e) celem kontrolowania biegu interesu składów publicznych i rezerwoarów spirytusu ma Wydział krajowy prawo dać ze swej strony delegata jako członka do Rady nadzorczej w sprawach składów publicznych.

Gdyby kraj wnioski powyżej podane uważał za nienadające się do przyjęcia, w takim razie utworzenie instytucyi składów zbożowych we Lwowie byłoby tylko natenczas możliwem, jeżeliby kraj wspólnie z gminą miasta Lwowa przedsiębiorstwo składów zbożowych roczną subwencyą w wysokości co najmniej 15.000 zł. i przez przeciąg co najmniej lat 30 wspierać się zobowiązał.

Dla dokładnego wyjaśnienia całej sprawy mamy zaszczyt przedłożyć zarazem Wys. Wydziałowi załączony tu ·/. elaborat p. inżyniera Elsnera, który z polecenia naszego zwiedził składy zbożowe miasta Wiednia, Union-Banku wiedeńskiego, miast Feldkirchen i Bregencyi, Wydziału krajowego w Insbrucku i miasta Buda-Pesztu, i podaje szczegółowy ich opis w niniejszem sprawozdaniu wraz z wykończonym planem takichże składów we Lwowie.

U nas, gdzie przemysł i handel nie kwitną tak, jak za granicą, a przeto nie posiadamy miast tak zamożnych jak tamte, nie można wymagać, aby miasta nasze zakładały własnym kosztem publiczne składy; nie pozostaje więc jak tylko, aby Wysoki Wydział na wzór Wydziału krajowego w Insbrucku poparł wprowadzenie w życie tej ważnej instytucyi funduszami krajowemi z zawezwaniem do współudziału gminy miasta Lwowa, co tem łatwiej da się uskutecznić, ile że Bank rolniczy w myśl powyżej wyłuszczonych propozycyj, gotów jest przyłożyć rękę do tego wielce dla kraju pożytecznego dzieła i być pomocnym Wysokiemu Wydziałowi w dokonaniu tegoż.

D. j. w.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

L. W. 864/87.

Aleg. 95.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi mieszkańców kolonii Unterbergen w sprawie wydzielenia tej kolonii ze związku gminy Podbereżce powiatu Lwowskiego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 30 Września 1881. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę mieszkańców kolonii Unterbergen o rozłączenie tej kolonii od gminy Podbereżce do zbadania prawnych i faktycznych stosunków rzeczonych gmin i ewentualnie do przedstawienia, czy w myśl §. 3. ust. gm. ma być orzeczone rozłączenie gminy Unterbergen od gminy Podbereżce.

Ugodą z dnia 9 i 29 Stycznia 1879. postanowiły Rady gminne istniejących w powiecie lwowskim gmin samoistnych Unterbergen i Podbereżce połączyć obie miejscowości w jedną gminę, zawarłszy w tej mierze ze sobą umowę przewidzianą §§. 2 i 95 ust. gm. Rada powiatowa i c. k. Namiestnictwo zgodziły się na to połączenie, które na tej podstawie przeprowadzonem zostało.

Od tej chwili jednak rozpoczęli mieszkańcy kolonii Unterbergen starania o rozłączenie obu miejscowości.

Wszystkie czynniki powołane do oświadczenia zdania swego w sprawie odłączenia powyższego okazały się przychylnemi temu odłączeniu. — Nic nie łączy mieszkańców kolonii Unterbergen z gminą Podbereżce jak tylko fizyczne zbliżenie ich siedzib. Zresztą stosunki obu miejscowości są zupełnie odrębne, pod względem religii, narodowości, języka towarzyskiego, majątku gminnego, urządzeń szkolnych i sposobu pokrywania wydatków administracyjnych. Te różnice utrudniają należyte sprawowanie administracyi gminnej.

Ztąd też zarówno mieszkańcy miejscowości Podbereżce, jak Reprezentacya gminna oświadczyli się przychylnie, zgodzili się na wydzielenie miejscowości Unterbergen ze związku gminy Podbereżce i co do rozwiązania dotychczasowej wspólności zawartym został układ dobrowolny.

Pomimo tego wahała się jednak Reprezentacya powiatowa, czy można przyznać miejscowości Unterbergen stanowisko samoistnej gminy. Kolonia ta składa się bowiem

tylko z 10 samoistnych gospodarstw i ma tylko niespełna 100 mieszkańców. Położenie w takiej samej odległości od kolonii Unterbergen, jak gmina Podbereżce, równie niemieckiej kolonii w Weinbergen, tworzącej samoistną gminę, podało myśl ominięcia tej trudności przez przyłączenie kolonii Unterbergen do gminy Weinbergen. Za tem oświadczyli się zarówno mieszkańcy kolonii Unterbergen, jak i reprezentacya gminy Weinbergen. Wszelkie stosunki wzajemne zostały uregulowane zawartą umową.

Rada powiatowa oświadczyła się na posiedzeniu odbytem dnia 7 Lipca 1885 za wyłączeniem kolonii Unterbergen ze związku gminy Podbereżce a przyłączeniem jej do gminy Weinbergen. C. k. Namiestnictwo oznajmiło również na dniu 1 Stycznia 1887. L. 82938, że przeciw załatwieniu tej sprawy w taki sposób nie zachodzą ze względów publicznych żadne przeszkody.

Wydział krajowy wnosi przeto:

·/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 10 Stycznia 1887.

Marszałek krajowy

Jan Tarnowski w. r.

Sprawozdawca

Dr. Franciszek Smolka w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o oddzieleniu kolonii Unterbergen w powiecie Lwowskim ze związku gminy Podbereżce a połączeniu jej z gminą Weinbergen.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Kolonia Unterbergen w powiecie Lwowskim, która przedtem tworzyła samoistną gminę, zostaje wyłączoną ze związku gminy Podbereżce, a natomiast połączoną z gminą Weinbergen.

Art. II.

Po ogłoszeniu tej ustawy zostaną rozpisane nowe wybory do Reprezentacyi gminnych w Podbereżcach i w Weinbergen wraz z kolonią Unterbergen.

Art. III.

W dniu ukonstytuowania się nowych Reprezentacyj gminnych w Podbereżcach i w Weinbergen z Unterbergen wchodzi ta ustawa w życie.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni Towarzystwa im. Szewczenki.

L. 865/87.

Aleg. 96.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi przysiółka Berbeki o wyłączenie ze związku gminy Sokole w powiecie kamioneckim i utworzenie zeń samoistnej gminy.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 4. grudnia 1886 L. 378 przedłożył Wydział powiatowy w Kamionce Strumiłowej Wydziałowi krajowemu petycye mieszkańców przysiółka Berbeki o wyłączenie go ze związku gminy Sokole, i utworzenie zeń samoistnej gminy, tudzież o przeniesienie go z okręgu Sądu powiatowego w Busku w okręg Sądu powiatowego w Kamionce Strumiłowej.

Ze względu, że przeniesienie przysiółka Berbeki z okręgu Sądu powiatowego w Busku w okręg Sądu powiatowego w Kamionce strumiłowej dopiero wówczas pod rozwagę wziętém być może, gdy Berbeki samoistną gminę tworzyć będą; ogranicza się Wydział krajowy w niniejszem sprawozdaniu tylko na przedstawieniu sprawy co do wydzielenia przysiółka Berbeki ze związku gminy Sokole, i utworzenie zeń samoistnej gminy.

Przysiołek Berbeki tworzy samoistną gminę katastralną, jest o milę drogi przez las oddalony od gminy Sokole, ma swe odrębne ekwiwalenty; mieszkańcy przysiółka Berbeki są wszyscy wyznania łacińskiego, i należą do parafii w Kamionce strumiłowej, podczas gdy mieszkańcy gminy Sokole są wyznania grecko-unickiego, i mają parafię w miejscu.

Do przysiółka Berbeki należy 1958 morgów ziemi, jest w nim 39 samoistnych gospodarstw, podatki opłacane wynoszą roczną kwotę 172 zł. 5 ct. a. w.

W gminie Sokole zaś pozostanie po wyłączeniu przysiółka Berbeki 141 samoistnych gospodarstw, a opłacane podatki wynosić będą roczną kwotę 802 zł. a. w.

Wspólnymi są tylko trzy zapisy długu państwa wartości imiennej 1.100 zł. a. w., z której kwoty przypada na miejscowość Sokole kwota 858 zł. 99 ct. a. w., zaś na przysiółek Berbeki kwota 241 zł. 1 ct. a. w.

Rada gminna zgadza się z rozłączeniem, Rada powiatowa popiera jak najusilniej prośbę o to rozłączenie, a c. k. Namiestnictwo oznajmiło dnia 1 stycznia 1887 L. 82.982, że przeciw wyłączeniu przysiółka Berbeki ze związku gminy Sokole i utworzeniu zeń samoistnej gminy nie zachodzą żadne przeszkody ze względów publicznych; Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 9. stycznia 1887.

Marszałek krajowy:
Jan Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
D-r Franciszek Smolka
Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu przysiółka Berbeki ze związku gminy Sokole w powiecie kamioneckim i utworzeniu zeń samoistnej gminy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I

Przysiołek Berbeki stanowiący odrębną gminę katastralną, wyłącza się w granicach katastralnych ze związku gminy Sokole w powiecie kamioneckim i stanowić ma odrębną gminę.

Art. II

Po ogłoszeniu tej ustawy rozpisane zostaną wybory do Rady gminnej w rozdzielonych gminach Sokole i Berbeki.

Art. III

W dniu, w którym obie Reprezentacye gminne rozłączonych gmin Sokole i Berbeki ukonstytuują się, wejdzie ta ustawa w życie.

Art. IV

Ze wspólnych obligacyj długu państwa wartości imiennej 1100 zł. a. w. stanowi częściowa kwota 858 zł. 99 ct. a. w. własność gminy Sokole, częściowa kwota zaś 241 zł. 1 ct. a. w. własność gminy Berbeki.

Art. V

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 97.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o preliminarzu na r. 1887. krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach.

I. Szkoła w Horodence.

Wydatki tej szkoły preliminuje Wydział krajowy w kwocie zł. 9.656, w porównaniu do uchwalonych przez Wysoki Sejm na r. 1886. wydatków tej szkoły w kwocie zł. 8.056, więcej o zł. 1.600.

Wzrost ten wydatków pochodzi z podwyższenia przez Wydział krajowy płacy nauczyciela do nauk elementarnych z zł. 300 na zł. 350, płacy katechety z zł. 100 na zł. 150 (rubr. I. poz. 4. i 5), Przedewszystkiem zaś z powodu zwiększenia liczby uczniów z 20 na 30, co podnosi roczny wydatek o zł. 1.500.

Dochody szkoły w Horodence preliminuje Wydział krajowy w kwocie zł. 3.210, to jest takiej samej, jak na rok 1886.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego przedstawia komisya Wysokiemu Sejmowi do uchwały wydatki i dochody. Z swej strony jednak proponuje wprowadzenie dwu nowych pozycyj, a mianowicie w rubr. II. poz. 7. ad *d*) wstawienie zł. 60 na zakupno narzędzi do robót ręcznych, jako to: kós, motyk, wideł, grabli i t. p. dla wykonywania przez uczniów robót w polu i w folwarku, zaś w dochodach pod rubr. III. poz. 4. „Zarobek 30 uczniów po zł. 12“ rocznie, —zł. 360.

Jeżeli niższe szkoły rolnicze mają spełnić zadanie, zakreślone im zarówno statutem organizacyjnym, jakoteż istotnemi intencyami, które przewodniczyły Wysokiemu Sejmowi przy ich zakładaniu, to zachodzi niezbędna potrzeba, iżby uczniowie tych zakładów kształceni byli nietylko teoretycznie i praktycznie do zawodu rolniczego, lecz oraz, ażeby wynieśli z tej szkoły przygotowanie do życia, któremu oddać się mają.

Tem przygotowaniem jest w pierwszym rzędzie zdolność i przyzwyczajenie do całodziennej pracy ręcznej w gospodarstwie wiejskiem.

Nie wystarczy w tym razie parogodzinna praca na polu szkolnem, lub zajęcie przy demonstracyach, lecz zachodzi potrzeba, ażeby uczeń niższej szkoły rolniczej, czy on ma być w przyszłości gospodarzem zagrody włościańskiej, lub też nawet dozorcą robót w większym folwarku, umiał znieść trud całodziennej pracy ręcznej w polu lub zagrodzie, i nie nabywał przyzwyczajeń do miękkiego życia, tak przeciwnego i szkodliwego zawodowi rolnika, a zwłaszcza wykonawcy.

Tą myślą wiedzeni założyciele szkoły parobków w Dublanach, której poziom co najmniej jest równorzędny niższym szkołom rolniczym, wprowadzili całodzienną robotę uczniów przy gospodarstwie, która dotąd z najlepszym rezultatem jest dokonywaną.

Z uwagi więc na powyższy stan rzeczy, jak również, że szkoły w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach oparte są o większe w miejscu istniejące gospodarstwa folwarczne, a ztąd że nietylko nie powinny zajść najmniejsze trudności co do każdoczesnego zajęcia uczniów całodzienną pracą ręczną, lecz przeciwnie przypuszczać należy, że robotnik, jakim być powinien uczeń szkoły, pracujący pod dozorem i kierownictwem ustanowionych instruktorów, przez te folwarki najchętniej do robót będzie przyjmywany, — wstawia komisya w rubrykę dochodów „Zarobek 30 uczniów po 12 zł.“ — 360 zł.

W myśl powyższego sprawozdania komisya wnosi:

WYDATKI.

L. rubr. i poz.	Poszczególnienie.	Zwycz. zł.	Nadzw. zł.	Razem. zł.
I.	**Płace nauczycieli.**			
	1. Nauczyciel kierownik, płaca 1.200 zł. dodatek aktywalny . 140 „	1.340		
	2. Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca . . 720 zł. dodatek aktywalny . 60 „	780		
	3. Instruktor	480		
	4. Nauczyciel do nauk elementarnych . , .	350		
	5. Kapelan i katecheta	150		
	6. Nauczyciel weterynaryi	150	—	3.250
II.	**Koszta administracyi.**			
	7. Zarząd: *a*) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . . 100 zł. *b*) sługa szkolny . . 240 „ *c*) utrzymanie jednej pary koni . . . . 200 „ *d*) zakupno i utrzymanie narzędzi ręcznych rolniczych 60 „	600		
	8. Opał	500		
	9. Oświetlenie	100		
	10. Utrzymanie budynków .			
	11. Ubezpieczenie „	200		
	12. Płaca kominiarza . .			
	13. Sprzęty i ruchomości	100		
	14. Należytość rządowa od przeniesienia własności gruntów zakupionych dla szkoły, z wymierzonych 463 zł. 75 ct. spłacalnych w 10 latach, druga roczna rata . .	46		
	15. Lekarz, apteka i inne	100	—	1.646
	Do przeniesienia	4.896	—	4.896

L. rubr. i poz.		Zwycz. zł.	Nadzw. zł.	Razem. zł.
	Z przeniesienia	4.896	—	4.896
III.	**Utrzymanie uczniów.**			
16. 17.	Stołowanie, Odzież, pościel i pranie dla 30 uczniów po 150 zł.	4.500	—	4.500
IV.	**Potrzeby naukowe.**			
18.	Przybory do pisania i nauki uczniów . .	120		
19.	Przykupno środków naukowyych	200	—	320
	Suma wydatków	9.716	—	9.716
	DOCHODY.			
I. 1.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa .	2.000	—	2.000
II. 2.	Opłaty na utrzymanie aczniów:			
	a) Oddział Horodeński c. k. galic. Towarzystwa gospodarczego, 3 stypendya po 150 zł. 450 zł.			
	b) Rada powiatowa Horodeńska, 3 stypendya po 100 zł. 300 zł. 1 stypendyum . . 150 „ 450 „			
	c) Rada powiatowa Tłumacka, 1 stypendyum . . . . 150 „			
	d) Gmina miasta Horodenki . 100 „	1.150	—	1.150
III. 3.	Czysty dochód z gruntów szkolnych (6 morgów) . . . . 60 zł.			
4.	Zarobek 30 uczniów po 12 zł. . 360 „	420	—	420
	Suma dochodów	3.570	—	3.570
	W porównaniu z wydatkami	—	—	9.716
	okazuje się niedobór	—	—	6.146
	czyli w porównaniu do preliminarza Wydziału kraj.	—	—	6.446
	mniejszy o	—	—	300

II. Szkoła w Jagielnicy.

Wydatki tej szkoły preliminuje Wydział krajowy w kwocie 9.445 zł., w porównaniu do uchwalonych na r. 1886. w wysokości 9.345 zł. — o 100 zł. więcej, a to na podstawie zawartej umowy co do materyału opałowego, podnoszącej koszt tegoż o 100 zł.

Dochody tej szkoły preliminuje Wydział krajowy w kwocie 3.840 zł., to jest takiej, jak na rok 1886.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego i tylko z dodaniem w wydatkach pozycyi *c*) *Koszta administracyi* na zakupno i utrzymanie narzędzi ręcznych rolniczych 60 zł., tudzież w dochodach rubr. III. poz. 4, „Zarobek 30 uczniów po 12 zł.“ — razem 360 zł., które to wstawienia znajdują podstawę w szczegółowem uzasadnieniu preliminarza szkoły Horodeńskiej.

Komisya budżetowa wnosi:

WYDATKI.

L. rubr. i poz.	Poszczególnienie.	Zwycz. zł.	Nadzw. zł.	Razem. zł.
I.	**Płace nauczycieli.**			
	1. Nauczyciel kierownik, płaca . 1.200 zł.			
	dodatek aktywalny . . 140 „	1.340		
	2. Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca . . 720 zł.			
	dodatek aktywalny . 60 „	780		
	3. Instruktor, płaca . . 480 zł.			
	wikt . . . . 85 „	565		
	4. Nauczyciel do nauk elementarnych .	300		
	5. Kapelan i katecheta	150		
	6. Nauczyciel weterynaryi	150	—	3.285
II.	**Koszta administracyi.**			
	7. Zarząd:			
	a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . . 100 zł.			
	b) sługa szkolny . . 240 „			
	c) zakupno i utrzymanie narzędzi ręcznych rolniczych 60 „	400		
	8. Opał	400		
	9. Oświetlenie . . .	100		
	10. Utrzymanie budynków 11. Ubezpieczenie „ 12. Płaca kominiarza	. . . . .	250	
	13. Ruchomości i sprzęty .	100		
	14. Lekarz, apteka i inne .	100	—	1.350
III.	**Utrzymanie uczniów.**			
	15. Stołowanie . . } dla 30 uczniów 16. Odzież, pościel i pranie } po 150 zł.	4.500	—	4.500
IV.	**Potrzeby naukowe.**			
	17. Potrzeby do pisania i nauki uczniów	120		
	18. Przykupno środków naukowych .	200	—	320
V.	19. Czynsz dzierżawny za grunta używane przez szkołę . . .	50	—	50
	Suma wydatków .	9.505	—	9.505

L. rubr. i poz.		Zwycz. zł.	Nadzw. zł.	Razem zł.
	DOCHODY.			
I.	1. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	2.000	—	2.000
II.	2. Opłaty na utrzymanie uczniów:			
	a) c. k. gal. Tow. gosp. oddział Buczacz-Czortków-Zaleszczyki . .	300		
	b) Rada powiatowa Czortkowska	300		
	c) Rada „ Borszczowska	300		
	d) Rada „ Zaleszczycka .	100		
	e) ks. Czartoryski Roman . .	450		
	f) p. Piotr Platner . . .	150	—	1.600
III.	3. Czysty dochód z 24 morgów pola szkolnego . . . 240 zł.			
	4. Zarobek 30 uczniów po 12 zł. 360 „	600	—	600
	Suma dochodów .	4.200	—	4.200
	W porównaniu z wydatkami	—	—	9.505
	okazuje się niedobór	—	—	5.305
	czyli w porównaniu do preliminarza Wydziału krajowego . . .	—	—	5.605
	mniejszy o	—	—	300

III. Szkoła w Kobiernicach.

Wydatki tej szkoły preliminuje Wydział krajowy na r. 1887. w kwocie 9.515 zł., w porównaniu do uchwalonych na r. 1886. w wysokości 7.810 zł., — więcej o zł. 1.705.

A to w rubryce III. o zł. 1.700 z powodu podniesienia liczby uczniów z 20 na 30, w rubr. IV. pozycya 17. „Przybory do pisania i nauki uczniów“ więcej o 30 zł. z powodu większej liczby uczniów, mniejszy zaś wydatek o zł. 25 w rubr. I. poz. 5. „Kapelan i katecheta“.

Dochody tej szkoły preliminuje Wydział krajowy na r. 1887. w kwocie 4.375 zł., w porównaniu do r. 1886. w którym preliminuje 4.075 zł. — większe o zł. 300, a to na podstawie nowych deklaracyj na utrzymanie dwu uczniów po zł. 150.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, a jedynie z redukcyą kwoty na opał z 400 zł. na 300 zł. z uwagi na możność zastąpienia drzewa opałowego węglem, i dodaniem w wydatkach, „Koszta administracyi“ poz. *d*) na zakupno i utrzymanie narzędzi ręcznych roln. zł. 60, tudzież w dochodach rubr. III. poz. 4. — Zarobek 30 uczniów po zł. 12, razem 360 zł. które to wstawienia znajdują podstawę w szczegółowem uzasadnieniu preliminarza szkoły Horodeńskiej

Komisya budżetowa wnosi:

WYDATKI.

L. rubr. i poz.	Poszczególnienie.	Zwycz. zł.	Nadzw. zł.	Razem zł.
I.	**Płace nauczycieli.**			
1.	Nauczyciel fachowy, zarazem kierownik, płaca . 1.300 zł.			
	dodatek aktywalny . 240 „	1.540		
2.	Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca . . . 720 zł.			
	dodatek aktywalny . 60 „	780		
3.	Instruktor	480		
4.	Nauczyciel do robót elementarnych	150		
5.	Kapelan i katecheta . . .	75		
6.	Nauczyciel weterynaryi . . .	200	—	3.225
II.	**Koszta administracyi.**			
7.	Zarząd:			
	a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 100 zł.			
	b) sługa szkolny . . 240 „			
	c) utrzymanie jednej pary koni szkolnych . . 200 „			
	d) zakupno i utrzymanie narzędzi ręcznych rolniczych 60 „	600		
8.	Opał	300		
9.	Oświetlenie	100		
10.	Utrzymanie budynków			
11.	Ubezpieczenie „	200		
12.	Płaca kominiarza			
13.	Sprzęty i ruchomości . . .	100		
14.	Lekarz, apteka i różne inne . .	100	—	1.400
III.	**Utrzymanie uczniów.**			
15.	Stołowanie } dla 30 uczn.			
16.	Odzież, pościel i pranie } po 150 zł.	4.500	—	4.500
IV.	**Potrzeby naukowe.**			
17.	Przybory do pisania i nauki uczniów	150		
18.	Przykupno środków naukowych .	200	—	350
	Suma wydatków .	9.475	—	9.475

DOCHODY.

I.	1. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	3.000	—	3.000
II.	2. Opłaty na utrzymanie uczniów:			
	a) Rada powiatowa Bialska 420 zł.			
	b) „ „ w Wadowicach 140 „			
	Do przeniesienia 560 zł.	3.000	—	3.000

L. rubr. i poz.		Zwycz. zł.	Nadzw. zł.	Razem zł.
	Z przeniesienia . 560 zł.	3.000	—	3.000
	c) Gmina miasta Kęty . 50 „			
	d) p. Gabryela Wrotnowska 140 „			
	e) p. hrabina Dębińska . 140 „			
	f) p. Stanisław Klucki . 140 „			
	g) p. Oskar z Rudna Rudziński . . . . 150 „			
	h) Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wieliczce . . 150 „	1.330	—	1.330
III.	3. Czysty dochód z pola szkoln. ($4^1/_2$ morgi). . . . 45 zł.			
	4. Zarobek 30 uczniów po 12 zł. 360 „	405	—	405
	Suma dochodów .	4.735	—	4.735
	W porównaniu z wydatkami .	—	—	9.475
	okazuje się niedobór .	—	—	4.740
	czyli w porównaniu do preliminarza Wydziału krajowego . . .	—	—	5.140
	mniejszy o .	—	—	400

Lwów dnia 15. Grudnia 1886.

Smarzewski
przewodniczący.

Abrahamowicz
sprawozdawca.

L. 738|1886.

Aleg. 98.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku posła Merunowicza, dotyczącym „roboczych zakładów poprawczych“.

Wysoki Sejmie!

Jednom z najważniejszych a zarazem najtrudniejszych zadań administracyi państwowej jest czujność o to, żeby w jej granicach terytoryalnych nie było wcale albo było jak najmniej włóczęgów wszelkiego rodzaju, to jest ludzi pozbawionych środków utrzymania się lub godziwego zarobku, którzy się wałęsają po kraju ze szkodą dla porządku, moralności i bezpieczeństwa publicznego.

Ustawodawstwo nasze przedstawia trzy środki główne przeciwko włóczęgom:

1) Przymusowe odesłanie pod strażą lub bez straży do gminy przynależności, a względnie do granicy państwa, podług postanowień ustawy z 27. Lipca 1871. r. (Dz. u. p. L. 88);

2) Oddanie pod dozór policyjny, jeżeli takowe wyrokiem sądowym za dopuszczalne uznanem zostało, w myśl ustawy z 10. Maja 1873. r. (Dz. u. p. L. 108);

3) Zatrzymanie w Zakładzie przymusowej pracy w wypadkach i warunkach, określonych w tej ostatniej ustawie, jakoteż w zmieniającej i uzupełniającej takową ustawie z 24. Maja 1885. r. (Dz. u. p. L. 89).

Nie ma wątpliwości, że ten ostatni środek, zastósowalny w wypadkach, w których nie ma nadziei, ażeby dwa poprzednie doprowadziły do celu, jest najskuteczniejszym, a najczęściej nawet jedynie skutecznym, bo doświadczenie krajów posiadających zakłady przymusowej pracy uczy, że włóczęga ujęty przez czas dłuższy w karby surowej dyscypliny, wdrożony do mozolnej, każdodziennej roboty, wyuczony rzemiosła lub innej zarobkowości, uposażony w szczupły owoc tego przymusowego zarobku — wychodzi częstokroć na wolność człowiekiem zdolnym i chętnym do pracy i staje się nieszkodliwym, a nawet nieraz użytecznym członkiem społeczeństwa.

Jeszcze bardziej zadawalniające rezultaty przedstawiają w Niemczech, we Francyi, w Belgii, a nawet w Anstryi zakłady poprawcze dla przestępców młodocianych, którzy łatwiej niż dorośli ulegają wpływowi przełożonych, nauczycieli, a zwłaszcza duchownych, łatwiej się dają sprowadzić ze złej na dobrą drogę, a zwłaszcza łatwiej się wciągają do pracy, która zawsze niemal umoralnia i pozbawia złych nawyków.

W Galicyi nie ma dotąd wcale domów poprawy dla młodocianych przestępców, a jest jeden tylko dom pracy, czyli raczej niedościgły zawiązek takiego zakładu dla dorosłych, mianowicie we Lwowie, gdzie jest miejsce dla 20 korekcyonistów w domu karnym męskim, a dla 40 do 50 korekcyonistek w domu karnym żeńskim. W obec tak małej ilości miejsc rozporządzalnych

sądy karne w Galicyi wypowiadają w wyrokach swoich dopuszczalność oddania przestępcy do domu przymusowej pracy, nie w każdym wypadku, w którymby to wskazane było, lecz tylko wyjątkowo.

Niemożność użycia przeciw włóczęgom najsurowszego środka zmniejsza skuteczność łagodniejszych środków, jakie władzom administracyjnym wedle istniejących ustaw przysługują, gdyż włóczęga, odstawiony do gminy przynależności, a nawet oddany pod dozór policyjny, nie waha się umknąć i rozpocząć na nowo nałogowe wałęsania się po kraju, wiedząc, że go w razie pojmania, nie paroletnia, mozolna robota w domu przymusowej pracy, lecz krótkotrwała bezczynność w sądowem więzieniu czeka.

Ponieważ zaś postępowanie prawne z włóczęgą pociąga za sobą znaczne koszta, nietylko dla skarbu państwa i funduszu krajowego, ale też dla gminy, w której nastąpiło schwytanie, dla gminy będącej siedzibą sądu wyrokującego, dla gmin utrzymujących stacye szupasowe, wreszcie dla gminy, w której włóczęga posiada prawo swojszczyzny, przeto wszystkie te gminy widzą w tem źle zrozumiany interes budżetu gminnego, żeby tej złowrogiej wędrówce nie stawiać zbyt trudnych do wyminięcia przeszkód.

Tak tedy z każdym rokiem wzrasta ilość zdatnych ale niechętnych do pracy włóczęgów, którzy się wałęsają po kraju bez godziwego celu, nadużywając dobroczynności publicznej, roznosząc zaraźliwe choroby, godząc na mienie a często i na życie ludzkie. Z tych to zastępów rekrutuje się przemytnictwo, które nie mały sprawia uszczerbek w dochodach z ceł i podatków pośrednich; z tych to żywiołów tworzą się szajki oszustów, złodziei i rabusiów, które nieraz już rzuciły postrach na ludność uczciwą; w tych to szumowinach społecznych szukać należy sprawców niejednego z licznych pożarów, które w ostatnich czasach tyle wsi i miast spustoszyły; wreszcie śród tej zgrai wiecznie ruchomej a zawsze głodnej znalazłby, na wypadek wojny, każdy nieprzyjaciel szpiegów znających kraj i gotowych do wszelkich posług za pieniądze.

Unieruchomienie tych żywiołów groźnych dla porządku publicznego a przynajmniej uczynienie ich mniej szkodliwymi przez osadzenie bardziej niebezpiecznych jednostek w domach przymusowej pracy jest tak koniecznie a tak pilnie potrzebnem, że dalsze ociąganie się z uczynieniem zadość tej potrzebie byłoby lekceważeniem najżywotniejszych interesów państwowych i społecznych, zapoznawaniem najważniejszych zadań administracyi, od których się państwu cywilizowanemu dla względów budżetowych uchylić nie wolno.

Piecza o zakładanie domów przymusowej pracy i domów poprawy przypada w pierwszym rzędzie władzy państwowej w udziale; skoro bowiem, wedle §. 11. ustawy zasadniczej z 21. Grudnia 1867. r. (Dz. u. p. L. 141), ustawodawstwo w sprawach obywatelstwa i swojszczyzny oraz w sprawach meldunkowych i paszportowych, jak niemniej też ustawodawstwo w sprawach kryminalnych i policyjnych do zakresu działania Rady państwa należy, to nie ma wątpliwości, że sprawowanie odnośnych ustaw, jakoteż tworzenie instytucyj do tego potrzebnych jest rzeczą władzy państwowej.

Dla tych wszystkich powodów komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k Rząd do założenia w Galicyi w jaknajkrótszym czasie zakładów przymusowej pracy i domów poprawczych.

Przewodniczący:
Czerkawski.

Sprawozdawca:
Chamiec.

L. S. 771/887.

Aleg. 99.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego o potrzebie utworzenia w okręgu c. k. Starostwa Kosowskiego trzeciego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w miejscowości Żabie.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy wykazał w sprawozdaniu swojem nieodzowną potrzebę utworzenia w okręgu c. k. Starostwa Kosowskiego trzeciego c. k. Sądu powiatowego, albowiem:

1. Okręg c. k. Starostwa Kosowskiego jest po Nadworniańskim największy w całej Galicyi, który się ciągnie wązkim pasem od granicy c. k. Starostwa Kołomyjskiego, aż do granicy węgierskiej, a siedziby dwóch c. k. Sądów powiatowych znajdują się na północnym krańcu Starostwa.

2. Okręgi tych Sądów ciągną się równolegle ze sobą również wązkim pasem od północy do południa do granicy węgierskiej, a odległość gmin na południu położonych od siedzib sądowych w Kosowie i w Kutach wynosi 80 kilometrów, tak że mieszkaniec tych gmin udający się do c. k. Sądu powiatowego do Kosowa lub do Kut, potrzebuje na odbycie drogi tam i napowrót 5 dni czasu.

3. Agenda sądowa i karna południowych gmin jest tak znaczna, iż dla niej samej otwarcie nowego c. k. Sądu powiatowego jest pożądanem. Wydział krajowy podnosi bowiem, że wedle wykazów statystycznych było w r. 1884. z gmin Żabiego, Jasienowa górnego i Krzyworówni samych doręczeń blisko 7.300 uchwał, a z reszty gmin projektowanego nowego Sądu 6.250 i to tylko w sprawach cywilnych i tabularnych, w sprawach zaś karnych 6.950 uchwał razem z doręczeniami, a dotąd prócz gminy Krzyworówni, nie ma jeszcze założonych ksiąg gruntowych.

Z tych wszystkich okoliczności wynika, że wymiar sprawiedliwości musi być niedostateczny, bo każda najmniejsza sprawa z przyczyny odległości pociąga za sobą niestosunkowe koszta i stratę czasu, a taka w skutek kosztowności dla stron nieunikniona niedostateczność wymiaru sprawiedliwości musi oddziaływać szkodliwie na wszystkie stosunki. Dla tego też ludność tamtejsza woli się obywać ile możności bez interwencyi sądowej, na czem cierpieć musi i pada ofiarą rozmaitych i niebezpiecznych wyzyskiwaczy. Utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego w południowej części okręgu c. k. Starostwa kosowskiego, jest więc koniecznie potrzebne, a tę potrzebę uznało Prezydyum c. k. wyższego Sądu krajowego w dwukrotnych odezwach swoich. Przydzielenie gmin do nowo projektowanego Sądu, odpowiadające propozycyi Wydziału powiatowego Kosowskiego, jest zupełnie stósowne, a lubo ludność będzie mniejszą, niż jaką zwykle dla Sądów powiatowych za potrzebną przyjmujemy, to ta mniejsza liczba usprawiedliwioną jest rzadkiem rozsiedleniem osad na terenie górskim.

Miejscowość Żabie odpowiada także najlepiej na siedzibę c. k. Sądu powiatowego, znajduje się bowiem prawie w równem oddaleniu od gmin jednych położonych nad Czeremoszem białym a drugich nad Czeremoszem czarnym i liczy razem z przysiółkami do 10.000 ludności. W Żabiu znajduje się zresztą zarząd fundacyi skarbkowskiej, urząd pocztowy i dwie szkoły, a zarząd kameralny znajduje się w przysiółku Jaworniku.

Żabie stanowi także ważny pukt handlowy dla tamtejszej okolicy, szczególnie dla export drzewa i bydła.

Nakoniec i pomieszczenie c. k. Sądu powiatowego w Żabiu będzie łatwiejszem niż w wielu innych miejscowościach naszego kraju, zwłaszcza, że gmina Żabie i tamtejszy obszar dworski, zdeklarowały się do znaczniejszych ofiar.

Dlatego Komisya prawnicza wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. ustawy z dnia 11. Czerwca 1868 r. (Nr. 59 D. u. p.) oświadcza c. k. Rządowi opinię, iż ze wszech miar pożądanem jest jak najrychlejsze utworzenie trzeciego c. k. Sądu powiatowego w okręgu c. k. Starostwa Kosowskiego z siedzibą we wsi Żabiu, do którego przyłączone być mają miejscowości: a) z dzisiejszego c. k. Sądu powiatowego w Kosowie: Żabie, Krzyworównia, Jasienów górny i b) z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kutach: Hołowy, Krasnoila, Stebne, Dołhopole, Polanki, Perachrestne, Tereskula, Jabłonica, Hryniawa i Uścieryki.

Lwów 11. Stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego:
Zoll *w. r.*

Sprawozdawca:
Rybicki *w. r.*

Aleg. 100.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy miasta Żołyni i innych o utworzenie nowego okręgu c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Żołyni.

Wysoki Sejmie!

W starostwie Łańcuckiem są trzy sądy powiatowe, Łańcucki, Przeworski i Leżajski, a okrąg każdego z nich liczy około 40.000 mieszkańców. — Ze względu więc na tak wielką ludność każdego z tych trzech okręgów sądowych, przedstawia się utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego, z uwagi na zasady przyjęte, co do podziału terytoryalnego kraju, jako rzecz pożądana. — W pierwszym rzędzie jednak, winna rozstrzygać o potrzebie utworzenia nowych c. k. Sądów powiatowych własna potrzeba mieszkańców. — Za utworzeniem nowego c. k. Sądu powiatowego w Żołyni, oświadczyły się atoli oprócz niektórych obszarów dworskich, tylko gmina miasta Żołyni i dwie gminy wiejskie to jest: wieś Żołynia i Brzoza stadnicka, albowiem nawet sąsiadująca gmina Budy łańcuckie oświadczyła się jednogłośnie przeciwnie. — Dla tych kilku gmin, z ludnością nawet mniejszą, niż ją Wydział krajowy podaje, nowego c. k. Sądu powiatowego tworzyć nie podobna, co także uznała Rada powiatowa Łańcucka na pełnem zebraniu, odbytem dnia 19. Lipca 1886.

Dla tego komisya prawnicza, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, przechodzi nad petycyą gminy miasta i wsi Żołyni o utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Żołyni, do porządku dziennego.

Lwów 11 Stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego
Zoll w. r.

Sprawozdawca
Rybicki w. r.

Z drukarni Towarzystwa im. Szewczenki.

L. S. 740. **Aleg. 101.**

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy miasta Baranowa i okolicznych gmin o zaprowadzenie nowego c. k. Sądu powiatowego w Baranowie.

Wysoki Sejmie!

W ciągu ostatniej sesyi sejmowej weszła do Wysokiego Sejmu petycya gminy miasta Baranowa oraz 22 gmin wiejskich i 11 obszarów dworskich o ustanowienie nowego c. k. Sądu powiatowego w Baranowie, a petycyę te przekazał Wysokl Sejm Wydziałowi krajowemu do bliższego zbadania. Z tego badania wynikło jednak, że za zaprowadzeniem nowego c. k. Sądu powiatowego w Baranowie, oświadczyło się z okręgu c. k. Sądu powiatowego i Starostwa w Tarnobrzegu tylko 7 gmin wiejskich i 5 a względnie 4 obszary dworskie, albowiem Józefów ad Dąbrowica stanowi jedną całość z Dąbrowicą, z okręgu zaś c. k. Sądu powiatowego i Starostwa w Mielcu, tylko dwie gminy wiejskie Przykop i Zaduszniki, a żaden obszar dworski. Wprawdzie Rada powiatowa Tarnobrzeska proponuje przymusowe przydzielenie do projektowanego c. k. Sądu powiatowego w Baranowie, wbrew ich oświadczeniu jeszcze czterech gmin wiejskich a to Dymitrowa dużego, Dąbrowicy, Nagrajowa i Woli gołego, czyli razem 11 gmin, ale do takiego przymusowego przydzielenia nie ma żadnej wyższej przyczyny, a gminy te słusznie podnoszą, że dlatego wolą należeć dalej do c. k. Sądu powiatowego w Tarnobrzegu, że tam jest także c. k. Starostwo, c. k. Urząd podatkowy i Rada powiatowa, i że za jednym zachodem kilka spraw od razu załatwić mogą. Mamy więc właściwie tylko 9 gmin wiejskich i 4 obszary dworskie, które życzą sobie zaprowadzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Baranowie, lecz gdyby było nawet 13 gmin i 5 obszarów dworskich, toby jeszcze ze względu na szczupłą ludność wynoszącą tylko 9.584 mieszkańców, za zaprowadzeniem nowego c. k. Sądu powiatowego w Baranowie oświadczać się nie można, ile że w kraju naszym znajdują się okolice w tak niekorzystnych zostające warunkach, iż bez utworzenia nowych c. k. Sądów powiatowych obejść się nie mogą. Zresztą i środki komunikacyjne w okolicy Baranowa i Tarnobrzegu nie są tak złe i zaniedbane, aby zachodziła rzeczywista trudność w znoszeniu się z c. k. Sądem powiatowym w Tarnobrzegu.

Temu zaś, że c. k. Sądy powiatowe w Tarnobrzegu i w Mielcu są przeciążone i że dlatego wymiar sprawiedliwości zostawia wiele do życzenia, na co się Rada powiatowa Tarnobrzeska i Mielecka użalają, da się zaradzić przez pomnożenie sił urzędniczych, o które tamtejsze Rady powiatowe i gminy u Wysokiego Rządu w osobnej drodze starać się powinny.

Komisya prawnicza, stawia więc zgodnie z Wydziałem krajowym wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą gminy miasta Baranowa i okolicznych gmin i obszarów dworskich, o zaprowadzenie nowego c. k. Sądu powiatowego w Baranowie przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Lwów dnia 11. Stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego:
Zoll w. r.

Sprawozdawca:
Rybicki w. r.

L. W. kr. 1.620 ex 1887.

Aleg. 102.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego uzupełniające sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego z dnia 2. Listopada 1886. L. 64.761.

Wysoki Sejmie!

Uzupełniając ostatnie sprawozdanie z swych czynności, Wydział krajowy ma zaszczyt podać do wiadomości Wysokiego Sejmu co następuje:

1) C. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy załączoną odezwą z dnia 5. Stycznia r. b. L. 2/pr., że Jego ces. i król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 19. Grudnia 1886. nie raczył użyczyć Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy o zaprowadzeniu kart i certyfikatów myśliwskich, upoważniając zarazem J. E. p. Ministra rolnictwa do oznajmienia powodów odmówienia Najwyższej sankcyi.

2) Toż samo Prezydyum zawiadomiło Wydział krajowy załączoną odezwą z dnia 5. Stycznia r. b. L. 41/pr., że Jego ces. król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 19. Grudnia 1886. nie raczył użyczyć Najwyższej sankcyi uchwalonym przez Wysoki Sejm projektom ustaw o urządzeniu i wykonywaniu rybactwa na wodach krajowych i ochronie rybactwa na wodach krajowych.

Lwów dnia 10. Stycznia 1887.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy
Jan Tarnowski w. r.

Sprawozdawca
Dr. ***Józef Wereszczyński*** w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Odpis

odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 5. Stycznia 1887 L. 2/pr. do Wydziału krajowego we Lwowie.

Jego c. k. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 19. Grudnia 1886. nie raczył użyczyć Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy o zaprowadzeniu kart i certyfikatów myśliwskich, upoważniając zarazem Jego Ekscelencyę Pana Ministra rolnictwa do oznajmienia powodów odmówienia Najwyższej sankcyi.

W skutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra rolnictwa z dnia 22. Grudnia 1886. l. 16.568/126 wydanego w porozumieniu z Jego Ekscelencyą Panem Ministrem spraw wewnętrznych i Jego Ekscelencyą Panem Ministrem skarbu, mam zaszczyt zawiadomić o tem Świetny Wydział krajowy odnośnie do szacownego pisma z dnia 20. Stycznia 1886. L. 1.117/S, a oraz co do powodów odmówienia Najwyższej sankcyi rzeczonemu projektowi ustawy oznajmić co następuje:

Postanowienia §. 4. projektu ustawy o należytości stemplowej za karty myśliwskie nie są zgodne z ustawą państwową z dnia 13. Grudnia 1862. Dz. u. p. Nr. 89.

Według tej ostatniej ustawy za karty myśliwskie, jako świadectwa podlegające należytości, przypada, jeżeli karty te wystawione są przez władze rządowe według pozycyi taryfy 116 *a. a. a.* należytość stemplowa w kwocie jednego zł., a jeżeli wystawione są przez inne władze według pozycyi taryfy 116 *a, b. b* należytość stemplowa w kwocie 50 ct., za karty zaś wystawione personalowi służby myśliwskiej (i certyfikaty) według pozycyi taryfy 116 *b.* należytość w kwocie 15 ct.

Według brzmienia §. 4. projektu ustawy, miałaby być karta myśliwska zaopatrzona marką stemplową na 50 ct. względnie na 15 ct., zatem nie została wzięta pod rozwagę ta okoliczność, czy karty myśliwskie ma wystawiać władza rządowa lub inna władza.

Ponieważ w Galicyi karty myśliwskie miałyby być wystawiane przez władze polityczne pierwszej instancyi, więc w regule przez władze rządowe, przeto postanowienie §. 4. projektu ustawy, ustanawiające należytość stemplową za karty myśliwskie w kwocie 50 ct., zostaje w sprzeczności z pozycyą taryfy 116 *a, a. a.* ustawy z dnia 13. Grudnia 1862.

W ogóle oznaczenie opłaty państwowej czem jest, także należytość stemplowa, stanowi wyłącznie przedmiot ustawodawstwa państwowego, a oprócz tego nie można pominąć milczeniem, że wyżwspomniane postanowienie projektu ustawy krajowej nie zgadza się z ustawą państwową, i z zastosowaniem tej ustawy we wszystkich krajach koronnych.

W razie ponownego wniesienia projektu ustawy w Sejmie krajowym, wypadałoby z tekstu §. 4. wypuścić zupełnie słowa: „ma być opatrzoną stemplem na 50 ct. a względnie 15 ct. i...“ Natomiast w rozporządzeniu wykonawczem do ustawy, możnaby umieścić postanowienia o opłacie należytości od kart i certyfikatów myśliwskich, oraz od podlegających także opłacie stemplowej kart dla właścicieli chartów.

W razie wznowienia projektu ustawy w Sejmie krajowym, byłyby nadto wskazane jeszcze następujące zmiany:

I. Według §. 2. projektu ustawy, karty i certyfikaty myśliwskie mają być ważne na przeciąg roku kalendarzowego, w którym wystawione zostały i w całym kraju.

Postanowienie to nie zgadza się z ostatnim ustępem §. 6. o tyle, że certyfikaty mają być „co do celu, czasu i przestrzeni stosownie do udowodnionej w każdym wypadku potrzeby ograniczone“ i stosownie do tego ograniczenia wystawiane.

Celem uchylenia tej sprzeczności należałoby w §. 2. ważność na przeciąg roku kalendarzowego i na cały kraj ograniczyć tylko do kart myśliwskich.

II. Z zawartego w §. 3. postanowienia, że władza polityczna wydawać będzie karty myśliwskie tylko uprawnionym do polowania lub tym osobom, które wykażą się pozwoleniem od uprawnionego do polowania, lub dzierżawcy prawa polowania mógłby być wysnuty mylny wniosek, że osoba, która kartę myśliwską otrzymała na podstawie wykazanego pozwolenia ze strony uprawnionego do polowania w pewnym okręgu łowieckim, miałaby prawo na mocy karty myśliwskiej ważnej w całym kraju polować także w innym okręgu łowieckim bez zezwolenia uprawnionego do polowania w tym ostatnim okręgu.

Wątpliwość ta dałaby się uchylić, jeżeliby w §. 3. umieszczono wyraźne postanowienie, że karta myśliwska nie daje prawa do polowania bez zezwolenia uprawnionego.

III. Według §. 9. lit. 3 już samo „przydybanie z bronią myśliwską na obcym obszarze polowania stanowić ma powód utraty karty myśliwskiej i przestępstwo według postanowień karnych tego paragrafu ukarać się mające.“

Przy wykonaniu ustawy postanowienie to mogłoby dać powód do mnogich wexacyj, zatem dla zapobieżenia tej ewentualności byłoby wskazanem zamiast słowa „przydybanie“ umieścić wyraz „krążenie“, użyty także w odnośnem postanowieniu morawskiej i szląskiej ustawy o kartach myśliwskich (Durchstreifen).

IV. Tekst §. 8. lit. E. projektu o tyle wymaga poprawienia, że wyraz „czyn karygodny“, który tamże przeciwstawiony jest bezpośrednio przedtem użytemu wyrazowi „zbrodnia“, w pojęciu swojem obejmuje tak zbrodnie jak występki i przekroczenia. Zamiast słów: „czyn karygodny“ należałoby zatem umieścić w tym paragrafie słowa „występek lub przekroczenie“.

V. W §. 11. projektu ustawy przewidziane są tylko orzeczenia karne na mocy tego projektu zapadać mające, oraz tok instancyi przy wniesieniu rekursów przeciw tym orzeczeniom.

Natomiast pominięte zostały zupełnie administracyjne decyzye i zarządzenia na mocy tej ustawy wydawać się mające oraz tok instancyi w tej mierze.

Celem uchylenia tej luki wskazaną jest następująca stylizacya §. 11:

„Dochodzenie i ukaranie przekroczeń tej ustawy należy władzy politycznej I. instancyi, w której okręgu urzędowym czyn karze podlegający popełniony został.

Przeciw zarządzeniom na mocy tej ustawy wydanym, oraz przeciw orzeczeniom karnym I. instancyi służy prawo odwołania się do Namiestnictwa, a w dalszym toku instancyi do instancyi ministeryalnej.

Przeciw dwom równobrzmiącym orzeczeniom dalsze odwołanie się nie ma miejsca.

Zadawnienie przekroczeń następuje po upływie trzech miesięcy od dnia popełnionego przekroczenia, jeżeli w ciągu tego czasu przekraczający do odpowiedzialności nie został pociągniętym“.

VI. Wreszcie w formularzu karty myśliwskiej data ustawy krajowej o ochronie zwierzyny z 30. Stycznia 1875. jest mylnie przytoczona (31. Stycznia 1875.).

D. j. w.

L. s. 808.

Aleg. 103.

W n i o s e k.

Zważywszy, że c. k. Rząd sam wziął inicyatywę w przeprowadzeniu ugody regulującej stosunek Państwa do funduszów indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi, a to przedłożeniem swojem wniesionem do Sejmu w r. 1882. na mocy najwyższego postanowienia i uznał tym sposobem potrzebę uchylenia obecnego stanu sprawy indemnizacyjnej; zważywszy, że Sejm nie schodząc z zajmowanego w sprawie indemnizacyjnej prawnego stanowiska i stanowisko to na wszelką ewentualność zastrzegając, przecież uchwałą swą z dnia 20. Października 1882. do proponowanej ugody się przychylił, do znacznych ustępstw się skłonił i po nad swój obowiązek na ciężkie ofiary głównie dla tego się zgodził, aby nareszcie załatwić ostatecznie sprawę od tak dawna w zawieszeniu zostającą; zważywszy, że c. k. Rząd wniósł wprawdzie w r. 1884. ugodę do Rady państwa celem jej konstytucyjnego zatwierdzenia, jednakże, gdy przedłożenie w tej sprawie z powodu zamknięcia sesyi nie zostało załatwione, na obecnej sesyi Rady państwa dotąd go nie ponowił;

zważywszy, że Sejm jako jedna strona uczynił wszystko co od niego zależało, aby ugoda została przeprowadzona,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się się c. k. Rząd, aby dopełniając zobowiązania, które zaciągnął zainicyowaniem sprawy, jak najrychlej przeprowadził konstytucyjne zatwierdzenie ugody regulującej stosunek Państwa do funduszów indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi, w myśl swego przedłożenia z dnia 9. Września 1882. (reskrypt Minist. z 5. Września 1882. L. 13744) i uchwały sejmowej z dnia 20. Października 1882.

Lwów 11. Stycznia 1887.

wnioskodawca:

Alfred Potocki.

A. Jędrzejowicz, Jaworski, Artur Potocki, Emil Torosiewicz, Leon Chrzanowski, K. Badeni, Abrahamowicz, Polanowski, Dr. Weigel, St. Tarnowski, Wernicki, Popiel, Mieroszowski, Augustynowicz, Chamiec, Łoziński, Tom. Rozwadowski, S. Badeni, Wrotnowski, Fruchtman, K. Scipio, Bobrzyński, St. Jędrzejowicz, St. Tarnowski jun., Max.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 104.

Wniosek

Zważywszy, że na 1376 ruskich szkół ludowych w Galicyi niema ani jednego seminaryum nauczycielskiego, i że z tego powodu kandydaci dla ruskich szkół nie mają możności, by w swojej zawodowej szkole nabyć potrzebnej znajomości tego języka, wktórym później mają uczyć;

zważywszy, że prócz Lwowa ani w jednem mieście Galicyi nie ma ani jednej ruskiej szkoły ludowej, chociaż w poszczególnych miastach znajduje się po 3, 4 i 5 tysięcy a nawet i większość Rusinów, że zatem tysiące ruskich dzieci po miastach już samą początkową naukę muszą pobierać nie w swoim języku,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by postarał się:

I. Ażeby we wschsdniej części naszego kraju była odpowiednia liczba semiuaryów nauczycielskich z ruskim językiem wykładowym, a przynajmniej jedno takie seminaryum już z początkiem roku szkolnego 1888;

II. aby w miastach Tarnopolu, Kołomyi, Drohobyczu, Stryju, Horodence, Jaworowie, Śniatynie i innych, gdzie jest dostateczna liczba ruskiej ludności i ruskich dzieci, zaprowadzono szkoły ludowe z wykładowym językiem ruskim.

Lwów dnia 12. Stycznia 1885.

J. Romańczuk.

Sylwester Sembratowicz, Jan Stupnicki, Juljan Pełesz, Stefan Kaczała, Piotr Leniński, Ochrymowicz, M. Siczyński, Bereźnicki, Biliński, Mandyczewski, dr. Antoniewicz, T. Merunowicz, Siengalewicz, Kowalski, Kaszewko.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 105.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu:

I. Aby wypracował projekt zmiany ustroju gminnego, w duchu utworzenia okręgów gminnych z pozostawieniem indywidualnej odrębności istniejących obszarów dworskich i gmin wiejskich, w zarządzie ich majątku, bez tworzenia nowej instancyi administracyjnej.

II. Aby wypracował projekt podziału kraju na okręgi gminne, na tej podstawie, że okręg gminny nie może liczyć mniej jak 2.000 a nie więcej jak 8.000 mieszkańców, oraz że oddalenie najdalszej miejscowości w okręgu gminnym do siedziby zarządu więcej jak 10 kilometrów wynosić nie może.

III. Aby wreszcie elaborata te sejmowi na początku przyszłej sesyi przedłożył.

Tomisław Rozwadowski.

J. Popiel, Stanisław Tarnowski junior, Klucki, Waigart, Władysław Łoziński, Klemens Żywicki, G. Romer, Bobrzyński, Jędrzejowicz, Ant. Wrotnowski, K. Badeni, K. Scipio, R. Potocki, Mochnacki, A. Potocki, Henryk Janko, Dr. Majer, Brykczyński, A. Skrzyński, Skałkowski, Gross, Sapieha, Słonecki, Romanowicz, Szeptycki, Zborowski, Gorecki, Jan Kochanowski, Zoll, Sanguszko, Wierzbicki, Sobiesław Mieroszewski, Goldmann, Chamiec, ks. Sawa, ks. Kopyciński, Kapri, Koziebrodzki, Gnoiński, Siemiginowski, Weigel, Fruchtmann, Korytowski.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 106.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o projekcie Wydziału krajowego wybudowania gmachu dla c. k. komendy żandarmeryi we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1886. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby zbadał, czy nie dałoby się zaprowadzić oszczędności przy pomieszczeniu komendy krajowej i oddziałowej, dalej szkoły i posterunku Żandarmeryi we Lwowie przez nabycie a ostatecznie i wybudowanie domu własnego, któryby wszystkie potrzeby kwaterunkowe c. k. Żandarmeryi zaspakajał i w takim razie odpowiednie wnioski w roku przyszłym przedłożył.

Wywiązując się z tego polecenia, przedłożył Wydział krajowy sprawozdanie, w którem wnosi, by wybudować dom własny dla Żandarmeryi kosztem 173.000 zł.

Komisya budżetowa, badając w roku przeszłym rubrykę IX. budżetu, przekonała się, iż czynsze płacone dla Żandarmeryi z funduszu krajowego ciągle rosną i dochodzą, już po potrąceniu zwrotów ze skarbu Państwa, do kwoty 11.000 zł. rocznie. Zbadawszy ilość i wielkość ubikacyj, które fundusz krajowy na powyższy cel dostarczyć jest obowiązany, przyszła komisya budżetowa do przekonania, iż przy jakiej takiej oszczędności i odpowiedniem ugrupowaniu i rozkładzie kwater c. k. Żandarmeryi dałoby się znacznie tańszym kosztem rocznym bądź nabyć dom na cel w mowie będący odpowiedni lub też wybudować.

Komisya budżetowa liczyła nie bez pewnych podstaw, iż kapitał na nabycie lub wybudowanie takiego domu wyłożony dałby się amortyzować kosztem od siedmiu do dziewięciu tysięcy złotych. Doliczając zwykłe wydatki z własnością domu połączone i podatek od czynszu 3.000 zł. razem 2.000 zł. dochodziła komisya do cyfry od dziewięciu do jedenastu tysięcy. Od cyfry tej potrąciła komisya 3.000 zł. zwracane przez skarb Państwa tytułem kwaterunkowego i obliczała, że ogólny wydatek na fundusz krajowy przypaść mający wyniesie między sześć a ośm tysięcy zł. W porównaniu z wydatkiem dziś faktycznie ponoszonym przedstawiała się oszczędność między trzy a pięć tysięcy zł. rocznie, — prócz tego zostawał po zamortyzowaniu kapitału dom własnością funduszu krajowego i zabezpieczało się fundusz krajowy przed grożącem mu widocznie niebezpieczeństwem ponoszenia w tej rubryce coraz to większych ciężarów.

Sprawozdanie przez Wydział krajowy przedłożone przedstawia sprawę o wiele mniej korzystnie.

Wydział krajowy nie znalazł domu, któryby zupełnie odpowiadał przepisom i wymogom stawianym przez komendę Żandarmeryi. Wszystkie realności Wydziałowi krajowemu ofiarowane wymagają mniejszej lub większej adaptacyi i chociażby te adaptacye wykonano, pomimo tego żadna z tych realności nie byłaby zupełnie odpowiednią celowi. Koszta nabycia wraz z adaptacyą wynosiłyby według obliczeń Wydziału krajowego od 150.000 do 160.000 zł. — Z tych powodów i ze względu, że wybudowanie nowego domu nie o wiele by koszt ten przewyższyło, sądzi Wydział krajowy, iż wybudowanie domu byłoby najodpowiedniejszem.

Wydział krajowy rozglądnął się za placami budowlanemi i wpłynęły rozmaite oferty na place, a w jednej podejmuje się oferent wybudowania koszar na ofiarowanym placu. Prócz tego kazał Wydział krajowy sporządzić szkic planu odpowiedniego budynku z przybliżonym kosztorysem, zastosowany do jednego z ofiarowanych placów. Oferta na plac wraz z domem opiewa na 170.000 zł., według planu zaś i kosztorysu na wezwanie Wydziału krajowego sporządzonych, kosztowałby budynek wraz z placem 180.000 zł.

Cyfry te są tak wygórowane, iż nietylko nieusprawiedliwione są dzisiejszemi cenami placów i kosztów budowy, ale wogóle uniemożebniają przyjście do skutku zaprojektowanej budowy. Przy cyfrze 180.000 a nawet 170.000 okazuje się oszczędność zbyt mała, by przy dzisiejszym stanie finansów krajowych do wkładu podobnego zachęcać tylko dla korzyści, że po zupełnem zamortyzowaniu kapitału, zatem za lat 30 kraj stanie się właścicielem gmachu.

Według rachunku przez Wydział krajowy zestawionego byłaby przy cyfrze 170.000 zł. wyłożonej na plac i budowę przez pierwsze 12 lat oszczędność kilkuset zł., a po upływie tego okresu odkądby uwolnienie od podatku ustało, nie byłoby oszczędności żadnej. W tych warunkach zatem, zdaniem naszem, nie można przystąpić do wykonania myśli w roku zeszłym przez nas poruszonej.

W aktach jednak Wydziału krajowego znajduje się obliczenie w r. 1886. przez bióro techniczne Wydziału krajowego sporządzone, które na podstawie faktycznych cen placów budowlanych, na podstawie obliczeń kosztów budowy przy gmachach publicznych i na podstawie wykazu ubikacyj, które w myśl obowiązujących przepizów fundusz krajowy dla c. k. Żandarmeryi we Lwowie dostarczyć jest obowiązany, dochodzi do kwoty 110.000 zł. Przypatrzywszy się bliżej cenom, które powyższemu obliczeniu za podstawę służyły, widzimy, iż 1 metr kwadr. placu pod budowę obliczono na 6 zł., a 1 metr. kwadr. budowy aż do zupełnego wykończenia na 85 zł.

Cena placu jest raczej za wysoka, gdyż przy tak znacznej ilości gruntów na sprzedaż można się spodziewać silnej konkurencyi i obniżenia ceny, naturalnie nie trzeba szukać tych placów w okolicach najdroższych. Są jednak znaczne obszary gruntów na sprzedaż w miejscach przystępnych, od środka miasta nie odległych, i jak się dowiadywaliśmy, po cenach jeszcze znacznie niższych od preliminowanych.

Bióro techniczne Wydziału kraj. preliminowało, by zakupić 2.000 metrów kwadratowych. Idąc za wnioskiem Wydziału krajowego (2.370 metrów kwadr.), preliminujemy na plac 2.400 metrów kwadratowych, a licząc metr po 6 zł. kosztowałby plac 14.400 zł.

Oznaczony koszt budowy po 85 zł. od metra kwadratowego nie tylko nie jest za niski, lecz według zasięgniętych informacyj u ludzi bardzo kompetentnych i doświadczonych, da się ten koszt jeszcze obniżyć wobec prostego urządzenia i przy dobrze wypracowanym projekcie. Wybudowane przez miasto w najnowszych czasach szkoły św. Anny i św. Maryi Magdaleny, przy wielkiej szerokości i wysokości sal, przy ozdobnej fasadzie i kosztownych dachach wypadły około 85. zł. od jednego metra kwadratowego. W roku zeszłym wybudowano domy czynszowe dwupiętrowe po 76. zł. od jednego metra kwadratowego.

Bióro techniczne przyjmując budynek 2piątrowy i dodając na mury 200 metrów kwadr. obliczało zabudowaną powierzchnię na 1.100 metrów kwadratowych. My zaś idziemy i w tym punkcie za wnioskiem Wydziału kr. i przyjmujemy zabudowanej powierzchni 1.370 metrów kwadr. a licząc metr kwadratowy budowy po 85 zł. otrzymujemy cyfrę 116.450 zł. Doliczając do tej cyfry kwotę preliminowaną na plac otrzymujemy sumę 130.850 zł.

Cyfrę tę uznali wszyscy zapytywani ludzie fachowi jako raczej za wysoką; pozostawiamy ją jednak niezmienioną, gdyż preliminujemy jeszcze około 4000 zł. na drobne wydatki, jak studnie bruki i ogrodzenie, dalej na koszta podatku przenośnego od kupna gruntu, koszta kontraktu, planu i nadzoru technicznego około 3000 zł. i zaokrąglamy kwotę wyrachowaną do cyfry 130.000 zł., z której wszelkie wydatki pokryte być mają.

Przy takiej cyfrze przedstawia się rachunek zupełnie inaczej, gdyż licząc na procent i amortyzacyę wyłożonego kapitału 6%, co czyni 7.800 zł. i przyjmując wydatki utrzymania domu tak jak je Wydział kr. oblicza w kwocie 1.280 zł., ponosić będzie fundusz krajowy w pierwszych 12 latach wydatek w kwocie 9.080 zł. a następnie, kiedy podatek przybędzie aż do zamortyzowania kapitału około 10.000 zł.

Odliczywszy od wydatku tego około 3.000 zł. kwaterunkowego przez skarb państwa opłacanego, będzie rzeczywisty wydatek funduszu krajowego po wybudowaniu domu wynosił około 6.000 zł., a w stosunku do opłacanych dzisiaj 11.000 zł. będzie rzeczywista oszczędność wynosić rocznie około 5.000 zł.

W przekonaniu, iż koszta wybudowania gmachu przez nas zestawione są na rzeczywistych i słusznych podstawach oparte i wypowiadając nasze zapatrywanie, iż tylko w tych warunkach do urzeczywistnienia myśli wybudowania koszar dla c. k. Żandarmeryi we Lwowie przystąpić należy, wnosi komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

1. Upoważnia się Wydział krajowy do wybudowania we Lwowie na gruncie zakupić się mającym domu własnego, któryby wszystkie potrzeby kwaterunkowe c. k. Żandarmeryi w tem mieście dyslokowanej zaspakajał, a to wraz z gruntem i wszelkimi wydatkami ubocznymi kosztem nieprzekraczającym sumy 130.000 zł.

2. Upoważnia się Wydział krajowy, aby na zakupno gruntu i na częściowe pokrycie kosztów powyższej budowy użył z pozostałości pożyczki krajowej z r. 1883. taką sumę w granicach cyfry pod 1) wyszczególnionej, jaka się potrzebną okaże.

3. Upoważnia się Wydział krajowy, aby na hipotekę wybudować się mającego gmachu zaciągnął pożyczkę w Banku kr. w $4^1/_2$% listach zastawnych w wysokości jaką na tę hipotekę uzyskać będzie można.

4. Poleca się Wydziałowi kraj. aby z pożyczki hipotecznej zużytkował kwotę potrzebną do wykończenia budowy, zawsze w granicach 130.000 zł. resztę zaś zwrócił do funduszu pożyczki kraj. z r. 1883.

Niniejszem sprawozdaniem załatwiamy również petycyę Emilii Kubalskiej L. 482 pet. 374 w sprawie kupna jej domu na koszary.

Smarzewski
przewodniczący.

Kaźmierz Badeni
sprawozdawca.

Aleg. 107.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o budowie krowiarni w Zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy zeszłego roku w preliminarzu kraj. Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na rok 1886. umieścił w rubr. XI. (konserwacye i reparacye budynków) w wydatkach nadzwyczajnych kwotę 6.837 zł. na budowę krowiarni i rzeźni według załączonego planu i kosztorysu w ciągu roku 1886. wykonać się mającą.

Komisya budżetowa wniosła wykreślenie tej kwoty (obacz sprawozdanie kom. budżetowej o budżecie na r. 1886. lit. E. strona 3), „ponieważ obecne umieszczenie krów jest wprawdzie cokolwiek szczupłe, lecz porządne, i przeto wydatek ten w roku niedoboru należy odroczyć, gdy z tej zwłoki niebezpieczeństwo ani szkoda nie wynika“. Sejm na posiedzeniu dnia 22. Stycznia 1886. poszedł za zdaniem komisyi budżetowej i wykreślił kwotę na budowę krowiarni i rzeźni przeznaczoną.

Obecnie Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu (l. 63.868) przedłożył Wysokiemu Sejmowi na rok 1887. projekt budowy nowej krowiarni a przeniesienia stajni dla koni i wozowni do budynku, w którym dotąd są umieszczone krowy.

Utworzenie rzeźni, które w Sejmie żadnego poparcia nie znalazło, w tym roku przez Wydział krajowy zostało zaniechane, przeto koszt nowego budynku zmniejszonego i tylko na umieszczenie 28 krów obliczonego został zredukowany o 1.112 zł. do kwoty 5.749 zł.

Wydział krajowy popiera swe przedłożenie następującemi uwagami: „Rzeczywiście w roku ubiegłym stajnia dla koni zakładowych nie zawaliła się, jak zachodziła obawa, tem nie mniej niebezpieczeństwo zawalenia się jej przy pierwszej burzy lub dłuższej śnieżycy i wyrządzenia wielkiej szkody zakładowi nie zmniejszyło się. Z drugiej strony z powodu ciasnoty i wilgoci w krowiarni już mieliśmy tam w roku ubiegłym zarazę raciczną i tylko szybka pomoc znakomitego weterynarza zapobiegła dalszemu szerzeniu się jej. Był też w skutek ciasnego pomieszczenia przypadek pokaleczenia jednej krowy przez drugą i zmusił do dorznięcia pokaleczonego bydlęcia. Obawa strat dla funduszu krajowego z powodu możliwego zawalenia się stajni a także niebezpieczeństwa zarazy i pokaleczenia bydła zmusza nas do ponownego przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku o udzielenie kredytu w kwocie 5.749 zł. 23 c. na budowę krowiarni na 28 krów.

Komisya budżetowa przytoczonym wywodom słuszności odmawiać nie może, dalej uznać winna, że gospodarstwo mleczne w Zakładzie kulparkowskim wzorowo prowadzone, dla budżetu tego Zakładu korzystne daje wyniki.

W sprawozdaniu o swych czynnościach Wydział krajowy (na stronnicy 240) daje następujący bilans krowiarni w r. 1885.

Wydatki:	Zakupno 8 krów dojnych .	1.084 zł.	65 ct.
	Sprzęty	12 „	25 „
	Akcyza i zabicie krowy dla kuchni	4 „	2 „
	Utrzymanie służby . . .	499 „	6 „
	Pasza i inne wydatki dla krów	4.720 „	1 „
	Suma wydatków	6.319 zł.	99 ct.
Dochody:	Za sprzedanych 7 krów . .	996 złr.	61 ct.
	Za skórę, mięso i łój 1 krowy	104 „	31 „
	Za 18.854 litrów mleka po 6 ct.	1.131 „	24 „
	Za 65.460 „ „ „ 5 ct.	3.272 „	99 „
	Za mięso i skórki 20 zabitych cieląt	264 „	3 „
	Za odsprzedany grys, buraki i remanent	624 „	55 „
	Suma dochodów	6.393 zł.	73 ct.

Okazuje się tedy nadwyżka 73 zł. 74 ct. Zarząd Zakładu obliczał w ciągu r. 1885. mleko niezbierane po 6 i po 5 ct. za litr, w skutek czego kuchnia zapłaciła za 84.314 litrów mleka kwotę 4.404 zł. 23 ct. Ponieważ litr niezbieranego mleka według ceny targowej w r. 1885. kosztował 10 ct., w szpitalu zaś lwowskim według kontraktu po $7^1/_2$ ct., okazuje się więc od ceny targowej wydatek mniejszy o 4.100 zł. 91 ct., a od ceny lwowskiego szpitala korzystniejszy o 1.993 zł. 18 ct.

Wprawdzie komisya budżetowa tak znacznego zysku z gospodarstwa mlecznego, jaki tu wywnioskowano, znaleść nie może, ponieważ przy zakontraktowaniu mleka wolnego od akcyzy w zakładzie po za rogatkami położonym zapewne cena niższa od $7^1/_2$ ct. osiągnąć by się dała. Zawsze jednak mleko we własnem gospodarstwie uzyskane tańsze przynajmniej o 1 ct. na litrze i niezawodnie lepsze jest od kupnego.

Dlatego też komisya budżetowa przychyla się do projektu Wydziału krajowego budowy nowej krowiarni i takowy Wys. Sejmowi do przyjęcia zaleca, mniema jednak, że liczba 24 krów, jaką dotąd utrzymywano, jest wystarczającą, że przeto rozmiary budynku o $^1/_7$ część zredukować można; dalej sądzi, że niektóre ceny jednostkowe w kosztorysie budowy szczególnie co do materyału drzewnego, i robót ciesielskich są cokolwiek za wysokie, komisya wyraża przeto przekonanie, że koszt nowej krowiarni dla 24 sztuk bydła pod dozorem tak znakomitego administratora, jakim jest obecny dyrektor Zakładu, da się z łatwością opędzić kwotą 5.000 zł.

Komisya zatem wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Upoważnia się Wydział krajowy do budowy krowiarni na 24 krów w Zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie.
2. Sejm wstawia na ten cel do budżetu Zakładu kulparkowskiego na rok 1887. w rubryce wydatków nadzwyczajnych kwotę 5.000 zł.

Lwów dnia 1. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Otton Hausner.
Sprawozdawca.

L. S. 731/1887.

Aleg. 108.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie otworzenia oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Wydział lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie wniósł podczas zeszłorocznej sesyi sejmowej petycyę o otworzenie oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza i oddanie jego kierownictwa profesorowi okulistyki w Uniwersytecie Jagiellońskim.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1886. odstąpił Wysoki Sejm rzeczoną petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedstawienia wniosków na najbliższej sesyi.

W sprawozdaniu z dnia 29. Października 1886. L. 64.014 przedstawił Wydział krajowy Sejmowi w myśl żądania zeszłorocznej petycyi Wydziału lekarskiego wniosek żądający upoważnienia do urządzenia oddziału okulistycznego przy szpitalu św. Łazarza w dwóch salach w suterenach jednego z pawilonów.

Według wniosku Wydziału krajowego ma być oddział okulistyczny oddziałem szpitalnym a nie rezerwowym kliniki okulistycznej Uniwersytetu; chorzy mają być przyjmowani tylko o tyle, o ile wystarczą przeznaczone na ten cel dwie sale.

Jako koszta jednorazowe urządzenia oddziału preliminuje Wydział krajowy kwotę 2.590 zł. a jako koszta utrzymania nowego oddziału stały wydatek roczny w kwocie 3.633 zł.

Wydział krajowy żąda wstawienia obu powyższych kwot w preliminarz szpitala św. Łazarza na r. 1887. w tem przepuszczeniu, że oddział okulistyczny już z dniem 1. Stycznia 1887. otworzony zostanie.

Komisya budżetowa uznaje tak na podstawie wywodów zeszłorocznej petycyi Wydziału lekarskiego jak i na podstawie sprawozdania Wydziału krajowego naglącą potrzebę otworzenia w szpitalu św. Łazarza oddziału okulistycznego.

Jest rzeczą powszechnie wiadomą, iż w klinice okulistycznej, mającej tylko 24 łóżek, zgłasza się taka ilość chorych do przyjęcia, tak z Krakowa samego jak i z całej Galicyi zachodniej, iż ani połowa zgłaszających się do kliniki przyjętą być nie może. Chorzy zgłaszający się należą do klasy najuboższej, nie mogą przeto odbyć kosztownej podróży do Lwowa lub Wiednia, nie mogą również leczyć się prywatnie nie mając środków utrzymania; nie leczą się więc wcale i albo zachowują chroniczną ciężką słabość ócz albo ślepną i stają się ciężarem sobie

i społeczeństwu, które nie mogło dać im sposobności do leczenia się ale musi dać sposobność do życia.

W Galicyi znajduje się 1138 ciemnych uleczalnych, którzy tylko dlatego są ciemnymi, bo nie mają środków i sposobności leczenia się.

Klinika zresztą z natury rzeczy nie przyjmuje i przyjmywać nie może tych, którzy bądź to ze względu na ubóstwo, bądź to ze względu na grożące im niebezpieczeństwo utraty wzroku najbardziejby na przyjęcie zasługiwali, gdyż musi się kierować koniecznością dostarczenia uczniom w klinice materyału jaknajbardziej różnorodnego, do celów nauki stósownego; ztąd też chorych na zapalenie egipskie wcale do szpitalu nie przyjmuje się, choć słabość ta w wielu miejscowościach coraz bardziej się szerzy. Od połowy Lipca do połowy Października t. j. przez 3 miesiące klinika jest zamkniętą i przez ten czas ubodzy chorzy na oczy pozbawieni są w całej zachodniej Galicyi sposobności do leczenia się, a nie rzadkie są wypadki, w których chory czekając przez kilka miesięcy na otworzenie kliniki wzrok straci. Również opłakanem jest położenie tych chorych, którzy z końcem roku szkolnego do kliniki przyjęci muszą z rozpoczęciem feryj klinikę opuścić, choć stan ich ócz na to nie pozwala.

Komisya budżetowa nie może Wysokiemu Sejmowi nie powiedzieć, że utworzenie nowego oddziału w szpitalu św. Łazarza w chwili, w której wzrost ilości dni leczenia w tym szpitalu jest tak znaczny, iż różnica między r. 1883. a 1886. wynosi 50.000 dni, w chwili w której Wydział krajowy w ostatniem sprawozdaniu z czynności sam przewiduje, iż dzisiejsze ubikacye dla oddziałów już istniejących w niedalekiej przyszłości okażą się niedostatecznemi a tem samem budowa nowego pawilonu będzie konieczną, — narażać musi kraj w przyszłości na ciężary i koszta, które przewyższać będą znacznie te, które na razie połączone być mają z otworzeniem a względnie z utrzymaniem oddziału okulistycznego.

Komisya budżetowa pomimo tego nie może Wys. Sejmowi doradzać odrzucenie lub choćby odroczenie wniosków Wydziału kraj., bo skoro udowodnionem jest, że brak oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza naraża znaczny stosunkowo procent ludności na jedno z największych nieszczęść, jakie człowieka spotkać może, t j. na utratę wzroku, to kraj nie może usuwać się od obowiązku, jaki nań względy humanitarne i obowiązujące ustawy wkładają.

Wydział krajowy proponuje urządzenie oddziału okulistycznego w 2 salach suterenów jednego z pawilonów. Komisya zgadza się z tym projektem, gdyż lokal ten nie uszczupla miejsca dziś dla innych oddziałów przeznaczonego, wymaga stosunkowo nieznacznych kosztów adaptacyi a przez profesora Rydla jako zupełnie odpowiadający wymogom lekarskim uznany został.

Oddział okulistyczny pomieścić będzie mógł 12—14 łóżek, a gdy komisya zgodnie z Wydziałem krajowym przedkłada Wys. Sejmowi wniosek, iż chorzy będą na oddział okulistyczny tylko o tyle przyjmowani, o ile starczy miejsca w przeznaczonych na ten cel 2 salach, przeto na razie zapobiega się dalszemu rozszerzaniu oddziału okulistycznego a tem samem i połączonemu z tem wzrostowi wydatków.

Kierownictwo oddziału poruczone być ma profesorowi okulistyki w Uniwersytecie Jagiellońskim, dla którego komisya zgodnie z Wydziałem krajowym preliminuje pensyę w kwocie 650 zł. rocznie analogicznie do pensyi kierownika oddziału położniczego, który jest oraz profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego i dyrektorem kliniki położniczej.

Wydział krajowy proponuje nadto utworzenie dla oddziału okulistycznego posady sekundaryusza I. klasy z płacą roczną 600 zł.

Z uwagi, że w szpitalu św. Łazarza są sekundaryusze I. klasy z płacą 600 zł. i II. klasy z płacą 500 zł., z dalszej uwagi, że oddział okulistyczny będzie bardzo mały, bo tylko z 14 łóżek złożony, — przeto komisya sądzi, iż dostatecznem będzie ustanowienie sekundaryusza II. klasy z płacą roczną 500 zł.

Na koszta urządzenia oddziału preliminuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym 2.590 zł. a mianowicie:

a) Adaptacya . . . . . 1.567 zł.

Według przedłożonego kosztorysu adaptacya ubikacyi właściwej dla oddziału okulistycznego kosztować będzie 783 zł. 50 ct., — gdy jednak obecnie w suterenach obu pawilonów znajdują się sale dla chorych zakaźnych obu płci a wskutek urządzenia oddziału okulistycznego w jednym z pawilonów okazała się potrzeba przeniesienia chorych zakaźnych obu płci do drugiego pawilonu, przeto i w drugim pawilonie niezbędne są te same adaptacye, spowodowane tem, iż jedna z sal służyła dotąd jako skład, tudzież iż z powodu pomieszczenia chorych obu płci u dwóch salach sąsiednich potrzeba urządzić sale tak, by ze sobą w żadnej komunikacyi nie zostawały.

Wydatek jednorazowy na koszta adaptacyi w kwocie 1.567 zł. jest w zupełności uzasadniony.

b) Sprzęty . . . . . 250 zł.

prelimiuuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym; spis szczegółowy sprzętów znajdujący się w sprawozdaniu Wydziału krajowego obejmuje sprzęty tylko najniezbędniejsze i po cenach umiarkowanych.

c) Jednorazowy koszt sprawienia bielizny, preliminuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie 670 zł. obliczając jednorazowo koszt bielizny dla jednego łóżka potrzebnej 47 zł. 75 ct.

d) Na narzędzia lekarskie preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . 100 zł.

Razem j. w. 2.590 zł.

Wskutek otworzenia oddziału okulistycznego o 14 łóżkach wzrośnie budżet szpitala św. Łazarza corocznie w przybliżeniu o 3.533 zł. a mianowicie:

żywienie 14 chorych w ciągu 5.110 dni po 28 ct . . .	1.430 zł.
bielizna ($^1/_3$ część corocznie)	200 „
sprzęty ($^1/_{10}$ część corocznie)	25 „
leki po 2 ct. na dzień i chorego	200 „
narzędzia lekarskie	25 „
pranie	10 „
opał dwóch pieców	40 „
oświetlenie	6 „
słoma	2 „
płaca prymaryusza	650 „
płaca sekundaryusza	500 „
posługacz	90 „
posługaczka	72 „
wikt służby po 129 zł.	258 „
reparacye sal	25 „
ogółem jak wyżej	3.533 zł.

Wnioski poniżej do uchwały Wys. Sejmu przedstawione nie obejmują preliminarza wydatków stałych dla oddziału okulistycznego na r. 1887. gdyż takowe zostały już uwzględnione w ogólnym preliminarzu św. Łazarza na r. 1887.

Gdy adaptacya sal dla oddziału okulistycznego przeznaczonych wymaga pewnego czasu, gdy zresztą potrzeba oddziału okulistycznego jest najbardziej naglącą podczas feryj szkolnych, przeto komisya sądzi, iż czasem właściwym na otworzenie oddziału będzie dzień 1. Lipca 1887.

Na podstawie powyższych uwag komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do urządzenia oddziału ocznego przy szpitalu św. Łazarza w dwóch salach w suterenach jednego z pawilonów. Oddział ten ma być otworzonym z dniem 1. Lipca 1887.

2. Oddział oczny ma być oddziałem wyłącznie szpitalnym. Chorzy będą przyjmowani tylko o tyle, o ile starczy miejsca w przeznaczonych na ten cel dwóch salach.

3. Na adaptacyę i koszta pierwszego urządzenia oddziału wstawia się w preliminarz szpitala św. Łazarza na r. 1887. jednorazowo jako wydatek nadzwyczajny kwotę 2.590 zł.

Lwów dnia 10. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
S m a r z e w s k i. w. r.

Sprawozdawca:
Stanisław Badeni w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 109.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o petycyi Feliksy Flasińskiej, wdowy po etatowym pisarzu w szpitalu św. Łazarza w Krakowie, o przyznanie jej pensyi wdowiej.

Wysoki Sejmie!

Ś. p. Franciszek Flasiński służył szpitalowi św. Łazarza od 1. Września 1874. do 31. Grudnia 1878 r. jako dyetaryusz, od 1. Października 1879. do 27. Lipca 1880. jako pisarz prowizorycznie, od 27. Lipca 1880. do 15. Czerwca 1883. jako pisarz stale mianowany. Miał więc służby etatowej 7 lat i 5 miesięcy, służby nieetatowej 4 lata i 3 miesiące. Gdyby przeto czas służby prowizorycznej doliczony został Flasińskiemu do lat służby etatowej, o co petentka prosi, miałby 11 lat i 8 miesięcy służby spitalnej.

Flasiński pobierał z dodatkami 800 zł. płacy; gdyby przyjęto 10 lat służby etatowej, należałaby się jego wdowie pensya roczna w kwocie 233 zł. i 33 ct.

Z uwagi, że Flasiński umierając pozostawił wdowę i jednę córkę bez żadnych środków do życia, a troje starszych dzieci nie zostają w tem położeniu materyalnem, by módz dać matce i siostrze utrzymanie,

z uwagi, że według zasięgniętych u szefa Departamentu V. informacyi, Flasiński był urzędnikiem gorliwym i wzorowym,

komisya budżetowa nie przychylając się do żądania petentki, by jej przyznaną została pensya wdowia taka, jaka by jej się należała, gdyby ś. p. Flasiński był miał 10 lat służby etatowej, sądzi, iż należy przyznać Flasińskiej w drodze łaski stałe roczne zaopatrzenie w kwocie 150 zł.

Gdy zaś Wydział krajowy po śmierci Flasińskiego wyasygnował wdowie odprawę w kwocie 175 zł., która dotąd podjętą nie została, a obecnie do przyznanego stałego zaopatrzenia wliczoną być ma, przeto na r. 1887. kwoty na zaopatrzenie dla Flasińskiej potrzebnej nie preliminuje się.

Na podstawie powyższych uwag komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Felicyi Flasińskiej, wdowie po etatowym pisarzu szpitala św. Łazarza ś. p. Franciszku Flasińskim, przyznaje się w drodze łaski stałe zaopatrzenie roczne w kwocie 150 zł.

Lwów, dnia 11. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Stanisław Badeni.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. s. 730/87.

Aleg. 110.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o wniosku posła Stanisława hr. Badeniego w sprawie zmiany ustawy z d. 25. czerwca 1873 Nr. 255 dz. u. kr. o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych.

Wysoki Sejmie!

Rozpatrując wniosek posła Stanisława hr. Badeniego, przekazany komisyi szkolnej uchwałą Wys. Sejmu z 17. Grudnia 1886 Komisya najzupełniej zgodzić się musiała z wypowiedzianem przy uzasadnieniu wniosku założeniem, że dobry nadzór nad szkołami jest koniecznym warunkiem skuteczności urządzeń szkolnych i ofiar na nie łożonych. W wyższym jeszcze stopniu niż gdzieindziej okazuje się potrzeba ścisłego fachowego nadzoru w naszem szkolnictwie ludowem, którego organizacya nie jest dotąd ukończoną i które ciągle jeszcze zdobywać sobie musi przychylność ludności wiejskiej, a zdobędzie ją nie inaczej jak przez właściwe zachowanie się nauczycieli i przez taki kierunek nauczania, któryby utrwalał przekonanie o pożytku nauki. Zachowanie się nauczycieli pod względem moralnym, ich stosunek do miejscowej ludności, uzdolnienie ich do nauczania, sposób udzielania nauki i utrzymania karności szkolnej, winny być przedmiotem bacznej uwagi organów nadzorczych, które w tym celu muszą mieć możność jak najczęstszego przekonania się o stanie rzeczy, aby dobre wesprzeć i utrwalić, złe co rychlej naprawić lub usunąć. Nauczyciele a niemniej i zarządy szkolne miejscowe muszą czuć, że nadzór szkolny rozciąga nad nimi baczną opiekę, że każdego czasu może zbadać na miejscu stan szkoły i przekonać się, czyli nauka jest udzielaną i w jaki sposób jéj udzielają.

Ważne zadanie nadzorowania szkół ludowych spoczywa w naszym kraju z natury rzeczy i z przepisu ustawy w największej części w ręku władz nadzorczych okręgowych t. j. rad szkolnych okręgowych i inspektorów okręgowych. Zakres terytoryalny tych władz powinien tedy obejmować taki obszar i taką ilość szkół, aby zarząd i nadzór mógł być istotnie skutecznym, aby Rada szkolna okręgowa mogła mieć dokładną znajomość wszelkich stosunków i potrzeb swego okręgu i aby inspektor okręgowy mógł szkoły swej pieczy poruczone wizytować tak często i tak dokładnie, jak tego wymaga potrzeba, mianowicie wobec wskazanych po-

przednio stosunków naszego szkolnictwa ludowego. Tymczasem doświadczenie szeregu lat ostatnich wykazuje najdowodniej, że obecne okręgi szkolne w Galicyi bądź od początku były, bądź przy wzroście liczby szkół stały się zbyt wielkie, aby rady szkolne okręgowe a niemniej aby inspektorowie okręgowi mogli spełniać w nich należycie wskazane poprzednio zadanie.

Stosunki dzisiejsze okręgów szkolnych w Galicyi pod względem obszaru zatrudnienia i ilości szkół zostały szczegółowo wykazane, omówione w wydanym zeszłego roku pierwszym zeszycie IX. tomu Wiadomości statystycznych (str. 18 - 23). Odwołując się do dat tam podanych komisya szkolna ogranicza się do przytoczenia tutaj najważniejszych rezultatów. Po wyłączeniu dwóch miejskich okręgów szkolnych, których stosunki odrębne nie nadają się do porównań, wykazują pozostałe 35 okręgów szkolnych następujące stosunki:

pod względem obszaru:

cztery okręgi	obejmują	więcej niż	3.000	kilom. kwadr.	czyli	więcej niż	52	mil kw.	austr.
dziewięć okręgów	„	wyżej	25.000—3.000	„	„	„	od 43—52	„	„
pięć	„	„	2.000—2.500	„	„	„	„ 35—43	„	„
trzynaście	„	„	1.500—2.000	„	„	„	„ 26—35	„	„
cztery	„	niżej	1.500	„	„	„	niżej 26	„	„

Pod względem ludności, której cyfra daje do pewnego stopnia miarę ludności w wieku szkolnym a przeto miarę potrzeby szkół:

sześć	okręgów	obejmuje	wyżej . . .	200.000 ludności
czternaście	„	„	nad . . .	150.000—200.000 „
dwanaście	„	„	„ . . .	120.000—150.000 „
trzy okręgi		„	niżej . . .	120.000 „

Pod względem ilości szkół ludowych tak publicznych jak prywatnych (daty z r. 1884/5):

jeden okręg (Złoczowski)	zawiera	wyżej . . .	200 szkół
dwa okręgi (Lwowski zamiejski i Sokalski)		nad . .	150—200 „
osiem okręgów		„ . .	100—150 „
dziesięć „		„ . .	75—100 „
dwanaście okręgów		„ . .	50— 75 „
jeden okręg (Kolbuszowski)		. . . .	43 „

Po całkowitem przeprowadzeniu organizacyi szkół ludowych ilość ich w każdym okręgu szkolnym dzisiejszym będzie znacznie większą a już dzisiaj jest w niejednym okręgu większą od tej, którą wzięto za podstawę powyższego obliczenia. Według przypuszczalnego obrachowania, które uwzględnia jednak tylko szkoły ludowe publiczne i wzrost ich liczby aż do ukończenia organizacyi będzie w trzech dzisiejszych okręgach wyżej 200 szkół publicznych, w ośmiu dalszych nad 150—200 szkół publicznych a tylko sześć okręgów dzisiejszych będzie miało niżej 100 szkół ludowych publicznych. Uwzględnienie szkół prywatnych podniosłoby owe cyfry o kilkanaście do kilkudziesięciu szkół w każdym okręgu.

Z cyfr powyższych znacznie się okazuje, że w przeważnej liczbie okręgów szkolnych zadanie, jakie nadzory szkolne okręgowe mają do spełnienia, przewyższa o wiele ich siły i w wysokim stopniu utrudniać musi należyty rozwój szkolnictwa ludowego w naszym kraju. Pamiętać zaś należy, że owa dysproporcya między zadaniem nadzorów szkolnych okręgowych a ich siłami spotęgowaną jeszcze została przez to, że pomimo przepisu §. 35 ustawy z d. 25. Czerwca 1873. Nr. 255 Dz. u. kr. o przydaniu inspektorom okręgowym sił pomocniczych przez władzę polityczną włożono na nich niemal wszędzie cały ciężar czynności biórowych Rady szkolnej okręgowej, który nie był brany w rachubę przy pierwotnem określeniu ich zadania w ustawie. Załatwiać te czynności dla rozległego okręgu a oprócz tego wizytować szczegółowo stosownie do wymagań instrukcyi sto, stokilkadziesiąt lub nawet dwieście szkół po tym okręgu

rozrzuconych i to tak często jak tego cel i potrzeba nadzoru wymagają — jest dla najgorliwszgo inspektora okręgowego wprost niepodobnem.

Dla uzupełnienia poglądu na stosunki okręgów szkolnych w Galicyi porównała je komisya szkolna z takiemiż stosunkami innych krajów austryackich a porównanie takie uważała tem bardziej za potrzebne. że koszta nadzoru szkolnego w okręgach a mianowicie dyety i koszta podróży inspektorów ponosi we wszystkich krajach koronnych skarb państwa, że zatem słusznie oczekiwać i domagać się należy równomiernego pod tym względem traktowania naszego kraju w porównaniu z innymi krajami koronnymi.

Podczas gdy w Galicyi okręgi szkolne obejmują obecnie z reguły po dwa powiaty a w czterech wypadkach aż po trzy powiaty polityczne, w innych krajach austyackich każdy powiat polityczny w przecięciu zawsze mniejszy od przeciętnej liczby powiatów galicyjskich jest oraz okręgiem szkolnym a w Styryi nawet każdy powiat sądowy stanowi osobny okręg szkolny. Ilość inspektorów okręgowych nie zgadza się w tamtych krajach z ilością okręgów szkolnych i rad szkolnych okręgowych, tych ostatnich jest w krajach austryackich z wyłączeniem Galicyi 345, inspektorów zaś 263.

Porównanie daje następujący ostateczny rezultat:

Po wyłączeniu okręgów miejskich wypada

pod względem obszaru

w Galicyi na jeden okręg szkolny, zatem na jedną radę szkolną okręgową i jednego inspektora okręgowego, w przecięciu 2.241 kilometrów kwadr.;

zaś w innych krajach austryackich z wykluczeniem Galicyi na jeden okręg szkolny w przecięciu 706 kilometrów kwadr. na jednego inspektora okręgowego w przecięciu 839 kilometrów kwadr.;

pod względem ludności

w Galicyi jedna rada szkolna okręgowa i jeden inspektor okręgowy wypada w przecięciu na 165.230 ludności;

zaś w innych krajach austryackich z wykluczeniem Galicyi
jedna rada szkolna okręgowa na 46.386 ludności
jeden inspektor okręgowy na 63.127 ludności

pod względem ilości szkół

w Galicyi na jedną radę szkolną okręgową i jednego inspektora okręgowego wypada przeciętnie

z wyłączeniem okręgów miejskich 88 szkół
nie wyłączając okręgów miejskich 86 „

zaś w innych krajach austryackich, również nie wyłączając tym razem okręgów miejskich

na jedną radę okręgową 41 szkół
na jednego inspektora okręgowego 56 szkół

pod względem kosztów nadzoru

a właściwie kosztów podróży i dyet inspektorów okręgowych, pokrywanych ze skarbu państwa:

(na podstawie budżetu na r. 1887.)

w Galicyi w przecięciu na jedną szkołę 6 zł. 83 ct.

w innych krajach austryackich z wyłączeniem Galicyi w przacięciu na jedną szkołę 9 zł. 9 ct.

Z wykazów szczegółowych, na podstawie których obliczone zostały powyższe daty porównawcze, wynika, że w żadnym kraju koronnym stosunek władz nadzorczych okręgowych do obszaru i ludności okręgów nie jest ani w przy-

bliżeniu tak niekorzystnym jak w Galicyi. Tak samo mają się rzeczy ze stosunkiem władz nadzorczych okręgowych do liczby szkół z jedynym wyjątkiem Szląska, który przed dwoma laty wykazywał pod tym względem stosunek niekorzystniejszy od Galicyi a obecnie stoi z nią na równi. W czasie od 1885—1887 nastąpiło bowiem powiększenie liczby inspektorów o jednego na Szląsku, o jednego na Morawii i o pięciu w Czechach, pomimo że w obu ostatnich krajach stosunek inspektorów do obszaru, ludności i liczby szkół był o wiele korzystniejszym niż w Galicyi. Słusznie tedy dzisiejszy p. Minister oświaty uznał z własnej inicyatywy powiększenie liczby inspektorów okręgowych w Galicyi za pilną potrzebę wychowania publicznego i parę posad takich utworzyć zamierza.

Zachodzi jednak pytanie, czyli obecne niedostatki nadzoru szkolnego okręgowego dadzą się uchylić przez samo powiększenie liczby insprektorów okręgowych, które może nastąpić w drodze administracyjnej, czyli też potrzeba w tym celu także zmniejszyć rozległość okręgów szkolnych zwiększając ich liczbę i równocześnie liczbę rad szkolnych okręgowych, co tylko w drodze ustawy krajowej nastąpić może.

Zastanawiając się nad tym przedmiotem komisya szkolna przekonała się, że przeważne względy przemawiają za tem, aby zwiększyć ilość okręgów szkolnych i rad szkolnych okręgowych, a mianowicie, aby każdy powiat polityczny był okręgiem szkolnym i miał swoją radę szkolną okręgową.

Wtedy bowiem rady szkolne okręgowe będą mogły mieć nierównie dokładniejszą znajomość stosunków i potrzeb swego okręgu i w bliższem zostawać będą zetknięciu z ludnością, wtedy łatwiej będą zbierały się na posiedzenia niż dziś, kiedy z powiatów nie będących siedzibą rady okręgowej członkowie często z miejsc o mil kilkanaście i więcej odległych przybywać mają, wtedy ożywi się w powiatach, w których rady szkolne okręgowe nie mają dziś siedziby, interes ludności dla spraw szkolnych, obecnie znacznie mniejszy niż w powiatach będących siedzibą rady okręgowej. Ustanowienie rady szkolnej okręgowej w każdym powiecie politycznym sprawi dalej, że wykonanie wszelkich zarządzeń w sprawach szkolnych będzie szybsze i sprężystsze, bo spoczywać będzie zawsze w ręku przewodniczącego radzie szkolnej okręgowej starosty odpowiedzialnego bezpośrednio za tok spraw szkolnych, podczas gdy dzisiaj, o ile chodzi o sprawy z powiatów nie będących siedzibę rady okręgowej, przewodniczący tejże musi udawać się o wykonanie zarządzeń do właściwych starostów, co w każdym razie sprowadzać musi niekorzystne opóźnienie, a tem samem już zaniedbanie pewne spraw szkolnych w tych powiatach. Okazuje się to przy zakładaniu szkół, przy ściąganiu prestacyi, przy wykonaniu przymusu szkolnego.

Powiaty niebędące siedzibą rady szkolnej okręgowej powszechnie pozostają w tyle w rozwoju szkolnictwa, wykazują prawie zawsze stosunkowo znacznie mniej szkół niż powiaty, w których rada szkolna okręgowa ma swoją siedzibę (zob. Wiad. Stat. IX., str. 19—21). Dalszym jeszczem dowodem w tym samym kierunku są petycye rad powiatowych o przeniesienie siedziby rady szkolnej okręgowej do ich powiatu, petycye które dały już raz powód do zmian w §. 21. ustawy z 25. czerwca 1873., a których dwie objęte są niniejszem sprawozdaniem.

Wskazane tu cele nie zostaną osiągnięte, przytoczone niedogodności nie zostaną uchylone przez samo pomnożenie liczby inspektorów okręgowych, owszem obawiać się można że ustanowienie dwóch inspektorów w jednym okręgu, mogłoby z czasem sprowadzić, jeśli nie kolizye niepożądane, to przynajmniej podział, a tem samem osłabienie odpowiedzialności. Jeżeli tedy Rząd zamierza uczynić zadość naglącej potrzebie i zwiększyć liczbę inspektorów okręgowych, to rzeczą ustawodawstwa krajowego jest zwiększyć ilość okręgów szkolnych i w ten sposób zwiększenie liczby inspektorów uczynić skuteczniejszem a zarazem osiągnąć owe dalsze korzyści, których nie może przysporzyć samo zwiększenie liczby inspektorów. W razie zaś zwiększenia liczby okręgów szkolnych jedynie odpowiedniem jest zupełne przystosowanie ich

liczby i granic do powiatów politycznych, które są okręgami władzy wykonawczej w sprawach szkolnych i które istniejąc od lat dwudziestu, stały się jednostkami nietylko administracyjnemi ale i gospodarczemi i wytworzyły w siedzibach władz powiatowych rządowych i autonomicznych centra lokalne, ku którym ciężą przeważnie wszelkie interesa publiczne i prywatne ludności tych okręgów.

Zgodziwszy się na to, żeby powiat polityczny był oraz okręgiem szkolnym, Komisya zmieniła w tym duchu przedewszystkiem §. 21. ustawy, który określa podział kraju na okręgi szkolne. Następnie zgodnie z wnioskodawcą wprowadziła w §. 22. określającym skład Rady szkolnej okręgowej oprócz poprawek czysto stylistycznych dwie zmiany.

ustęp *b)* dotychczas opiewający: „z duchownego każdego wyznania i obrządku liczącego w okręgu więcej niż 2000 dusz“ —

ma w przyszłości opiewać:

„jeden duchowny każdego wyznania i obrządku liczącego w okręgu więcej niż *1000* dusz“.

Zmiana ta uzasadniona dostatecznie zmniejszeniem okręgów.

ustęp *e)* opiewający dotąd:

„z inspektora szkolnego a względnie inspektorów szkolnych okręgowych“

ma w obec zwiększonej o więcej niż połowę liczby okręgów opiewać:

„*e)* inspektor szkolny okręgowy“.

Dalszą zmianę wprowadziła Komisya w ustępie pierwszym §. 31. Opiewał on dotąd następnie: „Dla każdego okręgu szkolnego mianuje Minister wyznań i oświecenia na podstawie terna przez Radę szkolną krajową przedłożonego, osobnego inspektora okręgowego a w razie potrzeby dwóch lub więcej inspektorów; inspektorowie mają zazwyczaj powołani być na ten urząd z grona nauczycieli.“

W komisyi postawiono wniosek, aby skoro każdy powiat polityczny będzie okręgiem szkolnym, nie przepisywano w ustawie, iżby w każdym okręgu ustanowiony został inspektor szkolny, lecz ograniczono się do postanowienia, iż ma być zamianowaną ilość inspektorów odpowiadająca potrzebie, a to raz dla tego, iż w znacznej liczbie powiatów ilość szkół jest niestety jeszcze zbyt małą — a następnie dla tego, aby licząc się z kwestyą kosztów umożliwić przyjście do skutku ustawy. Przeważyło jednak większością głosów zdanie, iż niedostatki dzisiejsze nadzoru szkolnego wynikają właśnie przeważnie ze zbyt małej liczby inspektorów i że równocześnie urzędowanie jednego inspektora w dwóch okręgach i w dwóch radach szkolnych okręgowych nastręcza mnogie trudności, że zatem należy już teraz wypowiedzieć w ustawie regułę, że w każdym okręgu szkolnym ma być osobny inspektor okręgowy a tylko jako czasowy wyjątek, ze względu mianowicie na finansowe trudności w przeprowadzeniu owego przepisu, dopuścić aby inspektorowi okręgowemu mógł być przydzielony jeden sąsiedni okręg szkolny. W tym też duchu zmieniony został pierwszy ustęp §. 31.

Następna zmiana wprowadzoną została w §. 37., który ustanawia wydział wykonawczy dla załatwiania spraw bieżących i ustanawia skład jego. Ponieważ inspektorowi okręgowemu będzie mógł być przydzielonym powiat sąsiedni, przeto wydało się Komisyi potrzebnem, ustanowić dla inspektora na wypadek jego nieobecności zastępcę w wydziale wykonawczym w osobie wyznaczonego w tym celu członka Rady okręgowej w jej siedzibie zamieszkałego. Komisya przydała wskazówkę, że ów zastępca ma być wyznaczony ile możności z pośród członków z zawodu nauczycielskiego, sądziła bowiem, że dla tych członków zastępywanie inspektora może być poniekąd stosownem przygotowaniem się i próbą w celu objęcia z czasem stanowiska inspektora.

Wniosek, aby wydziałowi wykonawczemu przekazać także załatwianie sporów należących do pełnej Rady okręgowej ale wymagających pospiechu, które to sprawy obecnie

w myśl §. 30. załatwić może sam przewodniczący z zastrzeżeniem następnego zatwierdzenia przez Radę, nie utrzymał się w komisyi.

W końcu wypadło zmienić §. 38., który nadawał prawo zwiedzania szkół prezesowi co do szkół całego okręgu delegatom rad powiatowych co do szkół swego powiatu. Postanowienie to musiało być zmienione, skoro ustała różnica między okręgiem a powiatem.

Komisya na podstawie tego sprawozdania wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. załączoną ustawę, zmieniającą ustawę z d. 30. października 1880. Nr. 43 dz. u. kr. tudzież niektóre postanowienia ustawy z d. 25. czerwca 1873. N. 255. dz. u. kr. o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych.

2. przez uchwalenie tej ustawy załatwione są petycye:

do l. 107. wydziału powiatowego w Buczaczu w sprawie przeniesienia rady szkolnej okręgowej z Czortkowa do Buczacza

i do l. 205 wydziału powiatowego w Nowym Targu w sprawie przeniesienia rady szkolnej okręgowej z Myślenic do Nowego Targu.

Lwów 11. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
A. Majer.

Sprawozdawca:
Pilat.

Ustawa

z dnia . . . . . zmieniająca ustawę z dnia 30. października 1880. N. 43. dz. u. kr. tudzież niektóre postanowienia ustawy z dnia 25. czerwca 1873. r. dz. u. kr. Nr. 255. o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Art. I.

Ustawa z d. 30. października 1880. dz. u. kr. zmieniająca §. 21. ustawy z d. 25. czerwca 1873. Nr. 255 dz. u. kr. tudzież §§. 22, 31, 37 i 38 ustawy z dnia 25. czerwca 1873. o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych przestają obowiązywać a na ich miejsce wchodzą następujące postanowienia:

§. 21.

Każdy powiat polityczny w każdoczesnych granicach swoich tworzy osobny okręg szkolny szkolny z osobną radą szkolną okręgową, której siedzibą jest siedziba politycznej władzy powiatowej.

Każde miasto rządzące się osobnym statutem może stanowić osobny okręg szkolny z osobną radą szkolną okręgową.

§. 22.

W skład Rady szkolnej okręgowej wchodzą:

a) Naczelnik politycznej władzy powiatowej jako Przewodniczący;
b) Jeden duchowny z każdego wyznania i obrządku liczącego w okręgu więcej jak tysiąc dusz; mianowanie duchownego członka Rady szkolnej okręg. należy do wyższej władzy kościelnej, reprezentanta religii izraelickiej wybierają zwierzchności gmin wyznaniowych izraelickich w okręgu;
c) Dwaj reprezentanci zawodu nauczycielskiego, z których jednego wybierze konferencya okręgowa nauczycielska ze swego grona, drugim zaś jest dyrektor seminaryum nauczycielskiego, a gdzie taki zakład nie istnieje, dyrektor jednej ze szkół średnich w okręgu szkolnym znajdujących się, a w braku takiej szkoły, nauczyciel kierujący jednej ze szkół ludowych w okręgu, przez Radę szkolną krajową wyznaczony;
d) Dwaj Delegaci Rady powiatowej;
e) Inspektor szkolny okręgowy.

Zastępcę przewodniczącego wybiera Rada szkolna okręgowa ze swego grona bezwzględną większością głosów.

§. 31.

Dla każdego okręgu szkolnego mianuje Minister wyznań i oświaty na podstawie terna przez Radę szkolną krajową przedłożonego osobnego inspektora okręgowego. Wyjątkowo wszakże, zanim to postanowienie będzie mogło w całym kraju wejść w życie, może być inspektorowi przydzielony jeszcze jeden sąsiedni okręg. Inspektorowie mają powołani być na ten urząd zazwyczaj z grona nauczycieli.

§. 37.

W imieniu Rady szkolnej okręgowej załatwiać będzie bieżące czynności Wydział wykonawczy, do którego należą:

a) Przewodniczący Rady szkolnej okręgowej:
b) jego zastępca;
c) inspektor szkolny okręgowy a w razie nieobecności tegoż członek Rady szkolnej okręgowej w siedzibie tejże Rady zamieszkały a przez nią w miarę możności z pomiędzy reprezentantów zawodu nauczycielskiego (§. 22 lit. c.), przeznaczony do tej funkcyi.

Nieobecność któregobądź z członków Wydziału wykonawczego wymienionych pod b) i c), o ile nie była spowodowaną wina przewodniczącego, nie wstrzymuje czynności tegoż Wydziału.

§. 38.

Prezes i członkowie Rady szkolnej okręgowej mają prawo zwiedzać osobiście szkoły ludowe, duchowni członkowie jednak tylko szkoły służące dzieciom ich wyznania lub obrządku.

Mogą oni z poczynionych spostrzeżeń swoich zdawać sprawę swoim mocodawcom, nie mają atoli prawa udzielać ich bezpośrednio nauczycielom.

Art. IV.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

Aleg. 111.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

W kraju naszym prawie wyłącznie rolniczym brak szkół rolniczych był bardzo dotkliwym, a jeżeli w kierunku wykształcenia rolniczego właścicieli większych posiadłości, rządców dóbr i oficyalistów szkoła wyższa w Dublanach i średnia w Czernichowie przynajmniej w części zadość czyniły potrzebie — to już jedyna tylko do ostatnich lat istniejąca obok zakładu Dublańskiego niższa szkoła rolnicza t. z. „szkoła parobków“, obliczona na 36ciu uczniów z 3-letnim okresem nauki w żadnym razie nie mogła zaspokoić potrzeby dostarczania pomocników gospodarskich — karbowych i t. p. a o wykształceniu pewnej liczby samoistnych gospodarzy włościan nie mogło być mowy. Niewątpliwie przykład dobrego i rozumnego gospodarstwa na obszarach większej własności — dobrze oddziaływa na sąsiednich gospodarzy włościan i ich sposób gospodarowania, to jednak z jednej strony takich gospodarstw większych niestety dotąd w kraju naszym nie dosyć jeszcze wiele, a z drugiej strony, zasadniczy opór włościan naszych w przyjmowaniu zdobyczy postępu, kulminujący w znanej maksymie: „jak tatuś gospodarował tak ja i syn mój gospodarować będziemy“ czyni postęp w włościańskiem gospodarstwie rolnem li tylko za pomocą przykładu większych własności zbyt powolnym, aby się nie należało obawiać, że nim on dotrze do szerszych okolic kraju, to tymczasem z każdym rokiem kraj będzie mniej produkował — będzie uboższym — nędza będzie coraz straszliwiej rozpościerała swoje panowanie.

Tej piekącej potrzebie energiczniejszego i szybszego oddziaływania na podniesienie gospodarstw włościańskich niewątpliwie uczynią zadość szkoły niższe rolnicze, których otwarcie w szczupłej wprawdzie liczbie trzech — co na kraj tak wielki jak nasz zupełnie nie jest wystarczającem, jednak z żywem zadowoleniem powitać należy jako początek tak nieodbicie potrzebnego działania w tym kierunku, ale dla tego też komisya gospodarstwa krajowego nie może się zgodzić z zapatrywaniem Wydziału krajowego pod ustępem IV. „sprawozdania“ wyrażonego jakoby: „ponieważ układy z gminą Krosno o założenie czwartej z rzędu a drugiej w zachodniej części kraju niższej szkoły rolniczej nie doszły do skutku, jakoteż w obec reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 11. Sierpnia b. r. l. 9.695/1.096 — nie dającego wrzekomo nadziei uzyskania w najbliższych kilku latach subwencyi państwowej na założenie niższej szkoły rolniczej, „wypadło na razie zaniechać wykonania projektu“ — bo najprzód i w innych miejscowościach zachodniej części kraju naszego ofiarność prywatna się wyraźnie zaznacza jak n. p. w Nawojowej, gdzie jak świadczy deklaracya złożona w aktach Wydziału krajowego pp. Edward i śp. Edward Adam hr. Stadniccy 3.000 zł. na założenie szkoły niższej rolniczej tamże ofiarowali i fundacya stypendyjna Jaroscha z Nowego Sącza w kwocie kapitałowej 2.000 zł. zapewnioną się znajduje — bo dalej mimo że c. k. Ministerstwo w wyżej wspomnianym reskrypcie uzyskanie subwencyi państwowej w najbliższych kilku latach czyni problematycznem — to w obec notorycznej potrzeby założenia takiej 2giej szkoły w zachodniej części kraju,

która się mianowicie i tą okolicznością uwydatnia, że do odległych szkół w Jagielnicy i Horodence uczniowie z zachodniej części kraju się zgłaszają, jak to wykazują odnośne sprawozdania, a mianowicie prócz nieprzyjętych, których przynależności do poszczególnych powiatów nie wykazano, uczęszczało do szkoły w Horodence 2 uczniów z powiatu Jasielskiego, zaś do szkoły w Jagielnicy z krośnieńskiego 1, z Jasielskiego 4, z łańcuckiego, ropczyckiego, krakowskiego i bielskiego po 1. W obec tego, że kraj nasz pod względem wykształcenia rolniczego stosunkowo większe ma potrzeby jak inne kraje koronne a mimo to niestosunkowo nisko ze skarbu państwa był i jest na te cele dotowanym, a mianowicie dotacya ta wynosi ogółem na szkołę wyższą i niższą i kurs gorzelnictwa w Dublanach, na zakłady Czernichowskie szkoły leśnej i wszystkie 3 niższe szkoły rolnicze rocznie 25.500 zł.; dotacya zaś państwa przyzwalana corocznie przez Wys. Radę Państwa na zakładanie i utrzymanie krajowych zakładów rolniczych, na środki naukowe i stypendya i naukę dalszego kształcenia przedstawia się wedle odnośnych preliminarzy państwowych jak następuje:

w roku 1873	— 170.000 zł. w.	w roku 1880	— 151.000 zł.
„ „ 1874	— 215.000 „ „	„ „ 1881	— 193.000 „
„ „ 1875	— 233.000 „ „	„ „ 1882	— 191.000 „
„ „ 1876	— 228.000 „ „	„ „ 1883	— 193.000 „
„ „ 1877	— 199.000 „ „	„ „ 1884	— 191.000 „
„ „ 1878	— 166.000 „ „	„ „ 1885	— 191.000 „
„ „ 1879	— 155.000 „ „		

Jeżeli się zaś z kwoty tej wyłączy dotacyę na zakładanie i pierwsze wyposażenie szkół rolniczych, wynoszące w ostatnich latach 30.000 zł., a natomiast doda figurujący w tyt. 2. etatu Ministerstwa rolnictwa wydatek na państwowe zakłady naukowe i doświadczalne, jakich kraj nasz zupełnie nie posiada, w kwocie 85.920 zł. a po odciągnięciu dochodów tych zakładów (20.272 zł.) w kwocie 65.650 zł. rocznie, to okaże się, przyjąwszy za podstawę obliczenia preliminarza z roku 1885. wydatek roczny ze skarbu państwa na zakłady rolnicze 226.650 zł., z czego na nasz kraj przeważnie rolniczy, przynajmniej $^1/_4$ część t. j. okrągło około 56.000 zł. przypaść by powinno, to nie zdaje się być wykluczoną nadzieja, że toż c. k. Ministerstwo da się może nakłonić do ustąpienia z zajętego stanowiska w tej sprawie.

Gdy wreszcie Wydział krajowy z uznania godną energią pomimo trudności nastręczających się także przy założeniu istniejących niższych szkół rolniczych, założenia tychże w stosunkowo dość krótkim czasie dokonał, przeto na podstawie powyższych motywów komisya gospodarstwa krajowego do dalszego energicznego działania w kierunku jak najszybszego zrealizowania projektu założenia drugiej szkoły niższej rolniczej w zachodniej części kraju i ponowienia starań w uzyskaniu stosownej na ten cel subwencyi ze skarbu państwa Wydział krajowy jak najusilniej zachęca.

Wszystkie te dotąd istniejące 3 szkoły niższe rolnicze, jakkolwiek do jednego i tego samego celu zdążają i mniej więcej jednaki mają program nauki, ze względu na miejscowe warunki różnią się pomiędzy sobą i tak: Szkoła w Kobiernicach z 2-letnim tylko kursem nauki, bez własnego gospodarstwa, tylko z ogrodem kilkomorgowym przytykającym do zakładu, jako pole doświadczalne, szkoły w Horodence i Jagielnicy z 3-letnim kursem nauki jednak pierwsza z nich tylko 6-morgowym kawałkiem pola, 2ga zaś z gospodarstwem samoistnem o 24 morgach pola.

W Kobiernicach więc ze względu na krótkość czasu trwania nauki praktyka gospodarska ograniczać się musi jedynie do tego, by służyła jako objaśnienie dla szkolnych wykładów; w Jagielnicy gospodarstwo własne szkoły bezwątpienia dostatecznie zająć by winno czas uczniów, zbywający im od wykładów szkolnych; w jednej tylko Horodeńskiej szkole w braku dostatecznie wielkiego własnego gospodarstwa i jak się wyżej wspomniało, 3-letnim kursie nauki, mogliby i powinni nawet uczniowie na przyległych gospodarstwach, o ile się po temu sposobność nadarzy, wykony-

wać roboty gospodarskie, nawet za zapłatą. W każdym jednak razie Komisya gospodarstwa krajowego nie sądzi, by zarobek ten powinien być koniecznie uzyskiwanym i by mógł być znacznym, lub też by we wszystkich szkołach jednakowo był traktowanym, a już w żadnym razie z góry żadna nawet przypuszczalna cyfra dla tego zarobku postawić się nie da i dopiero późniejsza praktyka wykazać może, czy i o ile zarobek ten da się cyfrą uwidocznić w budżecie krajowym.

Pomimo to komisya gospodarstwa krajowego z całym naciskiem podnosi ważność wykonywania przez uczniów w każdej szkole rolniczej niższej, o ile tylko czas na to pozwoli, praktycznych robót gospodarskich, po ukończeniu bowiem szkoły winien taki uczeń koniecznie być zupełnie teoretycznie i praktycznie przygotowanym, czy to do objęcia z zupełnem bezpieczeństwem własnego małego gospodarstwa rolnego, lub też zajęcia miejsca pomocnika gospodarskiego przy gospodarstwie wiejskiem większem.

Statutami tych szkół między innemi warunkami przyjęcia zgłaszającego się do szkoły, jest wymaganem ukończenie szkoły ludowej z dobrym postępem i przy badaniu tego warunku z całą ścisłością postępować należy — nie może bowiem i nie powinien uczeń szkoły niższej rolniczej tracić czasu na naukę czytania, pisania, rachunków i t. p. przedmiotów, które w szkole ludowej dostatecznie posiąść był powinien i nauka w tych przedmiotach winna się ograniczać tutaj tylko do nabycia większej biegłości i rozszerzenia niektórych pojęć, w zastosowaniu do potrzeby i wieku uczniów.

Z drugiej zaś strony ściśle baczyć należy, aby i przedmioty zasadnicze i zawodowe w takiej tylko mierze i w takiej rozciągłości udzielanemi były, o ile tego konieczne potrzeby mniejszego rolnika lub pomocnika gospodarskiego wymagają, jakoteż o ile one przy tym stopniu przygotowawczego wykształcenia, jakie uczniowie przyjęci do zakładu posiadają, wykładane z pożytkiem dla nich być mogą, w żadnym zaś razie nie należy dopuszczać, by poszczególne przedmioty zbyt szeroko były traktowane i umysł ucznia niepotrzebnym balastem obciążano, jak n. p. formułkami chemicznemi, lub wywoływano zamieszanie pojęć w umyśle nieprzygotowanym wykładem n. p. anatomii porównawczej i t. p. i w tym też kierunku Komisya gospodarstwa krajowego czuje potrzebę zwrócenia uwagi Wydziału krajowego na jak najściślejszą i najdokładniejszą kontrolę, która dosyć często w ciągu kursów tak przez kuratoryę szkół, jak przez Wydział krajowy przy współudziale ludzi fachowo wykształconych, światłych i doświadczonych rolników wykonaną by być winna, jak też w ogóle gorliwsza opieka wszystkich powołanych do tego czynników nad tymi młodymi zakładami jest wskazaną. Mimo tego wszystkiego z zupełnym spokojem nie można będzie patrzeć na rozwój tych tyle pożądanych i pożytecznych zakładów i oczekiwać skutków ich działalności, dopóki nie będą one miały oprócz zdolnych i z pełnem poczuciem obowiązków i powołania swemu oddanych nauczycieli także i dobrych do wysokości ich potrzeb zastosowanych podręczników naukowych, i o takie też podręczniki Wydział krajowy postarać się winien tem rychlej, ile że w przeciwnym razie i ta dostatecznie ściśla powyżej wzmiankowana kontrola i opieka w wskazanych kierunkach jest prawie niemożliwą.

Przechodząc do sprawozdania o poszczególnych szkołach niższych rolniczych, Komisja gospodarstwa krajowego nie spełniłaby swojego obowiązku, gdyby z należnem nie wspomniała uznaniem nazwisk tych szanownych obywateli, którzy szlachetną ofiarnością i patryotycznem uczuciem w znacznej mierze przyczynili się do założenia i wprowadzenia w życie tych tak pożądanych i potrzebnych dla kraju naszego zakładów, a mianowicie PP. Wgo Hermana Lindenwald Czecza dla szkoły w Kobiernicach, J. Wgo Karola hr. Lanckorońskiego dla szkoły w Jagielnicy i J. Wgo Jakóba br. Romaszkana dla szkoły w Horodence.

I. *Krajowa szkoła niższa w Kobiernicach*, jak to szczegółowo wskazuje odnośne sprawozdanie Wydziału krajowego, po uzupełnieniu i ukonstytuowaniu się kuratoryi i obsadzeniu tymczasowem posady kierownika zakładu i posady nauczyciela fachowego, zamianowaniu instruktora i katechety — zarazem z powodu, że jak to przy innych szkołach niższych roln. się okazało, nie można

było korzystać z miejscowych sił nauczycielskich szkoły ludowej, Wydział krajowy zamianował p. Teofila Sochaniewicza nauczycielem do nauk elementarnych, a zarazem i nauczycielem weterynaryi, ponieważ tenże uzyskawszy patent na nauczyciela szkół ludowych ukończył następnie szkołę weterynaryi we Lwowie — otwartą została z dniem 15. Lipca 1886. Tutaj zauważyć należy, że kiedy udało się pozyskać nauczyciela z takiemi kwalifikacyami jak p. Sochaniewicz, to należy go też za pomocą odpowiedniej dotacyi dla szkoły utrzymać — a płaca 350 zł., jaka przy innych szkołach nauczycielom obowiązanym tylko nauki elementarnej udzielać przysłuża — dla fachowego weterynarza jest za niską.

Ofiary na rzecz szkoły Kobiernickiej (por. sprawozdanie z dnia 11. Września 1884. L. 19.782 i przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego) pomnożone zostały przez Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wieliczce, które wyznaczyło na utrzymanie jednego ucznia przez lat dwa po 150 złr. rocznie i Wngo Oskara Rudzińskiego wł. dóbr Osiek, który na ten sam cel po 150 zł. rocznie przez lat dwa wyznaczył.

Z dokładnego sprawozdania Dyrekcyi tej szkoły, które tak szczegółowy program szkoły, pogląd historyczny na jej rozwój, wyszczególnienie sił i środków naukowych, sprawy internatu i opisanie budynków szkolnych i zewnętrznego wyposażenia szkoły obejmuje, podnosimy ten szczegół, że jednym z najważniejszych środków jest gospodarstwo folwarczne Wgo Dra Hermana Czecza, o które zakład jest oparty. W gospodarstwie tem ma szkoła znakomity środek do obznajomienia powierzonych jej uczniów z gospodarstwem polowem, łącznem, stajennem, (produkcyą mleka i wychowem bydła rogatego), a ostatecznie z gospodarstwem stawowem i chowem ryb. Oprócz tego posiada szkoła pole dla ćwiczeń, które ewentualnie jako półko doświadczalne w małych rozmiarach w przyszłości użyte być może. W końcu zbiory naukowe i bibliotekę, które jednak dotychczas jeszcze nie są zestawione., przeto ich specyfikacya nie jest możebną.

Do szkoły tej uczęszczało od 15. Lipca do 20. Października jako dnia wysłania sprawozdania, 19 uczniów zwyczajnych i 1 nadzwyczajny, 19 z zachodnich powiatów Galicyi a 1 ze Szląska, pod względem zaś stanu i zajęcia rodziców jest 8 synów właścicieli posiadłości włościańskich, 3 synów sług przy gospodarstwach większych, w końcu synów ludzi innych zatrudnień, jakoto rzemieślników, mieszczan i t. d. 8, gdy zaś z różnych powodów 1 zwyczajny i 1 nadzwyczajny uczeń opuścili zakład 20. Października, pozostało tedy 18 uczniów, z których utrzymywanych kosztem rodziców lub opiekunów jest 5, w używaniu stypendyów 7, w $^1/_4$ części własnym a w $^3/_4$ z funduszu krajowego utrzymywanym jest 1, na koszt kraju utrzymywanych 5, razem 18.

Budynki dostateczne, brakuje tylko dosyć obszernej szopy tak na skład paszy i podściółki dla koni, jak też i przechowania narzędzi gospodarczych i zbiorów z przylegającego ogrodu.

II. *Krajowa szkoła niższa w Horodence* otwartą została 1. Października 1885. Tak samo jak i w powyższej szkole nie można było pozyskać nauczyciela miejscowej szkoły ludowej na docenta nauk elementarnych, przeto Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi zamianował nauczyciela ludowego p. Romualda Kurowskiego nauczycielem nauk elementarnych. Tak samo zarządził mianowanie katechety jakoteż weterynarza.

Po upływie roku szkolnego stabilizował Wydział krajowy z dniem 1. Października 1886. p. Romana Bastgena na posadzie kierownika i nauczyciela fachowego, a p. Franciszka Cisłę na posadzie pomocniczego nauczyciela fachowego Horodeńskiej szkoły rolniczej.

Budynki dla szkoły Horodeńskiej postawione, odebrane zostały przez wydelegowaną ze strony Wydziału krajowego komisyę dnia 11. Stycznia 1886., a koszta wystawienia tychże wynosiły 10.895 zł. w. a.

Z dokładnego sprawozdania Dyrekcyi tej szkoły, obejmującego program szkoły, pogląd historyczny na rozwój szkoły, siły i środki naukowe, które streszcza ogólny kierunek, zajęcia nauczycieli i zatrudnienia i prace uczniów, podnosimy tylko zestawienie frekwencyi.

Z prośbą o przyjęcie do szkoły zgłosiło się 27 kandydatów. Nie uwzględniono podań 9, a to z powodu: niedostatecznego przygotowania naukowego 4, zbyt młodego wieku 3, słabego rozwoju fizycznego 2, zostało tedy przyjętych 18.

Pod względem stanu i zatrudnienia rodziców było:

synów właścicieli dóbr większych	1
dzierżawcy	1
oficyalistów i służby folwarcznej	6
rzemieślników	3
włościan	5
nauczyciela szkół realnych	1
i gr. kat. księdza	1

Poszczególne powiaty dostarczyły uczniów:

Horodeński	8
Zaleszczycki, Tłumacki, Kołomyjski, Lwowski, Rawski i z Królestwa Polskiego po 1, razem	7
Stryjski i Jasielski po 2, razem	4

Czternastu uczniów utrzymywano kosztem kraju, pobierając na częściowe pokrycie kosztów utrzymania stypendya w łącznej kwocie 1.000 zł., jeden otrzymywał stypendyum Rady powiatowej Tłumackiej, a trzech utrzymywało się kosztem własnym.

W ciągu roku opuściło szkołę własnowolnie uczniów 2, wydalono za rozmaite przekroczenia 4, przystąpiło do egzaminu rocznego 12, egzamin złożyło z postępem bardzo dobrym 2, z dobrym 7, z dostatecznym 3.

Szkoła jest uposażona, jak powiedziano, w dostateczne budynki szkolne.

Co do gospodarstwa szkolnego, które zajmuje przestrzeń 24.051 metr. kwadr., zauważyć musi Komisya gospodarstwa krajowego, że nie jest ono właściwem, albowiem podzielone ono najprzód na 3 kawałki i dalszy podział tych kawałków znowu na 21, 18 i 111 kawałeczków, nie może służyć należycie celom, jakie niższa szkoła rolnicza ma do osiągnięcia i inne, więcej celowi szkoły odpowiednie gospodarstwo rolne na tej, chociaż bardzo ograniczonej przestrzeni, winno być urządzonem.

III. *Szkoła niższa rolnicza w Jagielnicy* wyposażona lepiej jak inne, bo posiada 24 morgi własnego gruntu, mimo, że już 16. Kwietnia 1885. otwartą została, nie jest jeszcze odpowiednio urządzoną, do tej chwili bowiem nie wykończono tam budynków do zakładu należących, ani też nie sporządzono inwentarza, a co najważniejsza nie unormowano do tego czasu gospodarstwa rolnego, które w tej właśnie szkole jako wzorowe gospodarstwo włościańskie winno być prowadzonem. Plan gospodarstwa ułożony przez Dyrekcyę szkoły wyższej krajowej w Dublanach, wymaga zdaniem kuratoryi szkoły Jagielnickiej, pewnych modyfikacyi, na które też już ze strony Wydziału krajowego i Dyrekcyi szkoły Dublańskiej nastąpiła zgoda, z całym więc naciskiem Komisya gospodarstwa krajowego zauważyć musi, że dotychczasowy stan nadal cierpianym być nie może i z nadchodzącą wiosną normalny sposób gospodarstwa rolnego na przestrzeni do szkoły należącej ostatecznie zaprowadzonym być winien, a tak w gospodarstwie tej szkoły, jak też szkoły w Horodence, uprawa tytoniu, jako rośliny handlowej, dla tej części kraju wysokie mającej znaczenie, winna być szczególnie uwzględnioną. Zauważyć tutaj także należy, że pomimo, że w szkole tej już wszystkie 3 kursa są otwarte, posady weterynarza dotąd nie obsadzono, ani też przedmiotów odnośnych nie wykładano uczniom; zarządzenie tymczasowe wykładów weterynaryi przez kilkanaście dni w roku, ani planowi nauk, ani też potrzebie nie odpowiada, a w obec korzystnych propozycyi ze strony skarbu Jagielnickiego w kierunku dotacyi weterynarza, obsadzenie tej posady nie powinno być trudnem i dlatego Komisya gospodarstwa krajowego załatwienie jak najszybsze tej sprawy Wydziałowi krajowemu zalecić czuje się spowodowaną.

Dyrekcya tej szkoły przedłożyła wprawdzie Wydziałowi krajowemu sprawozdanie z czasu od 16. Kwietnia 1885. do 30. Września 1886., jednak tak co do formy jak i treści tak nie odpo-

wiadające przepisom w tym względzie przez Wydział krajowy wydanym, że sprawozdania tego nie przedłożono Wysckiemu Sejmowi w całości tak, jak to przy szkołach w Kobiernicach i Horodence miało miejsce, ale tylko wyjątki, które też i Komisya gospodarstwa krajowego ze względu na całość poglądu na tę szkołę przytacza:

„Z otwarciem szkoły dnia 16. Kwietnia 1885. przyjęto do zakładu uczniów 18 na 34 podań; zatem 16 kandydatów otrzymało odpowiedź odmowną. Z uwagi, że Dyrekcya zamierzyła otworzyć w jesieni r. z. kurs II., odbywała się nauka teoretyczna obok wykonywania ćwiczeń praktycznych przez całe lato, wskutek czego przy egzaminie zarządzonym dnia 10. Września 1885 r. przeszło na rok II. uczniów 11, pozostało zaś na r. I. uczniów 5, a 2 opuściło szkołę z powodu niedostatecznego przygotowania.

Wskutek konkursu z dnia 2. Sierpnia 1885. r. wpłynęło 13 podań, na podstawie których przyjęto do zakładu dnia 10. Października uczniów 8, a 5 kandydatom dano odpowiedź odmowną. Z nowo przyjętych na podstawie egzaminu wstępnego 1 uczeń przeszedł wprost na r. II., a 7 zapisano na r. I. Przy otwarciu więc nowego roku szkolnego dnia 15. Października 1885. było na obu kursach po 12 uczniów, którzy na mocy egzaminu odbytego dnia 5. Czerwca 1886. roku uznani zostali wszyscy za zdolnych do postąpienia na kursa wyższe. Ta liczba uczniów utrzymała się aż do dnia 20. Lipca 1886. r., w którym to czasie 1 uczeń I. roku ustąpił z powodu powołania go do wojska, a 1 także z I. roku opuścił zakład dnia 28. Września 1886. r. z powodu nieodpowiedniego się zachowania. Z końcem więc r. szk. 1885/6 (dnia 30. Września 1886) zostało na I. roku 10, a na II. r. uczniów 12. Z powyższego okazuje się, że w r. szk. 1885/6. przyjęto do zakładu 26 uczniów, a 21 kandydatów otrzymało odpowiedź odmowną. Korzystało z nauki przez pół roku 2, przez cały rok 1, przez rok i 3 miesiące 1; reszta zaś, która pozostaje w zakładzie, robi w nauce zadowalniające postępy i zachowuje się chwalebnie.

Z wykazanej liczby uczniów (26) ukończyło przed wstąpieniem do szkoły rolniczej: VI. kl. szkoły wydziałowej 2, I. kl. gimn. 2, IV. kl. szkoły lud. 2, III. kl. szkoły lud. 20. Pracowało najmniej 1 rok przy gospodarstwie przed przybyciem do szkoły rolniczej 23. Dzieląc uczniów według zatrudnienia ich rodziców, znajdziemy synów włościan 20, małego dzierżawcy 2, gr. kat. plebana 1, mieszczan 2, sługi przy gospodarstwie większem 1.

Według powiatów było z czortkowskiego 7, husiatyńskiego 4, buczackiego 1, kałuskiego 1, podhajeckiego 1, samborskiego 3, krośnieńskiego 1, jasielskiego 4, łańcuckiego 1, ropczyckiego 1, krakowskiego 1, bialskiego 1.

Według sposobu utrzymania było: na funduszu krajowym 14, na funduszu stypendyjnym 10, za opłatą rodziców lub opiekunów 2.

Ze względu na stan zdrowia było w czasie od 16. Kwietnia 1885. do 30. Września 1886. chorych na tyfus 1, na zapalenie opłucnej 2, na zapalenie gardła 2, na zapalenie ócz 4, na febrę 3, na zewnętrzne obrażenie ciała 2, na ból głowy i dreszcze 6, na wyrzuty skórne 2, zupełnie zdrowych 10.

Pomocy lekarza w tym samym czasie wzywano 21 razy w r. 1885., a 43 razy w roku 1886. Pomocy lekarskiej udziela stale Dr. Ludwik Lutyński z Jagielnicy.

Podnieść tu jeszcze wypada, że brak apteki w miejscu daje się szkole czuć bardzo dotkliwie".

IV. Co do projektu reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy roślin włóknistych w Gródku, to w obec tego, że sprawa ta jest w związku ze sprawą zamierzonej reorganizacyi szkół wydziałowych, że dalej na odnośną odezwę Wydziału krajowego z dnia 24. Lutego 1886. l. 59.898/85., nie otrzymano dotąd od c. k. Rządu odpowiedzi, Komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że należy się wstrzymać w tej sprawie z ostatecznemi wnioskami aż do nadejścia tej wzmiankowanej odpowiedzi.

Na podstawie więc powyższego sprawozdania, zważywszy że instytucya niższych szkół rolniczych w kraju naszym jest jeszcze bardzo młodą i dopiero w pierwszem stadium swojego rozwoju się znajduje — zważywszy wielkie trudności, jakie Wydział krajowy przy zakładaniu tych szkół miał do zwalczenia tak w zastosowaniu się do miejscowych warunków każdej szkoły z osobna, jak też i dla tego, że w obec braku ludzi na których zupełne uzdolnienie we wszystkich w tym razie koniecznie wymaganych kierunkach — z wielką należało postępować oględnością i przezornością — boć od ich wyboru przedewszystkiem należyty rozwój tych dla kraju tyle ważnych instytucyi zależy, Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 12. Listopada 1886. l. 66.385 o krajowych niższych szkołach rolniczych.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu rozpisanie konkursu na napisanie odpowiednich dla niższych szkół rolniczych podręczników naukowych i przeznacza na ten cel w budżecie krajowym na rok 1887. kwotę 500 złr. a. w.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu by na podręczniki naukowe dla szkół niższych rolniczych postarał u Wys. c. k. Rządu o odpowiednią subwencyę ze Skarbu państwa.

Sprawozdawca:
W. Struszkiewicz.

Za przewodniczącego:
Stanisław Polanowski.

Aleg. 112.

Sprawozdanie

komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego o wniosku p. Grossa w przedmiocie wejścia w wykonanie ustaw państwowych o komasacyi gruntów, o dzieleniu gruntów wspólnych i o oczyszczeniu lasów z cudzych gruntów.

W Czerwcu roku 1883. ogłoszone zostały ustawy państwowe o komasacyi gruntów, o dzieleniu gruntów wspólnych i o oczyszczeniu lasów z cudzych gruntów, które jednak z powodu zastrzeżenia, wymagającego ich uzupełnienia w niektórych szczegółach ustawą krajową, dotąd w wykonanie wejść nie mogły, ponieważ Sejm temu wymaganiu zadość nie uczynił.

Już w roku 1884. wniósł Wydział powiatowy Sanocki prośbę do Wysokiego Sejmu, domagającą się uchwalenia wskazanej ustawy krajowej — w czasie ubiegłej sesyi zaś przedstawił Zarząd Kółek rolniczych Wysokiemu Sejmowi prośby czterdziestu gmin tej samej treści.

Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego, której te petycye przekazane zostały, przyszedłszy po dokładnem zbadaniu sprawy do przekonania o ważności przepisów komasacyjnych i o możliwości ich zastosowania, przedstawiła też na skutek tych próśb Wysokiemu Sejmowi pod dniem 11 Stycznia 1885. swe sprawozdanie z następującym wnioskiem:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, by zechciał wnieść na najbliższej sesyi pod obrady Sejmu projekt ustawy krajowej, uzupełniającej ustawę państwową z dnia 7 Czerwca 1883. (Nr. 93 Dz. u. p.) w myśl §. 45. tejże ustawy“,

wykazując zarazem w swem sprawozdaniu, iż projekt ten — tak jak się to w innych prowincyach działo, najwłaściwiej od c. k. Rządu wyjść powinien.

Jakkolwiek sprawa ta dla braku czasu nie weszła na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu, nie omieszkał jednak Wydział krajowy nią się zająć i wystosował przy odezwie swej z dnia 5 Lutego 1886. Nr. 925 prośbę do Prezydyum c. k. Namiestnictwa o zarządzenie przedwstępnych obrad komisyjnych przy udziale swych delegatów oraz delegatów Towarzystw gospodarskich i Towarzystwa leśnego, celem zapoznania się przed powzięciem decyzyi z podstawnym materyałem, którego by te obrady komisyjne najprędzej i najpewniej dostarczyć mogły.

Prośba Wydziału krajowego nie znalazła wprawdzie uwzględnienia — odniosła jednak ten wielce pożądany skutek, iż c. k. Rząd w ogólnych chociaż zarysach zaznaczył stanowisko, które względem sprawy komasacyjnej zająć zamierza — mianowicie w reskryptach z dnia 27 Grudnia 1885. L. 16277 i z dnia 27 Sierpnia 1886. L. 6864 oświadczyło c. k. Ministerstwo rolnictwa jak następuje:

a) Rozwój ustawodawstwa agraryjnego za pomocą odpowiednich ustaw krajowych zawisłym jest od tego, aby kraj sam objawił w drodze właściwej, iż życzy sobie tego rozwoju i aby odpowiedni ku temu naznaczył termin.

b) Życzeniem jest c. k. Ministerstwa rolnictwa, aby dotyczące obrady Sejmu krajowego odbyły się i uchwały Sejmowe powzięte zostały na podstawie przedłożeń rządowych, których wypracowanie poprzedziłyby komisyjne obrady przedsięwzięte w kraju przy udziale delegatów Wydziału krajowego i Towarzystwa gospodarskiego względnie Towarzystwa lesnego.

c) W obec doniosłego znaczenia ustaw agraryjnych przywiązuje Ministerstwo rolnictwa szczególną wagę do tego, aby co do zasadniczej strony kwestyi przedewszystkiem przyszła do skutku enuncyacya samego Sejmu krajowego, jak się to już w innych krajach koronnych stało.

Z pierwszych dwóch ustępów ministeryalnego oświadczenia wypadałoby zatem wnosić, iżby Wysoki Sejm tylko potrzebę komasacyjnej ustawy krajowej uznać potrzebował, aby mu ze strony c. k. Rządu projekt odpowiedniej ustawy był przedłożonym, gdyby trzeci ustęp nie stawiał dalej idące żądanie, to jest, aby enuncyacya Wysokiego Sejmu zarazem i zasadniczą stronę tej kwestyi obejmowała.

Z uwagi więc na nie dość jasne określenie żądanych przez c. k. Rząd warunków dalszej akcyi — nie mniej ze względu na to, iż wypracowanie tak ważnej a zarazem gruntownych studyów przedwstępnych wymagającej ustawy dłuższego zajęcia wymagać będzie — zaś Wysoki Sejm dopuścić nie zechce, aby tylokrotne żądania rolników, chcących swe agraryjne stosunki uregulować, z powodu braku ustawodawczych norm bez uwzględnienia pozostały, widzi komisya dla spraw gospodarstwa krajowego jedyne wyście w tem, aby Wysoki Sejm uznając potrzebę rychłego wejścia w wykonanie krajowej ustawy komasacyjnej Wydziałowi swemu przeprowadzenie dalszych w tym celu rokowań z c. k. Rządem polecić raczył — i czyni zatem następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uznaje potrzebę rychłego wejścia w wykonanie ustaw o komasacyi gruntów, dzieleniu gruntów wspólnych i o oczyszczeniu lasów od gruntów cudzych i poleca Wydziałowi krajowemu, aby w tym celu dalsze poczynił kroki w myśl reskryptów c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 27 Grudnia 1883. L. 16277 i z dnia 27 Sierpnia 1886. L. 6864 — oraz aby potrzebne dla rozwoju tej sprawy wnioski przedstawił Sejmowi na najbliższej sesyi.

Lwów dnia 12. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Stanisław Polanowski.

Sprawozdawca:
Piotr Gross.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. s. 778.

Aleg. 113.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej w sprawie petycyi gminy Kijowiec o przeniesienie jej z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Żydaczowie.

Wysoki Sejmie!

Zgodnie z uzasadnionym wnioskiem Wydziału krajowego z dnia 6 Lipca 1886 do l. 35482|86 uchwałą Wys. Sejmu z dnia 9. Grudnia 1886. do L. s. 24 sobie przekazanym, Komisya prawnicza wnosi:

Z uwagi, że gmina Kijowiec o 5 kilometrów bliżej ma do Żydaczowa, niżeli do Mikołajowa, i za jedną bytnością mieszkańcy tej gminy nietylko sądowe swe sprawy, ale i interesa u władz powiatowych administracyjnych i autonomicznych w Żydaczowie załatwić mogą;

z dalszej uwagi, że tak Rada powiatowa żydaczowska wedle uchwały swej z dnia 15. Marca 1886 r. jako i Prezydyum Sądu wyższego krajowego we Lwowie w odezwie swej z dnia 30. Czerwca 1886 r. do L. 15275 o żądaniu tem przychylnie się wyrażają;

z uwagi w końcu, że przyłączenie gminy Kijowca do okręgu sądowego żydaczowskiego nie zmienia granic autonomicznego powiatu żydaczowskiego, ile że jeden i drugi okręg sądowy położony jest w granicach starostwa Żydaczowskiego, rzecz przeto żadnej trudności nie przedstawia., —

Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem oświadcza się w myśl §. 2. ustawy z dnia 11 .Czerwca 1868. r. (Dz. u. p. Nr. 59) za wyłączeniem gminy Kijowiec z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mikołajowie, a przydzieleniem jej do okręgu c. k Sądu powiatowego w Żydaczowie.

Lwów, dnia 11. Stycznia 1886.

Zastępca przewodniczącego:
Zoll.

Sprawozdawca:
Dr. Weigel.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 114.

Sprawozdanie

komisyi górniczej o wniosku p. Weigla dotyczącego importu falsyfikatów naftowych i przepisów wykonawczych.

Wysoki Sejmie!

Dnia 20. Grudnia 1886 r. na 6. posiedzeniu Wysokiej Izby, dwa wnioski w sprawie naftowego przemysłu równocześnie prawie zgłoszone zostały do laski marszałkowskiej. Wysoka Izba odczuwając całą wagę poruszonej materyi i pragnąc dać niezbity dowód, jak bardzo największym w kraju przemysłem opiekować się pragnie, uznała tak jeden, jak i drugi wniosek, jako naglące, a pierwszy z nich nawet uchwaliła w drugiem zaraz czytaniu merytorycznie, posługując się najwięcej skróconą formą załatwienia wniosków, przez regnlamin dopuszczalną. Drugi wniosek aczkolwiek także jako naglący uznała, po wysłuchaniu uzasadnienia wnioskodawcy, przekazała komisyi górniczej.

Pomiędzy jednym a drugim wnioskiem istnieje rzeczywiście i z konieczności ten sam substrakt myśli i materyj, ten sam nasz przemysł górniczy, zagrożony w swojem istnieniu, stanowi treść obydwóch wniosków. Ale oprócz tego zbliżenia, oba wnioski, wychodząc z tego samego założenia, nie stawiają identycznych żądań, a nie wykluczając się nawzajem, drugi wniosek wszelako wymaga osobnej uchwały.

Podczas kiedy wniosek p. Chamca całą siłą napiera na c. k. Rząd, ażeby przy rokowaniach z królewskim Rządem węgierskim domagał się powstrzymania przemytnictwa, ale zarazem nie wyklucza reformy ustawodawstwa cłowego dla obu połów monarchii, któreby położyło tamę nadużyciom dotychczas pod okiem władzy wykonywanym. Wniosek *p. Weigla*, żądając tego samego, idzie *dalej* i opierając się jedynie na obowiązującej dotychczas ustawie z r. 1882, prosi o wydanie stosownych *wykonawczych przepisów* i o przestrzeganie w całej pełni tychże przepisów, bez czego rzeczywiście litera prawa pozostanie martwą, a ustawa nie wykonywaną, jakto niestety obecnie się dzieje. Komisya górnicza pojmując w ten sposób wnioski obydwa, musiała poświęcić całą swoją uwagę wnioskowi p. Weigla i do merytorycznego załatwienia jego przystąpić.

Cały dotychczasowy przebieg sprawy naftowej, wszystkie przemówienia w komisyach i na pełnych posiedzeniach ciał prawodawczych, liczne memoryały interesowanych przemysłowców, nareszcie przyznanie się samychże destylatorów wiedeńskich na ankiecie odbytej roku zeszłego, że sprowadzaniem falsyfikatu zabarwionego obchodzą z całą rzeczy świadomością istniejące przepisy prawne, postawiły po nad wszelką wątpliwość fakt niezaprzeczony, że ustawy zabraniające

wprowadzania do granic monarchii zabarwionego falsyfikatu są jasne i że tylko wykonanie ich przez rządowe organa nie jest przestrzegane, i przez trzecie osoby w sposób karygodny obchodzone. Chociaż ustawa z 1882 r. wobec zmienionych warunków wprowadzania zagranicznych produktów przez niesłychane zniżenie cen transportowych nie daje obecnie przemysłowi krajowemu tej ochrony, jaką dawała w chwili jej uchwalenia, chociaż przemysł krajowy miałby słuszne prawo żądać wyrównania na jego korzyść tych zmienionych warunków, to jednak widząc trudność w ich uzyskaniu i wobec toczących się teraz właśnie rokowań obu połów monarchii nie chcemy bliżej tej sprawy dotykać.

Tem więcej iż wniosek p. Weigla zwraca szczególną wagę już nie na same ustawodawstwo cłowe, ale na wykonawcze przepisy, których dotychczasowa praktyka okazała wadliwość i które czy to przy dawnem ustawodawstwie czy przy nowem, muszą być jasno określone i z należytą sprzężystością przestrzegane.

Komisya górnicza po smutnej przeszłości sprawy naftowej, widząc równorzędność pod względem ważności dla tego przemysłu tak ustaw cłowych jak i przepisów wykonawczych, pragnąc nareszcie, ażeby najwyższa kraju naszego reprezentacya, popierając jak najusilniej chwalebne stanowisko Rządu tej połowy monarchii, swoją uchwałą dopełniła znaczenie wniosku pierwszego i na wielką wartość przepisów wykonawczych zwróciła jego uwagę, zgodnie z wnioskiem jej przekazanym wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby (dopóki ustawa cłowa z r. 1882. obowiązuje) przestrzegał najsurowiej zasady niedopuszczania przemytnictwa, i w następstwie tego, żeby wydał najściślejsze przepisy wykonawcze celem wykluczenia wprowadzania pod jakimkolwiek pozorem lub formą sztucznie zabarwionych olejów skalnych za niższem cłem wchodowem dla surowca przeznaczonem, z jawną szkodą przemysłu krajowego, a nawet skarbu państwa.

Lwów dnia 10. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Goraysk i w. r.

Sprawozdawca:
Łubieński w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. s. 868/87.

Aleg. 115.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie petycyi mieszkańców przysiółka Berbeki o wyłączenie tej miejscowości ze związku gminy Sokole w powiecie kamioneckim i utworzenie z niej gminy samoistnej.

Wysoki Sejmie!

Wszyscy członkowie przysiółka Berbeki wnieśli do Wydziału powiatowego w Kamionce strumiłowej na dniu 27. Października 1884. L. 1.777 prośbę o wyłączenie tej osady ze związku gminy Sokole i utworzenie z niej gminy samoistnej.

Przeprowadzone dochodzenie wykazało, że przysiółek Berbeki tworzy samoistną gminę katastralną, posiada 1958 morgów ziemi, składa się z 38 gospodarstw samodzielnych, a opłacane rocznie podatki wynoszą kwotę 172 zł. 5½ ct. w. a. Nadto przysiółek Berbeki posiada swój odrębny ekwiwalent lasowy 13 morgów 840 sążni i ekwiwalent pastwiska 23 morgów 1021 sążni wynoszący. Co więcej, przysiółek Berbeki oddalonym jest od gminy Sokole o przeszło milę drogi, przez las wiodącej, — przez co mieszkańcy przysiółka Berbeki przy załatwianiu nawet najdrobniejszych spraw gminnych narażeni są na znaczną stratę czasu i wielkie wydatki; — a oraz nie mogą posyłać dzieci swoje do szkoły w gminie Sokole położonej.

Nie zawadzi wreszcie nadmienić, że mieszkańcy przysiółka Berbeki są wyznania rzymsko-katolickiego, należą więc do parafii łacińskiej w Kamionce strumiłowej, a znowu mieszkańcy gminy Sokole mają w miejscu swoją parafię grecko-katolicką.

W gminie Sokole po wyłączeniu przysiółka Berbeki pozostanie jeszcze 141 samodzielnych gospodarstw, a opłacane rocznie podatki wynosić będą kwotę 802 zł. 95 ct. Oprócz tego gmina Sokole posiada własnych swoich nad 91 morgów ekwiwalentu pastwiska i nad 46 morgów ekwiwalentu lasu.

Z tego wynika, że gmina Sokole nawet bez przysiółka Berbeki istnieć może.

Rada gminna Sokole na posiedzeniu dnia 9. Listopada 1884., tudzież Rada powiatowa w Kamionce strumiłowej na posiedzeniu dnia 12. Maja 1885., oświadczyły się zgodnie za uwzględnieniem powyższej prośby.

C. k. Namiestnictwo we Lwowie odezwą z dnia 1. Stycznia 1887. L. 82.982 oznajmiło, że przeciw wyłączeniu przysiółka Berbeki ze związku gminy Sokole i utworzeniu zeń gminy samoistnej nie zachodzą żadne przeszkody.

Członkowie przysiółka Berbeki w liczbie 28 wnieśli na dniu 1. Marca 1886. L. 378. do Wydziału powiatowego w Kamionce strum. prośbę dodatkową o przeniesienie tegoż przesiółka Berbeki z okręgu Sądu powiatowego w Busku do okręgu Sądu powiatowego w Kamionce strumiłowej. — Komisya administracyjna jednak podziela zapatrywanie Wydziału krajowego, że tę dodatkową prośbę przysiółka Berbeki dopiero wtedy można będzie wziąć pod rozwagę, kiedy Berbeki stanowić już będą gminę samoistną; — pozostawia się tedy sprawę powyższą na razie niezałatwioną.

W sprawozdaniach Wydziału powiatowego w Kamionce Strum. i Wydziału krajowego jest jeszcze pobieżna wzmianka o wspólnych obligacyach długu państwa wartości imiennej 1.100 zł. w. a., z których częściowa kwota 241 zł. 1 ct. w. a. miałaby przypaść na własność przysiółka Berbeki. — Ze względu jednak, że mieszkańcy przysiółka Berbeki w obu swoich petycyach ani słówkiem nie wspominają o tych wspólnych obligacyach, — że Wydział powiatowy w Kamionce strum. ogólnikowo, warunkowo i mimochodem tylko wspomina o wspólnych obligacyach bez bliższego wyjaśnienia i uzasadnienia, — że wreszcie gmina Sokole w tej mierze pytaną nie była i żadnego oświadczenia nie złożyła, — Komisya administracyjna przeto nie ma podstawy ani upoważnienia do rozstrzygania kwestyi współwłasności obligacyj wspomnianych.

Komisya administracyjna tedy wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod ·/. projekt ustawy“.

We Lwowie dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Czerkawski.

Sprawozdawca
Leniński.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu przysiółka Berbeki ze związku gminy Sokole w powiecie Kamioneckim i utworzeniu zeń gminy samoistnej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Księstwem Krakowskiem, rozporządzam:

Art. I.

Przysiółek Berbeki wyłącza się w jego granicach katastralnych ze związku gminy Sokole w powiecie Kamioneckim i ma odtąd stanowić gminę samoistną.

Art. II.

Do chwili prawomocnego ukonstytuowania się nowych Reprezentacyj gminnych w gminach Sokole i Berbeki — pozostaje dotychczasowa wspólna Reprezentacya gminna w urzędowaniu.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 116.

Sprawozdanie

Komisyi bankowej o Banku krajowym.

Wysoki Sejmie!

Zeszłoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym przyjął Sejm uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. do wiadomości, udzielił Dyrekcyi Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. Lipca 1883. do 31. Grudnia 1884., a nadto na wniosek posła hr. Koziebrodzkiego uchwalił rezolucyę polecającą Wydziałowi krajowemu, aby na następnej sesyi zdał sprawę z wypełnienia 2. ustępu §. 66. statutu Banku krajowego, opiewającego: „stosunki służbowe dyrektorów określi Wydział krajowy po wysłuchaniu Rady nadzorczej osobnemi normami, które poda do wiadomości Sejmu krajowego".

W sprawozdaniu z dnia 3. Grudnia 1886. przedłożył Wydział krajowy pogląd na dalsze czynności Banku krajowego, niemniej zamknięcie rachunków za rok 1885., oraz bilans z dnia 31. Grudnia 1885.

Z czynności wyszczególnionych w §. 73. statutu podnieść wypada, iż Wydział krajowy rozszerzył prawo Banku do udzielania pożyczek hipotecznych w miastach na Oświęcim, ogółem tedy jest obecnie 21 miast tych, w których Bank krajowy może udzielać pożyczki na domy.

Dalej zatwierdził Wydział krajowy cenzorów na następne trzechlecie, pozostawiając na 24 cenzorów 21 z dawniejszego składu.

Wydział krajowy zatwierdził także oddanie zastępstwa Banku na powiat Bocheński powiatowej Kasie oszczędności w Bochni.

W ciągu roku 1886. miał Bank krajowy 49 prowincyonalnych organów wykonawczych w swych zastępstwach i mógł za pomocą tychże rozwinąć czynności w rozmaitych kierunkach na całą Galicyę.

Kwestyę dotacyi kasowej dla zastępstw uregulowała Rada nadzorcza, zmieniając §. 5. instrukcyi dla zastępstw, a mianowicie w tym kierunku, iż „Bank krajowy ustanawia dla każdego zastępstwa odpowiednią dotacyę kasową".

Według zasięgniętych informacyj postanowiono, iż dotacya ta kwoty 1.000 zł. dla żadnego z zastępstw przenosić nie może.

Norm dla określenia stosunków służbowych dyrektorów Banku nie przedłożył Wydział krajowy do chwili, w której układamy niniejsze sprawozdanie.

Całkowity obrót ze wszystkich operacyj Banku w r. 1885. wynosił 129,874.903 zł. 32 ct., w okresie zaś roku poprzedniego 87,745.549 zł. 28 ct., wzrósł przeto w r. 1885. o 48·02%. Wydatki włącznie z odpisaniem strat (2.387 zł. 58 ct.) i amortyzacyą ruchomości (962 zł. 79 ct.)

wynosiły 82.432 zł. 30 ct. Czysty zysk w ilości 28.673 zł. 61 ct. został rozdzielony w myśl §. 62. statutu między kapitał zakładowy (40%), fundusz rezerwowy (30%) i specyalną rezerwę dla pożyczek w obligacyach komunalnych (30%).

Przystępując do ocenienia działalności Banku na podstawie zamknięć rachunkowych oraz bilansu, podnieść przedewszystkiem należy, że rozwój Banku, chociaż powolny, jest jednak widoczny. Zakres czynności statutem Bankowi przekazany jest zbyt obszerny, niepodobnem jest też, by Bank w pierwszych latach wypełnił w zupełności ramy tym statutem zakreślone. Przy skromnej dotacyi jednego miliona i w obec zaleconej nadzwyczajnej oględności i przezorności, trudno się dziwić, że instytucya ta postępuje zwolna w kierunku tej zapobiegliwej, wszechstronnej a zarazem skupiającej najróżnorodniejsze interesa czynności, której od niej żądamy i po niej się spodziewamy.

Komisya bankowa sądzi, iż nie jest rzeczą Reprezentacyi kraju rozwój Banku zbytecznie przyspieszać, przeciwnie winniśmy czuwać, by instytucya ta rozwijała się normalnie i pomału, ale wszechstronnie. Gdyby w jakimkolwiek dziale okazał się nadto szybki rozwój, należałoby zbadać, czy się to nie stało kosztem bezpieczeństwa i ostrożności i w zamian w razie stagnacyi lub chromania jakiegokolwiek działu, należy poszukać przyczyn tego zjawiska. O ileby przyczyną stagnacyi były uchwały sejmowe krępujące działalność Dyrekcyi Banku w tym lub owym kierunku, powinne one być zmienione, lub, gdyby przyczyny leżały w mylnem pojmowaniu zadań bądź to przez Radę nadzorczą bądź to przez Dyrekcyę, zapatrywania tych organów odpowiedniemi wskazówkami sprostować. Nie leży w ramach naszego zadania badać pojedyncze interesa bankowe i tylko rażące wypadki, któreby doszły do naszej wiadomości, mogłyby spowodować odmienne postępowanie.

Jest jednak na czasie zastanowić się, czy kierunek przez Bank obrany jest zgodny z intencyami Wys. Sejmu, które przewodniczyły zakładaniu tej instytucyi, i czy Bank krajowy odpowiada rzeczywistym potrzebom a zarazem nie zbacza z drogi ostrożności i bezpieczeństwa.

Gdy akcya Banku krajowego rozpada się na dwa główne działy: bankowy i hipoteczny wraz z komunalnym, zastanowić się wypada nad każdym z tych działów z osobna.

Zaczynając od działu pierwszego, t. j. bankowego, widzimy, iż jedną z głównych czynności w tym dziale był skup weksli. Staraliśmy się przekonać, czy Bank udzielał kredytu wekslowego w ten sposób, by on zatrzymał właściwą mu cechę kredytu ruchomego i czy ruchomość tego kredytu nie polegała wyłącznie na odnawianiu weksli co trzy miesiące, lecz czy istotnie ruch w tym dziale rozwijał się przez udzielanie kredytu różnym klientom a zarazem przez rzeczywiste umarzanie weksli w terminach. Wobec krótkiego terminu tego kredytu nie można naturalnie żądać szczególnie przy większych sumach całkowitej spłaty na pierwszym terminie, ale zasada przyjęta przy instytucyi Wzajemnego kredytu w Krakowie powinna i tu w regule być zachowaną i należy żądać przy każdej zapadłości wekslowej częściowej chociaż upłaty, byleby ta upłata była rzeczywistą a nie fikcyjną. Przekonaliśmy się, że Bank krajowy weksli czysto kupieckich, dalej weksli Towarzystw zaliczkowych i Stowarzyszeń zarobkowych w regule nigdy nie prolonguje, — co do innych weksli zaś żąda w zasadzie upłaty na terminach $^1/_5$ części.

W ciągu r. 1885. przyjęto do portfelu weksli sztuk 8.146 na ogólną sumę 7,162.015 zł. 80 ct., a z dniem 31. Grudnia 1885. pozostawało 1.830 sztuk weksli na sumę 1,856.860 zł. 43 ct. W powyższej sumie mieszczą się weksle:

a) na Lwów i zastępstwa . .	862	sztuk na sumę	951.932 zł. 69 ct.
b) od Stowarzyszeń zarobk. i gosp. .	463	„ „ „	276.002 „ 95 „
c) zabezpieczonych hipotecznie .	48	„ „ „	209.445 „ — „
d) inkasowe	13	„ „ „	2.787 „ 79 „
e) reeskontowane	444	„ „ „	416.692 „ — „
j. w. .	1.830	sztuk na sumę	1,856.860 zł. 43 ct.

Przeglądnąwszy dział ten przekonaliśmy się, że Dyrekcya Banku nie spuszczała z oka podniesionej w niniejszem sprawozdaniu zasady, i że przeważnie starała się o to, by kapitałom

swym w tym dziale, o ile się to dało, cechę ruchomości pozostawić. W każdym razie czuwać winna Dyrekcya nad utrzymaniem zasady częściowych upłat, i o ile być może, od tejże nie odstępywać.

Drugą z rzędu czynnością w dziale bankowym było zakupno efektów na rachunek własny i osób trzecich.

Co do zakupna efektów na rachunek własny zwróciła Komisya bankowa uwagę na wysokość kwot, jakich Bank używał równocześnie na kupno efektów i na czas, jaki posiadanie tych efektów przez Bank trwało, gdyż nie byłoby to zgodnem z interesem i bezpieczeństwem Banku zbyt wielkie sumy naraz na kupno efektów na własny rachunek używać, ani też przez dłuższy czas fundusze swe w ten sposób lokować. Badanie wykazało, iż były chwile, w których Bank był właścicielem efektów bądź własnych, bądź to innych efektów krajowych za sumę 600.000 zł., a ponieważ czas ten trwał czasem i kilka tygodni, sądzi Komisya, iż pod tym względem należałoby postępywać oględnie.

W latach ubiegłych podnosił się wprawdzie ciągle powoli kurs listów zastawnych, lecz jak łatwo przewidzieć, przy jakiemkolwiek zaniepokojeniu odwrotny stosunek nastąpić musi, a wtedy mógłby Bank znaleść się w trudnem położeniu.

Interes depozytowy, zaliczek na zastaw efektów, dalej ruch kapitałów obcych lokowanych w celu ich oprocentowania, rozwijają się prawidłowo i wskazują na rozwój klienteli i na wzrastające w szerokich kołach zaufanie do instytucyi.

W innych działach bankowych statutem objętych nie ma dotąd życia. Jedne z nich, jak udzielanie zaliczek na płody rolnicze i przemysłowe na podstawie listów składowych (Warrants), czekają jeszcze ustawodawczego unormowania tej sprawy; innych, jak towarowego interesu komisowego i pośredniczenia w zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorstw rolniczych, przemysłowych i handlowych, nie jęła się jeszcze Dyrekcya.

Ze względu na przyszły rozwój instytucyi żałować tego na razie nie można. Przedsiębiorstwa na zdrowych zasadach oparte i kierowane przez ludzi zasługujących na zaufanie, znalazłyby z pewnością w Banku krajowym gorące poparcie i tani kredyt. Pośredniczyć w zakładaniu i prowadzeniu tych przedsiębiorstw nie może Bank inaczej na razie jak rozwijając się sam, wyrabiając sobie jak najobszerniejszą klientelę i wziętość, przekonywując faktami, że nie goni za zyskiem, lecz jest prawdziwą instytucyą krajową taką, jaką ją Sejm mieć chciał i w jakim celu ją stworzył. Świadomość o istnieniu takiej instytucyi i silna i poważna postawa przy dobrej sławie — oto najlepsze i najpożyteczniejsze pośrednictwo. Rzeczą jest Reprezentacyi krajowej czuwać nad tem, aby Bank zajął takie stanowisko i by nadzieje do niego przywiązane w najbliższej przyszłości ziścić się mogły. Gdy dotacya Banku wzrośnie, interesa dziś przez Bank prowadzone się rozkrzewią, wtedy będzie czas pomyśleć i o innych interesach statutem objętych, wtedy będzie rzeczą Dyrekcyi starać się o stanowisko nietylko kierownika finansowego ale i ekonomicznego kraju, badać jego potrzeby i siłę i zachęcać moralnie i materyalnie do przedsiębiorstw opartych na zdrowej myśli a oddanych w ręce ludzi fachowych i zaufania godnych. Ale to przyszłość — a na razie należy pamiętać tylko o środkach i sposobach, które do tej przyszłości roztropnie i rzetelnie doprowadzić mogą.

Przechodząc z kolei do działu hipotecznego widzimy, iż ruch w tym dziale był dość znaczny. Po koniec roku 1885. wydano pożyczek do wysokości 3,000.000, a cyfra ta wzrosła w r. 1886. o przeszło 150%, gdyż dotąd wydano już listów zastawnych na sumę około 8,000.000.

Tutaj podnieść winniśmy, iż przy zakładaniu Banku krajowego stworzono dział hipoteczny głównie dla wypełnienia luk w kredycie hipotecznym, które podówczas w naszym kraju istniały. Własność ziemska tabularna posiadała od dawna zakład potężny nie obliczony na zysk i udzielający kredytu hipotecznego na 4 i 5%. Ludność włościańska chociaż potrzebuje kredytu, ale ten kredyt dla niej musi być opartym nietylko na hipotece, lecz i na osobistej kwalifikacyi pożyczającego,

musi zatem być kredytem wprawdzie stałym, ale przynajmniej w części także osobistym. Kredyt hipoteczny może być udzielany włościanom tylko za pośrednictwem organów ze stosunkami osobistemi pożyczających dobrze obznajomionych, a Kasy powiatowe i Towarzystwa zaliczkowe, zasilane przez Bank krajowy, mogą włościanom kredyt hipoteczny, często w sposób o wiele dla nich odpowiedniejszy zastąpić. Ztąd nie wynika, by tak dobrze właściciele większych posiadłości ziemskich jak i posiadłości włościańskich mieli być wykluczeni od uczestnictwa w korzyściach instytucyi krajowej i istotnie według statutu stoi i jednym i drugim kredyt hipoteczny w naszej instytucyi otworem.

Pożądanem jest, by Bank, nie zbaczając z drogi dokładnego i skrzętnego badania podań włościan zgłaszających się o pożyczki hipoteczne, starał się o ile możności, by podania te nie zalegały w biurach Banku. Dyrekcya winna mieć zawsze przed oczyma okoliczność, że proszący o pożyczkę jak długo nie otrzymał odmownej odpowiedzi, nie stara się o uzyskanie kredytu na innej drodze i może być przez zwłokę w otrzymaniu chociażby odmownej odpowiedzi, na dotkliwe straty narażony.

Główna jednak luka w kredycie hipotecznym, która przy zakładaniu Banku krajowego uderzać musiała, tyczyła się miast naszych. Dla realności miejskich istniał kredyt hipoteczny drogi tylko w bankach na zysk obliczonych. Kasy oszczędności dają wprawdzie także pożyczki na domy, lecz pożyczki te mogą nawet w wypadkach, w których dłużnik wszelkim swoim zobowiązaniom zadość czyni, każdej chwili być wypowiedzianemi i udzielanie tego kredytu nie jest Kasom oszczędności właściwem. Przy realnościach miejskich zatem ma Bank krajowy pole szerokie do działania.

Kredyt hipoteczny w gminach miejskich należycie udzielany może się znakomicie przyczynić do podniesienia miast naszych. Wiadomo, iż podatek czynszowy należy do najbardziej uciążliwych, pomoc zatem instytucyi krajowej, działającej bez widoków zysku, może dla właścicieli realności miejskich niezmiernie być skuteczną.

Sumy pojedynczych pożyczek, udzielanych na realności miejskie, nie mogą być wielkie, w skutek czego i suma listów w okresie jednego roku w obieg puszczonych będzie stosunkowo o wiele mniej znaczną, jak przy pożyczkach na większą własność. Obrót listów zastawnych nie będzie tak silnie wzrastał, a w skutek tego niebezpieczeństwo dla Banku przy podtrzymywaniu kursu listów w wypadkach wyjątkowych będzie o wiele mniejsze. Dział pożyczek hipotecznych na realności miejskie dobrze i roztropnie prowadzony może przysporzyć Bankowi korzyści, przyczynić się do wzrostu instytucyi bez narażenia jej na niebezpieczeństwa, a miastom naszym zarazem znaczną przynieść pomoc.

W dziale pożyczek komunalnych spostrzegamy zastój. W roku 1885. zrealizowano pożyczek komunalnych w okrągłej cyfrze 200.000 zł. — a w r. 1886. zrealizowano zaledwo 100.000 zł.— przyczynę tego zastoju szukać należy częścią w nieco uciążliwych warunkach, pod któremi Bank pożyczki komunalne wydaje, częścią może w uchwale Wysokiego Sejmu, która poleca, by wszelkie pożyczki komunalne nad 100.000 zł. tylko za zezwoleniem Sejmu udzielane były. Okoliczność ta zmusiła niektóre gminy w roku 1886. do zaciągnięcia pożyczek w innych instytucyach finansowych, gdyż interesa, które te gminy zawrzeć miały, nie pozwalały im czekać na zebranie się Sejmu.

W obec stanowczo objawionego życzenia Sejmu nałożenia na Dyrekcyę Banku powyższego ograniczenia, nie stawia Komisya bankowa na razie żadnego wniosku w nadziei, iż Dyrekcya dział ten rozwinąć potrafi usuwając może niektóre z warunków nadto uciążliwych. A mianowicie należałoby się zastanowić, czy nie wypadałoby uwolnić pożyczających od obowiązku składania kaucyi w wysokości 3% pożyczonego kapitału, która pozostaje w rękach Banku bez procentu aż do zupełnego umorzenia pożyczki; dalej nasuwa się myśl, czy nie byłoby dogodniejszem dla pożyczających wprowadzić analogicznie do pożyczek przez inne instytucye na tych samych zasadach udzielanych, zrównanie rat, które obecnie z początku właśnie są największe. Niesłusznem się także wydaje, by dodatek $^1/_8$ na administracyę pobierany był przez cały okres amortyzacyjny od całej kwoty wypożyczonej.

Mogło by być także wskazanem, by się nie ograniczać do jednego planu amortyzacyjnego, lecz kilka planów ułożyć.

By módz wprowadzić powyższe zmiany, trzeba by otworzyć II. emisyę, nie czekając na zamknięcie I., która ustaje z dniem 31. Grudnia 1888. Udzielając Bankowi krajowemu pozwolenie na II. emisyę, należałoby tylko zastrzedz, że obydwie emisye razem nie mogą przekroczyć sumy pięciu milionów, na którą Wysoki Sejm udzielił gwarancyę kraju.

Komisya bankowa kończąc niniejsze sprawozdanie wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Przyjmuje się do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym.

2. Udziela się Dyrekcyi Banku krajowego absolutoryum za czas od 1. Stycznia 1885. do 31. Grudnia 1885.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zbadał w porozumieniu z Radą Nadzorczą i Dyrekcyą Banku, czy nie należałoby zmienić przepisów o wydawaniu pożyczek w obligacyach komunalnych, i o ile to uzna za potrzebne, odpowiednie wnioski na następnej sesyi Sejmowej przedłożył.

Lwów dnia 11. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski *w. r.*

Sprawozdawca:
Kazimierz Badeni *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 117.

Sprawozdanie

sejmowej Komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie opieki nad przemysłem.

Wysoki Sejmie!

Z przedłożonego Wysokiej Izbie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego (l. Wydz. kraj. 71.097), wraz z przyłączonem do niego sprawozdaniem rocznem z czynności Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, okazuje się, iż na tem polu budzi się u nas ruch coraz żywszy.

Sejmowa Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego stwierdza, iż tak Wydział krajowy, jak nie mniej także jego organ doradczy w sprawach przemysłowych, t. j. Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego — o ile pozwalały rozporządzalne na ten cel środki, spełniły niemal wszystkie zlecenia Wysokiego Sejmu zawarte w uchwałach z dnia 16. i 22. Stycznia 1886. roku.

Mianowicie objęto w zarząd kraju szkołę garncarską w Kołomyi i przeprowadzono jej zupełną reorganizację, tak, iż spodziewać się można obecnie z tego zakładu znakomitych korzyści dla rozwoju przemysłu garncarskiego na Pokuciu.

W sprawie organizacyi krajowych stacyi chemiczno-technologicznych — dla przemysłu naftowego i keramicznego — organa krajowe spełniły ze swej strony wszystko, co w ich zakresie działania było możliwem, by organizacyę tych zakładów przyspieszyć. Obecnie spoczywa sprawa w ręku c. k. Rządu i spodziewać się należy, że ostateczne załatwienie formalności, wymaganych z powodu projektowanego umieszczenia stacyi doświadczalnych w gmachu c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie, nie długo już ukończone zostanie.

Przez przeprowadzenie układów z c. k. Rządem w przedmiocie utworzenia państwowej szkoły fachowej dla ślusarstwa w Świątnikach górnych w powiecie Wielickim, uczyniono stanowczy krok naprzód ku szczęśliwemu załatwieniu tej sprawy, stojącej już od długiego szeregu lat na porządku dziennym. Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego wyraża nadzieję, iż c. k. Rząd wprowadzi w życie ten zakład w terminie przyrzeczonym reskryptem J. E. Pana Ministra wyznań i oświecenia z dnia 6. Sierpnia 1886. l. 8.769, a to z wiosną r. b. Tembardziej zaś spodziewać się należy spełnienia ze strony c. k. Rządu tej obietnicy, iż tak ze strony gminy Świątniki górne, jak i ze strony funduszu krajowego skwapliwie uczyniono zadość wszelkim ze strony c. k. władz rządowych stawianym warunkom.

Komisya sejmowa łączy głos swój z zastrzeżeniem Wydziału krajowego, wyrażonem w odezwie do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 31. Października 1886. L. 64.364, przeciwko wysokości ofiar, wymaganych ze strony c. k. Rządu na koszta założenia i utrzymania projektowanej szkoły ślusarskiej w Świątnikach, ofiar, które w żadnym stosunku nie stoją z hojnością c. k. Skarbu Państwa na podobne cele w innych krajach koronnych.

Co się tyczy szkoły garncarskiej w Porębie w powiecie Chrzanowskim, której organizacya w ubiegłym roku przygotowaną została, Komisya sejmowa nie widzi także powodu, dlaczegoby Skarb państwa nie miał wziąć do pewnego stopnia udziału w kosztach utrzymania tej jedynej fachowej szkoły garncarskiej na całym obszarze zachodniej części kraju.

W ogólności cała treść odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 25. Sierpnia 1885. L. 8.438/pr. dołączonej do sprawozdania Wydziału krajowego, a zawierającej odpowiedź c. k. Rządu na uchwałę sejmową z dnia 23. Października 1884. i memoryał Wydziału krajowego z dnia 16. Września 1884. L. 21.506, w którym wyłuszczono ze wszech miar usprawiedliwione żądanie kraju co do pomocy ze strony państwa w pokryciu kosztów szkolnictwa przemysłowego w Galicyi, jakkolwiek w zasadzie jest pełną życzliwości, co Komisya sejmowa chętnie i z wdzięcznością uznaje, to jednak nie zawiera wspomniane pismo takich oświadczeń, któreby dozwalały jasno zdać sobie sprawę z tego, do jakiego stopnia liczyć można na współudział Skarbu państwa w kosztach usiłowań, mających na celu rozwój fachowej nauki przemysłowej w naszym kraju przez stypendya, szkoły fachowe i kursa wędrowne.

Komisya mniema przeto, iż byłoby pożądanem, ażeby na podstawie wspomnianego powyżej reskryptu rządowego przeprowadzono układy w celu ustalenia norm udziału Skarbu państwa w kosztach szkolnictwa przemysłowego w Galicyi.

Urządzony w ubiegłym roku kurs feryalny w c. k. szkole dla artystycznego przemysłu we Lwowie dla nauczycieli rysunków w uzupełniających szkołach przemysłowych jest nowością, która przez należyte rozwinięcie myśli przewodniej, jaką c. k. Rząd kierował się w urządzeniu tego kursu, oddać może krajowi znakomite usługi. Lecz zdaniem Komisyi, życzyć by należało, ażeby kursa podobne nie ograniczały się wyłącznie tylko na nauce rysunków, lecz ażeby starano się i w innych kierunkach uzupełnić uzdolnienie naukowe ich frekwentantów przez dodanie do nauki rysunków i teoretycznych wykładów z zakresu przedmiotów, które w programie nauk uzupełniających szkół przemysłowych, z pewnością nie mniej ważne zajmują stanowisko jak nauka rysunków.

Z radością konstatuje Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego wzmagający się nader pomyślnie rozwój wieczornych szkół przemysłowych uzupełniających, tudzież mnożenie się szkół fachowych, poświęconych rozmaitym działom przemysłu.

Lecz właśnie ta okoliczność wymaga ustalenia zasad organizacyi podobnych zakładów. Liczbą, znaczeniem społecznem, a wreszcie i ze względów budżetowych, zakłady te nabierają coraz większego znaczenia. Pora byłaby przeto, by ustrój ich oprzeć na stałych podstawach, mianowicie przez zasadnicze unormowanie przepisów co do rozkładu kosztów ich założenia i utrzymania, kwalifikacyi i stosunków prawnych nauczycieli tychże szkół, a wreszcie nadzoru nad niemi. W tym kierunku Komisya pozwala sobie przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek.

Wnioski Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego w sprawie reformy szkół wydziałowych męzkich, w myśl uchwały Sejmu z 23. Stycznia 1886. będą prawdopodobnie stanowiły przedmiot osobnej rozprawy w łonie Wysokiej Izby. Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego ze swojego stanowiska wyraża zadowolenie, że ta sprawa nie schodzi z porządku dziennego. Zdaniem jej sama zmiana planu nauk, bez utworzenia odpowiednich zakładów dla kształcenia nauczycieli dla szkół uzupełniających i wydziałowych z kierunkiem przemysłowym, nie może okazać się praktycznie użyteczną.

Usiłowania miejscowej Rady szkolnej w Kańczudze, aby szkodzić tamtejszej krajowej szkole koronkarstwa, poparcie tych usiłowań przez Radę okręgową w Rzeszowie, wreszcie brutalny i niczem usprawiedliwić się nie dający czyn tamtejszego nauczyciela Barczaka, dają smutny obraz, jak władze te pojmują swe powołanie, jak mało poczuwają się do patryotycznego obowiązku popierania usiłowań kraju, ażeby przez urządzenie szkół fachowych i rękodzielniczych podnieść intelektualny poziom ludności rzemieślniczej.

Nie można przypuścić, ażeby Władze rządowe a w szczególności Rada szkolna krajowa, czyniąc zadość kilkakrotnemu wezwaniu wystosowanemu ze strony Wydziału krajowego, wydaniem stosownych rozporządzeń nie zapobiegła na przyszłość podobnym pożałowania godnym zajściom.

Jeden z powodów, że podobny wypadek w ogóle mógł mieć miejsce, należy szukać w tem, że szkoły krajowe fachowe i przemysłowe nie mają dotychczas charakteru szkół publicznych, należałoby zatem poczynić potrzebne starania, by szkoły fachowe przemysłowe i rękodzielnicze, utrzymywane lub subwencyonowane z funduszów krajowych, uznane zostały jako szkoły publiczne.

Przyznanie szkołom tym charakteru szkół publicznych jest tem bardziej wskazanem i potrzebnem, ażeby szkoły te uczniom, kończącym naukę, udzielać mogły świadectwa uzdolnienia w myśl obowiązującej ustawy przemysłowej. W tym duchu przedkłada się odpowiedni wniosek do uchwały.

Szkoły fachowe przemysłowe i rękodzielnicze, utrzymywane z funduszów krajowych, mają dotychczas charakter prowizoryczny, w skutek czego i kierownicy fachowi tych zakładów, również prowizorycznie zajęci, nie mają zapewnionej przyszłości. Powodzenie i rozwój każdej z tych szkół jest tak ściśle związany z każdorazowym kierownikiem zakładu, że okazuje się koniecznem, by dobrym i zdolnym kierownikom, którzy w każdej mierze odpowiadają wymaganiom, a pracą i staraniem przyczyniają się do rozwoju i wzrostu szkoły sobie powierzonej — dać przynajmniej możność pod pewnemi warunkami, dobicia się do stanowiska stałego, dającego możność dosłużenia się emerytury.

Komisja krajowa poruszając tę sprawę nie ma na myśli żądać ustanowienia stałego etatu nauczycieli dla szkół fachowych, sądzi jednak, że byłoby wielce pożądanem, by w tym względzie Wysoki Sejm powziął pewne postanowienia, któreby przyczyniły się tak do utrzymania kierowników dobrych na stanowisku, które zajmują, jak niemniej zachęcić byłyby w stanie uzdolnionych i należycie wykształconych ludzi do poświęcenia się zawodowi nauczycielskiemu przy szkołach fachowych krajowych.

Do zamierzonego celu wystarczyłoby ustanowienie pewnej ograniczonej ilości etatowych nauczycieli dla szkół krajowych przemysłowych, z prawem do emerytury. Nauczyciel dobry miałby podówczas nadzieję dobicia się stałej posady i zapewnienia sobie na starość emerytury, a na wypadek śmierci pewne zaopatrzenie pozostałej rodzinie.

Objęte sprawozdaniem Wydziału krajowego na podstawie uchwał Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, wnioski względem utworzenia krajowego funduszu przemysłowego, pod zawiadowstwem Banku krajowego, odpowiadają uchwałom Wysokiego Sejmu, zapadłym na posiedzeniach z dnia 15. i 16. Stycznia 1886. r. Podzielając w zupełności przekonanie o potrzebie utworzenia takiego funduszu stałego, któryby dozwalał udzielanie zasiłków i pożyczek na cele przemysłowe, oprzeć na podstawie stałego regulaminu i administracyę tegoż funduszu również na stałych oprzeć normach, polecamy Wysokiemu Sejmowi jak najgoręciej przyjęcie ku temu celowi zmierzających wniosków Wydziału krajowego, a względnie Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

Pomiędzy licznemi trudnościami tamującemi rozwój pomyślny Towarzystw zarobkowych, Wydział krajowy wskazuje w swem sprawozdaniu także na przeciążenie ich podatkami i przytacza dla przykładu, że z rzeczywistego czystego zysku Towarzystwa tkaczów

w Błażowej za rok 1885. kwotę 154 zł. 27½ ct. wynoszącego, przypada na podatek 129 zł. 76 ct.

Wśród takich stosunków jest rzeczą niemożliwą, aby majątek Towarzystw zarobkowych mógł odpowiednio wzrastać, aby mogły odpowiednio pomnażać się fundusze rezerwowe, skoro prawie całe ich czyste zyski pochłaniają podatki.

Przyczyny złego szukać należy częścią w mylnem zastosowaniu obowiązujących ustaw podatkowych, częścią zaś w ich niedostateczności.

Patent cesarski z dnia 29. Października 1849. (Dz. u. p. Nr. 439), którym zaprowadzono podatek dochodowy, nie ma zastosowania do Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, zawiązanych na podstawie ustawy z dnia 9. Kwietnia 1873. (Dz. u. p. Nr. 70), jeżeli one ograniczają swą działalność tylko do własnych członków. Co do takich Towarzystw obowiązują ustawy z dnia 27. Grudnia 1880. (Dz. u. p. Nr. 151) i z dnia 14. Kwietnia 1885. (Dz. u. p. Nr. 43). Wedle tych ustaw czysty zysk Towarzystw zarobkowych, jeżeli nie przenosi 300 zł., wolnym jest od podatku dochodowego (§. 3. ust. z r. 1880. art. I. §. 2. ust. z r. 1885). Jeżeliby więc ustawy te stosowano ściśle do Towarzystw surowcowych, o ile one sprzedają swym członkom, do Towarzystw magazynowych bezwzględnie, do Towarzystw produkcyjnych z ograniczeniem wymaganem ustawą, już przez to samo stworzonoby nader pomyślne warunki dla ich rozwoju. Praktyka władz podatkowych jednak zdaje się wskazywać na to, że za podstawę do opodatkowania Towarzystw służy im patent z r. 1849., wedle którego podatek dochodu surowego, w który ma się wliczać także niezbędne wydatki administracyjne przy prowadzeniu przedsiębiorstwa, jak n. p.: płace urzędników, dyrekcyi i t. p.

Towarzystwa zarobkowe w kraju naszym mają służyć i służą bezpośrednio interesom rzemieślników i rolników trudniących się przemysłem domowym. Gdy zaś przemysł domowy z niektóremi ograniczeniami wolny jest od podatku, przeto wypada dążyć do tego, aby wszystkie Towarzystwa zarobkowe w kraju naszym bez względu czy rozszerzają swą działalność tylko na członków lub także na nieczłonków — podpadały bez wyjątku pod ustawę z r. 1880. i 1885.

Wskazanem więc jest rozszerzenie i uzupełnienie w tym kierunku ustaw przytoczonych, w myśl czego stawia Komisja odpowiednie rezolucje.

W jednym tylko punkcie nie stało się zadość życzeniom Wysokiej Izby, wyrażonym w Jej uchwałach z d. 16-go Stycznia 1886 r. w zakresie spraw przemysłowych — a to mianowicie uchwale, mocą której Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu: „by zreorganizował Komisję krajową dla spraw przemysłowych z uwzględnieniem potrzeby nabycia dla niej sił fachowych i by przyznał jej nowym statutem wypracować się mającym, oprócz dotychczasowego zakresu działania w sprawie szkolnictwa przemysłowego, także i prawo nadzoru nad wszelkiemi przedmiotami tyczącemi się rozwoju przemysłu w kraju.“

Ani w sprawozdaniu Wydziału krajowego, ani w sprawozdaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego — nie znajdujemy jakiegokolwiek wniosku pozytywnego w tym kierunku. Być może, że przedmiot nie dojrzał jeszcze do ostatecznego załatwienia, gdyż wymaga on niewątpliwie studyów i doświadczeń dłuższych, nie da się załatwić bez uprzednich rokowań co do pytania: jakie stanowisko zamierza zająć c. k. Rząd co do urządzenia stałej opieki nad rozwojem przemysłu w kraju naszym, w sposób bardziej intenzywny — jak dotychczas. Komisja sejmowa wyraża jednak nadzieję, iż na najbliższą sesję sejmową będą już mogły być przygotowane pewne wnioski w sprawie reorganizacyi Komisyi przemysłowej.

W myśl uwag powyższych Komisya dla spraw gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z d. 1. Grudnia 1886. l. 71.097.

II. Na szkolnictwo przemysłowe i popieranie przemysłu domowego i rękodzielniczego wstawia się w budżet krajowy na rok 1887. kwota 59.480 zł.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania z c. k. Rządem względem oznaczenia zasad subwencyonowania z funduszów państwa fachowych szkół przemysłowych, szkół uzupełniających i wydziałowych z kierunkiem przemysłowym.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wszedł w układy z c. k. Rządem co do organizacyi zakładów dla kształcenia nauczycieli dla uzupełniających i wydziałowych szkół z kierunkiem przemysłowym — tudzież nadzoru fachowego nad niemi.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by poczynił starania, ażeby szkołom fachowym przemysłowym i rękodzielniczym, utrzymywanym z funduszów krajowych, przyznano charakter szkół publicznych, jak również, by szkoły te miały prawo udzielać świadectwa uzdolnienia w myśl obowiązującej ustawy przemysłowej.

VI. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wspólnie z komisyą krajową zbadał, czy i o ile dałaby się utworzyć choćby mniejsza ilość posad nauczycieli z prawem do emerytury dla kierowników szkół przemysłowych utrzymywanych z funduszów krajowych — i przedłożył odpowiednie wnioski na najbliższej Sesyi sejmowej.

VII. Sejm ustanawia stały fundusz przemysłowy przeznaczony na wspieranie przedsięwzięć pożytecznych dla rozwoju przemysłu krajowego przez udzielanie pożyczek — i przeznacza na uposażenie tego funduszu przez lat dziesięć począwszy od 1. Stycznia 1887. po 30.000 zł. rocznie, nadto wciela do tego funduszu wszystkie sumy, które począwszy od 1. Stycznia 1888. wpłyną tytułem procentów lub tytułem zwrotów pożyczek udzielonych lub udzielić się mających z funduszu krajowego na poparcie przemysłu krajowego.

Funduszem tym rozporządza Wydział krajowy po wysłuchaniu Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. W tych granicach administracya funduszu tego oddaną będzie Bankowi krajowemu.

Na zasiłki bezzwrotne dla przemysłu krajowego przeznacza się w budżecie na rok 1887. sumę 7.000 zł.

VIII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ponownie, ażeby na najbliższą sesyę Sejmową przygotował wnioski względem reorganizacyi Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego — w myśl uchwały Sejmu z d. 11. Stycznia 1886. r. punkt 5.

Nadto raczy Wysoki Sejm uchwalić następujące rezolucye do c. k. Rządu.

1. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby nakazał organom podwładnym, iżby przy nakładaniu podatku zarobkowego i dochodowego ściślej przestrzegały postanowień ustawy z dnia 27. Grudnia 1880. (Dz. pr. p. Nr. 151) i ustawy z dnia 14. Kwietnia 1885. (Dz. pr. p. Nr. 43), którym podlegają Towarzystwa zarobkowe i gospodarcze, opierające się na ustawie z dnia 9. Kwietnia 1873. (Dz. u. p. Nr. 70).

2. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze ustawodawczej wyjednał rozszerzenie mocy obowiązującej wymienionych wyżej ustaw z r. 1880. i 1885. także i na te Towarzystwa

zarobkowe i gospodarcze, opierające się na ustawie z 9. Kwietnia 1873., których zakres działania obejmuje członków i nieczłonków.

3. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przyspieszył przyrzeczone oddanie potrzebnych ubikacyi w gmachu c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie, celem wprowadzenia w życie krajowych stacyi chemiczno-technologicznych dla keramiki i przerobów z nafty.

4. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przedsięwziąć raczył odpowiednie środki celem wprowadzenia w życie państwowej szkoły fachowej dla ślusarstwa w Świątnikach górnych, w powiecie wielickim, w terminie oznaczonym w reskrypcie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 21. Sierpnia 1886. l. 8.439/pr. t. j. od Wielkiejnocy 1887. r.

Sejm popiera także jak najusilniej oświadczenie Wydziału krajowego wyrażone w odezwie z d. 31. Października 1886. l. 64.364, że c. k. Skarb państwa nie powinien wymagać tak znacznych ofiar z funduszów krajowych na koszta przyszłego utrzymania fachowej szkoły ślusarskiej w Świątnikach górnych, jak to oznaczono w reskrypcie J. E. p. Ministra wyznań i oświaty z dnia 6. Sierpnia 1886. l. 8.769.

5. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby zapewnił odpowiednią subwencyę na utrzymanie fachowej szkoły garncarskiej w Porębie w powiecie chrzanowskim.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyznaczył odpowiednią ilość stypendyów z funduszów państwowych dla wykształcenia kandydatów na nauczycieli i instruktorów fachowych szkół przemysłowych w Galicyi, tudzież na nauczycieli wędrownych.

Lwów, dnia 12. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Stanisław Polanowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Wierzbicki *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 118.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o odbudowaniu w szpitalu tarnowskim północnej części frontowego budynku.

Wysoki Sejmie!

Szpital tarnowski w stosunku do gminy zajmuje między szpitalami prowincyonalnymi naszego kraju dość wyjątkowe stanowisko, niebył on bowiem nigdy zakładem gminnym we właściwem tego słowa znaczeniu, jak inne szpitale, które przez gminy założone, wyposażone i utrzymywane były.

Początek swego istnienia zawdzięcza szpital tarnowski prywatnym fundacyom zeszłych wieków. Właściwym zaś założycielem był ksiądz biskup tarnowski Pisztek, który zebrawszy rozdrobione i porozrzucane fundusze w jedną całość, założył w r. 1835 szpital dla chorych w połączeniu z domem ubogich. Odtąd w ciągu lat 43 szpital ten zostawał pod zarządem komisyi instytutu ubogich i chorych, był więc zakładem prywatnym, a nie gminnym. Nawet w roku 1858, w którym uznano go za zakład publiczny i powszechny, gdzie zatem stał się całej gminie przystępnym i użytecznym, gmina żadnych ofiar nie łożyła ani obowiązków nie przyjęła. Dopiero w r. 1878, gdy rozłączony został dom ubogich od szpitala, pierwszy na mocy ustawy gminnej został oddany gminie, drugi zaś gmina objęła w zarząd pod zastrzeżeniem że żadnych wydatków na szpital ponosić nie będzie, tudzież że nie przyjmuje długów na szpitalu ciężących. O b o w i ą z e k odbudowania zatem na gminie nie cięży.

Od r. 1878 zwierzchność gminna administrowała szpitalem i dzięki ówczesnej wygórowanej taksie leczenia, mogła w r. 1883 z dochodów pokryć blachą południową część frontowego budynku a w r. 1884 południową oficynę.

Obecnie szpital jest właścicielem realności składającej się z frontowego budynku, dwóch oficyn i ogrodu, których wartość gmina podaje prawdopodobnie za nisko w kwocie 20.000 zł.

Na tej realności cięży dług 10.000 zł. Kapitałów szpital nie posiada żadnych i utrzymuje się wyłącznie z taks leczenia. Szpital tarnowski po przemyskim jest największym i najbardziej uczęszczanym szpitalem prowincyonalnym w kraju, liczy bowiem 140 łóżek (przemyski 160) a w r. 1885 leczono w nim 1.256 chorych (w przemyskim 2032) przez 33.107 dni (w przemyskim 35.272).

Północna strona frontowego budynku tego szpitala znajduje się w stanie zupełnego zniszczenia i grozi zawaleniem. Część ta została z dawnego browaru przerobiona i oddawna częściowemi naprawami podtrzymywaną była. W ostatnich latach stan ten tak się pogorszył, że ze względu na bezpieczeństwo chorych skrzydło to zostało opróżnione, skutkiem czego reszta szpitala chorymi jest tak przepełniona wbrew wszelkim wymogom hygienicznym, że nie może wszystkich zgłaszających się przyjmować.

Delegowana w r. 1884 przez gminę do zbadania budynku komisya znawców znalazła, że wiązanie dachu całkiem spróchniałe, że strop parteru i pierwszego piętra z powodu przegnicia obniżył się, że wszystkie drzwi, okna, podłogi zupełnie zniszczone, że mury są przegniłe. Koszt odrestaurowania takiego, aby budynek uczynić bezpiecznym do zamieszkania, komisya obliczyła na 10.415 zł. Jednak takiego odrestaurowania komisya doradzać nie mogła, ponieważ tak odnowiony budynek najelementarniejszym wymogom zdrowotnym nie odpowiadałby dla niskości pierwszego piętra, małych okien, braku wentylacyi, podłogi parteru niżej od bruku ulicy położonej i innych niedogodności.

Dlatego komisya delegowana w swem sprawozdaniu z 14. Maja 1884 radzie gminnej przedłożonem oświadczyła się za bezzwłocznem zniesieniem północnej części frontowego budynku i za zastąpieniem takowej nowym budynkiem. To zapatrywanie podzieliła w zupełności rada gminna tarnowska i dała jemu wyraz uchwałami z 25-go Lutego i 2-go Lipca 1885. Rada szpitalna również przemawia za koniecznością odbudowania. Skutkiem tego gmina miasta Tarnowa kazała sporządzić szczegółowe plany i kosztorysy tego odbudowania, według których koszt jego wynosić ma 25.252 zł., tudzież na dniu 14-go Grudnia 1885 wniosła do Sejmu petycyę o pozwolenie zaciągnięcia pożyczki na odbudowanie nowego skrzydła szpitalnego budynku i o podwyższenie w tym celu taksy leczenia szpitala tarnowskiego z 50 na 60 ct. od chorych dorosłych a z 30 na 35 ct. od dzieci. Petycya ta na zeszłorocznej sesyi nie została załatwioną, lecz wraz z innemi petycyami uchwałą Sejmu z dnia 23-go Stycznia 1886. Wydziałowi krajowemu została przekazaną.

Rozporządzeniem z dnia 8-go Marca 1886 l. 5471. Wydział kraj. zawiadomił zwierzchność gminną tarnowską o powyższej uchwale Sejmu, zwracając przytem uwagę gminy, że odbudowanie północnego skrzydła szpitala z taksy leczenia miejsca mieć nie może, ponieważ wedle obowiązujących przepisów taksa leczenia ma pokrywać jedynie niezbędne i bezpośrednio na chorego łożone wydatki. Zarazem wezwał Wydział krajowy gminę, ażeby postarała się o inne źródła pokrycia potrzebnego funduszu, mianowicie w drodze dobrowolnych ofiar prywatnych, gminy lub powiatu. O te inne źródła gmina miasta Tarnowa dotąd nie wystarała się, lecz rada gminna na posiedzeniu dnia 9-go Września 1886, uznała konieczność wstawienia dodatkowo do budżetu na r. 1887 potrzebnej na budowę nowego skrzydła szpitala kwoty.

Zwierzchność gminna zawiadamiając Wydział kraj. o tej uchwale sprawozdaniem z dnia 10-go Września 1886, przedłożyła plany i kosztorys na odbudowanie i prośbę o obmyślenie i wskazanie funduszów, z których by to odbudowanie uskutecznić można. Kosztorys przez oddział techniczny Wydziału krajowego sprawdzony został na 26.384 zł. a więc na kwotę o 1.132 zł. wyższą.

Wydział krajowy w swem sprawozdaniu (l. 57.596.) równie jak w swem piśmie do gminy m. Tarnowa z dnia 8 Marca 1886. stanowczo odpiera myśl spłacania pożyczki z podwyższonej taksy szpitalnej z powodów zasadniczych wyż przytoczonych, które komisya budżetowa za zupełnie słuszne uznaje.

Co do samej pożyczki na rzecz odbudowania zaciągnąć się mającej, gmina miasta Tarnowa miała na oku pożyczkę w tarnowskiej kasie oszczędności z amortyzacyą 12-letnią a to dlatego, ponieważ po upływie tego czasu fundusz szpitalny obowiązany jest

wedle zawartego kontraktu zapłacić funduszowi podupadłych mieszczan cenę kupna połowy realności szpitalnych w kwocie 10.000 zł. Roczną ratę amortyzacyjną wraz z odsetkami w tych warunkach zaciągniętej pożyczki, oblicza gmina m. Tarnowa na 3.215 zł. Wydział krajowy zaś oblicza roczną ratę amortyzacyjną wraz z odsetkami od kapitału 26.384 zł. w Banku krajowym na $13^1/_2$ lat wypożyczonego tylko na 2.860 zł., uważa jednak pożyczkę na dłuższy czas, mianowicie na 20 lat w Banku krajowym zaciągniętą z ratą amortyzacyjną stopniowo zmniejszającą się od 2.766 zł. 74 ct. w pierwszym roku do 1.427 zł. 82 ct. w ostatnim (dwudziestym) roku za korzystniejszą i taką pożyczkę zaleca; komisya budżetowa tego zdania podzielić nie może, ponieważ wedle załączonego planu amortyzacyjnego 20-letniej pożyczki spłaconoby w ciągu 20 lat na odsetki i amortyzacyę łączną kwotę 41.945 zł. 72 ct., podczas gdy w razie zaciągnięcia $13^1/_2$ letniej pożyczki według załączonego planu amortyzacyjnego spłaconoby tylko 37.162 zł. 12 ct., a więc o 4.783 zł. 60 ct., mniej niż przy pożyczce dwudziestoletniej.

Komisya budżetowa zaleca więc zaciągnąć na rzecz odbudowania części budynku szpitalnego w Tarnowie w Banku krajowym pożyczkę na $13^1/_2$ lat, jednak doradzać niemoże całkowitego spłacania rat amortyzacyjnych wraz z odsetkami przez fundusz krajowy, jak to Wydział krajowy wnosi.

Komisya budżetowa uznaje i poprzednio już zaznaczyła, wyłuszczając genezę szpitala tarnowskiego, że gmina miasta Tarnowa wyraźnego prawnego obowiązku przyczynienia się do kosztów odbudowania szpitala nie ma, jednak sądzi, że ten stan rzeczy prawny bynajmniej nie wyklucza moralnego obowiązku jaki istnieje i z całej natury i dążności samorządu wypływa dla gminy miasta Tarnowa przyczynienia się nie wyłącznie lecz w pewnej mierze do kosztów odbudowania zakładu, w którym przeważnie obywatele i przynależni tego miasta znajdują przytułek i opiekę lekarską, zakładu, na którego utrzymanie gmina nic nie daje, a cały ciężar za pomocą taksy leczenia na fundusz krajowy, to jest na opodatkowanych całego kraju spada. W krajach, w których samorząd od dawna istnieje i gdzie w poglądach i poczuciu obywateli głębokie zapuścił korzenie, szeroki udział gminy, tego pierwszego szczebla autonomii, ściśle wymaganym jest we wszystkich wydatkach, przeważnie na rzecz i korzyść mieszkańców gminy poczynionych.

U nas gminy cały ciężar leczenia ubogich chorych zwaliły na fundusz krajowy. Po 25-letniem trwaniu ustroju autonomicznego, należałoby przynajmniej tam, gdzie już nie chodzi o samo leczenie, lecz o zachowanie lub odnowienie budynków szpitalnych cokolwiek więcej zastosować zdrowe zasady podziału ciężarów, szczególnie tam, gdzie stan majątkowy, finansowe stosunki na to zezwalają.

Ten ostatni wzgląd zaś w obecnej sprawie za czynnym udziałem gminy miasta Tarnowa w odbudowaniu szpitala silnie przemawia, gmina ta bowiem z jedynym wyjątkiem gminy miasta Lwowa ma największy majątek zakładowy: 1,309.272 zł. według ostatniego obliczenia, a po gminach miast Lwowa i Krakowa ma największy roczny dochód: 169.063 zł. w r. 1884, podczas gdy Stanisławów ma tylko 153.913 zł., Tarnopol 139.578 zł., Kołomyja 129.903 zł., Przemyśl 124.038 zł., a wszystkie inne miasta niżej stutysięcy zł. dochodu.

Spłata połowy rocznej raty amortyzacyjnej wraz z odsetkami, to jest roczny wydatek kwoty 1.424 zł. 53 ct. nie przedstawia nawet jednego procentu rocznego dochodu miasta Tarnowa, co zaiste zbyt ciężką ofiarą na cel przeważnie gminę obchodzący zwać nie można.

Komisya budżetowa oświadcza się zatem za przyzwoleniem zaciągnięcia pożyczki pod wspomnionymi warunkami i w wyż oznaczonej wysokości i za spłacaniem połowy rat amortyzacyjnych wraz z odsetkami przez fundusz krajowy, skoro gmina miasta Tarnowa zobowiąże się spłacać drugą tychże połowę i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm zezwala na odbudowanie północnej części frontowego budynku w szpitalu tarnowskim kosztem 26.384 zł. za pomocą pożyczki w Banku krajowym na $13^1/_2$ lat zaciągnąć mającej się, jeżeli gmina miasta Tarnowa zobowiąże się spłacać połowę rat amortyzacyjnych wraz z odsetkami tej pożyczki.
2. W tym celu ma być wstawianą w budżecie krajowym w rubr. XIV. przez lat $13^1/_2$ na spłatę połowy odsetek i amortyzacyi kapitału 27.500 zł. w Banku krajowym pożyczonego odpowiednia kwota wedle planu amortyzacyjnego.

Lwów, dnia 4. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Otton Hausner.

L. S. 843/87.

Aleg. 119.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej w przedmiocie petycyi adjunktów krajowych Archiwów aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie o podwyższenie płacy.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 9. Listopada 1886 r. l. 52.453, załatwił Wydział krajowy przekazaną Mu przez Wys. Sejm uchwałą z dnia 22. Stycznia 1886. petycyę adjunktów krajowych Archiwów aktów grodzkich i ziemskich, wniesioną pod dniem 12. Grudnia 1885. l. s. 669 o podwyższenie im płacy, z w n i o s k i e m przyznania obu adjunktom w Krakowie i Lwowie dodatku osobistego do płacy w rocznej kwocie każdemu po 300 zł. począwszy od dnia 1go Stycznia 1887 r.

Komisya budżetowa przyznając zupełną słuszność motywom służącym do uzasadnienia wniosku tego, sądzi jednak, że do zamierzonego celu prowadzi lepiej droga zmiany etatu urzędników tych archiwalnych niż udzielenie im osobistych dodatków.

Doświadczenie dotychczasowe przekonało bowiem, że do należytego pełnienia obowiązków w Archiwach krajowych, tworzących jeden z najcenniejszych zabytków naszej przeszłości, niewystarczą zwykli manipulanci, lecz że tam potrzebni są i będą zawsze urzędnicy z wykształceniem uniwersyteckiem, których też pod względem płacy nie podobna stawiać na równi ze zwykłymi urzędnikami manipulacyjnymi. — Według dotychczasowego zaś etatu, w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 21. Sierpnia 1877 r., adjunkci archiwalni stoją pod tym względem nawet niżej zwykłych manipulantów.

Art. I. ustęp 2gi tegoż etatu orzeka bowiem, że grono urzędników archiwalnych składa się:

„Z dwóch adjunktów, jednego we Lwowie, drugiego w Krakowie, o rocznej płacy: pierwszy w kwocie 1.100 zł. w. a., drugi w kwocie 900 zł. w. a., z dodatkiem aktywalnym po 100 zł. w. a. i z prawem do pięciolecia po 80 zł. w. a.“

Jeśli zaś w ogóle postanowienie to etatu ma być zmienione, to przy tej sposobności, zdaniem Komisyi budżetowej, wyrównać należy niczem nieuzasadnioną nierówność

w płacy adjunktów — skoro obaj takież same pełnią obowiązki i równe posiadają kwalifikacye.

Komisya budżetowa wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Art. I. ustęp 2gi Etatu osób i płac krajowych Archiwów aktów grodzkich i ziemskich w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 21go Sierpnia 1877 r. znosi się w brzmieniu dotychczasowem, a natomiast uchwala się brzmienie tegoż ustępu następujące:

Art. I. ustęp 2gi: „Z dwóch adjunktów, jednego we Lwowie, drugiego w Krakowie, o rocznej płacy 1.200 zł. w. a. z dodatkiem aktywalnym po 200 zł. w. a. i z prawem do pięciolecia po 80 zł. w. a.“

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Stanisław Stadnicki.

Aleg. 120.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o przedłożonym przez Wydział krajowy wniosku, dotyczącym kredytu dla spółek wodnych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Sejmu dnia 12. b. m. przekazanem zostało komisyi budżetowej sprawozdanie Wydziału krajowego o kredycie dla spólek wodnych.

Sprawa kredytu melioracyjnego, tak dla spółek wodnych, jak i dla pojedyńczych właścicieli gruntów, zainicyowana uchwałą Rady ogólnej c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarczego, była już począwszy od r. 1878. niejednokrotnie przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu, w myśl których Wydział krajowy polecił Dyrekcyi Banku wypracowanie projektu do udzielania kredytu na melioracye gruntowe.

Dyrekcya Banku krajowego, zasiągnąwszy opinii c. k. galicyjskiego i krakowskiego Towarzystwa rolniczego, przedłożyła sprawozdaniem z dnia 16. Lipca 1884. r. projekt odnośnych przepisów o udzieleniu przez Bank krajowy pożyczek na melioracye gruntów i to tak istniejącym spółkom wodnym na podstawie krajowej ustawy, jak i właścicielom majątków ziemskich, dla których kredyt miał być ograniczonym, tylko do drenowania gruntów.

Gdy jednak z chwilą wydania ustawy państwowej o popieraniu kultury na polu budowli wodnych, tudzież po uchwaleniu przez Wysoki Sejm całego szeregu ustaw krajowych, sprawa kredytu melioracyjnego weszła w nową fazę, obydwa komitety Towarzystw gospodarczych w kraju odniosły się z prośbą do Wydziału krajowego o ułatwienie przy pomocy Banku krajowego kredytu dla spółek wodnych i melioracyj rolnych na podstawie §. 11 i 15 do 18 państwowej ustawy melioracyjnej z dnia 30. Czerwca 1884. r.

Wydział krajowy, mając przed sobą żądania tak poważnych instytucyj o uregulowanie kredytu dla spółek wodnych, a przytem wskazówkę sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego co do wniosku posła Struszkiewicza, zawezwał Dyrekcyę Banku krajowego, ażeby mu przedstawiła nowy projekt co do udzielenia pożyczek amortyzacyjnych wyłącznie dla spółek wodnych w myśl odnośnych postanowień finansowych i wodno-prawnych państwowej ustawy melioracyjnej.

Opracowany w tej myśli projekt wraz z poprzednim dotyczącym pożyczek na melioracye gruntów, postanowił Wydział krajowy poddać pod obrady, mającej się w tym celu zwołać ankiety.

Pod przewodnictwem Marszałka krajowego a dopiero teraz po otwarciu sesyi Wysokiego Sejmu odbyła powołana ankieta posiedzenie i powzięła jednomyślnie następującą uchwałę:

„Ankieta pozwala sobie odradzić Wydziałowi krajowemu wnoszenie w tym roku do Izby projektu o udzielaniu spółkom wodnym kredytu w obligacyach melioracyjnych, któreby Bank krajowy emitować miał; natomiast jednak pozwala sobie ankieta doradzić Wydziałowi krajowemu, aby ze względu na tegoroczne potrzeby istniejących już spółek obmyślił sposób, w jakiby tym spółkom z pomocą pieniężną w ciągu roku 1887. przyjść można było, i takowy Sejmowi przedłożył".

Na tej podstawie czuł się Wydział krajowy w obowiązku przedstawienia Wysokiemu Sejmowi projektu do utworzenia odpowiedniego funduszu pożyczkowego, który niejako prowizorycznie miałby za zadanie wypełnić ten czas przejściowy, dopóki projekt wprowadzenia pożyczek amortyzacyjnych dla spółek wodnych i melioracyj rolnych, dojrzałym nie będzie.

Zważywszy, że w roku 1887. taki fundusz pożyczkowy jest zupełnie zbyteczny, bo użytym być nie może, skoro spółki wodne dotąd nie są zawiązane, ani też ich okręgi konkurencyjne na podstawie katastru nieuregulowane;

zważywszy, że cały ten projekt nosi cechę prowizoryczności, a bynajmniej nie odpowiada potrzebie, którą podniosły w sprawie melioracyj rolnych obydwa c. k. Towarzystwa gospodarcze;

zważywszy, że zwołana w tym celu ankieta, jeszcze ostatecznej decyzyi nie powzięła i misyi swojej za ukończoną nie uważa, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Przedłożone sprawozdanie o kredycia dla spółek wodnych zwraca się Wydziałowi krajowemu do ściślejszego zbadania, a to w kierunku ułatwienia interesowanym kredytu nie zaś udzielania pożyczek.

Lwów dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Stanisław Jędrzejowicz.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. S. 192.
pet. 129 i 481.

Aleg. 121.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o petycyi miasta Ulanowa popartej przez komitet powiatowy.

Wysoki Sejmie!

Wiadomą jest klęska ogniowa, którą dnia 3go Sierpnia r. b. miasto Ulanów nawiedzonem zostało, zaś szczegóły tej katastrofy jak to urzędownie stwierdzono, są olbrzymie, albowiem spaliło się 171 domów mieszkalnych i 41 stodół napełnionych tegoroczną krescencyę, tak, że ogólna szkoda wynosi przeszło 350.000 zł., a 1141 osób pozostaje do tej chwili bez dachu.

Jeżeli więc w miasteczku tak biednem jak Ulanów, tyle osób cały swój dobytek w płomieniach utraca, jeżeli w pogranicznem miasteczku o trzech tysiącach ludności, połowa tejże bez dachu pozostaje; natenczas przyznać trzeba, że tu nie rozchodzi się wyłącznie o los pojedynczych pogorzelców, ale faktycznie o egzystencye miasta.

Pod tą więc grozą będąc, domaga się Zwierzchność gminna od Wysokiego Sejmu pomocy materyalnej i moralnej: pierwszej przez udzielenie zapomogi doraźnej w kwocie 3.000 zł., drugiej przez uchwalenie rezolucyi, popierającej prośbę gminy Ulanowa, wniesionej do Wysokiego Rządu o udzielenie pożyczki bezprocentowej w kwocie 50.000 zł., a to w celu odbudowania się spalonego miasta.

Zważywszy zatem, że komitet powiatowy ratunkowy, łącznie z Zwierzchnością miasta Ulanowa, wniósł prośbę do Wysokiego Rządu o udzielenie pożyczki bezprocentowej na hipoteki pogorzelców, ewentualnie za poręką gminy a nawet i powiatu;

zważywszy, że ta sama prośba wniesiona przez Wydział Rady powiatowej w Kole poselskim parlamentu Wiedeńskiego przychylnego doznała poparcia (postanowiono bowiem popierać tę prośbę tak w komisyi budżetowej jak też i w Radzie państwa); sądzi komisya budżetowa, że tu tak kraj jak i Państwo komitetowi ratunkowemu w pomoc przyjść powinny, i dla tego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by przesłał bezzwłocznie 1.500 zł. na ręce komitetu powiatowego rachunkowego jako zapomogę dla pogorzelców miasta Ulanowa.
2. Sejm poleca jak najgoręcej uwzględnieniu c. k. Rządu wniesioną tak do Ministerstwa jak i do Rady państwa petycyę o użyczenie gminie miasta Ulanowa, odpowiedniej pomocy ze skarbu Państwa w formie bezprocentowej pożyczki lub jednorazowego zasiłku.

Lwów dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Stanisław Jędrzejowicz.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 122.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o petycyach gminy miasta Zatora i okolicznych gmin w sprawie utworzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 7. Grudnia 1885. L. 66 otrzymał Wydział krajowy polecenie zbadania sprawy poruszonej petycyą miasta Zatora i okolicznych gmin o zaprowadzenie tam nowego Sądu powiatowego.

Do petycyi miasta Zatora załączone były deklaracye 17 gmin, należących obecnie do okręgu c. k. delegowanego Sadu powiatowego miejskiego w Wadowicach, następnie deklaracye 4 gmin, należących obecnie do c. k. Sądu powiatowego w Andrychowie, wreszcie deklaracye dwóch gmin, należących obecnie do powiatu politycznego bialskiego i do c, k. Sądu powiatowego w Oświęcimie, które wszystkie na podstawie owych deklaracyj pragnęły należeć do przyszłego Sądu powiatowego w Zatorze.

Liczba ludności miasta Zatora i wszystkich powyższych gmin, które do powiatu wadowickiego należą, oraz odległość ich od Zatora w porównaniu z odległością od siedziby Sądów powiatowych, do których obecnie należą, uwidocznioną jest w następującem zestawieniu:

1)	Miasto	*Zator*	ma	mieszkańców	1339				kilom.		kilom.
2)	Gmina	*Podolsze*	„	„	775	odległa	od	Zatora	2·27	od	Wadowic 19·7
3)	„	*Palczowice*	„	„	328	„	„		3	„	„ 20·4
4)	„	*Smolice*	„	„	416	„	„		6	„	„ 23·4
5)	„	*Miejsce*	„	„	193	„	„		9·8	„	„ 27.2
6)	„	*Spytkowice*	„	„	2087	„	„		6	„	„ 17·9
7)	„	*Lipowa*	„	„	137	„	„		10	„	„ 22·7
8)	„	*Ryczów*	„	„	1350	„	„		13·5	„	„ 17·4
9)	„	*Łączany*	„	„	529	„	„		15	„	„ 22·7
10)	„	*Chrząstowice*	„	„	301	„	„		20	„	„ 23·5
11)	„	*Półwieś*	„	„	518	„	„		12	„	„ 19·7
12)	„	*Bachowice*	„	„	1314	„	„		10·8	„	„ 11·3
13)	„	*Grodzisho*	„	„	191	„	„		7·9	„	„ 13·6
14)	„	*Laskowa*	„	„	249	„	„		3	„	„ 18·4
15)	„	*Trzebieńczyce*	„	„	141	„	„		3	„	„ 16·6
16)	„	*Rudze*	„	„	274	„	„		3	„	„ 14·4

17)	gmina	*Preciszów*	ma	mieszkańców	2623	odległa	od	Zatora	6	od	Wadowic 23·5
18)	„	*Graboszyce*	„	„	538	„	„		6·8	„	„ 10·3
19)	„	*Przybradz*	„	„	500	„	„		9	od	Andrychowa 16·7
20)	„	*Gierałtowice*	ma	„	729	„	„		12	„	„ 12·9
21)	„	*Gierałtowiczki*	„	„	357	„	„		9	„	„ 15·2
22)	„	*Piotrowice*	„	„	1364	„	„		7	„	„ 19·8

Liczba ludności w Gminach *Polanka wielka* i *Włosienica*, należących obecnie do powiatu bialskiego i do okręgu Sądu powiatowego w Oświęcimie, wynosi przeszło 3.000. Gminy te osobną wniosły petycyę o wydzielenie ich z tego powiatu i przydzielenie do powiatu wadowickiego, tudzież do okręgu c. k. delegowanego Sądu powiatowego miejskiego w Wadowicach, dopókiby nowy Sąd w Zatorze nie był utworzony.

Na taki sposób liczba ludności, która pierwotnie oświadczyła się za tem, aby dla niej utworzony był Sąd powiatowy w Zatorze, dochodziła do 20.000. Daty powyższe wyjęte są wprawdzie z petycyi miasta Zatora, ale nie zostały przez Wydział powiatowy w Wadowicach zakwestyonowane, nie ma więc powodu wątpić o ich prawdziwości i przyjąć można na pewne, iż do dnia dzisiejszego liczba tej ludności niezawodnie się zwiększyła.

Gdy jednak Wydział powiatowy w Wadowicach wskutek wezwania Wydziału krajowego poczynił w tej sprawie dochodzenia, siedm gmin tj.: gminy *Spytkowice*, *Ryczów*, *Półwieś*, *Bachowice*, *Gierałtowice i Gierałtowiczki* cofnęło swe pierwotne deklaracye, a gmina *Chrząstowice* oświadczyła, iż o pierwotnej deklaracyi swojej nic nie wie i że chce nadal należeć do Sądu wadowickiego. Jeżeli oświadczenia powyższe przy gminach Chrząstowice i Gierałtowice przez wzgląd na niewielką różnicę pomiędzy odległością ich od Wadowic i od Zatora są zrozumiałe, to przy innych gminach, a szczególniej przy gminach *Spytkowice*, *Ryczów*, *Łączany i Półwieś*, okazują się tak dziwne, iż tylko przez jakąś sztuczną agitacyę mogły być wywołane. Ludność gmin tych bowiem ma nietylko bliżej do Zatora, i dostać się tam może z łatwością koleją, ale ludność ta, chcąc przybyć do Wadowic, musi udać się naprzód koleją do Zatora, a ztamtąd musi dopiero drogą, na której jest rogatka, dostać się do Wadowic, albo musi wybrać tak samo odległą drogę na Brzeźnicę i ztamtąd zdążać do Wadowic, gdzie znów trzeba opłacać rogatkę. Również i z Bachowic, podczas większej wody na Skawie, nie inaczej jak przez Zator dostać się można do Wadowic. Dlatego też obszary dworskie *Bachowice*, *Spytkowice*, *Ryczów*, *Półwieś i Łączany* wyraźnie oświadczyły się za potrzebą utworzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze.

Mimo to wszystko Rada powiatowa większością głosów oświadczyła się przeciw tej potrzebie, a na tej samej podstawie wnosi i Wydział krajowy przejście do porządku dziennego nad petycyą miasta Zatora, utrzymując, iż po odpadnięciu gmin, które deklaracye swe cofnęły, Sąd w Zatorze miałby tylko 10.680 ludności, kiedy mamy w kraju naszym Sądy powiatowe z ludnością liczącą przeszło 70.000 głów.

Gdy zaś podpisany sprawozdawca nie znalazł w aktach Wydziału krajowego żadnej opinii władz rządowych, udał się podczas swego pobytu w Krakowie do tamtejszego Prezydenta c. k. Sądu wyższego krajowego, otrzymał od niego do przejrzenia cały akt, dotyczący nowo utworzyć się mającego Sądu w Zatorze i wyciągnął z niego następujące daty:

1) Sąd delegowany miejski w Wadowicach oświadczył się za potrzebą utworzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze, utrzymując, iż do jego okręgu należećby powinny wszystkie gminy, które w poprzednio umieszczonem zestawieniu są umieszczone, a obecnie do Sądu delegowanego miejskiego w Wadowicach należą.

2) Sąd powiatowy w Andrychowie oświadczył się również za potrzebą utworzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze i przydzielenia mu gmin Gierałtowice, Gierałtowiczki, Piotrowice i Przybradz.

3) Sąd powiatowy w Oświęcimie oświadczył się za wydzieleniem gmin Polanka wielka i Włosienica z powiatu bialskiego i przydzieleniem ich do powiatu wadowickiego, względnie do tamtejszego Sądu delegowanego miejskiego, a to głównie przez wzgląd na nowo utworzyć się mający Sąd powiatowy w Zatorze, które to miasto w pobliskości tych gmin jest położone.

4) W obec powyższych oświadczeń Sąd obwodowy w Wadowicach bardzo gorąco poparł sprawę zaprowadzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze.

5) Starostwo powiatowe w Wadowicach także się oświadczyło za potrzebą zaprowadzenia tego Sądu, dodając, że gdyby skutkiem tego czynność delegowanego Sądu powiatowego miejskiego w Wadowicach miała się znacznie zmniejszyć, możnaby gminy Brzeźnica, Brzezinka, Kossowa, Marcyporemba, Nowe dwory, Kopytowka i Wysoka wdzielić do Sądu powiatowego Kalwaryjskiego, który jest przeciążony i do którego komunikacya dla powyższych gmin jest utrudnioną, a przydzielić je do delegowanego Sądu miejskiego w Wadowicach, dokąd prowadzi droga pow. Brzeźnica-Wadowice.

6) Sąd wyższy krajowy w Krakowie wypracował na podstawie powyższych dat bardzo obszerne sprawozdanie do Ministerstwa sprawiedliwości, wykazując w niem potrzebę rychłego zaprowadzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze.

7) Ministerstwo sprawiedliwości wreszcie reskryptem z dnia 1. Stycznia b. r. do L. 22.327 z r. 1886. poleciło Prezydentowi Sądu powyższego przedłożyć stan czynności przyszłego Sądu w Zatorze, ilość potrzebnego w nim personalu, i wejść w rokowania z gminą miasta Zatora, aby ta dokładne złożyła oświadczenie, jakie zobowiązania co do umieszczenia przyszłego Sądu przyjąć na siebie chce.

Wobec tego wszystkiego niepodobna już i Wysokiemu Sejmowi odraczać tej sprawy, zwłaszcza, że cały kraj oświadcza się za potrzebą powiększenia liczby Sądów powiatowych i zrównania Galicyi pod tym względem z innymi krajami koronnymi monarchii austryackiej, w których małe okręgi terytoryalne z ludnością kilkunastutysięcy mają odrębne Sądy powiatowe. Wszakże tylko pod tym warunkiem należyty wymiar sprawiedliwości jest możliwy, bo udanie się do Sądu każdemu jest ułatwione, a sędzia ani nie bywa obarczony zbyt wielką ilością spraw, ani celem zbadania ich nie potrzebuje dalekich odbywać podróży.

Co się zaś tyczy w szczególności Zatora, to jest to miasto dawne, posiada budynki murowane, w których Sąd z łatwością da się umieścić, ma następnie pocztę, urząd telegraficzny, lekarza, aptekę, położone jest przy kolei, w pośrodku wszystkich powyżej wymienionych gmin, które się pierwotnie za potrzebą nowego Sądu w tem mieście oświadczyły, i połączone wreszcie z Oświęcimem, Brzeźnicą i Skawiną koleją, a z Wadowicami wyborną drogą. Gminy wszystkie, które Zator otaczają, są gminami zamożnemi, zajmującemi się nietylko rolnictwem, ale i przemysłem, ludność w nich przebywająca potrzebuje często pomocy sądowej, to też bliskie położenie Sądu powiatowego jest dla niej niezbędnem.

Komisya prawnicza sądzi więc, że chwalebne usiłowania Prezydyum Sądu wyższego krakowskiego, dążące zgodnie z tylokrotnie objawionem życzeniem naszego kraju do pomnożenia w nim liczby Sądów powiatowych, a w niniejszym przypadku doprowadzone już do bardzo pomyślnego rezultatu, ze strony Reprezentacyi kraju jak najsilniej powinno być poparte.

Dla wszystkich niemal gmin, przytoczonych w petycyi miasta Zatora, utworzenie nowego Sądu powiatowego w tem mieście byłoby połączone z prawdziwą dogodnością. Tylko gmina Chrząstowice nie wieleby na tem zyskała i dlatego oświadczyła się stanowczo przeciw przydzieleniu jej do nowego Sądu zatorskiego, lecz położenie jej jest takie, że niepodobna pozostawić ją jedyną w tej okolicy przy Sądzie wadowickim, skoro wszystkie inne gminy z nią się stykające należałyby bądź do nowego Sądu zatorskiego, bądź do Sądu kalwaryjskiego, przydzielenie jej zaś do tego Sądu drugiego byłoby dla niej wielce niedogodnem. Gmina Gierałtowice leży zaś w pośrodku pomiędzy Andrychowem i Zatorem, możnaby więc ją pozostawić przy Sądzie andrychowskim, bo sobie tego życzy, a mimo to podział terytoryalny pomiędzy okręgiem nowego Sądu zatorskiego i Sądu andrychowskiego z łatwością da się przeprowadzić.

Po odtrąceniu tej gminy nowy Sąd w Zatorze obejmowałby zawsze jeszcze ludność liczącą blisko 19.000 głów.

Na podstawie powyższego sprawozdania Komisya prawnicza wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 11. czerwca 1868. (Nr. 59. Dz. u. p.), objawia c. k. Rządowi opinię, że pożądanem jest utworzenie w obrębie powiatu wadowickiego czwartego Sądu powiatowego z siedzibą w mieście Zatorze, do którego Sądu wejśćby miały następujące gminy i obszary dworskie: 1) Z okręgu c. k. delegowanego Sądu powiatowego miejskiego w Wadowicach gminy Zator, Podolsze, Palczowice, Smolice, Miejsce, Spytkowice, Lipowa, Ryczów, Łączany, Chrząstowice, Półwieś, Bachowice, Grodzisko, Laskowa, Trzebińczyce, Rudze, Przeciszów i Graboszyce; 2) z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Andrychowie gminy Gierałtowiczki, Piotrowice i Przybradz; 3) z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimie gminy Polanka wielka i Włosienica, jednakże obie pod warunkiem wydzielenia ich z powiatu bialskiego i przydzielenia do powiatu wadowickiego.

Lwów 12. Stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego oraz sprawozdawca:

Zoll.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 123.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o petycyach gmin Polanka Wielka i Włosienica względem wyłączenia ich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Białej, a przydzielenia do okręgu delegowanego c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Wadowicach.

Wysoki Sejmie!

Uchwałami z dnia 17. Grudnia 1885. i z dnia 12. Stycznia 1886. Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu zbadanie i zdanie sprawy o petycyach gmin Polanka Wielka i Włosienica, żądających wyłączenia ich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Białej, a przyłączenia do okręgu c. k. delegowanego Sądu powiatowego miejskiego i c. k. Starostwa w Wadowicach. Ponieważ gminy te położone są obok siebie na północno-wschodniej granicy powiatu Bialskiego, przeto w oceniaiiiu ich żądań te same zachodzą względy i dla tego Wydział krajowy objął sprawozdaniem swem obie gminy, a tak samo postąpiła sobie komisya prawnicza.

Na podstawie zasięgniętych informacyj nie można wątpić ani na chwilę, iż przydzielenie obu gmin do powiatu Wadowickiego byłoby dla nich o wiele korzystniejszem w tych wszystkich przypadkach, których załatwienie należy do zakresu działania c. k. Starostwa. Kiedy bowiem odległość ich od miasta Białej przewyższa 40 kilometrów, to odległość od miasta Wadowic wynosi 25 do 26 kilometrów; a chociaż droga do obydwóch miast jest dobrą, to myto na drodze do Białej jest trzy razy droższe od myta na drodze do Wadowic. Wprawdzie może ludność używać także kolei z Oświęcimia do Dziedzic, a ztamtąd do Bielska, ale droga to dla włościanina jest zbyt kosztowną.

Inaczej rzecz się ma z Sądem. Odległość obydwóch gmin od Oświęcimia wynosi 10 do 12 kilometrów, jest więc o wiele mniejszą, aniżeli odległość ich od Wadowic. Jednakże obydwie gminy proszą o to, aby w razie utworzenia c. k. Sądu powiatowego w Zatorze zostały do okręgu tego Sądu przydzielone. W takim zaś razie wyłączenie ich z powiatu Bialskiego byłoby dla obydwóch prawdziwem dobrodziejstwem. Zator bowiem jest od nich zaledwo o 7 do 8 kilometrów oddalony i leży na drodze, prowadzącej do Wadowic; ludność gmin tych miałaby więc wtenczas i Sąd i Starostwo o wiele bliżej, aniżeli obecnie.

Zapytana o opinię Rada powiatowa Bialska oświadczyła się za przyłączeniem Polanki Wielkiej do powiatu Wadowickiego a przeciw wyłączeniu Włosienicy z powiatu Bialskiego. Jest w tem oczywista sprzeczność, bo Włosienica jest więcej oddaloną od Białej i bliżej położoną ku Wadowicom, aniżeli Polanka Wielka. Sprzeczność ta tłómaczy się tem, że obszar dworski we Włosienicy a względnie probostwo w Oświęcimiu, do którego Włosienica należy, jest takiemu wyłączeniu

Włosienicy przeciwne. Nie da się też zaprzeczyć, iż dla proboszcza Oświęcimskiego siedziba Sądu na miejscu i siedziba Starostwa w Białej, z którą łączy Oświęcim droga żelazna, jest o wiele dogodniejsza, w tym jednak przypadku należy więcej uwzględnić życzenia ludności gminy, liczącej według ostatniego obliczenia blisko 800 głów, zwłaszcza, że życzenia te bardzo słuszną mają podstawę. To też i proboszcz Oświęcimski w deklaracyi swojej, złożonej do Rady powiatowej Wadowickiej, gdy dochodzono sprawę utworzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze, oświadczył przy końcu wyraźnie, iż nie chce żadnej stawiać przeszkody gminie Włosienicy, jeżeli ta życzy sobie, należeć do Sądu w Zatorze i do Starostwa w Wadowicach.

Zresztą obszar dworski w Polance Wielkiej również jest przeciwny wyłączeniu tej gminy z powiatu Bialskiego i odnośną deklaracyę swoją złożył przy dochodzeniu sprawy utworzenia nowego Sądu powiatowego w Zatorze, jednakże mimo to Rada powiatowa Bialska oświadcza się za tem wyłączeniem i słusznie, skoro ważne za niem przemawiają względy.

Wprawdzie i c. k. Sąd wyższy krajowy w Krakowie oświadczył się przeciw przyłączeniu obu powyższych gmin do okręgu c. k. delegowanego Sądu powiatowego miejskiego w Wadowicach, ale ty tylko dlatego, ponieważ w tem przyłączeniu upatrywał obciążenie Sądu Wadowickiego. Całkiem inne zdanie objawił ten sam Sąd wyższy, kiedy powstała nadzieja przyłączenia tych gmin do okręgu nowo utworzyć się mającego Sądu powiatowego w Zatorze, bo tę sprawę Sąd krajowy wyższy w Krakowie poparł jak najusilniej.

Zgodnie więc z wnioskiem Wydziału krajowego komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. ustawy z d. 11. Czerwca 1868. (Nr. 59. Dz. u. p.) oświadcza c. k. Rządowi opinię, iż pożytecznem byłoby dla dobra gmin Polanka Wielka i Włosienica, aby wyłączone zostały z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimiu i c. k. Starostwa w Białej, a przydzielone do okręgu c. k. delegowanego Sądu powiatowego miejskiego i c. k. Starostwa w Wadowicach.

Lwów dnia 12. Stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego oraz Sprawozdawca:

Zoll.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 124.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o petycyi gminy i gwarectwa w Jaworzniu w sprawie utworzenia nowego c. k. Sądu pow. w Jaworzniu w pow. Chrzanowskim.

Wysoki Sejmie!

Gmina Jaworzno, położona w powiecie Chrzanowskim, miała aż do roku 1867. osobny urząd powiatowy, po którego zniesieniu gmina ta już dwukrotnie domagała się utworzenia tam Sądu powiatowego. Jeszcze bowiem w roku 1874. wniosła ona petycyę w tej sprawie do Wysakiego Sejmu, której jednak komisya, zajmująca się wówczas ułożeniem podziału kraju na okręgi administracyjne i sądowe, nie uwzględniła, a to dlatego, ponieważ nowy okręg sądowy zdawał się jej być za małym pod względem zaludnienia, siedziba zaś Sądu za bliską miasta Chrzanowa. Petycyę podobnej treści, wniesioną przez gminę Jaworzno w roku 1877. i przekazaną przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, załatwił tenże odmownie, opierając się tak na przytoczonej poprzednio opinii komisyjnej, jakoteż na opinii reprezentacyi powiatowej w Chrzanowie, głównie zaś na tem, że proponowany okręg przyszłego Sądu obejmowałby zaledwie 10.000 ludności.

Obecnie jednak położenie to bardzo się zmieniło, oprócz bowiem Jaworzna, które według spisu z roku 1880. liczy 5.185 ludności, domaga się utworzenia nowego Sądu tamże siedm gmin, mianowicie: Byczyna licząca 1.234 głów, Dąb mający 206 ludności, Jeleń mający 1.311 ludności, Dąbrowa mająca 1.082 ludności, Szczakowa mająca 1.098 ludności, Długoszyn mający 510 ludności i Ciężkowice liczące 1.488 głów. Na taki sposób okręg nowego Sądu obejmowałby 23.014 ludności, a że obecnie liczba ta znacznie się jeszcze zwiększyła, to najmniejszej nie ulega wątpliwości.

Przyczyna tego wzrostu ludności leży w rozwoju kopalni węgla kamiennego w Jaworzniu i Dąbrowej, tudzież przemysłu fabrycznego w Szczakowej, które mają zapewnioną przyszłość. Rozdział zatem dość obszernego i zaludnionego okręgu sądowego w Chrzanowie na dwa jest dla należytego wymiaru sprawiedliwości w tej okolicy pożądanym, tembardziej, że już sama miejscowość Jaworzno, mając 5.185 ludności, jest dobrze zabudowaną osadą przemysłową, zatem wymagającą nieraz szybkiego na miejscu załatwienia różnych spraw sądowych.

Toż samo zapatrywanie już od dawna podziela c. k. Prezydyum Sądu wyższego w Krakowie, skoro dwukrotnie czyniło przedłożenia c. k. Ministerstwu Sprawiedliwości o utworzenie nowego Sądu w Jaworzniu, czego jednak nie uwzględniono głównie z tej przyczyny, że uchwała sejmowa z dnia 29. Maja 1875, przyjmując ułożony przez komisyę mięszaną plan podziału kraju, potrzeby ustanowienia nowego Sądu powiatowego w Jaworzniu nie uznała.

W obec tych danych Wydział krajowy nie zgodził się z zapatrywaniem Reprezentacyi powiatu, Chrzanowskiego, która na posiedzeniu z dnia 6. Listopada 1885. r., powołując się na opinię swą, udzieloną już w tej sprawie Wydziałowi krajowemu w r. 1877, nie widziała potrzeby zaprowadzania nowego Sądu powiatowego w Jaworzniu. Gdy nadto utworzenie tego Sądu, przez rozdział dość licznego personalu Sądu powiatowego w Chrzanowie, nie narazi c. k. Rządu na większe wydatki, tembardziej, że zarząd gwarectwa w Jaworzniu ofiaruje na lat 10 bezpłatne pomieszczenie dla Sądu i aresztów, opał zaś i światło również bezpłatnie na lat 30. Komisya prawnicza zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, w myśl ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. (Nr. 59. Dz. u. p.) objawia c. k. Rządowi opinię, iż dla należytego wymiaru sprawiedliwości, pożądanem jest utworzenie w obrębie powiatu Chrzanowskiego trzeciego Sądu powiatowego z siedzibą w Jaworzniu, do którego okręgu weszłyby następujące gminy i obszary dworskie, wyłączone z okręgu c. k. Sądu powiatowego Chrzanowskiego, mianowicie: Jaworzno z attynencyami, Kolonia i Niedzieliska, Byczyna, Dąb, Jeleń, Dąbrowa, Szczakowa, Długoszyn i Ciężkowice.

Lwów dnia 12. stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego, oraz sprawozdawca:

Zoll w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 125.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o przedłożeniu rządowem projektu do ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Wysoki Sejmie!

Na mocy najwyższego postanowienia z dnia 8. Października 1886. i wskutek reskryptu Jego Excelencyi Pana Ministra rolnictwa z dnia 18. Października 1886 r. L. 13408/1254, złożył Jego Excelencya Pan Namiestnik do laski Marszałkowskiej projekt ustawy zmieniającej niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania, który uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. Grudnia 1886 został przydzielony komisyi administracyjnej do sprawozdania.

Powód do przedłożenia projektowanej ustawy dały rządowi odmienne w ostatnich czasach interpretacye dotyczących ustaw przez władze administracyjne, w wypadkach, w których przez zmianę własności ziemi terytorya wydzierzawionych polowań gminnych w ciągu trwania dzierzawy się zmniejszały.

Według postanowień §§. 5, 6, 7 i 8 najw. ces. patentu z dnia 7. Marca 1849 (Dz. u. p. Nr. 154.) i §. 1 rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852 (Dz. u. p. Nr. 257) uprawnieni są do samoistnego wykonywania prawa polowania na swoich gruntach, tylko właściciele obszaru nieprzerwanej przestrzeni najmniej 115 hektarów (200 morgów); prawo polowania zaś we wszystkich innych gruntach (z wyjątkiem zwierzyńców) należy do gminy i musi być wydzierzawione, a dochód rozdzielony między właścicieli gruntów. Otóż, jeżeli w ciągu trwania dzierzawy takiego gminnego polowania mniejsze parcele gruntowe do terytoryum dzierzawy należące, wskutek zmiany właścicieli, bądź utworzą oddzielny obszar nieprzerwanej przestrzeni 115 hektarów (200 morgów), którego właściciel staje się przez to samo uprawnionym do samoistnego wykonywania na nim prawa polowania, bądź przez przyłączenie ich do istniejącego już takiego większego obszaru, zawsze jednak terytoryum wydzierzawionego polowania gminnego zmniejszają, pozostają między dzierzawcami polowań gminnych a nowo

nabywcami gruntu spory, w których dzierzawca żąda, by grunta te stanowiące według kontraktu przedmiot dzierzawy, zostały przy dzierzawie aż do jej expiracyi, mimo zmienionych stosunków terytoryalnych i właścicieli, zaś nowonabywca rewindykuje bezzwłocznie prawo wykonywania na nich samoistnie polowania na tej podstawie, iż grunta wcielone zostały w nieprzerwaną przestrzeń 115 hektarów (200 morgów), która według postanowienia §. 5 najw. patentu z 7. Marca 1849 jemu jako właścicielowi nadaje prawo polowania.

Spory te, dotychczasowemi ustawami szczegółowo nie przewidziane, rozstrzygało zawsze Ministerstwo rolnictwa, a względnie Ministerstwo spraw wewnętrznych, na korzyść dzierzawców, wychodząc z zapatrywania, że prawo własnego polowania, powstające świeżo w czasie trwania dzierzawy gminnego polowania, może wejść w życie dopiero po upływie umowy o dzierzawę polowania gminnego.

W ostatnich jednak czasach zniósł Trybunał administracyjny w kilku wypadkach podobne orzeczenia ministeryalne, wypowiadając zasadę, że upoważnienie do wykonywania polowania uzyskuje właściciel ziemi przez nabycie obszaru odpowiadającego wymogom §. 5 najw. pat. z dnia 7. Marca 1849 już z mocy ustawy, o ile zaś przytem chodzi o grunta, na których prawo polowania według §. 6 powołanego patentu gminie przyznane zostało, prawo to gminy ustaje z chwilą nabycia prawa polowania przez właściciela gruntu.

Taka przez Trybunał administracyjny przyjęta interpretacya postanowień najw. patentu z 7. Marca 1849 robi przedmiot dzierzawy polowań gminnych niestałym i niepewnym, a nadto wywołuje w następstwie cały szereg zawiłych kwestyj prawnych co do dalszego stosunku trwania dzierzawy, zwrotu czynszu dzierzawnego etc, które w załączonych do projektowanej przez rząd ustawy uwagach i objaśnieniach szerzej są obmówione, a które utrudniając wydzierzawienie bezsprzecznie szkodliwie oddziaływać muszą na gospodarstwo łowieckie w gminach.

Z drugiej strony jednak ma także interpretacya przez Ministerstwo przyjęta tę wadliwość, że, ponieważ obowiązujące obecnie ustawy łowieckie nie oznaczają czasu, do którego najdłużej umowy dzierzawne o polowania gminne mogą być zawierane, może nowonabywca gruntów być pozbawiony przysługującego mu na nich prawa polowania przez dłuższy szereg (czasem 20 i więcej) lat, co się sprzeciwia względom słuszności.

Braki te usunąć się dadzą tylko przez uzupełnienie odnośnych postanowień prawnych w sposób, który by wszelką odmienną interpretacyę wykluczał i tem zapatrywaniem powodowany rząd, przedłożył Wysokiemu Sejmowi projektowaną nowelę do ustaw łowieckich, która następujące postanowienia zawiera:

§. 1. orzeka, że polowania gminne mają odtąd być wydzierzawiane na przeciąg lat 10 a wyjątkowo tylko i to z ważnych powodów może ten normalny okres lat dzierzawnych być zmniejszony do najniżej lat 6, lub zwiększony do najwyżej lat 14.

§. 2 postanawia, że, jeśli parcele gruntowe do terytoryum polowania gminnego należące, w ciągu trwania umowy dzierzawnej o toż polowanie przez zmianę własności bądź utworzą oddzielny obszar nieprzerwanej przestrzeni najmniej 115 hektarów (200 morgów), którego właściciel na mocy §. 5 najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1849 (D. u. p. Nr. 154) staje się uprawnionym do wykonywania na nim samoistnie prawa polowania, bądź przyłączone tylko zostaną do istniejącego już takiego większego obszaru, to powstające świeżo na tych parcelach prawo samoistnego polowania dla ich właściciela wchodzi w życie dopiero po expiracyi istniejącej dzierzawy polowania gminnego.

§§. 3 i 4 zawierają tylko postanowienia o wejściu w życie i wykonaniu ustawy.

Komisya administracyjna, badając ściśle tak powody jak i postanowienia projektowanej ustawy, niemogła nie uznać naglącej jej potrzeby, wychodząc przy tem z za-

sady, że wszelkie braki i niejasności ustaw, które się stają powodem do zawiłych a zawsze dla stron kosztownych sporów, winne być bezzwłocznie usunięte.

Z brzmienia jednak projektowanej ustawy wynikają pewne watpliwości, które zdaniem komisyi zmienione być powinne. I tak:

Ustęp drugi §. 1. brzmi dosłownie:

„W wypadkach przedłużenia bez licytacyi umów o dzierżawę polowania stosownie do §. 10 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 15. Grudnia 1852. (Dz. ust. p. N. 257) przedłużenie dzierżawy w żadnym razie przekraczać nie może okresu 14 lat.“

Otóż pomijając już wątpliwość, czy przy tej stylizacyi, dzierżawa, która trwała n. p. lat 10, może być bez licytacyi przedłużoną już tylko na lat 4, a po upływie lat 14 musi być bezwarunkowo nowa licytacya rozpisana, czyli też może kontrakt dzierżawny bez względu na dotychczasowe trwanie dzierżawy być zawsze odnowiony bez licytacyi na całych lat 14, zachodzi tu jeszcze i ta okoliczność, że nie określony jest czas, w którym takie odnowienie umowy dzierżawnej zawarte być może. Niewykluczoną jest przeto możność, że zaraz bezpośrednio po zawarciu dzierżawy w drodze licytacyi n. p. na lat 14 strony porozumieją się z sobą o przedłużenie umowy bez licytacyi na dalszych lat 14, razem lat 28. W pierwszym więc wypadku wyklucza się w wielu razach prawie zupełnie możność odnowienia kontraktu bez licytacyi, który to sposób zawierania umów może być przecież dla obu stron pożyteczny i korzystny, w drugiem zaś zrozumieniu tego ustępu pominięty by był zupełnie cel, dla którego właśnie najdłuższy czas trwania umowy dzierżawnej gminnego polowania ściślej miał być określony.

Wątpliwościom tym da się zapobiedz przez przyjęcie postanowienia, że odnowienie umowy dzierżawnej bez licytacyi dozwolone jest tylko w ostatnim roku istniejącej dzierżawy, i nie może nastąpić na dłużej jak na nowych lat 10, wyjątkowo 14.

Dalej w §. 2. przewidziane są tylko wypadki, w których terytoryum polowań gminnych się zmniejsza, przepomniano zaś o wypadkach przeciwnych t. j., jeżeli się terytorym to w ciągu trwania dzierżawy zwiększy przez rozparcelowanie jednolitej parceli 115 hektarów lub więcej przestrzeni mającej a w obrębie gminy położonej, na której dotychczasowy właściciel samoistnie prawo polowania wykonywał. W ścisłem zastosowaniu konsekwencyi prawnych należałoby w takim wypadku, analogicznie do zawartych już w §. 2. postanowień przy zmniejszeniu terytoryum, zawiesić nowo przez gminę nabyte prawo na tej rozparcelowanej przestrzeni aż do czasu expiracyi kontraktu o dzierżawę polowania gminnego i przyznać je tymczasowo dawnemu właścicielowi.

Prawnie jednak także przypuszczać należy, że ten, który obszar ziemi parceluje i sprzedaje, takową opuszcza, a przestając być interesowanym nie daje dostatecznych gwarancyj pod względem racyonalnego wykonywania gospodarstwa łowieckiego, który to wzgląd przeważnie przecież wpływać musi na postanowienia ustaw łowieckich.

Głównie interesowanym a więc i gwarancyę dającym jest w tym wypadku sąsiedni dzierżawca polowania gminnego, któremu też z ogólnych względów na gospodarstwo łowieckie w kraju polowanie na rozparcelowanym obszarze przyznane być winno, a to przy mniejszych przestrzeniach, niżej 115 hektarów, które by właściciela do samoistnego wykonywania prawa polowania nie uprawniały, a zatem racyonalnie i do wydzierżawienia jako odrębne terytorya myśliwskie nadawać się nie mogą, bezpłatnie, zaś przy obszarze o 115 lub więcej hektarów przestrzeni, przez ogłoszenie dodatkowej licytacyi z zastrzeżeniem prawa pierwszeństwa dla dzierżawcy polowania gminnego.

Nareszcie nie mogła komisya administracyjna nie zwrócić swojej uwagi także i na to, że obecne przedłożenie rządowe, spowodowane wyłącznie niezgodnem zapatrywaniem władz i Trybunału administracyjnego w tym jedynym wypadku przeważnie prawnej natury, nie zapobiega wcale licznym brakom i niedostatkom ustawodawstwa łowieckiego,

powstałym skutkiem tak znacznych zmian, jakie zaszły w stosunkach gospodarstwa łowieckiego w kraju naszym od czasu ogłoszenia najwyższych patentów z r. 1786 i 1849. Postanowienia tych patentów nielicznemi tylko późniejszemi rozporządzeniami ministeryalnemi i ustawami krajowemi, mało też uzupełnione, nie mogą już odpowiadać potrzebom racyonalnego gospodarstwa łowieckiego i wymagają koniecznie gruntownej rewizyi i szerszych uzupełniających określeń.

Komisya przeto wnosi zgodnie z przedłożeniem rządowem ale i z uwzględnieniem powyższych uwag:

A/. B/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną sub A) ustawę i sub B) uchwałę.

Przewodniczący

E. Czerkawski.

Sprawozdawca

T. Dzieduszycki.

A.

Ustawa

z dnia . . . . . którą zmienione zostają niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Ze zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Umowy o dzierżawę polowań gminnych, które stosownie do §§. 1. i 2. rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852 (Dz. u. p. N. 257) w drodze publicznej licytacyi wydzierżawione być mają, winne odtąd być zawierane na przeciąg lat 10. Wyjątkowo tylko i to z ważnych powodów może ten normalny okres lat dzierżawnych być zmniejszony do najniżej lat 6 lub zwiększony do najwyżej lat 14.

Odnowienie umowy bez licytacyi na podstawie §. 10 rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852 (Dz. u. p. N. 257) dozwolone jest tylko w ostatnim roku istniejącej już dzierżawy i nie na dłużej jak na nowych lat 10, wyjątkowo 14.

§. 2.

Jeżeli w ciągu trwania umowy dzierżawnej o polowanie gminne, parcele gruntowe do terytoryum dzierżawy należące, przez zmianę właścicieli wcielone zostaną w obszar nieprzerwanej przestrzeni najmniej 115 hektarów, którego właściciel staje się na mocy §. 5. najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1849 (Dz. u. p. N. 154) uprawnionym do wykonywania na nich samoistnie prawa polowania, na ten czas powstające świeżo na tych parcelach prawo samoistnego polowania dla ich właściciela, wchodzi w życie dopiero po expiracyi istniejącej dzierżawy polowania gminnego.

Jeżeli zaś przeciwnie, w ciągu trwania dzierżawy polowania gminnego, mniejsze parcele gruntowe w skutek odprzedaży z obszaru 115 lub więcej hektarów jednolitej

przestrzeni, na którym dotychczasowy właściciel samoistnie prawo polowania wykonywał, przyłączone zostaną w myśl §. 6 najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1849 (Dz. u. p. N. 154) do terytoryum polowania gminnego, natenczas przyznaje się dzierżawcy polowania gminnego prawo wykonywania polowania także na tych swieżo przyłączonych parcelach, aż do expiracyi istniejącej umowy dzierżawnej bezpłatnie, jeśli ogólna przestrzeń przyłączonych parcel 115 hektarów nie dochodzi. Przy przestrzeni zaś 115 lub więcej hektarów, winna być bezzwłocznie rozpisana dodatkowa licytacya dla wydzierżawienia polowania na tych świeżo przyłączonych parcelach na czas aż do expiracyi dzierżawy dotychczasowego polowania gminnego, a to z wyraźnem zastrzeżeniem prawa pierwszeństwa dla dzierżawcy dotychczasowego polowania gminnego.

§. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia w dzienniku ustaw krajowych.

§. 4.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

B.

Uchwała.

Wzywa się Wydział krajowy, by po dokładnem zbadaniu stosunków i potrzeb gospodarstwa łowieckiego w kraju, podciągnął rewizyi obowiązujące obecnie dotyczące ustawy, i przedłożył odpowiedne wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.

L. s. 1236/87.

Aleg. 126.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego jako Komisyi o prośbie gminy Przyszowa przyjęcia na fundusz krajowy kwoty 289 zł. 50 ct. w. a., należącej się gminie miasta Lwowa tytułem zwrotu kosztów utrzymania nieuleczalnej Magdaleny Hebdy.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 17. Grudnia 1886 r. odstąpił W. Sejm powyższą petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na jednem z najbliższych posiedzeń sejmowych. — Chcąc się wywiązać z poruczonego zadania, zażądał Wydział krajowy przedewszystkiem wyjaśnień w tej sprawie od lwowskiego Magistratu, z którego odpowiedzi (LW. 1236/87) przekonać się można, że kwota 289 zł. 50 ct. należy się gminie miasta Lwowa, jako zwrot kosztów nie — jak mylnie podano w petycyi — leczenia, lecz utrzymania nieuleczalnej Magdaleny Hebdy za czas od 3. Lipca 1883. do 31. Lipca 1885. roku.

Zwrotu tych kosztów zażądało miasto Lwów słusznie od Przyszowy jako gminy przynależności Hebdy, — a to w myśl ustawy o przynależności z dnia 3. Grudnia 1863 r. Dz. p. p. Nr. 105.

Tak znaczne koszta urosły dlatego, ponieważ gmina Przyszowa nie chciała uznać przynależności Magdaleny Hebdy i mimo wezwania c. k. Starostwa w Limanowy nie odebrała jej ze szpitala Sióstr Miłosierdzia, gdzie Hebda przebywała jako w miejskim zakładzie przytułku dla ubogich nieuleczalnych.

Z tego powodu urosły prócz owych 289 zł. 50 ct. w. a., o których wzmianka w petycyi, dalsze koszta z tego samego tytułu za czas od 31. Lipca 1885 r. do 30 Grudnia 1886 r. w kwocie 206 zł. 1 ct. w. a., jak się dowiadujemy z powyższej odpowiedzi Magistratu, którą to kwotę także gmina Przyszowa będzie musiała uiścić.

Z zasięgniętych od Wydziału powiatowego w Limanowy informacyj przekonaliśmy się, iż cały majątek gminy Przyszowa mającej 1332 mieszkańców, składa się z papierów wartościowych na ogólną kwotę 322 zł. 50 ct. i z kapitału kasy pożyczkowej, który z końcem roku 1886 wynosił 1.848 zł. 94 ct.

Majątku nieruchomego gmina nie posiada.

W roku 1885 miała gmina dochodów własnych . . . 108 zł. 40 ct.
Wydatki wynosiły . . . . . 162 „ 36 „
a niedobór w kwocie . „ . . . . . 53 zł. 94 ct.
pokryto $9^1/_2$% dodatkiem gminnym.

W obec takiego stanu rzeczy i rzeczywiście przykrego położenia majątkowego proszącej gminy, Wydział krajowy poleca prośbę gminy Przyszowy względom Wysokiej Izby i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Kwotę 289 zł. 50 ct. należącą się gminie miasta Lwowa tytułem częściowego zwrotu kosztów utrzymania Magdaleny Hebdy, pokryje fundusz krajowy z Rubr. XVI.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Ks. Krakowskiem.

Lwów, dnia 13. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w. r.
Członek Wydz. kraj.

L. s. 874/87.

Aleg. 127.

Sprawozdanie

Komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych składa się z trzech części, z których pierwsza dotyczy użycia funduszów przeznaczonych przez Wysoki Sejm na badanie głębszych pokładów ziemi i przyswojenia krajowi wydoskonalonych systemów wiertniczych; — druga odnosi się do prac naukowych, zostających w ścisłym związku z przemysłem górniczym a zasilanych z funduszu krajowego, jakoteż do stypendyów udzielanych uczniom szkół górniczych; — trzecia uwydatnia potrzebę zmian w powszechnej ustawie górniczej ze względu na odrębność warunków, w jakich się odbywa kopalnictwo naftowe. Idąc za tokiem myśli Wydziału krajowego, Komisya górnicza dzieli sprawozdanie swe również na trzy odłamy.

I.

Uchwałą z dnia 17. Lipca 1880. r. przeznaczył Wysoki Sejm na badanie głębokich pokładów ziemi w terenach naftodajnych, kwotę 50.000 zł. w. a., do użycia w równych ratach rocznych w przeciągu lat pięciu. Z tego pięcioletniego kredytu pozostawało Wydziałowi krajowemu, wedle sprawozdania Komisyi górniczej z dnia 14. Grudnia 1885. z końcem roku 1885.

kwota	20.570 zł.
Z tej pozostałości odpadła kwota	15.397 „
jako niezużytkowana po dzień 31. Marca 1886., pozostało więc Wydziałowi krajowemu do dyspozycyi na 1886. rok	5.173 zł.
i połowa dotacyi na lata 1886. i 1887. w kwocie	5.000 „
czyli w łącznej sumie	10.173 zł.
z której to sumy wydano w 1886. r. wedle sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 23. Listopada 1886. r. na przyrządy kanadyjskiego wiercenia w Krygu . . .	4.500 zł.
a na tenże cel w Ropiance	1.000 „
Pozostaje przeto Wydziałowi krajowemu na rok 1887. . . .	4.673 „
jakoteż druga połowa dotacyi na lata 1886. i 1887. w kwocie . . .	5.000 „
czyli razem . . .	9.673 „

Z tej kwoty zobowiązał się Wydział krajowy, wedle sprawozdania z dnia 23. Listopada 1886 r., udzielić od 7.000 do 8.000 zł. spółce przedsiębiorców kopalń naftowych w Męcinie, pozostanie mu więc na inne cele tejże natury w 1887. r. już tylko 1.673 zł. a względnie 2.673 zł. Ponieważ kredyt 5.000 zł., jakiego żąda Wydział krajowy w rubryce XV. pod pozycyą 182. preliminarza budżetu na rok 1887. jest płatny w 1887. r. połową dotacyi 10.000 zł. przyznanej uchwałą sejmową na lata 1886. i 1887., przeto udzielenie tego kredytu nie może już dziś być przedmiotem dyskusyi. Komisya górnicza zaznacza tylko że po uchwaleniu tego kredytu suma na dotacyi udzielonych przez Wysoki Sejm na badanie głębszych pokładów ziemi w latach 1880. do 1887. włącznie, wyniesie 60.000 zł., gdy wszakże z kwoty tej odpadła jako niezużytkowana po 31. Marca 1886. r. kwota 15.397 zł. przeto suma rzeczywiście użytych na cel rzeczony krajowych dotacyi wynosić będzie tylko 44.603 zł. z której to łącznej sumy część wróci się funduszowi krajowemu, ponieważ wszystkie niemal subwencye były udzielone przez Wydział krajowy z zastrzeżeniem zwrotu i od dwóch przedsiębiorstw raty zwrotne poczęły już wpływać w roku ubiegłym.

II.

Na cele naukowe górnictwa krajowego preliminuje Wydział krajowy łączną kwotę 6.200 zł. z której przypada:

a) na wydanie atlasu geologicznego . . . . . 1.000 „
b) na badania geologiczne . . . . . 1.100 „
c) na badania technologiczno-chemiczne . . . . . 1.900 „
d) na stypendya dla górników . . . . . 2.200 „

Potrzeba atlasu geologicznego, nad którym od kilku już lat pracuje nie szczędząc kosztów Akademia umiejętności w Krakowie, oraz użyteczność tej publikacyi dla górnictwa krajowego w ogólności a dla przemysłu naftowego w szczególności, została już należycie uwidocznioną w sprawozdaniach Komisyi górniczej z lat ubiegłych. Wydawnictwo to nie postąpiło w roku ubiegłym a kredyt 1.000 zł. na ten cel przez Wys. Sejm uchwalony, nie został zużytkowany, z powodu ciężkiej choroby a następnie i śmiercią Dra Altha, któremu było powierzone; gdy wszakże Akademia umiejętności znalazła już osobistość odpowiednią do ukończenia tego ważnego dla nauki i górnictwa dzieła, przeto Komisya górnicza aważa za rzecz właściwą, ażeby Wydziałowi krajowemu udzielony został, jak się to stało w roku ubiegłym, kredyt w wysokości 1.000 zł., dla przyczynienia się do kosztów tego wydawnictwa, w razie jeśli takowe odpowiadać będzie celom i potrzebom górnictwa krajowego.

Służące za niezbędny materyał i podstawę do wydania atlasu geologicznego badania geologiczne pasu karpackiego są już ukończone, pozostaje tylko zestawić je i usuwać możliwe sprzeczności poszczególnych zdjęć. Jakkolwiek zestawienie to nie może nie pociągać za sobą kosztów, wszelako Komisya górnicza nie widzi się spowodowaną stawiać Wysokiemu Sejmowi wniosku na uchwalenie żądanego przez Wydział krajowy na ten cel kredytu, ponieważ praca ta naukowa jest integralną częścią wydawnictw atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem, a zatem odnośne koszta pokryte być mogą z kwoty na to wydawnictwo przeznaczonej.

Z kredytu w kwocie 1.900 zł., którego żąda Wydział krajowy na chemiczno-technologiczne badania produktów naftowych, przypadnie kwota 900 zł. na stacyę doświadczalną, której potrzebę uznał Wysoki Sejm uchwałą z 16. Stycznia 1886. r. i która też z końcem tegoż roku weszła w życie; pozostała zaś kwota 1.000 zł. użytą być ma na wynagrodzenie dla chemików wykonujących specyalne badania nad tematami wskazanemi przez przedsiębiorców naftowych i krajową Radę górniczą, a wychodącemi po za zakres działania stacyi doświadczalnej. Ponieważ na rzeczone cele wydano w r. 1885. r. z funduszów krajowych, wedle zamknięcia

rachunkowego 1.649 zł. 15 ct., na rok 1886. uchwalił Wysoki Sejm bez stacyi doświadczalnej 1.000 zł., przeto Komisya górnicza nie poczytuje żądanego przez Wydział krajowy kredytu w łącznej kwocie 1.900 zł. za wygórowany.

Kredytu w kwocie 2.200 zł., jakiego Wydział krajowy żąda na stypendya dla górników oddających się specyalnie zawadowi bardzo krajowi potrzebnego wyższym jest o 900 zł. od zeszłorocznego.

Podwyższenie to jest o tyle uzasadnionem, że już Komisya górnicza w roku zeszłym uznała dotacye 1.300 zł. na ten cel przeznaczoną za minimalną, a Wydział krajowy w sprawozdaniu swem z 23. Listopada 1886 r. oświadcza, że na potrzeby szkoły w Ropiance niewystarczyła, a zatem w roku 1887 po otwarciu drugiej szkoły przeniesionej z Krygi do Bicza tem mniej wystarczyć może. Gdy wszakże jedno z dwóch stypendyów udzielanych dotychczas dla słuchaczy Akademii w Loeben, w skutek udzielenia stypendyum rządowego odpada, przeto Komisya górnicza uznaje za stosowne zmniejszyć o 200 zł. kredyt na rzeczone cele preliminowany.

III.

Podniesiono w sprawozdaniu Wydziału krajowego potrzebę zmiany §§. 17. i 124. powszechnej ustawy górniczej z 1854. r. nie daje się zaprzeczyć.

Pomiędzy objektami, które §. 17. ustawy górniczej wyłącza od przysługującego przedsiębiorstwom górniczym prawo poszukiwania minerałów zastrzeżonych, nie są wymienione kopalnie nafty i wosku ziemnego. Powód tego opuszczenia leżał oczywiście w tem że przed 30. laty kopalnie naftowe nie miały większej wartości jak łomy kamienia lub gliny a zatem nie było powodu do chronienia exploatacyi minerałów żywicznych od szkody, jaką jej zadać muszą roboty mające na celu wydobywanie minerałów zastrzeżonych. Dziś wszakże, gdy kopalnictwo naftowe przybrało rozmiary, o jakich ustawodawca w 1854 roku myśleć nie mógł i stanowi wielki przemysł przenoszący doniosłością całe górnictwo minerałów zastrzeżonych a nie jedna kopalnia nafty lub wosku ziemnego przedstawia wartość nierównie wyższą niż inne objekta ochronione wedle §. 17. ustawy górniczej, przeto zaliczenie kopalń nafty i wosku ziemnego do rzędu tych objektów jest niezbędne ze względu na ustawę z 17. Grudnia 1884 r. uzupełnienie ustawy górniczej. Prowadzenie równorzędne robót górniczych przez dwóch przedsiębiorców, ściąga na obu niestosunkowo wysokie koszta, naraża na niebezpieczeństwo dla robotników i jest niedopuszczalnem wedle ustawy górniczej z 23. Maja 1854. r., a więc łatwo przez zaliczenie kopalń naftowych do rzędu przestrzeni wyjętych dadzą się usunąć kolizje uprawnień.

Podług §. 124. ustawy górniczej przysługuje właścicielowi kopalni minerałów zastrzeżonych prawo przyswojenia sobie wszelkich innych w tej kopalni wydobytych minerałów bez wynagrodzenia właściciela gruntu. Postanowienie to, które miało, wedle zamiaru ustawodawcy, mieć zastosowanie do nisko-wartościowych minerałów jak kamień lub glina, mogłoby być rozciągnięte na wysoko-wartościowe minerały żywiczne i stanowiłoby wówczas niewątpliwą krzywdę właścicieli kopalń naftowych, dla których zabezpieczenia ustawa z 17. Grudnia 1884 r. wydaną została.

Dla tych powodów komisya górnicza przychyla się do wniosków Wydziału krajowego, zmierzających do zmiany §§. 17. i 124. ustawy górniczej z 23. Maja 1884. we wskazanym kierunku.

Dla wyłuszczonych w niniejszem sprawozdaniu powodów, komisya górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o sprawach górniczych przyjmuje się do wiadomości.

2. Wstawia się w budżet na rok 1887 w rubryce XV następujące pozycye:

a) na badanie głębszych pokładów ziemi i przyswojenie krajowi wydoskonalonych systemów wiercenia (poz. 182) . . . . . 5000 zł.
b) na wydanie atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem (poz. 183) 1.000 „
c) na chemiczno-technologiczne studja przeróbki nafty (poz. 184, 185) 1.900 „
d) na stypendya dla uczniów wyższych i niższych szkół górniczych (p. 191) 2.000 „

3. Wzywa się c. k. Rząd do spowodowania zmiany §§. 17. i 124. ustawy górniczej z 23. Maja 1884. w tym kierunku, iżby kopalnie minerałów żywicznych zostały zaliczone do kategoryi obszarów dla poszukiwań górniczych bez uprzedniego zezwolenia właściciela gruntu wzbronionych, a minerały żywiczne objęte ustawą państwową z 17. Grudnia 1884. Znalezione przy poszukiwaniach lub odbudowie minerałów zastrzeżonych były przez właściciela kopalni górniczej uprawnionemu właścicielowi minerałów żywicznych bez zwrotu jakichkolwiek kosztów do rozporządzenia oddane.

Lwów dnia 24. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Gorajski.

Sprawozdawca
Chamiec.

Aleg. 128.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o wniosku posła ks. Adama Sapiehy w przedmiocie nauczania języka niemieckiego w szkołach średnich.

Wysoki Sejmie!

Przekazany za uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 15. Grudnia 1886. r. Komisyi szkonej wniosek posła ks. Adama Sapiehy, zaleca wezwać Wydział krajowy, iżby się w porozumieniu z Radą szkolną krajową postarał o skuteczniejsze niż obecnie na podstawie ustaw i przepisów obowiązujących przeprowadzenie zasady, ażeby młodzież nasza szkół średnich władała zupełnie tak w słowie, jak piśmie językiem niemieckim, jako dla niej w wysokim stopniu potrzebnym i pożytecznym. Zdaje się więc utrzymywać, że dotychczasowa praktyka na tem polu nie uczyniła zadość potrzebom i oczekiwaniom kraju, jednak nie domaga się zmiany ustaw lub przepisów w tej mierze wydanych, uważając istniejące za dostateczne do osiągnienia zamierzonego celu, byle im stosowne wykonanie zostało zapewnione.

Komisya szkolna, zbadawszy ten wniosek, nabyła przekonania o niemałej jego doniosłości pod każdym względem, pod którym objętą nim sprawę wypadałoby uważać. W uzasadnieniu jego, wygłoszonem w Wysokiej Izbie, zwrócono przedewszystkiem uwagę na praktyczną a dla naszej młodzieży nieodzowną potrzebę dokładnej znajomości języka niemieckiego, jakoteż zupełnej biegłości władania nim tak w piśmie, jakoteż słowie. Z drugiej strony zostać ma nietkniętą zasada edukacyi publicznej opartej na języku narodowym, zdobyta długoletnimi wysiłkami kraju w imię jego historycznej przeszłości i wymagań rzetelnego oświecenia. Nie mniejszą nareszcie wagę ma wzgląd na polityczne stanowisko tegoż kraju, jako części składowej Monarchii Austryjackiej, przywiązane niewątpliwie do pewnych warunków, między którymi obok rodowitego wykształcenia z powodów państwowych i cywilizacyjnych znajomość języka niemieckiego niepoślednie zajmuje miejsce.

Pomienione względy nie od dzisiaj ważą się między sobą. Walka między nimi o pierwszeństwo toczy się u nas od stu lat przeszło na polu wychowania publicznego z odmiennem każdego z nich powodzeniem, kraj zaś, po tylu przejściach jest obecnie w możności sądzić o nich już nie tylko zasadniczo, lecz także na podstawie nabytych w tej mierze wyczerpujących doświadczeń.

Po przyłączeniu tych prowincyj dawnej Rzpltej Polskiej, które objęto mianem królestw Galicyi i Lodomeryi do Monarchii Domu Habsburgów, przeszły znajdujące się w nich gimnazya, jedyny podówczas rodzaj szkół średnich w części jak w Tarnowie i we Lwowie, kolonie Akademii Krakowskiej, w części zaś, jak w Jarosławiu, Przemyślu, Samborze, Stanisławowie, zakłady znie-

sionego właśnie w owej porze Zakonu Jezuitów, a w części, jak w Rzeszowie, Warężu, Złoczowie, szkoły Pijarskie, w ręce ówczesnego rządu, i otrzymały mniej więcej od r. 1782 –1784 organizacyę podobną do owej, jaką równocześnie zaprowadzono w równorzędnych zakładach innych prowincyj państw austryackich. O ile w nich, jakoteż w wyższych zakładach naukowych, liceach i uniwersytetach językiem wykładowym nie był, lub nie mógł być język łaciński, jako język nauki, został nim wyłącznie język niemiecki, jak o tem przekonywują między innemi tytuły przepisywanych wtenczas dla nauki szkolnej podręczników. W ciągu czasu, język łaciński coraz więcej miejsca ustępował niemieckiemu, w szczególności wprowadzono go od r. 1824. wyłącznie do wykładów na kursach filozoficznych, z których później powstały dwie najwyższe klasy gimnazyalne. W tem całem urządzeniu przebijała dążność, w aktach urzędowych często wypowiadana, zbliżyć Galicyę do reszty dziedzicznych prowincyj austryackich, zaszczepić na jej gruncie niemieckie życie umysłowe, i w tym duchu przekształcić społeczeństwo. Taki był stan rzeczy do r. 1848. otwarcie i statecznie popierany.

Były wprawdzie i w tym okresie chwile, w których zdawały się występować na jaw zamiary niejakiego uwzględnienia języka narodowego. Wszelako te zapędy albo były tylko przemijające, albo nie osiągnęły dalej sięgających skutków. Tylko mimochodem wspomnieć możemy o wykładach w języku ruskim czyli raczej cerkiewnym, zaprowadzonych czasowo wnet po zajęciu kraju w oddziale filozoficznym i teologicznym dla kandydatów stanu duchownego obrządku grecko-katolickiego, snać nieusposobionych dostatecznie do pobierania nauk w języku łacińskim. Byłto środek prowizoryczny, który wkrótce potem został uchylony, skoro się wydał niepotrzebnym. Donioślejsze znaczenie mógł mieć projekt z r. 1816. w łonie samego Rządu krajowego, jakkolwiek słabo i nieśmiało podniesiony, iżby dla pozyskania opinii, na Wydziale filozoficznym Uniwersytetu lwowskiego, obok wykładów w języku niemieckim, miewane były w niektórych przedmiotach wykłady w języku polskim, dla którego nadto domagano się osobnej katedry. Jakoż tę katedrę otrzymał reorganizowany na mocy Najwyższego postanowienia z d. 1. Maja 1817. Uniwersytet, jednak co do języka wykładowego zapadła decyzya, że dawniejsze w tej mierze zarządzenia i nadal mają pozostać nietknięte.

Jak wspomniano, zmiany w porządku nauk filozoficznych w r. 1824. w wykonanie wprowadzone przechyliły jeszcze więcej szalę na rzecz języka niemieckiego, ale kraj nie zachował się obojętnie wobec zaniedbania, w jakie był w systemie edukacyi popadł język narodowy. Usposobienie, jakie z tego powodu ogarnęło było oświeceńszą powszechność, znalazło nareszcie wymowny wyraz od r. 1830. na Sejmach postulatowych, mianowicie gdy się ś. p. ks. Henryk Lubomirski upomniał o prawa języka polskiego, żądając jego rozleglejszego zastosowania w nauce szkół publicznych. Sejm z r. 1833. idąc za głosem wnioskodawcy uchwalił w jego duchu reprezentacyę do Tronu. Pierwszy raz może w akcie publicznym w owym czasie uzasadniono żądanie już nie tylko względami praktycznej potrzeby znajomości języka krajowego dla wszystkich, którzy z ludem wchodzą w stosunki, lecz jeszcze z większym przyciskiem względem pedagogii i rzetelnej oświaty. Mimo to krok ten stanów galicyjskich został na razie bez skutku. W r. 1842. zaniosły stany w adresie do Tronu na nowo prośbę o uwzględnienie mowy polskiej tak w szkołach ludowych jakoteż i wyższych. Domagano się w szczególności, żeby w szkołach trywialnych nauki dawane były po polsku, w gimnazyach i na filozofii przynajmniej naukę religii podawano w tym języku, nauczyciele humaniorów mieli nietylko jak przedtem pozwolenie, ale obowiązek ćwiczenia uczniów w stylu polskim, równie jak niemieckim i łacińskim, po Instytutach filozoficznych były zaprowadzone katedry języka i literatury polskiej na wzór katedry takiej w Uniwersytecie lwowskim utworzonej; nareszcie żeby nauka języka i literatury polskiej dla wszystkich uczniów filozofii, a przynajmniej dla sposobiących się na kapłanów i urzędników była studium obligatum. W odpowiedzi na ten adres oznajmiono stanom, że po rozważeniu powyższych próśb przez władze postanowiono załatwienie prośby, żeby profesorowie humaniorów mieli obowiązek ćwiczyć młodzież także w stylu polskim, odroczyć do no-

wej organizacyi gimnazyów, wtenczas projektowanej, nie przychylić się zaś do prośby o zaprowadzenie katedr języka i literatury polskiej po Instytutach filozoficznych, jakoteż do prośby o uznanie tej nauki dla uczniów filozofii za obowiązkową. Przytem oświadczono, iż z rozkazu Jego c. k. Mości wzięto pod rozwagę, czy zaprowadzić po szkołach ludu naukę w językach krajowych, czy użyć mowy polskiej do wykładu religii w gimnazyach i Instytutach filozoficznych, nakoniec czy nie potrzeba nałożyć uczenia się języka polskiego i jego literatury przynajmniej na uczniów Teologii w Uniwersytecie lwowskim.

Wniosek ks. Lubomirskiego przekazany władzom pedagogicznym i administracyjnym do ocenienia, bardzo nieprzychylnie został osądzony, co też niezawodnie na ujemność ostatecznego rezultatu wpłynęło. Nie bez pewnego znaczenia są powody, którymi się ówczesne sfery urzędowe w swoich zdaniach kierowały. Prócz zwykłego względu na potrzebę rzekomego ścieśniania za pomocą języka niemieckiego węzłów z innemi prowincyami, któreby w razie zaprowadzenia bodaj w części języka polskiego jako wykładowego, miały być narażone na zwolnienie, zwracano uwagę także na to, że młodzież polska mimo przymusu uczenia się wszystkiego w języku niemieckim, włada nim tylko nieudolnie; ztąd obawa, żeby zupełnie odwykła od niego, gdyby bliższy jej skłonnościom i uczuciom język polski został wprowadzony do wykładów publicznych.

Jakiekolwiek zechcemy mieć zdanie o tem rozumowaniu, to jednak niewątpliwie z niego wynika, że polityka germanizacyjna w czasie swojego największego rozkwitu w naszym kraju nie mogła się zbyt wielkiem szczycić powodzeniem. Jak wpłynęła na poczucie łączności z resztą Monarchii, o tem sąd wydał już sam bieg wypadków; nie posunęła też w znacznej mierze naprzód znajomości języka niemieckiego, skoro się władze na brak jej u młodzieży w tym języku wychowanej uskarżały. Język wykładowy obcy, który nie tkwi w pierwszych zawiązkach myśli ucznia, zdoła go chyba obznajomić z pewnym tylko zasobem frazeologii, w tym lub owym dziale nauki używanej, pospolicie zaś nie usposobi go do swobodnego zapomocą jego środków odtwarzania myśli. Na tej drodze postępując nie zaszczepi się ani twórczości umysłowej, ani w ogóle życia umysłowego, owszem jest to najprostszy sposób ubezwładnienia wszelkiej samodzielności ducha. Życie umysłowe niemieckie nie znalazło w naszym kraju żyznego gruntu, szkoły nie wydały niemieckich pisarzy, polskich zaś kształcić nie mogły. Kraj stanął był na niebezpiecznej pochyłości, która wiodła do zupełnego ubezwładnienia umysłowego i duchowego upadku.

Od roku 1848. poczyna się jak w ogóle dla Monarchii Austryackiej, tak i dla naszego kraju nowy okres reform, zmian w zapatrywaniach i zapasów zasad, które także na polu szkolnictwa znalazły odgłos i zastosowanie. Idea samodzielnej, a historyą uświęconej narodowości, uzyskawszy uznanie, stała się hasłem dążeń do reorganizacyi zarządu i wychowania na podstawach przez nią wskazanych. W tym duchu ułożone były instrukcye, które był sobie wyjednał i otrzymał nowo mianowany gubernator Galicyi, ś. p. Wacław Zaleski, gdy miał objąć zarząd kraju. Przybywszy w jesieni pomienionego roku do Lwowa, zajął się ich wykonaniem, a w pierwszym rzędzie zaprowadzeniem do szkół języka polskiego. Liczebna przewaga nauczycieli, nie władających tym językiem utrudniła dzieło i nie dozwoliła mu na razie dojść dalej, jak do pewnego przypadkowego utrakwizmu polsko-niemieckiego. Stosownie do znajdujących się w zakładzie sił nauczycielskich, w niektórych przedmiotach naukę podano w polskim, w innych zaś w niemieckim języku. Nareszcie przerwały całą reorganizacyę zamieszki polityczne, otwierając wstęp reakcyi, połączonej z usiłowaniami do przywrócenia ile możności dawniejszych stosunków. Jakoż po odwołaniu wspomnianego gubernatora, rzeczywiście na żądanie głównej Rady Ruskiej we Lwowie przywrócono w szkołach średnich wschodniej części kraju dla wszystkich przedmiotów z wyjątkiem religii, niemiecki język jako wykładowy, jak twierdzono, aż do chwili, kiedy się ruski język okaże zdolnym zająć jego miejsce. Co do części zachodniej, pozostawiono wprawdzie stworzony świeżo stan, z możnością zmian co do języka wykładowego w pojedyńczych przedmiotach nauki według uzdatnienia nauczycieli, chociaż nie tajono obawy, że się przez usunięcie języka niemieckiego z jego poprzedniego stanowiska w szkołach sprowadzi skutki

dla centralizacyjnego ustroju państwa szkodliwe, a co najmniej niewygodne. Mimo to utrwalił reskrypt ministeryalny z d. 12. Września r. 1850. faktyczne stosunki, nakreślając z swojej strony granice, w których język niemiecki i nadal miał stale pozostać wykładowym, przyzwalając na zaprowadzenie obok gimnazyum niemieckiego we Lwowie równoległych niższych klas polskich, jako możliwego związku nowego gimnazyum z organizacyą, jaką otrzymały były właśnie gimnazya zachodnie, które to gimnazyum jako gimnazyum Franciszka Józefa w roku 1858. rzeczywiście przyszło do skutku.

Wydany w roku 1849. „Projekt organizacyi gimnazyów austryackich“ usiłował całą edukacyę średnią oprzeć na języku rodowitym, który miał być oraz wykładowym; dla kraju z ludnością mieszaną dopuszczał dwoistość lub nawet troistość języka wykładowego. Wszelako wśród zwrotów w prądach politycznych, jakie potem nastąpiły, nigdy ta myśl w zupełności nie weszła w wykonanie. Wytworzyła się owszem teorya o języku niemieckim jako państwowym, jakoby postawionym ponad innymi językami, jako krajowymi, lub raczej prowincyonalnymi, któreby wobec niego miały zajmować tylko podrzędne, a w ogóle, wyjątkowo tylko w edukacyi lub życiu publicznem wybitniejsze stanowisko. W tym duchu wydawano następne rozporządzenia co do języka wykładowego w średnich szkołach austryackich. Reskrypt ogłoszony przy schyłku roku 1854. oparty na cesarskiej rezolucyi z dnia 9. Grudnia roku 1854. nie mówi już o pierwszeństwie języka rodowitego w nauce, lecz poleca w pierwszym rzędzie ten język do wyboru na wykładowy, któryby rzetelny postęp uczniów w naukach zapewniał, a przytem do tego stopnia dla nich był dostępny, żeby naukę za jego pomocą z zupełnym mogli pobierać skutkiem. W razie, gdyby nim nie był język niemiecki, w niższych klasach dozwala używać stosownego języka krajowego, byle następnie w wyższych niemieckiemu w wykładach bezwarunkowa była dana przewaga. Chociaż ten reskrypt, pełen zresztą sprzeczności, odstępował od zasady narodowej organizacyi szkół średnich, wszelako zastosowany w całej pełni do gimnazyów galicyjskich, byłby w praktyce znacznie przeobraził stosunki na korzyść języka polskiego, gdyż wykonywując go trzeba było polskie wykłady zaprowadzić we wszystkich gimnazyach wschodniej części kraju, które dotąd w niemieckim prawie wyłącznie językn podawały naukę. Atoli do wykonania nie przyszło chyba o tyle, że w wyższych klasach zachodnich gimnazyów rozszerzono zakres języka niemieckiego jako wykładowego, aby mu nadać żądaną w reskrypcie przewagę. Tym sposobem tylko ujemne jego pod względem narodowym strony dostały się naszemu krajowi w udziale; do możliwych nabytków z góry przecięto mu drogę.

Przewaga zapewniona w tem rozporządzeniu językowi niemieckiemu, obudziła w prowincyach z ludnością innych narodowości a szczególniej w Węgrzech powszechne niezadowolnienie. Snać aby je zażegnać, wydano na mocy rezolucyi Monarszej z dnia 20. Lipca roku 1859. inne rozporządzenie, zastrzegając w niem językowi niemieckiemu jedynie tyle wyjątkowego stanowiska, iż miał przez wszystkie klasy pozostać przedmiotem obowiązkowej dla wszystkich uczniów nauki, i włożono na utrzymujących zakłady obowiązek obmyślania środków, jakimiby można uczniów w ciągu kursu gimnazyalnego doprowadzić do należytej biegłości w języku niemieckim. Polecono, żeby w egzaminie dojrzałości ściśle badano, ażali uczniowie w tym języku dostateczny uczynili postęp, i dołączono żądanie, iżby się w nim o innych także przedmiotach nauki tłumaczyli poprawnie i zrozumiale.

Jeżeli się już reskrypt z roku 1854. nie doczekał w naszym kraju wykonania, to tem mniej dla rozporządzenia z roku 1859. lepszego można było się spodziewać losu. Rząd wręcz oświadczył, że w gimnazyach od niego bezpośrednio zależnych, nie mógłby na siebie przyjąć odpowiedzialności za dopełnienie warunków, w rozporządzeniu zakreślonych, i polecił iżby stosunki języków wykładowych w rządowych gimnazyach — a takiemi są prawie wszystkie galicyjskie — pozostały nietknięte. Rozczarowanie, jakie ztąd wynikło, drażniło uczucia narodowe, zwłaszcza że się wydawało, jakoby z umysłu chciano pomijać nawet Monarsze postanowienia zbliżające się do życzeń i do potrzeb kraju. Podniósł tę sprawę swojego czasu we „Wzmocnionej Radzie Państwa“ jeden z najzasłużeńszych reprezentantów Galicyi ś. p. Maurycy Kraiński, domagając się na razie

przynajmniej szczerego przeprowadzenia reskryptu z roku 1854. jako wstępu do dalszych i stanowczych reform. Uzyskał też swoim poważnym głosem, iż z rozkazu Korony powołano do Wiednia komisye celem wskazania najodpowiedniejszych sposobów wykonania pomienionego reskryptu. Atoli uchwały tej komisyi nie otrzymały skutku, gdy po ustąpieniu ówczesnego Ministra stanu ś. p. hr. Agenora Gołuchowskiego, zaszły zmiany tak w składzie centralnego Rządu, jakoteż w jego programie.

W pierwszych latach panowania lutowej konstytucyi, stosunki w gimnazyach naszego kraju co do języka wykładowego nie zmieniły się, chyba że do niższych klas gimnazyum Akademickiego we Lwowie wprowadzono język wykładowy ruski i stworzono tutaj po raz pierwszy utrakwizm rusko-niemiecki na wzór polsko-niemieckiego, jaki w ogólnych zarysach od roku 1848., a w tej formie od roku 1855. istniał w gimnazyach zachodniej części kraju.

W całym tym przeciągu czasu miał kraj dość sposobności ponownie śledzić rezultaty, jakie mogły wydawać szkoły średnie z niemieckim językiem wykładowym, a prócz tego przypatrywać się doświadczeniom robionym pod wpływem zastosowania dwóch języków wykładowych, z których jednym był narodowy, a drugim niemiecki. Sądząc rzeczy bezstronnie, przyznać należy, że w jednym i drugim razie młodzież praktycznie nabywała pewnej technicznej wprawy w używaniu wyrazów a poniekąd i zwrotów niemieckich, z zakresu nauk jej w tym języku podawanych, co jej dalsze kształcenie się w nim ułatwiało; działo się to jednak kosztem rzetelnego wykształcenia umysłu, możebnego tylko, jak już zauważano, na tle swojskiej mowy, zespolonej z rozwojem myśli i jej wzrostem. Przedwczesne zastępowanie jej obcym językiem równać się musi sztucznemu powstrzymywaniu tego procesu, które tylko wyjątkowo obejść się może bez szkodliwych pod względem pedagogicznym następstw. Cena, którą okupywano wspomniane korzyści, była bezsprzecznie za wysoka, zwłaszcza, gdy się zważy, że za nią nie osiągano w zupełności zamierzonego celu. W utrakwizmie polsko-niemieckim upatrywali bezwzględnie zwolennicy niemieckiego wychowania niepowetowany uszczerbek dla swoich dążeń, spaczenie z góry powziętych ideałów; a uczniowie wszystkich gimnazyów galicyjskich, nawet tych, które wyłącznie języka niemieckiego używały w wykładzie nauki, spotykali się w obec Niemców z zarzutem, że nie władają nim ani płynnie, ani dość swobodnie, ani nawet poprawnie. Mozolnie nabyte przez nich wykształcenie nie wydawało tych owoców, jakieby wydać mogło wychowanie, zastosowane do warunków przyrodzonych i rzeczywistych. Co zaś do języka niemieckiego, to nasuwało się przekonanie, że nie tyle zbyt pochopne i nie dość przygotowane wprowadzenie go jako wykładowego może ubezpieczyć dostateczne władanie jego zasobami, jak raczej metodyczna i staranna nauka jego połączona z odpowiedniemi i wyczerpującemi ćwiczeniami.

Pod wpływem tych okoliczności przystąpił Wysoki Sejm w roku 1866. na wniosek ś. p. hr. Adama Potockiego do uporządkowania sprawy języka wykładowego, w szkołach tak ludowych jakoteż średnich kraju. Uchwalona wtenczas ustawa, która następnie dnia 22. Czerwca 1867. roku otrzymała Monarszą sankcyę, przyjęła zasadę że językiem wykładowym w pomienionych szkołach winien być język narodowy, określając w szczegółowych postanowieniach wyjątki, jakie się ze względu na stosunki faktyczne okazywały niezbędnymi. Wszakże przytem wzgląd na ważność języka niemieckiego dla młodzieży krajowej, do warstw oświeceńszych należącej, nie ustępował żadnemu innemu, bo tkwił zresztą głęboko w przekonaniu powszechności. Wysoki Sejm, podzielając je w zupełności na stanowisku rozporządzenia cesarskiego z roku 1859., otoczył naukę języka niemieckiego temi samemi rękojmiami, które powołane rozporządzenie swojego czasu uznało za odpowiednie. Położył warunek, iżby była we wszystkich klasach szkół średnich i dla wszystkich uczniów obowiązkową, a w egzaminie dojrzałości wymagano od nich nietylko dostatecznego obznajomienia z zasadami języka, lecz oraz biegłości w używaniu w ogóle i w zastosowaniu do innych przedmiotów nauki. W wykonaniu ustawy, Rada szkolna krajowa pospieszyła podwyższyć liczbę godzin tygodniowej nauki języka niemieckiego, z 26—27 na 34—35 we wszystkich klasach, (z któ-

rej przypadło na klasę I. 6, na II. 5—6, na III. i IV. po 4—5, na V. 3—5, na VI. 4—5, na resztę po 4), uważając to podwyższenie za podwalinę dalszych prac około zapewnienia należytego postępu uczniów w tym przedmiocie nauki.

Przytoczony na wstępie wniosek posła ks. Adama Sapiehy zdaje się dowodzić, że żywione pod tym względem oczekiwania nie zostały w całości spełnione. Wyraża on owszem widocznie obawę, że jeżeli się tok rzeczy nie zmieni, młodzież nasza w przyszłości narażoną będzie na nieumiejętność języka niemieckiego, tego tak ważnego w Monarchii Austryackiej środka wymiany myśli w prywatnem i publicznem życiu, mowy centralnych władz i państwowych ciał reprezentacyjnych, będącej kluczem znakomitej literatury i cywilizacyi. Głos ks. Sapiehy uważać trzeba za wyraz przekonań szerszych kół, zwłaszcza, że się podobne uwagi od pewnego czasu odzywają ze strony władz świeckich i duchownych, jakoby młodzież garnąca się do służby publicznej nie władała w dostatecznej do jej wykonywania mierze językiem niemieckim.

Te objawy opinii nie mogą być obojętne, wymagają owszem czujnej baczności ze strony Reprezentacyi krajowej i naprawy złego, o ile się okaże rzeczywistem. Słusznie się też domaga wniosek ks. Sapiehy, by zbadanie sprawy poruczyć dwom Władzom krajowym najbardziej do tego powołanym, najwyższej autonomicznej i najwyższej szkolnej i wezwać je do użycia sposobów, mogących przywrócić zachwianą według mniemania niektórych równowagę pomiędzy potrzebami społeczeństwa a praktyką edukacyjną.

Komisya szkolna nie chce sądzić o wynikach badań przez dwie poważne magistratury kraju przedsięwziąć się mających, przypuszcza jednak, że wskazane złe może choć w części nie sięga tak daleko i głęboko, jakby się zdawać mogło, że owszem występujące luźne nieraz wypadki uważane bywają za przypadłości ogólnego niedomagania. Prócz tego nie należy zapominać, że nabycie biegłości w obcym języku jest w każdym razie rzeczą bardzo trudną, a pokonywać te trudności po nad pewną miarę, mogą tylko umysły giętkie za pomocą niezwykłej pracy i ćwiczeń nieustających z czasem pospolitej nauki, wśród sprzyjających okoliczności. Być może, że jednostki, które w pierwszym rzędzie dały powód do nadmienionych powyżej obaw lub skarg, nie miały w sobie tych warunków, któreby im były umożebniły lepszy postęp w języku niemieckim. Nadto zasługuje na wyrozumiałą uwagę i ta okoliczność, że konsekwentnie przeprowadzona po r. 1867. zmiana języka wykładowego przeniosła punkt ciężkości ćwiczeń w języku niemieckim z nauki we wszystkich przedmiotach na specyalną naukę tegoż języka samego. Włożyła na nią tym sposobem o wiele trudniejsze zadanie od owego, które miała przedtem do spełnienia. Powstaje pytanie, czy się od razu znalazła wszędzie utarta już droga postępowania, wiodąca niechybnie do podwyższonego celu i czy przygotowane były potrzebne do tej pracy środki. W razie przeczącym nie byłoby w tem nic dziwnego, gdyby się po niejakimś czasie chodzenia po omacku okazało, że nie dopięto w zupełności celu, do którego inną dążyć należało drogą i że rezultaty usiłowań nie dosięgły spodziewanej, a może nawet skromnej wysokości. Wszakże zatem nie idzie, żeby dalsze doświadczenie i wprawa nie zdołały wygładzić powstałych tym sposobem nierówności, i spotęgowanym usiłowaniom zupełne zapewnić powodzenie.

Byłoby to zbyt porywczem i niewłaściwem postąpieniem, gdyby dostrzeżono ujemne pojawy teraźniejszego systematu lub jego wykonania, usunąć chciano powrotem do dawniejszego stanu rzeczy, przez częściowe lub całkowite przywrócenie niemieckiego języka wykładowego w szkołach średnich. Takie zaprzeczenie dawniejszych zabiegów i usiłowań narodowych, odczutoby boleśnie w całem społeczeństwie; a co najgorsza, użyty środek musiałby odnowić wszystkie wadliwości i rany, jakie poprzedni ustrój pod względem języka wykładowego na jaw wyprowadził. Możeby zrazu znalazła zwolenników myśl, zastosowania języka niemieckiego jako wykładowego do jednego lub dwóch przedmiotów nauki. Byłby to półśrodek, używany już przedtem w naszym kraju, który jednak nie zadowolnił żadnej strony, i nie osiągnąłby także w przyszłości lepszych skutków. Pozbawionoby kilku innych przedmiotów nauki pełnego pedagogicznego wpływu na umysł lub serce

uczniów, poświęcając je co najmniej napoły ćwiczeniom w języku niemieckim; a te znowu niepoparte usilną metodyczną nauką jego samego, okazałyby sie wkrótce niedostatecznemi i wywołałyby usiłowania skierowane do rozszerzenia go na resztę przedmiotów i zupełnego wyrugowania języka norodowego.

Wszelako wniosek ks. Adama Sapiehy nie doradza ani jednego ani drugiego. Domaga się tylko ścisłego dopełnienia tych rękojmij, któremi w ustawie powodzenie nauki języka niemieckiego jest ubezpieczone. Komisya szkolna jest tego przekonania, że pomienione rękojmie zupełnie wystarczają, byle umiejętnie i starannie były wykonywane. W szwajcarskich szkołach średnich z językiem wykładowym niemieckim, nauka języka francuskiego jako osobnego przedmiotu, usposabia uczniów do zupełnego władania tym językiem, chociaż zresztą wcale nie wykładowym. Ztąd można wnosić, że jeżeli nauka języka niemieckiego u nas pomimo wielkiej liczby godzin jej poświęcanych do podobnych nie dochodzi rezultatów, to nie stanowisko językowi temu wyznaczone, lecz mylne może zastosowanie pedagogicznych i dydaktycznych zasad musi być tego przyczyną.

Rzeczą Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej będzie, zbadać przedewszystkiem, o ile powszechne zresztą skargi na niedostateczność postępu uczniów w języku niemieckim są uzasadnione, i obmyśleć lub wskazać sposoby, jakimiby istniejącemu złemu zaradzić, a dalszemu szerzeniu się jego zapobiedz można. Komisya szkolna nie może być do tego powołana; pozwala sobie jedynie w kilku jeszcze ustępach, zaznaczyć parę punktów, na które jej zdaniem przy sposobności zamierzonego badania szczególniejszą wypadałoby zwrócić uwagę.

P o p i e r w s z e. Od dawniejszego już czasu odzywają się głosy, utrzymujące, że się poziom nauki w ogóle w naszych szkołach średnich znacznie zniżył. Zdanie to między innemi wypowiedziało „Sprawozdanie Akademii Umiejętności w Krakowie“, o reformie gimnazyów i szkół realnych złożone. Jeżeliby ten zarzut miał rzeczywiście być usprawiedliwiony, to niedomaganie nauki języka niemieckiego nie byłoby osobliwym pojawem w naszem szkolnictwie, lecz prostym wynikiem jego w ogóle niezadowalniającgo stanu. Władze sprawdziwszy bezstronnie możliwą słuszność ujemnych sądów o niem, miałyby obowiązek starać się przedewszystkiem o podniesienie poziomu dydaktycznego, a zbawienne skutki tej pieczołowitości przyszłyby niezawodnie w pomoc także językowi niemieckiemu.

P o w t ó r e. Sposoby nauczania obcych języków, tak starożytnych jakoteż żyjących, nadzwyczajnie postąpiły w nowszych czasach. Zastosowano je też z powodzeniem do warunków, w których zbiorowa, a szczególniej publiczna szkoła swoich uczniów wychowuje. Zamiast dawniejszych metod oschłych, na gramatycznym formaliźmie opartych, zaprowadzono nowe, które w sposób prostszy i racyonalny przy pomocy stosownych praktycznych ćwiczeń budzą w uczniu poczucie obcego języka i obznajamiają go z zasobami równie jak i zasadami jego. Wiadomo, że nasze władze edukacyjne przy rozmaitych sposobnościach wydawały w duchu nowszych zapatrywań dydaktycznych instrukcye dla nauczycieli języka niemieckiego, pouczając ich, jak mają postępować, jeżeli chcą ze skutkiem zadość uczynić swemu zadaniu. Nie można wątpić, że wielu nauczycieli z pożytkiem dla swoich uczniów zastosowało się do tych wskazówek. Byłoby jednak rzeczą ważną zbadać, czyli się poprawne dydaktyczne zasady należycie upowszechniły i czyli się nauczycielstwo niemi tak przejęło, że w ich duchu działa i postępuje.

P o t r z e c i e. Należałoby także sprawdzić, czyli i z jakim skutkiem dotąd w myśl ustawy krajowej o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich badano w egzaminie dojrzałości uczniów, opuszczających szkołę średnią, znajomości języka niemieckiego i biegłości w jego użyciu, i czyli się to badanie odbywało zawsze z odpowiednią ścisłością?

P o c z w a r t e. Dalszym warunkiem skuteczności jakiejkolwiek nauki, a zatem i tej, o której mowa, jest jej stosowna organizacya. Jeżeli się nauczyciele przedmiotu co chwila lub w krótkich odstępach czasu zmieniają, to żaden z nich nie czuje odpowiedzialności ani za dopełnienie programatu, ani za rzeczywisty postęp uczniów. Jednak bez takiej odpowiedzialności osobi-

stej o dobrem prowadzeniu jakiejkolwiek sprawy, a tem mniej sprawy nauczania, wcale nie mowy. Tylko nauczyciel, który przez dłuższy czas nauką kieruje, może być za postęp uczniów w niej odpowiedzialny. Ponieważ jednak jest rzeczą niewykonalną, a może i niepożyteczną, żeby jeden nauczyciel przez wszystkie klasy większej szkoły średniej, jaką jest gimnazyum lub szkoła realna, uczył języka niemieckiego, z powodu, że w takim razie i nawał spadającej na niego pracy byłby za wielki i jego umysł nie byłby w możności objąć pedagogicznych i dydaktycznych wymagań wszystkich jej stopni; wynika ztąd potrzeba rozdziału szkoły na kilka stopni i poruczenia na każdym z nich nauki tej jednemu nauczycielowi stale, któryby w skutek tego był świadom swojego specyalnego zadania w zakładzie i pozostając przez czas dłuższy na zajętem stanowisku, doskonalić się mógł w metodzie temu zadaniu odpowiedniej. Władze miałyby sobie zdać sprawę, czyli w każdej szkole istnieje potrzebna organizacya nauki języka niemieckiego, i czy ona odpowiada celowi; miałyby zaś tamę położyć wręcz szkodliwej dowolnej przypadkowości w rozdziale lekcyj.

Po piąte. Najlepsza organizacya nauki nie wiele jeszcze przyniesie pożytku, jeżeli nie spoczywa na zdolnych nauczycielach. Owszem, dobry nauczyciel często zdoła zastąpić braki chromającej organizacyi. Chcąc szkołę i naukę w dobrym stanie utrzymać, trzeba się starać o światłych, sumiennych i biegłych nauczycieli. Jeżeli spełnienie warunków dobrego postępu nauki języka niemieckiego, wymienionych w poprzednich ustępach, głównie od szkoły samej zależy, to spełnienie warunku, o którym obecnie mowa, spoczywa w ręku władz wyższych, na nominacyę nauczycieli wpływ wywierających. One też najlepiej wiedzieć mogą, o ile dotąd zdołały temu żądaniu w każdym razie i w zupełności zadośćuczynić i coby było potrzebne, aby zachodzące w tej mierze przeszkody usunąć. Największa z nich w tem się dotąd mieściła, że kwalifikacya nauczycielska do nauki języka niemieckiego, dla naszej młodzieży trudna i mozolna, sama przez się nie wystarczała, aby kandydat mógł otrzymać nominacyę na nauczyciela gimnazyalnego, lecz winna była się łączyć z kwalifikacyą do innego, tak zwanego głównego przedmiotu, z którego egzamin już bez tego dawał prawo do osiągnięcia nominacyi. Ztąd pochodziło, że się bardzo mało kandydatów ubiegało o kwalifikacyę do nauki języka niemieckiego, która z tego powodu przechodzić musiała w ręce osobistości, nie mających nawet pretensyi, ażeby jej wymaganiom mogły były sprostać. Obecnie ten stosunek zmienił się na lepsze o tyle, że nowy regulamin egzaminacyjny dla kandydatów zawodu nauczycielskiego z r. 1884. postanawia, iż uzdolnienie do nauczania języka niemieckiego, połączone z uzdolnieniem do nauczania innego języka krajowego, daje samo przez się prawo do uzyskania stałej posady w nauczycielskim zawodzie, jeżeli kandydat zarazem udowodnił w egzaminie ustnym, że posiada gruntowną i pewną znajomość gramatyki obu języków klasycznych i jest w stanie tłumaczyć ustępy z autorów łacińskich i greckich, które nie nastręczają szczególnych trudności językowych. Czyli to, w porównaniu z dawniejszymi przepisami, niewątpliwie znaczne ułatwienie i w jakiej mierze przyczyni się do uzyskania nie tylko urzędownie kwalifikowanych, lecz także rzeczywiście zdolnych nauczycieli języka niemieckiego, o tem jedynie przyszłość orzec może; o ile je na razie godzi się uważać za wystarczające, władze edukacyjne krajowe przynajmniej w przybliżeniu ocenić zdołają.

Po szóste. Wspomniany regulamin egzaminacyjny dozwala kandydatom na nauczycieli języków żyjących, t. j. francuskiego, angielskiego lub włoskiego, policzać do przepisanego czterolecia uniwersyteckiego rok, któryby przebyli we Francyi, Anglii lub Włoszech w celu wyuczenia się jednego z pomienionych języków. Idąc za myślą, w tym przepisie zawartą, można sobie zadać pytanie, czyli ze względu na stosunki i potrzeby naszego kraju nie byłoby rzeczą pożyteczną, ażeby z przyszłych nauczycieli niemieckiego języka w naszych szkołach przynajmniej część jeden rok swoich nauk odbywać mogła w Niemczech lub w niemieckich prowincyach Monarchii austryackiej. Zwykłe ekonomiczne stosunki naszych kandydatów wymagałyby może dla nich pieniężnej pomocy ze strony Skarbu państwa lub kraju. Wydział krajowy i Rada szkolna krajowa

mogłyby po przeprowadzonych badaniach dać objaśnienia, o ile by na poparcie tej myśli z jednej lub drugiej strony liczyć można.

P o s i ó d m e. Można się także spotkać ze zdaniem, iżby należało w wyższych zakładach, w szczególności w Uniwersytetach krajowych, obok naukowych wykładów o języku niemieckim i jego literaturze, tudzież w innych Akademiach świeckich i duchownych zaprowadzić pod kierownictwem wynagrodzonych za to lektorów rodzaj seminaryów lub konwersatorów, w którychby młodzież oddająca się zawodowemu wykształceniu miała sposobność, ćwiczyć się bez jakichkolwiek opłat praktycznie w języku niemieckim, a to stosownie do obranego zawodu także w stylu urzędowym, kaznodziejskim, krasomowczym i t. d. O użyteczności lub wykonalności tej myśli możnaby orzec stanowczo dopiero po zasięgnięciu opinii właściwych czynników.

W duchu powyższych uwag, i ze względu na to, że wszelkie postanowienia w toczącej się sprawie poprzedzić winno zbadanie faktycznego stanu rzeczy, Komisya szkolna wnosi, co następuje:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, żeby w porozumieniu z Radą szkolną krajową

1. zbadał, o ile pojawiające się skargi na niedostateczny postęp naszej młodzieży szkół średnich w języku niemieckim są uzasadnione;

2. obmyślał środki, którymiby w obrębie obowiązujących ustaw i bez ich naruszenia lub zmiany przez ściślejsze i umiejętne ich wykonanie dostateczny postęp naszej młodzieży w szkołach średnich do tego stopnia zapewnić można, iżby po ich ukończeniu w ustnej mowie i na pismie należycie władała, i żeby nareszcie

3. na najbliższej sesyi o skutku swych badań zdał sprawę i w danym razie odpowiednie przedstawił wnioski.

We Lwowie dnia 13. Stycznia 1887. r.

Przewodniczący:
Dr. Majer *w. r.*

Sprawozdawca:
Czerkawski *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 129.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego L. S. 394 „o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych“.

Uchwałą z 20. Grudnia przydzielił Wysoki Sejm Komisyi gospodarstwa krajowego sprawozdanie Wydziału krajowego, odnośne do spraw melioracyjnych i regulacyi rzek. Komisya idąc wślad za sprawozdaniem Wydziału, dzieli sprawozdanie swoje na działy, jak następuje:

I.

Przedsiębiorstwa melioracyjne ustawowe.

A. Sankcyonowane. Takowe rozpadają się na dwie kategorye: przedsiębiorstwa krajowe: (Łęg, Kisielina, Gniła Lipa) i na przedsiębiorstwa spółkowe subwencyonowane: (Nowy Breń, Kanał Chorzelowski, Bagna Niskie, Rudnickie, Stary Breń i Wisłok).

Projekty techniczne i kosztorysy wypracowane przez biuro melioracyjne uznane zostały bez zmiany przez c. k. Ministerstwo za odpowiednie. Natychmiast po udzieleniu sankcyi, wziął się Wydział krajowy do zorganizowania całego aparatu potrzebnego dla wprawienia w ruch tych robót jako przedsiębiorstwa krajowe i wypracował obszerną instrukcyę techniczno-administracyjną, instrukcyę rachunkową, oraz projekt statutu Spółki wodnej przez strony interesowane przy przedsiębiorstwie krajowem zawiązać się mającej i takowe przedkłada do wiadomości Wysokiego Sejmu. Są one ze sobą ściśle związane i stanowią organiczną całość. Cała władza i kierownictwo skoncentrowane są w rękach inżyniera kierującego robotą i delegata mianowanego przez Wydział krajowy. Instrukcye te wypracowane są z uznania godną dokładnością, lecz dopiero praktyka okazać może, czy w szczegółach nie wypadnie zmian jakich poczynić. Zasadniczo mniema Komisya, że należy o ile możności oddzielać w większej administracyi, jaką stanowi bezsprzecznie każde z przedsiębiorstw krajowych, kasowość od właściwej administracyi, kontroli i strony technicznej przedsiębiorstwa. Obecnie kasowość jest w rękach delegata, który zarazem całą stronę administracyjną a nawet kontrolę w swej osobie jednoczy. Zachodzi obawa, że delegat ten, będący obywatelem mieszkającym w okolicy, w której się przedsiębiorstwo robi, będzie przeciążony pracą, obowiązkiem utrzymywania ksiąg, robienia miesięcznych wykazów dla Wydziału etc., obok innych ważnych czynności administracyjnej natury. Zdaje się przeto wskazanem, by w przyszłości kasowość była powierzoną komu innemu, a tym mógłby być bez powiększenia kosztów na kraj spada-

jących, reprezentant Spółki wodnej, względnie tak długo, póki Spółka wodna ukonstytuowaną nie jest, przez Wydział krajowy wybrany członek komitetu reprezentującego interesowanych właścicieli.

Co do szczegółów odnośnych do postępu robót, rachunków i czynności około ukonstytuowania się spółek wodnych, odsyła się do sprawozdania Wydziału krajowego, które jest pod temi względami wyczerpujące.

Nasuwa się tu uwaga ogólnej natury, że koszt wszystkich robót przy wszystkich przedsiębiorstwach tak spółkowych, jak krajowych, ponosił dotąd w roku ubiegłym fundusz krajowy. Pomimo sankcyonowania odnośnych ustaw, z których dwie już w 1885. r. uzyskały sankcyę, użyczył W. Rząd tylko 5.000 zł. dla spółki wodnej Nowego Brnia na poczet raty tejże spółce należnej, i to nie spółce wprost lecz za pośrednictwem Wydziału powiatowego. Przyczyna tego opóźnienia we wpływaniu rat od c. k. Rządu ustawą przyznanych, leży w trudności ukonstytuowania się spółek wodnych. Prawomocne ukonstytuowanie się tychże rozbija się o techniczne trudności ustalenia obszaru konkurencyi i sporządzenia katastru konkurencyjnego. Widzimy ze sprawozdania Wydziału, że przy wszystkich przedsiębiorstwach krajowych, a nawet przy największej części przedsiębiorstw spółkowych, inżynierowie krajowi zmuszeni są dla pospiechu w dopięciu pożądanego celu sami ustalać obszar konkurencyjny i sporządzać kataster konkurencyjny, który jednak potem musi być przez organa techniczne rządowe potwierdzony, albowiem ustawa wodna wyraźnie zastrzega, że ustalenie obszaru i sporządzenie katastru mającego służyć za podstawę do zawiązania spółki wodnej, należy do władzy politycznej. Siły techniczne krajowe, których liczba przy rozwoju, jaki roboty melioracyjne i regulacyjne w kraju, jak to w dalszym ciągu niniejszego sprawozdania uwidoczniono, jest za słabą i które Komisya proponuje wzmocnić z obciążeniem budżetu krajowego, są zmuszone wykonywać czynności należące do organów technicznych władzy politycznej, a c. k. Rząd wstrzymuje wypłaty na rzecz melioracyi z powodu braku formalności, których niedopełnienie jest spowodowane niedostatecznością jego własnych sił fachowych. Z tego powodu, oraz z powodu uwag zamieszczonych poniżej w sprawozdaniu o regulacyach rzek za spławne nie uznanych, postanowiła Komisya przedłożyć do uchwały Wysokiemu Sejmowi rezolucyę wzywającą Rząd do wzmocnienia, w miarę zachodzącej potrzeby, swych sił technicznych przy c. k. Starostwach.

Ale obok niedostateczności sił technicznych jest i co innego. Oto nie da się zaprzeczyć, że i organa administracyjne c. k. Rządu, od czasu wydania cyrkularza przez Namiestnictwo wzywającego organa podwładne do gorliwego popierania dzieł melioracyi i regulacyi w kraju, w gorliwości swej ostygły i nie dają sprawom tym, w szczególności zaś sprawie zawiązywania spółek, tego poparcia, bez którego rzeczywiście żadna spółka wodna dojść do skutku nie może. Tej to oziębłości przypisać można, że spółki wodne zawiązać tak trudno, a większa część tych spółek, które już zawiązane zostały, stoją prawnie na słabych nogach, a to dlatego, że władze polityczne przyjmują protokolarnie przystąpienia do spółki gmin, jako takich z podpisem wójta i zwierzchności, czego ustawa wodna nie dopuszcza. Ustawa ta zna tylko pojedyńczych właścicieli.

Ponieważ niepodobna jest przypuszczać nieznajomości ustawy wodnej u organów władz, domyślać się wolno, że im sprawa spółek na sercu nie leży. Chyba, że chciały c. k. Starostwa zawiązać spółkę jak najszybciej, a nie mogąc podołać katastrowi konkurencyjnemu, przyjęły podpisy gmin. Ta usłużność znowu do niczego nie doprowadziła, albowiem c. k. Ministeryum dopatrzyło rzeczy natychmiast i odmawia subwencyi. Przebieg historyczny zawiązywania i rozwiązywania tych nielicznych spółek wodnych, które w kraju są, przez cały szereg lat daje smutny obraz nieradności. Komisya upatruje w tej sprawie szkopuł, o który, jeśli tak dalej pójdzie, cała kwestya tej kategoryi melioracyi rozbić się może i dlatego z naciskiem uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie rezolucyi II.

B. Przedsiębiorstwa nowo projektowane. Przedewszystkiem zwróciła Komisya gospodarstwa krajowego swoją uwagę na to, aby nie przedstawiać Wysokiej Izbie do uchwały regulacyi części systemu wód, którego całość nie byłaby zbadaną i stopniowa regulacya systematycznie obmyślaną. Otóż przyszła Komisya pod tym względem na podstawie badania planów i map do przekonania, że uregulowaniem t. zw. kanału Chorzelowskiego, dalej Babulówki, Trześniówki z Krzemienicą i Łęgu, którego regulacya już w przeszłym roku uchwaloną została, jest ujęciem w karby osobnego systemu wód, dopływów Wisły między Wisłoką i Sanem, wielkie zrządzających szkody w rozległych łanach przeważnie pięknej gleby. Komisya ma sobie za obowiązek wypowiedzieć zdanie swoje z naciskiem, że Wysoki Sejm, który uchwalił w roku zeszłym regulacyę Łęgu, znajduje się niejako w położeniu przymusowem co do uchwalenia innych regulacyj tegoż systemu wód, Babulówki, Krzemienicy, a szczególnie Trześniówki, jeżeli rozpoczęta już regulacya Łęgu nie ma być dla poniżej położonej okolicy klęską.

Nie straciła jednak Komisya z oka względu na ciężki nasz budżet krajowy, oraz na okoliczność, że w rozwijaniu robót melioracyjnych już i sama przezorność nakazuje postępować stopniowo i ostrożnie.

Temi powodowana zapatrywaniami, przedkłada Komisya Wysokiemu Sejmowi do uchwały:

1. ustawę o regulacyi Trześniówki wraz ze wstawieniem kwoty odpowiednej w budżet 1887. roku, upraszając jak najusilniej Wysoką Izbę o uchwalenie tej ustawy z powodu powyżej przytoczonego, z uwagą, że nie uchwalenie tej ustawy lub nawet odłożenie jej wykonania na rok jeden, miałoby za skutek, że roboty rozpoczęte na Łęgu, a które wedle sprawozdania Wydziału krajowego kosztowały przeszło 11.000 zł., musiałyby być powstrzymane z wielką szkodą dla przedsiębiorstwa, a niżej położone obszary gruntów, z powodu już dokonanych robót, będą narażone na niebezpieczeństwo znacznych szkód.

2. Ustawę co do regulacyi Babulówki i Krzemienicy ze zmianą jednak terminu w ten sposób, że rozpoczęta ona będzie dopiero w roku 1888.

Korzyść z uchwalenia tej ustawy w tym roku zamiast wyczekiwania roku przyszłego jest widoczną: uchwalenie jej jest presyą na strony konkurujące i na c. k. Władze, by się krzątały około utworzenia spółki wodnej, sporządzenia katastru etc. i można mieć uzasadnioną nadzieję, że w skutek tego wcześniej wpłyną subwencye rządowe i datki konkurencyjne, przez co umożliwionem będzie porządne finansowanie przedsiębiorstwa, które w roku ubiegłym, jak to świadczy sprawozdanie Wydziału krajowego co do przedsiębiorstw już sankcyonowanych i rozpoczętych, odbywało się dorywczo, z trudnością nieraz dla kasy krajowej, a może i ze szkodą dla postępu samych robót.

Co do ocenienia korzyści z dokonania powyższych dwóch przedsiębiorstw, to posiadają one zdaniem Komisyi wszelkie warunki, aby były przez Wysoki Sejm jako przedsiębiorstwa krajowe uznane.

Obszar gruntów meliorowanych wynosić ma podług planów biura melioracyjnego przy Babulówce i Krzemienicy 16.948 morgów, przy Trześniówce 23.203 morgów. Koszt na mórg przy Trześniówce 13 zł. 87 ct., przy Babulówce 6 zł. 90 ct. Grunta w znacznej części do najlepszych w kraju należące, nabiorą dopiero przez regulacyę odpowiedniej wartości. Można więc melioracyę zaliczyć do stosunkowo najtańszych, względnie najwdzięczniejszych w Galicyi i całej Cislitawii.

Regulacya Trześniówki była już w r. 1884. przedmiotem uchwały W. Sejmu. Uchwalona ustawa nie uzyskała sankcyi z powodu zmian w projekcie technicznym. W r. 1885. ukazała się na stole prezydyalnym jako przedłożenie rządowe, do uchwały jednak W. Izbie przedstawioną nie została; wreszcie w czasie bieżącej sesyi wniósł Wydział krajowy projekta do regulacyi Babulówki i Krzemienicy, oraz do regulacyi Trześniówki, preliminując koszt pierwszej na 160.000 złr. z rozkładem na lat 5, co czyniło koszt 40%, rocznie po zł. 12.800 na kra-

jowy fundusz, zaś ogólny koszt Trześniówki 235.000 zł., 40% na kraj rozkładając na lat 6 czyni 15.600 zł. rocznie na fundusz krajowy.

Wydział krajowy odniósł się był zarazem do c. k. Ministerstwa rolnictwa z zapytaniem, czy może rachować na sankcyę w mowie będących ustaw. Na to zapytanie otrzymał Wydział krajowy odpowiedź w przededniu odroczenia Sejmu, którą c. k. Ministeryum oświadcza, że zgadza się na proponowane przez Wydział krajowy przedsiębiorstwa, jednak wyklucza od regulacyi górną Trześniówkę, co do której objawia pewne wątpliwości, mianowicie odnośnie do rentowności przedsiębiorstwa oraz i co do planów i kosztorysów tej części melioracyi i wskutek tego redukuje koszta przedsiębiorstwa z 235.000 na 177.000, zaś co do Babulówki z Krzemienicą żąda i uzasadnia nieznaczną redukcyę kosztów ze 160.000 złr. na 155.000 złr.; dalej zauważa, że wypadałoby w nagłówku ustawy wymienić potok Trześnię, — wreszcie żąda badania przez rzeczoznawców, czy wydatek na w mowie będącą melioracyę byłby w stosunku do otrzymanych korzyści.

Chociaż Wydział krajowy obaw tych pod względem rentowności nie podziela, owszem przedsiębiorstwo jako wyjątkowo rentowne w sprawozdaniu przedstawia, zwołał w Radzie powiatowej Mieleckiej dnia 30. Grudnia 6 obywateli okolicznych jako rzeczoznawców, którzy protokolarnie w obecności Starosty przedsiębiorstwo za rentowne uznali.

Dalej zażądał Wydział od Wydziałów powiatowych Mielec, Tarnobrzeg, wykazu szkód zrządzonych przez Krzemienicę i Babulówkę z Trześnią w r. 1884., któreto wykazy nadeszły w pierwszych dniach Stycznia b. r. i wykazują cyfrę 40.570 zł. w powiecie Tarnobrzeskim, zaś w powiecie Mieleckim 318.000, razem 358.570 zł. szkód zrządzonych w polach w r. 1884. Przypuszczając nawet, że te cyfry nieco za okrągło rachowane są, to przecież są one silnem poparciem rentowności przedsiębiorstwa, które ogólnie kosztować ma tylko 155.000 zł.

Wreszcie żąda c. k. Ministeryum, by rozkład robót nie na lat 6, jak proponował Wydział krajowy, lecz na lat 4 miał miejsce.

Tak Wydział krajowy jak i Komisya gospodarstwa krajowego postanowiły zgodzić się na proponowane przez c. k. Ministerstwo zmiany i upraszać Wysoką Izbę o uchwalenie odnośnych wniosków i ustaw.

Dalej projektuje Wydział krajowy osuszenie bagien Oleskich, mające być przedsięwzięte przez Spółkę wodną subwencyonowaną przez państwo, względnie fundusz melioracyjny państwowy i krajowy. Melioracya obejmować ma przestrzeń 13.000 morgów, ogólny koszt 40.000 zł. (co do innych szczegółów patrz spraw. Wydziału krajowego). Ponieważ tu chodzi nie o ochronę od klęsk, lecz o podniesienie li tylko rentowności gruntów przez osuszenie, proponuje Wydział zastosowanie §. 4. ustęp 2. b. ustawy melioracyjnej w związku z §. 6 ustęp 2. tejże ustawy z 30. Czerwca 1884. i wnosi zasiłek 20% z funduszu krajowego i tyleż z funduszu państwowego, czyli po 8.000 zł., rozłożonych na lat dwa czyli po 4.000 zł. rocznie.

Komisya uznaje użyteczność melioracyi, która kosztować będzie na morg zaledwie 3 zł. i 8 ct. i podniesie znakomicie wartość znacznego obszaru ziemi w kraju, a to tem chętniej i skwapliwiej czyni, że melioracya wyjdzie na korzyść obszaru położonego we wschodniej części kraju, która dotychczas mniej korzystała i korzysta z funduszów poświęconych przez państwo i kraj na cele melioracyjne, niż zachodnia a osobliwie środkowa część kraju, i prosi Wysoki Sejm o uchwalenie odnośnej ustawy, która o tyle od przedłożonej przez Wydział krajowy zostaje zmienioną, iż tak jak przy Babulówce, wchodzi w życie dopiero w 1888. roku. Uwagi uczynione w tym względzie nieco wyżej, mają i tu swoje zastosowanie. Póki spółka wodna nie zawiązana, obszar konkurencyjny przez c. k. Władze nie ustalony, ani prestacye stron, ani subwencya państwowa wypłacone nie będą, a cały ciężar melioracyjny spadłby czasowo na kraj. Uchwalenie zaś ustawy z terminem rocznym jest najlepszym bodźcem tak dla stron jak i dla Władz odnośnych raźnego krzątania się około ukonstytuowania się spółki, która za rok ukonstytuować się może i powinna.

W myśl wyżej wyrażonych uwag odpada uchwała II. wniosków Wydziału krajowego „Sejm przyzwala na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy z 30. Czerwca 1884., dotacyę na rok 1887. w kwocie 113.120 zł.“

Suma 113.120 zł. powstała z kwoty 80.654 zł., które Wydział krajowy wstawia w budżet na podstawie już uchwalonych ustaw, które obecnie tylko budżetowo przez Sejm uchwalone być winny, z któremi Komisya gospodarstwa krajowego zupełnie przed Wysoki Sejm występować nie potrzebuje; dalej z kwoty 28.466 na regulacyę Trześniówki i Babulówki, nareszcie z kwoty 4.000 zł. na osuszenie bagien Oleskich. Ponieważ jednak według propozycyi Komisyi ani Babulówka ani bagna Oleskie budżetu tegorocznego obciążać nie mają — zaś stosownie do żądania c. k. Ministeryum rolnictwa koszta na Trześniówkę zredukowane ale zato na lat tylko 4 rozłożone zostają, Komisya prosi o uchwałę, którą pod V. umieszcza.

II.

Regulacye przy rzekach za spławne nieuznanych.

W dziale tym przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi do uchwały szereg pozycyi przeznaczonych na regulacyę rzek za spławne nieuznanych, na podstawie uchwały Sejmowej z dnia 6. Października 1882., mocą której Sejm do tej kategoryi regulacyi oświadczył się z gotowością przyjścia w pomoc z jedną trzecią kosztów, jeśli i Wysoki Rząd to samo uczyni.

Pozycye pod a) i b) Komisya Wysokiemu Sejmowi do uchwały nie przedstawia, albowiem są już w roku zeszłym uchwalone i tylko cyfry wstawione w tegoroczny budżet będą, jak się samo przez się rozumie, przy budżecie przez Wysoką Izbę uchwalone. Co do innych pozycyi, które są nowe, to w myśl uchwały Sejmowej z 6. Października 1882., nie może Komisya, jak tylko je Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia zalecić.

Udziały c. k. Rządu i stron są przy tych robotach przynajmniej równe, w niektórych wypadkach znacznie wyższe niż udział, który kraj weźmie, jeśli Wysoki Sejm uchwali te melioracye, np. przy regulacyi Dunajca pod Wróblowicami c. k. Rząd daje 40% i koszta zarządu; przy regulacyi Raby pod Winiarami strony dają materyały w wartości 6.500 zł., kraj i Rząd po 2.100 zł., przy regulacyi i przekopie Sanu pod Bolestraszycami daje Rząd 60% kosztów.

W pozycyi k) 145 (Rubr. budżetu XIII.) wstawił Wydział do dyspozycyi swojej 3.000 zł. na regulacye rzek niespławnych. W przedłożeniu obecnem podnosi tę cyfrę do 5.000 zł., uzasadniając to podwyższenie coraz to mnożącemi się uzasadnionemi podaniami o subwencye na regulacyę rzek niespławnych, subwencyonowanych przez państwo, z których cytuje regulacyę Dunajca pod Wielką Wsią, (subwencya krajowa w wysokości 2.000 zł.), Dunajca pod Załubińcem (subwencya 231 zł.), regulacya Raby pod Stadnikami (subwencya w nieokreślonej jeszcze kwocie) i wiele innych podań. Komisya ze swego stanowiska popiera to żądanie i uprasza o przyjęcie przez Wysoki Sejm kwoty 5.000 zł.

Regulacye te odbywają się na podstawie planów i kosztorysów wyrobionych przez inżynierów rządowych, najczęściej na żądanie stron interesowanych, w wyjątkowych wypadkach tylko za inicyatywą Rządu. Jest bezsprzecznie do życzenia, aby te niejako na wyrywkę robione regulacye, zastąpione były systematycznie od dołu do góry postępującemi robotami, a zatem, aby zostały ujęte w jakiś obmyślony naprzód i jednolity plan i kierunek. Dalej, byłoby zdaniem Komisyi wielce pożądanem, aby przy sporządzaniu planów i kosztorysów była przyznana organom krajowym, względnie Wydziałowi krajowemu jakaś ingerencya, a przynajmniej, aby plany i kosztorysy były przez organa krajowe aprobowane, względnie aby mogły być przez te organa w razie uznania redukowane i aby subwencya krajowa dopiero na podstawie tej aprobaty, to jest na podstawie zredukowanych kosztów, była procencentowo wymierzaną. Nasuwa się tu uwaga, iż udział Skarbu państwa w regulowaniu tej

kategoryi wód jest za niski. Wszak według przedłożenia rządowego, wniesionego w Radzie państwa, miało państwo ponosić 60% ogólnych kosztów regulacyi. W regulacyach zaś wyżwymienionych bierze c. k. Rząd tylko 30% wydatków w większej części wypadków, w niektórych zaś tylko bierze wyższy udział jak n. p. w regulacyi Sanu pod Bolestraszycami, gdzie daje 60% kosztów. Ależ ta ostatnia regulacya znajduje się na przestrzeni rzeki Sanu, która powinna być wyłącznie na koszt państwa regulowaną. Rezolucyą bowiem z r. 1884. wezwał był kraj c. k. Rząd, aby San aż do Przemyśla za spławny uznał, a c. k. Rząd na to w zasadzie się zgodził. Lecz dotychczas uznanie to nie zostało w praktyce zastosowane.

Komisya uważa za stosowne te krótkie uwagi podać do wiadomości Wysokiego Sejmu nie z celem odmówienia subwencyi dla regulacyi, o których mowa była nieco wyżej, gdyż przeciwnie wnosi ich uchwalenie, lecz uważa za swój obowiązek uczynić je zasadniczo, jako dyrektywę dla Wydziału krajowego i aby zaznaczyć swoje stanowisko w tak ważnej kwestyi, jaką jest kwestya regulacyi rzek w Galicyi.

III.

W pozycyi budżetu 147 (rubr. XIII.) wstawił Wydział krajowy zł. 1.000 na przeprowadzenie niwelacyi i studyów dla powiatów, gmin i spółek wodnych. Uchwałą z 27. Września 1882. postanowił Wysoki Sejm, że dla gmin i spółek wodnych zawiązujących się, ma być na żądanie udzielona pomoc techniczna bezpłatnie, jeśli obszar meliorowany wynosi co najmniej 200 hektarów; na mocy tedy tej uchwały i żeby umożliwić tym przedsiębiorstwom korzystanie z kredytu państwowego dla drobnych melioracyi, przedkłada Wydział tę pozycyę nową w budżecie. Jest bowiem w budżecie państwowym pozycya, która w budżecie z r. 1885. wynosiła 92.000 zł., w budżecie na 1886. wynosi 80.000 zł., z której Galicya dotąd niekorzystała zupełnie. Jest to suma dana do dyspozycyi Ministerstwa rolnictwa na popieranie pomniejszych melioracyi; w rozdzielaniu tej subwencyi nie jest Ministerstwo krępowane ani obowiązkową subwencyą krajową ani koniecznością ustawy krajowej, jak przy funduszu stworzonym ustawą z 30. Czerwca 1884. Aby umożliwić interesowanym w kraju korzystanie z tego funduszu, uprasza Wydział o uchwalenie tej kwoty i popiera swoje żądanie poważną listą podań z różnych stron kraju pochodzących, Komisya popiera te żądania Wydziału i prosi Wysokiego Sejmu o uchwałę pod VI.

W pozycyi 141 budżetu podwyższa Wydział krajowy dotacyę na biura melioracyjne o 1.850 zł. w stosunku do uchwalonej na r. b. dotacyi. Nadwyżka ta spowodowaną została potrzebą pomnożenia sił technicznych dla studyów przygotowawczych do robót melioracyjnych przez Wysoki Sejm poleconych. Trzy przedsiębiorstwa krajowe (Łęg, Kisielina i Gniła Lipa) absorbują prawie zupełnie trzech inżynierów krajowych, a zachodnia część kraju domaga się ekspozytury biura melioracyjnego w Krakowie. Wydział zamierza podwyższyć płacę dwom inżynierom i dwom asystentom, ze względu na nawał pracy, której od nich wymaga, tudzież stworzyć cztery nowe posady inżynierów-asystentów. Komisya gospodarstwa krajowego z uwagi na coraz większy rozwój prac melioracyjnych i regulacyjnych w kraju, uznaje potrzebę takiego pomnożenia sił technicznych biura melioracyjnego. W pozycyi 141 *d* proponuje Wydział wydatek na utworzenie ekspozytury biura melioracyjnego w Krakowie w kwocie zł. 300. Utworzenia tej ekspozytury domagało się walne zebranie Towarzystwa rolniczego krakowskiego i nie ma wątpliwości, że jest w Krakowie szerokie pole dla działalności takiego eksponowanego inżyniera nietylko przy drenowaniu całego Podgórza karpackiego, ale i przy regulacyi wód całego tamtejszego Powiśla. W Tarnowie i Sanoku kosztują ekspozytury tylko po 200 zł.,

nadwyżka zł. 100 proponowana przez Wydział krajowy znajduje usprawiedliwienie w wyższych cenach mieszkań w Krakowie. Komisya gospodarstwa krajowego uprasza Wysoki Sejm o odpowiednią uchwałę pod VII.

Wydział krajowy uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie następującej rezolucyi: „Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl §. 3. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. roku przeznaczył z państwowego funduszu melioracyjnego dla Galicyi stosownie do rozległości, a szczególnie potrzeby robót melioracyjnych w tym kraju, kwotę 1,300.000 zł.“ Jak wiadomo, ustawa z 30. Czerwca 1884. roku stworzyła fundusz melioracyjny po 500.000 zł. rocznie przez 10 lat razem zatem 5,000.000 zł. wynosić mający. Wydział krajowy znajduje, że Galicya wynosząca przeszło 26% całej Cislitawii jako przestrzeń, tyleż mniej więcej jako ludność, z uwagi zwłaszcza na wielkie zaniedbanie, w jakiem się z dawna znajdowała pod względem regulacyi wód, ma prawo korzystania co najmniej z 26% całego funduszu melioracyjnego. Przedstawia dalej Wydział krajowy obraz dotychczasowego zużytkowania tego funduszu, (wyłączając pożyczki oprocentowane i bezprocentowe, które także z tego funduszu udzielane bywają). Ogólnie jest wydana lub ustawami przeznaczona z tego funduszu suma 1,842.965 zł., z której dla Galicyi jest zapewniona tylko suma 383.428 na podstawie ośmiu sankcyonowanych przedsiębiorstw, w 1886. roku zostało z tego funduszu przeznaczone 334.295 zł., z których dla Galicyi 74.907 zł.

Do przedłożenia takiej rezolucyi został Wydział krajowy zachęcony przez przykład Tyrolu. Tyrol stanowi co do obszaru 8·46%, co do ludności 4·12% Przedlitawii; co do siły podatkowej jest pięć razy słabszy od Galicyi. Mimo że otrzymał kilkanaście milionów subwencyi państwowych na regulacyę Adygi i innych rzek, zażądał w roku ubiegłym 16tą część mniej więcej całej sumy pięcio-milionowego funduszu w sumie 300.000 zł. osobną uchwałą Sejmową i chociaż nie przedstawił w tym celu ani jednego projektu ustawy krajowej, co jest niezbędnem do uzyskania subwencyi melioracyjnej, otrzymał w roku 1886. pierwszą ratę tego zasiłku w kwocie 30.000 zł., czego dowodem zatwierdzony preliminarz państwowego funduszu melioracyjnego na 1886. r.

Dalej dowodzi Wydział krajowy, że regulacye wód w naszym kraju są bez porównania tańsze i większą przynoszą korzyść niż w Tyrolu. I tak utrzymuje Wydział, że redulacya Adygi, która kosztuje przeszło 10 milionów, melioruje obszar niewiele większy, niżeli regulacya n. p. Krzemienicy, która kosztować ma 160.000 zł. i dowodzi wykazami, że dochód katastralny z jednego morga a zatem wartość meliorowanego gruntu jest wyższą w Galicyi aniżeli w Tyrolu.

Komisya przyłącza się do tych wywodów, za któremi przemawia jeszcze i ta okoliczność, że kiedy w dawniejszych czasach fundusz Państwowy wiele uczynił dla regulacyi rzek w innych prowincyach, w Galicyi nie przyczyniał się on zupełnie do uporządkowania kraju pod tym względem i uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie przez Wydział proponowanej rezolucyi pod VIII.

Do powyższych uwag należy jeszcze dorzucić, że w Galicyi do kosztów pojedynczych przedsiębiorstw przyczynia się Skarb państwa procentowo w stosunku do ogólnych kosztów przedsiębiorstw w niższym stopniu niż w innych prowincyach. I tak: stanowi udział funduszu melioracyjnego w kosztach robót melioracyjnych w innych prowincyach z wyłączeniem Galicyi 40½%, w Galicyi zaś dochodzi zaledwie przeciętnie do 29%. Powodem tego stosunku jest okoliczność, że w Galicyi niemożna było zastosować robót górskich, dla których państwowa ustawa melioracyjna przyznaje daleko wyższy bo do 50% dochodzący zasiłek z państwowego funduszu. A jednak w kraju naszym jest wiele potoków górskich potrzebujących zabudowania, nieustępujących w szkodliwości swych wód najdzikszym potokom Alpejskim.

Stwierdził to starszy Radca lasowy pan Salzer, który objeżdżał Karpaty w towarzystwie Jego Ekscelencyi pana Ministra rolnictwa w 1884 r. i w ogłoszonem dziełku swem zalicza do najniebezpieczniejszych potoki górskie wpadające do Dunajca, Biały, Wisłoki, Sanu, Dniestru i Stryja. Pan Salzer stoi na czele oddziału techników lasowych dla zabudowań potoków górskich, znajdującego się przy Ministerstwie rolnictwa w Wiedniu. Oddział ten ma dla wszystkich krajów położonych na północ od Dunaju tylko jedną sekcyę złożoną z trzech techników lasowych z siedzibą w Cieszynie. Ci technicy są zaledwie w stanie podołać zdjęciom i nadzorowi potoków górskich w dorzeczu górnej Wisły na Szląsku. W Galicyi zaś oprócz projektowanych robót górskich przy zamierzonej regulacyi czternastu rzek, zachodzi potrzeba gwałtownego zabudowania wielu potoków, o co się liczne gminy i powiaty usilnie dopominają. W skutek tego odniósł się Wydział krajowy pismem z 15. Lipca r. z. do pana Ministra rolnictwa z żądaniem utworzenia oddzielnej sekcyi dla robót górskich w Galicyi z siedzibą we Lwowie. Sekcya ta zostawałaby podobnie jak Alpejska (w Villach) i Cieszyńska pod kierownictwem Szefa zabudowań potoków górskich w Ministerstwie rolnictwa. Uznając pożyteczność jaknajrychlejszego wprowadzenia w życie tej instytucyi, Komisya gospodarstwa krajowego ma zaszczyt upraszać Wysoki Sejm o uchwalenie rezolucyi pod IX.

Sprawozdawca:
Sanguszko *w. r.*

Przewodniczący:
Stanisław Polanowski *w. r.*

Uchwały.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z 10. Grudnia 1886. r. L. 71.881, o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wzmocnił siły techniczne przy c. k. Starostwach w miarę potrzeby tak, aby wymogom rozwijających się regulacyj wód w kraju zadosyć uczynionem było, oraz, aby nakazał organom swoim energiczne działanie w kierunku prawomocnego zawiązywania Spółek wodnych.

III. Sejm uchwala dołączone projekty ustaw:

1. o regulacyi rzeki Trześniówki,. /[1]
2. o regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami, /[2]
3. o osuszeniu bagien Oleskich. /[3]

IV. Sejm otwiera na rok 1887. Wydziałowi krajowemu kredyt na regulacyę Trześniówki do wysokości 17.700 zł.

V. Sejm przyzwala na regulacyę rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. Października 1882. na rok 1887. następujące zasiłki:

a)	jednorazowa subwencya na regulacyę Dunajca pod Wróblowicami . .	1.080 zł.
b)	„ „ „ „ „ „ Zbyszycami . .	2.017 „
c)	„ „ „ „ „ „ Rożnowem . .	367 „
d)	„ „ „ „ „ „ Wielogłowami . .	666 „
e)	„ „ „ „ Raby pod Winiarami . . .	2.100 „
f)	„ „ „ „ Sanu pod Gdyczyną . . .	2.943 „
g)	„ „ „ „ „ „ Bolestraszycami . .	3.000 „
h)	do dyspozycyi Wydziału krajowego	5.000 „

VI. Sejm przyzwala na przeprowadzenie zdjęć melioracyjnych i studyów dla powiatów, gmin i Spółek wodnych, w myśl uchwały swej z 27. Września 1882. dotacyę na r. 1887. w kwocie zł. 1.000.

VII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu utworzenie w ciągu r. 1887. ekspozytury biura melioracyjnego w Krakowie i otwiera w tym celu kredyt w kwocie 300 zł.

VIII. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w myśl postanowienia §. 3. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. L .116, przeznaczył z państwowego funduszu melioracyjnego dla Galicyi stosownie do rozległości kraju, a szczególnie do jego potrzeby robót melioracyjnych sumę 1,300.000 zł.

IX. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby utworzył dla Galicyi oddzielną sekcyę dla zabudowań potoków górskich po myśli przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 13. Lipca 1886. z językiem urzędowym polskim stosownie do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. Czerwca 1869.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacyi rzeki Trześniówki.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya rzeki Trześniówki na przestrzeni od ujścia jej do Wisły aż do ujścia potoku Dąbrowa wraz z potrzebnem uregulowaniem potoków Dąbrowy i Żupawy w powiecie Tarnobrzeskim, ma być wykonaną w ciągu lat czterech po wejściu w życie tej ustawy jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt przez Wydział krajowy w roku 1885. wypracowany, w którym koszta preliminowane są w okrągłej sumie 177.000 zł. w. a.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym poczynić zmiany w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w obrębie granic powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacyi włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 40% preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 30% kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych, w §. 3. *c)* wymienionych, zawiązaną będzie przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Zasiłki krajowe i państwowe, oraz prestacye konkurencyjne mają być uiszczone w czasie budowy w czterech równych ratach rocznych z góry.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzony osobny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przy regulacyi gruntów, jako kapitału zakładowego;

2. z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy;

3 z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania wałów ochronnych.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń, potrzebnych dla konserwacyi budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych, zarówno jak i zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrzych.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami, oraz potoku Trześni.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Krzemienicy i Babulówki na przestrzeni od gminy Hyki do ujścia do Wisły, wraz z uregulowaniem potoku Rowu i Trześni, ma być wykonaną w ciągu lat pięciu począwszy od r. 1888., jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt, który ułoży Administracya państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym. Koszta wykonania jednak przekroczyć nie mogą kwoty 155.000 zł. jako sumy preliminowanej na podstawie istniejącego już projektu rządowego z r. 1876., uzupełnionego przez krajowe biuro melioracyjne.

Wydział krajowy zostaje upoważnionym także po dokonanem ułożeniu tego projektu poczynić w nim zmiany w porozumieniu z Administracyą państwa w obrębie granic powyżej wskazanej sumy maksymalnej.

§. 3.

Koszta regulacyi włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu, pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie, właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. *c)* wymienionych, zawiązaną będzie przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru liczby członków Wydziału tej spółki, określi statut przez Władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Zasiłki krajowe i państwowe, oraz prestacye konkurencyjne, mają być uiszczone w czasie budowy w pięciu równych ratach rocznych z góry.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzonym osobny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1) z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przy regulacyi gruntów;

2) z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy;

3) z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia wałów ochronnych.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych dla konserwacyi budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych, zarówno jak i administracyę funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym zostaje wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośrednio współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Ustawa

z dnia . . . . . o osuszeniu bagien Oleskich.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich powiatu Brodzkiego i Złoczowskiego: Chwatów, Zahorce, Olesko, Konty, Czyżki, Juśkowice, Sokołówka, Raźniów i Turze, które winno być wykonane w ciągu dwóch lat począwszy od roku 1888. przez spółkę wodną na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38 zawiązać się mającą, uznane zostaje za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1886. preliminujący koszta robót na 40.000 zł.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w obrębie granic powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów tej melioracyi mają się przyczyniać:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent preliminowanych kosztów;
b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 2. i §. 4. ustępu 2. b) ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116 takim samym bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów.
c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez Władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tych podstawach nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Zasiłki krajowe i państwowe oraz prestacye członków spółki mają być uiszczone w czasie budowy w dwóch równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Koszta zarządu i utrzymania wykonać się mających budowli ponosić winni członkowie spółki wodnej wspomnieni w §. 3. pod c) według wskazanego tamże stosunku.

§. 6.

Wykonanie robót melioracyjnych i konserwacyjnych prowadzić ma Wydział spółki wodnej.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wydział spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału oznaczy statut spółki przez władzę polityczną ułożyć się mający.

Tak Administracyi państwa jak i Wydziałowi krajowemu służy prawo wysyłania swoich delegatów do Wydziału spółki z głosem stanowczym.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i Wydziałowi krajowemu przyznanym będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, oznaczyć ma Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 130.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o przedłożeniu rządowem z projektem ustawy o zewnętrznych odznakach organów straży dla ochrony kultury krajowej ustanowionej i zaprzysiężonej.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 20. Grudnia 1886. przekazał Wysoki Sejm komisyi administracyjnej przedłożenie rządowe z projektem ustawy o odznakach dla straży kultury krajowej do załatwienia.

Wywiązując się tego polecenia, komisya administeacyjna przedkłada następujące sprawozdanie:

Ustawa państwowa z 16. Czerwca 1872. dz. p. p. Nr. 84. o urzędowem stanowisku organów straży dla ochrony kultury postanawia w §. 2., że strażnicy, którzy w pełnieniu swojej służby noszą przepisany strój służbowy lud odznakę, mają być uważani jako straż publiczna i przysługują im ustawą określone prawa dla osób urzędowych i straży publicznej. Postanowienia o ważności służbowych zeznań, złożonych w sprawach karnych przez zaprzysiężone organa urzędowe, rozciągają się także do zeznań straży dla ochrony kultury.

Powyższy paragraf powołanej ustawy wymaga jednak, aby strażnik nosił odznakę lub strój służbowy, jeżeli służbodawca celowi odpowiedni pożytek z ustanowienia tego rodzaju strażnika mieć chce. Wskazaną też jest potrzeba ściślejszego unormowania tych przepisów, bo w wielu wypadkach odmówiono straży polowej lub lasowej, przy orzeczeniu sądowem charakteru straży publicznej, a to z braku odznaki służbowej w myśl §. 2. ustawy z 16. Czerwca 1872. Postanowienie projektowanej ustawy (§. 1.), aby dla wszystkich gałęzi kultury jednolita odznaka była przepisana, jest korzystne, ułatwi to bowiem właścicielowi gospodarstwa utrzymanie personalu straży, który do wykonania dozoru nad różnemi gałęziami kultury powołanym być może i uchyli niedogodność różnorodnych odznak.

Nie sprzeciwia się temu projektowi nasza ustawa polowa z dnia 17. Lipca 1876., która postanawia:

§. 34. „Strażnik przysięgły obowiązany jest przy wykonywaniu służby używać odznak służbowych, przez polityczną władzę powiatową dla straży polowej swego powiatu przepisanych,

i §. 36, który opiewa „ustawa z 16. Czerwca 1872. dz. p. p. Nr. 84. określa stanowisko urzędowe przysięgłego strażnika polowego, mianowicie: co do wiarogodności jego zeznań, co do prawa przytrzymania i pogoni osób na przestępstwie polowem schwytanych lub o takowe podejrzanych i co do prawa fantowania“; zaś §. 54 ustawy lasowej postanawia „straż obowiązana jest przy wykonywaniu służby nosić ubiór przepisany“. Z tego widzimy, że odznaki dla straży są w naszem ustawodawstwie już znane, nie ma jednak w tym względzie stałych i jednolitych norm. Lukę tę wypełnia przedłożony projekt do ustawy.

Komisya proponuje w §. 1. zmianę lub przestawienie niektórych wyrazów, niewpływającą bynajmniej na istotę postanowień tamże zawartych.

W końcu zaznaczamy, że tej samej treści ustawa uchwalona została obecnie w sejmie Szlązkim.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya administracyjna wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt do ustawy“.

Lwów dnia 14. Stycznia 1887 r.

Przewodniczący:
E. Czerkawski.

Sprawozdawca:
Adam Jędrzejowicz.

Ustawa

z dnia . . . . . o zewnętrznych odznakach organów straży dla ochrony kultury krajowej ustanowionej i zaprzysiężonej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Strażnicy ustanowieni dla ochrony rozmaitych gałęzi kultury krajowej, jak: gospodarstwa rolnego i leśnego, górnictwa, łowiectwa, rybolostwa lub innych praw wodnych i przez polityczną władzę powiatową zaprzysiężeni, używać mają dla uwydatnienia tego charakteru swojego takiej odznaki, jaka dodatkowo do ustawy niniejszej przez polityczną władzę krajową w drodze rozporządzenia zostanie oznaczona i opisana. Na samej odznace służbowej nie mogą być umieszczone inne emblemata, niż podane w opisie.

Oprócz tych odznak służbowych noszone być mogą także inne emblemata, służące do oznaczenia służby lub gałęzi kultury.

§. 2.

Zaprzysiężeni strażnicy (§. 1) są obowiązani przy pełnieniu swej służby nosić odznakę służbową w sposób jaki przy tej ustanowieniu (§. 1) zostanie przepisany.

Zaniedbanie tego obowiązku ma być karane przez władzę polityczną według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. Września 1857. Dz. u. p. Nr. 198, a ukaranie strażnika podane zostanie do wiadomości jego służbodawcy.

§. 3.

Osoby, nie zostające w służbie jako zaprzysiężone organa straży. w żadnym razie używać nie mogą odznaki służbowej dla tych organów przepisanej.

Przekroczenia tego zakazu karane będą, jeżeli nie podlegają powszechnej ustawie karnej, przez władzę polityczną według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. Września 1857. Dz. u. p. Nr. 198.

§. 4.

Przepisy, któremi dotąd uregulowaue były odznaki organów straży, w §. 1. wskazanej, tracą moc obowiązującą.

§. 5.

Ustawa ta wchodzi w wykonanie w sześć miesięcy po jej ogłoszeniu. W przeciągu tych sześciu miesięcy w każdym powiecie politycznym ma być ogłoszony opis odznaki służbowej (§. 1).

§. 6.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Czcionkami Drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. 1.939/86.

Aleg. 131.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie zatwierdzenia uchwały Rady nadzorczej Banku krajowego co do udzielenia gminie miasta Stryja pożyczki komunalnej w kwocie 100.000 zł.

Wysoki Sejmie!

Gmina miasta Stryja starała się jeszcze w r. 1885. o pożyczkę komunalną z Banku krajowego w kwocie 70.000 zł., a Dyrekcya i Rada nadzorcza Banku gotowe były przyznać jej tę pożyczkę w proszonej wysokości. Gdy jednak z powodu pożyczek już dawniej zaciągniętych, udzielenie tej pożyczki wymagało zezwolenia Wys. Sejmu po myśli §. 36. stat., a sprawa ta dla braku czasu na przeszłorocznej sesyi Wys. Sejmu załatwioną być nie mogła; wniosła ówczesna Reprezentacya gminna miasta Stryja do Dyrekcyi Banku powtórną prośbę o pożyczkę w wysokości 38.000 zł., dla której zezwolenie Wys. Sejmu było zbędne.

Dyrekcya i Rada nadzorcza Banku przyzwoliła także i tę pożyczkę i przedłożyły sprawę Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia. Gdy jednak tymczasem katastrofa pożaru nawiedziła miasto Stryj, pozostała sprawa powyższej pożyczki w zawieszeniu.

Klęska pożaru była tak wielką, że c. k. Rząd dla skutecznego zaradzenia skutkom jej, widział się spowodowanym postarać się o sprężystszy Zarząd, rozwiązał, korzystając z postanowienia §. 109. ust. gm. Reprezentacyę gminną i ustanowił w porozumieniu z Wydziałem powiatowym tymczasowy zarząd pod kierownictwem c. k. Starosty w tym celu delegowanego z dodaniem dwunastu najpoważniejszych członków gminy miasta Stryja.

Zarząd ten z całą gorliwością i znajomością rzeczy zajął się zadaniem sobie powierzonem i wywiązuje się zeń chlubnie i skutecznie.

Zarząd ten wniósł do Banku krajowego prośbę o pożyczkę komunalną w kwocie 100.000 zł. celem spłaty długów już płynnych z wyjątkiem amortyzacyjnych, pokrycia kosztów regulacyi miasta i koniecznych po pożarze inwestycyj.

Dyrekcya Banku krajowego uchwaliła w dniu 10. Stycznia 1887. do L. 169. przychylić się do tej prośby, pomiędzy innemi także pod warunkiem, ażeby uchwała względem

zaciągnięcia tej pożyczki powziętą była przez zwyczajną legalną Radę gminną, aby była zatwierdzoną przez Radę powiatową, a skrypt zeznanym został przez legalnych pełnomocników tejże Rady gminnej.

Na posiedzenin odbytem dnia 11. Stycznia 1887. uchwaliła Rada nadzorcza Banku krajowego upoważnić Dyrekcyę tegoż Banku do udzielenia gminie miasta Stryja powyższej pożyczki, a Dyrekcya Banku przedłożyła akta tej sprawy Wydziałowi krajowemu, prosząc po myśli postanowienia §. 36. statutu o wyjednanie zatwierdzenia przez Wys. Sejm wymienionej uchwały Rady nadzorczej.

Przedłożone akta wykazują następujący stan sprawy.

Według inwentarza, sprostowanego po pożarze, a przez Wydział powiatowy zatwierdzonego na dniu 30. Grudnia 1886. L. 1.245 składają majątek gminy miasta Stryja:

1.	Dobra Duliby i Grabowiec wartości	80.000 zł.	— ct.
2.	lasy wartości	29.000 „	— „
3.	grunta (łąki i ogrody) wartości	19.100 „	— „
4.	budynki (po pożarze i częściowem odbudowaniu) wartości	124.950 „	— „
5.	prawa i przywileje	132.190 „	— „
6.	zapasy materyałów, naturaliów	1.604 „	— „
7.	sprzęty i rekwizyta	2.621 „	63 „
8.	kapitały czynne	48.025 „	50 „
9.	zaległości czynne	70.281 „	10 „
10.	zapas gotówki	712 „	81½ „
	łącznie wartości . .	508.485 zł.	4½ ct.

Stan bierny zaś wynosi:

a)	Dług Towarzystwa kredytowego na dobrach Duliby i Grabowiec niespłaconą resztę	41.322 zł.	70 ct.
b)	kasie sierocińskiej w Drohobyczu	1.200 „	— „
c)	kasie oszczędności w Stryju	41.340 „	— „
d)	funduszowi ubogich	2.818 „	84 „
e)	zaległości bierne	45.332 „	25½ „
	łącznie w sumie . .	132.013 zł.	82½ ct.

Czysty stan czynszu majątku gminy miasta Stryja przedstawia przeto wartość 376.471 zł. 22 ct która w każdym wypadku dostateczną jest do dania wystarczającego bezpieczeństwa dla pożyczki w kwocie 100.000 zł. w. a. a to nawet w takim wypadku, gdyby wartość przedmiotów, składających majątek gminy miasta Stryja w skutek nieprzewidzianych okoliczności bardzo znacznie obniżyć się miała.

Podatki bezpośrednie opłacane w gminie miasta Stryja wynoszą sumę 44.149 zł. 39 ct.
a właściwie po odliczeniu kwoty . . . . . 4.902 „ 77 „
z podatku domowo czynszowego, z powodu czasowego uwolnienia, resztę . 39.246 zł. 62 ct.
i ta kwota przy rozkładaniu dodatku gminnego cokolwiek zniży się, z powodu wyjątków ustanowionych w §. 83. ust. gm.

Gdy jednak gmina miasta Stryja dotąd wcale nie pobiera dodatków gminnych do podatków bezpośrednich, tyle przynajmniej nie ulega wątpliwości, że w każdym razie gmina nawet w całej pełni nie będzie potrzebowała 30% dodatku do podatków bezpośrednich, w celu pokrycia corocznej spłaty na nią przypadającej z powodu zaciągnięcia tej pożyczki, a to nawet w takim wypadku, gdyby całą należytość z tego tytułu corocznie do spłaty przypadającą pokrywać miała wyłącznie tylko dochodem z dodatków do podatków bezpośrednich.

Gdy zatem cel, dla którego wymieniona pożyczka proszoną została, jest stosownie do §. 36. statutu dopuszczalnym, gdy Rada powiatowa zatwierdziła uchwałę zarządu gminnego, tyczącą się zaciągnięcia w mowie będącej pożyczki, a zatem uznała jej pożyteczność i potrzebę, gdy majątek gminy miasta Stryja daje dostateczne bezpieczeństwo dla proszonej pożyczki, nadto Dyrekcya dla wzmocnienia tego bezpieczeństwa wymaga intabulacyi łącznej na całym nieobciążonym nieruchomym majątku gminy a dotąd nie wyzyskane źródło z poboru dodatków gminnych do podatków bezpośrednich daje rękojmię, że gmina w każdym razie będzie w stanie uiszczać regularnie raty przypadające na oprocentowanie i stopniowe umarzanie zaciągnięte pożyczki, przeto okazuje się, że nie ma najmniejszej przeszkody przeciw zatwierdzeniu uchwały Rady nadzorczej Banku krajowego, upoważniającej Dyrekcyę do udzielenia w mowie będącej pożyczki.

Wydział krajowy będąc jednak równocześnie powołanym z mocy ustawy do czuwania nad interesami gminy, poczuwa się do obowiązku podniesienia okoliczności, że warunek przez Dyrekcyę postawiony, ażeby: „uchwała względem zaciągnięcia tej pożyczki po„powiętą była przez zwyczajną legalną radę gminną, — a skrypt zeznany „został przez legalnych pełnomocników tejże Rady gminnej“ — jest zdaniem Wydziału krajowego zbędnym dla bezpieczeństwa pożyczki z Banku krajowego zaciągnąć się mającej, a dla interesów gminy miasta Stryja stać się może bardzo uciążliwym.

Zarząd gminy ustanowiony z mocy postanowienia §. 109. u. gm. powołanym jest wprawdzie tylko do tymczasowego załatwienia spraw aż do wyboru nowej Reprezentacyi gminnej. Z tego postanowienia wypływa jednak tylko ograniczenie mandatu tego tymczasowego zarządu co do czasu trwania jego upoważnienia, nie zaś co do rozciągłości przedmiotowej danego mu upoważnienia. Zarząd ten i owszem, przez przeciąg czasu, póki nowa Reprezentacya gminna ukonstytuowaną nie zostanie, ma sobie przyznaną władzę pod względem przedmiotowym zupełnie takiej samej rozciągłości, jak zwykła z wyborów wyszła Reprezentacya gminna. Żadne postanowienie ani ustawy gminnej, ani też jakiejkolwiek innej ustawy nie daje podstawy do pojmowania władzy służącej Zarządowi gminnemu ustanowionemu z mocy §. 109. u. gm. w sposób odmienny bardziej ograniczony.

Gdy zatem zwykła z wyborów wyszła Reprezentacya gminna upoważnioną jest prawomocnie obowiązywać gminę po za czas trwania swego mandatu wyborczego, przeto też nie ma najmniejszej podstawy do powątpiewania, że tymczasowość Zarządu gminnego ustanowionego z mocy §. 103. u. gm. nie może wywierać tego prawnego skutku, ażeby zobowiązania przez taki tymczasowy Zarząd w imieniu gminy przyjęte, nie miały dla gminy mocy obowiązującej, jak tylko do chwili ukonstytuowania się nowej Reprezentacyi gminnej z wyborów wyszłej. Takie zobowiązania zachowują i owszem dla gminy tak długo moc obowiązującą, na jak długo z zachowaniem prawnych formalności przyjętemi zostały; równie jak zobowiązania przyjęte przez zwykłą Reprezentacyę gminną sięgające po za jej peryod wyborczy.

Przy przeciwnem pojmowaniu tej kwestyi doszłoby się do tego, że żadna Reprezentacya gminna w ogóle nie mogłaby gminy prawnie zobowiązywać po za swój peryod wyborczy.

Takie pojmowanie rzeczy musiałoby zaś wszelkie racyonalne gospodarstwo gminne wręcz niemożliwem uczynić.

Mianowicie przechodząc do danej sprawy, — Rada gminna z wyborów wyszła uznała jeszcze przed pożarem miasta Stryja potrzebę zaciągnięcia pożyczki wysokości 70.000 zł. a. w., a Rada powiatowa zatwierdziła tę uchwałę Rady gminnej. Oczywistą jest rzeczą, że po pożarze potrzeba poczynienia wkładów nieodzownych wzróść musiała.

Naturalnym wynikiem klęski spowodowanej pożarem jest zatem, że Reprezentacya gminna urzędująca po tej klęsce nie może poprzestać na pożyczce w pierwotnej wysokości,

lecz stara się o wyższą, tak, ażeby wystarczyć mogła na pokrycie wszelkich potrzeb i inwestycyj, tak przed wybuchem pożaru za potrzebne uznanych, jako też nieodzowych dla usunięcia skutków doznanej klęski.

Jeżeli zatem Reprezentacya gminna, aczkolwiek tymczasowa, jednak właśnie w celu zagojenia ran przez pożar gminie miasta Stryja zadanych, przez c. k. Rząd w porozumieniu z Reprezentacyą powiatową ustanowiona, dla spełnienia zadania, dla którego utworzoną została potrzebuje w interesie gminy pożyczki tylko o kwotę 30.000 zł. a. w. wyższej od pożyczki, którą poprzednia Reprezentacya gminna za potrzebną uznawała w celu dopełnienia zadania sobie pornczonego i uchwala w imieniu gminy zaciągnąć pożyczkę w wysokości kwoty 100.000 zł. w. a., a pełna Rada powiatowa zatwierdza tę uchwałę zarządu gminnego; to warunek przez Dyrekcyę Banku postawiony, aby nowa Rada gminna z wyborów wyszła, uchwaliła zaciągnąć w mowie będącą pożyczkę, miałby tylko ten skutek, że Zarządowi gminnemu przez c. k. Rząd w porozumieniu z Reprezentacyą powiatową umyślnie ustawionemu w celu jak najodpowiedniejszego i najspieszniejszego zaradzenia skutkom klęski pożarnej, odjętą zostałaby możność wywiązania się w całej pełni ze swego zadania, zmuszając go do oddania w inne ręce prac w tym celu rozpoczętych, a zaledwo w części dokonanych.

Taki wynik nie byłby zgodnym z interesami gminy. Dlatego też wzgląd na tę okoliczność i obowiązek na Wydziale krajowym ciężący czuwania nad interesami gminy, zwłaszcza tak srogą klęską dotkniętej, skłania Wydział krajowy do podniesienia także i tej strony powyższej sprawy Wysokiego Sejmu, — a liczne wypadki pouczają, że przy rozwiązywaniu Rad gminnych, tymczasowe zarządy gminne bywają uznawane za legalne Reprezentacye gminy w obec c. k. Sądów, tak w sporach cywilnych, jakoteż w sprawach nie spornych, tabularnych i t. d., i nie było ani jednego wypadku w kraju, żeby legitymacya tych zarządów była przez c. k. Sądy kwestyonowaną.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm zatwierdza uchwałę Rady nadzorczej Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem krakowskiem z dnia 11. stycznia 1887 upoważniającą Dyrekcyę tego Banku do udzielenia gminie miasta Stryja pożyczki komunalnej w kwocie 100.000 zł. w. a. w obligacyach komunalnych I. emisyi, a to nawet z pominięciem warunku ażeby uchwała względem zaciągnięcia tej pożyczki powziętą była przez zwyczajną legalną Radę gminną a skrypt zeznany został przez legalnych pełnomocników tejże Rady gminnej.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 13. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Smolka,
Członek Wydziału krajowego.

L. W. kr. 1096|1886.

Aleg. 132.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie udzielenia zezwolenia reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie na poręczenie lub zaciągnięcie pożyczki w kwocie 50.000 złr.

Wysoki Sejmie!

W powiecie Dąbrowskim zawiązała się na podstawie zatwierdzonych statutów spółka wodna dla regulacyi Nowego Brnia.

W myśl ustawy krajowej z dnia 13. Maja 1885. (Nr. 34 Dz. u. kr.) uznaną została regulacya Nowego Brnia za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego. Do kosztów regulacyi obliczonych na 425.481 zł. przyczynia się fundusz krajowy 20%, państwowy fundusz melioracyjny 30%, a właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym 40% w myśl §. 66 krajowej ustawy z 14. Marca 1875. w stósunku oczekiwanych korzyści. Wykonanie roboty oznaczono na 7 lat.

Roboty są w pełnym toku.

Cele i usiłowania zawiązanej spółki wodnej doznają ze względu na ich pożyteczność gorliwego poparcia i życzliwej opieki dąbrowskiej reprezentacyi powiatowej.

Między innemi środkami wspiera ją ta reprezentacya udzielaniem kredytu i zaciągnęła już na rzecz spółki wodnej w Wydziale krajowym pożyczkę w wysokości 28.000 zł.

Obecnie zamierza powiat dąbrowski poręczyć, a względnie zaciągnąć na rzecz pomienionej spółki wodnej dalszą pożyczkę w kwocie 50.000 zł. w. a. w Banku krajowym, a gdy ta kwota łącznie z długami już istniejącymi przewyższa 50% opłacanych w powiecie podatków bezpośrednich, zwróciła się dąbrowska reprezentacya powiatowa dnia 7. Stycznia 1887. L. 1096 do Wydziału krajowego z prośbą o wyjednanie u Wys. Sejmu zezwolenia na zaciągnięcie pomienionej pożyczki.

Inwentarz powiatu z r. 1885. wykazuje w stanie czynnym:

I.	Budynki w wartości	1.366 zł.	53 ct.
II.	Skapitalizowany dochód z czterech myt drogowych.	103.501 „	— „
III.	Kapitały wypożyczone za poręczeniem . . .	24.260 „	35 „
IV.	Majątek ruchomy	2.221 „	68 „
V.	Zaległości czynne	4.825 „	80 „
	razem . .	136.175 zł.	36 ct.

STAN BIERNY.

I. Reszta długu zaciągniętego na budowę drogi Tarnów-Szczucin. . .	3.000	zł. —	ct.
II. Reszta długu zaciągniętego u c. k. Rządu na ten sam cel . . .	2.222	„ 20	„
III. Reszta długu zaciągniętego w Wydziale krajowym dla spółki wodnej regulacyi Nowego Brnia (w kw. 28.000 zł.)	24.260	„ 35	„
IV. Kaucye za wydzierzawienie myt drogowych	980	„ 68	„
V. Funduszowi ubogich powiatu	790	„ 65	„
Razem . .	31.253	zł. 88	ct.

Budżety z ostatnich 4 lat wykazują, że powiat dąbrowski na pokrycie niedoboru nakładał następujące dodatki do podatków:

W roku 1883	14%
„ „ 1884	17%
„ „ 1885	17%
„ „ 1886	16%

Wysokość wszystkich w powiecie opłacanych podatków wynosiła:

W roku 1883	72.021	zł. 73	ct.
„ „ 1884	73.576	„ 82	„
„ „ 1885	76.757	„ 40	„

Za rok 1886. nie został podatek wykazany, ale niezawodnie będzie wyższy niż w poprzednich latach, gdyż do powiatu dąbrowskiego wcielono w ostatnich czasach miasteczko Żabno i kilka gmin wiejskich.

Gdy podatek w r. 1885. (jako w ostatnim wykazanym roku) opłacany wynosi 76.757 zł. 40 ct., a ciężary powiatu wynoszą 31.253 zł. 88 ct.; nie mógłby powiat dąbrowski zaciągnąć większej pożyczki jak około 7.000 zł., gdyż ponad tę kwotę przewyższałyby długi 50% opłacanych w powiecie podatków bezpośrednich, a gdy powiat zamierza zaciągnąć 50.000 zł., wymaganą jest dla tej pożyczki w myśl §. 24. ust. o Rep. pow. ustawa krajowa.

Ze względu na potrzebę i pożyteczność celu zasiągnąć się mającej pożyczki, której zaciągnięcie pełna Rada pow. uchwaliła, Wydział krajowy wnosi: „Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt do ustawy zezwalającej powiatowi Dąbrowskiemu na poręczenie lub zaciągnięcie pożyczki w kwocie 50.000 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 13. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy:
Jan hr. Tarnowski.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Smolka.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie na poręczenie a względnie zaciągnięcie pożyczki w kwocie 50.000 zł.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie zozwala się poręczyć względnie zaciągnąć imieniem powiatu dąbrowskiego dla przymusowej spółki wodnej regulacyi Nowego Brnia pożyczkę w Banku krajowym w wysokości 50.000 zł.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. W. kr. 1426/87.

Aleg. 133.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o prośbie Reprezentacyi gminy Słobody rungurskiej w powiecie Kołomyjskim w sprawie wyłączenia z jej związku miejscowości Ropa rungurska.

Wysoki Sejmie!

Dnia 15. Kwietnia 1885 przedłożyła Reprezentacya gminy Słoboda rungurska w powiecie Kołomyjskim Wydziałowi krajowemu petycyę do Wysokiego Sejmu wystósowaną. Petycya ta, podpisana nietylko przez wszystkich członków Zwierzchności i Rady gminnej, lecz także przez wszystkich niemal samoistnych gospodarzy, jak stwierdza Wydział powiatowy, prosi, aby osada nowo powstała na gruntach gminy Słobody rungurskiej, trudniąca się exploatacyą nafty, wydzieloną została ze związku gminy Słobody rungurskiej.

Petycyę tę przesłał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Kołomyi celem zbadania stanu rzeczy i przeprowadzenia czynności przygotowawczych.

Z przedłożonych aktów okazuje się, że w nowej osadzie zwanej Ropą rungurską osiadła ludność przemysłowa, zamożna, trudniąca się przemysłem wydobywania nafty i gałęziami przemysłu z wydobywaniem nafty pokrewnemi.

Ludność ta nader ruchliwa wzrasta szybko w liczbę. W r. 1885 składała się z przeszło 800, z końcem r. 1886 zaś z przeszło 900 mieszkańców; liczba domów wynosząca 86 wzrosła w ciągu ostatnich 11 miesięcy o 25%; ilość opłacanych podatków wynosiła w r. 1885 kwotę 15.315 zł. 53 ct., a w r. 1886 wzrosła w dwójnasób.

Najlepszym dowodem ważności tej nowej miejscowości pod względem przemysłu i handlu jest okoliczność, że z Kołomyi wybudowaną została osobna kolej żelazna, pierwsza w kraju naszym kolej czysto przemysłowa, w celu połączenia tej miejscowości z siecią dróg żelaznych.

Od tej też chwili miejscowość ta, ruch przemysłowy w niej i liczba mieszkańców wzrastać będą w daleko większych rozmiarach.

Już dotychczasowym potrzebom ludności tej miejscowości nie była wstanie podołać Zwierzchność i Rada gminna wsi Słobody rungurskiej. Wynikiem tego stanu rzeczy jest prośba wychodząca z łona tej Reprezentacyi, ażeby nowo powstała osada wyłączoną została ze związku gminy przez nią reprezentowanej. Dla zaradzenia niedostatkom i niedogodnościom ztąd powstałym, ustanowiło c. k. Starostwo w porozumieniu z Wydziałem powiatowym osobnego delegata do sprawowania zadań Reprezentacyi gminnej własnego i poruczonego zakresu działania w Ropie rungurskiej. Ten stan prowizoryczny jednak dłużej trwać nie może, gdyż nowa osada coraz bardziej wzrasta i przyjmuje cechę gminy miejskiej, potrzeby jej zarówno moralne jak fizyczne wzrastają z dniem każdym. Mianowicie występują na jaw potrzeby urządzenia kościoła, szkół, komunikacyj dróg i ulic, oświetlenia i inne tego rodzaju, którym bez opodatkowania zamożnej zresztą ludności miejscowej zadość uczynić nie podobna.

Ztąd też między Reprezentacyą gminną Słobody rungurskiej a wybranymi umyślnie w tym celu przedstawicielami mieszkańców Ropy rungurskiej został na dniu 22. Listopada 1886 zawarty układ następującej treści:

1. Z dotychczasowego terytoryum gminy Słobody rungurskiej wydzielonym być ma obszar objęty parcelami katastralnemi pod liczbami: 722, 724, 725/1, 725/2, 726/1, 726/2, 743, 744, 745/1, 745/2, 746, 747, 748/1, 748/2, 749/1, 749/2, 750/1, 750/2, 750/3, 750/4, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757/1, 757/2, 757/3, 758, 759, 760, 761, 762, 763/1, 763/2, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 774/1, 774/2, 776, 779, 781/1, 781/2, 781/3, 781/4, 781/5, 781/6, 781/7, 782/1, 782/2, 782/3, 782/4, 782/5, 783, 785/1, 785/2, 787/1, 787/2, 787/3, 787/4, 787/5, 787/6, 788, 789, 790/1, 790/2, 790/3, 790[4, 790/5, 790/6, 796, 797, 798, 817, 865/1, 865/2, 865/3, 865/4, 865/5, 865/6, 865/7, 865/8, 865/9, 865/10, 866/1, 866/2, 170, 799 (dworzec), 804, 805, 806 i 807; z tego obszaru tworzy się osobną gminę pod nazwą: „Ropa rungurska“.

2. Majątek dotychczasowej gminy Słobody rungurskiej, składający się podług inwentarza z pastwisk, gruntów budowlanych, budynków kancelaryi gminnej, szkoły i prawa poboru drzewa opałowego z lasów skarbowych dekretem Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 7go Maja 1860 r. do L. 969 przyznanego, inwentarza i t. d. zostaje nadal przy gminie Słobody rungurskiej, a nowo utworzyć się mająca osada ani do majątku, ani też do dobra gminy żadnego prawa mieć nie może.

C. k. Starostwo oznajmiło pismem z d. 11. Grudnia 1886. L. 18.893, że przeciw wyłączeniu Ropy rungurskiej ze związku gminy Słobody rungurskiej nie tylko nic nie ma do zarzucenia, ale nadto uznaje utworzenie samoistnej gminy Ropy rungurskiej za konieczne.

Również Rada powiatowa uznała uchwałą z dnia 20. Grudnia 1886. załatwienie sprawy w tym duchu nie tylko za pożądane, ale i za konieczne dla dobra mieszkańców obu miejscowości.

Już wyżej podniesiono, że Ropa rungurska z powodu rozwiniętego przemysłu, z powodu zajęcia i wykształcenia swoich mieszkańców, z powodu wyższych potrzeb i wymagań we wszystkich kierunkach ma cechę osady miejskiej. Wydatki, które ponosić będzie w celu wypełnienia zadań gminy, będą niezawodnie o wiele wyższemi aniżeli w gminach wiejskich. Ztąd też pożądanem byłoby, ażeby rachunkowość gospodarstwa gminnego prowadzoną kyła wedle wymagań przepisów dla gmin miejskich. Gdy jednak przyznanie pewnej gminie charakteru gminy miejskiej (miasteczka) nie wchodzi w zakres ustawodawstwa krajowego, nie wkłada Wydział krajowy odnośnego postanowienia w projekt ustawy, lecz obejmuje je osobną uchwałą, mającą wyrazić jedynie opinię Wysokiego Sejmu w tej kwestyi.

Wreszcie podnosi Wydział krajowy, że jakkolwiek żaden z mieszkańców Ropy rungurskiej nie wchodzi w dotychczasowy skład Reprezentacyi gminnej Słobody rungurskiej, należy jednak zarządzić w Słobodzie rungurskiej nowe wybory do Rady gminnej, ponieważ mieszkańcy Ropy rungurskiej brali czynny udział przy teraźniejszej Reprezentacyi gminnej tej miejscowości.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić projekt ustawy pod ·/₁ powziąć uchwałę pod ·/₂

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 13. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy:
Jan Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Smolka *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu miejscowości Ropa rungurska ze związku gminy Słoboda rungurska w powiecie Kołomyjskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Księstwem Krakowskiem, rozporządzam:

Art. I.

Obszar gruntu objęty parcelami katastralnemi pod liczbami: 722, 724, 725/1, 725/2, 726/1, 726/2, 743, 744, 745/1, 745/2, 746, 747, 748/1, 748/2, 749/1, 749/2, 750/1, 750/2, 750/3, 750/4, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757/1, 757/2, 757/3, 758, 759, 760, 761, 762, 763/2, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 774/1, 774/2, 776, 779, 781/1, 781/2, 781/3, 781/4, 781/5, 781/6, 781/7, 782/1, 782/2, 782/3, 782/4, 782/5, 783, 785/1, 785/2, 787/1, 787/2, 787/3, 787/4, 787/5, 787/6, 788, 789, 790/1, 790/2, 790/3, 790/4, 790/5, 790/6, 796, 797, 798, 817, 865/1, 865/2, 865/3, 865/4, 865/5, 865/6, 865/7, 865/8, 865/9, 865/10, 866/1, 866/2, 170, 799 (dworzec), 804, 805, 806 i 807, wyłącza się ze związku gminy Słoboda rungurska; obszar ten tworzyć ma samoistną gminę pod nazwą: Ropa rungurska.

Art. II.

Cały dotychczasowy majątek i dobro gminy Słobody rungurskiej, pozostaje i nadal wyłączną własnością gminy Słobody rungurskiej. Ani gmina Ropa rungurska, ani jej członkowie nie mają prawa ani własności przedmiotów tworzących majątek i dobro gminy Słobody rungurskiej, ani do udziału w użytkowaniu z nich.

Art. III.

Do dni trzydziestu od obwieszczenia tej ustawy rozpisane będą wybory do Rady gminnej tak w Słobodzie rungurskiej, jak i w Ropie rungurskiej.

W dniu ukonstytuowania się Reprezentacyi gminnej w Ropie rungurskiej wchodzi niniejsza ustawa w życie.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Uchwała.

Sejm wyraża przekonanie, że stosunki miejscowości Ropa rungurska wymagają, aby tej miejscowości przy uznaniu jej za gminę samoistną, charakter gminy miejskiej (miasteczka) przyznanym został.

L. W. kr. 1.673 ex 1887.

Aleg. 134.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Jarosławia w przedmiocie uznania tamecznego szpitala miejskiego za powszechny i publiczny.

Wysoki Sejmie!

Gmina miasta Jarosławia wniosła w r. 1885. przez posła księcia Jerzego Czartoryskiego petycyę o uznanie miejskiego szpitala w Jarosławiu za powszechny i publiczny.

Gmina motywuje potrzebę otworzenia szpitala powszechnego okolicznością, że miasto to liczące do 13.000 mieszkańców, położone w gęsto zaludnionej okolicy, w miejscu połączenia dwóch dróg zelaznych, nie posiada dotychczas publicznego zakładu, w którymby ludność miejscowa i okoliczna leczyć się mogła, a oddalenie od Przemyśla o 4 mile, od Rzeszowa o 7 mil, gdzie się znajdują najbliższe szpitale powszechne, jest przyczyną, że mieszkańcy Jarosławia i okolicy, szczególnie na północ od tego miasta położonej, z pomienionych zakładów leczniczych korzystać nie mogą. Jeżeli dla stale osiadłej ludności samego miasta i powiatu otwarcie szpitala powszechnego i publicznego byłoby korzystnem i pożądanem, to potrzeba ta okazuje się tem większą ze względu na liczną ludność robotniczą, zatrudnioną w Jarosławiu i okolicach przy różnych zakładach fabrycznych, przy budowlach kolejowych i gospodarstwach rolnych na obszerną skalę prowadzonych.

Oprócz ofiarowania na szpital powszechny domu, w którym się obecnie mieści szpital miejski i ubodzy, gmina obowiązała się swoim kosztem sprawić cały inwentarz na tyle chorych, na ile szpital będzie urządzony, a nadto oświadczyła swą gotowość do przybudowania dalszych czterech sal, gdyby budynek powyższy jako niewystarczający się okazał.

Petycya ta nie przyszła na porządek dzienny i została uchwałą z dnia 23. Stycznia 1886. l. 771 wraz z innemi przez Wysoki Sejm nie załatwionemi odesłana do Wydziału krajowego do załatwienia.

Pierwszą rzeczą Wydziału krajowego było zbadać stopień potrzeby takiego zakładu, następnie przekonać się, czy ofiarowany przez gminę dom jest stosownym do powyższego celu, i nareszcie czy realnością ofiarowaną na szpital ma gmina prawo rozporządzać, gdyż fundusz ubogich jest na niej intabulowany.

Wezwana o danie opinii Rada powiatowa odpowiedziała, że ze względu, iż ilość pielęgnowanych w szpitalu miejskim według wykazów corocznie przedstawianych c. k. Starostwu, wynosi wyżej 100 rocznie i to takich chorych, których z powodu ciężkiej słabości do najbliższego szpitala w Przemyślu dostawić nie było można; dalej z uwagi, że obecnie znajduje się w szpitalu miejskim w Jarosławiu 16 łóżek na tyleż chorych; że Przemyśl od najdalszej granicy

powiatu (od wsi Majdanu) jest oddalony o 77 kilometrów; w końcu zważywszy, że powiat Jarosławski na przestrzeni 145.421 kw. miriametr. ma mieszkańców 103.281 w 113 osadach, 107 gminach katastralnych, posiadających różnorodne przedsiębiorstwa, pędzone parą i wodą, w których pożałowania godne nieszczęścia się zdarzają, Rada powiatowa uznaje, że utworzenie w Jarosławiu publicznego i powszechnego szpitala jest rzeczywiście potrzebne, pomimo iż w Przemyślu, Rzeszowie znajdują się podobne szpitale, z których ludność powiatu, z powodu znacznego oddalenia, nie zawsze korzystać może.

Inspektor szpitali, zbadawszy stan budynku ofiarowanego na szpital, a także jego sytuacyę pod względem sanitarnym i pod względem dogodności dla pomieszczenia zakładu, doniósł, że dom stoi przy targowicy, którą miasto zamierza zamienić na ogród spacerowy. Cała realność wynosi 2.721 kw. metr. Budynek ma 19·7 długości a 14·6 szerokości — za nim znajduje się ogród, mający około 500 □°. Dom piątrowy, zbudowany w r. 1846., jest suchy, ma podłogi, ramy okienne i odrzwia mocne i zdrowe, wiązania dachowe dobre i należycie zrobione; dach gontowy potrzebuje niewielkiej naprawy. Sale mają 3·30 wysokości, a według pojemności sześciennej, pomieścić mogą 30 chorych, obecnie zaś tam się mieści do 50 łóżek. Z tyłu za domem jest oficynka, zawierająca pomieszczenie na trupiarnię i drewutnię. W razie otwarcia szpitala powszechnego w tym domu, brakowałoby pomieszczenia na pomieszkanie rządcy, na kancelaryę zarządu, kancelaryę lekarską wraz z pokojem operacyjnym, na pralnię i na pokój do wanien. Ubikacye te jak i dwie sale jeszcze, każda na 10 łóżek, potrzebaby dobudować.

Te przybudowania, jak zarówno cały brakujący inwentarz, które według przybliżonego obliczenia kosztować będą od 9 do 10 tysięcy zł., miasto ofiaruje się sprawić swoim kosztem.

Co do własności domu ofiarowanego przez gminę okazuje się, że dom ten jest postawiony na gruncie, kupionym przez fundusz ubogich za cenę 208 zł; chociaż ubodzy miejscowi za właścicieli gruntu tego są zaintabulowani, dom jednak jest zbudowany przez gminę miasta Jarosławia, która utrzymując ubogich swoim kosztem i dając im pomieszczenie w innem miejscu, może się rozporządzić tą realnością według swego uznania.

Po zebraniu tych informacyj zażądaliśmy, ażeby gmina miasta Jarosławia przedłożyła formalny akt fundacyjny dla założyć się mającego szpitala, który zatwierdzić musi c. k. Namiestnictwo, jako najwyższa władza fundacyjna. W akcie tym poleciliśmy wyspecializować dokładnie, że

1. gmina ofiaruje na wieczną, nieograniczoną i nieodwołalną własność szpitala piątrowy budynek pod l. 8., na krakowskiem przedmieściu w Jarosławiu położony, z należącymi do budynku placami i ogrodem, zezwalając, ażeby szpital ten w księgach gruntowych za właściciela realności tej wraz z budynkami był zaintabulowany;

2. że gmina miasta Jarosławia zobowiązuje się w ciągu jednego roku rozszerzyć dotychczasowy budynek przez przybudowanie skrzydła, tak iżby cały szpital miał pomieszczenie na 60 łóżek, nadto że gmina obowiązuje się urządzić w budynku szpitalnym pomieszkanie dla rządcy o dwóch pokojach i kuchni, kancelaryę dla zarządu szpitala, kancelaryę lekarską, pokój operacyjny z dobrem światłem, łazienki na dwie wanny z piecem do ogrzewania wody, że przerobi oficynę za domem położoną na trupiarnię i drewutnię, zaś dzisiejszą drewutnię na pralnię i w razie potrzeby wybuduje nową kuchnię;

3. że wszelkie większe restauracye, tak budynku samego, jakoteż pobocznych ubikacyj gmina własnym kosztem uskuteczniać będzie;

4. że gmina zobowiązuje się zaopatrzyć szpital we wszystkie potrzebne przyrządy i utensylia, jak meble, sprzęty, bieliznę, pościel, odzież i t. d. i na pierwsze potrzeby sprawi zaraz: koszul 200, ręczników 200, prześcieradeł 200, nawleczek 200, wsypek 100, chustek do nosa 200, prześcieradeł do podszywania koców 200, sienników 100, kalesonów 100, spodnic 75, koców 100, szlafroków z zegeltuchu 75, kaftaników flanelowych 75, pantofli 100 par, narzędzi lekarskich za 100 zł., stół operacyjny za 50 zł., zegar do kancelaryi, łóżek 60 i sprzęt potrzebny w salach i kuchni na 60 chorych.

Wypełniając polecenie Wydziału krajowego gmina przedstawiła uchwałę Rady i akt fundacyjny, zapisany w c. k. Sądzie powiatowym w Jarosławiu dnia 3. Stycznia 1887. do l. 19., i uprasza o uznanie szpitala miejskiego za powszechny, publiczny, co w myśl art. II. p. 1. ustawy o nadzorze nad szpitalami z dnia 12. Grudnia 1869. (Dz. ust. kr. N. 8. r. 1870.) nie może nastąpić bez zezwolenia Wysokiego Sejmu.

Jakkolwiek koszt leczenia ubogich chorych w szpitalach powszechnych, posiadających 60 łóżek wynosi od 7 do 8 tysięcy złr. i tą kwotą Rub. III. budżetu krajowego w przyszłości prawdopodobnie obciążoną będzie, jednak z uwagi,

że szpital powszechny w Jarosławiu jest jak dla miasta, tak i dla okolicy bardzo potrzebny, gdyż obszar, który ma obsługiwać jest wielki, a oddalenie od najbliższych szpitali powszechnych znaczne,

ze względu na ofiarność gminy, która dla uzyskania tego dobrodziejstwa wyposaża szpital we wszystko, co zakład taki posiadać powinien, wskutek czego szpital przychodzi do majątku wynoszącego co najmniej 25.000 zł. w. a.,

nareszcie, mając na widoku, że utworzenie szpitala powszechnego w Jarosławiu zmniejszy ilość chorych ubogich w Przemyślu i Rzeszowie, —

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm zezwala, ażeby szpital miejski w Jarosławiu uznany został za szpital powszechny i publiczny, skoro gmina obowiązkom w akcie fundacyjnym dobrowolnie na się wziętym zadosyć uczyni.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 13. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy:
Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Hoszard *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Drukiem Pillera i Spółki.

Wyciąg z księgi uchwał Rady miejskiej w Jarosławiu z d. 22. Grudnia 1886.

2. Przedmiot do l. 6.980. Szpital powszechny,

Uchwała.

Rada miejska postanawia uchwałę swą z dnia 24. Listopada 1886. dotyczącą wykonania budowy nowego budynku na szpital powszechny w Jarosławiu cofnąć; uchwałę zaś w tej sprawie w dniu 23. Listopada 1885. powziętą w swej mocy utrzymując i takową restytuując, piątrowy budynek pod l. k. 8 na krakowskiem przedmieściu w Jarosławiu, na wieczną nieograniczoną i nieodwołalną własność szpitala powszechnego ofiarować i oddać, takowy stosownie do wymogów przytoczonych w reskrypcie Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 18. Października 1886. l. 38.800 w ciągu jednego roku na szpital powszechny w Jarosławiu adaptować i na umieszczenie sześćdziesiąt łóżek rozszerzyć, także mieszkanie dla zarządcy o 2 pokojach i jednej kuchni, kancelaryi dla zarządu szpitalnego, kancelaryę lekarskę, pokój operacyjny z dobrem światłem, łazienki na dwie wanny z piecem do ogrzewania wody urządzić, oficynę za domem ne trupiarnię i drewutnię, drewutnię zaś na pralnię przerobić i wszelkie większe reperacye tak budynku samego, jako też pobocznych ubikacyj własnym kosztem uskuteczniać.

Rada uchwala dalej, iż gmina miasta Jarosławia zaopatrzy szpital powszechny w Jarosławiu we wszelkie potrzebne przyrządy i utensylia, jak sprzęty, meble, pościel, bieliznę, odzież i t. p. i na pierwsze potrzeby sprawi zaraz koszul 200, ręczników 200, prześcieradeł 200, nawleczek 200, wsypek 100, chustek do nosa 200, prześcieradeł do podszywania koców 200, sienników 100, kalesonów 100, spodnic 75, koców 100, szlafroków z segeltuchu 75, kaftaników flanelowych 75, pantofli 100 par, narzędzi lekarskich za 100 zł., stół operacyjny za 50 zł., zegar do kancelaryi, łóżek sześćdziesiąt, sprzęt potrzebny w salach i kuchni na 60 chorych, nareszcie postanawia Rada miejska Magistrat do zeznania aktu fundacyjnego imieniem gminy miasta Jarosławia umocować, na pomieszczenie zaś ubogich miejscowych inny odpowiedni budynek kosztem miasta zbudować i funduszowi miejscowych ubogich chrześciańskiego wyznania na własność i do użytku oddać. Zgodność wyciągu z księgi uchwał potwierdza Expedyt Magistratu miasta Jarosław 28. Grudnia 1886. L. S. Antoni Sznyrkiewicz kancel. magist. w r.

L. W. 20 ex 1887.

Wydział powiatowy stosownie do swej uchwały z dnia 3. Stycznia 1887. na zasadzie §. 36. ustawy o Reprezentacyi powiatowej w zastępstwie Rady powiatowej w myśl §. 99. ustawy gminnej zatwierdza niniejszą uchwałę Rady miejskiej w całej osnowie.

Jarosław dnia 7. Stycznia 1887.

L. S. Prezes Zastępca Bartoszewski m. p., Goldfinger m. p. członek Wydziału, Raff m. p. członek Wydziału.

Akt fundacyjny.

Gmina miasta Jarosławia oświadcza niniejszem na podstawie uchwały Rady miejskiej z dnia 23. Listopada 1885 i z dnia 22. Grudnia 1886., że, celem zaprowadzenia w Jarosławiu szpitala powszechnego na sześćdziesiąt łóżek, ofiaruje i oddaje taż gmina na wieczną nieograniczoną i nieodwołalną własność szpitala powszechnego w Jarosławiu, jednopiątrowy budynek pod l. k. 8, na Krakowskiem przedmieściu w Jarosławiu położony, w rozmiarze 19.70 m. długi, 14.60 m. szeroki, graniczący na wschód i zachód słońca z własnymi do tej realności należącymi placami, na południe z ogrodem do tej realności należącym, a na północ z targowicą miejską, tudzież oddaje place pod tym budynkiem i ubocznymi budynkami, będące wraz z ogrodem w łącznej przestrzeni 756 sążni □, graniczące na wschód słońca z realnością pp. Salamona Mandelberga i Wolfa Schäffera, na południe z realnością p. Gustawa Adolfa Weisa, na zachód z realnością p. Salamona Armhausa, a na północ z targowicą miasta Jarosławia i zarazem zezwala, ażeby szpital ten w księgach gruntowych za właściciela całej tej realności wraz z budynkiem był zaintabulowany. Gmina miasta Jarosławia obowiązuje się dalej na podstawie powołanych wyżej uchwał Rady miejskiej:

a) w ciągu jednego roku rozszerzyć dotychczasowy wyżej opisany budynek przez przebudowanie lewego skrzydła tak, aby cały szpital miał pomieszczenie na sześćdziesiąt łóżek;

b) w budynku wyżej opisanym, mieszkanie dla zarządcy o 2 pokojach, 1 kuchni, kancelaryę dla zarządu szpitalnego, kancelaryę lekarską, pokój operacyjny z dobrym światłem, łazienki na dwie wanny z piecem do ogrzewania wody urządzić, oficynę za domem na trupiarnię i drewutnię, drewutnię zaś na pralnię przerobić i w razie potrzeby na żądanie Wysokiego Wydziału krajowego nową studnię zbudować;

c) wszelkie większe restauracye tak budynku samego jakoteż pobocznych ubikacyi własnym kosztem uskuteczniać;

d) zaopatrzyć szpital publiczny i powszechny w Jarosławiu we wszelkie potrzebne przyrządy i utensilia, jak sprzęty, meble, pościel, bieliznę, odzież itp., i na pierwsze potrzeby sprawić zaraz: *a)* koszul dwieście, *b)* ręczników dwieście, *c)* prześcieradeł dwieście, *d)* nawleczek dwieście, *e)* wsypek sto, *f)* chustek do nosa dwieście, *g)* prześcieradeł do podszywania koców dwieście, *h)* sienników sto, *i)* kalesonów sto, *k)* spodnic siedmdziesiątpięć, *l)* koców sto, *m)* szlafroków z segeltuchu siedmdziesiąt pięć, *n)* kaftaników flanelowych siedmdziesiątpięć, *o)* pantofli sto par, *p)* narzędzi lekarskich za 100 zł., *q)* stół operacyjny za pięćdziesiąt zł., *r)* zegar do kancelaryi, *s)* łóżek sześćdziesiąt i *t)* sprzęt potrzebny w salach i kuchni na sześćdziesiąt chorych. Gmina miasta Jarosławia obowiązuje się nareszcie na podstawie powołanych na wstępie uchwał Rady miejskiej na pomieszczenie ubogich miejscowych, obecnie w budynku w ustępie 1. pomienionym l. k. 8. pomieszczonych, zbudować własnym kosztem nowy budynek parterowy murowany składający się z trzech obszernych sal, jednej kuchni, jednej sieni i jednej piwnicy, tudzież w tyle tegoż domu drewutnię na gruncie do tego celu obrać i kosztem gminy miasta Jarosławia dla funduszu miejscowych ubogich w Jarosławiu zakupić się mającym i zeznać

deklaracyę do intabulacyi zdolną, ażeby fundusz miejscowych ubogich w Jarosławiu w księgach gruntowych miasta Jarosławia za właściciela tej całej realności był zaintabulowany.

W dowód czego dokument ten gmina miasta Jarosławia po myśli §. 54. ust. gm podpisuje. Jarosław dnia 28. Grudnia 1886. Karol Bartoszewski burmistrz miasta Jarosławia w. r. Leon Godziński assesor w. r. Dr. Adolf Dietzius radny miasta, w. r. Antoni Wierzbieniec w. r. radny miasta. *L. S.*

L. 19/87 C. k. Sąd powiatowy w Jarosławiu na podstawie protokołu legalizacyi z dnia 3. Stycznia 1887. stwierdza, że znani osobiście Sądowi Karol Bartoszewski c. k. Notaryusz i burmistrz miasta Jarosławia, Leon Godziński assesor Rady gminnej, Dr. Adolf Dietzius i Antoni Wierzbieniec radni miasta Jarosławia, powyższy akt fundacyjny własnoręcznie w obec Sądu podpisali, przy równoczesnem wyciśnięciu pieczęci Magistratu król. miasta Jarosławia na tym dokumencie. Jarosław dnia 3. Stycznia 1887. Michał Doboszyński c. k. sędzia powiatowy. L. S.

LW. pt. 20/87.

Wydział powiatowy stosownie do swej uchwały z 3. Stycznia 1887. na zasadzie §. 36. ustawy o Reprezentacyi powiatowej w zastępstwie Rady powiatowej w myśl §. 99. ustawy gminnej, zatwierdza niniejszy akt fundacyjny w całej osnowie. Jarosław dnia 7. Stycznia 1887. Prezes zastępca Bartoszewski w. r. podpisy nieczytelne. L. S.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 135.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

I. Aby jak najobszerniej zbadał wynikłości dotychczasowej dwudziestoletniej działalności samorządu gminnego w kraju naszym, a to nie tylko pod względem zarządu majątkowego, ale także pod względem spełnienia zadań w myśl §. 27. lit. *b.* do *n.* ustawy gminnej na gminie ciężących i z tak zwanego poruczonego zakresu działania wypływających, niemniej pod względem praktykowanego w gminach naszych systemu opodatkowania gminnego;

II. aby w swoim czasie przedłożył Sejmowi wynik tych badań i na podstawie tego wyniku poczynił wnioski, czy i o ile — przy zatrzymaniu w całej pełni samorządu gminnego — potrzebną i pożądaną jest reforma ustawodawstwa gminnego; mianowicie:

a) czyby nie należało, utrzymując gromady (osady) jako indywidualności odrębne pod względem praw majątkowych, nadać gminie jako jednostce administracyjnej w ustroju społecznem, szerszą i silniejszą niż dotąd podstawę pod względem terytoryum ludności i zasobów materyalnych;

b) czyby należało przy urządzeniu gmin — nie naruszając związku powiatowego — uwzględnić różnice, zachodzące między potrzebami i zasobami materyalnymi i moralnymi miast, a tymi samymi czynnikami po wsiach:

c) czyby nie należało ostrzej i jaśniej zakreślić granice między zakresem działania reprezentacyi (Rady) gminnej, a zakresem działania tych organów gminnych, które powołane są nie tylko do wykonywania uchwał reprezentacyi, ale także do samodzielnego zastosowania ustaw i zasad administracyi ogólnej się tyczących — ewentualnie czy zupełna reorganizacya tych organów nie byłaby wskazaną i możliwą;

d) czyby nie należało rozszerzyć i wydoskonalić nadzór nad gminami nie tylko w kierunku zarządu majątkowego, ale także we wszystkich innych sprawach prawnej działalności gmin i obmyślić przeciw gminom zaniedbującym swoje obowiązki środki zaradcze, któreby pozwoliły — bez naruszenia prawa samorządu ustawą zagwarantowanego — złe usunąć;

e) czyby nie należało ordynacyę wyborczą dla gmin jaśniej sformułować i w tych gminach, w których mała tylko jest liczba wyborców, usunąć system podziału na Koła wyborcze.

Lwów dnia 14. Stycznia 1887.

Sprawozdawca:
Fruchtmann.

Henryk Janko, Mroczkowski, ks, Kopyciński, Dr. Weigel, Goldman, Czerkawski, Weygart, Jan Kapri, Romanowicz, Michałowski, ks. Sawa, Stan. Stadnicki, Simon, Zawadzki, Wasilewski, Kaszewko, Skałkowski, Pławicki.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 136.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby rozpatrzył, czyli niedostatki publicznej administracyi gminnej, których przyczyną są słabe siły materyalne i intelektualne gmin wiejskich, nie dałyby się uchylić przez taką zmianę ustawy gminnej, któraby przyznała wyższym władzom autonomicznym prawo połączenia kilku gmin i obszarów dworskich w okręgi gminne, celem sprawowania niektórych czynności policyi miejscowej, a mianowicie spraw objętych w §. 27. ust. gmin. pod lit. c) d) f) g) k) a ewentualnie może i spraw poruczonego zakrssu działania przez wspólny organ wykonawczy i aby przedłożył Sejmowi swoje wnioski w tej mierze.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu. aby rozpatrzył czyli niedostatki sądownictwa policyjno-karnego w gminach i na obszarach dworskich nie dałyby się uchylić w związku z wskazaną pod I. reformą przez reformę tegoż sądownictwa w duchu zasad pod ·|. sformułowanych

Tadeusz Wasilewski
wnioskodawca.

M. Mazaraki, Gnoiński, Sapieha, Płaziński, Romer, Struszkiewicz, Henzel, Gorecki, S. Badeni, K. Badeni, Onyszkiewicz, Hoszard, Zawadzki, Weigel, Czaykowski, Wierzbicki, Pilat, J. Czartoryski, ks. Sawa, Z. Dembowski, Adam Stadnicki, Lassocki, Rey, A. Sapieha, Romanowicz, Brykczyński.

Zasady reformy sądownictwa policyjno-karnego w gminach.

1. Prawo orzekania kar za przekroczenia ustaw i przepisów, które dotyczą policyi miejscowej, należącej do zakresu działania gminy (§. 27 u. g.), służące dotąd w gminie naczelnikowi gminy wspólnie z dwoma asesorami lub pszysięźnymi (§. 60 u. g.), zaś na obszarze dworskim politycznej władzy powiatowej (§. 13 ust o ob. dw.) będzie odtąd służyło ustanowionemu wspólnie dla kilku sąsiednich gmin i obszarów dworskich sądowi gminnemu.

2. W każdym powiecie politycznym c. k. Starostwo w porozumieniu z Wydziałem powiatowym podzieli powiat na okręgi sądów gminnych z uwzględnieniem zaludnienia obszaru i sto-

sunków komunikacyjnych i oznaczy siedzibę każdego sądu gminnego. Projekt podziału będzie ogłoszony gminom i obszarom dworskim z wezwaniem do wniesienia zarzutów w przeciągu dni 14, poczem przedłożonym zostanie wraz z wniesionymi zarzutami c. k. Namiestnictwu, które zbadawszy go wspólnie z Wydziałem krajowym i zarządziwszy zmiany, jakie uzna za stósowne, podział ów ostatecznie zatwierdzi.

3. Członkami sądu gminnego (ławnikami) są naczelnicy gmin i reprezentanci obszarów dworskich, położonych w obrębie okręgu gminnego. Jeżeli naczelnik gminy z jakiejkolwiek przyczyny nie urzęduje, natenczas zastępca jego zastępuje go także w sądzie gminnym. Jako reprezentant obszaru dworskiego może posiadacz tegoż wstąpić sam do sądu gminnego albo mianować dla każdego obszaru dworskiego, jaki posiada inną osobę, posiadającą warunki osobiste przepisane w §. 10 ust. o obsz. dw.

4. Przy zaprowadzeniu sądów gminnych, a następnie z początkiem Grudnia każdego roku wszyscy członkowie sądu gminnego zbiorą się dla wyboru sędziego i jego zastępcy. Jeżeli przynajmniej dwie trzecie wszystkich członków sądu gminnego nie zgodzą się na jednego kandydata na sędziego lub zastępcę, których mogą wybierać także z poza grona członków sądu gminnego, natenczas Wydział powiatowy zamianuje na ten raz sędziego gminnego lub jego zastępcę, jednak tylko z grona członków sądu gminnego.

5. Sędzia gminny sądzi sprawy policyjno-karne wskazane w §. 1. tudzież sprawy, jakie osobnemi ustawami zostaną przekazane sądom gminnym, wspólnie z dwoma członkami sądów gminnych (ławnikami), z których jeden ma być zawsze naczelnikiem gminy lub jego zastępcą, a drugi reprezentantem obszaru dworskiego. Ławników obu kategoryj przyzywa sędzia gminny do udziału w sądzie gminnym, kolejno na tydzień

Ani sędzia gminny i jego zastępca, ani ławnik sądu gminnego nie może sądzić sprawy, w której obwinionym lub poszkodowanym jest on sam, lub jego służbodawca, albo osoba spokrewniona lub spowinowacona z nim, lub z jego służbodawcą w pierwszym lub drugim stopniu.

6. Uchwały w sądzie gminnym zapadają większością głosów. Tylko kary pieniężne, a w razie niemożności ich uiszczenia, kary aresztu mogą być orzekane. W nagłych wypadkach może sędzia gminny sam orzec karę, jednak tylko karę pieniężną.

Wszystkie orzeczenia mają być wpisywane w osobną księgę.

Od orzeczeń wydanych przez sąd gminny można się odwołać do politycznej władzy powiatowej.

7. Prawomocne orzeczenia sądu gminnego, wykonuje tenże za pośrednictwem naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich, którzy obowiązani są ściągać kary pieniężne, względnie wykonać karę aresztu tak samo jak dotąd przy wykonaniu orzeczeń w myśl §. 60 ust. gm. lub §. 13 u. o ob. dw. wydanych.

8. Naczelnikowi gminy wspólnie z w dwoma asesorami lub przysiężnymi, pozostaje nadal prawo orzekania kar za przekroczenie przepisów policyi miejscowej, wydanych przez radę gminną lub naczelnika gminy (§. 32. ust. gm.). Sądzenie przekroczeń podobnych przepisów, wydanych przez przełożonego obszaru dworskiego, należy od czasu wejścia w życie niniejszej ustawy do sądu gminnego.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 137.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku p. Romanowicza w przedmiocie zwoływania w czasie właściwszym sesyi sejmowych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 17. Grudnia 1886. r. do l. 258, przekazał Wysoki Sejm komisyi prawniczej wniosek posła Tadeusza Romanowicza, zdążający do tego, aby sesye sejmowe corocznie tak były zwoływane, by Sejm bez kolizyi z innemi ciałami ustawodawczemi mógł obradować, przez czas dłuższy, niż dotąd, a wystarczający do spełnienia zadań Sejmowi poruczonych.

Wobec głosu, jakim motywował wniosek swój, powszechnie uczuwany, już to wnioskodawca sam, już też dostojny Komisarz Rządowy zaznaczył przyświadczająco zapatrywanie samego Rządu, wykazując jedynie trudność znalezienia właściwego gwoli temu czasu, mógłby się wydawać zbytecznym wszelki dalszy wywód rzeczywistej potrzeby uzasadnienia tego przedmiotu, kraj i reprezentacyę jego żywo zajmującego. Komisya prawnicza atoli nie może zwolnić się mimo to od obowiązku poświęcenia rozpoznaniu tego wniosku, acz sam za sobą przemawia, kilku uwag głębszych i nie może poprzestać na samem poparciu tegoż, polecając go do przyjęcia Wysokiemu Sejmowi.

Co więcej, komisya prawnicza mniema, że przy głębszem zastanowieniu się nad skutkami tak niedogodnie zwoływanych i z ujmą dla rzeczy w gorączkowym pospiechu obradujących Sejmów, jak się to mianowicie ostatniemi latami doświadczało, przy poważnej woli a szczerej chęci da się łacno znaleść chwila sposobna, czas właściwszy do odbywania Sejmów, niż dotąd.

Najniewłaściwszym bowiem czasem odbywania Sejmów jest okres obecnie przyjęty, pod koniec roku, gdzie mianowicie u nas w kraju, wobec licznych świąt dwóch obrządków i przerwy noworocznej zaledwie kilkanaście dni przed świętami i tyleż po świętach pozostaje czasu, do pokonania ważnych i żmudnych czynności sejmowych.

Wpływa to tak ujemnie na wszelki dodatni wynik zbierania się Sejmów, że utyskiwanie jest powszechne: tamuje to w ogóle wszelką swobodę ruchu ciała parlamentarnego.

Z uszczerbkiem zajęć swoich fachowych, ku schyłkowi roku wymagających pobytu każdego w domu, po kim przesilenie noworoczne potrzebuje uporządkowania spraw jednych z końcem roku, a przygotowania innych z rozpoczęciem nowego, iżby szły trybem właściwym; Sejm w Grudniu i Styczniu odbywany staje się rażącą niedogodnością dla wszystkich, jawną krzywdą dla ogółu i jego interesów.

Co gorsza, oddziaływa to najszkodliwiej na prace Wydziału krajowego, na inicyatywę tegoż i poszczególnych członków sejmowych; albowiem powtarzające się obecnie prawie co roku pogłoski i powątpiewania, czy przyjdzie Sejm w ogóle do skutku, czy też może nieodbędzie się wcale, nie zachęca bynajmniej do wczesnego przygotowania prac, lub wniosków, wymagających statecznego czasu do przysposobienia lub gruntownego rozbioru.

Zwątpienie pewne ogarnia skutkiem tego wszystkich, a do poważnego, interesom spraw, ważności ich przedmiotów i godności reprezentacyi krajowej odpowiedniego traktowania rzeczy nie starczy najczęściej czasu.

Dodajmy do tego, że wnioski lub uchwały ustawodawcze tak dorywczo traktowane niekiedy mijają się w tem lub owem postanowieniu z rozlicznymi przepisami istniejącymi lub też do niemiłych kolizyj a nawet niekonsekwencyi prowadzić mogą, a niepocieszny obraz takiego stanu rzeczy zaiste nikogo zadowolić nie potrafi.

Za tem idzie, w przykrem następstwie, bądź to przewlekanie się sankcyi uchwał czasami piekących, już to odmawianie takowej po upływie długiego częstokroć okresu i rozstrój ciała sejmowego, w śród takich okoliczności zgoła zniechęconego.

A przyznać należy, że z małym wyjątkiem, od zaistnienia nowej ery, każdoczesne rządy dosyć lekko brały i czas trwania Sejmów i skargi z tego powodu jawnie podnoszone. I tak,

Sejmy trwały:

w roku	1861.	dni 11,	a posiedzeń było	9.	
„	1862.	sejm nie był zwołany.			
„	1863.	dni 20.	a posiedzeń było	9	(od 12. Stycznia do 31. Stycznia 1863.)
„	1864.	Sejm nie był zwołany.			
„	1865/6	dni 157.	a posiedzeń było	80	(od 23. Listop. 1865. do 28. Kwiet. 1866.)
„	1866.	dni 43.	a posiedzeń było	26	(od 19. Listop. do 31. Grudnia 1866.)
„	1867.	„ 13.	„ „	10	(od 18. Lutego 1867. do 2. Marca 1867.)
„	1868.	„ 50.	„ „	34	(od 22. Sierpn. 1868. do 10. Paźdz. 1868.)
„	1869.	„ 60.	„ „	40	(od 15. Września 1869. do 13. Listop. 1869.)
„	1870.	„ 14.	„ „	11	(od 20. Sierp. 1870. odroczony do 2. Września 1870, a nie zwołany więcej).
„	1871.	„ 34.	„ „	24	(od 14. Wrześn. 1871. do 17. Paźdz. 1871.)
„	1872.	„ 38.	„ „	23	(od 5. Listop. 1872. do 7. Grudn. 1872).
„	1873.	„ 53.	„ „	24	(od 26. Listop. 1873. do 17. Styczn. 1874.)
„	1874.	„ 34.	„ „	23	(od 15. Wrześn. 1874. do 18. Paźdz. 1874.)
„	1875.	„ 54.	„ „	34.	(od 6. Kwietnia 1875. do 29. Maja 1875.)
„	1876.	„ 51.	„ „	27.	(od 7. Marca 1876. do 29. Kwietn. 1876.)
„	1877.	„ 23.	„ „	15.	(od 8. Sierp. 1877. do 30. Sierpnia 1877.)
„	1878.	„ 44.	„ „	25.	(od 12. Wrześn. 1878. do 25. Paźdz. 1878.)
„	1879.	wcale sejmu nie było.			
„	1880.	dni 55.	a posiedzeń było	29.	(od 8. Czerwca 1880. do 24. Lipca 1880.)
„	1881.	„ 41.	„ „	29.	(od 14. Wrześn. 1881. do 24. Paźdz. 1881.)
„	1882.	„ 58.	„ „	31.	(od 3. Września 1882, do 31. Paźdz. 1882.)
„	1883/84	36.)	„ „	24.	od 15. Wrześn. 1883. do 20. Paźdz. 1883.)
		9.)		5.)	od 2. Wrześń. 1884. do 10 Wrześn. 1884.)
„	1884.	„ 41.	„ „	25.	(od 12. Wrześń. 1884. do 23. Paźdz. 1884.)
„	1885.	„ 58.	„ „	28.	(od 25. Listop. 1885. do 23. Styczn. 1886.)

Z poglądu tego okazuje się, że po większej części czas Sejmom do wykończenia prac swoich pozostający bardzo był szczupły i wystarczyć nie mógł na potrzebne przygotowanie spraw w komisyach i poważne zastanowienie się nad niemi na pełnych posiedzeniach Sejmu; że w latach 1862. 1864 i 1879. wcale się nie odbywały, a jednakże mimo klęski roku 1866. sesya tegoż roku z poprzednią trwała przez dni 157, że przeto wystarczyło czasu na odbycie sesyj 80 względnie 106, co też dodatnim wynikiem prac ówczesnych zaznaczyło okres onego Sejmu pamiętniej.

Słusznem więc jest domaganie się coraz silniejsze, aby reprezentacyi kraju zostawiono przynajmniej tyle czasu, i to w dogodniejszej porze wiosennej, iżby tak wnioski i sprawozdania Wydziału krajowego jak i członków lub komisyj sejmowych, przedłożenia rządowe, zamknięcia

rachunkowe, sprawozdania z czynności całorocznych Wydziału krajowego i t. d. z całą ścisłością załatwić się dały; przedewszystkiem zaś: aby budżetowi krajowemu można tak w komisyi, jak w pełnej Izbie tyle poświęcić czasu, ile poważne rozpoznanie tej wszystko absorbującej pracy wobec położenia kraju oraz obmyślenia jego rozchodów i dochodów wymaga.

Prace w zakresie ustawodawstwa szkolnego, drogowego, gminnego i wodnego, kultury krajowej, gospodarstwa społecznego, melioracyi, przemysłu domowego i rękodzielniczego i rozliczne inne, nie mogą zaś doznawać choć w części tego ścisłego rozpatrzenia się w najważniejszych gałęziach samorządu krajowego, w gospodarce gmin, administracyi szpitalów, funduszów krajowych i stypendyów szczegółowych etc., jakiego dobro ogółu i instytucyi wymaga.

Najczęściej ledwie na pobieżne załatwienie tylu ważnych spraw starczy czasu, z całem natężeniem sił fizycznych, przybraniem godzin wieczornych i nocnych i t. d.

Mimo całej ociężałości i komplikacyi ustroju konstytucyjnego w monarchii i obu połów tejże, twierdzić się nie da, aby: przy unormowaniu raz stałego okresu sesyi Rady państwa i delegacyi rakusko-węgierskiej nie dał się snadnie obmyśleć czas zwoływania tych ciał tak, iżby Sejmy krajowe, dla samorządu tyle ważne, nie schodziły do rzędu ciał indyferentnych prawie w ustroju konstytucyjnym państwa i kraju; aby punkt ciężkości zaś nie kładziono przeważnie lub wyłącznie nawet z taką dla krajów poszczególnych krzywdą i ujmą, w zbieraniu się Rady Państwa na okres niestosunkowo długi i zbyt przewlekły.

A gdy życzyć należy, co tylekroć podnoszono, aby Rada państwa z uchwaleniem budżetu dla uniknienia raz na zawsze prowizoryum poborn podatkowego zawsze jeszcze przed nowym rokiem się uporała, nie byłaby zmuszona sesye swoje przeciągać następnie tak długo z wiosny; pozostałoby więc tyle czasu, aby Sejmy mogły być zwoływane na wiosnę, co byłoby najwłaściwszem i najdogodniejszem. W przeciwnym razie staraćby się należało przynajmniej o to, iżby Sejm jesienny rozpoczynał się tuż po upływie lata, a nie w późnej jesieni i trwał bez przerwy aż do zbliżania się sesyi Rady państwa; w żadnym razie zaś, aby nie doznawał przerwy albo ukrócenia wśród rozpoczętych raz czynności swoich h.Niepewność bowiem teraz panująca, czy Sejm w Grudniu zwoływany po nowym roku w ogóle jeszcze sesye swoje kontynuować będzie, lub też skutkiem zbliżania się okresu Rady państwa w toku najważniejszych czynności swoich zamknięty zostanie, jest z wielką ujmą dla wydatności jego prac, z których wiele nawet na porządek dzienny nie wnijdą, i z roku do roku odnawiane być muszą.

Z uwagi w końcu, że Sejmy nie powinny przestawać być tym ożywczym dla samorządu krajowego czynnikiem, jakim z natury swojej być mają, gdyby znaczenie ich nie ucierpiało było tyle na zwoływaniu ich przez Rząd w czasie najniewłaściwszym, komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża c. k. Rządowi usilne życzenie, aby sesye Sejmu corocznie tak były zwoływane, by Sejm bez kolizyi z inuemi ciałami ustawodawczemi mógł obradować przez dłuższy niż dotąd czas, wystarczający do spełnienia ważnych zadań Sejmowi porneczonych.

Lwów dnia 12. Stycznia 1887 r.

Zastępca Przewodniczącego:

Z o l l.

Sprawozdawca:

W e i g e l. w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. S. 417 ex 1887.

Aleg. 138.

Sprawozdanie

Komisyi drogowej z petycyi gminy miasta Brodów o udzielenie koncesyi na pobór myta kopytkowego

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 20. Grudnia przekazał Wysoki Sejm Komisyi drogowej petycyę gminy miasta Brodów z dnia 26. Października 1886. o udzielenie tejże prawa do pobierania myta kopytkowego przy siedmiu wjazdach do miasta. Komisya zbadawszy tę petycyę ma zaszczyt złożyć następujące sprawozdanie.

Wiadomem jest wszystkim członkom tej Wysokiej Izby, że w r. 1885. wniosła gmina Brody taką samą petycyę do Wysokiego Sejmu, która jednak pomimo gorącego poparcia ze strony kilku Członków Wysokiego Sejmu przychylnie dla miasta Brodów załatwioną być nie mogła, a to z powodów objektywnych, wówczas dokładnie wyłuszczonych a na ustawie opartych.

Rada gminy miasta Brodów uznając całą słuszność wywodów, które ją prawa poboru kopytkowego w r. 1886. pozbawiły, poczyniła wszelkie możliwe starania, o usunięcie braków, które jej odjąć musiały przyznanie żądanego dobrodziejstwa.

Zrozumiawszy w końcu, że tylko poddając się w zupełności wymogom ustawą nałożonym, może mieć podstawę do ubiegania się o prawo poboru kopytkowego, poleciła Zwierzchności gminnej uchwałą z dnia 25. Października 1886., aby wniosła petycyę do Wysokiego Sejmu o udzielenie prawa do poboru myta kopytkowego na lat sześć i dołączyła dowody, iż gmina zastosowała się do wymogów przepisowych. Reprezentacya gminy miasta Brodów żywi też zupełną nadzieję, że Wysoki Sejm do jej prośby w tym roku przychylić się raczy.

Zważywszy, że Rada gminna miasta Brodów przedłożyła wszelkie dokumenta ustawą i instrukcyą przepisane, jako to: plan miasta i ulic, kosztorysy robót przedsięwziąć się mających, preliminarz i budżet drogowy, rachunki na wydatki drogowe, oraz wykaz odrobionych lub spłaconych w 1886. roku prestacyi drogowych;

zważywszy przy tem, że Rada powiatowa popiera prośbę gminy miasta Brodów i stwierdza, iż bez tego dobrodziejstwa gmina rzeczona nie będzie wstanie pokryć koniecznych wydatków na utrzymanie ulic, placów i dróg miejskich;

zważywszy dalej, że wiadomem jest, w jak trudnem położeniu finansowem znajduje się gmina miasta Brodów;

zważywszy nakoniec, że obudzone teraz poczucie obowiązku, które dawniej nie istniało, jako też wybór nowej Zwierzchności gminnej, dające rękojmię skuteczniejszej i lepszej administracyi, pozwalają mieć wszelką nadzieję, że dobrodziejstwo prawa pobierania kopytko-

wego, wpłynie korzystnie na uporządkowanie miasta Brodów i że fundusze w ten sposób uzyskane nie będą zmarnowane, Komisya drogowa postanowiła przedstawić Wysokiemu Sejmowi prośbę gminy miasta Brodów, o udzielenie prawa do poboru myta kopytkowego, do uwzględnienia z tą atoli różnicą, że kiedy gmina w swej petycyi uprasza o udzielenie rzeczonego prawa na lat sześć, Komisya drogowa wnosi, zgodnie ze zdaniem Rady powiatowej Brodzkiej, ażeby prawo to nadanem zostało proszącej gminie tylko na trzy lata.

Na podstawie powyższego wywodu Komisya drogowa uprasza:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy o udzieleniu gminie miasta ·/. Brodów prawa do poboru myta kopytkowego.

We Lwowie dnia 12. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Męciński *w. r.*

Sprawozdawca:
Z. Dembowski *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki

USTAWA

o udzieleniu gminie miasta Brodów prawa do poboru myta kopytkowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, udziela się gminie miasta Brodów prawo pobierania myta kopytkowego na trzy lata pod następującymi warunkami:

Art. II.

Gmina miasta Brodów pobierać ma myto kopytkowe na siedmiu rogatkach, a mianowicie:

a) przy drodze wiodącej na ulicę Leszniowską,
b) przy drodze wiodącej na ulicę Lwowską,
c) przy drodze do Wielkich folwarków, obok starego okopiska,
d) przy drodze do Małych folwarków obok skarbowego chmielnika,
e) na Jurydyce, w miejscu dawnego wału miejskiego,
f) na Podzamczu, naprzeciw skarbowego browaru,
g) przy drodze do dworca kolei żelaznej obok mostu na Suchowólce.

Art. III.

Opłatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, a to podług następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 5 (pięć) centów,

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) centy,

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) cent.

Konie, krowy, woły, muły, osły, należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

Art. IV.

Przy poborze opłaty kopytkowej, mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych, lub o zniżeniu takowych.

Art. V.

Dochód z myta kopytkowego nie może być obrócony na żaden inny cel, jak tylko na brukowanie lub szutrowanie ulic, placów i dróg miejskich, i na zakładanie lub utrzymywanie na nich ścieków, kanałów i mostów.

Art. VI.

Zużycie dochodu z myta kopytkowego na opędzenie kosztów utrzymania ulic, placów i dróg miejskich, nie uwalnia miasta od obowiązku utrzymywania takowych w ogóle w dobrym stanie i używania na ten cel prestacyi, a względnie ekwiwalentu w pieniądzach według postanowień ustawy drogowej z dnia 7. Lipca 1885. Dz. ust. kr. Nr. 39. część XV. i wykonawczego regulaminu drogowego z dnia 24. Września 1886. r. Dz. ust. i rozp. kr. Nr. 80.

Art. VII.

Każdego roku przedłoży gmina pobierająca myto kopytkowe, przed rozpoczęciem roku budżetowego, Wydziałowi powiatowemu preliminarz tych robót, które zamierza w tym roku wykonać, i pokryć prawdopodobnie spodziewanym dochodem z myta kopytkowego i podług postanowień powyższego artykułu VI.

Art. VIII.

Najpóźniej w cztery tygodnie po upływie każdego roku budżetowego, wykaże gmina pobierająca myto kopytkowe Wydziałowi powiatowemu, czyli i o ile roboty preliminowane na ten rok z funduszu myta kopytkowego, oraz z innych zasobów ustawą drogową i regulaminem drogowym wskazanych, zostały uskutecznione, i czy cały dochód, który z tych źródeł wpłynął do miejscowego funduszu dróg gminnych, był na powyższe roboty obrócony i wyczerpany.

Art. IX.

Kontrola nad robotami około utrzymania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich pokrywanemi z funduszu poboru myta kopytkowego oraz innych dochodów miejscowego funduszu dróg gminnych, służy Wydziałowi powiatowemu a względnie Wydziałowi krajowemu.

Art. X.

Gdyby gmina miasta Brodów, pobierająca myto kopytkowe, wymienionych w tej ustawie warunków nie dopełniła, zarządzi polityczna władza powiatowa środki przymusowe, wskazane ustawą drogową z 7. Lipca 1885. i wykonawczym regulaminem drogowym z 24. Września 1886. r. Jeże-

liby zwykłe środki przymusowe nie skutkowały, a organa miejskie nie utrzymywały ulic, placów i dróg miejskich w dobrym stanie, lub używały w sposób nieodpowiedni funduszu pochodzącego z poboru myta kopytkowego lub innych dochodów miejscowego funduszu dróg gminnych, natenczas obejmie Wydział powiatowy bezpośredni zarząd wyżej wymienionych dróg, ulic i placów nie mniej też funduszów w myśl postanowienia §. 28. ust. 5. ustawy drogowej.

Art. XI.

Od zwierząt w art. III. poszczególnionych t. j. opłatą kopytkowego objętych, nie będzie gmina miasta Brodów pobierała żadnej innej opłaty podczas dni targowych lub jarmarcznych.

Art. XII.

Wykonanie powyższej ustawy polecam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 139.

Sprawozdanie

Komisyi gminnej o wniosku posła Władysława Koziebrodzkiego dążącym do zmiany §. 26. ordynacyi wyborczej gminnej odnośnie do sprawozdania Wydziału krajowego z 16. Listopada 1886. l. 67.641.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 17. Grudnia 1885. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu wniosek posła Władysława Koziebrodzkiego, w sprawie zmiany §. 26. ord. wyb. gmin. do wszechstronnego zbadania i przedłożenia wniosków na najbliższej sesyi. Wywiązując się z tego polecenia przychodzi Wydział krajowy ze sprawozdaniem na podstawie zebranego materyału i wnosi przejście jak na teraz do porządku dziennego nad powyższym projektem.

Nie da się zaprzeczyć, że myśl zmiany §. 26. ord. wyb. gmin. w kierunku, aby przy wyborze radnych jako też zastępców bezwzględna większość głosów decydowała, jest teoretycznie uzasadnioną; również przemawia zatem ta okoliczność, że wszystkie inne wybory w naszym ustroju autonomicznym, a w ogóle prawie wszystkie wybory odbywają się na podstawie bezwzględnej większości. Słusznie więc zwolennicy tego projektu twierdzą, że sama konsekwencya wymaga, aby przy wyborach do Rady gminnej, tej podwaliny naszej autonomii, ta sama zasada była przestrzegana, że w ten sposób wybrana Rada zyska na powadze i będzie wyrazem większości wyborców, a nie jak dotychczas wynikiem często przypadku.

Przechodząc jednak z teoryi do praktyki naszego życia autonomicznego, przedstawiają się trudności i ważne powody przemawiające przeciw projektowanej zmianie §. 26., a mianowicie: że wybory na podstawie bezwzględnej większości będą się przewlekać, często kilka razy powtarzać, że przeto akcya wyborcza się utrudni i nader skomplikuje, wyborcy zaś na stratę czasu, a częstokroć niepotrzebne agitacye wyborcze narażeni zostaną. Zresztą musiałyby także inne paragrafy ord. wyb. stosownej uledz zmianie, jak to już w sprawozdaniu Komisyi gminnej z r. 1885. dosadnio wykazanem zostało.

Wydział krajowy idąc w swem sprawozdaniu za wskazaną myślą wnioskodawcy i chcąc w razie przyjęcia zasady bezwzględnej większości zmodyfikować w części efekt tego postanowienia, proponuje:

a) że bezpośrednio po bezskutecznem pierwszem głosowaniu przystępuje się do ściślejszego wyboru;

b) że osobno odbywać się ma głosowanie na radnych od głosowania na zastępców, które dopiero po uskutecznionym wyborze radnych we wszystkich kołach wyborczych przeprowadzonem by było. Tym sposobem uniknięto by możności, aby już obrany zastępca bądź to w tem samem kole wyborczem przy późniejszem głosowaniu, bądź też w kole później głosującem, radnym obrany został. Przeto odpadłaby potrzeba przeprowadzania głosowań uzupełniających w miejscu zastępców, którzyby następnie na radnych wybranymi zostali.

Komisya gminna sądzi jednak, że nawet przy powyższych modyfikacyach:

1. Wybory do Rad gminnych zbytecznie by się przewlekały.

2. Zamierzona korektywa nie usunie wadliwości, które wnioskodawca przypisuje dzisiejszemu sposobowi wybierania.

Doświadczenie poucza nas, że przy wyborach do Rad gminnych, z wyjątkiem większych miast, panuje w ogóle obojętność, że wybory nie są wynikiem walki stronnictw lub kompromisów. W następstwie tego wyjątkowo wyszliby przy pierwszem głosowaniu z urny wyborczej wybrani, mający potrzebną absolutną większość głosów; z reguły głosowania musiałyby być powtarzane, a wówczas wyborcy spokojniejsi (jak się to teraz dzieje), zaraz po oddaniu głosów wrócą do domu, zaś elementa burzliwe decydowałyby o wyborze. Musimy zwócić uwagę, że przy wyborach do Rad powiatowych z grupy mniejszej własności zdarzają się wypadki, w których wyborcy znużeni powtarzaniem głosowania w skutek roztrzelenia się głosów, opuszczają salę wyborczą i kilku pozostałych wybiera Radę. Czy wówczas zasada bezwzględnej większości daje rękojmię, że wybór jest wyrazem woli większości wyborców? Co dzień się wydarza, że przy wyborach tylko mała część uprawnionych w głosowaniu bierze udział, jednak wybrany ma za sobą powagę woli większości. Tu kryteryum bezwzględnej słuszności jest bardzo trudne.

W miastach ludniejszych, w których się wybiera większą liczbę radnych, głosowanie mogłoby trwać kilka dni, a często zwyciężyliby ci, którzyby potrafili w ostatniej chwili zszeregować pewien zastęp wyborców, bo obojętniejsi, nie chcąc się narażać na uciążliwe i ze stratą czasu połączone wybory, tem bardziej odstręczą się od wzięcia w tychże udziału. Obawiać się należy, że wyszłyby z urny wyborczej nieraz gorsze i szkodliwsze osobistości, aniżeli przy wyborach przeprowadzanych na podst awie obecnie obowiązującej zasady, przy których może przypadek większą czasem odgrywa rolę.

Z materyału, który Wydział krajowy Komisyi gminnej przedstawił, przekonujemy się, że na zapytania w tym kierunku 35 Rad powiatowych nie dało żadnej odpowiedzi, 17 Rad powiatowych oświadczyło się przeciw zmianie, zaś 22 Reprezentacye za zmianą §. 26. Należy przypuszczać, że wszystkie nasze Reprezentacye powiatowe w sprawie tak żywo stosunki gminne obchodzącej byłyby zaznaczyły swoje stanowisko, gdyby czuły potrzebę projektowanej zmiany, gdyby ta potrzeba okazywała się nagłą lub obecnie wskazaną. Otóż na 74 powiatów tylko 22 powiaty przychylną dały odpowiedź i to przeważnie bez motywów, bez wskazania nam przykładów z którychby powziąć można, że to złe domaga się szybkiej reformy.

Zapytywane w tym przedmiocie Reprezentacye innych Królestw i krajów koronnych nadesłały odpowiedzi, mianowicie Wydziały krajowe z Austryi wyższej, Dalmacyi, Krainy, Karyntyi, Morawii, Tyrolu, Salzburgu, Istryi, Styryi, Bukowiny, Tryestu, Szląska i Voralbergu, stwierdzające, że według obowiązujących tamże ord. wyb. gmin. do wyboru Rady gminnej względna większość głosów jest wystarczającą; Wydział krajowy z Austryi wyższej dodaje, że potrzeba tej zmiany nie daje się uczuć, zaś Wydział krajowy w Krainie zapytuje, akie motywa skłaniają nasz Sej m do zmiany w tym kierunku ord. wyb. gmin. Wyjątek sta-

nowi jedynie niższa Austrya, gdzie ustawą z roku 1868. zaprowadzono tę reformę, ale i tam miasta większe, mające odrębny statut, zadawalniają się względną większością. Zapytane o zdanie Prezydyum c. k. Namiestnictwa oświadczyło się na podstawie otrzymanych sprawozdań z c. k. Starostw za zatrzymaniem dotychczasowego sposobu wybierania członków Rady gminnej. Opinia jest również ważną, bo władze polityczne, przeprowadzając wybory, sąd właściwy w tym kierunku wydać mogą, na co też w sprawozdaniu Komisyi gminnej z 17. Grudnia 1885. r. nacisk był położony.

Z tych powodów Komisya gminna zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad wnioskiem posła Władysława Koziebrodzkiego, dążącym do zmiany §. 26. ordynacyi wyborczej dla gmin, przechodzi Sejm na teraz do porządku dziennego.

Lwów dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
K. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Adam Jędrzejowicz *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Rubryka VII. poz 49. wydatków budżetu krajowego.

Aleg. 140.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1887.

Wysoki Sejmie!

Pogląd na działalność Rady szkolnej krajowej w przedmiocie szkół ludowych w roku 1886. dokonaną i na rok 1887. zamierzoną, o ile takowa z budżetu szkolnego wprost lub pośrednio przenika, przekonywa, że kierunek, który Wys. Sejm przed laty kilku dla szkolnictwa ludowego w kraju i dla gospodarki funduszami tymi wytknął, coraz bardziej się przyjmuje i pożyteczne wydaje rezultaty.

I. Rachunki z obrotu funduszów szkolnych okręgowych utrzymywane są od r. 1885. z coraz większą ścisłością. Pod tym względem wspomnieć wypada przedewszystkiem o tej zmianie w układzie budżetu, którą Wysoki Sejm w ubiegłym roku na wniosek Komisyi budżetowej uchwalił, a która okazała się w praktyce bardzo pożyteczną. A mianowicie Wysoki Sejm rozdzielił jak najściślej poszczególne rubryki wydatków, dawniej w jedną rubrykę zasiłków dla funduszów okręgowych złączonych i usunął wzajemne przenoszenie kredytów uchwalanych na pokrycie różnych wydatków tej dawniej wspólnej rubryki zasiłków.

Zmiana ta wprowadziła w rachunki funduszów okręgowych pożądaną ścisłość budżetową. Oprócz bowiem Rubryki VI. Działu I., w której znajduje się pozycya kosztów prowadzenia ksiąg kontowych okręgowych funduszów szkolnych — zawsze jeszcze między krajem a rządem sporna — tudzież oprócz Rubr. VIII. Działu I. obejmującej wydatek na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych, który z natury swojej według dotychczasowego postępowania nie dał się z góry stanowczo oznaczyć, we wszystkich innych rubrykach asygnowanie wydatków w ciągu r. 1886. stosowało się ściśle do wysokości kredytu na każdy z nich z osobna w budżecie przeznaczonego. W ten sposób zamknięcia rachunkowe zaczynając od r. 1886. będą mogły dać na przyszłość pewną podstawę do ocenienia rzeczywistej potrzeby i trafnego budżetowego oznaczenia wysokości, w jakiej każdy poszczególny wydatek uchwalać należy.

Stosownie do dalszej uchwały Wysokiego Sejmu z roku zeszłego, ustały już w zupełności ryczałty asygnowane dawniej na ręce Prezesów Rad szkolnych okręgowych „na rozmaite wydatki“.

O ile nakoniec wezwaniu Wys. Sejmu, „ażeby Rada szkolna krajowa wszelkie przybory naukowe dla szkół ludowych w kraju sama zakupywała i przy tem wyroby krajowe uwzględniała“, stało się dotąd już zadość, objaśni następująca w krótkiej drodze od Rady szkolnej krajowej zaczerpnięta informacya:

„1. Na liczydła wyasygnowano Radom szkolnym okręg. odnośne kwoty (razem około 500 zł.) od 8 do 18 zł. z poleceniem, ażeby miejscowi majstrowie według danych wskazówek liczydła sporządzili;

2. 150 tablic ściennych do historyi naturalnej z polskim i ruskim textem i 120 tablic ściennych „kształty powierzchni ziemi“, tudzież 292 egzempl. textu i tablic do szczepienia drzew owocowych, zamówiono w Towarzystwie pedagogicznem — takowe w całości w kraju są wykonane;

3. zamówiono 140 egzemplarzy modeli miar i wag przez Towarzystwo pedag. za pośrednictwem księgarni Milikowskiego; materyał do tego wzięła rzeczona firma w znacznej części z Pragi. Wobec małej ilości zamówień i potrzeby szybkiego dostarczania, artykuł ten w całości nie mógł być na razie wyrobiony, jednakże Administracya wydawnictw Tow. pedagog. weszła w rokowania z firmą Milikowskiego, ażeby firma ta na przyszłość modele miar i wag w całości w kraju wyrabiała;

4. mapy z polskim textem zamówiono z Wiednia. Wobec stosunkowo małego pokupu, a wielkich kosztów nakładowych, idących przy tym artykule w dziesiątki tysięcy, nie można na razie myśleć o wyrabianiu map geograficznych w kraju; nakładca bowiem wiedeński E. Hölzl ma już przygotowane kamienie do drukowania map w licznych kolorach, a tylko jeden kamień do koloru czarnego dla wszystkich niemal języków wykładowych w monarchii austr.-węg. W taki więc sposób tłoczy on od razu wielką liczbę egzemplarzy w różnych kolorach i dodaje w miarę zamówień odnośny text w językach krajowych; w ten tylko sposób nakład opłacić mu się może;

5. wzory kaligraficzne zamówiono w kraju u krakowskiej firmy G. Gebethnera i Sp.;

6. wszystkie podręczniki polskie i ruskie są w kraju wydane.“

II. W przedmiocie organizacyi szkół ludowych zaznaczyć wypada daty następujące:

W ciągu roku 1886. przekształcono szkół filialnych na etatowe	11
Szkół nowych zorganizowano w roku 1886. razem	158
Pomiędzy temi znajduje się nieuwzględnionych w preliminarzach Rad szk. okręgowych:	
filialnych	28
etatowych	14
Razem szkół . . .	42
(w roku 1885. było takich . . . . 38).	
Do zorganizowania w ciągu roku 1887. zaprojektowano szkół . . .	150
(w roku 1886. . . . . 150).	

Koszta zakładania szkół nowych wzmogły się w ciągu roku 1886. w porównaniu z latami 1884. i 1885. z przecięcia w kwocie 145 zł. na przecięcie w kwocie 155 zł. Przyczyny tej podwyżki należy szukać w tem, że, jak to okazuje się z porównania dotyczących wykazów, gminy, w których zakładano szkoły w latach 1884. i 1885., przyjmowały na siebie prestacye powyżej obowiązku ustawą nałożonego, kiedy przeciwnie gminy, w któryoh organizowano szkoły w r. 1886., przyjęły prestacye przeważnie w granicach ustawy. Widocznie gminy zamożniejsze i więcej ofiarne postarały się o szkoły przed innemi; teraz zaś przyszła kolej na mniej zamożne i mniej ofiarne. W skutek tego dopłata z funduszu krajowego zgodnie z obowiązującą ustawą staje się względnie większą.

III. Co do samego preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1887.

Rada szkolna krajowa preliminuje wydatki w kwocie	708.594 zł.
Wydział krajowy oblicza dochody na	287.496 „
Na tej podstawie niedobór wynosiłby	421.098 zł.

Porównanie:

R. 1883. według zamknięcia rachunków:

Wydatki	537.191 zł.
Dochody	139.824 „
Niedobór .	397.367 zł.

R. 1884. według zamknięcia rachunków:

Wydatki	544.329 zł.
Dochody	110.055 „
Niedobór .	434.274 zł.

R. 1885. według zamknięcia rachunków:

Wydatki	619.488 zł.
Dochody	288.461 „
Niedobór .	331.027 zł.

R. 1886. według preliminarza:

Wydatki	638.246 zł.
Dochody	278.238 „
Niedobór .	360.008 zł.

Zatem wydatki preliminowane na rok 1887. byłyby w porównaniu

z wynikłością z r. 1883. większe o	171.403 zł.
w porównaniu z wynikłością z r. 1884. większe o . . .	164.265 „
„ „ „ 1885. „ „	89.106 „
„ z preliminarzem na r. 1886. „ „	70.348 „

Zaś dochody preliminowane na r. 1887. byłyby w porównaniu z wynikłością z r. 1883. większe o . . . . . 147.672 zł.

w porównaniu z wynikłością z r. 1884. większe o . . .	177.441 „
„ „ „ 1885. mniejsze o	965 „
„ z preliminarzem na r. 1886. większe o . . .	9.258 „

Nakoniec niedobór na rok 1887. byłby w porównaniu z wynikłością

z r. 1883. większy o	23.731 zł.
w porównaniu z wynikłością z r. 1884. mniejszy o	13.176 „
„ „ „ 1885. większy o	90.071 „
„ z preliminarzem na r. 1886. większy o . . .	61.090 „

A. Wydatki.

Dział I. Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.

Rubr. I. poz. 1. „Na pokrycie niedoboru z powodu płac dla nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież z powodu remuneracyi dla katechetów“ Rada szk. kraj. preliminuje 284.572 zł. Wydział krajowy proponuje przyjęcie tej kwoty.

Gdy porównamy zamknięcia rachunków z lat ubiegłych z odnośnymi preliminarzami, przekonamy się, że ta rubryka „zasiłków z powodu niedoboru funduszów okręgowych“, wykazuje corocznie pewne zaoszczędzenia. Wprawdzie za czas po koniec roku 1883. sumy tych zaoszczędzeń nie można użyć za podstawę do obliczeń budżetowych, gdyż z powodu niedbałego podówczas utrzymywania rachunków funduszów okręgowych, preliminarze tej rubryki dotyczące nie miały nigdy należytej podstawy. W każdym jednak razie zaznaczyć wypada, że te znaczne zwroty, które w skutek dokonanej w r. 1884. likwidacyi odtąd corocznie do dochodów krajowego funduszu szkolnego wpływają, ztąd właśnie pochodzą, że na pokrycie rubryki „zasiłków“ zawsze więcej uchwalano, aniżeli wydawano. Ale i do cyfry tych zaoszczędzeń, które wykazują zamknięcia rachunkowe po dokonanej likwidacyi, nie można jeszcze przywiązywać wagi rozstrzygającej. A to z tego znów powodu, ponieważ, jak to już na czele wzmiankowano, dopiero od r. 1886. zasiłki na płace etatowych nauczycieli, tudzież na remuneracye dla katechetów stanowią osobną dla siebie rubrykę wydatków. Do roku 1886. były one połączone z wydatkami innymi, które odtąd w budżecie oddzielne mają rubryki, jak: przybory naukowe, konferencye nauczycieli, biblioteki i t. p. Ztąd mogłoby się zdawać, że rzeczywiste zaoszczędzenia w wydatkach na same tylko płace etatowe i remuneracye katechetów były mniejsze, aniżeli się z zamknięć rachunkowych okazują, gdyż biorąc rzecz formalnie, wynikające z zamknięć rachunkowych zaoszczędzenia obejmują prócz rzeczonych zasiłków na płace i remuneracye także inne jeszcze wydatki. Mimo to jednak przyjąć można w ogóle przeciwnie, że rzeczywiste zaoszczędzenia w zasiłkach na płace i remuneracye zawsze były większe, aniżeli się z zamknięć rachunkownch okazują. Dopóki bowiem owe różnorodne, chociaż w komisyi budżetowej osobno obliczane wydatki, razem jedną stanowiły rubrykę budżetu, tak długo Rada szkolna krajowa mogła przenosić i przenosiła rzeczywiście nadwyżki, powstające z wydatku płac i remuneracyj, na pokrycie innych wydatków, dla których z obliczenia komisyi budżetowej niższe kwoty przypadały.

Zamknięcie rachunkowe z r. 1884. wykazuje zaoszczędzenie w rubryce „zasiłków“ w kwocie . . . . . 50.659 zł.
zamknięcie z r. 1885. . . . . 10.546 „
Kilka względów przemawia za tem, że w rubryce wydatków na płace nauczycieli etatowych i na remuneracye katechetów także na przyszłość w każdym roku pewnych zaoszczędzeń spodziewać się można.. Najprzód bowiem wzrasta wydatność 3procentowych dodatków powiatowych w miarę wzmagającej się siły podatkowej w kraju, zatem niedobór funduszów okręgowych okazuje się w rzeczywistości mniejszym, aniżeli go w preliminarzu obliczono. Powtóre interkalarya przypadające w ciągu roku wpływają do funduszu emerytalnego tylko za czas do 3 miesięcy, zaś o ile przypadają za czas dalszy, stanowią zaoszczędzenie, zmniejszają przeto niedobór funduszów okręgowych. Oprócz tego zaoszczędzają się także wydatki na płace nauczycieli w tych szkołach, które w preliminarzu zostały uwzględnione, a mimo to nieczynnemi były. Takich szkół w r. 1885. było 119, w r. 1886. zaś 164.

Z powyższych przyczyn komisya budżetowa proponuje, ażeby od sumy zasiłków poz. 1. Rubr. I. pewien procent naprzód był patrącany. Biorąc za podstawę wynikłość z r. 1885., w którym rachunki z obrotu funduszów okręgowych po raz pierwszy ściślej były prowadzone,

komisya wnosi skreślenie w wysokości 5%, czyli mniej od Rady szkolnej krajowej i Wydziału krajowego o . . . . . 14.228 zł.

Komisya przyjmuje zatem:

Rubr. I. poz. 1. w kwocie . . . . . 270.344 „

Rubr. I. poz. 2. w kwocie . . . . . 62 „

komisya przyjmuje zgodnie z Radą szkolną krajową i Wydziałem krajowym jako pozycyę rachunkową.

Rubr. II. poz. 3. „Na mniejsze potrzeby szkolne“ Rada szkolna preliminuje 33.626 zł.
Wydział krajowy projektuje . . . . . 33.000 „
a to na podstawie wynikłości z r. 1885.

Wydatek na mniejsze potrzeby szkolne obliczony jest w preliminarzu Rady szkolnej podług ilości szkół, tudzież podług stałych kwot, równych dla dwojakiej kategoryi tychże szkół. Można kwestyonować ten wydatek zasadniczo ze stanowiska prawnego pytania, czy on wedle obowiązujących ustaw ma obciążać fundusze miejscowe, czy fundusz krajowy. Wątpliwość tego rodzaju była też podnoszoną przy obradach komisyi budżetowej w roku ubiegłym. Gdy jednakże większość komisyi, a za nią i Wysoki Sejm przyjęły obowiązek ten na fundusz krajowy, to wydatek na ścisłej potrzebie szkół istniejących oparty, należy uwzględnić w całości, tak jak on z obliczenia preliminarza wynika. Wprawdzie konsekwencya tej zasady, którą komisya w Rubr. I. poz. 1. po raz pierwszy obecnie wprowadza, a wedle której ze sumy na płace nauczycieli preliminowanej 5% z góry skreśla, wiodłaby do tego, ażeby i w tej Rubryce podobne skreślenie zaprojektować. O ile bowiem szkoły już zorganizowane nie będą mogły być czynnemi, tudzież poszczególne posady nie będą obsadzonemi, o tyle i w tej Rubryce zaoszczędzenia nastąpić muszą. Komisya jednak na teraz tej konsekwencyi nie proponuje, sądząc, że w rzeczach budżetowania lepiej jest postępować powoli i kolejno. W każdym razie między zaoszczędzeniami tej Rubryki a Rubryki I. zachodzi ta ważna różnica, że tutaj nie ma wpływu z 3% dodatku powiatowego. Przytem brak także podstawy cyfrowej z lat dawniejszych, na której możnaby oprzeć wysokość skreślić się mającego procentu. Dla tego komisya budżetowa zachowując tę kwestyę na przyszłość, przyjmuje na teraz zgodnie z Radą szkolną krajową Rubr. II. poz. 3.
w kwocie . . . . . 33.626 zł.
t. j. więcej od Wydziału krajowego o . . . . . 626 „

Rubr. III. poz. 4. „Na przybory naukowe“ Rada szk. kraj. preliminuje 16.688 zł.

Suma ta składa się z trzech kwot, z których każdą Rada szkolna kraj. inną potrzebą usprawiedliwia. A mianowicie Rada szkolna przedstawia, że wedle wykazów Rad szkolnych okręgowych, które w tym celu sporządzono, tudzież na podstawie cennika księgarni „Pichlers Wittwe u. Sohn“ stwierdzono potrzebę zakupienia brakujących jeszcze przyborów naukowych dla wszystkich szkół dotąd w życie wprowadzonych za sumę ogólną 165.433 zł. To uzupełnienie przyborów Rada szkolna rozkłada na lat 20, i żąda jako ratę pierwszą na rok 1887. kwotę 8.270 zł. Dalej preliminuje Rada szkolna 2% od sumy 165.433 zł. czyli kwotę 3.300 zł. na uzupełnienie przyborów wskutek rocznego zużycia tychże. Nakoniec 5.250 zł. żąda Rada szkolna dla zaopatrzenia 150 szkół nowozorganizowanych.

Słusznie kwestyonuje ten projekt Rady szkolnej Wydział krajowy na teraz, przedstawiając, że niepodobna należycie oznaczyć potrzeby uzupełnienia stanu przyborów naukowych w szkołach już czynnych, jeżeli się dzisiejszego stanu tych przyborów dokładnie nie zna. Wydział krajowy zażądał od Rady szkolnej przedłożenia inwentarza przyborów każdej szkoły, jak tego regulamin szkolny wymaga. Rada szkolna poleciła Radom okręgowym sporządzenie takich inwentarzy, gdy jednak były niedokładne, zwrócono je do uzupełnienia. Rzecz oczywista, że dopóki nie będą przedłożone zupełnie dokładne inwentarze, dopóty o ścisłym planie uzupełnienia przyborów mowy być nie może.

Co do 150 szkół nowych, to koszt sprawienia niezbędnych na początek przyborów wynosi podług obliczenia Rady szkolnej 5.250 zł. Kwotę tę uznać należy za uzasadnioną.

Stosując się na teraz jeszcze do zasady od r. 1880. konsekwentnie przestrzeganej, ażeby oprócz sprawienia potrzebnych przyborów dla wszystkich szkół nowych, w szkołach dawniej istniejących tylko najniezbędniejsze czynić uzupełnienia, oraz biorąc wzgląd na ogólną wynikłość tej rubryki z lat 1884. (9.097 zł.), 1885. (9.923 zł.) tudzież na preliminarz z r. 1886. (10.185 zł.) komisya przyjmuje w ogóle dla Rubr. III. poz. 4. kwotę przez Wydział krajowy projektowaną t. j. . . . . 10.910 zł.

Rubr. IV. poz. 5. „Na konferencye okręgowe“ preliminuje Rada szk. kraj. 17.570 „

Komisya budżetowa trzyma się przecięcia z lat ubiegłych, a to tem śmielej, że jest wszelka nadzieja, iż projekt do ustawy wniesiony niedawno do W. Sejmu przez posła Stanisława Badeniego, a mający na celu zmienić podział okręgów szkolnych tak, ażeby każdy powiat administracyjny stanowił odrębny okręg szkolny, wejdzie rychło w moc ustawy. W takim razie z natury rzeczy koszta odbywania konferencyj muszą się zmniejszyć. Komisya przeto przyjmuje kwotę przez Wydział krajowy proponowaną . . . . . 15.842 zł.

Rubr. V. poz. 6. „Na biblioteki okręgowe“ preliminuje Rada szkolna kraj. . 1.925 „

Kwotę tę komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym przyjmuje. Jest ona niższą od kwoty w roku zeszłym uchwalonej o 25 zł., albowiem ta ostatnia kwota znajdzie pokrycie w miejscowych funduszach powiatu podhajeckiego.

Rubr. VI. poz. 7. „Na rozmaite wydatki“ preliminuje Rada szkolna:

a) tytułem kosztów prowadzenia rachunków funduszów szkolnych okręgowych . 6.090 zł.
b) tytułem wydatków nieprzewidzianych . . . . . 3.663 „
razem . 9.753 zł.

Pierwsza z tych kwot jest to owa od r. 1884. powtarzająca się pozycya między krajem a rządem sporna, co do której wdrożoną została ze strony Wydziału krajowego skarga przed Trybunałem administracyjnym. Kwotę tę komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem kraj. podobnie jak w latach ubiegłych skreśla, przyjmując samą kwotę drugą w Rubr. VI. t. j. 3.663 zł.

Rubr. VII. poz. 8. i *9.* „Na utrzymanie szkół nowych“ Rada szkol. preliminuje 14.538 zł.

Suma ta składa się z . . . . . 6.538 „
obliczonych na utrzymanie 42 szkół nowych już zorganizowanych, tudzież z . . 8.000 „
obliczonych na utrzymanie 150 szkół dopiero zorganizować się mających.

Z pierwszej sumy Wydział kraj. skreśla 402 zł., a to w ten sposób, że do szkół w roku 1886. założonych stosuje przecięcie, obliczone dla szkół w r. 1885. zorganizowanych. Komisya budżetowa podstawy tej nie uznaje za uzasadnioną. Jak to bowiem na czele wzmiankowano, koszta zakładania szkół nowych wzmogły się w r. 1886. w porównaniu do lat 1885. i 1884. Obliczenie tych kosztów ma podstawę realną, bo na aktach organizacyjnych z ustawą zgodnych opartą. Dla tego komisya budżetowa przyjmuje w Rubr. VII. w poz. 8. całą kwotę przez Radę szkolną preliminowaną . . . . . 6.538 zł.
zaś w poz. 9. kwotę . . . . . 8.000 „
razem więc . 14.538 zł.
t. j. więcej od Wydziału krajowego o . . . . . 402 „

Rubr. VIII. poz. 10. „Na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych“ Rada szkolna kraj. preliminuje . . . . . 133.650 zł.
Wydział krajowy zaś . . . . . 110.000 „

Już w sprawozdaniu o preliminarzu na r. 1886. komisya budżetowa zwróciła uwagę Wys. Sejmu, że rubryka ta stale i to bardzo znacznie wzrasta. Wzrost ten od r. 1880. do roku

1886. wynosił 100%. Kiedy jeszcze wynikłość z r. 1884. wynosiła . . . . 99.142 zł.
wynikłość z r. 1885. już wzrosła do . . . . . 118.206 „
zaś kwota w r. 1886. na ten cel zaasygnowana doszła do . . . . . 131.320 „

Wskutek tego rubryka ta w latach ostatnich stale wykazuje przekroczenie, które w r. 1886. wynosi znaczną kwotę . . . . . 31.320 zł.

Dopuszczanie ciągłych przekroczeń pewnej rubryki nie da się pogodzić z zasadami dobrego budżetowania, zwłaszcza, że wydatek tej rubryki wypływa z kategorycznych postanowień ustawy, a jej stały wzrost jest w każdym razie zjawiskiem pocieszającem, świadczy bowiem o ciągle wzrastającej frekwencyi uczniów szkół ludowych. Z drugiej strony jednak zachodzi konieczna potrzeba oparcia wysokości tej rubryki o pewną budżetową podstawę. Takiej podstawy preliminarze Rad szkolnych okręgowych nie przedstawiają, one bowiem budują na przybliżonem prawdopodobieństwie, które nie ma w sobie nic pewnego. Podstawą dla budżetu może być jedynie stan rzeczywisty frekwencyi tego roku szkolnego, w którym się układa budżet na rok następujący. Bo, żeby frekwencya uczniów zmniejszyła się z roku na rok, za tem w prawidłowych warunkach żadne nie przemawia prawdopodobieństwo. Zaś o ile frekwencya z roku na rok wzrośnie, można tej potrzebie zaradzić na razie aż do końca roku szkolnego nauką półdniową, a daty wśród tego roku zebrane wraz z istniejącem już zaprowadzeniem posad nadetatowych, będą mogły stanowić pewną podstawę do wykazania potrzeby na rok następujący. Potrzebę taką należy wykazać imiennie co do każdej szkoły z osobna.

Na tej podstawie komisya budżetowa, przyjmując potrzebę na rok 1887. podług stanu rzeczywistego z końcem r. 1886. istniejącego, wnosi dla Rubr. VIII. poz. 10. kwotę wedle ksiąg kontowych po koniec r. 1886. zaasygnowaną w cyfrze okrągłej . . . 131.000 zł.
t. j. mniej od Rady szkolnej o . . . . . 2.650 „
a więcej od Wydz. kraj. o . . . . . 21.000 „

Zaś celem uregulowania budżetowej podstawy tej rubryki na przyszłość, komisya budżetowa wnosi następującą

Rezolucyę:

I. Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, ażeby na przyszłość, przedstawiając Wydziałowi krajowemu preliminarz wydatków krajowego funduszu szkolnego, wykazywała corocznie szczegółowo potrzebną ilość nauczycieli i nauczycielek nadetatowych przy każdej szkole z osobna, a mianowicie, ażeby potrzebę tychże nauczycieli do uprawnionych żądań, do istniejących stosunków miejscowych i do rzeczywistego stanu dwóchletniej frekwencyi uczniów zawsze ściśle stosowała, tudzież, ażeby następnie do wykazanego w ten sposób stanu nauczycieli i nauczycielek nadetatowych prawo asygnowania kredytu z Rubryki VIII. Działu I. wydatków krajowego funduszu szkolnego w ciągu dotyczącego roku szkolnego jak najściślej ograniczała.

II. Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, ażeby w takich przypadkach, w którychby zachodziła potrzeba ustanowienia w pewnym okręgu szkolnym posady nauczyciela nadetatowego, zaś w tym samym okręgu szkolnym znajdowałaby się choćby jedna szkoła już zorganizowana, którąby dla braku kandydata nauczycielskiego miała być nieczynną, najprzód zawsze posadę etatową, a potem dopiero posadę nadetatową obsadzała.

Rubr. IX. poz. 11. „Na zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych“ komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym przyjmuje kwotę przez Radę szkolną preliminowaną . . . . . 20.000 zł.

Dział II. Wydatki własne funduszu szkoln. krajowego.

Rubr.	*X.*	*poz. 12, 13.*	7.000 zł.
„	*XI.*	„ *14—16.*	3.690 „
„	*XII.*	„ *17*	5.000 „
„	*XIII.*	„ *18—20*	29.000 „

Rubr.	*XIV.*	*poz. 21.*	2.000 zł.
„	*XV.*	„ *22—23.*	650 „
„	*XVI.*	„ *24.*	500 „
„	*XVIII.*	„ *28.*	12.800 „
„	*XIX.*	„ *29.*	5.900 „
„	*XX.*	„ *30—48.*	3.492 „
„	*XXIII.*	„ *53, 54.*	15.000 „

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym przyjmuje kwoty w preliminarzu Rady szkolnej kraj. podług uchwały budżetowej na rok 1886 obliczone.

Kwoty wyższe, aniżeli były na rok 1886. uchwalone, Komisya na wniosek Rady szkolnej kraj. zgodnie z Wydziałem kraj. preliminuje w rubrykach następujących:

Rubr. XVII. poz. 25—27 „Na dodatki pięcioletnie“ . . . . 79.178 zł.
w porównaniu z r. 1886 więcej o . . . . . 1.560 „
na podstawie imiennych wykazów.

Rubr. XXI. poz. 49—51 „Na potrzeby szkół ogólnej natury“ preliminarz Rady szkolnej kraj. wykazuje kwotę . . . . . 8.000 zł.

Mianowicie do poz. 49 obejmującej zwykłe potrzeby ogólne, na rok 1886. przyjętej w wysokości . . . . . 1.000 zł.
przybywa na rok 1887. przedewszystkiem pozycya 50. w kwocie . . . . 4.000 zł.
a to na pokrycie kosztów krajowej konferencyi nauczycieli, która stosownie do ustawy ma się odbywać co lat 6, i właśnie na rok bieżący przypada.

Nadto w poz. 51. Rada szkolna kraj. żąda kredytu nadzwyczajnego w kwocie 3.000 zł. na wydanie podręcznika do nauki uzupełniającej. A mianowicie staraniem Rady szkolnej ułożony został w myśl obowiązujących ustaw podręcznik dla kursów nauki uzupełniającej. Podręcznik ten obejmować będzie 3 części. Nakładu podjęło się krajowe Towarzystwo pedagogiczne, przyjąwszy obowiązek sprzedania Radzie szkolnej krajowej każdej części podręcznika za cenę zniżoną jeżeli będzie mu zapewniony odbyt przynajmniej na 7.000 egzemplarzy. Część I. podręcznika Rada szkolna zakupiła już w 7.200 egzemplarzach po cenie 50 ct. za 23 1/2 arkuszów druku, a to za fundusze częścią na przybory naukowe przeznaczone, częścią w latach dawniejszych z wydatków ogólnej natury zaoszczędzone. Obecnie rozchodzi się o zakupno drugiej części podręcznika, na któryto cel Rada szkolna preliminuje kwotę . . . . . 3.000 zł.

Nadto z 7.200 egzemplarzy Rada szkolna przeznaczyła 3.200 dla nauczycieli, zaś 4.000 dla ubogich uczniów, pragnąc ażeby w ten sposób na każdą szkołę przypadło przynajmniej po 2 egzemplarze, jeden dla nauczyciela, a jeden dla ubogich uczniów.

Wydział krajowy kwestyonuje ten wydatek zasadniczo, utrzymując na podstawie ustaw obowiązujących, że krajowy fundusz szkolny nie ma obowiązku pokrywania kosztów na sprawianie książek dla szkół ludowych. Komisya budżetowa uważa opinię Wydziału krajowego za uzasadnioną i pozycyę 51. w kwocie 3.000 zł. skreśla; zaś proponuje w Rubr. XXI. zgodnie z Wydziałem krajowym kwotę . . . . . 5.000 zł.

Rubr. XXII. poz. 52. Wydział krajowy preliminuje „dodatek służbowy dla nauczycieli szkół pospolitych w Krakowie“ . . . . . 4.000 zł.

Co do tej rubryki komisya budżetowa otrzymała od komisyi szkolnej następujące

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o petycyi dyrektora szkoły wydziałowej żeńskiej w Krakowie, Antoniego Gettlicha, o zrównanie go pod względem pobierania dodatku służbowego z kierownikami szkół ludowych męskich tamże.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu dnia 14. Października 1878. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi nauczycieli szkół ludowych okręgu szkolnego krakowskiego miejskiego o podwyższenie ich płac uchwałę następującej treści:

Dla starszych nauczycieli szkół ludowych krakowskich wyznacza się na dodatki służbowe, które do emerytury wliczane nie będą, w pięciu szkołach czteroklasowych: nauczycielowi kierującemu i jednemu nauczycielowi po 200 zł., dla dwóch innych nauczycieli po 100 zł.; w dwóch szkołach trzechklasowych nauczycielowi kierującemu po 200 zł. a dwom nauczycielom po 100 zł. Zarazem uchwalono, aby kwotę, na ten cel potrzebną, jako część funduszu na potrzeby szkół ludowych oddano do rozporządzenia Radzie szkolnej krajowej.

Tymczasem podniesiono obydwie powyżej wymienione trzechklasowe szkoły do kategoryi szkół czteroklasowych, skutkiem czego w załatwieniu petycyi najstarszego nauczyciela tak jednej jak i drugiej szkoły, w myśl uchwały komisyi szkolnej z dnia 14. Stycznia 1886. Rada szkolna krajowa po porozumieniu się z Wydziałem krajowym reskryptem z dnia 29. Sierpnia 1886. l. 10.961 także i tym nauczycielom dodatek służbowy w kwocie 200 zł. przyznała.

W szkołach żeńskich krakowskich nauczycielstwu powyższe dodatki nie są przyznane. W szkołach tych są same nauczycielki, tylko kierownictwo szkoły wydziałowej żeńskiej oddane jest mężczyznie, a w wyższych jej kursach uzupełniających udzielają nauki profesorowie bądź gimnazyalni, bądź uniwersyteccy. Otóż dyrektor tej szkoły Antoni Gettlich, wniósł w r. 1881. petycyę o przyznanie mu takiego samego dodatku służbowego, jaki pobierają kierownicy szkół ludowych męskich, jednakże na posiedzeniu z dnia 21. Października 1881. Wysoki Sejm przyznał mu tylko dodatek do płacy w kwocie 100 zł., który to dodatek, jako nie objęty funduszem szkolnym krajowym, w budżecie krajowym w dziale wydatków z ogólnego funduszu krajowego rokrocznie jest uwidoczniony. Także i Rada szkolna krajowa nie przychyliła się do wniesionej przez niego w roku zeszłym petycyi w tym samym przedmiocie.

Głównym powodem tej odmowy była okoliczność ta, że dochody tego dyrektora są większe, aniżeli dochody kierowników szkół ludowych męskich. W istocie rzeczy jednak te dochody wyższe ograniczają się właściwie tylko do wyższej cokolwiek płacy, jaką dyrektor szkoły wydziałowej żeńskiej w Krakowie otrzymuje, kiedy bowiem kierownicy szkół ludowych męskich pobierają w Krakowie 700 zł. płacy, to dyrektorowi Gettlichowi przyznaną została na podstawie ustawy szkolnej płaca 900 zł. w. a. Zresztą zrównany on jest pod każdym innym względem, mianowicie co do pięcioleci, dodatku za kierownictwo i mieszkania z kierownikami męskich szkół ludowych.

Jeżeli zaś zważymy, że już sama ustawa szkolna z r. 1873. uznała za słuszne, aby nauczyciele szkół wydziałowych wyższą pobierali płacę, aniżeli nauczyciele szkół ludowych pospolitych, to obecnie, kiedy szkoła wydziałowa żeńska w Krakowie została zamienioną na wyższą szkołę żeńską, połączoną z kursem dla robót praktycznych, z kursem handlowym i z wyższym kursem uzupełniającym, przybyło jeszcze więcej okoliczności, które przemawiają za tem, aby stanowisko dyrektora tej szkoły zostało pod względem materyalnym polepszone, a to tem bardziej, skoro dyrektor Gettlich w nowej organizacyi tej szkoły bardzo wielkie położył zasługi i jemu głównie zawdzięczyć należy powstanie wymienionych poprzednio kursów, z ową szkołą połączonych.

Jest to zaś dla dyrektora Gettlicha rzeczą wprost upokarzającą, jeżeli kierownicy pospolitych szkół ludowych męskich, a nawet niektórzy nauczyciele tych szkół, pobierają tytułem dodatku służbowego 200 zł., on zaś tylko 100 zł. Rada szkolna krajowa w załatwieniu zeszłorocznej jego petycyi, jako przyczynę nieuwzględnienia jej podała to, że dodatek osobisty 100 zł. dyrektorowi Gettlichowi przyznany został wyjątkowo przez Wysoki Sejm nie na rachunek krajowego funduszu szkolnego, lecz specyalnie z funduszu krajowego, którym Rada szkolna krajowa nie rozporządza.

Wobec tych warunków komisya szkolna uchwaliła, że uważa za rzecz słuszną, aby dyrektorowi szkoły wydziałowej żeńskiej w Krakowie dodatek służbowy w kwocie rocznych 200 zł. tak samo jak każdemu kierownikowi pospolitej szkoły ludowej męskiej tamże został przyznany i na rachunek funduszu szkolnego krajowego przekazany, a za to odpadłby dodatek osobisty rocznych 100 zł., który dyrektor ten pobierał dotąd z ogólnego funduszu krajowego.

Zarazem uchwaliła komisya szkolna, aby uchwała ta wniesioną została do Wysokiej Izby, po porozumieniu się z komisyą budżetową za pośrednictwem komisyi budżetowej, przy sprawozdaniu o funduszu szkolnym krajowym.

Lwów 11. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Dr. Majer.

Sprawozdawca
Zoll.

Komisya budżetowa przyjmuje na wydatki własne budżetu szkolnego dodatek służbowy dla dyrektora szkoły wydziałowej żeńskiej w Krakowie i proponuje w skutek tego w Rubr. XXII. . . . . 4.200 zł.

Ogólna suma wydatków wynosi 675.320 zł.

B. Dochody.

Komisya budżetowa przyjmuje preliminarz Wydziału krajowego, a mianowicie:

Rubr.	*I. poz.*	*1—9.*	14.752 zł.
„	*II.* „	*10—14.*	171 „
„	*III.* „	*15—17.*	530 „
„	*IV.* „	*18.*	2.835 „
„	*V.* „	*19.*	— „
„	*VI.* „	*20.*	9.050 „
„	*VII.* „	*21—25.*	189.215 „

Poz. 25. tej rubryki zawiera zwroty zaoszczędzeń w zasiłkach danych funduszom szkolnym okręgowym, za czas od r. 1874. po koniec r. 1885., które Wydział krajowy preliminuje na . . . . . 160.000 zł.

Należytość czynna krajowego funduszu szkolnego z tego tytułu wynosiła z końcem roku 1885. (po odpisaniu pewnej kwoty) . 418.774 „
Na poczet tejże wpłynęło do kasy krajowej po koniec Listopada 1886. . 121.147 „
Pozostało . . 297.627 zł.

Wprawdzie suma ta zalega w znacznej części, bo w kwocie 100.000 zł. przenoszącej, u kilku miast, zaś w części również niemałej, bo przeszło 90.000 zł. wynoszącej, w 3% dodatkach powiatowych. Mimo to jednak przy odpowiedniej energii w ściąganiu tych zaległości wpływ na r. 1887. preliminowany mógłby być zapewniony.

Rubr.	*VIII. poz.*	*26.*	54.943 „
„	*IX.* „	*27.*	16.000 „
		Suma dochodów . .	287.496 zł.

Komisya budżetowa preliminuje zatem na wydatki **mniej** od Rady szkolnej o . . . . . 33.274 zł.
więcej od Wydziału krajowego o . . . . . 8.000 „
na dochody sumę przez Wydział krajowy preliminowaną.

Zestawienie wydatków z dochodami wykazuje **niedobór** do pokrycia z funduszu krajowego w kwocie . . . . . 387.824 „

Na tej podstawie komisya budżetowa wnosi:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

A) Wydatki krajowego funduszu szkolnego na rok 1887.

Dział I. Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.

Rubr. I. poz. 1., 2. Na pokrycie niedoboru z powodu płac dla nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież z powodu remuneracyj dla katechetów na r. 1886/7 wedle preliminarzy Rad szkolnych okręgowych . . . . . 270.406 zł.
Rubr. II. poz. 3. Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe . . . 33.626 „
Rubr. III. poz. 4. Na przybory naukowe . . . . . 10.910 „
Rubr. IV. poz. 5. Na konferencye okręgowe . . . . . 15.842 „
Rubr. V. poz. 6. Na biblioteki okręgowe . . . . . 1.925 „
Rubr. VI. poz. 7. Na rozmaite wydatki . . . . . 3.663 „
Rubr. VII. poz. 8., 9. Na utrzymanie szkół nowych . . . . 14.538 „
Rubr. VIII poz. 10. Na płace dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok 1886/7 . . . . . 131.000 „
Rubr. IX poz. 11. Zasiłki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych 20.000 „
Suma wydatków . . 501.910 zł.

Dział II. Wydatki własne funduszu szkolnego krajowego.

Rubr. X. poz. 12—13. Substytucye . . . . . 7.000 zł.
Rubr. XI. poz. 14—16. Zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacye . . . . . 3.690 „
Rubr. XII. poz. 17. Adjuta . . . . . 5.000 „
Rubr. XIII. poz. 18—20. Remuneracye i zapomogi . . . . 29.000 „
Rubr. XIV. poz. 21. Remuneracye i zapomogi dla inspektorów okręgowych 2.000 „
Rubr. XV. poz. 22., 23. Podatki i daniny . . . . . 650 „
Rubr. XVI. poz. 24. Koszta podróży i dyety . . . . . 500 „
Rubr. XVII. poz. 25—27. Dodatki pięcioletnie . . . . 79.178 „
Rubr. XVIII. poz. 28. Dodatek do funduszu emerytalnego . . . 12.800 „
Rubr. XIX. poz. 29. Emerytury . . . . . 5.900 „
Rubr. XX. poz. 30—48. Dary z łaski . . . . . 3.492 „
Rubr. XXI. poz. 49—51. Potrzeby szkół ogólnej natury . . . 5.000 „
Rubr. XXII. poz. 52. Rozmaite wydatki . . . . . 4.200 „
Rubr. XXIII. poz. 53—54. Zasiłki na budowę szkół . . . . 15.000 „
Ogólna suma wydatków . . **675.320 zł.**

B) Dochody krajowego funduszu szkolnego na rok 1887.

Rubr. I. poz. 1—9. Odsetki od kapitałów . . . . . 14.752 zł.
Rubr. II. poz. 10—14. Dochody z dóbr, realności i innych praw . . 171 „
Rubr. III. poz. 15—17. Dodatki . . . . . 530 „
Do przeniesienia . . 15.453 zł.

Z przeniesienia . .	15.453 zł.
Rubr. IV. poz. 18. Zysk ze sprzedaży książek szkolnych . . .	2.835 „
Rubr. V. poz. 19. Zapisy i darowizny	—
Rubr. VI. poz. 20. Taksy od spadków	9.050 „
Rubr. VII. poz. 21—25. Rozmaite wpływy	189.215 „
Rubr. VIII. poz. 26. Dodatek z c. k. Skarbu Państwa . . .	54.943 „
Rubr. IX. poz. 27. Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne	16.000 „
Suma dochodów . .	**287.496 zł.**
(Niedobór wynosi	387.824 zł).

II. Wysoki Sejm raczy pozwolić na wzajemne przenoszenie kredytów w Rubrykach XVI. i XXI. Działu II. Wydatków *A.* uchwalonych.

III. Wysoki Sejm raczy uchwalić

Rezolucyę I. i II. w osnowie zamieszczonej w sprawozdaniu przy Rubryce VIII. Działu I. Wydatków *A.*

Lwów dnia 12. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Madeyski.

Do L.S. 861/87.

Dodatek do sprawozdania Komisyi budżetowej

o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1887.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej petycye:

1. LL.: 66. 201. 204. 281. 366. 369. 380. 384. 446. 544. 545. 550. 573. 581. 596. 654. 705. 759. w przedmiocie ułatwienia gminom stawiania budynków szkolnych;
2. LL.: 72. 77. 114. 185. 189. 216. 217. 233. 235. 274. 306. 307. 349. 351. 390. 399. 404. 414. 471. 480. 483. 491. 493. 499. 608. 670. 671. 678. 685. 706. 755. 782. w przedmiocie udzielenia nauczycielom i nauczycielkom szkół ludowych zapomóg i zaliczek;
3. LL.: 125. 146. 173. 183. 184. 317. 350. 415. 445. 470. 472. 473. 474. 502. 512. 524. 622. 624. 753. 754. 785. w przedmiocie spraw emerytalnych nauczycieli ludowych;

II. Przechodzi się do porządku dziennego nad petycyą L. 720;

III. Odsyła się do Wydziału krajowego petycyę L. 783;

IV. Odsyła się do Wydziału krajowego petycyę Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego, w sprawie wstawienia do budżetu szkolnego odpowiedniej kwoty, celem udzielania nauczycielom szkół ludowych zwrotnych zaliczek na ich płace L. 783 — z poleceniem, ażeby Wydział krajowy sprawę tę, która na kadencyi sejmowej z r. 1885/6 nie weszła na porządek dzienny, ponownie zbadał, dokładnie rozważył, i na najbliższej kadencyi W. Sejmowi zdał sprawę.

Lwów dnia 14. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Madeyski.

Do L. S. 861/87.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej w przedmiocie kredytu dodatkowego do Rubryki XXI. poz. 51. Działu II. wydatków funduszu krajowego szkolnego na rok 1887. w kwocie 3.600 zł.

Do Rubr. XXI. Działu II. preliminarza wydatków własnych funduszu szkolnego kraj. na rok 1887., c. k. Rada szkolna kraj. zażądała nadzwyczajnego kredytu 3.000 zł. celem zakupienia polskiego podręcznika dla nauki dopełniającej w takiej ilości, ażeby każda szkoła posiadała 1 egzemplarz dla nauczyciela, zaś 1 egzemplarz dla ubogich uczniów. Wydział kraj. przedstawiając Wys. Sejmowi preliminarz funduszu kraj. szkolnego na rok 1887., zakwestyonował ten wydatek zasadniczo z tego powodu, że nie istnieje takie postanowienie ustawy, któreby ciężar tego rodzaju na fundusz krajowy wkładało. Do tej opinii przychyliła się komisya budżetowa i wydatek ten w poz. 51. Rubr. wyd. XXI. skreśliła.

Dodatkowo zażądała następnie c. k. Rada szkolna krajowa z tego samego tytułu dalszego kredytu nadzwyczajnego w kwocie . . . . 3.600 zł. a to celem zakupienia takiegoż podręcznika dla nauki dopełniającej w języku ruskim.

Ponieważ żądanie to dodatkowe wypływa z tego samego tytułu, na którym opiera się wydatek w pozycyi 51. Rubr. XXI. Działu II. wydatków funduszu kraj. szkolnego w kwocie 3.000 zł. przez Radę szkolną krajową preliminowany, zaś tytuł ten komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem kraj. uznała zasadniczo za nieusprawiedliwiony, przeto w konsekwencyi dotyczącej uchwały poprzedzającej, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego LW. 56.420/86 w przedmiocie kredytu dodatkowego do Rubr. XXI. poz. 51. Działu II. wydatków funduszu krajowego szkolnego na r. 1887. w kwocie 3.600 zł., w skutek uchwały co do wzmiankowej poz. 51. Rubr. XXI. zasadniczo powziętej, uważa się za załatwione.

Lwów, dnia 14. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Madeyski.

Aleg. 141.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej w sprawie petycyi miasta Zaleszczyki o naznaczenie siedziby przyszłego Sądu obwodowego, nie w Czortkowie, ale w Zaleszczykach.

Wysoki Sejmie!

Przedmiot ten, mimo przygotowania go przez Wydział krajowy do obrad sejmowych w roku 1885/6., nie wszedł na porządek dzienny Sejmu zaprzeszłorocznego. Wydział krajowy ponawia go przeto w wyczerpującem sprawozdaniu z dnia 5. Czerwca 1886. r. do L. 29.478|86, skutkiem petycyi miasta Zaleszczyki, ofiarującego razem z właścicielem obszaru dworskiego, Skarbowi państwa roczny przyczynek 2.000 zł. przez lat 15, byle siedzibą przyszłego Sądu obwodowego naznaczoną została gmina miasta Zaleszczyki. Za tem oświadcza się także Rada powiatowa w Zaleszczykach i niektóre gminy powiatu borszczowskiego, przeciw temu zaś oświadczają się jednomyślnie 4 Rady powiatowe dawniejszego obwodu czortkowskiego; jakoż położenie i interes wszystkich innych gmin 10 powiatów sądowych, stosunki ruchu i komunikacyjne miasta Czortkowa przemawiają za większą dogodnością dla mieszkańców całego okręgu, jeżeli siedzibą przyszłego Sądu obwodowego będzie miasto Czortków, nie zaś położone na krańcu ku Bukowinie, a nie w środku tych wszystkich powiatów sądowych miasto Zaleszczyki.

Wysoki Sejm w rezolucyach swoich do c. k. Rządu z dnia 15. grudnia 1873., 4. maja 1875., 5. października 1878., 24. lipca 1880 i 6. października 1882, domagając się nowego Sądu obwodowego w tamtejszej okolicy, wskazywał zawsze miasto Czortków jako właściwą siedzibę przyszłego Sądu obwodowego; konsekwentnie przeto wytrwać zechce przy tylu uchwałach swoich poprzednich. Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi zatem komisya prawnicza, której ten przedmiot pod dniem 9. grudnia 1886. r. do L. s. 23. przekazano do rozpoznania,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycyą gminy miasta Zaleszczyki, właściciela obszaru dworskiego i niektórych gmin powiatu borszczowskiego, o zmianę uchwały sejmowej z dnia 15. grudnia 1873. w tym kierunku, aby siedzibą przyszłego Sądu obwodowego było miasto Zaleszczyki a nie Czortków, przechodzi do porządku dziennego.

Lwów dnia 11. stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego:
Zoll w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Weigel w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie,

Aleg. 142.

Sprawozdanie

Komisyi drogowej o wniosku p. Jaworskiego względem zmian ustawy o dojazdach kolejowych.

Wysoki Sejmie!

Uchwalona przez Wysoki Sejm ustawa o dojazdach kolejowych weszła z dniem 15. Kwietnia 1881. w życie.

Przekonany o potrzebie i wielkiem znaczeniu dojazdów kolejowych przy zwiększającym się rozwoju żelaznych kolei w Galicyi, uchwalił Wysoki Sejm tę ustawę w nadziei, że przez nią, przez słuszne unormowanie współudziału do kosztów, zachęci do tworzenia licznych dojazdów kolejowych.

Jeżeli ta nadzieja się nie ziściła, to powód leży nie w niechęci kraju, nie w niechęci lub oziębłości ciał autonomicznych krajowych i powiatowych do współdziałania powołanych, lecz powód szukać należy jedynie w tych trudnościach, które mimo równego interesu zaś nie równego a dla przedsiębiorstw kolejowych korzystniejszego rozkładu kosztów budowy i utrzymania przez te przedsiębiorstwa wywoływane bywają. Jasne, żadnej wątpliwości nie podlegające brzmienie §. 1. tłumaczone bywa przez zarządy kolejowe sprzecznie z zamiarem i duchem ustawy, utrudnia tworzenie dojazdów kolejowych, a daje powód do procesów rozstrzyganych w najwyższym c. k. Trybunale administracyjnym i do orzeczeń również nie licujących z tej ustawy zamiarem i duchem.

Uchylenie tych trudności było powodem wniosku p. Jaworskiego, który przez Wysoki Sejm uchwałą d. 22. Grudnia 1886. Komisyi drogowej przekazany został, a o którym Komisya Wysokiemu Sejmowi niniejsze przedkłada sprawozdanie.

Komisya drogowa nie sądzi, ażeby już dzisiaj wskazanem było załatwienie tej sprawy uchwaleniem zmiany ustawy w myśl wnioskodawcy dla tego, że wniosek p. Jaworskiego według objaśnień przez szefa dep. IV. Wydziału krajowego w Komisyi uczynionych nie wyczerpuje wszystkich trudności w zastosowaniu ustawy się objawiających, i że należy wprzódy przeprowadzić wspólnie z c. k. rządem krajowym rokowania z centralnym Rządem w celu osiągnięcia praktycznych warunków zastosowywania tej ustawy i uchylenia trudności wejścia jej w życie.

Z tego powodu Komisya drogowa Wysokiemu Sejmowi dwie rezolucye przedkłada.

Główny punkt sporny jest pytanie, gdzie się dojazd kolejowy kończy, a zatem, gdzie się kończy obowiązek konkurencyi do budowy i utrzymania dojazdów (§. 4. 7.) przez przedsiębiorstwa kolejowe.

Paragraf 1. ustawy orzeka, że drogi publiczne za dojazdy kolejowe uznane, łączą dworce i stacye kolei żelaznej, albo

a) z najbliższemi miastami lub miasteczkami, albo

b) z drogami państwowemi, krajowemi lub powiatowemi

a to według tego, jak o tem na wniosek Rady powiatowej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym orzekło (§ 5).

Przez postawienie tej alternatywy a oparty na znajomości stosunków komunikacyi i potrzeb ekonomicznych kraju, wypowiedział Wysoki Sejm uchwalając paragraf 1. to zdanie, że są osobliwie w wschodniej części kraju miasta lub miasteczka, przez które nie przechodzi żadna droga rządowa, krajowa lub powiatowa, to jest droga publiczna bita, a więc taka, na której w każdej porze roku ruch bez przeszkody odbywać się może, a które to miasta lub miasteczka dla znaczenia handlowego i ekonomicznego, zatem w interesie i kraju i przedsiębiorstw kolejowych, z najbliższą stacyą dojazdem połączyć należy.

Dalej wynika z tego paragrafu, że drogi gminne, jako nie kwalifikujące się do odbywania na nich ruchu w każdej porze, jako czynnik komunikacyjny wpływający na orzeczenie, gdzie się dojazd kolejowy kończy, uważać nie należy.

Wreszcie nie podlega wątpliwości, jak błędne a z duchem ustawy sprzeczne jest mniemanie, że dojazd kolejowy sięgać ma tylko do granic katastralnych miasta lub miasteczka. Mniemanie to wypowiedzianem zostało w orzeczeniu c. k. Najwyższego Trybunału administracyjnego w sporze miasta Bóbrki z przedsiębiorstwem kolei czerniowieckiej, którem to orzeczeniem dojazd Chlebowice-Bóbrka kończyć się ma z granicą katastralną Chlebowic, względnie z początkiem granicy katastralnej Bóbrki.

Błędne jest to mniemanie z powodu, że częstokroć obszary znaczne pól, łąk, lasów itp., tworzą ową całość katastralną, że więc przy takiem pojmowaniu miasta lub miasteczka, cel dojazdów zwichnięty, a tem samem przyjście do skutku dojazdów uniemożliwionem zostanie; często się bowiem zdarzyć może, że owa granica, do której ma sięgać dojazd, blisko stacyi kolejowej się znajduje, zaś miasto lub miasteczko jeszcze o daleko znaczniejszą przestrzeń od tej granicy oddalone. Jakże można przypuszczać, żeby przy takich warunkach dojazd kolejowy przez Radę powiatową uchwalony, przez Wydział krajowy ze względu albo na jaskrawą nierówność ciężarów lub bezowocność takiego małego kawałka drogi dojazdowej potwierdzony został.

Błędne jest to mniemanie i z powodu, że stoi w sprzeczności z postanowieniem ustawy gminnej z 12. Sierpnia 1866. — gdzie z analogii §. 1. pojęcie miasta lub miasteczka czerpać należy i z którego wypływa, że miasto lub miasteczko nie jest obszar pól, łąk, lasów, tworzących gminę katastralną, ale osada mająca własny zakres gminny.

Również i ostatni ustęp §. 1. może nastręczyć przez błędne tłumaczenie powód do sporów, których uniknienie jest tak pożądane.

Komisya drogowa zwraca uwagę, że według jej zdania wszystkie przedmioty komunikacyjne ziemne, stanowiące własność prywatną kolejowych przedsiębiorstw, aczkolwiek dla publicznego użytku przeznaczone, nie stanowią części dojazdów kolejowych.

Wreszcie Komisya drogowa sądzi, że Wydział krajowy przez kilkuletnie zastosowywanie ustawy nabył z pojedyńczych wypadków doświadczenia, które ustępy rzeczonej ustawy trudności w przeprowadzeniu tworzą i odpowiednio celowi zmienione być winne.

Komisya drogowa przedkłada Wysokiemu Sejmowi niniejsze sprawozdanie i pragnie, by Wysoki Sejm przez przyjęcie proponowanych rezolucyi okazał, że podziela to zapatrywanie, które Komisyę drogową do wniesienia tychże powodowały, a mianowicie, że Reprezentacye autonomiczne krajowe i powiatowe dalekie są od chęci i dążności tworzenia dróg w kraju kosztem innych, że dążeniem spodziewanych zmian jest uniknięcie sporów i procesów, umożliwienie przyjścia do skutku dojazdów kolejowych na podstawie postanowień odpowiadających celowi, a opartych tylko na słuszności i sprawiedliwości.

Z tych powodów Komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zniósł się z c. k. Rządem co do brzmienia, względnie co do zmiany §. 1. ustawy o dojazdach kolejowych z dnia 15. Kwietnia 1881. Dz. ust. i rozp. Nr. 46, a mianowicie:

a) co do jasnego określenia pojęcia miasta lub miasteczka dojazdem kolejowym z dworcem lub stacyą połączyć się mającego, w celu zapobieżenia sporom i niesłusznemu a duchowi ustawy przeciwnemu mniemaniu, jakoby granice gminy katastralnej stanowiły granice obrębu miasta lub miasteczka;

b) co do punktu końcowego takiego dojazdu kolejowego w razie, jeśli przez miasto lub miasteczko droga rządowa, krajowa lub powiatowa przechodzi, z wyraźnem wykluczeniem dróg gminnych;

c) co do wątpliwości podnoszonych i ztąd sporów powstałych względem współudziału do kosztów budowy i utrzymania pewnych części dojazdów do publicznego użytku przeznaczonych a własność prywatną kolejową stanowiących, jak ramp, przejazdów i t. d.

d) co do innych wątpliwości wypływających z zastosowaniem ustawy o dojazdach kolejowych.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by o wyniku tych rokowań zdał sprawę Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi sejmowej, względnie wniósł projekt zmiany ustawy o dojazdach kolejowych z dnia 15. Kwietnia 1881.

III. Tą uchwałą załatwioną jest petycya Rady powiatowej Bóbrka do L. 122.

Zast. przewodniczącego:
Z. Dembowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Jaworski *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 143.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożeń Wydziału krajowego o szkołach dublańskich i folwarku.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego przedłożone Wys. Izbie z przebiegu czynności tyczących się szkół rolniczych i folwarku dublańskiego, wykazuje na wstępie postęp robót dokonanych przy budowlach stawianych w Dublanach, przedstawia dalej zmiany zaszłe w wewnętrznej organizacyi szkoły wyższej i niższej, następnie sprawy folwarku odnośnie do torfu i zamierzonego założenia gorzelni, a nareszcie wyjaśnia, dla czego polecenie dane przez Wysoki Sejm co do wydawnictwa rocznika szkoły wyższej w Dublanach nie zostało wykonane.

I.

W pierwszym ustępie podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiej Izby, iż w roku zeszłym zostały nareszcie po żmudnych studyach, po rozlicznych zmianach najrozmaitszych projektów, najwięcej piekące potrzeby szkół dublańskich zaopatrzone, bo stanął gmach szkolny i mieszkanie dla dyrektora.

Gmach szkolny już jest prawie ukończony, a gdy jeszcze niektóre wewnętrzne urządzenia zostaną dokonane, będzie mógł być na użytek oddany; o ile z powierzchownego obejścia, przy nieprzyjaznej zimowej porze, osądzić się da, zdaje się, że budowa jest odpowiednio przeprowadzoną, i że uczyni zadość wymogom szkoły w obecnym stanie jej rozwoju.

Mieszkanie dyrektorskie jest już dachem pokryte, w miesiącach letnich bieżącego roku będzie mogło być zajęte.

Roboty dodatkowe, które Wydział krajowy w sprawozdaniu swojem specyalizuje, uznaje komisya gospodarstwa krajowego za niezbędne, a wstawienie na ich przeprowadzenie odpowiedniej przez inżynierów i architektów wyrachowanej kwoty w budżet, za uzasadnione; jednakowoż czuje się komisya gospodarstwa krajowego w obowiązku powtórzyć uwagi czynione już w dawniejszych sprawozdaniach, że niektóre z tych robót daleko stosowniej powinny były być umieszczone w ogólnym kosztorysie całego gmachu, jako stanowiące jego integralną część.

Z przeniesieniem szkoły wyższej do nowego gmachu, a dyrektora do nowo dla niego postawionego mieszkania, opróżnionym zostaje w bardzo znacznej części dawny budynek szkolny i cały dom dotychczasowo przez dyrektora zajmowany; nasuwa się naturalnym biegiem myśli pytanie, w jaki sposób opuszczone te budynki z największą dla szkoły korzyścią zużytkowane być mogą. Odpowiedź na to pytanie jest pod pewnym względem trudną i należy dobrze zbadać sytuacyą i wewnętrzne stosunki, zaczem można będzie powziąć ostateczne postanowienie. Trudność ta nie leży tylko w wątpliwości do jakiego użytku budynki te najlepiej zaadaptować się dadzą, ale leży i w tej okoliczności, że szkoły dublańskie mają tak wiele potrzeb co do ubikacyi, że nie wiedzieć, którym dać pierwszeństwo, a których zaspokojenie odłożyć należy na długi, choćby nieograniczony czas.

Wydział krajowy podaje do wiadomości Wysokiego Sejmu w sprawozdaniu przedłożonem, iż pierwszą jego myślą było, urządzić w części starego domostwa szkolnego mieszkanie dla jednego z profesorów, który, mimo że jest zarazem administratorem folwarku, umieszczenia tamże nie ma i z niewątpliwą szkodą dla gospodarstwa dojeżdżać tylko musi. Od tej myśli, niezawodnie słusznej odstąpić jednak konieczność zniewoliła, staranne badanie budynku, przeprowadzone przez członka Wydziału krajowego Dra. Józefa Wereszczyńskiego przy pomocy architekta p. Kułakowskiego wykazało, iż tenże tak już jest podniszczałym, że adaptacya na porządniejsze mieszkanie byłaby kosztowną, a ostatecznie koszt włożony, jeżeli nie byłby zupełnie straconym, to niezawodnie nie byłby w żadnym stosunku do osiągniętego rezultatu.

W obec tego stanu rzeczy zażądał Wydział krajowy od Dyrekcyi, jako z potrzebami najlepiej obeznanej, odnośnego projektu, który dotąd jeszcze wykończonym nie został i dla tego do wiadomości Wysokiemu Sejmowi podanym być nie mógł.

Komisya gospodarstwa krajowego nie mając przedłożonego żadnego szczegółowego substratu do decyzyi, nie będąc w styczności z wewnętrznem życiem szkół dublańskich, nie może wydać żadnych ścisłych orzeczeń, co zarządzić wypada, uważa jednak za swój obowiązek nie pominąć tej sprawy milczeniem i wskazać potrzeby, na które według jej przekonania w pierwszym rzędzie uwagę zwrócić należy, a które dopiero następnie, jeżeli okoliczności na to pozwolą, uwzględnione być winny.

Komisya gospodarstwa krajowego nie przeczy, że byłoby pożądanem, ażeby asystenci i adjunkci nie pobierali relutum za mieszkanie, ale otrzymywali je w naturze, nie przeczy, że umieszczenie szkoły parobków zostawia wiele do życzenia, — stanowczo jednak oświadczyć musi, iż należy przedewszystkiem korzystać z danej sposobności, ażeby anormalnemu stosunkowi, iż uczniowie szkoły wyższej tułają się po rozrzuconych wiejskich chałupach, jeżeli nie położyć koniec — bo to się w zupełności nie da, — przynajmniej w znacznej części zaradzić.

Wychodząc z tego przekonania, oświadcza Komisya gospodarstwa krajowego i daje temu oświadczeniu w odnośnym wniosku wyraz, iż należy ażeby Wydział krajowy przemienił o ile możności wszystkie opuszczone umieszczenia na mieszkania dla uczniów szkoły wyższej, któreby im za umiarkowaną opłatą odstępowane były.

Myśl, którą Komisya gospodarstwa krajowego tu podnosi, jest zupełnie nie nową, snuje się ona systematycznie przez wszystkie sprawozdania zeszłych lat w tym przedmiocie, a polecając jej urzeczywistnienie, Komisya gospodarstwa krajowego pozostaje tylko konsekwentnie wierną zasadom, któremi od początku objęcia zakładu przez kraj była i jest przejętą.

Do urzeczywistnienia tych poleceń nie wiąże Komisya gospodarstwa krajowego żadnych zbyt daleko idących domagań, słuszną jednak żywi nadzieję, że takie zgromadzenie młodzieży, ile możności w obręb zabudowań szkoły, usunięcie od niej złych wpływów nieodpowiedniego otoczenia, sposobność ściślejszego zetknięcia z gronem nauczycielskiem i pożycia między sobą pod okiem życzliwego a czujnego nadzoru, musi wywrzeć wpływ zbawienny.

Nie miejsce w sprawozdaniu Komisyi gospodarstwa krajowego rozwijać teorye edukacyjne, trudno jednak pominąć uwagi, że szkoła wyższa rolnicza ma kształcić rolników do wyższego stanowiska, do stosunków, gdzie ścisłość i karność jest warunkiem bytu, gdzie trzeba umieć być jej organizatorem i wzorem zarazem; że w takiej szkole jest też wymaganie od uczniów ścisłości w pełnieniu codziennych obowiązków rzeczą niezbędną, że ona ustrojem swoim winnaby raczej zbliżać się do charakteru instytutów wojskowych, aniżeli do rozluznionych stosunków innych wyższych zakładów naukowych. Jak szkoły wojskowe nie tylko udzielają nauk militarnych, ale dają i militarne wychowanie, — tak samo i szkoły rolnicze powinny wybijać swe piętno na charakterze rolnika, usposabiać go moralnie do przyszłego zawodu, który także jest walką z ludźmi i z przeciwnościami od początku do końca. Najprawdopodobniej kwestya praktyczności, tyle razy podnoszona, a nigdy nierozstrzygnięta, tutaj mogłaby znaleść prawdziwe rozwiązanie.

II.

Dalsze ustępy sprawozdania Wydziału krajowego o szkole dublańskiej obejmują wyliczenie rozmaitych zmian i zarządzeń, wprowadzonych w gronie nauczycielskiem. Zarządzenia te zostały wprowadzone zgodnie z uchwałami kuratoryi; Komisya gospodarstwa krajowego przyjmuje je do wiadomości.

W ustępie tym uzasadnia dalej Wydział krajowy wstawienie rozmaitych kwot w preliminarzu szkół, co też już uchwałami W. Sejmu z odpowiedniemi modyfikacyami zatwierdzonem zostało. Jedynie kwota 600 zł. na wydawnictwo poradnika dla kotłowych jako nie wstawiona w preliminarz szkół, ale objęta preliminarzem ogólnym, oczekuje jeszcze uchwały Wysokiej Izby.

Komisya gospodarstwa krajowego uważa wydawnictwo takiego fachowego dziełka, łatwo przystępnego za bardzo pożyteczne. Kotłów parowych ilość z każdym dniem wzrasta, — effekt od nich wymagany coraz się wzmaga a z effektem wymaganym rośnie też i co dzień niebezpieczeństwo przy ich użyciu; słusznie ażeby tak właściciele, jak i manipulańci obchodzący się z tym niezbędnym a jednak niebezpiecznym czynnikiem, byli jak najściślej obeznani z użyciem jego, a nie zostawali na łasce nieostrożności pierwszego lepszego parobka. Spodziewać się należy, że popyt za tak pożyteczną książką w krótce zwróci uczyniony nakład. Komisya gospodarstwa krajowego nie wątpi, że zaczem kwota na wydawnictwo zaliczoną zostanie, nastąpi poprzód zbadanie fachowe, czy dziełko odpowiada wymaganiom do niego stawianym.

III.

Część sprawozdania, obejmująca sprawy folwarku, przedstawia wyniki prób dokonanych w celu wyjaśnienia kwestyi exploatacyi torfu i obmawia sprawę założenia gorzelni przy kursie gorzelnianym.

W roku zeszłym na posiedzeniu 11. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm na wniosek Komisyi gospodarstwa krajowego, następującą uchwałę:

„Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na cel dalszych przygotowawczych robót przy exploatacyi torfu prasowanego kredyt do wysokości 600 zł.“

W sprawozdaniu zaś wskazywała Komisya gospodarstwa krajowego, że kwota ta ma być wyłącznie użytą na badanie, o ile torf dublański prasowany jest cennym materyałem opałowym, by uniknąć zawodu jakiego doznano przy torfie w stanie pierwotnym, nieprasowanym, gdzie próby wykazały, że dla rozkruszalności swojej jest on nie do użycia; jako wskazówki, udzielono radę zakupienia mięszacza konnego, któryby wyrabiał torf w przybliżeniu podobny do prasowanego. Komisya gospodarstwa krajowego nie śmiała doradzać przyjęcia daleko sięga-

jących wniosków Wydziału krajowego zamierzających już w roku zeszłym zorganizowanie kompletnej, racyonalnej, z kosztem kilku tysięcy reńskich połączonej exploatacyi, bo niemiała przeświadczenia o dodatnim rezultacie, zalecała tylko badanie dalsze i próby w skromnych rozmiarach.

Wydziałowi krajowemu powiodło się doprowadzić do skutku próby dokładniejsze, można powiedzieć wyczerpujące.

Hr. Potulicki posiadający w Przegnojowie majętności odległej o 35 kilom. od Dublan, ślimarczarkę Luchta, poruszaną lokomobilą, pozwolił przerobić u siebie na prośbę administracyi folwarku znaczniejszą ilość torfu dublańskiego. Wydział krajowy postanowił skorzystać z tej sposobności przeprowadzenia tak dokładnej próby i wydał odpowiednie polecenie.

Zawieziono do Przegnojowa 200 cet. metr. torfu z Dublan, przerobiono pod osobistym nadzorem p. Pańkowskiego, administratora folwarku. Próba ta wydała rezultat najzupełniej pomyślny, a dla lepszego przeglądu, ośmiela się Komisya gospodarstwa krajowego powtórzyć jej wynik według relacyi Administracyi ze sprawozdania Wydziału krajowego.

a) 200 cetn. metr. torfu surowego dało po przerobieniu 31 i pół cetnara suchego czyli 7·3 metrów sześciennych;
b) koszta produkcyi 1 metra sześciennego torfu prasowanego wynoszą włącznie z wydatkiem na oprocentowanie i umorzenie kapitału zakładowego i obrotowego przy cenach dublańskich robocizny 1 zł. 2 ct.;
c) w Przegnojowie uważają 4·5 metrów sześciennych torfu prasowanego za ekwiwalent 4 metrowego stosu drzewa bukowego. Można więc przyjąć bez obawy zawodu, że w Dublanach 5 metrów zastąpi takiż stos;
d) w Dublanach 4 metrowy stos drzewa opałowego kosztuje 12 zł., ekwiwalent tegoż czyli 5 metrów sześciennych torfu kosztowałby tylko 5 zł. 10 ct..

Do obliczenia powyższego dodała Administracya jeszcze następujące uwagi:

a) prasowany torf dublański bardzo dobrze wytrzymuje transport, gdyż przy 5 milowym przewozie z Przegnojowa do Dublan na zwyczajnych wozach najętych z ilości przewiezionej nic się nie starło i nie uroniło;
b) ładować można z łatwością po 2 metr. sześc. na zwykły wóz;
c) użycie torfu, którego cegiełki kształtem są bardzo zbliżone do zwykłych polanek łupanego na opał drzewa, pozwala oszczędzić koszt rąbania drzewa wynoszący od 4 metrowego stosu 1 zł. 60 ct.;
d) suchy torf prasowany znosi wpływ deszczu nawet więcej niż drzewo opałowe;
e) spalanie się torfu dublańskiego w zwykłych nawet piecach pokojowych bez rusztu jest wyborne;
f) objętość torfu prasowanego nie wiele przenosi objętość ekwiwalentu drzewa a dogodniejsza i równiejsza forma cegiełek dozwala szczelniej napełnić piec potrzebnym opałem.

W obec takich rezultatów komisya gospodarstwa krajowego słusznie spodziewać się może, że torf będzie stanowić rubrykę dochodów folwarku, której lekceważyć nie wypada, sądzi, że dłużej wahać się nie można i należy stanowczo przystąpić do najracyonalniejszej exploatacyi.

Według przedstawienia Wydziału krajowego potrzeba na ten cel:

Lokomobili o sile 8 koni za . . .	3.600 zł.
Maszyny Luchta do prasowania torfu za . .	660 „
Szopy	1.200 „
12 wózków dwukołowych	500 „
10 łodzi do spławu	400 „
Most do przewozu lokomobili . . .	130 „
Razem .	6.490 zł.

Zgodnie z propozycyami Wydziału krajowego poważa się Komisya gospodarstwa krajowego w końcu sprawozdania postawić odpowiedni wniosek.

Kwestya gorzelniana dotąd rozwiązania nie znalazła. Planu, wraz z przypuszczalnym obliczeniem obciążenia budżetu, jakie przy takiej w celach naukowych urządzonej gorzelni wyniknąćby musiało, póty Wysokiemu Sejmowi przedłożyć nie można, póki nie będzie wiadomem, z jaką subwencyą c. k. Rząd przystąpić zechce dla w ten sposób rozszerzonego kursu; z c. k. Rządem zaś w rokowania wchodzić Wydziałowi krajowemu trudno, póki plany i kosztorysy nie będą wygotowane. Wytworzyło się niejako koło, z którego wyjścia jednakowoż stosunki gorzelnictwa krajowego pilnie wymagają.

Przemysł gorzelniany tem się od innych krajowych przemysłów różni, że upadek jego nie ogranicza wynikłej szkody na pojedyncze osobistości; upadek jego czyni w całym kraju znaczną ujmę rolnictwu, sprowadza upadek chowu bydła, którego jest najważniejszym konsumentem. Statystyczne daty zbierane w tym kierunku łatwoby wykazały, jak nieznacznym jest procent tego produktu, który wychodzi za granice nie przeszedłszy opasu gorzelnianego.

Mimo takiego związku z rozwojem rolnictwa przemysł ten znajduje się u nas w pieluszkach, albo raczej, żeby się właściwiej wyrazić, gorzej jak w pieluszkach, bo biedny, opuszczony, musi bieżeć potrącany za postępem, który w ościennych krajach kroczy poparty wszystkiemi zasobami nauki i bogactwa. Ustać mu nie wolno, spocząć taryfy, przepisy, nowe zarządzenia nie dadzą, ma ciągle ostrogi w boku a o dojściu do mety, u której insi szczęśliwsi już stoją, ani marzyć nie może, bo jest w rękach ludzi, którzy po większej części najpierwotniejszych warunków jego nie znają i tylko patrząc i podsłuchując drugich, stąpają za innymi.

Komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że zbyteczną rzeczą byłoby cyfrowo przedstawiać tutaj ważność gorzelnianego przemysłu i strat wynikłych dla kraju z nieumiejętnego prowadzenia go; tam gdzie wartość przerobionych produktów kilku milionów dochodzi, centy w stracie już krocie tysięcy wynoszą.

Poseł Polanowski przedstawił już roku zeszłego w przemówieniu swojem Wysokiej Izbie, że bodaj jeden litr spirytusu mniej wyprodukowany z korca ziemniaków przyprowadza kraj o stratę przeszło 700.000 zł.; a że wiele więcej aniżeli jeden litr nieraz brakuje, o tem dobrze wiedzą i właściciele gorzelń i gorzelnicy. Ubytek taki w produkcyi pojawia się zwykle i dosięga zastraszających rozmiarów, przeważnie w chwilach, gdy konieczność sprostania konkurencyi zagranicznej zniewala do naśladowania zmian, które tam w gorzelniach na podstawie nauki zaprowadzane bywają, celem wyzyskania najenergiczniej czasu i wymiaru.

Co lat parę, nieledwie co roku w ostatnich czasach, zachodziła potrzeba zmienić system prowadzenia; w znakomicie urządzonej, przez wykształconego zagranicą gorzelnika prowadzonej gorzelni, gdzieś w kraju lub poza krajem, zastosowano ten lub ów pomysł, naturalną koniecznością wymagań handlowych, inne gorzelnie musiały iść za tym przykładem w ślad; szły nie pouczone, a ile to prób nieszczęśliwych, ile strat za sobą powiodło, nawet obliczyć się nie da.

Otóż złemu temu, złemu więcej dotkliwemu aniżeli z powierzchownego przyjrzenia się rzeczy przypuszczać można, pragnie komisya gospodarstwa krajowego zaradzić stanowczem załatwieniem ogólnikowych dotąd wniosków tyczących zaprowadzenia przy szkole dublańskiej kursu gorzelnianego, więcej racyonalnego od dzisiejszego, kursu połączonego z praktyką w gorzelni urządzonej tamże na wzór mniejszych gospodarczych.

Że obecny kurs gorzelniany jest zupełnie niewystarczający, że po prostu do celu nie prowadzi, widzą to już wszyscy bliżej z przedmiotem obeznani, a najsilniejszym dowodem tego jest petycya Towarzystwa gorzelników polskich, z których wielu ten kurs skończyli, zagranicą się potem kształciwszy, nawet czasami w wykładach pomagali.

Piszą oni między innemi:

„Brak fachowo, teoretycznie i praktycznie wykształconych gorzelników, daje się głę-
„boko odczuć. I nic dziwnego, skoro w Królestwie Galicyi dotychczas nie ma szkoły fachowej,

„któraby obok teoryi praktycznie takową objaśniała, jak to się dzieje przy nauce rolnictwa „i leśnictwa, skutkiem czego gorzelnicy lubo teoretycznie wykształceni, na polu praktyki muszą „się łamać z trudnościami i nabywać przez doświadczenie często długo trwające, nie „przynoszące zawsze dobrego wyniku to, coby łącząc teoretyczne wykłady z natych- „miastowem praktycznem obeznaniem się już podczas nauki, bez trudności nabyć, a następnie „w praktyce zastosować można.“

To co komisya gospodarstwa krajow. przed Wysoki Sejm wnosi i o przyjęcie czego uprasza, nie jest ani nowem wymyślonem w Galicyi, ani zastraszającem. Nowem nie jest, bo istnieje przy szkołach gorzelnianych w ościennych krajach, jak n. p. w Koszycach na Węgrzech, w Berlinie, jest gorąco domaganem w Pradze; nie jest zastraszającem, bo ofiara, którąby kraj na ten cel miał ponieść, w najgorszym razie przekroczyć nie może rocznie kwoty 3.000 zł., a prawdopodobnie może być o wiele mniejszą.

Wysoki Sejm w tak szerokich rozmiarach rozwija poparcie wszelkich innych przemysłów w kraju, poparcie, bezpośrednio indywidualnie prawie wymierzone, że sprawiedliwość wymaga, nie ograniczać do kwoty 550 zł. pomocy naukowej udzielanej przemysłowi, obok którego wszystkie inne muszą mieć mniejsze znaczenie, choćby tylko dla tego, że przy nim krocie ludzi znajduje przyzwoite umieszczenie o które dziś tak trudno, tysiące robotników zarobek w najtwardszej zimowej porze, a cała ludność włościańska pośrednio interes w zbycie bydła, którem przeważnie, jeżeli nie wyłącznie, zaopatrują się opasowe stajnie.

Kosztorysy i zestawienia rachunkowe obrotu wykazują, że obciążenie budżetu krajowego zaprowadzeniem gorzelni w Dublanach, nie przekraczałoby w najgorszym razie 3.000 zł., gdyby c. k. Rząd przyszedł z odpowiednią pomocą.

Gorzelnia, któraby miała być wystawioną, winna zbliżać się rozmiarami do najmniejszej gospodarczej gorzelni; zważywszy że badania w tym kierunku nie są ukończone, cyfry kosztorysu trudno oznaczyć; w każdym razie będzie ona pokrytą pożyczką hipoteczną na folwark podjętą, a amortyzacya i oprocentowanie, w konto obrotu wrachowanem; ponieważ zaś warunkiem założenia gorzelni jest przyjęcie przez c. k. Rząd obowiązku pokrywania połowy powstałego ztąd rocznego obciążenia budżetu, musiałaby strata ogólna przekroczyć 6000 zł. w. a., ażeby kraj potrzebował poświęcić 3000 zł. dla nauki gorzelników, co przy wstawieniu najwyższych cen za produkta i opał (nie biorąc nawet za podstawę torfu), a najniższych dat co do wszelkich rezultatów nigdy przecież z rachunku nie wynikło.

Zważywszy oprócz tego korzyści wszystkie jakie gorzelnia istniejąca tuż pod bokiem wyższej szkoły rolniczej musi przynieść dla jej uczniów, przyszła Komisya gospodarstwa krajowego po starannem zbadaniu wszystkich motywów do przekonania, że winna doradzać W. Sejmowi danie upoważnienia Wydziałowi krajowemu do dalszych kroków na drodze wprowadzenia w życie tak pożytecznego przedsięwzięcia.

IV.

W końcowym ustępie sprawozdania przedkłada Wydział krajowy przyczyny dla których nie stało się zadość woli W. Sejmu i rocznik szkoły wyższej nie został rozdany do rąk posłów W. Sejmu. Przedstawienie to przyjmuje Komisya gospodarstwa krajowego do wiadomości, nie odstępuje jednak od tyle razy wyrażonych twierdzeń potrzeby takiego rocznika a jako wyjaśnienie dodaje, że pod rocznikiem szkoły wyższej redagowanym przez profesorów nie rozumie li tylko historycznego poglądu na przebyty przeciąg życia szkoły, bo tym sposobem już w roku drugim rocznik taki musiałby zejść do bardzo szczupłych rozmiarów. W roczniku chce widzieć Komisya gospodarstwa krajowego obraz pracy naukowej w Dublanach, poglądy na stosunek

jej do potrzeb kraju, a nareszcie czasami obraz rezultatów osiągniętych na postawie nauki w gospodarstwie folwarcznem.

Ażeby umożebnić i zapewnić wydawnictwo takie przystępne dla szerszej publiczności a niezbędne dla rozwoju szkoły, ośmiela się Komisya gospodarstwa krajowego wstawić w budżet skromną kwotę 300 zł.

W myśl tych wywodów Komisya gospodarstwa krajowego uprasza:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowych szkół rolniczych w Dublanach i folwarku dublańskiego z dnia 18. grudnia 1886 l. 74.381.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przemienił opróżnione budynki w Dublanach na mieszkania dla uczniów i odstępywał im takowe za umiarkowaną cenę.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w roku 1887 rozpoczął w Dublanach wyrabianie torfu prasowanego i otwiera mu na pokrycie kosztów urządzenia tej exploatacyi kredyt do wysokości 6.490 zł. w. a. na tenże rok.

4. Sejm uznając konieczność urządzenia gorzelni przy kursie gorzelnianym, poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wszedł w rokowania z c. k. Rządem w celu uzyskania subwencyi na kurs gorzelniany oparty na urządzonej gospodarczej gorzelni w Dublanach i na przyszłej sesyi sejmowej przedłożył projekta takiej gorzelni pod warunkiem, jeżeli c. k. Rząd przyczyni się w połowie do wynikłych z tego powodu rocznych obciążeń budżetu krajowego.

5. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na wydawnictwo rocznika szkół rolniczych kredyt do wysokości 300 zł. na rok 1887.

Wnioskiem ad 4) załatwioną zostaje petycya Towarzystwa gorzelników polskich w Galicyi wniesiona 11. grudnia 1886 pod l. 84.

Przewodniczący
Stanisław Polanowski.

Sprawozdawca
Edward Jędrzejowicz.

Aleg. 145.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie krajowej średniej szkoły rolniczej, krajowej szkoły ogrodniczej i folwarku w Czernichowie.

Szkoła rolnicza w Czernichowie rozwija się coraz pomyślniej, a mimo pewnych obostrzeń w przyjmowaniu uczniów, zwiększa się liczba kandydatów do tego stopnia, że wszystkich uprawnionych do przyjęcia nie mogła szkoła pomieścić.

Z zadowoleniem też komisya gospodarstwa krajowego stwierdza, że w obrębie zakładu panuje ład i spokój, a duch zgody i poczucia obowiązku ożywia zarówno grono nauczycielskie jak i młodzież szkolną. Jest to skutek energicznego wystąpienia Wydziału krajowego, i pełnego taktu postępowania tymczasowego dyrektora szkoły p. Saturnina Jakubowskiego. Działalność Dyrekcyi w tym kierunku wydała już tak dobre owoce, że komisya gosp. kraj. oświadcza się za tem, ażeby Dr. Jakubowski pełnił jeszcze przez rok obowiązki dyrektora zakładu na dotychczasowych warunkach. Komisya sądzi, że najważniejszem zadaniem kierownika internatu, w którym znajduje się młodzież oddalona od opieki rodzicielskiej, jest troskliwe czuwanie nad jej moralnością; że obok rozwijania umysłu systematyczną nauką szkolną, należy przedewszystkiem baczyć, aby każda chwila nauce, odpoczynkowi a nawet zabawie poświęcona, odpowiadała warunkom zacnego wychowania domowego. W tym duchu prowadzi młodzież tamtejszą obecny zastępca dyrektora, i ten wzgląd przemawia głównie za utrzymaniem go na razie na stanowisku dotychczasowem.

Plan naukowy, wedle przepisów c. k. Ministerstwa rolnictwa został zaprowadzony, — a słusznie postąpił Wydział krajowy, że część nauki rolnictwa przydzielił p. Strusiewiczowi, bo przedmiot ten nie był poprzednio należycie wykładany, i nauka botaniki brała przewagę nad rolnictwem.

Komisya gosp. kraj. zwraca szczególną uwagę na naukę rachunkowości gospodarskiej, i pragnie w myśl wypowiedzianego już zdania w r. 1884., i rezolucyi Wysokiej Izby w tej mierze — aby uczniowie 3-go roku w szkole rolniczej odbywali praktykę w prowadzeniu regestrów i rachunków folwarku czernichowskiego, i nietylko składali raporta profesorowi nauki administracyi, ale nadto pod jego kierunkiem robili wypracowania rachunkowe i preliminarze corocznych potrzeb folwarku, na podstawie dobrze prowadzonej rachunkowości folwarcznej.

Ze sprawozdania Wydziału krajowego dowiaduje się komisya, że jeszcze 4. Czerwca 1886. nabyty został konkursowy rękopis podręcznika dla szkół średnich: „O nauce rachunkowości gospodarskiej“. Sprawozdanie jednak pisane w 6 miesięcy później nie wyjaśnia powodów, dla których podręcznik ten dotąd wydrukowanym nie został. Komisya gosp. kraj. wyraża życzenie, aby wydanie tej potrzebnej książki jak najrychlej nastąpiło.

Budynek szkolny wymaga przebudowania dachu, wiązania dachowego i niektórych pomniejszych reperacyi. Kosztorysy przygotował już Wydział krajowy, i zbadał sprawę dokładnie. Komisya gosp. kraj. zgadza się z wnioskiem, ażeby Wysoka Izba udzielić raczyła na ten cel kwotę zł. 3.590 ct. 39.

Również koniecznie przebudować potrzeba dom mieszkalny dla nauczycieli, zniszczony tak dalece przez wilgoć, że mieszkać w nim niepodobna bez narażenia zdrowia. Komisya uznaje, że należy zapewnić zdrowe pomieszczenie tym, którzy siły swoje oddają na usługi instytucyi krajowej, — i dlatego po sprawdzeniu faktu, bez wahania zaleca do przyjęcia wniosek Wydziału krajowego, o wyznaczenie na ten cel sumy kosztorysem wskazanej, w kwocie zł. 4.098 ct. 29.

Jeżeli jednak komisya gosp. kraj. spełnia tu obowiązek sumienia względem nauczycieli, to z drugiej strony spełnić także musi obowiązek względem Wysokiej Izby, i wyrazić ubolewanie, że do puszczono, aby dom murowany, przed trzema laty dopiero na wyniosłem miejscu i na skalistym gruncie postawiony, już dzisiaj wymagał przebudowania z przyczyny wilgoci! Jest to wyłącznie skutek użycia złych materyałów i otynkowania przed wyschnięciem murów, — a przeto skutek braku należytego dozoru i lekceważenia grosza publicznego. Zarzut ten czyni komisya ówczesnej dyrekcyi zakładu, która prowadziła budowę.

Ustęp o szkole rolniczej kończy komisya gosp. kraj. życzeniem, ażeby Wysoki Rząd podnieść zechciał szczupłą dotychczasową subwencyę. Wydział krajowy tem więcej o to starać się powinien, gdy szkoła rozwija się pomyślnie, uczniów coraz więcej do niej się garnie, i już teraz pomyślećby trzeba o rozszerzeniu pomieszczenia dla nich.

W tym duchu komisya ma zaszczyt przedłożyć Wysokiej Izbie odpowiedni wniosek.

Folwark w Czernichowie posiada odpowiednie budynki, dobry inwentarz żywy i martwy, niezłe grunta i tak mały obszar, że mógłby być wzorowem i zyskownem gospodarstwem. Brakuje mu jednak zdolnego i praktycznego kierownika gospodarskiego, wskutek czego wykazuje co roku tak wielkie straty pieniężne, iż dłużej takiego stanu rzeczy cierpieć tam nie można.

O ile wiadomo komisyi, Wydział krajowy zarządził już urzędowe dochodzenie w tej mierze, i na przyszłej sesyi sejmowej z wyniku jego zda sprawę. Komisya jednak sądzi, że należy bezzwłocznie postarać się o zdolnego a praktycznego człowieka do zarządu folwarkiem, a choćby i większe niż dotąd dać mu wynagrodzenie, to wydatek kilkuset złr. na taki cel sowicie się opłaci, jeżeli ochroni fundusz krajowy od strat, które w ostatnich latach po kilka tysięcy złr. rocznie wynosiły.

Komisya gosp. kraj. zwróciła już w poprzednich latach uwagę swoją na liczne przekroczenia budżetu folwarku czernichowskiego, i na nieusprawiedliwione straty w gospodarstwie — ale nie podnosiła tego w swoich sprawozdaniach, bo wytłómaczyć je wówczas można było to kilkakrotną w krótkim czasie zmianą dyrekcyi, to powodzią wielką, jaka 1884. r. folwark dotknęła. Dziś jednak, gdy stosunki unormowały się, a złe pomimo to nie ustaje, i gdy przekroczenia bardzo znaczne pojawiają się w rubrykach rozchodu nawet takich, na które klęski elementarne żadnego nie wywierają wpływu, nie może komisya pominąć tej sprawy, i wypowiada przekonanie, że gospodarstwo w folwarku czernichowskim prowadzone jest nieumiejętnie.

Sprawozdanie Dyrekcyi, rozdane członkom Wysokiej Izby w dniu 10. Stycznia b. r., jako alegat do sprawozdania Wydziału krajowego, przyznaje przecież samo na str. 36 i 37, że grunta folwarczne są bardzo zaniedbane.

Komisya gosp. kraj. wie, że gospodarstwo przy szkole rolniczej nie zawsze może przynosić takie dochody, jak podobne gospodarstwo prywatne. Nieraz wypada dla pożytku uczniów odbyć jakąś próbę, do której pewnemi ofiarami przyczynić się musi gospodarstwo szkolne. Ale żadną miarą dopuścić nie można, ażeby przy szkole rolniczej prowadzono gospodarkę rolną bez rachunku i ładu, i bez stosownego dochodu.

Co do Szkoły ogrodniczej w Czernichowie, musi komisya gosp. kraj. przedewszystkiem wyrazić zdziwienie, że Wydział krajowy występuje z wnioskiem, ażeby Wys. Izba poleciła mu wypracowanie planu reorganizacyi szkoły z pozostawieniem jej w Czernichowie.

Reorganizacya szkoły, która wszystkiego potrzebuje, bo nic prawie nie ma, jest obciążeniem ubogiego kraju wielkimi wydatkami, które komisya już w dawniejszych sprawozdaniach uznała za nieprodukcyjne i niepotrzebne. Właśnie jedynym powodem wypowiadanego konsekwentnie zdania komisyi od r. 1884. w tej sprawie, była chęć uchronienia kraju od tych wydatków, któreby ponieść musiał, gdyby szkoła ogrodnicza w Czernichowie pozostała. Przeciwnicy zdania komisyi sami przyznają, że szkoła taka, jaką jest obecnie, pożytku krajowi przynieść nie może, i reorganizacyi koniecznie wymaga. Mają oni nadzieję, że za pomocą wielkiej ofiarności kraju da się z niej zrobić nawet w Czernichowie zakład pożyteczny.

Komisya gosp. kraj. nie podziela tego zapatrywania, — a pomna odpowiedzialności, jaka cięży na niej za każdą radę udzieloną Wysokiej Izbie, wypowiada po raz trzeci gruntownie rozważone zdanie: że szkołę ogrodniczą z Czernichowa usunąć należy, a umieścić tylko w takiem miejscu, gdzie obszerne ogrody, szklarnie, inspekta i inne kosztowne zakłady, dla praktyki uczniów potrzebne, już istnieją, a przeto kosztem kraju stwarzać ich nie trzeba.

Liczne argumenta tego orzeczenia komisyi znajdują się w dawniejszych jej sprawozdaniach zakończonych wnioskami, które zawsze przez Wysoką Izbę w uchwały zamienione były.

Dziś przybywa argument nowy, który komisya ma zaszczyt rozwadze Wysokiej Izby przedłożyć:

W sprawozdaniach Wydziału krajowego powtarzają się ciągłe ubolewania, że na pomieszczenie służby w Czernichowie nie ma odpowiedniego budynku. W ostatniem zaś sprawozdaniu Dyrekcyi na str. 24. czytamy, że ogród botaniczny niezbędnie szkole rolniczej potrzebny, a z braku miejsca na skalistej glebie założony, postradał już wszystkie cenniejsze rośliny, i na nowo zakładać go trzeba. Że zresztą nie ma ani jednej izby na suszenie i czyszczenie nasion.

Otóż tym niedogodnościom łatwo zaradzić przez usunięcie szkoły ogrodniczej z Czernichowa, bo przybędzie wówczas budynek i 2-morgowy ogród na wyłączny użytek szkoły rolniczej.

Wydział krajowy pisze w swojem sprawozdaniu, że nie zawiązał wcale rokowań o przeniesienie szkoły ogrodniczej do Tarnowa, pomimo że tam znajdują się zakłady dla niej potrzebne, bo połączenie dwóch szkół w jednę uważa za zwinięcie szkoły czernichowskiej, a przeto za szkodę dla kraju. Komisya gosp. kraj. nie podziela tego zdania, lecz twierdzi, że połączenie szkoły nie mającej nic oprócz funduszów z drugą, która ma wszystkie zakłady ogrodnicze a tylko przez brak funduszów rozwinąć się nie może, byłoby nietylko stosowne, ale i dla kraju prawdziwie pożyteczne. Myśl przeniesienia szkoły ogrodn. czernichowskiej do Krakowa zasługuje także na uwagę. Utrzymanie jej w tem mieście kosztowałoby wprawdzie więcej niż gdzieindziej, ale takiej opieki fachowej i takiej praktyki we wszystkich gałęziach ogrodnictwa, jakie nastręcza Kraków, nie znalazłaby szkoła ogrodnicza w innem miejscu.

Rozpatrzenie tych projektów Komisya pozostawia Wydziałowi krajowemu, mając nadzieję, że zapewne rzecz gruntownie zbada i z pożytkiem dla kraju załatwi. Komisya gospodarstwa krajowego przypomina tylko, że za usunięciem szkoły ogrodniczej z Czernichowa przemawia wzgląd na jej rozwój, wzgląd na dobro szkoły rolniczej, która ze szkodą własną daje tamtej pomieszczenie, wzgląd na fundusz krajowy teraz i w przyszłości — a nareszcie stanowczo dwukrotnie wypowiedziana wola wys. Izby w uchwałach z r. 1884 i 1886.

W myśl uwag w niniejszem sprawozdaniu wypowiedzianych, Komisya gosp. krajowego wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zarządzić wykonanie potrzebnych robót rekonstrukcyjnych w budynku szkolnym krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, tudzież przebudowanie piątrowego domu mieszkalnego dla nauczycieli tej szkoły i otwiera mu na cel powyższy kredyt do wysokości 7.700 zł. w. a. na rok 1887.

2 Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby poczynił starania o uzyskanie od Wys. c. k. Rządu większej niż dotąd subwencyi na powiększenie i utrzymanie kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie z funduszów państwowych.

3, Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby Zarząd gospodarstwa w folwarku czernichowskim bezzwłocznie oddał w ręce zdolnego a praktycznego gospodarza.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby bez straty dotychczasowej subwencyi rządowej przeniósł w roku 1887. krajową szkołę ogrodniczą z Czernichowa w inne miejsce.

Zarazem uchyla się wniosek Wydziału krajowego w sprawie reorganizacyi szkoły ogrodniczej w Czernichowie.

We Lwowie 16. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Stanisław Polanowski. w. r.

Sprawozdawca:
Tadeusz Langie.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 146.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu krajowej średniej szkoły rolniczej i szkoły ogrodniczej w Czernichowie na rok 1887.

Szkoła rolnicza w Czernichowie.

Wydział krajowy preliminuje wydatki zwyczajne szkoły rolniczej w Czernichowie na	34.600 zł.
Wydatki nadzwyczajne na	3.080 „
Razem wydatki na . .	37.680 zł.
W porównaniu z wydatkami uchwalonymi na rok 1886. w kwocie . .	34.643 „
więcej o . .	3.037 zł.
Dochody tej szkoły oblicza Wydział krajowy na	18.600 zł.
W porównaniu do uchwalonych na rok 1886. w kwocie . . .	17.600 „
więcej o . .	1.000 zł.

Komisya po dokładnem zbadaniu istotnych potrzeb szkoły, przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały w następujących pozycyach zmieniony preliminarz Wydziału krajowego.

W Rubryce I. wydatków „*Płace nauczycieli*“ przy poz. 5. proponuje Wydział krajowy systemizowanie dwu nowych posad adjunktów z płacą roczną każdego po 800 zł., uchylając jednocześnie czasowo ustanowioną posadę nauczyciela pomocniczego z płacą asystenta w kwocie 600 zł.

Idzie więc w tym razie faktycznie o kreowanie jedynie jednej nowej posady nauczycielskiej i o zastąpienie posady asystenta posadą adjunkta, a budżetowo w ostatnim wypadku o wydatek większy w kwocie 200 zł.

Gdy propozycya Wydziału krajowego dotycząca utworzenia nowej posady nauczycielskiej pod nazwą adjunkta, spowodowaną została jedynie chorobą nauczyciela fachowego p. Kruszyńskiego, ten zaś już po zestawieniu odnośnego preliminarza przyszedł do zdrowia i zawiadomił Wydział krajowy, iż od 1. Stycznia 1887. gotów jest napowrót objąć wykłady, przeto żądanie Wydziału krajowego w tym razie tem samem upada.

Co się zaś tyczy utrzymania czasowo ustanowionej posady asystenta, ba nawet podniesienia jej do posady adjunkta, to przemawia zatem wzgląd na niepospolitą użyteczność dla szkoły pana Walentowicza, wykładającego weterynaryę.

Proponując tę posadę liczy się również komisya z obecnym faktycznym stanem rzeczy w szkole Czernichowskiej. Istnieje tam prowizoryum co się tyczy Dyrekcyi, gdyż obecny zastępca dyrektora, chociaż rozprężeniu panującemu dawniej w Zakładzie położył koniec, nie jest zarazem nauczycielem fachowym, jak tego statut szkoły wymaga. Wydział krajowy jednak

według oświadczenia złożonego w komisyi, nie mógł dotychczas znaleść osobistości, któraby objęła jeden z wykładów fachowych, a nadto posiadała kwalifikacyę do pełnienia obowiązków dyrektora zakładu, a zwłaszcza połączonego z nim internatu.

W myśl powyższego uzasadnienia komisya wstawia w Rubr. I. poz. 5. na 3 nauczycieli z płacą adjunktów po 800 zł. rocznie — 2.400 zł.

W Rubryce III. „*Koszta administracyjne*".

Poz. 12. *ad a)* zniża komisya preliminowaną na pomoc kancelaryjną dla Kuratoryi szkoły kwotę 350 zł. na 200 zł., wychodząc z przekonań, że kwota pierwsza była usprawiedliwioną, gdy w zakres czynności Kuratoryi i administracya folwarku wchodziła, dziś zaś gdy czynność ta zmniejszoną została do opieki jedynie nad szkołą, kwota 200 zł. na pomoc kancelaryjną wystarczyć powinna;

ad c) druki i inseraty zniża się z 200 zł. na 100 zł., stosownie do wysokości tego wydatku w wyższej szkole Dublańskiej;

ad e) preliminowaną kwotę na koszta podróży w interesach zakładu zniża się z 300 na 200 zł., a to z uwagi, iż na ten cel szkoły Dublańskie jedynie 150 zł. otrzymują.

Poz. 18. *Najem pomieszkania* redukuje się z 240 zł. na 120 zł., a to z uwagi na uchylenie projektowanej czwartej posady adjunkta.

Poz. 20. *Sprzęty i ruchomości.* Preliminowaną kwotę 300 zł. jako nadzwyczajny wydatek na zakupno 6 szaf, redukuje się do kwoty 150 zł., a to z uwagi, iż na dotychczas nieumieszczone przedmioty 3 szafy wystarczyć powinne.

Rubryka IV. poz. 33. *Rozmaite nieprzewidziane wydatki.* 100 zł. wykreśla się, jako wydatek nieusprawiedliwiony.

Rubryka V. poz. 35. *Zbiory i muzea.*

a) Zbiór rolniczy. Preliminowaną kwotę 400 zł. jako nadzwyczajny wydatek zniża się do 250 zł. z przeznaczeniem tejże na zakupno przyrządów do bonitacyi ziemi i urządzenia zbioru nawozów mineralnych i sztucznych.

c) Wydatek nadzwyczajny na zbiór fizykalny redukuje się z 300 zł. na 150 zł.,

d) „ „ „ „ botaniczny „ z 120 zł. na 100 zł.,

i) „ „ „ „ leśny „ z 40 zł. na 20 zł.,

jako dostatecznie odpowiadające istotnym potrzebom.

o) Żądaną kwotę na zbiory do geografii fizykalnej przenosi się do pozycyi *c).*

p) Wydatek nadzwyczajny na stacyę meteorologiczną uchyla się z uwagi, iż w roku 1886. na ten cel 100 zł. uchwalono, co na założenie tej stacyi wystarczyć mogło.

Rubryka V. poz. 37. *a) Przykupno dzieł.* Gdy uzupełnienie biblioteki powinno odbywać się stale i systematycznie, przeto wydatkowanie w tym dziale pod formą zwyczajnych i nadzwyczajnych wydatków nie jest właściwem.

Komisya przeto uważa za stosowne podnieść stałą dotacyę na bibliotekę z 200 zł. na 300 zł., a natomiast uchyla preliminowaną kwotę 200 zł. jako nadzwyczajny wydatek na zakupno dzieł.

W tej samej pozycyi *ad b)* preliminuje Wydział krajowy na oprawę książek 50 zł. jako zwyczajny, a 50 zł. jako nadzwyczajny wydatek.

Gdy w roku 1886. udzielił już Wysoki Sejm na ten cel 150 zł., z której to kwoty znaczna część książek w bibliotece Czernichowskiej oprawioną być musiała, przeto na r. 1887. wstawia się jedynie 50 zł. w dziale wydatków zwyczajnych na oprawę książek.

W dziale dochodów komisya nie czyni żadnych zmian.

W myśl powyższego uzasadnienia komisya wnosi:

Liczba rubryki pozycyi		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
		zł. w. a.		

Wydatki.

I. Płace nauczycieli.

1.	Nauczyciel fachowy, zarazem dyrektor . . .	2.060		
2.	3 nauczycieli fachowych do nauk zawod., po 1.440 zł.	4.320		
3.	2 „ „ „ „ zasad. „ 1.240 „	2.480		
4.	Kapelan i katecheta	800		
5.	3 nauczycieli pomocniczych z płacą adjunktów, po 800 zł.	2.400		
6.	Instruktor do robót praktycznych	600		
7.	Opał dla kapelana i nauczycieli pomocniczych . .	260		
	Suma rubryki I. .	12.920	—	12.920

II. Inne płace i zasługi.

8.	Kasyer	800		
9.	Pisarz dyrekcyi	500		
10.	Służba zakładowa:			
	a) sługa szkolny (płaca 100 zł., wikt 100 zł.)	200		
	b) sługa przy laboratoryum („ 60 „ „ 100 „)	160		
	c) stróż domowy („ 60 „ „ 100 „)	160		
	d) 2 chłopców do usługi uczniów. . . . . („ 50 „ „ 180 „)	230		
	e) stróż nocny i podwórz. („ 60 „ „ 100 „)	160		
	Suma rubryki II. .	2.210	—	2.210

III. Koszta administracyjne.

11.	Zarząd:			
	a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły 200 zł.			
	b) potrzeby kancelaryjne szkoły. . . 100 „			
	c) druki i inseraty . . . . . 100 „			
	d) portorya i przesyłki . . . . 50 „			
	e) koszta podróży w interesach zakładu . 200 „	650		
12.	Opał	500		
13.	Oświetlenie	250		
14.	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	700		
15.	„ i uporządkowanie dziedzińca . . .	50	100	
16.	Zabezpieczenie budynków	350		
17.	Najem pomieszkania dla adjunkta	120		
18.	Płaca kominiarza	50		
19.	Sprzęty i ruchomości	100	150	
20.	Koszta lustracyi zakładu	200		
21.	„ nabożeństwa	70		
22.	Lekarz i apteka	100		
23.	Rozmaite nieprzewidziane	100		
	Suma rubryki III. .	3.240	250	3.490
	Do przeniesienia .	18.370	250	18.620

Liczba rubryki pozycyi		Zwyczajne	Nadzwyczajne zł. w. a.	Razem
	Z przeniesienia . .	18.370	250	18.620
IV.	**Utrzymanie uczniów.**			
24.	Żywność (50 uczniów po 180 zł.)	9.000		
25.	Opał do kuchni	475		
26.	Służba kuchenna	655		
27.	Sprzęty do sal sypialnych, infimeryi i jadalni .	100	200	
28.	Odzież (50 uczniów po 40 zł.)	2.000		
29.	Sprzęty do kuchni i naczynia stołowe . . .	60	100	
30.	Pościel	160		
31.	Pranie bielizny i pościeli	250		
	Suma rubryki IV. .	12.700	300	13.000
V.	**Potrzeby naukowe.**			
32.	Eksperymenta przy wykładach:			
	a) dla nauczyciela rolnictwa . . . 25 zł.			
	b) „ „ hodowli zwierząt . 10 „			
	c) „ „ zootomii . . . 20 „			
	d) „ „ weterynaryi . . 25 „			
	e) „ „ botaniki . . . 20 „			
	f) „ „ fizyki . . . . 25 „			
	g) „ „ miernictwa . . . 15 „	140		
33.	Zbiory i muzea: zwycz. nadzwycz.			
	a) zbiór rolniczy . . . . 50 zł. 250 zł.			
	b) „ hodowlany . . . 100 „ — „			
	c) „ I. fizykalny . . . 100 „ 150 „			
	II. geografii fizykalnej . 50 „ — „			
	d) „ botaniczny . . . 30 „ 100 „			
	e) „ zoologiczny . . . 50 „ 50 „			
	f) „ mechaniczny . . . 50 „ 80 „			
	g) „ mineralogiczny . . 10 „ 40 „			
	h) „ technologiczny. . . 20 „ 200 „			
	i) „ okazów leśnych . . 10 „ 20 „			
	k) „ „ weterynaryjnych . 20 „ 40 „			
	l) „ narzędzi rolniczych . . 100 „ 300 „			
	m) „ przyrządów matematycz., oraz mierniczych i niwelacyjnych . . . 20 „ 80 „			
	n) „ modeli do budownictwa . 10 „ 90 „			
	o) „ „ „ geografii fizyk. — „ — „			
	p) stacya meteorologiczna . . 20 „ — „	640	1.400	
34.	Laboratorya: zwycz. nadzwycz.			
	a) laboratoryum chemiczne . . 350 zł. — zł.			
	b) „ roślinno - fizyolog. 100 „ 100 „			
	c) „ zoologiczne . . 100 „ — „	550	100	
	Do przeniesienia . .	1.330 31.070	1.500 550	31.620

Liczba rubryki pozycyi		Zwyczajne	Nadzwyczajne zł. w. a.	Razem
	Z przeniesienia . .	31.070 1.330	550 1.500	31.620
35.	Biblioteka i czytelnia: zwycz. nadzwycz.			
	a) przykupno dzieł . . . 300 zł. — zł.			
	b) oprawa książek . . . 50 „ — „			
	c) czasopisma . . . . 100 „ — „	450		
36.	Ogród botaniczny	80	100	
37.	Utrzymanie pola doświadczalnego	100		
38.	Wycieczki naukowe uczniów z nauczycielami . .	300		
	Suma rubryki V. .	2.260	1.600	3.860
	Suma wydatków .	33.330	2.150	35.480
	W porównaniu do preliminowanych przez Wydział krajowy .	34.600	3.080	37.680
	mniej o .		**2.200** zł.	

Dochody.

I.	1. **Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	5.000	—	5.000
II.	**Opłaty od uczniów.**			
	2. Opłaty na utrzymanie od 50 uczniów po 260 zł. .	13.000		
	3. „ od tyluż uczniów na laboratoryum chemiczne po 10 zł.	500		
	Suma rubryki II. .	13.500	—	13.500
III.	4. **Dochód z gospodarstwa i spiżarni** . . .	50	—	50
IV.	5. **Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego** . .	50	—	50
	Suma dochodów .	18.600	—	18.600
	W porównaniu z wydatkami .	—	—	35.480
	okazuje się niedobór do pokrycia z funduszów krajowych .			16.880

Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Wydatki tej szkoły preliminuje Wydział krajowy zwyczajne w kwocie . . 3.175 zł.
„ „ „ „ „ „ nadzwyczajne „ . . 100 „
Razem wydatki . . . 3.275 zł.
W porównaniu do wydatków uchwalonych na rok 1886. . . . . 3.020 „
więcej o . . 255 zł.

Dochody tej szkoły oblicza Wydział krajowy na 2.600 zł., to jest wyżej o 75 zł. w porównaniu do dochodów uchwalonych na rok 1886., a to spodziewając się o tę kwotę wyższego dochodu ze sprzedaży szczepów.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowago przedstawia komisya Wysokiemu Sejmowi do uchwały wszystkie rubryki wydatków i dochodów, z wyjątkiem jednak w Rubr. I. poz. 2. zwiększonego wydatku na nauczycieli pomocniczych w kwocie 150 zł.

Przeciw temu zwiększeniu wydatków oświadcza się komisya z uwagi, iż dla 6 uczniów szkoły ogrodniczej w Czernichowie, z których każdy rocznie zwyż 500 zł. kosztuje, stały nauczyciel ogrodnik i 300 najmniej godzin wykładów innych nauczycieli wystarczyć powinny.

Liczba rubryki pozycyi		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
		zł. w. a.		

Komisya wnosi:

Wydatki.

I. Płace nauczycieli.

1.	Nauczyciel ogrodnik (płaca i opał)	860	
2.	Nauczyciele pomocniczy	300	
	Suma rubryki I. .	1.160	— 1.160

II. Koszta administracyjne.

3.	Czynsz z domu i ogrodu	200	
4.	Opał	50	
5.	Oświetlenie	30	
6.	Utrzymanie budynku	50	
7.	Sprzęty i ruchomości	40	
8.	Rozmaite nieprzewidziane	50	
	Suma rubryki II. .	420	— 420

III. Utrzymanie uczniów.

9.	Żywność (6 uczniów po 120 zł.)	720	
10.	Odzież, pościel i pranie (6 uczniów po 30 zł.) . .	180	
	Suma rubryki III. .	900	— 900

IV. Potrzeby naukowe.

		zwycz.	nadzwycz.		
11.	Ogród:				
	a) najem robotnika. . . .	200 zł.	— zł.		
	b) inspekta, szklarnia i drobne wydatki	80 „	100 „		
	c) zakup. nasion, drzewek i szczep.	50 „	— „		
	d) folwarkowi za nawóz . .	60 „	— „	390	100
12.	Narzędzia			50	
13.	Materyały piśmienne			30	
14.	Książki i inne potrzeby			75	
	Suma rubryki IV. .			545	100 645
	Suma wydatków .			3.025	100 3.125

W porównaniu do preliminarza Wydziału krajowego mniej o 150 zł.

Liczba rubryki pozycyi		Zwyczajne zł. w. a.	Nadzwyczajne zł. w. a.	Razem zł. w. a.
	Dochody.			
I.	1. **Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	2.000	—	2.000
II.	2. **Z ogrodu** za ogrodowizny, szczepy i owoce . .	600	—	600
	Suma dochodów .	2.600	—	2.600
	W porównaniu z wydatkami .	—	—	3.125
	okazuje się niedobór .	—	—	525

Lwów dnia 18. Grudnia 1886.

Smarzewski
przewodniczący.

Abrahamowicz
sprawozdawca.

L. s. 938/87.

Aleg. 147.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu folwarku w Czernichowie na rok 1887.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy preliminuje wydatki tego folwarku, a to:

zwyczajne w kwocie	13.788 zł.
nadzwyczajne w kwocie	1.883 „
Razem w ogólnej kwocie	15.671 zł.
W porównaniu do uchwalonych na ten cel wydatków na rok 1886. w kwocie .	16.423 „
mniej o	752 zł.
Wynikłość za rok 1884. tego działu wydatków przedstawia kwotę .	19.151 zł.
Dochody tego folwarku oblicza Wydział krajowy na	17.210 „
przez co dochód czysty w roku 1887. z folwarku Czernichowskiego miałby uczynić	**1.539** „

Komisya nie mając trafniejszych podstaw do obliczenia dochodów i wydatków folwarku Czernichowskiego nad te, które służyły Wydziałowi krajowemu do ułożenia odnośnego preliminarza, zgodnie z tymże przedstawia Wysokiemu Sejmowi wydatki i dochody folwarku Czernichowskiego na r. 1887.

Uważa jednak za swój obowiązek zwrócić uwagę Wydziału krajowego na potrzebę ograniczenia przekroczeń w uchwalonych budżetach dla folwarku Czernichowskiego, a to tem więcej, gdy przekroczenia te w pojedyńczych rubrykach za usprawiedliwione uważać nie można.

Tak n. p. na dokupno słomy i karmy uchwalono na 1885. rok 450 zł., wydano faktycznie 4.859 zł., — przekroczenie przeto w tej pozycyi wynosiło 4.409 zł., czyli było prawie 10 razy tak wielkie, jak preliminowana na ten cel kwota.

W tym samym roku w obec uchwalonych na najem robotnika 700 zł. wydano 1.298 zł., czyli przekroczono preliminarz o 598 zł.

Są to więc przekroczenia, które nadal stanowczo usunięte być winne.

Na tych kilku uwagach ograniczając się, komisya wnosi:

Liczba rubr.	poz.			Zwyczajne zł. w. a.	Nadzwyczajne	Razem
			Wydatki.			
I.			**Wydatki na gospodarstwo.**			
	1.		Płace i zasługi:			
		a)	ekonom (płaca, opał i światło) . .	240 zł.		
		b)	służba folwarczna (płaca i wikt) . .	900 „	1.140	
	2.		Najem robotnika:			
		a)	do gospodarstwa folwarcznego		700	
		b)	„ chmielarni		100	300
	3.		Dokupno i zmiana nasienia		250	
	4.		„ nawozów dopełniających		100	
	5.		„ słomy i karmy		1.150	
	6.		Inwentarz roboczy, uprząż i kucie koni . . .		100	
	7.		„ użytkowy		50	
	8.		Utrzymanie budynków folwarcznych . . .		150	
	9.		Rekonstrukcya gnojarni		—	500
	10.		Utrzymanie i dokupno maszyn i narzędzi rolniczych:			
		a)	naprawa narzędzi i sprzętów		150	
		b)	dokupno maszyn i narzędzi		—	150
	11.		Utrzymanie rowów		100	
	12.		Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia . . .		65	
	13.		Kuchnia folwarczna (opał i sprzęty)		50	
	14.		Koszta kancelaryjne		20	
	15.		Światło i smarowidło		30	
			Suma rubryki I. . . .		4.155	950	5.105
II.			**Las i plantacya wikla.**			
	16.		Las:			
		a)	służba leśna	300 zł.		
		b)	roboty przy eksploatacyi lasu . .	50 „		
		c)	zalesienie	150 „	500	
	17.		Utrzymanie i uzupełnienie plantacyi wikla . .		100	500
			Suma rubryki II. . . .		600	500	1.100
III.	18.		**Wydatki na piec wapienny**		6.300	—	6.300
IV.	19.		**Wydatki na cegielnię**		500	—	500
V.			**Propinacya i przewóz.**			
	20.		Utrzymanie budynków propinacyjnych . . .		100	
	21.		Naprawa krypy i łodzi, tudzież sprawienie liny .		25	
			Suma rubryki V. . .		125	—	125
			Do przeniesienia . .		11.680	1.450	13.130

Liczba rubr.	poz.		Zwyczajne	Nadzwyczajne zł. w. a.	Razem
		Z przeniesienia . .	11.680	1.450	13.130
VI.		**Wydatki na utrzymanie brzegów Wisły.**			
	22.	*a)* Utrzymanie i odnowienie opasek . . .	120		
		b) Naprawa ostrogów i tam	—	250	
		Suma rubryki VI. . .	120	250	370
VII.		**Podatki i opłaty.**			
	23.	Podatek gruntowy i domowy	275		
	24.	„ dochodowy z propinacyi i promu . .	312		
	25.	„ zarobkowy i dochodowy od palenia wapna .	86		
	26.	„ „ „ „ wyrobu cegły .	11		
	27.	Składka na szkołę ludową	50		
	27.*a*)	„ „ reparacyę kościoła	—		
	28.	Opłata od przeniesienia własności ($^1/_{10}$ część — siódma rata)	—	183	
		Suma rubryki VII. . .	734	183	917
VIII.		**Spłata kapitałów i odsetek dłużnych.**			
	29.	Kasie oszczędności w Krakowie: umorzenie pożyczki 7.000 zł. — 24. i 25. rata kapitału wraz z odsetkami	554		
	30.	Spłata wraz z odsetkami długu hip. w kwocie 12.000 zł.	600		
		Suma rubryki VIII. . .	1.154	—	1.154
IX.	31.	**Rozmaite nieprzewidziane**	100	—	100
		Suma wydatków . .	**13.788**	**1.883**	**15.671**

Dochody.

I.		**Dochody z gospodarstwa.**			
	1.	Ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni . .	1.400		
	2	„ „ „ zwierzęcych:			
		a) krowiarnia . . . . . 1.500 zł.			
		b) nierogacizna . . . . . 500 „	2.000		
	3.	Z wynajętych pól i pastwisk	225		
	4.	Czynsz z domu i ogrodu od szkoły ogrodniczej . .	200		
	5.	Czynsz z kuźni	40		
	6.	Za wynajęte konie	450		
	7.	Za nawóz stajenny do ogrodu szkoły ogrodniczej .	60		
		Suma rubryki I. . .	4.375	—	4.375
II.		**Z lasu i wikla.**			
	8.	Ze sprzedaży drzewa opałowego	670		
	9.	Z wikla i trawy wśród wikla	1.600		
		Suma rubryki II. . .	2.270	—	2.270
		Do przeniesienia .	6.645	—	6.645

Liczba rubr.	poz.			Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne w.	Razem a.
		Z przeniesienia		6.645	—	6.645
III.	10.	**Z rybołowstwa**		140	—	140
IV.	11.	**Z pieca wapiennnego**		7.500	—	7.500
V.	12.	**Z cegielni**		650	—	650
VI.		**Z propinacyi i przewozu.**				
	13.	Z wydzierzawionej propinacyi:				
		a) propinacya	1.750 zł.			
		b) budy jarmarczne	50 „	1.800		
	14.	Z dzierżawy promu do przewozu		100		
		Suma rubryki VI.		1.900	—	1.900
VII.		**Lądowe i olborne.**				
	15.	Z lądowego		50		
	16.	Olborne za łamanie kamienia		300		
		Suma rubryki VII.		350	—	350
VIII.	17.	**Z pożyczki zrealizować się mającej**		—	—	—
		Rozmaite nieprzewidziane		25	—	25
		Suma dochodów		**17.210**	—	**17.210**
		W porównaniu z wydatkami		—	—	15.671
		okazuje się **nadwyżka dochodów**		—	—	**1.539**

Lwów dnia 12. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Abrahamowicz.

L. S. 598/87.

Aleg. 148.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o petycyi Dra Stanisława Smolki, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, w sprawie subwencyi na wyprawę naukową, w celu studyów w archiwach watykańskich.

W skutek otwarcia przed czterema laty przez Papieża Leona XIII. archiwów watykańskich dla badań historycznych, wszystkie prawie narody ustanowiły w Rzymie, nie szczędząc wydatków, instytucye w celu wykonywania systematycznych i umiejętnych poszukiwań w archiwum watykańskiem za dokumentami i wiadomościami, mogącemi rozjaśnić ich dzieje. Ze strony naszego narodu przedsięwzięto także pierwsze kroki w tym kierunku, ale dzięki tylko staraniom i zabiegom gorliwszych obywateli. Mianowicie profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego p. Stanisław Smolka powziął z początkiem roku zeszłego myśl urządzenia wyprawy naukowej do Rzymu, w celu czynienia poszukiwań w archiwach watykańskich dla wzbogacenia naszych dziejów ojczystych, a zebrawszy z ofiar od osób prywatnych, które w swej petycyi wymienił i z zasiłku danego przez Akademię umiejętności pewną kwotę, oraz zyskawszy urlop od Ministra oświecenia, wyjechał z początkiem października r. z. do Rzymu, wraz z pięciu ukształconymi byłymi uczniami Uniwersytetu Jagiellońskiego, pracującymi na polu nauk historycznych.

Ta wyprawa naukowa pracuje gorliwie w Archiwach watykańskich pod opieką Stolicy apostolskiej i ambasad cesarsko-austryackich, a krótkie sprawozdanie ogłosił profesor Smolka o dotychczasowym owocu prac tej wyprawy zajętej w r. z. i b. badaniem aktów odnoszących się do panowania wiekopomnego króla Stefana Batorego.

Lecz chociaż profesor Smolka poświęca swój czas bezpłatnie tym badaniom historycznym, jednak fundusz zebrany z ofiar prywatnych już się wyczerpuje na utrzymanie całej wyprawy naukowej w Rzymie, i p. Smolka przysłał petycyę do Wys. Izby „polecając opiece Sejmu ustalenie przyszłości rozpoczętego przedsięwzięcia ważnego dla dziejów naszych“. Uprasza on, aby „Wys. Sejm raczył przez pewien szereg lat przeznaczać na cele prac naukowych w Archiwum watykańskiem kwotę 1.500 zł. rocznie“, a zarazem wyjednał u rządu przyznanie takiej samej kwoty rocznej na cel powyższy. Fundusz, któryby w ten sposób na pewien czas zapewniony został — pisze w petycyi swej profesor Smolka — służyłby do udzielania stypendyów lub zasiłków ukwalifikowanym pracownikom, którzy, pod warunkiem przyznania im pewnej subwencyi, byliby gotowi czynić na własny koszt poszukiwania w archiwach watykań-

skich“. Uprasza także profesor Smolka o przyznanie zasiłku dla tegorocznej wyprawy w Rzymie w kwocie 1.000 zł., który to zasiłek dozwoliłby przedłużyć prace tej wyprawy naukowej aż do końca czerwca r. b.

Komisya budżetowa zważywszy na ważność tej wyprawy naukowej dla dziejów ojczystych; zważywszy powtóre, iż na szerokich ziemiach polskich jedynie Sejm galicyjski może dać urzędową opiekę i wsparcie wyprawie naukowej do bogatego źródła dziejów, przy którem dziś wszystkie prawie narody urządziły instytuta mające czerpać cenne wiadomości do ich historyi; zważywszy wreszcie, że zapewne także c. k. Rząd udzieli odpowiedniej subwencyi uczonym wyprawionym z poręki polskiej Akademii umiejętności w Krakowie, dla prac naukowych w Archiwum watykańskiem, jeżeli Wys. Sejm wystosuje odpowiednie wezwanie do c. k. Rządu; — z tych powodów Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm wyznacza przez lat trzy po 1.500 zł. rocznie na prace naukowe w archiwum watykańskiem a kwotę tę należy zamieszczać w VII. rubryce budżetu wydatków.

2. Zasiłek na ten cel 1.500 zł. na r. 1887 wypłaci Wydział krajowy do rąk profesora Stanisława Smolki, na utrzymanie do końca r. b. wyprawy naukowej pracującej w Archiwum watykańskiem.

3. Co do wypłaty w następnych dwóch latach zasiłku po 1.500 zł. rocznie na prace naukowe w Archiwum watykańskiem, porozumiewać się będzie Wydział krajowy z polską Akademią umiejętności w Krakowie, a względnie z jej komisyą historyczną.

4. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby udzielił subwencyi odpowiedniej organizującemu się oddziałowi polskiemu przy instytucie historycznym austryackim w Archiwum watykańskiem.

We Lwowie dnia 14. Stycznia 1887 r.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Leon Chrzanowski.

L. S. 869 ex 1887.

Aleg. 149.

Sprawozdanie

Komisyi gminnej o petycyach Reprezentacyj powiatowych w Buczaczu, Kamionce strumiłowej, Mielcu, Przemyślanach, Stryju, Turce, Zaleszczykach, Brzozowie, Chrzanowie, Żółkwi, Śniatynie, Brodach, Tarnobrzegu, Brzesku, Kołomyi, Podhajcach, Wieliczce, Jarosławiu, Tarnowie, Czortkowie, Łańcucie i Sanoku, domagających się uchwalenia ustawy o przymusowem ubezpieczeniu od ognia budynków włościańskich i małomiejskich lub w ogóle wszystkich budynków, a Reprezentacyj powiatowych w Krakowie, Kamionce strumiłowej, Żółkwi, Brodach, Kołomyi, Mielcu, Zaleszczykach, Jarosławiu, Czortkowie, Łańcucie i Sanoku o uchwalenie ustawy o przymusowem zakupywaniu sikawek i narzędzi ratunkowych przez gminy i obszary dworskie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałami Wysokiego Sejmu z dnia 11., 14. i 16. Grudnia r. z. i dnia 10. i 12. Stycznia r. b. petycye powyższych Reprezentacyj powiatowych przekazane zostały do zbadania i zdania z nich sprawy Komisyi gminnej. Komisya gminna wywiązując się z danego jej polecenia ma zaszczyt złożyć Wysokiej Izbie następujące sprawozdanie:

Myśl zaprowadzenia u nas przymusowej asekuracyi od ognia czy to wszystkich budynków w ogóle w kraju znajdujących się, czy tylko budynków włościańskich i małomiejskich w szczególności, była już niejednokrotnie podnoszoną już to we wnioskach pojedyńczych posłów, jużto w petycyach licznych Reprezentacyj powiatowych wnoszonych do Wysokiego Sejmu i Wydziału krajowego.

Ciągle powtarzające się domagania z żądaniem ustawy o przymusie asekuracyjnym, wskazują niewątpliwie, że sprawa ta ma żywotne, ekonomiczne znaczenie dla kraju, wymaga więc bliższego zbadania, rozejrzenia się w stosunkach odnośnych i nareszcie zaradzenia złemu, o ile to jest możliwe i o ile to leży w zakresie ustawodawstwa krajowego.

Z tych zapatrywań wychodząc, Wydział krajowy w ostatniem sprawozdaniu ze swoich czynności złożonem Wysokiemu Sejmowi, podnosi sprawę przymusowego ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych, a zawiadamiając Wysoki Sejm o przedsięwziętych przez siebie czynnościach wstępnych, podaje ogólny zarys projektu do odnośnej ustawy, a w końcu nadmienia, że przed ostatecznem zaprojektowaniem onej Wysokiemu Sejmowi uznał za potrzebne co do pewnych

kwestyj zasięgnąć opinii c. k. Rządu, i zapytać go o zapatrywanie na niektóre punkta zasadnicze w zarysie projektu znajdujące się.

Nie przesądzając poglądów i zapatrywań c. k. Rządu na sprawę przymusowego ubezpieczenia budynków od ognia, Komisya sądzi, że ponieważ sprawa ta leży w ustawodawczej kompetencyi Sejmu krajowego, należałoby przystąpić już obecnie, jeźli nie do ostatecznego jej załatwienia, to przynajmniej do dokładniejszego zbadania i obrobienia pewnych szczegółów, a w każdym razie należy rozpatrzeć się bliżej w odnośnych stosunkach tej sprawy dotyczących, i dać wskazówki i polecenia Wydziałowi krajowemu, co i jak zdaniem Wysokiego Sejmu zrobić w tej sprawie byłoby wskazanem.

W kraju naszym przeważnie rolniczym, mniej zamożnym nie tylko od krajów zachodnich ale i od wielu prowincyj wchodzących w skład Monarchii austryackiej, budynki tak mieszkalne jak i gospodarskie przeważnie budowane są z drzewa, kryte słomą lub gontem, przeto łatwo narażone na niebezpieństwo ognia.

Zdawałoby się więc, że właściciele takich budynków, tak w każdej chwili niemal narażeni na utratę swojego mienia, w interesie własnym powinni poczuwać się do obowiązku bronienia siebie od szkody, nieraz od zupełnej ruiny i upadku, przez asekuracyę swojej własności od klęski pożaru, przez dobrze wykonywaną w gminach policyę ogniową i budowniczą, winni licznie zaopatrywać się w sikawki i przyrządy ratunkowe do gaszenia ognia.

Tymczasem niestety tak nie jest. Niski poziom inteligencyi niższych warstw naszego społeczeństwa i brak rozsądnej przezorności powoduje, że w kraju naszym ogromna masa właścicieli budynków zupełnie takowych nie ubezpiecza, przepisy o policyi ogniowej przed stu laty wydane, więc dziś w wielu postanowieniach dla obecnych stosunków nieodpowiednie, także i w praktycznej swojej części nie są wykonywane ani nadzorowane należycie, a narzędzia ratunkowe w dostatecznej ilości i odpowiedniej jakości mało gdzie się znajdują.

Wszystko to sprawia, że w kraju naszym przy licznych prawie codziennie wydarzających się pożarach setki rodzin popadają w nędzę, wytwarza się coraz więcej proletaryatu włościańskiego i małomiejskiego, co naturalnie wpływa ujemnie na rozwój stosunków ekonomicznych i ogólny dobrobyt kraju.

Ubogi a nawet średniego mienia właściciel nieruchomości, jeżeli nie będąc ubezpieczonym zostaje dotknięty klęską pożaru, odrazu popada w nędzę; często nie jest on już w stanie odbudować w pierwotnych rozmiarach spalonego przedmiotu, lub odbudować go w ogóle, bo prócz kołatania do ofiarności publicznej nie ma on innych środków ratunku i utrzymania nadal swojej egzystencyi.

Wedle statystyki urzędowej z roku 1884. a ogłoszonej w r. 1886. w czasopiśmie „Statistische Monatschrift“ redagowanem przez c. k. centralną komisyę statystyczną, — na 14 krajów koronnych Monarchii austryackiej, zajmuje Galicja pod względem ilości budynków spalonych w stosunku ubezpieczonych do nienbezpieczonych miejsce 12-te, gdyż na 100 budynków dotkniętych pogorzelą w Galicji było w tym roku zaledwie 30 ubezpieczonych.

Gorszy stosunek w tym dziale przedstawia tylko Bukowina i Dalmacya.

Ze zgorzałych budynków było ubezpieczonych:

w Austryi wyższej . . .	91·20%	w Styryi	76·30%
„ Salzburgu	90·91%	„ Tyrolu	76·10%
„ Austryi niższej . . .	88·98%	„ Szląsku	65·50%
„ Karyntyi	88·93%	„ Pograniczu	57·89%
„ Czechach	86·02%	„ Galicyi	30·35%
„ Krainie	78·80%	„ Bukowinie	26·56%
„ Morawie	76·94%	„ Dalmacyi	10·11%

Wyrażając w cyfrach powyższe procentowe zestawienie, okazuje się że w Galicji w r. 1884. na 6.096 budynków *zgorzałych* było nieubezpieczonych 4.246, a tylko 1.850 ubezpieczonych.

Z powyższego wykazu nie wynika jednak, żeby w Galicyi z ogółu *istniejących* budynków, była trzecia część ubezpieczoną. Albowiem n. p. z pośród cyfry 934.035 budynków mieszkalnych istniejących w Galicyi, było zabezpieczonych:

w Towarzystwie krakowskiem 88.583
a we wszystkich innych około 27.000
razem przeto 115.583

to znaczy, że z ogółu istniejących w kraju budynków mieszkalnych, jest ubezpieczonych zaledwie 12%.

Ten sam stosunek prawdopodobnie zachodzi i co do ilości zabezpieczenia budynków gospodarskich i innych, z wyjątkiem tylko fabrycznych, które niemal wszystkie są zabezpieczone.

Co do ilości zgorzałych *ruchomości*, zajmuje Galicya w rzędzie 14. krajów koronnych 13-te miejsce, a stosunek procentowy znacznie gorzej się przedstawia jak w zestawieniu poprzedniem, i wynosi tylko 10·14%.

Z poszkodowanych bowiem przez ogień właścicieli w tym dziale, było ubezpieczonych:

w Austryi niższej	64·23%	w Tyrolu	34·93%
„ „ wyższej	59·49 „	„ Pograniczu	33·78 „
„ Czechach	55·85 „	„ Karyntyi	33·17 „
„ Krainie	50·00 „	„ Bukowinie	28·57 „
„ Morawie	44·52 „	„ Szląsku	27·40 „
„ Styryi	42·40 „	„ Galicyi	10·14 „
„ Salzburgu	41·18 „		

co wyraża się w cyfrach, że na 4.962 rodzin poszkodowanych na mieniu ruchomem, nieubezpieczonych było 4.459 a tylko 503 ubezpieczonych.

W ogóle szkody ogniowe w Galicji w roku 1884 wynosiły sumę 3,108.447 zł. a z tych 2,067.189 zł. było nieubezpieczonych a tylko 1,041.258 wynagrodzonych przez asekuracyę.

Są to więc bardzo przykre stosunki dające nam miarę jak pod względem przezorności indywidualnej i troskliwości o byt i przyszłość, daleko w tyle pozostaliśmy za innymi.

Więc częściowe chociaż zaradzenie złemu przez wdanie się w sprawę ubezpieczenia władzy ustawodawczej w obec naszych stosunków jest bez wątpienia rzeczą wskazaną — jest koniecznością, jeźli od szkód bardzo znacznych zechcemy uchronić wielką ilość uboższych — mniej wykształconych więc i mniej rozumiejących własny interes mieszkańców kraju.

Tutaj zresztą nieprzezorność i zaniedbanie własnego interesu przybiera tak szerokie rozmiary, że w konsekwencyach swoich staje się klęską ekonomiczną już nie tylko dla pojedynczych indywiduów, ale dla całego ogółu — powoduje bowiem upadek majątku krajowego i wytwarza wielką liczbę pozbawionych dachu i mienia — którzy stać się muszą ciężarem społeczeństwa.

Komisya więc sądzi, że ciągłe i liczne domagania się Reprezentacyj powiatowych o wydanie ustawy o obowiązkowem zabezpieczaniu budynków od ognia jest uzasadnione i stanowi jeden z warunków częściowego chociaż polepszenia się stosunków ekonomicznych niższych warstw naszego społeczeństwa. Bo klasy zamożniejsze i więcej wykształcone, jak właściciele większych posiadłości, mieszczanie w większych miastach, kupcy, właściciele zakładów przemysłowych, w ogromnej większości są ubezpieczeni, — a przedmiot nieubezpieczony należy u nich do wyjątków. Odwrotnie zaś, wyjątkowo tylko ubezpieczają swoją własność włościanie i małomieszczanie.

W obec tego stanu rzeczy sądzimy, że władza ustawodawcza ma prawo i obowiązek zniewolić pojedyncze indywidua do spełniania tego, co nie tylko dla nich samych, ale dla dobrobytu całego kraju jest potrzebne.

Uchwalenie przeto ustawy o obowiązkowem ubezpieczaniu od ognia nieruchomości z przyczyn powyżej wyłuszczonych uważa Komisya za potrzebne i usprawiedliwione naszymi stosunkami.

Przymus asekuracyi od ognia budynków, jakkolwiek nie istnieje dotąd w żadnej z prowincyj austryackich, nie jest przecież rzeczą nową ani nieznaną. Praktykuje się on i wykonywa ze skutkiem w rozmaitych formach ustawowych na szerokie rozmiary i od lat bardzo dawnych — i to w krajach takich, które pod względem cywilizacyi, kultury, pojęcia oszczędności i w ogóle dobrobytu ekonomicznego stoją bez porównania wyżej od nas. U nas więc ma on tem większą racyę bytu, a znajdzie także usprawiedliwienie dodatkowo powodowane jakością wielkiej części budynków w kraju znajdujących się, budowanych przeważnie z materyałów łatwo zapalnych.

Przymus asekuracyjny istnieje w 16 kantonach w Szwajcaryi, a w jednym z nich, mianowicie w kantonie Waadt od roku 1864. jest rozciągnięty nawet do wszystkich ruchomości całej ludności w tym kantonie zamieszkałej.

Przymus asekuracyjny istnieje także w licznych krajach niemieckich i pojedynczych większych miastach pruskich, a mianowicie obowiązuje on:

Hessen Kassel	od roku	1767	Sachsen-Weimar	od roku	1768
Nassau	„	1806	Ks. Altenburg	„	1776
Hohenzollern	„	1855	Waldeck et Pyrmont	„	1756
Król. Saskie	„	1784	W Fryzyi wschodniej (wsie)	„	1767
Bawaryę	„	1811	„ „ (miasta)	„	1754
Wirtembergię	„	1808	w mieście Berlinie	„	1718
W. Ks. Badeńskie	„	1803	„ Wrocławiu	„	1744
W. Ks. Heskie	„	1777	„ Toruniu	„	1821
Ks. Oldenburskie	„	1764	„ Szczecinie	„	1722

Nareszcie w sąsiedniem nam Królestwie polskiem, jakkolwiek w skutek zgubnych dla kraju przeprowadzonych tam reform po r. 1863. wywrócone lub zdeorganizowane zostały liczne instytucye zakłady i urządzenia, przymus asekuracyi budynków od ognia został jednak w zasadzie utrzymany i jest wykonywany do dziś dnia o tyle, że każdy właściciel budynki swoje o ile nie przenoszą wartości 5.000 rbs. obowiązkowo zabezpieczać musi. Dopiero przewyżkę wartości wyższej nad 5000 rubli wolno jest właścicielowi nie ubezpieczać.

W innym dziale ubezpieczeń mianowicie: w dziale od zarazy bydła istnieje przymus asekuracyjny w Morawie, zaprowadzony ustawą krajową z dnia 23. Marca 1883. roku (L. 43. Dz. u. kr.)

Te liczne przykłady stwierdzają zapatrywanie Komisyi, że uchwalenie i wykonanie ustawy o obowiązkowem ubezpieczaniu budynków będzie i u nas rzeczą możliwą, da się przeprowadzić z prawdziwym pożytkiem dla kraju i w krótkim czasie wyda zbawienne owoce.

Uznając wszakże w zasadzie pożyteczność obowiązkowego ubezpieczania budynków, nie może Komisya pominąć tu uwag, jakie jej się nastręczają, a które według jej mniemania, przy uchwalaniu ustawy odnośnej uwzględnienie znaleźć powinny:

Oto należy najprzód unikać w tej ustawie wszystkiego, coby ciężary nowe na ubogi Skarb krajowy wkładało i unikać wszystkiego, coby pośrednio lub bezpośrednio naruszało prawa licznych Towarzystw asekuracyjnych w Austryi koncesyonowanych. Wzgląd pierwszy wskazany jest stanem finansowym kraju. Zachowanie względu drugiego rozstrzygającem być może przy uzyskaniu sankcyi dla ustawy. Obadwa zaś względy powyższe wykluczają stanowczo myśl tworzenia jakiejś urzędowej instytucyi ubezpieczeń, obdarzonej przywilejem wyłączności, lub gwarantowanej przez kraj.

Pomijając już, że i gwarancya taka i administracya podobnego Zakładu, zanimby jeszcze dochody płynąć zaczęły, jużby znacznych ofiar pieniężnych wymagała od krajowego Skarbu;

pomijając i to, że przez zmonopolizowanie akcyi ubezpieczeń w jednym Zakładzie, ukróconeby zostały prawa dobrze nabyte Towarzystw asekuracyjnych, które koncesyę w Austryi mają i do Skarbu państwa bardzo znaczne z przedsiębiorstwa swego opłacają podatki;

a pomijając wreszcie i to, że dopóki nowa ustawa o policyi ogniowej z całą ścisłością w wykonanie wprowadzoną nie będzie, to jest po prostu niebezpieczną dla kraju rzeczą, zjednoczenie wszystkich ryzyk asekuracyjnych, w jednym jedynym Zakładzie z odpowiedzialnością krajową;

to już sam ten wzgląd wystarczyćby nam powinien do oświadczenia się przeciwko wszelkiemu monopolowi w tej sprawie: że takowy wszędzie gdziekolwiek zaprowadzony, okazał się dla ogółu ludności kosztowniejszym, mniej dogodnym i mniej korzystnym, aniżeli wolna konkurencya prywatna, która uczciwością, usłużnością, pośpiechem i taniością, przychylność i zaufanie publiczności zaskarbić sobie musi.

Dalej ustawa, nakładająca już z konieczności przymus pewien na tych, którzy o dobro i bezpieczeństwo własne nie są dbali — niepowinna krępować niepotrzebnie swobody tych roztropnych mieszkańców kraju, którzy nieczekając nakazu, sami z własnej woli od lat wielu już, zabezpieczają swe mienie. I ten wzgląd słuszny przemawia również za niecentralizowaniem ubezpieczeń wszystkich w jednym wskazanym zakładzie, lecz za pozostawieniem w czynnej akcyi wszystkich Towarzystw, które dziś u nas operują i nadal operować zechcą, i za pozostawieniem ludności naszej prawa wyboru między Instytucyami temi, stosownie do zaufania, jakie kto w której z nich pokłada.

Tak postawiona ta sprawa uwalnia nadto kraj od przyjmowania na się uciążliwej odpowiedzialności materyalnej, za Towarzystwa asekuracyjne we wszystkich poszczególnych wypadkach. Brak zaś tej gwarancyi krajowej nikogo przestraszać nie powinien, wobec faktu, że jest w mocy zarówno Reprezentacyi krajowej jak i każdej osoby prywatnej, zmusić każdego czasu Towarzystwa prywatne do spełnienia swych zobowiązań — i wobec faktu, że Towarzystwa operujące dziś w Galicyi, a dysponujące sumą przeszło 12 milionów zł. funduszów rezerwowych ogniowych, są dość zamożne, i dość odpowiedzialne do spełnienia poruczonego im zadania — i wobec faktu nareszcie, że oprócz kontroli Wydziału krajowego, którą w ustawie zastrzedz należy — stoją już wszystkie te Towarzystwa pod kontrolą rządową, a nadto każde z nich z osobna pod kontrolą baczną wszystkich Towarzystw współkonkurujących, w których interesie leży niedopuszczać zachwiania zaufania publicznego do Instytucyi ubezpieczeń w ogóle.

Ustawa zastrzedz winna władzy krajowej kontrolę, czy każdy budynek prywatny w kraju jest ubezpieczony? — a celem ścisłego wykonywania tej kontroli, należałoby ustanowić inspektorat centralny przy Wydziale krajowym, i kontrolorów po powiatach.

To byłby jedyny koszt publiczny, jakiby z ustawy tej wypłynął, a który spaśćby musiał ciężarem na krajowy Skarb — gdyby nie okoliczność szczęśliwa, że od Towarzystw asekuracyjnych dopuszczonych do współudziału w obowiązkowem zabezpieczaniu, w zamian za nastręczoną możność znacznego rozszerzenia ich interesów, i w zamian za danie im prawa egzekucyi politycznej dla asekuracyjnej premii — może wymagać kraj, by ciężar utrzymania kontroli krajowej wzięły te Towarzystwa na siebie.

Z rokowań, jakie Komisya przeprowadziła z Instytucyą najwięcej interesowaną w tej sprawie, nabyła Komisya przekonania, że w razie uchwalenia ustawy o obowiązkowem ubezpieczaniu budynków, Towarzystwa asekuracyjne w miarę udziału swego w tem zabezpieczeniu, chętnie koszt utrzymania kontroli krajowej poniosą.

Niemniej dopiero w razie wprowadzenia w życie ustawy o obowiązkowem zabezpieczeniu wszystkich budynków prywatnych, byłoby możliwem i sprawiedliwem pociągnięcie Towarzystw asekuracyjnych do opłat pewnych na rzecz straży ogniowych istniejących w kraju — gdyż wtedy dopiero płaciliby na te straże za pośrednictwem Towarzystw wszyscy, którym te straże niosą usługi, i to płaciliby w słusznym stosunku w miarę korzystania z tych usług — podczas gdy dziś nałożenie na Towarzystwa opłaty podobnej, bez pociągnięcia do niej osób nieubezpieczonych, jest niesprawiedliwem opodatkowaniem przezornych na korzyść niedbałych.

I jeszcze dalszy i jeszcze donioślejszy pożytek odnieść może kraj nasz, z tej nieopłacanej przez Skarb swój, a jednak podległej Władzom swoim kontroli:

Jak wiadomo Wysokiej Izbie, równocześnie z żądaniem ustawy o przymusowem ubezpieczaniu, wniesiony też został projekt do ustawy budowniczej dla miasteczek i wsi, i projekt ustawy o policyi ogniowej.

O ile wątpliwości nie podlega, że obydwie te ustawy, jeżeli w praktyce ściśle wykonywanemi będą, ocalić są zdolne corocznie krocie mienia narodowego od zatraty ogniowej — o tyle z drugiej strony rzecz pewna, że choćby najmądrzej napisane, jeżeli energicznie na gruncie dopilnowane nie będą, to pozostaną one niejednokrotnie martwą literą na papierze.

Chcąc dopilnować ściśle wykonania przepisów tych ustaw, musiałby kraj kosztem znacznym zaprowadzić taki sam aparat kontrolno-inspekcyjny, jaki do czuwania nad ubezpieczeniem okazuje się potrzebnym. Ponieważ zaś kraj nasz takiego ciężaru ponosić nie może — przeto i oczekiwany pożytek z ustaw onych byłby bardzo problematyczny. Gdy tymczasem z chwilą wprowadzenia w życie ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu, przychodzi kraj bez żadnego kosztu do posiadania silnie zorganizowanej kontroli, która i w dopilnowaniu przepisów obu ustaw powyższych, bardzo cenne oddać może krajowi usługi.

Komisya nie może pominąć milczeniem tych zarzutów lub wątpliwości, które przeciwko wydaniu ustawy krajowej o przymusowej asekuracyi w ogóle ze stanowiska prawnego niekiedy podnoszone bywają.

Wątpliwości te idą w dwojakim kierunku: Mianowicie zarzucają, że asekuracya przymusowa ogranicza prawo własności, kiedy ustawa zasadnicza o powszechnych prawach obywateli w państwie austr. zapewnia każdemu swobodną rozporządzalność swojem mieniem (u. zas. z d. 21. Grudnia 1867. r. l. 142 D. u. p. art. VI.) Wątpliwość ta nie ma żadnej zasady. Jeżeli bowiem względy publiczne na dobro ogółu wymagają pewnego ograniczenia praw prywatnych jednostek, wtedy wolność indywidualna względom publicznym ustąpić musi. Na tej ogólnej zasadzie prawnej polegają te wszystkie postanowienia ustaw, które w różnych stopniach prawa indywidualne ścieśniają, a nawet gdy tego dla ogółu potrzeba, takowych zupełnie ich pozbawiają. I podobnie jak nie można podnosić zarzutu przeciw ustawie, która n. p. pewne rzeczy wyjmuje z powszechnego obiegu lub krępuje swobodę praw przez przymus instytucyi hipotecznej, przymus aktów notaryalnych lub legalizacyi i t. p., tak też nie można upatrywać podstawy do podobnego zarzutu, gdy ustawa krępuje swobodę własności przez przymus asekuracyjny. Wątpliwość ta zniknie, jeżeli się zważy, co już wyżej nadmieniliśmy, że w obrębie Morawy istnieje od 23. Marca 1883. r. ustawa, która zaprowadziła przymusową asekuracyę wszelkiego tamże znajdującego się bydła; że nadto Izba poselska Rady państwa uchwaliła niedawno projekt do ustawy, mającej wprowadzić przymusową asekuracyę robotników fabrycznych na wypadek kalectwa lub śmierci.

Wątpliwość drugą podnoszą ze względu na kompetencyę, utrzymując, że ustawodawstwo w sprawach asekuracyi należy do zakresu działania nie Sejmów ale Rady państwa. I ta wątpliwość nie ma żadnego usprawiedliwienia. Wiadomo bowiem, że ustawa zasadnicza o Reprezentacyi państwa z 1. Grudnia 1867. rozdziela zakres działania między Radę państwa a Sejmy w ten sposób, że sprawy, które nie są w tej ustawie wprost zaliczone do kompetencyi Rady państwa, należą do Sejmów. Otóż spraw asekuracyjnych §. 11. wzmiankowanej ustawy nie zalicza do kompetencyi Rady państwa. Wynika ztąd podług brzmienia §. 12., że sprawa ta należeć powinna do zakresu działania Sejmu.

Celem bowiem rozstrzygającym i motywem głównym są tu tylko względy na gospodarstwo krajowe i policyę ogniową, sprawy zaś tych obydwóch celów dotyczące, należą niewątpliwie do atrybucyi Sejmów, a to podług brzmienia statutu krajowego w związku z wzmiankowaną ustawą zasadniczą. I gdyby było inaczej, ustawa z dnia 23. Marca 1883. o przymusowej asekuracyi bydła, uchwalona przez Sejm Morawski, nie mogłaby uzyskać Najwyższej sankcyi.

A przecież to się nie stało. Uzyskała takową — weszła w życie — i obowiązuje. Komisya sądzi, że ze względów w niniejszem sprawozdaniu wyłuszczonych, należałoby nam uchwalić ustawę o przymusowem ubezpieczaniu wszystkich budynków w kraju znajdujących się.

Komisya jednak nie zapoznaje ani lekceważy trudności, jakie towarzyszyć muszą ostatecznemu wypracowaniu tej ważnej ustawy, z którą gdy wejdzie ona w wykonanie, bezpośrednią styczność mieć muszą wszyscy bez wyjątku właściciele nieruchomości w kraju.

Dla tego Komisya uznała za wskazane ograniczyć się na teraz tylko na sprawozdaniu polecającem Wysokiemu Sejmowi wniosek Komisyi gminnej—i na załączeniu zarysu zasad przewodnich do ustawy, przedłożonych przez sprawozdawcę.

Zasady te są następujące:

1. Wszystkie budynki tak miejskie jak wiejskie istniejące w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, z wyjątkiem budynków wymienionych w punkcie 2., muszą być zabezpieczone od ognia, w sumie zbliżonej do rzeczywistej wartości w któremkolwiek z Towarzystw asekuracyjnych, koncesyonowanych w Państwie Austryackim.

2. Wyłączone są od obowiązkowego zabezpieczenia budynki będące własnością c. k. Rządu, budynki kolejowe, oraz budynki prywatne takie, które bezużytecznie stoją, albo na czas krótki prowizorycznie są postawione.

3. Właściciel budynku ma prawo czynić dowolny wybór pomiędzy Towarzystwami asekuracyjnemi koncesyonowauemi w Austryi, może przeto ubezpieczać budynki swoje w tem Towarzystwie, do którego ma zaufanie.

4. W zastępstwie właściciela, któryby sam tego uczynić zaniedbał, dokona ubezpieczenia z urzędu Wydział krajowy, przez ustanowione do tego swoje organa.

5. Celem utrzymania ewidencyi, czy każdy budynek w kraju jest zabezpieczony, ustanowione będzie biuro kontroli centralnej przy Wydziale krajowym we Lwowie, a kontrolorowie ubezpieczeń po powiatach.

Obowiązki biura kontroli centralnej we Lwowie, oraz obowiązki kontrolorów powiatowych jako urzędników krajowych, określi specyalna instrukcya służbowa, ułożona przez Wydział krajowy a zatwierdzona przez Sejm krajowy.

6. Kontrolorowie ubezpieczeń w powiatach, podwładni są krajowemu inspektorowi ubezpieczeń, a zostają pod kontrolą Wydziałów Rad powiatowych.

7. Jeżeli przeprowadzona kontrola wykaże, że jakikolwiek budynek pod ustawę niniejszą podpadający, do ubezpieczenia nie jest podany, albo jest ubezpieczony niżej połowy rzeczywistej wartości — w takim razie ma kontrolor obowiązek zawiadomić o tem przełożoną swą władzę, celem dokonania ubezpieczenia z urzędu.

8. Budynki w zastępstwie właściciela, z urzędu przez Wydział krajowy do ubezpieczenia podane, mają być ubezpieczone w sumie przybliżonej do rzeczywistej wartości, oznaczonej przez kontrolora powiatowego wspólnie z przełożonym gminy, o ile możności w przytomności właściciela budynku.

9. Właścicielom budynków w miastach większych zostawia się do woli wybór dnia, w którym ubezpieczenie ma się kończyć każdego roku.

Natomiast w gminach wiejskich i małomiasteczkowych, postanawia zarząd gminny w porozumieniu z kontrolorem powiatowym jeden wspólny dla całej gminy termin, w którym wszystkie ubezpieczenia w każdym roku kończyć się mają.

10. Wydziały Rad powiatowych i Zwierzchności gminne winny we wszystkich czynnościach płynących z niniejszej ustawy, wspierać kontrolorów powiatowych swoją pomocą i opieką.

11. Każdy właściciel ubezpieczonej nieruchomości, obowiązany jest zapłacić z góry całoroczną należytość asekuracyjną do rąk organów tego Towarzystwa, w którem zabezpiecza swe mienie. Ktoby do terminu trzech miesięcy od chwili rozpoczęcia się ubezpieczenia, opłaty za to należnej nie uiścił, podlega egzekucyi politycznej zarządzonej na żądanie Wydziału powiatowego.

12. Każdy właściciel budynków obowiązany jest pozostawić ich ubezpieczenie na cały rok następny w tem Towarzystwie asekuracyjnem, do którego przystąpił, jeżeli nie wypowiedział ubezpieczenia, przynajmniej na 3 miesiące przed terminem ekspiracyjnym.

13. Każde Towarzystwo asekuracyjne, chcące korzystać z prawa ściągania należytości asekuracyjnych w drodze egzekucyi politycznej, przyjmuje na siebie następujące zobowiązania:

a) iż podda się wszelkim przepisom niniejszej ustawy, i wszystkim w myśl tej ustawy przez Sejm lub Wydział krajowy wydanym rozporządzeniom;

b) zostawi opieszałym płatnikom przynajmniej trzymiesięczny termin zwłoki, w uiszczeniu rocznej należytości;

c) nieodmówi wypłaty wynagrodzenia szkody pogorzelowej, choćby składka asekuracyjna za budynek zgorzały opłaconą nie była;

d) wypłaci wynagrodzenie za szkodę pogorzelową, chociażby własność pogorzała przeszła w inne ręce, a Towarzystwo o tej zmianie własności wcześniej zawiadomione nie było;

e) wypłaci wynagrodzenie wierzycielom hipotecznym w granicach ich pretensyj, zabezpieczonych prawnie na zgorzałym budynku, w takim razie: gdyby właściciel tego budynku w skutek czynu karygodnego postradał sam prawo do wynagrodzenia — a inny jego majątek nie pokrywał wierzytelności tu zaintabulowanej;

f) przyjmie do ubezpieczenia każdą budowlę, która do zabezpieczenia podaną mu będzie, o ile takowa z mocy ustawy niniejszej obowiązkowo zabezpieczoną być powinna;

g) zawiadomi kontrolora powiatowego natychmiast o każdem otrzymanem wypowiedzeniu ubezpieczenia, oraz zawiadomi go miesiącem naprzód o każdem zamierzonem egzekwowaniu należytości zaległej;

h) wykazywać będzie inspektoratowi centralnemu we Lwowie z końcem każdego kwartału ilość i wartość budynków zabezpieczonych, oraz sumę premij za to zebranych, w każdym z osobna powiecie lub okręgu kontrolnym;

i) podda księgi swoje na każde zażądanie rewizyi tych organów, które Wydział krajowy do tej czynności wydeleguje;

k) ponosić będzie koszta wydatków pocztowych, wynikających z korespondencyj przeprowadzonych na żądanie Towarzystwa, przez kontrolora ubezpieczeń lub przez Wydział powiatowy, w sprawie zaległych opłat asekuracyjnych;

l) przyczyniać się będzie w miarę udziału swojego w zabezpieczaniu od ognia nieruchomości w Galicyi, do kosztów utrzymania zaprowadzonej kontroli ubezpieczeń i do wspierania ochotniczych straży pożarnych w kraju.

Zastrzega się jednak, że to przyczynianie się do kosztów utrzymania kontroli ubezpieczeń, nie może przenosić kwoty 4%, a przyczynianie się do subwencyonowania straży ogniowych, nie może przewyższać kwoty 2%, od otrzymanej przez Towarzystwo czystej składki asekuracyjnej, za ubezpieczenie budynków w Galicyi.

14. Natomiast korzystają Towarzystwa, które się powyższym przepisom poddały i których firmy do wiadomości publicznej przez Wydział krajowy podane zostaną, z następujących przysługujących im praw:

a) Żądania od kontrolora powiatowego pomocy w ściągnięciu opłaty asekuracyjnej od opieszałego dłużnika, jeżeli takowy co najmniej 2 miesiące, a nie dłużej jak rok z nią zalega.

b) Ściągania bez poprzednich skarg i wyroków sądowych, całej należnej rocznej opłaty asekuracyjnej, wraz z prowizyą zwłoki i z kosztami ztąd wynikającymi, w drodze egzekucyi politycznej zarządzonej na żądanie Wydziału powiatowego, jeżeli dłużnik co najmniej 3 miesiące, a nie dłużej jak rok od daty rozpoczęcia ubezpieczenia, z opłatą należytości zalegał, i jeżeli bezowocnie upłynął czas 30 dni od zawiadomienia kontrolora powiatowego przez Towarzystwo asekuracyjne o tej zaległości.

15. Ustawa o obowiązkowem ubezpieczaniu budynków w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wejdzie w wykonanie w ciągu roku jednego, od dnia jej ogłoszenia w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Tyle co do sprawy obowiązkowego ubezpieczania budynków od ognia.

Wspomniane na wstępie petycye niektórych Reprezentacyj powiatowych, żądających nadto uchwalenia ustawy o przymusowem zakupywaniu sikawek i narzędzi ratunkowych przez gminy i obszary dworskie, nie kwalifikują się zdaniem Komisyi do wydawania w tym kierunku specyalnej ustawy. Żądania te zresztą słuszne i sprawiedliwe, znaleść mogą i powinny zadosyćuczynienie w ogólnej ustawie o policyi ogniowej, której opracowaniem zajmuje się właśnie Wydział krajowy.

Na podstawie niniejszego sprawozdania Komisya gminna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu na najbliższej sesyi Sejmowej przedłożyć Sejmowi do uchwały projekt ustawy o obowiązkowem zabezpieczaniu od ognia wszystkich budynków w kraju znajdujących się.

We Lwowie dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
K. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
J. Męciński *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

L. S. 975 ex 1887.

Aleg. 150.

Sprawozdanie

Komisyi gminnej o wniosku posła Władysława Koziebrodzkiego z projektem do ustawy o zarządzie Kas pożyczkowych gminnych.

Wysoki Sejmie!

Kasy pożyczkowe gminne od dawna były przedmiotem zarządzeń Wydziału krajowego, narad wspólnych Wydziału krajowego z c. k. Rządem, wreszcie wniosków przedkładanych Sejmowi bądź to przez Wydział krajowy, bądź to przez pojedynczych posłów.

Jeszcze okólnikiem z dnia 25. Lutego 1868. roku L. 1.634, Wydział krajowy wezwał Wydziały powiatowe, aby starały się zakładać gminne Kasy pożyczkowe, przyczem udzielono im wzory statutów przez c. k. Namiestnictwo zatwierdzonych. Zwracając w tymże okólniku uwagę Wydziałów powiatowych na tę okoliczność, że gminne Kasy pożyczkowe tylko wtedy przyniosą korzyść ludności wiejskiej, jeżeli będą należycie kontrolowane przez autonomiczną władzę powiatową, Wydział krajowy zastrzegł we wzorach statutów Wydziałom powiatowym prawo wglądania każdego czasu w zarząd Kasy i przedsiębranie rewizyi tejże. Obowiązek kontrolowania rzeczonych Kas przypomniał Wydział krajowy Wydziałom powiatowym okólnikiem z dnia 22. Marca 1872. Rozporządzeniem z dnia 11. Stycznia 1873. zażądał Wydział krajowy od Wydziałów powiatowych nadesłania szczegółowych wiadomości o stosunkach Kas pożyczkowych a nadesłane wskutek tego wezwania relacye, zestawione w krajowem biurze statystycznem wykazały, że przeważna ilość gminnych Kas pożyczkowych była wadliwie administrowaną z tego mianowicie powodu, iż bardzo często Zarząd Kasy rozpożyczywszy pieniądze nie troszczył się o ściąganie pożyczek, a dłużnicy nie płacili ani kapitału ani odsetek.

Przekonawszy się w ten sposób, że gminne Kasy pożyczkowe po największej części nie odpowiadają swemu zadaniu, Wydział krajowy na podstawie zdania osobnej ankiety w tej sprawie zebranej, wydał dnia 3. Lipca 1874. do L. 10.614 okólnik, którym nowe wzory statutów, tudzież formularze skryptów dłużnych i ksiąg kasowych Wydziałom powiatowym rozesłał, a równocześnie zalecił, aby dla każdej Kasy urządzono stałą opiekę, oddając ścisły nad nią nadzór i nieustanną kontrolę osobie wykształconej i godnej zaufania jako delegatowi Wydziału powiatowego. Zarazem wyraził Wydział krajowy nadzieję, że przy takiem urządzeniu gminne Kasy pożyczkowe będą wszędzie z korzyścią funkcyonowały i staną się głównem źródłem kredytu dla ludności wiejskiej.

Lecz i to zalecenie urządzenia stałej opieki dla każdej Kasy okazało się bezskutecznem, a nawet jak się przekonać można z relacyi Wydziałów powiatowych z roku 1874., ze-

branych w II. roczniku krajowych wiadomości statystycznych, najczęściej nie zostało wykonanem. Z tychże relacyj wynika, że administracya gminnych Kas pożyczkowych w bardzo niewielu tylko powiatach była mniej lub więcej prawidłowo prowadzoną, przeważna zaś ilość tych instytucyj znajdowała się w nieładzie, którego niepodobna było usunąć wpływem delegatów lub kontrolą wykonywaną przez Wydziały powiatowe.

Że stan ten niepomyślny Kas pożyczkowych gminnych z czasem się nie polepszał, dowodem tego jest przedłożone Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 2. Sierpnia 1878. L. 29.786, w którem Wydział krajowy konstatuje, że środki dotąd przedsięwzięte a zmierzające do uporządkowania administracyi gminnych Kas pożyczkowych nie osiągły celu, że stan tych Kas jest smutny, że zarządy po największej części nie ściągają pieniędzy rozpożyczonych a tem samem Kasy przestają funkcyonować.

W roku 1879. zebrała się za inicyatywą c. k. Namiestnictwa ankieta, złożona z reprezentantów Wydziału krajowego i c. k. Rządu, której przedłożono wypracowany w c. k. Namiestnictwie projekt urządzenia zbiorowych Kas pożyczkowych dla gmin. Rezultatem narad tej ankiety był projekt ustawy, który w roku 1880. przedłożony został Wysokiemu Sejmowi jako wniosek rządowy, a gdy w owym roku nie został załatwiony, Wydział krajowy po dwakroć jeszcze, bo w roku 1881. i w roku 1882., ten wniosek rządowy z projektem do ustawy o zbiorowych Kasach pożyczkowych przedkładał Wysokiemu Sejmowi jako swoje przedłożenie.

W motywowaniu ustawy Wydział krajowy w bardzo kategorycznych słowach charakteryzuje stan Kas pożyczkowych w kraju, gdyż powiada: „pomimo, iż fundusze Kas pożyczkowych gminnych już milionową reprezentują sumę, nie wywierają one w skutek złego zarządu tak zbawiennego wpływu na stosunki drobnego kredytu, jakby spodziewać się należało, gdyż w jednych Kasach fundusze pożyczkowe służą tylko wpływowym osobistościom gminy, w innych pożyczki udzielane bywają dowolnie bez kontroli co do potrzeby i celów, często nawet bez żadnego ubezpieczenia. Nadto i w sposobie ściągania wierzytelności dzieją się nieprawidłowości, w skutek których w wielu funduszach pożyczkowych, zamiast ciągłego przyrostu, okazuje się stagnacya, a nawet ubytek. W obec faktu, że zarząd tych Kas pożyczkowych należy w zupełności do zakresu organów gminnych, wszystkie przez wyższe organa autonomiczne dotąd podejmowane usiłowania około zreorganizowania urzędu i zaprowadzenia ściślejszej kontroli, w nieliczny ch wyjątkowych wypadkach doprowadziły do pomyślnego rezultatu“.

A w konkluzyi tych uwag Wydział krajowy stanowczo przemawia za zasadą postawioną już w pierwotnym projekcie rządowym, aby odbierać gminom przymusowo zarząd źle administrowanych Kas pożyczkowych i łączyć je w zbiorowe Kasy pożyczkowe gminne. Jak wiadomo, przedłożenie to Wydziału krajowego w r. 1882. w Komisyi sejmowej dla spraw gminnych, nie doznało przychylnego przyjęcia, a mianowicie z tego powodu, iż takie przymusowe odebranie zarządu Kasy pożyczkowej gminie i przelanie jej do innej instytucyi finansowej z zatratą charakteru samoistnego, byłoby niczem nieusprawiedliwioną zmianą w przeznaczeniu funduszów, z których powstały Kasy pożyczkowe gminne. Nie zgadzając się więc na zasadę postawioną przez Wydział krajowy, Komisja uznała jednak najzupełniej naglącą potrzebę przedsięwzięcia stanowczych środków zaradczych, celem zapobieżenia zupełnemu zmarnowaniu funduszów gminnych, które w kasach pożyczkowych są ulokowane, i w tym celu przedłożyła Wysokiemu Sejmowi projekt do ustawy o zarządzie gminnych Kas pożyczkowych. Zasadniczą podstawą tej proponowanej ustawy było rozszerzenie ingerencyi władz wyższych nad kasami pożyczkowemi, a której to ingerencyi ostatecznym wyrazem miało być prawo objęcia przez Wydziały powiatowe w tymczasowy zarząd Kas pożyczkowych gminnych źle i nieprawidłowo administrowanych. Ustawy tej Wysoki Sejm z braku czasu nie uchwalił, myśl jej jednak zasadniczą w roku następnym t. j. w r. 1883. podniósł w Sejmie poseł Henryk hr. Wodzicki, stawiając samoistny wniosek z projektem do ustawy

o zarządzie Kas pożyczkowych gminnych. Komisya bankowa, do której wniosek ten został odesłany, nie zgodziła się jednak na proponowaną ustawę, uznała bowiem, iż takie przejęcie zarządu kas pożyczkowych gminnych w zarząd Wydziałów powiatowych byłoby do pewnego stopnia naruszeniem autonomii gmin, i twierdziła zarazem, że środki kontroli nad majątkami gmin, jakie dostarcza obecna ustawa gminna, mogą być wystarczające. Wysoki Sejm nie podzielił jednak tych zapatrywań Komisyi, gdyż zamiast przejścia do porządku dziennego nad wnioskiem hr. Wodzickiego, jak tego żądała Komisya, przekazał wniosek Wydziałowi krajowemu do zbadania, zasięgnięcia w tej sprawie opinii Wydziałów Rad powiatowych i przedłożenia sprawozdania wraz z datami dotyczącemi obecnego stanu gminnych Kas pożyczkowych i ich administracyi.

Z tego krótkiego poglądu w przeszłości widać dowodnie, iż wniosek posła Koziebrodzkiego, który jest przedmiotem niniejszego sprawozdania, jest tylko dalszem, a od lat tylu powtarzającem się w tej Wysokiej Izbie usiłowaniem w kierunku ochrony Kas pożyczkowych gminnych od strat, jakie ponoszą wskutek złej i wadliwej administracyi, iż celem jego jest, aby funduszom w tych Kasach zawartym, zwrócono prawidłową działalność określoną statutami, i aby one oddawały ludności wiejskiej taką pomoc, jaką oddawać powinny i mogą.

Komisya gminna pragnęła przedewszystkim przekonać się, o ile wydanie podobnej ustawy jest naturą stosunków potrzebne i wskazane, starała się przeto wyśledzić, jaki jest rzeczywisty obecnie stan tych Kas pożyczkowych gminnych w kraju, a nie mając ku temu ścisłych dat statystycznych, musiała się oprzeć jedynie na materyale, jaki Wydział krajowy zebrał z odpowiedzi nadesłanych przez Wydziały powiatowe wskutek okólnika swojego z dnia 16. Września 1884. r. w którym zażądał opinii o wspomnianym powyżej wniosku hr. Wodzickiego. Otóż z 74 zawezwanych powiatów dotąd tylko 65 nadesłało odpowiedź. Odczytując ustępy z tych sprawozdań, tyczące się stanu Kas pożyczkowych w gminach, przychodzi się do tego niewątpliwego przekonania, iż z wyjątkiem niewielkiej liczby powiatów, jak Kamionecki z 57 Kasami z kapitałem 55.568 zł. — Wadowicki z 36 kasami z kapitałem 10.223 zł. — Tarnobrzeski z 31 Kasami z kapitałem 38.009 zł., w których zarządy Kas pożyczkowych gminnych są do pewnego stopnia odpowiednie, to w innych powiatach zarządy te są nieprawidłowe, często złe zupełnie, iż fundusze raz rozpożyczone, nie bywają ściągane latami, procenta nie pobierane, i że znaczna część kapitałów w tych Kasach jest wielce zagrożoną, lub też zatraconą.

Relacye niektórych Wydziałów powiatowych, przedstawiają stan tych Kas pożyczkowych po gminach w bardzo smutnych barwach, i tak: Wydział powiatowy Limanowski liczący w powiecie 91 Kas z sumą kapitału 73.238 zł. wspomina, „iż doświadczenie nabrane przy skontrze Kas pożyczkowych przekonało, *a)* że admininistracya gminnych Kas pożyczkowych jest złą, *b)* że znaczna część kapitałów zagrożona jest utratą, *c)* sumy kapitałów w poszczególnych Kasach są fikcyjne, a dalej wspomina, iż „członkowie gmin powzięli przekonanie, że kapitały tychże Kas są ich własnością, a jako taką dowolnie rozporządzać mogą, na podstawie tego w trzech gminach powiatu tutejszego Rady gminne postanowiły rozwiązać Kasy pożyczkowe i kapitały w rękach dłużników się znajdujące tymże dłużnikom darować! a dalej jeszcze: „Naczelnicy gmin z obawy, ażeby za złą administracyę kary na siebie nie ściągnęli, starają się utrzymać pozorną całość, posiadają oni dostateczną ilość skryptów pokrywających rzeczywisty stan Kasy, a skrypta odnośne sporządzane przez Naczelnika gminy wspólnie z pisarzem gminnym, opiewające czasem na dosyć znaczne kwoty wystawiane na członków gminy ludzi nie umiejących czytać, ani pisać, nie zawsze mogą być uważane za autentyczne.

Wydział powiatowy Nowo-Sądecki (w powiecie 51 Kas z sumą 57.763 złr.) donosi, iż w powiecie zaledwie dwanaście Kas pożyczkowych odpowiednio jest administrowanych, iż skonstatowano, że dłużnicy po największej części ani kapitałów, ani procentów w terminach oznaczonych nie płacą, w niektórych zaś Kasach dłużnicy od początku założenia tych zakła-

dów nie spłacają całkiem dłużnych kapitałów, tylko po upływie czasu, w którym kapitał cały winien być umorzony, ograniczają się na zmianie skryptów dłużnych. Wydział powiatowy Jasielski (w powiecie Kas 84 z sumą 41.998 złr.) przedstawiając istniejący b e z ł a d po kasach pożyczkowych kończy słowami: „iż tak jak jest, gorzej być nie może“.

Biorąc więc za podstawę te relacye tak niekorzystne dla zarządów Kas pożyczkowych gminnych, złożone przez ciała tak poważne, a tak do tego kompetentne, jakiemi są Wydziały powiatowe, a równocześnie jeżeli zwróci się uwagę na szeregiem lat w tym samym duchu wydane sądy w tej Wysokiej Izbie, Komisya gminna musiała przyjść do tego przekonania, iż stan Kas pożyczkowych gminnych w kraju jest bardzo niekorzystny, iż majątki gmin w nich ulokowane są częściowo zagrożone, iż Kasy te swego zadania ekonomicznego nie spełniają i że nie przyczyniają się w rozmiarach, w jakich powinny, do podniesienia dobrobytu ludności wiejskiej. Co więcej, Komisya uznała również, iż stan taki oddziaływa szkodliwie i demoralizująco na ustrój stosunków społecznych w kraju, i że zapobieżenie temu złemu dziś już do pewnego stopnia zmienionemu w stan chroniczny, jest rzeczą wskazaną i naglącą.

Jeżeli rozwój i pożyteczna działalność Kas pożyczkowych przeważnie zależy od sił odpowiednich, które w jej zarząd wchodzą, a wiemy niestety jaki brak tych sił po gminach wiejskich, to nie mniejszej doniosłości jest również wpływ kontroli Władz wyższych nad Kasami temi ustanowiony.

Jeżeli Kasy pożyczkowe mają do pewnego stopnia charakter dobroczynny, to jednak są instytucyami finansowemi i z tego też stanowiska sądzić je należy. Podług §. 5. statutu tych Kas, stoją one pod nadzorem Rady gminnej, a pod kontrolą Wydziału powiatowego.

Zważywszy jednak, iż naczelnik gminy jest zarazem zawiadowcą Kasy, połączenie więc w jednej osobie tych dwóch stanowisk tak sobie sprzecznych, czyni nadzór Rady gminnej zupełnie illuzorycznym. Pozostaje więc kontrola Wydziału powiatowego, do której tenże jest również umocowany na zasadzie §. 98. ustawy gminnej.

Kontrola ta jednak w wypadkach dotyczących Kas pożyczkowych okazuje się zupełnie niewystarczającą a nadużyciom i nieprawidłowościom zapobiedz nie jest w stanie, gdyż nadzór ten po wyczerpaniu wszelkich środków zaradczych, nie ma dotąd prawa, użycia środka jedynie jeszcze w instytucyach finansowych możliwie skutecznego, to jest usunięcia złej i zgubnej administracyi.

Wprawdzie ostatnia alinea §. 98. ustawy gminnej w ogólnikowych słowach upoważnia w wykonaniu prawa nadzoru w razie potrzeby użycia stosownych środków zaradczych, ale upoważnionym do tego jest Wydział krajowy, a nie Wydział powiatowy, a jak przekonać się można z odnośnych aktów Wydziału krajowego, tenże nie czuł się uprawnionym na mocy tego paragrafu odbierać zły zarząd Kasy pożyczkowej gminnej i przelewać go na Wydział powiatowy.

Komisya gminna sądzi przeto, iż jasne określenie prawa nadzoru władz wyższych a szczególniej Wydziałów powiatowych w myśl §. 98. ustawy gminnej nad Kasami pożyczkowemi stosownie do przedłożonego projektu do ustawy, może stać się jedynym środkiem skutecznym i może jedynie zapobiedz nieprawidłowościom i nadużyciom, jakie w tych instytucyach po gminach się zakorzeniły.

Jest rzeczą ważną, iż z myślą odebrania w zarząd Wydziałów powiatowych źle administrowanych Kas pożyczkowych gminnych, zgadza się najzupełniej większa część Wydziałów powiatowych w kraju, jak przekonać się o tem można z cytowanych powyżej relacyj tych Wydziałów.

I tak: trzydzieści trzy powiatów, reprezentujących 1.530 Kas pożyczkowych z kapitałem 2,064.721 zł., jest za odebraniem w danym razie zarządu gminie. Dwadzieścia dwa zaś powiatów, reprezentujących 644 Kas pożyczkowych z kapitałem 839.395 zł., jest temu odbiorowi przeciwnych. Dziewięć zaś powiatów reprezentujących 215 Kas pożyczkowych z kapitałem

31.907 zł. dało chwiejną odpowiedź, a więc większa połowa powiatów, reprezentujących trzy piąte wszystkich Kas pożyczkowych w kraju, z sumą przeszło dwu trzecich kapitałów w tych Kasach się znajdujących myśl odbioru podziela.

Komisya gminna mniema, iż powyżej przytoczone okoliczności zasługują na baczną uwagę i w każdym razie są poważnym motywem, przemawiającym za uchwaleniem ustawy proponowanej przez posła Koziebrodzkiego.

Komisya gminna sądzi jeszcze, iż uchwalenie takiej ustawy, która jest tylko dalszem rozwinięciem, a raczej tylko ścisłem określeniem §. 98. ustawy gminnej w sprawie majątków gmin ulokowanych w Kasach pożyczkowych, nie może być uważanem za naruszenie samorządu gmin, gdyż już obecnie na mocy tego §. 98. ustawy gminnej, niedość ściśle zdefiniowanego, bardzo daleko idące zarządzenia spowodowaćby można, zważyć należy również, iż objęcie źle administrowanej Kasy przez Wydział powiatowy, nastąpić może tylko za zezwoleniem hierarchicznych Władz autonomicznych, przez co wszelka zbyt daleko idąca pochopność, jak nie mniej dowolność i niesprawiedliwość jest wykluczoną, a ustawa sama posiada charakter przeważnie prewencyjny i do tego przejściowy. Zresztą Komisya gminna sądzi, iż wszelkie ustawy, szczególniej w sprawach finansowych, zapobiegające nadużyciom i nieuczciwościom, wszelkie ustawy chroniące majątek gmin od strat i zmarnowania, nie mogą kolidować z pojęciami samorządu, przeciwnie samorząd ten wzmacniają, gdyż przyczyniają się do utrwalenia pośród ludności zdrowych zasad społecznych, ekonomicznych i prawnych.

Komisya gminna w końcu nie może pominąć milczeniem niektórych poważnych zarzutów, jakie przeciw tej ustawie słyszeć się dają, a tyczą się one przeważnie trudności, jakie przy jej wykonywaniu nasuwać się mogą, otóż Komisya gminna nie sądzi, aby trudności te były tej natury, aby się pokonać nie dały. Niewątpliwie, iż na Wydziały powiatowe, już dziś przeciążone pracą, spadnie nowy i ważny bardzo obowiązek — lecz zważywszy, iż charakter tej ustawy jest warunkowy i prewencyjny — dozwala ona przeto Wydziałom powiatowym uciekać się do niej tylko w tych wypadkach, w których wszystkie inne środki zaradcze już zostały wyczerpane i okazały się bezskuteczne; niemniej będzie rzeczą Wydziałów powiatowych, w każdym poszczególnym wypadku stosować się do miejscowych warunków i danych okoliczności, będzie więc ich rzeczą albo przyjąć Kasę w bezpośredni swój zarząd, lub też w danej miejscowości wytworzyć z swego ramienia tymczasowy zarząd, jak na to ustawa zezwala, z żywiołów dających wszelką pewność i gwarancyę.

Uwagi powyższe mogą służyć zarazem za odpowiedź i na te zarzuty, które twierdzą, iż takie przejęcie zarządu Kas pożyczkowych gminnych przez Wydziały zwichną poniekąd cel tych zakładów — szczególnie utrudnieniem przy zaciągnięciu pożyczki — ależ zauważyć należy, iż przez to samo, iż zakłady te były źle i nieprawidłowo administrowane, a tylko takie na mocy niniejszej ustawy Wydziały powiatowe będą miały prawo przejąć w swój zarząd, już zadania swego nie spełniały — i cel zakładu był zwichnięty.

Zresztą do wykonania tej ustawy powołane są w pierwszym rzędzie Wydziały powiatowe, których zadaniem jest nie tylko czuwać nad dobrem i majątkiem gmin, ale niemniej nad moralnem i materyalnem rozwojem miejscowej ludności, słusznie więc można mieć zaufanie i tę pewność, że w każdym wypadku postąpią stosownie oględnie i że zdołają połączyć zadanie wypływające z postanowień ustawy, z wymogami ustanowionymi w statutach Kas pożyczkowych i dobrem gminy.

Z tych więc wszystkich przytoczonych powodów Komisya gminna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Przewodniczący:
K. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Wład. Koziebrodzki *w. r.*

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem *„o obejmowaniu gminnych Kas pożyczkowych przez Reprezentacye powiatowe w tymczasowy zarząd“.*

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Kasy pożyczkowe gminne, których wadliwa administracya zagraża utratą części zakładowego majątku tych Kas, lub też już ją spowodowała, również Kasy pożyczkowe gminne tak zarządzane, iż nie można spodziewać się od nich statutem wskazanej pożytecznej działalności dla ogółu członków gminy, mogą być na wniosek Wydziału powiatowego a za uchwałą Rady powiatowej przejęte w tymczasowy zarząd Wydziału powiatowego z pozostawieniem im jednak charakteru samoistnych Kas pożyczkowych gminnych.

Od uchwały Rady powiatowej przysługuje rekurs do Wydziału krajowego w terminie dni czternastu.

Art. II.

Z chwilą objęcia przez Wydział powiatowy tymczasowego zarządu Kasy pożyczkowej gminnej (Art. I.) przechodzą na niego wszelkie prawa i obowiązki, wypływające z statutem ustanowionego zarządu tegoż Zakładu.

Wydział powiatowy ma prawo tymczasowy zarząd gminnej Kasy pożyczkowej sprawować bądź bezpośrednio, bądź przez osoby w tym celu przez siebie umocowane.

Dla Kasy pożyczkowej gminnej, w tymczasowy zarząd objętej, Wydział powiatowy mianuje prawnego zastępcę w obec o. k. Sądów i Władz.

Koszta tymczasowego zarządu ponosi fundusz powiatowy z regresem do odnośnej gminy.

Art. III.

Po dokonanem uporządkowaniu Kasy pożyczkowej gminnej, odda Wydział powiatowy bądź z własnej inicyatywy, bądź też na żądanie odnośnej Rady gminnej, zarząd Kasy pożyczkowej gminie.

Art. IV.

Bliższe postanowienia co do sposobu sprawowania tymczasowego zarządu określi instrukcya, którą wyda Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 151.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wnioskach Wydziału krajowego w przedmiocie wpływu wolności dzielenia posiadłości tabularnych na wybory do Sejmu i do Rad powiatowych, tudzież na ustrój obszarów dworskich.

Wysoki Sejmie!

Na poprzedniej sesyi sejmowej komisya prawnicza przedłożyła Wysokiej Izbie sprawozdanie z wnioskami do zmiany §§. 13 i 14 ordynacyi wyborczej sejmowej, tudzież §. 8. ordynacyi wyborczej powiatowej w tym kierunku, aby posiadaczom posiadłości tabularnych nie znajdujących się w związku gminy a opłacających niżej 100 zł. podatków służyło prawo wybierania w grupie gmin wiejskich do Sejmu i do Rady powiatowej w charakterze wyborców czyli z głosem t. z. wirylnym wtedy dopiero, jeśli opłacają najmniej dwadzieścia pięć zł. w. a. podatków, aby zaś posiadacze tabularni opłacającey niższe kwoty podatkowe byli odtąd tylko prawyborcami w grupie gmin wiejskich.

Wnioski te, zgodne z wnioskami Wydziału krajowego, służącymi im za podstawę a spowodowanymi uchwałą Wys. Sejmu z dnia 9. Września 1884, przyszły pod obrady sejmowe na dniu 16. Stycznia 1886., nie zostały jednak uchwalone z powodu braku kompletu (114 posłów) wymaganego do zmiany ordynacyi wyborczej sejmowej.

Na obecnej sesyi sejmowej Wydział krajowy wznowił tę sprawę, a odkładając na przyszłość wnioski dążące do usunięcia ujemnego wpływu dzielenia posiadłości tabularnych na ustrój obszarów dworskich, w której to sprawie nie nastąpiło dotąd porozumienie się z Rządem, przedłożył znowu dwa projekta do ustaw, zmieniające §. 14. ordynacyi wyborczej sejmowej i §. 8. ordynacyi wyborczej powiatowej w tym samym kierunku, jak poprzednie wnioski Wydziału krajowego i komisyi prawniczej. Wniosku do zmiany §. 13. ord. wyb. sejmowej nie postawił tym razem Wydział krajowy, stosując się do słusznej uwagi przez JE. p. Namiestnika jako komisarza wypowiedzianej przy obradach zeszłorocznych, że już obecna osnowa §. 13. ordynacyi wyborczej sejmowej w brzmieniu ustawą z dnia 6. Października 1869. Nr. 13. dz. u. kr. ustalonem, zapewnia posiadaczom częstek tabularnych udział w prawyborach, jeśli tylko opłacają przynajmniej taki podatek bezpośredni, jaki w gminie, z którą obszar dworski stanowi jedną gminę katastralną, płacą prawyborcy najniżej opodatkowani.

Komisya administracyjna, której Wysoki Sejm uchwałą z dnia 10. Stycznia b. r. przydzielił sprawozdanie Wydziału krajowego, po bliższem zbadaniu sprawy uznała, że bardzo ważne względy przemawiają za wnioskami Wydziału krajowego t. j. za tem, aby prawo do głosu t. z. wirylnego czyli do głosowania w charakterze wyborców, służące dotąd wszystkim posiadaczom dóbr tabularnych płacących niżej 100 zł. podatków, ograniczyć do tych z powyższych posiadaczy, którzy opłacają najmniej 25 zł. podatku.

Względy te, obszernie rozwinięte w dwukrotnych sprawozdaniach tak Wydziału krajowego jak i komisyi prawniczej, dadzą się streścić następnie:

Wskutek dzielenia posiadłości tabularnych powstają na gruntach niegdyś dominikalnych, ze związku gminnego wyłączonych, zatem na terytoryach obszarów dworskich liczne posiadłości drobniejsze, również w tabuli, względnie w księgach hypotecznych obwodowych zapisane. Między temi posiadłościami, dzisiaj, przy nieograniczonej swobodzie dzielenia, bardzo są liczne posiadłości tak drobne, że przyznawanie im głosu wirylnego przy wyborach sejmowych i powiatowych w grupie gmin wiejskich nie odpowiada intencyi, jaką miał prawodawca przy wprowadzaniu głosów t. z. wirylnych przy wyborach w tej grupie i żadną miarą nie da się usprawiedliwić.

W r. 1883. na 1811 posiadłości tabularnych z głosem wirylnym, z których wykazano opłacany podatek, opłacało podatek niżej 1 zł. posiadłości 243 czyli 13·42%

„	„	nad 1—5	„	„	538	„ 29·71%
„	„	„ 5—10	„	„	159	„ 8·78%
„	„	„ 10—20	„	„	154	„ 8·51%
„	„	„ 20—25	„	„	72	„ 3·98%
„	„	„ 25—50	„	„	242	„ 13·35%
„	„	„50—100	„	„	403	„ 22·25%

Nie jest słusznem i nie odpowiada intencyi prawodawcy, aby posiadacz kilkunastu lub choćby kilkudziesięciu sążni kwadratowych wydzielonych z ciała tabularnego miał prawo wyborcze równie doniosłe jak właściciel posiadłości tabularnej, opłacający od niej kilkadziesiąt aż do stu złr. podatków, i równie doniosłe jak wyborca wybrany przez prawyborców na każde 500 ludności w gminie. Owi drobni posiadacze tabularni ani rozległością gruntu lub opłacanym podatkiem ani wykształceniem nie różnią się od prawyborców w gminach i na obszarach dworskich a często niżej stoją od nich pod temi względami, mimo to zaś przy wyborach mają tak znaczną nad nimi przewagę. Zachodzi tedy potrzeba postawienia dla wirylnych głosów służących posiadaczom tabularnym w grupie gmin wiejskich obok granicy od góry t. j. kwoty podatkowej niżej 100 zł. także granicy od dołu, która to potrzeba nie istniała w czasie kiedy nie było wolno dzielić posiadłości tabularne bez ograniczenia.

Potrzeba takiej zmiany jest tem większą i tem bardziej naglącą, że liczba drobnych cząstek tabularnych uprawniających dziś do głosu wirylnego w grupie gmin wiejskich ciągle wzrasta i już w czasie ostatnich wyborów sejmowych w r. 1883. wyborcy z głosem wirylnym stanowili w okręgu wyborczym Nowy Sącz-Grybów-Ciężkowice 44% wszystkich wyborców w ośmiu dalszych okręgach wyżej 30% wszystkich wyborców. Przy częstych sprzedażach parcel tabularnych i częstszych w niejednej okolicy wypadkach parcelacyi całych obszarów dworskich łatwo być może, że owi drobni wiryliści w niektórych okręgach niezadługo a może już nawet przy najbliższych wyborach będą stanowić bezwzględną większość wszystkich wyborców i że tym sposobem mieszkańcy dwóch lub trzed osad czyli wsi nowopowstałych na niegdyś dworskich posiadłościach będą mieli przewagę liczebną nad wyborcami gmin wiejskich i posiadaczami tabularnymi opłacającymi kwoty podatkowe o wiele znaczniejsze niedochodzące wszakże do 100 zł.

Uznawszy konieczność wskazanej tu zmiany ustawodawczej komisya zgodnie z Wydziałem krajowym i zeszłoroczną komisyą prawniczą przyjęła jako granicę od dołu dla prawa udziału

w wyborach w grupie gmin wiejskich z głosem wirylnym tę samą podstawę podatkową, która stanowi dziś dla głosów wirylnych granicę od góry t. j. oddziela je od uprawnionych do wyborów w grupie większych posiadłości. Granicę tę stanowi pewna kwota podatków, a mianowicie podatków realnych t. j. gruntowego i domowego dla wyborów sejmowych, zaś podatków bezpośrednich w ogóle dla wyborów do Rady powiat. Granicę wspomnianą od góry stanowi kwota 100 zł., jako granicę od dołu projektuje komisya, znowu zgodnie z Wydziałem krajowym i zeszłoroczną komisyą prawniczą, kwotę 25 zł. uważając, że posiadacze tabularni płacący 25—100 zł. podatków realnych lub też podatków bezpośrednich w ogóle, przedstawiają właśnie ową średnią własność ziemską, której prawodawca chciał nadać doniosłe prawo głosu wirylnego przy wyborach i która w systemie wyborczym na zasadzie reprezentacyi interesów opartym na przyznanie tego uprawnienia ze względu na swoją siłę podatkową i swe stanowisko społeczne zasługuje.

Komisya administracyjna wnosi przeto.

I/. II/. Wysoki Sejm raczy uchwalić projekty do ustaw załączone poz. I. i II.

Przewodniczący:
E. Czerkawski w. r.

Sprawozdawca:
Pilat w. r.

I.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §. 8. ordynacyi wyborczej powiatowej z dnia 12. Sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 21. o prawie wybierania członków Rady powiatowej w grupie gmin wiejskich służącem posiadaczom dóbr tabularnych, opłacającym rocznie mniej niż 100 zł. w. a. podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 8. ordynacyi wyborczej z dnia 12. Sierpnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 21. zostają uchylone w dotychczasowej osnowie i mają odtąd opiewać następnie:

§. 8.

Prawo wybierania członków Rady powiatowej w grupie gmin wiejskich mają także obywatele państwa austryackiego, którzy posiadają w powiecie dobra ziemskie tabularne i opłacają rocznie kwotę nie mniejszą, aniżeli dwadzieścia pięć zł. w. a. a nie dosięgającą pełnych sto zł. w. a. podatków bezpośrednich.

Co do wykonywania tego prawa mają być zastosowane postanowienia §. 2.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

II.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §. 14. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r. Dz. u. p. Nr. 1. pod względem udziału w wyborze posłów z kuryi gmin wiejskich posiadaczy posiadłości tabularnej, nie należącej do związku gminy, a opłacającej mniej niż 100 zł.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 14. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. Dz. u. p. Nr. 1. zostają uchylone w dotychczasowej osnowie i mają odtąd opiewać następnie:

§. 14.

Pełnoletni, do związku państwa austryackiego należący posiadacze, nie znajdującej się w związku gminy posiadłości tabularnej, od której należytość roczna w podatkach realnych rządowych wynosi najmniej dwadzieścia pięć złotych w. a., a nie dosięga pełnej kwoty stu złotych w. a., mają z uwzględnieniem postanowień ustawy z dnia 20. Września 1866. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 23., jako wyborcy mieć udział w wyborze posła z gmin wiejskich tego okręgu wyborczego, w którym posiadłość jest położona.

Z pomiędzy kilku współposiadaczy takiej posiadłości ten tylko jako wyborca wystąpić może, którego wszyscy do tego upoważnią.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych

L. S. 983 ex 1887.

Aleg. 152.

Sprawozdanie

Komisyi kolejowej o wniosku p. Struszkiewicza w przedmiocie oddania kolei państwowych w kraju istniejących pod zarząd przedsiębiorstwa kolei Karola Ludwika i zniżenia na tejże opłat przewozowych.

Wysoki Sejmie!

Wniosek posła Struszkiewicza, Komisyi kolejowej do sprawozdania przekazany, domaga się w pierwszej swej części na razie oświadczenia Wysokiego Sejmu przeciw zamierzonemu oddaniu ruchu i zarządu kolei państwowych pod zarząd kolei Karola Ludwika, w drugiej części zaś wzywa on c. k. Rząd do uczynienia swego czasu w zarządzie tejże kolei odpowiednich zmian, których wymaga interes państwa i kraju naszego.

Do gruntownego uzasadnienia, przez szanownego wnioskodawcę wygłoszonego, Komisya kolejowa następujące uwagi dodaje:

W oddziaływaniu kolei Karola Ludwika na produkcyę i przemysł naszego kraju dwie wielce różniące się epoki spostrzedz można. W pierwszej, sięgającej od założenia tej kolei do czasu jej przedłużenia do granicy rosyjskiej, doznawał kraj zbawienne jej skutki. Jakkolwiek bowiem i wtenczas opłaty taryfowe nie były zbyt niskiemi, to przecież już z powodu zwiększonych kosztów transportu nie równie więcej oddalonych produktów pozakrajowych nie mogła się jeszcze dla produkcyi krajowej na targach zagranicznych na Zachodzie utworzyć tak silna konkurencya, aby takowa rozmiary naszego wywozu ścieśnić i ceny naszych produktów zniżyć w stanie była. Stosunki te zmieniły się jednakowoż ze szkodą kraju w drugiej epoce, to jest po dokonanem przedłużeniu tej kolei do granic Rosyi.

Zamiast wejść na tory rozsądnej nie tyle na chwilowe zwiększenie dochodów, ile raczej na ich utrwalenie oglądającej się polityki kolejowej, zamiast starać się powiększyć przybytek swego ruchu ułatwieniem dowozu z ubocznych okolic kraju, lekceważył sobie Zarząd kolei Karola Ludwika odtąd ruch lokalny, bo ten i tak dla braku innego duktu na łaskę i niełaskę jemu był oddany, i skierował całą swą działalność ku temu, aby kosztem krajowej produkcyi mógł ściągnąć na swe tory jak największą ilość pozakrajowego towaru i tym sposobem mógł jak największe uzyskać dywidendy dla swych przeważnie za granicami Austryi zamieszkałych akcyonaryuszy. Odtąd przestała kolej ta być Instytucyą krajową, kraj stał się jej służebnym, stał się przedmiotem jej eksploatacyi, a jak daleko i z jakim cynizmem posuwał Zarząd kolejowy tę zgubną dla nas działalność, wykazuje przedłożone Wysokiemu Sejmowi przez Wydział krajowy zestawienie różnic między tary-

fami dla lokalnego ruchu a taryfami dla ruchu transitowego i dowodzą ciągle powtarzające się zażalenia nie tylko osób prywatnych, ale zarówno wszelkich korporacyj handlowych, przemysłowych i rolniczych.

Pod uciskiem tym pozostawał kraj nasz długie lata i byłby był na dalsze zniszczenie swych interesów ekonomicznych narażonym, gdyby strategiczne względy nie były wymagały budowy nowej, więcej od granicy państwa Rosyjskiego oddalonej, a jednak w skutek konfiguracyi kraju z koleją Karola Ludwika kraj nasz od wschodu ku zachodowi przecinającej kolei. Gdy więc ta nowa, transwersalną nazwana, kolej równoległe z koleją Karola Ludwika prowadzoną być musiała, zrozumieli wszyscy mieszkańcy kraju, mniej bacząc na jej strategiczną ważność, iż ona jedynie i tylko dla tego, że nie jest prywatną i wyłącznie pod zarządem państwowym pozostaje, już we własnym interesie powinna się stać linią konkurencyjną, powinna kraj nasz oswobodzić z pod monopolu kolei Karola Ludwika. Temu przekonaniu, temu postulatowi całego kraju dał też Wysoki Sejm najwybitniejszy wyraz, uchwalając na koszta jej budowy, czem się żadna z innych prowincyi państwa wykazać nie może, znaczną w stosunku do zamożności kraju sumę jednego miliona i stu tysięcy zł. Z początku lekceważył Zarząd kolei Karola Ludwika nowo ztąd powstałą konkurencyę, wszak miał według uprzedzenia swego zapewniony rosyjski transit, miał urządzenia transportowe zasobne i był zarówno pewnym, iż mniej uposażona kolej transwersalna w obec niekorzystnych stosunków terenu, w obec niedokładnej wskutek źle pojętej oszczędności budowy, przy domniemywanej ociężałej administracyi rządowej walki z niem ni podjąć, a tem mniej zwycięzko przeprowadzić w stanie nie będzie.

Mylną atoli okazała się cała ta kombinacya. Ukończona bowiem już później budowa kolei transwersalnej do Husiatyna, zniżona na niej taryfa przewozowa, energiczna i w rękach ludzi dbałych o dobro kraju spoczywająca jej administracya, a wskutek tego powolny ale ciągły postęp w zdobyciu sobie szerszej klienteli — wszystkie te momenta oddziaływały od razu deprymująco na stan dochodów kolei Karola Ludwika, najcięższy zaś cios doznała ona, kiedy po ukończeniu budowy sieci rosyjskich kolei południowo-zachodnich, ruch handlowy tych najżyźniejszych krajów na krótszą drogę ku targom europejskim się zwrócił, a nawet wskutek zarządzeń Rządu rosyjskiego na tamtejsze koleje zwróconym być musiał.

Wtenczas to okazało się jasno, jak krótkowidzącym był Zarząd kolei Karola Ludwika, kiernując się polityką obliczoną na chwilowy zysk, nie zaś na stały i na realnych stosunkach opierający się dochód. Ruch transitowy rossyjski zniżył się od razu, a znaczna część przewozu produktów Podola i Rumunii przeszła na kolej transwersalną, a następstwem tej zmiany było nie tylko to, że się już w pierwszym roku istnienia tej kolei dochody kolei Karola Ludwika o 1·2 milionów zniżyły, ale i ta ewentualność, iż dywidendy kosztem kraju do 8 procentów wyciągnięte, ledwo w wysokości zagwarantowanych przez państwo $4^1/_2$ procentów będą się mogły utrzymać.

Lecz i teraz jeszcze nie dał Zarząd kolei Karola Ludwika sprawy za wygraną i wystąpił z propozycyą do c. k. Rządu, aby kolej transwersalna jemu w administracyę oddaną została. Kiedy się wieść o tej propozycyi w kraju rozeszła, zrozumieli wszyscy interesowani, iż tu znów o nowy środek chodzi, aby pod pozorem przypuszczalnych, lecz wcale niepewnych zaoszczędzeń dla Skarbu państwa uzyskane nie ledwo od kilku lat ulgi przewozowe zniesione zostały i aby znów zgubna dla kraju, a li na zysk akcyonaryuszów obliczona polityka taryfowa, zapanowała.

Przeciw temu dążeniu powstały też natychmiast jednomyślne remonstracye wszystkich bez wyjątku korporacyi w kraju, reprezentujących zarówno handel, jako też i przemysł i rolnictwo, a gdy pomimo to c. k. Rząd żadne to przypuszczenie negujące oświadczenie nie ogłosił, byli wreszcie zastępcy kraju naszego w Radzie kolei państwowych przymuszeni zażądać od pana Ministra handlu stanowczego tej sprawy wyjaśnienia.

Na odnośną przez posła Struszkiewicza w Maju r. 1886. wniesioną interpelacyę odczytano dopiero na posiedzeniu październikowem Rady kolejowej oświadczenie c. k. Rządu, które tutaj Komisya kolejowa dla jego ważności, celem dokładnego ocenienia, w oryginale przytacza,

Ein förmlicher Antrag in Bezug auf die Betriebs- und Verwaltungs-Uebernahme der k. k. Staatsbahnen in Galizien durch die Verwaltung der k. k. priviligirten gal. Karl Ludwig-Bahn liegt dem Handels-Ministerium nicht vor. Dagegen bildet allerdings die gedachte Betriebs-Uebernahme den Gegenstand einer aus den Kreisen der Verwaltung der gal. Karl Ludwig-Bahn hervorgegangenen in nicht offizieller Form vorgebrachten Anregung. Diese Anregung hat zunächst Anlass zu eingehenden Erhebungen und Studien geboten, welche, insoweit sie bereits zum Abschlusse gelangt sind, noch einer reiflichen Erwägung und Ueberprüfung aus verschiedenen Gesichtspunkten bedürfen. Es ist nähmlich dabei klarzustellen, ob die angeregte Betriebsübernahme der Transversal-Bahn durch die gal. Carl Ludwig-Bahn, wenn sie auch den Actionären der letztgenannten Bahn Nutzen bringt auch für das Eisenbahn-Aerar und den garantirenden Staatsschatz jene finanziellen Vortheile biethen würde, welche bei der bezüglichen Anregung vorausgesetzt wurden. Nicht minder ist eine auf diesem Wege herbeizuführende Betriebs-Vereinigung, bei welcher **übrigens** die besonderen **Verhältnisse des Landes** nicht unberücksichtigt gelassen werden können, namentlich von dem Gesichstpunktie zu prüfen, ob einem solchen Vorgehen aus staatswirthschaftlichen und verkehrspolitischen Rücksichten nicht etwa Bedenken im Wege stehen.

Weiters ist im vorliegenden Falle noch zu erwägen, inwiefern die in Anregung gebrachten, übrigens nur in allgemeinsten Umrissen angedeuteten Modalitäten der fraglichen Betriebsübernahme, den staatlichen und öffentlichen Interessen entsprechen. Bei diesem Anlasse wurde übrigens von Seite des Handels-Ministeriums auch die Frage in Erwägung gezogen, ob nich der erheblichste, durch die angeregte Betriebs-Vereinigung zu erzielende finanzielle Effect auch ohne eine solche Betriebs-Vereinigung etwa im Wege einer Vereinbarung zu erzielen wäre, durch welche an Stelle des bestehenden Verkehrs-Cartells eine Interessen-Gemeinschaftsämtlicher galizischen Eisenbahnen im Güterverkehre gesetzt würde.

Das Ergebniss der in letzter Hinsicht im Zuge befindlichen Erhebungen und die auf Grund derselben etwa getroffene Vereinbarung wird selbstverständlich dem Staatseisenbahnrathe im geeigneten Zeitpunkte zur Kenntniss gebracht werden."

W oświadczeniu tem pociesza nas wprawdzie pan Minister handlu ogólnikiem, że przy połączeniu zarządu kolei transwersalnej z koleją Karola Ludwika zresztą (übrigens) także i specyalne stosunki (Verhältnisse) kraju naszego nieuwzględnionemi nie zostaną. Kto atoli ustęp ten z dalszą dykcyą Ministerstwa handlu w połączeniu rozważy, ten w niem nietylko żadnego zapewnienia co do ochrony i opieki naszego gospodarstwa krajowego się nie dopatrzy, ale owszem pojmie, że w całej tej akcyi żywotne interesa kraju naszego względom na gospodarstwo państwowe i na ogólną politykę ruchu mogły by być podporządkowane.

Zważywszy przytem, iż według dalszego oznajmienia pana Ministra sprawa ta bez poprzedniego wysłuchania stron interesowanych li na podstawie nie określonych dokładniej dochodzeń zdecydowaną i jedynie Radzie kolejowej do wiadomości podaną być ma — mniema Komisya kolejowa, iż jest koniecznością, aby Wysoki Sejm poważnem swem orzeczeniem poparł prośby wniesione w tym względzie przez korporacye, zastępujące handel, przemysł i rolnictwo i wcześnie dopomniał się takiej regulacyi stosunków kolejowych, którąby uwalniając kraj od doznawanego dotąd bezprzykładnego ucisku, rozwój jego gospodarstwa umożliwić mogła.

Do takiego żądania uprawniony jest Sejm krajowy nietylko na podstawie §. 19. stat. kraj. ale zarówno i stanowiskiem, które jako Reprezentacya mieszkańców kraju względem państwowych Instytucji kolejowych zająć winien. Jeżeli bowiem każda kolej prywatna ma swych akcyonaryuszów, którzy o najważniejszych jej sprawach ostatecznie decydują, toć analogia wskazuje, iż temi akcyonaryuszami przy kolejach państwowych są upodatkowani, dostarczający fundusze na pokrycie kosztów tych kolei, uprawnieni do pobierania dywidend wprawdzie nie w gotówce, ale w korzyściach, które im te koleje przynieść winny. A jeżeli zważymy, że kraj nasz prócz zwykłych opłat podatkowych jeszcze bezpośrednio, co żadna inna prowincya nie uczyniła, znaczną kwotą do budowy kolei trans-

wersalnej się przyczynił, to wolno nam się spodziewać, iż głos Reprezentacyi tego kraju bez posłuchu nie pozostanie.

Komisya kolejowa nie mogła jednak zapoznać, iż wzgląd na interes państwa na roztrzygnięcie w mowie będącej kwestyi przeważny wpływ wywierać musi. Nie będąc w możności tak dla braku czasu, jako też dla braku wszelkich danych wejść w detailiczny rozbiór technicznych i finansowych powodów, któremi Zarząd kolei Karola Ludwika propozycyę przyłączenia kolei państwowych w memoryale swym udowodnić się starał, przyznając nawet, iż roczne dochody złączonych pod jednym i tym samym Zarządem kolei większej stosunkowo cyfry dosięgnąć mogą, widzi się Komisya kolejowa jednak spowodowaną podnieść niektóre już z ogólnego na rzecz poglądu nasuwające się momenta, które przeciw doraźnemu połączeniu kolei państwowych właśnie z koleją Karola Ludwika bardzo dosadnie przemawiają.

Przedewszystkiem zważyć wypada, że z rokiem 1888. kończy się przywilej kolei Karola Ludwika na tak zwanej starej linii i że zatem c. k. Rząd w bliskim czasie już stanie przed alternatywą, czyli ta część kolei upaństwowioną być ma lub nie? Czyż nie jest przeto wskazanem wstrzymać się na razie od wszelkich przyszłą akcyę utrudniających organizacyi, zostawić sobie wolną rękę zamiast zasilać przeciwnika, z którym ugoda zawartą być ma, zrzec się chwilowych niezupełnie pewnych korzyści, a nie podnosić wartości przedmiotu, którego się wkrótce nabyć ma — nie zapominajmy bowiem, iż przy wykupnie kolei przecięcie jej dochodów przy wypośrodkowaniu jej wartości nie bez uwzględnienia pozostaje.

Drugi moment, dotyczący ogólno-państwowych interesów, jest wzgląd, któremu kolej państwowa (transwersalna) właściwie istnienie swe zawdzięcza, to jest wzgląd na strategiczną ważność tej kolei. Nie wdając się w ocenę tej ważności, Komisja kolejowa przyjąć musi za pewne to, że kolej transwersalna, skoro ma odpowiadać temu głównemu swemu celowi co do aparatu swego administracyjnego w stanie odpowiadającym największym możliwie potrzebom wojskowym, a zatem ciągle w stanie maksymalnego ruchu utrzymywaną być musi. Czy w obec tych wymagań jeszcze o znaczniejszych oszczędnościach mowa być może — śmiało wątpić wypada.

Prawdziwa korzyść dla Skarbu państwa byłaby wtenczas tylko zapewnioną, gdyby się przedsiębiorstwo kolei Karola Ludwika raz na zawsze wypłaty wyższych po nad gwarantowane procenta dywidend zrzekło i aby wszystkie z połączenia w przyszłości wyniknąć mogące przewyżki dochodów wyłącznie Skarbowi państwa przypadały. Lecz w takim razie byłoby nierównie odpowiedniejszym rzeczy ustrojem, aby państwo gwarantujące prywatnej instytucyi stały dochód, tę bierną instytucyę swemu zarządowi poddało, nie zaś aby odwrotnie, oddając jeden z największych nabytków swych, jakim jest kolej transwersalna, li do podwyższenia dywidend tej Instytucyi i to wbrew interesom kraju naszego przyczyniać się miało.

Zważmy dalej, że organizacya kolei państwowych przypuszcza Reprezentantów korporacyj handlowych, przemysłowych i rolniczych każdego kraju koronnego do ogólnej Rady kolejowej i daje im sposobność wystąpienia w obronie interesów kraju, przedstawienia jego życzeń i jego potrzeb. Wolno nam się więc zapytać, czy c. k. Rząd może dążyć ku temu, aby krajowi naszemu zagwarantowane mu Statutem organizacyjnym kolei państwowych prawo, być w Radzie kolejowej zastąpionym, było odjęte, to bowiem pewne, iżby w razie oddania kolei państwowych pod zarząd kolei Karola Ludwika zastępstwo kraju w Radzie kolejowej było uchybiającą krajowi fikcyą.

W końcu nie możemy pominąć zarzutu, który Zarząd kolei Karola Ludwika przeciw oddzielnej administracyi kolei państwowych niezawodnie w swym memoryale podnosi, a za którym pewien pozór słuszności przemawia, to jest, iż dwa przedsiębiorstwa, w których państwo finansowo zarówno jest zaangażowane, nie powinny się co do wysokości taryf in minus licytować. Twierdzenie to cechuje najwyraźniej zgubne dla kraju naszego dążenia Zarządu kolei Karola Ludwika. Taryfy na kolejach państwowych muszą być jednakie i są niższe od taryf kolei Karola Ludwika nie z powodu walki konkurencyjnej, lecz dla tego, iż kraj nasz wyższych taryf mieć nie może, jak inne prowincye, w których koleje państwowe istnieją. Otóż Zarząd kolei Karola Ludwika

wypowiada tym zarzutem pośrednio, że oddaniem mu kolei państwowych pod zarząd zniesionem zostanie to równouprawnienie taryfowe i że w mocy jego będzie swoje taryfy również i na kolejach państwowych ustanawiać. Przeciw takim dążeniom kraj nasz z całą stanowczością remonstrować musi.

Druga część wniosku posła Struszkiewicza ponawia wniosek już na poprzednich sesyach Wysokiego Sejmu czyniony, z tą jedynie różnicą, że zwraca uwagę c. k. Rządu na to, czy nie byłoby wskazanem przejęcie na rzecz Państwa podlegającej wykupnu części kolei Karola Ludwika. Komisja kolejowa wychodząc z przekonania, że dodatek ten, nie przesądzając przyszłym pertraktacyom tylko poprzedni wniosek uzupełnia i wybitniej życzenia kraju wyraża, przyjmuje stylizacyę posła Struszkiewicza za swoją.

Na podstawie więc powyższych wywodów przedstawia Komisja kolejowa Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm wyraża przekonanie, że oddanie przedsiębiorstwu galicyjskiej kolei Karola Ludwika ruchu i zarządu c. k. kolei państwowych w Galicyi byłoby stanowczo szkodliwem dla ekonomicznych interesów kraju.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby ze względu na termin, w którym w moc artykułu 19. koncesyi z dnia 3. Marca 1857. służyć będzie państwu prawo wykupna kolei Karola Ludwika, po dokładnem zbadaniu stosunków zarządu tejże kolei rozważył, czy przy tej sposobności nie dały by się wprowadzić zmiany, których wymaga interes państwa i kraju naszego, a w szczególności, czy nie było by wskazanem przejęcie na rzecz państwa podlegającej wykupnu części tejże kolei.

We Lwowie 15. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Otton Hausner *w. r.*

Sprawozdawca:
Piotr Gross *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 153.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajow. o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zalesienia wydm piasczystych i nieużytków.

Wysoki Sejmie!

Komisya gospodarstwa krajowego po zbadaniu tak sprawozdania Wydziału krajowego jako też i sprawozdania pana Lettnera c. k. nadradcy lasowego w sprawie zalesienia wydm piasczystych i nieużytków, zgadza się zupełnie na wnioski przez Wydział krajowy do uchwały Wysokiemu Sejmowi proponowane.

Ponieważ z wszech stron stwierdzono pomyślny postęp i rozwój robót około zalesień wydm piasczystych, Komisya gospodarstwa krajowego poczuwa się do wyrażenia tak kierownikom jak i wykonawcom w tejże sprawie zajętym, zupełnego swego uznania.

Zgodnie z zdaniem Wydziału krajowego, Komisya gospod. krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm wyznacza na pokrycie kosztów zadrzewienia wydmisk i nieużytków:

1) w okręgu roboczym Niskim na rok 1887. dodatkowo 550 zł. w. a., a na dalsze sześć lat po 700 zł. w. a.;
2) w okręgu roboczym Tarnobrzeskim na lat cztery, począwszy od r. 1887., po 650 zł. w. a.;
3) w okręgu roboczym Jarosławsko-Cieszanowskim na lata 1887. i 1888. dodatkowo po 300 zł. w. a., a na dalsze dwa lata po 450 zł. w. a.;
4) w okręgu roboczym Jaworowsko-Mościskim na rok 1888., 1889. i 1890. dodatkowo po 170 zł. w. a.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacania kwot powyższych, pod warunkiem, że właściciele gruntów, które mają być zadrzewione, dostarczą bezpłatnie robociznę potrzebną do przeprowadzenia projektowanej melioracyi, niemniej grunt pod szkółki i materyał do ogrodzenia szkółek, zaś c. k. Rząd utrzymywać będzie po jednym nadzorcy leśnym

w każdym okręgu roboczym, jako kierowniku robót wykonywanych, a nadto przyzna Wydziałowi krajowemu prawo ingerencyi co do zużycia dotacyj wyznaczonych uchwałą niniejszą z funduszu krajowego.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do uwolnienia gminy Ulanów od obowiązku bezpłatnego dostarczania robocizny do zalesień, które będą wykonane w tejże gminie w r. 1887., i wyznacza na pokrycie kosztów tej robocizny kwotę 400 zł. w. a.

IV. Na pokrycie wydatków spowodowanych wyznaczeniem powyższych dotacyj, otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu na r. 1887. kredyt do wysokości 1.900 zł. w. a.

Przewodniczący:
Stanisław Polanowski.

Sprawozdawca:
Zamoyski.

Aleg 154.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszów samoistnych (niedotowanych), budżetem nieobjętych, za rok 1885.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 9. Grudnia 1886., przekazał Wysoki Sejm komisyi budżetowej zamknięcie rachunków funduszów samoistnych (niedotowanych) budżetem nieobjętych za r. 1885.

Funduszów tych było w roku 1885.: 37; w roku 1884. wykazano je w liczbie 35. Mianowice przybyły 3 fundusze:

Abrahama Oranża, dla ubogich izraelitów w Krakowcu,
Teofili i Malwiny Łukowskiej, dla osieroconych dziewcząt,
i fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu powszechnym,

natomiast jednak ubył „pozostały fundusz zapomogi z r. 1866.“, wcielony do funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu.

Atoli dział II. tych zamknięć, w którym złączone są razem wszystkie fundacye stypendyjne, wykazuje w roku 1885. liczbę funduszów 131, podczas gdy w roku 1884. było ich 126, przybyło zatem funduszów 5, mianowicie:

Grzegorza Ajwasa,
Leonarda Jarosza,
Jakóba Nawratila,
Abrahama Oranża (stypendyjny)
i Dra Rudolfa Reifera.

W ogóle funduszów samoistnych (niedotowanych), budżetem nieobjętych, przybyło w r. 1885. 8, ubył zaś 1, czyli przybyło ich 7, liczba zaś wszystkich tych funduszów wynosi 167.

Sprawdziwszy szczegółowe zamknięcie wszystkich tych funduszów, komisya budżetowa podaje w niniejszem sprawozdaniu ogólne wyniki.

I. Fundusz pomnika Kościuszki.

Majątek zarodowy wynosi z końcem roku 1885. . . . 14.688 zł. 95½ ct. i wzrósł od roku 1884. o kwotę 83 zł. 52 ct., ponieważ część odsetek majątku obrotowego

skapitalizowano na rzecz majątku zarodowego. Reszta procentów w kwocie 647 zł. 13 ct. wydaną została samodzielnemu komitetowi w Krakowie, na cele ochrony kopca ś. p. Kościuszki.

II. Fundacye stypendyjne.

Ogół majątku zarodowego tych fundacyj wynosi z końcem roku 1885.:

a) w gotówce	300 zł. —	ct.
b) w efektach	2,310.189 „ 21	„
c) w wierzytelnościach	259.272 „ 15	„
d) w wartości (oszacowanych dotąd) dóbr i realności	149.521 „ 18	„
razem	2,719.282 zł. 54	ct.
gdy zaś z końcem roku 1884. wynosił tenże	2,663.148 zł. 67	ct.
okazuje się tedy *przyrost*	56.133 zł. 87	ct.

powstały w skutek przybycia 5 nowych fundacyj:

Ajwasa, Jarosza, Nawratila, Oranża i Reifera w sumie	14.095 zł. 22 ct.			
dalej, w skutek wpływów na rzecz dawniejszych fundacyj	9.813 „ 85 „			
wcielenia nadwyżki dochodów majątku obrot. w gotówce	29.105 „ 96 „			
i ostatecznego wyniku operacyj kredytowych (zakupno i sprzedaż efektów)	3.118 „ 84 „	56.133 zł. 87	ct.	

Dochody majątku obrotowego wynosiły:

w odsetkach od kapitałów	124.099 zł. 83	ct.
w dochodach z dóbr i realności	15.148 „ 42	„
w rozmaitych zwrotach i innych tp.	1.538 „ —½	„
w zapasie początkowym gotowizny	24.767 „ 95½	„
ogółem	165.554 zł. 21	ct.

Z tego wydano:

na stypendya i zapomogi naukowe i dobroczynne, tudzież cele aktami fundacyjnymi unormowane	110.126 zł. 90 ct.			
na podatki i należytości rządowe	976 „ 21½ „			
na administracyę i zwroty rozmaite	6.041 „ 05 „			
do majątku zarodowego, na pomnożenie tegoż	29.105 „ 96 „	146.250 „ 12½	„	
Pozostał tedy z końcem roku 1885. zapas w gotówce		19.304 zł. 08½	ct.	

który, po strąceniu należytości biernych, sfruktyfikowany został z początkiem r. 1886. na rzecz majątku zarodowego.

Suma należytości czynnych majątku obrotowego wynosi z końcem r. 1885.	16.147 zł. 66	ct.
należytości biernych	10.385 „ 39½	„
a więc przewyżka wierzytelności	5.762 zł. 26½	ct.
dodawszy do niej pozostałość kasową w gotowiźnie	19.304 „ 08½	„
okaże się *czysty stan czynny* majątku obrotowego	25.066 zł. 35	ct.

III. Administracya dóbr Winniki.

Dobra Winniki przyniosły w r. 1885. dochód w ogóle	19.399 zł. 87	ct.
wydatki wynosiły sumę	11.186 „ 70½	„
nadwyżkę zaś dochodów w kwocie	8.213 zł. 16½	ct.

przeniesiono, w myśl aktu fundacyjnego, do stypendyjnego funduszu ś. p. Głowińskiego, dóbr tych właściciela.

W porównaniu z rokiem 1884. przyniosły dochody mniej . . 1.586 zł. 36½ ct.
wydatki zaś były większe o . . . . . 1.162 „ 75½ „
wynik zatem niekorzystniejszy o . . 2.749 zł. 12 ct.
przeważnie z powodu, iż w roku 1884. w drodze procesu cywilnego wywalczono od b. propinatora Tanda część zaległości w kwocie 2.002 zł. 65 ct., podczas gdy nadzwyczajnego dochodu z tego tytułu w roku 1885. nie było, — oraz z powodu znaczniejszego wydatku na rozpoczęcie budowy nowej, murowanej leśniczówki, którą to budowę w r. 1886. ukończono.

Ogólna zaległość b. propinatora Tanda wynosi z końcem r. 1885. 17.485 zł. 95 ct., t. j. więcej o 1.553 zł. 39½ ct., w skutek przypisania do zwrotu dalszych odsetek zwłoki i należytości stemplowych. W roku 1886. ściągnięto na pokrycie zaległości częściową sumę 1.095 zł. 76 ct. Proces w dalszym toku.

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Stan majątku zarodowego wynosi z końcem r. 1885. . . . . 35.148 zł. 18 ct.
a że z końcem r. 1884. wynosił . . . . . 35.093 „ 97 „
wzrósł przeto o . 54 zł. 21 ct.
wskutek skapitalizowania nadwyżki majątku obrotowngo.

W majątku obrotowym zapas początkowy gotowizny wynosił . 51 zł. —½ ct.
odsetki przyniosły . . . . . 1.419 „ 46 „
razem . 1.470 zł. 46½ ct.
Wydano na dożywocia 57 inwalidów . . . . 1.310 zł. — ct.
„ na drobne koszta i do majątku zarodowego 54 „ 53 „ 1.364 „ 53 „
pozostało tedy w kasie . . . . . 105 zł. 93½ ct.
ponieważ jednak należytość bierna, z tytułu niepodniesienia przez inwalidów należytości, wynosi . . . . . 100 „ — „
do pokrycia z tego zapasu w roku 1886., przeto właściwa nadwyżka dochodów 5 zł. 93½ ct.
sfruktyfikowaną została z początkiem roku 1886. na rzecz majątku zarodowego.

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Majątek zarodowy tego funduszu wynosił z końcem r. 1884. . 2.465 zł. 52 ct.
wpłynęła doń nadwyżka majątku obrotowego . . . . . 7 „ 57 „
po skapitalizowaniu której stan tego majątku wynosi z końcem r. 1885. . 2.473 zł. 09 ct.
wzrósł tedy o wykazaną kwotę 7 zł. 57 ct.

W majątku obrotowym wynosił zapas początkowy . . . 7 zł. 57½ ct.
odsetki przyniosły . . . . . 115 „ 77 „
razem . 123 zł. 34½ ct.
Wydano na dożywocia trzem inwalidom po 36 zł. . 108 zł. — ct.
do majątku zarodowego . . . . . 7 „ 57 „ 115 „ 57 „
Zapas zaś gotówki w końcem r. 1885. . . . . 7 zł. 77½ ct.
skapitalizowany został z początkiem r. 1886. na rzecz majątku zarodowego.

VI. Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.

W majątku zarodowym zapas efektów z początkiem r. 1885. wynosił 1.484 zł. 02 ct.
z końcem roku 1885. wynosił tenże . . . . . 1.512 „ 51 „
okazuje się tedy przyrost . . . . . 28 zł. 49 ct.

z powodu przeniesienia z majątku obrotowego 19 zł. 39 ct. i zakupna za tęż gotówkę (wraz z częścią zapasowej książeczki kasy oszczędności) $4^1/_2$ %ej obligacyi pożyczki krajowej z r. 1884.

W majątku obrotowym było z początkiem r. 1885. w gotówce . 15 zł. — $^1/_2$ ct.
odsetki przyniosły . . . . . 71 „ 64 „
razem . 86 zł. $64^1/_2$ ct.

Z tego wydano: na uposażenie jednej dziewczyny
z Magierowa . . . . . 50 zł. — ct.
do majątku zarodowego . . . . . 19 „ 39 „ 69 „ 39 „
pozostało tedy w gotówce z końcem r. 1885. . . . . 17 zł. $25^1/_2$ ct.
do sfruktyfikowania na rzecz majątku zarodowego z początkiem roku 1886.

VII. Zakład narodowy im. Ossolińskich.

	gotówką:	efektami:
Zapas funduszów złożonych w kasie krajowej wynosił z początkiem r. 1885.	— zł. — $^1/_2$ ct.	197.499 zł. 25 ct.
Dochód w ciągu r. 1885. . . .	42.699 „ $95^1/_2$ „	11.338 „ 47 „
razem .	42.699 zł. 96 ct.	208.837 zł. 72 ct.
wydano w ciągu r. 1885.	42.688 „ 15 „	10.110 „ 01 „
Zapas z końcem r. 1885. . . .	11 zł. 81 ct.	198.727 zł. 71 ct.

W sumie wydatków w gotówce mieści się ulokowana w Banku krajowym na rachunku bieżącym kwota 5.164 zł. 35 ct. — W zapasie efektów mieszczą się kaucye im. wartości 2.000 zł., stanowiące oraz należytość bierną funduszu.

VIII. Fundusz zapomogi b. obwodu tarnowskiego.

Zapas kasowy z początkiem roku 1885. wynosił: w gotówce . 16 zł. 37 ct.
w efektach . 1.372 „ 96 „
Do tego wpłynęło od zapomożonych w kapitale i odsetkach . 1.661 „ 67 „
razem . 3.051 zł. — ct.

ponieważ zaś cała gotowizna ulokowaną została na książeczki wkładkowe Banku krajowego, zapas tedy kasowy tego funduszu wynosi z końcem roku 1885. w efektach . . . . . 3.051 zł. — ct.
w wierzytelnościach u zapomożonych posiada ten fundusz jeszcze . . 1.694 „ $66^1/_2$ „

IX. Fundusz zapomogi z roku 1868.

Fundusz ten z początkiem r. 1885. dłużny był funduszowi kraj. 5.359 zł. 59 ct.
w ciągu roku wpłynęło od zapomożonych i zwócono funduszowi krajowemu 30 „ — „
z końcem tedy roku 1885. pozostał dług do funduszu krajowego . . 5.329 zł. 59 ct.
ponieważ jednak zalega jeszcze u zapomożonych . . . . . 428 „ 27 „
czysty zatem stan bierny tego funduszu wynosi . . . . . 4.901 zł. 32 ct.
Zwrot funduszowi krajowemu 30 zł. zarachowany został w Rubr. V. poz. 13. dochodów.

X. Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie

wynosił z początkiem r. 1885.: w gotówce			172 zł. 74 ct.
w efektach			7.670 „ 17 „
w ciągu roku wpłynęły odsetki			373 „ 57 „
efekta dokupione			525 „ 77 „
		razem	8.742 zł. 25 ct.
wydano zaś na przykupno efektów			468 „ 31 „
pozostało zatem z końcem r. 1885.: w gotówce	78 zł. — ct.		
w efektach	8.195 „ 94 „		8.273 zł. 94 ct.
Przyrost majątku wynosi w ciągu r. 1885.			431 zł. 03 ct.

XI. Fundusz Pelagii Russanowskiej.

Majątek zarodowy wynosił z końcem r. 1884.: w gotówce			— zł. —½ ct.
w efektach			62.698 „ 91 „
		razem	62.698 zł. 91½ ct.
z końcem r. 1885. wynosi w efektach			62.919 „ 99 „
wzrósł przeto w ciągu r. 1885. o			221 zł. 07½ ct.

wskutek przeniesienia z majątku obrotowego nadwyżki dochodów w kwocie 178 „ 92½ „ i sfruktyfikowania tejże wraz z częścią zapasowych książeczek galicyjskiej Kasy Oszczędności i Banku krajowego.

Majątek obrotowy miał dochodu z odsetków			3.545 zł. 10 ct.
do tego zapas gotowizny z r. 1884.			178 „ 92½ „
		razem	3.724 zł. 02½ ct.
Z tego wydano:			
na dożywocie inwalidów polskich	3.400 zł. — ct.		
do majątku zarodowego	178 „ 92½ „		3.578 „ 92½ „
pozostały zaś w kasie zapas gotówki			145 zł. 10 ct

sfruktyfikowany został z początkiem r. 1886. na rzecz majątku zarodowego.

XII. Fundusz szkół ludowych z r. 1872.

Majątek zarodowy wynosił z początkiem r. 1885.			99.103 zł. 70½ ct.
z końcem r. 1885. wynosił			99.112 „ 35½ „
		przyrost	8 zł. 65 ct.

z powodu, iż za wylosowany efekt na 100 zł., zakupiono nowy na 100 zł., resztę zaś po zakupnie pozostałą ulokowano na książeczkę Banku krajowego.

Dochód z odsetków majątku obrotowego przyniósł			4.901 zł. 50 ct.
do tego zapas gotówki z r. 1884.			1.930 „ — „
		razem	6.831 zł. 50 ct.
Z tego wydano:			
na zasiłki gminom na cele szkolne	5.380 zł. — ct.		
na częściową spłatę należytości rządowej	354 „ 50 „		5.734 „ 50 „
pozostałość tedy kasowa w gotówce z końcem r. 1885.		wynosiła	1.097 zł. — ct.
		Do przeniesienia	1.097 zł. — ct.

Z przeniesienia . 1.097 zł. — ct.

Ponieważ jednak gminy nie podniosły były w ciągu r. 1885.
przyznanych zasiłków w kwocie . . . . . 1.070 „ — „
właściwa przeto nadwyżka dochodów w kwocie . . . . . 27 zł. — ct.
sfruktyfikowaną została z początkiem r. 1886. na rzecz majątku zarodowego fundacyi.

Oprócz wykazanej należytości biernej 1.070 zł., pokrytej zapasem pozostałym gotówki, cięży jeszcze na tym funduszu reszta należytości rządowej w kwocie 3.545 zł., którę spłaca się w ratach corocznych po 354 zł. 50 ct.

XIII. Fundusz Wincentego Łodzia Ponińskiego.

Majątek zarodowy wynosił z końcem r. 1884. . . . . 53.500 zł. — ct.
z końcem r. 1885. wynosi . . . . . 58.947 „ 50 „
przyrost tedy w ciągu r. 1885. okazuje się w kwocie . . . . . 5.447 zł. 50 ct.
i powstał w skutek spieniężenia całego zapasu obligacyj indemnizacyjnych, zakupna natomiast 4½% listów zastawnych Banku krajowego i ulokowania pozostałej reszty na książeczkę Banku krajowego.

Dochód majątku obrotowego w odsetkach przyniósł . . . 3.071 zł. 18½ ct.
do tego zapas z r. 1884. gotówki i książeczek wkładkowych . . . 1.347 „ 28½ „
razem . . 4.418 zł. 47 ct.

Z tego wydano:
na premie dla czeladzi . . . . . 2.556 zł. — ct.
na koszta losowania i administracyę . . . . 27 „ 26 „ 2.583 „ 26 „
z końcem tedy r. 1885. okazuje się zapas . . . . . 1.835 zł. 21 ct.
ulokowany na książeczki wkładkowe Banku krajowego i przeznaczony na cele losowania w roku 1886.

XIV. Fundusz Fr. Kochmana dla literatów polskich.

W r. 1885. nastąpił rozdział majątku na zarodowy i obrotowy, w skutek wejścia fundacyi w życie.

Cały zapas majątku z r. 1884. w wysokości . . . . 24.036 zł. 01½ ct.
utworzył majątek zarodowy fundacyi.

Ponieważ w myśl aktu fundacyjnego, ¼ część czystych dochodów przypada na pomnożenie majątku zarodowego, pobrano tedy w r. 1885.
z majątku obrotowego z tego tytułu . . . . . 272 „ 37 „
przykupione efekta . . . . . 269 „ 92 „
razem . . 24.578 zł. 30½ ct.
wydano na przykupno efektów . . . . . 272 „ 37 „
stan majątku zarodowego z końcem r. 1885. wynosi . . . . . 24.305 zł. 93½ ct.
i wzrósł w ciągu roku o . . . . . 269 zł. 92 ct.

Odsetki przyniosły majątkowi obrotowemu . . . . . 1.092 zł. 04 ct.
z tego wydano do majątku zarodowego . . . 272 zł. 37 ct.
na drobne koszta administracyjne . . . . 2 „ 98 „ 275 „ 35 „
resztę zaś pozostałą gotówki . . . . . 816 zł. 69 ct.
jako ¾ czystego dochodu ulokowano na książeczkę wkładkową Banku krajowego, na premie dla literatów polskich, które za trzy lata z uzbieranego w ten sposób funduszu rozdawane będą. Pierwsze rozdanie premiów nastąpi w roku 1888.

XV. Fundusz Fr. Kochmana dla dziewcząt służących.

Majątek zarodowy fundacyi tej, nie wprowadzonej jeszcze w życie, wynosił z początkiem r. 1885. . . . . 9.867 zł. 97 ct.
Do tego odsetki . . . . . 460 „ 94 „
Efekta przykupione . . . . . 456 „ 94 „
razem . . 10.785 zł. 85 ct.
Wydano zaś na zakupno efektów . . . . . 460 „ 94 „
Stan tedy majątku z końcem roku 1885. wynosi . . . 10.324 zł. 91 ct.
czyli wzrósł w ciągu r. 1885. o . . . . . 456 zł. 94 ct.

XVI Fundusz Maryi de Prez Jędrzejowiczowej.

Majątek zarodowy wynosił z końcem r. 1884. . . . . 7.247 zł. 89 ct.
Z majątku obrotowego przeniesiono i sfruktyfikowano . . 43 „ 65 „
Z obrotu efektów przyrosło . . . . . 17 „ 30 „
Stan tedy majątku zarodowego z końcem r. 1885. wynosi . . 7.308 zł. 84 ct.
i wzrósł w ciągu roku 1885. o . . . . . 60 zł. 95 ct.
W majątku obrotowym przyniosły odsetki . . . . 343 zł. 40 ct.
Do tego zapas gotówki z roku 1884. . . . . 40 „ 25½ „
razem . . 383 zł. 65½ ct.
Z tego wydano:
na dożywocie 3 wiekowych kobiet . . . . . 268 zł. — ct.
do majątku zarodowego . . . . . 43 „ 65 „ 311 „ 65 „
pozostało tedy z końcem r. 1885. w gotówce . . . . . 72 zł. —½ ct.
która z początkiem roku 1886. na rzecz majątku zarodowego sfruktyfikowaną została.

XVII. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego.

Fundusz ten z końcem roku 1884. wynosił . . . . 27.816 zł. 78 ct.
z końcem roku 1885. wynosi . . . . . 29.200 „ 78 „
przyrost w ciągu roku 1885. . . . . 1.384 zł. — ct.
w skutek skapitalizowania narosłych odsetek w kwocie . . . . 1.262 „ 20 „

XVIII. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“.

Z początkiem r. 1885. wynosił majątek zarodowy . . . 17.784 zł. 17 ct.
Odsetki przyniosły . . . . . 824 „ 18 „
Efektów przykupiono na . . . . . 1.029 „ 93 „
razem . . 19.638 zł. 28 ct.
Na zakupno efektów wydano . . . . . 926 „ 68 „
Stan majątku z końcem r. 1885. wynosi tedy . . . . 18.711 zł. 60 ct.
i wzrósł w ciągu tego roku o . . . . . 927 zł. 43 ct.

XIX. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolf.

Majątek zarodowy tej fundacyi, wynoszący z końcem r. 1884. . 1.524 zł. 22 ct.
z końcem zaś roku 1885. . . . . 1.597 „ 09 „
wzrósł w ciągu r. 1885. o . . . . . 72 zł. 87 ct.
w skutek przeniesienia z majątku obrotowego i skapitalizowania dyspozycyjnej nadwyżki dochodów.

W majątku obrotowym przyniosły odsetki . . . . 76 „ 39 „
do tego zapas z roku 1884. . . . . 72 „ 16 „
razem . . 148 zł. 55 ct.

Z tego wydano:

na wsparcie dla obłąkanego ozdrowieńca za r. 1884. . .	47 zł. 25 ct.	
do majątku zarodowego	53 „ 65 „	
na drobne administracyjne	— „ 40 „	101 „ 30 „
pozostało tedy w kasie z końcem r. 1885.		47 zł. 25 ct.
ponieważ jednak z r. 1885. okazuje się zaległość bierna do wypłaty ozdrowieńcowi w r. 1886. w kwocie		47 „ 25 „
rachunek tedy tego majątku okazuje się zupełnie wyrównany . .		— zł. — ct.

XX. Fundacya Piotra hr. Wodzickiego.

Majątek zarodowy tej fundacyi wynosił z końcem r. 1884. . 21.237 zł. 95 ct.
„ „ „ 1885. . 22.501 „ 37½ „
wzrósł przeto w ciągu r. 1885. o . . . . . 1.263 zł. 42½ ct.
w skutek przeniesienia z majątku obrotowego i skapitalizowania dyspozycyjnej ⅕ części czystych dochodów w kwocie 203 zł. 87½ ct., jakoteż w skutek spieniężenia obligacyj indemnizacyjnych im. wartości 11.000 zł., zakupna zaś natomiast 4½% listów zastawnych Banku krajowego na 11.800 zł., oraz w skutek obrotu efektów, przez spieniężenie części książeczki Banku krajowego a zakupna 5% listów zastawnych kredytowych.

Odsetki przyniosły w majątku obrotowym . . . . 1.123 zł. 66½ ct.
Do tego zapas z r. 1884. . . . . 1.001 „ 59½ „
razem . . 2.125 zł. 26 ct.

Z tego wydano:

na wsparcia włościanom gmin Hołhocze i t. d. .	815 zł. 50 ct.	
do majątku zarodowego	203 „ 87½ „	
na drobne administracyjne	2 „ 20 „	1.021 „ 57½ „
pozostało z końcem r. 1885.		1.103 zł. 68½ ct.

w książeczkach Banku krajowego na rozdawnictwo wsparć w roku 1886.

XXI. Fundacya Dr. Józefa Kaźmierza Malinowskiego.

Stan majątku, co do ogólnej wartości, pozostał od r. 1884. niezmieniony w sumie 102.912 zł. 19 ct.; jedynie zaszła ta zmiana, iż w myśl życzenia fundatora części efektów im. wartości 20.000 zł. użyto na pożyczkę, udzieloną w tejże wysokości kasynu miejskiemu, zabezpieczywszy wymieniony kapitał na realności kasynowej. Kupony od efektów i odsetki od pożyczki pobiera dożywotnie fundator.

XXII. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego na cele dobroczynne.

Majątek niezmieniony wynosi w efektach 99.000 zł.

XXIII. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla Bursy stanisławowskiej.

Odsetki przyniosły w roku 1885.	151 zł. 42 ct.	
z tego wydano na spłatę dożywocia	150 „ — „	
resztę zaś		1 zł. 42 ct.
dolokowano na książeczkę Banku krajowego na rzecz majątku zarodowego, ponieważ zaś tenże z początkiem roku 1885. wynosił		3.075 „ — „
z końcem tedy roku 1885. wynosi		3.076 zł. 42 ct.

XXIV. Fundacya im. Antoniego Schiffnera.

W roku 1885., z wejściem fundacyi w życie, nastąpił rozdział majątku na zarodowy i obrotowy.

Z wykazanego z końcem r. 1884. ogólnego zapasu 1.443 zł. 34 ct., przeniesiono kapitał w efektach . . . . . 1.410 zł. 84. ct.
jako zapas początkowy majątku zarodowego.

W ciągu roku 1885. za niespotrzebowaną za r. 1884. a przez A. Schiffnera zwróconą gotowiznę i za nadwyżkę dochodów majątku obrotowego z r. 1885. przykupiono efekt na . . . . . 31 „ 56 „

Z końcem tedy roku 1885. wynosi majątek zarodowy . . 1.442 zł. 40 ct.

Z wykazanego z końcem roku 1884. ogólnego zapasu 1.443 zł. 34 ct. przeniesiono w roku 1885. do majątku obrotowego . . . . . 32 zł. 50 ct.

z tego wydano A. Schiffnerowi jako należytość za r. 1884. (którą to kwotę majątkowi zarodowemu zwrócił), wprost zaś wydano do majątku zarodowego . . .	30 „ — „	
	2 „ 50 „	32 „ 50 „

czem rachunek majątku obrotowego w zupełności wyrównany został.

XXV. Fundacya Maryi Mochnackiej.

Majątek zarodowy wynosił z końcem r. 1884. . . .		4.451 zł. 35 ct.
dolokowano na książeczkę Banku krajowego przeniesioną z majątku obrotowego nadwyżkę w gotówce		10 „ — „
z końcem r. 1885. wynosi tedy stan tego majątku		4.461 zł. 35 ct.
Odsetki przyniosły w majątku obrotowym	220 zł. — ct.	
do tego zapas z r. 1884.	120 „ — „	340 „ — „
Do przeniesienia .		340 zł. — ct.

	Z przeniesienia .	340 zł. — ct.
Z tego wydano:		
na wsparcia dla 4 ubogich ciemnych po 55 zł. . .	220 zł. — ct.	
do majątku zarodowego	10 „ — „	230 „ — „
pozostało tedy w kasie z końcem r. 1885.		110 zł. — ct.

na wypłatę rat półrocznych wsparć, przypadłych d. 1. stycznia 1886.

XXVI. Fundacya Edwarda Lewińskiego.

Stan majątku zarodowego pozostał od r. 1884. niezmieniony w sumie 32.968 zł. 73 ct.

W majątku obrotowym przyniosły odsetki		1.414 zł. 24 ct.
do tego zapas z r. 1884.		1 381 „ 80 „
	razem .	2.796 zł. 04 ct.
Z tego wydano: na zapomogi zubożałym włościanom powiatu krakowskiego		1.414 „ 24 „
pozostało tedy w kasie z końcem roku 1885		1.381 zł. 80 ct.

ulokowanych na książeczkach Banku krajowego, z przeznaczeniem na cele rozdawnictwa zapomóg włościanom w roku 1886.

XXVII. Fundacya Anny de Szternsztyn Helclowej

Stan majątku z końcem r. 1884. wynosił			1,283.415 zł. 34 ct.
W ciągu r. 1885. przybyło:			
a) w odsetkach wraz z dywidendą . .	60.176 zł. 76 ct.		
b) w nadesłanych przez kuratora efektach .	20.000 „ — „		
c) w przykupionych efektach . . .	14.602 „ 67 „		
d) w dolokowanej na rach. bież. gotowiźnie .	68 „ 50 „		94.847 „ 93 „
Do tego:			
e) podniesione z lokacyi na rach. bież. w gal. Banku kredytowym			15.600 „ 21 „
		Razem .	1,393.863 zł. 48 ct.
Wydano natomiast gotowizną:			
a) na cele budowy	38.100 zł. — ct.		
b) na zakupno efektów	14.509 „ 17 „		
c) na administracyjne koszta . . .	115 „ 81 „		
razem .	52.724 zł. 98 ct.		
Do tego:			
d) wydano na lokacyę na rach. bież. w gal. Banku kredytowym	15.668 „ 71 „		68.393 „ 69 „
			1,325.469 zł. 79 ct.
Po uwzględnieniu zaś należytości biernej			5 „ 62½ „
okazuje się czysty stan majątku z końcem r. 1885. w sumie .			1,325.464 zł. 16½ ct.
wzrósł zatem w ciągu roku 1885. o			42.048 zł. 82½ ct.

nie licząc wartości wkładów poczynionych na budowę „Domu ubogich“ w Krakowie, które do końca r. 1885. wyniosły 49.100 zł.

Wykazany stan majątkowy składa się:

1. z zapasu gotowizny w kasie krajowej	40.854 zł.	09½ ct.
2. z „ efektów „ „	860.823 „	44 „
3. z kapitału ulokowanego na 4% rach. bieżącym w galic. Banku kredytowym	30.340 „	50 „
4. z reszty wierzytelności w kapitale za sprzedane dobra „Radłów“	393.451 „	75½ „
Razem	1,325.469 zł.	79 ct.
po potrąceniu zaś należytości biernej	5 „	62½ „
Stan j. w.	1,325.464 zł.	16½ ct.
do tego wartość wkładów poczynionych na budowę	49.100 „	— „
Ogółem	1,374.564 zł.	16½ ct.

XXVIII. Fundusz „Macierzy polskiej“.

Majątek zarodowy wynosił z końcem r. 1884. w efektach . 27.200 zł.
do tego przybył w roku 1885. legat śp. Józefa Chladka . . . 1.000 „
z końcem przeto r. 1885. wynosi stan majątku zarodowego w efektach . 28.200 zł.

Dochody majątku obrotowego przyniosły:

w subwencyach	3.130 zł.	75 ct.	
ze sprzedaży wydawnictw własnych	1.236 „	13 „	
w odsetkach	1.892 „	67 „	6.259 „ 55 „
do tego zapas gotówki z r. 1884.			385 „ 85½ „
oraz chwilowa zaliczka zwrotna z funduszu krajowego			842 „ 71 „
razem			7.488 zł. 11½ ct.

Wydano zaś:

na koszta wydawnictw	6.079 zł.	10 ct.	
na stypendya dla ubogich uczniów	500 „	— „	
na rozmaite administracyjne i należytości rządowe od zrealizowanego legatu	312 „	11 „	6.891 „ 21 „
pozostało tedy w kasie z końcem r. 1885.			596 zł. 90½ ct.
ponieważ jednak cięży z roku 1885. należytość bierna do funduszu krajowego, z tytułu zwrotu pobranej zaliczki			842 „ 71 „
okazuje się tedy z obrotu roku 1885. właściwy *niedobór*			245 zł. 80½ ct.

który dochodami roku 1886. wyrównany został.

XXIX. Fundacya Feliksy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej.

Majątek zarodowy, wynoszący z końcem r. 1884. w efektach . 100.000 zł. — ct.
pomnożył się w ciągu r. 1885. w skutek spieniężenia wylosowanych, zakupna zaś natomiast nowych efektów o . . . . . 269 „ 39 „
wynosi tedy z końcem r. 1885. w efektach . . . . 100.269 zł. 39 ct.

Dochody z kuponów pobiera fundatorka.

XXX. Fundusz budowy szkoły w Czernichowie.

Fundusz ten z początkiem r. 1885. wynosił w efektach . . 3.417 zł. 68½ ct.
odsetki przyniosły w r. 1885. . . . . 384 „ 21 „
razem . . 3.801 zł. 89½ ct.
po spieniężeniu efektów wydano całą tę sumę . . . . . 3.801 „ 89½ „
funduszowi krajowemu tytułem zwrotu zastępczo przezeń w r. 1884. poniesionych kosztów budowy szkoły w Czernichowie, czem fundusz ten w zupełności wyczerpany został.

W ogóle na cel powyższej budowy udzielił c. k. Rząd w latach 1881. i 1884. . . . . 12.000 zł. — ct.
z lokacyi tej sumy do roku 1885. uzyskano . . . . . 762 „ 56 „
razem . . 12.762 zł. 56 ct.
z tego wydano funduszowi krajowemu jako zwrot kosztów budowy w roku 1884. . . . . 8.960 zł. 66½ ct.
w roku 1885. . . . . 3.801 „ 89½ „
razem, j. w. . . 12.762 zł. 56 ct.

XXXI. Fundusz z legatu śp. Józefa Ciemierzyńskiego

pozostał niezmieniony i wynosi w książeczkach Banku krajowego . . 574 zł. 16 ct.
z czego połowa przypada na rzecz szkoły agronomicznej w Dublanach, połowa zaś na cele oświaty ludowej.

XXXII. Fundusz ku podniesieniu rybactwa.

Fundusz ten wynosił z początkiem r. 1885. . . . . 341 zł. 28 ct.
w r. 1885. wpłynęło ze sprzedaży skonfiskowanych ryb i z grzywien . 453 „ 32 „
oraz z odsetków . . . . . 22 „ 50 „
przykupiono zać efekta na . . . . . 524 „ 69 „
razem . . 1.341 zł. 79 ct.
ponieważ zaś na przykupno efektów wydano . . . . . 487 „ 74 „
okazuje się stan funduszu z końcem r. 1885. . . . . 854 zł. 05 ct.
do tego należytości czynne grzywien . . . . . 153 „ 03 „
ogółem . . 1.007 zł. 08 ct.
wzrósł tedy w ciągu r. 1885. o . . . . . 665 zł. 80 ct.

XXXIII. Fundusz Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu

podniesiony został z c. k. Kasy rządowej dopiero w r. 1885.

w kapitale im. wartości. . . . . 8.629 zł. 07 ct.
Za odsetki w ciągu r. 1885. pobrane w kwocie . . . . . 215 „ — „
zakupiono efekt tejże samej wysokości; z końcem tedy r. 1885. majątek zarodowy tego funduszu wynosi w efektach . . . . . 8.844 zł. 07 ct

Fundacya nie weszła jeszcze w życie.

XXXIV. Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt.

Fundusz podniesiony również dopiero w r. 1885. w kapitale im. wartości. 20.000 zł. — ct.
Za odsetki w r. 1885. pobrane w kwocie . . . . . 246 „ 69 „
zakupiono efekt tejże samej wysokości, w skutek czego stan kapitału z końcem roku 1885. wynosi . . . . . 20.246 zł. 69 ct.

Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie.

XXXV. Fundusz budowy skrzydła przy lwowskim szpitalu powszechnym.

Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. Października 1884., zaciągnięto w Banku krajowym pożyczkę w wysokości 70.000 zł., uwidocznioną w Rubryce XIV. poz. 149 *b)* wydatków funduszu krajowego (str. 84—85).

Fundusz uzyskany w gotówce ze spieniężenia zaciągniętej pożyczki w 4½% listach zastawnych Banku krajowego na 70.000 zł. przyniósł: w kapitale . . 64.502 zł. 19 ct.
w odsetkach . . 1.333 „ 82½ „
razem . . 65.836 zł. 01½ ct.
Wydano z tego na cele wymienionej budowy do końca r. 1885. 60.777 „ 21½ „
pozostało tedy na r. 1886. w gotówce . . . . . 5.058 zł. 80 ct.
na resztę dokonać się mających wypłat.

XXXVI. a. Depozyta gminne serwitutowe.

Zapas tychże z początkiem r. 1885. wynosił . . . . . 487.061 zł. 28½ ct.
Do tego zaległe w winkulacyi efekta . . . . . 2.000 „ — „
razem . . 489.061 zł. 28½ ct.

W ciągu roku 1885. przybyło:

W kapitałach odebranych na rzecz gmin . .	5.092 zł. 80 ct.	
W odsetkach	22.777 „ 29 „	27.870 „ 09 „
Z ruchu kasowego i z operacyj kredytowych		126.181 „ 98½ „
Zaległy zaś w winkulacyi efekta		10.100 „ — „
	Ogółem .	653.213 zł. 36 ct.
Wydano zaś w kapitałach wypłaconych gminom .	22.593 zł. 02 ct.	
Z ruchu kasowego i na operacye kredytowe .	„ 130.956 „ 79 „	153.549 „ 81 „

Stan przeto depozytów serwitutowych z końcem roku 1885. wynosi:

a) w kasie: gotówką	1.200 zł. 43 ct.	
w obligacyach indemnizacyjnych .	416.850 „ — „	
w listach zastawnych Banku krajowego	58.100 „ — „	
w książeczkach „ „	13.413 „ 12 „	
razem . .	489.563 zł. 55 ct.	
b) w zaległych w winkulacyi obligacyach indemniz.	10.100 „ — „	499.663 zł. 55 ct.
Z porównania tedy z rokiem poprzednim okazuje się przyrost o . .		10.602 zł. 26½ ct.

XXXVI. b. Depozyta ogólne.

Z początkiem roku 1885. było depozytów ogólnych w gotówce .	83.657 zł. 54	ct.
wpłynęło w r. 1885.	439.485 „ 27½	„
razem . .	523.142 zł. 81½	ct.
wydano w r. 1885.	374.206 „ 99	„
pomnożył się tedy ich stan o (65.278 zł. 28½ ct.) i wynosi z końcem roku 1885.	148.935 zł. 82½	ct
Z początkiem roku 1885. było depozytów ogólnych w efektach	217.712 zł. 39	ct.
wpłynęło w r. 1885.	280.522 „ 37	„
razem . .	498.234 zł. 76	ct.
wydano w r. 1885.	316.169 „ 25	„
Zmniejszył się tedy ich stan o (35.646 zł. 88 ct.) i wynosi z końcem roku 1885.	182.065 zł. 51	ct.

Stan ogólny wszystkich funduszów samoistnych budżetem nieobjętych, a pod zarządem lub opieką Wydziału krajowego zostających, przedstawia się (po wyłączeniu depozytów) w porównaniu z rokiem poprzednim jak następuje:

A) Majątek zarodowy.

	Stan z końcem r. 1884.	*Stan z końcem r. 1885.*
w gotówce	33.850 zł. 92½ ct.	41.322 zł. 54½ ct.
w efektach	3,986.121 „ 49 „	4,120.247 „ 63 „
w wartości dóbr i realności . . .	149.521 „ 18 „	149.521 „ 18 „
w kapitałach hipotekowanych . . .	92.070 „ 65½ „	112.070 „ 65½ „
w nadwyżce należytości czynnych . .	610 925 „ 25 „	589.141 „ 15½ „
razem .	4,872.489 zł. 50 ct.	5,012.303 zł. 16½ ct.

Wzrósł zatem *zakładowy* majątek tych fundacyj w ciągu r. 1885. o . . . . . **139.813 zł. 66½ ct.**

B) Majątek obrotowy.

	Stan z końcem r. 1884.	*Stan z końcem r. 1885.*
w gotówce	122.130 zł. 73½ ct.	27.727 zł. 10½ ct.
w efektach	522.796 „ 40 „	525.799 „ 53 „
w nadwyżce należytości czynnych . .	170.159 „ 78 „	29.934 „ 08 „
razem . .	815.086 zł. 91½ ct.	583.460 „ 71½ „

Ubyło przeto w *obrotowym* majątku w ciągu r. 1885. o. . **231.626 zł. 20 ct.**

w skutek wyłączenia z kompleksu tych funduszów „pozostałego funduszu zapomogi z r. 1866.“, który (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. Października 1884.) w r. 1885. do funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu (Rubr. XI. poz. 64. dochodów) wcielony został, a którego stan czynny z końcem r. 1884. wynosił 242.673 zł. 93½ ct.

Komisya budżetowa wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy zamknięcie funduszów samoistnych (niedotowanych) budżetem nieobjętych za rok 1885. przyjąć do wiadomości.

Uczyniwszy ten wniosek, komisya budżetowa poczuwa się jednak nadto do obowiązku, ażeby tym razem przekroczyć ścisłe granice sprawozdania ze zamknięcia rachunków funduszów powyższych za rok 1885, a to w dwóch punktach.

I. Pierwszym z nich jest sprawa konwersyi galicyjskich listów zastawnych pięcioprocentowych, w których znaczna część owych funduszów była lokowaną. Konwersya ta nastąpiła wprawdzie dopiero ku końcu 1886 r. jest jednak sprawą zbyt ważną i tak żywo w opinii publicznej się odbiła, że Komisya budżetowa musiała już teraz, nie czekając na zamknięcie rachunków z r. 1886., nad nią się zastanowić.

Według wiadomości zasięgniętej z aktów, Wydział krajowy w ostatnich miesiącach ubiegłego roku przyjął ofertę konsorcyum, które dla konwersyi listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego się zawiązało, i zamienił listy te pięcioprocentowe, w których fundusze samoistne niedotowane były ulokowane, na listy cztero i pół-procentowe za dopłatą 1 zł. w. a. od każdego listu na 100 zł. opiewającego.

W skutek tej operacyi, zmniejszył się rzeczywiście procent kapitałów funduszowych, w kapitale zaś fundusze nietylko nie doznały uszczerbku, lecz owszem zyskały, gdy już dzisiaj kurs listów $4^1/_2$ procentowych . równa się niemal z kursem listów 5 procentowych, a Wydział krajowy osiągnął na zmianie każdego listu większą w gotówce dopłatę.

W przyjęciu oferty konsorcyum kierował się nadto Wydział krajowy następującemi okolicznościami:

1. dopuszczając do losowania listów 5 % a zakupując za tak znaczne kwoty listy $4^1/_2$ %, wywołanoby podniesienie się kursu tych ostatnich, a temsamem musianoby kupować je po wyższej cenie;

2. towarzystwo kredytowe, na zasadzie §. 22. swoich statutów, mogło Wydziałowi odrazu wypowiedzieć listy 5% winkulowane, których właściciel temsamem był znanym;

3. nienależało utrudniać akcyi konwersyi, która, przynosząc obniżenie stopy procentowej od kapitałów hipotekowanych, przynosi w obecnych stosunkach finansowych tak wielką ulgę całemu krajowi i była od dawna jednym z jego najważniejszych postulatów na polu ekonomicznem.

Że zaś dochód od kapitałów funduszowych zmniejszył się nieco, usunięcie tego nie leżało bynajmniej w mocy Wydziału krajowego, lecz jest rezultatem ogólnego obniżenia stopy procentowej, z którym to faktem Wydział krajowy musiał się liczyć, mając wykluczoną drogę finansowej spekulacyi.

II. Druga kwestya, która Komisyi budżetowej się nasunęła, leży na polu funduszów stypendyjnych. Nie myśli Komisya budżetowa dotykać administracyi tychże funduszów, która jest rzeczywiście wzorową, lecz pragnie zwrócić uwagę na skutki wywołane stypendyami w życiu umysłowem i społecznem naszego kraju. Dokonał się tu ostatniemi laty fakt wielkiej doniosłości, zmieniło się zadanie i doniosłość stypendyów.

Przed laty, kiedy w społeczeństwie naszem panował ogólny wstręt do karyery urzędniczej, do przykrości i przeciwieństw, które ona stawiała Polakom, słusznem i głębiej pomyślanem było dążenie, ażeby młodzież polską za pomocą stypendyów zachęcić do nauk gimnazyalnych i uniwersyteckich, a następnie do łamania się z przeciwnościami służby publicznej. W tym duchu interpretowano wolę fundatorów, w tych warunkach, na podstawie ogólnikowych

zwykle oświadczeń fundatorów, układano szczegóły rozdawnictwa w aktach fundacyjnych. Rozdzielano więc stypendya na małe stosunkowo kwoty, aby ich było jak najwięcej, kierowano je niemal wyłącznie ku gimnazyom i uniwersytetom, kładziono im kres ze skończeniem studyów uniwersyteckich i t. p.

W przeciągu kilkunastu lat ostatnich zmieniły się jednak zupełnie warunki. Służba publiczna otwarła się Polakom, a w obec ogólnej stagnacyi na polu ekonomicznem, nabrała dla nich takiego uroku, że tłumy młodzieży, opuszczając i zaniedbując wszelkie inne pożyteczne i potrzebne dla kraju zawody, cisną się do gimnazyów i urzędów w tym wyłącznie celu, ażeby w karyerze urzędniczej uzyskać kawałek chleba jak najskromniejszy, ale spokojny i wygodny. Liczba kandydatów na urzędy wzrosła też dzisiaj do takich rozmiarów, że żadne pomnożenie urzędów jej nie obejmie, a ogromna jej część po długich i ciężkich latach oczekiwania nie dojdzie do zamierzonego celu i spadnie na barki społeczeństwa wykolejona, złamana nędzą moralnie i fizycznie.

Wobec tego rzeczą jest jasną, że cel i przeznaczenie dotychczasowe stypendyów zmieniły się zasadniczo. Zachęta, którą one dają młodzieży do karyery urzędniczej, jest już zbyteczną, a opuszczenie młodzieńca z chwilą ukończenia uniwersytetu, kiedy dla niego najcięższe rozpoczynają się przejścia, staje się okrutnem. Fakt ten nabiera zaś tem większego znaczenia, że fundacye stypendyjne wzrosły u nas do rozmiarów rzeczywiście nadspodziewanych, a są już takie fundacye stypendyjne, które znaleść nie mogą zupełnie odpowiednich kandydatów.

Komisya budżetowa sądzi też, że nadeszła już chwila, w której należy się zastanowić na seryo, czy w dotychczasowem urządzeniu stypendyów nie potrzeba wprowadzić zmian odpowiednich. Wola fundatorów musi tu oczywiście pozostać świętą i nietkniętą, ale przeprowadzenie tej woli mogłoby wobec zmienionych warunków uledz odpowiedniej zmianie. Kierunek takiej zmiany jest z góry wskazanym.

Pożądaną jest przedewszystkiem rzeczą, ażeby za pomocą stypendyów — o ile wola fundatorów temu się nie sprzeciwia — skierować część młodzieży ku szkołom fachowym przemysłowym, które tak wielkie mają do spełnienia zadanie.

Zresztą zadaniem być powinno stypendyów nie mnożenie, lecz pogłębienie intelligencyi, podanie środków materyalnych młodzieży nie na to, aby jak największa liczba z gimnazyów i uniwersytetów wyniosła wykształcenie przeciętne, lecz na to, ażeby zastęp, mniejszy może liczbą, lecz zdolny i wytrwały, wyniósł z nich wykształcenie głębsze. Potrzeba temu zastępowi podać i po ukończeniu normalnego kursu uniwersyteckiego środki, ażeby nauki nie zaniedbał i w trudnej walce o byt się utrzymał.

W tym kierunku urządzono też już ostatnią fundacyę stypendyjną Barszczewskiego, o której Wydział krajowy w sprawozdaniu ze swoich czynności wspomina, a która dla wielu innych powinna być wzorem.

Dlatego Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu:

1. ażeby, o ile wola fundatorów temu się nie sprzeciwia, pewną część stypendyów skierował ku szkołom przemysłowym;

2. ażeby starał się u c. k. Rządu uzyskać pozwolenie łączenia mniejszych stypendyów i możność przedłużenia ich pobierania przez kilka lat, po ukończeniu normalnego kursu studyów uniwersyteckich, pod warunkiem, że stypendysta specyalnym studyom się poświęci;

3. ażeby przy urządzaniu nowych stypendyów zasady powyższe w aktach fundacyjnych przeprowadzić się starał.

We Lwowie dnia 10. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawcy
K. Badeni,
W. Bobrzyński.

Alegat 155

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o zamknięciu funduszu propinacyjnego za rok 1885.

Wysoki Sejmie!

Według zamknięcia rachunku funduszu propinacyjnego za rok 1885., przedłożonego przez Wydział krajowy, wynoszą dochody rzeczywiste . . . . 373.477 zł. 26 ct
wydatki . . . . . 11.137 „ 75 „
zatem nadwyżka dochodów . . 362.339 zł. 51 ct.

Należytość z opłat szynkarskich wynosiła za rok 1885. łącznie
z zaległością z lat poprzednich . . . . . 296.274 „ 86 „
na poczet tej należytości wpłynęło w r. 1885. . . . . 244.958 „ 54½ „
pozostała z końcem r. 1885. zaległość . . 51.316 zł. 31½ ct.
a gdy z końcem r. 1884. zaległość wynosiła . . . . 45.183 „ — „
przeto wzrosła o . . . 6.133 zł. 31½ ct.

Z dołączonego do zamknięcia rachunku szczegółowego wykazu opłat, zestawionego według powiatów, okazuje się, że w trzech powiatach stan zaległości wynosi prawie połowę, lub nawet więcej niż 50% należytości, a mianowicie:

w pow. bóbreckim: należytość 3.073 zł., zapłacono 1.542 zł., zaległość 1.531 zł.
„ kolbuszowskim: „ 5.994 „ „ 2.616 „ „ 3.378 „
„ śniatyńskim: „ 2.899 „ „ 1.386 „ „ 1.513 „

Suma zaległości we wszystkich powiatach wynosi 42.821 zł., a w 54 miastach 8.495 zł. Co do miast — największe zaległości są w Stanisławowie, Stryju i Staremmieście, mianowicie:

w Stanisławowie: należytość 4.567 zł., zapłacono 2.587 zł., zaległość 1.980 zł.
w Stryju: „ 3.071 „ „ 1.194 „ „ 1.877 „
w Staremmieście: „ 645 „ „ 233 „ „ 412 „

Komisya budżetowa zauważa, iż należałoby poczynić odpowiednie kroki, celem zmniejszenia takich zaległości, zwłaszcza, iż n. p. w powiecie kolbuszowskim tak wysoki stan zaległości trwa już dłuższy czas, i w zeszłorocznem sprawozdaniu Komisyi była ta okoliczność

podniesiona. W przekonaniu jednak, że Wydział krajowy nie zaniedba w drodze właściwej upomnieć się o ściągnięcie zaległości, Komisya nie przedstawia Wysokiej Izbie żadnych w tym względzie wniosków.

Stan majątku funduszu propinacyjnego z końcem r. 1885. wykazuje:

w papierach wartościowych sumę	2,751.613	zł. 04	ct.
w gotówce	1.247	„ 17	„
w należytościach czynnych, t. j. zaległych opłatach szynkarskich, grzywnach i t. p.	77.497	„ 96½	„
ogółem stan czynny majątku . .	2,830.358	zł. 17½	ct.
potrąciwszy należytości bierne .	127	„ 10	„
okazuje się czysty stan czynny .	2,830.231	zł. 07½	ct.
gdy zaś z końcem r. 1884. wynosił czysty stan czynny tego funduszu .	2,426.443	„ 81	„
okazuje się pomnożenie majątku tego funduszu w r. 1885. . . .	403.787	zł. 26½	ct.
w r. 1884. wynosił wzrost funduszu	387.201	„ 19	„
w r. 1883. „ „ „	351.620	„ 09	„
w r. 1882. „ „ „	335.596	„ 30½	„

Corocznie zatem wzrost funduszu jest większy, w miarę jak powiększa się stan kapitału, w papierach wartościowych ulokowanego.

Lokacya funduszu propinacyjnego była z końcem roku 1885. następująca:

w listach zastawnych Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . .	1,633.300	zł. —	ct.
„ hipotecznych galic. Banku hipotecznego	179.300	„ —	„
„ zastawnych Banku krajowego	340.100	„ —	„
w obligacyach pożyczki krajowej z r. 1883., 1884. i 1885. . . .	596.100	„ —	„
w książeczce wkładkowej Banku krajowego	2.813	„ 04	„
w gotówce zaś — co komisya z uznaniem podnosi — tylko . . .	1.247	„ 17	„

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunku funduszu propinacyjnego za rok 1885., przedłożone przez Wydział krajowy, przyjmuje Sejm do wiadomości.

We Lwowie dnia 19. stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Skałkowski.

Aleg. 156.

Budżet krajowy na rok 1887.

Rubryka XV.

(pozycya 161).

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu wydatków i dochodów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie na rok 1887.

Wysoki Sejmie!

Preliminarz Wydziału krajowego na rok 1887. jest w dziale wydatków szkoły gospodarstwa lasowego zupełnie zgodny z budżetem na rok 1886. uchwalonym.

Mianowicie co do wydatków w rubryce I. „Płace nauczycieli“ preliminuje Wydział krajowy kwoty zgodne z etatem tej szkoły, wynoszące łącznie 8.940 zł.

W rubryce II. „Zasługi“ preliminowaną jest kwota 540 zł. zgodnie z budżetem na rok 1886. i rzeczywistym wydatkiem w r. 1885.

W rubryce III. „Koszta administracyi“ preliminowaną jest kwota 860 zł. — a w rubryce IV. „Potrzeby naukowe“ kwota 1.420 zł. także zgodnie z budżetem na rok 1886; — zamknięcie rachunków za rok 1885. wykazuje w tych rubrykach dość znaczne przekroczenia.

Rubryka V. zawiera kwotę 521 zł. potrzebną na pokrycie dwóch rat od pożyczki galic. Kasy oszczędności, ciężącej na realności tej szkoły.

W dziale dochodów jest preliminarz Wydziału krajowego również zgodny z budżetem na rok 1886.

Komisya budżetowa, uznając preliminarz Wydziału krajowego jako uzasadniony, wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący preliminarz wydatków i dochodów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego na rok 1887:

Wydatki.

Rubryka I. Płace nauczycieli:

poz. 1.	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca z dodatkiem aktywalnym i osobistym, tudzież dwoma pięcioleciami	2.960 zł.
„ 2.	drugi profesor fachowy, płaca z dodatkiem aktywalnym i dwoma pięcioleciami	1.940 „
„ 3.	trzeci profesor fachowy, „ „ „	1.240 „
	Do przeniesienia . .	6.140 zł.

	Z przeniesienia . . .	6.140 zł.
poz. 4.	płaca adjunkta	800 „
„ 5.	„ docenta matematyki i fizyki	800 „
„ 6.	„ „ rysunków	400 „
„ 7.	„ „ chemii	300 „
„ 8.	„ „ stylistyki	300 „
„ 9.	„ „ ekonomii politycznej i administracyi	200 „

Rubryka II. Zasługi.

poz. 10.	dozorca	300 „
„ 11.	pomocnik dozorcy	240 „

Rubryka III. Koszta administracyi.

poz. 12.	podatki	20 „
„ 13.	asekuracya budynków	45 „
„ 14.	opał i oświetlenie	400 „
„ 15.	potrzeby kancelaryjne	200 „
„ 16.	pomniejsze potrzeby administracyjne (utrzymanie budynku) . . .	195 „

Rubryka IV. Potrzeby naukowe.

poz. 17.	środki naukowe (biblioteka, prenumerata czasopism fachowych, uzupełnienie zbiorów muzealnych)	720 „
„ 18.	wycieczki naukowe	600 „
„ 19.	utrzymanie ogrodu szkolnego	100 „

Rubryka V. Spłata pożyczki.

poz. 20.	dwie raty pożyczki z galic. Kasy oszczędności	521 „
	Suma wydatków . . .	**12.281 zł.**

Dochody.

Rubryka I. poz. 1.	subwencya ze Skarbu Państwa	5.000 zł.
„ II. „ 2.	wpisowe od uczniów	60 „
„ „ „ 3.	czesne „ „	240 „
„ III. „ 4.	czynsz z ogrodu doświadczalnego na Szumanówce . . .	20 „
	Suma dochodów . . .	**5.320 zł.**
	Niedobór do pokrycia z funduszu krajowego	**6.961** „

We Lwowie dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Skałkowski.

Aleg. 157.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o petycyi Dra Tatarczucha imieniem Towarzystwa lecznicy lwowskiej (l. 719).

Wysoki Sejmie!

Dr. Władysław Tatarczuch imieniem Towarzystwa lecznicy lwowskiej dnia 10. Stycznia r. b. pod l. 719 przedłożył petycyę do Wysokiego Sejmu, celem wyjednania subwencyi dla tegoż Towarzystwa.

Grono lekarzy lwowskich założyło w roku ubiegłym na wzór podobnych instytucyj zakrajowych Towarzystwo pod nazwą „Lecznica lwowska". Załączony statut został przez c. k. Namiestnictwo zatwierdzony, a Towarzystwo dnia 13. Maja 1886. rozpoczęło swą działalność: bezpłatne udzielanie rady i pomocy lekarskiej ubogiej ludności tak miejscowej jak i zamiejscowej, bez różnicy wyznań, tak skutecznie, że według załączonego wykazu w pierwszym półroczu (do 13. Listopada 1886.) leczono 3.522 osób, a to 1.604 mężczyzn i 1.918 kobiet, 2.234 chrześcian i 1.288 starozakonnych, 3.105 mieszkańców Lwowa i 417 zamiejscowych, dorosłych 2.816, dzieci 706. Ordynacye odbyły się łącznie 10.215, a zatem przeciętnie 57 dziennie. Drowie Jasiński, Jana i Wiktor udzielali pomoc w chorobach wewnętrznych, Dr. Schramm w wypadkach chirurgicznych, Dr. Sielski w chorobach kobiecych, Dr. Lebedowicz w chorobach ocznych, Dr. Sieradzki w chorobach dziecięcych, a Dr. Tatarczuch w chorobach skórnych. Prócz ordynacyi otrzymywali chorzy po zniżonych cenach lekarstwa.

Pierwsze koszta urządzenia i administracyi grono ośmiu lekarzy poniosło z własnych funduszów, składając na ten cel po 100 zł. Oczywiście przy tak szczupłych zasobach warunki tej nowej instytucyi są nader skromne i bez pomocy potężniejszych czynników rozwinąć się nie może. To też na posiedzeniu dnia 9. Stycznia r. b. komisya budżetowa Rady miejskiej wstawiła w budżet kwotę 400 zł., jako subwencyę dla lecznicy na r. 1887., Kasa Oszczędności również udzieliła na ten cel kwotę 300 zł.

Jest to w naszem mieście pierwsza próba utworzenia tego, co w Paryżu od r. 1876., w Wiedniu i w Warszawie od lat kilku istnieje: leczenia ambulatoryjnego, czyli tak zwanej „polikliniki". U nas, gdzie kraj ponosi w całości koszta leczenia ubogich, a szpitale liczbę

zgłaszających się ledwie pomieścić mogą, taka instytucya zasługuje na wszelkie poparcie, ponieważ w dalszym rozwoju może skutecznie przyczynić się do zmniejszenia ciężarów funduszu krajowego.

Komisya budżetowa zaleca przeto skromnym datkiem 500 zł. zaznaczyć to poparcie kraju dla lecznicy lwowskiej.

Ponieważ jednak instytucya ta od niedawna istnieje i komisya budżetowa w ostatnich chwilach sesyi sejmowej należytego naocznego przekonania o jej dobrem urządzeniu i żywotności nabyć nie mogła, przeto doradza komisya, wyżwspomnianą kwotę zostawić do dyspozycyi Wydziału krajowego, który udzieli ją częściowo lub całkowicie w miarę, jak przekona się o należytej działalności lecznicy.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W rubryce wydatków budżetu na r. 1887. wstawia się kwota 500 zł. dla Towarzystwa lecznicy lwowskiej do rozporządzalności Wydziału krajowego.

Lwów dnia 16. Stycznia 1887.

Smarzewski,
przewodniczący.

Otton Hausner,
sprawozdawca.

Aleg. 158.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego w sprawie petycyi Zarządu Kółek rolniczych o przyznanie subwencyi z funduszów krajowych w kwocie 4.000 zł.

Wysoki Sejmie!

Według sprawozdań i wykazów dołączonych do powyższej petycyi, przybyło w ciągu r. 1886 50 Kółek rolniczych i 2.337 członków, tak iż obecnie istnieje w całym kraju 360 Kółek liczących 12.537 członków.

Z dawniej zawiązanych upadło 20, nie rozwija się należycie 47.

Niemal we wszystkich Kółkach zaprowadzono czytelnie, które prenumerują 753 egzemplarzy różnych czasopism treści przeważnie rolniczej i posiadają 15.522 książek własnych.

Sklepików było z końcem ostatniego roku 136, a średni obrót kasowy w tych sklepikach wynosił 3.000 zł. Najniższy był 600 zł., najwyższy 18.000 zł. W Jaśle założono Skład hurtowny dla Kółek rolniczych. W pierwszem półroczu 1886 sprzedano towarów za 28.100 zł.

Powyższe cyfry świadczą wymownie, że z wyjątkiem nieznacznej liczby Kółek, które upadły w skutek niepomyślnych wpływów i stosunków, w ogóle rozwój tych Kółek jest zupełnie zadawalniający. Jestto owocem usilnych zabiegów, gorliwej i racyonalnie prowadzonej akcyi Zarządu, a nie mniej dowodem żywotności i użyteczności myśli podjętej przez Towarzystwo Kółek rolniczych.

Czynność Zarządu zwróconą była głównie w dwóch kierunkach:

1) Przeprowadzanie lustracyi gospodarstw włościańskich w połączeniu z nauką gospodarstwa;

2) Pośredniczenie przy sprowadzaniu narzędzi rolniczych, nasienia lnu i nasion rozmaitych roślin pastewnych.

Lustracye przeprowadzono w roku 1886 w 101 gminach kosztem 1095 zł. 83 ct. udzielonych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa za pośrednictwem Komitetu c. k. galic. Tow. gospodarskiego. Lustracye te wywierają zbawienny wpływ na wszystkie zagrody włościańskie gmin, w których się odbywają. Działalność jest tu o wiele szybszą, a równie skuteczną jak działalność szkół rolniczych, gdyż rada bywa udzielaną na miejscu, zastósowuje się do warunków miejscowych i usuwa wadliwości w sposobie gospodarowania, które zwykle całej gminie są wspólne. Pole do działania jest

bardzo rozległe, a praca niezmiernie wdzięczna. Bardzo dodatnio mogłyby wpływać te lustracye na sposób zagospodarowania znacznych bardzo obszarów, będących wspólną własnością gmin, dotychczas bardzo nie odpowiednio użytkowanych lub zupełnie odłogiem leżących.

Słusznie też przywiązuje Zarząd Kółek rolniczych tak wielką wagę do tych lustracyj i słusznie upomina się u c. k. Rządu tak Wysoki Sejm jak i Wydział krajowy i Komitet Tow. gospodarskiego od lat kilku o udzielenie znaczniejszych subwencyi na koszta tych przeglądów i pouczań.

Jakkolwiek rezultat tych zabiegów nie odpowiada dotychczas oczekiwaniom, Komisya gospodarstwa krajowego wyraża przekonanie, że stan zagospodarowania 7,427,018 morgów ziemi, będących w posiadaniu włościan, zanadto wielkie ma znaczenie dla siły podatkowej kraju i państwa, aby można przypuszczać, iż zabiegi czynione w kraju dla podtrzymywania tej widocznie upadającej siły podatkowej nie znajdą i nadal odpowiedniego poparcia u c. k. Rządu.

Stałe, choć zbyt powolne zwiększanie się kwoty udzielanej za pośrednictwem Komitetu galic. Towarzystwa gospodarskiego przez Ministerstwo rolnictwa na koszta lustracyi gospodarstw włościańskich: w 1884. roku 665 zł. 14 ct., w 1885. r. 710 zł. 46 ct., w 1886. r. 1095 zł. 83 ct. utwierdza w przekonaniu, że pomoc państwowa wymierzoną będzie odpowiednio do ważności sprawy i do kwot łożonych na ten cel w innych prowincyach.

Mianowanie stałych lustratorów byłoby pożądanem dla prowadzenia tych przeglądów i pouczań według jednolitego planu i bez przerwy. Z drugiej strony taki stały lustrator mógłby zaledwo po kilku latach pracy i doświadczeń zapoznać się z każdym zakątkiem kraju tak dokładnie, aby do właściwości każdej okolicy i do miejscowych warunków potrafił zastosować swą naukę i udzielił odpowiedniej rady. Z tego względu przeprowadzanie lustracyi przez nauczycieli szkół rolniczych, przez wykształconych, praktycznych agronomów, znających w najmniejszych szczegółach stosunki gospodarcze okolicy, w której zamieszkują, przedstawia znaczne korzyści i chociażby się dało pozyskać stałych lustratorów, nie należałoby przynajmniej na razie wyrzekać się pomocy osób chętnych, którym na rozwoju gospodarstw włościańskich zależy.

Na utrzymanie jednego stałego lustratora żąda Zarząd Kółek rolniczych subwencyi 2.000 zł.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21 grudnia 1885, użył Zarząd Towarzystwa Kółek rolniczych 1.000 zł. otrzymanej subwencyi na udzielenie 88 Kółkom rolniczym opustów 10—30% z ceny kupna narzędzi rolniczych i nasion roślin pastewnych.

Za pośrednictwem Zarządu Kółek rolniczych sprowadzono nasion i narzędzi rolniczych:

w roku	1883	za sumę	1.341 zł. 94 ct.
„	1884	„	1.965 „ 56 „
„	1885	„	5.308 „ 17 „
„	1886	„	9.525 „ 96 „

Zarząd Towarzystw Kółek rolniczych pragnie, żeby subwencya na rok 1887 z 1.000 zł., które Wysoki Sejm na rok 1886 udzielić raczył, została podwyższoną do 2.000 zł.

Udzielanie opustów przy zakupnie narzędzi rolniczych i nasion roślin pastewnych służyć ma jako zachęta dla włościan, ażeby do Kółek rolniczych przystępowali i ułatwiać zawiązywanie tych Kółek. W żadnym wypadku nie należałoby te dla zachęty udzielane premije zamieniać na stałe datki dla wszystkich członków Kółek rolniczych i obciążać stale fundusz krajowy na ich korzyść, gdyż w miarę zwiększania się liczby członków musiałby się zwiększać ciężar dla kraju.

Przy tem potrzeba udzielania stałych premij musiałaby nasuwać pewne wątpliwości co do żywotności tych Kółek.

Zważywszy, iż Zarząd Kółek rolniczych w swej petycyi z 30 grudnia 1886 wyraża nadzieję, że powiedzie się uzyskać od c. k. Ministerstwa rolnictwa subwencyę 2.000 zł. na utrzymanie jednego stałego lustratora, że prawdopodobnie i Komitet c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego poczyni starania o uzyskanie znaczniejszej na ten cel subwencyi, —

zważywszy, że przy zakładaniu nowych Kółek rólniczych trzeba dobrze rozważać, czy mają warunki istnienia i do zakładania przystępować tylko tam, gdzie odpowiednia opieka będzie zapewnioną, a Komisya gospodarstwa krajowego żywi nadzieję, że Zarząd główny Kółek rolniczych w żadnym wypadku nie odstąpi od tej zasady,

zważywszy wreszcie, że w roku 1886 powstało tylko 60 nowych Kółek rolniczych, a w roku 1887 raczej mniej niż więcej powiedziej się zorganizować, Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Towarzystwu Kółek rolniczych wyznacza się na rok 1887 subwencyę z funduszów krajowych w kwocie 1.500 zł. do dyspozycyi Zarządu głównego.

Lwów dnia 12. stycznia 1887.

Przewodniczący
Stanisław Polanowski.

Sprawozdawca.
J. Gnoiński.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg 159.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej w przedmiocie wyłączenia miejscowości Bołożynów, Przewołoczna z Kobylem czyli Bajmakami i Sokołówką z okręgu Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa, a ewentualnie Rady powiatowej w Złoczowie, a przydzieleniem ich do okręgu c. k. Sądu powiatowego, Starostwa i Rady powiatowej w Brodach.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 10. Listopada 1885. do L. 53580|85. nie weszło na porządek dzienny upłynionej sesyi sejmowej w r. 1885/86. Wydział krajowy ponawia go przeto, w wykonaniu uchwał sejmowych z dnia 20 i 23. Października 1884, któremi przekazano petycyę obszarów dworskich i gmin w mowie będących — Wydziałowi krajowemu do załatwienia, który uzasadnia w sprawozdaniu swem z dnia 5. Czerwca 1886. do L. 29382|86, wniosek swój o przychylenie się do petycyj rzeczonych.

Wysoki Sejm jeszcze uchwałą swą z dnia 29. Maja 1875. r. zalecił był Rządowi przyłączenie tych gmin do okręgu sądowego w Brodach z pozostawieniem ich nadal w obrębie c. k. Starostwa i Rady powiatowej tamecznej.

Ministeryum sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 8. Marca 1884. pozostawiło zaś gminy te w okręgu Sądu powiatowego w Olesku, wskutek czego i Ministeryum spraw wewnętrznych wyłączyło je z okręgu Starostwa w Brodach i przydzieliło je do Starostwa w Złoczowie.

Rada powiatowa brodzka przyznała również w końcu uchwałą swoją z dnia 27. Czerwca 1885. słuszność żądaniu tych gmin i obszarów dworskich, oświadczając się stanowczo za przyłączeniem ich napowrót do Sądu i Starostwa brodzkiego.

Przemawia za tem okoliczność, że gminy te liczące przeszło 4000 dusz ludności, są częścią dóbr Toporowskich, stanowiącą od dawna jedną całość — że niedopilnowanie się przy sporządzeniu pomiarów katastralnych w r. 1845. co do rozdziału gruntów dominikalnych i rustykalnych według urbaryuszów z r. 1820. sprowadziło braki w należytem rozdziale opodatkowania, że do gmin katastralnych przybrano niewłaściwie niektóre przysiółki do innych gmin politycznych należące, i że w zastępstwie wiele gruntów rustykalnych należących do jednej gminy, przydzielono niewłaściwie do innej.

Także pod względem parafialnym rozdział ten sprowadził swe niedogodności, a oddalenie od Sądu obwodowego w Złoczowie gminom w mowie będącym nie dogadza.

Natomiast zaprzeczyć się nie da, że Sąd powiatowy w Olesku, bliżej nich jest położony i że Sąd krajowy wyższy we Lwowie według odezwy swej z dnia 13. Października 1885. r. L. 53580, przeciwny jest temu odłączeniu, z powodów niestosownego na ten czas rozdziału ludności; bo powiat sądowy brodzki liczyłby w takim razie 57406. dusz, a powiat w Olesku tylko 18488.

Obawy wydziału Rady powiatowej brodzkiej, wypowiedziane w relacyi z d. 6. Grudnia 1886. do L. 1350. do Wydziału krajowego na ręce JWgo Pana Marszałka 10. Grudnia 1886. do L. 72921|19651. wniesionej, przesądzające przydzielenie Sądu powiatowego w Załościach do okręgu Tarnopolskiego, zarówno jak protest (!) gminy Sassów przeciw wyłączeniu jej z pod Sądu powiatowego w Złoczowie wprost do komisyi prawniczej wniesiony, są na teraz bezpodstawne i bezprzedmiotowe. Albowiem chodzi obecnie tylko o przydzielenie powyższych gmin Toporszczyzny ponownie do Sądu w Brodach, a przedwczesne jest cofać wnioski co do Załoziec, aby ich nie przydzielono do okręgu Tarnopolskiego lub protestować co do gminy Sassów, aby jej nie wydzielono z okręgu sądowego w Złoczowie, albowiem rozdział okręgu brodzkiego i utworzenie Sądu nowego w Podkamieniu będzie dopiero na przyszłość przedmiotem rokowań i badań, jeśli się na to Rząd zgodzi.

Zdaniem Wydziału krajowego, opierającego się na uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875, zaradziłoby zaś rzeczywiście przeciążeniu Sądu brodzkiego utworzenie nowego Sądu powiatowego w Podkamieniu, o co także prosi gmina miasteczka Podkamień w petycyi do Wysokiego Sejmu na ręce posła Apolinarego Jaworskiego z dnia 15. Grudnia 1886. r. do L. 295. pet. 220., któryby przejął wtedy wiele gmin, przynależnych dotąd do okręgu sądowego brodzkiego, a przyczem uwzględnionoby, ile się tylko da — żądania tychże, lub przedstawienie Rad powiatowych.

Zgodnie z opinią Wydziału krajowego wnosi przeto komisya prawnicza na teraz przez wzgląd na niedogodność, że wymienione powyżej gminy Toporszczyzny doznają wiele przeszkód i niedogodności przez przyłączenie ich do okręgu sądowego w Olesku.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. ustawy z dnia 11. Czerwca 1868 r. (Dz. u. p. Nr. 59.) z powołaniem się na uchwałę swoją z d. 29. Maja 1875. r. oświadcza c. k. Rządowi opinię, że miejscowosci Bołożynów, Przewołoczna z Kobylem czyli Bajmakami i Sokołówką należy wyłączyć z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa w Złoczowie, a przydzielić je do okręgu c. k. Sądu i Starostwa, konsekwentnie i Rady powiatowej w Brodach. Jednocześnie ponawia uchwałę swoją z dnia 29. Maja 1875. roku co do rychłego ile można utworzenia nowego Sądu powiatowego w Podkamieniu, przy stósownem uwzględnieniu żądań poszczególnych gmin.

Lwów dnia 12. Stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego:

Zoll.

Sprawozdawca:

Dr. Weigel.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. s. 987.

Abg 160.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie oznaczenia miejscowości na siedzibę trzeciego Sądu powiatowego w granicach c. k. Starostwa Rohatyńskiego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 29. Grudnia 1885. Wysoki Sejm wyraził swoją opinię, iż pożądanem jest, aby utworzony został trzeci Sąd powiatowy w obrębie Starostwa Rohatyńskiego, i polecił Wydziałowi krajowemu zbadać, która miejscowość w temże Starostwie na siedzibę trzeciego Sądu powiatowego najbardziej się nadaje i które gminy do tego nowego Sądu przydzieliéby zecheiał.

Wywiązując się z tego polecenia, Wydział krajowy przedłożył sprawozdanie z dnia 29. Grudnia 1886. L. 72.260., które Wysoki Sejm uchwałą z dnia 1). Styczuia b. r. komisyi prawniczej przekazał.

Z powodów w sprawozdaniu Wydziału krajowego wyłuszczonych, komisya prawnicza zgadza się zupełnie z wnioskiem Wydziału krajowego, dodając jeszcze i to, że c. k. Sąd powiatowy w Bursztynie obejmuje obecnie 42.976 ludności, że w całym kraju tylko 25 powiatów sądowych większą ma ludność, że po wyłączeniu z powiatu Sądu powiat. Bursztyńskiego 17 gmin przez Wydział krajowy proponowanych, mających razem 13.982 ludności, zawsze jeszcze Sąd bursztyński co do zaludnienia należeć będzie do największych, i że nowy Sąd w Bukaczowcach mając 13.982 ludności bynajmniej nie będzie za małym, gdyż Sąd pow. w Lutomiskach ma tylko 11,627 ludności.

Komisya prawnicza wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, powołując się na uchwałę swoją z dnia 29. Grudnia 1885. w myśl ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. r. (Nr. 59. Dz. u. p.), oświadcza c. k. Rządowi opinię, iż najodpowiedniejszą w obecnych stosunkach siedzibą dla trzeciego c. k. Sądu powiatowego w obrębie c. k. Starostwa Rohatyńskiego utworzyć się mającego, byłoby miasteczko Bołszowce, do którego to c. k. Sądu przydzieliéby wypadało 17 gmin należących obecnie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bursztynie, a mianowicie: Bołszowce, Słobódka bołszowiecka, Popławniki, Hanowce, Borszów, Konkolniki, Słoboda konkolnicka, Chochoniów, Zagórze konkolnickie, Bybło, Dytiatyn, Podszumlańce, Skoromochy stare, Skoromochy nowe, Herbutów, Kunaszów i Żelibory.

Uchwałą tą załatwioną zostaje petycya obszaru dworskiego w Bołszowcach do L. s. 280. w tej samej sprawie wniesione.

Lwów dnia 17. Stycznia 1887.

Zawadzki
przewodniczący.

Fruchtman
sprawozdawca.

Czcionkami Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 161.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o petycyi Izby adwokatów we Lwowie w sprawie utworzenie urzędu depozytowego we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Petycyą z dnia 18. Grudnia 1886. L. 378. przez Wys. Sejm komisyi prawniczej przekazanej, lwowska Izba adwokatów domaga się utworzenia samoistnego c. k. sądowego urzędu depozytowego we Lwowie.

Powody, które lwowska Izba adwokatów na poparcie swojego żądania przytacza, są tak silne i przekonywające, że komisya prawnicza uważa za zbyteczne, wdawać się w dalszy rozbiór tej sprawy dość prostej dla każdego, któremu stosunki sądownictwa i połączonej z nim instytucyi depozytów sądowych nie są obce.

W prawdzie komisya prawnicza, dla krótkości czasu dla obrad Wys. Sejmu przeznaczonych nie była w stanie zbadać szczegółowo dat w petycyi podanych, lecz nie ma powodu wątpić o ich prawdziwości, bacząc na powagę korporacyi, która petycyę wniesła.

Zwracając jeszcze uwagę na to, że w Gracu, którego Sąd krajowy nierównie mniejszą ma agendę od Lwowskiego — odrębuy c. k. urząd depozytów sądowych już istnieje, komisya prawnicza daje wyraz swemu przekouaniu, że żądanie lwowskiej Izby adwokatów jest ze wszech miar uzasadnione i że petycya wyż wspomniona zasługuje na jak najsilniejsze poparcie ze strony Wys. Sejmu.

Komisya prawnicza wnosi tedy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę lwowskiej Izby adwokatów o utworzenie samoistnego c. k. sądowego urzędu depozytowego we Lwowie odstępuje się Wysokiemu Rządowi do spiesznego uwzględnienia.

Lwów dnia 17. Stycznia 1887.

Przewodniczacy:
Zawadzki.

Sprawozdawca:
Fruchtman.

Z Drukarni Ludowoj we Lwewie.

Aleg. 162.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie oznaczenia terytoryum dla ustanowić się mającego nowego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach.

Wysoki Sejmie!

Sprawa utworzenia c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach była już dwa razy przedmiotem uchwał Wysokiego Sejmu, a Wydział krajowy w sprawozdaniu swojem z dnia 5. Czerwca 1886. L. 29477/86., które jest tylko ponowieniem sprawozdania z dn. 20. Listopada 1885 L. 50220/85 przedstawia obszernie i dokładnie cały jej przebieg historyczny, i trudność jej rozwiązania z powodu krzyżujących się interesów i odmiennych opinij c. k. wyższego Sądu krajowego Lwowskiego i Prezydyum c. k. Namiestnictwa.

Komisya prawnicza w czasie sesyi sejmowej zeszłorocznej, zastanawiała się nad wnioskiem Wydziału krajowego i zgodziła się nań w zupełności, jako odpowiadającym najlepiej wszystkim stosunkom i interesom i wniosła swoje sprawozdanie z dnia 20. Stycznia 1886. L. 1257/S do Wysokiego Sejmu, które atoli na porządek dzienny już nie przyszło.

Dzisiejsza komisya prawnicza podziela zapatrywanie komisyi zeszłorocznej i przyjmuje motywa jej na swoje, które tutaj przytacza:

Chodzi tu mianowicie o utworzenie siedziby Sądu w Podwołoczyskach, co jest niezbędnie potrzebnem, bez naruszenia następujących interesów:

1) Gdy wedle ustawy państwowej z dnia 19. Maja 1868 l. 44 Dz. p. p., granice Starostw i Sądów muszą koincedować, a okręg Sądu podwołoczyskiego musi zajmować część okręgów Starostw zbarazkiego i skałackiego, Sąd podwołoczyski do jednego z tych Starostw należeć musi w całości, przeto musi się baczyć na to, by ani Starostwo zbarazkie nie było zbyt umniejszonem, ani skałackie powiększonem, tem bardziej, że Starostwo zbarazkie i tak należy do mniejszych, licząc tylko 59.869 mieszkańców, w razie więc znacznego obcięcia, byłoby prawdopodobnie za słabe do należytego sprawowania autonomicznych agend, — Starostwo skałackie zaś już obecnie należy do wielkich okręgów politycznych, licząc 72.792 ludności; administracya więc przy znacznem powiększeniu by-

łaby utrudnioną, przyczem zauważyć należy, że tak skałackie jak i zbarazkie Starostwo posiada długą linię graniczną od Rosyi, i linia ta tak ważna a trudna do upilnowania przez powiększenie Starostwa skałackiego, dla tegoż jeszczeby się znacznie przedłużyła.

2) W razie zniesienia siedziby Sądu w Nowem Siole a utworzenia takiego w Podwołoczyskach musiałby okręg sądowy nowosielski, który klinem wciska się w Rosyę, podzielony być między Sąd zbarazki a Sąd w Podwołoczyskach. Tymczasem ta część powiatu, którąby musiała należeć do Zbaraża, byłaby od tegoż znacznie, bo naokoło 35 kilometrów przeciętnie oddaloną, trudno więc ludności przyzwyczajonej do uczęszczania do Sądu bardzo koncentrycznie w Nowem Siole położonego, nie uczuć dotkliwie przeniesienia jej do Zbaraża; natomiast wręcz jest niemożliwem przenosić gminy dotąd do okręgu sądowego skałackiego należące do Sądu w Podwołoczyskach, gdyby ten Sąd należeć miał do Starostwa zbarazkiego, ponieważ grawitują one ze wszystkimi swymi interesami do Skałatu, położone są pod samym Skałatem a daleko od Zbaraża i byłoby dla nich wręcz krzywdą przydzielać je do Zbaraża. A zauważyć tu należy, że okręg sądowy zbarazki liczący obecnie 34.754 głów wyrósłby przez przydzielenie części okręgu sądowego Nowosielskiego do liczby około 50.000 — byłby więc absolutnie za wielkim.

Jest więc rzeczą widoczną, że tak przeniesienie Sądu z Nowego Sioła do Podwołoczysk i przydzielenie go do Starostwa zbarazkiego, jak też przydzielenie go do Starostwa skałackiego tak ze względów interesów prywatnych jest połączonem z wielu niedogodnościami.

Tymczasem Podwołoczyska potrzebują Sądu niezbędnie; Podwołoczyska bowiem są obecnie miasteczkiem ludnem (przeszło 5.000 mieszkańców), tam koncentruje się głównie ruch handlowy między Rosyą a Austryą, wskutek czego wywiązują się ciągle spory wymagające szybkiej interwencyi sądowej; należy więc szukać innego wyjścia jak to, które wskazują uchwały Sejmowe z lat 1875. i 1878.

Wyjście takie proponuje bardzo stosownie Wydział krajowy w wniosku swym z dnia 20. Listopada 1885., wskazując na potrzebę z jednej strony na pozostawienie dotychczasowego Sądu w Nowem-Siole, a nadto utworzenie nowego Sądu w Podwołoczyskach, któryby się składał z 5 tylko gmin powiatu sądowego nowosielskiego i 13 skałackiego i należał do okręgu c. k. Starostwa powiatowego w Skałacie; Sąd taki bowiem, koncentrując około siebie kilkanaście najbliżej położonych gmin do Podwołoczysk grawitujących, ani by zbytnio nie umniejszał powiatu politycznego zbarazkiego ani powiększał skałackiego, liczyłby wedle propozycyi Wydziału krajowego 20.198 głów, a więc cyfrę ludności zakresowi działania Sądu powiatowego zupełnie odpowiadającą, przyczemby i Sąd w Nowem Siole (20.598) i Sąd w Skałacie (27.134 ludności) posiadały odpowiednie okręgi.

Nadto liczy się propozycya Wydziału krajowego z względem bardzo ważnym, ażeby ludność Starostwa zbarazkiego jak najmniej była uszczuploną, i rzeczywiście odpadnie wedle tej propozycyi, z ludności Starostwa zbarazkiego do Starostwa skałackiego tylko 4517 mieszkańców mniej, niż wnioskował c. k. wyższy Sąd krajowy.

Z tych więc przyczyn i z uwagi że c. k. Ministerstwo sprawiedliwości w reskrypcie do Wydziału krajowego 23. Marca 1883. L. 4559 uznało potrzebę otwarcia nowego (Neuerrrichtung) c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach i otwarcie to zapowiedziało, wnosi komisya prawnicza, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królewstwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. (N. 59. D. u. p.) poprzednie uchwały swe

z dnia 29. Maja 1875. i z dnia 19. Października 1878. w sprawie zaprowadzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach o tyle zmienia, iż przy zatrzymaniu dotychczasowego okręgu Sądu powiatowego z siedzibą w Nowem Siole, uznaje potrzebę utworzenia trzeciego c. k. Sądu powiatowego w c. k. Starostwie skałackiem z siedzibą w Podwołoczyskach, do którego okręgu mają wejść miejscowości:

a) Z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Skałacie: Podwołoczyska, Staromiejszczyzna, Zadniszówka, Mysłowa, Dorofiówka, Supranówka, Mołczanówka, Kamionka, Rosohowaciec, Kaczanówka, Orzechowce, Czernyszówka i Chmieliska;

b) Z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Nowem Siole: Bogdanówka, Korszyłowce, Skoryki, Pieńkowce i Prosowce.

Lwów dnia 11. Stycznia 1887.

Zastępca przewodniczącego
Zoll w. r.

Sprawozdawca
Rybicki w. r.

Aleg. 163.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o petycyi Reprezentacyi powiatowej Zbarazkiej w sprawie utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach.

Wysoki Sejmie!

Już po uchwaleniu sprawozdania swego w przedmiocie oznaczenia terytoryum dla okręgu ustanowić się mającego nowego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, otrzymała Komisya prawnicza petycyę Reprezentacyi powiatowej Zbarazkiej z dnia 28. Grudnia 1886., w której postawione są następujące żądania:

1. że Wysoki Sejm nad sprawą ustanowienia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach przechodzi do porządku dziennego, lub

2. że Wysoki Sejm przekazuje sprawę tę Wydziałowi krajowemu do dokładniejszego rozpatrzenia na podstawie ponownych badań i postawienia w swoim czasie odpowiedniego wniosku, albo w razie przyjęcia wniosków Wydziału krajowego

3. że nowy okręg sądowy w Podwołoczyskach ma należeć do powiatu Zbarazkiego.

Na uzasadnienie tej petycyi naprowadza Reprezentacya powiatowa Zbarazka:

że za ustanowieniem Sądu powiatowego w Podwołoczyskach dominują tylko względy, dla tej niedawno powstałej a dziś upadającej mieściny,

że przez ustanowienie nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach podlegnie zmianie ustrój dwóch powiatów administracyjnych i dwóch Sądów powiatowych, a nareszcie

że dziś przedstawia się powiat Zbarazki jako karzeł w obec swoich sąsiadów i że dalsze zmniejszanie jego byłoby niewłaściwem, bo pociągnęłoby za sobą powiększenie ciężaru na koszta utrzymania Reprezentacyi powiatowej.

Z powodu tej petycyi poddała Komisya prawnicza całą sprawę ponownemu rozpoznaniu, ale nie dopatrzyła żadnej przyczyny do zmiany swego pierwotnego wniosku.

Sprawa, że w Podwołoczyskach ma być ustanowiony nowy c. k. Sąd powiatowy, jest już rzeczą przesądzoną, albowiem za utworzeniem tego Sądu oświadczył się dwukrotnie Wysoki Sejm, a potrzebę jego uznał c. k. Rząd. Pod względem zaś miejscowości, które do tego Sądu należeć mają, przeprowadzone zostały wszechstronne i wyczerpujące badania tak, że nie ma już czego badać i sama petycya nie wskazuje kierunku, w jakim nowe przez nią zażądane dochodzenia prowadzone być mają.

Co się zaś tyczy żądania, aby okręg przyszłego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach wcielony był do powiatu Zbarazkiego, to żądaniu temu żadną miarą stać się zadość nie może. Propozycya Komisyi prawniczej zgodnie z Wydziałem krajowym przydziela do

przyszłego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach z powiatu Skałackiego 13 gmin liczących razem 15.684 głów, a z powiatu Zbarazkiego tylko 5 gmin z ludnością 4.517 głów. Wszystkie gminy powiatu Skałackiego oświadczyły się za należeniem do Sądu w Podwołoczyskach pod tym warunkiem, jeżeli pozostaną w związku z powiatem Skałackim.

Nie ma zaś wątpienia, że dla 5 gmin powiatu Zbarazkiego Sąd w Podwołoczyskach jako bardzo blizki będzie dogodniejszy, niż Sąd w Nowem Siole.

Nakoniec uszczuplenie powiatu Zbarazkiego jest minimalne i uniknąć się nie dające.

Dla tych przyczyn Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, przechodzi nad petycyą Reprezentacyi Zbarazkiej:

1. że Wysoki Sejm nad sprawą ustanowienia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, przechodzi do porządku dziennego, lub
2. że Wysoki Sejm przekazuje sprawę tę Wydziałowi krajowemu do dokładniejszego rozpatrzenia na podstawie ponownych badań i postawienia w swoim czasie odpowiedniego wniosku, albo w razie przyjęcia wniosków Wydziału krajowego
3. że nowy okręg sądowy w Podwołoczyskach ma należeć do powiatu Zbarazkiego, — do porządku dziennego.

Lwów dnia 17. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Zawadzki *w. r.*

Sprawozdawca:
Rybicki *w. r.*

Uwaga:

Powiat Zbarazki liczy	59.869	mieszkańców
po odjęciu	4.517	„
liczyć będzie	55.352	mieszkańców
Powiat Bohorodczany	49.914	„
„ Dąbrowa	55.964	„
„ Dobromil	58.553	„
„ Grybów	45.388	„
„ Nisko	55.891	„
„ Pilzno	47 537	„
„ Staremiasto	44.958	„

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

L. S. 988 ex 1887.

Aleg. 164.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o petycyi gminy miasta Czchowa o ustanowienie nowego c. k. Sądu powiatowego w Czchowie.

Wysoki Sejmie!

C. k. Starostwo w Brzesku mieści w okręgu swoim 3 Sądy powiatowe:

w Brzesku z ludnością 39.199
w Radłowie „ 21.363
w Wojniczu „ 24.814

a w myśl uchwały sejmowej z dnia 28. Sierpnia 1878. popartej uchwałą z dnia 21. Października 1881 r., zaproponowanem zostało c. k. Rządowi utworzenie czwartego Sądu powiatowego w Zakliczynie z ludnością 12.821 dusz.

Równocześnie Rada powiatowa Brzeska na skutek petycyi gminy miasta Czchowa, danej sobie do zaopiniowania, uznała jednozgodną uchwałą z dnia 28. Marca 1881., potrzebę utworzenia jeszcze piątego Sądu powiatowego z ludnością 12.923 dusz, w którą wchodzi już ludność trzech gmin, zaproponowanych do Sądu powiatowego w Zakliczynie. Wydział krajowy w sprawozdaniu swojem z dnia 7. Stycznia 1882. w obec pilnej potrzeby utworzenia nowych Sądów powiatowych w innych okolicach kraju i zaproponowawszy już utworzenie nowego Sądu powiatowego w Zakliczynie, nie uznał potrzeby utworzenia osobnego jeszcze Sądu powiatowego w Czchowie.

Za tem zdaniem poszła także Komisya prawnicza w sprawozdaniu swojem z dnia 9. Września 1882. a zgodnie z jej wnioskiem uchwalił Wysoki Sejm dnia 11. Września 1882. r., że na teraz nie uznaje potrzeby ustanowienia nowego c. k. Sądu powiatowego w Czchowie, starostwie Brzeskiem. Ale i do utworzenia nowego Sądu powiatowego w Zakliczynie, nie przyszło, chociaż się za nim Wysoki Sejm oświadczył, albowiem c. k. Ministerstwo sprawiedliwości reskryptem z dnia 11. Grudnia 1882. r. L. W. 62.531. oznajmiło Wydziałowi krajowemu, że nie uznaje potrzeby utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Zakliczynie.

Ponieważ jednak stosunki i zapatrywania zmienić się mogły i chociaż się c. k. Rząd niezgodził w r. 1882. na utworzenie Sądu powiatowego w Zakliczynie, może teraz uznać po-

trzebę nowego Sądu w Czchowie, przeto Komisya prawnicza, w obec uznawanej potrzeby pomnożenia Sądów powiatowych, nie wnosi prostego przejścia do porządku dziennego, nad ponowioną petycyą gminy miasta Czchowa, ale wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby odniósł się do Prezydyum c. k. wyższego Sądu krajowego w Krakowie z zapytaniem czy uznaje potrzebę utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Czchowie, a w razie uznania tej potrzeby, aby na przyszłej sesyi sejmowej stosowne wnioski przedstawił; w razie zaś gdyby Prezydyum c. k. wyższego Sądu krajowego w Krakowie potrzeby tej nie uznało, aby petycyę gminy miasta Czchowa o ustanowienie nowego c. k. Sądu powiatowego w Czchowie sam załatwił.

We Lwowie dnia 17. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Zawadzki *w. r.*

Sprawozdawca:
Rybicki *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 165.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o petycyach rozmaitych Rad miejscowych szkolnych, gmin, nauczycieli i nauczycielek, w sprawie podwyższenia płac nauczycielom względnie nauczycielkom w odnośnych szkołach ludowych.

L. 38 pet. 4, 43 p. 9. 76 p. 26. 85 p. 35, 87 p. 37, 88 p. 38, 89 p. 39, 90 p. 40, 91 p. 41, 94 p. 44. 126 p. 74. 127 p. 75, 128 p. 76. 152 p. 100, 162 p. 105, 163 p. 106, 166 p. 107. 188 p. 125, 211 p. 146, 230 p. 163, 250 p. 180, 255 p. 183, 265 p. 190, 266 p. 191, 276 p. 201, 277 p. 202, 278 p. 203, 279 p. 204, 343 p. 257, 345 p. 259, 347 p. 261, 476 p. 368, 546 p. 420, 548 p. 422, 549 p. 423, 597 p. 461, 623 p. 486, 626 p. 489. 627 p. 490, 629 p. 492. 635 p. 498, 636 p. 499, 702 p. 561, 703 p. 562, 825 p. 644, 886 p. 681, 887 p. 682, 912 p. 707. 913 p. 708, 929 p. 724.

Wysoki Sejmie!

Jak w poprzednich sesyach, tak samo i w sesyi obecnej, wpłynęło do Wysokiego Sejmu bardzo wiele petycyj o podwyższenie płac nauczycielom, względnie nauczycielkom w szkołach ludowych rozmaitych miejscowości naszego kraju. Niniejszem sprawozdaniem objęte są petycye [nauczycieli w Siemianówce (l. 38), Rady szk. miejsc. w Rzęśnie polskiej (l. 43), trzech nauczycielek w Tarnowie (l. 76), nauczycieli w Krakowie (l. 85), Rady szkolnej miejscowej w Bronowicach małych i Bronowicach wielkich (l. 87, 88), w Bieńczycach (l. 89), w Mogile (l. 90), nauczycieli w Wadowicach (l. 91), Rady szk. miejsc. w Skawinie (l. 94), w Krowodrzy dla Zielonek (l. 126), nauczycieli w Strzyżowie (l. 127), Rady szk. miejsc. w Świątnikach (l. 128), Rady szk. miejsc. i nauczycieli w Kołomyi (l. 152, 230), Rady szk. miejsc. w Raciborowicach (l. 162), w Zabierzowie (l. 163), w Kętach (l. 166), w Woli justowskiej (l. 188), Reprezentacyj gminnych w Balincach, Buczaczkach i Trofanówce (l. 211), konkurencyi szkolnej w Wyciążach (l. 250), nauczycielstwa w Drohobyczu (l. 255), Rady szkolnej miejsc. w Olszanicy (l. 265), Zarządu szkoły w Długoszynie (l. 266), nauczycieli w Kosowie (l. 276), w Samborze (l. 277) w Grodzisku łancuckim (l. 278), Rady szk. m. w mieście Narolu (l. 279), Wydziału Rady powiatowej w Kolbuszowie (l. 343), Rady szk. m. w Limanowy (l. 345), Zarządu szkoły w Szczakowej (l. 347), Rady szk. m. w Regulicach (l. 476), nauczycieli w Myślenicach (l. 546), Zarządu szkoły w Poroninie (l. 548), Rady szk. m. w Chełmku (l. 549), Wydziału powiatowego w Limanowej (l. 597), Zarządu szkoły w Byczynie (l. 623), nauczycieli w Nowym Sączu

(l. 626), w Tarnobrzegu (l. 627), nauczycielek w Krakowie (l. 629), Rady szk. m. w Czernichowie, (l. 635), Zarządów szkoły VII. i VIII. w Krakowie (l. 636 i 886), nauczycielki w Prądniku białym (l. 825), Rady szk. m. w Płaszowie (l. 887), w Biłohorszczu (l. 912), w Mikłaszowie (l. 913), i w Bolechowicach (l. 929)].

Wielka część petycyj z tych samych miejscowości wniesioną była już w sesyi przeszłorocznej i odstąpioną została Radzie szkolnej krajowej do zbadania i możliwego uwzględnienia, a chociaż w wielu wypadkach Rady szkolne okręgowe poparły usilnie te petycye, to jednak po największej części nie zostały one uwzględnione, a to dla braku funduszów. I nie da się zaprzeczyć, że trudne jest stanowisko władz wykonawczych w tej kwestyi, jeżeli się uwzględni stan funduszu krajowego. Z jednej bowiem strony nie podlega to najmniejszej wątpliwości, że położenie nauczycielstwa szkół ludowych w naszym kraju pod względem materyalnym bardzo jest przykre i że ustawa szkolna z r. 1873. podaje sposób poprawienia tego położenia, skoro ustanowione w niej płace uważa za minimum, które przez wzgląd na miejscowe stosunki bez współudziału władzy ustawodawczej przez Radę szkolną krajową w porozumieniu z Wydziałem krajowym może być podwyższone, i że w wielu wypadkach władza ta z tego jej przysługującego prawa użytek zrobiła; ale z drugiej strony stan funduszu krajowego nie dozwala Wydziałowi kraj., przy wzmagającej się z każdym rokiem liczbie petycyj nauczycielstwa naszego o podwyższenie płac, przychylić się do próśb w wielu nawet takich wypadkach, w których one przez odnośne władze szkolne, jako godne uwzględnienia uznane zostały, bo inaczej fundusz szkolny krajowy zwiększonyby został do takiej wysokości, jaka bez wyraźnej uchwały Wysokiego Sejmu przyjętą być nie może. Wstawienie zaś osobnego tytułu do tego funduszu na cele podwyższenia płac, które przez ustawę za minimalne uznane zostały, nie może być także doradzane, boby dało hasło wszystkim nauczycielom naszego kraju, których położenie materyalne nigdzie nie jest świetne, do zalania Wysokiego Sejmu petycyami, którym zadość uczynić bez podwyższenia dodatków do podatków byłoby niepodobnem.

Zresztą sądzi komisya szkolna, że w projekcie nowej ustawy szkolnej, który na przyszłej sesyi sejmowej będzie wniesionym, dotychczasowe postanowienia co do stosunków osobistych nauczycieli doznają takiej zmiany, któraby chociaż w części odpowiadała tylokrotnie objawionemu życzeniu Towarzystwa pedagogicznego i zapobiegała na przyszłość wnoszeniu tak licznych petycyj w tej sprawie.

Pomiędzy petycyami, objętemi niniejszem sprawozdaniem, znajdują się jednak i takie, których uwzględnienie już na bieżący rok okazuje się koniecznem, a to tak przez wzgląd na fatalne położenie nauczycieli, których one dotyczą, jakoteż przez wzgląd na konieczność usunięcia różnicy, zachodzącej pomiędzy położeniem tych nauczycieli i nauczycieli innych miejscowości, w takich samych warunkach będących.

I tak jako komisya szkolna przytoczyć może niektóre gminy, stykające się niemal z Krakowem, jak n. p. Wola Justowska, Bronowice, w których nauczyciel pobiera najmniejszą płacę, jakkolwiek w innych gminach obok Krakowa położonych n. p. w Krowodrzu, Prądniku czerwonym i innych, nauczycielom przyznano płace klasy IIgiej.

Podobnie rzecz się ma z miastami, w których są sądy obwodowe. Nauczyciele w Tarnowie, Stanisławowie, Przemyślu, Tarnopolu pobierają płace nauczycieli I. klasy, a przecież w innych miastach tegoż rodzaju, jak n. p. w Kołomyi drożyzna jest tak samo, jak w tamtych miastach, Najjaskrawszą zaś jest ta różnica pomiędzy płacą nauczycieli szkół ludowych w Wadowicach i płacą nauczycieli innych miast, w których są sądy obwodowe. Nauczyciele w Wadowicach pobierają bowiem tytułem rocznej płacy tylko 450 złr., a przecież stosunki drożyźniane w mieście tem są dzisiaj takie same, jak w Tarnowie i Rzeszowie, a nawet w ciągu tego roku skutkiem budowy kolei pogorszyć się muszą. Bardzo wielką jest także różnica pomiędzy płacą, pobieraną w Tarnowie przez nauczycielki tamtejsze, w porównaniu z płacą, pobieraną przez nauczycieli tamże.

Są nareszcie miasta, w których stosunki miejscowe wywołały tak wielką drożyznę, że podwyższenie płac nauczycielom w tych miastach staje się niezbędnym postulatem. Do tych miast należy szczególniej Drohobycz, gdzie przemysł naftowy wywołał nadzwyczajną drożyznę.

Nauczyciele w Krakowie żądają, aby to, co im dotychczas z funduszu szkolnego krajowego wypłacanem bywa tytułem dodatków służbowych, wliczonem zostało do płacy; nauczycielki tamtejsze przyznania takich samych dodatków, jakie pobierają nauczyciele tamże, a wreszcie zarządy szkoły VII. i VIII., aby płaca młodszego nauczyciela, który w jednej i drugiej szkole się znajduje, została zrównaną z płacą innych nauczycieli, bo ciągłe zmiany tych nauczycieli, wywołane ich mniejszą płacą, niekorzystnie oddziaływają na samą szkołę.

Są jednak liczne przypadki, w których podwyższenie płacy z przyczyn, na wstępie wyłuszczonych, nie da się przeprowadzić. W takich razach należałoby, w miarę możności, przez udzielenie jednorazowej zapomogi przykremu położeniu nauczycieli przyjść w pomoc.

Komisya szkolna wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycye (vide powyżej) odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do zbadania i w porozumieniu z Wydziałem krajowym do możliwego uwzględnienia w tych wypadkach, w których miejscowe stósunki, a w szczególności położenie w sąsiedztwie wielkich miast przemawiają za tem, aby nauczycielom przyjść w pomoc bądźto podwyższeniem płac, bądź udzieleniem jednorazowej zapomogi.

Lwów dnia 12. stycznia 1887.

Dr. Majer
przewodniczący.

Zoll
sprawozdawca.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. S. 1012 ex 1887.

Aleg. 156.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o petycyach rozmaitych Rad szkolnych miejscowych i nauczycieli (l. 36/p. 2, 37/p. 3, 39/p. 5, 40/p. 6, 41/p. 7, 42/p. 8, 186/p. 123, 190/p. 127, 224/p. 159, 225/p. 160, 226/p. 161, 227/p. 162, 262/p. 187, 263/p. 188, 411/p. 318, 475/p. 367, 496/p. 388, 497/p. 389, 517/p. 401, 519/p. 402, 520/p. 403, 547/p. 421, 569/p 437, 570/p. 438, 571/p. 439) o podwyższenie płac nauczycielom tamtejszych szkół ludowych.

Wysoki Sejmie!

Dodatkowo do sprawozdania z dnia 12. Stycznia 1887. L. S. 38. Komisya szkolna przedkłada Wysokiemu Sejmowi petycye: Rady szkolnej w Brzuchowicach (l. 36), w Laszkach murowanych (l. 37), w Dublanach (l. 39), w Srokach (l. 40), w Malechowie (l. 41), w Zniesieniu (l. 42), nauczyciela w Żydatyczach (l. 186), Rady szk. m. w Zimna-wodzie (l. 190), w Korzelnikach (l. 224), w Sołonce wielkiej (l. 225), w Podborcach (l. 226), w Zubrzy (l. 227), Rady szk. m. i nauczycieli w Bóbrce (l. 262, 263 i 496), Rady szk. m. w Sokolnikach (l. 411), w Bielanach (l. 475), w Pietniczanach (l. 497), w Szczercu (l. 517), w Rzęśnie ruskiej (l. 519), w Kamieniopolu (l. 520), w Nawaryi (l. 547), w Lesienicach (l. 569), w Zboiskach (l. 570), w Staremsiole (l. 571), o podwyższenie płac nauczycielom w tamtejszych szkołach ludowych z tą uwagą, że to, co powiedziano w sprawozdaniu z dnia 12. Stycznia b. r, odnosi się także i do tych petycyi, które pochodzą z gmin, znajdujących się w pobliskości Lwowa, z jedynym wyjątkiem petycyi Rady szk. m. w Bielanach, pochodzącej z gminy, położonej w pobliskości Krakowa.

Komisya szkolna uchwaliła przeto, objąć wnioskiem swym, wynikającym z sprawozdania z dnia 12. Stycznia b. r., także i powyższe petycye i wnosi ostatecznie na podstawie sprawozdania niniejszego i poprzedniego (l. 38):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycye: Rady szkolnej miejscowej w Brzuchowicach, w Laszkach, nauczycieli w Siemianówce, Rady szk. miejsc. w Dublanach, w Srokach, w Malechowie, w Zniesieniu, w Rzęśnie polskiej, trzech nauczycielek w Tarnowie, nauczycieli w Krakowie, Rady szk. miejsc. w Bronowicach małych i Bronowicach wielkich, w Bieńczycach, w Mogile, nauczycieli w Wadowicach, Rady szk. miejsc. w Skawinie, w Krowodrzy dla Zielonek, nauczycieli w Strzyżowie, Rady szk.

miejsc. w Swiątnikach, Rady szk. miejsc. i nauczycieli w Kołomyi, Rady szk. miejsc. w Raciborowicach, w Zabierzowie, w Kętach, nauczyciela w Żydatyczach, Rady szk. miejsc. w Woli Justowskiej, w Zimna-wodzie, Reprezentacyi gminnych: w Balincach, Buczackach i Trofanówce, Rady szk. miejsc. w Korzelnikach, w Sołonce wielkiej, w Podborcach, w Zubrzy, konkurencyi szkolnej w Wyciążach nauczycielstwa w Drohobyczu, Rady szk. miejsc. i nauczycieli w Bóbrce, Rady szk. miejsc. w Olszanicy, Zarządu szkoły w Długoszynie, nauczycieli w Kosowie, w Samborze, w Grodzisku łańcuckim, Rady szk. miejsc. w Narolu, Wydziału Rady powiatowej w Kolbuszowie, Rady szk. miejsc. w Limanowy, Zarządu szkoły w Szczakowej, Rady szk. miejsc. w Sokolnikach, w Bielanach, w Regulicach, w Pietniczanach, w Szczercu, w Rzęśnie ruskiej, w Kamieniopolu, nauczycieli w Myślenicach, Rady szk. miejsc. w Nawaryi, Zarządu szkoły w Poroninie, Rady szk. miejsc. w Chełmku, w Lesienicach, w Zboiskach, w Starem-siole, Wydziału powiatowego w Limanowej, Zarządu szkoły w Byczynie, nauczycieli w Nowym Sączu, w Tarnobrzegu, nauczycielek w Krakowie, Rady szk. miejsc. w Czernichowie, Zarządów szkoły VII. i VIII. w Krakowie, nauczycielki w Prądniku białym, Rady szk. miejsc. w Płaszowie, w Biłohorszczu, w Mikłaszowie i w Bolechowicach — odstępuje się Radzie szkolnej krajowej do zbadania i w porozumieniu z Wydziałem krajowym do możliwego uwzględnienia w tych wypadkach, w których miejscowe stosunki, a w szczególności położenie w sąsiedztwie wielkich miast przemawiają za tem, aby nauczycielom przyjść w pomoc bądźto podwyższeniem płac, bądź udzieleniem jednorazowej zapomogi.

We Lwowie dnia 18. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Dr. Majer *w. r.*

Sprawozdawca:
Zoll *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 167.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie zezwolenia na zaciągnięcie w Banku krajowym przez gminę miasta Brodów pożyczki w sumie 200.000 zł. w obligacyach komunalnych.

Wysoki Sejmie!

Gmina miasta Brodów po dwakroć dotknięta klęską pożaru (w r. 1859, 1867) ciężkie z tego powodu poniosła straty nietyle przezto, że budynki, które były własnością gminy uległy zniszczeniu, ile przezto, że po pierwszym pożarze gmina dała porękę za zwrot pożyczki w kwocie 250.000 złr. zaciągniętej w Banku austro-węgierskim dla poszczególnych właścicieli pogorzałych realności celem odbudowania miasta.

Z biegiem czasu w skutek innej katastrofy (o której niżej mowa) właściciele owych realności stali się niewypłacalnymi, za czem idzie, że gmina z tytułu poręki odpowiada za dług Banku austro-węgierskiego i zostaje obecnie pod sądową sekwestracyą mając regres do właściwych dłużników.

Ale stokroć dotkliwszą klęskę jak owe dwa pożary zadało gminie miasta Brodów zniesienie wolno cłowego okręgu bez wszelkiego wynagrodzenia ze strony c. k. Rządu. Skutkiem tego zniesienia zamożniejsze rodziny opuściły miasto, dawniejszy nader ożywiony ruch handlowy ustał, ludność zubożała a realności spadły w cenie.

Zdarzyło się też, że dobra Brody przeszły w inne ręce, a nowi właściciele zamierzali wykonywać prawo propinacyi, które po połowie należało do gminy i do właścicieli tabularnych Brodów.

Gmina widziała się zniewoloną nabyć tę drugą połowę propinacyi a niemając funduszów zaciągnięto pożyczkę w kwocie 100.000 zł.; do dawniejszych długów przybył więc nowy, aż nareszcie w listopadzie 1885 Bank austro-węgierski egzekwując resztę swej należytości w kwocie około 50 000 zł., zaprowadził sądową sekwestracyę na wszystkie dochody gminy, pod którą to sekwestracyą gmina po dziśdzień zostaje. Chcąc się dźwignąć z upadku ekonomicznego i uregulować swoją gospodarkę finansową, wniosła gmina prośbę o wyjednanie u Wysokiego Sejmu pożyczki w obligacyach komunalnych w wysokości 200.000 zł.

Majątek gminy przedstawia się wedle inwentarza z roku 1886 jak następuje:

A. Majątek nieruchomy.

1) **Grunta i place** w łącznej objętości 20 m. przedstawiają wartość	2.157 zł.	
2) **Realności** a mianowicie realność wykaz hyp. L. 155 z kilku domów się składająca, wartość	38.000 „	
realność w. h. L. 154 szkoła żeńska, wartość	20.000 „	
realność w. h. L. 160 kasarnia dla dragonów, wartość . . .	4.000 „	
realność w. h. L. 156 dawna szkoła żeńska, wartość . .	4.000 „	
w. h. L. 167 dawny szpital wojskowy, wartość	1.000 „	
realność w. h. L. 94 gmina kat. Folwarki mały budynek dla oprawcy, wartość	500 „	
realność w. h. L. 105 gr. kat. Folwarki małe gymnazyum realne, wart.	70.000 „	
realność w. h. L. 157 kasarnia strzelców z ogrodem, wartość . .	50.000 „	
realność w. h. L. 13 dawna kasarnia obrony krajowej, wartość .	3.600 „	
realność w. h. L. 94 gm. kat. Folwarki małe, prochownia, wart.	283 zł. 53 ct.	
dawna przędzalnia, wartość	4.000 „	
realność w. h. L. 165 szkoła chłopców, wartość	5.000 „	
Razem wzięte przedstawiają wartość . .	200.383 zł. 53 ct.	

3) **Prawa i przywileje.**

Dochód z opłaty targowego wedle rocznego dochodu w kwocie 766 złr. 20-krotnie wziętego, przedstawia wartość .	15.320 zł.
Dochód od miary i wagi wedle 20-krotnie wziętego rocznego dochodu w kwocie 20 zł., przedstawia wartość . . .	400 zł.
Dochód z opłaty od gorących napojów wedle 10-krotnego rocznego dochodu w kwocie 21.106 zł., przedstawia wartość .	211.060 zł.
Dochód z propinacyi wedle 10-krotnego rocznego dochodu w kwocie 8.052 zł., przedstawia wartość	80.520 „
Razem przedstawia wartość	307.300 „

4) **Kapitały.**

1) Papiery wartościowe publiczne przedstawiają wartość . .	3.500 „	
2) Wierzytelności prywatne	10.200 „	
3) Hypoteczne	66.751 „	69 ct.
4) Niehypotekowane	45.213 „	50 ct.

B) Majątek ruchomy.

5) Sprzęty i ruchomości	4.939 złr.	81 ct.
6) Zaległości czynne	7.073 „	02 „
Suma stanu czynnego	647.828 złr.	10 ct.

Stan bierny.

1) Reszta długu Banku austr. węg. z pierwszej pożyczki 250.000 złr.	34.708 złr.	09 ct.
2) Reszta długu Banku hipotecznego z zaległemi ratami	124.220 „	96 „
3) Reszta długu Wydziału krajowego pożyczki 20.000 złr. z %	10.763 „	23 „
4) Reszta długu Banku rustykalnego z %	24.199 „	15 „
5) Engländerowi Markusowi reszta z ceny kupna	1.157 „	79 „
6) Datek miejski na gimnazyum za lat kilka zaległy	23.513 „	46 „
7) Datek miejski na szkoły ludowe należny od kilku lat	12.803 „	45 „
8) Różne należytości prawne w urzędzie podatkowym uiścić się mające	9.517 „	56 „
9) Należytości osobom prywatnym poszczególnione w poz. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. i 17.	17. 876 „	33 „
Suma stanu biernego	258.762 zł.	02 ct.
Z porównania stanu czynnego ze stanem biernym okazuje się nadwyżka stanu czynnego w wysokości	389.066 zł.	08 ct.

Wykazany powyżej majątek gminny różni się jednak w rzeczywistości o tyle od podanego w inwentarzu, że:

1) Podane w inwentarzu pod d. poz. 1 grunta i place wedle memoryału Zwierzchności gm. m. Brodów Wydziałowi kraj. przedłożonego, stanowią bądź to place publiczne bądź nieużytki, nie dają żadnych prawie dochodów i z tego powodu nie przedstawiają wartości.
2) Realności wyk. hip. L. 155 gm. Brody objęte, podane są w inwentarzu w wartości 38.000 zł. zaś według oszacowania egzekucyjnego spowodowanego przez Bank austro-węg. podniesiono wart. tych realn. do wysokości 70.446 złr. 50 ct. jak to wykazuje odpis protokołu szacunkowego. Budynki pod c. d. poz. tej poszczególnione, wynajmuje gmina rządowi na pomieszczenie Sądu za rocznym czynszem w kw. 2440 złr. i kontrakt najmu obowiązuje do r. 1890.
3) Realność wyk. hip. L. 160 w inwent. oszacowana na 4.000 złr. wedle egzek. oszacowania przedstawia wartość 7.085 złr. — ct.
4) Realność w. h. L. 154 w inwentarzu wartości 20.000 złr. wedle egz. oszacowania 21.365 „ — „
5) Realność w. h. L. 156 w inwentarzu wartości 4.000 złr. wedle egz. oszacowania 4.079 „ — „
6) Realność w. h. L. 157 w inwentarzu wartości 50.000 złr. wedle egzek. oszacowania 80.700 „ — „

Tak tedy realności powyższe, których wartość w inwentarzu podana jest w wysokości 116.000 złr., mają wedle egzek. oszacowania zarządzonego na rzecz Banku austro-węg. podniesioną wartość do wysokości 183.676 „ — „

Otóż gmina m. Brodów powołując się w memoryale do Wydziału kraj. na powyższe oszacowanie sądowe, zaznacza, że w obec tego oszacowania wartość podana w inwentarzu nie jest illuzoryczną lecz realną, chociaż z drugiej strony Wydział powiatowy Brodzki zatwierdzając inwentarz gminy Brodzkiej czyni uwagę, że wartość budynków w kwocie 200.383 złr. podana, wprawdzie tę wartość realną przedstawiać

może, jednak w obec niekorzystnych stosunków w Brodach tudzież tej okoliczności, że większa część tych budynków żadnego nie przynosi dochodu, zastrzega się Wydział Rady powiatowej, że w razie egzekucyjnej sprzedaży tych budynków, kwotę szacunkową wyżej podaną prawdopodobnie osiągnąć byłoby niemożebnem.

Okoliczność ta przez Wydział powiatowy podniesiona nie jest jednak rozstrzygającą, gdyż w niniejszym wypadku nie idzie o pożyczkę hipoteczną lecz o pożyczkę komunalną, dla których dochody gminy i siła podatkowa są główną gwarancyą. Co do poz. 3. inwentarza t. j. praw i przywilejów, to obecny stan propinacyi jest najobfitszym źródłem dochodu, ile że dochody z tego źródła płynące idą w części na pokrywanie potrzeb zarządu gminnego, mogą jeszcze dostarczyć dostatecznego funduszu na spłacenie rat z pn. niniejszej pożyczki, jeżeli gmina odda je Bankowi w zastaw w ten sposób, że w kontrakcie dzierżawy jak to na 3 lata już zawartym zastrzeżono a na przyszłość wyraźnie zastrzeżonem będzie, że dzierżawca obowiązanym będzie do składania rat dzierżawnych bezpośrednio do kasy Banku krajowego. Budżety z ostatnich 3 lat przedstawiają gospodarkę gminną jak następuje:

Rok	Dochód	Rozchód	Niedobór	Dod. do pod
1884	44.425·69	67 954·13	23.688	—
1885	50 249·75	61.547·94	11.298	30%
1886	45.860·38	60.614·62	14.754	37%

Nadto przedkłada gmina preliminarze na 3 lata następne t. j. na 1887, 1888 i 1889, które przedstawiają się następująco:

Rok	Dochód	Rozchody	Niedobór	Dod. do pod.
1887	48.475	64.484	16.009	37%
1888	48.475	64.484	16.009	37%
1889	48.475	64.484	16.009	37%

W rubrykę rozchodów wstawiła gmina oprócz wydatków bieżących także i kwotę 20.000 zł. jako potrzebną na spłatę rat od niniejszej pożyczki.

Siła podatkowa m. Brodów według urzędowego poświadczenia przedstawia się przeciętnie za jeden rok w kwocie **30.507** zł.

Tutaj należy zauważyć, że gdy nakładane corocznie dodatki do podatków bezpośrednich w wysokości 37% a dający według siły podatkowej kwotę mniej więcej 10.000, nie wystarczałyby na pokrywanie bieżącego niedoboru — przeto gmina zużywa na ten cel także dodatek do podatku konsumcyjnego od wina w wys.: 50% i od mięsa w wys.: 50%.

W obec powyższych danych i w obec wyjaśnień podanych przez Zwierzchność gminną w memoryale przedłożonym do Wydziału krajowego, stan rzeczy przedstawia się w ten sposób, że w razie — jeżeli gmina ureguluje obecne swoje stosunki finansowe tak, iż uwolni się od sekwestracyi sądowej — pospłaca wysokie długi dotąd ciężące — ureguluje obecny stan propinacyi w ten sposób jak wyżej nadmieniono — i będzie mieć jedynie pożyczkę Banku krajowego; w takim razie majątek gminy daje potrzebne bezpieczeństwo pożyczce, a dochody budżetowe i siła podatkowa będą mogły dać zabezpieczenie płatności rat, tembardziej, jeżeli gmina da na realnościach dodatkowe ubezpieczenie hipoteczne.

Na tym stanie rzeczy polegając, uchwaliła Dyrekcya Banku krajowego dnia 10. grudnia przedstawić Radzie nadzorczej wniosek na udzielenie pożyczki w wysokości 200.000 zł. pod warunkami niżej we wniosku pod 1, 2 i 3 streszczonymi.

Rada nadzorcza Banku krajowego jednak nie zatwierdziła tej uchwały Dyrekcyi na posiedzeniu swem dnia 11 grudnia 1887.

Wydział krajowy z uwagi, że zaciągnięcie pożyczki dla gminy miasta Brodów w kwocie 200.000 w Banku krajowym jest korzystnem i pożytecznem, wezwał pismem swem z dnia 14. stycznia 1887 Dyrekcyę Banku krajowego, aby tę sprawę ponownie wzięła pod rozwagę i po raz drugi przedłożyła Radzie nadzorczej do rostrzygnienia.

Dyrekcya Banku krajowego zaostrzając warunki udzielenia pożyczki, zamieściła jeszcze rygor niżej we wniosku pod 4 zamieszczony i przedłożyła tę sprawę Radzie nadzorczej z wnioskiem przychylnym, która też uchwałą z 17. stycznia 1887 zatwierdziła uchwałę Dyrekcyi Banku krajowego względem udzielenia gminie miasta Brodów pożyczki w obligacyach komunalnych w kwocie 200.000 zł.

Z uwagi, że zdaniem Wydziału krajowego w gminie miasta Brodów po zniesieniu wolno-cłowego okręgu stosunki ekonomiczne już się uregulowały i ustaliły; z uwagi, że gmina miasta Brodów, pożyczką w kwocie 200.000 złr. zamierza umorzyć długi w wysokości 258.000 złr. spodziewające się opustu ze strony wierzycieli i że uwolni się od upokarzającej i wszelki rozwój tamującej sekwestracyi sądowej; z uwagi, że Brodzka Rada powiatowa znając dokładnie stosunki lokalne zatwierdziła uchwałę Brodzkiej Rady gminnej co do zaciągnięcia pożyczki w kwocie 200.000 złr., potwierdzając zarazem potrzebę pożyczki i pożyteczności celu; z uwagi, że stosunki majątkowe gminy dają dostateczne zabezpieczenie zwrotu tej pożyczki, a rygory w warunkach udzielenia pożyczki przez Dyrekcyę Banku krajowego zamieszczone, ten zwrot pożyczki należycie zabezpieczają; —

Wydział krajowy na podstawie §. 36 statutu Banku krajowego przedkłada: sprawę gminy miasta Brodów co do zaciągnięcia pożyczki Wysokiemu Sejmowi i wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Upoważnia się Dyrekcyę Banku krajowego do udzielenia gminie miasta Brody pożyczki komunalnej w kwocie 200.000 złr. w obligacyach komunalnych Iszej emisyi pod zwykłymi warunkami a nadto pod warunkami:

1) Jeżeli z pożyczki niniejszej wszystkie długi teraźniejsze gminy spłacone zostaną, a względnie jeżeli przedłożone zostaną układy prawomocne, ze wszystkimi wierzycielami, wykazujące, że pożyczka 200,000 złr. wystarczy na zupełne uregulowanie długów gminy, i układy te Wydział krajowy przyjmie do wiadomości.

2) Ażeby pożyczka Banku krajowego była łącznie na wszystkich realnościach gminy zabezpieczoną.

3) Ażeby został przedłożony kontrakt z dzierżawcą propinacyi, na mocy którego tenże zobowiązałby się czynsz za propinacyę przypadający w odpowiedniej kwocie wprost do kasy Banku krajowego płacić, a nadto, ażeby gmina zobowiązała się w razie odnowienia kontraktu dzierżawy, dopóki pożyczka Banku krajowego nie będzie umorzoną, takiż obowiązek na przyszłych dzierżawców wkładać i

4) Jeżeli gmina miasta Brodów w razie uzyskania w mowie będącej pożyczki skryptem dłużnym się zobowiąże do przelania na Bank prawa wydzierżawienia propinacyi miejskiej począwszy od chwili expiracyi obecnie obowiązującego kontraktu dzierżawnego a to w tym celu, iżby Bank z tenuty dzierżawnej mógł potrącać raty od rzeczonej pożyczki w kwocie 200.000 złr.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 18. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy

TARNOWSKI.

Sprawozdawca

Dr. Franciszek Smolka,

Członek Wydziału krajowego.

L. s. 1048.

Aleg. 168.

Sprawozdanie

Komisyi bankowej w sprawie zatwierdzenia wniosku Wydziału krajowego co do udzielenia gminie miasta Stryja pożyczki komunalnej w kwocie 100.000 zł.

Wysoki Sejmie!

W myśl końcowego ustępu paragrafu 36 Statutu Banku krajowego, Wydział krajowy przedłożył pod dniem 13 stycznia 1887 r. uchwałę Rady nadzorczej tegoż Banku, tyczącą się udzielenia pożyczki komunalnej w sumie 100.000 zł. miastu Stryj, prosząc o zatwierdzenie jej przez Wysoki Sejm. Zobowiązania bowiem i długi miasta Stryja, wspólnie z zamierzoną pożyczką przechodzą kwotę 100.000 zł. przeto do zaciągnięcia takowej w obligacyach komunalnych Banku krajowego potrzebne jest zatwierdzenie uchwały Dyrekcyi i Rady Nadzorczej przez Sejm krajowy.

Pilne zbadanie stanu majątkowego gminy miasta Stryja, aczkolwiek dotkniętej tak ciężkim pożarem i nawiedzonej tak znaczną stratą, zawsze jeszcze przedstawia dostateczne zabezpieczenie dla zamierzonej pożyczki. Jak bowiem wykazuje odnośny wniosek Wydziału krajowego, potwierdzony przez załączone do niego akta, a Komisyi bankowej przesłane, stan czynny majątku gminy miasta Stryja składają dobra ziemskie, lasy, grunta, budynki (po pożarze i częściowem odbudowaniu), prawa i przywileje, kapitały czynne, zaległości czynne, i t. d. łączną wartość w sumie 508.485 zł. 4½ ct. Stan bierny z powodu długów Towarzystwa kredytowego ziemskiego, kasy oszczędności miasta Stryja, zaległości biernych i t. d. wynosi tylko 132.013 zł. 82½ ct., co przedstawia wartość czystą majątku gminy na 376.471 zł. 22 ct. Wprawdzie możnaby jeszcze w tem rzeczy przedstawieniu niektóre uwagi uczynić, — a mianowicie do stanu biernego dodać 50.000 zł. przez skarb państwa gminie pożyczonych w skutek pożaru w formie bezprocentowej pożyczki, które w dziesięciu ratach począwszy od roku 1895 mają być spłacane. Także wśród tych zaległości czynnych (pozycya 9 w sprawozdaniu Wydziału krajowego) przypadkiem mogą się trafić i takie, które albo nie są zbyt płynne, albo nie przedstawiają zupełnego bezpieczeństwa pod względem zwrotu do kasy gminnej, jak i właściwego oprocentowania. Ale nawet i w takim razie jeszcze poważna cyfra stanu czystego majątku gminy nie pozostawia nic do życzenia, bo dla zamierzonej pożyczki w obligacyach komunalnych realną daje podstawę. Dodać do tego także należy, iż dotychczas gmina miasta Stryja nie pobiera dodatków gminnych do podatków bezpośrednich. Tak że gdyby nawet całą należytość z tego tytułu corocznie do spłaty przypadającą pokrywać miała wyłącznie tylko dochodem z dodatków do podatków bezpośrednich, jeszcze wtenczas nie będzie potrzebowała nałożyć 30% dodatku do podatków bezpośrednich w celu pokrycia procentów od zamierzonej dzisiaj pożyczki.

Dyrekcya Banku krajowego przedkładając uchwałę swoją Radzie Nadzorczej co do udzielenia gminie miasta Stryja pożyczki, pomiędzy innymi warunkami, od których wydanie pożyczki uczyniła zawisłem, zamieściła także zgodnie z przepisami dla pożyczek komunalnych warunek „ażeby uchwała względem zaciągnięcia tej pożyczki powziętą była przez zwyczajną legalną radę gminną — a skrypt zeznany został przez legalnych pełnomocników tejże Rady gminnej". Powstała zatem wątpliwość, czy w obec zawieszonych czynności zwyczajnej rady gminnej w tem mieście, powołany do tymczasowego załatwienia spraw Zarząd, ma

prawo zeznawać legalne skrypta w imieniu gminy, i czy takowe dla władz Banku krajowego są dostatecznem pokryciem. Sprawozdanie Wydziału krajowego stara się usunąć tę wątpliwość, tłumacząc paragraf 109 ust. gm. w ten sposób, że Zarząd gminy ustanowiony w Stryju z mocy tego paragrafu, ograniczony jest tylko co do czasu trwania mandatu, nie zaś co do rozciągłości przedmiotowej danego mu upoważnienia. Dalej przytacza na dowód, że uchwała to Zarządu tymczasowego gminy została potwierdzoną przez miejscową Radę powiatową. A nareszcie Wydział krajowy stawia wniosek, ażeby zatwierdzić uchwałę Rady Nadzorczej co do udzielenia pożyczki gminie miasta Stryja z równoczesnem uwolnieniem tejże gminy od spełnienia warunku nałożonego jej przez Dyrekcyę Banku.

Komisya bankowa w obec tej trudności zaznaczyć przedewszystkiem musi, że interpretacya paragrafu ustawy gminnej do niej nie należy, ale że do jej interpretacyi w myśl wniosku Wydziału krajowego także stanowczo przychylić się nie może, tem więcej, że od zarządzenia Wysokiego Namiestnictwa został podniesiony rekurs do Ministerstwa, który na razie pozostawia w zawieszeniu kwestyę legalności samego tymczasowego Zarządu gminy miasta Stryja, i wzmacnia jeszcze wątpliwość co do jego uprawnienia do zaciągania tak znacznych zobowiązań w imieniu i zastępstwie gminy. Komisya bankowa przytem nie mogła wchodzić w atrybucyę wykonawczą Dyrekcyi Banku krajowego i jego Rady Nadzorczej, i nie czuje się powołaną do tamowania jej zarządzeń i przepisów co do wydawania pożyczek w obligacyach komunalnych, dopóki takowe samego statutu Banku krajowego nie naruszają i w jego ramach pozostają. Inaczej postępując, przeniesionoby odpowiedzialność za samo prowadzenie jednego z ważnych działów Banku krajowego z jego Dyrekcyi i Rady Nadzorczej, na Sejm krajowy, co się nie zgadza ze Statutem tegoż Banku, (§§. 63 i 69) i nieobliczone następstwa za sobą pociągnąćby musiało. Komisya bankowa sądzi wreszcie, że Wysoki Sejm może albo potwierdzić uchwały Rady Nadzorczej powzięte na przedstawienie Dyrekcyi, albo je odrzucić, ale wyszukanie i ustanowienie właściwych warunków bezpieczeństwa każdej pożyczki nie może na siebie przyjąć, bez szkody dla stron interesowanych, rozwoju Banku krajowego, zmiany jego statutu i przewrócenia całego naturalnego rzeczy porządku.

Dlatego Komisya bankowa bacząc na to, że celem pożyczki zamierzonej jest spłacenie płynnych już długów z wyjątkiem amortyzacyjnych, przez co nawet sam stan majątkowy gminy miasta Stryja znacznie się polepszy, dalej że pokrycie kosztów regulacyi miasta i konieczne po wielkiej klęsce pożaru inwestycye, które to wszystkie cele zgadzają się z wymaganymi statutem warunkami użyteczności publicznej — zważywszy przytem, że Dyrekcya Banku krajowego dla wzmocnienia bezpieczeństwa pożyczki wymaga intabulacyi łącznej na całym nieobciążonym nieruchomym majątku gminy, a nie wyzyskane dotąd źródło z poboru dodatków gminnych do podatków bezpośrednich zapewnia, że gmina będzie w stanie regularnie uiszczać raty —

zważywszy wreszcie, że wszystkie Statutem Banku krajowego i przepisami dla obligacyj komunalnych warunki w niniejszem podaniu o pożyczkę są w zupełności zachowane, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm na wniosek Wydziału krajowego zatwierdza uchwałę Rady Nadzorczej Banku krajowego z dnia 11 Stycznia 1887 roku, upoważniającą Dyrekcyę Banku do udzielenia gminie miasta Stryja pożyczki komunalnej w kwocie 100.000 zł. w. a. w obligacyach komunalnych I emisyi.

Lwów dnia 19 Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski w. r.

Sprawozdawca:
Łubieński w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 169.

Sprawozdanie

Komisyi bankowej w sprawie petycyi Zwierzchności gminnej w Radomyślu, o udzielenie pożyczki w kwocie 12.000 zł. w Banku krajowym na dokończenie szkoły 4-klasowej.

Wysoki Sejmie!

Gmina Radomyśla zakupiła d. 21. Lipca 1886. r. w Radomyślu kamienicę na szkołę 4-klasową i na dokończenie takowej a względnie adaptacyę, nie mając własnej gotówki, udała się z prośbą do Dyrekcyi Banku kraj. dnia 18. Października 1886 r. o udzielenie pożyczki w obligacyach komunalnych I. emisyi w kwocie 12.000 zł. Do prośby powyższej załączyła Zwierzchność gminy przepisane wymagane załączniki, a mianowicie: a) ostatni inwentarz majątku gminy potwierdzony przez Wydział Rady powiatowej — b) budżety gminne z ostatnich trzech lat — c) poświadczony wykaz wszystkich podatków bezpośrednich, rozpisanych na wszystkich mieszkańców gminy w ostatnich trzech latach — d) wykaz członków Rady gminnej i Zwierzchności gminnej potwierdzony przez Wydział powiatowy — e) wierzytelny odpis uchwały Rady gminnej, wydanej w przedmiocie pożyczki w obligacyach komunalnych Banku krajowego zaciągnąć się mającej — f) ze względu że pożyczka zamierzona łącznie z długami i obowiązaniami na gminie już ciążącymi, przewyższa roczne jej dochody, zatwierdzenie Wydziału Rady powiatowej powyższej uchwały gminnej. W załatwieniu tego podania Dyrekcya Banku krajowego uwiadomiła Zwierzchność gminną pod dniem 25. Października 1886 r., że żądana pożyczka udzieloną być nie może. Dlatego Zwierzchność gminna Radomyśla, pod dniem 30. Listopada 1886. r. zwróciła się do Wysokiego Sejmu krajowego o udzielenie pożyczki w kwocie 12.000 zł. w Banku krajowym na dokończenie szkoły 4-klasowej.

Zważywszy jednak, że w myśl statutu Banku krajowego udzielanie pożyczek z funduszów Banku do Dyrekcyi i Rady nadzorczej należy — dalej że Sejm krajowy uchwala pożyczki w myśl §. 36. statutu i uchwał z d. 20 Stycznia 1886 r. tylko w tym razie, jeżeli pożyczka mająca być zaciągniętą przewyższa wraz z długami już zaciągniętemi przez odnośną gminę kwotę 100.000 zł. albo jeżeli w myśl §. 63. statutu kapitał zakładowy Banku dojdzie do dwóch milionów zł. kiedy nadwyżka z dochodów oddaną będzie do dyspozycyi Sejmowi krajowemu. Zważywszy wreszcie, że treść powyższej petycyi nie może być podciągnięta pod żaden z powyższych paragrafów statutu Banku krajowego, przeto Komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą Zwierzchności gminy Radomyśla o udzielenie pożyczki w kwocie 12.000 zł. w Banku krajowym na dokończenie szkoły 4-klasowej, Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Lwów 19. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski. w. r.

Sprawozdawca:
Łubieński. w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Alag. 170.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o budżecie krajowym na rok 1887.

Wysoki Sejmie!

W przedłożonym na rok bieżący preliminarzu, obliczył Wydział krajowy wydatki w ilości . . . . . 3,708.879 zł.
dochody własne funduszu . . . . 527.798 „
niedobór . . . . . 3,181.081 zł.

Komisya, w załączonym ·/. projekcie budżetu, oblicza:
wydatki w ilości . . . . . 3,628.098 zł.
dochody własne funduszu . . . . 542.879 „
niedobór . . . . . 3,085.219 zł.

komisya przeto preliminuje:
wydatki niżej o . . . . . 80.781 zł.
dochody więcej o . . . . . 15.081 „
niedobór niżej o . . . . . 95.862 zł.

W powyższem zestawieniu nieuwzględniono wpisanej w rubryce XIV. dochodów kwoty 120.000 zł., która ma być pobraną z pozostałej reszty pożyczki z r. 1883.

Wyżej wykazane sumaryczne różnice urosły z następujących znaczniejszych zmian w poszczególnych rubrykach:

W rubryce X. wydatków komisya preliminuje mniej od Wydziału krajowego
na budowę dróg o . . . . . 30.000 zł.
na zasiłki bezzwrotne o . . . . 10.000 „
na dojazdy kolejowe o . . . . 5.000 „
w rubr. XIII. preliminuje komisya na budowy wodne mniej o . 28.466 „
w rubr. XIV., w skutek proponowanej spłaty pożyczki zaciągniętej w Länderbanku, mniej o . . . . . 19.494 „
i w skutek zamierzonej zmiany planu umorzenia pożyczki zaciągniętej od funduszu domestykalnego, mniej o . . . . 3.600 „

w rubr. XV. obniża komisya preliminowane przez Wydział krajowy wydatki na zakłady krajowe w Dublanach i Czernichowie o . . 4.613 zł.
na budowę gmachu w Dublanach o . . . . . 4.000 „
i na badania geologiczne o . . . . . 1.100 „
Nakoniec w rubr. XVI. zmniejsza komisya proponowaną dotacyę samoistnego funduszu na popieranie przemysłu o . . . 20.000 „
Natomiast podwyższa komisya w rubr. VII. dotacyę kraj. funduszu szkolnego i inne pozycye o . . . . . 13.450 „
przeznacza w rubr. VIII. na utrzymanie pomników więcej o . . 1.600 „
i proponuje w rubr. XVII. dla wystawy krakowskiej . . . 11.000 „
tudzież po 1.000 zł. zapomogi dla Stryja i Doliny, w łącznej kwocie . 2.000 „

Oprócz tego wstawiła komisya, bądź to na podstawie uchwał, już przez Sejm powziętych, bądź też w skutek petycyi i osobnych przedłożeń, w różnych rubrykach wydatków pozycye, których suma wynosi . . 13.058 „

Między temi pozycyami są najznaczniejsze:
Restauracya cerkwi św. Norberta w Krakowie . . . 2.000 „
Budowa krowiarni w Kulparkowie . . . . 5.000 „
Odbudowanie szpitala w Tarnowie . . . . 1.408 „
Zaliczka prof. Pańkowskiemu . . . . . 2.500 „
Zapomoga dla Ulanowa . . . . . 1.500 „

Różnice w preliminarzu dochodów powstały w skutek zmian w następujących pozycyach:

W rubr. I. wstawiła komisya więcej o . . . . 7.000 zł.
w skutek uchwalonego przez Wys. Sejm zamknięcia rachunków z r. 1885.

W rubr. III. podwyższyła komisya dochód spodziewany z dróg krajowych . . . . . 6.000 „

W rubr. IV. podwyższyła komisya sumę nadwyżek dochodów od szpitala lwowskiego i domu obłąkanych w Kulparkowie, a to na podstawie osobnych preliminarzów, o . . . . . 3.425 „
równie jak w rubr. VIII. i X., dochody ze szkół i folwarków krajowych, o 1.580 „

Natomiast zniżyła komisya w rubr. VI. dochód ze zwrotów pożyczek o . . . . . 2.924 „
a to w skutek zmiany planu umorzenia pożyczki udzielonej miastu Jarosław.

Z porównania załączonego projektu budżetu na r. 1887. z budżetem, uchwalonym na rok 1886., okazuje się, iż na rok bieżący preliminowane są:

wydatki w sumie większej o . . .	96.008 zł.
dochody w sumie także większej o . . .	39.792 „
niedobór w sumie większej o	56.216 zł.

Różnica w dziale wydatków powstała głównie w kutek podwyższenia rubr. XV. i XVI., obejmujących wydatki na cele rolnictwa, górnictwa i przemysłu, podwyższenia, które wynosi . . . . . 48.991 zł.

podwyższenia rubr. XIII. na budowy wodne o . . .	38.102 „
„ „ VII. na cele oświaty o . . .	30.680 „
tudzież rubr. III. na koszta leczenia o	15.000 „
i rubr. II. na koszta zarządu o	8.569 „

Niżej, na rok bieżący, preliminowane są wydatki następujące:

w rubr. XIV.	na umorzenie pożyczek o . . .	29.148 zł.
„ XII.	na szupaśnictwo	4.000 „
„ XVII.	rozmaite wydatki	18.832 „
„ X.	na drogi krajowe	2.687 „
„ IV.	na szczepienie ospy	2.000 „

W dziale dochodów największe znajdują się różnice:

w rubr. I.,	która próżną była w budżecie na rok ubiegły	
„ VI.,	w której zwroty pożyczek mają wynosić więcej o	19.640 zł.
„ IX.,	w której jest zapisany dochód z Czernichowa mniejszy o	10.065 „
„ IV.,	w której preliminujemy nadwyżki od zakładów dotowanych w ilości mniejszej o	6.794 „

Z porównania sumy preliminowanych w załączonym projekcie wydatków z sumą preliminowanych dochodów własnych funduszu krajowego wynika, jak wyżej wykazano, niedobór w ilości . . . . . 3,085.219 zł.

W skutek użycia kwoty 120.000 zł. z pozostałej reszty pożyczki z r. 1883. na pokrycie pożyczek, miastom na koszary wydać się mających, niedobór powyższy zmniejsza się do kwoty . . . . . 2,965.219 „

a w skutek uchwały powziętej przez Wys. Sejm na posiedzeniu dnia 17. stycznia b. r. zwiększa się o . . . . . 19.700 „

i wynosi w chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania . . . 2,984.919 zł.

Przy ocenieniu wydatności jednego centa dodatku, Wydział krajowy opiera się na sumie rzeczywistych wpływów w ostatnich trzech latach, co do których znane już są zamknięcia rachunków, uwzględnia ciągłe w tych latach zwiększanie się wydatności jednego centa i dochodzi do przypuszczenia, że w r. 1887. jeden cent dodatku uczyni 99.000 zł. dochodu. Komisya budżetowa oprócz motywów, przytoczonych przez Wydział krajowy, wzięła także pod rozwagę cyfry podatków, opłacać się mających w Galicyi według preliminarza na r. 1887., któryto preliminarz c. k. Rząd Radzie państwa przedstawił i na tej podstawie doszła do przekonania, iż przy zachowaniu koniecznej pod tym względem ostrożności, można przypuścić, iż jeden cent dodatku uczyni w r. 1887. 99.500 zł., a jeźli to przypuszczenie nas niezawiedzie, to wyżej wykazany niedobór znajdzie pokrycie w dodatku rozpisanym w ilości 30 centów od jednego złotego. Dodatek 30 centów, w przypuszczeniu — iż jeden cent uczyni 99.500 zł., przyniesie 2,985.000 zł. dochodu.

Komisya przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego ma być w r. 1887. pobieranym dodatek do podatków bezpośrednich po 30 centów od każdego złotego wal. austr. całej należytości tych podatków.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przenoszenia w dziale zwyczajnych wydatków oszczędności jednej rubryki na potrzeby rubryk innych.

Lwów, dnia 18. Stycznia 1887.

Przewodniczący i sprawozdawca
Smarzewski.

Dochody.

Rubryka I.

Pozostałość z z rachunków lat ubiegłych.

Wydział krajowy preliminuje z pozostałych rachunków w dochodach na r. 1887. zł. *30.000*. Propozycya ta opartą jest na wyniku zamknięć rachunkowych za 1885. r., które wykazują, iż po strąceniu stałej dotacyi kasy krajowej w kwocie 376.262 zł. 82 ct., zapas kasowy z końcem 1885. r. wynosił w gotówce 31.427 zł. 55 ct.

Gdy jednak wedle zamknięcia rachunkowego za rok 1885. przyjętego przez Wysoki Sejm, pozostałość z rachunków za 1885. rok wynosi 37.200 zł.,
przeto komisya wstawia jako pozostałość z rachunków z lat ubiegłych . . . **37.000 zł.**

Rubryka II.

Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.

Rubryka ta obejmuje dochody z procentów od chwilowo lokowanych zapasów kasy krajowej, sum przyznanych a niewypłaconych, tudzież kapitałów rozporządzalnych skarbu krajowego.

W roku 1887. przypuszczalny jest dochód z odsetek z następujących funduszów:

I. uposażenie kasy krajowej (dotacya stała) . . . . . *376.263* zł.

II. fundusz pożyczki krajowej z 1883. r. przeznaczony przy jej uchwaleniu na konwersyę pożyczki z 1873. r., czyniący wedle zamknięcia z 1885. r. kwotę 570.594 zł. zaś po strąceniu kwot, wstawionych na wykupno wylosowanych obligacyi poż. kraj. z 1873 r.:

a) do budżetu 1886. r. . . . . 20.500 zł.
b) „ preliminarza 1887. r. . . . . 21.800 „
razem . . 42.300 zł.

wreszcie wstawionych w budżecie na 1886 i 1887 r. po 120.000 zł.,
na pożyczki dla miast na budowę koszar . . . . . 240.000 „
łącznie 282.300 zł.

po strąceniu tuż co wyliczonych sum, pozostaje *288.294* „
a przeto wynoszą kapitały lokacyjne ogółem. *664.557* zł.

Prócz powyższej kwoty, użyte będą mogły być do lokacyi znajdujące się w depozycie kasy krajowej kapitały, udzielone przez Wysoki Sejm a dotychczas nie poduiesione na budowę koszar, jako to:

Pozostałość: po koniec 1885. r. wynosząca z dniem 1. Stycznia 1887. kwotę 147.000 zł.
z kredytu uchwalonego na 1886. r. „ „ „ 1. „ „ „ 55.000 „ *)

Wreszcie i kredyt na ten sam cel budżetem na rok 1887 objęty, o ile nie zostanie wyczerpanym, to jest 120.000 zł.

Z odsetek, tuż co wymienionych funduszów, preliminuje Wydział krajowy zł. 8.000 w. a.; zapewne cyfrę dochodu nieodpowiadającą wysokości kapitału, który ma być i prawdopodobnie w znacznej części chwilowo lokowany będzie.

Gdy jednakże wpływy z dodatków krajowych w pierwszych ośmiu miesiącach zwykle są nader małe i często nie czynią połowy bieżącej należytości, ztąd wydatki chwilowo pokrywane być muszą właśnie z funduszów w mowie będących.

Gdy wdomiar w przeciętnym dochodzie z lat ostatnich znajduje uzasadnienie preliminowana kwota przez Wydział krajowy, przeto komisya, stosując się do zasady wypowiedzianej w zeszłorocznem odnośnem sprawozdaniu — że lepiej dochody za nisko niż za wysoko preliminować — wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym

Odsetki od pieniędzy umieszczanych chwilowo na procent zł. w. a 8.000

Rubryka III.

Dochody z dróg krajowych.

W myśl wniosków swoich, dotyczących budżetu dróg krajowych na 1887. rok, wstawia komisya w tę rubrykę:

1. Dochód z myta na drogach krajowych . . . . . 220.000 zł.

W porównaniu do preliminarza Wydziału krajowego więcej o zł. 6.000.

2. Odsetki za zwłokę w opłacie myt . . . . . 700 „
3. Grzywny za przestępstwa drogowe . . . . . 240 „
4. Datki dobrowolne:
   a) Od c. k. skarbu państwa, na utrzymanie drogi z Krynicy do Muszyny . . . . . zł. 400
   b) Od stron prywatnych, na budowę dróg krajowych . „ 5.000 5.400 „

Suma rubryki III. . . . 226.340 zł.

Rubryka IV.

Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych.

Stosownie do wniosków komisyi budżetowej, o budżetach zakładów uposażonych ze skarbu krajowego, następujące przewyżki dochodów tych zakładów nad ich wydatki wpłynąć powinny do kasy skarbu krajowego:

---

*) Już po wygotowaniu preliminarza Wydziału krajowego, wyasygnowano: pod dniem 29. Grudnia 1886. gminie Trembowli dodatkową pożyczkę na budowę koszar z kredytu przed r. 1886 udzielonego zł. 20.000
„ Jarosławowi z d. 1. Grudnia 1886 „ „ „ na r. 1886 „ „ 15.000
„ Rzeszowowi z d. 29. Grudnia „ „ „ „ „ r. 1886 „ „ 20.000

1.	Od funduszu policyi krajowej	zł. 5.900
2.	„ szpitala św. Łazarza w Krakowie	„ 11.443
3.	„ „ powszechnego lwowskiego	„ 1.645
4.	„ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie	„ 20.245
	Suma rubryki IV.	**zł. 39.233**

Komisya wnosi:

Nadwyżki dochodów zwracane do skarbu krajowego przez zakłady uposażone z tegoż skarbu . . . . . zł. 39.233

Rubryka V.

Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.

Rubryka ta dochodów obejmuje zwroty zaliczek, danych w latach poprzednich:

a) Urzędnikom krajowym na płace;

b) Szpitalom powszechnym, na rachunek ich uposażenia;

c) Zaliczone przed 1875. rokiem przez skarb krajowy, w zastępstwie gmin, połowy wydatków, za leczenie w szpitalach ubogich chorych;

d) Zwroty zaliczek, danych w sprawach budowy i utrzymania dróg;

e) Wreszcie zwroty różnych innych zaliczek, nieobjętych osobnemi rubrykami.

1. Dochód ze zwrotu zaliczek, danych urzędnikom krajowym, przyjmuje komisya zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, a to na podstawie wyniku z 3-letniego przecięcia, w kwocie . . . . . zł. 11.300

2. Dochód ze zwrotu zaliczek przez szpitale powszechne wstawia komisya, z uwagi na wynikłość przeciętną z lat od 1883 do 1885, zgodnie z propozycyą Wydziału krajowego w kwocie . . . . . „ 13.100

3. Zwroty od gmin za dawniejsze koszta leczenia, oblicza komisya zgodnie z Wydziałem krajowym na . . . . . „ 3.000
to jest przyjmuje o 1.695 zł. mniej niż wynik przeciętny z trzechlecia, a mianowicie lat od 1883 do 1885 uczynił — a to z uwagi na trudność zrealizowania tej należytości i ciągłą jej regresyę, jakoteż wynik w 1885. r. przedstawiający cyfrę 3.001 zł.

4. Dochód ze zwrotów od stron rozmaitych ze spraw drogowych oblicza komisya, na podstawie trzechletniego przecięcia, zgodnie z Wydziałem krajowym na „ 2.800

5. Dochód ze zwrotów rozmaitych przyjmuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie . . . . . „ 3.400

Suma rubryki V. czyli zwroty zaliczek z lat ubiegłych 33.600

Rubryka VI.

Zwroty pożyczek.

W rubryce tej mieszczą się zwroty z pożyczek udzielonych ze skarbu krajowego:

A) spółkom przemysłowym, przemysłowcom i rękodzielnikom, z dotacyi na cele podniesienia przemysłu rękodzielniczego;

B) pożyczki udzielone gminom, na budowę koszar dla wojska;

C) pożyczki rozmaite dane bądź klasztorom, bądź gminom, na specyalne cele, lub też udzielone spółkom wodnym, lub reprezentacyom powiatowym na cele regulacyi

rzek — ba nawet pożyczki bezprocentowe dane osobom pojedynczym, jak np. panu Fibichowi Władysławowi, właścicielowi kopalni nafty w Kleciach, lub pp. Moraczewskiemu Kazimierzowi i Brudzewskiemu Edwardowi, przedsiębiorcom kopalni nafty w Krygu.

Dochód ze zwrotu pożyczek, udzielonych w celach podniesienia przemysłu rękodzielniczego, oblicza komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego na kwotę zł. 17.631 — a to z uwagi, iż nie ma trafniejszych podstaw do obliczenia tych należytości, nad te, które Wydziałowi krajowemu służyły.

Zresztą wpływy z tego działu pożyczek, udzielonych ze skarbu krajowego, jak doświadczenie poucza są tak względne, a co najmniej co do punktualności w uiszczeniach wątpliwe, iż w tej mierze komisya jedynie na preliminarzu Wydziału krajowego oprzeć się uważała za stosowne.

Dochód ze spłaty pożyczek udzielonych na budowę koszar dla c. k. wojska, przyjmuje komisya wedle preliminarza Wydziału krajowego, jednakże z uwzględnieniem zmiany, jaka nastąpi w spłacie pożyczki udzielonej miastu Jarosławowi, z mocy uchwały Wydziału krajowego z dnia 29. Grudnia 1886.

W szczegółach przedstawia się dochód ze spłaty pożyczek danych na budowę koszar jak następuje:

a)	Od gminy	Brzeżany	z udzielonej jej pożyczki ogólnej w kwocie	22.000	zł.	zwrot .	2.100 zł.
b)	„ „	Przemyśla	„ „ „ „	25.000	„	„ .	2.082 „
c)	„ „	Rzeszowa	ze spłaty pożyczki pierwotnie udzielonej w kwocie	20.000	„	„ .	1.666 „
d)	„ „	Sanoka	z pożyczki w sumie ogólnej	10.000	„	„ .	832 „
e)	„ „	Trembowli	„ „ „	10.000	„	„ .	1.000 „
f)	„ „	Złoczowa	„ „ „	6.000	„	„ .	500 „
g)	„ „	Gródka	„ „ „	20.000	„	„ .	1.667 „
h)	„ „	Kołomyi	„ „ „	30.000	„	„ .	2.500 „
i)	„ „	Stanisławowa	„ „ „	60.000	„	„ .	5.000 „
k)	„ „	Lwowa	z pożyczki dotychczas udzielonej w kwocie	30.000	„	„ .	2.500 „
			Ogółem				19.847 zł.

Z pożyczki udzielonej miastu Jarosławowi pierwotnie w kwocie 20.000 zł., tudzież pod dniem 1. Grudnia 1886. dodatkowej w kwocie 15.000 zł., jakoteż udzielonych pożyczek pod dniem 29. Grudnia 1886. miastu Trembowli i Rzeszowi po 20.000 zł., razem od pożyczek w ogólnej kwocie 75.000 zł. nie wstawia się żadnej kwoty tytułem ich spłaty na rok 1887., albowiem spłata tychże rozpocznie się dopiero z dniem 1. Stycznia 1888 roku.

Dochód zwrotu pożyczek C Rozmaite, obliczony wedle preliminarza Wydziału krajowego na 26.611 zł. przyjmuje komisya budżetowa w tej samej wysokości.

Dochód więc ze zwrotu pożyczek przyjmuje komisya budżetowa:

a)	Ze zwrotu pożyczek udzielonych na cele podniesienia przemysłu rękodzielniczego	zł.	17.631
b)	Ze zwrotu pożyczek udzielonych na budowę koszar	„	19.847
c)	„ „ C. Rozmaite	„	26.611
	Suma rubryki VI. czyli zwroty pożyczek . .	**zł.**	**64.089**

Rubryka VII.

Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego wstawia komisya w dochód z tej Rubryki kwotę . . . . . zł. 5.320

Rubryka VIII.

Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.

Komisya budżetowa wpisuje w tę Rubrykę obliczony przez nią a zatwierdzony przez Wysoki Sejm w dniu 11. Stycznia r. b. dochód jak następuje:

a) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach	zł.	14.894
b) Szkoła parobków	„	2.988
c) Folwark w Dublanach	„	17.560
d) Kurs gorzelnictwa	„	1.240
Suma Rubryki VIII. .	**zł.**	**36.682**

Rubryka IX.

Dochody krajowych szkół i folwarku w Czernichowie.

Na podstawie oddzielnych preliminarzy szkół i folwarku w Czernichowie, oblicza komisya dochody tych zakładów zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego:

a) Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie	zł.	18.600
b) „ ogrodnicza „		2.600
c) Folwark „	„	17.210
Razem . .	**zł.**	**38.410**

którą też kwotę wstawia się.

Rubryka X.

Dochody innych szkół krajowych.

Komisya budżetowa wstawia w tę Rubrykę przez nią obliczony, a przez Wysoki Sejm 12. Stycznia r. b. zatwierdzony dochód:

a) Szkoły niższej rolniczej w Horodence w kwocie	zł.	3.570
b) „ „ „ w Jagielnicy „	„	4.200
c) „ „ „ w Kobiernicach „	„	4.735
Komisya wnosi **Rubr. X.** . . .	**zł.**	**12.505**

Rubryka XI.

Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.

Szpitale krajowe zwracają skarbowi krajowemu za sprawdzanie rachunków aptekarskich, wykonywane kosztem tego skarbu, kwotę odpowiednią, z których to zwrotów dochód oblicza komisya zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego na . . . zł. 600

Rubryka XII.

Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi udzielonej przez kraj w 1866. roku.

W myśl uchwały sejmowej z 1883. roku, przelany został do skarbu krajowego cały fundusz tuż co wymieniony w ogólnej kwocie . . . . . zł. 247.202 ct. 08

Fundusz ten wedle pierwotnego swego przeznaczenia rozpożyczony został przed 1884. r. powiatom., z których to pożyczek zwrot ma uczynić wedle preliminarza Wydziału krajowego w roku 1887. zł. 18.995. Tę też kwotę niezmiennie komisya budżetowa wstawia jako **dochód z Rubryki XII.** . . . . . **zł. 18.995**

Rubryka XIII.

Dochody rozmaite.

W tej rubryce zamieszczone są oprócz dochodów przypadkowych, także dochody, których nie można zaliczyć do żadnej z istniejących w budżecie rubryk.

Komisya budżetowa, zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego, wpisuje w tę rubrykę następujące pozyoye dochodów:

1.	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie	zł.	450
2.	Od c. k. skarbu zasiłek dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym	„	1.000
3.	Przypadkowe:		
	a) Sprzedaż książek i druków	„	720
	b) „ papierów wyszkartowanych i wzorów drukowych .	„	50
	c) Odsetki zwłoki za niewpłacone w terminach rozmaite należytości	„	150
	d) Różne drobne	„	90
4.	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej transwersalną	„	8.895
5.	Czwarta i ostatnia rata z subwencyi państwowej, na budowę gmachu dla krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach . . .	„	8.250
6.	Trzecia rata z subwencyi państwowej, na założenie i pierwsze urządzenie niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach	„	2.500
	Suma Rubryki XIII. .	**zł.**	**22.105**

Rubryka XIV.

Z pozostałej reszty pożyczki krajowej z 1883. r. kwota 120.000 zł. na uchwalone w tejże samej kwocie pożyczki dla miast budujących koszary dla wojska.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z 27. Września 1884. a zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, wstawia komisya budżetowa z pozostałej reszty pożyczki krajowej

z r. 1883. dla pokrycia wydatku, uchwalonego na pożyczki bezprocentowe dla miast budujących koszary dla wojska . . . . . zł. 120.000

Suma dochodów z rubryk.

		Wnioski komisyi budżetowej	Preliminarz Wydziału kraj.
Rubr. I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych . . .	zł. 37.000	zł. 30.000
„ II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych . . .	„ 8.000	„ 8.000
„ III.	Dochody z dróg krajowych	„ 226.340	„ 220.340
„ IV.	Nadwyżka dochodów od Zakładów dotowanych . .	„ 39.233	„ 35.808
„ V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	„ 33.600	„ 33.600
„ VI.	„ pożyczek	„ 64.089	„ 67.013
„ VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie .	„ 5.320	„ 5.320
„ VIII.	„ szkół i folwarku w Dublanach	„ 36.682	„ 36.182
„ IX.	„ „ „ w Czernichowie . . .	„ 38.410	„ 38.410
„ X.	„ innych szkół krajowych	„ 12.505	„ 11.425
„ XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich . .	„ 600	„ 600
„ XII.	Dochody z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z 1866. roku	„ 18.995	„ 18.995
„ XIII.	Rozmaite dochody	„ 22.105	„ 22.105
„ XIV.	Kwota 120.000 zł. preliminowana z funduszu pożyczki krajowej z 1883. roku	„ 120.000	„ 120.000
	Razem dochody . .	zł. **662.879**	zł. **647.798**

W porównaniu zatem do preliminarza Wydziału krajowego oblicza komisya dochody o zł. 15.081 wyżej.

We Lwowie dnia 12. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Abrahamowicz.

Rubryka III.

Dochody z dróg krajowych.

Poz. 3. Wydział krajowy preliminuje jako dochód z myt na drogach krajowych kwotę zł. 214.000, równą uchwalonej na r. 1886. Zważywszy jednak, że wynikłość z roku 1884. wynosi zł. 229.575, zaś z roku 1885. zł. 229.951, Komisya budżetowa sądzi, że może wstawić w tej rubryce dochodów kwotę 220.000

„ 4. Na odsetki zwłoki i kary konwencyonalne preliminuje Wydział krajowy kwotę zł. 700, a więc o zł. 350 wyższą od kwoty uchwalonej na r. 1886. Preliminarz Wydziału krajowego sformowany jest na podstawie przeciętnej z lat trzech, a mianowicie 1882., 1883. i 1884. Komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym 700

„ 5. Wydział krajowy preliminuje dochód z grzywien za przestępstwa drogowe w kwocie zł. 240, a więc o zł. 80 wyżej od kwoty budżetowej na r. 1886., opierając się na trzechletniem przecięciu z lat 1882., 1883. i 1884. Komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym kwotę . . . 240

„ 6. Na datki dobrowolne preliminuje Wydział krajowy:

ad a) od Skarbu Państwa na utrzymanie drogi z Krynicy do Muszyny, jako ostatnią ratę subwencyjną . . . . . zł. 400

ad b) od stron prywatnych na budowę dróg krajowych . . „ 5.000

mniej od uchwalonej kwoty na r. 1886. o zł. 5.000.

Zważywszy, że w roku 1885. wpłynęło o zł. 25.887 prywatnych subwencyi na budujące się nowe drogi krajowe więcej niżeli było preliminowane; zważywszy, że Komisya budżetowa wnosi pewne opóźnienie w dokończeniu drogi krajowej Lwów-Stojanów, że więc żądania dotyczących prywatnych subwencyi mogą być opóźnione, Komisya budżetowa wnosi zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego kwotę 5.400

Suma dochodów dróg krajowych nie potrąca się od wydatków, gdyż nie uchwala się budżetu *netto*, lecz odpowiednio przyjętym zasadom budżetowym dochody z dróg krajowych wstawiają się wraz z innemi dochodami w oddzielnym dziale Dochodów Skarbu krajowego.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Artur Potocki.

Rubryka I.

„Koszta Reprezentacyi kraju“.

(Sprawozdawca poseł K. Badeni).

W rubryce tej uchwalony był kredyt w roku 1886.	100.230 zł.	— ct.
na rok 1887. preliminuje Wydział krajowy kwotę	102.390 „	— „
zatem *więcej* o . .	2.160 zł.	— ct.
Wynikłość z roku 1885. przedstawia sumę	109.709 zł.	19 ct.
zatem *więcej* od żądanej obecnie o . .	7.319 zł.	19 ct.

Różnica 2.160 zł., które Wydział krajowy na r. 1887. żąda, pochodzi z powodu podwyższenia pozycyi 3ciej o 2.000 zł. i pozycyi 12tej o 160 zł.

Żądanie 2.000 zł. więcej w poz. 3. oparte jest na przecięciu z lat trzech.

Koszta druków wynosiły w r. 1883.	11.530 zł.	— ct.
w r. 1884.	12.744 „	— „
a w r. 1885.	17.888 „	64 ct.

Na podstawie tego przecięcia wypadałoby wstawić w tę pozycyę 14.000 zł.; gdy jednak r. 1885. był w stosunku do szeregu lat poprzednich, pod względem obfitości drukowanego materyału, wyjątkowym i gdy prócz tego strącono z tej pozycyi wynagrodzenie 2 dyetaryuszów, których koszta przeniósł Wydział krajowy, w myśl uchwały zeszłorocznej Wys. Sejmu, do Rubr. II. poz. 24. *b)*, wydaje się preliminowana przez Wydział krajowy kwota być uzasadnioną. Układ z drukarniami obowiązuje jeszcze i na r. 1887. i nie można się również spodziewać, pomimo podwyższenia tej pozycyi o 2.000 zł., oszczędności w tejże.

Pod poz. 12. „Rozmaite drobne wydatki“ preliminuje Wydział krajowy, na podstawie wynikłości z trzech lat ubiegłych, zamiast uchwalonych na r. 1886. 100 zł., na r. 1887. 260 zł.

Komisya budżetowa przedstawia Wys. Sejmowi, zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, w Rubryce I. do przyjęcia:

A. Sejm krajowy.

1.	Koszta podróży pp. Posłów	6.700 zł.
2.	Dyety pp. Posłów	36.000 „
3.	Koszta druków	13.000 „
4.	Spisywanie sprawozdań	4.200 „
5.	Pisarze dzienni	650 „
6.	Remuneracye urzędników Wydziału kr. za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu	1.200 „
7.	Służba	850 „
8.	Opał	1.300 „
9.	Oświetlenie	950 „
10.	Zapuszczanie i mycie podłóg	120 „
11.	Potrzeby kancelaryjne	160 „
12.	Rozmaite drobne wydatki	260 „
		65.390 zł.

B. Wydział krajowy.

13.	Marszałek krajowy	6.000 zł.	
	i dodatek na reprezentacyę	4.000 „	10.000 zł.
14.	Sześciu Członków Wydziału po 4.000 zł.		24.000 „
15.	Zastępcy		2.000 „
16.	Dodatek dla Członka Wydziału, mianowanego przez Marszałka Zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym		1.000 „
		Suma rubryki I.	102.390 zł.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić na wydatki Rubr. I. objęte sumę 102.390 zł. w. a.

Smarzewski
przewodniczący.

Kaźmierz Badeni
sprawozdawca.

Rubryka II.

„Koszta zarządu.“

(Sprawozdawca poseł K. Badeni.)

Na wydatki tą rubryką objęte, preliminuje Wydział krajowy . . 236.489 zł.
a ponieważ uchwalono na r. 1886. na koszta zarządu w ogóle . . . . . 226.920 „
żąda zatem obecnie Wydział krajowy *więcej* o . . . . . 9.569 zł.
Wynikłość z r. 1885. przedstawia sumę . . . . . 235.875 „
zatem *mniej* od obecnie żądanej sumy o . . . . . 614 zł.

W pojedyńczych pozycyach tej rubryki preliminuje Wydział krajowy kwoty większe
razem o . . . . . 10.683 zł.
zniża zaś w innych pozycyach swe żądania o . . . . . 1.114 „
zkąd, jak wyżej powiedziano, wynika, iż preliminarz w tej rubryce jest
w ogóle wyższy o kwotę . . . . . 9.569 zł.

Preliminowane zwiększenia dotyczą pozycyi 24. *b*). „Dyurniści dla Oddziału rachunkowego“ o . . . . . 6.132 zł.
które Wydział krajowy usprawiedliwia po części faktycznym stanem, po części zeszłoroczną uchwałą Wys. Sejmu: by wszelkie koszta administracyjne i kancelaryjne, wynikające z agend stale na mocy ustaw Wydziałowi krajowemu przydzielonych, umieszczać w Rubr. II. budżetu krajowego. Wskutek tej uchwały, przeniósł Wydział krajowy do tej rubryki z rubryki I.
koszta 2 dyetaryuszy w kwocie . . . . . 839 zł. 50 ct.
z Rubr. XII. „Koszta administracyjne szupasowe“ w kwocie . . . 4.635 „ 50 „
i koszt dyetaryusza zatrudnionego przy funduszu pożyczki z r. 1873. w kwocie 474 „ 50 „

Zważywszy jednak, iż koszta na dyurnistów łożone rok rocznie wzrastają i doszły już do olbrzymiej kwoty 41.000 zł., jak świadczy preliminarz na r. 1887. przedłożony,

zważywszy dalej, iż wynikłość z r. 1885., po uwzględnieniu już kosztów dyurnów podówczas w innych rubrykach zarachowanych, niższą jest od kwoty obecnie przez Wydział krajowy żądanej,

gdy dalej Wydział krajowy w Rubr. XII. „Szupaśnictwo“ sam oblicza koszta administracyjne z tego tytułu wynikające na kwotę 4.000 zł. i

gdy nareszcie, pomimo wytrącenia w Rubryce I. pozycyi 3. kosztów 2 dyurnistów, pozycyi tej nietylko nie obniżono, lecz przeciwnie, w myśl żądania Wydziału krajowego, o kwotę 2.000 zł. podwyższono — obniża zatem komisya budżetowa pozycyę tę o 2.000 zł. i przedstawia

Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia zamiast żądanej kwoty . . . . . 13.943 zł.
kwotę . . . . . 11.943 „

Pod pozycyą 26. *f*) „Dodatki pięcioletnie dla urzędników“ preliminuje Wydział krajowy . . . . . 12.310 zł.
czyli o . . . . . 721 „
więcej, jak uchwalono na r. 1886.

Żądanie to jest uzasadnione z powodu, iż w ciągu r. 1887. przybędą, w myśl uchwały sejmowej z 3. stycznia 1874. r., niektóre dodatki pięcioletnie dla urzędników, a dodatki te wszystkie szczegółowo są uwidocznione w wyjaśnieniach budżetu przy pozycyi 26. *f*).

Dalej żąda Wydział kr. przy pozycyi 28. *a*) „Koszta podróży i dyety wogóle“ 5.000 zł.
t. j. o . . . . . 2.000 „
więcej jak roku zeszłego.

Żądanie swe opiera Wydział krajowy na wynikłości z lat 1882., 1883. i 1884. Lata te wykazują, iż wydatek ten rok rocznie rośnie, a w r. 1885., według przedłożonych zamknięć rachunkowych, wynosi 5.291 zł.

Wzrost tego wydatku jest uzasadniony na potrzebie coraz częstszego wysyłania urzędników na komisye i lustracye majątków gminnych, do czego zresztą i nowela do ustawy gminnej, w roku zeszłym przez Wysoki Sejm uchwalona, Wydział krajowy do pewnego stopnia przynagla, tak, że podwyższenie to przyjąć wypada.

Pod poz. 31. *d*) „Papier do druków, druk ksiąg i wzorów“ żąda Wydział kraj. 2.400 zł.
to jest *więcej* o . . . . . 156 „
Pod poz. 31. *f*) „Oświetlenie“ . . . . . 1.000 „
to jest *więcej* o . . . . . 64 „
Pod poz. 31. *g*) „Opał“ . . . . . 2.900 „
to jest *więcej* o . . . . . 130 „

Powyższe żądania oparte są na wynikłości lat ubiegłych i podług preliminarza Wydziału krajowego przyjąć je należy.

Pod poz. 31. *h*) żąda Wydział krajowy na uzupełnienie biblioteki zamiast uchwalonych w roku zeszłym 1.000 zł. . . . . 1.400 zł.
i uzasadnia swe żądanie również wynikłością lat poprzednich.

Ponieważ tu przecięcie zastosowania nie znajduje, przeto proponuje komisya budżetowa skreślenie tej nadwyżki w kwocie 400 zł., uznając kwotę 1.000 zł. na ten cel jako zupełnie wystarczającą.

Pod pozycyą 32. b) „Maszynista“ żąda Wydział krajowy o 60 zł. więcej, wskutek podwyższonej płacy maszyniście, przyznanej uchwałą Wydziału krajowego z dnia 16. lutego 1886. w kwocie . . . . . 600 zł.

Pod pozycyą 32. h) „Czyszczenie kloak i wywóz nieczystości“ preliminuje Wydział krajowy na podstawie wynikłości zamiast 300 zł. . . . . 320 zł.

Komisya budżetowa przyjmuje obie te pozycye; również przyjmuje komisya pod poz. 32. m) „Konserwacya i adaptacya budynku i obejścia gmachu sejmowego“ kwotę przez Wydział kraj. żądaną 3.400 zł. to jest o . . . . . 1.000 zł.
więcej jak w roku zeszłym, na podstawie przecięcia z trzech lat ostatnich.

Zmniejszenia pojedyńczych pozycyj w stosunku do uchwalonych kwot na r. 1886. zachodzą w pozycyach następujących:

poz. 26. g) „Dodatki osobiste“ dla 2 rewidentów o . . . . . 22 zł.
mniej z powodu iż w r. 1887. otrzymają pierwsze pięciolecie — zaś dla praktykantów z tego samego powodu *mniej* o . . . . . 30 „

poz. 29. „Pensye i zaopatrzenia“ o . . . . . 102 zł.
mniej, ponieważ zamknięto pensyę:
Mochnackiej Eleonorze . . . . . 280 zł.
Niewiadomskiej Maryi . . . . . 90 „
Karmalitowej Kunegundzie . . . . . 197 „
Razem 567 zł.
natomiast przyznano:
Kuźniarowi, woźnemu . . . . . 465 „
Różnica j. w. 102 „

poz. 30. „Dary z łaski“ *mniej* o . . . . . 428 „
ponieważ zamknięto dar z łaski Rzepińskiej . . . . 120 zł.
i nie wstawiono zapomóg udzielonych przez W. Sejm jednorazowo
w kwocie . . . . . 608 „
Razem 728 zł.
natomiast przyznano 3 siostrom Kopertyńskim . . . . . 300 „
Różnica j. w. . 428 „

Komisya budżetowa wnosi nadto, w załatwieniu otrzymanych petycyj, subwencye jednorazowe: dla Rozalii Piotrowskiej L. s. 213. p. 148. jak w roku zeszłym . . 200 zł.
dla Wandy Dziubińskiej L. 168s/108p. wdowy po praktykancie rachunkowym, zmarłym r. b. po $2^1/_2$ latach służby i obarczonej sześciorgiem dzieci . . . . . 200 zł.

Zarazem wnosi komisya budżetowa przejście do porządku dziennego nad petycyami: Antoniny Ożwadowej L. 156s./101 p. i Waleryi Łopuszańskiej L. 139s./87 p., dalej Józefy Koestlichowej L. 322s./246 p. i Tekli Rudnickiej L. 318s./242 p.

Pozycya 31. *a)* „Wydawnictwo rozporządzeń krajowych“ zamiast uchwalonych
w roku 1886. . . . . 5.400 zł.
wnosi Wydział krajowy . . . . . 5.000 „
to jest *mniej* o 400 zł. na podstawie przecięcia. Ponieważ przecięcie wynosi nie 5.000 zł., lecz tylko 4.564 zł., obniża komisya budżetowa pozycyę tę o dalsze 500 zł. i preliminuje w pozycyi 31. *a)* . . . . . 4.500 zł.

Dalej pod pozycyą 32. *g)* „Zgartywanie i wywóz śniegu“ zamiast 150 zł. 100 „
czyli *mniej* o . . . . . 50 „

Poz. 32. *i)* „Zabezpieczenie od ognia“ zamiast . . . . . 342 „
preliminuje Wydział krajowy . . . . . 260 „
to jest *mniej* o . . . . . 82 „

Obie powyższe pozycye również na podstawie trzechletniego przecięcia.

Wszystkie inne pozycye, preliminowane w tej samej wysokości jak w roku zeszłym, uznaje komisya za uzasadnione.

Komisya budżetowa wnosi zatem

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Pozycya 17. „Płace urzędników oddziału konceptowego . . . . . 35.500 zł.
„ 18. „ „ „ rachunkowego . . . . . 47.350 „
„ 19. „ „ „ kasowego . . . . . 10.670 „
„ 20. „ „ „ technicznego . . . . . 10.960 „
„ 21. „ „ „ sanitarnego . . . . . 2.300 „
„ 22. „ „ „ statystycznego . . . . . 3.540 „
„ 23. „ „ „ manipulacyjnego . . . . . 17.860 „
„ 24. *a)* „Dyurniści dla oddziału konceptowego . . . . . 8.432 „
Do przeniesienia . . 136.612 zł.

		Z przeniesienia . .	136.612 zł.
Pozycya	24. *b)* „Dyurniści dla oddziału rachunkowego		11.943 „
„	24. *c)* „ „ technicznego		4.869 „
„	24. *d)* „ „ statystycznego		1.934 „
„	24. *e)* „ „ manipulacyjnego“		10.640 „
„	24. *f)* „Na zastępstwo urzędników“		1.120 „
„	25. „Zasługi“		3.900 „
„	26. „Emolumenta“		13.883 „
„	27. „Remuneracye“		2.845 „
„	28. „Koszta podróży i dyety“		5.400 „
„	29. „Pensye i zaopatrzenia“		9.144 „
„	30. „Dary z łaski“		1.660 „
„	31. „Potrzeby kancelaryjne“		16.800 „
„	32. „Gmach krajowy i jego utrzymanie“		7.239 „
„	33. „Zaliczki na płace urzędników“		6.000 „
		Suma rubryki II. . .	233.989 zł.

Smarzewski
przewodniczący.

Kaźmierz Badeni
sprawozdawca.

Do rubryki II. wydatków budżetu krajowego.

Poz. 33. b) Zaliczka dla Stanisława Chudzikiewicza, kancelisty Wydziału krajowego, zwrotna w 120 miesięcznych ratach . . . . . 1.000 zł.

„ *33. c)* Zaliczka dla Michała Hermińskiego, woźnego Wydziału krajowego, zwrotna w 120 miesięcznych ratach . . . . . 500 „

Suma rubryki II. 235.489 zł.

Nad petycyami do L. s. 748 i 752 przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Smarzewski,
przewodniczący.

Kaźmierz Badeni,
sprawozdawca.

Rubryka III.

Koszta leczenia ubogich chorych w szpitalach krajowych, zagranicznych i wojskowych.

Wydział krajowy preliminuje koszta leczenia ubogich na rok 1887. w kwocie 670.000 zł., o 15.000 zł. więcej, niż uchwalono na rok 1886., zaś o 29.686 zł. mniej jak w r. 1885. wydano i opiera tę kwotę na następującem obliczeniu:

Dla krajowego szpitala powszechnego we Lwowie preliminuje	132.000	zł.
„ „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie „	117.000	„
„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie „	125.000	„
razem . .	374.000	zł.

Obliczenia tych szpitali nie są oparte na trzechletniem przecięciu, dla tego, że w ostatnich latach zalikwidowanie bardzo znacznych zaległości, dziś już nie istniejących, spowodowało wypłatę wyjątkowo wysokich kwot. I tak zamknięcie rachunkowe roku 1883. wykazało w tych 3 zakładach 467.934 zł., w r. 1884.: 550.191 zł., a w r. 1885.: 426.784 zł. Wydatek w trzech ostatnich latach wynosił zatem przeciętnie 481.636 zł. Uzasadnienie kwot preliminowanych w trzech wymienionych szpitalach na rok 1887. zostało roztrząsane w osobnych sprawozdaniach komisyi budżetowej o tych szpitalach i kwoty preliminowane uznane zostały za słuszne i prawdopodobne.

W następujących szpitalach, w których nie zachodziły w latach ostatnich okoliczności wyjątkowe, Wydział krajowy opiera preliminowanie na trzechletniem przecięciu, które wykazuje:

dla c. k. kliniki w Krakowie	26.411	zł.
„ 23 szpitali prowincyonalnych w kraju .	193.730	„
„ szpitali zagranicznych	69.111	„
„ „ wojskowych	1.509	„
„ innych wydatków, (zaliczek i zwrotów)	10.735	„
razem	301.496	zł.

Dla wszystkich szpitali tedy kwota prawdopodobna na rok 1887. przedstawia się w wysokości 675 496 zł.

Strąciwszy od tej sumy wydatków przeciętną wynikłość dochodów od gmin, od samopłacących i innych rozmaitych w kwocie 36.746 zł., pozostaje kwota wydatków 638.750 zł.

Ze względu jednak, że w obliczeniu tem wstawione przeciętne kwoty są mniejsze od wypłaconych kwot w ostatnim roku 1885.:

w klinice krakowskiej o kwotę . . . . . 4.537 zł.
a w 23 w szpitalach prowincyonalnych o . . 13.185 „
razem o . . 17.722 zł.

przeto po doliczeniu tej różnicy wynik okazuje 656.472 zł. Uwzględniając dalej, że ilość dni leczenia w krajowych szpitalach i zakładach zwiększa się z roku na rok,

wynosiła bowiem w roku 1883.: 940.597
„ „ „ 1884.: 984.882
„ „ „ 1885.: 1,047.727

przypuścić należy, że i w r. 1887. się podniesie.

Przyjmując tedy, że spodziewany przyrost dni leczenia podwyższy wyżej obliczony wynik 656.472 zł. tylko o 2%, to jest o 13.129 zł., otrzymamy przybliżoną sumę potrzebną w kwocie 669.601 zł., czyli w zaokrągleniu 670.000 zł.

Takie jest rozumowanie i obliczenie Wydziału krajowego, z którem komisya budżetowa zgadza się zupełnie i wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy w rubr. III. wydatków „Koszta leczenia ubogich“ wstawić sumę 670.000 zł.

Wobec ciągłego wzrostu dni leczenia i wydatku z funduszu krajowego w szpitalach prowincyonalnych, komisya budżetowa w roku zeszłym zastanawiała się nad środkami pewnego wstrzymania tego wzrostu w zakładach, które nie znajdują się bezpośrednio pod zarządem Wydziału krajowego, gdzie zatem oszczędności mogą być tylko pośrednio, przez redukcyę taks leczenia osiągnięte. Komisya budżetowa zwróciła uwagę Wydziału krajowego na różnicę wysokości taks leczenia w poszczególnych szpitalach prowincyonalnych, które to różnice nie wszędzie wydawały się komisyi należycie uzasadnione i wniosła następujące uchwały przez Wysoki Sejm na posiedzeniu 21. Stycznia 1886. przyjęte:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by

1. Ponownie ściśle zbadał podstawy ustanowienia taks leczenia w szpitalach prowincyonalnych i przedłożył Wysokiemu Sejmowi przy preliminarzu na r. 1887. poszczególne budżety tych szpitali.
2. By zbadał i Wysokiemu Sejmowi sprawę zdał, czy powodem wzrostu wydatków rubr. III. nie są nadużycia zwierzchności gminnych przy wydawaniu świadectw ubóstwa, a ewentualnie w jaki sposób te nadużycia usunąćby się dały.“

Wydział krajowy w obszernem sprawozdaniu (L. 66.661) wyłuszczył podstawy taks leczenia dla całego państwa austryackiego obowiązujące, wykazał ich uzasadnienie i wyraził przekonanie, które komisya budżetowa dzieli, że nie ma potrzeby odstąpić w czemkolwiek od zasad kierujących ustanowienia taks szpitalnych. Co się tyczy poszczególnych taks w szpitalach prowincyonalnych, Wydział krajowy, przedkładając budżety tych szpitali donosi, że w ciągu r. 1886. w pięciu szpitalach obniżył taksy, a mianowicie w Biale, Stanisławowie i Sokalu z 55 na 50 ct., w Nowym Sączu z 54 na 49 ct., a w Złoczowie z 50 na 45 ct.

W ogóle wysokość taks leczenia w naszych szpitalach prowincyonalnych wygórowaną zwać nie można, jeżeli je porównamy z taksami w innych krajach Austryi. W niższej Austryi bowiem taksy te wynoszą od 63 do 86 ct. (z wyjątkiem szpitali w Baden i Horn, gdzie pobierają tylko 52 ct.), w wyższej Austryi 60 do 80 ct., w Salzburgu 1 zł., w Styryi 60 do 92 ct., w Karyntyi i Krainie 70 ct., w Wybrzeżu 61 do 84 ct., w Dalmacyi 67 do 77 ct., w Tyrolu 57 do 92 ct. (z wyjątkiem Zell, gdzie taksa wynosi tylko 49 ct.), w Czechach 50 do 84 ct. (z wyjątkiem szpitali w Chlumec, Neuhaus, Pardubicach i Bidżowie, gdzie pobierają tylko 46 do 48 ct.), w Morawie 64 do 94 ct., w Szląsku 80 ct., a w Bukowinie 60 do 80 ct.

Jednak nie można zaprzeczyć, że wzrost taks leczenia od r. 1869. do r. 1879. był nienaturalny, nie wytworzony odpowiedniem podrożeniem głównych artykułów i potrzeb, i zdradzał dążność do opędzania za pomocą taks wydatków bezpośrednio na chorych nie łożonych. I tak w r. 1869. szpital w Śniatynie pobierał tylko 32 ct., w Brodach, Tarnopolu i Tarnowie 35 ct., w Sączu, Stanisławowie, Jaśle i Rzeszowie 37 do 38 ct., w Brzeżanach, Stryju i Kołomyi 40 ct., w Bochni i Przemyślu 42 ct., w Drohobyczu, Wadowicach i Zaleszczykach 43 ct., w Sanoku, Samborze i Złoczowie po 45 ct. i tylko w Biale 50 ct.

W następnych dziesięciu latach (1869. do 1879.) wzmogły się taksy (z wyjątkiem Białej, Zółkwi i Zaleszczyk, gdzie przyrost wynosił tylko 10 do 15%) o 33, 40, 50, 60 a nawet w Śniatynie o 70%. Dopiero w r. 1879. nastąpiło w tym kierunku opamiętanie się i zwrot ku zmniejszeniu, które w niektórych szpitalach w ostatnich sześciu latach wynosiło 10%, a w Kołomyi nawet 15%.

Komisya budżetowa sądzi po należytem zbadaniu budżetów szpitalnych, że taksy szpitalne w Podhajcach, Samborze, Sanoku, Sokalu, Stryju i Tarnopolu możnaby cokolwiek obniżyć, mianowicie w szpitalu Tarnopolskim z 51 na 46 ct., w Sokalskim z 50 na 47 ct., a w Stryjskim z 60 na 54 ct., ponieważ przeciętna wynikłość wydatków trzech lat ostatnich (1883., 1884., 1885.), po potrąceniu własnych dochodów wykazuje w tych szpitalach tylko wyż oznaczoną potrzebę.

W szpitalach w Sanoku i w Podhajcach przeciętna trzy-letnia potrzeba wymaga: w pierwszym tylko 59 ct. zamiast 60 ct. istniejącej taksy, w drugim tylko 53 ct. zamiast rzeczywiście pobieranych 55 ct. taksy, nadto w obu tych szpitalach administracya z łatwością mogłaby osiągnąć dalsze oszczędności, tak że w Sanoku taksa 55 ct., a w Podhajcach taksa 50 ct. powinnaby wystarczyć.

Najgorzej przedstawia się budżet szpitala Samborskiego. Ten szpital nie ma obowiązku znacznych spłat kapitału, jak szpitale w Stryju i Sanoku, pomimo to pobiera jak Stryjski szpital najwyższą taksę na prowincyi 60 ct., ale i ta jeszcze nie wystarcza na opędzenie wydatków, które w przecięciu trzech lat ostatnich wynosiły 22.968 zł. za 37.236 dni leczenia, a zatem dzień leczenia kosztował 62 ct. Tutaj przeto energiczne kroki władzy dozorującej byłyby wskazane celem zaprowadzenia lepszej i oszczędniejszej administracyi, przy której taksa 55 ct. niewątpliwie wystarczyćby powinna.

Komisya budżetowa, czyniąc te uwagi, żywi nadzieję, że Wydział krajowy według możności je uwzględni — i nie wnosi wyraźnych poleceń, które w sprawach administracyjnych zarządowi Wydziału krajowego bezpośrednio nie podlegających nie zawsze byłyby ściśle wykonalne.

Wracając do drugiego punktu zeszłorocznego polecenia, komisya budżetowa nie wątpi, że liczba wypadków, w których wykryto wyraźne nadużycia zwierzchności gminnych w wystawianiu świadectw ubóstwa i dowiedziono, że świadectwa te z prawdą są niezgodne, tudzież wypadków urzędowo stwierdzonych uchylania się służbodawców od obowiązku płacenia za leczenie sług, nie jest tak znaczna, ażeby mogła stanowczo wpłynąć na wzrost dni leczenia. Jednak rzut oka na budżety szpitali prowincyonalnych poucza, że w poszczególnych miejscowościach znaczne zachodzić muszą różnice w zapatrywaniu i praktyce przy dopuszczaniu chorych do bezpłatnego leczenia, że pojęcie ubóstwa i niemożności płacenia nie jest wszędzie równe. Jest to jedyne tłómaczenie faktu uderzającego, że liczba płacących za siebie chorych przedstawia w stosunku do chorych na koszt kraju leczonych tak ogromne różnice w poszczególnych szpitalach. I tak kwota od płacących za siebie chorych otrzymana tworzy: w Drohobyczu 19%, w Biale 18%, w Śniatynie 17%, w Kołomyi 15%, w Przemyślu i Samborze 13%, w Stanisławowie 11% kwoty za ubogich przez fundusz krajowy dostarczanej. Stosunek płacących za siebie chorych do uwolnionych od opłaty w tych szpitalach może być uważany za korzystny lub przynajmniej normalny. Natomiast widzimy, że w szpitalu w Tarnopolu kwota od płacących za siebie

wynosi tylko 6% kwoty przez fundusz krajowy płaconej, w Brodach już tylko 5½%, w Podhajcach i w Sokalu 5%, w Tarnowie i Złoczowie 4%, w Jaśle 3%, a w Wadowicach już tylko 1%! (23 zł. od płacących, 1.955 zł. od funduszu krajowego).

Któż zaprzeczyć może, że w szpitalu Wadowickim inną, niewłaściwą miarę przykładają do bezpłatnego leczenia chorych, jak w Drohobyczu lub w Biale, gdy przecież nikt nie zechce twierdzić, iż w Wadowickim powiecie panuje tak wyjątkowe ubóstwo, że w Drohobyckim lub Bialskim powiecie 18 lub 19 razy więcej osób zdołają opędzić koszta leczenia.

Na podstawie tych dat i faktów, komisya budżetowa wyraża przekonanie, że wystawianie świadectw ubóstwa przez zwierzchności gminne i uchylanie się służbodawców od obowiązku płacenia za sług w powiatach do okręgu szpitala Tarnowskiego, Złoczowskiego, Jasielskiego, a szczególnie do szpitala Wadowickiego należących, powinny być przedmiotem ścisłych badań Wydziału krajowego.

Wydział Rady powiatowej Turzańskiej w petycyi l. 133. prosi o 5.000 zł. bezzwrotnej subwencyi z funduszu krajowego na utworzenie szpitala powiatowego w Turce.

Zważywszy, że dotąd zebrano w powiecie Turzańskim dopiero 15.000 zł. na utworzenie funduszu szpitalnego, że zatem udzielenie subwencyi z funduszu krajowego w kwocie 5.000 zł. nie doprowadzi jeszcze do takiej sumy, jaka potrzebną jest, aby utworzyć szpital, zasługujący na cechę publicznego i powszechnego, t. j. takich rozmiarów, ażeby za pomocą umiarkowanej taksy leczenia mógł się utrzymać w odpowiednich warunkach;

Zważywszy dalej, że kraj, ponoszący już całość kosztu leczenia ubogich chorych, nie powinien być pociągnięty do ponoszenia kosztów założenia nowych zakładów leczniczych, których utworzenie wyłącznie zadaniem powiatów, gmin lub korporacyj być winno;

Zważywszy nareszcie, że w powiecie Turzańskim, w jedynym powiecie w kraju, gdzie jeden tylko lekarz i jeden tylko chirurg się znajdują, wypadałoby raczej za pomocą subwencyonowania przez powiat lub gminy pomnożyć personal leczniczy, nim się pomyśli o utworzeniu szpitala bez należytych warunków bytu;

Komisya budżetowa nie może Wysokiemu Sejmowi doradzać udzielenie upraszanej subwencyi i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą Wydziału powiatowego w Turce l. 133. Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Smarzewski,
przewodniczący.

Otton Hausner,
sprawozdawca.

Rubr. IV.

Koszta szczepienia.

Referent p. Goldman.

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce ogólną kwotę 55.900 zł., o 2.000 zł. mniej niż na r. 1886., a to z powodu zmniejszonego przecięcia z ostatnich trzech lat w poz. 36. „na koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy". Na koszta te preliminowano na r. 1886. kwotę 56.000 zł., przecięcie zaś z lat 1883, 1884 i 1885 wynosi tylko 54.000 zł.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Rubr. IV. Koszta szczepienia

poz. 35.	utrzymanie i odświeżanie krowianki	1.600	zł.
„ 36.	koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia . . .	54.000	„
„ 37.	premie dla lekarzy odszczególniających się przy szczepieniu ospy . .	300	„
	razem . .	55.900	zł.

Rubr. V.

Wydatki sanitarne.

Referent p. Goldman.

Zgodnie z uchwaloną na rok 1886. kwotą i na podstawie przeciętnej z trzech lat Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce 8.000 zł., jako $^1/_3$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych, oraz koszta podróży lekarzy z powodu komisyj w sprawach sanitarnych z czasu przed 1. Października 1879. Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym wstawia tę kwotę i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Rubr. V. Koszta sanitarne

poz. 38.	$^1/_3$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych	8.000	zł.

Lwów, dnia 10. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Goldman.

Rubryka VI.

Zasiłki dla zakładów dobroczynności.

(Stronica 24).

Sprawozdawca p. Stanisław Stadnicki.

Wydział krajowy preliminuje na rok 1887. w tej rubryce same stałe wydatki, od dłuższego już czasu corocznie uchwalane; — oprócz nowej pozycyi 47ej w której dla Zakładu chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie pod nazwą „Przytulisko św. Józefa“ kwotę 500 zł. preliminuje. — Komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym uchwalenie tych pozycyi bez zmiany. — Nadto w uwzględnieniu petycyi l. 286 S./211 p. wstawia pozycyę 44. b) w kwocie 500 zł.

Odnośnie do poz. 41. „Dom ubogich i sierót w Krakowie“ obciążającej budżet krajowy począwszy od r. 1855. znaczną kwotą 5.424 zł., powtarza Komisya budżetowa, — już w przeszłorocznem sprawozdaniu tejże Komisyi wyrażone mniemanie, — iż ostateczne wyjaśnienie słusznych pretensyi Reprezentacyi kraju do Wys. c. k. Rządu o zwrot, względnie płacenie w przyszłości z funduszów państwowych powyższej subwencyi, — byłoby wielce pożądanem.

Zgodnie z wnioskami Komisyi budżetowej wypadłyby wydatki uchwalone na rok 1887. do Rubr. VI. jak następuje:

Rubr. VI. poz. 39.	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	900	zł.
„ 40.	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach	300	„
„ 41.	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424	„
„ 42.	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie .	1.000	„
„ 43.	Komitet ochronek w Krakowie	550	„
„ 44. a)	Towarzystwo ochronek chrześciańskich we Lwowie . .	500	„
„ 44. b)	Zarząd Zakładu osieroconych dziewcząt imienia ks. Józefa Ziemiańskiego w Przemyślu	500	„
„ 45.	Zarząd Towarzystwa opieki weteranów z r. 1831. w Krakowie, datek jednorazowy	1.000	„
„ 46.	Komitet wykonawczy Tow. opieki weteranów z r. 1831. we Lwowie, datek jednorazowy	1.000	„
„ 47.	Zakład dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie pod nazwą „Przytulisko św. Józefa“	500	„
	Razem . .	11.674	zł.

Tem samem załatwiono petycye pod l. 286. S./211. p., 100. S./50 p., 294. S./219. p., 219. S./154. p., 160. S./103. p., 374. S./288. p., 458. S./350. p.

Co do dalszych petycyi, które Komisyi budżetowej przekazanemi zostały, a do Rubr. VItej się odnoszą, Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyami l. 298. S./223. p. Leonardy Hammermüller, ksieni P. P. Benedyktynek w Przemyślu, o bezprocentową pożyczkę 20.000 zł. na rozszerzenie budynku szkolnego; — i l. 464. S./356. p. Dyrekcyi galicyjsk. Stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami o zapomogę, —

przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Lwów, dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Stanisław Stadnicki.

Rubryka VII.

Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.

Sprawozdawca poseł Władysław Sapieha.

Pozycya 48. Akademia umiejętności w Krakowie . . . . 18.000 zł.
(Pozycya 49. i 50. Sprawozdawca poseł Madeyski).
Pozycya 51. Szkoła żeńska w Jaworowie pp. Bazylianek . . . 500 „
Pozycya 52. Szkoła żeńska w Krakowie . . . . . 2.500 „
Pozycya 53. Szkoła żeńska w Krakowie św. Tomasza . . . 500 „
Pozycya 54. Szkoła żeńska w Krakowie pp. Augustyanek . . 500 „
Pozycya 55. Szkoła żeńska we Lwowie pp. Benedyktynek ormiańskich 1.000 „
Pozycya 56. Szkoła żeńska w Starym Sączu pp. Klarysek (Ls. 687). . 750 „
Pozycya 57. *a)* Szkoła żeńska w Stryju (Ls. 86/36 p.) subwencya dotychczasowa . . . . . 500 „
Pozycya 57. *b)* „ „ „ datek jednorazowy . 300 „

Komisya budżetowa proponuje podwyższenie dotychczasowej subwencyi z 500 na 800 zł. jedynie na rok 1887., a to z powodu, iż przy pożarze miasta Stryja zgorzał budynek, w którym szkoła się mieściła i całe wewnętrzne urządzenie 4-klasowej szkoły spłonęło, a gmina pożarem dotknięta nie jest w stanie wydatku tego z własnych funduszów ponieść.

Pozycya 58. Szkoła żeńska w Sanoku . . . . . 200 zł.
Pozycya 59. Szkoła żeńska w Jaśle (Ls. 282/207 p.) . . . 300 „
Pozycya 60. Szkoła ludowa OO. Dominikanów we Lwowie, dla nauczyciela języka ruskiego . . . . . 200 „
Pozycya 61. Szkoła wyznaniowa izraelicka w Brodach . . . 6.000 „
Pozycya 62. Zakład głuchoniemych we Lwowie (Ls. 82/32 p.):
a) na stypendya dla 50 wychowanków . . . . . 6.000 „
b) na utrzymanie zakładu . . . . . 500 „
Pozycya 63. Szkoła głuchoniemych Bardacha we Lwowie . . . 300 „
Pozycya 64. Zakład ciemnych we Lwowie . . . . . 2.000 „
Pozycya 65. Szkoła gimnastyczna „Sokół“ we Lwowie (Ls. 419/326 p.) 750 „
Pozycya 66. Szkoła sztuk pięknych w Krakowie, IX. rata umorzenia pożyczki 100.000 zł. na budowę gmachu . . . . . 7.000 „
(Pozycya 67. do 73. Sprawozdawca poseł Stanisław hr. Badeni).

Pozycya 74. Stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich i kursów przygotowawczych . . . . . 30.000 zł.

Pozycya 75. *a)* Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie . . . . . 3.000 „

Pozycya 75. *b)* Internatowi św. Jozafata, na utrzymanie 7 uczniów seminaryum nauczycielskiego w bursie (Ls. 332). . . . . 1.050 „

z zastrzeżeniem, iż ogólna liczba uczniów utrzymywanych w internacie wynosić musi co najmniej drugie tyle uczniów, ilu z funduszu krajowego będzie utrzymywanych.

Pozycya 76. Internatowi ruskiemu ks. Zmartwychwstańców we Lwowie, zasiłek na r. 1887. na utrzymanie uczniów . . . . . 4.500 „

Pozycya 77. Jedno stypendyum im. Matejki, dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie . . . . . 1.000 „

Pozycya 78. *a)* Wydawnictwo ruskich książek szkolnych . . . 2.000 „

Pozycya 78. *b)* (Sprawozdawca poseł Bobrzyński).

Pozycya 79. Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“ Ls. 177/114 p. . . 500 „

Pozycya 80. Zasiłek dla czasopisma „Muzeum“ Ls. 260/185 p. . . 500 „

Pozycya 81. Zasiłek dla czasopisma „Kosmos“ Ls. 131/79 p. . . 400 „

Pozycya 82. Zasiłek dla ruskiej gazety szkolnej (do rozporządzalności Wydziału krajowego) Ls. 613. . . . . 500 „

Pozycya 83. Zasiłek na utrzymanie w r. b. wyprawy naukowej, pracującej w archiwum watykańskiem, pod kierunkiem profesora Uniwersytetu jag. Stanisława Smolki . . . . . 1.500 „

Pozycya 84. Witowski Hipolit, były dyrektor szkoły żeńskiej w Bełzie, zaopatrzenie dożywotnie . . . . . 300 „

Pozycya 85. Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, do dyspozycyi Wydziału krajowego . . . . . 2.000 „

Petycye, do tej pozycyi należące, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia, a mianowicie:

Teodora Demkowa, Ls. 285/210 p.
Włodzimierza Luskina, Ls. 291/216 p.
Włodzimierza Gużkowskiego, Ls. 287/212 p.
Kazimierza Chodzińskiego, Ls. 161/104 p.
Ludwika Stasiaka, Ls. 104/34 p.
Michaliny Zdanowiczównej Ls. 119/69 p.
Alfreda Wildstossera, Ls. 129/77 p.
Antoniego Popiela, Ls. 522/405 p.
Ludwika Korzanowskiego, Ls. 561/435 p.
Leona Zawiejskiego, Ls. 572/440 p.
Bernarda Jarosiewicza, Ls. 574/443 p.
Stanisława Lewandowskiego, Ls. 790/620 p.
Eugeniusza Steinsberga, Ls. 804/629 p.
Stanisława Borzęckiego, Ls. 737/579 p.
Włodzimierza Tetmajera, Ls. 836 p.

Pozycya 86. Dla fundacyi „Macierz polska“ na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych . . . . . 3.000 „

Pozycya 87. Dla Towarzystwa „Proświta“ na wydawnictwo pism ludowych 1.000 „

Pozycya 88. *a)* Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studyom w szkole operacyjnej . . . . . 500 zł.

Pozycya 88. *b)* Dla wydawnictwa dziełek ludowych we Lwowie, jednorazowo (Ls. 788.) . . . . . 1.000 „

Pozycya 88. *c)* Towarzystwu „Przymierze braci“ jednorazowo (Ls. 259/184 p.) 300 „

Pozycya 88. *d)* Towarzystwu oświaty ludowej we Lwowie, jednorazowo (Ls. 410/317 p.) . . . . . 100 „

Pozycya 88. *e)* Wydziałowi Towarzystwa galicyjskiego leśnego, na wydawnictwo „Sylwana“ jednorazowo (Ls. 443/335 p.) . . . . . 100 „

Przejście do porządku dziennego proponuje komisya budżetowa nad następującemi petycyami:

Komitetu Towarzystwa rolniczego, o subwencyę na pokrycie kosztów wydawnictwa Tygodnika rolniczego (Ls. 193.) Nad petycyą krakowskiego Towarzystwa rolniczego, o subwencyę na wydawnictwo Tygodnika rolniczego proponuje komisya budżetowa przejście do porządku dziennego z tej uwagi, iż zdaniem komisyi Towarzystwo rolnicze krakowskie, pobierając z funduszów krajowych stały roczny zasiłek w kwocie 3.000 zł., powinno mieć dostateczny fundusz do wydawania Tygodnika rolniczego; dalej z uwagi, iż galicyjskie Towarzystwo gospodarskie, zasilane subwencyą w tej samej wysokości, wydaje pismo poświęcone interesom rolników i subwencyi na ten specyalny cel z funduszów krajowych nie otrzymuje; L. sejm. 103, 195, 379, 444, 550, 617, 757, 756, 741, 650, 614, 651, 292.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Sapieha.

Rubr. VII.

(Pozycye 49. i 50.)

Sprawozdawca: poseł Madeyski.

Poz. 49.	Rada szkolna krajowa, na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego (wedle specyalnego preliminarza)	387.824 zł.
„ *50.*	Sześciu Członków Rady szkolnej krajowej po 1.200 zł. . . .	7.200 „

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o poz. 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73.

Rubr. VII.

preliminarza krajowego na r. 1887.

Wysoki Sejmie!

Poz. 67. „Teatr polski w Krakowie“.

Z uwagi, iż według sprawozdania komitetu artystycznego, przez Wydział krajowy do nadzorowania teatru w Krakowie delegowanego, za czas od 1. Czerwca do końca Listopada 1886., dyrekcya teatru dołożyła wszelkich starań, aby teatr podnieść, uszlachetniła i urozmaiciła repertoar, wzmocniła personal przez przyjęcie kilku utalentowanych artystów, postarała się o nowe dekoracye, a przedstawienie niemal każde, jeżeli nawet nie odpowiada wszelkim wymaganiom artystycznym, nosi piętno staranności i chwalebnych usiłowań, — komisya budżetowa wnosi:

Pod poz. 67. *„Teatr polski w Krakowie“* . . . . . 8.000 zł.
do rozporządzalności Wydziału krajowego.

Poz. 68. „Teatr polski we Lwowie“ zasiłek stały — preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 4.200 „

Poz. 69. „Teatr polski i opera polska we Lwowie“.

Na posiedzeniu z dnia 22. Stycznia 1886. roku, przy uchwalaniu subwencyi dla teatru lwowskiego, powziął Wysoki Sejm uchwałę następującą:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zawiadomił Reprezentacyę miasta Lwowa, iż na przyszłość opera polska we Lwowie liczyć może na subwencyę krajową tylko pod tym warunkiem i w tej wysokości, jaką na ten sam cel Reprezentacya miasta Lwowa przeznaczyć zechce“.

Myślą przewodnią zeszłorocznej uchwały, na wniosek komisyi budżetowej powziętej, była nie chęć zmniejszenia subwencyi krajowej a tem samem uzyskania w tej pozycyi pewnej oszczędności, lecz przeciwnie, zwrócenie uwagi Reprezentacyi m. Lwowa, iż jest jej obowiązkiem wspólnie z Reprezentacyą kraju przyczynić się do rozwoju i podniesienia opery polskiej, a zarazem, przysparzając dyrekcyi opery znaczniejszej subwencyi, módz żądać pomyślniejszych niż dotąd rezultatów subwencyi. Reprezentacya m. Lwowa nie uchwaliła wprawdzie subwencyi w tej wysokości, jaką dotąd Wys. Sejm dla opery preliminował, t. j. 10.000 zł., oświadczyła jednak gotowość wypłacania subwencyi w kwocie 5.000 zł., począwszy od r. 1887.

Cel więc zeszłoroczną uchwałą zamierzony został osiągnięty, a Reprezentacya miasta Lwowa uznała zasadę przez Wys. Sejm w roku zeszłym wypowiedzianą, iż jest jej obowiązkiem przyczyniać się do podniesienia opery we Lwowie. Podnieść tu zresztą należy, że Reprezentacya m. Lwowa, podjąwszy kroki dla rozpoczęcia w najbliższej przyszłości budowy teatru polskiego we Lwowie, dała tem samem najlepszy dowód dbałości o los teatru polskiego we Lwowie i chęci ponoszenia na ten cel znacznych ofiar.

Wobec tego stanu rzeczy komisya budżetowa sądzi, iż Wys. Sejm mając możność uchwaleniem subwencyi w dotychczasowej wysokości przysporzyć operze polskiej subwencyę o 5.000 zł. wyższą, zechce i na r. 1887 przyznać teatrowi polskiemu we Lwowie na dramat i operę subwencyę w dotychczasowej wysokości, t. j. 20 000 zł.

Wnosząc, by subwencya ta jak dotąd tak i nadal do rozporządzalności Wydziału krajowego pozostawioną była, i dodając jak w latach zeszłych zastrzeżenie, iż wypłacenie subwencyi zależeć ma od stwierdzenia przez rzeczoznawców, że wykonanie oper podczas 30 wieczorów odpowiadać ma wymaganiom artystycznym, sądzi komisya budżetowa, iż będzie rzeczą Wydziału kraj. w roku bieżącym ściślej niż dotąd żądać spełnienia powyższego warunku. Zdaniem komisyi, stan opery polskiej w roku zeszłym, z wyjątkiem kilku gościnnych występów pierwszorzędnych artystów, wypłacenie subwencyi w całości nie usprawiedliwił; komisya artystyczna w sprawozdaniu swem stwierdza, iż personal wiele pozostawiał do życzenia, posługiwano się albo początkującymi śpiewakami bez szkoły, albo emerytami bez głosu — chóry straciły wiele z dawnej siły; orkiestra już dawniej nie silna, jeszcze więcej osłabła; komisya artystyczna, podnosząc z uznaniem przedstawienia, w których brali udział Kochańska, Mierzwiński i Russel, dodaje, iż nie wszystkie przedstawienia innych oper odpowiadały nawet skromnym wymaganiom artystycznym. W konkluzyi wprawdzie oświadcza komitet, iż dyrekcya opery zasłużyła na wypłatę subwencyi — konkluzya ta jednak zostaje w rażącej sprzeczności z całem sprawozdaniem.

Komisya budżetowa wypowiada życzenie, by Wydział krajowy zażądał od komisyi artystycznej sprawozdań kwartalnych, któreby dawały możność Wydziałowi krajowemu czynienia dyrekcyi teatru uwag, dawania wskazówek lub stawiania warunków, od spełnienia których zależeć będzie wypłata subwencyi.

Jest rzeczą Wydziału krajowego rozważyć, czy nie należałoby obecnej Komisyi artystycznej liczebnie wzmocnić przez zamianowanie nowych członków lub zastępców.

Wydział krajowy ma przez odmówienie wypłaty subwencyi w całości *lub w części*, przez odroczenie wypłaty aż do spełnienia pewnych warunków, dostateczną sposobność wywierania na dyrekcyę stanowczego wpływu w tym kierunku, by cel subwencyi w granicach możliwości osiągniętym został.

Co do dramatu i komedyi, zwraca komisya budżetowa uwagę Wydziału krajowego, iż jakkolwiek jest rzeczą zupełnie naturalną, że przedsiębiorstwo teatralne jako takie przedewszystkiem przedstawia takie utwory, które mu powodzenie materyalne zapewniają, to jednak jest właśnie celem subwencyi, by umożliwić pielęgnowanie także i tego działu literatury dramatycznej, który choć tłumów do teatru nie ściąga, daje jednak teatrowi cechę czynnika dodatniego w rozwoju narodowym i cywilizacyjnym kraju. Szczególną należy zwrócić uwagę na przedstawienia niedzielne w tej myśli, by one stanowiły dla klas uboższych i pracujących, a w tym dniu powszechnie do teatru uczęszczających, pokarm zdrowy i uszlachetniający.

Nakoniec komisya wypowiada życzenie, by sprawozdania komisyi artystycznej i uwagi lub wskazówki, jakie Wydział krajowy dyrekcyi teatru uczynić uzna za stosowne, były przedmiotem albo osobnego sprawozdania Wydziału krajowego, albo były w całości umieszczane w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego.

W myśl powyższych uwag komisya budżetowa wnosi:

Poz. 69. „Teatr polski i opera polska we Lwowie“

do rozporządzalności Wydziału krajowego:

a) dramat i komedya . . . . . 10.000 zł.

b) opera . . . . . 10.000 „

z zastrzeżeniem, iż zostanie przez rzeczoznawców stwierdzone, że wykonanie oper podczas 30 wieczorów odpowiadało wymaganiom artystycznym. Tem samem załatwioną jest petycya l. 573. dyrekcyi teatru we Lwowie o przyznanie subwencyi dla dramatu i opery na r. 1887.

Nad petycyą l. 97. Emila Derynga, o subwencyę na otworzenie szkoły dramatycznej we Lwowie, przechodzi się do porządku dziennego.

Poz. 70. „Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa Besida“.

Z uwagi, iż komisya artystyczna dla nadzorowania teatru przez Wydział krajowy ustanowiona, wyraża się bardzo korzystnie o stanie teatru i działalności dyrekcyi — preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 5.000 zł.

Nad petycyą L. 429 zarądu Towarzystwa „Besida“ o podwyższenie subwencyi do kwoty 8.000 zł. przechodzi się do porządku dziennego, z powodu, iż zarząd Towarzystwa prośbę uzasadnia głównie potrzebą utrzymania i wystawiania operetek francuskich, co ze stanowiska przedsiębiorstwa może być usprawiedliwionem, lecz nie przyczynia się wcale do spełnienia zadań teatru pod względem narodowym i cywilizacyjnym, a tem samem nie powinno wpłynąć na podwyższenie subwencyi.

Poz. 71. „Towarzystwo muzyczne w Krakowie“

preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 800 zł.

Poz. 72. „Towarzystwo muzyczne we Lwowie“

preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 3.000 „

Tem samem załatwioną jest petycya L. 541, którą Wydział galic. Towarzystwa muzycznego przedłożył sprawozdanie z czynności za rok ubiegły.

Poz. 73 a). „Towarzystwo „Harmonia“

preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 300 zł.

Nad petycyą L. 141 zarządu Towarzystwa „Harmonia“ o udzielenie jednorazowej subwencyi w kwocie 1.500 zł. przechodzi się do porządku dziennego z powodu, iż Wys. Sejm uznając potrzebę tego Towarzystwa corocznie mu subwencye przyznaje, a nadto Wydział kr. ze swej strony udziela mu znacznego zasiłku z funduszu dyspozycyjnego; wobec już dłuższego istnienia Towarzystwa, jest rzeczą skrzętnego zarządu wyjednać dla „Harmonii“ takie poparcie i uznanie u publiczności, by Towarzystwo o własnych siłach a przy corocznych zwykłych subwencyach Wys. Sejmu i Reprezentacyi m. Lwowa pomyślnie rozwijać się mogło.

Poz. 73. b). „Towarzystwo spiewackie „Lutnia“ (L. p. 470) prosi o subwencyę na utrzymanie fachowej szkoły spiewu. Wys. Sejm w preliminarzu na rok 1886. przyznał dla „Lutni“ jednorazowy datek w kwocie 200 zł. na założenie szkoły spiewu choralnego. Szkoła ta weszła w życie z d. 1. Września 1886 a wedłng zdania ludzi kompetentnych prowadzoną jest dobrze i będzie bardzo pożyteczną.

Z uwagi, że utrzymanie szkoły właśnie w roku pierwszym jest trudnem, że nieznaczna subwencya, która w latach późniejszych powinna być zbędną, udzielona w pierwszym roku może umożliwić rozwój szkoły, —

z uwagi, iż jest rzeczą notorycznie znaną, iż szkoła spiewu solowego i choralnego w gal. Towarzystwie muzycznem w stosunku do innnych działów mniej przychylnie się rozwija,

komisya budżetowa wnosi:

„Towarzystwu spiewu „Lutnia“ na utrzymanie szkoły spiewu solowego i choralnego jednorazowo 200 zł.

W roku bieżącym weszły podobnie jak w latach zeszłych liczne petycye o stypendya lub zasiłki na kształcenie się w spiewie i muzyce.

O subwencye na kształcenie się w śpiewie proszą:

Kazimiera Heller,
Amalia Abendroth,
Janina Babińska,
Marya Iżak,
Marya Frenkel-Niwińska,
Felicya Romanowska,
Jadwiga Nowolecka,
Stanisława Heumann,
Helena Lubaczewska,
Rudolf Bernhardt.

O subwencye na kształcenie się w grze na fortepianie proszą:

Mieczysław Kotkowski,
Wanda i Cecylia Podgórskie.

Maurycy Stierer prosi o subwencyę na dalsze kształcenie się w grze na skrypcach.

Mikołaj Bojarski wniósł petycyę o subwencyę dla kształcenia się w grze na kontrabasie.

Komisya budżetowa wnosi:

Petycye l. 243., 538., 459., 434., 451., 404., 42., 175., 55., 623., 300., 382., 376., 513. odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia, odnośnie do kwoty 2.000 zł. przyznanej Wydziałowi krajowemu do dyspozycyi rubr. VII. poz. 85. „dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach“, polecając w szczególności petycyę Kazimiery Heller.

Lwów 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Stanisław Badeni.

Rubr. VII.

(Pozycya 78 b).

Sprawozdaniem z dnia 14. Września 1886. l. 10.094, proponuje Wydział krajowy przywrócenie pozycyi 1000 zł. na nagrody za najlepsze podręczniki dla szkół średnich, zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej.

Komisya budżetowa podziela w zupełności motywa, któremi Wydział pozycyę tę uzasadnia:

„W obec niedostatków, jakie dotychczasowe podręczniki szkolne wykazują, a zwłaszcza w obec zmian, jakie c. k. Ministeryum wyznań i oświaty rozporządzeniem z d. 26. maja 1884. l. 10.128 tak w planie naukowym jako też w sposobie udzielania poszczególnych przedmiotów poczyniło, dotychczasowe podręczniki muszą być zmienione".

„Wydawnictwo naszych podręczników winno być ujęte w pewien określony porządek i system. Nie można sprawy tej pozostawić jedynie gorliwej nieraz i skrzętnej lecz niemniej przypadkowej pracy jednostek, lecz należy ją podjąć władzy publicznej i zapomocą pewnego systematycznego na przyszłość programu nadać jej kierunek trwały i jasno wypowiedziany".

Natomiast Komisya budżetowa nie może tak bezwzględnie zgodzić się z dalszymi szczegółami przeprowadzenia sprawy, które Wydział krajowy w sprawozdaniu swem przedstawia.

I tak, poruczając kierownictwo wydania nowych podręczników c. k. Radzie szkolnej krajowej, wyklucza Wydział krajowy myśl osobnej Komisyi, którąby się zadaniem tem wyłącznie zajęła. Komisya budżetowa sądzi zaś, że właśnie utworzenie Komisyi wydawnictwa książek szkolnych pod powagą i z ramienia Rady szkolnej rzeczą jest w tym przypadku nadzwyczaj wskazaną. Jest to bowiem jedyny sposób, ażeby około ważnej pracy skupić najlepsze siły fachowe, jakiemi kraj rozporządza w rozlicznych przedmiotach nauki udzielanej w szkołach średnich.

Tak samo nie godzi się Komisya budżetowa z myślą Wydziału krajowego, że jedyną drogą, prowadzącą do uzyskania nowych i dobrych podręczników szkolnych, jest rozpisywanie publicznych konkursów i udzielanie nagród za najlepsze prace.

Niechce Komisya budżetowa konkursów takich wykluczać, nie spodziewa się z nich jednak wielkich rezultatów. Doświadczenie dotychczasowe i w Polsce i zagranicą uczy, że na dobroć książek szkolnych wpływają głównie dwie okoliczności. Jedną z nich jest podanie dokładnych wskazówek i szczegółowego planu, według którego książkę szkolną napisać należy; drugą dokładna wszechstronna rewizya i poprawienie przedłożonej książki pod względem naukowym, dydaktycznym i językowym. Ludzi, którzy podejmują się napisania książki szkolnej, nigdy u nas nie brakło i nie braknie, a aprobata książki przez władzę szkolną jest dla nich najlepszą nagrodą materyalną i zachętą. Brakło natomiast dotychczas dokładnych planów książek szkolnych i brakło szczegółowej tychże poprawy i rewizyi, i w tem leży przyczyna, dlaczego książki obecnie z rzadkim wyjątkiem pod względem naukowym, dydaktycznym i języ-

kowym tak dalece chromają. Jeźli jednak rewizya taka każdej książki szkolnej, mającej uzyskać aprobatę, ma być przeprowadzoną, to potrzeba do tego przeznaczyć osobnych referentów, i za mozolną pracę ich wynagrodzić. Fundusz, któregoby Wysoki Sejm na ten cel Radzie szkolnej użyczył, najlepiej się krajowi i jego młodzieży opłaci.

Z tych powodów, Komisya budżetowa ma zaszczyt przedłożyć następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić przy rubryce VII. w poz. 78 b) budżetu funduszu krajowego:

1. kwotę 1.000 zł. na wydawnictwo nowych podręczników dla szkół średnich do rozporządzalności c. k. Rady szkolnej krajowej, a względnie Komisyi książek szkolnych przez tęż Radę ustanowionej;

2. wezwać c. k. Radę szkolną krajową, ażeby, nie wykluczając myśli konkursu i nagród na napisanie podręczników szkolnych, kwoty tej użyła także na przeprowadzenie szczegółowej rewizyi pod względem naukowym, dydaktycznym i językowym książek mających uzyskać aprobatę,

We Lwowie dnia 15. Stycznia 1887.

M. Bobrzyński.
Sprawozdawca.

Smarzewski.
Przewodniczący.

Rubryka VIII.

Utrzymanie pomników historycznych.

(Stronica 30.)

(Sprawozdawca p. Stanisław Stadnicki).

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce stałe pozycye corocznie uchwalane, a komisya budżetowa popiera w tej mierze wnioski Wydziału krajowego.

Przy pozycyi 93. *i)* preliminuje Wydział krajowy o 100 zł. więcej, a podwyższenie wydatku tego, jako sprawdzoną wynikłość przeciętną z trzech lat ostatnich, uznaje komisya za uzasadnioną.

Przy pozycyi 93. *c)* i *d)* wstawia się kwoty 1.480 zł. i 1.480 zł. na podstawie wniosków, które komisya budżetowa w osobnem sprawozdaniu Wys. Sejmowi przedkłada.

Nadto, w uwzględnieniu petycyi L. 170 S./109 p. wstawia komisya pod poz. 89. *b)* kwotę 1.000 zł. jako datek jednorazowy.

Przy tej sposobności uważa komisya budżetowa za swój obowiązek zwrócić uwagę Wys. Sejmu na okoliczność, iż istnieją w wielu gminach naszego kraju liczne, a nader cenne archiwa, które bądź to przez utrudniony do nich przystęp ludzi fachowych, mogących je zpożytkować, bądź też skutkiem braku osobistości zdolnej je uporządkować, nie mogą tej mieć dla kraju wartości, jakąby, poddane ściślejszemu nadzorowi, lub wcielone do jednego z archiwów krajowych we Lwowie lub Krakowie, mieć mogły i niezaprzeczenie miały. Niedostateczny nadzór i pospolity brak należytego ocenienia ich wartości jest też często przyczyną, że cenne te pomniki naszej przeszłości dziejowej w oczach naszych ulegają niepowrotnemu zniszczeniu lub zatracie. Uwaga ta powoduje komisyę do wniesienia odnośnej rezolucyi, umieszczonej na końcu sprawozdania.

Jeżeli się Wys. Sejm przychyli do wniosków komisyi budżetowej, wypadnie preliminarz Rubr. VIII. na rok 1887. jak następuje:

Rubr. VIII. poz. 89. *a)*	Restauracya pomników w ogóle, sporządzanie i publikacya naukowych i urzędowych spisów pomników, znachodzących się w naszym kraju	1.500 zł.
poz. 89. *b)*	Subwencya na dalsze odnowienie kościoła Najświętszej Panny Maryi w Jarosławiu, datek jednorazowy	1.000 „
	Do przeniesienia . .	2.500 zł.

	Z przeniesienia . .	2.500 zł.
poz. 90.	Stały datek roczny do renty dożywotniej dla p. Schmida-Ciążyńskiego wskutek zakupna jego zbioru gem i kameów na rzecz Muzeum narodowego w Sukiennicach w Krakowie . . .	1.000 „
„ 91.	Badanie i ocalanie zabytków historycznych piśmiennych i archeologicznych dla Zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	500 „
„ 92.	Stała roczna subwencya dla Muzeum narodowego w Krakowie	500 „
„ 93.	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie:	
	a) Dyrektor we Lwowie	1.200 „
	b) Dyrektor w Krakowie	1.000 „
	c) Adjunkt we Lwowie, płaca 1.200 zł. rocznie, dodatek aktywalny 200 zł. i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł. . .	1.480 „
	d) Adjunkt w Krakowie, płaca 1.200 zł. rocznie, dodatek aktywalny 200 zł. i dodatek pięcioletni o rocznych 80 zł. . .	1.480 „
	e) 4ech aplikantów we Lwowie, adjutum po 300 zł. . .	1.200 „
	f) 2ch aplikantów w Krakowie, adjutum po 300 zł. . .	600 „
	g) Czynsz za najem lokalu we Lwowie	600 „
	h) Stróże	600 „
	i) Opał, potrzeby kancelaryjne i różne inne wydatki . .	450 „
	Suma Rubr. VIII. . .	13.110 zł.

Tem samem załatwiono petycyę L. 170 S./109. p.

R e z o l u c y a.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu by zbadał, czy i w jaki sposób dałyby się liczne akta i księgi, znajdujące się w archiwach wielu gmin w kraju, połączyć z archiwami krajowemi aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie lub Krakowie, a względnie ściślejszą nad niemi rozciągnął kontrolę i opiekę i z wyniku swego dochodzenia na następnej sesyi Sejmowi zdał sprawę.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Stanisław Stadnicki.

Rubryka IX.

„Kwaterunkowe żandarmeryi“.

(Sprawozdawca poseł K. Badeni).

W rubryce IX. uchwalony był kredyt na rok 1886. w kwocie . 77.914 zł. — ct.
na rok 1887. preliminuje Wydział krajowy . . . . . 77.587 „ — „
zatem *mniej* o . . 327 zł. — ct.
a w porównaniu do wynikłości z roku 1885. w kwocie . . . . 77.115 „ 32 „
więcej o . . 471 zł. 68 ct.

Zniżenie to wynika z dokładniejszego zestawienia preliminarza przez komendę krajową żandarmeryi. Podczas gdy w roku zeszłym potrącała komenda od żądanej od funduszu krajowego kwoty ryczałtowo i w przybliżeniu tylko kwotę przypadającą na fundusz państwowy za żandarmów pełniących służbę graniczną, potrąciła w przedłożonym tego roku preliminarzu przy każdej pozycyi odpowiednią kwotę przypadającą na fundusz państwowy w pasie granicznym.

Na r. 1887. zwinięte będą posterunki w Horyńcu i Przybysławicach, wskutek czego odpada czynsz za koszary w kwocie . . . . . 135 zł.
natomiast przybędą posterunki: w Tuchli, Czerwinkach i Borzęcinie a pomieszczenie tych posterunków, według zawartych kontraktów, kosztować będzie . . . . . 560 zł.
Powyższe zmiany powodują zatem zwyżkę w czynszu kwaterunkowym w kwocie . 425 „

Dalej, wskutek zmiany kontraktów dla umieszczenia posterunków dawniej istniejących, nastąpiło zmniejszenie o 295 zł., zwiększenie zaś o . . . . . 1020 zł.
zatem *czyste powiększenie* wynosi . . . . . 725 „

Ogólne zatem *powiększenie* kwaterunkowego dla żandarmeryi wynosi . 1150 „

Drobne potrzeby na utrzymanie korpusu żandarmeryi preliminowane są niżej od roku zeszłego o . . . . . 1045 zł.
a mianowicie.

przy pozycyi 94. potrącono . . .	725	zł.
„ „ 95. „	286	„
„ „ 99. „	93	„
natomiast przy innych pozycyach podwyższono je o	59	„

Komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 94.	Czyszczenie koszar i innych pomieszkań, zapalanie lamp i dostarczanie mioteł	5.121 zł.
„ 95.	Oświetlenie koszar	1.881 „
„ 96.	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla oficerów i służących .	475 „
„ 97.	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla niższych stopni . .	20 „
„ 98.	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla żołnierzy . . .	1.700 „
„ 99.	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów kuchennych	612 „
„ 100.	Pranie bielizny pościelnej dla żołnierzy, furyerów i woźnych . . .	1.896 „
„ 101.	Naprawa bielizny pościelnej	165 „
„ 102.	Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosiennych i słomianych	441 „
„ 103.	Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych . .	1.034 „
„ 104.	Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek . . .	4.080 „
„ 105.	Opał i oświetlenie kancelaryj oddziałowych	539 „
„ 106.	„ „ pomieszkań oficerów, rachmistrzów, furyerów i woźnych	619 „
„ 107.	Rozmaite inne wydatki	500 „
„ 108.	Najem pomieszkań i koszar	57.204 „
„ 109.	Na urządzenie nowych koszar utworzyć się mających	300 „
„ 110.	Na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków .	1.000 „
	Suma rubryki IX. . .	77.587 zł.

Smarzewski
przewodniczący.

Kaźmierz Badeni
sprawozdawca.

Rubryka X.

Drogi krajowe.

Preliminarz Wydziału kraj. na r. 1887. do Rubr. X. od poz. 111 do włącznie 135
wynosi w dziale wydatków zwyczajnych . . . . . 753.511·—
w dziale wydatków nadzwyczajnych . . . . . 173.000·—
razem zł. 926.511·—
czyli od uchwalonych wydatków na r. 1886 w Rub. X. więcej o zł. 42.163·—, a mianowicie:
w wydatkach nadzwyczajnych więcej o . . . . . zł. 45.000·—
zaś w wydatkach zwyczajnych mniej o . . . . . „ 2.837·—

A. Koszta zarządu.

		zwyczajne	nadzwyczajne
Poz. 111.	„Płace urzędników i sług“ od lit. a. do lit. l. włącznie — są to pozycye stałe. Różnica zł. 450 w. a. podwyższająca budżet na r. 1887. tłumaczy się potrzebą przyjęcia 3 nowych drożników z płacą po zł. 150, a to z powodu wybudowania i oddania do użytku publicznego większej przestrzeni dróg krajowych. Komisya budżetowa wnosi zgodnie z preliminarzem Wydziału kwotę	87.770·—	—
„ 112.	„Pięciolecia“. Stosując się do uchwały W. Sejmu z dn. 10. Października 1883. preliminuje Komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem Wydziału kraj. kwotę wyższą o zł. 379 —, niż uchwalono na r. 1886, a mianowicie:		
	a) dla 6 inżynierów . . . . . zł. 1.260		
	b) dla 29 konduktorów . . . . . „ 2.167	3.427·—	—
„ 113, 114, 115.	„Ryczałty“ na koszta podróży, kancelaryjne i umieszczenie biur — wnosi Komisya budż. zgodnie z preliminarzem Wydziału kwotę równą uchwalonej na r. 1886	11.276·—	—
„ 116.	*a*) „Remuneracya dla urzędników i służby krajowej“ tak jak w r. 1886	3.000·—	—
	b) „Zapomoga stała“ przyzwolona przez W. Sejm dla konduktorów uchwałą z dn. 10. Października 1883. redukuje się w poró-		
	Do przeniesienia . .	105.473·—	—

		zwyczajne	nadzwyczajne
	Z przeniesienia . .	105.473·—	—
	wnaniu z r. 1886. o kwotę zł. 104 ze względu kompensowania się części tej zapomogi dosłużeniem się pięcioleci		
	Komisya budżetowa wnosi cyfrę preliminarza Wydziału kraj.	2.503·—	—
Poz. 117.	„Sprawienie, uzupełnienie i naprawa wzorów i naczyń dla oddziału technicznego, inżynierów okręgowych, konduktorów i drożników“ zgodnie z preliminarzem Wydziału kraj. kwotę równą uchwalonej na r. 1886	1.500·—	—
„ 118.	Zgodnie z preliminarzem Wydziału kraj. wnosi komisya budżetowa na „Koszta podróży dla inżynierów Wydziału krajowego, delegatów, inspektorów i komisyj nadzwyczajnych“ tak jak na r. 1886.	4.500·—	—

B. Budowa dróg krajowych.

Poz. 119. „Na dalszą budowę trzech nowych dróg krajowych“ preliminuje Wydział krajowy zł. 150.000 w rubryce wydatków nadzwyczajnych, a więc tę samę, którę preliminował na r. 1886., zaś o zł. 45.000 wyższą od kwoty przez W. Sejm na r. 1886. uchwalonej. Preliminarz ten jest wykonaniem uchwał Wys. Sejmu w tempie powolnem. Pomimo to Komisya budżetowa wnosi w tej pozycyi znaczniejsze obniżenie, licząc się z koniecznością zmniejszania preliminarza wydatków aż do ostatecznych możliwych granic.

1. Na drogę Lwów-Stojanów preliminuje Wydział kraj. zł. 33.000 zamierzając wybudować dalsze 4 kilometry cegłą już przygotowaną, oraz sprodukować cegłę na ostatnie 4 kilometry, a także wybudować wszystkie mosty na całej przestrzeni między Radziechowem a Stojanowem. Komisya budżetowa wnosi w tej pozycyi kwotę o zł. 13.000 mniejszą ze względu, że dokończenie tej drogi może być nieco opóźnionem bez strat. Ruch w kierunku tej drogi zmniejszył się wskutek kolei Sokalskiej i Husiatyńskiej. Inżynier budujący drogę Lwowsko-Stojanowską jest równocześnie konserwatorem drogi od Lwowa po Radziechów, a więc siły techniczne nie zaciężą zbytecznie na zmniejszoną budowę w roku 1887. Datki dobrowolne, a zawarowane pewnym terminem do ukończenia budowy tej drogi, pozostawiają jeszcze pewną limitę czasu. Z tych względów obniżenie preliminarza na budowę drogi Lwów-Stojanów wydaje się Komisyi budżetowej możliwem, wstawia więc jako wydatek nadzwyczajny . . — 20.000·—
2. Na drogę Rzeszów-Nadbrzezie preliminuje Wydział krajowy kwotę zł. 73.000, — zamierzając wybudować na tej drodze 4 dalsze kilometry między Trześnią a Gorzycami wraz z przypadającym mostem na Łęgu 90cio-metrowym, jeżeli projektowana równocześnie regulacya tej rzeki o tyle postąpi, iż budowa mostu stanie się możliwą. W przeciwnym razie zamierza Wydział

	Do przeniesienia . .	113.976·—	20.000·—

	zwyczajne	nadzwyczajne
Z przeniesienia . .	113.976·—	20.000·—

krajowy prowadzić dalszą budowę pomiędzy Zaleszanami a Rozwadowem. Nie przesądzając uchwały Wys. Sejmu co do projektowanej regulacyi rzeki Łęgu — Komisya budżetowa sądzi, iż nawet w razie ewentualnie zatwierdzonej regulacyi wątpliwem jest, aby roboty regulacyjne tak szybko uskutecznione zostały, iżby budowa mostu na Łęgu mogła być w r. 1887. ukończoną; wnosi przeto na drogę Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie kwotę niższą o zł. 13.000 od preliminarza Wydziału krajowego, czyli kwotę — 60.000·—

3. Na drogę Borszczów-Kolendziany preliminuje Wydział krajowy kwotę zł. 44.000, zamierzając wybudować 6·8 kilometrów od Borszczowa do Jezierzan i 700 metrów w samem miasteczku Jezierzany. Komisya budżetowa uznaje potrzebę doprowadzenia drogi krajowej aż do Jezierzan, sądzi jednak, że na zamierzone przez Wydział krajowy roboty wystarczy kwota zł. 40.000 ze względu, że na drodze tej okazały się w przeszłości znaczniejsze zaoszczędzenia od kwot preliminowanych. Wnosi zatem wydatek nadzwyczajny . . . . . — 40.000·—

C. Utrzymanie dróg krajowych.

Poz. 120. Wydział krajowy wnosi w tej pozycyi kwotę zł. 473.316·—, a więc o zł. 3.456·— w. a. niższą od kwoty uchwalonej na r. 1886. Preliminarz Wydziału krajowego zestawionym jest dla 1646·103 kilometrów dawniejszych dróg krajowych na podstawie przecięcia z lat trzech, a mianowicie 1882., 1883. i 1884., zaś dla 88·630 kilometrów dróg nowych na podstawie poszczególnych kosztorysów. Preliminarz ten wykazuje potrzebę konserwy na drogach dawniejszych zł. 265·75 na jednym kilometrze, zaś na drogach nowych konserwa jednego kilometru wynosi zł. 404·75 w. a.

Licząc preliminowaną konserwę przeciętnie ze wszystkich dróg razem, wypada na 1 kilometr kwota zł. 272·85; porównywując ją z kwotą przeciętną uchwaloną na r. 1886. a wynoszącą od kilometra zł. 276·79, okazuje się, iż na r. 1887. utrzymanie kilometra drogi krajowej preliminowane jest o zł. 3·94 taniej.

Przeszłoroczna dyskusya sejmowa, dotycząca tej pozycyi, spowodowała Wydział krajowy do zamieszczenia w sprawozdaniu z swych czynności z r. 1885/6. wyjaśnień obszernych, a w treści swej uzasadnionych. Wyjaśnienia te jednak nie są wolne od charakteru polemicznego, a jeżeli do nich zastosować można *fortiter in re* — to *suaviter in modo* nie zawsze było zachowane.

Komisya budżetowa wnosi zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego na utrzymanie dróg krajowych kwotę . . 473.316·— —
a mianowicie:

Do przeniesienia . .	587.292·—	120.000·—

L. p.	Droga krajowa	W roku 1887. przypada do utrzymania dróg krajow.	Średni koszt utrzymania jednego kilometra w latach 1882. do 1884. po uwzględnieniu kredytu 66.000 zł.		Obliczenie kosztu przypadającego na rok 1887. na podstawie tego przecięcia	
		kilometrów	zł.	ct.	złr.	ct.
1	Borszczów-Okopy	53·265	99	33	5.290	81
2	Brzeżany Złoczów	38·—	193	34	7.346	92
3	Buczacz-Tłuste	38·045	190	16	7.234	64
4	Czorsztyn-Zabornia	40·540	241	79	9.802	17
5	Czortków-Skała	35·143	168	68	5.927	92
6	Czyżyny-Cło	12·970	279	10	3.619	93
7	Dembica-Nadbrzezie	83·266	311	35	25.924	89
8	Dynów-Przeworsk Przeworsk-Kańczuga	11·200	315	18	3.530	02
9	Dynów-Sanok	45·355	198	15	8.987	09
10	Gorlice-Konieczna	30·580	176	50	5.397	37
11	Horodenka-Załucze	30·695	221	51	6.799	25
12	Husiatyn-Kopyczyńce	24·550	258	81	6.353	78
13	Jarosław Bełzec	73·218	457	—	33.460	63
14	Iwanie-Mossorówka	10·617	127	57	1.354	41
15	Kraków-Baran	14·640	823	94	11.822	48
16	Kraków-Chełmek	54·620	223	30	12.196	76
17	Krasne-Busk	6·257	722	60	4.521	31
18	Krościenko Szczawnica	6·810	227	60	1.550	56
19	Lwów-Rohatyn	66·925	362	49	24.260	63
20	Monasterzyska-Czortków	48·379	267	81	12.956	38
21	Przemyśl-Sanok	68·420	194	29	13.293	32
22	Rohatyn-Tarnopol	83·905	239	87	20.126	29
23	Rzeszów-Nadbrzezie	57·600	217	97	12.555	07
24	Sędziszowska	—·569	495	24	281	79
25	Sielec-Zaleszczyki	92·110	211	—	19.435	21
26	Słotwina-Brzesko-Sącz	45·157	252	92	11.421	11
27	Smykowce-Suchostaw	60·080	184	62	11.091	97
28	Stanisławów-Bursztyn	39·256	211	16	8.289	30
29	Strussów-Buczacz	42·666	180	68	7.708	89
30	Tarnopol-Podwołoczyska	43·237	237	55	10.270	55
31	Tarnopol-Zbaraż	19·650	190	78	3.748	75
32	Tarnów-Szczucin	36·570	260	88	9.540	38
33	Tyśmienica-Kołomyja	47·412	147	15	6.976	68
34	Zakliczyn-Sącz-Niedzica	94·—	368	16	34.607	04
35	Zaleszczyki-Skała	53·951	183	39	9.894	07
36	Zator-Sucha	35·075	316	03	11.084	75
37	Zborów-Załoźce	28·350	141	67	4.016	34
38	Zimnawoda-Hoszany	31·520	384	57	12.121	65
39	Żółkiew-Mosty-Krystynopol	41·500	786	65	32.646	98
	Razem	1.646·103	265	75	437.448	09

2. Wykaz nowych dróg w ostatniem trzyleciu jeszcze nieutrzymywanych.

L. p.	Droga krajowa	Wybudowana przestrzeń w długości	Według kosztorysu średnio na jeden kilometr		Obliczenia kosztu utrzymania w r. 1887.	
		kilometrów	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Lwów-Stojanów	67·880	447	34	30.365	44
2	Nisko-Nadbrzezie	15.400	313	31	4.824	97
3	Borszczów-Kolendziany	5·350	126	75	678	11
	Razem	88·630	404	70	35.868	52

		zwyczajne	nadzwyczajne
	Z przeniesienia . .	587.292·—	120.000·—
	D. Zasiiki.		
Poz. 121.	Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych preliminuje Wydział krajowy kwotę złr. 140.000.— na podstawie uchwały W. Sejmu z dnia 12. paźdz. 1882. Komisya budżetowa uznając w zupełności słuszność preliminowanej kwoty — wnosi jednakże zniżenie jej o zł. 10.000 ze względów budżetowych konieczności. Zmniejszenie to stać się może bez odjęcia Wydziałowi krajowemu możliwości dopełnienia zobowiązań, gdyż na drodze Zakopańskiej przypadnie na r. 1887 znacznie mniejsza subwencya. Komisya budżetowa wnosi zatem w dziale wydatków zwyczajnych	130.000·—	—
„ 122.	Na dojazdy kolejowe preliminuje Wydział kraj. kwotę równą uchwalonej na r. 1886 w wysokości złr. 20.000.— Komisya budż. przekonawszy się, że z dotacyi na r. 1886 pozostaje jeszcze około złr. 15.000, z których wprawdzie Wydział kraj. ma prawo asygnacyi aż do końca marca 1887, prawdopodobnie jednak tej dotacyi nie wyczerpnie, a także w przypuszczeniu, że spór w Trybunale administracyjnym dotyczący interpretowania ustawy z r. 1881. o Dojazdach kolejowych wypadnie na korzyść Wydziału krajowego, sądzi, że kwota o zł. 5.000 mniejsza będzie na r. 1887 wystarczającą, wnosi więc w rubryce wydatków zwyczajnych kwotę	15.000·—	—
„ 123.	Na utworzenie Zakładowego funduszu pożyczkowego w kwocie zł. 300.000 w. a., wnosi Wydział krajowy jako 5tą ratę kwotę zł. 20.000. — Komisya budżetowa wnosi zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego i z uchwałą W. Sejmu z dnia 22. października 1884. w dziale wydatków nadzwyczajnych . .	—	20.000·—
	E. Wydatki na myta.		
Poz. 124.	Na budowę i utrzymanie domków mytniczych wstawia się jak w latach ubiegłych zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego w dziale wydatków nadzwyczajnych	—	3.000·—
„ 125.	Na koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye i inne drobne .	1.000·—	—
„ 126.	Na przerwy z powodu wypadków elementarnych . . .	2.500·—	—
	F. Zaopatrzenia.		
Poz. 127 do 135.	Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego i z motywów przez Wydział krajowy przytoczonych, Komisya budżetowa wnosi wstawienie dla poz. od 127 do 135 włącznie, kwotę Zwyż preliminowanych przez Wydział krajowy zaopatrzeń,	2.719·—	—
	Do przeniesienia .	738.511·—	143.000·—

	zwyczajne	nadzwyczajne
Z przeniesienia . .	738.511·—	143.000·—
wnosi Komisya w załatwieniu petycyi 198 / 135 i 199 / 136 dla Eleonory Rondewald, wdowy po konduktorze dróg krajowych, zasiłek z łaski jednorazowy w rubryce nadzwyczajnej . .	—	100·—
zaś dla Karoliny Filipeckiej, sieroty po konduktorze dróg krajowych, zasiłek z łaski jednorazowy w rubryce nadzwyczajnych	—	50·—
Petycyą L. 449 / 341 zgłasza się Wydział Rady powiatowej w Nisku o zwolnienie od zapłaty ostatniej raty w kwocie 1.000 zł., ofiary dla drogi Rzeszów-Nisko. Komisya budżetowa nie widząc nadzwyczajnych powodów do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosków za petycyą przemawiających — wnosi przejście nad nią do porządku dziennego.		
	738.511·—	143.150·—

Zestawienie wydatków w Rubryce X.

	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
A. Koszta zarządu	113.976·—	—	113.976·—
B. Budowa dróg krajowych . . .	—	120.000·—	120.000·—
C. Utrzymanie dróg	473.316·—	—	473.316·—
D. Zasiłki	145.000·—	20.000·—	165.000·—
E. Wydatki na myta	3.500·—	3.000·—	6.500·—
F. Zaopatrzenia	2.719·—	150·—	2.869·—
Razem .	738.511·—	143.150·—	881.661·—

Komisya budżetowa wnosi przeto wstawienie w Rubryce X. w dziale wydatków na rok 1887. kwotę zł. 881.661 w. a., a zatem kwotę od preliminarza Wydziału krajowego niższą o zł. 44.850 w. a., i niższą od kwoty uchwalonej w Rubryce X. na rok 1886. o zł. 2.487 w. a.

Sprawozdawca
Artur Potocki.

Przewodniczący
Smarzewski.

Rubryka XI.

(Pozycye 136-139.)

Sprawozdawca: poseł Otton Hausner.

Fundusz podrzutków we Lwowie (wedle specyalnego preliminarza)	620 zł.
Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie, na budowę krowiarni (wedle osobnego sprawozdania komisyi budżetowej — uchwała sejmowa z dnia 14. Stycznia 1887.)	5.000 „
Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie, zaopatrzenie dla Felicyi Flasińskiej, wdowy po pisarzu tegoż szpitala (wedle osobnego sprawozdania komisyi budżetowej — uchwała sejmowa z dnia 14. Stycznia 1887.)	150 „

Rubryka XII.

„Wydatki na szupaśnictwo“.

(Sprawozdawca poseł K. Badeni).

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce ryczałtowo . . . . 23.000 zł.
a to na podstawie przecięcia z ostatnich trzech lat.

Wprawdzie podług tegoż przecięcia wypadałoby preliminować tylko . 21.110 „
gdy jednak zaległości tytułem zwrotu kosztów szupasowych od gmin zmniejszyły się, tak, iż takowe obecnie tylko około 9.000 zł. wynoszą i nie można się spodziewać tak znacznych wpływów tych zaległości w roku bieżącym jak w latach poprzednich, wpłynie zmniejszenie się dochodów na podwyższenie kosztów tej rubryki i dlatego też preliminuje się, zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego . . . . . 23.000 zł.
t. j. *więcej* od przeciętnej o . . . . . 1.890 „
a z powodu przeniesienia kosztów administracyjnych na Rubr. II. poz. 24. *b) mniej*
od przyzwolonej na rok 1886. kwoty o . . . . . 4.000 „

Przy tej rubryce podnieść wypada, iż likwidacya zwrotu kosztów szupasowych narosłych na terytoryum Galicyi w latach 1883. i 1884. nie jest jeszcze wykończoną. Wprawdzie przedkładają stacye szupasowe rachunki swe zbyt późno, możnaby je jednak zmusić do przedkładania tychże regularnie, zastrzegając, iż rachunki przedłożone po upływie pewnego z góry oznaczonego terminu nie będą likwidowane. W każdym razie, wobec tak niestosunkowo znacznych kosztów administracyjnych, wynoszących około 4.000 zł. i dla porządku, niepodobna zgodzić się, by rachunek za 1883. r. w grudniu r. 1886. nie był jeszcze wykończony i zwroty należące się funduszowi krajowemu za tenże rok nie były dotąd nietylko ściągnięte lecz nawet nie przypisane.

Z powyższych powodów wnosi komisya budżetowa,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. W Rubr. XII. budżetu krajowego wstawia się na pokrycie kosztów szupasowania 23.000 zł. w. a.

2. Wzywa się Wydział krajowy, by wydał odpowiednie zarządzenia celem rażniejszego likwidowania i przypisywania do zwrotu tych kosztów.

Smarzewski
przewodniczący.

Kaźmierz Badeni
sprawozdawca.

Rubryka XIII.

Budowle wodne i melioracyjne.

(Sprawozdawca p. Stanisław Jędrzejowicz).

Rubryka XIII., w której są połączone obecnie wydatki rozdzielone w poprzednich latach między rubryką XIII. i XV., rozkłada się na dwa główne działy lit. *A*) i *B*) oznaczone, z których pierwszy obejmuje wydatki na służbę inżynierską i pomocniczą, drugi zaś wydatki przeznaczone w ściślejszem znaczeniu tego słowa, na wykonanie budowli wodnych i regulacyjnych.

A) Bióro melioracyjne.

W tym dziale pod pozycyą 141. *a) b) c)*, preliminuje Wydział krajowy na wynagrodzenie sześciu inżynierów, siedmiu asystentów i na pomocników technicznych łączną kwotę 18.450 zł. Kwota ta w porównaniu z uchwaloną na rok 1886. jest wyższą o 1.550 zł., a nadwyżka ta spowodowaną została potrzebą zaangażowania świeżych sił technicznych, tudzież utrzymania zdolniejszych techników dla bióra melioracyjnego.

W miejsce 4 dyurnistów, będzie stabilizowanych 4 asystentów, zaś dwom inżynierom asystentom, którzy pobierali po 800 zł., zamierza Wydział krajowy podwyższyć płacę z dodatkami na 1.000 zł. — również dwom inżynierom panu Sikorskiemu i Kędziorowi pobieraną dotąd płacę 1.300 zł. podnosi na 1.800 zł. wraz z dodatkami.

Zarządzenia te Wydziału krajowego, zdaniem Komisyi budżetowej, są usprawiedliwione i dlatego zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia zaleca:

W poz. 141. *a) b) c)*, łączną kwotę . . . . . 18.450 zł.

Dalej w poz. 141. *d)* znajduje się przez Wydział krajowy proponowany nowy wydatek na ekspozyturę biura melioracyjnego w Krakowie . 300 zł.

Potrzebę tej filii biura melioracyjnego w najdalej na zachód posuniętej części kraju, która co do kultury stoi najwyżej, uznaje Wydział krajowy, idąc za zdaniem uprawnionego reprezentanta rolników tamtejszych t. j. komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego, który na podstawie

uchwały zebrania ogólnego tego Towarzystwa odniósł się do Wydziału krajowego o wyjednanie u Wysokiego Sejmu utworzenia takiej instytucyi w Krakowie.

Zważywszy, że dla ekspozytury biura melioracyjnego w Krakowie otwartem jest szerokie pole działania, nie tylko koło melioracyi lokalnych, ale także przy zamierzonem uregulowaniu wód całego tamtejszego Powiśla, między Rabą a Podgórzem na prawym brzegu Wisły;

Zważywszy, że prócz wydatku na lokal ekspozytury w kwocie 300 zł., nie preliminuje Wydział krajowy na ten cel żadnego dalszego wydatku, (gdyż zamierza eksponować tam jednego z inżynierów krajowego biura melioracyjnego);

Komisya budżetowa wnosi wstawienie pod poz. 141. *d)* na utrzymanie ekspozytur w Tarnowie i Sanoku po 200 zł. w Krakowie 300 zł. razem 700 zł.

Pozycye 142., 143. i 144. przyjmuje Komisya zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego i Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia zaleca mianowicie:

na sprawienie narzędzi, oraz potrzeb rysunkowych . . .	500 „
na dwóch dozorców drenarskich	240 „
na utrzymanie stacyi ombrometrycznych i wodoskazowych .	1.200 „

B) Wykonanie budowli wodnych.

Poz. 145. obejmuje szereg subwencyi na lokalne regulacye rzek niespławnych, stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1882. wprowadzonych.

a) na regulacyę Dunajca od Jurkowa do mostu pod Melsztynem 2. rata w kwocie . . . . . 4468 zł.
Wydatek ten usprawiedliwiony został w sprawozdaniu melioracyjnem Wydziału krajowego z r. 1885. pag 24.

b) zasiłek dla gminy Bobrek na regulacyę Wisły 2. i ostatnia rata znajduje usprawiedliwienie w uchwale Wysokiego Sejmu z d. 21. Grudnia 1885 r. 305 „

c) Jednorazowa subwencya $^1/_3$ kosztów na regulacyę Dunajca pod Wróblowicami . . . . . 1080 „
Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 25 Maja 1886 r. L. 27908 wynoszą koszta tej budowli wodnej 3598 zł. 13 ct., z czego rząd pokrywa 40% i całe koszta zarządu. Opinia zaś c. k. Namiestnictwa opiewa, że budowa rzeczona nie cierpi zwłoki, ale jest zarazem w skutkach nader ważną i pożyteczną, albowiem będzie zabezpieczać od zniszczenia cały system wykonanych w ostatnich latach znacznym kosztem budowli ochronnych i regulacyjnych.

Na tej samej podstawie przedstawia Wydział krajowy cały szereg budowli ochronnych na Dunajcu, na które c. k. Namiestnictwo przyznało już odpowiednie zasiłki z państwowego funduszu budowli wodnych, tak że na udział kraju przypada:

d) na regulacyę Dunajca pod Zbyszycami . . . . . 2017 „
e) „ „ „ „ Rożnowem . . . . . 367 „
f) „ „ „ „ Wielogłowami . . . . 666 „
g) „ „ Raby „ Winiarami . . . . . 2100 „

Co do Raby, to projekt lokalnej regulacyi tej rzeki sporządzony został przez c. k. Namiestnictwo a koszta, po odtrąceniu dostarczonych przez stronę interesowaną materjałów (wartości 6500 zł.), obliczono na 4200 zł.

Gdy Namiestnictwo przyjęło na fundusz budowli wodnych połowę powyższych kosztów i całe koszta zarządu — nie ulega wątpliwości, że fundusz krajowy drugą połowę kosztów przyjąć winien, a na tej podstawie Wydział krajowy wyasygnował zaliczkowo na rachunek roku 1887. odpowiednią kwotę c. k. Starostwu w Wieliczce.

h) na regulacyę Sanu pod Gdyczyną . . . . . 2943 zł.
(c. k. Namiestnictwo przyznało na ten cel $^1/_3$ 2942 zł. 67 ct.)

i) Odezwą z dnia 26. Lipca 1886 r. L. 40407 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, że z powodu ostrego zakola Sanu pod Bolestraszycami, postanowiło przystąpić do wykonania od lat dwudziestu projektowanego przekopu w Bolestraszycach, którego koszta na 36.844 zł. obliczono.

Z kosztów tych przyjmuje rząd na siebie 60%, chodziłoby więc o pokrycie reszty przez kraj i strony interesowane.

Wydział krajowy proponuje udzielenie na tę regulacyę lokalną zasiłku z funduszu krajowego w kwocie 6000 zł. płatne w dwóch równych ratach.

W przypuszczeniu, że po prawomocności orzeczeń według §. 51. krajowej ustawy wodnej, można się spodziewać dalszej prestacyi ze strony włościan, oraz powiększenia datku konkurencyjnego ze strony kolei Karola Ludwika, przyjmuje Komisya budżetowa preliminarz Wydziału krajowego i wstawia pod tą pozycyą na regulacyę Sanu pod Bolestraszycami pierwszą ratę . . . 3000 „

k) W pozycyi tej wstawia się do rozporządzalności Wydziału krajowego dotacyę na lokalne regulacye rzek niespławnych w kwocie 3000 „ w przypuszczeniu, że tak jak w latach ubiegłych znajdzie się w ciągu roku 1887. potrzeba wykonania nagłych budowli ochronnych, na razie jeszcze nieprzewidzianych. — Przypuszczenie to jest dostatecznie uzasadnione, albowiem już wpłynęły do Wydziału krajowego dalsze podania z żądaniami zasiłków krajowych na regulacyę rzek niespławnych subwencyonowanych przez państwo, jak na regulacyę Dunajca pod Wielką Wsią i Zabełczem, tudzież Raby w Stadnikach.

Na podstawie powyższych wyjaśnień, Komisya budżetowa wnosi:

Sejm uchwala na regulacyę rzek niespławnych w myśl uchwały swej z 6. Października 1882. r. w Rubr. XIII. poz. 145. od a.) do k.) włącznie kwotę . . . . . 19.946 zł.

Wobec ruchu rozbudzonego na polu melioracyjnem w ostatnim roku, ruchu spowodowanego coraz bardziej widoczną potrzebą uregulowania mniejszych rzek i potoków, pociągającego za sobą z każdym rokiem także większy udział funduszu krajowego przy wykonaniu tych robót lokalnej natury, które dotąd zwykle przez strony interesowane w drodze przedsiębiorstwa wykonywane bywały; Komisya budżetowa sądzi, że należy się Wydziałowi krajowemu przy ocenianiu potrzeb, układaniu kosztorysów, oraz przy

samem przeprowadzaniu tych robót, taki sam wpływ, jaki w myśl obowiązujących ustaw krajowych już przy robotach subwencyonowanych spółek wodnych posiada, a przeto wnosi, Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przy układaniu kosztorysów i przeprowadzaniu robót wodnych subwencyonowanych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1882 r., wyjednał sobie u Wysokiego c. k. rządu taki sam wpływ, jaki mu przy robotach subwencyonowanych przez kraj spółek wodnych przysługa.

Poz. 146. obejmuje od 1. aż do 7. włącznie przypadający zasiłek krajowy na popieranie już uchwalonych przedsiębiorstw melioracyjnych, tak że przypadające raty samo przez się w budżet r. 1887 wpisane być winny a mianowicie:

1.	na regulacyę Nowego Brnia 3cia rata	18.235 zł.	
2.	„ osuszenie bagien Rudnickich 2ga rata	7.013 „	
3.	„ regulacyę Łęgu 2ga rata	14.000 „	
4.	„ „ Kisieliny 2ga rata	11.666 „	
5.	„ „ Starego Brnia 2ga rata	8.500 „	
6.	„ „ Wisłoka 2ga rata	7.740 „	
7.	„ „ Gniłej Lipy 2ga rata	13.500 „	
	Razem . . .		80.654 zł.

Komisya nie może przy tej pozycyi, tak znacznych wydatków ciężących na funduszu krajowym, pominąć tej nader niepokojącej okoliczności, że tak przy przedsiębiorstwach krajowych, jak i przy subwencyonowanych spółkach nie zostały dotąd okręgi konkurencyjne oznaczone, ani też legalnie spółki zawiązane a tym sposobem wszelkie roboty w r. 1886. rozpoczęto i prowadzono wyłącznie kosztem kraju — zaś ani strony konkurencyjne ani rząd przypadających datków w tym roku wcale nie uiściły. Rząd mianowicie, któren miał w r. 1886. do powyższych robót melioracyjnych przyczynić się kwotą 74.694 zł,, wypłacił wszystkiego 5.000 zł. i zastrzegł się wyraźnie, że tak długo nie może nastąpić dalsza wypłata zasiłków państwowych, dopóki władze administracyjne nie oznaczą okręgu konkurencyjnego, następnie dopóki spółka wodna nie zostanie zawiązaną — datki konkurencyjne nie będą zapewnione, wogóle dopóki nie stanie się zadość postanowieniom krajowych ustaw melioracyjnych.

Że zaś nie łatwo przychodzi dopełnić tych wszystkich warunków, to najlepszy dowód przy regulacyi potoku Starego Brnia, gdzie spółka już od r. 1877. istnieje, a mimo ustawy zatwierdzonej, ($^1/_7$ 1886 r. Nr. 66. Duk.) dotąd spodziewanej pierwszej raty subwencyi rządowej nie uzyskała. A dlaczego, bo tu znowu nie wydano instrukcyi normującej wpływ władz krajowych na tok spraw przedsiębiorstwa. Szczególnie więc przy spółkach wodnych różne formalności jeszcze dłuższy czas mogą stawać na przeszkodzie, a udział państwa chociaż ustawą przyznany i w budżecie na rok 1886. wstawiony, jednak po dwóch latach przestanie być płynny a dla nas niewątpliwie stracony.

Pięciomilionowy zaś fundusz melioracyjny ma swój dziesięcioletni okres oznaczony, z którego już dwa lata upłynęło i dla tego obecnie bardzo jest wskazanem zaznaczenie stanowiska Sejmu krajowego, któren, na podstawie §. 3 Ustawy z dnia 30. Czerwca 1884 r., domagać się ma

prawo o zarezerwowanie dla Galicyi odpowiedniego stałego zasiłku w państwowym funduszu melioracyjnym, tak jak to Wydział krajowy w umotywowanej rezolucyi proponuje.

Nie przesądzając czy taka rezolucya do Sejmu wejdzie, czy nareszcie i swój pożądany skutek osiągnie, Komisya budżetowa, stojąc wyłącznie na stanowisku finansowem, czuje się powołaną zaznaczyć tutaj, że dopełnienie warunków potrzebnych do uzyskania przyznanych i należnych kwot ze skarbu państwa na regulacye ustawami objętych przedsiębiorstw melioracyjnych, leży w ręku władz administracyjnych, które wyłącznie stosownie do §. 3. l. c. ustaw krajowych powołane są do oznaczenia okręgów konkurencyjnych a na tej podstawie i do organizowania odnośnych spółek. Skoro więc te warunki dopełnione nie zostały, a tem samem niezmiernie utrudniły całą akcyę już przez Wydział krajowy tak gorliwie na poszczególnych przedsiębiorstwach wdrożoną; Komisya budżetowa uznała za stosowne zwrócić uwagę Wydzialu krajowego, aby ponownie i usilnie domagał się od władz administracyjnych spiesznego spełnienia obowiązków włożonych na nie krajowemi ustawami melioracyjnemi, tudzież aby sam dla tych spółek, które jeszcze zorganizowane nie zostały, jak najoględniej zasiłki krajowe asygnował.

Co do projektowanych przez Wydział krajowy nowych przedsiębiorstw melioracyjnych, a mianowicie regulacyi rzeki Trześniówki, tudzież potoku Krzemienicy i Babulówki, Komisya w zasadzie na wprowadzenie odnośnych ustaw zgadza się, ale nie widzi powodu już na rok 1887. obciążać budżet krajowy tak znacznym wydatkiem, któren właściwie dokładnie obliczonym nie jest. Wydział krajowy bowiem w swojem sprawozdaniu twierdzi, że obydwie te regulacye już w przeszłym roku przez komisyę gospodarstwa krajowego za zupełnie dojrzałe i kwalifikujące się do przyjęcia uznane zostały, gdyż koszt przeciętny regulacyi wypadał na jeden morg przy nich najniższy — tymczasem Wysokie Ministerium rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 11. Grudnia 1886. l. 15.945 zażądało pewnych zmian w projektach do ustaw o regulacyi Trześniówki tudzież potoku Krzemienicy. Mianowicie dopuszcza tylko ustawę dla dolnej Trześniówki, zaś regulacyę górnej Trześniówki czyni Ministerium zawisłą od mającego się w swoim czasie uskutecznić przerobienia dotychczas za podstawę obliczeń służącego projektu rządowego.

Tak zmiany kosztorysowe jak też przygotowanie katastru konkurencyjnego na dwunasto-milowej długości, a przy 40-tu tysiącach morgów gruntów interesowanych, zajmie niewątpliwie Wydziałowi krajowemu rok czasu, zanim to jedno z najznaczniejszych przedsiębiorstw melioracyjnych rozpocząć będzie można. Z czego wynika, że dopiero w roku 1888. będzie fundusz krajowy do przypadającego nań udziału właściwie powołany. I dla tego wykreśla Komisya w poz. 146. kwoty do liczby 8 i 9 już na rok 1887. preliminowane.

Poz. 147. W tej pozycyi preliminuje Wydział krajowy na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów technicznych dla powiatów i gmin, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. Września 1882. r., dotacyę w kwocie . . . . . 1.000 zł.
a to celem umożliwienia naszemu krajowi korzystania z państwowej dotacyi

melioracyjnej, przyznawanej corocznie przez Radę Państwa Wysokiemu Ministerstwu rolnictwa na subwencyonowanie mniejszych robót melioracyjnych, których wykonanie jest możebnem bez uchwalenia w tym celu osobnych ustaw krajowych.

Zważywszy, że tą małą dotacyą można znaczne subwencye z funduszów państwowych dla powiatów i gmin uzyskać, których podania dotąd odmownie załatwiane były jedynie z powodu niedostateczności projektów technicznych;

Komisya budżetowa, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów kwotę 1.000 zł. przyjmuje i Wysokiemu Sejmowi w poz. 147. do uchwały przedstawia.

Suma Rubryki XIII. wynosi zatem:

A) Bióro melioracyjne i prace przygotowawcze . . .	22.090	zł.
B) Wykonanie budowli wodnych i melioracyi . . .	100.600	„
Razem .	122.690	„

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Stanisław Jędrzejowicz.

Rubr. XIV.

Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.

Uchwałą z dnia 11. Stycznia 1887. przekazał Wys. Sejm Komisyi budżetowej sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 31. Grudnia 1886. L. 76.273, w sprawie zamierzonej konwersyi pożyczki w Banku dla krajów koronnych w r. 1880. w sumie 600.000 zł. w. a. zaciągniętej.

W sprawozdaniu tem wykazuje Wydział krajowy, że jakkolwiek nie skorzystał dotychczas z udzielonego mu ustawą krajową z dnia 22. Marca 1882. upoważnienia — względem skonwertowania tej pożyczki przez emissyę odpowiedniej sumy $4^1/_2\,\%$ obligacyi, — to obecnie stosunki targu pieniężnego o tyle się zmieniły, iż konwersya taka, przy zapewnionym kursie obligacyi 96 za 100 — przedstawia już niewątpliwą oszczędność co do oprocentowania dłużnego kapitału; gdy bowiem Bankowi dla krajów koronnych płaci się $4^9/_{10}\,\%$, wyniesie oprocentowanie długu w obligacyach, z uwzględnieniem straty kursowej $4\,\%$ — tylko $4^{68}/_{100}\,\%$ — a jeżeli się zważy, że umorzenie kapitału rozłoży się na dłuższy okres czasu, okaże się, iż spłata długu w obligacyach będzie znacznie mniej uciążliwą dla funduszu krajowego, aniżeli spłata według obecnie obowiązującego skryptu dłużnego, zeznanego w r. 1880. na rzecz Banku dla krajów koronnych.

Komisya budżetowa zgadza się zatem w zupełności z Wydziałem krajowym co do potrzeby przeprowadzenia konwersyi pożyczki zaciągniętej w r. 1880. w Banku dla krajów koronnych, przez którą to konwersyę osiągnie się obniżenie corocznych rat o 19.494 zł. i wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 31. Grudnia 1886 r. o zamierzonej konwersyi pożyczki w Banku dla krajów koronnych przez odpowiednią emissyę obligacyi $4^1/_2\,\%$, na podstawie ustawy krajowej z dnia 22. Marca 1882 r. L. 32. Dz. u. kr., przyjąć do wiadomości.

Komisya budżetowa sądzi jednak, iż byłoby wskazanem przeprowadzić konwersyę także innych pożyczek, od których fundusz krajowy $5\,\%$ opłaca.

Są to mianowicie pożyczki następujące:

a) objęte rubryką XIV. budżetu:

pożyczka z funduszu domestykalnego	66.000 zł.	od której płaci się rocznie	5.280 zł.
„ z galic. kasy oszczędności	40.400 „	z roczną opłatą . . .	2.758 „
„ „ „ „	22.500 „	„ „ „ . . .	2.189 „
„ zaciągnięta w tejże kasie przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia w sumie	10.000 „	„ „ „ . . .	661 „

pożyczka zaciągnięta przez Zbór izraelicki w Krakowie w tamtejszej kasie oszczędności 5.000 zł. z roczną opłatą 400 zł.

b) objęte innemi rubrykami budżetu:

pożyczka zaciągnięta w kasie oszczędności miasta Krakowa na budowę gmachu szkoły sztuk pięknych w sumie . . . . 100.000 „
od której fundusz krajowy płaci rocznie 7.000 „

pożyczka zaciągnięta w galic. kasie oszczędności na realność oddaną do użytku szkoły weterynaryi we Lwowie w sumie . . 16.000 zł.
od której płaci się rocznie . . . 1.070 „ 10 pt.

pożyczka ciężąca na realności szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, w sumie 9.000 zł.
od której płaci się rocznie . . . 521 „

dwie pożyczki Towarzystwa kredytowego w sumach 5.000 zł. i 11.600 zł. ciężące na Dublanach,
od których płaci się rocznie . . . 996 „

pożyczka z kasy oszczędności w Krakowie w sumie 7.000 zł. ciężąca na Czernichowie, od której płaci się rocznie . . . 554 „

Komisya budżetowa mniema, iż przez konwersye tych pożyczek na 4½ % pożyczki hipoteczne, a co do funduszu domestykalnego — przez ułożenie nowego planu amortyzacyjnego z oprocentowaniem po 4½%, będzie można uzyskać znaczną ulgę dla budżetu krajowego, a to tem więcej, ile że znaczne kwoty z kapitałów pożyczkowych są już spłacone.

Co do funduszu domestykalnego, zmiana planu umorzenia, tudzież obniżenie stopy procentowej, zależy tylko od uchwały Wys. Sejmu, gdyż fundusz ten jest własnością kraju, a niepotrzeba w tym wypadku zaciągać nowej pożyczki, tylko należy resztę kapitału rozłożyć na nowy plan umorzenia z oprocentowaniem po 4½ %.

Co do pożyczek hipotecznych, przeprowadzenie konwersyi tych 5% długów na 4½ % nie będzie w danych stosunkach ulegać trudnościom.

Tylko co się tyczy kapitału dłużnego funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, oprocentowanego na 5 %, nie zachodzi potrzeba obniżenia stopy procentowej, ponieważ dochody tego funduszu użyte są w całości na pokrycie kosztów z utrzymaniem szpitala połączonych, a zatem także budżet krajowy obciążających.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ułożył dla pożyczki 66.000 zł., zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę kulparkowską, nowy plan umorzenia dla resztującego kapitału 27.000 zł. począwszy od dnia 1. Stycznia 1887. w ten sposób, aby — przy oprocentowaniu po 4½% — coroczne raty amortyzacyjne 5½% wynosiły.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził konwersyę 5% pożyczek hipotecznych, zaciągniętych w galic. kasie oszczędności, na budowę kulparkowską i na budowę pralni w szpitalu lwowskim w sumach 40.400 zł. i 22.500 zł. — dalej konwersyę 5% pożyczek z tejże galic. kasy oszczędności, ciężących na realności zajętej przez szkołę weterynaryi we Lwowie pod L. konskr. 466¼ i na realności zajętej przez krajową szkołę gospodarstwa lasowego we Lwowie pod L. konskr. 316, 319, 320, 321 i 336¼ konwersyę 5% pożyczki z kasy oszczędności miasta Kra-

kowa, ciężącej na dobrach Czernichów, wreszcie konwersyę 5% pożyczek galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, ciężących na dobrach Dublany.

Konwersye te przeprowadzi Wydział krajowy przez zaciągnięcie 4½% pożyczek na hipotekę tych majętności, na których spłacić się mające 5% pożyczki ciężą, a to w sumach odpowiadających wysokości spłacić się mających 5% kapitałów.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby porozumiał się z gminą miasta Krakowa względem konwersyi pożyczki 100.000 zł., zaciągniętej w kasie oszczędności w Krakowie na budowę szkoły sztuk pięknych, ze Zgromadzeniem Sióstr miłosierdzia we Lwowie względem konwersyi pożyczki 10.000 zł., zaciągniętej przez to Zgromadzenie w galic. kasie oszczędności, i ze Zborem izraelickim w Krakowie względem konwersyi pożyczki 5.000 zł., zaciągniętej przez tenże zbór w krakowskiej kasie oszczędności.

Upoważnia się Wydział krajowy, aby imieniem kraju przyjął zobowiązanie opłacania 4½% odsetek i rat amortyzacyjnych od tych pożyczek, które dla konwersyi wymienionych powyżej 5% pożyczek zaciągnięte będą.

Ponieważ przeprowadzenie konwersyi wymienionych pożyczek hipotecznych będzie wymagać dłuższego czasu, a nadto przeprowadzenie konwersyi 5% pożyczek na 4½% będzie wymagać pewnych wydatków, z powodu straty kursowej przy listach zastawnych 4½%, przeto Komisya budżetowa nie obniża tych pozycyi, które odnoszą się do spłacić się mających w drodze konwersyi 5% pożyczek.

Komisya budżetowa wnosi zatem następujący preliminarz wydatków w rubryce XIV. budżetu:

poz. 148.	umorzenie pożyczki 66.000 zł., zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę kulparkowską, rozłożyć się mającej z resztującym kapitałem 27.000 zł. na nowy plan umorzenia z oprocentowaniem po 4½% — spłacać się mającej ratami 5½% rocznie	1.485 zł.	— ct.
	spłata częściowa kapitału dla zaokrąglenia do kwoty 27.000 zł.	194 „	71 „
	razem . .	1.679 zł.	71 ct.
„ 149.	umorzenie pożyczki 40.400 zł. zaciągniętej w kasie oszczędności na budowę kulparkowską	2.758 „	— „
„ 150.	umorzenie pożyczki 10.000 zł. zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo we Lwowie .	661 „	— „
„ 151.	umorzenie 4½% pożyczki, zaciągnąć się mającej celem konwersyi wierzytelności Banku dla krajów koronnych — przez emissyę obligacyj	29.423 „	— „
„ 152.	umorzenie pożyczki zaciągniętej przez Zbór izraelicki w Krakowie w tamtejszej kasie oszczędności	400 „	— „
„ 153.	umorzenie 4½% pożyczki krajowej z roku 1883. w sumie 3,800.000 zł.	226.517 „	— „
„ 154.	spłata i oprocentowanie kapitałów dłużnych funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie w sumie 346.796 zł. 34 ct. . .	20.808 „	— „
„ 155.	umorzenie 4½% pożyczki krajowej z roku 1884. w sumie 1,000.000 zł.	59.902 „	— „
„ 156.	umorzenie pożyczki 22.500 zł. zaciągniętej w galic. kasie oszczędności na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim .	2.189 „	— „
	Do przeniesienia . .	344.337 zł.	71 ct.

		Z przeniesienia . .	344.337 zł. 71 ct.
poz. 157.	umorzenie pożyczki 70.000 zł. zaciągniętej w Banku krajowym na budowę skrzydła przy szpitalu lwowskim . . .	7.146 „ — „	
„ 158.	umorzenie krajowej pożyczki 4½% zaciągniętej w roku 1885. w sumie 354.800 zł.	21.314 „ — „	
„ 159.	na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z r. 1873.	31.219 „ — „	
		Suma rubryki XIV. . .	404.016 zł. 71 ct.

Lwów, dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Skałkowski.

Rubr. XV.

Poz. 160.	Inżynier górnik przy Wydziale krajowym	1.980 zł.
Poz. 161.	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie (według osobnego preliminarza)	12.281 zł.

We Lwowie dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Skałkowski.

Rubryka XV.

(Pozycye 162—171).

Sprawozdawca: poseł Abrahamowicz.

(Wedle specyalnych preliminarzy).

Poz.	162.	Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach (uchwała sejmowa z dnia 11. Stycznia 1887.)	36.009 zł.
„	163.	Szkoła parobków w Dublanach (uchwała sejmowa z dnia 11. Stycznia 1887.)	12.604 „
„	164.	Folwark w Dublanach (uchwała sejmowa z dnia 11. Stycznia 1887.) .	17.224 „
„	165.	Kurs gorzelnictwa w Dublanach (uchwała sejmowa z dnia 11. Stycznia 1887.)	1.715 „
„	166.	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie	35.480 „
„	167.	„ ogrodnicza w Czernichowie	3.125 „
„	168.	Folwark w Czernichowie	15.671 „
„	169.	Szkoła niższa rolnicza w Horodence (uchwała sejmowa z dnia 12. Stycznia 1887.)	9.716 „
„	170.	Szkoła niższa rolnicza w Jagielnicy (uchwała sejmowa z dnia 12. Stycznia 1887.)	9.505 „
„	171.	Szkoła niższa rolnicza w Kobiernicach (uchwała sejmowa z dnia 12. Stycznia 1887.)	9.475. „

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu Wydziału krajowego Rubr. XV. pozycya 172 i 173 i pozycye od 192 do 197.

Wysoki Sejmie!

Poz. 172. Szkoła leśna w Rasztowcach.
Komisya wnosi przejście do porządku dziennego.

„ 173. Szkoła weterynaryi we Lwowie.
Zgodnie z preliminarzem Wydziału kraj. wstawia komisya . . . 3.106 zł.
w porównaniu do uchwalonej na ten cel kwoty na r. 1886. więcej o 5 zł.

„ 192. Na budowę gmachu szkolnego w Dublanach wstawia komisya zgodnie z prel. Wydz. kraj. . . . . 8.000 „
Jest to ostatnia rata z kwoty przyznanej uchwałą Sejmu z 4. Października 1883. na budowę gmachu szkolnego; — koszt budowy gmachu obliczony był na 67.000 zł. do którego Skarb Państwa miał się przyczynić kwotą 33.000 zł. (Dotąd wypłacił rząd 16.500 zł.)

„ 193. Zgodnie z preliminarzem Wydz. kraj. wstawia kom. budż. jako ostatnią ratę na koszta budowy mieszkania dla dyrektora szkół w Dublanach . 2.200 „

„ 194. Na wydawnictwo czasopisma „Górnik“ . . . . . 400 „

Jako pozycyę 195. wstawia komisya dla kółek rolniczych . . . . . 1.000 „

„ 196. Koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi zgodnie z prel. W. kraj. 1.000 „
Na koszta wydawnictwa poradnika dla kotłowych, maszynistów, gorzelników etc. komisya nie wstawia żadnej kwoty, pozostawiając w tej mierze postawienie wniosku komisyi gosp. krajowego.

„ 197. Na roboty dodatkowe przy budowie gmachu szkolnego dla krajowej szkoły rolniczej w Dublanach preliminuje Wydział krajowy ogólną kwotę 10.000 „
W szczególności na:

1. Ułożenie rurociągu na rozprowadzenie wody w całym gmacha . . 2.767 zł.
2. 10 dygestoryów . . . . . 900 „
3. 57 drzwiczek wentylacyjnych . . . . . 228 „
4. Kanał główny i kanaliki . . . . . 2.240 „
5. Studnię z pompą . . . . . 1.100 „
6. Ogrodzenie żywopłotem . . . . . 250 „
7. Obrukowanie . . . . . 1.000 „
8. Planowanie podwórza . . . . . 250 „
9. Szopę na skład drzewa sągowego i drewutnię na rąbanie . . . 350 „
10. Dach szklanny nad cieplarnią i piece w cieplarni . . . . . 630 „

Wreszcie na potrzebne gromochrony, których koszt dotąd obliczony nie został, około . . . . . 285 „

Razem przeto . . . . . 10.000 zł.

Zgodnie z pierwotnym kosztorysem i odnośnym preliminarzem Wydziału krajowego, objętym sprawozdaniem z czynności tyczącem się krajowych szkół rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskiego, oblicza komisya budżetowa powyższe wydatki.

Z uwagi jednak, iż wypłata robót przy gmachu Dublańskim, a w szczególności tuż co wymienionych w ciągu roku budżetowego 1887. nie nastąpi, wstawia komisya w budżet jedynie . . . . . 6.000 zł.

przekazując resztujące pokrycie w wysokości . . . . . 4.000 „

do wstawienia w preliminarz budżetu krajowego na r. 1888.

Na podstawie powyższego wywodu komisya wnosi:

Pozycya 197. Na częściowe pokrycie robót dodatkowych przy budowie gmachu szkolnego krajowej szkoły rolniczej w Dublanach . . . . . 6.000 zł.

Lwów dnia 12. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

Rubr. XV.

Pozycye 177 — 186 włącznie. (Str. 52.)

Sprawozdawca: p. Stanisław Stadnicki.

Poz. 174/177. Szkoła ogrodnicza w Tarnowie . . . . . 1.000·—

„ 178. Na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem . . . 1.000·—

„ 179. Towarzystwo rolnicze we Lwowie . . . . . 3.000·—

„ 180. Towarzystwo rolnicze w Krakowie . . . . . 3.000·—

„ 181. Towarzystwo tatrzańskie w Krakowie . . . . . 400·—

„ 182. Badania głębszych pokładów ziemi . . . . . 5.000·—

Do pozycyi tej komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby z użycia subwencyj udzielanych na badanie głębszych pokładów ziemi i o rezultatach w skutek tych subwencyj osiągniętych, — szczegółowe sprawozdanie Sejmowi przedłożył.

„ 183. Badania geologiczne kraju . . . . . —

Wydział krajowy preliminuje kwotę 1.100 zł. Komisya budżetowa jednak takowej nie wstawia, ponieważ sądzi, iż na pewien przeciąg czasu dalsze pod tym względem badania i prace bez uszczerbku dla przemysłu górniczego wstrzymane być mogą.

„ 184. Na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty . . . 1.000·— i

„ 185. Na stacyę doświadczalną dla produktów naftowych . . . 900·—

preliminuje komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego.

„ 186. Na zalesienie wydm piasczystych:

a) w powiecie Nisko . . . . . 150·—

b) „ Cieszanów, Jarosław, Łańcut . . . . 150·—

c) „ Jaworów . . . . . 250·—

d) „ Mościska . . . . . 400·—

Tem samem załatwia się petycyę L. 503 S. / 395 p.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Stanisław Stadnicki.

Rubr. XV.

Pozycye 187 — 191.

Stypendya.

Poz.	187.	Dla jednego ucznia weterynaryi i koszta podróży	260 zł.
„	188.	Dla dwóch uczniów, którzy ukończyli wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, na kształcenie się na nauczycieli szkół średnich . . .	1.600 „
„	189.	Dla uczniów szkoły rolniczej w Dublanach	500 „
„	190.	Dla uczniów szkoły leśnictwa we Lwowie	1.500 „
„	191.	Dla górników oddających się specyalnie zawodom bardziej krajowi potrzebnym . . . . . zgodnie z uchwałą komisyi górniczej.	2.000 „

Odnoszące się do powyższych pozycyj petycye, a mianowicie L. S. 368/282 Michała Serwackiego, L. S. 297/222 Dawida Thüra, L. S. 157/102 p. Hugona Kowarczyka, Juliana Fabiańskiego L. S. 603/467, Stanisława Swieżawskiego L. S. 676/537 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Sapieha.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej z pozycyj budżetu krajowego na rok 1887. dotyczących przemysłu.

Rubryka XV.

(poz. 174., 175., 176.).

Pozycyą 174. objęty jest „Preliminarz Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego“ zawierający w siedmiu rozdziałach wydatki na cele szkolnictwa przemysłowego w łącznej kwocie 61.380 zł.

Na też same cele uchwalono na rok 1886.:

w poz. 172.—181. (szkoły przemysłowe uzupełniające)	6.300 zł.
w poz. 184. (szkoły rękodzielnicze i popieranie przemysłu domowego)	26.000 „
w poz. 185. (stacye doświadczalne)	6.500 „
w poz. 186., 187. (Muzea przemysłowe)	4.000 „
razem . .	42.800 zł.

Preliminarz obecny większy jest zatem od przeszłego o kwotę 18.580 zł.

Podwyższenie to spowodowane jest ruchliwą działalnością, którę Wydział krajowy a względnie Komisya przemysłowa rozwinęły na polu szkolnictwa przemysłowego, a która w osobnem sprawozdaniu do LW. kr. 71.097 ex 1886. znalazła swój wyraz.

Gdy sprawozdanie to przekazanem jest równocześnie Komisyi gospodarstwa krajowego i w części swojej technicznej przez nią osobno ocenionem będzie, przeto Komisya budżetowa ogranicza się do uwag ze stanowiska budżetowego, a stronę techniczną sprawy porusza tylko o tyle, o ile to dla powzięcia uchwał budżetowych jest koniecznem. Uwagi Komisyi budżetowej są następujące:

W latach poprzednich uchwalał Wysoki Sejm na szkoły przemysłowe i na popieranie przemysłu domowego kwoty ryczałtowe do rozporządzenia Wydziału krajowego. Przeszłego roku uchwalił jednak Wysoki Sejm przy poz. 184. budżetu rezolucyę, ażeby z poz. 172.—181., 184.—187. utworzoną została osobna rubryka preliminarza budżetu krajowego i ażeby w rubryce tej wszystkie wydatki w osobnych pozycyach były uwidocznione. Do polecenia tego zastosował się Wydział krajowy niezupełnie, ograniczył się bowiem do tego, że poz. 172.—181.,

184., 186., 187. ściągnął w jednę poz. 174., a szczegółowe jej rozłożenie podał w dodatkowym preliminarzu Komisyi przemysłowej, który nie trzyma się zasad przestrzeganych w układaniu budżetu krajowego. Brak tam w pojedynczych pozycyach wyników ostatniego zamknięcia rachunkowego; brak wielu niezbędnych szczegółów i wskazówek do ocenienia, czy i na jakiej podstawie kwoty żądane w pojedynczych pozycyach mogą lub muszą być uchwalone. Sprawozdanie zaś przedłożone przez Wydział krajowy a względnie przez Komisyę przemysłową zawiera jak dawniej tylko ogólne wskazanie kierunku obranego w popieraniu przemysłu i osiągniętych na tem polu owoców. I tak:

1. Co się tyczy szkół przemysłowych uzupełniających, proponuje Wydział krajowy, ażeby trzem świeżo powstałym (w Brzeżanach, Jaśle i Nowym Sączu) udzielić subwencyi po 500 zł. O tych trzech szkołach brak jednak w sprawozdaniu bliższych szczegółów. O szkole w Nowym Sączu dowiadujemy się z alegatu 6. (str. 40), że na nią gmina łoży 300 zł., powiat 200 zł. O szkole w Brzeżanach czytamy wzmiankę na str. 11, że ona nie posiadała żadnych dochodów. O szkole w Jaśle czytamy zaś tylko na str. 36, że jej Komisya przemysłowa przyrzekła zasiłek. A jednak udzielenie subwencyi krajowej należałoby uczynić zawisłem od tego, czy odnośna gmina i powiat do utrzymania tej szkoły się przyczynia, bo w tem leży może największa rękojmia, że szkoła odpowiada miejscowej potrzebie i znajdzie w wielu innych względach potrzebne poparcie (n. p. w przynaglaniu uczniów do regularnej frekwencyi).

Nie ma też w sprawozdaniu wiadomości, czy wszystkie tego rodzaju szkoły uczyniły już zadość warunkom wskazanym w reskryptach ministeryalnych z dnia 20. Lipca i 6. Sierpnia 1886. r., od czego zależy rozwój ich i udzielenie im subwencyi państwowej. Ostatnia ta okoliczność tem większej jest wagi, że w budżet państwowy na r. 1887. wstawiona jest kwota 15.000 zł. na subwencyonowanie szkół przemysłowych uzupełniających, świeżo powstałych, mianowicie zaś w Galicyi.

Życzyć zaś sobie niewątpliwie należy, ażeby szkoły nasze przemysłowe nie poprzestały na koniecznym jeszcze do czasu zakresie nauk elementarnych, lecz rozwinęły się w prawdziwe szkoły uzupełniające, które w innych krajach monarchii tak wielkie spełniają zadanie.

Wreszcie o szkole przemysłowej w Sokalu wyraża się Wydział krajowy w swojem sprawozdaniu (str. 11), że wobec zreorganizowania tamtejszej szkoły wydziałowej „odpadnie prawdopodobnie potrzeba wyasygnowania zasiłków dla szkoły przemysłowej, gdyby je Sejm uchwalił“. Oświadczenie to nie wystarcza jednak Komisyi budżetowej ani do proponowania ani do skreślenia tych zasiłków na r. 1887.

Po zasięgnięciu bliższych wyjaśnień ze strony Wydziału krajowego, okazało się też, że szkoła uzupełniająca w Sokalu istnieć przestała, odpadła zatem potrzeba udzielenia dla niej subwencyi, co się zaś tyczy szkoły fachowej tamże istniejącej, to przeszła ona przynajmniej w znacznej części na szkołę wydziałową, w skutek czego wysokość subwencyi potrzebnej ściśle obliczyć się nie da.

2. Niemniejszą trudność spotyka Komisya budżetowa w ocenieniu kwot preliminowanych na 25 szkół fachowych. Nie o każdej z tych szkół przedkłada Wydział krajowy równie dokładne sprawozdanie, o wielu mamy podaną tylko ogólnikową wiadomość, a jednak w tym przypadku zestawienie organizacyi, działalności nauczycieli, liczby i postępów uczniów każdej z tych szkół byłoby corocznie nader pożądanem. Szkoły te fachowe przechodzą obecnie w kraju naszym przez epokę próby, nie mają żadnej ogólnej organizacyi, doświadczenia zrobione w jednej powinny być spożytkowane i dla drugich już istniejących, obraz tych szkół o ile można dokładny i wyczerpujący służyłby dla oświecenia opinii publicznej i za podstawę do uchwalenia odpowiednich kwot Wysokiemu Sejmowi.

Pod względem ściśle budżetowym należałoby przytem odróżnić szkoły krajowe od szkół, które kraj subwencyonuje. Co się tyczy pierwszych, powinienby Wydział krajowy przed-

kładać osobne, szczegółowe budżeta, tak jak to ze szkołami rolniczemi ma już miejsce. Co się tyczy szkół subwencyonowanych, należałoby wiedzieć, kto i jakiemi funduszami szkoły te utrzymuje i w jakim stosunku subwencya krajowa zostaje do głównych szkoły takiej funduszów. Należałoby także wskazać, czy subwencya polega na stałem zobowiązaniu, czy też jest dowolną, czy i z jakiemi połączoną jest warunkami.

3. Zdając sprawę z usiłowań swoich około wybudowania gmachu dla muzeum przemysłowego we Lwowie i rozwoju szkół z niem połączonych, nie dołączył Wydział krajowy sprawozdania ze stanu finansowego i z działalności Muzeów przemysłowych we Lwowie i w Krakowie, które kraj znaczną kwotą od wielu lat subwencyonuje. Sprawozdanie takie byłoby jednak nader pożądanem tak dla oznaczenia wysokości subwencyi, jakoteż dla przekonania się, o ile Muzea te zadania swoje spełniają i potrzebne ku temu posiadają środki.

4. Tak samo nie ma w sprawozdaniu Wydziału wiadomości o sposobie użycia kwoty uchwalonej na rok 1886. na wydawnictwa szkolne przemysłowe, a w szczególności, o ile wydane zostały książki, o których Wydział krajowy w sprawozdaniu swojem za rok 1885. obszernie wspominał. Podniesienie kwoty z 1.500 na 2.000 zł. na rok 1887. motywuje Komisya przemysłowa potrzebą wydania wzorów rysunkowych dla szkół fachowych. Komisya budżetowa potrzebę tę uznaje w zupełności, im więcej bowiem mnoży się w kraju naszym liczba szkół przemysłowych, tem więcej starać się należy o to, ażeby szablonowe wzory sprowadzane z zagranicy zastępować wzorami własnemi zaczerpniętemi bądź z motywów ludowych, bądź z obfitego skarbca naszej dawnej sztuki. Nasuwa się tu wprawdzie uwaga, że do spełnienia tego zadania, do opracowania wzorów i do nadania artystycznego kierunku przemysłowi, powołane są Muzea przemysłowe, z któremi szkoły rysunku artystyczno-przemysłowego są połączone, że zatem im subwencyą na wydanie wzorów wyznaczać należy, komisya budżetowa wstrzymuje się jednak od rozstrzygania tego pytania, przypuszczając, że Komisya gospodarstwa krajowego go nie pominie.

5. Brak wreszcie w sprawozdaniu Wydziału krajowego osobnego szczegółowego budżetu stacyi keramicznej doświadczalnej, która jest zakładem krajowym.

Z tych wszystkich powodów nie może Komisya budżetowa zapuścić się w ocenienie pojedynczych pozycyj preliminarza Komisyi przemysłowej. Gdy jednak usterki wytknięte powyżej sprawozdaniu Wydziału krajowego a względnie Komisyi przemysłowej są natury formalnej i nie przesądzają wcale o *meritum* sprawy, gdy ze sprawozdań powyższych okazuje się jawnie, że Wydział a względnie Komisya przemysłowa na polu szkolnictwa przemysłowego nader skrzętną, gorliwą i skuteczną rozwija działalność, gdy wreszcie popieranie tego szkolnictwa jest jednomyślnym postulatem całego kraju, przeto komisya budżetowa nie waha się zalecić Wys. Sejmowi do przyjęcia cały preliminarz Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, jak go na rok 1887. Wydział krajowy przedkłada, z dwoma jednakże wyjątkami. Z motywów wyłuszczonych powyżej, wykreśla się pozycyą na szkołę przemysłową w Sokalu. W wydatkach zaś zwyczajnych na szkoły fachowe w Zywcu, Porębie, Horodence, Łańcucie i Radymnie skreśla się pewną część preliminowanych kwot w porozumieniu z p. referentem Wydziału krajowego z tego powodu, że szkoły te założyć się mające dopiero w ciągu roku 1887. wejdą w życie i nie wyczerpną kwot na cały rok potrzebnych. Dopełniając jednak uchwały Wys. Sejmu, wstawia Komisya budżetowa preliminarz Komisyi przemysłowej w budżet krajowy jako osobną rubrykę XVI., przez co dotychczasowa rubryka XVI. zamieni się w XVIItą.

Wysoki Sejm raczy przeto uchwalić:

1. W preliminarzu budżetu krajowego na rok 1887. rubryka XV. ma mieć napis: „Na cele rolnictwa i górnictwa“, rubryka XVI.: „Na cele przemysłu“, rubryka XVII.: „Rozmaite wydatki“.

2. W rubryce XVI. uchwala się pozycye następujące:

Rubryka XVI.

Na cele przemysłu.

Szkoły przemysłowe uzupełniające.

Pozycya		zwyczajny	Wydatek nadzw.	razem
198	w Brzeżanach . . .	500	—	500
199	„ Drohobyczu . . .	500	—	500
200	„ Jaśle . . .	500	—	500
201	„ Jarosławiu . . .	600	—	600
202	„ Kołomyi . . .	500	—	500
203	„ Krakowie . . .	1500	—	1500
204	we Lwowie . . .	300	200	500
205	w Przemyślu . . .	600	—	600
206	„ Rzeszowie . . .	600	—	600
207	„ Stanisławowie . . .	500	—	500
208	„ Tarnowie . . .	500	—	500
209	„ Nowym Sączu . . .	500	—	500
	Suma	7 100	200	7.300

Szkoły fachowe połączone z warsztatami.

A. Dla wyrobów z drzewa.

210	szkoła i warsztat wzorowy dla stolarstwa i tokarstwa w Stanisławowie . .	650	300	950
211	dla stolarstwa i wyrobu zabawek drewnianych w Żywcu . . .	300	800	1100
212	dla stolarstwa i koszykarstwa z nauką szwedzką biegłości ręcznej w Sokalu . .	600	200	800
213	dla kołodziejstwa i bednarstwa w połączeniu z kuźnią do kucia wozów w Kamionce Strumiłowej	2000	1630	3630
214	dla kołodziejstwa i bednarstwa w połączeniu z kuźnią do kucia wozów w Toustem .	750	150	900
215	dla koszykarstwa w Jarosławiu .	600	400	1000
216	dla koszykarstwa w Jaśle . .	300	—	300

B. Dla wyrobów garncarskich.

217	szkoła i warsztat wzorowy w Kołomyi .	2600	200	2800
218	„ „ „ „ Toustem .	900	—	900
219	„ „ „ „ Porębie .	1900	500	2400

Pozycya		zwyczajny	Wydatek nadzw.	razem
	C. Dla wyrobów tkackich.			
220	Warsztat wzorowy w Błażowej .	840	—	840
221	„ „ „ Horodence .	425	1000	1425
222	„ „ „ Korczynie .	850	300	1150
223	„ „ „ Kossowie .	960	—	960
224	„ „ „ Krośnie .	850	200	1050
225	„ „ „ Łańcucie .	425	1000	1425
	D. Dla wyrobów powroźniczych.			
226	Warsztat wzorowy w Radymnie .	250	500	750
	E. Dla wyrobów koronkarskich.			
227	Szkoła i pracownia w Kańczudze .	1050	—	1050
228	„ „ „ Muszynie .	750	400	1150
229	„ „ „ Zakopanem .	2000	200	2200
	F. Subwencyonowane zakłady pracy kobiet.			
230	Kurs robót kobiecych przy szkole wydziałowej w Krakowie . . .	500	—	500
231	Stowarzyszenie pracy kobiet we Lwowie ,	300	—	300
G.	Szkoły fachowe rządowe subwencyonowane z funduszów krajowych.			
232	Szkoła snycerska w Zakopanem .	1200	300	1500
233	Szkoła ślusarska w Świątnikach .	—	4000	4000
234	Muzeum przemysłowe w Krakowie .	2000	—	2000
245	„ „ we Lwowie .	2000	—	2000
236	Fundusz rezerwowy na cele szkolne, wydawnictwa i t. d. . . .	2000	—	2000
237	Stypendya przemysłowe . .	5000	—	5000
238	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna .	4700	1000	5700
239	Biuro Komisyi krajowej dla spraw przemysłu	1200	~~1200~~	1200

Zarazem Wys. Sejm raczy uchwalić:

1. Subwencye na uzupełniające szkoły przemysłowe w Brzeżanach i Jaśle przyznane w poz. 198., 200 wypłaci Wydział krajowy szkołom tym pod warunkiem, że odnośne gminy i powiaty zobowiążą się wypłacać tymże szkołom odpowiednie subwencye.

2. Kwoty uchwalonej w poz. 212. na szkołę fachową w Sokalu użyje Wydział krajowy tylko o tyle, o ile zadania szkoły tej nie przeszły na tamtejszą świeżo zorganizowaną szkołę wydziałową.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przedkładał szczegółowe preliminarze tych szkół przemysłowych, które utrzymywane są kosztem funduszu krajowego.

4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy preliminowaniu subwencyj dla wszelkich innych szkół przemysłowych określał warunki, pod któremi subwencya ma być przyznaną.

W pozycyi 175. preliminuje Wydział krajowy kwotę 50.000 zł. jako dotacyą roczną na samoistny fundusz przemysłowy, zamierzając w ten sposób załatwić zasadniczo sprawę, która ma już swoję kilkoletnią historyą i niejednokrotnie w Wys. Sejmie wywołała ożywione rozprawy.

Od roku 1880. uchwalał Wys. Sejm znaczne kwoty na pożyczki i zasiłki celem popierania przedsiębiortsw przemysłowych, a w szczególności:

W r. 1880. uchwalono i wydano pożyczkę 5.000 zł.

Na rok 1882. uchwalono na pożyczki 6000 zł.

Na rok 1883. uchwalono na pożyczki i subwencye 30.000 zł., wydano na pożyczki 38.000 zł. przekraczając budżet.

Na rok 1884. uchwalono 50.000 zł., z których na pożyczki użyto 46.500 zł.

Na rok 1885. uchwalono 80.000 zł., z których na pożyczki użyto 58.000 zł.

Na rok 1886. Wys. Sejm, zawieszając udzielanie pożyczek, uchwalił 20 000 zł. wyłącznie na zasiłki, które udzielane być miały początkującym przedsiębiorstwom bądź w formie wsparć bezpośrednich, bądź też na pokrycie procentów od pożyczek, któreby przedsiębiorstwa te zaciągnęły w instytucyach finansowych.

Przedsiębiorąc tę nową próbę, nie uważał jej Wys. Sejm za stanowczą, lecz równocześnie polecił Wydziałowi krajowemu, „ażeby zbadał potrzebę ustanowienia funduszu przemysłowego przy Banku krajowym z użyciem na ten cel wpływów z funduszów dotąd na popieranie przemysłu wydanych i przedłożył odnośne wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.“

Wywiązując się z tego polecenia, przedkłada też Wydział krajowy Wys. Sejmowi w sprawozdaniu swojem z d. 1. Grudnia 1886. szczegółowo motywowane wnioski następujące:

1. Sejm ustanawia stały fundusz przemysłowy.

2. Fundusz ten jest przeznaczony na wspieranie przedsięwzięć pożytecznych dla rozwoju przemysłu krajowego przez udzielanie pożyczek, zasiłków zwrotnych i bezzwrotnych, albo też przez pokrywanie odsetek od pożyczek na podobne cele przez instytucye finansowe udzielanych.

3. Sejm przeznacza na uposażenie stałego funduszu przemysłowego przez lat dziesięć, począwszy od 1. Stycznia 1887. po 50.000 zł. rocznie, nadto wciela do tego funduszu wszystkie sumy, które począwszy od 1. Stycznia 1888. wpłyną tytułem zwrotu udzielonych dotąd z funduszu krajowego lub na przyszłość udzielić się mających pożyczek albo zasiłków zwrotnych.

4. Funduszem tym rozporządza Wydział krajowy po wysłuchaniu Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. Administracya funduszu będzie oddana Bankowi krajowemu.

Przystępując do ocenienia tych wniosków, Komisya budżetowa stwierdza przedewszystkiem, że Wydział krajowy pragnie nadal wspierać przedsiębiorstwa przemysłowe z funduszu krajowego dwoma środkami: 1. udzielaniem subwencyj bezzwrotnych, 2. udzielaniem pożyczek zwrotnych.

Pierwszy z tych środków nigdy dotychczas w Wys. Sejmie zakwestyonowanym nie był, nasuwa się tylko pytanie, czy może znaleść miejsce w ***stałym*** funduszu przemysłowym, jaki Wydział krajowy utworzyć zamierza. Komisya budżetowa przeciw tej myśli musi się bezwzględnie oświadczyć. Jeśliby bowiem ze stałego funduszu miały być udzielane zasiłki bez-

zwrotne, to kapitał tego funduszu musiałby się nieustannie zmniejszać, a w braku wszelkiego ograniczenia w udzielaniu takich zasiłków mógłby nawet i to prędko zupełnie zostać zużytym. Nie ma zaś żadnego celu tworzyć t. z. *stały* fundusz na to, ażeby prędzej lub później go uszczuplić lub zużyć. Jeśli więc przedsiębiorstwa przemysłowe mają nadal otrzymywać bezzwrotne zasiłki, to nie ma na to innego sposobu, jak wyznaczać na ten cel corocznie pewną kwotę w osobnej pozycyi.

Myśl stałego funduszu da się zatem połączyć jedynie z przeznaczeniem go na pożyczki. Sejm zeszłoroczny zaniechał tego środka na razie pod wpływem poważnych obaw, jakie udzielanie pożyczek z funduszu krajowego przedsiębiorstwom przemysłowym budziło wówczas i jeszcze budzi.

Według wykazu zamieszczonego w tegorocznym preliminarzu budżetu krajowego w rubr. VI. A. dochodów rozdzielono dotychczas 42 pożyczek w łącznej sumie 156. 300 zł.

Z sumy tej do końca roku 1886 przypadało według kontraktów pożyczki do spłaty ratalnej razem 43.383. zł., spłacono rzeczywiście 29. 542 zł, zaległości w spłacie rat wynoszą więc 13.841 zł. Większym niepokojem napełniała okoliczność, że siedmiu dłużników (poz. 16. 18. 23. 24. 42. 44. 55b.) i to właśnie tych, którym znaczne udzielono pożyczki, zawiesiło wogóle wypłaty i to trzech z nich nieuiściwszy spłaty żadnej raty pożyczki, trzech uiściwszy spłatę zaledwie pierwszej raty, a jeden zwróciwszy połowę kapitału. Suma w tych siedmiu pożyczkach zakwestyonowana a względnie przepadła, wynosi około 25.000 zł.

Wobec tego stanu rzeczy nasunęła się myśl, żeby udzielanie pożyczek z funduszu krajowego, zastąpić płaceniem z tegoż funduszu procentu przedsiębiorcom początkującym, którzy pożyczkę wyrobią sobie samodzielnie w jakiejś instytucyi finansowej. Myśl ta po roku próby okazała się jednak zupełnie niepraktyczną. Przedsiębiorcy nie mogli z niej zupełnie skorzystać, dla przedsiębiorcy nie stanowi bowiem trudności uiszczanie nawet wyższych nieco procentów, bo zarobek mu je w zupełności pokrywa, i którykolwiek z nich w instytucyi finansowej zdobył sobie już kredyt i pożyczkę uzyskał, ten do funduszu krajowego o zapłatę procentów uciekać się nie potrzebuje. Trudnością istotną dla przedsiębiorców jest, 1. uzyskanie kredytu, który dla przedsiębiorstw początkujących, w kraju naszym nowych a zatem zawsze niepewnych, jest zamknięty, o ile nie jest połączony z nadzwyczajną lichwą i wyzyskiwaniem, 2. uzyskanie kredytu długotrwałego, połączonego z powolną spłatą kapitału, a takiego kredytu instytucye finansowe, obracające się w sferze kredytu wexlowego, nie udzielają.

Jeżeli więc Wys. Sejm wytrwać ma w polityce ekonomicznej, na którą wobec przemysłu krajowego od kilku lat wkroczył, jeżeli przy pomocy funduszu krajowego dopomódz ma do wyrwania klasy rękodzielniczej z rąk lichwy i rozbudzenia przemysłu, który w braku wszelkiego poparcia tak niezmiernie podupadł, to drogą prowadzącą do tego celu nie może być nic innego, jak tylko oprócz subwencyj pożyczka długotrwała spłacalna w stosownie rozłożonych ratach. Staje się ona konieczną, jeżeli znaczne i rosnące coraz więcej kwoty, jakie kraj łoży na utrzymanie i rozwój szkół przemysłowych nie mają iść na marne. Gdybyśmy bowiem młodzież, która z tych szkół lepsze wykształcenie wynosi, a środków materyalnych jest pozbawioną, zostawili bez żadnej pieniężnej pomocy, to nie ulega wątpliwości, żeby ona wkrótce zmarniała, a koszt łożony na jej wykształcenie nie przyniósł spodziewanych korzyści.

Wątpliwości, która budzi pożyczka z funduszów krajowych, nie są też zasadniczej natury, lecz odnoszą się do sposobu jej użycia i zastosowania. Obok kilku pożyczek, których cel zginął w skutek prędkiej niewypłacalności dłużników, możemy tu wskazać cały szereg pożyczek, których raty spłacane są mniej lub więcej regularnie, a które opłaciły się krajowi sowicie, podnosząc nadspodziewanie i pewne gałęzie rodzimego przemysłu i budząc z uśpienia i upadku ludność około nich pracującą.

Doświadczenie zrobione na tem polu może zaś dostarczyć pożądanych wskazówek i rękojmi, gdzie i kiedy z pożyczką przemysłowi z pomocą pospieszyć należy. Pożyczki znaczne

udzielane pojedynczym osobistościom okazały się najczęściej zawodne, pożyczki mniejsze, udzielane spółkom, chociaż i tu zawód jest możebnym, łatwiej i pewniej trafiają do celu. Pożyczki udzielane na przedsiębiorstwa, którym gmina w pierwszym rzędzie spieszy z pomocą, lub które sama stwarza, dają również silniejszą rękojmią.

Jeżeli zresztą przed kilku laty nie było jeszcze dostatecznej liczby przedsiębiorstw i ludzi zasługujących istotnie na pożyczkę, i nie jedna pożyczka przepadła, to przyczyną tego wielką była okoliczność, że szkoły nasze przemysłowe albo nie istniały, albo jeszcze nie wydawały owoców. Dziś wychodzić z nich będą coraz to liczniejsze zastępy, a wykształcenie ich zawodowe oraz wyższy poziom moralny zapewni pożyczkom należyte spożytkowanie.

Oświadczając się zaś za pożyczką, mniema Komisya budżetowa, że zamiar ten najłatwiej i z największą ulgą dla funduszu krajowego da się urzeczywistnić przez utworzenie stałego funduszu przemysłowego, jak to Wydział krajowy projektuje. Komisya budżetowa sądzi jednak, że dotacya roczna w kwocie 50.000 zł. przez lat dziesięć jest nieco wygórowaną i ze względu na stan finansów kraju i ze względu na sprawę przemysłu. Nie rozwija się on tak szybko, żeby od razu tak znaczne wkłady dały się bezpiecznie spożytkować. Mniejsza dotacya roczna, mianowicie 30.000 zł. może z razu wystarczyć, skoro obok dotacyi wcielone będą do tego funduszu kwoty, które począwszy od 1. Stycznia 1888. wpłyną tytułem zwrotu dawniejszych pożyczek. Natomiast kwotę 7.000 zł. możnaby przeznaczyć na zasiłki bezzwrotne, obok pożyczek potrzebne i pożądane, a po za funduszem pożyczkowym stojące.

Należało jeszcze pomyśleć o wypełnieniu luk, któreby w funduszu pożyczkowym powstać mogły w skutek nieuniknionej zawsze niewypłacalności niektórych dłużników. Na ten cel służyć powinny procenta od pożyczek, które z reguły pobierać można i należy.

Komisya budżetowa wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I) 1. Sejm ustanawia stały fundusz przemysłowy.

2. Fundusz ten przeznaczony jest na wspieranie przedsięwzięć pożytecznych dla rozwoju przemysłu krajowego przez udzielanie pożyczek.

3. Sejm przeznacza na uposażenie tego funduszu przez lat dziesięć począwszy od 1. Stycznia 1887. po 30.000 zł. rocznie, nadto wciela do tego funduszu wszystkie sumy, które począwszy od 1. Stycznia 1888. wpłyną tytułem procentów lub tytułem zwrotów pożyczek udzielonych lub udzielić się mających z funduszu krajowego na poparcie przemysłu krajowego.

4. Funduszem tym rozporządza Wydział krajowy po wysłuchaniu Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego. W tych granicach administracya funduszu oddana będzie Bankowi krajowemu.

II) W rubrykę XVI. preliminarza budżetu krajowego wstawia się następujące pozycye:

poz. 240. na zasiłki bezzwrotne dla przemysłu krajowego . . . . . 7.000 zł.

poz. 241. dotacya funduszu przemysłowego . . . . . 30.000 „

W poz. 176. proponuje Wydział krajowy dla szkoły handlowej w Krakowie 1.000 zł. Komisya budżetowa wnosi, ażeby kwotę tę wstawić w rubrykę XVI. preliminarza jako pozycyę 242.

Smarzewski,
przewodniczący.

M. Bobrzyński,
sprawozdawca.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej z petycyj wniesionych do Wysokiego Sejmu.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Odstępuje się Wydziałowi krajowemu, a względnie Komisyi krajowej dla spraw przemysłu, do załatwienia w odnośnych pozycyach rubryki XVI. budżetu:

petycyę l.	647	w pozycyi	198
„	649	„	199
„	237	„	201
„	448	„	202
„	144	„	204
„	648	„	205
„	441	„	„
„	275	„	„
„	746	„	206
„	465	„	207 i 210
„	239	„	208
„	238	„	209
„	447	„	231
„	455	„	232
„	373	„	237
„	743	„	235
„	708	„	240 i 241.
„	787		

II. Petycyę Rektoratu c. k. Szkoły politechnicznej l. 218 o subwencye na cele naukowych exkursyj słuchaczów tej szkoły odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca
Bobrzyński.

Rubr. XVII.

Rozmaite wydatki.

Pozycya 243. Do rozporządzalności Wydziału krajowego . . . 30.000 zł.

Pozycya 244. Pożyczki bezprocentowe na budowę koszar dla c. k. wojska 120.000 „

Odnoszące się do tej pozycyi petycye: L. s. 142 gminy miasta Trembowli i L. s. 609 gminy miasta Nowego Sącza odstępuje się Wydziałowi kraj. do załatwienia.

Pozycya 245. Dla księży unitów chełmskich . . . . . 1.500 „

Pozycya 246. Dla pogorzelców miasta Doliny w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 20. Grudnia 1886. . . . . 1.000 „

Pozycya 247. Gminie Wulka tuchowska w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Grudnia 1886. . . . . 267·40 „

Pozycya 248. Komitetowi kościelnemu w Stryju na odbudowanie spalonego kościoła L. s. 601 . . . . . 1.000 „

Pozycya 249. W załatwieniu petycyi L. s. 734, wniesionej przez Komitet wystawy krajowej rolniczo-przemysłowej i maszyn pomocniczych dla rolnictwa i przemysłu, oraz wystawy sztuki polskiej w Krakowie r. 1887.,

Wys. Sejm raczy uchwalić:

1. Komitetowi wystawy krajowej wyznacza się subwencyę w kwocie . . 11.000 „ z których 1.000 zł. na urządzenie rybackiego oddziału wystawy; subencyę tę Wydział krajowy w miarę potrzeby częściowo wypłaci;

2. Suma ta ma być zwróconą w całości lub w części, o ileby zyski z wystawy przewyższały wydatki.

Powyższą uchwałą załatwioną jest petycya L. s. 377 Komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego.

Pozycya 250. Felicyi Korosteńskiej, byłej nauczycielce szkoły ludowej przy klasztorze pp. Klarysek w Starym Sączu, stały dar roczny z łaski, na czas od dnia uchwały aż do odwołania, zgodnie ze sprawozdaniem Wydziału krajowego z dnia 25. Maja 1886. L. 23.407. . . . . 80 „

Pozycya 251. Córce ś. p. Jana Lama, na ukończenie edukacyi L. s. 312 jednorazowo . . . . . 500 „

Pozycya 252. Leontynie i Joannie Sapałaczyńskim, siostrom ś. p. Roberta, urzędnika Wydziału krajowego, (L. s. 293) jednorazowo . . . 100 „

Petycyę L. s. 330 gminy Skała przekazuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Nad następującą petycyą raczy Wys. Sejm przejść do porządku dziennego Maryi Veit. Sprawozdaniem z dnia 31. Grudnia 1886. L. 76.105 przedkłada Wydział krajowy następującą rezolucyę:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Maryi Veit, byłej guwernantce, sierocie po dyrektorze szkoły głównej we Lwowie, przyznaje się z funduszu krajowego dożywotni dar z łaski w kwocie 80 zł. rocznie, począwszy od dnia uchwały.

Nad powyższem przedłożeniem Wydziału krajowego wnosi komisya budżetowa przejście do porządku dziennego z tej przyczyny, iż nie ma żadnego innego tytułu do udzielenia Maryi Veit zasiłku z funduszu krajowego, jak bardzo rzeczywista potrzeba petentki: Ojciec proszącej umarł przed 43 laty, jako emerytowany dyrektor szkoły głównej we Lwowie, ona zaś sama w zawodzie publicznym nigdy nie pracowała. Komisya budżetowa staje więc zasadniczo na tem stanowisku, że datki wynikające jedynie z pobudek miłosierdzia nie wchodzą w zakres jej kompetencyi.

Następnie raczy Wysoki Sejm przejść do porządku dziennego nad następującemi petycyami: LL. sejm. 93, 106, 115, 140, 150, 151, 172, 196, 197, 206, 223, 311, 313, 315, 376, 389, 436, 452, 459, 460, 479, 481, 500, 501, 523, 554, 580, 582, 590, 599, 615, 620, 659, 661, 662, 664, 681, 684, 696, 758 i 789.

Lwów dnia 15. Styczia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Sapieha.

Lit. C.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Fundusz chorych i położnic.

Preliminarz krajowego szpitala powszechnego we Lwowie na rok 1887. wykazuje wydatki w kwocie 180.025 zł., a dochody preliminuje Wydział krajowy w kwocie 180.053 zł., w porównaniu z wydatkami okazuje się według preliminarza Wydziału krajowego nadwyżka w kwocie 28 zł.

Komisya budżetowa, na podstawie wynikłości r. 1885., wnosi wstawić wydatki w kwocie 178.408 zł., o 1.617 zł. mniej niż preliminował Wydział krajowy, dochody zaś wstawia bez zmiany w kwocie 180.053 zł., preliminuje zatem nadwyżkę w kwocie 1.645 zł.

A. Wydatki.

Wydział krajowy preliminuje na rok 1887.: 180.025 zł., mianowicie 165.176 zł. dla funduszu chorych a 14.849 zł. dla funduszu położnic. Kwota ta jest o 1.544 zł. niższą od kwoty uchwalonej na r. 1886. (181.569 zł.), mianowicie wydatki dla fundussu chorych są o 1.409 zł. niżej, a wydatki dla funduszu położnic o 135 zł. niżej preliminowane jak na rok 1886.

Zamknięcia rachunkowe ostatnich sześciu lat wykazują następujące kwoty w wydatkach szpitala powszechnego we Lwowie:

w roku 1880 : 177.404 zł.
„ „ 1881 : 163.948 „
„ „ 1882 : 175.034 „
„ „ 1883 : 184.693 „
„ „ 1884 : 185.633 „
a w roku 1885 : 185.655 „

zatem przeciętny wydatek w sześcioleciu od 1880. do 1885. wynosi 178.731 zł., a przeto wydatek preliminowany przez Wydział krajowy na rok 1887. jest niższy od wynikłości ostatniego roku 1885. o 5.630 zł., zaś od przeciętnej sześcioletniej wynikłości wyższy o 1.294 zł.

Komisya budżetowa, na podstawie wynikłości lat ostatnich i z uwzględnieniem istotnych potrzeb, wnosi obniżyć wydatki o 1.950 zł., mianowicie w rubr. VII. o 350 zł., w rubr.

VIII. o 400 zł., a w rubryce XI. o 1.200 zł., zaś w rubr. III. podwyższyć o 333 zł., tak że wydatki kraj. szpitala powszechnego we Lwowie wynosiłyby na r. 1887. 178.408 zł., w funduszu chorych 163.697 a w funduszu położnic 14.711 zł.

Poszczególnienie wydatków.

Rub. I. poz. 1—14. *Płace i emolumenta etatowe.*

Wydział krajowy preliminuje 33.319 zł., o 918 zł. więcej jak uchwalono na r. 1886. To podwyższenie następuje z powodu przypadającego trzeciego pięciolecia czterym prymaryuszom, rządcy i akuszerce, w łącznej kwocie 1.002 zł., natomiast odpada pięciolecie woźnego w kwocie 60 zł., z powodu nadania tej posady nowomianowanemu, dalej dodatek na opał dla dyrektora i rządcy z powodu niższych cen drzewa oblicza się o 24 zł. niżej.

Komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym 33.319 zł., mianowicie dla funduszu chorych 30.631 zł. a dla funduszu położnic 2.688 zł.

Rubr. II. poz. 15—21. *Koszta utrzymania osób nieetatowych.*

Wydział krajowy preliminuje 26.196 zł., o 640 zł. mniej niż uchwalono na r. 1886. To zmniejszenie się wydatków spowodowane jest przeniesieniem filii do głównego gmachu szpitalnego, co pozwoliło zmniejszyć liczbę Sióstr Miłosierdzia. Komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym 26.196 zł., mianowicie 24.093 zł. dla funduszu chorych a 2.103 zł. dla funduszu położnic.

Rubr. III. poz. 22—29. *Pensye i emerytury.*

Wydział krajowy preliminuje jak w roku zeszłym 3.824 zł., Komisya budżetowa zaś wnosi wstawić 4.157 zł., o 333 zł. więcej, ponieważ z powodu śmierci oficyała Koestlicha Wydział krajowy wyznaczył jego wdowie, Józefie Koestlich, pensyę w kwocie 333 zł.

Nad petycyą l. 316 Albiny Śliwińskiej-Ćwiklińskiej o wsparcie, Komisya budżetowa wnosi przejście do porządku dziennego.

Nad petycyą l. 246 Eugenii Jaroszyńskiej, wdowy po oficyale szpitala, o podwyższenie pensyi wdowiej i nad petycyą l. 367 Katarzyny Starowieckiéj, wdowy po lampiarzu, o udzielenie dożywotniej pensyi wdowiej, Komisya budż. wnosi przejść do porządku dziennego.

Rubr. IV. poz. 30—33. *Zaopatrzenia i dary z łaski* w kwocie 239 zł.

„ V. poz. 34. *Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych* w kwocie 100 zł.

„ VI. 35—36. *Remuneracye i zapomogi* w kwocie 930 zł.

Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

Rubr. VII. *Koszta gospodarcze.*

Poz. 37. *Żywienie chorych. a) Zwykła strawa i dodatki.*

Wydział krajowy preliminuje 42.000 zł., o 800 zł. więcej jak uchwalono na r. 1886.

W roku 1883. na 203.740 dni leczenia wydano 42.642 zł.
„ 1884. „ 198.855 „ „ „ 42.800 „
„ 1885. „ 215.376 „ „ „ 42.214 „

przeciętnie zatem wydano w 3 latach ostatnich na 205.991 dni leczenia 42.552 zł., a dzień żywienia kosztował w r. 1883.: 20·9 ct., w r. 1884.: 21·3 ct., zaś w r. 1885.: 19·6 ct., przeciętnie zatem 20·6 ct.

Z uwagi iż w ostatnim roku 1885. dnie leczenia tak wzrosły (o 16.521), że pomimo znacznego obniżenia kosztu jednego dnia żywienia (o 1·7 ct.) wydano o 214 zł. więcej niż Wydział krajowy na r. 1887. preliminuje, Komisya budżetowa zgadza się na wstawienie w tej pozycyi kwoty . . . . . 42.000 zł.

Poz. 37. *d) Koszta utrzymania służby kuchennej i magazynowej* Wydział krajowy preliminuje, o 1.302 zł. niżej niż w roku zeszłym, w kwocie 2.644 zł. zamiast dotychczasowych 3.946 zł., a to z powodu przeniesienia filii do głównego gmachu i zwinięcia drugiej kuchni.

Komisya budżetowa zgadza się na preliminowanie tej zmniejszonej kwoty; wnosi zaś, ażeby poz. 37. *e) drzewo na kuchnię* z tego samego powodu odpowiednio zmniejszono. Wydział krajowy preliminuje na rok 1887. na drzewo na kuchnię 2.050 zł. Według trzechletniej przeciętnej wynikłości, nie zważając na wynik ostatniego roku 1885, niższy, 1.870 zł. wynoszący, i bez względu na zwinięcie drugiej kuchni, które musi i w przyszłości spowodować znacznie zmniejszony wydatek drzewa, Komisya budżetowa wnosi wstawić w pozycyi 37. *e)* 1.700 zł., o 350 zł. mniej niż preliminował Wydział krajowy.

Wszystkie inne pozycye Rubryki VII. preliminowane bez zmiany, jak w roku zeszłym, Komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem krajowym.

Całą Rubrykę VII. (Koszta gospodarcze) Komisya budżetowa preliminuje przeto w kwocie 76.477 zł., o 350 zł. mniej niż Wydział krajowy. Z tej kwoty przypada na fundusz chorych 71.951 zł., a na fundusz położnic 4.526 zł.

Rubr. VIII. poz. 47—50. *Koszta sanitarne.*

Wydział krajowy preliminuje 14.300 zł., o 1.010 zł. więcej jak na rok 1886., mianowicie poz. 47. *lekarstwa* podwyższa Wydział krajowy o 200 zł., preliminując na podstawie wynikłości 3 lat ostatnich 7.000 zł, zamiast 6.800 zł., na co się komisya budżetowa zgadza, a poz. 48. *potrzeby sanitarne w ścisłem znaczeniu* Wydział krajowy preliminuje 6.000 zł., o 510 zł. więcej niż na r. 1886. Jednak przeciętna wynikłość trzech lat ostatnich (1883—85) wykazuje tylko 5.317 zł., a nawet wynikłość roku ostatniego 1885. wynosiła tylko 5.626 zł. pomimo bardzo znacznego zwiększenia liczby dni leczenia (o 16.521 czyli o 8%). Nie ma więc powodu wstawienia wyższej nad 5.600 zł. kwoty, którą to kwotę, o 400 zł. niższą od preliminowanej przez Wydział krajowy komisya budżetowa wstawić wnosi.

Poz. 49. *Instrumenta chirurgiczne.* Wydział krajowy preliminuje 800 zł., o 300 zł. więcej jak na rok 1886. Ze względu na znakomity rozwój oddziału chirurgicznego w latach ostatnich, w których pomimo bardzo znacznie zwiększonej liczby wielkich operacyj, mało sprawiano instrumentów, komisya budżetowa zgadza się na kwotę preliminowaną.

Całą rubrykę VIII. (Koszta sanitarne) komisya budżetowa wnosi wstawić w kwocie 13.900 zł.

Rubr. IX. *Kancelaryjne koszta* w kwocie 1.050 zł. i

Rubr. X. *Koszta kapliczne* w kwocie 300 zł. komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

W rubr. XI. poz. 53. *Konserwacye i reparacye gmachu i obejścia szpitalnego* Wydział krajowy preliminuje 5.000 zł., o 1.200 zł. więcej jak uchwalono na r. 1886. z powodu potrzeby pokostowania podłóg w nowo zbudowanem skrzydle. Jednak liczba pokoi, których podłogi winny być pokostowane, wynosi tylko 28, a zatem z pewnością nakładu 1.200 zł., t. j. 43 zł. od podłogi nie wymaga. Nadto wynikłości dwóch lat ostatnich w tej pozycyi były znacznie niższe od uchwalonych kwot. Wynosiły bowiem w r. 1884. 3.466 zł., a w r. 1885. tylko 2.510 zł., przeciętnie zatem 2.988 zł. czyli o 812 zł. mniej od sumy na r. 1886. uchwalonej. Z tych powodów komisya budżetowa uważa sumę 3.800 zł. za zupełnie wystarczającą na zwykłą konserwacyę budynku i na pokostowanie podłóg w nowem skrzydle i wnosi wstawić 3.800 zł., o 1.200 zł. mniej niż preliminował Wydział krajowy.

Poz. 54. i 55. rubryki XI. Komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie 230 i 400 zł., preliminuje zatem całą rubrykę XI. w kwocie 4.430 zł.

Rubr. XII. *Odsetki od kapitałów dłużnych* w kwocie 1.760 zł.

Rubr. XIII. *Podatki i daniny* w kwocie 20 zł.

Rubr. XIV. *Rozmaite* w kwocie 500 zł.

Rubr. XV. *Zapomogi dla położnic* w kwocie 3.000 zł.

Rubr. XVI. *Koszta utrzymania dzieci na oddziale położnic* w kwocie 30 zł.

Rubr. XVII. *Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii* w kwocie 12.000 zł., komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

Rubr. XVIII. *Najem pomieszkań* odpada w skutek zwinięcia filii.

B. Dochody.

Wydział krajowy preliminuje dochody krajowego szpitala powszechnego we Lwowie na r. 1887. w kwocie 180.053 zł., mianowicie w funduszu chorych 170.578 zł., a w funduszu położnic 9.475 zł., preliminuje więc o 6.066 zł. mniej jak uchwalono na r. 1886., mianowicie w funduszu chorych mniej o 7.666 zł., a w funduszu położnic więcej o 1.600 zł.

Komisya budżetowa preliminarz dochodów przyjmuje bez zmiany.

Poszczególnienie dochodów.

Rubr. I. poz. 1—2. Dodatki od c. k. Skarbu i kasy miejskiej w kwocie 23.527 zł.

Rubr. II. poz. 3. Opłaty pośmiertne w kwocie 4.926 zł.

Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym; równie się zgadza komisya na preliminowanie:

Rubr. III. *Zwroty kosztów leczenia* w kwocie 150.600 zł.

Wprawdzie wynikłość poz. 4. Zwroty od funduszu krajowego galicyjskiego wykazała w r. 1884. 275.771 zł. a w r. 1885. 166.607 zł., te wynikłości jednak nie mogą służyć za podstawę do preliminarza na r. 1887. z powodu, że zaległości wynoszące w r. 1882. jeszcze 363.742 zł., w końcu roku 1885. już tylko około 80.000 zł. wynosiły. Wstawiona przez Wydział krajowy w tej pozycyi kwota 132.000 zł. wydaje się zatem komisyi wystarczającą i takową bez zmiany wstawić wnosi.

Rubr. IV. Rozmaite dochody komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie 1.000 zł.

Sumaryczne zestawienie wydatków.

	Fundusz chorych.	Fundusz położnic.	Razem.
Rubr. I.:	30.631 zł.	2.688 zł.	33.319 zł.
„ II.:	24.093 „	2.103 „	26.196 „
„ III.:	3.956 „	201 „	4.157 „
„ IV.:	176 „	63 „	239 „
„ V.:	90 „	10 „	100 „
„ VI.:	841 „	89 „	930 „
„ VII.:	71.951 „	4.526 „	76.477 „
„ VIII.:	13.122 „	778 „	13.900 „
„ IX.:	980 „	70 „	1.050 „
„ X.:	— „	300 „	300 „
„ XI.:	3.984 „	446 „	4.430 „
„ XII.:	1.408 „	352 „	1.760 „
„ XIII.:	15 „	5 „	20 „
„ XIV.:	450 „	50 „	500 „
„ XV.:	— „	3.000 „	3.000 „
„ XVI.:	— „	30 „	30 „
„ XVII.:	12.000 „	— „	12.000 „
Suma wydatków	163.697 zł.	14.711 zł.	178.408 zł.

Sumaryczne zestawienie dochodów.

	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Razem
Rubr. I. :	23.372 zł.	155 zł.	23.527 zł.
„ II. :	4.926 „	— „	4.926 „
„ III. :	141.300 „	9.300 „	150.600 „
„ IV. :	980 „	20 „	1.000 „
Suma dochodów :	170.578 zł.	9.475 zł.	180.053 zł.

W oddziale chorych wynoszą zatem wydatki: 163.697 zł.
dochody: 170.578 „
zatem nadwyżka: 6.881 zł.

W oddziale położnic wynoszą wydatki: 14.711 zł.
dochody: 9.475 „
zatem niedobór: 5.236 zł.

W całym krajowym szpitalu powszechnym we Lwowie wynoszą zatem:
Wydatki: 178.408 zł.
Dochody: 180.053 „
zatem nadwyżka: 1.645 zł., podczas gdy Wydział krajowy preliminował nadwyżkę 28 zł.

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitala powszechnego we Lwowie na rok 1887. i wstawić wykazaną nadwyżkę 1.645 zł. w dochodach rubryki XI. budżetu krajowego.

Lwów dnia 27. Grudnia 1886.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Otton Hausner.

Lit. D.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

Wydatki tego funduszu Wydział krajowy preliminuje na rok 1887. w kwocie 905 zł., o 65 zł. mniej niż uchwalono na rok 1886. Komisya budżetowa wnosi wstawić na podstawie wynikłości roku 1885: 620 zł., obniżając wydatki rubr. II. o 110 zł., rubryki III. o 125 zł. i rubryki V. o 50 zł., razem o 285 zł.

Rubr. I. Koszta kancelaryjne komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie 10 zł.

Rubr. II. poz. 2. Remuneracya akuszerki. Wydział krajowy preliminuje 30 zł., w r. 1885. wydano 18 zł., powiększenie czynności, za które remuneracya się udziela, jest nieprawdopodobne, komisya zatem wnosi wstawić 20 zł.;

w poz. 3. Rubr. II. Żywicielkom za gorliwe dozorowanie dzieci w 1szym roku życia pozostawia komisya kwotę preliminowaną przez Wydział krajowy 20 zł. bez zmiany,

zaś w poz. 4. Żywicielkom za dozorowanie dorosłych dzieci i na potrzeby szkolne, w której Wydział kraj. preliminuje 200 zł., komisya budżetowa wnosi wstawić według wynikłości r. 1885. tylko 100 zł. Całą rubrykę II. przeto komisya preliminuje w kwocie 140 zł.

Rubr. III. Koszta utrzymania dzieci. Wydział krajowy preliminuje 525 zł. i uzasadnia wstawienie tej kwoty przypuszczeniem, że prawdopodobnie 6 dzieci z oddziału położnic przyjąć wypadnie, dalej wynikłością tej rubryki w r. 1885. w kwocie 519 zł., ale w żadnym z lat ostatnich więcej nad 4 dzieci z oddziału położnic nie przyjęto, zaś wydatek 519 zł. w r. 1885 polega na ówczesnej liczbie 14 utrzymywanych dzieci, podczas gdy z końcem r. 1886. pozostaje ich tylko 9. Komisya budżetowa w przypuszczeniu przyjęcia 4 dzieci w ciągu roku 1887. preliminuje 400 zł.

Rubr. IV. Koszta leczenia dzieci w kwocie 10 zł. i poz. 7. rubryki V. koszta pogrzebowe komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym;

w poz. 8. rubryki V. Zwrot kosztów utrzymania dzieci do gminy miasta Lwowa przydzielonych, Wydział krajowy preliminuje równie jak w ubiegłych latach kwotę 100 zł. Jednak zamknięcia rachunkowe lat ostatnich nie wykazują nigdy takiego wydatku. Widać z tego że bardzo rzadko się zdarza zastosowanie przepisu §. 27 ustawy z 3. Grudnia 1863. i wystarcza kwota 50 zł. na utrzymanie całoroczne jednego dziecka, w przypuszczeniu, że raz zajdzie potrzeba takiego zwrotu i tę kwotę o 50 zł. niższą od preliminowanej przez Wydział krajowy komisya wstawić wnosi.

Dochodów ten fundusz nie ma żadnych.

Wysoki Sejm raczy całą sumę wydatków funduszu podrzutków we Lwowie t. j. 620 zł. pokryć z funduszu krajowego w rubryce XI.

Lwów, dnia 28. Grudnia 1886.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Otton Hausner.

Lit. B.

Krajowy Zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Preliminarz kraj. Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na rok 1887. wykazuje wydatki w kwocie 138.711 zł., zaś dochody w kwocie 156.756 zł., wykazuje przeto nadwyżkę w kwocie 18.045 zł.

Komisya budżetowa, obniżając wydatki o 2.200 zł. na 136.511 zł. i zatrzymując kwotę dochodów 156.756 zł., nadwyżkę oblicza w kwocie 20.245 zł.

A. Wydatki.

Wydział kraj. preliminuje w wydatkach kraj. Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie 138.711 zł. W tej kwocie mieszczą się same wydatki zwyczajne, gdy wydatki nadzwyczajne przywidziane na rok 1887., mianowicie kwotę potrzebną na budowę nowej krowiarni, w osobnem przedłożeniu wykazano. W porównaniu z kwotą uchwaloną na rok 1886., wydatki preliminowane na rok 1887. są mniejsze o 2.558 zł., a w porównaniu z wynikłością roku 1885 (=140.054 zł.) mniejsze o 1.343 zł. Komisya budżetowa, obniżywszy wydatek w rubryce VII. o 2.200 zł., wnosi wstawić wydatki na r. 1887. w kwocie 136.511 zł.

Poszczególnienie wydatków.

Rubr. I. poz. 1—11. Płace i emolumenta etatowe. Wydział krajowy preliminuje 19.032 zł., o 104 zł. mniej niż na rok 1886.

Mała ta różnica pochodzi ze zmniejszonego kosztu wiktu dwóch kapelanów o 120 zł., ponieważ kapelanom jako nieżonatym wikt bywa wydawany w mniejszych porcyach. Natomiast uzupełnienie pięciolecia jednego kapelana spowodowało podwyższenie wydatku o 16 zł.

Komisya budżetowa wnosi wstawić zgodnie z Wydziałem kraj. 19.032 zł.

Rubr. II. poz. 12—16. Koszta utrzymania osób nieetatowych. Wydział krajowy preliminuje 25.815 zł., o 20 zł. więcej niż na rok 1886., z powodu małego powiększenia kosztu wiktu dwóch dyetaryuszów.

Komisya wnosi wstawić bez zmiany 25.815 zł.

Nad petycyą l. 289 Walentyny Woźniak, wdowy po woźnym, o roczny dar z łaski, Komisya wnosi przejście do porządku dziennego.

Rubr. III. Pensye i emerytury w kwocie 290 zł.
„ IV. Zaopatrzenia i dary z łaski w kwocie 14 zł.
„ V. Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych w kwocie 40 zł.
„ VI. Remuneracye i zapomogi w kwocie 640 zł.

Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym, jak na rok 1886.

Nad petycyą l. 289. Walentyny Woźniak, wdowy po woźnym, o pensyę, Komisya budżetowa wnosi przejście do porządku dziennego.

Rubr. VII. Koszta gospodarcze Wydział krajowy preliminuje w kwocie 76.710 zł. o 2.624 zł. mniej niż uchwalono na rok 1886., lecz o 3.576 zł. więcej od wynikłości roku 1885.

Główna pozycya tej rubryki (27a) Żywienie chorych :

Zwykła strawa i dodatki preliminuje Wydział krajowy w kwocie 37.200 zł., o 400 zł. wyżej, jak na rok 1886., na co się Komisya zgadza, ponieważ wynikłość ostatniego roku 1885. wykazała 37.284 zł., a trzyletnia przeciętna wynikłość 37.794 zł.

Poz. 27. c. Służba kuchenna i magazynowa, preliminowano w kwocie 2.400 zł. Gdy jednak wydatek rzeczywisty wynosił w r. 1884. 2.256 zł., a w r. 1885. tylko 2.139 zł., przeto Komisya wnosi wstawić jako przeciętną kwotę tych dwóch lat: 2.200 zł., o 200 zł. mniej, niż Wydział krajowy.

Z równych powodów, to jest ze względu na wynikłość ostatniego roku 1885., Komisya budżetowa wnosi:

w poz.	27. d.	Drzewo do kuchni	zamiast	2.800 zł.	prelim.	przez	Wydział	kraj.	wstawić	2.700 zł.
„ „	27. f.	Pieczywo z piekarzem	„	6.000 „	„	„	„	„	„	5.900 „
„ „	28.	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	„	5.300 „	„	„	„	„	„	5.000 „
„ „	30. a.	Zakupno sprzętów gospodarczych	„	2.400 „	„	„	„	„	„	2.000 „
„ „	32.	Uprawa pól	„	2.200 „	„	„	„	„	„	2.000 „
„ „	35. a.	Drzewo na pralnię i inne potrzeby tejże	„	4.100 „	„	„	„	„	„	3.900 „
„ „	36. a.	Zakupno i naprawa bielizny	„	5.700 „	„	„	„	„	„	5.000 „

Inne pozycye rubryki VII. Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym. Ponieważ obniżenia proponowane przez Komisyę w pozycyach 27. c. d. f., 28. 30. a. 32. 35. a. i 36. a. wynoszą razem 2.200 zł., przeto Komisya budżetowa wnosi wstawić w Rubryce VII. Koszta gospodarcze kwotę 74.510 zł., o 2.200 zł. mniej niż preliminował Wydział krajowy.

Rubr. VIII. Koszta sanitarne w kwocie 4.110 zł.
„ IX. Koszta kancelaryjne w kwocie 450 zł.
„ X. Koszta kapliczne w kwocie 200 zł.
„ XI. Koszta utrzymania budynków, dróg i urządzeń w kw. 9.010 zł.
„ XII. Podatki i daniny 250 zł.
„ XIII. Rozmaite 2.100 zł.
„ XIV. Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe w kw. 50 zł.

Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym.

B. Dochody.

W dochodach kraj. Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie Wydział kraj. preliminuje na r. 1887.: 156.756 zł., o 4.480 zł. więcej jak na rok 1886. Komisya przyjmuje tę kwotę bez zmiany.

Poszczególnienie dochodów.

Rubr. I. Dodatki od c. k. Skarbu i kasy miejskiej w kwocie 660 zł.
„ II. Dochody z dóbr w kwocie 4.376 zł.
„ III. Poz. 6. Zwroty kosztów leczenia od funduszu krajowego 117.000 zł.
„ „ „ 7. „ „ „ od funduszów obcokrajowych i od samopłacących 34.000 zł.
„ IV. Rozmaite w kwocie 720 zł.

Komisya budżetowa preliminuje bez zmiany, według wniosków Wydziału krajowego na podstawie przeciętnej 3-letniej wynikłości.

Zestawienie sumaryczne wydatków.

Rubr.	I.	. . .	19.032 zł.
„	II.	. . .	25.815 „
„	III.	. . .	290 „
„	IV.	. . .	14 „
„	V.	. . .	40 „
„	VI.	. . .	640 „
„	VII.	. . .	74.510 „
„	VIII.	. . .	4.110 „
„	IX.	. . .	450 „
„	X.	. . .	200 „
„	XI.	. . .	9.010 „
„	XII.	. . .	250 „
„	XIII.	. . .	2.100 „
„	XIV.	. . .	50 „
		Suma wydatków	136.511 zł.

Sumaryczne zestawienie dochodów.

Rubr.	I.	. . .	660 zł.
„	II.	. . .	4.376 „
„	III.	. . .	151.000 „
„	IV.	. . .	720 „
		Suma dochodów	156.756 zł.

Wydatki krajowego Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na rok 1887.
wynoszą zatem 136.511 zł.
dochody zaś 156.756 zł.
nadwyżka wynosi przeto **20.245zł. zł.**,
o 2.200 zł. większa od preliminowanej przez Wydział krajowy.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na r. 1887. i wykazaną nadwyżkę 20.245 zł. umieścić w dochodach Rubr. IV. preliminarza funduszu krajowego.

Lwów dnia 29. Grudnia 1886.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Otton Hausner.

Lit. F.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

(Sprawozdawca p. Stanisław Badeni.)

Wydział krajowy preliminuje dla szpitala św. Łazarza w Krakowie **wydatki** na r. 1887. w kw. **164.066 zł.** t. j. o 4.880 zł. **więcej** od kwoty na r. 1886. uchwalonej; **dochody** zaś preliminuje Wydział krajowy w kwocie . . . . . **175.901 zł.** t. j. o 7.957 zł. **mniej** od dochodów na r. 1886. preliminowanych.

W ogóle preliminarz Wydziału krajowego jest o 12.837 zł. **mniej** korzystny od preliminarza na rok 1886. uchwalonego.

Komisya budżetowa, przedkładając Wys. Sejmowi do uchwały projekt preliminarza na r. 1887., musi przedewszystkiem skonstatować ciągły a bardzo znaczny wzrost dni leczenia w szpitalu św. Łazarza.

W roku 1883. było dni leczenia 153.664,
„ 1884. „ „ „ 159.845,
„ 1885. „ „ „ 168.535 a
„ 1886 do 30./11. „ „ 187.668, a przeto
przypuszczalnie do 31./12 „ „ „ 204.968

Wzrost ten dni leczenia łatwo wytłumaczyć obok wzrastającej ciągle ludności Krakowa faktem, iż ludność miasta Krakowa i okolicy coraz większe ma zaufanie do szpitala, że ludność wiejska w ogóle coraz bardziej odwyka od zakorzenionego wstrętu do szukania pomocy lekarskiej w szpitalu a nakoniec i tem, iż wiele chorych przybywa do Krakowa, aby szukać pomocy u profesorów wydziału lekarskiego na uniwersytecie Jagiellońskim, a nie uzyskawszy przyjęcia na klinikach, szukają umieszczenia w szpitalu św. Łazarza.

Wobec takiego stanu rzeczy, Komisya budżetowa nie mogła w żadnej rubryce preliminowanych przez Wydział krajowy kwot obniżać, nie chcąc przedstawiać Wys. Sejmowi do uchwały preliminarza, któryby na istotnych danych opartym nie był, a którego następstwem przeto musiałyby być znaczne przekroczenia we wszystkich ruchomych rubrykach.

Zauważać tu zresztą należy, że w r. 1886., którego wynikłości z natury rzeczy nie mogły być podstawą ani preliminarza Wydziału krajowego ani Komisyi budżetowej, wzrosła ilość dni leczenia w porównaniu z r. 1885. o 32.000. Jeżeli przeto w r. 1887. nie nastąpi zmniejszenie ilości dni leczenia, czego się bezwarunkowo spodziewać nie można, nastąpić może łatwo w wynikłościach z r. 1887. przekroczenie preliminarza w tych rubrykach, których wysokość od ilości dni leczenia zależy. Komisya budżetowa nietylko jednak nie może proponować obniżenia preliminarza Wydziału krajowego, lecz musi nadto w pojedyńczych rubrykach wstawić cyfry wyższe z powodu wykazanych przez Wydział krajowy w oddzielnych sprawozdaniach potrzeb, a mianowicie: otworzenia nowego oddziału okulistycznego i budowy trupiarni.

Wskutek powyższych uwag, preliminuje komisya wydatki w ogólnej kwocie 165.959 zł. t. j. o 6.773 zł. więcej od preliminarza na r. 1886. uchwalonego, a o 1.893 zł. więcej od preliminarza Wydziału krajowego, a mianowicie Komisya budżetowa obniżyła preliminarz Wydziału krajowego w rubryce I. o 675 zł. i w rubryce II. o 190 zł. czyli razem o 865 zł., natomiast zaś podwyższyła w rubryce VII. o 923 zł. w rubryce VIII. o 100 zł. a w rubr. XI. o 1.734 zł.

Dochody preliminuje komisya w kwocie . . . . . 177.401 zł.
t. j. o 1.500 zł. więcej od preliminarza Wydziału krajowego.

W ogóle zatem preliminarz komisyi jest mniej korzystny od preliminarza na rok 1886. o . . . . . 13.230 zł.

Poszczególnienie.

Rubr. I. poz. 1—15. *„Płace i emolumenta.“*

Wydział krajowy preliminuje . . . . . 28.440 zł.
t. j. o 1.959 zł. więcej jak w preliminarzu na r. 1886. Różnica ta uzasadnioną jest dodatkami pięcioletnimi personalowi etatowemu przyznanymi, tudzież płacą prymaryusza i sekundaryusza nowo otworzyć się mającego oddziału okulistycznngo; gdy jednak Komisya budżetowa w oddzielnem sprawozdaniu przedkłada Wys. Sejmowi zgodnie z Wydziałem krajowym wniosek, iż oddział ten ma być otworzonym z d. 1. Lipca b. r., gdy dalej na oddziale tym ma być utworzoną posada sekundaryusza 2. klasy z pensyą 500 zł., przeto Komisya budżetowa w rubr. I. 2. preliminuje o . . . . . 675 zł.
mniej jak Wydział krajowy, t. j. . . . . 7.775 „
w całej zaś rubr. I. . . . . 27.765 „

Komisya budżetowa wnosi:

Nad petycyą L. pet. 28. Wiktora Wojciechowskiego i Feliksa Lesieckiego, oficyałów, o dodatek aktywalny przechodzi się do porządku dziennego, gdyż płaca oficyałów jako urzędników stałych jest etatem unormowaną, — a Wys. Sejm nad taką samą petycyą już dwukrotnie do porządku dziennego przeszedł.

Rubr. II. *„Koszta utrzymania osób nieetatowych.“* Poz. 17—22.

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce . . . . 20.896 zł.
t. j. o 221 zł. więcej niż na r. 1886. preliminowano.

Wydział krajowy preliminuje pod pod. 21. a) i b) 380 zł. jako płacę i wikt dla 2ch posługaczów na oddziale okulistycznym. Gdy zaś w poz. 21. b) i 22. b) preliminuje Wydział krajowy dla 54 osób wikt o 3 zł. tańszy niż w r. 1886. na podstawie przeciętnej z lat trzech i wynikłości z roku ostatniego, przeto uzasadnioną jest różnica w całej rubryce II. o 221 zł. między preliminarzem Wydziału krajowego a preliminarzem na r. 1886.

Z uwagi jednak, że oddział okulistyczny otworzony zostanie dopiero z dniem 1. Lipca b. r., obniża Komisya budżetowa w poz. 21. a) i b) a tem samem i w całej rubryce II. preliminarz Wydziału krajowego o . . . . . 190 zł.

Komisya budżetowa preliminuje przeto w rubryce II. . . . 20.706 „
t. j. o 31 zł. **więcej** niż preliminowano na r. 1886.

Rubryki III., IV.. V. i VI. preliminuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym i zgodnie z kwotami na rok 1886. uchwalonemi, a mianowicie:

Rubr. III. „Pensye i emerytury“ . . . . . 250 zł.
„ IV. „Zaopatrzenia i dary z łaski“ . . . . . 73 „
„ V. „Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych“ . . . 50 „
„ VI. „Remuneracye i zapomogi“ . . . . . 900 „

Rubr. VII. „*Koszta gospodarcze*“. Poz. 28. do 37.

Wydział krajowy preliminuje . . . . . 76.466 zł.
t. j. o 6.024 zł. **więcej** niż preliminowano na r. 1886., a mianowicie:

pod poz. 28. a) „Żywienie chorych“ więcej o . . . . . 3.000 zł.
„ „ 28. b) „Wino dla chorych“ „ o . . . . . 300 „
„ „ 30. „Opał“ „ o . . . . . 300 „
„ „ 31. „Oświetlenie“ „ o . . . . . 377 „
„ „ 32. „Sprzęty gospodarcze“ „ o . . . . . 1.000 „
„ „ 33. „Utrzymanie koni“ „ o . . . . . 500 „
„ „ 34. „ ogrodu“ „ o . . . . . 50 „
„ „ 36. „Bielizna, pościel i odzież“ o . . . . . 800 „

natomiast **mniej.**

w poz. 28. *d)* „Koszta utrzymania służby kuchennej“ o . . . 27 zł.
„ *e)* „Drzewo i węgle do kuchni“ . . . . . 190 „
„ 35. *a)* „Utrzymanie pralni“ . . . . . 50 „
„ 35. *c)* „Koszt utrzymania służby“ . . . . . 33 „

Ze względu na umieszczone we wstępie sprawozdania uwagi o znacznym wzroście dni leczenia w szpitału św. Łazarza, tudzież z powodu, że wszelkie różnice w porównaniu z preliminarzem na r. 1886. uzasadnione są jak najściślej przeciętną z ostatnich lat trzech i wynikłością z roku ostatniego, — komisya budżetowa w całej rubryce VII. przyjmuje preliminowaną przez Wydział krajowy kwotę . . . . . 76.466 zł.

Zarazem wstawia komisya budżetowa, na podstawie Wys. Sejmowi przedłożonego oddzielnego sprawozdania, dla oddziału okulistycznego jako wydatek nadzwyczajny pod poz. 32. „Sprzęty„ . . . . . 253 zł.
i pod poz. 36. „Bielizna“ . . . . . 670 „

Komisya budżetowa preliminuje przeto w rubr. VII.
wydatki zwyczajne w kwocie . . . . . 76.466 zł.
„ nadzwyczajne „ . . . . . 923 „
Razem . . 77.389 zł.

Rubr. VIII. „*Koszta sanitarne*“.

Wydział krajowy preliminuje . . . . . 8.334 zł.
t. j. o 647 zł. **więcej** niż preliminarz na r. 1886.

Rożnica ta jest usprawiedliwioną wzrostem dni leczenia i przeciętną z ostatnich lat trzech.

Jako nadzwyczajny wydatek na narzędzia lekarskie dla oddziału okulistycznego wstawia się 100 zł., razem przeto preliminuje się w rubryce VIII.:

wydatki zwyczajne w kwocie . . . . . 8.334 zł.
„ nadzwyczajne „ . . . . . 100 „
Rubr. IX. „*Koszta kancelaryjne*“ . . . . . 870 „
i Rubr. X. „*Koszta kapliczne*“ . . . . . 250 „
preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym i preliminarzem na r. 1886.

Rubr. XI. „*Utrzymanè budynków*“. Poz. 47 — 51.

Poz. 47. „Konserwacya i reparacya gmachu“:

1. „*Zwyczajne*“ preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym i preliminarzem na rok 1886. . . . . 3.000 zł.

2. „*Nadzwyczajne*“. Wydział krajowy preliminuje:
Na zasypanie stawku „na Blichu“ . . . . . 200 „
na restauracyę kościoła . . . . . 5.200 „

Już w latach 1884. i 1885. przedstawił Wydział krajowy Wys. Sejmowi potrzebę znaczniejszych restauracyj w szpitalu św. Łazarza. Nie chcąc zbytecznie budżetu szpitala obciążać, rozdzielił Wys. Sejm na wniosek komisyi budżetowej wydatki z tą restauracyą połączone na lat kilka a to w ten sposób, iż w r. 1885. przebudowano wieżę, w r. 1886. urządzono w starym budynku wodociągi, w r. 1887. miała być przedsięwziętą restauracya kościoła, a w r. 1888. oparkanienie obejścia szpitalnego. Wydział krajowy przeto preliminując kwotę 5.200 zł. na koszta restauracyi kościoła postąpił w myśl uchwał tak komisyi budżetowej jak i Wys. Sejmu.

Oddzielnem sprawozdaniem z d. 2. listopada 1886. do L. 64.670 uzasadnił Wydział kraj. naglącą potrzebę budowy trupiarni przy szpitału św. Łazarza i zażądał na ten cel wstawienia w preliminarzu na r. 1887 w rubryce XI. poz. 46. kwoty 5.567 zł. jako wydatku nadzwyczajnego.

Dotychczasowa trupiarnia jest od lat wielu zniszczoną, a gdy nadto położona naprzeciw okien kuchni szpitalnej i szerzy zabójcze fetory, przeto już w r. 1881. komitet administracyjny szpitala uznał naglącą potrzebę budowy nowej trupiarni.

Wydział krajowy nie poparł wówczas żądania komitetu administracyjnego z powodu, iż była uzasadniona nadzieja, iż w razie gdyby Rząd budował zakład anatomiczno-patologiczny mógłby szpital odsyłając tam ciała zmarłych obejść się bez własnej trupiarni; tymczasowo zezwolił Magistrat miasta Krakowa, by zwłoki zmarłych w szpitalu nie były przewożone z prosektoryum napowrót do trupiarni szpitalnej, lecz żeby je składano na cmentarzu w Rakowiskach w domu przedpogrzebowym. W czerwcu r. 1886. stosując się do uchwały Rady miejskiej, zażądał Magistrat wystawienia nowej trupiarni z powodu, że dom przedpogrzebowy ulega zniszczeniu a nadto w obec niebezpieczeństwa cholery rezerwowany być musi dla zwłok cholerycznych. Wydział krajowy postanowiwszy przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek budowania nowej trupiarni zażądał od miasta Krakowa pozwolenia choćby tymczasowo na umieszczenie ciał zmarłych w domu przedpogrzebowym, — otrzymał jednak odpowiedź wprost odmowną.

Gdy w międzyczasie stara trupiarnia uległa zupełnemu zniszczeniu, przeto budowa nowej trupiarni jest nieodzownie potrzebną i odroczyć się nie da; budowa trupiarni, według oświadczenia Szefa Departamentu V., uskutecznioną być ma w ten sposób, by nowy budynek, w razie, gdyby za lat kilka Rząd na placu szpitalnym zakład anatomiczno-patologiczny pobudował, mógł być użyty na rozszerzenie jednego z oddziałów szpitalnych. Komisya budżetowa preliminuje przeto w poz. 47. wydatek nadzwyczajny na budowę trupiarni w kwocie . . 5.567 zł.

Zarazem jednak sądzi komisya, iż idąc za intencyą Wys. Sejmu, by restauracye znaczniejsze i nowe budowy, o ile ich potrzeba nie jest naglącą w jednym i tym samym roku budżetu nie obciążały, lecz na lat kilka rozłożone były, należy restauracyę kościoła do r. 1888. odroczyć a projektowane w r. 1888 oparkanienie dopiero w r. 1889. uskutecznić.

Komisya budżetowa nie preliminuje przeto na r. 1887. na koszta restauracyi kościoła żadnej kwoty.

Koszta zasypania stawku „na Blichu“, o ile by nieodzownie potrzebne było, powinny być zdaniem komisyi budżetowej pokryte z kwot preliminowanych w dziale wydatków zwyczajnych pod poz. 34. lub 47.

Komisya preliminuje oraz w poz. 47. 3) na adaptacye oddziału okulistycznego kwotę . . . . . 1.567 zł.

Poz. 48. „*Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej*“.

Komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . 1.500 „

t. j. o 300 zł. więcej jak preliminarz na r. 1886. i o 200 zł. więcej jak przecięcie z ostatnich lat z powodu, iż niektóre części składowe wodociągów i maszyny parowej w skutek zużycia i przepalenia wymagać będą większego nakładu.

W całej rubryce XI. preliminuje komisya:

zwyczajne	5.760 „
nadzwyczajne	7.134 „
Razem .	12.894 zł.

t. j. o 1.734 zł. więcej jak preliminarz Wydziału krajowego.

Rubr. XII. „*Odsetki od kapitałów dłużnych*“ . . . . . 20 „

„ XIII. „*Podatki i daniny*“ . . . . . 1.102 „

„ XIV. „Rozmaite“ . . . . . 600 „

preliminuje komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym i z kwotami na r. 1886. uchwalonemi.

Rubr. XV. „*Zapomogi dla położnic*“.

Komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . 2.000 „

t. j. o 150 zł. więcej niż uchwalono na r. 1886. ze względu na wynikłość z r. 1885. i z powodu, że liczba położnic co roku wzrasta.

Rubr. XVI. „Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic“ . . . . . 250 „

„ XVII. „Koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Ludwika w Krakowie“ . . . . . 12.000 „

„ XVIII. „Zapisy“ . . . . . 105 „

„ XIX. „Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe“ . 150 „

„ XX. „Dyety i koszta podróży“ . . . . . 150 „

preliminuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym i z kwotami na r. 1886. uchwalonemi.

Dochody.

Rubr. I. „*Odsetki od kapitałów*“.

Komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . 19.594 „

na podstawie obecnego stanu majątku szpitalnego.

Rubr. II. „*Dochody z realności i z dóbr*“.

Komisya preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . 11.807 „

t. j. o 549 zł. więcej niż na r. 1886. preliminowano a to z powodu, iż czynsz dzierżawny z dóbr Prądnik jest wyższy o 190 zł., czynsz dzierżawny z propinacyi Krowodrzy wzrósł o 254 zł. a dochód z ogrodu szpitalnego na podstawie przecięcia z ostatnich lat trzech podwyższony został o 100 zł.

Rubr. III. „*Zwroty kosztów leczenia*“.

Poz. 11. Z funduszu krajowego galicyjskiego.

Preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 125.000 zł.
to jest o 5.000 zł. mniej niż na r. 1886. uchwalono, a to na podstawie przecięcia ostatnich lat trzech i wynikłości z r. 1885.

Poz. 12. Z funduszów obcokrajowych i od stron samopłacących.

Komisya preliminuje . . . . . 20.000 „
o 2.000 zł. **mniej** niż na r. 1886. preliminowano, a o 1.500 zł. **więcej** od preliminarza Wydziału krajowego, a to na podstawie przecięcia z ostatnich lat trzech, uwzględniając znaczny wzrost dni leczenia w r. 1886.

W całej rubr. III. preliminuje się . . . . . 145.000 „
t. j. o 6.500 zł. **mniej** niż na r. 1886. preliminowano.

Rubr. IV. „*Dochody rozmaite*“ preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym 1.000 „

Sumaryczne zestawienie.

Wydatki.

Rubryka	I.	. . . . .	27.765 zł.
„	II.	. . . . .	20.706 „
„	III.	. . . . .	250 „
„	IV.	. . . . .	73 „
„	V.	. . . . .	50 „
„	VI.	. . . . .	900 „
„	VII.	zwyczajne	76.466 „
		nadzwyczajne . . .	923 „
„	VIII.	zwyczajne	8.334 „
		nadzwyczajne . . .	100 „
„	IX.	. . . . .	870 „
„	X.	. . . . .	250 „
„	XI.	zwyczajne	5.760 „
		nadzwyczajne . . .	7.134 „
„	XII.	. . . . .	20 „
„	XIII.	. . . . .	1.102 „
„	XIV.	. . . . .	600 „
„	XV.	. . . . .	2.000 „
„	XVI.	. . . . .	250 „
„	XVII.	. . . . .	12.000 „
„	XVIII.	. . . . .	105 „
„	XIX.	. . . . .	150 „
„	XX.	. . . . .	150 „
		Razem	165.958 zł.

Dochody.

Rubryka	I.	. . . . .	19.594 zł.
„	II.	. . . . .	11.807 „
„	III.	. . . . .	145.000 „
„	IV.	. . . . .	1.000 „
		Razem	177.401 zł.

Odtrąciwszy od sumy dochodów w kwocie 177.401 zł.
sumę rozchodów w kwocie . . . . . 165.958 „
okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie . . 11.443 zł.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitala św. Łazarza w Krakowie na r. 1887. i wstawić wykazaną nadwyżkę w kwocie 11.443 zł. jako dochód ogólnego funduszu krajowego.

Lwów 10. Stycznia 1887.

Smarzewski,
przewodniczący.

Stanisław Badeni,
sprawozdawca.

Lit. G.

Fundusz policyi krajowej.

Referent poseł Goldman.

Wydatki tego funduszu preliminuje Wydział krajowy na kwotę 417 zł., jak na r. 1886.

Wprawdzie od r. 1876. fundusz ten żadnych wydatków nie ponosił, Komisya budżetowa jednak z uwagi, że przepisy korekcyjne zawsze jeszcze obowiązują i przewidzieć nie można jaka kwota może być potrzebną, zgadza się na wstawienie tej kwoty do działu wydatków funduszu policyi krajowej.

Dochody funduszu policyi krajowej preliminuje Wydział krajowy na ogólną kwotę 6.317 zł., o 102 zł. więcej, niż na r. 1886., a to wedle stanu majątku w r. 1887.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki funduszu policyi krajowej rubr. I. do VI.	. .	417 zł.
Dochody „ „ „ „ I. „ IV.	. .	6.317 „
Nadwyżka dochodów w kwocie	. .	5.900 zł.

wpłynie do funduszu krajowego.

Lwów, dnia 18. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Goldman.

Tab. C.

Prunus padus hrabowej.

Fundusze samoistne budżetem objęte.

Lit. H.—M.

Sprawozdawca: poseł Goldman.

Lit. H. Fundusz domestykalny.

Na wydatki tego funduszu preliminuje Wydział krajowy kwotę 1.205 zł., jak na rok 1886. Dochody tego funduszu oblicza Wydział krajowy na kwotę 5.072 zł. — o 162 zł. więcej, niż na r. 1886., z powodu wzrostu majątku zarodowego.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki funduszu domestykalnego	1.205 zł.
Dochody „ „	5.072 „
Nadwyżka dochodów . . .	3.867 zł.

użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.

Lit. J. Fundusz kultury krajowej.

Dochody tego funduszu oblicza Wydział krajowy na kwotę 3.451 zł., jak na r. 1886. Dochody te po odliczeniu 12 zł. preliminowanych na zwroty kar, na podstawie przecięcia z ostatnich trzech lat, obrócone zostaną na zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach w kwocie 3.439 zł.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Dochody funduszu kultury krajowej	3.451 zł.
Wydatki „ „ „	3.451 „

Lit. K. Fundusz stanowy sierociński.

Wydatki tego funduszu preliminuje Wydział krajowy, jak na r. 1886., na kwotę 1.692 zł., — na 16 miejsc w rozmaitych zakładach we Lwowie i Krakowie. Dochody oblicza Wydział krajowy na kwotę 1.824 zł., stosownie do stanu majątku z końcem r. 1886.

Zgodnie z Wydziałem krajowym, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Dochody funduszu stanowego sierocińskiego	1.824 zł.
Wydatki „ „ „	1.692 „
Nadwyżka dochodów . . .	132 zł.

użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.

Lit. L. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Wydatki tego funduszu oblicza Wydział krajowy na kwotę 1.895 zł. — o 230 zł. więcej niż na r. 1886., a to z powodu większych wydatków na koszta druku i oprawy aktów grodzkich. Dochody tego funduszu preliminuje Wydział krajowy w kwocie 1.746 zł., o 100 zł. więcej niż na r. 1886., z powodu spodziewanego większego wpływu ze sprzedaży aktów grodzkich, na podstawie przecięcia z trzech lat. Pozostałość kasową z końcem r. 1886. przyjmuje Wydział krajowy w kwocie 5.500 zł., z której też pokryty ma być niedobór w kwocie 149 zł.

Zgodnie z Wydziałem krajowym, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki funduszu Aleksandra hr. Stadnickiego . . .	1.895 zł.
Dochody „ „ „ „ . . .	1.746 „
Niedobór . . .	149 zł.

pokryty zostanie ze spodziewanej pozostałości kasowej z końcem r. 1886. w kwocie 5.500 zł., tak, że pozostałość z końcem r. 1887. będzie wynosiła 5.351 zł.

Lit. M. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Wydatki tego funduszu preliminuje Wydział krajowy na kwotę 58.519 zł., a to: na umorzenie przez losowanie 21.800 zł. na podstawie planu umorzenia, na odsetki 33.039 zł. stosownie do ilości obligacyj w obiegu pozostałych, a na koszta administracyjne, obejmujące 10% podatek dochodowy od kuponów i należytość stemplową, ogólną kwotę 3.680 zł. Dochody własne funduszu oblicza Wydział krajowy na 5.500 zł., tytułem zwrotu kapitałów i odsetków zaległych od Wydziałów powiatowych i zwrotu zaliczek udzielonych bankom na wypłatę kuponów.

Niedobór w kwocie 53.019 zł., podług preliminarza Wydziału krajowego, ma być w ten sposób pokryty, że kwota 21.800 zł., potrzebna na częściowe umorzenie pożyczki przez losowanie wziętą zostanie z pozostałości funduszu pożyczki krajowej z r. 1883., przeznaczonej na wykupno obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873., resztę zaś w kwocie 31.219 zł. pokryje fundusz krajowy.

Zgodnie z Wydziałem krajowym, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki: rubr. I.	poz. 1.	umorzenie pożyczki przez losowanie . .	21.800 zł.
„ II.	„ 2.	wypłata kuponów	33.039 „
„ III.	koszta administracyjne:		
	poz. 3.	10% podatku dochodowego od kuponów .	3.304 „
	„ 4.	należytość stemplowa od kuponów . .	276 „
	„ 5.	potrzeby kancelaryjne	100 „
		Razem . . .	58.519 zł.

Dochody: rubr. I.	poz. 1.	zwrot kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym	5.000 zł.
„ II.	„ 2.	odsetki od kapitałów	
„ „	„ 3.	prowizye zwłoki od kapitałów . . .	
„ III.	rozmaite:		
	poz. 4.	zwrot zaliczek udzielonych bankom . .	500 „
	„ 5.	z pozostałości funduszu pożyczki krajowej z roku [redacted]1883	21.800 „
z funduszu krajowego			31.219 „
		Razem . . .	58.519 zł.

Lwów dnia 18. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Bernard Goldman.

Lit. N.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

Sprawozdawca poseł St. Badeni.

Rubr.	I.	Płace urzędników i sług	50 zł.
„	II.	Potrzeby kancelaryjne	30 „
„	III.	Remuneracye i zapomogi	60 „
„	V.	Koszta leczenia dzieci	10 „
„	VI.	Podatki i daniny	155 „
„	VII.	Rozmaite	30 „

preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym i na podstawie kwot na rok 1886 uchwalonych.

Rubr. IV. Koszta utrzymania podrzutków preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym 1.582 zł. a mianowicie:

dla 8 podrzutków przyjętych przed uchwałą Wys. Sejmu z dnia 22. stycznia 1886 po dawnej taksie	142 „
dla nowo-przyjętych dzieci podług nowej taksy	1.440 „

Wydatki w ogóle preliminuje się zgodnie z Wydziałem kraj. w kwocie 1.917 zł. t. j. o 173 zł. *więcej* niż na r. 1886 uchwalono.

Dochody.

Rubr. I. Odsetki od kapitałów preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 1.182 zł.
t. j. o 55 zł. *więcej* niż na rok 1886 z powodu skapitalizowanej nadwyżki dochodów.

Rubr. II. Dochody z realności i dóbr preliminuje się . . 907 „
t. j. o 254 zł. *więcej* niż na r. 1886 z powodu podwyższonego czynszu z propinacyi w Krowodrzy.

Rubr. III. Rozmaite preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym 5 „

Dochody wogóle preliminuje się zgodnie z Wydziałem kraj. w kwocie 2.094 zł.
w porównaniu z wydatkami preliminowanymi w kwocie . . . . 1.917 „
okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie . . . . . 177 zł.
która do funduszu zarodowego przeniesioną być winna.

Zestawienie.

Wydatki.	Rubr. I.	50 zł.		
	„ II.	30 „		
	„ III.	60 „		
	„ IV.	1.582 „		
	„ V.	10 „		
	„ VI.	155 „		
	„ VII.	30 „		1.917 zł.
Dochody.	Rubr. I.	1.182 zł.		
	„ II.	907 „		
	„ III.	5 „		2.094 zł.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Przyjmuje się powyższy preliminarz funduszu podrzutków w Krakowie na r. 1887.“

Lwów dnia 10. stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski.

Sprawozdawca
Stanisław Badeni.

Aleg. 171.

Sprawozdanie

komisyi bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie zezwolenia na zaciągnięcie w Banku krajowym przez gminę miasta Brodów pożyczki w obligacyach komunalnych I. emisyi w sumie 200.000 zł.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy na przedstawienie Rady nadzorczej Banku krajowego w myśl §. 36 statutu Banku, prosi o zatwierdzenie uchwały tejże Rady i Dyrekcyi co do udzielenia pożyczki gminie miasta Brodów w obligacyach komunalnych I. emisyi w sumie 200.000 zł.

Smutny dotychczasowy stan finansowy powyższego miasta, a przytem upokarzająca sekwestracya dochodów gminy przez austro-węgierski Bank, zmusiły tak Dyrekcyę jak i Radę nadzorczą, jak to widzimy z sprawozdania Wydziału krajowego i dokumentów komisyi bankowej przedłożonych. do pilnego zbadania całego stanu majątkowego tej gminy.

Otóż majątek gminy przedstawia się podług inwentarza z 1. Lipca 1886. r. w stanie czynnym jak następuje: w realnościach, prawach i przywilejach, kapitałach i majątku ruchomym w sumie łącznej 647.828 złr. 10 ct.; a stan bierny dla długów w austro-węgierskim Banku, Banku hypotecznym galicyjskim i innych zaległościach, w łącznej sumie 258.762 zł 2 ct. To wykazuje stan czysty majątku gminy Brodów na 389.066 zł. 8 ct.

O ile z doświadczenia powiedzieć można, że niektóre z pozycyj w stanie czynnym zapisane pod rubryką, wierzytelności prywatnych tak hypotecznych jak niehypotecznych, nie zawsze są płynne lub zupełnie pewne, co niekorzystnie mogłoby wpłynąć na stan majątku gminy; o tyle z drugiej znów strony, jak to już sprawozdanie Wydziału krajowego podnosi, wartość szacunkowa rzeczywista realności miejskich jest nawet wyższa od podanej w inwentarzu, gdzie przyjęto szacunkową wartość egzekucyjną spowodowaną przez Bank austro-węgierski. Pomimo tych uwag zatem nie pozostaje żadnej wątpliwości, iż stan czysty majątku miasta Brodów przedstawia dostateczne bezpieczeństwo dla zamierzonej dzisiaj pożyczki komunalnej, a to tem więcej, że jedynym powodem podanym przez Zwierzchność gminną do powyższej pożyczki jest właśnie spłata wierzytelności dotychczasowych zbyt uciążliwych, a tem samem uregulowanie stosunków majątkowych gminy, a warunkiem głównym, od którego Dyrekcya Banku krajowego zawisłem czyni wydanie pożyczki, jest użycie jej na spłacenie wszystkich długów: ciążących na gminie. Warunek

ten główny jest rękojmią, że pomimo tej nowej pożyczki stan majątkowy gminy nie tylko się nie pogorszy, ale nawet znacznie polepszy, i będzie zapowiedzią lepszej i sumienniejszej na przyszłość gospodarki.

Gmina miasta Brodów popadła w tak smutny stan majątkowy, już to z powodu dwukrotnego pożaru w latach 1859. i 1867., już to z powodu nagłego zniesienia wolno-cłowego okręgu, bez żadnego wynagrodzenia ze strony c. k. Rządu, skutkiem czego dawniejszy nader ożywiony ruch handlowy ustał. ludność zubożała, a realności spadły w cenie.

Do stagnacyi, wywołanej powyższemi powodami, przyszło przymusowe niejako nabycie prawa propinacyi dla salwowania swego przywileju, i nareszcie sekwestr Banku austro-węgierskiego, który tamuje rozwój miasta i wszelką pracę około uporządkowania i podniesienia gospodarki uniemożliwia. W obec tej przeszłości Dyrekcya Banku krajowego przedłożyła Radzie nadzorczej na dniu 10. i 16. Stycznia b. r. wnioski, powtórzone w sprawozdaniu Wydziału krajowego, które tak bezpieczeństwo samej pożyczki, jak jej regularne spłacanie zupełnie zapewniają, i dlatego komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm na wniosek Wydziału krajowego zatwierdza uchwałę Rady nadzorczej Banku krajowego w sprawie udzielenia gminie miasta Brodów pożyczki w sumie 200.000 zł. w obligacyach komunalnych I. emisyi.

II. Tem samem załatwioną zostaje potycya L. $\frac{s.}{p.}$ $\frac{585}{453}$ gminy miasta Brodów o spowodowanie Wydziału krajowego do udzielenia powyższej pożyczki.

Lwów dnia 21. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Smarzewski w. r.

Sprawozdawca
Łubieński w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 172.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Pławickiego w przedmiocie zalesienia nieużytków w powiecie Nowotarskim i projektu do ustawy o zalesieniu nieużytków w całym kraju.

Wysoki Sejmie!

Wniosek obecnie przez posła Pławickiego uczyniony jest dosłownem powtórzeniem wniosku przedstawionego przez tegoż posła w zeszłej sesyi sejmowej Wysokiej Izbie. Wniosek ten był zeszłego roku przedmiotem badań Komisyi gospodarstwa krajowego, a sprawozdanie, które w przeszłym roku z powodu zamknięcia Sejmu nie przyszło na porządek dzienny Wysokiej Izby, obecnie Komisya gospodarstwa krajowego pozwala sobie przedłożyć z temi samemi rezolucyami do uchwały.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Pławickiego tyczącym się zalesienia nieużytków w powiecie Nowotarskim.

Wysoki Sejmie!

Komisya gospodarstwa krajowego korzysta z przekazanego jej wniosku p. Pławickiego, aby odwołać się do uchwał sejmowych przeszłorocznych powziętych po naradach odbytych nad wnioskiem p. Mieroszowskiego o nadaniu nowej ustawy leśnej, oraz nad wnioskiem posła Chrzanowskiego w sprawie ustanowienia komisyi krajowej dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich. Umieszczenie w niniejszem sprawozdaniu tych uchwał posłuży do dalszego poparcia rezolucyi przez komisyę gospodarstwa krajowego poniżej Wysokiemu Sejmowi proponowanych.

Uchwały sejmowe powzięte na posiedzeniu dnia 30. Września 1884. r. nad wnioskiem p. Mieroszowskiego brzmią następująco:

1. Wzywa się c. k. Rząd, aby wniósł na drodze konstytucyą wskazanej projekt nowej ustawy leśnej, orzekający skuteczniejsze środki ochrony lasów, a to z należytem uwzględnieniem stosunków krajowych.

2. Wzywa się c. k. Rząd, aby równocześnie z zaprowadzeniem nowej ustawy leśnej utworzone zostały w Galicyi Rada leśna krajowa i Rady leśne okręgowe.

3. Wzywa się c. k. Rząd, aby przyspieszył sporządzenie krajowego katastru lasowego, który służyć musi za podstawę do oznaczenia kategoryi lasów, które wyjątkowej i szczególniejszej opieki wymagają.

Uchwały powzięte na posiedzeniu sejmowem dnia 18. Października 1884. nad wnioskiem p. Chrzanowskiego są następującej treści:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby ustanowił w Galicyi komisyę krajową, której atrybucye i skład orzeka §. 23. i 24. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. „o nieszkodliwem odprowadzaniu wód górskich.“

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z funduszu krajowego pokrywał dyety i koszta podróży reprezentanta swego w mającej się ustanowić komisyi krajowej.

Wreszcie na posiedzeniu dnia 17. Października na wniosek komisyi powodziowej zapadła uchwała następującej osnowy:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wyjednał u c. k. Rządu organizacyę w kraju naszym rządowej służby technicznej i nadzorczej lasowej, odpowiednią rozległości lasów, potrzebie ich ochrony i zalesieniu nagich stoków górskich, oraz podział kraju na okręgi lasowe z szczególnem uwzględnieniem potrzeby nadzoru lasów górskich i przyszłych zalesień; w ogóle, aby tę organizacyę służby technicznej i lasowej w Galicyi ustanowił Rząd po porozumieniu się z Wydziałem krajowym.

Komisya gospodarstwa krajowego odwołując się do tych uchwał, które dotychczas nie zostały w życie wprowadzone, co się tu z ubolewaniem konstatuje, pragnie szerszą nadać miarę wnioskowi p. Pławickiego, stosując go do całego kraju a nie tylko do samego powiatu Nowotarskiego.

W tymże powiecie według urzędowych sprawozdań znajduje się 54.000 morgów pastwisk po wyciętych lasach z dochodem katastralnym 2 do 10 centów z morga, które z całą pewnością do nieużytków zaliczyć należy, a które tylko zalesieniem produktywność odzyskać mogą. Jeżeli w tym jednym powiecie tak ogromna jest przestrzeń wyniszczonoch lasów, to na krocie tysięcy morgów dadzą się obliczyć przestrzenie w innych tak górskich jak i poniżej leżących powiatach, powstałych głównie z wyrąbanych a napowrót niezalesionych lasów większej własności a szczególniej z wyniszczonych obszarów lasów gminnych.

Tu komisya gospodarstwa krajowego nie może zgodzić się z wnioskiem posła Pławickiego, aby do powtórnego zalesienia tych nieużytków można przystąpić na tej samej podstawie, jak to się działo przy zalesianiu wydmisk piasczystych.

Raz przestrzenie są tu bez porównania większe, powtóre wydmiska same dla włościan nie przedstawiały żadnej wartości, gdy na nieużytkach w mowie będących przecież możliwe jest ich wypasanie, a pastwiska chociażby najlichszego rodzaju zawsze pewną jakąś przedstawiają wartość, szczególniej w rozumieniu włościan zwykle zbyt wygórowaną. Trudności więc tutaj będą bez porównania większe a dadzą się zapewne pokonać tylko na drodze przymusowej. Nie wystarczą tu nakazy i polecenia za pośrednictwem Starostw przesyłane, które i tak przeciążone innemi czynnościami, nie zdołają tak trudnemu zadaniu zadosyć uczynić, nie mówiąc już o zupełnym braku sił fachowych. Nasuwają się tu życzenia Wysokiego Sejmu w przytoczonych powyżej uchwałach wyrażone, mające na celu ochronę lasów jeszcze istniejących za pomocą nowej tak niezbędnej dla kraju ustawy leśnej. O potrzebie nowej ustawy miał sposobność naocznie przekonać się Jego Ekscellencya p. Minister rolnictwa, który w 1884. r. w jesieni badał stosunki naszego kraju i stwierdził konieczność uzupełnienia ustawodawstwa lasowego w wielu kierunkach. Chcąc zaś nowej ustawie ściśle zabezpieczyć wykonanie, Wysoki Sejm uchwalił utworzenie Rady leśnej krajowej i Rad leśnych okręgowych oraz wyjednanie u c. k. Rządu organizacyi rządowej służby technicznej i nadzorczej lasowej.

Na razie i temczasowo możnaby Rady okręgowe zastąpić w powiatach odpowiednich zamianowaniem inspektorów leśnych. Ustanowienie takich inspektorów lub ekspozytur leśnych w powiatach górskich a nawet i innych, w których większe przestrzenie nieużytków zalesienia wymagają, wchodzi w myśl wniosku p. Pławickiego, domagającego się takiego organu wykonawczego dla Nowotarskiego powiatu najbardziej w tej mierze ratunku potrzebującego.

Również ważnem było orzeczenie zeszłorocznego Sejmu wzywające c. k. Rząd do spiesznego sporządzenia katastru lasowego dla lasów ochronnych i zamkniętych, które z powodu wpływu na klimat kraju bacznej i szczególniejszej wymagają opieki. — Tem sprawozdaniem uważa komisya gospodarstwa krajowego za załatwioną petycyę Wydziału powiatowego w Śniatynie L. S. 1.134/896. w sprawie niszczenia lasów w powiecie Kossowskim, gdzie też władze kompetentne winne na mocy §. 34. ustawy lasowej zabezpieczyć właścicieli nadbrzeżnych gruntów wzdłuż Czeremosza leżących od szkód wyrządzanych spławem drzewa do Czerniowiec.

Komisya nie wnosi w tej ostatniej sprawie osobnego wniosku, ale nie wątpi, że Rząd mając sobie w tej mierze zwróconą uwagę, zechce zarządzić co potrzeba i do czego ma w obowiązujących ustawach dostateczną podstawę.

Temże sprawozdaniem staje się również zadosyć petycyi Towarzystwa leśnego o zalesianiu pustek krajowych wraz z dołączonym projektem ustawy L. S. 526.

W myśl przytoczonych powyżej uwag, Komisya gospodarstwa krajowego przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały następujące rezolucye:

I. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl przeszłorocznych uchwał sejmowych wniósł na drodze konstytucyjnej projekt do nowej ustawy leśnej, oraz ponawia wezwanie do c. k. Rządu, aby ustanawił w Galicyi komisyę krajową na podstawie ustawy o nieszkodliwem odprowadzaniu wód górskich — z 30. Czerwca 1884.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby tak w Nowotarskim powiecie jak i w innych powiatach, w których wyniszczenie lasów groźne przybrało rozmiary, za pomocą ścisłego przestrzegania ustaw i przepisów tamę położył dalszemu niszczeniu lasów na stokach gór i wdrożył zalesienia tychże stoków, gdzie tego wedle przepisów ustawy o nieszkodliwem odprowadzaniu wód górskich zachodzi potrzeba.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby celem energicznego przeprowadzenia pod II. wyrażonych czynności, ustanowił w zagrożonych powiatach temczasowo inspektorów leśnych, nie czekając wprowadzenia w życie przyszłych nowych ustaw.

Przewodniczący:
Stanisław Polanowski w. r.

Sprawozdawca:
Zamoyski w. r.

Aleg. 173.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego.

Wysoki Sejmie!

Komisya gospodarstwa krajowego z zadowoleniem przyjęła po raz pierwszy przedstawione sprawozdanie z czynności szkoły leśnej.

Jedynie z powodu braku czasu, gdyż sprawozdanie przekazane przez Sejm weszło do Komisyi dopiero dnia 14. Stycznia, Komisya gospodarstwa krajowego nie przedstawia Wysokiej Izbie obszernego i wyczerpującego sprawozdania w tej sprawie.

Ponieważ Dyrekcya szkoły przygotowuje teraz pamiętnik z postępu tejże szkoły od czasu jej założenia, to jest od lat 12, przeto sądząc, że z tego sprawozdania najlepiej będzie można się przekonać o rozwoju i pożyteczności tej instytucyi, Komisya wyraża życzenie, aby Wydział krajowy przy swem przyszłorocznem sprawozdaniu o szkole leśnej dołączyć zechciał tenże pamiętnik jako Alegat.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności tyczących się krajowej średniej szkoły gospodarstwa lasowego z dnia 10. Stycznia 1887 r. L. 66.776/86.“

Przewodniczący:
Stanisław Polanowski. w. r.

Sprawozdawca: w. r.
Zamoyski.

L. S. 1065 ex 1887.

Aleg. 174.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie zapobieżenia nadużyciom przy koncesyonowaniu, wykonywaniu wyszynku i sprzedaży słodzonych napojów i piwa zagranicznego.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi Sejmu przedłożył odpowiednie wnioski, jeżeliby zbadanie stanu rzeczy okazało potrzebę innych środków zaradczych, ku uchyleniu szkodliwych następstw zbytniego mnożenia się koncesyonowanych wyszynków i handlów z dozwoloną sprzedażą trunków".

Uchwała ta wywołaną została na skutek sprawozdania Komisyi administracyjnej (l. S. 1.197. Aleg. 168 ex 1885/6) o przekazanym jej przez Wysoki Sejm wniosku posła Lassockiego, tego przedmiotu dotyczącego.

W wykonaniu tego polecenia przeprowadził Wydział krajowy dochodzenie, zapytując przedewszystkiem Wydziały powiatowe, jakich środków użyćby należało dla położenia tamy nadużyciom na szkodę prawa propinacyjnego, zdrowia i moralności publicznej popełnianych, wezwał zarazem też Wydziały, ażeby dostarczyły fakta i doniesienia oparte na doniesieniach właścicieli propinacyi.

Odpowiedzi od 65 Wydziałów powiatowych nadeszłe nietylko stwierdziły, iż stan rzeczy w sprawozdaniu Komisyi administracyjnej w roku zeszłym przedstawiony był z rzeczywistością zgodny, fakta liczne i spostrzeżenia na nich oparte w tych odpowiedziach przytoczone dowodzą nadto, że nadużycia od roku przeszłego nie ustają, ale przeciwnie we wielu formach jeszcze szkodliwiej występują.

Komisya administracyjna powołując się na przedstawienie rzeczy w swojem poprzedniem wyż cytowanem sprawozdaniu wyrażone stwierdza zarazem, że zażalenia, w sprawozdaniu Wydziału krajowego pod l. 1 do 6 streszczone, są oparte na doświadczeniu, spostrzeżeniach i faktach w całym kraju zebranych.

Co do propozycyi zaradczych, na podstawie dezyderatów Wydziałów powiatowych w rzeczonem sprawozdaniu Wydziału krajowego streszczonych pod lit. a. do g., jest Komisya administracyjna tego zdania: że niektóre z nich dałyby się przeprowadzić tylko w takim

razie, gdyby się powiodło uzyskać u Wysokiego c. k. Rządu niektóre uzupełnienia lub zmiany poszczególnych przepisów i normatywów, inne zaś na podstawie dziś obowiązujących przepisów mogą i powinny być przez c. k. Rząd uwzględnione i wykonane — a ścisłość i sprężystość władz politycznych przy tem wykonaniu pod wielu względami mogłaby już skutecznie zapobiedz szerzącemu się złemu.

Ingerencya c. k. Rządu przedewszystkiem okazuje się konieczną w celu wydania nowych przepisów normatywnych lub też regulatywów — orzekających jasno i ściśle o charakterystycznych cechach różnicy, jaka zachodzi między napojami tak zwanymi propinacyjnymi, a między napojami słodzonymi, gdyż organa wykonawcze c. k. Rządu tłumaczą we wielu wypadkach swe orzeczenia twierdzeniem, że w obec postępów, jakie nauka chemii w nowszych czasach zrobiła, rozróżnienie napojów fabrycznie w drodze destylacyi preparowanych i słodzonych — od trunków zaprawianych przez prostą przemieszkę ingredyencyi i chemikaliów, jak n. p. eterycznych olejków, glyceryny, kwasu siarczanego, różnorodnych farb i t. p., co raz staje się trudniejszem.

Przy tegoczesnej tendencyi prawodawstwa pod względem przemysłowym, dążącego do ścisłego oznaczenia granic dla poszczególnych gałęzi przemysłu i zarobkowości, odpowiadałoby to tak duchowi jakoteż i treści ustaw i przepisów — gdyby Wysoki c. k. Rząd tak ze względu na powstrzymanie szkodliwego fałszowania napojów jakoteż ze względu ubezpieczenia praw nabytych, wydał normatywne zarządzenia, według których organa wykonawcze przy orzeczeniach co do różnicy między trunkami, których sprzedaż cząstkowa jest dozwoloną, a między napojami propinacyjnymi, jednolicie postępować były obowiązane.

Zaprzeczyć się nie da, że praktykowana coraz więcej dowolna zaprawa wódki przez prostą przymieszkę substancyi słodzących i aromatyzujących, bez możności jakiejkolwiek kontroli tejże zaprawy — przy możności przekonania się czyim fabrykatem są podobne preparaty, w najczęstszych wypadkach nie daje żadnej gwarancyi co do jakości i nieszkodliwości użytych materyałów — a w razach karygodnych utrudnia dowód przewiny.

Zaprzeczyć się również nie da, że przy dowolnej przymieszce stopień zawartego w napojach alkoholu do ocenienia jest trudnym, tak że te sztucznymi sposobami pozór siły alkoholicznej otrzymujące napoje, obrachowane na największą taniość, przez ułatwienie nabycia demoralizują ludność najczęściej ze szkodą zdrowia konsumentów.

Z tych więc przyczyn już ze względów na dobro publiczne wydanie takich, charakterystyczne znamiona napojów słodzonych określających i szkodliwej zaprawie dowolnej zapobiegających przepisów, dziejszemu stanowi rzeczy odpowiednich jest wskazanem i koniecznem.

W Galicyi co do dowolnej sprzedaży słodzonych napojów obowiązuje dekret kancelaryi nadwornej z r. 1839 l. 23.627 (Z. U. K. 1839 w. 378), który w moc orzeczeń Trybunału administracyjnego przez później wydane przepisy uchylonym nie został. Dekret ten przepisuje, że drobna sprzedaż tychże słodzonych napojów w zapieczętowanych flaszkach, dozwoloną jest tylko kupcom korzennym lub na prowincyi kupcom towarów mięszanych.

Cechę charakterystyczną różnicy, jaka zachodzi między kupcami korzennymi i towarów mięszanych z jednej, a handlarzami pomiejszymi jak n. p. kramarzami , przekupniami i t. p. z drugiej strony — oznaczają przepisy sięgające po rok 1822 i wyżej do dziś dnia obowiązujące, z których wypływa, że handlarzom pomniejszym sprzedaż trunków w ogóle nie jest dozwoloną — co też przez c. k. Rząd nigdy zaprzeczonem nie było.

A jednak władze wykonawcze tłumaczą we wielu wypadkach te same przepisy w ten sposób, iż nie tylko upoważnionym do tego kupcom korzennym i towarów mięszanych ale i handlarzom pomniejszym sprzedaż drobną napojów bez poprzedniego uzyskania konsensu dozwalają.

Wielce więc z tego powodu byłoby pożądanem, ażeby Wys. c. k. Rząd, tak jak co do poszczególnych przedsiębiorstw przemysłowych to już uczynił, także i co do pojedynczych rodzajów handlów wydał postanowienia dzisiejszemu stanowi rzeczy odpowiednie, a zagwarantowaną przez c. k. rząd ochronę prawa propinacyi uwzględniające, według których zakres interesów dla każdego rodzaju handlów byłby unormowanym w ten sposób, iżby tylko rzeczywiści kupcy korzenni i towarów mięszanych sprzedażą napojów trudnić się mogli.

Według postanowienia §. 24. ustawy przemysłowej z r. 1883. umocowanym jest Minister handlu za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych ze względów dobra publicznego dla całego państwa austryackiego, lub dla pojedyńczych jego części, podciągnąć pod obowiązek uzyskania koncessyi także i inne jeszcze przedsiębiorstwa oprócz tych, które w oddziale c. §. 16. tejże ustawy są wyliczone. W obecnym wypadku należałoby dla Galicyi, dla której co do sprzedaży słodzonych napojów w opieczętowanych flaszkach o objętości 0·35 litra obowiązują osobne przepisy, zastosować także obowiązek uzyskania koncessyi, tak jak to w moc tejże samej ustawy w §. 16. i 17. co do ich wyszynku ma miejsce, gdyż właśnie brak tego postanowienia utrudnia władzom wykonawczym wszelką kontrolę i głównym do nadużyć staje się powodem, a oprócz zagwarantowanej ochrony prawa propinacyi, nakazują wydanie takiego zarządzenia względy na dobro publiczne, tak z powodów policyi zdrowia jak i moralności publicznej.

Nadużyciom przez pokątne wyszynki bądź pod pokrywą handlów hurtownych spirytusu, bądź pod pokrywą dozwolonej sprzedaży napojów słodzonych popełnianym, a które tak prawu propinacyi, jak funduszowi propinacyjnemu jak niemniej c. k. skarbowi znaczny czynią uszczerbek, dałoby się zapobiedz tylko przez umożliwienie ścisłego dozoru i kontroli, które w obecnym stanie rzeczy, przy braku odpowiednich organów, zwłaszcza w miastach i miasteczkach od siedziby c. k. Starostw oddalonych, nie są prawie do przeprowadzenia; zaradzić temu mogłoby jedynie ustanowienie straży zaprzysięgłej w sposób podobny i z takiemi samemi prawami i obowiązkami jak je mają przyznane w moc ustaw straż polowa i straż leśna, co jednak tylko w drodze przyjęcia przez Sejm podobnej ustawy byłoby do przeprowadzenia.

Komisya administracyjna dzieląc zapatrywania Wydziału krajowego i uwzględniając słuszność przedstawień Wydziałów powiatowych, nie powtarza wszystkich rodzajów nadużyć i niedogodności. Wysoki Sejm i c. k. Rząd ze sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 7. Stycznia r. b. l. W. kr. 65.284 ex 1886., jako też ze sprawozdania Komisyi administracyjnej z r. 1886. l. S. 1.197 Aleg 168 ex 1885/6. powziąć mogą całą ich rozciągłość; tutaj skonstatować tylko należy, że od roku ubiegłego nie daje się spostrzegać zmiana ku lepszemu.

Jedną jednak z najwięcej uczuć się dających niedogodności podnieść należy, a tą jest trudność w uzyskaniu orzeczenia o właściwości napojów podejrzanych w handlu cząstkowym się pojawiających i przez c. k. urzęda zakwestyonowanych. Ekspertyzy bowiem rzeczoznawców trwają zbyt długo i wynagrodzenia są w stosunku do wartości ocenianego przedmiotu i kosztów analizy zbyt wygórowane. I tak n. p. w poszczególnym wypadku przez Wydział krajowy wspomnianym i przez Komisyę administracyjną sprawdzonym, trwa ekspertyza od 17. Marca 1886. i po dziś o rezultacie jej ani c. k. urząd ani strony interesowane nie są powiadomieni, pomimo że tenże c. k. urząd posyłając w Marcu 1886. cztery próbki dołączył 32 zł. na koszta analizy i załatwienie tej sprawy wprost i przez zażalenie do władzy przełożonej rzeczoznawców dwukrotnie urgował. Według obowiązujących przepisów analizy podobne przez poblizkich z chemią obeznanych rzeczoznawców (farmaceutów), uskutecznione być powinny, co w każdym razie dałoby możność c. k. urzędom skutecznego przyspieszenia tej czynności, od której orzeczenie ostateczne jest zawisłem.

Z tych więc powyżej wykazanych powodów przyszła Komisya do przekonania, że chcąc skutecznie złemu zaradzić w trojakim kierunku działać należy a mianowicie:

a) Przez wezwanie Wysokiego c. k. Rządu, ażeby we własnym zakresie działania wydał normatywne rozporządzenie lub regulatywy w duchu wywodów w tem sprawozdaniu przedstawionych.

b) Przez wezwanie Wysokiego c. k. Rządu, ażeby istniejące przepisy, tej sprawy dotyczące, podał ponownie do wiadomości c. k. urzędów politycznych z poleceniem ścisłego i energicznego ich wykonania, do czego Rząd jest obowiązanym tak ze względów na dobro publiczne, jak też nie mniej ze względu na dane przez swego komisarza, a do protokołu Sejmu z dnia 24. Maja 1874. wciągniętego przyrzeczenia imieniem Rządu krajowego i centralnego, że prawo propinacyi i jego wykonanie w całej swojej rozciągłości przez powołane ku temu organa chronione i bronione będzie.

c) Przez polecenie dane Wydziałowi krajowemu, ażeby sprawę zaprowadzenia straży zaprzysięgłej dla ochrony prawa propinacyi rozważył i zbadał, a według wyniku tych badań stosowne wnioski, ewentualnie za porozumieniem z c. k. Rządem, na najbliższej sesyi przedłożył.

Z tych więc powodów Komisya administracyjna wnosi:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi, ponawiając uchwałę swą z dnia 23. Stycznia 1886. w celu zapobieżenia należytego wykonania ustaw obowiązujących zapewnienia tak funduszowi propinacyjnemu, jako też właścicielom prawa propinacyi swobodnego korzystania z ich praw, następnie dla ochrony zdrowia publicznego przed fałszowaniem szkodliwemi substancyami słodzonych napojów spirytusowych, wzywa c. k. Rząd, ażeby wydał:

1. Rozporządzenie normatywne lub regulatywy określające właściwości napojów znanych pod nazwą napojów spirytusowych słodzonych, jak również określające znaczenie handlów korzennych i handlów mięszanych, którym jedynie, z wyłączeniem handlów pomniejszych, dozwoloną jest sprzedaż pomienionych napojów.

2. Rozporządzenia normatywne lub regulatywy przepisujące, ażeby kupcy i handlarze towarów mięszanych w swoich składach utrzymywali tylko napoje spirytusowe wyrabiane fabrycznie, we flaszkach oznaczonej miary, opatrzonych pieczęcią i nazwiskiem firmy uprawnionego fabrykanta w myśl ustępu 5. rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z dnia 15. Maja 1886. r. L. 2.408 i ażeby za właściwość napoju, jako do cząstkowej sprzedaży się kwalifikującego, odpowiadał fabrykant zarówno z handlarzem.

3. Polecenie Władzom wydającym koncesyę, aby przy dochodzeniach odpowiednio do §. 18. ustawy przemysłowej zwracały pilną uwagę na stosunki miejscowe, określone w punkcie 4. rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z 15. Maja 1886. L. 2.408 na stan zaludnienia miejscowości, uwzględniając informacye władzy gminnej i obszaru dworskiego, a mianowicie po przekonaniu się, czy i w jaki sposób przez właściciela prawa propinacyi lub w inny sposób potrzebom ludności zadosyć uczyniono.

4. Wzywa się c. k. Rząd krajowy, ażeby ponownie podał do wiadomości c. k. urzędów politycznych ustawy i przepisy co do zabezpieczenia prawa propinacyi i wyłącznego wyszynku napojów propinacyjnych obowiązujących, a mianowicie, ażeby polecił tymże c. k. urzędom, ażeby właścicielom propinacyi w razie dostrzeżonych na szkodę ich prawa, zdrowia publicznego, lub moralności nadużyć, skuteczną pomoc udzielały, ażeby na ich żądanie rewizye w handlach i koncesyonowanych wyszynkach zarządzały, do ekspertyzy podejrzanych trunków w różnych okolicach kraju rzeczoznawców stale wyznaczyły i taksę odpowiedną za przedsięwzięcie ekspertyzy ogłosiły, i ażeby pilną na to baczność dawały, ażeby kupcy z po-

wodu ich właściwości handlów do sprzedaży napojów słodzonych nie upoważnieni jak n. p. handlarze pomniejsi, kramarze i tym podobni przemysłowcy, którzy właściwych cech kupców w myśl ustawy handlowej nie posiadają, do tej sprzedaży dopuszczani nie byli — oraz ażeby w handlach sprzedaż piwa zagranicznego we flaszkach tylko w gatunkach ciężkich, z po za granic państwa austryacko-węgierskiego sprowadzanych, dozwoloną była.

5. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby sprawę zaprowadzenia straży zaprzysięgłej dla ochrony prawa propinacyi rozważył i zbadał i według wyniku tych badań odpowiednie wnioski, ewentualnie za porozumieniem z c. k. Rządem, na najbliższej sesyi Sejmu przedłożył.

6. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ponawiając swoją zeszłoroczną uchwałę, ażeby w razach dochodzących do jego wiadomości o nadużyciach na szkodę prawa propinacyi u c. k. Rządu skutecznej pomocy żądał.

Petycya Nr. 461, właściciela dóbr i propinacyi Leska tem sprawozdaniem załatwioną zostaje.

Lwów dnia 19. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
E. Czerkawski *w. r.*

Sprawozdawca:
Zygmunt Kozłowski *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 175.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego w przedmiocie projektu założenia publicznych składów.

Wysoki Sejmie!

Na poprzedniej sesyi powziął Wysoki Sejm pod dniem 23. Stycznia 1886. r. następującą uchwałę:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wszedł w rokowania z Bankiem krajowym i przedsięwziął co należy celem wprowadzenia jak najrychlej w życie publicznych składów (entrepots) z prawem wydawania listów składowych (warants) na podstawie rozporządzenia ministeryalnego z dnia 19. Czerwca 1866. (Dziennik ustaw państwa Nr. 86), w razie potrzeby zasiłku z funduszów krajowych lub gwarancyi ze strony kraju, przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi odpowiednie wnioski.

W myśl powyższej uchwały podjął Wydział krajowy rokowania z Bankiem krajowym względem utworzenia publicznych składów. Bank atoli nie chciał przyjąć na siebie obowiązku wprowadzenia w życie rzeczonych składów i oświadczył się jedynie z gotowością popierania takowych stosownym kredytem i udzielaniem zaliczek na waranty. Zarazem proponował, aby składy utworzył skarb krajowy.

Nie poprzestając na powyższej odpowiedzi Banku krajowego, Wydział krajowy, chcąc w jak najobszerniejszym zakresie zadosyć uczynić intencyom Wysokiego Sejmu, udał się w tym przedmiocie do obu Towarzystw rolniczych krajowych i do gminy lwowskiej i krakowskiej, a przedłożone Wysokiej Izbie sprawozdanie Wydziału przedstawia dokładny obraz toku w tym przedmiocie podjętych rokowań, które wszakże dotychczas nie doprowadziły do pożądanego wyniku.

Towarzystwo wzajemnego kredytu, do którego za wskazówką Towarzystwa rolniczego krakowskiego zwrócił się Wydział krajowy z dotyczącą propozycyą odpowiedziało, że nie może wziąć na siebie przedsiębiorstwa składów publicznych, zarazem jednak zaproponowało utworzenie dla tego przedsiębiorstwa osobnego stowarzyszenia, któreby się opierało o Towarzystwo wzajemnego kredytu i któremuby kraj swoim kosztem postawione lub nabyte składy publiczne na podstawie odpowiedniej umowy oddał do użytku.

Podobnież i Bank rolniczy lwowski, do którego odniósł się Wydział krajowy z zapytaniem, na wniosek Towarzystwa gospodarczego galic., nie chciał się podjąć pobudowania składów publicznych we Lwowie, oświadczył jednak gotowość objęcia administracyi tychże pod warunkami w przedłożonem Wys. Izbie sprawozdaniu Wydziału szczegółowo wymienionemi.

Podawszy w swem sprawozdaniu do wiadomości Wysokiego Sejmu przebieg powyższych rokowań, Wydział krajowy nie przedłożył żadnego wniosku a ponieważ odpowiedź Banku rolniczego bardzo starannie i szczegółowo opracowaną otrzymał Wydz. kraj. 31. Grudnia 1886, sprawozdanie nie mogło być gotowe przed końcem 1. tygodnia b. m. i dopiero na 1. posiedzeniu 10. Stycznia 1887. uchwałą Wysokiego Sejmu przekazanem zostało komisyi gospodarstwa krajowego, która w obec kończącej się sesyi sejmowej nie mogła zgromadzić dostatecznego materyału, mogącego dać podstawę do merytorycznego traktowania sprawy.

Komisya nie odstępuje od przekonania, że zaprowadzenie składów publicznych jest dla rolnictwa naszego, dla stosunków ekonomicznych i handlowych kraju, sprawą ważną i doniosłą i sądzi, że nie należy zrażać się trudnościami, jakie Wydział krajowy napotkał w dotychczasowych rokowaniach. Kroki przedsięwzięte wskazują, że główna trudność polega w znalezieniu funduszów na wybudowanie składów; Wydział krajowy zastanowi się, w jaki sposób trudność tę usunąć. Obok kraju, miast, w których składy mają powstać i rolników, ważnem jest uregulowanie i usystemizowanie handlu zbożem i okowitą, także i dla przedsiębiorstw kolejowych, które tym sposobem mieć będą gwarancyą, że handel zbożowy innych dróg szukać nie będzie.

Komisya przypuszcza, że udając się do zarządów kolejowych rachować można na życzliwy współudział tychże w sprawie, która podnosząc i łatwiając obrót surowych płodów, tem samem i dla ruchu przewozowego i wywozowego obojętną być nie może.

Komisya nie jest w możności wyczerpania nawet ogólnikowo wskazówek co do sposobu, w jaki sprawa ustanowienia składów zbożowych do pomyślnego rezultatu doprowadzoną być może, ograniczyć się musi do zaznaczenia stanowiska swojego polecając Wydziałowi krajowemu, aby sprawy tej na chwilę nie spuszczał z uwagi i z wszelką usilnością starał się o wynalezienie podstawy, na którejby ostatecznie w życie wprowadzoną być mogła.

Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ponownie poleca się Wydziałowi krajowemu, by poczynił dalsze starania celem wprowadzenia jak najrychlej w życie publicznych składów z prawem wydawania listów składowych na podstawie rozporządzenia ministeryalnego z dnia 19. Czerwca 1866 (Dz. u. p. Nr. 86), a pod względem zasiłku lub gwarancyi ze strony kraju, których potrzeba wyniknie z przedsięwziętych rokowań, przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi odpowiednie wnioski.

Poleca się powtórnie Wydziałowi krajowemu, aby tenże poczynił starania u Wysokiego c. k. Rządu, iżby przy przyszłym układzie z Bankiem austro-węgierskim zastrzeżone zostało prawo lombardowania warantów publicznych składów zbożowych.

Przewodniczący:
W o d z i c k i w. r.

Sprawozdawca:
Augustynowicz w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. S. 1.028 ex 1887.

Aleg. 176.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego z wnioskami w sprawie budowy nowego teatru w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Reprezentacya gminy m. Krakowa wniosła w r. 1881. petycyę o udzielenie zasiłku w formie rocznego datku na budowę nowego teatru w Krakowie.

Uchwałą z dnia 21. Października 1881. przekazał Wysoki Sejm na wniosek Komisyi budżetowej powyższą petycyę Wydziałowi krajowemu „do zbadania i do zdania sprawy na najbliż-„szej sesyi sejmowej, tak co do miary jak i sposobu, w jaki fundusz krajowy mógłby przyjść w po-„moc gminie m. Krakowa przy budowie teatru“.

Wydział krajowy, chcąc wykonać polecenie Wys. Sejmu, zażądał od Reprezentacyi miasta Krakowa przedłożenia planów i kosztorysów, a zarazem wykazania, w jaki sposób pokryte być mają koszta budowy.

Gdy Reprezentacya m. Krakowa dopiero w Grudniu r. 1885. żądaniu Wydziału kraj. zadość uczyniła, a zatem już podczas trwania zeszłorocznej sesyi sejmowej, przeto Wydział krajowy nie przedłożył w tej sprawie Wys. Sejmowi podczas zeszłorocznej sesyi żadnych wniosków.

W ciągu r. 1886. sprawa budowy nowego teatru była przedmiotem badań i uchwał Rady miejskiej krakowskiej, która, chcąc budowę teatru jak najbardziej przyspieszyć, powzięła następujące uchwały:

1. Teatr ma być wybudowany na parceli ogrodu przy gmachu szpitalnym św. Ducha.

2. Przedstawienie planów i kosztorysów na teatr odbędzie się na podstawie konkursu międzynarodowego po zasięgnięciu zdania techników.

3. Upoważnia się Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki na rzecz gminy miasta Krakowa w sumie 450.000 zł. z jakiego instytutu kredytowego lub kasy oszczędności na budowę teatru w Krakowie. Zrealizowanie pożyczki nastąpi na zasadzie odrębnej uchwały.

4. Upoważnia się Prezydenta, aby:

a) Poczynił starania celem uzyskania od Sejmu krajowego zapewnienia subwencyi na budowę teatru w Krakowie w kwocie corocznej 5.000 zł. na umorzenie sumy pożyczkowej 100.000 zł. przez czas amortyzacyi — stosownie do warunków umowy mającej się zawrzeć z instytutem kredytowym lub kasą oszczędności;

b) poczynił starania u Wielkiego Wydziału kasy oszczędności w Krakowie o zapewnienie takiejże subwencyi;

c) poczynił starania celem uzyskania dla teatru wybudować się mającego a względnie na rzecz gminy m. Krakowa prawa pobierania na rzecz teatru miejskiego 5% a względnie 10% procentu od dochodu brutto z przedstawień teatralnych, określonych §. 19. umowy z przedsiębiorcą teatru zawartej;

d) poczynił starania u c. k. Rządu o nabycie realności, w której obecnie teatr się znajduje.

Prezydent m. Krakowa, wykonując punkt 3. powyższych uchwał, uzyskał dla gminy od powszechnego austr. Zakładu kredytowego ziemskiego w Wiedniu promesę na 450.000 zł. amortyzującą się przez lat 50 za opłatą $5^1/_2$ od sta, — a w wykonaniu punktu 4. a) udał się do Wydziału krajowego z prośbą o przedłożenie Wys. Sejmowi wniosku na przyjęcie na fundusz krajowy obowiązku płacenia gminie m. Krakowa przez lat 50 kwoty 5.500 zł. rocznie na umorzenie kwoty 100.000 zł. z pożyczki w kwocie 450.000 zł., którą gmina m. Krakowa zaciągnąć zamierza.

Wydział krajowy, przychylając się w zupełności i bez żadnych zastrzeżeń do prośby Reprezentacyi m. Krakowa, przedłożył sprawozdaniem z 26. Października 1886. L. 58.093 Wys. Sejmowi następujące wnioski:

1. Sejm przyjmuje na fundusz krajowy obowiązek płacenia gminie m. Krakowa przez lat 50 kwoty 5.500 zł. rocznie w półrocznych równych ratach z góry na umorzenie kwoty 100.000 zł. z pożyczki w kwocie 450.000 zł., którą ta gmina na pokrycie kosztów budowy nowego teatru w Krakowie zaciągnąć zamierza, jeśli taka pożyczka na cel powyższy rzeczywiście zaciągniętą zostanie.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zawiadomił gminę m. Krakowa o powyższej uchwale.

Komisya budżetowa uznaje w zupełności, iż sprawa budowy nowego teatru w Krakowie jest naglącą, iż dzisiejszy teatr jest nietylko celowi nieodpowiedni, za szczupły, razi pospolitą i szpetną strukturą, szczególnie w obec zmian, które w ostatnich czasach dla częściowego zabezpieczenia w razie pożaru urządzone zostały, lecz, że bezpieczeństwo publiczności w razie ognia w dzisiejszym budynku zapewnić się nie da, a zamknięcie obecnego teatru ze względów bezpieczeństwa jest kwestyą bardzo krótkiego tylko czasu, a byłoby dotkliwą klęską nietylko dla Krakowa, lecz dla rozwoju teatru polskiego.

Teatr w Krakowie jest instytucyą krajową i narodową w najszerszem tego słowa znaczeniu, zajmuje on wybitne miejsce w dziejach teatru polskiego i ma niewątpliwie wielkie zasługi, przyjąwszy od najdawniejszych lat na się zadanie przygotowywania i wykształcania najznakomitszych artystów, którymi się teatr polski szczycił i szczyci.

Obok powyższych względów, sądzi Komisya budżetowa, iż kwestya, czy fundusz krajowy ma się w ogóle do kosztów budowy nowego teatru w Krakowie przyczyniać, została już przesądzoną uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 20. Października 1881., skoro Sejm petycyę miasta Krakowa o subwencyę na budowę teatru przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania, ale tylko „co do miary i sposobu, w jaki fundusz krajowy do kosztów budowy przyczynić się ma“.

Chcąc przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek co do kwoty, którą fundusz krajowy do kosztów budowy teatru przyczynić się ma, musi Komisya budżetowa uwzględnić okoliczność, iż miasto Kraków zwłaszcza w ostatnich latach z podziwienia godną ofiarnością wznosi liczne okazałe budowle na cele publiczne, z których niektóre mają znaczenie nietylko lokalne, lecz ogólnokrajowe i narodowe; a gdy kwota 400.000 zł. na koszta budowy teatru preliminowana przenosi znacznie środki finansowe miasta, przeto Komisya budżetowa uwzględniając plan finansowy przez Radę miejską w Krakowie dla budowy teatru uchwalony, proponuje zgodnie z Wydziałem krajowym, by Wysoki Sejm na ten cel przeznaczył kwotę 100.000 zł., a względnie roczny datek na procenta i amortyzacyę powyższej kwoty potrzebny.

Z drugiej jednak strony nie sądzi Komisya budżetowa, by było korzystnem dla funduszu krajowego przyjmowanie obowiązku płacenia na podstawie promesy wiedeńskiego powszechnego Zakładu kredytowego ziemskiego 5.500 zł. przez lat 50. Gmina miasta Krakowa mogłaby uzyskać pożyczkę pod korzystniejszymi warunkami, a fundusz krajowy, przyjmując obowiązek płacenia procentów i amortyzacyi w zastępstwie gminy miasta Krakowa od 100.000 zł., płacąc rocznie nieznacznie więcej przyjąłby zobowiązanie na czas znacznie krótszy. Najkorzystniejszem dla funduszu krajowego byłoby zaciągnięcie pożyczki krajowej w kwocie 100.000 zł. i przeznaczenie tej kwoty na rzecz budowy teatru w Krakowie.

Powyższe zapatrywanie Komisyi budżetowej uzasadni najlepiej tabela porównawcza poniżej umieszczona:

Plan umorzenia pożyczki 100.000 zł.

Zakład:	rocznie	lat	całość spłaty	stopa	kurs	Uwaga
1. Zakład kredyt. wiedeński	5.500	50	275.000	$5^1/_{10}$	101	Kurs obliczenia 98.
2. Gal. Kasa Oszczędności	6.000	$35^1/_2$	213.000	5	100	
3. Kasa oszczęd. w Krakowie	6.505	30	191.910	5	100	
„ „ „	7.967	20	155.415	8	100	
4. Bank krajowy emisya I.	7.560	20	151.300	5	100	
5. Pożyczka krajowa	5.500	$38^1/_2$	210.750	$4^1/_2$	97	

Porównując przeto projekt przez Wydział krajowy proponowany z zaciągnięciem pożyczki krajowej, co się Komisyi budżetowej najwłaściwszem wydaje, okazuje się, iż przy rocznym tym samym wydatku t. j. w kwocie 5.500 zł. zaciągając pożyczkę krajową byłby fundusz krajowy obciążony rocznym datkiem przez czas o $11^1/_2$ lat krótszy, w ogóle zapłaciłby mniej o 64.250 zł.

Gdyby zaś Wysoki Sejm nie chciał pożyczką 100.000 zł. kredytu krajowego obciążać a gmina miasta Krakowa zaciągnęła pożyczkę n. p. w galicyjskiej Kasie oszczędności, to płacąc rocznie 6.000 zł. t. j. o 500 zł. więcej, byłby kapitał spłacony o $14^1/_2$ lat wcześniej a fundusz krajowy zapłacił by w ogóle o 62.000 zł. mniej.

Zauważać tu zresztą należy, że według projektu finansowego Reprezentacyi miasta Krakowa miałaby krakowska kasa oszczędności płacić rocznie również 5.500 zł. przez lat 50 na procenta i amortyzacyę drugich 100.000 zł. z ogólnej pożyczki 450.000 zł. Wielki Wydział kasy oszczędności krakowskiej nie powziął dotąd w tej sprawie stanowczej uchwały. Według prywatnych informacyj Zarząd kasy oszczędności ma zamiar przychylić się do żądania miasta Krakowa również w odmiennej formie a mianowicie w ten sposób, by kasa oszczędności wypłaciła gminie 100.000 zł., któreby sama u siebie z rocznych zysków umarzała.

Plany i kosztorysy dotąd przedłożone nie zostały Wydziałowi krajowemu a nawet warunki konkursu międzynarodowego dotąd nie zostały ogłoszone.

Komisya budżetowa sądzi, iż kraj ponosząc koszta budowy teatru w $^1/_4$ części, nie może i nie powinien zrzec się wpływu na plany i kosztorysy, które za podstawę do budowy przyjęte być mają. Komisya nie wątpi, iż losy teatru krakowskiego spoczywają w właściwych i umiejętnych rękach Reprezentacyi miasta Krakowa, sądzi jednak zasadniczo, iż bezpośrednią konsekwenkcyą przyjętych dobrowolnie przez kraj obowiązków musi być uznanie praw Reprezentacyi kraju i że przeto stanowcze przyznanie subwencyi nastąpić może dopiero na podstawie planów, które wraz z opinią Wydziału krajowego Sejmowi przedłożone być muszą.

Dotąd nie wyjaśnioną została również okoliczność, czy teatr budowany ma być w ten sposób, by on oprócz sali teatralnej mieścił i inne lokalności, na salę redutową lub koncertową, na restauracyę lub kawiarnię i sklepy, któreby ewentualnie wydzierżawione stosunkowo znaczny dochód przynosić mogły.

Nasuwa się dalej pytanie, czy dochód ten byłby dochodem gminy m. Krakowa, czy też przedsiębiorstwa teatralnego; gdy bowiem gmina miasta Krakowa w razie subwencyi krajowej kasy oszczędności tudzież kwoty 46.000 rubli przez nieznanego dawcę na rzecz budowy teatru ofiarowanej, ponosić ma tylko resztujące, niepokryte dotąd koszta w kwocie 150.000 zł. a procenta i amortyzacya tej resztującej kwoty mogłyby znaleść z łatwością pokrycie w całości lub w części w dochodach z ubocznych lokalności teatru, przeto nie byłaby wykluczoną ewentualność, iż miasto Kraków nie miałoby sposobności przyczynienia się do kosztów budowy teatru miejskiego w Krakowie jakąkolwiek kwotą z dochodów własnych.

Dalej wypadałoby wyjaśnić, czy rada miejska miasta Krakowa ma zamiar oddania teatru przedsiębiorstwu bezpłatnie, czy też za opłatą pewnego czynszu, w drugim razie konieczną jest odpowiedź na pytanie, jakie byłoby tego dochodu przeznaczenie.

Nakoniec sądzi Komisya budżetowa, że kraj tylko pod tym warunkiem tak znaczną na budowę teatru w Krakowie subwencyę udzielić może, jeżeli Wydziałowi krajowemu zapewniony zostanie odpowiedni wpływ na losy teatru krakowskiego a to w tym kierunku, by warunki, na podstawie których teatr przedsiębiorstwu oddanym być ma i każdorazowy kontrakt dzierżawy przez Wydział krajowy był zatwierdzany. Warunki muszą zawierać takie postanowienia, któreby Wydziałowi krajowemu zapewniały wpływ w sprawie uznania przedsiębiorstwa jako warunków niedotrzymującego.

Jeżeli Wys. Sejm w zasadzie oświadczyć się zechce za przyznaniem na rzecz budowy teatru w Krakowie subwencyi w kwocie 100.000 zł., to będzie to dla Reprenzentacyi miasta Krakowa gwarancyą, iż ogólny plan finansowy przez Radę miejską uchwalony, zatwierdzony został przez Wys. Sejm o tyle, o ile integralną część tego planu stanowi subwencya krajowa w kwocie 100.000 zł. Czyniąc zaś zawisłem przyznanie samej subwencyi od spełnienia pewnych warunków i od wyjaśnienia niektórych okoliczności, sprawy budowy teatru się nie odracza, trudno bowiem przypuścić, by budowa teatru już w roku bieżącym rozpoczętą być mogła, skoro dotąd nie ogłoszone jeszcze zostały warunki konkursu na plany a na placu pod budowę przeznaczonym stoją budynki, w których mieszczą się szkoły miejskie, dla których Reprezentacya miasta Krakowa będzie jeszcze musiała obmyśleć inne pomieszczenie.

Na podstawie powyższych uwag Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Przyznaje się w zasadzie gminie miasta Krakowa na rzecz budowy nowego teatru subwencyę w kwocie 100.000 zł. zastrzegając Sejmowi decyzyę, czy subwencya ta ma być wypłaconą gminie w kapitale, czy też polegać ma na przyjęciu zobowiązania do płacenia procentów i amortyzacyi od pożyczki w kwocie 100.000 zł., którąby gmina miasta Krakowa zaciągnęła.
2. Ostateczne przyznanie subwencyi zależnem jest od warunku, ażeby Rada miasta Krakowa szczegółowy plan budowy Sejmowi za pośrednictwem Wydziału krajowego przedłożyła.
   Rzeczą Wydziału krajowego będzie, plany Sejmowi ze swoją opinią przedłożyć.
3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by przedłożył Sejmowi na przyszłej sesyi po porozumieniu się z Reprezentacyą miasta Krakowa wnioski, któreby w myśl wskazówek w sprawozdaniu zawartych normowały i zapewniały Reprezentacyi kraju a względnie Wydziałowi krajowemu stanowczy wpływ na losy teatru polskiego w Krakowie od chwili wybudowania nowej sali teatralnej.
4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na przyszłej sesyi sejmowej przedłożył wnioski co do formy, w jakiej subwencya w punkcie 1. oznaczona udzieloną być ma.

Lwów dnia 17. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski *w. r.*

Sprawozdawca:
Stanisław Badeni *w. r.*

Aleg. 177.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej z przedłożenia Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Lubaczowa i kilkunastu gmin okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Starostwa i władz autonomicznych z Cieszanowa do Lubaczowa.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 10. Września 1884. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do wszechstronnego zbadania petycyę gminy Lubaczowa i innych gmin powiatu Cieszanowskiego, o przeniesienie siedziby władz powiatowych z Cieszanowa do Lubaczowa.

W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu zarządził Wydział krajowy potrzebne dochodzenia i wynik swoich badań przedłożył Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem z 8. Marca 1886. L. 311., przydzielonem komisyi administracyjnej uchwałą z dnia 9. Grudnia z. r.

Obszar powiatu Cieszanowskiego, dotykającego granicy Królestwa Polskiego, wynosi 1.188 □ kilometrów z 69 gminami administracyjnemi. Powiat ten podzielony jest na dwa okręgi sądowe. Cieszanowski obejmuje 32 gmin i 23 obszarów dworskich z ludnością 29.299 osób, Lubaczowski zaś ma 37 gmin i 23 obszarów dworskich z ludnością 38.902.

Tak miasto Lubaczów jak i Cieszanów leży prawie w środku swojego okręgu sądowego, żadne jednak z tych miast nie jest położonem w punkcie centralnym administracyjnego powiatu Cieszanowskiego, ani też w punkcie bardziej zbliżonym do środka powiatu, jak miasto drugie.

Z tego zatem względu nie przemawia nic za przeniesieniem dotychczasowej siedziby władz powiatowych.

W skutek polecenia Wydziału krajowego, przeprowadziła Reprezentacya powiatowa dochodzenie w celu zbadania woli mieszkańców powiatu w tej sprawie. Rezultat był następujący:

Za przeniesieniem siedziby władz powiatowych do Lubaczowa oświadczyło się 32 gmin i 11 obszarów dworskich z ludnością 28.265, za pozostawieniem zaś władz powiatowych w Cieszanowie 32 gmin i 6 obszarów dwoskich z ludnością 33.3.0.

Rada powiatowa na posiedzeniu dnia 16. Marca 1885. oświadczyła się przeciw przenoszeniu władz powiatowych do Lubaczowa, a uchwałę tę umotywował Wydział powiatowy ze względu na interesa powiatu, tudzież na lokalne interesa obu miast.

Wręcz przeciwną opinię objawiło c. k. Starostwo powiatowe w Cieszanowie co do zamierzonej zmiany siedziby władz powiatowych i oświadczyło się za ich przeniesieniem do Lubaczowa.

Według relacyi c. k. Starostwa złożonej Prezydyum Namiestnictwa zarządziła ta władza ze swej strony oddzielne dochodzenie, które wykazało odmienny rezultat od badań Wydziału powiatowego.

Podług tej relacyi oświadczyło się:

a) za przeniesieniem siedziby c. k. Starostwa do Lubaczowa 31 gmin łącznie z obszarami dworskimi, 9 gmin bez obszarów i 5 obszarów dworskich bez gmin z ogólną ludnością 39.093;

b) za pozostawieniem zaś siedziby w Cieszanowie oświadczyło się 24 gmin łącznie z obszarami dworskimi i 5 gmin bez obszarów z ogólną ludnością 28.763.

W obec tak sprzecznych opinij Wydziału powiatowego i c. k. Starostwa, oraz sprzecznych wyników dochodzenia tych władz co do woli mieszkańców, nie mogła Komisya administracyjna nabrać dostatecznego przekonania o potrzebie przeniesienia siedziby władz powiatowych z Cieszanowa do Lubaczowa.

Ważnym względem wpływającym na decyzję w niniejszej sprawie są środki komunikacyjne. Dotychczas odbywa się komunikacya gmin z miastem powiatowem, zwłaszcza położonych w północnej, północno-wschodniej i południowo-zachodniej części powiatu Cieszanowskiego drogą krajową, prowadzącą z Jarosławia przez Oleszyce i Cieszanów do Narola. Jest to jedyna droga bita w powiecie i niedotyka Lubaczowa.

W razie więc przeniesienia siedziby władz powiatowych do Lubaczowa, komunikacya północnej części powiatu z miastem powiatowem znacznie zostałaby utrudnioną, gdyż ludność gmin położonych na północ od Lubaczowa mogłaby korzystać z drogi krajowej jedynie na przestrzeni do Dachnowa a ztamtąd musiałaby się dostawać do Lubaczowa jedynie drogą gminną, nieszutrowaną, która w słotnej porze wiosennej i jesiennej jest prawie nie do przebycia.

Z wyjątkiem kolei lokalnej Jarosławsko-Sokalskiej o ograniczonym ruchu, łączącej Lubaczów z kilku miejscowościami powiatu Cieszanowskiego, nie ma z braku dróg dojazdowych odpowiedniej komunikacyi z resztą powiatu.

Wzgląd zatem na środki komunikacyjne nie przemawia za przeniesieniem siedziby władz powiatowych z Cieszanowa do Lubaczowa.

Skutkiem przeniesienia siedziby władz do Lubaczowa znacznie zwiększyłoby się oddalenie gmin północnej i północno-wschodniej części powiatu od miasta powiatowego, a zwłaszcza miast Narola, Lipska i Płazowa, już i tak bardzo od Cieszanowa odległych.

Uchwałą z dnia 15. Października 1883. przychylił się Wysoki Sejm do petycyi gmin Kobylnica ruska i wołoska, tudzież Fehlbach, wskutek czego gminy te jako najdalej położone od Cieszanowa wyłączone zostaną z powiatu Cieszanowskiego, a przyłączone do powiatu Jaworowskiego, a w następstwie tej zmiany terytoryalnej zostanie powiat Cieszanowski zaokrąglony, a wtedy miasto Cieszanów leżeć będzie prawie w środkowym punkcie powiatu.

Komisya administracyjna nie może pominąć tej okoliczności, że miasto Lubaczów jest największem, najludniejszem i najbogatszem w powiecie i że miasto to podniosłoby się jeszcze bardziej skutkiem przeniesienia tam siedziby władz powiatowych. To podniesienie się Lubaczowa nie stałoby jednak w żadnym stosunku do szkody, jakąby ponieść musiały przez

uwzględnienie petycyi Lubaczowa poniekąd miasteczka Narol, Lipsko i Płazów a przedewszystkiem Cieszanów, gdyż niewątpliwie gmina Cieszanowska zostałaby tem zrujnowaną.

Komisya zbadawszy dokładnie całą sprawę i akta przedmiotowe, pomimo tego, iż wiele także względów przemawia za przychyleniem się do żądania gminy Lubaczowa, nie może tego Wysokiemu Sejmowi na teraz doradzać z powodów powyżej przytoczonych i wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przechodzi nad petycyą gminy miasta Lubaczowa i gmin okolicznych o przeniesienie władz powiatowych z Cieszanowa do Lubaczowa do porządku dziennego.

Lwów dnia 18. Stycznia 1887 r.

Przewodniczący:
E. Czerkawski *w. r.*

Sprawozdawca:
Szeptycki *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki

Aleg. 178.

Sprawozdanie

sejmowej komisyi szkolnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie reformy szkół męzkich wydziałowych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 23. Stycznia 1886. powziął Wysoki Sejm w przedmiocie szkół wydziałowych męzkich uchwałę następującej osnowy:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wspólnie z komisyą krajową dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, oraz w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową, a ewentualnie w porozumieniu z Towarzystwami gospodarczemi we Lwowie i Krakowie, wypracował plan stopniowej reorganizacyi szkół wydziałowych w myśl ustawy z dnia 9. Lutego 1885. (Dz. u. kr. N. 28.) — aby odpowiadały przemysłowym, rękodzielniczym i rolniczym potrzebom naszego kraju, uwzględniając przy każdej szkole miejscowe okoliczności — i by przedłożył swe wnioski do uchwały Sejmowi na najbliższej sesyi".

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy złożył komisyę specyalną złożoną z dwóch członków Wydziału krajowego, z delegata Rady szkolnej krajowej, tudzież reprezentantów obu krajowych Towarzystw gospodarskich: lwowskiego i krakowskiego, a wreszcie komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, na naradę nad planem reformy istniejących w kraju szkół wydziałowych męzkich, w kierunku praktycznym rolniczym lub przemysłowym wedle przepisów ustawy z dnia 2. Lutego 1885 r.

Wynik obrad tej ankiety wyłuszczony jest w sprawozdaniu, dołączonem do niniejszego aktu *All. 1.* ·/.

Nadto przeprowadziła komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego wyczerpujące narady nad kwestyą zmiany ustroju istniejących w kraju szkół wydziałowych męzkich w kierunku rękodzielniczym i przygotowała nawet szczegółowy wzór statutu, planu nauk tudzież rozkładu lekcyi dla takichże szkół.

Elaborat ten komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego załączamy również pod *All. 2.* ·|.

Towarzystwa gospodarcze ograniczyły udział swój w dyskusyi nad reformą szkół wydziałowych do tego, iż delegaci ich: Wny Stanisław Homolacs, w imieniu Krakowskiego Towarzystwa rolniczego i Wny Dr. Piotr Gross, w imieniu Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, osobiście uczestniczyli w pracach komisyi specyalnej, o której powyżej była mowa.

Tak samo też i c. k. Rada szkolna krajowa reskryptem z dnia 23. Września 1886. l. 12673—13192, wydelegowała ze swego grona Dra Władysława Zajączkowskiego do osobistego udziału

w podjętych przez Wydział krajowy pracach przygotowawczych do reformy szkół wydziałowych, zastrzegając sobie objawienie opinii swej w tej sprawie naówczas — „jeżeli do tego będzie wezwaną przez przełożoną władzę“.

W sprawozdaniu swojem z dnia 4. Stycznia 1887. l. 489 (sejmowa 718) stanowiącem przedmiot niniejszego sprawozdania, oświadcza Wydział krajowy słuszuie, iż dotychczasowe studya nie podają jeszcze dostatecznej podstawy do szczegółowych wniosków co do reorganizacyi szkół wydziałowych.

Sejmowa komisya szkolna nie może jednak zgodzić się ze zdaniem Wydziału krajowego, jakoby materyał zebrany dotychczas nie nadawał się w ogóle do posunięcia sprawy choćby o krok naprzód. Owszem, zdaniem komisyi sejmowej, Wydział krajowy — o ile przygotowanie reformy szkół wydziałowych w myśl uchwały Wysokiej Izby z dnia 23. Stycznia 1886. leży w jego zakresie działania, uczynił już w zupełności zadość swoim obowiązkom i na podstawie zebranego w tej drodze materyału może już Wysoki Sejm powziąć pewne postanowienia przedwstępne, które dadzą podstawę powołanym do tego organom wykonawczym i czynnikom miejscowym do przeprowadzenia ostatecznych rokowań, tudzież do ułożenia szczegółowych projektów reorganizacyi pojedynczych szkół.

Wychodząc z tego punktu widzenia, komisya szkolna nie może się zgodzić z konkluzyą, do jakiej doszedł Wydział krajowy w sprawozdaniu swojem, przedłożonem obecnie Wysokiej Izbie — ażeby Sejm ograniczył się na razie tylko do przyjęcia do wiadomości przebiegu dotychczasowych prac Wydziału krajowego w tym kierunku, bez żadnych dalszych postanowień przedmiotowych.

W aktach Wydziału krajowego znajdujemy mianowicie gotowy już materyał w zebranych przez c. k. Radę szkolną krajową oświadczeniach c. k. Rad szkolnych okręgowych, reprezentacyi i magistratów miast, tudzież Wydziałów powiatowych co do pytania, w jakim kierunku każda poszczególna szkoła wydziałowa winna być zreformowaną.

Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego w swojem sprawozdaniu (allegat 2) streszcza te wota, opierając na ich podstawie szereg wniosków konkretnych, których przyjęcie lub uchylenie przez Wysoki Sejm, musiałoby wpłynąć stanowczo na dalszy tok sprawy. Sądzimy przeto, iż wypada Wysokiej Izbie zająć wobec nich stanowisko, ażeby Wydział krajowy, a względnie władze szkolne, uzyskały podstawę do dalszych czynności.

Gdy bowiem w myśl art. 3 ustawy z dnia 2. Lutego 1885. r. „szkoły wydziałowe dla chłopców odpowiadać mają miejscowym potrzebom i stosunkom“, — więc w oświadczeniach interesowanych gmin, powiatów i Rad szkolnych okręgowych jest już podaną dostateczna podstawa do odpowiedzi na pytanie, w jakim kierunku pojedyncze szkoły powinny być zreorganizowane, ażeby odpowiadały „miejscowym potrzebom i stosunkom“.

A gdy znów w myśl punktu 4. art. 3. statutu organizacyjnego Rady szkolnej krajowej do niej należy „wygotowanie ogólnych projektów naukowych, tudzież częściowych projektów we względzie szkół ludowych“ — do którejto kategoryi szkół ustawodawstwo krajowe zalicza szkoły wydziałowe, więc sądzi komisya sejmowa, iż właśnie obecnie znajduje się sprawa reformy szkół wydziałowych w tem stadyum, że Wysoka Izba powinna powziąć uchwałę stanowczą co do ich dalszego istnienia, bo bez tego Rada szkolna krajowa nie miałaby podstawy prawnej do opracowania szczegółowych projektów ich przyszłego urządzenia.

Uwagi powyższe uzasadniają wnioski sejmowej komisyi szkolnej I. (punkt 1—6) oparte na zasadzie elaboratu komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

Komisya mniema również, że skoro Wysoki Sejm uznał już za rzecz pożyteczną i pożądaną zaprowadzanie w kraju naszym szkół wydziałowych z praktycznym kierunkiem rękodzielniczym lub rolniczym, to nie wypada ograniczać tej instytucyi wyłącznie tylko na owych ośm miejscowości, w których istniały dotychczas szkoły wydziałowe starego systemu, lecz winno się

podać wskazówkę, ażeby i w innych miastach mogły powstawać podobne zakłady. Być może bowiem, iż niejedna gmina, która nie chciała nic łożyć na takie szkoły wydziałowe, jakiemi one były dotychczas, powszechnie za nieodpowiednie celowi uznane, skłonilaby się chętnie do ofiar na szkołę wydziałową nowego systemu, zorganizowaną wedle zasad ustawy z dnia 2. Lutego 1885. W aktach komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego znajdujemy też dowody, iż przypuszczenie, że będą powstawały teraz nowe szkoły wydziałowe, do praktycznych potrzeb miejscowych zastosowane, nie jest bezpodstawnem. W ciągu ubiegłego roku nadeszły już bowiem wnioski od miast Gorlice, Wilamowice i Myślenic, tudzież od Wydziału powiatowego i gminy miasta Gorlic, względem utworzenia w tych miejscowościach szkół wydziałowych nowego systemu.

Dlatego też komisya pozwala sobie zaproponować Wysokiej Izbie wniosek II., zmierzający do rozbudzania w kraju inicyatywy w zakładaniu nowych szkół wydziałowych z praktyczną organizacyą, zastosowaną do zasad ustawy państwowej z dnia 3. Maja 1883. (Dz. u. p. Nr. 53), tudzież do przepisów ustawy krajowej z dnia 2. Lutego 1885., urządzonych w kierunku rolniczym lub przemysłowym.

Uchwałą z dnia 15. Stycznia b. r. przy załatwieniu sprawozdania komisyi dla spraw gospodarstwa krajowego o czynnościach w zakresie opieki nad przemysłem, Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził z c. k. Rządem rokowania co do organizacyi zakładów dla kształcenia nauczycieli dla uzupełniających i wydziałowych szkół z kierunkiem przemysłowym. Komisya szkolna — z ogólniejszego stanowiska wychodząc — poczytuje za swój obowiązek zalecić Wysokiemu Sejmowi, ażeby zarządzić raczył podjęcie rokowań w celu tworzenia w kraju naszym zakładów dla kształcenia nowej kategoryi nauczycieli dla szkół uzupełniających i wydziałowych nietylko z kierunkiem przemysłowym, lecz niemniej także i z kierunkiem rolniczym, zorganizowanych wedle przepisów ustawy z dnia 2. Lutego 1885. (Dz. u. kr. Nr. 28). Do tego zmierza wniosek III.

Czwarty wreszcie wniosek komisyi szkolnej pragnie zapewnić odpowiednią ingerencyę komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego na organizacyę, tudzież nadzór nad uzupełniającemi i wydziałowemi szkołami z kierunkiem przemysłowym, zaś Towarzystwom gospodarczym nad takiemiż szkołami z kierunkiem rolniczym. Przez współudział czynników fachowych w tych działaniach uzyskałoby się gwarancyę, iż takie szkoły będą zawsze uwzględniały praktyczne potrzeby przemysłu i rolnictwa, które wedle ducha ustawy z 2. Lutego 1885. zawsze uwzględniać powinny.

W myśl uwag powyższych sejmowa komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Przychylając się do wniosków komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, poleca się Wydziałowi krajowemu, na zasadzie oświadczeń c. k. Rad szkolnych okręgowych Wydziałów powiatowych i reprezentacyi interesowanych gmin miejskich, ażeby odniósł się do c. k. Rady szkolnej krajowej względem przyprowadzenia do skutku stopniowej reorganizacyi istniejących szkół wydziałowych męskich w następujący sposób:

1. Szkoły wydziałowe męskie w Przemyślu, Samborze i Tarnowie przekształcone być winne w kierunku przemysłowym, z szczególnem uwzględnieniem przemysłu drzewnego.

2. Reformę szkoły wydziałowej w Bochni wypadałoby przeprowadzić w taki sposób, ażeby w niej był uwzględniony kierunek przeważnie bądź przemysłowy, bądź rolniczy.

3. Szkoła wydziałowa w Śniatynie winna otrzymać charakter przemysłowo-handlowy. Przy badaniach należałoby wziąć pod rozwagę, o ile w myśl życzeń reprezentacyi miasta Śniatyna połączyćby się dało urządzenie, by uczniom udzielać także i wiadomości z dziedziny gospodarstwa, sadownictwa i pszczelnictwa.

4. Co się tyczy szkoły wydziałowej w Gródku, wypadałoby przeprowadzić na nowo układy z miejscowymi czynnikami na podstawie załączonych planów praktyczniejszego urządzenia szkół wydziałowych wedle zasad wskazanych w noweli szkolnej z 2. Lutego 1885. (Dz. u. kr. Nr. 28.) albo ją zupełnie zwinąć.

5. Przed wdrożeniem dalszych rokowań co do reformy szkoły wydziałowej w Wieliczce, odniesie się Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa skarbu z propozycyą, ażeby przyprowadzic do skutku pewną łączność pomiędzy szkołą wydziałową a utrzymywaną tam pod opieką zarządu salinarnego górniczą szkołą fachową, jak niemniej także, ażeby uczniowie szkoły wydziałowej mogli być przypuszczeni pod pewnymi warunkami do ćwiczeń praktycznych w warstatach salinarnych.

6. Pożądanem byłoby zbadać, o ile plan nauk, obowiązujący w zreformowanej szkole wydziałowej w Sokalu, wymagałby zbliżenia do dołączonego tu planu, wypracowanego przez komisyę krajową dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby wziął pod rozwagę, o ile życzeniom reprezentacyi miast Myślenice, Wilamowice i Gorlice, by w tych miejscowościach urządzić szkoły wydziałowe nowego systemu z kierunkiem przemysłowym wedle przepisów ustawy, z dnia 2. Lutego 1885., zadość stać się może.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by wszedł w rokowania z c. k. Rządem, ażeby przy istniejących seminaryach nauczycielskich urządzić wykłady dla kształcenia nauczycieli dla uzupełniających i wydziałowych szkół, tak z kierunkiem przemysłowym jakoteż i rolniczym.

IV. Sejm wypowiada życzenie, ażeby co do szkół, opartych na przepisach ustawy z dnia 2. Lutego 1885. (Dz. u. kr. Nr. 28.), zapewniony był wpływ odpowiedni czynnikom fachowym tak na ich organizacyę, jak niemniej także później na wykonywanie nadzoru nad niemi — a to mianowicie: Towarzystwom gospodarczym we Lwowie i w Krakowie na szkoły z kierunkiem rolniczym, zaś komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego na szkoły z kierunkiem rękodzielniczym.

V. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby poczynił starania u c. k. Rządu o wyznaczenie odpowiednich funduszów na sprawienie warstatów i środków naukowych do specyalnej nauki przy szkołach wydziałowych, wedle przepisów ustawy z dnia 2. Lutego 1885. zreorganizowanych lub nowo powstać mających.

Przez powzięcie powyższych uchwał załatwia się petycya gminy miasta Wieliczki L. 906 pet. 701. w sprawie szkoły wydziałowej w Wieliczce.

Lwów dnia 18. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Dr. Majer w. r.

Sprawozdawca
Wierzbicki w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Alegat 1. do L. s. 1.026/87.

Akt Wydziału krajowego l. 66.343/1886.

Sprawozdanie

ankiety złożonej przez Wydział krajowy dla wyrażenia opinii w sprawie reformy szkół wydziałowych męzkich, w myśl uchwały sejmowej z dnia 23. Stycznia 1886.

Wysoki Wydziale krajowy!

Powołani reskryptem Wysokiego Wydziału z 20. Września 1886. L. 56.404 do wyrażenia opinii w przedmiocie reformy szkół wydziałowych męzkich, w myśl uchwały sejmowej z 23. Stycznia 1886., t. j. w kierunku praktycznym, rolniczym, lub przemysłowym, przyjęli podpisani za podstawę obrad załączony elaborat, a głównie sam tekst ustawy szkolnej z 2. Lutego 1885. Nr. 28. Dz. u. kraj., na którą wyżwspomniana uchwała sejmowa odwołuje się.

Wnioski, do jakich doszła komisya w rozprawach swoich, streszczone są przy końcu niniejszego sprawozdania, zaś dla uzasadnienia ich pozwalamy sobie następujące przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi krajowemu uwagi:

Zgodnie z opinią Wysokiego Sejmu i Komisya uznaje, że obecnie istniejące szkoły wydziałowe męzkie nie odpowiadają potrzebie, że jednak zniesienie ich, bez zastąpienia innemi podobnemi, a praktyczniej urządzonemi szkołami, nie dałoby się usprawiedliwić. Komisya sądzi owszem, iż niezbędnie jest potrzebnem pomiędzy szkołą ludową, z której uczniowie wychodzą w regule po ukończeniu 10ciu lat życia, a szkołą fachową, lub oddaniem chłopca na praktykę przy gospodarstwie lub w warstacie, co jest możliwem zaledwie po ukończeniu 14tu lat życia, utworzyć nowy rodzaj szkół z kursem 2, 3 lub 4letnim, które miałyby podwójne zadanie: raz, uzupełnić wykształcenie chłopców, którzy nie mają zamiaru przejść do szkół średnich, tylko z góry są przeznaczeni przez rodziców do zawodu rolniczego, do warstatu lub do handlu, pewnym zasobem ogólnych wiadomości, niezbędnych w powszednich stosunkach życia towarzyskiego i obywatelskiego — a powtóre, przysposabiać tych chłopców młodziutkich do przyszłego ich zawodu, ażeby później praktyka była dla nich łatwiejszą i skuteczniejszą.

Pomijamy już tę okoliczność, że we wszystkich krajach wysoko stojących pod względem rozwoju cywilizacyjnego, ustawodawstwo bardzo troskliwie czuwa nad uzupełniającem wykształceniem owej masy młodzieży, która po ukończeniu szkół elementarnych jeszcze zaledwie lat parę przebyć może w szkole, a jak tylko dojdzie do jakiego takiego rozwinięcia sił fizycznych, zaprawianą bywa natychmiast do twardej praktyki zawodowej. Lecz ze względu właśnie na stosunki kraju naszego, komisya uznaje konieczną potrzebę uzupełnienia systemu szkół ludowych szkołami dopełniającemi *(Fortbildungsschulen)*. Według najnowszych bowiem sprawozdań c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i średnich, które to sprawozdania dochodzą do r. 1883., wynosi w kraju naszym ogólna liczba chłopców, obowiązanych wedle ustawy do pobierania nauki szkolnej, 417.945. Z tej ilości uczęszczało rzeczywiście do szkół ludowych w r. 1883. 175.774 chłopców.

W gimnazyach i szkołach ludowych było w Galicyi w tymże roku szkolnym ogółem tylko 12.237 uczniów, a z tej liczby uczęszczało do I. klasy szkół średnich 2.740 uczniów, czyli 22% sumy wszystkich uczniów szkół tej kategoryi.

Porównanie frekwencyi szkół ludowych z ilością uczniów szkół średnich w ogóle, a w szczególności z liczbą uczniów pierwszej klasy gimnazyów i szkół realnych wykazuje, że już teraz, kiedy nawet połowa młodzieży, znajdującej się w latach szkolnych, faktycznie do szkół nie uczęszcza, przeszło 170.000 chłopców rocznie poprzestawać musi tylko na tem wykształceniu, jakie dać może szkoła ludowa, nie przechodząc do szkół wyższych.

Jeżeli znów weźmiemy pod rozwagę same szkoły średnie, to znów widzimy, że gdy I. klasa liczyła w tych szkołach 2.739 uczniów, to V. klasa wykazywała już tylko 1.317 uczniów— mniej przeto niż połowę liczby uczniów pierwszej klasy. Do najwyższej klasy szkół średnich uczęszczało już tylko 670 uczniów, tj. mało co więcej jak 5% całej ilości uczniów szkół średnich.

Gdy więc do szkół średnich przechodzi niespełna 1·5% uczniów szkół ludowych, a i z tych gubi się znowu przeszło połowa w czterech niższych klasach, to okazuje się z tych cyfr w sposób niezbity, jak gwałtowna zachodzi potrzeba obmyślenia jakiegoś sposobu uzupełniającego wykształcenia owego zastępu kilkudziesięciu tysięcy chłopców, którzy wychodzą ze szkoły ludowej i nie idą ani do gimnazyów ani do szkół realnych — a za młodzi są, ażeby przy gospodarstwie lub w warstacie mogli już być pożytecznie zatrudnieni. Są oni zresztą za młodzi i za mało rozwinięci zarówno do pługa i do warstatu, jak i do szkoły fachowej.

Rzeczywiście bardzo doniosłego znaczenia względy kierowały Wysokim Sejmem, gdy uchwalił nowelę z 2. Lutego 1885. do ustawy szkolnej — teraz zaś chodzi o praktyczne wykonanie tak ważnego uzupełnienia naszego systemu szkół publicznych. Komisya mniema, iż spełnia poruczone jej ze strony Wysokiego Wydziału krajowego zadanie, gdy opinię tę wypowiada. Szczegółowe zaś opracowanie planów organizacyi szkół uzupełniających rozmaitych kategoryj należy już do kogo innego — mianowicie do ciał fachowych i do władz szkolnych. Ku temu zmierza wniosek 8. Komisyi. Tu tylko nadmieniamy, że jakkolwiek na wszelkie uznanie zasługują dotychczasowe prace przygotowawcze c. k. Rady szkolnej krajowej, mające na celu wprowadzenie nauki uzupełniającej przy szkołach ludowych, to jednak życzyć by należało, ażeby podejmowane w tym kierunku usiłowania ujęte zostały w ramy jednolitego planu ogólnego — tak co do organizacyi samej, jak i co do rozkładu nauk, tudzież przysposobienia dla nich odpowiednio wykształconego nauczycielstwa. Jednem słowem — szkoły uzupełniające, do których i tak zwane wydziałowe szkoły należą, powinny być usystemizowane.

Jedną z głównych cech charakterystycznych szkół uzupełniających i wydziałowych po myśli ustawy z 2. Lutego 1885. stanowi warunek, iż powinne one być zastosowane do „miejscowych potrzeb praktycznych — rolniczych lub przemysłowych“. We wniosku trzecim Komisya z naciskiem zwraca uwagę na tę okoliczność.

Również z naciskiem podnosimy potrzebę przeprowadzenia z c. k. Rządem układów co do obmyślenia środków wykształcenia nauczycieli, którzyby z pożytkiem mogli być użyci w szkołach uzupełniających — rolniczych i przemysłowych i handlowych.

W końcu nadmieniamy, że zdaniem Komisyi, gdy jest mowa o praktycznem przysposabianiu młodzieży do rolnictwa lub przemysłu, to że nie wypadało pominąć także i potrzeby takichże szkół dla młodzieży, przeznaczonej do zawodu handlowego. Do tego odnosi wniosek piąty.

Bez dalszych już zresztą uwag przedkładamy Wysokiemu Wydziałowi nasze wnioski. Oto ich osnowa.

1. Zgodnie z treścią uchwały sejmowej z d. 23. Stycznia 1886. Komisya oświadcza, że obecnie istniejące szkoły wydziałowe nie odpowiadają potrzebie, że jednak zniesienie ich, bez zastąpienia innemi podobnemi szkołami, praktyczniej urządzonemi, nie dałoby się usprawiedliwić. Komisya uznaje owszem potrzebę i użyteczność przeistoczenia istniejących szkół wydziałowych w kierunku rolniczym lub przemysłowym podług przepisów ustawy z dnia 2. Lutego 1885. Nr. 28. Dz. u. kr.

2. Komisya oświadcza zarazem, że jest rzeczą niezbędną, ażeby przy rozprawach nad reformą istniejących szkół wydziałowych wzięto także pod rozwagę zakładanie w jak najliczniejszych punktach kraju przedewszystkiem szkół uzupełniających — a w razie potrzeby i szkół wydziałowych z kierunkiem praktycznym wedle przepisów ustawy z 2. Lutego 1885. Nr. 28. Dz. u. kraj. zorganizowanych, a to mianowicie w tym celu, ażeby całą masę młodzieży wychodzącą ze szkoły ludowej, a nie przechodzącą do szkół średnich, już w szkole przysposabiać metodycznie do przyszłego jej zawodu praktycznego, nie pomijając także uzupełnienia wykształcenia ogólnego.

Nie zapoznaje komisya doniosłego znaczenia szkół fachowych, lecz zgadzając się na motywa komisyi przemysłowej sądzi ona, że gdy takie szkoły przeznaczone są w regule dla młodzieży już dojrzalszej, gdy z powodu swej kosztowności mogą istnieć tylko w rzadkich punktach kraju, a wreszcie, gdy zadaniem ich jest dla pewnych tylko ściśle określonych zajęć zawodowych dostarczać specyalistów, że przeto ze wszystkich wyłuszczonych tu powodów szkoły fachowe nie mogą zastąpić tego środka uzupełniającego kształcenia na krocie liczącego się zastępu uczniów szkół ludowych, którzy do szkół średnich nie przechodzą. Komisya upatruje w tem właśnie niezmierną doniosłość ustawy z 2. Lutego 1885., iż obmyśla ona środki uzupełniającego kształcenia takiej młodzieży, a zarazem umiejętnie obmyślanego przysposabiania jej do jej zawodu przyszłego. Komisya widzi w tem najodpowiedniejszą drogę do ogólnego podniesienia intellektualnego mas rolniczej i rękodzielniczej ludności kraju. Komisya wypowiada potrzebę utrzymania istniejących i zakładania nowych wieczornych szkół przemysłowych i handlowych niemniej kursów nauki dopełniającej niedzielnej tak dla rolników jak i rękodzielników, wypowiadając zarazem przekonanie, iż byt tych szkół powinienby być ustalony przez ich usystemizowanie.

3. Komisya z naciskiem podnosi ważność tego przepisu ustawy z 2. Lutego 1885., który wymaga, ażeby ustrój szkół uzupełniających wydziałowych uwzględniał o ile możności miejscowe potrzeby praktyczne, rolnicze i przemysłowe. Dla tego też przed wprowadzeniem w życie każdej takiej szkoły, powinne być przesłuchane miejscowe czynniki, dla stwierdzenia owych właściwości lokalnych, które w układzie planu nauk dla projektowanej szkoły wypadałoby uwzględniać.

4. Oprócz uzupełniających i wydziałowych szkół z kierunkiem specyalnie rolniczym albo przemysłowym, mogłyby być oba te kierunki praktyczne w jednej szkole połączone, gdyby tego miejscowe stosunki wymagały.

5. Zdaniem komisyi kraj nasz potrzebowałby także nietylko rolniczych i rękodzielniczych, ale także i handlowych szkół uzupełniających.

6. Zaopatrzenie obfite szkół uzupełniających i wydziałowych w zbiory, do nauki z poglądu, tudzież zbiory modeli i narzędzi, uznaje Komisya za jeden z głównych warunków skutecznej ich działalności. Dostarczenie tym szkołom takich zbiorów pomocniczych, jest zdaniem Komisyi obowiązkiem państwa i dlatego uznaje ona za pożądane, ażeby wcześnie zapewniono odpowiednią dotacyę z funduszów państwa do rozporządzenia galicyjskiej Rady szkolnej krajowej na podobne cele.

7. Niezbędnym warunkiem pożyteczności zreformowanych szkół wydziałowych i szkół uzupełniających jest również przygotowanie dla nich fachowo wykształconych nauczycieli. W tym celu należałoby wcześnie wejść w rokowania z c. k. Rządem względem zaprowadzania w kraju naszym specyalnych kursów dla kandydatów na nauczycieli szkół uzupełniających i wydziałowych z kierunkiem zawodowym rolniczym, przemysłowym lub handlowym.

8. W końcu wyraża Komisya przekonanie, iż podobnie jak Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego przygotowała szczegółowo opracowany projekt organizacyi rękodzielniczych szkół wydziałowych, byłoby pożądanem, ażeby równie wyczerpująco opracowano także projekta organizacyi szkół dopełniających przemysłowych, handlowych i rolniczych, co powinno być poruczonem zawodowym pedagogom, tudzież ciałom fachowym.

Lwów, dnia 17. Października 1886.

Piotr Gross w. r.
Dr. Wł. Zajączkowski w. r.
Wierzbicki w. r.
Teofil Merunowicz w. r.

Alegat 2. do L. S. 1.026

Odpowiedź Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego na reskrypt Wysokiego Wydziału krajowego z 10. Listopada 1886. L. 66.343 w sprawie reorganizacyi istniejących szkół wydz. męzkich.

Wysoki Wydziale krajowy!

Czyniąc zadość szanownemu wezwaniu z dnia 10. b. m. L. 66.343 mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi następującą opinię co do postawionego nam w tem piśmie pierwszego pytania: „które z istniejących w kraju szkół wydziałowych męzkich należałoby zreorganizować w kierunku przemysłowym, a względnie rękodzielniczym?

Istnieje obecnie w kraju naszym ośm szkół wydziałowych męskich:

1. w Bochni
2. „ Gródku
3. „ Przemyślu
4. „ Sokalu
5. „ Samborze
6. „ Śniatynie
7. „ Wieliczce
8. „ Tarnowie.

Z tych jedna szkoła wydziałowa w Sokalu została już przekształconą w kierunku przemysłowym na mocy orzeczenia organizacyjnego c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 7. Sierpnia 1886. L. 9.935, opierającego się na uchwale sejmowej z dnia 23. Stycznia b. r. w tym przedmiocie zapadłej. Przy zdarzonej sposobności pozwalamy sobie jednak uczynić uwagę, że plan nauk zreformowanej szkoły wydziałowej w Sokalu wymagałby może pewnych zmian w niektórych szczegółach, mianowicie wydaje się nam, iż wypadałoby rozszerzyć w tej szkole zakres nauk realnych, gdy wedle dotychczasowego planu, po nad odpowiednią celowi takiej szkoły miarę, przeważa w niej kierunek gramatyczno-literacki, co właśnie może najbardziej zepsuło reputacyę dawnym szkołom wydziałowym.

Za podstawę do ocenienia, które z pozostałych siedmiu szkół wydziałowych przekształcone być powinne w kierunku przemysłowym, najlepiej służyć mogą akta Wysokiego Wydziału l. 56.885 i 66.846 z roku 1885. i l. 3.317 z r. 1886., które obejmują nadesłane przez c. k. Radę szkolną krajową oryginalne sprawozdania c. k. Rad szkolnych okręgowych, Wydziałów powiatowych, Magistratów miast interesowanych, a wreszcie protokoła ankiet złożonych przez Radę szkolną krajową dla objawienia zdania, w jakim kierunku każda z istniejących w kraju szkół wydziałowych męzkich powinna być zreformowaną wedle przepisów noweli szkolnej z dnia 2. Lutego 1885. Nr. 28 Dz. u. kr. — czy w kierunku przemysłowym, albo też rolniczym?

Najodpowiedniejszy to materyał do ocenienia tej kwestyi, gdyż wyrażone są w nich opinie czynników, najlepiej obznajomionych z miejscowemi stosunkami i potrzebami w miastach, gdzie są szkoły wydziałowe, tudzież umotywowane pracowicie i wyczerpująco zdania o tej rzeczy specyalistów w sprawach szkolnictwa.

Wyżwymienione akta zawierają mianowicie następujące uwagi co do reformy istniejących dotąd szkół wydziałowych męzkich wedle przepisów ustawy z 2. Lutego 1885.

Bochnia. Rada szkolna krajowa w odezwie z 14. Listopada 1885. l. 7.995 oświadcza się za zwinięciem całkowitem istniejącej w Bochni szkoły wydziałowej męzkiej. Natomiast Wydział powiatowy tamtejszy w sprawozdaniu z 2. Lipca 1885. l. 1.246 nie jest za jej zwinięciem. Oświadcza on mianowicie:

T e r a ź n i e j s z a szkoła, jako nie odpowiadająca celowi zniesioną być powinna, a n a t o m i a s t urządzić by należało szkołę wydziałową przygotowawczą dla przemysłu, handlu i rzemiosł z dwuletnim kursem, przy zaprowadzeniu subwencyonowanych warsztatów i dwuletnej wieczornej nauki, specyalnie uczniów kształcącej.

Bocheńska Rada szkolna okręgowa w piśmie z 10. Lipca 1885. l. 862/R. s. o. konstatuje także, iż tamtejsza szkoła wydziałowa w obecnym ustroju nie odpowiada potrzebie, lecz także nie żąda, ażeby po prostu skasowaną została, bez zastąpienia jej innym, praktyczniej urządzonym zakładem. Owszem, oświadcza się Rada szkolna okręgowa tylko za przekształceniem tej szkoły w kierunku przemysłowym z tereoretycznym kursem dwuletnim uzupełnionym praktyczną nauką warsztatową w dalszych latach w fachu tkactwa, stolarstwa i kamieniarstwa.

Rada szkolna okręgowa pragnęłaby także dołączenia praktycznego kursu ogrodnictwa.

Gródek. Rada szkolna krajowa w odezwie z 12. Grudnia 1885. l. 15.634 oświadcza się również za zwinięciem szkoły wydziałowej w Gródku, bez dalszego wniosku pozytywnego. W dniu 9. Grudnia 1885. odbyła się w Gródka ankieta, złożona z reprezentantów gminy, powiatu i szkolnictwa dla rozbioru kwestyi dalszego istnienia tej szkoły. Ankieta nie uznaje za odpowiednie przekształcenie gródeckiej szkoły wydziałowej w kierunku przemysłowym, motywując to zdanie okolicznością, iż w Gródku kwitnie tylko jeden przemysł, szewstwo jarmarczne i nie oświadczyła się ankieta również za reformą tego zakładu w kierunku rolniczym, a to na podstawie tego argumentu, że nie udała się szkoła fachowa dla uprawy i wyprawy lnu, którą tam założyło lwowskie Towarzystwo gospodarcze.

Przemyśl. Rada szkolna krajowa reskryptem z 5. Grudnia 1885. l. 15.181 oświadcza się za zniesieniem i tej szkoły wydziałowej, bez dalszego wniosku dodatniego. W dniach 25. i 26. Listopada 1885. odbyła się w Przemyślu nad tym przedmiotem narada podobnej komisyi mięszanej, jak w Gródku.

Komisya ta przyznała także, iż w obecnym ustroju tamtejsza szkoła wydziałowa męska niema racyi bytu, lecz nie wnosi zniesienia jej bez śladu, tylko oświadcza się za przekształceniem tego zakładu w kierunku przemysłowym, z szczególnem uwzględnieniem stolarstwa i tokarstwa. Ankieta proponowała także trzyletni czas próby dla zreformowanej szkoły. Rada miejska w Przemyślu na posiedzeniu z 2. Grudnia 1885. oświadczyła się za przekształceniem szkoły w kierunku przemysłowym, lecz zastrzegła się przeciwko ponoszeniu kosztów prób nowej organizacyi.

Sambor. Rada szkolna krajowa w piśmie z dnia 5. Grudnia 1885. l. 14.836 przemawia za zniesieniem i tej także szkoły wydziałowej. Miejscowa Rada szkolna okręgowa w sprawozdaniu z dnia 26. Lipca 1885. l. 1.297/R. s. o. przyznaje wprawdzie, iż w zasadzie miały szkoły wydziałowe męzkie do spełnienia piękną misyę przysposobienia krajowi, „który

właściwie stanu mieszczańskiego nie ma", inteligentną, zdolną do postępu średnią klasę przemysłowców, kupców i rolników. Gdy jednakże dawna organizacya szkół wydziałowych nie odpowiedziała celowi, dlatego oświadcza się Rada szkolna okręgowa w Samborze za całkowitem zniesieniem tamtejszej szkoły wydziałowej, a za założeniem za zaoszczędzone tym sposobem fundusze drugiej czteroklasowej szkoły ludowej pospolitej na jednem z przedmieść samborskich. Inaczej jednak zapatruje się na ten przedmiot Reprezentacya tej gminy, która właśnie ponosi przeważną część kosztów utrzymania szkoły wydziałowej, mianowicie 4.379 zł. w. a. rocznie. W uchwale z dnia 14. Października 1885. oświadczyła się Rada miejska w Samborze za tem ażeby: „pozostawić obecną 8 klasową szkołę wydziałową, lecz z warunkiem, ażeby takowa przekształconą została z szerszym programem nauki przysposabiającej do przemysłowego zawodu.

Śniatyn. Rada szkolna krajowa w pismie z dnia 19. Grudnia 1885. l. 15.749 przemawia za zniesieniem szkoły wydziałowej w Śniatynie.

Rada szkolna okręgowa w sprawozdaniu z 12. Grudnia 1885. l. 684/R. s. o. przedkłada obszernie motywowany wniosek, zmierzający do przekształcenia tej szkoły w kierunku przemysłowo-handlowym z dodatkiem instruktora dla ćwiczeń rolnych i w ogrodnictwie. Rada powiatowa i Reprezentacya gminy miasta Śniatyna żadnej nia dały odpowiedzi na wystosowane do nich zapytanie w tej mierze ze strony c. k. Rady szkolnej krajowej; Wydział Rady powiatowej w Horodence odezwą z dnia 6. Czerwca 1885. l. 447 przemawia za reformą śniatyńskiej szkoły wydziałowej w kierunku przemysłowym.

Tarnów. Rada szkolna krajowa konsekwentnie przemawia również za zniesieniem tej szkoły wydziałowej męskiej. Lecz wszystkie czynniki miejscowe, powołane do wypowiedzenia zdania swojego w tym przedmiocie, nie żądają tego bynajmniej, ażeby ta szkoła była zniesioną, ale owszem całkiem stanowczo za dalszem jej utrzymaniem przemawiają, proponując tylko przekształcenie jej w kierunku przeważnie przemysłowym.

Mianowicie złożyła Rada szkolna okręgowa w Tarnowie ankietę, w której skład weszli oprócz dyrektora i starszych nauczycieli szkoły wydziałowej, także dyrektor nauczycielskiego seminaryum męzkiego, dyrektor gimnazyum miejscowego, dwaj inżynierowie i sekretarz Rady powiatowej. Ankieta oświadczyła się jednomyślnie za nadaniem szkole wydziałowej w Tarnowie kierunku przeważnie przemysłowego, z szczególnem uwzględnieniem przemysłu drzewnego, mianowicie: stolarstwa, tokarstwa i bednarstwa, a nadto jeszcze zażądano zaprowadzenia przy tej szkole nauki wyrobów z drutu. Zgodnie też z opinią owej ankiety w tym samym duchu złożyły deklaracye: Magistrat tarnowski w pismie z 15. Grudnia 1885. l. 12.139, Wydział Rady powiatowej pod dniem 16. Grudnia 1885. l. 2.472, a wreszcie c. k. Rada szkolna okręgowa w Tarnowie pod dniem 15. Grudnia 1885. l. 1.671/ R. s. o. Rada miejska w Tarnowie ofiaruje się dostarczyć dwie ubikacye na urządzienie warsztatów przy szkole wydziałowej.

Wieliczka. Rada szkolna krajowa pod dniem 21. Listopada 1885. l. 12.761, c. k. Starostwo powiatowe pod dniem 2. Czerwca 1885. l. 9.442 i Magistrat wielicki pod dniem 1. Czerwca 1885. i 8. Lipca 1885. l. 1.334 domagają się zniesienia tej szkoły wydziałowej.

Pod przewodnictwem inspektora okręgowego szkół ludowych w krakowskim zamiejskim okręgu szkolnym, pana A. Ellingera, przeprowadziła rozprawę nad kwestyą dalszego istnienia szkoły wydziałowej w Wieliczce konferencya nauczycieli i na podstawie wyniku tych obrad w sprawozdaniu z dnia 10. Sierpnia 1885. l. 2.256 oświadczyła się c. k. Rada szkolna okręgowa zamiejska, do której Wieliczka należy, przeciwko zniesieniu tej szkoły, a za przekształceniem jej w kierunku rolniczo-przemysłowym".

Wydział Rady powiatowej w Wieliczce w odezwie z dnia 30. Lipca 1885. l. 1.044 oświadcza się za przekształceniem tej szkoły w kierunku przemysłowym z dwuletnim kursem teoretycznym, trafną dodając uwagę ze swej strony, iż byłoby pożądanem, ażeby do ćwiczeń praktycznych uczniów szkoły wydziałowej otwarte zostały warsztaty salinarne kowalsko-ślusarskie, jak niemniej także, ażeby wytworzoną została pewna łączność organiczna pomiędzy szkołą wydziałową a fachową szkołą górniczą, utrzymywaną z etatu c. k. Ministerstwa skarbu.

Wota, oświadczające się za zniesieniem istniejących szkół wydziałowych męzkich, uchylone już są ostatecznie uchwałą sejmową z 23. Stycznia b. r. przeciwną zniesieniu tych zakładów.

Opierając się przeto na zasadach orzeczonych w sprawozdaniu ankiety złożonej w roku bieżącym przez Wysoki Wydział krajowy dla wyrażenia opinii w sprawie reformy szkół wydziałowych męzkich wedle uchwały sejmowej z 23. Stycznia 1886., tudzież uwzględniając przytoczone powyżej opinie c. k. Rad szkolnych okręgowych, Magistratów gmin interesowanych i Wydziałów powiatowych, Komisja krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, ma zaszczyt przedłożyć niniejszem do dalszego urzędowania następującą opinię:

1. Szkoły wydziałowe męzkie w Przemyślu, Samborze i Tarnowie przekształcone być winne w kierunku przemysłowym, z szczególnem uwzględnieniem przemysłu drzewnego;
2. reformę szkoły wydziałowej w Bochni wypadałoby przeprowadzić w taki sposób, ażeby w niej były uwzględnione oba kierunki praktyczne równolegle, tak przemysłowy jak i rolniczy;
3. szkoła wydziałowa w Śniatynie winna otrzymać charakter przemysłowo-handlowy, co jednakże nie wyklucza, iż mogłyby być połączone z nią urządzenia do udzielania uczniom wiadomości z dziedziny gospodarstwa, sadownictwa i pszczelnictwa;
4. co się tyczy szkoły wydziałowej w Gródku, wypadałoby przeprowadzić na nowo układy z miejscowemi czynnikami na podstawie gotowych już planów praktyczniejszego urządzenia szkół wydziałowych, wedle zasad wskazanych w noweli szkolnej z 2. Lutego 1885. Nr. 28 Dz. ust. kraj., albo ją zupełnie znieść;
5. przed wdrożeniem dalszych rokowań co do reformy szkoły wydziałowej w Wieliczce, raczy Wysoki Wydział krajowy odnieść się do c. k. Ministerstwa skarbu z propozycyą, ażeby przyprowadzić do skutku pewną łączność pomiędzy szkołą wydziałową a utrzymywaną tam pod opieką zarządu salinarnego górniczą szkołą fachową, jak niemniej także, ażeby uczniowie szkoły wydziałowej mogli być przypuszczeni pod pewnymi warunkami do ćwiczeń praktycznych w warsztatach salinarnych;
6. byłaby pożądaną rewizya planu nauk zreformowanej w r. b. szkoły wydziałowej w Sokalu w kierunku bardziej realnym.

Wysoki Wydział krajowy wyraził też w szanownym reskrypcie z dnia 10. Listopada 1886. l. 66.343 i drugie żądanie — mianowicie przedłożenia projektu planu nauk dla zreorganizowanych w kierunku przemysłowym szkół wydziałowych.

W dotyczącym tego przedmiotu elaboracie ankiety, dołączonym do reskryptu Wysokiego Wydziału z dnia 10. b. m. podany jest projekt szczegółowy planu nauk dla rękodzielniczych szkół wydziałowych. Komisja krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego poczytuje również plan ten za odpowiedni celowi.

O ile zaś wypadałoby przedsięwziąć pewne zmiany w tym projekcie ze względu na „miejscowe stosunki i potrzeby“, z któremi ustawa z 2. Lutego 1885. liczyć się każe, to okazałoby się w rokowaniach, jakie przeprowadzićby potrzeba z interesowanemi czynnikami miejscowemi, względem organizacyi każdej poszczególnej szkoły.

Tu tylko zwracamy uwagę na tę okoliczność, że dołączony plan nauk dla rękodzielniczych szkół wydziałowych rozłożony jest wprawdzie, stosownie do przepisów ustawy, na lat cztery, lecz przy tem tak obliczono podział nauki, iż dla przedmiotów teoretycznych kurs trzyletni stanowi pewną zaokrągloną całość. Gdzie przeto życzonoby sobie tego, mógłby być rok IV. poświęcony przeważnie ćwiczeniom praktycznym w warsztacie lub w szkolnem laboratorium, albo w kantorze.

Projektujemy również, ażeby ze zreformowanemi szkołami wydziałowemi łączono wieczorne szkoły przemysłowe dla nauki uzupełniającej terminatorów rzemieślniczych i praktykantów handlowych, jak niemniej także publiczne sale rysunkowe.

Uwagi niniejsze kończymy wnioskiem:

W końcu wypowiada Komisya krajowa dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego zdanie, że zorganizowane w kierunku przemysłowym, a względnie rękodzielniczym, szkoły wydziałowe powinne podlegać także jej nadzorowi.

Z Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

Lwów dnia . . . . . .

Sprawozdawca:
L. Wierzbicki w r.

Przewodniczący:
Jan Tarnowski w. r.
Marszałek krajowy.

T. Merunowicz w. r.
Sekretarz:

L. 324. k. k.

Plan nauk

dla rękodzielniczej szkoły wydziałowej.

Art. I.

Religia.

Nauka religii w rękodzielniczej szkole wydziałowej, ma na celu umocnić i rozszerzyć w umysłach uczniów pojęcia religijno-moralne, ażeby zabezpieczyć ich o ile możności od błędów młodego wieku, i dać początek do wyrobienia się w nich charakteru na podstawie religijnej.

Ma być udzielaną nauka religii raczej przez opowiadania przykładów z pisma św. i roztrząsania katechizmowe, niż przez zadawanie lekcyi do wyuczenia się na pamięć.

Rozdział materyału naukowego na klasy pojedyncze ma być uskuteczniony mniej więcej wedle norm, przepisanych dla niższych klas szkół średnich, z uwzględnieniem różnicy liczby godzin wykładowych. Szczegółowe postanowienia w tej mierze wydadzą właściwe ordynaryata duchowne.

Art. II.

Język polski i ruski.

Klasa I. Ćwiczenia w głośnem czytaniu, ażeby było płynnem i wyrazistem: rozbieranie czytanych kawałków pod względem gramatycznym i co do treści; opowiadanie, z szczególną uwagą na poprawność i zwięzłość w wyrażeniu się; deklamacya.

Ćwiczenia ortograficzne, mianowicie dyktata, co dwa tygodnie piśmienne zadanie szkolne, co cztery tygodnie zadanie domowe.

Klasa II. Jak w klasie I-szej w rozszerzonem cokolwiek zakresie, w stosunku do większego rozwinięcia umysłowego uczniów.

Omawiając i poprawiając ćwiczenia piśmienne, wyjaśniać należy główniejsze formy i zasady stylu.

Uczniowie mają być wyćwiczeni głównie w pisaniu listów i podań zwykłych w życiu praktycznem.

Klasa III. Czytanie i ćwiczenia piśmienne, przyczem obznajomić należy uczniów z głównemi wiadomościami o formach literackich utworów, ze zwróceniem uwagi na najcelniejsze dzieła literatury ojczystej — ażeby dać im pobudkę i wskazówkę do należytego wyboru książek do czytania dla samoistnego kształcenia się.

Korespondencya zawodowa, listy, telegramy, zamówienia, pokwitowania, stylizacya ofert i kontraktów, przyczem nauczyciel powinien należycie zwracać uwagę na formę zewnę-

trzną tych pism, sposób składania, adresowania, tytulacyę, przepisy pocztowe i inne przepisy, wchodzące w ten zakres.

Elementarne wiadomości z zakresu ekonomii społecznej: o pracy, wytwarzaniu wartości, zamianie i podziale majątku narodowego, o stosunku wzajemnym pomiędzy rolnictwem, przemysłem i handlem, czem są pieniądze w ekonomicznem znaczeniu, o istotnych znamionach bogactwa narodowego. Nauka ma być udzielaną w sposób przystępny dla młodzieży, unikając o ile możności formułek i definicyi teoretycznych, głównie na przykładach, branych z życia powszedniego.

Klasa IV. Dalsze ćwiczenia w języku i stylu głównie w tym kierunku, ażeby wzbudzić w umysłach uczniów zamiłowanie piękna i ochotę do samoistnego kształcenia się przez czytanie.

Elementarne zasady estetyki; wiadomości o stylach. Dalsze ćwiczenia w korespondencyi zawodowej, jak w klasie III.

Wiadomości z zakresu ustaw konstytucyjnych, o urządzeniu i zakresie działania ciał reprezentacyjnych, tudzież władz publicznych, i o obowiązkach obywatelskich w ogóle.

Art. III.

Język niemiecki.

Klasa I. Czytanie, tłumaczenie, wyjaśnienie i opowiadanie treści odczytanych ustępów krótszych — naprzód w języku wykładowym, a potem w języku niemieckim, przerabianie zdań z języka wykładowego na niemiecki i odwrotnie na podstawie treści odczytanych ustępów; wyuczanie się na pamięć i wygłaszanie odczytanych poprzednio i należycie wyjaśnionych ustępów.

Gramatyka, o ile znajomość jej reguł niezbędną jest do zrozumienia właściwości języka; unikać należy o ile możności nauki reguł i filologicznych szczegółów na pamięć, jak raczej przy czytaniu i piśmiennych ćwiczeniach objaśniać prawidła gramatyczne, a przez ćwiczenia i powtarzanie ich na przykładach, robić je trwale w umysły uczniów.

Ćwiczenia piśmienne, mianowicie tłumaczenie krótkich ustępów z języka wykładowego na niemiecki, streszczanie odczytanych ustępów po należytem ich objaśnieniu przez nauczyciela, krótkie na poglądzie oparte opisy i opowiadania.

W ogólności, przy nauce języka niemieckiego ma być używany o ile możności tylko niemiecki język z porównanemi objaśnieniami na podstawie języka ojczystego.

Klasa II. Jak w I-szej klasie, z rozszerzeniem ćwiczeń w pisaniu i w mówieniu językiem niemieckim.

Klasa III. Czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i formy, tudzież związku pojedynczych myśli w języku niemieckim, opowiadanie treści odczytanych ustępów, wyuczanie się na pamięć i wyraziste wygłaszanie odczytanych i należycie wyjaśnionych ustępów.

Ćwiczenia gramatyczne i piśmienne tym samym sposobem jak w klasie II-giej. Przy końcu należy ćwiczyć młodzież w układaniu w języku niemieckim zwyczajnych pism, nadarzających się w życiu potocznem.

Klasa IV. Praktyczne ćwiczenia w mówieniu i pisaniu w języku niemieckim.

Korespondencya zawodowa niemiecka; rachunki, listy, telegramy, weksle, kwity, oferty i kontrakty.

Terminologia zawodowa niemiecka, t. j. ćwiczenie w nazywaniu materyałów, narzędzi, maszyn, przyborów i robót po niemiecku.

Art. IV.

Geografia i historya.

Klasa I. Kula ziemska, jej znaczenie kosmiczne, opisanie fizyczne lądów i mórz głównych, ogólne zarysy podziału politycznego i etnograficzne własności poszczególnych kontynentów — przy ustawicznem użyciu globów i kart.

Klasa II. Główne produkta przyrody rozmaitych części świata i poszczególnych krajów; oznaczenie głównych ognisk przemysłu w Europie; główne drogi handlowe i znaczenie ich dla handlu i przemysłu.

Opis kraju ojczystego i austro-węgierskiej monarchii.

Klasa III. Dzieje Polski i Rusi z szczególnem uwzględnieniem rozwoju cywilizacyi tych narodów.

Dzieje monarchii Habsburgów.

Klasa IV. Historya powszechna w najogólniejszych zarysach, przyczem głównie zwracać należy uwagę na stosunki cywilizacyi narodów w rozmaitych epokach, tudzież na dzieje odkryć i wynalazków ważniejszych.

Obecny podział polityczny, forma rządu i główne dane statystyczne o produkcyi głównych państw nowożytnych.

Art. V.

Nauki przyrodnicze.

Klasa I. Poznanie głównych grup zwierząt, roślin i minerałów, opisanie ich znamion charakterystycznych, przez zwrócenie uwagi na najwybitniejsze gatunki.

Historya naturalna zwierząt, roślin i minerałów środkowej Europy ze wskazówkami co do znaczenia ich pod względem rolniczym, przemysłowym i handlowym.

O ile środki zakładu pozwalają na to, należy posługiwać się przy nauce atlasami i okazami z natury.

Klasa II. Fizyka elementarna, ogólne własności ciał, prawo ciężkości; ciepło; rozmaite stopnie zwartości ciał; stygnienie, stopnienie, ulatnianie się; głos, światło; najważniejsze wiadomości o odbijaniu, łamaniu i rozkładaniu się promieni; o barwach.

Wiadomości o meteorologii.

Elementarne wiadomości z chemii.

Nauka ma być udzielaną o ile możności praktycznie przez doświadczenia tudzież okazywanie i objaśnianie instrumentów, opartych na prawach fizyki, jak n. p. wagi, barometr, termometry, retorta, szkła wklęsłe i wypukłe i t. d.

Klasa III. Nauka o równowadze ciał stałych; pierwotne machiny jak klin, śruba, dźwignia i t. d. i praktyczne ich zastosowanie; magnetyzm, elektryka i galwanizm, działanie prądu elektrycznego i najważniejsze sposoby zastosowania elektryczności dla użytku człowieka.

Zasady mechaniki: objaśnienie powstawania i rozkładu sił; punkt ciężkości; wahadło; ruch; opór przeciwko ruchowi; najważniejsze wiadomości o równowadze i ruchu płynów; o ciśnieniu powietrza; zasady urządzenia pomp i kół wodnych; para wodna; opisanie machiny parowej i najważniejszych dla drobnego przemysłu motorów.

Klasa IV. Znawstwo materyałów użytecznych w przemyśle, ich pochodzenie; znamiona charakterystyczne; sposoby zużytkowania, zalety i ujemne właściwości; najpospolitsze naśladownictwa; środki rozróżniania prawdziwego towaru od fałszowanego; ceny.

W nauce uwzględnić należy, przedewszystkiem dla miejscowego przemysłu, najważniejsze materyały.

Art. VI.

Rachunki i rachunkowość.

Klasa I. Powtórzenie działań głównych liczbami całemi i ułamkami dziesiętnemi; rachunek liczbami wieloimiennemi; ćwiczenia w zastosowywaniu miar i wag dziesiętnych; ułamki zwykłe; zastosowywanie głównych działań do rozwiązywania zadań z życia przemysłowego za pomocą włoskiej praktyki; pojedynczy rachunek procentowy; stosunek geometryczny i proporcye; rachunek podziału spółki pojedynczej i złożonej; ćwiczenia rachunkowe z pamięci i pisemne.

Klasa II. Rachunek łańcuchowy i mięszaniny; definicya potęgowania liczb drugiego i trzeciego stopnia, tudzież wyciągania takich samych pierwiastków; obliczanie cen kupna towarów na podstawie cennika i faktury, z objaśnieniem istniejących w tym względzie zwyczajów kupieckich; obliczanie cen sprzedaży wyrobów przemysłowych z uwzględnieniem kapitału zakładowego, kosztów materyału, roboty, administracyi i t. d., obliczanie rabatu; obliczanie kosztorysów i układanie ofert pojedyńczych, z uwzględnieniem istniejących w tym względzie zwyczajów handlowych i przemysłowych.

Ćwiczenia rachunkowe z pamięci i pisemne.

Klasa III. Zastosowanie materyału naukowego klasy II. w poszczególnych wypadkach, z praktyki rozmaitych rękodzieł branych.

Rachunkowość przemysłowa: cel i urządzenie najważniejszych dla przemysłowca ksiąg rachunkowych; ćwiczenia w zaciąganiu do książek wedle zasad pojedyńczej rachunkowości; zamykanie ksiąg i sporządzanie inwentarza.

Sporządzanie rachunków i weksli.

Najważniejsze przepisy z ustawy handlowej i wekslowej, o ile znajomość ich dla rękodzielnika i kupca w zwykłych warunkach niezbędnie jest potrzebną.

Klasa IV. Wedle zadanego przez nauczyciela tematu, prowadzi każdy uczeń księgi rachunkowe, korespondencye pewnego przedsiębiorstwa przemysłowego, któremu zamierza w przyszłości poświęcić się; przeprowadza kalkulacye cen kupna i sprzedaży właściwych temu przedsiębiorstwu, zestawia kosztorysy i oferty, kombinuje obrót kapitałów w przedsiębiorstwie całem i poszczególnych interesach.

Wiadomości o celu i urządzeniu rozmaitych zakładów pieniężnych, spółek akcyjnych i udziałowych, banków, kas oszczędności, zakładów asekuracyjnych.

Art. VII.

Rysunki wolnoręczne.

Klasa I. Ćwiczenia w rysowaniu pojedynczych ornamentów geometrycznych, jakoteż stylizowanych ornamentów liściowych i kwiatowych, podług wzorów rysowanych na tablicy szkolnej. Dokładne wykonanie konturów ołówkiem, a także piórem i tuszem.

Rysowaniem ornamentów płaskich z ćwiczeniami w nakładaniu tła ornamentów kolorami, przyczem objaśniać należy uczniów o prawidłach zestawiania barw.

Klasa II. Rysowanie pojedynczych ciał geometrycznych podług modeli z odpowiedniem objaśnieniem najważniejszych prawideł perspektywy.

Przejście do rysunku pojedynczych przedmiotów architektonicznych, naczyń i stylizowanych ornamentów roślinnych podług modeli, najpierw w konturach, potem z cieniowaniem ołówkiem, kredką, tuszem lub farbami. Stosownie do obranego zawodu może uczeń ćwiczyć się w ornamentyce wielobarwnej. Nauka ma być uzupełnioną objaśnieniami o stylu i właściwym doborze ornamentyki do wyrobów.

Klasa III. Dalsze ćwiczenia w rysowaniu wedle gipsowych modeli ornamentalnych i wedle wielokolorowych wzorów ornamentyki płaskiej. Wolno także uczniom ćwiczyć się

w rysunku figur. W doborze wzorów baczyć należy na przyszły zawód każdego z uczniów i uwzględniać także paralelnie idącą naukę rysunków fachowych.

Klasa IV. – jak w III.

Art. VIII.

Rysunki geometryczne.

Klasa I. Objaśnienie sposobów użycia przyborów rysunkowych i ćwiczenia w posługiwaniu się nimi w wykonywaniu linij prostych, kół i pojedyńczych ornamentów liniowych; ćwiczenia w dokładnem wykonywaniu ornamentów geometrycznych podług wzorów.

Klasa II. Nauka o liniach, kątach i płaszczyznach; zwięzłe wyłuszczenie zasad planimetryi i zastosowywanie ich w zadaniach konstrukcyjnych; obliczanie obwodu i obszaru płaszczyzn, przy ustawicznem ćwiczeniu rysowniczym i z uwzględnieniem praktycznych potrzeb przemysłu.

Klasa III. Obliczanie powierzchni i zawartości najpospolitszych ciał geometrycznych, przy wćwiczaniu się do praktycznego zastosowywania tych obliczeń dla celów przemysłowych i ustawicznem rysowaniu projekcyjnem ciał geometrycznych według danych rozmiarów.

Klasa IV. Praktyczne najważniejsze zadania z rysunków projekcyjnych.

Art. IX.

Rysunki fachowe i modelowanie.

Wskazówki do rysowania pojedynczych przedmiotów z zakresu budownictwa albo budowy maszyn, lub też innych wyrobów rękodzielniczych. Nauka odczytywania i kopiowania kotowanych planów, i rysunków fachowych.

Stopniowe ćwiczenia w kopiowaniu takich rysunków.

Ćwiczenia w graficznem przedstawieniu wyrobów przemysłu, do jakiego uczeń sposobi się, z przyzwyczajeniem go do używania właściwych narzędzi mierniczych; szkicowanie dokładne planów w naturalnej wielkości i w zmniejszeniu.

Modelowanie pojedynczych liściowych i kwiatowych ornamentów, ozdób architektonicznych i t. d. w wosku, lub w glinie, podług dobieranych odpowiednio odlewów gipsowych. Modelowanie podług fotografii i rysunków cieniowanych; modelowanie przedmiotów figuralnych.

Uwaga. Nauka rysunków fachowych i modelowania ma być od początku zastosowywaną do potrzeb zawodu, do którego uczeń przysposabia się. Niektórzy uczniowie mogą być częściowo lub całkiem uwolnieni od nauki tego przedmiotu, jeżeli do obranego zawodu nie jest im potrzebny, n. p. piekarze, garbarze i t. p. Dla innej znów grupy uczniów mogą rysunki fachowe łączyć się albo z nauką rysunku projekcyjnego, albo z ćwiczeniami ręcznemi.

Nauczyciel powinien zawsze zwracać uwagą przy ćwiczeniach w ornamentyce na zastosowanie jej do materyału, z którym się ma do czynienia, i fasonu przedmiotu, który ma być ozdobionym.

Art. X.

Technologia.

Klasa II. Technologia chemiczna; wiadomości o najważniejszych połączeniach anorganicznych ciał, które mają ważność dla przemysłu i stanowią przedmiot handlu – mianowicie: kwasy, ługi, sole, metale i aliaże, a wreszcie farby; główne miejsca i sposób ich produkcyi; cele do których mogą być używane.

Najważniejsze dla przemysłu połączenia organiczne, jak skrobia, cukier, produkta fermentacyjne, farby, tłuszcze, oleje.

Najważniejsze materyały budownicze, środki do polerowania, fabrykacya wyrobów glinianych i szklannych, paliwa.

Klasa III. Elementa technologii mechanicznej: o żelazie i innych kruszcach; sposoby ich uzyskiwania, ceny handlowe, właściwości technologiczne, do czego mogą być używane, z szczególnem uwzględnieniem użytku ich w rękodzielnictwie, jak n. p. dla kowali, ślusarzy, mosiężników, blacharzy i t. d.

Najważniejsze gatunki drzewa, ich własności i znamiona wyborowych gatunków, zwięzłe objaśnienie sposobów mechanicznego obrabiania drzewa.

Odpowiednio do stosunków miejscowych można wciągnąć także w zakres nauki, technologię rękodzieł, zatrudniających się wyrobami ze skór, lnu, konopi, wełny i t. d.

Nauka ma być objaśnianą o ile to możliwe rycinami, okazami z natury, eksperymentami na aparatach w małych rozmiarach, wykonywanych przez nauczyciela, ręcznemi ćwiczeniami uczniów.

Klasa IV. W tej klasie nauka technologii zlewa się całkowicie z ćwiczeniami praktycznemi w szkole lub w warsztatach, pod kontrolą nauczyciela, przy objaśnianiu teoretycznem szczegółów i przy nastręczeniu uczniom sposobności do odpowiedniej lektury fachowej. W regule ma ograniczać się nauka technologii w IV. klasie do tego tylko zawodu, któremu uczeń w przyszłości poświęcić się zamierza — w tym celu może Dyrekcya dzielić uczniów na grupy odpowiednie.

Art. XI.

Mechaniczne ćwiczenia ręczne.

W połączeniu z nauką technologii, rysunków fachowych lub modelowania, będą odbywali uczniowie praktyczne ćwiczenia w ręcznem wykonywaniu metodycznem tych prac, jakie ich czekają w obranym zawodzie rękodzielniczym i w tym celu zaopatrzyć należy każdą szkołę w odpowiednie warsztaty.

Rozmiary ćwiczeń ręcznych stosują się do właściwości dotyczących rękodzieł, dla których użytku szkoła przeważnie jest przeznaczoną, do rozporządzalnych środków zakładu, a wreszcie do fachowego przysposobienia instruktorów lub nauczycieli.

Do takich ćwiczeń należy: branie miary, odważanie, wprawianie się do rzecznego używania właściwych narzędzi i przyborów, sporządzanie form w piasku, glinie, gipsie i t. p. szablonów modeli; sporządzanie mięszanin podług danych recept, rozpuszczanie, filtrowanie, destylacya i t. p.

Do ćwiczeń ręcznych uczniowie mają być dzieleni na grupy, bez względu na podział na klasy.

Plan podziału uczniów na grupy i plan nauki robót mechanicznych ułoży zarząd w porozumieniu ze znawcami właściwości przemysłu, o który chodzi. Plany te wymagają zatwierdzenia c. k. Rady szkolnej krajowej.

Art. XII.

Przedmioty nieobowiązkowe.

Kaligrafia, muzyka i śpiew, gimnastyka, język francuski i angielski są przedmiotami względnie obowiązkowymi albo wolnymi.

Mianowicie co do kaligrafii, śpiewu chóralnego i gimnastyki oznaczy zarząd szkoły, którzy uczniowie mają pobierać naukę tych przedmiotów.

Nauka muzyki instrumentalnej i języków zależy od swobodnego wyboru rodziców i opiekunów uczniów i wnoszą też oni osobne opłaty za tę naukę.

Naukę wymienionych tu przedmiotów pobierają uczniowie wszystkich klas wspólnie.

Nauka gimnastyki ma być połączoną z nauką musztry piechotnej.

Art. XIII.

Publiczna sala rysunkowa.

Ta instytucya ma na celu przemysłowcom miejscowym, ich pomocnikom, tudzież uczniom innych szkół nastręczyć sposobność do korzystania z zasobu modeli i wzorów rękodzielniczej szkoły wydziałowej, do nauki rysunków, a oraz do zasiągania od nauczycieli tegoż zakładu rady i wskazówek w sprawie sporządzania rysunków technicznych albo artystyczno-przemysłowych.

Nauka ma odbywać się w niedziele i święta i w pewnych dniach w tygodniu w godzinach popołudniowych. Jeżeliby się zgłaszała znaczniejsza liczba kandydatek, zarząd szkoły może wyznaczyć pewne godziny do nauki rysunków dla kobiet.

Art. XIV.

Wieczorna szkoła uzupełniająca.

Plan nauk dla wieczornej szkoły uzupełniającej ma być zestawiony wedle norm, zawartych w rozporządzeniach ministeryalnych z 24. Kwietnia 1883. l. 3.674 roz. II. i w dekrecie ministeryalnym z 5. Kwietnia 1883. l. 6.945.

Plan lekcyjny

dla rękodzielniczej szkoły wydziałowej.

L.	Przedmiot	Klasa			Klasa IV.	
		I.	II.	III.	całodzienna nauka	półdniowa nauka
1	Religia	1	1	1	1	—
2	Język polski	6	4	4	4	4
3	Język ruski	2	2	2	2	1
4	Język niemiecki	5	4	4	4	3
5	Geografia i historya	2	2	2	2	1
6	Nauki przyrodnicze	2	2	2	2	2
7	Rachunki i rachunkowość	3	3	3	3	3
8	Rysunki wolnoręczne i geometryczne	4	5	5	5	3
9	Rysunki fachowe i modelowanie	—	3	6	10	6
10	Technologia	—	2	2	3	3
11	Mechaniczne ćwiczenia ręczne	6	9	12	12	—
12	Kaligrafia	2	1	—	—	—
13	Muzyka i spiew	1	1	1	1	—
14	Gimnastyka i musztra	1	1	1	1	—
	Tygodniowo	35	40	45	50	26

Wzór statutu

dla rękodzielniczej szkoły wydziałowej.

§. 1.

Rękodzielnicza szkoła wydziałowa w . . . . . przeznaczoną jest dla uczniów, którzy nie zamierzają udać się ze szkoły ludowej pospolitej do szkół średnich. Ma ona na celu przez teoretyczną naukę, tudzież praktyczne ćwiczenia, udzielać im wiadomości i wprawy ręcznej w tych zajęciach, które mogą być im pożyteczne, jako przygotowanie do nauki jakiegoś rękodzieła.

§. 2.

Zakład będzie obejmował kurs nauki czteroletni. Ma być przy nim urządzoną przemysłowa szkoła uzupełniająca (z nauką wieczorną i niedzielną), jak niemniej także publiczna sala rysunkowa.

§. 3.

Do pierwszej klasy rękodzielniczej szkoły wydziałowej będą przyjmowani chłopcy, którzy ukończyli 10 lat życia i wykażą się świadectwem ukończenia z dobrym postępem czterech klas szkoły ludowej, w razach wątpliwych rozstrzyga o przyjęciu egzamin wstępny.

Uczeń, który chce wstąpić do jednej z klas wyższych, musi wykazać oprócz wieku odpowiedniego, także i wiadomości tyle, ażeby mógł z pożytkiem pobierać naukę w tej klasie, do której uczęszczać zamierza. W tym celu musi poddać się również egzaminowi wstępnemu.

§. 4.

Nauka obejmuje następujące przedmioty jako obowiązkowe:

a) Religię
b) Język polski i ruski
c) Język niemiecki
d) Geografię i historyę
e) Nauki przyrodnicze
f) Rachunki i rachunkowość
g) Rysunki
h) Technologię materyałów i rękodzieł
i) Mechaniczne ćwiczenia w robotach rękodzielniczych

Jako przedmioty nieobowiązkowe lub względnie obowiązkowe:

a) Kaligrafię
b) Muzykę i śpiew
c) Gimnastykę i musztrę
d) Język francuski i angielski.

Względnie obowiązkową jest nauka kaligrafii, śpiewu i musztry, t. j. że dla uczniów, którzy przez Dyrekcyę nie zostali uwolnieni od nauki tych przedmiotów, jest ona obowiązkową.

§. 5.

Rozkład nauki na pojedyńcze klasy objęty jest zatwierdzonym przez władze szkolne planem nauki.

Zakres nauk w pierwszych trzech klasach winien być odgraniczony w ten sposób, iżby dostarczał uczniom, którzy po ich ukończeniu wstąpiliby na praktykę do warsztatu, pewnego zaokrąglonego zasobu wiedzy; w czwartej klasie nauka tak urządzoną, ażeby możliwem było dla uczniów, którzyby już rozpoczęli praktykę warsztatową, pobierać w szkole naukę półdniową, bez przeszkody dla tych uczniów, którzy dla zupełnego ukończenia studyów w rękodzielniczej szkole wydziałowej pobieraliby i w czwartej klasie całodzienną naukę.

§. 6.

Stosownie do tego, do jakiego zawodu rękodzielniczego który z uczniów pragnąłby przyspasabiać się, mógłby on odbywać ćwiczenia w pracach mechanicznych dla nabrania wprawy ręcznej albo w szkole, albo też za zgodą Dyrekcyi ćwiczyłby się w odpowiednich do tego warstatach. Gdy zaś mechaniczne ćwiczenia w szkole będą połączone z teoretycznemi objaśnieniami nauczyciela z zakresu technologii, dlatego obowiązkiem jest Dyrekcyi dbać o to, ażeby uczniowie, którzy zawodowe ćwiczenia mechaniczne po za szkołą odbywają — czy to z książek odpowiednio dobranych lub przez wykłady mogli przyswoić sobie niezbędne dla nich teoretyczne wiadomości z technologii.

§. 7.

Rękodzielnicza szkoła wydziałowa w . . . . . ma być utrzymywaną kosztem . . . . . .

Szczegółowe postanowienia w tej mierze zawiera akt fundacyjny.

§. 8.

Ponieważ wykształcenie uczniów ma polegać na nauce z poglądu, i uwzględniać musi praktyczne ćwiczenia, dlatego też przy rękodzielniczej szkole w . . . . . istnieć mają następujące zbiory pomocniczych środków naukowych:

a) Biblioteka i zbiór środków do nauki geografii;
b) Zbiór okazów i przyborów do nauki historyi naturalnej, fizyki i mechaniki;
c) Zbiór materyałów do nauki technologii chemicznej i zbiór narzędzi do nauki mechanicznej technologii;
d) Zbiór wzorów modeli i przyborów pomocniczych do nauki rysunków modelowania — a z tem łączy się
e) Urządzenie pracowni mechanicznych dla ćwiczeń praktycznych jak również dla modelowania.

§. 9.

Nauczyciel każdy powinien być zatrudniony w szkole 20—30 godzin tygodniowo; nauczyciele przedmiotów teoretycznych powinni mieć w regule mniej niż 30 godzin zajęcia w szkole.

Systemizowane będą następujące posady nauczycielskie:

1. Nauczyciela języków krajowych,
2. „ języka niemieckiego,
3. „ rachunków i rachunkowości,
4. „ przedmiotów technicznych,
5. „ rysunków.

Nauka religii będzie udzielaną przez duchowieństwo miejscowe za odpowiednią remuneracyą.

Inne przedmioty nauki będą porozdzielane pomiędzy nauczycieli etatowych, stosownie do ich uzdolnienia, albo będą do nich użyci nauczyciele innych istniejących w miejscu szkół, lub wreszcie nauczyciele pomocniczy (instruktorowie).

Jednemu z nauczycieli etatowych będzie poruczone kierownictwo zakładu z tytułem dyrektora szkoły.

Płace nauczycieli będą wymierzone wedle norm, objętych ustawą z dnia 2. Maja 1873. nr. 251. Dz. u. kraj. Stosunek służbowy nauczycieli pomocniczych i instruktorów fachowych będzie unormowany kontraktowo.

Zajęcie w szkole uzupełniającej wieczornej lub w publicznej sali rysunkowej, będzie wynagradzane nauczycielom osobno wedle umowy.

§. 10.

Kierownik (dyrektor) odpowiedzialny jest władzom szkolnym za ogólny stan zakładu. Przysługuje mu prawo używać do pomocy innych nauczycieli do nadzorowania nauki i karności szkolnej, tudzież do opiekowania się zbiorami naukowymi.

Dyrektor załatwia przyjmowanie uczniów, układa podział godzin, przewodniczy konferencyom nauczycielskim, i w porozumieniu z ciałem nauczycielskiem wygotowuje wnioski względem zakupna środków naukowych, narzędzi, materyałów i t. d. Wnioski te przedkłada on zarządowi szkoły (§. 11.).

Z początkiem roku szkolnego składa on c. k. Radzie szkolnej krajowej sprawozdanie o rezultacie zapisu uczniów, o podręcznikach szkolnych i siłach nauczycielskich; zestawia przepisane wykazy statystyczne, a po skończeniu roku zdaje sprawę o wyniku nauki, o zachowaniu się moralnem uczniów, o powiększeniu się i użyciu środków naukowych, o stosunku zakładu do miejscowej ludności rękodzielniczej. Do sprawozdania tego dołączony ma być protokół ostatniej konferencyi nauczycielskiej.

Inne protokoły konferencyjne mają być przedkładane tylko w takim wypadku, gdy zawierają uchwały wymagające zatwierdzenia władz wyższych.

§. 11.

Zwierzchniczy nadzór nad rękodzielniczą szkołą wydziałową będzie wykonywany przez c. k. krajową Radę szkolną. Nadzór fachowy będzie wykonywany przez wysyłanych w tym celu komisarzy rządowych. Bezpośredni nadzór, jakoteż opieka stała nad naukowemi i materyalnemi potrzebami zakładu należeć ma do Kuratoryi, w której skład wejdą:

a) Mianowany przez Wydział krajowy na przedstawienie Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego Kurator szkoły, jako przewodniczący,
b) Delegat gminny miasta . . . . . .
c) Delegat Reprezentacyi powiatu . . . . . , ...
d) Delegat c. k. Rady szkolnej okręgowej . . . . . skiej.
e) Dyrektor szkoły.

Komitet szkolny załatwia czynności wedle regulaminu, który sam sobie ułoży; regulamin ten wymaga jednak zatwierdzenia c. k. Rady szkolnej krajowej, jak również każda jego zmiana późniejsza.

§. 12.

Przy nauce wolno używać tylko podręczników, posiadających aprobatę c. k. Rady szkolnej krajowej. Wolno jednak konferencyi nauczycieli za pośrednictwem dyrekcyi przedkładać wnioski pod względem dopuszczania pewnych dzieł lub pomocniczych środków naukowych, których użycie w nauce byłoby wskazanem ze względu na specyalne stosunki szkoły lub potrzeby przemysłu miejscowego.

§. 13.

Co się tyczy ustanowienia planu i metody mechanicznych ćwiczeń ręcznych, ułoży projekt jego dla każdej grupy fachowej uczniów konferencya nauczycieli, przedyskutuje go następnie kuratorya, w porozumieniu z wezwanymi do objawienia opinii fachowymi przedstawicielami odnośnej gałęzi przemysłu, a ostatecznie wymaga plan ten, ażeby stał się obowiązującym, zatwierdzenia c. k. Rady szkolnej krajowej.

§. 14.

Szczegółowe regulaminy określające funkcye pojedyńczych nauczycieli i instruktorów, wewnętrznej karności szkolnej, urządzenia zbiorów, sal rysunkowych i pracowni i ich używania, a wreszcie regulamin zarządu ekonomicznego szkoły, ułoży Kuratorya.

§. 15.

Połączona z rękodzielniczą szkołą wydziałową uzupełniająca szkoła dla terminatorów i publiczna sala rysunkowa otrzymają osobny regulamin i plan nauki (art. XIV. plan nauk).

Przepisy te ułoży Kuratorya na podstawie projektu, opracowanego przez ciało nauczycielskie zakładu; wymagają one zatwierdzenia c. k. Rady szkolnej krajowej.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

L. 980 Sej.
761 Pet.

Aleg. 179.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o petycyi Rady miasta Lwowa w sprawie darowizny realności pod l. kons. 34 m. we Lwowie, „Castrum“ zwanej.

Wysoki Sejmie!

Na placu „Castrum“ zwanym, we Lwowie, przy dzisiejszej ulicy Teatralnej położonym, znajdował się dawniej pod l. kons. 34 m. zapisany klasztor i kościół OO. Minorytów, w Polsce Franciszkanami zwanych. Gdy w r. 1786. ś. p. Cesarz Józef II. zwiedzał Galicyę i Lwów, przeznaczył ów klasztor w wydanym dnia 5. Sierpnia pomienionego roku własnoręcznym bilecie na szkołę normalną, dodając, że na miejscu gdzie stał kościoł, ma być zbudowany teatr z salą redutową.

Kościoł powyższy pofranciszkański wraz z placem od strony gmachu, w którym się teraz mieści c. k. Sąd krajowy, nabył kontraktem kupna z dnia 7. Września 1792. r. niejaki Franciszek Henryk Bulla, od funduszu religijnego za pośrednictwem c. k. administracyi dóbr skarbowych i przebudował takowy na teatr i salę redutową.

Następnie kontraktem kupna i sprzedaży z dnia 26. Czerwca 1801. sprzedał Bulla powyższą realność liczbą kons. 34 i 329 oznaczoną gminie miasta Lwowa, która w ten sposób stała się właścicielką takowej, a względnie pustego dziś placu pod l. kat. 76 położonego, według pomiaru katastralnego 647 sążni kwadrat. obejmującego i znajduje się też jako właścicielka takowego zaintabulowaną.

Do powyższego placu miejskiego liczbą katastralną 76 oznaczonego, przypiera od strony północnej plac, składający się z parcel katastralnych liczbami 75, 7.030 i 7.031 oznaczonych, 1.190 sążni kwadrat. przestrzeni obejmujący, na którym stał ów klasztor pofranciszkański, również pod l. kons. 34 m. zapisany, przez ś. p. Cesarza Józefa II. odręcznym biletem z 5. Sierpnia 1786. r. na szkołę normalną przeznaczony. Realność ta stanowi osobne ciało tabularne, była dawniej jako własność „Collegii Franciscanorum“, a dalej „Fundi religionis“ zapisaną, obecnie zaś od roku 1854. zaintabulowaną jest na podstawie powyższego reskryptu ś. p. Cesarza Józefa II. na własność szkoły normalnej we Lwowie, a względnie funduszu szkół normalnych. Gdy fundusz szkół normalnych w myśl krajowej ustawy szkolnej z 2. Maja 1873. przeszedł w zarząd Reprezentacyi krajowej, została realność w mowie będąca, która obecnie pusty plac przedstawia, gdyż budowle na takowym niegdyś znajdujące się zgo-

rzały w r. 1848. i zostały następnie rozebrane, mocą protokołu z dnia 8. Listopada 1873. r. w zarząd i w posiadanie Wydziału krajowego, jako własność krajowego funduszu szkolnego oddaną.

Za powyższym placem funduszu szkolnego, znowu posiada gmina miasta Lwowa na imię jej w tabuli zapisany plac również pusty, liczbą kons. 35, a liczbą kat. 7.032 oznaczony, 634 sążni kwadrat. obejmujący, na którym stał niegdyś „zamek niższy“ „Castrum inferius“, a który gmina lwowska od byłego Collegium Stanów wschodnio-galicyjskich, kontraktem na dniu 4. Sierpnia 1802. r. zawartym, na własność nabyła.

W powyższy sposób znajdują się trzy puste place obok siebie położone, jedną nieprzerwaną płaszczyznę, 2.471 sążni kwadrat. powierzchni tworzące, z których plac „spalonego teatru“, parcela l. kat. 76 i właściwy plac „Castrum“, parcela l. kat. 7.032, po obu bokach położone, do gminy miasta Lwowa należą, zaś plac środkowy, składający się z parcel kat. l. 75, 7.030 i 7.031 własność szkolnego funduszu krajowego stanowi i pod zarządem Wydziału krajowego zostaje.

W r. 1881. udał się Magistrat imieniem Reprezentacyi miasta Lwowa do Wydziału krajowego z prośbą, o wyjednanie u Wysokiego Sejmu, ażeby część t. z. placu „Castrum“ stanowiąca realność liczba kons. 34 m. oznaczoną, do funduszu szkolnego krajowego należąca, gminie miasta Lwowa bezpłatnie odstąpioną została.

Prośbę swoją motywował Magistrat względami słuszności. Gdy bowiem w skutek zaszłej zwiany stosunków prawno-politycznych na miejsce dawnej szkoły normalnej, na rzecz której ś. p. Cesarz Józef II. odręcznym listem swoim z 5. Sierpnia 1786. r. realność pomienioną przeznaczył, weszły w życie szkoły ludowe, do których utrzymania gmina miasta Lwowa na mocy krajowej ustawy szkolnej z 2. Maja 1873. wyłącznie obowiązaną jest; gdy następnie gmina tak na zakładanie jak i utrzymanie szkół ludowych, a nawet i średnich, z wielkiem wysileniem funduszów swoich bardzo znaczne, tak jednorazowe jak i stałe roczne wydatki ponosi, na budowę i urządzenie szkół ludowych, oraz szkół średnich do roku 1881. sumę 600.000 zł. jednorazowo, zaś na utrzymanie szkół ludowych od roku 1874. do 1881. łączną sumę 732.919 zł. wydała, przyczem ta ostatnia rubryka ciągle się zwiększa, bo gdy wydatek na utrzymanie szkół ludowych w r. 1874. sumę 46.834 zł. wynosił, doszedł takowy w roku 1881. już do sumy 143.069 zł., gdy oprócz tego gmina miasta Lwowa rozmaitym prywatnym zakładom naukowym, cechę szkół publicznych mającym, jak szkołom PP. Benedyktynek ormiańskich i PP. Benedyktynek łacińskich, szkole ewangielickiej, dwom szkołom izraelickim, szkole sług, szkołom muzycznym, zakładowi ciemnych, zakładowi głuchoniemych i t. p. znacznych subwencyj rocznych udziela, które w r. 1881. na sumę 38.831 zł. były preliminowane, a przez czas od roku 1874. włącznie do roku 1881. razem sumę 240.271 zł. uczyniły; gdy oprócz tego oczekują gminę w najbliższej przyszłości również wielkie wydatki na projektowane wraz budowy dla szkół ludowych i gmachu na pomieszczenie muzeum przemysłowego wraz ze szkołą rysunków i modelowania, tedy mniemał Magistrat, że w obec tak wielkich ofiar materyalnych przez miasto Lwów na cele oświaty publicznej łożonych, miasto to zasługuje na wspaniałomyślność Wysokiego Sejmu i na przychylenie się do prośby, ażeby owa niegdyś przez ś. p. Cesarza Józefa II. na cele oświaty ludowej w mieście Lwowie przeznaczona, dziś pusty i żadnego pożytku nie przynoszący plac stanowiąca realność, miastu Lwowu na własność, z przeznaczeniem użycia tego placu na umieszczenie zakładów publicznych, celom oświaty poświęconych, bezpłatnie mógł być ustąpiony, w który to sposób spełnioną byłaby także intencya przez ś. p. Cesarza Józefa II. we wspomnianem pismie Jego wyrażona.

Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii i zdania Rady szkolnej krajowej, przedłożył pomienioną petycyę Magistratu miasta Lwowa, sprawozdaniem z dnia 25. Października

1881. do l. 50.621 Wysokiemu Sejmowi na sesyi w roku 1882, z wnioskiem, na bezpłatne odstąpienie „funduszowi szkolnemu miejscowomu we Lwowie“, realności pod l. k. 34 m. położonej, składającej się z parcel katastr. l. 75,7030 i 7.031, na własność głównej szkoły normalnej we Lwowie, a względnie funduszu szkół normalnych intabulowanej, jako własność funduszu szkolnego krajowego Wydziałowi krajowemu w posiadanie i zarząd protokołem z dnia 8. Listopada 1873. roku oddanej, z tem zastrzeżeniem, że gmina miasta Lwowa z gruntu tego może zrobić użytek tylko na umieszczenie szkół ludowych.

Powołane sprawozdanie Wydziału krajowego zostało przez ówczesny Sejm przekazane Komisyi administracyjnej do rozpatrzenia i przedstawienia odpowiednich wniosków. Zanim Komisya administracyjna przystąpiła do spełnienia swego zadania, podała gmina miasta Lwowa dnia 20. Września 1882. do Sejmu nową petycyę (l. 397) skierowaną głównie przeciw proponowanej przez Wydział krajowy modyfikacyi, według której grunt odnośny miałby być nie na własność gminy miasta Lwowa, lecz na własność „funduszu szkolnego miejscowego we Lwowie“ ustąpiony. Rada miejska twierdziła, że przez przeniesienie własności gruntu tego na fundusz szkolny miejscowy, ustępstwo stałoby się illuzorycznem. Gmina, niebędąc właścicielką bezpośrednią parcel wspomnianych nie mogłaby przeprowadzić ich komasacyi ze sądniemi parcelami, niezbędnej do wykonania planów zabudowań na tem miejscu projektowanych, a mających pomieścić w sobie prócz szkół ludowych także miejskie Muzeum przemysłowe. Wypadałoby w danym razie gminie rokować z nowym właścicielem, coby jednak dlatego było niewykonalnem, że ten właściciel, którymby miał być miejscowy fundusz szkolny dotąd we Lwowie nie istnieje, gdyż znajdujące się w mieście szkoły wprost z funduszów miejskich pobierają swe utrzymanie. Gmina miasta Lwowa upraszała przeto, żeby ustępstwo uczynione było na jej imię, a nie na rzecz fikcyjnego miejscowego funduszu szkolnego.

Następnie prosiła gmina, aby przeznaczenia gruntu ustąpić się mającego, nieograniczać na użytek szkół ludowych, lecz rozszerzyć to przeznaczenie na użytek dla zakładów naukowych w ogólności t. j. szkół ludowych, przemysłowych lub innych zakładów publicznych celom oświaty poświęconych.

Ówczesna Komisya administracyjna przedłożyła w sprawozdaniu z dnia 25. Września 1882. do L. sej. 599/882 Wysokiemu Sejmowi swe zapatrywanie na sprawę i swoje wnioski. Nabywszy przekonania, że gmina miasta Lwowa ponosząc z całym wysiłkiem funduszów swoich i z chwalebną gotowością, bardzo znaczne obowiązkowe i nadobowiązkowe ofiary na cele oświaty publicznej, sprawie szkolnictwa i oświaty dobrze się zasłużyła i z tego powodu słuszny tytuł do pomocy od kraju ku dalszemu spełnianiu tych pożytecznych zamiarów swoich nabyła; podzielając następnie zapatrywanie, że pomieniony grunt będąc w posiadaniu krajowego funduszu szkolnego, nie przynosi mu najmniejszej korzyści, a w obec teraźniejszych ustaw szkolnych nie mógłby nawet być użyty na cel, który ś. p. cesarz Józef II. miał na oku, i że skoro obowiązek utrzymywania szkół ludowych dziś na gminie ciąży, grunt ten jedynie pod zarządem gminy mógłby i nadal swe dawniejsze spełnić przeznaczenie, zwłaszcza że Reprezentacya miasta Lwowa przyjmuje na siebie obowiązek używania go w tym duchu; podzielając nakoniec słuszność wywodów Reprezentacyi miejskiej, że ustąpienie gruntu byłoby dla miasta bez korzyści, gdyby takowy nie miastu, lecz miejscowemu funduszowi szkolnemu miał być odstąpiony, jak niemniej, że przeznaczenie użycia gruntu tego należy rozszerzyć na zakłady publiczne w ogóle, celom oświaty poświęcone, uczyniła ówczesna Komisya administracyjna wniosek na bezpłatne ustąpienie gminie miasta Lwowa gruntu, o którym mowa, z zastrzeżeniem użycia takowego na zakłady publiczne, celom oświaty poświęcone.

Stosownie do powyższego wniosku Komisyi administracyjnej, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu swem na dniu 2. Października 1882. roku odbytem, następującą uchwałę:

1. „Grunt położony we Lwowie, pod l. k. 34 m., składający się z parcel katastralnych l. 75, 7.030 i 7.031, intabulowany w ks. dom. 32 pag. 151 Nr. 1 hr. jako własność głównej szkoły normalnej we Lwowie, a względnie funduszu szkół normalnych, oddany mocą protokołu z dnia 8. Listopada 1873. r. w zarząd i posiadanie Wydziału krajowego jako własność krajowego funduszu szkolnego, ma być w granicach w tym protokole bliżej oznaczonych z majątku krajowego funduszu szkolnego wydzielony i na własność gminie miasta Lwowa bez ewikcyi z tem zastrzeżeniem ustąpiony, że gmina miasta Lwowa z gruntu tego może robić użytek tylko na umieszczenie zakładów naukowych t. j, szkół ludowych, przemysłowych lub innych zakładów publicznych celom oświaty poświęconych i że krajowy fundusz szkolny wolny będzie od wszelkich wydatków z przeniesieniem własności połączonych".

2. „Upoważnia się Wydział krajowy do sporządzenia odpowiedniego aktu prawnego".

Powyższa uchwała Wysokiego Sejmu została przez Najjaśniejszego Pana Najwyższem postanowieniem z dnia 22. Sierpnia 1884. roku zatwierdzoną.

W wykonaniu uchwały sejmowej z 2. Października 1882. ułożył Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem projekt dokumentu ustępstwa, jakie pomiędzy Wydziałem krajowym jako zastępcą krajowego funduszu szkolnego a Reprezentacyą miasta Lwowa o grunt powyższy w formie aktu notaryalnego zawartem byćby miało, i wezwał Magistrat, ażeby pomieniony projekt Radzie miasta Lwowa celem powzięcia nad takowym uchwały, przedłożył.

Rada miasta Lwowa uchwaliła nie przyjąć projektu Wydziału krajowego do dokumentu donacyi, lecz udać się natomiast do Wysokiego Sejmu z prośbą o modyfikacyę uchwały sejmowej z dnia 2. Października 1882., a względnie o bliższe określenie warunków donacyi w tej uchwale zawartej.

W odnośnej swej petycyi na dniu 17. Stycznia b. r. do l. 980 S./761 pet. do Wysokiego Sejmu wniesionej, Komisyi administracyjnej do rozpoznania przez Wysoką Izbę przekazanej, podosi gmina miasta Lwowa:

1. że rygor przez Wydział krajowy w projekcie do aktu notaryalnego zamieszczony, tej treści: „że skoroby grunt odstąpiony na jakikolwiek inny cel użyty został, lub skoroby budynek jakikolwiek na gruncie wspomnianej realności postawić się mający z jakiejkolwiekbądź przyczyny, choćby od gminy miasta Lwowa niezależnej, jako zakład naukowy używanym nie był, lub też jako taki używanym być przestał, natenczas prawo własności gminy miasta Lwowa do realności powyższej pod l. konskr. 34 m. gaśnie i realność ta wraz z wszelkimi budynkami i przynależytościami w jej skład wchodzącemi, przechodzi bezpłatnie napowrót na własność krajowego funduszu szkolnego — jest niemożebny do przyjęcia.

2. że gmina przyjmuje obowiązek użycia darowanej przestrzeni tylko na umieszczenie zakładów naukowych, t. j. szkół ludowych, przemysłowych lub innych zakładów publicznych celom oświaty poświęconych, prosi jednak ze względów budowlanych o taką modyfikacyę warunku tego, aby była tylko w ogóle obowiązaną do użycia czy to z konkretnego pod l. kat. 75, 7.030 i 7.031 położonego gruntu, czy też z przyległych gruntów własnych liczbami katastr. 76 i 7.032 oznaczonych, przestrzeni obszarowi darowanego gruntu wyrównywującej. t. j. przestrzeni 1.190 sążni kwadr. na zakłady publiczne celom oświaty poświęcone.

Komisya administracyjna przyjęła przedewszystkiem za podstawę, że wszystkie te względy, które Komisyę administracyjną z roku 1882. skłoniły do uwzględnienia prośby miasta Lwowa o odstąpienie realności l. kon. 34 m. gminie tegoż miasta i do przedstawienia odpowiedniego wniosku ówczesnemu Wysokiemu Sejmowi i obecnie w niczem nie odmienione istnieją i że nie znalazłaby się żadna słuszna przyczyna, któraby Wysoki Sejm do odstąpienia od

zamiarów i intencyj Jego w uchwale sejmowej z dnia 2. Października 1882. wyrażonych, spowodować mogła.

W obecnem położeniu sprawy rozchodzi się nie o rzecz główną, która nieodmienną pozostaje, lecz o szczegóły podrzędne.

Komisya administracyjna nie może odmówić słuszności przedstawienia Reprezentacyi miasta Lwowa, że projektowany przez Wydział krajowy rygor, według którego na wypadek, gdyby jakikolwiek budynek na gruncie ustąpionej realności postawić się mający, z jakiejkolwiekbądź przyczyny, choćby od gminy miasta niezależnej, jako zakład naukowy używanym być przestał, gmina miałaby utracić nie tylko własność placu, lecz i wszystkich na takowym wzniesionych budowli, jest zbyt surowy i dla konsekwencyi niebezpieczny. Warunek taki jest niebezpieczny dla gminy, bo narażałby ją na niebezpieczeństwo utraty i najkosztowniejszych budowli monumentalnych, na utratę nawet bez wszelkiej winy własnej i bez możności odwrócenia ewentualności tego rodzaju. Mógłby bowiem łatwo nastąpić wypadek, że w razie n. p. wojny lub inwazyi nieprzyjacielskiej, budowle na tym gruncie powstać mające, byłyby z wyższego rozkazu zajęte na inne cele, jak n. p. na pomieszczenie wojska, na magazyny lub szpitale wojskowe, i t. p. Gmina nie mogłaby się sprzeciwić takiemu budynków użyciu, a z drugiej strony w razie takim straciłaby na mocy rygoru kontraktowego własność i gruntu i budowli.

Obowiązek gminy do użycia ustąpionego jej gruntu, a względnie równej przestrzeni, wyłącznie na cele oświaty publicznej, powinien być w każdym razie w odnośnym kontrakcie zaostrzony i zabezpieczony. Pod tym względem jednak wystarcza zdaniem Komisyi administracyjnej rygor, przez gminę samą zaproponowany, że w razie gdyby gmina gruntu jej ustąpionego, lub równej jemu przestrzeni, na cele oświaty publicznej stale nie używała, w takim razie winną będzie funduszowi krajowemu szkolnemu tytułem kary konwencyonalnej sumę 100.000 zł. w. a. zapłacić. Komisya administracyjna uznała za wskazane, ażeby rygor powyższy wyrazić w uchwale przez Wysoki Sejm w tej sprawie wydać się mającej. Oprócz zapłacenia takiej kary, będzie mogła być gmina miasta Lwowa, na mocy postanowień ustawy cywilnej, nadto jeszcze w drodze sporu do dopełnienia umowy t. j. do użycia gruntu na cele oświaty, zmuszoną.

Co się tyczy drugiego żądania gminy miasta Lwowa, w petycyi z 17. Stycznia b. r. wyrażonego, ażeby obowiązek użycia ustąpionego gruntu pod l. k. 34 m. t. j. parcel l. kat. 75, 7.030 i 7.031 na cele naukowe, zamienić na obowiązek użycia w ogóle z parcel l. kat. 76, 75, 7.030, 7.031, 7.032, przestrzeni równej gruntowi ustąpionemu t. j. 1.190 sążni kwadrat. na cele powyższe, tedy Komisya administracyjna uznaje, że żądanie pomienione nie sprzeciwia się w niczem intencyom i zamiarowi Wysokiego Sejmu, w uchwale z dnia 2. Października 1882. wyrażonym. Jak już na wstępie wykazano, tworzą parcele pod l. kat. 76, 75, 7.030, 7.031 i 7.032 jednolitą płaszczyznę, razem 2.471 sążni kwadrat. obejmującą i dla sprawy oświaty publicznej będzie rzeczą obojętną, na której z tych parcel będą pobudowane zakłady jej poświęcone, byle tylko na cele te była użytą nie mniejsza przestrzeń jaką grunt ustąpiony zawiera, to jest nie mniejsza jak 1.190 sążni kwadratowych. Natomiast miasto przez pozostawienie mu wyboru zabudować się mającej płaszczyzny, uzyska możność skomasowania tych sąsiednich parcel i pełną swobodę dla swych projektów budowlanych, n. p. możność użycia pod budowę projektowanego monumentalnego gmachu na Muzeum przemysłowe, właściwego placu „Castrum“ t. j. parceli l. kat. 7.032 z częściowem użyciem parcel l. kat. 75 i 7.031. Dodać tu jeszcze należy, że wszystkie te parcele ze względu na swe położenie topograficzne, za równorzędne uważane być mogą.

Gmina miasta Lwowa żądała jeszcze w petycyi swojej z 17. Stycznia b. r. uchwalenia warunku, że Wysoki Sejm upoważnia Wydział krajowy do zeznania cessyi pierwszeństwa

tabularnego zaintabulować się mającej na rzecz krajowego funduszu szkolnego na realności l. kon. 34 m. kary konwencyonalnej 100.000 zł. w. a., dla pożyczki, którąby może gmina kiedy w przyszłości na hipotekę realności pod l. k. 34 m. zaciągnąć zamierzała.

Uchwalenie atoli takiego upoważnienia dla Wydziału krajowego, wydało się Komisyi administracyjnej przedwczesne, gdyż doniosłość i stosowność ustępstwa podobnego usuwa się nareszcie z pod wszelkiej oceny, bo się nawet nie wie, jakiej wysokości pożyczkę gmina będzie miała zamiar zaciągnąć. Pomienionego ustępu petycyi nie możnaby do przyjęcia Wysokiemu Sejmowi zalecić.

Z przytoczonych powyżej powodów Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Uchwała sejmowa na dniu 2. Października 1882. wydana, Najwyższem postanowieniem z dnia 22. Sierpnia 1884, zatwierdzona, w swojem dotychczasowem brzmieniu:

1) „Grunt położony we Lwowie pod l. k. 34 m., składający się z parcel katastralnych l. 75, 7030, 7031, intabulowany w księdze Dom. 32. pag. 151 N. 1 haer. jako własność głównej szkoły normalnej we Lwowie, a względnie funduszu szkół normalnych, oddany mocą protokołu z dnia 8. Listopada 1873. roku w zarząd i posiadanie Wydziału krajowego jako własność krajowego funduszu szkolnego, ma być w granicach w tym protokole bliżej oznaczonych z majątku krajowego funduszu szkolnego wydzielony i na własność gminie miasta Lwowa bez ewikcyi z tem zastrzeżeniem ustąpiony, że gmina miasta Lwowa z gruntu tego może zrobić użytek tylko na umieszczenie zakładów naukowych t. j. szkół ludowych, przemysłowych, lub innych zakładów publicznych celom oświaty poświęconych, i że krajowy fundusz szkolny wolny będzie od wszelkich wydatków z przeniesieniem własności połączonych.

2) Upoważnia się Wydział krajowy do sporządzenia odpowiedniego aktu prawnego“ zostaje uchyloną i ma natomiast opiewać jak następuje:

II.

1) Grunt położony we Lwowie pod l. k. 34 m. składający się z parcel katastralnych l. 75, 7030, 7031, łączną przestrzeń 1.190 □ sążni obejmujący, w księdze Dom. 32 pag. 151. Nr. 1. haer. jako własność głównej szkoły normalnej we Lwowie, a względnie funduszu szkół normalnych intabulowany, a oddany mocą protokołu z dnia 8. Listopada 1873. roku w zarząd i posiadanie Wydziału krajowego jako własność krajowego funduszu szkolnego, ma być w granicach w tym protokole bliżej oznaczonych z majątku krajowego funduszu szkolnego wydzielony i na własność gminie miasta Lwowa bez ewikcyi, pod następującymi warunkami ustąpiony:

a) że gmina miasta Lwowa obowiązaną będzie z całego kompleksu gruntów, składającego się tak z parcel katastralnych niniejszem gminie ustąpionych, jak i z parcel katastralnych własnością miasta już będących, pod l. kat. 76 i 7032 położonych, przestrzeń wyrównywującą ustąpionemu gruntowi t. j. 1.190□ sążni, używać stale na umieszczenie zakładów naukowych t. j. szkół ludowych, przemysłowych i innych zakładów celom oświaty poświęconych a to pod tym rygorem, że na wypadek niedopełnienia tego obowiązku ze strony gminy miasta Lwowa, gmina ta obowiązaną będzie zapłacić na rzecz krajowego funduszu szkolnego karę konwencyonalną w sumie 100.000 złot. w. a.

b) że rzeczony obowiązek gminy miasta Lwowa i rygor na niedotrzymanie takowego postanowiony, mają być na realności niniejszem gminie miasta Lwowa ustąpionej na rzecz krajowego funduszu szkolnego tabularnie zabezpieczone;

c) że gmina miasta Lwowa ma wyłącznie ponosić wszelkie wydatki jak i należytości skarbowe z przeniesieniem własności i z tabularnem zabezpieczeniem kary konwencyonalnej połączone.

2) Upoważnia się Wydział krajowy do sporządzenia odpowiednego aktu prawnego.

III.

Nad ustępem petycyi miasta Lwowa o udzielenie Wydziałowi krajowemu upoważnienia, aby na wypadek, gdyby gmina na hipotekę realności pod l. kons. 34 m. pożyczkę zaciągnąć zamierzała, udzielił gminie zezwolenie na to, by wierzytelność z tej pożyczki była zahypotekowaną przed prawami na rzecz funduszu krajowego szkolnego zaintabulować się mającemi, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Lwów dnia 20. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Dr. E. Czerkawski *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Henryk Max *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

L. S. 421/87.

Aleg. 180.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi P. P. Nawarskiego i Słoneckiego o udzielenie im subwencyi w kwocie 3000 złr., oraz o poręczenie akcyjnemu towarzystwu żeglugi parowej na Dniestrze przez lat 25 dochodu rocznego 5% od kapitału złotych 125000 w to przedsiębiorstwo włożyć się mających.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 29. Grudnia 1885 Wysoki Sejm upoważnił Wydział krajowy, by jeśli na mocy statutu potwierdzonego przez c. k. Rząd zawiąże się Towarzystwo żeglugi parowej na Dniestrze i firma tegoż Towarzystwa w myśl przepisów handlowych zostanie w myśl statutów swoich prawnie ukonstytuowaną, wypłacił P. P. Nawarskiemu i Słoneckiemu w myśl uchwały powziętej na posiedzeniu z dnia 13. Października 1885 jednorazową subwencyę w kwocie 3000 zł.

Sprawa żeglugi parowej na Dniestrze w skutek nowej P. P. Nawarskiego i Słoneckiego petycyi po raz czwarty uwagę Wysokiej Izby zajmuje. W latach ubiegłych jednak Wys. Sejm miał do liczenia się z usiłowaniami równie szlachetnemi jak niedostatecznemi dwu pojedyńczych ludzi, dziś ludzie ci zastępują już Towarzystwo akcyjne żeglugi parowej na Dniestrze w fazie jego tworzenia i konstytuowania się z kapitałem 1 miljona zł.

Statut Towarzystwa jest ułożony i przez c. k. Rząd zatwierdzony, suma 125000 zł. w myśl §. 7. statutu subskrybowana. Jeśli poprzednie sprawozdania kom. gosp. kraj. wszystkie, sprawę tę w zasadzie przychylnie traktowały, korzyści z utworzenia pierwszej w kraju komunikacyi wodnej podnosiły, a tylko ubolewały nad niedostatecznemi rozmiarami przedsiębiorstwa Pp. Nawarskiego i Słoneckiego, i z tego tylko powodu nie mogły w jego żywotność ufać, to dziś przedsiębiorstwo to o zbiorowe a poważniejsze siły finansowe oparte, do zupełnie innych nadziei uprawnia.

Badając skrupulatnie nietylko rezultaty bardzo poważnych studyów Pp. Nawarskiego i Słoneckiego, ale i wszystkie dostępne jej daty statystyczne, komisya gosp. kraj. doszła do przekonania, iż regularna a dla przedsiębiorców i dla kraju z czasem korzystna żegluga parowa na Dniestrze jest możliwa. W tej mierze wyniki badań były te same,

do jakich doszła komisya gosp. kraj. w r. 1884, i która w sprawozdaniu swem z dnia 11. Października 1884 L. S. 20/84 Alleg. 80 umieściła. Niemniej jednak twierdzi komisya, iż żegluga taka wtedy tylko regularną zwaćby się mogła, jeśli kursować będzie na przestrzeni Niżniów-Okopy najmniej dwa parowce o sile najmniej 100 koni każden wraz z kompletem gabarów, a trzeci statek wraz z gabarami będzie w odwodzie od wypadku, a pełnić będzie tylko służbę nadzwyczajną w razie obficiej ofiarowanej ładugi. Wszystkie statki i gabary winny być nowe.

Sprawy kolei żelaznych, regularnych transportów wodnych, sprawy znaczniejszych melioracyj gruntowych, osuszań, regulacyj rzek, są to sprawy przez wszystkie cywilizowane rządy uznawane za sprawy ogólnego pożytku (d'utilité publique) i jako takie przez główną finansową potęgę t. j. sam rząd popierane bywają. W tym razie jednak sądzi komisya, iż inicyatywa w tej mierze kraju winna dowieść W. c. k. Rządowi publicznej użyteczności żeglugi na Dniestrze i dlatego na teraz nie śmie doradzać Wysokiej Izbie odwoływania się do pomocy W. c. k. Rządu, twierdzi jednak, że z czasem Rząd pomoc tę w tej lub owej formie dać winien, i ufa stanowczo, że ją da.

Gdy Pp. Nawarski i Słonecki w drugim punkcie swej petycyi proszą, by Wys. Sejm imieniem kraju poręczył Akcyjnemu Towarzystwu żeglugi parowej na Dniestrze a to na lat 25 czysty dochód 5% od wkładającego się na początek w to przedsiębiorstwo kapitału 125000 zł., wypadło komisyi gosp. kraj. gruntownie zastanowić się nad trzema pytaniami:

1. Jakie skutki taka gwarancya dla kraju i przedsiębiorstwa ma;
2. Pod jakiemi warunkami gwarancya udzieloną być może;
3. Czy komisya gwarancyę taką doradzać W. Sejmowi jest w stanie.

ad 1. Skutek gwarancyi dla kraju jest naturalnie ten, iż na fundusz krajowy nałoży się ciężar w wysokości nieokreślonej wprawdzie, ale który w najgorszym nawet razie większym być nie może, niż kwota 6250 złr. rocznie. O ile rzeczy takie przewidzieć się dają, komisya sądzi, iż przedsiębiorstwo takie może opłacać się albo dobrze albo bardzo źle. W razie, o ile przedsiębiorstwo opłacałoby się dobrze, dopłata z funduszu krajowego będzie żadna albo mała, w przeciwnym razie od gorszych ostateczności winno bronić dokładnie zastrzeżenie się w punkcie drugim wyrażone. Nie od rzeczy jednak napomknąć, iż wszystkie przedsiębiorstwa żeglugi rzecznej przez rządy bywają subwencyonowane, a na żeglugę na tymże Dniestrze od granicy austro-rossyjskiej do morza rząd rossyjski bardzo znaczną bo kwotę 200000 Rs. rocznie łoży. Dla towarzystwa zaś żeglugi parowej na Dniestrze gwarancya kraju choć tylko na część kapitału jest rozstrzygającą, a dobitnym przykładem skutku gwarancyi krajowej jest kurs walorów banku krajowego przed gwarancyą kraju i po niej.

ad 2. Co do warunków, które Wysoka Izba jest w prawie nałożyć towarzystwu żeglugi parowej na Dniestrze w zamian za opiekę i materyalną pomoc gwarancyi, to warunków tych komisya ani w niniejszem sprawozdaniu, ani we wnioskach, które W. Sejmowi przedkłada, określać nie może, nietylko dla krótkości czasu, ale i dlatego, że zapewne będą więcej prawnej niż ekonomicznej natury. Zdaniem komisyi winien warunki takie z polecenia W. Izby ułożyć Wydział krajowy a za podstawę do takiego projektu układu określającego stosunek akcyjnego towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze posłużą zdaniem komisyi najlepiej zasady ogólne używane przez c. k. Rząd przy udzielaniu gwarancyi dla podobnych przedsiębiorstw, niewykluczając kauteli i rygorów, któreby i z natury sprawy i ze względu na interes funduszu i gospodarstwa krajowego potrzebnemi się okazały, jak np. kontrola rachunków i w ogóle całej administracyi towarzystwa, oznaczenie maksymalnych taryf, ustanowienie warunków, przy których przy-

sługuje Reprezentacyi kraju prawo wzięcia przedsiębiorstwa w sekwestr lub własną administracyę itd.

ad 3. komisya gosp. kr. mniema, iż zyskowność ogólną podobnych przedsiębiorstw sądzić należy z wyższego punktu niż ze stanowiska doraźnych i namacalnych rezultatów pieniężnych.

Każdy kraj i nasz niemniej liczne i znaczne nieraz czyni ofiary dla celów dalszych i czynić je musi chceli materyalnie się rozwijać. Cały kosztowny apparat naszych dróg bitych czyż stanowczo przynosi procent od tego co kosztuje a przecież któż śmiałby się założeniu tej wspaniałej sieci dróg sprzeciwić? Regulacya rzek czyż absolutnie pewno przyniesie spodziewane korzyści, a przecież na nią ochotnie łożymy. W tym to duchu komisya gosp. kraj., choć przeświadczona o przyszłej zyskowności przedsiębiorstwa żeglugi parowej na Dniestrze, pozwala sobie doradzać Wysokiej Izbie, by raczyła przyzwolić na żądaną przez petentów gwarancyę.

Przemawia za tem i same geograficzne położenie okolic naddniestrzańskich. Bogata ta w produkta a w koleje uboga część kraju upośledzoną się czuje i gdy spodziewać się korzystniejszych dla siebie niż dotychczas linij kolei nie może, tej komunikacyi wodnej życzy sobie. Liczne w tej mierze petycye są tego dowodem dotychczas, a oprócz tego członkom komisyi wiadomo, iż zwłaszcza własność większa tej okolicy pragnie urzeczywistnienia żeglugi parowej na Dniestrze. Świat handlowy również tej linii wygląda i znaczne sobie z niej korzyści obiecuje, jak tego dowodzą poważne bardzo offerty ładugi dotychczasowym przedsiębiorcom żeglugi czynione.

Wreszcie komisya gosp. kr. mniema, iż PP. Nawarski i Słonecki dobrze się krajowi zasłużyli pięcioletnią pracą swoją koło wprowadzenia w życie żeglugi na Dniestrze. Dowodem uznania tej pracy przez kraj byłoby przyznanie im już dziś subwencyi w kwocie 3000 złr., gdy akcyjne towarzystwo żeglugi na Dniestrze prawie już urzeczywistnili choć wszystkim jeszcze wymaganiom uchwały W. Sejmu z d. 29-go Grudnia 1885 nie uczynili zadość.

W logicznym zatem związku z powyższemi wywodami komisyi gosp. kraj. wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu wypłacić Pp. Nawarskiemu i Słoneckiemu kwotę 3.000 złr.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył w myśl ogólnych zasad przez c. k. Rząd przy udzieleniu gwarancyi podobnym przedsiębiorstwom stósowanych, oraz w myśl zawartych w niniejszem sprawozdaniu uwag, projekt do układu określającego stosunek akcyjnego towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze do Reprezentacyi kraju, którym to układem Sejm zagwarantuje towarzystwu temu roczny dochód 5% od kwoty 125.000 złr. na lat dwadzieścia.

Lwów dnia 19. Stycznia 1887.

Przewodniczący: Sprawozdawca:

Wodzicki w. r. **J. Popiel w. r.**

Aleg. 181.

Wnioski komisyi szkolnej

w przedmiocie reformy szkół męskich wydziałowych.

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową wypracował i Sejmowi do uchwały przedłożył szczegółowe plany reorganizacyi szkół wydziałowych męskich w Przemyślu, Tarnowie, Samborze, Bochni, Śniatynie i Wieliczce na zasadach następujących:

1. Szkoły te mają otrzymać praktyczny kierunek przemysłowy, stosujący się ściśle do miejscowych warunków z uwzględnieniem wiadomości handlowych.

2. Ze szkołami tymi połączoną będzie nauka wieczorna uzupełniająca w tymże samym kierunku.

3. Szkołom tym zapewniony będzie nadzór umiejętny i praktyczny co się tyczy nauk fachowych w nich udzielać się mających, a w szczególności zastrzeżony właściwy wpływ krajowej komisyi dla spraw przemysłu.

4. Zobowiązania gmin i powiatów o ile odnosiły się do dotychczasowych szkół Wydziałowych pozostać mają w razie ich reorganizacyi.

Kwota którąby się fundusz szkolny krajowy przyczyniał do utrzymania szkół z reorganizowanych, nie może przenosić ogółu ich kosztów.

5. Układając plan reorganizacyi szkoły wydziałowej w Wieliczce, odniesie się Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa skarbu z propozycyą ażeby zaprowadzić pewną łączność pomiędzy szkołą wydziałową a utrzymywaną tam pod opieką zarządu salinarnego górniczą szkołę fachową, oraz ażeby uczniowie szkoły wydziałowej mogli być przypuszczeni pod pewnymi warunkami do ćwiczeń praktycznych w warstatach saliuarnych.

6. Co się tyczy szkoły wydziałowej w Gródku, zbada Wydział krajowy czy szkoła ta ma być zreorganizowaną czy też zwiniętą

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu ażeby zbadał życzenia Reprezentacyi miast Myślenice, Wilamowice i Gorlice w sprawie urządzenia tamże szkół wydziałowych i żeby ewentualnie plany organizacyi tych szkół, oparte na zasadach powyżej wpomnianych, Sejmowi przedłożył.

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przy wyższych szkołach przemysłowych lub innych odpowiednich zakładach zorganizował kształcenie się nauczycieli fachowych mających udzielać naukę w szkołach wydziałowych i w połączonych z nimi szkołach przemysłowych uzupełniających.

L. S. 1086.

Aleg. 183.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o wniosku posła J. Romańczuka w sprawie języka wykładowego ruskiego w gimnazyach.

Wysoki Sejmie!

Wniosek posła J. Romańczuka i towarzyszy obejmuje dwa żądania: pierwsze ma na celu założenie w Przemyślu nowego gimnazyum z językiem wykładowym ruskim, drugie zbadanie, czy i o ile w innych miastach kraju naszego dałyby się założyć takie gimnazya lub zaprowadzić klasy równorzędne z językiem wykładowym ruskim.

Co do pierwszego:

Z dawniejszych swoich obrad wie Wysoki Sejm, że przed dwoma (przeszło) laty, polecił był Wydziałowi krajowemu, ażeby ten w porozumieniu z Radą szkolną krajową rozważył wnioski posła Romańczuka odnoszące się do języka ruskiego jako wykładowego w szkołach ludowych i średnich, i że w skutek tego polecenia Wydział krajowy podał na ostatniej sesyi Sejmowej (pomiędzy innymi) wniosek zmierzający do założenia nowego gimnazyum w Przemyślu z językiem wykładowym ruskim.

Komisya szkolna nie przystąpiła do tego wniosku w zupełności dla tego, że 1. Rada powiatowa przemyska zapytywana przez Wydział krajowy (w myśl artykułu VII. ustawy z dnia 22. Czerwca 1867. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich) oświadczyła się przeciw rzeczonemu gimnazyum, ze 2. uważała że miasto położone na samem krańcu ludności ruskiej mniej jest na siedzibę ruskiego gimnazyum właściwe, aniżeli inne leżące w głębi kraju przez tę ludność zamieszkałego. Wnosiła zatem Komisya co do tej sprawy wezwanie do c. k. Rządu, „aby we wschodniej części kraju założył nowe gimnazyum, w któremby (w myśl artykułu VII. ustawy krajowej z dnia 22. Czerwca 1867) zaprowadzonym mógł być język wykładowy ruski.“

W ciągu rozpraw stanęły przeciw temu wnioskowi Komisyi dwa inne. Mianowicie: „Z uwagi, że według wykazów statystycznych tylko niższe klasy przemyskiego gimnazyum wykazują ilość uczniów ruskich dostateczną do zaprowadzenia ruskich wykładów,“ wnosił poseł Bobrzyńsk poprawkę tej treści, że „w czterech niższych klasach przemyskiego gimnazyum miałyby być zaprowadzone klasy równorzędne z językiem wykładowym ruskim.“ P. Czerkawski zaś, z uwagi, że jeżeli wykłady ruskie są słuszne i potrzebne, to nie przy jednej szkole tylko ale przy wszystkich gdzie

zachodzą prawem oznaczone warunki, wnosił (co do tej sprawy), iżby „język ruski wprowadzony był jako wykładowy w tych klasach wszystkich szkół średnich, gdzie zachodzi potrzeba klas równorzednych i gdzie rodzice najmniej dwudziestu pięciu uczniów klasy rozdzielić się mającej nauki w tym języku zażądają.“

Sprawa zawikłana nowym a zasadniczym wnioskiem pana Małeckiego stawiającym dwoistość języka wykładowego jako zasadę, zwróconą została do Komisyi.

Wnioski, z którymi ona teraz wystąpiła, były od poprzednich odmienne. Było ich dwa. Wniosek mniejszości zgodny zupełnie z pomienionym co dopiero wnioskiem p. Czerkawskiego. Większość naprowadzona poprzedniemi rozprawami na przypuszczenie, że osobne gimnazjum ruskie nie łatwo byłoby w Izbie uchwalonem, a usiłująca sprawę tę jakimś bodaj mniejszym, ale rzeczywistym rezultatem zakończyć, wnosiła (w myśl poprawki posła Bobrzyńskiego) cztery niższe klasy równorzędne z jezykiem ruskim w gimnazjum przemyskiem.

W ciągu rozpraw zjawił się wniosek trzeci ks. Adama Sapiehy, polecający Wydziałowi krajowemu, „ażeby zbadał gdzie się okaże potrzeba klas równoległych z językiem wykładowym ruskim, i zdał sprawę na najbliższej sesji sejmowej“.

W głosowaniu wszystkie te trzy wnioski upadły.

Gdy w roku obecnym p. Romańczuk ponowił wniosek o gimnayum ruskie w Przemyślu, Komisya szkolna, której wniosek ten przekazano, znalazła się wobec wszystkich zeszłorocznych trudności i sprzeczności, pomysłów, kombinacyj i argumentów za i przeciw każdej z osobna.

Cztery miała sposoby odpowiedzenia na wniosek p. Romańczuka. Pierwszym byłoby odrzucenie, przejście do porządku nad wnioskiem. Ten znać nie wydawał się Komisyi ani słusznym, ani trafnym, kiedy w całym ciągu jej obrad nikt ani na chwilę o nim nie wspomniał.

Skoro więc o odrzuceniu wniosku mowy nie było, to mogła być już tylko o zakresie (mniejszym lub większym) jego przychylnego załatwienia.

Tu naprzód musiało się nasunąć pytanie co do miejsca. Czy Przemyśl, jak wskazywał wniosek, lub też inne może od niego sposobniejsze miejsce, nieoznaczone, jak brzmiał pierwotnie zeszłoroczny wniosek Komisyi.

Pytania te rozstrzygnęły wykazy statystyczne. Ze wszystkich gimnazyów po miastach powiatowych, przemyskie nietylko jest najliczniejsze, tak, że ono jedno może już dziś nazwać się gimnazyum podwójnem, ale ma prócz tego ze wszystkich najwiekszą ilość uczniów ruskich. Kiedy Stanisławów naprzykład na ogół 497 uczniów liczy Rusinów 122, a w jednej tylko klasie liczba ich dochodzi przepisanej cyfry 25 — kiedy Tarnopol na ogół 514 ma Rusinów 121, a w dwóch klasach tylko liczbę potrzebną do wykładów w drugim języku — kiedy w mniejszych gimnazyach ogólna liczba uczniów jest za mała, iżby zachodziła potrzeba (zatem możność) otwierania klas równorzędnych, Przemyśl liczy na ogół 729 uczniów 210 Rusinów. Klasy równorzędne są też nietylko potrzebą, ale faktem, zaś w żadnem innem gimnazjum nie ma tyle co w tem klas z przepisaną liczbą 25 lub wyższą od niej liczbą uczniów ruskich. Gdyby zatem Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu zbadać, a po roku odpowiedzieć, które miasta faktyczne stosunki wskazują jako najsposobniejsze do wprowadzenia wykładów ruskich, Wydział krajowy po roku nie mógłby odpowiedzieć inaczej, tylko wskazując Przemyśl. Dlatego Komisya szkolna sądziła, że przystoi jej otwarcie powiedzieć teraz to, co i tak musiałoby być powiedzianem po roku: że nie ma powodu ani celu szukać i badać, kiedy stan rzeczy jest wiadmomy. Dla tego zamiast nieoznaczonego miejsca jak w roku zeszłym, Komisya zdecydowała się obecnie na Przemyśl i ten wskazuje.

Wie ona dobrze, że walczy przeciw niej zdanie Rady powiatowej przemyskiej, która zapytywana przez Wydział krajowy okazała się przeciwną. Zdanie to Komisya poważa wysoko i z żalem przeciw niemu występuje. Wszelako tego zataić sobie Komisya nie może, że artykuł V. ustawy o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich (z 23. Czerwca 1867.) orzeka, że Sejm ma zdania Rad powiatowych wysłuchać zanim coś o języku wykładowym w pewnej szkole

postanowi, ale zdaniu temu wpływu stanowczego nie przyznaje i od niego postanowień Sejmu zależnem nie czyni. Podług brzmienia ustawy Sejm ma wysłuchać, ale nie jest koniecznie obowiązanym usłuchać. Gdyby inna była myśl i wola prawodawcy, to w takim razie w ustawie o Reprezentacyi powiatowej byłby między prawami Rad powiatowych położył prawo orzekania o języku wykładowym w szkołach średnich powiatu, a przynajmniej prawo *vetandi*. Gdy zaś ustawa w ten sposób rozumianą być nie może, gdy wszystkie stosunki faktyczne wskazują Przemyśl, gdy zatem Komisya miała alternatywę albo odrzucenia wniosku albo wskazania Przemyśla, pierwszego nie chcąc musiała choć z żalem postąpić wbrew zdaniu Rady powiatowej — i zdecydowała się na Przemyśl.

Po tej decyzyi co do miejsca, nastąpiła kwestya druga, zakresu, w jakim język ruski miałby być wprowadzonym do wykładów. W klasach równoległych tego samego gimnazyum, lub też w gimnazyum osobnem, a jeżeli tak, to czy w całem albo też w niższem tylko gimnazyum w Przemyślu?

Komisya pamiętała dobrze, że w roku zeszłym pierwszy sposób załatwienia sprawy zdawał się najbliższym skutku; była też prawie gotowa z wnioskiem podobnym wystąpić obecnie. Za klasami równoległemi przemawiają (nie da się zaprzeczyć) względy ważne. Pierwszy ten, że one są doskonałą próbą i miarą rzeczywistej potrzeby wykładów w drugim języku. Jeżeli bowiem ten język w nich się utrzymuje, jeżeli z każdym rokiem do wyższej klasy postępuje, jeżeli liczba uczniów nie spada (a cóż dopiero jeżeli wzrasta), to w takim razie drugie gimnazyum z drugim językiem wykładowym oczywiście dowodzi swojej potrzeby i żywotności, dojrzewa, i wreszcie naturalnie samą swoją siłą oddziela się od pierwotnego zakładu. Jeżeli zaś klasy równorzędne słabną i podupadają, to osobne gimnazyum oczywiście potrzebnem nie jest. Z tego względu więc jako próba, klasy równorzędne miałyby wielką wartość praktyczną. A oprócz tego przemawia za niemi i to, że zakład jeden choćby w podwójnej liczbie klas wymaga dużo mniej nakładów i kosztów aniżeli dwa osobne.

Dla czego, pomimo tych korzyści, Komisya już bliska oświadczenia się za klasami równorzędnemi, przecież się ostatecznie za niemi nie oświadcza?

Pierwszym (a najmniejszym, choć ważnym) powodem jest ten, że szkoła o wielkiej liczbie klas dobrą szkołą być nie może. Jej dyrektor musi zejść na urzędnika manipulacyjnego do spraw bieżących, a nie może być dyrektorem w właściwem znaczeniu tego słowa i zadania. Ale to byłby jeszcze wzgląd mniejszy. Ważniejszy jest ten, że klasa równorzędna zależna zawsze w swoim czasie od liczby uczniów, może zawsze ustać, skończyć się: a wtedy co ma począć uczeń, który przez lat kilka uczył się w pewnym języku, nabrał w nim biegłości, przyswoił sobie jego terminologię, kiedy nagle w klasie następnej przyjdzie mu uczyć się w języku innym? Utrudnienie nauki, szkoda, jaka ztąd dla tego ucznia wyniknie, są to rzeczy tak ważne, że gdzie można strzedz się ich należy koniecznie. Że zaś przy zaprowadzeniu zmian i nowości właśnie jest pora unikać przewidzieć się dających szkód i trudności, przeto Komisya zachwiała się w swoim pierwotnym pociągu do klas równorzędnych.

Z przeszłorocznych rozpraw pamiętała ona i rozważała obecnie ten na korzyść klas równorzędnych argument, który twierdzi, że dzielenie na osobne zakłady rozszerza jeszcze i tak istniejący rozdział między młodzieżą polską i ruską: w jednym zakładzie, choćby w innych klasach ta młodzież więcej się przecież do siebie zbliży, a zbliżać ją i łączyć nam potrzeba, nie zaś własnemi rękami jeszcze oddalać i dzielić.

Komisya uznaje i szanuje uczucia i zamiar tego argumentu, ale wiary w skuteczność tego sposobu podzielać nie może. Młodzież w jednym zakładzie i pod jedną wprawdzie dyrekcyą, ale na odrębne klasy i na dwa języki podzielona, mimo materyalnego połączenia będzie faktycznie rozdzieloną, będzie miała mało praktycznej sposobności do koleżańskiej zażyłości, może owszem będzie też tem żywiej czuła w swojej odrębności klasowej, która to odrębność klasowa na różnym języku oparta, także stanie się żywszem, może nawet zawistniejszem uczuciem odrębności naro-

dowej. Jeżeli w szkołach jednolitych dwa oddziały tej samej klasy często patrzą na siebie jak dwa nieprzyjacielskie obozy, a przynajmniej dwie przeciwne sobie korporacyje, o ileż więcej i łatwiej zaszło by to tam, gdzie każdy oddział mówiłby innym językiem i inne dawałby sobie narodowe miano.

A wreszcie wzgląd przeciw klasom równorzędnym jeszcze jeden. Kto je chce zaprowadzać na prawdę, ten przecie musi być przygotowanym na to, że one na zawsze klasami równorzędnemi nie zostaną, ale choćby od pierwszej tylko zaczęły, to dojdą wkrótce do pełnej liczby klas, a wtedy szkoła rozłamie się na dwie. Po latach ośmiu dochodzi się tą drogą do odrębnego gimnazyum. Ta odrębność, gdyby się od klas równorzędnych zaczęła, byłaby tylko kwestyą czasu, cokolwiek odłożoną, ale niechybną i z terminem z góry oznaczonym. Że zaś gimnazyum odrębne także nie powstaje całe od razu, ale stopniowo od klas niższych, więc w praktyce na jedno prawie wyjdzie, czy te klasy z początku będą się nazywały równoległemi, czy odrębnemi, kiedy tak czy tak do tego samego kresu po kilku latach dojść muszą.

Ale skoro dzisiejszy stan faktyczny wykazuje w gimnazyum przemyskiem tylko w trzech niższych klasach (a prócz niej w jednej siódmej), taką liczbę uczniów ruskich, że dla niej osobne klasy tworzyć można, więc wystarczyłoby poprzestać na gimnazyum niższem tylko, jeżeli już ma być osobne? Po co robić więcej niż ścisła potrzeba nakazuje?

To był drugi sposób załatwienia sprawy w Komisyi rozważany.

Ale ten łączy wszystkie złe strony i niedogodności innych. Kto obstaje za klasami równoległemi dla tego, że na odrębność gimnazyum ruskiego przystać nie może, ten w tej kombinacyi znajduje odrębność tę, choć ograniczoną (na krótki czas) do niższego gimnazyum. Zakres inny, ale zasada ta sama. Kto zaś przeciwny jest klasom równoległym dla tego, że one po kilku latach mogą doprowadzić uczuia do nauki w innym języku, ten niedogodność tę samą znajdzie i w gimnazyum niższem.

Ta szkodliwa anomalia, ten dalszy ciąg nauk w języku innym, jak był ich początek, to sprawia, że Komisya nie mogła uznać za dobre ani klas równoległych, ani odrębnego gimnazyum w zakresie lat czterech. Zresztą jedno jak drugie byłoby prowizorycznem i iluzyjnem, bo logika i siła rzeczy musiałaby sprawić, że po czwartej klasie równoległej, czy po czwartej osobnego gimnazyum pokazałaby się konieczność utworzenia klasy piątej, a potem szóstej i tak dalej, skoroby się znalazła dostateczna liczba uczniów i rodziców żądających wykładu w tym języku.

Jeden jak drugi sposób musi prowadzić logicznie do tego samego kresu, do zupełnego ośmioklasowego gimnazyum, które znowu musiałoby stać się odrębnem. Klasy równorzędne, równie jak gimnazyum niższe, byłyby półśrodkiem, łudzącym na pozór, że się robi coś mniejszego, niżby się w istocie zrobiło, albo że się to odwlecze i zrobi później, kiedy na prawdę ta sama liczba lat w każdym razie doprowadziłaby do tego samego rezultatu.

Rzeczywiste i całkowite sposoby załatwienia wniosku posła Romańczuka są tylko dwa: przejście do porządku dziennego, albo przyzwolenie na stopniowe utworzenie drugiego gimnazyum w Przemyślu z językiem wykładowym ruskim.

Komisya szkolna pierwszy uważa za niewłaściwy. Za drugim oświadcza się nie dlatego, że jest na pozór śmielszy i szerszy od dwóch wyżej przytoczonych sposobów poprzednich, ale dla tego właśnie, że praktycznie jest im równy i na to samo wychodzi. Nawet co do czasu takie gimnazyum osobne po kilku latach dopiero doszłoby do zupełnej liczby klas; do tej samej prowadziłyby w równej liczbie lat tak klasy równoległe jak gimnazyum niższe. Co do kosztów, te w każdym razie ponosiłby skarb państwa; dla funduszu krajowego rzecz obojętna, czy one będą większe czy mniejsze, a do Rządu należy rozważyć, czy je ponieść chce i może.

Zważywszy zatem naprzód dydaktyczne trudności i złe strony klas równoległych lub niższego tylko gimnazyum, ale zwłaszcza ten wzgląd, że ostateczny skutek byłby w każdym razie ten sam, Komisya mniema, że lepiej jest postanowić za jednym razem to, co i tak uchwalić by się musiało po trochu przez przeciąg lat kilku.

Z tych powodów Komisya szkolna uznała, że najwłaściwszym sposobem załatwienia wniosku posła Romańczuka jest wezwanie do Rządu, ażeby zaprowadził stopniowo drugie gimnazyum w Przemyślu z językiem wykładowym ruskim. Że zaś zmiana ta narusza artykuł V. ustawy o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich z dnia 23. Czerwca 1867. przeto Komisya podaje Wys. Sejmowi projekt ustawy zmieniającej rzeczony artykuł (pod A.) i (pod B.) Wezwanie do Rządu, ażeby gimnazyum takie z funduszów państwa założyć.

Drugi pukt wniosku posła Remańczuka brzmi: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, by „zbadał i zaproponował Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesji, ażeby w Stanisławowie, Stryju, „Kołomyi, Tarnopolu, Brzeżanach, w Złoczowie lub ewentualnie w innych miastach zostały założone „albo osobne gimnazya albo stałe równorzędne klasy z ruskim językiem wykładowym".

Komisja szkolna musi polecenia takie uważać za rzecz teoretyczną, a znając (ile może) stosunki wymienionych gimnazyów i widząc że brak im warunków do praktycznego wykonania myśli wnioskodawcy, nie sądzi, iżby skutek mógł być inny jak teoretyczne również sprawozdanie. Prócz tego w przytoczonym wniosku posła Romańczuka spostrzega ona tę sprzeczność, iż wnioskodawca, żądając od Wydziału zbadania stanu rzeczy, wskazuje mu zarazem co ma proponować. Wszakże propozycya może być dopiero wynikiem dokonanego badania.

Z tego więc powodu komisja widzi potrzebę ograniczenia się w wniosku swoim jedynie do tego drugiego, o ile mianowicie dotyczy to klas równoległych, dopiero bowiem z ich liczby wnosićby można o potrzebie osobnych gimnazjów.

Komisya szkolna zatem ma zaszczyt wnosić:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod A) projekt ustawy i załączone pod B) i C) dwie rezolucje.

Przewodniczący:
Dr. Majer *w. r.*

Sprawozdawca:
St. Tarnowski *w. r.*

A.

Ustawa

z dnia . . . . . .

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Ustęp lit. *a)* Artykułu V. ustawy z dnia 22. Czerwca 1867. nr. 13. Dz. u. p. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem zmienia się, i ma brzmieć jak następuje:

a) Język ruski pozostaje jako wykładowy dla nauki języka ruskiego, nadto w całem gimnazyum akademickiem we Lwowie, tudzież w drugiem gimnazyum w Przemyślu, w razie gdyby tam było założone.

Art. II.

Ustawa ta wchodzi w wykonanie z chwilą założenia drugiego gimnazyum w Przemyślu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

B.

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby zaprowadził stopniowo z funduszów państwa drugie gimnazyum w Przemyślu z językiem wykładowym ruskim.“

C.

„Wzywa się Wydział krajowy, by zbadał i Wys. Sejmowi na najbliższej sesyi zdał sprawę, czy i w których gimnazyach wschodniej części kraju i o ile zachodziłaby potrzeba zaprowadzenia klas równorzędnych z językiem wykładowym ruskim“.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 184.

Sprawozdanie

Komisyi lustracyjnej o czynnościach Wydziału krajowego w czasie od 1. Lipca 1885. po koniec Czerwca 1886.

Wysoki Sejmie!

Komisya lustracyjna ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o czynnościach Wydziału krajowego według poszczególnych departamentów z następującemi wnioskami:

a) Wysoki Sejm raczy sprawozdanie to przyjąć do wiadomości;

b) Wysoki Sejm raczy uchwalić przedstawione w temże sprawozdaniu rezolucye.

We Lwowie dnia 19. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
J. Mochnacki *w. r.*

Sprawozdawca:
Ks. Sawa *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Departament I.

Szef departamentu: Członek Wydziału krajowego J. E. Dr. Fr. Smolka.

Departament I. Wydziału krajowego, jak w latach poprzednich, tak i w bieżącym roku rozwinął na wszelkie uznanie zasługującą czynność w kierunku wykonania nadzoru nad działalnością zwierzchności gminnych, nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, tudzież nad rachunkowością i kasowością Rad powiatowych i zakładowym majątkiem powiatów. Skutkiem tego liczba załatwionych exhibitów wzrosła już w tym roku 1886. do liczby 7.550. to jest o przeszło 2.000 więcej, jak w przeszłym roku. Przeważnie zaś w tym kierunku zajmowały Departament I. Wydziału krajowego na wezwanie tak powiatów, jak gmin, przeprowadzone na ich koszt lustracye fachowe. Fakt ten uważa Wydział krajowy stanowczo jako objaw dodatni coraz głębiej odczutej potrzeby zaprowadzenia porządku w administracyi gminnej, a względnie powiatowej.

Nie wystarczające siły biórowe I. Departamentu zwrócone z konieczności w tym kierunku, okazały się niedostatecznemi, aby módz zadosyć uczynić w kierunku wygotowania ustaw przekazanych Wydziałowi krajowemu uchwałami Wysokiego Sejmu.

I tak: Komisya lustracyjna poczuwa się do obowiązku zwrócenia uwagi Wysokiego Sejmu, że tak donośne i obszerne sprawozdania jak: sprawozdanie z projektami ustaw budowniczych dla mniejszych miast i miasteczek, jako też: sprawozdanie z projektem ustawy o stosunkach sług, dopiero w połowie bieżącej tak krótkiej sesyi sejmowej członkom rozdzielone zostały, przeprowadzenie ich zatem w Komisyach i Sejmie stało się niemożliwem dla braku czasu.

Dalej nie zostały zupełnie wygotowane: polecenie uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 18. Października 1884. dane Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył ustawę robotniczą; następnie uchwałą z dnia 19. Grudnia polecenie, by Wydział krajowy zbadał, czyli sprawowanie policyi weterynarskiej ze strony gmin zabezpiecza należycie interesa kultury krajowej, i odpowiednie wnioski Wysokiemu Sejmowi przedłożył.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 6. Września 1884. przekazana Wydziałowi krajowemu sprawa Kas pożyczkowych gminnych, jako też uchwałą z dnia 10. Września 1884. sprawa ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych, a dotąd nie załatwiona, wchodzi znowu do Wysokiej Izby z inicyatywy naszego Sejmu. Nagromadzone skutkiem starannych badań zarządzonych przez Wydział krajowy materyały w tych kwestyach stanowiły podstawę do opracowania w Komisyi gminnej odnośnych projektów do ustaw dla Wysokiego Sejmu.

Podniesiony powyżej zarzut rozdzielenia projektów szerszych rozmiarów do ustaw członkom Sejmu tak późno w ciągu sesyi sejmowej, że rozpatrzenie ich i przeprowadzenie przez Komisje i Wysoki Sejm z braku czasu staje się niemożliwem, nie odnosi się wyłącznie do Departamentu I. Wydziału krajowego, gdyż i z innych Departamentów sprawozdania szerszych

rozmiarów już w ciągu sesyi sejmowej rozdzielone zostały, jak n. p. sprawozdanie w przedmiocie krajowych opłat konsumcyjnych i sprawozdanie z czynności w zakresie przemysłu domowego i inne.

Komisya lustracyjna poczuwa się do obowiązku przypomnieć Wydziałowi krajowemu uchwałę Wysokiego Sejmu powziętą na wniosek p. Chrzanowskiego na posiedzeniu dnia 16. Października 1871. tego brzmienia:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przedłożenia dla Sejmu przygotowane rozsyłał posłom w miarę możności przynajmniej na dwa tygodnie przed otwarciem Sejmu.

Przewodniczący:
J. Mochnacki *w. r.*

Sprawozdawca:
Wasilewski *w. r.*

Departament II.

Szef departamentu: Członek Wydziału krajowego Dr. Józef Wereszczyński.

Ośm ważnych działów, z których niejeden o kilku subdywizyach, jest przedmiotem krytycznego badania objętego pracą niniejszą. Nacisk w niej głównie na szkoły fachowe i rolnicze, na przemysł i kulturę kładziemy, a jakkolwiek i te działy pod wielu względami zbyt jeszcze powierzchownie traktowanemi, staraniem Komisyi było, przetrutynować co do nich działalność Wydziału krajowego, o ile kilkunastodniowa żywotność Komisyi dozwoliła, jak najdokładniej.

K u l t u r a k r a j o w a. Uchwalone na ubiegłej sesyi sejmowej ustawy melioracyjne dotyczące regulacyi rzek, otrzymały jak wiadomo Najwyższą sankcyę, a przedłożone przez Wydział krajowy plany i kosztorysy zyskały aprobatę Władz rządowych. Instrukcye techniczno-administracyjne, uwzględniające budowę we własnym Wydziału krajowego zarządzie, z pozostawieniem Rządowi i stronom interesowanym ingerencyi oraz wpływu na tok sprawy, aprobowane również przez c. k. Namiestnictwo, niewątpliwie przez Ministeryum rolnictwa zatwierdzonemi zostaną. Z pośród gwarancyą wszelką (sumiennego wykonywania przyjętych obowiązków nadzoru) dających obywateli, mianował Wydział krajowy delegatów, których zadaniem prowadzić administracyę i rachunkowość, uskuteczniać wypłatę robotników zajętych przy regulacyi rzek Łęgu, Gniłej Lipy i Kisieliny z dopływami. Mianował również kierowników technicznych, oraz technicznych nadzorców budowy. Szczegóły, dotyczące postępu robót rozpoczętych przy regulacyi powyżej wzmiankowanych rzek, znajdują się w przedłożonem Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniu o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych. Z wykazu tego podnieść należy dwa wielce doniosłe i pocieszające objawy: jeden mianowicie dotyczący niezwykłej energii, z jaką wzięto się do dzieła i szybkości w wykonaniu wcale pokaźnych rozmiarów robót ziemnych, drugi zaś odnosi się do kosztów, na których z preliminowanej kosztorysowej pieniężnej kwoty zaoszczędzoną została część jedna czwarta. Zauważyć należy, iż Wysoki Rząd nie wniósł dotychczas przypadającego z funduszów państwowych zasiłku pieniężnego.

Przedsiębiorstwo spółkowe regulacyi Nowego Brnia doznało niezbyt miłego, a ciężkiego zawodu, z winy po części własnej. Ministeryum bowiem rolnictwa wyasygnowało część jedynie z przypadającego na rok 1886. państwowego zasiłku, stwierdziwszy, iż postanowieniom ustawy krajowej z roku 1885. nie stało się jeszcze w pełni zadosyć. Nie zgodziło się ono również na uznane przez Wydział krajowy jako nieodzowne podwyższenie pierwotnej sumy kosztorysowej.

Rozpoczęte w r. 1884. roboty ziemne przy kanale Chorzelowskim, odprowadzającym na znacznej przestrzeni powiatu Tarnobrzeskiego wody z gruntów położonych między Wisłoką, Wisłą a Babulówką, postępują względnie szybko. Wypłata subwencyi państwowej na kanał Przykopsko-Chorzelowski wstrzymaną została dla tychże co i przy regulacyi Nowego Brnia podanych

powodów. Roboty, dotyczące projektowanego osuszenia bagien Niskich, rozpoczętemi nie zostały — biuro meljoracyjne wykończyło już operaty techniczne, spółka zawiązana a statuta uchwalonemi zostały. Z udzielonego spółce osuszającej bagna Rudnickie zasiłku krajowego w kwocie 5 tysięcy zł., wydała spółka około 3 tysiące. Spółka regulacyi Starego Brnia narażoną została na wstrzymanie dalszych robót skutkiem trwającego do chwili obecnej opóźnienia ze strony c. k. Rządu w wypłacie przyznanej na rok ubiegły pierwszej raty zasiłku. Wydział krajowy wyasygnował na rachunek c. k. Rządu kwotę 2 tysięcy zł. w obawie, by wstrzymanie należnej robotnikom zapłaty nie oddziałało na tegoż robotnika w sposób demoralizujący — kroku zatem tego, jakkolwiek precedensem nie koniecznie dobrym będącego, uwzględniając trudność położenia, Komisya lustracyjna potępiać bezwzględnie nie może. Na regulacyę Wisłoka wyasygnował Wydział krajowy kwotę 4.000 zł., którą pod nadzorem inżyniera ekspozytury Sanockiej należycie zużyto. Z przykrością Komisya skonstatować zmuszoną była fakt obciążający po części Wysoki Rząd, po części spółki wodne, głównie zaś Wydział krajowy. Z powyższego przedstawienia wynika, iż c. k. Rząd, w żadnym z poszczególnych wypadków przyjętemu zobowiązaniu subwencyonowania nie uczynił zadosyć. Jakkolwiek nieraz błahym powód odmowy istniał wszelakoż w nienależytem mianowicie przestrzeganiu przez spółki szczegółowych przepisów zawartych w instrukcyach aprobowanych przez Ministeryum rolnictwa. Wydziałowi krajowemu należało sądzimy, dopilnować i przestrzegać, zwłaszcza po nabytem doświadczeniu, by cień pozoru powodować mogący odmowę, usuniętym został — nie spieszyć zaś z wypłatą subwencyi krajowej, gdzie przyczyny istotnie ważne, jak nieukonstytuowanie się spółki, zawczasu przewidywać dozwalały o odmownej odpowiedzi c. k. Rządu.

Wydział krajowy powraca przed Wysoki Sejm z przedłożeniami dotyczącemi regulacyi Trześniówki, Krzemienicy, Babulówki oraz osuszenia bagien Oleskich, niezałatwionemi w roku ubiegłym ze względu na programową oszczędność, niechęć powszechną do podwyższania stopy podatkowej, uwzględniając wreszcie smutny po przebytych świeżo zwłaszcza klęskach elementarnych i w obec niskich cen zboża, finansowy stan kraju. — Komisya lustracyjna uznawszy, iż przyspieszenie akcyi regulacyjnej zapewnia tak stronom interesowanym jako ogółowi ziemian naszych niemniej przeto krajowi i państwu sowite, realne korzyści — usilnie wnioski te popiera, zarówno jak i wnioski dotyczące udzielania zasiłków dziesięciu spółkom na częściową regulacyę Dunajca.

Personal biura meljoracyjnego zwiększył Wydział krajowy przyjęciem jednego inżyniera-pomocnika. Zwiększenie to jest zdaniem Komisyi niedostatecznem w obec licznych a ścisłego badania i wykonania wymagających prac regulacyjnych, oraz niezałatwionych zgłoszeń lub rozpoczętych a przerwanych robót dotyczących melioracyi gruntów. Wstawiona na cele ekspozytury w Krakowie do budżetu na r. 1887. kwota 300 zł., jest zdaniem Komisyi, uposażeniem nazbyt niedostatecznem, wzbudzającem powątpiewanie, czy szczeremi okazane po dwuletniem kołataniu naszem, dobre chęci Wydziału krajowego. Oprócz planów, zdjęć i kosztorysów opracowanych dla spółek wodnych, o których przeważnie wzmiankowano powyżej, wykonało biuro meljoracyjne: zdjęcia na osuszenie, nawodnienie lub wydrenowanie 1.190 morgów. Nadto, wypracowało dla 442 morgów plany i kosztorysy drenów i nawodnień; w 19 miejscowościach przedsięwzięło wstępne badania, w 17 zaś kontrolowało wykonanie robót melioracyjnych. Wypracowało wreszcie biuro referaty o sprawach wodnych, regulacyi rzek i torfach, oraz zajęło się założeniem i utrzymywaniem stacyi wodoskazowych i meteorologicznych. Zgłoszeń nowych melioracyjnych weszło do biura 21.

Dzięki usilnym i stanowczym zabiegom Wydziału krajowego, zgodziło się c. k. Namiestnictwo na wciągnięcie do kosztorysów ryczałtu, pokrywającego koszta obwałowania rzek, których regulacya projektem rządowym objętą i postanowioną została.

Biuro statystyczne Wydziału krajowego wydrukowało dwie ważne prace, z których jedna daje obraz czteroletniej (1881—1885) gospodarki funduszami krajowemi, jest niezaprzeczenie cennym podręcznikiem i raptularzem, ułatwiającym poniekąd zadanie referentom Komisyi sejmowych, a zwłaszcza Komisyi budżetowej i gospodarstwa krajowego. Praca druga jest ewidencyą cyfrową rozmiarów i rodzajów uprawy w każdym z sądowych powiatów Galicyi. Niestrudzone to, a wielce pożyteczne biuro, wykończyło już nieomal szereg licznych, a żmudnych prac, z których najważniejszemi i najciekawszemi dla badacza stosunków krajowych jest: statystyka rozdrobnienia mniejszej własności w Galicyi, oraz gospodarstwo powiatów galicyjskich na podstawie zamknięć rachunkowych z roku 1884.

Oddział statystyki przemysłu i handlu wydrukował prac ośm, z których trzy rozdanemi już zostały członkom Wysokiego Sejmu. Do statystyki przemysłu domowego i rękodzielniczego zebrano dopiero około 8 tysięcy odpowiedzi na 28 tysięcy rozesłanych po Galicyi kwestyonaryuszów. W obu oddziałach biura statystycznego pozostającego pod kierunkiem prof. Dr. Tadeusza Pilata, oprócz Dr. Rutowskiego kierującego oddziałem statystyki przemysłu i handlu, pracuje jeden aplikant konceptowy, jeden asystent manipulacyjny, oraz 6 dyurnistów. Jakkolwiek personal nieliczny, z prac dokonanych w ostatnich dwóch latach o żywotności swej jak najdobitniej świadczy.

Przemysł krajowy zbyt ważne ostatnemi laty w dziejach Galicyi i analach Sejmu zajął stanowisko, byśmy o takowem nieco obszerniej jakkolwiek z wielką ostrożnością i oględnością rozpisać się nie mieli. Komisya lustracyjna jakkolwiekby pragnęła, nie może niestety przyłączać się do radośnego objawu wdzięczności wyrażonego w sprawozdaniu Wydziału krajowego, za platoniczną miłość jaką w memoryale z roku 1886. c. k. Rząd dla szkół fachowych i przemysłu krajowego okazywać pragnie. Świadomem nam dobrze i wszystkim zarówno, iż z dawien dawna kasa Skarbu państwa austryackiego do zamożniejszych zaliczaną nie jest. Lecz o czem zarówno dobrze wiemy i pomnimy, a o czem cyfry dobitnie dowodzą, toć że w budżet państwowy na cele subwencyi wstawianemi bywają krocie, z których nam, czwarta część winna była przypaść z półtoramilionowego funduszu przeznaczonego przez Radę państwa na cele subwencyonowania szkół przemysłowych, otrzymała Galicya 12.400 zł. na szkoły fachowe, 35 tysięcy zaś na Akademię techniczną w Krakowie.

W sprawie utworzenia funduszu przemysłowego, zasięgał Wydział krajowy zdania Komisyi przemysłowej krajowej oraz Dyrekcyi Banku krajowego. Wynikiem narad, jest przedłożony Wysokiemu Sejmowi wniosek, o uposażenie stałego funduszu przemysłowego kwotą 50 tysięcy wstawianą do budżetu rok rocznie przez ciąg lat dziesięciu, a nadto, o postanowienie, by zwroty rozpożyczanych po obecną chwilę pieniędzy, do funduszu tegoż wcielanemi bywały. — Na poparcie tych wniosków, przytacza Wydział krajowy szereg dat statystycznych, pouczających, iż państwa ościenne postępowały z dawna i postępują obecnie w takiż sposób, pragnąc przyjść w pomoc krajowemu przemysłowi. — Dostarczane daty nie przekonały wszakże Komisyi odmienne nieco w tej kwestyi zajmującej stanowisko. Gdyby nas stało na uposażenie funduszu zasiłkowego miljonami, które Belgia n. p. przeznacza corocznie począwszy od roku 1821., mimo przeszkód z jakiemi nie ma do walczenia żaden inny z krajów na kontynencie i po za oceanami położonych, zakwitłby może przemysł w kraju naszym. — Czy przezwyciężyłby jednak stanowczo trudności nieznane krajom samoistnym, cła ochronne, komory graniczne posiadającym w wątpliwość podamy. Nie idzie zatem, byśmy przeczyć mieli możności skutecznego działania na polu przemysłu domowego i rękodzielniczego, przemysłu ograniczonego do przedmiotów codziennego użytku, w każdem gospodarstwie czy to wiejskiem czy miejskiem niezbędnych, a stosunkowo do objętości i gatunkowego ciężaru nazbyt tanich, by koszt przewozu takowych z po za granic kraju naszego opłacić się zdołał. — W możność konkurowania z zagranicą co do przedmiotów i wyrobów mniej przez ogół mieszkańców kraju naszego używanych, tym ci bar-

dziej co do przedmiotów zbytkownych, absolutnie nie wierzymy, a fundusze przeznaczane na podtrzymywanie tego rodzaju fabrykatów, jako zmarnowane poczytujemy.

Z tego wychodząc założenia, konsekwentnie twierdzić musimy, iż na cele popierania domowego i rękodzielniczego przemysłu w granicach powyżej wskazanych aż nadto wystarczającą kwota na rok 1886. do budżetu wstawiona. W żadnym atoli razie zgodzić się nie możemy na wniosek, którego dążnością angażować fundusze krajowe i wolę Sejmu na lat 10 z góry, by kapitalizować, Bóg sam wie dla kogo. — Dziwną zaiste losu to igraszką, iż w kraju tak wyłącznie jak nasz rolniczym, przezwanym przed wieki Europy szpichlerzem, obecnie gdy temuż jedynemu źródłu bogactwa niegdyś naszego ruina zagraża, o rolę i rolnika mało się kto troszczy, podczas gdy na wytworzenie przemysłu i handlu naturze widocznie Polaka i geograficznemu położeniu Polski, o czem twierdzą dzieje, nie całkiem odpowiedniego zajęcia — półtorakroć sto tysięcy zł. corocznie wydać się pragnie. Na szkolnictwo przemysłowe i stypendya preliminuje Wydział krajowy kwotę 61.380 zł. czyli o 22.260 zł. więcej, niż preliminowano na rok 1886. — Zwiększenie rubryki wydatków w tym dziale, jest usprawiedliwionem utworzeniem 14 nowych szkół bądź przemysłowych bądź fachowych w kraju.

Szkół przemysłowych uzupełniających, subwencyonowanych, funkcyonować w roku bieżącym będzie 13; — szkół przemysłowych zaś połączonych z warsztatami *a)* dla wyrobów stolarskich i tokarskich 3; *b)* dla wyrobów garncarskich 3; *c)* dla wyrobów tkackich 6; *d)* dla wyrobów powroźniczych 1; *e)* dla wyrobów koronkarskich 3; *f)* dla wyrobów snycerskich 1; *g)* dla wyrobów ślusarskich 1; *h)* dla wyrobów kołodziejskich i bednarskich 2; *i)* dla wyrobów koszykarskich wreszcie 2. — Razem przeto szkół przemysłowych połączonych z warsztatami 22. — Jakkolwiek zapadła była w roku 1885. uchwała założenia szkoły tkackiej w Jaśle, brak ofiarności gminy miejscowej skłonił Wydział krajowy, działający w porozumieniu z Komisyą krajową dla spraw przemysłu, do założenia warsztatu takiego w Korczynie. — Zniesioną w roku 1883. państwową szkołę garncarstwa w Kołomyi objęto w ciągu roku 1886. na rzecz kraju, przyjąwszy od c. k. Rządu bezpłatnie pozostały inwentarz martwy a nadto uzyskawszy obietnicę zapomogi państwowej w kwocie 1.000 zł. począwszy od 1. Stycznia 1887. wpływać mającej.

O stanie i rozwoju istniejących, licznych już jak z powyższego zestawienia widzimy przemysłowych zakładów nauki, oddzielne sprawozdanie przedkłada Sejmowi Komisya krajowa. — Rozwijają się szkoły powyższe, zdaniem tak Wydziału krajowego jak i rzeczonej Komisyi, wcale pomyślnie, o czem zdaje się również świadczyć wzrastająca z rokiem każdym liczba kandydatów naukę pobierać pragnących. Subwencye na szkołę w myśl zeszłorocznych uchwał Wysokiego Sejmu rozdzielonemi zostały. — Stypendyów i zapomóg uczniom szkół fachowych udzielono po koniec Października w kwocie 5.366 zł., podczas gdy w preliminarzu budżetowym figurowała jedynie kwota 5.000 zł. — Komisya lustracyjna wychodząc z zasady, iż w szkołach fachowych nietylko fachowe wykształcenie rzemieślnika uwzględniać lecz i o etycznej pamiętać, a zwłaszcza baczyć należy, by nie zapoznawał wartości straconego na próżniactwie czasu — starała się zestawić pewne dane i daty świadczące o liczbowym stosunku dokonanych robót. Otóż mimo wszelkich usiłowań podjętych w tej mierze, dla braku należytej ewidencyi wykonanych w ciągu roku robót, zdołała stwierdzić jedynie, iż stosunek pozbytego towaru nie odpowiada w niektórych Zakładach liczbie użytego robotnika. Sądzimy iż wskazaną jest rzeczą, by kierujący Zakładami fachowymi obowiązani byli składać Wydziałowi krajowemu z końcem każdego kwartału szczegółowe raporta dotyczące wykonanych robót oraz pozbytych towarów.

O zdolnościach i zręczności rzemieślników naszych powątpiewać nie należy. Rzemieślników pilnych, trzeźwych i oszczędnych tak pod względem czasu jako i pieniędzy, brak wielki w kraju naszym uczuwać się daje. W tem tkwi może upadku rzemiosł swojskich, w tem po części importu przyczyna. Wydział krajowy przedkłada Sejmowi projekta założenia szkoły koronkarskiej w Muszynie, szkoły ślusarskiej w Świątnikach. — Popierając jak najusilniej wnioski dotyczące szkoły w Świątnikach, gdzie ślusarstwo z dawien dawna kwitnie i prosperuje a nie-

gdyś z płatnerstwem i rusznikarstwem połączonem było — założenie szkoły koronkarskiej w Muszynie mniej przyjaznem okiem wita Komisya. — Dwie już koronkarstwa szkoły istnieją w Galicyi, jedna w Kańczudze, druga w Zakopanem, wsi o mil kilka zaledwie od Muszyny odległej; szkół zaś garncarstwa, kołodziejstwa i bednarstwa po trzy zaledwie, szkoła ślusarstwa jedna, dwie koszykarstwa; szkoły ciesielstwa, wyrobów blacharskich lub kamieniarskich nie posiada Galicya żadnej. Otóż sądzimy, iż należałoby może raczej dążyć przedewszystkiem do zdania sobie sprawy, które fachy i wyroby jako najodpowiedniejsze wyszczególniać należy, dla wszystkich zaś innych, stosownie do liczby fachów racyą bytu mających, założyć lub subwencyonować nie więcej jak po dwie szkoły, z których jedną dla wschodniej, drugą dla Galicyi zachodniej. Hiperprodukcya rzemieślników, a więc i szkół fachowych, jak każda nadwyżka stałaby się ciosem zabójczym dla wychodzącego z pieluch przemysłu krajowego.

Najskuteczniejszym bezwątpienia środkiem niesienia pomocy spółkom, Stowarzyszeniom zarobkowym i przedsiębiorcom, jest wyjednywanie takowym dostaw, ułatwianiem zbytu. Środek to niezaprzeczenie szlachetniejszy a zarazem skuteczniejszy od subwencyonowania, udzielania bezprocentowych, nisko oprocentowanych lub wreszcie bezzwrotnych zapomóg. Na wzmiankę i słowa uznania zasługują zatem łożone przez Wydział krajowy starania, by z inicyatywy tegoż zawiązanemu Stowarzyszeniu tkackiemu w Komarnie zapewnić dostawę worowiny do krajowych fabryk tytoniu. Uznania również godne starania i zarządzenia, dotyczące zawiązku Stowarzyszeń tkackich w Skomielny i Rabce, oraz widoczna chęć ułatwienia możności obznajomienia się z techniką wyrobu płótna na dostarczonych im ulepszonych warsztatach, Rabka jest miejscem odpowiedniem na projektowany Zakład blichu i apretury.

W roku 1885/6. udzielił Wydział krajowy licznym petentom z działu przemysłowego 9.560 zł. bezzwrotnej subwencyi — zapomogi zaś zwrotnej 2 i 3 procentowej 25.750 zł. Nadto, zapewnił Wydział krajowy dwom przedsiębiorcom całkowite pokrycie procentów od pożyczek zaciągniętych na przeciąg lat trzech i pięciu. Zobowiązania te przedstawiają cyfrowo wydatek 1.600 zł. rocznie.

Z udzielonych dotychczas Spółkom i prywatnym przemysłowcom 144.300 zł. pożyczek, po koniec Października zwrócono 32.900 zł., pozostaje do zwrotu kwota 111.400 zł.

W odezwie wystosowanej do c. k. Prezydyum Namiestnictwa zwróciwszy uwagę na niewłaściwe wykonywanie przez podwładne organa rządowe przepisów ustawy przemysłowej, prosi Wydział krajowy o wyjednanie dla przemysłu domowego przepisów korzystniejszych niż dotychczasowe. Doszłe do wiadomości Komisyi lustracyjnej liczne wypadki szykonowania i prześladowania włościan, znoszących na targi naczynia i narzędzia gospodarskie własnego wyrobu, zniewala Komisyę do wezwania Wydziału krajowego, by oparłszy się na odnośnych paragrafach ustawy przemysłowej i odezwach Wysokiego c. k. Namiestnictwa, pouczył Zwierzchności gminne, jakie przedmioty i wyroby, oraz w jakich ramach recte rozmiarach, za przemysł domowy od podatku wolny, kart przemysłowych i konsensu nie wymagający poczytywać należy. Ciesielstwo, o ile nam wiadomo, dotyczące budynków wiejskich, zwłaszcza gospodarskich, nie wymaga również karty przemysłowej, zdarzało się wszakże, a niejednokrotnie, iż za wykonywanie takiego ciesielstwa, a niemniej za zbicie prostej trumny dla dziecka do odpowiedzialności winnych pociągano.

Pomimo usilnych starań Wydziału krajowego, a skutkiem przewlekających się rokowań z c. k. Ministeryum oświaty, nie zdołano otworzyć w roku ubiegłym chemiczno-technologicznej stacyi doświadczalnej przy Politechnice lwowskiej. W obec niemożności adaptowania lokalu, należało może nie spieszyć z mianowaniem kierownika stacyi, a zwłaszcza nie nabywać przyrządów oraz chemikaliów łatwemu ulegających zepsuciu.

Górnictwo. — W zamian za udzieloną właścicielowi kopalni nafty w Ropiance, subwencyę zwrotną, do sprawienia ulepszonych przyrządów wiertniczych, uzyskał Wydział krajowy obietnicę założenia tamże praktycznej szkoły wiertniczej. Do szkoły tej uczęszczało

w roku ubiegłym 10 uczniów korzystających, z wyjątkiem jednego, z przyznanego im stypendyum krajowego w kwocie 25 zł. na osobę miesięcznie. Stypendyum to nieco zbyt może wysokie, gdy się zważy, iż uzdolnienie i pilność ucznia po miesięcznym pobycie w szkole należycie ocenionem być nie mogą. Spółka w okręgu, której Wydział krajowy udzielił pod temiż warunkami pożyczkę w wysokości 4.500 zł. — zobowiązaniu otworzenia szkoły wiertniczej nie uczyniła zadosyć. Remuneracya w kwocie 150 zł. udzielona personalowi zatrudnionemu przy kopalni w Ropiance za demonstracye wiertnicze, nie jest wydatkiem uzasadnionym — wydatek ten bowiem wchodzi w zakres zobowiązań przyjętych przez subwencyonowanego właściciela kopalni. Objawiający się w łonie Wydziału krajowego zamiar cofnięcia z preliminarza budżetowego kwot przeznaczonych na subwencyonowanie Spółek naftowych i udzielanie pożyczek właścicielom kopalni, z uznaniem witamy.

Z końcem r. 1886. upłynęło pięciolecie, na które uchwałą z r. 1880. przeznaczył był Wysoki Sejm 50.000 do użycia na badania głębokich pokładów ziemi w terenach naftodajnych. Sądzimy, iż jakkolwiek z owej sumy pozostaje Wydziałowi krajowemu do dyspozycyi jako niezużytkowana kwota dość znaczna, — użytą być nie może bez oddzielnej Sejmu uchwały; — promesy nie zrealizowane w r. 1886. zobowiązywać Wydziału krajowego nie powinny.

Z polecenia Wydziału krajowego reambulował Dr. Dunikowski teren geologiczny karpacki celem przeprowadzenia w kartach podziałów i poprawek, wskazanych obecnym geologicznym rzeczywistym stanem. Dr. Łomnickiemu poruczono zbadanie górotworów w okolicach Żółkwi, a to w przypuszczeniu, iż zawierają węgiel brunatny, fajans i glinkę porcelanową. Przeszkodzony wyjazdem do Argentyny, nie wykonał poruczonego mu opisu geologicznego okolic naftodajnych Słobody Rungurskiej, a wykonane przezeń poprzednio opisy i mapy udzielono Akademii Umiejętności, wydawnictwem takowych zająć się mającej. P. Załozieckiemu wreszcie poruczono badania nad przeróbką wosku ziemnego na cezarynę i parafinę.

Bank krajowy posiada obecnie zatwierdzonych przez Wydział krajowy 49 zastępstw w miastach prowincyonalnych Galicyi. Obrót pozycyi kasowych tychże zastępstw przedstawia stosownie do bilansowego zamknięcia rachunków za r. 1885., poważną wcale cyfrę 3,653.400 złr. Za pośrednictwem pomienionych zastępstw udzielił Bank krajowy po koniec 1885. r. pożyczek hipotecznych w kwocie 251.050 zł., komunalnych zaś 79.300 zł.

Kontrola Rady nadzorczej jest obecnie tak ścisłą, iż żadnego ważniejszego postanowienia bez współudziału Rady Dyrekcya nie przedsiębierze, żadnej pożyczki bez przyzwolenia Prezesa Rady nie udziela. Wykazany w zamknięciu rachunkowem z r. 1885. zysk czysty wynosi $3^1/_2\%$ zaledwie od kapitału dotacyjnego. Nieproporcyonalny stosunek wydatków administracyjnych (w których pominiętym czynsz notabene z zajmowanego lokalu) — do kapitału zakładowego, jest iście rażącym, a przewyższające dochód koszta utrzymania oddziałów hipotecznego i komunalnego, są zdaniem tak Dyrekcyi jako i Rady nadzorczej tej nieproporcyonalności główną przyczyną.

Po koniec r. 1885. udzielił Bank pożyczek hipotecznych ogółem 425, przedstawiających kwotę 3,038.850 zł.; — komunalnych zaś 59, wynoszących 843.862 złr. Otóż zważywszy iż lat dwa niespełna funkcyonują oba powyższe działy, na mały obrót utyskiwać zbytecznie nie należy. Komisya wzywa przeto Wydział krajowy, do obmyślenia środków zrównoważenia wydatków administracyjnych Banku krajowego.

Szkoły rolnicze. W pierwszem półroczu 1886. ukonstytuowaną została Kuratorya dla szkoły Kobiernickiej. Na wniosek tejże Kuratoryi zamianował Wydział krajowy z zastrzeżeniem zatwierdzenia nominacyi przez c. k. Ministeryum rolnictwa, tymczasowych: kierownika, oraz nauczycieli nauk elementarnych i weterynaryi. Podnieść tu należy, iż brak odpowiednich kandydatów na nauczycieli dla szkół rolniczych kłopotliwem czyni nieraz położenie Wydziału krajowego, zmuszonego trzymać się zasady szkodliwej tymczasowości w obsadzaniu posad. Do otwartego 15. Lipca 1886. Zakładu w Kobiernicach, uczęszczało 19 uczniów, z których siedmiu

korzysta ze stypendyów, sześciu zaś utrzymywanych kosztem kraju. Szkoła niższa rolnicza w Horodence otwartą została 1. Października 1885. Z liczby przyjętych do szkoły 18. uczniów, czternastu korzystało z subwencyi kraju, jeden zaś ze stypendyum Rady powiatowej. Do szkoły niższej w Jagielnicy uczęszczało 22 uczniów. Wszystkich powyższych trzech szkół zadaniem jest kształcić synów włościańskich jak niemniej i synów oficyalistów gospodarskich, na wzorowych i praktycznych dozorców lub samoistnych posiadaczów drobnej ziemskiej własności. Szkoła Horodnicka posiada pole doświadczalno-informacyjne, Kobiernicka opartą jest o wzorowo zagospodarowany folwark właściciela dóbr Kobiernice — folwark, dający możność uczniom zapoznania się ze wszelkiemi możliwemi gałęziami i praktykami w związku z rolnictwem będącemi. Jagielnica wreszcie posiada własny szmat ziemi, wynoszący obecnie 24 morgów a w najbliższej zdaje się przyszłości do 40-morgowej przestrzeni zaokrąglonym być mający. W Kobiernicach kuchnia prowadzoną jest we własnym zarządzie — w Horodence wiktuje uczniów przedsiębiorca za opłatą 10 zł. od ucznia miesięcznie. Komisya lustracyjna oświadcza się za systemem żywienia przyjętym w szkole Kobiernickiej, a przemawiać zdaje się za tem i stan zdrowia uczniów najpomyślniejszy w tejże szkole remunerującej lekarza ryczałtem rocznym, która to okoliczność, jakkolwiekbądź, na zdrowotność wpływa.

W szkole Kobiernickiej połowa dnia każdego przeznaczoną jest na zajęcia praktyczne, druga dnia połowa oraz wieczory i ranki na naukę, obsługę zwierząt domowych i utrzymanie zakładu w porządku. W Horodence, na teoretyczną naukę od 15. Kwietnia po 15. Czerwca przeznaczono dni dwa, od 15. Listopada po 15. Kwietnia dni cztery w tygodniu, resztę zaś czasu poświęcano praktyce, używając uczniów do wszelkich prac ręcznych na folwarku w Horodence. Jesienią mianowicie, obsługa przy maszynach, ogród, pole doświadczalne, urządzenie dziedzińca; zimą, młocka, obsługa w krowiarni, stajni, wołowni, owczarni, chlewie i gorzelni wymaganą była. Jakkolwiek odmiennym wielce rozkład czasu nauki tak teoretycznej jako i praktycznej w obu pomienionych zakładach, — trudno zaiste orzec, który z systemów właściwszym. Należałoby wszakże zdaniem Komisyi w głównych, zasadniczych choćby tylko podwalinach planu naukowego i wychowawczego przeprowadzić ujednostajnienie wszystkie szkoły rolnicze niższe, zarówno obowiązujące.

Stałe obsadzenie posady Dyrektora w średniej szkole rolniczej czernichowskiej uskutecznić się nie dało, a to dla braku zawodowego, wymogom statutu szkoły odpowiedniego kandydata. Kierownikiem tymczasowym począwszy od chwili ponownego otwarcia szkoły, jest Dr. Saturnin Jakubowski. W r. 1885/6. ogólna liczba uczniów wynosiła 55, z których 23 przyjęto już w pierwszem półroczu 1885. bezpośrednio po nastąpionej sanacyi zakładu. Stypendystów wśród tychże było 19.

Wobec oświadczenia kuratoryi zakładu a niemniej i opinii krakowskiego komitetu rolniczego, jako Czernichów jest miejscem najodpowiedniejszem dla szkoły ogrodniczej — zmuszonym ujrzał się Wydział krajowy zaniechać projekta przesiedlenia tejże szkoły bądź do Tarnowa, bądź też w inne odpowiednie miejsce. Komisya lustracyjna, jakkolwiek życzeniu wyrażonemu przez dwa tak poważne i kompetentne organa nie chciałaby się sprzeciwić, pozostawienia szkoły ogrodniczej w Czernichowie nadal Wysokiemu Sejmowi doradzać nie może.

Zawarte w sprawozdaniu Dyrekcyi Zakładu słowa „płytkość gleby i suchość położenia udawanie się wielu drzew i krzewów czynią niemożliwem“ a dalej „z powodu trudności jakie sama gleba nasuwa, nie mogła być dotąd założoną kollekcya najważniejszych drzew i krzewów“ — ilustracyą najlepszą.

W Tarnowie istnieje szkoła ogrodnicza, posiadająca wszelką racyę bytu; do niej więc przyłączyć należy owych sześciu uczniów uczęszczających do szkoły Czernichowskiej, wymagającej nowych inwestycyi. Wątpić nie należy, iż co się tyczy przeniesienia państwowej subwencyi, c. k. Rząd oporu stawiać nie będzie. Kosztorys projektowanej rekonstrukcyi dachu na budynku szkolnym, wydaje się Komisyi lustracyjnej być nieco przesadzonym, zarówno jako i kosztorys

osuszenia mieszkalnego budynku pp. profesorów. Podwyższenie pensyi instruktorowi-ogrodnikowi o 200 zł. wobec pobieranej aż nazbyt wysokiej płacy 860 zł. sądzimy, iż względami konieczności usprawiedliwić się nie da. Zważywszy na położenie Czernichowa i gatunek gleby, poczytuje Komisya za nazbyt nizki czynsz pobierany dotychczas z $24^1/_2$ morgowej parceli „na Kłokoczynie“ a nadto sądzi, iż czynsz z 72 morgowej przestrzeni uprawianej wikliną koszykarską znacznemu uledzby winien podwyższeniu. Wyrażone w znakomicie opracowanem sprawozdaniu Dyrekcyi życzenie, dotyczące urządzenia w Zakładzie: łazienki, sali rekreacyjnej i gimnastycznej, popieramy chętnie. Poczytujemy również za uzasadnione twierdzenie, iż dla internatu ustanowionem być winien stały nadzorca, dyżurem wyłącznie zajęty.

Dyrekcya szkoły wyższej w Dublanach, nie przedłożyła sprawozdania z czynności za rok ubiegły — która to okoliczność utrudnia wielce zadanie Komisyi lustracyjnej. Budowa gmachu szkolnego wykończoną o tyle została, iż z wiosną translokacya nastąpić będzie mogła. Pospieszano zdaniem Komisyi zbytecznie, z otynkowaniem murów zewnętrznych. Budowę domu dyrektorskiego, wbrew zasadzie i uzusowi, miasto obrać utartą drogę konkursu, oddano w przedsiębiorstwo p. dyrektorowi zakładu. Pokrycie dachu gontem, nader zwłaszcza krótkim i cienkim poczytuje Komisya za rzecz niestosowną narażającą fundusz krajowy na ustawiczne wydatki Należało raczej zawczasu w cegielniach zakładu przygotować dachówkę, której bądź co bądź pod względem trwałości a nawet taniości żaden inny materyał dachowy zastąpić nie zdoła. Sporządzony z polecenia Wydziału krajowego kosztorys na roboty dodatkowe przy gmachu szkolnym, mógłby zdaniem Komisyi, znacznemu uledz obcięciu. Z chwilą przeniesienia szkoły wyższej do nowego gmachu, pozostanie do dyspozycyi budynek szkolny dotychczasowy, bardzo obszerny i wygodny, zdaniem atoli dyrekcyi tak zdezelowany, iż wydatek znaczny poniesiony w razie danym na adaptacyą takowego dla pomieszczenia profesorów i administratora folwarku, dozwoliłby korzystać z budynku lat dwa lub trzy jedynie.

Komisya lustracyjna, zwiedziwszy wszystkie ubikacye budynku, z zewnętrznego przedstawienia się takowych nie mogła wnosić a nawet przypuszczać, by zachodziła rzeczywista potrzeba wydania kwoty większej nad paręset złr., wrazie adaptacyi budynek na lokale.

Na projekt przeniesienia izb wykładowych szkoły parobków (mieszczących się obecnie w suterenach nizkich i wilgotnych) do dwóch przestronnych sal parterowych, zarówno jak i na przeznaczenie czterech lub pięciu ubikacyi starej szkoły wyższej na sypialnie dla parobków, — jak najżyczliwiej zapatruje się Komisya. Po strąceniu powyższych ubikacyi pozostaje do dyspozycyi w starym szkoły wyższej lokalu, sal większych i mniejszych, ogółem 16, a nadto, jako opróżnionemi dysponować można, budynkiem zamieszkałym dotychczas przez dyrektora zakładu i budynkiem stojącym na folwarku, mieszczącym obecnie salę wykładową i sypialnie parobków.

Oba te budynki z pozoru bardzo przyzwoicie wyglądające, zawierają w sobie kilkanaście pokoi wysokich, których ściany atoli zdaniem Dyrekcyi od grzyba nadwerężone. Czyli tak jest w istocie niepodobna było Komisyi sprawdzić na razie, gdyż dla oka jakkolwiek przenikliwego ślady tej choroby drzewa dostrzegalnemi nie były. Dla stwierdzenia zaś faktu nie małej wagi, gdyż rozstrzygającego o potrzebie budowy domu dla administratora, a w ślad za tem i innych budynków, należałoby delegować komisyą ad hoc wybranej, przydzieliwszy tejże cieślę i murarza jako ludzi fachowych bez pomocy których należyte zbadanie jest niemożebnem. Zamieszczona w sprawozdaniu Wydziału krajowego wzmianka o konieczności podwyższenia relutum pobieranego przez profesorów szkoły Dublańskiej, otwiera pole do dyskusyi, dla której zbyt ciasnemi ramy niniejszego sprawozdania, — ograniczymy się przeto jedynie na podaniu cyfr. Pensya p. Dyrektora zakładu wraz z dodatkami wynosi z górą 3.000 złr. — pensye profesorskie przenoszą 2.000 złr.

W razie iżby odpadły dodatki wypływające ze szkoły parobków, dochód p. Dyrektora zmniejszy się o 400 złr., pensye zaś pp. profesorów o 200 złr. pobieranych tymczasowo z zastępstwa nauczyciela fachowego. Nadto otrzymują pp. profesorowie odpowiednie z kilku pokoi

złożone pomieszkanie i korzystają z możności tańszego zaopatrzenia się w mleczywo, warzywa itp. na miejscu produkowane spiżarniane zasoby. Nie idzie za tem, byśmy apodyktycznie twierdzić mieli, jakoby los ich godnym był pozazdroszczenia, jednakowoż uwzględniając stan finansowy kraju, uważamy pobierane obecnie pensye za wystarczające na razie.

Pomyślny wynik próby przedsięwziętej z Dublańskim torfem skłania wreszcie Wydział krajowy do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi projektu racyonalnej eksploatacyi tego materyału opałowego. Komisya lustracyjna w sprawozdaniach swych z ubiegłych lat trzech z naciskiem zaznaczała, iż eksploatacya torfu winna stać się głównym źródłem dochodu z folwarku, jeżeli notabene, prócz cegiełek na opał przydatnych i kompostów, poleconą zostanie fabrykacya proszku odwaniającego, o preparowaniu którego Komisya lustracyjna w zeszłorocznem swem sprawozdaniu wspomina. Zwołana przez Wydział krajowy ankieta oświadczyła się za budową postępowej gorzelni urządzonej odpowiednio do systemów najnowszych i wedle planów przedłożonych w roku ubiegłym Wysokiemu Sejmowi. Komisya lustracyjna sądziłaby jednak, iż kwestyę budowy należy jeszcze do lat da Bóg lepszych odroczyć, — zapewnić się poprzód o skuteczności drenów, które, jeżeli starannie założonemi zostały, winny wzmódz znacznie słabą obecnie produkcyę ziemniaków i zboża. Spodziewać się należy, iż kwoty uchwalane od lat kilku na inwestycye meljoracyjne zmarnowanemi nie będą, a dochody folwarczne w najbliższych już latach podwojonemi co najmniej zostaną. Obecnie, gospodarstwo ściśle rzeczy biorąc, jakkolwiek do potrzeb szkoły bynajmniej nie zastosowane, wykazuje mniej więcej stały niedobór. Niedoboru tego sądzimy, iż poniekąd przyczyną jest anormalny stosunek administracyi względem folwarku. P. Pańkowski, będący Zarządcą folwarku a zarazem profesorem w szkole wyższej i niższej, trzyma dzierżawą sąsiadujące z Dublanami, o $^3/_4$ mili odległe dobra Malechów i wraz z rodziną tamże stale zamieszkuje. Okoliczność tę, sądziła Komisya iż należy podnieść, zwłaszcza gdy p. Pańkowski o pożyczkę 2.500 złr. do Sejmu się zgłosił a pożyczka mimo opozycyi referenta niniejszego sprawozdania komisyi większością głosów uchwaloną została. Obora, jak to corocznie w sprawozdaniach podnosimy, pozostawia wiele bardzo do życzenia — nie pojmujemy zatem przyczyny, dla której kwota 1 000 złr., rok rocznie budżet szkoły wyższej tytułem ryczałtowej remuneracyi za zastosowanie inwentarza do potrzeb szkoły na rzecz folwarku obciąża. Przeczymy, by inwentarz tak co do krów jako i koni, świń lub owiec wreszcie, zastosowanym był do potrzeb demonstracyjnych — zastosowanym został wyłącznie choć błędnie jak trzechletnie pouczyło doświadczenie, do natury terenu i paszy lokalnej.

Dochód z propinacyi, jakkolwiek potrojoną została liczba konsumentów, z dawien dawna nie ulega zmianie, — dochód zaś z młyna malał ustawicznie, póki z rubryki preliminowanych na rok 1887. dochodów nie ulotnił się zupełnie. Wątpliwości ulegać atoli nie może, iż prosperować musiały młyn i propinacya w dwuletnim okresie czasu, objętym budową gmachów ściągających do Dublan moc dobrze płatnych wyrobników. Jakkolwiek konserwatyzmu otwarci zwolennicy, radzibyśmy ku przewrotowi dążyć jak najszybciej, gdy w budżecie rubryka rozchodów przeważa.

Pole doświadczalne skutkiem zajęcia przeważnej tegoż części pod budowę szkoły, do półmorgowej nieomal przestrzeni zredukowanem zostało. Naleganiom zeszłorocznym Komisyi stało się o tyle zadosyć, iż jakkolwiek przestrzeń zbyt małą, różnego gatunku ziarnem, trawami i kartoflami w celach demonstracyjnych po latach kilku przerwy obsadzono i obsiano. Brak odpowiedniej szopy dla przechowywania sporej liczby droższych demonstracyjnych narzędzi rolniczych, jest zdaniem Dyrekcyi przyczyną składania takowych na jedną wielką kupę lub pozostawienia pod gołem niebem bez względu na słotę i operacyą słońca. Niedogodność tę koniecznie usunąć należy czy to przybraniem jednej z sąsiednich wozowni folwarcznych, czy przystawieniem szopy o murowanych słupach o ścianach forsztowych.

O Dublańskiej szkole parobków przemilcza sprawozdanie, gdyż jakkolwiek uznaję słuszność motywów i wywodów, które skłoniły były sprawozdawcę do obszerniejszego nieco trakto-

wania poruszonej przezeń w Izbie kwestyi rozłączenia szkoły niższej od wyższej, Komisya sprawy tej drażliwej poruszać, a tem mniej załatwiać nie pragnie.

W sprawie reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy lnu oraz roślin włóknistych w Gródku, rokowania z c. k. Rządem są w toku.

Uchwalona na zeszłorocznej sesyi sejmowej zmiana statutu krajowego średniej szkoły gospodarstwa leśnego przez Ministeryum rolnictwa zatwierdzoną została. Ciało nauczycielskie składa się obecnie z dwóch profesorów, adjunkta i pięciu docentów, miejsce zaś trzeciego profesora nie zostało obsadzonem. Na sprawienie modelów dla inżynieryi leśnej udzielił Wydział krajowy kwotę 200 zł. Biblioteka szkolna liczy już obenie dzieł 1.314. Uczniów uczęszczało do szkoły w roku 1885/6 31. Z tej liczby 14 pobierało stypendya, ośmiu zaś zapomogę. Sześciu uczniów zdało egzamin państwowy. Zalesienie wydm piasczystych i zapiasczonych pastwisk, na na który to cel Wysoki Sejm począwszy od roku 1878. uchwalił był dotychczas wydatek 17.450 zł., następujący przedstawia rezultat: Po koniec roku 1886. zalesiono w czterech okręgach na terytoryum sześciu powiatów 2.627 morgów, pozostaje zaś do zalesienia (wedle opinii c. k. inspektoratu lasowego) 3.452 morgów w powyżej wzmiankowanych powiatach i okręgach. Dla uzupełnienia robót powyższych potrzebną jeszcze będzie dalsza dotacya około 12 tysięcy zł. Ludność zachowywująca się początkowo odpornie i wrogo w obec zalesień dotyczących nieużytków i pastwisk, zgłasza się już obecnie sama do inspektoratu lasowego i niejednokrotnie zdarzają się wypadki podjęcia roboty na własną rękę.

Z rozmiarów niniejszego sprawozdania i liczby poruszonych w niem działów, zechce Wysoki Sejm powziąć wyobrażenie o ogromie pracy i wielkości zadania szefa departamentu II. Że nie wszystkie działy równą zdoła on otoczyć opieką, że niejeden brak możnaby wytknąć i przytoczyć, — pewnikiem wynikającym z samej natury rzeczy. Jakkolwiek szef Departamentu II. należy do rzędu najzdolniejszych i najbystrzejszych niezaprzeczenie członków Reprezentacyi kraju — niepodobna wymagać, by podołał pracy, wnikał w szczegóły tylu i tak różnorodnych działów. Kwestye zaś dotyczące melioracyi a zwłaszcza szkół fachowych i rolniczych, nie powinny i nie mogą być rozstrzyganemi z za zielonego biurowego stolika, na podstawie mylnych a może i tendencyjnych raportów podwładnych urzędników.

Komisya przeto wnosi:

Wysoki Sejm poddaje pod rozwagę JW. Marszałka kraju, czyby celem przeprowadzenia słuszniejszego rozkładu prac biurowych nie należało przydzielić niektórych działów załatwianych w Departamencie II. innym mniej obciążonym Departamentom Wydziału krajowego.

Przewodniczący:
Mochnacki *w. r.*

Sprawozdawca:
C. Lasocki *w. r.*

Departament III.

Szef Departamentu: Członek Wydziału krajowego Oktaw z Siemuszowy Pietruski.

Sprawy Departamentowi III stale do załatwienia przydzielone rozpadają się na następujące grupy:

I) Sprawy publicznego oświecenia;

II) Sprawy kościelne w obszerniejszem znaczeniu, jak patronatu, konkurencyi kościelnej i t. d.

III) Sprawy dotyczące zabytków sztuki, konserwacyi pomników historycznych, archiwów aktów grodzkich i ziemskich, tudzież wydawnictwa tych aktów;

IV) Zarząd majątkiem stypendyjnym i rozdawnictwo stypendyów;

V) Sprawy teatrów polskich we Lwowie i Krakowie, niemniej teatru ruskiego pod zarządem „Ruskiej Besidy“ zostającego;

VI) Nadzór zakładu narodowego im. Ossolińskich, instytutu fundacyi śp. Stanisława hr. Skarbka i fundacyi Anny Sternsztyn-Helclowej.

VII) Sprawy osobiste urzędników Wydziału krajowego oddziału konceptowego, rachunkowego i manipulacyjnego; jako też zwierzchnia dyrekcya oddziału manipulacyjnego.

Szef tego Departamentu jest również zastępcą Marszałka w Wydziale krajowym.

Czynność lustracyjna spraw III Departamentu jest wdzięczną pracą; a sprawozdanie z jej dokonania tem łatwiejsze, im mniej odbiedz możemy do sprawozdań poprzednich komisyj lustracyjnych, które nie szczędziły już tylekroć pochlebnego ucznia Wydziałowi krajowemu za czynność Departamentu III.

Tegoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego ze swych czynności zawiera sprawozdanie z III departamentu z wzorową ścisłością wygotowane na str. 83-164 dające podląd na różnorodne i liczne prace tego biura. Badając akta nietylko spraw w sprawozdaniu wymienionych, ale też nie podniesionych w niem z powodu, iż są natury ściśle administracyjnej bez ogólniejszego znaczenia, Komisya lustracyjna powzięła przekonanie, iż, Departament III. pozostał wiernym swojej tradycyi, a nawet, jak to poniżej n. p. przy aktywowaniu fundacyi stypendyjnej Barczewskiego wykażemy, krajowi się na nowo i dobrze zasłużył.

Nie chcąc powtarzać tego, co już ze sprawozdania Wydziału krajowego Wysokiemu Sejmowi wiadomem, ogranicza się Komisya lustracyjna jedynie do podniesienia tych spraw, które, czy to z powodu ogólniejszej doniosłości, czy też z powodu nastręczających się jej do zaznaczenia uwag omówione być powinne.

Przyjmując porządek przedstawienia rzeczy, jakiego Wydział krajowy w sprawozdaniu z czynności tego Departamentu się trzymał, Komisya lustracyjna zauważa, co następuje:

1. W sprawach przekazanych Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm uchwałami z dnia 12. 19 i 23. Stycznia 1886. zastosował się Wydział krajowy w zupełności do woli Wyso-

kiego Sejmu. Z wniosku posła Małeckiego (t. zw. utrakwistycznego) zdał osobno sprawę; dwie drugie sprawy nie przeszły jeszcze swych studyów przygotowawczych; sprawa reformy ustaw szkolnych jest obecnie przedmiotem narad w umyślnie w tym celu złożonej ankiecie.

2. Wydział krajowy, tak zawsze czujny, by niczego nie uronić z praw, na których straży postawiła go wola Wysokiego Sejmu, widział się zmuszonym w tym roku stanąć w obronie praw funduszu szkolnego, z którego pokryto koszta likwidacyi funduszów szkolnych okręgowych. Zażalenie, jakie w tym przedmiocie wniósł Wydział krajowy przed Trybunał administracyjny, jest prawdziwie świetną obroną ustaw krajowych w obec nieprzychylnej interpretacyi dla krajowego funduszu szkolnego. Życząc pomyślnego wyniku, podwójnie życzymy Wydziałowi krajowemu, aby nigdy więcej nie miał powodu uciekania się do Trybunału przeciw c. k. Rządowi.

3. Życzenie Wysokiego Sejmu wyrażone przy rozprawie nad rubryką VII. preliminarza funduszów krajowych na rok 1886., iżby przy szkole sztuk pięknych w Krakowie utworzono oddział rzeźby w granicach wyższej monumentalnej nauki rzeźbiarstwa, było przedmiotem kilkakrotnej korespondencyi z c. k. Namiestnictwem, które przed kilku dniami dało odpowiedź, acz sprawę nie finalizującą, zawsze jednak życzeniu Wysokiego Sejmu przychylną.

4. Co do sprawy chajderów poruszonej przez Wysoki Sejm rezolucjami do c. k. Rządu z dnia 9. Września 1884., otrzymał Wydział krajowy obszerną i motywowaną odpowiedź, którą w sprawozdaniu w całej osnowie umieścił. W tej mierze Komisya lustracyjna przedkłada Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia rezolucję, iżby c. k. Rząd ile możności ograniczył wydawanie koncesyj na tworzenie szkół talmudycznych.

5. W sprawie funduszu szkolnego rozwinął Wydział krajowy energiczną działalność, której obrazem jest poważna ilość pism i urgensów do c. k. Rady szk. kr. i c. k. Rad szkolnych okręgowych. Tym zabiegom Wydziału krajowego zawdzięczyć należy, że kiedy w roku 1884 uiszczono na poczet należytości funduszowi szkolnemu krajowemu kwotę 4.811 zł., Rady szkolne okręgowe przynaglone tymi urgensami w r. 1885 uiściły kwotę 176.038 zł; po koniec Sierpnia 1886 zaś wpłynęło 83.568 zł. a. w.

6. Administracya funduszu szkół ludowych z r. 1872 była bez zarzutu. Komisya lustracyjna wyraża życzenie, iżby na przyszłość tak przy udzieleniu gminom bezzwrotnych zasiłków na budowę szkół jak i pożyczek bezprocentowych zawiadomiono odnośne Rady powiatowe o tem, które gminy i w jakiej wysokości otrzymały zasiłki lub pożyczki. Przy tej sposobności przypominamy Wydziałowi krajowemu obowiązek czuwania nad tem, aby gminy nie rujnowały się stawianiem kosztownych budynków szkolnych; doszło bowiem do wiadomości Komisyi, iż niektóre c. k. Rady szkolne okręgowe wprost narzucają gminom plany i kosztorysy. Należałoby takowe wprzód komunikować Wydziałom powiatowym do objawienia zdania, czy finansy pewnej gminy wytrzymają preliminowaną kwotę kosztów.

7. Z prawdziwem zadowolnieniem podnosi Komisya opiekę Wydziału krajowego nad sprawami dotyczącemi konserwacyi zabytków sztuki i pomników historycznych w kraju. Działalność Wydziału krajowego około reformy urzędów konserwatorskich w naszym kraju, jako też w szczególności jeszcze nad zachowaniem starodawnych zabytków opactwa Tynieckiego i gotyckiego kościoła farnego w Bieczu, zasługuje na wszelkie ze strony Komisyi lustracyjnej uznanie. Nie tylko bowiem narodowe, lecz i estetyczne względy czynią nam pomniki te drogiemi, i dla tego uczynić należy wszystko, co można, aby je od ostatecznej ocalić ruiny. Z tych powodów Komisya lustracyjna przedkłada Wysokiej Izbie umieszczoną na końcu niniejszego sprawozdania rezolucję II.

8. Komisya lustracyjna pochwala energiczne zarządzenie Wydziału krajowego w sprawie lustracyi majątków do fundacyi zakładu im. Ossolińskich należących, i może tylko wezwać do wytrwania na zajętem w obec kuratora tej fundacyi stanowisku bezwzględnego dozoru majątków publicznych. Jakkolwiek stan majątków tej fundacyi jest opłakany, Komisya mimo to nie może przemilczeć uwagi, że szczupła renta, jaka na rzecz zakładu we Lwowie 6.000 zł. na ogromnych obszarem majątkach tych cięży przy najbardziej opłakanym ich zarządzie może być zabezpieczoną i zabezpieczoną być winna koniecznie.

9. W przeszłorocznem swem sprawozdaniu wyraziła komisya lustracyjna życzenie, ażeby Wydział krajowy odstępywał Radom powiatowym na ich żądanie za połowę ceny, o ile zapas starczy, leżące obecnie bezużytecznie na składzie księgi wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich. Jakkolwiek życzenie to spotkało się z życzliwą gotowością ze strony Wydziału krajowego, jednak nie korzystano dotąd z oferty tych skarbów przeszłości, gdyż Rady powiatowe o możności ich nabycia wiadomości nie miały. Należy o tem postanowieniu zawiadomić Rady powiatowe okólnikiem.

10. Przy sprawozdaniu o stanie fundacyi hr. Stanisława Skarbka komisya lustracyjna spostrzegła, że nie ma tam podanego sprawozdania ze stanu zakładu Drohowyzkiego. Przekonaliśmy się z aktów, iż pochodzi to ztąd, że kuratorya fundacyi nie nadesłała dość wcześnie tego sprawozdania. Dla tego komisya lustracyjna wyraża życzenie, iżby na przyszłość Wydział krajowy starał się otrzymywać bezpośrednio po zamknięciu roku szkolnego sprawozdanie o Drohowyzkim zakładzie sierót i starców.

11. Najpiękniejszym pomnikiem działalności Wydziału krajowego w III. Departamencie jest administracya funduszów stypendyjnych i czynność ich rozdawnictwa. Ofiarność publiczna z całem zaufaniem składa ogromne sumy do dyspozycyi Wydziału krajowego; a istotną przyczyną tego zaufania jest wzorowa gospodarka tymi funduszami i sumienne aż do skrupulatności posunięte rozdawnictwo stypendyów.

Z prawdziwem uznaniem podnosi komisya wprowadzenie w życie wielkiej, a dla młodzieży wielce ważnej fundacyi Probusa Samson-Barczewskiego. Komisyi nie tajne są trudności, z jakiemi wprowadzenie to było połączonem. Z przeglądnięcia odnośnych aktów powzięła ona wiadomość, jak wątpliwem było zatrzymanie funduszów ś. p. Barczewskiego w kraju i z jakim wysiłkiem uzyskać to było można, Tylko dzięki najenergiczniejszej interwencyi Wydziału krajowego, skrzętnej pracy jego syndyka dr. Stanisława Bielińskiego przy zupełnie przychylnem poparciu c. k. władz rządowych udało się wzbogacić fundusze stypendyjne o sumę 238.549 zł. w. a. Podobnież i sposób, w jaki Wydział krajowy sprawy tej fundacyi urządził, wydaje się Komisyi lustracyjnej szczęśliwie obmyślany. Tak postanowienie listów fundacyjnych zastrzegające stypendya w pierwszym rzędzie uczniom oddającym się badaniom naukowym w seminaryach naukowych lub specyalnych zakładach naukowych w Uniwersytecie, jako też dalsze pobieranie stypendyów po ukończeniu nauk w Uniwersytecie, umożliwiające stypendystom przygotowanie się do doktoratu, a później habilitacyi z pewnego przedmiotu jest zdaniem Komisyi lustracyjnej myślą tak trafną i w naszych stosunkach tak pożyteczną, że z przyjemnością powinszować jej można Wydziałowi krajowemu.

Fundusze stypendyjne posiadają ogółem:

w effektach	2,603.685 zł.
w dobrach i realnościach	149.521 „
w należytościach czynnych	237.272 „
Razem . . .	2,990.478 zł.
a gdy w roku 1885. wynosiły kwotę . .	2,737.210 „
zatem wzmogły się o . . .	253.268 zł.

Oprócz tego przydzielone są do tego departamentu fundacye dobroczynne, naukowe i pomnikowe tak, że effekta III. Departamentowi przydzielone, wynoszą ogółem kwotę . . . 4.900.211 zł.

ponieważ w roku zeszłym wynosiły tylko .	4,561.681 „
przeto wzmogły się o . . .	338.530 zł.

W skutek ogłoszonych konkursów z początkiem roku szkolnego 1885/6. na stypendya, których zarząd należy do Wydziału krajowego, wpłynęło w ogóle podań 1.354, a to

z zakładów naukowych męzkich . . 1.303
a „ „ żeńskich . . 51

Z ogólnej sumy podań wniesionych przez uczniów zakładów męzkich, było:

podań uczniów wydziału prawa 262
„ „ „ filozoficznego 69
„ „ „ medycznego 80
„ „ wyższych szkół technicznych 42
„ „ szkoły sztuk pięknych 5
„ „ szkół gimnazyalnych 690
„ „ „ realnych 51
„ „ „ ludowych 84
„ „ „ rolniczych 11
„ „ innych szkół specyalnych 9

kandydatów, którzy tych 1.303 podań wnieśli, było 1.019, a że w niektórych z tych podań przedstawili kandydaci ewentualne prozby o nadanie stypendyów z kilku fundacyj, tedy wskutek tego zawierały te podania 1.978 próśb.

Jedno z rozpisanych konkursem stypendyów, mianowicie z zapisu Bazylego Lewickiego, przeznaczone dla uczniów należących do rodziny fundatora, nie mogło być nadane dla braku należycie ukwalifikowanych kandydatów.

12. W sprawozdaniach swych z roku 1883 i 1884. zwracała komisya lustracyjna z powodów tamże bliżej wyłuszczonych uwagę Wydziału krajowego, by opróżnione posady systemizowane urzędników konceptowych były obsadzane. Urzędników konceptowych według etatu jest 19, 2 radców, 6 sekretarzy, 7 koncepistów, 2 adjunktów i 2 asystentów. Obecnie wakuje 1 posada sekretarza i 2 posad koncepistów, natomiast Wydział krajowy zamianował extra statum 3 adjunktów i 2 asystentów. Gdy czynności Wydziału krajowego stale się mnożą, zastanowićby się wypadało, czy nie należałoby zostających już urzędników extra statum systemizować i tym spobem etat urzędników konceptowych pomnożyć o 3 adjunktów i 2 asystentów i czy nie należałoby bezzwłocznie obsadzić wakujących od kilku lat posad, 1 sekretarza i 2 koncepistów.

Siły pracownicze III. Departamentu składają się z 1 koncepisty, 2 asystentów i 1 sekretarza, który jednak od 6 miesięcy pełni służbę w innem biurze.

Kończąc uprasza komisya lustracyjna:

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do wiadomości i uchwalić dołączone rezolucye:

Rezolucya I.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby ile możności ograniczył wydawanie koncesyj na tworzenie szkół talmudycznych, a natomiast spowodował zaprowadzenie w szkołach ludowych, do których młodzież izraelicka w większej ilości uczęszcza, nauki języka hebrajskiego i religii mojżeszowej dla tej młodzieży.

Rezolucya II.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, iżby przystąpił do odrestaurowania kościoła pobenedyktyńskiego w Tyńcu i przylegającego doń zabudowania poklasztornego.

Rezolucya III.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, iżby wyjednał wstawienie w budżecie państwowym na rok 1887 odpowiedniej subwencyi dla szkoły muzycznej w Krakowie; w przeciwnym bowiem razie Sejm poleci Wydziałowi krajowemu zaniechać wypłaty na ręce c. k. Namiestnictwa dotychczasowej dotacyi dla tej szkoły.

Przewodniczący:
J. Mochnacki w. r.

Sprawozdawca:
Ks. Sawa w. r.

Departament IV.

Szef departamentu: Członek Wydziału krajowego Władysław hr. Badeni.

Jak lat poprzednich, tak i teraz, Komisya lustracyjna, rozpatrując się w czynnościach biura Departamentu IV. znalazła wszędzie porządek, szybkość w działaniu i sprężystość w załatwianiu spraw bieżących, jak i w wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu.

Szczegółowych porównań kwot preliminowanych z rzeczywistemi wydatkami Komisya nie przedkłada, te bowiem wchodzą w zakres Komisyi budżetowej.

Równie nie wylicza wszystkich spraw wchodzących w zakres czynności departamentu IV., a objętych sprawozdaniem Wydziału krajowego na rok 1886, które tak pod względem wyjaśnienia i dowodów jest wyczerpujące, że powtarzać takowe, byłoby zbytecznem.

Podnoszą się tylko sprawy ważniejsze, które potrzebują pewnego dopełnienia wyjaśnień lub polecenia ich Wysokiemu Sejmowi lub Wydziałowi krajowemu.

Tak co do sprawy uregulowania poboru szutru z rzek publicznych, gdy c. k. Namiestnictwo oznajmiło w odezwie z dnia 27. Lipca 1886, że uregulowanie prawa tego nie da się uskutecznić, ponieważ ścisłe określenie łożysk rzek nieuregulowanych i oznaczenie średniego stanu wody na podstawie obowiązującej ustawy wodnej, w drodze administracyjnej, jest niemożliwe. Wskutek tego Wydział krajowy odniósł się do c. k. Namiestnictwa, by dla poboru szutru dla dróg państwowych, jak Wydział krajowy dla dróg krajowych, ułożyli ustawę do uregulowania łożysk rzek dotychczas nieuregulowanych, która by unormowała prawny stosunek do poboru szutru z rzek do teraz nieuregulowanych.

Polecenie Wysokiego Sejmu co do przeprowadzenia wyczerpujących studyów nad modyfikacyą dotychczasowych w kraju naszym obowiązujących taryf różniczkowych, dane na posiedzeniu 20. Stycznia 1886. Wydziałowi krajowemu jest spełnione, a studya fachowe Antoniego Donimirskiego są już w rękach Komisyi kolejowej.

Sprawa budowy kolei z Tarnopola w kierunku południowym, która jeszcze w r. 1884 przedstawioną została c. k. Ministerstwu handlu, załatwioną już została nie według życzeń starających się odpowiedzią dto 17. Listopada 1886 l. 11477.

W sprawozdaniu o preliminarzu drogowym na r. 1886, przedłożonym przez Wydział krajowy, zwróciła Komisya budżetowa uwagę Wydziału krajowego na możność obniżenia kosztu utrzymania dróg krajowych zapytując, czy by się nie dała zmniejszyć ilość kamienia na konserwacyę tam, gdzie na dawno zbudowanych drogach pokład jest o tyle ustalony, że dalszego wzmocnienia nie potrzebuje, powtóre czy obniżenie dochodu z myt wskazuje na fakt, że frekwencya się zmniejszyła, i mniej się droga dezoluje i tem samem mniejszej potrzebuje konserwacyi. Dalej sprawozdawca Komisyi budżetowej podniósł zarzut, że koszt utrzymania kilometra drogi wzrastać ma nieproporcyonalnie, i tem bardziej ma być rażącym, że jak ze zestawienia przeciętnych cen kamienia z lat 10 przekonał się, że z każdym rokiem cyfra kosztu się zniża, więc i cena kamie-

nia jest mniejszą, a to z powodu lepszej komunikacyi przy wzrastających drogach powiatowych i gminnych.

Podobne uwagi i te pewne wątpliwości i zarzuty, podniesione przez sprawozdawcę Komisyi budżetowej źle wpłynąc mogą na zaufanie tak Wysokiego Sejmu jak i podatkujących do administracyi drogowej, która do tego nie dała powodu. Komisya lustracyjna nie mogła ich pominąć milczeniem, i z całą uwagą przeglądnęła podane jej zestawienia buchalteryczne, które zgodne znalazła z wykazami i cyframi w sprawozdaniu na r. 1886/7 przez Wydział krajowy przedłożonemi. I tak co do możliwej oszczędności szutru na drogach dawnych, które odebrane były w najgorszym stanie przez 5 lat niekonserwowane, potrzebowały wielkiego uzupełnienia, a nie wszystek fundusz na konserwacyę przeznaczony obracany był ku temu, bo pilniejsze były roboty rekonstrukcyi lub mostów, dla tego jak graficzne dochodzenia przekonały i świadczy załączona w sprawozdaniu i zweryfikowana przez Komisyę lustracyjną tabela, że do $^2/_3$ potrzebnej grubości pokładu potrzebna jeszcze $^1/_3$, by pokład mógł 20 cm. trzymać.

Co się tyczy zmniejszonego dochodu z myta, które dowodzi zmniejszonej frekwencyi, zatem mniejszego zużywania pokładu kamiennego i ztąd mniejszych kosztów na konserwacyę — ta w sprawozdaniu Wydziału krajowego tak wyczerpująco wyłożona cyframi i przykładami stwierdzona, że nawet przy równoległych do kolei drogach nie wszędzie dochód mytniczy się zmniejszył, że zmniejszył się po większej części przy mostach, tam wreszcie gdzie dostawa do kolei była wolną od opłaty — i w ogólności nie można powiedzieć, że dochód z myta stale i ciągle się zmniejsza, w roku 1883. wynosił 231.770.78, w roku 1884. 229.575.35, w roku 1885. 229.951.01. Wnioski więc ze zmniejszenia takim fluktuaciom podległego dochodu mytniczego, nie dadzą pewnej miary do osądzenia wpływu na zniżenie kosztów konserwacyi.

Także co do zarzutu podniesionego, że koszta utrzymania kilometra drogi krajowej wzrastać mają nieproporcyonalnie do przybywających z budowy dróg nowych, gdy nadto cena szutru przy ułatwionej komunikacyi więc i tańszym transporcie, znacznie się miała zmniejszyć — zarzut ten w obec wykazanych cyfer buchalterycznych inaczej się przedstawia; według zamknięć rachunków przyjętych przez Wysoki Sejm za lata 1882. 1883. i 1884., koszt utrzymania jednego kilometra drogi krajowej bez służby administracyjnej wynosił w roku 1882. 266 zł. $14^1/_2$ ct. nie zaś 272 zł., w roku 1883. 270 zł. $49^1/_2$ ct. nie 277 zł., w roku 1884. 271 zł. 70 ct., nie 294 zł. jak podał sprawozdawca Komisyi budżetowej, według którego miał się podnieść koszt utrzymania kilometra drogi w roku 1883. o kwotę 5 zł., w roku 1884. o 17 zł., a w porównaniu z rokiem 1882. i 1884. nawet o 22 zł., porównanie jednak rzeczywistego wydatku wedle zamknięć rachunkowych wykazuje zwiększanie kosztu tego w roku 1883. tylko o kwotę 4 zł. 35 ct., w roku 1884. o 1 zł. $20^1/_2$, porównanie tylko wydatku roku 1882. z rokiem 1884. wykazuje zwiększenie kosztu kilometra o 5 zł. $55^1/_2$ ct. nie zaś o 22 zł. Wyjaśnienia tych pozycyj i przyczyn, które na nie wpływały, obszernie w sprawozdaniu przez Wydział krajowy wyłuszczone, równie jak i co do ceny szutru, które przy ułatwieniu transportu znacznie się miały zmniejszyć, w praktyce jednak inne wykazały rezultaty, bo kiedy cena jednego metra sześciennego kamienia wynosiła w roku 1873. na wszystkich drogach krajowych 2 zł. 36 ct., wynosiła w przecięciu w roku 1882. 1883. i 1884. 2 zł. 80. Uwzględniając i to, że zachodzi różnica między ceną kamienia użytego na drogach południowych, a drogach północnych, a obliczając osobno ceny jednego metra sześciennego na drogach południowych i osobno na północnych, wykaże się, że w roku 1873. na drogach południowych wynosiła ona 2 zł. 13 ct., a według przecięcia lat 1882., 1883., 1884., 2 zł. 28 ct., na drogach północnych wynosiła w roku 1873. 3 zł. 54 ct., a wedle przecięcia lat 1882., 1883., 1884., 3 zł. 97 ct. Drogi też północne wywierają znaczny wpływ na wysokość kosztów utrzymania wszystkich dróg krajowych.

Co do exkameracyj niektórych dróg krajowych i uznanie ich za powiatowe, co podniósł sprawozdawca Komisyi budżetowej, to Komisya podziela zdanie Wydziału krajowego, że administracya powiatowa przy niedostatecznych często siłach, krajowej nie zastąpi — by pozostały w zarządzie krajowym.

Poseł Kołomyjski na posiedzeniu sejmowem 22. Stycznia 1886. domaga się wyszczególnienia w preliminarzu drogowym wszelkich potrzeb dróg krajowych, łącznie z kosztami administracyjnemi — sprawa ta tylokrotnie podnoszona i omawiana po uzyskanem w końcu doświadczeniu spowodowała już w roku 1878 Komisyę lustracyjną do objawienia życzenia, by Wydział krajowy, zamiast preliminarza wydatków dla każdej drogi z osobna, przyjął za zasadę preliminowanie ryczałtowe kosztów na konserwacye dróg na podstawie przecięcia trzechletniego faktycznego kosztu utrzymania jednego kilometra opartego na zamknięciach rachunkowych trzech lat ostatnich, tylko dla dróg przez lat trzy jeszcze nie konserwowanych, o ile są już gotowe, na podstawie ich kosztorysów — taki sposób odpowiada normalnym stosunkom i potrzebom, taki był przez ostatnie Komisye lustracyjne polecany — i teraz Komisya nie może, jak tylko najmocniej zalecić.

Dalej twierdzi poseł Kołomyjski, że po odliczeniu kosztu szutru na utrzymanie dróg krajowych potrzebnego, koszt robót innych dochodzi do 50%, domaga się redukcyi kosztów tych robót, a chcąc dalej udowodnić, że drogi krajowe najdrożej są administrowane, porównywał ich koszt z kosztem utrzymania dróg rządowych Lecz jak w pierwszym przypadku koszt szutru wynosi 66·7%, koszt zaś innych robót 33·3% nie zaś 50%, w drugiem zaś liczby dowiodły, że koszta administracyjne łącznie z kosztami utrzymania dróg rządowych, wynoszą na 1 klm. 368 zł., gdy obliczony na podstawie wyniku zamknięcia rachunków z roku 1882. kilometr dróg krajowych wynosi 339 zł., a zatem mniej o 29 zł., z czego wypływa, że jak te, tak i wszystkie zarzuty wytoczone przeciw administracyi dróg krajowych były bezpodstawne, na błędnych polegały informacyach, a że w błąd wprowadzić mogły opinię publiczną co do gospodarki groszem krajowym, spowodowały Komisyę lustracyjną do zgłębienia wszystkich rachunków buchalterycznych, z której kontroli nabrała przeświadczenia o porządku w prowadzeniu rachunków jak i dokładnej zgodzie wszystkich pozycyj w wykazach buchalterycznych z wykazami zawartemi w sprawozdaniu Wydziału krajowego respectiwe Departamentu IV.

Od lat już kilku ciągnąca się sprawa o wyjednanie przyjęcia na etat państwowy czterech dróg wojskowych w zachodniej Galicyi, gdy ostateczna decyzya c. k. Namiestnictwa jeszcze nie nastąpiła, poleca się staraniom Wydziału krajowego i nadal, jak i innych podobnych dróg, które czysto charakter mają państwowy, by przejść mogły na etat państwowy.

Co do regulaminu o wykonywaniu nowelli do ustawy drogowej, i wydanej przez Wydział krajowy instrukcyi technicznej i rachunkowej, która w praktyce natrafiła na pewne trudności, której objawem były już pewne narady, Komisya lustracyjna była w możności przekonać się z oryginalnego projektu regulaminu drogowego wypracowanego przez departament IV. z którego wypływa, że Wydział krajowy nie przeoczył trudności na jakie wykonywanie wydanych na podstawie nowelli drogowej z dnia 7. Lipca 1885 instrukcyi w praktyce w wielu wypadkach natrafić może, i dla tego proponował w wypracowanym przez siebie projekcie regulaminu drogowego z dnia 26. Lutego 1886. l. 8.931, ażeby nowa ustawa drogowa, o ile przepisuje pewne czynności ewidencyjne potrzebne dla wykonywania tej ustawy, wprowadzoną była stopniowo, w miarę sił i środków rozporządzalnych.

Atoli c. k. Namiestnictwo, jak i w kilku innych ważnych a nawet zasadniczych punktach, jak co do dostarczenia materyału do mostów tak też i w tym względzie zmieniło projekt wypracowany przez Wydział krajowy regulaminu drogowego.

Wydział krajowy, który dopiero na kilka dni przed wejściem w życie nowej ustawy drogowej miał sposobność zapoznania się ze zmianami, jakie c. k. Namiestnictwo porobiło w jego projekcie udzielonym c. k. Namiestnictwu, zmuszony był przystać na zmiany poczynione dla osiągnięcia porozumienia z c. k. Namiestnictwem, zwłaszcza że już nie było czasu do rokowań dalszych w obec zbliżającego się terminu, w którym regulamin drogowy miał być ogłoszony w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, (udzielony projekt regulaminu c. k. Namiestnictwa przez Wydział krajowy 26. Listopada 1886. ostatecznie przyjęty 21. Września 1886. 30. Września ogłoszony).

Komisya lustracyjna nie wątpi, że jakkolwiek regulamin drogowy w brzmieniu w jakiem go wydało c. k. Prezydyum Namiestnictwa nie zawiera żadnego zastrzeżenia co do stopniowego wprowadzenia instrukcyj drogowych w miarę sił i środków rozporządzalnych, to jednak Wydział krajowy z mocy atrybucji przysługujących mu na mocy §. 25. ustawy drogowej z 7. Lipca 1885. D. u. 39. wyda do wszystkich Wydziałów powiatowych okólnik w duchu wyżej przytoczonego ustępu §. 47. projektu regulaminu drogowego z dnia 26. Lutego 1886.

§. 47. projektu regulaminu drogowego z dnia 26. Lutego 1886. brzmi:

Wydział krajowy wskaże o ile w powiatach jeszcze niedostatecznie przysposobionych do organicznej i systematycznej pracy, niektóre czynności ewidencyjne regulaminem przepisane mogłyby być na przedstawienie Reprezentacji powiatowej dokonywane stopniowo w miarę sił i środków przybywających.

Kiedy most w Jarosławiu uległ tak wielkiemu zniszczeniu wskutek zatoru drzewa spławowego powstałego z wadliwego sposobu spławiania, odniósł się był Wydział krajowy pod dniem 20. Lipca 1884. do c. k. Namiestnictwa w tej sprawie; Komisya lustracyjna kilkakrotnie od r. 1884. ponawiała rezulucyę do c. k. Rządu, która z powodu, że sprawozdania komisyi lustracyjnej nie przychodziły na porządek dzienny — do dziś zostaje bez odpowiedzi. Komisya lustacyjna z powodu, że okoliczności, które klęskę mostu w Jarosławiu spowodowały nie zmieniły się, a i niebezpieczeństwo to samo zostało, ponawia następującą rezolucję:

Rezolucya.

Wzywa się c. k. Rząd do przedsięwzięcia stosownych kroków, by ustawa policyi rzecznej poddaną była nowej rewizyi co do nowo wytwarzających się potrzeb, a nim to nastąpi, dotychczasowa ustawa policyi rzecznej ściśle była przestrzegana, a dotychczasowy wadliwy sposób spławiania drzewa, który naraża mosty na rzekach spławnych na zniszczenie lub zepsucie wzbronionym został.

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie niniejsze przyjąć do wiadomości — i uchwalić powyższą rezolucyę.

Przewodniczący i sprawozdawca:

J. Mochnacki w. r.

Departament V.

Szef Departamentu: Członek Wydziału kraj. Dr. Franciszek Hoszard.

Wysoki Sejm przeznaczył w r. 1885. na cele zdrowia publicznego kwotę 673.234 zł. wszelako wydatki:

Za leczenie ubogich chorych tak w krajowych jakoteż zagranicznych szpitalach,
za szczepienie ospy ochronnej,
za leki podczas epidemii,
za położnice i podrzutki

wynosiły kwotę 634.102 zł., która acz mniejsza od wydanej w r. 1884 o 4.487 zł. przekroczenie budżetu o 10.868 zł. przedstawia.

Przekroczenie to w roku 1885. jest usprawiedliwionem z uwagi, że chorych było o 1861, a dni leczenia o 62.845 więcej jak w r. 1884.

Opierając się na wynikach cyfrowych co do ruchu chorych i kosztów leczenia w szpitalach — Alegat 32. sprawozdania Wydziału krajowego — przedstawiamy do ocenienia gospodarki otrzymane dane:

Roku 1885. w porównaniu z r. 1884.

łóżek 3.555	35·25
chorych 39.149	37.318
dni leczenia 1,047.727	984.882
śmiertelność 9·18%	10·13%
średni pobyt 26·76 dni	27·1
ogólny wydatek 708.707	699.427·67
koszta kuracyi 17·35	18·31
koszta dnia leczenia 67·7	71
koszta wiktu 25·9	27·3

Z powyższego porównania okazuje się, że ogólny wydatek w r. 1885. względnie do ilości chorych i dni leczenia zmniejszył się, bezwzględnie zaś taniej wypada koszt kuracyi o 61 ct., koszt dnia leczenia o 3·3 ct., koszt wiktu o 1·4 ct., również wyniki leczenia pod względem czasu trwania kuracyi i % śmiertelności, przedstawiają się korzystniej jak w r. 1884.

Przy zdaniu sprawy z czynności Dep. V. w specyalnych jego działach i zarządzeniach, komisya opiera się po części na osobistem przeświadczeniu, po części na podstawie danych, w sprawozdaniu Wydziału krajowego zawartych, postępując śladem tego sprawozdania:

Ruch podrzutków i koszta ich utrzymania, stanowią przedmiot z góry przesądzony.

Rażącą jest wprawdzie rzeczą, przeważna ilość podrzutków bo na 186 aż 144 do 10. roku życia kosztem 8.391 zł. w wiedeńskim zakładzie utrzymywać, lecz jak słusznie Wydział krajowy

twierdzi, ani usiłowania skrócenia wieku normalnego podrzutków do 6 lat, ani też rozpoczęcie rokowań z zakładem wiedeńskim, na zmniejszenie wydatków funduszu krajowego nie wpłyną.

W myśl uchwał sejmowych z d. 22. Stycznia 1886. wypłaca Wydział krajowy szpitalom dzieci św. Zofii we Lwowie i św. Ludwika w Krakowie, każdemu po 12.000 zł. w zamian za obowiązek leczenia wszystkich przez zarządy szpitali powszechnych we Lwowie i Krakowie przyjętych chorych dzieci.

Sprawa klinik krakowskich i objęcie administracyi tychże przez zarząd szpitala św. Łazarza, była przedmiotem rokowań Wydziału krajowego z Wysokim Rządem. Komisya lustracyjna w zupełności podziela zapatrywanie Wydziału krajowego w tej sprawie, gdyż w ten tylko sposób, fundusz krajowy narażonym będzie na najmniejsze wydatki.

Szpital powszechny we Lwowie przedstawia się po wybudowaniu prawego skrzydła pod względem architektonicznym bardzo pięknie, jedną tylko można zrobić uwagę, iż zastosowując się do architektury istniejącego dawniej skrzydła, porobiono może więcej okien jak potrzeby szpitala wymagały. W całym budynku mieści się obecnie 80 sal chorych z 707 łóżkami dla chorych i położnic i 44 łóżkami dla posługi oddziałowej. W przecięciu wypada 5·5 m. kw. na łóżko, 26·7 m. sz. na osobę, nieco mniej wprawdzie jak zasady hygieny wymagają, które to braki wszakże obszerne kurytarze i energiczna wentylacya kompensują. Znaczna ilość pieców nowo postawiona, na sposób żelaznych pieców płaszczowych wentylacyjnych, o kanałach świeże powietrze z zewnątrz do pieców doprowadzających, przy otworach u góry ściany umieszczonych, zużyte powietrze odprowadzających. Oprócz pieców takich praktykuje się wentylacya przez otwieranie okien. Wychodki czyste, bezwonne, na systemie beczkowym oparte.

Oddział okulistyczny, kiłowo skórny żeński, chirurgiczny, oddziały chorób wewnętrznych, są przy średnim stanie chorych, dobrze i przestronnie umieszczone, wszędzie dobre powietrze i czystość wzorowa. Na oddziale chirurgicznym wykonują się wszystkie nauką wskazane operacye, a rezultat ogólny pod względem % śmiertelności bardzo dobry. Oddział położniczy, przeważnie umieszczony w nowem skrzydle, ma 13 sal, 57 łóżek dla położnic i 4 dla służby, na każde łóżko przypada 8·2 m. kw. i 45·3 m. sz. na osobę, odszczególnia się zatem najkorzystniejszemi warunkami pod względem przestrzeni i pojemności, wygląda nie tylko w obecnej porze przestronnie, ale podołać może większej jak zwykle frekwencyi. Umieszczenie zatem obecne oddziału jest nieporównanie lepsze od poprzedniego i czasowo zadaniu swemu odpowie. Mówimy czasowo, nie można bowiem zataić okoliczności, iż szpital z każdym rokiem wzmagającej się frekwencyi na długo podołać nie będzie w stanie i wypadnie użyć go wyłącznie na umieszczenie chorych, zaś dla zakładu położnic obmyśleć osobne odpowiednie umieszczenie.

Oddział kiłowo skórny męzki ma 11 sal, 81 łóżek dla chorych, 5 łóżek dla służby i podołałby pod względem umieszczenia wymogom hygieny, gdyby nie ta okoliczność iż bywa miesiącami 100 — 120 chorych dziennie i łóżka gęsto w salach i na korytarzach ustawiać potrzeba. Zastaliśmy właśnie taki stan przepełnienia chorymi, którzy już z natury swej choroby i z powodu używanych leków, powietrze wyziewami napełniają, tak, iż mimo wentylacyi i możliwie przestrzeganego porządku, pobyt w salach nie tylko lekarzowi uciążliwym być musi, lecz i na rychłe uzdrowienie chorych dodatnio wpływać nie może.

Ruch chorych i koszta leczenia przedstawiają się w tym szpitalu:

w r. 1885 w porównaniu z r. 1884 następująco:	
łóżek 692	678
chorych 10.801	10.491
dni leczenia 215 376	198.855
śmiertelność 7·5%	7·5%
średni pobyt 19·9 dni	18·9 dni
ogólny wydatek 173.383	174.379 zł.
koszt kuracyi 16 zł. 5 ct.	16 zł. 62 ct.

koszt dnia 77·4 ct.	83·8 ct.
koszt wiktu 25·9 ct.	29·4 ct.

Rezultat ze względu na koszta utrzymania znacznie pomyślniejszy jak w r. 1884.

Udaliśmy się następnie do kuchni, która w własnym zarządzie prowadzona, smaczny i dostatni wikt dla chorych dostarcza. Zwiedziliśmy pralnię, zakład odpowiednio zbudowany i umieszczony, wypłacający się świetnie. Niżej nieco położony budynek obejmuje wzorowo utrzymane trupiarnie, prosectorium i chemiczno-patologiczne laboratoryum. Obie te budowy, jakkolwiek blisko szpitala pomieszczone, nie wywierają złego wpływu na sanitarne warunki pielęgnowania chorych, jak przekonało długoletnie doświadczenie. Przy tej sposobności musimy zaznaczyć, iż jakkolwiek w budżecie r. 1885. dotacya dla etatowego chemika w kwocie 1000 zł. istnieje, posada ta po ś. p. Dr. Żulińskim obsadzoną nie została i Dr. Wiczkowski za czynności chemiczno-patologiczne, które obok obowiązków sekundaryusza pełni, remuneracyą otrzymuje. Owoż z uwagi, że połączone obowiązki chemika tak wielkiego zakładu i sekundaryusza bez szkody pogodzić się nie dadzą, że szpital lwowski aby wymogom nauki zadość uczynił, chemii patologicznej wyłącznie oddanego fachowego lekarza potrzebuje, że chemik i administracyi szpitala przy rozbiorze pokarmów usługi odda, z uwagi nareszcie, że ustanowioną jest posada etatowego chemika przy szpitalu, Komisya objawia życzenie: Wydział krajowy zechce do zamianowania chemika przystąpić. Przy rozmieszczeniu pojedynczych oddziałów po dokonanej budowie nowego skrzydła, niestało pomieszkań dla sekundaryuszów, tak, że z wyjątkiem sekundaryusza przy oddziale położniczym, wszyscy inni po za obrębem szpitala mieszkać muszą. Dyżurny lekarz szpitala często nie może podołać różnorodnym wymogom zadań lekarskich i dla tego wyraża Komisya życzenie, iżby przynajmniej sekundaryusz oddziału chirurgicznego stale w szpitaln mieszkał.

Wspomnieć nareszcie musimy o odpowiednio przerobionych łazienkach i piecu do desinfekcyi z uwagą, czy nie należałoby pomyśleć w swoim czasie i przy więcej sprzyjających warunkach budżetowych o zastąpieniu pieca kotłem parowym, który wywiązującą się na 100°C parą skuteczniej desinfekcyonuje i przez najwyższą radę zdrowia ku temu celowi wyłącznie polecony jest.

Wzorowe pod każdym względem utrzymanie szpitala podnosimy z uznaniem.

Zakład dla obłąkanych w Kulparkowie z otaczającym go parkiem świadczy o nieustającej pracy ku polepszeniu warunków położenia jego. Ruch chorych i koszta utrzymania przedstawiają się w tym zakładzie w r. 1885. w porównaniu z r. 1884. następująco:

łóżek 500	500
chorych 1.017	914
dni leczenia 167.320	157.795
śmiertelność 12·3%	11·5%
średni pobyt 164·5 dni	172·6 dni
ogólny wydatek 140.054 zł.	141.703 zł.
koszt kuracyi 137 zł. 31 ct.	155 zł. 3 ct.
„ dnia 83·7 ct.	89·8 „
„ wiktu 30·2 ct.	34·5 „

Ogółem rezultat mimo większego ruchu pomyślniejszy jak w r. 1884., mianowicie koszt dnia mniejszy o 6·3 ct., koszt wiktu o 4·3 ct. — Dzięki sprężystemu i gospodarnemu zarządowi zmniejszają się stałe wydatki na utrzymanie chorych w zakładzie kulparkowskim; przez uprawę pól, ogrodów, utrzymywanie krów na mleko, chów trzody chlewnej, bicie baranów a nawet próbne bicie wołów, osiągnięto znakomite w gospodarstwie zakładowem korzyści i zaoszczędzono znaczne funduszowi krajowemu wydatki. Tylko zaopatrywanie zakładu mięsem wołowem jest drogie, gdyż mięso na kilogramie o 3 ct. więcej kosztuje jak w szpitalu lwowskim. Przyczyna tej anomalii leży w stosunkach akcyzowych, a różnica ceny mięsa między Kulparkowem a szpitalem lwowskim, stanowiąca 3 ct. na kilogramie wobec 46.000 kilogramów skonsumowanego mięsa przedstawia poważną cyfrę 1.380 zł. Ubolewać należy, że Wysoki Sejm roku ubiegłego na budowę stajni i rzeźni,

zaleconej przez Wydział krajowy nie przystał, a gdy sprawa tej budowy w tegorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego znowu poruszoną jest, uważa Komisya lustracyjna za swój obowiązek, gorąco zalecić budowę stajni w połączeniu z rzeźnią, z powodu, że stajnia końska zawaleniem grozi i odbudowaną być musi, a urządzenie przy tej sposobności rzeźni zakładowi kulparkowskiemu znakomitą odda usługę. Urządzenie rzeźni na miejscu, które Dyrekcya wskazywała, nie sprzeciwia się hygienie i własny wyrąb wpłynie korzystnie na ceny mięsa, jak tego próbne bicie wołów dowodzi. Zwiedzając szczegółowo zakład znaleźliśmy wszędzie ład, chorych dobrze utrzymanych, wikt dostatni i smaczny.

Szpital św. Łazarza w Krakowie pod względem ruchu i kosztów utrzymania chorych przedstawia się w r. 1885. w porównaniu z r. 1884 następująco:

łóżek 475	485
chorych 6.816	6.481
dni leczenia 168.535	159.888
śmiertelność 10·2%	10·9%
łóżko zajęte 354 dni	329 dni
ogólny wydatek 146,821 zł.	148.155 zł.
koszt dnia 87·1 ct.	92·7 ct.
„ wiktu 27·9 ct.	28 4 „

Powyż przytoczone cyfry świadczą mimo znacznejszego ruchu o bezwzględnie tańszej administracyi szpitala. Dotkliwie razi w tym szpitalu brak miejsca dla chorych, gdy się zważy, że łóżko jedno zajęte jest 354 dni w roku, zaczem idą warunki niehygieniczne, większa aniżeli w lwowskim szpitalu śmiertelność i trudność w utrzymaniu czystości. Słusznie więc podnosi sprawozdanie Wydziału krajowego, iż rozszerzenie szpitala św. Łazarza jest kwestyą niedalekiego czasu. Czynione przez Wydział krajowy zabiegi, względem zaprowadzenia oświetlenia gazowego w szpitalu i zaopatrzenia wentylatorów płomieniami gazowemi z gazometru miejskiego, uważamy za odpowiedne, zwłaszcza z uwagi na wentylacyę tak niezbędną w warunkach szpitala św. Łazarza. Niestosowne i zdrowiu szkodliwe umieszczenie starej i zrujnowanej trupiarni przy szpitalu, wymaga rychłego usunięcia złego, przez wybudowanie nowej trupiarni jak tego Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu żąda. Zgodność swoją z zapatrywaniami Wydziału krajowego dzieli też Komisya w przedmiocie utworzenia oddziału okulistycznego w szpitalu św. Łazarza.

Szpitale prowincyonalne wykazują następujący ruch chorych i koszta utrzymania

w r. 1885.	w porównaniu z r. 1884.
łóżek 1.708	1.681
chorych 18.571	17.450
dni leczenia 445.578	419.155
śmiertelność 9·1%	9%
średni pobyt 23·9 dni	24 dni
ogólny wydatek 222.990 zł.	222.810 zł.
koszt kuracyi 12 zł.	12 zł. 71 ct.
„ dnia 50 ct.	53 ct.
„ wiktu 21 ct.	22·8 ct.

Mimo wzrastającej ilości chorych, są zatem szpitale prowincyonalne nie tylko tanio administrowane, ale najtaniej ze wszystkich krajów koronnych i funkcyonują odpowiednio powołaniu swojemu. Obok zasługi administracyi lokalnych, przebija się tu działalność Wydziału krajowego, który popierając rozwój szpitali, przez nieustanną kontrolę do ograniczenia wydatków przyczynia się.

Alegat 32. sprawozdania Wydziału krajowego wykazuje w niektórych szpitalach rażące sprzeczności między kosztami utrzymania a taksą i tak wynoszą:

koszta utrzymania w Bochni	58 ct.	taksy	51 ct.
„ „ „ Rzeszowie	56·9 „	„	52 „

koszta utrzymania w Kołomyi	53·7	ct.	taksy	48	ct.
„ „ „ Śniatynie	66·8	„	„	55	„
„ „ „ Żółkwi	61·0	„	„	50	„

Szpitale w Rzeszowie, Śniatynie i Żółkwi wydają wiele na wikt i leki, szpitale w Bochni jakoteż w Kołomyi pod względem kosztów wiktu wykazują mierną kwotę. Komisya lustracyjna poczuwa się do obowiązku zwrócenia uwagi Wydziału krajowego na te okoliczności z życzeniem, by równowaga między wydatkami a taksą w wspomnianych szpitalach przez wprowadzenie możliwych oszczędności przywróconą została, gdyż do zaproponowania podwyższenia taksy niema Komisya ani odwagi ani dostatecznego powodu, ze względu na szczupłe zasoby funduszu krajowego i na wyniki w innych szpitalach.

Ponieważ koszta leczenia ubogich fundusz krajowy tak znacznie obciążają, pożądanem by było ściślejsze przestrzeganie przepisów o ponoszeniu kosztów leczenia. W szpitalach obecnie tak dobrze zorganizowanych przebywają nierzadko ludzie względnej zamożności, służba możnych domów i t. p., którzy uzyskawszy świadectwo ubóstwa od obowiązku ponoszenia kosztów leczenia uchylają się.

Kończąc podnosi Komisya lustracyjna z uznaniem skuteczną działalność Dep. V. Wydziału krajowego i stwierdza, iż Dep. V. mimo ściśle przestrzeganej oszczędności nie uronił nic z zadań zakładów leczniczych, które na wysokości czasu postawić i utrzymać jego wdzięcznem staraniem było.

Sprawozdanie niniejsze Komisyi lustracyjnej z czynności Dep. V. Wydziału krajowego raczy Wysoka Izba do swej wiadomości przyjąć.

Przewodniczący:
J. Mochnacki *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Mroczkowski *w. r.*

Departament VI.

Szef departamentu: Członek Wydziału kraj. Teofil Bereźnicki.

Sama ustawa agend VI. Departamentowi Wydziału krajowego poruczonych wskazuje że albo mało w nich zachodzić może zmian albo też przedmioty o ile ważniejsze wymagają osobnych do Wysokiego Sejmu wystósowanych sprawozdań, które jako podlegające sądowi innych Komisyj, pod krytykę Komisyi lustracyjnej niepodlegają.

Uderza przedewszystkiem w ostatniem tak jak i w dawniejszych sprawozdaniach Wydziału krajowego z czynności tego Departamentu, nie kończący się szereg podań gmin, to wiejskich, to miejskich, to o zakładanie nowych Sądów wyższej i niższej instancyi, to przenoszenie ich do innych Sądów, to o przydzielenie ich do innych powiatów. Ostatni rodzaj podań zdaje się mniej uzasadnionym, gdyż podział obecny kraju na powiaty istnieje już od przeszło 20 lat, był więc zaiste już czas do reklamacyj pod tym względem, i obecnie wnoszone tego rodzaju podania są albo bardzo spóźnione albo czynione ze względów więcej osobistych pewnej części mieszkańców gmin, niż dla żywotnych tychże gmin interesów. Komisya lustracyjna jest zdania, iż należy bardzo ostrożnie postępować w czynieniu zadość tego rodzaju życzeniom tem bardziej, że i przenoszenie aktów z powiatu do powiatu znaczne nieraz przedstawia trudności.

Za to liczny poczet próźb o formowanie nowych Sądów, jest tylko jednym dowodem więcej potrzeby tego, czego się reprezentacya kraju od tylu lat z bardzo częściowym tylko skutkiem domaga, to jest porównania kraju naszego z innemi krajami Monarchii pod względem liczby Sądów, stósownie do liczby mieszkańców. Komisya lustracyjna nie będzie powtarzać szczegółów tylekroć w Wysokim Sejmie przedstawianych a nieraz jaskrawych, sądzi jednak, że gdy kraj nasz ponosi wszystkie ciężary jakie ponoszą inne kraje Monarchii, to też należą mu się w równej z innemi krajami mierze te instytucye, które Rząd poddanym winien jest w zamian za ciężary i obowiązki które nakłada.

W odpowiedziach Władz autonomicznych na zapytanie Wydziału krajowego niedojrzała Komisya tak potrzebnego do pomyślnego traktowania spraw kraju pospiechu, odpowiedzi bowiem całemi miesiącami zalegają, i często są powodem, iż Wydział krajowy znaczną część swych sprawozdań przedkłada Wysokiej Izbie dopiero w ciągu sesyi, nieraz przy końcu tejże, a tym sposobem i Komisye przeciążone bywają a ostatnie posiedzenia zbyt wiele, pierwsze zbyt mało materyi do traktowania mają.

Co do spraw szupaśnictwa z zadowoleniem uznać należy, iż Wysokie Namiestnictwo wskutek odezw Wydziału krajowego nakazało, by nadal szupaśników nieodstawiano po za miejsce ich przeznaczenia, co i niesłusznem było i mnożyło niepotrzebnie koszta. Z sumarycznego rachunku podanego przez VI. Departament o wydatkach na szupaśnictwo, okazuje się, iż asygnowane na ten cel kwoty w zupełności wystarczają; dowodzi jednak wysokość tych kwot, ile potrzebnemi byłyby dla kraju Zakłady przymusowej pracy.

Gdyby do skutku doszło ustanowienie samoistnych opłat konsumcyjnych, dziś w stadyum projektu dopiero będących, czynności VI. Departamentu znacznie by się pomnożyły a personal dotychczas wystarczający, byłby niedostatecznym.

W końcu uznaje Komisya lustracyjna, iż pospiech i akuratność w załatwieniu bieżących spraw VI. Departamentu, pod nowym jego szefem żadnego niedoznały uszczerbku, jak tego dowodzi bardzo mała ilość niezałatwionych numerów.

Komisya lustracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie niniejsze przyjąć do wiadomości.

Przewodniczący
J. Mochnacki *w. r.*

Sprawozdawca:
J. Popiel *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki

Aleg. 185.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku p. Abrahamowicza względem wydania ustawy zaprowadzającej karty i certyfikaty myśliwskie.

Wysoki Sejmie!

Ustawa Wysokiego Sejmu roku zeszłego o wprowadzeniu kart i certyfikatów myśliwskich uchwalona, nie uzyskała Najwyższej Sankcyi.

Wydział krajowy podając to swojem sprawozdaniem z dnia 10. Stycznia b. r. L. 1620 do wiadomości Wysokiegu Sejmu dołączył do swego sprawozdania odpis odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 5. Stycznia 1887. L. 2., w której wyłuszczone są powody odmowy Najwyższej Sankcyi Monarszej.

Jakkolwiek komisya administracyjna nie miała wcale na myśli kwestyonowania potrzeby wydaniu takiej ustawy, jakkolwiek także przeszkody, dla której uchwała zeszłoroczna Wysokiego Sejmu nie były merytorycznej natury i łatwo usunąć by się były dały, to jednakże powstały w łonie komisyi administracyjnej wątpliwości, ażali nie zachodzi potrzeba uchwalenia pewnych zmian i modyfikacyj w nowym projekcie do ustawy co do niektórych postanowień w ustawie zeszłego roku uchwalonej; a mianowicie czy nie należałoby w projekcie nowym przecież uwzględnić właściciela polowania na jego własnym terytoryum; a dalej, czyby nie należało ustanowionych w zeszłorocznej uchwale opłat od kart i certyfikatów zniżyć o połowę, za któremi zmianami oświadczył się Wydział galicyjskiego Towarzystwa Łowieckiego w swojem wniesieniu wprost do komisyi administracyjnej wystosowanem. Komisya administracyjna uważała, że Wysoki Sejm uchwalając zeszłego roku tę ustawę, miał dwa względy na oku, a mianowicie wzgląd ochrony łowiectwa od klusownictwa i wzgląd fiskalny dla przysporzenia skarbowi krajowemu dochodów, a gdy właśnie te dochody przy przyjęciu powyższych dwóch zmian od dawnej uchwalonej ustawy w projekcie do nowej ustawy dla krajowego skarbu spodziewane znacznieby obniżyć się musiały, a obliczyć to zniżenie komisya administracyjna nie była w stanie, przeto uznała za potrzebne, aby sprawę tę odesłać do Wydziału krajowego do zbadania, czy przy takich postanowieniach dochody te nie spadłyby do takiej małej cyfry, że ten wzgląd fiskalny czyniłaby ilozorycznym.

Oprócz tego był jeszcze drugi wzgląd. dla którego komisya administracyjna nie przedkłada Wysokiemu Sejmowi już teraz projektu do ustawy tej, w międzyczasie bowiem na posiedzeniu w Styczniu b. r. uchwalił Wysoki Sejm rezolucyę, polecającą Wydziałowi krajowemu, by po dokładnem zbadaniu stosunków i potrzeb gospodarstwa łowieckiego w kraju, poddał rewizyi obo-

wiązujące obecnie dotyczące ustawy, i przedłożył odpowiedne wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.

Ta decyzya Wysokiego Sejmu wpłynęła stanowczo na komisyę administracyjną, aby wniosek p. Abrahamowicza odstąpić Wydziałowi krajowemu do zbadania i do przedłożenia projektu do tej ustawy na najbliższej sesyi sejmowej. Ustawa bowiem o kartach i certyfikatach myśliwskich musi, zdaniem komisyiadmi nistracyjnej, stać w scisłym związku z ustawą łowiecką — zeszłoroczna ustawa w tej sprawie wydaną została na podstawie dotąd istniejących przepisów łowieckich, gdy zatem w skutku powyżej wymienionej uchwały na najbliższej sesyi sejmowej ma być przez Wydział krajowy przedłożony projekt do nowej ustawy łowieckiej, więc najstosowniejszą rzeczą będzie, gdy Wydział krajowy wnosząc projekt do nowej ustawy łowieckiej, z uwzględnieniem tejże wniesie równocześnie projekt do ustawy o kartach i certyfikatach myśliwskich.

Komisya administracyjna wnosi zatem:

Sejm przekazuje wniosek posła Abrahamowicza Wydziału krajowego z poleceniem, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt do ustawy o wprowadzeniu kart i certyfikatów myśliwskich, ile możności równocześnie z projektem do nowej ustawy łowieckiej.

Lwów 21. Stycznia 1887.

Przewodniczący
E. Czerkawski.

Sprawozdawca
Żywicki.

Ustawa

z dnia . . . . . którą zmienione zostają niektóre postanowienia prawne o wykonywaniu prawa polowania.

Ze zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Umowę o dzierżawę polowań gminnych, które stosownie do §§. 1. i 2. rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852. (Dz. u. p. N. 257) w drodze publicznej licytacyi wydzierżawione być mają, winne odtąd być zawierane na przeciąg lat 10. Wyjątkowo tylko i to z ważnych powodów może ten normalny okres lat dzierżawnych być zmniejszony do najniżej lat 6, lub zwiększony do najwyżej lat 14.

Odnowienie umowy bez licytacyi na podstawie §. 10. rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Grudnia 1852 (Dz. u. p. N. 257) dozwolone jest tylko w ostatnim roku istniejącej już dzierżawy i nie na dłużej jak na nowych lat 10, wyjątkowo 14.

§. 2.

Jeżeli w ciągu trwania umowy dzierżawnej o polowanie gminne, parcele gruntowe do terytoryum dzierżawy należące, przez zmianę właścicieli wcielone zostaną w obszar nieprzerwanej przestrzeni najmniej 115 hektarów, którego właściciel staje się na mocy §. 5. najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1849. (Dz. u. p. Nr. 154) uprawnionym do wykonywania na nich samoistnie prawa polowania, na ten czas powstające świeżo na tych parcelach prawo samoistnego polowania dla ich właściciela wchodzi w życie dopiero po expiracyi istniejącej dzierżawy polowania gminnego.

Jeżeli zaś przeciwnie, w ciągu trwania dzierżawy polowania gminnego, mniejsze parcele gruntowe wskutek odprzedaży z obszaru 115 lub więcej hektarów jednolitej przestrzeni, na którym dotychczasowy właściciel samoistnie prawo polowania wykonywał, przyłączone zostaną w myśl §. 6. najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1849. (Dz. u. p. N. 154) do terytoryum polowania gminnego, natenczas przyznaje się dzierżawcy polowania gminnego prawo wykonywania polowania także na tych świeżo przyłączonych parcelach, aż do expiracyi istniejącej umowy dzierżawnej bezpłatnie, jeżli ogólna przestrzeń przyłączonych parcel 115 hektarów nie do-

chodzi. Przy przestrzeni zaś 115 lub więcej hektarów, winna być bezzwłocznie rozpisana dodatkowa licytacya dla wydzierżawienia polowania na tych świeżo przyłączonych parcelach na czas aż do expiracyi dzierżawy dotychczasowego polowania gminnego, a to z wyraźnem zastrzeżeniem prawa pierwszeństwa dla dzierżawcy dotychczasowego polowania gminnego.

§. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia w dzienniku ustaw krajowych.

§. 4.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 186.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej z petycyi Wydziałów powiatowych w Buczaczu, Czortkowie i Husiatynie, oraz kilkudziesięciu wyborców większej posiadłości o zmianę miejsca wyborów do Sejmu i Rady państwa z kuryi wielkiej własności, tak, aby odbywały się wybory nie w Zaleszczykach ale w Czortkowie.

Wysoki Sejmie!

Wniesione do L. 109, 653 i 798 podczas obecnej kadencyi sejmowej na ręce posłów Władysława Wolańskiego, Jana Gnoińskiego i Henryka Maxa petycye Wydziałów powiatowych w Buczaczu, Czortkowie i Husiatynie domagają się poparte przez licznych wyborców z większej posiadłości o to, aby miejscem wyborów do Sejmu i Rady państwa nie były Zaleszczyki ale miasto Czortków. Wysoki Sejm o tych petycyach polecił sobie zdać sprawę jeszcze w ciągu sesyi bieżącej.

Petenci opierają swoje żądanie na tem, że gdy §. 1. ordynacyi wyborczej sejmowej postanawia, iż miejscem wyboru w każdym obwodzie dawniejszym ma być miasto obwodowe (noszące nazwę obwodu), wbrew temu ustalił się w praktyce jedyny w całym kraju wyjątek, że wybory z wielkiej posiadłości nie odbywają się w Czortkowie ale w Zaleszczykach (gdzie dawniej była siedziba starostwa obwodowego), co dla petentów jednak wielce jest uciążliwem.

Przytaczają bowiem, że Zaleszczyki leżą najniewygodniej dla nich na samym krańcu całego obwodu, pozbawione są komunikacyi kolejowej, jaką posiada Czortków, położony nadto u węzła wszystkich gościńców, przerzynających dawny obwód Czortkowski, które w promieniu rozbiegają się z tego centrum w sześciu rozmaitych kierunkach, ku największej wygodzie wyborców.

Gdy w końcu obecnie w nowo wybudowanej sali Rady powiatowej w Czortkowie i połączonych z nią biurach Wydziału powiatowego zgromadzenia wyborcze zyskały lokal właściwy i przyzwoity, petenci proszą o stósowną zmianę §. 1. ordynacyi wyborczej sejmowej i konsekwentnie o wyjednanie stósownej zmiany ordynacyi wyborczej dla Rady państwa.

Komisya prawnicza uznając powody wyżej przytoczone za słuszne, wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę (I) i rezolucyą (II):

I.

Ustawa

z dnia . . . . . zmieniająca §. 1., ustęp 3. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam:

Art I.

Ustęp trzeci §. 1. krajowej ordynacyi wyborczej o okręgach wyborczych i miejscach wyboru uzupełnia się w ten sposób, że opiewać ma, jak następuje:

Miejscem wyboru w każdym obwodzie jest miasto obwodowe, mianowicie zaś co do obwodu czortkowskiego miasto Czortków.

Art. II.

Ustawa niniejsza obowiązuje z dniem rozpisania pierwszych po jej ogłoszeniu następujących ogólnych wyborów na Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Art III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

II.

Rezolucya.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wzywa c. k. Rząd, aby w dodatku do ordynacyi wyborczej Rady państwa względnie ustawy z dnia 2. Kwietnia 1873. r. Dz. u. p. XV, Nr. 41. str. 183 co do wyborów z większej własności w Galicyi z Krakowem, pozycyę 19. okręgów politycznych Zaleszczyki, Borszczów, Husiatyn, Czortków w drodze ustawodawczej przeprowadził tę zmianę, iżby miejscem wyboru 1 posła do Rady państwa nie były Zaleszczyki, ale miasto Czortków (mit dem Wahlorte Czortków).

Lwów dnia 21. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Zawadzki w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Weigel w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 187.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej nad sprawozdaniem Wydziału krajowego o prośbie reprezentacyi gminy Słobody rungurskiej, o wyłączenie z jej związku osady Ropa rungurska i o utworzenie z tej ostatniej osobnej gminy.

Wysoki Sejmie!

Reprezentacya gminy Słobody rungurskiej, w powiecie kołomyjskim położonej, wniosła na dniu 15. Kwietnia 1885 za pośrednictwem Wydziału krajowego petycyę do Wysokiego Sejmu wystósowaną, nietylko przez członków zwierzchności i Rady gminnej, lecz także przez wszystkich niemal samoistnych gospodarzy podpisaną, w której prosi, aby osada na gruntach gminy Słobody rungurskiej w ostatnich kilku latach powstała, trudniąca się eksploatacyą nafty, ze związku gminy Słobody rungurskiej wydzieloną i jako samoistna gmina pod nazwą „Ropa rungurska“ ukonstytuowaną była.

Z aktów sprawy tej dotyczących okazuje się, że na gruntach wsi Słobody rungurskiej, a mianowicie na terenie, na którym kopalnie nafty się znajdują, w dość znacznej bo 4 kilomotrowej odległości od dawnej osady wiejskiej, powstała nowa osada, składająca się z licznych fabryk, magazynów i zabudowań mieszkalnych, przez ludność inteligentną, zamożną i ruchliwą, wydobywaniu nafty i połączonym z tak ową gałęziom przemysłu się oddającą zamieszkała. Ludność ta wzrasta szybko w liczbę. W roku 1885. składała się z przeszło 800, z końcem roku 1886. już z przeszło 900 mieszkańców. Liczba domów wynosząca 86 wzrosła w ciągu r. 1886. na przeszło 100 t. j. o 25%, a ilość opłacanych podatków, która w roku 1885. kwotę 15.315 zł. 53 ct. wynosiła, podniosła sę w r. 1886. w dwójnasób.

Najlepszym dowodem ważności tej nowej osady pod względem przemysłu i handlu jest okoliczność, że z Kołomyi wybudowaną została osobna kolej żelazna, pierwsza w kraju naszym kolej czysto przemysłowa, w celu połączenia Ropy rungurskiej, jej kopalń i fabryk naftowych, z siecią dróg żelaznych.

Oczekiwać należy, że od tej chwili miejscowość ta, jej ruch przemysłowy, zamożność i liczba jej mieszkańców wzrastać będą stale i w przyspieszonym tempie.

Jest to rzeczą aż nadto naturalną i dla każdego pojętną, że dotychczasowa Zwierzchność i Rada gminna wsi Słobody rungurskiej, nie jest w stanie ani zaspokoić potrzeb nowo powstałej i ciągle wzrastającej osady, ani dopełnić obowiązków, jakieby z mocy ustawy gminnej w obec nowej osady dopełniać powinna.

Nowa fabryczno-przemysłowa osada potrzebuje już dzisiaj dla mieszkańców swoich stałych i dla licznych robotników, kościoła, szkoły, szpitala i lekarza gminnego, potrzebuje coraz nowych dróg, ulic, oświetlenia, studzien i t. p. urządzeń, na których zaprowadzenie środki materyalne obecnej gminy nie pozwalają, a byłoby znowu niesłusznością żądać, aby włościanie rolnicy właściwej wsi Słobody rungurskiej, znacznemi dodatkami do podatków mieli się przyczyniać do zaspokojenia potrzeb osady fabrycznej.

Jeszcze większe niedogodności i trudności wynikają dla stron obu w tych wszystkich wypadkach, gdzie idzie o wykonanie przez obecną Zwierzchność gminną poruczonego zakresu działania. Zwierzchność gminy wiejskiej, składająca się jak zwykle z prostych włościan, już absolutnie nie jest w możności spełnić te wszystkie zadania, jakie na niej w zakresie policyi sanitarnej, ogniowej, policyi bezpieczeństwa, w sprawach budowlanych i t. p. z mocy ustawy ciężą.

Wydział powiatowy w Kołomyi i tamtejsze c. k. Starostwo oświadczyły się stanowczo nietylko za stosownością i korzyścią powyższego rozdziału gminy, ale podniosły nawet konieczność takowego.

Rada gminna Słobody rungurskiej jak na wstępie podniesiono, uchwaliła jednomyślnie na posiedzeniu swojem dnia 13. Marca 1885. odbytem prosić o rozdział, jak również życzą sobie tego mieszkańcy osady Ropy rungurskiej.

Nie ulega wątpliwości, że osada Ropy rungurskiej, ze względu na liczbę, inteligencyę i zamożność swych mieszkańców i kwotę opłacanych przez nich podatków, będzie w zupełnej możności zadośćuczynienia prawnej samoistnej gminy obowiązkom.

Położenie topograficzne i względy na rozdział majątku gminnego nie przedstawiają żadnej trudności do podziału, ileże pod tym względem pomiędzy reprezentacyą gminną Słobody rungurskiej, a wybranymi umyślnie w tym celu przedstawicielami mieszkańców Ropy rungurskiej został na dniu 22. Listopada 1886. zawarty układ następującej treści:

1. Z dotychczasowego terytoryum gminy Słobody rungurskiej wydzielonym być ma obszar objęty parcelami katastralnemi pod liczbami: 722, 724, 725|1, 725|2, 726|1, 726|2, 743, 744, 745|1. 745|2, 746, 747, 748|1, 748|2, 749|1, 749|2, 750|1, 750|2, 750|3, 750|4, 751, 752, 753, 754, 755, 756. 757|1, 757|2, 757|3, 758, 759. 760, 761, 762, 763|1, 763|2, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 774|1, 774|2, 776, 779, 781|1, 781|2, 781|3, 781|4. 781|5, 781|6, 781|7, 782|1, 782|2, 782|3, 782|4, 782|5, 783, 785|1, 785|2, 787|1, 787|2, 787|3, 787|4, 787|5, 787|6, 788, 789, 790|1, 790|2, 790|3, 790|4, 790|5, 790|6, 796, 797, 798, 817, 865|1, 865|2, 865|3, 865|4, 865|5, 865|6, 865|7, 865|8, 865|9, 865|10 866|1, 866|2, 170, 799 (dworzec), 804, 805, 806 i 807; z tego obszaru tworzy się osobną gminę pod nazwą: Ropa rungurska".

2. Majątek dotychczasowej gminy Słobody rungurskiej, składający się podług inwentarza z pastwisk, gruntów budowlanych, budynków kancelaryi gminnej, szkoły i prawa poboru drzewa opałowego z lasów skarbowych dekretem Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 7. Maja 1860 r. L. 969. przyznanego, inwentarza i t. d. zostaje nadal przy gminie Słobody rungurskiej, a nowo utworzyć się mająca osada ani do majątku, ani też do dobra gminy żadnego prawa mieć nie może.

Wydział krajowy, nietylko że się zgadza z żądaniem gminy Słobody rungurskiej na powyższy rozdział, ale nadto ze względu, że Ropa rungurska z powodu rozwiniętego przemysłu fabrycznego, z powodu zajęcia i wykształcenia swoich mieszkańców, z powodu wyższych potrzeb i wymagań we wszystkich kierunkach, cechy osady miejskiej posiada, dalej z uwagi, że wydatki które gmina ta będzie ponosić w celu wypełnienia żądań gminy, będą o wiele wyższemi niżeli w gminach wiejskich, wskutek czego koniecznemby było, aby rachunkowość gospodarstwa prowadzoną była wedle prawnych dla gmin miejskich obowiązujących przepisów, Wydział krajowy proponuje, aby Wysoki Sejm w osobnej uchwale wyraził potrzebę przyznania gminie Ropy rungurskiej charakteru gminy miejskiej (miasteczka).

Co do tej propozycyi Wydziału krajowego, to komisya administracyjna nie może jej zalecić Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia, albowiem należy wyczekiwać, w jaki sposób rozwiną się stosunki nowej gminy i pozostawić jej przyszłej Reprezentacyi, czy uzna za korzystne i potrzebne, ażeby się starać o pozyskanie charakteru gminy miejskiej (miasteczka).

Nakoniec podnosi Wydział krajowy potrzebę zamieszczenia w ustawie postanowienia, aby po wejściu ustawy w życie, tak w Słobodzie rungurskiej jak i w Ropie rungurskiej, przeprowadzone były nowe do Rad gminnych wybory, a to z tego powodu, że jakkolwiek żaden z mieszkańców Ropy rungurskiej do składu teraźniejszej Rady gminnej w Słobodzie rungurskiej nienależy, to jednak brali dość czynny udział w wyborze teraźniejszej Rady.

Komisya administracyjna podzielając w zupełności zdanie Wydziału krajowego co do potrzeby i korzyści wyłączenia osady Ropy rungurskiej z gminy Słobody rungurskiej przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia załączony ·/. projekt do ustawy. ·/.

Lwów 21. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Dr. E. Czerkawski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. M a x w. r.

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o wyłączeniu osady Ropa rungurska ze związku gminy Słoboda rungurska w powiecie kołomyjskim i utworzenie z tej osady gminy samoistnej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Księstwem Krakowskiem, rozporządzam:

Art. I.

Obszar gruntu objęty parcelami pod liczbami: 722, 724, 725|1, 725|2, 726|1, 726|2, 743, 744, 745|1, 745|2, 746, 747, 748|1, 748|2, 749|1, 749|2, 750|1, 750|2, 750|3, 750|4, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757|1, 757|2, 757|3, 758, 759, 760, 761, 762, 763|2, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 774|1, 774|2, 776, 779, 781|1, 781|2, 781|3, 781|4, 781|5, 781|6, 781|7, 782|1. 782|2, 782|3, 782|4, 782|5, 783, 785|1, 785|2, 787|1, 787|2, 787|3, 787|4, 787|5, 787|6, 788, 789, 790|1, 790|2, 790|3, 790|4, 790|5, 790|6, 796, 797, 798, 817, 865|1, 865|2, 865|3, 865|4, 865|5, 865|6, 865|7, 865|8, 865|9, 865|10, 866|1, 866|2, 170, 799 (dworzec), 804, 805, 806 i 807, zostaje ze związku gminy Słoboda rungurska wyłączony i ma odtąd tworzyć samoistną gminę pod nazwą „Ropa rungurska“.

Art. II.

Do czasu prawomocnego ukonstytuowania się nowych Reprezentacyi gminnych w gminach Słoboda rungurska i Ropa rungurska, pozostaje do tychczasowa wspólna Reprezentacya gminna w urzędowaniu.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg 188.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Jarosławia w przedmiocie uznania tamecznego szpitala miejskiego za powszechny i publiczny.

Wysoki Sejmie!

Gmina miasta Jarosławia prosi o urządzenie szpitala powszechnego w Jarosławiu, a Wydział krajowy, uznając to żądanie gminy za usprawiedliwione, przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek, aby zezwolić na zaprowadzenie takiego szpitala.

Komisya administracyjna nie uważa za potrzebne powtarzać tu powodów, któremi Wydział krajowy wniosek swój uzasadnia, powołuje się zaś w tej mierze na sprawozdanie Wydziału krajowego.

Zachodzi atoli w tej sprawie następująca trudność:

Gmina miasta Jarosławia ofiaruje się odstąpić, na rzecz utworzyć się mającego szpitala, realność pod l. 8. na Krakowskiem przedmieściu w Jarosławiu położoną. Tymczasem wynika ze sprawozdania Wydziału krajowego, że realność ta nie jest własnością gminy, ale należy do funduszu ubogich w Jarosławiu. Powstaje więc pytanie, czyli gmina może tą realnością dysponować, względnie czy może ją szpitalowi na własność odstąpić. Wprawdzie twierdzi gmina, że zawsze zarządzała tą realnością całkiem dowolnie, że używała jej to na szkołę, to na koszary, to znów na szpital miejski; przyznaje jednak równocześnie, że realność ta zaintabulowaną jest na własność funduszu ubogich, i że ubodzy pomieszczeni są obecnie w części tej ralności.

Gmina sądzi, że skoro ubogich swoich gdzieindziej umieści, będzie mogła realnością tą według swej woli rozporządzić.

Komisya administracyjna, zastanawiając się nad tą rzeczą, nie mogła z przedłożonych jej aktów nabrać jasnego pojęcia o naturze tego funduszu ubogich, ani o tem, kto funduszem tym zarządza. Nie mogła więc nabyć przekonania, iż gmina może rozporządzać realnością należącą do tego funduszu.

Komisya sądzi, że przedewszystkiem te okoliczności należy zbadać dokładnie i stwierdzić czy ofiara gminy jest realną i da się zrealizować.

Z tego powodu komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Jarosławia w przedmiocie uznania tamecznego szpitala miejskiego za powszechny i publiczny zwraca się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby — zanim przedłoży Sejmowi wniosek o zaprowadzenie szpitala powszechnego w Jarosławiu, przeprowadził z gminą rokowania w sprawie odstąpienia na rzecz przyszłego szpitala realności pod l. 8, na Krakowskiem przedmieściu w Jarosławiu położonej a własnością funduszu ubogich będącej.

Lwów dnia 21. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
E. Czerkawski w. r.

Sprawozdawca:
G. Romer w. r.

L. W. kr. 1.111 ex 1887.

Aleg 189.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej w przedmiocie udzielenia zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie na poręczenie lub zaciągnięcie pożyczki w kwocie 50.000 zł. odnośnie do sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 13. Stycznia 1887. l. 1096.

Wysoki Sejmie!

Reprezentacya powiatowa w Dąbrowie wniosła pod dniem 7. Stycznia b. r., za pośrednictwem Wydziału krajowego petycyę do Sejmu o zezwolenie w myśl §. 24 ust. o reprez. pow. o zaciągnięcie lub poręczenie pożyczki w wysokości 50.000 zł., a to w celu udzielenia kredytu spółce wodnej dla regulacyi Nowego Brnia. Wydział krajowy po zbadaniu stanu majątkowego powiatu Dąbrowskiego, jakoteż potrzeby zaciągnąć się mającej pożyczki, przedkłada sprawozdanie z wnioskiem, aby Sejm raczył udzielić żądane zezwolenie i uchwalił odnośną ustawę.

Komisya administracyjna, której to sprawozdanie uchwałą sejmową z 19. b. m. przydzielone zostało, przedstawia następujący stan rzeczy:

Ustawą krajową z 13. Maja 1885. Nr. 34. Dz. u. kr. uznaną została regulacya Nowego Brnia za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego. Do kosztów regulacyi obliczonych na 425.481 zł. przyczyniają się oprócz funduszu krajowego i państwowego właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym 40% w stosunku oczekiwanych korzyści, a wykończenie roboty oznaczono na 7 lat. Wskutek tego zawiązała się w powiecie Dąbrowskim spółka wodna na podstawie statutów zatwierdzonych przez c. k. Namiestnictwo. Jednak c. k. Ministerstwo rolnictwa nie uznało tej spółki ze względów formalnych i poleciło wypłacać zasiłki rządowe i krajowe Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie, która w zastępstwie spółki prowadzi roboty. Reprezentacya powiatowa występuje tu niejako w roli pośrednika udzielając spółce funduszów na dalsze roboty, gdyż kontrybuenci nie mogą być przez Starostwo pociągnięci do uiszczenia należytości, dokąd spółka nie zostanie zatwierdzoną i dokąd Starostwo nie rozłoży prestacyi na uczestników spółki. Nie ulega wątpliwości, że spółka ta w najbliższym czasie zorganizowaną zostanie, jako spółka przymusowa na podstawie §. 45. ustawy krajowej wodnej z r. 1875 i należytości od stron konkurujących ściągnięte będą, a ze względu, że należytości te mogą być w drodze egzekucyi politycznej ściągane i mają pierwszeństwo, nie ma żadnej obawy, aby powiat pretensyj swoich nie odebrał.

Reprezentacya powiatowa w Dąbrowie wspiera powyższe roboty kredytem i tak zaciągnęła na rzecz spółki w latach 1883. i 1884. w Wydziale krajowym 28.000 zł. a teraz zamierza zaciągnąć lub poręczyć na rzecz tejże spółki 50.000 zł.

Potrzeba powyższej pożyczki jest dostatecznie uzasadniona, bo roboty około tego przedsiębiorstwa stanąć nie powinny, a spółka ograniczona na razie do subwencyi krajowej i rządowej bez poparcia ze strony tamtejszej Rady powiatowej, nie mogłaby rozpoczętych robót dalej prowadzić.

Stan majątkowy powiatu przedstawia się korzystnie, mianowicie inwentarz z roku 1885. wykazuje w stanie czynnym 136.175 zł.. zaś stan bierny w szczegółowych pozycyach sprawozdania Wydziału krajowego wykazuje;

1. Reszta długu z powodu budowy drogi Tarnów-Szczucin . . .	3.000	zł. —	ct.
2. Reszta długu zaciągniętego u c. k. Rządu na ten sam cel . . .	2.222	„ 20	„
3. Reszta długu w Wydziale krajowym zaciągniętego dla spółki kanału „Zyblikiewicza“ (28.000) z końcem roku 1886.	20.195	„ 56	„
4. Kaucye z wydzierzawienia myt na drogach	980	„ 68	„
5. Funduszowi ubogich powiatu	790	„ 65	„
Razem . .	27.189	zł. 9	ct.

Z zestawienia dodatków pobieranych na pokrycie potrzeb powiatu można się przekonać, że w roku 1886. pobierał powiat 16%, zaś wysokość wszystkich podatków opłacanych w powiecie wynosiła w roku 1885. 76.757 zł. 40 ct. Z tego zestawienia okazuje się, że długi powiatu są nieznaczne, że z każdym rokiem się zmniejszają i że, tak pierwotnie zaciągnięta pożyczka uwidoczniona w stanie biernym w kwocie 20.195 zł., jak też nowo zaciągnąć się mająca, znajdą swe pokrycie w należytościach od stron do spółki kontrybujących. Rada powiatowa Dąbrowska na pełnem posiedzeniu w dniu 28. Grudnia 1886. uchwaliła zaciągnąć pożyczkę w wysokości 50.000 zł. i wyjednać u Wysokiego Sejmu na ten cel ustawę krajową, w myśl §. 24. ust. o Repr. pow.

Komisya administracyjna na podstawie powyższego sprawozdania wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt do ustawy.

Lwów dnia 22. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Euzebiusz Crerkawski *w. r.*

Sprawozdawca:
Adam Jędrzejowicz *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie na poręczenie a względnie zaciągnięcie pożyczki w kwocie 50.000 zł.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Dąbrowie zezwala się poręczyć względnie zaciągnąć imieniem powiatu dąbrowskiego dla przymusowej spółki wodnej regulacyi Nowego Brnia pożyczkę w wysokości 50.000 zł.

Art II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 190.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej w sprawie wyłączenia okręgu c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku z nowo utworzonego okręgu Sądu obwodowego w Sanoku, a pozostawienie go nadal w okręgu takiegoż Sądu w Przemyślu.

Wysoki Sejmie!

Gdy reskryptem Wys. c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 9. Lipca 1886. l. 12.272 oznaczony został okręg erygować się mającego nowego Sądu obwodowego w Sanoku, do okręgu tego wciągniętem też zostało całe terytoryum c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku. Zarządzenie to oparte prawdopodobnie poniekąd na ogólnikowej zresztą tylko opinii Wys. Sejmu wyrażonej w uchwałach Sejmowych z lat 1873, 1875, 1880 i 1882, że w byłych miastach obwodowych winny być kreowane Sądy kolegialne dla tych dawnych obwodów, tudzież na historycznym podziale kraju na ziemie Sanocką i Przemyską, nie wydaje się jednak usprawiedliwione obecnymi stosunkami, które wyrobiły się w ciągu lat po ustaniu owych historycznych podziałów i byłych obwodów. Dawniej rozstrzygały inne przyczyny; różnica odległości nie była tyle co dziś znaczącą; ludność mniej była obarczoną różnego rodzaju wydatkami, czas mniej był drogim; obecnie względy te są pierwszorzędnemi. Otóż gminy powiatu sądowego Dobromilskiego przeciętnie oddalone są od Sanoka w linii powietrznej więcej jak dwa razy jak od Przemyśla, nadto powiat Dobromilski posiada wygodną komunikacyę szosą z Przemyślem, a żadnej bezpośredniej z Sanokiem, tak że ludność tego powiatu udając się do Sanoka musi bądź docierać naprzód do Przemyśla a ztamtąd 60 kilometrów jechać koleją do Sanoka, bądź kołować daleko na zachód i odbywać w każdym razie drogę 4—5-kroć dłuższą jak do Przemyśla. Jeźli się nadto zważy, że komunikacya z Sanokiem położonym w okolicy górskiej w ogóle jest nader trudną a na wiosnę przy wylewach rzek górskich nawet czasem niemożebną, to orzec należy, że prośby wszystkich gmin powiatu sądowego Dubieckiego, wniesione do Wydziału krajowego o pozostawienie ich przy Sądzie kollegialnym Przemyskim są nader usprawiedliwione. Zaprzeczyć się wprawdzie nieda, że okręg Sądu obwodowego w Sanoku co do ludności byłby najmniejszym z okręgów wszystkich sądów obwodowych; gdy jednak konsekwencya z tego wypływająca, a wskazana w reskrypcie Prezydyum c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie z dnia 8. Czerwca 1885. l. 4.548., mianowicie że w razie znacznego pomniejszenia

okręgu Sądu obwodowego w Sanoku zachodziłyby prawdopodobnie trudności w zestawianiu list przysięgłych, znajduje odparcie w znanych okolicznościach, że Sanockie więcej jak którakolwiek okolica naszego kraju posiada inteligentnych właścicieli latifundyów średniej wielkości, którzy w Sądach obwodowych dostarczają przeważnego kontyngensu dla ław przysięgłych, tudzież w tem, że przy zmniejszonym okręgu, mniej też sądy przysięgłych mieć będą czynności — to jedyny wzgląd na reminiscencye historyczne wydaje się zbyt małoważnym by dla niego pominąć interesa ekonomiczne 16 tysięcznej ludności, której grozi ciężka klęska ekonomiczna — klęska, którejby nie bogatym mieszkańcom powiatu Dubieckiego w czasie panowania podatków i dodatków tembardziej oszczędzić należało.

Komisya prawnicza więc, podzielając zresztą w zupełności motywa wniosku Wydziału krajowego z dnia 10. Grudnia 1886. l. 71.541., wnosi zgodnie z tymże:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 23. Kwietnia 1873. (Nr. 62. Dz. u. p.) udziela c. k. Rządowi opinię, iż pożytecznem jest i koniecznem dla dogodności mieszkańców, aby okręg c. k. Sądu powiatowego w Dubiecku nie był przydzielony do okręgu c. k. Sądu kollegialnego w Sanoku, lecz pozostał nadal w okręgu c. k. Sądu kollegialnego w Przemyślu.

Lwów, dnia 21. Stycznia 1887.

Przewodniczący
Zawadzki, w. r.

Sprawozdawca
Żarski, w. r.

Aleg. 191.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o preliminarzach wydatków i dochodów funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego na r. 1887.

Wysoki Sejmie!

Przedłożony przez c. k. rząd projekt budżetu wydatków i dochodów funduszów indemnizacyjnych: wschodnio-galicyjskiego, zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego na r. 1887. przekazała wys. Izba Komisyi budżetowej do zbadania i przedstawienia wniosków. Komisya spełniwszy to zadanie, składa wys. Sejmowi sprawozdanie niniejsze i wnioski swoje co do tych budżetów.

C. k. rząd w projekcie budżetu wydatków i dochodów funduszu indemn. *wschodnio-galicyjskiego* na rok 1887. obrachował wydatki jak następuje:

1.	Wydatki na zarząd	17.162 zł.
2.	Spłata kapitału przez losowanie obligacyj	2,044.350 „
3.	Kwoty wyrównawcze: *a)* w kapitale	—
	b) w rentach	—
4.	Renty dla uprawnionych	1,531.026 „
5.	Zaliczki zwrotne	11.433 „
6.	Nadzwyczajne wydatki	47.000 „
	razem	3,650.971 zł.

Gdy zaś wydatki funduszu indemn. wschod. gal. na rok 1886. uchwalił Sejm w sumie 3,694 011 zł., a na rok 1885. w sumie 3,673.176 zł. w. a., przeto rząd obrachował wydatki tego funduszu w roku 1887. mniej o 43.040 zł. niż uchwalono je na rok 1886. a mniej o 22.205 zł. niż uchwalono je na rok 1885., ale obrachował je wyżej o 241.068 zł. niż wydatki tego funduszu wynosiły rzeczywiście w 1885 roku, to jest w ostatnim roku, z którego mamy sprawdzone zamknięcie rachunków.

Co do 1. pozycyi wydatków. Komisya budżetowa przy uchwalaniu w r. z. budżetu funduszów indemnizacyjnych na ów rok, przedstawiwszy, iż c. k. Namiestnictwo zarządza wszystkimi trzema funduszami indemnizacyjnymi i w jakim stosunku wydatki na zarząd tymi fundu-

szami obciążają każdy z nich (w stosunku $^{22}/_{35}$, $^{12}/_{35}$, $^{1}/_{35}$), wykazała możność kilku oszczędności w tych wydatkach już na r. z., które Sejm na jej wniosek uchwalił, a nadto wys. Sejm na jej wniosek powziął następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. rząd, aby przedkładając Sejmowi projekt budżetu wydatków i dochodów funduszów indemnizacyjnych na rok 1887., zaprojektował w tym budżecie zmniejszenie za wysokich obecnie wydatków na zarząd tymi funduszami". C. k. rząd zastosował się po części do tej uchwały, albowiem wydatki na zarząd funduszem wschodnio-galicyjskim w r. 1887. obrachował na 17.162 zł., mniej o 1.042 zł. niż wys. Izba uchwaliła na r. 1886. w sumie 18.204 zł., zmniejszając o 701 zł. sumę początkowo przez rząd wówczas preliminowaną.

Komisya budżetowa zważywszy, że czynności w sprawach indemnizacyjnych i serwitutowych ciągle się zmniejszają, a przeto i wydatki na zarząd funduszami indemnizacyjnymi zmniejszać się co rok powinny — i w 1885 roku wynosiły rzeczywiście tylko 16.078 zł. w. a., spodziewa się, iż rząd w tej obrachowanej przez siebie sumie 17.162 zł. na zarząd funduszem indemnizacyjnym wschodnio-galicyjskim w 1887. r. poczyni pewne oszczędności; lecz nie mając na cyfrach opartej podstawy do jej zmniejszenia, wnosi zgodnie z projektem rządowym:

1. *Wydatki na zarząd . . . . . 17.162 zł.*

mniej o 1.042 zł. niż uchwalono na r. 1886.

Co do 2. pozycyi wydatków, to jest wydatków na spłatę obligacyj wylosowanych. Według planu losowania i umarzania obligacyj, wylosowano obligacye indemnizacyjne wschodnio-galicyjskie w drugiem półroczu 1886 roku za sumę 944.000 zł. m. k., które są płatne 1. maja 1887., zaś w pierwszem półroczu r. b. należy wylosować a wypłacić 1. listopada r. b. za sumę 1,003.000 zł. m. k.; razem za sumę 1,947.000 zł. m. k., czyli za 2,044.350 zł. w. a. Ponieważ suma przypadająca do wypłaty za obligacye wylosowane w roku budżetowym, wystarcza zwykle także do wypłaty za obligacye wylosowane w latach dawniejszych a przedłożone do wypłaty w roku budżetowym, albowiem z obligacyj wylosowanych w tymże roku znaczna znów ilość nie bywa przedłożoną do wypłaty; z tych powodów Komisya, zgodnie z projektem rządowym, wnosi:

2. *Spłata kapitału przez losowanie obligacyj. . . . 2,044.350 zł. w. a.*

przeto więcej o 61.950 zł. w. a. niż preliminowano na ten wydatek w budżecie na r. 1886., albowiem corocznie zwiększa się suma przeznaczana na spłatę i umorzenie obligacyj wylosowanych, a zmniejsza się suma należna za kupony od obligacyj pozostałych jeszcze do losowania i umorzenia.

Co do 3. pozycyi wydatków. Komisya budżetowa, zgodnie z projektem rządowym, nic nie preliminuje na kwoty wyrównawcze w kapitale i w rentach, gdyż po pokryciu obligacyami indemnizacyjnemi reszty kapitałów zlikwidowanych, nie przewiduje ani rząd ani komisya przyrostu w kapitałach indemnizowanych i jakichkolwiek obrachunków między funduszem indemnizacyjnym a indemnizowanymi.

Co do 4. pozycyi. Wydatek na renty dla uprawnionych, to jest na wypłatę kuponów od obligacyj indemnizacyjnych niewylosowanych, zmniejsza się z każdym rokiem z powodu, że z każdym rokiem zmniejsza się ilość obligacyj indemnizacyjnych niewylosowanych. Obligacyj indemnizacyjnych wschodnio-galicyjskich niewylosowanych było jeszcze z końcem października 1886 roku za sumę 30,620.520 zł. od której to sumy pięcioprocentowa renta za rok 1887. wynosi 1,531.026 zł. w. a.; suma ta wystarczy, jak zwykle wystarcza, nie tylko do wypłaty za kupony zapadłe w r. 1887. i w tymże roku przypadłe do wypłaty, ale także za kupony zapadłe w latach poprzednich a przedłożone do wypłaty w roku 1887., gdyż nie wszystkie kupony zapadłe w roku budżetowym przedłożone będą w tymże roku do wypłaty. Przeto Komisya wnosi:

4. *Renty dla uprawnionych . . . . . 1,531.026 zł.*

mniej o 97.681 zł. niż uchwalono ten wydatek na rok 1886.

Co do 5. pozycyi wydatków. Na zaliczki dawane urzędnikom na płace etatowe, o ile te zaliczki mają urzędnicy zwracać dopiero w latach późniejszych po zamknięciu roku budżetowego, oraz na zwrot kwot mylnie pobranych w latach poprzednich, preliminuje rząd, w swym projekcie budżetu, kwotę 11.433 zł., a to na podstawie przeciętnego rzeczywistego wydatku z trzech lat 1883, 1884, 1885, a Komisya, zgodnie z tem, wnosi:

5. *Na zaliczki zwrotne w latach późniejszych . . . . . 11.433 zł.*

Co do 6. pozycyi. Na wydatki nadzwyczajne preliminował rząd w swoim projekcie budżetu 47.000 zł., zaś w uzasadnieniu tego swego wniosku przytoczył, że rzeczywiste wydatki nadzwyczajne funduszu indem. wschod. gal. wynosiły w 1883 roku 93.755 zł., w 1884 roku 255.731 zł., a w 1885 roku tylko 204 zł., i wyłączywszy rok 1884, wniosek swój oparł rząd na przecięciu z lat 1883 i 1885. Jednak Komisya budżetowa i tę kwotę 47.000 zł. zamieszczoną w projekcie rządowym na wydatki nadzwyczajne funduszu indem. wschod. gal. w 1887 r. uważa za wysoko obliczoną i nieuzasadnioną, a to z następujących powodów. Przedewszystkiem Komisya budżetowa wytknąć musi, iż c. k. rząd, przytaczając rzeczywiste wydatki nadzwyczajne w 1883, 1884 i 1885, zapisał całkiem mylnie, jakoby te rzeczywiste wydatki nadzwyczajne w r. 1884 wynosiły sumę 255.731 zł.; sumę tę wziął z ułożonego przez siebie zamknięcia rachunków indemnizacyjnych za rok 1884, ale zapomniał, że Komisya budżetowa, roztrząsając to zamknięcie rachunków w r. z., wykazała w swojem sprawozdaniu, że tak w poczet rzeczywistych dochodów jak w poczet rzeczywistych wydatków nadzwyczajnych funduszu indemnizacyjnego wschodnio galicyjskiego w 1884 roku, zapisano przez pomyłkę sumę 208.407 zł. 88 ct., która nie była ani rzeczywistym dochodem ani rzeczywistym wydatkiem, lecz pozycyą przebiegającą, jak to następnie sam rząd przyznał, a rzeczywiste wydatki nadzwyczajne wynosiły istotnie 47.323 zł. 40 ct. (patrz sprawozdanie Komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków za rok 1884). Lecz nawet po tem sprostowaniu, rzeczywiste wydatki nadzwyczajne w latach 1883 i 1884 nie mogą służyć za podstawę do przybliżonego obrachowania wydatków nadzwyczajnych w 1887; albowiem rok 1883 był pod względem wydatków nadzwyczajnych wyjątkowym, gdyż w roku tym wygotowywano nowe arkusze kuponowe; zaś w roku 1884 fundusz indem. wschodnio gal zwracał funduszom indem. zach. gal. i krak. dodatki indemnizacyjne zapłacone przez towarzystwa dróg żelaznych we Lwowie i zarachowane początkowo do dochodów funduszu indem. wschodnio galicyjskiego, których to zwrotów nie będzie czynił w 1887 roku, a to wskutek wydanych przez c. k. rząd rozporządzeń co do poboru i zarachowywania dodatków indemnizacyjnych płaconych przez towarzystwa kolejowe. Pod względem wydatków nadzwyczajnych rok 1885 był już normalnym, a wydatki te wynosiły rzeczywiście 244 zł., jak wykazało sprawdzone przez Komisyę naszą zamknięcie rachunków za rok 1885. Jednak Komisya budżetowa nie chcąc wydatków preliminować za nisko, wnosi:

6. *Wydatki nadzwyczajne . . . . . 5.000 zł.*

Ogół więc wydatków funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego w 1887 roku, komisya budżetowa obrachowała, według powyższych wniosków, na . **3,608.971 zł.** przeto mniej o 42.000 zł. niż rząd preliminował te wydatki. —

Dochody fundnszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego w 1887 roku, przeznaczone na pokrycie wyżej wymienionych wydatków, obrachował rząd w przedłożonym projekcie budżetu jak następuje:

I. Od obowiązanych.

1. Wpłata kapitałów	3.453 zł.
2. Wpłata rent	708 „
3. Odsetki za zwłokę i inne dochody	8.040 „
Do przeniesienia . .	12.201 zł.

Z przeniesienia . .	12.201 zł.
II. Dochody własne.	
4. Odsetki od własnych obligacyj indemnizacyjnych	37.782 „
5. Dochód za sprzedane własne obligacye indemnizacyjne . . .	—
6. Dochód za wylosowane własne obligacye indemnizacyjne . . .	—
III. Dochody ze zwrotu zaliczek.	
7. Zwrócone zaliczki	8.076 zł.
IV. Od kraju.	
8. Dodatek indemnizacyjny do podatków	2,183.064 zł.
V. Ze skarbu państwa.	
9. Subwencya z skarbu państwa	1,409.848 zł.
Ogółem dochody	3,650.971 zł.

Ponieważ w budżecie uchwalonym przez wys. Sejm na 1886 r. ogół dochodów funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego obrachowano na 3,694.011 zł., a w budżecie uchwalonym na r. 1885, na 3,673.166 zł.; przeto rząd obrachowuje dochody funduszu indem. wschod. gal. w 1887 niżej o 43.040 zł., niż uchwalono na rok 1886, a także niżej o 22.195 zł. niż uchwalono na rok 1885; ale wyżej o 19.470 zł. niż wynosiły rzeczywiście dochody funduszu wschod. gal. w 1885 r. w sumie 3,631.501 zł.

Komisya budżetowa proponuje przyjąć bez zmiany wnioski rządowe co do trzech pierwszych pozycyj dochodów i wnosi:

1. *Wpłata kapitałów* . . . . . *3.453 zł.*
2. *Wpłata rent* . . . . . *708 zł.*
3. *Odsetki za zwłokę i inne dochody* . . . . . *8.040 zł.*

Co do 4tej pozycyi dochodów, to jest co do dochodu z odsetek od obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu, komisya budżetowa zważywszy, że fundusz indem. wschod. gal. posiadał z końcem 1886 roku własnych obligacyj indem. za sumę 719.660 zł. m. k. czyli 755.643 zł. w. a., od których 5%, to jest kupony mające zapaść w 1887 roku przyniosą kwotę 37.782 zł.; powtóre zważywszy, że chociaż fundusz nie zrealizuje tych kuponów, to jest nie wypłaci je sam sobie, ale zniszczy je, jak zwykle, i o tyle zmniejszy wydatek swój na wypłatę kuponów; jednak ponieważ w dział wydatków w budżecie na 1887 r. wstawiliśmy całą sumę potrzebną na zapłatę wszystkich kuponów mających zapaść w 1887 roku, a więc także na zapłatę własnych kuponów, przeto w dziale dochodów należy zamieścić kwotę równającą się wartości kuponów własnych. Z tych powodów komisya zgodnie z projektem rządowym, wnosi:

II. Dochody własne.

4. *Odsetki od obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu* . . *37.782 zł.*

W przedłożonym przez rząd projekcie budżetu nie preliminowano żadnej kwoty ani w drugiej ani w trzeciej pozycyi dochodów z majątku funduszu, mianowicie dochodu za wylosowane obligacye indem. będące własnością funduszu i dochodu ze sprzedaży części obligacyj będących własnością tegoż funduszu. Jednak Komisya budżetowa zważywszy po 1sze, że każdorocznie z pomiędzy obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu, kilkadziesiąt bywa wylosowanych, jak okazują wszystkie zamknięcia rachunków, a te wylosowane obligacye własne, albo sprzedane przynoszą dochód, jak to zwykle zarząd funduszu czynił, albo zniszczone zmniejszą o całą swą wartość wydatek na umorzenie wylosowanych obligacyj, zamieszczony w budżecie w dziale wydatków w sumie równej wartości wszystkich obligacyj indem. które mają być wylosowane w 1887 roku; — zważywszy powtóre, że przeciętny dochód z sprzedaży wylosowanych własnych obligacyj w latach 1883, 1884 i i 1885 wynosił 51.450 zł., jak to dowodzą zamknięcia rachunków za owe lata; zważywszy po 3cie, że dochód ze sprzedaży wylosowanych obligacyj w 1887 będzie zapewne mniejszy od przeciętnego z ostatnich trzech

lat, gdyż fundusz posiada teraz mniejszą ilość obligacyj niż w przytoczonych wyżej trzech latach (mianowicie mniej o 54.000 zł. niż w 1885); komisya budżetowa wnosi:

5. *Dochód za wylosowane własne obligacye indemnizacyjne . . 45.000 zł.*

Rząd w przedłożonym projekcie budżetu nie preliminował także żadnej kwoty dochodu ze sprzedaży obligacyj będących własnością funduszu. Lecz Komisya budżetowa jak w roku zeszłym tak i w bieżącym zwraca uwagę wys. Sejmu na następujący stan faktyczny, który ją powoduje do przedłożenia wniosków, aby w budżet dochodów funduszów indemnizacyjnych na rok 1887 wstawić także trzecią pozycyę dochodów z własnego majątku tychże funduszów. Każdy z trzech funduszów indemnizacyjnych posiada znaczne sumy zebrane z dochodów z dodatku indemnizacyjnego, pobieranego w poprzednich latach w wyższej wysokości niż potrzeba było dla pokrycia wydatków funduszu. Sumy te, będące własnością funduszów, umieszczone są w przeważnej części w obligacyach indemnizacyjnych, a w małej części w zapasie kasowym. I tak fundusz indemnizacyjny wschodnio-galicyjski posiada obecnie sumę 755.643 zł. we własnych obligacyach indemnizacyjnych, a ponieważ prócz tego przewyżkę dochodów nad wydatki, czyli pozostałość z rachunków z lat 1884 i 1885, wynoszącą razem 489.253 zł., użyto na pokrycie wydatków tegoż funduszu wschodnio-galicyjskiego w pierwszym kwartale w 1886 roku, zaczem wpłynęły dochody właściwe tegoż roku (jak to wykazaliśmy w sprawozdaniu z zamknięcia rachunków), przeto ostatecznie po zamknięciu rachunków 1886 roku powinna pozostać znaczna reszta kasowa, która może być przeniesiona do majątku i umieszczona w obligacyach. Fundusz indem. zach. gal. posiada sumę 493.227 zł. w. a. w obligacyach indemnizacyjnych; a prócz tego przewyżkę dochodów nad wydatki czyli pozostałość z rachunków 1884 i 1885 roku, wynoszącą razem 96.958 zł., użyto na pokrycie wydatków tegoż funduszu w pierwszym kwartale w 1886 roku, zaczem wpłynęły dochody należne w owym roku, przeto także rok 1886 winien pozostawić znaczną resztę kasową, którą przenieść będzie można do majątku funduszu. Wreszcie fundusz indem. krakowski posiada sumę 81.637 zł. w obligacyach indemnizacyjnych, oprócz znacznej reszty kasowej, którą wykazaliśmy w sprawozdaniu naszem z zamknięcia rachunków. Komisya budżetowa zważywszy z jednej strony na te sumy będące własnością funduszów indemnizacyjnych, a zebrane z dochodów z dodatku indemnizacyjnego pobieranego z kraju; zważywszy z drugiej strony na teraźniejsze ciężkie przesilenie ekonomiczne, które wymaga ulżenia, o ile możności, w ciężarach publicznych to jest w podatkach i dodatkach, a między innymi w dodatku indemnizacyjnym; zważywszy po trzecie, na ten fakt niezaprzeczalny, że w skutek wzrostu corocznie podatku gruntowego a także podatku dochodowego, każdy cent dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich przyniesie w r. b. większy dochód niż w latach poprzednich, a utrzymanie tej samej wysokości dodatku indemnizacyjnego, jaka była w poprzednich latach, byłoby powiększeniem obciążenia podatkujących, — musi komisya budżetowa zaproponować, aby wys. Sejm uchwalił pobierać dodatek indemnizacyjny w r. b. w mniejszej o 2 centy wysokości niż w r. z. A ponieważ ubytek w dochodach, wskutek niewielkiego zniżenia wysokości dodatku indemnizacyjnego, pokryty będzie w większej części wzrostem dochodu z każdego centa dodatku indem. i braknie tylko niewielkiej kwoty 58.532 zł. do pokrycia wszystkich wydatków funduszu wschod. galic. w 1887 roku; przeto kwotę tę należy wziąć z sumy będącej własnością funduszu (a uzbieranej z dodatku indemnizacyjnego w dawniejszych latach) i kwotę tę zamieścić w budżecie dochodów na r. 1887. Komisya budżetowa przedstawi wys. Sejmowi w właściwem miejscu wniosek, aby uchwalił pobierać dodatek indemnizacyjny w 1887 roku w całej Galicyi bez Krakowskiego w wysokości tylko 28 centów (w Krakowskiem w wysokości 19 centów) do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, a tu proponuje, aby z sumy będącej własnością funduszu indem. wschod. gal. wziąć kwotę 58.532 zł. i zamieścić ją w budżecie na rok 1887 jako trzecią pozycyę dochodów z własnego majątku funduszu. Przeto komisya budżetowa wnosi:

6. *Dochód za sprzedane obligacye będące własnością funduszu . 58.532 zł.*

Co do 7mej pozycyi dochodu. Komisya budżetowa zważywszy, że przecięciowy dochód ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich wynosił 8.076 zł., wnosi, zgodnie z projektem rządowym:

7. *Ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich . . . 8.076 zł.*

Co do 8ej pozycyi dochodów, którą stanowi zasiłek od kraju t. j. dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków. Rząd w przedłożonym Sejmowi projekcie budżetu na rok 1887 proponuje, aby dodatek ten pobierać w r. b w całej Galicyi w takiej wysokości jak w r. z., to jest w wysokości 30 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich. Ponieważ zaś sprawdzona należytość wszystkich podatków bezpośrednich z wschodniej części Galicyi wynosiła w 1885 roku 7,276.879 zł. 57 ct., przeto na tej podstawie obrachowano, że jeden cent dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich przyniesie z wschodniej części Galicyi 72.768 zł. 70 ct., a więc dodatek pobierany w wysokości 30 centów przyniósłby 2,183.064 zł.

Lecz Komisya budżetowa z powodów wyżej przytoczonych, a szczególniej zważając, że pobieranie w 1887 roku dodatku indemnizacyjnego w takiej samej wysokości w jakiej był pobierany w roku 1886, byłoby nałożeniem na podatkujących nie takiego samego jak w r. z. ale większego ciężaru, (gdyż pobór jednego centa dodatku indemnizacyjnego z wschodniej części Galicyi miał przynieść w 1886. r. 69.343 zł., według obrachunku przez rząd sporządzonego na podstawie sprawdzonej należytości podatków na r. 1884; a pobór jednego centa dodatku indem. ma przynieść w 1887 roku 72.768 zł. według obrachunku przez rząd uczynionego na podstawie sprawdzonej należytości podatków bezpośrednich na rok 1885, która to należytość będzie bezsprzecznie większa w r. 1887. a przeto większa także suma z poboru jednego centa dodatku indem.), — obowiązaną jest zaproponować wys. Sejmowi, aby dodatek indemnizacyjny pobierać w r. 1887 w całej Galicyi w wysokości *tylko 28 centów* do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich. Dodatek indemnizacyjny pobierany w wysokości 28 ct. od każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, a przeto pobierany, jak dotychczas, także od należytości podatku domowo czynszowego przypadającej na domy nowo zbudowane a uwolnione od opłaty tegoż podatku, przyniósłby dochodu ze wschodniej części Galicyi funduszowi indem. wschodnio galicyjskiemu 2,037.532 zł., licząc na tej samej podstawie, na której rząd obrachował dochód z jednego centa dodatku indemnizacyjnego z wschodniej części Galicyi na 72.768 zł., to jest na podstawie sprawdzonej należytości podatków bezpośrednich w tej części Galicyi w 1885 roku. Odpowiedni wniosek do uchwały przedstawi Komisya wys. Sejmowi w końcu sprawozdania o budżetach obu funduszów indemnizacyjnych galicyjskich, a tu wnosi:

8. *Dodatek indemnizacyjny do podatków . . . . . 2,037.532 zł.*

Co do 9. pozycyi dochodów. Skarb państwa wypłaca corocznie 2,625.000 zł. w. a. jako roczną subwencyę łącznie dla obu funduszów indemnizacyjnych wschodnio i zachodnio galicyjskich, a przy układaniu budżetu rozdziela się w taki sposób ta łączna subwencya między oba fundusze, jaki wówczas zdaje się najodpowiedniejszy temu celowi, iżby wszystkie przewidywane ich wydatki były pokryte; później rozdziela się ta subwencya w taki sposób, — aby rzeczywiste ich wydatki były zaspokojone. Przeto Komisya budżetowa zważywszy, że dla pokrycia obrachowanych wyżej wydatków funduszu indem. wschod. gal. w 1887 roku potrzeba, oprócz dochodów przewidywanych z poprzednich ośmiu źródeł, jeszcze 1,409.848 zł. z zasiłku państwowego, proponuje zgodnie z projektem rządowym, aby z tej subwencyi państwowej zamieścić powyższą sumę w 9. pozycyi dochodów funduszu indem. wschod. gal. w 1887 roku, przeznaczając resztę subwencyi na dochód funduszu indem. zachodnio gal. w 1887 roku. Zatem Komisya budżetowa wnosi:

9. *Z subwencyi dawanej z skarbu państwa . . . . . 1,409.848 zł.*

Przeto ogół dochodów funduszu indem. wschodnio galicyjskiego w 1887 roku wynosiłby, według wniosków Komisyi naszej, w powyższych dziewięciu pozycyach **3,608.971 zł.** a więc sumę równą zupełnie ogółowi wydatków tegoż funduszu w 1887 roku, zaś mniejszą o 42.000 zł. od sumy którą wynosiłyby dochody według projektu rządowego, a mniejszą o 22.530 zł. niż wynosiły rzeczywiście wszystkie dochody tego funduszu w 1885 r. w sumie 3,631.501 zł., a które były większe od wydatków o 221.598 zł. jak wykazało zamknięcie rachunków za r. 1885.

W projekcie budżetu wydatków i dochodów *funduszu indem. zachodnio-galicyjskiego* na r. 1887. obrachował rząd wydatki jak następuje:

1. Wydatki na zarząd	8.214 zł.
2. Spłata kapitałów przez losowanie obligacyj	1,142.400 „
3. Kwoty wyrównawcze: *a)* w kapitale	— „
b) w rentach	— „
4. Renty dla uprawnionych	901.514 „
5. Zaliczki zwrotne	966 „
6. Nadzwyczajne wydatki	16.000 „
ogół wydatków . . .	2,069.094 zł.

Ponieważ wydatki funduszu indem. zachodnio-gal. uchwalone przez Sejm na r. 1886 wynosiły ogółem 2,091.103 zł., przeto ogół wydatków tegoż funduszu obrachowanych przez rząd na 1887, wynosiłby mniej o 22.009 zł., ale więcej o 90.754 zł. niż wynosiły rzeczywiste wydatki tego funduszu w 1885 roku, wykazane zamknięciem rachunków za ów rok.

Co do 1ej pozycyi wydatków uzasadnionej szczegółowem obrachowaniem dołączonem do projektu rządowego, komisya nie ma nic do nadmienienia, oprócz powtórzenia uwagi uczynionej przy tejże samej pozycyi wydatków funduszu wschodnio-galicyjskiego, i wnosi:

1. *Wydatki na zarząd . . . . . 8.214 zł.*

mniej tylko o 908 zł. niż wynosiły w 1885 roku wydatki na zarząd, które się corocznie zmniejszają.

Co do 2iej pozycyi wydatków. Według planu losowania i umarzania obligacyj funduszu indem. zachodnio-gal., wylosowano w listopadzie 1886 roku obligacyj indemnizacyjnych zachodnio-galicyjskich za sumę 544.000 zł. m. k., które będą płatne z 1. maja 1887 roku, zaś należy wylosować w pierwszem półroczu 1887 roku obligacyj za sumę także 544.000 zł. m. k., które będą płatne w listopadzie r. b., czyli razem wylosować trzeba obligacyj indem. za sumę 1,088.000 zł. m. k. czyli za 1,142.400 zł. w. a., które do wypłaty przypadają w 1887 roku. Przeto Komisya z powodów przytoczonych przy tej samej pozycyi wydatków funduszu indem. wschodnio-gal., wnosi, zgodnie z projektem rządowym:

2. *Spłata kapitału przez losowanie obligacyj . . . . . 1,142.400 zł.*

Co do 3ej pozycyi wydatków. Komisya zgodnie z rządowym projektem budżetu nic nie preliminuje na kwoty wyrównawcze w kapitale i w rentach, z przyczyny wyrażonej przy roztrząsaniu wydatków funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego.

Co do 4tej pozycyi wydatków. Komisya budżetowa zważywszy, że obligacyj indemnizacyjnych zachodnio-galicyjskich niewylosowanych, było jeszcze w październiku roku 1886 za sumę 18,030.285 zł. w. a., a od tych obligacyj przypadająca do wypłaty 5% renta to jest kupony zapadające w 1887 roku wynosi 901.514 zł., wnosi, zgodnie z propozycyą rządową:

4. *Renty dla uprawnionych . . . . . 901.514 zł.*

Co do 5tej pozycyi. Wydatek na zaliczki dawane urzędnikom na ich płace etatowe, o ile te zaliczki mają być zwracane ratami w latach następnych, obrachowała komisya na

podstawie przeciętnego wydatku rzeczywistego na ten cel w trzech latach ostatnich, z których jest zamknięcie rachunków, a zgodnie z rządem, na 966 zł. i wnosi:

5. *Na zaliczki zwrotne w latach późniejszych . . . . . 966 zł.*

Co do 6tej pozycyi wydatków. Na wydatki nadzwyczajne, rząd w projekcie swoim budżetu preliminował 16.000 zł. na podstawie przeciętnego wydatku z dwóch lat 1883 i 1885. Lecz komisya budżetowa z powodów, które obszernie wyłożyła uzasadniając wniosek swój co do tej pozycyi wydatków funduszu indem. wschod. gal., między innemi z powodu, że nie tylko rok 1884, lecz także 1883 były zupełnie wyjątkowymi pod względem wydatków nadzwyczajnych i nie mogą bynajmniej służyć za podstawę do obrachowania wydatku nadzwyczajnego w 1887; zważywszy dalej, że wydatki nadzwyczajne funduszu zachodnio-galicyjskiego wynosiły istotnie w 1885 r., nie 16.000 zł., ale 16 zł., przedstawia, że kwota 16.000 zł. preliminowana na ten wydatek w projekcie rządowym, jest bardzo wysoka i nieuzasadniona. Lecz niechcąc tych przypadkowych wydatków preliminować za nisko, sądzi, że w każdym razie dostateczną będzie kwota 100 razy większa, niż wydatki nadzwyczajne wynosiły istotnie w 1885 roku, i wnosi:

6. *Wydatki nadzwyczajne . . . . . 1.600 zł.*

Przeto ogół wydatków funduszu indem. zachodnio-galicyjskiego w 1887 roku, według wniosków komisyi w powyższych sześciu pozycyach, wynosi . . **2,054.694 zł.** mniej o 14.400 zł. niż rząd obrachował je w swoim projekcie budżetu, lecz więcej o 76.354 zł. niż wynosiły rzeczywiście w 1885 roku sumę 1,978.340 zł.

Dochody funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego w 1887 roku obrachował rząd w swoim projekcie budżetu na ów rok, jak następuje:

I. Od obowiązanych.

1. Wpłata kapitałów	1.323 zł.
2. Wpłata rent	306 „
3. Odsetki za zwłokę i inne dochody	2.840 „

II. Dochody własne.

4. Odsetki od obligacyj będących własnością funduszu	24.661 zł.
5. Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne	—
6. Dochód za sprzedane obligacye będące własnością funduszu . .	—

III. Dochody ze zwrotu zaliczek.

7. Zwrócone zaliczki	940 zł.

IV. Od kraju.

8. Dodatek indemnizacyjny do podatków	823.872 zł.

V. Ze skarbu państwa.

9. Subwencya z skarbu państwa	1,215.152 zł.
ogółem dochody	2,069.094 zł.

Przeto rząd obrachował dochody w 1887 roku niżej o 22.009 zł. niż były uchwalone na rok 1886 w sumie 2,091.103 zł., lecz wyżej o 4.071 zł. niż wynosiły rzeczywiście w 1885 roku w sumie 2,065.063 zł.

Komisya budżetowa proponuje przyjąć bez zmiany trzy pierwsze pozycye dochodów, i wnosi:

1. *Wpłata kapitałów . . . . . 1.323 zł.*
2. *Wpłata rent . . . . . 306 „*
3. *Odsetki za zwłokę i inne dochody . . . . . 2.840 „*

Co do 4tej pozycyi dochodów. Fundusz indem. zachodnio-gal. posiadał z końcem r. 1886 własnych obligacyj za sumę 493.227 zł. w. a., licząc obligacye w ich imiennej wartości, a kupony zapadające od tych obligacyj w 1887 roku mają wartości 24.661 zł. Komisya

budżetowa wnosi z powodów, które wyłuszczyła przy tejże pozycyi dochodów funduszu indem. wschod. gal., a zgodnie z projektem rządowym:

4. *Odsetki od obligacyj będących własnością funduszu . . . . 24.661 zł.*

Co do 5 i 6 pozycyj. Rząd w projekcie budżetu przedłożonym Sejmowi nie zamieścił żadnej kwoty w dwóch następnych pozycyach dochodów z majątku funduszowego, to jest nie preliminował żadnego dochodu ani z losowania ani z sprzedaży obligacyj będących własnością funduszu. Ale komisya budżetowa uzasadniając wnioski swoje co do tych samych pozycyj dochodów funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego, wyłuszczyła powody nakazujące zamieścić w pozycyi dochodu z wylosowania własnych obligacyj, sumę obrachowaną na podstawie dwóch czynników, to jest przeciętnego rzeczywistego dochodu w trzech ostatnich latach, oraz ilości obligacyj będących własnością funduszu. Jeszcze obszerniej przedstawiła komisya powyżej powody znaglające ją do zamieszczenia w pozycyi dochodu ze sprzedaży obligacyj będących własnością funduszu, takiej kwoty, jaka okazuje się potrzebna dla pokrycia wszystkich wydatków funduszu przy zniżeniu wysokości dodatku indemnizacyjnego z 30 centów na 28 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich. Przeto komisya wnosi:

5. *Dochód za wylosowane obligacye indemnizacyjne będące własnością funduszu 28.000 zł.*

6. *Dochód za sprzedane obligacye będące własnością funduszu . . 12.525 zł.*

Co do 7mej pozycyi. Dochód ze zwrotu zaliczek, obrachowuje komisya budżetowa na podstawie przeciętnego dochodu w trzech latach 1883, 1884 i 1885 roku, a zgodnie z projektem rządowym, na 940 zł., i wnosi:

7. *Ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich . . . 940 zł.*

Pozycyę 8ą dochodów stanowi zasiłek od kraju to jest dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków. Rząd zaprojektował, aby dodatek indem. do podatków pobierać w 1887 roku jak w wschodniej tak i w zachodniej części Galicyi w takiej samej wysokości jak w r. z., to jest 30 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich. Ale komisya budżetowa roztrząsając tę pozycyę dochodów funduszu wschodnio galicyjskiego, wykazała powody znaglające do zniżenia o 2 centy wysokości tego dodatku, powody znaglające do tego tem więcej, że, przy wzroście podatków, pobieranie dodatku indemnizacyjnego w tej samej wysokości co roku zeszłego, jest powiększeniem ciężaru na podatkujących; zaś przy większym, niż dawniej, dochodzie z jednego centa dodatku, chociaż będzie pobierany dodatek w wysokości 28 centów, ogół dochodów pokryje wszystkie wydatki jeżeli w budżecie dochodów na rok 1887 zamieścimy niewielką powyżej wymienioną kwotę wziętą z sumy będącej własnością funduszu. Ponieważ sprawdzona należytość wszystkich podatków bezpośrednich w zachodniej części Galicyi wynosiła w 1885 roku 2,746.240 zł., a należytość ta w roku 1887 jeszcze będzie większa, przeto jeden cent dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego całej należytości wszystkich podatków bezpośrednich przyniesie dochodu przynajmniej 27.462 zł. 40 ct., jak to także rząd w swoim projekcie budżetu obliczył. Przeto dodatek indemnizacyjny pobierany w wysokości 28 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, a więc pobierany także, jak dotychczas, od należytości podatku domowo czynszowego przypadającej na domy nowo zbudowane a uwolnione od opłaty tegoż podatku, przyniósłby dochodu z zachodniej części Galicyi funduszowi indem. zachodnio galicyjskiemu 768.947 zł. 20 ct. Odpowiedni wniosek do uchwały o pobieranie dodatku indemnizacyjnego w wysokości 28 ct. przedstawi komisya wys. Sejmowi w miejscu właściwem, a tu wnosi stosownie do takiego wymiaru podatku indemnizacyjnego:

8. *Dodatek indemnizacyjny do podatków . . . . . 768.947 zł.*

Pozycyę 9tą dochodów stanowi subwencya roczna dawana z skarbu państwa dla obu funduszów indem. gal. w sumie 2,625.000 zł.; ponieważ zaś w budżecie dochodów funduszu indem. wschod. gal. na r. b. zamieściliśmy już z tej subwencyi 1,409.848 zł., więc reszta tego za-

siłku w kwocie 1,215.152 zł. przypada dla funduszu zach. gal., a komisya, zgodnie z projektem rządowym, wnosi:

9. *Z subwencyi dawanej z skarbu państwa . . . . 1,215.152 zł.*

Ogół dochodów funduszu indem. zachodnio galicyjskiego na 1887 rok obrachowany przez komisyę budżetową w powyższych dziewięciu pozycyach, wynosi **2,054.694 zł.** przeto równy zupełnie ogółowi wydatków tegoż funduszu w 1887 roku według obrachowania komisyi, a mniejszy o 14.400 zł. od sumy 2,069.094 zł., którą wynosić miały wszystkie dochody według projektu rządowego.

Komisya budżetowa przedstawiwszy wys. Sejmowi do przyjęcia według jej powyższych wniosków, budżet wydatków i dochodów na rok 1887 funduszów indemnizacyjnych wschodnio galicyjskiego i zachodnio galicyjskiego, wnosi następującą

uchwałę finansową:

Wys. Sejm uchwalić raczy:

Na pokrycie wydatków funduszu indemnizacyjnego wschodniej części Galicyi i funduszu indemnizacyjnego zachodniej części Galicyi w 1887 roku, Sejm ustanawia w tych obu częściach kraju dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich, po 28 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich.

Jednak komisya budżetowa zważywszy, że wysoki Sejm zawarowawszy swoje dotychczasowe prawne stanowisko w sprawie indemnizacyjnej, upoważnił Wydział krajowy uchwałą z dnia 29 października 1882. r. do zawarcia ugody, z zastrzeżeniem konstytucyjnego jej zatwierdzenia, z c. k. administracyą państwa w celu usunięcia sporu co do stosunków państwa do funduszów indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi; po 2gie zważywszy, że jeżeli ta ugoda na warunkach uchwalonych zawartą zostanie, dochód ze skarbu państwa dla funduszów indemnizacyjnych wschodnio- i zachodnio-galicyjskich będzie w 1887 roku o 200.000 zł. mniejszy, niż w powyższym na r. 1887. budżecie oznaczono, a przeto, aby pokryć ogół wydatków funduszów indemnizacyjnych zachodnio- i wschodnio-galicyjskich, musi być zasiłek od kraju, to jest dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków bezpośrednich w 1887. r. o 200.000 zł. większy niż w budżecie wykazano, i dodatek indemnizacyjny ustanowiony powyższą uchwałą finansową, należy, w razie przyjścia do skutku wzmiankowanej ugody, podwyższyć o dwa centy, — wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy następującą uchwałę finansową:

Dodatkowa uchwała finansowa na rok 1887.

„W razie zawarcia ugody pomiędzy c. k. Administracyą państwa z Wydziałem krajowym Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, w imieniu Reprezentacyi kraju, w celu usunięcia sporu o stosunki państwa do funduszów indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi, i po konstytucyjnem zatwierdzeniu tej ugody, należy pobierać w r. 1887 w powiatach wschodnio- i zachodnio-galicyjskich, oprócz ustanowionego uchwałą z d. dzisiejszego zwyczajnego dodatku indemnizacyjnego, dodatek indemnizacyjny nadzwyczajny po dwa centy do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich“.

W przedłożonym Sejmowi projekcie budżetu wydatków i dochodów *funduszu indemnizacyjnego krakowskiego* na rok 1887, obrachował rząd wydatki jak następuje:

1. Wydatki na zarząd	665 zł.
2. Spłata kapitału przez losowanie obligacyj	115.500 „
3. Renty dla uprawnionych	67.077 „
4. Zaliczki zwrotne	210 „
5. Nadzwyczajne wydatki	1.000 „
Ogół wydatków	184.452 zł.

przeto mniej tylko o 1.496 zł. niż wynosił ogół wydatków tegoż funduszu uchwalony przez Sejm na rok 1886, a więcej o 14.390 zł. niż wynosił ogół rzeczywistych wydatków w 1885 roku w sumie 170.062 zł, jak to wykazało zamknięcie rachunków za rok 1885.

Co do 1ej pozycyi wydatków Komisya zgodnie z projektem rządowym wnosi:

1. *Wydatki na zarząd* . . . . . *665 zł.*

Co do 2ej pozycyi. Odpowiednio planowi losowania, wylosowano w listopadzie 1886 roku obligacye indem. krakowskie za sumę 54.000 zł. m. k., których wypłata przypada w maju 1887 r., należy zaś wylosować w pierwszem półroczu 1887 a wypłacać od listopada 1887 r. za sumę 56.000 zł. m. k.; więc razem przypada do wypłaty w 1887 roku obligacyj indemnizacyjnych krak. za 110.000 zł. m. k. czyli 115.500 zł. w. a. Przeto Komisya budżetowa powołując się na uwagi swoje uczynione przy tej pozycyi wydatków funduszu wschod. gal., wnosi, zgodnie z projektem rządowym:

2. *Spłata kapitału przez losowanie obligacyj* . . . . . *115.500 zł.*

Co do 3ej pozycyi wydatków. Z końcem października 1886 roku było obligacyj indem. krakowskich niewylosowanych za sumę 1,341.553 zł. w. a., przeto na wypłatę 5% renty od tej sumy to jest na wypłatę kuponów które zapadną w 1887 r. potrzeba 67.077 zł.; z powodów wykazanych przy roztrząsaniu budżetu funduszu indem. wschod. gal., suma ta wystarcza zwykle na zapłatę za kupony zapadłe w roku budżetowym i przedłożone w tymże roku do wypłaty oraz za kupony zapadłe w latach poprzednich a przedłożone do wypłaty w roku budżetowym. Z tych powodów Komisya wnosi:

3. *Renty dla uprawnionych* . . . . . *67.077 zł.*

Co do 4ej pozycyi. Wydatek na zaliczki zwracane w latach następnych, obrachowa rząd na 210 zł., a to na podstawie przeciętnego wydatku rzeczywistego w trzech latach poprzednich w 1883, 1884 i 1885, a Komisya, zgodnie z projektem rządowym, wnosi:

4. *Na zaliczki zwracane w latach następnych* . . . . . *210 zł.*

Co do 5ej pozycyi to jest co do wydatków nadzwyczajnych, rząd obrachował je na podstawie rzeczywistego wydatku w 1883 roku na sumę 1.000 zł. Jednak Komisya budżetowa zważywszy, że nie tylko r. 1884 ale także r. 1883 były latami wyjątkowemi co do wydatków nadzwyczajnych, co wykazała przy roztrząsaniu tej pozycyi budżetu wydatków funduszu indem. wschod. gal., zaś w 1885 roku nie wydano ani centa na wydatki nadzwyczajne; lecz zważywszy dalej, że mogą wypaść takie wydatki w 1887 roku, wnosi:

5. *Wydatki nadzwyczajne* . . . . . *200 zł.*

Przeto ogół wydatków funduszu indemnizacyjnego krakowskiego oblicza komisya na . . . . . **183.652 zł.** mniej o 800 zł. niż rządowy projekt budżetu, ale więcej o 13.590 zł. niż wynosiły rzeczywiste wydatki w 1885 w sumie 170.062 zł.

Dochody funduszu indem. krakowskiego, nie pobierającego żadnego zasiłku z skarbu państwa, obrachował rząd w projekcie budżetu na 1887 jak następuje:

I. Od obowiązanych.

1.	Wpłata kapitału	16 zł.
2.	Wpłata rent	2 „
3.	Odsetki za zwłokę i inne dochody	388 „

II. Własne dochody.

4.	Odsetki od obligacyj będących własnością funduszu	4.082 zł.
5.	Dochód za wylosowane obligacye będące własnością funduszu . .	— „
6.	Dochód za sprzedane obligacye będące własnością funduszu . .	4.200 „
7.	Dochód z gotówki w zapasie kasowym	3.830 „

III. Dochód ze zwrotu zaliczek.

8.	Zaliczki zwrócone	215 zł.

IV. Od kraju.

9.	Dodatek indemnizacyjny do podatków	171.719 zł.
	Ogół dochodów . . .	184.452 zł.

mniej o 1.526 zł. niż wynosiły dochody uchwalone przez Sejm na rok 1886., a mniej o 24.243 zł. niż wynosił ogół dochodów rzeczywistych w 1885 roku w sumie 208.695 zł., jak to wykazało zamknięcie rachunków za ów rok, z których to jednak dochodów po pokryciu wszystkich wydatków funduszu, pozostała przewyżka dochodów nad wydatki w kwocie 38.633 zł.

Komisya budżetowa wnosi przyjęcie bez zmiany trzech pierwszych pozycyj dochodów według projektu rządowego.

Co do 4tej pozycyi dochodów, komisya budżetowa zważywszy, że fundusz indem. krak. ma w swoim majątku obligacye, będące jego własnością, za sumę 81.637 zł. w. a., od których kupony mające zapaść w 1887 wynoszą 4.082 zł.; przeto z powodów wypowiedzianych powyżej przy tej samej pozycyi dochodów funduszu wschodnio-galicyjskiego, komisya budżetowa, zgodnie z projektem rządowym, wnosi:

4. *Odsetki od obligacyj indem. będących własnością funduszu . . 4.082 zł.*

Co do 5tej pozycyi dochodów. Rząd nie zamieścił żadnej kwoty w swoim projekcie budżetu za wylosowane obligacye, będące własnością funduszu, chociaż w tej pozycyi jest zawsze dochód, jak wykazują wszystkie zamknięcia rachunków. Lecz komisya z powodów przedstawionych przy tej pozycyi dochodów funduszu wschodnio-galicyjskiego, proponuje zamieścić w tej pozycyi sumę 500 zł., obliczoną przybliżenie na podstawie dwóch czynników, to jest przeciętnego dochodu w trzech latach ostatnich i ilości obligacyj będących własnością funduszu. Przeto wnosi:

5. *Dochód za wylosowane obligacye będące własnością funduszu . . 500 zł.*

Co do 6tej pozycyi dochodów. Rząd proponuje aby fundusz indemnizacyjny krakowski sprzedał cząstkę obligacyj, będących jego własnością, w celu uzyskania kwoty 4.200 zł. potrzebnej dla pokrycia części wydatków bieżących, która, według jego obrachowania, byłaby niepokrytą dochodami bieżącymi. Komisya budżetowa z powodów, które wyłuszczyła uzasadniając potrzebę zamieszczenia pewnej kwoty w tej pozycyi dochodów funduszu indem. wschodnio-galicyjskiego, wnosi, aby w razie potrzeby fundusz indemn. krakowski sprzedał część obligacyj będących własnością jego za sumę 5.200 zł. i kwotę tę proponuje zamieścić w 6tej pozycyi budżetu dochodów na rok 1887. Przeto wnosi:

6. *Za sprzedaną cząstkę obligacyj będących własnością funduszu . . 5.200 zł.*

Co do 7ej pozycyi dochodów. Rząd zaprojektował, aby z zapasu kasowego powstałego z przewyżki dochodów nad wydatki funduszu w 1884 i w 1885 wziąć 3.830 zł. i wstawić w budżet dochodów tegoż funduszu w 1887 roku. Komisya budżetowa zważywszy, że przewyżki dochodów nad wydatki funduszu indem. krakowskiego w 1884 i 1885 wynosiły łącznie 75.130 zł., jak to wykazały sprawdzone zamknięcia rachunków, a chociaż część tej sumy, mianowicie 25.552 zł., użył fundusz tymczasowo na pokrycie wydatków w pierwszym kwartale 1886 roku zanim wpłynęły dochody właściwe na ów rok zeszły, jednak po ich wpływie ta kwota wróciła do zapasu kasowego, a chociaż część tego zapasu kasowego przeniesiono w roku 1886 do majątku funduszu i zakupiono obligacye, jednak zapas kasowy wynosi jeszcze bardzo znaczną sumę a jest nieoprocentowany na korzyść funduszu; przeto komisya wnosi, aby z tego zapasu kasowego wziąć kwotę 9.849 zł., potrzebną do pokrycia reszty wydatków przy zniżeniu wysokości dodatku indemnizacyjnego do podatków na 19 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, i kwotę tę wstawić w 7ej pozycyi budżetu dochodów na rok 1887. Zatem wnosi:

7. *Z gotówki będącej w zapasie kasowym . . . . . 9.849 zł.*

Co do dochodu ze zwrotu zaliczek komisya budżetowa, zgodnie z projektem rządowym, wnosi:

8. *Ze zwrotu zaliczek danych w latach poprzednich . . . . 210 zł.*

Zasiłek od kraju to jest dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków stanowi główną pozycyę dochodów funduszu krakowskiego. Rząd w projekcie budżetu przedłożonym Sejmowi zaproponował, aby dodatek indemnizacyjny w Krakowskiem pobierać w 1887 roku w takiej wysokości jak w r. z., to jest w wysokości 21 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich, zaś dochód z jednego centa dodatku indem. obliczył na 8.177 zł. 10 ct. na podstawie wykazu podatków bezpośrednich rozpisanych na rok 1885. Lecz komisya budżetowa z powodów przytoczonych przy tej samej pozycyi dochodów funduszu wschodniogalicyjskiego, a mianowicie z powodu, że dochód z jednego centa dodatku indem. wzrósł wskutek wzrostu podatków, przeto utrzymanie na rok 1887 tej samej wysokości dodatku indem. byłoby nałożeniem większego ciężaru na podatkujących, proponuje zniżyć wysokość dodatku indemnizacyjnego z 21 na 19 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich. Powtóre komisya zważywszy, iż zamknięcia rachunków za lata 1884 i 1885 wykazały, iż jeden cent dodatku indemnizacyjnego przyniósł rzeczywiście dochodu w 1884 roku 10.765 zł., a w 1885 9.375 zł., sądzi iż rząd obliczając dochód z jednego centa dodatku indemnizacyjnego na kwotę 8.177 zł., a obliczając na podstawie podatków rozpisanych na rok 1885, oblicza ten dochód za nisko. Jednak komisya niechcąc dochodu obliczać za wysoko, wnosi na podstawie rzeczywistego dochodu w 1884 i 1885, że jeden cent dodatku przyniesie z Krakowskiego dochodu przynajmniej 8.600 zł., a przeto 19 centów przyniosą 163.400 zł. Zatem wnosi:

9. *Dodatek indemnizacyjny do podatku . . . . . 163.400 zł.*

Ogół więc dochodów funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosić ma, według wniosków komisyi w powyższych dziewięciu pozycyach . . **183.652 zł.** przeto równy ogółowi wydatków obrachowanych powyżej przez komisyę na tenże rok, a mniejszy o 800 zł. tylko od ogółu dochodów preliminowanych w projekcie rządowym, lecz mniejszy o 25.043 zł. od rzeczywistych dochodów tegoż funduszu w 1885 roku, które pozostawiły zwyżkę nad wydatki owego roku w kwocie 38.633 zł.

Komisya budżetowa przedstawiwszy wys. Sejmowi do przyjęcia, według jej powyższych wniosków, budżet wydatków i dochodów funduszu indem. krakowskiego w 1887 roku, wnosi następującą

uchwałę finansową:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Na pokrycie wydatków funduszu indemnizacyjnego krakowskiego w 1887 roku, Sejm ustanawia w Krakowskiem dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich po 19 centów do każdego złotego całej należytości podatków bezpośrednich.

We Lwowie dnia 16. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

Aleg. 192.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o wniosku posła hr. Alfreda Potockiego i towarzyszy, tyczącego się ugody w sprawie indemnizacyjnej.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Twoją przekazałeś Komisyi budżetowej do rozstrząśnienia i zdania sprawy wniosek posła hr. Alfreda Potockiego i towarzyszy następującej osnowy:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby dopełniając zobowiązania, które zaciągnął zainicyowaniem sprawy, jak najrychlej przeprowadził konstytucyjne zatwierdzenie ugody, regulującej stosunek Państwa do funduszów indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi, w myśl swego przedłożenia z dnia 9. Września 1882. (reskrypt Minist. z 5. Września 1882. L. 13.744) i uchwały sejmowej z dnia 30. Października 1882.“

Komisya budżetowa spełniwszy poruczone jej zadanie, składa Wysokiej Izbie następujące sprawozdanie:

Komisya budżetowa nie potrzebuje rozwodzić się szeroko nad prawną stroną sporu wynikłego z nieuzasadnionych roszczeń Skarbu państwa w sprawie indemnizacyjnej. Albowiem, wykazano już kilkakrotnie a dokładnie, że nie ma słusznej podstawy prawnej pretensya Skarbu o zwrot dopłaty czyli przyczynku (Beitrag) dawanego corocznie od 1858. roku w sumie 2,500.000 zł m. k. czyli 2,625.000 zł. w. a. łącznie obu funduszom indemn. gal., w celu, aby fundusze te mogły pokrywać coroczne wydatki na oprocentowanie i umorzenie obligacyj indemnizacyjnych poręczonych przez państwo, a wydanych dla indemnizowania właścicieli za powinności włościańskie, zniesione patentem cesarskim z 17. Kwietnia 1848 r. na koszt Skarbu państwa.

Rząd Monarchii uznając widocznie, iż owa pretensya skarbu państwa do zwrotu subwencyi czyli zasiłku wypłacanego corocznie z tegoż Skarbu państwa w sumie $2^1/_2$ miliona zł. m. k. czyli 2,625.000 zł. w. a. łącznie obu funduszom indemnizacyjnym galicyjskim, nie da się utrzymać wobec wyraźnych postanowień patentu cesarskiego z 17. Kwietnia 1848. roku, obowiązującego do dziś dnia, i że sumę tę powinien Skarb państwa wypłacać bezzwrotnie a corocznie do 1898 roku., przyszedł już dwukrotnie (w 1868 i 1882 roku) do reprezentacyi kraju naszego z projektami ugody między państwem a krajem. Mocą projektowanej w 1882. roku przez Rząd ugody, c. k. administracya państwa obowiązywała się zmazać wielką lecz fikcyjną sumę (75,172.560 zł. w. a.) powstałą z owego, sprzecznego z wyraźnem postanowie-

niem patentu z 17. Kwietnia 1848 roku, roszczenia do zwrotu przez kraj kwoty 2,625.000 zł. w. a. wypłacanej corocznie od 1858. roku jako obowiązkowy zasiłek z Skarbu państwa dla funduszów indemnizacyjnych, oraz powstałą z zaliczek danych ze Skarbu państwa przed 1858. rokiem; lecz zmazać jeżeli kraj zobowiąże się dawać na przyszłość corocznie więcej dla pokrycia wydatków funduszów indemnizacyjnych, niż był dotychczas obowiązany płacić na mocy patentu cesarskiego z 13. Października 1857. roku. Reprezentacya kraju skłaniała się do przyjęcia ugody proponowanej w 1868. roku, ale z pewnemi zmianami jej warunków; jeżeli zaś na projekt ugody przedłożony przez c. k. Rząd w 1882. roku zgodził się Sejm z niewielką jego modyfikacyą, a przy stanowczem zastrzeżeniu swego stanowiska prawnego, to zgodził się nie dla tego, iżby uznawał w czemkolwiek słuszność bezpodstawnych roszczeń do zwrotu przez kraj sum wypłaconych obowiązkowo z Skarbu państwa funduszom indemnizacyjnym, iżby wątpił w siłę swego prawnego stanowiska dotychczasowego w tej sprawie, i w obowiązek Skarbu państwa wypłacania bezzwrotnej subwencyi corocznie aż do 1898. roku do funduszów indemnizacyjnych; ale zgodził się dla tego, aby „uczynić zadość długoletnim życzeniom kraju załatwienia ostatecznego sprawy indemnizacyjnej“, jak to wyrażono w sprawozdaniu Komisyi sejmowej proponującej w 1882. roku przyjęcie, z pewnemi modyfikacyami, rządowego projektu ugody. A nadto zgodził się Sejm na zaprojektowaną przez Rząd ugodę z tej także przyczyny, iż życzy sobie od dawna objęcia przez kraj we własny zarząd funduszów indemnizacyjnych. Albowiem wówczas zdołałby Sejm uporządkować łatwiej finanse krajowe, a kraj rozłożywszy może na dłuższy szereg lat ciężar spłacania indemnizacyi, mógłby snadniej sprostać rosnącym ciągle wydatkom na szkoły, melioracye, podniesienie przemysłu i t. d., co jest bardzo trudne przy teraźniejszem położeniu sprawy indemnizacyjnej, jak się to wykaże, gdy przedstawimy finansową stronę tej sprawy.

Komisya budżetowa nie zamierza kreślić tu szczegółowego obrazu finansowej strony sprawy indemnizacyjnej, ograniczy się tylko na zarysowaniu ogólnego jej zarysu.

Po zniesieniu powinności włościańskich w 1848. r., (czego od lat wielu cały kraj się domagał, a ostatecznie żądał w adresie z 19. Marca 1848. roku), prowadził Rząd bardzo nieudolnie i przewlekle przez lat siedm, aż do końca 1855. r. obrachunek wynagrodzenia, czyli indemnizacyi za zniesione powinności włościańskie, a chociaż już od 1853. roku zaczął pobierać z całego kraju dodatek na potrzeby indemnizacyjne, płacony w znacznej części przez właścicieli, których indemnizować miano, nie otrzymali oni aż do 1855. roku ani grosza na rachunek indemnizacyi. Nie będziemy tu wykazawać wielkich strat dla produkcyi rolniczej przez takie zwleczenie wypłaty wynagrodzenia; przedstawimy tylko, jak wysoko z powodu tej zwłoki wzrosła suma, którą indemnizować trzeba było. Wynagrodzenie właścicieli za zniesione powinności obliczono w wschodniej części Galicyi na 47,716.038 m. k., w zachodniej części Galicyi na 27,655.600 zł. m. k., ogółem z całej Galicyi bez Krakowskiego, (którego nie tyczy się ani to przedstawienie sprawy, ani zaprojektowana ugoda) na 75,371.638 zł. m. k., czyli 79,140.220 zł. w. a. Wprawdzie w 1856. roku obliczenie wynagrodzenia nie było jeszczeukończone i sumę tę obrachowano w przybliżeniu, by mieć podstawę do całej operacyi finansowej; lecz późniejsze szczegółowe obliczenie wykazało, że to przybliżone obrachowanie było zupełnie słuszne. Rząd ówczesny przewlekając całą czynność obliczenia indemnizacyi, rozpoczął dopiero w 1855. roku dawać właścicielom indemnizowanym zaliczki na wynagrodzenie, a operacyę finansową, to jest wydanie obligacyj indemnizacyjnych, wypłatę niemi wynagrodzenia indemnizowanym i umarzanie tych obligacyj, rozpoczął w 1857. roku, w dziesięć lat po zniesieniu pańszczyzny, gdy procenta od kapitału 75,371.638 zł. m. k., na którą to sumę obliczono całe wynagrodzenie właścicieli indemnizowanych, wynosiły już 16,970.939 zł. m. k. Przeto w skutek przewlekania przez Rząd tej sprawy, suma, którą nale-

żało już w 1857 roku wypłacić obligacyami, następnie od niej opłacać 5% rentę i umorzyć w ciągu lat 40, wynosiła **92,342.577** zł. m. k.

Na 5% rentę od tej sumy i jej umorzenie, oraz na zarząd funduszami indemnizacyjnymi potrzebowano przecięciowo rocznie 5,700.00 do 6,000.000 zł. w. a. Na pokrycie tych wydatków dawał jeden kontrybuent, skarb państwa (który według pierwszego patentu ces. z 1848 r., stanowiącego prawną podwalinę tej sprawy, obowiązany był cały wydatek pokrywać) 2,625.000 zł. w. a. rocznie, a resztę wydatków pokrywał kraj, gdyż dochód z innych źródeł kontrybujących do funduszów indemnizacyjnych był i jest stosunkowo bardzo mały. Na tego drugiego kontrybuenta, t. j. na kraj, Rząd nakładł jeszcze przed rozpoczęciem wypłaty wynagrodzenia właścicielom indemnizowanym, bo od 1853. r., coraz wyższy do podatków dodatek na potrzeby indemnizacyjne. Mianowicie w 1853. po $8^3/_4$, w 1854. i 1855. po $11^1/_2$, w 1856. po 14, a w 1857. po $33^1/_2$ krajcarów m. k. do każdego złotego płaconego w podatkach bezpośrednich bez dodatku wojennego. Zaś po 1857. roku, gdy już potrzeba było opłacać 5% rentę od obligacyj indemnizacyjnych i umarzać te obligacye, dodatek na potrzeby indemnizacyjne nakładany na kraj wzrósł w ten sposób, iż pobierano po 51 centów do każdego złotego, płaconego w podatkach bezpośrednich bez dodatku wojennego. Ponieważ Rząd nie złożył wcale zamknięć rachunków z dochodów z dodatku indemnizacyjnego pobieranego w latach od 1853. do 1858. roku, i nie przedłożył wszystkich zamknięć rachunkowych z dochodów i wydatków funduszów indemnizacyjnych po 1858. roku, — przeto nie można ściśle obrachować, ile kraj zapłacił do dziś dnia w dodatkach indemnizacyjnych. Lecz w sprawozdaniu przedłożonem Radzie państwa przez Rząd w 1870. r., obrachował Rząd, że do końca 1869. r. Galicya (bez Krakowskiego), zapłaciła w dodatkach indemnizacyjnych 39,002.249 zł. Z późniejszych Sejmowi już przedstawianych zamknięć rachunków z dochodów i wydatków funduszów indemnizacyjnych galicyjskich widzimy, iż dodatek indemnizacyjny pobierany z kraju w większej niż początkowo wysokości (bo po 51 ct.), przynosił tym funduszom rocznie dochodu od 3 do $3^1/_2$ milionów zł. w. a. (n. p. w 1877. r. 3,468.733 zł., zaś w 1878 r. 3,457.726 zł. jak wykazały zamknięcia rachunków za owe lata); zaś w ostatnich latach dodatek indemnizacyjny nieco zniżony, przynosi corocznie jeszcze dochodu około 3,100.000 zł. (zamknięcie rachunków za rok 1884. wykazuje, że dodatek indemnizacyjny przyniósł z wschodniej i zachodniej Galicyi (bez Krakowskiego) 3,118.135 zł.) Licząc nawet, że od 1869. do końca 1885. roku, z którego mamy ostatnie zamknięcie rachunków, kraj płacił w ciągu tych lat 16 dodatku indemnizacyjnego przecięciowo rocznie tylko po 3,150.000 zł., przeto w tych latach 16 zapłacił 50,400.000 zł. w. a. Ponieważ zaś według wykazu złożonego przez Rząd Radzie państwa, kraj nasz zapłacił do końca 1869. roku 39,002.249 zł. w. a., zatem ogółem do końca 1885. roku dał kraj w dodatku indemnizacyjnym **89,402.249** zł. w. a. Nie wiemy czy w pierwszą sumę 39,002.249 zł. wliczono cały dochód z dodatków indemnizacyjnych, pobieranych z Galicyi przed 1857. rokiem.

Według przedłożonego Sejmowi przez Rząd zamknięcia rachunków za rok 1885., wypłacono ze skarbu państwa funduszom indemnizacyjnym galicyjskim tak w zaliczkach dawanych przed 1858. rokiem, jak w subwencyi wypłacanej od 1858. r. do końca 1885. r. ogółom **83,047.560** zł. w. a. i do zwrotu tej sumy rości sobie Rząd niczem nieuzasadnioną pretensyę. Przeto razem z tych dwóch źródeł, to jest z dodatku indemnizacyjnego przez kraj dawanego i z skarbu państwa, zapłacono do końca 1885. roku, (licząc pierwszy dochód przybliżenie) *172.449.809* zł. w. a.

Ta olbrzymia suma użytą została na opłatę procentów i umorzenie obligacyj indemnizacyjnych, oraz na koszta zarządu tymi funduszami przez władze rządowe, a bardzo mała cząstka tej sumy pozostała jako majątek funduszów indemnizacyjnych wschodnio i zachodnio galicyjskiego, które to majątki obu tych funduszów wynosiły łącznie z końcem 1885. roku 1,318.232 zł. w. Majątek ten funduszów indemnizacyjnych zebrano z dodatku indemnizacyj-

nego pobieranego z kraju w większej wysokości niż potrzeba było dla pokrycia wszystkich wydatków funduszów indemnizacyjnych.

Wykazawszy ile dotychczas zapłacono na potrzeby indemnizacyjne, należy jeszcze, aby uzupełnić obraz finansowej strony sprawy indemnizacyjnej, przedstawić, ile potrzeba wydać na umorzenie i oprocentowanie pozostałej reszty obligacyj indemnizacyjnych, licząc od początku 1886. roku aż do umorzenia wszystkich obligacyj wschodnio galicyjskich z końcem 1897 r. a zachodnio galicyjskich do 1. Lipca 1898 r.

Z końcem 1885. roku należytość za obligacye indemnizacyjne wschodnio galicyjskie, które pozostały jeszcze do losowania i umorzenia do końca 1897 roku (32,574.150 zł. w. a.) i należytość za obligacye wylosowane a nieprzedłożone jeszcze do wypłaty, wynosiły łącznie 32,602.920 zł. w. a. Należytość za obligacye indemnizacyjne zachodnio-galicyjskie pozostające jeszcze do losowania i spłaty od końca 1885. roku do Lipca 1898. r. (19,095.741 zł. w. a.) i należytość za wylosowane i nie przedłożone jeszcze do wypłaty, wynosiły łącznie 19,136.985 zł.: przeto ogółem potrzeba dla *umorzenia* obligacyi indemnizacyjnych jeszcze **51,739.905** zł. Sumę potrzebną na wypłatę 5% renty od końca 1885. do 1898. od corocznie zmniejszającej się ilości obligacyj niewylosowanych, i wydatki na zarząd funduszami indemnizacyjnemi w ciągu tych lat dwunastu, można tylko przybliżenie obrachować. Ponieważ według planu losowania obligacyj, w miarę jak zmniejsza się wydatek na 5% rentę od niewylosowanych obligacyj, zwiększa się wydatek na umorzenie obligacyj i suma na te dwa wydatki łącznie jest corocznie prawie jednakowa, zaś wydatki na zarząd funduszami tylko w małym stopniu się pomniejszają, — przeto na podstawie budżetu wydatków n. p. na r. 1886., można obrachować przybliżenie sumę potrzebną na wydatki od końca 1885. roku aż do końca 1897. roku co do funduszu indemnizacyjnego-wschodnio galicyjskiego, a do 1. Lipca 1898. roku co do funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyjskiego. Według budżetu uchwalonego na r. 1886., wydatki funduszu wschodnio-galicyjskiego wynosić mają 3,694.011 zł., zaś funduszu zachodnio-galicyjskiego 2,091.103 zł., przeto obu funduszów 5,785.114 zł. Zatem wydatki obu funduszów w ciągu lat 12 od początku 1886. roku, do końca 1897. roku można obliczyć przybliżenie na 69,421.368 zł., a dodawszy do tej sumy potrzebne jeszcze dla funduszu zachodnio galicyjskiego wydatki na półroku 1898. r. w kwocie 1,045.552 zł. cała suma przybliżenie obrachowana na wydatki funduszów indemnizacyjnych galicyjskich od 1. Stycznia 1886. r. aż do zupełnego umorzenia wszystkich obligacyj indemnizacyjnych, wynosi **70,466.920** zł. w. a.

Ponieważ Skarb państwa obowiązany jest na mocy patentu cesarskiego z 1857 roku zapłacić do funduszów indemnizacyjnych w ciągu tych lat 12 od końca 1885. do końca 1897. po 2,625.000 zł. w. a. rocznie, razem 31,500.000 zł. w. a., a nadto 600.000 zł. jako połowę zwykłej subwencyi przypadającej funduszowi zachodnio galicyjskiemu na pierwszą połowę 1898 roku, przeto Skarb państwa winien zapłacić *32,100.000* zł. A więc do zapłacenia przez kraj w ciągu tych lat 12 przypadałaby reszta potrzebnej sumy, to jest *38,366.920* zł.

Kraj więc nasz zapłaciwszy do 1886 roku w dodatkach na potrzeby indemnizacyjne *89,402.240* zł. w. a., ma jeszcze w ciągu lat 12 do 1898 roku zapłacić na indemnizacyę *38,366.920* zł. w. a., chociażby Skarb państwa wypłacał przez te lat 12 corocznie po 2,625.000 zł. to jest całą dopłatę którą dawać mu nakazał do funduszów indemnizacyjnych patent cesarski z 13 Października 1857. roku.

Nie ulega wątpliwości, że gdyby kraj objął we własny zarząd fundusze indemnizacyjne, mógłby z mniejszem obciążeniem teraźniejszego pokolenia spełnić wszelkie obowiązki funduszów indemnizacyjnych, opłacać rentę i umorzyć wszystkie obligacye indemnizacyjne w przepisanym terminie. Dlatego to od pierwszego zaraz zebrania się Sejmu w 1861 roku, Reprezentacya kraju naszego żądała objęcia tych funduszów w własny zarząd. Gdy zaś spełnieniu tego żądania stanęła na przeszkodzie nieuzasadniona niczem pretensya Skarbu państwa

o zwrot subwencyi płaconej przezeń funduszowi indemnizacyjnemu od 1857 roku, i gdy Rząd zaproponował w 1868. roku ugodę dla usunięcia tej pretensyi i przedstawił Sejmowi jej projekt, Reprezentacya naszego kraju skłaniała się do jej przyjęcia z pewnemi zmianami; przedłożony zaś powtórnie przez Rząd w 1882. roku projekt ugody, zmodyfikowawszy go nieco przyjął Sejm, jak to przedstawiliśmy już wyżej. Wykazaliśmy także przyczyny i motywa któremi powodując się Reprezentacya kraju naszego skłaniała się do przyjęcia projektu ugody przedłożonego przez rząd w 1868. roku, z pewną zmianą tego projektu; a też same motywa spowodowały, iż Sejm zgodził się, z małą zmianą, na projekt ugody przedstawiony mu przez Rząd w 1882 roku., chociaż ten projekt pociągał znaczne ze strony kraju ofiary.

Komisya budżetowa sądzi, że też same motywa spowodowały wnioskodawców do żądania, iżby Wysoki Sejm wezwał c. k. administracyę państwa do konstytucyjnege zatwierdzenia ugody regulującej stosunek państwa do funduszów indemnizacyjnych galicyjskich, do czego się Rząd zobowiązał początkowaniem sprawy o tę ugodę. Jednak Komisya budżetowa zważywszy, że warunki ugody proponowane przez Rząd i przyjęte przez Sejm w 1882. roku nie mogą być teraz w swem dosłownem brzmieniu zatwierdzone, sądzi, że właściwszem jest wezwanie Rządu o konstytucyjne przeprowadzenie ugody w myśl warunków, które Sejm przyjął 20. Pazdziernika 1882. roku. Przy tem jednak wezwaniu należy powtórzyć zastrzeżenie swego prawnego stanowiska w tej sprawie, jak to Sejm uczynił tak w 1866. roku wyrażając swą skłonność do ugody pod warunkami, które wówczas spisał, jak również w 1882. roku, przyjmując z pewną zmianą proponowaną przez Rząd ugodę.

Z wszystkich powyższych powodów, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm powziąć raczy następujące uchwały:

1. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem oświadcza, że tak teraz, jak zawsze dotychczas nie uznaje żadnego obowiązku kraju do zwracania Skarbowi państwa dopłat, zaliczek lub zasiłków dawanych funduszom indemnizacyjnym galicyjskim ze Skarbu państwa: że, zdaniem Sejmu, Skarb państwa dając te zaliczki lub dopłaty wypełniał tylko swój obowiązek. W ogóle Sejm oświadcza, że nie schodzi bynajmniej ze stanowiska prawnego, zajmowanego w sprawie indemnizacyjnej przez kraj i jego Reprezentacyę od początku tej sprawy i stanowisko to na wszelką ewentualność niniejszem oświadczeniem wyraźnie sobie zastrzega.

II. Sejm pragnąc usunąć spór o stosunek państwa do funduszów indemnizacyjnych galicyjskich i tę od dawna toczącą się sprawę załatwić ostatecznie nawet ze znaczną ofiarą, upoważnił uchwałą swoją z dnia 20. Października 1882. r. Wydział krajowy do zawarcia ugody z c. k. Administracyą państwa, pod warunkami wówczas uchwalonymi. Teraz zaś Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dopełniając zobowiązania, które zaciągnął przez początkowanie tej ugody przedłożeniem swojem z dnia 9. Września 1882. roku, przeprowadził na drodze konstytucyjnej ugodę, regulującą stosunek państwa do funduszów indemnizacyjnych wschodniej i zachodniej Galicyi, a to w myśl swego przedłożenia z dnia 9. Września i uchwały sejmowej z 20. Października 1882. roku.

We Lwowie dnia 20. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Smarzewski *w. r.*

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki

Aleg. 193.

Sprawozdanie

komisyi gminnej o wnioskach posłów T. Rozwadowskiego, Fruchtmanna i Wasilewskiego w sprawie reformy gminnej.

Wysoki Sejmie!

Przekazane komisyi gminnej do sprawozdania wnioski posłów Tomisława Rozwadowskiego, Fruchtmanna i Wasilewskiego zmierzają zgodnie do tego, aby Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu zająć się sprawą zasadniczych zmian w ustroju gminnym. Różnią się owe wnioski w tem, że wniosek p. Rozwadowskiego z góry przypuszczając konieczność zmian zasadniczych w ustroju gminnym żąda polecenia Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył projekt reformy we wskazanym szczegółowo kierunku, mianowicie tworzenia t. zw. okręgów gminnych w warunkach, we wniosku podanych, zaś wnioski posłów Fruchtmanna i Wasilewskiego dążą do tego, aby Wydział krajowy zbadał przedewszystkiem, czyli jest potrzebną zasadnicza reforma urządzeń gminnych w ogóle a w szczególności w kierunkach, jakie wskazują owe wnioski. W obec tej różnicy między wnioskami a niemniej i ze względu na to, że chodzi tu o najważniejszy niewątpliwie przedmiot ustawodawstwa krajowego, komisya uznała za stósowne wejść w rozbiór pytania: czy zachodzi obecnie potrzeba zmian zasadniczych w ustawie gminnej lub przynajmniej potrzeba szczegółowego zbadania czy obecne urządzenia gminne nie wymagają zasadniczej reformy?

Rozbiór powyższego pytania prowadzi do następującego wyniku:

Ustawa gminna z 12. Sierpnia 1866 zmieniła od razu i radykalnie dawniejsze urządzenia gminne, określone, jak wiadomo, po zniesieniu stósunków poddańczych w rozporządzeniach prezydyalnych z dnia 10. Maja 1856. (dla lwowskiego okręgu administracyjnego), i z dnia 25. Sierpnia 1856. (dla krakowskiego okręgu administracyjnego), zaś dla miast w szczegółowych postanowieniach o organizacyi zarządów miejskich w tym samym mniej więcej czasie wydanych. Do wszystkich gmin w całym kraju, z wyjątkiem Lwowa i Krakowa, zatem tak do najdrobniejszych gmin wiejskich, liczących zaledwie po kilkadziesiąt mieszkańców, jak do miast z ludnością wyżej 20.000, zastósowano w ustawie z r. 1866. jedne i te same postanowienia: wszystkim gminom nadano zupełnie ten sam ustrój, polegający na konsekwentnem przeprowadzeniu zasady wolnego wyboru władz i rozróżnieniu w obrębie władzy gminnej organu uchwalającego i wykonawczego, wszystkim gminom przyznano ten sam obszerny zakres działania w sprawach publicznej administracyi i te same atrybucye dla władz gminnych.

Mając wzgląd na stósunki, jakie ustawa gminna z 12. Sierpnia 1866 zastała w kraju pod względem środków materyalnych, stopnia oświaty i braku tradycyi samorządu publicznego w prze-

ważnej liczbie gmin mianowicie wiejskich, a nadto zważywszy różnice, jakie w tej mierze zachodziły i po dziś dzień zachodzą między gminami wielkiemi a drobnemi, dziwić się nie można, że już przy obradach nad rządowym projektem ustawy gminnej a następnie w najbliższych latach po wejściu ustawy w życie, wystąpiły poważne wątpliwości, czy ustawa ta odpowiada stosunkom i potrzebom przeważnej liczby gmin w kraju, czy przeważna ilość gmin i obszarów dworskich jest wstanie sprawować policyę miejscową w obszernym zakresie przez ustawę oznaczonym, tudzież dalsze czynności miejscowej administracyi włożone na gminę i obszar dworski przez ustawę gminną i cały szereg ustaw dalszych i czy zamiast przebijającej się w ustawie obawy o przekraczanie ze strony władz gminnych wyznaczonego im zakresu działania, nie zachodzi raczej obawa, że najważniejsze czynności do tego zakresu należące pozostaną niespełnione.

Wynikiem tych wątpliwości były wnioski do zmian w ustawie gminnej, stawiane już przy pierwotnych nad nią obradach a następnie wnoszone w rozmaitych czasach w ciągu dwudziestoletniego okresu, jaki upłynął od wejścia w życie tej ustawy. Wszystkie wnioski do zmiany ustawy gminnej, jakie pojawiły się w Sejmie w ciągu owego okresu, z wyłączeniem kilku zmian natury jedynie formalnej, zmierzają do uchylenia niedogodności ztąd wypływających, że największa część gmin ustanowionych a raczej ustalonych w swej odrębności przez ustawę gminną nie posiada dostatecznych środków materyalnych i intelektualnych do sprawowania należytego administracyi publicznej w tych warunkach, w jakich postawiła je ta ustawa. Różnica zachodzi jednak pod względem drogi, na której chciano dojść do uchylenia owych niedogodności i polepszenia administracyi gminnej.

Wnioski stawiane przy obradach nad ustawą gminną na sesyi 1865|6 równie jak w przeważnej liczbie wnioski z pierwszego dziesięciolecia po wejściu tej ustawy w życie, zatem po rok 1876, domagały się radykalnej zmiany ustroju gminnego a nawet organizacyi administracyjnej w ogóle. W zakresie urządzeń gminnych chciały te wnioski przenieść zadania miejscowej administracyi publicznej na utworzone w tym celu ciała administracyjne (gminy zbiorowe lub okręgi gminne, któreby skupiały w sobie dostateczne do należytego spełnienia owych zadań siły materyalne i intelektualne raz wskutek większej rozległości swojej, powtóre zaś przez to, że mieściłyby w sobie obok pewnej liczby gmin także obszary dworskie, które ustawa z r. 1866 postawiła po za obrębem życia gminnego. W tym kierunku dążyły mimo znacznych różnic w szczegółach: wniosek Adama hr. Potockiego przy obradach nad rządowym projektem ustawy gminnej w r. 1865/6, wniosek Wydziału krajowego na sesyi r. 1869. co do zmiany §. 96, u. g, celem przymusowego łączenia gmin nie posiadających dostatecznych środków do wypełniania swych obowiązków:

wniosek posłów Ziemiałkowskiego, Kabata i Chrzanowskiego o utworzeniu okręgów gminnych dla sprawowania policyi miejscowej i poruczonego zakresu działania, wniesiony na sesyi r. 1871.

wniosek Wydziału krajowego o tworzeniu okręgów gminnych, wniesiony na sesyi r. 1872.; takiż sam wniosek Wydziału krajowego, wniesiony na sesyi r. 1873|74;

podobny wniosek Wydziału krajowego o tworzeniu okręgów gminnych, wniesiony na sesyi r. 1874;

wreszcie wniosek posła Dunajewskiego na sesyi r. 1876. wniesiony, aby Sejm wezwał Rząd do wypracowania ustawy o organizacyi władz administracyjnych dla Galicyi według zasad równocześnie wskazanych przez wnioskodawcę, które w odniesieniu do ustroju gminnego zmierzały do tworzenia okręgów gminnych.

Wszystkie te wnioski nie były jednak przez Sejm przyjęte a nawet z wyjątkiem wniosku hr. A. Potockiego z roku 1865|6 i wniosku Wydziału krajowego o okręgach z r. 1874, nad którym Sejm przeszedł do porządku dziennego, nie przyszły do drugiego czytania w Izbie. Natomiast przyjęte w Sejmie nowele do ustawy gminnej tak te, które stały się obowiązującemi ustawami, jak i te które nie uzyskały sankcyi, wypływały przeważnie z zapatrywania przeci-

wnego radykalnym zmianom w ustroju gminnym a dążącego do uchylenia wad jego przez wzmocnienie nadzoru i kontroli wyższych władz samorządnych nad administracyą gminną.

Z pomiędzy wniosków w tym kierunku następujące zostały przez Sejm przyjęte i uzyskały sankcyę:

Ustawa z dnia 17. Czerwca 1874. N. 49. Dz. u. kr. zmieniająca §§. 102 i 108. ust. gmin. władzy dyscyplinarnej nad zwierzchnością gminną służącej Wydziałowi powiatowemu i politycznej władzy powiatowej;

ustawa z 17. Czerwca 1874. N. 50. dz. u. kr. zmieniająca §. 99. u.gm. co do zatwierdzania uchwał rady gminnej przez radę powiatową;

ustawa z dnia 17. Czerwca 1874. N. 52. dz. u. kr. zmieniająca §. 70. u. gm. i §. 22. u. o repr. pow. co do wstawiania w budżet gminy lub powiatu należytości do których uiszczenia są obowiązane gmina lub powiat;

ustawa z dnia 18. Lutego 1875. N. 14. dz. u. kr. zmieniająca §. 98. u. gm. o nadzorze wyższych władz autonomicznych nad zakładowym majątkiem i dobrem gmin;

ustawa z dnia 15. Lutego 1883. N. 59. dz. u. kr. zmieniająca poprzednią ustawę z 18. Lutego 1875.;

ustawa z dnia 6. Grudnia 1883. N. 76. dz. u kr. o władzy dyscyplinarnej nad zwierzchnością gminną i o nadzorze władz wyższych nad urzędnikami gmin wiejskich, zmieniająca §§. 52 i 102 u. gm. W tym samym przedmiocie wniósł był Wydział krajowy dwa projekta do ustaw: jeden w r. 1876, nad którym Sejm przeszedł do porządku dziennego, drugi raz w r. 1877, który nie doczekał się drugiego czytania.

W końcu przypomnieć jeszcze należy, że na sesyi sejmowej r. 1881. przy obradach nad kwestyonarzem c. k. Rządu w sprawie ograniczenia podwójnej administracyi poruszoną została także sprawa reformy gminnej najpierw w samym kwestyonarzu, który zawierał w punkcie 1. pytanie: czy nie byłoby potrzebnem lub pożądanem, wyłączyć niektóre lub wszystkie sprawy policyi miejscowej z własnego zakresu działania gmin i przenieść je do zakresu poruczonego lub też niektóre z nich do zakresu władz politycznych — a następnie w szerszej mierze przez wnioski większości i mniejszości komisyi sejmowej dla rozpatrzenia kwestyonarza wybranej. Z tych wniosek większości zalecał oświadczyć się za tworzeniem z obecnych gmin i obszarów dworskich okręgowych gmin administracyjnych dla sprawowania policyi miejscowej, spraw poruczonego zakresu działania i czynności sądów pokoju, zaś wniosek mniejszości żądał nadania radom powiatowym w drodze ustawy prawa tworzenia z gmin wiejskich i obszarów dworskich okręgów dla skutecznego sprawowania policyi miejscowej, mianowicie spraw objętych w §. 27. lit. c, d, f, g, k. ust. gm. przez organa odpowiednio kwalifikowane, mianowane przez Wydział powiatowy a zatwierdzone przez polityczną władzę powiatową.

Obydwa wnioski do odpowiedzi na kwestyonarz rządowy tak większości jak i mniejszości nie utrzymały się w Izbie, dalszy wniosek mniejszości, aby polecić Wydziałowi krajowemu wypracowanie projektu do ustawy w duchu jej wniosku, nie przyszedł pod głosowanie.

Rozpatrując prace Reprezentacyi krajowej na polu ustawodawstwa gminnego w ubiegłym dwudziestoletnim okresie, nie podobna brać za złe Sejmowi krajowemu, że przez szereg lat po wejściu w życie ustawy gminnej z r. 1866. nie chciał przedsiębrać zasadniczych reform, co do których potrzeby i kierunku zdania zbyt daleko się rozchodziły tak w Sejmie jak w kraju, a to tem bardziej, że wyczekiwać należało, aż dłuższa praktyka wskaże szczegółowo ujemne strony ustawy i pożądane kierunki reformy i rozjaśni poglądy opinii krajowej w tym względzie. Droga, jaką Reprezentacya krajowa obrała: ulepszania istniejącej ustawy w szczegółach, dopilnowania jej wykonania i wzmocnienia w tym celu atrybucyi nadzorczych władz wyższych — z jednej strony zmierzała do zaspokojenia bieżących wymagań administracyi gminnej, zanim dojrzeje myśl zasadniczej reformy, z drugiej strony o tyle przygotowywała grunt dla takiej reformy, że niedostatki zarządu gminnego pozostałe mimo szczegółowych ulepszeń wskazać mogły z pewnością,

gdzie potrzeba zmian zasadniczych zaś dopilnowanie wykonania ustawy również mogło wyjaśnić, o ile i w jakim kierunku zachodzą niedostatki, których kontrola nie jest w stanie uchylić, gdzie zatem zachodzi potrzeba zmian w ustroju władz miejscowych.

Obecnie, gdy od wydania ustawy gminnej upłynęło już lat dwadzieścia, w ciągu których miały czas wżyć się, utrwalić i wydać owoc dodatnie strony tej ustawy, a braki jej mogły być wszechstronnie wykazane przez praktykę, zaczyna coraz bardziej ustalać się przekonanie, że nadszedł czas podjęcia zasadniczej reformy ustawy gminnej t. j. reformy odnoszącej się do ustroju, atrybucyi lub zakresu działania władz gminnych. Świadczą o tem narady nad tą sprawą w Kołach sejmowych w ciągu ostatnich sesyi i służące tym naradom za podstawę projekta, świadczą trzy wnioski będące przedmiotem niniejszego sprawozdania a z rozmaitych odcieni Wysokiej Izby niemal równocześnie wniesione, świadczy pietnaście petycyj Wydziałów powiatowych z rozmaitych stron kraju w sprawie przymusowego łączenia gmin drobniejszych dla zawiadywania sprawami własnego zakresu działania.

Nie da się też zaprzeczyć, że z biegiem czasu, pod wpływem doświadczeń, nabytych z praktyk, zmniejszyły się znacznie różnice w zapatrywaniach na potrzebę i pożądany kierunek reformy gminnej, jeszcze przed jedynastu laty w czasie rozpraw sejmowych w r. 1875., tak ostro zarysowane. Dziś można powiedzieć, iż w bardzo szerokich kołach w Sejmie i w kraju panuje zgoda w tem, że obecna ustawa gminna ma ujemne strony, które nie dadzą się uchylić przez samo dopilnowanie wykonania ustawy i wzmocnienie nadzorczych atrybucyj władz wyższych, że zachodzi potrzeba uwzględnienia istniejących faktycznie, a przez ustawę zapoznanych różnic między gminami wielkiemi a drobnemi, i że dla tych gmin i obszarów dworskich, które nie są w stanie spełniać przydzielonych im zadań administracyi publicznej, potrzebaby obmyśleć organizacyę samorządną, którąby objęła spełnienie zadań, przechodzących ich siły.

Zgoda panuje także i to jeszcze powszechniejsza co do tego, że póki nie będzie organizacyi miejscowej, zdolnej do spełnienia w swym zakresie zadań publicznej administracyi, póty wiele najpożyteczniejszych ustaw, jakie z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społecznego Sejm uchwalił lub uchwali, pozostanie tylko na papierze, bez wykonania w rzeczywistości.

Zapewne, że po za tem pozostaje jeszcze wiele bardzo ważnych i bardzo trudnych kwestyj, co do których zdania bardzo się rozchodzą, lub w ogóle zapatrywania nie są dość jeszcze rozjaśnione: i tak np. co do tego, jaki zakres zadań administracyi publicznej należy odjąć gminom i obszarom dworskim, a przenieść na nową wspólną organizacyę, czy ten organ ma mieć ściśle wykonawczy charakter, czy też ma istnieć w nim ciało uchwalające, czy ten organ ma wychodzić z wyboru, czy z mianowania, czy z kombinacyi obu, czy ma urzędować bezpłatnie, czy za wynagrodzeniem, w jaki sposób mają być opędzane koszta tej organizacyi i. t. d.

Wszakże zbliżanie się zapatrywań co do punktów zasadniczych wspomnianych poprzednio obudza nadzieję, że i w tych dalszych kwestyach, jak powiedziano, nader trudnych i ważnych, ale w każdym razie więcej szczegółowych, będzie mogło przyjść przy rozbiorze ich dokładnym a bez uprzedzeń podjętym do ścieśnienia stopniowego ilości i zakresu punktów spornych i do porozumienia się bardzo poważnej większości w Sejmie i w kraju

Rozbiór taki wymaga jednak koniecznie poprzedniego przygotowania, stworzenia dla dyskusyi wspólnej podstawy faktycznej, bez której nawet przy najlepszej woli niepodobna dojść do porozumienia, a następnie przysposobienia substratu do obrad w propozycyach wysnutych z owej podstawy faktycznej i z poglądu na bieżącą administracyę.

Przygotowanie takie sprawy reformy gminnej do szczegółowego rozbioru przypada z natury rzeczy Wydziałowi krajowemu. Zadanie to jest niewątpliwie ważnem i trudnem i nie da oznaczyć z góry termin, w którym ono będzie mogło być spełnionem — jednakże co do podstawy faktycznej ułatwia jego spełnienie okoliczność, że przed dziesięciu laty bióro statystyczne przeprowadziło przy pomocy Wydziałów powiatowych obszerne badanie stosunków gminnych, którego wyniki, ogłoszone w czwartym roczniku „Wiadomości statystycznych“ wypadnie obecnie uzupeł-

nić tak co do czasu, jak może i co do szczegółów badanych — zaś co do sformułowania propozycyi do reformy gminnej to Wydziałowi krajowemu, posiadającemu tak obfity zasób doświadczeń w zakresie zarządu gminnego z całego kraju, służy nadto możność zasilenia się pomocą fachową obywateli znających stosunki gminne rozmaitych okolic kraju z czynnego udziału w administracyi samorządnej i w pracach sejmowych.

Na podstawie powyższego wywodu komisya gminna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

I. Aby zbadał szczegółowo wyniki dwudziestoletniej działalności samorządu gminnego w kraju naszym pod względem spełnienia zadań administracyi publicznej, ciężących na gminach w myśl §. 27. lit. *b*) do *n*) ust. gm. oraz wypływających z t. z. poruczonego zakresu działania, niemniej pod względem sposobu pokrywania kosztów z zarządem gminnym połączonych i gospodarstwa gminnego w ogólności.

II. Aby w swoim czasie przedłożył Sejmowi wynik tych badań i na podstawie tego wyniku poczynił wnioski, czy i o ile przy zachowaniu zasady i przedmiotowego zakresu samorządu — potrzebną jest reforma ustawodawstwa gminnego; mianowicie

a) czyby nie należało dla tych zadań administracyi publicznej, którym gminy i obszary dworskie nie są w stanie podołać, wytworzyć lub dać możność wytworzenia takiej organizacyi samorządnej, któraby przy szerszej, silniejszej podstawie pod względem obszaru, ludności i zasobów materyalnych tym zadaniom sprostać zdołała;

b) czyby nie należało w ustawodawstwie gminnem — nie naruszając związku powiatowego, uwzględnić różnice, zachodzące między potrzebami i zasobami materyalnymi i intelektualnymi miast, a tymi samymi czynnikami po wsiach i miasteczkach;

c) jakie byłyby przypuszczalne koszta zarządu przy zaprojektowanej ewentualnie reformie w porównaniu z obecnemi kosztami samorządu gminnego.

III. Uchwałami powyższemi załatwione są petycye Wydziałów powiatowych w Wieliczce, Jaśle, Zaleszczykach, Staremmieście, Jarosławiu, Łańcucie, Sanoku, Brzesku, Stryju, Brzeżanach, Żółkwi, Bohorodczanach, Trembowli, Rudkach i we Lwowie w sprawie zmiany §. 2, 95 i 96 ustawy gminnej.

Przewodniczący:

K. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Pilat w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. 121 S.
71 pet.

Aleg. 194.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o petycyi gminy miasta Bochni o odpisanie kwoty 25.498 zł. 8 ct. i uwolnienie od płacenia nadal kwoty 2124 zł. 84 ct. rocznie do funduszu szkolnego okręgowego.

Wysoki Sejmie!

Orzeczeniem Rady szkolnej krajowej z dnia 29. Maja 1875, L. 4025 — wydano postanowienie organizacyjne co do szkół ludowych w mieście Bochni. Według orzeczenia tego, miały istnieć w Bochni: a) ośmio-klasowa szkoła wydziałowa męzka, b) etatowa szkoła żeńska o 5 nauczycielach, c) etatowa szkoła pospolita o 4 nauczycielach. Na koszta utrzymania tych szkół miała opłacać gmina miasta Bochni przedewszystkiem 1) 89 proc. wydatków, objętych paragrafem 24 ustawy o zakładaniu i utrzymaniu szkół ludowych — 2) kwotę 7535 zł. na opłacanie nauczycieli w myśl art. 19 tejże ustawy. Pozostałą jeszcze do opłacenia kwotę 2124 zł. 84 ct. miał opłacać fundusz szkolny okręgowy, wszakże tylko zaliczkowo, do wydania orzeczenia w myśl ostatniej alinei art. 20 wymienionej ustawy szkolnej. W myśl postanowień artykułu tego, udała się Rada szkolna krajowa do Wydziału krajowego o udzielenie jej opinii, czy środki finansowe gminy miasta Bochni wystarczają na to, aby z własnych funduszów pokrywała wszystkie wydatki na opłacanie nauczycieli. Wydział krajowy odezwą z dnia 3. Września 1875. do L. 20.510 wydał opinię, iż fundusze gminy na to wystarczają, skutkiem czego Rada szkolna krajowa dnia 12. Września 1875. do L. 9588 orzekła, iż cały wydatek na opłacanie nauczycieli gmina miasta Bochni ma opędzać. Przeciw temu orzeczeniu gmina wnosiła liczne przedstawienia i rekursa, fundusz okręgowy zaś pokrywał przez cały ten czas zaliczkowo wymienioną wyżej kwotę 2124 zł. 84 ct. rocznie i zapisał ją na ciężar gminy miasta Bochni. Dług ten urósł w ten sposób do r. 1836. do poważnej sumy 25.498 zł. 8 ct. — aż wreszcie po przeprowadzeniu likwidacji funduszów szkolnych okręgowych i po rozpoczęciu energiczniejszego ściągania wszelkich należytości, wstawiono w budżet szkolny zamiast dotychczasowych 7.535 zł. całą sumę 10.760 zł. jako należytość roczną od gminy miasta Bochni, a zarazem nakazano za pomocą egzekucji politycznej ściągnąć od gminy całą zaległość w kwocie 25.498 zł. 8 ct. Jest to dla gminy tem dotkliwsze, że całe jej dochody wynoszą 42.700 zł., że zatem jednorazowe zapłacenie tak znacznej sumy naraziłoby gminę na największe finansowe kłopoty.

Skutkiem tego petycyonuje gmina: 1. o odpisanie całej owej zaległości; 2. o orzeczenie, iż w mowie będącą kwotę 2.124 zł. 84 ct. na resztę kosztów utrzymania nauczycieli w szkołach bocheńskich opłacać ma nie gmina lecz fundusz szkolny krajowy. Na poparcie tej swojej prośby, przytacza gmina okoliczność, że: 1. zniewoloną została wybudować gmach dla szkoły wydziałowej kosztem 24.000 zł., a nie ma z tego żadnego użytku, ponieważ szkoła ta w dzisiejszym swym ustroju nie przynosi oczekiwanych korzyści, a frekwencya jej jest tak małą, iż w średniej cyfrze ostatnich trzech lat uczęszczało do klasy VI. 13 uczniów, do klasy VII. 8, a do VIII. 6 uczniów; 2. że pragnąc uzyskać rozszerzenie niższego gimnazyum bocheńskiego na całkowite gimnazyum ośmioklasowe, zobowiązała się na żądanie Ministerstwa wystawić nowy budynek gimnazyalny, do czego następnie bardzo surowemi reskryptami znagloną była, że istotnie budynek ten kosztem 80.000 zł. wystawiła, a mimo to dotychczas nie uzyskała rozszerzenia gimnazyum, Ministerstwo bowiem ze względu na finanse państwowe na to nie zezwoliło, pozostawiając tylko gminie możność ponownego w tym roku poruszenia sprawy; 3. że obecnie gmina znagloną jest przez rząd do wystawienia koszar dla trzech szwadronów kawaleryi, dla sztabu dywizyi i krytej ujeżdżalni, co petycya na 150.000 zł. ocenia; 4. że gmina zupełnie nie była przygotowaną na płacenie owych 2.124 zł. corocznie, a tem mniej na zapłacenie 25-tysięcznej zaległości, nie wie bowiem, na jakiej podstawie ten nakaz się opiera.

Co do tego ostatniego twierdzenia jednak trudno przyznać mu słuszność — pierwsze orzeczenie organizacyjne z dnia 29. Maja 1875. wyraźnie orzekło, iż opłacanie kwoty 2.124 zł. z funduszu szkolnego okręgowego jest tylko zaliczkowe — skoro dalej wydane 12. Września 1875. roku dodatkowe orzeczenie organizacyjne postanowiło, że gmina cały wydatek na szkoły ma ponosić; skoro wreszcie gmina przeciw tym orzeczeniom wniosła rekursa i z niemi się utrzymała, toż oczywiście nakazem płacenia powyższej kwoty i zwrotu zaległości niespodziewanie zaskoczoną nie była, ani też nie może twierdzić, iż nie zna podstawy tego nakazu, skoro przecież w obu orzeczeniach wyraźnie jako podstawa taka wymieniony był art 19. ustawy szkolnej z r. 1873.

Mimo to jednak nie można zaprzeczyć, iż położenie gminy w skutek tych nakazów jest bardzo przykre i na uwzględnienie i ulgę zasługiwać może. Skoro bowiem wydano 104.000 zł. na wystawienie dwóch budynków szkolnych, a z tych jeden dla braku frekwencyi przynosi tylko bardzo mały pożytek, drugi zaś stoi nieużytecznie, Rząd bowiem ociąga się z dotrzymaniem przyrzeczenia, które uczynił pod warunkiem wystawienia nowego budynku, toż oczywiście i na finansowe stosunki gminy tak znaczny wydatek musiał szkodliwie oddziałać, i z drugiej strony bezużyteczność tego, na żądanie władz uskutecznionego wydatku, tem bardziej go dotkliwym czyni. Zażądanie zaś spłacenia od razu całej zaległości przeszło 25-tysięcznej, która to suma uczyni znacznie więcej niż połowę całego dochodu gminy, zmusza gminę albo do zaciągnięcia nowego długu, albo też do zaniechania niezbędnych wydatków bieżącej administracyi.

Komisja szkolna jednak nie może wnosić ani zmiany prawomocnych a przez kompetentne władze wydanych orzeczeń organizacyjnych, ani też odpisania zaległości, która z niewykonania tych orzeczeń narosła. Może tylko domagać się, aby przy ściągnięciu tej zaległości poczyniono gminie wszelkie możliwe a względem na finansowe stosunki gminy nakazane ulgi — może powtóre dążyć do tego, ażeby wobec faktu, iż od r. 1875, więc przez lat blisko 12 stosunki finansowe gminy w skutek wymienionych wyżej znacznych wydatków na budowle szkolne uledz mogły zmianie, poczyniono ponowne dochodzenia na podstawie art. 19. ustawy szkolnej. Jeżeli bowiem artykuł ten orzeka, iż według stanu majątkowego gminy ma być wydanem orzeczenie, czy gmina na utrzymanie swoich nauczycieli ma pobierać zasiłek z funduszu szkolnego okręgowego a względnie krajowego, czyli też ma wyłącznie z własnych

środków wydatek ten pokrywać — toż oczywiście orzeczenie takie nie może być wiekuistem, ale przy zmienionych stosunkach zmianie uledz może.

Z tych zatem powodów Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę gminy miasta Bochni odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej z wezwaniem, aby w porozumieniu z Wydziałem krajowym:

1) w ściągnięciu należytości gminy tej do funduszu szkolnego okręgowego bocheńskiego w kwocie 25.498 zł. 8 ct. poczyniła gminie wszelkie możliwe ulgi i uwzględnienia, a na razie powstrzymała polityczną egzekucyę,

2) w myśl art. 19. ustawy z 2. Maja 1873. r. o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych wykonała ponowne dochodzenia, czyli w obecnym stanie majątkowym gminy miasta Bochni środki jej zezwalają na całkowite pokrywanie z własnych funduszów wydatku na utrzymanie nauczycieli i według wyniku tych dochodzeń ponowne wydała orzeczenie.

We Lwowie, dnia 15. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Dr. Majer *w. r.*

Sprawozdawca:
Romanowicz *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki

L. 191 S. / 128 pt.

Aleg. 195.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o petycyach nauczycieli ludowych: Michała Zacharyasza z Jasła, Piotra Łabowskiego z Mikołajowa, Bartłomieja Kamińskiego z Bolechowa, Edwarda Majewskiego z Krzeszowic, Tymoteusza Tymoczkowa z Wróblewic i Jana Hołubowicza ze Stryja — o przyznanie im trzeciego dodatku pięcioletniego.

Wysoki Sejmie!

W myśl art. 12. ustawy z dnia 2. Maja 1873. Nr. 251 dz. u. kr. o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego — należy się nauczycielom, przed wprowadzeniem tej ustawy w wykonanie stale zamianowanym, pierwszy 5-letni dodatek wtedy dopiero, jeżeli już przez 15 lat w publicznej szkole ludowej nieprzerwanie i nienagannie służyli; wszystkim innym zaś dawniej mianowanym nauczycielom dopiero z ukończonym 15 rokiem służby. Według tegoż samego artykułu przyznawanie 5-letniego dodatku powtarza się tylko do 30 lat służby. Postanowienie to w przykre wprowadziło położenie nauczycieli, którzy z dawnego etatu na nowy przeniesieni zostali. Nie tylko bowiem, że całe 15 lat dawnej służby liczy im się co do pięcioletniego dodatku za jedno tylko pięciolecie, ale jeszcze w myśl uchwały Rady szkolnej krajowej z 3. Lipca 1875. powziętej w porozumieniu z Wydziałem krajowym cały czas dawnej służby, chociażby wynosił więcej niż 20 lat, także za jedno tylko pięciolecie jest policzony, co łącznie z postanowieniem, iż przyznawanie dalszych 5-leci powtarza się tylko do 30 lat służby, ma ten skutek, że nauczyciele z dawnego etatu na nowy przeniesieni, w ogóle nie więcej jak dwa pięciolecia otrzymują. Dodać jeszcze należy, że nauczyciele dawnego etatu ponosili jeszcze znacznie większy ciężar na fundusz emerytalny, niż nauczyciele nowego etatu, kazano im bowiem za dawną służbę spłacić 2% od pobranej przez cały czas tej dawnej służby.

Wysoki Sejm w uznaniu przykrego położenia nauczycieli z dawnego etatu na nowy przeniesionych, w wypadkach wyjątkowo na uwzględnienie zasługujących, trzykrotnie przyznał takim nauczycielom w drodze łaski trzeci pięcioletni dodatek. Obecnie podania o takie uwzględnienie zaczynają być coraz częstsze, a w bieżącej sesyi wpłynęło już po dzień dzisiejszy 6 takich próśb od wymienionych wyżej nauczycieli. Są zaś między nimi tacy, którzy do podań swoich załączają liczne i bardzo pochlebne dekreta uznania, oraz dowody, iż władze szkolne także i po za szkołą, czy to w byłych nadzorach szkolnych, czy w Radach szkolnych okręgowych, czy przez delegacye na egzamina z pracy ich korzystały.

Komisya szkolna nie jest w możności podania te zaopiniować tak, aby mogła wobec Wysokiego Sejmu stanąć z pozytywnemi wnioskami, którzy z tych petentów na wyjątkowe uwzględnienie zasługują. Sądzi jednak, że praktyka administracyjna może łagodzić surowości ustawy tam, gdzie są dostateczne powody do wymierzenia łaski; — sądzi dalej, że Rada szkolna krajowa, jeżeli tylko w każdym wypadku zasięgnie uchwały Wydziału krajowego jako władzy, stojącej na straży funduszu krajowego, może w takich wyjątkowych wypadkach łaskę wymierzyć.

Z tego powodu komisya szkolna wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycye Michała Zacharyasza, Piotra Łabowskiego, Bartłomieja Kamińskiego, Edwarda Majewskiego, Tymoteusza Tymoczkowa i Jana Hołubowicza — o przyznanie im dalszych dodatków pięcioletnich — przekazuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby po porozumieniu się z Radą szkolną krajową co do osobistych i służbowych stosunków petentów na następnej sesyi sejmowej odpowiednie wnioski poczynił.

We Lwowie dnia 13. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Dr. Majer *w. r.*

Sprawozdawca:
Romanowicz *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 196.

Sprawozdanie

Komisyi drogowej o petycyi Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie, względem uchwalenia budowy drogi krajowej z Poronina do granicy węgierskiej pod Jaworzyną.

Wysoki Sejmie!

Towarzystwo Tatrzańskie w Krakowie, które od lat tylu z taką niezmordowaną troskliwością i z niemałem już powodzeniem usilnie stara się ciągle — aby całe podnóże naszych Tatr uczynić jak najwięcej przystępnem tak dla cierpiących, którzy szukają uzdrowienia w klimatycznych warunkach naszych gór, jak niemniej i dla turystów, których liczba z rokiem każdym wzrasta i coraz więcej wzrastać będzie — wniosło petycyę do Wysokiego Sejmu z prośbą o uzupełnienie sieci komunikacyjnej w tych okolicach wybudowaniem nowej drogi łączącej wieś Poronin znajdującą się na drodze krajowej przez Ciche — Zasadnicę i Hurbotne do granicy węgierskiej pod Jaworzyną Spiską.

Komisya drogowa nie jest jednak w możności z przytoczonych przez petenta motywów orzec stanowczo, o ile uzupełnienie tej komunikacyi jest już wskazanem, jak niemniej z załączonego pobieżnego szkicu osądzić, czy kierunek drogi jest odpowiednim, a zważywszy przytem, iż bardzo ważnym momentem w tej sprawie jest kategorya do której drogę tę wliczyćby należało

Komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie względem uchwalenia budowy drogi krajowej z Poronina do granicy węgierskiej pod Jaworzyną L. 456 — odstępuje się Wydziałowi krajowemu do bliższego zbadania i możliwego uwzględnienia —

Uchwałą powyższą załatwioną jest petycya L. 543.

Przewodniczący:
J. Męciński w. r.

Sprawozdawca:
Koziebrodzki w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. 665 S.
526 pet.

Aleg. 197.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej z petycyi gminy miasta Stryja o odpisanie zaległości 31.530 zł. 18½ ct. do funduszu szkolnego okręgowego stryjskiego.

Wysoki Sejmie!

Przy organizacyi szkół ludowych w Stryju wydała Rada szkolna krajowa na podstawie art. 19. ustawy szkolnej z dnia 2. Maja 1873. o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych orzeczenie, mocą którego gmina miasta Stryja ma cały wydatek na płace nauczycieli pokrywać z własnych funduszów, bez żadnego zasilenia z funduszu szkolnego okręgowego, a względnie krajowego. Z tytułu nieuiszczonych przez gminę prestacyj powstała zaległość gminy do funduszu szkolnego okręgowego, która z końcem roku 1885. wynosiła 31.530 zł. 18½ ct. Dotknięta w roku ubiegłym katastrofą pożaru gmina miasta Stryja wnosi do Wysokiego Sejmu prośbę o całkowite odpisanie tej zaległości. Sprawa ta jest właśnie obecnie w toku w Wydziale krajowym, taką samą bowiem prośbę, popartą usilnie przez Radę powiatową i Starostwo w Stryju, wniosła gmina do Rady szkolnej krajowej, która odstąpiła ją Wydziałowi krajowemu do zaopiniowania.

Stan finansowy gminy miasta Stryja po strasznej katastrofie pożarowej jest bardzo opłakany. Załączony do petycyi budżet gminy na rok 1887. wykazuje w wydatkach zwyczajnych 71.305 zł. 79 ct., co w obec dochodu 56.852 zł. 54 ct. daje 14.183 zł. 25 ct. niedoboru. W wydatki nadzwyczajne zaś wstawiono 61.756 zł. przeważnie na odbudowanie gminnych budynków (między nimi szkoła ludowa 26.000 zł. i gimnazyum 5.000 zł.) a 38.840 zł. na spłatę dawnych długów, — razem przeto nie mających pokrycia wydatków nadzwyczajnych 100.596 zł., co łącznie z wykazanym wyżej niedoborem zwyczajnym czyni 114.779 zł. niedoboru. Dodać należy, że szkodę w samych budynkach przez pożar zniszczonych liczy sobie gmina na 126.000 zł., że w preliminarzu na rok 1887. wydatki na szkoły czynią 15.232 zł., z czego na gimnazyum wypada 6.020 zł., na szkoły ludowe 9.212 zł., — że suma podatków w gminie miasta Stryja opłacanych wynosi 44.149 zł., że zatem wydatek gminy na szkoły ludowe równa się 20·8% dodatku do podatku — nakoniec, że skutkiem pożaru będzie musiała gmina zaciągnąć większą pożyczkę, co nałoży na nią znaczny ciężar w procentach i ratach amortyzacyjnych, podczas gdy siła podatkowa ludności po klęsce pożarowej wymagać będzie jak największej oględności przy nakładaniu ciężarów podatkowych.

Komisya szkolna sądzi, iż wśród tych okoliczności, po klęsce o tak wyjątkowo wielkich rozmiarach, jaką była klęska pożarowa w Stryju, w obec zgodnej zresztą opinii tak Starostwa jak Rady powiatowej, ze względów słuszności prośbie gminy miasta Stryja zadość uczynić należy — i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę gminy miasta Stryja odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby stan finansowy gminy miasta Stryja zbadał i stosownie do wyników dochodzenia tego całkowite lub częściowe odpisanie należytości 31.530 zł. 18½ ct. zarządził.

We Lwowie dnia 15. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Dr. Majer *w. r.*

Sprawozdawca:
Romanowicz *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Aleg. 198.

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o wniosku posła ks. Kopycińskiego w sprawie zniżenia liczby lat służby nauczycieli szkół ludowych, tudzież o petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego L. s. 180|pet. 117 i Przemyskiego Zarządu oddziałowego tegoż Towarzystwa L. s. 391|pet. 303 w tym samym przedmiocie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 11. Grudnia 1886. przekazał Wysoki Sejm komisyi szkolnej do sprawozdania wniosek posła ks. Kopycińskiego, domagający się zmiany art. 34 i 39 ust. szk. z dnia 2. Maja 1873. o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego, a to w tym kierunku, ażeby liczbę lat służby do uzyskania całej emerytury z 40 zniżyć na 35. W tej samej sprawie wpłynęły petycye Zarządu głównego, tudzież Przemyskiego Zarządu oddziałowego Towarzystwa pedagogicznego.

Sprawa ta nie po raz pierwszy była przedmiotem obrad i wniosków komisyi szkolnej. Już w r. 1882., przy sposobności obrad nad projektem Wydziału krajowego do zmiany trzech ustaw szkolnych — komisya szkolna sejmowa oświadczyła się za zniżeniem liczby lat służby nauczycieli szkół ludowych z 40 na 35 — sprawa ta wszakże nie przyszła wówczas dla braku czasu na porządek dzienny. W ostatniej sesyi sejmowej w r. 1885|86. przekazał Wysoki Sejm komisyi szkolnej wniosek ks. Kopycińskiego, domagający się zniżenia lat służby, a komisya sprawozdaniem z dnia 13. Stycznia 1886. oświadczyła się za tym wnioskiem i wniosła projekt ustawy, zniżającej lata służby z 40 na 35. Wszakże i tym razem sprawozdanie komisyi dla braku czasu nie przyszło na porządek dzienny Wysokiej Izby.

Komisya szkolna, mając i w tej sesyi przekazaną sobie tę sprawę, nie odstępuje od wypowiedzianego dwukrotnie zapatrywania, iż nietylko względy słuszności, ale i wzgląd na interes szkoły za zniżeniem liczby lat służby stanowczo przemawia. Gdy jednak Wydział krajowy w wykonaniu poleceń Wysokiego Sejmu opracowuje projekt zmiany wszystkich trzech ustaw w szkołach ludowych z z r. 1873. i powołał w tym celu specyalną ankietę — przeto sądzi komisya szkolna, że i sprawy liczby lat służby nauczycieli ludowych nie należy z tej całości wyrywać i osobno jej załatwiać, ale wziąć ją trzeba w związku z całością. Wniosek posła ks. Kopycińskiego przeto, wraz z odnoszącemi się do niego petycyami, wypadnie przekazać Wydziałowi krajowemu, aby przy opracowaniu projektu zmiany ustaw szkolnych, sprawę tę pod ścisłą wziął rozwagę, odnoszący się do niej materyał statystyczny zebrał i opracował i wnioski swe poczynił.

Jak w roku zeszłym przy sposobności wniosku ks. Kopycińskiego, tak i obecnie komisya szkolna czuje się obowiązaną, podnieść ważną sprawę kontroli nad zarządem funduszu emerytalnego nauczycieli szkół ludowych. Bezpośrednim powodem do pornszenia przez komisyę tej sprawy w zeszłorocznem sprawozdaniu, była okoliczność, iż przy likwidacyi funduszów szkolnych okręgowych okazało się, że fundnsze te były winne funduszowi emerytalnemu z końcem r. 1884. sumę około 44.000 zł. z interkalaryów. Należytość ta z dość dawnego czasu zaległa, już bowiem w r. 1880. należało się funduszowi emerytalnemu z tego tytuiu 42.000 zł. Że zaś wszelkie wpływy do funduszu emerytalnego powinny być według ustawy zaraz fruktyfikowane, przeto obliczyć łatwo, iż minimalna strata, jaką fundusz emerytalny skutkiem tej zaległości na samych tylko procentach poniósł, wynosi nad 10.000 zł. W roku bieżącym należytość ta zniżyła się do dwudziestu kilku tysięcy — ale owa strata w procentach już nagrodzoną być nie może. Okoliczność, iż o tak znacznej stosunkowo stracie Reprezentacya kraju dowiedziała się tylko przypadkowo, przy sposobności likwidacyi funduszów szkolnych okręgowych, zwraca uwagę na niezbędną potrzebę zaprowadzenia pewnej konstytucyjnej kontroli nad fundnszem emerytalnym nauczycieli szkół ludowych. Jeżeli bowiem się zważy, że tak poważna część dochodu tego funduszu, jaką są interkalarya, płynie z prestacyj, jakie opodatkowani na cele szkół ludowych opłacają — że fundusz szkolny krajowy przyczynia się stałą kwotą 12.800 zł. rocznie do funduszu emerytalnego — a co najważniejsza, że w myśl art. 50 lit. *g*) ust. szk. z 2. Maja 1873. fundusz szkolny ma pokrywać niedobory funduszn emerytalnego — toż oczywiście jest wielką anomalią, że kraj jest obecnie wszelkiej nad tym funduszem władzy i kontroli pozbawiony. Co więcej, nad funduszem tym właściwie nie ma żadnej kontroli publicznej — w obec faktu bowiem, że konferencye nauczycielskie odbywały się dawniej co trzy lata, a obecnie tylko co sześć lat, prawo kontroli tym konferencyom przyznane, staje się prawie illuzorycznem. Fundusz zaś tak ważny i tak znaczne mający dochody i wydatki, bez kontroli publicznej pozostawionym być nie może — tak jak w ogóle teraz wszelkie publiczne fundusze pozostają pod konstytucyjną kontrolą władz ustawodawczych, czy to państwowych, czy krajowych. I dlatego ponawia komisya swój zeszłoroczny w tej sprawie wniosek.

Z tych zatem powodów komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wniosek posła ks. Kopycińskiego w sprawie zniżenia liczby lat służby nauczycieli ludowych, tudzież petycye Zarządu głównego i Przemyskiego Zarządu oddziałowego Towarzystwa pedagogicznego w tym samym przedmiocie — przekazuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem wszechstronnego zbadania i zużytkowania przy zamierzonem ułożeniu projektów zmiany ustaw szkolnych z r. 1873.
2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę sprawę konstytucyjnej kontroli Reprezentacyi kraju nad funduszem emerytalnym nauczycieli szkół ludowych i wnioski swe w tym przedmiocie na następnej sesyi sejmowej przedłożył.

We Lwowie dnia 20. Stycznia 1887.

Przewodniczący:
Dr. Majer w. r.

Sprawozdawca:
Romanowicz w. r.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.